Es de la libreria comun de S. fran.co de Seuilla

Celeberrimi ſacre theologie

necnō iuriſpontificij doctoris: et artium magiſtri, ac eccleſie Patauieñ. Canonici dñi Michaelis lochmair ſermones de ſanctis perutiles: cum vigintitribus ſermonibus magiſtri Pauli wann annexis feliciter incipiunt.

No tiene que expurgar.

Continentia sermonum de sanctis huius libri cum thematibꝫ ſpoꝝ indicans quō quis in ꝓmpto reperi-at sermonem volitum. Et vt sciatur q̄t sint sermones de vnoquoqꝫ sancto totius anni Frequenter em̄ ponuntur in hoc libro plures sermones de vno sancto. Numerus p̄-cedens in hac tabula signat ordinē sermo-num totius libri de sanctis: Sequens aūt numerꝰ signat ordinē sermonū istius san-cti de quo queritur.

De sancto Andrea

i Illi cōtinuo relictis rhetibus se-cuti sunt eum. i

ii Venite post me faciā vos fieri pi-scatores hominū ii

De sancto Nicolao

iii In diebꝫ suis placuit deo i

iiii Homo quidā nobilis abiit in re-gionē longinquā ⁊c. ii

De cōceptione btē Marie

v Nondū erāt abyssi et ego iam cō-cepta eram i

vi Domū maiestatꝫ mee glificabo ii

vii Conceptus hodiernꝰ marie semꝑ virginis neruū tergit ⁊c. iii

De sancto Thoma aplo

viii Dn̄s meus et deus meus i

ix Vide manꝰ meas ⁊ affer manuꝫ tuā et mitte in latꝰ meū ii

In die natiuitatis christi

x Impleti sūt dies vt pareret: ⁊ pe-perit filiū suū ꝑmogenitū i

xi Natus est nobis hodie saluator q̄ est christus dn̄s ii

xii Verbum caro factū est et habita-uit in nobis iii

De sctō Stephano pthomar.

xiii Stephanꝰ plenus grā et fortitu-dine faciebat ꝓdigia i

xiiii Intendēs in celū vidit gloriā dei et iesum stantē a dextris. ii

xv Lapidabāt iudei Stephanū in-uocantē ⁊ dicentē. dn̄e iesu iii

De sctō Johe euāgelista

xvi Sic eū volo manere donec veni-am q̄d ad te tu me seq̄re i

xvii Nō dixit iesus nō moriꝫ: ſꝫ sic eū volo manere donec veniā ii

De Innocentibus

xviii Apparuit angelꝰ ī somnis ioseph Surge ⁊c. i

xix Herodes vidēs q̄m illusus esset a magis iratus est ii

De circumcisione dn̄i

xx Postq̄ꝫ cōsummati sūt dies octo vt circūcideret puer i

xxi Postq̄ꝫ cōsummati sunt dies ⁊c. vocatū est nomē eius iesus ii

De Epiphania dn̄i

xxii Apertis thesauris suis obtulerūt ei munera: aurū ⁊c. i

xxiii Videntes stellam gauisi sūt gau-dio magno valde ii

xxiiii Vidimꝰ stellā eiꝰ in oriēte ⁊ veni-mus cū muneribꝫ adorare ⁊c. iii

De sancto Valentino

xxv Dn̄e p̄uenisti eū in bn̄dictiōibus dulcedinis posuisti ⁊c. i

xxvi Gloriā mūdi spreuit cū oblecta-tionibꝫ, et ideo ⁊c. ii

De cōuersione sctī Pauli

xxvii Paulus tremēs ac stupens dixit: dn̄e q̄d me vis facere i

xxviii Vas electionis est mihi iste ii

xxix Nolo mortē peccatoris: ſꝫ vt ma-gis cōuertatꝫ et viuat iii

De purificatiōe beate marie

xxx Postq̄ꝫ impleti sunt dies purga-tionis Marie ꝭm legē ⁊c. i

xxxi Venit in spiritu in templū ii

xxxii Postq̄ꝫ impleti sunt dies purga-tionis marie ꝭm legē ⁊c. iii

In cathedra sctī Petri

xxxiii Tibi dabo claues regni celorū et quodcūqꝫ ligaueris i

xxxiiii In cathedra seniorꝫ laudēt eū ii

De sctō Mathia aplo

xxxv. Tu dn̄e nosti corda oīm ostende quē elegeris i

xxxvi Sors cecidit suꝑ Mathiā ⁊ an-numeratꝰ est cū .xi. aplīs. ii

De annunciatiōe btē marie

xxxvii Aue gratia plena dn̄s tecū bene-dicta tu in mulieribꝫ i

xxxviii Ingressus angelus ad eam dixit. Aue grā plena dn̄s tecum ii

De cena dn̄i vel corpe xp̄i

xxxix Accipite et comedite: hoc est cor-pus meum i

xl Surgit a cena ⁊ pōst vesti. sua. ii

Tabula

De passione domini
xlj O vos oẽs qui transitis p viã at tendite et videte j
xlij O vos omnes qui trãsitis p viã attendite rc. ij
In die resurrectiõis dñi
xliij Surrexit nõ est hic j
xliiij Surrexit dñs vere ij
In die ascensionis dñi
xlv. Dñs q̃dẽ iesus postq̃ locut⁹ est eis assumpt⁹ est in celũ j
xlvj Ascendit de⁹ in iubilo rdñs i voce tube ij
De sancto spiritu
xlvij Paraclytus aũt spũssctũs quem mittet pater in noĩe j
xlviij Ad eũ veniemus et mansionem apud eum faciemus ij
De sancto Georgio martyre
xlix Labora sicut bonus miles Jesu christi j
l Induite vos armatura di vt possitis stare aduersus ij
De sctis Philippo et Jacobo
lj Domine ostende nobis patrem r sufficit nobis j
lij Ostende nobis patrem et sufficit nobis ij
De inuentiõe sctẽ crucis
liij Ostendit ei lignũ qd cũ misisset ĩ aquas in dulcedinẽ j
liiij Mihi aũt absit gloriari nisi ĩ cruce dñi nr̃i iesu xp̃i ij
De sctõ Johãne baptista
lv Elisabeth impletũ est tẽpus pariendi et peperit j
lvj Erit em̃ magn⁹ corã dño ij
De sctis Petro et Paulo
lvij Tibi dabo claues regni celoꝝ j
lviij Beatus es symon bariona q̃ caro et sanguis ij
De visitatõe marie ad elisabeth
lix Fecit mihi magna q̃ potẽs est j
lx Unde mihi hoc vt veniat mater dñi mei ad me ij
De sancta Margaretha
lxj Virgo cogitat q̃ dñi sunt vt sit sancta corpore j
lxij Date nobis de oleo vr̃o q̃ lampades nostre extingunt ij
De sctã Maria magdalena
lxiij Remittunt tibi peccata tua j
lxiiij Remittunt tibi peccata tua ij
lxv Ubi abundauit delictũ supabundat et gratia iij
De sancto Jacobo maiore
lxvj Calicẽ quidẽ meũ bibetis j
lxvij Nescitis q̃d petatis potestis bibere calicẽ quẽ ego bibitu. ij
De scti Stephani inuentione
lxviij Statuisti verba tua q̃ locutus es in manib⁹ pueroꝝ j
lxix Justũ deduxit dñs p vias rectas et ostẽdit illi regnũ dei ij
De translatiõe scti Valentini
lxx Enoch placuit deo et trãslat⁹ est in paradisum j
lxxj Domine quinq̃ talenta tradidisti mihi ij
De sancto Laurentio
lxxij Si q̃s mihi ministrauerit honorificabit eũ pater meus j
lxxiij Probasti cor meũ r visitasti nocte:igne me examinasti ij
In die assumptionis btẽ marie
lxxiiij Maria optimã partẽ elegit q̃ nõ auferetur ab ea j
lxxv Assumpta est maria in celũ ij
lxxvj Eleuata est magnificentia tua super celos iij
De sancto Bartholomeo
lxxvij Facta est cõtentio inter discipulos iesu q̃s eoꝝ videret j
lxxviij Facta est ꝯtentio inter disci. iesu q̃s eoꝝ vi. esse maior ij
lxxix Intrate p angustã portaz q̃ lata et spaciosa est via iij
De natiuitate beate marie
lxxx Bene fecit omnia j
lxxxj Liber generatiõis iesu christi ij
De sancto Mattheo aplo
lxxxij Sequere me j
lxxxiij Uidit iesus hoĩem sedentẽ ĩ theloneo mattheũ noĩe ij
lxxxiiij Nõ est opus valẽtib⁹ medic⁹ sed male habentib⁹ iij
In die sancti Michaelis archangeli
lxxxv Angeli eoꝝ in celis sp vidẽt faciẽ patris mei qui j
lxxxvj Factuz est preliũ magnũ in celo michael et angeli eius ij

De sctō Hieronymo p̄sbytero.
lxxxvij Labia sacerdōtis custodiūt scien tiam et legē requirēt de j
De sancto Maximiliano
lxxxviij Beati sunt serui illi q̄s cū venerit dn̄s inuenerit j
lxxxix Diliges dominū deū tuū ex to- to corde tuo ij
De sctis Symone ꝛ Juda
xc Si mūdus vos odit scitote quia me priorē vobis j
xcj Nimis honorati sunt amici tui deus nimis cōfortatꝰ est. ij
De omnibus sanctis
xcij Gaudete ꝛ exultate qm̄ merces vr̄a copiosa ē in j
xciij Gaudete et exultate oēs sctī; qm̄ merces vestra ꝛc̄. ij
xciiij Cōgregate illi sanctos eiꝰ iij
De cōmemoratiōe oīm aīaꝝ
xcv Miseremini mei miseremini mei saltē vos amici mei j
xcvj Sicut in adā oēs moriunt̄ ita et in christo oēs viuificabunt̄ ij
xcvij Sancta et salubris est cogitatio p̄ defunctis exorare iij
De sancto Martino
xcviij Ecce sacerdos magnus q̄ in die- bus suis placuit deo j
xcix Ecce sacerdos magnus q̄ in die bus suis placuit deo ij
c Ad te leuaui oculos meos q̄ ha bitas in celis iij
De s. Leopoldo marchiōe pio
cj Magnꝰ es tu ꝛ faciēs mirabilia j
De p̄sentatione btē Marie in templum
cij Cōfidite ego sum nolite timere j
ciij Qui audit me nō confundet̄ et q̄ operant̄ in me nō ij
De sancta Katherina
ciiij Dn̄e deus meus exaltasti sup ter ram habitationē meā j
cv Ois glia filie regis ab intꝰ ij
cvj Multe filie cōgregauerūt diui- tias tu supgressa es iij
De sancta Barbara
cvij Quesiui mihi eā sponsam j
De dedicatione ecclesie
cviij Hodie salꝰ huic domui facta ē j
cix Hodie salꝰ huic domui facta ē ij
cx Hodie salꝰ huic domui fctā ē iij
cxj Quā terribilis est locꝰ iste iiij
In celebratiōe p̄me misse noui sacerdotis
cxij Vos testimoniū phibebitis: q2 ab initio mecū estis j
cxiij Accede ad altare ꝛ offer holocau stum ꝛ deprecare ij
cxiiij Honorifica sacerdotes ꝛ da illis partem iij

Continentia notabi

lium punctorū et materiarū in hoc ope de sanctis q̄renti in p̄mpto occurret ꝑm regi- strum sequens. Quod hoc modo intellige re debes vt numerꝰ descriptꝰ numerū ꝑmo nū rep̄sentet. Lr̄e vero alphabeti materiaꝫ quā scire cupis insinuāt. Et aūt qn̄ꝗ plu- res numeri diuersoꝝ sermonum aut lr̄e al phabeti ponunt̄ dat̄ intelligi q̄ de eadē ma teria in diuersis locis tractat̄. vt ptꝫ diligē ter intuenti numerū sermonū et litteras al phabeti sibi correspondentes.

De littera A

a Abnegare debet homo seipm̄ q̄ ad tria. ij. C
(xx. D
Ade pctm̄ an fuerit grauꝰ q̄ꝫ Eue
Adulatores quō sunt examinandi per cō- scientias. xcj. Z
Adorari quō debent sancti. xciij. H
Adoratio est duplex, scꝫ interior et exteri- or. xciij. H
Adoratio est duplex, scꝫ latria ꝛ dulia. ꝛ q̄d sit latria. xciij. H
Adoratio est duplex, scilicet per se et per ac cidens. xciij. M
Adoratur deus adoratione latrie per se et principaliter. xciij. N
Adorat̄ xp̄s vnica tm̄ adoratiōe. xciij. O
Adorari quō debeāt imagines christi ꝛ a- liorum sanctorū. xciij. Q
Adorāda quō sit crux christi. xciij. S
Adorandi sunt claui. lancea. et corona chri sti adoratiōe iperdulie. xciij. T
Altarium denudatio in die cene quid signi ficat. xl. DD
Amorose donationis christi sunt tres gra dus. xxxix. A
Amor triplicem vim habet. xlvj. N
Amor diuinus in hoīe q̄druplicē amorem inordinatū extinguit. lxxij. C

Registrum

Amor diuinus habet tria ꝑ que magni a-pud deum erimus.lxxvij. D
Amici veri debēt inter se hr̄e tria.xcj. D
Amicus noster est triplex.vic3 homo.an-gelus.et deus.xcj. S
Amicicia hominū est triplex.xcj. S
Amor carnalis ꝑ q̇nqꝫ sig̃ ꝯgnoscit.xcj. T
Amici veri et falsi quō discerni pn̄t.xcj. Y
Amor sponsi iesu christi ad spōsam.i.aīam ex trib9 signis cognoscit.cvij. G
Anna vidua prenunciauit de maria quat-tuor.xxxj. L
Annunciatiōis festū marie est vnū de ma-ximis festiuitatib9.xxxvij. A
Annunciatio marie q̃re facta est ꝑ angelū et nō ꝑ hominē.xxxviij. A
Annunciationē q̃re angelus Gabriel ⁊ nō alius fecit.xxxviij. B
Annunciatio angelica quo anno q̄ mense qua hebdomada q̊ loco q̃ hora et q̄ ha-bitu facta sit.xxxviij. C
Annūciatio marie facta est ꝑ angelū ī spe-cie corꝑali ⁊ humana.xxxviij. D
Angel9 in salutatiōe angelica cōmēdat ma-riam ex q̃ttuor.xxxviij. E
Angelū q̇sqꝫ habet ad ipm custodiēdū de-putatū et qn̄.lxxj. L
Angeli seruiūt nobis in trib9.lxxj. D
Angusta porta siue arta via q̄ ducit ad vi-tam q̇d sit.lxxix. S
Angelus describit q̇d sit.lxxxv. A
Angelice nature deus sex nobilitates con-tulit.lxxxv. B
Angeli sunt differentes in natura specie et gratia.lxxxv. C
Angelū habet q̇libet hō ad sui custodiā de-putatū ⁊ q̇d de xp̄o.lxxxv. D
Angeli custodiūt nos triplr̄.ī ingressu.in ꝓgressu.et in egressu.lxxxv. E
Angeli custodiūt hoīes vsum rōnis habē-tes q̇ntupliciter.lxxxv. F
Angelus an desinat custodire obstinatum peccatorē.lxxxv. G
Angeli quō seruiūt nob ī morte.lxxxv. H
Angeli quō semꝑ vidēt deū visione claris-sima.suauissima.plenissima et securissi-(ma.lxxxv. I
Angeloꝝ festū cur dūta-rat noiat festū scti michaelis.lxxxv. K
Andreas apostolus quadruplex rete reli-quit.j. A
Andree diligētia ꝓbat ex trib9.j. B
Andreas fuit primus discipul9 christi.j. D
Andree obediētia cōmendat ex trib9.j. E
Andree repentina ꝯuersio vn̄ oriebat.j. F
Andreas secut9 est christū.triplr̄.j. H
Andree priuilegia quattuor.j. K
Andree nomē bis pōit ī canone misse.j. L
Andree miracula q̃druplicia.j. M
Andree passio dissimilis passioni christi ⁊ similis.j. N.ij. G
Anima tria timet circa mortē.lij. N
Anima rōnalis h3 tres potētias.xiij. A
Angel9 q̃re apparuit ioseph in somnis ⁊ nō in vigilia.xviij. A
In anni ꝑncipio an liceat aliquid dare ꝓ nouo anno.xxj. P Y
Angelus dicit stella.xxiij. L
Angeloꝝ premiū fuit triplex.lxxxvj. L
Angeli boni ipugnāt septē capita siue mē-bra diaboli.lxxxvj. P
Angelis bonis vt placeam9 q̇d facere de-bemus.lxxxvj. S.xcj. X
Angeli sancti inter se tria exercitia sibi exhi-bent.lxxxvj. S
Angeli scti tria iferiorib9 exhibēt.lxxxvj. V
Anima duob9 modis dormit ī.vicijs.lxxx-(viij. V
Angeloꝝ beatorū sunt tres hierarchie.xciiij. C
Angeli boni sunt a nobis honorandi ꝓpter tres rōnes.xciiij. D
Anime fidelium decedentiū sunt quadru-plices.xcv. B.cxvij. A
Anime fideliū clamāt ad viuētes bis:mise-remini mei ꝓpter duas causas.cxv. A
Anime fideliū q̄ ad purgatoriū veniūt sūt in q̃druplici differētia.xcv. B
Aīe in purgatorio ad q̃ttuor genera hoīm clamāt miseremini ⁊c.xcv. D
Aīe in purgatorio ꝓpter tria clamāt misere-mini mei ⁊c.xcv. E
Aīe in purgatorio iuuant ꝑncipaliter ꝑ q̃t-tuor.xcv. F.xcvij. N
Anime in purgatorio iuuant ꝑ fideliū piā oblationē.xcv. G
Aīe defunctoꝝ iuuant ꝑ amicoꝝ assumptā et expletā pn̄iam.xcv. H
Aīe defunctoꝝ per crucē cōtra infideles as-sumptā iuuant.xcv. I
Aīe defunctoꝝ iuuant per indulgentias et quomodo.xcv. K
Aīe defunctoꝝ iuuant ꝑ debitoꝝ ⁊ legato-rum solutionē.xcv. L

Registrum

Anime defunctoꝝ iuuant̃ per ablatorū restitutionem.xcv. M
Anime defunctorū iuuant̃ ꝑ beatoꝝ in celo subuentionē.xcv. N
Aīabꝫ in purgatorio debem⁹ cōpati ꝓpt̃ q̄ttuor affectiões q̄s hn̄t.xcvj. O
Aīabꝫ in purgatorio debem⁹ libēter et statim subuenire ꝓpter tria.xcvj. P
Aīabꝫ in purgatorio debem⁹ subuenire ꝓpter nostrā vtilitatē cōsequendā q̄ est triplex.xcvj.Q (cvij.F
Anīa curiosa dei non cessat inquirere tria.
Aīas suas ꝑuersi hoīes aliq̄ perdunt.aliq̄ vendūt.aliq̄ impignerāt.aliqui ꝑ nihilo dant.cvij. H
Apostoli an habuerūt ꝓpria.j. G
Apostoloꝝ vocatio triplex.ij. A
Apl'i xp̄i debebāt esse.xij.et nō plures neq̄ pauciores ꝓpter tria.xxxv. C
Apl'i q̄dā petiuerūt potentiā.alij scientiā. alij vindictā rc.lj. A
Apl'i quō locuti sūt varijs linguis.xlvij. F
Apl'i post receptionē spūsctī ī die penthecostes an peccauerint mortalit̃.xlvij. G
Apl'i tres sunt crucifixi.lj. C
Apl'oꝝ ꝓrogatiue sunt pl'es.xcj. N
Apl'is quō xp̄us oīa fecit nota q̄ audiuit a patre.xcj.P (xcj.Q
Apl'oꝝ principatus cōmendat̃ ex tribus.
Apl'i fuerūt principes τ duces oīm populorū et quō.xciiij. F
Arma τ arcus diaboli triplex.τ arma τ arcus christi triplex.l. Q
Arma nostra cōtra diabolū mundū et carnem sunt tria.lxxxvj. N
Ascendit christus in celum victoriose.gloriose.manifeste.velocissime.lete.honorifice.xlv.B.xlvj. B
Ascēdit christ⁹ ī celū vidētibꝫ apl'is ꝓpt̃ duas rōes.xcv.C (neribꝫ hoīm.xlv.D
Ascēsio christi fuit iocūda et leta q̄ttuor ge
Ascēdit christ⁹ ī celū triplici rōne.xlv. G
Ascēdit christ⁹ in nube nō tm̄ indiguit ministerio nubis.xlv. F
Ascēdit christ⁹.xl.die post ei⁹ resurrectionē et nō statī post ꝓpt̃ duo.xlv. G
Ascēdit christus ī iubilo sanctarū animarū et apostoloꝝ.xlvj. C
In ascensione christi gaudere debem⁹ ꝓpt̃ tria.xlvj.D (xlvj.E
In ascensione christi triplex vox fuit tube
Ascensio christi fuit triplex.scꝫ in montem. in crucē.et in celū.xlvj. F
Ascēdit christ⁹ ī celū nō eo mō sicut enoch et helias in paradisum.xlvj. G
In ascensione christi an aliq̄ cū eo in corpore τ aīa ascenderūt.xlvj. H
Ascensus christi fuit gloriosus ꝓpt̃ moduꝫ et ꝓpter terminū.xlvj. K
Ascendere ī celū si volum⁹ studeam⁹ ꝑ grad⁹.vij.xp̄i ascēdere τ descēdere.xlvj. M
Auaricia qn̄ est peccatū mortale et qn̄ veniale.xxxiij. G
Aureola debet̃ tribꝫ generibꝫ hoīm.xv.S xxv.G.cvj. C
Aureola quid est.xv. T
Aureola τ aurea q̄d est.xxiij. L
Aureola an tm̄ debeat̃ p̄latis et doctoribꝫ gradatis.xxv. H

De littera B

b Aptismus ꝑfectior est circūcisione in tribus.xx. E
Ante baptismū nō imponit̃ alicui nomen ꝓpter tres causas.xx. H
Barbarā desiderauit christ⁹ sponsam ꝓpter prolem.cvij. H
Barbarā de⁹ pr̄ fili⁹ et spūsctūs sponsam q̄siuit.cvij.D (lxxxviij.E
Beatitudo est duplex.rei et spei.viij.H.et
Benedictiões q̄ttuor percipit hō iustus a deo in vita.xxv. A
Benedictiões duas dat deus electꝭ suis in morte.xxv.B (post mortē.xxv.C
Benedictiões sex confert deus electis suis
Beati in patria q̄d scient.xcij. B
Bellū vt sit iustum tria requirunt̃.s.causa intentio.et autoritas.xcviij. X
Bona sunt triplicia.scꝫ infima.media.τ suprema.lxvij.H (deo.lxvij.I
Bona tꝑalia et spūalia quō possint peti a
Bonū est triplex.scꝫ moralis ꝯditiōis.dispositiōis.τ ordinatiōis.lxxj. F

De littera C

c Arnalia desideria sunt tripliciter mortificanda.ij.E (xix.N
Canis rabid⁹ mlt̃as hꝫ ꝓprietates
Caracter sacerdotalis habet septē effectus xxvj. M.et.cxij. E
Calix triplex in scp̄tura sacra repit̃.lxvj. A
Et quadruplex.lxvij. Q
Castitas tres ꝑtes habet.lxxiiij. D
Castū hoīem q̄si oīs hō diligit.lxxix. T

Registrum

Calandrini auis natura.lxxxiij. M
Charitas est forma et ornamentũ omniũ
virtutum.cvij. E
Celestis regio ꝑ longinquã regionẽ desi-
gnaẽ cuius cõmendationẽ habes.liij. E
Celũ est triplex.scz materiale.intellectuale.
et diuinale.xxvij. J
Cena xp̃i est q̃druplex.materialis.sacramẽ
talis.spũalis.et eternalis.xl. V
In cena vltima xp̃s nob̃ dedit septẽ docu-
menta q̃ cõmunicãs dz obseruare.xl. X
Cene dies in septẽ ꝓuilegiata existit.xl. aa
Celũ empyreũ quõ sit dispositũ.xcij. D
Circũcisionis festũ dr̃ cõpassionis.dilectio
nis.et exultatiõis.xx. A
Circũcisio qñ fuit instituta.xx. B
Circũcisio data fuit viris et q̃re.xx.C.xxj.Q
Circumcidi voluit christus propter octo
rationes.xx.E.xxj. T
Circumcisus fuit christ⁹:nos vero nõ cir-
cumcidimur ꝓpter q̃ttuor.xx. F
Circumcisionis festiuitatẽ quattuor cele-
brem faciunt.xxj. P
Circumcisio est duplex.scz carnalis et spiri
tualis.xxj. Q
De necessitate circũcisionis fuerũt q̃ttuor.
scz sex⁹.mũdus.mod⁹.et tp̃s.xxj. R
Circumcidebaẽ puer octaua die ⁊ nõ ante
duplici de causa.xxj. S
Circũcisio spũalis est duplex.xxj. V
Clauis sacerdotalis est duplex.scz potẽtie.
et scientie.xxxiij. B
Clauiũ potestas an sit equalis in omnibus
sacerdotib⁹.cxiiij. B
Ad vsũ clauis potẽtie q̇d req̇raẽ.xxxiij. C
Ad clauis sciẽ vsum q̇d req̇raẽ.xxxiij. D
Clauis regni celoꝝ est triplex.ibidẽ de cla-
uib⁹ sacerdotũ.lvij. H
Claues q̃ttuor dedit xp̃s beato Petro ⁊ oi
bus sacerdotib⁹.lvij. J
Clericoꝝ honestates et regule q̃ttuor q̃s
obseruare debẽt.lvij. F (xcix. y
Clerici principaliter habent tres regulas.
Conceptio marie triplex.v. A
Conceptiõis festũ de nullo sctõ celebratur
nisi de christo et eius matre.v. B
Conceptio est quintuplex.v. F
Cõceptio marie ⁊ christi differũt in q̃ttuor
v.H.et.vj. O
Cõceptionis festũ marie deuote celebranti
bus tria dona cõfert.vij. Q
Conceptionis festuz ecclesia celebrat ꝓpter
tres rõnes.vij. S
Cõcipere in vtero ⁊ ꝯcipere in vterũ diffe-
runt.xxxvij. O
In cõceptione christi in vtero septẽ singu-
laria cõcurrũt.lxxj. T
Cõfessio sancti Thome ap̃li est laudabilis
propter tria.viij. A
Cõfessor debet cõfitentẽ examinare.et ꝙ tri
plex est examinatio.lxxxiij. K
Cõfessores sancti dicunẽ volatilia celi et pi
sces maris.xciiij. H
Post cõmunionẽ q̃ se a peccatis nõ custo-
dit tria mala incurrit.xl. P
Post cõmunionẽ ne recidiuet quis facere
debet quattuor.xl. K
Nõ cõmunicãtes ĩ pasca tria mala incur-
runt.xl.Z (losi.xcj.z
Cõsiliatores falsi ⁊ mali maxime sunt ꝑicu
Cõscientiã nostrã tria mundãt.cviij. D
Cõscientijs q̇nq̃ nõ fit salus.cix. E
Cõtemplatio celestium generat in homine
tria.xlvj. P
Cõtentio est duplex.scz inordinata ⁊ ordi-
nata.Inordinata cõtentio q̇d sit.et ꝙ fit
q̃ttuor modis.lxxvij. A
Et ꝙ cõtentio est triplex.lxxviij. F
Cõtentio viciosa est duplex.vna ꝯtra deũ:
alia ꝯtra ꝓximũ.Et cõtra ꝓximũ est q̃dru
plex.lxxviij.G (lxxviij.G
Cõtentio emulationis quãdo cõmittitur.
Cõtentio disputationis triplr est viciosa.
lxxviij.H (pliciter.lxxviij.K
Cõtentio litigatiõis ĩ iudicio est viciosa du
Cõtentio ostentatiõis q̃lis fuit discipuloꝝ
christi an fuerit pctm̃.lxxviij. L
Cõtentio ꝑiculosa dei ĩ extremo iudicio est
metuenda.lxxviij. M
Cõtentio fructuosa ꝯtra mundũ carnem ⁊
diabolũ est appetenda.lxxviij. N
Cõtentio viciosa est abominabilis ꝓpter q̃t
tuor.lxxvij. O
Cõtendendũ nõ est cũ tribus generib⁹ ho-
minum.lxxviij. P
Cõtentio vñ causaẽ ⁊ originaẽ.lxxviij Q
Cõtentionis discipuloꝝ christi duplex po
tuit esse causa.lxxviij. R
Corp⁹ christi in sua ꝯceptiõe fuit ĩ instanti
formatũ.x.C.et.xij. L
Corpus glorificatũ an palpari possit a ta-
ctu nõ glorificato.ix. N

Registrum

Corpus ꝛ animã ad honorẽ dei dispensare debemus.lxxj. B
Corpus christi sumere debem⁹ quinqꝫ modis.xxxix. B
Corpus suũ xp̃s nobis ꝑbere potuit,pbatur multipliciter.xxxix. C
Corpus xp̃i sumens in pctõ mortali an sit grauissimũ pctm̃.xxxix.D.et.xl ꝛ
Corpus xp̃i videns in peccato mortali an peccet.xxxix. F
Corpus xp̃i sumẽs cõtritus et nõ cõfessus an peccet mortaliter.xxxix. G
Corporis christi sumptionẽ q̃ immũdicia impediat.xxxix. H
In corpis christi sumptiõe requiritur triplex diligentia.xxxix. J
Corpus christi debet sumi reuerenter tripliciter.xxxix. K
Corpus christi debet sumi humiliter cũ timore et tremore.xxxix. M
Corpus christi accipiũt hoĩes in quadruplici differentia.xxxix. N
Corpus christi indigne sumentes ꝯsequũtur tria mala.xxxix.O.et.xl. ꝛ
Corpus christi spiritualiter q̃ttuor genera hominũ pcipiũt.xxxix P
Corpus christi digne pcipientes cõsequuntur quinqꝫ fructus.xxxix.Q.et.xl. Z
Corpus christi nõ sumẽtes et cõicare nolẽtes triplex malũ incurrũt.xxxix. R
Corp⁹ xp̃i aut caro siue hũanitas xp̃i capit̃ dupliciẗ.et quõ dꝫ adorari q̃ adoratiõe. (xciij. P
Corona qua de⁹ sctõs suos in gloria coronat q̃d est.xxv D
Corona in quo differt ab aurea aureola et palma.xxv. E
Cor dicitur deus plus ꝓbare q̃ȝ aliud mẽbrum:et quare.lxxiij. J
Cor durũ habet pl'es cõditiones.xc. K
Creatura est quadruplex.x.D.et.xj. M
Crucẽ christi tollere q̃d sit.ij. D
Crucem christi ascendere volens tria debꝫ facere.ij. H
Crux sancta multis signis et indicijs est ostensa.liij. A
Crucis sancte multiplex virtus siue vtilitas.liij.B.et.liiij. J
Crucis sancte in eterna patria quadruplex premium.liij. D
Crucẽ elegit xp̃s q̃ttuor modis.liij. E
Crux est triplex.scꝫ christi.latronis dextri.et latronis sinistri.liiij. H
Crux christi fuit de quattuor generibus lignorum.liiij. K
Crucis christi festũ quare celebratur et nõ asine in qua equitauit.liiij. L
Crux christi est exaltata in celo.in inferno.et in mundo ac iudicio.liiij. M
Curatus an possit populũ suũ deserere et fugere.xviij.E
Curat⁹ in sex casib⁹ ꝑt populũ sibi cõmissũ deserere.xviij.F

De littera D

Defunctis tenemur exhibere tria salubria.xcvij. B
Defunct⁹ tenemur ad pactiõꝫ ꝑmi septimi.tricesimi ꝛ solutionẽ alioꝝ.xcvij.D
Demon tripliciter vexat hominẽ.lxv. O
Demones ꝑmittit de⁹ hũanis corpib⁹ nocumẽta inferre ꝓpter tria.lxvj. E
Demones sinente deo apparẽt hominib⁹ visibiliter in assumptis corpib⁹ lxvj.O
Desponsare puellas pauperes valde placet deo.iij. F
Detractores ꝛ ꝑsecutores licet censeantur inimici nr̃i tñ ẜm rem sunt amici.xcj. ꝛ
Deuotio quid sit.xliij.L.et.lix. E
Deus paratus est cuilibet dare vitã gratie si facit quod in se est.xxix. ꝛ
Deus dicitur esse in omnibus rebus creatis tripliciter.xxxviij. H
De⁹ sol⁹ dimittit pctã ꝛ quõ sacer.lvij. J
Deus habet triplicẽ thesaurũ.lviij. M
Deus hominẽ in optimo statu suscipit per mortem.lxx. H
Deus dedit se nobis multipliciter.lxxj. H
Deus ꝓbat illos q̃b⁹ datur⁹ est regnũ celorum multipliciter.lxxiij. F
Deus q̃ est misericordissim⁹ cur ꝓ vno peccato punit hominẽ eternaliter. lxxix.X
Deus honorand⁹ est tripliciter.scꝫ adoratione.exoratiõe.et veneratiõe.xciij. J
Deũ venerari debem⁹ in sacris templis ad quod tria requirunt̃.xciij. K
Ad deũ debem⁹ leuare q̃ttuor.scꝫ oculos.linguam.manus et caput.c. D
Ad deũ pñt leuare capita hoĩes bone vite et cõscientie ꝓpter tria.c. E
Ad deũ vt ꝓmptiores fiamus oculos mẽtis leuandũ septẽ sunt necessaria.c. F
Contra diabolum debemus pugnare tripliciter.vigilanter.cõfidenter.et perseueranter.lxxxvj. Q

Registrum

Dies sunt triplices.scz naturales.artificiales.et visuales.iiij. A
Dies egyptiaci q̃re figurant in kalēdariis cū tñ nō debeāt obseruari.xxxj. Z
Dilectiōis dei septē sunt signa.lxxxix. J
Diuitie sunt triplices.s.tpales.spirituales et eternales.cvj. A
Dolor xpi fuit maxim⁹ acerbissim⁹ et grauissim⁹ ppt sex rōnes.xlj.K.et.xlij.D
Dolor mitigat in aliquib⁹ triplr.xlj. O
Dolor quē habet mulier in partu an sit ei meritorius.lv. E
Domus est triplex.scz hominis.demonis et dei.cviij. A
Domus est triplex.scz cōscientie.familie.et materie.cix.B.et.cx. A
Domui cōscientie si illi sal⁹ fieri debeat requirunt tria.cix.C.et.cx L
Donec hec dictio capit duplr.x. K
Dotes anime sunt tres.scz visio.fruitio.et firma tentio.xcij. C
Dotes corpis sunt quattuor.xcij. E
Dubitatio ⁊ excusatio cōsueuit fieri q̃drupliciter.lvj. O
Dulia capit duplr.s.large et stricte.xciij L
Dulia ē duplex.s.simplex ⁊ ypdulia.xciij.L

De littera E

E auditiōe euangelij. In pncipio erat verbū ⁊c.post finē misse dant indulgentie.xx. M
Ecclesia militans dicit celū q̃druplici rōne lxxxvj. M
Ecclesie in eius cōsecratione fit q̃druplex salus cviij. B
Ecclesias venerari debemus propter tres causas.cviij. B
Ecclesias sol⁹ epus cōsecrat ⁊ sine cōsensu ipsius nō dz edificari.cviij. C
Ecclesiis debent exhiberi triplices reuerētie.cviij. D
Ab ecclesia debēt remoueri oīa diuinū cultum impedientia.cviij. E
Ecclesias honorantes inter cetera tria beneficia reportāt.cviij. F
Ecclesias dehonorātes duo mala ꝯsequūtur.cviij.G.et.cxj. B
In ecclesia triplici de causa deus est honorandus.cviij.H.et.cix. L
Ecclesias de⁹ specialiter inhabitat tripliciter.cviij. J
Ecclesia est terribilis demonibus propter tria.cviij.K.et.cxj. A
Ecclesia est terribilis malis hoib⁹.cxj B
Ecclesia est locus amabilis bonis hominibus ppter tres fructus.cxj. E
Ecclie puilegia vndecim p ordinē.cviij.N
Ad ecclesiā ꝯfugiēs dz esse tut⁹.excipiunt certi casus.cviij. N O
Ad ecclesiā confugienti q̇s puidebit de victu.cviij. P
In ecclesia q̇s debet sepeliri.cviij Q
De ecclie pecunia emptū cuius sit.cviij.R
Ecclesie dedicatōis festū est solēniter pagēdum triplici de causa.cix. A
Ecclesie in ꝯsecratione fit salus propter septem.cix. J
Elemosyna dz hr̄e tres cōditiones.iij. E
De septē aliis habes.cx. M
Electio beati Nicolai fuit mirabilis.hilaris ⁊ humilis.iiij. E
Electus est beat⁹ Nicola⁹ ad epatū triplici de causa.iiij. F
In electiōe ad episcopatū an plebeian⁹ doctus sit pferend⁹ nobili indocto.iiij. Z
Electio diuina est duplex.xxxv. A
Eligendus in platū debet hr̄e q̇nq̃ ꝯditiones.xxxvj. J
Eligentes aliquē in platum debent habere quattuor.xxxvj. L
Elisabeth parturitio sancti Johis baptiste fuit miraculosa.lv.A (lore.lv.B
Elisabeth an peperit Johannem sine do-
Elisabeth cōmendauit ⁊ laudauit mariam quintupliciter.lix. F
Elisabeth vnde sciuit q̄ Maria esset pregnans.lx. J
Electio canonica est triplex.s.scrutinij.cōpromissi.⁊ cōis inspiratiōis.xcix. N
Episcopalis dignitas est in statu spirituali suprema.xxvj. K
Episcopi habēt pncipaliter tria mandata q̃ xp̄s dedit petro.xcix. ⁊
Erubescētia ppter q̇nq̃ infert valde magnū dolorem.xlij. D
Etates hois septē reducunt ad tres.iij.B
Exemplū de q̄dā plebano lubrico.xx. J
Exemplum de quadam moniali garrula.xx.X.lxj. H
Exempla plura de hoc noīe iesus.xxj. Z
Exemplū de q̄dā pctōre p mariā gratiā impetrante.xxxij.y (xxxv.H
Exēplū de scto Mathia et quodaz milite.

Registrum

Exemplū de Beatrice moniali.xxxvij. C
Exemplū Esopi de lupo ⁊ oue.xlix. L
Exemplū de q̄dā milite ⁊ iudice.xlix. K
Exemplum de Alexandro magno ⁊ filijs israel.l. A
Exemplum de sancta cruce.liij. C
Exemplū patie de q̄dā religioso.xlvj. O
Exemplū de alano doctore magno.lv. K
Exēpla pl'a d̄ s. Jacobo.lxj. F.lxvij. O P
Exemplū de q̄dā ep̄o dedicante ecclesiam lxxxiij. H.cviij. L
Exemplū de q̄busdam monachis fabulis intendentibꝫ.lxxvj. X
Exemplū de quadā puella cui maria appa ruit.lxxx. G (charlo.lxxxviij. C
Exemplum in vitaspatrū de abbate Ma
Exēplū d̄ q̄dā duce carthagiū.lxxxviij. G
Exēplū de duobꝫ ph̄is veris amicꝭ.xcj. V
Exemplū de btō hieronymo.lxxxvij. D
Exemplū de gaudijs btōꝝ.xciij. S
Exēpla pl'a de aīabꝫ in purgatorio.xcv. F G vsqꝫ in finē ꝛ̄mone.xcvij. A
Exempla et miracula plura de sancto mar tino.xcviij. H J
Exēplū btī Hieronymi ad Atletā.ciij. B
Exemplū de quadā v̄gine beati Ambro sij.cv. J (rij maximi.cvj. E
Exemplū de quodā iuuene pulcro Vale

De littera F

f Estum penthecostes quattuor ha bet nomina.xlviij. A
Festū assumptiōis dign⁹ est q̄s fe stum natiuitatis marie ꝓpter tria.lxxvj. ⁊
Festū omniū sctōꝝ instituit ecclesia q̄dru plici de causa.xcij. G
Festū siue cōmemoratio oīm aīaꝝ a q̄ ha buerit exordiū.xcvij. O
Fides dicit stella.xxiij. K
Fides et visio an possint eē de eodē.viij. C
Fides sancti Thome apl'i habuit triplicē statum.viij. B

De littera G

g Audia sctōꝝ interiora reperiuntur sex.xciij. A (D.et.xciij. M
Gaudia btōꝝ exteriora sūt sex.xcij.
Gaudiū electorum ꝓuenit ex quattuor p̄ti bus.xciij. M (societate.xciij. O
Gaudiū triplex ꝓuenit electis ex iocunda
Gaudiū triplex ꝓuenit electis ex loci ame nitate.xciij. N
Gaudiū quadruplex ꝓuenit electis a cor poris glorificatiōe.xciij. P (xciij. Q
Gaudiū triplex habebūt electi ab inferno.
Gaudiū triplex ꝓuēit electꝭ a mōo.xciij. R
Georgius vt fidel' miles secut⁹ est xp̄m i q̄t tuor cōditionibꝫ.xlix. J
Georgi⁹ hūit q̄ttuor genera armoꝝ.l. M
Georgi⁹ tres hostes expugnauit.vicꝫ dia bolū mundū et carnē.l. O
Georgij supplicia fuerunt magna multa et longa.l P
Gloriā mūdi ad ꝯtemnendū debēt moue re hominē plura.xxvj. J
Gloriant mali de tribꝫ donis.liiij. F
Gloriant scti ⁊ vere fideles i septē.liiij. G
Gloriandū est in cruce dn̄i nr̄i iesu xp̄i ꝓpt septē ip̄ius nobilitates.liiij. J
Gloria ē duplex.s.exterior ⁊ interior.cv. A
Gloria mūdi inanis ⁊ vana q̄d sit ⁊ q̄t mo dis ꝯtingit.cv. B
Gloria interior q̄d sit.cv. C
Gratia ē triplex.s.g̃tū faciens.gratisdata.et priuilegiata.xxxvij. F.et.xxxviij. F
Gratia gratūfaciēs est triplex.s.sacramēta lis.virtualis.et muneralis.xxxvij. G
Gratiarū gratis datarū sunt nouem gene ra.xxxvij. K
Gr̄a in xp̄o fuit triplex.scꝫ vnionis. gr̄a ca pitꝭ.et plenitudinis singularꝭ.xxxviij. V
Gratie plenitudo est q̄druplex.xxxviij. G
Gratia dei adeo est homini necessaria q̄ si ne ea nō pōt opari bonū.lxxj. E
Ex gratie p̄ntia an possit homo in hac vi ta esse sine pctō.lxxj. G (xxxiij. K
Gula q̄n est pctm̄ mortale quādo veniale.

De littera H

h Eresis fratricellorū et pauperū de Lugduno.ij. H (L D
Heresis Nestorij et Sabellij.xij.
Heresis Arrij et Ebionitarū.xij. E
Heresis Valētiniani et Manichei.xij. F
Heresis Eluidij q̄ dixit mariā cognitā a io seph.xij. J
Cū hereticꝭ disputare an sit licitū.lxxviij. J
Herodes fuerūt tres.xviij. H (xix. O
Herodes iratus est valde ꝓpter tres rōnes.
Herodes distulit occisionē innocentū ꝓpt tres rōnes.xix. P
Herodis seuitia notat in tribꝫ.xix. Q
Homo si nō peccasset an deus incarnatus fuisset.vj. M
Hoīem q̄ttuor modis de⁹ fecit.x. H.xij. K

Homo in statu innocentie erat impassibilis.xvij. A
Homo in statu innocẽtie erat incorruptibilis ꝛ immortalis.xvij. D
Homo q̇d facere debeat vt fiat digna hostia deo in tẽplo p̃sentata.xxxij. T
Homines sunt in triplici differẽtia ad spiritũsanctũ se habẽtes.xlviij. P
Hominũ q̃ttuor sũt genera.quidã magni.quidã pui corã deo et mũdo.lvj. O
Homines ad suscipiendũ diuinas reuelationes tria disponũt.lxviij C
Homo quare creatus est.lxxxj. O
Honorẽ triplicẽ exhibebãt romani ĩ bello victori.lxvij. A
Humanũ gen⁹ añ aduentũ xp̃i laborabat septuplici morbo.xj. V
Humanũ gen⁹ nõ potuit p purã creaturã redimi.xlj. D
Humilitas est triplex.scilicet mala.bona.et mixta.lx. P
Humilitas mala est triplex.ibidẽ.lx. P
Hũilitatis sex sũt grad⁹.lx.S.ꝛ.lxxiiij.F
Ad humilitatẽ quattuor gradibus ascendimus.lxxvij. E

De littera J

Jacobus minor ex tribus cõmendatur.lj. F
Jacobi minoris dignitas ex trib⁹ attenditur.lj. G
Jacobus quare dicit̃ minor.lj. H
Jacob⁹ minor q̃re dr̃ frater dñi.lj. J
Jacobi minoris passio ex quattuor cõmẽdatur.lj. K
Jacobus maior p̃dicando q̃ttuor magna fecit.lxvj.B
In iacobi passione tria magna facta sunt. (lxvj.E
Jacobus maior subuenit omnib⁹ eum inuocantib⁹.in vita.in morte.et post mortem.lxvj. F
Jacobus maior quõ iuuat suis orõnibus eũ interpellãtes.lxvj. G
Jacobi maioris p matrẽ petitio q̃re reprehendit̃.et ꝓpter tria est rep̃hensibilis.ibidem.M.lxvij. K
Jeiunare quartã et sextã feriam est magni meriti.iij.C.et.iiij. C
Jeiunium est duplex.xxxix. L
Jeronym⁹ ingenio et studio suo vniuerse ecclesie seruiuit.lxxxvij.B
Jeronymi excellentia meritoꝝ magna est. (lxxxvij.E
Jeronymus iuuat sibi fideles cõtra hereticos et diabolũ duo exẽpla.lxxxvij.F.G
Jeronymus dicit̃ angel⁹ exercituũ ꝓpt̃ tres ꝯditiones.lxxxvij. H
Jeronymũ coequat Augustin⁹ iohãni baptiste in sctĩtate.de h̄ exemplũ.lxxxvij.J
Jeronymus est ꝓpicius orantiũ intercessor de hoc exemplũ.lxxxvij. K
Ignis est triplex.scȝ naturalis.artificialis et spũalis.lxxiij. M
Ignis spũalis est triplex.scȝ.culpe.gratie et pene.lxxiij. A
Jesus interpretat̃ saluator:et cõuenient̃ imponitur xp̃o.xxj. ꝛ
Jesus tres vocati sunt h̄ noĩe iesus.xxj. ?
Jesus saluat a trib⁹ malis.xxj. f
Jesus huius noĩs inuocatio fidelib⁹ tria bona cõfert.xx. J
Jesu nomẽ fideles reuereri ꝛ venerari debent q̃ttuor modis.xx. J
Jesu nomen cũ audit̃ in missa dñt flecti genua ꝓpter indulgẽtias.xx. L
Jesus hoc nomẽ cõpetit sup oĩa noĩa xp̃o excellenter.xx A
Jesus dicit̃ saluator tripliciter.xx. D
Imagines sanctoꝝ triplici ratione sunt inuente.xciij. R
Incorruptibile dicit̃ aliq̇d tripl'r.xvij. P
Innocentes martyres cur dicuntur filij rachel.xviij. L
Innocentes martyres cur dicunt̃ fleuisse matres et nõ patres.xviij. M
Innocentes an sint vere martyres est triplex modus dicẽdi.xix. S
Innocentũ festũ celebrat ecclesia ꝓpter tres rationes.xix. T
Incarnationis mysteriũ tota trinitas operata est.xxxvij. M
Indulgentie in die cene que sint.xl. ee
In inferno q̃ttuor sunt loca se habẽtia f̃m inferius et superius.xcv. E
Infamia est triplex.scilicet iuris.facti.ꝛ canonica.ciij. D
Johannis euãgeliste p̃uilegia ĩ vita ĩ morte et post mortẽ.xvj. A
Johannes dũ caput suũ sup pect⁹ dñi reclinauit septẽ vidit.xvj. B
Johannes euangelista omniũ sctõꝝ pfectiones habuit.xvj. C
Johannẽ euangelistã honorauit xp̃s angelus apostoli et oẽs sancti.xvj. D

Johannes et Petrus specialiter se mutuo dilexerunt.xvj. F
Johanni christus in morte tria priuilegia exhibuit.xvj. G
Johannes cur a martyrio seruat.xvj. G
Johannes tria habuit que semper in eo p̄manebunt.xvj. H
Johannes post mortem cõseruatus est ab incineratione.xvj. J
Johãnes tripl'r vocat⁹ fuit a xp̄o.xvj. L
Johannis miracula plura.xvij. S
Johannes euãgelista an fuerit mortu⁹ habes q̃nq opiniones.xvij. T
Johãnes baptista habuit quadruplicẽ exemptionem.lv.E.lvj. S
Johãnes baptista noĩatur trib⁹ noĩb⁹.primo iohannes p̄pter tria.lv. H
Johannes baptista dicit lucerna propter tres rationes.lv. J
Johannes baptista a q̃ttuor generib⁹ hominũ cõmendat.lv.M.et.lvj ?
Johannes baptista habuit p̄fectionẽ oĩm sanctor.lv.N.et.lvj. X
Johannes baptista fuit magnus in octo preconijs.lvj. P
Johãnis baptiste pater Zacharias punitus est taciturnitate p̄pter q̃ttuor.lvj. R
Johãnis baptiste natiuitas fuit gaudiosa miraculosa et famosa.lvj. V
Johãnes baptista in sua p̄dicatiõe q̃ttuor generib⁹ hoĩm dedit leges.lvj. Y
Johãnes baptista descendẽs ad infernum ad limbũ et sctõs patres cõfortauit quadrupliciter.lvj. t
Johãnes baptista miracula fecit in vita.i morte.et post mortẽ.lvj. Z
Ira quãdo est peccatũ mortale et quando veniale.xxxiij. J
Juramentũ infideli factũ est seruãdũ.iij. L
Juramentũ recipit ad intentionẽ illius cui iuratur.iij. L
Justificatio ipij q̃ttuor req̄rit.xxviij. S
Judas an a christo sit in apostolũ electus.xxxv. A
Judã cur elegit xp̄s in ap̄lm et p̄curatorẽ quẽ tñ agnouit se p̄diturũ.xxxv. B
Judeus pungit hostiã ɔsecratã q̃ sanguinẽ stillat q̃ miraculo viso petit z baptisat an debeat puniri p isto delicto.xxxv. B
Jude christus vere corpus et sanguinẽ suum dedit.xl. Y

De littera K

k Kathedra est triplex. regalis. sacerdotalis.z magistralis.xxxiij.N.et (xxxiiij.O
Katherina sup oẽs virgines exaltata ẽ in vita.i morte z post mortẽ.ciij.A.cvj. M
Katherina est exaltata in virginitate super alias virgines p̄pter q̃nq.ciij. C
Katherina passa est quinq martyrij genera.ciij. F
Katherine in passione cõcessit deus septẽ priuilegia.ciij.G.cv. K
Katherina habuit gloriã interiorẽ s̄m triplicem vim.cv.D (cv.B
Katherina tria priuilegia habuit in morte.
Katherinã honorauit xp̄s multis priuilegijs.in vita.i morte.et post mortẽ.cv.H
Katherinã honorauit xp̄s post mortẽ triplici p̄uilegio.cv. L
Katherine debent tres aureole.cvj. B
Katherina supgressa est alias virgines in virginitate ex q̃nq causis.cvj. D
Katherina sollicitata est muneribus p tyrannum tripliciter.cvj. G
Katherina quõ supgressa est alias virgiẽs officio p̄dicationis.cvj. H
Katherina quõ supgressa est alias v̄gines merito martyrij multipliciter.cvj. J
Katherine martyriũ p̄uilegiatũ et honoratum est in tribus.cvj. K
Katherine exempla plura.cvj. L

De littera L

l Lata porta siue via q̃ ducit ad p̄ditionẽ q̃d sit.lxxix. V
Laurentius p̄ alijs martyrib⁹ xp̄o in trib⁹ ministrauit.lxxij. B
Laurenti⁹ decẽ tormẽta sustinuit.lxxij. D
Laurentium honorificauit deus septẽ modis.lxxij. E
Laurentium visitauit deus per q̃ttuor cõsolationes.lxxiij. L
Laurenti⁹ inter alios martyres obtinet p̄ncipatũ p̄pter sex causas.lxxiij. O
Laurẽtij pena fuit acerba ex trib⁹.lxxiij. P
Laurẽtius inter alios martyres habz tria priuilegia.lxxiij. Q
Leopoldus dicit magn⁹ p̄pter q̃ttuor ex q̃bus aliq̄s dicit magnus.cj. A
Leopoldus dicit magnus propter nomẽ magnum.cj. A
Leopoldus dicitur magnus propter ge-

neris nobilitatem.cj. D
Leopoldus dicitur magnus ꝓpter virtutū abundantiam.cj. E
Leopoldus dicit̄ magnus ꝓpter operum efficaciam.cj. F
Leopoldus in omni rerū genere miraculis choruscauit.cj.G (xxvij.H
Lumē glorie pōt dupliciter hoī pticipari.
Luxuria quid sit:et qñ ē mortale et qñ veniale.xxxiij. H
Cōtra luxuriā notant̄ septē remedia.lxv.Z

De littera M

Magna dicunt̄ aliq̄ tripl'r.xcix. M
Magni fieri possum⁹ apud deuz per tria.lxxvij. B
Magdalena omnium peccatoꝝ labe fuit polluta.lxiij. A
Magdalena nō solū mēte sed etiā corpore fuit corrupta.lxiij.B.lxiiij.M.lxv.S
Magdalene cognitio,contritio,et satisfactio.lxiij. C
Magdalenā puenerūt tres grē.lxiij. D
In magdalene volūtate grā inflammans tria bona impressit.lxiij. E
In magdalena gratiā cōfortantē tria bona secuta sunt.lxiij. F
Magdalene christus sex beneficia cōtulit admiranda.lxiij. G
Magdalene peccatū fuit magnū multū et notorium.lxv. S
Maria ter vnxit iesum vnguēto.lxv. V
Magdalena sicut peccauit qnq3 sensib⁹ ita eisdē satisfecit.lxv. X
In magdalena superabundauit delictum ignorantie fragilitatis negligentie ꝛ malignitatis.lxv. Y
Magi quare obtulerunt illa tria munera aurum thus et myrrham.xxij. A
Magi q̄ntuplicē stellā viderūt.materialē.diuinalē.spūalē.et intellectualē.xxiij. D
Magi vñ didicerūt ꝙ stella q̄ eis apparuit significaret xp̄m natū.xxiij. H
Magis xp̄s suā natiuitatē voluit p stellaz manifestare triplici rōne.xxiij. P
Magi cur reges nuncupant̄.xxiij. Q
Magi q̄ tpe venerūt ad xp̄m.xxiij. R
Magi specialiter venerūt ad hierusalem ꝛ nō ad aliā ciuitatē iudee ꝓpter tres causas.xxiij. S
Magi cognouerūt se tria habere a puero iesu iō ei tria munera obtulerūt.xxiij.T
Magi an omnes tres obtulerūt tria munera.xxiij. V
Malorum cōuersatio est periculosa: ideo fugienda.lxx. A
Malis ad tps cohabitare possum⁹.l. C
Manus dñi sunt triplices.ix. D
Mandragora quid sit.lxxxviij. H
Margarethe passio multū fuit cōformis passioni christi.lxij. M
Maria assumpta est integraliter cū corpe et aīa.lxxv.R.lxxvj. S
Quando et quo die maria assumpta est in celum.lxxv.Q.lxxvj. Z
Maria assumpta est in celū honorabilit̄.
Maria assūpta est i celū admirabilit̄ ꝛ iocundabilit̄.lxxv.Q.lxxvj.T (lxxv.P
Maria assūpta est sup choros angeloꝝ et sup oēs puras creat̄as.lxxv.R.lxxvj.Y
Maria assumpta est in celū cū magna potestate.lxxvj. V
Mariā bñ fecit de⁹ q̄tū ad tria.lxxx. A
Maria trib⁹ vicib⁹ est sctificata.lxxx. A
Maria fuit bñ ꝯposita q̄tū ad tria.lxxx.E
Maria qualiter fuit in corpore disposita.lxxx.F.lxxxj. S
Maria habuit q̄sdā nobiles ꝯditiōes q̄ nō fuerūt cōicate alicui creature.lxxx. H
Maria vbi et qñ nata est.lxxx. L
Maria cōparat̄ libro ꝓpter tria.lxxxj.M
Et ꝙ triplex est liber iesu xp̄i.lxxxj. N
Maria est p̄ciosissimus liber creatiōis iesu christi.lxxxj. N
Maria merito instituit̄ heres in celesti regno triplici rōne.lxxxj. P
Maria est nobilior psona oīb⁹ creaturis triplici rōne.lxxxj. R
Maria est liber p̄ciosissimus incarnatōis iesu xp̄i ꝓpter tria.lxxxj. T
Maria pfectiori mō suscepit xp̄m in vtero q̄3 sumāt fideles in cōicando.lxxxj. X
Maria q̄re nō salutauit Zachariā prius ꝛ deinde Elizabeth.lix. A
Maria quib⁹ verbis salutauit Elisabeth.lix. B
Maria in portando xp̄m nō sensit partus grauitatem.lix. C
Marie salutatio ad elisabeth q̄ttuor effectus operata est.lix. D
In marie visitatiōe ad elisabeth facta sunt septem miranda.lix. G
Marie fecit dñs magna in q̄ttuor.lix. H

Maria succurrit nobis in vita.in morte et post mortem.lx. L
Marie visitationis festum per quem institutum est.lx. M
Marie vere dicitur mater dei qđ pbat tripliciter.lx. A
Maria an meruerit fieri mater dei.lx. O
Maria se tantū humiliauit q̄tum est possibile hūane menti imaginare.lx. Q
Maria demōstrauit summā hūilitatē ante partū.in partu.et post partū.lx. R
Maria septies in euangelio reperitur locuta fuisse.lxj. E
Marai dicit et assimilat stelle maris propter sex.lxxiiij. B
Maria optimā partē elegit in via terrestri q̄tum ad septē.lxxiiij. C
Maria optimā partē elegit i morte q̄tum ad quinq3.lxxiiij.H.lxxv. L
Maria elegit optimā ptē post mortē i vita celesti q̄tū ad q̄ttuor.lxxiiij. J
Maria in celo habet triplex officium pro nobis.lxxiiij. K
Maria in ei9 trāsitu q̄ttuor fecit.lxxv. L
Maria habuit tres filios.naturalē.legalē et spiritualē.lvj. T
Marie cōceptio triplex.v. A
Maria nata est ex pgenie regali sacerdotali et phetali.v.C.lxxxj. R
Maria fuit ab originali peccato preseruata.v.H.et.vj. A
Maria est domus quam deus inhabitauit.vj.K (glorificauit.vj.L
Maria est domus quam deus tripliciter
Marie de9 singularē ꝛ specialē tribuit gratiam tripliciter.vj. A
Mariam glorificare debemus pter quattuor.vj. P
Mariā nō fuisse cōceptā in originali ostēditur triplici via.sc3 autoritate.ratione.et exemplo.vij. R
Maria fuit virgo q̄nq3 modis.xij. H
Maria vgo in scptura dr stella.xxiij. J
Maria dicitur templum propter tres rationes.xxxj. G
Maria nō indigebat purificatione q2 erat purissima.xxxij. M
Marie fructus dicit primus et purissim9 et quare.xxxij. A
Maria quō fuit plena gratia.xxxvij.D.et xxxviij.G.lxxxj. Y
In maria fuit triplex pfectio gr̄e.xxxvij.E
Maria an habuerit oēm gratia gratumfacientē et ḡtisdatā ꝛc.xxxvij.F.xxxviij.F
Maria suscepit omnia sacramenta ex triplici causa.xxxvij. H
Marie sunt cōmunicata duodecim puilegia pria.xxxvij.L (xxxviij.M
Cum maria fuit dn̄s tripliciter.xxxvij.N.
Maria quō litteralit interptat.xxxvij.S
Et quō dictionaliter.lxxiiij A
Maria est benedicta sup oēs mulieres virgines ꝯiugatas ꝛ viduas .xxxvij. T
Maria a nullo potuit cōcupisci inordinate.xxxvij.T.lxxxj. S
Maria quomodo dicit benedicta in mulieribus.xxxviij. J
Mariā ad salutādū freq̄nt angelica salutatione dn̄t nos q̄nq3 inducere.xxxviij.K
Maria virgo vere doluit de passione filij sui.xlj. E
Marie dolor cōpassiōis fuit maximus septuplici rōne.xlj.J (da.xciij.V
Maria virgo qua adoratione est adoran
Maria cōparat lune et q̄re.xciij. B
Marie de pietate cōfidere debēt q̄ttuor genera hominū.ciij. A
Marie in festo p̄sentationis eius in templum collate sunt septem pfectiōes gratiarum.ciij. B
Maria sibi seruiētes liberat ab oī infamia et cōfusione.ciij. D
Maria oib9 hoib9 cuiuscūq3 status formā viuēdi tribuit.xcviij. B
Maria maximū dolorē habuit in passione christi.ciiij. F
Martinus cōmendat sm triplicem statu3 quem habuit.xcviij. A
Martinus cōmendat in statu cathecuminali ex pietate.ciij. E
Martini cathecumini elemosyna placuit christo pter tria.xcviij. C
Martinus cōmendat in statu militari ex equitate.xcviij. E
Martinus cōmendat in statu monachali pter tria.xcviij. G
Martinus cōmendatur ex statu pontificali.Et dicitur sacerdos magnus triplicit.xcviij H.xcix.A (xcix.R
Martini miracula plura.xcviij.H.J.et
Martin9 magnus apparuit cōtra demonē probatur per exempla.xcviij. K

Registrum

Martini vigiliā in pane et aqua ieiunās securus est per annū illū a morbo pestilentie.xcviij.L (xcix.A

Martinus fuit magnus votoꝝ electione.

Martinus fuit magnꝰ exemploꝝ demonstratiōe in sex.xcix. D

In martini festo cur hoīes plus solito lautius bibūt et comedunt.xcix. P

Martinus fuit magnus miraculoꝝ opatione.xcix.R C (xcix.S

Martinus in statu iuuētutis placuit deo.

Martinus in statu militari placuit deo. xcix. V

Martinus oculos manus et os ad dn̄m leuauit ⁊ quō.c. A

Martyrium est triplex.xv. P

Ad martyrē verū tria requirunt.xv. Q

Martyres libenter pertulerūt tormēta triplici de causa.xv. R

Martyrium est triplex.xix. V

Martyres fuerīt hic viri bellatores et quomodo.xciiij. G

Martyriū cordis est triplex.xciiij. G

Mathias inter alios aplōs merito est honorandus ꝓpter q̄ttuor.xxxv. D

Mathie aplī miracula ostensa sunt ī celo, in inferno, et in mundo.xxxv. E

De mathie morte ⁊ ꝯsummatiōe sunt varie opiniones doctoꝝ.xxxv. F

Mathie electio redditur cōmendabilis ex tribus.xxxvj. I

Mathie sanctitas euidenter ostendit ī tribus.xxxvj. K

Mathias cōnumeratus est collegio apostolorum tripliciter.xxxvj. O

Mattheus q̄re nō agit de vocatiōe omnium apostoloꝝ.lxxxij. G

Mattheus quo tempore euangeliū suum scripsit.lxxxij. H

Mattheus euangeliū suum scripsit lingua hebraica.lxxxij. I

In mattheo notantur quattuor laudedigna.lxxxij. K

Mattheus quattuor fecit q̄ vere penitens facere debet.lxxxiij. L

Mattheus habuit tres infirmitates a q̄bꝫ curatus est.lxxxiij. A

Mattheus per quinqꝫ vias secutꝰ est christum.lxxxiij. S

Mattheus p̄dicauit euāgeliū christi iuxta eius mandatū q̄druplicitter.lxxxiiij. ⁊

Matthei euangeliū est cōmendabile ꝓpter quattuor.lxxxiiij ꝯ

Mattheū curauit celestis medicꝰ a tribus infirmitatibꝫ.lxxxiiij. Z

Matthei cōuiuium fuit magnū quadrupliciter.lxxxiiij. aa

Mattheus habuit quadruplicē dignitatē in sua eruditione.lxxxiiij. bb

Matrimonij est triplex bonū.cvij. B

Medicus est triplex.corporalis. spiritualis.et celestis.et q medicꝰ corporalis debet hr̄e q̄nqꝫ ꝯditiones.lxxxiiij. T

Medicꝰ an teneat infirmo mortē nūciare quā p̄noscit cito venturā.lxxxiiij. V

Medicus honorandꝰ est triplici honore. lxxxiiij.X (lxxxiiij.Y

Medico nō obediēdo an infirmus peccet

Medicus spiritualis debꝫ in se hr̄e tres cōditiones.lxxxiiij. Z

Mensura in genere est triplex.lxxx. I

Mensurā q̄druplicē deꝰ hꝫ.lxxxiiij. G

Meritum est triplex.scꝫ cōdigni.cōgrui.et digni.lx.Q (lxxxvj.Q

Michael est princeps ecclesie militantis.

Militia est duplex.scꝫ mundialis.et spūalis.et an mundial' possit exerceri sine peccato.xlix. A

Militū regula habet tres partes.xlix.B. xcviij.E.xcix. T

Milites nostri tp̄is mouēt ad pugnandū tria vicia.xlix. D

Militia spiritualis quid sit ⁊ contra quos exercetur.xlix. E

Milites seculares debēt in se habere septē cōditiones.xlix. F

Milites spirituales debēt habere in se septem cōditiones.xlix. G

Militū christū crucifigentiū et ecclesiā ꝑsequentium quattuor cōditiones.xlix. H

Militia seclar̄ īstituta ē ꝓpt duo.xcviij. F

In militia seclari tria sīt arguēda.xcviij. F

Ministrant aliqui deo.aliqui diabolo.aliqui mundo.lxxij. A

Ministrauerūt scti deo in tribꝫ.lxxij. B

Miracula scti Andree q̄druplicia.j. M

Miracula btī nicolai sīt mltiplicia.liij. H

Miracula plura facta in die natiuitat̄ christi.x. D

Misse tres in die natiuitat̄ christi quid representent.xj.Q.xij. A

Missa est libenter audienda ex causis. Ex

quomō sacerdos in memoria misse debet procedere.cxliij. C
Mors est triplex.scʒ corporalis. spiritualis. et gehennalis.xxij. X
Mors spiritualis id est culpe quomodo perficitur.xxix. y
Mortificanda carnalia desideria sunt tripliciter.ij. E
Mortis triplex ferocitas.xvij. M
Mortalitates ʒ pestilentie sepe fiunt iudicio dei.xvij. O
Mortis necessitas describit.xvij. ʒ
Mulieres vane solēt offendere oculis capillis ore vngentis.lxiiij. I
Mulieris sunt q̄ttuor custodie q̄bʒ adiuuatur vt honeste viuat.lxiiij. O
Mulier an statim post partum possit templum ingredi.xxx.C.xxxij. S
Mundicia est triplex.xxxix. D

De littera N

N Atiuitas xp̄i triplex.eternalis. tpalis.ʒ spūalis.x.A.xi.A.xij. A
Natiuitas christi est admirabilis tripliciter.x.B.xij. B
Natiuitas christi est admirabilis ex pte virginis parturientis.x. B
Natiuitati christi omnes creature testimonium perhibuerūt.xi. M
Natiuitas christi fuit diuersis diuersimode manifestata.xxiiij. O
Nicolaus in tribus etatibus placuit deo. iij.B.et p totū (nifeste.iij.B
Nicolaus q̄re dedit aurū occulte ʒ nō ma
Nicolai miracula q̄druplicia.iij. I
Nicolaus in suis miraculis ʒ operibʒ similis fuit christo.iij. K
Nicolaus suscepit ep̄atum triplr.iiij. F
Nicolaus ex triplici causa fuit sublimatꝰ ad episcopatū.iiij. H
Nobiles debēt hr̄e sex ꝯditiones.iiij. B
Et vide quattuor.cj. E
Nobilitas operū ex q̄ttuor resultat.iiij. D
Nobilitas est triplex.scʒ. spiritus, carnis, et operis.iiij. A
Numerus duodenarius specialiter sacrat in duodecim aplis.xcj. R

De littera O

O Blatio exterior ad hoc ꝙ sit accepta deo q̄ttuor req̄runt.xxij. B
Ocium ne locum habeat tria sunt in homine occupanda.lxv. ʒ
Odium dei est duplex. scʒ actiuum et passiuum.xc B
Odit deus sex et septimū detestat.xc. C
Odio quō pōt haberi deus.xc. D
Odio habet deꝰ ab aliquibʒ triplr.xc. E
Odium dei est maximū et grauissimū omnium peccatorū.xc. F
Odiū hoīs est duplex.scʒ iusti ʒ īpij.xc. G
Odiū habēt iusti ad tria mala.xc. H
Odiūt puersi deū seipos et pximū.xc. M
Odium proximi an semp sit peccatū mortale et speciale.xc. I
Odium querit in exoso septē genera dānorum.xc.L (infernalis.xc.M
Odij est triplex punitio.s.tpalis.spūalis et
Offerre debemꝰ tria munera.scʒ de corde. de ore.et de ope.xxij. C
Oleū sacrū est triplex.s.chrismatis.infirmorū.et cathecuminorū.xl.bb (xxvi.A
Ordines clericorū an sint septē vel nouem.
In ordine sacerdotali duplex cōfertur potestas.cxij. D
Osculum fit ad eos in quos speramus tripliciter.lxiiij. K

De littera P

P Atientie exēpla multa ponūt.c.H
Ad pacē pcurandū et cōseruandū in aliqua patria tria principalit requiruntur.cj. B
Pacē in terris suis pnceps pcurare vel cōseruare volens debet habere tres cōditiones.cj. L
Parentes tria desiderāt filijs.scʒ quietē.diuitias.et honores.lxvij. L
Passio scti andree silis passioni xp̄i.j. A
Pasca capit tripliciter.xxxix. S
In pasca debent hoīes cōmunicare pter quattuor rōnes.xxxix. S
Passionē christi aggrauāt octo circumstātie ex quibus cōcluditur dolorem suum fuisse maximū.xlj. A
Passionē xp̄i aggrauat tps duplr.xlj. G
Passionis christi iniquitatē iudicij q̄ttuor manifestant.xlj. H
Passus est christus fm triplicē dimensionem corporis.xlj. I
Passio triplex fuit in christo.xlj. K
In passione christi obprobriorum multiplicitas.xlj. M
In passione christus illusus est quadrupliciter.xlj. N

In passione sua christus nullū habuit cō-
solationem.xlij. D
In passione deus dicit dereliquisse christū
dupliciter.xlij. P
In passione christi tria debemus videre.s.
dignitatē.acerbitatē. et vtilitatē.xlij. B
Passionū genera in tribus differentijs in-
cluduntur.xlij.A (xlij.B
Passio christi fuit valde acerba ꝓpter tria.
Passiōis christi multiplex vtilitas.xlij. E
Passionis christi duricia notaꝛ in q̄nqꝫ sen
sibus corporis sui.xlij. F
Passio christi fuit amarissima inter omnes
passiones huius mūdi.xlij. G H
Passio christi fuit aucta ex assistentia dile
cte matris.xlij. J
Passionē xp̄i debem⁹ sepius meditari ꝓpt
multiplicē fructū.xlij. L
Pastor bonus debꝫ pascere populū suum
triplici pabulo.iij. H
Patiꝛ iesus a bn̄ficiatis doctis spontaneis
magistratibꝫ ꝛ potētibꝫ.xlij. F
Patriarcharū ꝛ ꝓphetarū ꝯgregatio ad q̄d
fuit electa.xciij. E
Pauli apl̄i dignitas ꝓbaꝛ ex tribꝫ.lviij. K
Paul⁹ an̄ suā ꝯuersionē habuit q̄ttuor fal-
sos errores ꝯtra xp̄m.xxvij. A
Pauli cōuersio an fuerit miraculosa.xxvij
B.et.xxviij. D
In paulo ante ei⁹ cōuersionē triplex abun
dauit delictū.xxvij. C
Paulus quare mutauit nomen tres ratio-
nes.xxvij. D
Paulus cōsecutus est subito miscd'iam et
magnā gratiā ꝓpter tria.xxvij. E
Paulū nō vocauit christ⁹ in mūdo existēs
ꝓpter tria.xxvij. F
Paulus in raptu an viderit diuinā essen-
tiam.xxvij. G
Paulus in visione rapt⁹ an fuerit vere be-
atus.xxvij. H
Paulus est raptus in tertiū celum qđ est il
lud celum.xxvij. J
Paulus vt bon⁹ p̄dicator p̄ditus fuit tri-
plici sciētia.xxvij. K.lviij. K
Paulus p̄dicauit tripliciter.scꝫ ꝟbo.exem-
plo.et martyrio.xxvij. M N
Pauli anima an in raptu fuerit separata a
corpore.xxvij. K
Paulus dicit vas q̄druplicter.xxviij. N
Paulus patiēter sustinuit tria genera pas
sionum.xxviij.O.lviij. L
Paulus fuit tot⁹ igneus in charitate q̄ ad
proximum.xxviij. P
Pauli ꝯuersationē celebrat ecclesia ꝛ nō al
terius pctōris cōuersi et q̄re.xxviij. R
Paulus fuit legatus a latere summi ponti
ficis missus.xxviij. T
Paulus portauit nomē xp̄i corā gentibꝫ et
regibꝫ ꝛ filijs israel.xxviij. U
Paulus christū plurimū dilexit quē an̄ p-
sequebaꝛ.xxix. Z
Ex peccato mortali tria icōmoda generā-
tur in homine.lvij. J
Peccata tripliciter dimittunꝛ.videlicet au
toritatiue.subautoritatiue.et instrumen-
taliter.lxiij. H
Peccant hoīes septē modis.lxv. P
Peccatū et delictū differūt.lxv. R
Peccator si ex corde tres veritates pnun-
ciauerit p certo gratiā cōsequeꝛ.xxix. aa
Peccatū qn̄ sit mortale vel veniale dantur
q̄nqꝫ regule.xxxiij. E
Peccatū dr̄ graui⁹ altero dupl'r.xxxix. E
Penitentis vere et perfecte sex sunt condi-
tiones.lxiij. J
Penitentem vere an deus plus diligat q̄
innocentem.lxiij. L
Peccata sunt tria que totū mundū cōma-
culant.lxxxij. A
Peccatū facili⁹ caueꝛ q̄ emendaꝛ.c. G
Peccator q̄tumcūqꝫ magnus nō dꝫ diffi-
dere q̄n de⁹ sibi misereaꝛ.xxix. t
Persecutio est duplex.scꝫ personalis ꝛ vni
uersalis.xviij. G
Petri apl̄i dignitas vltra alios apl'os pba
tur ex tribus.lvij. B
Petri sanctitas vite pbatur ex fide tripli-
citer.lvij. C
Petrus feruentior fuit in charitate ceteris
apostolis.lvij. D
Petri efficax oratio repiꝛ in q̄ttuor.lvij. E
Petrus an preponatur Paulo aut ecōtra.
lviij. A
Petr⁹ et paulus q̄liter passi sunt.lviij. D
Petri magna dignitas ostendiꝛ in traditio
ne clauium.xxxiij. A
Petri cathedre festum cur celebratur ab ec
clesia.xxxiij. A
Petrus triplici cathedra est sublimatus.
xxxiij.O (xxxiij. P
Petrus fuit magister omniū christianorū.

Registrum

Philippus cōmendat̄ ex q̄nq3.lj. B
Philippus fuit multe reuerentie et dignitatis.lj. D
Philippus q̄ttuor miranda fecit.lj. E
Ad p̄ceptoꝝ diuinoꝝ obseruantiā septē debent nos mouere.lxix. A
Preceptoꝝ diuinorū obseruantia quintuplex vtilitas.lxix. A
In prelatoꝝ et doctorū ꝓmotione tria debent p̄cedere.lvij. A
In p̄lio tria sunt seruanda.lxxxvj. R
Predicator siue piscator sp̄ualis sex d3 habere cōditiones.ij. O
Predicare prohibitum est laicis et mulieribus.ciiij.E.cvj. H
Primogenitoꝝ p̄rogatiue plures.lxxxj.O
Primogenitus dicit̄ aliq̄s dupliciter. positiue ꝛ priuatiue.x L
Principiū est duplex.sc3 principians et p̄ncipiatum.xij. B
Priuilegia q̄ttuor sancti Andree.j. A
Priuilegium ecclesie triplex.sc3 immunitatis persone.immunitatis fori.et rerū ecclesiasticarum.cviij. M
Probleumata tria dauid regis.ciij. L
Prudentia est triplex.sc3 vera.falsa.et perfecta.iij. D
Purgatio est triplex.sc3 vulgaris. legalis. et spiritualis.xxx.A (xxxij.R
Purificari voluit maria ꝑpter tria.xxx. B
Purificari quomodo debeat anima spiritualiter.xxx. D
In die purificatiōis q̄ttuor persone venerunt ad templū.vic3 christus.maria.symeon.et anna:sed diuersimode.xxxj. H
Purificatur maria in die purificationis q̄druplicitur.xxxj. I
In die purificatiōis ꝓcessio q̄ fit cū luminarib9 q̄d significat.xxxij. V
In die purificatiōis candelas ardentes ferim9 in manib9 q̄ttuor de causis.xxxij.X

De littera Q

q Uinq3 talenta tradidit nobis deus.lxxj. A

De littera R

r Achel quomodo dicitur plorasse filios suos.xviij. K
Rama capit̄ dupliciter.xviij. I
Redemptiōis sex sunt modi.v. I
Regnum quadruplex reperitur in scriptura sacra.lxix. L
Regnum celorum quattuor genera hominum possident.lxix L
Reliquias suas laudat quilibet sacerdos.lxviij. A
Religiosi habent principaliter tria mandata.xcix. Z
Reliquias sc̄oꝝ an liceat portare ad collu3 aut vendere.xciij. t
Reliquie sc̄tōꝝ sunt adorande dulie adoratione ꝑpter tres rōnes.xciij. X
Reliquie sanctoꝝ quomodo debēt populo ostendi.lxviij.F.xciij. t
Reliquie sc̄tōꝝ nō debēt vendi.lxviij. G
Renunciare omnib9 q̄d sit.lxxxij. D
Res pure sunt in triplici differētia.lxxx.C
Restitutio q̄n fieri debeat.cx. O
Restitutio an sit facienda.Et q̄ aliq̄d dicit̄ illicite acquisitū tripl'r.cx. P
Restituendū q̄d sit et in q̄ specie.ꝛ quō res ablata restitui debet.cx. Q
Restituendū q̄tum sit.cx. R
Restituenda an sint acquisita p ludos fortune et cui.cx. S
Resurrectōis xp̄i triplex iocūditas.xliij.A
In resurrectione xp̄i q̄ttuor act9 mirabiles operata est potētia diuina.xliij. A
Resurrectiōis iocūditas generalis q̄druplex.xliij. B
In resurrectione sua an christ9 omnes animas que erant in inferno liberauit.ser.xlij. C
In resurrectiōe an liberate fuerint anime in purgatorio.xliij. D
In die resurrectiōis quotiēs xp̄s apparuit suis dilectis.xliij. E
In die resurrectiōis xp̄s apparuit Marie matri sue.pbat̄ tripliciter.xliij. F
In die resurrectiōis christus apparuit primo mulieribus et nō viris propter q̄ttuor rōnes.xliij. G
Resurrexit christus quattuor excellentissimus modis.xliiij. H
Resurrexit christus cum cicatricibus ꝑpter q̄ttuor rōnes.xliiij. O
Resurrectionis christi quadruplex vtilitas.xliij. P
Rete q̄druplex in sc̄ptura inuenit̄.j. A
Retributiōis sex sunt differētie.xc. A

De littera S

s Acramentum eucharistie quādo institutum est.xl. cc

Sacerdos quilibet honorandus est ꝓpter septem priuilegia.xxvj. L
Et ꝓpter sex rõnes.cxij. K
Et ꝓpter tria.cxiiij. A
Sacerdotes grauiter peccant q̃ raro celebrant.xxvj.O.cxij H
Sacerdotibꝫ ad peccãdũ cooperãtes grauiter peccant.xxvj.P.cxij. Q
Sacerdotibꝫ detrahẽtes grauiter peccãt.xxvj.Q.cxij.P.cxiij. D
Sacerdotes debent esse mundi fecundi et mansueti.xxxij.P.cxij. A
Sacerdotes specialiter sunt honorandi ꝓpter tria.xlix. L
Sacerdotũ triplicẽ gradũ instituit xp̃s in nouo testamento.lvij. B
Sacerdotes debẽt esse liberales in paupe res ⁊ nõ parci.lxiij. H
Sacerdos ꝯfessor debet in se habere tres cõditiones.lxxxiij. Z
Sacerdos duo tenet scire.lxxxvij A
Sacerdos dꝫ legẽ alios docere.lxxxvij.C
Sacrilegi puniunt triplici pena.cxj. B
Sacerdos fornicando grauius peccat q̃ꝫ laicus adulterãdo.cxij. B
Sacerdos dꝫ eẽ exẽplarꝫ ĩ fama.cxij. C
Sacerdotis officiũ est triplex. scꝫ iudicare orare ⁊ immolare.cxij. D
Sacerdos celebrans missam quattuor debet facere.cxij. F
Sacerdos exequens actũ cuiuscũqꝫ ordinis in mortali peccat mortalr.cxij. H
Sacerdos an dꝫ sumere corpꝰ xp̃i si appa ret in specie pueri.cxij.I.cxiij. A
Sacerdotalis dignitas excedit oĩm regũ potentiam.cxij. L
Sacerdotes sũt oĩm fideliũ pr̃es.cxij. M
Sacerdotes maxime venerati sunt ꝑ imperatores etiam paganos.cxij. N
Sacerdotum virtutes inter alias maxime sunt quattuor.cxij. O
Sacerdoti etiã malo dꝫ exhiberi reuerẽtia et honor ꝓpter duo.cxij. Q
Sacerdotibꝫ in q̇bus sit obediẽdũ.cxij. R
Sacerdotibꝫ debent retribuere laici duo. (cxij.S
Sacerdotũ dignitas p̃cellit angelos triplici potẽtia.cxiij. B
Sacerdoti in veteri testamẽto tria fuerunt cõmissa.cxiij. E
Sacerdotis oratio vtilis est hoĩbꝫ ĩ mũdo et etiã in purgatorio.cxiij. F
Saluatores tres legimꝰ in veteri testamẽto appellatos.xj. ⁊
Sanctificati sunt in vtero dũtaxat q̃ttuor persone.lxv.F.lvj. S
Sanctificant aliq̇ tribꝫ modis.iij. B
Sanctificatiõis gradꝰ in vtero est triplex. v.D.vij.T.lxxx. B
Sctificatio marie v̾ginis est duplex.v.E
Sanctitatis ꝑfecte sunt tria signa.lj. C
Sanctitas est triplex.lxxx. D
Sanctos quare inuocamus et adoramꝰ. xciij.y.xciiij. L
Sanctoꝝ ꝯgregatio siue societas ex octo ꝯgregatiõibꝫ collecta.xciiij. A
Sanctitas vera cõsistit in tribꝫ.c. B
Sapientia est triplex.scꝫ diuina. mundana.et infima.ciiij. D
Satisfactionẽ dignã tria faciũt.lxv. T
Sepultura inuenta est ꝓpter viuos tribus ex causis.xcvij. B
Sepultura ecclesiastica ꝓdest defunctis in quattuor.xcvij. C
Sequi volẽtes dñm dñt deuitare tria.scꝫ diuitias.delicias.⁊ iniusticias.lxxxij.B
Sequi si vult hõ xp̃m necesse est vt faciat bonum. Primo induendo eius paupertatem.lxxxij. C
Sequi si volumꝰ christũ induamus eius vite asperitatẽ.lxxxij. E
Sequi si volumꝰ christũ sequamur eum ꝑ vite equitatem.lxxxij. F
Sequi christum sunt tria impedimẽta impedientia.lxxxiij. R
Signa septẽ ex q̇bus cognoscit de primo flagella et iram dei venire super hoĩes illius loci.lvj. Z
Symeon senex glorificauit puerũ Jesum quadrupliciter.xxxj. K
Solennitates p̃cipue tres celebrant in lege.xlvj.A (xxxvj.N P
Sors quõ describit et q̇t sint eius species
Sorte vti aliquo casu an sit licitũ ⁊ q̈ sors est triplex.xxxvj. M O
Sortilegoꝝ pena q̃ sit ciuilis ⁊ canonica. (xxxvj.R
A sortilegis q̃rentiũ ꝯsiliũ vel auxiliũ q̃lis pena sit.xxxvj. S
Spũssctũs supueniet in te et virtꝰ ⁊c.quõ exponitur.xxxvij. P
Spiritussancti duplex est missio.visibilis et inuisibilis.xlvij. A
Spũsscti missio visibilis facta ẽ sup xp̃m

et apl'os in quadruplici signo,xlvij. B
Spūsſctūs an sit visibiliter missus ad alios pterq̄ ad xp̄m et ad apl'os,xlvij. C
Spiritussanct⁹ an sit visibiliter missus ad beatā virginē et alias mulieres ī die penthecostes in cenaculo,xlvij. D
Spūsſctūs q̄liter visibiliter sit missus sup apostolos,xlvij. E
In spūsſcti missione in specie colūbe et ignis an fuerit vera columba et ver⁹ ignis vel solū signū rep̄sentatiuū.xlvij. H
Spūsſctūs dū visibiliter mittit̄ ad aliquē quō debet esse disposit⁹,xlvij. J
Spiritussanct⁹ q̄ aliquē visibiliter inhabitet vel ad eū veniat per q̄ttuor signa cognoscitur,xlvij. K
Q̄ spūsſctūs nō inhabitet aliquē cogn̄scit p quinq̄ signa,xlvij. M
Q̄ spūsſctūs aliquē inhabitet nō pt p certo sciri p aliquod signū,xlvij. A
Spiritussanctus quō et q̄bus signis cecidit sup apl'os.xlviij. Q
Spiritussanctus veniens in hominē tria facit,xlviij. R
Spūsanctus apparuit apl'is in linguis igneis pter q̄ttuor,xlviij. S
Spūsancti aduent⁹ septē sunt vtilitates siue fructus,xlviij. T
Status epoz pfectior est q̄ status religiosorum,lxx. F
Status religionis pfectior est q̄ stat⁹ secularis triplici rōne,lxx. H
Stephani corpis trāslatio reddit̄ cōmendabilis ex q̄ttuor,lxviij. B
Stephanus tria principalia dona habuit,xiij. B
Stephanus tres virtutes principales habuit,xiij.C (xiij.D
Stephan⁹ triplici bello vicit aduersarios
Stephan⁹ an viderit iesum in celo oculo corporali vel mentali,xiij. E
Stephani passio fuit silis passioni christi in q̄ttuor,xiij.F (xiij.H
Stephani triplex festuz celebrat ecclesia.
Stephan⁹ triplicē gloriā adept⁹ est,xiij.H
Stephan⁹ multis miraculis claruit ī vita in morte et post mortē,xiij. J
Stephanū in reuerētia habuerūt de⁹,angeli,apl'i,demon et mortui,xiij. K
Stephanns tripliciter intendebat in celū. xiiij. M
Stephanus an in hac vita viderit deū p essentiam,xiiij. A
Stephano quattuor lapides dulces fuerunt,xv. V
Stephani ortus et natiuitas,xv. X
Stella q̄ magis apparuit nō fuit vna de celestibus pter sex,xxiij. E
Stella q̄ magis apparuit cuius forme fuit,xxiij. F
Stella q̄ magis apparuit q̄d fuerit tres fuerunt opiniones,xxiiij. M
Sugbia quādo est peccatū mortale et q̄n veniale,xxxiij. F

De littera T

t Empus natiuitatis christi fuit cōgruum ex quintuplici causa,xj. Q
Templum est triplex, scz virginale mentale et materiale,xxxj. F
Temptationibus carnis quomō possimus resistere,lij. M
Testamēti executiōis dilatio nocet executoribus q̄ ad deū et hoīes,xcvij. H
Testamēti executōis dilatio nocet aīe testatoris q̄ ad duo,xcvij.H.cx. A
In testamēto simplr valido et rato pn̄t legata q̄druplicit̄ legari,xcvij. J
Testamentū dicit̄ inualidū irritū et nulluz quattuor modis,xcvij. L
Testamentū validum rumpitur pluribus modis,xcvij. L
Testamenti irriti inofficiosi falsi aut rupti dilatio in nullo nocet aīe testatoris.imo eidē plus prodest,xcvij. M
Thelonei officiū raro exercet̄ sine pctō ppter quattuor,lxxxiij. Q V
Theloneū a q̄bus rebus et a quibus personis debet recipi,lxxxiij. Q
Ad theloneū iustū tria requirūt̄.lxxxiij. P
Theloneum defraudare an sit peccatum. (lxxxiij.Q
Thome apl'i cōfessio est laudabilis pter tria,viij. A
Thome apostoli fides habuit triplicē statum,viij. B
Thomas q̄bus gentibus p̄dicauit.viij. D
Thomas quo idiomate predicauit gentibus,viij. E
Thome miracula plura,viij. F
Thomas an de necessitate salutis apparēte sibi xp̄o tenebat̄ cōfiteri fidē diuinitatis et humanitatis in xp̄o,viij. H
Thome christ⁹ ostendit suā dilectionē spe-

cialiter in quattuor.ix. J
Thomas an tetigerit xpm.ix. K
Ex thome tactu tres vtilitates cōsequimur.ix. L
Thomas fuit singulari modo ab incredulitate reuocatus.ix. M
Timor dn̄i q̄ttuor fruct⁹ generat.lxxviij. C
Tirannū tria faciunt.lxviij. L
Tonsurā capitis quare deferunt sacerdotes ⁊ clerici.lvij. H
Translatio triplex facta est de corpe sancti Stephani.lxviij. D
Translatio corporis sancti Stephani qn̄ facta est.lxviij. H
Tristicia interior christi tempore passiōis fuit maxima.xlij. K

De littera V

Valentin⁹ patronus nr̄ a deo suscepit plures benedictiōes.xxv. A
Valentinus ambulauit cū deo tripliciter.lxx. B
Valentin⁹ placuit deo p̱ tria.lxx. C
Valentinus habuit misericordiā temporalē et spiritualē.lxx. D
Valentin⁹ fuit tripl'r trāslatus.ante mortē in morte et post mortē.lxx. E
Valentino tradidit de⁹ q̄nq3 talēta.lxxj. A
Ve triplex a quo Maria immunis fuit.xxxvij. B.xxxviij. E
Venire volēs ad xp̄m tria d3 facere.ij. B
Vēit ad nos dn̄s q̄ttuor mōis.lxxxviij. D
Veritas est triplex.sc3 vite.iusticie.et disciplīne.xlvij. L
Via hominis quid sit.lxxix. K
Qui videbūt deū clarius in celo.lij. D
Vie hoīs sunt duplices.sc3 pctōꝝ et iustorum.et pctōꝝ sunt vie septē.lxix. J
Vigilare debemus duob⁹ modis in virtutibus.lxxxviij. B
Vigilare debem⁹ in omnib⁹ ꝓpter tres causas.lxxxviij. F
Vir vt bn̄ regat vxorē tria reqrunt.cix. F
Vir vt bn̄ regat familiā3 q̄ reqrunt.cix. H
Virginib⁹ tria sunt attēte ꝯsiderāda.lxj. A
Virginū et cōiugatorum differentia meritorum.lxj. C
Ad virginitatē mētis tria reqrunt.lxj. D
Virginis sermo debet eē modest⁹.rar⁹.mūdicia clar⁹.prudētia char⁹.lxj. F H J
Virginitas est triplex.et q̄ i v̄ginitate duo sunt cōsideranda.lxij. K
Ad virginitatis cōseruationē octo sunt cōsideranda.lxij. L (cxiiij. J
Virgines sancte cōparant agnis ⁊ quare.
Virginitas valde est cōmendabilis ꝓpter quinq3.ciiij. A
Virgineus candor angelorū candori equiparatur.cv. E
Virginib⁹ angeli sunt familiares.cv. F
Virginū ⁊ puellarū animas capit diabolus p̄cipue p̱ tria.cvj. F
Virgo debet se precauere ab aspectu virorum.lxj. B
Virtus est triplex.theologica.cardinalis.et moralis.xxxvij. J.lxxx. K
Visio dei est sup̄ma iocunditas. plena satietas.et eterna felicitas.lij. N
Ad visionē beatā q̄ttuor reqrunt.lxxv. J
Visitatio marie est duplex.ibidē de q̄ttuor fructib⁹ sp̄ualis visitatiōis.lx. K
Visitat deus et visitabit quattuor genera hominū. lxxiij. K
Vita est triplex.s.nature grē ⁊ glie.xxix. Z
Vita est triplex.sc3 actiua.cōtemplatiua.⁊ mixta.lxxiij. E
Ad viuendū bene in cōgregatione tria requiruntur.lxxxvj. T
Vxor debet se hr̄e ad virū in trib⁹.cix. H
Vocatio apostoloꝝ triplex.ij. A
Voluntas dei multipliciter accipit in scripturis.xxix. ⁊
Vota sunt adimplenda s̄m intentionē vouentis.iij. M

De littera X

Xp̄m sequentib⁹ an liceat aliquid propriū habere.j. H
Xp̄o cōformari debem⁹ in trib⁹.ij. F
Xp̄s q̄re elegit ad officiū p̄dicationis simplices piscatores.ij. K
Xp̄s quare non assumpsit angelicam naturam.x. F.xij. M
Xp̄s q̄re dicit p̄mogenitus marie.x. J
Xp̄s quādo natus est.xj. P
Xp̄s natus est media nocte.xj. R
Xp̄s natus est in bieme.xj. S
Xp̄s natus est in solstitio biemali.xj. T
Xp̄i humanitatis dignitas in tribus attenditur.xj. X
Xp̄s natus est in bethleem propter tres rationes.xj. Y
Xp̄s natus est in via propter quattuor rationes.xj. Z

Registrum

Xp̄us assumpsit humanā naturaʒ propter tria.xij. D
Xp̄s an plꝰ dilexerit iohem q̄ȝ petrū.xvj. E
Xp̄s singularit' p̄ aliis apostolis dilexit iohannem.xvj. K
Xp̄s an habuerit angelū ad sui custodiam deputatum.xviij. B
Xp̄s fugit in egyptū multiplici cā.xviij. C
Xp̄s fugit in egyptū et nō in aliā regionem q̄druplici de causa.xviij. D
Xp̄o ↄueniūt aliq̄ noīa rōne deitatis. attributiōis.et p̄sonalitatis.xx. A
Xp̄s in sc̄ptura dicit' stella.xxiij. H
Xp̄s portatus est in templū cū oblatione ꝓpter q̄ttuor.xxx. E
Xp̄m in templū cordis sui suscipe volēs debet hr̄e tres cōditiones.xxxij. D
Xp̄s dicit' lux et q̄re.xxxvj. H
Xp̄s an fuerit rex ꝛ hūerit regnū.xxxvij. K
Xp̄s fuit dignissimus potentissimus et tenerrimus.xlj. B
Xp̄s voluit crudeli morte humanū genꝰ redimere.ꝓpter q̄ttuor rōnes.xlj. C
Et sex rationes.xlij. D
Xp̄i perfectam dignitatem quattuor constituunt.xlij. C
Xp̄i vita miseriis plena ↄp̄hendit' in trib9. scʒ i eiꝰ igressu.ꝓgressu ꝛ egressu.xlij. M
Xp̄i egressus de hoc mūdo cōprehenditur in quinqȝ fasciculis.xlij. A
Xp̄s habet triplicem arcum quo nos defendit.l. K
Xp̄s ostēdit pl'a in hoc mūdo fidelib9 incipientib9 ꝓficientib9 ꝛ p̄fectis.lij. L
Xp̄s an fuerit p̄mus resurgentiū.xliij. I
Xp̄s resurrexit tertia die ꝛ nō ante nec post ꝓpter tria.xliiij. K
Xp̄s an resurrexerit ī media nocte an in aurora.xliiij. L
Xp̄s declarauit veritatem resurrectiōis sue tripliciter.xliiij. M
Xp̄s post resurrectionē suā vere manducauit ꝛ bibit ꝛ q̄d de angelis.xliiij. A
Xp̄s propter nostram salutē quattuor itinera peregit.xlv. G
Xp̄s vbi fuit ꝑ istos q̄draginta dies inter resurrectionē ꝛ ascensionē.xlv. H
Xp̄s ascensurus in celū q̄ttuor fecit q̄ nos debemus facere celū ascendētes.xlv. I
Xp̄s per septem gradus descendit ꝛ ascendit.xlvj. I
Xp̄s quomodo dicitur sedere ad dexteraʒ dei.xlvj. L
Xp̄s mirabiliori mō dicit' fuisse ī vtero virginis q̄ȝ sit q̄tidie in hostia.lxxxj. V
Xp̄s cōparat' soli et q̄re.xciiij. B
Xp̄s sponsam suā vicȝ fidelē animā q̄rit in triplici loco.cviij. C

Sermones peruti
les de sanctis per circulū anni eximij doctoris ac eccl'ie Pataviensis canonici dñi Michaelis lochmair, cū vigintitribꝰ sermonibꝰ magistri Pauli wann annexis feliciter incipiunt.

De sancto Andrea Sermo primus.

Illi cōtinuo relictis retibus secuti sunt eū. Mat. iiij. A Pro introductōe nota ꝙ in sacra scptura q̄druplex reperio rete qđ sancti apl'i Andreas: cuius festū hodie agit͛. et Petrꝰ frater eiꝰ p christo reliquerūt. q̄ nos etiā debemus relinq̄re si volumꝰ esse discipuli xpi. Primū rete dicitur diabolice captionis. Secundū mundialis allectiōis. Tertiū carnalis inquinatiōis. Quartū tpalis piscatiōis. Primū rete est diaboli: hoc est pctm̄. de q̄ Abacuc. j. Expandit sagenā suā ꝛ extraxit ꝛ ꝯgregauit i rete suū. s. pctī. O q̄ꝫ callide expādit h̄ rete pponēdo delectationē pctī: sꝫ finē amaritudinis immittendo. ps. Cadēt in retiaculo eius pctōres. Jccirco declinemus ab hoc reti diaboli, iuxta illud Ecā. xvij. Cōuertere ad dñm ꝛ relinq̄ pctā. Scdm rete qđ reliquerūt est mundi. de q̄ Esa. xix. Expandentes rete super faciē aquarū emarcescent. aq̄ sunt trāsitoria mūdi. Juxta illud j. Joh. ij. Transit mundꝰ et cōcupiscentia eius. imo ad modū aq̄ fluētis. vt hꝛ. ij. Re. xiiij. Oēs morimur ꝛ q̄si aque dilabimur. Hoc rete oīno dedemꝰ despicere. Grego. Facile mūdū despicio si ea q̄ in mūdo sūt cōsidero. Tertiū rete ē carnalis vicij. de q̄ Prouer. xxix. Qui blādis fictisq̄ꝫ s͛monibꝰ loquit͛ amico suo rete expādit gressibꝰ eiꝰ. et sic caro blandit͛ suauitatē. puer. vij. Mulier i ornatu meretriceo pparata ad capiēdas aīas garrula ꝛ vaga deosculat͛ iuuenē et pcaci vultu blandit͛ dicēs. Ueni inebriemur vberibꝰ ꝛ fruamur cupitis amplexibꝰ Et subdit͛. Jrretiuit eū multis sermonibꝰ ꝛ sequit͛ eā q̄si bos ductꝰ ad victimā ꝛ ignorās ꝙ ad vincula stultꝰ trahat͛. Spūaliter p mulierē intelligit͛ carnalis ꝯcupiscētia. illa ducit hoiem ad captiuitatē mortꝭ. De q̄ Greg. Cū caro ad tps suauiter viuit spūs in eternū pibit. iō hoc rete oīno debemus relinq̄re. qꝛ s͛m Greg. momentaneū est qđ delectat: eternū qđ cruciat. Quartū rete est tpalis subsidij. vicꝫ piscatiōis. hoc etiā scti apl'i reliquerūt. iō dicit thema. Jlli continuo ꝛc. Jn verbis pmissis tria tangunt͛ q̄ veniūt ad honorē sancti Andree declaranda. Primū dꝛ diligētia. qꝛ illi cōtinuo ꝛc. Scdm obediētia. qꝛ relictꝭ retibꝰ. Tertiū cōsequētia. qꝛ secuti sūt eū. B Prima excellētia siue virtus btī Andree dꝛ diligētia: q̄ est qñ hō curat nō solū de factis tpalibus. sed pus de spūalibꝰ. qꝛ taliter debent fieri negocia tpalia ne deserāt͛ spūalia. Jta fecit btūs andreas. qđ ptꝫ ex tribꝰ. Primo ex ꝯuersatiōe. scđo ex auditiōe. tertio ex cōmunicatione. Primo ꝯsiderare possumus diligentiā scti andree ex ꝯuersatiōe. Fuit ei diligēs et sollicitꝰ cōuersari cū sctō iohāne baptista. dū em̄ famā sanctitatꝭ eius accepit: et eundē pdicantē audiuit: factꝰ est eius discipulus vt hꝛ Joh. j. Et i hoc nobis exemplū dedit vt q̄ꝫtū possumꝰ bonoꝝ virorū ꝯsortia sp req̄ramꝰ. Jdeo Prouer. xiij. Qui cū sapientibꝰ gradit͛ sapiēs erit. amicꝰ stultoꝝ silis efficit͛. ps. Cū sctō sanctꝰ eris. Et in. c. sepe. xxviij. q. j. dicit͛. Sepe malorū ꝯsortia etiā bonos corrumpūt. q̄ꝫto magis eos q̄ ad vicia ꝓni sunt. Et. xxiij. q. iiij. quisq̄ꝫ. Quō incorruptꝰ poterꝭ pmanere q̄ corruptis sociaris. C Sed obijceret aliq̄s ꝯtra h̄. qm̄ xps cū publicanis ꝛ peccatoribꝰ cōuersatꝰ est: ita et scti viri fecisse p bati sunt. Ad h̄ rñdet Augꝰ. de vbis euangelij. et habent͛ in. c. a malis. xxiij. q. iiij. A malis sp corde disiungimini. Ad tps caute corpe copulami. Duobꝰ modis nō te maculat malꝰ: si ei nō ꝯsentias: et si redarguas. h̄ est nō cōicare. nō cōsentire. Cōmunicatur q̄ppe qñ facto eius ꝯsortiū voluntatis vel approbatōis adiungit͛. neq̄ꝫ em̄ ꝯsentiētes sitis malis vt nō approbetꝭ. neq̄ꝫ negligentes vt nō arguatis. Jdē hꝛ in. c. si q̄s. et. c. recedite. ea. cā et. q. Et iō cōuersatio xpi cū pctōribꝰ ex q̄ ipi boni fieri poterāt ꝛ ob quā familiarē se illis exhibuerat erit laudabilis et ex charitate pcedēs. Silr apl'i inter idolatras ꝯuiuebāt vt eos ad fidē verā cōuerterēt. sicut de sctō andrea legimus ꝙ cōsistens in achaia eam totā ecclesijs impleuit

effugataq; idolatria ꝑplos ad fidē xpi con
uertit, vxorēq; Egee ꝓcōsulis sacro baptis
matis fonte regenerauit. Scdo diligētiā
bti Andree ꝯsiderare possum⁹ ex auditiōe
Voluit em̄ attētius audire iohannem de
xpo loquentē atq; dicentē. Ecce agnus dei
ecce q̄ tollit pctā mūdi. Quo audito secut⁹
est iesum cū alio cōdiscipulo cuius nomen
ignorat̄ de certo: sed opinat̄ ꝙ fuerit iohes
euāgelista. Dixit vero illis iesus. q̄d q̄ritis?
At illi rn̄derūt ei. Rabbi vbi habitas? di-
xit eis. Venite ꝛ videte. venerūt itaq; ꝛ vi-
derūt: et manserūt apud eū die illo. vt patz
Joh. j. D Ex ista diligentia xps fecit
sibi gratiā ꝙ fuit prim⁹ discipul⁹ ei⁹. Fuit
ei ꝑmus cōuersus de discipulatu ad xpm
inter oēs aplos. auditio em̄ doctrine beati
iohis disposuit beatū andreā ad tria. Pri-
mo ad penitentiā. qꝛ doctrina spūalis in-
ducit cōpunctionē in peccatoribꝫ. Vn̄ p̄di-
cante petro audientes cōpuncti sunt corde
et dixerūt ad petrū ꝛ ad alios aplos. Viri
frēs q̄d faciem⁹. Petr⁹ aūt ait ad illos. Pe
nitentiā agite ꝛc̄. Act. ij. Nā vt dꝛ Hiere.
xxiij. Verbū dei est sicut malle⁹ cōterēs pe
tras. i. corda dura. Sicut etiā btūs iohes
baptista p̄dicabat penitentiā. Matth. iij.
Venit iohes baptista p̄dicās in deserto iu
dee dicēs. Penitentiā agite ꝛc̄. Et qꝛ btūs
Andreas tāq; ver⁹ discipul⁹ iohis in ieiu-
nio ꝛ austeritate pn̄ie pollebat. iō idoneus
erat ad discipulatū xpi. Scdo auditio io-
hānis disposuit beatū andreā ad sciam. qꝛ
ꝓuerb. iiij. dꝛ. Si dilexeris audire: sapiens
eris. Multa em̄ sūt q̄ ab alijs audiēdo di
dicim⁹ q̄ ꝑ nosmetipos nō inuenim⁹. ꝛ p̄ci
pue ad scientiā fidei: cū fides sit ex auditu.
ad Ro. viij. Et iō btūs andreas eo ipo ꝙ
fuit auditor iohis fact⁹ est idone⁹ ad disci-
plinā ꝛ sciam xpi: q̄ est scia salutꝭ. et ad hāc
disponebat doctrīa iohis Lu. ij. Et tu pu-
er ꝓpheta ꝛc̄. vsq; ad pctōꝝ eoꝝ. Tertio au
ditio iohis disposuit beatū andreā ad ob-
ediētiā ꝛ reuerentiā xpi. iuxta illud Joh. j.
Qui post me venit an̄ me fact⁹ est cui⁹ non
ꝛc̄. Ideo dicit ps̄. In auditu auris obedi-
uit mihi. ꝓpterea beatus Andreas ex eo ꝙ
fuit auditor iohis fuit idone⁹ ad obedien-
tiā xpi. Et qꝛ int̄ ceteros disciplos fuit ma
gis disposit⁹ ad hec tria. iō fuit ꝑmus ad fi
dem xpi cōuersus. Tertio diligentiā beati

andree notare possumus ex cōmunicatiōe
Nā dū xpm agnouit statim illuminationē
suā cōmunicare ꝓcurauit fratri suo. nā vt
habet̄ Joh. j. mox eo inuēto dixit ei. Inue
nimus messiā. et adduxit eū ad iesum: q̄ be
nigne seip̄m sibi manifestauit: dixitq; illi.
Tu es symon fili⁹ iohanna: tu vocaberis
cephas ꝛc̄. Noluit ḡ andreas bonū salutꝭ
esse sibi soli. ꝓcurauit etiā illud ꝓ fratre suo
petro. Sic et nos si cupim⁹ regnare cum
xpo ꝓxis opē cōferre tenemur. qꝛ dꝛ Ecci
xvij. Vnicuiq; mādauit de⁹ de ꝓxio suo.
inuehe ꝯtra nō faciētes q̄ deteriores sunt
paganis. E Scda virtus siue excel-
lentia bti andree dꝛ obediētia q̄ hic cōmen
dat̄ ex tribꝫ. Primo qꝛ ꝓmpta. vn̄ ꝯtinuo.
Scdo qꝛ ꝑfecta. vn̄ relictis retibꝫ. Tertio
qꝛ recta. vn̄ secuti sunt eū. Primo obedien-
tia scti andree ꝯmendat̄. qꝛ fuit ꝓmpta si-
ne velox. qꝛ statim sine mora sine dilatione
obediuit. nulla ḡ fuit ꝓcrastinatio. ꝓuerb.
iij. Ne dicas amico tuo: vade et reuertere
cras tibi dabo: cū stati possis dare. Aug⁹.
Hec vox multos decepit q̄ dicūt homīes
cras. et subito claudit̄ eis ostiū et manēt fo
ris cū coruina voce. qꝛ nolunt hr̄e gemitū
columbinū. Hodie (inq̄t ps̄.) si vocē eius
audieritis nolite obdurare corda vr̄a. ho-
die inq̄t nō cras. de futuro quidē nil certū
habem⁹. pn̄s tantū tp̄s nostrū est. Ecci. v.
Ne tardes cōuerti ad dn̄m et ne differas
de die in diē. subito em̄ venit ira illi⁹ ꝛ i tp̄e
vindicte disp̄det te. Scdo fuit ꝓmpta. qꝛ
nulla deliberatio. nec mirū: qꝛ angel⁹ ma-
gni ꝯsilij cōtra quem fatua est deliberatio.
Fatuus em̄ esset cui imꝑator subito vellet
dare ducatū austrie et ille vsq; mane vellet
deliberare. posset em̄ imꝑator infra noctē
mutare voluntatē. Itē tertio fuit ꝓmpta.
qꝛ nulla excusatio. vn̄ arguit̄ ille q̄ ꝓpt opa
pietatꝭ se excusauit. Mat. viij. Dn̄e ꝑmitte
me prius sepelire patrē ꝛ matrē. Cui rn̄dit
dn̄s. Sine mortuos sepelire mortuos su-
os. Nō sic fecit btūs andreas. licꝫ ꝓuidere
haberet domui et vxori nō tn̄ redibat do-
mū: sed relictꝭ oībꝫ secutus est eū. Ideo di-
cit Greg. h in Omel. Audistis frēs charis-
simi. qꝛ ad vnius iussionis vocē petr⁹ ꝛ an
dreas relictis retibꝫ secuti sunt redēptorē.
nulla ꝗ̄ hūc facere adhuc miracula vide
rāt. nihil ab eo de ꝓmio eterne retributiōis

audierunt et tñ ad vnũ dñi ꝑceptũ hoc qd possidere videbant̄ obliti sunt. ꝗta nos ei⁹ miracula videmus. qt flagellis affligimur q̄ntis minarũ asperitatibꝫ deterremur. ⁊ tñ vocantē sequi ꝯtemnin⁹. q̄d ergo frēs charissimi i ei⁹ iudicio dicturi sum⁹ q̄ ob amorem pñtis seculi nec ꝑceptis flectimur: nec verberibꝫ emēdamur. Hec ille. F Hic est dubiũ. vñ orıebat̄ illa repētina obedientia discipuloꝝ ita ꝙ statim secuti sunt dñm. Rñdet Hiero. sup̄ Matth. Primo ex ꝟbi dei operatōe. cũ dixit. Uenite post me. corda eoꝝ medullit⁹ penetrauit ⁊ ptinus eos cõuertit. qꝛ dr̄ ad Heb. iiij. Uiuus est sermo dei et efficax et penetrabilior oī gladio ancipiti. Scdo ꝓuenit ex diuina inspiratione. Alter hõ vocat exteri⁹ xp̄s vero interius. Ideo potuit andreas dicere illud ps̄. Audiã q̄d loquat̄ in me dñs de⁹. Grego. Uox dñi audit̄ cũ inspiratio mēte ꝯcipit̄. qd et fecit sctũs andreas. Tertio ꝓuenit ex mirabili faciei irradiatiōe. Dic̄ em̄ Hiero. Certe em̄ fulgor diuinitatꝭ ⁊ maiestatis occulte relucebat in hũana xp̄i facie vt etiã ꝑmo aspectu trahebat hoīem. facies em̄ xp̄i speciosa erat ad intuendũ. vt dic̄ petr⁹. j. Pe. j. in quã desiderãt angeli ꝓspicere. Quarto ꝓuenit ex potēti attractiōe. nã vox xp̄i vocãtis habuit nõ solũ ꝟtutē inductiuã sed etiã attractiuã. qm̄ erat instrumentũ diuinitatꝭ ps̄. Dabit voci sue vocē ꝟtutis vt q̄s vocaret exteri⁹ traheret interi⁹. vñ Hiero. Sicut magnes attrahit ferrũ sua ꝟtute tanto magis dñs celi ⁊ terre trahere poterat quē vellet. Ideo Joh. vj. Nemo pt̄ venire ad me nisi pater meus traxerit illũ. Scdo cõmendat̄ obediētia btī andree qꝛ pfecta. nã relictis retibꝫ ⁊c̄. Nõ em̄ pfecte potuissent sequi nisi ꝑus pungentes spinas diuitiaꝝ q̄ suffocãt ꝟbũ dei reiecissent. Grego. viij. moral. Ad culmen pfectiōis tendũt q̄ exterius cũcta derelinquũt G Ubi occurrit dubiũ. vtrũ sequentibꝫ xp̄m liceat aliq̄d de tp̄alibꝫ hr̄e. Ad hoc dico ꝙ oīa relinq̄re tm̄mõ est viroꝝ pfectoꝝ q̄ oīa terrena postponũt et solũ eternis inhiãt. nõ tñ oportet ꝙ vbi est maior paupꝑtas ꝙ ibi sit maior pfectio. imo pt̄ esse summa pfectio cũ maxima opulentia. qꝛ abraã cui dictũ est Gen. xvij. Ambula corã me et esto pfectus. legit̄ fuisse diues. Itē melchisedech q̄ fuit sacerdos altissimi fuit diues. qꝛ rex salem Gen. xiiij. et sic cũ antiq̄ et repudiata synagoga erãt dñia ⁊ possessiões hoibꝫ a deo cõcessa et distributa. a maiori in noua xp̄i sponsa licita sunt cũ pfectior et dignior sit. Itē xp̄us habuit aliq̄d ꝓꝑriũ cũ suis discipul̄. qꝛ nullus pt̄ exercere iusticiã depositariã nisi res sit aliq̄ mõ sua facta. sed iudas fuit depositarius xp̄i portãs loculos Joh. xij. Item nullus hꝫ exercere iusticiã distributiuã nisi res sit sua. sed qñ xp̄s pauit hoīes in deserto ꝑcepit eos discũbere ⁊ distribuere discũbentibꝫ. Joh. vj. Itē Lazar⁹ martha maria magdalena erant discipuli xp̄i q̄ tñ habebant multa bona. vt hr̄ de ipis Joh. xj. Silr̄ petrus habuit ꝓꝑrium cui angel⁹ dixit Act. xij. Precinge et caliga te caligas tuas ⁊ circũda tibi vestimentũ tuũ. vbi angelus apte ꝓsupponit ꝙ calige ⁊ vestimentum erãt petro ꝓꝑria. etiã q̄ ad dominiũ qd hec ꝓnoīa tuas ⁊ tuũ importãt. Idē hr̄ de Paulo. ij. ad Thessal̄. iij. Neqꝫ gratis panem manducauim⁹ ab aliq̄ sed in labore et fatigatiōe die ac nocte operãtes ne quē vestrũ grauarem⁹. talia ei q̄ manibꝫ ꝓꝑriis acq̄rebãt erãt sua. H Ex q̄bꝫ hr̄ heresis pauperũ de lugduno. et fratricelloꝝ et error aliquoꝝ mēdicantiũ dicentiũ se solum esse veros successores xp̄i et apl̄oꝝ ei⁹ i paupertate. et ꝙ a spe salutis sint exclusi papa epi et alij sacerdotes in cõi aut ꝓꝑrio aliq̄d habētes. De hac materia an liceat clericis hr̄e ꝓꝑria vide. xij. q. j. vbi primo arguit̄ ꝙ nõ. et tandē in. c. certe ergo. q̄ est Aug. vsqꝫ ad finē. q. cõcludit̄ ꝙ sic. Tertio cõmendat̄ obediētia btī Andree: qꝛ recta. fuit nãqꝫ rectum ⁊ rõnabile obedire xp̄o q̄ deus erat. q̄ imperauit ventis et mari et facta est trãq̄llitas magna. Mat. viij. Qui curauit infirmos. illuminauit cecos. mundauit leprosos. demones ab obsessis eiecit. ⁊ mortuos suscitauit. ad quē accesserũt angeli ⁊ ministrabãt ei. Matth. iiij. I Tertiũ qd in verbis themat̄ tangit̄ de sctō Andrea declarandũ dr̄ ꝯsequētia siue cõsecutio. qꝛ secuti sunt. Secut⁹ ē aũt btũs andreas xp̄m tripliciter. scꝫ pfectiōe vite. miraculoꝝ operatione. ⁊ ꝯformitate pene. Primo beatus andreas secut⁹ est xp̄m pfectiōe vite. Uita em̄ xp̄i in mũdo erat opatio ꝟtutis. vt sanctitas. pietas. iusticia. mãsuetudo. ⁊ chari-

tas,ꝑ has vias secutus est btūs Andreas
xp̄m,vn̄ turba de eo clamauit. Redde no-
bis hoīem sanctū iustū mansuetū et pium:
deoq3 charū. Cūq3 duceret ad crucē fact⁹
est ↄcursus populoꝝ dicentiū,innocēs san
guis ei⁹ sine causa damnat,q̄s tn̄ apl's ro-
gauit ne suum martyriū impediret. K
Eius sanctitas ⁊ ꝑfectio vite ostendi pōt
ex q̄ttuor p̄uilegijs sibi in vita et in morte
specialiter concessis. Primū priuilegiū est
firma cōfidentia,plus em̄ ↄfidebat de xp̄o
q̄3 alij apl'i,qđ ex hoc ostendit,qn̄ em̄ xp̄us
fuit in deserto cū magna multitudine po-
puli q̄ ip̄m sequebat nec haberēt q̇d man-
ducarēt:xp̄s dixit philippo. Vn̄ emem⁹ pa
nes vt mādncēt hi Joh.vj. Rn̄dit philip
pus,ducentoꝝ denarioꝝ panes nō suffici-
unt eis vt vnusq̇sq3 modicum q̇d accipiat,
adhuc parū ↄfidebat de xp̄o. Deinde dixit
apl'is. Vos q̇d dicitis. Responderūt: Et
q̇s poterit tantos saturare panib₉. omnes
erāt desperati nisi beat⁹ andreas qui dixit.
Est puer vnus hic q̄ habet q̇nq3 ordeace-
os panes ⁊ duos pisces ⁊c̄.q̄si dicere vel-
let ſm Chryſ. Tu dn̄e potes multiplicare
Ecce magna ↄfidētia ex qua apparet eius
vite ꝑfectio. Secundū priuilegiū ex q̄ ostē
ditur ipius vite ꝑfectio est iugis passionis
xp̄i meditatio.q2 sedulo et deuote passionē
xp̄i meditabat ↄsiderās ex ea fructū nostre
salutis ꝓuenisse. Ideo dicūt doctores cir-
ca dist.xxiij.tertij sniaꝝ,et signāter Henri-
cus de hassia. ꝙ andreas apl's cōposuerit
illud simboli. Passus sub pōtio pilato cru
cifixus mortuus et sepultus. Ex quo dat
intelligi ꝙ sepius meditabat passionē chri
sti. Hinc est ꝙ valde desiderauit crucem vt
in ea pateretur. Applica hic ex legēda. Alij
doctores volunt ꝙ cōposuerit illum arti-
culum fidei. Et in iesum christum filiū eius
vnicum dn̄m nostrū. Et sic totā christi hu
manitatē cum suis penalitatib₉ ꝓ nobis su
sceptis cōprehēdit. Tertiū priuilegiū bea-
ti andree ex q̄ ⁊c̄.est ꝙ ex eius sepulcro mā-
na ad modū farine ⁊ oleū cū odore suauis-
simo emanauit:vt sic dn̄s in eo singularez
ostenderet vite sue sanctitatē. Sic em̄ dn̄s
dilecto suo discipulo iohanni hoc priuile-
gium cōtulit vt manna scaturiret in ei⁹ se-
pulcro. Sic ⁊ s. Nicolao. Katherīe ⁊ wal
purgis ↄtulit vt oleū de illoꝝ sepulcr3 ma
naret,hec aūt insimul iuncta suo apl'o an-
dree cōtulit vt oleū ⁊ manna de suo sepul-
cro emanaret. Per oleū aūt designat pie-
tas scti andree ad oēs se inuocātes,vn̄ ca-
nitur de eo. Hic est q̄ assidue orat ꝓ ꝑpl'o.
L Quartū priuilegiū scti andree ex q̄
claret sctītas vite ipius:q2 nomē ei⁹ bis i ca
none misse noīat,sc3 ante ⁊ post eleuationē
eucharistie, qđ indubie ecclesia facit vt tā-
to maiori reuerētia andreā apl'm colerem⁹
et ceteros sctōs ibi noīatos. Vn̄ an̄ eleua-
tionē noīant.xij.apl'i.et.xij. martyres qui
ꝓ testamēto fidei.xij.articuloꝝ sua corpora
tradiderūt et huius sacrificij testes fuerūt.
Sed post eleuationē p̄mo inuocat virgo
maria,deinde noīant solū tres apl'i sc3 pe-
trus paulus ⁊ andreas. Primo virgo ma
ria q̄ in omni inuocatione et impetratione
obtinenda ꝓpter p̄rogatiuā sanctitatis sue
⁊ officiū mediatricis an̄ oēs sctōs est inuo
canda,deinde petrus q̄ inter ceteros apl'os
habet officiū principatus maxie q̄3tū ad li
berationē a malo rōe potestatis ligandi et
soluendi. Paul⁹ rōe p̄ncipat⁹ in officio do
cendi,et andreas q̄3tū ad sp̄m benignitatis
et māsuetudinis,et ꝓpter p̄uilegiū maxime
cōcupite crucifixionis. Alia causa q̄re i ca
none post eleuationē enumerant q̄ttuor ꝑ-
sone p̄dicte est,q2 ille ꝑsone magis fuerunt
cōfigurate passioni xp̄i q̄3 alie,vtpote v̄go
maria cui⁹ aīam gladius ꝑtrāsiuit dū sta-
bat iuxta crucē. Petrus caput ecclesie qui
crucifixus pedibus sursum erectis. Paul⁹
qui stigmata xp̄i in suo corꝑe portauit.ad
Gal.vj.ꝑsecutiones et corporis molestias
Andreas q̄ etiā crucifixus fuit in transuer
sum ⁊c̄. M Scđo beatus andreas se
cutus ē christū miraculoꝝ operatiōe. Ubi
nota ꝙ ad inuocationē scti andree et eius
merita de⁹ multa operat⁹ est miracula,sc3
in angelis,in demonib₉,in hoīb₉,et i elemē
tis. Primo i āgelis bonis. Nā refert Vin
centius,in spe.histo.li.x.c.lxix.ꝙ beat⁹ an-
dreas ꝑ quendā cōsulē tract⁹ sit ad arenam
tāq3 magus ꝑ capillos ⁊ apro ꝑ venatores
adducto vt eum discerperet. Aper andreā
circūiens nihil sibi nocuit,s3 venatores la-
niauit ⁊ occidit. Popul⁹ hoc vidēs deo cre
didit,tūc etiā visus est angel⁹ de celo descē
dēs andreā ↄfortare et tūc ꝓcōsul leopar-
dum adduci fecit vt andreā occideret,sed

nihil illi nocuit sed filiũ pconsulis in latere ipi⁹ iugulauit: quẽ ⁊ apl's fusa orõne a morte suscitauit. Quo viso ppl's pcõsulẽ occidere voluit: sed apl's hoc nõ pmisit. Scđo in demonib⁹. vide in legẽda exemplũ de q̃dã muliere q̃ cuidã homicide adhesit et parere nõ potuit ⁊c. Tertio in hoĩb⁹ multipliciter. Primo de epo sibi seruiẽte et vitam religiosam ducente. cui diabolus inuidit et se in formã pulcerrime mulieris transformauit. vide in legenda. Aliud exemplum vide ibidem de quodã sene luxurioso noĩe nicolaus. Quarto ad merita sancti andree dñs miracula fecit in elementis. et pmo in igne Vide in legenda exemplũ de q̃dã iuuene nobili q̃ inuitis parẽtib⁹ sctõ andree adhesit. pter qđ parẽtes domũ in q̃ morabatur cum aplo succenderũt ⁊c. Scđo in aqua. vide ibidẽ exemplũ de q̃draginta viris: q̃ nauigio ad sanctũ andreã venire volentes in mari p diabolũ submersis ⁊c. Tertio in aere. Narrat Vincenti⁹ in speculo q apl's serpentẽ mire magnitudis. vicꝫ quinq̃ginta cubitoꝝ q̃ totã regionẽ vastabat et aerẽ infecit: sua orõne occidit. Quarto in terra. vide de hoc ĩ legẽda exemplũ de q̃dã iuuene xpiano quẽ mater sua de illicito ope tẽptauit ⁊c. Aliud ibidẽ de quodã ppõsito q̃ agrũ sancti andree abstulit ⁊c. A Tertio btũs andreas secut⁹ est xpm cõformitate pene. Iuxta illud saluatoris Mat. xvj. Qui vult venire p⁹ me abneget semetipm et tollat crucẽ suã et sequat me. Ubi nota q passio sancti andree fuit aliq̃ mõ similis passioni xpi. et aliq̃ mõ dissimilis. Primo dissimilis. q2 xps crucifix⁹ ẽ erectus. petr⁹ reuersus. andreas trãsuersus. Xps tãq̃ caput obtinuit supiora. petr⁹ tãq̃ alter princeps obtinuit inferiora. lõ cõueniẽs fuit vt andreas teneret mediũ. dexterã sursum ad xpm. sinistrã deorsum ad designandũ spreuisse tpalia. Scđo passio scti andree silis est passioni xpi q̃ntũ ad q̃nq3. q̃ vide infra sermone sequẽti. in pmo mẽbro ꝓlus finẽ. et pseq̃re vt ibi sermonẽ ꝯcludẽdo ⁊c.

In die scti Andree apli. Sermo. II.

V Enite post me

faciã vos fieri piscatores hominũ. Mat. iiij. A Hec verba dixit xps ad petrũ et andreã qñ eos vocauit ad apostolatũ. Pro q̃ nota q triplex fuit vocatio aploꝝ. Prima vocatio fuit immediate post baptismũ xpi. vt hr̃ Jo. j. qñ duo discipuli iohis audierũt ipm iohannẽ dicentẽ de xpo. Ecce agn⁹ dei. ⁊ secuti sunt iesum. Et ibi dr q andreas frater symonis erat vn⁹ ex duob⁹ q̃ secuti fuerũt iesum. Et dr infra q adduxit fratrẽ suũ symonẽ ad iesũ. Ista aũt vocatio fuit ad xpi simplicẽ noticiã. Scđa vocatio fuit in captura pisciũ quã describit Lucas. v. ca. vbi dicit q xps pter turbas irruentes ascẽdit in nauem petri ad pdicandũ. et finita pdicatione iussit laxari rete in capturã pisciũ. et visa multitudine petrus sciẽs q hoc nõ poterat eẽ virtute hũana pcidit ad genua iesu. Et ista vocatio dicit esse ad christi familiaritatẽ. Tertia autẽ fuit de qua hic in pñti euãgelio fit mẽtio. qñ relictis oĩbus secuti sunt iesum totaliter ei adherentes ad pdicta negocia amplius nõ reuersuri. Et hac vocatione sunt vocati ad apostolatuꝫ put innuũt ꝟba themati. Venite post me ⁊c. In ꝟbis pdictis duo tangunt. Primo xpi felix inuitatio siue vocatio. ibi. venite post me. Scđo vocationis sue remuneratio. ibi. et faciã vos ⁊c. Quãtũ ad pmũ dic. Venite post me. nõ tã passib⁹ corpis q̃ affectiõe mẽtꝫ ⁊ imitatiõe opis. Et dixit dñs hec ꝟba nõ solũ ad petrũ et andream. imo dicit ea ad q̃slibet xpianos. B Circa qđ sciendũ q ad h̃ vt q̃s libere possit venire ad xpm ⁊ post xpm tria requirunt. Primũ est q postponat oĩa retrahentia. Secundũ q volũtarie assumat crucꝫ insignia Tertiũ q perfecte sequat xpi vestigia. Hec tria ponit xps Mat. xvj. Qui vult venire post me abneget semetipm. Ecce pmũ sui ipsius abnegatio. et tollat crucẽ suam. ecce secundũ scꝫ carnis mortificatio. et seq̃t me. ecce tertiũ. s. vite xpi ꝯformatio. Primo requirit abnegatio suipius. Nã mens pfecta ⁊ maxime cõtemplatiua dꝫ seipam abnegare vel deserere q̃ ad tria. C Primo q̃ ad oẽm affectionẽ ⁊ amorẽ naturalẽ quã hr̃e posset siue ad seipam siue ad pximos siue ad res exteriores siue etiã ad ipm deũ. Ad seipam dico ne seipam amet pter se sed pter deũ. et h̃ mõ mens ꝑm Bern. seipam sibi furat inq̃ꝫtũ ipaꝫ nõ diligit pter se sed pter deũ. Ad pximos etiã vt eos nõ

amet nisi in ordine ad honorem dei. Vñ si
parẽtes te instigẽt ad aliq̃d qđ sit cõtra di-
uinũ honorẽ in hoc casu sunt odio habẽdi
Et tũc ꝺm Hiero. odiũ in parẽtes est pie-
tas in deũ. Ad res etiã exteriores vt de eis
nihil appetat ꝑter victũ necessariũ vel ĩ or-
dine ad deũ. vt in rerũ vsu reputet se solum
ꝓcuratorẽ et dispensatorẽ ipsius dei. Abne
gandus est insuꝑ amor naturalis ad ipm
deũ. q2 talis amor est recuruus ꝑut de9 di-
ligit̃ ꝓpter bonũ nostrũ qđ ex eo sequit̃. pu
ta beatitudinẽ quã oẽs naturaliter appeti-
mus. q2 talis amor est imperfect9: et dicit̃
amor cõcupiscentie. deũ aũt diligere debe
mus amore amicicie et propter se. Aug. in
soliloquio. Ego solam ꝓpter se amo sapi-
entiã. cetera vero adesse mihi volo vel de-
esse mihi timeo ꝓpter ipam. D Scđo
requirit̃ ꝙ tollat crucẽ suã. ꝺm Aug. Cru-
cem tollere nihil aliud est q̃ carnem ꝓpriã
mortificare. Est aũt caro mortificanda nõ
solũ q̃tũ ad opa: ne scȝ carnis operib9 ser-
uiamus sed etiã q̃tũ ad eius desideria: ne
scȝ illicitis desiderijs vnq̃ cõsentiamus. Et
de hac mortificatõe scribit̃ ad Gal. v. Qui
aũt sunt christi carnẽ suã crucifixerũt cũ vi
cijs ꝛ cõcupiscẽtijs. Et ꝺm glo. hoc qđ di-
cit cũ vicijs refert̃ ad opera. qđ aũt subdit̃.
et cõcupiscentijs: refert̃ ad desideria. Hec
aũt crucifixio nihil aliud est q̃ motuũ ꝛ cõ
cupiscentiarũ carnaliũ depressio intm̃ ꝙ ꝑ
eas caro et passiones sensitiue partis tali-
ter edoment̃ ꝙ nũq̃ vsum et iudiciũ rõnis
impediãt. E Sciendũ aũt ꝙ hec car
nalia desideria sunt tripliciter mortifican-
da. Primo q̃dẽ mortificando desideriũ na
turalis ꝯcupiscẽtie aĩe ꝛ corꝑis. hoc aũt fit
cũ aliq̃s intrepide mortẽ subire ꝑ xp̃o di-
sponit. Et ad hoc q̃libet fidelis tenet̃ casu
necessitatis imminente de naufragio fidei
al's nõ tenet̃ ad hoc nisi ꝺm ꝑparationẽ a-
nimi. Vñ de btõ Martino Augustino et
alijs q̃busdã ꝯfessorib9 cantat̃. O martyr
desiderio. Scđo mortificando desideriũ
necessarie nutritiõis. ita vt corp9 nõ nutria
tur ꝓpt̃ voluptatẽ ſȝ solũ ꝓpter sol9 nature
necessitatẽ. et h̃ nõ ꝓpter se sed ꝓpter diuinuȝ
honorẽ vt ex hoc deo liberi9 ꝛ vigorosius
seruiat̃. Tertio mortificando desideriũ cõ-
modi corꝑalis. vt de talib9 hõ nõ plus ex-
petat q̃ stricte necessitati nature sue suffi-
ciat. Et de his duob9 sic dicit Aug9. in soli
loquio. Omino me de cibo ꝛ potu siue bal
neis ceteraq̃ voluptate corꝑis interroges
tantũ em̃ de ea peto q̃tũ in inualitudinis
opẽ cõferre põt. Taliter b. andreas et cete
ri apl'i seipos abnegarũt et oĩa carnalia de-
sideria ꝑ xp̃o mortificauerũt. q2 hoc ipm
ꝙ nihil habebãt sibi summas diuitias re-
putabãt. vt dicit Hugo. In hoc etiam ipi
summe gaudebãt ꝙ cõtumelias ꝑ xp̃o pa
ti debebãt. et iõ btũs andreas gaudẽter pa
tibulum sancte crucis ascẽdit ꝛ in eo alacri
ter ꝑ xp̃o mortẽ sustinuit. Tertio req̃rit̃
ꝙ se xp̃i vite cõformet. nã venire post xp̃m
nihil aliud est q̃ se ei9 vite cõformare. vita
aũt xp̃i p̃cipue versabat̃ circa tria. in q̃b9 si
bi cõformari debem9. vicȝ circa pauꝑtatẽ.
hũilitatẽ. et asperitatẽ. Xp̃s em̃ in suo ĩgres
su nob̃ reliq̃t exemplũ sincerissime pauꝑta-
tis. In ꝓgressu exemplũ ꝓfundissime hũi-
litatis. Et ĩ egressu exemplũ acerbissime pe
nalitatis. Primũ ptȝ. Nã ĩ ingressu suo in
hũc mundũ fuit pauperrim9 omnium ho
minũ. imo oĩm creaturarũ. qđ ptȝ ex hoc.
cuilibet ꝓuisum est loc9 sue naturalis q̃etis
sed soli xp̃o negat9 fuit q̃ nõ habuit vbi ca-
put suũ reclinaret. Mat. viij. Ob hoc aũt
xp̃s tantã pauꝑtatẽ assumere voluit vt sua
pauꝑtate nos ditaret. ij. ad Cor. viij. Cũ
esset diues oĩm ꝑ nobis egen9 factus ẽ vt
ipius inopia diuites essem9. Secundũ pa
tet. Nã in ꝓgressu xp̃s ꝑ nobis se tantũ hu
miliauit q̃tũ se hũiliare potuit. Ideo dic̃
apl's ad Phil. ij. ꝙ seipm exinaniuit. q2 q̃-
tũ ad aspectũ fragilitatis videbat̃ potẽtia
et sapiẽtia deitatis euacuat9. vñ xp̃s ꝓpter
suã humiliationẽ se vermi cõparat in ps̃.
Ego sum ṽmis ꝛ nõ homo obprobriũ ꝛc̃.
Ob h̃ aũt xp̃s ꝺm Aug. tantũ se voluit hũi
liare vt nos in celesti gl'ia exaltaret. Cui cõ
sonat Bern̄. dicẽs. Singularis maiestas
voluit mori vt viuerem9. seruire vt regna-
remus. exulari vt repatriarem9. hũiliari vt
nos exaltaret ꝛ super oĩa bona cõstitueret.
Tertiũ ptȝ. Nã xp̃s in egressu amarissimã
penã ꝑ nobis pati voluit vt nos ab eterna
morte liberaret. et vt penas ꝑ pctis nobis
debitas misericorditer ꝑ nobis exolueret.
Esa. liij. Vere languores nostros ipe tulit
ꝛc̃. Et q2 in illis tribus debemus sequi ve
stigia christi. vt patet. j. Petri. ij. Ideo ad

lugem memoriã eoꝝ inducit. Treñ. iij. Re
cordare paupertatis mee et trãsgressionis. i.
hũilitatis ꝛc. In his aũt tribꝫ beatus an
dreas ꝑfecte xp̄m secutus fuit. Et p̄mo q̄
dem in paupertate. q2 oĩa terrena ꝓpter xp̄m
cõtempsit. Ideo d͛r in euãgelio. Relictis oĩ
bus secuti sunt eũ. Secundũ in hũilitate.
q2 despectissimũ gen⁹ mortis elegit. Ter
tio in mortis acerbitate. q2 ꝑ biduũ i cruce
pepẽdit ꝛ acerbitatẽ penarũ alacriter susti
nuit. G Pro q̄ nota q̄ beatus andre
as in morte xp̄m ita ꝑfecte secutus est q̄ ei
in q̄nq3 moriendo fuit silis. Primo nanq3
xp̄s sponte crucẽ sustinuit. Esa. liij. Oblat⁹
est q2 ip̄e voluit. Et beat⁹ andreas videns
crucẽ sibi parari ait. Securus et gaudens
venio ad te: amator tuus sp̄ fui: et desidera
ui te semꝑ amplecti o bona crux. Secũdo
xp̄s volentes eum a passione auertere ad
uersarios reputabat. Uñ Matth. xvj. il
lud attemptãti petro ait. Uade post me sa
thanas. i. aduersarie. Sic cũ popul⁹ vellet
impedire ꝑ lapidationẽ Egee martyriũ an
dree rogauit ne illud facerẽt. Tertio xp̄us
de cruce descẽdere noluit. Uñ Mat. xxvij
dicentibꝫ. Si fili⁹ dei est descendat de cru
ce ꝛ credim⁹ ei. Sic cũ andreã egeas ve
niens deponere vellet: andreas ait. Scias
q2 ego viuus de cruce nõ descendã ꝛc. Uñ
rogauit xp̄m ne ꝑmitteret se viuũ de cruce
deponi ꝛc. Quarto xp̄s de cruce plura bo
na docuit, sicut ꝑ ꝑsecutoribꝫ orare, i mor
te parẽtes recõmendare, aĩam patri trade
re. Sic beat⁹ andreas silr biduo pendẽs i
cruce docebat populũ. Quinto xp̄s ꝑ cru
cem gloriã suam intrauit. Uñ Luc. xxiiij.
Oportebat xp̄m pati ꝛ ita intrare in gloriã
suã. Silr beat⁹ andreas ait crucẽ salutan
do. Accipe me ab hoibꝫ et redde me magi
stro meo ꝛc. H Quantũ ad secunduz
innuit in ṽbis thematis officij p̄dicatiõis
ip̄is ap̄lis posterius cõmendatio siue iniũ
ctio cũ dicit. Faciã vos fieri piscatores ho
minũ. vbi ꝑ piscatores intelligũt sp̄ũaliter
verbi dei p̄dicatores ꝑ q̄d tanq3 ꝑ rete ho
mines in fide ceperũt. I Ubi nota q̄
ad piscatores hoim. i. p̄dicatores si sua p̄
dicatione volũt puidere hoies debent hr̄e
sex ɔditiões q̄s habuit sctũs andreas. Si
cut p3 in visione ap̄li Apoc. vj. vbi dicit.
Uide et ecce equus albꝫ et q̄ sedebat super
illum habebat arcũ in manu sua ꝛ data est
ei corona et exiuit audacia vincens vt vin
ceret. Ubi innuunt͛ sex eis necessaria. Pri
mum est audacia: ꝛ hoc signat͛ in eq̄. Equ⁹
eñ intrepide et audaciter vadit ad preliũ.
et sic p̄dicator veritatis debet hr̄e audaciã
securitatis ɔtra temptatiõnẽ ꝛ tribulatio
nẽ insultus. Idẽ etiã signat͛ in sctõ andrea
Andreas eñ interpretat͛ virilis, significãs
q̄ p̄dicator d3 esse virilis ɔtra vicia p̄dicã
do et xp̄m ɔfitendo. q2 dicit dñs Matth.
viij. Qui me cõfessus fuerit. i. ṽba mea. et
fili⁹ hoĩs ɔfitebit͛ eũ. Hãc audaciã p̄dican
di habuit sanct⁹ andreas cum Egea in pa
tras ciuitate christianos ad sacrificia ido
lorum cõpellente audaciter eũ redarguit di
cens. Oportebat vt tu q̄ iudex hoim eẽ me
ruisti ꝛc. vt in legenda. Sed q2 potẽs erat
rupit rete ꝛ exiuit ꝛ capi nõ potuit. q2 po
tentes licet intrent rete sermonũ: cũ tñ au
diũt vicia eoꝝ tangi rumpũt rete ꝛ iracun
di exeunt et malũ p̄dicatoribꝫ machinant͛.
sicut p3 de Egea in legenda. qui cũ argue
retur de idolatria minatus est ei varia tor
menta: et tandẽ eum in cruce suspendi fecit
O quot iste habuit ꝛ adhuc habet secuto
res q̄ cum placita audiũt diligũt p̄dicato
res, cum vero vicia eoꝝ arguunt͛ eis detra
hũt ꝛ obsequunt͛, sed tñ p̄dictus egeas im
punitus nõ mansit. q2 anteq3 de cruce do
mum suã redisset: arreptus est a demonio ꝛ
corã oĩbꝫ expirauit. Et vere nec sequaces
penas euadẽt cum scriptũ sit. Potẽtes po
tenter tormẽta patient͛. Sap. vj. Ideo bo
nũ esset vt se rete sacre scripture capere per
mitterẽt vt et eterna tormẽta euaderẽt. S3
timendũ est q̄ pauci potẽtes mũdi et nobi
les reti p̄dicatiõis capiant͛. q2 paucos no
biles legim⁹ xp̄m reti p̄dicatiõis acq̄siuisse
nisi Paulum qui dicit͛ fuisse nobilis roma
nus, et beatum Bartholomeũ. Secundo
necessaria est ei mundicia. et hoc significa
tur in eo q̄ equus erat albus. Hec albedo
est puritas mentis vel carnis in qua debet
ambulare predicator. Ideo dicit Grego.
in registro. ꝛ habetur in. c. necesse. j. q. j. Ne
cesse est vt munda sit man⁹ que diluere sor
des curat ne tacta queq3 deterius inquinet
si sordida sequens lutum teneat. Hanc ha
buit sanctus Andreas et in alijs plurimũ
dilexit ac ne amitterent custodiuit. Applica

hic exemplum de quodã iuuene christiano
quē mater de opere illicito temptauit. Si
militer de quodã ep̄o quem diabolꝰ in spe
cie pulcre mulieris temptauit q̄ ꝑ sanctum
andream fuerūt liberati. Vide in legenda.
Requirit̄ etiã mundicia in audiente si ve-
lit capi rete p̄dicationis. Ideo pauci lubri-
ci ⁊ incōtinentes capiūtur. similes anguil-
lis. qui vt dicunt naturales latitãt in limo
ꝓfundo et capi nō possunt nisi facto ma-
gno tonitruo tunc primo exeunt et capiun
tur. sic ⁊ quidã incōtinentes capi nō p̄nt q̄
in luto luxurie latitãt. et si interdū capiunt̄
ad horã: tm̄ ad instar anguillarū de manu
capientiū lubricant. sic dicit̄ de ipis Treñ.
iiij. Lubricauerūt vestigia. quia ex vno pec
cato in aliud cadunt. sicut testatur Grego.
xxx. moral. Peccatum quod per peniten-
tiam non diluit̄ mox in aliud trahit. Si tm̄
fit tonitruus diuine cōminationis ⁊ p̄dica
tionis. Ad Heb. xiij. Fornicatores ⁊ adul
teros iudicabit dñs Tūc interdum exeunt
de limo peccati et luxurie et capiunt̄ reti p̄
dicationis. Sicut patet de maria magda
lena et Thayde ⁊c̄. Tertio necessaria est ei
obedientia que notatur cum dicit̄. Et qui
sedebat super illū. Oportet em̄ q̄ p̄dicator
sit subditus christo sicut equus sessori. Iō
notat̄ in petro quē xp̄s vocauit: q̄ ⁊ symon
id ē obediēs dicit̄. in signū obediētie. vt scꝫ
p̄dicator obedienter viuat ⁊ obediēter do-
ceat. Augꝰ. in lib. de doctrina christiana.
Nō obedienter auditur q̄ seip̄m nō audit.
Et Grego. Cū imperio docet̄ qđ ꝑus agi
tur q̄ꝫ docetur. Requirit̄ etiã obedientia in
audiente. al's parū ꝓdesset audienti docere
et nō custodire. Ideo dicit̄ Luc̄. xj. Beati
q̄ audiūt verbū dei et custodiunt. Quarto
necessaria est p̄dicatori sciētia sacre scriptu-
re. et hoc notat̄ ibi. habebat arcū. scꝫ sacrã
scripturã qua defendit̄ ecclesia. Et ꝑ arcū
cōgrue intelligit̄ sacra sc̄ptura. Arcus em̄
fit ex duobꝫ. scꝫ ex ligno duro et corda mol
li. q̄ licet sit mollis tm̄ durū lignum inflectit
Lignū est duricia veteris testamēti. et cor-
da est gratia noui. vel corda est misericor-
dia: lignū iusticia. Item p̄dicator debet ha
bere scientiã. qđ etiã notat̄ in Petro. quem
dñs piscatorē hoīem fecit: q̄ interpretat̄ a-
gnoscens. in signū q̄ debet esse notꝰ in scīa.
Hoc etiã significat̄ ꝑ rete qđ petrus et an-
dreas miserūt in mare. Nã ꝑ retia significa
tur sacra scriptura. et sicut piscator q̄ vult
capere pisces necessario debet habere rete:
al's inuanū laboraret. Sic piscator homi
num debet habere retia sciētie ⁊ sacre scri-
pture. al's quō capiet hoīes p̄dicando aut
cōfessiones audiendo si scientiã ⁊ sacrã scri
pturam nō habꝫ. quia nihil dat qđ nō ha-
bet. vt in. c. odardus. de solut̄. Tales em̄ q̄
ignari sunt alios nō conuertūt: sed magis
peruertunt et in errorem ducunt: eo q̄ lu-
men scientie nō habent. De quibꝫ ap̄lus. j.
ad Timo. j. Volentes esse legisdoctores
nō intelligentes neq̄ que loquunt̄ neq̄ q̄
affirmant. Oportet ergo p̄dicatores ⁊ cō-
fessores primo sapientes fieri. et postea ali
os sapientes facere ne cecus cecum ducen
do ⁊c̄. Luc̄. vj. quia dicit Gilbertus. Ridi
culosa imo periculosa res est speculator ce
cus. cursor claudꝰ. preco mutus. et doctor
inscius. Hanc scientiã ꝑfecte habuit sanctꝰ
andreas. vt patet ex legenda cum quinq̄
rationibꝫ validissimis ostendit Egee xp̄m
voluntarie passum fuisse. Etiam ei myste-
rium redemptionis cepit pandere: et q̄nq̄
rōnibus ꝑsuadere. sed eum rete p̄dicatio-
nis nō cepit: quia pauci sapientes mundi
capiunt̄. Multi em̄ ex quadã astutia dia-
boli vitant intrare rete p̄dicationis. de q̄bꝫ
ad Ro. j. Putantes se esse sapientes stulti
facti sunt. stulti quidē. q̄r salutis sue verba
in p̄dicatione percipere renuunt nec audi-
re aduertunt. similes piscibꝫ astutis q̄ ca-
uent se a retibus et hamis. vt sunt calūni.
vulgariter karpffen. qui figuut caput in li
mum et caudam in altum erigunt: et sic re-
te euadūt. Sic ⁊ isti adeo figūt capita mul
tarū suggestionū i auaricie limū vt ad rete
nō veniãt p̄dicationis. ⁊ hoc faciūt ex q̄dã
mundana sapientia. de qua. j. ad Cor. iij.
Sapientia huius mūdi stultitia ē apud de
um. Esa. v. Ve qui sapiētes estis in oculis
vestris. et corã vobismetip̄is prudentes: et
vere ve eis erit. q̄r dicit̄ Job. v. Apprehen-
det sapientes in astutia eoꝝ. licet modo nō
ꝑmittant se capere: tamē in morte velint no
lint capiuntur a deo. diabolo. et a peccato.
Deus em̄ eos capiet et tradet diabolo. et
diabolus eos carcere infernali includet.
Peccatum vero sic inclusos alligabit ⁊ in
uoluet q̄ nunq̄ inde exibunt. Quinto ne-

cessaria est perseuerātia sine quā nemo saluabitur dicente saluatore. Qui aūt perseuerauerit vsq3 in finem hic saluus erit. Et notatur in eo q3 dicit. Data est ei corona. Predicator em̄ qui perseueranter p̄dicat verbū dei habebit aureolā. s̄m illud metriste. Aureolam doctor virgo martyrq3 meretur. Ipsi inquā coronas habebūt nō solum p se s3 p alios qui p eos saluati fuerunt. Quod p3 bat exēplo de q̄dā fratre i ordie p̄dicatorū vide in Meffret dn̄ica p̄ma aduent9 dn̄i B. S. in fine. Aliud de quodā sacerdote bono p̄dicatore. vide ibidem dn̄ica in sexagesima R. B. in fine. Hanc persuerantiā habuit beatus andreas. q2 etiam biduo in cruce pendens nō cessauit p̄dicare. xx. milibus hominū ibi astantiū. ideo aureolam meruit. Sexto necessaria est p̄dicatori potentia et cōstantia. sc3 vt vincat diabolum. mundu3 et carnem: vt sic vincens exeat. q2 dicitur Apoc. iij. Qui vicerit faciam illum columnā in regno meo. Hanc habuit beatus andreas. ideo vincēs exiuit de hoc mūdo. ideo in cruce circundatus fuit per dimidiam horam nimio splēdore de celo. cum quo abscedente tradidit spiritum. vt in legenda. K Hic cadit dubium. Ex quo ad predicatorē requirit̄ scientia quare christus elegit ad predicationis officium Petrum et Andream. Jacobū et Johannem qui tamen fuerūt simplices et indocti. q̄ tn̄ prohibentur eligi. vt in. c. de petro. xxxix. dist. ideo videtur q3 christus nō cōuenienter eos vocauerit ad p̄dicationis officium Sed dicendū q3 christus qui est virtus et sapientia. j. ad Cor. j. et sic omnia sapiēter fecit. ergo cōuenienter isti apostoli vocati sunt ad p̄dicationis officium. et cū sic fuerunt deputati ip̄e fecit eos idoneos et doctos et suppleuit omnes defectus in eis q̄bus ait. Ego dabo vobis os et sapientia3 cui nō poterunt resistere. Uoluit autē hos simplices et indoctos assumere ne aliquis eorum gloriaret̄ se sua virtute aut sapiētia eligi meruisse. Hanc rationē assignat ap̄ls j. ad Cor. j. dicens. Uidete vocationē vestram fratres q̄m̄ nō m̄lti sapiētes s̄m carnem. nō multi potentes sed que stulta sunt mundi elegit dominus. τ hoc vt cōfundat sapientes τc. Rationē assignans dicit. Ut nō glorietur omnis caro in cōspectu eius. Non tamen sic a principio vocauit simplices q3 nullum vocauerit litteratum. quia Nathanaelem τ Nicodemum vocauit. vt pat3 Joh. j. et. iij. Uide plura de his in q̄stionib9 Joh̄is de turri cremata.

In die sancti Nicolai.

Sermo III.

In diebus suis placuit deo. Ecc̄i. xxxiiij. originaliter. trāssumptiue in ep̄la huius diei. A Pro introductiōe nota q3 dies in scriptura sacra accipiunt̄ tripliciter. Primo p dieb9 naturalib9 siue artificialib9 siue vsualib9. Naturales sunt. xxiiij. hora3. Artificiales mutant̄ s̄m maius et minus tp̄s q̄ sol lucet sup n̄ro emisperio. lōgiores sunt. xvj. horarū. breuiores octo horarum. De his dicitur Judic̄. xvij. In diebus illis nō erat rex in israel. s3 vnusquisq3 q̄d rectum sibi videbat̄ hoc faciebat. Sc̄do mō capiunt̄ p virtutib9. Cum em̄ virtutes habeant claritatē fidei gratie et boni exempli ideo dicunt̄ dies virtuales. Ecc̄i. xlviij. de Helliseo virtuoso dicit̄. In dieb9 suis. i. virtutib9 nō p̄timuit principē: et potentia nemo vicit illum. Tertio accipiunt̄ dies hominis p etatib9 suis. Isto modo maxime reperio dies in themate. Nam beat9 nicolaus in diebus suis. hoc est in suis etatib9 maxime placuit deo. Et si vellemus loqui de alijs duab9 acceptionib9 dierum suorū in illis etiā placuit deo. quare bene assumptum est de eo thema p̄dictum. In dieb9 suis τc. B Pro thematis prosecutione nota. q̄uis septem sint etates hominis sicut sunt septem etates mundi. tn̄ q2 sufficienter reduci possunt ad tres. sc3 pueriam. iuuentutem. et senectutem. Ideo dico q3 beatus nicolaus in diebus suis. i. in his tribus etatib9 suis placuit deo. Primo em̄ in puericia sua q̄ durat vsq3 ad. xxj. annum placuit deo. et hoc in tribus. vi3 in sanctificatiōe. in generatiōe. et educatione. Primo placuit deo in sanctificatiōe. licet em̄ in vtero sanctificat9 nō fuerit. tn̄ mox nat9 sanctus fuit. Juxta illud ps. Dn̄e p̄uenisti eū i b̄ndictiōib9 dulcedinis. Ubi nota q3 trib9 modis aliq̄ sanctificant̄. Primo in vtero matris. sicut Hieremias p̄pheta. et Johannes baptista. Luc. j. Sp̄ūsancto replebit̄

adhuc ex vtero matris. Secũdo natus ex vtero sicut beatus nicolaus qui suam sanctitatẽ prima die dum balnearet̃ erectus in pelui stando ostendit et statim spiritussancti gratia ab vberibꝫ matris q̃rta et sexta feria ꝑter semel abstinuit. Ideo potuit dicere illud ps̃. Spes mea ab vberibꝫ mr̃is mee Hic cadit dubiũ. qñ sanctus nicolaus illã sanctificationẽ accepit. an in baptismo vel ante baptismũ. ꝙ nõ ante baptismũ. qꝛ nõ est in vtero matris sanctificatus. sicut Hieremias et Johannes vt dictũ est. ꝙ aũt in baptismo nõ acceperit specialẽ gratiã sanctificationis patet. qꝛ baptismꝰ equalẽ effectum habet in omnibꝫ. maxime in paruulis vbi nõ precedit alia dispositio maior in vno q̃ȝ in alio. igit̃ ꝛc̃. Ad hoc rñdet dñs iohannes cardinalis de turri cremata. saluo meliori iudicio ꝙ sctũs nicolaus in baptismo aliquã specialẽ gratiã supra cõmunem legẽ accepit. nec est incõueniẽs. qm̃ vt dicit Bonauen. in quarto. di. iiij. Gratia mensuratur ẜm liberalitatẽ dei dantis: nõ ẜm q̃litatem suscipiẽtis nisi de cõgruo. et hoc ẜm ꝙ suscipiens se ꝑparat nõ ẜm ꝙ est capax. quia ergo deus in baptismo operat̃ ẜm exigentiã sacramenti. et interius vnus nõ est magis dispositus q̃ȝ alter. ideo equalit̃ dat omnibꝫ paruulis q̃ȝtum est de lege cõmuni. qꝛ tñ potestas eius nõ est alligata sacramento nõ est necesse ꝙ semper det equaliter. sed põt facere cui vult speciale priuilegium. Cõcordat etiã s. Tho. in tertia parte summe. q. lxix. ar. viij. Cõsequenter dicit ꝙ hmõi priuilegiũ sanctificatiõis cõtulit deꝰ beato nicolao ex meritis suorũ parentũ et deuotiõe. q̃ hoc a deo impetrauerũt vt eis talẽ daret filiũ qui suã sanctitatẽ prima die ostenderet. Tertio sanctificant̃ aliqui in iuuentute sicut beatꝰ Martinus et Dominicus q̃ in sua iuuentute deo seruire ceperũt. ps̃. Spes mea dñe a iuuentute mea. L

Ex his accipere possumus vnã doctrinam ꝙ valde gratũ est xp̄o dño et magni meriti ieiunare quartam et sextam feriam. Quartã: qꝛ eodẽ die christus ꝑ iudã traditus est iudeis. Sextã: qꝛ eo die est passus. Ideo in. c. ieiunia. de cõse. dist. iij. dicit̃. ꝙ q̃ illis diebꝫ nõ ieiunauerit videt̃ cum tradente tradere saluatorẽ. et cũ crucifigentibꝫ crucifigere. et glosat Hugo. i. crucifixo nõ cõpati. Utinã hoc attenderẽt multi q̃ ieiuniũ q̃si ꝓ nihilo reputãt dicẽtes. quẽ honorem facio in hoc ꝙ ieiuno vel corpus meũ castigo ꝛc̃. attendãt ꝙ btũs nicolaus spiritusancto inspiratus q̃ adhuc nullũ peccatum fecerat feriã quartã ꝛ sextã ieiunauit. et ꝙ oẽs sancti per ieiuniũ et rigorem discipline sua corpora castigarũt. Et heu multi sunt peccatores qui nullũ diem ieiunant Etiã feriam sextã in qua dominus in magna siti felle et aceto potatus fuit. sanguinem suũ preciosum fudit. mortẽ acerbissimã sustinuit vt nos ab eterna morte liberaret. Certe si homo nullũ peccatũ cõmisisset adhuc feriã sextam ieiunare deberet ob memoriã et honorẽ passionis xp̄i. Secundo beatus nicolaus in puericia placuit deo ĩ generatione. et hoc ꝓpter tria. Primo qꝛ ex beatis erga seculũ parentibꝫ est genitꝰ. Nã parẽtes eiꝰ fuerũt iuuenes diuites et nobiles. Uñ dicit̃ de eo. Nobilissimis ortus natalibꝫ velut lucifer nicolaus emicuit. Secundo qꝛ ex beatis in moribꝫ genitus. licet enim parentes eius essent iuuenes: tamen mox vt nicolaus natus est ꝑpetuã cõtinentiã xp̄o vouerũt. Uñ erãt matrimonio iuncti nõ vt libidini deseruirẽt: sed vt ꝓlẽ educãdam ad dei seruitiũ generarẽt. Ideo de eo canitur. Nobilis genere sed nobilior fide. Tertio qꝛ a parentibꝫ ꝑ orationẽ impetratus. Sicut em̃ Isaac ꝑ orationẽ abrae genitus est: vt dicit̃ Gen̄. xv. et samuel ꝑ orationem Anne. j. Regũ. j. Sic parẽtes beati Nicolai deum exorauerũt vt filium eis cõcederet quem nõ tm̃ diuitiarũ sed etiam morum haberent heredem. Tertio beatꝰ nicolaus in pueritia sua placuit deo in educatione. et hoc ꝓpter tria. Primo quia educatus est vt iuuenũ lasciuias euitaret. ideo dicitur in legenda. Aliorum puerorũ deuitans lasciuias. sciens illud Ecc̃i. xiij. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. dicit. q̃ tetigerit: nõ qui viderit. Quia si q̃s videret cõscientiam peccatorũ turpissimã nõ tangeret peccatum. dicit. inquinabitur. Manus enim nõ inquinat picem: sed ecõuerso qꝛ bonus nõ inficit malũ: sȝ malus bonũ. ps̃. Cũ sctõ sanctꝰ eris: et cũ ꝑuerso ꝑuerteris. Dicit picẽ ꝛ nõ lutũ. qꝛ mala socioꝝ nõ cito abolent̃. Secũdo vt ecclesiã frequentaret. Uñ in legẽda dicit̃. Ecclesie sctẽ fre

quentās limina. Glo. sup Mat. dicit. Ingressus vrbē iesus templū adijt dans formā religionis vt q̄cunq3 imus pmo domū orationis adeamus. Sic faciebat beatus nicolaus tāq3 ver⁹ xpi discipul⁹. Tertio vt verbū dei libenter audiret ⁊ seruaret. vñ in legenda. Quicq̄d de scripturis sanctis audire poterat armariolo cōdebat pectoris. Prouer. ix. Beatus q̄ audit me et vigilat ad fores meas q̄tidie ⁊c. Scđo beatus nicolaus in scđa etate hoc est in iuuētute placuit deo. et hoc in trib⁹. vicz. In prudentia spūali. In misericordia proximali. Et in cōuersatione honestali. Primo in prudentia spirituali. D Ad cuius euidentiā nota vt scribit sctūs Tho. ij. ij. q. xlvij. triplex reperitur prudētia. scz falsa. vera. ⁊ pfecta. Prima est prudētia falsa p similitudinem dicta que in malis ⁊ pctōrib⁹ reperit. De hac dicit xps Luc. xvj. Filij hui⁹ seculi prudentiores sunt filijs lucis in generatione sua. Et Paul⁹ ad Ro. viij. Prudentia carnis mors est. Cū em̄ prudēs sit q̄ bñ disponit q̄ sunt agenda ꝓpter aliquē bonū finē: ille q̄ ꝓpter aliquē malū finem aliqua disponit congruentia illi fini habet falsam prudentiā inquantū illud qđ accipit p fine nō est verū bonum. sed fm similitudinē sicut dicit aliq̄s bon⁹ latro. hoc em̄ mō pt fm similitudinē dici prudens latro q̄ cōuenientes vias inuenit ad latrocinandū. Secunda est prudentia vera sed imperfecta q̄ inuenit vias accōmodas ad finem bonū. Sed est imperfecta dupliciter. Uno mō: q2 illud bonū qđ accipit pro fine nō est cōmunis finis totius humane vite. sed alicuius specialis negocij. puta cum aliq̄s adinuenit vias accōmodas ad nauigandū vel negociādū dicit prudēs nauta vel prudēs negociator. Alio mō dicit prudētia imperfecta. quia deficit in principali actu prudētis. puta cū aliq̄s bñ cōsiliat ⁊ recte iudicat de his que pertinēt ad totā vitā: sed nō efficaciter pficit ⁊c. Tertia est prudentia vera et perfecta. et hec est que recte cōsiliatur et recte iudicat ad bonū finem totius vite. ac etiam pficit. ⁊ hec in solis bonis reperitur De hac. puer. ij. Prudētia suabit te vt eruaris a via mala. Et. xvj. ca. Acquire prudētiam quia pciosior est argento. Et saluator Matth. x. Estote prudentes sicut serpētes ⁊c. Hanc prudentiā verā pfectā et spiritualem habuit sanctus nicolaus q̄ eam ad bona sempiterna dedicauit et p illis adipiscēdis oēm diligentiā adhibuit. Scđo beat⁹ nicolaus in iuuentute placuit deo in misericordia proximali. Legit ei de eo q̄ erat valde cōpatiens ⁊ sup afflictos pia gestans viscera. Ideo dixit xps Mat. v. Beati misericordes qm̄ ipi misericordiā cōsequent. Hāc cōmendat Hiero. in. c. q̄ clementiā. lxxxvj. di. dicēs. Qui clementiā non habet nec indutus est viscera misericordie q̄uis spūalis sit nō adimplet legē xpi. Et Ambro. ea. di. c. i singulis. inq̄t. Misericordia cōmunis est vsus. ideo cōmune pceptū oībus officijs. oībus etatib⁹ necessaria et ab omnib⁹ deferenda. nō publicanus. nō miles excipit. nō agricola. nō vrbanus. diues et paup omnes in cōmuni admonent: vt cōferant nō habēti. Hāc misericordiā i se fuisse beat⁹ nicolaus apertissime demōstrauit dum elemosynā indigenti ⁊ in extrema necessitate posito cōuicino suo tribuit ne tres filias virgines quas ille habebat, pstitueret prout volebat. dic vt in legenda. E In hac vero elemosyna obseruauit btūs nicolaus tres illius ꝯditionis necessarias. Prima q2 fuit pmpta. Scđa q2 fuit copiosa. Tertia q2 fuit secreta. Prima cōditio q2 fuit pmpta. q2 nō multis pcib⁹ data vel impetrata. Seneca in li. de beneficijs. Ingratū est beneficiū qđ diu inter dantis man⁹ hesit. Idem. Nulla res charius emit q̄ q̄ pcibus empta ē. Et licz deo grata sit elemosyna q̄ datur pauperib⁹ illā petentib⁹. gratissima tñ est cōspectui suo cū tribuit egeno p verecundia petere nō audēti. Ideo Ambro. li. j. offi. Sunt multi qui malunt miseria tacite cōstringi q̄ publica petitione cōfundi. hi q̄rendi sunt et adiuuādi vt p hoc ampli⁹ gaudeāt q̄ paupertati cōsulant et pudori. Scđa cōditio q2 copiosa. qm̄ tantū dedit de auro q̄tū sufficere iudicauit p puellis virginib⁹ maritādis. fm illđ Thob. iiij. Si multū tibi fuerit abundanter tribue. F Ex hac ꝯditōe habemus hanc doctrinā q̄ valde deo placet desponsare puellas ⁊ eis ad hoc elemosynas cōtribuere: maxime ꝓpter timorē futuri lapsus. exemplo beati nicolai. Nam si sanctus nicolaus sciuisset aliquod opus deo

magis placitũ cum tali auro vtiqꝫ fecisset.
in hoc ergo oĩbus nobis dedit doctrinam
vt diligentẽ operã demus ad maritanduꝫ
puellas. imo tanto talis elemosyna est deo
gratioꝛ q̃nto ꝗs erga eas est feruẽtioꝛ ⁊ pa
ratioꝛ succurrere ꝯtra earũ lapsus. q̃ꝫto eti
am lapsus puellarũ est scandalosioꝛ ⁊ ꝑicu
losioꝛ. Cũ eñ puella semel verecundiã ꝑ-
dit: postea faciliter attẽptata cadit. qꝛ illud
pctm̃ luxurie coinquinat hoĩeꝫ sicut pix. ⁊
post casum recadit. et tandẽ sine verecũdia
se ꝓstituit oĩbus indifferẽter ꝑ questu. Ec-
ce q̃ꝫta mala sequũtᷣ lapsum ꝟginis. Jõ vo
lunt doctoꝛes ꝙ hñs sufficientiã tempoꝛa
liũ obligatᷣ ancille sue auxilia ꝓ̃stare. si secꝰ
cõseruari nõ speratᷣ vel ad minus ꝑiculũ ti
metur. Tertia cõditio fuit. qꝛ secreta. obser
uauit nanqꝫ doctrinã saluatoꝛis nostri qui
Matth. vj. dicit. Cũ facis elemosynã no-
li tuba canere. Jõ massam auri panno iuo
lutã in domũ cõuicini sui ꝑ fenestrã clam
ꝓiecit: clãqꝫ recessit. dic vt ĩ legẽda ⁊c̃. H
Hic est dubiũ q̃re btũs nicolaꝰ isti ciui
ꝓ questu turpi filias stupꝛare volẽti occul-
te aurũ dedit ⁊ nõ potiꝰ publice cũ ipsiꝰ re-
pꝛehensione ne sibi daretᷣ occasio ingratitu
dinis de bñficio ꝓ̃stito ⁊ sic peccaret. Rñ-
det sctũs Tho. ij. ij. q. xvij. ar. iij. ꝙ ille qui
ignoꝛat beneficiũ non est semꝑ ingratus si
beneficiũ nõ recõpensat aut recognoscit a-
pud bñfactoꝛẽ dummõ sit paratꝰ recogno
scere si sciret. Est aũt laudabile aliq̃n vt il-
le cui ꝓuidetᷣ ignoꝛet bñficiũ. Primo ꝓpter
inanis gloꝛie vitationẽ. exẽplo xp̃i q̃ cecis
illuminatis p̃cepit ne cui diceret. Matth.
ix. nõ ad celandũ sed ad cauendũ ne in bo-
nis operibꝫ laudẽ hoĩm q̃ramus ſm glo.
sicut beatꝰ nicolaus aurũ ꝓijciẽs in domũ
sui cõuicini vitare voluit humanũ fauoꝛẽ.
Secũdo qꝛ in hoc ipe amplius beneficiũ
facit ꝙ cõtulit verecundie eius q̃ beneficiũ
accipit vt in ꝓposito iste nobilis foꝛte eru-
buisset aperte recipere. Tertio ad cõsequẽ-
dum maius meritũ. ſm illud Matth. vj.
Attendite ne iusticiã vestrã faciatꝭ coꝛã ho
minibꝫ vt videamini ab eis. i. ex vana glo-
ria q̃ plus vexat seruos dei. qꝛ ibi citiꝰ inue
nitur gloꝛiatiõis occasio ſm Chꝛyſ. omel.
xiij. Tertio btũs nicolaus in iuuẽtute pla-
cuit deo in ꝯuersatione honestali. Fuit eñ
honeste ⁊ modeste ꝯuersatiõis. et hoc ĩ tri-
bus. Primo in mulierũ vitatiõe q̃s velut
pestẽ fugiebat. Ecci. xlij. De vestimẽtis ꝓ-
cedit tinea et a muliere iniq̃tas viri. De h
Hiero. in. c. hospitiolũ. xxxij. di. dicit. Nõ
põt toto coꝛde habitare cũ deo q̃ feminaꝝ
accessibꝫ copulatᷣ. Femina cõcupiscentiaꝫ
secũ pariter habitãtis exurit. Feminã quã
vides bene ꝯuersantẽ mente dilige nõ coꝛ-
poꝛali frequẽtia. Hec ille. Scdo in mũdi
despectiõe. Vñ de eo cantᷣ. Mundi glo-
riam spꝛeuit cũ suis oblectatiõibꝫ. quia vt
ait Grego. Momentaneũ est qd̃ delectat:
sed qd̃ cruciat eternũ est. Ideo Aug. in q̃-
dam sermone. Nulla maioꝛ insania q̃ꝫ pro
delectatiõe momentanea ꝑdere eterna gau
dia et obligare se ad eterna supplicia. Jac.
iiij. Qui voluerit esse amicus huius seculi
inimicus dei cõstituitur. Ex quo sequitᷣ ꝙ
beatus nicolaus spernẽdo mundũ factus
est amicus dei. Tertio in deuota oꝛõne. vñ
nõ solũ in die sed etiã in nocte oꝛabat et ad
matutinas etiam cum esset laicus ibat. ps.
Querite dñm scꝫ in oꝛõne: q̃rite faciẽ eius
semꝑ. Tertio beatꝰ nicolaus in tertia eta
te vicꝫ in senectute placuit deo: et pꝛincipa
liter in tribꝫ. Primo in obseruantia pasto-
rali. scdo in operatiõe ꝓdigiali. et tertio in
emigratione finali. H Primo in ob-
seruatiõe pastoꝛali. Electus nãqꝫ ex diuia
reuelatiõe in ep̃m Mirree ciuitatis. vt ha
betur ex legenda. obseruauit officium boni
pastoꝛis circa curam ⁊ regimen animarũ.
et hoc in tribꝫ. In populi doctrinatiõe. In
pauperũ subuentione. In moꝛũ exempla
tione. His nãqꝫ tribus bonus pastoꝛ de-
bet pascere populũ suum. videlicet verbo.
exemplo. et tempoꝛali subsidio. Primo be
atus nicolaus fuit bonus pastoꝛ in popu-
li doctrinatione. Non enim neglexit popu
lum sibi subiectum pascere cibo spirituali.
Ideo legitur de eo ꝙ fuit efficax in loquẽ-
do. Hiere. iij. Dabo vobis pastoꝛes iuxta
coꝛ meum qui pascent vos sanctitate ⁊ do
ctrina. Habuit nãqꝫ magnam sapientiam.
quia interfuit Niceno ꝯcilio vbi plurimũ
de fide cõtra hereticos disputauit et vicit.
Illud cõcilium cõgregatũ fuit tꝑe Con-
stantini scdi filij Cõstantini magni. ⁊ Julij
pape apud Niceã trecẽtoꝝ decẽ ⁊ octo pa
trũ ꝯ Arriũ de q̃ scribitᷣ. xv. dis. c. canones.
Scdo b. nicolaꝰ fuit bonꝰ pastoꝛ in moꝛũ

exemplatione. Prebuit em̄ suis ouibꝫ bo-
num exemplū. Juxta illud apli. j. ad Tim.
v. Exemplū esto fidelibꝫ in verbo. in con-
uersatiōe ⁊c. Ideo in legēda dicit̄. Beatus
nicolaus acceptato pontificat⁹ officio se-
ctabat̄ in omnibꝫ humilitatē. morū graui-
tatē. ꝑuigilabat in orōne. corpus macera-
bat. mulierū vitabat ꝯsortia. affabilis in su-
scipiendo. alacer in exhortādo. seuer⁹ ī cor-
ripiēdo ⁊c. Tertio btūs nicola⁹ fuit bon⁹
pastor in pauperū subuentiōe. Nā vt dicit
Hiero. ad Nepotianū. et hr̄ in. c. glīa epi.
xij. q. ij. Gloria epi est pauperū opibꝫ ꝓui-
dere. ignominia sacerdotꝫ est ꝓprijs studere
diuitijs. et in. c. aurū. ea. cā et. q. Amb. ait.
Aurū habet ecclesia nō vt seruet sꝫ vt ero-
get. Beatus nicolaus circa pauperes ma-
xima cura profecit. Nam populo fame la
boranti a nautis frumentū impetrauit qđ
deus miraculose suppleuit. Hic vt habet̄ in
eius legenda. J Secūdo beatus ni-
colaus ī senectute placuit deo in operatiōe
ꝓdigiali. hoc est in miraculorū operatiōe.
Siquidē operatus est miracula in maiori
mūdo ꝗtū ad q̄ttuor elementa. Primo in
elemēto ignis qñ ignē dyane extinxit. Se
cundo in elemēto aeris qñ ab aere tēpesta-
tem fugauit. Tertio in elemēto aq̄ quādo
nautis mare trāquillauit. Quarto ī elemē-
to terre qñ terrā sterilē fecundauit. Etiā in
minori mūdo. id ē in hoīe multa miracula
operat⁹ est. Primo quibusdā subueniendo
in tribulatiōe quā iuste patiebant̄ a deo si-
cut quādo patri suscitauit filiū cū cipho in
mari submersum. Secūdo ꝗbusdā subue-
niendo in tribulatiōe quā patiebant̄ a dia
bolo. sicut quādo resuscitauit patri filium
a diabolo suffocatū. Tertio quibusdā sub
ueniendo in tribulatione quā patiebantur
a tirannis. sicut tribus iuuenibꝫ innocēter
cōdemnatis. et tribus principibꝫ false Cō-
stantino ab inimicis accusatis. et qñ patri
restituit filium a Soldano detentū. Quar
to quibusdā subueniēdo in tribulatiōe quā
patiebant̄ in rebus. Sicut qñ subuenit iu
deo qui imaginē sancti nicolai ī domo ha
buit vt res suas custodiret. Et qñ alteri iu
deo subuenit: cui christianus dolose ꝑ mu
tuo restituto iurauerat. Uide de his lati⁹
in passionali. K Et breuiter hūc arti-
culum cōcludendo. dico ꝙ sctūs nicolaus
tante sanctitatꝫ fuit ꝙ in multis miraculis
et oꝑibꝫ suis xp̄o similis fuit. Nā de xp̄o le
gitur ꝙ ieiunauit q̄draginta diebus et q̄-
dragīta noctibus. Et de sancto nicolao ꝙ
adhuc in cunis existens q̄rta ⁊ sexta feria
tantū semel sugebat vbera. xp̄s audiuit vo
cem patris in baptismo ⁊ ī transfiguratiōe
Hic est filius me⁹ dilectus. Et nicola⁹ vo
ce lapsa de celo dign⁹ ep̄atu ostendit̄. Chri
stus ante discipulos suos oratur⁹ montem
oliueti ascendit. Et nicolaus ante oēs ꝑor
ad ecclesias venit. Christus mulierē ī adul
terio deprehensam a morte corporis libera
uit. Et nicolaus tres virgines a morte aīe
ne stuprum incurrerēt liberauit. Christus
quinqꝫ panes et duos pisces multiplican
do quinqꝫ milia hominū pauit. et nicola⁹
de modico tritico qđ a nautꝫ acceperat to
tam plebē suā illud multiplicādo pauit vs
qꝫ ad nouos fruct⁹. Christ⁹ discipulis suis
in ꝑiculo maris positis affuit ventis impe
rauit: mare sedauit. Et nicolaus nautis et
ꝗ cū eis erāt eū inuocantibꝫ dixit: assum. tē
pestatē sedauit et eos a periculo liberauit.
Christus petrū in fluctibꝫ maris ambulā-
tem ne mergeretur erexit ⁊ paulū de ꝓfun-
do pelagi liberauit. Et nicola⁹ puerū sub-
mersum in mari cū cipho patri viuū resti-
tuit. Christus tres pueros ab incēdio ille-
sos cōseruauit. et nicolaus tres pueros a
morte liberauit. Christ⁹ ianuis clausis ad
discipulos intrauit. et nicolaus ad impera
torem et p̄sidem dormientem in cōclaui ve
nit. Sanguis christi multos sanauit ab in
firmitate peccati. Et oleum ⁊ aqua nicolai
multos sanauit ab infirmitate corporali.
Unde ex eius tumba oleum manauit cir-
ca caput. ad ostendendū quante misericor
die fuerit in mundo. et fons aque ad pedes
L Ex istis miraculis accipere possu-
mus duas doctrimas. Prima ꝙ iuramen
tum etiam infideli factum est seruandum
et ꝙ iuramentū nō accipitur sm̄ mentē iu-
rantis: sed ad intentionē illius cui iuratur.
hoc est sm̄ cōmunem sensuꝫ verborum vt
ait magister dist. xxix. tertij. et ī. c. quacūqꝫ.
xxij. q. v. qr in iuramento nō debet intentio
verbis: sed verba intentioni deseruire. ea.
q. hūane. ptꝫ h in miraculo de iudeo ꝗ mu
tuauit cuidā christiano summā pecuniarū
ꝗ tandē citatus ad iudicē dando baculum

iudeo auro plenum iurauit ꝙ plus dederit
ꝗ̃ ꝙ obligatꝰ fuerit iudeo. tandē baculum
dolose repetijt et in biuio dormiēs ꝑ currū
interficit̄ ⁊ baculꝰ frangit̄ et aurū apparuit
Ecce iuramētū nō fuit receptū ad intentio
nē xp̄iane sophistice iurantis. sed ꝓpterea a
deo punitꝰ. q̄ꝛ etiā sophistice iurās ꝑiurꝰ ē
dicto. c. quacūq̄ꝫ. et. c. ij. se. M Scd̕a
doctrina ꝙ vota sunt adimplenda s̄m intē
tionē vouentis dummō pn̄t adimpleri et
nō ad voluntatē cōmutāda. ptꝫ ꝑ miracu⸗
lum de puero cū cipho submerso. vbi pr̄ n̄
primū ciphū q̄ sibi placuit sctō nicolao vt
sibi vouerat obtulit. sed aliū similē quē tn̄
sanctꝰ nicolaus acceptare noluit sed de al⸗
tari tertio ꝓiecit. Ita etiā testamēta ⁊ vlti⸗
ma volūtas hoīs non debēt mutari nisi ex
maxima et rōnabili causa. vt in. c. nos q̄dē.
et. c. se. de testa. q̄ꝛ pauci sciunt q̄d mouerat
testantē ad hoc faciendū ⁊ nō aliud. q̄d exe
cutores infigere debēt cordibꝫ suis. q̄ testa⸗
mēta se dicūt in melius cōmutare. Tertio
et vltimo beatus nicolaus in senectute pla
cuit deo in emigratione finali. et h̄ in tribꝫ.
vicꝫ in felici emissiōe. in diuina ꝓtectiōe. in
gloriosa assumptiōe. Primo in felici emis⸗
sione scꝫ aīe a corpe. q̄ꝛ deuote sicut xp̄s ani
mā suā cōmendauit deo dicēs. In manus
tuas dn̄e ꝯmēdo spiritū meū. et hec dicēs
deo tradidit spm̄ suū. Sap. x. Iustoꝝ aīe
in manu dei sunt. Scd̕o ī diuina ꝓtectiōe.
Vn̄ cū moreret̄ rogauit deū vt angelos si⸗
bi mitteret. ⁊ inclinato capite vidit anglos
ad se veniētes q̄ eū a triplici timore eruerūt
N Nā s̄m Aug. tria aīa timet circa
mortē q̄ notant̄ in ps. Angelis suis man⸗
dauit de te ⁊c. Primo viarū multiplicitatē
ignotarū vicꝫ ad celū. infernū ⁊ purgatori
um. Sꝫ ꝯtra ibi. vt custodiāt te ī oībꝫ vijs
tuis. Scd̕o timet pctōꝝ grauitatē. Cōtra
qd̕ d̕r. ne offendas ad lapidē pedē tuū. lapi
des sunt pctā dura frigida ⁊ aspa. Tertio ti
met demonū malignitatē. cōtra ibi. super
aspidē ⁊ basiliscū ambulabis. Tertio ī glo
riosa assumptiōe. q̄ꝛ angeli aīam eius cum
celesti melodia ī celū deduxerūt. Esa. xxiiij.
A finibꝫ terre laudes audiuimꝰ gloriā iu⸗
sti. Imploremꝰ ḡ beatū nicolaū q̄ hic ī mū
do in diebꝫ suis placuit deo ⁊ lōge nūc plꝰ
placet in celo vt nobis veniā pctōꝝ impe⸗
tret et ab oī malo corpis et aīe defendat et
in aduersis succurrat q̄tinꝰ hic ꝑ obseruan
tiā p̄ceptoꝝ dei deū secū clare cōtemplari
mereamur in regno celoꝝ. Amen.

De sancto Nicolao
Sermo IIII.

Homo quidam

b nobilis abijt ī regionē longin⸗
quā accipe sibi regnū ⁊ reuerti.
Luc. xix. Plinius in specu. naturali. li. viij.
c. v. refert ꝙ elephas est animal magnū in
corpulētia: et tn̄ respectu alioꝝ animalium
magni corpis maxime est benignū ⁊ hoīeꝫ
singulariter diligit. Nā si viderit ipm̄ errā
tem in solitudine ne ipm̄ terreat aliquali⸗
ter se de via subtrahit et gradū figit. paula⸗
timq̄ꝫ ipm̄ p̄cedēs viam ei ostēdit. et si dra⸗
co ei occurrerit ꝓ hoīe defensando cum eo
pugnat ⁊ viriliter se opponit. Mystice per
elephantē beatꝰ nicolaus nō immerito cō
uenit designari. recte em̄ sicut illud aīal est
magnū et facit se faciliter placabile hoībꝫ.
ita beatꝰ nicolaus fuit magnus s̄m genera
tionē. q̄ꝛ ex diuitibꝫ et nobilissimis parenti
bus ꝓcessit. Fuit etiā magnꝰ s̄m deuotio⸗
nē. q̄ꝛ vitā totā seruauit in puritate vt dice
re posset illud Iob. xxxiij. Mundꝰ sū ego
scꝫ a vicijs carnis. et absq̄ꝫ delicto id ē pctō
omissionis. et īmaculatꝰ. i. grauibꝫ culpis
cōtra deū. et iniquitas nō est in me scꝫ pec
catū cōtra ꝓximū. Nō enim se carnalibus
vicijs maculauit. nec aliquid de faciendis
dimisit. nec cōtra deum idolatria peccauit
sed eam eradicauit. Fuit etiam magnus ꝑ
miraculorum operationem. Ipe enim ab⸗
sens adhuc viuens notabilia fecit miracu
la. vt in nautis a tempestate liberatis. ⁊ tri
bus principibus a Constantino cesare in⸗
carceratis. Ipe etiam sicut elephas studu
it se hominibus benignū exhibere et ama⸗
bilis fieri sicut canitur de ipo. Beatus ni⸗
colaus pontificalibus infulis decoratꝰ ta⸗
lem se exhibuit vt ab omnibus amaretur.
Ipse enim paterna benignitate homines
in ciuitate Mirrea errantes in idolatria
quam Dyane fecerant liberauit et in viam
veritatis reduxit. ꝓ eis contra draconē in⸗
fernalem se opposuit. Ideo in verbis p̄mis
sis nobili homini qui debet esse benignus
assimilatur cū dicit̄. Homo quidam nobi
lis abijt ⁊c. A In verbis predictis

beatus nicolaus a tribus principaliter cō
mendaꝫ. Primo a virtuoso ꝓgressu. Se-
cundo a glorioso egressu. Tertio ab amo-
roso regressu. De pmo dicit. hō q̄dā nobi
lis. Pro q̄ nota ſm Grego. nazanzenū. tri-
plex est nobilitas. pma ſpūs. ſcōa carnis.
tertia opis. Prima est ſpūs q̄ oēs nobiles
sumus: q2 ad imaginē dei creati. De q̄ dic̄
Aug9. O nobilis creatura ē aīa: q2 ad mā-
sionē et fruitionē dei creata. in q̄ oēs alias
creaturas corꝑales excellit. et sic oēs nobi
les sumus. q2 aīas oīm nostrū deus crea-
uit ad imaginē suā. Ezech. xviij. Oēs anīe
mee sunt. sic aīa pr̄is sic et aīa filij. ꝓpter qđ
sollicite est anīa ab vnoquoqꝫ custodiēda.
Deut. iiij. Custodi temetipm et aīam tuā
sollicite. Aug9. dat rationē. q2 mai9 damnū
hꝫ in amissione vni9 aīe q̄ꝫ mille corporū.
Hoc ꝑpendens btūs nicola9 aīam suā bn̄
custodiuit. et potuit dicere illđ Thob. iiij.
Scis dn̄e q2 mundā seruaui aīam meam
ab oī ꝯcupiscētia. et sic fuit nobilis nobili-
tate ſpūs. Scōa nobilitas est carnis. Ista
etiā fuit nobilis beat9 nicolaus. de q̄ caniꝫ
Nobilissimis siquidē natalibꝫ ort9. Et ab
illa cōmendaꝫ ꝓpter ꝯditiōes q̄s debēt hr̄e
nobiles ⁊ ꝑ q̄s cognoscūꝫ. et sūt sex. B
Prima q2 debēt esse liberales. videm9 em̄ i
natura ꝙ q̄ꝫto aīal est nobilius tanto est li
beralius. Sicut ꝓbat Plinius in speculo
naturali de aquila q̄ est regina auiū. cibuꝫ
quē p̄dando acquirit sola nō comedit sed
alijs auibꝫ sequentibꝫ liberaliꝫ diuidit. ideo
multe aues ꝓpter hanc causam eā sequūꝫ.
Ita et nobiles hui9 mūdi debēt esse libera
les pauperibꝫ eos alēdo et nulli calumniā
faciēdo. quēadmodū btūs iohēs baptista
docuit Luc. iij. dicēs. Neminē cōcutiatis
neqꝫ calumniā faciatis. q̄si diceret sed nu-
triatis. Sed heu hic p̄t dici de illis qđ scri
psit Ezech. xxvj. Statue tue nobiles ī ter
rā corruerūt. hoc est nobiles q̄ tāq̄ꝫ colum
ne deberēt debiles sustētare ī terrenā cupi-
ditatē deuenerunt ⁊ solēt pauꝑes dep̄dari
vt verificeꝫ illud Esa. j. Principes tui infi
deles socij furum oēs diligūt munera. Et
Ezech. xxij. Principes lupi ei9 in medio ra
pientes predā ad effundendū sanguinē ad
p̄dandas aīas ⁊ sectandū lucra. Quis em̄
nūc inter nobiles sequiꝫ naturā nobilis a-
quile vt sua cū alijs diuideret: certe pauci.

Qui em̄ nobiliū more antiquoꝝ p̄ncipum
fundāt episcopatus et ecclesias. sicut Ka-
rolus magnus. Henric9. wenzeslaus. sed
heu annihilant ⁊c̄. Talis nō fuit beat9 ni-
colaus: sed fuit multū liberalis more aq̄le
pauꝑes alendo. Applica hic exemplum de
frumento qđ pauꝑibꝫ tꝑe famis distribu-
it ex legēda. Aliud đ q̄dā ꝯuicaneo suo q̄
ob pauꝑtatē ꝓposuit tres filias suas ꝓsti-
tui. cui successiue clam tres massas auri in
domū eius ꝑ fenestrā ꝓiecit. Tales mō nō
sunt in mūdo. nec inter seculares nec spi-
rituales. sed sunt certi inter spirituales licꝫ
abundēt ⁊ multa habeāt bn̄ficia tn̄ nō sūt
liberales circa pauperes nō aduertentes il
lud Hiero. in c. gloria epi. xij. q. ij. ꝙ om̄is
possessio sacerdotū elemosyna ē pauperū.
et si q̄d vltra necessitatē vite possederint nec
in elemosynā pauperū erogauerint furtuꝫ
et sacrilegiū existit. ideo timendū est ꝙ ꝓ-
pterea multi damnenꝫ. Exemplū qđ po-
nit Aplarius de quodā cancellario Pari-
siensi. q̄ multas habuit p̄bendas ⁊c̄. vide in
ortulo meffret ser. j. de sancto nicolao D.
Scōo veri nobiles debēt clemētes et mi-
tes esse in vicijs remittēdis sicut rex apū. q̄
nō vtiꝫ aculeo ad vindictā. et illud innuiꝫ
in noīe homo: in themate. q2 hō ſm Are-
sto. j. ethic̄. est aīal mite et mansuetū natura
humile. dr̄ ab humo qđ est infimū elemen
tū. Iccirco reges tāq̄ꝫ nobiliores in signū
pietatis ⁊ clementie inunguꝫ. vt in. c. j. de
sacra vnctiōe. Ita beat9 nicolaus vere no
bilis fuit mitis in vicijs remittendis. Nā
iniuriā sibi illatā ab hominibꝫ malis non
statim sicut certi sancti vindicat: sed tanq̄ꝫ
homo mitis tolerat. vt de eo dicitur illud
Eccl̄i. xlv. In fide et lenitate fecit illum san
ctum et elegit eum ex omni carne. De eius
mititate refert Johannes diaconus exem
plum de quodā iudeo qui imaginē in do-
mo suo collocauit ad custodiendū res su-
as. vide in legēda. C Tertio nobiles
debent esse veraces in verbis. iuxta illud
Prouer. xvij. Nō decent stultum verba cō
posita: nec principē labia mendacij. Opti-
mum clinodiuꝫ est veritas. In nobilibus
olim erat generale: nunc est rarū. Ideo di-
cit ps̄. Nolite cōfidere in principibꝫ. quasi
di. Raro est veritas in ipis. ipi appendunt
multa sigilla ⁊ multiplicāt ꝟba: sꝫ in eis est

pauca fiducia. Talis nõ fuit beatus Nico
laus sed totus verꝰ, iõ canit̃ de eo in missa.
Misericordia et veritas cũ ipo. Ita beatꝰ
Nicolaus fuit verax in ꝟbis. Et pt dici de
eo illud. j. Re. ix. Est vir dei ĩ ciuitate hac
nobilis qđ loquit̃ absq; ambiguitate venit
Quarto nobiles debẽt esse mũdi, qꝛ nobi-
lia aĩalia in locis mundissimis cõmorant̃.
sed porci in luto delectant̃. Iõ legit̃ in ge-
stis phoꝝ. Cũ q̇dã immũdus corã quodã
pho diceret se libentius cũ mulieribꝫ q̃ꝫ cũ
phis cõmorari. Ille rñdit. Et sus libẽtius
in sceno gaudet q̃ꝫ in fonte sereno. Ita bea
tus nicolaꝰ vt vere nobilis seruauit mũdi-
ciã. qꝛ sciuit eẽ scꝑtũ ꝓuer. xxij. Qui diligit
cordis mũdiciã ꝓpt̃ ꝟba labioꝝ hẽbit aĩcũ
regẽ. ¶ Quinto nobiles dñt eẽ mode
sti nõ voraces nõ potatores ⁊c̃. Hãc mode
stiã btũs nicolaꝰ ab infantia vsq; ĩ finẽ ha-
buit. Cũ eñ matris vbera lactaret duobꝫ
diebꝫ ieiunauit in septimana, q̃rta ⁊ sexta fe
ria: in his tm̃ semel suxit deinde ꝑ totuꝫ diẽ
abstinuit. sicut de eo canit̃. Quarta et sexta
feria semel sugebat vbera. Et h̃ est ꝯtra ml'
tos ꝑsertim nobiles q̇ nolũt ieiunare assu-
mentes ꝓ se illud Berñ. Affligendum est
interdũ corpus sed nõ cõterendũ. qꝛ modꝰ
in oĩbus est habendꝰ. putãtes ꝑ hoc corpo
ri fieri magnã violentiã. imo dicũt. Quid
ꝓdest homini multũ ieiunare. nõ eñ pt ho
minẽ sanctificare. in q̇ tñ false loquunt̃. qꝛ
ieiuniũ ƀm Aug. mentẽ subleuat. carnẽ spi
ritui subijcit. coꝛ cõtritũ facit. ꝯcupiscentie
nebulas dispergit. libidinis ardorẽ extin-
guit. et castitatis lumen accendit. hec ille.
Et certe si ieiuniũ ad sanctitatẽ nõ cõferret
nequaq̃ꝫ beatꝰ nicolaus spũsctõ inspiratꝰ
ĩ infantia ieiunare incepisset. Ieiunauit nã
q̃ꝫ qui adhuc nullũ peccatũ cõmiserat: ⁊ tu
pctõꝛ inueterate dudũ ml'ta peccata cõmi
sisti et ꝓ eis satisfacere nõ vis dũtaxat vno
die scꝫ sexta feria ĩ septimana ieiunare in q̃
dñs ꝓ te magnã sitim sustulit felle et aceto
potatus. sanguinẽ ꝑciosum fudit. mortem
acerbissimã sustinuit vt te a morte libera-
ret. Certe si nũq̃ꝫ aliquod peccatũ cõmisis-
ses adhuc feriam sextã ad honorẽ xp̄i pas-
sionis ieiunare deberes. qꝛ hꝛ ĩ. c. ieiunia.
de ꝯse. dist. iij. ꝙ sexta et q̃rta feria sunt ieiu
nande nisi grandis necessitas fuerit. qꝛ fe-
ria q̃rta iudas dñm tradere cogitauit et fe
ria sexta crucifixus est saluatoꝛ. q̇ ergo illis
diebꝫ nõ ieiunauerit videt̃ cũ tradente tra-
dere saluatorẽ: ⁊ cũ crucifigentibꝫ crucifige
re. Glo. i. crucifixo nõ cõpati. Nã si nõ ie-
iunat nõ videt̃ cõtristari de illa traditione
et crucifixione: sed potius eã ꝓbare. Audi
ant voraces q̇ nõ libenter ieiunãt exemplũ
qđ btũs Grego. refert. iiij. dial'. de quodaꝫ
monacho q̇ magne estimationis habebat̃
vide in ortulo sermone. j. de sctõ Nicolao
circa finẽ. Sexto nobiles debẽt esse stren-
nui ⁊ viriles ad defendenduꝫ orphanos et
viduas. iõ portãt gladios. Ro. xiij. Nõ si-
ne causa gladiũ portat sed ad vindictã ma
lorum et defensionẽ bonoꝝ. Ipi eñ sũt illi
q̇ veritatẽ ⁊ oppressos defendere debẽt. vt
habet̃ in ca. Regũ. xxiij. q. v. Regũ ꝓprium
est facere iudiciũ et iusticiã et vi oppressos
erigere. et debẽt ꝑesse et prodesse: et nõ ob-
esse pauperibꝫ. sicut fecit Dauid. j. Re. xxij.
Oẽs q̇ gemebant et vexabant̃ a Saul fu-
giebant ad dauid ⁊ liberauit eos. Ita fecit
beatꝰ Nicolaus. qꝛ liberauit tres milites
iniuste captos. et tres adolescẽtes ad mor-
tem cõdemnatos. vt ptꝫ in legẽda. Ter-
tia est nobilitas virtutꝭ siue opis. de q̃ Gre
go. Summa nobilitas est clarũ esse ꝟtuti-
bus: iõ nõ ex lõgis tunicis. ex magnis ma
nicis ⁊ scissuris debẽt nosci nobiles: sed ex
moribꝫ. ꝓpter qđ dicit̃ in c. ius. xl. di. Nobi
litas morum plus ornat q̃ꝫ ꝓgenitoꝝ. Ita
etiã fuit nobilis beatꝰ Nicolaus. ¶
Pro q̊ nota ꝙ nobilitas bonorũ operũ ex
q̃ttuoꝛ causis resultat q̃s in beato nicolao
fuisse reperimus. Primo ex cause efficiẽtꝭ
puritate. nã q̃ꝫtũ efficiẽs puriorẽ hꝫ ꝯscien
tiã: tãto bona facta. ꝟba. cogitata. affecta-
ta maiorẽ habẽt nobilitatẽ et efficaciã eo ꝙ
ab illa ꝯscientie puritate noscunt̃ effluere.
Hinc est ꝙ plus valet ĩ merito buccella pa
nis oblata de pura ꝯsciẽtia q̃ꝫ diuitie Cre-
si distribute ab illa q̇ mortalibꝫ vicijs im-
plicata est ꝯsciẽtia. Ideo beatus Nicolaꝰ ĩ
adolescẽtia nõ sicut illa etas assolet lasciui
am amplexus est mundi sed ecclesiarũ tere
bat limina et qđ de scripturꝭ audiebat ar-
mariolo cõdebat pectoris sicq; iuuenilem
innocenter decurrit etateꝫ. sciens quia scri
ptum est Leuiti. ij. Omnis oblatio que of
fertur dño absq; fermento scꝫ peccati erit.
Secundo ex cause materialis difficultate

Ceteris em̄ paribꝫ q̄nto difficilius est hoc
qd agim⁹ vel patimur: tanto ꝑfectū opus
est nobilius. sicut maior est crucifixio q̄ꝫ le-
uis flagellatio. mag᷒ est dare necessaria q̄ꝫ
sup̱flua. dare corpus q̄ꝫ res. dare spiritū in
obediētiā q̄ꝫ corp⁹ ī pn̄iam. Quātū em̄ ma
teria in quā agit̄ est nobilior et ipi anie vi-
cinior: tanto op̱a q̄ fiunt in ea sunt diffici-
liora. et per ꝯsequēs nobiliora. nam multi
traderent bona t̄p̱alia q̄ nō traderēt corpo
ra vel ad penā vel ad mortē vel ad religio-
nem. et multi tradūt corpora ad religionē
q̄ voluntatē tradere nō possunt ad plenā
obedientiā. et multi tradūt voluntatem ad
obedientiā exteriorē q̄ tn̄ spm̄ tradere non
pn̄t ꝑ cōtemplationē ad ꝑfecte diuine con
formitatis interiorē vnionē. Beat⁹ Nico-
laus aūt et res tradidit elemosyne ꝛ corp⁹
penitētie. volūtatē diuine obediētie. ꝛ spm̄
cōtemplationi eterne. Tertio ex cause for-
malis charitate. qꝛ q̄nto est ardētior tanto
opus qd ꝑ eā offert̄ est nobilius. Hinc p̄-
cepit dn̄s Leuit. ij. Si offers mun⁹ tuum
p̄mitiarū frugū dn̄o: torrebis eas igne scꝫ
charitatis. Primitie sunt p̄mi fruct⁹ ꝑ q̄s
intelligunt̄ intētiones ī his q̄ agim⁹ q̄ sunt
velut p̄mi fruct⁹ operū. ꝟboꝝ ꝛc̄. Vn̄ ver.
Quicq̄d agūt hoīes intentio iudicat oēs.
Hec ergo debēt igne charitatis cōburi vt
inflāment̄ amore ꝛ honore diuio. Hic em̄
ignis tantū valuit in magdalena lachry-
mis rigāte pedes dn̄i: vt nō solū culpā sed
oēm reatū ꝯsumeret. Sic ī oībꝫ op̱ibꝫ bea
tus nicola⁹ vigorosam charitatē ostn̄dit. di
uitias vt lutū dispsit. honores cōculcauit.
delitias repressit. et pietatis affectibꝫ effe-
ctibusqꝫ tot⁹ effluxit. Quarto ex cause fina
lis diuinitate. Finis em̄ ꝑfect⁹ eē debet: nō
fauor seculi: nō timor supplicij: nō amor p̄-
mij: sed cōplacētia dilecti. et q̄nto plenius
atqꝫ intensius hūc finē attigerit: tāto ꝑactū
opus nobili⁹ atqꝫ gloriosi⁹ dn̄o erit. Exin-
de beat⁹ nicolaus solū dn̄m inspectorē op
tauit. Quātū ad secundū de gloriosa de
cessione. qꝛ abijt in regionē longinquā ac-
cipere ꝛc̄. Nota qn̄ dn̄s terre ꝑficiscit̄ ī ter
ram remotā accip̱e ip̱am in suū dominiū
siue potestatē: gloriose solet incedere cū ma
gno comitatu p̄cedentibꝫ cātoribꝫ ꝛ tybici-
nis vt hoīes ꝛ incole regionis eiusdē vidē-
tes ei⁹ gloriosum aduentū cū gaudio susci-
piant et honorent. Mystice ꝑ hāc regio
nē longinquā intelligit̄ celestis regio. De
q̄ Bern̄. in sermone de sp̄uali negociatiōe.
O regio sublimis et plena delitiarū ad te
suspiro de valle lachrymarū. ꝑambula aīa
spiritualē regionē oculis desiderioꝝ ꝛ vide
regē stipatū legionibꝫ angeloꝝ: sanctorum
agminibꝫ ornatū. sup̱bos deponentē ꝛ hu
miles exaltantē: et dic. Beati q̄ habitāt in
domo tua dn̄e ꝛc̄. Hec Bern̄. Ista regio
gaudiosa aliquā habet ꝯuenientiā cū In-
dia regione: q̄ inter oēs regiones orbis s̄m
Isido. li. v. est maior et opulētior: multos
habēs reges ditissimos. ibi sūt lapides p̄-
ciosi. berilli. carbunculi. adamātes. et mar-
garite. Ibi s̄m Plinių spec. natu. li. vj. sunt
hoīes q̄ nec dolore oculoꝝ: nec dolore den
tiū: nec languoribꝫ afficiunt̄. nec ab īmode
rato calore solis eoꝝ corp̱a ledunt̄. sed ab
ortu diei vsqꝫ ad occasū stāt in calidissimis
arenis ꝛ solē īmobilibꝫ oculis intuent̄. O
si hoc dr̄ de terrena regione: mlto mag᷒ de
celesti q̄ est oīm maxia. De hac dicit Bern̄.
ꝙ regia celestis ē tā magna ꝙ si oēs hoīes
a p̄mo hoīe vsqꝫ ad vltimū saluarent̄: ad-
huc q̄libꝫ ꝑ sua parte maiorē ꝑtē obtineret
q̄ꝫ est totus mūdus. qd agnoscens ꝓpheta
Baruch. iij. O israel q̄ꝫ magna ē dom⁹ dei
et ingens loc⁹ possessiōis ei⁹. Ibi s̄m Esa.
xxxij. sedebit popul⁹ in pulcritudine pacis
in tabernaculis fiducie ꝛ requie opulenta.
Hec regio celica est oīm opulētior. qꝛ s̄m
ps. gloria et diuitie in domo eius. Et ī hac
regione multi sunt reges: qꝛ oēs electi ꝛ ele
cte sunt reges et regine. Tn̄ ibi p̄ oībus est
rex christus: in cuius femore est scriptū rex
regū et dn̄s dominantiū. Apoc. xix. Et re-
ginarū regina virgo maria. q̄ s̄m Bonauē
turā mirabiliter oīm spirituū mētes letifi-
cat. et miro et ineffabili gaudio oēm beatā
creaturā inebriat. Ibi sunt lapides p̄ciosi
sicut canit̄. Urbs beata hierusalē ꝛc̄. Quia
ibi sunt berilli purissimi: hoc est angeli pu-
ri. ibi sunt crisopassi scꝫ patriarche ꝛ ꝓphe-
te. s̄m ꝙ dicit̄. Crisopassus tenebras ꝓdit
et lucē celat. Sic patriarche fuerūt in tene-
bris: et veniēte luce defecerūt. Ibi sunt car
bunculi. i. apl̄i qui in tenebris lux erāt pec
catoꝝ suis exemplis ꝛ doctrinis. Ibi sunt
adamantes scꝫ martyres q̄ nullo ferro ꝑse-
cutionū nec igne tribulationū frāgi potu-

erũt:sed solo sanguine iesu christi. Ibi sunt
margarite candidissime ꝟgines q̃ oẽm ce-
lestẽ ornãt regionẽ. In hac regione beatitu
dinis null⁹ est languor:nec vllus est dolor
nec capitꝭ nec corꝑis.q: absterget de⁹ oẽm
lachrymã ⁊c. Apoc. xxj. Ibi nõ est estus so
lis:sed oẽs electi q̃tidie respiciũt in verũ so
lem xp̃m quẽ oẽs angeli desiderãt ꝓspicere
j. Pe. j. Ad ꝓpositũ beatus nicolaus abijt
hodie ꝑ mortẽ ꝓciosam in illã regionẽ glo
riosam vt accipet eam in suã potestatẽ. ideo
multũ honorifice ꝓcessit ꝓcedentibꝫ canto
ribus. et hi fuerũt sancti angeli q̇ celesti ar-
monia aĩam in eandẽ cum laudibꝫ deduxe
rũt. Ideo dr̃ in legẽda. Cũ in celũ duceret̃
celestis cantilena a terrestribꝫ est audita. vt
impleret̃ illud Esa. xxiiij. A finibꝫ terre lau
des audiuim⁹:gloriã iusti. In ista regione
ip̃e nũc accepit regnuꝫ decoris ⁊ diadema
speciei de manu dñi. Potest hoc mẽbrũ ex
poni de abitione in hũc mundũ:vt ꝑ regio
nẽ longinquã intelligat̃ p̃ns mũdus q̇ lon
ge est a regione salutꝭ. iuxta ps̃. Lõge a pec
catoribꝫ sal⁹. Et ꝑ regnũ intelligat̃ pastora
lis eminẽtia. ita ꝙ sit sensus ꝙ beatus nico
laus ꝑ gloriosam natiuitatẽ abijt ĩ hũc mũ
dum accipe sibi regnũ et dignitatẽ episco-
palẽ. F Ubi duo sũt notãda. Primo
de modo:⁊ q̃liter accepit illud regnũ. i. epi
scopatũ. Scd̃o de causa ꝓpter quã ad emi
nentiã pastoralẽ sublimat⁹ fuit. Propter ṗ
mũ est sciendũ ꝙ illud regnũ accepit mira
biliter respectu dei. q: diuinit⁹ electus fuit
qñ voce lapsa de celo hũc esse dignũ sũmo
sacerdotio declamauit. Applica h̃ legendã
quõ sit elect⁹. Scd̃o hilariter respectu ꝓxi
mi. q: postq̃ fuit sic petentibꝫ diuinit⁹ reue
latus:et ꝑ ep̃m q̇ hoc indixerat ꝓ̃sentatus:
oẽs immensum gaudebãt ⁊ dei magnalia
attollebãt. Tertio humiliter respectu sui:
q: fastidiũ pastoralis honoris hũiliter re-
cusauit ⁊ ad id inuitus assumpt⁹ fuit. Nõ
eñ ad ꝓ̃laturas sic nũc fit aspirauit: q: sci-
uit illud dictũ bt̃i Berñ. Nũq̃ in honore
sine dolore. in ꝓ̃latione sine tribulatione. in
sublimitate q̇s esse põt sine vanitate. Sed
licet reniteret:fuit tñ magnifice sublimat⁹.
q: dicit̃ in. c. scripturis. viij. q. j. Locus re-
giminis negand⁹ est desiderantibꝫ:⁊ offe-
rend⁹ ẽ fugiẽtibꝫ. G Propter secundũ
est sciendũ ꝙ ad pastoralẽ eminentiã fuit ex
triplici causa sublimatus. Primo quidẽ ex
eius affectiõe sincerissima. nã in tãte perfe-
ctionis gradu ministrare illi q̇ ẽ candor lu-
cis eterne nulli cõgruit nisi mentibꝫ puris ⁊
sinceris. Iuxta illud ps̃. Ambulãs in via
immaculata hic mihi mĩstrabat. Et iõ bñ
potuit dicere. Me aũt ꝓpter innocentiã su
scepisti. Quã quidẽ puritatẽ beat⁹ nicola⁹
habuit. q: in suo officio nihil aliud q̃ dei
honorẽ et ꝓximi salutẽ q̃siuit. Scd̃o ex ei⁹
dilectione feruẽtissima. Prelationis eñ of
ficiũ nõ est ex vanitate seu cupiditate appe-
tendũ:sed poti⁹ ex charitate humiliter susci
piendũ. Que q̇dẽ charitas debet esse tanti
feruoris vt ꝓ loco ⁊ tꝑe paratus sit animã
suã ponere ꝓ ouibꝫ suis. In cuius signum
ꝭm Chryſ. christ⁹ ter a sctõ Petro q̃siuit si
ip̃m diligeret anteq̃ pastoralẽ curã gregis
dñici sibi cõmitteret. Hãc aũt feruidã cha-
ritatẽ btũs nicola⁹ habuit qñ festinãter ad
iudicẽ currẽs vt supra dictũ est tres pueros
innocẽter dãnatos liberauit. Tertio ex ei⁹
administratiõe vtilissima:q: suũ ministeri-
um fructuose ⁊ vtiliter execut⁹ fuit: pascẽs
subditos ⁊ verbo doctrine et exẽplo bone
vite ⁊ subsidio tꝑalis substãtie vt dictũ est
supra de tritico a nautis mutuato. et q: ta-
lenta virtutũ ⁊ donoꝝ sic vtiliter in vsum
et fructũ salutis subditoꝝ conuertit:iuste a
dño meruit audire illud Matth. xxv. Eu-
ge serue bone ⁊ fidelis ⁊c. Signanter autẽ
ꝭm Chryſ. seru⁹ bon⁹ dr̃ q̇ nihil eorũ q̃ ad
dñm ꝑtinẽt obmisit. Fidelis dicit̃: q̇ nihil
eoꝝ q̃ ad dñm ꝑtinẽt sibi appropriauit. Iõ
aũt ꝭm Hiero. sup pauca dicit fuisti fide-
lis. q: licet dona q̃ in presenti habemus vi
deantur multa. sunt tñ pauca ⁊ exigua ĩ cõ
paratione bonoꝝ eternoꝝ per q̃ nostrũ de
siderũ ꝑfecte satiabit̃. et ideo subdit. supra
multa te cõstituã. Cuius multitudinis co-
piositas est eterni gaudij immẽsitas vt di-
cit Grego. Et ideo bñ cõcludit. intra ĩ gau
dium domini tui. Ob hoc aũt seruus fide
lis intrare in gaudiuꝫ dñi sui iubetur:vt ꝑ
hoc designetur ꝙ illius gaudij magnitudi
nem nullus potest cõprehendere:sed poti⁹
ip̃m gaudiũ oẽs vires rõnalis anime cõ-
prehendet:vt eas quadã indicibili suauita
te ꝑfundat. Quantũ ad tertium cõmendat̃
beatus Nicolaus a miraculosa reuersio-
ne cum dicitur. et reuerti. Pro q̇ nota ꝭm

primā expositionē abitionis &c. q licet bea
tus nicolaus ꝓpter victoriā pugne quā ha
buit in hoc mūdo ꝯtra tres hostes pugnā
do.scz mundū.carnē.et diabolū. ipos ab
omni terrore supando: meruit post mortē
accipere et obtinere regnū.de q canit ecclesia.
O q gloriosum est regnū in q cū xpo gau
dent omnes sancti amicti stolis albis se-
quunt agnū qcunq ierit.et nunc regnet in
hoc glorioso regno:tn̄ reuertit ad suos fa-
mulos per operationē miraculosaz eis de
seruitio suo faciendo recōpensam.nō in au
ro et argēto:sed in celesti cōmodo sm̄ q ca
nitur de ipo. Beatus nicola9 iā triumpho
potitus: vouit vel nouit suis famulis pbe
re celestia cōmoda. Videm9 em̄ qn̄ rex ter-
restris obtinuit regnū:in reuersione remu-
nerat milites. Sicut legitur de Alexādro
magno.cū circuiret mundū et multa regna
suo dominio subiugaret.qtiens regnū aut
ciuitatē famosam obtinuit:totiēs larga do
na suis militibus tribuit. Sic btūs nicola9
adeptus celeste regnū.reuertit em̄ ad suos
famulos p operationē miraculosam et assi
stentiā facit gratiosaz:eos remunerādo de
seruitio sibi facto.vt legit de pluribus q eum
in necessitatibus inuocauerūt quos miracu-
lose audiuit. H Hor aūt miraculor
quedā attestant suā potentiā quā sup ele-
menta habuit: vt pz de nautis in tēpesta-
te aque.et de puero cū cipho in aq submer
so. Quedā suā potentiā quā habuit super
corpa:sup aīas:sup mortē:et sup demones
Exēpla ad hec plura vide in legēda. Vnū
de illo qui p amore filij sui q litteras didicit
omni anno festum sancti nicolai solēniter
celebrauit. Et de alio noīe deodatus a sa-
racenis capto.immo beatus nicolaus ad
suos famulos ita reuertitur p subuentio-
nem et ammonitionē q nō derelinquit ali
quē finaliter dānari. Exemplū de qdā bar
bitonsore q singulis annis solēniter fecit fe
stū sctī nicolai.vide i pmptuario Martini
ca.iiij. I Hic cadit dubiū circa electio
nem sctī nicolai et eius nobilitatē. Pone:e-
ligunt duo in epos vnius ciuitatis. vnus
plebeius et doctus.alter nobilis et minus
doctus:et in alijs sunt pares:qs debet p-
ferri. Solutio potest haberi ex dubio qd
formant doctores in.c.j.de cōsang.et affi.
et dic q cōsideranda est qualitas ecclesie.
Nam si pro maiori parte cōsistit in tempo
ralitate in tuitione iurisdictiōis cōseruāda
causarum ventilatione et impugnantiū re
pulsione:preferat nobilis. quia psumitur
ꝓpter eius nobilitatē et adhesionē nobiliū
potentū suorum amicor et aliorū nobiliū
quorū pgenitores ecclesiā fundauerūt vel
dotauerūt magis pficere. Si aūt mag9 cō
sistit in spiritualitate: pferatur plebeius ma
gis doctus et virtuosus. Ex hoc soluūt do
ctores vbi sup aliaz questionē. Eliguntur
duo. vnus purus theologus.alter purus
canonista: qs debet pferri: Soluit Hosti.
ex dictis.q si qlitas ecclesie p maiori parte
cōsistit in iurisdictione et causarū ventilatio
ne et decisiōe: pferat canonista.ex eo q bo-
nus canonista ex solis canonibus pdicatio-
nem formare poterit et populū informare
Si vero qlitas ecclesie cōsistit in spiritua-
litate: vt q heretici in ea sunt impugnātes
fidē: pferat theologus.de elec. in causis.in
fi.et de heret. excōmunicamus. Mixtum
tn̄ id est q est theologus et canonista: his
purū debet pferri. Vide plura ibidem per
doctores.

De cōceptione btē vginis. Sermo.V.

n ondum erant abyssi et ego iam cōcepta eram. originaliter Prouer.viij.trāssum ptiue in epistola hodierne festiuitatis.

A Pro thematis introductiōe nota
q triplicem reperio virginis marie conce
ptionē.scz diuinalē.supernalē.et materialē.
Prima virginis marie cōceptio dicit diui
nalis.qua scz ab eterno deus cōcepit eam
in mēte sua.et de hac intelligit thema. Nō
enim solum ab eterno cōcepta fuit diuina
sapientia scz filius a patre:sed et virgo ma-
ria.nō quidem eodēmodo quo filius a pa
tre scz de sua substantia:sed per preordina-
tionem eternaz. Exemplum sume in operi
bus humanis.positum enim cordis dicit
cōceptio. Vnde cū qs deliberat aliqd face
re dicere solet.hoc fiet a me q sic cōcepi in
corde meo. Exemplum. Cum peccator p-
ponit emendare vitam suam et vult cōfite
ri et conteri de peccatis suis: dicere solet.
Ego concepi velle mutare vitam meam.
Sic deus anteq aliquid crearet in sua vo
luntate firma et incommutabili: proposuit

fuit creare vnã puellã virginẽ sanctissimã
q̃ esset filij sui vnigeniti mater. ꝓuidens eñ
hominẽ debere ruere a maxima sua digni-
tate per vnã mulierẽ scꝫ Euam futuram in
mundo ex qua eueniret omne malum. Ita
cõcepit et ꝓordinauit in mente sua vnã vir-
ginem creare scꝫ Mariam per quã homo
recuperaret dignitatẽ suã et q̃ omne malũ
auferret: et sic intelligit thema. Nondum
erãt abyssi. id ẽ creature oẽs. q̃ dicũt abyssi
ꝓpter quandã ꝓfunditatẽ virtutis a deo eis
inditã: et ego iam cõcepta erã in mente di-
uina vt suo tꝑe in mundo fierem in actua-
li existentia. Secũdo cõceptio marie dicit
supnalis id ẽ angelicalis. Cõceperũt quidẽ
illã angeli dũ a principio sue beatitudinis
cognouerũt christũ incarnandũ. ⁊ ex cõse-
quenti de virgine nasciturũ. Ad qḋ intelli-
gendũ notat sctũs Tho. j. pte. q. lviij. ꝙ in
angelis est duplex cognitio. Una natura-
lis ẜm quã cognoscunt res. tum ꝑ existen-
tiam suam. tum ꝑ species ꝯcreatas siue in-
natas. sicut nos cognoscimus res mediãte
fantasmate. Et dicit hec cognitio vesꝑtina
Hac cognitione angeli mysteria gratie co-
gnoscere nõ possunt: q꞉ ex pura dei volun-
tate dependẽt. Scda est cognitio angeloꝝ
supnaturalis que eos beatos facit qua vi-
dent verbũ et res in verbo. et hac quidẽ vi-
sione cognoscũt mysteria gratie: et dicitur
matutina. Inter cetera enim angeli aspiciẽ-
tes in verbum reuelatum seu declaratũ fuit
eis mysteriũ incarnatiõis cum suis circũ-
stantijs. et ꝙ ad reparãdũ lapsum hoĩs or-
dinaret: et restaurandũ ruinas eoꝝ dei fili⁹
humane nature vniret. Et virgo hec san-
ctissima mater ei⁹ esset. Et de hac ꝯceptiõe
etiã intelligi potest thema sic. Anteq̃ essent
abyssi id est creature in sua distinctiõe ⁊ vl-
tima perfectione: ego scꝫ virgo mater dei
ꝯcepta eram intellectu angelico per cogni-
tionem. Tertia cõceptio virginis sacratis-
sime dicit maternalis: quãdo Anna mater
sua in vtero suo ipam concepit. Et de hac
intelligit thema nostrum hoc modo. An-
teq̃ essent abyssi id ẽ apostoli qui dicũtur
abyssi ꝓpter ꝓfunditatẽ cognitiõis diuino-
rum et dilectionis super omnes sctõs ego
virgo maria cõcepta eram in vtero mater-
nali ⁊c. B Cũ aũt ecclesia de hac cõ-
ceptione maternali gloriose virginis hodie
festiue agat solẽnitatẽ: declarande sunt tres
rõnes q̃re de nullo alio sancto nisi de xp̃o
et virgine matre eius celebret festũ conce-
ptionis. Prima ratio: q꞉ fuit multipliciter
gloriosa. Scda: q꞉ sublimiter sanctificata
Tertia quia specialiter ꝓuilegiata. Prima
ratio est: q꞉ cõceptio virginis fuit gloriosa.
ẜm illud ps̃. Gloriosa dicta sunt de te ciui-
tas dei. id est maria. ideo gloriosa. q꞉ orta ẽ
et cõcepta a nobilissimis et dignissimis. et
hec dignitas eius inuenit in trib⁹. scꝫ ĩ cau-
sa. substantia. et efficientia. C Et in ea
quidẽ repit triplex dignitas ex qua origĩa-
ta est. Prima dignitas regalis: et hec ẽ cor-
poralis. Scda sacerdotalis: et hec est spiri-
tualis. Tertia ꝓphetalis: et hec est celestis.
Cõcepta est aũt maria et nata regali ex ꝓ-
genie. quia ex dauid et successoribus eius
regibus populi dei. Et ꝓpterea christus di-
ctus est frequenter in euangelio fili⁹ dauid
q꞉ ex eo mater eius descẽdit: qḋ et iudei cõ-
fessi sunt. Ideo de ea dicit Cañ. vij. q̃ pul-
cri gressus tui in calceamẽtis filia ꝓncipis
Ex sacerdotali q̃ꝫ tribu descẽdit. q꞉ cũ so-
lum ille due tribus scꝫ regalis ⁊ sacerdota-
lis ad inuicẽ possent cõtrahere cõiugia et
nulle alie trib⁹ ẜm legẽ. Aaron autẽ ꝓmus
sacerdos et summus a deo institutus cum
ĩ vxorẽ duxerit de tribu iuda. Et Ioiades
summus sacerdos vxorẽ habuerit similit
de tribu iuda et stirpe regia. Et ecõtra aliq̃
de tribu iuda ducerent in vxores de tribu
sacerdotali. Sic beata virgo ex sacerdota-
li etiã tribu descendit. Vñ et Elisabeth de
tribu sacerdotali orta: erat cognata virgis
Marie vt habet Luc. j. Ex ꝓphetali q̃ꝫ di-
gnitate descẽdit q̃ dici põt celestis. q꞉ ꝓphe-
tie donum a deo est immediate. ex eo q꞉ ex
Nathan ꝓpheta descendit. ac etiam ex Da-
uid et Salomone qui fuerunt ꝓphete. Se-
cundo cõceptio virginis in substantia di-
gnissima fuit: id est in persona sua. Nã ipa
est regina celoꝝ. ipa est regina que astitit a
dextris dei in fimbrijs aureis. Fuit et sacer-
dotissa iusticie que proprio filio suo nõ pe-
percit: sed stabat iuxta crucem iesu, non vt
dicit Ambrosius vt mortem filij aspiceret:
non vt dolorem filij consideraret: sed vt sa-
lutem humani generis expectaret: parata
ipsa offerre filium deo pro saluatiõe mun-
di. Prophetissa fuit cum ait. Ecce enim ex

hoc beatā me dicent omnes rč. Tertio in
efficientia fuit dignissima. Ipa em̄ tripli-
cem dignitatē originaliter trāsmisit in filiū
pncipaliter. et deinde specialit' in nos. Pri
mo qr ipa filiū genuit q̄ rex et sacerdos ac
pphera fuit. Rex: qr in vestimēto suo. l. hūa
nitate scriptū habet. rex regū et dn̄s domi-
nantiū. Rex sum ego ait ipse pilato. De q̄
solo magi sapienter q̄sierunt dicētes. Ubi
est q̄ natus est rex iudeorū. Sacerdos est
s'm ordinē Melchisedech. qui p pprīū san-
guinē introiuit semel i sancta eterna redem
ptione inuenta. Ipe est pphera pmissus p
moisen potens in ope r sermone. Et istam
triplicem dignitatē beatissima Maria in
nos transmisit que nos deo fecit regnū et
sacerdotes. immo regale sacerdotiū ad re-
gendum nos virtutib' r immolandū deo
hostiā laudis et bonoꝝ operū. Et sic patet
prima ratio q nō cōceptio v'ginis fuit mul
tipliciter gloriosa. Scd'a rō qr sublimiter
sanctificata. D Pro cuius intellectu ē
notandū s'm Bonauen. circa dist. iij. tertij
snīaꝝ. q triplex est gradus sanctificatiōis.
Primus est facultas vitandi omne pecca-
tum mortale. et in illo pmo gradu fuit san
ctificatio Hieremie pphete cui hec facul-
tas fuit de qua Hiere. j. Priusq̄ te forma-
rem in vtero noui te: et anteq̄ exires de vul
ua sanctificaui te. Scd's est facultas vitan
di: nō solū omne peccatū mortale: sed etiā
frequētiā venialiū. In hoc gradu fuit san-
ctificatio Johis baptiste. de q̄ etiā dicunt'
pdicta verba Hieremie. Et de ea canit san
cta mater ecclesia. Antra deserti teneris sub
annis ciuium turmas fugiēs petisti ne leui
saltem maculare vitam famine posses. Le
ui famine. id est peccato veniali. qd non est
sic intelligendū q nūq̄ peccauerit venialit'
Unā. j. Joh. j. Si dixerim' qr peccatū non
habem' ipi nos seducim' et veritas in no-
bis nō est. Sed quia rarissime venialit' pec
cauit pp'ter sanctitatē vite q̄ tam sanct' erat
q teste saluatore. inter natos mulierū ma-
ior eo nō surrexit. Matth. xj. Tertius gra
dus sanctificatiōis est facultas vitandi ge
neraliter omne peccatū. In hoc gradu fu-
it sanctificatio virginis gloriose que nullo
vnq̄ pctō maculata fuit origiali aut actua
li. veniali vel mortali: habuit tamen poten
tiā ad peccandū. E Pro quo notādū
q duplex est sanctificatio marie. Prima in
vtero matris. secūda in cōceptione christi.
Prima sanctificatio erat in eius cōceptiōe
nō quādo Joachim et Anna carnaliter se
cōmiscuerūt p generatiōe marie virginis s3
postq̄ corpus marie fuit plene formatum
et effigiatum in omnib' mēbris: tunc cum
anima fuit creata et corpori infusa r vnita
statim sanctificata fuit. In illa em̄ sanctifi
catione in vtero nō solum fuit preseruata
a peccato originali: vt latius infra dicet'. s3
etiā cōseruata ab omni peccato actuali r ve
niali: potuit tn̄ peccare. Sicut adam r eua
in statu innocentie nullā habuerūt inclina
tionē ad peccatū r tn̄ peccauerūt. Ad hec
vt dicunt doctores in illa prima sanctifica
tione fuit repleta spūali dono siue spūsan-
cto: nō solum respectu sui sed etiam alioꝝ.
Nā de ea prebuerūt testimoniū infideles
iudei r ceteri q licet fuerit pulcra a nullo tn̄
potuit cōcupisci inordinate. nullus em̄ vn
q̄ erat in ea motus illicitus. Has autem
prerogatiuas maria habuit p omnib' san-
ctificatis in vtero siue in baptismo. patet.
quia eoꝝ sanctitas vel sanctificatio nō re-
primebat in eis oēs motus illicitos. Etiā
eorum sanctitas nō extinguebat omnē mo
tum carnalem in alijs aspiciētib' eos sicut
in beata virgie. Ideo merito ecclesia de ip
sius cōceptione facit festum r nō de alio. qr
sublimiter sanctificata. Secūda sanctifica
tio virginis benedicte fuit in christi conce-
ptione. tunc em̄ ꝯfirmata fuit in bono sup
naturali: ita q ex pn̄tia filij eius in mente r
ventre tāta sibi fuit gratia supaddita q̄ po-
tentiā liberi arbitrij in ea nō solū impleuit
sed etiā in bono cōfirmauit: vt de cetero ne
q̄ i peccatū mortale neq̄ veniale flecti pos
set. Probat' illud p silitudinē. qr vbi ē pleni
tudo lucis ibi abilitas ad tenebras esse nō
potest. sed in cōceptione christi btā virgo
fuit plena diuino lumine. quia concepit il-
lum qui est splendor glorie. ad Heb. j. Igit'
nulla fuit in ea abilitas aut potētia ad pec-
candum. s'm illud Ezech. xliij. Ecce gloria
dei israel ingredit' p portā orientalē. id est p
beatā virginē. et terra id est caro beate vir-
ginis splendebat a maiestate ei' id est chri-
sti. Bene ergo dicitur de ea illud Cantic.
iiij. capi. Pulcra es amica mea et macula
non est in te. Ex illo infert' q sicut impossi-

bile fuit saltē de lege dei ordinata ꝓpter ho
norem filij vt aliū haberet filiū. sic impos
sibile fuit ꝙ vnq̄ꝫ vlterius haberet pctm̄. et
sic impossibile fuit ꝙ in ea carnis virgini-
tas violaret̄ in q̄ dei filius corporalit̄ habi
tauit. sic impossibile fuit vt mētis eius san-
ctitas aliq̄ pcti macula sine culpa macula-
retur. Tertia ratio quare ecclesia de eius cõ-
ceptione agit festum ⁊ non de alio sancto.
q꞉ specialiter priuilegiata. F Ad cuius
euidentiā nota ꝙ quintuplex est cõceptio.
Prima carnalis ⁊ cõsueta: q̄ fit de patre et
matre in iuuētute. De q̄ Gen. xvj. Agar se
cõcepisse videns despexit dominā suā. Se
cunda carnalis et dissueta: q̄ fit de patre et
matre sed in senectute. De q̄ Gen. xxj. Ui-
sitauit aūt deus Sarā sicut ꝓmisit: cõce-
pitq̄ꝫ et peꝑit filium in senectute sua. Ter-
tia dicit̄ carnalis ⁊ sanctificata q̄ fit de pa-
tre et matre ꝑ angelū annūciata: sed de ori
ginali postea ꝑ spiritūsanctū in vtero san-
ctificata, et hec ꝯuenit iohāni baptiste. De
q̄ ꝑ angelū Luc. j. Uxor tua Elisabeth pa
riet tibi filiū ⁊c. Quarta carnalis ⁊ ꝑuile-
giata: q̄ fit de p̄re et matre ꝑ angelū annun
ciata: nõ t̄n in originali pctõ: sed ꝑ speciale
priuilegiū ab eodē p̄seruata. et hec cõuenit
virgini marie q̄ cõcepta est ex semine Joa-
chim et Anne, pro nullo t̄n instanti aut tē-
pore fuit pcti originalis obnoxia neq̄ꝫ ī ta
li cõcepta, sed mox vt aīa fuit creata ⁊ infu-
sa sanctificata et ab originali specialissime
p̄seruata. G Modus vero ꝑ quē vir
go fuit liberata ne incurreret siue cohere-
ret tale peccatū: talis est. Postq̄ꝫ fuit forma
tum corpus organicū phisicum in ventre
m̄ris virginis gloriosissime marie illud sa
cratissimū corpus dn̄i nostri iesu christi sal
uatoris nostri virtute spūssancti ante infu
sionem anime intellectiue fuit mundatum
atq̄ꝫ purificatū vt esset vas aptissimū ad re
cipiendū aīam illā sanctissimā. fuit postea
creata anīa intellectiua gloriosissime virgi
nis plena dei grā atq̄ꝫ sctitate: vnitaq̄ꝫ cor-
pori suo gloriosissima ꝩgo sctā atq̄ꝫ īmacu
lata cõcepta. Ecclesia dicit. Que est ista q̄
ꝓgredit̄ q̄si aurora cõsurgēs, pulcra vt lu-
na: electa vt sol. Et iõ in Cantic. Cant. iiij.
dicit̄. Surge amica mea, colūba mea, spe-
ciosa mea surge ⁊ nulla macula est in te. Et
Aug⁹. in sermone de natiuitate dn̄i inquit
Maria mater christi electa est suꝑ omnes
creaturas p̄electa: omnibꝫ gratijs fecunda
ta: omnibꝫ virtutibꝫ ornata: omni sanctita
te in vtero matris repleta. igit̄ in ꝯceptiõe
fuit sancta. Ratio est: q꞉ in virgine fuit tā-
ta grē plenitudo quā capere potuit aliqua
pura creatura. Ideo angelus ad eā dixit.
Gratia plena. Lu. j. Et Hiero. in sermone
ad Paulā et Eustochiū inq̄t. Ceteris grā
per ꝑtes prestat̄. Marie vero totā se refun
dit gratie plenitudo. q̄re ꝓ nullo instanti
deficit illi grā. qđ t̄n n̄ fuisset si ad modicū
originalis culpa habitasset in anīa eius. Itē
vt inquit Francisc⁹ de Maron̄. in suo ter
tio. Ipa fuit virgo virginum: si ꝯtraxisset
originale virginitas eius fuisset diminuta.
Nā virginitas angeloꝝ que spūalis est. de
q̄ Hiero. dicit. Semꝑ est angelis cogna-
ta ꝩginitas: est maior viginitate corꝑali. ⁊
ideo si fuisset virginitas anīe marie ꝑ ori-
ginale corrupta nõ esset par cum virgini-
tate angelica, neq̄ꝫ maior puritate primorū
parentū, scꝫ ade et eue, qui nullis antecedē
tibus meritis sine aliqua labe peccati puri
et virgines creati sunt, et sic nõ esset verū il
lud qđ dicit Ansel. li. de ꝯceptu virgi. De-
cuit vt illius homīs cõceptio de matre pu
rissima fieret: q̄ ea puritate niteret qua sub
deo nequit maior intelligi ⁊c. Quinta con
ceptio est spūalis ⁊ miraculosa: q̄ nõ fit de
patre ⁊ matre, sed facta fuit ex matre virtu-
te diuina: spūsancto obumbrante ⁊ virgine
cõsentiente ac angelo annunciante. hec cõ
uenit soli deo filio christo dn̄o q̇ cõceptus
est de spūsancto. Sicut canit ecclesia. Nõ
ex virili semine sꝫ mystico spiramine ⁊c. De
q̄ Luc. j. Missus est angelus gabriel ⁊c.
H Ex q̊ patet ꝙ magna differētia est
inter cõceptionē virginis marie et inter cõ
ceptionē christi filij eius. Primo xp̄us fuit
cõceptus in originali iusticia ꝑ assumptio
nem humanitatis in deū: rectus ꝭm volū-
tatem et ꝭm omnes sensus, neq̄ꝫ inter ratio
nem et sensuū naturā fuit aliq̄ rebellio. vir-
go in gratia fuit cõcepta et nõ in originali
iusticia, et hoc per ꝑfectissimū modū redē-
ptionis ⁊c. I Ubi nota ꝙ sex sūt mo
di redemptionis. Primo qñ quis redimit̄
postq̄ꝫ lapsus est in peccatū mortale actua
le. Isto modo fuerūt redempti primi parē-
tes nostri ꝑ passionē dn̄i nostri iesu christi.

Secundus modus redemptionis est qñ quis redimit postq̃ lapsus est in pctm̃ veniale. Isto modo redimunt viri pfecti q̃ p grãm dei subleuant post veniale cõmissionem. Tertius modus est qñ q̃s redimit et in grã cõfirmat ne amplius in pctm̃ mortale labat. Isto modo redempti fuerũt apostoli in gratia ꝯfirmati post missionem spiritussancti. Quartus modus est qñ q̃s redimit mediãte baptismo in virtute passionis christi. Isto modo redimunt puuli et alij q̃ efficiunt christiani. Quintus modꝰ est qñ quis redimit in virtute passiõis domini. et in vtero sanctificat postq̃ in originale pctm̃ cecidit. Isto mõ fuerũt redempti Johãnes baptista et Hieremias. Sextus modꝰ pfectissime redeptõis ẽ qñ aliq̃ creatura q̃ ex sui natura est in potẽtia contrahendi originale pctm̃ et tñ dñs deus ex sua infinita miscõia in ṽtute passiõis christi eã pseruat ne incurrat tale pctm̃ creãdo animã plenã grã ⁊ infundẽdo illã corpori. Isto modo fuit redempta virgo maria ⁊c. Secunda differẽtia. christus in cõceptione nõ indiguit tali redemptione neq̃ habuit naturã pronã ad recipiendũ maculã peccati originalis. Uirgo in ꝯceptiõe indiguit grã ne laberet in maculã originalis pcti. eratq̃ eius natura prona ad recipiendũ talem maculã. Tertia: christus fuit ꝯceptus de spũsancto. maria nõ sic. sed ex cõmuni coeuntiũ semine. Quarta: anĩa xpi in pmo instanti cõceptionis vnita verbo fuit beata. anima virginis q̃uis fuerit sancta: tamen in primo instanti sue cõceptionis nõ fuit beata ⁊c.

In festo cõceptionis beate virginis. Sermo VI.

D Omum maiestatis mee glorificabo. Esa. lx. et applicatur ad honorẽ marie virginis in hodierno festo. Rex volens sibi cõstruere domũ habitationis: licet respiciat ad hoc vt omĩa habitacula sint decora: singulariter tamen habet respectum ad habitaculum suũ quod per se inhabitare vult vt ẽ aula regia q̃ hec aula sit decora. Spiritualiter sic rex glorie rex regum et dominus dominantiũ dei filius inhabitare decreuit cũ hoĩbꝫ vt pmisit p pphetam Zach. ij. Ego veniã ⁊ habitabo in medio vestri. Et vt scribit Johes Apoc. xxj. Habitabit cũ eis eoꝝ deꝰ. licet oĩa habitacula. i. electorũ corda debẽt eẽ mũda vt docet Esa. j. ca. Lauamini ⁊ mundi estote. Ratio: q̃r nõ habitabit in corpore subdito pctis. Sap. j. Signanter aula regia id ẽ btã virgo maria debuit esse munda et glorificata. ppter quod puidens eam deus Esa. lx. dicit. Domum maiestatis mee glorificabo. In verbis pmissis cõmendat btã virgo Maria a duobus. Primo a diuinali habitatione. Scdo a speciali glorificatiõe. Primũ ibi. Domũ maiestatis mee. secundũ ibi. glorificabo. K Primo cõmendat a diuinali habitatiõe. Ipa eñ est domus de qua canit ecclesia. Domus pudici pectoris templum repente fit dei. Reuera repente. quia cum dixit Luc. j. ad angelũ. Fiat mihi ẽm verbũ tuũ. statim cõcepit verũ deum ⁊ hominẽ: q̃ potuit dicere illõ Ecc̃i. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. id est in ventre meo nouẽ mensibꝫ. Hec est domus de quã scribit Prouer. ix. Sapientia edificauit sibi domũ et excidit sibi colũnas septẽ. et sunt septẽ dona spũscti. vt scribitur Esa. xj. Requiescet super eum spiritꝰ dñi spiritus sapientie et intellectus Luc. j. Spiritussanctꝰ supueniet in te. Hec ẽ domus dñi firmiter edificata bñ fundata ⁊c. ps. lxxxvj. Fundamenta eius in montibꝫ sctis. s. super potentia patris vt non potuit cadere per humanã infirmitatẽ vt dicitur Luce. j. Uirtus altissimi obumbrabit tibi. Super sapientia filij Sap. vij. Uenit in me spiritus sapientie q̃ non potuit cadere per ignorantiam. Grego. Quid ignorare poterat in qua eterna sapientia et plenitudo diuinitatis inhabitauit. Super bonitate spiritussancti est firmata hec domus sic q̃ nõ potuit cadere per maliciã. Hec est domus diuine maiestatis. Mat. vij. Fundata est supra petrã. i. diuinitatis sustentatione. Berñ. Deus fecit mariã potentẽ vt nos iuuare posset. fecit eã sapientẽ vt nr̃os defectꝰ cognosceret. clementẽ eam creauit vt nr̃e necessitati et indigentie succurreret. Scdo cõmendat btã ṽgo a speciali glorificatione cũ dicit. glorificabo. Reuera deꝰ oĩpotẽs hãc domũ glorificauit triplr. L Primo ante tp̃s. scdo in tp̃e. tertio post

tempus. Primo glorificauit eā ante tēpus
qꝛ ab eterno eam preordinauit ac preuidit.
Prouer. viij. Dñs possedit me ab ītio vi-
arū suarū anq̄ꝫ q̄cq̄ꝫ faceret. a principio scꝫ
ad hūanā salutē: ab eterno ordinata sū scꝫ
ad diuinā inhabitationē. necdū erāt abissi
id est anteq̄ꝫ homo cecidit in abyssum mise
rie ꝑ peccatum: et deinde in abyssum pene.
ps̄. xlj. Abyssus abyssum inuocat. i. culpa
causat penā. et ego iam cōcepta erā. id ē ꝓ-
uisa cōcipi. M Ex illo patet ꝙ si ho
mo nō peccasset eque bñ deꝰ incarnatꝰ fuis
set. licet sctūs Tho. ꝑte. iij. teneat ꝙ nō. Re
spondet̄ ꝙ nō assumpsisset corpus passibi
le: attñ assumpsisset carnem. Primo rōne
ꝓdestinatiōis matris ab eterno. Scd̄o rō-
ne dilectiōis demōstrāde. Augꝰ. in li. de ca
thecizandis rudibꝫ dicit. Que maior causa
incarnatiōis q̄ꝫ vt ostēderet incarnationē
et dilectionē suā in nobis. mō nō minꝰ di-
lexisset naturā innocentē q̄ꝫ peccantē. igit̄.
Tertio rōne beatificatiōis. Vñ Leo in li.
de fide. Cum homo sit ad beatitudinē crea
tus: et beatitudo q̄ꝫtum ad partē sensitiuaꝫ
cōsistit in aspectu hūanitatis assumpte: sed
q̄ꝫtum ad intellectiuā ex intuitu diuinitatꝭ.
et sic ꝺm Leonem si homo nō peccasset e-
que bene deus incarnatꝰ fuisset. al's hō ꝑfe
cte beatus nō fuisset: qꝛ nisi ꝺm animā: sed
anīa est pars ⁊ nō homo. Cum igit̄ anīa et
corpus cōmunicēt sibi actiōēs ⁊ passiones
cōuenientius est vt cōsequenter accipiant
ꝓmia actionū. Ideo aīa beatificat̄ ex visio-
ne diuinitatis: et corpus ex visione huma-
nitatis. Ideo Augꝰ. exponit illud Joh. x.
Ingrediet̄ et egrediet̄ et pascua inueniet. i.
in cōtemplatione diuinitatis ⁊ visione hu
manitatis: et sic elegit eā ab eterno in ma-
trem. Scd̄o glorificauit eā ī tpe: et hoc du
pliciter. scꝫ in tpe legis ⁊ in tpe grē. Primo
in tpe legis ꝓfigurauit eā. Vñ Bern. sup
Missus est. Qd̄ moisi mōstratū est ī rubo
et igne. Exo. iij. Aaron in ꝟga et flore. Nu
me. xvij. Et Gedeon in vellere et rore. Ju-
dic̄. vj. Danieli ī lapide. Dañ. ij. Hoc apte
vidit Salomon in forti muliere Prouer.
vlti. Ezechiel in porta clausa ante et post.
Ezech. xliiij. N Scd̄o glorificauit eā
in tempore gratie. qꝛ specialē gratiā et sin-
gularem ei cōtulit. Et hoc tripl'r. Primo ī
ingressu: qꝛ eam a peccato originali ꝓser-
uauit. Secūdo in ꝓgressu: qꝛ eam speciali
gratia ⁊ dignitate dotauit. Tertio ī egres-
su: qꝛ eam in matrem suā elegit. Dixi ꝑmo
ꝙ dignificauit eam in ingressu: qꝛ eā a pec-
cato originali ꝓseruauit. Et licet aplus ad
Roma. iij. dicat. Omnes peccauerūt et e-
gent gratia dei. tñ hoc intellige ꝺm cōmu-
nem cursum. ad Ephe. ij. Eramus natu-
ra filij ire sic̄ et ceteri. Et Eccl̄i. xlj. Ve vo-
bis q̄ dereliquistis legē dñi altissimi. si na-
ti fueritis in maledictiōe nascemini. si mor
tui fueritis in maledictiōe erit pars vestra.
ps̄. l. Ecce in iniquitatibꝫ cōceptus sum.
Et Prouer. xx. Quis potest dicere: mūdū
est cor meū: purus sum a pctō. quasi dice-
ret. nullus ꝺm cōmuē cursum. De q̄ Aug.
et habet̄ in ca. firmissime. de ꝯse. di. iiij. Fir-
missime tene et nullatenus dubites omnē
hominē cōcubitu viri et mulieris genitum
cōceptum fuisse in pctō. vbi dicit Scotꝰ.
Hoc est verum ꝺm cōmunē cursum natu-
re. nō aūt ꝺm priuilegiū. Ipa ꝟo virgo btā
speciali ꝓuilegio fuit ꝓseruata. quod cōsi-
derās Salomō in spū dixit Cañ. iiij. To-
ta pulcra es amica mea ⁊ macula non est ī
te. Nā si vnq̄ꝫ fuisset in pctō originali con-
cepta nō posset ꝓ eodem tpe dici immacu-
lata. O Nec sequit̄ ꝙ ꝓpter hmōi ꝓ-
seruationē fuerit christo eius filio parifica
ta. Nam dicit Scotus ꝙ adhuc ē triplex
differētia inter matrem et filiū. Primo q̄ꝫ-
tum ad mysterium incarnatiōis et genera
tionis. quia Maria virgo nō fuit cōcepta
de spūsctō. nec sine corruptione matris ge
nita sicut christꝰ. Scd̄o fuit differētia q̄ꝫtū
ad mysteriū ꝓseruationis. qꝛ christus non
indiguit ꝓseruari. ipa vero habuit indigen
tiam preseruandi. Tertio fuit differētia q̄ꝫ-
tum ad mysterium glorificationis: qꝛ anīa
christi fuit ab instanti ꝯceptionis beata ha
bens fruitionē deitatis: nō sic aīa btē virgi
nis. Scd̄o eā dignificauit ī ꝓgressu. qꝛ eā
singl'ari gratia dotauit. Eccl̄i. xxiiij. In me
omnis grā vie et veritatis: in me oīs spes
vie et virtutis. Hiero. Ceteris sanctis gra
tia per partes ꝓstatur: marie se infudit tota
grē plenitudo. Licet Johes baptista abū-
danter gratiā habuit ꝙ in matrē ⁊ patrem
deflueret. qꝛ ambo ceperūt gratiā ꝓphetan
di. attñ ab ipa virgine copiosior gratia: qꝛ
in oēs se diffudit. Berñ. De plenitudine

eius accipiũt omnes, iustus gratiã, pecca-
tor veniam, angelus leticiã, filius dei car-
nis substantiã, tota trinitas gloriã. Ideo
subdit Berñ. Acutius intuemini q̃to de-
uotionis affectu eã a nobis voluit hono-
rari q̃ totius grẽ plenitudinẽ posuit in ma
ria. Nam si q̃d spei, si q̃d grẽ, si q̃d virtutis
in nobis est ex ea nouim⁹ redundare. Ter-
tio i egressu singulari dignitate eam nobi-
litauit, quia eã in matrẽ suaz elegit. Ansel.
O mira res oĩs creatura a deo creata sȝ dei
natura ex Maria nata. Ideo dicit Berñ.
O maria q̃nta est dignitas tua: tu facta es
mater illius cui⁹ pater est deus. filius pa-
terne charitatȝ est corona tue castitatis. Et
Petr⁹ Rauẽñ. O virgo matrẽ te fecit non
natura sed gratia. Quod miratur Aug. Que
virgo tã casta vt esset virgo post partũ, q̃
tã sancta vt esset dei mater, hec sola potuit
virgo ⁊ mater vocari. Tertio significauit
eã post tps scȝ p̃ntis vite: et hoc est i egres-
su q̃n eã cũ corpe ⁊ aĩa in celũ sublimauit.
vt dicit Aug⁹. et canit ecclesia. Assumpta
est maria i celũ. Hiero. Sicut in terris nõ
est locus dignior vtero virginali qui chri-
stum recepit dei filium: sic nec in celo solio
regali quo dei filius Mariã sublimauit.
Ansel. Nihil tibi eq̃le o dña nihil cõpara-
bile. Omne quod est aut est supra te: aut in
fra te. Supra te solus deus: infra te omne
q̃d nõ est de⁹. ¶ Icciro merito a no
bis glorificanda est. Primo ꝓpter ei⁹ digni
tatẽ. Eccl. xlij. Exaltate eã q̃tũ potestis: qꝛ
maior est omni laude. Vñ canit eccl'ia. Fe
lix nãqȝ es sacra virgo maria ⁊ oĩ laude di
gnissima. Hiero. Quid nobilius: q̃d san-
ctius: q̃d dignius matre dñi: q̃d splendidi⁹
quã splẽdor elegit glorie: candor lucis eter
ne: et speculũ sine macula ab eterno p̃desti-
nauit. Aug. Quid nos tantilli: q̃d nos aĩo
pusilli si oĩa mẽbra nostra verterent in lin-
guas: nec eã collaudare sufficerem⁹. Se-
cundo ꝓpter eius placabilitatẽ. Fortunat⁹
in Omel. Gratius est obsequiũ deo quod
marie impenditur q̃ q̃d sctõꝝ cuilibet dirigi
tur. Hiero. in sermone de assumptiõe. Si
ore ꝓphetico dñm in sanctis eius laudare
iubemur: multo magȝ in veneratiõe beate
Marie virginis matris eius ⁊c. Subdit
ibidem. Nulli dubium quin totuz ad glo-
riam laudis pertinet christi quicq̃d ei bo-
noris impensum fuerit. Tertio propter no
stram salutẽ. Hylari⁹. Impossibile est ali-
quẽ saluari peccatorẽ o virgo nisi ꝑ tuum
auxiliũ ⁊ fauorẽ. Chrys. Tribularer nimiũ
si marie nescirẽ patrociniũ, qꝛ nobis ipsis nõ
est salus. De q̃ Ansel. Nõ est salus in mũ-
do nisi quã peperit ꝟgo. Quarto ꝓpter no
strã necessitatẽ, qꝛ dicit Berñ. Tu ꝑ singu
lis necessitatib⁹ subuenis mater dei: tu ꝑ di
uersitate infirmitatũ largiris diuersitatem
medicinarũ, vt patet in miraculis. Ad insi
nuandũ p̃sentẽ festiuitatẽ esse celebrandam
p̃mo est ostensum Elsino abbati cui succur
rit in necessitate tempestatis maris laborã
ti. Scd̃o subuenit sacerdoti cuidã adulte-
ro post mortẽ in faucibus diaboli existenti
eum eripiendo. Tertio cõsolata est adole-
scentẽ nubere volẽtẽ eũ ad castitatẽ ammo
nendo. vt ptȝ in historia huius festiuitatis
Ideo dicit Ansel. Nõ est ver⁹ amator vir
ginis q̃ respuit colere festũ ei⁹ cõceptiõis.
Propterea ecclesia hoc festũ valde glorifi
cauit. Primo in eo q̃ nouissimis tpibus i
sacro Basilieñ. ꝯcilio Anno dñi M.cccc.
xxxix. determinauit et diffiniuit q̃ doctrina
disserẽs gloriosaz virginẽ dei genitricẽ ma
riã p̃ueniente ⁊ operante diuini muneris grã
singulari nũq̃ȝ actualiter subiacuisse origi-
nali pctõ: sȝ imunẽ sp̃ fuisse ab oĩ originali
et actuali culpa: sanctãq̃ȝ ⁊ imaculatã tãq̃ȝ
piã ⁊ ꝯsonã cultui ecclesiastico fidei catho
lice recte rõni ⁊ sacre scp̃ture ab oĩb⁹ catho
licis approbandã fore tuendã ⁊ amplecten
dam: nulliq̃ȝ de cetero licitũ esse in cõtrari-
um p̃dicare seu docere. Item statuit ⁊ ordi
nauit eandem celebritatẽ sexto idus decem
bris in omnib⁹ ecclesijs ⁊ monasterijs sub
noĩe ꝯceptiõis festiuis laudib⁹ colendã eẽ.
Cũctisq̃ȝ fidelib⁹ vere penitentib⁹ eadẽ die
missarum solennijs interessentib⁹ centum
dies, p̃mis aũt et secũdis vespis totidẽ, ser
moni ꝟo verbi diuini de eadẽ festiuitate in
teressentib⁹ centũ q̃nq̃ginta dies ꝯcessione
ꝑpetuis tpib⁹ duratura de iniũctis sibi pe-
nitentijs eadem sancta synodus elargitur.
Ad idem Sixtus papa quartus easdẽ in-
dulgẽtias oĩb⁹ xp̃ifidelib⁹ elargitur q̃ eadem
die ⁊ ꝑ octauas misse et diuinis officijs i-
terfuerint ⁊ celebrauerint quas cõsequunt
in festo corporis xp̃i ⁊ ꝑ octauas eiusdẽ iuxta
ordinationẽ Urbani q̃rti ⁊ Martini q̃nti

et aliorum romanorũ pontificũ p̃decessorum suorum p̃sentibus perpetuis temporibus valituris ꝛc̃.

In die cõceptionis beate virginis marie de festo. Sermo VII.

Conceptus hodiernus Marie semp̱ virginis neuum tergit: nexũ soluit vetuste originis: mestis reddit leticiam: dat criminosis veniam. Ita canit hodie sancta mater ecclesia in prima antiphona in laudibꝫ. et applicat̃ ad honorẽ Marie virginis in hodierno festo. Ideo dicit Ansel. in omel. huius diei. O q̃nta ista dies q̃ nostre reparatricis aĩa digne creatur et sanctificatur seu cõsecrat̃: et sanctissimo corpori vnit̃. reuera nõ est verus amator virginis q̇ spernit colere diẽ eius ꝯceptiõis. Hec Ansel. Sed ille vere amat ipam q̇ nũc celebrat diem istum: et ex q̇ amor est reciprocus. ideo diligit diligẽtes se. ꝟm illud Prouerb. viij. Ego diligẽtes me diligo. Et facit eis recõpensam in fructibꝫ et vtilitatibꝫ q̃s hõ habet sperare q̇ deuote ꝯceptiõis eius festuꝫ celebrat. Et hi fruct⁹ tangunt̃ in verbis p̃missis. Cõceptus hodiernus ꝛc̃. O

Pro q̇bꝫ nota ꝙ celebrantibꝫ deuote hũc diem: dei genitrix plurima dona cõfert. et signater tria q̃ tangunt̃ in themate: qꝛ impetrat deletionẽ pctõꝝ. ꝓcurat solutionem vinculoꝝ: et dat causam gaudiorũ. Primo eñ celebrantibꝫ hunc diẽ conceptionis sue impetrat deletionẽ pctõꝝ. et hoc tangit̃ cũ dicit̃. Neuum tergit: et in fine dat criminosis veniã. Neuum id ẽ maculã peccati: sed in virgine nulla pctĩ macula est ablata: qꝛ nulla ibi fuit. sed neuum tollit in maria. id est nõ admittit. Unde sicut ipa hodie ĩ sua cõceptione a pctõ originali est preseruata ꝛ sic sanctificata. ꝟm illud ps̃. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Ita et ipa hunc diẽ colentibꝫ impetrat mundiciã peccatorum. Sicut hoc primitus ostendit in exemplo. Unde legitur ꝙ canonicus ĩ pago gallico cum vxore cuiusdã adulterat⁹ ẽ q̇ ad opidũ suũ redire volens: secanã trãsire debuit: vbi solus nauim ingressus est et tũc statim horas gloriose virginis canere incepit. cũqꝫ ĩ medio fluminis inuitatoriũ Aue maria diceret: subito turba demonũ nauim subuertit et animã eius ad tormẽta deduxit. Die autem tertia virgo maria demonibꝫ apparuit et eis dixit. Ut quid mei familiaris animã iniuste affligitis. ad quã demones. eam debemus habere: qꝛ capta est in nostro opere. et maria: si inq̇t illi⁹ debet esse cuius opera faciebat: ergo mea est. qm̃ matutinas meas cũ eum p̃uenistis decantabat. q̇bus dictis demonibꝫ hincinde fugientibꝫ. beatissima virgo pctm̃ abstersit ꝓ q̃ eternaliter damnatus fuisset. ꝛ ad corpus animã detulit: et ipm̃ de ꝓfundo fluminis in q̃ mersus fuit deduxit: q̇ statim ei⁹ pedibꝫ ꝓstratus dixit. O ꝟgo piissima q̇d ꝓ tantis beneficijs retribuã. Ad quem illa. Precor te inq̇t ne amplius in reatũ adulterij cadas. ꝛ cõceptionis mee diẽ sexto idus decembris iugiter celebres ꝛ ad celebrandum denũcies. q̃ dicto ipo vidente ad celum ascẽdit. Ille autẽ vitã heremiticã ducens q̇d sibi acciderit cunctis audientibus enarrauit: et q̃diu vixit hũc diem celebrauit: et ad celebrãdũ alijs p̃dicauit. Hic nota q̇d sit hãc diem celebrare: nõ ꝙ hõ solũ a seruilibꝫ siue manualibꝫ opibꝫ cesset: sed a pctĩs abstineat: et cum singulari reuerẽtia ꝛ deuotione hac die virginem benedictam laudare ꝛ inuocare studeat. Scd̃o festiuãtibus hũc diẽ btã ꝟgo ꝓcurat solutionem vinculoꝝ ĩpedientiũ suã salutẽ: siue sint vincula q̇bꝫ ligat⁹ est cũ diabolo: siue cũ carne: siue cũ mũdo. et hoc tãgit̃ ibi. Nexũ soluit vetuste originis. id ẽ vincula pctõꝝ q̇bꝫ homo a diabolo ligatus est ꝛc̃. Diabolus eñ facit sicut aranea que cõponit rete ad capiendũ muscas. sic ipe cũ reti peccatorũ scꝫ supbie. auaricie. luxurie ꝛc̃. capit heu totum mundũ. qꝛ omne qd̃ est in mũdo: aut est ꝯcupiscentia carnis: aut oculoꝝ: aut superbia vite. j. Joh. ij. Si q̇s igit̃ bñ seruierit ꝟgini bñdicte ab his nexibꝫ eũ absoluit Sic soluit quẽdã adolescentẽ a nexu mr̃imonij in q̃ sũt varie sollicitudĩes ꝛ tribulatiões ꝟm aplm̃. j. Coꝝ. vij. Uñ legit̃ ꝙ tp̱e Karoli magni reg̃ frãcoꝝ q̇dã cleric⁹ hungarie regis german⁹ beatã ꝟginẽ diligens cũ parentũ ꝯsilio nubere volẽs. q̃dam die nuptiali bñdictione accepta cũ recordaret̃ ꝙ horas btẽ ꝟgis iuxta morẽ solitũ ñ cãtasset. spõsaꝫ domũ cũ ceterꝭ mittẽs ipe sol⁹ in ecc̃ia ꝑmãsit: cũ illã antiphonã Pulcra es

et decora filia hierusalē diceret: subito beata virgo dei genitrix apparuit dicens. Si ego sum pulcra ⁊ decora: qd est ergo ꝙ me dimittis ⁊ aliā sponsam accipis. Cui ille. O dn̄a qd vis vt faciā. At illa. Si sponsam tuam carnalē amore meo dimiseris ⁊ cōceptionis mee diē sexto idus decembris celebraueris: me in celesti regno sponsam habebis. et cū vnigenito meo cū gloria laureatus eris. Qbus auditis cleric⁹ ad quandam abbatiā extra patriā pergens monachi habitu decorat⁹ est: et post modicū tps epūs Aquilegieñ. factus ē. festū ɔceptōis q̄diu vixit celebrauit: et celebrandū cūctis in sua diocesi cōstanter p̄dicauit Tertio celebrantibus hūc diem dat causam gaudiorū ⁊ in tribulatione cōsolationem. Recte sicut ipa ab omni originali peccato p̄seruata occasionē accepit gaudij. sic illis qui hoc festuꝫ hodie recolūt subuenit in omnib⁹ necessitatibus pellendo mesticiā et dando leticiam et hoc tangit̃ in themate cum dicit̃. mestis reddit leticiā. et precipue morte imminēte. vbi maior ē mesticia. Ideo dicit Haymo sup Apoc. O q̄ gaudens est eius obitus q̄ marie dū viueret sedulus fuit et deuot⁹. Refert em̄ Ansel. Cantbuarieñ. archiep̄s de abbate Elsino miraculū ꝓpter qd festuꝫ cōceptionis erat institutum: in quo ptꝫ q̄ntum gaudium maria cōtulit dicto abbati et secum existentib⁹ in periculis maris positis. vide in legenda. Aliud exemplū quō Maria succurrit mulieribus impregnatis in timore positis et tribulatiōe. Refert Orosius in epistola ad Heliodorū: dans intelligere ꝙ mulieres deuote festum hoc recolentes secure sunt ꝙ nō ꝑcreant abortiuum. q2 fetus in vtero eoꝝ custodit̃: taliter scribens. Coram deo noui et in veritate cōperi ꝙ nulla mulier in partu periclitatur sup quā deuote marie grā īplorat̃ et dies eius ɔceptiōis celebrat̃. Patet illud ex rōne. q2 sicut virgo Maria in vtero m̄ris sue est nō solum in naturalib⁹ illesa custodita: sed etiā gratuitis insignita. Sic omnibus mulierib⁹ hoc festum digne et deuote celebrantib⁹ fetus cōseruat penitus illesos et ipas ne piclitent̃ custodit. Legit̃ enim in miraculis btē virginis ꝙ vir qdā ad limina sanctoꝝ nauigare voluit: mulier autē eius virgini marie deuota licet grauida pariter cum eo nauigare voluit: viro eius annuente. Cū aūt nauigarēt venerūt dies pariendi. periclitante autem muliere seuiēte tēpestate ne oēs submergerent̃ deposita est extra nauē sup tabulā: que implorās virginē mariā pro iuuamine ꝓmittens si euaderet hoc periculum magis deuote q̄ vnq̄ celebrasset eius ɔceptionē celebrare vellet: q̄ eā liberauit: et ad littus ꝑducens officiū obstetricis adimpleuit: q̄ postmodū hoc ꝑdigium q̄b⁹ potuit dixit. Et sic habem⁹ quō maria succurrit tribulato ab extra sicut abbati Elsino. et tribulatis ab intra: vt impregnatis. Ex qbus habet̃ q̄ntum placet virgini gloriose si qs deuote celebrat festū cōceptionis sue. Succurrit etiā tribulatis et mestis in extremis siue in morte demonibus ꝑsequentib⁹ ⁊ impugnātib⁹. et hoc patet per exemplū. Quidā monachus seruiuit deo et btē virgini in ordine triginta annis et grauiter cepit infirmari. Cumq3 iam vellet expirare venit ad eū multitudo demonū q̄rentes aīam eius. qd cū vidisset cepit clamare. Ve mihi ꝙ vnq̄ natus sum: ve mihi ꝙ vnq̄ ordinē intraui: meli⁹ mihi fuisset esse ranā. Fratres autē audiētes clamorē corā eo orātes cōuenerūt. ad quē accedens senior su⁹ dixit. O p̄r q̄re ista dicitis cū fueritis semꝑ bonus homo. dicite ergo post me hec verba. Maria mater grē mater misc̄die tu nos ab hoste ꝓtege in hora mortis suscipe. qd cū dixisset et modicū tacuisset: cepit dicere. Bene mihi ꝙ vnq̄ natus fui: bene mihi ꝙ vnq̄ ordinē intraui. Frēs vero audiētes tā subitā mutationem ceperūt q̄rere qd hoc esset ꝙ tāta ꝟba blasphemie clamasset. Respondit. ideo clamaui q2 demones infiniti venerūt volētes animā meā rape: sꝫ cū dixissem orōem p̄dictā et refugiū habuissem ad Mariā statī vēit ad me m̄r misc̄die: ad cui⁹ aduētū oīs recessit multitudo demonū. ⁊ sic mō me ad cōuiuiū suum inuitauit. et sic sp̄m̄ emisit: ⁊ ab hostib⁹ suis saluatus est ⁊c̄. Hic cadit dubium. Ex q̄ dictū est ꝙ btā virgo fuerit p̄seruata ab originali pctō: et sic in eo nō cōcepta: pōt ne ostendi ħ aliquib⁹ rōnib⁹ ⁊ exēplis. R. Respōdet̃ breuiter ꝙ sic. Vn̄ virginē mariā nō fuisse cōceptā in originali pctō ōndi p̄t triplici via. vicꝫ autoritate. rōne. ⁊ exēplo. Primo autoritate canonis

biblie.Cañ.iiij.Tota pulcra es amica meá
⁊c̃.Si eñ virgo maria fuisset ab originali
peccato purgata:tunc aliqñ fuisset ĩ ea ma
cula: qđ reclamat spũssanctus vbi supra.
Itẽ Prouer.viij.dicit̃ de btã virgine.Nec
dum erant abyssi ⁊ ego iam ꝯcepta erã scȝ
in ordinatione diuina.Si ergo ab eterno
deus ꝑordinauit ipam virginẽ mariam in
dei matrẽ:dignũ est vt talem ꝑordinauerit
et elegerit cui vnq̃ꝫ nulla mater in purita-
te similis fuit.Certum est aũt euam matrẽ
nostrã in statu innocẽtie fuisse absq̃ꝫ omni
pctõ.cur ergo maria diceret̃ aliq̃ pctõ ori-
ginali maculata ⁊c̃.Scđo illud ostẽditur
autoritate ecclesie:cui nõ licet cõtradicere:
vicȝ cõcilij Basilieñ.in quo determinatuȝ
est mariam virginem sine originali pecca-
to conceptam Anno dñi M.cccc.xxxix.
vbi dicit̃ ꝙ nulli de cetero liceat cõtrariuȝ
ꝑdicare aut docere.Ita etiã tenet tota vni-
uersitas Parisiensis.et heresim reputaret
cõtrarium asserere ⁊c̃.Tertio illud ostendi
potest autoritatibꝫ sanctoꝝ.Et ꝑmo Aug.
in de natura ⁊ grã.Excepta virgine maria
cum de pctĩs agit̃ de qua ꝓpter honorẽ dñi
nullã prorsus volo habere questionẽ.Et
subiungit.Hac ergo virgine excepta si oẽs
sanctos et sanctas cum hic viuerẽt cõgre-
gare possemus et interrogare vtrum essent
sine peccato:quid fuisse responsum puta-
mus nisi quod ait Johannes.j.Jo.j.Si
dixerimꝰ quia peccatũ nõ habemꝰ ipi nos
seducimus et veritas in nobis nõ est.Se-
cunda autoritas est Ansel.de cõceptu bea
te virginis q̇ ꝯtra illos q̇ mariã dicũt con-
ceptã in originali pctõ sic ait.Inscia ne fu-
it et potẽs dei sapiẽtia sibi ex omni ꝑte habi
taculũ cõdere remota omni labe ꝯditiõis
hũane q̇ angelis peccãtibꝫ aliq̃s a peccato
seruauit ĩmunes:et feminã etiã matrẽ suaȝ
futurã ab alioꝝ pctĩs expertẽ seruare non
potuit.q.d.vtiq̃ꝫ potuit.et subdit.Statuit
eam reginã ⁊ dñatricẽ fore angeloꝝ.et nũc
inferiorẽ gratiã alijs factã in cõsortiũ acce-
ptam credimus hoĩm ꝑfectorũ.q.d.nullo
modo.q̃ si est regina angeloꝝ q̇ nũq̃ꝫ aliq̃
peccati macula deformati fuerũt:cur ipaȝ
fatemur originali pctõ inquinatã.Sub-
iungit.Existimet hoc q̇ vult:argumentis
hoc ꝓbet suis.q̇ vult his q̃ dicamꝰ aduerse
tur.ego donec ostẽdat mihi deus aliquod
dignius et excellentius dñe mee posse dici.
que dixi dico q̃ scripsi nõ omitto.Et ad h̃
ꝓbandũ dicit Ansel.ibidẽ.Decuit vt virgo
beata tali puritate niteret q̃ maior sub deo
neq̇t intelligi.sed certũ est ꝙ hãc puritatem
esse possibilẽ sub deo intelligimus.vicȝ eẽ
hoiem sine pctõ originali ⁊ actuali: q̃ talẽ
habuerũt Adam et Eua in statu innocen-
tie.igit̃ ⁊c̃.Ad hãc autoritatẽ Anselmi di-
cit Sco.sup̱ tertio.di.iij.Si decuit ⁊ deus
potuit q̃re non fecisset vt ab omni macula
peccati eã ꝑseruasset.Huius etiã sñie ẽ san
ctus Tho.in scripto primi sñiaꝝ.di.xliiij.
ar.iij.in solutione tertie rõnis.vbi respon-
det ad predictã autoritatem Ansel.dicẽs.
Puritas intendit̃ ꝑ recessum a cõtrario.et
ideo potest aliquod causatũ inueniri q̃ ni-
hil purius est in rebꝫ creatis si nulla conta-
gione pcti inquinatũ sit.et talis fuit puri-
tas btẽ virginis q̃ a pctõ originali ⁊ actua
li ĩmunis fuit.tñ sub deo inquantũ ĩ ea fu-
it potẽtia ad peccãdũ q̃ peccare potuit.hec
Tho.vbi s.Est tñ verũ ꝙ talis potẽtia ad
peccãdũ etiã ablata fuit in ꝯceptõe filij sui
in q̃ in bono cõfirmata fuit vt de cetero in
pctm̃ mortale nec veniale flecti posset ⁊c̃.
Secũdo põt ostendi ꝑ rõnes beatã ꝟginẽ
nõ eẽ in pctõ originali cõceptã.et ꝑmo sic.
Ex quo ꝑ mariã virginẽ lapsus eue tãq̃ꝫ ꝑ
mediatricẽ aliquo modõ reparari debuit.
et Eua fuit creata sine pctõ ⁊ cecidit in pec
catum.decuit vt virgo maria etiã sine pec-
cato cõciperet̃:licet cõtraxerit penalitates
corporis sicut et christus dñs.Secũdo sic
Maria ex singulari ꝑuilegio habuit ꝙ nõ
cum dolore peperit:cum tñ in textu Geñ.
iij.nõ excludatur a maledictione que dicta
est Eue et omnibus mulieribus sequenti-
bus cum dicitur.In dolore paries filios
tuos:et sub viri potestate eris.ergo a simili
Maria ex priuilegio preseruata est ab oĩ
peccato originali et actuali.licet ſm cur-
sum nature post pctm̃ primorũ parentũ iux
ta verbũ apl'i ad Ro.v.Per vnũ hoiem in
omnes pctm̃ intrauit et per pctm̃ mors in
quo omnes peccauerũt.ad Eph.ij.Oẽs
eramus natura filij ire.Et dicit notãter na
tura.scȝ corrupta.q̃si diceret.Ex ꝑuilegio
et grã singulari deus hoc põt impedire.si-
cut factum est in virgine maria.Huiꝰ sñie
est Alexãder de Ales super Cañ.Richar.

de sancto victore Hugo. Tho. de argenti-
na. Petr⁹ de candia. Nā deus potuit ma-
trē suā a pctō originali pseruare. Similit̄
et decuit rōne matris et filie. Probationē
huius vide sermone. xij. in thesauro nouo
de sanctis. Tertio potest ostēdi p exempla
Mariā virginē nō esse cōceptā in peccato
originali. Primū de abbate Elsino vt pa
tet in legenda. Secundū exemplum refert
magister Henricus de hassia de hoc festo
de q̄dā baccalario formato q̄ Cracouie p-
dicauit ɔtra cōceptionē virginis marie: et
sic corruit in terrā et expirauit. Tertium de
q̄dā Hebbardo de piscarijs: qui etiā cōtra
cōceptionē btē virginis pdicauit: et ideo i
missa sacramentū perdidit. Cui ꝛ apparuit
virgo benedicta dicēs. quare carnē de me
sumptā sumere psumis ꝛ volūtarie me ma
culasti tuis labijs. Quartū de quodā q̄ in
ciuitate Lemonicensi tenuit opinionē istā:
et cum missam celebraret: lupus oībus vi-
dentibus de silua venit et eū strangulauit.
Quintū scribit Vincēti⁹ in speculo histo-
riali. li. viij. ca. cxx. de Hildofonso epō To
lentano ꝙ beata virgo Maria sibi dederit
albam ꝙ celebraret festū cōceptionis eius
Et sequēti ca. dicit mariā virginē non esse
cōceptam in originali peccato ex dictis su
pradicti epi. cum tn̄ ipse Vincentius fuerit
de ordie predicatorū q̄ valde aduersantur
huic sententie dicētes Mariam esse in ori-
ginali peccato cōceptam ꝛ purgatā statim
ab originali per sanctificationē in vtero ꝛc̄.
Sextū est reuelatio sancte Brigitte: in q̄-
bus habet̄ ꝙ beata virgo sibi reuelauerit
ꝙ fuerit sine originali pctō cōcepta dicēte
illi. Sicut alicui volenti ieiunare q̄ deside
riū comedēdi haberet: sꝫ volūtas resisteret
desiderio: pciperet̄ a supiori cui obediendū
esset ꝙ p obedientiam comederet. Ista co-
mestio maiori remuneratiōe digna esset q̄ꝫ
ieiuniū. Sic per talē modū cōiunctio pa-
rentum meoꝝ fuit quādo ego ɔcepta sum
sine originali peccato. qꝛ sicut fili⁹ meus et
ego nūq̄ꝫ peccauimus: ita nullū cōiugium
fuit quod honestius esset q̄ꝫ illud de q̄ ego
pcessi. et qn̄ pater et mater cōuenerūt ma-
trimonialiter: plus fecit hec obedientia q̄ꝫ
carnalis voluptas. qꝛ alij cōiuges conue-
niunt ex voluptate carnali: mei vero parē-
tes ex obedientia et pcepto. sꝫ scito ꝙ mea
conceptio nō fuit omnib⁹ nota: qꝛ placuit
deo ꝙ amici sui pie dubitarēt de cōceptio-
ne mea: et q̄libet ostenderet zelum suū do-
nec veritas claresceret in tpe ordinato. hec
Brigitta. Sic ergo patet triplici via esse
ostensum Mariā virginē nō esse in origi-
nali peccato ɔceptā. vicꝫ autoritate. rōne ꝛ
exemplis. Vide de hoc pulcerrimū tracta-
tum Dn̄ici bollani ad ducem Venetorū q̄
hoc probat validissimis rōnib⁹: et argumē
ta aduersariorum pulcre soluit ꝛc̄. S
Hic cadit dubium quare ecclesia agit festū
de cōceptione beate vginis ꝛ nō de aliquo
alio sancto: cū tn̄ oīs homo cōcipiat̄ i pec-
cato originali. igit̄ potius deberet agi festū
sanctificatiōis q̄ꝫ ɔceptiōis. Solutio. Ec
clesia facit hoc pter tres rōnes. Prima qꝛ
fuit cōgruiter impetrata. Scōa qꝛ fuit sub
limiter sctificata. Tertia qꝛ fuit firmit̄ bene
opata ꝛc̄. Quantū ad pmū nota ꝙ cū An-
na ꝛ Joachim nō haberent filios: qꝛ steri-
les. et p multos annos transissent sine ple:
orōnib⁹ et ieiunijs et elemosynis insistebāt
vt impetrarēt a deo plē: nō diffidētes de li-
beralitate dei: qꝛ qd̄ natura nō valet gratia
supplet. Votū etiā fecerūt offerēdi plē deo
in tēplo. diuidebāt q̄ꝫ suos redditus vt le-
gitur in tres ptes. vnā scꝫ tēplo. aliā paupe
ribus. tertiā sibi ꝛ familie ɔcedētes. Et per
hmōi ɔtinuāta impetrarūt fecunditatem.
Ubi ostēdit̄ exēplo hoc nō displicere deo
dummō fiāt sine supstitiōib⁹ ꝛ cū cōditione
si saluti sue expediat. Apparuit ergo ange-
lus eis ꝛ pnunciauit ꝙ haberent filiā noīe
mariā ꝛc̄. vt habet̄ in legēda. Quantum ad
secundū nota ꝙ fuit sublimiter sanctificata
pbat̄ p Petrū de taranta. dist. iij. tertij. qꝛ
q̄nto q̄s magis accedit ad sanctū sctōꝝ: tā-
to magis debet habere maiorē sanctifica-
tionis gradū: nō em̄ est accessus ad deum
nisi p sanctificationē. Maria vero mater
christi plus omnibus accedit ad filiū qui
est sanctus sctōꝝ. ergo debuit gradum san
ctificationis habere maiorem post filium.
T Et ad hoc intelligendū nota tres
fore sanctificationes. Prima est commu-
nis: que fit per sacramentum baptismi: et
hec remouet culpam et confert gratiam.
Relinquit tamen fomitem et pronitatem
ad peccandum. Et talis sanctificatio est in
omnibus baptisatis extra vterum. Se-

cunda est specialis in vtero: sed non statim dum puer ꝯcipit: sed postea. Et hec est duplex. Una cū puer egredit̄ ex vtero matris ⁊ hec fuit Hiere. iuxta illud. Anteq̄ꝫ exires de vulua sanctificaui te. Scđa est qñ ples est adbuc in vtero totus. vt iobānes baptista q̇ in sexto mēse fuit sanctificatus: qñ scꝫ virgo Maria cōcepto dei filio salutauit Elisabeth. et hec sanctificatio remouet culpam et pronitatē peccādi mortaliter. Nā Hiere. ⁊ Johānes baptista post hmōi sanctificationē in vtero licet raro peccauerunt venialiter nūq̄ꝫ tñ mortaliter. vt dicunt doctores in tertio. di. iij. Tertia est specialissima scꝫ in pūcto creatiōis et infusionis aīe. Talis fuit sanctificatio btē virginis in eiꝰ cōceptione. Formato enim corpore virginis ex Anna et Joachim concepto nō ex spūsancto: qꝛ hoc est solius christi. et creata aīa virginis a deo et infusa: mox ⁊ ꝑ eodē instanti sanctificata fuit. Ex quo sequit̄ ꝙ beata Maria ꝑ nullo instanti aut tp̄e fuit peccati originalis obnoxia. nec in tali concepta: sed ab eodem specialissime p̄seruata. quod ꝓbatū est supra triplici via. scꝫ autoritate. exemplo et rōne. quare merito celebrat ecclesia festum cōceptionis ⁊ nō alterius sancti. Jdeo dicit Hildefontus toletanus ep̄s. Beata virgo maria nisi in vtero sanctificata esset: minime eius cōceptio colēda esset. Nūc aūt qꝛ autoritate totius ecclesie venerat̄: ꝯstat eam a pctō originali immunē fuisse. per quā nō solū maledictio matris Eue soluta est. verū ⁊ bñdictio donata est. Ex quibꝫ possumꝰ colligere ꝙ beate virgini ī puritate nulla creatura pura cōparari potest. Oportet ergo ꝓuilegiū sanctificationis sue omnē sanctificationē aliorum excedere. Nam hec sanctificatio sua ī vtero facta est per gratiā singularē totius trinitatis. Etiam preseruauit eam ab originali culpa: et remouit pronitatē ad peccandum tam mortaliter q̄ꝫ venialiter: que non fuit in alio sancto homine. et sic patet etiaꝫ ratio tertia. Nam dico ꝙ firmiter operata est bonū et cōtinenter. qꝛ nullū vnq̄ꝫ peccatum cōmisit: nec etiā veniale. Nō sic fuit in aliis ab vtero sanctificatis. Nā oēs venialiter peccauerunt. ideo merito celebrat̄ festum cōceptionis eius et non aliorum sanctorum ⁊c.

De sancto Thoma apostolo.
Sermo VIII.

Dominus meus

et deus meus. Joh. xx. A

Pro introductiōe nota ꝙ hec cōfessio sancte Thome laudabilis est ꝓpter tria. quia vera. quia plena. et quia deuota. Vera est: quia verissime ip̄e est solus dñs. solus deus: vt canit ecclesia in hymno angelico. Dicunt̄ quidā dij multi et dñi multi. nobis autē vnus deus et vnus dñs Jesus christus. j. Cor. viij. Et quia solus dominus: ideo ab omnibus timendus. quia solus deus: ideo ab omnibꝫ est adorandus. Secundo mō est cōfessio plena. omne eīm credibile aut refert̄ ad humanitatē aut ad diuinitatē ꝭm distinctionē articulorum. et iō confitet̄: dñs meus q̄tū ad humanitatē. et deus meus q̄tum ad diuinitatē. Prius dixit dñs: postea deus. qꝛ ꝑ visibilia ad inuisibilia ascendit. ad Ro. j. Dum ꝑ ea q̄ sunt hūanitatis ad ea q̄ sunt diuinitatis venit. Dicit̄ aūt dñs ꝭm humanitatē rōne p̄cij. j. Petri. j. Non corruptibilibꝫ auro ⁊c. j. ad Cor. vj. Empti estis precio magno. Dicit̄ deus a theaste. id est considerare oīa. nulla enim eum latent. Tertio est cōfessio deuota. nō solū corde credidit: sed ex deuotione clamauit. Deuotio enim ē feruor bone voluntatis quā mens cohibere non valens: certis manifestat indicijs. Jdeo sanctꝰ thomas exclamando dixit. Dominus meus.

B In verbis p̄missis sanctus Thomas in tribus cōmendatur. videlicet in fidei perfectione. in vtili p̄dicatione. in mirabili operatione. Primo cōmendat̄ in fidei ꝑfectione. Ubi nota ꝙ sancti thome fides habuit triplicem statum. scꝫ dubitationis. ꝑfectionis. et cōsummationis. Dubitationis: qꝛ didimus. nā cum alij discipuli dixerunt: vidimus dñm: ip̄e dubitauit et dixit. Nisi videro in manibꝫ eius fixurā clauorum et mittā digitū meū ⁊c. Ubi Aug. Jlla dubitatio est ꝑmissa ꝓpter nos. qꝛ deꝰ est adeo bonꝰ ꝙ nullū malū ꝑmittit q̇n bonū ex eo elicere velit. Nam licet dubitatio in se fuit mala tñ bonū venit ex ea. qꝛ nostre fidei firmitas. De quo Grego. in Omel. hodierna Plus nobis valet thome incredulitas q̄ꝫ marie magdalene repētina fidelitas. quia

dum ille palpando ad fidē reducit: nostra
mens omni dubitatiōe postposita ī fide so
lidat. Nā sicut dispēsatiue voluit matrem
suā despōsare: vt spōsus esset testis ꝟginita
tis: sic discipulū dubitare ꝑmisit vt esset te
stis vere resurrectiōis. Ex hoc tñ nemo de
bet putare sanctū Thomā alijs aplis mi-
norē: eo ꝙ in fide dubitauit. qꝛ ex hoc nob
magna vtilitas cōsecuta est. nā ex hoc seq̄-
retur petrū esse alijs minorē eo ꝙ xp̄m ne-
gauit: q̇ tñ est caput et ꝓnceps oīm aplorꝝ.
Vide de hoc exemplū de q̇dā rustico sim-
plici q̇ noluit hr̄e Thomā ꝑ aplo suo eo ꝙ
in fide dubitauit: ī Thesauro nouo de san-
ctis sermone. xvj. Scdo fides scti thome
fuit in statu ꝑfectiōis cū dixit. Dñs meus
et de⁹ meus. qꝛ tūc ꝺm Bedā altitudinē di
uine virtutis resurrectiōe celebrata: fide cer
ta penetrauit. Qꝛ aūt ꝑfectaꝫ fidē habuerit
ptꝫ nō tm̄ ex sua ꝯfessione: q̄ dixit. dñs me
us ꝛc̄. sed ex q̄ttuor. Primo: qꝛ xp̄s eius fi-
dem approbauit cū dixit. Quia vidisti me
thoma credidisti. aliud q̇dē vidit: sed aliud
credidit. Hominē vidit ꝛ deū cōfessus est.
vbi diuinitatē credidit quam nō vidit ꝛc̄.

¶ Hic cadit dubiū vtrū de eodē pos-
sit esse fides et visio. Nā apls ad Heb. xj.
dicit. Fides est substātia rerū sperandarū
argumentū nō apparentiū. Et Aug. super
Joh. Fides est virtus q̄ credunt q̄ nō vi-
dent. Tñ christus dicit Thome. qꝛ vidisti
me thoma credidisti. Ad hoc rñdet Bona
uen. in quarto. di. xxxiiij. ꝙ visio et fides nō
possunt esse de eodē vno et eodeꝫ respectu:
sed bene diuersis respectibꝫ. nā qñ aliq̇d ita
videt ex vna ꝑte ꝙ ex alia lateat: ꝺm illud
qđ latet pōt esse creditū: licet ex altera ꝑte
videat. Cum ergo in christo videret a tho
ma vel alio aplo aut ei⁹ matre illud qđ ad
eius corpus ꝛ humanitatē spectabat: tñ di
uinitas eius sensum et visum latebat: et sic
tm̄ credebat. Et hoc est qđ Greg. in omel.
dic̄ de thoma. Aliud vidit: aliđ credidit vt
sup̄. Scdo ꝑfectio fidei scti thome patꝫ
ex eo ꝙ ꝺm Chrys. tres magos baptisauit
qui facti sunt ei adiutores in p̄dicando. Ex
quo patꝫ quantā in fide excellentiā habu-
it ꝙ primitias gentium baptisare ꝓmeruit.
Tertio ex eo ꝙ in ciuitate Edissa vbi cor-
pus suum quiescebat nullum hereticū gen
tilē aut infidelē viuere ꝑmisit: neqꝫ aliquē
tirannū ibi nocere: postq̄ꝫ Abagarus rex il
lius ciuitatꝭ epistolā manu saluatoris scri-
ptam accipere meruit. et deinde ꝑ sctm̄ tho
mā sanatus ꝛ in fide cōfirmat⁹ fuit. Nā si
qñ gens aliq̄ cōtra ciuitatē illā insurrexit:
infans baptisat⁹ supra portā ciuitatꝭ stans
eplam illā legit: et ea die tā saluatoris scri-
ptura q̄ꝫ apli thome meritis hostes fugiūt
aut placant. Verūtñ q̄ꝫuis lōgo tꝑe dura-
uerit: nihilominus postea ciuitas illa ca-
pta fuit a saracenis ꝛ ꝓphanata sublato be
neficio ꝓpter abundantiā pctōꝝ. Quarto
ꝑfectio fidei eius patet ex eo ꝙ ꝑ fide ma-
gna tormēta sustinuit. Nā a pincerna regꝭ
in maxillā ꝑcussus fuit: a rege indie incarce
ratus. Deinde nudis pedibꝫ iussus est am-
bulare sup̱ laminas ferreas ardētes. Po-
stea in fornacē ardentē est ꝓiectus: et tandē
lanceis trāffixus. Sed oīa ista tormēta q̄
ꝑ fide sustinuit xp̄s sibi in gloriā cōmuta-
uit. Nā de ꝑcutiēte maxillā accepit iustā vl
tionē. incarcerat⁹ a rege accepit honorificā
liberationē. Sup̱ laminas adustus acce-
pit fontis emanationē. In fornace ꝓiectus
accepit roris refrigerationē. Lanceis ꝑfo-
ratus accepit felicē coronationē ꝛc̄. Tertio
fides scī thome fuit in statu cōsummatiōis
qñ post eius mortē mutata est in clarā vi-
sionē dei. vbi modo triplici de causa est no
ster adiutor ꝑ fide optimus. qꝛ potest scit ꝛ
vult. Primo potest validissime. Si enim
sunt oīa possibilia credēti vt dicit Matth.
xvij. q̄nto magꝭ beatifice videnti. Scdo no
uit plenissime. Eccī. xxxiiij. Qui nō est tem
ptatus q̇d scit. q̇ nō est expertus pauca reco
gnoscit. sed ille in fide tēptatus fuit. Vnde
merito hodie petit ecclesia vt eius fidē cō-
grua deuotiōe sectemur. Scdo beat⁹ tho
mas cōmendat in vtili p̄dicatiōe. nam sua
p̄dicatione multū fructū attulit: qꝛ mltos
cōuertit. Vna em̄ die ad p̄dicationē ei⁹ ba
ptisati sunt nouem milia virorum: exceptꝭ
mulieribus et paruulis. Item conuersos
nutriuit verbo et exemplo ac corporali sub
sidio. Verbo quidē: qꝛ sollicite p̄dicauit as
similando verbum dei collirio: emplastro
et potioni et cibo. sicut in legenda patet. nā
quosdā ad fidem illuminabat: istis appone
bat colliriū. quosdā a tumore sup̱bie strin-
gebat: istis apponebat emplastrum. quos-
dā ad ꝯfessionē inducebat: istis apponebat

potionē. Quosdā timidos ꝯfortabat: istis
dabat cibū. Scđo cōuertebat ⁊ nutriebat
exēplo. Vñ etiā in nuptijs abstinebat exi-
stens sibi parcus: fuit deo fidelis ⁊ deuotꝰ.
Vñ dixit Dabano nūcio regis. habeo ser-
uum fidelē q̇ oīm laboꝝ mihi mercedē ap-
portat. Tertio nutriebat corꝑali subsidio.
q꞉ thesaurū de quo placitū facere debebat
pauperibꝫ tribuit, et in hoc mūdo ꝓuidit ⁊
regi et pauꝑibꝫ ⁊ sibi. Regi: q꞉ palaciū sibi
in celo fabricauit. Pauperibꝫ: q꞉ eos iuuit
in eoꝝ penuria. Sibi: q꞉ premiū ⁊ laudē ꝓ
meruit. D Circa ꝑdicta q̄ro. q̇bꝫ genti-
bus ꝑdicauit sctūs Thomas. Ad qđ rñ-
det Isiđ. ī li. de vi. et obitu sctōꝝ. Thomas
discipulꝰ xp̄i ac sil'is saluatori: audiēdo in-
credulꝰ: vidēdo fidelis fuit. Hic euangeliū
ꝑdicauit parthis medis ⁊ persis: hircanis
et bragmānis. et intrās orientalē plagā et
interna gentiū penetrās: ibi ꝑdicationē suā
vsqꝫ ad vltimū sue passiōis ꝑduxit. In eiꝰ
aūt legēda habet ꝙ ꝑdicauit in india: vbi
nomē xp̄i plurimū exaltauit. E Sed
diceres. q̊ idiomate ꝑdicauit ꝑdictis genti-
bus. Ad hoc dico ꝙ sanctus Thomas si-
cut et ceteri apl'i ꝑ donū linguarū qđ acce-
perūt in die penthecostes ꝑdicauit linguis
oīm gentiū. Vñ Grego. Et est glo. Act. ij.
Spiritussanctꝰ sup discipulos ī igneis lin-
guis apparuit: et eis oīm linguaꝝ sciam de-
dit. Et paulꝰ. j. ad Coꝝ. xiiij. dicit. Gratias
ago deo ꝙ oīm vr̄m linguas loquor. Qđ
declarat sctūs Tho. ij. ij. q. clxxvj. dicens.
ꝙ primi discipuli christi ad hoc fuerūt ab
ipo electi vt per vniuersum orbem fidē eiꝰ
ꝑdicarent. Nō autem erat cōueniēs vt qui
mittebant ad alios instruendos indigerēt
ab alijs instrui q̄liter alijs loquerent. vel q̄-
liter q̄ alij loquerēt intelligerēt. ꝑsertim q꞉
isti q̇ mittebant erant alterꝰ gētis scꝫ iudee
erāt etiā pauꝑes et impotētes. nec de facili
a ꝓ̇ncipio repperissent q̇ eoꝝ ꝟba alijs fide-
liter interꝑ̄tarent: vel verba alioꝝ eis expo-
nerēt: maxime q꞉ ad infideles mittebant. et
ideo necessariū fuit vt sup hoc eis diuinitꝰ
ꝓuideretur ꝑ donū linguarū: vt sicut genti-
bus ad idolatriā declinantibꝫ introducta ē
diuersitas linguarū. ita etiā qñ erāt gētes
ad cultū vnius dei reuocande cōtra hmōi
diuersitatē remediū adhiberet ꝑ donū lin-
guarum. et q̄uis fieri potuisset ꝙ ꝑ vnam
linguā apostoli loquētes ab oībꝫ intellige-
rentur: tñ cōuenientiꝰ fuit ꝙ ipi omnibꝫ lin-
guis loquerent. q꞉ hoc ꝑtinebat ad ꝑfectio-
nem scientie ipoꝝ ꝑ quā nō solum loqui:
sed intelligere possent ea q̄ ab alijs dicebā-
tur. Et ideo glo. Act. ij. dicit. ꝙ maiori mi-
raculo factū est ꝙ apl'i oīm linguarū gene-
ribus loquerent ⁊c̄. F Tertio beatus
Thomas cōmendat ī mirabili operatiōe.
Que q̇dē apparuit ī paradiso. in celo. ī mū-
do. et in inferno. In paradiso quidē ī pala-
tio qđ regi indoꝝ fabricauit. In celo: in lu-
ce q̄ sup debiles ac infirmos resplenduit et
oēs sanauit. In mūdo: in bestijs. sicut ī ca-
ne q̇ manū pincerne ipm ꝑcutiētis absci-
dit. In plantis: sic̄ p꞉ in ramo palme ple-
no dactilis q̇ in manu sponsi ad eiꝰ benedi-
ctionē apparuit. In hoibꝫ. vt p꞉ in pluribꝫ
q̊s miraculose curauit. In elementis: q꞉ in
fornacē ignis ꝓiectus in nullo fuit lesus.
Idē p꞉ in terra. q꞉ in ꝓ̇ncipio sepulture eiꝰ
manu ꝓpria de monumēto extenta ad se ve-
nientes dignos cōicauit: ⁊ ab indignis ma-
num cū eucharistia retraxit: vt in longa eiꝰ
legenda habet. Exemplū de quodā famu-
lo q̇ furatꝰ fuit ficus ꝓ duobꝫ denarijs ⁊ nō
poterat sumere sacramentū de manu apl'i
donec cōfiteret plenarie et satisfaceret. Itē
in inferno: q꞉ ad mandatū eiꝰ demon idolū
totū cōminuit et liquefecit. Hāc aūt mira-
bilem operationē habuit ꝑ amorē q̇ cū deo
vniuit. a q̊ virtutē operādi recepit. Sicut
cū corpus vnitur aīe recipit ab eo virtutē
operādi. et ab ea sepatū: nihil pōt penitus
opari. sicut nec peccator separatus a deo.
Iuxta illud Joh. xv. Sine me nihil pote-
stis facere. Vñ Chrys. sup Math. Trla
totꝰ mūdus mirabat. scꝫ xp̄m post mortem
surrexisse. carnē in celū ascendere. et ꝑ duo-
decim apl'os piscatores totū mundū ꝯuer-
tisse. Huius aūt quadruplex fuit causa. scꝫ
Pecunie cōtemptus. glorie defectus. secu-
lariū occupationū segregatio. et terribiliū
passionū toleratio. G Vltimo circa
thema q̄ro. vtrū beatꝰ Thomas de necessi-
tate salutis tenebat apparente sibi dño ⁊ di-
cente sibi. infer digitū tuū huc ⁊c̄. cōfiteri fi-
dem diuinitatꝪ et humanitatis in xp̄o. Ad
hoc dicendū ꝙ de necessitate salutis tene-
bat thomas illa hora facere illā cōfessionē
Pro euidentia illius ꝯclusionis nota ꝙ ea

que sunt necessaria ad salutē cadūt sub p̄ce ptis diuine legis. Confessio aūt fidei cū sit q̄d affirmatiuū nō pōt cadere nisi sub p̄cepto affirmatiuo. Vn̄ eo mō est de necessarijs ad salutē q̄ pōt cadere sub p̄cepto affirmatiuo diuine legis. p̄cepta aūt affirmatiua nō obligāt semp ꝛ p semp: sed p loco et p tpe. ꝛ ſm alias circūstantias debitas ſm q̄s oportet actū humanū limitari ad h̄ q̄ sit actus virtuosus. Sic igit̄ ↄfiteri fidem nec semp in quolibet loco est de necessitate salutis. sed aliq̄ loco ꝛ tpe qn̄ vicȝ p omissionē hmōi ↄfessionis subtraheret̄ honor debitus deo vel etiā vtilitas p̄ximis impēdenda. puta si q̄s interrogatus de fide taceret ꝛ ex hoc crederet̄ vel q̄ nō haberet fidem vel q̄ fides nō esset vera. vel alij p eius taciturnitatē auerterent̄ a fide. in hmōi eñ casib ↄfessio fidei est de necessitate salutis. sed iste casus est inp̄sentiarū. iam eñ p̄mo dixerat thomas q̄ nolebat credere nisi videret in manib fixuraȝ clauoꝝ ꝛ mitteret digitū ꝛc̄. Modo vero si nō fuisset ↄfessus ore fidē p̄fectā de xp̄o estimatus fuisset nō habere fidē de xp̄o. Vn̄ dn̄s ait illi. Noli esse incredulus sed fidelis. Vel estimatus fuisset tenere q̄ fides xp̄i nō esset vera. vel fortasse alij discipuli visa cōtumacia istius aut taciturnitate auerterent se a fide. Item subtraxisset nō ↄfitēdo (ex quo iam erat suspectus) honorē debitū deo ꝛ vtilitatē a fidelib quā ex sua ↄfessione receperūt. Sed diceres. q̄re dn̄s dicit Luc̄. x. Beati oculi q̄ vident q̄ vos videtis. et hic dicit. Beati q̄ nō viderūt. Modo videre ꝛ nō videre cōtradicūt. ℞ Ad hoc dicendum q̄ duplex est beatitudo. Vna ē rei. alia spei. Prima ſm Boetiū est status oīm bonoꝝ aggregatione p̄fectus. et illa cōsistit principaliter in fruitiōe et aspectu diuinitatis. et cōsequēter in visione hūanitatis xp̄i motu dilectiōis ad ip̄m. Et hac beatitudine ex meritis nullus pōt eē dign. q: dic̄ Orige. de ritu ecclesie. Si q̄s bona cunctoꝝ p̄petrasset atq: toti mūdi tormēta attulisset nōdū tn̄ eterna beatitudine dign esset nisi eā nobis christi amarissima passio meruisset. et de hac beatitudine intelligit̄ illud verbum xp̄i. Beati oculi q̄ vident q̄ vos videtis. q: apl̄i viderūt eius hūanitatē. Et vere summe beatus erit q̄ ad hanc beatitudinē meruerit p̄uenire vbi xp̄m nō solū in humanitate s; i purissima videbit deitate. Ad quā p̄uenit btūs Thomas vbi sine fine fruitur dei visione. et iam nō dicit illud verbū futurū ps. Satiabor cū apparuerit gl̄ia tua: sed p̄teritū. Satiatus sum gloria tua. Secunda beatitudo est spei q̄ solū habet̄ in p̄senti. et ista ↄsistit in merito future beatitudinis. et iō beatior est hoc mō q̄ plus meretur nō vidēs q̄̄ videns. et de hac intelligit̄ p̄ns verbū xp̄i ad beatū thomā. Bti q̄ nō viderūt ꝛ crediderūt ꝛc̄.

In die sancti Thome apostoli.
Sermo nonus de euangelio.

Vide manus meas

Vide manus meas et affer manum tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis. Joh. xx. Hec sunt verba christi per que Thomam discipulū ab errore sue infidelitatis reuocauit. Legitur eñ in euāgelio q̄ dn̄s alijs discipulis post resurrectionē absente Thoma apparuit. Qui cū sibi resurrectionē dn̄i retulissent audita credere renuit dicens. Nisi videro fixuras clauorum ꝛ mittam manū meā in latus suum nō credam. Unde dn̄s die octauo iterum eis apparēs per verba p̄missa eum reuocauit ab incredulitate dicēs. Vide man meas ꝛc̄. In verbis p̄missis duo tangunt̄. Primo xp̄i dn̄i de sua resurrectiōe certificatio ibi. vide manus meas ꝛc̄. Scdō sancti thome a dubietate ꝛ incredulitate resurrectionis reuocatio ibi. et noli esse. Quantū ad primū nota q̄ xp̄s ostēdit thome specialiter suā dilectionē supra ceteros aplos in q̄ttuor. Vn̄ xp̄s exhibuit se ei q̄druplicit̄. vicȝ. ad tangendū. ad cōfitendū. ad certificandum. ad inflammandū. Primo exhibuit se ad tangendū. Vn̄ q̄dam discipuli cognouerūt xp̄m resurrexisse ex visu. vt Lucas et Cleophas euntes in emaus Lu. vl. Quidā ex auditu. vt petrus ꝛ ceteri discipuli. ſm illud Marc̄. xvj. Ite dicite discipulis eius et petro: quia surrexit dn̄s. Quidaȝ ex gustu. vt discipuli qui fuerūt ad piscationē Joh. vlti. Sed solus sctūs Thomas per tactuȝ. Nulli eñ se exhibuit ad tangendū nisi Thome. Vn̄ xp̄s dixit marie magdalene. Noli me tangere: quia nondum ascēdi ad patrem meū. Joh. xx. Nec se solum

xp̄s thome exhibuit ad tangendũ corpus
suũ sed et vulnera corꝑis sui:ita vt digitũ
mitteret in loca clauoꝝ et manũ ĩ latꝰ xp̄i.
ideo in eius laudē decantat ecclesia. O tho
ma didime ꝑ xp̄m quē meruisti tangere te
ꝓcibꝫ rogamꝰ altissimis succurre nobis mi
seris ne damnemur cũ impijs in aduētu iu
dicis. Scd̄o xp̄s exhibuit se thome ad cō
fitendũ. statim em̄ viso ⁊ palpato xp̄o factꝰ
est theologꝰ verā et integrā fidē xp̄i ꝯfiten⸗
do q̄ꝫtũ ad humanitatē ⁊ diuinitatē dicēs.
Dn̄s meꝰ ⁊ deus meus. Uidēdo em̄ xp̄m
hũc verũ hoīem credidit ⁊ deũ hũc eē quē
videre nō poterat exclamauit. Sicut em̄
ante passionē nullus aploꝝ apte cōfessus
est eũ esse verum deuꝫ nisi petrus q̇ dixit.
Tu es xp̄s filius dei viui. Mat. xvj. Sic
etiā post resurrectionē et añ eius ascensio⸗
nem nullꝰ est ꝯfessus xp̄m esse verũ deum
nisi thomas. Tertio exhibuit se xp̄s tho⸗
me ad certificandũ. licꝫ em̄ alijs apostolis
xp̄s apparuerit post resurrectionē:tñ singu
lari mō thomā certificauit in eo ꝙ voluit
ꝙ homo mortalis tangeret corpus glorio
sum. hoc autē est singulare miraculũ. Uñ
Hanfre. Cornoteñ. ep̄s dicit. Nō em̄ cre⸗
dendus est iste minoris meriti ꝑ ceteris fu⸗
isse vt ip̄e solus iudicaret̃ indignus visione
dñi. Nam post dies octo iterũ venit iesus
et thomas erat cũ eis:cui cuncta replicant̃
a dño q̄ pridie locutus fuerat velut de ab⸗
sente. in quo dñs specialiter thomā se dili⸗
gere ostēdit. Quarto exhibuit se ei ad flam
mandũ. q̄ꝫuis enim ante passionē multa se
creta reuelauerit Johanni. vt patet Joh.
xiij. tñ secreta ecclesie post resurrectionē nō
reuelauit alicui familiarius q̄ꝫ thome. Uñ
Hanfredꝰ vbi supra dicit. Quid autē mi⸗
rũ si mira deuotione mox exclamauit. dñs
meus ⁊ deus meus. Nō em̄ erat iam qđ de
eius diuinitate qđ de veritate resurrectio⸗
nis aliquatenus hesitaret quē nec arcerēt
claustra:nec laterēt secreta. Hec ille. q̄si di⸗
ceret. Thomas diuina reuelatiōe cogno⸗
uit xp̄m esse verũ deũ et hoīem ex hoc ꝙ ia
nuis clausis ad discipulos venit. ⁊ sic cor⸗
pus glorificatũ se habere oñdit. ⁊ ex hoc ꝙ
secreta eum scire intellexit replicādo verba
thome q̇ dixit alijs discipulis absente iesu
Et rōne huiꝰ reuelatiōis thomas valde ac
cendebat̃ in amore christi. Si enim ex ver

bis christi accendebantur hi duo discipuli
euntes in emaus dicētes. Nonne cor no⸗
strũ ardens erat in nobis dum loqueretur
nobis in via:et aperiret nobis scripturas.
q̄ꝫto magis inflammabat̃ thomas ex cōta
ctu vulnerũ christi. immo et añ passionem
christi thomas ostendit magnā charitatē
ad christuꝫ dũ ip̄e diceret Joh. xj. de laꝫa⸗
ro. Eamus in iudeā Lazarus amicus no⸗
ster dormit ⁊c̄. Alijs em̄ discipulis tunc di
centibꝫ. Nōne iudei te volebāt lapidare et
iterũ vadis illuc. thomas dixit:eamꝰ et mo
riamur cũ eo ⁊c̄. K Circa primũ mo⸗
dum exhibendi est dubiũ. vtrũ sanctꝰ tho⸗
mas tetigerit christũ Et quidā dicũt ꝙ nō
ex eo ꝙ qñ vidit immediate credidit. ⁊ ꝑ re
uerētia nō fuit ausus tangere tantũ dñm.
Ideo christus dixit ei. q̄ꝛ vidisti me thoma
credidisti. nō dixit q̄ꝛ me tetigisti. Alij aũt
asserũt ꝙ thomas tetigit xp̄m vt sic verbis
eius obediret. q̇ dicebat ei. Infer digitũ tu⸗
um huc. Et qñ christꝰ postea retulit. q̄ꝛ vi⸗
disti me thoma ⁊c̄. accipitur visus ꝑ tactu.
Nam visus ꝓpter suā nobilē modũ cogno
scendi transfert̃ multotiēs ad actũ aliaruꝫ
potentiarũ sensitiuarũ. Uñ Augꝰ. Nō ait
tetigisti sed vidisti me. q̄m generali quodā
modo sensus est visus. Nā et ꝑ alios q̄ttu
or sensus noīari solet. velut cũ dicimꝰ. audi
et vide q̄ꝫ bene sonat. olfac et vide q̄ꝫ bñ ole
at. gusta et vide q̄ꝫ bene sapiat. tange ⁊ vi⸗
de q̄ꝫ bene caleat. Uñ et hic dñs dicit. In⸗
fer digitum tuum huc ⁊ vide manus me⸗
as. vbi nihil aliud ait q̄ꝫ tange ⁊ vide. cum
tñ ille oculos in digito nō haberet. Hanc
sententiā approbat ecclesia cum de ip̄o ca⸗
nit. O thoma didime ꝑ christũ quē merui
sti tangere ⁊c̄. vt supra circa hunc modum
exhibēdi ⁊c̄. L Sꝫ diceret q̇s. Quas
vtilitates cōsequimur ex tactu beati Tho⸗
me. Ad hoc dico ꝙ tres. Prima q̄ꝛ ꝑ hoc
in fide cōfirmamur. q̄ꝛ in xp̄o tangēdo vul
nera carnis sanauit in nobis vulnera men
tis. Unde Grego. in omel. huius euāgelij.
Plus nobis ꝓfuit infidelitas thome ad fi
dem:q̄ꝫ fides aliorum discipulorũ creden⸗
tium. Quia dũ ille ad fidē palpando redu
citur nostra mens omni dubitatiōe post⸗
posita in frde solidat̃. Secunda vero vtili
tas est ista. quia per hoc spes nostra erigit̃
et roboratur. qui cum audis petrũ negasse

et thomā dubitasse. paulū ꝑsecutū ecclesiā
fuisse. dauid homicidiū ⁊ adulteriū cōmi-
sisse. Et de alijs sanctis maria magdalena
et mattheo ⁊c̄. Et tales penitētes a xp̄o ex-
altatos fuisse tollit̄ merito a nobis oīs de-
speratio et spes venie tribuit̄. ſm illud ps̄.
Sperent in te oēs q̄ nouerūt nomen tuū:
qm̄ nō dereliquisti q̄rentes te dn̄e. q̄si dice-
ret. Si relinquis siue ꝑmittis vt peccent.
si relinquis vt recidiuēt. tn̄ nō derelinquis
vt in pctō ꝑseuerēt si saltē faciūt qđ in se ē.
Tertia vtilitas. qꝛ ꝑ hoc charitas in nobis
inflammat̄. Quid em̄ magis amorē nostrū
accenderit q̄ȝ ꝓ nobis inflicta vulnera xp̄i
tangere. Unde Greg. Super oīa te mihi
amabilē reddit calix quē bibisti. id est ama-
rissima passio tua quā ꝓ me ex charitate su-
stinuisti. Ex dictis patet ꝙ nemo debet pu-
tare Thomā apostolū alijs apostolis mi-
norem eo ꝙ in fide dubitauit. qꝛ ex hoc no-
bis p̄dicte vtilitates cōsecute sunt. Nā ex
hoc sequeret̄ petrū alijs minorē eo ꝙ chri-
stum negauit: qui tn̄ fuit caput ⁊ princeps
oīm aploꝝ. Huius exemplū habemus de
simplici rustico q̄ thomā dubitantē nolu-
it habere ꝓ apostolo. vide in Thesauro no-
uo sermone. xvj. Quantū ad secundū qđ ī
themate tangit̄. s. scti thome a dubietate et
incredulitate resurrectiōis reuocatio. cum
xp̄s dixit. Noli esse incredulus ⁊c̄. ¶
Pro q̄ nota ꝙ beat⁹ thomas fuit de re-
surrectiōe xp̄i: et de illius diuinitate mō sin-
gulari certificatus ⁊ ab incredulitate reuo-
catus. Cū em̄ audisset aplos recitantes re-
surrectionē xp̄i q̄ eis apparuerat ipa resur-
rectiōis die illo absente credere noluit: sed
rn̄dit. Nisi videro in manibꝫ eius fixuram
clauoꝝ: ⁊ mittā digitū meū in locū clauoꝝ
et mittā manū meā in latus eius nō credā.
Ubi Chrys. ait. Sicut simpliciter crede-
re q̄litercūq̄ȝ credere facilitatis est: ita mul-
tum inuestigare est gloriosissime mentis. ⁊
ꝑ hoc Thomas accusat̄. Alijs aplis enim
grossior existens eam q̄ ꝑ sensum est gros-
sissimū scȝ tactum q̄rebat fidem ⁊ neq̄ȝ ocu-
lis credebat. Un̄ nō sufficiebat dicere. nisi
videro ⁊c̄. sed addidit. et mittā digitū meū
in locū clauoꝝ: et mittā manū meā in lat⁹
eius: non credā. Sed post dies octo dum
erāt oēs vndecim cōgregati apparuit illis
iesus. vbi inquit Chryso. Nō statim xp̄us
apparuit sed post dies octo vt interim tho-
mas a discipulis admonitus attēdat ī ma-
ius desideriuȝ et fidelior fieret in futurum.
stans ergo ī medio iesus dixit eis. Pax vo-
bis. Deinde dicit thome. Infer digitū tuū
huc ⁊ vide man⁹ meas: et affer manū tuaȝ
et mitte in latus meū et noli esse incredul⁹
sed fidelis. Cōsideremus quanta fuit beni-
gnitas christi iesu q̄ nō expectauit ꝙ inter-
rogaret̄ a thoma sed ex sua misericordia q̄si
eum p̄ueniens inuitat ad se cognoscendū.
Rn̄dit vero thomas iam in fide cōfirma-
tus. dn̄s meus ⁊ deus meus. Cui xp̄s di-
xit. Quia vidisti me thoma credidisti: beati
q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. Ut autē p̄dicta
bn̄ intelligam⁹ duo dubia veniūt declarā-
da. ¶ Primū vtrū corpus glorifica-
tum palpabile sit a tactu non glorificato.
Ad hoc dixerūt quidā ꝙ corpus glorifica-
tum est intangibile. qđ ꝓbare cōtendūt. qꝛ
Grego. in Omel. inq̄t. Corrumpi necesse ē
qđ palpat̄: sed gloriosū est incorruptibile.
ergo et impalpabile. Insuꝑ Chrysosto. in
omel. ait. Dignū est q̄rere q̄liter corpus in-
corruptibile tangibile fuit mortali manu:
sed ne tumultueris: cōdescensionis em̄ fuit
Tn̄ cōtrariū ꝓbari pōt. Nā Luc. vlti. ca.
xp̄s dixit aplis. Palpate ⁊ videte. et Greg.
in omel. Palpabile fuit ꝑ veritatē nature ⁊
subtile ꝑ effectum spiritualis potētie. Pre-
terea in corpore glorioso erit veritas ossis
et carnis. Caro est mollis et os durū. sȝ du-
rum et molle sunt obiecta tactus. ergo cor-
pus gloriosum est tangibile. Ad habendū
huius dubij expressam noticiā sciendū ſm
Bonauen. in. iiij. di. xlix. ꝙ cum dico tangi-
bile duo dico. scȝ qđ pōt immutare sensum
et hoc est ꝑfectionis. et qđ nō pōt latere ta-
ctum nr̄m: et hoc ē imperfectiōis. Et qꝛ in
corpore glorificato remanebit qđ est perfe-
ctionis ⁊ tollet̄ qđ est imperfectiōis. Ideo
dicendū ꝙ corpus gloriosum pōt se p̄bere
tangibile: et pōt nō p̄bere siue latere: et hoc
ſm diuersas cōditiones. Nā tangi pōt qꝛ
pōt impellenti resistere. cū sit corpus veruȝ
nō fantasticum latere pōt. qꝛ pōt penetrare
organum tactus. Primū habet per verita-
tem nature. secundū per effectū spūalis po-
tentie. Et hec duo cōtraria sunt in nobis
sed nō ī corpore glorioso. Ad illud autem:
quod obijciebat̄: quia quod palpatur est

corruptibile. Dicendū est q̄ veruz est de eo
qd̄ est tactui subiectū, sed illud nō erat ī cor
pore xp̄i, iō cōdescensionis fuit 7c. Secun
dum dubiū est, q̄s doctrinas h̄re possum⁹
ex verbis xp̄i dn̄i cū dixit ad thomā. Uide
manus meas 7c. Ad hoc dicendum q̄ spe
cialiter tres. O Pro quo nota q̄ tri⸗
plices sunt manus dn̄i, scz plasmatrices, re
demptrices, et punitrices. Manus plas⸗
matrices nihil aliud sunt q̄z dei bonitas et
potētia q̄ nos de nihilo creauit, de quibus
Job. x. Man⁹ tue dn̄e fecerunt me 7 plas⸗
mauerūt me totū. Uide ḡ primo pctōr ma
nus plasmatrices 7 cognosce dei potentiā:
et hūilia te in oīb⁹ 7 deū time. Nā sicut ille
manus habuerūt potētiā de nihilo te plas
mandi: ita adhuc hn̄t potentiā te cū volue
rint dissipandi. Ideo dicit btūs petrus. j.
Pe. v. Humiliamini sub potēti manu dei.
Fatuus ergo est ille q̄ differt recōciliari il⸗
li cui⁹ beneficio. i. grā subsistit. In manib⁹
em̄ dn̄i vita 7 mors bonū 7 malū. Eccl. xv
Uide ergo manus plasmatrices 7 hūilia te
ꝑ pn̄iam sub eis, et ne differas de die in di⸗
em, subito em̄ veniet ira illi⁹ 7 disperdet te.
Eccl. v. Scd̄o sunt man⁹ redēptrices xp̄i:
et sunt realiter man⁹ corꝑales ip̄i⁹, de q̄bus
Esa. xlix. In manib⁹ meis descripsi te, non
inquā ꝑ suprapositionē coloris sic̄ faciunt
sc̄ptores 7 pictores: sed ꝑ clauoꝝ cōfossio⸗
nē. In illis aūt manib⁹ relucet dei misc̄dia
et iō si peccatorē nō mouet potētia plasma
toris ad ɔuersionē siue penitentiā: saltē eū
moueat misericordia redēptoris. Ecce q̄z
dulciter alloquit̄ dn̄s peccatorē dicēs. Ui
de manus meas 7c. quasi diceret. Recogi⸗
ta q̄nto amore ꝓ te sustinui vulnera 7 rea⸗
ma me. Facit em̄ xp̄s more nobiliū q̄ vo⸗
lentes reuocare aues suas carnes rubrica⸗
tas aut aliud rubeū eis ostēdūt. Sic xp̄s
volēs peccatorē errantē reuocare rubrica⸗
tas manus sanguine suo ostēdit dicēs. Ui
de manus meas 7c. Et ideo hec verba de⸗
bent esse ad ɔsolationē oīb⁹ infirmis in ex⸗
tremis laborantib⁹, acsi diceret illis xp̄us.
In omni temptatione q̄ tibi occurrit a dia
bolo: a mundo: 7 a carne dum morti appro
pinquas vide man⁹ meas 7c. i. recōmen⸗
da te amarissime passioni mee, hoc enim sit
vltimū refugiū tuū. q2 ex ꝓpria virtute non
poteris stare nec demonē vincere: sed per
meritū passionis mee ꝑ qd̄ xp̄s dn̄s volu⸗
it radicari memoriā passionis sue ī cordib⁹
nr̄is. Dicit em̄ Inno. iij. de vili. cōdi. hūa.
q̄ in fine cuiuslibet hoīs xp̄s apparebit in
cruce. Tertio sunt manus punitrices. 7 ni⸗
hil aliud sunt q̄z dei iusticia q̄ vnicuiq̄z tri⸗
buit s̄m merita sua. Si em̄ peccatorē non
mouet redire misericordia redēptoris: sal⸗
tem moueat eū iusticia punitoris. Uide er
go manus meas punitrices et ꝑtimesce iu
sticiā. Si em̄ pensares quantā iusticiā de⁹
exerceret ī purgatorio taceo de inferno: vti
q̄z pertimesceres. Audi qualiter clamant
pauperes anime in purgatorio. Misere⸗
remini mei miseremini mei saltē vos amici
mei: q2 man⁹ dn̄i tetigit me, scz puniendo.
Job. xix. O q̄z durus ē hic tact⁹. Excedit eī
illa pena vt dicit Aug⁹. omnē penā huius
mūdi, et hr̄ in. c. fi. de pe. di. vij. Nō em̄ dif
fert a pena inferni nisi q2 ista temporalis: il
la eterna vt dicit Grego. Studeat ḡ q̄sq̄z sic
hic delicta corrigere vt post mortē nō opor
teat eū hāc penā tolerare. Et inuocem⁹ san
ctū thomā 7 sibi sedule seruiam⁹ q̄tenus ī
nr̄is necessitatib⁹ 7 maxime ī extremis suc⸗
currat. Ut aūt cognoscam⁹ q̄ztū sctūs tho
mas sibi seruientib⁹ succurrat audiam⁹ ex⸗
emplū de quodā medico. vide in thesauro
nouo sermone. ij. in fine 7c.

In die natiuitatis xp̄i de euange
lio 7c. Sermo X.

Impleti sunt di⸗
es vt pareret 7 pepit filiū suū pri
mogenitū. Lu. ij. A Pro in
troductione thematis nota q̄ in sacra scri⸗
ptura triplex reperit̄ xp̄i natiuitas, scz eter⸗
nalis, temporalis, et spiritualis. Eternalis
est qua xp̄s ab eterno ex deo patre nascitur
s̄m quā habet patrē sine matre, illā repsen⸗
tat prima missa q̄ habetur hodie in media
nocte: q2 omnino occulta est. Esa. liij. Ge⸗
nerationē eius quis enarrabit. In q̄ canit̄
ꝓ introitu illud ps̄. Dn̄s dixit ad me filius
meus es tu ego hodie genui te. Dicit̄ ego:
singulariter et nō alius. Spiritualis nati⸗
uitas xp̄i ē q̄ fit in mēte cuiuslibz iusti. Nā
s̄m mgr̄m in ꝑmo di. xv. Fili⁹ dei visibili
ter semel missus ē, frequent̄ mittit̄ a p̄re ini
sibiliter in aīas iustoꝝ vt ꝑcipiat̄ 7 agn̄scat̄.
Percipit̄ aūt 7 coḡscit̄ ꝑ inspirationē boni

Affectus. quotiescuq3 em̄ bonū affectū cōcipimus z ad effectū pducim⁹ totiēs filiū dei cōcipim⁹ z generam⁹. Vn̄ Leo papa. Deus p affectū ↄcipit: p effectū nascit. p pfectū nutrit et tribulatōib9 roborat. Scd̄z hāc natiuitatē spiritualē xps habet patrē et matrē. de q̄ in euāgelio Mat. xij. Si q̄s fecerit voluntatē patris mei ille meus pater soror et mater est. Hec spūalis repsentat p tertiā missam q̄ clara die celebrat z in ea fit mentio in euāgelio Joh. j. Erat lux vera q̄ illuminat zc̄. Tertia natiuitas xp̄i est tpalis siue carnalis qn̄ de matre temporaliter sine patre in salutē oīm natus est vt hoīem redimeret z ei viā vite mōstraret. Et de hac loquit thema. Impleti sunt dies. Et repsentat p secundā missam q̄ canit in aurora q̄ est partim lucida z ptim obscura. Sic z tpalis natiuitas xp̄i ptim est occulta ptim manifesta. Occulta q̄tum ad modū: manifesta q̄tū ad factū. Hanc natiuitatē hodie celebrat sctā mater ecclesia. et de ea intēdo loqui zc̄. Impleti sunt dies zc̄. In q̄b9 verbis duo principaliter ↄtemplari debemus. Primo xp̄m nascentē. scd̄o virginē parturientē. Primo ↄtemplari debemus xp̄m nascentē in q̄ cōsiderare debemus natiuitatis mirabilitatē. B Est em̄ admirabilis: q2 mirabiliter facta ex pte beatissime plis. z q2 mirabiliter est ostēsa i factis miraculis. et tertio q2 mirabiliter facta ex pte generis hūani. Primo dico q̄ natiuitas xp̄i mirabilis est ex pte plis triplici rōne. Primo q2 subitanea et in instanti taz in vtero q3 extra vterū. Nostra aūt natiuitas siue ↄceptio est successiua z in tpe. C Ubi aduertendū fm theologoꝝ doctrinā q̄ corpus xp̄i in sua ↄceptiōe fuit in instāti formatū z q̄tuz ad pfectionē membroꝝ et ptium ipius pfecte organisatū. Vn̄ Greg. xviij. moral. Angelo annunciāte z spūsancto adueniēte mox verbū in vtero: mox intra vterū verbū caro. Et magister in tertio dis. iij. Verbū nō suscepit nisi carne formatum. Hoc aūt cōgruū fuit fm sctm̄ Tho. et Bonauen. triplici rōne. Prima est ex pte verbi assumētis. q2 nō debebat v̄bū assumere ptē humane nature. s3 totā. i. carnem et animā q̄ nō debet vniri nisi carni organisate. Scd̄a rō ex pte virtutis operantis. q2 virtus diuina operat miraculose. h aūtē est miraculū q̄ femina concepit sine viro: Ideo ad ostensionē potētie subito formauit illud corp⁹ qd̄ naturalit nō pōt nisi successiue. Tertia rō fuit ex pte v̄ginis ↄcipiētis q̄ statim vt ↄsensit repleta fuit spūsctō. et mr̄ dei effecta. et q2 mater dei nō erat nisi esset deus vnit⁹ hūane nature. iō statim cū cōsensit deus homo factus est. Corp⁹ itaq3 illud sic formatū adeo paruū fuit vt magister dic q̄ obiectū oculis vix videri potuisset. Quantū vero ad quantitatē molis nō statim pductū est sed successiue tā in vtero q3 extra. qd̄ cōueniens fuit fm Bonauen. triplici rōne. Primo pter legis vniuersitalis cōseruatiōē. q2 deus nō operat miraculis vbi natura pt opari. et quia natura poterat corp⁹ illud successiue ad pfectā q̄ntitatē adducere: iō nō statim ex miraculo cōpletū fuit. Scd̄o pter fidei cōfirmationē. vt sc3 oñderet q̄ habuit verā z nō fantasticam carnē Tertia rō pter hūilitatis z charitatis xp̄i ↄmendationē q̄ p nobis cū excelsus deus esset tā puulus videri voluit. Scd̄o natiuitas xp̄i ex pte plis est mirabilis. q2 in alijs ↄceptionib9 naturalib9 ples nō est alteri⁹ nature sed tm̄ eiusdē cū mr̄e. In hac mirabili ↄceptiōe proles nō tm̄ est eiusdē nature cū matre sed etiā alteri⁹ nature. s. diuine cū patre. Tertia rō ex pte plis q2 in hac ↄceptione et natiuitate mater est posterior prole. et sic impletū est verbū sapientis Ecc̄i. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabnaculo meo In alijs natiuitatib9 naturalib9 mater nō est posterior s3 prior est ple. Scd̄o natiuitas xp̄i est admirāda nō solū ex pte plis sed etiā ex miraculis ipa die natiuitatis ostēsis. Nulla em̄ est creatura in q̄ nō fuerūt ostensa mirabilia. D Ubi nota q̄ oīs creatura aut habet esse tm̄: vt lapides z oīa elementa. aut h3 esse z viuere vt oīs planta. aut habet esse viuere z sentire vt oīa bruta. aut habet esse viuere sentire z intelligere vt oīa rōnalia. E Primo g̃ creatura habēs solum esse sicut elementa z corpora celestia in die natiuitatis signum admirationis ostenderūt. Et primo hoc apparuit in terra. Nam vniuerso orbe pacato et imperio romano supposito romani ad honorē deorū quoddā templū mire magnitudinis et pulcritudinis ↄstruxerūt ab idolis suis q̄rentib9 q̄tum duraret. dixe

rūt. quousqꝫ virgo pariet. tūc romani pro impossibili habentes ꝙ virgo vnqꝫ pareret: vocauerūt illud templū pacis eternū. Sꝫ iuxta vaticiniū ea nocte q̄ virgo pepit funditꝰ corruit. Similiter iuxta vaticiniū Hiere. ꝑ totū mundū vniuersa idola corruerūt Scḋo hoc apparuit ī elemēto aque Nā fons ē rome q̇ ꝑ aq̄ oleū emanauit die natiuitatis xp̄i ⁊ tā copiose q̇usqꝫ ī tyberim ꝓfluxit. Prophetauerat ei sibilla. Quādo erūpet fons olei xp̄s nascet̃. De hoc miraculo scribit Innocentiꝰ. iij. Tertio ħ apparuit ī elemēto aeris q̇ ip̄a nocte tanta claritate refulsit ꝙ noctē in lucem diei cōuertit. Quarto hoc apparuit ī elemēto ignis q̇ lucem suā sup̱ aerē tenebrosum effudit et diei claritatē adduxit. Quinto hoc apparuit in celo ⁊ hoc triplr̃. Primo q̄ ip̄o die tres soles visi sunt ī oriēte q̇ paulatim in vnū corpus solare ꝯuersi sunt. Scḋo q̄ visa ē rome imago v̄ginis cū puero circulo aureo in celo circa solē ostēsa Octauiano a sibilla Tertio in stella magoꝝ hac die ip̄is ostēsa q̄ formā pulcerrimi pueri habebat. in cuius capite crux fulgebat: dixitqꝫ eis. In indeam ite regē natū q̄rite. Scḋo natiuitatē admirabilē oñdit creatura q̄ nō solū habet esse sed etiā viuere. Nā vinea engaddi que balsamū ꝑducit ip̄a nocte floruit et fructuꝫ ꝑduxit. Tertio hoc apparuit in creatura q̄ supra esse ⁊ viuere hꝫ sentire. vt sunt bruta aīalia sicut dicit Bonauen. de boue ⁊ asino. ꝙ postqꝫ Maria pepit ⁊ puerū in p̄sepio reclinauit mox genuflexerūt ⁊ eū adorauerūt sic saltē suo mō. Iuxta illḋ Esa. j. Cognouit bos possessorē suū ⁊ asinꝰ p̄sepe dñi sui. Isiḋ. etiā Hispaleñ. in quodā sermone de natiuitate domini dicit ꝙ instāte xp̄i ntītate aīalia bruta fari voce hūana nō dubitat̃. Nā bos in roma ⁊ agnꝰ ī egypto locuti sūt hūana voce. deo em̄ hec oīa et maiora sunt possibilia. Sic legit̃ Nūe. xxij. ꝙ asina Balaam locuta fuit. Quarto hāc natiuitatē mirabilē oñdit creatura rōnalis. nā ⁊ angeli pastoribꝫ nunciauerūt et deo gloriā cantauerūt. et ip̄i pastores postea alijs retulerūt. Itē dicit Hiero. sup̱ illud Esa. ix. Lux orta est eis. ꝙ in nocte natiuitatis dñi tanta fuit lux ꝙ oēs sodomite extincti fuerūt. qḋ deus iḋ fecit vt oēs eradicaret vt in natura quā assumpserat tanta immundicia de cetero nō inueniret̃. O deꝰ omnipotēs vtinā nūc finis esset huius mali nephādissimi. inuehe ꝯtra tales tā extra qꝫ intra matrimoniū ⁊c̄. dic vt scis. Tertio natiuitas xp̄i fuit mirabilis facta ex parte hūani gener̃. q̄ deꝰ p̄termissa nobilir̃ sublimi natura scꝫ angelica. q̄ ꝑ pctm̄ erat corrupta assumpsit naturā infimā ⁊ infirmā. s. humanā. F Sꝫ q̄re deꝰ nō assumpsit angelicā naturā in eadē angelos lapsos et hūanā naturā redimendo. Solutio: ꝓpter tres causas. Prima q̄ angelꝰ peccauit nullo suggerēte. ⁊ sic ex apprehensiōe ⁊ ꝯditiōe electiōis angelice nature pctm̄ eiꝰ erat irremissibile. q̄ statim cōfirmatus fuit ī malo. hō aūt peccauit ex suggestione aliq̇ impellente. et sic poterat aliq̇ adiuuāte resurgere ⁊c̄. Scḋa causa oēs angeli mali simul peccauerūt. nō aūt oēs hoīes: sed vnus peccauit actu ⁊ alij ī virtute. ⁊ sic iustū fuit angelos malos finalē damnationē cōsequi. nō aūt hoīes q̇ ꝓprio arbitrio nō peccauerūt. Tertia causa tota hūana natura erat lapsa in p̄mo hoīe. Angelis aūt q̇busdā peccātibꝫ manserūt alij integri. et sic magis decuit naturā hūanā q̄ tota corruerat ī natura assumpta ꝑ diuinā miscḋiā reparari qꝫ naturam angelicam q̄ nō tota corruerat.

H Scḋo p̄ncipalit̃ circa v̄ba themat̃ cōtemplari debemꝰ v̄ginē parturientē. Circa qḋ dico ꝙ natiuitas xp̄i est mirabilit̃ facta ex p̱te dñe scꝫ marie virginis pariētis. et hoc q̇ntupliciter. Primo mō ꝙ mulier sine viro ꝯcepit. scḋo ꝙ ꝯcipiēs v̄go ꝑmansit. tertio ꝙ in partu v̄go inuiolata ꝑmansit. q̄rto ꝙ pariēdo dolorē nō sensit. quinto ꝙ simul mater ⁊ filia fuit. Prīo dico ꝙ valde mirabile fuit ꝙ muler sine viro cōcepit. nā ꝯtra naturā ē ꝙ sine vtriusqꝫ cōmixtiōe generet̃ aliq̇s. vñ et ip̄a mater sapiētissima illud sciēs dum cōceptū angelꝰ ei nūciaret ip̄a ait. Quō fiet istud ⁊c̄. q̄si diceret. ſm naturā inferiorē est impossibile. et sic soli deo est possibile. et sic quartū modū mirabilem faciēdi hoīem deꝰ ostēdit. H Nam sicut dicit Ansel. deus pōt q̄ttuor modis hominē facere. scꝫ sine viro ⁊ femina sicut fecit adam de limo terre. Sine femīa ⁊ de viro sicut fecit euam. De viro ⁊ femina sicut cōmunis ꝓbat vsus. Et q̄rto ḋ v̄gine sine viro sicut hodie mirabiliter factū est. Scḋo

mirabile fuit q̄ ↄcipiēs virgo p̄mansit, et ideo tā̄q̄ arduū ꝛ mirabile longe añ ꝓphetatū fuit Esa. vij. Ecce virgo ↄcipiet. Vñ Aug⁹. inq̄t. Maria ecce ego te filiū generaui: sed virginitatē meā nō violaui, regnū tenui v̄ginitatis ꝛ regē genui castitatis. Tertio mirabile fuit q̄ in partu clausa ꝛ inuiolata p̄mā̄sit. Cū duo corpa grossa ī eodē loco simul esse nō p̄nt, iō lōge añ tā̄q̄ mirabile p̄ Ezech. ꝓphetatū fuit. xliiij. ca. Uidi inquit portā in domo dñi clausam ꝛ dixit angelus ad me, porta hec nō aperiet̄ ꝛ hō nō trā̄sibit p̄ eā, q꜡ dñs sol⁹ intrabit ꝛ egredietur p̄ eā et clausa erit in eternū. Sup̄ q̄ Aug⁹. in sermone q̄ incipit. Castissimū marie virginis vterū ꝛc. q̄rit. Quid est porta ī domo dñi clausa nisi q̄ maria semp̄ erit intacta, et q̄d est q̄ solus dñs intrat p̄ eā nisi q̄ spiritussanct⁹ impregnauit eā, et q̄d ē: homo nō egrediet̄ p̄ eā, nisi q꜡ ioseph nō cognouit eā Et q̄d est, clausa erit in eternū: nisi q̄ maria virgo fuit añ partū ꝛ v̄go post partū. Deinde inducit Aug. mariā sic loquentē. Porta facta sum celi, ianua facta sum filio dei, illi facta sum ianua clausa q̄ post resurrectionē suam ingressus est p̄ ostia clausa. Quarto mirabile fuit q̄ parēs dolorē non sensit, pepit nā̄q̄ filiū sine dolore, ꝛ cū maxima iocunditate, sicut p̄dixerat Esa. xxxv. ca. Germinās germinabit sicut liliū ꝛ exultabit letabunda. Ideo canit ecclesia. Nesciens mater v̄go virū pepit sine dolore saluatorē seculoꝝ. Vñ ip̄a sola a maledictiōe eue fuit tota immunis, cui dictū fuit Gen. iij. In dolore paries filios. Econtra p̄ angelum dictū est marie. Aue: q̄si sine ve eue. Nec audiendi sunt illi q̄ dicūt obstetrices ibi fuisse ad obsequiū virginis. q꜡ Hiero. aduersus Heluidiū dicit. Nulla ibi obstetrix fuit, nulla muliercularū sedulitas intercessit: et mater ꝛ obstetrix fuit. Pannis inq̄t euā̄gelista inuoluit infantē ꝛ posuit in p̄sepio. Quinto mirabile fuit q̄ simul mr̄ ꝛ filia eisdē fuit, non eñ natura patit̄ q̄ aliq̄ sit mater sui genitoris. Iō tā̄q̄ admirabile dr̄ marie p̄ ꝓphetā in ps. Audi filia ꝛ vide ꝛc.

I Circa secundā partē thematis est dubiū quō christ⁹ sit p̄mogenit⁹ marie cū tñ post eū nullū aliū filiū genuerit. Pro q̄ nota. Heluidi⁹ heretic⁹ a q̄ heluidiani heretici dicūt̄. de q̄b⁹ hr̄ in. c. q̄dā aūt. xxiiij. q. iij. qui dicūt post natū xp̄m alios mariā filios peperisse de viro ioseph. Et argumētā sue p̄fidie p̄bāt ex illo Mat. j. vbi dic̄ euangelista. Et ioseph nō cognoscebat eam donec pepit filiū suū p̄mogenitū. ac si diceret q̄ licet mariā nō sit cognita a ioseph ante xp̄i natiuitatē tñ postea et alios filios genuit. Scd̄o arguūt etiā ex h̄ q̄ ibidē et hic Luc. ij. dr̄ p̄mogenitū. q꜡ primogenit⁹ non dr̄ nisi respectu alioꝝ filioꝝ secūdo genitorū. Tertio ex h̄ qd̄ Mat. xij. et Marc. iij. dr̄ q̄ xp̄s babuit frēs. igit̄ ꝛc. Sꝫ q꜡ illud ē hereticū ꝛ reprobatū p̄ ecclesiā in d. c. q̄dā. et ↄtra superi⁹ dicta. q꜡ maria sp̄ v̄go p̄mā̄sit ī partu ꝛ post p̄tū vt canit eccl'ia. Post p̄tū v̄go inuiolata p̄mansisti ꝛc. Et vt dicūt doc. q̄ Maria vouerit castitatē. et ioseph etiā vouerit ꝛ seruauerit p̄petuā castitatē. Itē p̄dicta heresis derogat ꝛ iniuriam facit dignitati gratitudini et scītati mr̄is xp̄i. q̄ ingratissima videret̄ si tā̄to filio ↄtenta nō fuisset. Et si v̄ginitatē q̄ in ea ↄseruata fuerat spōte p̄dere vellet p̄ carnis ↄcubitum. Itē derogat ꝛ iniuriā facit honestati ioseph viri sui. Esset eñ ei imputandū ad p̄sumptionē maximā se eam quā reuelā̄te angelo de spiritusancto deū cōcepisse cognouerat polluere attemptasset. et ideo sp̄ post partum virgo permansit. Ad argumenta dictorum hereticorum inimicoꝝ puritatis marie K Ad primū dicitur q̄ hec dictio donec aliquā̄do significat tēpus. determinatum quo transacto aliquid fit. vt cum dicitur. ille nō comedit heri donec transiret hora vndecima. id est expleta hora vndecima comedit et non ante. et sic nō accipitur hic donec. Alio modo accipitur donec pro semper siue eterno. vt in ps. Dixit dñs domino meo sede a dextris meis donec ponā ꝛc. qd̄ non est intelligendū q̄ ip̄i inimici eius ponerent̄ sub pedib⁹ christi tēpore iudicij ꝛ q̄ tūc dimittat sedere ad dexterā patris. ꝛ sic accipit̄ hic donec: cum dicit̄. Joseph nō cognoscebat eam. scꝫ cognitione carnalis copule, donec. i. semper. Et nō sp̄ valet tm̄ sicut nunq̄. q꜡ cū maria vouerat v̄ginitatē, ita exponit Hiero. et in pluribus locis sacre scripture est simil' modus loquendi. vt Gen. viij. vbi dicit̄. Coruus nō est reuersus donec siccarent̄ aq̄. nō q̄ postea reuerteret̄. Et ī ps. Oculi nr̄i ad

dn̄m deū nostrū donec misereat̃ nostri ꝛc.
Vide ad hoc glo.in.c.ioseph.de verb.sig.
Aliqui tñ intelligūt hoc de cognitione fa-
ciei dicētes ꝙ ex p̄n̄tia xp̄i ī vtero virginis
tanta erat claritas ī eius facie ꝙ ioseph ei⁹
faciē intueri nō poterat.et iō nō cognosce-
bat eā facie ad faciē donec peperit filiū.et
sic ex vtero virtus euacuaret̃.ꝛ sic donec ca
pitur ꝑmo mō. Similiter dicit̃ de clarita-
te faciei moisi.q꞉ nō poterāt filij israel in eū
tendere.vt hr̄.j.Cor.iij. L Ad secun-
dum dicit̃ vt hr̄ in dicto.c.ioseph.de ꝟbo.
sig.ꝙ ꝑmogenit⁹ dr̄ aliq̄s dupl'r.scꝫ ꝑuati
ue ꝛ positiue. Sicut suplatiuus ꝑmus et
q̄libet alius dupl'r exponit̃. Primo priua-
tiue aliq̄s dr̄ ꝑmogenitus q̄ primo nascit̃:
etiā si nullus eū sequat̃.ita cōmuniter acci
pitur in sacra scp̄tura.vt hic.et in lege vbi
p̄cipiebat̃ ꝙ ꝑmogenit⁹ deo offerret̃. Vñ
si aliq̄ mulier solum vnicum pariebat filiū
adhuc tāq̄ꝫ ꝑmogenit⁹ offerebat̃. Alio mō
dr̄ q̄s primogenit⁹ positiue ille quē fratres
sequunt̃ et q̄ ante oēs alios genit⁹ est. et sic
xp̄s ñ ē ꝑmogenit⁹ marie.q꞉ tūc maria ge-
nuisset alios.qđ est falsum. Ad tertiū dicē-
dum ꝙ in euāgelio frēs xp̄i noīant̃ cogna-
ti eius ꝛ cōsobrini eo ꝙ de eadē cognatiōe
sunt.vt geniti ex duab⁹ marijs sororib⁹ ma
rie virginis. Sicut Loth ꝛ Abraā dicunt̃
frēs. Gen.xiij. Nō sit iurgiū inter me et te:
frēs eñ sumus.cū Loth fuerit fili⁹ fratris
Abraam ꝛc.

In die natiuitatis domini de euan
gelio. Sermo XI.

n Atus est vobis

hodie saluator q̄ est xp̄s dn̄s ī ci-
uitate dauid ꝛc. Luc.ij. Angelus
sciens ꝙ hodie natus erat dei filius q̄ nos
ad statū salutis reduceret denunciauit hoc
hominib⁹ et testimoniū ꝓhibuit. M
Et nō solum angelus sed oēs fines terre.i.
omnes creature testimoniū ꝓhibuerūt be-
nedicte natiuitati xp̄i. Juxta illud ps̄.xc.
Viderunt oēs termini terre salutare dei
nostri. Oēs nāq̄ꝫ fines terre ꝛ oēs creature
in tres ꝑtes diuidunt̃. Jn creaturā q̄ nō vi
uit.et in creaturā q̄ viuit ꝛ nō habet rōnem
et in creaturā q̄ viuit et habet rationē. Pri
ma creatura benedicte natiuitati testimo-
nium ꝓhibuit.illa vicꝫ que mō suo cogno-
uit et venerabat̃. Primo eñ testificati sunt
ip̄m sol:luna ꝛ stelle. Nā hac die in oriente
tres soles apparuerūt q̄ statim in vnū con-
iuncti sunt ad designandū ꝙ tria.s.diuini-
tas.aīa.et caro ī xp̄o cōiuncta sunt. De stel
la patꝫ Mat.ij.q̄ magis apparuit in q̄ erat
quidā puer habens crucē in fronte q̄ voce
humana allocutus est magos in hac no-
cte dicēs vt in iudeā pergerēt ad regem iu-
deorū natum adorandū. Jtem testificata
sunt eius natiuitatē oīa elementa. Nam in
hac nocte obscuritas aeris in lucem quasi
diei cōuersa est. Et rome fons olei erupit q̄
fluxit vsq̄ꝫ in tyberim in signū ꝙ fons pie-
tatis ꝛ misericordie natus erat omnib⁹ gra
tiam ꝛ misericordiā largitur⁹. Templum
etiā pacis rome corruit.qđ cum romani cō-
struxissent in responsis demonū acceperūt
ꝙ tunc corrueret quādo virgo pareret. Et
hoc romani impossibile credētes posuerūt
titulū templū pacis in eternū. Jn hac aūt
nocte dictū templū corruit. Jtē hodie vi-
nee engaddi floruerūt et balsamū ꝓduxerūt
in signū ꝙ ille erat natus q̄ oīa debebat cō
seruare per virtutē liquoris sanguinis sui.
Sic creatura secūda testimoniū perhibu-
it.sicut patet in boue ꝛ asino inter q̄s chri-
stus natus ponebat̃ q̄ s̃m aliquos genufle
xerunt. Juxta illud Esa.j. Cognouit bos
possessorē suū ꝛ asin⁹ p̄sepe dn̄i sui. Contra
multos miseros xp̄ianos q̄ hodie xp̄o ge-
nua nō flectunt. Sic creatura tertia:sic pa
tet primo in pastorib⁹.scđo in Octauiano
imperatore q̄ sicut in cronica cōtinet̃ illo na-
tiuitatis die vidit celū apertū:et puellā in-
fantē in manib⁹ tenentē ꝛ audiuit vocē di-
centē. Hec ara filij dei est.in quo loco:id ē
palatio imperatoris in q̄ hec vidit ecclesia
cōstructa vocat̃ ara celi. Tertio idē ptꝫ ī te
stimonio symeōis ꝛ anne. Luc.ij. Quarto
idē ptꝫ ī certissimo testiōnio mr̄is dei: q̄ ve
rissime de oīb⁹ circūstātijs exponere potu-
it et hoc testimoniū ꝓhibet dicēs. Susce-
pit israel puerū suū ꝛc. Quinto idē ptꝫ in te
stimonio angeli q̄ mētiri nō pōt.qui dicit.
Natus est vobis hodie saluator ꝛc. Jn q̄-
bus verbis tria de xp̄o tangunt̃. Prīo ip̄i⁹
natiuitatis veritas.ibi.natus est hodie.se-
cūdo natiuitatis vtilitas fructuosa.ibi.vo
bis saluator.tertio infantis cōditio gene-
rosa.ibi.q̄ est christ⁹ dn̄s ꝛc. N Quā-

tum ad primū nota φ scriptura tres natiui tates xpi ꝯmemorat.scz eternā ex patre.car nalem ex matre.spiritualē in fideliū mente Scđm primā scz diuinā xps habet patrē sine matre. De q̄ ps. Dn̄s dixit ad me fili⁹ meus es tu ego hodie genui te.vbi ego di scretiue ponit.q̄si ego ꝛ nō alius. Scđm carnalē xps habet matrē sine p̄re. De qua Esa.vij.Ecce virgo cōcipiet ꝛ pariet filiū. Scđm spiritualē xps hꝫ patrē ꝛ matrē.de qua i euāgelio Mat.xij. Si q̄s fecerit vo luntatē patris mei ille meus pater soror et mater est. Has tres natiuitates sub tribus missis hodie representat ecclesia. ¶ Eterna natiuitas ꝑrsus ē occulta ita vt di cat ꝓpheta. Generationē eius q̄s enarrabit Ad quod designandū ꝑma missa cantat̄ i ꝓfunda nocte. Carnalis natiuitas ꝑtim ē occulta partim manifesta. Occulta q̄ntum ad modū.manifesta q̄ntum ad factum. Ad qđ designandū scđa missa cantat̄ i aurora. q̄ ꝑtim est lucida:partim obscura. Spūa lis natiuitas est manifesta xpo manifestā te q̄ dicit. Si q̄s diligit me sermonē meuꝫ seruabit ꝛc̄. Christus em̄ ꝑ affectū ꝯcipit: ꝑ effectū nascit̄. ꝑ ꝯsuetudinē facti nutrit̄. Ad qđ significādū tertia missa cantat̄ i die Timentib⁹ em̄ deū orit̄ sol iusticie.i.xpus lux q̄ iustificat Vl' tres misse vt notat glo. in ca.nocte sancta.de cōse.di.j.et in.c.cōsu luisti.de cele.mis.tres status hoīm rep̄sen tant quos dn̄s sua natiuitate a diabolica potestate liberauit. scz missa matutinalis statū hoīs ante legē q̄ tot⁹ fuit tenebrosus. Missa aurore statū hoīs sub lege q̄ habu it aliq̄d claritatis ꝓpter moralia p̄cepta .et aliq̄d obscuritatis ꝓpter p̄cepta cerimonia lia.q2 vt dr̄.j.Cor.x.Omnia in figura cō tingebāt illis. Missa vero tertia statū ho minis post xpi aduentū.i. gratie represen tat q̄ totus fuit clar⁹.nō est ergo fabulosuꝫ vel fictū christi natiuitas:sed fide omni di gna ꝛ veritate subnixa ꝛ auctoritate p̄cla ra.ij.Pe.j. Nō em̄ indoctas fabulas secu ti notā facim⁹ vobis dn̄i nr̄i iesu xpi virtu tem. Ad hāc ergo auctoritatē insinuandā circa angelū xpi natiuitatē nunciantē duo narrant̄.scz q2 cum magna luce.et cū mul titudine celestis militie apparuit dicentiū. Gloria in excelsis deo vt in euāgelio. Hec em̄ duo multū faciūt adveritatē dicti ange li autenticandā.scz q2 fuit in multitudine ꝛ lumine. Facit etiam ad veritatē cōfirman dam determinatio tp̄is.q2 dicit hodie id ē hac die. ¶ Nō intelligas de die arti ficiali q̄n sol est sup nostrum emisperiū.q2 xps natus est in media nocte. Juxta illud Sap.xviij. Dum mediū silentiū tenerent oīa ꝛc̄.sed intelligas de die naturali qui est xxiiij.horarū. Uel dicit hodie ꝓpter certitu dinē facti. Uel dicit hodie.q2 tūc nox erat illuminata vt meridies. Sic ergo habem⁹ tp̄s q̄n xps natus est.quia media nocte die dn̄ica.et in hieme sub augusto cesare.id est Octauiano.anno ip̄ius.xlij.q̄ cognomina tus est augustus.q2 valde auxit imperium romanū.q̄n a creatione mundi ſm Bedā fluxerūt anni.5199. Unde versus. Ante ie sum.cc.minus vno milia quinq3. Et tēpus fuit ꝯgruū natiuitati xpi ex quintupli cau sa. ¶ Primo q2 tp̄s fuit pacis maxi me ꝛ copie tp̄alis abundantie in toto orbe Vñ Hiero.dicit sup Esa. Ueteres reno uem⁹ historias et inueniem⁹ vsq3 ad.xxviij annū cesaris augusti in toto orbe terraruꝫ fuisse discordiā. orto aūt dn̄o oīa bella ces sauerūt. Conueniebat enim vt in illo tempo re nascerer̄ q̄ est pax nostra faciens vtraq3 vnum.ad Eph.iij. Ip̄e etiā venit cū ple nitudine gratiarū Joh.j. Plenus gratia. Sic em̄ erat ꝓphetatū ps.lxxj. Orietur in diebus eius iusticia et abundātia pacis.et Esa.ij. Nō leuabit gens cōtra gentē gla dium.ad Gal.iiij. At vbi venit plenitudo tp̄is. Scđo q2 illo tp̄e describit̄ orbis.ꝛ hꝫ cōuenit xpo. Vñ Greg. Quid ē φ nascitu ro dn̄o mūdus describit̄ nisi φ ap̄te demō strat̄ φ ille apparebit i carne q̄ electos suos ascriberet i eternitate. Tertio in tp̄e illo cen sus soluebat̄ cesari.hoc etiā ꝯuenit xpo.q̄ venerat nos de statu seruitutꝫ i statū liber tatis reducere.ꝛ iō sicut mortalitatē nostrā suscepit vt nos ad vitā reduceret.ita vt Be da dicit eo tp̄e dignatus ē nasci q̄ ꝓpt̄ oīm liberatiōnē ip̄e seruitio subderet̄. Quarto i illo tp̄e vnus p̄nceps dominabat̄ in mun do.quo tp̄e cōgruebat vt nasceret̄ q̄ vene rat suos ꝯgregare in vnū vt esset vnū oui le et vnus pastor.vt dicit̄ Joh.x. Quinto i illo tp̄e regnabat alienigena quo tp̄e nasci voluit vt impleretur ꝓphetia Jacob dicē tis Gen̄.xlix. Non auferetur sceptrum de

iuda et dux de femore eius donec veniat q̄
mittendus est scz messias. sic habemus cō-
gruitatē tpis. R Dixi etiā q̄ xp̄s nat⁹
est media nocte ad significandū q̄ ip̄e esset
lux vera q̄ illuminat oēm hoīem ꝛc. Jo. j.
Tūc impletū est illud Esa. ix. Popul⁹ gen
tium q̄ ambulabat in tenebris vidit lucem
magnā. Etiā ad designandū q̄ ip̄e esset q̄
educeret de limbo sedentes in tenebris et
vmbra mortis. S Natus est etiā in
hieme et sic tp̄e frigiditatis: ita q̄ p̄ frigidi-
tate vagiret. Vn̄ canit eccl'ia. Vagit īfans
inter arta positus p̄sepia. Jmmo p̄ frigidi-
tate ꝛ mēbrorū teneritate lachrymas plorā
do emisit. iuxta illud Sap. vij. Ego natus
accepi cōmunē aerē ꝛ p̄mā vocē similē oī-
bus emisi plorās. Ad significādū q̄ ip̄e ve
nerat frigidas hoīm mētes calefacere. Ju-
xta illud Luc. xij. Ignē veni mittere in ter-
rā: et q̄d volo nisi vt ardeat. Et cōgrue. nā
ignis charitatis quasi plene extinctus erat.
Juxta illud ps̄. Omnes declinauerunt si-
mul inutiles facti sunt nō est q̄ faciat bonū
nō ē vsq̄ ad vnū. scz xp̄m hodie natū. T
Preterea nat⁹ est die crescēte. qꝛ in solstitio
hyemali. ad significandū q̄ venit crescere
q̄tū ad sue potētie māifestationē corā deo
et hoībus. i. ad gloriā dei et vtilitatē hoīm.
Juxta illud Luc. ij. Jesus proficiebat sa-
pientia ꝛ etate et gratia apud deum ꝛ ho-
mines. Similiter ad significandum q̄ ad
quēcunq̄ veniret illi apportaret oīa bona
secū. Juxta illud Sap. vij. Venerūt mihi
oīa bona pariter cū illa. et loquit̄ ibi de sa-
piētia increata q̄ ē fili⁹ dei. Et cōgrue. Nā
an̄ ipius aduentū valde pauperes fuimus
nihil boni habētes. Juxta illud Thob. iiij.
Fili recordare qꝛ pauperē vitā gerim⁹ ꝛc.
Quantū ad scōm in q̄ tangit̄ natiuitatis xp̄i
vtilitas fructuosa cum dicit. Natus est vo
bis saluator. i. salutis dator. Nā ip̄e p̄ se di
xit Luc. ix. Filius hoīs nō venit homines
perdere sed saluare. Jdeo Zacha. ix. Exul-
ta satis filia syon: ecce rex tuus venit tibi iu
stus saluator et paup̄. Fuit em̄ hec natiui-
tas benedicta vtilissima ꝛ fructuosissima.
Nam in filij dei aduentu in carnē vt dicit
wilhelm⁹ in rōnali diuinorū humanū gen⁹
laborabat septuplici morbo. V Pro
quarū liberatione clamauerūt scti patres ī
limbo. ꝛ nūc facit ecclesia existēs in mūdo
in septem antiphonis ab o incipiētib⁹ de-
siderio magno clamās ab his liberari. Pri
mo eramus stulti et insipiētes. ideo indige
bamus doctore. ꝓpter peccatuz em̄ stulti et
insipiētes eramus. Juxta illud ps̄. Homo
cū in honore esset nō intellexit. Jdeo cla-
mat ecclesia p̄ doctore in p̄ma antiphona.
O sapietia ꝛc. Sed hodie natus est nobis
doctor veritatis. Joh. xviij. Jn hoc natus
sum ꝛ ad hoc veni in mundū vt testimoni
um p̄hibeā veritati. Hodie natus est ille q̄
est sapientia patris q̄ dixit Esa. xlviij. Ego
dn̄s docēs te vtilia. Nā ip̄e est doctor qui
reuelauit nobis patris sui archana. De q̄
Joh. xv. Omnia q̄ audiui a p̄re meo nota
feci vobis. Scd̄o per peccatū eram⁹ ven-
diti. De q̄ Esa. lij. Gratis venundati estis: qꝛ
p̄ vno pomo. Jdeo ecclesia in secūda anti-
phona clamauit p̄ redemptore. O adonai
ꝛc. Hunc clamorē deus pater audiuit et fi-
lium suum ī redemptorē misit. De q̄ ps̄. cx.
Redemptionē misit dn̄s populo suo. Nā
hodie venit de q̄ dicit ap̄l's ad Titū. ij. De
dit seip̄m p̄ nobis vt nos redimeret ab oī
iniquitate. Hodie impletū est illud Esa. xl.
Ecce dn̄s veniet ꝛ merces ei⁹ cū eo: ꝛ opus
illius corā illo. scz op⁹ redemptiōis. Sed
q̄d p̄desset si essem⁹ docti ꝛ redempti ꝛ ad-
huc post redemptionē detineremur capti-
ui. Sic tertio p̄ peccatū eram⁹ captiui. De
q̄ captiuitate habet̄ Treñ. j. Propter mul-
titudinē iniquitatū eius. s. ade. p̄uuli et po-
steri ducti sunt in captiuitatē. O q̄ misera-
bilis et diuturna captiuitas. qꝛ quinq̄ mi-
lia annorū ꝛ vltra durauit. Jdeo eccl'ia ī ter
tia antiphona. O radix ꝛc. clamauit p̄ libe
ratore. Sed hodie venit liberator. De quo
Esa. lxj. Misit me vt captiuis p̄dicarē in-
dulgentiā. Nā ip̄e dicit Joh. viij. Si fili⁹
vos liberauerit veri liberi eritis. Nā libe-
ratio humani generis fieri nō potuit nisi p̄
eū vt dicit Aug⁹. Nō liberaret hō nisi de⁹
fieret hō. Sz q̄d p̄desset captiuis si essent
redēpti ꝛ liberati si nōdū essent ab oī vincu
lo absoluti ꝛ libere q̄ vellēt ire nō possent.
Et sic quarto adhuc eram⁹ incarcerati et ī
tenebris clausi. Jdeo indigebamus edu-
ctore. pro quo in quarta antiphona. O cla
uis ꝛc. clamauit ecclesia. Sic hodie venit
vt eductor de carcere. De quo Apocal. j.
Ego habeo claues mortis et inferni. Nā

ipe est q per clauē crucis sue reserauit ꝛ ape
ruit aditum regni celestis. Esa. xxij. Dabo
clauem domus dauid sup humerū ei⁹. De
q Damasce. Crux christi ē clauis paradisi.
sed q diu sūt in carcere oculos habēt obte-
nebratos nec clare videre pñt. iō post abso
lutionē de carcere restat eos illuminari vt
videāt q ire debeāt. Sic qnto eram⁹ i car-
cere pcti excecati. iuxta illud Sap. ij. Exce
cauit eos malitia eoꝝ. et Sopho. j. c. Am
bulauerūt vt ceci qꝛ dño peccauerūt. Ideo
eccl'ia in qnta antiphona. O oriēs ꝛc. cla-
mauit ꝑ illuminatore. quē hodie de⁹ pater
vt lucē mūdi misit Joh. j. Erat lux vera q
ꝛc. Hodie impletū est illud dictū Zacharie
Luč. j. Uisitauit nos oriens ex alto. illumi
nare his q in tenebris ꝛ in vmbra mortis
ꝛc. Hodie vero venit illa lux de q Esa. xlij.
Dedi te i lucē gentiū vt aperires oculos ce
coꝝ. Ideo qlibet cec⁹ pctor hodie clama-
re debet cū ps. xij. Illumina oculos me-
os ne vnq̄ obdormiam in morte. Sed qd
ꝓdesset si essem⁹ docti ꝛ ab inimicis penit⁹
liberati ꝛ illuminati si nō essem⁹ ad regnū
ꝑducti. Sic sexto eram⁹ a patria exclusi.
iō in sexta antiphona. O rex gentiū ꝛc. ec-
clesia clamauit ꝑ inductore. Sic hodie ve-
nit introductor i terrā ꝓmissiōis q fluit la-
cte ꝛ melle. i. in qua est refectio humanita-
tis ꝛ diuinitatꝭ. qꝛ dic Aug⁹. sup Joh. De
us occultus fact⁹ est hō manifestus vt ho-
mines manifestos faceret deos. ideo fact⁹
est ꝑticeps nr̄e humanitatꝭ vt essem⁹ ꝑtici
pes sue diuinitatis i patria celesti xp̄i cohe
redes. sed qd ꝓdesset si deberem⁹ ad regnū
perduci ꝛ nō saluari ab omni morte. Sic
septimo eramus morti deputati. De q ps.
cvj. Appropinquauerūt vsq ad portas mor
tis. iō indigebam⁹ saluatore. ꝑ q clamauit
ecclesia in septima antiphona. O emanuel
ꝛc. Hūc clamorē hodie audiuit de⁹ pater ꝛ
misit saluatorē. de q thema. Natus est ꝛc.
Ipe est q dixit Luč. xix. Uenit fili⁹ hoīs q
rere ꝛ saluū facere qd ꝑierat. qꝛ dicit Aug.
sup Joh. Ut homines nascerent ex deo.
deus homo natus est. Factus est hō mor-
talis vt hoīes fierēt imortales. Hodie ve-
nit ille saluator de q Ansel. Nō est salus in
mūdo nisi quē pepit virgo. Quantū ad ter
tium in quo tangit infantis cōditio gene-
rosa: cū dicit. Qui est xp̄s dñs ꝛc. vbi gene
rositas istius pueri describit q ad tria. Pri
mo q ad humanitatis sue dignitatē cū dr.
xp̄s. X Attendit aūt dignitas hūani-
tatis xp̄i in trib⁹. Nā ipe fuit rex: sacerdos
et ꝓpheta. Hec em̄ tria hoīm genera olim
vngebant. et hec signant cū dr xp̄s. q inter
pretat vnctus. Fuit em̄ rex. j. ad Timo. j.
Ipe est rex regū et dñs dñantiū. Itē fuit
sacerdos. ps. Tu es sacerdos in eternum.
Itē fuit ꝓpheta. Lu. vij. Propheta magn⁹
surrexit i nobis. Uñ Damasce. tractās il-
lud Mat. xvj. Tu es xp̄s fili⁹ dei viui. di
cit. Hoc nomē xp̄s significat vnitatē ꝑso-
ne in duab⁹ naturis. et dignitatē regalē et
sacerdotalē. et grē plenitudinē ꝓpter vnctio
nis ꝓrogatiuā cui⁹ plenitudinis venit nos
facere ꝑticipes. Joh. j. De plenitudine ei⁹
oēs accepim⁹ gratiā ꝑ grā. gratiā noue le
gis ꝑfectā ꝑ grā veteris legis imperfectā.
Scđo generositas istius pueri describit q
ad diuinitatis sue maiestatē i eo q dr. dñs.
Esa. xxxiij. Dñs iudex nr̄. dñs legifer no-
ster. dñs rex nr̄ ipe veniet et saluabit nos.
Tertio describit q ad locū cū dr. in ciuita-
te dauid. i. bethleem. impleti sūt dies eius
vt pareret filiū ei⁹ ꝓmogenitū. y Cō-
ueniēti ergo loco nat⁹ ē scꝫ in bethleem. ꝛ h
ꝓpter tres rōnes. Primo qꝛ xp̄s fact⁹ ē ex se
mine dauid ꝑm carnē vt dr ad Ro. j. Cui
etiā facta fuerat repromissio special' de xp̄o
Et iō in bethleem de q natus est dauid na
sci voluit vt ex ipo loco natiuitatis repro-
missio ei facta impleta ostenderet. et h de-
signat euāgelista dicēs. eo q esset de domo
et familia dauid. Scđo iō. qꝛ vt dic Gre-
go. in Omel'. Bethleē dom⁹ panis interp
tat. ipe xp̄us est qui ait Joh. vj. Ego sum
panis viu⁹ q de celo descendi. Locus g in
quo deus nascitur domus panis ante vo-
catus est. quia futurū ꝑfecto erat vt ille ibi
per naturā carnis appareret qui electorum
mentes interna satietate reficeret. Tertio
quia sic erat ꝓphetatum Michee. v. Et tu
bethleem eufrata paruulus es in milibus
iuda: ex te em̄ ꝛc. Z Ceterū nō est pre
termittendum q in via natus est. et hoc q
druplici rōne. vt dicit Alber. magnus sup
Lucam. Primo vt se peregrinū in hoc mū
do ostenderet. Hiere. xliij. Sicut peregri-
nus futurus es ꝛc. Secundo vt se viā de-
monstraret. Jo. xiiij. Ego sum via veritas.

et vita.glo. Via qua itur: veritas q̃ pes di-
rigit: vita ad quã puenitur. Tertio vt mũ-
dum cõtemnere doceret. Apoc.xviij. Exi-
te de illa popule me⁹ et ne pticipes sitis de
lictoꝝ. Quarto vt semp patriã exẽplo suo
inquirere doceret. ad Heb.xj. Confitentes
qm̃ pegrini et hospites sunt sup terrã ꝛc.
ꝛ Aliter psequẽdo secundũ membrũ
in quo tangit saluatoris natiuitas fructuo
sa cũ dicit. Natus ẽ nobis saluator. Nota
ꝙ tres legimus in veteri testamento appel-
latos saluatores. scꝫ Joseph. Othoniel. et
Joachã. qꝛ saluabãt populũ ab oppressio-
nibus quibꝫ tũc tpis grauabant. ꝛ pfigura
bant hũc nostrũ saluatorẽ hodie nobis na
tum. qꝛ saluauit nos a malis qbꝫ eramus
inuoluti. Et hec mala erãt tria. Eram⁹ sub
pcti iugo seruiliter depressi. Nã pter pec-
catũ ptboplasti natura hũana redacta est ĩ
seruitutẽ pcti. Cõcipimur em̃ in pctõ ĩ vte-
ro et nascimur in pctõ ex vtero. Vñ pctm̃
originale seruiliter nos deprimit iugo du-
plici. scꝫ infectiõe culpe q̃ sumus filij ire. ꝛ
corruptione pene qua sumus serui cõcupi
scentie que dominat nobis et est pronitas
peccandi. Vñ ad Ro.xj. Fuistis aliquã-
do serui peccati: nũc aũt liberati a pctõ ser-
ui estis iusticie. Quia igit iste puer sub pec
cati iugo nõ tenebat. ideo cõpetebat ei vt
esset saluator Matth.j. Ipse saluũ faciet
populũ a peccatis eoꝝ. Et hoc est qđ orat
ecclesia in orõne diei hodierne. Cõcede q̃-
sumus omnipotẽs deus: vt nos vnigeniti
tui noua p carnem natiuitas liberet quos
sub pcti iugo vetusta seruitus tenet. Et q̃ꝫ-
tum ad hunc saluationis fructũ figuratus
est christus in Joseph. de quo legit Geñ.
xlj. ꝙ per suã sapiẽtiam saluauit populum
a morte famis. ideo pharao vertit nomen
eius ꝛ vocauit eũ lingua egyptiaca salua-
torẽ mũdi. Joseph interptat alimẽti appo-
sitor. et significat xp̃m saluatorẽ nostrũ: q̃ p
sapientiã suã patri coeternã apposuit nobis
alimenta gratie. cui⁹ carentia q̃si famis in-
edia moriebamur. Sicut enim Joseph re
collegerat triticum de terra egypti cui⁹ tan
ta erat abundantia ꝙ copia mensurã exce-
deret vt ibi dicitur. Sic christus thesau-
rum gratiarũ habuit apud se reconditũ et
nõ ad mensurã vt dr Joh.iij. Vñ ipe p ap
positionẽ grẽ in baptismo nos saluat a pec
cãto originali. licet autẽ pena pcti vicꝫ fo-
mes adhuc remaneat ĩ nobis ad exercitiũ
magna tñ in pte minuit virtute grẽ baptis-
malis. Eramus scđo hostiliter sub diabo-
li tirannide oppressi quã tirannidẽ exercuit
in hominẽ multiplicit. Aliqñ exteri⁹ vio-
lentiã in corpore inferẽdo. Aliqñ corpora
interi⁹ obsidẽdo. aliqñ hoiem in pctm̃ in-
ducendo seu manifeste sensus exteriores in
specie alicui⁹ creature visibilis decipiẽdo.
vt qñ apparet ĩ specie femine vel angeli ꝛc.
Siue occulte p impressionẽ imaginis ma
la suggerẽdo. siue p cõmotionẽ sanguinis
ad peccatũ accẽdendo. vt de his ꝛ similibꝫ
dicit Grego. Et vt ab ista tirannide libera-
remur expediebat nobis mitti talẽ saluato
rem q̃ potẽs esset cõtra eũ triũphare. Sed
ad hoc nullus erat inter creaturas tã fortꝫ
et potẽs sicut iste. Vanitati em̃ subiecta est
creatura. ad Ro.viij. Vñ peccabilis est tã
hõ q̃ꝫ angel⁹. et ideo oportuit hũc saluato-
rem nostrũ esse deũ q̃ posset expugnare ti-
rannũ. Et q̃ꝫtũ ad hũc saluationis fructuꝫ
pfiguratus est in Othoniel. de quo legitur
Judic.iij. ꝙ cum filij israel opprimerentur a
Rasathaim rege Mesopotamie: clamaue
runt ad dñm. q̃ suscitauit eis saluatorẽ. vi-
delicet Othoniel filium Cenem fratrẽ Ca
leph. fuitqꝫ in eo spũs dñi. Othoniel inter
pretat signũ dei. Et figurãt istũ puerũ ho-
die natũ q̃ est signũ dei. immo ipe deus est.
put p signa euidẽtia fuit hodie declaratũ.
Iste etiã Othoniel xp̃s accepto dei signo
vexillo vicꝫ sancte crucis pugnauit contra
Rasathaim: qui interpretat tenebrosa ini-
quitas. et significat diabolũ principẽ tene-
brarũ. q̃ tenebat nos tyrãnica subiugatiõe
oppressos ꝛ eũ potẽter deuicit. Tertio era-
mus in inferni voragine damnabiliter di-
mersi. vbi pter penã sensus est pena dãni. s.
carentia visionis dei. De q̃ voragine ĩ pso
na generis hũani pheta petijt saluari. ps.
Salua me ex ore leonis. Qđ vt fieret cõ-
gruum fuit saluatorẽ nostrũ talẽ eẽ q̃ iuste
nos eripe posset. qđ quidẽ deus potuisset
facere per potentiã absqꝫ sui incarnatione.
Sꝫ maluit hoc facere p iusticiã. vñ opor-
tuit saluatorẽ nostrũ eẽ hoiem. qꝛ vt dicit
Aug. Nisi homo esset q̃ diabolũ vinceret
nõ iuste sed violenter homo ei tolli videret
q̃ se illi spõte subiecit. sed si homo eũ vincit

iure manifesto hominē pdit: sed homo purus hoc non potuit q2 erat peccabilis, necesse ergo fuit saluatorē nostrū esse deū et hominē. Et q̄tū ad hūc saluatiōis fructū iste puer saluator prefiguratus est i Joachā. de quo dicit. iiij. Reg. xiij. q2 cū filij israel quasi redacti essent in puluerem a rege Syrie: dedit eis saluatorē Joachā regem q̄ liberauit israel de manu syrie. Syria interptat sublimis et significat illū qui dicebat. in celum cōscendam rc. Esa. xiiij. Ipse enī est rex sup omnes filios superbie Job. xl. Joachā iterptat dn̄i fortitudo et significat christū qui fortitudine diuina i natura humana deuicit diabolū et captiuas d̄ inferni voragie aīas liberauit. Unicuius fortitudinē admirās ppheta in psona eor q̄ fuerunt in limbo dicit. Quis ē iste rex glorie rc. Et sequit. Dn̄s fortis et potēs dn̄s in prelio rc.

In natiuitate dn̄i Sermo de euangelio et duodecimus.

Verbū caro factum est et habitauit in nobis

rc. Joh. j. Videm⁹ ad experiētiam tam in agentibus naturalibus q̄ in artificialibus habētibus intellectū et volūtatē: q̄ omnis causa diligit suum effectū. patet in agētib⁹ artificialibus quia omnis artifex diligit op⁹ suū: vt scriptor librū et pictor imaginē quā depinxit Patet etiā in agentib⁹ naturalibus. q2 pater diligit suum filiū quem generauit. viij ethicor. ca. xij. vbi dicit. Parētes diligūt filios eo q2 sunt aliq̄d ipsorum: quia de semine parentum filij pcreant. ideo filius ē quodāmodo ps patris ab eo sepata. modo christus fili⁹ dei p quē omnia facta sūt diligit omnes creaturas. iuxta illō Sap. xj. Misereris oīm dn̄e: diligis enī omnia et nihil odisti eorū q̄ fecisti. Singulariter tamen sup om̄ia maxie diligit hoiē. quia fuit finis oīm creaturarū vltimo a deo pduct⁹ vt dn̄aret creaturis. Sz hō per pctm̄ cecidit. de⁹ aūt ex dilectiōe maxima tanq̄ causa efficiēs cōpatiebatur homini tanq̄ suo effectui. et ideo factus fuit hō vt pditū reuocaret. in q̄ forma dedit nob vnā normam scz fidē catholicā p quam reformati vt effectus ad primariā efficientē causam eterne beatitudinis possim⁹ ptingere sine qua eandē beatitudinē obtinere nō possumus. vt in ca. Firmiter. de sum. tri. et fi. ca. vbi dr. Una est fidelium ecclia extra quā null⁹ oīno saluat. Et apl's. j. Cor. iij. Posuit fundamentū preter quod aliud ponere nemo potest q̄ est christus. id est fides christi. j. q. j. Cū paul⁹. ibi dicit. Ubi christus non est fundamentū ibi nullius boni opis erit supedificiū. Et de hac forma humanitatis in q̄ nos docuit fidem catholicam loquit thema cum dr. Verbum caro factū rc. A In q̄bus verbis duo tangunt. Primum natiuitas saluatoris miraculosa. q2 verbū caro factū est. Scdo p̄dicta natiuitas christi manifesta. q2 habitauit in nobis. Quātū ad primū nota q2 scriptura tres natiuitates christi cōmemorat de q̄bus etiā fit mentio in hoc euāgelio. scz eternā ex patre. tpalē ex matre. spūalez in fidelium mente. Scdz pmā scz eternaz christus habet patrē sine matre. De qua ps. Dn̄s dixit ad me fili⁹ meus es tu: ego hodie genui te. vbi ego discretiue ponitur q̄si di. ego et non ali⁹. Et de ista natiuitate tangit in principio euāgelij dum Johannes euāgelista dicit. In pncipio erat verbum. in principio. id est in ipso deo patre q̄ ab omnib⁹ psupponit pmū pncipiū esse In tali principio erat verbū. id ē dei fili⁹ quasi diceret. fili⁹ erat in patre patri scz coeternus: nō in maria cepit esse. sed in principio id ē in patre. q̄ est principiū sine pncipio. B Est enī duplex principium. scz principians et principiatū. et hoc ē tempus vel mūdus a quibus s'm naturā principiant omnia inferiora: q2 coopant vtutes celor in pductione ipsarum. et tamē a deo seipso principiāte. et de tali pncipio nō intelligit pncipiū euangelij. Aliud est pncipiū pncipians et nō principiatum. et tale pncipiū nihil pcedit. quia ipm est ab eterno a quo omnia principiant et deriuātur. de huiusmodi principio dicit hic. In pncipio scz pncipiante q̄ est ab eterno erat verbū. id est filius. C Erant enī q̄dā heretici vt notat. xxiiij. q. vlt. ca. q̄dā nestoriani a Nestorio dicti q̄ fuit eps cōstantinopolitan⁹: q̄ dixit in christo fore duas psonas: sicut i eo sūt due nature: et mariam solum matrē puri hoīs et nō dei. et sic xpm

ꝓter eius tpalem natiuitatē nec semꝑ esse
nec anͣ Mariā fuisse. ⁊ ista heresis fuit cō
dēnata in ꝯcilio Ephesino tpe theodosij
imꝑatoris ⁊ Celestini pape. Ad elidēduz
hūc errorem dixit euāgelista. In pncipio
erat verbum: qꝛ filiꝰ dei s͛m paternalē nati
uitatē nascit͛ eternaliter. Sicut enī splen-
dor q̇ gignit͛ ab igne atqꝫ effundit͛ coeuus
ē illi. ⁊ esset coeternꝰ si ignis esset eternus.
sic filiꝰ ē coeternꝰ patri ⁊ semꝑ gignit͛. Vn̄
magister in pmo dist. ix. allegādo Orige-
nē dicit. Saluator noster splēdor est clari
tatis. splēdor aūt nō simul nascit͛ ⁊ desinit
sed quotiēs ortū fuerit lumē ex q̇ splēdor
nascit͛: totiēs orit͛ ⁊ splēdor claritatꝫ. Sic
ergo saluator semꝑ nascit͛. De hac natiui-
tate dicit micheas Michee. v. Egressus
eiꝰ ab initio a diebꝫ eternitatis. Et ps̄. Ex
vtero ante luciferꝝ genui te. Hec enī gene
ratio est tā occulta ⁊ inexplicabilis ꝙ Hy
larius dicebat. Ego nescio qꝛ nō requiro
cōsolabor me qꝛ archangeli nescierūt. an-
geli nō itellexerūt. ꝓphete nō senserūt. aplī
nō p̄dicauerūt. Hāc etiā generatiōez Sa
lomon fatet͛ se ignorare Prouer. xxx. Tria
sūt difficilia mihi. ⁊ q̄rtum penitꝰ ignoro.
Viā aquile in celo. viā colubri suꝑ terrā.
viā nauis i medio marꝫ. ⁊ viā viri in ado
lescētia. id est christi generatiōez eternalē.

D De hac dicit ꝯsequēter euāgelista
Et verbū erat apud deum. Vbi excludit͛
error Sabellij qui fuit discipulus Noe-
ti vt habet͛ i dicto ca. Quidā. q̇ dixit ꝙ pa
ter ⁊ filiꝰ et spūssanctꝰ sit vna ꝑsona. ideo
ad destruēdū hūc errorē dicit ꝙ ꝟbū. id ē
filiꝰ erat apud deū. In q̇bꝫ verbis notat͛ i
ꝑsonis alietas. et in ista p̄positione apud
q̄ importat distinctiōez cōnotat͛ q̄dā socia
lis ꝯiūctio q̄ est patris ad filiuz ex mutuo
eorū amore id est spūsancto: q̇ s͛m beatum
Aug. lij. d̄ tri. ipos cōnectit.

E Sub
dit. Et deus erat ꝟbuz. vbi excludit͛ error
Arrianoꝝ: ab arrio alexādrino epo exortꝰ
q̇ dixit filium creaturā purā ⁊ minorē pa-
tre. Hec heresis ꝯdēnata est tpe theodosij
imꝑatoris ⁊ siluestri pape. Ad excludēdū
illū errorē dicit euāgelista. Et deꝰ erat ver
bum. id est filius ꝑ athanasiū in symbolo.
Ita deus pater deꝰ filiꝰ ⁊ deus spūssanctꝰ.
Hoc erat in pncipio apud deum. Symō
de cassia. hoc scꝫ verbuz: de q̇ locutus fue
rat: erat apud deū patrē a principio eterni
tatis. id ē anͣ secula ⁊ eternaliter. ita ꝙ pn-
cipiū ponit͛ hic ꝓ eternitate Eternitas bn̄
dr̄ principiū. qꝛ antecedit omīa tpa. Et ex
cluditur hic error Ebionitarū ⁊ Fontini
anorū q̇ dixerunt ꝙ xp̄s ex maria sūpsisset
exordium. ita ꝙ ꝑ ioseph ex maria nuptia
li coitu sit ꝓcreatus. q̇ error ꝯdemnatur
in dicto ca. q̇daz. xxiiij. q. vi. Oīa ꝑ ipm fa
cta sunt. Eccl. xviij. Qui viuit in eternum
creauit oīa secula. Et est sensus. ꝑ ipm scꝫ
verbū. id ē filiuz dei omnia facta sūt a deo
p̄re. Creature enī ꝓducunt͛ a deo sicut ar-
tificiata ꝑ artificē qꝛ ipe oīm est artifex cū
ipse sit agens ꝑ intellectū. Et notat hec p̄-
positio per: causam efficiētem ⁊ nō ammi
niculantē. aut instrumentū. Excludit͛ iteꝝ
error Arrianoꝝ q̇ dixerūt filiū dei eē q̇d-
dam lumē spūale creatū a deo. ꝑ qd̄ ꝟbuz
velut instrumentū deꝰ creaturas in esse ꝓ
duxit. Ad excludendū hunc errorē dicit ꝙ
ꝑ ipm tanqꝫ ꝑ causam efficientē oīa facta
sunt. ipe enī filiꝰ cū patre est actor oīm ⁊ si-
militer spūssanctus cum eisdē: qꝛ indiuisa
sunt oꝑa trinitatis ad extra. vt dicit Augꝰ
⁊ Symō de cassia. Oīa ꝑ ipm facta sunt.
vt nec pater nec spūssanctus excludātur.

F Etiā h̄ excludit͛ error Valentinia
ni q̇ dixit ꝙ filius nō creauit mūdū. sed p̄-
stitit causam cōditori. Et sine ipso factum
est nihil. id est si aliqd̄ factuz debet esse ali
q̇d tūc vtiqꝫ suū esse habet ab esse diuino.
Et excludit͛ h̄ error manicheorū q̇ posue-
runt duo principia. vnuz bonorū qd̄ dice
bāt ꝓduci a deo lucis. ⁊ aliud malorū qd̄
dicebāt a deo tenebrarū. Hec de et͛na xp̄i
generatiōe siue natiuitate. Scd̄a natiui
tas xp̄i dicit͛ tpalis: qn̄ de matre tpaliter
sine patre in salutē oīm natꝰ est ⁊ vt hoīez
redimeret ⁊ ei viā vite mōstraret. ⁊ de hac
loquit͛ thema. Verbū caro factū ē. Hanc
natiuitatez hodie sancta mater eccl̄ia cele
brat tanqꝫ mirabilē.

G Fuit aūt nati
uitas ista tpalis saluatoris. ⁊ est miraculo
sa ex triplici differētia scꝫ ex ꝑte matris. ex
ꝑte ꝓlis. ⁊ ex ꝑte generis hūani. Primo ex
parte matrꝫ fuit miraculosa q̄druppliciter.
Primo qꝛ ꝟgo ꝯcepit sine corruptōe Se
cūdo qꝛ ꝯcepit sine viri seminis cōmixtio
ne. Tertio sine libidine. sꝫ cū mentis maxi
ma delectatione. Quarto qꝛ peperit sine

dolore τ cū maximo gaudio. Primo val de fuit miraculosa. qr virgo concepit τ pe perit manens virgo. H Fuit enī bea ta virgo ꝑpetua īmaculata quinqȝ modis scȝ ante cōceptū. in cōceptu. in partu. post partum. in voto siue ꝑvotum. Primo fuit virgo ante ꝯceptū. qr ꝑ sanctificationē in vtero ꝯsecuta est ab omni peccato ꝓserua tionē. Nā beata ꝟgo que fuit a deo electa ī matrē. ampliorē sanctificatiōis obtinuit grām ꝙ Johānes baptista τ Hieremias quia ꝓstitū est ei vt de cetero non peccaret nec mortaliter nec venialiter. ideo añ cōce ptum nō amisit suā virginitatē. Scdo fu it virgo in ꝯceptu Esa. vij. Ecce virgo cō cipiet. Et tertio in partu. qr ꝓpheta nō so lū dixit. Ecce virgo cōcipiet sed addidit. τ pariet filiuȝ. qr sicut conceptus saluatoris ex virgine non fuit ex natura sed ex gratia. sic etiam partus. Vñ in quodaȝ sermone Ephesini ꝯcilij dicit. Natura post partū nescit ꝟginitatē. grā ꝟo τ parientem ostē dit τ matrem fecit τ virginitati nō nocuit Fuit igit mater christi virgo in partu. nō quidem ꝺm cursum nature. sed ꝺm infini tatē diuine potētie. Et ꝺ hoc potest habe ri exēplū aliqđ in creaturis. Videmꝰ enī ꝙ flos a radice orit sine radicis corruptiōe et splēdor a luce vel sole sine solis vel lucis corruptiōe vel lesione. Et siłiter verbuȝ a corde vł mente oritur absqȝ mentis corru ptione. Cum ergo christus sit flos a radi ce paterna ꝓcedens τ splēdor lucis eterne τ dei patris verbū cōueniēs fuit ꝙ sine ma tris corruptiōe ꝯciperet τ nasceret. Quar to ꝑmansit virgo post partū. Ezech. xliiij dicit sub figura sic. Porta hec clausa erit τ nō aperiet τ vir nō trāsibit ꝑ eam. qr dñs israel ingressus est per eam. Ubi Augꝰ in omel. dicit. Quid ē porta ī domo dñi sem per clausa nisi ꝙ maria erit semꝑ intacta. Et qđ ē ꝙ vir nō trāsibit ꝑ eam nisi ꝙ Jo seph nō cognoscet eam. I Fuit error Heluidij q ꝓsūpsit dicere matrē xp̄i a Jo seph esse cognitā τ alios filios genuisse. sȝ h reprobat in dicto ca. qđaȝ. qr derogat et iniuriā facit dignitati. gratitudini τ sancti tati matris christi: q ingratissima videret si tāto filio ꝯtēta nō esset. τ si virginitateȝ q in ea conseruata fuerat sponte ꝑdere vel let ꝑ carnis cōcubitū. Item derogat τ in iuriam facit honestati Joseph viri sui. esset enī ei imputandū ad ꝓsumptiōeȝ maximā si eam quā reuelante angelo de spūsancto deum cōcepisse cognouerat polluere attē tasset. τ ideo semꝑ virgo post partū māsit. Quinto mater dei fuit virgo ꝑ votū. nam ipa virginitatē deo vouit. vt ꝓbat Augꝰ. in li. de sancta virginitate. Et habet. xxvij q. ij. §. cuȝ ergo. vbi dicit. Annūciante an gelo maria respōdit. quō fiet istud qm̄ vi rū nō cognosco. qđ ꝑfecto nō diceret nisi se virginē ante vouisset. Tertio natiuitas christi ex parte matris fuit mirabilis. quia ꝯcepit sine viri seminis cōmixtione. qr de spūsancto concepit. non enī genuit virgo ex humano semine sȝ mystico spiramīe vt canit eccła. Et ex hoc sequit tertiū. videli cet ꝙ ꝯcepit sine carnali libidine. sed cum mentis maxia delectatiōe. qr de spūsācto Nā spūsanctꝰ de castissimis τ purissimis sanguinibꝰ virginis accepit τ inde corpus illud formauit. K Et sic q̄rtū moduȝ mirabilē faciēdi hominē deus ostendit. Nam sicut dicit Ans. Deꝰ potest quattu or modis hoīeȝ facere. scȝ sine viro τ femi na. sicut fecit Adā de humo. Sine femia τ de viro. sicut fecit Euā. De viro τ femia sicut cōmunis ꝓbat vsus. De virgine sine viro. sicut hodie mirabilit factuȝ ē. Quar to ex parte matris natiuitas christi est mi rabilis. qr peperit sine dolore. τ cū maxio gaudio. Sic dictuȝ fuit ꝑme matri Eue ī ꝑsona oīm matrū in maledictionē τ trans gressionē dñici mādati. In dolore paries filios tuos. Geñ. iij. Sed ab ista maledi ctione fuit preseruata ꝟgo maria. peperit enī vt canit eccła. Nesciēs ꝟgo virū pepe rit sine dolore saluatorem seculoꝝ. Sicut enī xp̄s corpus suuȝ resuscitatus traxit de sepulchro ipso remanēte clauso et signato sigillo. sic exiuit nascēdus ꝺ vtero ꝟginis saluo signaculo virginali. vñ nullum do lorem sensit sȝ maximū gaudiū. Esa. xxxv. de ea dicit. Exultabit solitudo idē virgo nō cōiuncta viro. germinās germiabit le tabūda τ laudās. idē pariet. Sicut germi nat terra vel arbor absqȝ aptione: ita bea ta virgo sine violatiōe cuȝ magna leticia. L Secundo hec natiuitas tꝑalis fu it mirabilis ex parte ꝓlis. qr subitanea et in instanti tā in vtero ꝙ extra vterum no

ſtra aũt natiuitas ſiue ꝯceptio eſt ſucceſſi
ua. Ratio. qꝛ cõceptio chriſti facta eſt vir
tute diuina. virtus aũt diuina cũ ſit infini
ta effectũ ſuum ſubito ⁊ in inſtanti põt ꝓ
ducere. Unde hec q̃ttuoꝛ in ꝯceptiõe coꝛ
poris chriſti in codez inſtanti miraculoſe
facta fuerunt. Sanguinis puriſſimi bea
te marie in carnem et alias partes coꝛꝑis
chriſti ꝯuerſio. Coꝛꝑis cõcepti oꝛganiza
tio. Coꝛpoꝛis oꝛganizati ꝑfecta animatio
Et coꝛꝑis animati in vnitatez diuine ꝑſo
ne aſſumptio. In nobis aũt ꝓpter ꝟtutem
factam ⁊ defectum agẽtis ⁊ ꝓpter indiſpoſi
tionem patientis hec ſucceſſiue ꝯtingunt
ita ꝙ maris ꝯceptio non ꝑficitur niſi vſq̄
ad q̃dragesimũ diem. ⁊ femine vſq̄ ad no
nagesimũ. vt dicit phũs in. ix. de aĩalibꝫ.
In chriſti aũt cõceptiõe materia quã vir
go miniſtrauit ſtatim foꝛmã ⁊ figuram hu
mani coꝛꝑis accepit. ⁊ tunc aĩa et coꝛpꝰ in
vnitatẽ diuine ꝑſone aſſumpta ẽ. Itẽ fuit
ſecundo mirabilis. quia pꝛo eodez inſtan
ti coꝛpus conceptũ habuit plenum vſum
liberi arbitrij ⁊ rationẽ rectã cũ plena ⁊ ꝑ
fecta deificatione ⁊ oĩm donoꝝ virtutum
cariſmatũ ſpũaliũ ⁊ bonoꝝ repletione. vt
tradunt doctoꝛes in tertio diſ. iij. Itez fu
it tertio mirabilis. qꝛ ꝓ eodem inſtanti fu
it ꝑſonalis vnio humanitatis ad ꝑſonam
verbi. hoc eſt illud nouũ ⁊ ſtupẽdũ mira
culum quod a ſeculo non eſt auditum. De
quo Hieremie. xxxj. Nouũ faciet dñs ſu
per terrã. mulier circũdabit virũ ⁊c. qꝛ tũc
ꝓ eodẽ inſtãti verbũ caro factũ eſt. Itẽ q̃r
tũ miraculũ eſt ꝙ in alijs cõceptionibꝫ na
turalibꝫ ꝓles nõ eſt alterius nature cũ ma
tre. In hac mirabili cõceptiõe ꝓles nõ eſt
tm̃ eiuſdẽ nature cũ matre. ſed etiã alteriꝰ
nature ſcz diuine cũ patre. qꝛ beata virgo
nõ ſolum hoĩem ſed hoĩem ⁊ deũ cõcepit
⁊ ꝓpter hoc cõceptio chriſti eſt miraculum
oĩm miraculoꝝ. Item quintũ miraculũ
in hac cõceptione. mater eſt poſterioꝛ ꝓle
Et ſic impletũ ẽ verbum ſapientis Eccĩ.
xxiiij. Qui creauit me req̃euit ĩ tabernacu
lo meo. In alijs ꝯceptiõibꝫ naturalibus
mater nõ eſt poſterioꝛ ſed pꝛioꝛ ꝓle. Certe
valde mirabile ẽ ꝙ deꝰ q̃ eſt ĩmutabilis ⁊
apud quẽ non eſt tranſmutatio nec viciſ
ſitudinis obumbꝛatio fiat caro. Item mi
rabile eſt cũ filius ſit idez cũ patre. Iuxta
illud Ioh. x. Ego ⁊ pater vnũ ſumus. ꝙ
filius factus ſit caro ⁊ nõ pater. Sz dicẽ
dum eſt ad pꝛimũ ꝙ verbum caro factum
eſt nulla mutatiõe facta in ꝟbo. ⁊ ideo iſta
factio ſiue vnio aſſimilat̃ vnioni que eſt ꝑ
inſertionẽ ſiue inciſſionem vt dicit ſanctus
Tho. in tali aũt vnione vnũ nõ eſt alterũ
neq̄ vnũ eſt in altero. ſed vnũ fit de ypo
ſtaſi alteriꝰ. non trahit ſecũ naturã eius. et
ꝓpter hoc eſſentialiter ꝑ̃dicat̃ de ipſo. ver
bi gratia. qñ pirus inſerit̃ pomo fit vnũ
ſuppoſitũ cõmune ſcz vna arboꝛ ⁊ natura
pomi nõ eſt natura piri neq̄ econuerſo. ſi
militer natura piri nõ eſt natura pomi ne
q̄ ecõuerſo. ſz tamẽ vterq̄ fructꝰ ẽ de eſſe
arboꝛis. ⁊ hoc ꝓpter vnionem. quod patet
quia hec eſt vera. iſta arboꝛ ẽ pirus. et hec
eſt vera. hec eadez arboꝛ eſt pomus. Sic
a ſimili vnio diuine nature ⁊ hũane ĩ chri
ſto habet hec tria inſertionis vnioni ſimi
lia. eo ꝙ natura diuina nõ eſt hũana neq̄
ecõuerſo. ſimiliter natura diuina nõ eſt in
humana neq̄ ecõuerſo. ſed natura diuina
⁊ humana ſunt illud ſuppoſitũ cõmune ĩ
vtraq̄ natura ſubſiſtens. ita ꝙ hec eſt ve
ra chriſto demõſtrato. hec ꝑſona eſt deus
⁊ hec eſt vera. hec eadem ꝑſona eſt homo.
Nã vnio diuine nature ⁊ hũane in chriſti
ꝑſona facit chriſtum eſſe deũ ⁊ hoĩem. ⁊ ſi
cut in tali inſertione nulla mutatio fit ĩ ar
boꝛe ſed ſolũ in ramo q̃ inſerit̃. ita in vni
one verbi ad carnem nulla mutatio facta
eſt in ꝟbo ſed ſolũ in hũana natura q̃ in
ſerta eſt verbo. ⁊ ſic ſolutum ẽ pꝛimũ. Ad
ſecũdum. licz pater et filius ſint vnum in
eſſentia. tñ differunt in ꝑſonis. qꝛ alia ẽ ꝑ
ſona patris. alia filij ⁊c. Jdõ perſona filij
aſſumpſit carnẽ. qꝛ ad ꝑſonam filij dum
taxat terminata eſt vnio ꝑ̃dicta. ⁊ nõ ad ꝑ
ſonã patris vel ſpũſſancti. Et ponit Bona
uẽtura in tertio exemplũ de tribꝰ puellis
vnã ex eis tunicã induẽtibus. Tertio na
tiuitas xp̃i tꝑalis fuit miracl'oſa ex parte
generis humani. qꝛ deus ꝑ̃termiſſa nobi
li ⁊ ſublimi natura ſcz angelica: q̃ per pec
catum erat coꝛrupta aſſumpſit naturã in
fimam ac infirmã videlicet humanaz na
turã. ℳ Sed quare deus nõ aſſum
pſit angelicam naturam. in eadem ⁊ ange
los lapſos ⁊ humanam naturam redimẽ
do. Solutio. Deus nõ aſſumpſit angeli

cam naturā p redemptione angelice natu re sicut assumpsit humanā p redēptiōe ho minis. Primo q2 angelus peccauit nullo suggerēte. et sic ex apphēsione et conditiōe electionis angelice nature pctm̄ ei9 erat ir remissibile. homo aūt peccauit ex suggesti one aliquo impellente. Item scdo oēs an geli mali simul actu peccauerūt. nō autez oēs hoīes. sz vn9 peccauit actu et alij ī vir tute. et ideo iustum fuit angelos malos fi nalem damnationē ꝯsequi. nō autē hoīes q̄ ꝓprio arbitrio non peccauerūt. Item ter tio tota hūana natura erat lapsa in primo homīe. angelis aūt q̄busdā peccātibꝫ mā serunt alij integri. et sic magis decuit natu ram humanā que tota corruerat in natu ra assumpta p diuinam miscōiaz repari q̄z naturā angelicā q̄ nō tota corruerat. Ter tia natiuitas christi dicitur spūalis que fit in mente cuiuslibet iusti. De hac fit mētio in euāgelio ibi. Erat lux vera q̄ etc. Nam fm magistrū in primo dis. xv. filius dei vi sibiliter visus est. sed freqūēter mittit̄ a pa tre inuisibiliter in aīas iustorū vt pcipiat̄ et cognoscat̄. pcipitur et cognoscit̄ p inspi rationē boni affectus. q̄tienscunq3 eni bo num affectum concipimus et ad effectū p ducimus. totiēs filiū dei cōcipimus et ge neramus. Vñ. Leo papa dicit. Deus per affectū cōcipit̄. p effectum nascitur. p pfe ctum nutrit̄. et tribulationibus roborat̄ et pficitur in pfectam etatē plenitudinis xp̄i Videns naq3 pius pater cui cura semper est de filijs natiuitatē tpalem q̄ misit filiuz suum in carnē visibiliter et in amarissimaz mortē in multis pctōribꝫ euacuari. et q2 ad huc sit loc9 beatitudinis: nō cessat. sz quo tidie et frequēter inuisibiliter mittit dei fili um et spiritūsanctū vt viaz vite eterne ma nifesti9 mōstrent et inspirent. et aīam capti uam ī pctis ad deū reducant. Hi eni alte clamāt illud Cañ. vj. Reuertere reuertere sunamitis reuertere vt intueamur te. Sz heu multi vt herodius saturatus carne ad vocem clamātis et reuocātis nō redeūt. sz in delectatiōibꝫ carnis et peccatis psistunt Sicut legit̄ d coruo Heñ. viij. Qui egres sus de arca posuit se sup cadauera et nō re uertebat̄. Sic aīa peccatrix ponēs se p de sideriū sup delectationes carnis. vocem fi lij dei et spūssancti nō exaudit. nec curat ī arcam celi vnde exiuit regredi. Sed bea ta anima q̄ nō fuerit infecta prauis opibꝫ huius mūdi. ista libere ad deū volat. Et si cut columba in arcam ramū oliue. id est ef fectū miscōie et gratie in signū pacis et feli citatis eterne portat. Scdm hāc natiuita tem christus habet patrem et matrem. De qua ī euāgelio Matth. xij. Si q̄s fecerit volūtatē patris mei ille meus pater soror et mater. ¶ Has tres natiuitates sub tribꝫ missis hodie repsentat ecclesia. Eter na natiuitas prorsus ē occulta. ita q2 de ea dicit Esa. liij. Generationez ei9 q̄s enarra bit. Ad qd̄ signandū pma missa canit̄ ī p funda nocte. Carnalis siue tpalis natiui tas partim est occulta. partim est manife sta. occulta q̄tū ad modū. manifesta q̄tuz ad factū. Ad qd̄ significādum secūda mis sa cantat̄ in aurora que est partim lucida. partim obscura. Spiritualis ē manifesta xp̄o manifestāte Joh. xiiij. Si quis dili git me: sermonē meū suabit etc. ideo tertia missa canit̄ clara die. Alias repsentatiōes illarū triū missarū notat glosa ī ca. nocte sā cta. de ꝯsecra. dist. j. Et in ca. Consuluisti. de cele. mis. quas vide ibidem etc. ¶ Quātum ad secūdū nota q2 natiuitas xp̄i est manifesta q2 habitauit in nobis. id est in nostra natura. Habitauit autē in natu ra nostra et eam assumpsit ꝓpter tria. sc3 vt nos redimeret. nos exaltaret. et vt nos bea tificaret. Primo vt nos redimeret. Preci pua eni ratio incarnatiōis christi est vt ge nus humanū redimeret et repararet. Lu. xix. Venit filius hoīs q̄rere et saluū facere qd̄ perierat. Et ad Gal. iiij. At vbi venit ple nitudo tpis etc. ibi. vt eos q̄ sub lege erant redimeret. Et Aug9. in omel. huius diei dicit Natalis dñi dies ea de causa a patri bus votiue solēnitatis institutus est. q2 in eo christus p redēptione mundi nasci cor poraliter voluit. Peccauit hō et factus est reus. natus est homo de9 vt liberaret̄ re9. Erat eni genus humanū p culpam capti uum sub potestate diaboli cui obediuerat et eius suasionē pcepta dñi ꝓposuerat. Vo lens ergo deus hominem ex ptāte diabo li liberare humiliauit se et factus ē homo et obediens pro nobis vsq3 ad mortem p quaz nos a ptāte diaboli liberauit. Ideo canit hodie ecclesia. Frates nūc oēs red

De sācto stephano prothomartyre

damus dño deo ⁊c. Secūdo ideo vt nos
id est nostram naturā scȝ humanaȝ exalta
ret. humana enī natura ex vnione diuini-
tatis in ꝑsona christi est multū nobilitata
et exaltata. In cuius signū angelus añ in
carnationē multotiēs voluit ⁊ permisit se
ab hoīe venerari ⁊ adorari. post incarna-
tionē ꝟo filij dei nō. Vñ qñ Johēs euan
gelista angelū voluit adorare ꝓhibuit eū
dicēs. Uide ne feceris: conseruus enī tuus
sū ⁊ tuoꝝ fratrū. Apoc. vlt. Vñ Greg⁹ in
omel. Erāt appropinq̄ntes ⁊c. Timet an
gelus ab homine adorari qñ humanā na
turam videt in deo sic sublimataȝ vt fieret
vna ꝑsona. ⁊ ideo ꝯsiderātes ꝑ incarnati-
onē filij dei humanā naturā intantū nobi
litatā ⁊ exaltatā instruimur vt eam diligē
ter ꝯseruemus ne eam inquinemus et ma
culem⁹ peccando. Unde Leo papa in ser
mone huius diei. Agnosce o christiane di
gnitatē tuam ⁊ diuine cōsors fact⁹ nature
noli in veterē vilitatē degeneri ꝯuersatōe
redire. memento cui⁹ capitis ⁊ cui⁹ corꝑis
sis mēbrū. Tertio idō vt nos beatificaret
j. ad Timot. j. Christus venit in hūc mun
dū pctōres saluos facere. nā ꝑ incarnatio
nē xp̄i collata est homini plena participa
tio diuinitatis que vere est hoīs beatitudo
⁊ finis hūane nature. Vñ Aug⁹ in q̄dam
sermone de natiuitate dñi sic ait. Fact⁹ est
deus homo vt hō fieret de⁹. Uide de hoc
latius sanctū Tho. tertia ꝑte sū. q. j. ar. ij.
Hic circa thema cadit dubiuȝ an ipm sit
veꝝ. Distingue de ꝑticipio factus qȝ pōt
referri ad tria. Ad extremorū cōpositionē
⁊ sic est vera. qꝛ valet tantū. factū ē q̄ ver-
bum sit caro ⁊ ecōuerso. factū ē q̄ caro sit
verbum. i. q̄ deus sit homo. Scḋo pōt re
ferri ad extremam cōpositionem. puta ad
subiectum ⁊ p̄dicatum. ⁊ tunc vtraq̄ ē fal
sa. quia neq̄ deus factus ē neq̄ ille homo
christo demōstrato factus est. Tertio po-
test referri ad vnum extremum in compa
tione ad aliud puta ad subiectum in cōpa
tione ad predicatū. id est determinare co-
pulam. iterū vtraq̄ est vera. verbū factuȝ
est caro ⁊ caro factū est ꝟbū. qꝛ de⁹ factus
est homo. nā factus solum ponit mutatio
nem ex parte humane nature ⁊c.

De sācto Stephano ꝓthomartyre.
Sermo. XIIII

Stephanus ple
nus grā ⁊ fortitudine faciebat ꝓ
digia ⁊ signa magna in populo
⁊c. Act. vj. A Sicut ex dictis sācto
rum colligit. rationalis spūs trib⁹ virib⁹ si
ue potētijs adornat. vna rationali. altera
ꝯcupiscibili. tertia ꝟo irascibili. Per p̄mā
verū cognoscit. ꝑ secundā bonū eligit. sed
ꝑ tertiaȝ malū respuit. Ad cognitiōeȝ aūt
veri idiget rōnalis aīa habitu cognitiuo.
Ad amorē boni indiget habitu affectiuo.
sȝ ad declinatiōeȝ mali indiget habitu for
tificatiuo. Necesse igit est ad cognoscēdū
verū vt habeat fidei aut sciētie donū. Ad
diligendū bonū habeat grē incētiuū. ⁊ ad
vitandū malū habeat fortitudis fulcimē-
tū. Ex his habem⁹ q̄ ꝑfect⁹ fuit hic beat⁹
ꝓthomartyr stephanus cui ad ꝑfectioneȝ
vite nihil oīno defecit. Nā fuit plen⁹ fide
vt cognosceret summū verū. Fuit plenus
dono grē vt diligeret summū bonum. fuit
etiā plen⁹ fortitudīe vt respueret oīe ma
lum. put ꝯtinet in verbis thematis. Ste
phanus plenus grā ⁊c. B In quib⁹
verbis tria principalia priuilegia siue do
na beati stephani tāgunt. Primuȝ dr gra-
tie. ibi. Stephan⁹ plenus grā. Scḋm vi-
ctorie. ibi. ⁊ fortitudine. Tertiuȝ glorie. ibi
faciebat ꝓdigia ⁊c. Primū p̄uilegiuȝ siue
donū dicit gratie. qꝛ fuit plenus grā. nam
cum tria sint pctā prima ad que cetera re-
ducūt. videlicet suꝑbia. auaricia. luxuria.
De q̄b⁹ dicit. j. Joh. ij. Omne qȝ ē in mū
do aut est ꝯcupiscentia carnis. aut ꝯcupi
scentia oculoꝝ. aut suꝑbia vite. necessariū
est vnicuiq̄ laborare vt ab his nō supet.
q̄nimo vincēdo ꝯtrarias sequat virtutes
quod esse nullo mō potest sine grā. vt do-
cet Aug⁹ in li. de correptiōe ⁊ grā. Et i li-
bro de p̄destinatiōe sanctoꝝ. ⁊ in enchyri
dion. De⁹ aūt bñdictus vnicuiq̄ laborare
volēti ⁊ facere qȝ in se est hāc grāȝ largit
libere adeo vt nullus nisi de ꝓpria negligē
tia ⁊ sua mala volūtate ꝯq̄ri pōt. nā deus
adeo liberalis est ad grām boni ꝯferēdā.
q̄ bonā voluntatē hoīs sua grā p̄uenit.
ideo dicit Aug⁹ q̄ gratia liberū arbitriuȝ
p̄uenit vt homo bonum velit. Berñ. Grā
liberū arbitriū excitat cuȝ in eo semiat bo
num cogitatū. sanat cū mundat affectum

roborāt vt ꝑducat ad actum. et ꝯseruat ne
cōsentiat ad prauum factum. Quod clare
ꝑcipimus in beato stephano christi ꝓtho
martyre. qꝛ gratia diuiā supauit ꝑfata pec
cata. ⁊ ꝑ tres virtutes quas a deo gratio-
se obtinuit ꝑdictꝫ peccatis ꝯtrarias se ab
eis custodiuit. ¶ Sūt autē tres ꝟtu
tes solēnes. Prima est virtus humilitatꝫ
ꝯtraria supbie. Scđa virtus paupertatis
ꝯtraria auaricie. Tertia ē virtus castitatꝫ
ꝯtraria luxurie. Prima virtus quam obti
nuit beatus stephanus dicit̃ humilitatis
in honore sibi ab eccl'ia exhibito. vt enim
habet̃ Actꝫ. vj. ipe nō fuit vltim⁹ ꝫ archi-
diaconus. imo ꝑmus ex septē diaconib⁹
ab aplis ordinatis in ministerio. Cuꝫ eni
esset maxima multitudo credentiū q̄ indi
ēs crescebat. duodecim apl'i decreuerunt
eligere septē q̇ possent ꝑesse ministrationi
tꝑali vt ipi possent liberi⁹ vacare ꝑdicati-
oni diuini verbi. Et elegerūt stephanum.
ꝑhilippū. ⁊ alios q̇nqꝫ. in q̄ honore nulla
elatione stephanus intumuit. sed in cūctꝫ
se humilē exhibuit. qꝛ feminis viduis ser
uiuit. q̇bus erat prefectus q̄uis archidia
conus esset. Secunda virtus dicit̃ paup-
tatis. Nam de eo dicit̃ Actꝫ. vj. Elegerūt
apl'i stephanū diaconuꝫ virū plenū spiri-
tusancto ⁊ fide. Vñ Aug⁹ ait. Qui ꝺ deo
veram fidem habent nō cupiūt in his mi
serijs diuites fieri. Tertia dicit̃ castitatis.
Nam de eo dicit̃ ꝙ fuit boni testimonij ⁊
mūdissime fame. et inter mulieres castissi
me ꝯuersabat̃. In cuius signum fuit con-
stitutus custos viduaꝝ ⁊ mulieꝝ. Actꝫ. vj
Et ꝓpter eius puritatē omnes q̇ erāt in cō
cilio intuebant̃ vultum eius tanq̄ vultuꝫ
angeli stantis inter illos. Circa hec cadit
dubiuꝫ. Legit̃ eni ꝙ christus fuit plenus
gratia Joh. j. Similiter maria Luc. j. Et
apl'i in die penthecostes Actꝫ. ij. Et beat⁹
stephanus Actꝫ. vj. in themate. Que ē er-
go differētia illi⁹ plenitudinis. Solutio.
quadruplex ē plenitudo gratie. Prima su
pereffluentie. Secūda excellentie Tertia
abundātie. Quarta sufficiētie. Proseque-
re vt habes in sermōe in annūciatiōe bea
te virginis infra. xxxvij. Secundū ꝑuile
giū vel donū in quo relucet diuinū adiu
toriū beati stephani dicit̃ victorie. Mos
eni malorū est bonis ꝑsecutionem inferre

Quia ꝭm phi sententiā. x. Metha. ⁊ in ꝑ-
dicamentis. Cōtraria simul stare non pos
sunt sed mutuo se expellūt. siue fuerint cō
traria priuatiue siue positiue. sicut calidū
nō stat cum frigido. album cuꝫ nigro. nec
tenebre cuꝫ lumie. vnde quia mali bonis
ꝯtrarij sunt. eos cedunt molestāt ⁊ impor
tune ꝑsequūt̃. Vnde Hiero. in ca. qui ꝭm
carnem. xxiij. q. iiij. ait. Qui ꝭm carnē na
tus est scꝫ ysmael. ꝑseq̄batur spūalem scili
cet ysaac. nunq̄ aūt spūalis carnalē perse-
quit̃. sed ignoscit ei q̄si rusticano fratri Et
in epitaphio sancti pauli dicit. Semꝑ vir
tutes ꝑsequit̃ inuidia. feruntqꝫ sūmos ful
gura mōtes. Eteni sancti oēs emulos ha
buerunt. In primis dñs noster iesus chri
stus phariseoꝝ inuidia est crucifix⁹. Et ne
multoꝝ exēpla que sunt innumerabilia re
plicem⁹ Ecce in ꝓposito est beatus stepha
nus leuita. contra quem insurrexerunt vi
ri iniqui impij querentes sibi mortē infer
re triplici bello interueniēte. ¶ Pri
mū dicit̃ disputatiōis. secundū bellū accu
sationis. ⁊ tertiū tormentatiōis. In quibꝫ
ꝑlijs beatus stephanus supauit cū singu-
lari dei adiutorio sibi de celo prestito. Pri
mū prelū fuit disputationis quia surrexe
runt q̇dam de synagoga q̄ appellabat̃ li-
bertinoꝝ a regione sic nomiatoꝝ ꝭm Ni-
colaū de lyra ⁊ cyrenensiū a cyrene ciuita
te. ⁊ alexandrinoꝝ ab alexādria metropo
li egypti. ⁊ eoꝝ q̇ erāt a cilicia et asia q̄ sunt
regiones ꝓpinq̄ iudee. in quo ꝑlio dat⁹ est
sibi spūssanctus q̇ sibi facundiā ministra
uit ꝭm christi ꝓmissuꝫ. Luc. xxj. Dabo vo
bis os ⁊ sapientiā cui nō possunt resistere
et cōtradicere oēs aduersarij vestri. Ideo
oēs aduersarij stephani nō potuerunt resi
stere sapientie ⁊ spiritui q̇ loquebat̃ Actꝫ.
vj. ca. Scđm ꝑlium dicit̃ accusationis qꝛ
videntes iudei ꝙ ꝑ primū modū eū nō su
perassent. callide submiserūt duos falsos
testes q̇ eū in iudicio accusarēt. ⁊ venerūt
⁊ accusauerunt eū dicētes. stephanū blas
phemasse deū. moysen. legem ⁊ tēplū. In
quo ꝑlio affuit sibi diuinū auxiliū. quia i
tuentes in eum omnes qui erant in conci
lio faciem eius viderūt tanq̄ faciē angeli
qui falsos testes terreret. vbi est subsecuta
victoria. quia de omnibꝫ sibi obiectis ipe
se clarissime purgauit. magnificādo deū.

moysen.legem.⁊ templū.De deo dicit eū
qui locutus est patribus ⁊ ꝓphetis deū fu
isse gloriosuz.De moyse ꝙ amicus dei fu
erat.De lege ꝙ a deo data. De tēplo ꝙ fu
it ex ꝑcepto dei cōstructū. Tertiū preliuz
dicit̄ tormētatiōis qḋ fuit in tormētoꝝ il
latione. Nā cuz beatꝰ stephanus se de oi͂
bus q̄ sibi falsi testes obiecerūt excusasset
et omnes argueret ⁊ multa rationabiliter
locutus fuisset ita ꝙ non valebant sibi re
spōdere.⁊ audiētes q̄ dicebant̄ dissecabā
tur cordibꝫ suis ⁊ stridebāt dentibꝫ in euz.
⁊ eijciētes eum extra ciuitatez lapidabāt.
Sed ecce statim auxilium de celo.nā intē
dens in celū vidit gl'iaz dei ⁊ ait. Ecce vi
deo celos aptos et iesum stantē a dextris
virtut̄ dei.Act̄.vij.tanꝙ̄ ad adiuuandū
eum in suo ꝑlio vt vinceret.⁊ tanꝙ̄ ad ce
lestia ꝑmia ipm recipiendū ⁊ coronandū.
E De ista visione est dubiū apud do
ctores an stephanus viderit iesuz in celo
oculo corꝑali aut mētali.⁊ sic an fuerit ve
ra visio corꝑalis aut imaginaria ⁊ menta
lis.Quidaz dicūt ꝙ viderit oculo corꝑali
⁊ tūc q̄ttuor mirabilia sunt subsecuta .Pri
mū ꝙ vidit celos aptos.Qḋ ꝺm Nico.de
lyra ē intelligendū non ꝙ celi fuerint apti
⁊ diuisi.cuz sint incorruptibiles. sed qꝛ sic
clare vidit ac si nullū esset obstaculū inter
mediū.Scḋm mirabile.quia vidit iesum
stantē a dextr̄ ꝟtutis dei in gl'ia patr̄.cuz
ꝺm naturā impossibile sit vt corpus glori
ficatū ab oculo corꝑali in gl'ia videri pos
sit.Et notanter dicit. vidit iesum stantez a
dextris ꝟtutis dei.qḋ exponit sanctꝰ tho
mas par.iij.q.lviij.ꝺm diuinitatē a dextr̄
virtut̄ dei.id est ī plenitudine diuine po
testatis ⁊ gl'ia diuinitatis.ꝺm hūanitatem
ꝟo in potioribꝫ bonis .Tertiū mirabile ē
cum corpus christi sit in celo empireo vi
dendo ipm vidit vltra celum aereū.sidere
um ⁊ cristalliuum .Impossibile aūt ē ꝺm
naturā vt oculus corꝑalis in tanta distan
tia possit videre.Quartū mirabile qꝛ chri
stum vidit cū ꝟtute se iuuātē in certamine
Impossibile enī erat ꝺm naturaz vt beatꝰ
stephanus superaret tot inimicos ipsum
persequentes nisi diuina gratia fuisset ad
iutus. Nicolaus de lyra super actus apo
stoloꝝ dic̄ ꝙ visio illa beati stephani quo
ad christi hūanitatē fuit corꝑalis.qꝛ in vo
luntate christi in celo est ꝙ corpus suū vi
deat̄ a lōge sicut de ꝓpe. Sicut in potesta
te eius est īmutare visum in ꝓpria vel alia
effigie sicut fecit Luc.vlt. Sed quo ad di
uinitatem dicit ꝙ visio illa fuit mētalis ⁊
imaginaria . ⁊ tūc factū est vt mens eiꝰ eēt
illuminata a deo ad noticiā gl'ie dei ⁊ dn̄i
nostri iesu christi vt nihil aliud posset vel
velle vel desiderare.nec mortē quā oēs fu
giunt velut sibi nociuū fugere. Qḋ osten
dit̄. iudei enī cū audissent eū talia dicentē
cōtinuerūt aures suas ꝺm glo . ne audirēt
blasphemiā.⁊ sic ex malicia sua estimātes
eū blasphemū(lz non esset) eduxerunt euz
extra ciuitatē ⁊ lapidabāt. Ipe ꝟo lapida
tus.vulneratꝰ. cruore ꝑfusus. nō dicebat
heu me dolētē.heu me iuuenem. nō dice
bat heu me qꝛ morior sine causa.ideo vin
dica dn̄e sanguinē meū innocentē ⁊c. Sz
quid dicebat.Dn̄e iesu accipe spiritū me
um ⁊ ne statuas illis hoc pct̄m.quo dicto
obdormiuit in dn̄o. F Ex q̄bꝫ habe
tur ꝙ passio beati stephani fuit silis passi
oni xp̄i q̄ꝫtum ad q̄ttuor vt dicit glo. Pri
mo qꝛ sicut xp̄s ꝑ falsos testes fuit accusa
tus.ita ⁊ stephanus .Secūdo xp̄s ꝓ suis
crucifixoribꝫ orauit dicēs . Pater ignosce
illis ⁊c. sic stephanus ꝓ lapidātibꝫ genua
flexit dicens.Dn̄e ne statuas illis h̄ pct̄m.
Quarto sicut christus tanꝙ̄ filius cōmen
dauit in cruce patri spiritū dicēs. Pater ī
manus tuas cōmēdo spiritū meuz.ita ste
phanꝰ tanꝙ̄ seruus dicēs.Dn̄e suscipe spi
ritū meū ⁊c. G Tertiū priuilegiū vel
donū beati stephani dicit̄ gl'ie. Nā vt ait
ps̄. Preciosa in ꝯspectu dn̄i mors sancto
rū eius.Qḋ in beato stephano verificatū
est q̄ triplicem gloriā adeptus est. Prima
dicit̄ spūalis honoratiōis.Secūda mira
culoꝝ oꝑatiōis.Tertia plene beatificati
onis. Prima gl'ia quā ꝯsecutꝰ ē beatus ste
phanus dicit̄ specialis honoratiōis .Est
enī in eccl'ia dei ꝑmus martyr.h̄ mō. quia
fuit ꝑmus q̄ ex martyrio volauit ad celū.
Ceteri enī martyres an̄ ipm vt iohannes
baptista.innocētes ⁊c.descēdebāt ad lim
bum.iste aūt subito ascēdit in celū. H
Itē ⁊ illū honorē sibi exhibet ecclesia ꝙ fa
cit triplex officiū de eo scz passiōis sequē
ti die post natiuitatē christi. Et inuētiōis
tertia die augusti.Inuētio eius anno dn̄i

q̄drīgētesimoseptimo, ꝛ anno sexto Ho-
norij impatoris narrat̄ fuisse facta. Uide
de hoc legēdā. Tertio agit de eo festū trās
lationis septima die maij. Nā corp⁹ bea-
ti stephani ꝑmo delatū est constantinopo
lim. Deinde tpe Theodosij impatoris ro-
me est delatū, ꝛ in sepulchro in q̄ iacet san
ctus laurentius fuit etiaȝ conditū. Inuen
tio aūt fuit eadē die q̄ passio eius celebra-
tur. festiuitas aūt est mutata post natiuita
tem dn̄i, qꝛ solenni⁹ agebat̄ festū de ei⁹ in-
uentiōe q̄ȝ de passiōe. Ideo festū d̄ passiōe
agit̄ post natiuitateȝ dn̄i, ꝛ qꝛ passio eius
maioꝛ ꝛ dignioꝛ est q̄ȝ eius inuentio. Se-
cūda gl'ia quaȝ assecut⁹ ē beat⁹ stephanus
d̄r miraculoꝝ opationis. Claruit enī mul
tis miraculis in vita, in morte, ꝛ post mor
tem. I In vita testat̄ thema dicens.
Stephanus faciebat signa et ꝓdigia ma
gna in pplo Que autem fuerint signa que
in vita fecerit canon biblie nō exp̄mit, sed
puto ea fuisse de ill' d̄ q̄b⁹ loquit̄ saluatoꝛ
Marc. vlt. In noīe meo demonia eijciēt,
linguis loquent̄ nouis, serpentes tollent,
sup egros man⁹ imponent ꝛc̄. et his maio
ra. In morte, qꝛ vidit celos aptos ꝛ iesuȝ
stātē ad dexterā patris vbi q̄ttuoꝛ miracu-
la facta fuerūt, vt sup̄ dixi. Post mortē di-
cit beat⁹ Aug⁹. xxij. de ciuitate dei beatuȝ
stephanū inumeris claruisse miraculis, ꝛ
plura ibidē narrat q̄ om̄ia reduco ad q̄ttu
oꝛ genera miraculoꝝ. Primo fecit quedaȝ
miracula q̄ declarant eius potentiā, osten
dit enī se habere potētiā sup q̄ttuoꝛ elemē
ta. Primo sup terrā, qn̄ in inuētiōe sui coꝛ
poris eam tremere fecit Itē sup aerem qn̄
cum siccitas magna esset aer pluuiā desti-
nauit. Item sup aquā, qn̄ tēpestatē maris
sedauit. Itē sup ignem, nam in eius inuē-
tione ignē quem demones excitauerūt in
eos retorsit. Item habuit potestatem sup
corpa egra, qꝛ vt dicit Aug⁹ in sua inuen-
tione. lxxij. homines a diuersis lāguorib⁹
sunt curati. Habuit potestatē sup morteȝ
qꝛ vt dicit Aug⁹ septem mortuos resusci-
tauit. Itē habuit potestateȝ sup demones
sicut legit̄ de filia Theodosij impatoris a
qua demonē eiecit. Nec miruȝ q̄ reliquie
eius fuerunt tante potestatis cuȝ etiaȝ pā
ni ꝛ flores sup reliquias ei⁹ positi magne
fuerint virtutis. Nam sicut dicit Augusti
nus. Cum quedam mulier esset defuncta
tunicam eius ad ecclesiam beati stephani
portauerunt, ꝛ super reliquias posuerunt
que dum sup corpus defuncte posita esset
ꝓtinus sana surrexit. Flores etiam sup al-
tare sancti stephani positi etiaȝ deinde su-
per oculos cuiusdam mulieris cece appli-
cati, statim visum recepit. Secūdo q̄dam
miracula declarant eius misericordiaȝ, qꝛ
multis in tribulationib⁹ positis misericoꝛ
diter subuenit, sicut patet in fratre ꝛ soroꝛe
q̄ propter peccata que in matrem cōmise-
rant tremorē membroꝝ incurrerūt qui in
ecclesia sancti stephani sunt sanati. Tertio
quedam miracula declarant eius sapien-
tiam, nam cōuertit paulum. Unde Aug⁹
in sermone huius diei dicit. Denicꝫ vt no
ueritis quātū valuerit oratio sancti mar-
tyris recurrite ad illū adolescēteȝ qui oīm
vestimēta seruabat ꝛ q̄si manibus omniū
lapidabat. Nā si stephanus nō sic orasset,
ecclesia paulū non haberet. K Quar
to q̄dam declarāt eius reuerentiā, naȝ ei⁹
corp⁹ in reuerētia habuit de⁹, angeli, apl'i,
demones ꝛ mortui. Primo de⁹ in reueren
tia habuit ei⁹ corp⁹, qꝛ cū in loco vili iace-
ret de⁹ ip̄m manifestauit ꝛ in mōte sion lo-
co honorato fecit sepeliri. Scd̄o ī reuerē-
tia ip̄m habuerūt angeli celestes melodi-
as cantātes, cū corp⁹ ei⁹ ꝑ mare a constan-
tinopoli romā duceret̄ vox angelica au-
dita ē cū in eodē sepulchro cū beato laurē
tio poneret̄. O felix roma q̄ corp⁹ laurētij
hyspani et stephani hierosolimitani vno
claudis māseolo. Tertio in reuerentia ha
buerūt apl'i, demō enī ꝑ filiam theodosij
clamare cepit: nisi stephan⁹ venerit romaȝ
nō exibo, qꝛ sic est voluntas apl'oꝝ. Quar
to eū habuerūt in reuerētia demones suā
sanctitatē ꝯfitētes, dum corpus a hierl'm
constantinopolim ferebat̄ dicentes. Ser-
uus dei venit q̄ lapidatus ē ab impijs iu-
deis. Quinto ip̄m in reuerentia habuerūt
mortui. Nā cū sepulchrū sācti laurētij fuis
set aptum, mox laurēti⁹ in lat⁹ se ꝯtrit et me
dietatē sepulchri beato stephano dereliq̄t
Tertia gl'ia quā beat⁹ stephan⁹ assecut⁹ est
d̄r plene btificatōis, hāc habet ī regno ce
loꝝ deū clare vidēdo fruēdo atcꝫ tenendo
ibi fact⁹ ē ī pace loc⁹ eius ibi possidet tres
aureolas, vicȝ martyrū doctoꝝ ꝛ virginū

Sic itaq audiuimus sanctū stephanū la
borantē. intelleximus eum christum adiu
uantē. ipm xpo vincētez. eūq nūc gloriosū
colamus et veneremur in regno celorum.
Ad qd meritis et precibus suis nos per
ducat christus iesus per infinita secula be
nedictus Amen rc.

In die scti stephani. smo. xliij. de epl'a.

Intendens in ce

lum vidit gloriam dei et iesum
stantem a dextris dei. Act. vij.
Pro introductione videmus q
peritus medic⁹ intendens curare infirmū
amministrat medicinaz nūc dulcem nunc
acerbam. nunc debilē. nunc fortē. p diuersi
tate infirmitatū tēpoz z complexionū sm
q viderit infirmū dispositum. Spūaliter
sic sancta mater eccl'ia tanq̄ experta medica
heri sm repsentationē exhibuit peccatori
bus medicinā dulcē videlz natiuitatē xpi
hodie xpo exhibet medicinā amarā qz pas
sionē btī stephani pthomartyris. vt sic ei⁹
exemplo animemur ad patiēter sustinēdū
aduersitates z penas in hoc mūdo. Et fa
cit hoc eccl'ia in epl'a z in toto officio. pser
tim in themate. vbi dixi. Intendens in ce
lū rc. In his verbis ad cōmendatiōez be
ati stephani duo tangunt. videlicet ipius
deuotio z deuotiōis fruct⁹ siue cōsecutio
Deuotio patet ex ei⁹ cōtēplatiōe. qz inten
dens i celū. Sed deuotōis ɔsecutio i de
lectabili visione. qz vidit gloriam dei z ie
sum stantē rc. L Primo ergo cōmen
dabilis est ex deuotiōis ɔtemplatiōe. De
uotio enī est feruor bone volūtatis quem
mens cohibere nō valēs certis manifestat
indiciis. z certe ipsius deuotio certis mani
festa est indiciis. qz erat intendēs in celuz.
M Intēdebat aūt i celuz tripliciter.
Primo tanq̄ in thesauz quem pmiserat.
Scdo tanq̄ in refugiū qd i tribulatōe re
quirebat. Tertio tanq̄ in patriā quā in pri
mo intrare debebat. Primo intendebat i
celū tanq̄ in thesaurū. qz iuxta ɔsiliuz do
mini Mat. vj. Thesaurisauerat sibi the
sauros in celo scz bonoz operuz. vñ. Ubi
erat thesaurus suus ibi erat z cor suū. Et
de hoc dicit Fulgentius. Ubi thesaurus
ibi cogitatis affect⁹. Ad hūc thesauz etiā
beatus Martinus oculis z manib⁹ sem
per intentus erat. Hūc thesaurū p fideles
delatores scz angelos sancti in celum trās
mittunt. Angeli enī sancti opera nostra su
scepta deo offerūt et i celesti arca recōdūt
Vñ Tobi. xij. Qñ orabas cū lachrymis
z sepeliebas mortuos rc. ego obtuli ora
tionē tuā dño. Pensem⁹ ergo fratres cha
rissimi quātū pmiserim⁹ in celū vbi semp
manere pponimus. videm⁹ heu plurimos
terrenos conqrere thesauros in terra vbi
erugo z tinea demolit p quem incidūt in
dānationē. Juxta illud apli. j. ad Timot.
vj. Qui volūt diuites fieri incidūt i tēpta
tionē z in laqueū diaboli. z desideria mul
ta z inutilia z nociua q̄ mergunt hoies in
interitū z pditionē. Radix enī oīm malo
rū ē cupiditas. z thesauz eternaliter manē
tē q̄si nihil curāt. z tn̄ christiani vocari vo
lunt. Exēplū legit de q̄dam vsurario diui
te q cū i extremis laboraret fecit apporta
ri vasa aurea z argētea. pmittēs anime sue
illa z ampliora si adhuc cū eo remaneret.
z cū magis vrgeret eū dolor infirmitatis
ait. Ex q nō vis mecū morari reddo te di
abolo. z hec dicēs expirauit. Ita z ille di
ues de q Luc. xij. thesauro tpali intende
bat q bona mlta i annos plurimos depo
suerat. z illa nocte cū oīb⁹ vita priuat⁹ fuit
Nō sic beat⁹ stephan⁹ q in celū intēdebat
vbi thesauz habebat. Scdo beatus ste
phanus intēdebat in celum tanq̄ in suuz
refugiū qd in tribulatiōe reqrebat. vñ ps
Dñs nr refugiū z virt⁹. z alibi. Auxilium
meū a dño rc. Nullū enī remediū i tribu
latiōe efficaci⁹. vñ. j. Paral. xx. Josaphat
rex tpe magne tribulatiōis dixit. Et cum
hec virt⁹ in nob nō sit h solū residui habe
mus vt oclos nros ad te de⁹ dirigamus.
In h ergo docet nos beat⁹ stephanus q
tpe tribulatiōis nō hūanū sed diuinū ma
xime debem⁹ iplorare auxiliū. vñ ps. No
lite ɔfidere i pncipib⁹ i filiis hoim rc. Ex
emplū legit de q̄dā q cū mlto tpe cuidaz
pncipi magno seruiuisset z qualiter infirmā
ti pnceps astaret dicēs se ei mltū ɔdolere
z q peteret ab eo de q̄cūq indigeret. dixit
eger q p oī seruitio eū ab infirmitate libe
raret vel saltē ad vnā horā sibi inducias i
petraret. z cū rnderet q h nō possz facere ni
si sol⁹ de⁹. dixit eger. Et ego illi q sol⁹ pōt
pmitto q si me liberauerit ei imperpetuū

seruiā qd̄ ꝛ fecit. Vn̄ beatus stephan⁹ qꝛ illi soli seruiebat ad illū solū tāq̄ ad refugiū intēdebat. Tertio itēdebat i celū tāq̄ in patriā suā quā i.pͥo intrare debebat. Videm⁹ eni ꝙ pegrini a lōge terrā suaȝ libēter inspiciūt. Vn̄ Hiere.lj. Recordamini pcul dn̄i ꝛ hierusalē ascēdat sup cor vestrū. Nā miles securū se putat cū ꝓpe sibi videt castrū aptuȝ ꝛ sic celum ē castrum ꝛ ꝛ dom⁹ nr̄a.ij.Corꝫ.v. Scim⁹ qm̄ si terrestris dom⁹ nr̄a hui⁹ habitatiōis dissoluaꝛ habem⁹ domū nō manufactā ſꝫ eternam i celis. Sic sancti more pegrinoꝝ i pegrinatione hui⁹ vite corpe q̄dem sūt ꝯstituti, sed corde in celo tanq̄ in patria ꝯuersanꝛ dicētes illud apl'i Phil'.iij. Nostra cōuersatio i celis est. Vn̄ beat⁹ stephan⁹ in hac pegrinatiōe solo corpe ꝯstitutus cogitatione ꝛ auiditate in illa eterna patria cōuersabaꝛ.intendebat in celum cupiens dissolui ꝛ esse cū xp̄o. Sic ergo ex ꝯtemplatiōe q̄ intendebat in celum notaꝛ ipi⁹ deuotio. Sicut fecit q̄dam miles gallicus de q̄ legiꝛ ꝙ cuȝ fuisset cruce signatus ꝛ visitasset oīa loca i sancta terra. sancta sequēs vestigia dn̄i. Postremo veniēs ad mōtē oliueti vbi ascēdit xp̄s expansis manibus ꝛ eleuatis ad celū oculis ait. Dn̄e quantū valui vestigia tua secut⁹ fui. modo qꝛ volui volare ad te vt auis:nequeo.qꝛ alas non habeo nec scalā. rogo te i pace suscipe spiritū meuȝ trahēs me post te. hoc dicto statim euolauit. Scd̄o in verbis p̄missis notaꝛ deuotiōis fruct⁹ siue ꝯsecutio.cuȝ subdiꝛ.vidit gl'iaȝ dei ꝛc̄. O q̄ȝ delectabilis fuit hec visio. In hoc eni ꝙ dicit gloriā notat p̄miū.in hoc ꝙ dicit celos.notat locū. in hoc aūt ꝙ dicit iesum notat datorem p̄mij. Magnū ḡ p̄mium.qꝛ ineffabile.naȝ vidit gloriaȝ dei nō mūdi. Vn̄ Esa.lxiiij. Qd̄ oculus nō vidit ꝛc̄. Itē maius qꝛ inamissibile.qꝛ in celo vbi fures non effodiunt nec erugo.nec tinea demoliꝛ.vt sup allegatū est. Itē maximū.qꝛ delectabile.nā a iesu xp̄o qui est rex regum ꝛ dn̄s dn̄antium. vidit ergo gl'iam dei ad possidenduȝ sibi paratā. Sꝫ qꝛ illius loci poterat ostium esse clausuȝ.vidit celos aptos ad recipiendū eū. Sed qꝛ p se ascēdere nō poterat vidit iesum datorē p̄mij stantē ad adiuuādū ꝛ suscipiendū.vn̄ ps. Ecce deus ad iuuat me et dn̄s susceptor est anie mee ꝛc̄.

N Hic cadit dubiū vtꝝ beat⁹ stephanus in hac vita viuēs viderit deū p essentiā.ꝛ videꝛ ꝙ sic.qꝛ diciꝛ in themate. Intendēs in celū vidit gl'iam dei q̄ nō est aliud nisi ei⁹ diuinitas. In oppositū videꝛ illud Exo.xxxiij. Nō videbit me hō ꝛ viuet. Ad h̄ dicendū sicut dicit Nicola⁹ de lyra sup ꝟbis themaꝫ. Aliq̄ dixerūt ꝙ beatus stephanus viderit diuinitatē xp̄i. ita ꝙ ex speciali gr̄a fuit sibi ꝯcessum videre nō solū hūanitatē xp̄i sed etiā deitatē.sicut paulo eo ꝙ erat doctor gētium.ꝛ moysi q̄ fuit doctor iudeoꝝ.vt dicit Aug⁹. Et h̄ videꝛ dicere q̄dā glo.sup locū istū que talis est. Quidā electi adhuc in vita deteti mūdato cordis oc'lo videre meruerūt gl'iam vt hic stephan⁹.ꝛ paulus ad tertiū celum rapt⁹. Sed h̄ dictū vt dicit Nicola⁹ de lyra nō videꝛ bn̄ sonare dictis sanctoꝝ doctorū q̄ ꝯcorditer dicūt ꝙ talis visio nō est ꝯcessa alicui i p̄senti vita vtēti sensib⁹ exteriorib⁹ nisi homi xp̄o. vn̄ ꝛ paulus dicit deuȝ vidisse nō ab ipis sensib⁹ sed in raptu. Stephan⁹ aūt nō videꝛ tūc fuisse rapt⁹ sed magis vtēs sensib⁹.vtpote loquēs iudeis audictib⁹.ꝓpter qd̄ alij dicūt ꝙ fuit visio imaginaria ꝛ mētalis. ita ꝙ in ei⁹ imaginatōe fuerūt effigies diuinit⁹ formate ad rep̄sentandū deitatē siue deū. Sic Esa.vj.vidit deū sedentē sup soliū excelsū. Et mente cognouit stephan⁹ significatū illi⁹ rep̄sentationis.ita ꝙ illa effigies nō erat ipsa deitas nisi tm̄ representatiue. Et p hoc soluiꝛ illud Exo.xxxiij. Non videbit me hō ꝛc̄. qꝛ hoc veꝝ est corpalib⁹ oculis in h̄ mortali corpe nemo pōt deū videre ſm̄ nature speciem.ſꝫ oculis mētis de⁹ p quasdam imaginatiōes videri possit. Sꝫ diceres. tn̄ Jacob dicit Gen̄.xxxij. Vidi dn̄m facie ad faciē ꝛ salua facta ē aīa mea. R̄ndet Dionisi⁹.iiij.celestꝫ hierarchie. h̄ referēdū est non ad ipam essentiā diuinā. ſꝫ q̄ ad figurā in q̄ rep̄sentabaꝛ de⁹. qꝛ dicit Nico. de lyra ꝙ vidit angelū in psona dn̄i. Cōsequēter dubitaꝛ quō beatus stephan⁹ viderit iesū stantē ꝛc̄.an oc'lo corporali aut mētali.de hoc dixi supra in p̄cedenti ſmone. vbi etiā declaraꝛ quō viderit celos aptos ꝛ quō itelligi debeat ꝙ vidit iesū a dextris virtutis dei. O Vltimo queriꝛ q̄ die

beatus stephanus martyrio est coronat⁹. Ad hoc dicenduȝ ꝙ beatus stephan⁹ hac die nõ est passus ſȝ in augusto ea die qua eius inuẽtio celebratur. Sed festa per ec-clesiã trãslata sunt duplici ratiõe. Primo quia stephanus est ꝓthomartyr. ⁊ cũ mar-tyriũ sanctoꝝ sit natale eorũ in celis: ideo merito statim post natale dñi natale sãcti stephani celebraꝛ. Scđo ꝓpter dignitateȝ qꝛ dignius ẽ festũ qđ fit de morte ꝗ̃ aliud ido ꝯuenienter tanꝗ̃ dignius post natale dñi est translatũ. Ideo dicit Fulgenti⁹ in sermone hui⁹ diei. Heri exiuit dñs đ vte-ro virginis. hodie miles egressus est đ er-gastulo carnis. heri christus ꝓ nobis pan-nis est inuolutus. hodie sanctus stephan⁹ ab eo stola ĩmortalitatis est indutus. heri ꝑsepij angustia christũ portauit infanteȝ. hodie ĩmensitas celi sanctuȝ stephanũ su-scepit triumphantem ⁊c̃.

In die sancti Stephani ꝓthomartyꝛ Sermo. XV.

Lapidabant iu

dei stephanum inuocantem et dicentem. Domine iesu suscipe spiritũ meũ. Actꝫ. vij. In ꝑma parte innuiꝛ beati stephani martyris qua-litas. In secũda ipius inuocatio ⁊ anime eius cõmẽdatio. ibi. inuocãteȝ ⁊c̃. ¶ Quantũ ad primum nota. exq̃ festum bea-ti stephani ꝓthomartyꝛ colim⁹. ideo aliq̃ de martyribꝫ dicem⁹. Est aũt triplex mar-tyriũ scȝ nobile. nobilius. nobilissimũ. bo-num. meli⁹. optimũ. Primũ ẽ volũtatis ⁊ operis. Scđȝ volũtatꝭ sed nõ opis. Ter-tiũ opis sed nõ volũtatis. Ideo festũ bea-ti stephani qui fuit martyr volũtate ⁊ ope primuȝ ẽ post natiuitatẽ xp̃i. Scđm bea-ti Johis q̇ fuit martyr voluntate sed non opere. nõ enĩ ipe gladio defuisset nisi illi glađ⁹ deesset. Tertiũ festũ est innocẽtuȝ. q̇ fuerũt martyres opere sed nõ volũtate. Primoꝝ aũt q̇s ꝓprie martyres dicim⁹ di-uersa sunt genera q̇bꝫ dñs suam ecclesiam decorauit. Quoꝝ ꝑmi sunt q̇ ꝓ fide passi-onẽ ꝑtulerũt. ⁊ hoꝝ oĩm fuit beat⁹ stepha-nus ꝑmus. vñ prothomartyr diciꝛ. Licet enim ante ipm diuersi ꝓ diuersis pijs cau-sis martyria ꝑtulerũt. sicut Machabei ꝓ defensione legis. Johãnes baptista ꝓ de-fensione veritatis. ⁊ hmõi. ipse tñ primus passus est ꝓ defensiõe fidei. Et q̇ ꝓ illa pa-tiũꝛ. speciali ⁊ appropriato noĩe martyres nũcupanꝛ. Martyr enĩ grece testis đꝛ la-tine. vt dicit Aug⁹. Et hi tales testes dei siue xp̃i fuerunt coram tirãnis stãtes ante reges ⁊ ꝑsides ꝙ verus ⁊ sol⁹ esset deus. ⁊ idola nõ dij sed lapides ligna ⁊ demonia q̇ ex hoc repleti furore fecerũt i eis q̃cũꝗ̃ voluerũt. aliũ suspẽdẽtes. aliũ crucifigen-tes. aliũ lapidãtes. aliũ cõburẽtes. alium vngulis ferreis dilaniãtes. ⁊ hmõi. ꝓut se-uiora ⁊ grauia excogitare poterãt tormen-ta. ¶ Sciendũ tñ ꝙ non quodlibet martyriũ facit dei martyrẽ. ſȝ tria ad veꝝ martyriũ req̇runꝛ. q̃ notanꝛ in h̾ v̾su. Si patiẽtia. mens bñ cõscia. congrua causa. Hec sãcti martyres habuerũt. Vñ de eis canit eccl'ia. Ceđũꝛ gladijs more bidẽtiuȝ ⁊c̃. Siliter ⁊ causã cõgruã. Nã alij patie-banꝛ ꝓ defensione fidei vt beat⁹ stephan⁹. laurẽti⁹. vincenti⁹. ⁊ alij infiniti. Alij ꝓ de-fensione v̾itatis. vt Johes baptista ⁊ san-cti patres i veteri testamẽto vt esaias hie-remias ⁊ hmõi. Alij ꝓ defensiõe eccl'iasti-ce libertatis vt beat⁹ thomas cauthuariẽ-sis. ⁊ sanct⁹ lãpert⁹ ⁊c̃. Alij ꝓ alijs causis sufficientibꝫ ad veꝝ martyriũ. ¶ Ex-posuit autẽ dñs amicos suos plurimis et diuersis cruciatibꝫ martyrij. lȝ plurimum dilectos. ⁊ ipi h̾ aĩo libẽti imo multi eo-rum etiã aĩo gaudẽti ꝑtulerũt triplici de causa. Prima est qꝛ ꝑ hoc oẽm penã futu-ri seculi siue purgatorij euaserunt. sicut et adhuc per martyriuȝ euaditur. Falce enĩ martyrij omnia peccata ꝑscinduntur. Est enĩ martyriũ quasi quedam via cõpẽdio-sissima ⁊ omnino breuis trãscẽdi ad deũ. Martyr enim currit tantũ vno die quã-tum alius per purgatorium vel in cẽtum vel in mille annis. ij. Pet. iij. Hoc vos nõ lateat charissimi quoniã apud deũ vnus dies sicut mille anni Ecc̃i. xx. Est q̇ mul-ta redimat modico precio. pro peccatis enim pro quibus in purgatorio ꝑ. dc. vel mille annos pateretur homo acerbissime martyr ꝓ illis non patitur nisi martyrium breue ⁊ statim euolat. Sap. iiij. Consũma-tus i breui expleuit tp̃a multa. Oĩa enĩ le-uigat siue polit q̇ ĩuenit glađ⁹ martyrij. et ideo gaudenter graue martyriũ ꝑtulerũt

Iuxta illud Luc. xij. Nolite timere eos q̄
occidūt corpus ꝛc. quia vt de eis dicitur.
Tanꝙ aurū in fornace ꝛc. In fornace nā-
ꝙ martyrij totum plumbum ꝛ scoria pec-
cati cōsumunť ꝛ auꝝ purgať vt in thesau-
rū reponať. Secundus fructus siue vtili
tas martyrij ē ꝙ nō tm̄ ꝑ illud euadiť pur
gatoriū. sȝ etiā cumulať plurimū premiū.
Sap. iij. In paucis vexati tēporalibus in
multis videlicet p̄mijs bn̄ disponenť. Si
enī dn̄s oībus diligentibꝫ se p̄parauit co-
ronā vite vt Iaco. dicit. ergo sūme dilígē
tibus summā preparauit coronam vite. sȝ
q̄ sunt summe diligētes. dicit ipe dominꝰ.
Maiorē charitatē nemo habet ꝛc. Ami-
ci sunt pater ꝛ filius ꝛ spūssanctꝰ. hoc mar
tyres fecerunt. si enī ꝺm ꝙ homo facit fru
ctus bonos et ꝺm ꝙ fac opera dabit dn̄s
vnicuiꝙ. vt dic̄ ps̄. Dabit vnicuiꝙ iuxta
oꝑa sua. Cū aūt optimus fructꝰ inter oēs
ꝛ summū bonū inter oīa sit ex diuina cha
ritate seipm̄ deo totū offerre. etiaȝ vsꝙ ad
mortē quasi hostiā holocausti. summus ꝛ
optimus fructus p̄mij martyribus debeť
Unde etiā tātū honorabūť ꝙ suꝑ coronā
que diciť aurea habebūt aureolā. aureā ꝓ
substantiali p̄mio. aureolā ꝓ decore. De h̄
Esa. xxviij. Erit dn̄s corona glīe ꝛ sertuȝ
exultatiōis. corona scȝ q̄ fit ex auro et lapi
dibꝫ p̄ciosis ecce aurea. sertuȝ ex floribꝫ qḋ
si nihil addat ad diuitias: addit tamen ad
honorē ꝛ decentiā. ecce aureola: q̄ multuȝ
ornat in celis intātū ꝙ nūc ē suꝑ sensū no-
strū. ideo vocat sertū exultationis. quia in
tra nos eius decorē nūc cōprehēdere non
possumus. hoc enī tāti est premij vt nulli
sanctoꝝ cuiuscūꝙ ꝯditiōis vel meriti p̄te
ritoꝝ p̄sentiū vel futuroꝝ hāc dare dn̄s ve
lit nisi tribꝫ generibꝫ scȝ martyribꝫ doctori
bus siue p̄dicatoribꝫ ꝛ ꝟginibus. S
Tria nanꝙ sunt dona ꝓuilegiata ꝛ sūma
q̄bꝫ debeť aureola scȝ p̄dicatio martyrium
ꝛ ꝟginitas. p̄dicatoribꝫ debeť ꝓpter victo-
riā erroris. martyribꝫ ꝓpter victoriaȝ timo
ris. virginibꝫ ꝓpter victoriaȝ ꝯcupiscentie
carnalis. p̄dicatores enī pugnāt ꝯtra erro
rem q̄ ad se ꝛ q̄ ad alios. Duplex ē aūt er-
ror scȝ in via fidei ꝛ in via morū. In p̄mo
errāt heretici. In scḋo praui catholici Cō
tra vtrūꝙ errorē pugnāt p̄dicatores veri-
tatis. Un̄ apl'us ait. ij. Timoť. iiij. Bonū

certamē certaui ꝛc. Martyres pugnāt cō
tra timorē aggrediēdo terribilia ꝛ sustinē-
do aduersa. Iudith. v. Quia spōte obtuli
stis aīas vestras ad periculū. id est marty
riū: benedicite dn̄o ꝛc. Mat. xxvj. Accipi
ens calicē deo grās egit: innuēs nobis si-
militer faciendū. Phil. j. Uobis datū est
nō solū vt in eū credatis sȝ vt ꝓ illo patia
mini. Uirgines ꝟo pugnāt ꝯtra carnaleȝ
amorem. non solum mente sed etiā corpo-
re. Ecc̄i. xxvj. Gratia suꝑ gratiā mulier sā
cta ꝛ pudorata id est munda et verecunda
oīs aūt pōderatio non est digna cōtinen-
tis anime. non dicit ꝯtinētis corporis. qꝛ
continentia corpalis sine continentia mē
tis ē q̄si lampas ornata sine oleo. Et tali-
bus dicitur Mat. xxv. Nescio vos. Pri-
mū bellū est in vi rationali. Scḋȝ in ira-
scibili. Tertiū in ꝯcupiscibili. Scḋȝ igiť
hanc triplicem pugnā debeť victoribꝫ tri-
plex aureola. T Est autē aureola p̄-
eminētia siue gloria ꝺm quā mēbrū assimi
lať capiti excellēti similitudine. Assimilāť
aūt p̄dicatores xp̄o in sapiētia. martyres ī
potētia. virgines ī mūdicia. Hec tria ꝓui
legia excellēter sunt collata beato stepha-
no. habuit enī donum p̄dicatiōis. qꝛ sicut
legiť Act. vj. Nō poterāt resistere sapien-
tie ꝛ spiritui q̄ loq̄bať ꝑ eū. impleta ī eo ꝓ
missiōe dn̄i. Luc. xxj. Ego dabo vob̄ os ꝛ
sapiam ꝛc. Itē habuit grām virginitatis
vn̄ ꝛ mulieribꝫ ministrātibꝫ ab apl'is p̄po
situs fuit. In cuiꝰ rei signū apparuit vultꝰ
eius glorificatus ī ꝯcilio iudeoꝝ q̄si vul-
tus angeli. qꝛ sic ait Augꝰ. Suꝑgreditur
ꝟginitas ꝯditionē hūane nature ꝑ quam
hoīes angel' assimilāť. Maior tn̄ ē victo-
ria ꝟginū q̄ȝ angeloꝝ. nā angeli sine carne
vincūt. ꝟgines ī carne triūphāt. Et hec ē
vna causa q̄re beatꝰ stephanꝰ depingitur
adolescēs ꝛ splēdida facie. Alia causa est.
qꝛ ecclesia adhuc erat nouella ꝛ q̄si adole
scentula tempore passionis illius. Itē ha
buit grām martyrij. vnde primus ꝓ chri-
sto meruit pati. et ideo hunc secunduȝ fru
ctum martyrij. scilicet auream simul cum
aureola adeptus est. iuxta interpretatiōeȝ
sui nominis. Stephanus enī interpretať
corona. Tertiꝰ fructꝰ siue vtilitas martyrij
est ꝙ etiā veniēt iudices cū christo. qꝛ pro
eo omnia reliquerunt ꝛ eum secuti sunt. qꝛ

De ortu sãcti stephani prothomartyris

cum eo iniuste cõdemnati sunt. Unde de
illis canit᷑ ⁊ in epistola legit᷑. Judicabunt
sancti nationes ⁊ dñabunt᷑ populis. vt ha
bet᷑ in ps̄. Gladiꝫ ancipites. id ē potestas
ꝑfecta. in manibꝫ eoꝝ ad faciendam vindi
ctam in nationibꝫ ⁊c̄. Nota in nationibꝫ ⁊
ī populis q̄ eos seuere cruciauerūt. reges
⁊ nobiles q̄ eos ad cruciatus ꝯdemnaue
rūt. Hos ergo dure cõdemnabūt. Apoc.
xviij. In poculo quo commiscuit vobis
miscite illi duplum. duplum dicit: quia in
corpore et anima occident eternaliter qui
eos hic inhumane et iniuste occiderunt.
Circa scd̃m nota ꝙ in hoc notat᷑ deuotio
sancti stephani. nã lapidatiõe amara non
impediēte. aĩam in manus iesu christi cõ-
mēdauit. et ꝓ suis lapidatoribꝫ orauit. put
in euãgelio. Et in hoc assimilat᷑ christo in
passione qui moriēs animã deo patri cõ-
mēdauit ⁊ ꝓ suis occisoribꝫ orauit. Secū
do notat᷑ in hoc ipsiꝰ mansuetudo quia in
lapidibus suauissimã refectionē inuenit.
Unde canit ecclesia. Lapides torrētꝫ illi
dulces fuerunt. U Quattuor aūt fue
runt p̄cipue que lapides illos dulces fece
runt. Primum fuit causa passionis q̄ꝛ pro
christo patiebat᷑ quē nouerat et viderat ꝓ
se crucꝫ amaritudinē tolerasse. Uñ. i. Pe-
tri. iiij. Christo passo ī carne ⁊ vos. e. c. ⁊c̄.
Scd̃z desideriū deponende corruptiõis.
Unde. ij. Corꝫ. v. Scimus q̄m terrestris
domꝰ nr̃a huiꝰ habitatiõis dis. ꝙ edificati
onem habemus ex deo nõ manufa. sꝫ eter
nã in celis. Libēter enĩ pauper dat veterē
tunicã vt accipiat nouaꝫ. Phil. iij. Refor-
mabit corpꝰ hu. no. cõ. cor. clari. sue. Ter-
tiū ē magnitudo remuneratiõis. De q̄. ij.
Corꝫ. iiij. Id quod ī p̄senti mo. est ⁊ le. tri-
bu. nostre sup̄ modū ī sublimitatē eternuꝫ
gl'ie põdus opat᷑ in nobis. Ro. viij. Non
sunt cõdigne passiões huiꝰ ⁊c̄. Quartū est
potētia saluatoris q̄ nunq̄ꝫ deserit milites
suos. Unde beato Anthonio cõquerenti
ꝙ dereliquisset eū in cõflictu diaboli ⁊ di
centi. vbi eras iesu. vbi eras. respondit. te-
cum eram. sed volui videre certamē tuuꝫ.
Ita ⁊ beatus stephanꝰ videbat iesuꝫ stan
tem vt sibi auxiliaret᷑: celos aptos vt illuc
introduceret᷑. Cui ⁊ dixit. Domine accipe
spiritum meum. Cõmendemus ⁊ nos ⁊c̄.
Historia de ortu sancti Stephani rara.

X Fuit hierosolimis quidã nobilis
vir ⁊ diues noĩe Symon anthiochus cū
vxore sua Perpetua. q̄ viuentes iuxta ob
seruatiõeꝫ mosaice legis: steterūt simł. xlvj
annis seruientes deo in sanctitate ⁊ corde
ꝑfecto. nec habebant ꝓlem. ⁊ ideo ꝓpter ve
recundiã sterilitatis nõ audebãt intrare tē
plum dñi. sed multis oratiõibꝫ meruerūt
miraculose filium. nam mulier ista ꝯcepit
⁊ cum esset tēpus pariendi audiuit voceꝫ
angeli ī domo sua: audiēte viro suo: sic di
centis. Hic puer a te conceptꝰ vocabit᷑ ste
phanꝰ. i. corona grece. sꝫ hebraice norma
vel regula martyrū. Sic̄ Abel primꝰ fuit
martyrū veterꝫ testamēti. sic beatꝰ stepha-
nus noui testamēti. Cū igit᷑ natꝰ eēt puer
venit occulte nocte q̄dam demon ⁊ abstu
lit puerū de cunabulis: locoq̄ꝫ eius ibidē
idolū lapideum ī specie puerili reposuit.
Uñ parētes eiꝰ mane videntes pueꝝ suū
esse ablatū amare flere ceperunt. q̄ꝛ totum
solacium ⁊ gaudiuꝫ eoꝝ in luctū fuit con-
uersum. ⁊ ita steterunt in fletu quousq̄ꝫ de
us eis filium restituit. Diabolus ṽo abla
tum puerū portauit ad mare volēs eū suf
focare ne ꝑmissio angeli ⁊ gaudiū parētū
ꝑficeret᷑. sed deo hoc nõ ꝑmittēte q̄ nõ de-
relinquit sperãtes in eū. cõpulsus fuit de-
mon pueꝝ ī regnū Troyani portare. ⁊ po
suit eū de nocte añ portam Juliani q̄ erat
põtifex grecoꝝ. Audiens aūt de mane Ju
lianꝰ vocē pueri timuit fantasma esse. ⁊ cū
deuota oratione cepit aliquãtulū appro-
pinquare. et vidēs pueꝝ itra se cū gaudio
dixit. Gratias tibi ago deꝰ meꝰ q̄ꝛ filiū de-
disti mihi sine pctõ. tollēsq̄ꝫ pueꝝ fecit euꝫ
nutriri. vocauit nomē eiꝰ nathanael. et do
cuit eum totam legem mosaicã ita vt esset
famosissimus. Cum ergo stephanus qui
greco nomine dictus fuit nathanael id est
domus dei vna nocte dormiret. apparuit
ei angelus dñi dicens sibi totum euentuꝫ
quis ipe foret. vnde venerat. quõ parētes
sui d̄ sua subtractiõe ⁊ idoli inuētiõe dole
rēt. p̄cepitq̄ꝫ ei angelꝰ vt statim ad parētes
rediret. ⁊ idolū ab eis reseruatū destrueret
⁊ ꝯsolatiõeꝫ parētibꝫ imp̄meret. tūc subi-
to nathanael accepta bn̄dictione a Julia
no pontifice iuit ad domum patris sui. et
cum intrasset domum. demon incepit cla
mare. O Stephane sancte dei ne inferas

mihi maiorem penã et ego ad iussum tuum recedã: et quicquid volueris cõtra inimicos tuos faciã. Tũc stupefacti eius parentes dixit eis stephanus. Nolite timere ego veni ad cõsolandũ vos et faciendã vindictam ex parte dei nostri de iniuria quam iste demõ multo tpe vobis fecit. iussitque stephanus incendi ignem copiosum in quo idolũ ad pulueres reduxit. Tũc cepit demõ clamare quod iste ignis virtute dei magis eum affligeret quam ignis infernalis. Et cum demõ recessisset manifestauit se stephanus parentibus suis iuxta seriem historie facte. qui maxie letabantur quia nullus erat ei similis in eloquentia pulchritudine, virtute et sapientia. Post hoc intrauit stephanus scholas Gamalielis. vbi inter alios discipulos erat paulus et superabat stephanus in scientia magistrũ et discipulos. Interea apparuit christus docens et miracula faciens. cuius discipulus iã erat factus philippus. hic philippus dixit stephano quod et Nathanael dictus fuit. Ego et socij mei vidimus messiam promissum patribus per os prophetarum in lege: et ipse dicitur christus filius Joseph de nazareth. Et respondit Nathanael. A nazareth pot aliquid boni esse etc. vt habetur Johis. j. Et extunc factus est nathanael scilicet stephanus xpi discipulus. Post passionẽ vero apparuit sibi xps dicens ei. Vade et predica verbũ dei in Asia. Cilicia et Alexãdria. et eris ibi doctor in nomine meo. Et ille iuit. Et cum intrasset portam cuiusdã ciuitatis Asie. ferebatur corpus cuiusdã nobilis iam defuncti ad sepeliendũ. et tota nobilitas ciuiũ cum eo erat presens cum fletu magno et vlulatu multo. et obuiãs eis stephanus dixit. State et considerate mirabilia dei et virtutem dñi nostri iesu xpi. et statim oratione completa. clara voce dixit. Adolescẽs tibi dico in nomine iesu surge. Et surrexit qui mortuus erat et cepit loqui sancto stephano dicẽs. O beatissime stephane video te esse principem magnũ corã deo tuo. quia ad preceptum tuũ restituta est aĩa mea corpi meo. sit deus tuus bñdictus in secula. et clamauit oĩs populus amen. Ex cuius miraculi ostensione multi crediderũt in christũ. Hec et multa alia signa fecit ibidem et in alijs ciuitatibus. propter que multos ad fidem cõuertit. Hoc audientes apostoli qui eum in diaconum ordinauerunt. miserunt pro eo vt eligeretur in ministeriũ. vt habetur Actuũ. vj. Et prosequere eius historiã vt ibidem. et. vij ca. sequenti.

De sancto Johanne euangelista Sermo. XVI.

Sic eum volo manere donec veniam quid ad te tu me sequere. Joh. vlt. Sic scribit ipse Johes euangelista cum beatum Petrum dominus de genere mortis sue certificasset dicẽs. sequere me. id est sequere me per cõformitatem passiõis. Petrus autem volẽs scire de fine confratris sui scilicet Johãnis euãgeliste. domino dixit. Hic autẽ quid: supple patietur. dominus premissa verba respõdit. Sic eũ volo manere etc. In quibus verbis duplex prerogatiua tãgitur. vna beati Johãnis. altera beati Petri. Beati iohannis prerogatiua notificatur quod maneat sine dolore martyrij in familiaritate amoris. Et hoc cum dixit. Sic eũ volo manere. Sed beati petri quod trãseat de hoc mũdo per cõformitatem passiõis. et hoc cum dicit. Tu me sequere. vtrunque dei donum. vtrũque bonũ. sed manere quietius sequi laboriosius. ¶ Quãtũ ad prerogatiuam beati Johãnis de quo nunc est sermo Nota quod beatus Johãnes plures prerogatiuas siue priuilegia amoris habuit pre alijs aplis. Et hoc triplicitur. videlicet in vita. in morte. et post mortẽ. Primo in vita habuit priuilegia amoris. Primũ est conseruatio virginalis castitatis seu puritatis. Vñ Hiero. in prologo sup Johãnẽ. Hic est Johes euãgelista qui virgo a deo est electus: quẽ nubere volẽtẽ vocauit a nuptijs. nã mũdicia virginalis valde placet deo. Vñ puer. xxij. Qui diligit cordis mũdiciã habebit amicũ regẽ. Et Sap. vj. Incorruptio facit proximum deo. Ratio. quia dicit Chrysostomus sup Mat. Per castitatẽ hoĩes assimilãtur angelis. Et Damascenus li. iiij. Quãto angelus hoĩe superior. tãto virginalis castitas nuptijs est honorabilior. O magnũ donũ. De quo in collatiõibus patrũ. Maior virtus est castitatẽ tenere quam demones siue diabolũ expellere et a se fugare. Hec collata est sancto Johi aplo et euãgeliste. ita quod bñ potuit dicere illud Tob. iij. Tu scis quia mundã seruaui

animã meã ab omni cõcupiscentia. Ideo
canit ecclia. Tu lene cõiugis pect⁹ respu-
isti messiam secutus. Scdm priuilegiũ ē
reclinatio regalis maiestatis. De q̄ textus.
Recubuit supra pectus dñi ĩ cena. O q̄s
vnq̃ tale reclinatoriuz habuit. O attende
rem maximã. naz Johãnes baptista quo
maior nõ surrexit inter natos mulieꝝ: ver
ticem xpi eo etiam iubente tãgere trepida
uit. Maria etiam magdalena pedes dñi
osculãdos se indignã reputauit. idõ retro
accessit. Thomas etiã tãgendo lat⁹ p̄ stu-
pore deus meus ⁊ dñs meus exclamauit.
Moyses faciē dñi videre desiderauit: cui
tñ posteriora ⁊ nõ facies ꝑmittebat̃. Sã
ctus Johãnes euangelista in dulcissimo
pectore in q̄ omnes thesauri sapiētie ⁊ sciē
tie sunt abscõditi reqeuit. Tertiũ priuile-
gium est secrete stabilitatis reuelatio in h̄
q̄ traditorez sibi reuelauit. De quo Petr⁹
damiani in sermone. Tacet petr⁹. tacet ce
li clauiger. tacet lingua que simul celuz et
terrã soluit: cui porte inferi nõ p̄ualebũt.
Silet andreas q̄ ad fontē vite primus fu
it. non p̄sumit os aperire philippus q̄ pa
trē sibi ostēdi poposcit. oēs tacent. oēs du
bitãt. latēter inq̄runt. nõ ꝑlatiõe ꝟborum
sed nutib⁹ oculoꝝ. Petrus innuit Johan
ni vt iterrogaret ipm: ⁊ fecit dicēs. Quis
est q̄ te tradet. Idõ Petrus damiani. Cõ
siderãdũ ē quãta deuotionis instãtia bea
ti iohãnis debem⁹ implorare auxilia quē
sibimet interuentorem ⁊ ipi apli petierũt
quantũ ꝓdesse apud iustũ iudicē peccato
rib⁹ poterit qui ⁊ ꝓ ipis celestis curie sena
torib⁹ iteruenit. ⁊ q̄ aduocatus est summ⁹
q̃ humiliter implorãdus ē. hec ille. Quar
tum priuilegiũ ē cõmēdatio beate ꝟginis
matris. Beda. Cui xps in cruce matrē vir-
ginem virgini Johãni cõmendauit: quid
eni poterat ēē clarius signuz dilectiõis q̃
q̄ in cruce extēsus dñs noster ⁊ in vltimo
mortis articulo amare cõstitutus: etiã suo
rũ vulneꝝ oblit⁹: matris non obliuisceba
tur: ⁊ hũc thesauꝝ p̄ciosum dilecto Johã
ni discipulo cõmendauit. Modũ autē re
cõmēdatiõis videamus: q̄z nõ dixit. ecce
seruus tuus. ecce nepos tuus. s; ecce fili⁹
tuus. nec dixit. ecce dña tua s; ecce mater
tua. O singulare donũ. De q̄ Ambro. ait.
Auctor humani generis in cruce pēdēs:

pietatis officia diuidebat. ꝑsecutiõez apo
stolis: pacem discipulis. corp⁹ iudeis. pa-
tri spiritũ. ꝟgini paranimphũ. latroni pa-
radisũ. peccatorib⁹ infernũ. christianis pe
nitētib⁹ veniã legauit. Et Chrysostom⁹ in
sermone de passione. Tu o Johãnes san-
cte ad h̄ eligeris vt ministres et obseq̄ris
marie ea dilectiõe q̄ filius. ea obediētia q̄
discipul⁹: ea subiectiõe q̄ minister ⁊ famu-
lus. Petro cõmendat̃ ecclesia. tibi maria.
illi tumultuosa negocia. tibi pacifica ⁊ q̇e
ta. Secure igit̃ iusti ad iohannez debent
accedere: q̄z habet in potestate matrē gr̃e.
Secure ⁊ pctõres: q̄z habet in ptãte ma-
trē misericordie. Secure et morientes: q̄z
habet in potestate illã que in hora mortis
suscipit. Iuxta illud qd̄ de ea canit ecclia
Maria mater gratie mr̄ misericordie ⁊c̄.
Quintũ priuilegiũ dicit̃ repletionis sc; sa
pientie claritatis. Ideo de eo hodie canit
ecclia illud Eccl. xv. Impleuit cũ domi-
nus spũ sapientie ⁊ intellect⁹. B Vñ
Ambrosi⁹. Johãnes dum caput suũ sup
pectus iesu reclinauit: ꝓfunda secreta diui
ne sapientie hausit. Nam primo fuit ei ibi
reuelatũ mysteriũ eterne generationis qd̄
scripsit Joh. j. ca. In p̄ncipio erat verbũ.
Nam vt dicit Origenes: ibi vidit filij dei
cũ patre coeternitatē. Scdo vidit ibi filij
a patre distinctã ꝑsonalitatem cum dixit.
Et verbũ erat apud deum. Tertio ibi vi-
dit verbi cum patre cõsubstãtialitatē cuz
dixit. Et deus erat verbũ. Quarto ibi vi-
dit assumptã hũanitatez ibi cum dixit. Et
verbum caro factum est. Quinto vidit su
am benignam familiaritatem cũ dixit. Et
habitauit in nobis. Sexto vidit iocundi
tatē cum dixit. Vidimus gl'iaz eius glori
am q̄si ⁊c̄. Septimo vidit gr̃e amicabili-
tatē ibi. Plenũ gr̃a ⁊ veritate. Ideo Ori-
genes in omel. p̄ma sup Johannē prefert
eum Paulo dicēs. Paulus raptus est in
tertiũ celũ. Johãnes sup om̄e celũ. Pau-
lus in paradisum. Johãnes ꝓo in paradi
sum paradisoꝝ. Paulus audiuit verba q̄
nõ licet homini loq̄. Johes audiuit vnuz
verbũ ꝑ qd̄ facta sunt omnia. ⁊ licuit ei il-
lud verbum dicere hominib⁹ ⁊ predicare.
Ideo comparat̃ aquile volãti. Unde ca-
nit ecclesia. Volat auis sine meta: cui nec
vates nec ꝓpha volauit altius. vbi Aug⁹.

Si altius volasset totus mundus euz ca-
pere non potuisset. Et Orige. Johes non
potuit ascendere altius nisi totus fieret de
us rc. L Sextum priuilegiū dicit̄ ꝑ-
fectiōis scz generalis sanctitatis. Habuit
namq̄ Johānes omniū sanctoꝝ ꝑfectiōes
De quo Petrus Damiani dicit. Quid in
v̄tutibus Johānes incōparabiliter nō ex
cedit. Est namq̄ apl's ꝛ doctor cum docto
ribus in epl'is: scribendo ꝛ p̄dicando epi-
stolas canonicas. Est euāgelista in euāge
lio. Propheta in Apocalipsi. Martyr in
oleo ꝛ flagellatiōe. Act. v. Ep̄s in ephe so
fuit cōfessor et virgo. Ideo canit ecclesia.
Valde honorandus est beatus Johānes
D Reuera honorandus est. q2 ip̄m ho-
norauit christus. angelus. totus cet9 apo-
stolicus. et omniū sanctoꝝ laudabilis nu-
merus. Primo honorauit eum christ9. q2
pre omnib9 aliis apostolis eū plus dilexit
et eum super pectus suū requiescere fecit.
Ideo canit eccl'ia illud Bede. Hic est Jo
hānes qui priuilegio amoris p̄cipui cete-
ris altius a dn̄o meruit honorari. Secun
do honorauit eum angelus. quia ab ipso
adorari recusauit et ip̄m cōseruū vocauit.
Apoc. xix. Vide ne feceris quia cōseruus
tuus sum: et fratrū tuoꝝ habentiū testimo
nium Jesu. Tertio honorauerūt euz apo-
stoli quādo ip̄m et Petrū tāq̄ columnas
eccl'ie ad samaritanos miserunt. vt habet̄
Act. viii. ca. Quarto eum oēs sancti hono
rauerūt. quia ad eius terminū cōuenerūt.
multomagis nos eum honorare debem9
quia ip̄e est christi amicus. apl's. euangeli
sta. martyr. confessor. ꝛ v̄go. Ideo Chryſ.
sup̄ Mat. Johānes est celi ciuis. ecclesia-
rum columna. angel9 terrestris. homo cele
stis rc. E Hic cadit dubiū vtrū chri-
stus plus dilexit iohānē q̄ petrū. Respō-
det sanct9 Tho. in. iii. di. xxxii. triplex ē dif-
ferentia dilectiōis. Prima cōsistit in fami-
liaritatis ostensione. ita magis dilexit Jo
hannē q̄ Petrū. q2 maiora signa dilectio-
nis sibi ostendit. Secunda consistit in do
norum collatione. et ita magis dilexit Pe
trū. q2 maiora dona ei concessit. q2 ei eccle
siā sanctā cōmisit et claues regni celoꝝ tra
didit. Tertia dilectio ɔsistit in precordia-
li amore. et ita vnūquēq̄ discipuluz dilexit
Joh. xiii. Cūq̄ dilexisset suos vsq̄ in finē

dilexit eos. Sz diceres. plus debebat di-
ligere Petrū. quia plus dilexit christū eo
q̄ dr̄ Prouer. viii. Ego diligētes me dili-
go. Et etiā de beato petro legit̄ illd̄ Joh.
vlt. Symō iohānis diligis me plus his.
respōdit. Tu scis dn̄e quia amo te. vbi di-
cit Beda. Petrus dilexit christū feruenti9
et diligebat̄ fortius. Johānes vero dilige
bat dulcius et diligebatur familiarius Et
sanctus Tho. vbi supra dicit q̄ petr9 plus
dilexit christū in mēbris suis. sed Johan-
nes plus dilexit christū in seipo. ideo Pe-
tro cōmisit curam membroꝝ. Johanni ve
ro curā matris sue q̄ ad ꝑsonam ip̄ius spe
cialiter spectabat. vnde et petrus a christo
plus diligebat̄ ad effectum interiorē quia
donū maioris charitatis erat ei tūc colla-
tum sed Johānes plus diligebat̄ quo ad
signa maioris familiaritatis. F Con
sequenter queritur. vtruz petrus et iohan-
nes specialiter se mutuo dilexerunt. Ad h̄
dicit Chryſ. Petrus specialiter dilexit Jo
hannē ꝛ ecōuerso. ideo frequēter legunt̄ si
mul fuisse in euangelio. nam fuerūt simul
an̄ passionem ad parādū pascha. Lu. xxii.
Scd̄o tempore passiōis simul introierūt
in atrium principis sacerdotū. Joh. xviii
Tertio fuerūt simul in die resurrectionis
Joh. xx. Currebāt duo simul ad monumē
tum. ideo petrus desiderabat eum secū ha
bere in ministerio p̄dicatiōis. G Se
cundo singulariter dilexit iohannē i mor-
te qd̄ p3 ex hoc. quia tria priuilegia sibi i
morte exhibuit. Primuz ē q̄ ip̄m per se ad
tp̄s sue resolutiōis inuitauit. Vn̄ canit ec
clesia. Apparuit caro suo iohanni dn̄s ie-
sus xp̄s cuz discipulis suis ꝛ ait. Veni di-
lecte tp̄s est vt epuleris cum fratrib9 tuis.
Scd̄m priuilegiū est. q2 ip̄m die dn̄ica ad
se recepit. Nam hac die mundus sumpsit
exordiū. mors interitū. ꝛ vita principiū vt
dicit Seuerin9. ꝛ habet̄ in. c. de die. lxxv.
di. vbi dicit̄ q̄ die dn̄ico gestū est quicq̄d
insigne a deo factū est. Tertiū priuilegiuz
ē q̄ ip̄m in morte a dolore ꝛ etiaz a dolorē
martyrii p̄seruauit. et hoc est qd̄ dicit the-
ma. Sic eum volo manere donec veniaz.
Qd̄ exponit Chryſ. id ē nolo ip̄m ꝑ mar-
tyriū cōsummari: sed volo euz manere scz
ad p̄dicādū. donec veniā scz ꝑ mortē et re-
cipiam eū in eterna tabernacula. Sed cur

eum a martyrio cõseruauit. dicunt docto-
res ꝙ hoc factũ est in recõpensam illꝰ do-
loris quē sub cruce ꝑtulit. Quis enĩ expli
care sufficit quãta pena eum repleuit dum
pijssimus magister ⁊ dñs suꝰ in cruce pen
debat: in cuius pectore priori nocte recu-
buit: ⁊ ei dulcissimã matrē suam cõmenda
uit. Hoc aũt verbũ. sic eum ⁊c. discipuli in
tellexerũt ꝙ Johãnes nõ deberet mori qđ
tñ christus nõ dixerat vt habeť in euange
lio Ex quo habemꝰ documētum ꝙ non ꝓ
magno reputanduz est si error surgit inter
fratres deuotos ĩ obscuris dũmodo non
sint ꝑtinaces et statim dimittãt informari
a superioribꝫ. H Est tñ notanduz cir
ca h̄ ꝟbũ xp̄i. Sic euz volo manere ⁊c. ꝙ
Johēs tria habuit q̄ semꝑ in ip̄o ꝑmanse
rũt ⁊ ꝑmanebũt. Primum ꝟginitas. qꝛ ad
vocationez xp̄i de nuptijs dimissa sponsa
dñm secutꝰ ē vt suã ꝟginitatem ꝯseruaret.
In quo instruxit oēs matrimonialiter cõ-
iũctos añ carnalē copulã posse cõseruare
ꝟginitatē ⁊ ĩtrare religionē. vt habeť in. c.
vex. ⁊. c. ex publico. de conuersi. cõiu. Se
cundũ est charitas. qꝛ charitas nũq̄ȝ exci-
dit. j. Cor. xiij. Tertium est ꝯtemplatio q̄
similiter in eo manebit. sicut etiã scriptum
est de Maria magdalena Luc. x. Maria
optimam ꝑtem elegit q̄ non auferet ab ea.
J Tertio xp̄s singulariter dilexit Johã
nem post mortē. quia ꝯseruauit eum ab in
cineratione. Hoc ꝓuilegiũ habuit ex inte
gritate virginitatis. vnde merito in sepul-
chro eiꝰ non inueniť nisi manna. Dicit enĩ
Isid. ⁊ magister ĩ Scholastica histo. ꝙ Io
hãnes. lxxxix. annorũ existēs. lxxvij. anno
post passionē dñi sub principe Trayano
cũ diē sue trãsmigratiõis cognosceret im-
minere fecit fieri sepulchrũ circa altare et
inde valedicēs fratribꝫ: facta oratiõe viuꝰ
ĩtroiuit: ⁊ lux đ celo venit suꝑ astãtes ⁊ cer
tis horis durauit in qua ꝓstrati sunt ⁊ sur
gentes tumulũ eius vacuũ inuenerunt et
corpus nõ viderũt: sed paulatim terraz in
modũ manne scaturire sicut in fonte vide-
runt. Vñ Leo papa. Venient omnes gen-
tes ⁊ obstupescent miraculũ omnibꝫ secu-
lis inauditũ ꝙ ĩ sepulchro vbi est domus
vermiũ nasciť panis angelorũ. Sed sic ni-
mirũ dignũ fuit trãsire ab hoc seculo dile-
ctum autoris discipulũ. qui qm̃ mirabili-
ter vixit. mirabiliter obijt. ⁊ sicut nõ cõmu
nem cum hominibꝫ vitã duxit sic nõ com-
muni hoĩm morte trãsiuit ⁊c. K Cir-
ca ꝓdicta queriť quare xp̄s singulariter ꝑ
alijs ap̄lis Johannē dilexit. Ad hoc dicē
dum ꝙ triplici rõne. Primo rõne fraterni
tatis. qꝛ erat sibi frater cõsobrinꝰ ex eadem
stirpe natus. Nam vt colligiť ex dictꝭ san
ctorũ patrũ Anna tres filias habuit. scilꝫ
Mariã matrē dñi. et Mariam iacobi. et
Mariam salome. De maria iacobi geniti
sunt Jacobus minor. Symon chananeꝰ
Judas thadeus q̄ fuerũt ap̄li. et Joseph
q̄ cognominatus est iustus. De maria sa-
lome natus est Jacobus maior. et Johã-
nes euãgelista. Vñ ꝭm Franciscũ de ma-
ro. colligiť hec veritas ꝙ Johannes euan
gelista habuit triplicem germanitatem ad
xp̄m. ꝓ eo ꝙ mater dñi habebat tantã ger-
manitatē sola ad filiũ suum quãtaz habēt
pater et mater in alijs: eo ꝙ corporalē sub
stantiã totã filio suo dedit in qua germani
tas radicať eo ꝙ de substantia ꝟginis chri
stus fuit totaliter formatus. Secũdo dili
gebat christus singulariter Johãnez rõne
etatis. quia in etate tenera mũdo spreto se
cutus est xp̄m. L Erat enĩ adolescēs
cũ a xp̄o fuit vocatus. de cuius vocatione
dicit Nico. de lyra ĩ ꝓlogo suꝑ Joh. ꝙ tri
pliciter Johannes fuit vocatꝰ. Primo ad
xp̄i aliqualez noticiã. nã vt habeť Joh. j.
qñ Andree petenti rabbi vbi habitas. re-
spõdit iesus. veni ⁊ vide. erat cũ eo iohan
nes euãgelista: q̄ sequētes xp̄m venerũt et
viderũt vbi habitaret sicut hospes. ⁊ man
serũt apud illum die illo. Secũdo fuit vo
catus ad xp̄i familiaritatē. Et đ hac voca
tione dicit Hiero. in ꝓlogo suꝑ Joh. Hic
ē iohēs euãgelista vnus ex discipulis do-
mini q̄ virgo a deo est electus. quē de nu-
ptijs volentem nubere vocauit dñs. Nu-
ptie iste fuerũt ꝭm cõmunē opinionē doc.
ille de q̄bus fit mētio Joh. ij. ꝙ nuptie fa-
cte sunt in chana galilee qđ ꝓbabile est. tũ
quia nõ legiť xp̄m alijs nuptijs ĩterfuisse.
tum qꝛ mater iesu erat ibi tanq̄ȝ in nuptijs
nepotꝭ sui. Tertia vocatio fuit ad aposto-
latum qñ vt diciť Mat. iiij. relictꝭ rhetibꝫ
⁊ patre cum fratre suo Jacobo secutus est
christũ. Tertio diligebat christus iohan-
nem rõne sue virginitatis. placēt enĩ xp̄o

qui in matrimonio regulate viuunt. Sed multo magis placent ei q̄ continentiã seruant. Sup omnes tñ grati sunt illi q̄ mẽte ꝛ corpe ꝟginitatẽ amplectunẗ. qḋ videẗ nostrã ꝓꝓriam naturam excellere vt inquit Hiero. ad sacras virgines. Grãde est ꝛ pene vltra naturam corporeaꝫ superare luxuriam ꝛ ꝯcupiscẽtie flammã adolescẽtie faucibus estuanteꝫ animi virtute distringere viuereq̄ ꝯtra humani generis legẽ ꝛc.

De sctõ Johe euãgelista. Ser. XVII

De euangelio.

Non dixit iesus nõ moriẗ sed sic eum volo manere donec veniam. Joh. vlẗ. Solent hoïes filios quos tenerrime diligũt ab omni molestia inquantũ valẽt ꝯserua re. ꝓpter qḋ doluerũt valde parentes Thobie q̄ miserũt eũ ꝑegrinari timentes ne aliq̄d molesti ei accideret. vt patꝫ Thob. iiij. Siẗiter Jacob incõsolabiliẗ doluit amisso Joseph quem valde dilexit. vt habetur Geñ. xxxvij. Et q̃ saluator noster ꝑ alijs dilexit sanctũ Johannẽ. ideo ipm ab omi occisionis molestia ꝯseruauit. q̃ ꝑ effusionem sanguinis vitã suam nõ finiuit. Hoc testatur ipse de seipo dicens. Nõ dixit ꝛc. In q̄bus verbis duo tanguntẗ. Primũ est mortis afflictio. ibi. Non dixit iesus. Secundũ amoris cõclusio. ibi. Sed sic eum volo ꝛc. Primũ mysteriũ est de mortis afflictione siue ferocitate. ❡ Circa qḋ nota triplicem ferocitatẽ. Prima ꝯ ꝑmos hoïes. Scḋa ꝯtra peccãtes. Tertia cõtra totũ mundũ. Prima ferocitas diciẗ cõtra primos hoïes quos ipa interemit ꝛ ꝓstrauit. nam a principio conditionis humane in statu innocentie erant homines impassibiles incorruptibiles ꝛ imortales. ꝛ sic immunes a lege mortꝭ. Primo ꝯcludũt doc. Bonauen. et Sco. in. ij. dis. xix. impassibilitatẽ illꝰ statꝰ. ❡ Nã vt dicit sanctꝰ Tho. iij. pte. q. xcvij. q̄ in illo statu homo poterat corpus ꝯseruare ne patereẗ ab aliquo. poterat q̄dem ꝑ ꝓꝓriaꝫ rationẽ ꝑ quã poterat vitare nociua. poterat etiã ꝑ diuinam ꝓuidẽtiaꝫ q̄ sic ipm tuebaẗ vt nihil ei occurreret ex improuiso a q̄ lederet. Vñ Isid. lib. de trinitate ait. Si homo ĩ paradiso innocẽs viueret: nec ignis eum vreret nec aqua mergeret nec aeris absentia suffocaret. nec oïa q̄ nocẽt mortalibꝫ impedirẽt Et Augꝰ. li. iiij. de ciui. dei. c. vj. ait. Nihil corruptiõis in corpe vł ex corpe vllas molestias vllis eius sensibꝫ ingerebat. nullus intrinsecus morbꝫ. nullus ictus metuebatur extrinsecus. summa in carne sanitas erat in aïo. tota tranquillitas sicut in paradiso nullus estus aut frigus. sic in eiꝰ habitatiõe nulla ex cupiditate vel timore accidebat bone voluntatis offensio. Hec ille. Et ne cui impossibile videatur qḋ dico ꝺ statu primi hoïs oïa ad dei volũtatẽ et ordinem referẽdo. inspiciamus exempla q̄bus patere potest qualiter deus actum suspendit actiuoꝝ ꝛ passiuorũ approximatorum et nõ impeditorũ: ita vt actio non fuerit subsecuta sicut ẜm naturã factũ fuisset. Est quippe elemẽtũ ignis maxime actiuitatis et nihilominꝰ tres pueros in ardentem fornacẽ missos vt comburereẗ nec minime lesit. q̄nimo ambulabãt in medio flãme laudantes ꝛ benedicẽtes deũ. Dañ. iij Sanctissima agnes flãmis iniecta fuit et nihil sibi nocuit. Johãnes euãgelista Domiciani temporibꝫ rome in doliũ feruẽtis olei missus illesus exiuit. Idẽ etiã venenũ mortiferũ bibit quo exhausto duo alij extincti fuerant: ipe vero intactus ꝑmansit. Quid plura indomitas feras mansuetas fecit deus sanctis suis. nõne fecit sempiternus deus q̄ illos nedũ offendere ausi sũt. verũetiam eis obediebant ac si rõne vigerent. ferocissimi inter aïalia leones reputãtur ꝛ tñ Anthonio mĩstrabãt ad terram effodiẽdã ꝑ sepultura Pauli primi heremite. vt in vitaspatrũ de Paulo legiẗ. leonis ꝓsidio abbas Zozimas sãcte Marie egyptiace corpusculũ sepeliuit. Leonem etiaꝫ Hieronymus habuit q̄ ita obediens erat vt ꝛ azinũ monasterij ad pascua dirigeret De Jona legimꝰ q̄ fuit a cete deuoratꝰ et post triduũ ad litus ab eadeꝫ belua stans fuit eiectus. Jone. ij. Nec mirandũ si ad ipm rerũ omniũ opificẽ sapientiã atq̄ potentiã ista referamus. ❡ Scḋo doc. vbi supra cõcludunt istius status incorruptibilitatẽ et immortalitatẽ. Vñ Augꝰ in questionibꝫ no. ꝛ ve. testamenti. Deus hominẽ fecit q̄ q̄diu nõ peccaret immortalitate vigeret vt ipse sibi autor esset aut ad

morte͂ aut ad vitam. Et lib. xiij. de ciui. dei
c. iij. ait. Fatendũ e͂ primos hoi͂es ita fuis-
se institutos vt si nõ peccassent nullũ gen⁹
mortis experiret͂. Et Orige. sup Leuit. ix.
ca. Si homo ab initio elegisset vitã nũq̃
humanũ gen⁹ mortale͂ conditione͂ teneret.
Cui cõuenit illud Sap. ij. Deus mortem
nõ fecit ſʒ impij ꝓprijs manib⁹ accersierũt
eã. Sed hic cadit dubiũ. quõ poterat tũc
corpus hoi͂s esse incorruptibile et immor
tale. Nã omne cõpositũ ex cõtrarijs e͂ na-
turaliter dissolubile ⁊ corruptibile. igitur.
Ad istud rñdet sctũs Tho. in ꝑma pte. q.
xcvij. dice͂s ꝙ aliquid pt dici corruptibile
tripliciter. ¶ Uno mõ ex pte materie
eo scʒ ꝙ nõ habet materiã sicut angel⁹. vel
habet materiã q̃ nõ e͂ i potẽtia nisi ad vnã
formã sicut corpus celeste. ⁊ hoc dicit͂ ſm
naturã incorruptibile Alio mõ aliq̇d dici
tur incorruptibile ex parte forme. quia scʒ
rei corꝑali inheret aliq̃ dispositio ꝑ quam
totaliter a corruptiõe ꝓhibet͂. ⁊ h̄ dicit͂ in-
corruptibile ſm gloriã. q2 vt dicit Aug⁹ i
ep͂la ad dyoscoꝝ Tã potẽti natura fec̃ de⁹
animã vt ei⁹ beatitudine redundet etiã in
corpus plenitudo sanitat̃ et incorruptio-
nis vigor. Tertio mõ dicit͂ aliq̇d incorru-
ptibile ex pte cause efficiẽtis. et hoc mõ in
statu innocẽtie homo fuit incorruptibilis
et immortalis. q2 deus sic voluit. Secun
da ferocitas mortis est cõtra peccãtes. nã
sepenumero ipsos inuadit subito ⁊ in bre
ui morula absorbet eos. Jdõ dicit ps̄. Ui
ri sanguinũ ⁊ dolosi nõ dimidiabunt dies
suos. Et lʒ multa accidãt ꝑ naturam q̃ la-
bilis est. ⁊ vt plurimũ humane vite ꝯtra-
ria. ¶ Ueruntñ mortalitates ⁊ pesti
lentie adueniũt sepe ⁊ sepius iudicio dei. i
quib⁹ nõ sine grandi terrore oe͂s aspiciunt
mortis dominiũ ⁊ potestate͂. Et ꝙ hec ve-
ra sint ꝓbat͂ ex testificatiõe scripturaꝝ. Et
ꝑmo põt illud sumi testimonio Nume. xj.
Ubi narrat͂ ꝙ cũ popul⁹ israel esset in de-
serto nõ cõtentus cibo celesti scʒ mãna qd̃
pluebat illis deus de celo desiderans car-
nes et pisces cucumeres pepones cepe et
alia dñs pluit coturnices in castris eoruʒ
Et cum adhuc essent carnes in ore eoꝝ ec
ce furor dñi ꝯcitatus in populo ꝑcussitq̃
eũ plaga magna. Secundũ testimonium
habet͂ Exo. xj. vbi narrat͂ ꝙ media nocte

percussit dñs egyptũ plaga magna ⁊ iter⁹
fecit om̃e ꝑmogenitũ in terra egypti a pri-
mogenito q̇ sedebat in solio vsq̃ ad ꝑmo-
genitũ captiue q̃ erat in carcere ⁊ om̃e pri-
mogenitũ iumentoꝝ. Surrexitq̃ pharao
in nocte et oe͂s serui eius. omnesq̃ egyptij
⁊ ort⁹ est clamor magn⁹. neq̃ enim erat do
mus in qua nõ iaceret mortuus. Tertium
testimoniũ est. ij. Reg. vlt. ⁊. ij. Paral. xxj.
Ubi legit͂ ꝙ ꝑcussit dñs pestilẽtia israel a
Dan vsq̃ Bersabee ⁊ mortui sunt ex ꝑplo
lxx. milia viroꝝ. Quartũ testimoniũ capit͂
a Justiniano in auten. vt nõ luxu. ꝯtra na
tu. vbi ait. Propter ista duo scilʒ blasphe-
miã ⁊ peccatũ ꝯtra naturã fames pestilen
tie et terremotus sũt. Jde͂ similiter in glo.
xxxij. q. vij. c. flagicia. Quintũ testimoniuʒ
est in historia scholasti. in q̃ narrat͂ ꝙ ma-
ximianus imꝑator duct⁹ diabolico spiritu
fecit cõponere carmina blasphemijs ple-
na cõtra iesum christũ et sanctos eaq̃ scri
bi mãdauit in tabulis. iussitq̃ ꝑ singulos
vrbes ⁊ villas deferri. faciebatq̃ ea cãtari
altissim⁹ aũt tm̃ scelus inultũ remanere no
luit ſʒ tãto rigore in populũ blasphemum
pestilentiã misit vt comedẽdo et bibendo
sola sternutatiõe morerent͂. Jpse autẽ ma-
ximianus dolore graui percussus spirituʒ
exalauit. Sextũ testimoniũ est in legenda
sancti Gregorij. et in tractatu de letanijs:
vbi refert͂ ꝙ ꝓpter comesatiões ⁊ luxurias
romanoꝝ cõmotus est deus cõtra eos pe
stilentiãq̃ magnã in illos misit quã inqui-
nariam vocant. Uide de hoc lombarticã
⁊c̃. Ex hoc igit͂ patet ꝙ ꝓpter pctã hominũ
deus punit eos morte. Quod vtiq̃ factuʒ
cõspicimus tempori⁹ nostris ⁊c̃. declara
Est enim mors ista pestilentialis ensis di
uine iusticie quo transfodiunt͂ viscera ini-
quorum. De iustis autem et si ipsi patiant͂
nõ obstat. quia dicit ps̄. Preciosa in ꝯspe
ctu dñi mors sanctoꝝ eius. ¶ Tertia
ferocitas mortis est ꝯtra totum mundum
peccante siquidem homine introducta est
lex mortis a qua nullus excipitur aut pri-
uilegiatur ita vt moriãt͂ singuli vsq̃ ad cõ
summatione͂ seculi. iuxta cõminatione͂ dei
dicentis Geñ. ij. Jn q̃cũq̃ die ex eo come
deris morte morieris. i. mortis necessita-
tem incurres vel morti obligatus eris ſm
ꝙ exponit Augus. super Geñ. Jdeo idem

dicit.xiij.de ciui.dei.c.iij. Eosdez primos hoies ita fuisse morte mulctatos vt quicquid eoꝝ stirpe fuisset exortũ eadẽ pena teneretur obnoxiuz. De hac ferocitate ꝛ potentia mortꝫ scripture multe loquũť. Vñ .j.Re.xiiij. Omnes morimur ꝛ quasi aqua dilabimur sup terrã .transumptiue in.c.in ecclesia.xiij.q.ij.ꝛ ps. Quis est homo qui viuet ꝛ nõ videbit mortẽ.ad Heb.ix. Statutum est homini semel mori Ecci.v. Oia que de terra sunt in terrã reuertenť. Hinc Job.xiiij.diciť. Homo natus de muliere breui viuens tpe ꝛc. Et sapiens Ecci.xiiij Memor esto quoniã mors nõ tardat.verba ista multuz ponderanda sunt .scꝫ mors nõ tardat:ergo est i ianuis. Mors nõ tardat:ergo timeamus. Mors nõ tardat:ergo benefaciam⁹. Inuehe cõtra dilectores mundi. Hoc verbũ vtiqꝫ omnes cogitare deberẽt.quia vtile est cõtra tumorẽ supbie vide de hoc exemplũ in legenda sanctorũ in vita Barlaam de filio Josaphat regis Indie.habes in Roberto de licio.sermone vltimo de morte. Scdm mysteriuz declarandũ dicitur amoris conclusio. amor qdem xpi ad Johannẽ euangelistã feliciter est cõclusus. ❡ Quẽ christus voluit triplici priuilegio decorare. Primum diciť miraculoꝝ chorusćationis. Secundum admirande cõsũmationis. Tertium superne glorificatiõis. Primũ priuilegiũ dr miraculoꝝ chorusćationis .ipe enĩ multa miracula opatus est .a Domiciano nãqꝫ crudelissimo ad vrbẽ vocatus in qua in feruẽtis olei dolio missus illesus exiuit.a quo fuit in exiliũ relegatus. Quo mortuo Johãnes in Ephesum remeauit vbi Drusianã suam deuotã suscitauit. Ubi Cratonem phm et duos iuuenes q̃ mundũ contempserãt ad fidem reduxit.ꝑpter gemmarum fractarũ integritatẽ. vbi iuuenẽ q̃ mortuus efferebať ad vitã redire impetrauit.ꝛ nõ solũ in Epheso verũetiã p totã Asiam multa miracula virtute diuina est opat⁹ sicut diffusius patet in sua legenda. Secũdum priuilegiũ diciť admirãde cõsumma tionis.mirabiliter enĩ cursum suũ cõsummauit. Naz cũ esset.lxxxviij.annoꝝ apparuit ei dñs dicens. Ueni dilecte mi. Qui die dñico p̃dicauit vsqꝫ ad magnã partem diei. Demũ in foueã descendit:sup quẽ tãta lux emicuit q̇ null⁹ ibi respicere poterat Recedente vero lumine fouea repleta mãna inuẽta est. ❡ Ubi difficultas oriť apud plurimos an Johãnes fuit mortu⁹ Ad hoc dico q̇ de morte Johãnis sũt q̈nqꝫ opiniones. Prima est eoꝝ q̃ dicũt eum esse mortuũ.sed tñ cum corpore ꝛ aĩa trãslatum i celo.sicut eccl'ia tenet de beata virgine.qd̃ pbant duplici rõne. Primo ex liberalitate dei q̃ corpus eius custodiuit ne corruptioni subiaceret. ne oleum feruens adureret.ne venenũ noceret. ne gladi⁹ deseuiret.ne mortis dolorẽ sentiret. Si ergo christus corpori Johãnis tã liberalis fuit in mũdo nõ debuit minus liberalis esse i celo. Scdo ex dignitate iohãnis q̃ i sinu xpi recubuit.qui christo tam familiarꝭ extitit.cui matrẽ cõmendauit. a quo angel⁹ adorari noluit. Si ergo alioꝝ apostolorũ corpora sic honorant in terris:multo magis corpus beati Johãnis euangeliste honorari debuit. Sꝫ nullus honor sibi exhibetur i mũdo ergo honorať in celo. Secũda opinio est illoꝝ qui dicũt q̇ iohannes non est mortuus sed dormit i sepulchro.H accipiẽtes in signum q̇ i sepulchro suo videtur mãna scaturire quasi flatu quiescentis. Sed Aug⁹ in omel.hodierna hoc reprobat.quia hoc nõ esset Johãnis priuilegium sed magis detrimẽtũ si tãdiu a diuina fruitione retardareť aliis aplis in gloria existentib⁹. Tertia opinio est illoꝝ q̃ dicunt q̇ iohãnes nõ est mortuus sꝫ adhuc viuit et in paradisum terrestrẽ translatum esse et cuz Enoch et Helya tpe antichristi apparere ꝛ occidi. Vñ Theophilus dicit Christus nõ negauit iohannẽ moriturũ. nã oĩe qd̃ oriť moriť.sꝫ dixit. Sic eũ volo manere.i.viuere donec veniã.i. vsqꝫ ad finẽ mũdi.ꝛ tunc patieť p me martyriũ cũ Helya ꝛ Enoch.ꝛ si assigneť ei⁹ sepulchrũ viuẽs illud itrauit et postea discessit. Hec ille. Hoc autẽ doctores nõ approbant: qr nõ habet autoritatẽ ex scriptura. Et videť iohannes p se hãc opinionẽ excludere dũ dicit in themate. Et nõ dixit iesus nõ moritur sꝫ sic eum volo manere donec veniaz nõ ad iudiciũ in fine mundi.sed ad vocãdum eum in gloriã celestem ab hu⁹ mundi statu. Et sic factũ est: quia christus ipm per se ad temp⁹ sue resolutionis inuitauit

Vñ canit eccl'ia. Apparuit caro suo Johanni dñs Jesus cũ discipulis suis ⁊ ait. Veni dilecte mi tempus est vt epuleris cũ fratribus tuis. Ideo est quarta opinio eorum qui dicunt ipm defunctum ⁊ animaꝫ glorificatã in celo. corpus vero eius reseruari i loco hoibꝫ ignoto ⁊ solo deo cognito. sicut de corpe Moysi dr. Quinta opinio illorum est qui dicunt ꝙ ẽ mortuus tamen sine dolore. sicut fuit sine corruptiõe carnis. et corpus eius in cineres resolutuꝫ et loco ipsius mãna scaturire. Qđ videtur sentire Hiero. in prologo super Joh. Et i Apocalip. vbi sic ait. Hic est iohannes q̃ sciens supueniſſe receſſum conuocatis discipulis in Ephesο post multa signorũ experimenta inde foſſum descendens sepulture sue locutione facta reddidit spiritum. tam extraneus a dolore sue mortꝭ ꝙ̃ a corruptione carnis fuit alienus. Hanc opinionem cõmuniter sequunꝭ doctores catholici ⁊ soluunt illud qđ dominus dixit Petro. sic eum volo manere donec veniaꝫ ⁊c̃. put supra solutum est. Nam cum beatum petruꝫ dominus de genere mortis sue certificaſſet. dicens: sequere me. id est sequerꝭ me per cõformitatem paſſionis. Petr⁹ autem volens scire de fine confratris sui Johannis dixit. hic aũt q̃d scꝫ patieꝭ. dñs p̃miſſa verba respondit. sic eum volo manere donec veniaꝫ. Intelligiꝭ ſm Chryſ. id ẽ nolo ipm p martyriũ consũmari. sed volo eum manere ad p̃dicandũ donec veniam scꝫ per mortem: ⁊ in ipsius morte recipiam eum in eterna tabernacula. Tertiũ priuilegium diciꝭ superne glorificationis. In celesti nanq̃ꝫ curia copiosam eſſe Johis gloriam omnes cognoscere poſſunt qui sciũt gloriã eſſe meritis correspondentẽ. Et ne multa dicã Johẽs euangelista non in infimo ordine ⁊ gradu est sanctorum collocatus. verũetiã ipe est qui propter amorem inter seraphim ardẽtes habitare creditur. Sicẽ enim magnum fecit eum meritis i ecclesia militante. ita magnificauit euꝫ i beata gloria. ibi nũc fruitur eterna pace. ibi exultat cum angelis sanctis. ibi poſſidet omne bonum. eiusq̃ꝫ memoria facta est sempiterna. ibi deniq̃ꝫ pro suis deuotis interpellare non ceſſat. Quẽ deprecemur oĩes vt pro nobis itercedat apud christum dominum ⁊ benignissimam suam matrem quatin⁹ in hoc seculo digni efficiamur gratia dei ⁊ in futuro beatitudinem illam poſſideamus q̃ est christus deus ⁊ homo in secula benedictus. Amen

De Innocentibus.

Semo. XVIII

a Apparuit angelus in somnis Joseph dicens. Surge ⁊ accipe puerum et matrem eius ⁊ fuge in egyptuꝫ. Mat. ij. Pro introductiõe dicit Haymo. Postq̃ꝫ magi fecerũt oblationem domino ⁊ per aliaꝫ viam reuersi sunt in regionẽ suam et nihil sibi renũclauerũt credidit eos deceptos eẽ ex apparitiõe stelle fantastice: ⁊ ꝓpterea ad se p̃ ꝯfusione nõ reuersos. ideo nõ curauit querere puerũ. Sꝫ postq̃ꝫ in die purificationis christus fuit in templũ p̃sentatus ⁊ a Symeone iusto p̃dicatus et manifestatus. Similiter ab Anna ꝓphetiſſa coram omni populo. tũc primo Herodes cogitauit occidere puerũ. Hoc autẽ p̃uidens deus ammonuit Joseph per angelũ vt fugeret cum puero et matre eius in egyptũ. Dixit ergo angelus sic apparens Joseph. accipe puerũ ⁊ matrem eius: nõ dixit accipe matreꝫ ⁊ puerũ eius. quia vt̃ dicit Chryſ. nõ ꝓpter matrẽ puer nat⁹ est. sed ꝓpter puerum mater p̃parata. Et notanter dixit matrem eius nõ cõiugem tuã sicut antea christum peperiſſet vt ostẽderet matrꝭ xp̃i virginitas vt dicit Hilari⁹ sup Mat. quare bñ dicit euangelista. Apparuit angel⁹ ⁊c̃. Circa thema et in toto sermone tria veniunt declarãda. Primũ est christi pegrinatio. Scõm Herodis persecutio. Tertiuꝫ matrũ lamentatio. Primũ tangitur in themate cũ dr. Angelus apparuit ⁊c̃. Surge

A Circa qđ de tribus videbimus. Primum quare angelus apparuit Joseph in somnis ⁊ nõ i vigilia sicut pastoribꝫ Marie ⁊ Zacharie. Ad hoc respõdet Chryſ. in omel'. Jdo nõ apparuit manifeste sicut pastoribꝫ ⁊c̃. qꝛ Joseph valde fidel' erat. ideo non indigebat manifesta reuelatiõe sic pastores q̃ erant rudes. virgo aũt indigebat quasi de maximis instruenda. Similiter et Zacharias indiguit. qꝛ nõ ita credulus fuit vt habeꝭ Luc. j. Secũda ratio est Re

migiȷ. et Moralis. Per hoc enī ꝙ angelꝰ in somnis apparuisse dr̄ mystice designatur. ꝙ illi qui a curis terrenis et secularibꝫ mundi requiescunt negociȷs ꝑfrui angelica visione merent̄. Tertia ratio. quia in hoc cōmendatur diligētia Joseph. Unde credendum est ꝙ tempore nocturno valde occupauit se quomodo digne christo et matri eius posset famulari intantū etiaꝫ ꝙ in tali obdormiuit. et eo sic dormiente angelus sibi apparuit dicens. Surge ⁊ accipe puerū ⁊c. B Sed diceres an iste angelus qui apparuit Joseph fuerit christo ad custodiam deputatus. Ad hoc dico ꝙ non. Nam licet aliqui tenuerint ꝙ christus habuerit angelum ad sui custodiam deputatum. Dicunt enim ꝙ angelus de quo hic. similiter ille qui annunciauit pastoribus christi natiuitatem. Luce. ȷȷ. et ille de quo Luc. xxȷȷ. dicitur. Ecce apparuit ei angelus domini confortans euꝫ: potuit esse angelus custos eius. Cōtrariū tamen tenent doctores in secundo sententiarum. dis. xj. vbi dicit Bonauen. ꝙ christus non indigebat angelo custodiente. quia diabolus nō poterat opprimere corpus per violentiam diuinitati vnitum. nec poterat seducere per astutiam intellectuꝫ plenarie a verbo illustratum. nec poterat allicere per blandicias affectū plenitudine gratie confirmatum. ideo christus non indigebat angelo bono nec quantū ad corporis defensionem nec q̄ꝫtum ad eruditionem rationis. nec q̄ꝫtum ad incitationeꝫ affectionis Etiam nō cōpetebat ipi christo habere angelum custodem. quia custodia in custodiente respectu custoditi dicit presidentiā quandam. et quia angeli christo domino suberant. ideo nullum officium presidētie ipis angelis respectu christi cōmitti debebat. Quicquid autem aliȷ in cōtrarium de angelis allegāt intelligitur de angelis ministrantibꝫ et seruientibus ipi christo non de p̄sidentibus. Cum enim anima christi ab instanti sue cōceptionis perfecte beata erat angelū custodem nō debebat habere sed bene ministrantē: nō vnum tm̄ sed etiam plures. ꝭm illud Math. iiȷȷ. Et accedentes angeli ministrabant ei ⁊c. C Secunduꝫ declarandum est de christi fuga. vbi primo queritur Cur christus fugit in egyptum cum tamen alias euadere potuisset persecutioneꝫ Herodis cum fuerit deus et homo. Ad hoc dicenduꝫ ꝙ multiplici d̄ causa fugit. Primo ꝭm Chrysosto. propter nature humane ostensionē. Nam si se occultasset vel virtute diuina se inuisibilem fecisset: de veritate humane nature diuine vnita aliqui dubitassent. Secundo ꝭm Bedam propter nostram exemplificationē. Joh. xiȷȷ. Exemplum dedi vob̄ vt quemadmodū ego feci ita et vos faciatis. Futurum enim sciuit ꝙ ipe ꝑsequeretur ī suis fidelibus. vt igitur licite rabiem persequentiuꝫ tempore possent declinare dedit eis exemplū opere similiter ⁊ verbo Mat. x. Si vos persecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. Tertio nobis in cōsolationeꝫ. Nam si fideles sui spiritualiter deo nati fuerint et deo seruire inceperint: ⁊ tunc tribulatiōes et tēptationes statim euenerint in hoc non debemus turbari sed cōsolari. Bern̄. Quicquid diligitur a deo impugnatur a diabolo. Et Augus. Magna consolatio est membris ex capite. nam ipse dixit Joh. xv. Si me persecuti sunt ⁊ vos persequentur. Unde Hiero. In cunabulis etiaꝫ non defuit iniquitas premens et iusticia patiens. adhuc christꝰ in cunabulis erat et cogebat eum fugere ⁊ exulare. Quarto fugit propter fidei confirmationeꝫ. si enim in tam tenera etate mortuus fuisset quis credidisset puerū tā paruulum non loquētem. nō docentē. non mirabilia operantem fuisse deum ⁊ homineꝫ ⁊ voluntarie passuꝫ pro salute humani generis. Ideo Augꝰ super Johan. Poterat non occidi. non ledi si vellet. fugit non timore sed dispensatione. oportebat enī euꝫ prius predicare ⁊ miracula facere ⁊ fidem publicare. Juxta illud Esa. lxj. Spiritus domini super me euāgelisare pauperibus misit me. postq̄ꝫ autem illa facta erant voluntarie se ad passionē obtulit. Unde ipe dixit Petro volenti euꝫ defendere Mat. xxvj. Conuerte gladium tuum in locū suum. quia oportet ꝙ scripture impleantur: quoniam sic oportet fieri. D Sed diceres. cur dominus fugit in egyptū ⁊ non in aliam regionē. cum inter omnes terras

egyptus magis ɔtraria fuit pplo suo. Ad hoc rñdet euãgelista Ut impleret inquit qd scriptũ ẽ ꝑ ꝓphã. Ex egypto vocaui filiũ meũ. Insup Esa. xix. ca. ita ꝓphetauit. Ascẽdẽs dñs sup nubẽ leuẽ ⁊ ingredietur egyptũ ⁊ mouebunt simulacra egypti a facie eius. Narrat magister in histo. schola. ꝙ ea nocte xp̃s cum matre sua itrauit egyptum q̃ ꝑcepto suo exuerant filij isrl. vicz in vigilia pasche. ⁊ sic tũc non fuit dom⁹ in q̃ non iaceret mortu⁹ angelo ꝑcutiente. sic ipo ingrediẽte nõ fuit templũ in q̃ idoluz nõ corruerit. Dant tñ ad h̃ tres rationes. Prima ꝓpter egypti sanationez. in hoc enĩ ꝙ dñs fugit in egyptũ ostẽdit magnã misericordiã suã. qꝛ nõ solũ hostes suos misericorditer suscipit. ʒ etiã eos ɔuertit. Uñ Chry. Recordat⁹ dñs qꝛ non in finẽ irascitur. ideo misit filium suũ in egyptum vt daret illi magne recõciliationis signũ ⁊ ꝑpetue amicicie pign⁹. Ideo Esa. xix. Percutiet dñs egyptũ plaga: ⁊ sanabit eam et reuertentur egyptij ad dñm ⁊ placabit eis ⁊ sanabit eos. Secunda ratio. dñs ad egyptum fugit ad significandũ gentium susceptionẽ. Iuxta illud Act. xiij. Uob oportebat primo loqui verbũ dei. sed qm̃ repulistis illud ⁊ indignos vos iudicastis eterne vite ecce cõuertimur ad gentes ⁊c̃. Tertio ꝓpter future religionis ꝑfigurationem. quia christiana religio intantũ viguit ibi vt ceteris ɔfusionẽ induceret. sicut dicitur Hiere. ij. Ab egypto cõfunderis. quia multi sancti fuerũt ĩ egypto arduã christianã vitam ducẽtes. vt sanctus Anton⁹ Macharius. Maria egyptiaca. et plures alij. Chry. Qui pri⁹ populo dei violenter dominati sũt isti cum deuotiõe deo seruierũt vt iam nõ irent ad mare rubrum dimergẽdi sed vocarent ad aquas baptismatis viuificãdi. E Tertio occasiõe fuge christi quero. vtrũ curatus licite possit populum sibi cõmissum ꝓpter ꝑsecutionem deserere ⁊ alibi fugere. ꝙ non videt ex eo qd dicitur Ioh. x. Mercẽnarius et qui non est pastor cui⁹ non sunt oues ꝓprie videt lupũ venientẽ et dimittit oues ⁊ fugit. igitur ⁊c̃. Contrarium patet hic. qꝛ christus dñs fugit similiter ⁊ discipulis ꝑcepit Matth. x vt supra allegatũ est. Ad euidentiã huius nota ꝙ curatus vt est ep̃s siue pleban⁹ in assumendo huiõi statum et officium obligat se ad hoc ꝙ saluti subditorũ fideliter ⁊ finaliter ꝓpter deum insistat. ergo ad hanc curam tãdiu obligat q̃diu subditis ad salutem ꝓficere potest. idõ est hec conclusio prima. Curatus sine rõnabili causa populum sibi cõmissum quo ad curaz animarũ nõ debet ꝑ fugam deserere. ꝓbat. quia huiusmodi cura ex se est bona. pro quãto per ipam vinea dei colitur et auget. ⁊ ad quaz obligatur ex cõmissione sibi facta. igit nõ est deserenda sine rõnabili causa. Ad hoc facit dictũ saluatoris Ioh. x. Bonus pastor animã suã ponit ꝑ ouibus suis. F

Dico notanter sine rationabili causa. qꝛ sm doct. dantur sex casus qui notantur in ca. nisi cũ p̃dẽ. de renun. in q̃bus licet curato populũ simpliciter deserere aut ad tẽpus sm negocij q̃litatem. Duo cõtingunt ex parte curati. alij duo ex ꝑte subditorum. Primus est cõscientia criminis nõ cuiuscunqꝫ sed illius dumtaxat qd post peractã penitẽtiã impedit ordinis executiõem aut beneficij retentionẽ. vt qꝛ est homicida vl symoniacus. Secundus est irregularitas ꝑsone. quia bigam⁹ vel alijs irregularitatibus inuolutus rõne quorũ reddit inhabilis ad executionez sui officij. ideo bona cõscientia cedere potest et debet. Tertius est debilitas corporis vt quia infirmus vl senex nõ valens ob hoc pastorale officiuz exercere. et ideo ne oues sibi cõmissas negligat potest cedere aut coadiutorẽ sm iuris dispositionẽ recipere. Quartus est defectus sciẽtie. vt qꝛ nõ habet sufficiẽtẽ sciẽtiam ad curã talis regiminis vt cuilibet sibi subdito ⁊ sibi ipi sufficienter de necessarijs ad salutẽ aĩe salubriter cõsulat. Quintus est malicia subditorũ. qñ scz subditi sũt adeo deprauati ꝙ de nullo fructu a pastore sperat ꝑ suã operã ⁊ diligentiã in vita ⁊ doctrina sed totũ qd docet spernũt. Et ad hũc casum reducit casus aliorũ dicentium ꝙ qñ subditi cõspirassent in mortez pastoris ꝑ maiori ꝑte: ita ꝙ nõ esset spes de emẽda tunc lʒ eos deserere. Similiter qñ sunt oẽs insanabiliter obstinati in mortẽ pastoris machinãtes. Exemplo beati Benedicti q̃ deseruit monachos q̃s in necẽ suã vi

dit vnanimiter cōspirasse. Sextus ē scandalum graue subditorū, vtputa qn̄ de pastoris platione graue scandalū oritur. aut apud suos aut alios q̄scūq₃. q2 oēs in christo fratres sum⁹. ideo q̄libet alteri⁹ scandalū cauere debet. fm illud apl'i. j. Cor. viij. Si esca scandalisat fratrē meū nō manducabo carnes ī eternū. Et hoc dicit esse verum fm sctm̄ Tho. ka. ke. q. xviij. arti. xliiij qn̄ hmōi scādalū nō orit ex malicia alioꝝ volētes fidē aut ecclesiā ɔculcare. q2 ꝓpter hmōi scandalū nō esset cura pastoralis relinquēda. fm illō Mat. xv. Sinite illos sc3 q̄ scādalisabāt de veritate doctrine xp̄i ceci enī sunt ⁊ duces cecoꝝ. Sicut etiā fecit sctūs Thomas Cantuarieñ. archieps.

H Cōsequēter ad q̄situz de psecutiōe dico q͡ duplex est psecutio. Quedā psonalis q̄ nō fit solū ꝓpter fidē s3 etiā ꝓpt odiuz psone determinate ⁊ singularis mala intētione ɔceptū nō ꝑcise ɔtra fidē sed ex alia causa principaliori. et de illa psecutiōe est hec scōa ɔclusio q͡ curatus ꝓpter psecutionem psonalez sibi imminentē pōt licite fugere ⁊ populū deserere. pbat. q2 in tali psecutione sola psona querit ⁊ nō fides. ideo licet exemplo xp̄i hic fugere. Herodes enī psequebat psonā xp̄i de fide p euz ꝑdicandam nihil cogitās. Sil'e habet de Paulo Act. ix. q̄ demissus a fratrib₉ ī sporta p murum fugit. Scōa ē psecutio nō soluz psonalis sed etiaz fidei ⁊ iusticie dei ⁊ vniuersalis eccl'ie. q̄lis est psecutio thurcoꝝ ⁊ paganoꝝ ⁊ hereticoꝝ. Et de tali est hec ɔclusio tertia q͡ pleban⁹ ꝓpter psecutionē fidei ⁊ iusticie ecclesie dei sibi ⁊ alijs suis subditis iminentē non pōt licite fugere ⁊ subditos deserere. Ratio. quia in hmōi psecutione subditoꝝ sal⁹ exigit populi pastoris p̄sentiā vt sc3 p ipm in fide ɔfortent. ⁊ vt de necessarijs ad salutē p ipm pascant. Ideo ipe pastor ꝓpter suū psonale cōmoduz aut ꝓpter piculū tēporale sibi iminens nullatenus debet fugere. exēplo saluatoris dicentis vt sup̄ allegatū est. Bon⁹ pastor aīam suaz ponit p ouib₉ suis. hoc enī est temporalē vitam p eterna cōmutare. qd̄ a quolibet ē eligēdū. Sic ⁊ apl'i ⁊ martyres ī huiusmodi casib₉ nō fugierūt. sed tradiderūt corpa sua ꝓpter deuz ad supplicia. Sil'r et xp̄s dn̄s seipm̄ p nobis tradidit. Ad h̄ est obiectio de mercēnario. nā ille tāq3 mercēnari⁹ fugit q̄ cōmodū tpale vel salutē corporalē spūali saluti pximoꝝ aut sibi subditorū anteponit. Predicta ꝓpter dn̄os curatos in hoc sermone colligere volui. q̄ ea simul collecta alibi nō reperiret. H Secundū in hoc sermone declarandū est Herodis persecutio Ubi nota put colligit ex histoꝛijs tres fuerūt herodes. Prim⁹ ascolonita sub q̄ nat⁹ est xp̄s. Scōs antipas q̄ decollauit Johannē. ⁊ fuit filius herodis ascolonite. Terti⁹ dictus ē agrippa q̄ Jacobū occidit ⁊ Petrū īcarcerauit. ⁊ iste fuit nepos antipatis. Prim⁹ herodes fuit psecutor xp̄i ⁊ innocētū interfector. Uidēs ille herodes se illusū a magis p famā pueri crescentē irat⁹ est valde timēs ꝑncipatuz pdere. ⁊ ideo statim voluit oēs pueros ī bethleē interficere ne xp̄s sibi incognitus euaderet. S3 vt dicit Nico. de lyra super Mat. tūc impedit⁹ est ab executione hui⁹ facti eo q͡ a cesare Augusto p epl'az fuit citat⁹ filioꝝ accusatiōib₉ respōsur⁹. Eundo aūt romā ⁊ manēdo in curia ⁊ redeundo ī iudeā apposuit annū ⁊ pl⁹. ⁊ ideo fere post duos annos ad regnū suum reuersus ⁊ in regno cōfirmatus. quia sententiā p se contra filios habuit. ⁊ ex hoc audacior factus tunc perfecit necem pueroꝝ prius in mente cōceptam. Sic ergo herodes tanto furore ⁊ malicia succensus q͡ vt pderet xp̄m pueros q̄ erāt in bethleem ⁊ in oīb₉ finib₉ ei⁹ occidi mādauerat a bimatu ⁊ infra. i. ab infantib₉ duoꝝ annoꝝ vsq3 ad pueros q̄nq3 annoꝝ. Cui assertioni fidē facere videt q̄dā ossa innocentuz adeo grandia q͡ puerorū duos annos habentiū eē nō pn̄t nisi dixerim⁹ corpa tūc maioris q̄ntitatis fuisse. Uel a bimatu ⁊ infra. i. ab infantib₉ duoꝝ annorū vsq3 ad pueros vni⁹ noctis. Ut enī ait Aug⁹ ī ser. Timebat herodes ne pueri cui astra famulabant speciē suā infra etatē vel sup̄ paulo trāsformaret. Tertiū declarandū est matrū lamētatio q̄ tāgit ibi. vox ī rama audita ē. I Ubi nota q͡ rama vno mō est ꝓpriū nomē loci q̄ erat ciuitas saul. ⁊ ibi cucurrerāt lamētātes mulieres. ⁊ fm h̄ exponit pn̄s l'ra. Scōo ē nomē cōem̄ valēs sic excelsum. ⁊ sic magis ꝓprie ac-

cipitur hic. quia Hiere. xxxj. dicitur Vox in excelsis audita est. Unde Hiero. Ex autem dicitur in rama non putemus nomen loci esse quod est iuxta Gabaa. sed rama excelsum interpretatur vt sit sensus. Vox in excelso audita est longe lateqꝫ dispersa. Unde Chryso. super hoc loco ait. Ploratus fletum paruulorum ostendit. vlulatus autem matrum significat lamentum. K

Sed est dubium quomodo Rachel dicitur plorasse filios suos cum dudum fuerit mortua. Dicendum ꝺm Nicolaum de lyra ꝙ metaphorice est intelligenduz quasi Rachel sit mater Bethleem ratione sue sepulture. quia ibi est sepulta. Gen. xxxv. ꝛ sic prophetico more dicitur Rachel fecisse ea que in loco sepulture sue agebantur. Alio modo potest dici ꝙ ꝓpheta loquitur hoc modo. quia ibi tantus fuit dolor et luctus ꝙ etiam mortui compati deberent et lugere si possent. L Sed quare pueri interfecti dicuntur filiȷ̈ Rachel cum fuerint de tribu Juda. quia de bethleem que sita fuit in sorte iuda. ꝛ Judas nō fuit natꝰ de Rachel sed de Lya. vt habetur Genes. xxviȷ̈. Ad hoc dicenduz ꝺm Hiero. super Mat. Quia Rachel sepulta fuit iuxta bethleem ī Eufrata. ꝛ sic rōne sepulture metaphorice dicitur mater filiorum bethleē. quia materni corpusculi hospitium nomē matris accepit. Vel secūdo ideo. quia herodes preceperat non solum in bethleem interfici pueros sed in omnibus finibus eius. Jdō verisimiliter multi filiȷ̈ Rachel ꝺ tribu Beniamin qui fuit filius Rachel occisi sunt. quia cōtigui sunt sortes illaruz tribuum. scilicet Juda ꝛ Beniamin. M

Sed quare leguntur fleuisse matres et nō patres dicitur ꝙ ideo. Primo quia matres sunt natura passibiles ꝛ molles. ideo sunt magis dolorum sensibiles. Quāuis enim pater ꝛ mater de bono filiorum letātur ꝛ de malo ipsorum tristantur. tamē mater plus dolet de malo filiȷ̈ ꝙ̄ pater. et pater plus gaudet de bono. Juxta illō Prouerb. x. Filius sapiens letificat patrem. filius autem stultus mesticia est matris sue. Secūdo quia magis cōmunicant de substantia filiȷ̈. ideo etiā vehemēs amor amori cōparatur matris. ȷ̈j. Reg. j. Sicut mater vnicum amat filium ita te diligebam. ꝛ propter hunc vehemētem amorem plus flent de perditis filiȷ̈s suis.

De Innocentibus. Sermo. XIX

Erodes vidēs

b quoniam illusus esset a magis iratus est valde: ꝛ mittens occidit omnes pueros qui erant in bethleē ꝛ ī omnibus finibus eius. Mat. ȷ̈j. N Legitur in libro de similitudinibus rerū. ꝙ canis rabidus multas habet ꝓprietates. sic et homo iracundus. Primo est solivagus. quia solus vadit. ipm enim aliȷ̈ canes fugiunt. Sic homo iracundus est solivagus. quia nec amicuz nec socium potest sustinere. Ideo Prouerb. xxȷ̈j. Noli esse amicus homini iracūdo. Et merito est fugiendus. quia vir iracundus prouocat rixas. Prouerb. xv. Secūdo vadit vt ebrius cadendo. sic iracundi. ps. cvj. Turbati sunt ꝛ moti sunt vt ebrius ꝛ omnis sapientia eoruz deuorata est. Ratio. quia dicit Catho. Ira impedit animum ne possit cernere verū. Tertio omne obiectū impugnat ac sit cecus. Sic iracūdus nulli parcit non considerat iusticiam. quia cecꝰ. Jaco. j. Ira viri iusticiā dei nō operat. Greg. Si ira mentē semel possederit putat iuste fieri quod male fit Quarto aperto ore currit ꝛ linguam extra os pendet. Sic iracundus mala verba profert et linguā suam ꝓhibere nō potest. quia stultꝰ. Eccl. viȷ̈. Ne sis velox ad irascendū. quia ira in sinu stulti requiescit. Habet se iracundꝰ vt olla bulliens que pingula cum fecibꝫ emittit. Sic iratꝰ homo vera cū falsis ꝓmit. Prouerb. xxix. Totum spiritū suum stultus profert. Quinto habet oculos rubicundos ꝓpter feruorē sanguinis. Et sic iracundi inclinati sunt ad effusionē sanguinis. Qualis fuit herodes. quia iratꝰ occidit oēs pueros ꝛc. vt dicit thema. O In quibus verbis duo innuunt. Primo herodis ira rabida. Secundo ꝑsecutio tyrannica inuidiosa. Quātū ad primū dicit. herodes videns qꝛ illusus esset a magis. i. deceptꝰ eo ꝙ nō redirent ad eū iratꝰ est valde. Primo ꝓpter regni zelū. qꝛ timebat se amittere regnū. Chrys. Reges ꝛ ꝑncipes si ex aliqua

causa irascuntur facile placantur. Illa autem ira inextinguibilis est quam regni zelus accendit. Secundo iratus est propter sui contemptum. Dicit enim Chrys. Magi cõtemnentes Herodem addiderũt causam doloris quemadmodũ fit qui fundit pinguedinem sup ignem ardentez magis facit incendium. Sic Herodes magis incensus fuit furore. quia quos ille sedẽs in throno suo non potuit persuadere cõsiliis Jesus paruulus placuit iacens ĩ presepio Tertio iratus est propter cesaris metum qui precepit ꝙ nullus sine suo imperio rex diceretur. Chrys. Herodes volens illudere magos et christum illusus ẽ. Prouerb. xxj. ca. Non est prudentia non est sapientia neqꝫ fortitudo ꝯtra dominũ. Prouerb. iij. Illusores ipe deludet. Chry. Herodes debuit amicari et cepit irasci. non tamen statim in effectu iram suam ostendit: quia non statim fecit occidere pueros. sed ſm glosam post annum et quattuor dies puerorum occisio facta fuit. ¶ Distulit enim triplici de causa. Primo propter discredentiam. quia putabat magos falsa apparitione esse illusos. Secũdo propter astutiam vt sic dissimulando puer in medium deduceretur et appareret. Tertio propter moram contractam. quia fuit impeditus. quia citatus ad curiam romanam ad petitionem filiorum suorũ. scilicet Aristoboli et Alexandri qui ipsum accusauerũt apud cesarem. et ideo non fuit ausus tunc pueros interficere ne cum alijs facinoribus accusaretur de tanta crudelitate. ideo eundo romam ⁊ remanendo in curia ⁊ redeundo in Judeam apposuit annum aut plus et rediens accepta licentia a Romanis propositis signis et prodigijs in natiuitate christi factis: romani dederunt sibi licentiam occidendi pueros. et sic mittens occidit omnes ⁊c. que est secunda pars.

¶ Quantuz ad illam secundam partem vbi tangitur persecutio tyrãnica et inuidiosa herodis. Nota hic seuiciam herodis in tribus. scilicet ĩ numero loco ⁊ tempore. Primo in numero. quia nõ est cõtentus in numero occidere aliquos pueros. immo omnes. herodes habuit se vt lupus. Dicit Homerus poeta. Cum esurit querit diligenter ouẽ ⁊ si ad ouile venerit non solum vnam sed omnes studet iugulare. Sic herodes querens christũ verũ agnũ immolandum pro salute mundi vt ipsum habere posset alios omnes innocentes occidit. Et dicit Chrysostomus. Herodes fecit sicut fera pessima: si fuerit vulnerata naturalem duplicat ire doloris crudelitatez. ⁊ quasi ceca furore nõ aspicit se iã vulnerantem. sed quodcũqꝫ ante oculos eius occurrerit siue homo siue animal illud q̃si actorem vulneris sui dilaniat. Sic ⁊ ille illusus a magis iram suã super paruulos diffundebat. et interfecit omnes pueros vt ĩueniret vnum in omnibus. sic nec vnum ĩuenit in omnibus et vitam eternam prestitit omnibus. vt impleret̃ illud ps. lxxviij. Effuderunt sanguinem innocentez tanq̃ aquam in circũitu hierusalez. Dicit Chrysosto. O insensate Herodes quid agis. si non credis verbis que magi dixerunt cur sine causa insanis in pueros. nunquid tu potes mutare sententiã dei aut perdere illum quem deus defendit. Secũdo apparet eius seuicia in loco cum dicit̃. in Bethleem et in omnibus finibus eius. Rabanus. Non contentus vastare bethleem sed adiacentia loca vastauit. Tertio apparet eius seuicia in tempore cum dicit. A bimatu et infra. id est occidit omnes pueros duoruz annoruz vsqꝫ ad pueros vnius noctis vel diei scd̃m Haymo. vt ly infra dicat ordinem temporis. Sz Chrysosto. exponit vt ly infra dicat ordinem numeri. ⁊ est sensus A bimatu et infra. id est a pueris duorum annorum vsqꝫ ad pueros quinqꝫ annorũ. Dicit enim stellam ortam magis per annum anteq̃ hierusalem venirent et per annum expectauit. et sic christum duoruz annorum credidit. Et de quinquennio videtur facere fidem ꝙ quedam ossa innocentum habentur ita grandia ꝙ bienniorum esse nõ possunt. Prima tamẽ expositio est vsitatior. Et potest dici ꝙ longe maioris quantitatis erant homines tunc temporis q̃ nunc sunt. Ideo nõ mirum ꝙ maiora videntur ossa puerorum. ¶ Sed diceres. stante prima expositione cur occidit pueros vnius diei vel noctis. Respõdet Augustinus in sermone de Innocentibus. quia timebat ne puer cui sydera famulabantur speciem suam paulo supra

vel infra etatē sui temporis posset occulta
re. Sed tñ Herodes ꝑpter hmōi tyranni-
dem ⁊ seuiciā impunitus non remansit. qꝛ
in doloribꝫ pessima morte defunctus ꝑut
ponit Eusebi⁹ in ecclesiastica historia. lib.
j. c. ix. et vide in Thesauro nouo de sanctꝭ.
ser. xxviij. in fine. S Hic est dubium
quare ecclesia celebrat festū innocentū cuꝫ
volūtarie non sunt passi eo ꝙ vsum liberi
arbitrij nō habuerūt ꝑ qđ coronaꝫ marty
rij mereri potuerūt. Ad hoc dicēduꝫ ꝙ cir
ca hoc est triplex modus dicēdi. Prim⁹ est
eoꝝ q̄ tenēt ꝑuulos istos occisos nihil me
ruisse eo ꝙ in eis nōdū erat expedit⁹ vsus
rōnis nec volūtarie ꝑ christo patiebantur
Contra q̄s est autoritas vniuersalis eccl'ie
q̄ illos martyres noīat ⁊ appellat. Vñ di-
cit in collecta. Deus cuius ꝑconiū hodier
na die innocētes martyres nō loquēdo sꝫ
moriēdo cōfessi sunt. Et Aug⁹ in sermone
hodierne festiuitatis ita dicit. Hodie fra-
tres charissimi natalez illoꝝ infantiū coli-
mus q̄s ab Herode crudelissimo rege in-
terfectos esse euangelij textus eloquit̄. Et
ideo cum summa exultatiōe gaudet terra
nostra celestiū militū et tantarū parens fe
cunda virtutū. Secūdus modus dicendi
est alioꝝ q̄ tenuerūt ꝙ innocentibꝫ miracu
lose accelerat⁹ fuit vsus rōnis. sicut in Jo
hanne baptista ita ꝙ volūtarie passi sunt
Hoc tenet Johānes eꝑs in q̄dā sermone
vbi sic dicit. Fiūt in terra sine magistro di
screti. docti sine doctore. eruditi sine erudi-
tore: agnoscūt christū. ꝑdicāt dñm. nō quē
ꝑsuasio humana docuerat: sed quē diuini
tas innocētibꝫ inspirabat. vbi vult ꝙ lꝫ nō
habuerunt vsum liberi arbitrij ex natura:
tñ habuerūt ex speciali grā. Sed cuꝫ hoc
non īueniat̄ in scripturis sanctis expressū
neqꝫ a doctoribꝫ affirmatū nō est a nob' ita
leuiter acceptandum. qꝛ vt dicit Hiero. in
ep'la ad Paulinū. Qđ de scripturis sanctꝭ
autoritatē non habet eadē facilitate ꝯtēni
tur qua ꝑbat̄. Et ꝑpterea est tertius mod⁹
dicēdi ſm Thomaz scđa scđe. q. cxxiij. ꝙ
martyrij gloriā quā ī alijs ꝑpria voluntas
meret̄ illi ꝑuuli occisi ꝑ dei gratiā sūt asse-
cuti. Nā effusio sanguinis ꝑpter xp̄m vicē
gerit baptismi. Vñ sicut pueris baptisatis
ꝑ gratiā baptismalē meritū christi operat̄
ad gloriā obtinendaꝫ. Ita in occisis ꝑpter
xp̄m meritū xp̄i operat̄ ad palmā martyrij
obtinendā. Et hoc est qđ dicit Aug⁹ ī ser
mone de epħia. Licet ꝑuuli nō habuerūt
etatem vt in xp̄m crederēt habebant tamē
carnē in qua ꝑ xp̄o passuro passionē susti-
nerent. Idem in ser. hui⁹ diei. Occiduntur
ꝑ xp̄o ꝑuulo ꝑuuli. ꝑ iusticia morit̄ inno-
centia. O q̄ꝫ beata etas nec dū xp̄s potuit
loqui et iam ꝑ xp̄o merent̄ occidi. nondū
oportuni confessioni ⁊ iam idonei passio-
ni. T Et ideo eos sancta mater eccle-
sia festiuat. et h̄ ꝑpter tres ꝑrogatiuas illis
collatas. Prima sumitur ex tp̄e. qꝛ fuerunt
ꝑmi q̄ sanguinē suū ꝑ xp̄o fuderūt. Unde
Aug⁹ vocat eos flores ecclesie. Et de ipis
canit eccl'ia illud Apoc. xiiij. Hi empti sūt
ex oībus primitie deo ⁊ agno. Scđa ꝑro-
gatiua sumit̄ ex statu: qꝛ sine macula vixe-
runt. quia prius circūcisi. Et de ipis canit
ecclesia illud Apoc. xiiij. Hi sunt q̄ cū mu
lieribꝫ nō sunt coinquinati. i. non sunt pol
luti mēte ⁊ corꝑe. Nihil ꝑdest virginē esse
corꝑe nisi mens sit incorrupta. Tertia ꝑro
gatiua capit̄ ex grā capitis. qꝛ qñ rex coro
natur multos milites secuꝫ facit. Sic rex
celestꝭ nūc coronat⁹ corona aurea a matre
ꝑ suam incarnationē. hos innocētes mili-
tes sibi elegit. Ideo festum ipoꝝ ab eccle-
sia celebrat̄ lꝫ in lymbum descenderint et
etiā liberū arbitriū nō habuerint. tñ quic-
quid ī eis min⁹ fuit gratia noui regis ad-
impleuit vt dictū est supra. V Ex ꝑdi
ctis soluit̄ aliud dubiū vicꝫ illđ. Quare ec
clesia statim post dieꝫ natalis dñi celebrat
continuatim illa tria festa. vicꝫ sancti Ste
phani. Johannis. ⁊ Innocentū. Respon
detur ꝙ ideo. quia ī his tribꝫ festis recolit
triplex martyriū. Primū ē volūtatꝭ ⁊ ope-
ris sicut beati stephani q̄ fuit primus mar
tyr post xp̄i resurrectioneꝫ et ascensionem.
hinc est ꝙ statim post natiuitatē xp̄i sancta
mater ecclesia ordinauit diem sancti Ste
phani. qꝛ dies martyrij sanctoꝝ dr̄ natalis
eoruꝫ. De quo Fulgenti⁹ in ser. Heri xp̄s
nat⁹ est in mundū vt hodie stephanus na-
sceret̄ ī celo. Scđm ē martyriū volūtatis
⁊ nō oꝑis. sic beat⁹ Johēs euāgelista q̄ pa
rat⁹ erat ꝑ xp̄o oīa supplicia sustinere nō tñ
actu sustinuit. Bern. in ser. de inocētibꝫ di
cit ꝙ ī pace vitā finiuit diuini ꝯsilij fuit sic
ipe dixit Job. vl. Sic eū volo manere do-

nec veniã. Et qꝛ minus est pati voluntate tm̄ q̄s actu ꝛ voluntate. Ideo ecclesia post diem sc̄ti Stephani ordinauit diē sancti Johis euãgeliste. Tertiũ martyriũ ē operis ꝛ non voluntatis. sic pueri innocentes vsum rõnis nõ habẽtes passi sunt. q̄ deuꝫ non loquẽdo sed moriendo cum sanguine suo cõfessi sunt.

De circũcisione dñi. Sermo. XX
De euangelio.

Postquã consũmati sunt dies octo vt circumcideret puer vocatuꝫ est nomẽ eius Jesus. Luc. ij. Quoniã dies hodierna est anni principiũ. ideo principes suis clientibus et paterfamilias sue familie donaria tribuunt ita ꝙ maiores minoribꝫ nõ minores maioribꝫ aliq̄d tribuũt. sed tñ ad minores nũciare maioribꝫ bonuꝫ nouũ annum ptinet. Sic saluator noster iesus in hunc mundum natus velut princeps: lꝫ adhuc puulus noluit ꝙ iste dies pteriret q̄n munus acceptabile ꝛ gratuꝫ tribueret suis fidelibꝫ. Munus aũt hoc fuit pciosus sanguis ipsius quē in circumcisione hodie ꝑ nobis effudit qd̄ ꝛ singulis vobis ꝑ nouo anno q̄tũ ad eius efficientiã exopto ita ꝙ effectus ipi⁹ in nullo ex vobis finaliter ꝑdatur. A Presens igit̃ solẽnitas est cõpassionis. dilectiõis. ꝛ exultatiõis. Cõpassionis quidē. qꝛ xp̄s sic puulus existens ꝑ nob circũcisionē sustinuit. j. Pet. iiij. Christo igit̃ ĩ carne passo vos eadē cogitatiōe armamini. vt vbi nõ põt esse corpalis passio saltē sit mẽtis cõpassio. Scd̄o est istud festũ amoris. Bern. Sup oĩa inq̇t te mihi reddit amabilē o bone iesu opus redẽptionis nostre ꝛ sanguis quē fudisti ꝑ nobis. Tertio hec solẽnitas est exultatiõis ꝛ summe gaudiosa ex triplici causa. Prima est rõne octaue diei natiuitat̃ xp̄i. qꝛ octaua dies sctõꝝ significat futurã vitaꝫ que ē eterna. in q̄ pcidimur ab oĩ miseria Apoc. xxj. Mors vltra nõ erit neq̄ʒ clamor neq̄ʒ dolor. qm̄ priora transierũt. ibi erit festiuitas solẽnis. De qua Naũ. j. Celebra iuda festiuitates tuas: quia nõ adijciet vltra vt ptranseat Belial. id est diabolica tẽptatio Ibi nll'a erit turbatio Apoc. vij. Neq̄ʒ cadet sup eos sol neq̄ʒ vll⁹ estus. neq̄ʒ esurient neq̄ʒ sitient amplius. Secunda causa hec festiuitas ē exultatiõis ꝛ gaudiosa rõne effusionis sanguinis pciosi quē hodie in circũcisione fudit ꝑ nob. Aug⁹. Sicut mors et resurrectio ita circũcisio ꝑ nobis facta ē quia ꝑ nobis circumcisionem sustinuit vt nos ab h̄ graui onere legis liberaret. Gal. iiij. Misit deus filiũ suũ factũ sub lege vt eos ꝛc. Idcirco dedit nobis hodie arram salutis redẽptionis nostre in effusione sanguinis sui expectãtes plenã ĩ ipsius morte redemptioneꝫ. Tertia causa est rõne noĩs saluatoris in quo nobis eius gratiã pstandam insinuauit in hoc amoroso noĩe Jesus. i. saluator. Dixit enĩ angelus Mat. j. Ipe saluũ faciet populũ suũ a peccat̃ eorum. de q̄ dicit thema. Postq̄ʒ cõsummati ꝛc. In q̄bus verbis duo innuunt̃. Primũ est corporalis xp̄i circumisio. Secunduꝫ est saluatoris noĩs impositio. Primũ ibi. Postq̄ʒ impleti sunt dies vt circũcide. ꝛc. Secundũ ibi. vocatuꝫ est nomen eius Jesus. B Quantũ ad primuꝫ de circũcisione nota ꝙ circumcisio fuit data Abrae in nonagesimo anno. ꝛ sic fuit instituta aũ legē traditã Moysi quadringẽtis annis. Uñ dicit apl's ꝙ circũcisio nõ est ex lege sed ex patribꝫ. Fiebat aũt octauo die infãtis etiã si dies illa eēt sabbatũ vt dꝛ Joh. ij. Uñ Geñ. xvij. Infans octo dierũ circũcidet̃ in vobis. non aũ octauũ diē. qꝛ puer erat nimis tener ꝛ sic fuisset piculuꝫ. Ideo dicit Bonaueñ. sup. iiij. sniaꝝ. Nõ potuerũt ꝑuenire tp̄s nec differre nisi dñs dispẽsasset cũ eis. Et puer mortuus aũ octauũ diē saluabat̃ in fide parentũ. C Et data fuit solũ viris qꝛ soli Abrae ꝛ masculis de semine eius et seruis ipius in remediũ peccati originalis ita ꝙ nll'a alia natio exceptis iudeis legi subijciebat̃ circumcisionis. Sꝫ ꝑ femellis dicit Bonauē. sufficiebat pfessio fidei mediatoris a parẽtibꝫ vel ab his q̄ gerebãt curã puuloꝝ. D Sꝫ di. Cur generi masculino data fuit circũcisio ĩ remediũ pcti originał. Rñdet̃ ꝙ ideo qꝛ pctm̄ viri q̄ ad effectuꝫ fuit grauı⁹ pctõ mulier̃. dico q̄ ad effectũ. qꝛ dicit sanctus Tho. ꝑa ꝑe. q. cxliij. ar. iiij. respiciẽdo gen⁹ pcti pctm̄ vtriusq̄ʒ fuit eq̄le qꝛ supbia. sed q̄tũ ad speciē tunc grauı⁹ peccauit mulier quia nõ solũ peccauit sed virũ ad peccan-

dum induxit, sed q̄stum ad cōditionez ꝑsonarum tūc peccatū viri est grauius rōne ꝑfectionis: qꝛ erat ꝑfectioꝛ muliere. Sic etiam q̄stum ad effectum mai⁹ erat peccatuz Ade, de quo Aug⁹. in Enche. dicit. Peccatū Ade viciauit totū genus humanum nā si vir nō peccasset pctm̄ ita diffusum ꝑ totum genus humanū non fuisset vt dicit magister in. ij. di. xxij. E Sed di. Quare voluit xp̄s circumcidi cum tn̄ circumcisio vt dictū est data fuit in remediū peccati originalis. Ipe autez ē ꝛ fuit immunis ab omni pctō. Rn̄dent doc. in. iiij. ꝛ hic ꝓpter multas causas. Prima vt se de semine abrae ostēderet esse cui erat imposita circūcisio. Secūda vt iudeis excusationē tolleret q̄ se excusassent ꝙ eū nō receperunt. qꝛ nō esset circūcisus. Tertio vt circumcisionē approbaret. Roma. xv. Dico xp̄m iesū fuisse ministrū circumcisionis ꝓpter cōfirmationē ꝓmissionū patrū. Quarto vt veritatē humane carnis ostēderet contra manicheū q̄ dixit eū habere coꝛp⁹ fantasticū. Ideo voluit effundere sāguinē suum vt se verū hominē demōstraret. j. Joh. v. Tres sunt q̄ testimoniū dāt in terra. scz in carne xp̄i ꝙ fuerit ver⁹ hō scz spūs sanguis ꝛ aq̄ Quinto vt obediētie ꝟtutē cōmendaret i eo ꝙ ipe legi obediuit. Mat. v. Non veni soluere legem sed adimplere. nob in exemplum vt obediamus p̄ceptis dei ꝛ eccl'ie. Exemplifica de eo qui nō habet moꝛtalia adhuc tenet̄ ꝯfiteri venialia iuxta p̄ceptuz eccl'ie in. c. oīs vtriusq̄. de pe. ꝛ re. Sexto vt sacramētū incarnatiōis diabolo occultaret ꝓpter tales enī xp̄i passiones vtrū de⁹ esset diabol⁹ dubitauit. Septimo vt spiritualem doceret circumcisionē q̄ est a sup̄fluis ꝛ vanis. vicz oꝛis oculoꝝ manuū aurium coꝛdis ꝛc. quia ſm Aug. omnis xp̄i actio nostra est instructio. nō coꝛꝑalis sed spiritualis vt vult Oꝛige. De qua Hiere. iiij. Circumcidimini dn̄o ꝛ auferte p̄putia coꝛdiū vestroꝝ viri Juda. Ideo dicit Augusti. in. c. ex quo. de ꝯse. dis. iiij. ꝙ circumcisio carnis erat signū iustificatiōis ꝛ purgationis aīe. Octauo vt duriciā circumcisionis termināda demōstraret. ꝛ ita vtrūq̄ scz circūcisionē ꝛ baptismū i se suscepit vt primū terminaret ꝛ scdm statueret. Simile fecit in cena de agno ꝛ eucharistia ad Ro. x. Finis legis xp̄s. F Deinde circa predicta videnduz est q̄re nos nō circūcidamur cū tn̄ xp̄s circūcisus fuerit ꝛ apl'i Solutio. q̄ttuoꝛ sūt cause quare nō circūcidamur. Prima qꝛ circūcisio solis iudeis data fuit. nos ꝟo iudei nō sumus. Scdo qꝛ circūcisio coꝛꝑalis nūc cessauit institutione baptismi ita ꝙ obseruatio ei⁹ tp̄e isto dānabilis est. Gal. v. Ego Paul⁹ dico vobis qm̄ si circūcidimini xp̄s nil ꝓderit vobis. Ratio sancti Tho. ꝛ doct. in. iiij. dis. j. est. qꝛ qn̄ venit qd̄ ꝑfectum ē cessare debet qd̄ imꝑfectuz est. G Sz baptism⁹ est ꝑfectioꝛ circūcisione. Primo rōne significationis. qꝛ exterioꝛ ablutio significat iterioꝛē. nō solū ab oꝛiginali sz etiā ab omni actuali peccato in adulto iudeo vel gentili baptisato. Ezech. xxxvj. Effundā suꝑ vos aquā mundā ꝛ mūdabimini ab oīb⁹ inq̄namētis vestris. Scdo rōne efficac' oꝑationis. qꝛ abūdātioꝛ gr̄a dat̄ in baptismo ad bn̄ operandū ꝛ fomitē restringendū q̄s olim dabat̄ in circumcisione. Tertio rōne generalis obligatiōis. quia circūcisio habuit determinatū ꝓplm scz iudaicū. nam lz alios etiā posset saluare vt gētiles nō tn̄ tenebant̄ nec obligabāt̄. Etiā habuit determinatū sexū vt virilē. Etiā habuit determinatuz tp̄s scz octauū diē. Baptism⁹ ꝟo est oīb⁹ cōis: ꝛ ad eū obligant̄ oēs saluari volētes si eū hr̄e possūt vt dicit saluatoꝛ Jo. iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aq̄ ꝛ spi. ꝛc. Circūcisio ꝟo nō fuit talis ꝑfectiōis ꝛ obligationis. ideo debet cessare q̄re nos nō circūcidimur. Tertia causa ē ꝓpt̄ differētiā antique leg' ꝛ noue. oīs enī lex opoꝛtuit ꝙ haberet aliqd̄ sacr̄m q̄ velut ꝑ quādā ianuaz in ipam legē eēt ingressus. Lex autē antiq̄ penalis erat ꝛ afflictiua. ꝛ ideo ꝑ sacramētū penale qd̄ ē circūcisio in eā erat ingressus. Qm̄ ꝟo lex noua suauis ē. qꝛ iugū xp̄i suaue ē cū sit amoꝛ. ideo ꝑ baptismū q̄si ꝑ quādā suauē refrigerationē in ipaz legē ingredimur. Quarta ē. qꝛ cū hō delectatione peccati a lege xp̄i declinasset non poterat redire nisi ꝑ penam alicuius sacr̄i. sz quia xp̄s in ligno cruc' vere lāguoꝛes nr̄os tulit et doloꝛes nr̄os ipse poꝛtauit. Esa. liij. ideo ex h̄ absoluti sumus a pena circumcisionis. H Quātū ad secundū vbi subiūgitur impositio nominis saluatoꝛis ibi

Et vocatū est nomen eius iesus.id est saluator.Sicut enī nūc alicui nomen imponitur cum baptisat᷑:ita tunc cum circumcidebatur.Nec enī aliquis est dignus vocari aliquo nomīe anꝗ̄ baptisatꝰ sit. Et hꝰ ꝓpter tria. Nomen enī ꝑtinet ad noticiam. Vñ ꝭm Jsid.ij.ethimol.c.iiij. Nomen dictum est quasi notamen eo ꝙ nobis vocabulo suo res notas faciat.et quia homo ꝑ baptismū venit ī gratuitā dei noticiā.ido tūc nomē imponit᷑. Vñ dñs ad Moysen Exo.xxxiij. Noui te ex nomine et inuenisti grām coraꝫ me. Scḋo qꝛ nomē ꝑtinet ad dignitatem.et ꝑ baptismū in maximā dignitatem trāsimus scꝫ in adoptionē filioꝝ dei.Tertio qꝛ a sancta trinitate habemus esse.ideo nō est cōueniens vt nominemur nisi ad inuocationē sancte trinitatis cū dicitur.Ego baptiso te in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssancti.Circa noīs iesu impositioneꝫ de tribꝫ ē videnduꝫ. Primū dicit᷑ efficacia secundū reuerētia.tertiū excellētia.

Circa primū nota ꝙ lꝫ multe sint efficacie huius nomīs iesu:tñ fideles tria precipue bona ex inuocatiōe ꝑciosi noīs iesu reportant.scꝫ veniā peccatoꝝ.gratiā donoꝝ.et gloriā premioꝝ. Primo veniā siue remissionē pctōꝝ. ꝭm illud Petri Act.x. Huic omnes ꝓphete testimoniū ꝑhibent: remissionem pctōꝝ accipe per nomen eiꝰ. Et.j. Joh.j. Aduocatuꝫ habemus apud patrē iesum xp̄m iustum qui interpellat pro nobis.Et Berñ.Quis inꝗt peccatoꝝ audeat inuocare deū vltionū dñm exercituum vt in veteri testamento. Nūc ꝓprie ē nomē dñi iesu qḋ quicūꝙ inuocauerit saluꝰ erit. Act.iiij. Non est nomen datū aliud sub celo ⁊c̄. Jdeo si peccatorē angustāt peccata sua maxima nō desperet. sꝫ recurrat ad nomen iesu et dicat illud cum Hiere.ꝓpheta xiiij.c.Dñe fac mecū misericordiaꝫ ꝓpt᷑ nomen tuum.quia multe sunt ⁊ nimis auersiones mee. Jtem cuꝫ ꝓpheta dauid in ps̄. Propter nomē tuū dñe ꝓpiciaberꝭ ⁊c̄. Jdo dicit Augꝰ in meditatiōibꝫ suis. Quid est iesus nisi saluator.ergo domine iesu ꝓpter temetip̄m ⁊ ꝓpter gloriā noīs tui sācti esto mihi saluator iesus. Noli domīe attēdere malū meū ne obliuiscarꝭ bonuꝫ tuū.si ego admisi vnde damnare potes.tu tamē non amisisti nomen tuū vñ saluare peccatores soles.Quomodo autē per nomē iesus cōsequamur remissionē ꝑctōꝝ. Audiamꝰ exemplū. Fuit ꝗdam sacerdos plebanus lubricus peccator hic cum vellet ire ad suuꝫ scelus ꝑpetrandū. ꝯtigit eū transire nocte quadā ꝑ siluā ī qua latro latitabat qui nemini pepercit spoliando.hic aūt cum audiret eum trāsire dixit.quis es tu ꝗ trāsis.respondit plebanꝰ.ego sum seruus iesu christi.p̄ timore enī nimio nesciebat ꝗd respōderet.tūc iteꝝ latro ꝗsiuit.Dic mihi ꝗs es tu:respōdit plebanꝰ.ego sum indignꝰ seruus iesu christi.Latro vero tertio quesiuit Quis es tu:et tūc plebanꝰ respōdit. Ego sum inutilis seruus iesu christi. Et tūc ex hoc motus latro itra se cogitabat. Cuius seruus es tu.et sic dixit plebano.ꝓpter nomen iesu vade in pace. Et sic latro intra se ruminando dixit. Jesus iesus iesus.Et ecce ꝟtute nominis iesu latro cōuersus est ⁊ postea latrociniū et homicidiū nō ꝑpetrauit.sꝫ demane statim cuꝫ magna deuotiōe venit ad eundē plebanū petens vt audiret cōfessionē eiꝰ. Plebanus aūt audiēs eum multa homicidia ꝑpetrasse dixit. O pctōr vñ tibi illa ꝯtritio ꝗ tot mala cōmisisti Et rñdit latro. Hac nocte ꝗdam trāsiuit ꝑ siluam quē cum volui spoliare dixit. seruus sum iesu christi. quē dimisi ꝓpter nomen iesus.tandem nomen iesus replicando et in me triplicando sum cōtritus et cōuersus ⁊ non ero de cetero seruꝰ diaboli sed seruus iesu christi.tunc plebanus dixit. Ego sū ꝗ ꝑtransiui siluā. Benedictū sit ergo nomen iesus qḋ me a ꝑiculo liberauit et te iustificauit. Et ego decetero ero seruus iesu christi vtilior.quia amodo peccatum mortale sciēter nō cōmittā. Scḋo fideles ex magno noīe iesu reportāt gratiā donoꝝ.ꝭm illud Joh.xvj. Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Attendite ꝗꝫ deuote sepe petunt mendici elemosynaꝫ in nomine sancti Nicolai. Martini. Barbare ⁊c̄.aut alterius sancti.quia per hoc consequi sperant qḋ petunt. Quare ergo nos miseri in nomine iesu nō petimus gratiaꝫ dei.imo omnia ad salutē corꝑis et anime nobis necessaria ꝗ̄ indubie obtineremus. Et ideo ordinauit ecclesia vt orōnes misse in ꝗbus necessaria corꝑis ⁊ anime petimus cōcludant᷑. per dñm nostrum iesum

christũ rc̃. Tertio fideles ex nomĩe iesu re-
portant gloriam premiorꝫ. ẜm illud Joh.
xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscant te ve
rum deum et quē misisti iesum christũ. Et
in ps̃. In noĩe dñi nostri magnificabimur
De hoc inquit deuotus Berñ. Jesu dulcis
memoria dans vera cordis gaudia ꜱ ſup
mel ⁊ oĩa eius dulcis p̃sentia. Si scribas
nō sapit mihi nisi legero ibi iesum. Si di-
sputas ⁊ conferas nō sapit mihi nisi inso-
nuerit ibi iesus. Scōm de nomine iesu cō
siderandum dicit̃ reuerentia. K Ubi
quero. quō fideles revereri ⁊ venerari de-
bent nomen iesu. Ad hoc dico ꝙ maxime
q̃ttuor modis. scꝫ inuocatiōe. ꝯfessione. be
nedictione. ⁊ inclinatione. Primo inuoca
tione. hoc docet apl's paulus ad Coll. iij.
Omnia quecũq; facitis in verbo aut ĩ ope
re in nomĩe iesu christi facite. Secũdo cō-
fessiōe. sicut docet apl's ad Philip. ij. Om
nis lingua ꝯfiteatur quia domin⁹ noster ie
sus christus in gloria est dei patris. ⁊ Ro.
x. Corde credit̃ ad iusticiā ore aũt cōfessio
fit ad salutez. Tertio benedictiōe. ps̃. Sit
nomen eius benedictũ in secula. Idē. Be-
nedicā dñm in omni tp̃e semꝑ laus eius ĩ
ore meo. Idem. Benedicā te in vita mea:
⁊ in noĩe tuo leuabo manus meas. Idem
Cātate dño et benedicite nomini eius rc̃.
Quarto inclinatione prout docet apl's ad
Phil. ij. In nomĩe iesu omne genu flectat̃
celestiũ terrestrium ⁊ infernorꝫ. L Et
lꝫ vbicunq; auditur nominari hoc p̃closũ
nomen iesus debeamus caput cum maxi-
ma reuerētia inclinare. hoc tñ p̃cipue est fi
endum in ecclesia p̃sertim dum celebrātur
missarũ solennia. Ita statuitur in. c. decet.
de immu. eccle. li. vj. vbi dicit textus. Con
uenientes fideles in ecclesia gloriosum no
men illud iesus quādocũq; recolit̃ flectant
genua cordis sui qđ capitis inclinatiōe te
stent̃. Propterea summi pontifices pluri-
mas cōcesserũt indulgētias his q̃ se deuo
te ⁊ reuerēter inclināt audiendo in ecclesia
hoc nomen iesus. Unde refert Petrus de
palude lector palacij rome: postea cardi-
nalis ĩ expositiōe psalmi. cxxiij. ꝙ domin⁹
Hostien. cardinalis p̃dicans publice ĩ ser
mone. dixit ꝙ vidisset bullā apostolicā in
qua cōcesse fuissent indulgētie vnius anni
et. xl. dieruz flectenti genua ad nomen dñi
iesu. Itez domin⁹ Urban⁹ papa quartus
omnib⁹ vere confessis ⁊ ꝯtritis dedit. xxx.
dies indulgentiarũ Ad quos Johannes
xxij. sermonē ad populũ faciēs Auinione
adiecit dies totidez. Et sic sunt. lx. dies to
tiēs quotiēs q̃s deuote dixerit Jesus chri
stus in fine salutatiōis angelice. M
Item Clemēs. v. in cōcilio Uiennen̄. de-
dit vnũ annũ indulgentiarũ de sancto euā
gelio. In principio erat ꝟbum rc̃. q̃cunq;
legerit vel audierit post bñdictionē in mis
sa in memoriā ⁊ gratiarũactionē dñice in-
carnationis a q̃ fluxit fontaliter salus hu-
mani generis. Et quicũq; in fine cuꝫ dici-
tur. Et verbũ caro factũ est. geniculauerit
crucēq; cũ osculo fecerit habet. xl. dies in-
dulgentiarũ. Et sic de hoc euāgelio habē-
tur indulgentie vni⁹ anni ⁊. xl. dierũ. Idez
in simbolo Niceno cum in missa legit̃ vel
canitur. Et homo factus est. Ex his habe
tur quantũ reprehendendi sunt qui audi-
ta missa vix expectant sacerdotis bñdictio-
nem nō curātes hmōi indulgentias. Naz
et laici vidētes sacerdotē genua flectere si-
militer facere deberent. ⁊ ꝑ hoc se reddere
ꝑticipes illarũ indulgentiarũ. Tertiuz de
noĩe iesu declarandũ dicitur excellentia.
N Ubi pono hanc conclusionē. Licet
christo plura nomina attribuantur Jesus
tñ suꝑ oĩa cōpetit ei excellēter. Ad euiden-
tiam eius nota ꝙ aliq̃ noĩa christo conue-
niunt rōne deitatis. aliq̃ rōne attributiōis.
⁊ aliqua rōne personalitatis. Primo rōne
deitatis ꝯueniũt ei ista nomina. vt Tetra
gramaton qđ est nomen dei magnũ. et ra-
tione sue excellentie iudei in lamina aurea
sculptũ in fronte pontificis appendebant
Et sonat nomē Tetragramatō apud nos
id est principium vite ⁊ mortis. Item hoc
nomen Adonay id est dñs. Item hoc no-
men Otheos id est deus. Itē yschyros id
est fortis. Item Athanatos id est immor-
talis. Itē Ayos id ē sanctus. Itē Saba-
oth id est deus exercituũ. Item Homou-
sion id est. vni⁹ essentie. ⁊ plura alia. Secũ
do christo cōueniunt quedā noĩa rōne at-
tributionis, et illa que attribuunt̃ ei rōne
quarundā operationũ ⁊ virtutum christi.
Nam rōne potētie dicit̃ sanctus ⁊ terribi-
lis. ps̃. Sanctũ ⁊ terribile nomē eius. Itē
omnipotens. ineffabilis rc̃. rōne sapientie

dicit gubernator, illuminator, cõseruator, ductor, dux rc. Ratione misericordie dr pater misericordie, patiẽs, de⁹ misericordie rc Rõne iusticie dr de⁹ vltionũ. deus zelotes puniẽs, exterminãs rc. Tertio aliq̃ nomĩa cõueniũt xp̃o rõne psonalitatis, vt hoc nomen fili⁹, sic xp̃s dr fili⁹ dei, fili⁹ p̃ris. Joh. xvij. Pater clarifica filiũ tuũ. Quarto aliq̃ cõueniũt xp̃o ɔm humanã naturã. sic xp̃s dicit redemptor, mediator, agnus, leo, sol rc. Ultimo aliqua noĩa attribuunt xp̃o ratione vtriusq̃ nature. Inter illa nullum ei ita excellẽter accõmodat sicut hoc nomẽ iesus, qr nullũ aliud ita ꝓprie diuine r hũane nature ostẽdit dignitatẽ. Ideo dicit apl'us ad Phil. ij. Propter qd exaltauit illũ r dedit illi nomẽ qd est sup omne nomẽ, scz hoc nomẽ iesus, qd sonat saluator latine O

Ubi Alexã. de ales in. iij. dic q iesus tripliciter põt dici saluator, scz a potẽtia saluãdi, ab habitu saluãdi, r ab actu saluandi. Si cõsideratur vt a potẽtia saluãdi tũc hoc nomen iesus ɔuenit ei ab eterno. Si ab habitu saluãdi tũc cõuenit ei ex tpe, et impositũ fuit ei ab angelo vt in hodierno euãgelio. Qd vocatũ est ab angelo p̃usq̃ in vtero cõciperet. Si ab actu saluãdi sic ɔuenit ei in tpe, et impositũ ẽ ei a ioseph. Mat. ij. Uocabis nomẽ ei⁹ iesus, ip̃e em̃ saluum faciet populũ suũ a peccatis eoꝝ rc.

De circumcisione dñi.

Sermo XXI.

Ostquã consũ

p mati sũt dies octo vt circũcideretur puer vocatũ est nomen ei⁹ iesus. Luc. ij. P Hodiernã festiuitatẽ q̃ttuor celebrem faciũt r solennẽ. s. octaua natiuitatis, impositio noui r saluti feri noĩs. effusio sanguinis. r signaculũ circumcisionis. De q̃bꝫ fit mẽtio in hodierno euãgelio, q q̃uis sit pũũ et breue in lr̃a est tñ valde ꝓfundũ in sentẽtia. Cõprehendit em̃ p ordinẽ q̃ttuor q̃ sunt cõtraria illis q̃ttuor que p̃mus homo in appetitu cõmisit. Nam appetijt esse vt de⁹, iuxta illud Geñ. iij. Eritis sicut dij. Sed deus est res immutabilis, qr apud eũ non est trãsmutatio Jac. j. Est res indiminuibilis: qr nec vicissitudinis obumbratio. Et est res interminabilis. quia ps. Magnitudinis eius non est finis. Et est res innoĩabilis. qr deficiũt lingue a narratione ip̃i⁹. Et qr fili⁹ dei venit i mundũ peccatores saluos facere. j. ad Thim. j. et medicina dz esse cõtraria morbo, nã ɔtraria cõtrarijs curant. Ideo fact⁹ est subiectus mutationi, qr puer octo dieꝝ. ꝓpter qd dicit. Postq̃ cõsummati sunt dies octo. Scd̃o subiectus diminutioni, qr circũcisus. Itẽ terminationi: qr puer. Itez nominationi: qr vocatũ est nomẽ ei⁹ iesus vt dicit thema. In q̃bus quidẽ verbis breuiter duo tangunt. Primo saluatoris nr̃i circumcisio, et hoc in p̃ncipio. Scd̃o nominis impositio, ibi, vocatũ est rc. Q

Quantũ ad p̃mũ nota q duplex est circũcisio, scz carnalis r sp̃ũalis. Carnal' data est et instituta fuit Abrae r masculis de semine ei⁹: et seruis ip̃ius in remediũ pc̃ti originalis, et in signũ discretiõis fidel' populi ab infideli, ita q nulla alia natio excep̃tis iudeis legi subijciebat circũcisionis. Sed p femellis dicit Bonauen. dist. iiij. q̃rti sufficiebat ꝓfessio fidei mediatoris a parentibꝫ vel ab his q̃ gerebãt curã paruulorũ. R De necessitate aũt circũcisionis erant hec q̃ttuor, scz sexus, mẽbrũ, modus, r tempus. Primo fuit necessariũ q fieret in determinato sexu, vñ viris r nõ mulieribꝫ data est circumcisio. Cuius rõ est, qr circũcisio data est in remediũ morbi original', ergo illi data fuit circũcisio q̃ fuit causa morbi, sed talis fuit vir, ptz ex eo vt dicit sanct⁹ Tho. di. j. q̃rti. qr si sola femina peccasset licet gen⁹ humanũ fuisset infectũ infectione penali: nõ tñ infectione culpabili. Uñ si vir nõ peccasset originale trãsfusũz nõ fuisset. Jõ dic apl's ad Ro. v. Per vnũ hominẽ peccatũ introiuit in mundũ. Secundo necessariũ fuit q circũcisio fieret in mẽbro determinato. scz generatiõis, ratio. qr circũcisio data est in remediũ originalis culpe quã a parentibꝫ cõtraximus p illud mẽbrũ. Uñ Geñ. xvij. Circumcidetis carnem p̃putij vestri. Tertio fuit necessariũ q fieret modo determinato, scz q esset, figure circularis, vt sicut peccatuz originale fuit circulare, qr ab anĩa primi hoĩs ꝑuenit corruptio in carnem, et a carne iterũ in animã descendẽtis ab ip̃o. Quarto fuit necessariũ vt fieret determinato tẽpore, scz die octauo Geñ. xvij. Infans octo dieꝝ circumcidet.

et hoc quantum ad obseruantiam precepti vnde reus transgressionis erat qui illud tempus non obseruabat, et ideo non circumcisus mortuus dampnabatur, sicut dicimus nunc de baptismo. Non autem erat octauus dies circumcisionis de necessitate precepti quantum ad efficaciam sacramenti, quia cum alio tempore circumcisio facta suum effectum sacramentalem habebat, vt patet de pueris in deserto genitis qui primo in terra promissionis sunt circumcisi, et sic differre diem octauum per dispensationem licebat, sed preuenire diem octauum nulli licebat. Causa autem determinationis huius temporis scilicet diei octaue est duplex, scilicet moralis et litteralis. S Moralis tangitur per magistrum dist. j. quarti, quia per christi resurrectionem octaua die factam circumciditur anima a peccatis cuiuscunque in eum credentis. Secunda ratio litteralis est, quia puer ante octauum diem est ita tener quasi in ventre matris, et ideo sicut animalia non offerebantur propter predictam causam ante octauum diem, ita nec puer circumcidebatur ante octauum diem. T Sed diceres, quare voluit circumcidi cum tamen circumcisio vt dictum est data fuit in remedium peccati originalis, ipse autem immunis fuit ab omni peccato. Solutio doc. in. iiij. di. j. et hic ponunt plures rationes ex quibus quattuor adducam. Prima vt veram carnem humanam se assumpsisse monstraret contra manicheum qui dixit eum habere corpus fantasticum. Ideo voluit effundere sanguinem suum vt se verum hominem demonstraret. j. Joh. v. Tres sunt qui testimonium dant in terra quod christus fuerit verus homo, scilicet spiritus, sanguis, et aqua. Secunda vt circumcisionem approbaret: et sic se de semine abrae ostenderet. ad Ro. xv. Dico christum iesum ministrum fuisse circumcisionis propter verbum dei ad confirmationem promissionum patrum. Tertia vt obedientie virtutem commendaret in eo quod ipse legi obediuit et adimpleuit. Mat. v. Non veni soluere legem sed adimplere, nobis in exemplum vt obediamus preceptis dei et ecclesie. Quarta vt nos spiritualem circumcisionem doceret. Est autem spiritualis circumcisio a superfluis et vanis, vicz oris, oculorum, manuum, aurium, vestium, et cordis resecatio. De hac dicitur Hiere. iiij. Circumcidimini domino et auferte preputia cordium vestrorum viri iuda. Ideo dicit Aug. in. c. ex quo. de conse. di. iiij. quod circumcisio carnis erat signum iustificationis et purgationis anime. V

Est autem hec circumcisio spiritualis duplex, scilicet exterior et interior. Exterior consistit in tribus, scilicet in habitu ne sit notabilis, in actione ne sit reprehensibilis, in exterioribus sensibus ne sit contemptibilis. Et dimissis duobus primis debemus circumcidere oculos ab aspectu illicito, sicut dicit Job. xxxj. qui dixit. Pepigi fedus cum oculis meis, id est quodam federe restrinxi eos ne illicita aspicerent et desiderarent. Item aures ab auditu detractionis. Eccli. xxviij. Sepi aures tuas spinis et noli audire linguam nequam. Alioquin accidet illud Hiere. ix. Ascendit mors per fenestras et cetera. Item pedes a gressibus ad malum. prouerb. j. Fili mi non ambules cum eis sed prohibe pedem tuum a vijs eorum, pedes enim eorum veloces ad effundendum sanguinem, sicut dixit ps. Et quid continget eis: certe illud Mat. xxij. Ligatis manibus et pedibus et cetera. Item os a noxietate verborum. Unde clamemus ad dominum cum ps. Pone domine custodiam ori meo et cetera, quia dicitur Prouerb. ij. Qui custodit os suum liberabit ab angustijs animam suam. X Quid vero continget illis certe illud quod ponit Gre. iiij. dial. de quadam moniali que licet in multis alijs bonis operibus quasi esset perfecta tamen linguam suam quasi in nullo voluit refrenare, super quo confessor suus sepius eam multum redarguebat dicens. Circumcidas linguam tuam: que minime aduertebat. Tandem mortua est et propter sanctitatem que in ipsa credebatur esse sepulta fuit ante altare. Custos autem ecclesie cum ante mediam noctem oraret in ecclesia vidit demones sepulcrum effodientes et ipsam extrahere festinantes. Quod cum factum fuisset vnus demon accedens cum forpice ignito linguam eius extraxit ipsamque totam cremantes abierunt, quod homines de mane tam ex reuelatione custodis quam ex cineribus quos ibi inuenerunt cognouerunt quod sic esset. Interior circumcisio similiter consistit in tribus, scilicet in cogitatione, vt sit sancta, in affectione vt sit pura, in intentione vt sit recta. Y Hic cadit dubium. Ex quo hodie est principium anni queritur an in principio anni liceat hominibus dare munera. Solutio. Dare munera in principio anni hoc est in kal. Januarij potest fieri quadruplici motiuo. Primo pro omine future prosperitatis, ita dare non licet vt docet Aug. et habetur in. c. non obseruetis. xxvj. q. vlt. vbi dicit. Non obseruetis dies qui dicuntur egyptiaci aut kal. ianuarij in quibus cantilene

quedã et comesationes et ad inuicẽ dona=
ria donant quasi in ꝑncipio anni boni fati
augurio. Et dicebant talia donaria strene
vt dicit Hiero. in. c. legant. xxxvij. di. Et ẽ
strena primũ donum qꝺ dat in principio
kal. Januarij ꝑ augurio. Et dꝛ strena q̃si
sine trena. vel q̃si seorsum a trena. i. a lamẽ=
tatione. q̃si diceret. Hilariter dabant ꝛ cre
debant ꝙ ꝓpter hoc ꝓspere eis succederet ꝑ
totũ annũ: qꝺ est supstitiosum. Quare cõ=
cludit Augꝰ. in. d. c. nõ obseruetis. Qui au
tem talibꝫ credũt scient se fidẽ christianã ꝛ
baptisinũ ꝑuaricasse ꝛ paganũ ꝛ apostatã
et dei inimicũ ꝛ irã dei grauiter incurrisse.
Hmõi em̃ obseruatio paganorũ est. vt i. c.
nõ licet. xxvj. q. vlt. Et ꝓhibet sub pena ex
cõmunicatiõis. vt hꝛ i. c. si q̇s. sequen. vbi
dicit. Si q̇s kalendas ianuarij ritu paga=
norũ colere vel aliq̇d plus noui facere ꝓ=
pter nouũ annũ. aut mensas cũ lampadibꝫ
vel epulis in domibꝫ ꝑparare et ꝑ vicos et
plateas cantatores ꝛ choros ducere ꝑsum
pserit anathema sit. Z Sed diceres.
Exquo dies egyptiaci nõ debent obserua=
ri. quare ecclesia ex antiquitate signat hos
dies in kalendarijs suis. Solutio Archi.
in d. c. non obseruetis. ꝓpter duas causas.
Prima licꝫ nõ obseruari debeãt tñ noticia
eorundem est necessaria vt sciatur causa q̃=
re fuerint obseruati. vt in. c. fuerũt. vij. dist.
Obseruabant aũt ideo a paganis. qꝛ crede
bãt ꝙ q̇cũqꝫ tali die aliq̇d opꝰ incboaret ꝙ
malũ haberet exitũ. Scdo iđ signant non
vt ꝓbent sed vt reprobent. vt in. c. legimus
xxxvij. di. Scdo in ꝑncipio anni dari pñt
hmõi donaria in signũ amoris carnalis. et
sic etiaꝫ male fit. Declara de procis q̇ dant
amasijs suis. Et tanto maius est peccatuꝫ
q̃nto festũ et tps est sanctiꝰ. Tertio fieri pt
in nutrimentũ amicicie licite. et sic põt esse
meritorium. Jta principes suis clientibꝫ ꝛ
paterfamilias sue familie donaria tribuũt
Sic saluator noster iesus in hunc mundũ
natus velut princeps. licet adhuc paruulꝰ:
noluit ꝙ ista dies ꝑteriret quin munus ac
ceptabile et gratum tribueret suis fidelibꝫ
vt magis eos ad suum amorẽ accenderet.
Munus aũt hoc fuit ꝑciosus sanguis ip=
sius quẽ in circumcisione hodie ꝓ nobis ef
fudit. Quarto fieri põt in exemplũ virtutũ
et effectuũ ꝑ donũ ꝯsiderãdũ ꝛ sic optime

fieri põt ꝑ ꝑdicatores. Opto igit oĩbꝫ vo=
bis ꝓ nouo anno hoc nomẽ Jesus. De cu
ius virtutibꝫ nũc dicã i scđa ꝑte sermonis.
Quantũ ad secundũ vbi tangit saluatoris
nr̃i noĩs impositio. Nota ꝙ abraã vna die
suscepit a deo impositionẽ noĩs ꝛ circum=
cisionis mandatum. vt hꝛ Geñ. xvij. Jdeo
apud iudeos ꝯsuetũ erat vt ipo die circũci
sionis noĩa pueris imponerent. Sic etiã
nũc in baptismo noĩa imponunt. Et ideo
christus simul cũ fuit circũcisus noĩs im=
positionẽ recepit ꝛ Cõuenienter autẽ
hoc nomen iesus fuit xp̃o in circumcisione
impositũ: qm̃ res noĩs sibi cõuenit. Jesus
em̃ interpretat saluator. editus em̃ fuit ad
totius orbis salutẽ. et ideo decẽs fuit vt q̇
saluare venerat haberet nomen saluatoris.
Act. iiij. Nec est aliud nomen sub celo da=
tum hoĩbꝫ in q̃ oporteat nos saluos fieri.
Est autẽ hoc nomen iesus ꝓpriũ nomẽ xp̃i
ei ab eterno ꝯueniẽs. qꝛ a ꝓpria natura ha=
bet vt sit saluator ꝛ inde. i. a ꝓpria natura na
tum est ei hoc nomẽ iesus non ab humana
vel angelica creatura. Et iđ dicit euãgeli=
sta. qꝺ vocatũ est ab angelo añqꝫ in vtero
ꝯciperet. nõ dicit impositũ. debuit em̃ vt q̇
in diuina natura esset saluator etiã in hũa=
na natura vendicaret sibi nomen saluato=
ris. ꝯ Et licet plures in veteri testamẽ
to fuerunt vocati hoc noĩe Jesus. ꝑsertim
tres de quibus scriptura facit mentionem
scꝫ Josue. de quo Eccĩ. xlvj. Fortis in bel
lo Jesu naue successor moisi: qui introdu=
xit populũ in terrã ꝓmissionis. Et iesus fi
lius Josedech sacerdos magnus. de quo
Zach. iij. Ostendit mihi dñs sacerdotẽ ma
gnum Jesum stantẽ corã angelo dñi. Hic
edificauit templũ dñi vt habet Aggei. j. et
Zach. vj. Et Jesus filius Syrach hiero=
solymita. Hic docuit sapientiã dei ꝛ cõpo
suit Ecclesiasticũ. vt dꝛ Eccĩ. l. Tamẽ hoc
nomen iesus alia rõne cõuenit illis et alia
rõne xp̃o. Quia illis q̇ fuerũt ante christuꝫ
cõuenit hoc nomen iesus ꝭm aliquã ratio
nem particularẽ. puta quia aliquã particu
larem et temporalẽ salutẽ attulerãt popu=
lo dei. Sed ꝭm rationem spiritualẽ ꝛ vni=
uersalis salutis hoc nomen iesus est ꝓpri=
um christo. Ipse enim est verus totalis et
eternus saluator. Ideo dixerunt samarita
ni Joh. iiij. Nunc cognouimus et scimus

quia hic est vere saluator mūdi. f Sal
uat autem nos Jesus a tribꝫ malis. a cul
pa per remissionē. a pugna per defensionē.
ab infirmitate per curationem. Primo sal
uat nos a culpa per remissionē. Math. j.
Ipe em̄ saluū faciet populū suum a pecca
tis eorum. Nam sicut morbus qui nō ex
pellitur trahit ad mortē. sic culpa que non
dimittit̄ occidit aīam. Quare dauid mer
sus peccatis timēs mori in aīa inuocauit
dn̄m dicēs. Saluū me fac deus qm̄ intra
uerūt aque. scꝫ peccatorū animā meā. Est
em̄ hoc nomen iesus cogitatū velut tyri
aca recepta expellēs omne venenū pecca
ti. Vn̄ Marci vlt. In noīe meo si mortife
rum quid biberint. id est ad mortale cōsen
serint nō eos nocebit. Exemplū legitur de
quodā bono homine qui habuit hanc cō
suetudinē quotienscūqꝫ sibi ingerebat ali
quid mali iuit ad locum orationis ꝛ inuo
cauit deū dicēs. O dn̄e Jesu miserere mei
et adiuua me: statim cessauit tēptatio. Jō
dicit Ansel. Jesus est nomē dulce nomen
delectabile nomē cōfortās peccatorē. Se
cundo saluat nos a pugna ꝑ defensionem.
Saluat em̄ xpi nomē inuocatū ab impu
gnatiōibꝫ ꝛ insidijs diaboli. ps. Saluasti
em̄ nos de affligentibꝫ ꝛ odiētes nos ꝯfu
disti. et iterū. In noīe tuo sperneimus insur
gentes in nobis. Si em̄ quibusdā verbis
incantationū tāta est vis collata vt ipis re
citatis serpētes nō noceāt ꝛ fugiāt. amplius
christi nomen inuocatū corporales fugat
et spirituales serpētes. Marc. vl. In nomi
ne meo demonia eijcient ꝛc̄. Exemplū ha
betur in legenda sancti Patricij de quodā
nobili Nicolao q̄ i purgatorio sancti Pa
tricij omnia temptamenta diaboli vicit ꝑ
hoc ꝙ cum se penis affligi sensit semꝑ di
xit. Jesu xp̄e fili dei viui miserere mihi pec
catori. vide in Lombardica. Aliud exem
plum de quodā marito ꝛ eius vxore quibꝫ
diabolus immisit temptationē vt se suspē
derent. Vide in Thesauro nouo de sctis.
ser. xxxv. in fine. Tertio saluat a cunctis in
firmitatibus ꝛ aduersitatibꝫ siue sit infirmi
tas corporalis siue mundi tribulatio. Est
em̄ nomen iesus sicut vngentū siue medici
na cōmunis de qua vulgus oīa vulnera sa
nat. ps. Misit verbū suum et sanauit eos.
Vn̄ legit̄ ꝙ discipuli in hoc nomine mira
biles sanitates operati sunt in hūanis cor
poribꝫ. Exemplū de sancto Paulo ꝛ Dyo
nisio q̄ ꝑ virtutē huius noīs Jesus cōuer
sus fuit quādo ad inuocationē eius cecus
visum recepit. Aliud exemplū de btō Ig
natio legit̄ ꝙ cū Trayanus imperator eū
plumbatis cedi iussisset et ipe inter tot tor
mentorū genera nunqꝫ ab inuocatiōe noīs
iesu cessaret. Et cū tortores q̄rerent cur to
tiens hoc nomen replicaret. respōdit ꝙ me
in tormentis cōsolat̄ et ipm nomen in cor
de meo scriptū habeo. et ideo ab eius inuo
catione cessare nō possum. q̄ post mortem
experiri volebāt an ita factū se haberet cor
eius euellunt ꝛ ꝑ mediū scindentes inuene
runt hoc nomen in corde eius scriptū au
reis litteris. quod videntes multi credide
runt. Quare dilectissimi hoc nomen iesus
inuocemus. qꝛ est nomen multe excellentie et
sublimitatis. ita vt in noīe iesu omne genu
flectat̄ celestiū terrestriū ꝛ infernorū. imo ec
clesia ꝑcipit fieri inclinationē cū dr̄ i missa.
vt in. c. decet. de immu. eccle. li. vj. Johan
nes papa. xxij. dedit totiens quotiēs quis
hoc facit. xx. dies indulgentiarū. Est etiā
nomen multe virtuositatis ꝛ efficacie. Nā
est nomen vt inquit Petrus Rauen̄. qd̄ de
dit cecis visum. surdis auditū. claudis gres
sum. sermonem mutis. vitā mortuis. totāqꝫ
diaboli potestatē de obsessis corꝑibꝫ vir
tus huius noīs effugauit. Est ꝑterea tertio
nomē magne clemētie ꝛ reuerētie. cū nō sit
aliud nomē datū hoībꝫ in q̄ oporteat nos
saluos fieri vt ꝑdictū est. Qd̄ si deuote in
uocauerimus liberabit nos sine dubio a ꝑ
dictis malis ꝛ donabit nobis post hāc vi
tam sempiternā. Amen.

De Epiphania domini.

Sermo XXII.

Apertis thesau

ris suis obtulerūt ei munera au
rū thus ꝛ myrrā. Mat. ij. Ordo
rōnis exigit vt sm̄ gradū dignitatis ꝛ ex
cellentie alicui cultus exhibeat̄ honoris et
reuerētie. vt in. c. statuimus. de malo. ꝛ obe.
Cū ergo magnus cultus honoris in mu
nerū oblatiōe ꝑpendat̄ magnis ꝛ dignis ꝑ
sonis nō vilia sed nobilia et magna dona
ria sūt offerēda. nā vt dr̄ in. c. ꝛ si q̄stiones.
de simo. In accipiēdis vel dādis muneribꝫ

persone dantis vel accipiētis qualitas at-
tendenda est, videlicet vt a q̄ et cui, an pau
peri vel diuiti, vel econuerso a diuite vel a
paupere datū fuerit. Cum ergo qualitatē
attendimus pueri Jesus fuit altus in excel
lentia et dignitate, q2 rex regum et dn̄s do
minantiū. Apoc̄. xix. Clarus in sapientia,
quia in ipso erant omnes thesauri sapien-
tie et scientie absconditi, vt habet̄ ad Col.
ij. Potens in celo et in terra. Matth. vlti.
Data est mihi omnis potestas in celo ⁊ in
terra ⁊c̄. Etiam cōsiderata qualitate dan-
tium et offerentiū reges fuerūt, ps̄. Reges
tharsis et insule munera offerent: reges a-
rabum ⁊c̄. Erant etiam sapientes, ideo di-
citur, magi venerunt hierosolymā. Con-
gruit itaq3 tā ex parte accipientis q̄3 donan
tium magna reuerentia et digna munerū
oblatio, Ideo dicit thema. Apertꝭ thesau-
ris suis. A In q̄bus verbis duo tan
guntur. Primo ordinata regalis oblatio
cum dicitur. Apertis thesauris suis. Se-
cundo mystica et doctrinal' significatio ad
dens, aurum thus et myrram. Quantū ad
primū dico illam oblationē cōuenienter fa
ctam diuina ordinatiōe q̄ illa tria optima
q̄dlibet in genere suo reges offerebāt. Pri
mo aurum quod est potioris valoris inter
metalla. Secundo thus quod est potio-
ris odoris inter aromata. Tertio myrram
que est potioris vigoris intervngenta. Et
illa tria munera obtulerūt ad releuandum
triplicem iacturam, et ad explanandū tri-
plicem figuram, et ad representandū tripli
cem substantiā. Primo obtulerunt illa ad
releuandū triplicem iacturā occurrentē ī
illa sacra natiuitate, sc3 matris parientis ne
cessitatem, pro cuius releuatiōe obtulerūt
aurum. Erat em̄ domina nostra valde pau
per et indigens cum tn̄ esset mater dei et re
gina celi et mundi. Inuehe cōtra superbiā
et ornatū mulierū. Scd̄o fetoris occurrē-
tis magnitudinē, p cuius releuatiōe obtu-
lerūt thus boni et suauissimi odoris. Erat
em̄ locus fetid9, q2 natus erat in stabulo et
ī p̄sepio iuxta bouē ⁊ asinū collocat9. Ter
tio vagientis teneritudinē, p cui9 releuatio
ne obtulerunt myrram ad vngendū mem-
bra illius debilia et tenera ac delicata pue-
ri iesu qui nostras penalitates et infirmita
tes assumpsit. Secundo reges obtulerunt
ei tria illa munera ad explanandū triplicē
figurā. In his em̄ trib9 munerib9 p̄testati
sunt in puero Jesu tria fidei nostre conso-
na, sc3 In auro excelsam eius auctoritatē,
quia maiestatē regiam. Fuit enim de gene
re regio dauitico, quia promissus erat ī le-
ge super israel regnaturus. In thure vero
deitatem. Thus enim in dei sacrificio iube
batur offerri, et ille puer verus deus erat ⁊
deus erat verbum et verbū caro factū est.
Joh. j. In myrra nostram humanitatem
passibilē et mortalē assumptam pro nobis
Nam cum myrra corpora cōdiuntur mor
tuorum. Tertio reges obtulerūt ei illa tria
munera ad representandū in puero iesu tri
plicem esse substantiam, sc3 diuinitatē pre-
ciosissimā, animā deuotissimā, et carnē in
tegram et incorruptā. Per auru3 quod est
preciosius omnibus metallis intelligitur
diuinitas p̄ciosissima, per thus an̄ia deuo
tissima, quia thus significat deuotionem,
per myrram que conseruat a corruptiōe ca
ro incorrupta. Unde ps̄. Non dabis san-
ctum tuū videre corruptionē. Et hec tria si
gnificabantur p illa que erant in arca. Nā
virga illa que floruit caro ē christi que re-
surrexit. Unde in ps̄. Et refloruit caro ⁊c̄.
Tabule vbi erant scripta precepta est ani-
ma in qua sunt omnes thesauri sciencie et
sapientie dei absconditi. Manna deitas q̄
habet omnē saporē et omnē suauitatē, pa-
tet igitur illa ordinate et regulariter esse ob
lata. Hic cadit dubium. Ex quo isti tres re
ges obtulerūt puero iesu ordinate accepta
bilem oblationē. B Quot requirunt̄
ad hoc q̄ oblatio exterior sit deo accepta.
Solutio. Quattuor que isti tres reges of
ferendo seruauerūt. Primū dicit̄ placabi-
litas, sc3 q̄ persona offerēs placeat deo, q2
oblatio nō potest placere deo nisi prius of
ferens sibi placeat. Prouerb. xv. Uictime
impiorū abominabiles sunt dn̄o: vota iu-
storū placabilia. Et Eccl̄i. xxxiiij. Dona ini
quorū nō probat altissimus. Et Hiero. in
c. odi. xxiiij. q. j. Non sacrificiorū magni-
tudinē sed offerentiū merita respicit deus.
Figuratū est Gen̄. iiij. Respexit domin9 ad
Abel ⁊ ad munera eius. Dicit notanter ad
abel prius, et deinde ad munera. Ubi Gre
go. Nō placuit abel ex munere: s3 mun9 ex
abel, q2 ipe erat accept9 deo per iustā vitā.

et innocentiā cordis sui: et propterea accepta fuerunt eius munera. Sed cayn munera nō acceptauit deus, quia ipm propter suam iniquitatē reprobauit. Secundū requisitū ad acceptā oblationē dicitur bonitas, debet em̄ fieri de re bona. Ecci. xxxv. c. Noli offerre munera praua: nō em̄ dn̄s suscipiet illa. Et Malach. j. Maledict⁹ dolosus qui habet in grege suo masculum et immolat debile domino. Ideo dicit̄ in. c. sacerdotes. xlix. dist. Indignū est dare domino qd̄ dedignat̄ homo. Inuehe contra offerentes malos denarios et obolos ꝛc. Tertiū dicit̄ ꝓprietas, debet nanq̄ fieri de substantia ꝓpria. Prouer. iij. Honora dn̄m de tua substātia, non de aliena vt furto aut rapina. Esa. lxj. Ego dn̄s diligēs iudiciū et odio habēs rapinā in holocaustū. Ecci xxxiiij. Qui offert de rapina pauperū quasi q̄ victimat filiū in cōspectu patris. Vn̄ Hiero. Sunt quidā q̄ in hoc estimāt placere deo ꝙ de rapina edificāt ecclesias ꝛ larga testamēta faciūt et deo offerūt. pauperes viduas et orphanos deprimētes, sȝ magis deū ꝓuocant ad irā et remunerationē vindicte. Ideo dicitur in. c. non est. j. q. j. Quicquid in sacrificio dei ex male acquisito offertur nō placet deo sed ipius iracundiam irritat. Tales em̄ volunt participem facere deum eorū iniq̄tatis et oppressionis pauperū. Propter hoc dicitur in. c. immolans. xiiij. q. v. Ex iniquo immolantis maculata est oblatio. Quartū dicit̄ hilaritas. debet em̄ esse deuota ꝛ hilaris. Vn̄ apl's. j. ad Cor. ix. Unusq̄sq̄ ꝓut destinauit ī corde suo n̄ ex tristicia aut necessitate. Hilarē em̄ datorē diligit deus. nō delectatur in aliqua oblatione facta sine deuotiōe. propter qd̄ in veteri lege multa sacrificia iussa sunt aspergi oleo, in signum ꝙ sine deuotionis aspersione non sunt deo grata. ps̄. Holocausta medullata offeram tibi. per medullam que in medio ossium est intima vis deuotionis accipitur. acsi diceret. licet modicum sit quod foris offero. tn̄ hoc modicū intima deuotione offero. q̄ dicit Hre. Cor et nō substantiā pensat deus nec perpendit q̄tum in eius sacrificio offerat̄. sed ex q̄nto scȝ ex cordis deuotiōe. Ista quattuor habuit oblatio trium regum. Primo fuit deuota, q̄ ꝓcidentes adorauerūt. Secundo fuit de re bona, quia apertis thesauris ꝛc. Tertio fuit de re ꝓpria, hoc notat̄ cum dicit̄ suis non alienis. Quarto fuit deo placida ratione ipoꝝ, quia fuerūt in charitate feruidi, et ideo opa ipoꝝ fuerunt deo accepta. Aug⁹. Habe charitatē et fac quicq̄d vis ꝛ placebis deo. ¶ Secundo in verbis thematis notat̄ mystica significatio et doctrinalis, scȝ vt aperiamus thesauros nostros, id est corda nostra et regi christo munera offeramus. Primo de corde dilectionem et adhesionē in auro. Secūdo de ore laudationē et orationē in thure. Tertio de corpore afflictionē et macerationē in myrra. Primo instar regum de scrinio cordis offeramus deo cordialem dilectionē ꝛ charitatem. Nam per aurū bene charitas designatur, quia sicut aurum est valore maximum. vigore fructiferū. tenore solidū. Sic inter omnes virtutes charitas principatū tenet, et qui plus habet plus valet. et q̄ nihil: nihil valet, imo nihil est nec opa sua valent. teste aplo. j. ad Cor. xiij. Si linguis hominū loquar et angeloꝝ ꝛc. Secundo aurum est vigore fructiferū, q̄ est restauratiuum deperditi, et est cōseruatiuū iam habiti et cōfortatiuū emortui cordis ꝛ debilis, ideo ponitur in electuarijs infirmorū. et charitas adueniēs restaurat omnia p̄cedentia merita que erant deperdita et cōseruat iam habita et cōfortat corda nostra debilia ad operandū instanter opera virtuosa, ad resistendū potenter ꝛ viriliter temptationib9 malis, ad sperandū cōfidenter bona ꝓmissa. quare Joh̄. Apoc. iij. dicit. Dicis ꝙ diues sum et locupletatus ꝛ nullius egeo, nescis quia tu miser es et miserabilis pauper cecus et nudus. Et subdit̄. suadeo tibi emere a me aurum ignitū vt locuples fias ꝛ habeas quod offeras deo tuo. In q̄ innuitur ꝙ qui charitatē non habet est infirmus cecus et nudus. Istud aurū charitatis emit sanctus Paulus quādo omnia terrena arbitrabat̄ sicut stercora vt christū lucrifaceret. Sicut em̄ calor solis facit hominem se expoliare, ita et feruor charitatis facit oīa relinquere. Tertio aurū rōne tenoris solidi multum durat. et charitas perfecta semel habita nūq̄ excidit vt dicit apostolus. j. Cor. xiij. Hic em̄ incipit et in patriam vadēs nūq̄ desinit. Est em̄ q̄si vas

auri solidũ. Ecci.v. Dixi secundo ꝙ instar regũ debem⁹ deo offerre thus vocalis laudatiõis et orationis. qꝛ scriptũ est ps̃.xxxix. Sacrificiũ laudis honorificabit me ꝛc̃. et iterũ. Dirigat̃ oratio mea sicut incensum in cõspectu tuo. ita ꝙ de quolibet nostrũ dici possit Eccs.v. Quasi thus ardens in igne positũ. Hoc primo inflammat̃. scd̃o eleuatur. tertio dilatat̃. vltimo serenat̃. Inflammat̃ nãqȝ primo deuota ꝑsona interi⁹ dum accensis p̃cordijs orat ꝓ pctõribꝫ et pctõꝝ remissione. postmodũ eleuat̃ superius dũ orat ꝓ supnoꝝ adeptiõe. deinde dilatat̃ vlterius dũ orat ꝓ ꝓximoꝝ saluatiõe. postremo serenat̃ et ꝯsumit̃ ac deficit in gratiarũ actiõe ꝓ donoꝝ ꝛ bñficioꝝ collatiõe seipm paruipendẽs dũ nihil dignũ apud se reperit qd̓ dño retribuat. quẽadmodũ ps̃. ait. Quid retribuã dño ꝓ oĩbus que retribuit mihi. vt sit de numero illoꝝ de q̇bꝫ d̓r. Oẽs de saba veniũt aurũ et thus deferentes et laudẽ deo annunciãtes. Esa.lx. Dixi tertio ꝙ instar triũ regũ debem⁹ deo offerre myrrã carnalis afflictiõis ꝛ maceratiõis. myrram pnĩe ꝛ mortificatiõis. qꝛ quẽadmodũ myrra materialis habȝ saporẽ acidũ ꝛ pungitiuũ. virorẽ placidũ et electiuũ. vigorem intimũ et cõseruatiuũ. odorẽ optimũ ꝛ diffusiuũ. Sic pnĩa hȝ saporem pungitiuũ et acidũ. est amara valde in pñti oĩs disciplina. qꝛ non est gaudij sed meroris. ad Heb. xij. Oĩa peccata delet et reddit ꝑsonã pulcram et placidã. Cañ.j. Fascicul⁹ myrre dilectus meus mihi inter vbera cõmorabit̃. Habet etiã vigorẽ cõseruatiuũ ꝛ intimũ. p̄seruat em̃ a putrefactiõe pctõꝝ. ꝓpter qd̓ dicit spõsa. Messui myrrã meã cũ aromatibus. Cañ.v. Et hȝ nihilomin⁹ odorẽ diffusiuũ ꝛ optimũ. multũ em̃ redolet deo angelis et hoĩbꝫ ꝑsona penitẽs ꝛ mortificata vt iã dicere possit illd̓ Ecci.xxiiij. Quasi myrra electa dedi suauitatẽ odoris.

De Ephia dñi. Sermo XXIIII
De euangelio.

Videntes stellã

gauisi sunt gaudio magno valde. Mat.ij. Scd̓m Hiero. cũ ꝑmo xp̃s nat⁹ est stella apparuit magis in oriẽte q̃ visa statim iter arripiẽtes longissimum. iter i.xiij. dietis ꝑegerũt. ꝑtim q̇dẽ adducti diuina ꝟtute. ꝑtim aũt dromedarioꝝ velocitate. ƒm illud Esa.lx. Inundatio camelorũ operiet te dromedarij madian ꝛc̃. ꝑuenientes aũt hierusalẽ ꝛ ingressi eã stelli ducatũ amiserũt. postq̃ȝ aũt ibidẽ recepeñt certificationẽ de loco natiuitat̃ xp̃i egressi hierusalẽ de nouo videbãt stellã q̃ añcedebat eos. iõ gauisi sunt. Ideo dicit thema. Videntes stellã magi gauisi ꝛc̃. In q̇bꝫ ꝟbis euãgelista duo oñdit. Primo visionẽ stelle quã reges habuerũt. Scd̓o gaudiũ qd̓ inde ꝑceperũt. secundũ ibi. Gauisi sũt gau. ꝛc̃

O Prosequẽdo ambo mẽbra simul notã ꝙ magi q̇ntuplicẽ stellã viderũt: ꝛ ad visionẽ cuiuslibet gauisi sunt gaudio magno valde. s. stellã materialẽ. diuinalẽ. ꝟginalẽ. spũalẽ. et intellectualẽ. Primã stellã scȝ materialẽ viderũt ĩ oriẽte. et de hac sonat p̃ncipaliter thema. E Circa quã videnda sũt tria. Primo de materia ei⁹. scd̓o de forma. tertio de efficiẽtia. Quãtũ ad materiã hui⁹ stelle sciendũ ꝙ hec stella q̃ magis apparuit nõ fuit vna de celestibꝫ stellis ab initio creatis. qd̓ ꝓbat Chryſ. sup Mat. et s. Tho.iij. ꝑte. q.xxxvj. ex m̃ltiplici distictiõe q̃ stella ista distinguebat̃ a celestibꝫ. Et p̃cipue ĩ sex. s. natura. situ. motu. tp̃e. claritate. et officio. Natura q̇dẽ. qꝛ erat corruptibil̃ et nõ de natura celi. et iõ pacto officio cõuersa fuit ĩ p̃iacentẽ materiã. et h̃ cõueniẽs fuit. qꝛ lumine ꝟo increato alio lumĩe nõ indigem⁹. Scd̓o distinguebat̃ ĩ situ. qꝛ non fuit ĩ alto cũ alijs stellis ĩ firmamẽto. sȝ in spacio hui⁹ aeris vicina loca tenebat. patȝ. qꝛ isti ꝑ eã determinate inuenerũt domũ. Tertio distinguebat̃ motu. qꝛ cũ alie stelle ĩ circũitu rotarẽt̃. ꝛ sic motu circulari. hec aũt ƒm Cris. incedebat via triangulari. qꝛ hec sola recta linea tendebat ab oriẽte q̃ est ꝟsus aq̇lonẽ ad occidentẽ declinãs ad meridiẽ ꝟsus iudeã vbi erat xp̃s. Itẽ differebat ĩ motu. qꝛ ñ hẽbat ꝯtinuũ motũ. sȝ cũ oꝑtebat magos stare stabat. ꝛ cũ oꝑtebat magos ire ibat. sicut ꝛ de colũna nubis q̃ erat in deserto. Itẽ ĩ motu differebat. qꝛ qñq̃ apparebat et qñq̃ occultabat̃. Cum em̃ intrauerũt hierusalẽ occultauit seipãȝ. Deinde. vbi herodẽ reliquerũt monstrauit seipsam. Quarto differebat ex tp̃e. nõ em̃ solũ apparebat in nocte: sed etiã in media die

quod nõ est virtutis stelle: sed nec etiã lune
Quinto in claritate differebat. q2 ceteris
splendidior erat. Unde Leo papa in ser-
mone de Epiphania. Tribus magis in re
gione orientis stella noue claritatis apparu
it que illustrior ceteris pulcriorq3 syderib9
in se intuentiũ oculos animosq3 cõuerteret
et cõfestim aduerterent nõ esse ociosum qð
tam insolitũ videbatur. Sexto differebat
ab aliis stellis officio. quia ille facte sunt vt
sint in signa et tempora dies 7 annos. et vt
luceant in firmamẽto celi. Hec vero facta
est ad significandũ christum natum et ma-
gos dirigendũ. Quantũ ad formã hu9
stelle sanctus Tho. vbi supra dicit. 7 Chry
sosto. sup Matth. ꝺm aliquorũ relationẽ
ꝙ ipa die natiuitat9 magis sup q̃ndã mon-
tẽ victorialẽ vocatũ orantib9. stella q̃dã iux
ta eos apparuit que formã pueri pulcerri-
mi habebat et in eius capite crux splende-
bat qui magos alloquens dixit vt in iude-
am pergerent et ibi natum puerũ inueni-
rent. Quantũ ad efficientiã istius stelle.
dic ꝙ stella ista nihil in xpo effecit sed ma-
gorum corda ꝑdocuit tãq3 veritatis index
qð ad illuminationẽ fidei eorũ pertinebat.
Ideo dicit Aug9. in sermone de Epipha-
nia. Uidit magus. obstupuit astrologus.
erubescat hic stulticia mathematicorum q̃ di
cunt christũ sub cõstellatione seu fato esse
natum. Ista em̃ stella nõ fecit christũ mira
biliter viuere. sed christus eã fecit mirabili
ter apparere. Quid fuit hec stella que nũq3
prius apparuit nec postea visa est. nisi que-
dam lingua celi que enarraret gloriã dei.
Hec Aug9. Primo ergo dicit. Magi fue-
runt qui eam viderũt. id est magni astrolo
gi. et q2 assueti erãt aspicere ad cursum stel
larum. Ideo videntes nouã stellam inusi-
tatam obstupuerũt. Hic applica questionẽ
an timendũ sit cum alique nouitates appa
rent in corporib9 celestib9. et que sunt illa si-
gna ꝓpter que timendũ est ne immineãt de
ꝓpinquo hominib9 mala. vide in sermone
dominice decime. quã feci de euangelio. cu
ius thema. Uenient dies in te. Secundo
Aug9. in auctoritate predicta damnat errorem mathematicorũ asserentiũ christũ na-
tum sub cõstellatione illius stelle. et simili
ter quẽlibet hominẽ nasci sub fato seu con-
stellatione aliqua ex qua necessitat ad agẽ-
dum que facit. qð falsum est et hereticũ. et
est heresis priscillianistarum. de q̃. xxiiii. q. vi.
c. quidã aũt. Equidẽ ars seu scientia astro-
logie habet in sua sciẽtia veritatẽ sicut alie
sciẽtie. Et licet sit multũ speculatiua et dele
ctabilis: est tñ multũ fallax q̃ ad iudicia q̃
dantur ex ea. Ita vt Ambro. dicat. xxvii.
dis. §. hinc etiam. ꝙ nihil valent ad salutem
astrologia et hmõi. sed in errorẽ mittunt. 7
q̃ his student curã anĩe nõ habent. Quod autẽ
astrologia q̃ ad iudicia sit fallax ꝓbat An-
toninus tripliciter. Uide parte. iiii. ti. xv.
c. xxxii. §. i. Ultimo dicit Aug9. in aucto-
ritate supradicta. ꝙ hec stella q̃ nouiter fuit
a christo creata et post officium suũ in ma
teriam ꝑiacentem resoluta fuit tãq3 quedã
lingua que narraret gloriã nati in mentib9
magorũ. Uñ eam videntes quã ad tẽpus
amiserant gauisi sunt gaudio magno val-
de vt dicit thema. Et tantũ de prima stella

H Secundã stellã quã viderũt 7 ga
uisi sunt dicitur diuinalis. Hec est xps quã
viderũt cum inuenerũt puerũ iesum. ꝙ au-
tem iesus dicatur stella aperte ostenditur
Apoc. vlti. vbi ipse ait. Ego iesus stella splẽ
dida et matutina. Hanc videntes nõ mi-
rum si gauisi sunt 7c. q2 in eo causa omnis
gaudii et vere delectatiõis. ps. Replebis me
leticia cũ vultu tuo. Ab hac stella ꝓcedunt
quattuor radii vt dicit Paul9. i. ad Cor. i.
Factus est nobis xps a deo sapiẽtia et iu-
sticia sanctificatio 7 redemptio. A sapiẽtia
procedit radius illustrans. a iusticia radi-
dius informans. a sanctificatiõe radi9 pur
gans. a redemptione radius liberãs. Hãc
stellam videntes magi gauisi sunt ne dum
gaudio sed et magno valde. Unde sicut di
cit Glosa. Ille gaudet gaudio qui de deo
gaudet qui est verum gaudium. Et addit
magno. quia eo nihil est maius. Et valde.
quia de magno potest alius plus ali9 mi-
nus gaudere. I Tertiam stellam quã
videntes magi gauisi sunt 7c. dicitur vir-
ginalis. Et est beata Maria. De qua lon-
ge ante ꝑnunciauit Balaam ꝓpheta dicẽs
Nume. xxiiii. Orietur stella ex Jacob. idẽ
virgo Maria ex illo patriarcha et popu-
lo iudeorum ab eo originem habenti. Et
qualis sit ista stella seu cui similis declarat

ecclesia ad eius veneratione͂ sepe decantās.
Aue maris stella. Stella aūt maris vulga-
riter dicit̄ latramontana. Que ideo maris
stella dicitur, qꝛ dirigit nauigātes per ma-
re aspicientes ad eam. et sine ductu eius de
facili hoīes submergerentur. Hāc stellam
nō materialem in celis sed virginalē in ter-
ris viderūt magi quādo inuenerunt puerū
nō solū sed cum Maria matre eius vñ ga-
uisi sunt gaudio magno viso puero. Gaui-
si sunt gaudio magno visa matre. additum
est eis gaudium vt magnuꝫ esset. Erat eñ
quedaꝫ fruitio videre iuuenculā speciosissi-
mam. honestissimā. sapientissimā cū par-
uulo suo. Et pie credi pōt. et si euangelista
nō dicat verbis mellifluis sapiētia plenis
illis magis gratias egisse. Ex hac autem
stella radius ad nos diffundit̄ misericordie
et bonitatis. Bonū vt dicit Dionisius est
suiꝑius diffusiuū ꝛ cōmunicatiuū. Et qꝛ
ipa suꝑ oēs puras creaturas bona. ideo bo-
nitatē suam misericordie et beneficiorū ad
nos effundit. Unde et aurū sibi oblatum a
magis nō modicum. ꝓut decebat eoruꝫ
regiam maiestatē nō sibi reseruauit in po-
sterum. Sed vt dicit Berñ. pauperibꝫ per
ioseph dispersit. Ad hāc igit̄ stellā oportet
aspicere et effectum bonitatis eius et mise-
ricordie humiliter implorare. Uñ Fulber-
tus in sermone. Oportet omnes christico-
las per mare huius seculi nauigātes atten-
dere ad stellā maris. scꝫ mariā. Hoc si q̇s
egerit nō iactabit̄ vane glorie vēto. nec tri-
bulatiōe scopulis allidet̄. nec syrena volu-
ptatum vorabit̄ sed ad portum salutis tu-
tus perueniet. Ipa eñ humillima. ipa pa-
tiens. ipa virgo purissima vt imitemur eiꝰ
vestigia et ꝑcipiamus eiꝰ misericordie suf-
fragia. Dicit̄ eñ Eccī. xxliij. Quasi oliua
speciosa in campis: Fructus oliue oleum
est misericordiā significans. Ad hūc ergo
fructum bonum colligendū ex ea omnes
accedere possunt. Et ideo in campis dicit̄
loco omnibus patenti. Berñ. in sermone.
Quis misericordie tue o benedicta longi-
tudinem. latitudinē. sublimitatē. et ꝓfundi-
tatē queat inuestigare. Nā longitudo eius
vsqꝫ in nouissimū diē inuocantibꝫ eam sub-
uenit vniuersis. Latitudo eiꝰ replet orbem
terrarum vt tua misericordia plena sit om-
nis terra. Sic et sublimitas eius ciuitatis
superne inuenit restaurationē. Et ꝓfundū
eius sedentibꝫ in tenebris et vmbra mortis
inuenit redemptionē. Quis iustus vel pec-
cator ad hanc stellam aspexit deuote inuo-
cans ad quē oculos sue misericordie nō cō-
uertit. Ipa Leoni pape manum restituit
quam sibi absciderat. eo ꝙ cōmunionē po-
pulo ministrans et inter alios mulieri cui-
dam cum manum osculata de more fuisset
stimulum carnis vehementē persensit. ꝓ-
pter quod ex zelo seuerus in se vltor extitit.
Ipsa quendā militem de faucibus diabo-
li extraxit: et vxorem a periculo liberauit.
Extende illud exemplū de milite qui ex di-
uite pauper effectus se diabolo tradidit si
ei diuitias cōferret et vxorem suā. K

Quarta stella quā videntes magi gaui-
si sunt gaudio magno valde ꝛc. dicitur spi-
ritualis. que est fides. Hanc viderunt in
corde. de qua Eccī. xliij. Species celi id est
celestis hominis gloria stellarum id est vir-
tutū. Inter quas prima dicitur fides. Hāc
videntes magi in corde suo gauisi sunt nō
solum gaudio magno sed et valde. Nam
nisi fidem diuinitatis habuissent ex visione
pueri vel matris eius parum gauisi fuis-
sent. Sed propter fidem credentes deum
esse et summum bonum gauisi sunt valde.
Et propter istam verā fidem procidentes
adorauerunt eum. Non enim adorat̄ nisi
deus. Deut. vj. Dominū deum tuum ado-
rabis et illi soli seruies. Adorabis cultu in-
teriori recognoscendo eum vt principium
et finem tui et omniū. et illi soli seruies cul-
tu exteriori vt domino summo eius prece-
pta seruando. Cognouerunt igitur isti per
veram fidē hunc esse deū et propterea ado-
rauerunt. Unde Chryso. in Omel. Videa-
mus quid gloriosum magi vidētes in pue-
ro gauisi sunt. Nunquid viderunt palati-
um marmoribus splendidū? nunquid ma-
trem eius diademate coronatā aut ī lecto
aureo recumbentē? Nunquid puerū auro
inuolutum? Nunquid reginā diuersis po-
pulis personantē? nō. Sed quid? pando-
chium vtiqꝫ tenebrosum et sordidum ꝛ ma-
gis animalibus q̄ꝫ hominibꝫ aptū. Ma-
trem eius vix tunicā vnā habentem. ꝛ talē
qualē habere poterat carpentarij vxor pe-
gre cōstituta. viderūt et puerū pānis sordi-
dis inuolutū in ꝑsepio sordidiori positum.

Si terrenum ergo regem querentes venissent magis cōfundendi erant q̄ȝ gavisuri. Nunc autē q2 celestē querebāt: et si nihil regale videbant in eo: solius tñ stelle testimonio contenti erant. putas ne adorassent infantem nisi intelligerēt adorationis honorem nisi aliq̄d divinum credidissent in eo. Ergo nō puerilie honorē dederūt. sed divinitati eius oīa intelligenti. Hec Chrys. Ex hac stella fidei p̄cessit radius p̄fecte pietatis quā ex muneribꝫ ostenderūt. Ex munere auri venerātes in eo p̄sonā regiā. in thure divinā. in myrra mortalē naturā eiꝰ assumptā. Ab his discamꝰ offerre deo integram fidem nostrā nō in p̄te. q̄ eñ. christū credit nō esse deū sed creaturā. vt arrius vl' iudeus aut paganus: hic non offert thus qd̄ deo offert. Qui nō credit eū fuisse verū hominē sed fantasticum vt Manicheus. Nec fuisse mortuum vt saracenus et thurcus. hic nō offert myrrā mortalitatē signātem. Qui dicūt deū nō hr̄e p̄uidentiā oīm vt dn̄m vniversoꝝ et sapientissimū nō offerunt aurū. Qui nō habēt amaritudinē penitentie peccatorū suoꝝ. nec mortificāt passiones suas sed eas sequunt: hi nō offerūt myrrā. qui devotas orōnes et p̄ces ad deū nō dirigunt hi in thure deficiunt. Qui vero deum sup oīa nō diligūt: hi aurū nō offerunt. q2 per aurum p̄lectio significatur. Imitandi igit isti magi sunt et ad radium pietatis ex fide eoꝝ adoremus xp̄m cū vera fide et op̄e dilectiōis devotionis 2 mortificationis. L Quinta stella quā magi videntes gavisi sunt gaudio magno valde 2c. est intellectualis q̄ est angelus. De q̄ Baruch .iij. Stelle aūt dederūt lumen in custodijs suis 2 letate sunt. Hāc viderūt in somnis qñ p angelū sūt admoniti ne redirent ad herodē. sed ip̄o duce redierūt p aliā viam. Et reversi in suā regionē edocti sunt per frequētes apparitiones angeloꝝ. Tandem baptisati a beato Thoma ap̄lo coadiutores facti sunt ip̄ius in p̄dicando fidem christi donec beato fine quievērūt. Hoꝝ corpora primo per Helenaȝ Constantini matrē rapta in cōstantinopolim sunt trāslata. Postea p sctm̄ Eustorgiū ep̄m Mediolanū trāslata. Deinde anno dn̄i M.c.lxij. postq̄ȝ Fridericus primus imperator Mediolanū destruxit Raynaldus Coloniensis archiep̄s a mediolano Coloniam transtulit vbi in magna reverentia 2 populi devotione chorusc ant.

De Epiphania dn̄i.

Sermo. XXIIII. de evangelio.

Vidimus stellā eius in oriēte et venimus cū muneribus adorare eum. Mat. ij.

Cōsuetudo est longe introducta q̄ qñ princeps magnus acq̄rit aliq̄d magnum dominiū vel cōsequitur victoriā de inimicis suis tūc capitanei et cōmilitones sui cōgratulant ei. populus autem civitatis vadit obviam ei cum canticis 2 iubilo et barones eius offerūt sibi munera. Simili modo veniēs dn̄s iesus rex regū magnus et excelsus habens victoriā de natura humana rapiens ip̄am de manu diaboli per mysteriū incarnationis sue. primo et antea venerūt cōmilitones sui angeli vicȝ vt habet Luc. ij. dicētes. Gloria in excelsis deo. Deinde populus suus. i. pastores. qui prout patet ibidē qñ discesserūt ab eis angeli loquebantur ad invicē. transeamꝰ vsq̄ bethleem et videamus hoc verbū quod factum est quod ostēdit nobis dn̄s. Et venerunt festinantes et invenerūt Mariā et Ioseph et infantem positū in p̄sepio. Postremo aūt venerūt reges ab oriente hierosolymā ad offerēdū ei munera dicētes verba thematis. Vidimus stellā eiꝰ in oriente 2c. M In verbis p̄dictis tria tangūtur q̄ in hoc sermone erūt declaranda. Primum dicitur apparitio. in principio. Vidimus stellā 2c. Secundū adventatio. ibi. et venimus 2c. Tertium adoratio in fine cuȝ concluditur. adorare eum. Primū dicitur stelle apparitio. quia dicunt magi. Vidimꝰ stellam eius in oriente. De hac stella tres fuerunt opiniones. Prima est eorum qui dixerūt q̄ fuit spiritussanctus. qui sicut apparuit apostolis i linguis igneis: ita et magis in specie stelle. Secunda fuit eoꝝ qui dicunt q̄ stella illa fuit angelus qui apparuit pastoribus in specie humana et ip̄si i specie stelle. Tertia opinio fuit mathematicorum qui dicunt q̄ illa fuit stella fatalis sub cuius cōstellatione natus est christus. Hee autē opiniones reprobantur per doctores. vt Chrysosto. et Nicolaus de lyra.

sanctum Tho.iij.pte.q.xxxvj.ar.lxx.q illa
stella fuit vera stella nō vna de celestib⁹ stel
lis.sed de nouo pducta in aere vicino terre
q̄ sm dei voluntatē mouebatur. Quod etiaz
cōfirmare videtur Aug.in lib.cōtra Faustū
dicēs. Nō ex illis erat stellis que ab initio
creature itinerum suorum ordinē sub creatio-
nis lege custodiunt sed nouo virginis par
tu nouum sydus apparuit. Hoc aūt osten-
ditur esse verū ex sex in q̄bus differebat ista
stella ab alijs stellis. vicz ī natura.situ.mo-
tu.tpe.claritate.et officio. De q̄b⁹ vide su-
pra sermone.xxiij.E. N Sz diceres.
A quo didicerūt magi q talis stella xp̄m
natū significaret. Rn̄det Aug⁹. Primo q
didicerūt ab angelo. Apparuit q̄dē eis pri
mo signū stelle quā cū admiratione aspiciē
tes desiderabāt intelligere q̄d hoc esset. et vl'
vigilantib⁹ vel dormientib⁹ angel⁹ myste-
rium xp̄i declarauit. Hoc videtur Aug.opi-
nando asserere. vñ ī sermone de ephia ait.
Si dictur⁹ es a q̄bus audierūt q talis stel
la xp̄m natū significaret pfecto ab angelo
aliq̄ monitione reuelationis. Criso.sup
Mat.dicit se inuenisse ī q̄busdā libris licz
apocryphis.q in ptib⁹ orientis erāt q̄daz
sapiētissimi reges q̄ vel descenderāt de stir
pe balaā vel ad eos pphetia balaā deuene-
rat in q̄ dixerat. Orietur stella ex iacob etc. Ex
q̄ diuulgatū fuit apud eos q nascēte xp̄o
stella q̄dā admirabilis et insolita appareret
q̄re statuerūt vt eligerentur duodecim q̄ sol-
licite cōsiderarēt ortū illi⁹ stelle. Qd' vt me-
lius facerēt in q̄dā altissimo mōte cōstrui
fecerūt quoddā palatiū cū copia rerū ne-
cessariarū ad victū.et ibi pmanebāt isti de-
uote deprecātes deū vt stellā hāc ipis ostē
deret. Quib⁹ orantib⁹ nocte media qñ nat⁹
est xp̄s apparuit super eos in aere stella p̄-
fulgida.in cui⁹ summitate erat imago pue
ri paruuli.sup cui⁹ caput crux splendebat q̄
illis dixit. Ite velocius in terrā iuda et ibi
regē xp̄m deū et hominē natuz inuenietis.
Narrauerūt vero ista sapientib⁹ regionis
illius q̄ de ipis tres elegerūt q̄ irent et mu
nera p̄ciosa deferrent et puerū natū adora-
rent. Secundo sm Bern̄.didicerūt p diui
nam reuelationē. Vñ dic̄ q q̄ p stellā eos
foris admonuit ipe in occulto eos edocu-
it p gratie illuminationē. Unde Leo papa
in sermone ait. Preter illā speciē stelle que
corporeū excitauit aspectū fulgentior veri-
tatis radius corda eorum perdocuit. Sicut
em̄ pphete visione imaginaria illustraban
tur intrinsecus vt intelligerēt dei secreta vē
tura. Ita potuit esse vt aspiciētes magi si-
gnum visibilis stelle illuminarentur a deo
vt cognoscerēt q natus esset xp̄s. Sed q̄-
reres vtrū natiuitas christi fuerit cōuenien
ter magis per stellam manifestata. O

Ad cui⁹ euidētiā nota q natiuitas chri
sti fuit diuersis diuersimode manifestata.
Primo pastorib⁹ per angelum Luc.ij.qui
dixit. Annuncio vobis gaudium etc.quia
natus est vobis saluator mundi. Secun-
do magis per stellam vt hic. Tertio iustis
vt Symeoni et anne in templo per instin-
ctuz spiritussancti quadragesima die a na
tiuitate. Luc.ij. P Triplici autem ra
tione christus voluit natiuitatē suam ma-
gis per stellam manifestare et nō per aliaz
creaturam. vicz.pter cōgruentē attractio-
nem.propter p̄cedentem p̄nunciationē.et
propter cōuenientē demonstrationē. Pri-
mo propter cōgruentem attractionē. Nā
vt dicit sanct⁹ Tho.iij.parte.q.xxxvj.ar.
v. Respondendo ad questionē q conueni
ens fuit christi natiuitatē magis per stellā
manifestare.quia deus cōsueuit homines
vocare ad se per eis cōsueta eo q cōsuetis
facilius credimus. Sed magi erāt viri ex-
ercitati in philosophia et astrologia.et cō-
sueti fuerūt cursus stellarum inspicere. Ideo
deus cōuenienter eos ad se reduxit p stelle
apparitionē. Quia vt dicit Criso. Per con
sueta eos dñs vocare voluit eis cōdescen
dens. Pastores vero q2 iudei et rudes erāt
ac corporalibus dediti qui consueti erant
diuina respōsa p angelos recipe. p q̄s etiā
legē acceperāt. sm illud Act.vij. Accepi-
stis legē in dispositione angelorum. Ideo p
angelos eis reuelata ē xp̄i natiuitas. Si-
meon vero et anna q̄ fuerūt hoīes iusti q̄-
bus cōsuetū est et familiare edoceri p diui
nam inspirationē absq3 exteriorum signo-
rum demonstratione. ideo manifestata est
eis christi natiuitas per interiorē instinctū
spiritussancti. sm illud Luc.ij. Responsuz
accepit Simeon a spiritusancto non visu
rum etc. Secunda ratio pter p̄cedentē de-
signationem.quia sicut dicitur in libro q̄-
stionū noui et veteris testamēti. Magi illi

sequebant̄ traditionē Balaā q̄ dixit Nūe. xxiiij. Orietur stella ex iacob. Un̄ videntes stellā extra ordinē mūdi hanc esse intellexerunt quā balaā futurū indicē regē iudeoꝝ ꝓphetauerat, ideo xp̄s magis voluit ipsis suam natiuitatē manifestare ꝑ stellā. Tertia ratio ꝓpter cōuenientē demonstrationē. vt em̄ xp̄us suam natiuitatē purissimā demonstraret per stellā eam magis manifestauit. Nam stella purissimū corpus est. et sic natiuitas ei⁹ est pura. Primo ex ꝑte matris. Un̄ canit ecclesia. Sicut sydus parit radiū sic virgo filiū pari forma. Scd̄o ex ꝑte ꝓlis. qꝛ est candor lucis eterne ⁊ speculū sine macula. Sap̄. vij. Q Secundum declarandū qd̄ in themate tangit̄ est magorū aduentatio. qꝛ dicūt. venimus ⁊c. Ubi de trib⁹ videbim⁹. Primū dicit̄ ꝓprietas. secundū velocitas. tertiū localitas. Circa primū q̄rit̄. Cur isti reges nuncupantur magi. Et de hoc est triplex responsio ſm ꝙ magus tripliciter dicit̄. scꝫ maleficus. illusor. et sapiens. Primo vocant̄ magi. i. malefici. Nā Exo. viij. Malefici pharaonis dicunt̄ magi. Dicit em̄ Crisost. istos fuisse maleficos: sꝫ postea cōuersos. qb⁹ dn̄s voluit natiuitatē suā reuelare et eos ad se adducere. vt ꝑ h̄ peccatorib⁹ exhiberet fiduciam. Secundo quidā hos reges dicunt ab effectu magos. i. illusores. ex eo ꝙ herodem illuserūt: quia ad eū nō redierūt. Tertio dicunt̄ magi. i. sapiētes. Nā dicit Raba. Magi sunt q̄ de singulis reb⁹ philosophantur. Un̄ magus idē est qd̄ sapiēs. nā ꝑ se magus hebraice scriba. grece phus. latine sapiēs dicit̄. Un̄ ⁊ magi q̄si sapientia magni. De his sic dicit Remigi⁹. Sciendum est autē ꝙ varia est de magis opinio. Quidā eī dicūt eos fuisse chaldeos. ⁊ chaldei ꝓ deo stellā colebāt. et idcirco dixerunt ꝙ nuncupatio coꝝ deoꝝ ostenderit verum deū natū. Alij dicūt persos eos fuisse. Nōnulli dicūt illos de vltimis finib⁹ terre fuisse. Alij vero asserūt eos fuisse nepotes Balaam. q̄ inter cetera ꝓphetauit. Nūe. xxiiij. Orietur stella ex iacob ⁊c. Illi vero ꝑ hāc ꝓphetiā mox vt viderūt stellā nouā intellexerūt regē natū ⁊ venerūt adorare eū. Hec Remigius. Ex ill' pꝫ ꝙ verbū magoꝝ dicētium. Uidimus stellā eius in oriente. non est sic intelligendū ꝙ ipsis in oriente positis stella apparuerit existens in terra iuda. sed quia viderūt eam in oriente existentē ꝓcessit eos vsqꝫ in iudeā. R Secundū dicitur velocitas. vbi quero. Quo tēpore isti magi venerūt ad xp̄m. Et circa hoc sūt varie opiniones. Quidā em̄ dicūt ꝙ ꝑ bienniū an̄ xp̄i natiuitatē apparuit stella ista et tunc mirabant̄ magi qd̄ esset. xp̄o aūt nato reuelatū est magis ꝑ angelos ꝙ stella significabat xp̄m natū. et tūc inceperūt venire ⁊ in. xiij. dieb⁹ venerūt et puerū adorauerunt Alij dicūt ꝙ ꝑ annū an̄ xp̄i natiuitatē stella magis apparuit. et tunc ceperūt venire. et ꝓpter nimiā distantiā ꝑ totū illū annum ꝑfecti sunt. in. xiij. vero die alteri⁹ anni cū xp̄s nunc esset. xiij. dierum applicuerūt ad ip̄m. Nonnulli insuper tenent ꝙ in die natiuitatis apparuit stella et tunc magi inceperunt venire et post annum. xiij. die secundi anni venerunt ad christū. Sed hoc ſm doctores stare non potest. q̄m vt Math. et Luc. testant̄. postqꝫ impleti sunt dies purgationis marie postea statim xp̄s fugit in egyptū et mansit ibi septē annis. Et sic magi secundo anno post eius natiuitatē nō inuenissent eum in bethleem. Ideo cōmunis opinio habet ꝙ in natiuitate dn̄i stella primo magis apparuit ⁊ tunc ceperūt iter suū et. xiij. die cum christus tredecim dierū essꝫ ad ip̄m stella duce venerūt. Et si queritur. Quō in tā paruo t̄pe ꝑ tāta terrarū spacia venire poterāt. scꝫ ab oriente in hierusalem que in medio mundi dicit̄ esse sita. Respondet Remigi⁹ ꝙ puer ad quē ꝓperabāt eos in tā paruo t̄pe perducere potuit. Uel ſm Hiero. respondet̄ ꝙ sup dromedarios venerunt q̄ sunt animalia velocissima. et tantum currunt in vno die quantū equus in trib⁹. Uel si reges p̄dicti fuerūt de genere balaam regio coꝝ nō multū distabat a terra ꝓmissionis. ideo potuerūt iter suū tam breui t̄pe expedire. Et ꝙ dicit̄ illos ab oriente venisse intelligi pōt ꝙ ab illa regione venerūt que iudeis in parte orientali est ꝓpinqua. S Tertium dicit̄ localitas. vbi querunt doctores quare isti magi specialiter venerūt hierusalē potius q̄ꝫ ad aliā ciuitatē iudee. Respondet Remigi⁹ ꝙ triplici de causa. Primo quia magi cognouerunt tempus et non locum. sed hierusalem regia ciuitas erat et crediderūt ꝙ christus

non nisi in vrbe regia nasci debuisset. ideo venerūt illuc vt locū natiuitatis certi⁹ discere possent. vt impleret illud Esa. ij. De syon exibit lex et verbū dñi de hierusalem. Secūda vt iudei essent inexcusabiles. al's potuissent se excusare dicētes. nos scimus locū et nō tps. ideo magi annunciauerunt eis tps dicētes. Ubi est q̄ natus est rex iudeorū. Tertio vt ex studio magoꝝ damnaretur pigritia iudeoꝝ. Quāta ꝟo fuerit tūc negligētia iudeoꝝ ptꝫ p se. Nā magi vni ꝓphete crediderūt scꝫ Balaam. Isti pluribꝫ nō crediderūt. Illi querūt alienum. isti nō ꝓpriū. Illi venerunt de longinquo. isti nāscunt in ꝓpinquo. Hec est antiqua duricia iudeorum. De quo ps. Non crediderunt verbis dñi. Unde Grego. In omnibus signis que nobis nascēte dño vel moriente mōstrata sunt ꝯsiderandū nobis est quāta fuerit in q̄rundā iudeoꝝ corde duricia que hunc nec ꝑ ꝓphetie donum nec ꝑ miracula ꝯgnouit. Omnia quippe elemēta auctorem suū venisse testata sunt. vt eñ de eis quodā vsu humano loquar: celi hūc deum esse cognouerūt. qꝛ ꝓtinus stellā miserūt celi vicꝫ aerei. Mare cognouit: qꝛ sub plantis eius calcabile se prebuit. Terra cognouit. qꝛ eo moriente cōtremuit. Sol cognouit: qꝛ lucis sue radium abscōdit. Saxa ⁊ parietes ꝯgnouerūt. qꝛ tpe mortis eius scissa sunt. Infernus cognouit. qꝛ quos tenebat mortuos viuos reddidit. Et tñ hūc quē deum oīa insensibilia elemēta senserūt: adhuc infideliū corda iudeorum deum esse minime cognoscunt. ⁊ duriora saxis scindi ad penitentiā nolunt. Hec Grego. Ecce quāta fuit ⁊ est iudeoꝝ ingratitudo. Et q̄d de malis christianis dicemus q̄ peiores sunt iudeis. ¶ Tertiū qd̄ in themate tangit̄ est magoꝝ adoratio. qꝛ dicūt. venim⁹ adorare dñm. Ad cui⁹ euidētiā nota ꝙ isti magi tria cognouerūt se habere ab illo puero scꝫ corp⁹. animā. et tpalem substantiā. Jō etiā tria ei exhibuerūt. Primo habuerūt ab eo corpus: ideo ꝓcidentes id est ad terram cadentes. Secūdo animā. ideo adorauerūt eū adoratiōe scꝫ latrie firmiter ipm credentes esse deū. Uñ Leo papa in sermone ait. Adorāt magi in carne verbū. in infantia sapientiā. in infirmitate ꝟtutē. in hoīs veritate thronū maiestatis. Ubi q̄ro vtrū xp̄s et eius humanitas sit adorand⁹ adoratiōe latrie. Solutionē huius vide infra sermone de oībꝫ sctīs. Tertio habuerūt ab eo tēporalē substantiā. iō apertis thesauris suis obtulerūt ei munera aurū thus et myrram. Nā vt Remigi⁹ inq̄t fuit traditio antiquorū vt null⁹ ad deū vel ad regē vacu⁹ introiret. Persi aūt ⁊ Chaldei consueuerūt offerre auruꝫ thus et myrrā: quibꝫ regio eorum abundabat. ¶ Utrū aūt oēs illi tres obtulerūt oīa ista munera diuersimode tenet̄ a multis. Quidā eñ dicūt ꝙ vn⁹ eoꝝ ꝓ oībꝫ obtulit ista munera. Aliȷ̄ ꝟo ꝙ vnus obtulit aurū. ali⁹ thus. ali⁹ myrrā. Aliȷ̄ vō dicūt ⁊ melius ꝙ q̄libet eoꝝ obtulit ista tria. Est aūt taliū muneꝝ oblatiōis rō mystica f̄m Aug. i sermōe hui⁹ diei. qꝛ aurū ad tributū. thus ad sacrificiū. myrra ad sepulturā ꝑtinet mortuoꝝ. Aurū ḡ offert̄ q̄si regi magno. thus imolat̄ deo vero. et myrra tā q̄̄ ꝓ salute homini morituro. ita ꝙ tria ꝑdicta significabāt in xp̄o regiā potestatē. diuinā maiestatē. et huanā mortalitatē. Uel f̄m Berñ. aurū obtulerūt ꝓpter releuandā paupꝑtatē. thus ꝓpter stabuli fetorē tollēdū. myrrā ꝓpter mēbroꝝ xp̄i solidationē. et hec rō est l'ralis. Innocenti⁹ ꝟo dic̄ ꝙ hec tria munera significāt tres substantias in xp̄o. aurū qd̄ vniuersis eminet metallis significat diuinitatē. thus redolēs ꝑciosam significat animā. myrra ꝯmes ꝓhibēs a corporibus significat corp⁹ xp̄i mortale non sentiens stimulos viciorum.

De sancto Ualentino epō Pataueñ. Patrono. Sermo. XXV.

Domine preuenisti eū in benedictiōibꝫ dulcedinis: posuisti in capite eius coronā de lapide ꝑcioso. ps. xx. Uerba ista cōuenienter recitant̄ ad laudē ⁊ gloriam sancti cōfessoris et pontificis patroni nostri Ualentini: cuius hodie festa celebramus. quem dñs ꝓuenit et subsecut⁹ est in multis benedictionibꝫ gratie sue que sibi perdulces fuerunt. Nihil eñ amarum amanti. quia charitas omnia suffert et oīa sustinet: ex apl'i sententia. Omnia ergo opera illius benedictiōe dulcedinis plena erāt quia omnia meritoria. per que eternā consecutus est a dño benedictionē quam dñs

dn̄s datur⁹ est in finali iudicio omnibꝫ ele ctis suis dicens. Uenite benedicti patris mei ꝑcipite regnū ꝛc̄. Hec autē benedictio q̄d aliud est q̄ꝫ corona quā dn̄s posuit ī ca pite eius. Ideo bn̄ dicit de eo thema. Do mine ꝓuenisti eum in benedictiōibꝫ ꝛc̄. In verbis p̄missis duo tangunt̄ que veniunt declaranda. Primū est benedictio. in prin cipio. Domine ꝓuenisti eum ꝛc̄. Secundū coronatio cum cōcluditur. posuisti in capi te eius A Ad euidentiā primi nota q̄ beatus Ualentinus et quilibet alius iu stus homo plures percipit a deo benedi ctiones in triplici statu. vicꝫ in vita. in mor te. et post mortem. Primo in vita percipit ab eo quattuor benedictiones. Prima dici tur remissionis. quia ei omnia peccata di mittit. ſm illud ps̄. Qui ꝓpiciat̄ omnibus iniquitatibꝫ tuis. Hāc benedictionē ꝓmit tit deus pctōribꝫ Joel. ij. Cōuertimini ad me in toto corde vestro. ī ieiunio ꝛ fletu et planctu. et scindite corda vr̄a ꝛ nō vestimē ta vr̄a. et ꝯuertimini ad deū vr̄m. et sequit̄. Quis scit si ꝯuertat̄ ꝛ ignoscat ꝛ relinquat post se benedictionē. Secūda bn̄dictio di citur dilectiōis. Nā deus et oēs sancti di ligunt hominē iustū et bonū. Quilibet au tem homo iustus dicit̄ qui est sine mortali peccato. vn̄ Joh. xv. saluator dicit. Uos amici mei estis si feceritis ea q̄ precipio vo bis. Cōsideret nūc vnusq̄sqꝫ an ea faciat q̄ precepit dn̄s et statim inueniet se esse ami cum dei. Ex aduerso sequit̄ q̄ nō faciētes q̄ dn̄s precepit dicuntur inimici dei. Si cut sunt omnes violantes p̄cepta decalo gi. vt periuri. violantes sabbatū. inhono rantes parentes ꝛc̄. Tertia benedictio iusti dicit̄ accumulationis. Nā meritū suū cō tinue crescit in celo. et omnia opera sua co operant̄ sibi in bonū. ſm illud ad Ro. viij. Scimus q̄m diligentibꝫ deum oīa coope rantur in bonum. Quia oīa que hic ī mū do deliberate agūt ex vera charitate: veni unt eis ad meritū. imo non solū bona que agunt: sed et etiā mala q̄ sustinent. Unde si iusto moritur filius. si amittit res tempora les siue sint boni siue mali. dn̄i vel plati. bo ni vel mali socij. amici vel inimici. sp̄ dn̄s hoc sibi ordinat ad lucrū suū ꝛ ad bonū. li cet ipe h̄ nesciat. Un̄ ps̄. Oīa q̄cūqꝫ faciet ꝓsperabunt̄. Quanto ergo diutius iustus viuit in seculo: tāto maior erit in celo. Sz nō sic impij nō sic: sed tāqꝫ puluis q̄ disper gitur sine fructu. ita oīa iniusto ꝓueniūt in malū: etiā bona tpalia. qꝛ de talibꝫ est deo ingrat⁹ ꝛ male expendit. Quarta bn̄dictio iusti in hac vita dicit̄ exauditiōis. Nā do minus semp exaudit orationē eius. ſm il lud ps̄. Uoluntatē timentiū se faciet ꝛ de precationē eoꝝ semp exaudiet. Licꝫ iustus nō sp̄ sciat se exaudiri. deus em̄ nō sp̄ exau dit ad voluntatē: sed magis ad necessitatē et vtilitatē tanq̄ꝫ bonus medicus q̄ magis noscit egritudines infirmi q̄ꝫ ipe infirmus. Deus em̄ facit vt pia mater q̄ licet diligat filiū suū paruulū: tn̄ cū filius petit inutile aut nociuū. vt ignē vel cultellū: tūc mater eū nō exaudit. Hee sunt q̄ttuor benedictio nes dulcedinis quas ꝑcipiūt timētes deū hic in vita. vnus tn̄ plus q̄ꝫ alter: q̄to ma gis vn⁹ plus ꝓficit ī meritis q̄ꝫ alter. Quis aūt dubitat q̄n tāto ampli⁹ btūs Ualenti nus cōsecut⁹ est has benedictiōes quanto magis hic in mundo ꝓfecit suis meritis ne dum in se sed etiā in populo xp̄i quem sibi multū acq̄siuit sua irrep̄hensibili vita ꝛ do ctrina. B Scd̄o btūs Ualentin⁹ ꝓ uent⁹ est bn̄dictionibꝫ dulcedinis ī morte. Et ꝓnunc adducā duas benedictiōes q̄s dn̄s dat electis suis in morte. Prima dicit̄ p̄parationis. Dat em̄ dn̄s eis gratiā p̄pa randi se ad suscipiendū sacramēta ecclesia stica q̄bꝫ iteruꝫ iustis augent̄ merita hic in terris et p̄mia in celis. Scd̄a dicit̄ defen sionis. qꝛ dn̄s iustis angelos suos ī mor te mittit vt eos defendāt a demonibꝫ et cō fortent aīam in temptatiōibꝫ et tandē eam egredientē cū gaudio de corpe suscipiunt. De his duabꝫ benedictionibꝫ dicit̄ Ecc̄i. j. Timenti deum bn̄ erit in extremis ꝛ in die defunctiōis sue bn̄dicet̄. Et Deutro. xxviij dicit. Benedict⁹ eris ingrediēs ꝛ egrediēs Egrediēs scꝫ de corpe. et ingrediēs scꝫ ī re quiem. Reuera tūc q̄libet hō indiget bn̄di ctione magne securitatis. quia tūc inimici eius cōcordi volūtate et malignitate veni unt cōtra eum. Un̄ Greg. Maligni sp̄us vndiqꝫ in morte animā coangustant dū ei nō solū opis: verū ꝛ locutionis atqꝫ insup cogitatiōis iniquitates replicāt. Has bn̄ dictiōes in morte dulciter habuit sanctus Ualentin⁹ patronus noster. Nā cū exitus

viri dei appropinquasset tps obit⁹ sui non ignorās se ecclesiasticis sacris cōmuniri fecit, et deinde ī pace obdormiuit, cui⁹ aīam sanctā angeli cū iubilo celo intulerūt. Corpus ꝟo ei⁹ in castro Mayensi in eccl'ia sancti Zenonis nō longe a Tyrolis honorifice sepelitur vbi multis claruit miraculis. Et locus sepulture eius tanta venerabat̄ frequentia fideliū ꝙ sanctus Corbinianus Frisingeñ. eps ibidē apud sanctū valentinū suā elegit sepulturā, et deinde post mortem suā ibidem ad sepeliendū apportatum est, vt habet̄ in eius legenda. Deinde post decursum tpis corpus beati Valentini de eodē castro a longobardoꝝ gente honorifice in vrbē Tridentū translatū est. Demū ab illustri duce Bauarie Tassilone in ciuitatē Patauieñ. cū summo honore euectū est, qd̄ et ibidem magnifice honorat̄ et colitur, vbi etiā multis claruit ⁊ hodie claret miraculis. Tertio dn̄s ꝑuenit sanctū Valentinū ī bn̄dictiōib⁊ dulcedinis post mortem. ¶ Et ꝑsertim in sex bn̄dictionib⁊ quas dn̄s cōfert suis electis post mortem Prima bn̄dictio dicit̄ aduocatiōis. Nam qñ aīa iusti post mortē ad iudiciū particulare venerit et nō plene rationē de suis peccatis facere potest: tūc xps erit aduocatus eius exponēs ꝓ eo suā passionē deo patri. ꝟm illud ad Ro. viij. Christus iesus q̄ mortuus est q̄ ⁊ resurrexit: q̄ etiaȝ interpellat ꝓ nobis. Et. j. Joh. ij. Aduocatū habemus apud patrē Jesum xpm iustū, et ipē est ꝓpiciatio ꝓ peccatis nostris. Scd̄a benedictio dicit̄ ꝯsolatiōis, bn̄dicet em̄ dn̄s iustis in finali iudicio dicēdo eis cū maxia ꝯsolatione. Venite benedicti patris mei ꝑcipite regnū ⁊c̄. Esuriui et dedistis manducare ⁊c̄. Propter hoc dicitur Prouerb. xxij. Qui pronus est ad misericordiā benedicet̄ Sic ecōtra q̄ tard⁹ est ad misericordiā maledicet̄, faciet ergo q̄libȝ put sibi dicit̄ Eccl'i vij. Pauperi porrige manū tuā vt ꝑficiat̄ ꝓpiciatio tua, gratia dat⁹ in ꝯspectu oīs viuentis. Gratia datus id est ꝓpter datū ꝑficietur ꝓpiciatio tua in mūdo ⁊ benedictio ī iudicio vbi in ꝯspectu oīs viuētis dicetur tibi. Venite bn̄dicti ⁊c̄. Tertia benedictio post mortē dicit̄ ꝑticipationis. Nā si post mortē intrat purgatoriū particeps erit omniū bonorū q̄ fiunt in ecclesia militante vt sic citius liberet̄. iuxta illud ps̄. Particeps ego sum omniū timentiū te ⁊c̄. Et tāto magis q̄nto magis hic se fecit ꝑticipē bonorū ecclesie, siue q̄nto magis hic meruit vt illa bona sibi post mortē suffragant̄. Maxime aūt hoc fit ꝑ opera misericordie corporalia et spiritualia ⁊ singulariter ea que impendunt̄ animab⁊ in purgatorio, vt si hic libenter ꝓ eis orasti aut eis subuenisti: tunc etiam tibi tāto magis bona ecclesie cedent ad liberationē a purgatorio, qꝛ heu pauci sunt iusti q̄ intrent purgatoriū. Quarta benedictio dicit̄ satietatꝭ, qꝛ post liberationē a purgatorio omniū satietate replebitur ī celo, et quecunqꝫ desiderat anima eius ibi habet pro voluntate sua, ꝟm illud ps̄. Qui replet in bonis desideriū tuum. Quinta benedictio dicitur gaudiositatꝭ, quia recipiet speciale gaudium a quolibet sancto et angelo dei, tot em̄ habebit gaudia ꝑter propria quot sunt sancti in celo et angeli beati. Sexta benedictio dicit̄ dotationis, qꝛ in resurrectione generali habebit duplicez stolam, scȝ corporis ⁊ anime. Tunc em̄ nō soluȝ premiū habebit in aīa de operibus bonis, sed etiam in corpore, quia corpus quattuor dotibus glorificabit̄, vicȝ impassibilitate, īmortalitate, agilitate, et claritate Et tanto amplius istis dotibus premiabitur q̄nto magis corpus suū exercitauit in bonis operibus et virtutibus. Ultra has dotes specialiter fulgebit in celis beatissimus patronus noster Valentinus aureola doctorū siue confessorū prout in sequenti articulo declarabit̄. Secundū qd̄ in themate tangitur declarandū dicitur coronatio, quia coronatus corona de lapide ꝑcioso. ¶ Ad cuius euidentiā videndum est de tribus. Primū quid est corona qua dn̄s coronat sanctos in gloria. Secundū in q̄b⁊ differt corona ista ab aurea aureola ⁊ palma. Tertiū an sanct⁹ Valentinus etiam coronat⁹ sit aureola. Ad primū respondetur ꝟm doctores in quarto dist. xlix. ꝙ ꝑ coronam beatorū nihil aliud debet intelligi q̄ꝫ premiū essentiale siue beatitudo essentialis beatorū cōsistens in clara dei visione et perfecta cum gaudij fruitione, quod habēt beati omnes in deo clare sic viso et amato, per quā beatitudinē rationalis creatura ꝑfecte cōiungitur deo Et dꝛ corona

De sancto Valentino episcopo

per similitudinē q₂ meritū quo illud p̄miū hic meretur fit cum quadam pugna. ſm illud Job. vij. Militia est vita hominis super terrā: victori autē debetur corona. Secundo dicit corona ideo: q₂ per hoc p̄miū fit homo particeps diuinitatis aliquo mō et sic ꝑ hoc etiā fit ꝑticeps regie dignitatis. ſm illud Apoc. v. Fecisti nos deo nostro regnū ꝛ sacerdotes. Corona aūt est ꝓprium signū regie dignitatis. Et ideo essentiale p̄mium q̄ homo sic fit ꝑticeps deitatis et q̄dammodo regie potestatis dicit corona. Tertio dr̄ corona. q₂ corona significat q̄ndam perfectionē rōne figure sue circularis que est perfectissima figurarum. Et ex hoc etiam cōuenit perfectioni beatoꝝ in patria Et quia beatissimus patronus noster sanctus Valentin⁹ hic viriliter pugnauit cōtra carnem mundū et diabolū: et victoriā obtinuit. Ideo nunc dn̄s in eterna benedictiōe ip̄m hac corona coronauit. Est autem hec corona de lapide p̄cioso: quia ē de clara visione christi dn̄i ſm diuinitatem et humanitatē. qui dicitur lapis abscisus de monte sine manibus. Dan. ij. quia conceptus ex Maria virgine sine virili semine. Dicitur autem maria mons ꝓpter eminentiam sue dignitatis. et quia omnes ad eam ꝯfugiētes ꝓ auxilio saluant tanq̄ in monte. Dicitur etiā christus lapis angularis. De quo in ps. Lapidē quē reprobauerūt edificantes hic fact⁹ est in caput anguli. De hoc ergo precioso lapide beatus Valentinus habet coronā qua est coronatus. E Secundū cōsiderandū in q̄b₉ differt corona ab aurea aureola et palma. Ad hoc dico ſm docto. vbi supra ꝙ corona idem est qđ aurea. Nam aurea est premium substātiale qđ alio noīe metaphorice dicit corona. Tum ex ꝑte meriti: q₂ nō respondet generi op̄is sed radici charitatis. Tum ex ꝑte premij ꝑ quod fit aīa ꝑticeps diuinitatis. Palma vero est p̄miū accidentale qđ nec radici charitatis nec generi operis debet: sed tm̄ volūtati. Tale p̄miū habuit sctūs Martinus eo ꝙ martyriū desiderauit: licet opus nō fuerit subsecutū. vn̄ de eo canit ecclesia. Quē et si gladius ꝑsecutoris nō abstulit: palmā tn̄ martyrij non amisit ꝛc. F Aureola vero est p̄mium accidētale qđ rn̄det operi excellenti et priuilegiato scʒ martyrio. virginitati. et p̄dicationi. Nā vt dicūt doc. Sicut ex gaudio essentialis premij qđ est aurea redundat in corpore beatoꝝ q̄dā decor qui est in gloria corporis: et dr̄ dos corpis. sic aureola licet principaliter sit in mente: per quandam tn̄ redundantiā fulget in carne. Et sic ſm Bonauent. vbi sup̄. aureola est quidam decor in corpore vel gaudium de tali decore qđ habet de opib₉ a se factis q̄ habēt rationē excellētis victorie. Ex p̄dictis soluit tertiū ꝙ glorioso pontifici nostro sancto Valentino etiā debetur aureola. Et hoc ideo. q₂ per doctrinā et p̄dicationē suā hic in mundo obtinuit ꝑfectissimā victoriā cōtra demonem illū repellendo non solum a se sed etiā ab alijs quos sua doctrīa illuminauit in his que sunt de pertinentib₉ ad salutem.

G Nam vt cōcludunt doctores trib₉ generibus hominū specialiter ad hoc priuilegiatis debet aureola. scʒ martyribus. p̄dicatoribus. et virginib₉. et hoc triplci ratione. Primo rōne excellentis operatiōis. q₂ in virginib₉ martyribus et p̄dicatorib₉ inueniunt tria excellentissima opera trium potentiarū anime. Excellentissimū em̄ opus rōnalis est p̄dicatio veritatis. Excellentissimū opus cōcupiscibilis est obseruatio virginitatis. Excellentissimū aūt opus irascibilis est tolerantia mortis. Scđo debetur aureola virginib₉ p̄dicatorib₉ ꝛ martyrib₉ rōe excellētis supatiōis. ipi nāq₃ magnifice superāt hostes aīe. scʒ mundū. demonē. et carnē. Nā martyres singulariter vincūt mundū: eo ꝙ volūtarie sustinēt mortem ꝓpter xp̄m. Mors aūt inter oēs passiones exteriores illatas est oīb₉ p̄ncipalior. Virgines insuꝑ singularē victoriā de carne obtinēt. q̄uis aūt et vidue pugnāt ꝯtra carnē. ꝑfectius tn̄ virgines triumphant: q₂ nobilissimū victorie gen⁹ est nūq̄ hosti cessisse. Predicatores aūt veritatis ꝛ doctores diabolū sublimiter impugnant quē nō solum a se sed etiam ab alijs sua doctrina eijciunt. H Nec est dicendum vt quidā volebant ꝙ aureola doctorum debeat tantummodo prelatis ꝛ magistris gradatis: quibus cōpetit ex officio predicare. Sʒ q̄buscunq₃ qui licite exercent actum docendi in his que ad salutem pertinent siue in scolis legendo: siue in ambone predicādo

siue etiā doctrinā cōscribendo ⁊ cōponendo eoꝝ q̄ ad salutē ptinēt.q2 p talē doctrinam expugnat' diabolus a cordib9 hominum tāq̄ armis quibusdā.fm illud aplī.ij ad Coꝛ.x.Arma militie nr̄e non carnalia sunt sed spūalia.Prelatis aūt ⁊ doctoribus nō debet' hec aureola nisi actu pdicent siue doceant.q2 aureola non debet' habitui sed actui.Tertio debet' aureola virginib9.doctorib9.et martyrib9 rōne excellentis cōformationis.Hi equidē nobilissime conformantur christo qui fuit virgo et virginitatē illibatā seruauit.Fuit martyr in sua passione acerbissima.Fuit doctor ⁊ pdicator q̄ veritatē mūdo manifestauit.Sunt ⁊ alie innumere huius sancti patroni nr̄i benedictiones quas ostendūt sanitatū signa ī cecis et claudis ⁊c̄.Quare illum pie veneremur sperātes suo patrocinio ciuitatē Putauieñ.ab immīnētib9 malis custodire.put quondā ī repulsione inimicoꝝ fecit.q̄ hāc ciuitatē nocte intrauerūt vsq̄ ad valuas ecclesie:et tandē gratiā dei obtinere.quā nobis cōcedat Jesus ⁊c̄.

wann.j.

De sancto Valentino ep̄o Patauień. patrono. Sermo XXVI.

g Gloriā mundi spreuit cū suis oblectationib9: et ideo meruit prouehi ad summū sacerdotij gradū.Hec verba canit ecclesia ad laudē sancti Valentini

Quantū humana glīa sit fugiēda christus nos docuit verbis ⁊ exēplis.Ipē eīm cum populus eum voluit facere regē postq̄s satiauit eos de quinq̄ panib9 ordeaceis et duob9 piscib9 fugit solus in montē.Jo.vj.spernēs gloriam mūdi et magis eligēs pro salute nostra cōfundi in hoc mūdo q̄s honorari.Ideo ipē ait Joh.viij.Ego gloriam meam nō quero.est qui querat ⁊ iudicet.et Matth.xj.ait.Discite a me q2 mitis sum et humilis corde.Et iterum Luc.xiiij.Omnis q̄ se exaltat supple in hoc mūdo.humiliabit' supple in futuro ⁊ ecōuerso.Hoc ē qd̄ ait Mat.xviij.Nisi ɔuersi fueritis ⁊ efficiamini sicē puulus nō intrabitis in regnū celoꝝ.Paruulus aūt q̄uis nobilis ⁊ delicatus nullū spernit:sed cuilibet sibi blandienti arridet ⁊ se iungit.Ecce quō xp̄s dn̄s summ9 sacerdos nos v̄bo ⁊ exemplo docuit gloriā huius mūdi spernere et cōtemnere.Hoc attendēs btūs Valentinus a iuuētute studuit pompā et gloriā huius mūdi deuitare ideo bene cōgruunt sibi verba thematis q̄ de ipō canit ecclesia per orbē diffusa.Gloriā mūdi spreuit ⁊c̄.Pro gr̄a.Aue maria.Gloriā mūdi spreuit cum suis oblectationib9 ⁊c̄.In verbis thematis duo innuunt' ex q̄b9 venit cōmendand9 btūs Valentinus.Primo ei9 humilitas ī cōtemnendo gloriā vanā hui9 mūdi cū suis blandicijs cū dr̄.Gloriā mundi spreuit.Scd̄o eius pōtificalis dignitas quā adipisci meruit deo inspirāte cū subiungitur.Ideo puehi meruit ad summū sacerdotij gradū ⁊c̄.

I Circa primū est notandū q̄ ad spernendū ⁊ ɔtemnendū gloriā hui9 mūdi merito hō q̄libet moueri d3 ex eo q̄ oīa q̄ sunt in mūdo sunt caduca ⁊ transitoria.Qd̄ bene oñdit Holgot in lib.Sapie sup h̄ v̄bo Sap.ij.Quia ex nihilo sumus et post hoc erimus tāq̄ nō fuerimus ⁊c̄.dicens q̄ cōtra malitiā vane glorie siue ɔtra gloriā hui9 mūdi valde expedit recogitare q̄d eueniat de illo delectabili qd̄ mouet hoīes in pn̄ti vt si est honor.dignitas.diuitie.sanitas.aut pulcritudo ⁊c̄.quō tandem oīa ista sunt caduca ⁊ transitoria.fm illud j.Joh.ij.Mūdus trāsit et cōcupiscentia eius.qd̄ exponēs btūs Aug9.sic dic.Ecce inq̄t mūdus trāsit et ɔcupiscentia eius.q̄d vis ergo vtrū amare tpalia et transire cum tpe.an christū amare et in eternū viuere.et subiungit.Rerū temporaliū fluuius transit:sed tanq̄ iuxta fluuiū nata arbor est dominus iesus xp̄s.raperis ī preceps tene lignum.Noluit te arbor mundi tene xp̄m.q̄ si amatis istam miserā fluidāq̄ vitā vbi cum tanto labore viuitis q̄nto magis amare debetis ipam vitam eternā.vbi nullum dolorem sustinebitis.Vulpecula transitura glaciem apponit aurem ad glaciem et si audit aquā currentē fortiter sub glacie nullo mō cōfidit de illa glacie:quia est nimis tenuis ad supportandū eam.Ista cautela vti debemus cōtra gloriam huius mundi Nam huius mūdi gloria est quasi quedā pulcra et splendēs glacies:quia delectabile est honorari ab hoīb9 pasci.potari.delicate vestiri.et habere magnam familiā cui

possit imperare, sed cauendū est quia gla/
cies ista est valde fragilis, ausculta diligen
ter ⁊ audies murmur aquarū transeuntiū
sub ista glacie. i. multoꝝ populoꝝ. Iuxta
illud Apoc. xvij. Aque multe populi mul
ti. Aduerte et audies q̄ mō transit vnꝰ rex
in mortē, mō vnus comes, modo vnꝰ epi/
scopus, mō miles, mō militaris, mō pauꝑ,
mō diues, modo senex, mō iuuenis, et sic
de alijs multis. Vñ ps. Perijt memoria
eorū cum sonitu. Ideo de ista glacie nō est
cōfidendū. Hec Holgot vbi sup̄ in fine le
ctionis. xvj. Ex illo patet q̄ȝtum periculuȝ
est honores ⁊ gloriā huius mūdi appetere
Nā q̄nto status altior tanto casus graui/
or. Ventus em̄ plus flat in loco suꝑiori q̄ȝ
inferiori. Ideo ibi maius est ꝑiculū. Hinc
est q̄ñ carpentarij ⁊ latomi habēt ascende/
re ad loca alta ⁊ ꝑiculosa: vt sint magis se/
curi penes se portāt aliq̄d ponderosum in
manu ꝑ q̄ᵒ dicūt se magis esse securos q̄ȝ
si haberēt manus vacuas. Sic illi q̄ sunt
in gradu suꝑiori sunt in ꝑiculo maiori ꝓ/
pter ventū elationis ⁊ mūdane vanitatis.
Tutuȝ ergo ꝯsiliū est talibꝫ q̄ semꝑ in ma
nu aliq̄d habeāt vt vicȝ abundent in oꝑibꝫ
bonis ⁊ specialr̄ in elemosynis. Hāc auteȝ
gloriā mundanā btūs Valentinus totali
ter spreuit, vt ptȝ ex eius vita, et pontificalē
dignitatē inuitus suscepit, putās se tali in/
dignū licet a deo electus extiterit. Hec de
primo. Scdō in verbis thematis innuit̄
pontificalis dignitas bti Valentini cū sub
iungit̄, et iō ꝑuehi meruit ad summū sacer
dotij gradū. Ex q̄ patȝ q̄ btūs Valentinꝰ
ꝓpter eius humilitatē ⁊ mūdane glorie cō/
temptū a deo electus est ī summū sacerdo/
tem id est pontificē. K Pro q̄ est notā
dum q̄ pontificalis dignitas est supma di
gnitas in statu spūali, et ista maxime osten
ditur ex dignitate sacerdotali. Habet em̄
pontifex oēs p̄rogatiuas sacerdotalis di/
gnitatis in cōi, et vltra hoc fulget q̄dā spe/
ciali p̄rogatiua in ordinibꝫ ꝯferēdis, in re/
natis fonte baptismatis cōfirmandis et in
oleo sancto ⁊ chrismate ꝯsecrādis, in cōse/
crandis ecclesijs ⁊ de illis ordinādis ⁊c̄. Iō
dicit̄ in canone. xl. di. ante oīa. Nihil est in
hac vita ⁊ maxime in hoc tp̄e difficiliꝰ la/
boriosius ⁊ ꝑiculosius epi p̄sbyteri aut dia
coni officio, sed apud deū nihil beatius: si
eo modo militet̄ quo noster p̄cepit impa/
tor. Ex q̄ ptȝ q̄ cognita dignitate sacerdo/
tali facile nunc erit cognoscere dignitatem
pontificalē. Sed diceret q̄s, ex q̄bꝫ pōt co
gnosci dignitas sacerdotalis ordinis, ex q̄
merito illoꝝ status est honorandꝰ. Rñdet̄
q̄ ex septē specialibꝫ p̄uilegijs q̄ nulli alteri
nō sacerdoti ꝯueniūt ⁊c̄. Primū q̄ q̄libet
sacerdos est ad minꝰ septies plus q̄ȝ laicus
ad specialē cultū dei cōsecratꝰ. Secundū:
q̄ q̄libet sacerdos habet vltra laicū septeȝ
caracteres anīe. Tertiū q̄ q̄libet sacerdos
habet effectꝰ clauiū regni celestis. Quartū
q̄ q̄libet sacerdos habet potestatē corpus
xp̄i conficere. Quintū q̄ sacerdos est velut
archangelus Gabriel. Sextū q̄ sacerdos
est vtilissimū ecclesie membrū. Septimuȝ
q̄ vita boni sacerdotis tota est angelica ⁊c̄.
L Sunt ergo hec septē p̄uilegia ꝓpt̄
q̄ q̄libet sacerdos est multū honorandꝰ ab
alijs et in seip̄o diligēter custodiendꝰ a pec
catis, ⁊ si sic: erit deo valde acceptꝰ. Primū
ergo priuilegiū sacerdotis est, quia sacer/
dos ad specialē dei cultum est ad minus se
pties plus q̄ȝ secularis cōsecratus. Nā or
dines sunt septē: et ī q̄libet sacerdos specia
liter ꝯsecrat̄. Vñ ⁊ in vulgari ordo d̄r bñ/
dictio, dicūt em̄. Iste habet solū vnā bene
dictionē vel duas ⁊c̄. Et in q̄libet ordine sa
cerdos recipit specialē gratiā sacramentalē
quarū vna est ꝑfectior alia s̄m gradū ordi/
nis, q̄ in q̄libet deputat̄ ad specialē actum
diuinū ad quē gr̄a exigit̄ specialis. Si igit̄
locus sacer vt cimiteriū, ecclesia, et altare ⁊
vasa sacra, puta calix monstrantie et capsa
eucharistie, et vestes sacre vt corporale, pal
le, indumēta sacerdotalia ⁊ hm̄oi sunt reue
renter tractāda, que tñ oīa sūt irrōnabilia,
cur rōnalis sacerdos septies sacratus deo
nō plus esset honorandꝰ. Recipiūt em̄ sa/
cerdotes cōiter a principio q̄ttuor ordines
simul, vicȝ hostiariatū, lectoratū, exorcista/
tum, et accolitatū, postea successiue subdia
conatū. diaconatū, et sacerdotiū. licȝ aliq̄ a
p̄ncipio solū recipiūt p̄mā tōsurā siue s̄m
alios psalmistatū ⁊c̄. Itē si nō licȝ laico tā
gere vasa sacra, scȝ calicē, capsam ⁊c̄, p con
seruanda eucharistia sacrata. Itē nec pan/
nos in q̄bꝫ eucharistia locat̄, puta corpora
le, q̄ȝto minꝰ sacerdotē ledere q̄ eucharistiā
cōsecrat ⁊ suis manibꝫ tractat. Ideo eccl̄ia

statuit rationabiliter oēs illos excōicatos
maiori excōicatione q̄ mittūt manus vio-
lentas in clericos. vt dicit canon. si q̄s sua-
dente. xvij. q. iiij. Secundū p̄uilegiū. qꝛ q̄-
libet sacerdos habet vltra laicū septē cara
cteres anīe sue impressos specie differētes
indelibiles ꝑ q̄s hic et in futuro iudicio si-
ue in eterna patria ab alijs cognoscet̄ in q̄
ordine fuerit. que signacula ei cedent ī ma
gnum gaudiū si saluabit̄ ⁊ in magnū tor-
mentū si damnabit̄. Jō cuilibet sacerdoti
orandū est illud ps̄. Fac mecū signū ī bo-
no vt ꝯfundant̄ ⁊ reuereant̄ q̄ volūt mihi
mala. puta demones inducētes ad peccata
Tertiū qꝛ q̄libet sacerdos habet effectus
clauiū regni celestis: saltē vbi habet popu
lum sibi cōmissum. s̄m illud Matth. xvj.
Tibi dabo claues regni celoꝝ: et quodcū-
q̄ ligaueris sup̄ terrā erit ligatū ⁊ in celis ⁊c̄.
M Ubi dicit s. Tho. ꝙ clauis reali
ter est caracter sacerdotalis cuius effectus
est septuplex. Primus peccata delere si re-
perit in cōfitente. et hoc dispositiue. Secū
dus maculas pctōꝝ tergere. Tertius gra-
tiam acq̄rere dispositiue. Quart⁹ penā pur
gatorij minuere. Quintus pena satisfacto
ria ligare. Sext⁹ excōicare q̄ locū habet in
episcopo sacerdote archidiacono vel electo
iurisdictionē habente. Septim⁹ indulgen
tias dare. et hoc si est ep̄s cardinalis vel le
gatus ⁊c̄. Quartū qꝛ sacerdos habet pote
statē corpus christi cōsecrare. et ille est no-
bilissim⁹ actus sacerdotis etiā ep̄i in eccl'ia
dei vicȝ cōsecratio eucharistie. Nā oēs alij
ordines disponūt ad eucharistie ꝯsecratio
nem. Uñ primi tres faciūt ad populi p̄pa
rationē. qꝛ hostiari⁹ hȝ amouere malos ho
mines. vicȝ hereticos ⁊ excōicatos. Exor-
cista demones expellere. lector ꝓphetias le
gere ⁊ sic ppl'm instruere. sed alij q̄ttuor ma-
gis ꝓpinq̄ deseruiūt ad eucharistie ꝯsecra-
tionē. qꝛ accolit⁹ hȝ materiā ꝯsecrandā p̄-
parare in vasis nō sacris. subdiaconus hȝ
eandē materiā disponere in vasis sacris in
q̄b⁹ fit ꝯsecratio. diacon⁹ materiā sic p̄pa-
ratā hȝ sacerdoti offerre ad ꝯsecrādū. Sa
cerdos ꝟo habet materiā sibi oblatā cōse-
crare. N Ultra hos ordines q̄dā po
nunt primā tonsurā siue psalmistatū ⁊ epi-
scopatū. et sic essent nouē ordines iuxta no
uem choros angeloꝝ. Attamen theologi
dicūt ꝙ in episcopatu nō imprimitur spe-
cialis caracter sed dilatat̄ p̄cedēs. vicȝ cara
cter sacerdotalis. et extendit̄ vt maiorē ha-
beat potestatē q̄ȝ alius sacerdos. Causam
dant qꝛ ordines distinguūt̄ p̄ncipaliter pe
nes ꝯsecrationē eucharistie ad sensum di-
ctum. Modo ep̄us nihil ampli⁹ hȝ facere
ad ꝯsecrationē eucharistie q̄ȝ ali⁹ sacerdos
Nisi forte iā diceres qꝛ haberet excōicatos
absoluere. Hoc aūt etiam hȝ facere nō ep̄s
habēs iurisdictionē vt sup̄. Ita psalmista-
tus nō esset specialis ordo nisi large capiē
do ordinē inq̄ȝtū ascribit̄ p̄uilegio clericali
Ex isto pȝ quō sacerdos speciale priuile-
gium ⁊ potestatē habet in ꝯsecratione eu-
charistie. Hanc autē potestatē nullus ali⁹
homo habet. imo nec angelus. imo null⁹
alius q̄ȝtumcūq̄ sctūs et doctus sciēs aut
bonus. Ecce sacerdos eū q̄ creauit celū et
terrā trāssubstātiare hȝ ⁊ eū quē castissima
mater ⁊ virgo semel genuit q̄tidie q̄dam-
modo regenerare pōt. Merito ergo sibi ti
mere habēt cū sacerdotib⁹ fornicatoribus.
Quintū qꝛ sacerdos ē velut archangel⁹ ga
briel ⁊ celestis q̄dā paranymphus medias
inter deuotā animā vel sponsum ecclesiā ⁊
x̄pm eius sponsum cū celebrādo orat et of
fert vota animarū summo patri ⁊ clemen-
tiā patris renūciat populis. et demū ꝯiun-
git x̄pm sponsum cuilibet homini deuote
misse assistenti. Est etiā sicut baiulus doni
nobilissimi cōtenti in scrinio specierū sacra
mentaliū. O q̄nte dulcedinis ⁊ ꝯsolatiōis
est deuoto sacerdoti tantū sacramentū ver
bo ꝯficere. p̄ oculis habere. manib⁹ ꝯtrecta
re. ore sumere. alijs ministrare. Sextū qꝛ sa
cerdos est valde vtilis imo vtilissimū mē-
brū ecclesie. qꝛ null⁹ christianus rite efficit̄
necessitate excepta nisi ꝑ sacerdotē. null⁹ in
x̄pi militē cōsecratur nisi ꝑ sacerdotē ep̄m ī
ꝯfirmatiōe. nulli peccatū dimittit̄ ab aliq̄
post deū nisi ꝑ sacerdotē. imo oēs aīe fame
ꝑirent si nullus sacerdos eucharistiā cōse-
craret. nec aliq̄s meli⁹ muniri pōt ad mor-
tem q̄ȝ ꝑ sacerdotē absoluentē. vnctionem
extremā et eucharistiā dantē. nec q̄s fructu
ose matrimoniū ꝯtrahere ⁊ in ip̄o benedici
pōt nisi ꝑ sacerdotē. Quis etiā animab⁹ in
purgatorio sic subueniret si sacerdos non
esset: cuȝ eis salubrius subueniri nō pōt q̄ȝ
per eucharistiaȝ. vt dicit Grego. iiij. dialo.

immo nec p pctōre hic maius fieri pōt q̄ꝫ vt p eo xp̄us deo patri offeraẜ in eucharistia. vt dicit sctūs Tho. Ecce nunq̄d sacerdos merito est honorand⁹ q̄ tā vtilis est ecclesie. Timeāt ergo sibi merito q̄ offendūt sacerdotes verbo aut facto. cōfundanẜ tāq̄ꝫ heretici. dicūt. Si nullus sacerdos esset adhuc viuere vellemus in catholica fide. Quō em̄ verū esset euangeliū si nullus sacerdos esset. imo nec verba xp̄i vera essent. Dixit em̄ xp̄us Mat. vlti. Ego vobiscum sum oib₉ dieb₉ vsq₃ ad ꝯsūmationē seculi. Nō aūt loquebaẜ de sola diuinitate. quia nullus dubitat fidelis ip̄m ꝭm diuinitatez esse vbiq₃. sed dixit. Ego. s. deus ꝛ hō. hoc aūt quō verū esset si sacerdos missam non celebraret. vbi em̄ xp̄s esset nobiscū ꝭm humanitatē nisi sub specieb₉ panis ꝛ vini. Ecce ꝙ euangeliū verū nō esset et p cōsequēs nec verba xp̄i si nullus sacerdos esset. Audi hoc heretice. audi hoc tu inimice totius cleri: et scias te potius hereticū q̄ꝫ xp̄ianuz esse ꝛc. Septimū priuilegiū. qꝛ vita sacerdotis bona tota est angelica. Quidā enim angeloꝝ ꝭm Dionisiū et Damasce. in celo habēt deo assistere. sacerdos vero in terra idē habet facere in altari ī choro. Aliȷ̄ in celo ꝛ alibi deo ministrāt. sacerdos aūt idem in officio facit. ꝑter hec oēs angeli in celo habēt triplicia officia. vicꝫ laudare. bn̄dicere. et p̄dicare: q̄ in terra sacerdoti sunt ꝓpria Ecce q̄ꝫta dignitas sacerdotis. Ideo legiẜ sct̄m Franciscū dixisse sep⁹. Si sctō cuiq̄ꝫ de celo venienti et paupculo alicui sacerdoti me cōtingeret obuiare: ad sacerdotis manus deosculandas citius me ꝯferrē: et sctō dicerē. Expecta sctē Laurenti. qꝛ manus hui⁹ verbū vite ꝯtrectant ꝛ vltra hūanū aliq̄d possidēt. Si ḡ sacerdos tā sctās man⁹ habet. o q̄ꝫtū cauere hꝫ ne illas polluat ꝛ xp̄m agnū īmaculatū illis cōtingat. O q̄ꝫtū detestaẜ xp̄s nat⁹ de virgine tangi manib₉ pollutis a meretrice. Quantus ergo timor merito inuadere dꝫ sacerdotē q̄ luxuria pollut⁹ audet suis manib₉ xp̄i purissimū corp⁹ ꝯtrectare. Aduertat h̄ quilibet sacerdos ꝛ semp sit in timore. semp inuigilet ne indigne xp̄i corp⁹ tāgat. Ex p̄dictis eliciunẜ aliq̄ documēta. Primū ꝙ oīs homo secularis etiam q̄ꝫtumcūq₃ potēs et magn⁹ in magno honore tenere debet sacerdotē bonū siue malū. ptꝫ ex dictis pullegiȷ̄s. ꝓpter q̄ maxio honore sunt digni. Iō Dauid Saul malū inimicū suū capitalē ꝛ mortalē ledere noluit: qꝛ vnct⁹ erat. j. Reg. xxiiij. Quanto magis sacerdos dignus est vltra regiā potestatē q̄ xp̄i corpus cōficere hꝫ: qđ nulli vnq̄ꝫ regi nō sacerdoti ꝯcessuz est. Ita Cōstantin⁹ impator cū intrasset locum Niceni ꝯciliȷ̄ et quosdā p̄res repiret inter se iurgia hr̄e: acceptis ab eis oīm iurgioꝝ ꝛ q̄rimoniarū libellis eos in sinu colligens fecit cremare: ne alicui hoīm innotescere posset pct̄m sacerdotuz: et ep̄os ad se ꝯuocās dixit. Ite ꝛ inter vos causas vr̄as disponite. qꝛ dignū est vt nō iudicem⁹ deos. Et habenẜ verba. xi. q. j. sacerdotib₉. et ea. q. cōtinua. §. item Cōstantinus. diciẜ ꝙ Constantin⁹ in Nicena synodo p̄sidēs ait. Vos a nemine iudicari potestis: qꝛ ad dei solius iudiciū reseruamini. Ubi dicit glo. interl. A nemine scꝫ seculari iudice ad solius dei. id est clericoꝝ q̄ diȷ̄ appellanẜ. vt in p̄fato. c. sacerdotib₉. Uñ. xcvj. di. in. c. In scripturis. ferẜ Cōstantinū dixisse. Uere si ꝓpriȷ̄s oculis vidissem sacerdotē dei aut aliquē eoꝝ q̄ monastico. i. monachali habitu amicti sunt peccantē: clamidē meā explicarem ꝛ cooperirē eum ne ab aliq̄ videreẜ.

O Ex dictis sctōo inferẜ tale documētū ꝙ grauiẜ peccāt sacerdotes raro celebrātes vel ī diuinis indigne ministrātes ꝛ peccatis mortalib₉ se inquinātes. patet. qꝛ ꝭm Grego. cū crescūt dona crescūt ꝛ rōnes donoꝝ. Et seruus sciēs voluntatē dn̄i vapulabit plagis multis si nō fecerit eā. Lu. xij. Ideo etiā xp̄s maxie in sacerdotes inuexit malos cū multiplex ve eis p̄dixit Math. xxiij. dicēs. Ue vob̄ scribe ꝛ hypocrite qui comeditis domos viduaꝝ. ve vobis duces ceci. ve vob̄ scribe et pharisei q̄ siles estis sepulcris dealbatꝫ q̄ afforis apparēt hoib₉ speciosa: int⁹ aūt sunt plena ossib₉ mortuorū. ꝛ sic de aliȷ̄s. Ita ꝛ grauiẜ xp̄s sacerdotes arguit: eoꝝ vendētes ꝛ emētes de tēplo eiecit. Mat. xxj. P Tertio inferẜ ex dictis ꝙ ḡuiter peccāt q̄ sacerdotib₉ cooperātur ad peccādū. puta ludēdo. crapulose cōuiuando. et p̄sertim luxuriādo. tactu. ꝟbis. munuscul. vel actib₉. qꝛ oēs tales maculāt sacerdotes dn̄i ꝛ indignos faciūt maximis bonis q̄ facere possent sine talib₉ pctis.

Q Quarto patet q peccāt grauiter sacerdotibꝫ detrahentes, qꝛ tales tenent maximo honore honorare ex dictis ꝛ nō infamare, ſm illud Exo. xxij. Dijs nō detrahes et pncipi populi tui nō maledices. Quīto sequit q parētes cognati ꝛ nutricij sacerdotū bonoꝝ deo multū regratiari tenent ꝛ letari debēt q eoꝝ ministerio aut auxilio aliquis fact⁹ est sacerdos, patꝫ, qꝛ participes sunt specialius bonoꝝ operū sacerdotū q̄s plures alij. Ex illis finalit ptꝫ q si cōiter sacerdotes sunt tāto honore, psequendi q̄tuꝫ tunc debent honorari summi sacerdotes, puta episcopi. archiepiscopi, patriarche, pmates, et ceteri supiores, q̄ntū etiā papa q est sup oēs. Si ergo tanto honore digni sunt hic ī terris: q̄ntis laudibꝫ extollere debemus eos q postq̄ꝫ hic digne sacerdotio functi sūt nūc triumphāt ī celis, certe tanto ampli⁹ q̄to apud deū exultāt mirabilius, certe tāto efficacius q̄to p eos de⁹ miraculis choruscat hic in terris felici⁹. Digne g̃ sūmis honoribꝫ dign⁹ est noster patronus b. Ualentin⁹ cui⁹ tot sūt miracula q ea enarrare nō sufficit mortal' lingua. Si hec fecit cū esset h in mūdo: q̄d faciet nūc apud deū. Orem⁹ g̃ hodie sctm̄ Ualentinū vt sicut ipe in h mūdo gloriā hui⁹ mūdi spreuit et soli deo adhesit: ita gratiā nobis impetret q̄ tpalia ꝛ trāsitoria ꝯtemnere ꝛ celestia amare valeamus.

De cōuersione sancti Pauli apli.

Sermo XXVII.

Paulus tremēs

ac stupens dixit, dñe q̄d vis me facere. Act. ix. et in epl'a hodierna. A Pro introductiōe nota q btūs Paul⁹ añ ꝯuersionē suā habuit q̄ttuor falsas opiniones siue errores ꝯtra iesum xp̄m dñm nostrū. Prima q nō credebat ipsum esse deū sed purū hoīem. Scda q nō fuerit saluator mundi: sed deceptor. Tertia q nō resurrexerit a mortuis. Quarta q non erat iudex bonoꝝ ꝛ maloꝝ. Sed xp̄s in responsione sua qñ dixit, Ego sum iesus nazaren⁹ ꝛc. fugauit oēs errores p̄dictos ab eo Et pmo qñ dixit, ego sum, oñdit se esse deum, qꝛ sum ꝓprie est nomē diuinitatꝭ, qꝛ deus ꝓprie bꝫ esse, nostrū autē esse est nobis a deo cōicatum, ideo ꝓprie nullus habet esse nisi solus deus, sicut ꝓprie nullus dicit diues ꝓpter pecunias mutuo receptas, totuꝫ aūt nostrū esse est nobis mutuatū a deo, iō legit Exo. iij. q qñ de⁹ voluit mittere moisen vt liberaret populū israel de egypto, dixit sibi moises. Si dixerint mihi: qd est nomen dei, q̄d dicā eis. Rñdit dñs ad moisen, Ego sum qui sum: sic dices filijs israel Qui est misit me ad vos. Ecce q̄re respondit Paulo, Ego sum. Cōtra secundū errorem dixit: Jesus. qd idē est qd saluator, ostendēs sibi clare q null⁹ pt intrare regnū celoꝝ, nec saluari nisi xp̄o credēdo ꝛ obediēdo. Cōtra tertiū dixit, nazaren⁹, i. floridus, qꝛ corp⁹ eius in resurrectione sua gloriosa floruit q̄ttuor dotibꝫ. s. impassibilitatꝭ, agilitatis, subtilitatꝭ, ꝛ claritatis. Cōtra quartū errorē dixit, durū est tibi ꝯ stimulū calcitrare. Stimulus est sentētia dura quā dabit vt iudex vniuersal' bonoꝝ ꝛ maloꝝ: qñ dicet malis. Discedite a me maledicti ī ignē eternū. Matth. xxv. Tūc paulus tremēs ac stupēs dixit, Dñe q̄d vis me facere. s. vt possim saluus fieri, mō em̄ video clare errores in qbꝫ erā. Nā cogsco te esse deū oipotentē ex ꝓstratione mea ꝛ ex illustratiōe lumis tui, ꝛ credo te esse saluatorē mūdi, resurrexisse a mortuis, ꝛ iudicē seculi ꝛc. ideo parat⁹ sum facere oīa q iubes ꝛc. Circa ꝟba thematꝭ ī psona pauli pōt formari triplex q̄stio. Prima: dñe q̄d me vis facere in ꝯuersiōe. Scdo: dñe q̄d me vis facere ī reuelatiōe. Tertia: dñe q̄d me vis facere ī p̄dicatione. Jō in h ſmōe de tribꝫ est dicendū s. de ei⁹ ꝯuersiōe, reuelatiōe, ꝛ p̄dicatiōe.

B Ad euidentiā pmi q̄ro. vtrū ꝯuersio scti pauli fuerit miraculosa. Ad h dico q sic q̄druplici rōne, scꝫ rōe initij, rōe ordinis, rōne modi, ꝛ rōne termini. Prio rōe initij. Nā ei⁹ initiū fuit ex nihilo. vtpote nullo ꝯuersionis actu p̄cedēte, ꝫ poti⁹ ꝑsecutionis actu ꝯrio, pctm̄ aūt nihil est positiue, licet sit aliq̄d puatiue, de q Joh. j. Sine ipo factū est nihil. Et in h manifestat supeffluens diuia miscdia quā nobis intuendā ꝓponit. Uñ Berñ. in sermone hui⁹ diei. In hac memoria ꝛ peccator spem venie cōcipit vt puocet ad penitentiā, ꝛ q iā penitet ꝑfecte ꝯuersiōis accipiat formā. Quis ei vltra despet p magnitudie cuiuslibet criminis aut pcti cū audiat Paulū adhuc spirantē

minarũ et cedis in discipulos dño subito
factũ vas electiõis. C Ubi est notan
dum ꝙ in btõ paulo añ el⁹ cõuersionẽ tri-
plex abundauit delictũ, scʒ magna seuicia:
cũ dicit. spirãs mina. ꝛc. Magna supbia:
qꝛ accessit ad ꝑncipes sacerdotũ. glo. non
vocat⁹, sed sponte ʒelo cõcitante eo. Et ma
gna ignorantia. Uñ dicit. Ut si inueniret
hui⁹ vie ꝛc. Illos enim qui erãt in via cre-
debat esse extra viã. Primo magna seuicia
sua fuit in q̃ttuor, scʒ in corde ꝑ odiũ, qꝛ di
citur, spirãs, id est vehemẽti spũ ignẽ ꝑsecu
tionis accẽdẽs in se ꝛ in alios ꝯtra ecclesiã
In ore minarũ in ꝟbis iniuriosis. In ꝑso
nis ꝑ penarũ irrogationẽ. Uñ dicitur. Et
cedis, id est in verberibꝫ et flagellis in disci
pulos dñi. Et quarto in rebꝫ ꝑ expoliatio
nem. Act. viij. Paulus aũt deuastabat ec-
clesias, sed per miraculosam eius ꝯuersio-
nem de tãta seuicia ꝯuersus est ad supernã
charitatẽ, ita ꝙ q̃ xpianos sic fuerat q̃dru-
pliciter ꝑsecutus, eos est postmodũ q̃dru-
pliciter ꝑ charitatẽ ꝯsolatus. Dedit eñ cor
suũ ad cõpatiendũ. ij. ad Cor. xj. Quis in-
firmat ex vobis ꝛ ego nõ infirmor. Chrys.
Nullus tãto affectu mala ꝓpria q̃ntũ pau-
lus deflebat aliena. Dedit os suũ ad ꝑdicã
dum. ij. Cor. vj. Os nostrũ patet ad vos o
corinthi. Et Ephes. vj. Orãtes ꝑ me vt de
us sit sermo i apertiõe oris mei. Dedit cor-
pus suũ ad moriẽdũ. j. ad Thessal. ij. Uo-
lebã vobis tradere euangeliũ: nõ solũ euã-
gelium dei sed etiã animas nr̃as. Chryso.
Morte atqꝫ cruciatũ et mille supplicia q̃si
ludũ putabat puerorũ. Item dedit res su-
as ad ministrandũ. Act. xx. Ad ea q̃ mihi
opus erant et his q̃ mecũ ministrauerunt
man⁹ iste. Scđo btũs paulus a maxia su-
perbia cõuersus est in ꝓfundã humilitatẽ.
Habuit eñ humilẽ denoĩatiõnẽ, ꝯuersa-
tionẽ, et vitã. Denominationẽ hũilẽ, qꝛ vo
cat se ꝑuulũ. Nã prius vocabat saulus a
Saulo supbo, postea vocauit se Paulum
quasi paruulũ. D Tamẽ circa muta-
tionẽ nois Pauli tres inueniunt opinio-
nes. Prima est Origenis qui dicit ꝙ sꝑ fuit
binomius et vocat⁹ sit sꝑ saulus ꝛ paulus.
Scđa Rabani q̃ ait ꝙ añ ꝯuersionẽ dict⁹
est saulus a saulo supbo, post ꝯuersionẽ ve
ro dictus est Paulus, quasi ꝑuulus a vir-
tute hũilitatis. Uñ nomen suũ interptan-
do. j. Cor. xv. ait. Ego sum minim⁹ aplor̃.
Uocat se seruũ, ad Ro. v. Paulus seruus
Jesu christi, vocat se seruũ seruor̃. j. Cor.
ix. Cũ liber essem ex oĩbꝫ me seruũ oĩm feci
Uocat se abortiuuʒ. j. Cor. ij. Nouissime
tanq̃ʒ abortiuo visus est et mihi. Tertia est
opinio Hiero. et Bede q̃ asserũt ꝙ vocat⁹
sit Paulus a primo spolio qđ ꝯtulit eccle
sie scʒ Sergio paulo ꝓcõsule quẽ ad fideʒ
ꝯuertit, sicut patet Act. xiij. Scđo habuit
humilẽ ꝯuersationẽ. j. Cor. x. Sine offen
sione estote iudeis ꝛ gentibꝫ et ecclesie dei:
sicut et ego oĩbus ꝑ oĩa placeo. Seruauit
eñ illud qđ dicit Ecci. xxxij. Rectorẽ te po
suerũt noli extolli ꝛc. Itẽ habuit humilem
vitã. Reputabat enim se sanctor̃ minimũ
Eph. iij. Mihi oĩm sanctor̃ minimo da-
ta est grã. Hic reputabat se esse pctõrẽ ma-
ximũ. j. ad Tim. j. Christ⁹ venit in hũc mũ
dum pctõres saluos facere q̃rum primus
ego sum. Tertio ꝯuersus ẽ a magna igno
rãtia i sapiẽ claritatẽ. dicit nãqꝫ de illo Hie
ro. Cur paul⁹ apl's vas electiõis nempe qꝛ
vas legis ꝛ scripturarũ sanctarũ armariũ
est. Et. ij. ad Cor. xj. ait. Nã ꝛ si imperitus
sermone nõ tñ sciẽtia. Scđo ꝯuersio beati
Pauli fuit miraculosa rõne ordinis. Or-
do nanqꝫ ꝯuersionis ei⁹ fuit cursu insolito
nature scʒ ꝯtrario. Fecit eñ de vidente ce-
cum viso corporeo. Nã aptis oculis nihil
videbat in illo triduo: ꝓpter qđ ad manus
trahebat ab his q̃ comitabant eũ. De cete-
ro ꝟo mentalis visionis fecit videntẽ non
solũ fidei lumine vtpote doctũ a xpo in il-
lo triduo euangeliuʒ dei, sicut ipe testat ad
Gal. j. dicẽs. Nõ accepi illud ab hoĩe sed ꝑ
reuelationẽ iesu xpi. Sed insuꝑ in hoc tri-
duo raptus ad tertiũ celum diuinã essen-
tiam cõtemplando nõ ꝑ speculũ ꝛ in enig-
mate, sed facie ad faciẽ vt infra declarabit.
In q̃ ꝑcipue relucet diuina clemẽtia dũ ꝓ
tantis malis tam ineffabilia bona recepit.
E Sed quare ita mirabiliter cõsecu-
tus est misericordiã ꝛ tantã gratiã. Ad hoc
ꝯcendũ ꝙ licet Aug⁹. dicat. si queris qua
re hunc trahat et illum nõ trahat: noli di-
iudicare si non vis errare. Nihilominus
diuina pietas rectissime egit dum Pauluʒ
tam mirabiliter ad se traxit ꝓpter tria. Prio
ꝓpter ʒelũ q̃ mouebat paulus ignorans in
tali persecutione q̃ʒ grauiter offendebat.

Putabat nāq₃ sacrificium se offerre deo si
xp̄i nomen deleret. Hoc ipe cōfirmat. j. ad
Timo. j. vbi ait. Gratias ago ei q̄ me con-
fortauit in xp̄o iesu dn̄o nostro. q₂ fidelem
me existimauit ponēs in ministerio: q̄ pri⁹
fui blasphem⁹ ꝛ ꝑsecutor. sed misericordiā
cōsecutus sum. q₂ ignorās feci in incredu-
litate. Est tn̄ verū ꝙ Paulus ꝑ illā ignorā-
tiam q̄ fuit iuris simplicis nō excusabatᷣ a
toto sed a tāto. Ideo si ita mortuus fuisset
eternā damnationē incurrisset. Scd̄o mi-
sericorditer actū fuit cū paulo ꝓpter meritū
nō ꝓpriū sed beati Stephani ꝓthomarty-
ris. Nam ſm Aug. in sermone. dū stepha
nus lapidaretᷣ in orōne quā fecit ꝓ his qui
ad eius necē insistebāt singulariter orauit
ꝓ Paulo quē cōspiciebat cōtra se plus ce-
teris corde et anio deseuire. nō em̄ poterat
manu illū lapidib₉ duris ferire: q₂ non spe-
ctabat nisi testib₉ aliquē lapidare. tn̄ Pau-
lus illoꝝ retinēs vestimēta animabat eos
vt viriliter extinguerent innocentē. Jō cō-
cludit ibi Aug⁹. ꝙ si stephanus ꝓ inimicis
suis nō orasset: ecclesia apl'm p̄dicatorē gē-
tium nō haberet. Tertio remissionē ꝛ gra-
tiam inuenit paulus ꝓpter exemplū vt sic i
ipo tāq₃ in speculo clare peccatores intue-
rentᷣ magnitudinē misericordie dei. j. ad Ti
mo. j. ita dicit. Fidelis sermo ꝛ omi accep
tione dign⁹: q₂ iesus xp̄s venit in hūc mun
dum saluos facere pctōres quoꝝ primus
ego sum. Sed iō misericordiā ꝯsecut⁹ su₃
vt in me p̄mo ostēderet xp̄s iesus oēm pa-
tientiā ad informationē eoꝝ q̄ credituri sūt
illi in vitā eternā. Tertio ꝯuersio btī pauli
fuit miraculosa rōne modi. q₂ mod⁹ cōuer
sionis eius fuit subitus: qd̄ est soli⁹ dei. nā
cōtinuo factus est de ꝑsecutore seuissimo p̄
dicator fidelissim⁹. q̄d est mag꜑ ꝯtrariū q₃
illa duo Paulus adhuc spirās minarū et
cedis ꝛc̄. Et saulus multo magis cōuale-
scebat ꝛ ꝯfundebat iudeos. ibat ꝑ viam fre
mens ꝛ crudeliter seuiēs. subitoq₃ veritate
cognita. Dn̄e inq̄t q̄d vis me facere. Non
sic pctōres nr̄i tp̄is agnitionē veritatis cō
tuentes. cōuersionis instinct⁹ ꝑcipientes.
q̄rū rn̄sio coruina cōuersionē ducit in lon-
gum. veniā spondet in futurū. sed ve mise-
ro q₂ q̄ penitenti vitā spopondit differen-
ti diē crastinū nō ꝓmisit. Quarto cōuersio
ei⁹ fuit miraculosa rōne termini. Fuit em̄
terminus cōuersionis eius in esse cōpleto
testante dn̄o. Vas electionis est mihi vt
portet ꝛc̄. Vn̄ Chryſ. in lib. de laude pauli
inter alia quodāmō mirabilia dicit ꝙ pau
lus in terra gradiēs se sic gerebat i cunct꜑
quasi angeloꝝ societate frueretᷣ. Nam visi
bili adhuc corpori alligatus illoꝝ ꝑfectiōe
gaudebat. vt em̄ in ignē ferrū missum totū
ignis efficitᷣ. sic Paulus charitate succēsus
totus effectus ē charitas. Et ideo nihil er-
rauit qui ꝓratum quoddā insigne virtutu₃
ac paradisum spiritualē pauli animā nun-
cupauit. cum oia q̄ sunt in hominib₉ eius
aīa possideat. V Circa p̄dicta q̄ritur
cur tā diu distulit xp̄s pauli ꝯuersionē q̄re
nō vocauit eum dum adhuc in carne fuit ī
mundo cum ceteris apostolis. Ad qd̄ di-
cendum ꝙ hoc factum fuit ꝓpter tria. Pri-
mo ꝓpter christi potentiā vt sic ostenderetᷣ
ꝙ post mortē christus q̄ surrexit a mortu-
is potuit inimicos etiā benigne superare.
Scd̄o ꝓpter christi sapientiā vt sic innote-
sceretur multiformis sapientia dei qui va
rios habet vocādi et saluādi modos. Ter-
tio ꝓpter xp̄i clementia₃ qua voluit vt oīs
fraudis suspitio tolleretᷣ cōuertendis gen-
tibus: dū talis magister est electus q̄ nō so
lum nō fuisset de socijs christi hic viuent꜑
immo fuisset acerbissimus ꝑsecutor oīm q̄
inuocabāt nomen eius. Et nullo cōmodo
vel incōmodo temporali timore vel fauo-
re humano fuit ad fidē cōuersus. et illi⁹ no
minis quod antea extinguere nitebatᷣ de-
fensor fuit validissimus. Secūdo loco nūc
dicendū est de reuelatiōe beati Pauli quā
sibi deus ex speciali priuilegio fecit. De q̄
ita scribitᷣ. ij. ad Coꝝ. xij. Scio hominē in
christo ante annos quattuordecim siue in
corpore siue extra corpus nescio. deus scit
raptum huiusmodi vsq₃ ad tertium celum
Et scio huiusmodi hominē siue in corpore
siue extra corpus nescio. deus scit q̄ raptus
est in paradisum et audiuit archana q̄ nō
licet homini loqui. H Ad quoꝝū eui-
dentiam dubitatᷣ primo vtrū beatus pau-
lus in raptu viderit diuinā essentiam. Ad
hoc dicendū ꝙ sic. nam de nullo alio san-
cto dicitᷣ exp̄sse et indubitate ꝙ viderit de-
um per essentiam in vita nisi de Paulo in
nouo testamento. ꝛ moise in veteri testa. vt
ꝓbat Aug⁹. lib. xij. sup Gen̄. sic di. Cur nō

credamus ꝙ tāto apostolo doctori gentiū
rapto vsqꝫ ad ipam excellentissimā visionē
voluerit deus demōstrare vitā in qua post
hanc vitā viuendū est in eternū. Et sanct⁹
Tho. scda scde. q. clxxv. ar. iij. sic dīc. Qui
dam dixerunt Paulū in raptu non vidisse
ipam dei essentiā: sed quandā dei refulgen
tiam claritatis ipius. Sꝫ ꝯtrariū manife-
ste ipa ꝟba apl'i designāt. Dicit em̄ se audi-
uisse ineffabilia ꝟba q̄ nō licet homini lo-
qui. Hmōi aūt videnť ea q̄ ꝑtinēt ad visio
nē beatoꝝ q̄ excedit statū vie. ẜm illud Esa.
lxiiij. Oculus nō vidit deus absqꝫ te q̄ pre-
parasti diligentibꝫ te. et ideo cōuenienti⁹ dr
ꝙ deū ꝑ essentiā viderit. H Sed q̄re
res. vtrū in tali visione btūs paulus fue-
rit vere beat⁹. Ad hoc dico ꝙ nō. Nam vi
dit diuinā essentiā mediāte lumine glorie:
sine q̄ ab intellectu creato deus videri non
pōt. Qd lumen dupl'r ꝑticipari pōt. Uno
mō ꝑ modū forme ꝑmanentis. et talis ꝑti-
cipatio facit btōs in patria. Alio mō per
modū passionis trāseuntis. et sic fuit ꝑtici-
patū paulo in raptu. Uñ nō fuit simplici-
ter beat⁹. qꝛ de rōne beatitudinis est status
seu ꝑmanentia. sed fuit beatus ẜm quid. qꝛ
visio Pauli in illo raptu q̄ꝫtum ad aliquid
fuit similis visioni beatorū scꝫ q̄ntū ad id
qd videbať. et q̄ntū ad aliq̄d dissimilis. scꝫ
q̄ꝫtum ad modū videndi. qꝛ nō ita perfecte
vidit sicut sancti in patria. et sic nō fuit bea-
tus habitualiter: sed solū habuit actū bea-
torum. I Sed diceres. Ex quo paul⁹
fuit rapt⁹ ad tertiū celū: qd est illud celum.
Rñdeť ꝙ illud tertium celū pōt dici celū
sanctissime trinitatis. Est em̄ triplex celū.
scꝫ materiale. intellectuale. et diuinale. Et
quodlibet est triplex. Nā materiale est sy-
dereū sub q̄ cōprehenduntť celi planetarū.
aqueū seu cristallinū qd est ꝑmū mobile. ⁊
empyreū imobile qd est loc⁹ btōꝝ. ⁊ ad istd
tertiū celū paulus fuit raptus. Secundū
celū intellectuale id est nature angelice. De
quo Job. xx. Reuelabūt celi iniquitatē ei⁹
Et illud ē triplex. qꝛ triplex hierarchia ẜm
trinū gradū cognitionis diuine ab eis scꝫ
infima. media. et sup̄ma. et ad istū summū
gradū cognitiōis diuinoꝝ ⁊ visionis rapt⁹
est paul⁹. Uñ et beato Dionisio eius disci
pulo crediť dedisse informationē vt capaci
tam sublimis materie de hierarchijs ange
lorū et eorū ministerijs q̄ viderat. Ex quo
Dionisi⁹ edidit librū de celesti hierarchia
in q̄ magis loquiť de angelis q̄ꝫ aliquis ex
antiq̄s doctoribꝫ. Tertiū est celū sanctissi-
me trinitatis vnū essentialit' ⁊ trinū ꝑsona
liter. De q̄. j. Jo. v. Tres sunt q̄ testimoni-
um dant in celo. pater. ꝟbū. et spūsctūs. et
hi tres vnū sunt. Et licet hi tres celi insepa
biliter influent ⁊ operenť. tñ ꝑ q̄ndā appro-
priationē et adaptationē dicere possumus
ꝙ a ꝑmo celo pr̄is recepit influxū opera-
tiōis miraculoꝝ ⁊ infirmos sanauit. demo
nes ab obsessis fugauit. mortuos suscita-
uit. a celo filij habuit īfluxū sapie. Uñ ipe
ait. ij. Coꝝ. xiij. An experimentū q̄ritis ei⁹
q̄ loquiť in me xp̄s. vt sapiens architector
fundamentū posui. A celo spūsancti ardo
rem charitatis et fruitionē diuinitatꝭ. Uñ
dicit se raptū in celū ⁊ etiā paradisum vt ce
lum dicat rōne ꝯtemplatiōis clare quā ha
buit. paradisum rōne maxime delectatiōis
inde ꝯsequentis. vt dicit sctūs Tho. vbi s̄.
K Ultimo q̄ro vtrū ī raptu aīa pau
li fuerit seꝑata a corꝑe: vel in corꝑe exiterit
Dici pōt ꝙ sicut ipemet dicit se nescire. iō
nec nos possum⁹ diffinire. Uerū vt dicit s.
Tho. vbi supra. ar. vj. apl's in hoc excessu
nō fuit in celū raptus in aīa ⁊ corꝑe vt qui
dam dicebant. qd Aug⁹. reprobat. sed sola
aīa fuit rapta. et hoc ignorat apl's vtrū aīa
oīno esset seꝑata a corꝑe: corꝑe iacēte mor-
tuo. vel esset adhuc ꝯiuncta corpori vt for-
ma. vtēs tñ potētia vegetatiua: nō aūt sen-
sitiua. Nā et h̄ esse pōt ꝙ aīa in corꝑe alie-
nata ab oī sensatione interiori ⁊ exteriori vt
visu. auditu. fantasia. memoria. ⁊ hmōi so-
lum vtēs operatiōe potētie vegetatiue vi-
deat deū ꝑ essentiā in pñti. sed ꝙ vtať po-
tentijs sensitiuis nō pōt esse. Et sic intelli-
gitur illud Exo. xxxiij. Nō videbit me hō
et viuet scꝫ vita sensitiua. sed oportet q' sit
omnino a sensibꝫ alienat⁹. L Tertio
nunc dicendū est de p̄dicatione sancti pau-
li. Ubi nota ꝙ beatus Paulus fuit solen-
nis predicator. Unde canit ecclesia. Do-
ctor egregie Paule mores instrue ⁊c̄. Isid.
Egregius quasi extra gregē positus. Naꝫ
triplici fuit scientia p̄ditus. Primo mosai-
ca. illā didicit in scolis iudeorū. Act. xxij.
Ego sum vir iudeus secus pedes Gama-
lielis eruditus iuxta veritatē paterne legis

Secundo sapiētia euāgelica. illam didicit
in scolis christi. de q̄ ad Gal.j. Notum vo
bis facio euangeliū quod non ab homine
didici sed per reuelationē Jesu christi. Ter
tio sapientia diuina. illam didicit in scolis
iudeorum quādo raptus est in tertiū celū
et audiuit archana verba ꝛc. M Et
quia triplicem sapientiā habuit: ideo perfe
ctus doctor fuit. ꝛ tripliciter verbo exem
plo et martyrio predicauit. Primo predica
uit verbo instanter ꝛ laboriose. Nam inter
apostolos p̄dicando nullus feruentior fu
it. ꝓpter quod ip̄e dicit ad Ro.xv. Ab hie
rusalem et per circuitum vsq; ad mare illi
ricum repleui euangeliū. Et de eo Chrys.
dicit. Homo iste magna virtute ꝓgressus
romanos. barbaros. persas. parthos. in
dos. medos. atq; ethiopes. et vniuersū or
bem iugo veritatis submisit. ij. ad Thes.
iij. In labore et fatigatione nocte ꝛ die la
borantes. Haymo. Nocte laborauit: die p̄
dicauit. Nā a p̄mo pullorū cantu vsq; ad
quintā horā manib; laborauit. deinde p̄di
cationi vacabat. et plerūq; vsq; ad noctem
sermonē ꝓtraxit. et residuū tempus in refe
ctione somno ꝛ orōnib; cōsumpsit. Scd̄o
p̄dicauit exemplo. Leo papa. Efficacior ē
vox exempli q̄; verbi. Grego. in omel. Cu
ius vita despicitur restat q̄ eius p̄dicatio
cōtemnat̄. Paulus nihil docuit verbo q̄n
cōfirmauit exemplo. ad Ro.xv. Nō enim
audeo loqui aliq̄d eorū q̄ per me nō efficit
christus. Et sicut p̄dicauit castigationē cor
poris sic per se fecit. j. ad Cor. ix. Castigo
corpus meum et in seruitutē redigo. Si
cut p̄dicauit castitatē per se eā tenuit ꝛ cast⁹
fuit. j. ad Cor. vij. Volo oēs hoīes esse si
cut meip̄m. ꝛ sic de alijs. Tertio predicauit
martyrio. quia ductus ad locū passionis
valedicens fratribus vtrūq; genu in terrā
figens collum tetendit: et sic decollatus est
mox ei⁹ caput a corpore exiliens illud mel
lifluum nomen Jesus sibi medullitus cō
plantatū tribus vicibus clara voce sona
nabat. vt dicit Dionisius de transitu apo
stolorum. Nec mirum quia nomen quod
sibi iam dulce extiterat: et iam crebro nomi
nauerat in morte etiā predicauit. Dicit̄ eñ
ip̄m in suis epistolis christū vel Jesum vel
vtrūq; quingentis vicib; nominasse. de ei⁹
vulnere vnda lactis exiuit. in aere lux im
mensa emicuit. de corpore odor suauissim⁹
emanauit.

De conuersione sancti Pauli.

Sermo XXVIII.

Vas electionis

est mihi iste. Act. ix. c. Chryso.
in libro de laude Pauli dicit.
Quicquid patriarche. quicq̄d prophete.
quicquid apostoli seu alij sancti in se ꝑfe
ctionis aliquid acceperunt. hec omnia si
mul colligens Paulus cum tanto cumu
lo habuit cum quāto null⁹ eorū collegit.
Et exemplificat hoc de Abel. de Noe. de
Abraā. et sic de alijs q̄pplurimis. Et subdit
Chrys. Nil prorsus errauit q̄ Paulū pra
tum quoddā insigne virtutū dixerit ꝛ spi
ritualē paradisum vbi sunt vniuersa gene
ra florū id est virtutū. Quis ergo ad expli
canda eius merita explicare sufficit Nam
omnia que sunt in hoīb; bona vna aīa pos
sidet. singulorū eñ virtutes sanctorū excel
lentissime in eo fuerunt. Quare merito de
eo dicit saluator. Vas electiōis ꝛc. In
quib; quidē verbis beat⁹ paulus a tribus
cōmendat̄. Primo a plenitudīe gr̄e cū di
cit vas. Scd̄o a p̄ueniente dei miseratiōe ī
eius cōuersione cū dicit. electiōis. Tertio
ab officij eius auctoritate cū concludit. est
mihi iste. Quantū ad primū in hoc q̄ dicit̄
vas: ostēdit dn̄s ī ip̄o gr̄e plenitudinē. Re
spectu eñ gratie q̄ in cōuersione replet⁹ fu
it dicitur vas. Que gratie plenitudo ī acti
bus aplōꝝ innuit̄. ix. ca. vbi dicitur q̄ mox
post cōuersionē repletus sp̄ūsancto intra
bat ī synagogas affirmās xp̄m esse deum.
N Vbi nota q̄ btūs paul⁹ dicit̄ vas
quadrupliciter. Primo vas singularis gr̄e.
Nā magna et singularis gr̄a quā de⁹ ei cō
tulit q̄ illū q̄ adhuc in volūtate ꝛ actu ꝑse
quēdi extitit tā mirabilit̄ ꝛ ꝑsonaliter ad se
vocauit. talē gratiā alijs aplīs nō exhibu
it. Licet eñ erāt sequētes tñ nō ꝑsequentes
vt Saul⁹ quē sic miraculose ꝛ ꝑfectissime
cōuertit. Tūc potuit hr̄e locum illud Eccī
xliij. Vas admirabile op⁹ excelsi. Nā vt
dr̄ ad Ro. v. Vbi abundauit delictum ꝛc.
Scd̄o fuit vas doctrinal' sapiētie. Eccī. xv
Repleuit eū dn̄s spiritu sapiētie ꝛ intelle
ctus. Triplici nāq; sapiētia fuit p̄ditus. sc;
mosaica. euāgelica. et diuīa. et s̄m h̄ tripli

citer p̄dicauit verbo.exemplo et martyrio.
Primo p̄dicauit verbo instanter ⁊ labori-
ose.Chrys. Non vnum diem ꝑtransijt in
ocio.ij.ad Thessal.iij. In labore et fatiga
tione nocte et die laborãtes. Haymo. No
cte laborauit:die p̄dicauit. Nam a primo
pulloꝝ cantu vsq ad quintã horã manib⁹
laborauit.deinde predicationi vacabat.et
plerũq vsq ad noctẽ sermonẽ protraxit.et
residuum tempus in refectione.somno.et
orationib⁹ ꝯsumpsit.Secũdo p̄dicauit ex
emplo.Leo papa.Efficacior est vox exem
pli ꝙ verbi.Gre.in Omel.Cui⁹ vita despi
citur restat vt eius p̄dicatio cõtemnat̃.vt i
§.porro.vj.q.vij.Paulus nihil docuit ver
bo qđ nõ ꝯfirmauit exemplo.Ro.xv.Nõ au
deo aliqđ loqui eorũ que per me non effi-
cit christus.et si ꝑ se p̄dicauit castigationẽ
corporis ꝑ se fecit.j.ad Coꝝ.ix.Castigo cor-
pus meũ et in seruitutẽ redigo.Si p̄dica-
uit castitatẽ ꝑ se castitatẽ tenuit.j.Coꝝ.vij.
Volo oẽs homines esse sicut meip̄m.⁊ sic
de alijs.Tertio p̄dicauit martyrio.quia in
morte truncato capite illud mellifluũ no-
men Jesus sibi medullitus cõplantatũ tri-
bus vicib⁹ sonabat.vt dicit Dionisius de
transitu aplo̅ꝝ. ¶ Tertio fuit vas mi
rabilis patientie ꝓpter multifariã passionẽ.
Vbi nota ꝙ ei⁹ patiẽtia ⁊ mẽtis cõstantia
patet in triplici genere passionũ q̃ patiẽter
tolerauit.Primo ꝑ assumptã corꝑalẽ pas-
sionẽ.id est afflictionẽ a seip̄o.ij.ad Coꝝ.xj
In ieiunijs multis ⁊ in vigilijs fame ⁊ siti
⁊ nuditate in labore ⁊ erumna ⁊c.Scđo ꝑ
mentalẽ cõpassionem:et hoc tripliciť.Pri
mo ꝓ ecclesiarũ dilatatione ⁊ ꝓfectu fideli-
um.ij.Coꝝ.xj.Preter illa q̃ intrinsec⁹ sunt
quotidiana sollicitudo omniũ ecclesiarũ.
Chrys.Omnes ad salutem dilexit acsi oẽs
genuisset.Secundo ꝓ infirmoꝝ releuatio
ne.ij.Coꝝ.xj.Quis infirmatur et ego non
infirmor.Chrys.Nullus intantũ deplan-
git ꝓpria sicut Paulus aliena.Tertio pro
aliorum tribulatiõe.ij.Coꝝ.j.Siue tribu
lamur ꝓ vestra exhortatiõe siue ꝯsolamur
pro vestra ꝯsolatione.Tertio in illata pas-
sione eius patientia ostendit.ij.ad Coꝝ.xj.
A iudeis quinquies q̃dragenas vna mi-
nus suscepi.ter virgis cesus sum.semel la-
pidatus.ter naufragiũ pertuli.Et iterũ.ij.
Coꝝ.j.Nolo em̃ vos ignorare fratres de
tribulatione nostra q̃ facta est in Asia.q̃m
supra modũ grauati sumus ⁊ supra virtu-
tem.Sed dicit Chrys.In omnib⁹ his su-
is passionib⁹ saxo fuit durior.omni colum
na imobilior.omĩ adamante fortior.Quar
to fuit vas diligibilis vel amabilis effluen
tie.Fuit em̃ igneus in charitate.Chryso.
Sicut ferrum in ignẽ missum totũ fit ig-
neum.sic Paulus igne charitatis succen-
sus quo ad deum et quo ad proximum.
¶ Quo ad deum.ad Ro.viij.Quis
nos seꝑabit a charitate dei.an angustia.fa
mes.aut gladius ⁊c.Scio ⁊ certus sum ꝙ
neq mors.neq vita.neq principatus.ne-
q potestates.Vbi Aug⁹.Dolendũ est ꝙ
apostolũ horribilia tormẽta nõ potuerunt
a caritate dei seꝑare:et nos ociose fabule et
vilia vicia.Sed quo ad dilectionẽ proxi-
morum.ad Ro.ix.Cupiebam ⁊ ego ana-
thema esse pro fratribus meis.id est ad tẽ-
pus separi a christo vt intenderem cõuer-
sioni iudeorũ ad fidem christi.Et.ij.ad Co
rinth.xiij.Ego libentissime impendar ⁊ su
perimpendar ꝓ animabus vestris.Et ite-
rum ad Phil.j.Testis est mihi deus quo-
niam cupiebam vos omnes in visceribus
iesu christi.Ecce omnes simul ad salutẽ fer
uentissime diligebat ⁊ videbat̃ sibi singula
re gaudium et solatium ex hoc resurgere.
Tantam habuit dilectionẽ ad ꝓximos ꝙ
dicit Chrys.vbi supra.Nemo tantũ dile-
xit amicos sicut Paulus inimicos.Appli-
ca hic exemplũ Grego.Turoñ.de quodã
desperato.vide in legenda.Quantũ ad se-
cundũ cum dicit dñs.vas electiõis.notat̃
p̄ueniens cõuersionem dei miseratio.Ipse
em̃ ante cõuersionem fuit vas contumelie
persequens ecclesiam dei:et quidẽ vas ap-
tum in interitu.sed dei misericordia ex ce-
teris peccatoribus est electus et miraculo-
se conuersus.Vnde et ip̄e Paulus nõ sibi
suam cõuersionem sed potius deo attribu
it dicens.j.ad Tim̃.j.Qui primo fui blas-
phemus et ꝑsecutor misericordiã dei sum
cõsecutus. ¶ Circa eius conuersionẽ
nota quattuor que in epistola tanguntur.
Primũ est ꝙ ip̄a fuit miraculosa et virtute
diuine dextre facta ſm illud ps̃.Hec muta
tio dextre excelsi q2 facta potẽtissime sine p̄
paratiõe p̄cedẽte.Hoc pt3 ex eo.q2 cũ iter
faceret ad ꝑsequẽdũ ecclesiã corde feruido

et sic repugnaret gratie tunc cõuersus est. Spiritualiter eius cõuersio figurata ē in Beniamin Geñ.xxxv. Quem mater pariens cum dolore vocauit Bennoni, id est filius doloris. Sȝ pater ei⁹ mutato nomīe vocauit eū Beniamin, id est filium dextre. ipe em̄ fuit fili⁹ doloris, q2 affecit filios ecclesie psecutiōis sue tpe z graui dolore martyrij necauit, vt dicit Amb. de benedictionibus patriarcharū. c. vlt. Sed fuit filius dextre, quia alij discipuli sunt vocati a xp̄o existente in sinistra tribulatiōis. Paul⁹ ꝟo vocatus est a xp̄o sedente in dextra patris et in gloria celestis mansionis. Scđo conuersio sancti Pauli facta ē citissime sine dilatione cōcomitante. Ideo dicit. Circumfulsit eū lux de celo subito. lux refulsit sup eū spūalis interi⁹: q̄ mutauit lucē corporalem exteri⁹. Fuit aūt hec lux subita sine dilatione ī alterū virū ꝯuertēs ipm: tā ī sciencia q̄ȝ in vita q̄ȝ etiā in mētis cōstantia. In scientia. Dicit em̄ glo. q in illo triduo sue excecationis totū mysteriū incarnatiōis z veritatē sui euangelij per reuelationē Jesu christi accepit Gal. j. In vita ꝟo q2 statim virtute luminis qđ ipm circumfulsit oēm amorē carnalē et affectū terrenorū penit⁹ abiecit. Et huius signū fuit quia surrexit de terra. Per hoc etiam q apertis oculis nihil vidit: ostenditur q totus fuit alienatus a sensu et aciem mentis totā in deū cōuertit, quia ꝺm Aug⁹. eo tpe quo exterius nihil vidit: deum in raptu per essentiā vidit siue cognouit. In mentis aūt constantia, quia cōtinuo cum ad se redisset christū predicauit et iudeos cōfundebat. Act. ix. Tertio conuersio sancti pauli fuit promptissima sine contradictione, domino enim obiurgāte eum cum dixit. Saule saule qd me psequeris zc. nihil dixit nec obstitit sed mox ad obediendū se exhibuit dicēs. Dn̄e qd me vis facere. Aug⁹. Mox se parauit ad obediendū q̄ pus seuiebat ad psequendum. Quarto cōuersio sancti pauli fuit pseuerantissima. Sic em̄ irrefragabilit' muratus est vt iam nō amplius possit separi a xp̄o, ꝺm illud ad Ro. viij. Quis nos separabit zc. vt allegatū est supra. Et hoc ipe ostēdit in facto, quia licet multas et quasi infinitas p christo tribulationes sustinuit, ipe tū cōfidens in virtute diuina imobilis pmansit, vt dictū est per Chryso. zc. Applica hic exemplū de Paulo heremita in vitas patrum. cōtritio v. xxiij. R Hic cadit dubium. Cum multi sancti ex peccatorib⁹ cōuersi sunt ad deū et perfectissimi viri z magni doctores ecclesie effecti, vt Augustin⁹. Cyprianus. Abbas Moises. et huiusmodi, quare ecclesia nullius cōuersionē celebrat nisi sancti pauli. Solutio. Presens festum q̄ttuor de causis celebrat. Primo ī ordine ad peccatores vt habeatur exemplū spei, vt nullus q̄tumcūq3 peccator magn⁹ desperet de venia, ex quo Paulum q̄ tant⁹ fuit in culpa respexit in gratia. Vñ Grego. Perpendo petrum, cōsidero latronē, aspicio Zacheum, intueor magdalenam, contemplor paulum, et nil in eis video nisi spei et penitentie posita exempla. Si forte aliquis lapsus est in fide aspiciat petrum qui ter negauit christū et postea amare flendo peccatum deleuit. Alius cōtra proximū in malitia crudeliter exarsit, aspiciat latronem qui in vltimo mortis articulo ad vite premia penitēdo peruenit. Alius auaricie estibus anhelans aliena diripuit: aspiciat Zacheum qui si qd abstulit reddidit quadruplum. Alius libidine succēsus carnis mūdiciam perdidit: aspiciat Mariam magdalenam que in se carnalem amorem igne diuini amoris extinxit. Alius in se vel in suis membris ecclesiam persecutus est: aspiciat Paulum qui ad vnius iussionis vocem factus est vas electionis. Nemo igitur desperet: sed ad suscipiendum gratiam mentem suam disponat: et dominus qui venit peccatores saluos facere (vt. j. ad Tim. j.) prorsus sicut Paulum recipiet. Secundo celebratur hoc festum in ordine ad ecclesiam. Unde ex quo sancta mater ecclesia habuit maximā tristiciam in eius persecutione. Debuit etiam habere maximā leticiam in eius cōuersione. Et quia maiorem leticiam non potuit habere nisi vt festū celebretur. Ideo in ipo beato Paulo impleta est prophetia Jacob de qua Gene. xlix. cum filios suos moriturus benediceret. et ad Beniamin venisset dixit. Beniamin mane lup⁹ rapax et vespere diuidet escas. Ibi per Beniamin secundum doctores intellexit Paulum qui fuit de tribu Beniamin Hic mane, id est primo fuit lupus rapax

dei ecclesiā psequendo. Sed vespe diuisit escas qñ ɔuersus ad fidē: fidē eccl'ie pdicauit. Tertio in ordine ad angelos ꝛ ad celestem curiā. Sicut eñ dicit Luc. xv. gaudiū est angelis dei sup vno peccatore pniaꝫ agente plus ꝙ sup nonagintanouē iustis. ꝙto magis in cōuersione vnius apostoli. per cuius doctrinā ruina coruꝫ ex magna pte est restaurata. Quarto in ordine ad deum ꝓpter miraculum scꝫ ꝙ ex seuissimo psecutore fecit fidelissimū pdicatorem. Unde nullius alteri⁹ cōuersionē nisi sancti Pauli ecclesia celebrat. ꝓpter hoc qꝛ fuit magis miraculosa ꝙ alie. Siquidē oīs cōuersio pctōꝝ est aliꝗ mō miraculosa ꝭm sanctum Tho. inquantū scꝫ solū fit diuina virtute. ꝭm illud ps̄. Deus tu cōuertens viuificabis nos. Et ideo dicit Aug⁹. ꝙ maius est cōuersio seu iustificatio impij quod idē est ꝙ creatio celi et terre. Ex parte quidē dei operātis vtrūqꝫ est ei facile. vnū sicut ꝛ aliud et equalis potētie. sed ex parte dei a quo dicit̄ fit maius iustificatio seu ɔuersio peccatoris. Tum qꝛ melius. maioris eñ perfectionis est gratia p quā iustificat̄ impius ꝛ disponit̄ ad gloriā ꝙ natura celi et terre et oīm rerum. Unde Ambro. in. c. reuera. de cōsecra. dis. ij. Potior est gratia ꝙ natura. Tum etiā quia in creatione celi ꝛ terre nil deo resistit: nil ɔcurrit. sed in iustificatione impij potest resistere liberū arbitrium: ꝛ ad eam oportet ɔcurrere. ꝭm illud Aug. Qui fecit te sine te nō iustificabit te sine te. Conuersio aūt sancti Pauli vltra istam cōmunem rationē est alio modo miraculosa ꝛ veneranda. quia alij qui cōuertuntur cōmuniter recipiunt gratiam incipientem. et nō subito pducunt̄ ad pfectionē. sed postea in pcessu vite pficiendo de gradu in gradum Sed sanct⁹ Paulus subito pductus fuit ad maximaꝫ perfectionē et dei visionē. In alijs etiā cōmuniter fit pparatio ꝛ dispositio ad gratiā paulatim et p tpa. vt patet in beato Augustino. sed in Paulo subito. cū esset in actu peccati scꝫ psecutiōis: fuit ī eo facta pparatio et infusio gratie. Cōsequenter ꝗrit̄. ex q̊ ɔuersio ad salutē cuilibet ē necessaria ꝭm ꝙ saluator ait Mat. xviij. Nisi cōuersi fueritis et efficiamini sicut paruulus nō intrabitis in regnū celoꝝ: quot requiruntur ad eā. Solutio ꝭm sctm̄ Tho. scōa scōe. q. xiij. ar. viij. et doc. in. iiij. di. xvi

S Quattuor requirunt̄ ad iustificationem peccatoris. Primo infusio gratie. Hoc habuit sanct⁹ Paulus. et tangit̄ ibi. Lux circūfulsit eū. id est gratia vel diuina illuminatio. Aug⁹. Gratia est lumen anie faciens hominē peccatū suum cognoscere Greg. Nisi gratia diuini respectus nos illuminaret: mens nostra in peccatorū tenebris remaneret. Ideo ps̄. xij. Illumina oculos meos ne vnꝙ obdormiā in morte scꝫ criminali. Osee. xiij. Perditio tua ex te. saluatio ex me. id est mea gratia. Secūdo requirit̄ motus liberi arbitrij in peccatuꝫ et eius enormitatē vt ei peccatū displiceat. H Saulus habuit. et tangit̄ ibi. cadens ī terram. glo. In terram cadere est peccata que ꝗs cōmisit ex terreno amore cognoscere et de eis dolere. Quid pdest peccata cognoscere ex lumine gratie cum homo etiam ea nō detestet̄ et doleat. cū dicit Hiero. Nulla culpa delebit̄ nisi tristicia anxiet̄. Et Hugo de sctō victore. Tūc sal⁹ pctōꝝ incipit cū veraciter p pctīs ingemiscit. Tertio requirit̄ mot⁹ liberi arbitrij in deū vt sit nr̄e volūtatis cū diuina volūtate cōformatio. Hāc habuit paul⁹. et tangit ibi. Dn̄e quid vis me facere. i. nō meā voluntatē sed tuaꝫ paratus sum facere. Aug⁹. Mox se parauit ad obediendū ꝗ prius seuiebat ad psequendū. Et sic docemur nos Ecci. viij. A volūtate tua auertere. Bern. Grande malum est volūtas ꝓpria. vt si sit bona: non sit tua. sed dicam⁹. fiat volūtas tua dn̄e. dicit sanct⁹ Tho. in. iiij. dis. xvij. Omnino non pōt tolli culpa nisi reordinet̄ voluntas ꝭm diuinā voluntatē. Hiero. Quantū ꝓprie voluntati subtraxeris tantū virtuti addideris. Quartū est peccati remissio. Hec sequit̄ illa tria et est finis iustificatiōis. et hoc fuit in btō paulo. ꝓpter qd̄ dicit̄ in themate. Uas electionis est mihi iste. T Quantū ad tertiū oñdit officiū ad qd̄ elect⁹ erat dignitatē cū subdit. mihi est iste. i. loco mei. Fuit eñ legat⁹ a latere summi pōtificis missus id est xp̄i. De quo ipe in ep'la ad Hebre. ix. scripsit. Christus assistēs pontifex futurorum bonorum ꝛc̄. Et tāto in auctoritate cōmēdabilior ꝗnto in electiōe ꝛ missione gloriosior. Alij eñ apl'i adhuc sūmo pontifice in vestibꝫ ꝭm Zachariā ꝓphetā sordidis

existente.id est in corpore adhuc mortali ⁊ passibili electi et missi sunt. Paulus vero postq̃ꝫ summus põtifex post resurrectiõez tabernaculũ nõ manu factũ introiuit ⁊ vestibus honoris indutus fuerat ab ipo per raptũ vocatus ẽ. O q̃ꝫ subita ⁊ mirabilis mutatio dextre excelsi.q꜡ ille q̇ summi pontificis iudeoruꝫ legatus effectus fuerat in crudelitatẽ hoim.mox cõuersus effect⁹ est legat⁹ summi pontificis celoꝝ in salutẽ et instructionẽ eorundem hoim. Quã instructionẽ innuit dñs cũ statim subdit.vt portet nomẽ meũ corã gentibꝫ ⁊ regibꝫ ⁊ filijs israel. F Qd ⁊ vere perfecit. portauit enĩ nomen christi corde ore et ope. Corde ꝑ iugem meditationem.vnde ⁊ discipulis suis idem p̃cepit dicens. Portate deuz in corde ⁊ corpe vr̃o.j.ad Coꝝ.j.dicit. Predicamus xp̃m dei virtutẽ. Itẽ portauit in ope.⁊ hoc ꝑ passionis xp̃i repſentationez. Vñ Gal.viij. Stigmata iesu xp̃i ĩ corpe meo porto Et hoc triplici modo portauit corã tribꝫ generibꝫ hominũ. scꝫ corã gentibus.id est grecis q̇ tũc gẽtiliter viuebant. corã regibꝫ.i.romanis qui tũc vniuersum mundũ regebant.corã filijs israel.id est iudeis q̇ tũc quasi soli deũ videbãt. Ipe enĩ fuit titulus passiõis xp̃i q̇ scriptus fuit litteris grecis latinis ⁊ hebraicis q̃ꝫtum ad tria p̃dicta genera hominũ vñ et his tribꝫ generibꝫ hominũ oẽs ep̃las suas scripsit. Prima est ad romanos. vltima ad hebreos.medie oẽs ad grecos.corã q̇bus omnibus tamdiu nomen xp̃i portauit quousqꝫ ab ipis ꝓ nomine xp̃i vita temporali priuatus fuit.⁊ eternam meruit.ad quaꝫ nos perducat ⁊c̃.

De ꝯuersione sancti Pauli apostoli Sermo.XXIX wann secũdus.

Nolo mortem

n peccatoris sed vt magis conuertatur ⁊ viuat.Ezech.xviij.sentẽtialiter. In his verbis thematis ostendit ꝓpheta vbi supra quãta sit dei misericordia in peccatores.q꜡ peccantez mortaliter nõ statim damnat sed diu ad penitentiam expectat. Nõ enĩ deo absolute placet peccatoris damnatio,q꜡ non vult mortẽ peccatoris sed magis vitã illius.iuxta thema q̃ꝫiustissime peccãtẽ ad statim possit occidere et damnare.q꜡ misericordia eius sup ꝑ oĩa opa eius. Cuius manifestũ exempluꝫ habem⁹ in ꝯuersione sancti Pauli quẽ hodie colit sancta mater ecclesia. Unde dñs paulũ ad se venientẽ nõ solũ recepit sꝫ etiã fugientẽ attraxit sibi dicens. Saule saule q̇d me ꝑsequeris.ac si diceret. nolo mortẽ tuã sed mag꜡ ꝯuersionẽ tuã desidero. ideo cessa a ꝑsecutione xp̃ianoꝝ vt viuas vita eoꝝ.nolo enĩ mortẽ peccatoris sꝫ mag꜡ vt cõuertatur ⁊ viuat. vbi s̃.ꝓ gr̃a. Aue ma.

Nolo mortẽ peccatoris ⁊c̃.vbi sup̃. In his verbis themat꜡ duo notant̃ ꝓ nostra instructiõe.vicꝫ mors peccatoꝝ.⁊ vita penitẽtiũ. Mortẽ pctõꝝ dñs detestat̃ ⁊ hec summe sibi displicet.idõ in eius ꝑsona dicit ꝓpheta vbi supra. Nolo mortẽ peccatoris.vitã vero penitentiũ summe desiderat ⁊ ĩ ea sibi cõplacet.idõ subiũgit.sꝫ magis volo vt scꝫ peccator ꝯuertat̃ et viuat. Ita dñs in paulo noluit mortẽ culpe sꝫ voluit ⁊ desiderauit in eo vitã gr̃e ꝑ ꝯuersionem penitentie. Mors culpe in paulo relucebat ĩ ꝑsecutione xp̃ianoꝝ sicut d꜡ in hodierna ep̃la. Saulus adhuc spirãs minarũ ⁊ cedis in discipulos dñi ⁊c̃.vita gr̃e in eo lucere cepit ꝑ ꝓmptitudinẽ obediẽtie cum statim ad vocẽ quã audiuit.saule saule q̇d me ꝑsequeris.respondit.q̇s es.et tandem tremẽs subiũxit. Dñe q̇d me vis facere ac si diceret. Parat⁹ sum omne qd p̃cipis adimplere ⁊c̃. X Circa primũ est notandũ ꝙ s̃m Inno.in sermone quodam hui⁹ festiuitatis q̇ incipit. Nolo mortẽ peccatoris.triplex distinguit̃ mors.vicꝫ corporalis.spũalis ⁊ gehennalis. Mors corporalis priuat hoiem vita corpali ꝑ separationem aĩe a corpe. Mors spũalis vicꝫ culpe priuat hoiem gr̃a dei que est vita spiritualis. Mors aũt gehennalis priuat hominẽ gloria ⁊ beatitudine eterna. Ex quo sequit̃ ꝙ prima mors est mala. secunda peior.⁊ tertia pessima. Prima est mala ꝓpter penã et dolorẽ corporalem De quo in ps̃. Quis est homo q̇ viuet ⁊ nõ videbit mortem.q.d.null⁹ omnino q̇ mortẽ corpis nõ incurrat. Secũda mors est peior ꝓpter culpã.q꜡ hanc cõcomitat̃ mors tertia si ꝑ penitentiã peccatũ non delet̃. Mors aũt tertia pessima.de q̃ in ps̃. Sicut oues in inferno positi sũt mors depascet eos. q̃si di.

sicut ouis nõ carpit herbã sed pascitur vt
herba semꝑ renascat̃ ad pastuz. Ita mors
infernalis nõ ꝯsumit homiez sz affligit vt
hõ sꝑ viuat ad mortẽ. A corꝑali morte re-
surgũt oẽs hoĩes. ꝭm illõ apli. j. ad Cor.
xv. Oẽs enĩ resurgem⁹ sz nõ oẽs ĩmutabi-
mur. A spũali aũt morte resurgũt ꝗdam ꝑ
penitentiã. alij aũt ĩ hac morte moriunt̃ ꝑ
finalẽ impenitentiã. De q̃ morte dicit Jo-
hannes in sua canonica. j. Joh. v. Est pec
catũ ad mortẽ. nõ ꝓ eo dico vt ꝗs oret. q̃si
di. Est quoddã peccatũ mortale ꝓ q̃ non ẽ
orandũ. q̃ neq̃ in h̃ seculo neq̃ in futuro
dimittet̃. sicut pct̃m desperatiõis finaliter
vel finalis impenitẽtie. vt si homo finalit̃
desperat et finaliter nõ vult penitere ꝓ ta-
li nõ est orandũ ⁊c. A gehẽnali vero mor-
te nulli resurgũt. ꝭm illõ ps̃. Nõ resurgũt
impij in iudicio neq̃ pctõres in cõsilio iu-
storũ. Ex his ptz ꝙ secũdã mortẽ vicz spi-
ritualem dñs nõ vult. ꝓpterea veritas ait.
Nolo mortẽ pctõris. Ideo aũt de⁹ mortẽ
pctõris nõ vult. q̃ de⁹ mortẽ non fecit. q̃
sine ipo factũ ẽ nihil. i. peccatũ. Joh. j. qd
dr̃ nihil ꝓpter priuationẽ. Ideo etiaz deus
mortẽ pctõris nõ vult. q̃ mors pctõꝝ pes
sima. Et bñ dr̃ pessima. q̃ mortuo homĩe
impio nulla ampli⁹ spes erit de eo. quia in
inferno nulla est redẽptio. Ex hoc merito
oẽs deo grates referre debem⁹. q̃ nõ vult
mortẽ pctõris sz magis pctõꝝ ꝯuersionẽ.
Non enĩ vult mortem culpe ĩmo retrahit
hoĩez multipliciter a pctõ vt vitã habeat.
qd bñ claruit ĩ beato paulo cuius mortez
dñs noluit. idõ sibi dixit. Saule saule ꝗd
me ꝑseq̃ris scz in mẽbris meis. q̃si diceret
Quare me ꝑsequeris corde ꝗ lanceat⁹ sum
ꝓ te. ꝗd ore ꝗ aceto potat⁹ sum ꝓ te et felle
Quid manib⁹ ꝗ clauis affixus sum pro te.
ac si diceret. Uis me nũc iteꝝ crucifigere ĩ
mẽbris meis. qd enĩ vni ex minimis meis
facis mihi facis. Mat. xxv. Ecce iã patet
ꝙ dñs non vult mortẽ pctõris siue culpe.
y Sz di. ꝗs. Quõ illa mors culpe ꝑpe
trat̃ siue cõsũmat̃. Respondet̃ ꝙ ipa ꝑficit̃
ad similitudinem mortis corporalis. Pri-
mo enim homo distemperatur. deinde in-
firmat̃. deinde morit̃. postea effert̃. et ad vl
timũ tumulat̃. distemperat̃ in cogitatiõe.
infirmat̃ ĩ delectatiõe. morit̃ in cõsensu. ef
fertur in opere. tumulat̃ in cõsuetudine ĩ q̃
putrescit ⁊ fetet. hec Innocenti⁹ vbi supra
Et subdit. Morit̃ ergo spũs in ꝯsensu. et
tũc puella mortua iacet in domo. Effert̃ ĩ
opere. ⁊ tũc adolescẽs mortuus educit̃ ex-
trã portã. Tumulat̃ in cõsuetudine ⁊ tunc
Lazarus q̃driduanus fetet in monumẽto
q̃ tũc anima q̃si iumentũ in stercore cõpu
trescit. Uñ subdit Inno. O si videret aĩa
mortua in peccatis quãtis fetorib⁹ sordet.
quãtis sordib⁹ fetet. q̃z detestabilis ⁊ abo-
minabilis ipsa appareret. Sed nec sic de-
sperandũ. q̃ tu dñe tres istos mortuos su
scitasti. puellã in domo. adolescentez extra
portã. lazarũ fetentẽ ĩ sepulchro. vna ergo
tantũ est spẽs mort; huius a qua nemo re
surgit scz finalis impenitẽtia. de q̃ tu dñe
dixisti. Sine mortuos sepelire mortuos
suos. Ad ceteros autẽ clamat apostol⁹ ad
Ephe. v. Surge ꝗ dormis ⁊ exurge a mor
tuis ⁊ illuminabit te xp̃s. hec Inno. Ecce
quõ mortẽ culpe seq̃t̃ mors gehẽne ĩmor-
talis. querẽt enĩ mortẽ et nõ inueniẽt ꝗ vi-
tã habuerunt ⁊ ꝑdiderũt. ꝭm illud Apoc.
ix. In dieb⁹ illis q̃rẽt hoĩes mortẽ ⁊ nõ in
ueniẽt. desiderabũt mori ⁊ fugiet mors ab
illis. Cõuertant̃ ergo pctõres in hac vita
ad dñm et statim dñs cõuertet̃ ad eos. q̃
nõ vult mortẽ pctõris. venit enĩ saluũ face
re qd ꝑierat. Mat. xix. Quãtacunq̃ enim
sit nr̃a miseria maior est eius misericordia
quantacũq̃ sit impietas nr̃a maior est pie
tas sua. Absit ꝙ vt aliꝗs cũ Cayn desperet
dicẽs. Maior est iniꝗtas mea q̃z vt veniã
merear. ꝓpter hoc enĩ ille vagus et ꝓfugus
abijt suꝑ terrã. Gen. iiij. Multũ peccauit
Cayn interficiẽdo fratrẽ suũ Abel. sz ma-
gis peccauit cũ ait. Maior ẽ iniꝗtas mea
⁊c. Absit enĩ vt maior sit iniꝗtas hoĩs q̃z
misericordia conditoris cũ defect⁹ a bono
ꝗ est iniꝗtas sũmo bono cõparari nõ pos
set qd est dei miscdia. null⁹ ergo de miseri-
cordia diuĩa desperet qm̃ miseratiões ei⁹
suꝑ oĩa oꝑa ei⁹. nõ enĩ ex oꝑib⁹ iusticie q̃ fe
cimus nos sz ꝭm suaz misericordiã saluos
nos fecit. ad Titũ. iij. ⁊c. Z Circa se-
cundũ vicz vitã penitentiũ q̃ notat̃ in ver
bis thematis est notandũ. ꝙ sicut triplex ẽ
mors ita ⁊ triplex ẽ vita. vicz vita nature.
vita gr̃e. et vita glorie. De vita nature ait

beatus Job. Memēto mei deus qꝛ vent⁹
est vita mea. Job. vij. De vita gratie dicit
ꝓpha. Justus ex fide viuit. De vita glorie
sapiens dicit Sap. v. Justi imppetuū vi-
uēt ⁊ apud dn̄m est merces eoꝝ. Prima vi
ta ē bona. scd̄a melioꝛ. tertia optima. Con
uertat̄ ergo pctōꝛ a morte culpe ad vitam
gr̄e vt euadat a morte gehēne ad vitā glo-
rie. Deus enī semꝑ tenet man⁹ expāsas vt
recipiat pctōres. qꝛ nō vult mortē peccato
ris sed vt conuertat̄ ⁊ viuat. iuxta thema.
Sed di. q̇s. Cum nihil obsistat diuine vo
luntati. nā oīa quecūqꝫ vult facit in celo et
in terra in mari et in abysso. si de⁹ non vult
mortē pctōris sed vt cōuertat̄ et viuat. q̄re
tūc plurimi peccatores nō ꝯuertunt̄ vt vi
uant. sed potius ꝑuertunt̄ vt pereāt. cū tn̄
null⁹ possit dei volūtati resistere. ⁊ Ad
hoc rn̄det Inno. vbi supra. ꝙ volūtas dei
multipliciter accipit̄ in scripturis. vicȝ pro
bn̄placito. ⁊ ꝓ signo. Beneplacitū vnuȝ ē.
sed signa diuersa. ⁊ ideo dicit ꝓpheta. Ma
gna oꝑa dn̄i in oēs volūtates eius. Inter
has aūt volūtates signi sūt ꝯsilium ⁊ ꝓce-
ptum. Nā si de⁹ aliq̄d ꝯsulit aut ꝓcipit si-
gnum est ꝙ h̄ est ei⁹ voluntas. vult g̊ deus
id est cōsulit oēs hoīes saluos fieri. ⁊ vult
id est ꝓcipit vt pctōꝛ cōuertat̄ ⁊ viuat. sed
ꝯsiliū ⁊ ꝓceptuȝ dei nō semꝑ implent̄. qui
aūt ſm ꝯsiliū vel ꝓceptū ei⁹ ꝯuertit̄ viuet.
q̇ nō ꝯuertit̄ morief. Cum aūt sine gr̄a dei
operāte pctōꝛ ꝯuerti nō posset et gr̄a non
dat̄ ex meritis. qꝛ al's non esset gr̄a vt dicit
apl's ad Ro. xj. videt̄ homini nō eē impu-
tandū si nō ꝯuertit̄ eo ꝙ deus sibi gratiaȝ
nō apponit. Ad hoc rn̄det Inno. vbi sup̄.
ꝙ aliud est ꝓmereri et aliud est demereri.
Promereri gr̄am ꝯuersionis nemo pōt. sȝ
demereri gr̄am q̇libet pōt. ⁊ ideo dato ꝙ
homini nō sit imputandū ꝙ gr̄am nō me-
retur. est tn̄ sibi imputandū ꝙ gr̄am deme
retur. ac si dicere vellet. merito imputādū
ē homini ꝙ seip̄m indisponit et gr̄e nō ca-
pacem reddit ꝑ pctā sua. qꝛ si seip̄m ꝑ pec-
cata nō sic indisponeret de⁹ gr̄aȝ sibi infū-
deret. ⁊ id̄o subiūgit Innoc̄. Si g̊ fratres
aliq̇s nostrū ꝓoccupat⁹ est aliquo delicto
nullo mō desperet sed interim faciat quic-
quid boni pōt vt deus coꝛ ei⁹ illustret ad
penitentiā. aperiat oculos vt solis lucē ac
cipiat. reddat se abilē vt ei de⁹ formam sue

similitudinis imprimat et gr̄e sue virtuteȝ
apponat. ac si finaliter dicere vellet. Faci-
at homo qd̄ in se est ⁊ ꝓsto deus est infun-
dere sibi gr̄aȝ suā vt viuat ⁊c̄. ꝯ Ex il
lis ergo ptȝ ꝙ de⁹ paratus est cuilibet da-
re vitā gr̄e dūmodo facit qd̄ in se est. imo
nō solū hoc facere sed etiā qn̄qꝫ trahere ꝑ
infirmitates. ꝑ tribulatiōes. ꝑ correptio-
nes ⁊c̄. sic̄ hodie beatū paulū apl'm. Ideo
apl's de seip̄o loquēs ait. Primū fui blas-
phemus et ꝑsecutoꝛ ⁊ iniuriosus. sed mise
ricordiā cōsecutus sum vt ostēderet in me
iesus xp̄s oēȝ patientiā longanimitatē ad
informationē eorum q̇ credituri sunt. j. ad
Timot. j. Hic est enī ꝙ ep'le pauli et psal-
mi dauid ꝓ ceteris scripturis in eccl'ia fre-
quentant̄ vt cū pctōres audierint paulum
blasphemū et ꝑsecutorē factū esse apl'm. et
dauid adulteꝝ ⁊ homicidā factū esse ꝓphe
tam. cōfidāt de dei misericordia nō solum
veniā ꝓmereri posse sed etiā gloriā adipi-
sci. Quis enī dubitet quin de⁹ misereri ve-
lit illius quē talem ac tantū fecit creando.
quem talem ac tantū etiam fecit redimen-
do. magnū ē ꝙ creauit. sed maius est ꝙ re-
demit. Creādo factus est homo ad imagi-
nem et similitudinē dei. Redimēdo factus
est deus ad imaginē et similitudinē hoīs.
De illo dicit̄. Fecit enī de⁹ hoīem ad ima-
ginē ⁊ similitudinē suā. Gen̄. j. De isto dꝛ.
Cuȝ in forma dei esset nō rapinā arbitrat⁹
ē esse se eq̄lē deo. Exinaniuit enī semetip̄m
formā serui accipiēs in similitudinē hoīm
fact⁹ et habitu inuentus vt hō. ad Phil'. ij.
Mai⁹ est q̇dem hr̄e similitudinē dei q̄ꝫ si-
militudinē hoīs hr̄e. Sed tn̄ maius est ꝙ
deus factus est ad imaginē ⁊ similitudinē
hominū q̄ꝫ ꝙ homo fact⁹ est ad imaginē et
silitudinē dei. maius quidem rōne digna-
tionis. mai⁹ etiā rōne vtilitatis. ꝯ Quis
ergo pōt diffidere q̇n de⁹ misereat̄ illi⁹ quē
fecit ad imaginē ⁊ silitudinē suam quē ꝓfe
cit volatilibꝫ celi ⁊ bestijs terre ac piscib⁹
maris. nā oīa subiecit sub pedibꝫ ei⁹ oues
et boues vniuersas. insuꝑ ⁊ pecora campi
volucres celi ⁊ pisces maris. Hec Inno.
vbi sup̄. Et subiungit statim Quis valeat
dubitare q̇n de⁹ misereat̄ illius ꝓpt̄ quem
exinaniuit semetip̄m for. ser. acci. ⁊c̄. imo
ꝓpter quē fact⁹ est pr̄i obediēs vsqꝫ ad mor
tem. mortē aūt crucis. ad Phil'. ij. Naȝ ꝑ-

ꝓꝑrio filio suo nõ pepcit deus sed ꝓ nobis
oĩbus tradidit illũ. ad Ro. viij. Pater enĩ
tantũ dilexit mũdũ vt filiũ suũ vnigenitũ
daret ꝓ mũdo. Joh. iij. Alioquin frustra
natus est xp̃s ꝛ passus. frustra resurrexit a
mortuis ꝛ ascẽdit ĩ celos. Absit hoc a fide
catholica. Sãguis enĩ ipius sꝑ clamat ꝓ
nobis ad patrẽ q̇ exaudit̃ ĩ oĩbus ꝓ sua re
uerẽtia. Aduocatũ enĩ habemus apud pa
trẽ iesum xp̃m q̇ semꝑ interpellat ꝓ nobis
signa passionis ostẽdens ꝛ ip̃e est ꝓ pct̃is
nostris ꝓꝑiciatio. Redempti enĩ sum⁹ non
corruptibilibꝫ auro et argẽto sꝫ p̃cioso san
guine agni immaculati. Quis g̊ audiens
tãta bñficia redẽptoris nõ trahat̃ ad ip̃m.
Si lapis audiret vtiq͡ꝫ traheret̃. Pone ti-
bi añ oculos mulierẽ q̄ erat ĩ ciuitate pec-
catrix de q̄ eiecit septẽ demonia. pone tibi
ante oculos latronẽ q̇ ꝓpter homicidiuꝫ et
seditionẽ fuerat missus in carcerẽ. imo su-
spensus in cruce. et ꝓ certo videbis ꝙ nõ
est vnq͡ꝫ de dei misericordia desperanduꝫ.
sicut enĩ oleũ supnatat vino ita miscõia su-
perexaltat iudiciũ. Justũ enĩ est ꝙ de⁹ par
cat. qꝛ nõ põt deus esse quin sit misericors
imo deitas est ip̃a misericordia. Sed nec
põt esse deus q̇n sit iustus cuꝫ et deitas sit
ip̃a iusticia. rõ ergo deitatis hoc exigit vt
ip̃e parcat ꝑ miscõiaꝫ ꝛ puniat ꝑ iusticiam
Si ergo iustũ ẽ ꝙ de⁹ parcat. q̇s ergo de-
speret de miscõia cuꝫ spem etiam adiuuet
ip̃a iusticia. sꝫ attẽde ꝙ nõ sola spes saluat
christianũ. Ait enĩ ꝓpheta. Spera in dño
et fac bonitatẽ ꝛc̃. Hãc aũt misericordiam
singulariter de⁹ hodie ostẽdit ĩ beato pau-
lo. q̇ cũ adhuc eẽt in actu et volũtate xp̃m
ꝑsequẽdi ĩ suis mẽbris vt xp̃ianos victos
ꝑducere vellet ĩ hierusalẽ. subito ad vnicã
xp̃i vocẽ. saule saule q̇d me ꝑseq̃ris. obedi
uit. ac si vellet dicere. parat⁹ sũ tibi ad oĩa
obedire. qꝛ nũc te deũ esse credo et cogno-
sco. nã et ip̃e de se ait. j. ad Timot. j. Quia
ignorãs feci ĩ incredulitate. Ecce ignorãs
xp̃m esse deũ eius mẽbra ꝑsecut⁹ est. q̇d er-
go de nobis fiet q̇ xp̃m deũ ꝛ redẽptorem
nostrũ esse scim⁹ ꝛ fide credim⁹. ꝛ tñ multi-
pliciter ip̃m in suis membris trucidamus
ꝯuertamur cũ aplo q̇ non distulit sed sta-
tim sine mora xp̃o credidit et suis p̃ceptis
obediuit. Jdeo xp̃s sibi euꝫ elegit aposto-
lum vt singulariter de eo diceret. vas ele-

ctionis est mihi iste. Vtiq͡ꝫ vas electionis
qꝛ xp̃s ꝑsonaliter eũ ꝯuertit. spũsctõ reple
uit. in doctorẽ gentiũ elegit. viuũ in celuꝫ
rapuit. castũ ꝯseruauit. ita vt ĩ decollatiõe
lac ꝓ sanguine fudit. ꝛ lingua moriẽs chri
stum predicauit. Jta vt etiã capite absciso
lingua clara voce ter Jesus resonaret. ꝛ sic
caput tres saltus faciens triplici loco fon
tis venas aperuit ꝛc̃. Z Ex illo iã ptꝫ
q̃ꝫtũ paulus iesum quẽ añ ꝑsequebat̃ dile-
xit. Sicut enĩ de eo dixerat dñs Ananie i
hodierna epl'a ip̃e multa ꝓ noĩe Jesu susti
nuit. flagella. lapides. ꝑsecutiones. carce-
res. plagas mar͡ꝫ ꝑicula. ꝛ tot ꝑsecutionuꝫ
ꝛ tormẽtoꝝ genera ꝙ de nullo sãcto añ eũ
siue post euꝫ legit̃ q̇ tot perpessus fuisset ꝓ
christo ꝑicula Sed q̇d in his oĩbus. certe
q̃ꝫtũ alios in passionũ tolerãtia excessit tã-
to in hoc sibi apud deũ premiũ mai⁹ acq̇si
uit. q̇ ergo hic libenter cõpassus est miser͡ꝫ
ita vt eoꝝ ꝑicula reputaret sua. Sicut ip̃e
dicit. Quis infirmatur et ego non ꝛc̃. quõ
iam se inuocãtes miseros ꝛ tribulatos nõ
respiceret in celis. certe tãto ampli⁹ quãto
clarius voluntatẽ dei noscit. ꝛ preces suas
frustrari nõ diffidit ꝛc̃. aa Dubitatur
circa dicta. ex quo paulus tã subito cõuer-
sus ꝛ cõtrit⁹ est de peccatis suis ad christi
vocẽ q̇d tñ facere debet pctõr vt sic etiã de
us ip̃m subito exaudiat et peccata sibi di-
mittat. Ad hoc rñdet breuiter cancellari⁹
Parisien̄ Johẽs gerson in sua tripartita
inter cetera sic dicẽs. Sciẽs misericordis-
simus pater deus ꝛ cognoscẽs fragilitatẽ
nostrã ꝓximã et ad malũ ꝓnitatẽ multi
plicibꝫ vijs mortali vita durante paratissi
mus est nobis delicta remittere. ꝛ gratiaꝫ
cõferre si dũtaxat veraciter ꝛ ex corde tres
subscriptas veritates sibi porrigem⁹. Pri-
ma veritas. Dñe si sic vel sic cõtra tuã bo-
nitatẽ peccaui qd̃ mihi displicet rõne cui⁹
penitẽtiaꝫ ago. qꝛ te offendi q̇ tot⁹ es vene
randus ꝛ colẽdus. qd̃q͡ꝫ mãdatũ tuũ trans
gressus sum ꝛc̃. Scd̃a veritas. dñe bonuꝫ
habeo ꝓpositũ ꝛ desiderium tuo iuuamine
mediãte mihi in futurũ p̃cauendi ne inci-
dam in peccatũ ꝛ occasiones iuxta possibi
litatẽ viriũ euitandi. Tertia veritas. Dñe
bonã habeo voluntatẽ pctõꝝ meoꝝ ꝯfes-
sionẽ integraliter ꝯfitendi ꝓ loco ꝛ tꝑe sm
tuũ ꝛ sãcte matris eccl'ie mandatuꝫ ꝛ p̃ce-

ptum has veritates quas aliquis q̃licun-
q3 loco ꝛ tp̄e sinceriter ꝛ non ficte aut men
daciter ex corde pnũciauerit secur⁹ existat
se in salutis et gratie statu cõsistere et vitaz
eternã ꝓmereri q̃uis oñia crimĩa cõmisis
set si etiã talis absq3 alia ꝯfessione ꝯtinuo
decederet ĩ absentia sacerdotis dormiẽdo
vel alias q̃uis modo morte subita p̃uẽtus.
Idẽ finaliter saluaret̃ acerbissima purga-
torij pena mediante. Ex quo idem doctor
Gerson infert salubre ꝯsiliũ vt q̇libet chri
stianus singulis dieb⁹ bis aut semel, sero ꝛ
in mane, aut saltẽ festiꝭ dieb⁹ redeat ad cor
suũ ꝯscientiã suã examinãs an tres p̃mis-
sas veritates ꝓferre valeat cũ cordis since
ritate. Et si sic intra statũ salutis se esse cõ
fidat, ꝙ si eas pura mente fateri non valet
obstãte volũtate peccãdi, q2 actualiter de-
lectat̃, aut iniquo ꝓposito quo q̇s occasio-
nes pctõꝝ vitare renuerit, queẽadmodũ il-
li qui carnalib⁹ peccatiꝭ mersi resurgere no
lunt, aut vsuras suas, aut iniustas merca-
tiones, aut lucra ꝯtinuãt vl' iniuste retinẽt
alienũ, quiq3 alteri⁹ odio vel vindicte desi
derio flagrantes in nocendi ꝓposito ꝑseue
rant, certissime sciant hi ꝛ ꝯsimiles nõ epi
scopũ aut papaz eos absoluere posse. q̃q3
talib⁹ salutare ꝯsiliũ detur vt seip̄os vl' ali
os bona que poterũt operent̃ orando vel
elemosynas dando q̃ deus eoꝝ corda illu
minet et ad bonũ dirigat ꝛ cõuertat. Hec
cancellari⁹ Parisiensis vbi supra. Subiũ
git etiam ibidẽ, saluberrimũ est etiaz ꝯsue-
tudinẽ laudabilẽ illesam seruare ne eam se
mel dissoluendo nunq̃3 in eternũ forte re-
sumat. Nullũ ẽ eñi exiguũ adeo bonũ qd̃
nõ tãdẽ de⁹ eterna vel tp̄ali mercede remu-
neret, multoq3 melius est tẽporale bonũ ꝛ
minimũ q̃3 omnino nullũ ꝓmereri. hec il-
le. Ex oĩb⁹ his pt3 q̃liter pctõr ad verã cõ-
tritionẽ se disponere debeat, q̇d etiã facere
debeat vt vere ad deũ ꝯuertat̃. Inuocem⁹
ergo hodie beatissimũ apostolum Paulũ
ad christum cõuersum vt ipse nobis nunc
apud deum impetret gratiã vere ꝯuersio-
nis qua peccata detestari et veniam mere
ri valeamus, et semꝑ secum cum christo fi-
naliter habitare possimus per christũ do-
minum nostrum ꝛc̃.

De purificatiõe sancte Marie ꝟginis
Sermo. XXX. De euangelio

Ostquã imple
ti sunt dies purgatiõis Marie
ꝺm legẽ moysi tulerũt illũ in hie
rusalem vt sisterẽt eum dño. Luc. ij. Solet
vulgariter dici ꝙ q̇ cum lupis vult curre-
re oportet eũ cum lupis vlulare. Hinc ẽ ꝙ
l3 christus ĩmunis esset ab omni peccato,
q2 tñ inter hoĩes peccatores nasci ꝛ ꝯuer-
sari voluit, peccatoꝝ legi in circũcisione ꝛ
p̄sentatione in templũ ꝛ oblatione ꝓ eo se
subiecit. Sic ꝛ beata virgo maria l3 ĩmu-
nis esset ab omni immundicia parientiũ,
q2 munda cõcepit ꝛ munda peperit. Sed
q2 cum mulierib⁹ alijs de semine ꝯcipien-
tibus ꝛ cum ĩmundicia parientib⁹ ꝯuersa
ta est morẽ eis gerere voluit ꝛ instar pecca
tricis oblationẽ ꝓ peccato fecit. De q̇bus
fit mẽtio in themate cum dicit̃. Postq̃3 ꝛc̃.

In his ꝟbis tria tangunt̃. Primo bea-
te marie ꝟginis purificatio cum d2. Post
q̃3 impleti sunt dies ꝛc̃. Scd̃o xp̄i ad tem
plum materiale delatio, ibi, tulerunt illu3
in hierusalem. Tertio subditur eiusdez de
lationis causa ꝛ ratio cum concluditur, vt
sisterent eum dño ꝛc̃. A Quãtum ad
primum nota ꝙ triplex est purgatio, scil3
vulgariꝭ, legalis, ꝛ spũalis. Purgatio vul-
garis d2 cum q̇s suspectus de aliq̃ crimĩe
vult ꝓbare innocentiã suam ꝑ aliqd̃ expe-
rimentũ nõ ꝺm naturã neq3 ꝺm catholica3
scripturã, sed ꝑ modum supsticiosum. Pu
ta cum q̇s infamat̃ de homicidio vl' adul-
terio vel furto perpetrato offert se ad ostẽ
dendũ innocentiã suam tãgere ferrũ igni-
tum, vel bibere aquã feruentẽ sine lesione,
vel suscipit spõte duellũ ꝛ hmõi, hec oĩno
est ꝓhibita, ij. q. iiij. ꝑ totũ, et de purga. ca-
no. ꝑ totũ. Ratio, q2 fabricãte diabolo in-
uẽta est ꝛ ꝑtinet ad vitiũ tẽptandi deũ cu3
q̃rat effectũ miraculosum in ea re q̃ ꝺm iu
ra aliter ꝓbari põt et debet. Est eñi ꝯtra il
lud p̄ceptum Deut. vj. Nõ tẽptabis dñm
deũ tuũ. Mat. iiij. Vñ legit̃ de Henrico
imꝑatore ꝙ q2 vxorẽ suã sãctã mulierẽ su-
spectã habuit de adulterio cũ q̇daz milite
indixit ei hãc purgationẽ ita vt nudis pe-
dib⁹ suꝑ ignitos vomeres incederet, ideo
in morte anxiatus et punitus est. Itẽ pur-
gatio illa qua dat̃ corp⁹ christi ad ꝓbatio-
nem nõ est facienda. Vñ illud, c. sepe. ij. q.

iiij.est abrogatū vt dicit sctūs Tho.in.iiij
di.ix.ar.vlti.q.ij.Et.iij.pte.q.lxxx.ar.vj.in
Re.ad vltimū.Purgatio legalis est q̄ue ī
lege mandat̄.et in lege q̄dem canonica in-
dicit̄ purgatio cuꝫ deficiēte accusatore re⁹
laborat īfamia.Exēpli grā.Cleric⁹ infama
tur de aliq̄ crimīe apud ꝑsonas graues et
nō ab inimic̄ ⁊ leuibꝫ ꝑsonis.nec sufficien
ter ꝓbat̄ crimē ſꝫ semiplene tunc indicit̄ ei
purgatio.vt scꝫ ip̄e iuret se innocentē a cri
mine de q̄ infamat̄.et alij cōpurgatores ꝑ
sone honeste iurabūt se credere verū illum
iurasse.vj.q.v.ꝙ aūt.de purga.cano.q̄si ꝑ
totuꝫ.Quottus debeat esse numer⁹ cōpur
gatorū arbitrio iudicis relinquit̄.vt.ij.q.
iiij.in glo.summe.Alia est purgatio lega-
lis mosaica q̄ scꝫ in lege moysi mādat̄.Et
vna est q̄ habet̄ Nume.v.ca.vbi vir hn̄s
suspectam vxorē de adulterio indicebat ei
purgationē ꝑ certū modū ibi declaratum.
Et habet̄ etiā.ij.q.iiij.ↄsuluisti.§.h aūt.et
dicit ibi Nico.de lyra.ꝙ talis purgatio tē
pore veterꝫ testamēti nō erat illicita.q꞉ ibi
fiebat diuinū miraculū.q꞉ si mulier fuisset
inocēs si pri⁹ erat sterilis efficiebat̄ fecūda
si rea lāguebat vel moriebat̄.Diuinū autē
miraculū nō fit ad ↄfirmationē illicitorū.
hodie aūt sic̄ ⁊ alia cerimonialia suare ꝯm
lraꝫ esset iudaisare.⁊ sic mortale.Mystice
aūt designat aīaꝫ suspectā de heresi.vt pul
chre exponit Archi.in di.§.h autē.Scōa
est purgatio legal̄ mosaica d̄ muliere par-
turiente.de q̄ ad ꝓpositū.Sic enī fuit man
datū ī lege Leui.xij.ꝙ mulier q̄ ex viro pe
perisset masculuꝫ in capite.xl.dieꝝ ꝑgeret
ad tēplum offerēdo sacrificiuꝫ purgatiōis
ꝓ se ⁊ filio.et ꝑ illud dicebat̄ purificari scꝫ
ab illa irregularitate in ꝑtu ↄtracta q̄ ꝓhi
bebat̄ vt īmunda ad tēplū accedere. B
Et lꝫ beata maria ad illud non teneret̄.q꞉
nō ex viro ↄceperat sed ex ope spūssancti.
voluit tn̄ purificari vt cetere mulieres ꝓpt̄
tria.Primo ꝓpter obedictie exemplū quaꝫ
vicꝫ obediētiā ⁊ nos p̄stare debem⁹ ecclie.
j.Cor.xv.Melior ē obediētia q̄ꝫ victima
vt dicit Bern̄.Non credas aliqđ bonum
placere deo qđ ē ↄ obediētiā ecclie.q꞉ ꝯm
Greg.Peccatū paganitatis incurrit q̄ ec-
clesie sācte ꝑ inobediētiā ↄtradicit.Scđo
ꝓpter h vt a iudeis occasionē tolleret scan-
dali al's iudei dixissent de ea sicut de filio
Joh.ix.Nō est a deo q̄ sabbatū nō custo-
dit.Si enī nō fuisset purificata putassent
eā trāsgredi legē.et sic ī ea scandalisati fuis
sent vt dic̄ Greg.⁊ habet̄.xj.q.iij.īter ꝟba.
Christ⁹ soluit tributū ꝓpter vitare scādalū
Mat.xvij.Ut nō scandalisemus eos ⁊c̄.
Tertio ꝓpter hoc vt ꝓfunde sue humilita-
tis ꝟtutē ostēderet.Bern̄.Qui vere humi
lis est nō solū vult hūilis dici ſꝫ ⁊ vilis re
putari.sic virgo gloriosa.vn̄ ip̄a tam pura
erat ꝙ dicit Ansel.Ea puritate nitebat q̄
maior sub deo neq̄t intelligi.et tn̄ ac si ip̄a
īmunda esset ⁊ purificatiōe indigeret seip-
sam ostēdit.voluit igit̄ tēplū ingredi ꝓpter
humilitatis causam sciēs scriptū Eccl.iij.
Quāto maior es humilia te in oīb⁹. C
Sed diceres.vtrū nūc mulier teneat̄ p̄ce
pto purificatiōis subiacere ⁊ tāto tꝑe ab ī
gressu ecclie abstinere.Rn̄det Greg.ꝙ nō
scribēs angloꝝ ep̄o Augus.in.c.in lege.v.
dis.vbi dicit.In lege p̄cipiebat̄ vt mulier
si masculū pareret.xl.diebꝫ.si vero feminā
lxxx.diebꝫ cessaret a tēpli ingressu.Nūc au
tem post ꝑtū statim eccliaꝫ īgredi nō ꝓhi-
betur.⁊ in.c.si mulier.dicit Si mulier ea-
dem die q̄ genuit actura deo grās ītrat ec
clesiā nullo pondere pctī grauat̄ ne penaꝫ
vertam⁹ in culpā.volūtas etenī carnis nō
dolor in culpa est.Hoc idē habet̄ in.c.j.d̄
purifi.post ꝑtū.Si tn̄ ex veneratiōe aliq̄ꝫ
diu abstinere voluerit.talis deuotio nō ē
improbanda.⁊ ↄsuetudo sup̄ h inducta ē
cōmendāda ⁊ eadē rōne nec sacra cōio est
ei denegāda nisi ex reuerētia voluerit absti
nere.vide.c.ad eius vero.⁊.c.se.v.dis.Ter
tia purgatio est spūalis.et ista necessaria ē
nobis vt aīa sit purgata a vitijs nō solum
operum exterioꝝ sed et interioꝝ cogitatio
nū ⁊ affectionū.Jaco.iiij.Emundate ma-
nus peccatores.et purificate corda vestra
duplices aīo.Prouerb.xxv.Aufer rubigi
nem de argēto ⁊ egredief̄ vas purissimuꝫ.
Rubigo est pctm̄.argentuꝫ est aīa.Aufer
ergo rubiginem peccatorū cogitationum
malarum et affectionum et erit anima tua
vas purissimuꝫ cōtentiuū liquoris gratie
diuine.Hanc summe habuit beata Ma-
ria.quia ea puritate enituit.vt ait Ansel.
qua maior nequeat sub deo inueniri.Sic
ergo impleti sūt dies purgatiōis.id ē gra-
dus ꝑfectiōis Marie.quia ab originali ⁊

eius fomite preseruata. sicut et angeli dicũ
tur purgari. D Quomodo aũt debe-
at anima purgari spũaliter hoc figuratur
Leuit. v. et Nume. xix. in purificatiõe im-
mundoꝝ. Nã vt ibi dicit dñs ꝓcepit ꝙ q̇
tangeret rem ĩmundaȝ. vicȝ iumentũ mor-
tuum vel hominẽ mortuũ vel ferã occisaȝ
ĩmundus erat ⁊ excludebat a tẽplo ⁊ com
munione hominũ. Hic eni in hũc moduȝ
purificari debebat. ĩmolabat agnus sine
macula. ⁊ offerebant sacerdoti duo turtu-
res aut duo pulli columbarũ et simila pu-
rissima. de qua fiebãt panes quos sol⁹ sa-
cerdos ꝓ illo die tm̃ edebat. qꝛ in crastinũ
reseruari nõ poterant sine putredine. Sic
moraliter tria quãlibet animã maculant ⁊
ĩmundã faciũt. scȝ ꝯcupiscẽtia carnis. con-
cupiscẽtia oculoꝝ vel cupiditas terrenoꝝ
et supbia vite. j. Joh. ij. c. dicit igit. Qui te
tigerit iumentũ mortuũ. i. carnalẽ cõcupi-
scentiã in qua velut in stercore putrescunt
hoĩes ille immundus erit. Qui etiã hoĩeȝ
mortuũ tetigerit. Homo eni ab humo di-
citur. qꝛ mortu⁹ in cupiditate iacet terrene
affectiõis. Ille etiã immundus erit q̇ teti-
gerit ferã occisam. scȝ superbiã. Debet igit
anima his fedata isto mõ purificari. Pri-
mo debet ꝓ ipsa offerri agnus immacula
tus. hoc est memoria passionis xp̃i qui est
agnus sine macula ꝓ nobis oblat⁹. in hac
eni oblatiõe purificat aĩa. vana enim esset
omnis penitẽtia nisi passio xp̃i nobis im-
petrasset veniam. Scd̃o debet offerri par
turturũ. id ẽ par oculoꝝ gementiũ. qꝛ tunc
sacrificiũ nostrũ pingue fit. ⁊ statim accen
ditur a calore diuino. sȝ sine lachrymis ni-
hil est. Greg. sup Ezech. omel. viij. Holo-
caustũ siccũ bonuȝ est. qd̃ lachryme infun-
dunt holocaustũ pingue est. Tertio simi-
la purissima est ꝯfessio clara. de qua fiunt
panes ad esum sacerdotis tm̃. qꝛ solus sa-
cerdos suscipere. solus meditari. solus in-
telligere debet. ⁊ hoc ꝓ isto die tm̃. id est ꝓ
ista hora qua peccator confitet. qꝛ nõ pos-
sunt in crastinũ reseruari sed putrescunt in
arca sacerdotis. Quãtuȝ ad secundũ ĩ quo
tãgit xp̃i ad templũ delatio ad oblatiõem
cũ dicit. tulerunt illũ in hierusalẽ ⁊c. San
ctus Tho. iij. pte. q. xxxvij. ar. iij. dicit sic.
Christus voluit sub lege fieri vt eos q̇ sub
lege erãt redimeret. ⁊ vt iustificatio legi in

suis mẽbris spũaliter impleret. nã ꝓpter h
ipse voluit hostias legales ꝓ se offerri qui
erat vera hostia vt figura veritati ꝯiunge-
ret ⁊ ꝑ veritatẽ figura approbaret. Contra
illos q̇ deũ legis negãt a xp̃o fuisse in euã
gelio ꝑdicatuȝ. Nõ eni putandũ est vt di-
cit Origenes ꝙ filiũ suũ bonus deus sub
lege nasci fecerit quã ip̃e nõ dederat. E
Ubi nota ꝙ xp̃s hodie a parẽtib⁹ suis por
tatus est in templũ cũ oblatiõe ꝓpt q̃ttuor
Primo ꝓpter legis impletionẽ. De ꝓle eni
nata duplex ꝑceptũ in lege tradit. Unum
q̇deȝ generale ꝑceptum ad oẽs. vt scȝ cõplet̃
dieb⁹ purificatiõis matris offerebat sacri-
ficiũ ꝓ filio siue filia. vt habet Leuit. xij. c.
Et hoc q̇dem sacrificiũ erat ad expiationẽ
peccati in quo ꝓles erat ꝯcepta ⁊ nata. Et
etiam ad ꝯsecrationẽ quandã ip̃i⁹. qꝛ tunc
primo ꝑsentabat in tẽplo. ⁊ ideo aliq̇d of-
ferebat in holocaustũ et aliq̇d ꝓ pct̃o. Ali
ud aũt erat ꝑceptũ speciale in lege d̾ ꝑmo
genitis tã in hoĩbus q̃ĩ iumẽtis. sibi eni
deus deputauerat omne primogenituȝ in
isrl̓. ꝓ eo ꝙ ad liberationẽ populi israel ꝑ-
cusserat primogenita egypti ab hoĩe vsq̧
ad pecus primogenitis filioꝝ israel reser-
uatis. et hoc mandatũ ponit Exo. xiij. ca.
Hec duo in euangelio hodie Lucas circa
eũ fuisse obseruata ostẽdit. Primo quideȝ
id qd̃ ꝑtinet ad ꝑmogenitos cũ dicit. tule-
rũt illũ ĩ hierusalẽ vt sisterẽt eum dño sicut
scriptũ est in lege dñi. Q omẽ masculinuȝ
adaperiẽs vuluã sctũ dño vocabit. Se-
cũdo id qd̃ ꝑtinet cõiter ad oẽs cum dicit.
Et vt darẽt hostiã sm̃ ꝙ dictũ erat in lege
dñi. par turturũ aut duos pullos colũba-
rũ. Scd̃o ꝓpter templi sanctificationẽ. Cũ
eni christ⁹ erat ⁊ est sanctus sanctorũ. ideo
nõ indigebat sanctificari in tẽplo sed poti⁹
templũ debebat sanctificari ꝑ ip̃m. Unde
Aggei. ij. dicit. Adhuc vnũ modicũ est et
ego cõmouebo celũ et terrã. mare ⁊ aridã.
⁊ mouebo oẽs gẽtes ⁊ veniet desideratus
cũctis gẽtib⁹ et implebo domũ istã gloria.
Magna erit gloria domus istius nouissi
me plus q̃ꝫ prime. Et Malach. iij. ca. dici
tur. Statim veniet ad templum suum do
minator quem vos queritis. et angelus te
stamẽti quem vos vultis. Tertio ꝓpter no
stram instructionẽ. Naȝ sicut filius dei nõ
propter seip̃m factus est homo et circum-

cisus in carne, sed vt nos p gratiaz faceret deos ꝛ vt spiritualiter circumcidamur, sic ꝓpter nos sistitur dño vt discamus deo p̄sentare nosipos. Et hoc post circumcisionem ei⁹ factū est vt ostēdat neminē nisi circumcisum a vitijs dignū esse diuinis conspectibꝫ. Quarto ꝓpter mysticā significationem. nā Leuit. xij. c. ꝑcipitur. vt illi q̄ possent offerrēt agnū simul ꝛ turturem siue columbam ꝓ filio aut filia. Qui vero nō sufficerēt ad offerendū agnum offerrēt duos turtures aut duos pullos columbe. Christus ergo q̄ cum diues esset ꝓpter nos egenus factus ē. vt illius inopia diuites essemus. vt dr. ij. Cor. viij. pro se pauperē hostiam offerre voluit sicut ꝛ in ipsa natiuitate pānis inuoluit ꝛ reclinat in presepio. nihilominus tñ hmōi aues figure ꝯgruunt Turtur enī quia est auis loquax predicationem ꝛ ꝯfessionez fidei significat. Quia vero est animal castum significat castitatē quia vero est animal solitariū signat cōtēplationez. Colūba vero qꝛ est animal mā suetum et simplex signat mansuetudinē et simplicitatez. Est autē animal gregale vñ signat vitam actiuā ꝛ huius hostia significabat ꝑfectionem xp̄i ꝛ membroꝝ ei⁹. vtrūqꝫ autem ꝓpter ꝯsuetudinem gemēdi p̄sentes sanctoꝝ luct⁹ designat. Sed turtur q̄ ē solitaria signat orationuz lachrymas. Columba vero que est gregalis signat publicas orationes ecclesie. vtrūqꝫ autē animal duplicatum offertur vt sanctitas sit nō solum in aīa sed etiam in corpore.

De purificatione beate marie virginis Sermo. XXXI. De euangelio.

Venit in spiritu

in templū. Luc. ij. c. F Pro cuius introductiōe nota q̄ i scriptura reperit triplex templum. scꝫ virginale. mentale. ꝛ materiale. Templuz virginale est gloriosa ꝟgo maria quaz ecclesia declarat esse templū dei dum de ea hodie canit illud ps. Suscepimus deus miscōiaz tuā ī medio tēpli tui. Et in q̄dā omel. Btā es maria dei genitrix ꝟgo tēplū dñi sacrariū spūsctī. Et in sequentia q̄dā. Aue dec⁹ ꝟginale tēplū dei speciale nobile tricliniū Dicit aūt beata maria templum ꝓpter tres rōnes. Primo ideo. qꝛ templū materiale ē locus immunitatis et securitatis. vt in ca. iter alia. de emu. ec. Ita btā maria vt inq̄t Berñ. Securū accessum habes ad deū o homo vbi mater stat ante filiū. filius ante patrē. mater ostēdit filio pect⁹ ꝛ vbera. Filius ostēdit patri vulnera. et ideo nulla poterit esse repulsio vbi tot sunt amoris insignia. Scdo ideo. qꝛ templuz est loc⁹ summe venerationis. vt i. c. decet. d emu. eccle. li. vj. Ita maria. videte ait idē Berñ. q̄nto deuotionis affectu vult eaz a nobis venerari ꝛ honorari q̄ totius boni plenitudinē posuit in maria. vt si q̄d gratie si q̄d salutꝭ in nobis est ab ea nouerimus redundare. Tertio ideo. qꝛ ad templū fit oblatio. Ita ad beatā virginē. Vñ Berñ. Si q̄d autē o homo deo offerre desideras in manibꝫ marie cōmendare memento. qꝛ man⁹ eius mundissime sunt. nostre aūt plene sunt sanguine. ꝛ ideo p manus eius nō nr̄as acceptabitur. Scdm templuz mentale est aīa homīs. de q̄ ps. Dñs in tēplo sancto suo. Et apl's. j. Cor. iij. Templū dei sanctū est qd estis vos. Deus enī p singularē charitatē mentē nostraz ad hoc coaptauit et cordisposuit vt spūssanctus possit ibi ꝑmanere cū virtutibꝫ ornaret. Ido dicit saluator Joh. xiiij. Si q̄s diligit me ꝛc. ꝛ ad eū veniemus ꝛ mansionē apud eū faciem⁹. Debet igit homo hoc templū ab omī immūdicia custodire. virtutibꝫ ornare. ꝛ ad illud dñm inuitare. Tertiū templū materiale ē ecclesia. et de hoc fit mentio in themate cū dicit. Venit in spū in tēpluz. H Pro cuius deductiōe nota q̄ q̄ttuor ꝑsone hodie in spiritu venerūt in templū. scꝫ maria virgo ad purificationē. xp̄s iesus ad oblationē. Symeō ad glorificationē. ꝛ Anna vidua ad p̄nūciatiōez. Primo venit in spiritu in templū btā virgo ad purificatiōez. Licet enī btā virgo nullā haberet immundiciā. voluit tñ purgatiōis obseruātiā implere nō ꝓpter indigentiā sed vt legē adimpleret ꝛ nob humilitatis ꝛ obediētie exemplū demōstraret. ꝛ vt occasionē iudeis tolleret. Sicut ꝛ ꝓpter easdē rōnes xp̄s lꝫ legi nō esset obnoxius voluit tñ circumcidi et alia leg onera subire. vt notat sāct⁹ Tho. iij. pte. q. xxxvij. ar. iiij. Et iō signāter dr in euāgelio. Postq̄ ipleti sūt dies purga. marie fm legē moysi. Ipa enim fm se purga

tione nõ indigebat. nã Leuit. xij. dr. Mulier si suscepto semine pepit masculũ imũda erit septẽ dieb. vbi signãter moyses videtur fuisse locut⁹ ad excipiendaz matrem dei ab immũdicia q̃ non pepit suscepto semine. ꝛ ideo ptꝫ ꝙ nõ obligabaꝛ ad impletionẽ illius ꝑcepti sed volũtarie purgationis obseruantiã impleuit. ¶ Sciendũ tñ ꝙ btã virgo hodie purgaꝛ quadrupliciter. Primo a malicia diabolice ꝑsecutionis. Nã sicut dicit Aug. iij. de trini. diabol⁹ multa põt virtute sue nature a quib tñ ꝓhibeꝛ virtute diuina. ꝛ sic ꝟtute sue nature poterit diabol⁹ cognoscere matrẽ dei nõ fuisse corruptã ꝫ virginẽ. Prohibebaꝛ tñ a deo cognoscere modũ partus diuini. Vñ i infantia xpi oportebat implere maliciã diaboli ne eũ acri⁹ ꝑsequereꝛ: qm̃ xps nec pati disposuerat. Nec ꝟtutẽ suã ostendere. sed in oĩbus alijs infantib se similez exhibebat. Vñ Leo papa i sermo. Ephie dicit. ꝙ magi inuenerunt iesum quãtitate paruũ aliene opis indigentẽ fandi impotentẽ ꝛ nulla ab humane infantie generalitate discretũ. Cũ ergo beata ꝟgo venit hodie ad templũ purgaꝛ a malicia diabolice ꝑsecutionis nesciẽs eaꝫ matrẽ dei. Scdo ab insolẽtia iudaice abiectiõis ne scꝫ xps ab eis tãq̃ illegitime natus abijcereꝛ Vñ Ambro. dicit sup Luc. Quid iudeis. quid herodi posset ascribi si natum viderenꝛ ex adulterio ꝑsecuti. ꝓpterea virgo btã hodie offert filiũ suũ in templũ vt approbareꝛ ex lege. qm̃ nõ ex fornicatione natus est. Tertio a seuicia tyrãnice lapidatiõis. Nã btã virgo erat de parẽtela aaron. Vñ erat cognata Elizabeth vt dr Luc. j. Virgo autẽ de genere sacerdotali ꝓpter stuprũ occidebaꝛ. Diciꝛ enĩ Leuit. xxj. c. Sacerdotis filia si dephensa in stupro fuerit ꝛ violauerit nomen patrꝭ sui flammis exureꝛ. Similiter iudicio adulteroꝝ lapidabaꝛ ꝯm legem moysi nõ solũ illa q̃ iam erat despõsata vꝉ nupta. sed etiã illa q̃ in domo patrꝭ custodiebaꝛ vt ꝟgo qñq̃ nuptura. dr enĩ Deut. xxij. c. Si nõ est in puella inuẽta ꝟginitas lapidib obruẽt eã viri ciuitatis illi⁹ ꝛ morietur. qm̃ nephas fecit in israel vt fornicaretur in domo patris sui. Beata virgo hodie venit in templuz vt se reddat immunẽ ab hac pena. ne scꝫ a iudeis tãq̃ adultera lapidaretur ꝛ sic se purgat ab hac infamia adulterij. Quarto a ꝑtinacia heretice prauitatis. Detestandus enĩ ẽ error Heluidij q̃ dicere ꝑsumpsit matrẽ xpi a Joseph post ꝑtũ carnaliter eẽ cognitã ꝛ filios genuisse. Hoc enĩ derogat dignitati ꝛ sctitati mrĩs dei q̃ ingratissima videreꝛ si tãto filio ꝯtẽta nõ esset. ꝛ si ꝟginitatẽ q̃ in ea miraculose ꝯseruata fuerat spõte ꝑdere vellet ꝑ carnis cõcubitũ. Detestandus est etiam error Manichei q̃ dixit xpm non veruꝫ sed fantasticũ corpus habuisse. Hoc enĩ derogat dignitati ꝑsone assumẽtis que cum sit veritas nõ decuit vt i opere eius aliqua fictio esset. Reprobaꝛ etiaꝫ error Ualentini qui dixit christũ attulisse corp⁹ celeste. quia sic nõ saluareꝛ veritas humane nature i xpo. Refelluntꝛ etiã hi errores ꝑ hoc ꝙ btã virgo fuit vera mater Jesu xpi. vt dr Mat. j. Et ad Roma. ix. dr: ꝙ ex iudeis est ꝯm carnem xps qui est super omnia deus benedictus in secula. Nõ est aũt ex iudeis nisi mediãte beata ꝟgine. vñ ille q̃ est sup omnia deus benedict⁹ in secula est vere natus ex beata virgine sicut ex sua matre. Ideo ipa ꝑsentat hodie christũ in templũ tanq̃ eius vera ꝛ naturalis mater purgans se ab his ĩfamijs ꝛ deprauatiõib hereticoꝝ. Scdo xps hodie in spiritu venit in tẽpluz ad oblationez. ꝛ ideo ꝓpter q̃ttuor causas q̃s habes supra sermone. xxx. de illo festo i scda parte sermonis E. Tertio Symeõ venit hodie in templũ ad glorificatiõez. nã sicut Anna obtulit puerũ suũ Hely summo sacerdoti. ꝛ adduxit eũ ad domũ dñi in sylo glorificãs deũ i corde suo. vt hr. j. Re. j. sic xps hodie adduciꝛ ad tẽplum dñi ꝛ pñtaꝛ sctõ symeoni. K Vñ in euangelio dr Et cũ induceret puer iesũ parẽtes ei⁹ vt facerẽt ꝯm ꝯsuetudinẽ legis ꝑ eo accepit euꝫ symeon i vlnas suas ꝛ bñdixit euꝫ ꝛ dixit. Nunc dimittꝭ seruũ tuũ ꝛc. vbi glorificat puulũ iesũ et laudat q̃druplicꝛ. Primo ꝙ sit pax. Coll. j. Pacificãs ꝑ sanguinẽ suum siue q̃ i celis siue q̃ i terris sũt. Scdo ꝙ sit sal⁹. Mat. j. Ipe enĩ saluũ faciet po. suũ a pctĩs eoꝝ. Tertio ꝙ sit lumẽ. Joh. j. Erat lux vera ꝛc. Quarto ꝙ sit gl'ia. ps. Satiabor cũ apparuerit gl'ia tua. O quãta fuit i eo sanitas ꝛ dulcedo ꝯtrectãdo eũ quẽ sciebat eẽ deũ ꝯditorẽ seculoꝝ ꝑmiũ beatoꝝ.

Sciebat enī q̄ beati essent oculi qui xp̄m iesū viderent quē multi reges ⁊ p̄phete voluerūt videre ⁊ nō viderūt ⁊c. Magis desiderabat ad lymbū descēdere ⁊ ibi cū sanctis patribꝰ colloqui de regno xp̄i q̄̄ viuere cū iudeis q̄s p̄uidebat xp̄m velle occidere. vn̄ mortē petēdo nō fugiebat xp̄i cōsortium. sed horrebat populi sui malignū flagitiū. et ideo in amplexus ruens p̄uuli Iesu p̄ñtia satiatus petijt in pace dimitti. O quātū mirabatur in p̄uulo iesu exinanitionem maiestatꝭ qm̄ ille q̄ est portās oia verbo virtutis sue hodie in vlnis senis se recipi et portari p̄mittit q̄ tn̄ portabat portantem se. iuxta illud. Senex puerū portabat puer aūt senē regebat. ¶ Quarto Anna venit in sp̄ū in templū ad p̄nūciationē. Vn̄ Luc. ij. dr̄. Et hec ip̄a hora superueniēs confitebaꝭ dn̄o et loquebaꝭ de illo oib̄us q̄ expectabāt redemptionē israel. Prenunciauit aūt de btā virgine q̄ttuor. Primo q̄ est mater sanctificatoris. vn̄ angelus dixit ei Luc. j. Qd̄ nascek ex te sanctū. quod exponēs Greg. xviij. moral. dicit. Ad distinctionē nostre sanctitatis iesus sanctus nascitur asserit. nos q̄ppe si sancti efficimur nō tn̄ nascimur. q2 ip̄a nature corruptibilis ↄstringimur ↄditione. ille aūt solꝰ veraciter sanctus natus est qui ex coniunctiōe carnalis copule conceptus nō est. hec ille. Sicut aūt p̄ dei verbū oia facta sūt. ita p̄ verbū incarnatū sūt oēs sanctificati q̄ sanctificāk. Hebre. ij. Qui sanctificat ⁊ q̄ sanctificāk ex vno oēs. Scd̄o q̄ est mater mediatoris. j. Timot. ij. Vnꝰ est mediator dei et hominū homo xp̄s iesus. Mediatoris enī officiū est cōiungere eos inter q̄s ē mediator. Extrema enī vniunk in medio. Uiuere aūt homies deo p̄fecte q̄dem ↄuenit xp̄o p̄ quē hoies recōciliank deo. s̄m illud j. Cor. v. Deus erat in xp̄o mundū recōcilians sibi. et ideo solꝰ xp̄s est p̄fectus dei ⁊ hoīm mediator inquantū p̄ suaʒ mortē genus humanū deo recōciliauit. Tertio q̄ ē mater redēptoris. s̄m illud ps. Redēptionem misit dn̄s populo suo. glo. id est xp̄m q̄ dat redēptionē captiuis. et Gal. iij. Christus nos redemit de maledicto legis factꝰ p̄ nobis maledictū. Ad redemptionē autē duo ↄcurrūt. scʒ actꝰ solutionis. ⁊ p̄ciū solutum. Sʒ p̄ciū nr̄e redemptiōis est sanguis xp̄i vel eius vita corp̄alis q̄ in sāguine est quā ip̄e xp̄s exoluit. Quarto q̄ ē mater glorificatoris. s̄m illud Heb. x. Habemus fidē in introitu sanctoꝝ. scʒ celestiū i sanguine xp̄i. Nā p̄ passionē xp̄i aperta est nobis ianua regni celestꝭ. Et hoc est quod ap̄ls dicit Hebre. ix. Christus existēs pōtifex futuroꝝ bonorum p̄ p̄prium sanguinē introiuit semel in sancta.

De purificatiōe sancte marie virginis Sermo. XXXII. Thema wann. iij

Postquā impleti sunt dies purgationis marie s̄m legē moysi tulerunt iesum in hierusalē vt sisterēt euʒ dn̄o. Luc. ij. Quia totum humanū genus p̄ peccatū primoꝝ parentum nostrorū corruit superbiendo. ⁊ sic cecidit ab eterna beatitudine quā mereri debuit p̄ humilitatē obediendo. Ideo filius dei xp̄s dominꝰ volens reparare genꝰ humanū tanq̄̄ summus medicus qui contraria contrarijs curare solet venit in hunc mundum seip̄m humiliando formaʒ accipiens serui. nec solum p̄ humilitatē descendit. sed et humillimam sibi elegit matrem. que merito de se dicit. Respexit humilitatem ancille sue. Ip̄e etiā in humili loco natus. ⁊ ad vilē locū reclinatus. vilibꝰ panniculis inuolutus. q2 Maria pannis eū inuoluit et reclinauit in p̄sepio. q2 nō erat ei locꝰ in diuersorio. Ita hodie xp̄s dn̄s volens ostēdere humilitatē in seip̄o ⁊ i sua dilectissima genitrice maria: voluit matrem suā iuxta legeʒ purificari q̄ nulla indiguit purificatiōe. q2 tota pulchra et imaculata et ab omni pctō p̄seruata. Voluit ⁊ ip̄e in templuʒ hodie presentari et offerri ⁊ p̄ oblationem pauperū redimi qui nulla indiguit oblatione. cui etiaʒ non erat opus redemptione. quia ip̄e venerat humanū genus redimere. Ecce quantā humilitatem hodie ostendit christus. Ip̄e enī cum esset legislator venit in templū vt legꝭ impleret mandatum. Hanc ergo humilitatē describit euāgelista Lucas cācellarꝰ v̄ginis marie i v̄bis thematis dicēs. Postq̄̄ impleti sūt dies ⁊c. vbi supra. In v̄bis illis duo specialiter nob̄ p̄ponūk vicʒ tp̄s purgationis marie. et oblatiōis p̄ñtatio pro filij sui redemptione. Primū notaꝭ cū dr̄. Postq̄̄

impleti sunt dies ⁊c. Scđm ibi. tulerunt
iesum in hierl'm ⁊c. Utrunq̧ hoꝝ admira
bile. vtrūq̧ venerabile. vtrūq̧ singulare. ⁊
ꝙ purissima virgo purificat̃ ⁊ ꝙ redēptoꝛ
noster redimit̃. Un̄ sicut redemptoꝛis no
stri redēptio nō fuit ex obligatiōe sꝫ ex hu
militatis dignatiōe. sic ꝟginis purificatio
nō fuit ex coactiōe sed ex dispensatiōe erat
omnimoda puritate purissima. et ꝓpter h̄
purificari nō indigebat sed ꝑ humilitatez
hāc adimplere volebat. M Circa pri
mum vicꝫ purgationē marie notanduꝫ ꝙ
virgo maria nulla indiguit purificatiōe ꝓ
eo ꝙ ipa erat purissima in mēte. in carne. ī
ꝓle. Primo ī mēte ob nullius peccati com
missionē. In carne ob nulli⁹ peccati rebel-
lionē. In ꝓle ob nulli⁹ peccati trāsfusionē.
Primo erat purissima in mēte ob nullius
pctī ꝯmissionē. qꝛ nec oꝛiginali neq̧ actu-
ali pctō vnq̄ fuit obnoxia. Ideo ei⁹ puri-
tas quo ad aīaꝫ bn̄ describit̃ in figura per
mēsam ꝓpositiōis. Exo. xxv. De q̄ ibidem
dicit̃. Facies mensā de lignis sethim ⁊ in-
aurabis eā auro purissimo. Ligna sethim
illius montis sunt leuissima et imputribi-
lia et incremabilia. q̄ bene mariā repꝛesen-
tant in sua puritate. qꝛ ipsa ſm aīam nulla
peccati putredine erat maculata. Ipa erat
incremabilis. qꝛ virgo ī partu an̄ partū et
post partū. Un̄ bn̄ significat̃ ꝑ rubū ardē
tem. qꝛ nō cōburebat̃. Mēsa ista ꝓpositio-
nis de q̄ supꝛa. in qua duodecim panes ꝓ-
ponebant̃ q̄bus sacerdos dn̄i vescebat̃ si-
gnificat mētē gloꝛiosissime virginis Ma
rie in q̄. xij. articuli fidei ex q̄bus ꝯstitutuꝫ
erat aplo͛ꝝ simbolum tāq̧ panes sp̄uales
ꝯseruati fuerūt ad refectionē oīm catholi-
coꝝ. De hac mensa vbi sup̄ dꝛ ꝙ fuit inau
rata auro purissimo. Ita maria tāto dono
sapientie ⁊ gratie fuit ꝑfusa vt nullum ha
beret in ea locuꝫ aliqđ pctm̄ nec q̄ꝫtum ad
affectū nec q̄ꝫtū ad effectū ꝓpter qđ nō tan
tū pura sed ⁊ purissima p̄dicat̃. Un̄ Ans.
de ea dicit ꝙ tāta gr̄a ī eaꝫ descēdit q̄ nō so
lum eius sanctificaret oꝛtuꝫ. sed ab oī pctō
seruaret immunē. qđ nulli vnq̄ post xp̄m
est cōcessum. Scđo fuit purissima in car-
ne ob nullā peccati rebellionē siue rebella
tionē. Quia sicut dicit Ans. Decuit vt vir
go maria tali puritate niteret q̄ maioꝛ sub
deo nequit intelligi. Ideo enī caro virgi-
nis vas purissimū nūcupat̃. qꝛ in ei⁹ carne
nec peccatuꝫ regnauit nec caro spiritui re-
bellauit. A Tertio fuit purissima in
ꝓle ob nulli⁹ peccati trāsfusionē. Ideo de
ea bene dꝛ illđ Prouerb. iij. Primi ⁊ puris
simi fruct⁹ eius. Fructus enī marie dꝛ pri-
mus ꝓpter nobilitatē. qꝛ ipe est in oībꝫ pri-
matū tenēs tāq̧ pꝛimogenit⁹ moꝛtuoꝝ et
pꝛinceps regū terre. vt sufficiēter h̄ descri-
bit Esa. ix. c. dicēs. Multiplicabit̃ ei⁹ im-
periū et pacis nō erit finis. Purissim⁹ etiā
dicit̃ ꝓpter sanctitatē. In ipso enī solo fuit
summa puritas. qꝛ nō solū habuit purita-
tem sufficientē sed etiā sup̱abundantē ⁊ re-
dundantē in mēbꝛa sua ⁊ maxie in virginē
mariā. qꝛ ergo ex dictis maria fuit purissi-
ma in mēte in carne ⁊ in ꝓle. ideo non indi
guit purificatione. nec ad eā erat obligata
ꝑ legē. Leuit. xij. qꝛ lex p̄cipit mulierē post
partū purificari q̄ cōcepit de virili semine
q̄lis nō fuit maria q̄ sp̄ūsancto fecundata
xp̄m ꝯcepit ⁊ pep̱it ⁊c. O Circa secun
dum vicꝫ oblationē in tēplo ꝓ filij sui redē
ptione est notandū ꝙ legim⁹ puerū iesum
in tēplo p̄sentatū ab offerentibꝫ. baiulatuꝫ
ab expectantibꝫ. reinuentū a requirentibꝫ.
Primo p̄sentatū ab offerentibꝫ q̄ gerunt fi
gurā sacerdotū ⁊ p̄latoꝝ quoꝝ est in tem-
plo offerre xp̄m. Dicit̃ enī in euangelio ho
dierno Luc. ij. ꝙ parētes ei⁹ tulerūt illū in
hierusalē vt offerrēt ꝓ eo sicut scriptuꝫ est
Leuit. xij. Pro filio ac ꝓ filia offerāt agnū
anniculū in holocaustū et pullū columbe
siue turturē ī q̄ significat̃ ꝙ offerētes xp̄m
in tēplo debēt hr̄e ꝓpꝛietates illoꝝ triū aīa-
lium. P Turtur enī est animal castis-
simū. Colūba fecundissimū. Agn⁹ mansue
tissimū. in q̄ ostendit̃ ꝙ clerici sacerdotes ⁊ p̄
lati debēt eē mūdi. fecūdi. ⁊ māsueti. mūdi
a delectatōe venereoꝝ. fecūdi ī cumulatōe
meritoꝝ in se ⁊ ꝓcreatōe filioꝝ sp̄ualiū q̄ꝝ
curā gerūt. ⁊ mansueti ad oēs. De p̄mo dꝛ
Esa. lij. Mūdamini q̄ fertis vasa dn̄i. qđ
etiā ꝑtinet ad clericos in minoꝛibꝫ citra sa
cerdotiū cādelas calicē ⁊ cetera vasa feren
tes. Scđm ꝑtinet specialit̃ ad sacerdotes
qꝛ fructū debēt facere ī ꝓplo ꝟbo ⁊ exēplo.
Tertiū specialiter ad p̄latos q̄ debent esse
mansueti ad sibi subiectos ex verbo salua-
toꝛis Matth. xj. Discite a me quia mitis
sum ⁊ humilis coꝛde. Scđo legim⁹ iesū in

templo bajulatum ab expectantibus sicut
Symeon ille timoratus ⁊ Anna. ⁊ illi ge-
runt signū fideliū xp̄ianoꝝ scꝫ subditoꝝ. q̄
suscipiūt xp̄m ꝑ manus sacerdotū ⁊ prela-
toꝝ. Q. Ad hoc aūt ꝙ aliq̄s sit idone
us ad suscipiendū xp̄m necesse est vt habe
at benignitatē humilitatē et longanimita
tē. Benignitatē. q2 in maliuolā aīaꝫ nō in-
troibit sapiētia. Sap. j. Humilitatē. q2 de
us supbis resistit. humilibꝫ aūt dat grām.
Jac. iiij. ⁊c. Longanimitatē. vt patꝫ in ver
bis saluatoris Luc. vj. vbi docet nos eē ꝑ
seuerantes in orōne. exēplo illiꝰ q̄ venit ad
amicū suū media nocte vt sibi accōmoda-
ret tres panes q̄ cuꝫ sibi denegaret et dice-
ret ne eū inquietaret in cubili suo. tādē cuꝫ
ille nō cessaret pulsando vicit amicū suuꝫ
vt sibi daret quotq̄t haberet necessarios.
ita et ille q̄ ꝑseuerat pulsando apud deum
in bonis opibus est idoneꝰ ad suscipiēduꝫ
xp̄m. Tertio legimꝰ iesum ꝑditū tandē re-
inuentū in tēplo hierusalē ꝑ Mariā ⁊ Jo
seph post triduū. Et i h̄ gerunt figurā do-
ctorū ⁊ p̄dicatoꝝ. q̄ in scripturis requirūt
xp̄m. et post tres dies inueniūt illū. Ita vt
primus dies sit lectio q̄ est in scripto. secū-
dus collatio q̄ est in v̄bo. tertius medita-
tio q̄ est in tēplo ꝭm illud ps̄. Effudi i me
aīam meā qm̄ trāsibo in locū tabernaculi
admirabilis vsq3 ad domū dei. Ex illis iā
ptꝫ q̄d facere debet homo vt digne hodie
suscipiat xp̄m in templo cordis sui sicut sy
meon ip̄m suscepit in tēplo corꝑali. vt vicꝫ
in se habeat v̄tutes symeonis siue ꝓprieta-
tes p̄dictas oblatiōis. R Nunc ꝑ or
dinē aliq̄s mouebo q̄stiones huic festiui-
tati deseruientes. Prima ex quo dictū ē su
pra i prima ꝑte ꝙ v̄go maria sꝑ fuit puris-
sima q̄re tūc in tēplo ꝓpter purgationē ser-
uandā ex p̄cepto legis accessit cū tñ nulla
purgatiōe indiguit. Ad h̄ respōdet sanctꝰ
Tho. in. iij. ꝑte summe. ꝙ plenitudo grē a
xp̄o deriuat̄ in matrē specialiter. Licet eni
oēs de plenitudine grē eiꝰ accepimꝰ Joh.
j. ideo decuit vt mater hūilitati filij cōfor
maret̄. humilibꝫ eni deus dat grāꝫ vbi su-
pra. ⁊ ideo sicut xp̄s cuꝫ nō esset necessariꝰ
se subijcere legi veteri. q2 ip̄ius dn̄s ⁊ insti
tutor erat. voluit tñ subire onera legis ad
demōstrādū hūilitatis ⁊ obediētie exēplū
vt vult Beda in omel. et ne a iudeis sper-
nerēt. eadē rōne et voluit matrē suā imple
re legis obseruantias q̄bus tñ nō erat ob-
noxia. et sic finaliter illiꝰ q̄stionis solutio
pōt solui ꝑ tres rōnes q̄re vicꝫ Maria vo
luit purgari. Prima vt se i h̄ alijs mulieri
bus ꝯformaret sicut ⁊ filiꝰ ꝑ oīa voluit fra
tribꝫ assimilari. ad Heb. ij. Unde beatus
Bern̄. dicit. Vere btā v̄go nō habes cau-
sam nec tibi opꝰ ē purificatiōe. sꝫ nūq̄d fi-
lio tuo opꝰ erat circūcisione. esto inter mu
lieres tāq3 vna illaꝝ. Nā et filiꝰ tuꝰ sic ē in
medio pueroruꝫ. Scđa rō vt iudeis tolle
ret occasionē scādali. nondū eni erat notuꝫ
ip̄am sine semine peperisse. ⁊ idō si nō ob
seruasset dies purificatiōis iudei ip̄aꝫ pu
tassent fuisse trāsgressaꝫ p̄ceptū legis. ⁊ sic
in ea fuissent scandalisati et causam ex hoc
sūpsissent eā ꝑsequendi. ꝓpterea dic̄ Bern̄.
Moyses instinctu diuino presciens q̄nq3
virginē pariturā dei filiū noluit eā obliga
ri ad purgationē ne blasphemiā sibi irro-
garet. ⁊ idō non simpliciter dixit mulier q̄
peperit. sꝫ mulier q̄ suscepto semīe scꝫ viri
li peperit. Tertia rō vt v̄go maria i h̄ no
bis p̄beret exēpluꝫ humilitatis ip̄a se sub-
didit illis ad q̄ nō tenebat̄ ea causa q̄ xp̄s
i se assumpsit onus leg̃ de circūcisione vt
supra dixi ⁊c. S Ex illis infert̄ ꝙ sic
maria nō erat subiecta legi nec obligabat̄
ad obseruandā purificationeꝫ post partū.
ita nec nūc mulieres euacuata lege obligā
tur ad illaꝫ nec obligant̄ sic abstinere ex p̄-
cepto ꝑ. xl. dies ab ingressu ecclesie. vt de-
terminat Inno. iij. c. vnico. đ purificatiōe
post partū. Est tñ verū ꝙ ꝓpter mirabiles
fluxus et infirmitates quas patiunt̄ muli-
eres in puerperio necessario indigent tem
pore in quo se a thoro viri et grossis escis
et potibus habent abstinere. imo quedaꝫ
maiori tēpore q3 quadraginta dierū. que-
dam minori ꝭm robur ⁊ complexiōes su-
as. al's si secꝰ fit tunc graues incurrūt egri-
tudines. Et hinc est ꝙ sepe mulieres i pu-
erperio carnaliter cognite a maritis suis ef-
ficiuntur steriles eo ꝙ tunc nondum mate
ria immunda est digesta ⁊ purificata ⁊ flu-
xus menstruoruꝫ nondum cessauit. Ita et
de alijs q̄ vxoribꝫ suis non ꝑcunt tꝑe men
struorū. Patet ergo ꝙ mulier nō peccat si
ex q̄dā humilitate et reuerētia abstinet ab
ingressu ecclesie. Volēs in h̄ imitari ip̄am

dei genitricem. nec etiaʒ peccat si citius q̃ꝫ quadraginta dierũ spacio finito ecclesiam ingredit̃. ⁊ ideo nec ꝑuulũ tenet̃ offerre cũ oblationibꝫ si tñ facit ex q̃dam humilitate ⁊ reuerẽtia maxime vbi ẽ ꝯsuetudo bñ facit. vt patʒ supra in dicto. c. vnico ⁊c. T

Scd̃a q̃stio est de oblatiõe xp̃i in templũ q̇d homo facere debeat vt hodie exemplo xp̃i fiat digna hostia deo ĩ tẽplo p̃sentata. Rñdet breuiter ꝙ facere debet ea q̃ moraliter significant̃ ꝑ ea q̃ lex p̃cipit Leuit. xij de puerpera. vt ptʒ ibidẽ. Uñ ꝑ puerperã moraliter intelligit̃ mens hũana q̃ tũc parit qñ aliq̇d qđ prius cogitauit exteri⁹ ꝓducit. Et iste cõceptus põt esse dupliciter. Uno mõ ex instinctu spũssãcti. ⁊ tũc mẽs humana parit bonũ opus quo ipa mens nõ polluit̃ sed magis sanctificat̃ Alio mõ ex instinctu spũs maligni. ⁊ tunc parit op⁹ malũ q̃ mens polluit̃. ħ tñ op⁹ potest esse malus peccatũ vel min⁹. et si sit mal⁹ peccatũ tũc significat̃ ꝑ partũ femine q̃ mulier pariẽs magis polluit̃. Si aũt min⁹ tũc significat̃ ꝑ partũ masculi q̃ mater đr min⁹ pollui. ab vtroqꝫ tñ pctõ emũdatur mens humana ꝑ oblationem agni turturis ⁊ colũbe. vt patʒ Leuit. xij. si saltẽ illa moralit̃ offerunt̃. Tũc aũt agnus moraliter offert̃ qñ humane menti pctm̃ ꝑpetratũ vere displicet ⁊ nõ simulatorie vt sic ĩ ea verificetur veritas prima. de q̃ supra ĩ sermone de sãcto Paulo ĩ fine de tribꝫ veritatibꝫ vere cõtritionis. Tunc turtur q̇ gemit moralit̃ offert̃ qñ pctm̃ non solũ vere displicet sed etiã acriter gemit ⁊ dolet. nec sil'ia vnq̃ꝫ ꝓponit admittere vt sic ĩ ea reluceat veritas scd̃a vbi sup̃. Tũc vero colũba q̃ spiritum sanctũ in baptismo xp̃i rep̃sentauit offert̃ qñ ꝑ spũssancti gr̃am aĩa peccatrix restauratur qđ fit cũ pctã q̃ displicẽt ꝯfitet̃ et absolutiõis sacramẽtuʒ ꝑcipit aut hec facere ꝓ loco et tp̃e ab eccl'ia institutis vere ꝓponit. vt sic tũc in humana mẽte reluceat veritas tertia vbi supra. O q̃ꝫ felix est qui ĩ se inuenit tres p̃dictas veritates. vt sic verũ sit qđ iam dixit ⁊ veritates ille p̃tẽdere vident̃ vt lati⁹ dixi sup̃ in sermone de sancto paulo. Scd̃o dicendũ ꝙ q̇ hodie bñ vult apparere ĩ sua oblatiõe corã dñõ debet attendere ea q̃ p̃cepta sũt antiq̇s circa hostias carnales. De q̇bus Deut. xv. De p̃mo genitis tuis q̃ nascunt̃ tibi in armentis. in ouibꝫ masculinũ sanctificabis dñõ. Et sequit̃. Sin aũt habuerit maculã vl' claudũ fuerit vel cecũ. aut in aliq̃ ꝑte deforme vel debile non ĩmolabit̃ dñõ deo tuo. Et in ħ significat̃ ꝙ nec ꝓpter vanã gl'iam nec cum aliq̃ defectu debet quis sua bona oꝑa deo exhibere. Sʒ qꝛ hodie oĩa cõpleta sunt q̃ dicta sũt ꝑ angelũ de ꝟgine maria. Tertio debemus cõsiderare diligẽter vt operam demus q̃tinus ĩ templo cordis nostri dñõ pulsanti digne occurramus. Hoc aũt facimus si in mẽte nr̃a xp̃m cõcipim⁹ ꝑ bonaʒ intentionẽ. ⁊ ad bonuʒ op⁹ iuste deducim⁹ pannis cũ maria inuoluim⁹ qñ nr̃a bona oꝑa ab hũanis laudibꝫ abscondimus. In p̃sepio ponim⁹ qñ ex nr̃is oꝑibus non eleuamur sʒ hũiliamur. Et vt hec facere possimus debem⁹ spũaliter cũ xp̃o circumcidi ab om̃i macl'a peccati ⁊ sibi offerre par turturũ. i. castitatẽ mẽtis ⁊ corꝑis. et duos pullos columbarũ. id est multitudinẽ bonorũ operũ. sicut enĩ colũbe sunt aues fecunde in ꝓle: ita nos ꝓlificemus in bono oꝑe ⁊c. V

Sʒ tũc diceres. q̇d significat hodierna ꝓcessio q̃ ꝑ totum mundum apud xp̃ianos cũ lumiaribꝫ solẽnit̃ ꝑagit̃. Ad ħ rñdet̃ breuiter ꝙ ꝑ hodiernã ꝓcessionẽ quaʒ facim⁹ designamus ꝓcessionem quã fecit maria cũ Joseph portãtes infantem xp̃m ad templuʒ offerendũ. ita vt nos illa ꝑ fidẽ exhibeam⁹ spũaliter q̃ illi exhibuerũt realiter. Uñ in cãdela sunt tria scʒ cera lichmen et lumẽ siue flamma. Per ceram significat̃ xp̃i humanitas. qꝛ sicut cera sine libidine ⁊ sine corruptiõe cuʒ melle ꝑ apes ꝓducit̃. ita xp̃i humanitas ex Maria pura ꝟgine format̃. Per lichmẽ siue lichiniũ significat̃ xp̃i purissima aĩa. ⁊ ꝑ lumen deitas. qꝛ de⁹ noster ignis cõsumens est. ad Hebre. xij. Uel per lumen intelligitur deus pater. per ceram filius. ⁊ per lichmen spiritussanctus vnus deus in quẽ credimus et credendo eius mẽbris incorporamur ⁊c. X

Secundo est dicẽduʒ ꝙ hodie ferimus candelas pluribꝫ ex causis Primo vt quilibet hodie ꝑ fideʒ illuminatus fidẽ oꝑibꝫ oñdet. Uidete ḡ charissimi ne hodie fideʒ vr̃is sup̃stitionibꝫ maculet̃ sicut faciũt multi q̃ res varias ligãt ad cãdelas imꝑtinẽtes cũ tñ sola cãdela ꝯsecret̃

tales vtiqꜫ magis ꝓ̄uāt fidē diabolo q̄ꜫ deo
suo. Ita et multi supsticiose eras vtunt̄ sa-
le ⁊ aq̄ sancti Blasij dū ꝓ certo tenēt q̄ꝺ dū
se illa aq̄ lauāt vel sal ꝑcipiūt ab infirmita
tibꝫ capitis aut alijs liberent̄ nō attenden
tes q̄ꝺ sepe deꝰ homini immittit infirmita-
tes ad salutē. Secus si hō his vteret̄ ad
honorē sācti Blasij illū rogādo vt si esset
ꝓ gl'ia dei et salute sua ab infirmitate libe-
raret̄. Ita de pecoribꝫ. dixi tn̄ q̄ꝺ ꝓpter sup-
stitiosos meliꝰ eēt omittere. Scdo ad delē
dum malam ꝯsuetudinē romanoꝝ q̄ hac
die februe gentiū dee martis matris qui
deꝰ belli putabat̄ rome cū cereis nocte ad
honorē deferebat̄ vt filius eiꝰ victoriā da-
ret. Et eodē mēse februo. i. plutoni ꝓ aīabꝫ
suoꝝ sacrificabāt. Ideo Sergius papa h̄
festū instituit ad honorē v̄ginis marie qd
fiebat ad honorē februe et demonis. Ter-
tio vt sequētes prudētes virgines quarū
Maria p̄ma est accensa in nobis lampa-
de castitatis ⁊ bonoꝝ opeꝝ cū eis ad tem
plū gl'ie valeamꝰ intrare. Quarto q꞉ xp̄s
ē lumen ad reuelationē gentiū. Luc. ij. quē
ꝑ candelas ardētes representamꝰ vt supra
Ad ostendendū vīꝫ ꝑ cerā eiꝰ humanita-
tem ⁊ v̄ginis puritatē. et ꝑ flammā eiꝰ dei-
tatē. Ideo etiā portamꝰ candelas q̄si dica-
mus. virgo beata purificatiōe non eges sꝫ
tota rutilas. tota splēdes. Idō decantamꝰ
hodie in officio. Suscepimꝰ deus miseri-
cordiā tuā in medio tēpli tui. In q̄ v̄bo tri
pliciter cōsolamur vīꝫ q꞉ suscepimꝰ. et q꞉
miscdiā. ⁊ q꞉ in medio templi. ac si dicere
vellemꝰ. Dn̄e deus qd tu dudum ꝓmisisti
Abrae ⁊ semini eiꝰ hoc nos suscepimus. ⁊
q꞉ longo tp̄e suꝑ pctōres irā tuā extendisti
nunc miscdiā tuā in filio tuo nobis exhi-
buisti. et hoc suscepimꝰ in medio tēpli. q̄si
diceremꝰ. quē diu nobis latere fecisti filiū
tuū hunc nūc nos palā cognoscere fecisti.
Suscepit autē Maria xp̄m in medio tē-
pli cordis sui. s̄m q̄ꝺ cantat̄ de ea illd Gre-
go. Sancta et immaculata v̄ginitas q̄bꝰ
te laudibꝫ referā nescio. q꞉ quē celi capere
nō poterāt tuo gremio cōtulisti. Suscepe
rūt senex Symeō ⁊ Anna iesum ī medio
tēpli materialis. Suscipiamꝰ ergo hodie
xp̄m in tēplo cordis nr̄i vt sic vere dicere
possimꝰ. Suscepimꝰ deus misericordiam
tuam ꝑ remissionē peccatoꝝ in medio cor
dis nostri. Suscepit enī maria misericor-
diam exultationis. sicut ip̄a d̄ se ait. Fecit
mihi magna q̄ potēs ē ⁊c. et sequit̄. Et mi
sericordia eiꝰ a ꝓgenie ⁊c. Symeon susce
pit miscdiā ꝯsolationis. q꞉ erat vir timo-
ratus et iustus expectās ꝯsolationē israel.
Fuit aūt cōsolatꝰ a spūsancto. q꞉ responsū
accepit a spūsācto nō visurū se mortē nisi
prius videret xp̄m. ꝯsolatꝰ erat ex aspectu
xp̄i et magis ꝑ amplexus eius. q꞉ accepit
eū in vlnas suas. Et idō exclamauit dicēs
Nūc dimittis seruū tuū dn̄e in pace ⁊c. et
sequit̄. Quia viderūt oculi mei salutare tu
um. imo plus. q꞉ oculi viderūt. manus te-
nuerūt. et aures audierūt vīꝫ salutare dei
patris ad salutē totiꝰ humani generis. Su
scipiamꝰ ergo nos petēdo cū deuotiōe mi
sericordiā remissionis pctōꝝ in tēplo cor-
dis nr̄i sicut symeon accepit xp̄m ī vlnas
suas in medio tēpli materialis. Et nō sine
causa in medio templi. Iustū enī erat vt q̄
ꝯsecrauerat stabulū nascēdo vbi natus. et
p̄sepiū vbi reclinatus. ꝯsecraret ⁊ templū
vbi oblatꝰ. Suscipiamꝰ ergo hodie xp̄m
in tēplo nr̄i cordis vt tandē ab eo recipia
mur ī templo suo in celis. Vn̄ apl's ait. j.
Coꝝ. iij. Templum dei sanctū est qd estis
vos. Et sequit̄. Si q̄s aūt tēplū dei vio-
lauerit disperdet illū deus. Violat aūt ille
templū dei in se. vīꝫ cordis sui. q̄ cor suū
mundū a peccatis mortalibꝫ non custodit
hunc deꝰ disperdet in eterna damnatione.
Custodientem vero cor suum remunera-
bit eterna retributione. Hanc autē cordis
mundiciā efficacissime beata v̄go maria
suis amatoribꝫ impetrat vt multis exem-
plis ostendit̄. Et sufficiat ad p̄sens vnum
qd scribit magister Henricus de hassia in
tractatu q̄dā de decē p̄ceptis. y Qui-
dam peccator volens ire ad explenda pec
cata carnis s̄m consuetudinem suā flectēs
genua corā altari beate virginis in eccle-
sia quam ꝑtransiuit ip̄am angelica saluta-
tione salutauit. Qd cū faceret vidit imagi
nē beate v̄ginis ī altari viuificari simul cū
puero quē tenebat. viditqꜫ sāguinē fluere
de puero ī gremiū eiꝰ sicut fluxerat de vul
neribꝫ xp̄i in cruce. Quo viso stupefactus
dixit. O domia q̄s hoc fecit. Cui illa. Tu
⁊ ceteri peccatores qui amplius crucifigi-
tis me et filiū meū q̄ꜫ fecerūt iudei. Volē-

batq̄ʒ v̄go ſāguinē pueri tergere ⁊ reſtrin-
gere ſʒ non potuit. Tūc pctōꝛ ꝯuerſus ad
v̄ginē dixit. O mater miſcꝺie intercede ꝓ
me. At illa. Uos pctōꝛes faciţ me matrē
miſericoꝛdie q̄ non ceſſatis me facere ma
trē miſerie ⁊ triſticie. Hoc nō ſic intelligit
ꝙ maria triſtet̄ in celis q̄ eſt omni gaudio
plena ſʒ habet ſe ꝑ moduʒ triſtantis ⁊c. in
h̄ ꝙ pctōꝛes deū offendūt ⁊ ſe nolunt face
re ꝑticipes paſſionis filij ſui ad ſimilē ſen
ſum ſicut ſcriptū eſt ī Gen̄. Penitet me fe-
ciſſe hoīeʒ ⁊c. qꝛ fecit ea q̄ penitēs fecit ſcʒ
delēdo mūduʒ diluuio. ſic maria facit pro
pctōꝛe ſicut ille q̄ triſtat̄ de malo alterius.
talis enī q̄ꝫtum p̄t conat̄ eū de q̄ triſtatur a
tali malo liberare Cui ille Nō ſic inq̄t pijſ
ſima dn̄a loq̄re ſʒ memēto aduocatā pctō
rū te eē ⁊ ītercede ꝓ me. Et mater ad filiū.
o pijſſime fili amoꝛe mei miſerere huic pec
catoꝛi. Cui fili⁹. non mater. nec grauari de
bes ꝙ te nō audio. qꝛ et ego rogaui patrē
meū primo vt ſi poſſibile foꝛet alio mō ge
nus humanū ſaluari trāſferret a me calicē
paſſionis ⁊ noluit audire me Et mater. O
fili memento ꝙ materno amoꝛe te foui et
alui viſceribꝰ ⁊ pectoꝛe meis cōdona huic
peccatoꝛi. Et fili⁹. O mater ex iuſticia tibi
oſtēdo ꝙ te exaudire nō teneoꝛ. Cui mater
Nō ſc̄m iuſticiā cauſemur ſʒ ad miſericoꝛ-
diam cōfugimus. et ergo ꝓpter tuā miſeri-
coꝛdiā miſerere huic pctōꝛi. Cui fili⁹. Ro-
gaui et ego ſecūdo patrē meū vt ſi poſſibi
le foꝛet alio mō gen⁹ humanū ſaluari trāſ-
ferret a me calicē paſſionis ⁊ nō exaudiuit
me. Et mater. O memēto laboꝛū ⁊ doloꝝ
quos ſuſtinui tecū ⁊ dona mihi iſtū pecca
toꝛē. Cui filius. Noli mater grauari ꝙ te
nō exaudio. ſʒ memēto ꝙ tertio rogaui pa
trem meū vt trāſiret a me calix paſſionis ⁊
nō exaudiuit me. Et mater depoſuit filiuʒ
et voluit ꝓcidere an̄ pedes ei⁹. qꝺ videns
filius dixit ad eā. quid eſt mater qꝺ facere
vis At illa. tādiu ad pedes tuos cū pecca
toꝛe meo iacebo q̄uſq̄ʒ veniam ei cōcedas
Cui fili⁹. Hoc mater ſancitū eſt in lege do
minica ꝙ filius debet honoꝛare matrē Et
iuſticia ꝯcludit ꝙ ille debet legē adimple-
re q̄ dedit legē. Cū autē ego ſim filius tu⁹:
⁊ tu mater mea te honoꝛare volo ī iſto pec
catoꝛe ⁊ tunc ꝓpter te oīa pctā indulgeo. et
ſic ſit pax īter me ⁊ eum. ⁊ in ſignum pacis
oſculetur vulnera mea. ⁊ ſic peccatoꝛ oſcu
lando ſanabat oīa vulnera imaginis xp̄i.
Ecce ex illo exēplo oſtēdit̄ q̄ꝫtū pctōꝛ xp̄m
dn̄m et mariaʒ matrē ei⁹ offendit ſuis pec-
catis maxime cū adhuc eſt in ꝓpoſito pec-
candi moꝛtalit̄. Scꝺo p̄ʒ ꝙ dn̄s talia exē
pla oſtēdit pctōꝛibꝰ ſepius non ꝙ ibi eſſet
realis ſanguis xp̄i aut coꝛpus xp̄i et m̄ris
eius in imagine. ſed ſanguis miraculoſus
et miraculoſa xp̄i et marie ī imaginibꝰ ope
ratio qua oſtendūt pctōꝝ grauitatē ⁊ q̄ꝫtū
pctōꝛ laboꝛare debet ad peccatoꝝ verā de
teſtationē. Tertio patet ꝙ peccatoꝛ nō de-
bet ceſſare ab oꝛatione ſiue petitione dato
ꝙ nō exaudiat̄ vna vice ſiue duabꝰ. qꝛ dn̄s
vult nos oꝛare ꝑſeuerāter vt ita frequēta-
ta oꝛōne creſcat in nobis deuotio. ⁊ ꝑ con
ſequēs melioꝛ ad exaudienduʒ oꝛantis di-
ſpoſitio. Inuocem⁹ ergo ipam dei genitri
cem vt ſuis p̄cibꝰ nobis hodie in feſto ſue
purificatiōis obtineat purgationeʒ pctōꝝ
vt cuʒ ea valeam⁹ conſequi xp̄m filiū eius
dn̄m noſtrū in ſecula benedictū. Amen

In kathedra ſancti Petri de clauibꝰ po
teſtatis ⁊ ſcientie. Sermo. XXXIIII

Thema wan. iiij.

Ibi dabo cla-
ues regni celoꝝ. et quodcūq̄ʒ li-
gauer̄ ⁊c. Mat. xvj. Poſtq̄ʒ ſal
uatoꝛ docuit diſcipulos q̄liter ſeruare de-
berēt fraternā coꝛrectionē vt in euangelio
hodierno. vt vicʒ fratrē delinquentē p̄mo
argue rēt occulte ⁊ renitētes arguerēt in p̄-
ſentia duoꝝ vel triū. ꝑtinacem vero in his
denunciarēt ſuꝑioꝛi ⁊ non obedientē p̄ce-
ptis eccl'ie ſeparent tāq̄ʒ infidelē a ꝯſoꝛtio
alioꝝ ꝑ eccleſiaſticā cenſurā ſiue excōicati-
onē tāq̄ʒ rebellē mandatis ſuꝑioꝝ. Poſtea
oſtēdit ꝙ h̄ facere poſſent dicēs Matth.
xviij. Quecunq̄ʒ ligaueris ⁊c. q̄ſi di. Ego
do vob̄ autoꝛitatē ligandi ⁊ ſoluēdi. ligan
do ꝑ cēſuras ipos rebelles pertinaciter. et
ſoluēdi hūiles ⁊ obediētes. Hāc aūt auto
ritatē an̄ etiaʒ tradiderat petro tāq̄ʒ capiti
ꝓ oībꝰ alijs. Mat. xvj. cū ſibi dixit. Tu es
petr⁹ ⁊ ſuꝑ hāc pe. edi. ec. meā. ⁊ poꝛte infe
ri nō p̄ualebūt aduerſus eam. ⁊ tibi dabo
claues reg. ce. et qꝺcūq̄ʒ ligauer̄ ſuꝑ terrā
erit ligatū ⁊ ī celis. et qꝺcūq̄ʒ ſolueris ſuꝑ
terram erit ſolutum ⁊ in celis. Pro gratia

Aue maria ⁊c̄. Tibi dabo claues ⁊c̄. vbi
supra. In verbis thematis insinuat̄ pote-
stas clauiū sacerdotibꝫ a xp̄o tradita q̄ cō-
sistit in duobꝫ. vicȝ in ligādo rebelles ⁊ in
obedītes ⁊ discernēdo ⁊ iudicādo īter ma
la ⁊ peccata. ⁊ absoluendo humiles ⁊ eius
mandatis obtemperantes ex vi clauiū pe
tro datarū. A Circa primū est notan-
dum ꝙ magna dignitas ostendit̄ in beato
petro. Cui dñs Matth. xvj. tradidit cla-
ues regni celorū. i. clauē sciētie et potesta
tis dicēs sibi. Tibi dabo claues. tūc enim
omne sacerdotiū ⁊ oīs dignitas iudeorū
ad petrum est trāslata cum dñs sibi tradi-
dit claues regni celoꝝ et dixit. Quodcūqꝫ
ligauer̄ sup̄ terrā erit ligatū ⁊ ī celis. ⁊ qd
cūqꝫ soluer̄ sup̄ terrā erit solutū ⁊ in celis.
q̄si sibi diceret xp̄s. Quāuis solus pctā di
mittere possū tñ nolo sine te. q̄si di. oīa fe-
ci sine te creādo ⁊ redimēdo. Vñ creaui et
redemi hoīem sine homīe tñ dimittere no
lo peccata sine te. tibi ergo do claues vt q̄-
cunqꝫ illas spreuerit. id ē autoritatē tibi cō
cessam: etiā si al's esset sanctior ī toto mun-
do nō intrabit in regnū celoꝝ. null⁹ enī sal-
uari potest nisi peccata sua re ⁊ voluntate
ꝯfiteat̄ et a sacerdote absolutionē ꝯsequa
tur. Dico voluntate. ꝓpter eos q̄ vellēt con
fiteri ⁊ absolutionē sacramentalē ꝑcipere
sed nō pñt. q̄r nō habēt copiā sacerdotū.
vel nō pñt loqui. tales virtute cōtritionis
et sacramētalis absolutiōis quā desiderāt
siue in sua voluntate petunt ꝯsequunt̄ re-
missionē pctōꝝ. Ecce apte patet falsitas ⁊
error illoꝝ q̄ dicūt sacerdotem nō posse re
mittere peccata. q̄s dubitat q̄n xp̄s virtu-
te ꝓpria remittat peccata. sed sacerdotes h̄
faciūt eius autoritate et ecclesie. vt patȝ ex
verbis thematis ⁊ verbis p̄dictis. tibi da
bo claues ⁊c̄. Recte sicut dñs daret famu-
lo suo ptātem talē. vade ad debitores me-
os ⁊ quibuscūqꝫ tibi videt̄ dimittas debi
tum ⁊c̄. B Cōsequenter est notandū
specialiter circa potestatē ligandi peccato
res quā ecclesia et eius ministri receperūt
a xp̄o s̄m magistrū Henricū de hassia ī q̄-
dam tractatulo de modo ligandi ⁊ soluen
di. ꝙ verbū dictū petro. tibi dabo claues
regni celoꝝ. dicit̄ cuilibet ꝯfessori q̄ absol
uendo peccatorē vtit̄ duabꝫ clauibꝫ. quaꝝ
vna dicit̄ clauis potentie q̄ est autoritas li
gandi ad certam penā et soluēdi culpam.
Alia dicit̄ clauis sciētie q̄ est autoritas di-
scernēdi seu iudicium debitū. Licet aūt he
claues dent̄ cuilibet sacerdoti in sua ordi-
natione nō tñ vsus earū. ⁊ ideo nullus cō
fessor de audiēdis se debet intromittere ni
si harū duarū clauiū habeat vsum in eum
quē vult audire ⁊c̄. C Pro quo notā
dum ꝙ ad hoc ꝙ cōfessor congrue vti pos
set claue potētie oportet s̄m p̄dictū docto
rē vt habeat sibi populū subiectū: sicut est
papa respectu oīm. ep̄s in sua diocesi. ple-
banus in parrochia sua. abbas vel sup̄ior
respectu subditoꝝ suoꝝ. vel ꝙ habeat com
missionē ab aliquo illoꝝ. Ex quo sequit̄ ꝙ
habentes autoritatē a papa p̄ lr̄as penitē
tiales aut alio mō. Similiter etiam habē-
tes cōmissiones ab ep̄is. plebanis. abba-
tibus. seu ab aliis sup̄ioribꝫ aliquorū sub
ditorū possunt eosdē absoluere. sic etiā fra
tres legitime p̄sentati ordinariis pñt legi-
time absoluere subditos coꝝ ex ꝯcessione
summi pōtificis de iure cōmuni. vt in Cle
menti. dudū. de sepul. Et nisi sacerdos ali-
quo illorū modorū habeat autoritatem si
ue cōmissionē nll'o mō posset vti claui po
tentie p̄terqꝫ in casu mortis seu extreme ne
cessitat̄. Caueat aūt diligēter sacerdos ne
se intromittat de autoritate pape vel ep̄i ī
cōmunicando clauē potētie subditis in ca
sibus reseruatis sue autoritati nisi speciali
ter hoc sibi sit cōcessum. alioquin non ab-
soluit extra casum necessitatis. Videāt er
go nobiles sepe dicētes. ego habeo bonū
plebanū vel p̄sbyterū ip̄e singula mihi di-
mittit. vtiqꝫ tibi non p̄t dimittere ea in q̄bꝫ
non habet autoritatē. aut in casibꝫ reserua
tis sibi nō ꝯcessis. vel nisi lesis satisfeceris
aut iniuste acq̄sita restitueris. aut firmiter
hoc facere ꝓposueris. Caue tibi tu nobilis
vel quicūqꝫ talis es cum putas tibi dimis
sa pctā tūc cumulasti maiora ⁊ damnatio
nem tuā augmētas ⁊c̄. Sed q̄r clauis po-
testatis siue autoritatis ligādi et soluendi
p̄requirit clauē scientie. Non enī bñ ligat
aut soluit nisi pri⁹ intelligat. D Ideo
debet secundo sacerdos videre vt habeat
vsū clauis sciētie. vt vicȝ habeat sufficien-
tem discretionē iudicādi de eis q̄ ꝯcernūt
cōfitētē in foro ꝯsciētie. q̄r maior discretio
requirit̄ ad vnū cōfitentē q̄ȝ ad aliū. Ad h̄

autē vt sacerdos bñ vti posset claue sciētie
requiritur vt intelligat ꝟtutes theologica
les fidem spem ⁊ charitatē. que sūt funda-
mentū xp̄iane vite ⁊ in baptismo infundū
tur rite baptisato. ⁊ sciat actus illarū virtu
tum. Actus enim fidei est firmiter credere
ea q̄ xp̄iana lex nobis ꝓponit credēda in ar
ticulis fidei. in sacramentis ecclesie. ⁊ ma-
xime q̄ respiciūt ad summū sacrificiū ipaz
vicȝ eucharistiā. Actus spei est ↄfidere de
salute eterna ↄsequēda. ꝑ dei grām ⁊ mise-
ricordiā si finaliter custodierit eiꝰ p̄cepta.
Jlla aūt q̄ sūt sperāda petimꝰ in orōne do-
minica. qꝛ ꝓpria ꝟtute ↄsequi ea non possu
mus. Actꝰ vero charitatis est diligere deū
⁊ ꝓximum. Debet ↄsequenter scire decem
decalogi p̄cepta q̄ trahunť ex duobꝫ prece
ptis. ex dilectiōe vicȝ dei ⁊ ꝓximi. q̄bꝫ etiā
modis pctōr obuiat diuinis p̄ceptis et q̄
ꝓhibenť. Jnsuꝑ q̄ sunt pctā mortalia et q̄
venialia. q̄ sunt capitalia et filie talium. q̄
etiā circūstantie aggrauāt vel alleuiāt pec
cata. Debet insuꝑ scire q̄t sint sacramenta.
q̄t miscōie opa. q̄liter pctā ↄfitēda. et q̄ pe-
ne ecclīe vt ꝺ illꝰ pauca dicā. Hec magister
de hassia sentētialiter in quodā tractatulo
de modo ligādi ⁊ soluēdi. ℭ Dubitať
ergo circa dicta si sint alique regle siue do
ctrine ex q̄bus scire posset qñ aliq̄d sit pec
catū mortale ⁊ qñ veniale. Ad hoc dubiū
respondeť ꝑ q̄nqꝫ regulas siue doctrinas
q̄s ponit magister Henricꝰ de hassia vbi
supra. Primo qñ amor vel affectio ad ali-
quā creaturā se vel aliā tantū crescit. vľ est
tā magnus ꝙ in eo cōstituiť finis vltimus
id est ꝙ aliq̄s nec habitu nec actu ordinat
illā creaturā aut eius dilectionē aut etiam
seipm in deū et vellet ↄtentari cū tali crea
tura. ⁊ nō curare deū offendere nec eius p̄-
cepta trāsgredi ꝓpter illā creaturā. tūc pec-
cat mortaliter. patet: qꝛ ibi est aliq̄s cōtem
ptus dei. si nō est formalis tñ materialis. ⁊
est fruitio creature ⁊ p̄ponіť creatura deo.
Suo mō si aliq̄s vellet cū tali creatura sꝑ
hic manere nō curādo de beatitudine. Li-
cet enī suꝑ hoc rudes non sint tēptandi tñ
semꝑ talis amor creature ē pctm̄ mortale.
Qñ aūt aliq̄s diligit creaturaȝ plus q̄ꝫ de
beret sed tñ ꝓpter hoc nollet deū offendere
nec amiciciā eius ꝑdere. nec transgredi eiꝰ
p̄ceptū nec deuȝ deserere nec eo carere tūc
nō oportet ꝙ sit mortale sed veniale. Se-
cunda regula est ⁊ ↄcordat satis cū prima
ꝙ dū cōmittiť notabiliter ↄ̄ dilectiōeȝ dei
vel ꝓximi tūc ē mortale. qñ nō notabiliter
tūc est veniale. Quādo aūt aliq̄d sit cōtra
dilectionē dei pōt attēdi penes h̄ qꝺ repu
gnat charitati ⁊ amicicie quā ad deū habe
re debemus suꝑ oīa. Qñ vero sit cōtra di-
lectionē ꝓximi pōt attēdi penes illa prece
pta legis nature. Qꝺ tibi nō vis fieri alte-
ri ne feceris. ⁊ qꝺ tibi vis rōnabiliť ⁊ ex de
bito fieri alteri facias. Hoc pōt etiā attēdi
penes scandalū actiuū qꝺ ego infero ꝓxi-
mo meo malo exēplo. Sed in q̄nto aliq̄d
oportet esse ↄtra dilectionē ꝓximi vľ q̄ꝫtū
debeat esse scandalū ad hoc ꝙ sit mortale.
nō est determinatū p̄cise. qꝛ staret ꝙ aliq̄s
offenderet ꝓximū in modico. aut scandali
ȝaret euȝ in ꝑuo qꝺ nō esset mortale. Qui-
libet ergo attendat hoc penes seipm q̄d si
bi vellet vel nō vellet fieri ⁊ ꝑ qꝺ factū sol
uereť inter se ⁊ ꝓximū amicicia vel nō ſm
hoc iudicet aliq̄d mortale esse vel nō. Ter
tia regula est ꝙ cū aliq̄d cōmittiť vel omit
titur ↄtra p̄ceptū dei vel ecclesie. vel legis
nature vel suꝑioris. q̄ p̄cepta sūt ꝺ necessi-
tate salutis vel ↄtra votū publicū vel ꝓ̄ua
tum aut ↄtra iuramentū licitū. tūc est mor
tale. qñ citra: tūc nō oportet ꝙ sit mortale.
Quarta regula ꝙ cū aliq̄d fit vel cōmittiť
ↄtra ↄ̄scientiā vere vel false dictantē aliq̄d
esse mortale. vel cōtra ↄscientiā formidan-
tem ꝓbabiliter et dubitatiue an aliquid sit
mortale tūc semꝑ ē mortale. qñ autē nō fit
ↄtra ↄ̄sciētiā tūc adhuc pōt esse mortale si
ↄscientia sit erronea vel non sufficiēter in-
structa. Exemplū. si homo cogitat de aliq̄
actu vel omisso ⁊ tenet in ↄ̄sciētia sua ꝙ sit
mortale. vel timet ꝓbabiliter dubitādo ꝙ
sit mortale. ⁊ tñ adhuc facit vel omittit il-
lud tūc semꝑ peccat mortaliter. dato ꝙ ī se
non sit mortale. Suo mō de aliq̄ mortali
vt de fraude vel circūuentione in ↄtractu
emptionis vel mutui ⁊c̄. tenet in ↄ̄scientia
sua ꝙ nō sit mortale adhuc peccat mortali
ter. qꝛ cōscientiā erroneā quā habet debet
deponere ⁊ veritatē inquirere. secus si ibi
esset ignorātia inuincibilis. Quarta regu
la est de actibus intus manentibꝫ ꝙ qñcū
qꝫ est sola cogitatio de aliquo quātūcūqꝫ
turpi vľ malo absqꝫ ↄplacētia seu delecta-

i

tione vel ꝯsensu tunc nūq̄ȝ est mortale pec
catū sed veniale vel in toto nullū. Quādo
vero est ꝯsensus in delectatione q̄ ordinat
in actū peccati mortalis semꝑ est mortale
ſm beatū Aug. Esto ꝙ nō sit cōsensus in
actū. declara vt scis ⁊c. Applicando igitur
dictas regulas ad septeȝ vitia capitalia q̄
nō semꝑ sūt mortalia sȝ sūt male radices i
homie ex q̄bus q̄nq̄ȝ oriūt pctā mortalia
q̄nq̄ȝ venialia. F Dicendū ergo ē pri
mo de suꝑbia. q̄ est peccatū mortale ꝑ pri
mam regulā dū si q̄s nitit obedientie ⁊ sub
iectioni diuine subtrahere sic ꝙ totā vitaȝ
suā et actus suos ad laudē humanā ⁊ glo
riam mundanā ordinat et in his finē vlti
mū ꝯstituit. Similiter est peccatū morta
le ꝑ scdam regulam cū q̄s ꝓximos suos ꝑ
sua suꝑbia ꝑfida grauat sicut faciunt nobi
les ꝑ fastu suo pauꝑes excoriātes. ⁊ viri ꝑ
ornatu mulieruȝ ꝓximos damnificantes.
Est etiā mortale ꝑ scdaȝ regulam cum q̄s
ꝑ suꝑbiā nō curat scandalisare sicut mulie
res se ornātes ⁊ occasionē tēptationi dan
tes ⁊ lapsui mētis. Itē est mortale ꝑ tertiā
regulā. cū q̄s ꝓpter suꝑbiā non curat trans
gredi p̄cepta ecclesie sicut milites intrātes
torneamēta ꝯtra ꝓhibitiōeȝ eccl'ie. q2 talia
torneamēta sunt ꝓhibita. de tornea. c. feli
cis. vbi dicit. ꝙ q̄ interficiunt debēt carere
ecclesiastica sepultura. Licet etiā penitētia
poscentibꝫ nō negēt. Quando vero aliq̄s
laudē humanā appetit sub deo ita ꝙ nō fi
naliter actus suos ordinat in laudē huma
nam. sed tū in tali laude delectat tūc est ve
niale peccatū. G Auaricia aūt ē pec
catū mortale ꝑ secūdā regulā de dilectiōe
xp̄i. q̄n aliq̄s appetit habere tm̄ tꝑalia nō
curando si iuste vel iniuste. vel mendacijs
aut fraudibꝫ in emendo vel vendendo. vel
in bello iniusto acquirēdo aut ludendo ex
auaricia in notabili q̄ātitate. vl' al's cum
iniusto damno alterius bona acquirant.
vel etiā habita iniuste detineant. sicut sunt
mercedes laboratoꝝ. decime eccl'ie vel bo
na inuenta. rapta. furata ꝑ se vel alios. vel
iniuste acquisita suꝑflua tenaciter retenta.
Isti eni q̄ taliter acquisita vel cōquirēdo
aut retinēdo dū p̄nt restitui. aut sicut opor
tet exponi nō exponūt peccant mortaliter
Est etiā auaricia pctm̄ mortale ꝑ p̄maȝ re
ulaȝ q̄n tꝑalia tā auide appetunt ꝙ tota
spes ⁊ finis in eis ponit. Et ē mortale per
tertiā regulā q̄n ꝑ eis acq̄rendis illa negli
guntur q̄ sunt ad salutē necessaria vel p̄ce
pta. Similiter cū vsura cōmittit in re aut
in spe vel symonia aut illicitus cōtractus
Itē ꝑ q̄rtam regulā dū ꝓbabiliter dubita
tur de cōtractu si sit mortale peccatuȝ et tū
fit Cum aūt aliq̄s appetit diuitias plusq̄ȝ
deberet ⁊ sollicitat ꝑ eis et laborat. sed tn̄
nollet iniusta bona habere nec iusta super
flua retinere. nec ꝓpter hoc offendere nec fi
nem nec felicitatē finaliter in hoc ponere.
tunc peccat venialiter ⁊c. H Luxuria
est ois coitus extra thorū matrimonialē si
ue ambo siue alter sint soluti. ⁊ est mortale
ꝑ scdam regulā. ⁊ similiter cōcupiscētia de
liberata cuȝ delectatione morosa vel ꝯsen
su i talē actū ꝑ quintā regulā ⁊ oēs tactus
turpes in locis pudicis. et oscula ⁊ ample
xus ad hmōi ꝯcupiscentiā ordinati siue i
eum finē facti. ⁊ singula talia q̄ q̄libet vere
cundaret corā ꝓbis hominibꝫ facere. Si
militer aspectus colloquia et cōtractus q̄
fiunt ad ꝓuocandū libidinē et fornicatio
nē. illa singula sūt mortalia inq̄ātuȝ ad h̄
ordinant. Itē amicicia inter virū et mulie
rem extra matrimoniū dum vnus vult al
teri cōplacere i actibꝫ p̄scriptis mortalibꝫ
et sibi i hmōi dedit suꝑ se potestatē. vel ha
bet animū paratū hoc exercendi dū alter
vellet. Hoc ꝑposito stante talis ꝑsona non
est in statu salutis. Q aūt hoc sit verum ꝙ
vicȝ sunt mortalia ptȝ ꝑ tertiā regulā ex di
cto saluatoris Mat. v. Qui viderit mulie
rē ad ꝯcupiscēdū eā iam mechat⁹ ē i corde
suo. Ex q̄ ptȝ ꝙ saluator vult h̄ p̄cepto nō
mechaberis. ꝯtineri oia q̄ dicta sūt. Si eni
videre ad ꝯcupiscendū est mechia ex ver
bo xp̄i. multo magis ip̄m fornicari vl' velle
fornicari ⁊ tangere et osculari et sil'ia. Et si
fornicatio simplex ⁊ ad eam ordinata sunt
mortalia. q̄to magis alie species luxurie.
puta stuprū cū corrūpit filia sub p̄tāte pa
tris. q2 est ꝯ scdaȝ regulā. vicȝ ꝯ dilectiōeȝ
ꝓximi scȝ patris ⁊ adulteriū. sil'r cū q̄s acce
dit ad ꝯiugē alteri⁹. et sil'r sacrilegiū tanto
magis cū ꝑsona in sacris vel religiosa. q2 h̄
est p̄ncipaliter ꝯ dilectionem dei cui tales
ꝑsone sunt voto astricte. Itē incestus cum
ꝯsanguineis cognatione carnali vl' sp̄uali
q2 hoc est mortale ꝑ tertiā regulam. Item

nimius abusus proprie vxoris potest esse
mortale pctm̄ penes primā regulā dum fi
nis in tali voluptate ↄstituit.lz sit mortale
minus q̄ꝫ quedā ex p̄cedentib.sed sup oīa
deteri⁹ est ⁊ mortalissimū ⁊ ↄ̄ legez nature
ꝑ tertiā regulā pctm̄ ↄ̄ naturā vel cuz sexu
indebito .vel cū alia specie. Preter hec sūt
motus aliq̄ interiores ⁊ etiā exteriores ad
pctm̄ luxurie ptinētes ſz impfecti q̄ sūt ve-
nialia pctā.horum tn̄ limitatio non est fa-
ciliter in scriptis ponibilis ⁊c. J Jra
qn̄qꝫ ꝑcedit vsqꝫ ad odiū ꝑximi.⁊ ꝙ aliq̄s
vellet notabiliter ꝑximo dāna fieri ꝑ se vl'
ꝑ alios in reb corpe vel honore. tūc semꝑ
est pctm̄ mortale ꝑ scdām regulam ⁊ etiaz
ꝑ tertiā.Qn̄ est ꝑuocatio subita a q̄ q̄s in-
deliberate cogitat vel optat alicui maluz
sed tn̄ nollet deliberate sibi maluz.vel si sit
aliq̄ displicētia in pte sensitiua vel mala af
fectio quā nō pōt faciliter deponere vel di
mittere.nec tn̄ ↄsentit ꝑ liberā voluntatez
tūc est veniale.est tn̄ in hoc cauendū scan-
dalū.Ex illo ptz ꝙ ꝑcutere hoīem ex ira et
ex intentione deliberate sibi mala optare.
vel ī sui ↄfusionē aliq̄d notabile dicere.vl'
turpit cogitare vituꝑare infamare vel dā-
nificare h̄ sꝑ est mortale ꝑ scdaz regulā.se-
cus si fiat verbo et modico motu vl' facto.
sic nec est furtū ꝙ aliq̄s alteri recipiat vnū
vel duo grana tritici ex aceruo.Qn̄ aūt ali
q̄s irascit ↄtra vitia vel cōtra maliciam ⁊
nō ↄtra ꝑsonā tūc nō ē peccatū.imo bene-
ficiū siue meritūz .Ex q̄ ptz ꝙ nobiles vel
alij diffidētes alios iuadētes etiā se leden
tes peccāt mortaliter:nisi habeāt autorita-
tē mouēdi iustū bellū. K Gula ē pctm̄
mortale per ꝓmā regulā cum voracitati et
ebrietati insistit vt finis ⁊ tota spes ⁊ dele
ctatio in h̄ ponat.Jtē gula ē pctm̄ morta-
le ꝑ tertiā regulā qn̄ ꝓpter talē crapulā ne-
cessaria ad salutē vt ieiunia eccl'ie.vl' missa
in dieb dn̄icis ⁊ festis p̄cipuis negligant
Jtē cū ex crapula natura sciēter aggrauat
sic ꝙ iudiciū rōnis subuertit et homo ne-
scit q̄d agat.⁊ tūc est mortale ꝑ secundā re
gulā.q: dilectio suipꝑius cadit sub p̄cepto
de dilectione ꝑximi.⁊ ita grauare seipm̄ ⁊
reddere q̄si bestiā est ↄtra dilectionē chari
tatiuā.nisi ignorātia fortitudis vini excu-
saret.Et sic sil'iter cū q̄s studiose alium sic
inebriaret.vl' cibo aut potu notabilit aliū
scādalisaret.Jtez posset esse mortale ꝑ q̄r-
tā regulā qn̄ ↄscientia ꝓbabiliter alicui di
ctaret ꝙ comedere vl' bibere vltra talē mē
surā eēt destructio nature.vel soluere ieiu-
nium tali die et comedere tales cibos eēt
cōtra p̄ceptū eccl'ie vel in scādalum ꝑximi
notabile. Quādo aūt citra hec q̄ dicta sūt
fit excessus in gula tūc nō est nisi pctm̄ ve-
niale.puta comedēdo ex delectatiōe vltra
necessitatē nature vl' nimis p̄ciosos cibos
et sic de alijs Et gula est pctm̄ eo grauius
si sequant blasphemie ⁊ alia facta ⁊ dicta.
L Jnuidia ē tristicia de bono ꝑximi qn̄
ꝑcedit de bono ꝑsonali tūc est pctm̄ mor-
tale ꝑ secūdā regulā si sit ex cōplacētia ⁊ cū
deliberatiōe ⁊ sit ī rōne.sil'r si ex eadē cau-
sa ⁊ mō gauderē de malo ꝑximi. Si autez
ↄtristor de bonis ei⁹ inquātū mihi illud ē
nociuū.vel gaudeo de malo inquantū est
mihi ꝓficuū.scz ꝙ nō p̄t mihi iniuste noce
re vt aīī. al's eni nō gauderē d' tali malo ꝑ
ximi. tūc nō optet ꝙ sit pctm̄ mortale. Ex
illo seq̄t ꝙ detrahēs alicui aut denigrans
famā suā vel ↄfingendo falsa.vel publicā
do occulta.vel dicēdo dubia pro certis ex
vindicta vel odio vel al's peccat mortali-
ter.nisi in certis casib aliq̄d p̄cauēdo ma-
lum grāde vt publicare malū alteri⁹ dum
al's nollet desistere de tanto malo . Et sil'r
inducēs aliū ad talem detractiōez.hec oīa
ↄtrariāt dilectiōi ꝑximi ex p̄cepto leg' na
ture.Qd' tibi nō vis fieri alteri ne feceris ⁊c
M Accidia est tristicia ⁊ tediū vel fasti
dium de deo et de bono diuino ac rebus
spūalib.vel tarditas ⁊ pigricia ad audien
dum de deo ⁊ ad faciendū ea q̄ ad deū spe
ctant.Et si illa tristicia esset de dei iusticia
potētia ⁊ sapiētia ꝙ deus sic oīa videt ⁊ iu
dicat sic esset graue mortale et ↄtra scdām
regulaz.q: ↄ̄tra dilectionē dei. Similiter
si tāta esset tarditas ad bona oꝑa vt homo
negligeret ea q̄ ex p̄cepto tenet.vl' ex tedio
spiritualiū totaliter desisteret a benefacien
do et q̄si desperaret se quicq̄ꝫ boni facere:
talis esset mortalis accidia et esset ↄtra ter
tiam regulā Si aūt est citra hoc tunc esset
venialis. Sil'iter distractio cogitationuz
⁊ exterioꝝ occupationū infra diuinū offi-
cium.est etiam accidia que posset esse tāta
scz cū totali studiosa applicatiōe ad imper
tinentia ꝙ esset mortalis ei qui tenetur ad

horas. Aliqñ aũt et pluries ē solũ veniale Ex omnibus iã dictis patet saltem generaliter quãdo homo cõmittẽdo vel omittendo peccet mortaliter que singl'a ꝛ si homo nescit memorie cõmendare saltem considerer ea in quibus se sentit deliquisse, ꝛ tunc cuz illius habet memoriã doleat qꝛ sic deum offendit, ꝛ diuinũ auxilium sibi adesse deposcat vt talia peccata possit ꝯsiderare et in ꝯfessione detegere, qꝛ tunc dato ꝙ nõ sit sufficiẽs contritio ꝓ peccatis in eo ꝫ solum attritio siue dolor, quia deuz offendit tam piũ ꝛ bonum, tñ absolutio sacramẽtalis illa delet singula et sacerdos vi clauium q̄s domin⁹ Petro ꝛ apostolis tradidit ipm absoluit. In hac autoritate a christo percepta vicꝫ remittẽdi pctã siue ligandi ꝛ soluẽdi specialiter dñs petrũ apl'm honorauit, qꝛ ipm caput omniũ aliorũ imo totius mundi ꝑfecit. Cuius etiã tãta sanctitas erat ꝙ in hierusalez infirmi in plateis positi curabant̃ ꝑ vmbrã corporis sui. Cuius etiam hodie solennisat festum ecclesia Et dicit̃ festuz cathedre petri. A Est autem triplex cathedra, scꝫ regalis sacerdotalis, et magistralis. Beatus ergo petrus sedit ĩ cathedra regali, qꝛ fuit ꝑnceps omnium regum. Sacerdotali, qꝛ fuit pastor omniũ clericoꝝ. Magistrali, quia fuit doctor omniũ christianorũ. Celebrat̃ aũt hodie eius festum quia dum Petrus Antiochie ꝑdicaret Theophilus princeps ciuitatꝭ illius eũ incarcerauit, ad quẽ dũ paulus veniens et ꝓ petro rogans ꝙ posset curare infirmos et suscitare mortuos, emisit euz de carcere, ꝙ facto Petrus filiũ Theophili suscitauit a mortuis qui diu añ mortuus erat. Et tũc theophilus ꝛ vniuersus populus antiochie et alij plures crediderunt, ꝛ gloriosaz ecclesiã fabricauerunt, in cuius medio excelsaz cathedrã collocauerunt ꝛ Petrũ vt ab omnibꝫ audiri et videri posset exaltauerũt, in qua septẽ annis sedit. Sed postmodũ veniens romã, in romana cathedra sedit, xv. annis. De primo tñ honore ecclesia celebrat, qꝛ tunc primo prelati esse ceperunt loco potestate et noīe sublimati. Tũc ergo impletuz est illud qđ dicit̃ in ps. Exaltent euz in ecclesia plebis ꝛ in cathedra senioꝝ laudent eum. Ecce si beatus petrus tanto honore xp̄o disponẽte est sublimatus hic in terris et tãta deus fecit ad eius merita infirmis quid putatis nunc facere possit in celis. Inuocemus ergo beatũ Petrũ vt ipse sua prece nos dirigat quatinus remissionẽ peccatorũ accipere ꝛ veniam promereri possimus in vitaz eternam. Amen.

In cathedra sancti Petri Sermo. XXXIII

In cathedra seniorũ laudẽt eũ. ps. cvj. In his ꝟbis circa p̃ntez solẽnitatẽ duo notant̃. Primo beati petri dignitatꝭ sublimatio, qꝛ in cathedra seniorum. Secundo ad laudem sublimati inuitatio, ibi, laudent eum. O Ad euidentiaz primi nota ꝙ sicut triplex est cathedra, ita beat⁹ petrus ĩ triplici cathedra fuit sublimat⁹. Est enim cathedra regalis, sacerdotalis, ꝛ magistralis. Prima cathedra est regalis, de q̄ ij. Reg. xxiij. Dauid sedẽs in cathedra ꝛc. In hac cathedra beatus petrus est exaltatus, qꝛ ipm domin⁹ principem sup omnes apl'os ꝛ omnia regna mundi cõstituit, ƒm ꝙ ecclesia canit de ipo. Tu es pastor ouiũ princeps aploꝝ, tibi tradidit deus oīa regna mũdi. Vñ Anacletus papa in. c. In nouo. xxj. di. Apostoli cum Petro pari cõsortio honorẽ ꝛ potestatẽ acceperunt ipm ꝙ ꝑncipẽ eorũ esse voluerunt. Q aũt xp̄s ipm summũ inter omnes apl'os fecerit patet ex hoc quãdo ceteris dixit. Laxate rhetia vestra in capturã, soli petro dixit. Duc in altum. Luc. v. Etiã sibi soli dixit vt pasceret oues suas Joh. vlt. Etiã sibi soli dictum est. Tu es petrus et sup hanc petraz edificabo ecclesiã meã. Mat. xvj. Secunda cathedra dicit̃ sacerdotalis siue pontificalis, de qua. j. Reg. j. Hely sacerdote sedente sup sellã. Ad hanc primo exaltat⁹ est beatus petrus per christum post eius resurrectionem cum dixit Joh. vlt. Simon iohãnis diligis ꝛc. Vñ Anacletus papa in dicto. c. in nouo. dicit. In nouo testamẽto post christum dñm a petro sacerdotalis cepit ordo, qꝛ ipsi primo pontificat⁹ in ecclesia xp̄i datus est. Vbi dicit glo. ꝙ Petrus post passionẽ christi fuit creat⁹ papa et ecclesie pastor. Fuit autẽ ad hanc cathedram sublimat⁹ nõ carnaliter, nõ violẽter

nō simonialiter. Carnaliter nō, qz non per carnem z sanguinē sicut multi, qualis fuit Abimelech. Judic. ix. Considerate dicebat q os vestrū sū z caro vestra. Sz beatus Petrus nō fuit nepos vel frater pmotoris. Vñ Mat. iiij. Ambulans iesus iuxta mare galilee vidit petrū zc. Nō violēter fuit sublimat⁹, qz nō p imperialē aut regalem potestatē sicut multi, vt Alchimus j. Machab. vij. Rex demetri⁹ Alchimuz ↄstituit zc. Sz beatus petrus non sic per violentiā sed per gratiā vocat⁹ fuit assumptus, fm illud Hebre. ix. Nemo q̄sq sibi assumat honorē zc. Unde Mat. iiij. dicit Et vocauit eos. Item non fuit promotus symoniace sicut Menelaus. ij. Machab. iiij. Sicut fit ī multis qui plus dat citius obtinet dignitatem. Sed beatus petr⁹ nō cum muneribus venit, sed relictis omnib⁹ secutus est eum. Et nota q sicut ipe non ē symoniace sublimatus sic nec alios symoniace pmouit. Unde symoni mago dixit Act. viij. Pecunia tua tecum sit in perditionem. Sed moderni multi recipiunt pecuniam in suam et offerentiū perditionez.

P Tertia cathedra dicitur magistralis De qua dicit Mat. xxiij. Sup cathedraz moysi sederūt zc. In hac sedit beatus Petrus, qz fuit magister oīm christianoruz et maxime illorū de antiochia, vbi primo propter doctrinā beati petri quā a christo accepit christiani sunt vocati. Jdo p eos ad hanc cathedrā fuit exaltatus. Ex ea causa celebratur hoc festum, vide de hoc legendam. Docuit autē in hac cathedra theologiam z nō philosophiā, charitatē z nō vanitatē, vtilitatē et nō scurrilitatem. Primo docuit theologiā, id ē sermonem dei. j. Petri. iiij. Si quis loquitur q̄si sermōes dei. Secundo docuit charitatem. j. Petri. iiij. Añ omnia in vobis charitatē mutuaz habentes. Tertio docuit vtilitatē, qz quattuor virtutes cardinales quib⁹ nihil vtilius est hominibus ī hac vita, vt dicitur Sap. viij. De prudentia dicit. j. Petri. iiij. Estote prudētes. De temperātia. j. Pe. v. Sobrij estote zc. De fortitudine. j. Pe. ij. Resistite fortes in fide. De iusticia q̄ reddit vnicuiq quod suū est dicit. j. Pe. ij. Fraternitatē diligite, deū timete, regem honorate. Tangit q debem⁹ primo dilectionē deo timorem, superiori honorem. Quantū ad secundū ad laudem sublimati sequit hortamentū cum subditur, laudent eū. Nam in prima cathedra debemus eum laudare pter principatus eminentiā. In secunda pter sacerdotij siue pontificij dignitatem In tertia pter sapientie eminentiaz, dilatā vt placet zc.

De sancto Mathia apostolo
Sermo. XXXV.

t Tu domie qui nosti corda oīm ostēde quē elegeris ex his duobus vnum zc. Act. j. et ī hodierna epl'a. Hodie celebramus festū sācti Mathie apl'i in locū Jude pditoris electi, q̄ vn⁹ erat ex. lxxij. discipulis in lege doctissim⁹. Et qz fm Bedaz festiuitates sanctoꝝ aploꝝ quibus de⁹ cōmisit ecclesiā suā illuminare p pdicationes eorū pre ceteris sanctorū festiuitatib⁹ sunt venerande. Et cum ecclesia specialiter cuiuslibet apostoli festum celebrat: merito festum sancti apl'i Mathie nō debuit omitti, sed tāto deuotius celebrari quāto mirabilius ipe ad apostolicā dignitatem ē electus p oīm nostrum salute, ipe enī in generali concilio per fideles inter ascensionē et penthecostes in hierusalez cōgregato primus est elect⁹ quādo p eius electione apostoli et ceteri fideles in cenaculo christi cū magna deuotione orauerūt dicentes. Tu dñe qui nosti corda omniū zc. q̄si di. Dñe quia nos ignoram⁹ corda omniū quis in locum Jude sit idoneus ad apostolatum sed tu omniū corda nosti ostende nobis p aliquod signum quē inter hos duos in loco Jude vis eligi. Et tunc dederūt sortes, id est expectabant a deo z cecidit sors sup mathiam zc. In themate nostro similiter in tota epl'a agit ecclesia de duob⁹. Primo de Juda qui de honore suo est detrusus z hoc pter maliciā suaz. Secūdo de sancto Mathia q̄ ad honorē apostolatus est sublimatus, z hoc pter sanctitatē suam. A

Ad euidentiā primi q̄ro an Judas fuerat a xp̄o in apl'm electus. Nā Luc. vj. dicitur. Uocauit scz xp̄s discipulos suos et elegit. xij. ex ipis, quos z aplos noiauit, et

inter hos numerat iudas. Joh. vero .xiij. xps dixit. Beati eritis si feceritis ea nõ de omnib9 vobis dico ego scio quos elegerim. vbi videt dicere q nõ elegerit iudã. Ad h dico q duplex est electio diuina. Una fm p̄sentem iusticiã alicuius plationis vel p̄rogatiõis officiũ in p̄nti. que requirit p̄cedentia merita. Hac electione Judas fuit electus a dño. sicut ait Joh. vj. None ego xij. vos elegi et vnus ex vobis diabol9 est. Nam q Judas p merita p̄cedentia fuerit electus ostẽdit Nico. de lyra sup hũc locũ dicẽs. q distributio bonoꝝ respicit iusticiam cõmutatiuã. vt dr. v. ethic. vt scz alicui tanto plus det d honore quãto melior est in virtute. Et ideo est verisimile q Judas nõ fuerit vocatus ad honorẽ apostolat9 nisi tunc fuerit bon9 et iustus vel saltẽ a xpo iustificatus vt tali honore redderet dign9 Sicut etiã iustificauit Mattheũ qñ eum vocauit ad apostolatũ. Vñ xps ad patrẽ. Quos dedisti mihi custodiui. et nemo perijt ex eis nisi filius pditiõis. qd vtiqz dicebat de pditione Jude. ppter peccatũ mortale. nec perire potuit nisi prius i vita gratie fuerit. Vñ fm Chrys. vocatus fuit ad dignitatẽ apostolat9 et p tũc bonus fuit. qr vocatio ad talẽ dignitatẽ p̄ntez respicit iusticiam. Sed qr talis electio xpi vim non infert his que ventura sunt sed in voluntate positũ ẽ saluari vel perire. Sicut etiaz patuit in Petro xpm negãte. Jdeo Judas cũ p̄positũ bonũ desijt alteri dño se subdidit et in malo pseuerãs dũ xpm tradidit desperãdo fundit9 perijt. B Sed diceres. cur xps Judam elegit in apostolũ et pcuratorem quẽ agnouit peccaturũ et eũ pditurum. Ad hoc assignãt doctores plures rõnes. Prima ẽ Bede dicent9 q Judã ad hoc dñs elegit vt p pditionis eius officiũ salutem operaretur humani generis. Naz fm Aug. electus ẽ iste de q nolẽte et nesciẽte aliqd magni fieret. Sic eni iniqui male vtunt bonis operib9 dei sic econtrario deus bene vtitur malis operib9 hoim. Secũda ratio ẽ Bonauenture in sermone huius diei. q Judã xps elegit in hoc ostendere voluit q qñtũ in se est omnib9 gratiã dare paratus ẽ. ppter qd nemo perit nisi qui suã salutẽ negligit et se ad gratiã nõ disponit vel gratia dei nõ bene vtitur si accepit quare se nullus excusare põt cum fuerit iudicatus. quia si gratiã a deo nõ accepit. vel si accipit et eam perdit nõ ẽ culpa non dantis vel grãm nõ influentis. sed culpa ẽ non se p̄parantis vel nolẽtis vel qd nõ in se est faciẽtis. vel a gratia iam accepta deficiẽtis et nõ pseuerantis. Si eni dñs ppriũ proditorem q eũ tam vili p̄cio tradidit in mortem ad eum venientẽ benigne suscepit peccata omnia illi cõdonauit et suũ apostolũ et pcuratorẽ omniũ eum fecit. qd faceret alijs tam sceleratis si ad eũ se cõuerterẽt. si d peccatis dolerẽt. si deuote eius misericordiaz implorarẽt. Igit si damnamur si gratiam nõ accipimus si in accepta gratia non pseueramus non imputandũ est deo. Tertia ratio est Aug. et sancti Tho. super Johẽz Jdeo christus hoc fecit vt nobis exẽplum patiẽtie daret ita q malos inter nos patiẽter sustinere debemus. dũ ipe Judã tolerauit et illi tanta beneficẽtie signa ostẽdit. In hoc eni mundo mali sunt pmixti inter bonos. In celo eni oẽs sunt boni. in inferno omnes mali. h boni et mali simul. Hiero. Reprehensibiles sunt q cõgregatiõez malam iudicãt qñ vnũ de eadez malũ cognoscant. nam a principio mũdi semper boni cũ malis sũt reperti. Exempla põnit Augus. d domo Ade vbi Cayn et Abel. Noe Cham malũ cum bonis Sem et Japhet et Abraam Jsmael et Jsaac. Jsaac Jacob et Esau et c. Quarta ratio vt vanum iudicium resecaret hominũ qui aliquando cum aliquis canonice electus fuerit postea si se male habet in eligentiũ culpã malam vitã electi retorquent. Cũ tñ liber sit quisqz vbi canonica fit electio. Judas eni a sapientissimo electus cecidit non xpi eligentis malicia sed electi. Sic saul sapiẽter elect9 postmodũ supbiuit. j. Re. xxiij. et seqũe. duob9 ca. Secũda electio diuina est fm eternam p̄destinationẽ. vicz ad gloriã in futuro q ẽ gratuita. Vnde apls ad Titũ. iij. Non ex opib9 iusticie q fecim9 nos sed fm iusticiaz suã saluos nos fecit p lauacꝝ regenerationis et renouatiõis spũssancti. Hac electione scda Judas non ẽ a xpo elect9. Sed beatus Mathias primo ad discipulatuz et deinde salubriter ad officiuz apostolatus

eligi meruit. C Sed diceres, q̃re apostoli ꝑ electionē beati Mathie numerum duodenariū voluerunt supplere. Ad h̄ dicendū ꝙ apl'i xp̄i debebāt eē duodecim et non plures neqꝫ pauciores ꝓpter tria. Primo ꝓpter electionē, naꝫ xp̄s elegit. xij. ergo cadente Juda numerus ille vacuus remanebat, et sicut in natura nō datur vacuum ita nec in ecclesiastica hierarchia siue in ecclesia militāte aut triumphāte. Propterea cadente lucifero et ceteris angelis eum sequentib⁹ successit loco eoꝝ̄ species humana, hoc est oēs filij catholice matris, vt dicit Aug⁹ in Enchyridion. Et habet̄ in secundo sententiarū dist. x. ibi vide. Sic a simili in locum a christo p̄ordinatū a q̊ Judas ceciderat aliq̄s ali⁹ erat reponendus. Secūdo apl'i debuerūt esse duodecim ꝓpter p̄dicationē. Nam ipi p̄dicaturi erant fideꝫ trinitatis in q̃ttuor partib⁹ mūdi, scꝫ oriente, occidente, meridie, ⁊ septentrione. Multiplicatis aūt trib⁹ in quattuor cōstituunt duodecim. Tertio apostoli debuerunt esse duodecim ꝓpter figurationē. Nā numerus iste in veteri testamēto fuit multipliciter figurat⁹. Prima figura fuit in. xij ducib⁹ de quibus dixit deus Abrae Geñ. xvij. Sup Ismael exaudiui. Ecce benedicam ei ⁊ augebo ⁊ multiplicabo eū valde. duodecim duces generabit et faciā illū in gentē magnā. Isti duces figurant apostolos qui duxerūt nos ad deum. Etiam fuerunt secundo figurati in. xij. patriarchis filijs Jacob, quia sicut ex eis descendit populus fidelis veteris testamēti, sic ex duodecim apl'is descendit populus fidelis noui testamēti. Etiā fuerūt figurati ꝑ duodecim exploratores terre sancte. Nume. xiij. Similiter ꝑ. xij. lapides preciosos ī veste summi sacerdotꝭ. Exodi. xviij. Similiter in. xij. fontib⁹ aquarū. Exo. xv. Sil'r ꝑ. xij. principes tribuū. Nume. vij. Et ꝑ multas alias figuras de numero. xij. mentionē facientes. D Nūc scd̄o loco dicendum est de sāctitate beati Mathie. Ad cui⁹ euidentiā nota ꝙ beat⁹ Mathias inter alios apl'os merito est honorand⁹ ꝓpter q̃ttuor causas, vicꝫ ꝓpter vite sanctitatē, ꝓpter diuinam electionē, ꝓp̄ miraculoꝝ operationē, ⁊ ꝓpter felicē cōsummationē. Primo ꝓpter vite sanctitatē, q² sanctitas beati Mathie habuit testimonium a q̃ttuor. Primo a patre celesti. Mathias eni ꝑuus interpretat̄. ad patrē aūt ꝑtinet ꝑuulos erudire. Mat. xj. Cōfiteor tibi dn̄e pater celi ⁊ terre, quia abscōdisti hec a sapientib⁹ ⁊ prudentib⁹ et reuelasti ea paruulis. Etiā ad ipm spectat ꝑuulos cōfouere. Mat. xviij. Non est eni volūtas patris vestri vt pereat vn⁹ ex his pusillis q̄ in me credūt, q² deus sup̄bis resistit: humilib⁹ aūt dat grām. Jac. iiij. Secundo a filio, q² cuꝫ apl'i p̄cederent ad electionē. xij. apl'i in locuꝫ Jude ⁊ statuissent duos p̄ ceteris, xp̄s p̄elegit Mathiam, qđ fuit testimoniū sue magne sāctitatis, ꝓpterea dr̄. ij. Coꝝ. x. Nō q̄ seip̄m cōmēdat ille ꝓbatus ē, sed quē deus cōmendat. Cōmēdatio eni ab hoīe sepe habet adulationem in se, cōmēdatio aūt a seip̄o habet ī se vanitatē. Sed cōmendatio dei habet veritatē. q² nō pōt fallere neqꝫ falli. Tertio habuit testimoniū a spū̄sctō q̄ ipm in die penthecostes in gr̄a confirmauit et donis suis repleuit, ex q̊ eius sāctitas ostēdit̄. q² in maliuolā aīam nō ītroibit spū̄s sapiētie. neqꝫ habitabit in corꝑe subdito pctis. Sap̄. j. Quarto habuit testimoniū sue sanctitatis a toto cetu apl'ico q̄n ipi statuerūt eū cum Joseph iusto in medio. Credendū est eni ꝙ si duos meliores ex oīb⁹ discipulis xp̄i post apl'os inuenissent ipos vtiqꝫ statuissent, ex hoc iteꝝ habet̄ magna vite sue sanctitas. Scd̄o beat⁹ Mathias specialiter ē honorādus ꝓpter diuinā dilectionē. De⁹ eni videt̄ eū specialius dilexisse. Cui⁹ dilectionis sūt plura signa. Primū ꝙ fecit euꝫ ꝯtribulē suū apl'm. Fuit eni de tribu iuda sicut et xp̄s. Solēt aūt hoīes q̄ sunt de eadem ꝓgenie mag̃ seinuicē diligere. Eph̄. v. Nemo vnq̄ꝫ carnē suaꝫ odio habuit sed nutrit et fouet eā. Scd̄ꝫ signum q² erat cōpatriota xp̄i. Fuit eni bethleemita sicut et xp̄s. Solēt aūt homīes eiusdē patrie specialē ad inuicē hr̄e dilectionē. Vn̄ Andreas Petrus ⁊ Philippus q̄ fuerūt de eadē ciuitate scꝫ bethsayda, specialē habebāt ad inuicē dilectionē. ⁊ ideo an̄ ceteros apl'os isti tres ad xp̄m sunt ꝯuersi. Amor eni Andree attraxit Petꝝ. ⁊ amor andree attraxit Philippū. Tertiū signū amoris, q² xp̄s fecit eū discipulū suū vnū ex. lxxij. ⁊ sic sua secreta sibi cuꝫ alijs reuelauit. Nam turbis

loquebaẗ in parabolis quas exposuit di-
scipulis. ẜm illud Joh. xv. Omnia q̄cunq̄
audiui a patre meo nota feci vob. Quar-
tum signū. q2 fecit eū vicariū suū in terris
qn̄ vicz a discipulatu ipm i aplm elegit. ij.
Cor. v. Pro xp̄o ergo legatiōe fungimur.
Quintū signū. q2 fecit eū cōmilitonē suū.
q2 ẜm quosdā crucifixus fuit. et sic cuz xp̄o
in eodē equo eq̄tauit. ẜm illud Hester. vj.
Homo quē rex honorare cupit debet im-
poni sup equū qui de sella regis est. E
Tertio beat9 Mathias singulariter ho-
norandus est ꝑpter miraculoꝝ opationez.
Vn̄ eius miracula ostensa sunt in triplici
machina. scz in celo. in inferno. ⁊ in mūdo.
In celo. q2 cū esset i carcere xp̄s de celo ad
ipm descēdit ⁊ ipm dulciter ꝯfortauit. Ju-
xta illd̓ Joh. xiiij. Ad eū veniem9 ⁊ māsio-
nem apud euz faciemus. In inferno, quia
cū q̄dam obstinati ꝑsisterent dixit eis. De-
nuncio vob q̄ viui in infernū descendetis
Mox aūt terra se aperuit ⁊ ipos viuos de-
glutiuit. sicut Dathan ⁊ Abiron cum suis
cōplicib9 Nume. xvj. In mūdo etiā opat9
ē mirabilia vbi ostēdit se habere potestatē
sup corpa hoim. q2 infirmos curauit vicz
leprosos mundando. cecis visum. claudis
gressum. et surdis auditū restituendo. Ha-
buit etiā potestatē sup aīas qn̄ eas cōuer-
tit ⁊ a pctō mūdauit. Habuit etiā potesta-
tem sup mortē. q2 multos mortuos suscita-
uit. Itē habuit posse sup demōes. q2 mul-
tos obsessos fugauit. scd̓z illud saluatoris
Marc. vl. In noīe meo demonia eijcient
Similiter habuit potestatē sup venenum
q2 ipm nō lesit. Nā cū sibi potionē toxica-
tam dedissent: q̄ oēs bibētes excecauit. ipe
in noīe dn̄i eaz bibit et nullā lesionē sensit
ẜm illud Marc. vlt. Et si mortiferū q̄d bi-
berint nō eos nocebit. F Quarto be.
Mathias specialiter est commendandus
ꝑpter felicem cōsummationē quaz habuit.
Sed de eius cōsummatione ⁊ morte sunt
diuerse sententie doct. Naz aliqui volunt
q̄ i pace quieuit. qd̓ videtur repugnare di-
cto saluatoris qui de nullo alio aplo legiẗ
dixisse. Sic euz volo manere ⁊c. p̄terq̄ de
sancto Johanne euāgelista qui vitam sine
martyrio finiuit. ideo crediẗ beat9 Mathi-
as vitaz p martyriū finiuisse. In quadā er-
go legēda inueniẗ q̄ crucifixus fuerit. In
alia q̄ a duob9 testibus cum duobus lapi-
dibus ꝑcussus fuit. et postmodū cū securi
excerebratus. In alia legēda legiẗ q̄ fune
in collū misso fuit ligat9 ⁊ p plateas tract9
Isto ergo p̄supposito q̄ p martyrij palmā
trāsiuit ad xp̄m. dici pōt q̄ hec oīa sibi illa-
ta fuerūt. Primo fuit duob9 lapidib9 ꝑcus-
sus deinde fune ad collū ligato p plateas
tract9. postmodū crucifixus ⁊ ibidez cū se-
curi ꝑcussus ⁊ excerebrat9. ⁊ sic spiritū deo
reddidit. Ecce felix ꝯsūmatio beati Ma-
thie q̄ multa tormentoruz genera ꝑtulit p
xp̄o vt multiplici coronareẗ gloria. q̄re me-
rito a nobis ē inuocandus. neq̄ ideo ē de-
spiciēdus q̄ nō ē a xp̄o sicut ceteri apli vo-
catus ad apostolatū dū adhuc viueret in
terris. q2 electus est a xp̄o qd̓ plus est cum
iā glorificat9 regnat in celis. G Ideo
legiẗ exemplū q̄ q̄dam miles cū sibi elige-
re vellet aplm sicut fieri solet p circulos ⁊
bis arriperet cartulam ꝯtinentē nomē glo-
riosissimi apli Mathie indignat9 ait. Si
nullū aploꝝ magnorū sorte merui: nec illū
q̄ locū Jude tenet p patrono habere volo
Accidit vt miles ille terrā sanctā causa sa-
lutis visitaret et iam in mari cuz socijs ali-
quātulū ꝑfectus esset: nauis subito ex flu-
ctib9 aqua impleba[t]ẗ vt oēs q̄ in ea erāt de-
sperarēt. Cū igiẗ sors reū militē ꝓderet eie-
ctus de naui marinis fluctib9 sup nudā ta-
bulam exponiẗ. q̄ cum ꝓximus esset morti
vidit quendam splendida veste indutuz. q̄
iterrogauit eum. cur marinis fluctibus es
immersus. Cui ille. ꝑpter culpā meā factuz
est. Ait ille. Velles ne illi obsequiū et ho-
norem impendere q̄ te d̓ illis ꝑiculis libe-
raret. Rn̄dit miles. q̄diu viuerē sibi fideli-
ter tanq̄ domino seruirem. Tunc ait. Ego
sum apostolus Mathias quē pro patro-
no habere cōtempsisti. nunc aūt bonū tibi
pro malo reddam. et extendit manū suam
⁊ ipm de periculo mortis liberauit. ⁊ subi-
to illum in ciuitatez transportauit precipi-
ens vt ibi socios expectaret. qui post mul-
tos dies huc venientes ipm cognouerunt
et deum et beatū Mathiam laudauerunt
Ille autē sanctuz Mathiam in magna re-
uerentia habuit pre oīb9 sanctis ⁊ ei omni-
bus diebus vite sue seruiebat

De sancto Mathia apostolo.
Sermo. XXXVI. de epistola.

Sors cecidit su
per Mathiam ꝛ annumeratus
est cuꝫ vndecim apostolis. Act.
j. Dicunt naturales ꝙ lux de se ꝓijcit splē
dorem. ꝛ splendoꝛ manifestat latentia ꝛ oc
culta. vt patet de sole ad experientiam.
A Spiritualiter per lucem intelligitur
chꝛistus qui dicit Joh. viij. Ego sum lux
mūdi. ꝛ Joh. j. Erat lux vera que illumīat
omnē ꝛc. Et notanter chꝛistus dicitur lux.
quia dicit Ambro. ī exameron. Lux ē pul
chꝛitudo omnis visibilis creature ꝛ omnī
bus creaturis dat pulchꝛitudineꝫ. Sic xp̄s
ē pulchꝛitudo oīm creaturarū. q2 oēs crea
ture ab ip̄o habēt suaꝫ pulchꝛitudinē. teste
Bern̄. in soliloquio q̄ ait. Ab ip̄o est quic
quid habet pulchꝛitudinis oīs creatura ꝛ
decoꝛis. Ab hac iocūda luce iesu xp̄o ꝓces
sit splēdoꝛ diuinus q̄ manifestauit suos fa
mulos q̄s elegit. vt legit̄ d̄ btō Greg. quē
volentē latitare ne eligeret̄ in papā reuela
tus est per lucidā columnā e celo missam.
Et sic beatus Mathias vt dicit Diony. ī
lib. celestis hierachie. Splendoꝛ diuinus
affuit qui ostendebat ip̄m assumendum in
apostolum. et hic vocatur soꝛs. de quo the
ma. Soꝛs cecidit sup̄ Mathiam ꝛc. J
In verbis p̄missis beatus Mathias a
duobus commēdatur. Pꝛimo a celica ele
ctione. ibi. soꝛs cecidit ꝛc. Secūdo ab apo
stolica annumeratione ibi. Et annumera
tus ꝛc. Quantū ad pꝛimum nota ꝙ electio
sancti Mathie reddit̄ cōmēdabilis ex tri
bus. Pꝛimo ex p̄te electi. Secūdo ex par
te eligentium. Tertio ex p̄te modi eligēdi
Pꝛimuꝫ patet. quia elect⁹ habuit in se has
ꝯditiones quas debet pꝛelatus eligēdus
habere. Et tangunt̄ in epistola q̄nq3. Pꝛi
mo debet esse maturus et virilis constan
tie. que notat̄ cū dicitur. Ex his viris. Per
hoc excluduntur pueri. et effeminati q̄ nō
sunt apti ad regimen alioꝛum. lꝫ quādoq3
peccatis nostris exigentib9 tales ꝓ rectoꝛi
bus deputent̄. Esa. iij. Dabo pueros prin
cipes eoꝛum et effeminati dominabuntur
eis. qd̄ tamen est valde periculosum. quia
Ve terre cuius pꝛinceps puer est. Eccl. x.
Ratio. quia in pueris est leuitas et incon
stantia. pꝛelatus autem eligitur ad subdi
toꝛum informationem. ideo debet habere
moꝛum grauitatē. Eligitur etiaꝫ ad malo
rum repꝛessionem. ideo debet habere con
stantiā et firmitatē. ad Titum. ij. In omni
bus pꝛebe teip̄m exemplū bonoꝛum ope
rum in doctrina et integritate ꝛ grauitate
Hanc maturitatē ꝛ strēnuitatē habuit bea
tus Mathias. que apparuit pꝛimo in sue
fidei magnitudine. quia quandā potionē
toxicatā bibit et nihil mali exinde pertulit
qd̄ vtiq3 magne fidei fuit. Marc. vlt. Et si
moꝛtiferū quid biberint non eos nocebit.
Scd̄o ī miraculoꝝ p̄tāte. nā cū cētū ꝛ q̄n
quaginta hoīes ex q̄dā potiōe toxicati fu
issent omnes sanauit ꝛ ad fidem cōuertit.
Cum etiam q̄dam obstinati persisterent et
verbum dei irriderent ad eius dictum sta
tim terra eos absoꝛbuit et viui vt p̄dixerat
ad infernū descenderūt. Tertio in toꝛmen
toꝛū acerbitate Nā pꝛimo fune ad collum
misso p̄ ciuitatē fuit tract⁹ Deinde fuit cru
cifixus ꝛ in cruce lapidat⁹. et ad vltimū p̄
securim excerebrat⁹. Scd̄o p̄lat⁹ eligēdus
nō debet esse alien⁹ sed domestic⁹. Notat̄
ibi. Qui nobiscū cōgregati sunt. Caput p̄
pꝛiū meli⁹ scit naturā sui coꝛpis q̄3 alienū.
Amoꝛ enī p̄lati de collegio electi ad eccle
siam est naturalis. alieni vero accidētalis.
Naturalia immutabilia sunt. accidentalia
vero d̄ facili mutari p̄nt. Tertio nō debet
esse neophit⁹. ꝛ notat̄ cū dr̄. In oī tp̄e. In
p̄lato req̄rit̄ experiētia. humilitas vera. et
autoꝛitas reuerēda. Pꝛelat⁹ autē neophit⁹
ē inexptus. ideo nescit se ꝯfoꝛmare q̄litatib9
subditoꝝ. Eccl. xxxiiij. Vir in multis exper
tus cogitabit multa. q̄ non est exptus pau
ca recognoscit. Etiā p̄latus neophit⁹ pos
sit fieri supb9 ꝛ elatus: putās ꝙ ecclesia vel
religio nō posset regi sine eo. j. Timot. iij.
Nō suscipe neophitū ne in supbia elat⁹ in
iudiciū diaboli incidat. Etiaꝫ p̄latus neo
phitus posset a subditis cōtemni et despi
ci ꝛ sic sua autoꝛitas posset minui ꝛ vilifi
cari. Sicut accidit Loth cui dixerūt So
domite Gen̄. xix. Recede illuc. īgressus es
vt aduena nūq̄d vt nos iudices. Quarto
nō dꝫ esse insci⁹ sed doct⁹ ꝛ sapiēs. ꝛ notat̄
ī h̄ ꝙ dr̄. intrauit ꝛ exiuit inter nos dn̄s ie
sus icipiēs a baptismate Johis. Ex h̄ p̄tꝫ
ꝙ be. mathias fuit sapiēs. q2 doct⁹ a docto
re veritatis. ꝛ ab illo d̄ q̄ dicit apl's Coll.
ij. Omnes thesauri sapiētie ꝛ scie in eo sūt.

recondití. Quinto non debet esse male fa-
me sed bone et sancte vite. et tangitur cum
dicitur. Et statuerunt duos ꝛc. Quā excel
lenter habuit sanctus Mathias. K
Cuiꝰ sanctitas euidenter ostendiẗ in tribꝫ.
Primo ex nominis īterpretatiōe. qꝛ Ma-
thias ꝑuus siue hūilis interpretaẗ. humi-
litas aūt ē sedes sanctitatis. Scđo ex apo
stoloꝝ electiōe. qꝛ inter alios ille tāq̄ȝ meli
or ē electꝰ. Tertio ex diuina approbatiōe.
q̄ apparet ī hoc ꝙ deus ip̄m alteri ꝓelegit
Magni vtiq̄ȝ meriti et sc̄titatis fuit beatꝰ
Mathias. qꝛ tali ꝓferẗ q̄ tā multipliciẗ cō
mendaẗ. Nā suus collega cōmendaẗ a tri-
bus. Primo a gr̄e effluētia. ideo dictus est
Joseph q̄ interp̄taẗ accrescēs. vt ostendaẗ
ꝙ fuit accrescēs in gratia. Scđo a quieta
ꝯsciētia. ideo dictꝰ ē barsabas qđ interpre
tatur donū colūbe vel filiꝰ quietis. vt ostē
datur ꝙ fuit quietus in ꝯsciētia. Tertio a
vite excellētia. iđo cognominatꝰ ē antono
masice iustus. vt ostēdatur in eo vite ꝛ san
ctitatis excellētia. ꝑ diuinā tm̄ reuelationē
patuit ꝙ ī oībꝫ p̄dictꝭ excellebat mathias.
Et iđo ꝓpter p̄dictas ꝯditiones merito fu
it electus. maxime ꝓpter primaȝ ꝛ vltimas
duas ꝯditiōes qꝛ p̄dicta tria reddūt quēli
bet idoneū ꝓ ꝓlato eligēdo. vicȝ animi strē
nuitas. sciētie luminositas. ꝛ vite sāctitas.
Propter qđ scribiẗ Deut. j. Date ex vobis
viros. ecce animi strennuitas. sapientes et
graues. ecce sapiētie claritas. et quorū cō-
uersatio sit ꝓbata. ecce vite sc̄titas. q̄re me
rito electio sācti Mathie ex ꝑte sue ꝑsone
electe reddiẗ cōmēdabilis ꝓpter ꝯditiones
p̄dictas. L Scđo electio bt̄i mathie
reddiẗ cōmendabilis ex ꝑte eligentiuȝ. Et
h̄ ꝓpter q̄ttuor q̄ debēt habere eligētes q̄ tā
gunẗ ī ep̄la. Primo debēt habere vnitatē
ꝛ ꝯcordiā. Ita factū ē ī electiōe sācti Ma
thie. cui interfuerūt centū et viginti viri et
nullꝰ discordauit. sed cōmuni cōsensu Jo-
seph ꝛ Mathiā tāq̄ȝ viros approbatos co
ram dn̄o statuerūt. Sed heu nunc vix ele
ctores ꝓlatoꝝ sūt sine discordia. Scđo de-
bēt habere intētionē rectā. scȝ eligēdo ꝓla-
tū bonū ꝛ vtilē. nō amicos. non ꝓpinquos
nec q̄rendo vtilitatē ip̄oꝝ sed honorē dei.
ꝛ sic h̄ fecerunt. qꝛ intēdebāt illuȝ eligere q̄
eēt deo acceptior ꝛ ꝑp̄lo fructuosior. vt sic
impleret illud qđ scribiẗ Hiere. iij. Dabo

vobis pastores iuxta cor meū. ecce diuine
volūtatis acceptatio. ꝛ pascēt vos doctri-
na et sciētia. ecce cōmunis vtilitatꝭ fructifi
catio. qꝛ talis pascit sibi gregē cōmissū do
ctrina veritatis et exēplo sanctitatis. Ter-
tio debēt habere mentē deuotam vt immi
nēte tp̄e electiōis orōnibꝫ insistant. qꝛ ois
potestas a deo est. Ro. xiij. Sic ḡ fecerūt
sancti ap̄li. qꝛ diciẗ in ep̄la orātes dixerūt.
Tu dn̄e q̄ corda nosti omniū ostende quē
elegeris vnū ex istꝭ. Quarto debēt inchoa
re electionē ꝑ salutiferā exhortationē. Ita
factū ē in electiōe sācti mathie. qꝛ petrꝰ tan
q̄ȝ caput alioꝝ vtilē exhortationem ꝓmisit
dicens. Oportet ex his viris ꝛc. Et h̄ ꝯue
niēter. Ip̄e enī erat ille apud quem reside-
bat autoritas et cui specialiter cōmissa est
ꝯfirmādi ꝑtās. Luc. xxij. Tu aliq̄n cōuer-
sus confirma frēs tuos. Tertio electio san
cti mathie reddiẗ cōmendabilis ꝓpter mo-
dum eligēdi. qꝛ seruauerūt formā canoni-
cam. qđ ꝑtȝ ꝑ hoc. qꝛ facta fuit ꝑ legitimū
scrutiniū. īmo etiā ꝑ diuinā inspirationeȝ.
Vn̄ dederunt sortes eis. in q̄ s̄m glo. diui-
nū iudiciū expectabāt. ꝛ h̄ rationabiliter.
Statuerūt enī duos q̄s estimauerūt exē-
plis ꝛ sanctitate eē pares. q̄s etiā ceterꝭ nō
dubitauerūt esse ꝓferēdos. sed q̄s coꝝ alte
ri ꝓferretur nō fuit iudiciј humani sed so-
lius dei. et ideo in sortiū datione diuinum
iudiciū implorabāt. Vn̄ Beda sup̱ Act.
ap̄loꝝ. Mathias ante pentecostes ordi-
nandus sorte queriẗ. qꝛ nondū plenitudo
spiritussancti in ecclesia effusa est. septē au-
tem diaconi postea nō sorte sed electiōe di
scipuloꝝ sūt ordinati. Propter hoc ratio-
nabiliter ꝓhibeẗ talis electio. vt in. c. vlt.
de sortile. Nō tm̄ peccauerūt ap̄li eligēdo
Mathiam ꝑ sortem. quia nondū erat ꝓhi
bitum. Et quia hoc fecerūt familiari consi
lio spiritussancti qđ nō est trahendū ad cō
sequentiā. vide. c. non statim. xxvj. q. ij. cuȝ
ca. sequentibꝫ. Hiero. exempla paucoꝝ ꝛc.
M Circa primū queritur. vtrum licitū
sit vti sorte in aliquo casu. Solutio. dico
ꝙ sors est triplex. scȝ diuisoria. consultoria
ꝛ diuinatoria. Sors diuisoria dicitur cuȝ
queriẗ quid cuilibet sit dandū siue illud sit
res siue honor siue pena aut actio aliq̄. Et
s̄m glo. ī sum. xxvj. q. ij. illa sorte diuisoria
q̄n expectaẗ euentꝰ ex fortuna solū ꝛ nō fit

aliqua superstitio ꝛ in reb⁹ temporalib⁹ so lum sic licet ea vti. Exemplū de artificib⁹ q̄ sortiunt. Item p talem sortē qn̄qꝫ eligun tur scabini iudices et camerarij p eam lo cantur pmouendi. Secūda sors dicit cō sultoria cū inquirit q̄d sit agēdū et hec s̄m se nō est mala sed rōne circumstātie pōt ali quid mali in se cōtinere. vn̄ phibet ne sub hac specie hoies in idolatriā labant. xxvj. q. vj. §. his ita. Et ido est peccatū mortale vti ea nisi in necessitate s̄m Panor. in. c. fi. de sortile. vicꝫ ad sciendū q̄d fiendū aut fa ciendū sit qn̄ aliter neqꝫ scripture autorita te vel alio auxilio pōt sciri tunc non est illi citū. vt .q. ij. c. non exemplo. et. q. v. nō li cet. Nā cum nō supest humanū auxilium tunc ad diuinū possum⁹ recurrere. vt in. c. querit. xxij. q. ij. Exemplum. ciuitas est ob sessa dubitat clerus q̄s debeat fugere ꝛ q̄s remanere. tunc oratione pmissa s̄m Aug. sorte erit dirimendū. facit. l. ſꝫ cū ambo. ff. de iudi. et. l. si duob⁹. in pn̄. verū ꝙ ea licet vti in tali necessitate si q̄ttuor concurrant. Primo in reb⁹ tp̄alib⁹ sed nō i sp̄ualib⁹. vt in electiōe seu eius tractatu. aut i electiōe cōpromissarioꝝ q̄tūꝫ ad officia ecclesiasti ca est in omni casu phibita. Secundo si fi at sine omni supstitione. Tertio qn̄ euent⁹ sortiū expectat a deo. qꝛ si a diabolo erit il licitum. Quarto qn̄ fit cū magna delibera tione pmissa orōne sicut apl'i Act. j. in ele ctione Mathie fecerūt petēdo a deo eius voluntatē in hoc. Aliter aliquo istoꝝ defi ciente erit illicita. N Tertia sors dici tur diuinatoria q̄ sic diffinit. Sors ē ars diuinādi futura a sanctis patrib⁹ sub ana themate damnata. xxvj. q. v. sortes. qꝛ diui natio semp accipit in malū sicut phetia i bonam partē. j. q. j. nūq̄꞉. vt qn̄ q̄s intendit p̄dicere futura q̄ dependēt ex dei volunta te. sicut q̄ ponūt sortes an debeāt diu viue re. an psperari in mercimonijs ꝛc̄. Iteꝫ de infinitis q̄ obseruant in. xiij. dieb⁹ festū na talis xp̄i immediate sequentib⁹. q̄ nota sūt illis q̄ ea faciūt. tales peccant. qꝛ faciūt cō tra primū p̄ceptuꝫ diuinū. Non habebis deos alieos. tales eni istas sortes deificāt inquātū ab istis futura predicere expectāt s̄m Esa. xlj. Annūciate nobis que vētura sunt et dicemus. qm̄ dij estis vos. O

Quātū ad secundū vbi cōmendat beatus Mathias ab apostolica annumeratione. quia annumerat⁹ est cum vndecim aposto lis. Fuit autem beat⁹ Mathias cōnume ratus apostoloꝝ collegio tripliciter. Primo q̄dem in gradu p̄lationis. de quo dicit Pe trus. Ostende quē elegeris accipere locuꝫ ministerij huius ꝛ apostolat⁹. In quo gra dus p̄lationis sue euidenter exprimit. Se cundo in officio p̄dicationis ꝛ merito pas sionis. quia fidem catholicam sicut ceteri apostoli feruēter p̄dicauit et pro ea cōstan ter mortem sustinuit. Tertio in p̄mio eter ne retributionis. Mat. xix. Uos qui reli quistis oīa ꝛ secuti estis me sedebitis sup ꝛc̄. Notabiliter autē in beato Mathia cōple tur perfectus apostoloꝝ numerus duode narius vt sic eorum cōpleto numero perfe cte daretur spiritussanct⁹. Propter quod Petrus noluit remanere in numero vnde nario qui est numer⁹ transgressionis. duo denarius est numerus perfectionis. et ido cōpetit numero apostolico pter mysteriū exercēde p̄dicationis. Cōstat enim ille nu merus ex ternario et quaternario in se re ductis. p quod mystice designat ꝙ aposto li fidē trinitatis per quattuor ptes mundi predicare deberent vt sic credentib⁹ salus eterna cōferret. Exemplū de sancto Ma thia in Meffret de sanctis. sermone. xxxix. C P Hic cadit dubium de sorte. vbi videnda sunt tria. Primo quid sit et quot sint eius species. Secūdo an sit phibita ꝛ quare. Tertio que sit pena sortilegiorum Ad primuꝫ dico ꝙ sors est ars diuinandi. et sic sortilegi sunt qui diuinatiōis scientiā pfitet. aut q̄rumcūqꝫ inspectiōe scriptura rū futura pmittūt. vt in. c. sortilegi. vj. q. ij. Diuinatio aūt pprie in malo accipit. phe tia p̄o i bono. vt. j. q. j. nunq̄꞉. Species ei⁹ sūt multe q̄s ponit Aug⁹ i li. de natura de monū. ꝛ habet in. c. igit genus. xxvj. q. iiij. vbi dicit: ꝙ gen⁹ diuinatiōis a Persis ha buit exordiū. Uarro dixit quattuor eē ge nera diuinationū sicut sunt q̄ttuor elemen ta. Fit enim diuinatio in terra et vocatur geomancia. vt illi qui vtuntur caracteri bus vel alijs in terra ad inueniendum fur ta vel thesauros. Uel faciunt ꝙ fur vltra non progredietur. vel fodiūt aliquid vltra

liminare domus &c. Fit etiã in aqua & vocatur ydromantia ab ydor qđ ẽ aqua. vt si fecit incantationẽ cũ aqua baptismali vel oleo sancto qđ est grauissimũ peccatũ Si lauit filios cum aqua benedicta. Si incãtauit grandinẽ, si pnosticauit ex murmure aquarũ currentiũ qđ fatuum est, si ex effusione vini credidit aliquẽ euentũ euenire. Tertio fieri pōt in igne et dicit piromancia. vt si quis habuit aliquã opinionez de igne sibilante credens esse signuz q aliqs morietur vel simile, si negauit dare ignem extra domũ in kalẽdis mensiuz timens ex hoc malũ ei euenire, si truncũ ignis factuz in natiuitate dñi seruauit et posuit i vinea cõtra grandines, vel cum illo signauit angulos & hostia dom⁹ & hmõi. Quarto pōt fieri in aere & vocat aerimantia. & hoc pōt fieri multipliciť. Primo in volatu aut garritu auium & vocant augures. vt si qs estimat aliqđ malũ futur ꝑpter garritũ auiũ. puta quia cãtat gallus de sero vel coruus vel noctua vel cuculus vel hmõi. que oĩa fatua sunt. Idez dicuntur etiam auspices quasi auium spectores. Et sic sunt duo genera auspicio. vnum ad oculos. alterum ad aures ptinens. Ad oculos sicut volat⁹ Ad aures vox auiũ. hec Aug⁹ vbi supra. Aliij auruspices nuncupant. quasi horarũ inspectores. dies eni & horas in agẽdis negocijs et operib⁹ custodiũt & qd per singula tempora homo debet obseruare intendunt vt obseruãdo dies egyptiacos nihil noui incipiendo in eis. vel diem in qua cadit festum innocentũ non pegrinando vel iter faciẽdo. vľ diem in qua cadit festũ Johannis baptiste. vel diem veneris nõ incidendo panes. vel nõ lauãdo caput &c. vel si nolũt ducere vxorẽ nisi crescẽte luna &c. que oĩa sunt grauia peccata. Aliij vero obseruant natalicia hominũ ẜm cursus syderum & astrorũ. et ẜm eosdẽ mores et actus ac euentus nascentiũ pdicere conantur. q vocant geneatici. siue mathematici. Hec omnia Aug⁹ vbi supra. Sunt et incantatrices fastinatrices siue carminatrices qui verbis aut carminib⁹ cõtra dolorẽ dentiũ capitis aut oculo faciũt incantatiões ꝑsertim vbi naturaliter talis effect⁹ nõ causari pt. Et si verba sint qñqꝫ bona tñ falsa admiscent & noĩa ignota. ab h errore & deceptione nõ sunt immunes qui ligaturas siue remedia prohibita siue notas vľ caracteres. vľ aliqua scripta circa collũ aut alibi secum portãt in quibus sũt aliqui caracteres siue noĩa ignota inscripta q̃si essent magna dei noĩa vel angelo: q̃ possunt eẽ demonio. vt dicit Chrys. Si ergo noĩa sunt diaboli nullũ inde portans bonũ cõsequetur effectũ. si vero dei sunt etiã nullũ cõsequetur effectũ nisi peccatum. q cõtra ꝓhibitionem ecclesie portat. In illis nãqꝫ tacita habent pacta cuz demonib⁹ ẜm sanctum Tho. scđa scđe. q. xcv. ar. ij. Ab istis etiam deceptionib⁹ nõ sunt immunes q̃ in obseruationib⁹ vel strenarũ dationib⁹. q̃s venditores ꝯsiderant. qui primo mane nihil mutare volũt anteqꝫ aliquid vendiderint vel strenã receperint. Exemplũ de vetula cui mane obuiauit sacerdos q̃ se cruce signauit. Ab istis erroꝛib⁹ minime etiaz excipiũt obseruantes somnia & diuinãtes ex his que apparẽt eis in somnis. quia sepius decipiunt. Exemplũ de somniatore cui somniabat q si interficeret quendã heremitam efficeret rex sicilie qui ꝑpterea fuit suspẽsus. Similiter hac illusione decipiuntur mulieres q̃ dicũt se rapi a quodam populo & duci se ad loca q̃dam pulchra & ignota. Que etiã dicũt se equitare cũ diana et herodiade et exinde aliijs vaticinant q̃ oĩa fiunt illusione diabolica & sepius decipiunt. Exemplũ de quadã muliere q̃ de hoc cõfessa sacerdoti dixit q nulla clausura sibi obstaret quin ad inuocationez illi⁹ populi statim esset vbi vellet. q̃ ꝑcussa per eum &c. Q. Ad secunduz dic q sortes sunt generaliter ꝓhibite in omni casu similiter predicte diuinatiões & similes. & hoc rationabiliter i diuersis sacre scripture locis. Primo Leuit. xix. Non augurabimini neqꝫ obseruabitis somnia. Ibidem iterum. xx. c. Anima que declinauerit ad magos et ariolos & fornicata fuerit cũ eis ponam faciem meam cõtra eam & interficiaz eam de medio populi mei. Item ap̄ls ad Gal. iiij. talibus dicit. Dies obseruatis & menses tẽpora et annos timeo ne sine causa laborauerim in vobis Item domin⁹ ait discipulis. Act. j. Non est vestrũ nosse &c.

In iure vero canonico talis ars est phibita in mult; locis, specialiter, xxvj. cā quasi per totū, τ extra de sortil. p totum. In lege vero ciuili phibet. C. li. ix. ti. d malefi. τ nigro. p totū. Ratio phibitionis est. Prima est Aug. in. c. q sine. xxvj. q. ij. quia omnis sortilegij ars τ species est a diabolo inuenta et p cōsiliū malorum angelorū. ideo talibus vtentib τ ɔsentientib dabit dei maledictio cū lucifero cuius medici sūt. Nam natura τ corp' habet medicos suos. Ecci. xxxviij. Honora medicū. Siliter aīa habet suos vt viros spūales. et diabolus suos habet medicos et pphetas a quo salarium accipiēt. Si qñ talia eueniūt dicit Augusti. q deus talia pmittit vt pbetur q̄les sint in fide. xxvj. q. v. nec mirū. ad h Deut. xiij. Si surrexerit i medio tui pphetes τc. Secūda causa phibitionis. Nam futura τ sanitatem pscire solius dei est et cui voluerit ipe reuelare. xxvj. q. v. c. j. ergo tales exercētes τ appetētes grauiter peccant. qz volunt videri siles deo, pter qd lucifer de celo cecidit. Adam paradisum amisit. nec enī papa sustinet aut imperator q aliquis attemptet ea q sibi retinuit priuilegio speciali. vt de trāsla. c. j. de offi. lega. qd trāslationē. Ideo in oībꝫ phibita est sors etiaꝫ in electionib' vt dictū ē supra. R Ad tertiū dic q pena sortilegiorū fm ius ciuile est bonoꝝ publicatio et decapitatio vel cōcrematio. vt in. l. nemo. C. d malefi. Et iuste q̄dem. qz si morte digni sunt q per patriam eundo corpora occidūt. ergo q aīas Scdm vero iura canonica pena illorum fm canones imponit penitētia spūalis. xl dierū. vt in. c. j. de sortile. Et si peccatū notoriū ē eucharistia negat. de ɔse. di. ij. p dilectione. Itez ecclesiastica pena infligit. qz si cleric' est deponendus. est τ in monasterium detrudendus. si laicus est excōmunicandus est si penitentiā ɔtemnit. xxvj. q. v nō oportet. et. c. si quis eps. Eps etiam tales turpiter dehonestatos de pochia sua eijcere debet. qz decaluare pt eos τ vestes τ capillos ante τ retro incidere. vt. xxxij. q. j. de benedicto. S Querētū vero cōsiliū aut auxiliū sortilegioꝝ. Primo ē magna infidelitas. qz plus credunt eis q̄ ecclesie. Item faciunt illud qd in nulla arte fit. vbi cuilibet credit experto. Hic autē plus credunt vetule inexperte q̄ doctori i theologia aut in medicina. Itez magnū ē ipoꝝ periculum corporale. Saul. j. Reg. xxxiij. quia cōsuluit phitonissam nec sperauit in domio occisus fuit Similiter Ochozias rex. iiij. Reg. j. q infirmus ɔsuluit Beelzebub. ideo peius habuit. Ita sepi' cōtingit illis ɔsulentib. Itez maius est ipoꝝ periculum spūale. vt ptz in pdictis penis. maxime eterna quā ex hoc ɔsequent.

De annūciatiōe beate Marie ꝟginis. Sermo. XXXVII

Ave gratia plena

a na domin' tecum benedicta tu i mulierib. Luc. j. Hec annūciatio angelica ad virginem mariam facta est transactis ab initio mūdi quinq milibus centum et nonagintanouē annis vt cōiter tradūt doctores eccl'astici. Maximū aūt miraculū qd deus vnq fecit hodie factuꝫ est vicz. q deus sibi vniendo humanā naturam homo factus est. A Et ido hodierna festiuitas est vna de maximis toti' anni. immo maior omnib alijs. Unde in hac die vniuersoꝝ dñs descendit in terrā factus homo qd in reb ex tēpore ortis est maximū fm Aug. Neq maioris potētie effectus ad extra vnq est ostensus q̄ q deus est homo τ homo deus. Si ergo dies natalis domini solennis est quia homo q nascitur deus est. Ista dies solennior est i qua deus factus est homo. Si dies resurrectiōis celebris est. quia humanitas christi induit gloriaꝫ corporalē. Ista celebrior est in qua hūanitas assumpta est ad vnionem suppositaleꝫ. Si festiuitas magna ē i qua christus ascendit in celum. Ista maior est in qua filius dei pro nobis descēdit in vterū virginis. Si dies penthecostes solennis est quia in ea spiritussanctus missus est. Solennior est ista in qua fili' dei nobis similis factus est. Ex quo infertur q si hec festiuitas beate ꝟginis excellit q̄tuor solennitates precipuas ad christū ptinentes cōsequens est vt omnes festiuitates anni dignitate añcedat. Ido hodie canit ecclesia ad omnes horas hāc antiphonā. Hec est dies quā fecit dñs. hodie dñs afflictioneꝫ populi sui respexit τc. Ex hoc patꝫ quāte altitudinis τ dignitatis sit vir-

go maria q̄ meruit vt ex ea filiꝰ carnē susci-
peret. qs ꝗ pōt eiꝰ dignitatē enarrare. nullꝰ
vtiq̄ꝫ mortaliū. Bene hoc angelus osten-
dit dicens ei. Aue gr̄a plena ⁊c. In verbis
premissis ostēdit angelus ꝑ dulcis allocu-
tionis archana virginē cōmendabilē ex q̄t-
tuor. Primo a puritatis sc̄titudine ⁊ idō
admirabilē cū dicit. Aue. Scdō a bonita-
tis plenitudine. ⁊ ideo amabilem cū dicit
gr̄a plena. Tertio a dignitatis altitudine
⁊ idō venerabilē cū dicit. dn̄s tecū. Quar-
to a laudis magnitudine. et ideo desidera-
bilē cū dicit. Bn̄dicta tu in mulieribꝫ. Pri-
mo ergo angelus dicit. Aue. id est sine ve.
Hoc signāter dicit̄ vt culpa primi parētis
in ipa taq̄ꝫ in matre salutis extincta osten-
datur. B Propter qd̄ nota ꝙ triplex
est ve a q̄ ipa ꝟgo imunis fuit scꝫ origina-
lis macule. actualis culpe. gehennalis pe-
ne. et hoc exprimit̄ Amos. v. ca. In omni-
bus plateis planctus ⁊ ī cūctis que foris
sunt dicet̄ ve ve ve. vbi triplicat̄ ve vt pri-
mū respondeat macule originali. De qua
Hiere. xv. Ve mihi vt q̇d genuit me ma-
ter mea. ⁊ idō statim cū homo nascit̄ vocē
dolētis exprimit. Sap̄. vij. Et ego natꝰ ac-
cepi cōmunē aerē ⁊ in similiter factā deci-
di terrā ⁊ primā vocē similē emisi plorans
Ab isto ve originalis culpe immunis fuit
beata virgo. qꝛ ab eo ꝑ munus sanctifica-
tionis ꝓseruata. ẜm illud ps̄. Sanctifica-
uit tabernaculū suū altissimus. Et Bern̄.
Perfecta mater dei ante fuit sancta q̄ꝫ nata
Secūdū ve respondet culpe actuali in q̄
incurrit̄ mors ꝑ extinctionē gr̄e. Iuxta il-
lud Esa. j. Ve genti peccatrici populo ne-
quā filijs scelerati̅s. Ab hoc opprobrio fuit
immunis virgo maria ꝓpter plenitudinē
virtutis vt esset nō soluꝫ a mortalibus ve-
rum etiā a venialibꝫ aliena. Unde Augꝰ.
Cū de peccatis agit̄ nullā de beata ꝟgine
volumus fieri mētionē. hoc fuit virginis
ꝓuilegiū qd̄ nulli sctōꝝ vnq̄ꝫ concessuꝫ ē.
Tertiū rn̄det pene gehennali cui ve nullū
erit remediū Eccs̄. iiij. Ve soli qꝛ si cecide-
rit supple in penā. nō habebit subleuantē.
qꝛ in inferno nulla est redemptio. Ab hoc
opprobrio nō solū imunis fuit. imo alio-
rum inuocantiū ipius patrocinium ne ibi
corruāt benignissima liberatrix. Propter
qd̄ ipa dic̄ Eccl̄i. xxiiij. In me oīs gr̄a vite

⁊ veritatis. in me oīs spes vite ⁊ virtutis.
C Exemplū habet̄ de Beatrice monia-
li ordinis Cistercien̄. q̄ beate marie virgi-
ni deuotissime seruiuit. Et tandē demone
instigante ꝑ clericū corrupta. xv. annis pu-
blica meretrix facta. cuius officiū vicꝫ cu-
stodie maria semper peregit. et sic nemine
sciente reduxit. Secūdo angelus ī saluta-
tione cōmēdat virginē a bonitatis pleni-
tudine cum dicit. gr̄a plena. Et vere plena
Quia vt ait Hiero. ad Paulā ⁊ Eustochi-
um. Ceteris ꝑ ptes ꝓstat̄. marie vero totaꝫ
se infudit gr̄e plenitudo. D Sꝫ h̄ sur-
git dubitatio quō maria fuit plena gr̄a cū
hoc sit ꝓprium xp̄i. de quo dr̄ Ioh. j. Vidi-
mus gloriā eiꝰ gloriā q̄si vnigeniti a patre
plenū gr̄a ⁊ veritati̅s. Ad qd̄ rn̄det Alber-
tus sup̱ missus est. ꝙ hec plenitudo gr̄e pt
tripliciter intelligi. Vel qꝛ summā et oēm
gratiā habuit. vel qꝛ maior gr̄a nō fuit. vl̄
qꝛ maioris gr̄e capax nō fuit. Cōstat autē
ꝙ nō summā et oēm habuit qꝛ gratiā vni-
onis non habuit. que ē summa in numero
gr̄aꝝ. Non eni ipa sed eius filius fuit dei-
tati vnitus. Similiter maior gr̄a fuit ī fi-
lio inquantū homo q̄ꝫ in ea vn̄ dici nō pōt
ꝙ maior gr̄a q̄ꝫ sua nō fuit. Restat ergo vt
intelligat̄ tertio mō scꝫ qꝛ maioris gr̄e ca-
pax nō fuit pura creatura ⁊ ī statu illo via-
toris. Nā si aucta est gratia in assumptio-
ne. quia dicit̄ gratia cōsummata tunc effe-
cta est in comprehensoꝝ numero. preterea
priuilegia principū sunt latissime īterpre-
tanda. vt in. c. olim. de ver. sig. ff. de cōstit.
princi. l. vlti. Cū ergo dn̄s in ꝓuilegio suo
qd̄ ei mittit ꝑ angelū dicat gr̄a plenā nul-
lam specificādo erit ꝓ omnibꝰ interpretan-
dum. Preterea deus infundit suā bonita-
tem vnicuiq̄ꝫ ẜm suā virtutē et capacitatē.
vt ptꝫ Mat. xxv. de dn̄o q̇ tradidit seruis
suis bona sua vnicuiq̄ꝫ ẜm ꝓpriam virtutē
ergo quecūq̄ꝫ creatura est capax om̄is gra-
tie cuiꝰ est capax pura creatura illa erit ple-
na omni gratia. Talis autem creatura fu-
it beatissima virgo maria. ergo ipa est ple-
na om̄i gratia cuius particeps potest esse
omnis pura creatura. E Sciendum
tamen ꝙ in ipsa virgine fuit triplex perfe-
ctio gratie. Prima quidem quasi disposi-
tiua per quam reddebat̄ idonea ad hoc ꝙ
esset mr̄ xp̄i. ⁊ hec fuit ꝑfectio sc̄tificatiōis

Secunda pfectio gratie fuit ex psentia filij dei in eius vtero incarnati, et hec fuit pfectio oceptiois. Tertia aut e perfectio finis quā habet in gloria. qr autem scda pfectio sit potior qz pma z tertia qz secūda: patet qdē Uno modo p liberationē a malo. nam primo in sua sanctificatiōe fuit liberata a culpa originali. Secūdo in oceptiōe filij dei fuit totaliter mūdata a fomite Tertio i sui glorificatiōe fuit liberata ab omi miseria. Alio mō p ordinē ad bonū. Nam primo in sua sanctificatiōe adepta est gratiam inclinantē eam ad bonū. In oceptione aūt filij dei collata est ei gra ofirmās eā in bono. In sui vo glorificatiōe osummata est eius gra pficiens eā in fruitione ois boni. F Sz hic cadit dubiū an beata virgo habuerit oēm grāz etiam gratis datam, puta sapiētie z virtutū z miraculorū ex eo q nō legit docuisse qd spectat ad sapientiā aut miracula fecisse. Ad euidētiaz hui9 est sciendū q triplex est genus gratiarū. scz gratū faciēs. grat data. z gratia priuilegioz. Est eni pmo gra gratū faciēs pter sue sanctitatē q solū repit in bonis. dicit apls ad Heb. vltī. Optimū est gra stabilire cor. Ideo aūt optimū qr nihil meli9 in vita. Est enim qd ita pciosum qd ea pcipitur bonuz infinitū. Uñ. j. Pe. j. Maria et pciosa nobis donauit deus vt sim9 diuine nature osortes z dij per participationē Sed z ista gra est triplex. scz gra sacramētalis. gra virtualis. et gratia muneralis.

G Gratia sacramētalis est q ofert in susceptiōe sacramētoz. Et ideo si dicim9 virginē plenā hac gra oportet etiaz dicere q sacramēta suscepit. Qd ofirmat Albert9 super missus est. Omnia vicz sacramēta sum psisse ordine excepto. Sed z ipsos p equipollētiā accepit. Sed qr eis nō eguit qm nullū peccatum actuale cōmisit. originale nō incurrit. Ideo dicēdū q vgo maria nō accepit sacramēta ex necessitate vt alij. sed ex triplici causa. H Prima ob sui maiorē humiliationez. Sicut eni legalia obseruauit instituta p pctorib tāq pctō subdita foret q tn omni carebat. vt ptz i sacrificio purificatiōis z filij redēptiōe. Ita etiā sacramēta q sūt medicine pncipaliter peccatoz ex hūilitate suscipe voluit. Scdo sacramēta suscepit pter alioz instructionez vt pfectos doceret sui exēplo fuare leges superiorū etiaz si nō tenerent. Promulgatum fuerat a dño per apl'os oib edictum. Euntes docete omnes gētes baptisantes eos in noie patris zc. docentes eos seruare quecūq mandaui vobis. Mat. vlt. vt de penitentia. de eucharistia z hmōi alijs. Uoluit ergo maria obseruare et hec mandata filij vt inuitaret nos exemplo ad obedientiā. Peccatores etiā instruit vt nō erubescant assumere remedia humilia ad delendū peccata instituta. qr ipa cum esset sine peccato tn sacramenta cōtra peccata in remediū instituta suscepit acsi esset peccatrix. Tertio pter bonoz superogatiōez vt dicit Apoc. vlt. Qui iustus est iustificetur adhuc. Perfecti eni osiderātes q stat9 gratie z virtutū est quasi infinit9. quia nunq potest tantū in gratia pficere quin valeat multomagi crescere. pt qd Prouerb. iiij. dicit. Iustoz semita: q est via arta virtutū quasi lux splendēs pficit et crescit vsq ad pfectum diē scz visionē clarā patrie. Ideo virgo maria z si in sanctificatiōe sua fuerit ex vtero matris plena gra et in cōceptu filij multomagis repleta tāta scz quāta erat capax pura creatura. nō adeo q nō potuerit in ea crescere dum erat viatrix. hoc eni fuit priuilegiū soli xpi qui gratiaz accepit ab initio suo infinitā. ita scz vt nō posset in ea crescere. et ideo quotidie magis ac magis beata maria in illis exercebat vn posset magis meritū augere et deo placere. et ideo sacramēta sumebat. Et si eis non egeret vt magis in ea gra cresceret p effectum sacramentorū.

I Gratia vero virtualis sunt ipe virtutes que oēs pcedūt a gratia gratum faciente distincte ab ea realiter Et ipa qdem gratia vt in subiecto est i anima. virtutes vero in potentijs anime expediendo eas ad bene operāduz. virtutes vero oēs vel sunt theologice vt fides spes et charitas. Uel cardinales qttuor. scz iusticia. temperātia. fortitudo. prudētia. vel eis annexe vt sūt virtutes morales. quas oēs btā virgo habuit pfectissime. Uñ ipsa ait Eccī. xxiiij. In me ois spes vite et vtutis. z ideo trāsite ad me oēs scz p eis virtutib quia ex me. id est mei suffragio et exemplo potestis sperare omnem virtutē. Ideo bñ dicitur hac gra virtuali plena. Gratia vero

muneralis est gratia donorū spūssancti q̄ sunt septē. ⁊ ideo grā septiformis. ꝺm illud qđ canit ecclesia. Tu septiformis munere ⁊c. De q̄bus Esa. xj. dr̄. Requiescet sup̄ eum spūs dn̄i. spūs sapiētie ⁊ ītellect⁹. spūs cōsilij ⁊ fortitudinis. spūs sciētie et pietatis. et replebit euz spūs timoris dn̄i. Que oīa abundantissime fuerūt in beata maria. Et ideo. Aue gratia plena septiformi ⁊c. K Nunc dicenduz de grā gratis a deo data ꝓpter alioꝝ vtilitatez que est cōmunis bonis et malis. Apl's. j. Coꝛ. xij. ostendit nouem genera gratiarū gratis datarū dicēs Diuisiones gratiarum sunt idem vero deus. scz qui dat eas. Alij datur per spirituz sermo sapientie. alij sermo scientie. alij fides. alij ꝓphetia. alij discretio spirituū. alij operatio virtutū. alij grā sanitatuz. alij genera linguarū. alij interpretatio sermonū. an etiā illis gratijs beata maria plena fuerit. Rn̄det sanct⁹ Tho. dicēs. Nō est dubitandū q̄n beata virgo acceperit excellēter donū sapiētie et gratiā virtutū et grāz prophetie ⁊c. nō tn̄ accepit vt haberet omnes vsus harū et similiū gratiarū sicut habuit xp̄s. sed ꝺm q̄ cōueniebat cōditioni ip̄ius Habuit nāq̄ vsum sapiētie in ꝯtemplādo ꝺm illud Luc. ij. Maria aūt conseruabat oīa verba hec ꝯferens in corde suo. nō autem habuit vsum sapiētie q̄ntū ad docēdū eo q̄ nō cōueniebat sexui muliebri. Nam vt dicit apl's. Mulieri docere ī eccl'ia nō ꝑmitto. Miraculoꝝ vero vsus sibi nō cōpetebat dū viueret. q2 tūc tp̄is doctrina cōfirmāda erat miraculis xp̄i. ⁊ ido soli xp̄o et ei⁹ discipulis q̄ erāt baiuli doctrine xp̄i conueniebat miracula facere. Propter qđ etiam de Johāne baptista dr̄ Joh. x. q̄ signum nullū fecit. vt scz oēs in xp̄m intēderent. Usum vero ꝓphetie habuit virgo vt patet in cantico qđ fecit. Magnificat aīa mea dn̄m ⁊c. Tertia grā dr̄ gratia priuilegioꝝ a deo collata ad singularem sublimitatem Illis gratijs singularib⁹ seu priuilegijs q̄ nō reperiūt in aliq̄ sctōꝝ beata maria etiā plena fuit. L Sunt aūt duodecim gratie singulares seu p̄uilegia ꝓp2ia beate ꝟgini cōmunicata. q̄ designātur per duodecim stellas corone mulieris. de qua dr̄ Apoca. xij. Mulier amicta sole et luna sub pedib⁹ ei⁹. et in capite eius corona stellarum duodecim. ꝺm Bern̄. in sermone. et diuersi diuersimode assignāt ista. xij. Sed Albertus vbi supra ista sic describit. Primum priuilegiū. q2 nūq̄ peccato maculat̄ Scđm q2 nec peccare potuisse assignatur Tertium q̄ in q̄libet op̄e meruisse mōstratur. Quartū q̄ summa puritas ī ea expressat̄. Quintū q̄ virgo virginuz esse dicitur. Sextū q̄ mater dei vere nūcupat̄. Septimum q̄ mater oīm p̄dicat̄. Octauū q̄ mater simul ⁊ virgo decantat̄. Nonū q̄ porta celi declarat̄. Decimū q̄ passio xp̄i ei soli cōmunicat̄. Undecimū q̄ sup̄ oēs creaturas exaltat̄. Duodecimū q̄ regina misericordie laudat̄. Hec oīa p̄uilegia ꝓsequit̄ p̄ ordinē Albert⁹ vbi supra. M Tertio angelus cōmēdat mariā a dignitatis altitudine cū dicit. Dn̄s tecū. scz de⁹ erit cito de te incarnādus. Dn̄s eni vt inq̄t Athanasius est pater. dn̄s filius. dn̄s spūssctūs Tecū dn̄s pater. q2 tu es spōsa patris. tecū dn̄s fili⁹. q2 tu es mater filij. tecū dn̄s spiritussanct⁹. q2 camera spūssācti cōprobaris. Tota eni trinitas scz pater ⁊ fili⁹ ⁊ spiritus sanct⁹ op̄ata ē mysteriū incarnatiōis. s. formādo illud corp⁹ ex ꝟgine aīaz xp̄i subito creādo ex nihilo ⁊ vnionē illā hūanitatis sue cū deitate efficiēdo ⁊ grām ⁊ sapiētiaz q̄si infinitā ei infundēdo. Insep̄abilia eni sūt op̄a trinitatis scz ab extra. de ꝯse. di. iiij. oēs. lz sol⁹ fili⁹ nō pater nō spūssanct⁹ vnit⁹ sit nr̄e substātie in vna p̄sona. q2 verbū caro factum est. Et ponit Ans. exempluz de vna veste quā facerēt in scindēdo vl' suēdo tres p̄sone et tn̄ vna sola ex illis illaz vestē induit a qua ipsa sola denominat̄ vestita. N Ad euidentiā huius sciendū q̄ angelus nūciat marie dicēs. Dn̄s tecū erit. ⁊ h̄ tripliciter. Primo dn̄s tecū ad carnē de te sumendū. Scđo dn̄s tecuz ad p̄lem de te exaltāduz. Tertio dn̄s tecū ad te magnificandū. Primo dicit dn̄s tecum erit cito d̄ te carnē sumēduz. Hoc exprimit angel⁹ cū dicit. Ecce ꝯcipies in vtero et paries filiū ⁊c. O Sz diceres. q̄re dicit cōcipies in vtero. videt̄ eni sup̄fluū ponere ī vtero quia cōceptus nō fit nisi in vtero. Ad hoc dicendū q̄uis vter⁹ sit locus cōceptionis tn̄ ista est differētia inter ꝯcip̄e in vtero et ꝯcip̄e in vterū. q2 oēs mulieres cōcipiunt in vterū recipientes a viro semen in vterū

Sola aūt Maria cōcepit in vtero nō homine sed spūsancto in ea ꝯceptū operante. Vñ angelꝰ docēs modū ait. Spūsanctꝰ supueniet in te. Qđ sm̄ sanctū Tho. in. iij. di. iij. multipliciter exponitur. ¶ Primo superueniet in te. id est super possibilitatē et cursum nature dando fecunditatē et seruando virginitatē. Secūdo superueniet in te. id ē sup id qđ habes de plenitudine eiꝰ. qꝛ sicut olim impleuit mentē nūc implebit ventrē. Tertio supueniet in te. i. sup de celis veniet. qꝛ om̄e datū optimū desursum est. Quarto supueniet in te. id est supra merita tua ꝛ sup merita oīm creaturarum. Quinto superueniet in te id est sup oēs qui ante te fueruut Et quia in ipo cōceptu beata Maria nō habuit delectationē cū libidine vt habent cōmuniter mulieres. Ideo angelꝰ subiūgit. Et virtus altissimi obumbrabit tibi. id est refrigeriū prestabit ī eo cōceptu vt calorem libidinis nō sentias. sicut vmbra refrigeriū prestat cōtra calorē. Vel sic. Virtus altissimi scꝫ dei filius q̇ est patris sapientia ꝛ virtus. vt dicit̄. j. ad Cor. j obumbrabit tibi. id ē sub vmbra carnis latebit. qꝛ sub vmbra carnis latuit virtus deitatis. Scđo dñs tecū: ad prolē de te exaltandū. quod declarat exprimēs qualis erat nasciturꝰ ex ea. vocabis inq̇t nomen eius iesus. Scđm Nico. de lyra nō dicit impones. quia hoc nomen nō fuit impositum a Maria vel ab angelo: sed a deo patre sm̄ ꝙ fuit p̄dictum ab Esa. ꝓpheta. lxij. ca. Vocabitur tibi nomen nouū qđ os dñi noīauit. Sed istud nomen fuit diuulgatū ꝑ angelum ipi Marie et Joseph et ꝑ eos alijs Quantū aūt incarnatū ex virgine dñs exaltauerit ostendit apl's ad Phil. ij. dicens. Deus exaltauit illū et dedit illi nomen qđ est sup omne nomen. Et hoc angelus Gabriel exposuit subdēs. postq̄ꝫ dixit virgini Vocabis nomen eius iesus. hic erit magnus. Semp em̄ fuit magnus deus: sꝫ futurus erat magnꝰ homo et magnꝰ ꝓpheta. sicut Luc. vij. dicit̄. Propheta magnꝰ surrexit in nobis ꝛc. ¶ Et sic erit magnꝰ tribꝫ modis: quos angelus hic exprimit. Primo altissima nobilitate. Secūdo excellentissima dignitate. Tertio diffusiua famositate. Primo erit magnꝰ altissima nobilitate. Vñ angelus postq̄ꝫ magnus dixit subdidit. filius altissimi vocabit̄. id ē ipius dei q̇ solus est altissimꝰ. Ecce nobilitas altissima expressa. Quāuis autē dicat̄ Eccl. iiij. Eris filius altissimi obediēs scꝫ mandatis dei. aliter tñ q̄ꝫ iste. Nam sancti viri ꝛ obedientes diuinis mandatis sunt filij dei per adoptionē. sm̄ illud apl'i ad Gal. iiij. Misit deus filiū suū natum ex muliere ꝛc vt adoptionē filioꝝ dei reciperemus. Hic aūt est filius altissimi ꝑ eternā generationē Ista em̄ filiatio sm̄ Nico. de lyra. accipit̄ hic ꝑ naturā. In omnibꝫ aūt alijs q̄ꝫtumcūq̄ꝫ sanctis est tm̄ filiatio dei ꝑ adoptionē Secundo erit magnus excellentissima dignitate. ait ꝑ os Dauid. Ego ꝯstitutꝰ sum rex ab eo. Et Apoc. xx. dicit̄. ꝙ habet scriptum in femore suo: id est humanitate: rex regum et dñs dominantiū. Vñ ꝛ angelus subdit. Dabit illi dñs deus sedem Dauid patris eius. id est dignitatē regiam ¶

Sed hic dubitat̄. de quo regno loquat̄ an spūali an tēporali. De tpali nō videt̄ intelligendū: cū ipe dixerit Joh. xviij. Regnum meum nō est de hoc mundo sed nec de spūali q̇ scꝫ regnat ꝑ gratiā ī ecclesia. qꝛ inquantū homo nō cōfert gratiā. inquantum deus semꝑ habuit tale regnū spirituale. et sic ei nō fuit datū qđ habebat. Dicendum ꝙ xp̄s regnū tpale et spūale recepit in sua incarnatiōe. Nā etiā inquantū homo datū fuit ei dominiū totiꝰ mūdi: sm̄ ꝙ ipe dicit Mat. vl. Data est mihi oīs potestas in celo ꝛ in terra. sed nō ea est vsus pauperrime degens: vt nos suo exēplo induceret ad cōtemptū mūdi: Et isto modo regnum eius nō fuit de hoc mūdo. Regnū ṽo spirituale inquantū homo habuit. inq̄ꝫtū caput est ecclesie merito passionis nob̄ grām ꝓcurās et exemplo ecclesiā regēs et verbo Propter qđ ait pilato. Tu dicis: quia rex sū ego. et in hoc natus sum vt testimoniuꝫ perhibeā veritati. Nico. de lyra dicit ꝙ angelus hic loquit̄ de regno spirituali et celesti. quod figuratum fuit per regnuꝫ dauid tpale. sicut et celestis hierusalē ꝑ temporalem. Tertio magnus erit diffusiua famositate. Vñ prius dicebat̄ a ps̄. In israel magnum nomen eius scꝫ veri dei. sed post verbi incarnationē impletum est illud Malach. j. A solis ortu vsq̄ꝫ ad occasum magnū nomē meū in gentibꝫ. id est magna fa-

ma vbiq3 diffusa de magnitudine veri dei
incarnati. Magnus ergo dñs et laudabi-
lis nimis: et magnitudinis ei⁹ sc3 fame nõ
est finis. Et de hoc intelligit qd ait angel⁹.
Et regnabit in domo Jacob in eternũ. sc3
sup electos. De domo etiã abraam et isaac
aliqui fuerunt reprobati sicut ismael ꝛ esau
De domo aũt Jacob oẽs eius filij a san-
ctis doctoribꝫ inter electos sunt cõputati.
quia ꝛ si aliqui peccauerũt: egerunt postea
penitentiã vt dicit Nico. de lyra. Et regni
eius nõ erit finis: quia xp̃s nõ solũ inquã-
tum deus: sed etiã inq̃ntũ homo regnabit i
eternũ sup oẽs electos. etiã super angelos.
Christus em̃ nõ solu3 hoĩm sed ꝛ rex est et
dñs angelorũ. Vñ Matth. iiij. dicit. Ac-
cesserunt angeli et ministrabãt ei vt sc3 do
mino suo. Et ad Heb. j. Cũ introducit pri
mogenitũ sc3 xp̃m orbem terrarum dicit.
Adorẽt eum omnes angeli ei⁹. Regni igi
tur xp̃i q̃ regnat in ecclesia triumphãte sup
oẽs sanctos ꝛ angelos non erit finis. Re-
gni vero q̃ regnat in eccl'ia militãte erit fi-
nis: qñ sc3 finiet mund⁹: tũc nõ erit ampli⁹
ecclesia militãs. Tertio dñs tecũ: ad te vir
ginẽ matrẽ magnificandũ. Et hoc ipa ex-
pressit in cantico suo dicẽs. Fecit mihi ma
gna q̃ potẽs est S Triplici aũt mõ di-
citur magnum. Primo magnum dicit id ẽ
preciosum. Magnu3 quasi virtuosum. et
magnum id est famosum. Magnũ precio
sum: q2 incõmunicatũ mira includẽs sicut
nomen adonay nõ indicatũ patribꝫ. vel no-
men thetragrãmathon: immensa sacramẽ-
ta ꝛ diuinas ꝑfectiones includẽs. hoc mõ
dicit magnũ nomen Marie. id est p̃ciosu3
nomen: qd patet ex ipius interp̃tatiõe. vic3
q̃nq3 lr̃az: q̃ signãt M. qd est mater vni-
uersoꝝ. A. arca thesauroꝝ. R. regina celo-
rum. J. iaculum inimicoꝝ. vltimũ A. ad-
uocata pctõꝝ. Prosecutionẽ hoꝝ ꝑtrãseo.
Q etiã nomen marie sit virtuosum ꝯtra ꝑi-
cula ꝛ mala: et famosum ꝑ oĩa p3 ex supdi
ctis. et potes hic adaptare exẽpla. Quarto
et vltimo angel⁹ cõmendat Mariã a lau-
dis magnitudine cum dicit. Benedicta tu
in mulieribꝫ. vbi dicit Nico. de lyra. id est
pre omnibꝫ mulieribus vel sup oẽs mulie-
res. Bonauen. id est plus q̃ omnes mulie
res. Ideo sup oẽs mulieres benedicta. vir
gines. viduas. ꝛ ꝯiugatas. T Primo
sup oẽs virgines in tribꝫ. Primo q̃tu3 ad
votum virginitatis. q2 ipa primo virgini-
tatẽ vouit ꝛ seruauit. Secũdo in puritate
quã post xp̃m maiorẽ habuit inter omnes
homĩes. q2 ipa castitatẽ transfudit ĩ alios
homines in eam intuentes. Scribit em̃ de
ea q quis fuit pulcerrima mulierũ. tamẽ a
nullo potuit cõcupisci. Et illius assignan-
tur tres rõnes. Prima quia se taliter habu-
it in omnibꝫ verbis ꝛ factis q nulli dabat
occasionẽ peccandi: sed mouebatur cor cu
iuslibet ipam intuentis ad deuotionẽ ꝓpter
eius laudabilem vitam et bonũ exemplũ
et mores ꝛ ꝯuersationes bonas. ita adhuc
omnes virgines se regere deberẽt exẽplo
Marie: nõ statim assurgere ad amplexus
viroꝝ: eis arridere ꝛ cõfabulari. Scda ꝓ-
pter luminis claritatẽ q̃ de ei⁹ facie exibat:
ita q oẽs in admiratiõe3 ducebat et ad lau
dandũ deũ ex tam nobili et pulcra creatu-
ra. Tertia ratio. quia deus occultabat i ea
omnia que poterant esse incitamenta ad li
bidinem: et dedit gratiã illi vt oẽs eam in-
tuentes nõ inordinate mouerent: sed ad bo
num. q2 eius puritas alioꝝ corda medulli-
tus penetrabat: et in eis oẽs motus illici-
tos extinguebat. Istam puritatẽ non ha-
buit beata Agnes. nec Katherina. Barba
ra vel Margaretha ꝛc̃. q2 q̃uis nõ cõcu-
pierũt alios: tamen ab alijs sunt cõcupite.
vt patet in earũ legendis. Tertio est bñdi-
cta sup oẽs virgines in fecũditate: q2 vir-
go ꝛ mater extitit: q̃ nec primã similẽ visa ẽ
nec habere sequentẽ. Secũdo est bñdicta
sup oẽs viduas in tribꝫ que in viduis repe-
riunt. Primũ est libertas cõtemplationis.
Vñ de Anna vidua dicit Luc. ij. q tem-
plum frequentabat deo seruiẽs in orationi
bus die ac nocte. Secundũ bonũ est car-
nis maceratio. Nã dicit apl's. j. ad Thim.
iiij. Vidua in delitijs viuens mortua est.
Unde Judith vidua sancta ieiunijs insi-
stebat cõtinuis. Tertiũ est exercitiũ in ope-
ribus pietatis et misericordie: vt ostendit
apl's in dicto capi. Et vidua illa sareptana
Heliam de cibo necessario pauit. Hec oĩa
sine cõparatione fuerunt in beata Maria.
Nam ieiunia nõ solũ in lege mandata ser
uabat. sed ꝛm Ambro. alia addebat. tota
erat dedita orationi ꝛ cõtemplationi: xp̃m
pauperẽ de sua paupertate nutriuit. Ter-

tio est benedicta super omnes cõiugatas.
et hoc q̃tum ad triplex bonũ matrimonij
scz fidẽ. prolem. et sacramentũ. Primo q̃-
tum ad fidẽ. vt scz alter alteri seruet fideli-
tatẽ: nõ cõmiscendo se alteri. Beata maria
nõ soluz cum altero se nõ cõmiscuit. sz nec
cum sponso suo Joseph. quia ambo votũ
castitatis pfessi sunt. vt dicit Aug᷒. xxvij. q
ij. c. sufficiat. §. beata maria. Scḋo q̃tum
ad bonũ prolis qḋ sequit̃ ex cõiugio. ꝓpter
quod principaliter matrimoniũ est institu
tum. Nã proles aliarũ cõiugatarũ est pu-
ra creatura ⁊ peccator: sed ꝓles virginis ẽ
deus et homo sanctissim᷒. Tertio q̃tũ ad
bonũ sacramenti vicz q̃tum ad vnionẽ ⁊
indiuisibilitatẽ. Nã vt apl's dicit. Hoc au
tem dico magnũ sacramentũ ĩ christo ⁊ ec-
clesia. quod sacramentũ impletũ est in vte-
ro virginali in quo facta est vnio deitatis
cum nostra humanitate: que postea nunq̃
fuerũt separata ab inuicẽ: et sic permaxime
bonũ istud cõiugatoꝝ reperitur in virgine
Maria. Ideo benedicta super omnes mu
lieres cõiugatas. In fine angelice saluta-
tionis apposuit ecclesia. Et benedictus fru
ctus ventris tui. que fuerunt verba Eliza-
beth qñ Maria eam visitauit. Ideo autẽ
angelus non dixit illud scz benedict᷒ fruct᷒
ventris tui. quia nondũ fruct᷒ ventris fue
rat qñ eam salutauit. Eccl'ia aũt vt iam ex
hibitũ ⁊ maxime beate virginis cõmenda-
tiuũ hoc apposuit. Ponit̃ aũt cõiunctio co
pulatiua ⁊ vt notet inter benedictionẽ filij
et matris aliquã distinctionẽ. Ipa em̃ be-
nedicta est ꝓpter benedictionẽ fructus. vñ
sua benedictio descẽdit a benedictiõe filij.
Et hoc est qḋ Berñ. ait. Nõ ideo benedi-
ctus fruct᷒ ventris tui: q̃ tu benedicta. Sz
ideo tu bñdicta: q̃ benedictus fruct᷒ ven-
tris tui: qui est iesus christus filius dei. qm̃
ille in omnibus benedictionib᷒ te excellit.
nec in hoc laus matris diminuit̃: sed exal-
tatur in eo q̃ nõ tm̃ filiũ sibi genuit equalẽ
sed in infinitũ meliorẽ. qḋ etiam ex hac pte
quandã infinitã insinuat matris bonitatẽ.

V Nota tñ q̃ fructus ventris Ma
rie est benedictus ꝓpter triplicẽ benedictio
nẽ gratie q̃ fuit in xp̃o. Prima est gr̃a vnio
nis. de qua Joh. j. Verbũ caro factũ est et
habitauit in nobis et vidimus gloriã ⁊c. q̃
vnio statim facta est in vtero virginis qñ
dixit. Ecce ancilla domini: fiat mihi f̃m ⁊c.
vbi illa miracula facta sunt q̃ nũq̃ visa si-
ue audita prius aut posterius fuerunt nec
erũt. Primo instantanee spũssanctus con-
gregauit guttulas purissimi sanguis ma-
rie: et ex eis formauit perfectũ corpus pue
rile: et oĩa mẽbra corpis pfecte organisauit
vicz manus. caput. pedes ⁊c. licet vald ex-
ua vt vix visu discerni potuissent. vt dicit
magister in tertio. dist. iij. Secundo in eo-
dem instanti aĩa creabatur rõnalis ⁊ cor-
pori infundebat̃. et omnib᷒ gratijs et virtu
tibus ac donis perfectissime dotabat̃: sicut
et nũc in celis est dotata. Tertio in eodem
instanti secũda psona in diuinis scz dei fi-
lius corpori et aĩe vniebatur: et hoc p gra
tiam vnionis. Scḋa bñdictio gr̃e q̃ fuit in
christo dicit̃ gratia capitis. per quã in cor-
pus ecclesie influit sensum fidei rationẽ et
motũ operatiõis bone. De q̃ dicit̃ Joh. j.
De plenitudine eius oẽs accepimus gratiã
p gratia. de q̃ etiã dicit̃ in ps̃. Impinguas-
ti in oleo caput meũ. Tertia gratia est ple
nitudinis singularis. Ceteri em̃ sancti ha-
bent gratiã ad mensurã: christus autẽ sine
mẽsura. Vñ dixit Johes baptista de xp̃o
Joh. iij. Nõ em̃ ad mensurã dat deus spi-
ritũ. Et ps̃. Vnxit te de᷒ deus tuus oleo le
ticie pre cõsortib᷒ tuis ⁊c. Patet ergo quia
benedictus fructus ventris Marie. Cui
gratias agamus dicentes. Gloria tibi do-
mine.

De annunciatiõe btẽ Marie virginis.
de euangelio. Sermo XXXVIII.

Ngressus an-
i
gelus ad eam dixit. Aue gratia
plena dñs tecũ ⁊c. Luc. j. Ex q̃
f̃m iura matrimoniũ nõ ꝯtrahi
tur nisi ꝯsensu vtriusq̃ cõtrahentiũ interue
niente. vt in. c. cum locũ. et in. c. cum apud.
et in. c. si inter. de sponsa. et. xxvij. q. ij. suffi-
ciat. ideo nec lex nec ius habet vt sponsam
quis accipiat q̃tumcũq̃ magne auctorita
tis existat nisi prius sup hoc virginis quã
in sponsam desiderat cõsensum acquirat.
et hic mos est apud omnes. Volens itaq̃
deus pater habere sponsaz in hoc mundo
ex q̃ filiũ haberet in carne humana: nequa
q̃ hoc sine cõsensu virginis quam ab eter-
no preelegerat perficere voluit: sed legatio-

nem ad eam misit vt eius cõsensum exquireret: quo habito ipa mater filij sui vnigeniti fieret. Angelus igit Gabriel missus ad hanc legationē exequendam: ingressus ad sponsam virginē Mariam eā salutando dixit. Aue gratia plena dñs tecum benedicta tu in mulierib⁹. vbi thema. In verbis pmissis duo tanguntur. Primo apparitio angelice claritatis. ibi. Ingressus angelus. Secundo salutatio virginee dignitatis. ibi. Aue gratia plena. Circa primū quattuor sunt videnda. Primo q̄s sit ingressus. secundo qñ sit ingressus. tertio in q̄ loco. quarto quomodo ꝛ qualiter sit ingressus. A Circa primū q̄s angelus sit ingressus: soluit euangeliū. q2 angelus Gabriel. Sed quare p angelū facta est ista annunciatio et nō p hoīem. Rñdet Symon de Cassia. Primo q2 q̄libet homo fuit peccator: sed opus incarnatiōis debebat hominem soluere a peccatis. ideo magis cōgruum fuit mittere angelum q̄3 hominem Secūdo quia missio ista fuit ꝑpter reuocationem ad regnum celoꝝ. Idcirco celestis ciuis mitti debebat. Tertio quia per incarnationem dñi etiam angelica ruina reparanda erat: vt de cetero pax esset inter angelos et homies. In huius ergo figurā tempore natiuitat̄ gaudētes angeli cantabāt. Gloria in excelsis deo, et in terra pax hoībus ꝛc. B Sed diceres. quare gabriel ꝛ nō alius. Respōdet Berñ. sup missus est: q̄ propter duas rationes. Prima ratio q2 annūciabat fortem: id est christū. et op⁹ quod annūciabat requirebat virtutē fortis: q2 potentiā diuinam. Sed Gabrel ꝫm Berñ. fortitudo interpretat. Nā per opus incarnatiōis virt⁹ altissimi manifestat. ergo merito p fortitudinē annunciat. Nā p hoc opus fortissima vicit. Primo diabolū. Jo. xij. Nūc pnceps mūdi ejiciet foras Scđo mundū. Joh. xvj. Cōfidite ego vici mundū. Tertio oēm intellectū creatum angeloꝝ ꝛ hoīm. Aug. ser. de annunciatōe dicit. Est stupēdū miraculū excellēs omnē intellectū q̄ in cherubin est terribilis ꝛ oībus angelis est incōprehensibilis conceptus est in aluo ꝟginis. Unde virginē cōcipere et parere superat omnē legem nature. merito ergo Gabriel id est dei fortitudo mittitur. Secunda ratio quia mittebatur ad fortem. De qua puerb. vlt. Mulierem fortē quis inueniet. et postea sequit. Et de vltimis finib⁹ precium eius. quod ꝓprie nō nisi de beata virgine verificat q̄ deū ꝛ hominem in infinitū distantes in se cōplexa ē ps. A summo celo egressio ei⁹. C Circa secundū quo ad tempus qñ sit ingressus aut missus quinq3 sunt consideranda. videlicet quo anno. quo mense. qua bebdomada. qua die. qua hora angelus sit ingressus ad Mariam. Quo ad primū: hoc est q̄ anno. dicunt doctores q̄ fluxis a pncipio mūdi annis q̄nq3 milib⁹. cxcix. Isto igitur vltimo anno facta est hec legatio. Sed q̄ ad secundū sc3 quo ad mensem: dicunt q̄ in mense marcio. et allegant illius plures rationes. Prima ratio: q2 mensis iste dictus est mensis nouoꝝ. Exo. xxij. Et ꝑpter hoc in ipo mense debuit illud nouum fieri sup terram. de quo Hiere. xxxj. Nouum faciet dñs super terrā: femina circūdabit virum sc3 gremio vteri sui. Secūda ratio. quia in mense isto incipit terra renouari interre nascentibus. ipe eñ debebat oīa renouare. Apoc. xxj. Ecce noua facio omnia. Tertia ratio: quia in mense isto incipiunt arbores florere ꝛ apparere flores. et ꝑpter h̄ flos nō debuit cōueniēti⁹ ꝯcipi nisi tpe floris. Cañ. ij. Ego flos campi ꝛ liliū cōualliū. Quarta ratio est ꝫm Bedā. q2 in hoc mense est equinoctiū vernale: et tunc dies incipiūt fieri longiores noctib⁹. In ꝯceptiōe aūt christi nox recessit: dies aūt appropinquauit. et sic iste mensis qñ angelus ingressus est fuit sextus post cōceptionē Johannis baptiste: q̄ fuit cōceptus ī fine septembris. Saluator vero in marcio. Sed q̄ ad tertiū sc3. bebdomadā colligit ex dictis btī Augustini in. iiij. de trini. q̄ vltima bebdomada pnominati mensis. Cuius rō est ꝫm eundē. ad designandū q̄ in vltimo tpe christ⁹ incarnari voluit sc3 in tpe gratie. De q̄ Abacuc. ij. Apparebit in fine si morā fecerit expecta eum: q2 veniēs veniet. Quo ad quartum dicunt q̄ feria sexta. que est. xxv. marcij. quia illo die creatus est pmus homo. ꝛ sic merito hac die concipi et nasci debuit. qua die regenerandus erat homo per eius passionem. Ea etiam die reuolutis. xxxiij. annis etatis sue crucifixus et mortuus est p nobis ꝫm Aug⁹. Et ideo pre ceteris in

maxima deuotiōe habenda est, et vbiqꝫ ꝓpter reuerentiā eius abstinet a carniū esu. de ꝯsē. dist. iij. de esu. Antiquit⁹ em̄ ieiunabatur ita vt xp̄m crucifigere putaret q̄ sanus nō ieiunasset. de cōse. dist. iij. ieiunia. Sed q̄ ad quintū hoc est q̄ ad horam diei dicūt cōiter doctores et maxime Franciscus maronis ꝙ hora cōpletorij fuit ista annunciatio incepta. Sed hora matutinali fuit incarnatio celebrata. Sic scribit Sapien. xviij. Dum mediū silentiū teneret oīa et nox in suo ⁊c. Et hoc repñtat ecclesia i campana quā mane ⁊ vespe pulsare ordinauit ad huius rei memoriā. Et dicūt aliq̄ doctores ꝙ locutio angeli cū virgine durauit ab hora cōpletorij vsqꝫ ad mediū noctis. Et sufficit beati Luce verboꝝ scribere substantiā. Sicut in multis exēplis scp̄ture habem⁹ ꝙ illa que longissimo tempore sunt peracta breui pagina sunt descripta.

Circa tertiū in quo loco sit ingressus. Soluit euangeliū: q2 i ciuitate galilee cui nomen Nazareth. Ideo aūt ista annūciatio ⁊ ꝯceptio xp̄i fieri debuit in ꝓuincia galilee ⁊ nō in iudea. quia in galilea cohabitabāt gentiles cum iudeis in signū ꝙ vtrūqꝫ populum vellet redimere. ad Ephes. ij. Ipse est qui facit vtraqꝫ vnum. Et facta sūt in ciuitate Nazareth quod interpretatur flos. ad significandū ꝙ verus flos id ē christus cōciperet in flore id est nazareth. et de flore id est de beata virgine. et cum floribꝰ id est tempore florū. Quantū aūt ad locū habitatiōis dicēdū ꝙ fuit ingressus ad domum vbi habitabat beata Maria. Dicit em̄ euangeliū. Ingressus angelus ad eā scꝫ ꝑ ostium domus sue. ¶ Circa q̄rtum quomodo ⁊ qualiter et in qua forma ingressus sit ad eam. dicit sanct⁹ Tho. iij. parte. q. xxx. ꝙ in specie corporali apparuit virgini marie. Et hoc ꝯueniēs fuit. primo q̄ntum ad id qđ nunciabatur. Venerat em̄ angelus nunciare incarnationē inuisibilis dei vnde etiam cōueniens fuit vt ad huius rei declarationē inuisibilis creatura scilicꝫ angelus in sua substātia inuisibilis oculis nr̄is corporeis: formā assumeret in q̄ visibiliter appareret. cū etiam oēs apparitiōes veteris testamenti ad hāc apparitionē ordinētur q̄ filius dei in carne apparuit. Secūdo hoc cōgruum fuit dignitati matris dei q̄ non solū mente sed in corporeo ventre erat dei filiū receptura. Et ideo nō solū mens eius sed etiam sensus corporei erāt visione angelica refouendi. Tertio cōgruit certitudini eius qđ nunciabat. Ea em̄ q̄ sunt oculis subiecta certius apprehendimus q̄ꝫ ea que imaginamur. Vn̄ Chrys. sup Mat. Ex angel⁹ nō in somnis imo visibiliter virgini astitit. Nam q2 magnā valde relationem ab angelo accipiebat: egebat tante rei euentus visione solenni scꝫ corporali. Apparens aūt angel⁹ in specie corporali quā ipe assumpsit ex aere densato se obtulit virgini in forma humana magis q̄ꝫ in alia forma corporea. Quia debebat eam locutiōe de mysterio incarnationis informare. sed nullum sensitiuū est locutiuum nisi homo. Sic ergo voce humana locutus est vt patet ex euangelio. Licet em̄ angelus nō haberet dentes naturales vt homo nec palatum nec guttur vel pulmonē: ex q̄bus formatur vox humana. tn̄ et sine illis potuit formare vocem humanā id est similē ei. sicut et cum facta est vox de celo q̄ audita est Matth. iij. Hic est filius meus dilect⁹ ⁊c. in aere: vbi illa instrumenta vocis humane nō erant. Decuit em̄ vt sicut illuminatione inuisibili mens eius illustrabatur et inflammabat a deo: ita etiam ⁊ visioue clara ⁊ locutiōe sensibili oculi ei⁹ ⁊ audit⁹ ei⁹ ⁊ oēs sensus ei⁹ reficerent in dn̄o. Et hec forma humana fuit in sexu virili s̄m Albertum. quod patet ex eo ꝙ in omnibus alijs apparitionibꝰ angelorum figuratiuis hui⁹ annunciationis angeli apparuerūt in forma virorum. vt quando apparuerūt tres viri id est angeli Abrae Gen̄. xviij. Et rō est s̄m Albertū. quia sexus femineus nō est illuminatiuus: sed magis illuminabilis s̄m apostolum dicentem. Mulieres in ecclesia taceant: sed domi viros suos interrogent. Similiter. j. ad Thimo. ij. Mulieri docere nō permitto. Unde cum illuminās inquantū huiusmodi dignior sit illuminato: fieri debuit beate marie in sexu digniori scilicet virili. Missus autem angelus apparuit in forma humana virili: non quidem in etate puerili nec senili: sed iuuenili. Cuius ratio est s̄m Albertum. Quia senex inquantū hmōi: dicit effectum et similiter puer. Sed iuuenis dicit nouitatē cū per-

fectione. Hic aũt annunciabat ille qui fuit nouus sm humanitatẽ: pfectus sm diuinitatẽ. Ergo in specie iuuenili debuit nũciare Ingressus etiã credendũ est apparuisse indutus: quia in scripturis sic leguntur apparuisse. Nam in resurrectiõe viderũt mulieres in monumento duos angelos in vestibus albis sedentes. Et post ascensionẽ christi immediate apparuerũt duo viri in vestibus albis. Act. j. Et dicit Albert⁹. q appa ruit angelus iste in veste clara nõ alba nec nigra vel rubea. Quid aũt ãgelus repperit virginẽ agentem in ipa hora sui ingressus: dicit Franciscus maronis. Virgo a iuuẽtute litteras didicit ꝛ legebat illud Esa. vij Ecce virgo cõcipiet: cepit desiderare si fieri posset q esset illius virginis ancilla. ꝛ occupauit se cum defectib9 humani generis: et deinde dedit se in orationẽ vt cito omnipotens pater vellet ostẽdere ineffabilẽ misericordiã suã generi humano: et per filium suum vnigenitũ illud redimere: et per orationẽ venit in cõtemplationẽ. Sola ergo deo dedita flexis genib9: eleuatis oculis: maxillis lachrymis perfusis. Sic ergo spiritualiter deo vnita ingressus est angel⁹ ad eã. Et vt dicit Berñ. ianuis clausis. vt mõstraret se angelũ nõ hominẽ. et hoc potuit pter nature sue subtilitatẽ et assumpti ethe rei corporis qualitatẽ. Suspicandũ igitur nõ est dicit Berñ. q apertũ ostium angel⁹ inuenerit virginis: cum nimirũ in pposito erat frequẽtias hominũ fugere. vitare colloquia et accessus virorũ. Et dicit Berñ. q hec apparitio angelica fuerit nimis insolita: quia in forma hominis cum ingẽti lumine. Unde credendũ est q maria multotiens vidit angelos sed nũq̃ in tanta claritate. E Quantũ ad secundũ in quo tangit salutatio virginee dignitatis. Nota q angelus in hac salutatione virginẽ gloriosam ex quattuor principaliter cõmendauit. Primo a vite innocentia. et hoc tangit cum dicit. Aue id est sine ve. et hoc tripliciter. Primo fuit sine ve triplici cui subiacet totuz femineũ genus. scz ve pudoris. laboris. et doloris. Fuit enim sine ve pudoris in ꝯceptione. sine ve laboris in gestatione. sine ve doloris in parturitione. Nam teste Berñ. Fuit sine corruptione fecunda. sine grauamine grauida. et sine dolore puerpera. Ratio autem quare fuit sine ve pudoris: quia eius cõceptus fuit sine corruptione nõ humano semine sed mystico spiramine. Ideo dicitur in euãgelio. Spiritussanctus supueniet in te. Ratio secundi. q2 virtus altissimi obumbrabit eam. et ideo gestatio sine grauamine quã sustentat virtus altissimi. Ratio tertij. quia quod nascet ex te sanctũ. Ideo partus sine lesione quia soli principi seruata est illa porta quã nõ violauit egrediẽs: sicut nec ingrediẽs. Ezech. xliiij. Hac triplici maledictione nulla mulier immunis natura fuit nisi sola virgo benedicta. Vñ Eue Geñ. iij. dictũ est. Multiplicabo erumnas tuas et cõceptus tuos paries in dolore filios tuos. Secũdo fuit beata virgo imunis a generali ve. cui subiacet totum genus humanũ. scz ꝯcupiscentie culpe et pene. De q̃ Apoc. xviij. Aquila clamabat ve ve ve habitantib9 in terra. Fuit ergo beata Maria sine primo ve. q2 sine cõcupiscentia originalis peccati. quia sine eo concepta est. Cañ. iiij. Tota pulcra es amica mea et macula ꝛc. et sic nullã habuit inclinationẽ ad peccatum. Secundo fuit sine ve culpe et venial' ꝛ mortalis. Vñ Aug⁹. in libro de natura et gratia. Cũ de peccatis agitur nullam de matre domini volo fieri questionẽ. Excepta ea si omnes sancti cõgregarentur ꝛ quererent ꝛc. Tertio fuit sine ve pene que est in separatione anime a corpore que est incineratio ꝛ corporis dissolutio. Nam sicut dominus nõ dedit sanctum suum videre corruptionẽ: id est christũ. sic nec sanctam suam de qua natus est sanctus: sed corpore et anima in celum assumpta est. Tertio insuper modo beata virgo imunis est ab alio triplici ve cõmuni. De quo. j. Jo. ij. dicitur. Omne qd est in mundo aut est cõcupiscentia carnis aut ꝯcupiscẽtia oculorum. aut supbia vite. Auariciã nãq3 exclusit p paupertatẽ. Luxuriã p virginitatẽ. Diabolũ vero scz supbiã p humilitatẽ. q2 has virtutes in se pfectissime habuit. Bene ergo dixit angelus. aue. q2 fuit sine oĩ ve. sicut p oppositũ Eua fuit plena omni ve. Ideo dicit Aug⁹. q cõuenienter in Eua reuersatum est Aue. q2 vertendo eua sonat aue. F Secundo cõmendauit eã angel⁹ a gratie excellentia: cũ dixit. Gratia plena. Ubi nota duplex est

gratia. Prima est gratia gratū faciēs q̄ di-
citur charitas infusa: sine q̄ nemo est acce-
ptus deo ⁊ q̄ inter oīa dona a deo creata
est excellentissimū donū, vt dicit Aug. De
illa principaliter loquit̄ angel⁹. Berñ. Ita
copiose est ei collata gr̄a q̄ oēm vitā suam
custodiuit: et ab oī culpa veniali ⁊ mortali
Ideo Aug⁹ dicit. Quid dignius hac vir-
gine q̄ trāscendit merita oīm mortaliū etiā
angeloꝝ. Alie sunt gratie gratis date: que
licet oībus hominibꝫ a deo gratis dantur:
nō tñ hominē ſm se gratificant oēs simul
nec aliq̄ earum: sed ad multa alia. sic hmōi
gratie possunt dici omnes virtutes alie a
charitate. Maria ḡ nō solū habuit donū
gratie principalis gratū facientis. sed etiā
plenitudinē gratiarū gratis datarū. De q̄
Hiero. in sermone de assumptiōe sic inq̄t.
Si diligenter attendis nil est virtutis qd̄
nō resplendeat in virgine Maria. vñ ipsa
fuit humillima. Berñ. Si maria humilis
nō fuisset spūsctūs sup̄ eam nō quieuisset
nec eam impregnasset. Esa. vlti. Sup̄ quē
requiescet spiritus meus nisi super quietū
et humilē. Itē fuit castissima. Berñ. Tan-
te fuit puritatis ꝙ nec angelica puritas au
sa est ei se cōparare. Idem. Nec astra mū-
da sunt in ꝯspectu eius. Tanta mundicia o
maria deus carnē tuā mundauit vt etiā sue
diuine pietati eā cōglutinare nō despexit.
Item fuit mitissima. Berñ. Nil austerum:
nihil terribile in ea: tota suauis et mit. Itē
fuit misericordissima. Igna. Maria oīm
operum pietatis vnicuiqꝫ aliq̄d ministrat
miseris et afflictis est coafflicta. Et hec mi-
sericordia non est in beatitudine diminuta
sed perfecta Sic ergo merito a gratie excel
lentia cōmendat̄ et dicit̄ plena gr̄a. G

Circa hoc cadit dubiū. Legit̄ ei ꝙ chri-
stus fuit plenus gratia Joh. j. Similiter
maria ⁊ discipuli ī die penthecostes. Act.
ij. Et beat⁹ stephan⁹ Act. vj. Que est ergo
differētia isti⁹ plenitudinis. Rñdet ꝙ qua
druplex est plenitudo gratie. Prima supef-
fluentie. scd̄a excellētie. tertia abundantie.
quarta sufficiētie. Prima plenitudo gratie
dicit̄ supeffluentie: illa fuit in xp̄o ſm ꝙ ca-
put est eccl'ie: et exuperāter redundat in ali
os vt fons scaturiēs. de q̄ Joh. j. Vidim⁹
eū plenū gr̄a ⁊ veritate. et de plenitudīe ei⁹
oēs accepim⁹. Illa plenitudo gr̄e excludit
potentiā peccandi: q: pctm̄ est defect⁹ gra-
tie. De q̄ dr̄ ad Col. j. In christo cōplacuit
omnē plenitudinē diuinitatis inhabitare.
q: habuit omnimode omnē pfectionē. Jo.
iij. Nō ad mensurā datus est spūssanctus.
et sic nullo modo potuit peccare. q: pecca-
tum est recessus a deo: et per se fuit deus. ⁊
sic ip̄e a seipo recedere nō potuit: et sic nec
peccare. Unde. j. Pe. ij. Peccatū nō fecit:
nec inuentus est dolus in ore eius. et talis
plenitudo gratie nō fuit in beata virgine.
Secunda est plenitudo excellentie. scꝫ spe
cialis p̄rogatiue gratie: qñ aliqua creatu-
ra ex speciali dono ⁊ dei gratia priuilegiat̄:
ꝙ sibi ꝯferunt̄ oēs virtutes q̄ ipam nō so-
lum custodiūt a peccato mortali sed etiam
veniali. Illa erat ī maria vt hic ī themate.
Berñ. in sermone. Cogitis me ⁊c̄. Ceteris
sanctis gratia p̄ partes prestat̄. Marie se si
mul infudit tota gratie plenitudo. Et ideo
bñ circundabāt eā flores rosarū et lilia cō-
ualliū vt virtutibꝫ ꝟtutes fulciant̄. Tertia
est plenitudo abundātie. Illa fuit in aplis
Act. ij. Repleti sunt oēs spūsctō: ⁊ ceperūt
loqui magnalia ⁊ ei varijs linguis ⁊c̄. ita vt
mirarentur iudei. Illa gratia ꝯsistit in hoc
ꝙ q̄s nullū peccatum mortale cōmittit: ⁊
magnū hꝫ ardorē ad bona opa virtuosa et
ad oīa deo placita ita ꝙ etiā talis raro pec
cet venialiter. Istam etiā habuit btūs ste-
phanus Act. vij. Judei nō poterāt resiste-
re spiritui et sapientie q̄ loquebat̄ in eo ⁊c̄.
Quarta est plenitudo sufficiētie quā vnus-
quisqꝫ habet electoꝝ intantū ꝙ sibi ip̄i suf-
ficit ad salutē. Et sic Elisabeth repleta est
spiritusancto. Sic ⁊ Zacharias Luc̄. j. Et
sic Symeō Luc̄. ij. Tertio cōmendauit eā
angelus in salutatiōe sua a diuina assisten
tia cum dixit. dominus tecū. H Ubi
nota ſm magistrum in primo. deus dici-
tur esse in omnibus rebus creatis triplici-
ter. scilicet per essentiam. presentiā. ⁊ poten
tiam. ⁊ ī sanctis suis quarto modo scꝫ p̄ in
habitantem gratiā: vel hic inchoatā: vel in
futuro cōsummatā. De quo dicitur Joh.
xiiij. capi. Si quis diligit me ⁊c̄. et ad eum
veniemus et mansionem apud eum facie
mus. Omnibus his modis erat dominus
in beata maria pfectius q̄ꝫ in ceteris omni-
bus. Dicitur em̄ deus esse in creaturis per
essentiam inquantū p̄ suū cōtinuū influxū

cõseruat creata in esse. Unde Gre. Omnia in nihilum redirent nisi ea manus omnipotentis sustentaret. Quanto autẽ aliq̃ creatura habet perfectius esse: tanto magis põt dici deus ibi inesse per essentiã. Unde magis ĩ homine q̃ȝ in brutis. Et qr btẽ Marie dedit nobilissimũ esse: qr optime formata et cõplexionata super omnes. ideo super oĩa creata dñs tecum. Per p̃sentiã dicit deus in oĩbus esse: quia nouit oĩa intima creature. Oĩa eñ nuda et apta sũt oculis eius. Heb. iiij. Sed in btã virgine fuit p̃ p̃sentiã non solum qr vidit oĩa secreta eius affectus et cogitatus oculo cognitiõis: sed oculo approbatiõis oẽs actus eius interiores et exteriores vt sctissimos approbauit. Per potentiã dicit esse in reb9: qr omnib9 dat vitutem operãdi. Unde Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. Et qr virtutem dedit operãdi btẽ Marie p̃fectius q̃ȝ alteri pure creature ideo ꝛ perfectius q̃ȝ in alijs dominus tecuȝ. Per gratiã est in sctis. j. Joh. iiij. Qui manet in charitate ĩ deo manet ꝛ deus ĩ eo. Sȝ certe nullus põt eq̃ri btẽ Marie in charitate. Cañ. j. Introduxit me rex in cellã vinariã. scȝ gratie sue abundantissime: et ordinauit in me charitatẽ. Sed vltra dictos modos essendi fuit dñs cuȝ maria mõ inaudito a seculis stupendissimo. scȝ per p̃sentiam corporalẽ qñ verbũ caro factũ est. Et de qua nisi de virgine maria ait Berñ. Et ſm hoc exponit: dñs tecum. scȝ cito erit incarnandus. Berñ. Licet cũ oĩb9 sanctis sit dñs: tñ singulariter et singulari p̃rogatiua est cum Maria. Singulariter. i. singulari modo. scȝ per cognitionẽ nature qñ scȝ nature virginis in vtero eius vnita est natura diuina. Hiero. Jã cũ virgine erat q̃ ad virginẽ mittebat. dñs vbiq̃ȝ p̃ essentiã. i celis per apparentiã. in angelis p̃ p̃sidentiã. ĩ sanctis per gratiã. in assumpta humanitate per vnionẽ. sed in virgine p̃ totius deitatis p̃sentiã ꝛ corpalẽ existentiã. Merito potuit dicere: dñs tecum. ¶ Quarto eã cõmendauit a feminea refulgentia. i. celebri fama. ibi. Benedicta tu in mulierib9. id est sup̃ omnes mulieres. Et hoc q̃ntum ad triplicem gradũ benedictiõis ĩ genere mulierum: ad quorũ tertiũ gradum nulla alia mulier attingere potest. Primus gradus est q̃ mulier est fecunda sed nõ virgo. Secundus q̃ virgo sed nõ fecunda. Tertius q̃ virgo simul et fecunda. Duo primi cõueniunt ceteris mulierib9. tertius est solius marie priuilegiũ. Et p̃pter hoc dicitur Luc. x. Maria optimaȝ partẽ elegit. Bona pars q̃ fecunda: melior q̃ ṽgo. optima q̃ simul virgo et fecunda. Ideo Ansel. O benedicta ꝛ sup̃benedicta p̃ te benedicitur omnis creatura. Alique mulieres sunt benedicte: quia virgines sed nõ fecunde. Alique vero sunt fecunde sed non virgines. Tu vero es sup̃ oẽs bñdicta: qr simul ṽgo et fecũda. Secũdo dicitur benedicta sup̃ oẽs mulieres. qr ipa exempta fuit a triplici cõmuni maledictione mulierũ parientiũ. scȝ amissionis virginitatis in cõceptione. laboris in gestatione. et doloris in parturitione vt dictũ fuit in verbo Aue. Reuera nõ solum super omnes mulieres: sed et sup̃ omnes viros post christũ. Nec solum sup̃ omnes viros sȝ et sup̃ omnes angelos et vniuersaliẽ super omnẽ creaturã aliam a christi hũanitate: eo q̃ a verbo assumpta est. Aliter potest exponi. Benedicta tu in mulierib9. idẽ inter mulieres vel a mulierib9. Et hoc p̃pt triplicem benedictionẽ quam habent mulieres per ipam cõtra tria mala a quibus liberate sunt mulieres p̃pter beatam virginẽ. Primũ fuit verecundie. que eñ mulier ausa fuisset apparere: cum per mulierẽ perditum fuerit totum genus humanũ. Unde ĩ signũ huius datur eis velũ in capite. Sed ab hac verecundia Maria mulieres liberauit: dum per ipam saluatũ est totum genus humanuȝ. Secundũ malũ fuit legis maledictũ ſm quã maledicta erat oĩs mulier q̃ nõ p̃duceret semen in israel. Qd̃ maledictum aboleuit virgo dum primo obtulit deo suã virginitatẽ. ps. Adducent regi virgines post eam. id est virginẽ: q̃ prima regi virginitatẽ dedicauit. et proxime eius. id ẽ vidue et cõtinentes: q̃ sũt p̃xime virginib9 offerent tibi christe. Tertiũ maluȝ est deiectio nature siue cõditionis. Est eñ naturaliter deiecta et infirma cõditio mulier. Unde prouerb. vlt. Mulierẽ fortẽ q̃s inueniet q̃si diceret. Nullus vnq̃ȝ vllã. sed certe post illud prouerb. dr. Inuenta est vna mulier fortis cuius p̃cium p̃cul et de vltimis finib9: quia de ipso sinu patris et limo terre precium redemptionis cõcepit in suo vtero. Et

hec sua fortitudine supplantauit diabolū. Unde Gen. iij. Ipa cōteret caput tuum ⁊ cessauit abiectio mulierū. Propter hec tria dicit ei in ꝑsona Judith. xv. Tu gloria hierusalē. ⁊ hoc est ꝯtra verecundiā Eue. Tu leticia israel: ꝯtra maledictū legis. Tu honorificētia populi nostri cōtra abiectionē obprobrij. Merito ergo debet benedici a mulieribꝫ: et plus cōtinuare angelicā salutationē q̃ȝ viri. k Circa hanc salutationē nota ꝙ nūq̃ȝ pōt homo dulcius: gratius ⁊ excellentius beatā virginē salutare seu laudare q̃ȝ hac salutatiōe quā ipe deus pater dictauit ⁊ ꝑ angelū ei destinauit. Et sunt q̄nqꝫ q̄ nos debēt inducere ad frequēter dicendū hāc salutationē. Primo ꝓpter debitū. Salutatio em̄ debet̄ p̄cipue amicis et bn̄factoribꝫ. et sic ex debito tenemur eam salutare. qꝛ multa beneficia dilectiōis ⁊ signa nobis exhibuit et hodie exhibet in salutē. Exemplifica de magnis laboribꝫ filij In ipa hꝫ locū illud ad Ro. vi. Salutate mariā que multū laborauit in vobis id est in oīm vestrū salutē. Scd̄o ꝓpter eiꝰ bn̄placitū. et hoc maxime cū illa salutatiōe angeli in q̄ magnā hꝫ cōplacentiā tanq̃ȝ in ep̄la celesti i qua recolit̄ exordiū nr̄e redemptionis: redēptio captiuoꝝ: victoria hostium. Exemplū de quadā moniali cui apparuit beata virgo in lecto quiescenti ⁊c̄. Tertio ꝓpter salutationis fructū. vn̄ sicut hec salutatio virgini Marie summe placet: sic ipa ei dicētibꝫ valde remunerat sic̄ legit̄ in plurimis exemplis. Unuȝ de muliere militis depauperati qui deum negauit. Alterum de milite facto monacho de cuius tumba post mortem suam lilium ex eius ore creuit. Quarto propter cauere ingratitudinis vicium. summa em̄ ingratitudo est multa bona suscipe et nō cognoscere ⁊ regratiari. Quinto ꝓpter diaboli suppliciū. qꝛ ipse inuidus turbatur cum videt et audit ꝑ quid homo salutē est cōsecutus quā ipe amisit. Bern̄. Celum ridet. angelus gaudet. mundus exultat. infernꝰ cōtremiscit. demones fugiunt cū dico. Aue maria. Exempluȝ de quadā reclusa cui demō aliquoties in forma boni angeli apparuit. Nō solū diabolo displicet illa vocalis orō sed singula ỽba q̄ in ea ꝯtinent̄. Prosequere vt i the. no. de sctis. sermone. lxix. in fine.

De cena dn̄i vel corꝑe xp̄i. de euangelio et epistola. Sermo XXXIX

Ecipite et co-

a meditte: hoc est corpꝰ meū. Uerba sunt saluatoris nostri Mat. xxvi. ca. trāssumptiue. i. Cor. xi. et legit̄ hodierna die i ep̄lari officio. Ostēdit nobis dn̄s nr̄ iesus xp̄us ardentissimā charitatē suā nō solū in cruce ⁊ in passione verū etiā in multis alijs diuersisq̃ȝ modis. et potissimū cū instituit sanctissimū sacramentū p̄ciosissimi corꝑis ⁊ sanguinis sui. Transiturꝰ em̄ saluator nr̄ de h̄ mūdo ad p̄rēȝ: nouit discipl'oꝝ fragilitatē ⁊ oīm seq̄ntiū: more pij p̄ris filijs suis puidit de viatico sui p̄ciosissimi corꝑis ⁊ sanguīs mediāte q̄ roborati possint potēter ꝑ iter huiꝰ mūdi venire ad eternā beatitudinē. q̄re illō eis sumendū cōmisit dicēs. Accipite ⁊ comedite. A In ỽbis p̄missis duo innuūtur. Prīo gratiosa donatio saluatoris. ibi. Accipite. Scd̄o subiūgit̄ miraculosa refectio pctōris. ibi. et comedite hoc est corpꝰ meū. De p̄mo dicit. accipite. O q̃ȝ gratiosa ⁊ amorosa donatio. Nā cōparādo gradus diuine largitatis q̃ȝtū ad donū: tūc iste est summꝰ graduū. Primus gradus amoris ⁊ donatiōis est ꝙ largitꝰ ē homini celū et terrā et oēs irrōnales creaturas ad obediendū. ps̄. viij. Oīa subiecisti sub pedibꝫ eius. Eccl. xvij. Deꝰ creauit hoīeȝ de terra et dedit ei potestatē eoꝝ q̄ sunt suꝑ terram: et dixit Gen̄. j. Dominamini piscibꝫ maris et volatilibꝫ celi. Cuius donationis recolit Aug. dicēs. O aīa mea dilige deū q̄ dedit tibi celū cū syderibꝫ. aerē cū volatilibꝫ. aquā cū piscibꝫ. terrā cū germinibꝫ. totū mundū cū oībꝫ q̄ in eo sunt. Scd̄s gradꝰ amorose donatiōis ē ꝙ dedit hoī nobilissimas creaturas aīe rōnali celestes. i. angelos ad ministrandū. ad Heb. j. Oēs sunt administratorij spūs ⁊ in ministeriū missi ꝓpter eos q̄ hereditatē capiunt salutis. Hiero. Magna dignitas aīaꝝ ꝙ vnaqueq̃ȝ aīa habet vnum angelū ad custodē sibi deputatū: De q̄ dixit saluator Matth. xviij. Angeli eoꝝ sꝑ vidēt faciē p̄ris mei qui est in celis. Ubi dicit Augꝰ. Dicunt̄ angeli nr̄i qꝛ nobis seruiūt ⁊ nos cōciues suos hr̄e cupiūt. Tertius gradus amorose donatiōis est ꝙ

largit⁹ est seip̄m: ⁊ hoc multis modis. Primo dedit seip̄m nob̄ in sociū nr̄e ꝑegrinationis. Baruch. iij. In terris visus est ⁊ cū hominib⁹ ꝯuersatus est. Ecce socius vie in hac ꝑegrinatione. Scd̄o dedit seip̄m i seruum nr̄e necessitatis. ad Phil. ij. Exinaniuit seip̄m formā serui accipiēs. De q̄ ꝑ se dixit Mat. xx. Fili⁹ hoīs nō venit ministrari sed ministrare. Reuera seruiuit nob̄. xxx. annis in humanitate. de q̄ Esa. xliij. Seruire me fecistis pctīs vr̄is. Tertio se dedit in p̄ciū nr̄e redemptiōis. ad Eph. v. Dilexit nos ⁊ seip̄m obtulit ꝓ nobis hostiam et oblationē deo i odorē suauitatis. De quo Matth. xx. Filius hoīs venit dare animā suā ꝓ multis. Quarto dedit se homini in cibū. Jo. vj. Panis quē ego dabo caro mea est ꝓ mūdi vita. Ubi Gre. Bonus pastor dn̄s iesus aīam suā ꝓ ouib⁹ posuit: et in sacramēto corp⁹ et aīam et sanguinē dedit vt oues quas redemerat carnis sue sacramento satiaret. Ecce magna dilectio ⁊ amorosa et gratiosa. Hec est donatio de q̄ habet̄ in Cle. si dn̄m. de re. et ve. san. vbi dicit̄. O diuini amoris immēsitas. diuine pietatis suꝑabundantia. diuine largitatis affluentia. dedit nobis oīa sub pedibus. angelicos spūs ministros: volēs adhuc exuberantē charitatē demōstrare p̄cipue liberalitatem seip̄m nobis tribuit in cibum: transcendēs oēm liberalitatē: dilectionē et modū. B

Sed quō debem⁹ accipe siue sumere h̄ sacr̄m. Pro q̄ notandū ꝙ hūc amabilē cibum debem⁹ capē q̄nq̃ modis. Primo debemus accipe fideliter sine errore. ad Heb. xj. Oportet accedētē ad deū credere. Ber. Hec sacr̄a necessario fidē exigūt et rationē nō admittūt. Debet ergo accipiēs credere ꝙ in hoc sacr̄o sub specie panis sit realiter dn̄s noster iesus xp̄s. Un̄ ſm Francis. de maronis i q̄dā ſmone de corꝑe xp̄i. Sub spē panis q̄ videt̄ in hostia q̄ttuor esse credunt̄. Primo credit̄ ibi esse corp⁹ xp̄i ex vi verboꝝ. q̄r verba ꝯsecratiōis de solo corpore faciūt mentionē. Scd̄o ē ibi sanguis christi ex cōcomitantia īmediata. quia sanguis immediate disponit corp⁹ ad vitam. et iō nō oportet ꝙ laicis det̄ sub vtraq̃ specie. Tertio est ibi aīa xp̄i ex cōcomitantia ꝓpinqua. q̄r licet aīa nō viuificet corp⁹ nisi mediante sanguine: tñ ꝑtinet ad eandē naturā. ⁊ ideo ꝯcomitat̄ ip̄m ꝓpinque. Quarto est ibi diuinitas verbi ex cōcomitantia remota. quia nō ꝑtinet ad eandē naturam hūanā q̄uis ad idē suppositū: q̄r diuinitas cū trib⁹ p̄cedētib⁹ facit vnū suppositū. Sic etiā in calice ista q̄ttuor credunt̄. sed alio ordine ⁊c. C Sed ꝙ possibile fuerit xp̄o nobis p̄bere corp⁹ suū: ꝓbat̄ a simili maiore ⁊ minore. Prio a simili a maiore qd̄ prius fecit: q̄r vnā substantiā in aliā trāsmutauit. Joh. ij. aquā in vinū. Scd̄o ꝓbatur a minore. s. ab his q̄ fiūt arte: natura et gr̄a. Prio q̄ fiūt ab arte: vt cineres artificialiter mutant̄ in vitrū. si h̄ facit ars: m̄lto magis fabricator artiū. Eccs. viij. Omē qd̄ voluerit faciet ⁊ ſmo illi⁹ potestate plen⁹ est. Secundo ꝓbat̄ in his q̄ fiūt a natura. apes naturaliter faciūt mel de suco floꝝ. sol de terra aurū. in nob̄ ꝗ̄o panis et aq̄ mutant̄ naturalit̄ in carnē ⁊ sanguinē. si h̄ facit natura q̄d naturarū dn̄s. Tertio ꝓbat̄ ex his q̄ fiunt a gr̄a. vt Moises. Exo. iiij. et. vij. ca. ꝓiecit virgā et facta est serpēs. cū cauda recipiēs in ꝗ̄ge naturā reuertit̄. Ecce ex gr̄a natura bis est mutata. et flumina egyptiꝫ versa sunt in sanguinē. Rursus ad p̄ces moisi cruor cessauit ⁊ in aq̄rū naturā remeauit. Nūe. xx. Moises aquā d̄ petra ꝓduxit qd̄ natura nō habuit. sed h̄ moties ex gr̄a fecit. Oīa ista exēpla ⁊ plura alia pōit Ambro. ad hoc ꝓbandū. de ꝯse. dis. ij. reuera. Si ḡ scti viri verbo suo fecerūt mutare naturas rerū ⁊ cōuersionē earū. Nōne magis christus dominus ꝓphetarum et sanctus sctoꝝ poterit mutare et conuertere panem et vinum in corpus et sanguinem suum. Ipse em̄ est q̄ hāc mutationē agit vt inq̄t Aug. in. c. Intra sanctā. j. q. j. Tertio probatur a maiore qd̄ fecit ex gratia. Nam omnia creauit ex nihilo et trāsmutauit terrā in carnē et ossa in creatione Ade. Nōne maius est nouas creaturas ex nihilo creare q̄ res et naturas creatas mutare. Ideo Ambro. de sacramentis. Quid queris nature ordinē in christi corpore cum preter naturā sit in sacr̄is. Et Maxim⁹ in sermone. Enarrari nō pōt: credi pōt: si lingua ⁊ sensus deficit tūc sufficit fides. Ex multis demū apparitionib⁹ ⁊ miraculis ostensis circa istud sacramentū oñdit̄ veritas hui⁹ cōuersionis. vt habet̄ de sancto Gregorio. Itē in croni

tis tpe Ludouici regis francoꝝ ⁊c. D

Scđo debemus accipere hoc venerabile sacr̄m mūde sine ɔtagione. Ubi nota ꝙ mūdicia ad ꝓpositū est triplex. Prima est mentalis: vt scꝫ mens mūda sit ab oī ꝓposito malo ⁊ ab oī actu cuiuscūqꝫ pctī mortalis. de quo Nume. xviij. Qui mundus est vescetur ex eo. Et de hac dicit apl's in epistola. Probet aūt seipm homo: et sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat. Qui em̄ manducat ⁊ bibit indigne ⁊c. Mat. vij. Nolite sanctū dare canibꝫ. i. peccatoribꝫ pollutis. Ratione assignat Ambro. Qui pollut⁹ accedit: nō solū corpus xpī lacerat sed totam trinitatē adunatā xpī corpori inhonorat. Idē. Penā mortis xpī merenť acsi christū occidissent q̄ indigne percipiūt. Cui cōsonat Hilarius. Talis deum ad vindictā cōcitat et sanctos a se fugat. hostē letificat. vitam suam abbreuiat q̄ corpus xpī indigne manducat. Reuera illa mundicia nō solū debet esse ab actu peccandi libera sed etiaꝫ ab affectu. dicit Aug⁹. et habeť de ɔse. dist. ij. quotidie. Si mens est in affectu peccādi magis dico aggrauari eucharistie perceptione q̄ꝫ purificari. quia qđ dať in remediū ⁊ salutē vertiť in iudiciū ⁊ damnationē. E Sꝫ di. dictū est ꝙ ħ pcm̄ magnū est sicut aliorꝫ xpm occidentiū. sed illud fuit maximū ⁊ grauissimū. Mat. xxiij. Ueniet sup vos oīs sanguis iusti ab abel vsqꝫ ad sanguinē Zacharie. Rn̄det s. Tho. pte. iij. q. lxxx. ar. v. dicēs. ꝙ pcm̄ aliqđ potest dici grauius alio dupl'r. Uno modo p se. alio modo per accidens. Per se q̄dē ſm rōnem sue speciei q̄ attendiť ex pte obiecti. et ſm hoc q̄nto id ɔtra qđ peccať est maī⁹: tāto pcm̄ est grauī⁹. et qꝛ diuinitas xpī est maior hūanitate ipius: ⁊ ipa hūanitas est potior q̄ꝫ sacra hūanitatis Inde est ꝙ grauissima pctā sunt q̄ cōmittunť in ipam diuinitatē: sicut est peccatū infidelitatꝭ ⁊ blasphemie. Secundario aūt sunt grauia peccata q̄ cōmittunť in humanitatē xpī. Tertio aūt loco sunt pctā q̄ cōmittunť ɔ sacra q̄ ptinēt ad hūanitatē xpī. et post ħ sūt alia pctā ɔ puras creaturas. Per accidēs autē vnū pcm̄ est grauī⁹ alio ex pte peccantis. puta pcm̄ qđ est ex ignorātia vel infirmitate: leuius est pctō qđ est ex ɔtēptu vel ex certa sciā. Et eadē rō est de alijs circūstantijs. Scđm hoc ꝙ cōicare in pctō mortali pōt esse grauī⁹. sicut in his q̄ ex actuali cōtemptu in ɔsciā pctī ad ħ sacr̄m accedunt. In q̄busdā vero min⁹ graue: puta in his q̄ ex q̄dā timore ne deprehendanť in pctō cū ɔsciā pctī ħ sacr̄m suscipiūt. Sic ergo ptꝫ ꝙ ħ sacr̄m est multꝭ alijs grauī⁹ ſm suā speciē: nō tn̄ oīm grauissimū. Ad obiectionē rn̄det s. Tho. ꝙ pcm̄ indigne sumentiū hoc sacr̄m ɔpať pctō xpm occidentiū ſm similitudinē. qꝛ vtrūqꝫ cōmittiť ɔ corp⁹ xpī. nō aūt ſm criminis q̄ntitatē. pcm̄ em̄ xpm occidentiū fuit grauī⁹ p̄mo in hoc ꝙ illđ pcm̄ fuit ɔ corpus xpī in sua ꝓpria specie. ħ autē est pcm̄ ɔtra corp⁹ xpī in specie sacramēti. Scđo illud est pcm̄ ex intentiōe nocendi xpo: hoc aūt nō. F Sꝫ aliq̄s obijceret pōt. si sumere corp⁹ xpī cū pctō magnū peccatū est. ꝙ a sili et videre. ergo q̄tiēscūqꝫ existens in pctō mortali videt corp⁹ xpī peccat mortaliter. Rn̄det s. Tho. et Bonauē. sup. iiij. ꝙ visus nō ptingit ad subam corporis xpī: sed solū ad species sacramētales ꝫ ille q̄ accipit nō solū sumit spēs sacr̄ales sed etiā xpum q̄ est sub eis. et ideo a visione corpali null⁹ baptisatus ꝓhibeť. nō baptisati aūt nō sunt admittēdi etiā ad inspectionē hui⁹ sacrī. vt ptꝫ p Dioni. in li. ange. hierarchie. Sꝫ ad manducationē nō debent accedere nisi illi q̄ bn̄ dispositi ⁊ mūdati sūt q̄re nō est sile videre et sumere hoc sacr̄m. Scđa mūdicia necessaria cōicare volentibus dr̄ ɔfessionalis. dꝫ nāqꝫ q̄s an̄ sacrī susceptionē mūdare se p ɔfessionē factā sacerdoti. G Sꝫ hic icidit dubiū vtrū cōtritus nō ɔfessus peccet mortal'r cōicādo. Et rn̄det Rich. ꝙ distinguendū est. qꝛ aut talis hꝫ copiā ɔfessoris idonei ⁊ tps sufficiens ad ɔfitendū ⁊ loquelā liberā aut nō. Primo mō suscipiēdo ħ sacr̄m mortaliter peccat. qꝛ ad ħ ꝙ hō sit dign⁹ hoc sacr̄m suscipe req̄riť ꝙ recōcilieť deo ⁊ eccl'ie: q̄ recōciliatio est p cōfessionem ⁊ absolutionem. Scđo mō subdistinguendū est. qꝛ aut imminet scādalū ꝑsone sue: aut cōis ħ est ꝑpl'i aut qꝛ iā incepit sacrū mysteriū si sacerdos est. Et ī q̄libet istoꝝ casuū licitū est cōicare cū ꝓposito ɔfitēdi. si tn̄ nō adest aliq̄s p̄dictoꝝ casuū teneť expectare q̄usqꝫ hēat copiā ɔfessoris. Tertia mundicia q̄ requiriť in volentibꝫ cōicare diciť corpalis. H

Pro cuius intelligentia notandū ſm Richar. et Bonauē. in. iiij. di. ix. Alia eſt mundicia corꝑalis q̄ eſt ꝯiūcta ſpūali. ſicut pollutio ꝓueniēs ex crapula vel ex turpibꝫ cogitationibꝫ p̄cedentibꝫ. vel illuſione demonū. et cū hac nō licet ad ſacramentū accedere. vt ptz. vj. di. in. c. teſtamentū. Similiter cū immūdicia q̄ ꝓuenit ex coitu etiam matrimoniali nō licet ea die accedere. vt in. c. omnis homo. de ꝯſe. di. ij. vbi dr̄. Omnis homo ante ſacramētū cōionis a ꝓpria vxore debet abſtinere tribꝫ quattuor aut ſex diebus ſcʒ ꝙ ab ea nō exigat. Ideo. j. Re. xxj. Cum dauid venit ad Abimelech petēs panem: ſacerdos abimelech reſpondit. Non ſunt hic panes niſi panes ꝓpoſitionis. ſi ſerui ſunt mundi maxime a mulieribꝫ: māducent. Ubi dicit Hiero. et habet̃ in. c. ſciatis xxiij. q. iiij. Si panes ꝓpoſitionis ab his q̄ vxores ſuas tetigerāt comedi nō poterant. q̄to magis ille q̄ de celo deſcēdit. Nam ſi [illegible] fuit ꝑcuſſus ꝓpter tactū arce ruinā minanteꝫ. ij. Re. vj. quid de accedentibꝫ ſic ad corpus xp̄i Alia eſt mūdicia pure corporalis: nullū horrorē immundicie in aīa generans vt immundicia in pede. vel lepre: et hec nō impedit. Unde pollutio ꝓueniens ex infirmitate vel debilitate nature nō impedit vſum ſacramēti: licet laudabile ſit ob reuerentiā abſtinere. Similiter immundicia menſtruoꝝ nō ꝓhibet mulierē cōmunicare: quia eſt immūdicia pure naturalis.

I Tertio volēs cōicare dʒ hoc ſacramentū ſumere diligēter: q̄ diligētia triplex eſſe pōt. Prima eſt diligētia examinatiōis ſiue diſcuſſionis ꝯſciētie. Debet em̄ q̄libet qui vult cōicare examinare diligēter ſeipm̄ vt ꝯfiteat̃ de oibꝫ pctīs mortalibꝫ de quibꝫ memor eſſe pōt. qm̄ ſi q̄s omiſiſſet cōfiteri aliquod peccatū mortale ꝓpter ſuam volūtariā negligentiā: licet ꝑſuaderet ſibi ꝙ ꝓpter cōfeſſionē alioꝝ eſſet mundꝰ: cōicando peccaret mortaliter. Et ſi q̄s facta diligentia ſua nō recordaret̃ niſi de vno pctō: et de illo dūtaxat ꝯfiteret̃ in ꝑticulari: ⁊ de oblitis in generali: cōicando gratiā xp̄i obtineret ſm Sco. in. iiij. diſt. ix. imo multotiens oblita pctā virtute ſacramēti ad memoriā reducunt̃. et tūc tenet̃ hō poſt ſuſceptū corpꝰ xp̄i q̄ꝫcitiꝰ pōt cōfiteri de illis in ſpeciali. Scd̄a diligētia eſt feruentis orationis. debēt vtiqꝫ q̄ cōicare habēt ꝑ aliq̄d ſpaciū ante orare feruenter. Tertia diligētia eſt pie meditationis. debēt etiā pie meditari ⁊ cōtemplari clementiā ⁊ amorē dn̄i nr̄i ieſu chriſti q̄ nobiſcū eſſe dignat̃ in venerabili ſacramēto.

K Quarto debemus accipere hoc ſacramentū reuerenter. Ita ſtatuit eccl'ia in. c. oīs vtriuſqꝫ. de pe. ⁊ re. vbi dr̄. Suſcipiēs reuerēter ad minꝰ in paſca eucharíſtie ſacr̄m. Debent nāqꝫ cōicantes corpꝰ xp̄i cū reuerētia ſumere ſcʒ aſſurgendo ⁊ ad altare eundo genibꝫ flexis: mundādo os ⁊ dētes: induēdo meliora veſtimēta q̄ q̄s nō habet ad pompā. ſicut ſacerdos celebraturꝰ miſſam: et pectora ſua tundētes dicētes centurionis v̄ba Mat. viij. D̄ne nō ſum dignꝰ ⁊c̄. Rō. q2 tenemur eucharíſtiā adorare adoratiōe latrie. et io cū omni reuerētia eā accedere ⁊ ſalutare Et h̄ nō ſolū verū eſt de reuerētijs q̄ in faciēdo ꝯſiſtūt: ſʒ etiā in nō faciēdo. vt eodē die nō vadāt ad ſpectacula etiā licita. de ꝯſe. diſ. ij. qui die. nec ludat vel luctet̃ etiā licite. xxxij q. iiij. recurrāt. de homici. lator. Debet etiā cōicans ſumere eucharíſtiā reuerēter. i. ieiunus. qđ ob reuerentiā ſacramēti ſtatutū eſt. vt in. c. liq̄do. de ꝯſe. di. ij. vbi notat ſanctus Tho. ꝑte. iij. q. lxxx. ar. viij.

L Ieiuniū eſt duplex. Primū nature ſcʒ ꝑuatio cibi ⁊ potꝰ cuiuſcūqꝫ. et tale ieiuniū requiritur ad h̄ ſacr̄m vt neqꝫ poſt ſumptionē ſalis vel aq̄ vel medicine aut alteriꝰ cibi vel potꝰ ī q̄ntūcūqꝫ ꝑua q̄ntitate licʒ h̄ ſacr̄m recipe. nec refert vtrū hmōi nutrit vel non: dūmō ſumit̃ ꝑ modū cibi ⁊ potꝰ. Si reliq̄e caſualit̃ deglutiant̃ nō īpediūt ſumptionē huiꝰ ſacr̄i. q2 nō ſumūt̃ ꝑ moduʒ cibi. Sic etiā de reliquijs aq̄ q̄bꝫ os abluit̃ nō ī magna q̄ꝫtitate. ſed ꝑmixte ſaliue qđ vitari nō pōt. Scd̄m eſt ieiuniū eccl'ie qđ inſtituit̃ ad macerationē corꝑis. ⁊ tale ieiuniū nō requirit̃. male tn̄ faciunt q̄ credūt ꝙ ea die q̄ cōicant etiā ieiunabili ī q̄dragesima vt hac feria q̄nta aut alia ꝓpt̃ reuerētiā ſacri nō teneant̃ ieiunare. īmo maiorē irreuerētiā faciunt ſacro frangēdo hac die ieiuniū eccl'ie ſine cā. et h̄ ieiuniū eccleſie dicit ſanctꝰ Tho. incipit̃ a media nocte. iō ſi pꝰ mediā noctē aliq̄d ſumit̃ ꝑ modū cibi vl' potꝰ: ⁊ ſi ē ſanꝰ nō p̄t ea die ſumere ſacr̄m. p̄t ꝑo ſi an̄ mediam noctē. nec refert vtrū poſt cibū vl' potū

dormierit aut indigestus sit q̃ʒtum ad ratio
nem precepti:refert tñ q̃ʒtum ad perturba⸗
tionem mentis quã patiunt̃ hoĩes ꝓpter
insomneitatẽ vel indigestionẽ. qꝛ si mens
multũ perturbet̃ homo reddit̃ ineptus ad
sumptionẽ hui⁹ sacramẽti. M Quin
to debemus accipere hoc venerabile sacra
mentum humiliter cũ tremore ꝛ timore re
uerentie. Nam sanct⁹ Johes baptista san
ctificatus erat in vtero:tñ de eo legit̃ cum
deberet christum baptisare nõ audebat san
ctam dei tangere verticem:sed clamauit cũ
tremore:sanctifica me saluator. Item legit
ecclesia. Tremunt potestates. Dic igit̃ cuʒ
Job.iij.ca. Anteq̃ʒ comedã suspiro:et tã⸗
q̃ʒ inundantes aque rugitus meus. Timu
it enim Abraam loqui cum angelo Gen.
xviij. Quid loquar ad dñm cum sim cinis
et puluis:qui fuit angelus in ꝑsona domi
ni. Multo magis timere debes tu accipiẽ
do dñm angeloꝝ. Ideo scribit̃ in colla.pa
trum. Quantumcũq̃ʒ puritatis sit hõ non
debet se existimare dignũ. Nã hõ ignarus
est negligẽs et obliuiosus. ideo dʒ se indi⸗
gnum existimare ꝓpter multoꝝ excessuum
ignorantiã:negligentiã et obliuionẽ: dicen
do cum Centurione. Dñe nõ sum dignus
ꝛc. sed necessarius. Reuera nõ dignus. nã
hoc sacramentũ est speculum sine macula.
candor luciʒ eterne. Sap.vij. Jõ ps̃.xxxiij.
Timete dñm oẽs sancti ei⁹. et merito Job
xv. Celi nõ sunt mũdi in cõspectu eius. q̃n⸗
to magis inutilis homo. Aug⁹. Christum
cõculcat qui hoc venerabile sacramentum
sine timore reuerentiali ꝑcipit. nõ tñ quis
intantũ timere debet ꝙ in toto cõmunica⸗
re ꝓpter hoc omitteret. sicut illi qui ex falsa
humiliatione dimittũt q̃ reputãtes se pec⸗
catores ꝛ indignos nolũt cõicare. Equidẽ
si attendat̃ magnitudo existentis in sacra⸗
mento soluʒ:nulla creatura inuenit̃ digna
eo nec apl'i nec martyres. Sed nec h̃ dñs
req̃rit a nobis scʒ tantã dispositionẽ et san⸗
ctitatẽ q̃ʒtã meret̃ maiestas eius. sed q̃nta ẽ
possibilitas fragilitatis nostre. nec requiri
tur ꝙ efficiamur impeccabiles sed ꝙ dolea
mus de p̃teritis ꝛ ꝓponam⁹ firmiter in fu⸗
turũ abstinere occasiones ꝓximas euitan⸗
do. Nã ꝛ petr⁹ cũ alijs apl'is digne sum⸗
pserũt sacr̃m in die cene:et tñ inde ad mo⸗
dicũ petrus xp̃m negauit et mortalit̃ pecca
uit:et alij fidem ꝑdiderũt. falsa vtiq̃ʒ humi
litas est que frangit p̃cepta:debet poti⁹ q̃⸗
libet petrũ imitari dicentẽ Lu.v. Exi a me
dñe qꝛ homo pctõꝛ sum. et tñ non recede⸗
bat sed adherebat ei. N Quantum ad
secundũ in quo tangit̃ miraculosa refectio
peccatoris cum dicit̃. comedite hoc ẽ cor⸗
pus meũ. comedite sacramẽtaliter ꝛ spũa⸗
liter. Nã ſm doc. in. iiij. dis. ix. hoĩes in re⸗
ceptione ꝛ manducatiõe hui⁹ sacramenti
habẽt se in q̃druplici differẽtia. Aliqui ac⸗
cipiũt hũc cibũ tm̃ sacramẽtaliter. aliq̃ spi
ritualit̃ tm̃. Tertij spũaliter ꝛ sacramẽtalit̃
simul. Quarti nec sacramentalit̃ nec spũa⸗
liter. Primi dico accipiũt hũc cibum sacra
mentalit̃ tm̃:ita ꝙ nõ ꝯsequunt̃ gratiã. nã
accipe sacramẽtaliter est illud suscipe cũ fi⸗
de sine charitate: vt sũt oẽs hoĩes existẽtes
in pctõ mortali. Tales tm̃ suscipiũt sacr̃m
sʒ nõ effectũ illi⁹. Nã dꝛ. ij. Coꝛ. x. Nõ po
testis mense dñi ꝑticipes esse et mense de⸗
monioꝝ. De q̃bꝫ Hꝛc. Sumũt pctõꝛes in
mortali pctõ sacramẽtaliter verã carneʒ et
verũ sanguinẽ xp̃i p̃sentiali essentia:sed nõ
salubꝛi efficiẽtia. Nã dicit Aug⁹. sup Joh.
Multi de altari accipiũt ꝛ accipiẽdo mo⸗
riunt̃. Ad idẽ est ca. sicut iudas. et. c. sancta.
de ꝯse. di. ij. vbi dicit̃. Sancta nocent ma⸗
lis:nõ qꝛ illa res mala sit:sed qꝛ malus qd̃
bonũ est male accipit. Nã sicut lucẽ solis
oculus san⁹ accipit ad delectatiõeʒ. eger ad
perturbationẽ. et sicut san⁹ hõ vinũ ad io⸗
cunditatẽ. febꝛicitãs aũt ad maiorẽ infirmi
tatẽ:et sic pctõꝛ ĩ mortali. O Tales sic
cõicãtes ꝯsequũt̃ tria mala. Primũ est pec
cati sui aggrauatio. vt ptʒ de ꝯse. di. ij. q̃ti⸗
die. Et Aug⁹. dicit. Habẽtes volũtatẽ pec
candi magis dico aggrauari eucharistie ꝑ
ceptiõe q̃ʒ purificari. Scdm̃ ẽ dei inhono
ratio. Aug⁹. Christũ ꝯculcat q̃ libere pec⸗
cat ꝛ eũ absq̃ʒ tiore ꝑcipit. Magis ei delin
quũt q̃ iã ĩ celis regnãtẽ ꝯtemnũt q̃ʒ q̃ ĩ ter
ris ambulantẽ crucifixerũt. De hoc dictũ ẽ
sup̃. Tertiũ malũ qd̃ incurrit est eterna dã
natio. j. Coꝝ. xj. Qui mãducat indigne:iu
diciũ sibi mãducat ꝛ bibit. Dicit Ambꝛo.
Penã mortis xp̃i meret̃ acsi xp̃m occidis⸗
set. Scdi sunt q̃ recipiũt spũaliter tm̃ ꝛ nõ
sacramẽtaliter. hoc est ꝙ recipiũt gratiã sa
cramẽti sed nõ sacramentũ. Vñ Prouerb.
xij. Qui bonus est hauriat sibi gratiam a

dño. ¶ Et sunt quattuor genera ho-
minũ q̇ spũaliter recipiũt hoc sacramentũ
Primi sunt q̇ in infirmitate ↄstituti sunt sic
ꝙ nõ retinẽt cibũ: tñ ex corde desiderãt hoc
sacramentũ. sed ꝓpter infirmitatẽ ꝛ vomitũ
nõ p̃sumũt illud sumere. hi manducãt spiri
tualiter. id est gratiã sacramẽti ꝑcipiunt ꝓ-
pter desideriũ qḋ habẽt ad sacramentũ. et
tales nullo mõ recipe debẽt hoc sacramen
tum qui infirmi sunt ꝙ cibum retinere nõ
possunt. qꝛ sufficit eis illa spiritualis man-
ducatio. Exemplũ de q̊dã vide in thesau-
ro nouo de sctis. ser. lxxxj. Secũdi q̇ spiri-
tualiter manducãt sunt q̇ p̃parauerũt se ad
hoc sacramentũ ẜm suũ posse: et sacerdos
denegat eis: etiã cũ ipi humiliter petunt et
desiderant. isti etiã vt puto spiritualiter su-
munt. ergo patiẽter ferre debẽt tales si hoc
sacramentũ eis ad libitũ nõ porrigit̃. Ter
tij q̇ spiritualiter manducãt sunt q̇ in ago-
ne cõstituti libenter vellent cõfiteri ꝛ cõica
re: sed sacerdotẽ nõ possunt habere. si tales
in cõtritione et ꝓposito tali decederẽt: spiri-
tualiter cõmunicauerũt ꝓpter cõtritionem
quã habuerũt de peccatis: et desideriũ qḋ
habẽt ad sacramentũ. Nã dicit Aug⁹. Cre
de et manducasti. ad Ro. j. Justus ex fide
viuit. Quarti sunt q̇ ex puro corde deo ser-
uiunt ꝛ cũ magno desiderio hoc sacramen
tum appetũt. et tñ ex humilitate et reueren-
tia sacramenti nõ audent accedere. et sic oĩ
die q̇libet homo q̇ habet magnũ affectum
et deuotionẽ ad sacramentũ potest cõmu-
nicare spũaliter. Tales qñq̈ q̇ ex deuotio
ne audiũt missam maiorẽ gratiã interdum
recipiũt q̃ ipe sacerdos celebrãs missam.
qꝛ fortasse nõ est ita bñ dispositus. Isti ve
ro opposito. mõ signãter homĩes boni sine
mortali pctõ q̇ desiderant ꝑticipes fieri. de
q̊ Aug⁹. et habet̃ in. c. panẽ. de cõse. dist. ij.
Panẽ in altari spũaliter manducare: est in-
nocentiã ad altare portare. scꝫ ꝑ fidẽ ꝛ cha
ritatẽ. Tertij accipiũt sacramẽtaliter et spi-
ritualiter simul. et sunt boni ꝛ electi q̇ cum
cordis ↄtritiõe ꝛ pura ↄfessione ꝛ recta in-
tentione accedũt. De tali manducatione dꝛ
Joh. vj. Qui manducat me viuit ꝓpter me.
Nam ẜm Grego. hoc sacramẽtũ dedit no
bis christus in salutis remedium. Q

Qui sic accipiũt q̇nq̈ fructus ↄsequun
tur. Primus fructus dꝛ gratificatio. ↄfert
enim sacramentũ deuote cõmunicãtibus
gratiã. Rõ scti Tho. iij. ꝑte. q. lxxiij. Tum
qꝛ in eo cõtinet̃ xp̃us q̇ sicut venit in mun-
dum venit cũ gr̃a. ẜm illud Jo. j. Gratia et
veritas ꝑ iesum xp̃m facta est. ita veniẽs in
isto sacramẽto. Tum qꝛ representat̃ passio
ei⁹ q̃ fuit gr̃e effectiua. tum qꝛ sumit̃ sub spe
cie cibi nutrientis. Vñ sicut cibꝰ p̃stat vitã:
ita hoc sacramentũ gr̃am q̃ est vita aĩe. ꝓ-
pter qḋ vocat̃ eucharistia. i. bona gr̃a. Se
cundus fruct⁹ deuote cõicantiũ dꝛ remis-
sio. Remittunt̃ nãq̈ ꝑ hoc sacr̃m pctã ve-
nialia. vt habet̃ de ↄse. dis. ij. cũ omne. et. c. si
quotiẽs. Quantũ aũt sit istud scꝫ remissio-
nẽ venialiũ hr̃e patere põt si cõsideret̃ q̃n-
tum aĩam ledãt Nã licet eternã damnatio
nẽ nõ inducãt: tñ inferũt duo p̃cipua nocu
menta. Primũ est ꝙ diminuũt feruorẽ cha
ritatis. Secundũ ꝙ obligãt ad penã tꝑa-
lem. Ex q̊ dicit Bonauẽ. in. iiij. di. xx. ꝙ si
q̇s morit̃ tm̃ venialia habẽs vadit ad pur-
gatoriũ. Terti⁹ fruct⁹ dꝛ defensio. defendit̃
vtiq̈ h̃ sacr̃m p̃seruãdo a pctis futuris. vt
etiã ait s. Tho. vbi s̃. Pctm̃ est q̃dã mors
spũalis aĩe. Vñ h̃ mõ p̃seruat̃ aliq̇s a pec
cato futuro q̊ p̃seruat̃ corpus a morte futu
ra. qḋ q̇dẽ fit dupl'r. Vno mõ ĩq̈tũ homi-
nis natura interi⁹ roborat̃ cõtra interiora
corruptiua. et sic p̃seruat̃ a morte ꝑ cibũ et
medicinã. Alio modo per hoc ꝙ munit̃ cõ
tra exteriores impugnationes: et sic p̃serua
tur per arma q̇bus munitur corp⁹. Vtro-
q̈ aũt modo hoc sacramentum cõseruat a
peccato. Nam primo per hoc ꝙ christo cõ
iungit per gratiam roborat spiritalem vi-
tam hominis tanq̃ spiritualis cibus ꝛ me
dicina. ẜm illud ps̃. Panis cor hominis
confirmat. Secundo inquantũ est signũ
passionis christi per quam victi sunt demo
nes repellit ipsorum impugnationẽ. Vñ
Chryso. super Johem ait. Vt leones flam
mam spirantes de mensa domini recedi-
mus terribiles demonibus facti. Quartus
fruct⁹ dicitur releuatio. Si enim post de-
uotam cõmunionem homo in peccatum
rueret: facilius ab illo surgere potest q̃ si
ante illud non communicasset. Ratio est.
Quia vt dixi per sacram cõmunionem a-
nima roboratur et fortificatur. et ideo faci-
lius est forti resurgere q̃ debili. Quintus
fructus dicit̃ glorificatio. Facit enim hoc

sacramentũ ad augmentũ glorie que sequi
tur ad augmentũ gratie. q̃nto em̃ anĩa pfi-
cit et crescit in gratia: tanto copiosiorẽ glo-
riam pmeret. Sed qui sacramentaliter et
spiritualiter suscipit sacramentũ euchari-
stie pficit in grã vt tactũ est. idcirco abun-
danti⁹ gloriã obtinebit. Quarti sunt q̃ nec
sacramẽtaliter nec spũaliter manducãt. et
sunt obstinati ⁊ desperati pctõres ⁊ ptem-
nentes. q̃ ita mundũ amãt q̄ sumere ptem-
nunt. de qb⁹ Joh. iij. Lux venit in mundũ
et dilexerũt hoĩes magis tenebras q̃ lucẽ.
Nã dicit de nõ recipiẽtib⁹ discipulos Lu.
x. Remissius erit terre sodomorũ in die illa
q̃ huic ciuitati q̃ nõ recepit vos. Quid tũc
de dño: eis dicet illud Mat. xxv. Hospes
eram ⁊ nõ me collegistis. Ite maledicti in
ignẽ eternũ. Itẽ et negligẽtes q̃ tpalib⁹ lu-
cris ⁊ secularib⁹ negocijs intantũ se impli
cant vt sanctã cõionẽ debito tpe negligũt.
De illis Matth. xxij. Misit rex seruos su-
os: aliqui ibãt in villã. aliqui in negocia-
tionẽ. alij neglexerũt. Grego. Maledictuz
negociũ p qd negligit diuinũ officiũ. Lu.
xiiij. Nemo illorũ virorũ gustabit cenã me
am. R Tales nõ cõicantes triplex ma
lum incurrũt. Primo diuinã cõminationẽ
Dicit em̃ xp̃us cõminanter Joh. vj. Nisi
mãducaueritis carnẽ filij hoĩs ⁊ bibe. ei⁹ san
gui. nõ ha. vi. in vobis. Scdo viciũ ingra
titudinis. institutũ siquidẽ fuit sacramen-
tũ altaris a xp̃o dño: vt fideles sui illud su
mẽtes recordarent amoris quẽ nobis ostẽ
dit dũ p nostra salute acerbissimã passionẽ
⁊ crudelẽ mortẽ patientissime tolerauit. vñ
Matth. xxvj. ⁊ Lu. xxij. ait. Hoc facite in
meã cõmemorationẽ. Et Paulus in ho-
dierna epl'a. Quotienscũq̃ mãducabitis pa
nẽ hũc et calicẽ bibe. mortẽ dñi annuncia.
Idem ponit in sentẽtia de cõse. dist. ij. c. q̃r
scripturã. c. q̃r passus. c. semel christus ⁊c.
Cũ ergo sacramentũ hoc venerabile fide-
liter et deuote sumptũ christũ passum ad
mentẽ reuocet: ingratissimi pfecto censen-
di sunt illi qui saltẽ semel in anno cõmuni-
care nolũt. Tertio incurrũt pctm̃ inobediẽ
tie. Precipit nãq̃ sancta mater ecclesia fide
lib⁹ cunctis vt cõionẽ suscipiãt. De hoc au
tem p varietate tpm varia facta sunt statu
ta. In ecclesia siquidẽ primitiua dum san-
guis christi recens feruebat in corde credẽ-
tium cõmunicabãt omnes quotidie. vt pa
tet Act. ij. et in. c. peracta. de cõse. di. ij. La-
psu vero temporis vsus cõionis deductus
est ad dies dñicos. Et de hoc dicit Aug⁹.
in. c. quotidie. de cõsecra. dist. ij. Quotidie
eucharistie cõmunionẽ accipere nec laudo
nec vitupero: oĩbus tñ diebus dñicis cõ-
municandũ hortor. Succedente vero tpe
statutũ fuit vt ter in anno hoĩes cõmunica
rent. vicz in pasca. penthecostes. et natalis
domini. vt in. c. et si nõ frequentius. de cõ
secra. dist. ij. Tempore vero in quo chari-
tas refriguit eccl'ia obligauit laicos ad cõ
munionẽ tm̃ semel in anno. scz in pasca. Et
habetur in d. c. Omnis. Et tamen tãta est
in multis nequicia maleq̃ voluntatis ob-
stinatio q̄ nõ solum nõ cõmunicant semel
in anno: verum etiã sine cõione per annos
et annos perdurant. Penam illorum ha-
bes ibidem. Declara illam partem capitu-
li si patitur hora et penã. Et quid intelligi-
tur per pasca et per propriũ sacerdotẽ cum
dicit. Nisi forte de pprij sacerdotis consilio
duxerit ad tempus ab eius perceptione ab
stinendũ. Et vtrum satisfacit pcepto eccle
sie de cõmunione in anno semel sumenda
qui cõmunicat hodie in die cene vel in pa-
rasceue. vel in sabbato. vel alia infra annũ
et nõ in die pasce. Vide de his Antoninũ
pte. ij. ti. ix. ca. ix. et doc. in d. c. omnis S
Ubi notant q̄ pasca capitur tripliciter.
Primo pro ipo die resurrectiõis tm̃. Se-
cundo pro tempore pascali vt dieb⁹ tribus
proximis sequentibus et antecedentibus
Tertio pro toto tempore inter diem pasce
et diem penthecostes. Et capiendo primo
modo ecclesia cõgruentissime statuit in die
solennissimo festo supra omnes alios fide
les sumere debere sacramentũ omniũ ma-
ximũ pter quattuor rationes. Prima q̃r
tunc homines sunt magis depurati pter
quadragesimã precedentẽ in qua purgan-
tur crimina: et que est quasi vigilia ad se p
parandũ ad ipsius sumptionem in die pa-
sce. Secunda propter christi passionẽ ⁊ re
demptionẽ quas tunc recolit ecclesia qui-
bus tunc homines debent esse magis de-
uoti. Tertia quia in memoriã dñice passi-
onis hoc sacramentũ institutũ est vt dictũ
est. de qua in pximo est actũ scz feria sexta.
que em̃ pxime facta sunt habent in recenti

memoria. Quarta ratio vt sicut xp̄s tunc
surrexit corporaliter, sic hoīes p sumptio-
nem illius sacramēti resurgāt cum christo
spūaliter. Et intantū hoc tpe dz recipi h̄ sa
cramentū q nō habet p catholico q̇ nō re-
cipit, imo p̄sumit cōtra eū de infidelitate.
de cōse. di. ij. seculares. Vñ dicit lex in aut.
de pull. do. circa mediū. col. viij. Qui se ab
ecclesia sepat nec sanctā cōmunionē acci-
pit: heretic⁹ est censend⁹. Vide plura in le-
ctura ca. oīs vtriusq̧ de peni. et re. T

Hic cadit dubiū circa p̄mū modū vbi
dictū fuit q sacramentū eucharistie debet
sumi fideliter z sine errore. Et in fine addu
cta sunt exēpla de veritate ɔtentoꝝ in h̄ sa-
cramento. Ponat q iudeus pungat violē
ter hostiā consecratā z videns eā rubescere
sanguine ex puncturis, viso miraculo pe-
tit baptismū et baptiset. Querit an debeat
puniri p isto delicto a iusticia publica. Re-
spondet cōsiderando duo, vnū ex pte deli-
cti. aliud ex pte baptismi. Ex pte delicti cō-
siderāda sunt duo. Primo aut pungebat
eā ex pura malicia scz aīo inferēdi ɔtume-
liam xp̄o: quem christiani colūt sub specie
hostie. et sic grauissime peccauit cōtra legē
christianā. Aut pungebat eā ex dubio, scz
aīo expiendi p aliqđ signū an talis sancti-
tas sit ibi qualē dicūt christiani, et sic graui
ter peccauit temptādo deū, vñ vtroq̧ mō
puniend⁹ est, vt in. c. in nōnullis, de iudeis.
Ex pte baptismi ɔsiderāda sunt duo. Pri-
mo iudeus petēs baptismū: aut petit solū
pp̄ter calumniā: q₂ pp̄ter fugā mortis vult
baptisari: et sic nō est recipiend⁹ ad baptis-
mum sed ad penā trahendus: nisi euidenti
bus signis appareret ip̄m vere ɔuersum et
nō timore pene. Scđo aut petit baptismū
mot⁹ miraculo: et sic est recipiendus ad ba
ptismū. q₂ p̄sumendū est ip̄m vere ɔuersū
vt ptz de latrone ī cruce. cēturione. et paulo
in via. Nec post baptismū est puniendus
q₂ sic xp̄s p eo satisfecit in passione, p cui⁹
virtute baptismus opat. Etiā satisfecit ec-
clesie inq̄tū sua bona volūtate se alligat p-
petuo eius seruitio.

De cena domini. De euangelio.
Sermo XL.

Surgit a cena

et ponit vestimēta sua. Jo. xiij.

V Pro introductiōe nota q ī scriptu
ra sacra q̄druplex repit cena xp̄i. scz mate-
rialis. sacramentalis. spūalis. et eternalis.
De cena materiali xp̄i loquit thema no-
strū. de q̄ pauca infra subjiciā: et ab ea de-
noīat hodierna dies cena dñi. Scđa cena
xp̄i dz sacramētalis. Hāc p̄parauit nobis
hodie ī vltima cena p̄die q̧ pateret qñ cor-
pus in cibū z sanguinē suū in potū discipu
lis suis ministrauit: et eandē cenā postea ce
lebrandā instituit: cū dixit Lu. xxij. Hec q̄-
tienscūq̧ feceritis in mei memoriā facietis.
Dicit aūt hec refectio sacramentalis cena.
nō q̇dē ex eo solo q istud sacr̄m hodie ī ce-
na dñi fuit institutū, sz etiā ex p̄prietate vo-
cabuli. Dicit enī cena a cenon qđ est nouū
Et reuera h̄ sacramentū est nouū. Vñ di-
xit dñs. Hic calix nouū testamentū est in
meo sanguine. Innouat etiā hoīem ab oi
vetustate. Itē dicit a cenon qđ est vmbra.
q₂ q̄si sub vmbra accidentiū panis et vini
verā carnē z verū sanguinē sumim⁹. Ter-
tia cena xp̄i est spūalis grē. de q̄ Apoc. iij.
Ego sto ad ostiū z pulso: si q̇s audierit vo
cem meā et aperuerit mihi ianuā intrabo
ad illū et cenabo cū illo. id est gratie mee
pticipē faciā. q₂ dz Joh. j. Gratia z veritas
p iesum xp̄um facta est. Et dicit cena: q₂ in
vltima etate mūdi parata. nō ante legem
nō in lege. j. ad Cor. x. Nos sumus in q̄s
fines seculoꝝ deuenerūt. Ad hāc cenā gra
tie itur p viā charitatis. Aug⁹. Charitas ē
via dei ad hoīes z hoīm ad deū. Quarta
cena christi dicit eternalis. et est cena glie.
de q̄ Apoc. xix. Bti q̇ ad cenā nuptiarum
agni vocati sunt. Et dz cena pp̄ter cene p-
prietatē. Prīo q₂ sicut post laborē cena ma
terialis recipit, sic beatitudo glorie. ps. ciij
Exibit homo ad opus suū et ad operatio-
nem suā vsq̧ ad vesperā: tunc dabit cena z
merces. Mat. xx. Cū sero factum esset zc.
vocauit operarios zc. Scđo dicitur cena
ideo: q₂ post cenā nō redit ad laborē sed ad
requiē. et sic erit ī glīa. Apoc. xiiij. Amodo
iā dicit spūs vt requiescāt a laboribꝫ suis.
Tertio q₂ ad cenā solū inuitant boni ami-
ci z singulares z nō alieni. vt figurat Gen.
xliij. Joseph cenauit cū fratribꝫ suis: exclu
sis egyptijs. et sic xp̄s cum electis exclusis
peccatoribꝫ Joel. iij. Et erit hierusalē san-
cta: et alieni nō transibūt per eam amplius

Sed quia euangelium hodiernū solū tra
ctat de cena materiali ꝛ sacramentali chri-
sti, ideo aliis duabꝫ cenis dimissis dumta
xat de his in sequētibꝫ dicam. De quibus
etiam sonat thema. Surgit scȝ Jesus a ce
na ꝛc. ✠ Diuido hūc sermonem i du-
os articulos. In primo dicet̄ de cena ma-
teriali xp̄i. In scdo sacramentali. Quātuȝ
ad primuȝ nota ꝙ christus in vltima cena
nobis dedit septē documenta q̄ hodiernū
euangelium cōplectit̄. Que q̄libet volens
hodie digne cōicare seruare debet. Primuȝ
documentuȝ qd̄ christ⁹ nobis hodie exhi-
buit dicit̄ memorande mortalitatis. Ipse
enī memor erat mortis sue. Qd̄ euangeli-
sta exprimit dicens. Ante diem festu pasce
sciens Jesus, qꝛ venit hora eius vt transe-
at ex hoc mūdo ad patreȝ. Sicut enī xp̄s
in cena recordabat̄ mortis de proximo sibi im
minentis, ita ꝛ q̄ vult cōicare mortem xp̄i
ad suam mentem reuocare debet. Hoc do
cuit apl's in hodierna epistola cuȝ dixit. j.
Cor. xj. Quotiescūqꝫ manducabitis panē
hunc ꝛ ca. bi. mor. dn̄i annun. Secunduȝ
qd̄ christus nos docuit dicit̄ cōsummāde
charitatis. De quo dicit̄ in euangelio. Cū
dilexisset suos q̄ erāt in mūdo in finē dile-
xit eos, s'm glo. id ē maiora signa dilectio-
nis ostēdit. Dilexit nāqꝫ dn̄s suos suos iu
stos ꝛ sanctos, reos ꝛ pctōres p eis patien
do et moriēdo. Ob qd̄ apl's Ro. v. inquit
Cōmēdat suam charitatē deus in nobis,
qm̄ cum adhuc pctōres essem⁹ christus p
nobis mortuus est. Si ergo christus dile
xit nos vt sanguinē suū ꝛ vitā daret p no-
bis, nos debemus ꝛ illuȝ diligere, ac p ei⁹
amore proximi odia deponere: alioq̄n indi-
gne cōmunicabimus. Tertiū documentū
qd̄ nobis xp̄s dedit dicit̄ tolerāde aduer-
sitatis. Tolerauit enī Judā pditorē suum
equo ꝛ patiēti aīo quē in cena retinuit cō-
municauitqꝫ eū cū aliis discipulis ne eius
pctm̄ occultuȝ faceret manifestū, vt in ca.
Christ⁹. j. q. j. ꝛ ca. sicut iudas. de ꝯse. di. ij.
y Ex quo sequit̄ ꝙ christus Jude vere
suū corpus ꝛ sanguinē dederit: nō tn̄ qn̄ ei
buccellā panis dedit, sed prius eum cuȝ ce
teris cōicauit, ꝛ sic buccella pur⁹ panis fu-
it. Hoc dicit glo. super illd̄ Joh. xiij. Cui
intinctū panē dedero ꝛc. Et hoc euangeli-
sta expressit cuȝ dixit. Et cena facta scȝ q̄n-
tum ad esum agni pascalis: nō tamē cōple
tum q̄ntum ad alia cibaria. Sequit̄. Cum
diabolus iā misisset in cor vt traderet euȝ
iudas symonis scharioth is, supple s'm Ni
co. de ly. qꝛ die p̄cedenti eū vēdiderat sug-
gestione diaboli hanc pditionē in cor ipi-
us mittentis. O q̄nta erat patientia ꝛ tole
rantia Jesu qn̄ in cena illa respiciebat pro
ditorē suū, videbatqꝫ cor eius malignuȝ ꝛ
tn̄ nō eiiciebat eū neqꝫ ostendebat sibi tur
bulentam faciē, nō ꝯtumelias et cōuicia il
li offerebat, sed modis omnibꝫ mansuetissi
mis q̄ntum in se erat q̄rebat illū a cogitatu
maligno reuocare. Hāc patientiā etiā do-
cuit nos verbo cum dixit Lu. xx. In patiē
tia vestra possidebitis animas vestras. Et
Mat. v. Beati qui psecutionem patiūtur
pp̄ter iusticiam qm̄ ipsorum est regnum ce
loꝝ. volens igit̄ digne cōicare ꝛc. Quartū
qd̄ nos docuit fuit contemnende psperita
tis. De quo euangelista in themate. Sur-
git a cena ꝛ ponit vestimēta sua id ē depo-
suit, p hoc innuens deponendū esse omnē
seculi huius affectum. Qd̄ dicit Hiero. ad
Exuperantiū scribēs. Si fieri potest imi-
tare Joseph ꝛ egyptie dn̄e palliū relinque
nudus xp̄m nudum seq̄re. Et Seneca ad
Lucil. Noli huic tranquillitati confidere
Quintum qd̄ nos docuit fuit obseruande
castitatis, qd̄ explicat̄ in euāgelio cum di-
cit. Et cum accepisset lintheum p̄cinxit se.
Nos etiam lumbos p̄cinctos habere de-
bemus s'm illud Luc. xij. Sint lūbi vestri
p̄cincti. q̄ verba exponens Greg. in omel.
ait Lumbos enī p̄cingimus cuȝ carnis lu
xuriam p cōtinentiaȝ coartamus. Sed vt
dicit Aug⁹. Inter oīa christianoꝝ certami
na duriora sunt p̄lia castitatis. In q̄bꝫ q̄ti-
diana est pugna et rara victoria. O quāta
multitudo dānat̄ pp̄ter vitia carnis, et q̄s
explicet q̄t sunt illi q̄ vt psistant in miseriis
ꝛ turpitudine ꝯfiteri ꝛ cōicare postponūt
Sextū qd̄ xp̄s nos docuit dr̄ exercēde hu
militatis. De q̄ euāgelista dicit cōsequēter
Deinde misit aquā in peluim ꝛ cepit laua
re pedes discipulorū ꝛ extergere lintheo q̄
erat precinctus. O magna humilitas vide
re regē angeloꝝ et dn̄m celi ꝛ terre genufle
xum añ pedes discipuloꝝ ꝛ manibꝫ ppriis
ꝯtrectātē ꝛ lauantē pedes illos sordidos
ꝛ lutosos, ꝛ nō tm̄ caroꝝ sibi discipuloruȝ

sed etiam ꝓditoris sui nequissimi. Et vt dicit Origenes ꝙ ṗmo lauit sibi pedes. Jō sctūs Tho. vult ꝙ saluator volēs retrahere iudā a ↄcepta malicia ṗmo ꝓcubuit ad pedes iude. vt sic ꝑ tale opus hūiliationis posset eiꝰ cor mollificare. ꝓpterea putat petrum h̄ abhorruisse cū dicebat. Non lauabis mihi pedes in eternū. q. d. Absit mihi ꝙ ego sim tāte ꝓsūptionis sicut iudas: q̇ ꝑmisit sibi hoc fieri a dn̄o ꝛ magr̄o suo. Sꝫ vt dicit Nico. de ly. Nō videtur verisile si transisset ꝑ oēs alios q̇n aliq̇s eoꝝ vel plures recusassent hāc lotionē sicut ꝛ Petrus Et ideo aliꝫ doctores dicunt ꝙ ṗmo venit ad petꝝ. ꝓpter qd̄ discipuli audita rephensione petri nō fuerūt ausi vltra iā recusare. Cꝫ ergo euāgelista dicit cepit lauare ꝛc̄. et postea subiūgit. venit ergo ad symonē. nō est ꝑ hoc intelligendū ꝙ alios lauerit ante ipm. sed euangelista prius dixit factum in generali. postea explicat modū in speciali siue ꝑticulari: incipiēs a petro. ꝛ Quātum ad scd̄m. q꞉ de cena sacramentali multa audistiꝭ his diebꝫ. idō breuit̄ q̄ttuor puncta attingā. Primū est. q̄ est vtilitas sumētibꝫ digne in hac vita hāc bn̄dictā cenam. Solutio. Tria sunt ꝑmaxime bona q̄ digne hoc sacr̄m sumētes colligūt in hac vita. Primū dr̄ virtutuꝫ augmētatio. Scd̄ꝫ pctōꝝ venialiū remissio. Tertiū est pctōꝝ mortaliū deletio. Primū inquā bonuꝫ est gr̄e ꝛ ꝟtutū augmētatio. ꝓbat̄ ex orōne canonis vbi dr̄. Quotq̇t ex hac altarꝭ participatiōe sumpserimꝰ oī gr̄a ꝛ bn̄dictiōe repleamur. Inde est bonꝰ tex. de ↄse. dis. ij. c. nō iste. vbi dr̄ sic. Nō iste est panis qui vadit in corpus. sed panis vite eterne qui aīe nr̄e substātiā fulcit. Iste panis q̄tidianꝰ ē accipe q̄tidie vt q̄tidie tibi ꝓsit. Sic viue vt q̄tidie merearꝭ accipe. ꝛ in. c. credere. eadem dis. dr̄. Credere in iesū xp̄m. hoc ē mādūcare panē ꝛ vinū. q̇ credit ꝛ manducat īuisibiliter signat̄. glo. Saginat̄ scꝫ spūalibus bonis ꝛ ꝟtutibꝫ. Et rō est. q꞉ effectus huiꝰ bn̄dicti sacramēti est plenitudo gr̄e. sꝫ ad plenitudinē gr̄e ꝑ augmētū ꝟtutū ꝑuenit̄. Ex q̇bꝫ sequit̄ ꝙ iste bn̄dictꝰ cibus est anīe nr̄e vita. Joh. x. Ego sum via veritas ꝛ vita. Et ca. vj. Caro mea vere est cibꝫ ꝛc̄. qm̄ sicut per cibū mortiferꝝ mors intrauit orbē terraꝝ. Gen̄. iij. sic ꝑ hūc cibū salutiferū vita restaurat̄. Scd̄m sequit̄ ꝙ hoc sacramentū est nr̄a cū xp̄o incorꝑatio. Joh. vj. Qui mādūcat carnē meaꝫ. ꝛ bi. me. san. in me manet ꝛ ego ī eo. Tertiū sequit̄ ꝙ h̄ sacr̄m est nr̄a defensio. Defendit aūt ꝑmaxime a tribꝫ: carne: diabolo ꝛ mūdo. Inq̄ntū enī hoc sacr̄m est signuꝫ passionis xp̄i ꝑ quā demones deuicti sunt: est oīm spirituum maloꝝ fugitiuū. ps̄. Parasti in conspectu tuo mensam aduersus eos q̇ tribulant me. Scd̄o inq̄ꝫtum in h̄ sacr̄o miscet̄ aq̄ q̄ ē elemētū frigidū refrigerās corꝑis estum ostēdit̄ efficacissimū remediū ↄtra carnis incēdia. ps̄. Sup aquā refectionis educauit me: aīam meā ↄuertit scꝫ ad spūalia bona. Tertio inq̄ꝫtū hoc sacr̄m habitum gr̄e habet. ex q̇ tāq̄ꝫ ex singl'ari medicina mors interior ꝛ exterior supat̄. Hoc sacr̄m a misero nos mundo custodit. ps̄. Si ambulauero in medio vmbre mortis scꝫ huiꝰ tenebrosi mūdi. nō timebo mala qm̄ tu mecuꝫ es. Scd̄ꝫ bonū dr̄ venialiū remissio. Vn̄ Amb. li. de sacr̄is. ꝛ habet̄ de ↄse. di. ij. c. si q̄tiēs. Si q̄tiēs inq̇t sanguis xp̄i in remissionē pctōꝝ effundit̄: debeo sp accipe q̇ sp pecco debeo sp hr̄e medicinā. Et Aug. in ca. vtrū sub figura. eadē di. Iterat̄ inq̇t q̄tidie hec oblatio: lꝫ xp̄s semel sit passus: q꞉ quotidie peccamus peccatis sine q̇bꝰ mortalis infirmitas viuere non p̄ōt. Ita etiaꝫ allegat magr̄ in. iiij. dis. xij. Dicit tm̄ sanctꝰ Tho. ibideꝫ ꝙ nō oꝑtet sp oīa pctā venialia deleri. sed tm̄ ꝭm mēsurā deuotōis. posset tm̄ tantꝰ esse feruor vt etiā oīa deleretur nō enī ē incōueniens ꝙ aliqua hora hō sit absq̄ꝫ pctō veniali: lꝫ ꝓpter nostram fragilitatē diu durare non possumus. Tertiū dr̄ pctōꝝ mortaliū deletio. Duplr̄ enī peccata mortalia delet. scꝫ aut que fuerūt oblita aut q̄ in aīam intrarēt nisi hoc sacr̄o muniret̄. Nō enī delet sciēter reseruata. q꞉ cū vita sit anīe ꝛ ipsa in mortali pctō existēs sit mortua: nō poterit illō viuificare. Hec sanctus Tho. vbi s̄. ꝛ Scd̄ꝫ punctū erit q̄ mala incurrit hō indigne cōicās. Solutio. Indigne cōicātes q̄ttuor ꝑmaxia mala incurrūt. Primū dr̄ dei inhonoratio. reputant̄ enī xp̄i homicide. De q̇ apl's. j. Corinth. xj. Quicūq̄ꝫ manducauerit pa. ꝛ bi. ca. dn̄i idigne reꝰ erit cor. et san. dn̄i. Amb. Penā mortꝭ xp̄i merent̄ ac si xp̄m occidis-

sent qui indigne pcipiunt dicit sanct⁹ Tho. par.iij.q.lxxx.ar.v.hoc verum est fm similitudinē.qr vtrūqȝ cōmittit̄ cōtra corpus christi nō tñ fm criminis q̄ntitatē.pctm̄ eni occidētiū xp̄m multū fuit grauius. Primo qr illud fuit contra corpus xp̄i in sua ꝓpria specie. Hoc antē ē ꝯtra corp⁹ xp̄i sub specie sacramēti. Scdo qr pctm̄ illud ꝓcessit ex intentione nocēdi xp̄o.nō aūt hoc peccatum Scdm malum qd incurrunt dicit̄ vite abbreuiatio.punit̄ eni in corpe.vñ.j.Cor.xj Jdo inter vos multi infirmi ⁊ imbecilles ⁊ dormiūt multi. Vñ legit̄ in gestis beati Bernhardi q̄ q̄dā ꝓhibit⁹ ne accederet et verecūdia ductus non dimisit.sed accessit inter deglutiēdū sacr̄m p guttur exiliuit.⁊ ipse subitanea morte coram altari interijt. Vñ Pascasi⁹. Qui indigne cōicat si bonitas ⁊ miscdia dei nō resisteret.statim eum angeli punirent. Tertiū malum dr̄ diaboli traditio.tradūt eni se in diaboli ptātē sicut Judē.Joh.xiij. Et post buccellā itroiuit i eū sathanas. De talib⁹ pt dici illd sicut de iuda. Ecce man⁹ tradētis me mecū ē in mensa.Luc.xxij. Quartū malū dr̄ eterna dānatio.j.Cor.xj. Qui māducat idig.iu.si.mā.⁊ bi.Haymo. Qui indigne suscipit sacr̄m magnū sibi acq̄rit tormentū. Jdeo apl's vbi s. Probet aūt seipm hō scȝ vtrū in aliq̄ sit culpabilis aut reus delicto.⁊ sic de pane illo edat. ȝ Tertiū pūctū est illd q̄t mala incurrit q̄ post susceptū sacramētū se a pctis non custodit. Solutio. Tria mala ꝑncipalr̄ incurrit q̄ post sacramentū susceptū ad vomitū redit scȝ ꝑuersiōis.ꝑditōis et ꝯfusionis. Primū dr̄ ꝑuersiōis.qr ordinē debite honestatis ꝑuertit. venturo eni reuerētiā ꝓbet.⁊ dū ꝓsens est iniuriam facit exēplo iudeorum q̄ in ramis palmarum xp̄m cū magno susceperunt honore.⁊ postea elecerunt cū maxio dedecore. Jdeo dicit Jsid. d sum.bo. Jrrisor nō penitēs est q̄ adhuc agit qd penitet. Canis reuersus ad vomitū est penitēs rediēs ad pctm̄.ij.Pe.ij.ca. Scdȝ est ꝑditiōis.tales eni iude sūt siles dic vt placet. Tertiū dr̄ ꝯfusiōis. Greg.super Ezech. Sic inq̄t q̄ a fide recedit apostata est.ita q̄ ad ꝑuersum opus qd deseruerat redit ab oipotēti deo absqȝ vlla dubitatione iudicat̄ etiā si fidē tenere videatur ij.Pet.ij. Jdeȝ in registro. Minoris inq̄t excessus est veritatē nō cognoscere q̄ȝ post agnitā retrorsum verti:siue in agnita veritate nō manere. k Sed di.q̄liter facere debemus vt post susceptū sacr̄m seruemus nos i grā. Dico q̄ h̄ fit p q̄ttuor. Primo p vitiorum ꝯtrariorum pugnationē. Cū oibus inq̄t Seneca pacē habeas: cū vitijs bellū.sic docet Greg.in omel. Cōtra luxuriam accipe ieiuniū.disciplinā ⁊c̄.fuge occasiones ꝑores ⁊c̄. Cōtra supbiā hūilitatē honestatem in vestimētis ⁊c̄.et sic de alijs Scdo p maximi damni incursionē vt scȝ ꝯsideres q̄ȝ malū ⁊ q̄ȝ amarū sit incidere i manū dei viuētis ⁊ eternalit̄ dānari. Exēplū Hieronymi dicētis.siue comedā siue bibā ⁊c̄. Tertio p seruorum dei assiduā ꝯuersatione.qr cū sctō sctūs eris. Quarto p mali stat⁹ ꝯsiderationē.vt scȝ ꝯsideres q̄ȝ in malo statu repiat̄ ꝑdens grām dei. Exēplū d filio ꝓdigo. Quartum punctum erit q̄t mala incurrūt nō cōicātes i pascha vel ad minus semel in anno. Dicendū q̄ tria mala. Primū diuinā cōminationē.dicit enim christus cōminātes. Nisi māducaueritis carnē filij hois.⁊ si ei⁹san.⁊c̄.nō ha.⁊c̄. Johānis.vj.tales eni ꝑdūt meritū passionis xp̄i.ita q̄ in eis nullū opat̄ effectū. Jdo dicit apl's.j.Cor.xj. Quotienscūqȝ māducaueritis ⁊c̄.mortē dñi annū.⁊c̄. Jdē ponit̄ in ca.qr scptura.c.qr passus.c.semel xp̄s.de ꝯse.di.ij.⁊ sic vitā spūalem sibi aufert.q̄re homicida reputat̄ sic cibū naturalē non sumens ⁊ se interimēs homicida est.⁊ fm leges talia corpa debēt ꝯcremari. Scdm ē vitium ingratitudis.nā nō cōicans participatione oim bonorum vniuersalis eccl'ie se ipm ꝑuat.put mēbrū abscisū a corpe aīalis ampli⁹ nihil ꝑticipat d aīa.ita a sili nō cōicās a meritis ⁊ ꝑticipatōe oim bonorum cadit.vñ Alb. Per corp⁹ xp̄i verū oēs nos i oib⁹ xp̄i gratijs ⁊ oim fidelium cōicamus Vñ ⁊ cōmunio dr̄:vt apl's declarat.j.Corinth.xj. Tertio incurrūt pctm̄ inobedientie. Precipit nāqȝ sctā mr̄ eccl'ia fidelib⁹ cūctis vt ad minus i pascha cōionem suscipiant:nisi de cōsilio ⁊c̄.⁊ addicit̄ pena.vt i.c. Ois vtriusqȝ.d pe.⁊ re.declara. aa Hic vltimo de hodierna festiuitate cadit dubium.ex q̄ dicunt doctores.excepto die sancte trinitatis nulla dies p totū annū sit sanctior:in q̄ tñ est priuilegiata Dicendum q̄

hec sacratissima dies videlicet dies cene si
ue iouis sancta in septē potissimū ꝓuilegi
ata existit. Primo in penitētiū videlicet re
cōciliatiōe. scḋo in olei ꝯsecratiōe. tertio i
noui testamēti inchoatiōe ⁊ veteris termina
tione. q̃rto i sacramētoꝝ institutiōe. q̄nto
i mādati impletione ac pedū lotiōe. sexto
in altariū denudatiōe. septimo i indulgen
tiarū largitiōe. Primo dico in penitentiū
recōciliatōe. Hodie nāq; sctā mater eccl'ia
penitētes in ecclesiaz introducit q̄ de ea in
capite ieiunij electi fuere. Ita statuit in ca.
de penitētib. de ꝯse. di. iij. ⁊ conciliū aga-
toñ. Et in ca. in cena. de ꝯsecra. di. j. in fine
⁊ in ca. in capite. l. dist. i fine. Et ponit wil-
helmus durandi i rōnali diuioꝝ duas ra-
tiones. cur hec dies p̄ ceteris adeo ꝓuilegi
ata sit vt in ea dūtaxat ⁊ nō in alia peniten
tes solēniter p epm in eccl'iam introducan
tur quas vide li. vj. vbi tractat de illo die.
Ibidē etiā ponit formā eiectōis die cineꝝ
⁊ formā recōciliatōis. ⁊ habet i pōtificali
Scḋo in q̄ hec dies p̄ ceteris ꝓuilegiatur
ē in olei ⁊ crismatis ꝯsecratiōe. Hac nāq; so
la die eps in eccl'ia cathedrali dūtaxat tri-
partitū oleū ꝯsecrat scz oleum infirmorū.
oleū crismatis. ⁊ oleū sanctuz seu cathecu-
minoꝝ. bb Et prius cōsecrat oleū in-
firmoꝝ q̃ʒ crismatis vel sanctuz. Ita statuit
eccl'ia in. c. l'ris. de ꝯse. di. iij. et. c. omni tpe.
⁊. c. si q̄s de alio. de ꝯse. di. iiij. et in. c. te re-
ferēte. de cele. mis. Tertiū quo ista dies de
corata est. q: in ea nouū testamētuz incepit
⁊ vet' terminatū fuit: qñ xp̄s panē et vinū
in corpus ⁊ sanguinē suuz trāssubstātiauit
Ratio. cū enī ad verum pascha qḋ est xp̄s
dñs puentum fuit necesse erat vt tipus et
figura cederēt veritati. vt dicit Aug' in. c.
vtrū sub figura. de ꝯsecra. di. ij. ⁊ in. c. itera
tur. ibidez. Quartū est in sacramēti sacroꝝ
institutione. Hodie nanq; saluator noster
trāsitur' de hoc mūdo ad patrē cū tp̄s sue
passionis instaret sūpta cena in sue passio-
nis memoriā ⁊ nr̄az liberationē summū et
magnificū sui corpis ⁊ sanguinis instituit
sacr̄m. Mat. xxvj. de ꝯse. di. ij. Panis est i
altari. de cele. mis. cū marthe. ext. pulcherri
mus in cle. vnica. ḋ reli. ⁊ vene. san. Ratio
tunc decuit et nō alio die nec hora. q: h̄ sa
cramētū ē memoriale passiōis xp̄i. ido cō-
gruit i vltima hora dari tpe oportuno. q:
q̄ vltima sunt magis memorie mandam'.
Et q: hoc sacramentuz est summe charita-
tis signū. oportuit tūc institui qñ maior i-
primit affectio in amicoꝝ mēte. Sz gran-
dis affectio imprimit qñ amicus ab ami-
co recedit. q̄s enī ardenter diligimus gra-
uiter dolem' qñ recedunt. sic in proposito.
Quintū est in mādati impletiōe ac peduz
lotiōe. hodie nāq; epi ⁊ alij p̄lati exēplo xp̄i
et nō alio die pedes suoꝝ canonicorum ⁊
subditoꝝ lauāt. ⁊ ex oib' mādatis dei istud
solū dr̄ antonomasice mādatū: qm̄ maio-
ri exhibitione officij hoc obseruari ꝓcepit
cū discipulis suis pedes lauit dicens. Si
ego laui vob pedes dn̄s et mgr̄. ⁊ vos in-
uicē debetis lauare pedes. ⁊ etiā cū interdi-
cto ait petro. Si nō lauero tibi pedes nō
habebis ⁊c. Sextū est in altariū denuda-
tione. hodie nāq; statim vesptino finito of-
ficio denudant altaria vsq; in sabbatuz: q̄
postmodū tertia die coopiūt. dd Hec
aūt denudatio signat discipuloꝝ fugā. q:
ipsis fugiētib' xp̄s solus remāsit q̄ p altā-
re significat. Tertia die coopit. q: post e'
resurrectiōem discipuli ad eū redierūt. De
signat etiaz nudatio altaris q: xp̄s fuit nu-
dat' in cruce. In plerisq; etiā locis altaria
lauant vino et aq̄: ad denotādū q: corpus
xp̄i qḋ est veꝝ altare. sanguine ⁊ aq̄ in cru-
ce aspersū est. Nā de ip̄ius latere exiuit sā-
guis ⁊ aq̄: p que genus humanū lotum ē.
ee Septimū ē i indulgētiaꝝ largitiōe
Nā nulla dies p totū annū a summis pō-
tificibus adeo dotata ē indulgentijs sicut
hodierna dies. Ideo antonomasice. id est
p excellētiā a vulgo dr̄ dies indulgētiaruz
vulgariter der ablas tag. Extēde de septē
ecclesijs ꝓncipalib' rome ⁊ alijs in q̄cūq;
parrochia vt scis ⁊c. Cū ergo hec dies tā
sctā sit ⁊ adeo ꝓuilegiata. merito tota ꝯsū-
mari debet i deuotiōe ⁊ pegrinatiōe ac vi-
sitatione ecclesiarum.

Sermo. xlj. de passione dn̄i ⁊ compas-
sione beate virginis.

Vos omnes

o qui transitis p viā attendite et
videte si ē dolor siīs sicut do-
lor me'. Treñ. j. Verba sunt
redēptoris nr̄i in q̄b' nob hodie suā ama-
rissimā passionē ꝓponit. et q: nō oib' eq̄l'r

ter data est gratia dei ad christi passionem
meditandã siue p̃dicandã.imo etiã viri p̱/
fecti non sũt sp̱ dispositi.sed vno tp̱e plus.
alio tp̱e min⁹ ꝓpter diuersas occupationes
variasq; negocia ac impedimẽta: ⁊ ꝓpter p̃/
sentiã gratie aut ꝓpter ipsius subtractionẽ.
Et ideo sunt necessarij diuersi modi medi
tandi ⁊ p̃dicãdi passionẽ: vt si nõ sit dispo-
situs ad vnũ attẽptet alteꝝ. Quãuis autez
passio xp̄i posset meditari meritorie septẽ
modis. in p̃senti tñ solum duos adducam
Primo passio xp̄i potest p̃dicari ⁊ medita
ri ad rememorandũ scz ordinate gestã hi/
storiã vt ea mens formata nõ vaget̃ facili-
ter ad distractiua. Et hoc mõ cõiter supio
ribus annis passio xp̄i fuit vobis p̃dicata
p̱ diuisionẽ septẽ dietaꝝ siue horarũ cano-
nicaꝝ. Et q̃cquid in q̃libet horaꝝ canoni/
carũ gestũ fuerit p̱ historiam passiõis reci-
tatũ. Scd̃o ad cõpatiendũ xp̄o de tã acer
bissimis penis. De hoc dicit Hiero. super
Matth. Oĩs creatura compatit̃ xp̄o mo/
rieti. Sol obscurat̃. terra tremit. petre scin
dunt̃. velũ templi diuidit̃. sepulchra ap̱iũt̃
solus miser hõ nõ cõpatit̃. Ad incitanduz
igit̃ vos p̱ hunc sermonẽ ad cõpatienduz
xp̄o ⁊ Marie matri ei⁹: hunc modũ decre
ui sumere. Recolẽtes igit̃ hodie tã acerbis
simã q̃s ignominiosam passionẽ dñi nr̃i ie/
su xp̄i a lachrymis minime cõtinere debe-
mus. q̃d naz flebilius cõmemorari põt q̃s
mors illa seuissima dei ⁊ saluatoris nostri
iesu christi. Talis memoria inq̃t Berñ. re
q̃rit lachrymas. Ad illas enĩ nos ꝓuocat
sancta mr̃ ecclia in oĩb9 officijs diuis. Ad
illas nos excitat christ⁹ Jesus in dolorib9
suis clamãs ad nos ṽba thematis. O vos
omnes ⁊c. Insup̱ ad illas nos trahit ṽgo
illa pijssima vnica spes mũdi. Nam si pie
volumus contẽplari: videbim⁹ eam vultu
mesto. facie squalidã. sparsis crinib9 ac sciſ
sis vestib9 stare iuxta crucẽ et dicentem. O
vos oẽs ⁊c. sed q2 nõ sumus a nobis suffi
cientes hoꝝ mysterioꝝ debemus vt cũ de
uotione. cõpunctiõe. fletu ⁊ lachrymis re/
cordari op⁹ est vt supernũ imploremus auxi
lium. Et lз in omnib9 alijs p̃dicationibus
cõsueuimus pro gratia beatam virginem
interpellare. tñ q2 hodie circa filij lamẽta
est occupata. gaudiũq; angelice salutatio/
nis conuersum est illi in tristiciã et merorẽ

ideo ad crucẽ hũiliter cõfugiamus: illãq;
salutemus. verba q̃bus ecclia vtit̃ referen
tes. O crux aue spes vnica ⁊c. Et tu pr̃ de
celis deus cõcede nobis oĩb9: vt p̱ merita
crucis filij tui corda nostra flectere molli/
req; valeam⁹: q̃tin⁹ cũ lachrymis ⁊ magna
cõpassione loq̃ ⁊ audire possimus passio
nem eius. A Hac itaq; suscepta fidu
cia de ipa passione locuturi ad ea nos con
uertemus q̃ ad cõpatiendũ xp̄o nos meri
to incitare habẽt. Et sunt hic p̱ nunc octo
circũstantie ⁊ ꝯditiones causarũ octo xp̄i
passionẽ aggrauantes. Ex quibus conclu
di potest ꝙ dolor passionis xp̄i fuerit ma/
ior q̃s dolor cuiuscũq; alteri⁹ hoĩs in p̃sen
ti vita ⁊ p̱ ꝯsequens maximus. Primũ qd̃
cũ cõpassione attẽdere ⁊ videre debem⁹: ex
quo ostẽdit̃ magnitudo doloris ⁊ patiẽtis
dignitas. Ubi ꝯtẽplare ⁊ solue hãc q̃stio-
nẽ: q̃s et q̃ p̱sona est que patit̃. naz manife-
stũ est ꝙ q̃nto dignior est p̱sona que offen
dit̃ tãto maior est offensa. ⁊ p̱ ꝯseq̃ns susti
nenti ⁊ oĩ attinenti xp̄s vere p̱sona q̃ pati dõ
est dignissimus potẽtissim⁹ ⁊ tenerrimu tum
B Primo domin⁹ iesus fuit et ẽ di pl
nissimus. q2 de⁹ ⁊ hõ. vnde dignior p̱so s
esse nõ poterat. Et q̃uis diuinitas sua pa
ti nõ possit: nec aliq̃s eã attigerit ad offen-
dẽdũ. tñ q2 hũanitas illa erat organũ q̃d/
dã et vestimentũ quasi diuinitatis. Unde
apl's ait Phil. ij. Habitu inuentus vt hõ.
Ideo oĩs iniuria facta illi hũanitati ⁊ cor
pori põt dici facta deo. Sicut q̃ spueret ĩ
vestem q̃ indutus est imp̱ator non diceret̃
iniuriã facere vestimẽto sз imp̱atori. q2 ea
indut⁹ est. Scd̃o inq̃ntũ hõ erat potentissi
mus. q2 de ꝓgenie regali et sacerdotali ge
nitus rex et sacerdos summ⁹. innocentissi-
mus. sapiẽtissimus. ex miraculis ⁊ sc̃titate
ac doctrina famosissim⁹ Cũ igit̃ ei fuerint
illate tot cõtumelie. irrisiones. maledictio
nes. infamatiões ⁊ afflictões corp̱is. inde
sibi magn⁹ exurgebat dolor. Doloroſi⁹ enĩ
ẽ regẽ cõspui. alapari. flagellari. crucifigi.
⁊c. q̃s vilẽ ⁊ abiectũ. Ideo merito dicit. O
vos oẽs ⁊c. Tertio xp̄s in p̱sona humana
fuit delicatissimus et tenerrim⁹ figuratus
p̱ vitulũ optimũ quẽ Abraaz tulit ⁊ dedit
ad coquẽdũ in passiõe. Geñ. xviij. Et in fi
gura xp̄i de Dauid dr̃. ij. Reg. vlt. Ipe est
q̃si tenerrimus ligni ṽmiculus. q̃nto autẽ

quis est delicatior et cōplexionē habet cor
poris meliorē: tāto magis affligit͛ τ dolorem
sentit ex aliq̄ lesione corporis ipsi⁹. Hinc vi/
demus ꝙ de eadē lesione τ omni simili in
firmitate magis grauat͛ τ dolet delicat⁹ ꝙ̄
rusticus. Ideo dicit Aug⁹. Dolor est testi
moniū bone nature. At corp⁹ dn̄icum erat
nobilissimū nlla labe fedatū. τ erat aīe or/
ganū tenerrimū τ suauissimū. vn̄ nullo fu
it vnꝗ̄ morbo expositū. ergo dū ab eo aīa
illa btā recessit. maximū dolorē sustinuit. τ
intātū hoc verū fuit ꝙ nullus vnꝗ̄ martyr
q̄ntūcūq̄ grauia in hac vita pertulerit tor
menta tātū dolere potuit. vn̄ merito dice/
re potuit. O vos omnes τc. ¶ Circa
hanc primā cōsiderationē q̄ro quare chri/
stus voluit tā crudeli morte hūanū genus
redimere. nunq̄d potuit fieri alio mō. Di/
co ꝫm mgr̄m in. iij. dist. xx. et doctores ibi/
dē scribētes ꝙ lꝫ q̄ntum ad deū absolute lo
quendo repandi humanā naturā ali⁹ mo/
dus possibilis fuerit. q᷑ sicut solo imperio
volūtatis pōt de nihilo aliq̄d facere. sic et
ꝑ aliū modū τ aliq̄d aliud. imo ꝑ viam to
pilis miscōie τ plenā donatiōez potuit hu
manū genus redimere tn̄ mors xp̄i fuit cō
gruētissima τ q̄ntū ad humanā naturam ne
cessaria Lu. vl. Oportuit xp̄m pati τ sic in
trare in glīam suam. Et nō solū oportuit vt
xp̄s moreret͛: vt vitā sua morte nobis do/
naret. sꝫ oportuit vt acerbissima morte: ita
ꝙ a plāta pedis vsq̄ ad verticē in eo nō re
periret͛ sanitas: vitā finiret. τ q̄re. ꝓpt͛ q̄ttu/
or rōnes. Primo ratione maioris ꝑfectio/
nis. Cū eni christus plenus esset grā τ ve
ritate Ioh. j. sequit͛ ꝙ optimū op⁹ τ signū
habere debebat. q᷑ ꝓbatio dilectionis ex/
hibitio est opis. Optimū aūt charitatis si
gnū et opus est ꝑ amico aīam. i. vitā pone
re. Ioh. xv. Maiorē charitatem nemo ha/
bet vt aīam τc. Sed si poneret vitā ꝑ ini/
micis τ oīb⁹ parceret nōne maius signum
dilectiōis eēt Mat. v. Si diligitis eos q̄
vos diligunt quā mercedē habebitꝭ inde.
Bern̄. sup illo ꝟbo: copiosa apō eū redem
ptio. copiosa q̄dem. q᷑ nō gutta sanguis.
sed vnda fluminis ꝑ q̄nq̄ partes emanauit.
Scd̄a rō ē maioris attractiōis. Cum eni
ꝫm Aug. in. iij. de trini. Verbum eternum
inter ceteras rationes voluerit incarnari vt
humanā naturā ad suū amorem traheret.
sequit͛ ꝙ q̄nto maiora signa dilectōis oste
derit tanto magis attraheret. Sed q̄d q̄so
ardentius signum ostendere potuit ꝙ̄ capi
ligari. conspui. flagellari. nudari. in medio
duorum latronum crucifigi. irrideri. blas/
phemari. τ aceto potari. Inde Bern̄. Su
per oīa amabilē te mihi reddit o bone iesu
calix passiōis tue: op⁹ redēptiōis nr̄e. Ter
tia ratio ē cōdigne supatiōis. Decuit eni
xp̄m ꝑ nob tali morte mori q̄si null⁹ alius
posset ꝑ illo mori. Si eni leui morte chri/
stus obijsset: cū plures sāctos legamus ꝑ
illi⁹ amore acerbissimis succubuisse penis
sequeret͛ q̄damodo maior obligatio chri/
sti ad sanctos ꝙ̄ ecōtra. Ideo decuit xp̄m
tā acerba morte mori vt nullus ad eam at
tingere possit. τ ꝑ ꝯseq̄ns xp̄o obligarent͛.
et nō ecōtra. Quarta rō ē sufficiētis satis/
factiōis. q᷑ habendo respectum ad delicti
q̄ntitatē. sequit͛ ꝙ maximo et generalissimo
delicto maxia τ generalissima ac acerbissi
ma pena correspondeat: cum ꝫm legem dei
Deut. xxv. Scd̄m mēsurā pctī erit τ plaga
rū mod⁹. Apoc. xviij. Quātū glorificauit
se et i delicto fuit: tantū date illi tormētū τ
luctū. Sꝫ delictum ꝑ q̄ xp̄s patiebat͛ fuit
maximū. q᷑ oīa pctā hūana in se cōprehē/
debat. τ fuit generalissimū. q᷑ oēs hoīes i/
cludebat. ergo passio xp̄i debuit esse maxi
ma itēsiue. τ generalissima extēsiue. et sicut
delictū illud oīa q̄ debebāt esse mēbra xp̄i
mystica inuoluebat: ita in oīb⁹ mēbris τ pti
bus sui corpis naturalis ꝑ eis satisfaceret
τ sicut hō per oēs sensus deliq̄rat. ita ille q̄
ꝑ hoīb⁹ satisfacere voluit in oīb⁹ sensibus
puniretur. Hac ergo causa sustinuit ꝙ ca/
put illō cui⁹ pulchritudo nullo termio me
tit͛ spinis coronaret͛. τ ꝙ facies quā angeli
desiderāt ꝓspicere: a iudeis ꝯspueretur. ꝙ
etiā aures q̄ angelorū cantum audire sole/
bāt: blasphemias audirēt iudeorū. et ꝙ pe/
des τ manus q̄ illi cōsueti erāt q̄ mūdum
ꝑgabat͛ cruci affigerentur. ꝙ gust⁹ aceto τ
oculi videntes matris dolorem affligerent͛
vt primorū parentū pctm̄ τ aliorū in oibus
sensibus cōmissum τ ptib⁹ patiēdo sanaret
et nos eius in oīb⁹ sensib⁹ τ partib⁹ viden
tes dolorem i posteris oēs sensus τ partes
corpis nr̄i a pctō ꝑ eius amore custodire/
mus. Ad hunc nāq̄ effectum oēs inuitat
ad ei⁹ vidēdū dolorē dicēs. O vos oēs τc.

D Ex quibus sequit quod humanum genus per purã creaturã nõ potuit redimi propter impotẽtiã satisfactionis. naz in perfecta satisfactiõe reqrit quod satisfiat quãtũ ad iniuriã et quãtuz ad dãnũ. Qui eni pro vno satisfacit et nõ pro altero. nõ erit vera satisfactio. ergo si aliqua creatura potuisset satisfacere oportuisset vt quãtum ad iniuriaz dei et totius vniuersi satisfecisset Cũ aũt culpa infinita eẽt creatura aũt finita. ptz quod non recte satisfacere potuisset. Nunc ad cõpassionem btẽ Marie sermonẽ dirigamus. et est primũ cõforme pdicto. Ex quo ppẽdit magnitudo cõpassiõis. qm̃ psona que cõpatit dignissima est. put de ea canit ecclia. Felix nãqz es sacra virgo Maria et oĩ laude dignissima. Est potẽtissima: put ipsa de se gliat in cantico Lu. j. Fecit mihi magna qui potens est. Et tenerrima: put de ea testatur Salomon Cañ. vj. Delicijs affluens innixa sup dilectũ suũ. E Sz diceres quõ verificari potest quod btã virgo vere doluit de passione filij sui. Ad euidentiã istius nota quod quidam incõsulte psumpserunt dicere beataz virginez nõ habuisse tot et tantos dolores sicut de ea scribitur et pdicatur: pbare volentes rõnibus subsequẽtibus. Primo quia beata virgo nõ erat sicut cetere femĩe ad lachrymas pna. sed erat sapiens et in oĩbus conformis volũtati diuine. sciensqz voluntatẽ diuinã sic ordinasse filiũ suuz mori in cruce. pter quod non est credendũ quod ipsa de morte filij sui doluerit et dolorẽ lachrymis ostenderit: ne ea volũtate diuĩa discordare videret. Scdo dicũt quod btã virgo fuit plena charitate: pter quod cõpat soli ardenti. ps. xviij. In sole posuit tabernaculum suum. Quapropter ex charitate liberatiõez generis hũani multũ desiderabat. sed nõ ignorabat hãc liberationẽ p mortẽ filij eius generi hũano secuturam. quare nõ dolebat. imo potius gaudebat. Tertio quia sciebat mortem filij sui cito trãsiturã. et post triduũ filium suũ de morte ad vitã gl'iosam resurrecturuz et c. in quo magis gaudere quã dolere debebat. Sed iste rõnes nulle sũt. imo si quis eas tenere vellet: hereticus putaret. quia fm Bonauen. in. iij. di. xvij. Isdẽ rationibus posset pbare xpm veracit nõ habuisse passionis dolorẽ. et sic euacuaret tota nr̃a redẽptio. naz et xps fuit sapiẽtissimus et pdicta

oĩa cognouit: et tñ verissime ĩ sensualitate doluit. Rõnes igit pdicte sunt vere quãtum ad portionẽ rõnis supiorẽ: in qua ipa sicut xps habuit pdictas cõsiderationes cõseruantes ipam ĩ vera patiẽtia vnde ipa gaudebat et cõformauit voluntatem suam volũtati diuine fm rationem. sed propter hoc non est euacuatus dolor ĩ parte sensuali ita vt vere doleret dolore sensibili in corpore et anima Quod pbat tripliciter. autoritate. rõne. et exemplo. Primo autoritate symeõis Luce. ij. pphetãtis. Tuã ipius aĩam ptrãsibit gladius scz doloris. Tuam aĩam que est quasi ipius propter intensũ amorẽ ptrãsibit gladius doloris. Scdm Albertũ verior expositio litteralis est quod possessiuũ pnomẽ resoluat in pmitiuũ. tuã hoc est tuijpsius aĩam marie nõ corpus ptrãsibit in diuersa secando gladius. id est pena passiõis que in filio tuo ẽ in corpe puerberabit aĩam tuã in passiõe. Secũdo hoc idẽ pbat autoritate Damasceni sup Lu. di. Dolores quos virgo eff... partes: hos ĩ passiõe xpi sustinuit. Scdo pbat rõne triplici fm triplicem respectum Prima rõ est respectu sui. Sentẽtia ẽ phi in Topi. dicẽt. Quod minus videt inesse et inest et id quod magis. sz virgo doluit tpe quo nõ videbat multũ dolendũ: qñ scz pdidit filium suũ in hierlm dũ ipa et ioseph ascendissent ad festuz. vt dicit ipsa Luc. ij. Fili quid fecisti nobis sic. pater tuus et ego dolẽtes et c. ergo multũ doluit qñ fuit maior causa doloris. scz in passione. Scda ratio est respectu nostri. Ait eni Bern. Quod paucis mortaliũ cõstat esse cõcessum: fas non est huic virgini esse negatũ. Si igit alicui mortaliũ cõcessa est gr̃a dolẽdi de passiõe filij dei vt sancte Brigitte sicut habet ex suis reuelationibus. et sancte Elizabeth. et frater Conradus de aluerna tantã gratiam habuit quod dum videret xpm in cruce lachrymas cõtinere nõ potuit. Tertia ratio est respectu ipsius christi. Nam dolor fundat in amore. Quanto eni quis amat aliquã rem vel psonam tanto magis dolet de eius amissione vel lesione. vt patet p expientiam. plus eni dolet quis de amissione filij quã pecunie plus de mille florenis quã centuz. quia magis diligit. sed btã Maria valde diligebat filiũ suum xpm. igitur de eius passione valde doluit. tum quia erat tota et sola mater

quia non habebat patrem terrenum. Qñ
enĩ dolor subdiuiditur ĩ multis: minor in-
uenit̃ in singulis. Si enĩ aliqua mr̃ filiuz
suum amittit: dolorem cũ patre cõdiuidit.
et sic dolor eius quodãmodo minuit̃. Qd̃
maria facere nõ potuit. quia nullꝰ erat ibi
pater. Tũ secundo qꝛ erat vnici mater. cer-
tũ est enĩ ꝙ pater vl̃ mr̃ plus dolet de mor
te filiȷ̃ cum vnũ tm̃ habet q̃ꝫ si multos. Tũ
tertio. q̃a filius eius erat optimus. sapien
tissimus. potẽtissimus. tenerrimus. habẽs
in femore suo scriptum. Rex regum ⁊ dñs
dñantiũ. vt dicit̃ Apoc. xviiȷ. Certũ est au
tem ꝙ mater plus dolet de morte filiȷ̃ pul
chri. prudẽtis ⁊ sapiẽtꝭ q̃ꝫ alterius. nulli er
go dubiũ quin Maria cum videret filiuz
suũ tam nobilez atrocissimis penis vsq̃ꝫ ĩ
mortem cruciari maxĩe doluerit. Nam vt
Bern̄. ait dolebat de iniuriȷ̃s tanti filiȷ̃. tã
sancti. tã innocẽtis. sed nõ minus de offen
sa dei. Jd̃o dicere poterat. O vos oẽs ⁊c̃.
Tertio ꝓbat̃ triplici exemplo. Primo vni
uersali oĩm matrũ naturaliũ. nunq̃ꝫ reper-
ta est mater tam crudelis que nõ plãgeret
mortez filiȷ̃ sui Sed beata virgo fuit plus
naturalis mater iesu q̃ꝫ alia mulier filiȷ̃ sui
qꝛ de puris sanguinibꝫ suis eũ cõcepit ⁊c̃.
igit̃ de ipo tanq̃ꝫ de ꝓprio filio vere condo
luit. Scd̃o ꝓbat̃ exemplo particulari plu
riũ sanctoꝝ q̃bus amor iste naturalis filio
rũ amoueri non potuit. vt scribit Hiero.
de sancta Paula ad Eustochiũ ꝙ dũ mo-
riebat̃ sibi aliq̃s filius incõsolabiliter do-
lebat. Similiter d̃ sancta Monica matre
sancti Augustini: q̃ incõsolabiliter deplo-
rabat mortẽ filiȷ̃ sui sancti Augustini ante
suã cõuersionẽ vt habet̃ in legẽda. Tertio
ꝓbat̃ exẽplo singulari vnius virginis de-
uotissime virgini marie certificari deside-
rantis de dolore ipius ꝟginis in passione
filiȷ̃ sui. At vbi dormiendo videret̃ sibi pe
perisse vnum filium. et ꝙ post partum sibi
ablatus fuisset. cũ illa imaginatiõe excita-
ta q̃rens filiũ ꝑ lectuz ⁊ nõ inueniẽs cepit
plorare et clamare. ⁊ de lecto exiẽs q̃rebat
filiũ suum. ⁊ isto modo cõicauit sibi beata
virgo dolores suos. ¶ Secũdũ nũc
cum cõpassione attendendũ et videndum
est inferentiũ ꝑuersitas: vbi format̃ hec q̃-
stio. A quibꝫ Jesus patit̃. Et dic ꝙ a bene
ficiatis. doctis. spõtaneis. magistratibꝫ. et
potẽtibꝫ. Et ex hoc magnitudo doloris in
christo et virgine ostẽdit̃. nã quãto plures
cõcurrũt diuersoꝝ statuũ et amici ad infe-
rendũ iniuriã ⁊ mortem valde ignominio
sam alicui: tanto maior dolor sequit̃ in pas
so ⁊ quolibet attinẽte sibi. Sed ad inferen
dã passionẽ tã amarã ⁊ opprobriosaz xp̃o
cõcurrerunt de om̃i genere ⁊ statu. Et pri-
mo bñficiati. de q̃ numero primꝰ est iudas
deinde iudei. Lenius enĩ ferunt hoĩes qñ
patiunt̃ ab illis q̃s leserunt. Et ecce xp̃s iu
dam nõ solũ nõ leserat. sed sibi multiplici-
ter bñfecit. Absoluit enĩ eum a duplici ho
micidio: filiȷ̃ regis cuiusdã ⁊ patris ꝓpriȷ̃. ⁊
cõcubitu matris. vt legit̃ in quadã legẽda
lꝫ apocrifa. ⁊ deinde eum suũ discipulũ et
ꝓcuratorẽ fecit. Jdem de iudeis q̃bꝫ mul-
ta beneficia ꝯtulit: vt ipse testatur Joh. x.
Multa bona opa ostendi vobis ex patre
meo ꝓpter qd̃ vultis me interficere. Sed
vt ps̃. dicit. Retribuebãt mihi mala ꝑ bo-
nis. Et q̃: audi cũ cõpassione. Nam cũ ie-
sus esset in orto vbi orationez fecit ne bibe
ret calicẽ passiõis s̃m instinctũ sensualita-
tis ⁊ nõ s̃m determinationẽ ratiõis: venit
ad illũ locũ multitudo magna iudeorũ cũ
fustibus. gladiȷ̃s ⁊ laternis vt ad latronez
capiendũ. duce iuda eoꝝ ꝓditore. ⁊ cũ ap-
propinquassent ei ostẽdit dñs Jesus ⁊ po
tentiã suã ⁊ beniuolentiã. Potentiã q̃dem
quia eo dicente. Ego sũ quẽ q̃ritis. subito
oẽs ceciderunt in terrã retrorsum. amissis
corpis viribꝫ. vt pateret oĩbꝫ quia non co-
actus patiebat̃. Scd̃o ostendit beniuolen
tiã. qꝛ ⁊ si tãta crudelitate ad capiendũ ve-
nerãt abscisã tñ auriculã malcho a Petro
qꝛ primꝰ iniecerat manũ in magistrũ: ei re-
stituit. Eo aũt capto ex discipulis eius fu-
gientibꝫ vnus forte Johãnes. vt pie credi
potest ⁊ si euãgeliũ non ponat venit in be-
thaniã vbi mr̃ Jesu erat cũ aliȷ̃s Mariȷ̃s
nũcians cũ lachrymis capturã filiȷ̃. q̃ audi
to ꝑtransiuit doloris gladius aĩam eiꝰ: no
ctẽ ducẽs insomnẽ ⁊ lachrymis plenã. Et
quid orare aptiꝰ poterat q̃ꝫ illud ps̃. Exau
diat te dñs ĩ die tribulatiõis: ꝓtegat te no
mẽ dei iacob. mittat tibi auxiliũ de sancto
⁊c̃. Scd̃o passus ẽ a doctis q̃ se ꝑ indiscre
tionẽ excusare nõ possunt. Leniꝰ ferũt ho-
mines qñ patiunt̃ ab his q̃ꝝ stulticie aut
puericie imputari potest. Sed christus a

scribis z legislatoribus z nõ ab imperitis, z a senioribus z non a pueris passus est. Luc. xxi. Conuenerunt seniores plebis z scribe Tertio passus est a spontaneis Lenius ferunt hoies qñ patiunt a coactis q̃ a spontaneis. sed iudeos nemo coegit. sed ipsi potius iudicẽ coegerũt dicentes Joh. xviij. Si hunc dimittis nõ es amicus cesaris. Quarto passus est a magistratibus z potentibus. vñ ps. Astiterunt reges terre et pncipes conuenerunt in vnũ aduersus dñm z aduersus xpm eius scz mortem ei inferẽdam. Reges q̃dem astiterunt scz herodes rex galilee: q̃ spreuit illũ cũ exercitu suo indutũ veste alba. z vt fatuũ remisit ad pilatum vt iudicaret eũ. Rex romanoꝝ scz Tiberius imꝑator. z si nõ in ꝑsona. tñ ꝑ locũ suum tenentẽ pilatum. scz p̃sidem iudee q̃ dedit sententiã mortis cõtra eũ ad tumultum ꝑpli clamantis Crucifige crucifige eũ Principes quoqꝫ sacerdotũ. oẽs isti astiterunt. id est ante oẽs alios gentiles z populos iudeoꝝ z pncipaliores. Nã principes sacerdotum colligẽtes conciliũ ꝑpter hoc summa sacerdote coꝝ Caypha ꝯsulente et decernente Quia expedit vobis vt vnus moriat ꝑ populo zc. exinde q̃sierunt oportunitatẽ eum occidendi. z sic oẽs conuenerũt aduersus xpm. Quid aũt vobis iudei impij pius agnus fecerat. quid vobis mali dixerat. q̃d nocere cogitabat. certe nihil. Sed econtra multa bñficia vobis contulit. Quãtũ aũt fuerint ab eo beneficiati nõ posset ꝓlixo tp̃e explicari. Aliquid tamen breuiter ꝑstringam vtens verbis ꝓphete Michee. vj. c. in ꝑsona christi ad populũ istum scelestũ z ingratissimũ. Popule meꝰ quid feci tibi aut in q̃ zc. Hoc boni tibi feci. Patres tuos iacob cuꝫ filijs suis i egypto enutriui per Joseph famis tp̃e ne perires. Deinde post tp̃a multiplicatos super numerũ ꝺ dura seruitute egyptioꝝ te eduxi. Et hoc illo die factuꝫ est. Mare rubrũ tibi aperui ita vt sicco pede trãsires. Pharaonẽ aũt ibi cuꝫ exercitibus suis submersi. Mãna de celo p̃stito ꝑ quadraginta annos te paui. Aquaꝫ de petra tibi fluxi. Insurgentes cõtra te Seon regem amorreorum z Og regem basan: z alios hostes tuos ꝑstraui. Terram fluentem lacte et melle a me ꝓmissam exterminatis inde trigin-ta regibus tibi dedi. Et post in monte syna legem seruandam tibi tradidi. A captiuitate babilonica ꝑ septuaginta annos ꝓpter peccata tua te liberaui. Sub Esdra et Zorobabel reduxi de graui oppressione Antiochi regis per iudam machabeum z fratres suos te excussi. Ecce quid feci tibi responde mihi: si tanta beneficia a me tibi collata hanc talem retributionẽ meruerũt vt me crucifigeres. In q̃ molestus fui tibi Responde mihi. Ego ex genere tuo carnẽ sumens. regale solium dimisi vt tibi frater essem. ego semꝑ in templo te docui ea que te saluũ facere possent. ego cecos tuos illuminaui. leprosos mũdaui. claudos erexi obsessos a demonibus liberaui. surdis auditum. mutis loquelam restitui. infirmis sanitatem. mortuis vitam. precepta declaraui. errores confutaui. vitia reꝑhendi. consilia ꝑfectionis adieci. Sed quia veritas odium parit apud insipiẽtes que gignere debet dilectionem. Pro eo in his tibi molestus fui nolens veritatem audire. Quid vltra tibi facere potui z nõ feci. Heccine reddis domino popule stulte z insipiens. Cõsiderãs virgo mater beneficia facta a filio suo populo illo: z nunc ab eo tanta ꝑuersitate puniri. tãta crudelitate cruci affigi valde dolebat. vt dicere posset illud ps. Defecit in dolore aĩa mea zc. Attẽdite ergo et videte si est dolor sicut zc. ¶ Tertiuꝫ contemplandum ex quo aggrauatur passio christi est tẽporis importunitas siue cõtrarietas. Tempus autem aggrauat christi passionem dupliciter. Primo ꝓpter festi magnitudinem. Erat enĩ solẽnitas phase seu azimoruꝫ que erat precipua suꝑ omnes alias: in qua tenebãtur ex lege om̃es iudei venire de quibuscunqꝫ ciuitatibus et locis ad templũ in hierusalem ad sacrificium offerendũ: nisi legitimũ haberẽt impedimentum. z quia per varias captiuitates eorum erant satis dispersi per orbeꝫ. et in italia et in asia z in affrica. vt patꝫ Act. ij. De omni pene natione conuenerant in hierusalem ad illud festum. Quando autem quis condemnatur ad mortem propter maleficium: concurrente maiori concursu populi: tanto maior ei insurgit pena ꝯfusionis et erubescẽtie. Considerat enĩ ꝙ quilibet videns narrat alijs. et si ꝑegrinus

est reuersus in patriā suam refert et diuul-
gat ciuitati sue de illo malefactore, ⁊ igno-
miniosa morte, et sic vbiqꝫ infamis abomi
natur. De multis aūt criminibꝫ eū calūni-
ose accusarūt, de blasphemia dei grauissi-
ma apud iudeos, qꝛ filiū dei se dixerat. de
crimine lese maiestatis maxio apud leges
gētilium, vñ in titulo sup cruce scribi fecit
pilatꝰ. Jesus nazarenꝰ rex iudeoꝝ. q̄si dice-
ret. hec est cā passiōis huius, qꝛ vsurpauit
sibi regnū iudeoꝝ: faciēdo se regē ⁊ phibē
do tributa dari cesari. Et per hoc quasi re
bellare facientē pplm Tiberio imperatori. ⁊
vt oēs possent legere ex q̄ ꝺ oi gēte ibi erāt
scꝫ iudeoꝝ, grecoꝝ ⁊ latinoꝝ scribi fecit lit
teris grecis, hebraicis ⁊ latinis. Conside-
rans igit virgo mater q̄ stabat iuxta crucē
tantā ꝯfusionē publicādā p orbem in filij
sui diffamationē: nō poterat nō valde do-
lere, sed ⁊ de offensa dei maxie doluit i tā-
te solēnitatis tpe in q̄ magis debebāt deū
venerari p bñficijs collatis illi pplo. Erat
enī festū illud institutū in recognitionēꝫ li
berationis illꝰ ppli de seruitute egypti p san
guinē agni. vbi ergo sacerdotes debebant
tēplū dei ornare. vasa dñi mundare, sacrifi
cia pparare, oībꝫ dimissis ad hoc totū stu-
diū ponūt vt agnus imaculatꝰ q̄ tollit pec
cata mūdi occidat. nō vt sanguine eius fu
so mundus redimat. sed ne terrena amitta
mus, ne veniāt romani ⁊ tollāt nostruꝫ lo-
cū ⁊ gētē: ne correctorē vitioꝝ nostroꝝ ha-
beamus: ne eū magis honoratuꝫ a pplo q̄s
nos videamꝰ. Maūt dicūt: nō in die festo
hoc agamus. nō ob reuerētiā facti cōuent
unt h facere ne deꝰ offendat. sed ne tumul-
tus populi ꝯgregati fieret ⁊ de manibꝫ eo
rū auferret. Scdo aggrauat passio xpi ex
tpe, pter pene diuturnitatem. Nam lꝫ oēs
dies eius fuerunt pleni doloribꝫ: in morte
tñ eius fuit diutissime cruciatus. nā ab ea
hora in q̄ eū ceperunt vsqꝫ q̄ eum crucifixe
runt ei illudere non destiterunt. Vñ dicit
in ps. Fui flagellatus tota die ⁊ castigatio
mea in matutinis. Et ido p his oībꝫ dicit
O vos oēs ⁊c. Veꝝ cū in tot malis p no-
bis portatꝭ pauci sint q̄ ei cōdoleāt: pōt di
cere illud. j. Re. xxij. Nō est q̄ doleat viceꝫ
meā. Et beata Maria dicere poterit illud
Treñ. j. Posuit me dñs desolataꝫ tota die
merore ꝯfectā. ⁊ ifra. Attēdite obsecro vni

uersi populi ⁊ videte dolorem meum scꝫ si
est similis ⁊c. Quartū contemplandū ē iu
dicantiū iniquitas. Que vnqꝫ iniq̄tas sic
habuit iudices in sua causa ꝯcordes. nihil
enī valuit innocentia, nihil sancta vita, ni-
hil bona fama, q̄n traderet morti, nulla as-
signata causa, nō examiata sentētia: q̄n po
tius dicente Pilato. Ego nullā in eo inue
nio causam. Et quia quāto pena indignꝰ
infligit, tanto dolor grauior ex ea sentitur,
Ideo xp̄s cum sic ꝯtra omnia iura dānat
grauius lamentat. Et pterea dicit Job. ij
in persona christi. ꝙ nemo loquebat ei ver
bum videns dolorē eius esse vehementē.
H Iniquitatē aūt iudicij huius quattu
or maxime manifestant. scꝫ intentio puer-
sa, accusatio falsa, acclamatio alta. et con-
demnatio iniusta Primū manifestatiuum
iniquitatis iudicij christi fuit intentio per
uersa. Nam principes sacerdotuꝫ nō sunt
moti ex iusticia. sed ex sola iuidia. vnde di-
cebant Joh. xj. Videte quia nihil profici
mus, ecce totus mundus post eum abijt.
Secundū indicatiuum iniquitatis iudi-
cij fuit accusatio falsa. Matth. xxvj. Prin
cipes sacerdotuꝫ et omne concilium quere
bant falsuꝫ testimoniū aduersus eū ⁊ non
inueniebāt testimonia cōuenientia. multa
falsa dicētibꝫ ad interrogatiōnē ⁊ adiura-
tionē cayphe summi sacerdotis cum dice-
ret se esse xp̄m filium dei benedicti. Ad ex
pressionē tante veritatis et tantis miracu-
lis suis approbate doctrine: iudicarūt euꝫ
reum mortis, et post sputa, alapas, ⁊ cōtu
melias vt malefactorem Pilato p̄sentarūt
occidendum. Unde innocens dominꝰ po-
terat dicere illꝺ Danielis. iij. Tu scis do-
mine quoniā contra me falsum tulerūt te-
stimoniū, et ecce morior cum nihil horum
fecerim. Tertium fuit exclamatio alta Nā
quem non poterant vincere ratione: volu
erunt superare eoruꝫ clamore. Unde cum
audissent a Pilato ꝙ nullam in eo mor-
tis causam inueniret: commouerunt mul-
titudinem vt clamarent. vt dicitur Johan
nis decimonono. Exiuit Jesus portans
spineam coronam ⁊ purpureum vestimen
tū. At illi videntes eū exclamauerūt. Cru
cifige crucifige eū ⁊c. Quartū fuit cōdēna-
tio iniusta. Nam condēnatꝰ fuit cōtra di-
ctamē iusticie cōmunis, put ipse Pilatus

per se testatur ꝙ nulla sit in eo causa mortꝭ
Item cōtra dictamen rationis. Sciebat
enī iudex iniquus ꝙ per inuidiā tradidiſ-
sent eum. Item ꝯtra precepta om̄is legis
Quia nec testibus cōuictus. nec ipse est cō
fessus. nec valuit christo tāte mansuetudi-
nis ostēsio. nec ei valuit mollis ⁊ dulcꝭ re-
sponsio q̄ irā frangere cōsueuit. Unde po
terat dicere illud Job. xvj. Si locutus fu
ero nō quiescet dolor meꝰ ⁊ si tacuero non
recedet a me. ps̄. Humiliatus sum et silui
a bonis et dolor meꝰ renouatus est. Ma-
ria ꝟo videns filium iam afflictū: manibꝫ
ligatū. duci ad Pilatū. gladius ptrāsiuit
aīam eius. ipm̄qꝫ sequens nec loq̄ valens
impedita a militibꝫ puenit ad plateā do-
mus pilati vbi iudiciū exercebatꝛ de eo: fla
gellari filiū plurimis ⁊ durissimis ictibus
audiens: nec flagellis satiati adhuc clama
re Crucifige crucifige eum. O quot de pu
dicissimis oculis suis lachrymarū fontes
exibāt. ita ꝙ dicere potuit. Attēdite ⁊ vide
te ⁊c. ¶ Quintū attendendū et viden
dū ⁊c. est tormentoꝝ multiplicitas siue ge
neralitas. Ubi formo hanc q̄stionē. In q̄
parte et quam penam passus est christus.
Et dic ꝙ ſm triplicē dimensionē corporis
id est ſm lōgitudinē. latitudinē. ⁊ pfundi
tatē. Unde ad lrām verificatū est in eo il-
lud Esa. j. A plāta pedis vsqꝫ ad verticem
non est in eo sanitas. Primo a vertice in-
choando caput illud sanctissimū gazophi
laciū sapiētie dei puncturꝭ acutissimis spi
nee corone penetrātibus vsqꝫ ad ossa pfo-
ratum fuit ⁊ arundine percussum. Cañ. iij.
Egredimini filie syon. id est aīe fideles ab
aliis mūdi cogitatiōibꝫ: ⁊ videte meditan-
do regē Salomonē. id ē xp̄m in diadema
te spineo quo coronauit eū mater sua syna
goga iudeoꝝ. ex q̄ ſm carnem natus est.
Item secundo oculi piissimi: quibus in-
tuitus Petrus cognoscēs pctm̄ suū fleuit
amare: in derisum velati sunt. Fuit etiam
passus in oculis frequēti lachrymatiōe Et
maxime dū esset in cruce vbi amarissimas
emisit voces ⁊ lachrymas. ad Heb. v. Cū
clamore ⁊c. Item tertio facies eius plena
gratiarū deturpata est sputis ⁊ sanguīe vt
leprosus videretꝛ Esa. liij. Nos vidimꝰ eū
quasi leprosū. vnde nec reputauimꝰ eū ⁊c.
Item quarto gene eius candide ⁊ rubi-
cunde alapis percusse sūt. Unde dicit Esa.
l. Corpus meum dedi pcutientibus et ge
nas meas vellentibus. Item quinto au
res ille que audiunt melos angeloꝝ reple
te sunt blasphemiis: detractionibꝫ: contu-
meliis: irrisionibus populoꝝ. Ideo dicit
ps̄. Audiui vituperationē multoꝝ cōmo-
rantiū in circūitu. Item sexto nares bea-
tissime eius ad cuius odorem reuiuiscunt
mortui: fatigantꝛ fetoribus cadauerum cal
uarie loci. Itē septimo os eius qd̄ tam
sanam: tam vtilissimā ⁊ verissimā doctri-
nam ptulerat pcussum est. ⁊ tanq̄ ouis ad
occisionē ductus non aperuit os suum ad
excusandū vel cōminandū aut maledicen-
dum: sed benedicēdū ⁊ orandū pro inimi-
cis. Item octauo capilli capitis eiꝰ ⁊ bar
ba delicatissimi violentia tracti aut euulsi
sunt. Itē nono collum eius suauissimū
colaphis attritū ē. Itē decimo manꝰ eiꝰ
potentissime ex quarū cōtactu infirmi plu
rimi sanati sunt: leprosi mūdati: clauis du-
rissimis cruci affixe sūt. Item vndecimo
pedes eius. quoꝝ pedum terra scabellum
est. quiqꝫ discurrentes per ciuitates villas
et castra tantū laborauerunt pro hominis
salute: in cruce extēsi sunt. ſm illud ps̄. Fo
derunt manus meas et pedes meos ⁊c.
Item duodecimo totū corpus illō dul
cissimum quod in cibum salutiferum no-
bis reliquit: flagellis multis et diris cesū
dilaceratum et sanguine cruentatum: ossa
illa confracta sunt. remanserunt sola lin-
gua et cor integra. Sed ne et illa sine sua
lesione manerent: lingua eius aceto ⁊ felle
in siti mortis amaricata est. vt impleretur
illud ps̄. Dederunt in escam meam fel: et
in siti mea potauerunt me aceto. Demum
eo mortuo non satiati de cruciatibus vi-
uentis et morte eius: spiritu tradito latus
eius lancea apertum est vnde exierunt san
guis et aqua medicine nostrarū animarū.
Sed ⁊ in rebus sibi adherentibus. scilicꝫ
vestibus iniuriati sunt. Nam ait ps̄. Diui
serunt sibi vestimenta mea: ⁊ super vestem
meam: illam scilicet inconsutilem quā fe-
cerat sibi mater sua: miserunt sortem. Con-
uersantes quoqꝫ cum eo: discipulos eum
derelinquere compulerunt: capere cupi-
entes adolescentem qui eum sequebatur
syndone superindutum nudo nisi fugisset

Stabat ergo iuxta crucem mater eius. et
hec videns: ⁊ scripta ⁊ ꝓnūciata recolens
dicere poterat illud Treñ. ij. Ocul⁹ meus
afflict⁹ est nec tacui eo ꝙ nō esset reqes do
nec aspiceret ⁊ videret dñs d̄ celis. id ē nō
tacui a fletu: eo ꝙ nō esset reqes alicui mē-
bro filij mei donec aspiceret dñs scꝫ resu-
scitādo ipm a mortuis. attēdite ⁊ videte si
est dolor ⁊c. K Sextū contēplādū ē
doloris acerbitas siue imensitas. Ad cui⁹
euidētiā querit̃. vtꝝ dolor xp̄i fuerit maxi
mus. acerbissimus ⁊ grauissimus. Respō
det sctūs Tho. ⁊ Bonauen. in tertio. dist.
xvj. ꝙ sic. Pro cui⁹ intellectu dicūt ꝙ i xp̄o
patiente triplex fuit in genere afflictio seu
passio. vna q̄ dicit̃ dolor sensibilis q̄ causa
tur a corꝑali nociuo. Scd̄a dicit̃ tristicia.
q̄ causat̃ ex appꝑhēsione alicui⁹ nociui qua
ania multū affligit̃ vel sensualitas. Tertia
afflictio fuit compassio q̄ matri: amicis et
pctōrib⁹ cōpatiebat̃. ꝑma ꝑtinet ad sensus
exteriores. secunda ad interiores. tertia ad
suꝑiores. Quelibet igit̃ illaꝝ triū afflictio-
num fuit maxīa ⁊ acerbissima ⁊c. et maior
q̄ꝫ cuiuscunqꝫ hoīs in hac vita. Et h̄ sextu-
plici rōne. Primo rōne ꝑsonalis ꝯditiōis
videlicet ꝙ tā excellēs et nobilis tā viliter
tā pius tā crudeliter. tā innocēs tā duriter-
tātus amator tā hostiliter. tam voluntarie
se offerēs tā violenter cruciaret̃. De q̄ dixi
supra in ꝑma ꝯtēplatione. Scd̄o rōne no
bilissime cōplexionis. Quāto eni complex
xio melior ⁊ caro magis a corruptione re-
mota: tāto pugna ē durior: dissolutio gra-
uior: ⁊ angustia maior. De q̄ dixi lati⁹ vbi
supra. Tertio rōne generalis diffusionis.
Quia passio fuit generalis in oibus mem
bris. vt dixi in p̄cedēti ꝯsideratōe. non eni
habuit dolorē ꝑticularē in vnico solo mē-
broꝝ. sed dolor vehementissim⁹ se transfu
dit ꝑ oēs eius artus ⁊ ꝑ totuꝫ corpus. vul
neratus est eni in loci vbi vene ⁊ nerui to-
tius corꝑis ꝯueniunt scꝫ manib⁹ pedib⁹ et
corde: q̄b⁹ diruptis: sanguis de toto corꝑe
effusus ē et dolor ꝑ totuꝫ corpus diffusus
Unde dicere potuit illud Hiere. x. ca. Ta
bernaculū meū vastatū est. id est corp⁹ me-
um. omnes eni funiculi eius dirupti sunt.
Funiculi vene ⁊ nerui sūt. Quarto fuit do
lor grauissimus: ratione aptissime p̄cogni
tionis. p̄cognouit eni christus quāt⁹ esset
dolor future passionis ⁊ mortis. cuius ap
propinquātis imaginatio vsqꝫ ad sudoreꝫ
sanguineū eum artauit. non eni bibit pas-
sionis calicem oculis clausis: vt non vide
ret internā amaritudinē: vt faciunt q̄ mor-
tem nō timent. q̄ angustias eius nō vidēt
sed visuꝫ exhorruit cum ꝓ salute nostra bi-
bit. Quinto fuit dolor acerbissimus rōne
seꝑationis amarissime. Quāto eni aliqua
duo magis sibi inuicē copulāt̃. tāto ⁊ ma-
iori dolore ⁊ nō nisi violētia maiori seꝑāt̃.
Uidemus sensibiliter ꝙ quāto q̄s habet
vxorē magis dilectā sibi. ꝓmptius obediē
tem ⁊ melius seruientē et ad nutum oīa fa
cientem. tanto magis dolet de morte eius
vl' seꝑatione sui. Cuꝫ igitur maiori ⁊ fortio
ri vinculo naturalis amoris corpus ⁊ aīa
in xp̄o plus q̄ꝫ in ceteris hoīb⁹ fuerunt co-
pulata. q2 caro oīno subiecta fuit spirituali
ꝑ omnia ei obediens. sequit̃ ꝙ maior ⁊ ve
hementior fuit dolor in seꝑatione. ita ꝙ in
christo vt dicūt doctores simul omnia mē
bra fuerunt mortua. quia anima seꝑabat̃
ab omnib⁹ mēbris non ꝑtem post partē re
linquēdo quēadmodū in pluribus cōtin-
git ꝙ pedes ꝑmo moriunt̃. deinde alia mē
bra. Nam vt dicit sctūs Tho. iij. parte. q.
xlvij. ar. j. Ut christus ostēderet ꝙ passio
illata ꝑ violentiaꝫ eius aīam. nō eripiebat
naturaꝫ corꝑalem in eius fortitudine ꝯser-
uauit. vt etiā in extremis positus voce ma
gna clamaret. Qd̄ inter alia miracula mor
tis eius cōputat̃. Un̄ Matth. xxvij. Ui-
dens aūt Cēturio ꝙ sic expirasset ait. Ue-
re homo iste filius dei erat. Mirabile etiā
fuit in christi morte ꝙ veloci⁹ mortu⁹ fuit
alijs qui simili pena afficiebantur. vt ha-
bet̃ Joh. xix. Ideo Mar. xv. dicit̃ ꝙ Pi-
latus mirabat̃ ꝙ iam obiisset. Sicut enim
eius volūtate natura corꝑalis cōseruata ē
i suo vigore vsqꝫ ad extremū. sic etiā quan
do voluit subito cessit nocumēto. id̄ Joh.
x. ait. Nemo tollet a me aīam meā sed ego
pono eā. Sexto fuit dolor passionis acer
bissim⁹ rōne ingratissime ꝑ suspēsionis: cui
tūc igrati fuerūt iudei. et sūt adhuc hodie
xp̄iani. videbat eni paucitatē fruct⁹ seu vti
litatis ipi⁹ passiōis ex ꝑte ꝑuersitatis ⁊ ingti-
tudinis hoīm. nā cuꝫ copiosa fuerit apud
deū redēptio adeo ꝙ p̄ciū sāguinis ei⁹ ne
dū oēs hoīes erat sufficiēs ad redimendū

sed ⁊ mille mūdos si fuissent, ⁊ tamē pauci sunt ꝙ se faciunt participes fructus ipsius passionis ꝓpter desidiā ⁊ ingratitudinē hominū. Sicut aūt ex magno lucro qđ quis videt se ꝯsequi ex suo labore multū ꝯsolatur ita ecōtra cū ꝗs videt ꝙ ex maximo labore quē tolerat modicū vel nullū fructuz ꝯsequit̃: multum ꝯtristat̃ et dolet. Clamabat Jesus in cruce. Sitio. ⁊ lꝫ ad litteram ꝓpter intensuz dolorē sitiret corpaliter: maior tñ erat sitꝭ spūalis desiderij saluatiōis hūani generꝭ. qre cū videret ipe pene nullū fructū tunc seq̃ sed potiꝰ ruinā ipsorum iudeoꝝ ꝓpter ꝑfidiam suā. ⁊ casum ꝯtigisse aplˡoꝝ ⁊ in futurū multos ꝑituros christianorū multū doluit. Vñ clamat per Berñ. Ad te clamo ꝗ ꝑ te morior. te exhortor ꝗ i cruce patior. vide clauos ꝗbus confodior vide latus quo apior. Et cū sit tantꝰ dolor intꝰ et exterior. plus tñ me cruciat ꝙ te ingratū experior Et Osee. vj. dñs conqrēs ait Miscdia vestra quasi nubes matutina. et q̃si ros mane ꝑtransiens. Miscdia vestra id ē quā vobis feci i redimendo q̃si nebula matutina que cito ꝑtrāsijt. ita illud a memoria vestra. ⁊ q̃si ros ꝗ adueniēte sole subito desiccat̃. ita adueniēte calore tēptationū ⁊ tribulationū subito perit a nobis memoria passionis ⁊ gr̃a ꝑ eaz recepta. Sed aīa deuotā dicit illud Treñ. iij. Memoria memor ero et tabescet in me aīa mea ex cōpassione. L Nunc inꝗramꝰ de virginis Marie cōpassione. vtꝝ dolor compassionis beate ꝟginis fuerit intensissimꝰ Ad hoc dico ꝙ dolor cōpassionis btē virginis fuit maximus sextuplici ratiōe. Primo ratione subiecti. nā gladiꝰ passionis sine passio xp̄i ꝑtransiuit aīam marie vt dictū est. sed gladius ꝑtransiēs aīam magis penetrat q̃ꝫ penetrās corpus vel carnez ꝓpter nobilissimū subiectū. Ergo maiorem habebat virgo dolorē q̃ꝫ si gladius ille penetrasset corpꝰ: ita ꝙ fuit ita penosa vt ait Hiero. ad Eustochiū ꝙ tātꝰ fuit dolor virginis ꝙ lꝫ nō fuerit mortua tñ fuit plus q̃ꝫ martyr. Qđ ꝯfirmat Richar. in tertio dis. xxxiij. ar. vij. q. iiij. Scđo ratione ꝑsentialitatis. ex eo ꝙ ꝑsens erat ad videnduz. Qñ eni aliq̃ mater audit filiū suuz mortuū naturaliter: dolet multū. Sed qñ audit horribili morte ipm fuisse occisum, magis dolet. Qñ ꝟo ante oculos suos videt filiū suum morte turpissima occidi: maxie dolet. Igit̃ ꝟgo btā imenso dolore vulnerabat̃ qñ videbat filiū suū añ oculos suos horribili morte necari. Tertio rōne impotentie Quia erat impotēs ad iuuādū, magna cōsolatio est matri qñ filiū in morte osculari amplexari: vl̃ adiuuare p̄t. Hec aūt in nullo poterat filiū adiuuare. nec eum in cruce tāgere. Audiebat eni ipm sitire ⁊ non poterat sibi potū porrigere. Videbat ipm vulneribꝫ plenū et nō poterat vulnera alligare. Cōspiciebat ipm sanguine plenū ⁊ non poterat tergere. Videbat ipm in cruce flere ⁊ nō poterat oscl̃ari neqꝫ amplexari. Videbat sanguinē in terrā fluere: et non poterat colligere. Quarto rōne desolatiōis. qꝛ nullū habebat adiutoriuz: exꝗ eā oēs apl̃i reliq̃rūt. ⁊ sic in tāta tribulatione neqꝫ ipse nec filꝰ habuit aliquē adiuuātē. Ideo dic̄ ps̄. Sustinui ꝗ simul ꝯtristaret̃ ⁊ nō fuit. neqꝫ ꝯsolantez. vñ seq̃t̃. ꝗ simul ꝯtristaret̃ ⁊ nō inueni. Quinto rōne vniuersalitatis qꝛ dolor eius nō fuit particularis sed vniuersalis. qꝛ totā aīaz repleuit et circūdedit ita ꝙ nulla in corde eiꝰ remansit particula ꝗ dolore nō fuerit plena. Vñ Hiero. i sermone đ assūptiōe. Cōstat nāqꝫ ꝙ Maria itātū doluit vt totā aīaz eiꝰ gladiꝰ ꝑtrāsiret Sexto rōne duratiōis. nā dolor btē virginis nō fuit momētaneꝰ sed moratiuꝰ: sicut dictū est de dolore christi. ⁊ longe plus, qꝛ etiā post filij resurrectionē ⁊ ascēsionez xp̄i passionē in memoria retinebat. ⁊ sine doloris gladio inde recordari nō poterat. vt tāgit Hiero. vbi s̄. Ad hoc sūt alie q̃ttuor rationes q̃s dixi supra in prima ꝯsideratiōe cōpassionis btē ꝟginis. Sꝫ q̃re nō fuit in tātis doloribꝫ mortua. Causa est hec. qꝛ fuit ꝑ priuilegiuz ꝑseruata: tamen tantus fuit eiꝰ dolor ꝙ excessit omniū dolores. Jđo de ea pōt dici illđ Hieremie. Treñ. ij. Cui comparabo te cui assimilabo te filia hierusalem: cui equabor te ⁊ cōsolabor te filia syon. magna est velut mare contritio tua ꝗs medebitur tui. Septimum contemplandum dicit̃ opprobrij diuersitas. nunq̃ꝫ eni aliꝗs homo latro vl̃ ꝑdo sicut piꝰ iesus fuit contumeliatus: illusus: conuiciatus: irrisus et blasphematꝰ. Qđ cōqueritur ꝑ ps̄. Factus sum opprobriū hoīm et abiectio

plebis.omnes vidētes me locuti sunt labi
is ⁊ mouerūt caput. M Multiplici
tas opprobriorū sumit̄ ex sequentibꝫ. Pri-
mū ē q2 rex regum et dn̄s dn̄antiū fuit vi-
lissimo ꝑcio venditus. Bern. O iuda mer
cator pessime q̄d est ꝙ argentū ꝓ plumbo
⁊ aurū ꝓ luto. ⁊ lapidem ꝑciosū ꝓ fimo cō
mutasti. si ad venditionē auaricia te moue
bat. q̄re summū bonū ꝓ ꝑcio tā vili vende
bas. plꝰ eni vendidisses asinū tuū q̄ꝫ vēdi-
deris summū bonū. tu miser dū pecuniā
lucrari voluisti. simul pecuniā ⁊ vitā ꝑdi-
disti. Nā Matth. xxvj. dicit̄ ꝙ ꝓiectis ar-
genteis ī tēpluz abiens laqueo se suspēdit.
Scōm opprobrium est. q2 a vilissimo po
pulo vilissime est illusus. Et hoc q̄drupli
citer. Primo ī domo Anne. qn̄ velātes fa
ciem eius christuz ꝑcutientes derisorie di-
cebant et q̄rebāt. ꝓphetisa nobis xp̄e quis
est q̄ te percussit Lu. xxij. Scd̄o in domo
Herodis q̄ eum fatuū et nō sane mētis exi-
stimans: ex eo ꝙ nullū ab eo respōsum ha
bere potuit ꝓ derisione eum alba veste in-
duit. Tertio in domo Pilati: vbi milites
clamidē coccineā ei induerunt: arundinez
in manu ⁊ spineā coronā suꝑ caput eiꝰ po
suerunt ⁊ genu flexo dicebant. Aue rex iu
deorū. Mat. xxvij. Quarto in cruce Mat.
xxvij. Et hoc a triplici genere hominum.
Primo a p̄tereuntibꝫ. q̄ dixerunt ei illudē-
do. Vah. q̄ destruis tēplū ⁊c. Scd̄o a p̄n
cipibꝫ sacerdotū. scribis et senioribꝫ q̄ ei il
ludēdo dixerūt. Alios saluos fecit ⁊c. Si
rex israel est ⁊c. Tertio a latrone sinistro q̄
dixit. Si tu es christꝰ salua temetipsum et
nos. Tertiuz opprobriū est ꝙ a vilissimo
populo vilissimo mō tractatꝰ est. Et h̄ cō-
plectit in se plura. nam inhoneste captꝰ. in
honeste ligatꝰ. viliter ductus. imūde ꝯspu
tus. iudici inhoneste p̄sentatꝰ. opprobrio-
se ad crucifigēdū ductus. Quartuz oppro
briū est. q2 a vilissimo populo vilissima est
passus. Primo q2 in vilissimo loco cruci-
fixus. ex q̄ ostēdit̄ augmētatio doloris eiꝰ.
Nā vt narrat euāgelista. duxerūt eū in gol-
gatha qd̄ est caluarie locus. ⁊ ibi crucifixe
runt euz. q̄ locus ideo dicebat̄ caluarie q2
ibi erāt ossa mortuorū ⁊ caluarie et alia ca-
dauera. ⁊ ibi occidebant̄ vilissimi hoīes ⁊
magni malefactores. Ibi stabat iuxta cru
cem mr̄ eiꝰ ⁊ vidēs locuz tā vilē ac filiū eiꝰ
regē regū ⁊ dn̄m dn̄antiū factū opprobriū
hoīm ⁊ abiectionē plebis. valde doluit. et
dicere poterat illud Tren. j. Idcirco ego
plorās ⁊ oculus meꝰ deducēs lachrymas
q2 lōge factꝰ est a me cōsolator. Scd̄o q2
supplicio crucis traditꝰ. qd̄ illo t̄pe erat vi
lissimū suppliciū latronum. lz nunc ꝓpter
xp̄m in ea extēsum cuz summa veneratiōe
trāseat ad frontes imꝑatorū ⁊ oīm xp̄iano
rū. Erat mors maxie infamie et acerbissi-
me pene. vn̄ in lege dictū est Maledictus
oīs q̄ pēdet ī ligno. maledictiōe. s. infamie
Qd̄ intelligētes ipi maligni iudei dixerūt
nō recte cogitātes sed ꝑuerse. morte turpis
sima ꝯdēnemus eū. Hoc genꝰ mortis chri-
stus ideo elegit potiꝰ q̄ꝫ aliā mortē vt doce
ret ⁊ ꝯfortaret quēlibet ꝓpter nulluz genus
mortis q̄ꝫtūcunq̄ꝫ ignominiosum: q̄ꝫtūcun
q̄ꝫ asperū: deum seu mādatū eius qd̄cunq̄ꝫ
deserendū. Tertio non modica cā doloris
fuit in christo patiente hoc. q2 inter vilissi-
mos scz latrones crucifixus est Sicut eni
pati iustū ⁊ innocentē cū alijs sanctis ⁊ ꝓ
bis viris ⁊ iniuste ꝯdēnari ad mortē ē ali-
qd̄ refrigeriū. ita ecōtra ꝯdēnari cū scelera
tis est augmētū pene: cū ex hoc vidētes iu
dicent illū scelestū. vn̄ ⁊ ꝓ speciali iniuria ⁊
crudelitate erga eū p̄dixit Esa. liij. Et cum
sceleratis deputatꝰ ē scz ad mortē. qd̄ etiam
xp̄s exhorrēs s̄m sensualitatē orabat ꝓ p̄s
dicēs. Ne ꝑdas cū impijs deꝰ aīam meā. ⁊
cū viris sanguinū vitā meā. Inter oīa op
probria ⁊ vilificatiōes sup̄dictas agnꝰ in-
nocēs nūq̄ꝫ impatiēter apuit os suū. sed ꝓ
crucifixoribꝫ dep̄cat̄ p̄rē dicēs. Pater ig-
nosce ill' q2 nesciūt q̄d faciūt. Latroni etiā
ꝓpter scelera crucifixo ad penitētiā tn̄ ꝯuer
so non solū veniā sed paradisū pollicet̄ di
cēs. Hodie mecū eris in ꝑadiso. Stabat
iuxta crucē mr̄ Jesu hec meditās ⁊ dolori
bus q̄si defecta ait ad crucem: vt pie credi
pōt sic̄ canit eccl'ia ī hymno. Crux fidelis.
Flecte ramos arbor alta tēsa laxa viscera
⁊ rigor lētescat ille quē dedit natiuitas vt
suꝑni mēbra regis miti tēdas stipite. Ad fi-
liū aūt. mihi nō loq̄ris. ꝓ iudeis itercedis.
latronē consolaris. Ad quā ille. Ecce filiꝰ
tuꝰ. ex quo ad patrē vado loco mei Johan
nē dimitto. Sed ista cōmutatio adauget
dolorē cū filiꝰ hoīs mihi det̄ ꝓ filio virgi-
nis. imo ⁊ dei. attendite ergo et videte ⁊c.

Octauū ꝛ vltimū contemplandū ꝛc. dicit ꝯsolatiōis nullitas. In tantis enī passiōibus et dolorib9 nullā habuit cōsolationez Vñ dicit ꝑ ps. Qui me consolaret et non inueni. Primo nō ꝯsolabat eum: sicut fieri solet morti adiudicatis a ducētib9 eos, nō iudei: sed illudebāt ei cum principib9 sacerdotū ꝛ blasphemabāt. nō gētiles: sed coronam spineā imponētes capiti: ꝑcutiebant eū: ꝛ sub cruce cū maximo dolore eū vestibus ꝓpriis exuerūt et cruci affixerūt. Item tertio nō discipuli: q fugerant. ẜm illō ps. Longe fecisti notos meos a me. Quis vnq̄ fuit ita derelictus ꝛ pauper sicut Jesus Naz pauprimus fuit in reb9: q2 vestib9 oībus spoliatus. Itē pauprimus in honoribus: q2 sepi9 blasphemat9 ꝛ illusus. Item pauprimus nihilominus in amicis. q2 ab omnib9 derelict9. Itē q̄rto: non Maria: q eum iuuare ꝛ ꝯsolari nō poterat vt dictuz est sup̄. Item q̄nto nec pater etern9 cōsolatus est eum. sed ꝑ nobis tradidit illuz. imo qd plus est in toto dereliquit eū. Graue ē homini in tormentis a nullo ꝯsolari. Grauissimū aūt si ab oīb9 deserit. ꝛ maxie a patre. ꝛ ꝓpterea ipe clamauit i cruce Matth. xxvij. De9 meus deus meus vt quid me dereliq̄sti. Clamauerūt iusti ꝛ dñs exaudiuit eos. ait ps. Patres noui ꝛ veteris testamēti in tribulationib9 ꝛ cruciatib9 suis clamauerunt ꝛ dñs exaudiuit eos. ꝛ si nō sp liberando ab illis penis: tñ semp ꝯsolādo mētem eoꝝ vt ꝯstātes ꝑsisterēt respectu p̄mij ꝛ diuini bñplaciti. Ego aūt ait xp̄s clamabo ꝑ diem ꝛ nō exaudies: dicendo. de9 meus ꝛc. Et deinde. Pater i manus tuas ꝛc. Et inclinato capite ꝛc. vt sup̄. ¶ Sz querit hic quō dicit deus eū dereliq̄sse cū ipse ꝑ se sit de9 ꝛ homo, ꝛ diuinitas nunq̄ fuit sepata ab humanitate, vt dicit Damascenus. Qd semel accepit dei filius nunq̄ dimisit. Solutio ẜm magistꝝ dist. xxj. tercij. Deus pater siue diuinitas dicit euz dereliq̄sse in morte dupliciter. Primo q2 potestati ꝑsequētiū euz exposuit subtrahēdo ꝓtectionē ac si diuinitas nō eēt sibi vnita. Scdo ideo q2 ps intellectiua christi gaudij ꝛ ꝯsolatiōis q fruebat in xbo nil influxit aut cōicauit sensitiue ad ꝯsolationē. et in hoc nō exaudiebat. qd in nullo sanctorū accidit. Et ideo dicitur q passio vl' afflictio xp̄i fuit maxia. quia fuit pura sine admixtione ꝯsolatiōis. Nā i aliis sanctꝫ siue patiētib9 mitigat tristicia interior et etiam dolor exterior. ex aliq̄ ꝯsideratiōe rōnis ꝑ quādā deriuationē seu redundātiaz a supiorib9 virib9 ad inferiores: qd in christo patiente non fuit. Vnicuiq3 enī viriū ꝑmisit agere qd ē sibi ꝓpriū. sicut dicit Damascenus. ¶ Mitigat itaq3 dolor in aliis tripliciter. Primo ꝓpt ꝯtēplationē q ratio supior abstrahit īferiores vires a suis actibus: vt in moyse ꝛ paulo. Scdo ꝓpter cōplacentiā volūtatis amorose: ꝓpter illō ratione cui9 patit. vt in Laurētio. Tiburcio ꝛ sil'ib9. Tertio ꝓpter vehemētē dolorē vnius potētie alia potētia vel aīa suum dolorē nō ꝑcipit vt patz in dentiū dolore q mitigat vl' obliuisci fac dolorē minorē peduz vel mēbri alteri9. Sz ꝓpt nullū istoꝝ christi pena fuit mutata. Itē sexto post ei9 mortē ita fuit derelict9 q null9 ex amicis et sibi notꝫ discipulis ꝑ ei9 sepultura rogauit, q2 nullus audebat. sed q̄dā extrane9 Joseph ab arimathia q insignis iudeoꝝ erat ꝛ notus pilato. Itē vltio post ei9 mortez ita derelictus ꝛ paup fuit q nec ꝓpriū optimētuz nudus habuit ad sepeliendū. nec ꝓpriū sepulchrū habuit. sꝫ i alieno sepelit. Naz vt dicit Theophilus. In vita domū non habuit: post mortē q3 in alieno sepulchro recōdit. quia ꝑ aliena moriebat salute et nudus existens a Joseph coopitur ꝛc.

Sermo de passione domini. xlij.

wann quintus

O Vos omnes qui transitꝭ ꝑ viā attendite et videte si est dolor silis dolori meo. Treñ. j. ¶ Quia oīa genera passionū in trib9 differētiis passionū includunt. nec ē aliqd gen9 passiōis q̄n ad aliqd istoꝝ triū geneꝝ reducat Aut enī patimur i reꝝ spoliatiōe. aut i corpis afflictione. aut i cordis ꝑturbatōe. Jdo dñs q oīm hoīm pctā q fuerūt sūt ꝛ erūt q̄tū i eo fuit sup se suscepit. voluit etiaz in se suscipe oīa genera passionū vt pateret ꝑ nob suffi cienter. Fuit enī reb9 spoliat9 q2 nud9 cruci affix9. Fuit ꝛ m'tipl'r in corpe afflictus, nedum in extensione crucꝭ, sed etiā añ hoc in oīb9 mēbris. in flagellatione. coronatione

alapissatione et multiplici ꝑcussione .ita vt
de eo diceret Esa. A planta pedis vsqȝ ad
verticem nõ ẽ in eo sanitas. Esa.j. Quãta
aũt fuerit in ea cordis ꝑturbatio bñ osten-
dit dicẽs. Tristis est aĩa mea vsqȝ ad mor-
tem. Ideo Hieremias volens nobis incu
tere memoriã tam amare imo amarissime
passiõis saluatoris nostri dicit in libro su
arũ lamentationũ verba thematis p̃missa
O vos omnes ⁊c̃. Pro gratia. Aue maria
O vos oẽs q̃ trãsitis vbi supra. In his
verbis ꝓpheta duo facit. Primo hortatur
omnes q̃ in via dei ambulãt ad attẽtã cõ-
siderationẽ passionis christi dicẽs. O vos
omnes q̃ transitis per viam attendite ⁊ vi
dete. Scdo nobis insinuat eiusdem passi-
onis amaritudinẽ singularẽ cui nulla po-
test fieri cõparatio dicẽs. Si ẽ dolor simi-
lis dolori meo. Circa primũ est notandũ.
ꝙ in verbis p̃assumptis ꝓpheta signanter
mouet fideles attendere ⁊ videre passionẽ
christi dicens. Uos q̃ ꝑtransitis viam.i.q̃
In via dei ambulatis. Ex quo patet ꝙ nõ
oĩes hortaꝛ.sed solũ eos q̃ in via dei am
bulant ꝑ fidem. q̃ enĩ extra viaȝ positi sunt
id est extra vnitatẽ fidei xp̃iane ceci sunt.et
ideo tales ab hac hortatione excluduntur
Dicit aũt notãter attẽdite ⁊ videte.i. deuo
te cõsiderate. videre enĩ cõsiderare est. sed
attẽdere ⁊ videre est attente et deuote cõsi
derare. q̃si di. nõ sufficit videre passionem
xp̃i depictã aut descriptam.sed oportet at-
tente ⁊ deuote eam intueri intus in corde.
B Pro q̃ est notandũ secundo ꝙ tria
debemus videre in passione xp̃i.scȝ patien
tis dignitatẽ. passionis acerbitatem.et no
strã vilitatem. Hec enĩ tria deuote rimata
⁊ ꝯsiderata diligẽter: cõsiderãtis animum
ab oĩ penitus prauo retrahũt amore. ⁊ ad
se mirabiliter rapiunt ⁊ vehementer affici
ũnt. ⁊ tante miseratiõis aspectꝰ cor medul-
litus cõcutit ⁊ animã in amoris flãma in-
ardescit. Primo ergo videamus patiẽtis
dignitatẽ. cuiꝰ sublimitatẽ ⁊ reuerẽtiã nul-
la creaturaꝝ poterit cogitare. qꝛ deꝰ. Sci-
mus aũt ꝙ quãto patiens est dignior tan
to pena erit indignior. ꝙ aũt eius dignita-
tem nulla possit attingere cogitãdo creatu
ra hoc insinuat Job.xj.ca.sic dicens. For
sitan vestigia dei cõprehẽdes. q̃si dicat ne-
quaqȝ. Et subiungit causam dicẽs. Excel-
sior celo est. ⁊ q̃d facies. ꝓfundior inferno.
et vnde cognosces. longior terra mensura
eius ⁊ latior mari. ¶ In q̃bus verbis
Job tangit q̃ttuor. q̃ verã ⁊ ꝑfectaȝ digni-
tatem ꝯstituũt. scȝ fortissimã potentiã. ꝓfũ
dissimã sapientiã. longissimã eternitatẽ. ⁊
immensam eius charitatẽ. In q̃cũqȝ autẽ
he diuisiones confluunt. merito dignissi-
mus reputaꝛ. In hoc enĩ ꝙ dicit Excelsi-
or celo: tangit eius potestatẽ. in hoc ꝙ sub
iungit ꝓfundior inferno. tãgit sapientie eiꝰ
ꝓfunditatẽ. In hoc aũt ꝙ dicit lõgior ter-
ra: tangit eius eternitatem. Cum ꝟo quar
to cõcludit. latior mari. tangit imensaȝ eiꝰ
charitatem. Pro his magnitudinibꝰ et di-
mẽsionibꝰ oĩbus dicit ꝓpheta in ps. Lau-
date eum ſm multitudinẽ magnitudis eiꝰ
Et vt paucis verbis hec cõp̄hendamꝰ di-
camꝰ exponendo verbũ Job. Altitudo di
uine potentie celsior est celo. ꝓfundũ diui-
ne sapientie ꝓfundius est inferno. Lõgitu
do eternitatis eius longior est terra. Lati-
tudo charitatis sue latior est mari. Cõside
remus ergo ⁊ attẽte videamꝰ in corde no-
stro nobis reducẽdo ad memoriaȝ quõ tã
dignissimus in se ꝓpter nos tam indigni-
sima ꝑtulit. quõ tã ꝓfundissimus in sapien
tia tã insipientissima ꝓ nobis sustinuit. q̃-
modo tã lõgissimus in eternitate tã crude
lissima morte ꝓ nobis vitam dedit. quõ tã
latissimus in charitate ꝓ nobis tã magnũ
odium et ꝯtemptum a iudeis ꝑtulit. et ho
die adhuc patiꝛ a malis xp̃ianis. qui suis
peccatis faciũt ac si esset impotens. insipi
ens. non eternus. ⁊ q̃si malus. Discurrat ḡ
deuotus homo inter has extremitates. vi
delicet excellentissime dignitatis ⁊ miseri
me infirmitatis. ꝓfundissime sapiẽtie ⁊ ma
xime insipiẽtie. lõgissime eternitatis ⁊ bre-
uis mortalitatis. latissime charitatis et ex-
treme ꝯtẽptibilitatis. ⁊ cogitet q̃re et ꝓ q̃-
bus hoc fecerit. qꝛ ꝓ nobis adhuc inimi-
cis. ⁊ cogiꝛ clamare in celum. O q̃ȝ indebi
ta miseratio. q̃ȝ gratuita dilectio. q̃ȝ inopi-
nata dignatio. q̃ȝ stupẽda dulcedo. ⁊ q̃ȝ in-
uicta mãsuetudo regis glorie q̃ ꝓ spurcis-
simo vermiculo crucifigi voluit. ita lacera
ri. in cruce extendi et affigi vt dinumerarẽ
tur oĩa ossa eius. vt bñ diceret ꝑ ꝓphetaȝ.
Ego sũ vermis et nõ homo. Uermis sub
ꝯculcãte ex dolore ꝯtrahiꝛ nec facit aliq̃d

conculcanti,ita christus oīa patientissime
sustinuit,et quā̄q̄3 esset potentissim⁹ in nul
lo se vindicauit. Attēde ⁊ vide si nō ei⁹ ꝓ/
fundissima sapiētia in fatuitatē ⁊ insipien/
tiā sit mutata.dū ad oīa cōuicia atq̄3 blas/
phemias tā̄q̄3 reus vel fatuus nihil respō/
dit,et videbat̄ ille sapientissimus acsi nihil
sciret loqui. Uñ sicut refert Luc.xxiij. dū
Pilat⁹ misit iesum ad Herodē:et herodes
multo tp̄e cupiuit videre eum:q̄r multa de
eo audierat et sperabat aliq̄d signū ab eo
videre.et cum herodes eum interrogasset
de multis sermonib⁹:iesus nihil respondit
Et ideo spreuit illum Herodes cum exer/
citu suo et induit eum veste alba et remisit
eum ad pilatū tā̄q̄3 fatuū. Ecce quō ꝓfun
dissima sapiētia mutata est ī fatuitatē ⁊ in/
sipientiā. Ubi volūt doctores scī q̄ non
erat aliq̄s de exercitu Herodis q̄n singula
rem cōtumeliā aut illusionem ei inferret.
Attende etiā et vide si nō longitudo eterni
tatis eius in mortē subitā est mutata cū to
tus mulctatus cito moreret̄:ita vt pilatus
miraret̄ si iam obiisset. Mat.xv. Et bñ am
miratione dignū q̄ eternitas moreret̄: qui
mortuos suscitauit et viuificauit q̄ ⁊ vite et
mortis tenet imperiū. Attende q̄rto ⁊ vide
si nō latitudo charitat̄ ei⁹ mutata est ī odi/
um q̄ vt totū mundū ad sui amorē inflam
maret:penas mortis sustinuit et factus est
toti mūdo odiosus.sicut ip̄e testat̄ Jo.vij.
Mundus me odit q̄r ego testimoniū phi
beo de illo:q̄r opera eius mala sūt Ecce iā
patet p̄mū patientis dignitas q̄ tam indi/
gna vt audistis ꝑtulit:q̄ quilibet fidelis de
uote⁊ attente cordis oculo inspicere debet
D Secūdo q̄libet fidelis deuota mē
te attendere ⁊ inspicere debet in illo patiēte
dignissimo passionis acerbitatē. Fuit autē
eius passio valde acerba ꝓpter tria. vicȝ ꝓ/
pter doloris vehementiā,loci erubescentiā
et operis indecentiā. Primo ꝓpter vehemē
tiam doloris,vehemens eñ dolor causat̄
ex eo q̄ sanus ⁊ in plena etate cōstitutus to
tus simul patit̄ et ꝯteritur,et ita fuit in xp̄o
⁊c. Scd̄o ꝓpter loci erubescentiā. Propter
quinq̄3 enim erubescentia infert valde ma
gnum dolorem. Primo ꝓpter situs vel lo/
ci eleuationē: sicut ī loco caluarie q̄ locus
eminebat. Scd̄o ꝓpter hoīm ꝯcursionem
quia cum esset pasca oportuit oēs homīes

qui pre senio aut infirmitate nō excusaban
tur venire ī hierusalem,et ibi oēs viderunt
tantā miseriā ī xp̄o dño,sicut dicitur Luc.
xxiij. Percutientes pectora sua tristes abie
runt. Ideo bñ dicit ꝓpheta in ps̄.in ꝑsona
xp̄i. Operuit ꝯfusio faciē meā. Tertio ꝓp̄t
iesu cognitionē. cognoscebatur eñ ab oī/
bus tanq̄3 iustus:q̄ quasi infinita miracu/
la fecisset et multa bñficia populo exhibu/
isset:docēdo,cibando,et infirmos curan/
do,et mortuos suscitādo:q̄ tūc ab oīb⁹ id ē
a maiori p̄te,et est distributio ꝓ generibus
singulo⁊:cū ita publice pateret̄ credebant̄
arte magica fuisse facta:iudicantes eū sedu
ctorē,vt in ps̄. Tota die verecundia cōtra
me est. Quarto ꝓpter gloriosam ꝓcessionē
in die palmarū. Uñ Bern̄. Cur dñs ꝓces/
sionē habere voluit q̄ nō longe post noue/
rat sibi passionē affuturā nisi vt cōfusibili/
or essȝ passio quā tanta gloria p̄cessisset. O
q̄3 dissimile est:benedict⁹ q̄ venit. ⁊ tolle cru
cifige eū. Quinto ꝓpter latronū associatio/
nem:q̄bus similis reputabat̄.sicut d̄r Esa.
liij. Cū sceleratis reputat⁹ est. Tertio pas/
sio dñi fuit acerba valde ꝓpter op̄is indecē
tiam. Nam inter oīa genera mortis crucis
suspendiū fuit ignominiosum intantum vt
etiā essent a dño maledicti. Uñ Deut.xxj.
dicit̄. Maledictus a deo oīs q̄ pendet ī li/
gno. Et apl̄s dicit ad Gal.iij. Christus re/
demit nos de maledictione legis factus ꝓ
nobis maledictus. Hinc est q̄ ꝓpter hanc
ignominiosam mortē mandatū est in lege
ne suspensi ꝑ diē dimitterent̄ in ligno. Deu
tero.vbi s̄. Tertio q̄libet fidelis attente et
deuote videre debet in illo patiente dignis
simo passionis vtilitatē. E Est aūt tri
plex vtilitas passionis xp̄i in q̄ oīs vtilitas
p̄ntis vite pariter ⁊ future est inclusa. Nā ꝑ
eius passionē misericorditer sumus cōsecu
ti pctō⁊ remissionē:gratiarū collationem
et future glorie exhibitionē. Que tria euidē
ter intelligimus in titulo crucis,nā per no
mē iesus q̄d saluator interp̄tat̄:pctō⁊ remis
sionē recepim⁹. Per nazarenus autē quod
flos siue sanctitas interpretat̄ gratiarū col
lationē intelligimus. Per nomen autē re/
gis siue per hoc nomen rex iudeo⁊ glorie
adeptionē:eo q̄ in regno celorum erimus
omnes reges. De primo dicit Petr⁹.j. Pe.
iij. Christus pro peccatis nostris mortu/

us est. De scdo ad Heb. x. Sanctificati sumus p oblationē corpis xpi: qd vtiqȝ per gratias fieri oportebat. De tertio dicit ibidem: Habentes fiduciam in introitu sanctorum in sanguine christi. Est etiam multiplex alia passionis christi vtilitas. qr per passionē xpi angelica ruina ē reparata. humana natura exaltata. potestas diabolica diminuta. meritoruȝ scala erecta. et celestis porta aperta. que ante hoc plus q̄ p q̇nqȝ milia annoꝝ. vicȝ p quinqȝ milia ducentos et trigintaduos ānos: in q̇bꝰ nullus hoīm intrauit regna celorum. Ex omnibus iam dictis possumus summatim colligere ꝙ q̇libet fidelis attente ꝛ deuote oculis cordis sui inspicere et cōsiderare debet hec tria. videlicet quis est qui patit. que patit. et quare patit. Si ergo ɔsideras tu christiane q̇s patitur inuenies quid admirandū: quia filius dei. In quo tria miranda sunt ꝛ valde mirabilia. Primū quia sicut latro cōprehēditur ad terram prostratus ꝛ laqueis ligatus: manus vicȝ retrorsum et hincinde tractus et ductus. Secundo quia sicut malefactor flagellatur nudus ad statuam ligatus. qui ne dum vestes sed omnia creauit ꝛ plasmauit. Tertio qr sicut peccator occiditur: quia cū iniquis deputatus est. Esa. liij. Propter qd in passione xpi angeli obstupuerūt: dicente ꝓpheta Esa. xxxiij. Angeli pacis amare flebant scȝ in passione xpi immo legit tūc vox in aere audita angelorum. Transeamꝰ de his sedibꝰ ꝛc. Corpora celestia obstupuerūt p luminis subtractionē: qr hora sexta stupentes tenebre facte sunt. Vñ ꝛ sapiētes mundi obstupuerunt. sicut Athenis Dionisius dicēs. Aut deus nature patit: aut tota mūdi machina destruit. Si aūt scdo ɔsideras q̄ patit: inuenies durissima q̄ ꝓ te sustinuit. Ex q̄ bñ habes causam flendi. Vñ Esa. quasi flēdo hec p̄dixit in psona dñi Esa. j. Om̄e caput languidū ꝛ om̄e cor merens. Causam subiungit. qr a planta pedis vsqȝ ad verticem nō est ī eo sanitas. F Hec aūt duricia passiōis xpi notat in q̇nqȝ sensibꝰ corporis sui. In auditu clamores multiplices quibus eū ɔfundebāt ꝛ deridebāt dicētes. Crucifige crucifige eū. Itē: alios saluos fecit ꝛ seipm saluū facere nō potest. Itē si rex israel est descendat de cruce. Suo modo audiuit derisiones cum velabāt faciē eius percutientes eum in collū. in faciē. ante ꝛ retro. a dextris ac a sinistris. q̇libet sicut volebat et dicētes. ꝓphetisa nobis christe q̇s est qui te pcussit. Immo vult Bern. ꝙ p pilos eum ad terrā trahebāt ꝛ forte pedibꝰ cōculcauerūt. Scdo in visu notat duricia passionis xpi: qr vidit se ab apl'is derelictum. vidit se inter latrones crucifixū. vidit matrē eiꝰ dilectissimā flere: ex q̄ multū fuit afflictꝰ. Vñ et de nullo singulariter fecit testamentum nisi de mr̄e eiꝰ dicēs Johanni. Ecce mater tua. Iam eñ mortuꝰ erat Joseph. Tertio i olfactu passus est fetorē magnū videlicet fetorē sputoꝝ. fetorē cadauerū ꝛ stercorum. Quarto in gustu passus est p fel ꝛ acetū et vinū myrratū sicut tradūt euāgeliste. Quinto iñ tactu. In capite puncturā spinarū. in toto corpe disciplinā flagellorū et virgarū. in pedibꝰ et manibꝰ fixurā clauoꝝ. et sic de alijs. Si aūt tertio ɔsideras q̄re passus est inuenies amoris signū: qr passus est ꝓ nobis. qd fuit signū maximi amoris: cū nos adhuc essemꝰ inimici eiꝰ vt sup̄ dixi. Quis eñ maior pōt esse amor q̄ȝ mortē sustinere nō solū ꝓ amicis sed etiā ꝓ inimicis. quod vtiqȝ nos maxime accēdere deberet ad redamandū eū. nā amor xpi excellit oēm amorē possibilē. Excedit eñ amorē quā mr̄ hȝ ad filiū. amorē quē habet spōsus ad sponsam. amorē quē habet corpꝰ ad aīam. Qñ eñ vnq̄ȝ auditū est ꝙ mater se daret ī mortem ꝓ filio sibi rebelli. aut q̇s vnq̄ȝ sponsus suam sponsam dilexit vt xp̄s pctōres. que etiā aīa ita volūtarie vnq̄ȝ se sepabit a corpore sicut aīa xpi ꝓ pctōribꝰ. Ex his g̊ oībꝰ ptȝ p̄ma ps q̇d attēdere et videre dȝ quilibet christianꝰ. G Circa secundū videlicet circa passionis sue excellentiā sup oēs passiones est sciendum ꝙ passio christi domini fuit amarissima īter oēs passiōes huius mūdi: sicut innuit ꝓpheta in verbis thematis dicens. Si est dolor similis dolori meo. q̄si diceret: nullꝰ. vtiqȝ dolor pōt cōparari in amaritudine ad dolorē meum. Illud autē ostendi pōt ex cōpassione q̄si oīm creaturarū saltē in celo et in terra. Tūc eñ oīs creatura fecit acsi vellet mori: cū creator eorū moriebat in cruce. Terra tremuit q̄si finē vellet habere: qr terremotus factꝰ ē magnꝰ. Monumēta aperta sunt et multa

corpa surrexerūt. Lapides scindebant̄: simi-
liter ⁊ velū templi scissum est. Tenebre fa-
cte sunt sup̱ vniuersam terrā: vt sic oīs crea-
tura haberet aliq̄d vñ lugeret Sol abscon-
dit splendorē suū. Fecit em̄ sol sicut hō fi-
delis et sicut homo misericors et hō erube-
scens. Primo fecit sicut hō fidelis q̄ ami-
cum videt i p̱iculo et nō pōt eū iuuare. ta-
lis em̄ si nō pōt plus: abscōdit tñ si p̄t ali-
q̄d de q̄ amicus suus posset ledi ne amicus
suus amplius ledat̄. sicut fecit sol abscon-
dendo lumē suū. q. d. cū nō possū te iuuare
abscondā tñ vel retrahā hoc qd̄ potest eis
esse in iuuamen tue passionis scꝫ lucē meā
per quam possunt videre quō te crucifigāt
Fecit secūdo sicut homo misericors q̄ cuꝫ
videns amicū suum in periculo et nō pōt
ip̄m iuuare: retrahit se vel claudit ad minꝰ
oculos ne videat afflictionē amici. in hunc
modū fecit sol. q. d. nō possum hoc pati vt
videaꝫ sic miserabiliter creatorē meū lugu-
lari et cruciari ⁊c̄. Fecit tertio sol sicut ho-
mo erubescēs q̄ videt amicū suū erubescibi-
lem stare ⁊ nudū: et nō pōt emēdare suam
nudationē et erubescentiā: talis ad minus
auertit oculos suos ab amico quē p̄ vere-
cundia nō pōt videre. Et isto mō fecit sol
cū xp̄s penderet nudus ⁊ erubescēs ī cruce
q̄si di. nō possum hoc pati ꝙ videam crea-
torem meū nudum ⁊ erubescibilē pendere
in cruce. claudaꝫ oculos meos: retrahā ad
me splendorē meuꝫ. Omnis ergo creatura
vt audistis cōpassa est xp̄o dn̄o. Nā ⁊ si a-
liter nō probaret̄: hoc tñ sufficiēter ostendi-
tur in eclypsi solis. Hoc autē totū factū est
nobis in exemplū vt ⁊ nos xp̄o ꝑ nobis pa-
tienti cōpatiamur. Verecundet̄ ergo homo q̄
in hoc crudelior ⁊ durior est re inanimata.
Qualis em̄ est verecundia homini vt ea q̄
nullā habēt cognitionē recognoscant crea-
torem suū. Et ip̄e rōne p̄ditus in nullo at-
tendit amaritudinē passionis creatoris sui

H Dubitat̄ ergo circa dicta. vtrū pas-
sio christi dn̄i fuit acerbissima et inter oēs
passiones huiꝰ vite maxima. Pro respon-
sione ad hanc questionē est notandū ꝙ in
christo dn̄o patiente fuit verus dolor sensi-
bilis exterior q̄ causat̄ ex corporali lesione
ꝑ aliqd̄ extrinsecū nociuū. Fuit etiaꝫ in eo
tristicia interior: q̄ causat̄ ex apprehensione
alicuiꝰ discōuenientis nociui vel noliti. Di-
cit ergo sctūs Tho. in. iij. p̱te sūme. q. xlvj.
ar. vj. ꝙ q̄libet illarū passionū in xp̄o fuit
maxima inter oēs passiones huiꝰ vite. vicꝫ
tam dolor sensibilis exterior q̄ causat̄ ex cor-
porali lesione ꝑ aliq̄d extrinsecū nociuum
q̄ꝫ etiā tristicia interior. Et hoc p̄mo decla-
ratur de dolore sensibili exteriori. Unde ꝙ
exterior dolor sensibilis ī christo fuerit ma-
ximus inter oēs dolores sensibiles huius
vite pꝫ ex mlt̄is causis. Prīo ꝓpter p̱ceptiui-
tatē patiētis. Quāto em̄ cōplexio est nobi-
lior ⁊ purior ⁊ subtilior: tāto eiꝰ caro est de-
licatior tenerior ac p̱ceptiuior. et sic etiam
paruū tormentū tali corpori illatū magnū
causat dolorē in eo. Fuit autē xp̄s sup̱ oēs
mortales excellenter bñ cōplexionatus: cū
corpus eius fuerit formatū nō actione na-
ture sed miraculose. qꝛ īmediate a diuīa vir-
tute ⁊ operatiōe spūssancti: cuius perfecta
sunt op̱a. Deut. xxxij. Et sicut dicit Chrys.
sup̱ Joh. semp̱ illa q̄ facta sunt miraculose
perfectiora sunt alijs que fiunt naturaliter.
Fuit etiā christi corpus in virginali vtero
nō ex tali materia ex qua cetera corpa hūa-
na formātur. sed de purissima materia. qꝛ
de purissimis immaculatis ⁊ mundissimis
guttulis sacratissimi sanguinis marie vir-
ginis vt dicit Damas. in suo tertio. Et simi-
liter magister in. iij. sniaꝝ. dist. iij. Et ita ꝓ-
pter nobilitatē ⁊ subtilitatē cōplexiōis chri-
sti: ꝓpter puritatē et teneritudinē corp̱is sui.
ꝓpter mundiciā et puritatē materie ex qua
christi caro operatione spūssancti fuit for-
mata: erat ip̄a caro xp̄i maxime p̱ceptiuita-
tis. et quodlibet tormentū ī illa p̄ciosa car-
ne causabat longe maiorē dolorē q̄ꝫ in alio
hūano corp̱e qualicūqꝫ. Cum aūt tormēta
christo illata fuerint nō pauca aut parua:
sed multa ⁊ magna nimis: cōstat ꝙ ī eo in-
tentissimū causabāt cruciatū. et hec fuit p̄-
ma causa. Secundo dolor sensibilis passi-
onis christi fuit maximus ꝓpter generalita-
tem passionis eius: q̄ extendebat se nō solū
ad aliqua sed ad omnia corporis mēbra et
ad oēs exteriores sensus. Qꝫ extēderit se ad
oēs p̱tes corp̱is patet. nā passus est in ca-
pite coronā pungentiū spinarū. in manibꝰ
et pedibus fixurā clauorū magnorū valde
et obtusorū. Quod significat scriptura di-
cens in ps̄. Foderūt manus meas ⁊ pedes
meos. Ecce nō dicit p̱forauerunt sed fode-

runt quod plus est. quia claui erant obtusi ꝛ nõ acuti. ideo q̃si fodiẽdo et cũ magna violentia ꝑ manus sunt ꝑcussi. in facie alapas ꝛ sputa ac vellicationẽ siue lacerationẽ genarũ ꝛ barbe extractionẽ. Ideo dñs dicit ꝑ ꝓphetã Esa. l. Corpus meũ dedi ꝑcutientibꝫ ꝛ genas meas vellentibꝫ. Qđ quidem doctores exponũt de laccratiõe maxillarũ facta cũ vnguibꝫ impioꝝ iudeorũ. Quidã vero hoc exponũt de extractione barbe xp̃i: et pie credit̃ vtrũq̧ factuz fuisse. Ecce quõ sacrilege manus impie gẽtis nõ sunt saturate colaphis. alapis. et cõspuitione desiderabilis vultus dñi nr̃i. sed etiã ad genarũ ip̃ius vellicationẽ exarserũt ꝛ inde sanguinẽ elicuerũt. Ubi ꝯsiderãda est mãsuetudo mirabilis agni pacatissimi: et merito imitãda. ip̃e em̃ genas suas pudicissimas impiorũ iudeorũ vnguibꝫ lacerãdas cum omni mansuetudine p̃buit: vt et nos patienter sufferamus si aliq̃n faciẽ nostraz cõfusio ꝓpter ip̃m operiat. Sustinuit etiaz flagella durissima in dorso. in lateribꝫ. et in sacro pectore suo: dicẽte Hiero. suꝑ Mat. Traditus est iesus militibꝫ verberandꝰ: et illud sacratissimũ dorsum pectusq̧ dei capax flagella sumpserũt. Tandẽ in toto corpore sustinuit expansionẽ ꝛ crudelẽ ip̃iꝰ distensionẽ in cruce vt oĩa ossa eiꝰ dinumerare possent. ꝭm illud ps̃. Dinumerauerunt oĩa ossa mea. passus est etiã in oĩbꝫ quinq̧ sensibꝫ corporis sui vt sup̃ exposui. I

Adauxit etiã vulnerũ suorũ passionem materna cõpassio: quã tã doloroso et tristi corde cõplosis manibꝫ: oculis lachrymaꝝ torrente fluentibꝫ ꝛ voce q̃rula sibi pendẽti in cruce vidit astare. Unde ĩ Omel. super Stabat. dicit̃ ꝙ nõ modicũ passiõis sustinuit dñs ex assistẽtia dilecte mr̃is sue: quã cognouit esse desolatã et ineffabili dolore plenã ac merore. Qđ ꝓbat̃ ex hoc ꝙ xp̃us iã in ꝓximo moriturꝰ amarissime mortꝭ sue q̃si oblitꝰ: desolate mr̃i sic cõpassus ẽ vt iã in vltimo sp̃ũ cõstitutꝰ disponeret quõ hic manere deberet alteri eã cõmendando. Et subdit̃ vbi sup̃. O dolores inexplicabiles. o ineffabilẽ reciprocationẽ sancti amoris. filius patit̃ valde: et mater nimis patiebat̃ Mater est cõpassa filio vnigenito: ꝛ filius cõpassus est matri cõpatienti Tantus em̃ fuit impetꝰ passionis dñi iesu christi vt dolor christũ patientẽ q̃si torrens impleret et inebriaret: et eo impleto in matrẽ effluerct. qua similiter impleta ĩ ip̃m filiũ patientẽ quodammodo redundaret. De illa generalitate passiõis loquit̃ Bern̄. in quodã ꝭmone dicẽs. Caput angelicis tremendũ spiritibꝫ densitate spinarũ pungit̃. Facies pulcra p̄ filijs hoĩm sputis hoĩm deturpat̃. Oculi lucidiores sole caligant in morte. Aures q̄ audiũt angelicos cantus audiũt pctoꝝ insultus. Os qđ docet angelos: felle ꝛ aceto potat̃. Pedes quorũ scabellũ adorat̃ cruci clauo affigunt̃. Manus q̄ formauerunt celos sunt extense in cruce et clauis cõfixe. corpus verberat̃. latus lancea perforatur. Et q̇d plura. nõ remansit in eo nisi lingua vt ꝓ peccatoribꝫ oraret et matrez discipulo cõmendaret. Hec de secũdo. Tertio dolor sensibilis passionis christi fuit maximꝰ ꝓpter genus passionis ꝛ mortis. quia mors cõfixoꝝ in cruce fuit acerbissima. ex hoc ꝙ tales cõfiguntur in locis neruosis: et maxime sensibilibꝫ scꝫ in manibus et pedibꝫ. Et ex hoc ꝙ ip̃m põdus corpis pendentis cõtinue auget dolorem. nã illud corpus magnum et ꝑfectũ nõ habuit aliquã sustentationem nisi quattuor vulnera in quibꝫ pendebat. ex q̄ tũc valde vulnera distendebant̃ ꝛ lacerabant̃. Etiã ex hoc crucifixio fuit acerbissima. qꝛ dolor in illa passione diuturnior est. nõ em̃ tales cito moriunt̃ sicut gladio interempti. ĩmo dñs tribꝫ horis pendebat in cruce in illo intensissimo dolore. De hoc loquens Augus. super Johem dicit. Ista morte crucꝭ nihil fuit peius inter oĩa morientium genera. Et deducit ibidem ꝙ nulla mors erat maioris obprobrij. maioris supplicij. et longioris exterminij. Subdit ꝙ passiõe ꝛ morte crucis nihil erat tunc in carne intolerabiliꝰ: et nihil est cruce nũc in fronte gloriosius. Quarto fuit dolor christi sensibilis maximus ꝓpter etatis sue qualitatem. Mortuus enim fuit ĩ etate in qua maxime viget hominis robur et fortitudo: et omnia vitalia tunc sunt viuacissima. et iõ maior est dolor ĩ tali etate ꝛ mors innaturalior cum maiori violentia ꝛ dolore. Quinto fuit dolor xp̃i maximus ratione finis. Fuit em̃ finis passionis sue liberatio generis humani a peccato: et satisfactio ꝓ totius generis humani peccatis.

propter hoc em̄ dn̄s patiebaṫ et moriebaṫ
vt ꝑ hoc humanū genus liberaret ⁊ ꝑ to-
tius mūdi peccatis satisfaceret. Et iō vult
sctūs Tho. vbi sup̄ ꝙ tantū dolorē assum
psit dominus volūtarie ꝙ erat ꝓportiona-
tus magnitudini fructus qui inde seque-
baṫ. scȝ liberationi generis hūani. et ꝙ erat
sufficiēs satisfactio ꝑ omnibꝫ peccatis. ⁊ li
cet minimus dolor christi suffecisset ꝑ pec-
catis oīm hoīm: et hoc ꝓpter dignitatē di-
uine ꝑsone ex qua infinitā virtutē habuit.
tn̄ vt dicit sanctꝰ Tho. christus voluit hu
manum genus liberare a peccatis nō po-
testate sed iusticia. et nō solū attendit quan
tam virtutē dolor eius haberet ex diuinita
te sibi vnita. sed etiam quātus sufficeret ſm
naturā humanā ad tantā satisfactionē. sed
q̄r tantus xp̄i dolor in multis hoībus fuit
frustra. qui vicȝ nō fecerunt necꝫ faciunt se
participes tam amarissimi doloris: quod
christus plene et ꝑfectissime cognouit duȝ
sic pateretur. ideo ex hoc iteruȝ dolor suus
fuit multiplicatus et tanto amarior factus
Homo em̄ videns magnos suos labores
frustrari grauius ꝑturbaṫ: ita ꝙ etiā cor su
um ex hoc moueaṫ ⁊ quasi scindaṫ. Sic ⁊
multo amplius erat in christo. Ideo dn̄s
bene hoc deplangit ꝑ ꝓphetā Esa. xlix. di-
cens. Inuacuū laboraui. id ē sine causa vel
fructu scȝ in multis hominibꝫ. et sequitur.
Et vane fortitudinē meā consumpsi. Et in
ps̄. Que vtilitas in sanguine meo. q̄si dice
ret. modica respectu laboris ⁊ doloris mei
Ex istis ergo et aliis causis similibꝫ ptȝ ꝙ
dolor xp̄i sensibilis fuit maximꝰ inter oēs
dolores huius vite. Et ꝑ hoc ptȝ respōsio
ad dubium quo ad primā partē de dolore
sensibili ⁊c̄. K Secundo declaraṫ de
tristicia interiori in corde. vicȝ ꝙ tristicia
interior xp̄i tempore passionis sue fuit ma
xima inter omnes tristicias huiꝰ vite. Hoc
iterū ptȝ ex pluribꝫ causis. Prima fuit mul
titudo et magnitudo peccatoꝝ ꝑ quibꝫ tri
status est. Nam ip̄e tristabaṫ pro peccatis
omnium hominū p̄sentiū p̄teritorū et futu
rorū. Et illa tristicia excessit in eo longe et
inestimabiliter omnē tristiciā cuiuscūqꝫ cō
triti. Sicut peccata totiꝰ mūdi pro q̇bus
tristabaṫ innumerabiliter plura fuerunt q̄ꝫ
peccata cuiuscūqꝫ cōtriti. Secunda causa
fuit claritas cognitiōis sue. tanto em̄ quis
plus detestaṫ peccatū ⁊ tanto plus sibi di-
splicet quanto perfectius noscit maliciam
pc̄ti et dignitatē dn̄i dei summi boni q̇ per
peccatū offendiṫ ⁊ cōtemniṫ. Sed christꝰ
dn̄s ſm naturā humanā rōne inestimabi-
lis sapientie sue create distinctissime nouit
infinita peccata mūdi ⁊ infinitā eoꝝ mali-
ciam et spretū siue cōtemptū q̄ ꝑ illa fiunt
illo immenso bono dn̄o deo cui tam multi
pliciter obligamur ꝓpter infinitā suam di-
gnitatē ⁊ ꝓpter innumerabilia beneficia ab
eo suscepta. Ideo peccata illa ⁊ ip̄oꝝ mul-
titudo ⁊ magnitudo. et nostra detestabilis
ingratitudo de tantis donis et bonis cau-
sabāt in eius humanitate inestimabilē tri-
sticiam: displicentiā ⁊ detestationē eoꝝ. Ter
tia causa fuit eius maxima charitas ⁊ dile-
ctio dei. Quāto em̄ charitas atqꝫ dilectio
dei maior est in aliq̇: tanto plus displicet si
bi omne aduersum deo et eius offensiuum
Sed christus ſm humanā charitatem ha
buit improportionabiliter maiorē charita
tem q̄ꝫ aliqua alia creatura vnq̄ꝫ habuerit
aut habitura sit de lege dei ordinata. Quia
datus est sibi sp̄us nō ad mensurā Joh. iij
Et ideo inestimabiliter displicuerunt sibi
peccata humani generis et causabant sibi
maximā tristiciam: eo ꝙ sunt ⁊ fuerunt of-
fensa tam ꝗuis dn̄i dei intensissime sibi di
lecti. Quarta causa fuit amissio vite corpo-
ralis: que amissio naturaliter horribilis est
humane nature sibi derelicte. Sicut domi
nus in hora passionis sue vires inferiores
anime dereliquit ꝓprie nature. ⁊ ista corpo-
ralis christi vita tante fuit dignitatis preci
pue ꝑpter diuinitatē vnitam: ꝙ de eius a-
missione etiam ad vnam horā magis esset
dolendum q̄ꝫ de amissione vite alterius ho
minis per tēpus etiā q̄ꝫtumcūqꝫ modicū.
Unde ph̄s. iij ethic̄. dicit ꝙ virtuosus tā-
to plus diligit vitam suam quāto scit eam
esse meliorem: et tn̄ eam exponit ꝑpter bo-
num virtutꝭ. Sic etiam christus vitam su
am dignissimā et maxime dilectam expo-
suit propter bonū charitatis. ſm illud Hie
re. xij. Dedi dilectā animaȝ meā in manibꝫ
inimicoꝝ eius. Quinta causa fuit casus et
peccatū iudeorū in eius morte delinquen-
tium. quia tam multipliciter erant debito-
res sui: eo ꝙ ip̄is singulariter tam multa et
tam magna bn̄ficia exhibuit de q̇bꝫ oībus

tam ingrati erãt vt nõ solũ ea nõ cognosce
rent ⁊ cõfiterent̃:sed etiã tantũ benefacto-
rem crudeliter occiderẽt. ꝓpter qđ ipe bene
de eis dicere potuit illud ps̃. Retribuebãt
mihi mala ꝓ bonis:odium pro dilectione
mea. Q aũt multa ostẽderit ipis bona pa-
ter. quia fuit populus suus p̃ oĩbus elect⁹
quem de seruitute egyptiaca liberauit et a
graui onere pharaonis:quẽ in deserto mã
na pauit. ante cuius faciem aquas maris
et iordanis diuisit et quasi in vtrem cõgre
gauit vt essent eis ꝓ muro a dextris ⁊ sini-
stris. ante eius faciẽ gentes fortes et mul-
tas de terra sua eiecit vt eis daret in posses
sionem terram lacte ⁊ melle manantem. et
alia innumera bona eis ostendit in princi-
pio. Et nũc in carne ad eos specialiter ve-
nit:et inter eos specialiter conuersat⁹ ipoꝝ
ĩfirmos sanauit. cecos illuminauit. demo
nes effugauit. mortuos suscitauit. ⁊ innu-
merabilia alia miracula inter eos operat⁹
est. Pessimoꝝ ergo iudeorũ pctm̃ ⁊ ingra
titudo de tantis beneficijs auxit etiã inte-
riorem tristiciã xpi dñi. Et nõ solũ pecca-
tum iudeorũ tunc existentiũ ⁊ in xpi mor-
tem cõsentientium auxit tristiciam. sed etiã
iniquitas et ingratitudo futurorũ homi-
num iudeoꝝ ⁊ christianorũ. quã tũc distin
ctissime cognouit:sicut omnia noscit vt su
pra dictũ est. Ideo btũs Berñ. in quodaꝫ
sermone in ꝑsona xpi dicit. O homo vide
q̃ pro te patior:nõ est dolor sicut q̊ crucior
Ad te clamo qui ꝓ te morior. vide penas
quibꝫ afficior. vide clauos quibꝫ ꝑfodior.
et cum sit dolor tantus exterior: interior tñ
planctus est grauior:cum te tam ingratuꝫ
experior. Et iterum idem Berñ. in quodã
sermone dicit ad peccatores in ꝑsona chri-
sti. Nõne satis propter te vulneratus sum.
nunquid pro mea iniquitate afflict⁹ sum:
cur addis afflictionẽ afflicto. Magis me
aggrauant vulnera tui peccati q̃ꝫ vulnera
corporis mei Et Raba. di. Uidebat domi
nus ad augmentũ doloris sui sanguinẽ su-
um tam viliter et taꝫ inutiliter fusum: quia
sic in vacuum laborauit ꝙ tunc vix vnũ la
tronem acquisiuit:et vnũ aplm ꝑdidit. Ui
debat iterũ in p̄sentibus et futuris genera
lem ingratitudinẽ. qꝛ etiã a christianis tã-
q̃ꝫ mortuus dandus erat obliuioni. Et qꝛ
paucissimi sunt q̊ ei de tanto beneficio gra

tias agunt. Uidebat etiã presentiũ et futu-
rorum pessimã vicissitudinẽ ab his q̊ ode-
runt eum gratis ⁊ retribuũt mala ꝓ bonis:
qꝛ si pati posset:adhuc peiora pateret̃ a ma
lis christianis q̃ꝫ tũc passus fuit a malis iu
deis. Unde super dolorẽ vulnerũ eius ad-
dentes preuaricationẽ:plagas eius quoti
die renouãt et iterũ crucifigunt ⁊ ostentuĩ
habent. Sexta causa fuit specialiter casus
suoꝝ discipuloꝝ ⁊ ceterorũ amicoꝝ qui eũ
deseruerũt. et ipe longe ante predixit per ꝓ
phetam dicentẽ. Torcular calcaui solus ⁊
de gentibus nõ erat vir mecum. Esa. lxiij.
Et in ps̃. Et obprobriũ sustinuit cor meũ:
expectaui qui simul cõtristaretur et nõ fuit
qui cõsolaretur ⁊ nõ inueni. Et nõ solum
amici eius et noti eum deseruerũt:sed et in
eo scandalisati sunt. quia cum eum vt ho-
minem pati ⁊ mori viderunt:tunc eũ soluꝫ
hominẽ fuisse crediderũt. vel saltẽ de ei⁹ di
uinitate dubitauerũt. Septima causa in-
terioris tristicie fuit ꝓpinquitas sui prodi-
toris. Uendit⁹ em̃ fuit ⁊ ꝓditus nõ a q̊cũ-
q̃ꝫ sed a discipulo suo ⁊ aplo cõmensali. qđ
cõqueritur ꝑ ꝓphetam in ps̃. di. Si inimicus
meus maledixisset mihi sustinuissem vtiq̃ꝫ.
et si is qui oderat me super me magna lo-
cutus fuisset:custodissem me forsitan ab eo
Tu vero homo vnanimis rex⁹ meus ⁊ no
tus meus: q̊ simul mecũ dulces capiebas
cibos in domo dei ambulauim⁹ cũ cõsen-
su. Et iterũ. Qui edebat panes meos scꝫ in
cena:magnificauit super me supplantatio-
nem. Hec verba ps̃. exponi possunt de ma
lis sacerdotibꝫ ⁊c̃ Ecce quãta mala sustinu
it dñs a suo cõmensali. Ea aũt mala q̃ no-
bis inferuntur ab illis qui nos diligere de
bent plus cõtristant q̃ꝫ que ab extraneis fi
unt. O deus quot socios hodie habet Iu
das q̊ sepe cibuꝫ sumũt cum his q̊s ĩ mor
tem persequunt̃ vel q̊bus mala machinan
tur quecunq̃ꝫ. Octaua causa fuit ꝑceptiui-
tas aĩe christi. Nam tristicia causat̃ ex ap
prehensione discõuenientiũ ⁊ nolitoꝝ. ⁊ q̃n
to q̊s distinctius percipit ⁊ apprehendit il-
la mala discõuenientie ⁊ tristicie inductiua
tãto maiorẽ in eo causant tristiciã. sed aĩa
christi ꝭm oẽs vires suas interiores appre-
hendit efficacissime et distinctissime oĩa p̄-
dicta mala et oẽs circumstãtias eorum eo
ꝙ omnia cognoscit. Ideo maximã causã

bāt ī eo tristiciā quam causare nata erant. Ex his ergo ꝛ alijs similibꝫ causis fuit tristicia anime xp̄i maxima inter oēs tristicias huius vite. Et sic ptꝫ respōsio ad secundum de dolore siue tristicia interiori. Propter istam ergo magnitudinē duplicis passionis christi. scꝫ doloris exterioris: et tristicie interioris: passio eius fuit sup̲ oēs passiones hui⁹ vite. Et hoc est qđ dixit Hieremias p̄pheta in verbis thematis Treñ. j. in persona xp̄i. O vos oēs q̄ transitis p̲ viam attendite ꝛ videte si est dolor similis sicut dolor meus. L Ex quo habemus talem doctrinam q̄ in his verbis p̄phete dominus nos admonet q̄ sepe debemus oculo interiori et mētali. id est actu cogitationis ꝛ meditatiōis videre acerbissimā passionē ꝛ mortē christi: ꝛ ex hoc moueri ad deuotionē ꝛ dei dilectionē q̄ tantam ad nos miseros peccatores ostēdit bonitatē ꝛ misericordiā. Et p̄dictas causas acerbitatꝭ doloris exterioris ꝛ tristicie interioris attente cōsiderare. quia talis attēta inspectio. cōsideratio. cogitatio siue meditatio vulnerū passionis christi et contumeliarū eius. valde est hoībꝫ salutaris. Cuius figura bñ p̄cessit Nūe. xxj. vbi dicit̄ q̄ cum serpentes ruerent in filios israel ꝛ plagas multas fecissent in populo: venerūt ad moisen et rogauerūt eum dicētes. Ora vt dn̄s tollat a nobis serpentes. Orauitq̄ moises p̲ populo: ꝛ de mādato dn̄i fecit serpentē eneū quē exaltauit in ligno. quē cum p̲cussi a serpentibus inspicerēt sanabant̄. qđ fuit figura d̄ christo exaltato in cruce. Sicut exp̄ssit ipemet saluator Joh. iij. dicēs. Sicut moises exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: vt omnis q̄ credit in eum nō pereat sed habeat vitam eternā. Sup̲ quo dicit Aug⁹. Omel. vij. sup̲ Johan. Nos ergo fratres vt a peccato sanemur: xp̄m crucifixum intueamur. Quō eñ illi qui intuebant̄ serpentē eneum morsibꝫ nō peribant serpentū: sic q̄ intuent̄ recta fide mortē xp̄i sanant̄ a morsibꝫ peccatorum. Sed illi sanabant̄ a morte ad vitā t̄palē: illi aūt vt habeāt vitā eternā. Si ḡ aspect⁹ figure olim vt audistis tantū valuit vt aspicietes eā curabant̄ a morsibꝫ s̄pētū. Quāte ḡ efficacie est intuit⁹ ipius figurati. s. xp̄i redēptoris nr̄i p̲ s̄pentē significati. Sicut eñ serpēs in ligno pependit: sic xp̄us in ligno crucis clauis affix⁹ pependit: q̄ diabolicū serpentē q̄ hūanū gen⁹ in p̄mo parēte intoxicauerat deuicit. et mortiferū vir⁹ serpentis sua morte fugauit ꝛ vitā appropinauit. Ex his diligēt̄ ꝯsidera q̄cūq̄ hō es si vis mortē eternā euadere respice huc scꝫ ad xp̄m crucifixū: et respice nō solū oculis corporis sed etiā cordis. Vis mundū spernere et carnē vincere respice huc ꝛ crucifige carnem tuā cū vicijs ꝛ ꝯcupiscētijs. vis a venenosis serpētū morsibꝫ. id ē demonū suasionibꝫ ꝛ peccatorū vulneribꝫ sanari. respice huc ꝛc. Dicit eñ Berñ. Nihil tam efficax ad curandū ꝯsciētie vulnera: necnō ad purgandū mentis aciem q̄ꝫ vulnerū xp̄i sedula ꝛ deuota meditatio. M Sed diceret q̄s. sunt ne aliq̄ breues p̲ticule ex q̄bꝫ cōprehendi pōt excessus passionis xp̄i sup̲ oēs passiones hui⁹ vite. Rn̄det̄ q̄ sic. Vñ tota vita xp̄i mysterijs plena cōprehēdi p̲t in tribꝫ. vicꝫ in eius ingressu in mundū. et ī eius p̲gressu in mundo. et in ei⁹ egressu de mundo. Primo in ingressu in mundū ꝯsiderare debes deuota mēte ꝛ cordi tuo infigere q̄ mox nat⁹ tribulationē inuenit ꝛ dolorem. Nat⁹ eñ erat ī stabulo. vilibꝫ pannis inuolut⁹. et sup̲ dura iumētoꝝ pabula in p̄sepio collocat⁹. et vt nr̄os mederet̄ languores dolorē subijt circūcisiōis. ligat̄ fascijs. et iā seuit in eū rex iudeoꝝ: atq̄ adhuc pendens ad vbera m̄ris: fugiēs a facie Herodis portat̄ in egyptū. Ecce miser infantul⁹ q̄d sustinuit ī infantia. Scđo ī p̲gressu in mūdo lōge excessit alios hoīes ī labore et dolore. q̄s eñ mortaliū vnq̄ fuit tāte paupertatꝭ: tāte abstinētie. tā p̲lir⁹ ī vigilijs. tā freq̄ns ī orōnibꝫ. tantū cruciat⁹ fame ꝛ siti q̄ñ ī deserto cū feris manēs: suā innocentissimā carnē p̲ nobꝫ macerauit ieiunio q̄dragīnta dieꝝ ꝛ noctiū: vbi ꝛ maligni sp̄ūs temptatiōes p̲tulit vt nr̄as tolerabili⁹ sustineremus. q̄s tā cōtinu⁹ fuit ī labore ꝛ sudore vult⁹ sui cum circūībat ciuitates ꝛ castella euāgelisando v̄bū dei: sermonēq̄ factis cōfirmādo ꝛ virtutē sue diuinitatis demonstrādo sequētibꝫ signis. vbi etiā multa ab impijs iudeis sustinuit ꝯtumelias. irrisiones. exprobratiōes. ꝯdictiōes v̄boꝝ suoꝝ. et diuia op̲a q̄ ipe ī eis op̲abat̄ et q̄ nemo alius op̲ari potuit blasphemātes: attribu-

endo illa arti magice in beelzebub ꝑncipe
demonioꝝ dicentes eū esse amicū publica
norum ⁊ potatorē vini. maleficum. et alia
multa. Sepe etiā insidiabanť vite sue intē-
tando sibi mortē. nūc volentes eū lapidare.
nunc de supcilio montis ꝑcipitare. nūc ca-
pere et tenere. et sic de aliȷs multis. Ecce q̄-
modo in tota vita sua nulla sibi pax fuit ne
qꝫ requies. ¶ Tertio cōsidera oī mi-
seria miserabiliorē eius egressum de h̄ mū
do. Et hoc in q̇nqꝫ fasciculis siue punctis.
Primo cogita quō stati pᵒ vltimā cenā ap
propinq̄nte hora traditiōis sue cepit tede-
re pauere ⁊ mestus esse ita vt ipemet diceret
discipulis suis et amicis. Tristis est anīa
mea vsqꝫ ad mortez. Et quomō in monte
oliueti orando sanguineus sudor membra
eius tā copiose ꝑfudit vt iā non distillaret
sꝫ guttatim in terrā deflueret. qḋ vtiqꝫ fuit
certissimū signū maxime ⁊ amarissime pas-
sionis q̄ sibi de ꝓpinquo imminebat: quā
ipe tunc distinctissime nouit. et ex obedien-
tia dei patris mox sustinere voluit. nequa-
q̄ꝫ em̄ corpus extrinsecus tāto taliqꝫ dolo-
re deflueret nisi cor intrinsecus ꝓpter inesti-
mabile malū de ꝓpinquo imminēs natura
li horrore ⁊ nimia doloris vehemētia ⁊ hor
rore tanti mali anxiareť ⁊ artareť. Cōsidera
q̄ꝫ volūtarie obuiauit suis inimicis eum ad
mortē querentibꝫ. quō tūc viri sanguinum
cruentas manᵘˢ iniecerūt in eū ⁊ agnū mi-
tissimū in nullo renitentem duris vinculis
vincientes tanq̄ꝫ latronē trahebāt: ⁊ oēs di
scipuli eius fugierūt. Ipe vero solus inter
inimicos iam tractus per laqueos. iam ꝑ
pilos. iam trusus ⁊ in terrā ꝓiectus. et vio-
lenter retractus cum maxima verborū cō-
tumelia in domū Anne est ꝑductus. Hic
sit fasciculus primus. Hic diligēter attēde
et vide q̇s sit iste q̇ tanta passus est. Crede
ergo ⁊ veraciter cogita ipm esse dei filium
oīm principiū saluatorē et retributorē oīm
et subde te ei ꝑ rationē tāq̄ꝫ huic q̇ imperiū
habet vite et mortis. Secundᵘˢ fasciculᵘˢ
siue punctus. Considera diligenter quō in
domo Anne veritatem cōfessus a seruo ne
quam ꝑcutiť graui verbere. Et postea ite-
rum vinctus ad domū Cayphe ꝑncipis sa
cerdotū duciť: vbi post multa falsa testimo
nia a pontifice adiurať et a Petro ter ne-
gatur. Sed christᵘˢ Petrū respiciens exire

cōpulit ⁊ amarissime flere. Ibi cogita quō
vultū eius venerabilē in quē angeli deside
rant ꝓspicere suis fedissimis sputis multi-
pliciter inquinauerūt. Sacrilegis manibꝫ
alapas ei dederūt. colaphis cedebāt faciez
eius gratiosissimā. velo operuerūt et per-
cusserūt ipm deridendo ⁊ dicēdo. Prophe
tisa nobis xp̄e q̇s ⁊c. quō et barbā eius ex-
traxerunt et suis vnguibꝫ genas eius lace-
rauerūt. et sic dn̄m vniuerse creature velut
pessimū ⁊ despectissimū hoīem tractauerūt
Tunc vtiqꝫ ꝓpter hec et alia incōmoda to-
tius noctis verificatum est qḋ de eo ꝑdixit
Esa. liiȷ. ca. dicēs. Nō est species ei neqꝫ de
cor. vidimus eū ⁊ nō erat aspectus ī eo. de-
siderauimus eū despectū et nouissimū vi-
rorū virū doloris et scientē infirmitatem ⁊
quasi absconditᵘˢ vultus eius et despectus
vnde nec reputauimus eū. vere languores
nostros ipe tulit et dolores nr̄os ipe por-
tauit: et nos putauimus eum q̄si leprosum
ꝑcussum a deo ⁊ humiliatū. Ipe aūt humi
liatus est ꝓpter peccata nostra. attritus est
ꝓpter scelera nostra. disciplina pacis nostre
sup eum ⁊ liuore eius sanati sumus. Ecce
q̄ꝫ clare Esaias predixit mala christo illata
Mane aūt facto vinctus duciť ad pilatū.
ibi cogita modū quō ipi ducebant eum. q̄-
tanq̄ꝫ pessimū latronem et maleficum: Et
quomodo verisimiliter mater eius cui hec
reuelata sunt eum expectauit et educere vi-
dit: cum quāto planctu dolore ⁊ merore in
se ⁊ in matre. Cogita modū quomodo iuit
quia humillime ⁊ patientissime. Iudas au
tem videns ꝙ christū vellent occidere: tan
tum doluit vt desperaret et se laqueo suspē
deret: et restituēs eis triginta argenteos ⁊c.
Cogita ibi quō coram pylato multiplici-
ter innocenter accusať: ⁊ postea ad Hero-
dem mittiť: et ab eo vt fatuus deluditur ⁊ ir
ridetur. et in alba veste velut stultus ad pi-
latū reduciť: qui eum apprehendit ⁊ flagel-
lauit. Apprehendit inquā ligando ad sta-
tuam et sic grauiter flagellari iussit atqꝫ ꝑ-
misit ꝙ sanguis eius taz copiose columnā
aspersit ꝙ adhuc ipius rubea cernunť ve-
stigia miraculose conseruata. et hic est fasci
culus secundᵘˢ. Hic iterū diligentissime cō
sidera q̄lis est q̇ talia patiť: et ei cōfigurare
vt cōpatiariꝭ innocētissimo: mitissimo: amā
tissimo ac nobilissimo acsi presens esses et

hec omnia mala in eo cerneres et videres. Et hec de secũdo. Terti⁹ fasciculꝰ siue punctus: postea cũ amaritudie cordis tui recogita quõ pilatus ad petitionẽ iudeorũ dimittit barrabam: et Jesum tradit crucifigendũ. victus importunitate iudeorũ ꝛ timore cesaris. tunc Jesus derisorie cum nimia cõfusione ad imaginẽ regis induit et multipliciter illuditur ꝛ cõfundit. Induit eñ clamide. spinis coronat. arundine pcutitur. et vt rex in derisum adorat. Hic cogita modũ: attende causam quõ scꝫ christꝰ se habuit: et quõ iudei se habuerũt. Causa q̃re tanta sustulit vt crucifigat. Cõsidera q̃ crudeliter et immisericorditer duris ꝛ acutissimis spinis caput suũ pforauerũt. Cõsidera guttas sanguinis vndiqꝫ decurrẽtes a capite per faciem prius sputis maculatã et multipliciter percussam ante ꝛ retro: ad dextrũ et sinistrũ et quomõ baculũ arundineum quẽ ei in derisionẽ loco regalis sceptri dederũt de ipsius manu rapientes: cuꝫ eo venerandũ caput dñi percusserũt. ꝛ positis in terrã genibꝫ ipm derisorie adorauerunt: dicẽtes. Aue rex iudeoꝝ: et tñ statim subiungũt sputa: plagas et palmas in faciem eius ꝛ colaphos in collũ eius. Ecce quõ rex et dominꝰ tuus salutatur. Postea cõsidera quomodo dñs tuus accepta sententia mortis: iubetur dorsum suum incurnare sub crucis onere. et sic sup̃pius portare ignominiam scꝫ crucem tunc valde ignominiosam. Ecce quomodo dñs deus tuus ꝓpriũ portat patibulũ: populus sequit et mulieres flentes: qbꝫ ait. Nolite flere sup me ꝛc. In montẽ ducit caluarie ꝛ crucifigitur. Sed vide quõ. quia prius vestibꝫ corpori ꝛ vulneribꝫ infixis vehementer nudatur. vt virginea eius caro tota vulnerata ꝛ verberibꝫ vndiqꝫ lacerata d nouo de se fundat riuos sanguinis. Hic diligenter cõsidera modum crucifixionis. Aut enim crucem primo erexerũt et christus in scala ascẽdit crucem. Aut certe crucem posuerũt ad terram et christũ sup eam imposuerũt. naꝫ alius modus nõ apparet: et quicũqꝫ illorũ fuerit reuolue in mente tua q̃ lamentabilis sit. Cum ferreis clauis obtusis manus et pedes perforant: et sic totũ corpus a dextris et sinistris sursum et deorsum vehemẽter extenditur vt omnia ossa eius valeant numerari. Sic ipe ait ꝑ ꝓphetã. Foderunt manus meas ꝛ pedes meos: dinumerauerunt oĩa ossa mea. O q̃nta violẽtia malleorum clauus ꝑ ambos pedes eius est infixus ꝑ venas ꝛ ossa ibi cõcurrentia. Quod si deuota mente cogitares: et quõ manꝰ sũt disiuncte ꝑ extensionẽ ꝛ vulnera ampliata. et quõ in alto pendẽs solum vulneribꝫ manuum ꝛ pedum sustentat tribꝫ horis in cruce eleuatꝰ. nudus in medio latronũ duorũ vino myrrato et felle potatꝰ. nõ esset mirũ ꝙ p cõpassionis dolore scinderet cor tuum aut caput egrotaret. In his oĩbus diligẽter cõsidera quis et q̃ntus sit iste q tãta patitur. qꝛ immẽsus est potestate. sapiẽtia. bonitate. speciositate. ꝛ eternitate. Admirare igit maiestatẽ annihilari. sapientiã fatuam reputari. bonitatẽ maliciã iudicari. speciositatem deturpari. et eternitatẽ mori ꝛc. hec de tertio. Quartꝰ fasciculus siue punctꝰ cum nũc pendet in cruce Jesus dñs deus tuus. Cogita. christus quõ pendet. cogita modũ et causam. cogita qd sitit: qꝛ salutem tuam. Orat pro crucifixoribꝫ: blasphemat in cruce. Irridet a ꝑtereuntibꝫ: a ꝑncipibꝫ: a latrone. Stat mater Jesu dolorosa sub cruce: quã christus respexit et Johãni cõmendauit. Fiũt tenebre. Clamat: deus meus deꝰ meus ꝛc. designãs q̃nta sit sua pena qꝛ humanitas sua fuit qdammõ deserta: eo ꝙ nõ fuit redundantia viriũ superiorũ qbꝫ fruebat ad inferiores qbus patiebat. Dicit. sitio: ꝛ aceto potatur. quo accepto: dicit omnia esse cõsummata Quibꝫ cõsummatꝭ nihil restabat nisi vt emitteret spiritũ. Clamans ergo alta voce emisit spiritum. innuẽs ꝙ si vellet q̃diu vellet viueret. ꝛ ꝙ nullꝰ aĩam suã a se tolleret: sed ꝙ ipe eã sponte poneret. Hic debes ꝯsiderare quali forma passus sit. Passus est eñ sicut verꝰ agnus. liberalissime respectu ꝓximi. seuerissime respectu sui. obedientissime respectu patris. prudentissime respectu aduersarij. Stude ergo vt te sibi ꝯformes in benignitate. seueritate. obedientia. prudẽtia ꝛc. Hec de q̃rto

Quintus fasciculus siue punctus. latronum ossa cõfringuntur. christi os nõ cõminuitur: ne figura de hoc euacuetur scꝫ agni pascalis. De quo dicitur. Os nõ cõminuetis ex eo. Latus eius aperitur vnde ꝓfluunt ecclesie sacramenta. Velũ tẽpli scindit

sepulcra aperiunt᷑ vt inde mortui in die re-
surrectiõis cum christo resurgerēt. Hic cō-
sidera q̃nta ꝓ te passus sit: et crucē comple-
ctere ꝑ passionis desideriũ. vt sicut ipe pas-
sus est iniuriā: conuicia. ludibria. et suppli-
cia. Sic et tu passionē christi imitãdo am-
plectere vt ꝓpter eũ iniurias. contumelias.
cõuicia et supplicia patiēter sufferas. Uide
igit᷑ deuota aĩa quõ tuus iesus in cruce pē-
det cõclauatus. lacerat⁹. ⁊ totaliter sanguīe
ꝑfusus. et dic saltem grates tuo saluatori.
Hec sententialiter enumerat magister Jo
hannes Gerson cancellari⁹ Parisien᷑ in q̃
dam tractatulo de meditatiõib⁹. Et ꝯclu
dit ꝙ ꝑ deuotā meditatiõꝫ passiõis xp̄i cor
inflammat᷑ ad deuotionē. intellectus illu-
strat᷑ ad cognitionē veritatꝭ. et ꝑ hoc hõ cõ
sequitur fructũ ꝑpetue salutis. Cur eñ dul
cis Jesus nollet facere participē sue ama-
rissime passionis illũ qui libenter suā medi
tatur passionē: suā miseriā et ignominiam
et sibi cõpatitur tāq̃ꝫ capiti. Certe paratus
est iesus passus ampliorē huic cõferre gra
tiam sua pctā detestandi ⁊ diuine volũtati
se cõformandi Amen. O Sed adhuc
pulsat deuotā aĩam talis dubitatio et que-
stio. Cur dulcissimus iesus tā potens ⁊ sa-
piens et tā bonus: tā graue genus mortis
sustinere voluit: et se tam totaliter exinani-
re. Ad hoc respondet᷑ ꝙ illius plures sunt
cause vtiles ad intelligendũ. quia his co-
gnitis homo amplius accendit᷑ in dei amo
re. per has etiā causas homo ꝯgnoscet q̃d
dilectionis ⁊ amoris latuit ĩ corde Jesu ad
humanũ genus ꝓ q̃ passus est. Sũt ergo
septē cause ꝓpter quas dñs tā grauem pas-
sionem sustinere voluit: vt vicꝫ suam dile-
ctionem nobis insinuaret: vt nos ad diligē
dum eum ꝓuocaret. amplius nos sibi ma-
gis obligaret. ad sufferentiā cõfortaret. tri
bulationes dulcoraret. ab eterno cruciatu
liberaret. et celũ nobis reseraret. Prima er
go causa cur dñs tā graue gen⁹ mortis as-
sumpserit est hec vt suā nobis dilectionem
insinuaret. Magnus eñ amor ĩ corde dei
abscõditus sciri nõ poterat nisi ꝑ aliquod
valde magnuꝫ extrinsecus ꝓbaret᷑. Unde
cũ dñs ꝑ Hieremiā mandasset ⁊ significas
set nobis dilectionē suā ad nos dicēs Hie
re. xxxj. ca. In charitate perpetua dilexi te.
Et quia tanta charitas dei homini in effe-
ctu et in aperto nõ patuit: homo ingratus
et dure ceruicis verbis dei credere noluit:
sed quasi improperãdo deo dixit illõ Esa.
xxviij. Manda remanda mãda remanda.
q̃si diceret. Tota die remandas ⁊ dicis q̃n
tum nos diligas: sed nisi charitas tua ꝑ re-
demptionē nostrā appareat ĩ effectu crede-
re nõ valemus. Est igit᷑ ꝓ nobis passus tā
crudeliter vt suũ amorē nobis amplius in
sinuaret. Propter qđ et ipe dicit Joh. xv.
Maiorem charitatē nemo habet vt ani-
mam suam ponat q̃s ꝓ amicis suis. Sup
q̃ dicit Bern̄. Tu maiorē habuisti bone ie-
su: qꝛ nõ solũ animā: id est vitam tuam po
suisti pro amicis sed etiā ꝓ inimicis tuis.
Cum enim ſm apl'm ad Ro. v. adhuc in-
imici essemus recõciliati sum⁹ deo ꝑ mor-
tem filij eius. Unde Bern̄. Tu dñe cogi-
tasti cogitationes pacis sup filios Adam
habens sup nos charitatem multaꝫ nimis
valde. sꝫ hoc latebat ĩ corde tuo nec sciebat
homo precium eius quousq̃ ꝑ q̃nq̃ vulne
ra tui sanctissimi corpis eluceret: sic in cru-
ce mori voluisti vt quod vltimi fuit pudo-
ris: signum esset supremi amoris. quia su-
stinentia laboris grauissimi indicium est
amoris maximi: qꝛ immensa tua charitas
nõ poterat parum facere nec paruā gratiā
exhibere ⁊c. Secunda causa cur tam gra-
uem mortem voluerit dominus sustinere
fuit hec: vt nos ad diligendũ eũ efficacius
prouocaret. Uidentes eñ ꝙ supra modũ
tam magna ꝓ nobis ꝑtulit mala: merito re
accendimur ad diligendũ eũ si saltem non
sumus ingrati: et ꝑ ꝯsequēs totaliter insen
sati. Hoc debitũ amoris nostri dñs a no-
bis extorquere voluit cuꝫ ꝑ moisen Deut.
iiij. dixit. Interroga de dieb⁹ antiquis qui
fuerunt ante te ex die qua creauit domin⁹
hominem super terram a summo celo vsq̃
ad summũ eius si facta est aliquando hu-
iuscemodi res aut vnq̃ cognitũ sit vt audi
ret populus vocem dei sui loquētis de me
dio ignis sicut tu audisti ⁊ vidisti. Hec au-
tem gratia licꝫ fuerit magna: tamē euacua
ta est respectu gratie passionis christi. id est
parua respectu illius reputanda est. Et se-
quitur ibidem. Et nunc audi quid domi-
minus requirat a te nisi vt diligas eũ. Un
de Bernar. Super omnia te reddit mihi
amabilem bone Jesu calix redemptionis

nostre quē bibisti. Quāto em̄ duriora: gra-
uiora et amariora sunt q̄ p nobis pertulit
deus: tāto efficacius ad se amorē nostrum
rapit. Et quia facilitas creatiōis hoīem in
gratū fecerat: difficultatē redemptiōis no
bis exhibuit vt a nobis amorē nr̄m extorq̄
ret. Quid em̄ dicebat hō creatus ꝛ ingrat⁹
Gratis quidē cōditus sum sine vllo aucto
ris grauamine ꝛ labore et factus sum quē
admodū vniuersa, sic beneficiū creationis
attenuans humana impietas ingratitudi-
nis materiā inde sumpsit vnde amoris cau
sam sumere debuerat. Sed obstructuz est
os loquentium iniqua: vt luce clarius pa-
tet qn̄ de dn̄o seruus: de diuite pauper: et
de dei filio fili⁹ hoīs fieri nō despexit. Me-
mento ergo iam te ꝛ si de nihilo factū: non
tn̄ de nihilo redemptū. Sex dieb⁹ cōdidit
omnia ꝛ te inter oīa. sed p triginta tres an-
nos operatus est salutē in medio terre. vbi
in recreando dixit multa. gessit mira. ptu-
lit dura verba. duriora verbera. et tandem
crucis tormenta durissima. Tertio tā gra-
ue gen⁹ mortis sustinere voluit vt nos am-
plius ad sua seruitia obligaret: qd̄ reuera
dignissimū esset. Quis enim videns dn̄m
suum cruentatū propter se et vsq̄ ad mortē
turpissimā cōdemnatum: a quibuscūq̄ la-
borib⁹ se poterit cōtinere: si saltē attēta men
te hec cōsiderat. Quod bene attendit ꝓphe
ta in ps̄. dicens. Quid retribuā dn̄o pro oī
bus que retribuit mihi. Reus em̄ erit san-
guinis christi qui christo nō retribuit quod
tenetur. Unde Bern̄. Respice o homo o-
culo mentali quāta retributione astringa-
ris dn̄o pro te patienti. Respice sudorē san
guineum, alaparū cōtumeliā, flagellorum
instantiā, spineā coronam, patibuli suspen
dium, corporis pallorē. Quid plura. vilis-
sime mortis suppliciū et obprobria nephan
dissima. vnde hec et sil'ia in se suscipiēs de⁹
hortat̄ nos vt in recōpensationē sui labo-
ris sil'ia opemur dicēs nobis illd̄ Exo. xxv
Inspice et fac scʒ ope s̄m exemplar qd̄ tibi
monstratū est in mōte. i. in sup̄ma altitudi-
ne laboris ꝛ dolorꝫ. et saluator p semetip̄m
ait Joh. xiij. Exemplū dedi vobis vt quē-
admodum ego feci vobis ita ꝛ vos facia-
tis. Quarto dn̄s tā graue genus mortis e-
legit vt nos ad sufferendas passiones cō-
fortaret. Seruus em̄ videns dn̄m suū p se
vulneratū: merito animat̄ ad similia suffe-
renda. Ideo ad animandū nos dicit nobis
saluator Matth. x. Nō est seruus sup do-
minum suum. Et alibi. Si me psecuti sūt
et vos persequent̄. Hoc similiter intende-
bat apl's ad Heb. xij. dicēs. Recogitate eū
q̄ talem sustinuit a peccatorib⁹ aduersus se
metip̄m cōtradictionē vt nō fatigemini ani
mis vestris deficientes: nondū em̄ vsq̄ ad
sanguinē restitistis. Et iterꝫ. Per patientiā
curramus ad propositū nobis certamen.
aspiciētes in auctorē fidei et cōsummato-
rem iesum qui ꝓposito sibi gaudio sustinu
it crucem. Ideo dicit Bern̄. Extremū ge-
nus mortis elegit deus vt nullū gen⁹ mor
tis martyres formidarēt. Sic Petr⁹ Pau
lus Andreas Stephan⁹ genus mortꝫ su-
stinuerūt: qd̄ oīs creatura naturaliter ab-
horret. Quinto tā grauē mortē dn̄s sustine
re voluit vt p passionis sue amaritudinem
nostras tribulatiōes dulcoraret. Quid em̄
durū esse poterit p illo sufferendū qui tam
amarissimā passionē tam dulci animo ꝛ fi
deli affectu p nobis miseris ptulit. Qd̄ bn̄
figuratū ē Exo. xv. vbi dicit̄ q̄ aque Ma-
rath quas pre amaritudine populus bibe
re nō valebat: per immissionē ligni simili-
ter amari in dulcedinē sunt conuerse. De q̄
ligno dicit̄ in historia q̄ naturaliter erat a-
marissimū. et vt virtus diuina mirabilior
appareret: amarū additū amaro dulcedinē
operabat̄. Quid aūt per aquā nisi nr̄a tri-
bulatio. et quid per lignum nisi crux christi
designatur. Si ergo tribulationes nostre
naturaliter amare: p amarū lignum crucis
tacte fuerint ilico in dulcedinē cōuertuntur
Un̄ Gre. Cum passio christi ad memoriaꝫ
reducit̄: nihil est tam difficile qd̄ nō equa-
nimiter toleretur. Et Aug⁹. dicit. Deuot⁹
miles nō sentit vulnera sua cum ducis sui
ꝯspicit vulnera grauiora. Hoc ergo lignū
crucis dulcorabat Andree crucē suā: cum
q̄si cantās et gaudēs cucurrit ad crucē di-
cens. O bona crux diu desiderata ꝛc̄. Ita
etiā de sctō Stephano dicit̄. Lapides tor
rentis illi dulces fuerūt Sexto tam ama-
rissimā passionem dominus ptulit vt nos
ab eterno cruciatu liberaret. Unde Bern̄.
Agnosce o homo q̄ᵹ grauia sunt tua vul-
nera p quib⁹ necesse fuit christū deū vul-
nerari. Et si nō essent hec ad mortem imo

morte sempiternā nūq̄ pro eorū remedio filius dei mortuus esset. Proderit ergo nobis dei passio si nostra sequat imitatio vt sequamur vestigia ei⁹. Alioquin a nobis etiā exq̄rit sanguis ille q̄ effusus est sup terrā. nec immunis ero ab illo tam singulari scelere iudeo⁊ q̄ tante charitati ingratus fuerim ⁊ sanguinē illū sanctissimū calcauerim Patet ergo q̄ passio hec sit potētissima ad exhauriendū oīm pctō⁊ genera. Sed q̄s scit si mihi datū est qd alteri dari nō potuit. nūq̄d angelo. sed ille nō indiguit: nūq̄d diabolo. sed ille nō resurget. Denicq̄ nō in similitudinē angelo⁊ sed hoīm venit. ⁊ habitu inuent⁹ est vt hō. christus ḡ cruciatus amaros sustinuit ne tu ppetuos sustineres Q aūt p sanguinē christi ab eterna morte liberemur: figuratū habem⁹ Exo. xij. Erit vobis sanguis in signum in edibus vestris et videbo sanguinē et transibo vos. nec erit in vobis plaga disperdēs qñ pcussero terram egypti. Sic q̄ insignitus ⁊ princeps fuerit sanguis xpi: a morte ppetua liberat. Ideo dicitur Osee. xiij. O mors ero mors tua morsus tu⁹ ero inferne. Et hinc est q̄ post passionē suā dn̄s fm aīam descēdit ad infernū eripiēs inde eos p q̄bus sanguinē suū fudit. Septimo dn̄s tam graue gen⁹ mortis elegit vt nobis celū reseraret. Nullus eñ sctō⁊ q̄tumcūq̄ sanct⁹ regnū celorum introire poterat añ passionē dn̄i. Qd bñ p pphetā dn̄s in ps. innuit dicēs. Singulariter sum ego donec trāseā. Vñ Nūe. xxv. Exules et pfugi añ mortē pontificis nullo modo i vrbes suas reuerti potuerūt: sed manebāt in vrbib⁹ refugij donec sacerdos magnus q̄ oleo sctō vnct⁹ ē moriatur Postq̄ aūt ille homicida q̄ perdidit hūanū gen⁹ ab initio reuerteret in terrā suam infernalē nos p passionē filij dei trāsibimus i requiem eternā: visuri tūc clare christum dn̄m p nobis passum et humiliatū et exaltatū in secula seculo⁊. Amen.

In die resurrectionis domini Sermo XLIIII.

Surrexit nō ē hic. Marc. vlt. Sicut amara fuit credētib⁹ i iesum xpm passio ei⁹: ita dz iocūda esse resurrectio illi⁹. ppterea gaudere vnusq̄sq̄ et letari debet cū audit vere ex mortuis christū resurrexisse. Hoc eñ docet ⁊ instruit nos sctā mr̄ ecclesia cū sepi⁹ replicat ppheticū dictū. Hec ē dies quā fecit dn̄s exultem⁹ et letemur i ea In diuinis nāq̄ officijs diurnis nocturnis q̄ horis huius tpis exultandū esse pdicat p victoria. p glīa. proq̄ magnificentia xpi resurgētis. letabundū pfecto nouū ab angelo nunciatū est cū dixit. Surrexit nō est hic. vbi thema. A In q̄b⁹ q̄dē verbis notat Jesu xpi resurrectio gaudiosa et iocunda. Reperio aūt triplicē iocunditatem in xpi resurrectione. Prima dr pticularis. scd̄a generalis. tertia materialis. Prima iocunditas resurrectiōis xpi dicit pticularis q̄ scz fuit in aīa bn̄dicta iesuchristi cū corpus suum iterum sibi vniuit efficiens illud ppetuo gloriosum. Ad qd meli⁹ intelligēdum nota q̄ in christo resurgente quattuor actus mirabiles opata est virtus ⁊ potentia dei. Primus fuit sanguinis reassumptio. Nā reassumpsit corpus xpi clausum existens in sepulcro sanguinē pprium qui extra erat dispersus: qd nō nisi p diuinā virtutē fieri potuit. Ratio aūt pfate reassumptionis sanguis fm Tho. iij. pte. q. liij. ar. Quia quicq̄d ad naturā corpis hūani ptinet totū fuit in corpe christi resurgētis. manifestū est aūt q̄ ad naturā corpis humani ptinent carnes ⁊ ossa ⁊ sanguis et alia huiusmodi. ideo oīa ista in corpe xpi resurgentis fuerūt. Dicūt eñ phi q̄ sanguis est sedes aīe: et aīa viuificat corpus sanguine mediante. q̄re indubitāter sanguinē suum resurgēs xps ad suū corpus reduxit. Vtr̄ aūt totū sanguinē reassumpserit ita q̄ nulla pticula siue guttula de illo in terra remāserit: sunt due opiniones q̄s vide de passione dn̄i in fine hore tertie ⁊c. Secund⁹ act⁹ quē operat⁹ est virtus diuina in christo resurgente fuit corporis mutatio. Et si corpus nō sit mutatū fm substantiā: q̄z eiusdē nature resurrexit: fuit tñ mutatū fm qualitatem. Erat eñ fm Grego. in Omel. eiusdem nature sed alteri⁹ glorie. nō potuit ergo fieri a creata potētia vt corp⁹ exanime ante et vulnerib⁹ plenū sanaret impassibiliter additis alijs dotib⁹ corpis gloriosi. Tertius actus fuit aīe ad corpus vnio. Non eñ pōt nisi diuina vtute aīa a corpe separata eidē corpori reuniri. Quart⁹ actus fuit

it ſepulchri penetratio. Exiuit nãq; chriſtꝰ
de ſepulchro clauſo: ſigillato et cuſtodito.
Nec obſtat qđ Mattheꝰ dicit vlt. ca. An
gelus aũt dñi deſcẽdẽs de celo et accedẽs
reuoluit lapidem. Quia dicit Beda. Acce
dens reuoluit lapidẽ. nõ vt egreſſuro dño
ianuã pandat. ſed vt egreſſus eius iã facti
hominibꝰ pſtet euidẽs ſignũ ſiue indiciuz.
Qui eni mortalis clauſo ꝟginis vtero po
tuit naſcẽdo mundũ ingredi: ipſe factꝰ im-
mortalis clauſo ſepulchro potuit reſurgẽ-
do exire de mũdo. Cõſideremꝰ ergo quãta
leticia fuit mens chriſti ꝑfuſa cuz de ſepul
chro exiẽs qui prius paſſibilis fuerat glo
rioſum ⁊ impaſſibilẽ ſe cõſpexit. vtputa q̃
primũ eleuatis in celũ oculis gratias retu
lit patri q̃ eum iã de morte fecerat triũpha
re. B Secũda iocũditas dicitur ge-
neralis. Que q̃druplicit̃ diſtingui poteſt.
Prima vinctoꝝ. ſecũda diſcipuloꝝ. tertia
mulierũ. quarta angeloꝝ. Prima iocundi-
tas fuit vinctoꝝ: eoꝝ ſcʒ qui vincti deten-
ti fuerãt i limbo: quos inde reſurgẽs chri-
ſtus penitꝰ eduxit ⁊ liberauit. ꝑut Zacha-
rias ꝓpheta ꝓnunciauerat. ix. c. dicens Tu
quoq; i ſanguine teſtamẽti tui emiſiſti vin
ctos tuos de lacu in quo nõ erat aq̃. Que
verba ſm Nico. de ly. ad litterã intelligũ-
tur de chriſto. Cui ꝓpheta loquitur i ſecun
da pſona. de q̃ ante dixerat in tertia pſona
C Sed dubiuz hic orit̃ vtrum chri-
ſtus oẽs aĩas que erant in inferno libera
uit. Ad quod reſpõdet Bonauẽ. diſ. xxij.
tertij. q; chriſtus nõ liberauit niſi aĩas ele
ctoꝝ ſuoruz. ⁊ eorũ qui erant mẽbra ipſius
Quãuis eni paſſio chriſti oĩbus ſuffecerit
nõ tamẽ influit niſi in eius mẽbra. ⁊ iđo il
li ſoli per paſſionẽ chriſti ſaluati ſunt q̃ vł
erant mẽbra quando paſſus eſt: vel futuri
erant ꝑ cõuerſionẽ ad ipm. Qm̃ igit̃ mul-
ti erant in inferno q̃ nec chriſti mẽbra erãt
nec futuri erãt. qꝛ nõ erant in ſtatu meren-
di. nõ om̃es dñs eripuit de inferno ſed tm̃
electos. Unde Greg. in quadã omel. infra
octauã paſche ait. Qđ ante paſſionẽ ſuaz
dixit in reſurrectiõe ſua dñs impleuit. Si
exaltatus fuero a terra om̃ia trahã ad me.
Omnia eni trahit qui de electis ſuis apđ
inferos nulluz reliquit. Oĩa abſtulit vtiq;
electa. Unde etiã recte ꝑ os Oſee. xiij. c. di
cit. Ero mors tua mors morſus tuus ero
inferne. Quia eni in electis ſuis funditus
occidit mortem mors mortꝫ extitit. Quia
ꝟo i inferno ꝑtẽ abſtulit: partẽ reliquit. nõ
occidit funditus ſed momordit infernum.
Hec ille. Nõ fuerunt ergo ab inferno libe
rati ꝑ xp̃m dãnati ꝑ ſentẽtiam diffinitiuaz
ſiue etiã ꝓpter peccatum actuale. ſiue etiam
ꝓpter peccatũ originale. Nã vt inq̃t ſanctꝰ
Tho. tertia ꝑte. q. lij. Pueri q̃ cuz origina-
li deceſſerunt nullo mõ fuerunt ꝯiũcti paſ
ſioni chriſti ꝑ fidem ⁊ dilectionẽ. nõ eni ꝑ
fidem ꝓpriam ſicut ſãcti patres i limbo. qꝛ
nõdum habuerũt vſum liberi arbitrij. ne
q; per fidem parẽtũ. aut ꝑ aliquod fidei ſa
cramẽtũ. quia nõ erãt in ſtatu i quo eſſent
capaces gratie chriſti. igit̃ nõ ſũt liberati.
D Sed adhuc dubiũ eſt. an liberate
fuerũt aĩe que erãt in purgatorio. Reſpon
det ſãctus Tho. vbi ſupra. q; paſſio chriſti
non habuit tũc maiorem efficaciã q̃ habe
at nũc. ⁊ iđo illi q̃ fuerũt tales quales nũc
ſunt illi qui in purgatorio cruciant̃. libera
ti nõ fuerũt. Si q̃ aũt inuẽti ſunt ibi tales
quales ⁊ nũc ſatiſfactiõe completa liberã
tur: nil ꝓhibet eos a purgatorio fuiſſe libe
ratos. Fuit ergo iocũditas illa oĩm patrũ
qui in limbo detinebant̃ quibus gaudiuz
accidẽtale accreuit locũ illum derelinquẽ-
do in quo tam diu habitauerãt i tenebris
et merore. E Secũda fuit iocũditas
diſcipuloꝝ. Ipſa eteni reſurrectõis die ap
paruit chriſtus diſcipulis in vnũ cõgrega
tis. vt dr̃ Joh. xx. et tunc nõ aderat Tho-
mas. Itẽ apparuit duobꝫ diſcipulis eunti
bus in Emaus vt dicit̃ Luc. vlt. Apparu
it adhuc ⁊ Simoni. ſed vbi aut qñ neſcit̃.
niſi forte qñ redibat a monumẽto cuz Jo
hãne. Lu. vl. Uel vt dicit̃ in hiſtoria eccle
ſiaſtica apparuit ei in cauerna in q̃ flendo
manebat. Nam poſtq̃ negauit chriſtũ in
cauernã quãdaz intrauit que modo dicit̃
gallicãtus. vbi ſe totũ ad lamẽta penitẽtie
cõuertit. Ibi vt quibuſdã placet in ipa re-
ſurrectiõis die magiſter benigniſſimus vi
ſitauit eum: certificãs illũ de ſui remiſſiõe
pctĩ. ob qđ petrꝰ miro gaudio fuit affectꝰ.
Apparuit etiã eo die Jacobo minori q̃ fe
ria ſexta deuouerat ſe nõ comeſtuꝝ donec
xp̃m viuũ videret. Hãc apparitiõez nõ po
nit euãgeliũ. ſed aplus eam recitat. j. Coꝝ.
xv. ⁊ etiaz ordinẽ. qꝛ ꝓmo dicit apparuiſſe

Petro.postea Jacobo q̃ ex hoc maxie io-
cundabat. Similiter est letatus in resurre
ctione christi Joseph ab arimathia. Legit
nãq; in euãgelio Nicodemi quõ iudei in-
dignati contra ipm eo ꝙ ipm sepelierat: ce
perunt eu3.⁊ in q̃dam cubiculo diligenter
clauso ⁊ sigillato eum recluserunt volẽtes
post sabbatu3 eum occidere. ⁊ ecce xp̃s in
ipsa nocte resurrectiõis ad eum intrauit ⁊
osculũ ei dedit.⁊ inde saluis sigillis de car
cere eum educẽs duxit in locum sepulture
ostendens sibi syndonẽ in quo eũ inuolue
rat.⁊ inde in domũ sua3 in arimathia ipm
adduxit. Tertia fuit iocũditas mulierũ q̃
bus Jesus ipsa die resurrectionis apparu
it añ discipulos. inter q̃s apparuit primo
Marie magdalene q̃ vidit illum in specie
ortulani.vt dicit Joh.xx. Viderũt illũ se-
cum postea et alie marie: q̃b3 a monumen-
to redeuntib3 apparuit Jesus occurrens il
lis ⁊ dicens Auete. Ille aũt accesserũt ⁊ te
nuerũt pedes eius ⁊ adorauerunt eum vt
patet Mat.vl. Quarta fuit iocũditas an-
gelo4 quibus accidentale gaudium accre
uit ꝓ gloria christi resurgẽtis.ꝓ liberatiõe
pat4 de limbo.etiã ⁊ ꝓ totius leticia eccle
sie militãtis. Tertia iocunditas principa-
lis d3 maternalis.sup ceteros etenim chri
sto resuscitato letificatũ est cor ꝟginis ma
rie. Sibi nanq; vt pie credit prius q̃3 cete
ris bñdictus filius eius apparuit. F
Qđ ꝓbari potest tripliciter. Primo ex te-
stificatiõe. Testat enĩ ꝭ Amb.in li.de vir-
ginibus dicẽs. Vidit Maria resurrectio-
nẽ dñi.et primo vidit et credidit. vidit ma
ria magdalena q̃uis ista dubitaret Idẽ te
stat Sedulius antiquus doctor ꝙ ꝑmo ap
paruit virgini marie domi remanẽti. S3
cur domi manet. Rñdet primo quia vere
credidit resurrecturum vt dictũ est. Scđo
q2 ꝺm Aug.oĩbus mẽbris debilitata vix
ad sepulchrũ venire potuisset. Tertio q2
discipulus nõ dimisisset infirmã. Nec cõ-
cludit ꝙ ꝑmo non apparuit virgini matri.
q2 nullus euangelista4 hoc asserit. Nam ad
hoc dicũt doctores ꝙ euãgelistarũ fuit of
ficium solũmodo resurrectionis testes in-
ducere.matrẽ aũt ad testificandũ ꝓ filio: in
ducere eos nõ decuit. Si enĩ verba extra-
nearũ femina4 deliramenta visa sunt: quõ
nõ magis matrẽ ꝓ filij amore crederẽt de-
lirare. Non ergo scripserũt euangeliste ꝙ
xp̃s apparuit ꝟgini matri.sed ꝓ cõstãti ha-
buerunt. Etiã ideo ꝙ solũ scripserũt appa
ritiones illis factas qui đ resurrectiõe xp̃i
dubitauerunt.sed q2 mater non dubitauit
igit. Secũdo ꝓbat ex celebratione Ad in
sinuandũ nanq; ꝙ christus resurgẽs appa-
ruit virgini matri: sancta romana ecclesia
ipa resurrectõis die stationẽ celebrat apđ
sanctã Mariã maiorẽ.vbi tp̃e sancti Gre-
go.dum ipe in die pasche missa3 cantaret
et pax dñi ꝓnũciaret.angelus dñi alta vo
ce respondit.et cum spũ tuo. Ob quod cũ
ipa die papa ibidẽ celebrat in huius miracu
li testificatiõem: nihil sibi cũ dicit: pax dñi
⁊c̃.respõdet. Tertio ꝓbat ex ꝯuenĩeti rõne
Rationabile etenĩ fuit vt filius resurrectiõe
sua prius matrẽ letificaret.qua3 amplius ce-
teris doluisse ꝯstat.⁊ q2 etiã eũ plus dilexit.
Unde Bern. Sicut maius gaudiũ sequi
tur maior tristicia ⁊ ecõuerso.sic maximu3
gaudiu3 xp̃o hodie fuit ꝙ post suã amarã
passionẽ ꝑmo ostẽderet se sue m̃ri.⁊ dein-
de alijs electis. Hoc etiã fuit maximũ gau-
diũ virginis in p̃senti tp̃e. Ideo angeli ꝓ-
pter illud gaudiũ ammonẽt mariam ⁊ lau
dant notabili cãtico nõ hũanitus sed angeli-
ce inuentũ ⁊ cõpositum sc3 Regina celi le-
tare ⁊c̃. G Hic cadit dubiũ. Dictu3 ẽ
supra ꝙ christus prius apparuit hodie mu-
lierib3 q̃3 discipulis viris.⁊ angelus eis an-
nũciatiõe3 resurrectõis cõmisit dicẽs. Ite
dicite discipulis eius ⁊c̃.⁊ nõ cõmisit viris.
Querit an hoc fuerit ꝯuenĩẽter ⁊ bñ actũ.
Solutio. Dico ꝙ sic.decuit enĩ primo.q2
sicut mulier fuit nũcia delicti mortis Gen.
iij.vbi tẽptatio serpentis trãsiuit ad virũ ꝑ
mulierẽ. Sic etiã fieret nũcia gaudij vite.
Hãc rõne3 tãgit Chrys. Scđo ꝓpt hono-
rẽ feminei sexus.nã sexus virilis decorat i xp̃o
resurgẽdo.feminus ĩ mulierib3 nũciantib3.
Nisi ergo mulier nũciasset: a portiõe debi
ti honoris in dñica resurrectiõe exclusa fu
isset: qđ nõ cõueniebat diuie iusticie: q̃ nõ
accipit ꝑsonas hoĩm. Act.x. Tertio ꝭ vo-
luit dñs vt qđ p̃cesserat in merito: p̃cede-
ret in premio.et qm̃ mulieres plus amaue
rant.q2 discipulis recedentibus nõ recede
bant.sed cõstãtiores fuerũt. Itẽ quia eum
nõ negabãt minus peccauerunt. Ite3 q2 vi-
ri nõ mulieres eũ occiderũt. Ideo dñs in

legatione resurrectiōis eas viris ꝑtulerat Et q2 ꝓpter iocunditatē huius diei ꝯsuetū est in aliquib9 ꝑtib9 aliqđ solaciosum dicere qđ risum honestū ꝓuocat Jđo addo q̄rtam rōnez ꝓpter quā nō irascant mulieres si viderint viros ridentes. quia audiuerūt tres rōnes ꝑconiū ipaꝝ extollētes: q̄ ratio q̄rta est hec. Quia xp̄s voluit vt sua resurrectio manifestaret alijs. s3 quia mulieres vix aliq̄d celare possunt. sed q̄cquid audiunt hoc statim dicūt. igit ꝛc̄. et ꝓpterea nō potuerūt obtinere ꝑuilegiū a papa audiēdo ꝯfessiōes etiā eaꝝ inuicē. Hic exemplū de monialib9. Vide in discipulo de tēpore. sermone. l. in fine.

Sermo ali9 de resurrectiōe. xliiij

Surrexit dominus vere Lu. vlt. Veritas iocūdissime resurrectiōis dn̄i nostri iesu xp̄i a fidelibus cunctis diligentissime pariter ꝛ deuote ad mentem est reuocāda. Quoniā per illā exurgere pōt cūctoꝝ animus ad spem future ꝛ imortalis vite. Jpe enī xp̄s mortisq3 pc̄ti destructor multifariā resurrectōis sue veritatē patere voluit mūdo. vt sic nullus q̄ in eū credere nollet inexcusabilis redderet. Et vt euangelium hui9 diei habet: discipulis eūtib9 i emaus in specie ꝑegrini se ostēdit quē in fractiōe panis cognouerunt ex mortuis vere resurrexisse; ꝑut alij discipli dixerūt ipis Surrexit dn̄s vere ꝛc̄. In q̄b9 q̄dē verbis notat resurrectiōis xp̄i veritas. Circa quā nota ꝙ xp̄s quattuor excellētissimis modis resurrexit. sc3 cōgrueuter. veraciter feliciter ꝛ vtiliter. Primo xp̄s resurrexit cōgruenter. id est debito tp̄e. Nō enī distulit resurrectionē suā vsq3 ad resurrectiōez generalez. nec statim vt mortu9 est resurrexit. sed distulit vsq3 in diem tertiū. Primo dico ꝙ xp̄s nō distulit resurrectiōez suā vsq3 ad resurrectōez generalē. Et h̄ rōnabiliter ꝓpter tria. Prima ratio fuit ꝓpter corpis dignitatē. Cū enī illud corp9 dignissimū foret ex eo ꝙ erat deificatū siue diuinitati vnitū nō fuit decēs vt tā diu sub puluere iaceret. Qđ ꝓnūciauit ꝓpheta dicens. Non dabis sctm̄ tuū videre corruptiōez. sctm̄ tuū id est corpus sanctificatū. q2 in oī sanctitate ꝯceptū et cū diuinitate vnitū. Scđa rō fuit ꝓpter fidei firmitatē. si enī non resurrexisset: fides perijsset. nec verū deum aliq̄s eū credidisset. sicut pt3 in discipulis đ q̄b9 nunc euangelista loquit. Ipi enī in via tristes ꝛ dolētes loq̄bant de his q̄ acciderāt nō quasi credētes: vt Theophilus ait. sed sicut stupētes i reb9 extraneis. ꝓpterea xp̄s rephēdit eos vt pat3 in lr̄a euangelij. Tertia rō fuit ꝓpter resurrectiōis nostre exemplaritatē. Si g̃ xp̄s resurrexit: ergo ꝛ nos sperare possum9 resurrectionez nostram. j. ad Coꝝ. xv. ait. Si xp̄s ꝑdicat ꝙ resurrexit a mortuis: quō q̄dā in vobis dicūt ꝙ resurrectio mortuoꝝ nō est. Et Greg9 in omel. inq̄t. Exēplo dn̄s monstrauit qđ ꝑmisit i ꝑmio. vt sicut illū fideles resurrexisse cognoscūt: ita in seipis in fine mundi ꝑmia resurrectiōis sperarēt. Et idē iterū ait. Non plus q̄3 triduanā mortē esse voluit: ne si in illo resurrectio differret: in nobis oīno desperaret. Sz hic cadit dubiū vtrū xp̄s ꝑmus fuerit resurgentiū. ꝛ ꝙ sic videt ex eo. q2 Apoc. j. vocat primogenit9 mortuoꝝ. Et. j. ad Coꝝ. xv. apl's ait. Christ9 resurrexit a mortuis ꝑmitie dormientiū. vbi glo. q2 pri9 tp̄e et dignitate. Cōtrariū tn̄ videt. q2 in veteri testamēto p Heliā et Heliseū aliq̄ resuscitati legunt. Silr̄ et xp̄s an̄ passionē suā tres mortuos resuscitauit. Insup Mat. xxvij. dr ꝙ inter cetera miracula in passione xp̄i visa monumēta apta sunt et multa corpa sctoꝝ q̄ dormierāt surrexerūt. ergo nō videt ꝙ xp̄s fuerit ꝑm9 ad resurgendū. Rn̄det ꝑm Tho. iij. ꝑte. q. liij ꝙ resurrectio est repatio a morte in vitam Dupl'r aūt aliq̄s eripit a morte. Uno mō in actu sc3 vt viuere icipiat q̄litercūq3 etiā post moriet. Alio mō vt aliq̄s liberet nō solū a morte sed etiā a necessitate. ꝛ ꝙ pl9 ē a possibilitate moriēdi. Et hec est vera ꝛ ꝑfecta resurrectio: cui9 respectu ꝑma dr imꝑfecta. Loq̄ndo g̃ đ resurrectiōe ꝑfecta xp̄s est prim9 resurgentiū. q2 ipse resurgēdo primo ꝑuenit ad vitā penit9 imortalē. ꝑm illō ad Ro. vj. Christ9 resurgens a mortuis iā nō morit: mors illi vltra nō dn̄abit. Sed resurrectiōe imꝑfecta q̄dā alij surrexerunt an̄ xp̄m ad ꝑmōstrādū q̄si in q̄dam signo resurrectionē ipi9. De illis aūt de q̄b9 dicitur Matth. xxvij. varie loquūt doctores. Nam Hiero. sup Mat. sentire videtur ꝙ

ſurrexerūt ante chriſtū iteruȝ morituri. In
ſermone vero de aſſumptiōe beate virginis
hoc ſub dubio relinq̄t. Remigi⁹ vero ait. in
dubitāter credere debemus vt q̄ reſurgen-
te dn̄o a mortuis ſurrexerūt: aſcēdente illo
ad celos pariter ⁊ ipſi aſcēderūt. Illud eſt
magis ꝯſonuȝ pietati ꝙ reſurrexerūt poſt
xp̄m non iteruȝ morituri, lȝ prima opinio
ſuſtineri poſſit. Ratio. quia mors eſt pena
peccati: ⁊ ipſi erant ab oī peccato vltimate
purgati. Tū q͛ corꝑib⁹ eoꝝ fuerunt vnite
aīe glorificate, ex qua vnione ſm Aug. in
epiſtola ad Dyoſcorū efficiunt corꝑa īpaſ
ſibilia ⁊ glorioſa. Reſurrectio aūt illoꝝ po
nit ab euāgeliſta ante reſurrectiōeȝ chriſti
per quādaȝ anticipatiōem. Propterea ipſe
ait. Et exeūtibus de monumētis poſt reſur-
rectionē eius. id eſt xp̄i ſm Nico. de ly. ve-
nerūt in ſanctā ciuitatē ⁊ apparuerūt mul
tis. K Secūdo dico ꝙ lȝ chriſtus re-
ſurrexerit an̄ reſurrectiōeȝ generalē non tn̄
ſtatim vt mortu⁹ eſt reſurrexit. ſed diſtulit
vſq; in diem tertiuȝ. Et hoc rōnabiliter ꝓ-
pter tria. Primo ꝓpter ſignificatiōeȝ vt ſcȝ
ex hoc ſignificaret ꝙ lux ſue mortis curauit
nr̄am duplicē mortē. Hāc rōnem aſſignat
glo. ſuꝑ illud Luc. vl. Oportuit xp̄m pati
⁊c. Secūda ratio fuit ꝓpter reſtaurandoꝝ
p̄figuratiōeȝ quā tāgit Petr⁹ rauen̄. dicēs
Tres dies voluit chriſtus eſſe ſue ſepultu
re q̄ in celo ſunt reſtauratur⁹. q̄ in terra re-
paraturus. que apud inferos redēpturus.
Tertia ratio fuit ꝓpter ꝓbationeȝ vt ſcȝ ꝓ-
baret veritatē mortis ei⁹. vt ſic clarius elu
ceſceret vitas reſurrectiōis. Surrexit igi-
tur dn̄s die tertia. quod predixerat Mat.
xij. Sicut inq̄t Jonas fuit ī ventre ceti tri
bus diebus ⁊ trib⁹ noctib⁹. ſic erit fili⁹ ho-
minis in corde terre. i. ſepulchro ſm gloſā
Et ꝙ dicit trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹: h̄ ſm
Aug. li. iiij. de trini. intelligit̄ ꝑ ſynodochē
vt p̄ma dies accipiat̄ ſm partē ſui poſtre
mā. Scd̄a dies ſm ſe totā ⁊ integrā. Ter-
tia ſm ꝑtē ſui p̄mā. ⁊ ſic erūt tres dies L
De hora vero reſurrectiōis varie loquūt̄
doc. Nā q̄daȝ vident̄ dicere ꝙ ſurrexit me
dia nocte. q̄daȝ vero ꝙ ſurrexit in aurora. ra-
tio aūt hui⁹ diuerſitatis eſt ex eo ꝙ cōſide-
rant diuerſimode in illa dilatiōe ꝯgruētiā
q̄ꝫtū ad numeꝝ horaꝝ. nā aliq̄ incipiūt tē-
pus cōputare ab hora ſexta q̄ dn̄s crucifi-
xus eſt: ⁊ tenebre facte ſunt ſuꝑ vniuerſam
terrā. ⁊ iſti ꝓtēdūt tp̄s vſq; ad mediā noctē
inter diē ſabbati ⁊ diē dn̄icū. ⁊ ſic cōputāt
triginta ſex horas, q͛ tūc erat eq̄noctium
vernale qn̄ chriſt⁹ dn̄s paſſus eſt. Aliq̄ in
ceperunt cōputare a ſero in quo poſit⁹ fu-
it ī ſepulchro et ꝓtēdunt tēpus vſq; ad di-
luculū diei dn̄ice. Licet ergo vt ait Bona
uentu. diſt. xxij. tertij. p̄dicte opiniones vi-
deant̄ differre: tn̄ cōueniunt in aſſignādo
cōgruētiā tp̄is. Et poſſet dici ꝙ in hora ſi
bi nō contradicunt. q͛ dupliciter dicit̄ res
fieri. Aut qn̄ fit ſm veritateȝ. aut qn̄ inno-
teſcit. Et illi qui horā mediam noctis aſſi
gnant reſurrectiōis temp⁹ determināt qn̄
primo fuit. Qui vero mane aſſignāt: tēp⁹ de-
termināt qn̄ īnotuit. Uel certe reſurrectio
fuit inter horam medie noctis ⁊ mane dn̄i
ce. ⁊ q͛ mediū denoīat̄ ab extremis. Ideo
aliqui dicunt fuiſſe in media nocte, aliqui
vero in mane. M Secundo chriſt⁹ re
ſurrexit veraciter ſiue vere prout dicit the
ma. Uoluit nāq; xp̄s dn̄s veritatē reſurre
ctiōis ſue declarare ſufficiēter. qd̄ fecit tri-
pliciter. primo verbo. ſecūdo nūcio, tertio
argumēto. Primo chriſtus declarauit re-
ſurrectiōis ſue veritatem verbo, qn̄ ſcȝ an̄
paſſionē p̄nunciauit illā. vn̄ Matth. xvij.
poſt trāſfiguratiōeȝ ſuā dixit Nemini di-
xeritis viſionē hanc donec a mortuis fili⁹
hoīs reſurgat. Et Mat. xx. poſtq̄ꝫ dixit
ꝙ filius hoīs erat crucifigēdus ſubdit. Et
tertia die reſurget. Et Mat. xxvj. paſſione
ſua iam de ꝓximo īminente dixit. Poſtq̄ꝫ
reſurrexero p̄cedā vos in galileā. Secun-
do declarauit veritatē reſurrectiōis ſue te-
ſtimonio Et hoc triplici. Primuȝ ē celeſte
angeloꝝ dicētiū Surrexit nō eſt hic. q̄ ap
paruerunt in veſte glorie ad oſtēdendū ꝙ
glorioſe reſurrexerat. Secūduȝ terreſtre fuit
triplex ſcȝ mulieꝝ vt hic in euāgelio. Mu
lieres q̄dam ex noſtris terruerūt nos q̄ di-
cunt eū viuere. Scd̄o militū. Matth. vl.
Ecce q̄dam de cuſtodib⁹ venerunt in ciui-
tatē ⁊ nūciauerunt p̄ncipib⁹ ſacerdotū oīa
q̄ facta fuerāt. Tertium apl̄oꝝ q̄ꝝ teſtimo
nium certiſſimū fuit. q͛ de viſu. tactu ⁊ gu
ſtu. vt hic in euāgelio. Tertiū teſtimoniuȝ
fuit infernale. ſcȝ ml̄toꝝ q̄ cū chriſto reſur-
rexerūt vt ſup̄. Tertio id declarauit argu-
mento id eſt ſenſibili ſigno: qd̄ inducit ad

alicuius veritatis manifestationē. Unde
Act.j. Prebuit seipsum viuū ī argumētis
multis post passionē suā. Ostēdit aūt chri
stus illa euidentissima signa sue vere resur
rectionis ꝑpter duo. Primo quia nō erāt
corda eoꝝ disposita ad h̄ ꝙ de facili fidem
resurrectiōis acciperēt. Unde dixit eis in
euāgelio isto. O stulti ꝛ tardi corde ad cre
dēdū. Et Mar. vl. Exprobrauit incredu-
litatē illorū. Scd̄o vt per hmōi signa eis
ostensa efficacius testimoniū illoꝝ redde-
ret. Ipa aūt argumēta vel signa oīa simul
sumpta ostēdunt verā ꝛ gloriosam resurre
ctionē. Qꝛ vera fuerit resurrectio ostendit
christus ex parte corpis ꝛ ex pte anīe. Pri-
mo ex pte corpis. Circa quod tria ostēdit.
Primo ꝙ esset verū ꝛ solidū: nō fantasticū
vl' rarū sicut aer: p hoc ꝙ palpabile ꝑbuit
Uñ ipse dixit Lu. vl. Palpate ꝛ videte qꝛ
spūs carnē ꝛ ossa nō habet sic me videtis
habere. Secūdo ostēdit ꝙ esset corp⁹ hu-
manū, ostendēdo eis verā effigiē quā ocu
lis intuerent̄. Tertio ostēdit ꝙ esset idem
corp⁹ numero: ostēdēdo vulneꝝ cicatrices
Ob qd̄ dixit Lu. vl. Uidete man⁹ meas ꝛ
pedes meos qꝛ egoipse sum. Scd̄o osten
dit veritatē resurrectiōis ex pte aīe iterato
corpori vnitē. ꝛ hoc p opera triplicis vite.
¶ Primo qdem p opus vite nutriti
ue in hoc ꝙ cū discipulis mādūcauit ꝛ bi-
bit. vt legit̄ Luc. vl. Et si diceret̄ ꝙ angeli
in assumptis corpib⁹ comederunt et bibe-
runt. vt patꝫ Gen. xviij. de angel' qs abra-
am suscepit hospitio. et tñ ex hoc nō cōclu
dit̄ ꝙ angeli habeant vera corpa naturali-
ter sibi vnita. ergo nec p hoc ꝙ christ⁹ co-
medit posset argui ꝙ habuerit suū verum
corp⁹ iteꝝ vnitū aīe. Rñdet sanctus Tho.
ꝙ est alia rō de angelis. alia de xp̄o. nā an
geli apparētes nō asserebāt se hoīes esse. ꝛ
aliter christ⁹ mādūcauit ꝛ aliter angeli. nā
qꝛ corpa ab angelis assumpta non erāt cor
pora viua vel aīata. nō erat vera comestio
lꝫ esset vera cibi ꝯtritio ꝛ iniectio in interi-
orem ptē corpis assumpti. Uñ angel⁹ di-
xit Tobie. x. Cū essem vobiscū videbar q-
dē mādūcare ꝛ bibere vobiscū. sed ego ci-
bo inuisibili vtor. Sꝫ qꝛ corp⁹ xp̄i vere fu-
it aīatū: vera fuit ei⁹ comestio. qꝛ vt Aug.
inqt. nō potestas sꝫ egestas edēdi corpib⁹
resurgētiū aufert̄. qre xp̄s vere mādūcauit
ptāte nō egestate. Ideo Beda inqt. Mā-
ducauit post resurrectionē nō qsi cibo in-
digēs. nec qsi nos ī resurrectiōe quā expe-
ctam⁹ cibis egere significans. sed vt eo mō
naturā corpis resurgētis astrueret. Scd̄o
ostēdit ꝟitatē resurrectiōis p opa vite sen-
sitiue in hoc ꝙ discipulis ad īterrogata re
spōdit et ꝑsentes salutabat. in q ostēdebat
se et videre ꝛ audire. Tertio p opa vite in-
tellectiue in h̄ ꝙ cum eo loqbant̄ et de scri
pturꝭ disserebāt. ꝛ ne qd deesset ad ꝑfectio
nē manifestatiōis ostēdit se hr̄e diuinā na
turā p miraculū qd̄ fecit in captura pisciū
ꝛ vlteri⁹ p h̄ ꝙ eis vidētib⁹ ascēdit in celū.
Gloriā adhuc ostēdit itrās ianuis clausis
ꝑmittēs se videri et nō videri. vñ Greg. in
omel'. Palpādā carnem dñs ꝑbuit quam
clausis ianuis itroduxit: vt ꝛ post resurre-
ctionē ostenderet corp⁹ suū eiusdeꝫ nature
et alteri⁹ glorie. Tertio xp̄s resurrexit feli-
citer qꝛ in resurrectiōe corpus habuit glo-
riosum. Quod apparet triplici rōne. Pri-
mo qdē qꝛ resurrectio xp̄i fuit exēplar ꝛ cā
resurrectiōis nostre Sancti aūt in resurre
ctione habebūt corpa gl'iosa vt dicit apl's
j. Coꝛ. xv. Uñ cū causa sit potior causato
ꝛ exēplar exēplato: multo magis corp⁹ xp̄i
gloriosum fuit cū resurrexit. Secūdo hoc
apparet: qꝛ p humilitatē passionis meruit
gloriā resurrectiōis. Tertio qꝛ anima chri
sti a ꝑncipio sue cōceptionis fuit gloriosa
p fruitionem ꝛ visionē diuinitatis. Est au
tem dispēsatione factū vt ab aīa gloria nō
redūdaret in corpus. ad hoc ꝙ mysterium
nostre redemptionis sua passiōe impleret
Et ideo pacto hoc mysterio anima xp̄i sta
tim in corpus in resurrectiōe reassumptuꝫ
suam gloriam deriuauit. Et ita factum est
illud corpus gloriosum. De quo Phil. iij.
apl'us dicit Reformabit corpus humilita
tis nostre configuratum corpori claritatꝭ
sue. ¶ Sed nōnulli obijciunt ꝑpter
cicatrices quas in corpore post resurrecti-
onem reassumpsit q ad quādaꝫ corruptio
nem ꝑtinere vident̄. Ad hoc respōdet san
ctus Thomas ꝙ cicatrices ille erāt ī cor-
pore christi post resurrectionē non ad cor-
ruptionem ꝛ deformitatem sed ad dignita
tem ꝛ decorem. vt Aug⁹ dicit. xxij. li. de ci-
ui. dei. Quare autem cum cicatricibus re-
surrexit plures a doctoribus assignant̄ ra

tiones. Prima ratio est ꝓpter gloriā christi. Unde Beda sup Lucam. Nō inqt ex impotentia curandi cicatrices seruauit. sꝫ vt in ꝑpetuū victorie sue circūferat triumphum. Secūda ratio fuit ad cōfirmandā fidē circa resurrectiōez. Tertia ratio vt patri pro nobis supplicās quale genus mortis ꝑ homine ꝑtulerit semꝑ ostēdat. Quarta ratio vt illas in iudicio ad cōfusionez reproboꝝ ostēdat. Unde Aug⁹ in li. de sim. ait. Inimicis vulnera demōstraturus est sua: vt cōuincens eos veritas dicat. Ecce hoiez quē crucifixistꝭ. videte vulnera q̄ infixistis. agnoscite latus quod pupugistis: quoniā per vos ⁊ ꝓpter vos apꝫuꝫ est. nec intrare voluistis ⁊c. ¶ Quarto christus resurrexit vtiliter non sine fructu ⁊ negligētia. Est autē vtilitas resurrectiōis q̄druplex. Prima est triūphus christi nobilis. Nam ita canit ecclesia. Mors et vita duello ꝯflixere mirādo dux vite mortu⁹ regnat viu⁹. Christ⁹ enī resurrectiōe sua vicit mortē: diabolū: ⁊ mūdū. Primo vicit mortē. Osee. xiij. O mors ero mors tua ⁊c. Et j. ad Coꝝ. xv. Ubi est mors victoria tua. Absorpta est mors in victoria. Secundo vicit diabolū. Aug⁹. Manu inermi et affixa cruci debellauit aereas ꝑtātes. Tertio vicit munduꝫ Joh. xvj. Confidite ego vici mūdū. Si ergo in nouissimo die gloriose resurgere volueris vade et fac similiter. vince mundū: diabolū: et pcti mortem hodie. Secūda vtilitas est spoliatio inferni mirabilis. qꝛ christ⁹ rex noster confregit portas inferni ⁊ patres nr̄os inde victoriose extraxit. Zach. ix. Tu aūt in sanguie testamenti ⁊c. vt sup̄. Tāta enī fuit victoria regis nostri ꝙ inuasit inimicū vsqꝫ ad domū suaꝫ et spolia q̄ sibi placuerūt abstulit ipo in vinculis religato. Sic ergo christ⁹ surrexit vtiliter. qꝛ flores spūales id est sanctoꝝ patꝝ aīas de terra eduxit tenebrarū. Et hoc declarat Aug⁹ in sermone pascali exēplo. Sicut panthera triduo dormiens cū surgit odoreꝫ ita suauē de ore emittit vt quecūqꝫ animalia illuꝫ senserint ipsum sequunt̄. Sic et christ⁹ tertia die resurgens de spelunca inferni odorē diuinitatis emisit: quem patres pio affectu ⁊ plurimū oblectati cū gaudio sequebant̄. Cañ. j. Trahe me post te curremus in odore vnguentorū tuorū. Tertia ē miseratio et affectus venerabilis. quia lꝫ christo post resurrectionem defuerit miseria: non tn̄ ei defuit misericordia. Quia q̄uis summe fuerit sublimatus: nō tamē oblitus est suorū et nostri. Nam apostolis ⁊ multis apparuit ⁊ ꝯsolatus est eos ⁊ spūsancto repleuit. Joh. xx. Accipite spm̄sctm̄ ⁊c. Prouerbiū est. Honores mutāt mores. sed rex noster summe honoratus in nullo est mutat⁹: quin semꝑ circa nos paternū gerat affectum ⁊ nostri misereat̄ tribuens charismatū dona ⁊ nobiscū maneat. ꝑut ꝓmisit Mat. vlt. Ego vobiscum sum omnib⁹ diebus vsqꝫ ad cōsūmationē seculi. Quarta est recuꝑatio celestialis. quia per resurrectionē suam recuperatus est nobis celestem hierusalem q̄ ē ciuitas nostra. Heb. xiij. Nō habem⁹ hic manentē ciuitatem sed futurā inquiram⁹. Accipiamus ergo baculū ⁊ capsellā vt peregrini et eamus versus hierusalē. quia recuꝑata est via et secura. nam inimicus humani generis qui eam ꝯculcabat ⁊ ambulantes in ea capiebat: captus et catenatus est. Est etiā via abbreuiata. nam olim circūibat per infernum. sed nunc recto tramite tendit versus celum ⁊c.

In die ascēsionis dn̄i Sermo. xlv.

Dominus quidem Jesus postq̄ȝ locutus est eis assumpt⁹ est ī celū. Mar. vlt. Festiuitas hodierna ꝺm Bern̄. est felix clausura et totius itinerarij filij dei consummatio gloriosa. ¶ Siquidē dei filius ꝓpter nostram saluteꝫ q̄ttuor itinera pegit. Primum fuit de celo in terraꝫ veniendo: quādo carnem assumpsit de virgine gloriosa Joh. xvj. Exiui a pr̄e meo ⁊ veni in mundū. Illud iter fuit penosum. qꝛ nature hūane penalitates assumpsit. Esa. liij. Uere lāguores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipe portauit. Secūdū iter fuit de mūdo ad inferos descēdēdo qn̄ sedētes in tenebris visitauit. Eccl. xxiiij. Penetrabo oēs inferiores partes terre ⁊ inspiciam oēs dormiētes. Illud iter fuit victoriosum qꝛ portas inferni ꝯfregit ⁊ diabolū ligauit ⁊ spolia eius diripuit vt dicit Bern̄. vn̄ Aug. Manu inermi ⁊ affixa cruci debellauit aereas ꝑtātes. Tertiū iter fuit de

inferno ad mūdialē machinā redeūdo: qn̄
confractis inferis cum p̄da magna a mor-
tuis resurrexit. Coll'.ij. Expolians princi-
patus et potestates reduxit cōfidenter rc̄.
Illud iter fuit gl'iosum. q2 gloriosus z im
mortalis in aīa et corpe resurrexit. Ro.vj.
Christ⁹ resurgēs ex mortuis iā non morit̄.
Quartū iter fuit de mūdo ad celū ascēden
do. z illud fuit gaudiosum. q2 cuz magno
gaudio angeloruz remeauit ad celos. ps̄.
Ascēdit de⁹ i iubilatiōe rc̄. Hoc iter pegit
hodierna die qn̄ videntib⁹ discipulis post
q̄3 locut⁹ est eis vt dicit thema assūpt⁹ ē in
celum. B In p̄senti sermone duo ve-
niūt declarāda. p̄mū de xp̄i in celū ascēsio
ne. scd̄3 de hoīs i celū ascēsione. Circa pri-
mū vt clarius materia ista intelligat̄: q̄ttu-
or videam⁹. p̄mo quō z q̄liter xp̄s ascēdit
in celuz. scd̄o q̄re z ad quid ascendit. tertio
in quo ascendit. q̄rto qn̄ ascendit. Quātuz
ad primuz dico q̄ xp̄s ascendit victoriose.
gloriose. manifeste. velocissime. lete. hono
rifice. Primo ascendit victoriose. quia cuz
magna victoria. nā ipse vicit mundū. reli-
gauit diabolū. expoliauit infernū. enerua
uit pctm̄. destruxit mortē. z reddidit vitaz
apuit paradisum. recupauit celū. et breui-
ter oīa fortia vicit. Apoc̄.v. Uicit leo d̄ tri
bu iuda. Uñ canit eccl'ia. Redit cū victo-
ria capta ducēs spolia. Scd̄o ascēdit glo-
riose. quia gl'iosus in aīa z corpe sine pctō
imortalis. ipassibilis rc̄. z breuiter cū oīb⁹
dotib⁹ corpis xp̄s ascēdit. Phil'.iij. Qui re
formabit corp⁹ hūilitatis nostre ɔfigura-
tū corpi claritatis sue. nō tn̄ eodē mō vt di-
cit sctūs Tho.i.iiij. dis. xlix. Om̄ corp⁹ xp̄i
erat gloriosum p naturā deitatis q̄ illi vni
ebat̄. In nobis aūt nō sic sed p dotē clari-
tatis. Tertio ascendit manifeste Act.j. Ui
dētib⁹ illis sc3 apl'is z aliis eleuat⁹ ē. Joh.
xv. Uado ad eū q̄ me misit z nemo ex vob
interrogat me q̄ vadis. glo. palaz ascēdā z
nemo interroget qd̄ visui corpali cernat.
C Sed q̄re vidētib⁹ illis ascēdit primo
vt ascēsionis ei⁹ testes essent. Act.j. Eritis
mihi testes in om̄i iudea z samaria et vsq̄3
ad vltimū terre. Scd̄o vt eū seq̄ desidera-
rent. Inde stupefacti stabant admirantes
Act.j. Uiri galilei q̄d statis aspiciētes i ce
lum rc̄. Quarto ascēdit velocissime. vñ dr̄
volasse tanq̄3 venti vel angeli. Unde ps̄.
Ascēdit sup cherubin z volauit super pen
nas ventoꝝ. Ascēdit sup cherubin. i. super
angelos de choro cherubin. imo sup oēs
angelos et sup oēs celos. Ephe.iiij. Qui
descēdit ipe est q̄ ascēdit sup oēs celos rc̄.
Potuit xp̄s sup cherubin ascēdere. q2 mo
uebat̄ nō ꝟtute nature sicut vēti sed ꝟtute
gl'ie p quā corpus suū habebat dotē agili
tatis: nō tn̄ mot⁹ iste fuit ita velox q̄ ascē-
disset in instāti. H̄ eni repugnat motui cor-
poris locali. q2 oportet q̄ cōmetiat̄ spacio
vt dr̄. vj. phisicoꝝ. vñ mouebat̄ ea veloci-
tate q̄ de⁹ disposuerat z put expediebat vt
discipuli ei⁹ videre possent. Reuera velo-
citer ascēdit. refert eni rabbi Moyses ma-
ximus astronom⁹ q̄ a terra vsq̄3 ad supre-
mū celū sit tantū spaciū quātū de via pla-
na vnus iret in septē milib⁹ septingētis an-
nis si intantū viueret. si tn̄ q̄libet die q̄dra
ginta miliaria italica iret. D Quinto
ascēdit lete siue iocūde. q2 cum magno tri-
pudio z iubilo. ps̄. Ascēdit de⁹ i iubilatōe
Reuera xp̄i ascēsio erat iubilosa. Primo si
bi ipsi ꝑpter opis sui ɔsummatiōez. Hoīes
multū solent gaudere qn̄ magna opa lau
dabili fine pegerūt. Sic xp̄s op⁹ suū sibi
a patre celesti cōmissuz laudabiliter exple-
uerat. Joh.xvij. Opus ɔsūmaui qd̄ dedi
sti mihi. Et moriēs dixit Joh.xix. Cōsum
matū est. sc3 q̄cq̄d sibi erat a p̄re cōmissuz.
Scd̄o ascēsio xp̄i fuit iocunda angelis p
pter ruine repationez. De q̄ in ps̄. Judica-
bit natōes z iplebit ruinas. nā ex oīb⁹ cho
ris angeli ceciderūt cōsentiētes lucifero et
peccato ei⁹. Hanc ruinaz xp̄s hodie ascen-
dēdo reparare incepit. O q̄ntū gaudiū fu-
it angelis in xp̄i ascēsione qn̄ viderūt tātaz
multitudinē aīaꝝ ad choꝝ eoꝝ trāseuntez.
Potuerūt dicere illud Apoc̄.xix. Gaudea
mus z exultemus z dem⁹ gloriā deo. q2 ve
nerūt nuptie agni. Tertio fuit iocunda pa
tribus de limbo veniētib⁹ sc3 ꝑpter carcer̄
liberatiōez z ꝑpter regni celestis adeptiōez
z angeloꝝ associationem. De his Esa.lij.
Eleuauerūt vocē suaz deū laudātes sc3 de
liberatione. z simul laudātes de regni ad-
eptione: q2 oculo ad oculū viderūt faciem
dn̄i z delectabilē societatē angeloꝝ. Item
gaudebāt patres ꝑpter hūane nature sub-
limationem vltra angelos in christo Jesu
Ideo Grego. in omel'. ascēsionis. Nascen-

te dño videbat͛ humiliata deitas. ascēdēte
xp̄o dño exaltata ē humanitas. ex hoc fuit
gaudiũ patrib⁹. Quarto eius ascensio fuit
iocũda discipulis. Naz Luc. vl. dicit͛. Ipi
adorātes regressi sunt in hierusalē cũ gau-
dio. Sexto ascēdit honorifice. qꝛ cum ma
gna multitudine. ps̄. Ascēdit in altum ca-
ptiuam duxit captiuitatē. id est eos q̄ a di-
abolo fuerunt captiuati. Prouerb. xx. Ho
nor regis multitudo populi. O q̄ꝫ cũ ma-
gno honore susceptus est hodie. Hieroñ.
Omnes virtutes angelice christo venerũt
obuiam. Impletũ est illud ps̄. In verita-
te deduxisti me ꝛ cuꝫ gloria suscepisti me.

I Secundũ declarāduꝫ est quare et
ad quid christus ascēdit. Dico ꝙ multipli
ci ratione christus ascēdere voluit. Primo
vt sanctos patres quos de limbo extraxe-
rat in locũ eterne pacis adduceret. Deut.
iij. Reducet te dñs deus tu⁹ de captiuita-
te tua. Zach. ix. Tu autē in sanguine testa-
menti tui eduxisti vinctos de lacu in q̄ nō
est aqua. id est sanctos qui captiui detine-
bant͛. Secũdo vt nobis viā salutis osten-
deret ꝛ locum patrie. Michee. ij. Ascēdit
iter pādens ante eos. Ad Hebre. iiij. Ha-
bemus pontificē magnuꝫ qui penetrauit
celos iesum filiuꝫ dei. Duo erant loca. vn⁹
vbi tristicia et mors vt infernus. Alter in
quo vita et cōsolatio. Via primi loci erat
notissima. Esa. v. Infernus dilatauit aiaꝫ
suam ꝛ aperuit os suũ absqꝫ vllo termino
et descēderunt fortes. sublimes. ꝛ gloriosi
ad eũ. Sꝫ viam in celũ nullus sciuit. quia
ante semꝑ fuit clausa. Sꝫ christus hodie
ascēdendo ostendit ꝛ patefecit. ps̄. Notas
mihi fecisti vias vite. Tertio vt ꝓ suis re-
demptis apud patrē aduocaret. j. Joh. ij.
Si q̄s peccauerit aduocatũ habem⁹ apō
patrē Jesum christũ iustum. et ipse est ꝓpi-
ciatio ꝓ peccatis nostris. ꝛ nō ꝓ nostris tm̄
sed etiā ꝓ totius mũdi. Et Hebre. vij. Ac
cedens ꝑ semetip̄m ad patrem vt ꝓ nobis
interpellat. Greg. in omel. Maria stabat
dicit. Ascēdo ad patrē meũ ꝑ naturā. ꝛ ve-
strũ ꝑ gratiam. Ad tertiũ. in quo ascēdit
dico ꝙ ascēdit in nube Actuũ. j. Et nubes
suscepit eum ab oculis eorum. Sed que-
ritur an christus indiguerit ministerio nu
bis. Dico ꝙ nō. sed per hoc ostēdit ꝙ oīs
creatura ꝑata est obsequi suo creatori Nā
vt probat sanctus Tho. iij. parte. q. lxxiiij.
Christus virtute ꝓpria non que humane
nature naturalis. sed que est virtutis diui
ne et anime sue beate ascendit. ex cuius re-
dundātia glorificat͛ corpus. quia s̄m Au-
gus. Tanta est obedientia glorificati cor-
poris ad animā ꝙ vbi vult spiritus ibi ꝓ
tinus erit et corpus. ꝓpter dotē agilitatis
et sic illi termini assumptus et eleuatus fe-
rebatur in epistola et euāgelio lꝫ videntur
significare quid alteri⁹ amminiculi. ꝓprie
tamē ꝛ ex proprijs viribus christum ascē-
disse important: etiā s̄m humanā naturaꝫ.
ꝛ hoc virtute glorie ipius anime. quia vir
tute aie glorificate volētis corpus christi
ascendit in celum. B Ad quartuꝫ q̄n
ascēdit Dico ꝙ quadragesima die post di-
em sue resurrectiōis ascēdit. Act. j. Per di
es quadragita apparēs eis ꝛc̄. Quia sicut
christus per q̄draginta septimanas fuit in
vtero matris. ꝛ per quadraginta dies ieiu-
nauit. ꝛ per q̄draginta mēses p̄dicauit. ꝛ ꝑ
q̄draginta horas fuit mortuus. ita ꝑ q̄dra
ginta dies post resurrectioneꝫ suam appa-
ruit eis. et doctrinā quam per quadragin
ta mēses eis tradidit: per quadragita dies
imortalis factus per multa argumēta ꝯfir
mauit. post quos hodie in celũ ascēdit ꝛc̄.
Sed quare nō statim post resurrectioneꝫ
ascēdit. dico ꝓpter duo. Primo vt ꝑ mul-
tos dies et ꝑ multa argumēta se gloriosuꝫ
resurrexisse approbaret. Erat eni hoc val-
de difficile credere cum nullus vnq̄ꝫ surre
xit gloriosus. Fuit ergo necessarium aliq̄t
diebus oīno christum resurrectionē suā ꝑ
multa argumēta ꝓbare: ne posteri dubita-
rent. Vñ Leo papa. Dubitatuꝫ ē ab istis
ne nos dubitaremus. Probatũ est illis vt
nos firmiter teneremus. Secundo vt disci
pulos ꝛ matrē suā de tristicia mortis sue cō
solaret͛: ꝛ discipul' verā fidē. spem firmaꝫ. ꝛ
amorē generaret q̄ oīa iā ꝑdiderant. Luc.
xxiiij. Nos aũt sꝑabam⁹ ꝛc̄. q. d. sꝫ ampli⁹
nō speram⁹ D Vlteri⁹ q̄rit͛ vbi xp̄s fuit
medio tp̄e ꝑ istos q̄dragita dies. Ad hoc
dico ꝙ xp̄s resurgēs a mortuis secũ duxit
oēs aīas q̄ ab origine mũdi erāt in limbo
sanctoꝝ patꝝ: ita ꝙ ille locus omnino va-
cuus remansit: ꝛ stetit cum eis in hoc mũ-
do. Sꝫ vbi steterit nec sacra scriptura. nec
eccl'ia. nec aliq̄s doctoꝝ apte determinauit

Potuit eni esse in terra et si non videretur sicut legit de sancto Bartholomeo q potuit se abscōdere z facere inuisibilem in illa ciuitate vbi q̄rebat si voluit. ergo a fortiori corpus xpi gloriosuz: cū oia corpora glīosa ostendere vel occultare ad libituz se possunt. Quātū vo ad ptem determinatā credit magis q fuerit circa hierusalē z illas ptes ad discipulorū ɔsolationē: cum quib9 eis tunc crebra fuit ɔuersatio sm sanctum Tho. I Scōm pncipale declarādū est de hoīs ascēsione. Ad cui9 euidētiaz nota q xps ascēsur9 in celū q̄ttuor fecit ad nostrā instructionem. qz comedit. egressus ē ciuitatē. ascēdit in montē. z bn̄dixit aplīs. Hec q̄ttuor ascensuri in celuz. scz p mortē nos facere debem9. Primo eni comedere debem9. scz corp9 xpi digne sumere. Joh. vj. Ego sum panis viu9 q de celo descēdi si q̄s māducauerit ex h pane viuet in eternū. id est non moriet sed trāsit de morte ad vitā. Ideo cib9 iste viaticū appellat. qz nos ducit ad vitā eternā. Scdo debem9 exire ciuitatē. id ē oīa carnalia z mūdana fūdit9 deserere: z desideriū nr̄m ab eis totalit eleuare z solū spūalib9 inhiare Gen. xij. Egredere de terra tua z d cognatiōe tua et d domo pr̄is tui: ppter qd iesus vt sctificaret p suū sanguinē ppl'm: extra portas passus ē. Exeamus ergo ad euz extra castra: oīa terrena p desideriū relinquēdo. Hic cadit exēplū in spe. dis. ix. c. ix. illi9 diuitis q ita amare fleuit in morte q tot bona relinq̄re debebat. q postea apparuit dicēs q dānat9 esset Tertio debem9 ascēdere mōtē fidei et spei p ɔtēplationē. qz debem9 credere et sperare illā beatā vitaz. Tobie. ij. Filij sctōz sumus z illā beatā vitā expectam9 Debem9 g sus celū dirigere oculos mētis nr̄e sicut ad locū nr̄e q̄etis. Sicut fecit beat9 Martinus q pe mortē ait. Sinite me celū videre vt spūs dirigat ad dn̄m. Et beat9 Aug. ante septē dies obit9 sui septē psalmos penitētionales scriptos fecit figi i pariete añ oculos. z mādauit q nullus ingrederetur ad eum vt totus esset intentus ad celestia. Quarto debemus omnib9 bn̄dicere. id est oibus parcere z bonā volūtatē habere. sicut fecit christ9 dicens. Pr̄ dimitte illis qz nesciūt q̄d faciūt. Luc. xxiij. Exempluz de ascensione dn̄i vide in speculo exemplorū dist. ix. ca. lxxix. de quodam milite zc.

Sermo alius de ascensione domini. wann. vj.

Ascēdit deus i iubilatione z dominus in voce tube. ps. xlvj. Tota christi vita et doctrina: omnia eius miracula: passio: mors z resurrectio pbata sunt et confirmata in christi ascensione. Sicut eni ipe propria virtute resurrexit: ita ppria virtute in celum ascendit z animas quas redemerat potēter z cum gaudio in celum pduxit. q̄s eni nollet credere doctrine vite et miraculis illius q sic patenter in celum ascendit. Certe nullus sane mentis. sz a fide alienus et in malis obstinat9. Ido hodie sācta mater eccl'ia solēnisat festū ascēsionis dn̄i nr̄i Jesu xpi. qd est pcipuū inter solennitates q̄s agim9 d mysterio incarnatiōis dn̄i nostri iesu xpi. A Uñ sicut dicit Innocenti9 in q̄dā sermone de ascēsiōe. Tres pcipue solēnitates in lege celebrant. videlicet solēnitas azimoz. penthecostes id ē solēnitas hebdomadaz. a pentha qd ē q̄nq3 z coste decē Et scenophegia id ē solēnitas tabernaculoz. q̄s in euāgelio nō ad lr̄am sed in spū celebram9. pasca in resurrectiōe scenophegia i ascēsiōe. pēthecostes i spiritussancti pacliti missione. Scenophegia eni fixio tabernaculoz interptat. eo q populus israel q̄draginta annis sub tabernaculis cōmoratus ē in deserto. In cui9 rei memoriā iudei adhuc celebrant scenophegiā habitantes in tabernaculis. Porro tabernaculū ē corpus xpi assumptū: in quo sub humanitate latet diuinitas. De q dicit ps̄ In sole posuit tabernaculū suuz. Hoc vtiq3 tabernaculū in carne mortali christ9 nō figebat: quoniā exultauit vt gigas ad currendam viam. discurrens de loco in locū vt susceptum ministeriū impleret. sed tūc fixit tabernaculum suum cum assumptus in celum sedet ad dexteram dei. requiescēs in patrimonialib9 bonis: donec ponat inimicos suos scabellum pedum suoz. Ido hodie ad figendū tabernaculū suum in celis: ascendit in iubilo z in voce tube. iuxta thema. Pro gr̄a Aue maria. B Ascēdit deus in iubilo zc. vbi sup. In pdictis verbis thematis duo nobis ɔueniūt ɔside

randa pro laude ⁊ gloria christi dñi ascen-
dentis. Primo gaudiuȝ ⁊ leticiã xpi dñi ⁊
associantis exercitus sui. cũ dicit. Ascẽdit
deus in iubilo. Scđo applaudẽtiũ siue cõ
meantiũ sonus exterior. cũ subiũgitur. Et
dñs in voce tube ⁊c. Circa primum est no
tandũ ꝙ in hodierna festiuitate singulari-
ter debemus spirituali gaudio christo dño
gaudere. qꝛ ipse carnem nostrã vt frater no
ster hodie transuexit in celum. Alioqn sal
uator noster improꝑabit nobis dicẽs. Si
diligeretis me gauderetis vtiqȝ qꝛ vado ad
patrem. Joh. xiiij. Pro quo notãdũ ꝙ
merito gaudere debemꝰ. qꝛ dominꝰ noster
Jesus christꝰ hodie ascẽdit letãter. potẽter
⁊ gloriãter. Primo letãter ꝓpter se. quia pe
nã euaserat. ſm illud ps̃. Dirupisti vincu-
la mea: tibi sacrificabo hostiã laudis. Se
cundo potẽter ꝓpter demones quos supa-
uit. ſm illud ps̃. Quis est iste rex glorie: dñs
virtutũ ipse est rex glorie. Tertio gloriãter
ꝓpter suos quos redemerat. ſm illud salua
toris Lu. xiiij. Amice ascẽde superius ⁊ erit
tibi honor coram simul discũbentibꝰ. C

Tertio notandũ ꝙ dñs ascẽdit in iubi-
lo sanctaruȝ aĩaꝝ quas de limbo redeme-
rat. Ille aũt aĩe tribꝰ de causis iubilabant
Primo quia erãt de captiuitate erepte. ſm
illud ps̃. Captiuã duxit captiuitateȝ dedit
dona hominibꝰ. Scđo quia societatẽ ange-
lorũ sanctoꝝ sunt adepte. ſm illud Osee. j.
Cõgregabunt filie iuda. id est sancte aĩe ⁊
filij israel pariter. s. in ascẽsiõe. qꝛ statim se-
quit. ⁊ ponẽt sibimet caput suũ vnũ ⁊ ascẽ
dent. Tertio qꝛ ad celum iã erãt ducende
ſm illud Michee. ij. Ascendit iter pãdẽs
ante eos. Ex illo patet ꝙ dñs ascẽdit in iu
bilo sctõꝝ angeloꝝ ⁊ sanctaꝝ aĩaꝝ. Tertio
ascẽdit in iubilo sanctoꝝ aplõꝝ ⁊ aliorum
christi discipuloꝝ. ⁊ merito. qꝛ eum tã po-
tenter viderũt ascẽdere quẽ tã hũiliter cru
cem ascẽdisse viderũt. D Necesse er-
go erit vt ⁊ nos iubilemꝰ. qꝛ hodie nobis
viã gaudẽdi tribuit tripliciter. Primo qꝛ
hodie credẽtibꝰ ianuã regni aperuit. Ideo
dixit Stephanus Act. vij. Ecce video ce
los aptos ⁊c. Scđo qꝛ locum nobis ꝑpa
rauit. ſm illđ Joh. xiiij. Vado parare vo
bis locum. Tertio quia semꝑ ꝑ nobis pa-
trem ĩterpellat. ſm illud Ro. viij. Qui etiã
interpellat ꝑ nob. Tunc aũt vere christus

nobis ꝑparat locum in celis qñ hic dispo
nit aĩas nostras ad se diligẽdum in terris
quãto eni aĩa hic accẽdit ad diligendũ de
um ⁊ ꝓximũ tãto altior sibi mãsio siue locꝰ
ꝑparat. id est ad ibi manendũ a deo depu
tat. Debemus ergo quotidie post christũ
ascẽdere bono desiderio. pura intẽtione. et
vera cõtritione. Cõtritio eni est clauis re-
gni celestis. Ideo dñs dixit petro. Tibi da
bo claues regni celoꝝ. Cũ eni o homo plo
ras ꝑ peccatis habes vnam clauẽ. qñ au-
tem fles ꝑ amore patrie habes secũdã cla-
uem. Si ergo ascẽdere post xpm volumꝰ
necesse est vt omne quod est onerosũ ꝓijci
amus. videlicet voluptateȝ corꝑalem que
nos onerat ⁊ aggrauat interiꝰ. ⁊ suꝑfluam
curã reꝝ tꝑaliuȝ que nos aggrauat exteri-
us. Ex illis patȝ ꝙ illi q̇ se impugnãt ⁊ vi
uunt in delicijs ⁊ voluptatibꝰ huiꝰ mundi
parũ curant de ascẽsione in celũ. Nã ascẽ-
sus in celum habet iter arduum artũ ⁊ lon
gum. Iđo si vis ascẽdere debes esse leuis
id est pauꝑ spiritu. Et qꝛ iter est artum de
bes esse modicus et gracilis. id est hũilis.
Et qꝛ est lõgum oportet esse cõstantẽ. ꝑse-
uerãtẽ ⁊ patientẽ. Has tres virtutes si qs
habuerit seq̃tur agnũ quocunqȝ ierit. Se-
cũdo dixi in verbis thematis angl̃i sonum
siue vocẽ angeloꝝ assistẽtiũ siue applaudẽ
tiũ ⁊ alioꝝ sanctoꝝ. cũ dicit. Et dñs in vo
ce tube ⁊c. E Pro quo notandũ ꝙ in
ascẽsione christi triplex fuit vox tube. Pri-
ma angeloꝝ cõmeãtiũ q̇ dixerũt illđ Act.
j. Viri galilei q̇d admiramini aspicientes
in celum. Secunda vox erat angeloꝝ ad
mirantiũ qui ꝑcedebãt vt celi portas ape-
rirent. Et clamabãt illđ ps̃. Attollite por-
tas principes vestras. Et alij respõdebãt
Quis est iste rex glorie ⁊c. Illud etiã expo
ni potest de portis inferni. quas christus
post mortem cõfregit. Tertia vox fuit an-
gelorum interrogantiũ ⁊ dicẽtiũ illđ Esa.
lxiij. c. Quis est iste q̇ venit de edom. id est
de mundo tinctis vestibus ⁊c. Et sequitur
quare rubrum est vestimentũ tuũ. F
Pro maiori intellectu dictoꝝ est notandũ
ꝙ triplex fuit christi ascẽsio. Primo enim
ascendit in crucẽ. Secundo in mõtem oli-
ueti. Tertio in celum. De ꝑmo dr̃ in canti
cis in ꝑsona filij dei. Dixi ascẽdam in pal-
mam et apprehendam fructus eius. Cañ-

vij. id est omnes saluādos ad me traham. palma enim fuit quarta pars cruc: illa videlicet in qua tendebāt brachia. Fructus palme fuit passio. resurrectio. et ascensio. et spiritussancti missio. Et dicit notāter. dixi ascēdā in palmā. Dixi. id est firmiter ante secula disposui apud patrē. ascendā in palmā. id est in crucē. Palma in floribꝫ ē aspera. in pte supiori lata ꝛ pulchra. Cuiꝰ fructus est dulcis et delectabilis. Per asperitatem enī vite puenit ad summitatē glorie et amenitatem. De secundo p hoc ꝙ ascendit in montem oliueti docuit nos ꝙ p opera misericordie q̄ per oliuaꝫ significant facilior est ascensus in celuꝫ. Et bene mons oliueti suppositus est valli iosaphat qḋ iudicium sonat. ac si ex situ ipsius loci dicat illud Jacobi. ij. Misericordia superexaltat iudiciū. Tertio ascendit in celū quasi suis militibꝫ stipēdia daturꝰ. ſm illud ps. Ascēdens in altū dedit dona hoibꝫ. De hac saluatoris nostri ascēsione dicit Augꝰ. et habet in glosa sup Apoc. xij. Raptꝰ est filius eius ad deum ꝛ ad thronum eius. Sic raptus est dei filius ab hūanitate ad diuinitatem: in trāffiguratiōe. A passibilitate ad immortalitatē in ascensione. qꝛ quantꝰ fuit descēsus a sinu patris ad patibulū crucis: tantus fuit ascēsus a patibulo crucis vsqꝫ ad dexteram dei patris. Et Greg. in qdaꝫ omel. sic ait. Uultis saltus eius cognoscere. De celo venit in vterum. de vtero venit in presepium. de presepio in cruc patibulum. de cruce venit i sepulchrū. et de sepulchro rediit in celum. Ex omnibꝫ illis patꝫ ꝙ sicut christi descēsus fuit in sūma humilitate. ita eius ascēsus cum maxima gloria ꝛ exultatiōe. Ex q̄ habemꝰ ꝙ aptissimi gradus ad ascēdendū in celū sunt gradus humilitatis. teste saluatore Luc. xviij. Oīs q̄ se exaltat humiliabit. ꝛ econuerso. G Dubitatur circa dicta ḋ ascensione christi an christus eo modo ascēderit i celuꝫ sicut Enoch ꝛ Helias in paradisuꝫ. Respōdet ꝙ non est oimoda similitudo. qꝛ Enoch ꝛ Helias nō ꝓpria virtute pducti sunt in celum. sed dei virtute. sed xp̄s dn̄s ꝓpria ṽtute ascendit in celuꝫ. Ún Greg. in omel. hodierna. Sicut ioseph a fratribus suis venditus venditionez dn̄i ac saluatoris nr̄i significauit. sic etiā Enoch trāslatus atqꝫ in celum aereū Helias subleuatus ascensionem dn̄icam designauit. Ascēsionis ergo sue dn̄s pnūcios ꝛ testes habuit vnū ante legē. aliū sub lege. vt qn̄qꝫ veniret ille q̄ veraciter celos ꝓpria ṽtute penetrare posset. Nam enoch trāslatus. helias ṽo in celum subuectꝰ memorat. vt postmodum veniret qui nec trāslatus nec subuectus celū ethereum sua ṽtute penetraret. Hec Greg. vbi supra. Ex illis infert ꝙ dn̄s in sua ascensione ostendit suā potentiaꝫ. Patet illud. qꝛ ante hoc ostenderat se dominuꝫ maris qn̄ sup mare ambulauit. ꝛ eoꝝ que sunt i mari: quādo staterā in ore piscis inueniendaꝫ pdixit Mat. xvij. Et quādo magnā multitudinē piscū discipulos capi fecit Luc. v. et Joh. xxj. Ostēderat etiā ante h se dominū terre: quādo in eius passione contremuit. ꝛ eoꝝ que sunt in terra quando infirmos sanauit et mortuos suscitauit. Ostenderat etiam an̄ hoc se dn̄m inferni: quādo vectes ferreos cōfregit. ꝛ eorū que sunt in inferno: quādo demones ligauit et sāctos patres inde eduxit. Non ergo restabat aliud nisi ꝙ nūc se etiaꝫ ostēderet dn̄m aeris et celi. qḋ fecit hodie quādo se ostendit dominū aeris ꝛ eorum que sunt in aere. et celi ꝛ eoꝝ q̄ sūt in celo. Aeris: cuꝫ ꝓpria ṽtute p aera ascēdit. eoꝝ q̄ sunt in aere: cū eū nubes lucida baiulauit. Celi dn̄m se ostēdit: cū ipe sibiipsi celū aperuit. eoꝝ q̄ sunt i celo quādo ipi angeli baiulātes eum in celū comitati sunt. H Sed tūc diceret q̄s an aliq̄ ascenderint cum xp̄o in corpore et anima. Ad hoc respondet ſm beatū Hieronymū: ꝙ ipe reliqt h sub dubio. Augustī. in quodaꝫ sermone de resurrectione sic ait. Quorum sepulchra in resurrectiōe dn̄i sunt patefacta hoꝝ corpora xp̄o resurgente ḋ puluere sunt suscitata. Decebat enī vt ille primo resurgeret. deinde illi. sicut dicit aplūs Paulꝰ. Christꝰ resurrexit a mortuis pmitie dormientiū. Et sicut cū dn̄o resurrexerūt ita cū eo ascēdēte etiaꝫ ipi ascēdisse credunt. Hec Augꝰ. vbi sup. Idē dicit expsse beatus Remigiꝰ. J Sꝫ tūc dubitat q̄d facere debeamꝰ vt post xp̄m etiaꝫ in celū ascēdamꝰ Ad h breuiter rn̄det ꝙ sicut xp̄s p septē gradus descēdit ꝛ ascēdit. ita ꝛ nos p septē gradus ad ipm debemꝰ ascendere. Septē gradꝰ ascēsus et descēsus xp̄i.

De sinu patrꝭ venit in vterum ꝟginis ma-
tris. De vtero venit in ꝑsepiuz. De ꝑsepio
in mundũ. et de mũdo in iordanẽ. De ior-
dane et de mundo ascendit in crucem. De
cruce descẽdit in sepulchrũ ⁊ in limbũ De
sepulchro resurgẽs apparuit mũdo. de mũ
do ascendit in celũ. Hos septẽ gradus de-
scribit Ambro. in li. de Isaac tractãs illud
verbũ Ecce ille veniet saliens in montibꝰ
dicens. Saltu quidẽ venit in hunc mun-
dũ. apud patrẽ erat. in virginẽ venit. ex vir
gine in ꝑsepe trãsiliit. descendit in iordanẽ
ascẽdit in crucem. descendit in tumulũ. sur
rexit ex tumulo ⁊ sedet ad dexteram dei pa
tris ⁊c. Primus ergo gradus in quo de si-
nu patris venit in vterũ virginis. illuz pri
mũ gradũ tãgit Ambro. vbi sup̃ ⁊c. dicẽs
Apud patrẽ erat: in virginẽ venit. Iste fu-
it gradus mire humilitatꝭ. Magna enim
hũilitas est qñ dñs induit habitum serui.
Maior quando se cõformauit ⁊ similẽ fe-
cit seruo faciẽdo scilicet opa seruilia. Ma-
xima quãdo morit̃ p seruo. Istam excellẽ-
tem christi humilitatem ostendit aplꝰs di
cens ad Phil. ij. Exinaniuit semetipm̃ for
mam serui accipiens. Ecce qꝛ se cõforma-
uit ⁊ similem seruo fecit in opibus serui-
bus. quia voluit legi subiici. voluit circũ-
cidi. voluit in templo presentari. voluit ser
uis ministrare ⁊ eoꝝ pedes lauare: in simi
litudinẽ hominũ factus ⁊ habitu inuẽtus
vt homo. Ecce quia induit habitum serui
humiliauit etiã semetipm̃ factus obediẽs
vsq3 ad mortẽ. Ecce ꝙ mori voluit pro ser
uo ⁊c. Secundus gradus est quo de vte-
ro venit in ꝑsepium. Istum graduz tangit
Ambro. dicens. Ex virgine in ꝑsepe prosi
liit. ⁊ iste fuit gradus mire asperitatꝭ. Nõ-
ne est magna asperitas durũ habere lectũ
maxime homini grãdeuo ⁊ vestimẽtꝭ mol
libus cõsueto. ꝙ3 magnũ tunc est quãdo il
la tria concurrunt. qꝛ et lectus durus. pu-
er tener ⁊ delicatus. ⁊ pãnis vilibus inuo
lutus. certe tanto maior asperitas esse vi-
det̃. Ista tria tangit angelus Lu. j. dicens
inuenientꝭ infantẽ. Ecce puer ꝙ3 delicatus.
pannis inuolutũ. ecce ꝙ3 vilibꝫ pannis in-
uolutus. ⁊ positũ in presepio. ecce ꝙ3 durꝰ
lectus. Tertiꝰ gradus est quo de vtero ve-
nit in mundũ sc3 p manifestationem. Istũ
tangit Ambrosiꝰ cũ dicit. descendit in ior-
dãnem. tunc enĩ se primo mundo manife-
stauit per patris vocem. per columbe spe-
ciẽ. ⁊ p Johãnis testificationẽ. Et iste gra
dus quo in mundũ venit fuit mire paup-
tatis. Ipse enĩ paup fuit in vita. quia non
habuit domũ ad habitanduz. et in morte.
quia non habuit ĩ cruce tabulaz ad caput
inclinandũ. Sed pilatus postmodũ eam
fecit affigi. post mortẽ: qꝛ nõ habuit sepul
chrum ad ꝗescẽduz: iuxta illud Mat. viii.
Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi ni
dos ⁊c. q̃si diceret. Non habeo foueam si-
cut vulpes. id est sepulchrũ in ꝗ possum ĩ
morte ꝗescere. nec habeo nidũ sicut volu-
cres. id est domũ in q̃ possum in vita habi
tare. nec habeo ceruicale in quo possuz in
cruce caput inclinare. Quartus gradus ẽ
in quo de mũdo ascendit in crucem. et iste
fuit mire charitatꝭ. ꝭm illud Johãnis. xv.
Maiorẽ hac dilectionem nemo habet vt
animã suaz ponat ꝗs pro amicis. Ibi enĩ
totus fuit igne amoris plenus ⁊ totꝰ cha-
ritate succensus. Qđ manifestatur p ignez
et sudorem. ⁊ per vestiũ denudationẽ. et p
sitim vehementẽ. ⁊ p ruborẽ ⁊ sanguinis im-
petuosam effluxionẽ. qꝛ enĩ intus ebullie-
bat: ideo apto vulnere foras cum impetu
emanabat in musto. Quintus gradus est
quo de cruce descẽdit in mundũ et inde in
limbũ. ⁊ iste fuit gradus mire pietatꝭ Ma
gna enĩ pietas fuit et miscđia qñ illos san
ctos patres ꝗ erãt in limbo desolati visita
re voluit. ꝭm illud Esa. ix. Populus ꝗ am
bulabat in tenebris vidit lucẽ magnam in
regione vmbre mortis lux orta est eis Ipi
enĩ desolati erant visione diuina. Ideo di
cit Populus qui ambulat in tenebris ⁊c.
Cũ enĩ debebãt esse in celo empyreo erãt
in loco infimo et tenebroso. Et cum debe-
rent habere societatem angeloꝝ habuerũt
vicinitatem demonũ. Quia limbus patꝝ
erat inferno vicinus. Ecce ꝙ3 desolati fue-
runt. Illos ergo sua presentia illustrauit ⁊
letificauit. Sextus gradus est quo de tu-
mulo resurgens apparuit mundo. Et iste
gradus erat mire felicitatis. quia amplius
nõ morier̃. ꝭm illud ad Ro. vj. Christꝰ re-
surgẽs ex mortuis iã nõ morit̃. Ideo post
passionẽ suam ruptis vinculis mortis: in-
firmitas in virtutẽ. mortalitas in eternita
tẽ. ⁊ ꝯtumelia in gl'iam trãsiit. Septimus

gradus est quo ascendit de mundo in celū et sedet ad dexterā patris. et iste fuit grad⁹ mire maiestatis. Ceteri sex gradus indicāt xp̄i humilē descensum. Iste vero vltimus ostendit eius gloriosum ascensum. K

Fuit autē iste ascensus gloriosus ꝑpter modū q̄ ascendit: ⁊ ꝑpter terminū. Ascēdit quidē ducentibꝰ nubibꝰ ⁊ comitantibꝰ aīabus: et associantibus spiritibus angelicis. Quorū quidā p̄cedebāt vt viā p̄pararent: et demones de aere expellerēt. quidā comitabanť vt sibi assisterēt. quidā sequebantur vt sibi obsequiū exhiberēt. Omnes autem deuote iubilarūt iuxta thema. Fuit etiam ascēsus ei⁹ gloriosus ꝑpter terminū ad quē ascendit. q꞉ ascendit vsq̄ ad dexterā. Dextera aūt dei est equalitas. dextera dei sunt potiora bona dei. dextera ē virtus ⁊ potestas dei. Christus aūt est deus noster: frater noster: et iudex noster. Inquantū est deus noster sedet ad dexterā dei. id est in equalitate dei. ſm illud ps̄. Dixit dn̄s dn̄o meo sede a dextris meis. Inquantū est frater noster. i. verus homo sedet ad dexteram dei. id est in potioribus bonis dei et potiori modo. ſm illud Act. vij. Ecce video celos apertos ⁊ filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Inquantū est iudex noster sedet ad dexterā dei. id est in potentia dei. q꞉ dedit sibi potestatē omne iudiciū faciēdi. ſm illud Ioh. v. Potestatē dedit ei et iudiciuz faciēdi. ⁊ Matth. vl. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Ex illis iam patet qui sunt gradus ascensus et descensus christi. Modicū aūt ꝓdest nobis scire scalam et scire gradus q̄bus xp̄s de celo descēdit et econuerso ascendit nisi ip̄m per eandez scalam ⁊ gradus similiter nos imitari contingat. Nec voluit xp̄s aliam scalā habere ꝑ se ⁊ aliā nobis porrigere: sed eandē nobis porrigit per quā ip̄e descendit et ascendit. Si ergo volum⁹ in celū ascendere studeamus ꝑ grad⁹ supradictos descēdere ⁊ postmodū ascēdere. L Et sunt tales gradus similiter septē. Primus gradus est humilitatis ꝑ quē ascendim⁹ in celū. ſm illud saluatoris Luč. xviij. Qui se hūiliat exaltabitur. Ubi ponit duo. scꝫ humiliationē et exaltationē. Hec aūt nobiscū cōdiuisit taliter vt eos q̄ se humiliāt exaltenť. Ideo dicit. Qui se humiliat exaltabitur. Quando autem q̄s vult ordinē ꝑuertere et deo auferre qđ suū est scꝫ exaltationē: tunc de⁹ dat sibi id qđ est hoīs. id est humiliationē hūiliando eū q̄ hic vult exaltari. Et iō subdit. Qui se exaltat humiliabiť. Supbia em̄ hominē deiecit. ſm illud ps̄. Deiecisti eos dū alleuarenť. Ideo dicit Aug⁹. in lib. cōfeß. Descendite vt ascendatis ad deum. cecidistis em̄ ascendendo cōtra deum. Secundus gradus est penitentie siue asperitatis. ſm illud Matth. iij. Penitentiā agite: appropinquabit enim regnū celorum. Sunt aūt quidā qui tm̄ habēt penitentiā ī corde ſm illud Eccs. ij. Cogitaui ī corde meo abstrahere a vino carnē meā. M Quidā habēt penitentiā in ore. De q̄bꝰ Matt. xxiij. Dicūt ⁊ nō faciūt. Quidā in exteriori cōuersatione Mat. vij. Ueniūt ad vos in vestimētis ouiū. Pauci vero sunt q̄ habēt penitentiā in ope. Ideo Ioh. nō dixit. Penitentiā cogitate. nec penitentiā dicite. nec ostendite: sed penitentiā agite. Terti⁹ gradus est paupertatis et cōtemptus mundi. Et ille gradus habet in celū eleuare. ſm illud Matth. v. Beati pauperes spū: quoniam ip̄oꝝ est regnū celoꝝ. Et Ezech. viij. dicit. Eleuauit me spiritus inter celū ⁊ terram: et nō dixit. Posuit me in terrā. Nam hoc est auarorū. vt dicit ꝓpheta in ps̄. Oculos suos statuerūt declinare in terrā. nec dixit. Eleuauit me in celū. q꞉ hoc est pfectorum: et est gradus excellētie ad quē nō oēs tenemur vt dicit apl's ad Phil. iij. Nostra cōuersatio in celis est. sed dixit. inter celum et terram. q꞉ hoc est omniū. et est grad⁹ sufficientie ad quē omnes tenenť. Quē gradū tangit apl's. j. ad Coꝛ. vij. Qui habēt vxores sint tanq̄ nō habentes. et qui vtuntur hoc mundo tanq̄ nō vtanť. Quartus gradus est charitatis. et ille habet similiter in celum leuare. ſm illud Ioh. iiij. Fiet in eo fons aque salientis in vitā eternā. N Ideo dicit Dionisius q̄ amor habet triplicem vim. vicꝫ eleuatiuā qua nos ad deum eleuat. inclinatiuā qua nos ad deum inclinat. vnitiuā qua nos cum deo vnit ⁊ copulat. Unde Ambro. Zelum charitas habet et alas habet ignitas. charitas zelū habet quia facit nos malos constanter arguere. Alas habet. quia facit nos in celum volare. Ignitas alas dicit. quia facit nos fer-

nenter amare. Ex quibus patet quod tunc vere ardet homo per amorem cum elevatur in corde ad diligendum deum et proximum. Quintus est gradus pietatis, et iste similiter habet ad celum elevare. In cuius signum xps de monte oliueti in celum ascendit. Ideo dicit apostolus .j. ad Thimo. iiij. Pietas ad omnia valet promissionem habens vite que nunc est et future. non enim dixit dominus. Beati sapientes sed ve qui sapientes estis in oculis vestris. Esa. v. Nec dixit. Beati potentes: sed ve qui potentes estis ad bibendum vinum. Esa. v. nec dixit. Beati diuites: sed ve vobis diuitibus qui habetis hic consolationem vestram. Et ibidem dicit. Beati pauperes. Et ratio huius est. quia appetitus sapientie in Adam habuit casum. Appetitus potentie in lucifero habuit precipitium. et appetitus diuitiarum in diuite in horrea congregante: habuit inopinatum supplicium. Nec dixit dominus. Beati qui nunc epulati et satiati estis: sed dixit Luc. vbi supra. Ve vobis qui saturati estis: quia esurietis. Et ve vobis qui nunc ridetis: quia flebitis et lugebitis. Et ratio huius est, quia appetitus delitiarum in epulatione habet infernale tormentum. Appetitus autem vere misericordie habet diuine miserationis effectum. quia dixit. Beati misericordes: quoniam misericordiam consequentur. Mat. v. Et beati qui nunc esuritis: quoniam saturabimini. Lu. vj. Sextus est gradus patientie. Patientia enim facit quodammodo animum impassibilem dum ad iniurias per impatientiam non mouetur. Et iste gradus habet finaliter eleuare in celum. secundum illud apostoli ad Heb. xij. Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen. Ideo dixit dominus Luc. xxj. In patientia vestra possidebitis animas vestras. immo tante virtutis est patientia quod etiam demones expellit. ¶

Sicut legitur in vitaspatrum de quodam religioso patre qui cum percuteretur ab obsessa quadam a demonio ad vnam maxillam statim prebuit percutienti alteram. et sic demon fugit non valens sustinere tantam vim patientie. et obsessa a demonio liberata fuit. Sunt autem quidam tanquam cera. quidam tanquam lapides. quidam tanquam spine. Cera si tangitur statim cedit. Lapis si tangitur non cedit attamen non ledit. Spina si tangitur cedit et ledit. Sic sunt quidam instar cere qui tacto aliquo flagello aduersitatis vel verbo correctionis statim cedunt et se emendant et corrigunt non tamen ledunt. quia verba contumeliosa in se reprehendentes non inferunt. Quidam sunt sicut lapides qui aduersitate vel correctione tacti non cedunt a malitia. et sic se non emendant nec corrigunt: non tamen ledunt, quia reprehendentes verbis non conturbant aut affligunt. Quidam autem sunt sicut spine qui non solum non cedunt. i. se corrigunt: sed etiam pungunt, quia verba blasphemie et contumelie arguentibus se inferunt. Primi ergo sunt qui animas suas per patientiam possident ex eo quod non murmurantes se emendant. Secundi autem non possident animas suas sed potius possidentur. quia et si non murmurent et blasphement tamen se non corrigunt et emendant. Tertij animas suas non possident sed a sensualitate et diabolo possidentur. ¶ Septimus est gradus contemplationis quo quis celestia contemplatur ascendendo hic in vita ad celum per meditationem. Sic et post mortem ascendunt in celum per eternam habitationem. Iste autem gradus quo quis cogitatione et auiditate in celesti patria conuersatur generat in homine. Primo tranquillitatem que ad deum. secundum illud Joh. xvj. In mundo pressuram habebitis: in me autem pacem. De hoc dicit Aug. in lib. confess. Fecisti nos domine ad te. et ideo inquietum est cor nostrum donec requiescat in te. Et in psalmo. Tu es refugium meum. Si ergo deus refugium est ad ipsum est confugiendum vbi pax est eterna et summa securitas. Secundo ille gradus generat in homine securitatem quantum ad seipsum. Patet per illud Job. vij. Elegit suspendium anima mea et mortem ossa mea. Super quo verbo dicit Grego. In alto quippe mentem fixerat et ideo hostis ad hanc irrumpere non audebat. Ideo dicit Ambro. in lib. de bono mortis. Ambulamus inter plurimos versamur in tribulationibus. Qui vult ergo securus esse ab his ascendat in celum. Et ibidem dicit Ambro. Auis que descendit de alto frequenter. aut laqueis capitur aut fisco fallitur. aut quibuscunque impedimentis irretitur. Sic quoque anima nostra caueat ad ista mundana descendere: quia laqueus est in auro. fiscus in argento. nexus in predio. Dum aurum petimus strangulamur. dum argentum querimus in fisco eius heremus. dum predium inuadimus alligamur. Tertio iste gradus generat despectionem quantum ad mundum. secundum illud Naum. iij. Omnis qui viderit te resiliet a te. Ille autem qui est in alto liberum habet aspectum et libere potest videre et cognoscere

mundū. Talis ergo q̄ sic videt mundū nō solū salit a mūdo nihil possidendo: sed etiā resilit a mūdo ipm mēte despiciēdo. nisi ei eleuet se sup̄ mundū nō pt iudicare de mundo. Quāto em̄ q̄s alti⁹ eleuat: tāto ea q̄ inferius sūt sibi minora eē videt. Vñ Chrys. in lib. de cōpūctione cordis. Nisi q̄s ad eternorū celsitudinē in aīo diuino munere anhelet nō poterit terrā despicere nec ea q̄ geruntur i terris. Liber em̄ ei esse dz de superius aspect⁹ rē. Ecce iā ex septē gradib⁹ dictis pz quō hō h̄ in terris viuere debeat vt post xp̄m dñm i celū ascēdat vt vicz se hūiliet in pnie asperitate. mundū r ea q̄ i mūdo sunt despiciat. In charitate pietatē ad oēs. et patientiā habeat in aduersitate. r sic hic in celū ascēdat p ꝯtemplationē sctā meditatiōe vt tandē eternalit eū ꝯtēplari facie ad faciē valeat i celesti beatitudine. quā nobis largiri dignet dñs noster iesus xp̄s in secula benedict⁹. Amen.

De sancto spiritu. Sermo XLVII.

Paraclytus autem spūsctūs quē mittet pater i nomie meo ille vos docebit oīa. Joh. xiiij. ca. Hodie sctā mr̄ eccl'ia vnum de trib⁹ ꝑncipalib⁹ festis recolit reuerēter r deuote ad vni⁹ in trinitate scz spūscti reuerentiā ordinatū. In q̄ ipius visibilē missionē venerabiliter recolim⁹ cōgregate eccl'ie fore factā. et istud videt magis fore solēne. q2 in veteri r nouo testamēto celebratū. magis deuotū. q2 deuotius est receptū. mag generale. q2 in natiuitate honoram⁹ patrē mittentē r filiū missuz. Sil'r in resurrectione patrē resuscitantē r filiū resuscitatū. Sz hac die sanctissima honoram⁹ patrē r filiū mittētes r spm̄sctm̄ missū q̄ dignat⁹ est venire r nobiscū in eternū ꝑmanere. Jo. xiiij Alium paraclytū dabo vobis q̄ manet vobiscum in eternū. Hāc ergo visibilē missionē spūscti hodie deuote recolit sctā mr̄ ecclesia de q̄ sonāt ꝟba thematis. A In pn̄ti sermone duos faciā articulos. Prim⁹ erit de missione visibili spūscti. secund⁹ de inuisibili eiusdē. Ad euidentiā ꝑmi tria de missione visibili spūssancti erūt declarāda Primū dicit missionis diuisio. secundū factio. tertiū qualificatio. Circa primū scz diuisionē nota fm doc. in. j. di. xvj. q̄ duplex est missio spūscti. scz visibilis et inuisibilis siue latēs r patēs. Missio visibil' spūscti ē spūscti emanāt̄ ꝑ effectū ei appropriatū d̄ nouo i creatura rōnali ꝑductū ꝑ signū sensibile exteri⁹ adhibitū actualis manifestatio Dicit emanāt̄: ꝑ h̄ excludit pr̄ q̄ nō dr̄ mitti. vt pz di. xv. ꝑmi. Dicit ꝑ effectū appropriatū. ꝑ h̄ excludunt effect⁹ cōes nō appropriati. vt creatio r ꝯseruatio q̄b⁹ spūsctūs nō dr̄ mitti. De nouo ꝑ h̄ excludit mansio spūscti in iustificat̄. Dicit i creatura rōnali. q2 spūsctūs nō dr̄ mitti ad creaturas irrōnales siue inanimatas. Dicit ꝑ signū rē. actualis māifestatio. ꝑ h̄ excludit missio inuisibilis spūscti. q̄ nō manifestat ꝑ signuz sensibile exteri⁹. sz est occult⁹ illapsus spūscti in mentē hoīs. Mittit nāq3 q̄tidie spiritussctūs inuisibilit cū mētib⁹ fideliū illabit. Jo. iij. Spūs vbi vult spirat. Prima missio. s. visibil' fit hoī ꝓpt alteꝝ. scz ad ostēdendū plenitudinē redundātie illi⁹ i alios. Scda missio spūscti. s. latēs fit hoī ꝓpter seipm. s. ad ostēdendū plenitudinē sufficientie i se. ꝟbi grā. Sicut cellariū sine circulo implet ad sufficiētiā ꝓprie familie. sz cū appositiōe circuli ad oñdendā plenitudinē redundātie i alios. Vñ oportz q̄ ad missionē visibilē spūscti ꝯcurrāt duo. Primū est plenitudo grē i ill' ad q̄s fit missio Scdm est q̄ plenitudo illa ad alios ordinet vt ꝑ aliquē modū grā abundās redūdet in eos. ꝓpt qd māifestatio grē nō tm̄ fit habēti sed etiā alijs. B Scdm de missiōe visibili spūscti declarādū dr̄ missiōis factio. Ad cuius euidētiā q̄ro ad q̄s missio spūscti visibilis facta ē. dico q̄ spūsctūs missus ē visibilit bis sup xp̄m r bis sup ap'os. et sic q̄druplicit r sub q̄druplici signo. Primo ei missus ē sup xp̄m bis r i duplici spē. Prio in baptismo i specie colūbe. Mat. et Luc. iij. qd est aīal fecundū. ad ostēdendū i xp̄o fecunditatē diuidēdi grās ꝑ spūalē regenerationē. Vñ vox pr̄is intonuit. Hic ē fili⁹ me⁹ dile. rē. r vt ad silitudinē vnigeniti alij regenerarent. Scdo sub specie nubis lucide in trāsfiguratiōe. ad oñdendū exuberantiā doctrie. vñ dictū est. Ipm audite. Matth. xvij. Sil'r sup ap'os descēdit spūsctūs visibiliter i duplici spē. Prio in specie flat⁹ ad ostendenduz potestatē ministerij in sacroꝝ dispēsatiōe. Vñ dictū est eis. Quoꝝ remi-

serítis pctã rc. Joh. xx. Scõo in linguis igneis iterũ ad aplõs hodie in die penthecosten. Act. ij. ad ostendendũ effect⁹ doctrine vt essent vbis ꝓflui et charitate feruidi zelantes ꝓximoꝝ salutẽ. Ideo dr̃ ꝙ ceperũt loq̃ varijs linguis. C Sed q̃ro grã ꝑdictoꝝ, vtrũ missio visibil' spũsscti facta sit ad alios ꝑterq̃ ad xp̃m r aplõs. Rñsio, dico ꝙ nõ, nõ eñ facta est ad p̃res ve. test. q̃ꝛ ꝑus ꝑfici debuit visibil' missio filij q̃ spũsscti. cũ spũssctũs manifestet filiũ sic fili⁹ patrẽ. iõ dr̃ Jo. vij. Nondũ erat spũs dat⁹: q̃ꝛ nondũ erat iesus glificat⁹. nec missio spũsscti visibil' facta ẽ ad ꝑlatos noui testa. nec nr̃i tp̃is. nec oportet ꝙ mõ fiat sic ĩ ꝑmitiua eccĩa. Rõ. q̃ꝛ sig̃ illa visibilis missiõis fuerũt q̃si argumentũ ꝯfirmãs fidei veritatẽ Illi⁹ aũt cui⁹ ꝓbatio semel facta ẽ nõ oportet ꝓbationẽ iterũ iterari sꝫ ex suppositione ꝑoris ꝓbatõis ꝓcedere. Jõ nõ oportꝫ nũc fide ĩnotescẽtẽ ꝓbata ꝑ noua sig̃ eandẽ ꝓbari: sꝫ ꝑ ea q̃ tũc facta sũt. D Sꝫ q̃d de btã vgine r alijs mulierib⁹ sedentib⁹ et orãtib⁹ ĩ cenaculo hodierna die an etiã ad ea sit facta missio visibil' spũsscti: ita ꝙ etiã h̃ donũ linguarũ sit eis collatũ. q̃dã dicũt vt Durand⁹ r Ray. ĩ sum. ꝙ nõ. ꝓbãt h̃ tali rõne. Nã missio visibil' spũsscti facta est ad alioꝝ vtilitatẽ. et h̃ duob⁹ modis. scꝫ ꝓpter alioꝝ instructionẽ r sacroꝝ collationẽ. Sꝫ grã quã habuit btã vgo nõ ordinabaẽ ad plantationẽ r vtilitatẽ eccl'ie q̃tum ad ista duo sic ꝑ aplõs facta ẽ. q̃ꝛ ip̃a nec debebat sacra ꝯferre nec ꝑdicare ꝓpt' sexũ. Vñ apl's j. ad Thim. ij. dicit. Mulierẽ loq̃ in eccl'ia nõ ꝑmitto. igiẽ rc. Jõ dicũt illi ꝙ licet pie credaẽ ꝙ btã vgo in die penthecosten recepit inuisibiliẽ spm̃ sctm̃ cũ apl'is. ex q̃ cõsecuta est plenitudinẽ grẽ singularẽ r alijs ampliorẽ. tñ nõ fuit facta missio visibil' spiritusscti ad ip̃am ꝓpt' rõnes ꝑdictas. Cõtrariũ tenet Marsili⁹ r Cancellaẽ. Parisieñ. Gerson in q̃dã sermone huius diei. vicꝫ ꝙ missio spũsscti visibilis etiã facta sit ad beatã virginẽ: ita ꝙ in die penthecosten etiã h̃ donũ linguarũ sit ei collatũ. Nõ obstat dictũ apl'i q̃ mulierẽ docere nõ ꝑmittit. Nã aliud est q̃d lex cõis vetat. aliud q̃d ꝑuilegiata seu ꝑuata ꝯcedit. itaq̃ maria aploꝝ fuit apostola. igiẽ credendũ est ꝙ mr̃ dñi r cetere mulieres receperũt visibiliẽ spm̃ sctm̃ in die penthec̃. cũ apl'is in cenaculo. Ad h̃ est illud Joel. ij. Effundã de spũ meo sup seruos r ancillas meas rc. Jtẽ Act. j. et. ij. ca. legiẽ ꝙ venit spũssctũs visibiliẽ sup centũ viginti. vbi erat mr̃ dñi r alie mulieres. Jtẽ Act. x. Cecidit spũssctũs sup oẽs q̃ audiebant vbũ. Jõ dic̃ Marsili⁹ ꝙ spũssctũs ex ꝑuilegio speciali fuerit missus virĩ r mulierib⁹. q̃ꝛ cõgruũ fuit signũ distinctiuũ cõmune dari mulierib⁹ sic viris. Jtẽ legiẽ ꝙ maria magdalena ad tp̃s ꝑdicauit. igiẽ rc.

E Tertiũ de missione visibili spũsscti declarandũ dr̃ q̃lificatio. Ad cui⁹ euidentiã q̃ro q̃liter in die penthec̃. missio visibil' spũsscti facta sit ad apl'os. Rñsio. in vbis illis Act. ij. Apparuerũt illis. s. apl'is dispertite lingue tãq̃ ig. rc. tanguntẽ q̃ttuor ꝓprietates velut q̃ttuor effect⁹ spũsscti. s. ꝙ erãt vl' apparuerũt lingue. ꝙ ignee. ꝙ dispertite. ꝙ varie. Pria ẽ ꝙ apparuerũt lingue. et h̃ nõ ꝓpt' se sꝫ vt alijs ꝑdicarẽt. nã linguas attulit q̃ ꝓprio vbo venit. Cognationẽ hꝫ lingua cũ vbo vt ab inuicẽ nequeãt separi. Sicut vbũ p̃ris r spũssctũs inseꝑabiles sũt r vnius nature. Joh. xiiij. Nõ relinquã vos orphanos. Scõa est ꝙ apparuerũt lingue ignee. et h̃ duplici rõne. Pria ẽ ꝓpt' ꝯuenientiã q̃ꝛ ignis assil'aẽ deo de q̃ dr̃ Deut. iiij. Deus nr̃ ignis ꝯsumẽs est Scõa est ꝓpt' efficaciã q̃ꝛ sic ignis hꝫ q̃ttuor ꝓprietates. q̃ꝛ purgat vrit illuminat r calefacit. ita spũssctũs. Jõ dicit Glo. sup illud Act. ij. Tãq̃ ignis rc. In igne spũssctũs venit. q̃ꝛ spũssctũs purgat corda vrit pctã. illumiat ignorãtias. calefacit r torporẽ ignauie excutit rc. Tertia ꝓprietas vel ꝯditio ẽ. q̃ꝛ erãt lingue dispertite. i. diuise. ad designandũ ꝙ eccl'ia erat linguis gentiũ locutura. vel ad designandũ vt linguis oĩm loq̃renẽ. F Quarta ꝓprietas est. q̃ꝛ erãt lingue varie. q̃d p̃ot dupliciẽ intelligi. Prio ꝙ linguis oĩb⁹. hoc ẽ oĩm gentiũ idiomata q̃ tñ añ nõ didicerãt loquebanẽ. ita ꝙ diuersis sonis eadẽ lingua resonabat. Scõo ꝙ sua lingua. id ẽ hebrea loquẽtes ab oĩb⁹ intelligebãẽ acsi ꝓprijs singuloꝝ loq̃renẽ. ita ꝙ idẽ son⁹ se vario mõ intelligibilẽ reddiderit. sic in audiẽtib⁹ erat varietas. et illud ẽm Gerso. videẽ magis ꝓbabile. Alij tñ cõiter tenẽt ꝙ verior est sñia illoꝝ q̃ tenẽt ꝙ apl'i varia linguarum genera ꝑ spiritũ sanctũ didicerũt. Vñ

ecclesia de eis canit. Linguis loquũtur oĩm turbe pauẽt gentiliũ ⁊c̃. Et Act. ij. Ceperũt loq̄ varijs ling. put spũssanct⁹ da. eloq̄ ill'. Hoc etiã ptz ex eo. q2 cũ gẽtiles ipis apl'is loquebantur in ꝓprio idiomate intellexerũt. Sed q̄ritur an in aploꝝ epl'is erat doni illius latẽs energia vt ꝑ legentium varietate sese darẽt intelligi l're sic̃ lingue. Dicit Gerson vbi s. ꝙ hoc nõ oportuit. lõ in diuersis linguis euãgelia ⁊ epl'as sc̄pserũt. ali⁹ in hebraica. ali⁹ i greca. ali⁹ in latina lingua.

¶ Querũt alij. Si hodierna die spũs scti repletio ꝯfirmauit apl'os nũc doctorisatos sic ꝙ peccare non possent nec errare. cur de petro dicit paulus ad Gal'. ij. ꝙ rep̄hensibilis erat. q2 nõ recte ambulabat sm̄ veritatẽ euãgelij. Rñsio. an petr⁹ in obseruatione legaliũ peccauerit. et sic vere reprehensibil' fuerit Hiero. et Aug. in hac materia fuerũt ꝯtrarie opinionis. Nã be. Hiero. dicit ꝙ Petr⁹ simulatorie subtrahebat se a gentib⁹ cõuersis cũ esset Antiochie vt vitaret scandalũ iudeoꝝ q̄rũ apl's erat. vñ in h̄ nõ peccauit petr⁹. et paul⁹ simulatorie eũ rep̄hendit vt vitaret scandalũ gentiliũ q̄rũ erat apl's. S3 Aug. in h̄ improbat. q2 paul⁹ in canonica sc̄ptura. s. ad Gal'. ij. in q̄ nephas est credere aliquod falsum. dicit ꝙ petr⁹ reprehensibilis erat. Vñ verũ est sm̄ s. Tho. p̄ma se. q. ciij. Et Scotũ i. iiij. di. iij. ꝙ petr⁹ peccauit et Paul⁹ ñ simulatorie sed vere rep̄hendit. Est tñ verũ sm̄ doc. ꝙ petr⁹ nõ peccauit in h̄ ꝙ ad tp̄s legalia obseruauit. q2 sciebat sibi licere tãq̃ ex iudeis cõuerso. sic̃ paul⁹ nõ peccauit in h̄ ꝙ Thimotheũ natũ ex iudea circũcidit. vt habetur Act. xvj. ad tollendũ scandala aliquoꝝ iudeoꝝ ꝯuersoꝝ zelantiũ ꝑ obseruationẽ. sed in h̄ peccabat ꝙ in obseruatiõe legaliũ nimiã diligentiã adhibebat ne scandalisaret iudeos. ita ꝙ ex hoc seq̄batur scãdalũ gentilium ad fidẽ ꝯuersoꝝ. tñ i illa nimia ꝯdescẽsione circa legalia nõ peccauit mortalit' sed venialit'. Vñ dic̃ glo. ad Gal'. ij. vbi supra. Nico. de lyra. ⁊ Sco. Ex quo h̄ factũ est a petro post receptionẽ spũssctĩ ad robur et ꝯfirmationẽ: ãpli⁹ nõ peccauit mortal'r. l3 qñq̃ venialit'. iuxta illõ. j. Jo. j. Si dixerimus ꝙ pctm̃ nõ ha. ⁊c̃.

¶ Vltimo circa p̄dicta q̄ritur an illõ signũ i visibili missione spũssctĩ ad xp̄m aut apl'os fuerit veꝝ vl' solũ rep̄sentatiuũ vic3 an ibi fuerit ꝟa columba ⁊ ver⁹ ignis ⁊c̃. Ad h̄ dicendũ ꝙ licet nõ esset incõueniẽs illã fuisse verã colũbã et sil'r verũ ignẽ. tñ cõiter tenetur a docto. ꝙ solũ fuerit ibi spẽs colũbe. Vñ dic̃ s. Tho. ꝙ colũba illa non fuerit verũ vel naturale aĩal: s3 tm̃ sil'itudo colũbe visibil' ostẽsa in aliq̄ materia ad h̄ p̄parata. vtputa ex aere aut aliq̄ re ꝯsili. Vñ etiã pacto officio i pristinã materiã ẽ reuersa. Et eodẽ mõ dicẽdũ est de igne. Et ꝙ Mat. iij. d2. Et vidit spm̃ dei descẽdentẽ sic̃ colũbã ⁊ venictẽ sup se. ⁊ Act. ij. Apparuerũt illis disp. ling. tanq̃ ig. ita ꝙ lij tãq̃ ⁊ sic̃ sũt note sil'itudinis. Vide de hoc lati⁹ ꝑ doc. i. j. di. xvj. vbi etiã notãt q̄re in his ⁊ nõ in alijs reb⁹ apparuit spũsctũs. Et an iste spẽs corꝑales facte sint ꝑ angelos vel imediate ꝑ deũ ⁊c̃.

¶ In scdõ articulo de missiõe inuisibili spũssctĩ tria veniũt declarãda. Primũ d2 dispositio scdm̃ cognitio. tertiũ certificatio. Ad euidentiã p̄mi q̄ro. quõ oporteat illos esse dispositos ad q̄s spũssctũs vẽit ⁊ q̄ eũ recipe desiderãt. Solutio. h̄ oñditur ex ꝯditionib⁹ sctõꝝ aploꝝ ⁊ alioꝝ q̄ hodie spm̃ sanctũ receperũt: ita ꝙ req̄ritur vt habeãt illas ꝯditiones q̄s habuerũt apl'i ad q̄s hodie spũssanctus venit. Prĩo nãq̃ illi fuerũt hũiles. qõ notatur i h̄ ꝙ d2 Act. ij. Repleuit totã domũ vbi erãt sedẽtes. nõ supbe vagãtes. scientes illud Jac. iiij. De⁹ supbis resistit: hũi. autẽ dat gra. Et illud ps̃. Qui emittit fontes in cõuallib⁹. i. gratiã spũssctĩ ad hũiles. Esa. lxvj. Sup quẽ req̄escet spũs me⁹ nisi sup hũilẽ ⁊ q̄etũ. Scdõ fuerũt mũdi. De ipis nanq̃ canit eccl'ia ꝙ spũssctũs inuenit eos receptacula munda ⁊ hũilia ad receptionẽ spũssctĩ. Propter qõ b. Gre. i omel'. penthec̃. nos hortatur di. Tergat sordes praui opis q̄ deo p̄parat domũ mẽtis. Tertio fuerunt charitate vniti. qõ notatur i h̄ qõ dicitur Act. ij. ꝙ erãt oẽs ꝑiter. Erat em̃ in eis cor vnũ et aĩa vna. Sic oportet ꝙ i nob̃ sit ad h̄ ꝙ spũssctũs spũalẽ vitã nobis det. q2 sic̃ spũs hoĩs nõ viuificat nisi mẽbra vnita corpori ita nec spũssctũs spũalia. Et sic̃ mẽbra cu3 corꝑe ꝯiũcta cũ illo nutriuntur: ita ⁊c̃. Jõ cõgrue dic̃ sc̄ptura i ꝑsona dei Ecc̃i. xxv. In trib⁹ placitũ est spũi meo q̄ sũt ꝓbata cora3 deo ⁊ hoib⁹. ꝯcordia fratrũ amor ꝓximoꝝ et vir ⁊ mulier sibi ꝯsentientes. Ex insuper

talis pax amor ꝛ ↄcordia sit necessaria ad receptioẽ spũsscti satis xp̃s ostendit Joh.xx. vbi ad discipl'os intrãs p̃mo dixit. Pax vobis. ꝛ postea dedit eis sp̃mscm̃ di. Accipite sp̃mscm̃ ꝛc̃. Quarto fuerũt i loco secreto.i.in cenaculo orãtes.iuxta illud Act.ij. Erãt pseuerãtes i orõnib⁹. Et parũ infra. Erãt q̃tidie i tẽplo. vñ ꝛ de illis canit. orantib⁹ ap̃lis ꝛc̃. In signũ ꝙ q̃ volũt sp̃mscm̃ recipe fugere dñt spectacula ꝛ ecclesiã petere atq̧ orare. Nã orante iesu descẽdit spũsctũs. Lu.iij. Quinto etiã audiẽtes ṽbũ dei legũt ip̃m recepisse. Act.x. Adhuc loq̃nte petro cecidit spũsctũs sup oẽs q̃ audiebãt ṽbũ. sic ꝛ nos ꝛc̃. Sexto etiã penitẽtes spiritũscm̃ recipiũt. qđ intelligi pt in h̃ ꝙ dr̃ Act.viij. ꝙ iponebãt man⁹ sup illos ꝛ accipiebãt sp̃mscm̃. Hoc ptz p exẽplũ de quodã xp̃iano q̃ petiuit filiã cuiusdã saraceni i vxorẽ ꝛc̃. vide i sũ. p̃di. P.vij.xxviij. Qui g̊ sp̃mscm̃ recipe desiderãt ꝛ ip̃m ad eos venire cupiũt istoꝝ exẽplo sint hũiles. mũdi. in charitate vniti. in secreto orãtes. verbũ dei audiẽtes. et de pctĩs penitẽtes. manib⁹ se subijciãt absoluẽtis: ꝛ tunc ad eos veniet spũsctũs. K Secundũ de missione inuisibili spũsscti declarandũ dr̃ cognitio. Ad cui⁹ euidentiã q̃ro. q̃t sũt signa p q̃ cognoscit̃ ꝙ spũsctũs ad aliquẽ inuisibiliter mittat̃ et ad eũ veniat siue eũ inuisibilit̃ inhabitet. Rñr. dico ꝙ q̃ttuor. Nã sic sup̃dictũ est spũsctũs in q̃druplici signo visibili apparuit siue missus ẽ. vicz i spẽ colũbe. nubis. flat⁹ ꝛ ignis. Ita etiã q̃ttuor sũt sig̃ p q̃ cog̊scit̃ ꝙ spũsctũs inuisibilit̃ ad aliquẽ veniat. Primũ signũ ẽ dimissio iniuriarũ. et iõ apparuit i specie colũbe q̃ felle caret. vñ qñ hõ iuenit se pmptũ ꝛ benignũ ad remittẽdũ iniuriã sibi factã: euidẽs signũ ẽ ꝙ hz sp̃mscm̃ cũ q̊ nullũ odiũ stare pt cũ sit amor. odiũ nãq̧ aĩaz inflãmat ĩdurat ꝛ amaricat. sz spũsctũs p oppositas ↄditiões describit̃. Nã ↄpat̃ rori. vnctioni. ꝛ melli. In quãtũ cor odio iflãmatũ refrigerat dr̃ ros. Ecci.viij. Nonne ardorẽ refrigerabit ros. Vñ petit eccl'ia i collecta dicẽs. Spũssancti dñe corda nr̃a mundet infusio ꝛ sui roris itima aspsione fecũdet. Inq̃ztũ ṽo cor odio induratũ mollificat dr̃ vnctio. j. Jo.ij. Vnctionẽ habetꝭ a sctõ ꝛ nostis oĩa. Inquãtũ ṽo cor odio amaricatũ dulcorat dr̃ mel. Ecci.xxiiij. Spũs me⁹ sup mel dulcis. Scdm signũ est abundãtia lachrymaꝝ. et iõ apparuit in spẽ nubis. sic em̃ nubes fundũt pluuias sup terraz: ita spũsctũs irrigat mẽtẽ deuotã quã ihabitare dignat̃ fluuio lachrymarũ. vñ Gen.j. dr̃. ꝙ spũs dñi ferebat̃ sup aq̃s. et Ro.viij. Ip̃e.s. spũs postulat p nob̃ gemitib⁹ inenarrabilib⁹.i. postulare nos facit ſm glo. Tertiũ signuz est flatus veritatꝭ. h̃ est loq̃la siue vita veritatꝭ. et iõ spũsctũs apparuit i spẽ flat⁹ qñ xp̃us Joh.xx. insufflauit ꝛ dixit ap̃lis. Accipite sp̃mscm̃ q̃rũ remi. pec. ꝛc̃ L Sz qꝛ veritas est triplex vt hr̃ in regula. q̃ scãdalizauerit. de re. iur. s. veritas vite. q̃ aliq̃s recte viuit in seip̃o. veritas iusticie q̃ aliq̃s fuat rectitudinẽ i iudicijs q̃ sũt ad alterũ. siue q̃ verũ i iudicio fatet̃ vel testificat̃. et veritas disciplie q̃ docet verũ. Iõ q̃ verax ẽ his tribus modis siue veritatib⁹ ille sp̃mscm̃ hz q̃ dr̃ spũs veritatꝭ. Jo.xvj. Qui ṽo mentit̃ nõ hz sp̃m verũ sz malignũ. qꝛ scp̃tũ est de diabolo Jo.viij. Mẽdax ẽ ꝛ pr̃ ei⁹. Quartũ signũ ẽ ↄsideriũ supnoꝝ et iõ spũsctũs apparuit i spẽ ignis Sicut em̃ ignis naturaliter tendit sursum ꝛ se celo ↄiũgit: ita spiritussctũs corda illoꝝ q̊s acce[n]dit sursum eleuat vt terrena fastidiãt ꝛ celestia desiderẽt. Ezech.viij. Eleuauit me spũs inter ce. ꝛ ter. Nõ dixit. posuit me in celo: qꝛ ibi sũt tm̃ bti. nec dixit. posuit me i t̃ra. qꝛ ibi sunt auari: sed dixit. eleuauit me inter celũ ꝛ t̃rã. qꝛ ibi dñt eẽ fideles xp̃iani. q̃ aliqñ debent ascẽdere ṽsus celũ celestia ↄtemplando. Et aliqñ ṽsus terrã pximoꝝ vtilitatib⁹ insistẽdo. M Ex aduerso nota q̃nq̧ sig̃ p q̃ cog̊scit̃ ꝙ q̊s nõ habeat i se sp̃mscm̃. qꝛ talia ipediũt ip̃m venire in cor nr̃m. Primũ est cordis duricies. Act.vij.b. Stephan⁹ dixit iudeis. Dura ceruice ꝛ incircũcisis cordib⁹ ꝛ aurib⁹ vos sp spũisctõ restitistis. Secundũ est carnis voluptas. Carnalis em̃ imũdicia fac̃ hoĩez bestialẽ.j.Coꝝ.ij. Aialis hõ nõ pcipit ea q̃ sũt spũs dei. Facit ẽt carnal' voluptas hoĩez sine intellectu. ps. Nolite fieri sic equus ꝛ mu. q̃b⁹ nõ est itel. Spũs ãt sctũs est spũs sctĩtatꝭ. vt i hodierno euãg. Paraclyt⁹ ãt spũssan. Sctĩtas ãt cũ immũdicia stare nõ pt. Tertiũ est amor hui⁹ mũdi. Jo.xiiij. Dabo vo. spi. veritatꝭ quẽ mũ. nõ pt accipe. qꝛ non videt neq̧ scit

eũ. Quartũ ē pctm̃ elationis. nã cũ supbo spũssctũs habitare nõ pt cũ sit charitas. j. Jo. iiij. Deus charitas ē. spũs aũt charitatis cũ spũ diminutiõis stare nõ pt. i. supbie. nã supbꝰ nullũ vult hr̃e eq̃lē. imo sic dicit plautꝰ poeta. Natura supbi est minores despicere. maioribꝰ inuidere. ab eq̃libꝰ dissentire. Quintũ est hypocrisis quã spũssanctꝰ detestat̃ Sap. j. Spũs. s. disciplie effugiet fictũ. i. hypocritã: qꝛ est spũs veritatis ꝛ sic amat ꝟitatē vt sup dictũ ē. ¶ Tertiũ dꝛ certificatio. Ad cuiꝰ euidentiã q̃rit̃. an ꝑ aliqd̃ signũ posset q̃s certificari ꝙ spiritussctũs habitet i eo. Dico ꝙ de lege cõi nullꝰ pt eē certꝰ. qꝛ dꝛ Eccl. ix. Nescit hõ an odio vel amore dig. sit. Sꝫ de lege spãli deus pt h̃ alicui euident̃ ostẽdere. sic credit̃ de moise ꝙ i visione clara dei h̃ cog̃uerit. et de paulo i raptu. ꝛ de b. ꝟgine ꝛ mltꝭ alijs. Et aũt de lege cõi h̃ ꝑ se nullꝰ possit scire ꝑ aliq̃d signũ ꝓbat̃. qꝛ si ꝑ aliq̃d signũ h̃ posset sciri h̃ maxie essꝫ ꝑ vnũ istoꝝ. s. ꝑ receptiõꝫ visibilē spũscti. vl' ꝑ emũdationē ab oĩ peccato actuali ꝛ veniali. vel ꝑ reuelationē secretoꝝ dei. vl' ꝑ ꝓfert desideriũ moriẽdi ꝑ xp̃o. sꝫ nullũ istoꝝ est euidẽs signũ. Primũ nõ: pꝫ de Nicolao aduena q̃ fuit vnꝰ de septē diaconibꝰ electꝭ i custodiã viduaꝝ spũsctõ plenus. vt testat̃ Luc. Act. vj. Qui recepit spm̃sctm̃ visibilit̃ ꝛ tñ apostatauit i fide et multa iniq̃ ꝓdicauit. De q̃ mlta dixit Joh. Apocal. ij. Habeo aduersus te pauca qm̃ hẽs illic scꝫ in eccl'ia ꝑgameni tenẽtes doctrinã nicolaitarũ. Scđm signũ etiã ñ est euidẽs. nã licꝫ aliq̃ diu manẽt sine pctõ ꝛ remorsu mortal' ꝛ venialis culpe: attñ nõ sũt certi de salute eterna. apl's nõ sine cã dixit. Nihil mihi ꝯscius sũ sꝫ i h̃ nõ iustifi. sum. Et alibi. Qui se existimat stare videat ne cadat. Cecidit eñ Adã q̃ fuit i tãta ꝑfectiõe ꝛ ꝑfectissimo statu creatꝰ. Etiã iudas diu cũ xp̃o vixit sine pctõ ꝛ tñ perijt. Tertiũ insup signũ etiã nõ est euidẽs. nã ꝛ Balaã fuit ꝓpheta ꝛ multa secreta dei ē scrutatꝰ ꝛ tñ int̃ dãnatos reputatꝰ. Hoc idē pꝫ de multis q̃ miracula faciẽt tpe antixp̃i. de q̃bꝰ dicit̃ in euãge. ꝙ dicturi sũt in die iudicij. Dñe nõne i noĩe tuo ꝓphetauimꝰ ꝛ miracula fecimꝰ. Quartũ silr nõ est euidẽs signũ i morientibus ꝑ xp̃o: qm̃ mlti iterfecerũt se ꝑ xp̃o đ q̃bꝰ dubiũ ē an sint saluati. đ q̃bꝰ recitat Aug. j. de ciui. dei. c. xvj. de monialibꝰ q̃ seipas interfecerũt i flumie ꝓcipitãdo volẽtes nauigare ad paganos. Sic g̃ habemꝰ ꝙ nullũ signũ est euidẽs ad h̃ ꝙ q̃s hẽat spm̃sctm̃ et sit i caritate. Debet g̃ q̃libet se ꝓparare q̃ꝫtũ pt ad h̃ vt spm̃sctm̃ suscipiat: vel si habꝫ ne eum perdat ꝛc.

De spũsancto. Sermo. XLVIII.

Ad eum venie a mus ꝛ mãsio. apud eũ fa. Joh. xiiij. ¶ Presens festũ q̃ttuor hꝫ noĩa. Dicit̃ eñ festũ sctificatiõis, large donatiõis, exultatiõis, ꝛ dilectiõis. Primo dꝛ festũ sctificatiõis. qꝛ solus sacerdos xp̃s iesus hodie sctificauit eccl'iaꝫ suã vt impleret̃ illđ ps. xlv. Sanctificauit tabernaculũ suũ altiss. i. ecclesiã. Et merito h̃ festuꝫ cũ oĩ celebritate est celebrãdũ. qꝛ dic̃ Ber. Sictõꝝ solẽnia celebramꝰ q̃ꝫto magꝭ celebritatē illiꝰ a q̃ oẽs scti hñt vt eẽnt scti. Scđo dꝛ festũ large donationis. qꝛ hodie cõtulit dñs largũ stipẽdiũ suis militibꝰ: vt ipleret̃ illđ ps. Ascẽdisti i altũ accepisti. s. a p̃re dona distribuẽda hoibꝰ. O q̃ꝫ p̃ciosum donũ dedit. qꝛ sibi eq̃le. vñ Damas. li. j. c. x. Credimus spm̃sctm̃ p̃ri eq̃lē ꝛ filio coeternũ ꝛ ꝓncipalē fontē vite ꝛ sctificatiõis. Tertio dꝛ festũ exultatiõis. vñ canit eccia Quapropt̃ ꝓfusis gaudijs totꝰ i orbe t̃rarũ mũdꝰ exultat. ꝛ merito hodie dñt gaudere pctõres tristes ꝛ iusti. Nã ꝓmo hodie debẽt gaudere pctõres. qꝛ hodie dat̃ ille q̃ pctã dimittit. s. spũssctũs. vt dic̃ Alexã. papa i. c. audiuimꝰ xxiiij. q. j. Pctã dimittere est opus spũsscti. Apl'is eñ dicturꝰ dñs. q̃rũ remise. pec: ꝛc. Jo. xx. ꝓmisit. Accipite spi. san. vt euident̃ cũctis oñderet eũ q̃ spm̃sctm̃ nõ hꝫ pctã ñ posse tenere vel remittere. Hec ibi. Scđo hodie dñt gaudere tristes. qꝛ datꝰ ē hodie paraclytꝰ. i. ꝯsolator. dic̃ nãꝙ Aug. Talis est gr̃a spũscti si tristiciã inuenit ꝯsumit ꝛ dissoluit. Tertio gaudere dñt iusti. qꝛ hodie datꝰ est ille i q̃ oẽs iusti saluãt̃. Vñ Augꝰ. Sine gr̃a spũsci nec ĩfantes nec etate grãdes salui fieri pñt. Quarto ē festũ dilectionis. qꝛ spũssan. ē amor p̃ris ꝛ filij vt dic̃ magister i. j. di. x. cũ inq̃t. Deꝰ g̃ spũssan: q̃ ꝓcedit ex đo significat̃. vbi legit̃. Deꝰ dilectio ē et dilectio ex deo ē. Et Aug. vt allegat magister di. xxvij. ꝓmi inq̃t. Deꝰ igit̃ spũssan.

qui ꝓcedit ex deo cum datus fuerit homini accendit eum ad diligendū deū et proximum ⁊ ipe dilectio est. Non enim habet hō vn̄ diligat deū nisi ex deo. Jō inq̄t apl's ad Ro.v. Charitas dei diffusa ē in cordib⁹ nr̄is p spm̄sctm̄ q̄ dat⁹ est nob. Et hec ē de q̄ thema. Si q̄s diligit me ⁊c. vsq3 ibi. Et ad eū veniem⁹ ⁊c. ¶ In q̄b⁹ verbis duo innuunt. Pri̇o spūsscti aduēt⁹. ibi. ad eū veniem⁹. Scd̄o ipius vtilitas. ibi. et mā sionē apud eū fa. Quantū ad ꝑmū nota ꝙ triplices sūt hoīes et in triplici differentia ad spm̄sctm̄ se habētes. Aliq̄ sūt ad q̄s nū ꝙ̄ venit nec apud eū mānsionē facit. vt sūt pctōres indurati ⁊ mali q̄ sūt ī malo ꝓposito. vt superbi. luxuriosi ⁊c. q2 tales resistūt spūisctō. Act. vij. Dura ceruice ⁊ incircūcisi cordib⁹ vos sp spūisctō restitistis. Tales sunt indurati. q2 spūssctūs pulsat ad corda eoꝝ p inspirationē ⁊ nolūt pēitere. Apoc. iij. Ego sto ad ostiū ⁊ pulso. O mag̃ est dei miscōia q̄ ita pulsat ad cor pctōris cū tn̄ ille ei apire nō vult. Est em̄ pctōr induratus multū repħensibil'. q2 videt se maculatū et abominabilē. q2 displicet deo et angel' ei⁹. iuxta illud ps̄. xiij. Corrupti sunt ⁊ abominabiles facti sūt in studijs suis. Et dn̄s exhibet aquā gr̄e sine q̄ mūdari nō pn̄t ⁊ spernūt. Itē videt se igne infernali succēsos. sc3 igne praue ꝯcupiscētie: et tn̄ ꝓ aq̄ gr̄e q̄ ille ignis extinguit̄ nō clamāt. Chry. Sicut terra sine aq̄: sic hō sine dei gr̄a. nā mag̃ peccatoꝝ negligētia. iā em̄ apti sūt fontes gratiarū p eccl'ie sacr̄a. et illi hn̄t se sic aīalia q̄ circa fontes sitiūt et appropinq̄re nolunt. Scd̄i sūt ad q̄s vēit spūssctūs: s3 mānsionē apud eos nō facit. vt sūt illi ſm Grego. in omel'. hodierna. q̄ cōpungunt̄ ⁊ a pctīs se vertūt: s3 tpe temptatiōis ad pctā redeunt. tales habēt se ad modū canis. vt dr̄ puerb. xxvj. Quasi canis q̄ reuertit̄ ad vomitū: sic imprudēs q̄ reiterat stulticiā suā. De q̄bus Ezech. xviij. Si iust⁹ auerterit se a iusti. ⁊c. Dicit em̄ Aug. Nihil videt̄ deo ita displicere ꝙ̄ de pctō post pn̄iaʒ reminiscēdo gaudere. de talib⁹ Lu. xj. Erūt nouissima hoīs illi⁹ peiora ꝑo. Rō ſm Ber. q2 deteri⁹ ē reincidere ꝙ̄ incidere. Et. j. Pe. ij. Meli⁹ est nō agnoscere iusticiā ꝙ̄ post agnitionē retrorsum cōuerti. Vn̄ poeta. Turpi⁹ eijcit̄: ꝙ̄ nō admittit̄ hospes. Jō Ecc̄i. ij. Fili accedēs ad seruitutē dei sta ī iusticia ⁊ timore vt crescat ī nouissimo vita tua. Tertij sunt ad q̄s venit ⁊ mānsionē apud eos facit. vt q̄ se digne disponūt ad susceptionē spūsscti: et post receptionē a pctīs se custodiūt. De q̄b⁹ Aug. O ꝙ̄ felix ē aīa q̄ se scit ita disponere ⁊ vitā gubernare vt tā dignū hospitē et gubernatorē inhabitatorē mereat̄ suscipere. Et sūt illi q̄ oēm ꝯsolationē mundanā respuūt ꝓpt̄ deū: et solū deū in ꝯsolatorē desiderāt: sic ps̄. lxxvj. dicit. Renuit ꝯsolari aīa mea. Memor fui dei ⁊ delectat⁹ sum. Talis fuit Aug. dicēs ī soliloquio. O sūma veritas vnū ꝑcor a te vt in nullo ꝑmittas me ꝯsolari ꝙ̄ ī te. Oīa mihi amarescāt tu sol⁹ mihi dulcescas. sint mihi oīa penalia solū tu mihi cōsolator si⁹ ¶ Hic cadit dubiū de mō ⁊ signis q̄b⁹ spūssctūs cecidit sup apl'os. Ad h̄ dico ꝙ cū apl'i essent hierusalē ī supiori pte cenaculi vbi xp̄s cū eis agnū pascalē cenauerat: ⁊ ibi orarēt hora diei tertia subito vehemēs venit ventus ⁊ q̄dā radij ignis formati ad modū lingue apparuerūt in domo ⁊ steterunt sup capita apl'oꝝ. Et in illis linguis ignitis spūssctūs sup eos descēdit ⁊ mānsit. et sic p3 ꝙ ī vehemēti spū. i. vēto. et ī linguis igneis spūssanctus sup eos vēit. ¶ Cur rō est. ad designandū ꝙ spūssctūs veniēs ī hoīem tria fac̄. Nā ꝑmo tāꝙ̄ magn⁹ vētus oēs nubes erroris ab ea expellit ⁊ veritate fidei replet aīam. Joh. xiiij. Docebit vos oēm ve. et ꝑ ꝯsequēs expellit oēm falsitatē. Scd̄o tāꝙ̄ ignis fortis oīa pctā ꝯsumit ⁊ ꝑ ꝯsequens aīam purgat. Gre. sup illo v̄bo Lu. vij. Dimissa sūt ei pctā multa q̄m dile. mul. Vis amoris ī ea ꝯsumpsit rubiginē pctōꝝ. Tertio postꝙ̄ aīa ē illumiata ī intellectu ⁊ purgata ⁊ inflāmata affectu tāꝙ̄ lingua ignita feruētissime ⁊ deuote loq̄t̄ verba dei. Prouerbiū est ꝙ nec amor nec tussis p̄t celari. ps̄. Caluit cor meū intra me ⁊ ī meditatiōe mea exardescet ignis. et seq̄t̄. Locut⁹ sum ī lingua mea. Et iō apl'i recepto spūsctō statim loq̄ ceperūt. ¶ Circa qd̄ ꝯsiderare dēs ꝙ spūssctūs ī linguis igneis hodie apparuit apl'is ꝓpt̄ q̄ttuor rōes. Pri̇a est. q2 apl'i legē igneā spūsscti q̄ ē lex amoris ⁊ virtutis debebāt mōo ꝑdicare. i. euāgelicā. ⁊ legē vmbre frigidā timoris. i. vete. testa. finire ⁊ ꝯtermiare. Mat. xj. vsq3 ad Johēz lex ⁊ ꝓphete. ignis aūt hec facere h3 q2 calorē generat ⁊ vmbrā: et frigus fugat. Et iō spūs

sanctus ĩ linguis igneis apparuit sup̱ apo-
stolos vt legẽ amoris ⁊ veritat ꝓferrẽt ⁊ le-
gem vmbre ⁊ timoris finirẽt. Jo. xv. Hoc
mãdo vobis vt diligat inuicẽ. qd̾ apl'i op-
time fecerũt ipam mũdo p̃dicãtes. j. Jo. iij.
Nõ diligamꝰ lingua neq; ỽbo sʒ ope ⁊ ve-
ritate. Col. iij. Sup̱ oĩa charitatẽ habete.
qd̾ est vinculũ ꝑfectõis. Scd̾a rõ ẽ vt apl'i
ỽba ignita ꝓferrẽt calefaciẽtia corda hoim̃
Eccl. xlviij. Surrexit helyas. i. chorꝰ apl'o-
rũ. et verba istiꝰ q̃si facula. duo cũ dura et
duo ferra non p̃nt sine calore ꝯiungi. Hie-
re. xv. Nũq̇d federabit̃ ferrũ ferro ab aq̇lo-
ne. i. in frigore qd̾ ꝓcedit ab aq̇lone. Fides
aũt catholica ⁊ cor hũanũ sũt duo ferra du-
rissima. et iõ nullo mõ potuissent ꝯiũgi in
frigore infidelitat pctĩ nisi ignis spũssctĩ
interuenisset. et iõ vt apl'i fidẽ xp̄i cordi hũa-
no insererẽt verba ignita necessario ꝓferre
habebãt. Gre. Ociosus est ſmo p̃dicantis
nisi possit incẽdiũ generare. q̃re ⁊c̃. Tertia
rõ est vt ad ỽba ignita apl'oꝝ ignis de ce-
lo descẽderet. q̇ sic̃ trahit suũ sile. q̇ oẽm ce-
li militiã cõbureret ⁊ vastaret. Nã an̄ ad-
uentũ spũssctĩ mundꝰ celi militiã adorabat
et aliq̇ adorabãt venerẽ vt luxuriosi. Aliq̇
mercuriũ deũ mercatorum vt auari. aliqui
martẽ deũ belli vt sup̱bi volẽtes dñari. vt
ḡ apl'i hãc idolatriã celestis militie destrue-
rẽt oportuit eos ỽba ignita proferre vt ad
ỽba eoꝝ ignis de celo descẽderet ⁊ ꝯsume-
ret ⁊ destrueret eã. q̇ ignis hʒ alta et mag̃
hũiliare. ij. Coꝝ. x. Arma militie nr̃e non
sũt carnalia desideria sʒ potẽtia deo ad de-
structionẽ munitionũ et oẽm altitudinẽ ex-
tollentẽ se aduersus sciaʒ dei. et iõ apl'i ma-
ledicebãt tẽplis idoloꝝ ⁊ corruebãt. vt ptʒ
in mult locis. Vñ postq̃ dñs dixit Hie-
re. vt hʒ. j. ca. Ecce dedi ỽba mea in ore tuo
statĩ subdidit. ⁊ ꝯstitui te sup̱ gẽtes ⁊ regna
vt destruas ⁊ euellas ⁊ disꝑdas. q̇ figura-
bat choꝝ apl'oꝝ. nũq̃ eñ legit̃ Hieremi-
am sup̱ gẽtes cõstitutũ fuisse. Quarta rõ ẽ
vt apl'i ignẽ diuinũ p̱ ora ⁊ ỽba spirarẽt in
corda hoim̃ ipos calefacientẽ ⁊ a terrenis
ad celestia eleuantẽ. Nã an̄ aduentũ spũs-
sctĩ merces hoim̃ erat terrena in tp̱aliũ ab-
undantia ꝯsistẽs ⁊ lõga vita. Esa. j. Si vo-
lueritis ⁊ audieritis me bona terre comede-
tis. Sed mõ nõ est sic. imo oẽs q̇ pie vo-
lunt viuere in xp̄o ꝑsecutionẽ patiant̃. vt d̾r
ij. ad Thi. iij. Ut ḡ apl'i hoies ab his ter-
renis eleuarẽt ⁊ ad celestia transferrẽt opor-
tuit eos ⁊ p̱ ora ⁊ ỽba ignẽ diuinũ emitte-
re. Ignis aũt duo facit q̇ calefacit. ꝓpt̃ qd̾
hoies expoliãt se. et eleuat. vt ptʒ in vapo-
ribus virtute calore solis eleuatis. et iõ ho-
mines ignẽ diuinũ in p̃dicatiõe apl'oꝝ reci-
pientes calefiebãt intm̃ q̇ oĩa deponebãt.
Act. iiij. Et h̃ est qd̾ dicit̃ Luc. xij. Ignem
veni mittere ĩ terrã ⁊c̃. ¶ Quantũ ad
scd̾m membrũ sermonis nota q̇ septẽ sunt
vtilitates siue fructꝰ aduentꝰ spũssctĩ. Nã
illis apud q̇s manet cõfert septẽ dona pre-
ciosa expellendo septẽ pctã mortalia. Pri-
mo cõfert donũ timoris cũ cordis ꝯtritio-
ne cõterendo ⁊ humiliãdo aĩam et expellẽ-
do sup̱biã. Eccĩ. j. Timor dñi expellit pec-
catũ. i. superbiã q̄ est initiũ oĩm peccato-
rum. sic ecõuerso timor dei vt dicit Cassia.
de institutis monachoꝝ. principiũ est no-
stre salutis. de q̊ Hiero. Ubi est dei timor
nõ est mentis elatio: sed lachrymosa dile-
ctio. Nã ſm Greg. electi dei q̃nto ampliꝰ
in grã ꝓficiũt tãto magis se deficere putãt.
et de q̃nto q̇s maioris grẽ lumẽ recipit: de
tanto se magis rep̄hensibilẽ cognoscit. Jõ
Berñ. In veritate ꝯperi nihil tã efficax ad
gratiã ꝓmerendã ⁊ ꝯseruandã nisi nõ alta
sapere, sed timere. q̇ d̾r Eccĩ. j. Qui sine ti-
more est nõ poterit iustificari. Nã ſm Cas-
siodo. timor et religio sunt annexa vnũ nõ
põt stare sine reliquo. Scd̾o spũssctũs cõ-
fert donũ pietat cũ p̱ximi cõpassione: ⁊ ex-
pellit inuidiã. Est eñ benignꝰ spũs sapiẽ.
sicut d̾r Sap. j. nec ꝑmittit inuidiã aduer-
sus p̱ximũ regnare. Nã inuidus nullã hʒ
dulcedinẽ pietatis. Eccĩ. xiiij. Oculꝰ inuidi
nequã. Augꝰ. Inuidia est odiũ felicitatis
aliene. Et est differẽtia inter pietatẽ ⁊ mise-
ricordiã. q̇ pietas respicit necessitatẽ spũa-
lẽ. miscd̾ia ꝓ spũalẽ ⁊ corp̱alẽ. Ber. O cle-
mentissima pietas nõ solũ tribuit benefi-
cia his qui diligũt sed etiã his q̇ offendũt.
j. ad Thim̃. iiij. Corporalis exercitatio ad
modicũ vtilis ẽ: sʒ pietas ad oĩa valet. hoc
donũ habuit Job vt ptʒ. xxx. ca. ipiꝰ. Fle-
bam quõdã sup̱ eũ q̇ afflictꝰ erat ⁊ aĩa mea
cõpatiebat̃ paup̱i. signant̃ ĩ spũali defectu.
Tertio spũssctũs ꝯfert donũ sciẽ cũ ꝓpria
ꝯgnitiõe ⁊ expellit irã. q̇ ei ꝑ eã ꝯgścit ꝓpos
defectꝰ nõ irascit̃ aliis sʒ sibi tm̃. ecõtra est

de irato. Jaco. j. Ira viri iusti. dei nõ opaꝫ
ꝛ Catho. Ira ĩpedit aĩm ne possit cogscere
verũ. Nã ira mentẽ ꝑturbat scĩa illuminat
Gre. Ira dũ mẽtẽ pulsat spũssctĩ locũ tur-
bat. Hoc donũ hũit thobias cec⁹. illumĩa
tus em̃ ꝯ igne spũssctĩ docuit filium vitare
malũ bonũ facere ꝛ nõ errare. Quarto spi
ritussctũs ꝯfert donũ fortitudis cũ aduer
soꝝ supportatiõe ꝛ excludit accidiã q̃ maxĩe
vẽit ex impatiã. puer. xxij. Piger dic̃ leo fo
ris est. i. timet ardua aggredi. Fortitudo ei
ꝑnũ fac̃ ad oẽ bonũ. ad Phil. iiij. Oĩa pos
sum in eo q̃ me ꝯfortat ꝛc̃. Ro. viij. Spũs
adiuuat infir. nostrã. Hoc donũ habuit b.
petr⁹ apl's. Nã q̃ ꝓus vocẽ ancille timuit:
hodie publice p̃dicauit ꝛ tria milia vicit. et
postea q̃nq3 milia. silr et alij apl'i. nã Act.
iiij. dr. q lic3 ipis flagellãdo ꝛ incarcerãdo
iudei p̃ciperẽt ne fidẽ xp̄i p̃dicarẽt tãto au-
daci⁹ p̃dicabãt dicẽtes mag3 obediẽdũ deo
q̃3 hoib⁹. Gre. Fortes facti sũt tortores vin
cũt occidi pñt flecti nequeũt. Idẽ. Quõ su
stinuissent nisi fortitudo spũssctĩ eos soli-
dasset. ps. lxxiiij. Ego ꝯfirmaui columnas
ei⁹. Jõ eccl'ia hoc petit. Accẽde lumẽ sensi-
bus ꝛc̃. Quĩto spũssctũs ꝯfert donũ ꝯsilij
cũ mũdi abiectõe ꝛ expellit auariciã. Aug.
Cõsiliũ spũssctĩ ẽ vt tꝑalia ꝯtẽnentes do ꝑ
eternis fuiam⁹. Mat. xix. Si vis ꝑfectus
eẽ vade ꝛ vẽ. ꝛc̃. Et sic ꝯsulit a turbatiõe a-
uaricie nos remouere. puer. xv. Cõturbat
domũ suã q̃ sectaꝫ auariciã. Aug. Auarus
vellet oẽs hoĩes nõ eẽ vt sol⁹ abundaret.
Sexto spũssan. ꝯfert donũ ĩtellect⁹ cũ mẽ
tis attractiõe circa spũalia ꝯtẽplanda. ps.
xxxj. Intellectũ tibi da. ꝛc̃. Docet em̃ deu3
intelligere ĩ nob ꝛ ĩ creatur3. Ro. j. Inuisi-
bilia em̃ ipi⁹ a creatura mũdi ꝑ ea q̃ fcã sũt
intellecta ꝯspiciũꝫ: ꝛ facit hoĩem delectari
in spũalib⁹. Ber. Dulcedo oĩm creaturaꝝ
inuitat ad dulcedĩnẽ etnã ꝛ expellit gulã q̃
facit adherere terre ventrẽ nr̃m ꝛ impedit
aciẽ mẽtis. qꝛ dic̃ Hiero. Pinguis vẽter te
nuem sensu3 nõ gignit. Eccs. ij. Cogitaui
vt a vino abstraherẽ carnẽ meã: vt trãsfer-
rem aĩm meũ ad sapiam. Septĩo spũssan
ctus ꝯfert donũ sapie cũ diuini saporis de
lectatione. et dr sapiã q̃si sapida scĩa. qꝛ ꝑ h̃
donũ dat nob spũssctũs sape celestia. Col.
iij. Que sursũ sũt sapite. et expellit luxuriã.
qꝛ sic dicit Gre. Gustato spũ desipit oĩs ca
ro. j. Coꝝ. ij. Aĩalis hõ nõ ꝑcipit ea q̃ sũt
spũs dei. Isid. Sapiã speculaꝫ etna ꝛ i ill-
lis delectaꝫ. luxuria vero terrena. Ro. viij.
Qui ẜm carnẽ sũt q̃ car. sũt sa. q̃ ꝟo ẜm spi
ritũ sunt q̃ spũs sunt sentiũt ꝛc̃.

De sctõ Georgio martyre. Ser. XLIX

Labora sicut bo

nus miles iesu xp̄i. ij. ad Thim̃. ij.
Per hec ꝟba apl's quẽlibet xp̄ia-
nũ hortaꝫ q nõ solũ credat qd fides catho
lica in se ꝯtinet. h̃ em̃ nõ sufficit ad salutẽ ꝛ
vitã eternã ꝯsequendũ. s3 q etiã fidẽ opib⁹
oñdat. qꝛ fides sine opib⁹ mortua ẽ. Jac. ij.
Jõ hec ꝟba dici pñt cuilibet hoĩ in q̃cũq3
statu xp̄ianoꝝ siue religiosoꝝ clericoꝝ secu
lariũ ꝛ signãter curatoꝝ. Silr ꝑncipibus
oĩbus nobilib⁹ militib⁹ officialib⁹ ciuibus
viris ꝛ mulierib⁹ nuptis ꝛ innuptis. Et qꝛ
b. Georgi⁹ ĩ vtroq3 statu ẜm verba p̃dicta
optime laborauit. iõ hñ de eo assumunꝫ.

A In ꝟbis p̃missis tria tangunꝫ q̃ ad
bonũ militẽ reqrunꝫ. Primũ est sedulitas
in oꝑando. qd notaꝫ ibi. labora. scdm ẽ strẽ
nuitas in p̃liãdo. ibi. sic bon⁹ miles. tertiũ
fidelitas ĩ obsequẽdo. ibi. iesu xp̄i. Per p̃sta
ta em̃ tria romani subiugauerũt sibi mun-
dũ et ꝑ defectũ eoꝝ ꝑdiderũt imperiũ. Ad
euidentiã hoꝝ nota sic elicit ex ꝟbis Ur-
bani pape ĩ. c. si officia. lix. di. q duplex est
militia. s. mũdialis et spũalis. Militia mũ
dialis est armis corꝑalib⁹ munita ob iniu-
riã ꝓpulsandã. vel ꝓpter vindictã inimicis
inferendã instituta. sic dr ĩ. c. militare. xxiij.
q. j. q militia exerceri d3 vt mali coerceanꝫ
et boni subleuenꝫ. Et de hac q̃ro vtrũ mi-
litia mundana exerceri possit sine pctõ. ad
qd rñdet Aug. li. de ꝟbis dñi. et hr ĩ. c. mili
tare. xxiij. q. j. Militare inq̃t nõ est pctm̃ s3
ꝓpꝫ p̃dã militare ẽ pctm̃. Et idẽ ad Bonifa
ciũ ꝛ hr ĩ. c. noli. e. cã et. q. Noli existimare ne
minẽ deo placere posse q̃ armis bellic3 mi
nistrat. In his erat s. dauid. cui dñs tã grã
de ꝑhibuit testimoniũ. In his etiã pl'imi il
lius tꝑis iusti. In his erat ille Cẽturio qui
dño dixit. Nõ sũ dig. vt intres sub tec. me.
Idẽ ꝯ manicheos. et hr ibidẽ ĩ. c. q̃d cul-
paꝫ. xp̄s cesari tributa monet reddi. qꝛ ꝓpꝫ
bella necessaria militi stipendiũ p̃beꝫ. et de
h̃ ita scribiꝫ ĩ. c. parat⁹. ibidẽ. Nã si xp̄iana
disciplina oĩa bella culparet hoc potius
cõsilium salutis petentib⁹ in euangelio di-
ceretur vt abijcerẽt arma seq3 oĩno militie

subtrahēt: dictū est aūt eis. Neminē cōcutiatis estote ɔtenti stipēdijs vr̄is. q̄bꝰ ꝓpriū stipendiū sufficere ꝑcepit. debere militare vtiq̄ nō ꝓhibuit. Est ergo stat⁹ illoꝝ militū ⁊ act⁹ laudabilis si regulā eis a Johāne bapti. Lu. iij. traditā obseruēt. vt em̄ ibi dr̄ Interrogabāt aūt ⁊ illū milites dicentes. Quid faciam⁹ ⁊ nos vicȝ vt regnū celorū obtineam⁹. q̄bꝰ r̄ndit. Neminē cōcutiatis neq̄ calūniā faciatis. ⁊ ɔtēti estote stipēdijs vr̄is. B Hec regula tres bȝ ptes. q̄rū ꝑma ꝑcipit. ne quē ledāt in ꝑsona verberādo vel occidēdo se iniuriose incarcerando vel detinēdo in h̄ q᷑ dicit. neminē cōcutiatis. Scd̄o ꝑcipit ne aliquē ledāt in fama ī hoc q᷑ dicit. neq̄ calumniā faciatis. Calumniari em̄ est alicui falsa crimina imponere. vt h̄r. ij. q. iij. §. notandū. vbi glo. Nulli ergo crimia īponere deberēt nec etiā ab alijs imposita faciliter credere. sicut faciūt quidam q̄ occasiones q̄rūt vt alioꝝ possessiones vel pecunias extorqueāt. Tales sunt sīles lupo de q̄ refert Esop⁹ vnā fabulaȝ quō lup⁹ ī supiori pte fluuij bibit ⁊ agnus inferi⁹. tunc lup⁹ q̄rēs occasionē aduersus ouē dixit q᷑ sibi turbaret aquā ⁊c̄. Sic illi fingūt causas iniustas ad excoriandū pauperes. Tertio ꝑcipit q᷑ neminē ledāt in bonis exteriorībꝰ ipa auferēdo vel multa mutuando et emendo ⁊ nihil aut modicū vel tarde soluēdo. iō dicit. Cōtenti estote stipē. vr̄is. i. de ꝓprijs nō alienis viuite. Milites em̄ ī republica se h̄re dn̄t ad modū manuū sic em̄ man⁹ sūt ī corpe naturali ad repellēdū nociua. ad ꝑcutiendū infestātia. ad attrahendū necessaria. s. iuste. ⁊ ad ɔseruandū ⁊ defendēdū oīa alia mēbra. sic et milites ad hec faciēda in republica. Et queādmodū specialit᷑ opponūt᷑ man⁹ ad caput ꝓtegendū ne ledat᷑. sic facere dn̄t milites ī republica ad custodiā ⁊ tutelā vite ꝑncipis q̄ est caput reipublice. vn̄ saluator Mat. xxiij. Estote prudētes sic ser. ⁊c̄. Sup q̄ dicit Aug. ī li. de doc. xp̄iana. Prudētia s̄pētis ē q᷑ corp⁹ ponit ꝓ capite defendēdo ⁊c̄. Ita milites facere dn̄t. Sȝ heu nr̄is tpibꝰ oīa illa ꝑtunt᷑ ⁊ vadūt ordie retrogrado. nā milites q̄ tāq̄ man⁹ deberēt cetera mēbra ꝑtegere ⁊ defendere silr̄ ⁊ caput inuadunt oīa alia mēbra reipublice rapiēdo cōculcādo. destruēdo. ⁊ depauperādo. ⁊ talia faciētes hospitādo. auxiliū ⁊ ɔsiliū dādo. Capiti. i. ꝑncipi nō obediūt nec ipm aliq̄n defendūt. neq̄ parcūt mēbris sp̄ualibꝰ neq̄ secularibꝰ. Et ꝑsertim nūc ꝑ milites ⁊ cliētes q̄ ad modū manuū se h̄re dēbēt impugnant᷑ pedes reipublice. i. ꝑpl's inferioꝛ. vicȝ mercatores. mechanici. ciues. rustici ⁊c̄. Sicut em̄ pedes corp⁹ sustentāt ⁊ necessaria vite supportāt: sic ⁊ illi. Iō singulariter mag̃ cura pedes illi sūt ꝑtegēdi. custodiēdi ⁊ dirigēdi. Qd̄ heu ī ɔtrariū vertit᷑ ⁊ ꝑ h̄ tota respublica perit ⁊ ɔfundit᷑. Quid aūt nr̄is tpibꝰ mouet milites ad pugnandū. D Rn̄r q᷑ tria vicia. vicȝ vana gl'ia. ira. et auaricia. Raro em̄ nūc ad pugnandū mouet fides catholica: raro respublica: rarissime pauperū ⁊ orphanoꝝ ac viduarū defensio. sed vel lucrū qd̄ sperāt rapine ⁊ pecuniaꝝ. vindicta ī hostes ⁊ gl'ia mūdana vt dicat᷑ strēnue pugnasse q̄ ob rapinā ī bellū venit aut alia sinistra ɔditiōe. E Alia est militia sp̄ualis sp̄ualibꝰ armis ornata ad resistendū inimicis anīe. vicȝ carni. i. desiderijs carnalibꝰ mūdo ⁊ diabolo: q̄ militāt aduersus aīam. j. Pe. ij. De q̄ Job. vij. Militia est vita hoīs sup terrā. Ista g̃ militia cōis est oībꝰ fidelibꝰ q̄ vtiq̄ fit sp̄u nō corpore. Bellū aūt qd̄ gerit᷑ ɔ̄ nos sp̄uale est ḡuissimū ⁊ ꝑiculosum. vn̄ apl's ad Eph̄. vj. Nō ē nob̄ colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē sȝ aduersus mūdi ꝑncipes ⁊ potestates. aduersus mūdi rectores tenebrarū harū. ɔ̄ sp̄ualia neq̄cie ī celestibꝰ. vn̄ oñdit᷑ hostiuȝ ɔ̄ q̄s bellū gerit᷑ nimia multitudo. q᷑ ɔtra carnē ⁊ sanguinē. i. sensualitates ⁊ passiōes ei⁹ q̄ sūt pl'es ⁊ aduersus ꝑncipes ⁊ ptātes id ē tyrānos mūdi q̄ multiplr̄ vexāt. Contra sp̄ualia. i. demōes q̄ sūt innumerabiles q᷑ eis plen⁹ est aer s̄m Haymo. et innuitur ipoꝝ cū q̄bꝰ ꝑliū gerit᷑ malignitas. q᷑ neq̄cie. i. malitiosi ⁊ crudeles. Mille naq̄ nocendi hoībꝰ bȝ artes. Demuȝ addicit᷑ ꝑmij magnitudo ꝑ q̄ certamē agit᷑. q᷑ ī celestibꝰ id est luctā istā sustinem⁹ ꝑ ɔsequēdo bona celestia. Nō em̄ coronabit᷑ nisi q̄ legitime certauerit inq̄t apl's. ij. Thi. ij. Hoc ꝑpendens s. Beorgi⁹ vtrāq̄ militiā ꝑdictā strennue gessit ⁊ ɔfirmauit victoriose. Declara ex ei⁹ legēda F Quantū ad secundum videndū est q̄s ɔditiones ī se h̄re debēt milites vt vere dicantur boni milites xp̄i. Ad hoc dicendū q᷑ septem cōditiones debent habere in se milites seculares. quarum sep

habenť in glo.l.milites.ff.q̇bꝫ ex cau. ma-
io.xxv.an.in inte.resti. Prima ꝯditio mili
tum estvt miles nõ sit negociatoꝛ.vt in.l.j.
C.negocia.ne mili. Sed nũc pl'es milites
et nobiles sunt maximi mercatores etiã ex
maioribꝫ:ita vt hi q̇ vitã mercãdo duxerũt
coguntť a mercatione cessare ꝛc. Scõa cõ-
ditio ꝙ examineť.vt.C.q̇ milita.nõ pos.l.j.
Tertia ꝙ pstet iuramentũ ꝙ non euitabit
mortẽ ꝓ republica.vt ĩ d.l.milites.et in.l.
ij.ff.de his q̇ no.ĩfa. Quarta ꝙ eĩ ensis cin
gať.vt.ff.de testa.mili.l.filiusfamilias.hũc
aũt gladiũ ſm ꝯsuetudinẽ aliquarũ regio-
nũ miles recipit de altari vt se eccl'ie filium
ꝓtesteť in h̄ ꝙ de eccl'ia accipit gladiũ ad ec
clesie defensionẽ.q2 teste petro nõ sine cau-
sa gladiũ portat ſ3 ad vindictã maloꝝ lau-
dẽ vo bonoꝝ.j.Pe.ij. Quĩta ꝙ stigma.i.no
ta publica d3 eiꝰ brachijs inscribi vel ĩpo-
ni.i.q̇ddã signũ distinctiuũ ꝑ qd̊ miles ab
alio hoĩe cognosci pt sicẽ nũc cog̊sciť ꝑ auꝝ
ꝑ calcaria vel calciamẽta.vt.C.de fabricen
sibꝫ.l.iij.lib.xj. Sexta ꝯditio ꝙ in numero
alioꝝ d3 poni ꝛ scribi.vt.ff.de testa.mili.l.
ex eo tpe. Et isti tales hñt ꝑuilegia q̃ dicũt
leges ꝯcedi hoĩbꝫ.vñ vsus. Talibꝫ ornatꝰ
est miles iure vocatꝰ. Cingat mucro latus
sit nobilis atqꝫ ꝓbatus. Scriptꝰ iuratus:
sit stigmate nobilitatꝰ. Septimo reqriť in
militibꝫ circa militiã mẽtis et corpis ꝓmpti
tudo. In cuiꝰ rei signũ lex.ff.de re milita.ĩ
l.milites.ꝓhibet ne agrũ cõparẽt in ꝓuin-
cia in q̃ bellica opa ꝑagũt ne studio cultu-
re a militia reuocenť. Si iste cõditiones ĩ
militibꝫ mũdi reqrunť:q̃nto magis in mi-
litibꝫ spũalibꝫ.i.oĩbꝫ xpianis reqrunť vt do
excellentius deuotiꝰ feruentiꝰ militent tã ꝑ
vitã ꝯtẽplatiuã q̃ꝫ etiã actiuã H Oẽs
g̊ illi ꝛ specialiť ecclesiastici dñt ĩ se hr̃e spi
ritualiť ꝯditiões militũ seculariũ p̄missas
Primo ꝙ nõ sint negociatores.ſ3 illd̊ ps̃
Qm̃ nõ cog̊ui litteraturã.i.negociationẽ
introibo ĩ potẽtias dñi.et in.c.negociatorẽ
lxxxviij.di.dicit Hiero. Negociatorẽ cleri
cum:ex inope diuitẽ:ex ignobili gloriosum
q̃si quãdã pestẽ fuge. Scõo ꝙ oẽs in scĩa
sint bñ examinati ꝛ p̄sertim ecclesiastici nõ
solũ in scĩa sed etiã in alijs q̃ ad statũ illoꝝ
reqrunť. Tertio ꝙ oẽs ꝓ fide tot sustineant
ꝛ moriant̃ si necesse sit ꝛ pastor ꝓ grege suo
q̊t milites sustinere deberet ꝓ republica.ꝓ
q̃ si tot ipi milites vel alij sustinerẽt q̊t susti
nẽt ꝓ vanitate ꝛ cupiditate supra magnos
sctõs essent in celo collocãdi. Quarto oẽs
ense cinganť pñie alijs in exemplũ:vt ex vi
ta coꝝ edificenť. Quĩto oẽs xpi milites ta-
lem gerãt habitũ ꝙ in eiꝰ forma cognoscãt
xpo et nõ supbie ꝛ diabolo militare. Cleri-
ci vo specialr̃ talẽ deferant habitũ ꝙ clerici
esse cog̊scanť xpi militie specialiter ascripti.
Sexto oẽs laborẽt scribi ĩ libro vite vt de
numero illoꝝ sint militũ quoꝝ noĩa scpta
sunt in libro vite.q2 aliter nec digne deo mi
litare poterũt nec in celo militũ dei gaude-
bunt ꝑuilegijs. Septĩo oẽs cupiditatẽ et
terrenã fugiãt occupationẽ ꝛ spãlr̃ clerici
vt feruẽtiꝰ ei militẽt cui ad h̄ deputanť sciẽ-
tes ꝙ nẽo militãs deo implicat se negocijs
secularibꝫ.ij.ad Thi.ij. S3 heu timendum
est ne pl'es q̇ mũdi ꝛ xpi milites nũcupanť
inueniant̃ q̇ p̄dictis ꝯditiõibꝫ militũ ꝯ̃ria
faciũt.nã aliq̇ cũ militari cingulo decorãť
statim insurgũt in xpo dñi ꝛ deseuiũt ĩ pa
trimoniũ crucifixi.spoliãt ꝛ depdanť pau-
peres sibi subiectos.ꝛ miserabiliť ac ĩmise
ricorditer affligunt miseros vt in doloribꝫ
alienis illicitos appetitꝰ et voluptates im
pleãt.et sic gladio q̇ ecclesiasticos ꝛ paupe
res tueri deberent ꝛ defendere eosdẽ impu
gnãt. Tales sũt ĩ ptorijs leones.in p̄lijs le
pores.in pace p̄dã.inter arma fugas.inter
victores victorias sectanť. Porro ordo mi
litũ nũc est ordinẽ nõ tenere.nã cuiꝰ os ma
iorib⁹ boꝝ spurcicia polluiť.q̇ detestabilius
iurat.q̇ minꝰ deũ timet.q̇ ministros dei vi-
lificat.q̇ ecclesiã nõ veretur.iste hodie in ce
tu militu3 fortior ꝛ noĩatior reputať. Hec
Petrꝰ blesensis in q̃dã ep'la de militari di-
sciplina. H Oẽs aũt tales milites de
regula ordine ꝛ ꝓfessione videnť eẽ militũ
crucifigentiũ xpm in q̊rũ actu q̃tuor inue
niebanť articuli sup q̇bꝫ ordo illoꝝ funda-
batur.q2 p̊mo illudebãt ei acetũ offerẽtes.
Lu.xxiij. Coronã spineã plectẽ. Jo.xviij.
Scõo ipm vestibꝫ expoliauerũt:q̃tuor fa
cientes ptes:vnicuiqꝫ militi ptẽ. Joh.xix.
Tertio ipm occiderũt.ibidẽ. Quarto ipm
in sepulcro ꝑdiderũt ꝛ nũq̃ꝫ postea inuene
rũt ꝛc. Mat.xxviij. Ita p̄dictoꝝ maloru3
militũ ꝛ tyrannoꝝ oĩm ꝛ falsoꝝ xpianoꝝ ꝛ
specialiter in potestate ꝯstitutoꝝ vita ꝓ ma
gna parte ĩ quattuor p̄dictis dependet cõ-
ditionibꝫ. Nam primo christo peccando
et membra sua quasi aceto et felle ad ama-

ritudinē puocando multis modis illudūt. Scōo ipm in mēbris suis eis subiectꝫ spoliant p q̄ nomē et penā merenť pdonis. qꝛ ſm canones pdo vno mō dꝛ q̄ vltra stipēdiū sibi taxatū qrit ampli⁹. vt i d.c. militare. xxiiij. q.j. et Job. xxiiij. Uim fecerūt depdantes pupillos ꝛ vulgū pauperē spoliauerūt. Tertio iuramētis suis ꝛ alijs pctis xpm q̄tū in eis est iterū crucifigūt ꝛ occidūt. qꝛ causam iterāt mortꝫ ei⁹. s. pctā. et sic q̄tū in eis est etiā effectū iterū inferūt crucifigentes filiū dei. Ad Heb. vj. Quarto ipz ita in terra pdūt ꝙ nūq̄ ipm in celo inuenient. Nō sic s. Georgi⁹ deo et hoīb⁹ militauit ſꝫ oēs ꝯditiōes militū pdictas p oīa obseruauit. declara ex ei⁹ legenda. I

Quantū ad tertiū nota ꝙ xp̄s rex q̄ttuor habuit ꝟtutes salutares i q̄b⁹ ipm b. Georgius vt fidelis miles imitat⁹ est. Prima est ꝙ domū p̄ris sui i magna reuerētia habuit. qđ pꝫ Mat. xxj. Quia eiecit vendentes et emētes de tēplo dicēs. Dom⁹ mea dom⁹ orōnis vocabiť. Et subdit ibidē. Nō sinebat vt quisquis trāsferret vas p tēplū. Jō dic p̄s. in psona dn̄i. Zelus dom⁹ tue comedit me. In hac ꝟtute b. Georgi⁹ xpm regē suū imitabať. [illegible] regē a se cōuersum ecclesiarū dei curā ꝛ reuerētiā docuit h̄re. vt habetur in legēda. Et potuit dicere cum p̄s. Dn̄e dilexi decorē domus tue. Sꝫ sic heu plures milites nō faciūt q̄ sacratꝫ locis nullam reuerentiā exhibēt: ſꝫ magis curāt q̄lr possint res ecclesiarū auferre ꝛ spoliare sibi retinēdo. tales vtiq̄ sacrilegiū cōmittūt vt in. c. sacrilegiū. xvij. q. iiij. vbi dꝛ. Sacrilegiū est si q̄s qđ venerabilib⁹ locis relinq̄tur praue volūtatis studio tēptauit suis stipendijs retinere. iō tales puniunť a deo.

K Exēplū habes de q̄dā iudice ꝛ milite noīe Stephan⁹ rome q̄ tres dom⁹ scti Laurentij. et vnū ortū sctē Agnetis violēť abstulit ꝛ ablata iniuste possedit. vide i legenda scti Laurētij. Scđa ꝟtus xpi regis ē ꝙ sacerdotes honorauit. qđ pꝫ Lu. xviij. ꝙ decē leprosos misit ad sacerdotes dicēs. Jte ostēdite vos sacerdotib⁹. Sup q̄ dicit Aug⁹. in li. de baptismo puulorꝝ. et habeť in. c. nōne. j. q. j. ꝙ in isto xp̄s sacerdotes licet malos honorauit. In hac ꝟtute secut⁹ est ipm b. Georgi⁹ q̄ñ docuit regē ciuitatꝫ Silene. et totū insup populū vt honorarent sacerdotes. qꝛ sciuit scriptū Eccī. xvij. Honorificate sacerdotes. Sed sic nō faciunt nr̄i militares ꝛ pl'es laicales. ſꝫ clerū ꝛ p̄sbyteros odiūt ꝛ eis inuidēt ac plūm̄ detrahūt. Cōtra q̄s dic b. Grego. ꝛ h̄r ca. de psona. xj. q. j. Pei⁹ malū nō estimo q̄ christianis inuidere sacerdotib⁹. Et Anaclet⁹ papa i. c. deteriores. vj. q. j. Deteriores sūt q̄ doctorꝝ vitā moresq̄ corrumpūt his qui substātias eorꝝ pdiaq̄ diripiunt. qꝛ illi qđ extra nos illi qđ ꝓpe nos diripiūt. Debet ḡ q̄libet laic⁹ honorare sacerdotes reuerentiā corpalē ꝛ mentalē exhibēdo. vtpote q̄s de⁹ honorauit eos deos appellādo. Et iterū ait i euāg. Luc. x. ca. Qui vos audit me audit ꝛ q̄ vos sper. me. spnit. nā q̄tiēs aliq̄s sacerdoti detrahit totiēs capiti xpi coronā spineā imponit. qꝛ ipi sunt caput ꝛ supiorꝫ ecclie militātis. q̄tiēs eis iniuriā fecerit totiēs xpm clauis ꝯfodit. q̄tiēs eis ingrat⁹ fuerit totiēs in faciē xpi spuit. q̄tiēs exosos habuerit totiēs xpi lat⁹ trāsfigit. qꝛ quāto sunt mag̃ honorādi totiēs detestabilior ē dehonoratio. L Sūt autē sacerdotes specialiť honorādi ꝓpter tria. Primo rōne cōis vtilitatꝫ. qꝛ fideles p absolutionē purificāt ꝛ p sacra i esse gr̄e ꝯfirmāt. et regnū celorꝝ p clauē lingue reserāt. Scđo rōe dignitatꝫ q̄ tāta est ꝙ creatorē suū mirabilr creant. ꝛ p nr̄a salute hostiā immortalē cōsecrāt. Tertio rōne necessitatis. qꝛ irā dei p oblationē placāt ꝛ manū dei extentā ad vlciscendū oblatiōis ꝟtute ne feriat ꝯtinēt. Et iō dn̄s ondit in dathan et abiron q̄tū deteseť pctm̄ illud q̄ q̄s dehonorat sacerdotes. Hinc i. c. sacerdotib⁹. xj. q. j. inter alia scribit Gre. Mauricio impatori. Quid mirū si illos vr̄a pietas digneť honorare q̄b⁹ in suo eloquio honorē tribuēs eos aut angelos. aut deos ipe appellat de⁹. Tertia virt⁹ xpi ꝙ libēter diuina audiuit. qđ patꝫ Luc. ij. vbi legiť ꝙ cū parētib⁹ suis iuit ad dīe festū ibidē officiū vsq̄ ad finē audiēdo In q̄ ipm be. Georgi⁹ est secut⁹ q̄ñ docuit regē ꝛ ꝑplm ꝙ diuinū officiū libēter audirēt. Cōtra qđ faciūt mlti q̄ dieb⁹ dn̄icis nō audiūt missā. et si aliq̄ audiūt nō tñ vsq̄ ad finē pseuerāt peccātes ꝯ p̄ceptum ecclie. in c. missas. de ꝯse. di. j. vbi dꝛ. Missas totas a ꝑplo catholico audire p̄cipim⁹ vt ante benedictionē sacerdotis popul⁹ nō egredi p̄sumat. qđ si fecerit ab episcopo publice cōfundatur. Glo. id est grauiter puniatur vel

excōmunicet̄ nisi necessitas subsit. Quarta
virtus xp̄i q̄ pauperū memor fuit. qđ ptz
Mat. xv. qñ dixit. Misereor sup turbā. q̄r
triduo iā sustinēt me ⁊c. Idē ptz Jo. vj. cū
satiauit q̄nq̄ milia hoīm ex q̄nq̄ panib⁹ ⁊
duob⁹ piscib⁹. Hanc ꝟtutē imitatus est be.
Georgi⁹ qñ nō solū pauperū a dracone op
pressoꝝ memor fuit: ꝫ qñ regē a se ꝯuersū
docuit vt sp pauperū memor esset. iō cepit
sicut iesus magister suus ꝑus facere ⁊ post
hoc docere alios.

De sancto Georgio.

Sermo L wann. vij.

Induite vos ar

matura dei vt possitis stare aduer
sus insidias diaboli. ad Ephe. vj.
Ex q̄ tota vita nr̄a est q̄dā militia sup terrā
teste Job. Nā vndiq̄ ipugnamur: nunc a
carne. nūc a mūdo. nūc a diabolo. ideo ne
cesse est nobis vt sp sim⁹ armati et pugne
mus ꝯ illos tres inimicos. Caro eī nos tra
hit ad gulā: ad luxuriā ⁊ accidiā siue torpo
rē. Mund⁹ nos allicit ad vanitates: hono
res: ābitionē. ⁊ diuitias q̄ oīa ꝯrariant̄ deo
Diabol⁹ ꝟo ad oīa mala nos conat̄ ꝑcipi
tare. sp em̄ vigilādo ꝯsiderat ad q̄ mala hō
sit magis inclinat⁹ ⁊ ad illa eū trahit et in
clinat: et si superat̄ i vno statim tēdit ad ali
ud: ita vt sit ꝯtinua pugna in hoc mundo.
Pro eo apl's in ꝟbis thematis nos instru
it vt sp sim⁹ armati ꝯ diabolū vt ei⁹ insidi
as possim⁹ declinare ⁊ viriliter sibi resistere
vbi sup. p gra. Aue ma. Induite vos ar
matura dei ⁊c. In illis ꝟbis themat̄ nobis
insinuat duo necessaria militi xp̄i. Primo
vt sit armis indut⁹ cū dic. Induite vos ar
matura dei. scđo vt isurgat ꝯ hostes ad pu
gnandū cū dicit. vt possitis stare aduer. insi
dias diaboli. M Circa ꝑmū est no
tandū q̄ q̄druplex ē gen⁹ armoꝝ q̄ habuit
be. Georgi⁹. s. clypeus. galea. lorica. et gla
dius. p hec aūt arma significant̄ q̄ttuor ar
ma spūalia q̄ ipe i se habuit. vicz fidē spem
charitatē et bonā opationē Primo habu
it fidē tāq̄ scutū siue clypeū. s'm illud apl'i
ad Eph. vj. In oīb⁹ sumentes scutū fidei.
Per hāc fidē fortiter pugnauit sic de eo le
gitur q̄ dū Dacian⁹ ꝯpelleret xp̄ianos ad
sacrificia idoloꝝ ipe i mediū psiliēs dixit il
lud ps. Oēs dij gentiū demonia: dñs autē
celos fecit. vera em̄ fides valde valet cōtra
temptatiōes demonū. imo ad ꝯfusionē de
monū sic hn̄ ondit apl's vbi s. ad Eph. vj
dicēs. In oīb⁹ sumētes scutū fidei. et seq̄t.
in q̄ possitis oīa tela nequissimi ignea extin
guere. Et saluator Mar vlt. Signa autē
eos q̄ crediderint hec sequent̄. i noīe meo
demōia eijciēt ⁊c. Per h̄ scutū fidei hō im
petrat a deo oīa necessaria ad salutē. sic ait
saluator Mar. xj. Quecūq̄ orātes petitis
credite: q̄r accipietis ⁊ fiet vob N De
hoc narrat mgr̄ in historia q̄ cū Alexāder
magn⁹ venisset ad mōtes caspios miserūt
ad eū filij captiuitatis decē tribuū egrediēdi
licentiā postulātes. Cūq̄ q̄sisset causā ca
ptiuitatis intellexit q̄ ideo capti fuissent q̄r
recessissent a deo suo isrl' vitulis aureis im
molādo. ⁊ ꝓphetas dei dictū esse eos a ca
ptiuitate nō redituros. Tūc rñdit Alexan
der q̄ artius eos includeret. Cūq̄ angusta
viarū interciperet et mollib⁹ bitumētis ob
strueret videns humanū laborē sufficere nō
posse rogauit deū israel vt illud opus cō
pleret. Et ecce nutu diuino ꝑrupta montiū
ad seinuicē accesserūt et est fact⁹ locus im
meabilis. Et vt ait Joseph⁹. Deus q̄d fa
cturus est p fidelib⁹ suis si tantū fecit p in
fidelib⁹. hec Holgot sup li. Sap. Ecce q̄
mag ⁊ q̄ vtilis ē ꝟa ad deū fides. mlta em̄
de⁹ cōcedit verā fiduciā de eo habentib⁹ q̄
nō ꝯcedit timoratis siue dubitantib⁹ de au
xilio diuino q̄ oīa hūano mō nitunt̄ plus
q̄ oportet acq̄rere siue picula deuitare. licz
em̄ hō facere debeat id qđ cōcernit hūanā
diligentiā ne deū temptet tn̄ ꝑponere sp dꝫ
diuinū auxiliū ⁊ cogitare q̄ sine tali nihil
facere pōt. sic ait saluator Jo. xv. Sine me
nihil potestis fa. Scđo b. Georgi⁹ habu
it spem tāq̄ galeā. sic apl's ait vbi s. Galeā
salutis assumite. Vñ de eo legit̄ q̄ cū magna ꝑ
secutio esset ⁊ multi fidē negarēt ipe spem
hn̄s i dño oēs xp̄ianos sua doctrina cōfor
tabat. multū em̄ ꝯfert laborantib⁹ aliq̄ in
firmitate sperare ⁊ ꝯfidere i medico suo. spe
rādo vicz p medicū salutē ꝯseq. Tertio ha
buit charitatē dei ⁊ ꝓximi tāq̄ gladiū. quā
charitatē apl's vocat gladiū spūs. Vñ cū
b. Georgi⁹ vidit tantū timorē ⁊ tantā ꝑse
cutionē i xp̄ianis ꝓpt̄ nimiā iniuriā dei ⁊ ꝑ
ditionē ꝓli fuit vulnerat⁹ gladio charitatis
cōpatiendo ꝓplo ⁊ in faciē Daciani restitit.
Quarto hūit bonā opatōz tāq̄ loricā quā
apl's vocat loricā iusticie q̄ vnicuiq̄ reddit

quod suū est. Vn̄ cū esset diues ⁊ nobilis
oēs diuitias suas: oēs seruos ⁊ totū appa-
ratū militie sue deseruit ⁊ dei seruitio et ꝓ-
ximoꝝ vtilitati se totaliter mācipauit. sicut
eīm lorica totū corpus tegit ⁊ munit sic iu-
sta opatio aīaꝫ ornat atqꝫ defendit. ꝓpterea
dicit apl's ad Ro. xiij. Induamur arma lu
cis. Sicut eīi lux mediū illuminat vt hō q̄
vadat videat. sic iusta opatio ꝓximos edi-
ficat vt vitā suam in meliꝰ cōmutēt. Scd̄o
dixi ꝙ militi xp̄i necessariū est vt insurgat
ꝯ hostes ad pugnandū cū dicit. vt possitꝭ
stare aduersus insidias diaboli ⁊c̄. D

Pro q̄ notandū ꝙ btūs Georgius tres
hostes expugnauit. vicꝫ diabolū: mundū:
et carnē. Primo vicit diabolū. Cuiꝰ figu-
ram habemꝰ in eo ꝙ draconē maximū in-
terfecit. De q̄ dracone dicebant̄ tria. Priō
ꝙ in aq̄ habitauit. scd̄o ꝙ flatu suo aerem
inficiebat. tertio homīes deuorabat. Sic
hodie diabolꝰ habitat in aq̄s luxurie. id ē
inhabitat luxuriosos q̄s vult submergere
aqua. i. suggestione. Illius figura habetur
Apoc̄. xij. vbi dicit̄ ꝙ Johānes vidit ꝙ ser
pens misit ex ore suo post mulierē aquam
tāq̄ꝫ fluuiū vt eam faceret trahi a flumine.
Glo. Per illū serpentē intelligit̄ diabolus
q̇ Adā ⁊ Eua seduxit: q̇ ex ore suo hoc est
ex sua malitia mittit aquā id est suggestio-
nē. post mulierē. id est post animā vt eā tra
hat ad peccatū ⁊ sic submergat̄ in inferno.
Illū draconē siue serpentē btūs Georgius
deuicit duplici lancea deuote orōnis. Vn̄
legit̄ de eo ꝙ ip̄e se deo ꝯmendauit. lancea
dn̄ice passionis. qꝛ ꝓ salute puelle se morti
tradidit. licet sibi draco in nullo nocuit: per
quod et multos ad fidem cōuertit. Scd̄o
btūs Georgius superauit mundū q̇ eum
impugnauit ꝑ ꝓspera et aduersa. Per ꝓspe
ra: qn̄ imperator Dacianus sibi persuasit
blandicijs verboꝝ et ꝓmissionibꝫ donorū
q̇bus multi decipiūtur. ꝭm illud Ecc̄i. xx.
Exenia et dona excecant oculos iudicum.
Mundus etiam impugnauit Georgiū ꝑ
gaudiū. qꝛ tota ciuitas illa gaudio repleta
fuit et ornata vt ꝑ talem honorē eū decipe
re posset q̄ oīa ip̄e cōtempsit. Sic etiā mū-
dus beatū Georgiū impugnauit ꝑ aduer-
sa diuersis vicꝫ supplicijs. P Eius em̄
supplicia fuerūt magna mlt'a et lōga. Ma
gna. qꝛ dū tp̄e Daciani p̄fecti siue presidis

tanta fuisset ꝑsecutio xp̄ianoꝝ vt infra vnū
mensem decē ⁊ octo milia hoīm martyrio
coronarent̄. Georgiꝰ tactus dolore intrin-
secus exclamauit dicēs. Oēs dij gentium
demonia. Cui dū Dacianꝰ diceret quō au-
deret deos suos demonia appellare: ⁊ non
posset eū ad se inclinare fecit eum in eculeo
leuari ⁊ membratim eius corpus vngulis
dilaniari. Insuꝑ appositis ad latera facibꝫ
ardentibꝫ et patentibꝫ visceribꝫ fecit plagas
eius sale cōfricari. Quē cum occidere non
posset fecit eum incarcerari ⁊ magnū lapi-
dem supra ventrē eius poni et supinū iace
re: vt sic lapis eum cōprimeret et spiritum
exalaret. sequēti die eum poni fecit suꝑ ro-
tam gladijs vndiq̄ꝫ circumseptā vt eū fru-
statim incideret. sed statim rota frangit̄ et
Georgius illesus inuenitur. Tunc Dacia-
nus iratus eum in sartaginē plumbo liq̄-
facto ꝓijci iussit q̇ facto signo crucis in eā
intrauit ⁊ virtute diuina q̄si in balneo ce-
pit refoueri. Tūc fecit plumbū bulliēs in
os eius fundi qd̄ iterū sibi nil nocere po-
tuit. Tūc ad eū dixit Dacianꝰ. Pessime ho
minū q̄ sunt illa maleficia ꝙ ꝓ nihilo du-
cis has penas. Cui Georgiꝰ. Nō sunt ma
leficia sed dei bn̄ficia. Quo facto Dacianꝰ
iussit caput eius malleis cōtundi vsq̄ꝫ ad
cerebrū ⁊ sic ꝑ pedes sursum suspendi ⁊ sub
capite fumuꝫ fieri vt sic suffocaret̄. quē de-
positū iussit in carcerē recludi ⁊ ibi fame af
fligi. tūc serui veniētes ad imperatorē dixe
rūt ꝙ sanꝰ factus in carcere deambularet.
Iratus g̊ dacianꝰ dixit vxori sue. Deficiēs
moriar: qꝛ istū hoīem suꝑare nō possum. et
sic eū fecit trahi de carcere ⁊ pedibꝫ eiꝰ cali
gas ferreas imponi ⁊ clauis ferreis affigi
donec sanguis ꝑ riuos de pedibꝫ eiꝰ ꝓflu-
xit. Post hec fieri fecit vnū vas q̄si lagenā
clauis ferreis intrinsecꝰ circūseptū et ip̄m ī
illo ꝑ totū castrū volutari. et cū sic in toto
corꝑe esset ꝑfossus ip̄m fecit extrahi. dein-
de clauo ꝑ tympora trāsfixo iterū incarce-
rari: seq̄nti die ad eiꝰ collū suspenso laq̄o ꝑ
totā ciuitatē distrahi ⁊ sic an̄ ciuitatē decol
lari. Anno dn̄i. cc. lxxxvij. Ex illis g̊ patet
quō ille gl'iosus martyr b. Georgiꝰ pugna
uit ꝯ mundū. ⁊ quō eiꝰ supplicia fuerūt ma
gna multa ⁊ lōga. Est tn̄ verū ꝙ ī legenda
lōbardica quā credit̄ ꝯposuisse Jacobꝫ de
voragine nō hr̄ de vase intrinsecꝰ cū clauis-

bus circumsepto. ponūť tñ alie pene quas sustinuit. puta de duplici veneno q̃d bibit: et nihil ei nocuit. Et quõ vxorē regis Daciani cõuertit et magū q̄ venena parauit. Templū etiā cum idolis destruxit et ignis de celo idola et sacerdotes cõsumpsit. Ex his omnib9 patet tertiū quõ ipe vicit corpus xpriū q̃d appetiuit delitias voluptates et molestiarū vitationē. Nā ꝯtra delitias venenum bibit. Cõtra voluptates carnis mundiciā seruauit ꝛ plurimas corpis molestias vt p̄missum est ptulit. Ideo bñ dñs ipm tāq̃ȝ strennuū militem remunerauit et plurima p ipm miracula fecit nõ solū in vita ꝛ in morte vt supra audistis: sed etiā post mortē. Vñ legiť in historia anthiocena q̄ cum tpe cuiusdā passagij christiani hierusalem obsidere vellent ꝛ illuc pgerēt. quidā iuuenis speciosissimus apparuit cuidā sacerdoti dicens se esse sanctū Georgiū ducē christianoꝝ. et monuit sacerdotē vt eius reliquias in hierusalem deportaret et sic ipe cum eis esset. Cum aūt hierusalē obsedissent ꝛ saracenis resistentib9 per scalas ascendere nõ auderent: beatus Georgius albis armis indutus et cruce rubea insignit9 apparuit innuens vt post se securi ascenderēt et ciuitatē obtinerēt. qui ex hoc animati ciuitatē ceperūt et saracenos occiderunt ꝛc. Dubitatur. ex quo iuxta verbū apl'i debemus nos armare cõtra insidias diaboli et induere arma dei que tñ sunt arma diaboli quibus nos impugnat. Et q̄ sunt ex aduerso arma dei siue christi quibus defendi et tueri debemus. Q. Ad hoc rñdetur iuxta sniam Holgot sup lib. Sap. v. ca. q̄ arma diaboli sunt arcus ꝛ sagitte ad nocendum. Et arma xp̄i sūt arcus ꝛ sagitte ad regendū ꝛ ptegendū. Vñ diabolus tres malos habet arcus q̄bus vtiť contra sanctos et deo seruire volētes. vicȝ arcū carnalis cõcupiscentie. arcū fraternalis inuidētie. ꝛ arcum mūdialis ꝯscientie. De arcu carnalis cõcupiscentie pcedit mala mulier vaga et impatiens p̄parata ad capiendas animas sicut diciť puerb. vij. Qua capitur ꝛ vulneratur vecors iuuenis. De q̄ ibidē subditur. Et sequiť eam q̄si bos ductus ad victimā et ignorat q̄ ad vincula stultus trahiť donec sagitta transfigat cor eius. Ista sagitta est pennata p ornatū curiosum inflammata per amorem libidinosum. Cum ista sagitta fuit vulnerat9 dauid cū pspexit Bersabee se lauantē. ij. Reg. xj. Ista sagitta absconditur in pharetra q̄diu se mulier occultat in camera. arcus tendiť qñ cū puerosa intentione ornate cõponiť. Sed sagitta emittiť qñ in publicū pgrediť. Et ideo sicut piculosum est hominibus nõ armatis inter sagittas volantes incedere. ita piculosum est iuuenib9 nõ habituatis virtutibus et solidis morib9 inter mulierū frequētias cõuersari. Sed q̄ habitat in adiutorio altissimi in ptectione dei celi cõmorabiť. ꝛ talis nõ timet sagittā volantē in die neca negocio perambulante in tenebris. sicut dicit Dauid in ps̄. Secundus arcus diaboli ē fraternalis inuidentie. De q̄ pcedit sagitta detractiõis pestifere. de qua dicit ps̄. Parauerūt sagittas suas in pharetra vt sagittēt in obscuro rectos corde. q2 diabol9 isto arcu nõ vtitur nisi in obscuro. id ē in secreto. Et sicut bonus sagittari9 nõ emittit electas sagittas suas ꝯtra lapides vbi repercutiūtur et frangunť: ita nec diabolus v̄ba detractionis eijcit ad aures sctõꝝ viroꝝ q̄ in talibus verbis non delectanť. Vñ Hiero. in quadā ep'la ad Rusticū monachū. Sicut inq̄t sagitta si mittať cõtra durā materiam nonnūq̃ȝ in mittentē reuertitur et vulnerat vulnerantē. Ita detractor cum tristem viderit faciē audiētis: immo nõ audientis sed obturantis aures suas ne audiat sanguinem siue verbū nociuū ilico cõtristascecit pallet vultus. herent labia. saliua siccatur. Hec Hiero. Nemo inuito auditori libenter defert siue loquiť. sagitta in lapidē infigitur sed interdū resiliēs pcutit dirigentē. Hec est sagitta dolosa q̄ simul tres occidit sicut dicit Bern. vicȝ detrahentē. audientē. et absentē. Hiere. ix. Sagitta vulnerās lingua eoꝝ dolū locuta ē. Tertius arcus diaboli est arcus mūdialis ꝯscientie. De q̄ pcedit sagitta malitiose ꝯspirationis fallarū suggestionū et inuentiões actionū ꝯtra innocentes. sm illud puerb. xxv. Sagitta acuta homo q̄ loquiť contra pximū falsum testimonium. Isti figuranť per illos sagittarios q̄ vtraq̃ȝ manu funda saxa iacientes et sagittas dirigentes fortissimi erāt. j. Paralippo. xij. Ita isti eque bene formāt actiones iniustas ꝛ ita libenter cõtra innocentē

vel persequentē. De his bñ cōqueritur eccle
sia in psona iusti Treñ.iij. Tetēdit arcū su-
um ꝛ posuit me quasi signū ad sagittā. mi
sit in renibus meis filias pharetre sue. Isti
arcus sunt arcus ꝛ sagitte diaboli quib⁹ se
armat pugnando cōtra nos vt nos deuin
cat per cōsensum in peccatum. ℞ Per
oppositū christus habet triplicem arcū et
tria genera sagittarū quibus nos defendit
Primus arcus est lux scripture. Secund⁹
mors nature. Terti⁹ lex censure ꝛc. De pri
mo arcu vicȝ scripture pcedit quasi sagitta
pdicator xbi dei. De quo Esa.xlix. Posuit
me sicut sagittam electam. Sagittarius ē
christus. et eius sagitte in principio fuerūt
apostoli pennati per virtutes. Habuerūt
eñ tres virtutes que vocantur penne. vi-
delicet fidē spem ꝛ charitatē. de qb⁹ dr.j.ad
Cor.xiij. Nunc aūt manent fides spes et
charitas tria hec. Per has xtutes tāq̄ pē
nas oportet omnē catholicū christianum
volare in celum. et sine illis impossibile est
hoc fieri. Isti apostoli fuerūt ferrati p cō-
stantiā. et inflammati per ignē spiritussan-
cti. iuxta illud ps. Sagittas suas ardētes
effecit. Et iterū. Sagitte potētis acute cū
carbonib⁹ desolatorijs. Sȝ si sagitta est ni-
mis onerata terra vel luto nūq̄ bñ volat.
Isto modo quidā qui deberēt esse sagitte
christi in actu pdicandi sunt nimis onera-
ti terrenis ita q volare nō possunt. quidā
vero carēt pennis. quia licet scientiā habēt
tñ eminentia vite carent. Ubi est notandū
q nisi principalis sagittarius manum ap-
ponat ad arcum: arcus nō bene emittit sa-
gittam. Unde legitur.iiij. Reg.xiij. q Ioas
petiturus cōsiliū ab Heliseo infirmato ac
cessit ad eum dicēs. Pater mi pater mi cur
rus israel et auriga eius. Et dixit heliseus
Affer arcum et sagittas ꝛ pone manū sup
arcum ꝛc. Et sequitur. Et posuit rex manum
super arcum et heliseus manū sup manum
regis ꝛ dixit. Sagitta salutis dñi: et sagit-
ta salutis cōtra syriam. Syria interpretatur
sublimis. manus xpi: est gratia que est su-
pra manuȝ pdicatoris. Secundus arcus
xpi est mors nature de quo egreditur sagitta
penalitatis. Iuxta illud ps. Quoniā sagit
te tue infixe sunt mihi et nō est sanitas i car
ne. Et loquitur de penalitatib⁹ cōsequenti
bus originale peccatuȝ. Iste arcus pcutit
quādoq̄ ante nos cum interficit in nobis
antiquiores. retro nos cum interficit iunio
res. iuxta nos cum aufert nob in etate pa-
res. supra nos potentiores. infra nos infe-
riores. sm illud ps. Emitte sagittas et cō-
turbabis eos ꝛc. Tertius arcus xpi est lex
censure in iudicio generali a quo egredien
tur ille acutissime sagitte sententie diffiniti
ue. Uenite benedicti patris mei pcipite re
gnum ꝛc. et Ite maledicti in ignem eternū
De isto arcu dicitur in ps. Dedisti metuen-
tibus te signū vt fugiāt a facie arc⁹. De ma
lis adimplebit illud Deut.xxxij. Cōgrega
bo sup eos mala et sagittas meas cōple-
bo in eis. Iste arcus q̄nto diutius expecta
tur tāto grauius vulnerabit. Uñ tunc im
plebitur illud Ezech.v. Mittā in eos sagit-
tas famis pessimas q̄ erūt mortifere vt di-
sperdam eos. Et Hiere.l. Sagitta ei⁹ q̄si
viri fortissimi interfectoris nō reuertetur ꝛc.
Ecce ex iam dictis patet qbus armis dia-
bolus nos impugnat. et ex aduerso q̄liter
armis xpi debem⁹ nos ptegere ꝛ defende-
re ne vulneremur a diabolo p ɔsensuȝ mor
talis peccati. Inuocem⁹ ḡ hodie egregiuȝ
xpi martyrē b. Georgiū vt sicut ipe indut⁹
armis xpi repulit insidias diaboli ab ille-
cebris carnis ꝛ temptatiōib⁹ hui⁹ mūdi vt
sic cū eo victores hostiū triumphem⁹ i ce-
lis p xpm dñm nostrū. Amen.

De sanctis Philippo et Iacobo.

Sermo LI.

Domine osten
de nobis patrē et sufficit nobis

A Pro introductione nota
q inter apostolos qdā petierūt singularē
potētiā Mat.xx. Dic vt hi duo sedeāt vn⁹
a dextris ꝛc. quidā futuroꝝ scientiā Mat.
xxiiij. Quādo hec erunt dic nobis qd erit
signū aduētus tui. quidā inimicoꝝ vindi-
ctā Luc.ix. Dic vt ignis descēdat de celo.
Philippus xo nō petijt singularē potentiā
qz breuis. Eccī.x. Ois potentatus breuis.
Nec mundanā scientiā: qz curiosa est.j.ad
Cor.viij. Sciētia inflat. nec inimicoꝝ vin
dictā: qz phibita ē. Mat.v. Diligite inimi
cos vr̄os. Sed petijt visionē paternā q̄ est
eterna beatitudo. Sciebat eñ q in eterna
visione esset sūma iocunditas. ps. Adim-
plebis me leticia cū vultu tuo. Item plena

satietas. ps. Satiabor cū apparuerit gl'ia
tua. Itē eterna felicitas. Joh. xvij. Hec est
vita eterna vt cognoscāt te ꝛc. Itē in patre
est oīm bonoꝝ abundantia: et sufficiens et
plena ꝑfectio. Jō subdit. Et sufficit nobis
vere sufficit. q2 in paterna visione oīa bo-
na habent. Vñ cum moises sibi faciē dei
ostēdi peteret deus sibi rñdit. Ego osten-
dā tibi om̄e bonū. Geñ. xxxiij. Om̄e āt bo
nū tria importat. scz oīm bonoꝝ ꝯgrega-
tionē. Sap. vij. Venerunt mihi oīa bona
pariter cū illa: Oīm cōgregatoꝝ fruitionē
Hiere. xiij. Reuertetur Jacob ꝛ quiescet et
cunctis affluet bonis. Fruitoꝝ ꝯtinuatio
nē. ps. Videas bona hierusalē oībꝫ diebꝫ
vite tue. Jō dixit Philipp⁹. Dñe oñde no-
bis patrē ꝛ sufficit nobis. B In pñti
sermone ṗmo dicet de cōmendatione bea-
ti Philippi. scdo dr de cōmendatiōe b. Ja
cobi. Ad euidentiā ṗmi nota ꝙ b. Philip
pus reddit cōmendabilis ex ꝗnqꝫ. vicz. Ex
familiaritate. ex sanctitate. ex dignitate. ex
ꝑdicatiōe. ꝛ ex passione. Primo cōmendat
ex familiaritate. Fuit ei cū xp̄o magne fa-
miliaritatis. cui⁹ triplex est signū. Primū q2
fiducialiter grandia postulauit. Signum
magne familiaritatis fuit qñ Johes au-
debat a xp̄o petere. Joh. xiij. Dñe q̇s est q̇
tradet te. Signū maioris familiaritatis fu-
it qñ Petr⁹ Jacobꝫ et Johes petierunt a
xp̄o reuelari aduentū suū dicētes Matth.
xxiiij. Dic nob qñ hec fient ꝛ qd signū ad
uent⁹ tui. Sed signū maxīe familiaritatis
fuit qñ Philipp⁹ a xp̄o petijt sibi ostēdi pa
trē dicēs. Dñe ostēde nobis patrē ꝛc. Se-
cundū signū est ꝙ sibi xp̄s secreta reuelauit
dicēs. Philippe q̇ videt me videt ꝛ patrem
meū. Vñ ibidē. Vos aūt dixi amicos: q2
oīa q̄ audiui a patre meo nota feci vobis.
Tertiū signū fuit. q2 in eadē cathedra cru-
cis eū secū sedere fecit. Aug⁹. sup Johem.
Lignū in quo erāt fixa mēbra patiētis scz
xp̄i. etiā fuit cathedra magistri docētis. de
q̄ cathedra patientiā. hūilitatē. et oēs virtu
tes docuit. C Tres em̄ ṗncipes in ca
thedra crucis sederūt vicz Petrus. Andre
as et Philipp⁹ q̇ crucifixi sunt. Scdo bea-
tus Philippus cōmendatur ex sanctitate.
Sunt aūt tria signa ꝑfecte sanctitatis scz.
diuine inspirationi velociter obedire. tem-
pestiue penitentiam inchoare. et dona rece

pta alijs cōmunicare. Que tria ꝑfecte i b.
Philippo fuerūt. Primo diuine inspirati-
oni velociter obediuit. quia cū xp̄s Joh. j.
eum vocaret dicēs. Sequere me. ptin⁹ se-
cutus est eū. nō ex leuitate cordis vt dic Ju-
lianus apostata. sed beneficio gr̄e supioris
vt dicit Hiero. de btō Mattheo. Secun-
do tempestiue penitentiā inchoauit. q2 fuit
vnus de primis aplis q̇ ad xp̄m sunt con-
uersi. Primo em̄ vocauit Andream. scdo
petrū. tertio philippum. Vñ Joh. j. dicit.
ꝙ erat a Bethsaida ciuitate andree et pe-
tri. Eius penitentia fuit hūilis. q2 nō ꝓces-
sit sed secut⁹ est iesum ad vnius iussiōis vo
cem. Fuit etiā facilis. q2 oīa tꝑalia cōtem-
psit. Nā relictis oībꝫ secut⁹ est eū. Fuit etiā
vtilis. q2 labores ꝛ afflictiōes patiēter susti
nuit. Jsid. Qui vite future ꝑmia diligēter
excogitat mala oīa pñtis vite equanimiter
portat. Tertio dona recepta alijs cōicauit.
Vñ Joh. j. Nathanaelē inueniēs gratiā
inuentā ei cōmunicauit ꝛ ad xp̄m ipm ad-
duxit. D Tertio b. Philippus cōmen-
dat ex dignitate ꝛ reuerētia. Fuit em̄ multe
reuerētie ꝛ dignitatis. qd in q̄ttuor apparet.
Primo ex hoc. q2 fuit ostiari⁹ xp̄i. nā sicut
dicit Joh. xij. gentiles quidā ad eū vene-
rūt dicētes. Dñe volum⁹ iesum videre. Ex
q̇ apparet ꝙ in curia xp̄i fuit portari⁹ cōsti
tutus. Scdo fuit mediator xp̄i et populi.
Jpe em̄ et Andreas fuerūt mediatores in
ter xp̄m ꝛ gētiles vt eū viderēt ꝛ cognosce-
rēt. Joh. xij. Venit philipp⁹ et andree dic.
Andreas rursum ꝛ philipp⁹ dixerunt iesu.
Tertio fuit aduocat⁹ cetus ap̄lici. Audie
rūt em̄ apli a xp̄o ꝙ ascensur⁹ erat in celū.
et ꝙ missur⁹ erat eis spiritūsctm̄ et de his
nihil dicebāt. Audierūt ꝙ viderat patrē ꝛ
de h̄ plurimū mirabant. null⁹ tñ ausus fu
it eū interrogare. Philipp⁹ aūt tāqꝫ oīm ad
uocat⁹ petiuit dicēs. Dñe oñde nob patrē
et sufficit nobis. Si ḡ fuit aduocat⁹ ꝓ iu-
dicibus seculi et principibꝫ celi credenduꝫ
est ꝙ mō sit aduocatus ꝓ pctōribus mūdi
Quarto fuit ꝓcurator totius collegij. De
turba em̄ pascēda cū nullo xp̄s ꝯtulit nisi
cū philippo di. Vñ emem⁹ panes vt mādu
cent hi. Jo. vj. Ex q̇ videt ꝙ i collegio xp̄i
erat dispēsator. Jo. xij. Quis putas est fide-
lis dispēsator ꝛ prudēs. Jpe em̄ fuit fide-
lis. q2 bona dñi sui fideliter custodiuit. fuit

dispensator.qꝛ ea sibi nō retinuit ſ; popu-
lo distribuit.fuit prudens:qꝛ bona dñi sui
augere sciuit. Quarto beatꝰ Philippꝰ cō-
mendat̄ ex p̄dicatione.fuit em̄ fructuose p̄
dicatiōis. Jdeo philippus interpretat̄ os
lampadis ꝓpter suā luculentā p̄dicationē.
lampas em̄ habet os latu;.scd̄o est vncta
oleo.tertio est clara ad illuminandū. Jta
os philippi fuit latum ad p̄dicandū.vbiq;
vnctū ⁊ medicinale ad cōuertendū popu-
los multos. Clarū ad illuminandū corda
gentiū.ergo dr̄ ꝑ ꝓphetā Hiere.xv. Si se-
paraueris p̄ciosum a vili q̄si os meū eris.p̄
ciosu; ē fides catholica.vile est error ⁊ ido
latria.hoc sepabat philippꝰ ore p̄dicando.
Jtē p̄ciosum est virtꝰ:vile est viciū. Beatꝰ
philippꝰ sepabat p̄ciosum a vili.qꝛ superbū
cōuertebat et faciebat ip̄m humilē.et sic de
aliȷ̄s. Philippus em̄ euangeliū gentibꝫ p̄-
dicauit per viginti annos discurrēs ꝑ Sy
riā et ecclesias cōstruens ⁊ ep̄os ordināns.
iterū ꝑ vnū annum ibidē p̄dicauit. E
Ubi quattuor miranda fecit. Primo dra
conē expulit. Nā cū q̄dā draco q̄ erat sub
statua martis exiuisset ⁊ filiū pontificis et
duos tribunos cū plurimis occidisset.ius-
su bti philippi ī desertū locū descēdit nulli-
q; oīno nociua. Scd̄o idolū martis con-
fregi iussit ⁊ loco eius crucē xp̄i erexit quā
oēs adorauerūt. Tertio oēs morbidos ex
flatu draconis ꝑfecte sanauit.et illis tribꝫ
mortuis vite beneficiū impetrauit:qui oēs
crediderūt in christū et baptisati sūt. Quar
to heresim Hebionitarū carnē christi fan-
tasticā dogmatisantē extinxit.erāt autē ille
due filie sacratissime ꝟgines ꝑ q̄s dn̄s mul
tas ꝟgines ad fidē xp̄i ꝯuertit. Quinto be.
philippus cōmendat̄ ex passione.nā ꝓ xp̄o
martyriū sustinuit. Un̄ cū diu p̄dicasset et
multos ep̄os ꝯuertisset.et erat iam anno-
rū octuagintaseptē. Post h̄ infideles Jera
poli frigie ꝓuincie eū tenuerūt ⁊ cruci ad in
star magistri sui.s.iesu xp̄i quē p̄dicabat af
fixerūt:et crucifixū sic lapidauerūt.et sic vi
tam feliciter cōpleuit ⁊ ad dn̄m migrauit.
ibiq; simul cū duabꝫ filiabꝫ suis requiescit
vt dicit Jsid̄.in li.de vita ⁊ obitu sanctoꝝ.
F Nūc scd̄o loco dicendū est de cō-
mendatiōe b. Jacobi minoris. Ad cuius
euidentiā nota ꝙ btūs Jacobꝫ reddit̄ cō
mendabilis ex tribꝫ.sc; ex sanctitate.ex di-
gnitate.et ex passione. Primo em̄ ex sancti
tate. Dicebat̄ ei Jacobꝫ iustus ꝓpt̄ meritū
excellentissime sanctitat̄. Sanctitas autē
bti Jacobi apparet ex q̄ttuor. Primo ī vte
ri sanctificatiōe.qꝛ vt dic̄ Hiero.li.de illu-
stribꝫ viris.et Egisyppus ac Eusebiꝰ ꝙ fu
it in vtero matris sanctificatꝰ. Ex q̄ sancti-
ficatiōe cōsecutꝰ est mundationē ab origi-
nali culpa.debilitationē fomitis:et p̄serua
tionē a pctō mortali. Et licet dicat̄ ꝙ ī pas
sione xp̄i oēs apl'i peccauer̄t mortaliter tn̄
ab illa generalitate b. Jacobꝫ videt̄ excipiē
dus. Tum qꝛ sanctificati in vtero nō pn̄t
peccare mortalit̄. tum qꝛ s̄m Hiero.vbi s̄.
in parasceue se voto astrinxit ꝙ nō comede
ret donec iesum resurrexisse videret. Ad q̄d
em̄ se voto astringeret si de xp̄i resurrectio
ne fidē nō habuisset. vn̄ dr̄.j.Coꝝ.xv. De-
inde visus est Jacobo. Scd̄o sanctitas b.
Jacobi apparet in virginitat̄ obseruatiōe
qꝛ vt ait Hiero.vbi sup̄ ꝙ b. Jacobꝫ in ꝑ-
petua virginitate mētis ⁊ corꝑis ꝑmansit.
Jn cuiꝰ signū sꝑ mūda syndone vtebatur.
Tertio in carnis mortificatione. Nam s̄m
Hiero.vbi supra.vinum et sicerā nō bibit.
carnes nūq; comedit.ferrū ī caput eius nō
ascēdit.oleo nō est vnctus.balneis non est
visus. Quarto in orōnis exercitatōe.vt em̄
ait Hiero.in orōne genua flectebat vt cal-
los in genibꝫ sicut in calcaneis videret̄ hr̄e.
Ob nimiā aūt sanctitatē suā solꝰ inter apo
stolos ꝑmittebat̄ in sancta scōꝝ īt̄rare nō
quidē immolatiōis causa ſ; orōis ꝓpter eiꝰ
sanctitatē.tāte reuerētie ī ꝑp'lo extitit vt fim
briam vestimēti eiꝰ certatim tangere cupe-
rent. G Scd̄o be. Jacobꝫ cōmendat̄
ex dignitate. Dignitas aūt eiꝰ ex tribꝫ pōt
attendi.sc; ex genere.ex noīe.⁊ ex culmine.
Primo ex noīe. qꝛ Jacobꝫ interpretat̄ sup
plantator. Jp̄e em̄ supplātauit illud quod
vicit.illud qd̄ nō pōt ab aliq̄ vinci sc; pec
catū qd̄ opprimit voluntatē q̄ in rebꝫ hūa-
nis est libera ⁊ a nullo cogi p̄t licet possit a
passionibꝫ et affectionibꝫ sensibilibꝫ inclina
ri tn̄ in sua ptāte est subterfugere vel cōsen
tire. Sed postq; pcm̄ mortale est in volū-
tate ita eā vehemēter opprimit ꝙ ꝑ se resur-
gere nō pōt.iuxta illud ps̄. Cecidit nō adij
ciet vltra vt resurgat. H Dicitur etiā
Jacobꝫ minor nō ꝙ minoris sanctitat̄ ex-
titit q̄; Jacobꝫ zebedei frater Johis euāge

fiste.sed qꝛ post eum vocatus est. Ideo ille
dicit maioꝛ.qꝛ pꝛioꝛ fuit apl's xp̄i vocatio
ne.et Jacobꝰ noster dꝛ minoꝛ:qꝛ posterioꝛ
vocatiōe. Videt em̄ illa pꝛioꝛitas tp̄is q̄n
dam secū trahere dignitatē. Ideo hec con
suetudo in religionibꝰ obseruat.vt ille qui
ingredit pꝛioꝛ maioꝛ vocet.ꝛ ille q̄ posterioꝛ
minoꝛ.lȝ sit pꝛioꝛ etate aut sc̄titate vl' dignita
te.iō apl's dicebat de se.j.Coꝝ.xv. Ego suȝ
minimꝰ aploꝝ. cū tn̄ sit de maioꝛibꝰ in di-
gnitate ꝛ sanctitate.sed qꝛ vltimꝰ fuit voca
tus ad apostolatū dicit. Ego sum minimꝰ
ꝛc. Secūdo ex genere.qꝛ magna dignitas
est ꝙ aliq̄s sit frater alicuius regis terreni.
Ip̄e aūt fuit frater regis celestis:qꝛ diceba
tur frater dn̄i ꝛ nepos regine mūdi. I

Sed quō dicebat frater dn̄i.qꝛ certū est
ꝙ maria nō pepit nisi xp̄m iesum. Ad hoc
dicendū ꝙ dicebat frater dn̄i:siue qꝛ ex so-
roꝛe virginis Marie erat natus.scȝ ex ma
ria Cleophe.siue qꝛ xp̄o similis ꝓhibet fuis
se intantū vt pleriq̄ȝ in eoꝝ specie fallerent
Ob qd̄ iudei cape volētes xp̄m signū pe-
tierūt a iuda vt oscularet eū ne decepti Ja
cobū caperēt. Hoc etiā testat Ignacius in
ep'la ad Johannē euangelistā dicēs. Si li
citū est mihi apud te ad hierosolyme ptes
volo ascendere vt videā illū venerabilem
Jacobū q̄ cognoiat iustꝰ.quē referūt xp̄o
Jesu simillimū facie vita ꝛ mō ꝯuersatiōe
acsi eiusdē vteri frater esset geminꝰ. quē di-
cūt si videro:video ꝛ ip̄m Jesum xp̄m ꝑm
oīa coꝛpis eius lineamenta. Tertio ex cul-
mine.qꝛ ep̄s Hierosolymitanꝰ fuit. nā qn̄
apli debebāt p̄dicare ꝑ mundū tenuerunt
ꝯciliū q̄s eoꝝ esset ep̄s hierosolymis:et fu
it conclusum ꝙ Jacobꝰ.vt hr̄ in.c. poꝛro.
lxvj.di.vbi dicit Anacletus papa ꝙ a Pe
tro Jacobo ꝛ Johāne oꝛdinatꝰ et cōsecra
tus est in ep̄m hierosolymis. Jō ep̄s non
a paucioꝛibꝰ q̄ȝ a tribꝰ debet ꝯsecrari. Hic
ꝓpter eius dignitatē pꝛimꝰ inter apl'os mis
sam celebꝛauit. Marcus in Alexandria.
Jacobꝰ in hierusalē. Vn̄ in.c.iacobus. de
ꝯse.di.j.ita dicit. Frater dn̄i Jacobus cui
pꝛimū credita est hierosolymitana ecclesia
tradidit nobis misse celebꝛationē.id est oꝛ-
dinem celebꝛandi missam. qd̄ nō est intel-
ligendum de omnibꝰ misse oꝛdinationibꝰ ꝛ
solennitatibꝰ sȝ aliquibꝰ.qm̄ vt scribit Hu
go li.ij.de sacramētis. Introitū in missa po
suit Celestinus. Gloꝛia in excelsis deo:de-
creuit ꝯcilium vt habet in.c.de hymnis.de
ꝯse.di.j. Dominus vobiscū dicit ex anti-
quissimo vsu. Collectas oꝛdinauit Greg.
Et sic a diuersis vident diuersa ꝛ multa ad
dita. Itē ꝓpter eius dignitatē etiā eū habu
erūt in reuerētia iudei testimoniū sanctita
tis eius ferentes ꝛ dicētes. Tibi em̄ obtē-
perabimꝰ oēs et de te tam nos q̄ȝ populus
testimoniū ferimus.qꝛ iustus es ꝛ ꝑsonam
nullius accipis. Vide in legenda. K

Tertio b. Jacobꝰ cōmendat ex passiōe.
qꝛ martyrio coꝛonatus ꝑfecto. Circa pas-
sionē eiꝰ q̄ttuoꝛ sunt cōmendanda.scȝ. Sin
ceritas in causa.acerbitas in pena.pietas i
venia.et seueritas in vindicta. Primo eius
passio habuit sinceritatē i causa.qꝛ ꝓpter iu
sticiā fidei passus ē. Nā cū ad eū venissent
iudei rogauerūt vt populū reuocaret a fi
de Jesu.sed ip̄e in altū ascendēs publice ie-
sum filium dei cōfessus est.iō ip̄m p̄cipita-
uerūt. Scd̄o eius passio habuit acerbita-
tem in pena.qꝛ fuit p̄cipitatus de pinnacu
lo tēpli duabꝰ vicibꝰ. Pꝛimo i septimo an-
no sui ep̄atus cū apl'i ad diē pasce cōuenis
sent exponēte Jacobo populo q̄nta ꝑ eos
dn̄s fecisset et p̄dicante intm̄ ꝙ iam bapti
sari vellēt. Quidā repēte templū ingredi-
ens clamare cepit. O viri israelite q̄d faci-
tis.cur ab istis magis vos decipi ꝑmitti-
tis.et ascendēs ꝑ gradus vbi b. Jacobꝰ p̄-
dicabat ip̄m p̄cipitauit deoꝛsum.et tūc fra-
ctis cruribꝰ plurimū claudicauit. Scd̄o i
tricesimo anno ep̄atus sui videntes iudei ꝙ
nō possent occidere Paulū eo ꝙ cesarē ap
pellasset ꝛ romā missus fuisset ꝑsecutionis
sue rabiem in Jacobū ꝯuerterunt ꝛ cōtra
eum occasionē q̄rentes requisiuerūt eū vt
in die solenni pasce ꝯ xp̄m p̄dicaret ꝛ popu
lum reuocaret. Ip̄e vero ascēdit sup̄ pin-
naculū tēpli et voce maḡ clamauit. Quid
me interrogatis de filio hominis.ecce ip̄e se
det in celo a dextris sūme ꝟtutis viuos et
moꝛtuos iudicare venturꝰ.q̄ ꝟba iudeos in-
tm̄ leserūt vt exclamarēt dicētes. O o et iu
stus errauit: interficiamꝰ eū. et ascendētes
de pinnaculo eū p̄cipitauerūt. deinde lapi
dauerūt.et tertio excerebꝛauerūt. qꝛ vnus
perticā fullōis arripiēs valido ictu caput
eiꝰ impetijt ꝛ cerebꝛū excussit taliq̄ȝ marty
rio migrauit ad dn̄m. Tertio eius passio

habuit pietatē in venia impetrādā. qz sicut dicit Hiero. cū fuisset pcipitat⁹ sup genua pcumbēs eleuatꝫ manibꝫ ad celū dixit. Rogo dn̄e dimitte eis quia nesciūt qd faciunt. In hoc xp̄m imitatus ī cruce dicentē. Pater ignosce illis ꝛc. Quarto ei⁹ passio habuit seueritatē in vindicta. Dicit em̄ Josephus ꝙ Jacobꝫ tāte sanctitatꝫ fuit ꝙ ꝓpter ei⁹ mortē hierusalē destructa ē ꝛ iudei dispsi. Quāuis ꝼm veritatē plus ꝓpt xp̄i occisionē id factū sit. ſꝫ Ioseph⁹ forte attēdit ꝙ passio ꝛ mors scti Jacobi vicina erat destructioni hierusalē. et xp̄i passio an̄ mortē Jacobi plus q̄ȝ triginta annis cōsummata fuit: sed dn̄s q̄ nō vult mortē pctōris expectauit eoꝝ pn̄iam p q̄draginta annos p p̄dicationē aplo꜖ singulariter Jacobi. ꝛ p signa Jacobi multa ꝛ ꝓdigia admonuit. nā stella fulgens p integrū annū apparuit gladio siīlis flāmas emittēs ꝛ curr⁹ ꝛ q̄drige ꝛ armatoꝝ maxia copia i aere visi sūt ꝓpe occasum solis p aliq̄t dies. vide i legēda ꝛc.

De sanctis Philippo et Jacobo.

Sermo LIII. wann. viij.

Ostende nobis patrē ꝛ sufficit nobis. Joh. xiiij. ca. Hec verba dixit b. Philipp⁹ apl's loquēdo ad xp̄m post vltimā cenā iesu factā cū discipulis suis. Postq̄ȝ em̄ Jesus fecit discipulis suis facta cena ꝛ porrecto corpore ꝛ sanguine suo dn̄ico. lotisq̄ȝ pedibꝫ. recedēte Juda traditore suo vnum longū sermonē inter cetera sic h̄r Jo. xiiij. et in euāge. hodierno loquebat̄ eis v̄ba cōsolatoria dicēs se eis velle parare locū apud patrē suū celestē. qz in domo p̄ris sui multe essent māsiones. quō etiā null⁹ venire posset ad patrē celestē nisi p eū. In q̄ ōn̄dit suis discipul' eternā btitudinē quā habituri erāt i clara visione dei p̄ris filij ꝛ spiritusscti: eo ꝙ dixit eis. Si cognouissetis me ꝛ patrē meū cognouissetꝫ ꝛ ammō scꝫ in eterna vita cogscetꝫ eū. Cū aūt hec philippus audisset cepit ardere i desiderio celestis p̄ris ꝛ cognitiōe dei p̄ris ꝛ ceterꝫ apl'is tacentibꝫ ꝛ p̄rem sibi ōn̄di petere nō audentibꝫ singulari fiducia petijt visionē dei patris tāq̄ȝ sufficientē sibi ꝛ alijs cōdiscipul' suis ad et'nā btitudinē. ꝛ iō n̄ solū p se ſꝫ p oībꝫ alijs discipul' petebat di. Dn̄e ostende nobis patrē ꝛ sufficit nobis vbi supra. Pro gr̄a. Aue ma. ꝛc. Dn̄e ōn̄de nobis pa. ꝛc. vbi s. In v̄bis thematis p̄missis p̄ncipaliter nobis duo insinuant̄. Primo salubris ꝛ fructuosa Philippi petitio q̄ nob oībus a xp̄o postulauit eternā felicitatē siue beatitudinē in clara visione dei p̄ris cū dixit. Dn̄e ōn̄de nob pa. ꝛc. Scd̄o tangitur ip̄i⁹ felicitatis siue beatitudinis oīe desiderīū n̄r̄m replentis sūma quies ꝛ satietas cū subiūxit. et sufficit nobis. Circa primū est notandū ꝙ an̄q̄ȝ xp̄s dn̄s ostēdit celestē patrē mō p̄dicto multa nobis sūt attendēda q̄ xp̄s nobis ostēdit siue ꝓponit i hac vita: q̄bus cognitꝫ ꝛ pfectis pater celestis nobis ostendit. L Ubi nota. christ⁹ ostēdit plura in hoc mūdo fidelibꝫ incipientibus pctā vt doleāt. misericordiā ne desperent. pficientibꝫ insidias hostiū q̄ cauēde sunt. tribulatiōes mūdi q̄ sustinende sunt. exempla que imitāda sunt. pseuerantibꝫ siue pfectis horrorē gehenne vt gr̄as agāt. gloriā regni vt gaudeāt. seipm cū p̄re ꝛ spiritusctō vt summe quiescāt. Primo ḡ xp̄s ostēdit incipientibꝫ pctā vt doleāt. iuxta illud Job. xiij. Quantas hēo iniquitates ꝛ pctā: scelera mea ꝛ delicta mea ōn̄de mihi. O q̄ȝ vtile est vt hō hic cognoscat peccata sua ita vt sciat q̄nta sint q̄ȝ turpia ꝛ q̄ȝ dāmnosa. Iō ait ꝓpheta. Delicta quis intelligit ab occultis mūda me ꝛ ab alienis pce seruo tuo. vbi dicit glo. Pctā occulta sunt originalia ꝛ etiā q̄ secreta voluntate oriunt̄ q̄ a multis ignorant̄. Aliena sūt q̄ suadētibus hoībꝫ mal' vel diabolo fiūt. Ab vtrisq̄ȝ ꝓpheta petiuit se liberari. iō p̄misit. Delicta q̄s intelligit. q̄si diceret. null⁹ intelligit oīa pctā sua. qz sicut tenebre oculos inuoluūt: ita delicta mentē nō sinūt videre. vel lucem vl' se. ꝛ sic est sensus. Dn̄e mūda me a ꝓprijs pctīs ꝛ custodi me ab alienis ne maculer illis. Vn̄ dicit glo. ibidē. Nō capit̄ ab alienis q̄ mund⁹ est a suis. Et iō q̄libet homo dꝫ petere a deo vt hic sibi ostēdat ꝛ det intelligere pctā sua q̄bus deū offendit. Nā q̄bꝫ dn̄s nō ostēdit hic pctā sua vt qz forte nō petūt deuote cū ꝓposito abstinēdi certe illis ōn̄det ea ī futuro iudicio ad ꝯfusionē eoꝝ. ꝼm illud Naū. iij. Reuelabo pudēda tua in faciem tuā et ostendā gentibꝫ nuditatem tuā. Scd̄o de⁹ ōn̄dit incipientibꝫ mi-

sericordiã suã ne desperent, q2 si nõ adesset dei misc͞dia q̃ peccatorẽ p spem venie eleuaret timor et dolor de damnatiõe eũ facerẽt desp̱are, hãc aũt misc͞diam de⁹ multipliciter pctõri oñdit, q2 sic̃ dicit Berñ, nõ statim damnat peccatorẽ vlciscẽdo sed expectat eũ ad pniam, immo adeo misericors ẽ deus vt etiã hoĩe cõtinue peccãte nõ obliuiscat̃ sui in miseratiõib;: sed adhuc eũ nutrit, sanitatẽ cõseruat, a p̱iculis custodit. et tp̱alia largit̃ vt moueat̃ ad pniam. Sed videant illi q̃bus sic de⁹ ap̱it sinũ misc͞die sue et nõ penitent: certe talib; in futuro iudicio deus nõ miserebit̃: sed reddet vnicuiq; f̃m op̱a sua iustus iudex dicẽdo, Ite maledicti in ignẽ eternũ ꝛc̃, Mat, xxv, ca, Sc͞do de⁹ ostẽdit p̱ficientib; insidias hostiũ q̃ cauende sunt. f̃m illud ps̃, Deus ostẽdit mihi sup̱ inimicos meos, Habet autẽ hõ p̃ncipaliter tres hostes, vicz mundũ: carnẽ: ꝛ diabolum, Multe aũt innumerabiles sunt insidie siue laquei diaboli q̃b; ip̃e capit peccatores, Sicut bñ vidit b. Antoni⁹ de q̃ legitur ꝙ totũ mundũ vidit plenũ laqueis q̃ laquei significãt temptatiões ꝛ fraudes diaboli, Est tñ verũ ꝛ bñ nobis ꝯsolatoriũ ꝙ diabol⁹ suis laqueis nullũ cap̱e p̃t nisi volentẽ et cõsentientẽ, M Et si diceres, quõ possum⁹ temptationib; carnis resistere q̃ valde trahũt ꝛ alliciũt hoiem, suo mõ temptatiões mũdi, Ad hoc breuit̃ dat q̃dã deuot⁹ pater cõsiliũ vt legit̃ in vitaspatrũ, ꝙ volẽs resistere talib; temptatiõib; deb; se hr̃e sic̃ nutrix q̃ volẽs ablactare puerũ sup̱ponit vberib; rẽ amarã: quã puer sentiẽs refugit, Sic volẽs resistere temptationib; p̃dictis recogitet amaritudinẽ penarũ inferni, horrorẽ futuri iudicij ꝛ sil'ia tũc resiliet a temptatiõe ꝛ temptatorẽ repellet Sc͞do deus ostẽdit p̱ficientib; tribulatiões mũdi q̃ sustinende sunt, ait em̃ saluator Mat, xvj, Qui vult venire p⁹ me abneget semetip̃m ꝛ tollat crucẽ suã et sequat̃ me, Et alibi, In patiẽtia vr̃a possidebitis aĩas vestras, Luc̃, xxj, Ita debem⁹ rogare deũ vt in tribulatiõib; hui⁹ mũdi nobis donet patientiã ne vincamur, De hoc plura dixi alibi, Tertio de⁹ ostẽdit p̱ficientib; exempla suip̃ius ꝛ sctõꝝ suorũ q̃ imitãda sunt, Ait em̃ saluator Joh̃, xiij. Exemplũ dedi vob̃ vt quẽadmodũ ego feci ita ꝛ vos faciatis,

Ostendit em̃ nobis dñs exemplũ hũilitatis in lotione pedũ, charitatis ĩ oblatione corp̱is ꝛ sanguinis sui in cibũ ꝛ ĩ potũ, ꝛ patientie in tolerãtia mortꝪ ꝛ passionũ, Ideo dicũt doc. ꝙ vtile ꝛ salubre est sepe legere siue audire vitã sanctoꝝ, q2 p hoc hõ valde edificat̃ in ꝯsciã sua ꝛ vita ꝛc̃, Tertio p̃ncipaliter dñs oñdit p̱seuerãtib; siue p̱fectis p̃mo horrorẽ gehenne vt deo gr̃as agant de illi⁹ liberatiõe hic in spe ꝛ tandẽ in re, ita locut⁹ est angel⁹ btõ Johi Apoc̃, xvij, di, Ueni ꝛ ostendã tibi damnationẽ meretricis magne q̃ sedet sup̱ aq̃s multas cũ q̃ fornicati sunt reges terre, Sc͞do ostendit eis gloriã regni vt gaudeãt, f̃m illud Sap̃, v, Justũ deduxit dñs p vias rectas ꝛ ostẽdit illi regnũ ꝛc̃, Tertio seip̃m cũ p̃re ꝛ sp̃ũsctõ vt sũme quiescãt, Jõ ait Aug. Fecisti nos dñe ad te et inquietũ est cor nostrũ donec quiescat in te. Et hoc est qd̃ d̃r in themate Dñe oñde nobis patrẽ, Et Dauid in ps̃, Ostẽde nobis dñe faciẽ tuã ꝛ salui erim⁹, Et alibi, Lõgitudine dierũ adiplebo eũ et ostendã illi salutare meũ ꝛc̃, Ex his g̃ patꝫ q̃ nobis dñs ostẽdit in hac vita p̃us q̃ nobis ĩ futura vita oñdat celestẽ patrẽ suum, ĩmo se cũ p̃re ꝛ sp̃ũsctõ vt audistis q̃ hic nõ vult videre pctã sua q̃ dñs sibi oñdit p cõscientiã suã remordentẽ ille dãnabiliter coget̃ videre ĩ futuro, Ita q̃ nõ vult aduertere misc͞diam dei in p̃nti a pctis dimittẽdo nullã sentiet misc͞diam in futuro, Et q̃ nõ vult sollicite ꝯsiderare insidias diaboli tẽptationes carnis ꝛ mũdi capiet̃ h laqueis diaboli ꝛ p̱ijciet̃ in p̱fundũ inferni, qui nõ vult hic patienter sustinere tribulatiões et aduersitates mũdi coget̃ eternalit̃ sustinere vexationes diaboli ꝛ horrorẽ inferni, Et q̃ nõ vult sequi exẽpla sctõꝝ tandẽ alien⁹ erit a ꝯsortio eoꝝ, Hec g̃ oĩa cõsiderem⁹ vt tandem p̃rem cũ filio ꝛ sp̃ũsctõ eternalit̃ videre possim⁹ gr̃as sibi agendo de nr̃a liberatione a miseria inferni ꝛ collatiõe glorie regni sui ꝛc̃, Hec de primo, Sc͞do dixi ꝙ in v̱bis thematis tangit̃ ip̃i⁹ sũme felicitatꝭ ꝛ btĩtudinis sũma q̃es ꝛ satietas oẽ desiderium nr̃m replẽtis cũ d̃r, sufficit nob̃, A Pro q̃ notãdũ ꝙ p̃rna visio ẽ sup̱ma iocũditas, plena satietas, ꝛ et̃na felicitas, Q' sit sup̱ma iocũditas oñdit p̱pheta dicẽs, Adimplebis me leticia cũ vultu tuo, Q' ãt sit

summa satietas oñdit cū dicit. Satiabor
cū apparuerit gloria tua. Q̄ autē sit eterna
felicitas ptz Joh.xvij. Hec est vita eterna
vt cognoscāt te verū deū ⁊ quē misisti Je-
sum xp̄m. Ex q̄bꝫ ptz ꝙ in pr̄e est oīm bo-
norū abundātia ⁊ plena ꝑfectio. Hoc autē
bñ sciuit b. Philipp⁹ apl's ⁊ iō postq̄ꝫ dixit.
Dñe oñde nob̄ pa. statim subiūxit. et suffi-
cit nob̄. Uere sufficit sctīs videre patrē. qꝛ
in paterna visione oīa bona habent. Uñ
cū moises petisset a dño sibi oñdi gloriam
suā di. Ostēde mihi gloriā tuā. Rñdit dñs
Ego ostedā oē bonū tibi. Exo.xxxiij. H̄ est
qd̄ dr̄ Sap.vij. Uenerūt mihi oīa bona
pariter cū illa. s. sapīa icreata. Q̄ aūt suffi-
ciētia oīm bonoꝝ ⁊ ꝑfecta quies ⁊ satietas
sit ī clara dei pr̄is visione bñ oñdit Aug⁹.
xxij. de ciui. dei di. Quid est ꝙ dñs ꝑ ꝓphe
tā dixit. Ero illoꝝ d̄s: ⁊ ipi erūt mihi plebs
nisi ego ero vñ satient. ego ero q̄cūqꝫ ab ho
minibꝫ honeste desiderāt. ⁊ vita et sal⁹ ⁊ me
tus ⁊ copia ⁊ glīa ⁊ honor ⁊ pax ⁊ oīa bo-
na. ⁊ qd̄ ait apl's. Ut sit de⁹ oīa ī oībꝫ ipe fi
nis erit desiderioꝝ nr̄oꝝ q̄ sine fine videbit
sine fastidio amabit. sine fatigatiōe lauda-
bitur. H̄ est qd̄ petiuit Philipp⁹ di. Dñe oñ
de nob̄ pa. et suf. no. Hāc sufficientiā oēs
hic petere debem⁹ ⁊ tpalia tāq̄ꝫ vilia ꝯtem
nere ī ꝯparatiōe tāte glīe. Jō dic̄ Aug. ī li.
de vtilitate agēde pnīe. Illuc festinate vbi
sꝑ viuatis. Si em̄ sic amatis istā miseram
fluidā vitā vbi cū tāto labore viuitis ⁊ ibi
vix currēdo. satagēdo. sudādo. suspirando
necessarijs corꝑis satisfacitꝭ. q̄ꝫto magꝭ a-
mare debetꝭ vitā eternā vbi nullū laborē su
stinebitꝭ. vbi sꝑ summa securitas. sūma feli
citas. felix libertas. felix btītudo. vbi imple
bitur illud qd̄ dñs dicit in euāge. Erūt ho
mines siles angelis. Et illud. Fulgebunt
iusti sic̄ sol ī regno pa. eoꝝ. hec Aug. Ecce
iā ptz sufficiētia eterne beatitudinis. q̄s em̄
nō diceret. Sufficit mihi si tantā felicitatē
cōsequerer. Pro hac felicitate siue visione
dei pr̄is ꝯsequēda btī apl'i Philipp⁹ ⁊ Ja
cobꝫ ī mortē tradiderūt corꝑa sua. Uñ sic̄
legit de b. philippo ipe ad instar sui magi-
stri crucifix⁹ ē. De isto philippo dicit Isid.
de ortu ⁊ obitu sctōꝝ. Philipp⁹ gallis p̄di-
cat xp̄m. barbarasqꝫ gētes vicinasqꝫ tene-
bras ⁊ tumēti occeano ꝯiūctas lumīe fidei
qd̄ ad portū ducit illustrat. In hierapoli

frigie prouincie vrbe crucifixus lapidatus
obijt. simulqꝫ cū filiabꝫ suis ibi requiescit.
De philippo aūt q̄ fuit de septē diaconibꝫ
dic̄ Hiero. ī martirilogio. ꝙ. viij. id⁹ Julij
signis ⁊ pdigijs inclytis apud cesareā re-
quieuit. Juxta quē tres filie eius tumulate
sūt. nā q̄rta apud ephesum req̄escit. Prim⁹
ꝰ philipp⁹ ab illo differt. qꝛ ille fuit apl'us:
iste diaconus. Ille req̄escit apud hierapo
lim: iste apud cesareā. Ille habuit duas fi-
lias ꝓphetissas: sed in h̄ magꝭ Hieronymo
est credendū. Sꝫ de sctō Jacobo est dicē-
dum ꝙ iste fuit Jacobꝫ minor filius Al-
phei q̄ ⁊ frater dñi dict⁹ est: qꝛ dño simillī
mus. Pōt etiā dici frater dñi ꝓpt excellen-
tiā sanctitatꝭ sue. ob quā sanctitatē p̄ ceterꝭ
apl'is hierosolymis est ordinat⁹ ep̄s. Dicit
aūt Jacobꝫ iust⁹ ꝓpt meritū excellentissime
sanctitatꝭ sue. Nā ꝰm Hiero. tāte reueren-
tie ⁊ sctītatꝭ in ꝑpl'o extitit vt fimbriā vesti-
mēti certatim tāgere cuperēt. Primus etiā
inter apl'os p̄mā missam hierosolymis ce
lebrasse legit. vel forte p̄mus in pontificali
bus. Perpetuā etiā virginitatē seruauit sic̄
testat Hiero. in li. ꝯ̄ Jouinianū. Etiā sicut
dicit Hiero. ī li. de viris illu. Jacobꝫ votū
vouit ī parasceue mortuo dño se nō come
sturū donec videret dñm a mortuis resur-
rexisse. In ipa aūt die resurrectiōis cū vsqꝫ
ad diē illā Jacobꝫ cibū nō gustasset: eidem
dñs apparuit ac eis q̄ cū eo erāt dixit. Po-
nite mēsam. deinde panē accipiēs bñdixit
et dedit Jacobo iusto di. Surge frater mi
et comede: qꝛ fili⁹ hoīs a morte surrexit.
Septiō āno ep̄atus sui cū septē diebꝫ Ja-
cobꝫ cū alijs apl'is ī tēplo p̄dicasset coram
caypha ⁊ aliq̄bꝫ iudeis: et iā ꝓpe esset vt ba-
ptisari vellēt: repēte q̄dā tēplū īgrediēs cla
mare cepit. O viri israelite q̄d facitꝭ cur ab
istis magꝭ vos decipi ꝑmittitꝭ. Intantū āt
ꝑpl'm cōcitauit vt apl'os lapidare vellent.
Ascēdit aūt hō ille suꝑ gradū vbi Jacobꝫ
p̄dicauit ⁊ ipm p̄cipitauit deorsum: ⁊ ex tūc
plurimū claudicanit. H̄ āt Jacobꝫ passus
est septimo anno post ascensionē dñi. An-
no aūt ep̄atus sui tricesimo vidētes iudei ꝙ
Paulū nō possent occidere eo ꝙ ad cesarē
appellasset ⁊ romā missus fuissꝫ ꝑsecutiōis
sui tyrannidē ī Jacobū ꝯuerterūt ꝯ̄ eū oc-
casionē q̄rētes sic̄ refert Egesipp⁹ aploꝝ cō
temporane⁹. et ꝰm ꝙ in ecclesiastica histo.

inuenit. Judei ad eũ ↄuenerũt dicẽtes. Ora
mus te vt reuoces ꝑplm. qꝛ ipe errat in Je
su putãs ꝙ ipe sit xp̃s. deprecamur ḡ te vt
suadeas oĩbꝫ in die pasce vicꝫ ꝙ nõ sit xp̃s.
tibi eñ obtemperabim⁹ oẽs. qꝛ iust⁹ es et
nulli⁹ ꝑsonã accipis. Statuerũt ḡ illũ sup̃
pinnaculũ tẽpli ꝛ voce magna clamantes
dixerũt. Viroꝝ iustissime cui nos obtẽpe-
rare debem⁹: qm̃ ꝑpl's errat post iesum qui
crucifixus est: enuncia nobis q̇d tibi videt̃
Tũc Jacobꝫ cũ ingenti voce r̃ndit. Quid
me interrogatꝭ de filio hoĩs. ecce ipe sedet
in celis a dextris sũme ꝟtutis vẽtur⁹ iudi-
care viuos ꝛ mortuos. Hoc audiẽtes chri
stiani valde gauisi sũt ꝛ libẽter eũ audierũt
Tũc pharisei ꝛ scribe ascẽderũt ꝛ p̃cipita-
uerũt eũ ꝛ lapidauerũt eũ. Sed adhuc Ja
cobꝫ mori nõ potuit: sed ↄuersus ꝛ sup ge-
nua ꝓcidẽs dicebat. Rogo dñe dimitte eis
qꝛ nesciũt q̇d faciũt. Tũc vn⁹ ex sacerdoti-
bus de filijs Rechab exclamauit. Parcite
q̃so q̇d facitꝭ ꝓ nob̃ hic orat iustus quẽ la-
pidatis. Tũc vn⁹ ex ipis perticã fullonis
arripiẽs valido ictu caput ei⁹ impetijt ꝛ ce
rebrũ excussit. Hec ꝛ alia oĩa habent̃ in le-
gẽda sua vide ḡ. ꝛ sic martyrio ad dñm mi
grauit sepult⁹ ꝓpe templũ. ¶ Dubita
tur circa dicta. ex q̇ in dei patris visione est
sufficiẽtia oĩm bonoꝝ q̇ tñ clari⁹ intuent̃ di
uinã essentiã siue ꝓpinquiores sunt cũ deo.
Ad h̃ r̃ndent doc. circa dis. xlix. q̃rti sniaꝝ.
ꝙ loquẽdo de p̃mio essentiali ille simplici
ter in celo habebit ꝓpinquiorẽ mansionem
cũ deo ꝛ clari⁹ deũ intuebit̃ q̇ hic plus ha
buit de charitate. Cuius rõ est s̃m s. Tho.
ibidẽ. ꝙ tota rõ merendi siue forma in actu
aliq̇. imo ꝛ principiũ merendi est ipa chari
tas. vbi eñ nõ est charitas ibi nullũ est vi
te eterne meritũ. q̃tumcũq3 etiã act⁹ sit bo
nus. et iõ s̃m charitatis diuersitatẽ hic ĩ ter
ris distinguunt̃ p̃mia in celis. Vñ q̇ h̃ pl⁹
habuit de charitate: illi cor aĩe ꝛ oculi aĩe
in patria erũt aptiores ad recipiendũ maio
rem habitũ luminis glorie. et q̇ clari⁹ deũ
videt plus diligit. q̇ plus diligit pl⁹ gau-
debit ꝛ deo ꝓpinq̇or erit. Ex his infert cor
relarie ꝙ maritata ꝓpinqui⁹ deo in patria
cõiunget̃ ꝛ simpl'r mai⁹ gaudiũ habebit q̃3
ꝟgo minoris charitatis. Difficile tñ ẽ ma-
ritatã maiorẽ charitatẽ habere q̃3 ꝟginẽ. qꝛ
s̃3 aplm. j. Cor. vij. mlier inupta ꝛ ꝟgo co
gitat q̃ dñi sũt vt sit sctã corpe ꝛ spũ. q̃ aũt
nupta ẽ cogitat q̃ mũdi ꝛ quõ placeat vi-
ro. ꝓpterea ibidẽ dic apl's. De ꝟginibꝫ p̃ce-
ptũ nõ hẽo: ↄsiliũ aũt do tanq3 misdiam a
dño ↄsecut⁹. Scdo pꝫ ꝙ ĩ domo celi empi
rei ĩ q̇ est mãsio btõꝝ corpalit' vn⁹ plus ap
propinq̃t hũanitati xp̃i q̃3 alter s̃m ꝙ vn⁹
hic plus meruit q̃3 alter. Et si ꝓpinquitati
ad deũ correspõdet ꝓpinquitas ad xp̃i hũa
nitatẽ: tũc maritata etiã sic plus põt appro
pinq̃re hũanitati xp̃i q̃3 tepida ꝟgo. patꝫ il-
lud. qꝛ xp̃us marie magdalene familiarior
fuit q̃3 multꝭ ꝟginibꝫ. immo familiarior q̃3
Marthe ꝟgini sorori sue. Est tñ verũ ꝙ ĩ
aliq̇ alio respectu ꝟgĩes sit ꝓpinq̇ssime q̇ ad
accidẽtale p̃miũ. vicꝫ Aureolã. qꝛ Apoca.
xiiij. dr ꝙ ꝟgines sequũt̃ agnũ q̇cunq3 ierit
ceterꝭ paribꝫ. Deinde vidue. postea cõiuga
te. demũ alie ↄtinentes. ꝛ postremo pueri.
Pro illo videt̃ facere ꝙ xp̃s in cena Joh̃ez
ꝓpinq̇orẽ ꝛ familiariorẽ sibi oñdit ĩ sessione
q̃3 Petrũ suũ vicariũ. Ex illo ptꝫ ꝙ si ꝟgo
vidua maritata ꝛ alie ↄtinẽtes haberẽt eq
lẽ charitatẽ h̃ in t'ris tũc ꝟgo esset deo ꝓpin
quissima. deinde vidua. deinde maritata.
demũ alie ↄtinẽtes q̃ amiserũt ꝟginitatem
extra m̃rimoniũ. ꝛ tandẽ pueri. Hortemur
ḡ hodie ꝛ ĩplorem⁹ btĩssimos aplos Phi
lippũ ꝛ Jacobũ vt suis p̃cibꝫ nob̃ obtineãt
q̃ten⁹ h̃ deũ diligam⁹ ꝑ charitatẽ vt sic me
reamur ĩ celis cũ eis ipm ↄtẽplari ĩ eterna
claritate ꝑ iesum xp̃m dñm nostrũ. Amen.

De inuentione sancte crucis.

Sermo LIIII. wann. ix.

Ostendit ei li-
gnũ qd̃ cũ misisset ĩ aq̃s in dul
cedinẽ ↄuerse sũt. Exo. xv. Hi
storia hr̃ vbi s̃. Exo. xv. ꝙ cũ
filij isrl' egressi essent de egypto ꝑtransierũt
mare rubrũ. ꝛ venerũt in desertũ ibiq3 ꝑpls
sitiẽs cũ p̃ nimia amaritudine aq̃s bibere
nõ possent: dñs moisi oñdit lignũ. qd̃ cũ in
aq̃s amaras misisset ĩ dulcedinẽ sunt verse
Jllud aũt lignũ ẽ figura crucꝭ xp̃i. h̃ lignũ
bñ missum dr in aq̃s qñ xp̃i corpus cruci
cõclauatũ aqua ꝛ sanguine ipm madida-
uit. tũc eñ cõuersa est amaritudo toti⁹ ge-
neris humani in dulcedinẽ. qꝛ ꝑus adiudi-
catũ erat eterne morti. et ꝑ hoc lignũ vitã
inuenit. Jta spũaliter hec verba thematis

exponi possunt de inuentiōe sancte cruc̄. tunc eñ dñs lignū ostendit qñ Constantino crucem in celo monstrauit. vel quādo eā in visceribꝰ terre absconsam Helene regine patefecit. et tunc aque tribulationum verse sunt in dulcedinē ꝯsolationū. qꝛ dñs ostēdit ei lignū. qđ cū misisset in aquas ꝯuse sunt in dulcedinē vbi supra. Pro grā Aue maria ⁊c. A In verbis ꝓpositis duo notantur. Primo sancte cruc̄ miraculosa ostensio cum dicit̄. Ostendit ei lignū. Secundo crucis ostense mirabilis ⁊ fructuosa operatio cum subiungit̄. qđ cū misisset ī aquas ⁊c. Circa primū est notandum ꝙ lignum sancte crucis multis signis et indicĳs est ostensum. quorū signoꝝ quedā fuerunt ante eius inuentionē. quedā post inuentionē eiusdē. Ante inuentionē sicut habetur ī euāgelio Nicodemi. Primo lignū crucis angelus ostēdit ipi Seth filio adā dans sibi lignū de ligno de quo Adā peccauit. vt sic plantaret̄ et plantatū creuit in arborē. de q̄ arbore facta est crux. Sed qꝛ illud auctoritate caret. idō nō curo de hoc amplius immorari. Secūdo ipa crux añ inuentionē eius fuit ostensa in celo Cōstantino imperatori claritate mirabili circūfulsa. lris aureis insignita in signuꝫ victorie. Uñ sicut dicit̄ in Ecclesiastica historia. cū Maxentius romanum imperiū inuasisset Cōstantimus imperator romanorū iuxta pōtem in albino cum Maxentio cōflicturus aduenit. Cum igitur anxius multū esset et pro sibi mittendo auxilio ad celū crebro oculos leuasset vidit ꝑ soporē ad oriētis partem in celo signū crucis fulgore igneo rutilare angelosq̄ꝫ astare et sibi dicere. Constantine in hoc signo crucis vinces. Unde tunc Cōstantinus letus de victoria iam securus lignū crucis qđ in celo viderat in suo fronte designauit et vexilla militaria in signacula crucis transformauit. et in manu dextera aureā crucē portauit. ⁊ sic suos aduersarios vicit orans dominuꝫ vt sine effusione sanguinis victoriam de tyrāno sibi prestaret. Maxentius autem iussit nauibꝰ ad decipulā cōpositis ad fluuium sterni et suprapositis pontibꝰ equari. Cum autem iam Cōstantinus ad fluuiū appropinquasset Maxentius cum paucis in occursum eius velocius pergit iubens vt ceteri eum sequant̄ suiq̄ꝫ oblitus opis pontem cum paucis ascēdit et decipula q̄ Cōstantinum decipere voluit est deceptus et in fluuĳ ꝓfundū est dimersus. Cōstantinꝰ vero ab oībus vnanimiter est susceptꝰ. Et sicut legitur in quadam cronica autentica Cōstantinus tūc adhuc nō ꝑfecte credidit: necdum sacrum baptisma suscepit. sed aliquanto tꝑis interuallo visionē illā Petri et Pauli vidit et sacro baptismate ꝑ Siluestrum papā renatus. et a lepra mundatꝰ in christū deinceps credidit. Et sic matrem suam Helenā hierosolymā misit vt crucē domini requireret. Attamen in alia historia legitur Cōstantinum vidisse aureis litteris hūc titulū scriptū circa crucē. in hoc signo vinces. Et tunc Cōstantinus iuxta fluuium Danubiū hoc signo animatꝰ hostes deuicit. Tñ ea q̄ dicta sunt vident̄ veritati magis cōformia ꝓm ꝙ recitat̄ in historia tripartita et ecclesiastica. Secundo fuerunt quedam signa ostensa in inuentione sancte crucis ꝑ q̄ crux xp̄i fuit manifestata. sic fuit deuota orō Jude. et ꝑ odorē q̄ ō terra exalauit. qꝛ post orationē terra cōmota fuit ⁊ post cōmotionē terre suauissimus odor sentit̄ ꝑ ꝓfundā fossionē. qꝛ post hec Judas. xx. passus fodit in terrā ⁊ crucē inuenit. Uñ legit̄ ꝙ Cōstantinus memor victorie quā secutus fuit virtute crucis matrē suā helenā misit hierosolymā ꝓ ipa cruce inueniēda. q̄ cū ibi venisset oēs iudeos ꝑ totā terrā ad se vocari fecit. Judei auteꝫ formidātes dixerūt ad inuicē qꝛ eos regina vocasset ⁊ causam nesciret. sed vnꝰ Judas noīe dixit. Scio qꝛ a nobis vult scire vbi sit lignū crucis in q̄ xp̄s fuit crucifixꝰ: videte ḡ ne aliquis sibi dicat qꝛ lex nr̄a ꝑ h̄ destrueret̄. antecessores mei mihi h̄ indicauerūt vbi absconsa sit. Tūc iudei eū ꝓhibuerūt ne eā māifestaret. Cū ḡ añ reginā vēissent ⁊ nollēt ei indicare locū nec crucē iussit eos oēs igne cremari. At illi timentes: tradiderūt Judā. Cui ait regina. Mors ⁊ vita est ante te elige qđ vis. At ille. quō crucem scire possum cū iā plus q̄ꝫ ducēti anni sint ꝙ xp̄s passus crucifixꝰ sit et ego nōdū natꝰ fui. Tūc ipa iussit eū fame cruciari in carcere sex diebꝰ. tādē extractꝰ septīa die ad locū cruc̄ cū regina ꝑrexit. ⁊ cū orasset locꝰ subito cōmouet̄ et mirabilis odor sentitur

Tunc Judas fodiēs in terram .xx. passus tres cruces repperit ꝛ sic crux īuēta fuit. Et Judas miratꝰ ambabꝫ manibꝫ plausit dicēs. In veritate xp̄e tu es saluatoꝛ mundi. Tertio fuerūt q̄dā signa ostēsa post inuentionē. et h̄ q̄druplicit̄. Primo ꝑ infirmi sanationē. qꝛ cū tres cruces fuissent inuente et q̄ esset crux xp̄i ꝑ certo nesciret̄: appositis duabꝫ crucibꝫ sup̱ q̄ndā mulierē primariā ciuitatis semiuiuā. vt dꝛ in Ecclesiasticꝭ historijs: remediū nullū sensit. Apposita autē tertia ꝓtinus sanata surrexit. Scđo ꝑ mortui suscitationē. Cū em̄ iuuenis deferretur mortuus ad maioꝛē certitudinē sup̱ corpus defuncti duas cruces ꝑmas posuerūt ꝛ nihil ꝑfecerūt. tūc tertia appon̄it̄ ꝛ ille ꝓtinus suscitat̄. Tertiū signū ostensum post inuentionē vt dic̄ Amb. erat ꝑ tituli inscriptionē. Ad oēm em̄ ambiguitatē remouendā titulum quē posuerat pilatꝰ inuenerūt ꝛ legerūt. Quarto ꝑ diaboli lamentabilē vociferationē clamantē in aere ꝛ dicentē. O Juda q̄d fecisti. iude meo opatus es cōtraria. Nā ille me suadente fecit ꝓditionē: ꝛ tu me renuēte Jesu inuenisti crucē. Per illū multoꝝ lucratus sum aīas. ꝑ te ꝑdere videoꝛ iam lucratas. ꝑ illum regnabā in ꝑp̄lo. ꝑ te iā expellar a regno. Hec audiēs Judas fortificabat̄ in fide ꝛ sacrū baptisma suscepit: et hierosolymis defuncto ep̄o ibidē ī ep̄m ordinat̄. Scđo dixi in ꝟbis thematis tangit crucis virtuosaꝫ operationē cū dꝛ. Q̄ꝺ cū misisset in aq̄s in dulcedinē ꝯuerse sunt.

B Pro q̄ notandū ꝙ multiplex ē vtilitas siue virtꝰ crucꝭ ostēsa. Primo qꝛ ip̄m mundū illuminauit. prius em̄ fere totꝰ mūdus erat in tenebris infidelitatꝭ. qꝛ alij adorabant solē. alij lunā. alij stellas. alij ligna. alij lapides. Sed cum xp̄s passus ē ip̄e dedit nobis crucē ꝑ lucerna q̄ totū mundū illuminauit. vt iam q̄libet videre posset q̄d sit creatoꝛ aut creatura. q̄d bonū. q̄d malū. q̄d virtus. q̄d viciū. Hoc em̄ totū habemꝰ de beneficio crucis. Ideo de laude crucis dicit Augꝰ. in q̄dā sermone de parasceue. Crux xp̄i nob̄ causa est totiꝰ beatitudinis. hec nos a cecitate liberauit erroꝛis. Hec a tenebris reddidit luci. hec debellatos reddidit quietos. hec alienas deo ꝯiūxit. longe cōstitutos ꝓximos ꝑ̄ntauit. hec ꝑegrināteꝭ ciues ostēdit. hec discoꝛdie amputatio est. hec pacis firmamentū. hec donoꝝ oīm abunda largitio. Scđa virtꝰ crucis. qꝛ infernū fregit et genꝰ humanū q̄ꝺ ibi captum erat eduxit. Zach. ix. Tu q̄ꝫ in sanguine testamēti eduxisti vinctos de lacu in q̄ nō erat aq̄ scꝫ miscđie dei. Tertia virtus qꝛ celos reserat: et angeloꝝ ruinā reparat. Cuius signū erat ꝙ Constantinꝰ vidit signuꝫ crucis in celo ꝛ angelū sibi loquentē. Ideo post xp̄i passionē Stephanus vidit celos apertos. Act. vij. q̄ꝺ añ h̄ nūq̄ꝫ legit̄ fuisse factum. Et Paulꝰ raptus erat post xp̄i passionē vsq̄ꝫ in tertiū celū. ij. ad Coꝛ. xij. De restauratiōe aūt angelice ruine dicit ap̄lus ad Col. j. Pacificās ꝑ sanguinē crucis eiꝰ siue q̄ in terris siue q̄ in celis. Et in h̄ fallit regula illa q̄ dicit ꝙ positꝭ duobꝫ extremis ponit̄ mediū. ecce eī ꝙ xp̄s pacificauit celū angloꝝ cū t̄ra hoīm ꝛ t̄n̄ nō pacificauit aerē demonū: qꝛ sūt in sua malitia obstinati. Quarta ꝟtus crucis ē. qꝛ de carne: de mūdo et diabolo victoꝛiā fecit. q̄ꝺ significat̄ ꝑ hoc ꝙ Cōstantinꝰ ꝟtute crucis oēs hostes deuicit. Hec triplex victoria ostendit̄ Jo. xij. cū dꝛ. et sūt ꝟba xp̄i. Nūc iudiciū ē mūdi. et sic q̄ꝫtū ad primū scꝫ victoꝛiā de mundo. sequit̄. Nūc ꝑnceps mundi eijciet̄ foras. q̄ꝫtum ad secundū scꝫ victoꝛiā diaboli. Et ego cū exaltatꝰ fuero a terra oīa trahaꝫ ad meip̄m. et hoc q̄ꝫtū ad tertiū scꝫ victoꝛiā de cruce. Virtute em̄ crucis xp̄s oīa ad se traxit q̄ sunt in hoīe vicꝫ aīam ad se diligēdum. ꝛ carnē ad sibi seruiendū. Q̄ aūt figura crucꝭ deuote formata demones fugat ꝛ deuincit oñdit Augꝰ. sup̱ Job. dicēs. Signū crucis a nobis expellit exterminatoꝛē id est diabolū. si t̄n̄ coꝛ nostrū xp̄m habeat inhabitatoꝛē. C Cuius exemplū habemus de q̄dā iuuene q̄ cū vellet ditari venit ad quendā nigromanticū q̄ demones cōuocauit. q̄ cum venissent vnꝰ eoꝝ ꝑ̄ibat interrogās quare vocati essent. Cui nigromanticus. Juuenis ille qui mecū stat vult seruire vobis vt eum diuitem faciatis. Cui demones. Vis chꝛistū abnegare. At iuuenis r̄ndit. Certe nolo abnegare xp̄m ꝓpter diuitias. et mox signo crucis se signauit et oīs turba demonū signū crucis ferre nō valēs disparuit. Tunc iuuenis ecclesiā intrauit ꝛ imago crucifixi ī medio eccl̄ie stās sibi inclinauit. q̄ꝺ cū primarius loci illius

quesiuit si aliq̄ bonā fecisset. q̄ r̄ndit qđ gestum erat. q2 xp̄m illo die abnegare noluit et sic primarius dans sibi filiā suā ip̄m ditauit. Plura imo inumerabilia exēpla habem⁹ de ꝟtute scte crucis. q̄ nūc breuitatis gr̄a trāseo tāq̄ alibi repetita. sicut Greg. refert in. iij. dial. de iudeo q̄ nocte rome ī tēplo idoloꝝ ꝑnoctauit. et aduenientibꝫ demonibꝫ ⁊ mala ipoꝝ narrantibꝫ signo crucis se signauit ⁊ demōes sibi nocere nō potuerūt. ⁊ sic de alijs multꝫ. Itē de religioso refert Cluniaceñ. q̄ castitatē resignare voluit ⁊ ecclesiā exire cui sub ianua xp̄s crucifixus apparuit. Dubitat̄ circa dicta. ex q̄ tā venerabilit̄ debem⁹ honorare signū sancte crucꝫ ⁊ nos eo signare ꝓpt̄ varios effectus p̄dictos sunt ne certa p̄mia q̄ ꝯsequunt̄ fideles q̄ deuote se signāt signo crucꝫ ⁊ illud venerant̄. D Ad h̄ r̄ndet̄ q̄ fruct⁹ siue p̄miū btē crucꝫ ī eterna p̄ria q̄druplicit̄ inuenit̄. Primo nāq̄ crux ꝯfert dignitatē admirabilē. scđo iocūditatē inestimabilē. tertio claritatē delectabilē. et q̄rto securitatē imꝑturbabilē. Et ista q̄ttuor tangit Ber. in vna auctoritate dicēs. In illa eterna felicitate erit sup̄ma dignitas q̄ ad primū. sūma iocūditas q̄ ad secundū. ꝑfecta claritas quo ad tertiū. et eterna securitas q̄ ad q̄rtū. Et q2 p̄miū dꝫ ꝓportionabiliter correspondere ipi merito. iō dici pōt q̄ ista q̄ttuor q̄ gloriosa crux nob̄ ꝯfert in p̄mio correspōdent q̄ttuor virtutibꝫ q̄ in ipa cruce relucebant in merito. Et sūt ille pauꝑtatis vilitas. pn̄ie austeritas. cōtinentie puritas. et miscđie pietas. Hec em̄ q̄ttuor relucebant in cruce xp̄i. Nā ibi fuit omnimoda paupertas: q2 pendebat totus nud⁹. Itē relucebat pn̄ie austeritas. q2 null⁹ hō vnq̄ passus est tā austerā pn̄iam ꝑ pctīs suis qualē xp̄s fuit passus in cruce penitēdo ꝑ pctīs n̄ris. Si ergo tāta passus ē xp̄s ꝑ peccatꝫ alienis q̄d patient̄ damnati ꝑ pctīs ꝓprijs certe incōparabiliter magꝫ crucient̄ q̄ xp̄s. Item tertio in cruce xp̄i relucebat ꝯtinētie puritas. q2 ille virginis filius in oībꝫ suis membris dolores amarissimos habuit et sustinuit ꝓpt̄ voluptatē incōtinentie mēbrorū n̄roꝝ. Quarto ī cruce xp̄i relucebat misericordie pietas: q2 ipe q̄ ibi pēdebat totum qđ habuit misericorditer distribuit: nā vestimēta sua dedit crucifixoribꝫ. totū corp⁹ suū ꝑ n̄ra redemptiōe exposuit doloribꝫ. iniurias sibi illatas donauit suis tortoribus illatas dicēs. Pater dimitte illis q2 nesciunt q̄d faciūt. Luc. xxiij. Paradisum obtulit latroni. apl'is reliq̄t ꝑsecutionē. discipulo Johāni cōmendauit matrē suam. Et q2 nihil amplius habuit p̄ter spiritū ⁊ hūc cōmendauit deo p̄ri dicēs. In man⁹ tuas domine cōmendo spi. me. De hoc Amb. in q̄dam sermōe de passione dn̄i sic ait. Auctor pietatis ī cruce pendēs testamentū ꝯdidit pietatꝫ opa distribuēs. apl'is ꝑsecutionē. iudeis corp⁹. patri sp̄m. ꝟgini paranimphū. latroni paradysum. pctōri infernū. et christianis vere penitentibꝫ crucē cōmendauit. His itaq̄ p̄claris ꝟtutibꝫ q̄ in cruce relucebāt ī merito correspondet q̄druplex fruct⁹ q̄ nob̄ ꝯfert̄ in p̄mio. Primo nāq̄ vilitati pauꝑtatis correspōdet admirabilis dignitas. qđ ptꝫ. Nā volūtarie paupes q̄ nunc ꝓpter xp̄m sunt abiecti erunt in iudicio suꝑ alios mirabiliter exaltati. Et h̄ xp̄s ꝓmisit discipulis suis Mat. xix. di. Vos q̄ secuti estis me ⁊ reliq̄stis oīa. s. ꝑ terrenoꝝ ꝯtemptū ⁊ secuti estis me. s. ꝑ viā vere hūilitatis et volūtarie pauꝑtatis. sedebitꝫ suꝑ sedes iudicātes duodecim tribꝫ isrl'. vbi dic̄ Augus. Quia q̄ nūc ꝓpt̄ xp̄m ꝯtēpti sūt tūc cū ipo iudices apparebūt. De q̄rū nūero cupiens esse Hiero. dicebat. Reuerendā crucem nud⁹ sequar. Scđo austeritati penitētie correspōdet in p̄mio delectabilis iocunditas. Nā q̄ in p̄n̄ti lugēt volūtarie vtentes austeritate pn̄ie in futuro eternalit̄ gaudebūt iocūditate leticie. Et h̄ ipe dn̄s ꝓmisit discipulis suis Luc. vj. dicens. Beati q̄ nūc fletꝫ q̄m ridebitꝫ. De q̄ dic̄ b. Ber. Tūc nempe btūs ī bonitate gaudebit q̄n habebit deū ad voluntatē ⁊ eo fruet̄ ad iocunditatē. Ista em̄ summa felicitas est videre deum ⁊ viuere cū eo et esse in eo qui est oīa ī oībus. vt ptꝫ in sermone p̄cedenti de apostolis. Tertio in cruce puritati continentie ineffabilis p̄claritas. Cū em̄ cōtinentia castitatis in p̄senti sit tante puritatis q̄ pulcritudinē candoris ei⁹ admirabitur oculus nō est mirū si aīe virginali castitate p̄dite in celesti regno clariores ceteris apparebūt nā si iusti ibi cōiter fulgebūt sic sol ī regno patris eoꝝ vt dicit saluator Mat. xiij. necessariū est castos ⁊ incōtaminatos mēte ⁊

corpe fulgerē p̄ ceteris inestimabili clarita-
te. Vñ dicit Berñ. Tūc scti in veritate ful
gebūt qñ intelligent̄ in suo esse puro since-
ra diuinitas. ꝛ q̄si cōprehensibilis incircū
scripta trinitas q̄ ex h̄ dr̄ q̄dammō cōpre-
hendi. qꝛ cognoscit̄ a beatꝭ cū oībꝫ ꝑfectiōi
bus suis essentialibꝫ. et etiā in ꝓprietatibꝫ ꝑ-
sonalibꝫ. licet nō oī mō q̄ cognoscibilis est
Quarto pietati miscḋie correspōdet impꝰ-
turbabilis securitas. Nā ſm Aug. iō mise
ricordes beati dicunt̄. qꝛ ita eis in beata et
eterna beatitudīe rependit̄ ꝙ de oī miseria
liberāt̄ eo ꝙ hic alioꝝ miserias libēter ad-
iuuerūt. Et de h̄ gaudio dicit Aug. in lib.
solliloquioꝝ. O gaudiū sup gaudiū vicēs
omne gaudiū extra qḋ nō est gaudiuꝫ. qñ
intrabo in te vt videā deū meuꝫ q̄ habitat
in te. hec est sūma felicitas ꝛ eterna securi-
tas ꝛ secura trāquillitas et tranquilla iocū
ditas ꝛ iocūda suauitas. hāc eternalit̄ pos
sidere est intrare gaudiuꝫ dñi nr̄i Jesu xp̄i.
Hos aūt ꝛ nōnullos alios fructus tangit
Damasce. li. iiij. sic dicēs. Crux xp̄i clauis ē
bñdicti paradisi. hec infirmoꝝ bacul⁹. pa-
storū virga. cōuertentiū manuductio. ꝑfi-
cientiū ꝑfectio. sal⁹ aīe ꝛ corpis. oīm ma-
lorū auersio et oīm bonoꝝ datrix ꝛ ꝓuisio.
Ideo bñ de hac cruce dñi est thema ꝙ cō-
uertit aq̄s amaras ī dulcedinē. E Sꝫ
diceret q̄s. q̄re specialiter de⁹ voluit sic ve
nerari signū crucis a fideli ꝑp̄lo. Respon-
detur breuiter ꝙ iō. qꝛ xp̄s dñs ī ligno cru
cis operat⁹ est salutē totius generis hūani
Pro q̄ notandū ꝙ xp̄s q̄tuor modis ele-
git crucē. Primo sicut faber malleū ad bo-
nū opus faciendū. Scḋo sicut miles scalā
ad castrū expugnandū. Tertio sicut fatiga
tus locū ad quiescenduꝫ. Quarto sicut rex
thronū ad iudicandū. Primo xp̄us elegit
crucē sicut faber malleū ad operandū. et si
dicis. Est ergo dñs faber. certe respondet̄
tibi qꝛ est. nonne filiꝰ fabro videt̄ cui⁹ opa
firmiora oī ferro. O q̄ꝫ nobilis faber q̄ taꝫ
durabile celū fecit ꝛ fabricauit. q̄ tā pulcrā
lunam ꝛ alia luminaria formauit: Jō de eo
cantam⁹. Dū fabricator mūdi mortis sup-
pliciū pateret̄ ī cruce clamās voce magna
tradidit spiritū ꝛc. Ipe em̄ teste ꝓpheta fa-
bricat⁹ est aurorā solē ꝛ lunā. et cū oīa fecis
set erant valde bona. Gen. ij. Sꝫ heu vnū
de suis opibꝫ est rubigine pctī deformatū

vicꝫ nobilis aīa quā fecit ad imaginē suā.
ideo ip̄m oportuit facere ad modū fabri. q̄
cum vult aliquid fabricare de nouo vel ru-
biginosū renouare deponit vestes melio-
res ꝛ induit viliores et assumit sibi malleū
pro tali opere. Sic fecit filius dei patris q̄
induit ignobilē vestē. i. carnē q̄ terra est ꝛ as
sumpsit ꝛ elegit sibi crucē ꝓ malleo et fecit
nouū opus. qꝛ deū hominē: et hoīem deuꝫ
qḋ nunq̄ꝫ prius factū est. et cū malleo cru-
cis renouauit ꝛ purgauit ea q̄ erāt rubigi-
nosa. Juxta illud Apoc̄. xxj. Ecce noua fa
cio oīa. Scḋo xp̄s elegit sibi crucē tāq̄ꝫ mi
les scalā ad castrū expugnandū. Deus em̄
qñ mundū creauerat fecit ꝓ sua inhabita-
tione castrū speciale scꝫ hominē Adā. cui⁹
antemurale erat Eua. et fecit ī eo q̄nq̄ꝫ tur-
res. i. q̄nq̄ꝫ sensus. et muro forti circūdedit.
vicꝫ angeloꝝ custodia. iuxta illud Esa. lxij
Sup muros tuos hierusalē cōstitui custo
des tota die et tota nocte ꝑpetuo nō tace-
bunt. Illud castrū locauit de⁹ ī altiori mō
te. i. in paradiso q̄ locus est ita alt⁹ ꝙ eū di-
luuiū nō attigit. Ecce q̄lis dignitas hoīs.
Sed heu castrū dei traditū fuit ꝑ ꝯsilium
diaboli q̄ p̄mo impugnauit antemurale. i.
Euā cū dixit. Eritis sicut dij sciētes bo. et
ma. et illa ꝯsentiente antemurale diabolus
acq̄siuit. Cū aūt Adā pomū gustauit tunc
castrū oīno traditū fuit diabolo. h̄ castrū
diabolus intm̄ dilexit ꝛ hodie diligit ꝙ in
vno hoīe ꝓ custodia ponit q̄nq̄ꝫ septē dia-
bolos. i. septē mortalia pctā. Sꝫ filius dei
volēs castrū illud eripe de manu diaboli:
armauit se carne de ꝟgine ꝛ accessit ad ca-
strū qḋ diabol⁹ septē murꝭ. i. septē mortali
bus pctīs muniuerat ꝛ erexit scalā. i. crucē
ꝛ tātū pugnauit ꝙ grauissima vulnera ptu
lit. Ista est scala quā Jacob vidit ī somnis
ꝛc. Gen. xxviij. Tertio xp̄s elegit crucē tā-
q̄ꝫ fatigat⁹ locū ad quiescēdū. ſm illḋ Jo.
iiij. Jesus fatigat⁹ ex itinere sedit sup fontē.
ita ꝙ xp̄s postq̄ꝫ diu fatigat⁹ ē in h̄ mūdo
hñ. xxxiij. annis. ip̄e q̄euit ī cruce ꝛ ibi vitā
finiuit hora nona Hic locus erat xp̄o val-
de angustus ita ꝙ oportuit eum ponere pe
dem supra pedē. ſm illud Esa. xlix. Angu-
stus est loc⁹ mihi. Quarto xp̄s elegit sibi
crucē sicut thronū ad iudicandū. qꝛ ī gene-
rali iudicio qñ dñs iudicatur⁹ est viuos et
mortuos apparebit crux xp̄i cū clauis. lan-

cea ⁊ ceteris armis xp̄i tāq̄ȝ signis victorie
vt dicit Chryſ. ⁊ aliȷ̈ doc. ex illo saluatoris
Mat. xxiiȷ̈. Tūc apparebit signū filiȷ̈ ho-
minis in celo ⁊ plangēt oēs tribꝫ terre. id ē
de oībꝫ tribubꝫ aliqui. qꝛ signū crucis erit
electis gaudiosum. reprobis ꝟo future ⁊ ꝑ-
petue calamitatis signū. Inuocem⁹ ergo hodie
dn̄m nr̄m iesum xp̄m ꝓ nobis crucifixum
vt ꝟtute signaculi sctē crucis nos hic tuea
tur ab aduersis vt sp̄ secū possim⁹ cōgaude
re in celis. Amen.

De inuentione sancte crucis.

Sermo LIIII.

Mihi aūt absit gloriari nisi ī cruce dn̄i nr̄i ie-
su xp̄i. ad Gal. v. Apl's vidēs
q̄ multi gloriant̄ in diuersis rebꝫ mūdi q̄-
rū gloriatio est vana. ip̄e solū elegit gloria-
ri in cruce dn̄i nr̄i iesu xp̄i: cui⁹ hodie cele-
bram⁹ solennitatē. Nā ꝑ eā oīe bonū hu
mano generi aduenit. qꝛ redēptio nr̄a per
xp̄m in cruce facta est. Iō de h̄ cū apl'o glo
riari debem⁹ dicētes. Mihi aūt absit glo.
⁊c. In ꝟbis p̄missis apl's duo facit. P̄rio
excludit falsam gloriā. ibi. mihi autē absit
⁊c. Scd̄o includit veraȝ gloriā. ibi. nisi in
cruce dn̄i ⁊c. Et sic innuit duplicē gloriam
scȝ hoīs secularis ⁊ hoīs sp̄ūalis. P̄ria glo
ria mala ē ⁊ vitāda. ī his em̄ q̄ seculi ⁊ mū
di sūt nō est gloriandū. Scd̄a gl'ia bona ē
et sectāda. iō in p̄nti ser. de duobꝫ videndū
est. Primo de his in q̄bꝫ nō est gloriandū.
Scd̄o de his in q̄bꝫ gl'iari possum⁹. F
Ad euidētiā p̄mi nota q̄ sp̄āl'r sūt tria do-
na de q̄bꝫ mali gloriant̄. scȝ in alta potētia.
in ꝓfunda sapientia. ⁊ ī exteriori apparētia.
Primo quidā gloriant̄ in alta potētia. hi
subiȷ̈ciūt sibi incōꝑabiles thesauros hoīes
et iumēta: castra et villas. Sicut Arfaxat
rex iudeoꝝ. de q̄ dr̄ Judith. j. q̄ sibi multas
subiugauerat gētes ⁊ edificauit sibi ciuita-
tes potentissimas in potētia exercit⁹ sui et
in gloria q̄drigarū suarū. Sȝ reuera in po
tentia illa nullo mō est gloriandū: sed sp̄ de
casu est timendū. Nā de rege sup̄dicto ibi-
dem subdit̄ q̄ ī bello deuict⁹ gl'iam simul ꝑ
didit ⁊ regnū. Et de Holoferne p̄ncipe ex
ercit⁹ sui q̄ de potētia dn̄i sui gloriabat̄. ibi
dem hr̄ q̄ a Judith vidua occisus fuit. Iō
dr̄ Hiere. ix. Nō gloriet̄ fortis in fortitudi-
ne sua: nec diues in diuitiȷ̈s suis. Sicut il-
le Luc. xiȷ̈. q̄ cū gloriaret̄ se multa h̄re ī an-
nos plurimos: eadē nocte oībꝫ priuat⁹ fu-
it. aīa vicȝ ⁊ rebꝫ. Ubi ergo nūc est potētia ce-
saris q̄ p̄mus ⁊ sol⁹ imperiū obtinuit. a q̄
oēs imꝑatores noīati sūt cesares romani
quē stilis nō gladiȷ̈s occiderūt. Ubi nunc
est vana potētia Neronis q̄ fugatus a ro-
manis fustē dētibꝫ acuiēs q̄ seip̄m ꝑ vētrē
trāsfodit. Ubi nūc est illa ampla Alexan-
dri magni potētia q̄ sibi totū orbem subie
cit et vigintitribꝫ annis regnauit. ⁊ vltimo
a specialissimo amico intoxicatus veneno
interiȷ̈t. Ideo de hac potētia nō est glorian
dum. Scd̄o q̄dā gloriant̄ in sua scīa ⁊ pru
dentia q̄ tn̄ non est sua. qꝛ ab alio scȝ a deo
accepta. Eccl. j. Oīs sapīa a dn̄o est. q̄re fa
tuitas magna est et rationi cōtrariū gloria
ri de dono alterius dantis. Sicut q̄ glo-
riaret̄ de tunica ꝑ diem ꝓ p̄cio accōmoda-
ta. Un̄ apl'us. j. ad Coꝝ. iiȷ̈. Quid habes
qd̄ nō accepisti. si aūt accepisti: q̄d gloriaris
q̄si nō acceperis. Nā cogita vbi sit mō sa-
pientia oīm p̄decessoꝝ. Ubi est mō sapien
tia socratis q̄ p̄nceps phoꝝ fuit. nōne capt⁹
est ⁊ damnat⁹ veneno interiȷ̈t. Seneca ma
xim⁹ ph̄s ⁊ magister Neronis ab eo bal-
neo minut⁹ interiȷ̈t. Scīa Arestotel' ꝑ totū
orbē laudat̄ ⁊ de eo multa p̄dicant̄ cui⁹ tn̄
mors miserabilis fuit. Nā vt dic̄ Greg. na
zanzen⁹. cum Arestoteles ī grecia apud ni
gropontē staret ⁊ fluxū ⁊ refluxū maris q̄-
si in eodē loco ꝯsideraret. cui⁹ causam q̄rēs
nec inueniēs ex indignatiōe aq̄ dixit. quia
nō possum caꝑe te capias me. et sic se p̄cipi
tans submersus est. Ergo hec sapīa huius
mūdi q̄ tā malū finē adducit nō est curāda
Iō dr̄ Hiere. ix. Nō gloriet̄ sapiēs ī sapiē-
tia sua. Sed sapiētia vera q̄ est de eternis
⁊ cōsistit in deuotiōe cordis est amplecten
da. Tertio quidā gloriant̄ in exteriori ap-
parentia. vicȝ in generis nobilitate. in pul
critudine corporis. et vestiū p̄ciositate. De
primis dicit̄ Osee. ix. Gloria eoꝝ a partu ⁊
conceptu et ab vtero. A cōceptu paterno.
quia scȝ de nobili patre concepti sunt. Ab
vtero materno. quia scȝ in nobilis matris
vtero iacuerunt. et a partu glorioso. quia
scȝ in pompa seculi nati sunt. Sed hec glo
riatio est ignominiosa. quia etiam cogita-
re est ignominiosum q̄nto magis gloriari

qualis fuerit homo in cōceptu in vtero, et
in partu. nō eñ valeo exprimere q̃ de feda
materia patris i cōceptu ↄceptus sit, q̃ de
vili matris materia in vtero nutritus sit, et
in partu quāto dolore matris nat⁹ sit, et q̃
ignominiose egressus. Utinā tales recor-
darentur q̄ ab vno deo sumus, ab vno pr̃e
vno mō concipimur, vno mō in materno
vtero nutrimur, et cōsimili mō moriemur
et sepeliemur. q̄ nāq̧ testa mortuoꝝ glorio
sior, q̄ pulcrior, q̄ sapientior, omnes i vnū
simul diues et pauper. Que est ergo nobi-
litas nr̃a nihil aliud nisi quedā hoīs fama
nōne videm⁹ hoīes viles ditari et tandem
nobilitari. Saul boues, et Dauid oues cu
stodiebāt: ꝛ postea in reges electi sunt. Nā
fm phm nihil aliud q̃ virtus animi nobi-
litat hoīem. Ideo dr̃ in. c. nūq̃. lvj di. ꝛ ibi
glo. Uirtus nobilitat animā: ꝟtute remo-
ta migrat in exilium nobilitatis honor. nā
qui natus ex parentib⁹ prsus alienis a vir
tutib⁹ dū tñ ipse sit bonus melior est q̃ ille
qui natus est de bonis parentib⁹ dū tñ ipe
sit malus. Itē gloriari in corpis pulcritu-
dine est vanū, qꝛ sicut dicit̃ Esa. xl. Omnis
caro fenū et omnis gloria eius tāq̃ flos a-
gri. exiccatū est fenū ꝛ cecidit flos. Auri eñ
nobilitas si vestiat ollam luteā nō ideo seq̄
tur hāc min⁹ eē lutū. Item quidā gloriant̃
de vestib⁹ p̄ciosis, cōtra illud Ecci. xj. Ne
glorieris in vestitu vnq̃. qꝛ fm Bern. qui
gloriat̃ in veste similis est furi glorianti de
capistro. qꝛ ꝑpter peccatū ade introductus
est vestium vsus. Quis enim latronē non
exprobaret gloriantē de signo ꝑ latrocinio
in fronte infixo. Item etiā ex eo de hoc nō
est gloriandū. qꝛ vsus p̄ciosarū vestiū sicut
nō caret peccato faciliter: ita nec pena. Ex
emplum de diuite epulone Luc. xvj. G

Quantū ad secundū nota q̄ veri fideles
ꝛ sancti in septē p̄cipue gloriant̃. Primo in
puritate ↄscientie. ij. ad Cor. j. Gloria nr̃a
hec est testimoniū cōscientie nostre. Scdo
in profectu alioꝝ cum scꝫ alios in dei fide
ꝑficere cōspiciunt. j. ad Thes. ij. Que ē no-
stra spes et gaudiū et corona glorie, nonne
vos ante dn̄m nostrū iesum christum estis
in aduētu eius. vos eñ estis gloria nostra
et gaudium. et ad Phil. iiij. Itaq̧ fratres
mei charissimi et desiderantissimi gaudiū
meū et corona mea. Tertio in conuersione
peccatorum. sicut princeps in subiugatiōe
hostium. Esa. ix. Letabunt̃ coram te sicut
qui letantur in messe, sicut exultāt victores
capta preda quādo diuidūt spolia. Quar-
to in eoꝝ tribulatiōib⁹ et ꝑpria infirmitate
ad Ro. v. Gloriamur in tribulationibus
nr̃is. ꝛ. ij. Cor. xj. Libēter gloriabor i infir
mitatib⁹ meis vt inhabitet in me virt⁹ xp̄i.
Inde glo. sup Ioh. xv. ait. Felix illa iniu-
ria cuius deus causa est. Quinto gloriant̃
in peccatorum superatione. ps. Anima no-
stra sicut passer erepta est de laqueo venan
tium. laqueus cōtrit⁹ est ꝛ nos liberati su-
mus ꝛc̄. In cuius signum populus hebre-
us transacto mari: et a pharaonis seruitu-
te liberati ceperunt cantare. Cantem⁹ dn̄o
gloriose enim egit. Exod. xv. Similiter
Iudas machabeus habita victoria ꝛ mū
dato templo benedixit deum celi. j. Ma-
chab. iiij. Sexto in multarū gratiarū lar-
gitione ꝛ supernoꝝ reuelatione, et sic bn̄di
xit ꝛ laudauit dn̄m Anna ꝑ sublato sterili
tatis obprobrio. j. Re. ij. Tres pueri libe-
rati de camino ignis benedixerūt dominū
Dan. iij. Similiter et Paulus. ij. Cor. xij.
Pro huiusmodi scꝫ reuelatiōib⁹ gloriabor
Et. j. Thim. j. Gratias ei ago q̄ me cōfor-
tauit in christo iesu dn̄o nostro, quia fidelē
me existimauit ponens in ministerio qui
prius fui blasphemus ꝛ ꝑsecutor cōtume-
liosus ꝛc̄. Et virgo gloriosa magnifice de-
um laudauit de gratijs sibi collatis dicēs.
Magnificat anima mea dominū ꝛc̄. Lu.
j. Septimo ꝛ vltimo gloriantur sancti in
crucis Iesu saporatione. Unde apostol⁹
vbi thema. Mihi aūt absit gloriari ꝛc̄.

H Ubi nota fm Hugo. de sancto vi-
ctore q̄ triplex est crux. scꝫ christi. latronis
dextri. et latronis sinistri. In cruce christi ē
gloriatio. in cruce latronis dextri est cōso-
latio. in cruce latronis sinistri est confusio
In prima cruce scꝫ xp̄i est pena sine culpa.
In secunda cruce scilicet latronis dextri ē
pena pro culpa et post remissio. In tertia
scilicet latronis sinistri est pena ꝑ culpa et
post damnatio. I Sꝫ quare gloriā-
dum est i cruce dn̄i nostri Iesu christi. Ad
hoc dico q̄ propter ipius multiplices no-
bilitates. quarū septē hic adducā. Primo
nobilitatē sancte crucis ostendit alta ꝛ stu-
penda figuratio Prima eñ eius figura ab

ſpo initio naſcētis mūdi p̄ceſſit qn̄ forma
uit deus hoīem de limo terre. Quid eī ipā
ſtatura hūana expāſis manibꝫ et brachijs
oſtendebat niſi expſſe formā crucis vt per
eā vicꝫ formā intelligeret reformandꝰ in q̄
homo fuerat format. Secūdo figurat̄ per
arcam quā Noe trecentoꝝ cubitorū cōpo
ſuit in qua ſaluata eſt hūana natura. Gen.
vj. Quid em̄ iſte numerꝰ oſtēdit niſi ſignū
crucis, qꝛ eius p̄ma lr̄a thau eſt qđ fuit ſi
gnum crucis ꝛ ꝑ ip̄m ſaluati ſumꝰ. j. Pe. j.
Nō corruptibilibꝫ auro vel argēto redem
pti eſtis: ſed p̄cioſo ſanguine xp̄i ꝛc̄. Apoc.
v. Lauit nos a pc̄tis nr̄is in ſanguine ſuo.
Tertio figurat̄ ꝑ ſcalā Jacob per quā an=
gelos aſcendētes et deſcendētes cōſpexit.
et cuius cacumen celos tangere videbat̄.
Gen. xxviij. Per hanc anime a penis libe=
rate miniſterio angelorū deſcendentiū por
tantur ad celum. Per hanc glorioſus ſte=
phanus aſcendit videns celos aptos cum
ait. Dn̄e ieſu accipe ſpiritū meū. Act. vij.
Quarto figurat̄ in linitione quā faciebant
filij iſrael in exitu de egypto. Nam vtrūqꝫ
poſtem et ſuperliminare domus tingentes
ſanguine agni paſcalis formam crucis de
pingebāt ꝑ quā liberati ſunt ab extermina
tore. Exo. xij. Quinto figurat̄ in arbore iu=
niperi ſub cuiꝰ vmbra helias ſedit. iij. Re.
xix. Sic ꝛ in omnibꝫ tribulationibꝫ crucis
vmbra refrigerium preſtat. Cant. ij. Sub
vmbra illius quē deſiderauerā ſedi ꝛ fru=
ctus eius dulcis gutturi meo. Si tribula=
ris crucem hāc reſpice ꝛ pendentē in ea cō
ſidera an ip̄e ꝓ te magis an tu ꝓ ip̄o magꝭ
patiaris. cōputa dolores tuos cū ſuis. Si
onere peccatorū grauaris ſub vmbra hac
quieſce ꝛ ne deſperes. Ecce in ea pendens
nō vindictā ſed pacē clamat dicens. Pater
ignoſce ꝛc̄. Et vt breuiter figuras alias ꝑ=
ſtringā hec ſancta crux eſt lapis ille erectꝰ
in titulū ſuꝑ quē noſter Jacob. id eſt ieſus
oleuꝫ miſericordie fudit. Gen. xxviij. Hic
eſt locus vbi fratres Joſeph tinxerūt tuni
cam eiꝰ in ſanguine hedi. Gen. xxxviij. hoc
eſt lignū miſſum in aquas Marath ꝛ dul
corate ſunt. Exo. xv. Hec eſt virga qua ꝑ=
cuſſa petra dedit aquas in abundātia. Nu
me. xxj. Hic eſt palus in q̄ erecto ſerpente
eneo oēs qui in eum aſpiciebant a morſibꝫ
ſerpentū liberabant̄. Nūe. xxj. Hec eſt cy=
thara in quā noſter Dauid pulſans malo=
rum ſpirituum impetus refrenabat. j. Re.
xvj. et vlti. Hic eſt baculus cū q̄ noſter da
uid goliā malignū ſpiritū deſignantē vicit
j. Re. xvij. Hoc eſt lignū qđ Aman para=
uerat Mardocheo ꝛ ꝑ ſe in eo interijt. He
ſter. v. qꝛ diabolꝰ nobis parauit damnatio
nem in ligno tranſgreſſionis ſed victꝰ eſt ꝑ
lignū crucis. De q̄ Gre. in p̄fatione. Et q̄
ꝑ lignū vīcebat in ligno quoqꝫ vinceretur
ꝑ xp̄m ꝛc̄. Hec eſt arbor in medio terre cu=
ius longitudo ptingebat ad celū ꝛ latitu=
do ad terminos terre: et eſca vniuerſorū in
ea erat. Dan̄. iiij. et ſic de alijs figurꝭ q̄ oēs
nobilitatē ſc̄tē crucꝭ oſtendūt q̄re merito in
ea eſt gloriandū. K Sc̄da nobilitas
crucis ſiue gloriatio eiꝰ eſt in mirabili eius
formatiōe. Nā vt no. glo. in Cle. j. de ſum.
tri. et fide ca. ꝙ crux xp̄i de q̄ttuor generibꝫ
lignorū fuit cōſtructa. ſcꝫ de palma. cedro.
cypreſſo. oliua. Nec fuit hoc ſine myſterij
magni ſignificatōe. Trāſuerſale lignū cru
cis fuit de palma que eſt ſignum victorie
qua antiqui victores coronabant̄. Et vbi
eſt tanta victoria quāta eſt victoria crucis
in q̄ xp̄s vt dicit apl's ad Col. ij. debellauit
aereas poteſtates delēs qđ aduerſus nos
erat cyrographū decreti ſcꝫ mortis qđ erat
cōtrariū nobis et ip̄m tulit de medio affi=
gens illud cruci expolians p̄ncipatꝰ et po
teſtates ꝛc̄. Crux quo ad pedē dicit̄ de ce=
dro fuiſſe que eſt arbor imputreſcibilis. et
crux ſancta ab omni putrefactiōe nos pre=
ſeruat. Act. v. Fide mundās corda ip̄oꝝ. ꝛ
ip̄a incorruptibilis vſqꝫ ad diē iudicij ꝑſe=
uerabit. Mat. xxiiij. Tūc apparebit ſignuꝫ
filij hoīs in celo. Tabula tituli fuit de oli=
ua cuiꝰ liquor ceteris ſuꝑnatat. vt vbi me
lior liquor miſc̄dia dei quē ſamaritanꝰ in=
fudit vulneribus ſauciati. Luc̄. x. Stipes
crucis in q̄ dorſuꝫ xp̄i fuit de cypreſſo erat
q̄ arbor boni odoris ē. Et certe nō eſt odor
ſicut odor crucis. cuius odore multa cor=
pora ſc̄toꝝ q̄ dormierūt ſurrexerūt ꝛ vene=
rūt in ſanctā ciuitatē et apparuerūt multis.
Mat. xxvij. Tertia nobilitas crucis eſt in
ornata decoratiōe. nūqꝫ em̄ aurū ꝛ argētū
lapides p̄cioſi et quicq̄d in ornatū alicuiꝰ
rei accōmodati p̄t tātū aliq̄d ornare poſ=
ſunt ſicut ſanguis et membra chriſti cru=
cem ſanctā ornauerunt. Vn̄ canit eccleſia

Arbor decora et fulgida ornata regis purpura electa digno stipite taz sancta mēbra tangere. Purpura regis fuit sanguis christi nudo corpi xpi faciēs vestimentū. Purpura em̄ in quodā animalis sanguine tingitur. Quarta gloriatio sancte crucis est in mysterio nr̄e redemptōis. ad Phil. ij. Humiliauit semetipm̄ factus obediēs vsq3 ad mortē rc. De quo mysterio vide quinq3 rationes in legenda sancti Andree. et quattuor in glo. Cle. supra allegata. Ideo ecclesia eius inuentionē statuit celebrari. vt i. c. crucis. de cse. dis. iij. L Ubi q̄rit glo. q̄re festū sancte crucis celebraf cū in ea xps fuerit dehonestatus: r nō festū asine i qua fuit honoratus. Et dicit q laus q̄ in asina dn̄o impensa est fuit mundana laus de q̄ curandū nō est. Sed dehonestatio christi in cruce fuit nostra redemptio. Quinta nobilitas est in miraculoꝝ operatione. De q̄bus vide in legenda huius diei in p̄cedenti sermone. Nam per eam mortui sunt suscitati. ceci videntes facti. paralitici sanati. leprosi mundati. r demoniaci liberati rc. Sexta est in hostiū deiectiōe siue spiritualium siue corporaliū. De spiritualibꝫ inimicis Chrys. ait. Diabolus timet crucē in q̄ letale vulnus accepit. ps. Dedisti metuentibus se significationē vt fugiant a facie arcus id est crucis. Exemplū de iudeo qui se cruce signauerat: quē vexare nō est ausus. sed dixisse legif. Uas vacuum sed signatū. Uide etiā de hoc in legenda sancti Cristoferi. sancte Anastasie. et alioꝝ sanctoꝝ. De inimicis corporalibꝫ ptz q̄ū dictū est Constantino. In hoc signo vinces rc. M

Septima nobilitas siue gloriatio est in ip̄ius crucis exaltatione. Est aūt crux exaltata in celo. in inferno. r in mūdo. ac in iudicio exaltabif. In celo: q2 patrē recōciliauit In inferno: q2 xps limbum virtute crucis expoliauit. Exaltata est in mundo tripliciter. Primo quia ponif in locis eminentibꝫ ecclesiarū. et hoc in memoriā crucifixi. Et ideo deuote adoraf que prius spernebatur. Exemplum sancti Andree dic qualiter eā adorauit. Occasione cuius quero. vtrum crux christi sit adoranda adoratiōe latrie. vide infra sermone de omnibꝫ sanctis. Secundo est exaltata in mūdo singulari ip̄ressione. quia vt dicit Aug. signum qd̄ prius erat latronum transiuit ad frontes imperatorum et alioꝝ fidelium. Et vn̄ ista signatio trahat originē vide in. c. ecclesiasticorū. xj. di. Tertio ponif signaculū crucis i actibus miris sacramentoꝝ. Oia em̄ sacramēta signaculo cruc ꝑficiunf. vt in. c. postea signaf. de cse. dis. iiij. et in. c. nunq̄d. dist. v. rōnes vide ibidē. Exaltabif etiā crux in iudicio extremo vbi cruce apparēte xps malis ingratitudinē improperabit: et bonos gratiose saluatos ostendet.

De sancto Johanne baptista.

Sermo LV.

Elisabeth impletum est tempus pariendi et peperit filium. Luc. j. Tante excellentie fuit beatissimus Johannes vt plene lingua dici nequeat. Quis em̄ sic totus sanctus natus. sic omni tp̄e vite sue cōuersatus. sic a deo cōmendatus vt hic p̄cursor maximus. Ideo Ber. in hodierno sermone dicit. Hodie illuxit insignis et tanto ceteris sanctior quāto sanctiorem hominem terris effudit. hodie natus est christi cōsanguineus sponsi amicus. de cuius natiuitate dicit thema. Elisabeth impletū est tempus rc. A In p̄senti sermōe circa natiuitatē sancti Johis baptiste q̄ttuor erit mysteria declarāda. Primū dr̄ parturitionis. scd̄m exemptiōis. tertiū nominatōis. q̄rtū cōmendationis. Ad euidentiā primi nota q parturitio Elisabeth scti iohis fuit miraculosa. Erat em̄ Elisabeth sterilis. vt dicif Lu. j. Dixit nāq3 angelus Anne q deus aliquando claudit vterū alicui⁹: hoc ideo facit: vt mirabilius denuo aperiat. et nō rōne libidinis esse qd̄ nascif. sed h̄ magis diuini muneris fore cognoscaf. Quecunq3 enim quos ex mulieribꝫ sterilibus recitat scriptura natos excellētes pueri leguntur. vt Isaac ex sara sterili in nonagesimo anno. Cui repromissa erat omnium gentium benedictio. Rachel sterilis genuit Joseph dominū totius egypti. Quis fortior Samsone. sanctior Samuele. et tn̄ hi om̄es matres steriles habuerūt. Et sic noster patronus sanct⁹ Johānes. Et ex hac causa non tm̄ fuit miraculosa ex parte matris: sed etiā ex p̄te patris q̄ vetulus fuit. minus em̄ esset miraculosum si vnus esset vetulus. sed hic

fuit vterq̃ qđ fuit maximū miraculū tales
parere. Vñ euãgelista. Luc. j. vt ostẽderet
partū suū totū diuīa ꝟtute factum: triplicē
defectū innuit ī ip̄is fuisse. Primū ꝓagi-
nis cū dicit, et nō erat illis fili⁹, id est nūq̃.
Scđo defectū naturalis virtutis eo ꝙ es-
set sterilis Elisabeth. Tertio defectū etatis
cū dicit. Et ambo ꝓcesserant in dieb⁹ suis.
nō pater tm̄. q2 posset generare senex de iu
uene muliere. sed ambo ꝓcesserant in dieb⁹
suis. Hoc autem procuratum est a dño si-
cut dicit glo. vt parẽtes gratiores essent ꝑ
hoc dono. populi veneratiores essent ꝑ p̄-
uilegio. virtus etiã dñi magis eluceret pro
hoc miraculo. Symon de cassia. Natura
deficit in parentib⁹ vt ꝑ nature legē nō pos
sent generare: sed ex grã cooperante specia
li. B Sed q̃reres an parturitio Elisa
beth fuerit etiam miraculosa quo ad nati-
uitatē ex vtero: ita ꝙ pepererit Johannē si-
ne dolore: sicut Maria pepit xp̄m sine do-
lore. Ad hoc dico ꝙ nō. sed pepit Johan-
nem ẜm legē matrimonij cum dolore. iux-
ta illud qđ dictū est Eue Geñ. iij. In dolo
re paries filios. Et Joh. xvj. Mulier cuꝫ
parit tristiciã habet. C Diceres. nun-
quid iste dolor est mulieri meritori⁹. Et vi
detur ꝙ non. q2 dolor partus est mulierib⁹
ꝓpter penã peccati inflictus. vt pꝫ Geñ. vbi
supra. Multiplicabo erumnas tuas ⁊c̄.
Ista aūt q̄ sunt necessitatis ꝑ se nō sunt me
ritoria. q2 omne meritū debet esse volunta
rium. vt dicit Berñ. de grã ⁊ libe. arbi. Re
spōdet Chryſ. sup Mat. De necessitate p̄t
fieri virtus cū patiẽter tolerat. et sic mulier
patiẽter tolerãs dolorē ꝓpter hoc ꝙ omni-
potēs de⁹ ꝓ peccatis induxit volēs in hoc
satisfacere diuine volūtati ⁊ ordinationi in
dubitãter meret ī dolore partus. sicut qui
viuit de labore manuū meret: in h̄ volens
satisfacere statuto dei. q2 imposuit deus fi-
lijs Ade dicens. In sudore vultus tui ⁊c̄.
ps̄. Labores manuū tuaꝝ q2 manducabis
beat⁹ es ⁊c̄. Ideo. j. ad Thi. ij. Saluatur
mulier ꝑ generationē filioꝝ si ꝑseuerauerit
in fide ⁊ dilectiōe. D Sꝫ di. Quid fa
ciet mulier sterilis cui nō incūbit on⁹ par-
tus. Rñdet ꝙ illud qđ fecit Anna. j. Re. j.
q̄ fundebat lachrymas corã dño vt cōcipe
ret ⁊ pareret fructū in laudē dei ⁊ exaudita
est et ita factū est. Similiter Rebecca que
fuit infecunda q̄ ex orōnib⁹ ꝯcepit ⁊ pepit.
Diceres. q̇d faciet mlier q̄ etiã iusis lachry
mis ⁊ ꝑ orationē nō pōt habere fructū vel
prolē. Rñdet ꝙ debꝫ intendere fructib⁹ spi
ritualib⁹ q̇ sunt bona opa. q̇ fructus spūa-
les sunt deo magis placidi q̃ carnales. vt
ait Aug⁹. ꝙ Maria felicius cōcepit xp̄m
mente q̃ ventre. nec dꝫ ꝓpterea turbari nec
maritus ideo eã ꝯtemnere. q2 forte omni-
potēs deus ita disposuit auferēdo mulieri
fructū carnalē ꝙ sit magis disposita ad vi-
tam altiorē. ita ꝙ occupet magis circa ista
q̄ dei sunt. ꝓpter qđ virginitas et viduitas
preferunt matrimonio. q2 versantur ⁊ oc-
cupant circa mag bona. j. Cor. vij. Mu-
lier innupta ⁊ ꝟgo cogitet q̄ dñi sunt vt sit
sancta corꝑe ⁊ spū. q̄ autē nupta cogitat q̄
sunt mūdi ⁊ quō viro placeat. Ideo apl's
ibidē dicit. Beatior erit si sic ꝑmanserit.
E Secundū de natiuitate scti Johis
declarandū dicit exemptionis. Ad cuius
euidentiã nota ꝙ in hac natiuitate sanct⁹
Johãnes habuit q̃druplicē exemptionē ꝯ
q̃ttuor defectus seu incōmoda q̄ habet q̇li
bet mortalis in sua natiuitate. Prim⁹ defe
ctus est ꝙ q̇libet pctōr immund⁹ nascit: q2
in peccatis. vt dicit Job. Nemo mundus
a sorde: nec infans vnius diei. Et iterum.
Quis pōt facere mundū de immūdo con-
ceptū semine. Et ad Eph. ij. Omnes na-
scimur filij ire. Hãc iram oñdit dñs ī pue-
ris qui sine baptismo moriunt. q2 priuant
eius visione eo ꝙ in peccatis cōcepti ⁊ na-
ti sunt. Hunc defectū nō habuit sanct⁹ Jo
hannes: quia sanctus natus est. q2 sanctifi
catus in vtero vt p̄dixit angelus Gabriel.
Luc. j. Replebit spūsancto adhuc ex vtero
matris sue. F Solū em̄ deus q̃ttuor
ꝑsonas in vtero sanctificauit. vicꝫ Hieremi
am. Hiere. j. Anteq̃ exires de ventre sancti
ficaui te. Mariã. ps̄. Sanctificauit dñs
tabernaculū suū. Christum. Luc. j. Qđ em̄
ex te nascet sanctum vocabit al. fi. Et Jo-
hannē. Et hec ē ratio quare inter sanctos
noui testamenti solum trium sanctorū na-
tales celebrant scꝫ Christi. Marie. et Jo-
hannis. vt in. c. cōquestus. de ferijs. Secū
dus defectus est ꝙ q̇libet nascit stultus et
ignarus. puer. xxij. Stultitia colligata est
in corde pueri. vt patꝫ ad oculū. q2 puer ꝓ
pomo daret ꝓuinciã. Ab isto imunis fuit

sanctꝰ Johes. O q̃nte sapiẽtie in vtero ma
tris existẽs xp̃m ⁊ matrem eiꝰ cognouit et
christũ sue matri indicauit: et in vtero in ꝓ
phetam vnctus. Augꝰ. Celum et terrã nõ
dum viderat ⁊ dñm celi ⁊ terre cognouit.
et ante fuit sue matris magister q̃ȝ eius filiꝰ
et prius ipam docuit q̃ȝ ipa eum lactauit.
B Pro cuiꝰ intellectu nota ſm doc.
ꝙ in sanctificatiõe ĩ vtero deꝰ Johi tria cõ
tulit magna. Primo pcti originalis dele
tionẽ. Scdo grẽ spũsscti infusionẽ ꝑ quã
totaliter fuit solidatus ꝙ nõ poterat pecca
re mortaliter. et tñ nõ cõfidens de seipo fu
git ciuiũ turmas ne leui saltẽ maculare vi
tam famine posset. Tertio xp̃i cognitionẽ
quã miraculose habuit ad tps. qꝛ ſm plu
res doctores acceleratus est ei vsus rõnis
ad cognoscendũ aduentũ saluatoris. Ter
tius defectus est. qꝛ infirmus ⁊ debilis na
scitur: et in nullo p̃t se iuuare. Huius exem
plũ habemꝰ in Dauid cũ pugnaturus esset
cũ Golia dixit Saul. Non vales resistere
philisteõ: ita nec pugñe qꝛ puer es. j. Reg.
xvij. Cõtra hũc defectũ natus est sctũs Jo
hannes puer fortis. Vñ canit ecclia. An
tra deserti teneris sub annis ciuiũ turmas
fugiẽs petisti. Quartus defectus est. qꝛ tri
stis ⁊ flens nascit᷑. et ista est cõmunis canti
lena oĩm Sap̃. vij. Primã vocẽ emisi plo
rans. Beatus Johes nondũ natus gaui
sus est ⁊ exultauit. Ideo dixit mater eiꝰ ad
beatã virginẽ Luc. j. ca. Ex q̃ facta est vox
salutatiõis tue ĩ auribꝰ meis exultauit in
fans in vtero meo. Vñ Maximus in ser.
Solꝰ baptista donũ vltra legẽ nascentiũ
natiuitatẽ suam leticia exultatiõis ꝓuenit.
Ipe nãqȝ est secundꝰ Isaac q̃ interp̃tat᷑ ri
sus. Vñ poterat dicere mr̃. Risum fec̃ mi
hi dñs. Geñ. xxj. D Tertiũ de natiui
tate scti Johãnis declarandũ d᷑ noĩatio
nis. Ad cuiꝰ euidentiã nota ꝙ s. iohes no
minat᷑ tribꝰ noĩbꝰ. Primo noĩat᷑ Johes ſm
ꝙ Gabriel angelꝰ Zacharie p̃dixit Luc. j.
Vxor tua pariet tibi ⁊c̃. Ideo dixit mater.
nequaq̃ȝ: sed vocabit᷑ Johes. Et pater scri
psit. Johes est nomẽ eiꝰ. q̃si diceret. nõ im
pono sibi sed impositũ est ei a deo. nõ tenet
nomen de terris sed de celis. Vñ hoc no
men bñ cõpetit sctõ Johãni. qꝛ Johes in
terpretat᷑ in q̃ est grã. Et bñ cõueniebat ei
hoc nomẽ in quo est grã. Primo ꝓpter ple
nitudinẽ diuine gratie. qꝛ ab vtero plenus
fuit grã spũssancti vt dixit angelus Lu. j.
De Hieremia legit᷑ ꝙ sanctificatus est. De
Johãne ꝙ spũsanto repletus est. Sancti
ficatio mundationẽ significat. repletio in
undationẽ. Mirabile qd̃ apl̃i quinquage
simo die a resurrectione receperũt. hoc io
hannes in vtero consecutus est. Scdo bñ
cõuenit sibi hoc nomen ꝓpter tpus gratie.
Mat. xj. Lex ⁊ ꝓphete vsqȝ ad Johem: ex
eo regnũ dei euangelisat᷑. qꝛ nũciauit xp̃m
Joh. j. Gratia ⁊ veritas ꝑ Jesum xp̃m fa
cta est. Tertio ꝓpter excellentiã grẽ quã pri
mus p̃dicauit. s. peccatoꝝ remissionẽ ⁊ glo
rie collationẽ. Mat. iij. Penitentiã agite
appropinquabit vob̃ regnũ celoꝝ. Scdo
Johes noĩat᷑ lucerna a xp̃o. Joh. v. Ille
erat lucerna ardẽs ⁊ lucens. Cõsuetudo est
ciuiũ qñ vnus alium in noctibꝰ tenebrosis
vult visitare facit parare lucernã. Sic xp̃s
q̃si ciuis mundi. ps̃. Incola ego sum ĩ ter
ra volens: visitare humanũ genꝰ in nocte
legis mosaice parauit lucernã. i. iohannẽ.
De q̃ ps̃. Paraui lucernã xp̃o meo. J
Bñ aũt ⁊ ꝯueniẽter sctũs Johes d᷑ lu
cerna ꝓpt̃ q̃ttuor causas sil̃itudinis. Pria
qꝛ lucerna lucet illis q̃ retro vadũt aut qui
eã ĩ manibꝰ portãt ne offendat᷑. et sic b. Jo
hannes vita ⁊ doctrina luxit illis q̃ erãt in
tenebris peccatoꝝ. qñ dixit. Facite dignos
fructꝰ pnie ⁊c̃. Luc. iij. Ideo Chry. i ſmo
ne de sctõ Johe. Johãnes magisteriũ vi
te. sanctitatis forma. iusticie norma. virgi
nitatis speculũ. pudicitie titulꝰ. castitatis ex
emplũ. pnie via ⁊c̃. Scdo lucerna obstru
cta est vndiqȝ ⁊ a ventis extingui nõ potest
Ita beatꝰ iohes nõ potuit extingui a ven
tis tribulationũ. ꝓpterea dixit xp̃s ad tur
bas Mat. xj. Quid existis ĩ desertũ videre
arundinẽ vento agitatã. q̃si diceret ſm Gre
go. in omel. Arundo a vento agitat᷑. nõ sic
iohes quẽ a status sui rectitudinẽ nulla re
rum varietas inflectit. iõ de ipo exponi p̃t
illud ꝓuer. xxxj. Nõ extinguet᷑ in nocte lu
cerna eius. Tertio lucerna nõ habet lucẽ a
seipa: sed mutuat aliunde. Et sic iohannes
nõ lucebat a seipo sed a xp̃o. recte sicut luci
fer a sole. Ideo d᷑ de ipo Joh. j. Nõ erat
ille lux sed vt testimoniũ ꝑhiberet de lumi
ne. i. xp̃o. de q̃ subdit᷑. Erat lux vera q̃ illu
minat oẽm hoĩem venientẽ in hunc mun

dum. Et hoc ꝯsiderans Johes ꝙ ipe non erat vera lux sed lucerna qn̄ venerūt sacerdotes et leuite interrogātes eū an esset christus, confessus est qꝛ nō esset xp̄s Jo. j. Et hoc ē ꝯtra multos doctores clericos ⁊ laicos q̇ lumen intelligētie sibi infusum ⁊ mutuatū hr̄e estimāt a seipis nolentes scire ꝙ oīs scia a dn̄o deo ē. Ecc̄i. j. Jdeo tales mereꝛ qn̄ꝗ tali lumine spoliari. K Exemplū legiꝛ de Alano doctore magno qui sibi ascripsit et ꝑdidit humiliat⁹ recepit. vide in Meffret de sanctis. ser. lvj. D. Quarto diciꝛ lucerna ꝓpter lucis obumbrationē Uidem⁹ qn̄ lucerna accendiꝛ si maior apportaꝛ illa obumbratur. Recte sicut sole oriente lucifer obumbraꝛ. sic fama Johānis veniente xp̄o fuit diminuta. iō dixit Joh. iij. Jllū oportet crescere me aūt minui. Jtē diciꝛ lucerna ardēs igne charitatis vt dure ex charitate phariseos corriget et Herodem. Jtē lucēs ꝑ viā iusticie. ꝓpterea accenditur ignis in vigilia aut i festo. et q̄re serta et cingulos vide. Tertio Johannes noīaꝛ vox. Joh. j. Ego vox clamantis in deſto.

L Sed q̄re iohes appellat se vocem. Rn̄deꝛ ꝙ triplici rōne. Prima qꝛ ṽbū est i corde sed manifestaꝛ ꝑ vocē dicētis ⁊ ponitur in corde audiētis, et sic nihilomin⁹ ṽbū remanet in corde dicētis ⁊ audiētis ⁊ vox transit. sic etiā xp̄s qui est verbū i corde patris ad nos venit et iohes ip̄m manifestauit. Sic ⁊ xp̄s remanet i corde p̄ris ꝑ eternā generationē ⁊ in cordib⁹ nr̄is ꝑ fidē: et iohes trāsit ꝑ mortē. Scd̄a rō est. qꝛ sicut verbū est prius ꝗ vox: et nō vox p̄it verbū sic xp̄s fuit an̄ iohannē et nō iohes p̄cessit xp̄m. iō ipe dixit Joh. j. Qui post me venturus est ipe est q̇ an̄ me fact⁹ est ⁊c̄. Tertia rō est. qꝛ sicut vox est ꝯiūcta ṽbo nec tn̄ est verbū. sic iohes multa sanctitate ꝯiunctus fuit xp̄o nec tn̄ fuit xp̄s. Nā xp̄s fuit sponsus: iohānes vero amic⁹ sponsi. M

Quartū de natiuitate iohis declarādū dꝛ cōmendatiōis. Ad cui⁹ euidentiā nota ꝙ iohānes a q̄ttuor generib⁹ ꝑsonarū fuit cōmendat⁹ ⁊ laudat⁹. Primo a malo Herode. Mar̄. vj. Metuebat herodes iohannē vt virū scm̄. Scd̄o a bonis. Mat. xxj. Oēs eū vt ꝓphetā habebāt. Tertio a meliori scꝫ ab angelo. Luc̄. j. Erit em̄ magn⁹ corā dn̄o. Quarto ab optimo. i. xp̄o. Mat. xj. Inter natos mulierū nō surrexit maior iohe bap. N Et merito sic ab oīb⁹ cōmēdaꝛ. qꝛ habuit ꝑfectionē oīm sctōꝝ. Primo angeloꝝ. Mat. ij. Ecce ego mitto angelū meū q̇ p̄parabit viā tuā an̄ te. Scd̄o patriarcharū in fidei magnitudine. Fuit eīn iohes magn⁹ in fide de xp̄i hūanitate ⁊ diuinitate cū dixit Joh. j. Uenit fortior me post me cui⁹ nō sum dig. soluere ⁊c̄. Tertio ꝓphetarū quā dn̄s sibi attribuit Mat. xj. cū dicit. Quid existis videre ꝓphetā etiā dico vob̄ plus ꝗ ꝓpheta ē hic. Quarto aplo̅rū. qꝛ fuit missus a deo vt testimoniū ꝑhiberet de lumine. i. xp̄o. Quinto martyrum qꝛ ꝓ iusticia mortē sustinuit. Sexto ꝯfessorū. qꝛ ꝯfessus ē ⁊ nō negauit. Et carnis maceratiōe in deserto corp⁹ suū castigauit. ꝓ cibo hn̄s locustas ⁊ mel siluestre. ⁊ aquā ꝓ potu. Septimo virginū. qꝛ virginitatē seruauit. Un̄ caniꝛ de eo. Serta ter denis alios coronat ⁊c̄. vide lati⁹ vbi supra.

De sancto Johanne baptista.

Sermo LVI.

Rit enim magnus corā dn̄o. Luc̄. j. ca. O

Pro introductiōe nota ꝙ q̄ttuor sunt genera hoīm. Quidā em̄ sunt magni corā dn̄o ⁊ parui corā mūdo. quidam parui corā dn̄o ⁊ magni corā mūdo. quidā parui corā dn̄o ⁊ parui corā mūdo. Jtem nota ꝙ magnuꝫ corā dn̄o facit bona vita. sed paruum corā domino facit mala vita. Jtē magnū facit corā mundo mūdi fortuna. et paruū fortune absentia. Sunt g̊ primi magni corā dn̄o ꝓpter bonā vitam: sed parui corā mundo ꝓpter fortune absentiā Ex his est b. iohānes baptista ⁊ pleriꝗ fideles. Bone em̄ vite beat⁹ iohes facile ondiꝛ si text⁹ euāgelij ꝑcurraꝛ ꝑut infra subijciam. Magnitudinē vite sue testatur dn̄s Math. xj. Inter natos mulierum nō surrexit maior iohāne bap. Sed certe paru⁹ erat corā mūdo. qꝛ fortune mūdi nō adhesit. immo ipam cōtemnēs in desertū cessit. vn̄ ⁊ mūdus ip̄m ꝓ ꝑuo reputauit. quia et ip̄m ꝓ paruo ⁊ vili p̄cio vēdidit. qꝛ ꝓ saltu puelle capite truncaꝛ. et vir tante seueritatꝭ ꝓ risu turpitudinis moriꝛ. Scd̄o q̇dā sunt magni corā mūdo ⁊ ꝑui corā dn̄o. s. q̇ fortune mūdi adherēt male viuētes. de q̇bus

fuit Herodes qui Johannē decollauit et
cōsimiles. O ꝙ magnus fuit diues coram
mūdo. q̇ induebaꝛ purpura ⁊ bysso ⁊ epu-
labaꝛ q̄tidie splēdide. sed ꝑuus coraȝ dn̄o.
qꝛ postea ab ip̄o guttam aq̄ hr̄e nō potuit.
Tertio quidā sūt magni corā dn̄o et corā
mūdo q̇ bn̄ viuētes mūdi fortunā hn̄t. Ta
les fuerūt Abraā Isaac ⁊ Jacob Dauid ⁊
sil'es. Quarto q̇dā sunt ꝑui corā dn̄o ⁊ ꝑui
corā mūdo q̇ nec mūdi fortunā nec bonaȝ
vitā habēt. ⁊ tales sunt miserabiles. Talis
non fuit sctūs Johēs sed magnꝰ corā dn̄o
ꝓut oñdit thema. Erit magnꝰ. Diuido ser-
monē in duos articulos. In p̈mo ostēdiꝛ
quō sctūs Johēs fuerit magnꝰ corā dn̄o.
Scd̄o erit de hoc ꝑ q̄ nos etiā possumus
fieri magni corā dn̄o. P Circa primū
nota ꝙ sctūs iohēs fuit ⁊ est magnus corā
dn̄o in octo p̄cipuis p̄conijs. Primo ī an-
nunciatiōe. nā licet multorū tā in veteri ꝙ
nouo testamēto fuerit natiuitas annuncia
ta mundo. vt Isaac. Samsonis. Josie ⁊c̄.
Remigij. scti Thome de aq̄no et aliorum.
Nullus tn̄ eoꝝ fuit ita solēniter p̄nuncia-
tus a deo. qd̄ ptꝫ q̄druplicit̄. Primo ex ꝑte
ꝑsone annunciātis. nā ab eodē angelo fuit
p̄nunciatꝰ q̄ ⁊ xp̄s. scꝫ Gabriele. Luc̄. j. Ap
paruit autem Zacharie angelꝰ dn̄i stans a
dextris altaris incensi ⁊ ait. Ne timeas Za
charia qm̄ exaudita ⁊c̄. Ego em̄ sum Ga-
briel q̇ sto añ dn̄m et missus sum loqui ad
te ⁊ hec annūciare tibi. Suꝑ q̊ Petrꝰ Da-
miani in ser. sic dicit. Pensemꝰ vir iste ꝙtū
eniteat q̇ ⁊ a ꝓphetis añ p̄dictus ⁊ ab eodē
q̊ dn̄s angelo annūciatus. Et Maximꝰ in
ser. sic dicit. Hic est cuiꝰ ꝑ angelū Gabrielē
p̄nunciaꝛ natiuitas: nomē ⁊ meritū. Scd̄o
ex ꝑte tꝑis ꝯuenientis. nā in septimo mēse
intrabat solus pontifex sctāsanctoꝝ. septi
mus em̄ mensis q̄si totus erat apud iude-
os solēnis sicut ⁊ septimꝰ dies. In p̈ma em̄
die septimi mensis erat festū tubarū ī me-
moriā liberatiōis Isaac qn̄ Abraam inue
nit arietē cornibꝫ herentē. Gen̄. xxij. qd̄ rep̄
sentabāt ꝑ cornua q̇bꝫ buccinabāt. deinde
decima die erat festū expiationis in memo
riam illius bn̄ficij q̊ deꝰ ꝓpiciatus est pctō
populi de adoratiōe vituli ad p̄ces moisi
vt hr̄ Nume. xxix. q̊ tꝑe facta est annūcia-
tio Luc̄. j. Factū est aūt cū sacerdotio fun
gereꝛ Zacharias in ordine vicis sue ⁊c̄. vs-
ꝙ ibi. hora incensi. Tertio ex ꝑte loci excel-
lentis. Nā ad istū locū scꝫ sctāsctōꝝ solus
pōtifex intrabat semel ī anno. ad hūc locū
sacratissimū Zacharias introierat Luc̄. j.
Erat plebs expectās zachariā et mirabanꝛ
ꝙ tardaret ip̄e in templo. Quarto ex parte
miraculi subsequētis. nā Zacharias qꝛ nō
credidit ꝟbis angeli factꝰ est mutus. zacha
rias em̄ ꝯsiderās suā senectutē ⁊ vxoris ste
rilitatē dubitare cepit. et more iudeorū si-
gnū ab angelo req̇siuit. Angelꝰ aūt ꝓ eo ꝙ
verbis suis nō credidit ip̄m taciturnitatis
plaga ꝑcussit. Luc̄. j. Et dixit zacharias ad
angelū. Vn̄ hoc sciam. Ego em̄ ⁊c̄. vsꝙ ibi
in tꝑe suo. Q Hic cadit dubiū. Cōsue
uit em̄ fieri excusatio ⁊ dubitatio q̄drupli-
citer. Primo ꝓpter ꝓmissorū magnitudinē
sicut legiꝛ de Abraā. Cū em̄ dn̄s sibi ꝓmi
sisset ꝙ semē suū terrā chanaan possideret
dixit ad eū Abraā. Dn̄e deus vn̄ scire pos-
sum ꝙ possessurꝰ sum eā. Et rn̄dens dn̄s.
Sume inq̇t mihi vaccā triennē ⁊c̄. Gen̄.
xv. Secūdo ꝓpter nature impossibilitatē.
sicut ptꝫ in Sara. Cū em̄ dixisset dn̄s. Re
uertēs veniā ad te et habebit Sara filiuȝ.
risit Sara post ostium tabernaculi dicēs.
Postꝙ senui ⁊ dn̄s meus vetulus est ⁊c̄.
Gen̄. xviij. Tertio ꝓpter ꝓpriā fragilitatem
sicut ptꝫ ī Gedeone q̇ ait. Obsecro mi dn̄e
in q̊ liberabo israel. ecce familia mea infi-
ma est in manasse: et ego minimꝰ in domo
patris mei. et ex hoc signū petijt ⁊ accepit
scꝫ de vellere ⁊ rore. Judic̄. vj. Quarto ꝓpꝛ
voti firmitatē. sicut ptꝫ de btā virgine: que
ait angelo. Quō fiet istud ⁊c̄. Et rn̄dēs an
gelus ⁊ dixit ei. Sp̄ūssctūs suꝑueniet in te
⁊c̄. Luc̄. j. Quid est ergo ꝙ solꝰ Zacharias
ex eo ꝙ dubitauit plagā incurrit cū ibi esset
etiā magnitudo ꝓmissionis. Luc̄. j. c. Erit
em̄ magnꝰ ⁊c̄. iuxta thema. ⁊ multos filio-
rum israel ⁊c̄. vsꝙ. parare dn̄o plebem ꝑfe-
ctā. Etiā fuit ibi ꝓpria fragilitas. qꝛ talē fili
um hr̄e indignū se reputabat. Etiā fuit na
turalis īpossibilitas cū essent senes ⁊ infe-
cundi. etiā tali operi n̄ vacabāt. qꝛ erāt am
bo iusti añ deū incedētes ⁊c̄. vsꝙ ī diebꝫ su
is. vt dꝛ Luc̄. j. R Diciꝛ ꝙ hec punitio
accidit zacharie ꝓpꝛ q̄tuor. Primo qm̄ di-
scernendo locutꝰ est. ideo silentio plectiꝛ vt
tacendo credere discat. Scd̄o vt maiꝰ mi-
raculuȝ in natiuitate filij appareret. Cū em̄

in natiuitate Johannis loquela patri redditur, miraculū miraculo cumulat. Tertio cōgruum fuit vt vocē amitteret qñ vox nascebat: et legi silentiū imponebat. Quarto cū ipe signū a dño petierit ipam taciturnitatē p signo recepit. Scdo b. Johannes fuit magn⁹ ɔceptione. q₂ in ɔceptiōe i vtero sanctificat⁹. ita dicit Gabriel Lu. j. Spiritusancto replebitur adhuc ex vtero matris sue. S Solum em̄ q̄ttuor vasa de⁹ creauit q̄ in vtero sctificauit. Hieremiā Hiere. j. Anteq̄ꝫ exires de ventre sanctificaui te. Mariā. ps. Sanctificauit tabernaculū suū altis. Christū. Luc. j. Qd em̄ ex te nascet sanctū vocabit altissimi fili⁹. Et Johannē. Et hec est rō q̄re inter sctōs noui testamēti solū triū sanctoꝝ natales celebrant scꝫ christi. Marie ꝛ Johis. vt i. c. ɔquest⁹. de ferijs. In sanctificatiōe aūt Johis tria deus cōtulit magna. vicꝫ peccati originalis deletionē. gratie spūssancti infusionē p quā totaliter fuit solidat⁹ vt nō poterat peccare mortaliter: ꝛ tñ nō ɔfidens de seipo fugit ciuiū turmas ne leui saltē maculare vitam famine posset. Et tertio xp̄i cognitionem quā miraculose habuit ad tps. q₂ ſm plures doctores accelerat⁹ est ei vsus rōnis ad cognoscendū aduentū saluatoris. ꝛ ꝓpterea exultauit. xp̄s em̄ puus ſm Amb. p os virginis Elisabeth salutās iohannē sanctificauit ꝛ illuminauit vt Jesum agnosceret ꝛ pphetā cōstituit. ꝛ matrē Johānis cognoscere fecit Mariā eē matrē dei. q̄re dicit. Vñ mihi hoc vt veniat mater dei ad me. Ecce em̄ vt facta ē vox ꝛc. exultauit infans ꝛc. Et Maxim⁹ in ser. Solus baptista dñi vltra legem nascentiū natiuitatē suam leticie exultatiōis puenit. T Beata ꝟgo habuit tres filios. vnū naturalē scꝫ xp̄m iesum quē de suis visceribꝫ generauit et hec est generatio naturalis. Aliū legalē scꝫ Johannē euangelistā quē ex rescripto et mandato p̄ncipis in filiū adoptauit: qñ xp̄s ei dixit. Mulier ecce fili⁹ tuus. et hec ē cognatio legalis. Tertiū spiritualē. scꝫ Johannē baptistā quē p spm̄sanctū i matris vtero baptisauit. Cū em̄ Elisabeth salutauit mox infans in vtero exultauit. et spiritumsanctū recepit ꝛ ab originali pctō mūdatus fuit. et sic virtute verbi virginei baptismū spūssctī recepit. V Tertio fuit magnus natiuitate ꝓpter tria. q₂ fuit gaudiosa. miraculosa. ꝛ famosa. Gaudiosa q̄ ad patrē. vñ angelus ait. Erit tibi gaudiū supple in corde. et exultatio exterior. Gaudiosa q̄ ad cognatos vicinos ꝛ matrē. vñ dicit Gauisi sunt cognati et vicini eius. q₂ magnificauit dñs misericordiā suā cum illa: et cōgratulabant ei. Luc. j. Ideo angelus p̄miserat. Multi in natiuitate ei⁹ gaudebūt. Qd hodie in celebratiōe huius festi faciūt saraceni et quidā christiani gaudentes corporaliter. scꝫ comedēdo. bibendo. ꝛ ad ignē saltando. qd tñ fieri deberet spūaliter scꝫ in ɔsideratiōe tāti luminis. vicꝫ toti⁹ mūdi in orōnibꝫ ꝛ elemosynis ad honorē sancti Johannis se exercēdo. Et h̄ petit eccl'ia hodie in orōne scꝫ spūalia gaudia. Scdo fuit natiuitas eius miraculosa. Primo in p̄re. q₂ mox replet⁹ est spūsctō ꝛ ꝓphetauit dicens ꝛc. Scdo in matre. q₂ nomen pueri diuinitus cognouit. Vñ Amb. sup Lucā. Nomen filij p ꝓphetiā didicit qd a marito muto discere nequit. Nā in circūcisione vocabāt eū noīe p̄ris sui Zachariā: et dixit mater ei⁹. Nequaq̄ꝫ: sed vocabit iohes. Luc. j. Tertio in p̄le. q₂ patri diuinitus loquelaꝫ restituit natus. Vñ Ambro. Respice Johannē quāta vis sit in ei⁹ vocabulo cuius nūcupatio reddidit muto vocē ꝛc. Tertio fuit natiuitas Johis famosa. q₂ fact⁹ est timor magn⁹ sup oēs vicinos eius. et super montana iudee diuulgabantur verba hec.

X Quarto fuit magn⁹ ɔuersatiōe scꝫ in vita. siquidē habuit pfectionē oīm sctōꝝ. Primo patriarchaꝝ quoꝝ magnitudo cōsistit in fide. sic Johes in fide xp̄i. De q̄ ait Joh. j. Ille erat lucerna ardēs ꝛ lucēs. Ecce agn⁹ dei. In fide. De ei⁹ diuinitate dicit. Veniet fortior me post me cui⁹ nō sum dignus ꝛc. Perfectionē habuit ꝓphetarum. Mat. xj. Quid existis in desertū videre ꝓphetam ꝛc. Sanct⁹ Tho. ſa ſe. q. clxxiij. Nā ipe habuit om̄e gen⁹ visionis ꝓphetie sensibile cū vidit spiritūsanctū in specie columbe sup xp̄m et audiuit vocē patris dicētis. Hic est fil⁹ me. dilect⁹. Imaginariā qñ sibi fuit dictū interi⁹. Sup quē videris spiritū dei descendentē ꝛ manentē sup eū. hic est q̄ baptisat scꝫ interi⁹ pctā relaxādo. Jo. j. Intellectualē qñ dixit. Medi⁹ vr̄m stetit quē vos nescitis. q̄ añ me fact⁹ est ꝛc.

Joh.j. Et cū ꝓphetia sit de preterito pn̄ti ꝛ
futuro. scd̄m oē tp̄s ipe ꝓphetauit. De pte-
rito cum dixit de se. qd̄ pdixerat Esa. Ego
vox clamantis in deserto ꝛc̄. De futuro cū
dixit. Illū oportet crescere me autē minui.
De pn̄ti occulto qn̄ dixit. Ecce agnus dei.
Sed plus etiā q̄ꝫ ꝓpheta iohes. q2 nō solū
pphetauit ipe de alijs sꝫ etiā de se fuit ꝓpha
tū. qd̄ nō repit de alijs pphetis scꝫ p Esa.
Ego vox clamantis ꝛc̄. p Malach. Ecce
ego mitto angelū meū. Figurat⁹ in helia.
Plus q̄ꝫ ꝓpheta extitit: q2 nō solū pnūncia-
uit sed etiā digito mōstrauit qd̄ alij pnun-
ciauerūt. plus q̄ꝫ ppheta fuit. q2 parētes p-
phetare fecit vt dictū est. plus q̄ꝫ ppheta ē.
q2 cepit in vtero mr̄is ꝓphetare cū ad aduē
tū xp̄i in vtero ꝟginis existētis exultauit ī
gaudio. Habuit pfectionē apl'oꝝ q̄ fuerūt
ī gr̄a ꝯfirmati ꝛ a deo missi. Sic iohes fu
it hō missus a deo cui nomē erat iohes. de
q̄ Joh. iij. Amicus aūt spōsi stat. Sup q̄
Aug. Quare stat. q2 nō cadit. q2 hūilis. vi
de stantē ī solido. Fuit em̄ p gr̄am sanctifi
cationis in vtero sic confirmat⁹ q2 peccare
nō potuit mortaliter. Perfectionē habuit
martyrū q̄ cōsistit in fortitudine. Sic con-
stanter circa Herodē patefecit malitiaꝫ q2
inde mori non timuit. Perfectionē habuit
cōfessoꝝ q̄ ꝯsistit in carnis mortificatione:
Luc. xij. Sint lumbi vestri pcincti. in luci
da ꝯuersatiōe. ibi. Et lucerne ardētes ī ma-
nibꝫ vestris. ī solida operatiōe. ibi. Et vos
sil'es hoībꝫ expectantibꝫ dn̄m suū qn̄ reuer
tatur a nuptijs. Sic iohānes carnē mace
rauit pilis cameloꝝ q̄bꝫ induebat̃. locustis
pascebat̃. vinū et sicerā nō bibit. ꝛ tā deuo
tus extitit vt xp̄s putaret̃. Perfectionē ha-
buit virginū: q̄ cōsistit in carnis ꝛ mētis in
tegritate. Sic iohes de q̄ canit eccl'ia. Ne
sciens labē niuei pudoris. Et iterū. Serta
ter denis alios coronat. Cuius sn̄ia est. q2 ī
patria q̄dā habēt fructū tricesimū. alij sexa
gesimū. sed ille centesimū cū virginibus. et
sic habet tres aureolas. martyrū: doctorū:
et virginū. et sic centesimuꝫ fructū. y

Quinto fuit magnus in sua pdicatione.
Ipe nāqꝫ suā pdicationē inchoauit a peni
tētia di. Penitentiā agite: appropinquabit
em̄ regnū celoꝝ. Mat. iij. In q̄ pdicatio-
ne q̄ttuor generibꝫ hoīm dedit leges q̄bus
bn̄ viuerēt vt saluarent̃. Primo phariseis
dedit legē pn̄ie dicēs illud Mat. iij. Pro-
genies viperarū q̄s demōstrabit vob fuge
re a ventura ira: facite ḡ fructū dignū pn̄ie
ꝛc̄. Jā em̄ securis ad radicē arboris posita ē
Oīs em̄ arbor q̄ nō facit fructū bonū exci
detur ꝛ in ignē mittet̃. et sequit̃. Cui⁹ venti
labrū in manu sua ꝛ pmūdabit aream suaꝫ
et cōgregabit triticū in horreū suū. pal. au.
cōbu. ig. inexting. Attēdam⁹ charissimi du
ram increpationē b. iohānis ad oēs publi
cos pctōres q̄ p phariseos designant̃. timē
dum est q2 etiā nūc. s. iohes cōgruenter ꝛ ve
re ad nos dicere posset ꝓgenies viperaruꝫ
q̄s vobis ꝛc̄. Per signa em̄ q̄dā cognosce-
re possum⁹ q2 timendū est ne in breui veni-
at sup nos ira dei. Z Et adducam hic
septē signa q̄ si in aliq̄ ciuitate ꝓuincia vel
regno cernis pculdubio illis de ꝓximo ira
et flagella erūt. nec psumptuosum est ita lo
qui aut temere. q2 ipe dn̄s iesus Mat. xxiiij
et Luc. xxj. dixit. Ab arbore aūt fici discite
parabolā. Cū videritis q2 ramus ei⁹ tener
fuerit ꝛ folia nata: scitis quia ꝓpe est estas.
Primū signū q̄ noscunt̃ in ꝓximo ventura
ira ꝛ flagella dei dr̄ magnitudo ꝛ horribili-
tas pctōꝝ qn̄ scꝫ fiūt pctā horrēda grauia
siue nephāda. vicꝫ simonia. ꝓphanationes
sacroꝝ locoꝝ. irreuerētia diuini cult⁹. vene
ficia. sacrilegia. adulteria. incest⁹. sodomie
blasphemie. piuria. crudelitates. violētie.
rapine. discordie. vsure. liuores. fraudes de
ceptiōes. pditiones ꝛ sil'ia. Scd̄m signuꝫ
dr̄ ml'titudo peccantiū: qn̄ em̄ pctā grauia
cōmittunt̃ a paucis adhuc eq̄nimiter suffert
de⁹. sed si a multis ppetrant̃ nō diu ꝯtine-
bit manū suā. Ve nobis q2 nos sumus in
q̄s fines seculoꝝ deuenerūt. in q̄bꝫ cōplet̃
dictū ps̄. Oēs declinauerūt simul inuti. fa.
sunt nō est q̄ faciat bo. nō est vsqꝫ ad vnū.
Hiero. aduersus Vigilantiū inq̄t. Rara
virt⁹ est nec a pluribꝫ appetit̃. Et Ouidius
li. ij. de ponto ait. Nec facile multis inue-
nies milibꝫ ꝓnū. virtutē pcij q̄ putet eē sui.
O q̄ꝫ exiguus est numer⁹ seruientiū deo in
veritate. O q̄nta est seq̄la diaboli. o q̄t di-
scipulos hꝫ iā antichrist⁹. nō est veritas. nō
est ꝯfidētia neqꝫ bonitas in filijs hoīm. de
scendētibꝫ ab vniuersalibꝫ ad pticularia iu
bet plato q̄escere. Tertiū signū ad cogno-
scendū irā dei fore ꝓpinquā est inuerecūdia
pctōꝝ. nā cū multitudo pctōꝝ supuenerit

secundū signū erit future messis. sed q̃uis pctā horribilia ꝛ infinita essent si tñ fierent occulte ꝛ cū verecūdia patiam haberet de⁹ sed q̄ me vertā nūc ī q̄libet statu a multꝭ si ne timore dei ꝛ verecūdia hoīm horrēda cō mittunꝭ pctā. Nō erubescūt hoīes ampl⁹ adulterari publice ad vsuras mutuare. nō facere q̄cꝫ turpia absq̄ verecūdia. ꝛ tñ Ci cero gentilis o xp̄iane pessime. li. j. officiē. ait. sine verecūdia nihil rectū esse pt: nihil honestū. Et Valeri⁹ li. iiij. Verecūdia est parēs oīs honesti ꝯsilij. tutela solenniū of ficioꝝ. magistra inocētie. chara ꝓximis. ac cepta alienis. oī loco. oī tpe p̄ se ferens fa uorabilē vultū. Et Ber. sup Cañ. inq̄t Ve recūdia sp̄ualis gl'ia ꝯsciē est. fame custos. vite dec⁹. sedes ꝟtutū. p̄mitie laus. nature insigne ꝛ toti⁹ honesti. pchdolor pudet di cere quō fiūt his tpib⁹ pctā inuerecūde im pudenter elata facie ꝛ cū derisione ꝛ ꝯtem ptu dei. O xp̄iana religio q̄ oīs immundi cie ꝛ scīmonie speculū esse deberet hodie. q2 verecūdia extincta ē. facta ē turpis ꝛ sor dida ꝛ tēplū oīs imūdicie ꝛ dissolutionis. Quartū signū est ipunibilitas pctoꝝ. si em̄ inuerecūde ꝛ māfeste pctā fierēt ꝛ punirēt ad min⁹ adhuc patiam h̄ret de⁹: sed cū im pune transeūt irascendū deū ꝓuocam⁹. ita dr in. c. si ea. xxiij. q. iiij. Si ea q̄b⁹ de⁹ offen dit inseq̄ vel vlcisci differim⁹ vtiq̄ diuini tatis patientiā ad irā ꝓuocam⁹. multū em̄ de⁹ delectaꝭ in punitōe maloꝝ. vt dr in. c. si q̄s alioꝝ. e. cā ꝛ q. vbi h̄ꝛ q2 magꝭ puniunꝭ ꝯsentiētes q̄s faciētes. ꝛ in. c. q̄ ꝯsentit. xj. q. iij. Regulariter facientes ꝛ ꝯsentiētes pari pena puniunꝭ. vt in. c. j. de offi. del'. ibi glo. de q̄druplici ꝯsensu vide ꝛc. et in. c. faciēts. lxxxvj. di. Inuehe ꝯ p̄latos ꝛ rectores ciui tatum q̄ nō puniunt publica adulteria ꝛc. Quintū signū est studiū et ꝓmptitudo pec catoꝝ. qñ scꝫ tota diligētia et ꝓmptitudine cōmittunꝭ pctā horrēda a multis in q̄libet statu. Q̄uis em̄ talia pctā fierēt sine timore et impune. si tñ oē nr̄m studiū nō esset in il lis patiaꝫ h̄ret deus. Sꝫ qñ oē studiū in il lis erit magis ꝓpinq̄ ira dei erit. Inuehe ꝯ faciētes malorē diligētiā ad seruiendū dia bolo q̄s deo. Sextū signū ē gloriatio et io cunditas pctoꝝ. Nā si oē studiū nr̄m esset in male viuēdo et tm̄ de pctis nō gloriare mur ꝛ iocundaremur patiētiā haberet de us. Sed cū cernim⁹ pctōres ī malitia glo riari ꝛ iocundari. aliud clarū erit signū di uini flagelli. Inde ps. clamat. Quid glori aris ī malitia q̄ potēs es iniq̄tate. Inuehe ꝯ tales. Septimū signū est ꝑseuerātia pec catoꝝ qñ scꝫ pctā ḡuia a multꝭ cōmissa cō suetudine ꝛ lōga ꝑseuerātia ī cordib⁹ ꝓploꝝ leuia facta sūt. Defendūt nāq̄ multi pctā sua ꝛ excusant ꝯsuetudinē allegātes: nō ad uertētes oīm doc. sn̄iam q̄ firmiꝭ asseuerāt q2 ꝯsuetudo nō excusat neq̄ alleuiat pctā: sed agḡuat ꝛ adauget. Audi q̄d dicat Gre. non⁹ i. c. fi. d ꝯsuetudie. ꝛ ꝯciliū lateraneñ. in. c. cū in ecclia. de simo. Tāto ḡuiora sūt crimina q̄to diuti⁹ infelicē aīam detinent alligatā. Et Clemēs. iij. in. c. cū h̄ret. de eo q̄ dux. i ma. quā pol. dīc. Diuturnitas tpis pctm̄ nō minuit sed augmētat. male igiꝭ se excusant pctōres ꝛ trāsgressores diuie legꝭ q̄ sp q̄rūt ad ꝯsuetudinē subterfugere. sic fa ciūt vsurarij. sic mercatores fraudulēti. sic mulieres vane. sic ambitiosi clerici. sic blas phematores. sic oēs dissoluti corde. q̄ tāto magis deberēt timere iudicia dei qñ vide rēt ꝑ ꝑseuerātiā ꝛ ꝯsuetudinē a pctis detine ri. Cōcludo igiꝭ q2 qñ bn̄dict⁹ deus cernit in aliq̄ regno. ꝓuincia. ciuitate. aut toto or be terrarū ista horribilia ꝛ infinita pctā fie ri sine timore dei publice ꝛ ipune oī atten tione ꝛ studio gloriādo se. ꝛ ita sp ꝑseuera rare nō pt ap̄li⁹ patiaꝫ h̄re de⁹ sꝫ ira sua in nos deseuiet multipl'r flagellādo. Qꝛ aūt p̄ dicta ꝟa sint ꝛ ne ex leuitate me putes ad duxisse testimonio sacre scp̄ture ꝓbabo tibi deū nūq̄s intulisse mūdo aliq̄d exterminiuꝫ generale aut ꝑticulare nisi p̄dicta signa p̄ cesserint. De exterminio generali audi tex. Geñ. vj. Vidēs aūt de⁹ q2 mlta malitia ho minū esset in t̄ra ac cūcta cogitatio cordis intēta essꝫ ad malū oī tpe penituit eū fecisse hoīem. Demū subdiꝭ q2 d̄s ꝑ vniuersale di luuiū mūdū extermiauit. Hec ꝟba si diligē ter examinenꝭ p̄dicta oīa reperienꝭ sig. tunc em̄ tpis mlta ꝛ horrēda pctā regnabāt ꝛ ꝑ maxie circa scel⁹ ꝯ naturā ꝛ fetosam luxu riā. Ait em̄ Methodi⁹ q2 mlieres supgresse virꝭ abutebanꝭ. ꝛ dr ī tex. Vidēs aūt de⁹ q2 mlta malitia hoīm vbi p̄ma duo sig ponūꝭ ꝛ q2 manifeste et impune fiebāt. iō subdit. in terra. ꝛ q2 fiebāt iocūde ꝛ sine aliq̄ timo re. iō subdit. et cūcta cogitatio cordis. i. nō

partim neq̃ diuisim. Et q2 fiebāt oī atten=
tione ꝛ studio. d2 intēta essꝫ ad malū. Naꝫ
malū est pctā cōmittere: sꝫ pei⁹ de illis glo
riari. Et q2 fiebant talia pctā pseuerant. iō
subdit̄. oī tpe. Et q2 i h̄ signo messis matu=
ra fuit. iō falcē general' diluuij misit sup ter
ram ꝛ vniuersam carnē deleuit. Silr̄ q̄cū=
q̃ alia pticularia iudicia diligēter cerne ꝛ vi
debis predicta clarescere sig̃. vide Gen̄. xix.
Sodome ꝛ gomorre iudiciū. si diligenter
inspexer̄ p̄dicta sig̃ repies. sicq̃ de alijs ꝛc̄.
Quid igit̄ charissimi nob̄ faciendū est cuꝫ
p̄dicta signa p̄ oculis videam⁹. merito cū ti
more aduertere deberemus p̄dicationē scti
Johis bap. ꝛ facere dignos fruct⁹ pnīe vt
sic fugere possim⁹ a futura ira dei. qm̄ secu
ris ad radicē arboris posita est. fac deinde
exaggerationē vt scis. ꝛ tantū de pma p̄di=
catōe scti iohis quā fecit pharis eis. Scdo
b. iohes minorib⁹ ꝛ popularib⁹ dedit legē
miscdie i elemosynis dicens illud Luc. iij.
Qui hꝫ duas tunicas det vnā nō habēti.
qui hꝫ escas silr̄ faciat. Amb. sup Lucam.
et h̄r in. c. in singulis. lxxxvj. di. In singul'
q̄ꝫ generib⁹ hoīm ꝯueniēs tribuit s. Jo. ba
ptis. rn̄sum vnū oīb⁹. oēs in cōī admonent̄
vt ꝯferāt nō h̄nti. miscdia eī plēitudo ꝟtu
tū est. ꝛ iō oīb⁹ est p̄posita forma ꝟtutꝫ. Ter
tio officialib⁹ publicanis impatoris ꝛ p̄n=
cipū dedit legē iusticie dicēs illud Luc. iij.
Nihil ampli⁹ q̃ꝫ ꝯstitutū est vob̄ faciatꝫ. et
in d. c. in singulis. lxxxvj. di. d2 sic. Ita pu=
blicanis ne vltra p̄scriptū exigāt. Quarto
militib⁹ dedit legē clemētie dicēs illd̄ Lu.
iij. Neminē cōcutiatꝫ neq̃ calumniā facia
tis: et ꝯtenti estote stipēdijs vrīs. ꝛ in d. c.
in singulis. d2 sic. militib⁹ ne calumniā fa=
ciāt ꝛ ne p̄dā requirāt. docēs idcirco ꝯsti=
tutū militie stipendiū ne dū sumpt⁹ q̄rit̄ p̄=
do crassett. ꝯ Sexto b. Jo. fuit magn⁹
ꝯmendatiōe. Null⁹ sctōꝝ repit̄ ita mirabi
liter cōmēdat⁹. Nā oīs natura intellectual'
eū ꝯmēdat. Primo ip̄e d̄s. Mat. xj. Inter
natos mulierū nō sur. maior Jo. bap. vbi
excludit̄ Maria. q2 d2. inter natos. et xp̄s.
q2 dic̄. mulierū. nō em̄ xp̄s fuit mulierꝫ na
tus sꝫ ꝟginis. Scdo āgel⁹. Lu. j. Erit ma=
gnus corā dn̄o. vbi ꝯsequent̄ archangel⁹
Gabriel vitā suā describit. Tertio hō etiaꝫ
inimic⁹ vt Herodes. q2 d2 Mar. vj. Scie
bat eū virū sctm̄ ꝛ metuebat eū. sꝫ ꝛ doc. ec
clesie mirabiliter eū ꝯmendāt. Aug⁹. i ser.
dicit. Magnus Johānes cuius magni=
tudini etiā saluator testimoniuꝫ p̄hibet di.
Nō surrexit iter natos mulierū maior ꝛc̄.
p̄cellit cūctis. eminet vniuersis. āñcedit p̄=
phetas. supgredit̄ p̄triarchas. ꝛ quisq̃s de
muliere nat⁹ ē inferior est iohe. Itē iohes
Chrys. Johes stola ꝟtutū ꝛc̄. vide i lectio
nib⁹ de decollatiōe ei⁹. Itē petrus Damia.
in ser. de ei⁹ natiuitate. quē vide. ꝭ Se
ptimo fuit magn⁹ sua ꝯsummatiōe. nā de=
scēdēs ad limbū ꝯfortauit sctōs p̄res q̄ ibi
erāt apportādo eis bonū nūciū de aduētu
saluatoris q̄ cito erat descensur⁹ ad eos li=
berandū. Vn̄ ꝯfortati sūt ꝑpt̄ q̄ttuor. Pri=
mo q2 ibi erāt i maxia tristicia. Scdo q2 vi
sione dei carebāt. Tertio q2 i loco tenebro
so manebāt. Quarto q2 demonū vicinita=
tē habebāt. Et q̄uis ad limbū descēderit.
ei⁹ tn̄ passio ab ecclia celebrat̄. Eorū em̄ q̄
ad limbū descēderūt fuit q̄druplex differē=
tia. Prio q̄dā spectabāt simplr̄ ad vet⁹ test.
sic Abraā Moises Dauid ꝛc̄. ꝛ istoꝝ solē=
nitas nō agit̄. Scdo q̄dā spectabāt ad ve
tus testa. q̄tū ad tps. Sꝫ ad nouū q̄tum
ad causam. vt sūt pueri innocētes. ꝛ iō ꝑpt̄
cām eoꝝ obit⁹ celebrat̄: sed ꝑpt̄ tps allelu=
ia subticet̄. Tertio q̄dā spectabāt ad nouū
testa. rōe cause. q2 p iusticia moriebāt̄. ꝛ rōe
tpis. q2 fuerūt finis veterꝫ testa. et initium
noui vt Jo. bap. et iō ei⁹ obitus collit̄ et al
leluia cantat̄. Quarto q̄dā spectabāt ad no
uū testa. rōne vniuersalis damnatiōis ꝛ no
ue institutiōis. vt xp̄s q̄ ad limbū descēdit
vt inde educeret sctōs p̄res. Iuxta illd̄ Za=
char̄. ix. Tu q̄ꝫ in sanguīe testamēti tui emi
sisti vinctos d̄ lacu i q̄ nō erat aq̄. Inter q̄s
p̄res imediate post xp̄m erat Joh. bap. cui
data est sedes luciferi in celo i die ascensio=
nis p sua glia. ꝭ Ultimo fuit ꝛ est ma
gnus miraculoꝝ operatiōe i vita. i morte.
et post mortē. In vita null⁹ ita cito fec̄ mi=
racula sic iohes q̄ adhuc in vtero mr̄is exi
stens exultauit. Miraculose cōcept⁹ ē. q2
de sterilib⁹ parētib⁹. Miraculū fecit i nati
uitate reddēs p̄ri loq̄lā. Et tota ei⁹ vita fu=
it miraculosa. In morte. ptꝫ de miraculis
circa ei⁹ sepulcrū i Sebaste ciuitate pale=
stine factis. Ubi p discipulos ei⁹ inter He
liseū ꝛ Abdiā fuit sepult⁹. Et cū miracula
nō cessarēt iubente Iuliano apostata gen
tiles ei⁹ ossa cremauerūt ꝛ p agros sparsert
Et vt quidā dicūt cū Herodias caput io=

hannis in mãib𝛛 teneret ⁊ eidẽ gaudẽs plu
rimũ insultaret diuio nutu caput ipĩ ĩ ei⁹
faciẽ sufflauit ⁊ illa ptinus expirauit. Aliĳ
p̄o dicũt ꝙ cũ herode in exiliũ fuerit dãna
ta ⁊ ibi miserabilr̄ defũcta. qd̄ veri⁹ ꝑm cro
nicas vid̄r. Post mortẽ p̄o multis claruit ⁊
hodie claret miracul̄. Unũ scribit Greg.
de sanctulo. iĳ. dial. et plura alia. vide ĩ ei⁹
legẽda de natiuitate ⁊ decollatione. Scd̄s
articul⁹ erit de h̄ quõ nos possim⁹ fieri ma
gni corã dñõ. Solutio. tria sũt p q̄ magni
fieri possum⁹ corã dñõ. s. ex diuio timore.
ex diuio amore. ⁊ tertio ex hũilitatis auto
re. q̄ vide in sermo. de sctõ Bartholomeo.
q̄ incipit. Facta est ꝯtentio ⁊c. in scd̄o mẽ
bro. Ad idẽ vide scd̄m mẽbrũ in ser. Johis
nider de sctis hui⁹ festi ⁊c.

De sancto Petro aplõ. Ser. LVII.

Ibi dabo cla
ues reg. celo. Mat. xvj. A
In ordinationib𝛛 siue pmotio
nibus p̄latoꝝ siue doc. q̄ ordinate fiũt tria
debẽt p̄cedere. Primũ est examinatio. scd̄m
est examinatoꝝ bñ rñdentiũ ꝯmẽdatio. ter
tiũ est ꝯmẽdatoꝝ approbatio. Hũc moduꝫ
apl̄s paul⁹ docuit. j. Thi. iĳ. Et hi p̄mũ p
bent. Hũc xp̄s ĩ sua p̄ma ordinatiõe serua
uit. collatur⁹ itaq̄ apl̄is ⁊ b. petro pncipalr̄
ꝑm glo. clauiũ ptãtẽ tria fecit. Prĩo p̄misit
examĩationẽ. scd̄o adiũxit bñ rñdentis cõ
mendationẽ. tertio ꝯmẽdati approbationẽ.
Examĩauit aũt apl̄os ĩ duob𝛛. Prĩo ĩ fide
aliena. Quẽ dicũt hoĩes ⁊c. Scd̄o ĩ ꝓpria.
Uos aũt quẽ me eẽ dicitis. q̄r p̄lati redditu
ri sũt rõnẽ nõ solũ p seipis sꝫ etiã p subditis.
Examinatũ ãt discipulũ pbatissimũ ꝯmẽ
dauit in duob𝛛. ĩ ꝑfectiõe fidei. Btũs es sy
mon bariona. in ꝑfectiõe sciẽ. q̄r caro ⁊ san
guis nõ reuelauit tibi sꝫ pr̄. Cõmendatum
approbauit ĩ duob𝛛. In onere. Sup̄ hanc
petrã. In honore. Tibi dabo claues ⁊c. p
ut dicit thema. In q̄b𝛛 v̄bis tria tanguntr̄.
Primo petri dignitas. q̄r dicit. tibi scꝫ pe
tro. et sub ip̄o oĩ suo successori. Scd̄o xp̄i
largitas. q̄r dicit. dabo nõ vendã: sꝫ libere
cõferẽs. Tertio doni immẽsitas. q̄r claues
regni celoꝝ. B Circa p̄mũ nota ꝙ di
gnitas b. Petri vltra alios apl̄os pbatr̄ ex
trib𝛛. Primũ d̄r p̄latiõis. xp̄s em̄ b. petrum
summũ põtificẽ fecit ⁊ vicariũ suũ instituit
qñ dixit eis Joh. vl. Pasce agnos me. Et
tertio pasce oues meas. vbi nota ꝙ in no.
test. xp̄s instituit triplicẽ gradũ sacerdotũ.
Prim⁹ est inferioꝝ. scd̄s est ep̄oꝝ. terti⁹ est
põtificũ maximoꝝ. Prim⁹ g̃dus sacerdo
tũ ꝯstitut⁹ a xp̄o est grad⁹ sacerdotũ inferio
rũ. Nã habuit dñs. lxxĳ. discipulos q̄bus
succedũt p̄sbyteri. q̄ sũt minores in auxiliũ
op̄is. vt no. in. c. olim. xcv. di. Scd̄s grad⁹
est ep̄oꝝ q̄ sacerdotes maiores respectu a
lioꝝ inferiorũ dici pñt. Hi locũ. xĳ. aploꝝ
tenẽt in eccl̄ia. sic patꝫ. lxxiĳ. dis. q̄rũ vices.
et in. c. vidẽtes. xĳ. q. j. Terti⁹ g̃dus est pon
tificũ maximoꝝ. Nã dñs sup̄ alios elegit
petrũ in summũ sacerdotẽ. sicut notat Leo
papa in. c. ita dñs nr̄. xix. di. et Anaclet⁹ pa
pa ĩ. c. ĩ nouo. xxj. di. ⁊. c. se. et idẽ papa in. c.
sacrosancta. xxĳ. di. vbi d̄r ꝙ petro ꝯcessuꝫ
est a deo ⁊ ip̄i inter se voluerũt apl̄i id ip̄m
vt reliq̄s p̄essꝫ oĩb𝛛 apl̄is ⁊ cephas. i. caput
⁊ pncipatũ teneret aplat⁹. q̄ et eandẽ for
mã suis successorib𝛛 ⁊ reliq̄s ep̄is tenendã
tradiderũt. et in. c. p̄dicto. ea. di. d̄r. ꝙ talis
grad⁹ fuat⁹ ẽ in ve. test. vbi aarõ summ⁹ sa
cerdos fuisse tradir̄ ⁊ filiĳ ei⁹ sacerdotes mi
nores. vñ scp̄tũ est. Moises ⁊ aarõ ĩ sacer
dotib𝛛 ei⁹. i. p̄mi inter eos fuerũt vtiliores
Talis etiã discretio a gẽtilib𝛛 maxĩe etiam
ĩtroducta ẽ. q̄r suos sacerdotes mĩores sim
plicir̄ flamĩes. a filo qd̄ ĩ capite portabant
vocabãt. alios archiflamĩes. alios ꝓthofla
mines appellabãt. q̄̃ta ãt p̄emĩnẽtie sit maxi
mi põtificat⁹ g̃d⁹ oñdit Agatho papa ĩ. c.
sic oẽs. xix. di. vbi dicit. sic oẽs apl̄ice sedis
sanctiões accipiẽde sũt tãq̃ ip̄i⁹ diuĩa voce
petri firmate. Quisq̄s em̄ catholice ad pa
palẽ celsitudinẽ sublimatr̄ ip̄e ẽ petri succes
sor. ip̄e vicari⁹ xp̄i. ip̄e cui tot⁹ mũd⁹ deuote
est subiect⁹. ⁊ lꝫ mag̃ sit ptãs impialis: lõge
tñ nobilior ẽ facultas pontifical̄. et iõ d̄r in
c. solite. de ma. ⁊ obe. Fecit de⁹ duo magna
luminaria ĩ firmamẽto celi. lumĩare maius
vt p̄esset diei. et luminare min⁹ vt p̄essꝫ no
cti. vtrũq̄ magnũ sꝫ alteꝝ mai⁹. Ad firma
mentũ igir̄ celi h̄ est vniuersal̄ eccl̄ie fec̄ de
us duo mag̃ lumĩaria. i. duas instituit di
gnitates. q̄ sũt põtifical̄ dignitas. ⁊ regalis
ptãs. sꝫ illa q̄ p̄est diei. i. sp̄ũalib𝛛 maior est
q̄ p̄o nocti. i. carnalib𝛛 minor. vt q̄̃ta ẽ int̄
solẽ ⁊ lunã tanta eẽ inter põtifices ⁊ reges
d̄r̄ia cog̃scatr̄. hec ibi. C Scd̄m d̄r scti

tatis. sctitas nãq3 vite b. petri ꝓbaẽ ex fide
tripl'r. Habet nãq3 triplicẽ veritatẽ fidei. s.
integrã feruidã ꝛ solidã. Primo integrã. q2
vtrãq3 naturã ꝯfessus ẽ. s. diuinitatꝫ ꝛ hũa
nitatis cũ dixit. Tu es xp̃s. in h ꝯfiteẽ hũa
nã naturã. q2 xp̃s interp̃taẽ vnct9. ps. Un-
xit te de9 tuus. s. in regẽ ꝛ pontificẽ. s3 in h
ꝙ dixit. fili9 dei viui. cõfiteẽ diuinã naturã
Et d2 notanẽ viui. ẽm Hiero. ad differen-
tiã eoꝝ q̇ putanẽ dij ꝛ mortui sunt. Ip̃e so
lus d̃s immortal'. Ezech. xviij. Uiuo ego
dicit dñs. Et sic petr9 habuit fidẽ integrã:
sic ꝛ nos h̃re debem9. q2 dicit Athanasi9.
Quã nisi q̇sq3 integrã iuiolatãq3 seruauerit
absq3 dubio in eternũ ꝑibit. Etiã d3 esse in-
tegra. i. morib9 approbata. Jac. ij. Fides si-
ne opib9 mor. est. Hiero. Quid ꝓdest si im
pie agis ꝙ deũ voce inuocas quẽ opib9 ne
gas. Jõ dicit. Btũs es symõ. i. obediens.
nõ petr9. i. cognoscẽs. q2 cognitio fidei ꝑ se
nõ saluat s3 obediẽtia opis. Gre. Tũc vera
citer fideles sum9 si qd̃ ꝟbis ꝓmittim9 opi
bus adimplem9. Scd̃o habuit fidẽ ferui-
dam. i. maxĩe charitate informatã. Nã ẽm
Aug. charitas est forma fidei ꝛ in deũ cre-
dere est credẽdo ꝑ amorẽ in deũ ire ꝛ ei ꝑ fi-
dem formatã tanq3 vltimo fini adherere.

D Fuit aũt b. petr9 feruẽtior ĩ chari-
tate siue dilectiõe ceterꝫ apl'is. cui9 sig sũt q̃t
tuor. Primũ añ passionẽ. q2 ꝓpẽ ei9 amorẽ
oĩa terrena ꝯtẽpsit. Mat. xix. Ecce nos re
liquim9 oĩa ꝛ se. su. te. Quidã sũt ꝓcrastinã
tes. ꝯ q̃s dicit. ecce. Quidã ad tp̃s reponẽ-
tes. ꝯtra q̃s dicit. reliq̇mus. nõ reposuim9.
Quidã diuidentes. ꝯtra q̃s dicit. oĩa. q̇dã
res suas exteriores relinquẽtes sed ad vo-
luntates retinẽtes. cõtra q̃s dicit. ꝛ secuti
sum9 te. Secundũ signũ fuit in passione.
q2 secũ mori voluit qñ dixit Luc. xxij. Pa-
ratus sum tecũ ĩ carcerẽ ꝛ in mor. ire. nõ eĩ
volebat mori añ eũ. q2 nolebat carere tã di
lecti p̃ñtia. nec volebat viuere post eum. q2
nõ reputabat vitã sed mortẽ amarã. vole-
bat aũt mori cum eo: q2 hoc reputabat sibi
gloriã et coronã. Tertiũ signũ fuit p9 pas-
sionẽ. q2 sꝑ in lachrymis fuit. Habuit eĩ la
chrymas doloris eo ꝙ magistrũ suũ nega
uit Luc. xxij. Egressus foras fleuit amare.
Uñ dic̃ Clemẽs. ꝙ qñcũq3 gallicantũ au-
diebat lachrymas emittebat. Habuit la-
chrymas ꝯpassiõis eo ꝙ amicũ mortuũ vi
debat. Joh. xvj. Plorabitꝫ ꝛ flebitis vos
mũdus aũt gaudebit. Habuit lachrymas
deuotiõis: eo ꝙ ad amicũ videndũ sꝑ se pa
rabat. Habuit lachrymas ꝯsolationis. nã
sꝑ fleuit qñ memor fuit dulcissime allocu-
tiõis ꝛ ꝯuersatiõis iesu. Uñ dic̃ Clemens
ꝙ sꝑ ĩ sinu sudariũ ferebat q̇ fluẽtas lachry
mas detergebat. sic em̃ in ꝯsuetudinẽ de-
duxerat flere ꝙ tota ei9 facies adusta lachry
mis videbaẽ. Quartũ signũ fuit p9 resurre
ctionẽ. q2 ip̃m iohẽm ad monumentũ p̃cu-
currit. Et sicut dic̃ Gre. Illi p̃ ceterꝫ cucur-
rerũt q̇ p̃ ceterꝫ amauerũt. Aliqñ eĩ cucurre
rũt sil': aliqñ iohes p̃cucurrit citi9 petro. ali
qñ petr9 citius iohẽ. q2 p̃or monumentu3
intrauit. ꝑ qd̃ daẽ intelligi ꝙ ambo dilexe-
rũt xp̃m sapiẽter. sed iohãnes magꝫ dulcit'
petr9 aũt magis ꝯstãter. Ex q̇ sequiẽ tertiũ
ꝙ habuit fidẽ solidã. q2 ꝓ xp̃o sñiam mor-
tis volũtarie tolerauit. De q̇ Chrys. Ad to
lerandũ ꝓ xp̃o vulnera ꝛ mortꝫ ꝑicula erat
oĩ saxo durior. oĩ adamante firmior. sic ꝙ
nulla res trãsitoria eũ potuit amouere. pas
sus etiã videẽ passione acerbiori p̃ ceteris.
Nã cũ passio crucis sit acerbissima et ipse
hãc sustinuerit ꝟso capite ad dextrã hinc fa
cta crudelior ꝛ passioni xp̃i similior. E

Tertiũ d2 oꝑatiõis. Fuit em̃ ei9 oꝑatio
efficax ẽm ei9 ꝟtutẽ. et hoc q̃druplr. Prio
ẽm virtutẽ sanãdi. nõ em̃ solũ sanauit sicut
ceteri ꝟbo orõnis s3 etiã ꝟbo iussionis. sic
p3 in sanatiõe Enee. Act. ix. Itẽ etiã vm-
bra corꝑis sui. vt d2 Act. vj. Etiã imposi-
tiõe baculi sui. sic pt3 in discipl'o iã ꝑ trigin
ta dies defuncto q̇ ad ĩpositionẽ baculi sui
resuscitat9 ẽ. vide in legẽda. Scd̃o ẽm vir-
tutẽ p̃dicandi. tã fructuose em̃ p̃dicauit ꝙ
vna die tria millia hoĩm ꝯuertit. vt d2 Act.
ij. Jõ dicit Anaclet9 papa in. c. ĩ nouo. xxij.
di. ꝙ petr9 p̃mus ad fidẽ ꝓpl'm ꝟtute sue p̃-
dicatiõis adduxit. Tertio ẽm ꝟtutẽ orãdi.
nã ei9 orõ aliqñ aꝑiebat celũ. vt p3 Act. x.
vbi d2. ꝙ sup eũ cecidit mẽtis excessus ꝛ vi
dit celũ aptũ. Aliqñ faciebat descẽdere spi
ritũ sctm̃. sicut pt3 Act. viij. in samaritanis
Aliqñ expoliabat infernũ. sic qñ suscitauit
defunctũ quẽ symon mag9 suscitare nõ po
tuit ꝛ thabitã viduã. Act. ix. Aliqñ vince-
bat demoniũ. sic pat3 in demone q̇ symonẽ
magũ ꝑ aera deferebat. vide legẽdã. Quar
to ẽm virtutẽ ꝯuersatiõis ꝛ morũ. Sũma

eni cũ honestate inter ap̄los ⁊ alios iudeos ⁊ gentiles ꝯuersat⁹ est: ita vt eũ merito tāq̄ꝫ caput seq̄rent̄ quē etiā nos p̄sertim clerici summa veneratiōe seq̄ debem⁹. F

Nā clerici oīm diuīo cultui dedicati magna cū honestate cū secularibus cōuersari debēt. Et infra scriptas honestates hr̄e et obseruare tenent̄. Prima honestas est cum mulieribꝫ. qm̄ mulier sagitta diaboli ē. oīa fere scādala q̄ in clericis accidūt a sceleratissimis mulieribꝫ hn̄t ortū. dn̄t igit̄ ꝯuersationē mulierū ꝓ posse fugere ⁊ earū cohabitationē declinare. Audi Hiero. xxxij di. hospitiolū. vbi dr̄. Hospitiolū tuū aut raro aut nūq̄ꝫ mulieres terant. q2 nō pt toto corde habitare cū deo: q̄ feminarū accessibus copulat̄ ⁊c̄. vide totū textū. q2 pulcer est. et in. c. legit̄. lxxxj. di. dr̄. Legit̄ in regula Augustini q̄ b. Aug⁹. nec cū sorore habitare ꝯsensit di. Que cū sorore mea sūt sorores mee nō sunt. glo. q2 soci⁹ socij mei socius meus nō est. nā cohabitatio q̄nq̄ꝫ est adulterij occasio. vt i. c. diffinim⁹. xviij. q. ij. Excipiunt̄ oēs iste vt mater. soror. amita. matertera. et generalit̄ ꝑ lineā trāsuersalem oēs ꝯsanguinee q̄ sunt infra secundū gradum. vt in. c. cū oībꝫ. lxxxj. di. Cū oībꝫ inq̄t clericis extranee femine nō cohabitent sed sole matres. auie. matertere. amite. sorores. et filie fratrū ⁊ sororū. et q̄cunq̄ꝫ ex familia domestica necessitate. i. cōsanguinitate vel affinitate. Hec ibi. Sed ꝑ lineā ascendentiū ⁊ descendentiū vsq̄ꝫ ad quartū gradum ar. d. c. cū oībꝫ. et. c. nō debet. de ꝯsang. ⁊ affini. et. xxxij. di. inter oīa. vbi dr̄. Inter oīa dix̄it. i. statuit synodus sancta nō ep̄o. non diacono. nō subdiacono. nō alicui oīno q̄ in clero est licere subintroductā habere mulierē nisi forte aut m̄rē. aut sororē. aut amitam. aut etiā idoneas ꝑsonas q̄ fugiūt suspitiones. sed certe si q̄s posset oēs generaliter declinare deberet. q2 mund⁹ tot⁹ i maligno posit⁹ est. Inuehe ꝯ cohabitātes ⁊ illos q̄ cōiter ꝯducūt hospitia inter eas ⁊ laicos cū tn̄ hospitari possint int̄ clericos qđ fieri nō deberet. Rationē ponit Eusebius in. c. laicos. ij. q. vij. q2 laici opido clericis infesti sunt. et iō vita eoꝝ ⁊ ꝯuersatio debet esse secreta ⁊ a laicoꝝ actibꝫ remota. Inuehe etiā cōtra eos qui se t̄pe serotino puellis et mulieribus cōmiscent publice in platels ⁊c̄. Scđa eoꝝ honestas est in capitulis. xxiij. dist. c. p̄hibete. dr̄. Prohibete fr̄es ꝑ vniuersas regionū vestrarū ecclesias vt clerici iuxta populū comā nō nutriant sed desuꝑ caput in modū spere radāt. i. coronā portēt. et in. c. clerici. ea. di. et de vi. ⁊ hone. cle. in. c. clericus. et. c. clerici. et. c. clericis. dr̄ q̄ clerici q̄ comā nutriūt ⁊ barbā etiā inuiti a suis archidiaconis tondeant̄. debēt eni aures habere patētes. Inuehe ꝯ habētes lōgos pilos ⁊ ꝑuas coronas. H Sz q̄ est rō q̄ institutū est q̄ ista tōsura capitis portet̄. Solutio f̄m mentē s. Tho. in. iiij. di. xix. et canonistarū. tres sūt rōnes q̄re sacerdotes ⁊ in sacris ꝯstituti tōsurā deferre debēt. Prima rō est in signū regie dignitatis. Nā sacerdotes ad diuīa mysteria ⁊ regis eterni sacra ministrāda electi ac ordinati deputati sunt. iō signū regis eterni deferre debēt: qđ est capit̄ corona. Hāc rōnem tangit be. Hiero. et hr̄ in. c. duo. xij. q. j. vbi inq̄t. Duo sūt genera x̄p̄ianoꝝ. Est autem vnū gen⁹ qđ mancipatū diuīo officio ⁊ deditū ꝯtēplationi ⁊ orōni ab oī strepitu t̄paliū cessare ꝯuenit. vt sūt clerici ⁊ deo deuoti. scꝫ cōuersi. Cleros eni grece latine. sors dr̄. Inde hmōi hoīes vocant̄ clerici. i. sorte electi. oēs eni de⁹ in suos elegit. hi nāq̄ꝫ sūt reges. i. se aliosq̄ꝫ suis ꝟtutibꝫ regētes. ⁊ ita in deo. i. in eccl̄ia regnū hn̄t. ⁊ h̄ desiḡt corona i capite. Hāc coronā hn̄t ab institutiōe romane ecclesie. ⁊ in signū regni qđ in x̄p̄o expectāt. Scđo tonsurā deferre debēt i signū t̄palis vilitatis. Quid eni piloꝝ rasio circūcirca tēpora ⁊ suꝑ caput piloꝝ abrasio aliud significat q̄ꝫ q̄ diuinis dedicati in inferiꝰs radant̄ circa tēpora. i. inferioribꝫ negocijs nō implicent̄. ⁊ i vertice capitis capillū nullū deportēt vt toti ꝯtēplationi dedicent̄. ij. ad Thi. ij. Nemo militās deo implicet se negocijs secularibꝫ: q2 nēo pt duo. dn̄is ser. Audi Hiero. i d. c. duo. vbi cōsequēter dic̄. Rasio ꝓo capit̄ est t̄paliū oīm depositio. illi victu ⁊ vestitu ꝯtēti nullā inter se ꝓprietatē hn̄tes. s. in rebꝫ ecclesiasticis nō ei s̄t dn̄i eorūdē sꝫ dispēsatores. ⁊ an vsurarij vel vsufructuarij ad p̄ns resoluere dimitto. Tertia rō dr̄ in signū approbate veritat̄. nā f̄m traditionē aliq̄rū corona clericoꝝ h̄ p̄mū sumpsit initiū. Dū eni petr⁹ Antiochie p̄dicaret i ꝯtumeliā nois chri-

stiani summitatē capitis ei⁹ abraserūt. Qđ
quidē postmodū toti clero tradit̃ in hono-
rē q̄ p xp̄o apl'oꝝ p̄ncipi cōtumelia fuerat
irrogata. Inuehe ꝯ eos q̄ verent̃ ⁊ occul-
tant. et dic de pena nō deferentiū coronas
Tertia honestas est in vestimētis. vt scʒ ve
stimenta honesta portent: silr ⁊ calciamēta
Hoc statuit̃ in d. c. clerici. xxiij. di. vbi dicit̃.
Vestimenta vel calciamenta nisi q̄ religio
nem deceāt vti aut habere nō liceat scʒ ad
vtendū. Idē hr̃ in. c. j. et. c. null⁹. xxj. q. iiij. ⁊
in. c. clerici. de vi. et hone. cle. vbi inter alia
dicit̃. Clerici clausa desup deferāt indumē-
ta nimia breuitate vel longitudine nō no-
tanda pannis rubeis aut viridib⁹ nō vtant̃
vide tex. q꞉ pulcer est. Inuehe cōtra eos q̄
habēt tunicas retro excisas. et pallia diffi-
bulata. ꝯ. c. clerici. in fi. de vi. ⁊ ho. cler̃. Dic
de honestate ecclesie. Itē ꝯtra eos q̄ defe-
runt vestes bipartitas. vt in curijs p̄ncipū
ꝯtra cle. ij. de vi. et ho. cle. vbi ponit̃ pena.
Quarta honestas est in exercitijs et nego-
cijs. debēt em̄ sacris eloquijs ⁊ v̄tuosis acti
bus inherere ⁊ diuinis officijs ⁊ deuotio-
nib⁹ insistere. Vn̄ i. c. oēs psallētes. xxxviij
di. dr̄. Oēs psallentes deo repromittimus
in iustificationib⁹ tuis meditabor nō obli-
uiscar sermones tuos q̄ sunt eloquia dn̄i.
qđ ⁊ si cunctis fidelib⁹ obseruare saluberri
mū sit: p̄cipue tn̄ his q̄ ecclesiasticā sunt cō
secuti dignitatē. Hec ibi. Quib⁹ aūt virtu-
tibus clerici debeāt eē decorati oñdit apl's
j. Coꝝ. iij. ⁊ ad Titū. j. dicēs. Oportet ep̄m
esse irreprehensibilē ⁊c̄. Que regula ꝯtinet
xiij. c. seu ꝯditiōes virtutū q̄ obseruari de-
bent ab oīb⁹ sacerdotib⁹. A secularib⁹ autē
negocijs clerici oīno debent abstinere ⁊ iō
ordinant̃ in sabbato qđ interpretat̃ quies.
quia quiescece debēt id est cessare a seculari
bus negocijs. q̄ aūt sint ista negocia secu-
laria q̄ clericis p̄hibent̃. vide. c. j. ne cle. vel
mo. vbi multa ponunt̃. Et Isido. de vita
cleri. Et hr̃ in. c. his igit̃. xxiij. di. quā vide.
Et p̄mo quidē negociatio est eis p̄hibita.
Audi Hiero. in. c. negociatorē. lxxxviij. di.
vbi dicit. Negociatorē clericū. ex inope di
uitē. ex ignobili gloriosum: tāq̄ȝ pestē fuge.
In q̄bus verbis tria genera hoīm fugien-
da describit. Primo clericus negociator.
scđo paup factus repente diues. et rustic⁹
in dn̄io ⁊ statu exaltatus. Itē nō debēt esse

aduocati siue p̄curatores in seculari iudi-
cio nisi pro miserabilib⁹ psonis. et in. c. j. de
postul'. vel nisi suā aut suoꝝ p̄sequent̃ iniu-
riam. iiij. q. vj. oīb⁹. Itē nō debent esse hi-
striones. goliandi. aut buffones. vt in. c. j.
de vi. et ho. cle. li. vj. Itē nō debēt esse mac
cellarij aut tabernarij publici. vt in cle. co-
ti. vbi ponit̃ pena. Itē nō debēt esse venato
res. venatiōe illa q̄ fit cū clamore scʒ cani-
bus ⁊ tumultu. vt i. c. j. et. ij. ne cle. vel mo.
et in. c. j. de cle. vena. Venatio aūt q̄ fit sine
clamore vt ponere laqueū vel rete ⁊ hmōi
bn̄ est licita clericis. de ꝯse. di. v. nūq̄ȝ. et de
plurib⁹ alijs q̄ p̄hibent̃ clericis. vide sum-
mistas. Exercitiū aūt honestū vt agricul-
ture seu artificiū honestū pōt cleric⁹ exerce
re si indiget p̄cipue et etiā sine hoc. vt in. c. j.
de cele. mis. ⁊ hr̃ in. c. presbyter. ⁊ trib⁹. c. se.
xcj. di. Inuehe ꝯtra plures excedētes ꝯtra
p̄dicta ⁊ p̄sertim cōtra ociosos. Scđo arti
culo iuxta diuisionē premissam in q̄ notat̃
xp̄i largitas ⁊c̄. dimisso qm̄ ex primo clare
habet̃ quō xp̄s liberaliter btō Petro mul
ta bona ꝯtulerit: aggrediaʒ tertiū articulū
in q̄ dr̄ de doni immensitate. O q̄le donuʒ
dedit btō Petro vel clauē nō thesauri vel
vnius cellarij ⁊c̄. sed claues regni celorū.

H Vbi nota s̄m Petrūm de palu. et
doc. in. iiij. di. xviij. q̄ est triplex clauis re-
gni celoꝝ. Prima est auctoritatis. et hāc ha-
bet solus de⁹. q꞉ cū clauis sit potestas ape
riendi celū ⁊ de⁹ solus p̄ncipaliter possit re
mittere pctā q̄b⁹ solis claudit̃ celū ⁊ gratiā
infundere q̄ aperit̃. iō hʒ hāc ipe sol⁹. Se-
cunda est excellētie. hāc hʒ sol⁹ xp̄s inquā-
tum hō. ipe em̄ merito passionis sue aperu
it celū tollēs impedimentū nature qđ nul-
lus tollere potuit. Et iō dr̄ Apoc. iij. Xp̄s
aperit ⁊ nemo claudit. claudit ⁊ nēo aperit
Tertia est clauis ministerialis. hāc xp̄s de
dit immediate b. petro. et mediāte eo alijs
sacerdotib⁹ qui ministerialiter ⁊ dispositiue
agūt ad amotionē obstaculi. id est peccati.
et apertionē id ē collationē grē ministrādo
sacra q̄ operant̃ in merito passionis xp̄i et
virtute. hec aūt clauis ministerialis est du
plex. vna dr̄ ordinis. alia iurisdictiōis. Et
clauē ordinis hʒ oīs sacerdos. sed clauē iu-
risdictiōis nō hʒ nisi habeat subditū. vn̄ et
curat⁹ nō sacerdos hʒ clauē iurisdictiōis ⁊
nō clauē ordis. Itē clauis ordis ē duplex.

scz ptãtis ⁊ scie, vna tñ essentialiter ꝺm sanctũ Tho. q̃uis Sco. teneat ꝙ inter se sint realiter distincte: ita ꝙ ꝓprie verbũ xp̃i verũ sit Tibi dabo claues. nã clauis scie est auctoritas cognoscẽdi i causa pctõris cui sit aperiendũ vel claudendũ. Sz clauis potestatis est ptãs sententiãdi ligãdo vel soluẽdo q̃ ecclesiasticus iudex dignos recipe et indignos excludere debet a regno dei. Et clauis scie ordinaꝛ ad auctoritatẽ sentẽtiandi. q2 qui habet auctoritatẽ diffinitiue sententiandi in aliq̃ causa hz etiã auctoritatez cognoscẽdi i eadẽ. Et sic ꝺm Scotũ q̃uis ille claues sint realiter distincte ⁊ de potentia dei absoluta possent ab inuicẽ separari: nõ tñ vnq̃ separanꝛ. q2 xp̃s Joh. xx. vno ⁊ eodẽ ṽbo cõtulit ambas claues. Sic etiaz ep̃s eodẽ signo sensibili ⁊ verbo ↄfert ambas. Unã q̃si excellẽtẽ ⁊ explicite scz clauẽ ptãtis. Aliã implicite cui⁹ vsus est antecedens ad vsum illius. ¶ Distinctius tñ ista ꝓpter laicos ꝓsequẽdo dico ꝙ xp̃s dedit btõ Petro ⁊ oĩb⁹ eius successorib⁹ q̃ttuor claues. Prima vocaꝛ remissionis. Nã ptãs clauiũ extendit se primo ad pctõꝝ remissionẽ ⁊ retentionẽ. de q̃ Joh. xx. Accipite spm̃sanctũ quoꝝ remiseritis pctã remittuntur eis. et quoꝝ retinueritis retẽta erũt. Diceres. Luc. v. dꝛ. Quis est q̃ pctã dimittit nisi sol⁹ deus. Rñdeꝛ ꝙ vtrũq3 verũ est ꝙ deus remittit ⁊ sacerdos: sed differenter. Ex pctõ em̃ mortali tria incõmoda in homine generanꝛ. Primuz est dei inimicicia. Sap. iiij. Odio habet dñs impios ⁊ impietatẽ eoꝝ. Aug. Scio deũ oĩ criminoso inimicũ. Secundũ est macula deformis. q2 in aĩa pctõris imago ⁊ similitudo dei deturpatur. Treñ. iiij. Denigrata est sup carbones facies eoꝝ. i. aĩe. Tertiũ est reatus. i. obligatio ad penã eternã. q2 peccat ↄ deũ eternũ. Nõ ista tria remittit sol⁹ de⁹ ṽtute ↄtritiõis. sol⁹ remittit offensam. sol⁹ lauat maculã. sol⁹ dissoluit obligationẽ. i. dimittit penam eternã. Sacerdos autẽ tria facit ex pte sui i absolutiõe pctõꝝ. Priõ ipm absolutũ eẽ diiudicat q̃tũcũq3 sit a deo absolut⁹ interi⁹. ꝓ absoluto tñ nõ recipiꝛ ab ecclesia militante nisi ad arbitriũ sacerdotis. Et figuraꝛ i veteri testa. Leuit. xiiij. Quãtumcũq3 leprosus esset mundatus tñ pro mundato nõ recipiebaꝛ nisi iudicio sacerdotis. idõ dixit dñs leproso mũdato Mat. viij. Uade ⁊ oñde te sacerdotib⁹. Scdõ ipsum a pena purgatorij absoluit ⁊ pñti pena satisfactoria ipm ligat ita ꝙ si sufficiẽs fuerit aliã penã purgatorij non sustinebit. Tertio de ipa pena satisfactoria iniuncta siue iniungẽda partẽ relaxat. ij. ad Coꝝ. ij. Nã ⁊ ego qd̃ donaui si q̃d donaui ꝓpt vos in ꝑsona xp̃i. et illa sunt signata i resuscitatione Lazari. Joh. xj. Sol⁹ nãq3 xp̃s resuscitauit eũ a mortuis. Discipulis ãt tria cõmisit. Priõ lapidẽ tollere. i. penã purgatorij i penã satisfactoriã cõmutare. Scdõ lazarũ soluere. i. pctõrẽ interi⁹ a deo absolutũ oñdere. Tertio eũ libere ꝑmittere abire. id est sufficiẽti pena iniũcta eũ a pena purgatorij absoluere. qm̃ si sufficienꝛ cõpleuerit illã. aliã penã purgatorij nõ sustinebit. Cõcludo igiꝛ. quõ intelligiꝛ ꝙ sol⁹ deus remittit pctm̃. et ꝙ etiã sacerdos remittit pctm̃: q2 vtrũq3 intelligiꝛ q̃tũ ad tria p̃dicta. q̃ repete ⁊c. Scdã clauis vocaꝛ ↄfectiõis. In vltima nãq3 cena xp̃s dedit b. petro ⁊ aliis apl'is ptãtẽ ↄficiẽdi ⁊ ↄsecrãdi corpus suũ verũ in missa qñ dixit. Hoc facite in meaz cõmemorationẽ. Luc. xxij. q̃si di. potestatẽ h̃ faciẽdi. i. ↄficiẽdi accipite. tũc em̃ eos fecit sacerdotes. nã ꝺz doc. i. iiij. di. xviij. In ordĩe sacerdotali duplex ↄferꝛ ptãs q̃tum ad duos p̃ncipales actus ordinis sacerdotalis. Una est ptãs verũ corp⁹ xp̃i ↄficiendi quã voco clauẽ ↄfectiõis. Alia ptãs est q̃tũ ad corp⁹ xp̃i misticũ vicz ptãs ligãdi ⁊ soluẽdi. quã vocaui clauẽ remissiõis. q̃ potestas p̃supponit sciaz discernẽdi inꝛ leprã ⁊ leprã qd̃ dꝛ clauis scie. Hac igiꝛ claue ↄficiẽdi nõ creduntꝛ apl'i vsi añ pẽthecostes. ⁊ tũc i vltima cena est etiã eis data ptãs ligãdi ⁊ soluẽdi oĩb⁹ in foro pñie nõ antea. naz ꝙ antea dixerit discipulis. Quecũq3 ligaueritis i terra erũt li. ⁊ i ce. et q̃cũq3 solue. super. ⁊c. Mat. xviij. fuit ṽbũ ꝓmissiõis non collatiõis talis ptãtꝭ. Sicut ⁊ qñ dixit petro. Tibi dabo cla. ⁊c. s. Tho. in. iiij. vbi s. dicit ꝙ ptãtẽ sacerdotalẽ q̃tũ ad secundariũ actũ q̃ est soluere ⁊ ligare xp̃s dedit p⁹ resurrectionẽ cũ sufflauit i eos di. Accipite spiritumsanctũ ⁊c. qd̃ videꝛ magis cõsonum dictis sanctorum. De hac potestate conficiendi dicit Anteros papa in. c. absit. xj. q. iij. Absit vt quicũq3 sinistrum de his

arbitremur q̄ apostolico gradui succedentes xp̄i corpus sacro ore ꝯficiũt, ꝑ q̄s nos christiani sumus, q̄ claues regni celoꝝ habentes añ diē iudicij iudicãt. Tertia clauis quã dedit btõ petro dr̄ ep̄alis ꝯfirmandi ⁊ ordinãdi. Extendit̃ aũt ista potestas ep̄alis ꝑ se ad crismandũ, ordinandũ, ꝯsecrandum oē dignũ ꝯsecratiõe, vt eccl'ias, virgines, calices ⁊ hmõi, et etiã ad ligandũ ⁊ soluendũ ĩ foro exteriori ꝑ excõicationē, vñ excõicatio dr̄ mucro ep̄alis, xxiiij. q. iij. corripiant̃. In hac ptãte scʒ ordinis ep̄alis oēs ap'li fuert̃ eq̄les siue fuerint facti ep̄i a xp̄o in vltima cena aut post resurrectionē vt tenet Aug. in li. de q̄stionibꝫ noui ⁊ ve. testa. ꝙ xp̄s oēs ap'los fecit ep̄os, siue sint ordinati postea a b. petro ep̄i, vt tenet Petrꝰ de palu. ĩ tractatu ꝺ pape ptãte, vbi dic̃ ꝙ solꝰ petrꝰ factꝰ est a xp̄o ĩmediate ep̄s et papa cũ dixit, Pasce agnos ⁊ oues meas, Joh. vlt̃. Postmodũ ꝓo petrꝰ cõsecratus a xp̄o in ep̄m ꝯsecrauit post penthecostes iohannem euangelistã vt principaliorē post eum et postea Jacobũ maiorē et fratrē eius, et exinde isti tres ꝯsecrauerũt Jacobũ minorē in ep̄m ⁊ patriarchã hierosolymoꝝ dantes in h̄ formã eccl'ie de nũero trinario episcopoꝝ ꝯsecrãtiũ eos. Et ita intelligenduʒ est qꝺ dicit̃ ĩ. c. porro. cũ glo. lxvj dis. de ornatiõe Jacobi minoris. Fuit aũt hoc cõgruũ vt sicut in creatiõe humani generꝭ vt esset maior vnitas deus creauit vnũ hoīeʒ a q̄ oēs alij descenderũt, scʒ ab Adã, sic ad seruandã ecclesie vnitatē non fecit christus duos vel tres ep̄os seu oēs ap'los a q̄bus alij fierent vt essent plura capita, sed decuit vnũ tm̄ facere ep̄m a q̄ ceteri fierēt ⁊ hic fuit b. petrꝰ. Ideo dictũ sibi fuit, Tibi dabo claues ⁊c̄. scʒ ecclesie militantis. Ad id aũt qꝺ dicit b. Aug. facile r̄ndet̃. Prĩo ꝙ christus fecit oēs ap'los episcopos sed differēter, quia petrũ ꝑ se fecit ep̄m: alios autē per petrũ. Secũdo ꝙ fecit oēs ep̄os id ē p̄sbyteros, vicʒ in vltima cena. Sepe em̄ ep̄us ponit̃ ꝓ simplici sacerdote, vt ꝓbat Hiero. in. c. legimus. xciij. di. Act. xx. Apostolꝰ loquēs ad seniores ephesij ciuitatꝭ dicit. Posuit vos sp̄ũssanctus episcopos. i. p̄sbyteros. In vna em̄ ciuitate nõ debet esse nisi vnus ep̄s, sicut dicit Clemens petrũ instituisse in. c. in illis. lxxx. di. Sic etiã pōt intelligi illud qꝺ dicit ps̄. de iuda. Ep̄atũ eiꝰ accipiat alter, id est presbyteratũ vel apostolatũ. Idē etiã est de oībus episcopis cõsecratis ꝙ ptãs illiꝰ clauis in oībꝫ est equalis q̄ auferri nõ pōt ab hoīe nec deleri, q2 a deo ꝯfert̃, et si mediãte ep̄o vt instrumētali causa. Et sic intelligit̃ illud qꝺ dicit Anacletus papa in. c. nouo. xxj. di. ꝙ ceteri ap'li cũ eodē petro pari ꝯsortio honorē ⁊ potestatē acceperũt, scʒ q̄tũ ad potestatē ꝯsecrationis anio q̄tũ ad ministrationē seu iurisdictionē vt ĩfra dicet̃. Quarta clauis dr̄ iurisdictiõis iudicãdi ⁊ sententiãdi ĩ foro penitētie ⁊ cõtentioso. Hãc aũt et si oēs ap'li habuerũt a xp̄o: tñ vt essent sub petro. Ipse aũt petrus immediate a xp̄o accepit omnē plenitudinē iurisdictiõis, et sic oīs eiꝰ successor. i. papa plenitudinē potestatis habet a christo, alij aũt ep̄i ⁊ p̄lati in ꝑte habēt et oēs a papa. Vñ Gre. in. c. decreto. ⁊ se. ij. q vj. inquit. Romana ecclesia vices suas ita alijs impartiuit ecclesijs vt in partē sint vocate sollicitudinis nõ in plenitudinē potestatis. Ad qꝺ designandũ papa sꝑ ⁊ vbiq̄ vtit̃ pallio. Alij ꝓo p̄lati ceteris diebꝫ ⁊ locis, vt in. c. ad honorē de vsu pal. Hãc potestatē xp̄s btõ Petro ꝯtulit cũ dixit. Pasce oues meas. q̄ ptãs extendit̃ ad oīa iuris diuini vel naturalis dubia declarãdo, oīa iura positiua statuēdo ⁊ abrogãdo, oīa priuilegia cõdonando. De oībꝫ in vtroq̄ foro q̄ sũt in ecclesijs dei sententiãdo, penas oēs tꝑales debitas ꝓ peccatꝭ ꝑ indulgētias relaxãdo. Et multa alia q̄ nullꝰ aliꝰ pōt et iõ ipi soli dictũ est. Tibi dabo cla. ⁊c̄. Et ad hoc sunt plures auctoritates q̄s ꝓpt̃ breuitatē decreui obmittere, vide aliq̄s in summa Antonini. tertia ꝑte ti. xxij. c. iiij. §. j. circa finem.

De sctīs Petro ⁊ Paulo ap'lis. Sermo LVIII.

b Eatus es simõ bariona: q2 caro ⁊ sanguis nõ reuelauit tibi sed pr̄ meus q̄ in celis est. Mat. xvj. Quãuis oīm ap'loꝝ festa singulari reuerētia ⁊ deuotiõe celebramꝰ ꝑ q̄s saluator nr̄ plãtauit ⁊ illuminauit ecclesiam, tñ illos singularit̃ venerari debemus petrũ tanq̄ȝ principē et caput oīm ap'loꝝ, paulũ tãq̄ȝ doctorē gentium. De q̄bus scīã

decantat ecclesia. Gloriosi principes terre quō in vita sua dilexerunt se ita ⁊ in morte nō sunt separati. q₂ in vno loco: et vno die rome sunt occisi. Quos etiā xp̄us p̄ ceteris apl'is cōmēdauit. Beatū paulū apō Ananiam dicēs Act. ix. Uade qm̄ vas electionis est mihi iste vt portet nomen meū corā gentib₉ ⁊ regib₉ ⁊ filijs israel. Beatū vero petrū cōmendauit in verbis thematis dicens. Beatus es symon bariona, qđ interpretat̄ filius colūbe, q₂ caro ⁊ sanguis, i. hō mortalis non reuelauit tibi, sc₃ ꝙ ego sum xp̄s filius dei viui: sed pater meus ⁊c̄. In p̄nti sermone erūt duo articuli. In primo dicet̄ de cōmendatione ⁊ dignitate sctī Petri. In scđo de dignitate ⁊ cōmēdatiōe sancti Pauli. Ad euidentiā primi nota ꝙ dignitas sancti petri vltra alios apl'os pbatur ex trib₉. Primū dicit̄ plationis. secundum sanctitatis. tertiū cōparationis, psequere illa vt habes in p̄cedenti sermone. In secūdo articulo dicendū est de cōmendatione et dignitate sancti Pauli. R

Ad cuius euidentiā nota ꝙ cōmendatio et dignitas beati Pauli pbatur ex tribus. Primū dicit̄ electionis. secundum assumptionis. tertiū thesaurisationis. Primo b. paulus ex h̄ cōmendat̄ et apparet ei₉ dignitas vltra alios sctōs. q₂ ipe inter oēs sctōs cuiuscūq₃ status aut cōditionis fuerint sol₉ a xp̄o dr̄ vas electiōis. Act. ix. vt sic in eo intelligat̄ impletum illud Esa. xlij. Ecce seruus meus suscipiā eum elect₉ meus cōplacuit sibi in illo aīa mea. Fuit autē b. paulus vas electū a xp̄o ad capescenduʒ multa genera gratiarū q̄ ad p̄ns possūt reduci ad tria. Prio fuit illud venerabile vas electū ad dei sapientiā. Ideo recte dici potuit vas sapientie. Fuit eñ paulus p̄ditus triplici sapientia. vic₃ mosaica. euāgelica. et diuia. quā in trib₉ scolis didicit. In paruis scolis iudeorū secus pedes Gamaliel is eruditus vbi didicit legē mosaicā. Act. xxij. In magnis scol' christianoꝝ. vbi xp̄s dn̄s magister est didicit legē euangelicā a xp̄o. ad Gal'. j. Neq₃ eñ ab hoīe ego accepi illud. sed p reuelationē dn̄i nr̄i Jesu xp̄i. Tertio in maximis scolis angeloꝝ didicit legē diuinā et supnaturalē. Secundo fuit vas electuʒ ad laborū instantiā. q₂ vt dicit Chrys. tam laboriosus fuit ꝙ noctē p maiori parte cōsumpsit in labore manuū. diē vero in exercitio p̄dicationis. Unde dicit Haymo ꝙ a galloꝝ cantu vsq₃ ad quintā horam manib₉ laborauit. deinde p̄dicationi plerūq₃ vacabat et vsq₃ ad noctē sermonem ptraxit. residuū vero tp̄s in refectione somno ⁊ orōnib₉ cōsumpsit. Uñ ipe dicit j. ad Coꝝ. xv. Abundantius oībus illis laboraui. et ne videret̄ gloriando hoc dixisse subiūxit. Nō aūt ego sed grā dei mecum

Tertio vas illud benedictū fuit electuʒ ad passionis tolerantiā. Qđ ptʒ in triplici genere passionū quas patientissime tolerauit. Primū genus cōsistit in corporali afflictione. secundū in mentali affectiōe. tertiū i penali tormentatiōe. Primū ptʒ. nā licet in corpore multas afflictiones sustinuerit: oēs tn̄ ille ad tres reduci p̄nt. primā ptulit a seipo. scđam ab aduersario. tertiā ab amico domestico. Nā a seipo ptulit voluntariā corpis castigationē q̄ causabat̄ a laboribus plurimis. a ieiunijs multis. a fame ⁊ siti. a frigore ⁊ nuditate. vt ipemet testat̄. ij. Coꝝ. xj. Ab aduersario ptulit multa varia picula q̄ machinati sunt i mortē ei₉ inimici sui. Nā in ciuitate a falsis fratrib₉ sustinuit periculū p̄ditionis. in solitudine ab eisdeʒ sustinuit tāq₃ a latronib₉ periculū occisionis. sed in flumine ab ipis sustinuit periculum submersionis. q₂ illi q̄ nō poterāt ipm in ciuitate p p̄ditionē perdere. nec in solitudine interficere conati sunt ipm in flumine submergere. xp̄o tn̄ ptegente cunctoꝝ manus euasit. Ab ipis p̄o domesticis. i. iudeis ptulit variā penarū illationē. q₂ vt ipe testat̄ ibidē a iudeis q̄nq₃ vicib₉ accepit q̄dragintā plagas min₉ vna. nā vt dicit glo. ne viderent̄ immisericordes vnū ictū remittebāt de numero q̄dragenario quē nō debuerūt excedere ex lege in his q̄ talē penā meruerūt. Ab ipis etiā iudeis in Liconia semel lapidat₉ extitit. et cū ipoꝝ seuiciā declinaret ⁊ v̄bum dei gentib₉ p̄dicaret ter naufragiū passus fuit. Uñ de oīb₉ illis vbi s. dic. In laborib₉ plurimis. i carcerib₉ abūdanti₉. in plagis sup̄ modū. ⁊ i mortib₉ frequēter. i. piculis mortis. Scōm gen₉ passionis. q₂ passus est in mentali affectione. ⁊ h̄ tripl'r. Prio p dilatatiōe eccl'ie⁊ pfectu fideliū habuit maximā sollicitudinē. Ideo dicit vbi sup̄. Preter ea q̄ extrinsec₉ sunt q̄

patior ab exteriori mea instantia q̃tidiana sollicitudo oīm ecclesiarū. Secūdo ꝑ debilium ⁊ infirmoꝝ releuatione habuit maximam cōpassionē. Vñ subdit ibidē. Quis infirmatur ⁊ ego nō infirmor. Quis scandalisat̃ et ego nō vror. id ē mentaliter affligor. Et ideo dicit Chrys. Nullus tāto affectu deflet mala ꝓpria q̃nto Paulꝰ flebat aliena. Tertio ꝑ alioꝝ tribulatiōe habuit maximā tristiciā. Vñ ad Ro. ix. Tristicia magna est mihi ⁊ cōtinuꝰ dolor cordi meo Et. ij. ad Coꝛ. j. Siue aūt tribulamur pro vestra exhortatiōe et salute tribulamur sciētes q̄m sicut socij passionū estis: ita ⁊ ꝯsolationis eritis. Tertiū genus passionis scꝫ in penali tormentatione habuit eo ꝙ maximam cōstantiā mentis habuit in tolerātia aduersoꝝ. Quod patet per illud qđ sequitur vbi sup̄. Nō em̄ volumꝰ vos ignorare fratres de tribulatiōe nr̄a q̄ facta est ī Asia: q̄m supra modū grauati sumꝰ et sup̄ virtutem. ita vt tederet etiā nos viuere ⁊c. Vñ ꝓpter inuictā sue mētꝭ cōstantiā Chrysosto. dicit ꝙ ip̄e fuit omni saxo durior. oī columna immobilior. et omni adamante fortior ⁊c. Secundū ex q̄ ꝓbatur dignitas beati Pauli dr̄ assumptiōis siue raptꝰ. nā ip̄e solus inter oēs sanctos raptus est vsq; ad tertiū celū. vbi dicit se audiuisse ⁊ vidisse archana dei q̄ nō licet homini loqui. ij. ad Coꝛ. xij. Qđ vtiq; maximū est videre diuinam essentiā ⁊ esse ī terris. nō tn̄ ꝓpterea vt dicūt docto. tunc fuit cōprehensor ⁊ beatꝰ. q2 nō habuit claram visionē in actu ꝑmanenti sed transeunte ⁊ sic ad tempus. q̄re n̄ fuit ibi firma tentio q̄ est de rōne beatitudinis. ¶ Tertiū dicit̃ thesaurisationis Est nāq; btūs Paulus thesaurarius oīpotentis dei. Habet em̄ deus triplicē thesaurum. scꝫ potētie. sapiētie. ⁊ miscđie. Thesaurus potentie appropriat̃ patri. thesaurꝰ sapientie filio. et thesaurus miscđie spūisancto. Super hos autē tres thesauros voluit deus hr̄e triplices thesaurarios. Sup̄ thesaurū patris scꝫ potentie cōstituit Petrum qñ christꝰ dixit petro. Tibi dabo claues regni celoꝝ. et quodcūq; ligauerꝭ sup̄ terram ⁊c. nō ꝙ alij ap̄li hāc nō haberēt potestatē. sed q2 Petro tāq; capiti principaliter eā dedit q̇ erat papa ⁊ caput oīm. Nam xp̄s omnibꝫ ap̄lis ⁊ suis sequentibꝫ dixit in plurali Mat. xviij. Quecūq; alligaueritis sup̄ terrā ⁊c. Scđo super thesaurū filij scꝫ sapientie cōstituit Paulū. De q̄ ad Gal. j. Notū facio vobis euangeliū qđ euangelizatum est a me: q2 nō est ſm hoīem ⁊c. vt supra. Tertio thesaurū spūsancti scꝫ misericordie cōmisit virgini Marie. de q̄ Luc. j. Spūssanctus supueniet in te. Propter h̄ em̄ dr̄ mater misericordie. Ex his ꝑꝫ ꝙ q̇cūq; ad aliquē dictoꝝ thesauroꝝ vult intrare vel aliquid ab eo ꝑcipere cōgruū est vt inuocet ꝓpꝛium thesaurariū vt sibi aperiat. Petrū ꝑ remissione peccatoꝝ. Paulū ꝑ intellectu ⁊ sapientia vt sibi hanc impetret ad cognoscendū statum sue ꝓprie fragilitatis. vicꝫ defectus ⁊ pctā. virginē mariam in omni necessitate tribulatiōe ⁊ aduersitate ꝑ auxilio ⁊ misericordia. Post cōmendationē amboꝝ ap̄loꝝ Petri ⁊ Pauli est dubiū q̇s inter eos alteri ꝓponat̃. Ad h̄ rn̄det Ambro. et habet̃ in. c. beati. ij. q. vij. dicēs. Beati petrus et paulꝰ eminent inter vniuersos ap̄los. verū q̇s inter ipos alteri ꝓponatur incertū est. puto ergo illos equales esse meritis q̇ equales sunt passione. et subdit. Nō em̄ sine causa factū putamꝰ ꝙ vna die: vno in loco: sub vno ꝑsecutore passi sint. vna die vt ad xp̄m pariter ambularēt vno in loco ne alteri rōma deesset. sub vno persecutore: vt equalis crudelitas vtrunq; cōstringeret. Dies ergo ꝑ merito. locus ꝑ gloria. persecutor pro virtute decretus est. Idem vult Pelagius papa. xvj. dist. sacrosancta. Idem tenēt Augꝰ. et maximꝰ in sermonibꝫ de vtroq; ap̄lo. ¶ Sed qualiter sint passi dicit Hiero. de viris illu. Petrus scđo Claudij anno ad expugnandū Symonē magū pergit vbiq; vigintiq̇nq; annis cathedrā sacerdotalē tenuit vsq; ad vltimū annum Neronis a quo est affixus cruci. martyrio coronat̃: capite ad terrā verso in sublime pedibꝫ eleuatis asserēs se indignum ꝙ sic crucifigeretur vt dominus suus. Paulꝰ aūt tāq; ciuis romanus iussus est capite truncari tanq; lese maiestatꝭ peccati reus in cesarem. q2 christum predicabat regnaturū in eternum. De hoc etiā scribit Dionisius in quadam epistola ad Thimotheum dicens. O si vidisses agones cōsummatiōis eoꝝ ⁊c. vide in legenda ⁊c.

De visitatione Marie ad Elisabeth
Sermo LIX.

Fecit mihi magna qui potēs est. Luc. j. Hodiernū festū virginis Marie est a quolibet fideli singulari reuerētia ꝛ deuotione pagendū in memoriā gaudiorum que habuerūt simul virgo bñdicta ꝛ Elisabeth cognata sua. Audiens enim virgo Maria p angelū Gabrielē Elisabeth amicā suā impregnatā ꝛ vicinā ptui: qꝛ mensis sextus erat illi a ꝯceptiōe. tūc Maria cōsensit verbis angeli dicēs. Fiat mihi ꝼm verbum tuū. Quo facto in instanti filiū dei in vtero eiꝰ de spūsancto cōcepit. Et tūc exurgens statim cū festinatiōe abijt in mōtana ad salutandū Elisabeth ꝛ ad ministrandū illi partus tpe ꝛc̄. Magnū vtiqꝫ tūc erat festū: qꝛ Elisabeth christi incarnationē ꝓphetauit ꝛ publicauit dicēs. Vñ mihi hoc vt veniat mater dñi mei ad me. Et Johes in matris vtero ad xp̄i p̄sentiā exultauit. tale aūt gaudium matris et filij beata Maria suo gaudio et ꝓphetia augmentauit et approbauit dicēs verba thematis. Fecit mihi magna ꝛc̄. In hoc euāgelio p̄ncipaliter q̄ttuor tanguntꝰ q̄ veniunt ad p̄ns declaranda. Primū dicitꝰ salutationis. secunduꝫ fructificationis. tertiū laudationis. quartum magnificatiōis. Primū dꝛ salutationis. Abijt em̄ Maria festināter in mōtana in ciuitatē iude ꝛ intrauit in domum Zacharie ꝛ salutauit Elisabeth. Ad cuiꝰ euidentiā q̄ro. q̄re Maria nō salutauit prius virū Elisabeth scꝫ zachariā cū scribitꝰ. j. Cor. xj. Caput mulieris vir est. Rñdet Albertus magnus: ideo. qꝛ zacharias adhuc mutus erat ꝛ non decebat virgini cū viro muto signis se occupare. ꝙ aūt prior salutauit fecit cōtra supbiā quarundā mulierū q̄ volunt semp reuerētijs ab alijs p̄ueniri. Amb. Venit maior ad minorē. mater dei ad matrē ꝓphete. nō solū venit sed prior salutauit. ecce humilitas. Vñ Albertꝰ. q̄uis maior fuerit Maria omni hoīe ꝛ maior a minore ꝼm illius terre ꝯsuetudinē ꝯsueuit salutari. tñ vt pfecte hūilis inferiori se humiliat ꝛ p̄mo salutat cognatā p̄ueniens in obsequijs. Verisimiliter auteꝫ tribus. scꝫ verbo amplexu et osculo salutauit. B

Sed quibꝰ verbis salutauit Elisabeth. Dicendū ꝙ ex euangelio certū est ꝙ salutauit elisabeth. sed q̄bus verbis in particulari nō inuenimus scriptū: q̄uis doctores deuoti plura de hoc scribūt. Aliq̄ em̄ dicūt ꝙ his ꝛ similibꝰ verbis eam salutauit. Gaude amantissima cognata mea ꝙ deus misericordiā ꝛ gratiā tibi exhibuit vt diu sterilis ꝛ infecunda: nūc paritura es prolē. i cuius natiuitate vniuersam letificabis plebem. Alij sic Salue sancta parēs: amodo nō sterilis sed genitrix ab oībꝰ cōmendanda. q̄re te occultasti mensibꝰ q̄nqꝫ. ip̄e te in senectute fecundauit quē inuiolata et intacta ego cōcepi ꝛ in vtero meo clausi: et ad hoc veni vt tibi pregnanti humiliter exhibeā seruitij mei ꝛc̄. Suo mō ꝛ alij scribūt put vnum quēqꝫ deuotio ꝛ inspiratio ꝓmouerit. C

Sed q̄reres. an Maria in isto itinere ꝛ etiā postea senserit ptus grauitatē i portādo. Rñdet Albertꝰ sup missus est. ꝙ nō. q̄druplici de causa. Primo qꝛ in statu innocentie nō fuisset hmōi grauitas in portando. Cū aūt virgo fuerit sine pctō ꝛ innocēs penā Eue in hac pte habere nō debuit. qꝛ sanctior primis parentibꝰ fuit. Scđo quia q̄n mater defert apud se filium dilectissimū ꝓpter amorem mater nō grauatꝰ. sed xp̄s fuit hmōi. igitꝰ. Tertio. nā corpus naturale ꝓprium nō grauat habentē. sed corpus christi fuit corpꝰ virginis ante partū sicut fructus vnitus cū arbore. Quartā rationē addit sup p̄sens euāgeliū. qꝛ qui portabat se portantē cōtra cōsuetudinē pregnantiū se fecit leuiorē. D Secundū declarandū dicitꝰ fructificationis. Ubi queritꝰ de salutationis beate virginis fructificatiōe. vbi nota ꝙ salutatio btē virginis ad elisabeth est valde fructuosa. qꝛ effectus q̄ttuor mirabiles hodie fecit ꝛ opata est. Primo qꝛ repleuit ea mediāte spūssanctus puerū in vtero vt i gaudio exultaret. Vñ dꝛ. Exultauit infans in vtero ꝛc̄. Scđo ex hoc repleta est elisabeth spūsctō p specialē gratie receptionē. et sic nō solū Johes sed ꝛ elisabeth mater eius repleta ē spūsctō. et ita volūt doctores ꝙ iohannes tūc sanctificatus est adueniente Maria ꝛ nō ante. Tertio in magnā venit deuotionē: quia clamauit voce magna. Exclamauit voce magna ꝼm glo. primo qꝛ magnalia vidit scꝫ deum cōceptum

et hominē. Secūdo qz vidit eā concepisse in virginali castitate ꝓfessam. Lu. j. Fecit mihi magna q̄ potens est. Tertio qz magnā vocē habuit in vtero. Joh. j. Ego vox clamātis in deserto. Quarto qz ex magna deuotione. E Est autē ꝫm Hugonē deuotio feruor bone volūtatis quē mens se cohibere nō valēs certis se manifestat in dictis. Elisabeth igitur repleta spūsancto exclamauit voce magna nō taz clamosa q̄s deuota vt dic glo. Quarto ipaz ꝓphetissam fecit: qz ꝟginē dei matrē agnuit. ibi. mr̄ dn̄i mei ad me ꝛc. F Tertiū declarandū dicit̄ cōmendationis siue laudationis Elisabeth. Ubi nota q̄ elisabeth cōmendauit et laudauit virginē Mariam quintuplicit̄ videlicet primo ex dignitate. secundo ex ꝓlis nobilitate. tertio ex humilitate. quarto ex mirabili salutationis sue virtute. quīto ex fidei magnitudine. Primo ex singularis ꝑrogatiue dignitate. ibi. Benedicta tu inter mulieres. quia virgo coniunx et vidua futura super omniū taliū sexuū princeps. Secūdo cōmendat eā ex nobilissima ꝓlis fecunditate. ibi. Et benedict9 fructus ventris tui ꝛc. Sed cur Gabriel in sua salutatione hoc nō addit. Respondet̄. qz ꝓ tunc qn̄ virginē salutauit fructus nō fuit in virgine. qz xp̄s cōceptus nō fuit: sed hodie cōceptio nouiter ꝓcessit. Et sic hodie salutatio angelica per elisabeth cōpleta est. Tertio cōmendat virginē ex visitatiōis humilitate. ibi. Un̄ mihi hoc vt veniat mater domini mei ad me. id est q̄ mea iusticia vel q̄bus meis meritis accidit mihi hoc sterili ꝛ seni. ꝛ ꝫm reputationē hoīm maledicte vt veniat ad me virgo ad corruptā. mater domini mei ad ancillam. fecunda et bn̄dicta ad diu sterilē. Quarto cōmendat eā ex mirabili virtute. ibi. Ecce eīn vt facta est vox ꝛc. ps̄. Dabit voci sue vocē ꝟtut ꝛc. Quinto cōmendat virginē ex fidei magnitudine ibi. Et btā q̄ credidisti ꝛc. Primo qz sicut clara dei visio ē patrie beatitudo: sic dicta dei hic videre ꝛ ꝑfecte credere est vite beatitudo. ꝫm illud Joh. xx. Beati q̄ nō viderūt et crediderūt. Scd̄o beata q̄ credidisti. qz nō sicut maritus me9 de angeli verbis dubitasti: q̄ nunc mutus est ꝛ surdus. Tertio beata q̄ credidisti: qz q̄ in te inchoata sunt per cōceptum perficient̄ in te q̄ dicta sunt tibi a dn̄o. G Ubi nota q̄ hodie septem facta sunt valde mirāda ꝛ deuote meditāda. Primo christus hodie primū actū suum pontificalē in Elisabeth vtero velut in templo exercuit. qz ipm̄ in templū consecrauit et spiritusancto repleuit. et Johēm in eo in ꝓphetā ordinauit. Crik. Jō xp̄s fecit salutare Mariā Elisabeth vt sermo procedens de vtero matris vbi habitabat dn̄s ꝑ os Elisabeth ingressus descēderet ad iohannē et ibi eum vngeret in ꝓphetaz. Secundo hodie regina mūdi dn̄a angeloꝝ et mater dei facta est humilis ancilla Elisabeth. Luc. j. quia ꝑmansit apud eā mensibꝰ trib9 id est vsq̄ ad partū Elisabeth. Tertio hodie matri ecclesie datur membrū nobilissimū: teste christo q̄ ait Mat. xj. Inter natos mulierū nō surrexit maior iohāne baptista. Cum eīn q̄s baptisat̄ vel sanctificatur tūc ꝑmo militie ecclesie ascribit̄. Quarto hodie vt dicit sctūs Tho. in. iiij. dis. vj. ꝫm veriorē opinionem Johānes in vtero nondū natus habuit vsum liberi arbitrij et rōnis ad illud momentū et illustrationē spiritussancti per quā cognouit dn̄m ꝑsentem ꝛ gauisus est. Licet quidā dixerūt Johannē nō habuisse motū liberi arbitrij nec exultationē illā fuisse ab eo: sꝫ magis fuisse in ea. nō ꝑ naturā sed supra naturā. Sicut asina Balaā locuta est et hm̄oi nō intellexit. Et lapides Bede responderūt deo gratias. cum eis ꝑdicaret duce seduct9. Quinto hodie infantulus elinguis xp̄m i vtero ꝓphetisare incipit actu: ꝛ matrē ꝓphetissam facit. vt sic ille dn̄m: ita ista cognosceret dei matrē ꝛ sibi dicta ab angelo. Ipa eīn ꝓphetauit ꝑsentia. ibi. Un̄ hoc mihi vt veniat mater dn̄i ꝛc. Preterita. ibi. Beata q̄ credidisti ꝛc. Futura. ibi. Perficientur in te ꝛc. Sexto hodie maria letissima deuotissime depromit cantitū Magnificat. qd̄ omnia cantica excellit. Primo: qz ꝑsona dignissima dictauit et cecinit: que in musica peritissima fuit. Secūdo: quia a corde ꝓcessit i q̄ spiritussanctus super omnes in gratia plena quieuit. Tertio: qz a christo prodit. qui tunc infantulus erat in vtero. sine quo nihil facere possum9. Quarto: quia materia eius oīm virtutū genera cōprehendit sub gaudio. nō tristicia. Quinto: qz ꝑ illud canticum virgo grates patri altissimo refudit.

Septimo hodie nos docet euangeliū fru
ctuosam doctrinaʒ vicʒ ꝙ virgini Marie
sup oēs sctōs deuoti⁹ seruiam⁹, q̄ per eam
facillime gratiā inuenire possum⁹. Si em̄
supremus ꝓphetarū iohānes gratiā habe-
re nō potuit sine aduētu Marie et eius sa
lutatione, ita nec faciliter habere possum⁹
sine ea. Et sicut sine ꝓprio conatu ⁊ merito
iohannes gratiam ꝑ virginē obtinuit: fa-
ciliter nos per eā impetrare possumus. cuʒ
ipa sit regina misericordie: vt canit ecclesia
q̄re ⁊c. H Quartū declarandū dicit
magnificatiōis, q̄ dicit Maria in thema-
te. Fecit mihi magna q̇ potēs est. Reuera
magna ei fecit. Primo q̄ eam in matrē ele
git, ſm illud ps̄. Elegit eam de⁹ et p̄elegit
eam, ⁊ habitare eā facit in tabernaculo suo
De aplis em̄ dicit christus Joh. xv. Non
vos me elegistis sed ego elegi vos. Beatā
aūt virginē nō solū elegit: sed etiā p̄elegit,
id est vt oībus p̄esset elegit, q̄ sic est deo cō
iuncta qualiter nulla alia creatura. quia est
mater creatoris, saluatoris, redemptoris,
et mater dei. Uñ Hugo. Nihil vnq̄ꝫ fuit
mai⁹ q̄ꝫ ꝙ de⁹ homo factus ē, nā est ita ma
gnū ꝙ dicit Ambro. ꝙ illud opus excedit
humanū sensum ⁊ intelligentiā, ⁊ ꝙ nō po
test cape rō: sed fidelis ꝓfessio. Ideo Ber.
O magna dignitas Marie: facta est illius
mater cui⁹ pater est deus. A seculo non est
auditū ꝙ sublimitas ⁊ vilitas cōuenirent
in vnū, nihil deo sublimi⁹: et limo vili⁹ et
tñ deus descēdit in limū. Secūdo fecit ei
magna: q̄ in singularē matrē dignificauit
q̄ sola virgo ⁊ mater. Uñ Aug⁹. Que vir
go tam casta vt esset virgo post partū, que
tam fecunda vt esset dei mater. Jō Berñ.
Uirginitatē multe possident: nulla ꝟo gau
dium matris habēs cū virginitatis pudo-
re q̄ꝫ ipa sola, ideo canit ecclesia. Nec simi-
lem prima visa est nec habere sequentem.
Propter qḋ dicit Cris. sermone de annun
ciatiōe. Nihil est in gloria ꝑcedentiū oīm
memoria q̄bus fecit dñs magna sicut ma
rie. Nā ipa fuit virgo sine grauamine gra
uida, sine dolore puerpera, sol natus est de
stella, pater ḋ filia, creator de creatura. Ter
tio fecit ei magna, quia magnā potestatem
ei tradidit. Unde Ecci. xxiiij. In hierusalē
potestas mea, in hierusalē surium ⁊ deor-
sum, hoc est in ecclesia triumphanti ⁊ mili-
tanti habet potestatē. De quo Hiero. Da-
ta est tibi oīs potestas in celo ⁊ in terra, et
quecūq̄ꝫ volueris impetrare poteris. vt ca
nit ecclesia. Audi nos: nam te fili⁹ nihil ne
gans honorat. Ipa est mater salomonis:
cui dicebat. iij. Reg. ij. Pete a me quid vis
nō est fas vt auertā faciem meā a te. Ideo
Berñ. Quid poterit negare cui nō est ne-
gatum Theophilū de inferni faucib⁹ reuo
care, ipaʒ hostiariā paradisi fecit vt nos su
is meritꝫ in ipm introducat. Uñ canit ec-
clesia. Tu regis alti ianua ⁊ porta lucꝫ ful-
gida. Ipam etiā fecit fenestrā celi ꝑ quā de
us oculo misericordie nos respicit. Unde
canit. Intrent vt astra flebiles celi fenestra
facta es. Et Cañ. ij. dr. En ipe stat post pa
rietem nostrū. i. post naturā nostraʒ respi-
ciens ꝑ fenestrā id est per matrē suā. Quar
to fecit ei magna: q̄ magnā gratiā ei cōtu
lit. Uñ puerb. vlti. Multe filie regū ꝯgre-
gauerūt diuitias scʒ gratie q̄s tu sola sup-
gressa es. Et Ecci. xxiiij. In me oīs gratia
vie ⁊ veritatis, in me oīs spes vite ⁊ ꝟtutis
Berñ. Intuemini q̄nto deuotiōis affectu
eā voluit a nob̄ honorari q̇ toti⁹ boni pleni
tudinē posuit in Mariā. Ideo oēs debe-
mus habere ad eam recursum. eo ꝙ dicit
Crisost. Neminē repperi mendicum qui se
marie fecisset sedulū seruū. Propter qḋ dic̄
Orosi⁹ sup Cañ. Quos nō saluat dei iusti-
cia saluat marie miscḋia infinita ⁊c.

De visitatione beate Marie virginis ad Elisabeth.

Sermo LX.

Vnde mihi hoc
vt veniat mater dñi mei ad me.
Beate Elisabeth sūt verba ista
ad gloriosissimā virginē Mariā qñ eā vi
sitauit: q̄ Luc. j. scribunt: et in hodierne festi
uitatis beate virginis euāgelio leguntur
I Sed nō immerito circa hec verba
animū questio pulsat. vñ sciuit Elisabeth
ꝙ Maria esset ꝑgnans: ita ꝙ haberet fru-
ctum in vtero suo, ex q̄ eā matrē dñi voca-
uit. per sensum em̄ nō potuit ꝯgnoscere q̄
vix erat vnus mēsis ꝙ ꝯceperat: ⁊ mulie-
res nō apparēt grauide infra spaciū vnius
mēsis, nec etiā Maria dixit se cōcepisse, q̄
ſm Cris. sup Math. Nec credidit Ma-
ria ab aliquo posse fidē adhibere mirādis

relatib9. Ad hoc rñdet Ber. q̄ p sensuz nō
cognouit nec potuit noscere ipam impre-
gnatā. q2 licet corpus christi in p̄mo instā-
ti sue ↄceptiōis fuerit formatū et animatū
tñ infra vnū mensem nō fuit deductum ad
notabilē quātitatē q̄ mater sua posset pre-
gnans appellari. Cognouit ergo p spiritū
sanctū Mariā esse matrē dñi: quo statim
fuit repleta cū virgo eam salutauit. non tñ
ante fuit repleta q̄ꝫ fili9. sed filio repleto re-
dundabat in parentē. et ideo dixit. Vñ mi
bi hoc ꝛc. Hoc ꝗm Ambro. in Omel. non
dixit quasi ignorās. sed q2 humanū hoc nō
merito sed diuine gratie mun9 esse cogno-
uit. Ideo dixit. Unde mihi hoc vt veni-
at ꝛc. R Circa verba p̄missa de trib9
tractabimus. Primū dicet᷑ visitatiōis di-
uisio. Secundum maternitat᷑ declaratio.
Tertiū p̄funda humilatio. Ad euidentiaꝫ
primi nota q̄ in scriptura sacra repit᷑ du-
plex visitatio marie. scꝫ spiritualis ꝛ corpo
ralis. Visitatio marie spiritualis fit q̄tidie
ad nos peccatores p impetrationē. vel col
lationē alicuius gratie vel bñficij eā fideli-
ter inuocātib9. De hac visitatiōe hodie ca-
nit ecclesia in sequentia misse. Ueni p̄celsa
dña maria tu nos visita ꝛc. Circa hāc visi
tationē q̄ro. quot fructus siue beneficia ex
hac visitatione marie nobis p̄ueniāt. So
lutio. q̄ꝫuis infiniti, vt ita dixerim nobis ex
ea p̄ueniant fruct9. tñ ad p̄ñs de q̄ttuor di-
cemus. Primus dicitur illuminatio. Nā
maria sua melliflua visitatione peccatores
iam in tenebris peccatorū positos ad agni
tionem p̄prie vilitatis ꝛ feditatis illuminat
dum gratiā p̄uenientē et gratis datā largi-
flue suis p̄cibus administrat: et tūc vitam
istam mundanā tenebrosaꝫ ꝛ ignorātia cir
cundatā ostendit. Vñ aplus ad Ephes. v.
Fuistis aliqñ tenebre nunc aūt lux in dño
Ideo canit ecclesia vbi supra. Ueni p̄celsa
domina maria tu nos visita: egras mētes
illumina p sacre vite numina. Nam maria
mentes tenebrosas illustrat p impetratam
gratiā gratis datam q̄ preteritā vitā lubri-
cosam recolendo cognoscim9. cognoscen-
do despicimus. despiciendo horrescimus.
et horrescendo ad misericordie matrē recur
rimus. Sicq̄ꝫ salubri quadā attritiōe p̄uia
retusi peccare desistim9: et a viciorū incursi
bus magis solliciti p̄cauemus. Rōne hu

ius fructus Maria dicit᷑ stella mar᷑. Vñ
Berñ. Dñe iesu inq̄t q̄ voluisti vt tua ma-
ter esset stella maris. p hanc stellā queso il-
lumina tenebras meas. Et Hiero. de lau-
de virginis sic ait. Si diligentius inspici-
as nil speciositatis. nil virtutis. nil splendo
ris ꝛ glorie q̄d in ea nō resplendeat. Can-
dor em̄ est lucis eterne ꝛ speculū sine macu
la. Hec etiā v̄ba de ipa ponunt᷑ Sap. vij.
Scd̄s fruct9 d̄r pacificatio. vbi ponat᷑ re-
gula generalis talis. Q2 ī toto sctōꝝ colle
gio nulla tā sollicita aduocata est ad cōci-
liandū: pacificandū: ꝛ hūiliandū deū glo-
riosum in humanū genus iratū suis exigē
tibus culpis sicut gloriosa v̄go maria. naꝫ
ipa miseros pctōres visitās in actu vel in
affectu p̄uersitat᷑ adhuc positos ab ira di-
uina deseuiēti p̄tegit ꝛ pnīe tēpus impetra
re nō desinit: ne pctōres subito rapiant᷑ ad
gehennā. et ineffabilē dei iusticiā flectit ad
misericordiā vt inueniat᷑ iudex iratus ante
paratus in misericordiā recipere q̄ꝫ pecca-
tor cū auersione plena veniā petere. Nōne
hec est illa q̄ p Theophilo deum neganti
veniam petijt ꝛ impetrauit: ꝛ pristinā gra-
tiam restituit. Ideo de ea Gre. dicit. Hec ē
peccatorū scala. hec mea maxima fiducia.
hec tota ratio spei mee. q̄d em̄ mirū. potest
ne filius repellere matrē: aut sustinere ma-
tris repulsam. neutrū plane. Quid ad ma-
riam trepidat currere hūana fragilitas ni-
hil in ea austerū. nil terribile. tota suauis ē.
Agite grās ei q̄ talem mediatricē sua beni
gnissima miseratiōe prouidit. Hec ille. Et
Berñ. inq̄t. O dulcis aduocata: si tam fide
liter p̄tegis ꝛ vindictā p̄trahis nō inuoca-
ta: q̄d facies suppliciter exorata. De h̄ fru-
ctu visitationis canit ecclesia in sequentia
vbi sup̄. Ueni saluatrix seculi sordes aufer
piaculi in visitādo populū pene tollas pi-
culum. Tertius fructus visitationis dicit᷑
sanatio. Ex gratijs em̄ virginis ꝛ virtutib9
quasi quibusdā medelis oēs humane infir
mitates tā corporales q̄ꝫ spirituales curan
tur ꝛ sanant᷑. p suā nanq̄ꝫ humilitatē super-
bia expellit᷑. q2 ipa dicit. Deposuit potētes
de sede et exaltauit humiles. Per suā virgi
nitatem luxuria eneruatur. Quoniā vt tra
dunt sancti ex eius aspectu tm̄ carnalitas
extinguebat᷑. Per suam paup̄tatē denuda
tur auaricia. Quia esurientes impleuit bo-

nis ꝛ diuites dimisit inanes.et sic de aliis.
Propterea exclamat Aug. dicēs. Eya ge-
neralis oīm spes. dulcis vulnerū nostroꝝ
medicīa nostrisq̧ medere vulneribꝫ q̇ post
saluatoris lauacrū ꝛ ablutionē tot abluen
da cōmisimus q̄t illicita ꝓuocam⁹. Sana
tionē ꝓo infirmitatū corꝑaliū ꝑ Mariam
eā deuote inuocantiū infinita testant̄ mira
cula: q̄ etiā hodie testimoniū reddūt. ꝛ po-
tes hic adducere aliq̄ q̄ vide in speculo ex-
emploꝝ sub dictione Maria. Vn̄ Bern̄.
in quodā sermone. De plenitudine ei⁹ acci
piunt vniuersi. egri curationē. tristes ꝯso-
lationē. pcōres veniā. iusti gratiā. angeli le
ticiā. filius hoīs hūane nature substantiā.
tota trinitas gloriā. ita vt nō sit q̇ se abscō-
dat a calore eius ¶ Quartus fruct⁹ dr̄
subuentio siue succursio. Succurrit enim
maria nobis miseris pctōribꝫ in vita. ī mor
te. et p⁹ mortē. ꝓut de ea canit ecclīa. San-
cta maria succurre miseris. iuua pusillani-
mes. refoue flebiles ꝛc̄. Si quispiā amicū
haberet q̇ oēm indigentiā suā subleuaret:
cari pendendus esset. sed q̇ in morte: ille ca-
rior ꝑfecto habendus esset. sed q̇ in vita in
morte et post mortē hic lōge in amicicia ce
teros antecel[...]t. Sed inq̄ram⁹ practice q̇s
in hac vita sit noster ver⁹ amicus. Si mū
dum q̄ris: decipit. si parētes ꝛ ipi mortuuz
tumulo associāt ꝛ abeūt illū humatū relin
quentes: et post mortē q̇s q̄so misero suc-
currit pctōri. O ꝟgo gloriosa: tu in vita: tu
in morte: tu post mortē succurrere miseris
nō desistis. qꝛ potēs es et sanctū nomē tu-
ūm. Subsidia tria deuote petit ecclesia ab
ea dicēs. Maria mater grē mater miseri-
cordie tu nos ab hoste ꝓtege in hora mor
tis suscipe. Primo in vita duo subsidia po
scit. Primo ꝓ iustis. ibi. maria mater grē.
q̄si diceret. O maria q̄ es gratiarū diuina-
rū reseruatrix: ꝯserua nos pctōres in grā:
q̄ nihil melius: et quā qui habet cetera oīa
habet. et q̇ eā nō habet frustra habent̄ cete
ra. Secundū subsidiū poscit ꝓ pctōribus.
ibi. mater miscđie. q̄si di. O maria mr̄ mise
ricordie. id est iesu xp̄i q̇ est summa miseri-
cordia: ora ꝓ pctōribꝫ. qꝛ misericordie rore
indigēt refocillari. Ideo dic̄ Bern̄. Si cri
minū immanitate turbaris. si ꝯsciē feditate
cōfusus. si iudicij horrore perterritus. si ba
ratro desperationis absorptus: mariā in-
uoca: nō recedat a corde: n̄ recedat ab ore.
nam ipam cogitās nō erras. ipam rogās
nō desperas. ipam sequēs nō deuias. ipsa
tenente nō corruis. ipa ꝓtegēte nō metuis
ipa duce nō fatigaris. Scđm subsidiū qđ
ecclesia poscit est in morte. id ē tp̄e mortis.
vbi ingentia p̄lia pctōri parant̄ q̄ ꝯtra ho
stes victoriā donet. ibi. tu nos ab hoste ꝓ-
tege. Vn̄ apl̄s ad Eph. vj. Nō est nob̄ col
luctatio aduersus carnē ꝛ sanguinē supple
tm̄. sed aduersus principatus ꝛ potestates
et aduersus mūdi rectores tenebrarū harū
Et ideo Maria in morte suppliciter inuo-
cata impetū hostiū. id est demonū nos in-
festantiū se murū inexpugnabilē interpo-
nit: illis existēs oppugnatrix seuera. nobis
aūt ꝓpugnatrix sincera. nulli suum denegās
patrociniū dū corde deuoto fuerit inuoca-
ta. Hinc etiam maxime Marie nomē in-
fernales illos hostes territat: non ignaros
diuine maledictiōis in seductiōe ꝓthopla-
sti dicētis. Inimicicias ponā inter te ꝛ mu
lierē: ꝛ ipa cōteret caput tuū. vn̄ suis meri-
tis omnē potestatiue virtutē eneruat inimi
ci. Sicut ecclesia sancta de eadem letabun
de decantat dicēs. Que est ista q̄ progredit̄
quasi aurora cōsurgens pulcra vt luna. ele
cta vt sol: terribilis vt astroꝝ acies ordina-
ta. Tertiū subsidiū qđ virgo prestat ē post
mortem. id est in hora exitus mortis. ibi. in
hora mortis suscipe. sed hoc nō nisi moriē
tibus in gratia dat̄. ꝛ miseros tali hora re-
linquit peccatores. Astitit em̄ virginū re-
gina amenissimo cetui virginū comitatu.
et cantantibꝫ angelis anīe sancte ad paradi
si gloriā celeriter deportant̄. Hec de visita
tione spūali Marie ad p̄ns dicta sufficiāt
M Scđa visitatio Marie dicitur
corporalis qn̄ adhuc in terris existēs in ꝑ-
sona ꝓpria Elisabeth ei⁹ cognatā visitauit.
Et de hac hodie festū agit sctā mater eccle
sia. Qđ institutū fuit ꝑmo ꝑ Vrbanū pa-
pam sextū largiendo interessentibꝫ in die
ei⁹ ꝛ ꝑ octauā horis canonicis: easdē indul
gentias q̄s cōcessit Vrbanus papa quar
tus in die corꝑis xp̄i ꝛ ei⁹ octauis. De q̇bꝫ
in Cle. si dn̄m. de reli. ꝛ venera. sctōꝝ. Sed
qꝛ supeniente obitu predicti pape Vrbani
sexti: lr̄e apostolice sup ꝑmissis cōfecte non
fuerūt. Ideo Bonifaci⁹ papa nonus eius
successor cōstitutionem predictam confir-

mauit τ desup bullas ꝯfici fecit: q̄ ad diuer
sas mūdi partes misse sunt, in q̇bus p̄cipit
p̄dictum festū solēniter celebrari. Suadetq̄
ꝗ ac cōsulit eius vigiliā ieiunari sicut vigi
liam assumptiōis τ natiuitatis eiusdē vir-
ginis marie vt pia sua intercessione xp̄isi-
deles hic a noxijs ꝓtegant̄ et in futuro sem
piterna ꝯsequi gaudia mereant̄. Circa hāc
visitationē marie q̄ro q̇t fructus ex visita-
tione τ salutatiōe Marie Elisabeth matri
iohānis baptiste ꝓuenerunt. Ad hoc dico
ꝙ q̄ttuor. Prim⁹ d̄r exultatiōis, secund⁹ re
pletiōis, tertius deuotiōis. q̄rtus ꝓphetissa
tionis. De his vide in p̄cedenti sermone in
secūdo puncto τc. ¶ Secundū de q̄
in hoc sermone dicendū est d̄r maternitatꝭ
declaratio, vbi q̄rit̄. Utrū beata v̄go pos-
sit dici mr̄ dei ꝓut de ea elisabeth dicit ī the
mate. Un̄ mihi h̄ vt veniat mater dn̄i mei
id est dei mei ad me. Ad hoc dico ꝙ glorio
sa virgo maria vere dicit̄ τ est mater dei: et
nō denoīatiue tm̄. Hec cōclusio ꝓbat̄ au-
ctoritatibus τ rōnibus. Primo autoritate
Origenis in Omel. natiuitatꝭ. Mater in-
quit intacta: mater īmaculata: mater ei⁹. cu
ius eius: Mater dei vnigeniti dn̄i τ regis
oīm plasmatoris τ creatoris cunctoꝝ. ipi⁹
q̇ in celis est sine matre: et in terris ē sine pa
tre. illius q̇ in celis ꝺm diuinitatē ī sinu est
patris: et in terris ꝺm corꝑis susceptionē ī
sinu ē matris. Scd̄o audi Damasce. li. iij.
ca. xij. vbi inq̇t. Theotocon id est dei geni-
tricem p̄ncipaliter τ vere scām mariā p̄di-
camus virginē. Sicut em̄ ver⁹ deus est q̇
ex ipa natus est. ita vere theotocos id ē dei
genitrix est q̄ vere deū ex ipa incarnatū ge
nuit. Tertio Aug⁹. in vigilia ephie. Qui
natus inq̇t est sine matre in celis hodie na
tus est sine patre in terris. O ꝓdigia. o mi-
racula frēs charissimi. nature iura mutan-
tur: in hoīe deus nascit̄. v̄go mater sancta
sed incorrupta. virgo habēs filiū nesciens
virū: semꝑ clausa sed nō sꝑ infecūda. Hec
ille. Scd̄o ꝓbat̄ hec ꝯclusio rōne. Arguo
enim sic. Actiones sunt suppositoꝝ ex. ij. de
anīa. sed hoīs xp̄i: et xp̄i dei est vnicū sup-
positum siue vnica persona. scz diuinū. Er
go operatio ista τ actus generationis erit
ꝑsone diuine. Et ꝑ ꝯsequēs virgo genuit
ꝑsonā verbi: τ ꝑsona verbi est de⁹. ergo ge
nuit deum. ergo est mater dei. Cōsequētia
nōta. maior est ph̄i vbi s̄. minor ꝑtz ex cōē
sentētia theologoꝝ dicentiū in xp̄o vnicaꝫ
ꝑsonā esse duas naturas suppositantē. scz
naturā diuinā et humanā vt ꝑtz. iij. sniaꝝ.
di. v. Secūdo ad idem arguo sic. Secun-
da ꝑsona in diuinis demōstrata scz filio dei
iesu xp̄o verū est dicere. Maria est mater
istius ꝑsone: et ista ꝑsona est de⁹. ḡ maria ē
mater dei. Cōsequentia tenet sillogistice ex
positorie. ideo cātat eccl̄ia. Sancta dei ge
nitrix ora ꝓ nobis. Fuit tn̄ impijssim⁹ he-
reticus Heluidi⁹ verā dei maternitatē ī vir
gine negās. et q̇busdā suis sophisticis τ er
roneis rōnibꝫ nitit̄ ꝓbare suū ꝑfidū τ ini-
quū ꝓpositū. Arguit em̄ sic p̄mo. maria nō
est mater xp̄i nisi ꝺm id qd̄ accepit xp̄s ab
ea: sed xp̄s nō accepit ab ea diuinitatē: sꝫ so
lum humanitatē. ḡ nō debet dici mater dei
sed hoīs. Scd̄o sic. In deo nō differt de-
us τ deitas. imo sunt idē realiter. sed maria
nō pōt dici mater deitatis: q̄ꝛ deitatē non
genuit. ergo nō pōt dici mater dei. Sꝫ ad
primū respōdeo τ dico. q̄ꝛ vna ꝑsona est q̄
subsistit in diuinitate τ hūanitate. ideo na
ture cōmunicāt sibi suas ꝓprietates vt dicit
Damasce. Un̄ sicut dicunt̄ iudei xp̄m cru-
cifixisse deū glorie: q̄uis nō ꝺm ꝙ est dn̄s
glorie. ita debet dici Maria mater dei q̄-
uis nō ꝺm diuinitatē genuerit deū. Ad se-
cundum dico ꝙ q̄uis deus τ deitas nō dif
ferāt re: differūt tn̄ ꝺm modū significandi.
Nā de⁹ vt cōcretū supponit vel dicit̄ de na
tura. Beata ḡ virgo mr̄ dei dicit̄: nō q̄ꝛ sit
mr̄ deitatis. sꝫ q̄ꝛ ꝑsone habētis deitatem τ
humanitatē est mater vicꝫ ꝺm humanitatē.
De hoc vide lati⁹ ꝑ doctores in. iij. dis. iiij.
¶ Secūdo q̄ro circa dicta. Utrum
virgo maria meruerit fieri τ esse mater dei:
ita vt fili⁹ dei in ipa incarnaret̄. Ad hoc re
spondet̄ ꝺm doc. Richar. et Bonauē. in. iij.
dist. iiij. ꝙ triplex est meritū. scz cōdigni. cō
grui. et digni. Meritū cōdigni est illud in
q̇ reperit̄ ꝑfecte τ cōplete ratio merendi: q̄n
vicꝫ est quedā adequatio meriti ad p̄miū.
Sicut exempli gratia. Ille qui laborauit
in vinea ꝑ totū diem: meret̄ cōdigno habe
re viginti quattuor denarios. Meritū cō-
grui est illud in quo nō ꝑfecte ratio meren
di repit̄. tn̄ cōgruū est vt habeat aliqd̄ p̄mi
um. sicut q̇ laborauit partē diei in vinea me
retur nō de cōdigno: sed de cōgruo etiam

habere viginti quattuor denarios. Modo ad ꝓpositū nostrū si loq̄mur de p̄mo merito vicȝ cōdigni: tunc virgo Maria nō potuit mereri ꝯcipere filiū dei ita ꝙ fieret mater dei ꝓ eo ꝙ hoc excedit omne meritū: q2 nulla adequatio est ⁊ mensuratio. Si aūt loquimur de merito cōgrui tunc dicunt doctores vbi supra ꝙ btā virgo Maria meruit aň incarnationē cōcipere filiū dei qm̄ ꝑ nimia sua puritate: benignitate: et hūilitate idonea erat vt efficeret̄ mater dei. q2 ꝑm Ans. in li. de ꝯceptu virginali. Decebat vt illius ꝯceptio fieret de matre purissima ⁊c. Et iō de ea canit ecclesia. Btā viscera marie virginis q̄ meruerūt portare eterni patris filiū. Tertiū est meritū digni q̄ scȝ vir iust⁹ orat ꝓ alio vt mereat̄ exaudiri. et hoc merito Maria virgo meruit ꝯcipere xp̄m post annunciationē. q2 spūsctūs in eā copiosissime descēdit nō indispositā. Si em̄ bn̄ ꝯsideram⁹ q̄d cōtinet̄ in illis verbis q̄ virgo sacratissima ꝯcludendo angelo dixit Ecce ancilla dn̄i ⁊c̄. certe eā dignā iudicabimus ꝯceptiōe filij dei. Nā cū dixit. ecce. promptitudinē obedientie ostēdit. q̄ tanta fuit ꝙ nūq̄ȝ deo gratior atq̄ȝ acceptior ī aliqua alia creatura siue hoīe siue angelo inueniri potersi. Cū subiunxit. ancilla dn̄i. ꝓfundū hūilitatꝭ sue manifestauit. nō enim potuit ea que eligebatur vt esset mater dei efficacius sibi vilescere deūq̄ȝ magnificare q̄ȝ se ancillā dn̄i nuncupando. Cū dixit: fiat mihi: fidē suā declarauit. Cuius lumine adeo fuit illustrata vt nihil de xp̄o incarnando sentiret diminutū. Cū tandē dixit: ꝑm verbū tuū. charitatē suam aperuit q̄ ad deū diligendū ita cū illo ardēter cōiuncta fuit vt creatura nō sufficiat illud cogitare. Nūq̄ȝ in hac vita inuent⁹ est nec inuenieť q̄ tāto feruore amoris cor suū dederit deo q̄ȝtum tūc tribuit ipa virgo beata. nullus etem̄ eoꝝ q̄ dilexerūt deū fuit in eo excessu dilectionis in quo ipa feruebat adeo ꝙ illis verbis prolatis merito digni meruit esse mater dei. ¶ Tertiū de quo vltimo tractandum est diciť ꝓfunda humiliatio. Ad cuius euidentiā nota ꝙ triplex est hūilitas. quedā mala falsa et deo inimica. et q̄dam bona vera ⁊ deo amicissima. ⁊ aliqua partim falsa ⁊ partim mala ⁊ partim deo inimica. Hūilitas tota mala ⁊ deo inimica est triplex. scȝ deiectiōis. pusillanimitatis. ⁊ malignitatꝭ. Hūilitas deiectionis est cū deus flagellis sup̱biā mundi sternit. Esa. xxv. Humiliabit gloriā Moab cū allisione manuū eius ⁊ munimēta sublimiū muroꝝ tuorū cōcidēt ⁊ humiliabunť ⁊ detrahenť ad terrā vsq̄ȝ ad puluerē. Et Osee vij. Humiliabiť israel in facie ei⁹ nec reuersi sunt ad dn̄m deū suū ⁊ nō q̄sierūt eū ⁊c̄. Secūda diciť pusillanimitatꝭ. vt cum q̄s veritatē dicere ꝑtimescit. vel ꝯtra illā impugnantib⁹ resistere nō audet. Eccī. xiij. Noli esse hūilis in sapientia tua: ne humiliat⁹ in stulticiā seducaris. Et Cris. in. c. nolite. xj. q. iij. ait. Nō solū ille ꝓditor est veritatꝭ qui transgrediēs veritatē ꝓ veritate palam mendaciū loquiť. Sed etiā ille q̄ nō libere veritatē ꝓnunciat quā libere ꝓnūciare debet. Aut nō libere veritatē defendit quam libere defendere cōuenit: ꝓditio est veritatis. Tertia mala humilitas diciť malignitatis. de q̄ Eccī. xix. Est q̄ nequiter se hūiliat ⁊ interiora ei⁹ plena sunt dolo. p̄s. Pacem loquiť cū ꝓximo ⁊ occulte ponit insidias ⁊c̄. Humilitas tota bona est virt⁹ q̄dam q̄ passio tendēs ad magna recta rōne regulatur: ne passio irruat sine rōne in magna. Sicut magnanimitas est q̄ regulatur passio ne desperatiōe retrahat̄ sed recta ratione ꝓsequat̄ magna. et q2 desiderium tendens ad magna inquantū est inordinatū: ē origo oīm malorū. j. Thi. iiij. Radix oīm maloꝝ est cupiditas. ideo hūilitas diciť retractiua oīm viciorꝝ. ꝑm quā q̄dē rationem hūilitas oīm virtutū d2 fundamentū. Vn̄ Raban⁹ sup̱ Matth. Cogitas magnā fabricam cōstruere celsitudinis: de fundamēto p̄us cogita hūilitatis. et q̄nto mai⁹ erit edificiū tāto altius fodiť fundamentum. et Grego. in Omel. Qui sine hūilitate ꝟtutes ꝯgregat in ventū puluerē portat. Humilitas mixta est q̄dā corp̱alis demonstratio qua q̄s exteri⁹ nō interi⁹ hūiliat̄ vt hominib⁹ placeat vt est hūilitas hypocritaꝝ. De q̄ dn̄s ait Mat. vij. Attēdite a falsis ꝓphetis q̄ veniūt ad vos in vestimen. ouiū intrinsec⁹ aūt sunt lupi rapaces ⁊c̄. Et diciť mixta: q2 nō totaliter est mala nec totaliter deo inimica. min⁹ em̄ malū est humilitatē ostēdere cū malitia q̄ȝ iniq̄tatē publice ꝑficere. ꝓpterea ꝓ occultis criminib⁹ peniten-

tia arbitraria est. vt in. c. tẽpora penitudi-
nis. xxvj. q. vij. et de pe. ꝛ re. c. iij. vbi glo. ij
In manifestis aũt criminibꝰ seruant̃ statu
ta iuris ꝛ purgant̃ correctiõe publica. vt i
c. j. ꝛ. ij. ď pe. ꝛ re. ℚ Premissis sic no
tatis de humilitate virginis marie pono
hanc cõclusionẽ. Ex gloriosa maternitate
virgo maria se intantũ humiliauit quantũ
est possibile humane mẽti imaginari. Hec
ꝯclusio ꝓbatur tripliciter. scꝫ rõne. autori-
tate. et exẽplo. Primo autoritate btĩ Berñ.
inquientis. Virgo ꝟginitate placuit sꝫ hu
militate ꝯcepit. Facta est marie humilitas
scala celestis ꝑ quã deus descendit ad ter-
ras. Itẽ Bede in omel. Decebat vt sicut ꝑ
supbiaꝫ Eue mors intrauit. ita ꝑ humili-
tatẽ Marie vite introitꝰ panderet̃. Et bea
tus Hierony. in transitu suo. Maluit in-
quit deus de beata maria incarnari ꝓpter
hũilitatẽ q̃ꝫ ob aliã q̃tamcũqꝫ ꝟtutẽ. Hoc
etiã ipa de seipa testat̃ Luc. j. dicẽs. Respe-
xit dñs humilitatẽ ancille sue. i. approbauit
Secũdo ꝓbatur rõne. primo sic. Quanto
q̇s virtuosior est: tãto christo dicit̃ esse simi
lior. sed ꝟgo gloriosa fuit virtuosissima. qꝛ
inq̇t angelus. Aue grã plena. ergo christo
debuit esse similior. sed inter ceteras christi
virtutes hũilitas sctã potissima est. Mat.
xj. Tollite iugũ meũ sup vos ꝛ discite a me
qꝛ mitis sum ꝛ humilis corde. vbi Augꝰ.
Nõ ait. discite a me mortuos suscitare. sic-
cis pedibꝰ sup aq̃s ambulare. sed q̇d ait. qꝛ
mitis sum ꝛ hũilis corde. Ergo in h̃ debu
it filiũ imitari. et sic̃ in ceterꝭ virtutibꝰ excel
lentior est: sic in ista excellit. Secundo sic.
q̃nto q̇sqꝫ ꝑ gratiã deo ꝓpinquior est: tanto
sibiipi abiectior ꝛ humilior. Sꝫ virgo glo
riosa omnibꝰ puris creaturis erat deo ꝓpin
quior. ergo oĩbus hũilior. ꝯsequẽtia nota
cũ maiori ꝑ beatũ Greg. in moral. Tanto
inq̇t fit q̇sqꝫ vilior ďo q̃nto p̃ciosior sibi. et
tãto p̃ciosior deo quãto ꝓpter eũ vilior sibi
Minor ꝓbat̃ ꝑ Isido. de sum. bo. Paruu
lus in oculis tuis esto vt sis magnꝰ in ocu
lis dei. Tãto em̃ eris apud deum p̃ciosior
q̃nto fueris añ oculos tuos despectior Ter
tio ꝓbat̃ sic. Summa vicia summe sũt de
testãda. ğ ꝑ locũ a ꝯtrarijs summa virtus
sũme ẽ amplectẽda. Sũmũ aũt viciũ ẽ su
perbia. qꝛ superbis deus resistit. ergo hu-
militas q̃ huic opponit̃ virtutũ est maxima
maxime aũt virtutes maximũ virũ decẽt.
Sed virgo Maria fuit oĩm maxima: er-
go illi maxime summa humilitas decuit.
Vñ Cassioď. sup ps̃. Erubescãt inq̇t elati
vbi credũt habere locũ superbiã cũ celũ et
terrã videant ab hũilitate occupatũ. R
Tertio ꝓbatur hec cõclusio exẽplo. De-
monstrauit em̃ maria summã humilitateꝫ
ante partũ. in partu. et post partũ. Añ par
tũ fuit hũilis in annũciatiõe angelica Lu.
j. vbi ďr. ꝙ turbata est in sermone eiꝰ ꝛ cogi
tabat q̃lis esset ista salutatio. Alterata ẽ vir
go ex celsitudine inaudite laudis. et in fine
euangelij legit̃. Ecce ancilla dñi fiat mihi
ſm verbũ tuũ. vbi demonstrat̃ ꝙ nõ ẽ ela-
ta ĩ salutatõe tanta: sed potiꝰ hũiliata: vt de
claratũ est sup̃ in scďo articulo versus finẽ
Deinde ꝑfectissimã hũilitatẽ ostendit ĩ vi-
sitatione Elisabeth. vt dicit Glo. Math.
iij. Sic decet nos implere oẽm iusticiã id
est ꝑfectissimã humilitatẽ. S Cuius
tres sunt gradus. Primus se subijcere su-
periori: qď est necessariũ ad salutẽ. Scďs
subijcere se eq̃li qď est humanũ ꝛ equum.
Tertiꝰ subijcere se inferiori: qď est exemplũ
ꝑfectissime hũilitatis. sicut fecit Jesus pe-
tens et suscipiẽs baptismũ a Johẽ bapti-
sta. rex a milite. dñs a seruo. sanctificator a
sanctificato. Et postea etiã lauãs pedes di
scipuloꝝ. Sic etiã fecit Maria q̃n visita-
uit Elisabeth. humiliando se inferiori. per-
gens regina ad vasallã. dña ad ancillã. ma
ter dñi ad matrẽ serui. Qď intelligẽs Elisa
beth visitata ꝛ a spũsctõ edocta ait. Unde
hoc mihi vt mater dñi mei veniat ad me.
q̃si diceret. q̇bus meis meritis accidit mi-
hi hoc. nõ est hoc decẽs. sed ꝙ potius ego
venirẽ ad te vt dñam meã ꝛ matrẽ dñi mei
et nõ solũ iuit sed ꝛ ꝑor salutauit. et nõ so-
lum salutauit sed cum ea tribꝰ mensibꝰ ste-
tit: vt in partu tunc futuro ei seruiret. Vñ
exemplo eius debẽt mulieres etiã inferiori
bus suis humiliari et seruire. Secũdo vir
go Maria in partu etiam fuit humilis. qꝛ
filiuꝫ suũ pepit nõ in palacijs laureatꝭ. nec
in lectis eburneis. nõ in pãnis põpaticꝭ: sꝫ
reclinauit eũ in p̃sepio. qꝛ nõ erat ei locꝰ in
diuersorio. Luc. ij. Post partũ etiã fuit hu-
milis. qď maxime ptꝫ in p̃sentatione sua et
et oblatiõe ꝓ filio in templo facta post tẽ-
pus purgationis eiꝰ. vt ptꝫ Lu. ij. obediẽ-

do legi moisi ad quā nō erat obligata vt dictum est supra in die purgatiōis sue. Ecce ergo quāta humilitas btē virginis vt ppter ipaz digna efficeretur mater dei. Hec de tertio rc.

De sancta Margaretha.

Sermo LXI. wann. X.

Virgo cogitat que dñi sunt vt sit sctā corpe et spiritu. j. ad Cor. vij. c. In his verbis apl's describit ea que cōcernunt excellentiam virginalem. q̄ pciosus thesaurus sit ipa virginitas bene ostendit Ambro. sup illo verbo apl'i vbi sup. Bonū est hominē sic esse: dicens. Supgredit virginitas cōditionem humane nature per quā homines angelis assimilant. maior em̄ est virtus virginū q̄ angeloꝝ. Angeli em̄ sine carne viuunt. homines vero virgines ī carne triumphant. in carne aūt pter carnē viuere nō terrena vita est: sed celestis inquit Hiero. Ideo apl's volens exprimere meritum excellentie virginitatis dicit. Virgo cogitat que domini sunt vt sit sancta mēte et corpore. acsi diceret. Postq̄ virgo carnē suam hic vicit quid aliud facere r cogitare habet q̄ ea que ad diuinū honorē ptinent. Sed quare hec facit. certe ideo. vt sicut est sancta siue immaculata corpe: ita etiam sit sancta r immaculata spiritu siue mēte. acsi diceret. Non sufficit integritas carnis nisi etiam assit puritas mentis: voluntarie ppter deum cōseruando virginitatē corpis. Pro gratia Aue maria rc. Virgo cogitat que dñi sunt rc. vbi supra. In verbis illis duo ad laudem inclyte virginis r martyris Margarete nobis veniunt cōsideranda. Primo q virgo deuota debet esse sollicita ac intenta in his que spectant ad diuinum honorez. et h cū dicit. Virgo cogitat que domini sunt. Secundo cōsiderare debemus fructum quem virgo diuinis obsequijs mancipata recipit in hoc mundo. videlicet castitatem mentis r corporis. cū subiungitur. vt sit sancta corpe et spū. hoc est vt sit munda tam in anima q̄ in corpore

A Circa primum notandum q tria sunt virginibus attente cōsideranda. Primo vt in eis sit virtus vere humilitatis. Secundo vt in eis ardeat ignis diuini amoris. Tertio vt in eis emineat copia morum totius honestatis. Primo ergo deuota virgo cogitare debet vt in ea sit virt' vere humilitatis. qr fm Grego. virgo viuere debet in puluere et cinere. in asperitate. in humilitate pnie. Nā sepe deus pmittit virginem labi ppter eius supbiā. Nā sicut tradit Aug'. li. j. de ciui. dei. Deus aliqñ permittit barbaricas nationes sicut iam thurcos violare vgines sacratas deo r alias q̄ lescūq3. aut qr supbierūt de virginitate. aut postea supbire potuissent. Ideo p humilitate taliū deus illa pmisit. Vñ ibidē dicit Aug. Si forte queris. cur vos pmisit de' violenter violari. Alta quidē est puidētia creatoris mundi r rectoris eiusdē: atq3 inscrutabilia iudicia eius. veruntñ interrogate aias vr̄as fideliter si forte de isto virginitatis r pudicicie bono vos extulistis humanis laudib9 delectate: et in hoc alijs inuidistis aut tales spreuistis. non accuso qd nescio. nec audio q̄d interrogata corda vestra respondeāt. si tñ ista esse responderint: nolite mirari hec vos amisisse vñ hoib9 placere cōcupiscitis. q si peccantib9 nō cōsensistis: diuine est gratie munus vt vic3 virt' animi nō amitteretur: humanū successit obprobrium: ne humana gloria amaretur. qr ppter superbiā sepe deus hominē puat gratia qua cōseruatus est a luxuria vel a culpa. Exemplū. Sepe cōiugati dū alios despiciunt supbe q̄ thoꝝ suū violarūt: grā aufertur q̄ pstiterūt. r tūc in similia vel maiora peccata labunt. Ita etiā de virginibus quaꝝ vero corda rñdent nūq̄ de bono virginitatis. viduitatis vel cōiugalis pudicicie supbisse: nec alijs inuidisse. nec iste q̄dē que tales sunt si eas barbarica libido oppressit: hoc esse pmissum censent. nec ideo credant deum ista negligere: quia pmittit q nemo impune cōmittit. Quedam em̄ veluti pondera malarū cupiditatum et p occultum presens diuinū iudicium relaxantur et vltimo iudicio reseruātur. Fortasse enim que sibi bene cōscie sunt vt ex illo castitatis bono cor inflatum non habuerint et tamen vim hostilem passi sunt: habebāt aliq̄d latētis infirmitatis qd potuisset eas in superbiam extulisse: si hanc vim non fuissent perpesse. Sicut enim quidam rapti

sunt morte ne malitia mutaret intellectum eoꝝ. ita q̄dā ex istis vi rapte sunt ne ꝓsperitas mutaret modestiā earū. Nō eñ ablata est castitas: ſʒ ꝑsuasa hūilitas. Permisit ergo deus hoc eis in bonū ⁊ nō in malū. hec Aug⁹. sentētialiter. Quāte ergo humilitatis fuit btā Margaretha ex hoc apparet. quia cū eam Olibrius ita eligeret vt si libera esset eam in vxorem ducere vellet. ipa tanta oblata gloria se nō extulit sed potius ꝓ christo cōtemni voluit ⁊ nutricꝭ sue oues custodire q̄ꝫ cum Olibrio in hui⁹ mūdi vanitatibꝫ ⁊ voluptatibꝫ viuere. poti⁹ ꝓ christo humilitatē virginitatꝭ vsqꝫ ad mortē voluit custodire q̄ꝫ corꝑe soli christo cōseruato pollui ⁊c. Secūdo virgo deuota cogitare debꝫ vt in ea ardeat ignis diuini amoris. Vñ sicut dicit Aug⁹. sermone ꝑmo de assumptiōe virginis cōparās virginitatē lilio. Potest lilij noīe vnaqueqꝫ virgo significari. liliū siquidē flores reliq̄s candore nimij nitoris ꝑcellit ⁊ odoris iocunditate nihilomin⁹ ꝑpollet. vñ satis cōgrue assimilatur virgineo decori. Iste nāqꝫ flos altius ex aqua ortus ex tellure sustolliꝭ ⁊ versus ethera totus apꝑiꝭ. a foris q̄ꝫ nimis est candidus: intus vero rutilo flāmescit aspectu. Sic nimirū ꝟginitas toto nisu ab infimis ascendens ad ea que suꝑna sūt ambit. candescit exteri⁹ mundicia virginee carnis. flammescit interi⁹ amore gemine charitatꝭ fragrat passim odore bone opinionis. extolliꝭ ad sublimia intentiōe ꝯtinua cordis. Sed hoc ꝑciosum liliū sicut sacra ꝓhibet lectio: inter spinas inueniꝭ. vt nouerūt venerande virgines ⁊ hoīm se debere tolerare molestias inter q̄s tegūt ⁊ punctionum tēptamina malignoꝝ fortiꝭ exuperare spirituū: vt ꝑ hoc a dño amice inter filias vocari mereanꝭ. Hec Aug. Beata ḡ margaretha q̄nto igne flagrauerit: lāpades et flāme q̄ eius carnē vrebāt ostēdunt. qꝛ tanto charitatis igne feruebat vt null⁹ ignis tribulationis eam extinguere ꝑualeret. Tertio ꝟgo deuota cogitare debet vt in ea splēdeat copia totius honestatis. De hoc dicit Aug⁹. ostendēdo virginitatē mētis ⁊ corporis. Virginitas est in carne corruptibili ꝑpetua incorruptionis meditatio id ē ꝓpositum seruandi ꝑpetuā incorruptionē. Cui alludit Solinus q̄ narrat q̄ i India sunt virgines q̄ se veneri penit⁹ abdicauerunt: pecuniā nesciūt. nemo ibi nasciꝭ: nec deficit hoīm multitudo. locus ipe addict⁹ est pudicicie. ad quē licet vndiqꝫ multi gentilium properēt: nullus tñ admittitur nisi quē castitas fidei ⁊ innocētie meritū prosequaꝭ. Nā q̄ eius est vel leuis culpe obnoxius q̄uis summoꝑe adipisci ingressuꝫ velit: tñ diuinitus submoueꝭ. Ita ꝑ immensum spaciū seculoꝝ incredibile dictu eterna gens est cessantibꝫ puerperijs. Hec ille. Necesse est ergo virginē innocētiā hr̄e vel copiam honestatis si velit in cetu virgineo eternaliter habitare. Quia ergo btā Margaretha plena virtutibꝫ erat. ⁊ sicut de ipa cantamus. Ibat de virtute in virtutē. Et cum ad lasciuiam ab Olibrio temptaretur orauit ne margarita id est castitas fidei sue in lutū ꝓijcereꝭ. ⁊ sic castitatē mentis ⁊ corporis in ea dñs custodiuit. Quia ergo ipa cogitauit dño disponēte vt i ea esset culmē vere hūilitatis. ignis diuini amoris. ⁊ copia toti⁹ honestatꝭ. Ideo bñ de ipa dictum est. Virgo cogitat q̄ dñi sunt. qđ erat primū membrū diuisionis ꝓposite ⁊c. Secundo dixi q̄ in verbis thematis nobis ꝯsiderandus est fructus quē virgo diuinis mācipata recepit in hoc mūdo. Vlꝫ castitatē mentis ⁊ corꝑis. cū diciꝭ. vt sit sctā corꝑe ⁊ spū B Pro q̄ notandū q̄ notanter dicitur sancta corꝑe ⁊ spū. Nā multi aut multe sunt virgines qui vel q̄ virginitatē i corpore custodiūt: sed mente polluunꝭ. iam ꝑ visum. iam per auditū. iam per alios sensus exteriores: ita vt veniatur tandē post cogitationem ad appetituꝫ voluptatis carnalis. De talibus dicit Aug⁹. in libro de fide christiana. in sententia. et habetur in. c. non solo. xxxij. q. v. Nō solo affectu ⁊ tactu sed et aspectu appetitur ⁊ appetit cōcupiscentiam feminarum. Et sequitur. Ne dicatis vos habere animos pudicos si oculos habetis impudicos. Quia impudicus oculus impudici cordis est nuncius. Unde et tacente lingua corda impudica mutuo aspectu seinuicem sibi nunciant. ⁊ ꝭm concupiscentiā carnis alterutrum delectanꝭ. Ipa enim castitas fugit de anima dū etiaꝫ corpus intactum seruaꝭ ardore ꝯcupiscentie. Ex quo patet q̄ summa diligentia cauende sunt etiā occasiones peccatoꝝ sicut

aſpectus pulcritudinis mulierũ. Vñ Auguſti. ſup ps. Miſerere mei deus. cuiꝰ titulus eſt. pſ. lx. Cũ venit ad eũ Nathan ꝓpheta qñ intrauit ad Berſabee: dicit Augꝰ: Berſabee erat vxor aliena: cũ dolore dicimus ꝛ tremore. noluit taceri deꝰ ſed ſcribi. dicã ergo non exhortãs imitationẽ: ſed inſtruens ad timorẽ. Huius mulierꝭ vxoris aliene pulcritudine captus rex ꝛ ꝓpheta dauid. ex cuius ſemine ſcḋm carnẽ deus venturus erat: adulterauit eã. Et ſubdit. Hoc in iſto ps. nõ legitur: ſed in titulo eius apparet. In libro aũt regnoꝝ ſiue regũ pleniꝰ apparet. ij. Re. xj. Vtraqꝫ ſcriptura canonica ẽ et ſine dubitatiõe a fidelibꝫ tenẽda. Homicidio etiã auxit adulteriũ. qꝛ illius maritũ in bello ordinauit occidendũ. ꝛ poſt hoc factum miſſus eſt ad eum Nathan ꝓpheta a deo qui eum argueret de tanto cõmiſſo. ij. Re. xij. Subdit Aug. Quid caueant homines diximus ſcꝫ occaſiones pctõꝝ. q̇d ꝓo ſi lapſi fuerint imitentur audiamꝰ. Multi eñ cadere volũt cum Dauid: ſed nolunt reſurgere cũ dauid. nõ ergo cadendi exemplum ꝓpoſitũ eſt. ſed ſi cecideris: reſurgẽdi. Attende ne cadas: nõ ſit lapſus maioꝝ delectatio minoꝝ: ſed ſit caſus maioꝝ tremor minoꝝ. q̃ſi diceret. Merito habet oĩs hõ timere: ſi tantus ꝓpheta ex aſpectu mulierꝭ cecidit Et ſequitur. Ad hoc ĩ eccleſia ſepe lectum atqꝫ cantatũ eſt. Audiãt q̇ nõ ceciderunt ne cadãt: audiant q̇ ceciderunt vt ſurgant. Tanti viri peccatũ nõ tacetur: p̃dicatur ĩ eccl'ia. audiũt mali multi ꝛ q̃rũt ſibi patrocinia peccãdi dicẽtes. Si dauid: et cur nõ ego. ſed reſp õdebo tibi. Dauid ſibi nullum ad exemplũ ita ꝓpoſuit ſicut tu. tu tibi tãq̃ ſanctũ ꝓponis vt pecces: nõ vt imiteris eiꝰ ſanctitatẽ. ſi imitari vis ruinã: hoc amas ĩ dauid qḋ odit dauid. p̃paras te ad peccandum. librũ dei inſpicis vt pecces. ſcripturas dei ad hoc audis vt facias qḋ diſplicet deo. Hoc nõ fecit dauid. Correptuſ eſt ꝑ ꝓphetam: nõ lapſus eſt in ꝓpheta. Subdit Aug. Alij vero audiẽtes caſum fortis viri dauid metiuntur infirmitatẽ ſuã. et quõ deuitare cupiẽtes: ab aſpectu ſecuros abſtinent oculos. nõ eos defigũt in pulcritudine carnis aliene: nec ſeip̃os faciũt de ꝑuerſa ſimplicitate ſecuros. ꝓponũt ſibi caſum Dauid: et ex hoc magis ſibi timẽt videntes tantũ cecidiſſe ꝓphetã: reprimũt oculos a petulãtia: nõ facile ſe cõmiſcẽt mulieribꝫ alienis. non leuant oculos facile ad aliena menſa. ad aliena ſolaria. Hec Aug. Cõſideremꝰ ex his oĩbus q̃tum periculũ homo incidere põt ex ſolo aſpectu. Vnde eñ Olibriꝰ cecidit: niſi qꝛ incaute luxurioſo anĩo in beatã virginẽ Margarethã viſum ſparſit ꝛ ſic eam cõcupiuit. et qꝛ beata margaretha eius recuſauit facere volũtatem. ideo nũc flammis eam exuri p̃cepit. nunc vncis ferreis lacerari: vt pre horrore carnis et ſanguinis eã aſpiciẽs: inde haberet horrorẽ vñ habebat oculoꝝ delectationẽ. Hinc ergo eã fame. hinc carcere puniuit. Hinc ſubmergi p̃cepit. nõ aũt ſubmergitur virgo: ſꝫ illeſa exiens vidit q̇nqꝫ milia hoĩm ex h̄ miraculo baptiſatos. Inde ad vltimũ capite plectitur. Ecce q̃nta mala adduxit ꝑuerſitas oculoꝝ. Auertamꝰ ergo oculos nr̃os ne videãt vanitatẽ. cogitemꝰ q̄ ſint dñi vt ſimꝰ ſctĩ corꝑe ꝛ ſpũ ſcḋm q̄ exigit ſtatus cuiuſlibet. Sequantur maritati et cõiuges Margarethã in cõſtantia fidei: ĩ cõtinentia cõiugali ꝛ hũilitate vera. virgines in pudicicia. Si vocaris Margaretha ſeq̃re margarethã. ℭ Qualis aũt interſit differẽtia meritoꝝ cõiugatoꝝ ꝛ virginũ oſtẽdit Augꝰ. in li. de ſctã ꝟgini. c. xxviij. ꝛ. xxix. dicẽs in ſnĩa. Habẽt cõiugia bonũ ſuũ nõ qꝛ filios ꝓcreãt: ſed qꝛ honeſte. licite. pudice ꝛ ſocialiter ꝓcreati ꝛ ꝓcreatos ſalubriter inſtãterqꝫ educant. qꝛ thori inuicẽ fidẽ ſeruãt. qꝛ ſacramentũ connubij nõ violãt. Hec tñ oĩa hũani officij ſũt munera. Virginitatis aũt integritas ꝛ ꝑ piã cõtinentiã ab omni cõcubitu ĩmunitas angelica portio eſt: ꝛ ĩ carne corruptibili ĩcorruptiõis ꝑpetue meditatio. Vñ Hiero. in ſer. de aſſumptione ꝟginis glioſe. Semꝑ eſt ãgelis cognata virginitas. ꝑfecto ĩ carne p̃ter carnẽ viuere nõ terrena vita eſt ſed celeſtis. Vñ in carne angelicã gloriã acq̇rere maioris eſt meriti q̃ꝫ habere. Ideo virgo deuota diligẽter cogitare debet vt tantã gr̃e dignitatẽ ꝯſeruet ꝛ ſoli deo thoꝝ immaculatũ ſui cordis p̃paret ne templũ qḋ ſibi dñs in ea dedicauit: diabolꝰ poſſit aliqua turpitudine violare. Nũq̃ꝫ ergo ſe ſecurã extimet: ſed ſꝑ ſit in timore. Sic monet btũs Hiero. ĩ epl'a ad euſtochiũ dicẽs.

Si apl's Paulus vas electiõis ꝓpter car-
nis aculeos ⁊ incentiua vicioꝝ repmit cor
pus suũ ⁊ seruituti subijcit: ne alijs ꝑdicãs
ipe reprobꝰ efficiat. et videt aliã legẽ in mẽ-
bris suis repugnantẽ legi mẽtis sue. si post
nuditatẽ: ieiunia: famem: carceres: flagella:
supplicia: i semetipm reuersus exclamat. in-
felix ego homo q̃s me liberabit de carcere
mortis huius: tu te putas securaꝫ esse: ca-
ue q̃so ne qñ dicat de te deus. Uirgo isra-
el cecidit ⁊ nõ est q̃ sustinet eam. Amos. v.
Audenter dicã. cũ oĩa possꝫ deus: suscitare
virginẽ nõ põt post ruinã. valet q̃dẽ libera
re de pena. sꝫ nõ valet coronare corruptã ti
meamus illã ꝓphetiam ne in nobis etiã cõ
pleatur. Si ergo virgines corpore: ob ali-
as tñ causas ⁊ culpas nõ saluantur. q̃d fi-
et de illis qui prostituerũt mẽbra xp̃i ⁊ im-
mutauerũt templũ spũssancti in lupanar ⁊
post trinitatis hospitiũ fecerũt demonum
habitaculũ. O deꝯ q̃t sunt tales q̃ sic iuuẽ-
culas fatuas decipiũt ⁊ defloratas derelin
quunt: q̃ tandẽ omni solatio destitute: se pu
blice ꝓstituunt. O deꝯ q̃t mala sequunt. ille
q̃ prius victe fuerũt et decepte postea effi-
ciuntur rete diaboli: et alios ⁊ alias plures
vincũt ⁊ decipiũt ⁊ in rete diaboli ꝯcludũt
Taceo de malꝭ plurimis q̃ alꝭs euenire pos
sunt: ne forte mater ꝑus mereat dici sepul-
crum q̃ꝫ genitrix infantis nõdũ nati. Quid
tunc de natis ⁊ occulte interfectis: tibi deꝯ
vindicta q̃ nosti singula. ecce priuat fetum
clara dei visione: q̃ scipam adiudicauit eter
ne damnationi ⁊c. D Dubitatur cir-
ca dicta. ex quo dictũ est ꝙ ad virginẽ spe-
ctat cogitare ea q̃ dñi sunt: vt sit sctã cor-
pore ⁊ spiritu: q̃ sunt tñ illa que requirunt
ad puritatẽ siue virginitatẽ mentis. Rñdet
breuiter ꝙ tria requirunt ad hanc puritatẽ
scꝫ mũda affectio q̃ ad interiorẽ cogitatuꝫ.
sancta locutio quo ad sincerũ affatũ. ⁊ bo
na opatio q̃ ad exteriorẽ apparatũ. hec tria
fuerunt in deuota virgine Sara. De qua
Thob. iij. dicit. ꝙ ipa in orõne sua sic dice
bat. Tu scis dñe. qꝛ nũq̃ꝫ cõcupiui virũ et
mundã seruaui animã meã ab oĩ concupi-
scentia. Ecce primũ vicꝫ mũda affectio co
gitatus. Sequit. Nunq̃ꝫ cũ ludentibꝰ mi-
scui me. ecce secundũ. scꝫ sctã locutio affatꝰ
In ludis eñ solẽt verba scurrilia. et imp-
tinentia sepe ꝓferri. Sequit. Neq̃ꝫ cũ his
qui in leuitate ambulãt me participẽ ꝑbui
ecce tertiũ. scꝫ bona opatio apparatus. Di-
xi primo ꝙ virginitas mentis consistit in
munda affectione quo ad cogitatũ. Uñ di
cit aplꝰs in themate. Uirgo cogitat q̃ dñi
sunt vt sit sancta corpe ⁊ spũ. oportet itaq̃ꝫ
ſm apostolicã regulã mundiciã ⁊ sanctita-
tẽ inesse affectiõi ⁊ cogitatiõi si grata dꝫ eẽ
dño mundicia q̃ viget in carne. Uñ Hie-
ro. exponẽs ꝑdictũ verbũ apłi dicit. Absit
vt castã dixerim illã quã timor aut pudor
tantummõ cohibet. Et Amb. in lib. de vir
ginitate dic. Nec casta ẽ q̃ metu cogit nec
honesta q̃ mercede cõducit. Sicut eñ vi-
demus ꝙ ortulo diligenter clauso et muni
to exteriꝰ: si bestie cõculcantes ⁊ deuastan-
tes retinent interiꝰ: clausura extrinseca mo-
dicũ aut nihil ꝓficit: sed magis nocet. eo ꝙ
bestie exire nõ possunt. ita si virgo exterio-
ri castitate clausa extiterit: sed interiꝰ illicita
cogitatio ⁊ affectio affuerit: parũ aut nihil
hmõi virginitas ꝓdesse poterit. et ob hoc
alloquit spõsus sponsam Cañ. iiij. Ortus
cõclusus soror mea sponsa ortus cõclusus
fons signatꝰ. q̃si di. O soror mea ꝓpt spem
eiusdẽ hereditatis. ⁊ sponsa mea ꝓpter ne-
xum amicicie ⁊ societatis. Tu es ortus cõ-
clusus ꝑ exteriorẽ virginitatẽ: ⁊ es fons si-
gnatus ꝑ interiorẽ custodiã et castitatem.
Fons eñ tunc signat qñ cor a q̃ ꝓcedunt
cogitationũ riuuli: a cogitatiõibꝰ immun-
dis ⁊ vanis desiderijs ꝓseruat. et qñ sanctis
meditationibꝰ occupat. Istius euidens si-
gnum habemꝰ in sacra scriptura. Nã aliter
legit dñs apparuisse i veteri lege q̃ cohibe
bat manũ ab ope. aliter in noua q̃ cohibe-
bat etiã cor a mala cogitatiõe. Legimꝰ eñ
Dañ. x. dñm apparuisse Danieli ꝑcinctum
ad renes. et Apoc. x. legit dñm iohi euãge
liste apparuisse ꝑcinctũ ad mãmillas. ad de
signandũ ꝙ in veteri lege cohibebat cõca
bitus illicitꝰ q̃ ad opꝰ. in noua aũt lege co
hibebat q̃ꝫtũ ad desideria ⁊ cogitatꝰ. Ex illꝭ
q̃ ptꝫ ꝙ ad puritatẽ virginalẽ req̃rit puri-
tas mẽtis q̃ cõsistit q̃ꝫtũ ad cogitatũ in mũ
da affectione. Secundo virginitas men-
tis cõsistit in sancta locutione quo ad sin-
ceriorẽ affatũ. Illius exemplũ ponitur vir
ginibus in virgine virginũ maria. De cu-
ius sinceritate ⁊ affatu ⁊ modestia narrat
euãgelica historia. E Ubi inuenit raro

ēt honestissime locuta. Septies em̄ in euā
gelio inuenit maria locuta fuisse ⁊ nō plu-
ries, bis ad āgelū, ter ad dn̄m, ⁊ bis ad hōi
nes. Ecce q̄ꝫ raro īuenit maria ꝟgo locuta.
Cōsideremus aūt honestatē ⁊ vtilitatē ver
boꝝ suoꝝ. Primū em̄ verbū ad angelum
fuit verbū castitatis ⁊ pudicicie. Quō fiet
istud: Secundū fuit humilitatis ⁊ obedie̅
tie. Ecce ancilla dn̄i. Tertiū aūt verbum ⁊
primū ad dn̄m fuit verbū deuotiōis ⁊ re-
uerētie. Magnificat anima mea dn̄m ⁊c.
Quartū ⁊ secundū ad dn̄m siue filium fuit
verbū cōpassionis ⁊ beniuolētie. Uinum
nō habēt. Quintū verbū et tertiū ad dn̄m
fuit verbū amoris ⁊ mesticie. Fili q̇d feci-
sti nobis sic: ecce pater tuꝰ ⁊ ego dolētes q̄-
rebamus te. Sextū verbum ⁊ p̄mū ad ho
mines fuit hūilitatis ⁊ amicicie: dū saluta-
uit Elisabeth. Septimū ꝟbū ⁊ secūdū ad
hoīes fuit verbū instructiōis ⁊ ꝓuidentie.
Quodcūqꝫ dixerit vob̄ facite. Ecce septem
verba virginis bn̄ cōformia septē verbis
filij sui in cruce. F Nota exemplo vir
ginis marie: sermo cuiuslibet virginis Pri
mo dꝫ esse modestus ⁊ rarus. De hoc Am
bro. i li. de vir. sic ait. Custodi ꝟgo vias tu
as vt nō delinquas in lingua tua. q̄ꝛ ⁊ bo-
na loqui plerūqꝫ est crimē virginū. ingre-
ditur latro ꝑ os tuū si falsum loqueris, si ꝓ
caciter: postremo si vbi nō oportet loqua-
ris, clausi sint fores labioꝝ tuoꝝ ⁊ obser-
uatū maneat vocis vestibulū. Hec Amb.
Ad h̄ etiā est dubiū Orige. sup Mat. q̇ di
cit rarū sermonē necessariū esse ad custodi-
am castitatis. Dicit em̄ sic. Sex sunt q̄ in-
corruptā seruāt castitatē, sobrietas, opera-
tio, asperitas, sensuū cohibitio, rarus ſmo
cū honestate, euitatio occasionis peccati.
ꝑsone loci et tp̄is. G Exemplū de ho
nesta locutione refert Greg. iiij. dial. de q̄-
dam sanctimoniali q̄ carnis mundiciā ha-
buit: sed lingue ꝓcacitatē atqꝫ stulticiā nō
declinauit. ea aūt defuncta ⁊ in ecclesia se-
pulta: eadē nocte eiusdē eccl'ie custos ꝑ re-
uelationē vidit ꝙ ip̄a deducta an̄ sacrū al-
tare ꝑ mediū secabat: et ꝑs vna illiꝰ crema
batur, ꝑs aūt altera intacta remanebat et
mane cōbustionis signū in marmore appa
ruit: acsi corꝑali igne cremata fuisset. H
Secundo sermo virginis debet esse mū
dicia clarꝰ. Un̄ btūs Hiero. in ep̄la ad vir
ginē dicit. Munda linguā a mendacio, a
detractione, a ꝑiurio, et etiā a iuramento.
Nefas em̄ est vt labia q̇bus dn̄m cōfiteris
oras, bn̄dicis, et laudas: alicuius polluat
sorde peccati. illis em̄ p̄cibꝫ annuit domi-
nus q̄s lingua immaculata ꝓnūciat. Hec
Hiero. Hoc verbū aduertere deberēt ne-
dum virgīes: sed ⁊ vidue ⁊ maritate q̄ inar
descunt scire mala ꝓximoꝝ suoꝝ, et si qua
macula est in ꝓximo vel ꝓxima: gaudet q̄ꝛ
talia sciunt: detrahūt: et se ꝑ hoc extollūt.
sed q̄re hoc, certe vt ꝑ hoc malitiā suā pal
liare possint. Debet ḡ sermo ꝟginis eē mū-
dus. Hoc em̄ necesse est ad custodiā casti-
tatis. Teste ap̄lo. Corrumpūt bonos mo
res colloq̇a praua. j. Coꝝ. xv. Nō debet ḡ
ꝟgo rumiare seculares cantilenas, nō ina-
nes ⁊ amatorias amplecti nugas, nā me-
diantibꝫ talibꝫ ille cuiꝰ alitus prunas arde
re facit tāq̄ꝫ mediāte sufflatorio diabolico
ꝯcupiscētias in cordibꝫ virginū excitare et
cōcitare solet J Tertio sermo ꝟginis
dꝫ esse prudētia clarus. virgo em̄ deo serui
re volēs dꝫ esse vna de numero prudentū.
et iō prudentē decet prudēter facere. ita ser
mo virginis dꝫ esse prudentia adornatus.
Un̄ Hiero. in ep̄la ad Demetriadē ꝟginē.
Sit sermo virginis prudēs, modestꝰ, rarꝰ
nec tā eloquētia q̄ꝫ pudore p̄ciosus, miren
tur oēs tuā de te docēte verecūdiā: te loq̄n
te prudentiā. Tertio p̄ncipaliter dixi ꝙ vir
ginitas mentis ꝯsistit in sctā operatiōe si-
ue in bono oꝑe q̄stū ad exteriorē apparatū
Exemplum illius habemus in ꝟgine ma-
ria. De qua Ambro. exponens illud super
Lucā. Exurgēs maria ⁊c. Mariā q̄ ante
in intimis penetralibus verlabatur non a
publico virginitatis pudor: non a studio
asperitas montium, non ab officio proli-
xitas itineris retardabat. Est tamen verū
ꝙ bona occupatio virginis debet esse vel
in opere manuali. vel doctrinali. vel audi-
tione talis, vel in feruore spirituali quo ad
orationem. Multam enim malitiam do-
cuit ociositas. Ecclesiastic. xxxiij. Et ideo
dicit apostolus. j. ad Corinth. vij. capitu.
Uolo omnes homines esse sicut meip̄m.
Ipse autem determinatis temporibꝫ ope-
rabatur in ouibus suis, licꝫ foret homo ex
cellentissime cōtemplationis. Qualem au
tem modum virgo habere debet in orādo

ostendit Hiero. in ep'lis ad Demetriadem virginē dicēs. Cū orationē celebrare desideras talē te exhibe q̄si cū deo fueris locutura. et post pauca subiungit. Lachrymas aūt psallētis deus magis q̄ꝫ voces cōprobat orationū. acsi diceret. Plus placet deo deuota meditatio q̄ꝫ lōga orationū modulatio. magis etiā hō meditādo xp̄i bn̄ficia in cōmuni vel singularit' sibi p̄stita: aut alia q̄cūqꝫ dei bn̄ficia expellit cogitatiōes malas q̄ꝫ orōne vocali assidua. qꝛ meditando hō magis attēdit q̄ꝫ orādo. qꝛ orādo hō dicit sibi nota ꝛ cōsuetudine cōcepta. meditādo aūt reqrit' maior aduertētia. qꝛ tūc non est meditatio sic homini familiariter nota. Ita ꝛ in labore manuali expellit virgo malas cogitatiōes: dū labor vel est durus aut rarus: vl' speciali ad hoc indiget industria vel ingenio. Imploremꝰ ḡ oēs hodie deuotissimā Margarethā vt sicut ipa mortē ne fidemꝛ castitatē violaret sustinuit: ita nobis gratiā impetret: q̄ oībꝫ inimicis nostris nunc ꝛ in hora mortis resistere ꝛ illos vincere valeamꝰ: ne fidē q̄ deo ꝑ baptisma desponsati sumꝰ violemus. Qđ nobis p̄stare dignet' dn̄s noster Jesus xp̄us in secula benedictus. Amen.

De sancta Margaretha. Sermo LXII.

Date nobis de oleo vestro qꝛ lampades nostre extinguunt'. Matth. xxv. K

Pro introductiōe nota ſm sctm̄ Tho. scđa scđe. q. xv. ij. ar. ꝙ in ꝟginitate duo sūt ꝯsideranda. Unū scꝫ formale. et aliud materiale. Formale est firmū ꝓpositū scꝫ velle nunq̄ꝫ experiri delectatiōes carnales etiam si posset. Materiale est corporis integritas. Et ideo triplex est virginitas. Prima est corp'is et nō mentis: qꝛ mente fornicantur et nō corpore. vt in. c. si paulꝰ. xxxij. q. v. Ideo perit mente virginitas. allegat Hiero. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendum eam. Matth. v. Secunda est mentis et nō corp'is quia violate sunt. Amb. xxxij. q. v. tolerabilius. tn̄ iste nō amittunt virginitatis coronā scꝫ aureolā. nō sunt tn̄ considerande inter alias virgines. vt hꝫ. xxxij. q. v. c. ille. Tertia est mentis ꝛ corp'is. ꝛ hec est gloriosa. xxxij. q. v. Crisost. sicut eīn. Jo dicit Augꝰ. Uirginitas est in carne corruptibili perpetua incorruptiōis meditatio. Hec autē est ꝑfectissima. Talis fuit beata Margaretha. Primā aūt virginitatē scꝫ corporis ꝛ nō mentis habuerūt fatue virgines. vt in d. c. si paulus. qꝛ nō habuerūt oleum secum. i. charitatē. q̄ ꝑ oleum significatur. ideo rogauerūt prudentes dicētes Date nobis de oleo vestro ꝛc̄. In verbis p̄missis duo tangunt' declarāda. Primuꝫ virginitatꝭ ꝯuersatio. ibi. Date nob' de oleo vestro scꝫ ad ꝯseruandā ꝟginitatē. Scđm virginitatꝭ corruptio siue extinctio. ibi. qꝛ lampades nostre extinguunt'. L Pro primo notanduꝫ ꝙ octo sunt necessaria ꝑ virginitatis ꝯseruatiōe. Primū est sobrietas. Nā vt dꝛ puerb. xx. Luxuriosa res est vinū. et in. c. luxuriosa. xxxv. di. vbi dicitur. Luxuriosa res est vinū ꝛ ꝯtumeliosa ebrietas. oīs eīn q̄ cū his cōmiscetur nō erit sapiens. Ideo ap'lus ad Eph. v. ait. Nolite inebriari vino in quo ē luxuria. Dicit Hiero. Uenter vino estuans facile spumat i libidinē. vt in. c. venter mero. xxxv. di. ibi addītur. Ubi ebrietas ibi libido dn̄at'. Exemplum habemus de Loth: q̄ vino repletus dormiuit cum duabꝫ filiabꝫ suis. Gen̄. xix. Bern̄. In delitijs periclitat' castitas. Propterea ap'ls vt ꝟgo perseueraret dicebat. j. Cor. ix. Castigo corpus meū ꝛ in seruitutē redigo. Hāc habuit btā margaretha. Applica hic principiū legēde. qꝛ delitias i domo patris fugit ꝛ nutrici sue adhesit vbi sobrie vixit. Secundū est sollicitudo. Nam ocium inducit maxime ad carnis temptationem. vt dicitur Ezech. xvj. Hec fuit iniquitas sodome tue sororis. abundantia panis. saturitas et ocium. Sicut accidit etiā Dauid. ij. Re. xj. de Bersabee. Exempluꝫ de sancta Justina a diabolo temptata. qꝛ erat sine exercitio. Ideo dicit Hieronymꝰ. Semper aliquid operis facito vt diabolꝰ semp te occupatū inueniat. Et est ad Rusticum monachū in prologo biblie. Et habetur in. c. nūq̄ꝫ. de ꝯse. dist. vlti. Hanc habuit beata Margaretha que nō fuit ociosa: sed semp in laboribus: custodiendo nutricis sue oues. postea sustinendo tortores vt bene posset dicere illud ps. Ego enim in laboribus sum ꝛ doloribus a iuuentute

mea. Et hoc fecit vt possideret requiē opulentā, de q̄ Esa. xxxij. Sedit populus meus in pulcritudine pacis ⁊ in tabernaculis fiducie in requie opulenta. Fuit etiā ī dolore, qđ ptꝫ ex amara eius passione q̄ multū fuit cōformis passioni xpi. Christ⁹ em̄ denudatus fuit in patibulo. Margaretha expoliata in eculeo. Christus fuit flagellatus ad columnā vt disciplinā p nobis portaret. Margaretha tota fuit virgis lacerata vt post hāc vitam aliā disciplinā nō sentiret. Christus fuit pforatus clauis. Margaretha fuit lacerata vngulis. Christ⁹ passus est in patibulo quod erat suppliciū latronū. Margaretha in eculeo qđ erat supplicium malefactorū. Christus fuit totus sanguine plen⁹, margaretha tota fuit sanguine cruentata. Christ⁹ passus est in aere ad innuendū q̧ est mediator dei et hoīm. margaretha passa est in aere: ad innuendū q̧ est nr̄a interuentrix apud deū. Christus in sua passione patri spm̄ cōmendauit ⁊ p suis crucifixoribꝫ exorauit. Sic ⁊ margaretha orauit deū p se, p suis occisoribꝫ, et p ipam inuocātibꝫ, psertim p puerperis. Extende vt in legenda. Tertiū est humilitas. Vñ Amb. in Omel. Decet vt virgo q̄nto castior tāto hūilior. Exemplū btē Marie vginis q̄ sola hūilitate meruit xp̄m ɔcipe. Jō dicit Lu. j. Quia respexit hūilitatē ancille sue. ita btā margaretha fuit vna de numero humiliū. Attende ei⁹ hūilitatē. qꝛ cū fuit pulcra nimis. sicut canit̄ de ea. Erat ei nimiū formosa: in vultu scꝫ floruit vt rosa. Et summi patriarche gentiliū filia. nō extulit sanguis nobilitatē: nec corporis speciositate m sicut nunc virgines facere ɔsueuerunt: sed hūiliter nutrici sue se inferiori in dignitate subiecit ⁊ oues eius custodiuit. Aduertit dictū sapientis Ecci. iij. Quāto maior es humilia te in oībus coraꝫ deo et inuenies gratiā. Attende scđo eius humilitatē. Cū em̄ Olibrius pfectus decreuisset vt si libasset ipam ducere vellet in vxorem vbi magna fuisset: magnāq̧ mūdi gloriaꝫ habuisset, ipa tanta gloria oblata se nō extulit: sed pot⁹ virginitatis humilitatē vsq̧ ad mortē cōtemni eligens custodiuit: vt dicere posset cū pheta ps. Elegi abiect⁹ esse in domo dei mei magis q̄ꝫ habitare in tabernaculis peccatoꝝ. Quartū est charitas

Unde virgines quinq̧ fatue que nō sumpserūt oleum secum in lampadibꝫ designātes charitatem dei in cordibus excluse sūt a sponso: et clausa est ianua vt dicit̄ in hoc euangelio. Aug⁹. Charitas valet ad oīa: sine qua nihil valent omnia. Quid castitas puritas: disciplīne moralitas sine charitate: nihil. Bern. ad Senonem in ep̄la. Castitas sine charitate est lāpas sine oleo. subtrahe oleum lampas non lucet: tolle charitatem castitas nō placet deo. j. ad Cor. xiij. Si charitatē nō habuero nihil sum. Hāc habuit beata Margaretha. Nam in hoc probatur eius dilectio. qꝛ totum mundum pter christum despexit. diuitias. delectationes. et honores. Aug⁹. Quantū quis despicit pter deum tantū diligit eum. Et sic ipa dicere potest cum ap̄lo ad Philip. iij. Omnia arbitratus sum vt stercora vt christum lucrifacerem. Quintū est habit⁹ honestas. nam superfluitas habitus ducit ad lasciuiam. Unde. j. Pet. iij. Nō in tortis crinibus. aut auro. aut veste pciosa. sed qđ decet mulieres pmittentes pietatem p bona opa. Vñ Aug⁹. ad Cautianū militem ait. Homies ⁊ mulieres qui serico induuntur et purpura xp̄m induere difficile est. Ideo cōsulim⁹ in xp̄o pie viuere volentibꝫ vt moderate induant̄. Hec ibi. Exemplū de Judith q̄ ornata decepit Holofernē. Judith x. Et Cyprianus dicit. Serico ⁊ purpura indute christum induere nō possunt. Sic nō fecit btā Margaretha. Inuehe contra virgines nostri tpis que stolas ⁊ manipulos de sameto ferunt ⁊c̄. Sextum est custodia sensuū. Debet em̄ vgo ī verbis esse moderata. Vñ Hiero. Sermo virginis prudens ⁊ rarus. Nā virgo que turpia loquit̄ est malorū cordium signū. Matth. xij. Ex abundantia cordis os loquit̄. Aresto. iiij. ethic. Qualis quisq̧ est talia loquit̄: opat̄ ⁊ taliter viuit. Et sic mala locutio est bonorum morū corruptio. j. Cor. xv. Corrumpunt bonos mores colloquia praua. Itē debet virgo se cauere a visu: auditu: et discursu vanis. Aug⁹. in. c. nō solo. xxxij. q. v. Impudicus oculus impudici cordis est nuncius Dyna em̄ oppressa fuit a Sichen Geñ. xxxiiij. qꝛ curiose voluit videre mulieres regionis illius. Ambro. in Omel. Discite virgines nō cursitare per alienas

domos nō aliquos in publico miscere sermones rc. Hoc habuit beata Margaretha. Inuehe ꝯ virgies nr̄as q̄ sunt ꝑcaces verbis cursitātes ꝑ plateas rc. Septimuz est timor: vt ꝟgo sꝑ sit timorosa. Vñ Ber. Solēt virgines q̄ vere virgines sunt sꝑ eē pauide. Exemplū ptz de btā virgine Luc. j. Applica hic de btā Margaretha. r inuehe ꝯtra rc. Octauū r vltimū est fuga occasionū. Vñ Hiero. Sol⁹ cū sola secrete nō sedeas. Quoniā vt ait Berñ. Stare cum mulierib⁹ r immunē se ꝯseruare maius est q̄ꝫ mortuos resuscitare. Exemplū hr̄ de eo in legēda clamāte. latrones latrones. Applica exemplū materiale de duob⁹ lapidib⁹ q̇ si ad inuicē cōprimanꝰ emittūt ignē. Vñ Aug⁹. nolebat habitare cū ꝓpria sorore cōsiderās periculū. Sicut ptz de Amon qui oppressit Thamar sororē suā. ij. Re. xiij.

çaha zeñas

A Circa secundū principale nota ꝙ q̇nqꝫ sūt q̄ hn̄t corrumpe virginitatē. Primū est suꝑbia. Vñ Aug⁹. li. de vir. Nō solum ꝑdicāda est ꝟginitas vt ameꝰ. verum etiā ammonēda est ne infleꝰ. facilius em̄ sequunꝰ agnū cōiugate hūiles q̄ꝫ ꝟgines superbientes. Nā de⁹ nō solū respexit virginitatē Marie: sed magis hūilitatē. Luc. j. Secūm est defect⁹ charitatis. Exēplū de illis q̇nqꝫ ꝟginib⁹ fatuis: de q̇b⁹ dictū est supra in q̄rto req̇sito. Tertiū est macula peccati. Vñ Hiero. Illa ꝟginitas hostia x̄pi est q̄ nec mentē nec carnē libidine maculat. Ille virgines q̄ in pctis moranꝰ deo non placēt. Quartū est diuisio cordis. Vñ Augus. in li. de virginitate ait. Tot⁹ vob̄ x̄ps in corde figaꝰ q̇ ꝓ nob̄ fix⁹ ē in cruce. Diuisum est cor virginis cū deo r mūdo studet placere. Quintū est instabilitas. Vñ Aug. vbi sup̄. Deū seq̄mur ne virginitatis bonuz a nob̄ ꝑdaꝰ. Predicta q̇nqꝫ btā Margaretha fugit r se īmaculatā ab eis custodiuit. Extēde r applica hic legendā.

De sctā Maria magdalena.
Sermo LXIII.

Emittūtur tibi peccata tua. Luc. vij. Veritas ē ex snia ꝑ sctōs approbata ꝙ q̄nto magis aīa supna et spūalia degustat: tanto magis terrena tꝑalia r carnalia contemnit et abominaꝰ. Ratio est, q: aīa nostrā tante nobilitatis existit vt sine gaudio et dulcedine ꝑmanere nō possit. Sed solū a duab⁹ rebus ꝯsolari pōt. vel de supnis et spūalib⁹ et diuinis: vel de inferiorib⁹ terrenis r carnalib⁹. q̄ duo sic se habent vt inter se cōtraria existant: vt q̇ in vna parte velit delectari: ab alia recedere necesse est. Quia ꝰm phm. x. metha. ꝯtraria se mutuo expellūt. nec simul et semel possunt esse in eodem subiecto. q̇ igiꝰ cōtemnit ꝑsentia et terrena: necesse ē vt ꝯsoleꝰ de supnis r ecōuerso. Vñ Grego. Gustato spū despit oīs caro. Patent ista ꝑ exēplū peccatricis magdalene q̄ q̄ꝫuis pulcra r iuuenis. q̄ꝫuis diues r delitiosa: ac carnalib⁹ r lasciuijs huius mundi dedita: gustata suauitate dulcedinis spūs ex ꝑdicatione r verbis x̄pi eius cor inflammantib⁹ cōuersa est ad eū: despiciens oīa adeo vt a x̄po dicta sint ei ꝟba ꝓposita. Remittunꝰ tibi rc: In p̄nti sermōe ad exemplū pctōꝝ vt cōuertanꝰ tria in p̄nti euangelio [illegible]derabimus. Primo magdalene offensionē. ibi. Ecce mulier erat in ciuitate peccatrix. Secūdo eius cōuersionē. ibi. Vt aūt cognouit rc. Tertio ei⁹ gratificationē. ibi. Remittunꝰ tibi pctā tua.

A Ad euidentiā p̄mi duo dubia veniunt declarāda. Primū vtrū Maria magdalena om̄ia peccata mortalia habuerit. Ad hoc dico ꝙ triplici via ostēdo magdalenā oīm pctōꝝ labe fuisse pollutā. scꝫ autoritate. rōne r exēplo. Autoritas satis clara est Grego. q̇ de ipa in hodierna Omel. ait. Hāc vero quā Lucas peccatricē mulierē. Johes mariā noīat: illā credim⁹ esse mariā de qua Marcus septē demonia eiecta fuisse testaꝰ. et q̇d ꝑ septēꝫ demonia nisi septē peccata mortalia designanꝰ. Hoc etiam euangelista in euāgelio hodierno testatur dicēs. Ecce erat mulier in ciuitate peccatrix. Vbi tria horrendissima de ipa ī bis paucis verbis ostēdit. Primo peccatorum magnitudinē per hoc aduerbium ecce qd̄ est aduerbiū demonstrandi. acsi digito demonstraret eā dicens. Ecce illa vana. illa inhonesta. illa inuerecunda. illa luxuriosa mulier. Secundo ostendit pctōꝝ certitudinē: q: dicit. in ciuitate. q̄si dicat. tantuz erat peccatorū magnitudo eius nota et certa vt ꝑ totā ciuitatē esset diffamata. inde pharliseus eā damnans intra se ait. Hic si esset

pphetã sciret vtiqȝ que ꝛ q̃lis esset mulier q̃ tangit eum, ꝛ immediate subdit: qꝛ peccatrix est, scȝ publica. Tertio ostendit pctõꝝ turpitudinẽ in pdicto verbo peccatrix. nisi eñi turpissima ꝛ horrendissima illi⁹ peccata fuissent: nõ ita eam apto vocabulo peccatricẽ noiasset. Ideo Greg. de ipa ait. Quia eñi hec mulier turpitudinis sue maculas aspexit: lauanda ad fontẽ miscdie cucurrit. Scdo hoc idem ostendit rõne sic. Qñcũqȝ aliqd alicui cõpetit p excellentiã: videnť et minora q̃ sequunť illi cõpetere. sed magdalena p excellentiã publica peccatrix appellabať. ideo videnť illi cõpetere minora q̃ ad publicã peccatricẽ cõsequunť. oĩs aũt inhonestas: turpitudo. inuerecũdia. et oĩa peccata mortalia cõsequunť publicã peccatricem. ergo in magdalena locũ habuerunt. Tertio pbatur exemplo. Nam ista signa exteriora que christo exhibuit magdalena. s. stare retro. plorare. extergere capillis. vngere vngento ꝛ hmoĩ. qd aliud indicant nisi magdalene pctõꝝ multitudinẽ turpitudinẽ ꝛ horribilitatẽ. nõ eñi tã publicã penitentiã fecissȝ nisi ꝛ publicã pctõꝝ multitudinẽ habuisset. q̃re ꝛc. B Secundum dubiũ declarandũ. vtrũ magdalena solũ mente ꝛ non carne fuerit cõtaminata. Ad hoc dimissis opinionib⁹ dico q magdalena nõ tm̃ mente: sȝ etiã corpe fuerit corrupta. qđ pbo tripl'r. scȝ auctoritate. rõne. et exemplo. Primo pbať auctoritate sctõꝝ doctoꝝ. Ambro. eñi ꝯ cõflictu vicioꝝ ꝛ virtutũ ait. Ecce magdalena innumeris fornicationum generibus grauata ad fontẽ pietatis anxia currẽs: dñiqȝ vestigia rigans lachrymis. capillis detergens deosculansqȝ vngento pungẽs ablui meruit. Itẽ Aug. in sermone ad heremitas inquit. Maria illa meretrix in domo Symonis meretricis habitũ deposuit ꝛ plorãs ad pedes saluatoris vestẽ sibi innouauit. Itẽ Hiero. in epl'a ad Juliam de vidultate seruãda. Meretrix ista in euãgelio baptisata lachrymis suis ꝛ crine q̃ multas aĩas ante deceperat pedes dñi tergẽs saluata est. Item Bern. Maria prostituta fuit vili pcio contenta. nec vos fratres pudeat eius ignominiam audire: nec tedeat vos pferre: qꝛ totum ei cedit in honorẽ: et nobis in exemplũ. Secundo hoc idẽ pbať rõne sic. Que nõ sunt ecclesie nota sed occulta: ab ecclesia publice damnari nõ debẽt. qꝛ peccata occulta et q̃ voluntate tm̃ fiunt nõ habẽt aliũ iudicẽ nisi deũ. vt in. c. erubescant. xxxij. di. vbi dr̃ Secretoꝝ aũt cognitor ꝛ iudex deus est. sȝ ecclesia magdalenã publicam peccatricem cõdemnat in euãgelio. ergo non de corruptione carnali ꝛ mentali tm̃: sed de corporis ꝛ carnis nota intelligit. Corruptio eñi mẽtis est pctm̃ ecclesie ignotũ. ergo nõ habet de eo iudicare. sed iudicat eam: ergo de carnali ꝛ manifesta corruptiõe. Et ꝯfirmatur ista rõ. A magdalena septẽ demonia eiecta sunt p que septem mortalia pctã designanť vt ait Gre. Inter hec aũt septẽ peccatum luxurie est vnũ. ergo ab ea electũ est peccatũ luxurie. Sed peccatũ luxurie nõ cõsistit in sola corruptiõe mentis sed etiaȝ carnis. ergo fuit corrupta carne. Q aũt luxuria nõ sit corruptio mentis sed etiã corruptio carnis pbať p s. Tho. ka. fe. q. cliij. vbi cõnumerat spẽs luxurie: q̃ species non dicunt corruptionẽ mẽtis sed corpis. Vñ si qs mente desiderasset carnaliter aliquaȝ cõsanguineã suã: non cõmisisset pprie incestum. Idem de moniali nõ esset pprie sacrilegium nisi quo ad deũ. ꝛ sic de aliis speciebus. Sed de magdalena est electũ peccatũ luxurie. ergo nõ solũ mala cogitatio sed turpis actus carnal'. Nec h̃ derogat dignitati eius. qꝛ in magnis peccatorib⁹ magna relucet gratia dei. et audiẽtes eã sic publicam fuisse peccatricẽ et dei gratiã accepisse est nobis grãde argumentum sperãdi in miscdia ei⁹. q̃re ꝛc. Tertio hoc idẽ pbatur exemplo ipi⁹ ecclesie sancte q̃ nõ facit iniuriã alicui sctõ. Nã martyri facit officium martyrij. virgini facit officiũ virginitatis. Sed de magdalena nõ facit officiuȝ de virgine. ergo cum nõ habuerit virũ: videtur q fuerit infecta peccato carnali. Si enim tm̃ mentaliter peccasset vt aliq volũt cum tantã pniam ostẽderit pmio virginitatis pꝑter hoc priuari nõ debuit nec honore virginũ carere. Preterea Maria posita est in exemplũ omni scelerato peccatori quod nõ esset cõgruum si nõ fuisset maxima peccatrix omni genere peccati. Patet ergo prima pars in qua declaratũ est q̃ grauis fuerit offensio magdalene. Secundo in presenti euangelio magdalene ꝯuersionem de

clarabimus. Hãc explicat Lucas cũ dicit
Ut cognouit qꝛ Jesus accubuit in domo
pharisei attulit alabastrũ ꝛc̃. C Ubi
ponunt tria de ipa magdalena. Primũ est
cognitio, secundũ est cõtritio, tertiũ satisfa
ctio. Primũ est cognitio, qꝛ vt dicit. Ut co
gnouit. Cognouit siquidē bona q̃ omisit.
mala que cõmisit. damna q̃ incurrit. Co-
gnouit peccatoꝝ suorũ magnitudinē, tur-
pitudinē, ꝛ multitudinē. Cognouit dei cõ-
tra pctõres seueritatē. erga penitētes pieta
tem, et circa iustos liberalitatez. Sed quõ
cognouit cũ ꝓpter peccatũ in aĩa ceca effi
ciatur. Juxta illud qđ de peccatoribꝫ dicit
Sap. ij. Excecauit eos malitia eorum. Et
Sopho. j. Ambulabũt vt ceci qꝛ dño pec
cauerũt. Dicere possumus ꝙ cognitionem
cepit omniũ ꝑdictoꝝ ꝑ lumen irradiantis
gratie dei, qui etiã peccatoribꝫ q̃ntum est de
se offert claritatem ꝛ splendorē gratie sue.
Nã est regula generalis ꝙ ad ꝯuersionem
peccatoꝝ de necessitate reqrit grã dei hũa
nam ꝑueniēs voluntatē. ps. Misericordia
dñi ꝑueniet me. Et Aug⁹. de ꝑdestinatiõe
sctõꝝ ait. Deus est qui iustificat impium
nõ ꝑuentus humana voluntate: sed ipe ꝑ-
ueniens humanã voluntatē sua misericor-
dia. D Tres ergo gratie ꝑuenerunt
magdalenã vt cõuerteretur. Una illustrãs
illam, secunda inflammãs, tertia fortificãs
Prima fuit gratia illustrans. Aug⁹. in ꝓlo
lo. Si voluntate sua ꝑsumat peccator mũ
dari nõ potest: nec ex corde ꝯpungi. Quia
nisi dñs petrũ aspexisset nũꝙ penitētia du
ctus amare fleuisset. Tria aũt bona causa-
uit in anima magdalene hec prima grã scꝫ
cognitionem sui, cognitionē culpe, et co-
gnitionem diuine iusticie. In ꝑma cogni-
tione cognouit se dei esse creaturã ad ima-
ginem et similitudinē eius factã rationalē
et mortalem ad dei fruitionē eternam ordi
natam. Et hec prima cognitio est primus
gradus scandendi in celũ. Unñ Hugo lib.
de aĩa. Frustra cordis oculũ erigit ad vi
dendum deũ q̃ nondũ idoneus est ad vidē
dum seipm. Multa eñ multi sciunt et se-
ipos nesciũt, cũ tñ summa phĩa sit cogni-
tio sui. Immediate post hoc sequit secun-
dum bonũ qđ in aĩa magdalene ex ꝑma
gratia generatũ est scꝫ cognitio culpe. In
qua cognitione vidit eius ingratitudinem

tantorum donorũ dei scꝫ nature: qꝛ formo
sa, sana ꝛc̃. Fortune: qꝛ nobilis, diues ꝛ bo
ne parentele ꝛc̃. Et spũs vt bonũ ꝛ sanum
intellectũ. Item cognouit ingratitudinem
tante patientie dei et misericordissime eius
expectationis, et in corde suo mox cũ Pau
lo ad Ro. ij. clamare cepit. O misera mag-
dalena an ignoras ꝙ patiētia dei ad peni-
tentiam te adducit. Item cognouit multi-
tudinem: turpitudinē ꝛ certitudinē suorũ
peccatorũ. et cum ꝓpheta exclamauit in cor
de. Miserere mei deus ſm magnã miseri-
cordiam tuam. Et ſm multitudinē ꝛc̃. Im
mediate tertiũ bonum sequitur scꝫ cogni-
tio diuine iusticie, in qua cognouit ꝙ nihil
inultũ abire ꝑmittit, sed oĩbus tribuit ſm
opera sua. ps. Retribuet mihi dñs ſm iu-
sticiam meã ꝛ ſm puritatē manuũ mearũ
retribuet mihi. Et sic paucitatē meritoꝝ et
multitudinē peccatoꝝ in animo reuoluens
et districti iudicij examen: cum ꝓpheta cla-
mabat. Domine ne in furore tuo arguas
me neqꝫ in ira tua corripias me. Secunda
gratia dicitur inflammãs. Illuminato nã
qꝫ intellectu in cognitiõe suipi⁹ et dei subi
to ingreditur diuinus amor voluntatē in-
flammans. ps. Inflammatũ est cor meum
et renes mei id est affectus cõmutati sunt.
E Et immediate tria bona in volun
tate magdalene hec grã impressit, vicꝫ odi
um mundanoꝝ, desideriũ eternoꝝ, affectũ
diuinorũ mandatoꝝ. Primo impssit odiũ
mundanoꝝ: qꝛ cognouit eorum instabili-
tatē: periculũ ꝛ deceptionē, ꝛ immediate ce
pit lachrymari dicens. O misera magdale
na quid tibi ꝛ huic labili mũdo: cur tot de
litijs dissolueris: q̃d frustra decipis. Bona
que diligis transitoria sunt. Bona que ne-
gligis eterna sũt. Illa cõmunia bestijs, ista
angelis, ista terrena: illa celestia. Et imedia
te suꝑ hoc aduenit desideriũ eternorũ. ps.
Sitiuit in te aĩa mea ꝛc̃. Et hec cogno-
uit eorum eternitatē, amenitatē, insatiabili
tatez. et cum Paulo clamat. Cupio dissol-
ui ꝛ esse cum xp̃o. Post hoc qꝛ ad salutem
et dei amiciciã per viã diuinoꝝ mandato-
rum peruenitur. Matth. xix. Si vis ad vi
tam ingredi serua mandata dei: Mox in
mentem eius ingreditur affectus seruan-
di mandata dei. Et hec cognouit ꝙ volen
ti nihil est difficile. Jugum enim meũ ait

chꝛistus. Matth. xj. ſuaue eſt ⁊ onus meū
leue ſcʒ volenti. Cōſiderauit ꝙ ſicut ꝑ viā
inobediētie fuit cauſa ſue ꝑditionis: ita per
obedientiā ſalutē obtineret. Cognouit ſe li
berum arbitriū habere. et cum ꝓpheta cla-
mabat. Utinā dirigant vie mee ad custo-
diēdas iuſtificationes tuas. Tertia gratia
magdalene ꝯuertēs eā fuit grā firmās. ſcʒ
in bono ꝓpoſito. Ideo dicit text⁹. ſtans ſcʒ
in bono ꝓpoſito F Et hāc tria alia bo
na ſubſecuta ſunt. Primo ſue bone volun-
tatis ad dñm cōmendatio. bone volūtatis
ſue accelerata opatio. et toti⁹ vite ſue emen
datio. Primo em̄ ſuā voluntatē bonā dño
cōmendauit. Et ait illud Geñ. iiij. Reſpice
dñe ad me ſicut reſpexiſti ad Abel ⁊ mune
ra eius. Reſpice dñe ad me ſicut reſpexiſti
Gedeonem: cui dixiſti Judic. vj. ca. Uade
in hac fortitudie tua liberabis iſrael de ma
nu Madian. Et cū ꝓpheta dicebat. Exau
di me dñe qm̄ benigna eſt miſericoꝛdia tua
et ſcḋm multitudinē miſerationū tuarū reſpi
ce in me deus meus ne elongaueris a me.
domine in auxilium meum reſpice. Se-
cundo huic bono ſubſecuta eſt bone volū
tatis accelerata opatio. Quia mox vt xp̄s
finē ꝑdicationi dedit: in q̄ ꝑdicatione gra-
tias accepit: domuʒ cito perrexit: ⁊ fractis
ampullis fucationū ſuarū humili veſte in-
duta: ad domū phariſei perrexit ſola ⁊c̄. Et
ſic tertiū bonū ſubſecutū eſt ſcʒ totius vite
ſue emēdatio. Secundū qḋ ponit̄ in Ma
rie magdalene cōuerſione dicitur cōtritio.
Erat vtiqȝ abundās doloꝛ ꝓ peccatis ſuis
in coꝛde illius quē ꝑ lachꝛymas oſtēdebat
Tot em̄ lachꝛyme ab ei⁹ oculis defluebāt
vt ſufficerēt ad lauandū pedes ieſu. Pieqȝ
poſſumus cōtemplari ꝙ licet nihil diceret
verbo: in coꝛde tñ ſuo loquebat̄ ad dñm.
O bone ieſu paſtoꝛ animarū. o ſpes vnica
ſalutis mee miſerere mei. Ego ſum illa infe
lix ingrataqȝ peccatrix que te offendi. Ego
ſum illa que laſciuo geſtu. vano aſpectu: ni
mioqȝ oꝛnatu multoꝝ animas illaqueaui.
Ego ſum illa que mundū cum ſuis bonis
magis dilexi q̄ȝ te deum meū: benefactoꝛē
meum. Heu me miſerā heu q̇d feci. peccaui
inique feci. Sed tu pi⁹ ⁊ miſericoꝛs indul
ge mihi: qm̄ non veniſti vocare iuſtos: ſed
pctōꝛes ad pniam ⁊c̄. Talia vel ſimilia in
cōtrito coꝛde magdalene verſabant̄. Ter-
tium quod ponit̄ de Maria magdalena
in eius conuerſione dicit̄ ſatiſfactio. Per q̄
em̄ peccata peccauerat: ꝑ eoꝛū oppoſita ſa-
tiſfacere curauit ſcḋm Grego. in Omel. Pec
cauerat ſiquidē ꝑ ꝑ̄ſumptionē ⁊ audaciam
ſatiſfecit cū verecundia. Quia ingreſſa do-
mum phariſei nō ſtetit ante: ſed retro xp̄m:
vt dicit euāgeliſta. Peccauerat ꝑ ſuperbiā:
ſatiſfecit cum humilitate. tota inclinata ad
pedes Jeſu. Peccauerat per vanum ocu-
loꝛum aſpectū. ſatiſfecit cum inundātia la-
chꝛymarū. Peccauerat per inoꝛdinatū ca-
pilloꝝ decoꝛē. ſatiſfecit ꝑ illoꝝ cōtemptum
pedes Jeſu cum illis tergendo. O felix cō
mutatio dextre excelſi facta: que paulo añ
a deo erat aliena: nunc ſtudioſiſſime illi co-
natur adherere. G Tertio in p̄nti euā
gelio magdalene gratificationē videamus
Inuenit nāqȝ magdalena cōtrita gratiam
apud chꝛiſtum. Qui ſex beneficia ei cōtulit
admiranda. Primum dicitur remiſſionis.
Accepit enim ad pedes Jeſu peccatoꝝ re-
miſſionem. Cōuerſus enim ad illam ieſus
dixit. Remittunt̄ tibi peccata tua. O mel-
lifluum verbū. o iocunda ſententia. Et quid
potuit audiri melius. q̇d vtilius. q̇d ue fru
ctuoſius. Beati ait pš. quoꝛū remiſſe ſunt
iniq̇tates ⁊c̄. Secundū dicit̄ dilectionis ⁊
ſpecialis ꝓ̄rogatiua amoꝛis. Joh. xj. Dili-
gebat Jeſus Mariā Marthā ⁊ Lazaruʒ
Ideo in reſuſcitatiōe Lazari ex teneritate
coꝛdis chꝛiſtus lachꝛymabat̄. Tertiū dicit̄
defenſionis. Factus eſt em̄ xp̄s aduocatus
et defenſoꝛ eius cōtra phariſeum murmu-
rantem. vt ptʒ in hodierno euangelio. Cō
tra martham ſoꝛoꝛē conquerentē de illa. vt
habet̄ Luc. x. Et cōtra iudā indigne feren-
tem cū vngeret caput eius. Matth. xxvj.
Quartū dicit̄ ꝑ̄lationis. Ipa em̄ xp̄i apo-
ſtola facta ē. Et ſicut ceteri apoſtoli publi-
ce ꝑ̄dicauit ⁊ in marſilia multos conuertit
Quintū dicit̄ laudatiōis. qꝛ ꝑ totū mundū
laudatur. Nam chꝛiſtus dixit Mat. xxvj.
Ubicūqȝ ꝑ̄dicatū fuerit euangeliū hoc in
toto mundo: dicetur ꝙ hoc fecit in memo-
riam eius. Sextum dicitur cōſolationis.
Fecit enim eam chꝛiſtus dignā ſuis cōſo-
lationibꝫ ſpiritualibꝫ. ita vt merito poſſit
dicere cū pš. Cōſolationes tue letificaue-
runt animā meam. Quis explicet qualis
fuerit ꝯſolatio Marie magdalene quādo

angeli sibi primo resurrectionē nunciaue-runt. q̄le gaudiū qn̄ p̄ma oīm christū resu-scitatū in specie ortulani videre meruit. q̄ta fuit eius iocunditas in heremo p triginta annos qn̄ q̄libet die septē horis canonicis ab angel' in aera eleuabat̄ ꝛ celestes cantus audiuit. Qualis fuit deniq̄ eius cōso-latio in extremo vite sue quādo in extre-mo vite sue a quodā sacerdote inuenta est quē ad beatū Maximinū misit q̄ eā in die resurrectiōis cōicauit ꝛc. Vide de his legē dam eius ꝛc.

Sermo alius de sctā Maria magda. Sermo LXIIII.

Remittūtur tibi peccata tua. Luc. vij.

Nota q̄ pctā tripl'r dimittunt̄. Primo principaliter ꝛ simpliciter autori-tatiue. ꝛ sic cōuenit soli deo. quia ipe est qui principaliter cōtritionem donat ꝛ remittit penam et culpam eternā. Luc. ij. et Mar. ij. Quis potest peccata dimittere nisi sol' deus. Esa. xliij. Ego sum ipe q̄ deleo ini-quitates tuas. Apoc. iij. Ipe est qui aperit ꝛ nemo claudit: claudit ꝛ nemo aperit. Et inter opera diuinitatis ad extra ē ma-ximū: dicente beato Aug. q̄ magis est iu-stificare impiū q̄ creare celū ꝛ terrā. Qua-re hoc modo dimittere peccata soli deo cō uenit. Ratio f'm doc. in. iiij. di. xix. Quia si-cut deus nō potest alteri cōmunicare diui-nitatem: sic nec primā potestatē iudicādi et per ꝯsequens nec clauem dimittendi pctā principaliter ꝛ simpl'r. Scdo p̄cellenter et sub autoritatis merito singulari. Et h̄ con uenit christo mediatori. Lu. v. Vt aūt scia-tis quia filius hominis potestatē habet in terra dimittendi peccata. Mirū cū ꝛ san-guis eius effusus est in remissionē pctōꝝ. Joh. j. Ecce agnus dei ecce q̄ tollit pecca-ta ꝛc. Ambro. Verbum id est filius dei tol lit peccata. de pe. di. j. verbū. Tertio instru mentaliter ministerio spirituali. et sic cōue nit sacerdotib' rite ordinatis qui habēt po testatem ligandi ꝛ soluendi ministerialiter Joh. xx. Accipite spiritūsanctū: quorū re-miseritis pctā remittunt̄ eis ꝛc. De primo et secundo modo dimittēdi peccata agitur hic in euāgelio. In p̄nti themate fit men-tio de duob' p̄ncipaliter. Primo de infir-ma quam dn̄s sanauit. ibi. Remittunt̄ ti-bi. Scdo de morbo a q̄ sanauit. ibi. pecca-ta tua. Quantū ad primū nota q̄ maria ge rit typū oīm vere penitentiū. nā oīa que re quirunt̄ ad vere penitentē habuit in se. que nos etiā debemus habere si cū ea volum' cōsequi remissionē peccatorū. Unde etiā speculum est p̄fectissimū oīm peccatorum. Sicut mater christi est speculū oīm inno-centū. Due eñ sunt vie ad patriā innocen-tia ꝛ penitētia. Ideo duas marias nob de-dit. ¶ Sunt aūt sex cōditiones vere et p̄fecte penitētis q̄ tangunt̄ in hoc euan-gelio: q̄s beata magdalena p̄fectissime ha-buit. Primo vere penitēs debet habere no-ticiam peccatoꝝ suoꝝ: que a fide orit̄. Hoc p̄fecte habuit. nouit eñ p fidē actuatā sua peccata. Unde dicit̄. vt cognouit ꝛc. Tūc eñ oīa parauit ad satisfactionē q̄b' vsa fu-it in culpis. Cognouit enim ipa illud Sa-pien. xj. Per que quis peccat p hec ꝛ tor-quetur. Solēt autē mulieres vane multū offendere oculis. capillis. ore ꝛ vngentis. Primo solent offendere oculis: ad vanita-tes et ad impudica oculos dirigēdo. Vñ Esa. iij. Ambulabant extento collo et nu-tibus oculoꝝ ibant ꝛc. supcilia leuādo. Et Aug'. xxxij. q. v. nec solo. Impudic' ocu-lus impudici cordis est nuncius. Sed de maria magdalena dicit Grego. in Omel. Quot in se habuit peccati oblectamēta tot de se inuenit holocausta vt deo seruiret in penitentia: quicq̄d cōtempserat deū in cul-pa. Unde satisfecit oculis p abundantē la-chrymarū effusionē. Unde dicit̄. Lachry-mis cepit ꝛc. Secundo solent offendere ca-pillis: eos vane cōponendo vngendo ꝛ or-dinando. Cōtra illud. j. ad Thi. ij. Mulie-res in habitu ornato cum verecundia ꝛ so-brietate ornantes se nō in tortis crinibus aut auro aut margaritis. j. Pet. iij. Mulie-res subdite sint viris suis quarū nō sit ex-terius capillatura aut circūdatio auri. Jō illa satisfecit per humilem crinium tersio-nem. Ideo sequitur. Et capillis capit' sui tergebat ꝛc. Solēt tertio offendere ore im-pudicis ꝛ inutilib' verbis ꝛ osculis pollu-endo cibis ꝛ potib'. Ideo osculabatur pe-des eius. immo nō cessauit osculari pedes qui sine calciamēt' ambulauit. Solēt etiā offendere vngētis se dealbando. vngendo

propter odorem vel colorē. Cōtra illud Aug⁹. qꝺ hr̄ in. c. fucare. de ꝯse. dist. v. vbi dicit. Fucare figmentis ꝙ vel rubicundior vel candidior vel verecundior appareat adulterina fallacia est. Ideo vngento vngebat pedes xp̄i. Illud primū est ꝯtra false penitētes, sicut phariseus Luc. xviij. Nō sum sicut ceteri hominū ꝛc̄. nō recognoscētes peccata sua, vt sunt hypocrite et supbi qui volunt apparere hominibꝫ deforis sani et pulcri, cum tñ interius sint infirmissimi et omni spurcicia pleni, vt inquit saluator Matth. xxiij. Ve vobis scribe ꝛ pharisei et hypocrite, quia similes estis sepulcris dealbatis que afforis ꝛc̄. Secundo vere penitens debēt habere firmū ꝓpositū amplius nō peccandi, qꝺ ipa habuit, qꝺ innuit in h quia stetit et nō iacuit ꝑ recidiuationē. Et sic nos ammonet Ecci. ij. Fili accedēs ad seruitutem dei, sta scꝫ in recta intentione siue ꝓposito. Nam ſm Grego. xxviij. moral. Intentio prestituit fundamentū operi nostro, ideo dicit. Vigilanti cura intentio est pensanda. Ratio, qꝛ qui rectam intentionē in ope nō tenet: totū opus amittit. Magister in scꝺo di. xl. Actus simplr mali sunt ꝙ ꝑuersam intentionē hn̄t. Heb. iiij. Discretor cogitationum et intentionū cordis est. Inuehe cōtra nō habētes ꝛc̄. Tertio debꝫ habere pudorem de vilitate peccati. Ecci iiij. Est cōfusio adducens gloriā ꝛ gratiā. Grego. Quantū displicet impudētia tāto placet peccatoꝝ erubescentia: quā perfecte habuit. Ideo stans retro ꝓ verecūdia. Verecundia enim est origo penitentie et magna pars penitentie ſm Aug. de peni. dis. ij. quē penitet, vt patet in publicano. Luc. xviij. Et hic in Maria nostra. Vñ Greg. Que turpitudinis sue maculas conspexit: ad fontē misericordie lauanda cucurrit. Et qꝛ in semetipa grauiter erubescebat intus: nihil putauit esse qꝺ verecundaretur foris. Erubesce igiť o homo peccator, sed intus potius corā deo qꝫ corā mundo. Quia vt dicit Gilber. sup Cantica. Optimū in spōsa christi torneamētū est verecūdia. Est denique inter alias virtutes corā hominibus amabilior, qꝛ nō solum refulget in mēte coram deo: sed etiam in cōuersatione corā hominibus. Quia vt dicit Bern̄. verecundia est oīm ornat⁹ etatū, in tenera tñ etate amplius pulcriusqꝫ enitescit. Quid amabilius verecundo adolescente ꝛc̄. Quarto penitens debet habere timorē reuerentialem Quia dicit Ecci. j. Qui sine timore est non poterit iustificari. ad Ro. xiij. Cū malū feceris time, scꝫ iram dei. Hunc timorē habuit magdalena qꝛ stetit retro secus pedes dn̄i: ꝓ timore cogitādo, tu es in ei⁹ indignatione, tu irritasti cum peccatis. Ideo non audeo ei in faciē appropinq̄re. Sicut etiaꝫ publican⁹ ꝙ nec oculos ad celū leuare audebat. Luc. xviij. Sic fili⁹ ꝓdigus ait. Pater peccaui in celum ꝛ corā te: iam nō sum dignus vocari filius tuus ꝛc̄. Luc. xv. Sꝫ heu aliqui ita irreuerēter hn̄t se ad corpus christi in enormibꝫ peccatis locātes se sup altare. De quibꝫ Eccs. viij. Sunt impij ꝙ ita securi sūt q̄si iustoꝝ facta habeāt. Cum tñ Ambro. noluit Theodosium imperatorem ꝑmittere intra cancellos stare, put diffuse habeť in Speculo historiali. lib. xviij. c. liiij. Nam habeť in. c. j. de vi. et ho. cleri. ꝙ laici secus altare qñ mysteria celebranť stare vel sedere nō debent ꝛc̄. Dic exemplū de Oza. ij. Re. vj. Debemus ergo facere sicut Centurio Matth. viij. et dicere. Dñe nō sum dignus ꝛc̄. Et sicut Petrus Lu. v. Exi a me dñe qꝛ hō peccator sum. Bern̄. Quāto quisqꝫ sibi vilior tāto deo ꝓciosior. et sic illa stetit retro. Quinto vere penitens debet habere ꝓ peccato dolorē. De ꝙ Hiero. Nulla culpa delebiť nisi tristicia anxieť Et Hugo de sancto victore. Tunc peccatorū salus incipit cū veraciter ꝓ peccatis ingemiscit. Hūc dolorē magdalena ꝓpter q̄ntitatem culpe habuit, qꝛ lachrymis cepit rigare pedes ei⁹, qꝺ ꝓueniebat ex dolore cordis, ipa em̄ prius habuit delectationē ī corde: nunc dolorē ꝛ contritionē. Grego. Discite quo dolore ardet que flere inter epulas nō erubescit. Fleuit enim veraciter: qꝺ notatur in lachrymis, abundanter: qꝺ notatur in rigatiōe, salubriter: quod notatur in pedibus Iesu. Sic ꝛ nos ps̄. l. Cor cōtritū ꝛc̄. Dañ. iij. In animo cōtrito ꝛ spū humilitatis suscipiamur a te. Beda. Dolor cordis mētē purgat, angelos letificat, deū placat, nā posset esse cōtritio tanta ꝙ deleret penam ꝛ culpam. nō ex valore cōtritionis precise sed ex merito passionis christi. Ideo necessarium esset vt homo mane et

sero ad cor rediret et conscientiam discuteret peccatū doleret. et si dormiēdo morte pueniretur et sine confessione decederet saluaretur. Ezech. xviij. In quacunqʒ hora pctōr ⁊c. nō dicit ibidē cōfessus sed conuersus ⁊c. Sexto debet habere spem de venia contra desperationē de delectatione et magnitudine peccati. ps. lxj. Sperate in dño et effundite coram illo corda vestra. ad Ro. v. Spes nō cōfundit. Ecci. ij. Quis sperauit in dño et derelictus est: certe nullus. Ideo Leo papa de pe. di. vij. Nemo desperandus est dū in hoc corpore cōstitutus est. et in. c. corripiātur. xxiij. q. iij. Desperandū nō est in psenti vita de aliquo. Ratio. quia sm Bern. maior est dei misericordia quā quevis nr̄a miseria.

K Hanc spem habuit magdalena de possibilitate dimittēdi sibi peccata a christo mansuetissimo contra desperationē. qd tangit ibi. Et osculabatur pedes eius. Fit aūt osculū ad eos in quos speramus tripliciter. Ad pedes: vt summo pontifici in signū reuerentie. Ad manus: vt epis. Et ad os: sicut charissimis pueris innocentibus. Christus aūt dicit Bern. sup Cañ. ad pedū oscula nō recipit pctōres sed penitētes: vbi oīa pctā dimittit. Ad osculū manuū recipit pficiētes quibus dona sua tribuit. ps. Aperis tu manū tuā. Ad osculū vero oris recipit pfectos et btōs quos de regione longinqua reuertentes tanquā filios eterna charitate sibi cōiungit. Et quia btā magdalena pdictas sex cōditiōes pfecte habuit. ideo tanquā vere penitenti dimissa sunt ei pctā multa. id est oīa. quia dilexit multū ⁊c. L Hic potest queri. vtrū deus plus diligat vere penitentē quā innocentē: psertim cū in euangelio Luc. xv. gaudere dicitur de penitēte. sʒ gaudiū ex amore pcedit. qd etiā cernētes angeli magis gaudent de vno pctōre peni. ⁊c. Rñdet sanctus Tho. in. iij. sniaꝝ. dist. xxxij. et dicit quod quo ad bonū pmij essentialis qd consistit in visione diuina equaliter diligit penitentē et innocentē. si saltē habēt equalē charitatē. vel illum magis quā habet maiorē charitatē. Sʒ quantum ad pmiū accidentale plus diligit innocentē propter dignitatē innocētie. dicitur tñ magis gaudere de penitēte. quia penitēs frequenter magis humilis feruens et cautus resurgit. quod si murmuret ex hoc innocēs sicut phariseus. Respondet ibidē quod deus nō magis operatur in eo cui de nouo grātiā infundit quā in eo in quo eam cōtinuat. nihil enim potest subsistere nisi diuina operatione cōtinuetur in eo. ne ergo torpescat pctōr sʒ conetur resurgere: cōtendat ascendere et pdicta recupare: quia ad maiorē pfectionē resurgere potest quā ante casum fuerit. Sicut ista btā peccatrix que tota flagrabat in dei amore quod nec aliud agere appetere vel cogitare potuit quā dilectū. Et vt dicit Augus. magis erat spūs eius in corpe xpi quā in corpore proprio. Et quia meritū cōmensuratur sm mensuram pfecte charitatis. quā totaliter habuit: adeo quod in pncipio cōuersionis essentiali merito multos pcellebat que nunquā mortaliter peccauerunt. Et hec est vna potissima causa quare peccatores spernendi nō sunt. quia vt dixi ad maiorē pfectionē resurgere possunt. Hec enim que prius ferebat aspectibus humanis: iam seraphicis iuncta spiritibus: angelicis laudibus extollitur et diuinis cōplexibus personatur. M Quantū ad secundum vbi tangitur morbus a quo christus Mariam magdalenā sanauit cum dicit: peccata tua. Circa quod duo sunt examināda. Primū vtrū huius peccatricis scʒ marie magdalene peccatū fuit tm̄ corde aut simul et ope ppetratū. Et ad hoc est triplex modus dicendi. Quidā enim dicūt ipam fuisse virginē corpe et carne: sed tm̄ mente corruptā. Cōtra illos tñ est autoritas ecclesie que in festo eius nō facit officiū virginū: cū tñ sm oēs doctores mentalis virginitas recuperetur p penitentiā. Cōtra istos etiā est: quia ecclesia nō iudicat de peccatis occultis et mentalibus: sed de manifestis et ope ppetratis. Cū ergo euangelista noiat illā peccatricē et in ciuitate notā: sequitur quod de peccatis eius manifestis et nō secretis scripserit. Alij doctores dicunt quod maria magdalena fuerit publica meretrix. quoniam de illa Cris. sup Mat. ait. Tunc illa pstituta lupanar exiuit quando discipulus gehennam intrauit. Et Hiero. in plogo Osee. Hec est illa mulier meretrix et adultera de qua loquitur dominus ad iudeos dicēs. Meretrices et publicani pcedēt vos in regno celorū. Propter hmōi verba tenuerunt aliqui prefatam secundam opinionē. Sed ego dico quod satis durū est imo incredibile mulierem generosam nobilissimis parentibus ortā et diuitijs abundantē

loca spurcissima pro ꝑcio inhabitasse. Doctores autē Criso. et Hiero. loquunt̄ de ea vt supra dictū est ad denotandū ꝙ vita eiꝰ licet in domo ꝓp̄ria tam lasciua erat: tamꝙ dissoluta erat vt videret̄ q̄si vna ex meretricibus que solent in lupanaribꝰ morari. Et ꝓpterea est tertius modus dicendi cui ego adhereo tenēs viā mediā ꝙ Maria magdalena in domo sua delitijs z ocio vacans vsꝗ ad suā cōuersionē omne tēpus suum: omnēꝗ vitā voluptatibꝰ exposuit ornādo caput: poliendo crines. vngendo faciem. cōponendo vestes. cantando vanas cantilenas. loquendo lasciua. cōuersando cum iuuenibꝰ. et ex cōsequenti de facili alia faciendo que nō licet homini loqui. ¶

Secundū dubiū est q̄ potuit esse causa vt Maria magdalena rueret z peccaret. Et dico ꝙ potuerūt esse tres. Prima causa fuit eiꝰ pulcritudo. Erat siquidē pulcra et formosa naturaliter atꝗ pulcritudinē illam ampliabat cū ornatu vano inhonesto ac meretriceo. Talis vtiꝗ pulcritudo cuꝫ inhonestate habitus: aspectꝰ: vultus: et gestus sociata. in magnū ponit discrimē mulieres. Quia vt inq̄t Theophrastꝰ. mulier pulcra cito adamat̄. difficile est custodire quā multi amāt. Et sapiēs puer. xxxj. inq̄t. Fallax gr̄a z vana est pulcritudo. Propterea Hiero. rep̄hendit acriter ornatū inhonestū mulierū. Vn̄ ad Furiā ait. Ornatus iste nō dn̄i est velamen ſꝫ antichristi: aut loquendū nobis vt vestiti sumꝰ aut vestiendum vt loq̄mur lingua personat castitatē z totū corpus p̄fert impudiciciā. Et idē ad sacratas ꝟgines. Propheticꝰ ille s̄mo nō ꝑferat̄ de vob. Filie eoꝝ cōposite circūornate vt silitudo templi z dealbate ab extra vt monumēta q̄ auro relucēt: intꝰ ꝟo plena sūt ossibꝰ mortuoꝝ. impudicissimꝰ mulierū aspectꝰ ſp̄ i auro. ſp̄ in gēmis. ſp̄ i ornamentis extrinsecꝰ gl'iam ponūt. nō sufficit eis libido inata nature: ſꝫ occasionē q̄rūt explende libidinis affectāt. pculdubio vt oculi viroꝝ auꝝ ꝯtēplātes z gēmas: tandē figant in faciē z furtiuis ocloꝝ suoꝝ nutibꝰ facilꝰ incitēt ad libidinosū incēdiū. hec ille. Sic maria magdalena dissoluta z vaga vanitatibꝰ dedita offerebat seipam virꝭ diligendā amore vano z vicioso z ex ꝯseq̄nti sollicitādā. Scd̄a cā q̄re ad tā lasciuā vitā deuenit fuit vbertas z abundātia bonoꝝ tp̄alīū. ob quā causam satisfaciebat corpori in oībꝰ delitijs suis. pascebat illud splendide. bn̄ comedebat. bibebat z dormiebat: refugiebatꝗ q̄scūꝗ labores. Qd̄ q̄nti ꝑiculi sit n̄ solū mulieribꝰ ſꝫ etiā viris: declarat deus ꝑ Ezech. xvj. Hec fuit iniq̄tas sororis tue sodome saturitas panis z abundātia et ociū ipiꝰ z filiarū eiꝰ. Tertia cā q̄re maria magdalena tāta flagicia enormia cōmisit fuit libertas. ¶ Scd̄m em̄ Aug. in lib. de decē cordis. q̄ttuor sunt custodie mulierꝭ q̄bus adiuuat̄ vt honeste viuat. P̄ria timor dei. scd̄a timor legū adulteras punientiū. Tertio societas viri. q̄rta verecūdia mūdi. Cū ḡ Maria magdalena nec deum nec leges timeret esset ꝗ absꝗ viro z in libertate sua: qꝛ patrimoniū diuisum erat inter Lazarū z ipam z Marthā. Facile ē credere z opinari ꝙ frontē fecerit meretricꝭ: z sine rubore ac verecūdia sue libidini satisfecerit: ita vt ꝑ excellentiā diceret̄ peccatrix.

Sermo alius de beata Maria magdalena. LXV.

wann. XI.

Bi abundauit v delictū sup̄abundauit z gr̄a. ad Ro. v. ca. In q̄bꝰ verbis on̄dit̄ Marie pn̄ia q̄ sicut multa i se habuit peccata: ita et multiplicē a deo penitēdo recepit gratiā. De pn̄ia aūt Marie magdalene beatꝰ Greg. Omel'. xxxiij. sic incepit sermonē suū. Cogitāti mihi de Marie penitētia flere magis libet q̄ʒ aliq̄d dicere. cuiꝰ em̄ vel saxeū pectꝰ ille huius peccatricis lachryme ad exemplū penitētꝭ nō emolliāt. ꝯsiderauit nāꝗ q̄d fecit. s. peccādo: z noluit moderari q̄d faceret. s. penitēdo. sup cōuiuātes igressa ē. n̄ iussa venit: iter epulas lachrymas fudit. Discite q̄ dolore ardet q̄ flere inter epulas nō erubescit. et post pauca subdit. Ecce qꝛ turpitudinis sue maculas aspexit: lauāda ad fontē misc̄die cucurrit. qꝛ em̄ seipam ḡuiter erubescebat intꝰ. i. sui ip̄ius verecundabat̄ interiꝰ in corde. iō nihil credebat eē qd̄ verecūdaret̄ foras. Ecce quō ipa nobis oībꝰ facta est exēplū pn̄ie et speculum cōuersionis nostre. Sicut ergo in ea abundauerūt delicta z peccata: ita vt septem vicijs capitalibꝰ esset plena: ita

per penitentiā supabundauit in ea multiplex gratia: vt esset septē donis spiritussancti repleta. Et hoc est qđ dicit apl's vbi s̄. Ubi abundauit delictuꝫ supabundauit et gratia. Et dic̄ notāter. supabūdauit. q̄si diceret. magis creuit in ea diuina gr̄a q̄ prius creuit iniq̄tatꝭ culpa. Pro gratia Aue maria. Ubi abundauit delic. vbi s̄. In verbis thematꝭ nr̄i duo notāᵗ ad instructionē nostrā. Primo abundantia peccatoꝝ siue status culpe in Maria magdalena. cū dicitur. Ubi abundauit delictum. Secūdo superabundantia diuine gratie in eadē. cum subiungiᵗ. Supabundauit ꝛ gratia siue status gratie in Maria magdalena. P

Circa primū est notandū ꝑm Innocen. tertiū in quodā sermone p̄sentis festiuitatꝭ q septē modis humana mortalitas delinquit. In corde. in ore. in opere. p ignorantiam. p impotentiā. p negligentiā. et p inuidentiā. Et subdit Innocenti⁹. Hec fortassis sunt illa septē demonia q̄ iuxta testimonium euangelicū de Maria magdalena christus eiecit. vicꝫ peccatū cogitatiōis in corde. peccatū locutionis in ore: peccatum executiōis in ope. delictū simplicitatis p ignorantiā. delictū fragilitatis p impotentiam. delictū securitatꝭ per negligentiā. delictum malignitatis p inuidentiā. Nō em̄ credendū est eā corporaliter a septē demonijs: sed spiritualiter a septem vicijs fuisse vexatā. Q Uñ demon tripliciᵗ vexat hominē. Primo p culpā auferendo gratuita siue gratiā. Scđo per penā ledendo naturalia. Tertio p iactantiā: inferēdo discrimina. De primo legiᵗ Luc. x. Homo q̄dā descendebat ab hierusalē in hiericho: ꝛ incidit in latrones q̄ spoliauerūt illū: ꝛ plagis impositꝭ abierūt semiuiuo relicto. De scđo legiᵗ Luc. xj. et Matth. xij. Erat Jesus eijciēs demoniū ꝛ illud erat mutuꝫ: ab effectu vicꝫ q2 mutū effecerat. De tertio legitur Job. ij. q sathan pcussit Job (ablatis prius oibꝫ) vlcere pessimo a planta pedis vsq ad verticē: ita q sedens in sterquilinio saniem testa radebat. Vexabāt ergo septē demonia Mariā magdalenā p culpam: qm̄ eam septē modis non solummō delinquēdi: sed ꝛ peccādi seduxerūt. R Inter delictū em̄ ꝛ peccatū distinguiᵗ. q2 delictū in omittendo ꝛ pctm̄ in cōmittendo cōsistit. Delictū est agere nō faciendum. Peccatū est facere nō agendū. Hinc dñs Leuiᵗ. vij. distincte p̄cepit hostias offerri p pctō ꝛ delicto. Deliquit ergo ꝛ peccauit in corde: in ore: et in ope. In corde deliq̄t cum descendētes cogitatiōes bonas abiecit. Peccauit in corde cū ascendentes cogitationes malas recepit. bone nāq cogitationes descendūt a deo. Jac. j. Omne datū optimū ꝛ omne donū pfectū desursum est descendens a patre luminū. Male cogitationes ascendūt ab homine ꝑm q dñs ait apl'is post resurrectionē suā Lu. xxiiij. Ut q̄d turbati estis ꝛ cogitatiōes ascendunt in corda vestra. Delīq̄t in ore cū tacuit veritatem. peccauit in ore cū ptulit falsitatē. De p̄mo dicit pphēta. Ue mihi q2 tacui. De secundo dicit in psalmo. Perdes omnes q̄ loquunᵗ mēdaciū: intellige pnitiosum. Deliquit in ope cū bonū omisit. Peccauit in ope cū malū cōmisit. ꝑm illud ps̄. Declina a malo ꝛ fac bonū. Hec aūt delicta ꝛ pctā cordis: oris: ꝛ opis beata Maria magdalena omisit ꝛ cōmisit p ignorantā. p impotentiā. p negligentiā. et p inuidentiā ꝛc.

S Scđo est notandū q pctm̄ Marie magdalene ꝑm Innocentiū vbi sup̄ fuit magnū: multū: ꝛ notoriū. Magnū fuit: q2 xp̄s de ea septem demonia eiecit. Multū: q2 dimissa sunt ei pctā multa. Luc. vij. Notoriū fuit: q2 mulier erat ī ciuitate peccatrix. vt ptꝫ ibidē. Unde Innocenti⁹ dicit. Omnibꝫ ad eā patebat accessus nec q̄sq̄ patiebaᵗ ab ea repulsam. Ex quo sequiᵗ ꝑm eum q nō solum p voluntatē carnaliter deliquit vt aliqui volunt: sed etiā exterius p illecebrosam carnis in opere admissionem. immo magis est p decore ecclesie dicēdo ipam carnaliter peccatū luxurie cōmisisse q̄ sola voluntate: eo q ecclesia tam publice recitat eius peccata. Idē videᵗ sentire Greg. Omel'. xxxiij. Maria stabat ad monumentū foris plorans: circa finē vbi dicit Aliquis libidinis igne succensus carnis mundiciā perdidit: aspiciat Mariam. vbi vult eam perdidisse carnis mundiciā. Nam per hoc magis eleuatur spes luxuriosorum ad veniam q̄ si ipa solū voluntate peccata luxurie commisisset. Ex istis ergo patet prima pars: siue primus status Marie magdalene qui dicitur status

culpe ⁊c. Circa secundā partē vicȝ circa statum gratie siue supabundantiā diuine gratie in Maria magdalena est notandum ſm Innocen. ꝙ quia peccatū marie magdalene fuit magnū: magno satisfecit dolore, qꝛ eius peccatū fuit multū: multo satisfecit labore, sed qꝛ fuit notorium: notabili satisfecit pudore. T Hec tria sūt dignā satisfactionē facientia. videlicet dolor ī corde, pudor in ore, et labor in ope. Iuxta sententiam sapientis Sap. xj. Per que quis peccauit p hec ⁊ torquet. venīēs ergo peccatrix ad fontē misericordie abluenda: magno dolore turbata: lachrymis pedes eius rigauit, notabili pudore cōfusa stetit retro secus pedes ipius ⁊ osculabat eos, erubescens ante faciem dñi apparere, sed tacens ore: clamabat corde illō ps. Dñe tu scis insipientiā meam et delicta mea a te nō sunt abscondita. Ecce que nō erubescebat cōuiuas: dñm erubescebat, qꝛ illi eam ꝯtemplabantur exterius: dñs aūt eam cōtemplabatur interius, ipa autē longe turpior erat intus in cōscientia ꝙ̃ foris in fama. Multo labore satisfecit, qꝛ deuota attulit alabastrū vngenti ⁊ vnxit pedes ipius, nec semel hoc tm̄ egit sed sepius. V Primo cum in domo Symonis pharisei pedes dñi vnxit. Lu. vij. Secūdo cū ī domo symonis leprosi sup caput eiꝰ vnguētū effudit. Mat. xxvj. et Marci. xiiij. Tertio cum emit aromata vt veniēs vngeret corpꝰ iesu. Mar. vlti. Profundum vtiꝗ in his sacramentū sed alibi magis explicandū. Ex illis ergo patet ꝙ beata Maria magdalena delictū cordis purgauit lachrymis, delictum oris purgauit osculis, delictū operis purgauit vngentis. Hec vtiꝗ est mutatio dextre excelsi. Sicut em̄ exhibuerat mēbra sua seruire immūdicie ad iniquitatē: ita etiaȝ ſm doctrinā apli ad Ro. vj. exhibuit ea seruire iusticie in sanctificationē. X Unde quinꝗ sunt sensus corporei. visus, auditꝰ gustus, odoratus, et tactꝰ. In his quinꝗ sensibus abundauit in maria magdalena delictum. ita ⁊ in his quinꝗ sensibꝫ superabundauit ⁊ gratia. Deliquit oculis: qꝛ sicut dicit Eccl. xxvj. Fornicatio mulierꝭ in oculoꝝ extollentia. sed ⁊ oculis satisfecit. Iuxta quod scriptū est. Maria stabat ad monumentū plorās. Dū ergo fleret inclinauit se ⁊ ꝓspexit in monumentū. Ioh. xx. Deliquit auribꝫ. qꝛ cōuertit auditū ad fabulas vanitatis, sed ⁊ auribꝫ satisfecit, sicut scriptum est Luc. x. Maria sedebat secus pedes dñi et audiebat verbū illius. Deliqt naribꝫ. qꝛ sicut scriptū ē Prouer. xj. Circulus aureus in naribꝫ suis mulier pulcra et fatua. sed ⁊ naribꝫ satisfecit, sicut scriptū est Ioh. xij. Maria accepit libram vngenti nardipistici ⁊ vnxit pedes Iesu: et domus impleta ē ex odore vngēti. Deliquit labijs qꝛ fauus distillans labia meretricis ⁊ nitidius oleo guttur eius. Prouer. v. sed et labijs satisfecit: sicut scriptū est Lu. vij. Maria stans retro secus pedes dñi osculabat eos. Deliquit manibꝫ. qꝛ mulier insipiens domū cōstructam manibꝫ destruit. puerb. xiiij. sed ⁊ manibꝫ satisfecit: qꝛ lauit pedes Iesu et capillis capitꝭ sui tersit. Ex his patet ꝙ sicut in maria abundauit delictum in corde: in ore: et in opere, ita p penitentiam supabundauit ī ea gr̄a in corde: in ore: et in opere. Et sicut ipa omnes sensus suos exhibuit ad penitendū, vt patet ex iam dictꝭ. Sic ergo vbi abundauit delictū supabundauit gratia. Y Secūdo est notandū ꝙ vbi in Maria abundauit delictū ignorantie. fragilitatis, negligētie, et malignitatis, ibi etiam postea cōtra illa peccata in ea supabundauit diuina gratia. Nā cōtra delictum ignorantie suscepit in dei ꝯtemplatione scientiā. Et ꝯtra peccatū fragilitatis assumpsit in xp̄i passione ꝯstantiā. Et contra delictū negligentie piū exercuit opationis obsequiū. Et ꝯtra peccatū malignitatis benignū exhibuit dilectiōis officium. vñ ipa de scīa cōtemplatiōis cōmendat a dño. Maria inqt optimā ptē elegit q̄ non auferet ab ea. Sedebat em̄ secꝰ pedes dñi et audiebat ꝟbū illiꝰ. Lu. x. De mētis ꝯstātia cōmendat ex eo cū discipuli relicto xp̄o fugissent Maria xp̄m vsꝗ ad crucē secuta est. Stabat em̄ iuxta crucē Iesu mater eius ⁊ soror matris eius Maria cleophe et maria magdalene. Ioh. xix. De opatiōnis obsequio ꝯmendat a dño Mar. xiiij. Quid inqt molesti estis huic mlieri. opꝰ ei bonū opata est in me. mittēs em̄ hoc vngētum in corpus meū ad sepeliendū me fecit. De dilectiōis officio cōmendat ex eo ꝙ dimissa sunt ei pctā multa: quoniam dilexit

multū. Luc. vij. Charitas em̄ operit multitudinē peccatoꝝ. Diligebat Maria dominū qꝛ dn̄s diligebat Mariā, dicēte euāgelio Joh. xj. Diligebat Jesus Marthā et sororē ei⁹ Mariā ⁊ Lazarū. Fleuit maria p dn̄o ⁊ fleuit etiā dn̄s p maria dicente euāgelio ibidē. Jesus vt vidit mariā plorantē turbauit semetip̄m et lachrymat⁹ est. Sed illa flebat querēs viuentē cū mortuis. Jo. xx. Iste flebat reuocās mortuū ad viuentes, sic dicit̄ Jo. xj. Jesus rursum fremens ī semetip̄o clamabat voce magna dicens. Lazare veni foras. et statim pdijt q̄ fuerat mortuus. Abundauit ī maria magdalena delictū: qꝛ multis fuit vicijs irretita: sup̱abundauit ⁊ gratia, qm̄ vniuersis fuit virtutibꝫ exornata. Hec de secūda parte superius posita in diuisione thematis. Jō necessariū est scire que sint remedia p̱ que quis possit luxuriā euitare. ⁊ Ad qđ dicendum est q̄ septem sunt principalia remedia quibꝫ se homo potest defendere cōtra peccatū luxurie. Primū remediū cōtra luxuriā est vt ad aquā frigidam recurrat. Nā cum luxuria sit quidā ignis calefaciens ollam seminaliū vasoꝝ: oportet vt q̄s vel aquā frigidā in ignē p̄iciat, vel ligna subtrahat: vł ollam ab igne remoueat. Recurrat ergo p̄mo ad aquā frigidam ad literā se infrigidando, vel lachrymis se riget aut aquā certe tribulatiōis sibi intemptet. vt si q̄s sibi det bonā disciplinā se flagellando: aut p̱ capillos: aut barbā trahendo in memoriā passionis xp̄i vel tribulationē inferni aut alterius mali sibi futuri imaginādo. Jō scriptū est Eccl. xj. Malitia vnius hore obliuionē facit luxurie maxie, acsi diceret. Vexatio aut cōtristatio penalis vnius hore extinguit flammā luxurie. Sic in vitaspatrū legit̄ q̄ pater q̄ mulierē hospitabat sero venientē tēptabat̄ fortit̄ luxuria: et accensa candela oēs digitos cōbussit dicēs Si hūc ignē sufferre nequis quō sustinebis ignē infernalē. Vn̄ nō mirū si ignis luxurie cōcremat domos anīe quorundā q̄ aquā tribulatiōis siue discipline assumere tardant. Scđm remediū est vt temptatus materiā luxurie vt sunt cibi ⁊ potus inflammatiui siue sup̱flui p̱ abstinentiā subtrahat. Sicut em̄ deridendus esset q̄ diceret sibi displicere vt domus sua incineraretur

deberet: et tn̄ ꝯtinue accēse domui fasciculos flāmigeros vł ligna inijceret. Sic qui luxuria ardet ⁊ carnes: vinū ⁊ cetera sup̱flua nō vitat. Nā s̄m ligna silue exardescit ignis. ⁊ s̄m virtutē hoīs sic iracūdia illius erit. Eccl. xxviij. acsi diceret. Si vis ignē luxurie aut iracundie extinguere: subtrahe ligna p̱ que talis ignis nutrit̄. id est cibos inflammātes: vina fortia ⁊c. Tertiū remedium ꝯtra luxuriā est vt q̄s se elōget ab igne luxurie. visu, auditu, tactu, ⁊ cohabitatione mulierū q̄ntum valet. Hoc em̄ p̄cepit apl's. j. ad Coꝝ. vj. dicens. Fugite fornicationem. Ubi dicit Amb. Cū alijs nēpe vicijs potest expectari cōflictus. hūc fugite: ne approximetis, qꝛ nō pōt aliter meli⁹ vinci. In cuius exemplū Joseph fugiens: pallium in manu mulieris reliq̄t. Gen. xxxix. Et sic saluabat̄ anīa eius. Quartū remediū cōtra luxuriā est deuota oratio. Cum em̄ luxuria sit nō qualiscūqꝫ ignis, sed infernalis: orōne opus est. Sicut ergo patientes ignē q̄ dicit̄ infernalis, vel sancti Antonij nisi liberent̄: nō recedūt de ecclesia scti Antonij. Sic tales nisi iuuentur: ab oratione nō cessent. et cum q̄s ē adiutus tūc debet q̄tidie sancto gratias agere qui euꝫ adiuuit. Hoc remedium bene docetur Sap. viij. cum dicitur. Ut sciui quia aliter non possum esse cōtinens nisi deus det: adij dn̄m ⁊ deprecatus sum illum. Hoc idem ostendit p̄pheta in ps̄. dicens. Nisi domin⁹ custodierit ciuitatē frustra vigilat qui custodit eam. Est ergo deus deuote orandus vt rore gratie sue extinguat in nob̄ ignē luxurie. Specialiter autē virgini virginū seruiendū est, sed a votis stultis ⁊ indiscretis cauendum. Quia multi vouēt qđ impossibile est eis implendū, vel qđ sine scandalo nō valent implere. Debet ergo votū fieri cū magna deliberatione. Et si nō intelligis habeas de hoc consiliū tui cōfessoris. ⁊ Quintum remedium cōtra luxuriam est occupatio seu labor. Sunt em̄ tria in homine occupanda, scꝫ mens, sensualitas, et corpus: ne ocium habeant, al's per has partes velut per rimas temptatio intrat, p̄ncipalissime tn̄ mēs debet esse occupata in aliq̄ cui intendat. Vn̄ in vitaspatrum patres dixerūt. Occupatum vno tm̄ demone temptari: ociosum vero pluribus. Et Bern̄. dicit

Oim̄ temptationū et malarū cogitationū
sentina est iners ocium. Et Hiero. ad Ru
sticum. Semꝑ aliq̄d oꝑis facito vt ne dia
bolus te inueniat ociosum. Mens em̄ oc
cupanda est meditatione scripturarū. Vñ
Hiero. ad eundē dicit. Ama scripturaꝝ stu
dia ⁊ carnis vicia non amabis. Vñ multi
sunt qui de die bñ resistūt temptatiōibꝫ lu-
xurie: nec diabolus eis potest ꝑualere pro-
pter varias ipoꝝ occupatiōes. quibꝫ tamē
diabolus ꝑualet in nocte cū sunt in ocio ⁊
quiete. Deberēt ergo ⁊ tūc se ad orōnes cō
uertere. Si tñ diabolus eis illudit in som
no ꝑter eoꝝ culpā: nō timeāt. q̄z hoc eis ce-
dit ad meritū: dum vigilātes de hoc tristi-
ciam habēt ⁊ remorsum. Sensualitas aūt
aliq̄ tristabili castigāda est ne lasciuiat. vt
ꝑmo mēbro dictū est. Corpus etiā corꝑali
labore interdū grauandū est. Vñ in vitas-
patrū quidā pater cū esset arte figulus ⁊ ni
mis impugnaret̄ a fornicatione. figurauit
de luto vxorē corpori ⁊ dixit. Ecce nunc ꝓ
te ⁊ vxore laborare oportet. Post paucos
dies cū temptatio nō cessaret: figurauit de
luto filiā dicēs. Ecce nunc ⁊ filiam nutrire
oportet. Cūq̄ labore nimiū vexaret̄: dixit
corpori suo. Si hunc laborē ferre nō va-
les: noli fornicari. quā diligentiā deus reci
piens ip̄m a temptatiōe liberauit. Sextū
remediū est elemosyna. Vñ ap̄lus. j. Thi.
iiij. dicit. Pietas ad oīa vtil' ē. vt dic̄ glosa
Ambro. Si q̄s misericordiā sequit̄ si lu-
bricum carnis patiat̄: vapulabit quidē sed
nō peribit. De quo dicit s. Tho. i q̄rto. dis.
xlvij. Nō peribit id ē ꝑ talia oꝑa misericor
die ad nō pereundū disponetur Septimū
remediū est attenta custodia memorie cū
inuocatione diuine gratie. ne inimicus mē
ti cogitationes luxuriosas ingerat. ⁊ si im
miserit statim expellat conatu et orōne. sic
em̄ caput serpentis cōterimus. et iuxta ꝓ-
phetam beat' dicit̄ q̄ tenebit ⁊ allidet par-
uulos suos ad petram. Ita est cōmune di
ctum. Principijs obsta sero medicina pa-
ratur. Sicut em̄ faciliter corui in orto tuo
nidificantes expellunt̄ si ꝓhibent̄ cū sola li
gna cōportare ceperint. difficili' si oua ge-
nuerint. sed difficillime cū oꝑe pullos ha-
buerint. Sic faciliter q̄s resistit cogitatio-
ni. difficili' delectatiōi. difficillime ꝯsensui
seu operi. Optimū est grā stabilire cor. ad

Heb. xiij. Sed diceres. Multi sunt luxu-
riosi q̄ dicūt se nō posse cōtinere. q̄d illi fa-
cere debēt. Respondet̄ breuiter q̄ non di-
cunt verū: si saltem ad ꝑdicta remedia ten-
derēt. Probat̄ illud tripliciter. Primo auto-
ritatibꝫ sacre scripture. Nam Gen. iiij. ad
Cayn dixit de'. Subter te erit appetit' tu-
us ⁊ tu dñaberis illi'. Item Eccl. xv. deus
dicit homini. Apposui tibi aquā et ignē ad
q̄d volueris porrige manū tuam. ante ho-
minē vita ⁊ mors. bonū ⁊ malum: q̄d pla-
cuerit dabit̄ illi. Et ap̄lus dicit. j. ad Coꝝ.
x. Fidelis est deus q̄ nō ꝑmittit vos tem-
ptari suꝑ illud q̄d potestis. Et christus dic̄
Math. xj. Jugū em̄ meū suaue ē ⁊ onus
meū leue. quō importabile. Et. j. Jo. v. dr̄.
Hec est charitas dei vt mādata eius custo
diamus. ⁊ mādata ei' grauia nō sunt. Jō
dicit Hiero. Maledictus qui dicit deū ꝑ-
cepisse impossibile. Et Aug': Nemo pec-
cat in eo quod vitare nō potest. q̄z fm eun
dem. peccatū est adeo voluntarium q̄ si nō
esset voluntariū nō esset peccatū. imo non
solū theologi sed ⁊ ph̄i hoc tradūt. Unde
dicit ph̄s. iij. ethic̄. Sumus domini oīm
nostrarū operationū a principio vsq̄ ad fi
nem. Et Seneca. Omitte excusatiōes: ne
mo peccat inuitus. Sic ergo patet autori
tatibus canonicis ⁊ sanctoꝝ doctoꝝ q̄ ne-
mo cogit̄ ad peccandū. sed q̄libet libera vo
luntate potest peccata omittere vel cōmit-
tere. Secundo illud idem ostendit̄ expe-
rientia humanorū actuum. Nā ab actu lu
xurie cessare facit verecūdia deuisione pau
corum hominū. Cur ergo nō attente ima
ginata a temptato visio dei angelorū oīm
⁊ sanctorum hominū a tali peccato nō tra
heret. Illo modo dicit Boetius in libro d̄
consolatione. Magna nobis si dissimula
re volumus indicta est probitatis necessi-
tas cum ante oculos iudicis agamus cun
cta cernentis. Item ab actu fornicationis
cessare facit timor mutilationis vel mor-
tis corporalis intense imaginatus. vt pa-
tet in illis qui fugiunt mortem ad loca vbi
nulla est mulier. Cur ergo non idem face-
ret timor mortis eterne ⁊ vtriusq̄ hominis
Vñ Prouer. xx. dicit̄. Dolor vulneris ab-
sterget mala. Itē ab actu luxurie cōpesce
ret amor pecunie: vt si ex continentia quis
deberet lucrari castrum vel mille marcas.

Cur ergo nõ cõtineremus ꝑpter regnũ celorũ, ꝑpter qḋ q̃dã se castrauerũt Mat. xix. Ideo Bern. dicit. Ignosce dñe excusam⁹: tergiuersamur. vix est aliq̃s q̃ in eis q̃ ad te sunt velit experiri q̃d possit, etiã qḋ ꝓmptissime põt ꝯm carnẽ vel ꝯm seculũ siue timor impulerit: siue cupiditas traxerit. Tertio patet idem a simili in irrõnalibus. nam piscis se põt temperare ab esca si hamũ suspicatur. Auis a cibo retis si dolũ suspicatur Animalia etiã a laqueo cauẽt abscondito. Cur ergo homo se non temperet a veneno luxurie, a cibo delectatiõis, ⁊ a laq̃o demonis: cũ talia vera cognoscat. Vñ Eccs vij. Inueni mulierẽ amariorẽ morte, mulierem id est voluptatẽ que corpus necat ⁊ animã. Ecce ex oibus iam dictis pꝫ ꝙ nullus luxuriosus se p̃t excusare dicẽdo q̃ nõ possum cõtinere immo nec aliq̃s pctõr, qḋ vtiq; aduertere deberẽt isti q̃ peccata se putant nõ posse deuitare, maxime luxurie: cũ sola eoꝝ voluptas mala ipos trahat et est in culpa. Sic ergo hodie ⁊ sp illa nobilis et scta mulier magdalena speculũ penitendi ꝑponit̃ oib⁹ pctõrib⁹ ⁊ maxime luxuriosis, vt sicut ipi eã secuti sunt in culpa: ita eã sequant̃ in pnĩa, et sicut in ea abundauit delictum, et postea supabundauit grã: ita ⁊ in nobis eius intercessione mereamur ꝯsequi a deo gratiã remissionis pctoꝝ ꝑ christum dñm nostrum. Amen.

De sancto Jacobo maiore.

Sermo LXVI.

Calicem quidẽ

meũ bibetis. Matth. xx. Pro introductiõe thematis nota ꝙ in scriptura sacra triplicẽ reperio calicẽ, scꝫ penitẽtie, innocẽtie, et passiõis acerbe. Primus est calix innocẽtie, de q̃ ps. Calix meus inebrians q̃ꝫ p̃clarus est. Reuera p̃clarus. Nã vt inq̃t Aug⁹ de vita xpiana nil deo dignius, nihil charius esse põt q̃ꝫ innocentia, et nihil homini salubrius: q̃ hõ in statu innocẽtie est secur⁹. Ambro. Baude innocẽtia: vbiq; es illesa: vbiq; secura, si temptaris ꝓficis, si hũiliaris erigeris, si pugnas vincis, si occider̃ coronaris. Ex isto calice bibit btã virgo q̃ fuit balsamo. i. spiritusancto plena. Secund⁹ calix est pnĩe, de q̃ ps. Calicẽ salutaris accipiã. Hic calix est amarus q̃a plenus cruc̃ absinthio Nã bibẽtes ex eo dicũt illud Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oẽs annos meos in amaritudine anĩe mee, sed hic calix debet dulcorari spe ꝓmij celestis regni. Mat. iij. Penitentiã agite: appropinquabit vobis regnũ celoꝝ. Tertius est calix passionis acerbe q̃ plenus est sanguine. Hũc primũ bibit xps Nam calix d̃r a calon grece qḋ est lignum latine, q̃ xps passionẽ acerbã sustinuit i ligno, deinde illũ calicẽ biberũt omẽs martyres. Apoc. vij. Lauerũt stolas suas in sanguine agni, ⁊ inter aplos ꝓmo illũ calicẽ bibit Jacob⁹. Nã inter eos ipe primus est q̃ obtruncatione capit̃ martyriũ passus ẽ. Ideo de eo ⁊ fratre suo sctõ Johe euãgelista dicit saluator in ꝟbis thematis. Calicẽ quidẽ meũ ⁊c. In p̃nti sermo. de beato Jacobo tria q̃ in themate tangunt̃ veniũt declaranda. Primũ dicit̃ fructuose p̃dicationis. secundũ virtuose passionis. tertiũ gratiose auxiliatiõis. Primũ de b. Jacobo declarãdũ d̃r fructuose p̃dicatiõis. nã Mat. x. cõuocatis Jesus. xij. discipulis suis dixit eis. Euntes p̃dicate dicẽtes, quia appropinquabit regnũ celoꝝ. B Qualiter vero b. Jacob⁹ fructuose p̃dicauerit ex eius legẽda colligere possumus. vbi sic habet̃. Post ascensionẽ dñi dũ Jacob⁹ ꝑ iudeã et samariã p̃dicaret: in hispaniã tandẽ venit. sed dũ parũ ibi se ꝓficere videret: sꝫ tm̃ nouem discipulos ibi acq̃siuisset: duos ex illis causa p̃dicãdi ibi reliq̃t, ⁊ alios septẽ secũ assumẽs iterũ i iudeã abijt vbi q̃ttuor magna fecit. Primo Philetũ ꝯuertit. Nã cũ in iudea p̃dicaret: hermogenes magus cũ phariseis discipulũ suũ noĩe philetũ misit ad Jacobũ ꝯuincendũ. Cũq; Jacob⁹ philetum rõnabiliter cõuicisset ⁊ multa miracula corã eo fecisset, scꝫ cecos illuminãdo, infirmos curando, leprosos mundando, mortuos suscitãdo, tandẽ philet⁹ corde cõpunctus ad fidẽ xpi cõuersus est. Secũdo magicã artẽ subuertit. Nã Hermogenes p̃dict⁹ vidẽs philetũ ad fidẽ xpi ꝯuersum iratus: arte sua magica eũ immobilẽ fecit dicẽs. Videbim⁹ si Jacob⁹ tuus te soluet. Qḋ cũ philetus Jacobo ꝑ pueꝝ nũciasset misit ad eũ Jacob⁹ sudariũ suũ dicẽs. Accipiat sudariũ ⁊ dicat. Dñs erigit elisos et soluit cõpeditos, statimq; vt sudario tact⁹

est:solutus est a vinculis, magicis artibus hermogenes insultauit et ad Jacobū ꝑperauit. Tertio demões accēdit et earū artes christi ꝟtute deuicit. Nā hermogenes aduocās demones ꝑcepit eis vt Jacobū cū Phileto ad se adducerēt volens se de ipis vindicare. venientes aūt demones vt iussa ꝑficerēt in aere vlulare ceperūt dicētes. Jacobe apostole miserere nob. q2 satis ardemus. Nā angeli dei catenis igneis nos religatos tenēt et cruciāt. Quarto hermogenē ad pniam adduxit. nā b. Jacobꝫ demonibꝫ dixit. Dimittat vos angelus et ad hermogenē redite: eūqꝫ vinctū ad me adducite sed illesum. qđ illi ꝑtinus adimpleuerunt: vinctūqꝫ adduxerūt ad Jacobū: a q̄ cū peterēt demones licentiā seuiēdi in eū: nō cōcessit. sed ait phileto. vt bona ꝑ malis reddamꝰ: tu hermogenē solue. q̄ soluto ait Jacobꝫ hermogeni. Uade liber q̄ volueris. nō est em̄ legis xp̄i vt inuitꝰ q̄s ꝯuertatur. At ille mutatꝰ in alterū virū: veniā hūiliter postulauit. acceptoqꝫ ꝑ timore demonū Jacobi baculo prexit ad domū: oēs libros artis magice ad aplm cremādos apportauit. q̄s tn̄ Jacobꝫ in mare ꝓijci fecit. itaqꝫ hermogenes pnia ductꝰ fidē xp̄i suscepit. ꝑdicauit. et ꝟtutes ꝑlimas in xp̄i noīe fecit vn̄ multos ꝯuertit. ¶ C Circa ꝑdicta ē dubium. Primū vtrū demones possint hūana corpa molestare. Ad qđ dico q̄ cum ꝑmittit deꝰ pn̄t demones hūana corpa multipliciter ꝑturbare: et etiā mortē inferre. qđ in scriptura sacra multis exēplis demonstratur. Nā vt dicūt docto. deꝰ ꝑmittit demones qn̄qꝫ hūanis corpibꝫ nocumēta inferre. Prio ad sue glorie manifestationē. Sic euenit in illis q̄ vexati suo noīe et sctōꝝ meritis liberātur. vt ptꝫ de filia chananee q̄ male vexabatur a demonio Mat. xv. et de puero obsesso q̄ sepe cadebat in ignē. et crebro in aquā. Luc. xj. et Matth. xij. de q̄dā obsesso quē demon fecerat surdū: mutū et cecum. et de phileto ꝑ sanctū Jacobū liberato. Scđo deꝰ ꝑdicta sinit ad bonoꝝ exercitationē atqꝫ illoꝝ patientie cōprobationē. sicut factū ē ī Job quē sathan ꝑcussit vlcere pessimo a planta pedis vsqꝫ ad verticem eius. Job. ij. ca. Et in beato Antonio quē demonū multitudo adeo lacerauit q̄ a discipulo eius q̄si mortuus inuentꝰ est. vt habetur in eius legenda. Tertio ad iniquorū vindictā et punitionē sicut contigit illis septem viris Sare: q̄s oēs successiue demoniū interfecit. vt habetur Thob. vj. Et fillo ꝑfecti q̄ voluit violēter beatā Agnetā violare: q̄ ꝑfocatus a diabolo expirauit. vt hr̄ in eius legēda. ¶ D Scđm dubium est vtrū demones possint hoībꝫ visibiliter apparere. Ad hoc dicendū q̄ sinente deo apparent qn̄qꝫ in assumptis corpibꝫ. qđ exēplis pluribꝫ cōprobari pt. q̄ vide in speculo exemploꝝ. Et ꝑsertim dic de q̄dā cui demon ī assumpto corpe pluribꝫ annis seruiuit ī finem: vt si aliqn̄ nocte siue mane se signo crucis nō cōsignasset et angelicā salutationē non dixisset: ipm ꝑfocasset vt ipe sibi retulit dū eū licētiauit. Exēplū etiā habes ad hec đ sctō Cristofero: cui demō ī assumpto corpe obuiauit vt hr̄ in eiꝰ legenda.

¶ E Scđm de btō Jacobo declarādū ē virtuose passionis. Nā iussu herodis ꝑ xp̄o martyriū capitis obtruncatiōe sustinuit. vbi tria magna facta sūt. Primū fuit paralitici sanatio. Cū em̄ ad decollādū b. Jacobꝫ duceretur: q̄dā paraliticꝰ in via iacēs ad eū clamauit vt sibi sanitatē ꝯferret. cui Jacobꝫ ait. In noīe iesu xp̄i ꝑ cuiꝰ fide ducor ad decollandū exurge sanꝰ et bn̄dic creatorē tuū. q̄ statim sanꝰ factꝰ surrexit et dn̄m benedixit. Scđm fuit Josie ꝯuersio. Is em̄ funē in collū eiꝰ miserat illūqꝫ trahebat. q̄ viso miraclo ad pedes Jacobi se ꝑstrauit. et veniā petens: xp̄ianū se fieri postulauit. qđ cū vidisset abiathar pontifex sibi dixit. Nisi nomē xp̄i maledixeris cū ipo Jacobo decollaberis. Cui iosias. Maledictꝰ tu: nomen aūt dn̄i nostri iesu xp̄i sit bn̄dictū in secula. Tūc abiathar os eiꝰ pugnis cedi iussit: et missa de eo legatiōe ad herodē impetrauit vt cū Jacobo decollaretur. Cū aūt decollari deberet Jacobꝫ a spiculatore lagenā aque petijt et iosiam baptisauit. Deinde statim capitis obtruncatiōe martyriū consummauit. Decollatꝰ est aūt b. Jacobꝫ. viij kal. aprilis. in annūciatiōe btē marie ꝟgis et. viij. kal. augusti in cōpostellā trāslatꝰ. et iij. kal. ianuarij sepultꝰ. q2 sepultura eiꝰ fuit ab augusto vsqꝫ ad ianuarium ꝓlongata. Statuit tn̄ ecclesia vt festū eiꝰ. viij. kal. augusti tpe scꝫ magis ꝯgruo celebraretur. Tertiū fuit sepulture dispositio. Ut em̄ refert

De sancto Jacobo maiore

Johannes beleth: decollato Jacobo discipuli corpus eius nocte timore iudeoꝝ rapiẽtes naui illud imposuerũt ⁊ sepulturaꝫ diuine ꝓuidentie ꝯmittẽtes nauim sine remige ꝯscẽderunt: ⁊ angelo dñi duce ĩ Galiciã ĩ regno Lupe applicuerũt. deponẽtes ergo corpꝰ de naui sup̱ quendã magnũ lapidem: mox lapis vt cera corpori cessit ⁊ ĩ sarcophagũ corpori se mirabilit̃ coaptauit Ingrediẽtes igit̃ discipuli ad reginã Lupam dixerunt. Dñs Jesus xp̃us mittit ad te corpꝰ discipuli vt quẽ noluisti suscip̱e viuum: suscipias nũc defunctũ. et narrãtes ei miraculũ q̃liter illuc sine remige aduenissent: locũ eius sepulture ꝯgruũ petierunt. Que dũ regina audisset eos ĩ dolo ad q̃ndam virũ crudelissimũ destinauit vt eius sup̱ h̃ cõsensum haberẽt: q̇ eos incarcerauit. Cum aũt ille discumberet angelus dñi carcerẽ aperuit ⁊ eos libere abire ꝑmisit. q̇ ad reginã redeuntes iterũ petierunt locum sepulture ꝓ corp̱e sc̃i Jacobi. Quibꝫ illa r̃ndit. Accipite boues q̃s habeo ĩ tali mõte ⁊ plaustro iungite ac corpus dñi vestri deferte ⁊ locũ sic̃ volueritis edificate. Hec aũt dolose dicebat: sciebat em̃ thauros esse indomitos et siluestres: et ideo putauit ꝙ nõ possent iungi currui. vel si iungerentur huc illucqꝫ discurrerẽt ⁊ corpus eijcerẽt et ip̃os necarẽt. sed nõ est sapientia ꝯtra deũ. Nã illi dolũ nõ cogitãtes montẽ ascenderunt ⁊ draconẽ quendã ignẽ spirantẽ et in eos irruentẽ cruce apposita ꝑ mediũ ventrẽ scindũt. Facto etiã sup̱ thauros signo crucis: velut agni ꝓtinꝰ mansuescũt ⁊ eos iungentes corpus sancti Jacobi cũ lapide in curru posuer̃t. Boues aũt sine alicuius regimĩe corpus in mediũ palaciũ Lupe adduxerũt. qđ illa videns ⁊ stupẽs: credidit. et christiana facta oĩa q̃ petierũt tribuit: et palaciũ in ecclesiã sc̃tõ dedicãs: magnifice ip̃am dotauit: ⁊ in bonis op̱ibꝫ vitã finiuit

F Tertiũ de btõ Jacobo declarãdũ dicit̃ gratiose auxiliatiõis siue subuentiõis Nã in oĩ statu btũs Jacobꝫ subuenit suis deuotis fidelr̃ se inuocãtibꝫ. Ut em̃ inq̇t Aug. Indiget hõ sc̃tõꝝ auxilio in vita: in morte: et post mortẽ. Sic btũs Jacobꝫ p̱mo in vita pc̃tõribꝫ impetrat pc̃tõꝝ remissionẽ. sicut refert Beda de illo q̇ pc̃tm̃ ĩ cedula scripsit ⁊ deletũ inuenit. Sc̃do exhibet desolatis ⁊ afflictis consolationẽ. vt refert Calixtus papa de illo q̇ ad sc̃tm̃ Jacobum vadẽs vxore mortua et oĩbꝫ spoliatꝰ asinũ a btõ Jacobo accepit q̇ ꝑuuli veherent̃. Tertio impetrat oppressis releuationẽ vt ptꝫ de q̃dã Bernardo mutinensi mercatore quẽ iniuste captũ ⁊ ĩcarceratũ inclinãdo turrim sexaginta cubitoꝝ miraculose liberauit. Quarto exhibet necessitatẽ patiẽtibus mĩstrationẽ. sic̃ refert Calixtꝰ papa de q̃dã ad b. Jacobũ ꝑgẽte. cui cũ necessaria defecissent: b. Jacobꝫ sibi panẽ adm̃inistrauit: de q̇. xv. diebꝫ vixit. Quinto indeuotis adhibet paternã correctionẽ. Sicut refert idẽ Calixtꝰ de q̃dã q̇ cũ sc̃tm̃ Jacobũ visitasset: nõ salutẽ aĩe petijt: sed ne a suis caperet̃ inimicis: q̇ rediẽs ab inimicis captꝰ est. et tandẽ ꝑ btm̃ Jacobũ correctus liberat̃. et tandẽ ꝑ b. Jacobũ correctꝰ liberat̃. Secundo b. Jacobꝫ iuuat suos fideles ĩ morte. Primo ne sup̱ent̃ a morte. vt ptꝫ de filio q̇ iniuste fuit suspẽsus ꝓpter ciphũ ꝑ hospitem occulte in pera eoꝝ repositũ: quẽ btũs Jacobꝫ ꝑ triginta sex dies ĩ patibulo sustẽtauit ⁊ celesti dulcedine refocillauit. Secũdo ĩ morte iuuat suos seruitores ne a demone sup̱ent̃. Sicut ptꝫ ĩ illo cui in extremis laborãti apparuit b. Jacobꝰ bordone vtens ꝓ lancea ⁊ sacculo muliercule quẽ ille ex cõpassione in via portauerat ꝓ scuto vtẽs: demonẽ fugauit. Tertio b. Jacobꝫ iuuat sibi deuotos post mortẽ. Primo q̃tuꝫ ad corpus honorabili sepulture tradendo vt patꝫ de q̃dã in via mortuo. a q̇ oẽs socij sui recesserũt vno dempto. cuiꝰ corpus ac sociũ suũ q̇ cũ eo manserat b. iacobꝫ in specie eq̇tis apparẽs ad sc̃tm̃ iacobũ detulit: et ibi ꝑ canonicos sepeliri fecit. Secũdo q̃tum ad aĩam ab eternis penis liberando. sicut refert Hugo de sancto victore de quodam. qui cũ ad sc̃tm̃ Jacobuꝫ ꝑgeret ⁊ ad suasionẽ demonis se occidisset: et ad infernum ductus fuisset: beatus Jacobꝫ vt vite p̱stine restitueret̃ obtinuit.

H Circa p̃dicta est dubiũ. vtrũ b. Jacobꝫ possit iuuare orõnibꝫ suis oẽs interpellãtes eũ. Et videtur ꝙ nõ. q᷑ btũs Jacobꝫ ꝑfecte suã voluntatem deo cõformauit: vt nõ velit nisi quod deus vult. sed illud quod vult semper impletur. ergo frustra pro interpellantibus orat. Ad hoc dico ꝙ quidaꝫ heretici fuerunt qui dixerunt ꝙ sancti non possint nos iuuare suis orationibus q᷑ vnus

quisqȝ recepit ſm ea q̄ geſſit. ſed hoc eſt cō-
tra hoc qđ eccleſia cōtinue canit. Sancte
Jacobe ora ꝑ nobis. Et ꝯtra articulum fi
dei q̇ eſt ſctōꝝ cōmunio: q̄ ꝑ charitatē fit.
Et ideo cum in ſanctis q̇ ſunt in patria ſit
ꝑfectiſſima charitas: cōpetit eis ꝑ nob̄ o-
rare. nō t̄n ſic q̇n oīa ad votū ſuccedūt. Et
ideo ponit̄ talis ꝯcluſio ꝙ btūs Jacobus
iuuat ſuis orōnibꝫ oēs interpellātes cū de
bito mō: et tāto magis q̄nto eſt ꝑfectioris
charitatis. quāto eſt deo ꝯiunctior: tanto
eius orōnes ſunt magis efficaces. Habet
em̄ h̄ diuin⁹ ordo vt ex ſupioris excellentia
ī inferiora refundet̄: ſicut ex claritate ſolis
in aerem

Sermo alius de ſancto Jacobo ma-
iore LXVII.

Eſcitis quid pe
n tatis: poteſtis bibere calicez quē
ego bibitur⁹ ſum ꝛc̄. Matth. xx.
Ut ſciatis q̇d a deo petere debeatis H

Nota ꝙ a deo petere poſſumus ꝛ bo-
na ꝛ mala penalia: ſed diuerſimode. Bona
ſm Aug. ſunt triplicia. ſcȝ infima. media. ꝛ
ſupma. Infima ſūt bona nature ꝛ fortune.
vt ſanitas. filij. honores. diuitie ꝛc̄. q̄ ſunt
bonis ꝛ malis cōmunia: q̄ nō debem⁹ ſim
pliciter a deo petere. ſed ſub ꝯditione ſcȝ ſi
expediāt ꝛ ꝓſint nobis ad ſalutē. Aug. Si
tꝑalia petitis cū modo petite ꝛ timore. et il
li cōmittite: vt ſi ꝓſint det: ſi aūt ſcit obeſſe
nō det. Quid aūt ꝓſit ꝛ obſit medicus ſcit ꝛ
nō egrotus. Hec etiā debem⁹ cū modera-
mie petere. prouer. xxx. Diuitias ꝛ paupta.
ne de. mihi: ſed tm̄ ꝛc̄. j. Thi. vj. Habentes
alimenta ꝛ q̇bꝫ te. his ꝛc̄. Matth. vj. Pa-
nem noſtrū q̄tidianū da nobis hodie. I

Ubi dn̄s ꝑ ſex docet debite petere. Pro
tꝑalibꝫ em̄ petere docet p̄mo: nō ſupfluita-
tē: qꝛ panē. nō ait: piſces: carnes ꝛ ſil̄ia. Se
cundo docet petere iuſte acq̇ſita. ibi. nr̄m:
nō alienū. Tertio neceſſitatē q̄tidianā. ibi.
q̄tidianū nō annualē. Quarto docet vt cū
grāꝝactiōe recipiam⁹: agnoſcēdo ꝙ red-
dere nō poſſum⁹. ibi. da: nō ait: accōmoda.
Quinto docet cōdiuidere ꝓximis: nō totū
ſeruādo nobis. ibi. nobis. Sexto vt nō ni
miū ſollicitemur ď illis. ibi. hodie. Et ꝙ bo
na tꝑalia peti poſſūt ex hoc ꝓbatur. Quia
ſm Aug. ad probam. Licet hoc petere qđ
licet deſiderare. ſic licet ḡ nobis deſiderare
iſta tꝑalia: nō vt in eis finē ꝯſtituam⁹: ſȝ ſi
cut q̄dā adminicula q̇bꝫ iuuamur ad ten-
dendū ī beatitudinē: inq̄ꝫtū ꝑ ea vita corpo
ralis ſuſtentat̄. ꝛ ſic nobis organice ad act⁹
virtutū deſeruiūt. vt dr. j. ethic̄. Media ſūt
bona ſpūalia. et hec ſunt in duplici differē
tia. Quedā ſunt bona ſpūalia nō neceſſaria
ad ſalutē. vt ſcientia. eloquētia ꝛ hmōi peti
pn̄t. nō t̄n abſolute ſed ſub cōditione ſi ſit
ꝑ ſalute noſtra: vt dictuȝ eſt ſup̄ de tꝑalibꝫ.
Quedā ſunt bona ſpūalia neceſſaria ad ſa-
lutem. vt grā. virtutes. et dona ſpūſancti.
Et hec vt dicit ſctūs Tho. ſa ſe. q. lxxxiij.
ar. v. et. vj. ſimpliciter ꝛ abſolute debēt peti
et pn̄t abſqȝ ꝯditiōe. ſ. ſi placet deo vel ſi eſt
ꝑ ſalute nr̄a ꝛ hmōi. deo em̄ placet q̇ vult
oēs ſaluos fieri. et ipē nos ad hmōi inuitat
dicēs. Primū q̄rite regnū dei et iuſticiā ei⁹.
id eſt virtutes q̇bꝫ acq̇rit̄. vn̄ et fidē ſpem et
charitatē docuit poſtulare ſub figura pa-
nis piſcis ꝛ oui. Luc̄. xj. Ubi etiā ſaluator
docet nos iſta petere feruenter dicēs. Peti
te ꝛ dabit̄ vobis. q̄rite ꝛ inuenietis. pulſate
et aperiet̄ vobis. Suprema ſunt bona glo
rie. Hec tāqȝ finē omniū bonoꝝ petere de
bemus ꝛ tāqȝ ꝑfectum bonū. Joh. xvj. Pe
tite vt gaudiuȝ veſtrū ſit plenū. Bern̄. Re
uera illud eſt plenū ꝛ ꝑfectum gaudiū qđ
nō de creatura ſed de creatore concipit̄. qđ
cum poſſederis nēo tollet a te. cui oīs ali-
unde iocūditas cōparata meror ē. oīs ſua-
uitas dolor. ꝛ oīe dulce amarū. ꝛ oē deco
rum fedum. Mala penalia nō licet petere
in orōne niſi in ordine ad bonū. vt ſi ꝑ fla-
gella q̇s ꝯuertat̄ ad deū. et ſic intelligende
ſūt imp̄cationes multe q̄ ponūt̄ in ſcriptu-
ra ꝯtra inimicos. vt illud pſ̄. Erubeſcāt et
cōturbent̄ ꝛc̄. et alia hmōi. Petit em̄ ꝯtur-
bationē inimicoꝝ ꝑ tribulatiōes: vt ꝑ illas
corrigant̄ ꝛ ꝯuertant̄ ad deū K Ad ꝓ
poſitū ḡ reuertēdo. ſed cur rep̄hendit̄ mr̄ fi
lioꝝ zebedei: cū t̄n petiuerit filijs illđ qđ li
citum eſt peti. vicȝ bonū glīe. Mater nāqȝ
filioꝝ zebedei ꝑ filijs ſollicita a ſūmo bo-
no ſcȝ ieſu xp̄o petiuit in ſūmo bono ſcȝ in
celeſti patria triplex bonū. ſcȝ bonū quietū
cū dicit. Dic vt ſedeāt. In ſeſſione nāqȝ de-
ſignat̄ celeſtis patrie q̇es. Bonū honorifi
cum. cū dicit. Un⁹ ad dextrā et alter ad ſini
ſtram. Et bonū ꝯſummatū. cū dicit. in re-

gno tuo, sed hanc petitionē dñs reprehen-
dit nō ideo ꝙ tale ꝗd petiuerāt: sed reprehē
dunt ꝙ taliter petiuerūt, volebāt em̄ cōfisi
de cognatione quiescere sine pugna. Cum
Apoc. iij. dicat dñs. Qui vicerit dabo ei se
dere in throno meo. Volebāt honorificen
tiam sine cōtumelia: cū dixerit dñs Mat.
v. Beati eritis cū vos maledixerint homi
nes ⁊ exprobrauerint ⁊c. Et seq̄t. Ecce mer
ces vestra copiosa est in celis. Volebāt re-
gni abundantiā sine penuria: cū dixerit do
minus. Bti paupes: qm̄ ipoꝝ est regnū ce
lorū. Ideo dñs rephendit eos dicēs. Ne-
scitis ꝗd petatis ⁊c. In his ꝟbis duo no-
tant. Primo petitōis a dño rephensio. ibi.
nescitis ꝗd petatis. Scdo aploꝝ Jacobi ⁊
Johānis ad passionē vocatio sine inuita-
tio: cū dicit. Potestis bibere calicē ⁊c. L

Quantū ad primū nota ꝙ parentes tria
desiderāt filijs. scꝫ quietē, diuitias, ⁊ hono
res. Primo quietē: sic aliq̄ parētes q̄ nolūt
filios docere laborare: sed ociari: timēt ne
offendant, nō ꝑpendētes illud Eccī. xxxiij.
Multa mala docuit ociositas. Nā diabo
lus quē ociosum inuenit ponit in ope suo.
Figurat Exo. ij. Pharao vidēs filios is-
rael ociosos: statim dixit. Ite opamini. Jō
Hiero. Semp aliq̄d opis facito ne te dia
bolus ociosū inueniet. Inquātū ei aufers
de ocio: intantuꝫ ei aufers de loco. Berñ.
Ociū est sentina oīm vicioꝝ. Jō Eccī. xj.
Si filij tibi sint erudi illos. Job. v. Nasci
tur hō ad laborē sicut auis ad volandum.
Nā sic de veste nō portata nascit tinea sic
de ocio pctm̄. Cassiod. Mens ociosa nil
aliud cogitare nouit ꝙ de escis ⁊ de vētre.
Secundū qđ eis desiderāt parētes est co-
pia diuitiarū. sicut rebecca laborauit ꝓ fi-
lio Jacob vt ꝑmogenita obtineret. Geñ.
xxvij. Nā filijs thezaurisare sufficientiā est
laudabile. Hoc em̄ docet apl's. j. ad Coꝝ.
xij. Debēt parentes thezaurisare filijs. sed
ꝙ hō ita afficit ad filios vt obliuiscat salu
tis anie sue hoc est rephensibile. Jō Aug.
de vita clericoꝝ. et habet in. c. si q̄s irascit.
xij. q. ij. vbi dicit. Si q̄s vnū filiuꝫ habꝫ
putet alterū xp̄m. si duos: putet xp̄m tertiū
si decē: vndecimū xp̄m faciet. q2 dr Ezech.
xviij. Filius nō portabit iniquitatē pr̄is
nec pr̄ filij. ad Gal. vj. Vnusq̄sq; onus suū
portabit. Tertio desiderant eis honorē sic

Bersabee filio suo Salomoni. de quo. iij
Re. j. Senescente Dauid filiꝰ eius adoni-
as surrexit viuēte patre ⁊ dixit. Ego regna
bo. qđ audiēs mr̄ Salomonis accessit ad
Dauid exhibens reuerentiā ei. Cui rex. q̄d
vis. Cui illa. Dñe mi rex iurasti mihi ꝑ do
minū deū tuū ꝙ salomon filiꝰ tuus regna-
ret post te. nūc adonias regnabit te ignorā
te. Ad te respiciūt oculi oīm israel: ⁊ elige-
re poteris quē volueris q̄ regnet post te. et
sic impetrauit ei regnū. Ita fecit hec fidel'
mr̄ filioꝝ zebedei q̄ petiuit eis requiē cū di
xit. Dic vt hi duo filij mei sedeāt. Honorē:
cū addit. vnꝰ a dextris ⁊c. Diuitias: cum
subiūxit. In regno tuo. Sꝫ tm̄ dñs tūc eaꝫ
nō exaudiuit: sed de fatua petitiōe rephen-
dit dicēs. Nescitis q̄d petatis. Remigius.
Christus rephendit discipulos: q2 petitio
ꝓcessit ab eis. Nā vt dicit Augꝰ. in de con
cordia euāgelist. mr̄ ex ꝯsilio filioꝝ accessit
et volūtatē ipoꝝ ad ipm detulit. Et dic re-
gula iuris. q̄ facit. li. vj. de re. iur. Qui aliq̄d
ꝑ aliū facit est acsi faceret ꝑ seipm. Jō di-
cit Marcus eos ad xp̄m accessisse quāq;
mr̄ in veritate accessit ⁊ nō ipi. timebantq;
ne alios discipulos scandalisarēt. tum q2 ꝑ
matrē citiꝰ impetrarēt. tū ne notā ambitio-
nis incurrerēt: iō accessit mr̄ dicēs. Dic vt
hi duo filij ⁊c. M Vbi nota ꝙ hec
petitio mulieris ⁊ aploꝝ est rephensibilis ꝓ
pter triplicē errorē quē ꝯtinebat. scꝫ ordis
ꝑuersitatē. intētiōis carnalitatē. ⁊ materie
vanitatē. Primo ꝯtinebat ordinis ꝑuersi-
tatē: q2 añ meritū petebāt ꝑmiū. Cū tm̄ ſm
Arest. iiij. ethic. honor ꝑmiū sit virtutis. Jā
voluerūt q̄escere sine fatigatiōe. Cū tm̄ scri
bit ꝑ ps. cxxxv. Qui semināt in lachrymis
in exultatiōe metēt. Jā voluerūt hr̄e diur-
num sine labore denariū. cū scribit Mat.
xx. Voca oparios ⁊ redde illis mercedem.
Itē voluerūt hr̄e coronā sine pugna cū dr
ij. Thi. ij. Nullus coronabitur nisi q̄ legiti
me certauerit. Itē voluerunt hr̄e brauiū et
nō cucurrerūt. cū dr. j. Coꝝ. ix. Currite vt
apprehendatis. Jō dicit eis. Nescitis q̄d pe
tatis. q. d. Vultis exaltari ⁊ nōdū estis hu
miliati. Et ſm glo. q. d. Sedē gl'ie petitis
et nōdū eandē meruistis delectat culmen ho
ris q̄ nōdū exercuerūt viā laboris. Cū di-
cit Greg. Ad magna ꝑmia nō ꝑuenit: nisi
per magnos labores. Res ꝑciosa nō con-

parat̃ vili ꝑcio. Ideo dicit Cris. Magnū
laborē necesse est īpendere si volumꝰ ad re-
gnū celeste ꝑuenire. N Nā sicut legit̃
in gestis romanoꝝ. Ille ꝗ in bello vicit ho
stes ⁊ strennue egit triplicē habuit honorē
Primꝰ fuit ꝙ clypeū rotundū ꝗ hostes vi-
cit habuit sup caput eius ⁊ oīs ppl's sibi cū
leticia obuiauit. Scđs honor ꝗ sibi exhibi
tus fuit ꝙ oēs captiui liberi dimittebant̃: ⁊
currū eius post tergū ligatis manibꝫ ⁊ pe-
dibꝫ sequebant̃. Tertiꝰ honor ꝙ victor in-
dutus tunica iouis rubea sedebat in curru
quē trahebāt q̃ttuor equi albi: ⁊ sic ītrauit
ciuitatē. et hūc honorē nullus habuit nisi
victor inimicoꝝ extitisset. Sic apl'i nō po
tuerūt hr̄e honorē nisi subirēt laborē. Su-
peratis aūt diabolo ⁊ tyrānis his honori-
bus sunt honorati. vt pꝫ de hodierno apo
stolo sctō Jacobo ꝗ hoc triplici honore ē
honoratꝰ. Nā clypeꝰ rotundꝰ depingit̃ q̃si
diadema sup caput imaginis eiꝰ: ī signū ꝙ
viriliter hostes suos supauit. et hoc habet
ortū a victoribꝫ romanis ꝙ tales clypei sup
capita imaginū depingunt̃. Ipi autē apl'o
cūctꝰ ppl's hodie obuiat cū laudibꝫ ⁊ hono
re: ita vt cōpetat sibi illud ps̄. cxxxviij. Ni-
mis honorati sunt amici tui deus ⁊c̃. Se-
cundo honorauit eū dn̄s vt oēs captiui ꝓ
pter suā victoriā ꝑ q̄bꝫ rogat libere dimit-
tant̃. O Refert Uincen. in spe. hist. li.
xxvij. c. xxxj. ꝙ tpibꝫ Alphonsi reg̃ hispa-
nie. xx. viri xp̄iani q̄rū vnus erat sacerdos
a saracenis capti sunt ⁊ vrbe Cesaraugusti
in carcere tenebroso inclusi diuersoꝝ gene-
rū nexibꝫ ligati. ꝗ cū deo inspirāte monitu
p̄sbyteri btm̄ Jacobū inuocauerūt ī obscu
ro carcere sic eos alloquēs refulsit. Ecce ad
suꝫ quē vocastꝭ. Illi aūt ad pedes eiꝰ ꝓcide
rūt: tūc eoꝝ vincula ꝯfregit ⁊ ad portas ci
uitatis eo duce ꝑuenerūt: eosqꝫ ad quoddā
castellū xp̄ianoꝝ detulit: sic visibiliter celos
ascēdit. Ad idē refert Jacobꝰ ianuens̄ ꝙ ꝗ
dam mercator a q̄dā tyrāno spoliatꝰ iniu-
ste in turri tenebat̃. ꝗ deuote sctm̄ Jacobū
inuocauit: cui vigilantibꝫ custodibꝫ apparu
it ⁊ ad turris sūmitatē ꝑduxit: statimqꝫ tur
ris adeo se iclinauit ꝙ ipius sūmitas eq̃lis
terre fuit. de q̄ sine saltu descēdēs solutꝰ re-
cessit. quē custodes insequētes licꝫ iuxta eū
ꝑgerēt: tn̄ ipm videre nō poterant. Scđo
hec petitio fuit rep̄hensibilis: q̄ꝛ cōtinebat
in intentione carnalitatē: q̄ꝛ putauerunt in
primo aduētu xp̄m regnaturū qđ erit ī se-
cundo. iō errauerūt sic iudei đ messia ī ps̄.
clv. Edificās hierl'm dn̄s dispsiones israel
cōgregabit. Hoc intelligūt de celesti hieru
salē: cū ibi intelligat̃ de ecclesia sctā in q̃ di
spersiones israel ꝯgregabit in vnitatē fidei
Nā desolatio terrestris hierl'm durabit vs
qꝫ in finē seculi. Luc̃. xxj. Hierusalē calcabi
tur a gētibꝫ donec ipleāt̃ tpa nationū Dan̄.
ix. Erit desolatio vsqꝫ in finē ⁊ ꝯsummatio
nē. Itē errauerūt ī intentiōe ī q̃ erat carna-
litas. q̄ꝛ reputabāt se ex sola cognatiōe ius
regni obtinere: qđ tn̄ nō est. q̄ꝛ dr̄ Matth.
viij. Multi venient ab oriente ⁊ occidēte et
recumbēt cū Abraā Isaac ⁊ Jacob. sꝫ filij
regni eijcient̃ in tenebras exteriores. q̄ꝛ nō
est acceptio ꝑsonarū apud deū. Ideo dicit̃
Matth. vij. Quicūqꝫ fecerit voluntatē pa
tris mei hic est ꝗ intrabit in regnū celorū.
Et Matth. xxj. Auferet̃ a vobis regnū ⁊
dabit̃ genti facienti fructꝰ eius: Ideo dixit.
Nescitꝭ q̄d petatis. q. d. desideratis ꝙ de-
beo vobis dare regnū meū q̄ꝛ estis mei cō
sobrini: sꝫ scire debetis ꝙ regnū nō dat̃ rōe
parentele: sed dat̃ merētibꝫ ꝟtutū exercitio
vel passionis merito. Tertio fuit rep̄hensi
bil' hec petitio. q̄ꝛ ꝯtinebat materie vanita
tem: q̄ꝛ pompā q̃rebāt. Et posito ꝙ celeste
regnū futurū petijssent: adhuc fuit error ī
veritate. q̄ꝛ estimabāt in regno xp̄i aliquid
sinistrū: cum tn̄ oēs regni sui incole ad dex
tram statuent̃. Juxta illđ Mat. xxv. Sta
tuet oues ad dextrā: hedos aūt ad sinistrā.
Ideo bn̄ dixit. Nescitis q̄d petatꝭ. q. d. ſm
Cris. Nōne audistis me referētē cū veni-
et filiꝰ hoīs ponet oues ad dextrā et hedos
ad sinistrā. et dicet his qui ad sinistrā sunt.
Discedite a me maledicti in ignē eternum
ego vocaui vos ad dextram ⁊ vos vultis
vos locare ad sinistram. Nota tamen q̄uis
xp̄s petitionē ipius matris ꝑ tūc nō ex
audiuerit: tn̄ post mortē filiorū exaudiuit.
Nā ꝑ sinistrā vita p̄ns: ꝑ dextrā vita eter-
na designatur. Sedēt igit̃ a sinistris dei: q̄ꝛ
eoꝝ corpa in p̄nti vita multā habēt gloriā
et honorē. Quia de sctō Jacobo exponit̃ il
lud Esa. xj. Ipm gentes deprecabūt̃ ⁊ erit
sepulcrū eius gloriosum. Cuiꝰ nāqꝫ sancti
corpꝰ ⁊ sepulcrū ita freq̄ntiꝰ visitat̃ ⁊ deuo-
tius sicut sancti Jacobi ꝗ suis ꝑegrinis tā

sedulo subuenit. ¶ Sicut de hoc refert Hugo de scto vic. q cuidã pegrino ad sanctũ Jacobũ pgenti diabol⁹ in specie ipius apparuit: et de presentis vite miseria multa cõmemorãs felicẽ se esse si ob amorẽ z honorẽ ipius se necaret: et ille mox gladiũ arripuit z ptinus se occidit. Et cũ ille in cui⁹ domo hospitatus fuerat suspect⁹ haberet: et mori plurimũ formidaret: ptinuo q mortuus fuerat surrexit: asserẽs q dũ demon q mortẽ suaserat ad suppliciũ eũ duxisset: beatus Jacob⁹ cucurrit z mox ereptũ ad thronum iudicis deduxit: et accusantib⁹ demonibus vt vite restitueret obtinuit. Sedent nũc a dextris dei: qr aĩe eoz in celo beatificantur ita q qlibet eoz dicere põt illud ps. cxxxj. Hec requies mea i seculũ seculi. hic habitabo qm̃ elegi eam. Quantũ ad secundũ in q tangit bti Jacobi z Johis ad passionẽ inuitatio: cũ dicit. Potestis bibere calicem zc. Nota q nõ dixit hoc dñs q ignorasset q erãt imitaturi ei⁹ passionẽ: sed iõ interrogauit: qr nemo põt cũ xpo regnare nisi passionẽ ei⁹ fuerit imitatus. Vñ. ij. ad Thi. ij. Si cõpatimur pregnabim⁹. Ber. Tunc mihi pdest passio si assit mea imitatio. Sed illud est ptra multos in hoc mũdo delitiosos q nihil volũt pati neqz i ieiuniis neqz in castigationib⁹ corporis sed sp pleni esse: in lectib⁹ mollibus dormire. Sz audiant tales btm̃ Hiero. dicentẽ. Vis regnare cũ xpo si dñm xpm oportuit pati et ita intrare in gloriam suam vt dicit Luc. xxiiij quã fiduciã nos habem⁹ intrare sine labore. O qz stulti sumus: volumus hic gaudere cũ seculo z postea regnare cũ xpo. Audientes autẽ hi duo apli q absqz passione nõ possent cũ xpo regnare: interrogãte ipo an possent bibere calicẽ passiõis: dicunt ei. possum⁹. Sed fm glo. loquunt sicut inexperti fragilitatis pprie: quã fugiẽtes a dño ostenderũt, sicut hr Matth. xxvj. Relicto eo oẽs fugerũt. qr inexptis nõ apparet terribile qd exptis necessariũ est timere. Cõfirmauit tñ dñs verbũ eoz dicẽs. Calicẽ id ẽ martyriũ bibetis. q. d. Tu Jacobe gladio moriendo. tu vero Johannes in ferventi oleo bulliendo. ¶ Circa qd vlterius nota q qdruplex inuenit calix in scriptura sacra. scz calix passionis tpalis. calix cõmunionis sacramẽtalis. calix beatitudis eternalis. et calix damnatiõis gehennalis. Primus calix vicz pene tpalis est in mundo. hoc est tribulatio. ãgustia. z miseria. ac passiones vsqz ad mortẽ homini illate. De hoc calice dixit dñs. Potestis bibere calicẽ zc. Hunc bibit xps a tpe natiuitatis q posit⁹ est a matre in psepio vsqz ad lignũ crucis. ita vt dicere possit illud ps. lxxxvij. Quoniam ego in laborib⁹ sum a iuuentute mea Hunc ppinauit matri sue. qr statim nato filio: anxia fuit ne ab Herode occideret fugiẽs in egyptũ. Matth. ij. Et pdito filio i templo cum dolore ipm qsiuit: et sub cruce omnẽ passionẽ mentaliter sustinuit quã xps corporaliter: ita vt gladi⁹ doloris animam eius ptrãsiret. Lu. ij. Hũc calicem ppinauit aplis q diuersa passi sunt tormẽta. iuxta illud Act. v. Ibãt apli gaudẽtes zc. Et specialit hi duo apli Jacob⁹ z Johannes. Nã iacob⁹ ab Herode est occisus sic ptz Act. xij. Johes etiã a Domiciano i insulam Pathmos est relegat⁹ in feruẽti olei dolio punitus. Ideo dixit dñs. Calicem quidẽ meũ bibetis. Illũ etiam calicẽ biberunt omnes martyres. Apoc. vij. Lauerũt stolas suas in sanguine agni. Sic oẽs electi bibere debent de calice passionis. De q Grego. Sanctus qsqz vt eterna supplicia euadat z ad sempiternã gloriã ascẽdat: debet flagellis atteri: vt in iudicio purgatus valeat inueniri. Secundus calix sacramẽtalis cõmunionis est in tẽplo. de illo bibit sanguis xpi viuificans. De hoc calice dr. j. ad Cor. xj. Quicũqz manducauerit panẽ z biberit calicẽ dñi indigne: iudiciũ sibi mãducat z bibit. O qz multi sunt q hũc calicem indigne sumũt. et valde miserabile est si a diabolo p indignã sumptionẽ hui⁹ calicis aufert aĩa q per calicẽ passionis tã amare est redempta. Tertius calix est beatitudinis eternalis. et ille est in celo: de quo bibit vinũ letificãs. Cãt. v. Bibi vinũ cũ lacte meo. In vino iocunditas gaudij de diuinitate. in lacte dulcedo de humanitate significat. O quã ibi inebriabũt de isto calice. fm illud ps. Calix me⁹ inebrians qz pclarus est. Hic calix semel bibitus facit obliuisci oẽs labores z tristiciã pteritã. Et ibi tũc implebit illud Sapiẽtis. Date siceraz merentib⁹ z vinũ scz psolatiõis his q mesti sunt corde. puer. xxxj. Hũc calicẽ nunc

bibit btũs Jacob9 cũ dño in celo qui tam amarũ calicem bibit ꝓ dño hic in mundo. Quart9 calix dr calix damnatiõis gehẽnalis. de illo bibit ĩ inferno sulphur ardẽs et flammãs. ꝭm illd ps. Ignis et sulphur spiritus pcellarũ ps calicꝫ eoꝝ. Heu dñe si talis est ps calicꝫ. qs totũ calicẽ sustinere pt? Certe hũc calicẽ bibẽt illi9 calicis amatores. illi vicz de qb9 dr Prouerb. xxiij. Qui morant in vino ꝛ studẽt calicib9 epotãdis. Bibit aũt de calice gehẽne pot9 sulphurꝫ flãmãs ꝛ ardẽs. vt sic ignis ardori ꝑuersi cordis: et sulphur fetori praui opis respõdeat. sed ille pot9 non dabit nisi habentib9 signũ cauponis infernalis. scz diaboli. De qb9 dr Apoc. xiiij. q habebũt caracterẽ bestie in fronte ꝛc. De q scribit ibidẽ. Hic bibet de vino ire dei qđ mixtũ est mero in calice ire ipi9: et cruciabit igne ꝛ sulphure añ ꝯspectũ agni ꝛ fumus tormẽtoꝝ coꝝ in cõspectu angeloꝝ sanctoꝝ ascendat in secula seculoꝝ. nec habebũt requiem die ac nocte. Hoc est ꝯtra illos q erronee tenent q dãnati qñq3 certis diebus aut horis habeãt quietem a penis. De hoc cruciatu ait Grego. Quid in illo die acturus est qui a ꝯspectu iudicis rapitur ab electorum societate: q tenebrescit a lumine cruciabit eterna cõbustione. Certe btũs Jacob9 cuius hodie festum agimus bibit tantũ de calice passionis q nunc prorsus immunis est a calice damnationis. Ex p̃dictis pꝫ q̃lis sit in q̃libet calice mixtura. ꝭm illud ps. Calix ĩ manu dñi vini meri plen9 mixto. Mixta eñ sunt in p̃mo calice vinũ ꝛ fel. in scđo vinũ et aq̃. in tertio vinũ ꝛ lac. in quarto ignis ꝛ sulphur. Btũs ergo Jacob9 de p̃mo et secundo calice bibit in mundo. et de tertio iã inebriat in celo. de q̃rto aũt nũq3 gustabit in inferno: sed eternaliter deũ laudabit: qꝛ hũc calicẽ euasit ꝛ cum xp̃o semꝑ gaudebit. Huius aũt gaudij si volum9 esse ꝑticipes oportet nos p̃mũ esse socios sue tribulationis. si eñ nõ cõpatimur: nõ cõregnabim9. qꝛ si xp̃s suis nepotib9. s. b. Jacobo et Johãni noluit dare regnũ nisi biberent calicẽ passionis. q iure tũc nobis daret: certe multo minus ꝛc.

De Inuentione sancti Stephani. Sermo LXVIII.

Statuisti verba tua que locutus es in manibus pueroꝝ tuorũ ꝓphetaruꝫ vt transferent ossa regũ nostroꝝ ꝛ ossa patrũ nostroruꝫ de loco suo. Baruch. ij. A

Pro introductiõe nota q in cõmuni ꝓuerbio dr. Quilibet sacerdos laudat suas reliq̃as. Et causa hui9 laudis est vt ꝑ ꝯmẽdationẽ reliquiarũ ꝛ sctõꝝ ꝑpl's ad deuotionẽ excitet. Et sic legit. ij. Paral. v. q salomõ tẽplo edificato posuit in illud arcã testamenti in q erãt reliq̃e: ꝟga aarõ q fronduit ꝛ floruit ꝛ amigdalũ ꝓduxit. tabula testam̃ti ꝛ vrna aurea hñs mãna. vt g ꝑpl's ad deuotionẽ excitaret sacerdotes ꝛ leuite qñ arca portabat canebãt tubis. et voces ĩ sublimi tollẽtes ceperũt laudare ꝛ dicere. Cõfitemini dño qm̃ bon9 qm̃ in se. miscđia ei9 ps. cv. Moraliter xp̃s hic ꝑ sacerdotẽ designat. de q p̃dixit ps. dicẽs. Jurauit dñs ꝛ nõ penitebit cũ tu es sacerdos ĩ eternũ ꝭm ordinẽ melchisedech. Iste sacerdos xp̃s habet duas ecclesias. vnã militantẽ. aliã triũphantẽ. In p̃ma h3 p̃ciosas reliq̃as. s. sanctorũ corꝑa. in scđa aĩas electoꝝ. ꝭm illud ps. Custodi innocẽtiã ꝛ vide equitatẽ: qm̃ sũt reliq̃e homĩ pacifico. has reliq̃as ip̃e ĩ scripturꝫ hincinde multipl'r cõmendat dicens ꝑ apl'm Heb. xj. Sctĩ per fidẽ vicerũt regna: oꝑati sũt iusticiã ꝛc. Et laudes cuiuslibet sctĩ ꝯsueuit eccl'ia recitare vt ꝑpl's ad deuotionẽ ꝛ venerationẽ sctõꝝ excitet. Inter has reliq̃as eccl'ia h3 valde p̃ciosas q sũt corꝑa sctõꝝ stephani ꝓthomartyris. Nicodemi. Gamalielis. et Abibe. qꝝ inuẽtionẽ hodie solẽnit celebrat: et in ꝟbis p̃missis ꝑ Baruch ꝓphetã laudat di. Statuisti ꝟba tua ꝛc. B In ꝟbis p̃missis inuẽtio siue translatio corꝑis sctĩ stephani ex q̃ttuor cõmendabilis reddit. Primo ex ꝑte illi9 a q facta est scz xp̃i. cũ dic. Statuisti ꝟba tua. Ip̃e eñ ꝟba q locut9 est in trãslatiõe sctĩ stephani. statuit. i. firma et certa esse fecit. Et h duplici rõne. Pria qꝛ ip̃a reuelatio nõ fuit vana: sed triplici apparitiõe firmata. Sicut eñ in ore duoꝝ vel trium testiũ stat oẽ verbũ: Et sicut in trib9 diebus experit omne factũ: sic etiã in trib9 reuelationib9 cõprobat om̃e verũ. Scđa qꝛ nõ fuit fantastica sed cõgruis similitudinib9 de-

mõstrata. Ostẽdit Gamaliel Luciano tres
calathos aureos. vnũ plenũ rosis rubenti
bus q̄ signabat reliq̄as sctĩ stephani q̄ fuit
aureus ꝑ charitatẽ ⁊ carnis incorruptionẽ
⁊ roseꝰ ꝑ sanguis effusionẽ. Alij duo erant
pleni rosis albis ⁊ signabãt reliquias Ga⸗
malielis ⁊ Nicodemi q̄ fuerũt aurei ꝑ cha
ritatẽ ⁊ albi ꝑ intentiõis puritatẽ. Aliũ etiã
ostẽdit argenteũ croco plenuꝫ: et signabat
reliquias Abibe filij nicodemi: q̄ fuerat tã
q̄ꝫ argentũ nitidũ ꝑ virginitatẽ. Croceꝰ em̄
colo𝔯 dr̄ esse medius inter albũ ⁊ rubeũ. qꝛ
ip̄e cum candore virginitat̄ habuit albedi
nẽ pure intentionis ⁊ rubedinẽ charitatis.
Scd̄o ista inuẽtio est cõmendabil' ex p̄te il
lorũ ꝑ q̄s facta ẽ. cũ dr̄. Que locutꝰ es ĩ ma
nibꝫ pueroꝝ tuoꝝ ꝓphetarũ. i. nicodemi ga
malielis ⁊ luciani: q̄ fuerũt pueri ꝓpt̄ puri⸗
tatẽ: simplicitatẽ: ⁊ hũilitatẽ. ¶ Ista em̄
tria disponũt hoĩem ad suscipiẽdas diuias
reuelatiões. Prĩo puritas. puer. xxij. Qui
diligit cordis mundiciã ꝓpter gratiã labio⸗
rũ suoꝝ habebit amicũ regẽ. Scd̄o simpli
citas. puer. iij. Cũ simplicibꝫ sermociona⸗
tio eiꝰ. Et tertio hũilitas. ps̄. Intellectum
dat ꝑuulis. Fuerũt etiã ꝓphete. qd̄ patꝫ in
Gamaliele q̄ manifestauit multa p̄terita: si
cut suã et sctĩ stephani passionẽ. p̄sentia oc
culta: sicut ossa ĩ terre visceribꝫ occultata. ⁊
futura. sicut vbertatẽ futurã. Tertio ꝯmen
dabilis est ex p̄te illoꝝ q̄bꝫ fiebat q̄ fuerunt
reges ⁊ p̄res: cũ dr̄. et trãsferent̄ ossa reguꝫ
nr̄oꝝ ⁊ ossa patrũ nr̄oꝝ. fuerũt em̄ reges ñ
tyranni. Tyrannũ em̄ tria faciũt. scꝫ ambi
tio dñandi. cupiditas lucrãdi. ⁊ crudelitas
seuiendi. Ipi aũt nõ fuerũt tyranni sed re⸗
ges. qꝛ nõ fuerũt ambitiosi nec cupidi nec
crudeles: sꝫ misericordes ⁊ pij. Fuerũt etiã
p̄res q̄ nos genuerũt ꝑ euãgelicã eruditio
nẽ. ij. ad Coꝝ. iiij. Nã in xp̄o iesu ꝑ euange
liũ ego vos genui. Itẽ genuerũt nos ꝑ ex⸗
empli exhibitiõeꝫ. Eph. v. Imitatores dei
estote sicͭ filij charissimi. et. j. Coꝝ. xj. Imi⸗
tatores mei estote sicͭ ⁊ ego xp̄i. Itẽ ꝑ deuo
tã orationẽ sicͭ stephanꝰ paulũ genuit: quia
ip̄m sua orõne ꝯuertit. sicͭ dicit Augꝰ. Si
stephanꝰ nõ orasset: eccl'ia paulũ non h̄ret.
Quarto hec inuẽtio cõmẽdabilis est ex cã
ꝓpt̄ quã fiebat. qꝛ in loco hũili iacebãt: et iõ
ad locũ digniorẽ trãsferẽdi erãt. qd̄ notat̄
cũ dr̄. Transferent̄ de loco suo. ¶ Vbi

nota q̄ triplex translatio facta est de corꝑe
sctĩ stephani. Prĩa fuit d̄ loco despecto ad
montẽ sion: vbi ostẽsum fuit q̄nti meriti es⸗
set apud deũ. qꝛ suis merit̄ ĩpetrauit bona
tp̄alia corꝑalia ⁊ spũalia. Tp̄alia. qꝛ cũ p̄⸗
us sterilitas mag̃ esset: ip̄a die pluuia ma⸗
gna descẽdit sup̄ terrã quã fecũdauit ⁊ abũ
dantiã magnã fecit. Scd̄o bona corꝑalia.
qꝛ. lxxiij. hoĩes fuerũt a diuersis languori⸗
bus liberati. Tertio ĩpetrauit bona spũa⸗
lia. scꝫ dei indulgẽtiã ⁊ grãm. Vñ dixit ga
maliel Luciano. Aperi nob̄ vt ꝑ nos apia
at deꝰ ostiũ clemẽtie sue ĩ h̄ mũdo. Scd̄a
trãslatio fuit de sion ĩ Cõstãtinopolim vbi
illi q̄ transferebãt obuiã habuerũt demo⸗
nes: angelos: et stephanũ. Demões q̄dẽ de
flebãt sua incẽdia dicẽtes. Ve nob̄ qꝛ p̄tho
martyr stephanꝰ trãsit diro nos verberãs
igne. Angeli affuerũt q̄ sup̄ corpus eiꝰ cele
stes laudes decãtare auditi sũt. Stephanꝰ
affuit ꝓpulsans ꝑicula mar̄ vicꝫ tẽpestatẽ.
apparuit em̄ eis dicẽs. Ego sum: nolite ti⸗
mere. ⁊ sic trãquillitatẽ magnã fec. Tertia
trãslatio fuit de Constantinopoli romam.
Quã q̄dẽ ꝯmẽdabilẽ q̄ttuor fecerẽt. Primũ
est collatũ bñficiũ: qꝛ filia Theodosij fuit
a demõe liberata. poterat nãqꝫ dicere The
odosiꝰ stephano. Filia mea male vexat̄ a
demonio. poterat sibi stephanꝰ r̄ndere. ego
veniã. s. romã ⁊ curabo eã. Scd̄m est stu⸗
pendũ ꝓdigiũ. Nã cũ ad q̄ndã eccl'iaꝫ por
taret̄ vectores subintrant: nec vltro ꝓgredi
pñt. Aliud etiã fuit ꝓdigiũ: qꝛ cũ greci cor
pus Laurẽtij loco stephani accip̄e vellẽt:
amẽtes sũt effecti ⁊ postea mortui. Tertiũ
est gratũ ꝯsortiũ. qꝛ corpꝰ laurẽtij in latꝰ se
vertit ⁊ mediũ sepulcri vacuũ stephano de
reliquit. Quartũ est celeste oraculũ. clauso
em̄ sepulcro audite sũt voces angeloꝝ di⸗
cẽtiũ. O felix roma q̄ corpꝰ laurentij hispa
ni. et stephani hierosolymitani gloriosa pi
gnora vno claudis mausoleo ¶ Circa
p̄dicta q̄rit̄ cuiꝰ autoritate reliq̄e seu corꝑa
sctõꝝ sũt trãsferẽda. Ad h̄ dicẽdũ q̄ corꝑa
sctõꝝ nõ sũt trãsferẽda de loco ad locũ sine
autoritate p̄ncipis. s. pape vel ep̄oꝝ: vl' sine
lnia synodi. vt in c. corꝑa. de ꝯse. di. j. et hoc
verũ est vt ibi notat glo. cũ corpꝰ traditꝰ
est ꝑpetue sepulture. vt. l. fi. C. de reli. ⁊ sum
pti. fu. nisi necessitas ĩmineat. Si aũt non
est traditum ꝑpetue sepulture: põt trãsferri.

sine autoritate alicu⁹. vt. C. e. ti. l. l. ꝫ nec dn̄. Et p̄dicte leges loquunt̄ de oīb⁹ corporibus generalit̄. F Scd̄o q̄ro quō reliquie sctōꝝ dn̄t ꝑplo oñdi. Ad h̄ dico ꝙ antiq̄ reliquie nō dn̄t oñdi extra capsam. nec exponi venales. Rō phibitiōis est ḱm Panor. in. c. ij. de rel'. z ve. san. qꝛ cū oñdunt̄ ossa nuda mltoꝝ deuotio torpescit. Dicūt em̄ ꝙ si fuisset sanct⁹ ossa nō fuissent sic dispsa: non aduertētes ꝙ oīb⁹ generalit̄ dictū ē. Cinis es z in cinerē reuerteris. His except̄s q̄b⁹ de⁹ singularē gratiā facere voluit: vt i corpore btē ꝟginis. Johis euāgeliste. z similium. Reliq̄as ꝟo inuētas de nouo nēo dꝫ publice venerari nisi autoritate romani pōtific̄s fuerint approbate. Et plati nō pmittant ꝙ illi q̄ accedūt ad eoꝝ eccl'ias cā venerationis decipiant̄ falsis figmētis: sic̄ qn̄ꝙ occasiōe q̄stus fieri ꝯsueuit. vt hꝫ in. d. c. ij. G Reliq̄e etiā sctōꝝ nō debēt exponi venales. qd̄ fieri pōt duob⁹ modis. Primo cū ꝟe vendunt̄: inde accepto p̄cio. qd̄ nō licet: qꝛ sacra z religiosa nō sūt in dn̄io alicu⁹: nec capiūt extimationē. vt insti. de re. diui. §. nullius. Scd̄o qn̄ exponūt̄ passim causa q̄st⁹ vt hēant̄ large oblatōes. Est em̄ hec q̄dā larga vēditio vt dicit Panor. vbi s̄. Plura de veneratiōe reliquiarū vide infra sermone de oīb⁹ sctis. H Ultimo q̄ro qn̄ trāslatio siue inuētio corpis scti stephani facta fuit. Ad h̄ dico ꝙ corp⁹ bti stephani inuentū fuit ān̄o dn̄i. cccc. vij. et imperij Honorij anno. vij. et ea die q̄ ei⁹ passio celebrat̄. s. sequēti die post natalis dn̄i. Festa aūt mutata sunt duplici rōne. Prima est qꝛ festū de inuentiōe solēni⁹ agebat̄ q̄ꝫ festū de passiōe. z hoc tum ꝓpt̄ reuerentiā natiuitat̄ dn̄i. tū ꝓpter mlta miracula q̄ in ip̄i⁹ inuentiōe dn̄s ostendit. Quia ḡ passio ip̄i⁹ dignior est q̄ꝫ inuētio: z ob hoc solēnior debet esse. Jō festū de passione eccl'ia ad illud tp̄s trāstulit in q̄ i ampliori reuerētia habeat̄. vicꝫ imediate post natalē dn̄i. z inuentionē ei⁹ ad tertiā augusti qn̄ fuit lapidatus. Scd̄a rō. qꝛ stephan⁹ ꝓthomartyr est. et cū martyriū sctōꝝ sit natale coꝝ in celis. Jō merito statim post natale dn̄i natale scti stephani celebrat̄. vide de hoc plura in ser. de eius passione.

Sermo alius de inuentione sancti stephani LXIX. wann. XII.

Iustum dedu
xit dn̄s p̱ vias rectas z ostēdit illi regnū dei. Sap. x. Quanta iusticia floruit beatissim⁹ ꝓthomartyr noster stephan⁹: bn̄ ostendūt scripture canonice, sicut Lucas euāgelista scribēs actus apl'oꝝ hoc refert Act. vj. et. vij. Un̄ Act. vj. dꝛ ꝙ crescēte nūero discipuloꝝ. scꝫ fidei xp̄iane factū est murmur grecoꝝ aduersus hebreos: eo ꝙ despicerent̄ i ministerio q̄tidiano vidue eoꝝ. Ad sedandū ḡ illud murmur. xij. apl'i ꝯuocauerūt mltitudinē discipuloꝝ dicētes. Nō est equū nos derelinq̄re ꝟbū dei z mīstrare mēsis. ꝯsiderate ḡ viros ex vobis boni testimonij septē plenos spūsctō z sapia. q̄s ꝯstituam⁹ sup̱ h̄ opus. ecce iusticia. et elegerūt stephanū virū plenū spūsctō z fide: et alios sex. special'r tn̄ dꝛ stephan⁹ plenus spūsctō ꝓpt̄ excellētiā sue sctitat̄ z iusticie. z iō pm⁹ inter septē diaconos noīat̄. Quāta aūt i eo refulserit iusticia ptꝫ ex eo qd̄ sequit̄. qꝛ ip̄e faciebat siḡ z ꝓdigia mag̱ in ꝑplo. imo nō solū i ꝑplo fec miracula: ꝫ z disputādo cū iudeis de fide xp̄i ꝯuicit eos multiplr. autoritate sc̄pture et rōne ostendēdo ex ꝓphet̄s mltiplicit̄ iesū esse verū messiā iudeis i lege ꝓmissum. vt patꝫ Act. vij. He vtiꝙ fuert̄ vie recte p̱ q̄s dn̄s iustū ꝓthomartyrē stephanū h̄ deduxit. vicꝫ veritas vite z doctrie. z iō oñdit illi regnū dei: nō solū i p̄ria vt oīb⁹ btīs. ꝫ et spāl'r hic in vita i hora sue passiōis cū lapidaret̄ a iudeis. ait em̄. Ecce video celos apertos z iesū stantē a dex. dei. Jō bn̄ verificant̄ ꝟba thematis. Iustū deduxit dn̄s zc̄. vbi s̄. In ꝟbis themat̄ ad laudē ꝓthomartyris stephani duo nob̄ sūt ꝯsideranda. vicꝫ ip̄ius meritū. qꝛ iustus quē dn̄s deduxit p̱ vias rectas. Scd̄o ei⁹ p̄miū: qꝛ dominus oñdit illi regnū dei zc̄. I Circa primū est notandū ꝙ duplices sunt vie hoīs. vicꝫ vie pctōꝝ z vie iustoꝝ. Uie peccatoꝝ sunt vie septem capitaliū vicioꝝ: p̱ q̄s ambulāt pctōres i infernū. De q̄bus dꝛ Sap. v. Lassati sum⁹ in via iniquitatis et perditionis z ambulauim⁹ vias difficiles. Dicit̄ notanter, lassati sum⁹, quia onus graue impositū viatori facit eum cito lassum. Q autē peccata sint onera grauia ostendit ꝓpheta dicēs. Sicut onus graue grauate

sunt sup me, igit velint nolint pctōres lassa bunt. Sunt aūt septē vie iniqtatis q sunt valde difficiles: et tñ pctōribꝫ multū amabiles. De his vijs dicit Greg. xvij. moral. Uia nāqꝫ elati supbia, via raptoris auaricia, via lubrici ꝯcupiscētia carnalis. et subiungit. In vijs ergo suis vnusqsqꝫ oculos deprimit: qꝛ solis vicijs vt p hec aīo satisfaciat intendit. Et hoc est qd dicit Job. xxiiij. ca. Oculi em illius sunt in vijs eius. sicut ergo septē sunt vie materiales itinerantibꝫ difficiles: ita septē sunt vie morales peccatoribus difficiles. scꝫ montuosa p quā ambulant supbi. spinosa p quā ambulant auari. lutosa p quā ambulāt luxuriosi. tenebrosa p quā ambulāt inuidi. tumultuosa p quā ambulant iracūdi. sumptuosa per quam ambulāt gulosi. tediosa p quā ambulāt accidiosi. Primā viā accipiūt supbi ꝛ ambitiosi; q sp vadūt vias mōtuosas: qd est piculosuꝫ. qꝛ d modico lapsu iminet magnū piculū. qꝛ sm Gre. qꝫto grad' altior tanto casus grauior ꝛ decliuior. Istis est sic de lepore dr. qꝛ multo meli' currit ꝯ montē ascēdendo qꝫ descendēdo de monte in vallē. qꝛ hꝫ anteriora crura breuiora qꝫ posteriora. Moralit. tibie anteriores sunt affectiones ad deū. posteriores sunt affectiōes ad mūdū. Ita in supbis breuiores sūt affectiōes ad deū qꝫ ad mundū. Scdam viā eligunt auari vicꝫ spinosam. sicut saluator ostendit q diuitie sunt spine. Matth. xiij. qꝛ cū magno labore acquirunt. cū timore custodiūtur: et cum dolore amittunt. sm illud Osee ij. Sepiam viā tuā spinis. Tertiā viā eligunt luxuriosi qsi bestie. De qbꝫ in ps. Inquinate sunt vie illi' in oi tpe. Taliū via ē lata ꝛ trita et lutosa: et multi transeūt p eā. Mat. vij. Lata est viā q ducit ad pditionē et multi ambulāt eam. Per oppositū est de vijs castis. De qbꝫ in ps. Ambulās in via imaculata hic mihi mistrabit ꝛc. Quartaꝫ viā ābulāt inuidi vicꝫ tenebrosam. qꝛ inuidi p malitiā ppriā sunt excecati; et ita sp in tenebris ambulāt. sm illud puerb. ij. Relinquūt iter rectū: et ambulāt p vias tenebrosas q letant cū malefecerint ꝛ exultāt i rebꝫ pessimis ꝛc. Quintā viā scꝫ tumultuosaꝫ siue lapidosam lapidū sese ꝯcutientiū vadūt iracūdi; q valde faciliter ledunt a lapide. i. a vbo pximi etiā modico. de qbꝫ in ps. Cōtritio ꝛ infelicitas in vijs eoꝝ et viā pacis nō cognouerūt. Sextā viā scꝫ sumptuosā eligūt gulosi: q ea q paupibꝫ cōicare deberēt supflue cōsumunt ꝛ in voluptate viuūt. Septimā viā scꝫ tediosam eligūt accidiosi q sp sunt fatigati dū ea debēt opari q sūt ad salutē. oē em qd ad diuinū spectat officiū reputat ab eis nimis longū: hñt tediuꝫ in vbo dei audiēdo: in missa: in vespis ꝛc. sꝫ nō hñt tediū i mūdi vanitate. Iste vie sūt homi difficiles. qꝛ mergūt ad interitū. iste vie sunt hoi nociue ꝛ piculose. qꝛ retrahūt eū a vijs veritatis: ita q nec hō his vijs occupat' noscit ea q dei sūt. Ideo dr vbi sup. Sap. v. Ambulauim' vias difficiles ꝛ viam dñi ignorauim'. Hinc est q hoies vicijs dati sp de alijs hoibꝫ male iudicāt: eo q nesciunt mensurā vie iustoꝝ: et ex h iudicāt oēs hoies sm seipos. nō em iudicāt q alij hoies qñqꝫ possint viuere virtuose. miratur em luxuriosus quō hō posset suare ppetuā ꝯtinētiā. Gulosus estimat q nullus suare possꝫ verā abstinētiā. Auar' iudicat q ois hō cupiat hre diuitias ꝛ abūdantiā. Et h est qd dic Cris. in qdā omel. Ois hō sm se estimat alterū. nō em pōt hō melius sentire d altero qꝫ sentiat de seipo. Ecce fornicari' neminē castū estimat. cast' nō facile suspicat de fornicatiōe. Supbꝫ neminē putat humilē. hūilis neminē credit supbū. et sic de alijs. Alie sunt vie iustoꝝ. et ille non sūt aliud qꝫ vie pceptoꝝ dei. p has ergo vias ambulāt q pcepta dei custodiūt. sꝫ illd ps. In mādatis tuis exercebor ꝛ ꝯsiderabo vias tuas. ꝛ iterū. Uiā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri. R In genere ergo loqndo tūc via hominis nō est aliud qꝫ ei' actus siue sint interiores siue exteriores. Uñ Greg. xxj. mora. sup illud Job. xxxj. Nōne ipe ꝯsiderat vias meas ꝛ cūctos gressus meos dinumerat: dic. Quid viarū noie nisi actiōes denūciat? Hinc p Hier. vij. dr. Bonas facite vias vras ꝛ studia vra. Bone aūt vie sūt vie pceptoꝝ dei. Et subdit Grego. ibidē. Sic dñs vniuscuiusqꝫ cōsiderat vias: sic dinumerat gressus: vt nec minutissime qdē cogitationes eius iudicio ac verba tenuissima que apud nos vsu viluerunt: indiscussa pmaneāt. Hoc est qd ait saluator Mat. xij. De omni verbo ocioso qd locuti fuerint homines sup terraꝫ reddēt rationē in

die iudicij. Laborādū est ergo cuilibet homini vt vadat p vias rectas. et si eas ignorat tūc imploret cū ꝓpheta a dño illarū noticiam dicēs. Notā fac mihi viā in q̄ ambulē. et iterū. Vias tuas dñe demōstra mihi. et iterū. Da mihi intellectū vt discā mādata tua. Multū em̄ ꝓfert ad solaciū ambulantꝭ bona noticia vie p quā dꝫ ambulare. Nā ceterꝭ paribꝰ talis via videt̄ ambulanti breuior q̄ꝫ via ignota eiusdē q̄ntitatis Ita est de via recta iustoꝝ: sed multi sunt q̄ se putāt ambulare p vias rectas: ⁊ tandem errātes ꝓcipitant̄ in foueā. sicut sūt multi q̄ nolūt repꝛehendi ī pctīs suis: aut nō credētes ea eē pctā: vel nō tā grauia. De q̄bꝫ dicit Salomon. puer. xiiij. Est via q̄ videt̄ homini recta: nouissima aūt eiꝰ ducūt ad mortem. O deꝰ q̄t sūt tales q̄ etiā sub specie melioris vite sibi q̄nq̄ꝫ statuūt terminū multorū dieꝝ in pctīs suis: totalit̄ abijciētes timorē dñi. hi vtiq̄ꝫ ambulāt p vias obliq̄s falsas ⁊ piculosas q̄ ꝓcipitāt hoīem ī gehēnā. Beati ḡ q̄s deducit dñs p vias rectas. hñ beati. q2 talibꝫ oñdit regnū dei. vt ptꝫ ī scda pte. L Circa secundā ptē ergo ē notandū q̄ triplex inuenit̄ regnū in scptura sacra. vicꝫ regnū dei: regnū mūdi. et regnū diaboli. Primū est regnū decoris. secundū regnū timoris. et tertiū regnū horroris. Primū regnū scꝫ dei est celū. secundū mundꝰ. tertiū infernꝰ. Celū nāq̄ꝫ est regnū decoris ⁊ glīe. iuxta illud ps. Gloriaꝫ regni tui dicēt ⁊ potētiā tuā loquent̄: vt notā faciāt filijs hoīm potentiā tuā ⁊ gloriaꝫ magnificētie regni tui. De h̄ reg̃ dicit Bern. in flori. li. ix. Quattuor sūt genera hoīm regnū celoꝝ possidentiū. nā aliq̄ violēter rapiūt illō. alij mercant̄. alij furant̄. et alij intrare cōpellunt̄. Violenter rapiūt q̄ relinquunt oīa ⁊ sequunt̄ xp̄m ⁊ corpus suū castigāt. De q̄ dr̄ Mat. xj. Regnū celoꝝ vim patit̄ ⁊ violēti rapiūt illud. Vbi dicit Aug. Certe nō est modica vis dū q̄s potēs habere vitā delicatā relinq̄t tpalia et vim facit carni sue p maceratiōnē aut castigatiōnē. Qui em̄ sic pseuerat certꝰ ē de reg̃ celoꝝ. Hec Aug. Alij mercant̄ regnū celoꝝ q̄ se exercitāt in opibꝫ miscdie corpalibꝫ ⁊ spūalibꝫ. De illis dicit Aug. Venale habeo dicit dñs. q̄d? regnū celoꝝ. q̄ emit̄: paupꝑtate regnū. dolore gaudiū. labore req̄es. ignominia gloria: morte vita. Moneta ḡ qua emit̄ regnū celoꝝ est paupertas. s̄m illud Mat. v. Beati paupes spū q̄m ipoꝝ est regnū celoꝝ. Illi autē dicunt̄ paupes spū q̄ nō inflant̄ spū supbie: q̄ vicꝫ oīa terrena reputāt vt stercora ꝓpter beatitudinē q̄ est deus. Ecōtrario diuites sunt q̄ nullo volunt carere: sed quicq̄d eoꝝ supbia ⁊ insatiabilis volūtas cupit hoc volūt hr̄e. Hec Augꝰ. Moneta q̄ emit̄ gaudiū est dolor ⁊ psecutio. Mat. vbi s̄. Bti q̄ psecutionē patiunt̄ ꝓpter iusticiā: q̄m ipoꝝ est regnū celoꝝ. vbi dicit Aug. Notāter dicit dñs: ꝓpter iusticiam. nō ꝓpter suā iniquitatē. Moneta qua emit̄ requies est labor pnīe. Mat. iiij. Penitentiā agite ⁊ appropinquabit regnū celoꝝ. Moneta q̄ emit̄ glīa est ignominia et hūilitas ꝓfunda. vñ Mat. xviij. Nisi cōuersi fueritꝭ ⁊ efficiamini sicut puuli nō intrabitis reg. celoꝝ. Vbi dicūt Hiero. Criso. et Hila. Paruulus est q̄ ad annos discretionis nōdū puenit: nō inuidet. et si irasci q̄ dammō videt̄ statim obliuiscit̄: nō desiderat mulieres pulcras videre. cuilibet credit et ꝯfidit: quēq̄ꝫ diligit estimās patrē suum Sic vos charitatē habete ad oēs: nō sitis acceptores psonarū. Hec Hiero. ⁊ ceteri. Moneta q̄ emit̄ vita ē mors p xp̄m assumpta. iuxta illud. Regnū celoꝝ vim patit̄ ⁊c. Magnā em̄ vim ⁊ violētiā q̄libet sibi facit q̄n ꝓpt̄ regnū celoꝝ vitā suā ꝯtēnit. Sic ḡ ptꝫ quō emit̄ regnū celoꝝ. Tertij sunt q̄ furant̄ regnū celoꝝ. illi vicꝫ q̄ multa bona occulte faciūt fugiētes vanitatē ⁊ laudē humanā ⁊ solo diuio testimonio sūt ꝯtenti. de q̄bꝫ saluator dicit Mat. vj. Pater tuus q̄ videt in abscōdito reddet tibi. Quarti sunt q̄ cōpellunt̄ intrare regnuꝫ celoꝝ. illi vicꝫ q̄s hic ignis paupꝑtatꝭ ꝓbat deo volēte. De q̄bꝫ dr̄ Luc. xiiij. Cōpelle intrare. Cōpellūtur em̄ varijs oppressionibꝫ et necessitatibꝫ afflicti. Vñ Greg. Mala q̄ nos hic ꝓmūt ad deū nos ire cōpellūt. vñ Act. xiiij. Per mltas tribulatiōes oportet nos intrare in reg. ce. De hoc regno dicit Aug. in de spū et aīa. Ecce venale ē regnū dei eme si vis. nec multū estimes de re magna ꝓpter ꝓcij magnitudinē: tantū valet q̄tū habes. noli q̄rere quid habeas: sed q̄lis sis. res ista valet tantū quantū es tu. te da: et habebis illam sed malꝰ sum inquies ⁊ forte me nō accipit

dandō te illi bonꝰ eris. Tantū em̄ emit vi-
dua duobꝫ minutis q̄ꝫtū emit petrus relin-
quēs retia. q̄ꝫtū emit zacheus dando dimi-
dium patrimoniū. Regnū em̄ dei tantū va
lēt q̄ꝫtū habueris. In illo regno dei vt dic
Augꝰ. xxij. de ciui. dei. quicq̄d desiderabit
aderit: oē qđ ibi erit bonū erit. qđ ibi vide-
bimus amabimꝰ ⁊ laudabimꝰ. ecce q̄d erit
in fine sine fine. Nā q̄s aliꝰ est noster finis
nisi ꝑuenire ad regnū cuiꝰ nullus est finis.
Hec Augꝰ. Hoc est regnū qđ dn̄s ostēdit
inclyto ꝓthomartyri Stephano dū vidit
celos aptos ⁊ iesum stantē ad dextrā p̄ris
vbi sup̄. tūc vidit ea q̄ nō licet loqui: q̄ hu
manitus nō possunt cōprehendi ⁊ nullo fi
ne cōcludi. nūq̄d tunc letus ille dulcis mar
tyr mortē sustinuit cum ad regnū illud festi
nauit. Idō bn̄ scribunt de eo verba thema
tis. Iustuꝫ deduxit dominꝰ ꝑ vias rectas
et ostendit illi regnum dei ⁊c̄. Secundū re
gnū est mūdus qđ est regnū timoris. De q̄
Mat. xxiiij. Surget gens ī gentē ⁊ regnū
aduersus regnū. ⁊ erūt pestilētie ⁊ fames ⁊
terremotus ꝑ loca plurima. Istud regnuꝫ
xp̄s cōtempsit q̄n fugit turbā q̄ eum voluit
facere regē. Joh. vj. Ideo dixit Jo. xviij.
Regnū meum nō est de hoc mūdo. Qua-
re autē illud dicat regnū timoris: ostendit
Boetiꝰ. iij. de ꝯsol. p̄sa. v. narrās historiaꝫ
de Dionisio tyranno. quā historiā pleniꝰ
narrat Macrobiꝰ de somno Scipionis
li. x. Dionisiꝰ inq̄t aule sicule inclementissi-
mus incubator: familiari cuidam suo existi
manti vitā Dionisij esse beatā ꝓpter huius
mūdi voluptatē: volēs ostendere q̄ꝫ plena
esset vita sua ꝑiculis: gladiū euaginatū su-
pra caput illiꝰ pilo eq̄no suspēdit, epulasq̄ꝫ
et copias tyrannicas ei p̄sentare fecit. Cūq̄ꝫ
familiaris timore mortis grauatus epulas
minime aduerteret dixit Dionisiꝰ. talis est
mea vita quā tu beatā putas. sic inq̄t mor
tem nobis imminentē ꝓuidemꝰ. Estima ḡ
q̄ꝫ felix esse poterit q̄ timere nō desinit. Est
ergo regnū mūdi regnū timoris. q̄s dubi-
tat vbicūq̄ꝫ in mūdo hoīem ꝯstitutū nō de
bere timere ꝑicula īfinita q̄ sibi sūt possibi-
lia: iā ab elemētis: iā ab inimicis: iā a bestijs:
iā ab infirmitatibꝫ latētibꝫ sui corꝑis. et sic
de alijs. Tertiū regnū est infernꝰ qđ dr̄ re-
gnum horroris siue doloris. vbi dn̄atur ille
tyrannus q̄ est rex sup̄ oēs filios superbie.
Job. xlj. Ubi nullꝰ ordo sed sempiternus
horror inhabitat. cui horrori sup̄ terrā ni-
hil pōt cōꝑari. Un̄ Sap. j. Nō est infero
rū regnū in terra scꝫ in sup̄ficie terre ſꝫ cir-
ca centrū. Nō igit̄ hoc regnū tertiū neq̄ꝫ se
cundū: sed p̄mū accipiēt sancti. Iuxta illđ
Sap. v. Accipiūt regnū decoris ⁊ diade-
ma de manu dn̄i. dn̄abunt em̄ in honore:
coronabunt cū decore. et obseruabunt sub
bono tutore. et defensabunt ab oī timore.
qđ singulariter nostro ꝓthomartyri con-
gruit. q̄r Stephanꝰ grece latine dr̄ corona
Fuit em̄ bn̄ corona martyrū. q̄r principiū
martyrū ī no. testa. sic̄ Abel in veteri. ideo
ostēsum sibi est regnū dei in q̄ nūc eternali
ter manet coronatꝰ ⁊c̄. Dubitat̄ circa p̄mis-
sa. Ex q̄ superiꝰ dictū est q̄ vie recte ꝑ quas
dn̄s deduxit b. ꝓthomartyrē stephanum ⁊
quemlibet iustū ad regnū: sunt vie mādato
rū siue p̄ceptoꝝ dei. Que sūt tn̄ illa q̄ nos
debēt inducere ad obseruantiā mandatoꝝ
dei ⁊c̄. M Ad hoc dicendū est q̄ septē
sunt q̄ merito nos mouere debēt ad obser
uantiā diuinoꝝ p̄ceptoꝝ. scꝫ sūma autori-
tas dei p̄cipientis. imēsa dei dignitas ⁊ ma
iestas. p̄ceptoꝝ rōnabilitas. p̄ceptoꝝ ma-
xima vtilitas. maloꝝ mltiplicitas: q̄ incur-
rūt nō obſuātes p̄cepta dei. bn̄ficioꝝ diui
noꝝ magnitudo ⁊ mltitudo. mādatoꝝ dei
in obſuādo possibilitas. Prīo ḡ ad obser-
uantiā p̄ceptoꝝ dei nos mouere dꝫ sūma
autoritas dei p̄cipiētis q̄ hꝫ ī nos vniuersale
et plenū dn̄ium. tū q̄r creauit. tū q̄r regit et
gubernat vniuersa. ad talē aūt p̄ncipē ꝑti-
net ꝯdere leges nob: ⁊ nos sibi obedire ⁊ eū
honorare corde v̄bo ⁊ opibꝫ. Idō frequēter
p̄ceptis p̄mittit Exo. ij. Ego dn̄s deus tuꝰ.
q̄s aūt nollet talē dn̄m timere. q̄s nō vellet
ei obedire: sub cuiꝰ ptāte ⁊ volūtate taliter
viuimus vt sine eius volūtate aut ꝯtra su-
am voluntatē nō possꝫ q̄s ad minutū ꝑdu
rare. Scđo nos ad h̄ inducere dꝫ imensa
dei dignitas ⁊ maiestas quā hꝫ ꝑ potentiā
eminētiā. pulcritudinē. ⁊ alia sua ꝓpria ꝓꝑt
q̄ merito debemꝰ eū honorare: ipm reuere-
ri ⁊ sibi obedire. Magnū est em̄ obedire p̄
lato minori. maiꝰ supiori. ſꝫ maximū infi-
nite dignitatis principi. vt ptꝫ ꝑ silr̄e in poli
cia humana. Tertio debet nos inducere p̄
ceptorum rationabilitas. Tum q̄r ꝓcedūt
a sapientissimo, tum quia oīa ꝓcedunt fm̄

dictamen recte rõnis naturalis. Quod tibi vis fieri alteri facito. ⁊ q̄d tibi nō vis fieri alteri ne feceris. ꝑut lati⁹ determināt doc. i. iij. sniaꝝ. di. xxxvij. ¶ Quarto nos ad hoc debet mouere p̄ceptoris maria vtilitas: q̄ pōt esse quintuplex. Primo qꝛ obseruantia mādatoꝝ facit homini bona ecclesie ꝓpria. ſm illud ps. Participē me fac deus oīm timentiū te ⁊ custodientiū mandata tua. Scd̄o qꝛ totū hominē rectificat. ſm illud Eccī. xv. Dedit de⁹ homini mandata: q̄ si seruaret: seruarēt eū scʒ in iusticia et rectitudine. Tertio qꝛ amicū dei cōstituit. Joh. xv. Uos amici mei estis si feceritis q̄ p̄cipio vobis. Quarto mansionē sanctissime trinitatis efficit. Joh. xiiij. Si q̄s diligit me sermonē meū seruabit. et pr̄ meus diliget eū ⁊ ad eū veniemus ⁊ mansionem apud eū faciem⁹. Quinto ad vitā eternam inducit. Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Sed dꝫ homo diligenter attendere ꝙ seruet oīa dei mādata. qꝛ sicut dr̄ Jac. ij. Si q̄s offendit in vno factus est oīm reus. id est q̄ in vno pctō mortali deū offendit: inimic⁹ dei ꝯstituit. et si sic decedit eternaliter damnabit: nō tn̄ tāta pena q̄tū iste q̄ in multis p̄ceptis trāsgressor reperit. pudor vtiqꝫ est ꝓ tp̄ali p̄cio tā ꝓmpte hoī seruire: ⁊ deo ꝓ mercede eterna tā segniter obsequi et obedire. Quinto ad obseruandum dei p̄cepta mouere dꝫ maloꝝ multiplicitas q̄ incurrūt dei p̄cepta nō seruātes Nā aufert hoī semetip̄m. tum qꝛ in seruitutē diaboli redigit: qꝛ oīs q̄ facit pctm̄ seru⁹ est pcti. Jo. viij. tum qꝛ melius esset homini isti si natus nō fuisset si sic morit. Aufert etiā hoī oīa bona opa dicēte ap̄lo. j. Cor. xiij. Et si distribuero i cibos pauperū oēs facultates meas. et si tradidero corp⁹ meū ita vt ardeā: charitatē aūt nō habuero nihil mihi ꝓdest. Aufert etiā homini fraternitatē siue cōmunionē eccl'ie quā credim⁹ in illo articulo. Sctōꝝ cōionē. De q̄ ait ꝓpheta in ps. vbi s. Participem me fac de⁹ omniū timentiū te ⁊ custodientiū mandata tua. Aufert etiā homini societatē sctōꝝ i patria: qꝛ vitā eternā. De q̄ ap̄ls ad Gal. v. qui enumeratis p̄ceptoꝝ trāsgressoribꝫ: sic cōcludit. q̄ talia agūt regnū dei nō consequentur. Sexto nos ad obseruantiā p̄ceptoꝝ mouere debet bn̄ficioꝝ diuinoꝝ magnitudo ⁊ multitudo: in tolerādo mala nostra vt peniteam⁹: dando eucharistiā ⁊ alia sacrā vt sanemur: vocādo nos varie ⁊ multipliciter vt resurgam⁹. custodiēdo nos ne moriamur: et vitā eternā ꝓmittendo ne desperem⁹. Jō si tot bn̄ficijs ingrati fuerim⁹: vtiqꝫ graui⁹ peccam⁹. Cui⁹ exemplū habemus Mat. xviij. in seruo cui debita dimissa fuerūt q̄ cōseruo suo dimittere noluit. et Matth. xxv. de seruo nequā q̄ talentū dn̄i sui abscōdit ⁊c̄. Septimo ad obseruantiā p̄ceptoꝝ nos dꝫ mouere mandatoꝝ possibilitas. nā leue est mādata dei ſuare. ſm illud Mat. xj. Jugū meū suaue est ⁊ onus meū leue. Et. j. Jo. v. Mādata ei⁹ grauia nō sunt. Jō dic̄ Hiero. in expositiōe fidei catholice. Anathema sit q̄ dic̄ deū nob aliq̄d p̄cepisse ⁊ hoīem iplere illud nō posse. De h̄ dixi s̄. in q̄dā sermone de sctā maria magdale. de pctō luxurie: quō q̄dā male se excusant dicētes. Ego nō possum dimittere pctm̄ luxurie ⁊c̄. ¶ Aūt mādata dei sint leuia ptꝫ i hn̄tibꝫ charitatē vt dic̄ ap̄ls. j. ad Cor. xiij. Charitas oīa suffert oīa sustinet ⁊c̄. Un̄ i ps. Uiā manda. tuoꝝ cucurri cū dilatasti cor meū. s. i caritate. Sūt etiā mādata dei leuia ex h̄ ꝙ xp̄s ad faciēdū ea est coadiutor nr̄. q̄ ſm ap̄lm ad Phil. ij. opat in nob velle ⁊ ꝓficere ꝓ bona volūtate. Juuāt etiā nos ꝟtutes infuse. angelus nr̄. orō eccl'ie. ⁊ sacrā ⁊ m̄lta silia. Studeam⁹ ḡ sūmope iplere dei p̄cepta: vt sic deducti ꝑ vias rectas mereamur cū b. ꝓthomartyre stephano videre regnum dei in secula seculorum. Amen.

De translatione scti Ualentini patroni nostri. Sermo LXX.

Noch placuit deo ⁊ trāslat⁹ ē i ꝑadisūʒ vt daret sapiāʒ gētibꝫ. Eccī. xliiij.

Pro introductiōe nota ꝙ qꝛ ꝯuersatio maloꝝ ē ꝑiculosa. iō fugiēda exēplo xp̄i. nā sic modicū fermentū magnā massam farine corrūpit ⁊ amaricat ⁊ modicū putriduʒ totū pomū: et dēs ifirm⁹ totū caput. sic malus ⁊ pctōr m̄ltos iustos cohabitātes deprauat. q̄re i. puer. dr̄. Qui ꝑpetē i sinu suo nutrit patiet ab eo. ⁊ i. c. sepe. xxviij. q. j. dr̄. Maloꝝ ꝯsortia etiā bonos corrumpūt. docet ḡ sapiēs Eccī. vij. malū esse relinquen

dum ⁊ fugiendū dicēs. Discede ab iniquo
et deficiēt mala abs te. ne igit̃ iusti ab iniu
stis inficiant̃ ꝑ eoꝝ ꝯsortiū: trāsfert eos do
minus. vt de Enoch in ꝟbis ꝑmissis legit̃.
Per trāslationē ꝟo Enoch ī paradisuz ter-
restrē apte signat̃ trāslatio scti Valētini pa
troni nr̄i hodie facta a Tridentina ecclesia
in Patauien̄. ecclesiā matrē nostrā: q̄re sibi
cōgrue adaptant̃ verba ꝑdicta. Enoch pla
cuit deo id est btūs Valentinus est trāsla-
tus ⁊c̄. In ꝟbis ꝑmissis btūs Valentin⁹
a q̄ttuor cōmendat̃. Primo a deuota chri-
sti imitatiōe. cū dr̄. Enoch. q̄ interꝑtat̃ am
bulās cū deo. Cōsueuit aūt hō cū alio am-
bulare ⁊ se sibi associare: aut qn̄ est silis: aut
qn̄ ē familiaris: aut qn̄ est ꝓpinquus aut affi
nis. Innocentia aūt facit hoīem xp̄o simi-
lem: ideo xp̄s innocētes sibi libēter adiun-
git: ps̄. attestāte. Innocentes ⁊ recti corde
adheserūt mihi. Cōtemplatio facit hoīem
deo familiarē. Vn̄ dr̄ de Moise maximo
dei ꝯtemplatore Exo. xxxiij. Loquebatur
ad moisen facie ad faciē: sic̄ hō loq̄ solet ad
amicū suū. Castitas ꝟo facit hoīem deo ꝓ
pinquū ⁊ affinem. Sap̄. xv. Incorruptio
deo ꝓximū facit. B Recte igitur xp̄s
ambulauit cū btō Valentino ⁊ b. Valen-
tin⁹ cū eo. Primo iō: q2 fuit sibi silis seruā
do innocentiā baptismalē. Scd̄o q2 fuit si
bi familiaris ꝑ cōtemplationē celestē. et ter-
tio q2 fuit sibi ꝓpinquus ⁊ affinis ꝑ pudici-
ciam virginalē. Vn̄ ps̄. Ego aūt in inno-
centia mea ingressus sum: hoc q̄ ad baptis
malem innocentiā. Et iterū. Pes me⁹ ste-
tit ī directo. h̄ q̄ ad ꝟginalē pudiciciā. Pes
id est affect⁹ aīe in directo stat qn̄ ad nulla
mūdi dilabit̃: sed sp̄ mundus seruat̃. In ec
clesijs bn̄dicā te dn̄e: hoc q̄ ad ꝯtēplationē
internā. C Scd̄o cōmendat̃ a diuina
approbatiōe. cū dicit. placuit deo. Placuit
aūt beat⁹ Valentinus deo ꝑ tria. scz ꝑ con
cordiā quā cū ꝓximis seruauit. ꝓpter aīas
q̄s cōuertit. et ꝓpter sensualitatē quā ratio-
ni seruire coegit. De his trib9 dr̄ Ecc̄i. xxv.
In trib9 bn̄placitū est spiritui meo q̄ sunt
cōcordia fratrū: hoc q̄tū ad cōcordiā quā
seruauit. vbi inter oues suas et ip̄m vnam
aīam ⁊ vnū cor esse voluit. Amor ꝓximoꝝ
hoc q̄tum ad aīas quas cōuertit ⁊ ad dei
et proximoꝝ amorē adduxit. Et vir ⁊ mu-
lier sibi bn̄ ꝯsentientes. hoc q̄tū ad sensua-
litatem quā rōni seruire coegit. vel pōt di-
ci q2 deo placuit: q2 inter ceteras virtutes q̄
deo magis placent est misericordia. Iuxta
illud Math. ix. Misericordiā volo ⁊ nō
sacrificiū. D Beatus aūt Valentinus
misericordiā habuit ⁊ tp̄alem ⁊ spiritualē.
Temporalē quidē. q2 bona sua paupib9 li-
beraliter distribuit. Attendēs illud Amb.
in. c. cōuenior. xxiij. q. viij. Omnia que epi
sunt pauperū sunt. Et illō Hiero. in. c. glo
ria episcopi. xij. q. ij. Gloria ep̄i est paupe-
rum opib9 ꝓuidere. Ideo inter cetera ꝑce-
pta episcopoꝝ apl̄s ꝑcepit episcopos esse
hospitales. j. ad Thi. iij. Oportet ep̄m esse
hospitalē. Ideo ī ca. quoniā. xvj. q. j. dr̄. q2
res eoꝝ debēt esse cōmunes ad sustentatio
nem ꝑegrinoꝝ. Si ergo fuit tante charita
tis: pietatis: et liberalitatis in mundo: for-
tior nūc est in celo: cū hic sit charitas igni-
culus ibi caminus. Esa. xxij. dicit. Cui⁹ ig-
nis in sion ⁊ caminus in hierusalē. Habu-
it etiā misericordiā spiritualē in ꝯuersione
peccatoꝝ ꝑ sollicitā ⁊ feruentē ꝑdicationē:
implens illud apl̄i. j. ad Thi. iij. Oportet
ep̄m esse doctorē. Fuit em̄ doctor egregi⁹.
quia salutis docuit et ostēdit viam verbo
et facto. verbo doctrine ⁊ exemplo bone vi
te. Tertio cōmendat̃ a felici translatiōe: cū
dicit̃. et translatus est in paradisum. E

Fuit aūt btūs Valentin⁹ tripliciter trās
latus. scz ante mortē. in morte. et post mor-
tem. Prima translatio fuit de dissolutione
ad status ꝑfectionē. Nā ortulan⁹ cernens
plātā delicati fruct⁹ periculis expositā ho
minum vel bestiarū in campis: trāsfert ad
viridariū suum bene munitū vt ibi floreat
et fructificet. Sic dn̄s noster videns homi
nem aptum ad fructificandū ī ecclesia dei
qui stat in mundo quasi in campo non bn̄
munitū: ordinat ad ortum ⁊ ad statū san-
cte religionis siue ad statū maioris ꝑfectio
nis. vicz ad episcopalē. sicut sctm̄ Valenti
num patronū nostrū. De hac translatione
dr̄ Sap̄. iiij. Placēs deo fact⁹ est dilect⁹ et
viuēs inter pctōres trāslatus ē. F Cir
ca h̄ quero vtrū status ep̄oꝝ sit ꝑfectior q̄
status religiosoꝝ. Ad hoc dico ſm s. Tho-
ma ſe. q. clxxxiiij. ar. vij. q2 status episcopo-
rum est perfectior statu religiosoꝝ: qd̄ pro-
bo triplici ratione. Prima sumit̃ ex trans-
situ meliori. sic nulli licet a maiori statu ad

minorē trāsire, s3 de statu religionis aliq̃s pōt transire ad statū plationis: etiā sine licentia romani pōtificis, sed epūs nō pt trāsire ad statū religionis sine licētia romani pōtific3, vt hr̄ in. c. nisi cū pridē. de renunc. vbi dicit text⁹. Facili⁹ indulget q̃ monachus ad p̄sulatū ascendat q̄z q̃ p̄sul ad monachatū descēdat. Ad idē text⁹ in. c. licet. de regul. Ideo dicit sctūs Tho. ka ke. q. clxxxv q̃ status religionis cōparat ad episcopalē sicut disciplina ad magisteriū: et dispositio ad pfectionē. Ideo epi magis dicunt eē in statu pfectionis q̄z religiosi. Secunda ratio est ex actu pfectiori. Nam agens sp est pfectior patiente: sed religiosi se habent vt pfecti, episcopi vero vt pfectiores f̄m Dionisiū. Tertia rō est ex affectu siue fructu vtiliori, nā pfectius ⁊ vtilius est vacare simul vite actiue ⁊ ɔtemplatiue q̄z vite ɔtemplatiue tm̄, sed stat⁹ religiosoꝝ ordinat ad vitā ɔtemplatiuā tm̄, stat⁹ aūt epoꝝ ⁊ ad vitā actiuā ⁊ ad vitā cōtemplatiuā ordinat. Ita dicit Gre. in pastorali, et hr̄ in. c. sit rector. xliij. di. Sit p̄sul actione p̄cipuus p̄ cunct3 cōtemplatiōe suspēsus. B Sed q̃reres, an status religiōis sit melior q̄z secularis. Ad h̄ dico q̃ status religionis ē melior triplici rōne. Primo ꝓpter securitatē. q2 sicut securius et melius ē esse in portu: q̄z in mari ꝓpter infinita p̄icula: sic melius ⁊ securi⁹ est eē in religione q̄z i seculo: vbi multa sunt p̄icula q̄ apl's enumerat. ij. Coꝝ. xj. Periculis fluminū, p̄icul' latronū ⁊c. Secundo ꝓpter acceptationē diuinā. Nā sicut ille q̄ plura dona dat magis accept⁹ est illo q̄ minora dat, sic religiosus donās deo ex voto ꝓpriā voluntatē: ptātē ⁊ actū magi3 accept⁹ est q̄z ille q̄ solū actum deo tribuit. Vn̄ Ansel. i li. de silitudinib9. Qui dat arborē: fructū: et opus, plus dat q̄z q̄ solū donat fructū ⁊ nō arborē. Tertio ꝓpter maiorē p̄mlationē. q2 p ingressum religionis cōsequit q̄s remissionē oīm pctoꝝ. q2 vt dicit sctūs Tho. ka ke. q. lxxxvj. et hr̄ in. c. admonere. xxxiij. q. ij. q̃ religionis ingressus excedit oē gen⁹ satisfactiōis ⁊ pnīe. S3 obijceres q̃ stat⁹ secularis videt esse melior: quia habet plura exercitia virtutū q̄ nō pōt hr̄e religiosus. Nā diues in operib9 misericordie pōt multū seminare: religiosus vo nō. Vn̄ apl's. ij. ad Coꝝ. ix. Qui parce seminat parce ⁊ metet. et q̄ seminat in b̄ndictionib9 de b̄ndictionib9 et metet. Ad hoc r̄ndet q̃ etiā religiosus p eadē exercitia pietatis mereri pōt sicut secularis: donās cor ⁊ affectū sicut ⁊ secularis donās rē ⁊ effectū. q2 de⁹ cor interrogat ⁊ nō manū. vt in. c. si q̄d inuenisti. xiiij. q. v. nec ɔsiderat q̄d fiat sed q̄ aīo fiat. xv. q. vj. c. j. i fine. Scōa trāslatio b. Ualentini in morte est de pegrinatione ad eternā quietationē. vic3 de mūdo ad celum, de loco laborioso ad locū quietis. De q̄ ad Col. j. Eripuit nos d̄ ptāte tenebrarū et trāstulit in regnū filij sui. Nā rex habēs seruū fidelē vel platus: pmouet eū post debitū seruitiū ad aliquā dignitatē vel officium p remuneratiōe: vt ibi intuitu seruitij ⁊ laboris q̄etē babeat. Isto mō dn̄s nr̄ eos q̄ se in hac vita laborib9 ꝟtuosis occupāt fideliter trāffert post hāc vitā ad magnā dignitatē ⁊ ad q̄etē regni celestis ppetuā. Sicut s. Ualētinū patronū nr̄m q̄ ad h̄ laborauit vt deo placeret: et i padisū trāslatus ē vt dicit thema. D Sed q̃rit circa hec vtrū deus semp trāffert hoīem de statu huius vite ad aliā vitā i optimo statu vite sue et videt q̃ nō, q2 optim⁹ stat⁹ multoꝝ ē infantia: in q̄ tū non moriunt sed in senectute cū senuerit in annis ⁊ pctīs. Pro solutione hui⁹ notandū q̃ nō esset ɔueniēs quēlibet mori in statu infantie: lic3 sit melior status multoꝝ. Et h̄ ꝓpter tria. Prio q2 sic periret multiplicatio hoīm: cū oēs añ tps pubertatis ⁊ añq̄ essent apti ad pcreandū extinguerent, et sic p ɔsequēs nō fieret multiplicatio hoīm nec restauratio angelice ruine. Scōo libertas hoīs ftustraret: cū nūq̄z ad vsum bone vl' male opationis deduceret. Tertio hoī violētia fieret q̄ libero arbitrio opando b̄n vsq3 ad seniū magnā poss3 mereri glorīā q̄ tū bono moriēdo in infantia p̄uaret añ vsum liberi arbitrij. Ideo dicūt aliq̄ q̃ deus hoīem i optimo statu suscipit p mortē. vnū sic moriēdo: alterū sic. vnū vt coronaret: alteꝝ vt min⁹ puniat. Q̃d pbāt autoritate Ezech. xviij. dicēt3. Nolo mortē pctōr3 s3 magis vt p̄uer. et vi. et Sap. iiij. Raptus ē ne malitia mutaret itellectū ei⁹. Nā libertas hoīs ē tā nobil' q̃ de⁹ nō vult hoīe3 p̄uare dignitate libertat3 q̄n bō possit b̄n vl' male meritorie vel nō opari. Cū g̃ deus q̄ p̄scit vltimū finē hoīs bonū siue

malū ex ꝓpria nostra volūtate electum. ſm quē ſm s. Tho. hominē pdestinat aut pscit. si in hoīe cognoscit aliquā bonā scintillaz anīe boni ꝓpositi ⁊ firmā: deus hāc suo tpe sulphure pnīe ⁊ igne charitatis accendit: vt eū sicut latronē dextrū saltem in puncto mortis possit saluare. qꝛ ſm s. Tho. li. iij. cō tra gētiles tit. ix. Malū nō cōsumit tantū naturā bonarū scintillaꝝ q̄n ex eis fiat magnus ignis. Ad h̄ enim deus semp stat ad ostiū cordis cū igne charitatis ⁊ pulsat vt sibi apiat ⁊ scintillā accēdat. Apoc. iij. Ego sto ad ostiū ⁊ pulso ⁊c. Sic scintilla Petri erat incensa qn̄ post negationē xp̄s eū inspexit. nec i apostasia eū mori pmisit: sꝫ sulphure pnīe ⁊ igne caritatꝭ in corde incēsus in statu meritorio vitā finiuit. Tertia trāslatio beati Valentini post mortē q̄rtuz ad corpus ꝓpriū de loco despecto ad locum honorificū. vicꝫ de castro Mayensi p longobardos destructo in vrbē Tridentū. et deinde per Tassilonē ducem Bauarie ad vrbē Pataniē̄. Vide de hoc supra in sermone. xxv. De hac translatione pōt exponi illud qd̄ habet Gen. vlt. Deꝰ visitabit vos asportare ossa mea vobiscū de loco isto. et illud. ij. Macha. ij. Cū venissent cuncti seniores israel portauerūt leuite arcā ⁊ intulerunt in tabernaculū. Quarto in verbis thematis cōmendat btūs Valentinꝰ a finali intentione cū dr̄. Ut daret gentibꝫ sapientiā. Nā inquantū est translatus ad statū epālē: dedit sapiāz suis doctrinis. puer. v. Deriuentur fontes tui foras ⁊ in plateis aquas tuas diuidet. Inq̄tum translatus est i paradisum ecclīe triūphantꝭ dat sapiētiā suis meritꝭ. Ecci. xliiij. Sapientiā sanctorū narrāt populi. Inq̄tū aūt est trāslatus in paradisuz ecclīe militātis: dat sapiētiam suis miraculis q̄ q̄tidie innouant ⁊ fiunt. Ecci. xxxvj. Innoua signa ⁊ immuta mirabilia. Hec aūt translatio patroni nr̄i de loco despecto ad locū honorificū habuit testimoniū p odorē mirabilē q̄ de eiꝰ tumulo emanauit. Nō em̄ ille odor fuit naturalis. qꝛ fuit res ardua. res īsolita. res insperata. et res ꝯ solitū cursum nature. Primo fuit res ardua rōne virtutis. qꝛ tāte virtutis fuit ꝙ infirmos curabat. Ecci. xxiiij. Quasi mirra electa dedi suauitatē odoris. Sicut em̄ myrra expellit serpētes: sic odor ille fugabat demones. Scd̄o fuit res insolita. et h̄ rōne q̄litatis. nulli em̄ odori materiali similis videbat. qꝛ nimiꝝ celestis pigmētariꝰ nō de materia terrenoꝝ aromatū cōfecerat: sꝫ de plenitudie celestiū carismatū. Ecci. xxxviij. Ungentariꝰ faciet pigmenta suauitatꝭ. Tertio fuit res insperata. et h̄ rōe q̄ntitatis. vincebat em̄ oēs alios odores. Cañ. iij. Odor vngentoꝝ tuoꝝ sup oīa aromata. Quarto fuit res ꝯ solitū cursum nature vt de ossibꝫ fetidis: vbi cōsueuit emanare fetor: tātus exeat odor. Ecci. xlix. Ossa illius visitata a deo scꝫ p tā miri odoris infusionē Et sequit. Et post mortē ꝓphetauerūt nō q̄dē v̄bis sed miraculis. nō lingua sed odoris fragrantia. nō voce sed spiritu et virtute.

De sancto Valentino
Sermo LXXI.

Domine quinq̄ talēta tradidisti mihi. Math. xxv. Dicit b. Aug. ꝙ nisi sup acceptis oīm largitori grātiā deferamꝰ: oīa q̄ ad salutē accepimꝰ i pnicīē ꝯuertent. veruꝫ qꝛ nemo pt ex affectu grās agere si nō cognoscat bn̄ficia q̄ accepit: vt eisdē cognitis faciliꝰ ad grāꝝ actionē excitet. q̄ licet innūerabilia sint ⁊ penitꝰ īfinita: ita vt nulla lingua etiā āgelica ea valeat explicare. nos tn̄ de ipis balbutiēdo loq̄ntes i q̄nario nūero pstringamꝰ q̄ bn̄ q̄nq̄ talentoꝝ nūero designant: ⁊ dn̄s ea copiosissime huic sctō Valentino cuius hodie festū colimꝰ dedit, put ipē i v̄bis thematis testat dicēs. Dn̄e q̄nq̄ ta. ⁊c. A Pro deductiōe thematꝭ nota ꝙ dn̄s dedit huic sctō ⁊ nob q̄nq̄ talenta. Primū talentū dr̄ creatiōis. scd̄m sociationis. tertiū sustētatiōis. q̄rtū gr̄ificatiōis. q̄ntū glorificatōis. Primū talētū qd̄ dn̄s huic sctō ⁊ nob tradidit dr̄ bonū creatiōis. qꝛ nā existimet q̄rtū bonū ē eē in nūero creaturarū nō q̄rūcūq̄ sꝫ rōnabiliū q̄ sūt ad imaginē ⁊ silitudine dei create. de q̄ Ecci. xvij. deꝰ creauit de t̄ra hoīem ⁊ ſm imaginē suā fec̄ illū. ⁊ iteꝝ ꝯuertit illū i ipaz: ⁊ ſm se vestiuit illū v̄tute. creauit ex ipo adiutoriū sibi. ꝯsiliū ⁊ linguā ⁊ oclos ⁊ aures ⁊ cor dedit illꝭ excogitādi. ⁊ disciplina ītellectꝰ repleuit illos. creauit illꝭ sciāz spūs. sensu ipleuit cor illoꝝ ⁊ mala ⁊ bōa ondit illꝭ. In q̄bꝫ v̄b

multiplex prerogatiua creati hominis in-
telligit̃ ⁊ declarat̃. De cui⁹ prerogatiua di-
cit Aug. Cõsidera o homo q2 deus tu⁹ de
dit tibi esse et pulcrũ esse. Nã ſm exteriorẽ
hominẽ fecit te rectũ vt ꝑ corporis rectitu-
dinẽ animũ cõmoueret. Et Bern̄ in quo-
dam sermone dicit. Parũ tibi videt̃ o ho-
mo cogita qualẽ te fecit. Nempe ſm corp⁹
egregiã creaturã. ſm animã magis vtputa
imagine creatoris insignẽ. rõnis participẽ
beatitudinis eterne capacem. nec hoc ante
ꝓmeruit quis cũ ante nõ fuit. nec spes retri
butionis fuit: quoniã bonoꝝ nostrorũ nõ
indiget. B Per hoc autẽ talentũ ali-
ud lucramur si corpus et animã ad hono-
rem dei dispensamus. Primo corpus suũ
debet ꝗlibet distribuere ĩ ieiunijs. vigilijs.
abstinẽtijs. et ceteris laboribꝫ ꝓ deo assum
ptis. Nam per hoc nobile corpus si recte
et ordinate eo vtimur bona acquirim⁹ infi
nita. valet enĩ corpus nostrũ sanũ ad peni
tentie ꝯtritionem. infirmũ ad meritorum
cumulationẽ. mortuũ ad liberã euolationẽ
resuscitatũ ad eternaꝫ glorificationẽ. Se-
cundo animã in bonis anĩe ꝯcessis excita
re debet. vicꝫ orando. ꝑdicãdo. de lege dei
meditando. cunctos etiã inimicos diligen
do. Nã anĩa tã nobili dignitate est insigni
ta vt ꝑ vnionẽ ad vitã gratie valeat ꝑueni-
re. Teste aplõ. j. Coꝝ. vj. Qui adheret deo
vnus spũs est cũ eo. Ad hanc gloriã addi-
dit vt sicut deus penitus immortales viue
remus. Ita fecit iste sanctus. declara ex ei⁹
legenda quã hic applica. C Secun-
dum talentum dicit̃ sociationis. Magnũ
quippe hoc est vt vnusquisqꝫ habeat sociũ
sibi angelũ ipm custodientẽ ⁊ sibi ministrã
tem. Unde dicit Hiero. et allegat magi-
ster in. ij. dist. xj. Magna est dignitas ani-
marũ vt vnaqueqꝫ ab ortu sue natiuitatis
in sui ꝑfectionẽ ⁊ custodiã habeat angelũ
specialiter delegatum. In q̃ autoritate tria
notant̃ a doc. thelogis. Primũ ſm Alex.
de ales in. ij. sũme. et Archid. sup. c. firmis-
sime. de ꝯse. di. iiij. ꝙ duplex est natiuitas.
scꝫ in vtero et ex vtero. Prima est qñ anĩa
creatur simul ⁊ infundit̃ corpori. Secũda
vero est qñ exit de ventre mr̃is. Angel⁹ au
tem deputatur homini a prima natiuitate
scꝫ in vtero ⁊ nõ ante. nec debuit etiã post
istam differri. Rationẽ ponit Bonauen. in
secundo. dist. xj. Quia illa custodia princi-
palius respicit spiritũ q̃ꝫ corpus. et ideo nõ
debet specialẽ angelũ ad suam custodiã ha
bere anteq̃ꝫ spũs infundatur. nõ debet dif-
ferri: q2 extũc defendere p̃t ⁊ adiuuare. Se
cundum notandũ ꝙ angelus nõ deserit ob
stinatum in peccatis vsqꝫ ad mortẽ. Ratio
est ſm Bonauẽ. Quia pronior est bon⁹ an
gelus ad adiuuandũ q̃ꝫ malus ad ꝑdendũ
Sed malus angelus hominẽ nõ dereliн-
quit vsqꝫ ad mortẽ etiã q̃ꝫtumcũqꝫ sanctũ.
sic et bonus q̃ꝫtumcũqꝫ sceleratũ nõ dimit
tit vsqꝫ in finẽ. Tertiũ notandũ ꝙ angelus
beatus ꝓpter custodiã hominis nõ est infe-
rior hoĩe viatore neqꝫ indignior. nam licet
angeli digniores sint nobis natura et gra-
tiã. Iuxta illud ps̃. Minuisti eũ paulomi
nus ab angelis ⁊c̃. Nõ tñ dedignant̃ ꝓpter
deũ cui in hoc cõplacent cui⁹ imaginem in
nobis cernunt sua ministeria impartiri.
D Seruiunt aũt nobis in tribꝫ. quia
bona suggerũt. a malis defendũt. vota no
stra ad deũ: et ei⁹ nobis gratiã referũt. Qd̃
in Raphaele ⁊ Thobia nobis lucide decla
ratur. q̇ vicꝫ Raphael Thobie bona sug-
gerebat cũ dixit Thob. xij. Bñdicite deũ
celi ⁊ corã oĩbus viuẽtibꝫ cõfitemini illi q2
fecit vobiscum misericordiã suam. A ma-
lis defendit cum apprehendit demoniũ ⁊ li
gauit in deserto suꝑioris egypti. Vota ei⁹
ad deum ⁊ dei gratiã ei retulit cũ dixit. Cũ
orabas cum lachrymis ⁊ sepeliebas mor-
tuos: et derelinquebas prandium: ego ob
tuli orationẽ tuam dño. Que tria vna sen-
tentia tangit Bern̄. cuꝫ dicit. Ecce fratres
mei q̃ꝫ solliciti sunt spũs angelici salutẽ no
stram ꝓmouere: quotiẽs bona suggerunt.
a malis defendũt: inter nos ⁊ deũ discur-
runt medij: vota nostra ei offerẽtes ⁊ grãꝫ
reportantes. Tertiũ talentũ dicit̃ susteuta-
tionis. Dedit enĩ dñs huic sancto ⁊ nobis
bona tꝑalia ad sustentandũ. in quo dono
omnẽ modũ et mensurã videt̃ excedere. q2
nobis sine exceptione cõtulit vniuersa. scꝫ
celũ ⁊ terrã mare ⁊ oĩa que in eis sunt. ps̃.
Omnia subiecisti sub pedibꝫ eius ⁊c̃. glo.
q̇ dicit omnia: nihil excipit. Eccĩ. xvij. Nu
merũ dierũ ⁊ tempus dedit illi. scꝫ homini
et dedit illi potestatẽ eoꝝ q̃ sunt suꝑ terrã.
posuit timorẽ illius suꝑ oẽm carnẽ. ⁊ domi
natus est bestiarũ ⁊ volatiliũ. Uñ Aug⁹.

Respice o homo quid tibi nō seruiat. oīs creatura ad hūc finē cursum suū ordinat vt tuis obsequijs famulet᷑: tuis vtilitatibꝫ deseruiat: tuisqꝫ oblectamētis pariter ꝛ necessitatibꝫ ꝫm affluentiā indeficientē occurrit. Hoc celū, hec terra, hoc mare, hic aer cum oībus q̄ in eis sunt explere nō cessant. hic circūitus tp̄m annuis innouatiōibꝫ se exhibet, antiqua innouās. dilapsa formās, cōsumpta restaurās. hec ergo dilige ſꝫ vt subiecta, vt dona, vt famulātia, vt arrā sponsi. Caue ergo aīa fidelis ne meretrix ſꝫ sponsa dicaris si munera dantis plus q̄ꝫ amantis affectū diligis. dilige ergo p̄ncipaliter illū, dilige temetip̄m ꝓpter illū, ꝓpter illū dilige dona illius, qꝛ data sunt ab illo. ꝛ hec est pura dilectio ꝛ casta nihil habēs sordidum nec curuū cū deus ꝓpter se diligit᷑. maiorē ergo iniuriā charitati eius exhibes si dona dei accipis ꝛ amoris eius vicissitudinem nō reimpendis. Quartū talentū dicit᷑ gratificatiōis. dedit eñ dn̄s huic sancto ꝛ parat⁹ est nobis oībꝫ dare suā gratiā si voluerim⁹ ꝛ cupim⁹ bn̄ agere ꝛ fecerim⁹ qd̄ ī nobis est. q̄ adeo necessaria est homini ad bn̄ operandū: ita q᷑ hō ꝑ solū liberū arbitrium absqꝫ illa nō pōt opari bonū. E

Propterea magister i. ij. et doc. di. xxviij. damnāt Pelagianos hereticos q̄ dixerūt liberū arbitriū solū ꝑ se sufficere homini ad bona opa. Btūs Aug⁹. in plerisqꝫ locꝫ pelagianos viriliter expugnat ostendēs gratie necessitatē. Vn̄ ad Bonifaciū papā dicit. Nō pōt homo aliq̄d boni velle nisi iuuetur ab eo qui malū nō pōt velle Et in li. de p̄desti. san. Prius inq̄t ē cogitare bonū q̄ꝫ credere. et ip̄m cogitare bonū ex deo est Quā sentētiā approbat apl's. ij. Cor. iij. di. Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis. Ex quibꝫ omnibus colligim⁹ vsqꝫ adeo gratiā fore necessariā ad explenda virtutis opa vt etiā sine illa nec cogitare velle ea quis possit. Sed obijceres cōtra. Sic oīs creata natura p̄t in suū actū et illū educere absqꝫ adminiculo grē. sic̄ ignis lucet ꝛ calefacit. canis latrat celū mouet᷑. aq̄ fluunt. ꝛ cetera hmōi in q̄bus grā nō est. ḡ aut hō poterit absqꝫ grā ꝑ naturā in suū actū et illū educere. aut peioris cōditionis erit q̄ꝫ cetere creature. sed hoc est falsuꝫ. ergo ꝑ naturā pōt hō suum actum educere. sed actus ei⁹ est viuere ꝫm rectā rationē ꝛ opari bonū. vt ptꝫ ex. j. eth. ergo videt᷑ q᷑ gratia nō sit ei necessaria. Experimentū hoc clarissimū est. quia inuenti sunt tot gentiles ꝛ idolatre ac infideles qui virtutis opa miro modo sunt ꝓsecuti. q̄s negat bonā fuisse iusticiā bruti. fidelitatem marci reguli. cōstantiā mutij. cōtinentiam scipionis. et philosophoꝝ morales actus. de q̄bus in historijs multa legim⁹ laudabilia. Operati sunt ergo illi opa bona plurima: ꝛ tñ ī eis nl'la erat grā F Pro cuius obiectiōis solutione Bonauē. in. ij. di. xxviij. distinguit triplex bonuꝫ qd̄ hō pōt opari. Primū moralis ꝯditiōis. secunduꝫ dispositiōis. tertiū ordinatiōis. Primū bonum est cum actus trāsit sup̱ debitā materiam: nō tñ ordinat᷑ ad finē vltimū ad summum bonū ad beatitudinē siue ad ip̄m deum. sic̄ cū q̄s nō ꝓpter deū nec vt p̄ceptis ei⁹ obediat, ſꝫ tm̄ qꝛ ratio dictat subuenit misero et indigēti. fidel'r ꝟuata restituit. iusticiaꝫ inferioribꝫ administrat ꝛ hmōi. Ad talia opa pōt liberū arbitriū absqꝫ grā operare cooperante sibi deo sic̄ coopat᷑ alijs creaturis. nā sine p̄mo agente nullū agens pōt agere. Scd̄m bonū dꝛ dispositiōis et est illud qd̄ fit ꝑ amore dei licet extra charitatē. qd̄ quidē de cōgruo disponit ad vltimū finem. In tale bonū nō potest liberū arbitrium absqꝫ munere gratie gratꝫ date per qd̄ illuminet᷑ dirigat᷑ et excitet᷑ vt velit aliq̄d facere qd̄ sit deo placitū. Tertiū bonū dicit᷑ ordinatōis qd̄ scꝫ ordinat᷑ in finem ꝛ fit in charitate. et in hoc nō potest liberū arbitriū lapsum absqꝫ auxilio grē gratū facientis. Ex hac ergo distinctiōe respondet᷑ ad obiectionē in cōtrariū q᷑ licet homo possꝫ operari bonū morale sicut fecerunt gentiles ꝛ ph̄i absqꝫ gratia dei. nō tamē bonum meritoriū siue sit meritoriū merito cōgrui siue merito cōdigni. G Sed circa p̄dicta dubitat᷑. vtrum ex p̄ntia gratie possit homo in hac vita esse sine pctō. Solutio. Heretici quidā Beghardi et begine dicti tenuerūt q᷑ homo in vita p̄nti tantū et talem p̱fectionis gradū pōt acq̄rere q᷑ redderetur penitus impeccabilis ꝛc. Sed error ille reprobatus est ab ecclesia. vt hr̄ in Cle. multoꝝ. de heret. Ideo dico ad dubiū ꝫm Aug. in li. de perfectione iusticie. q᷑ homo

potest esse sine pctō mortali in ista vita per gratiaꝫ, pōt etiā esse sine peccato in gloria. Quantū vero ad p̄sentē statum licet posset q̇s vitare peccata venialia in particulari. et ꝑ aliquo interuallo tp̄is: nō tm̄ in vniuersali nec omni tp̄e, et hoc ꝑpter fomitē pcti q̄ est inclinās ad malum et auertens a bono. Propter quod exclamat apl's ad Ro. vij. dicens. Quod nolo malū hoc ago. et iteꝝ. Uideo aliam legem in mēbris meis repugnantem legi mentis mee. et Joh. j. cañ. j. inq̇t. Si dixerim⁹ qꝛ pctm̄ nō habem⁹, ipi nos sedu. et veri. in no. nō est. Et puerb. xx. Quis pōt dicere: mundū est cor meū. Ro. iij. Est aūt deus verax: oīs aūt homo mendax. Et Gre. in pastoral'. Nemo est qui ita viuat vt aliquatenus nō delinquat. Et in auten. de monach. §. triennij. humana natura labit̄ ad delicta. sed ꝑpterea nō est diffidendum de bonitate dei. qꝛ venialia peccata charitatē nō excludūt ꝛ gratiā ab anima nō eliciūt neqꝫ ianuā claudūt regni celorū Quintū talentū dr̄ glorificatiōis. Cōtulit em̄ deus huic sancto et tandē cōferet nobis regnū celoꝝ in q̄ glorificabimur. et ab oī malo eternaliter quiescem⁹: ac eo felicissime ꝑfruemur. Ideo dic̄. Euge serue bone et fidelis ꝛc̄. intra in gaudiuꝫ dñi tui. De q̄ ip̄e dator Geñ. xv. dicit. Ego ꝓtector tuus sum ꝛ merces tua magna nimis. D

Deus aūt dedit nobis semetip̄m multipliciter, qꝛ multiplex fuit ꝛ est indigentia nr̄a. Dedit em̄ nobis se carnaliter ad redimendū. sacramētaliter ad reficiendū. spūaliter ad ꝯsolandū. diuinaliter ad eternalit̄ ꝑfruendū. Dedit se nobis in morte, dedit se nobis in vitā, dedit se nobis in tribulationem, dedit se nobis in eternā glorificationem. q̇d ergo ampli⁹ ꝑ nobis facere debuit ꝛ nō fecit? Uñ Aug. Cōsiderās dixerim qꝛ de⁹ cū sit oīpotēs plus nobis dare non potuit. cū sit ditissim⁹ plus dare nequiuit. cum sit sapientissimus plus dare nesciuit. Acceptis ergo tot ꝛ tantis bñficijs: q̇d ꝑ gratiarū actiōe nos retribuam⁹ dño nō habemus, quare ꝛc̄.

De sancto Laurentio, de euāgelio. Sermo LXXII.

SI quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus q̄ in celis est. Jo. xij. ca. A Pro introductiōe nota ꝙ triplex est ministerium siue seruitiū. scꝫ diaboli. hoīs. ꝛ dei. Primo quidā ministrant diabolo vt peccatores. de quibꝫ. ij. Coꝝ. xj. Ip̄e em̄ sathanas trāsfigurat se in angelū lucis. nō est ergo magnū si ministri eius trāsfigurent̄ velut ministri iusticie. Illud ministeriū est vituperabile. qꝛ seruitur tam vili: taꝫ crudeli: et ꝑ mercede tā miserabili. scꝫ pena gehennali. vbi ipi q̇bus seruiūt erunt tortores eoꝝ ꝑpetui. Scd̄o quidā seruiūt homini vt mercennarij. puerb. xxix. Rex q̄ libenter audit verba mēdacij omnes ministros habet impios. Illud ministeriū ē tolerabile. de q̄. j. Pet. ij. Serui subditi estote in om̄i timore dñis. nō tm̄ bonis ꝛ modestis: sed etiam discolis. hoc verū dummō ꝯtra decē p̄cepta supioris nō faciāt. Sed heu multi hodie de pctis suis se excusant ꝑpter precepta dñoꝝ suoꝝ: cū tñ Act. iij. scriptū sit ꝙ magis sit obedire deo q̄ꝫ hominibꝫ. Tertio q̇dam seruiunt deo vt iusti. illud ministeriuꝫ est laudabile. De quo hic. Si q̇s mihi ministrauerit. Est autē laudabile ꝑpter excellentis premij associatiōnē qd̄ innuit xp̄us cum dicit. Honorificabit eū ꝛc̄. In quibꝫ quidē verbis duo tangunt̄ q̄ veniūt ad honorem sancti Laurentij declaranda. Primum sancti Laurentij ministratio in principio. Si q̇s mihi ministrauerit. Scd̄m ipius ministerij excellens remuneratio cū dr̄. Honorificabit eū ꝛc̄. Primū hoc ē ministrationē christus oībus fidelibꝫ suis cōmisit explendā dicēs Luc. xxij. Qui voluerit inter vos maior eē sit tāq̄ꝫ ministrator.

B Ministrauerūt ergo omnes sancti xp̄o ꝛ p̄cipue martyres in tribꝫ que ab ip̄o in feudum receperūt. scꝫ in rebꝫ ꝑ elemosynam. in anima per amoris feruorē. in corpore ꝑ sufferentiā. Hec sūt tria munera magorum. aurū: thus: et myrra. In auro elemosyna. in thure feruor deuotiōis. et i myrra mortificatio carnis designat̄. In his tribus b. Laurenti⁹ p̄ alijs martyribꝫ potissime inuenit̄ xp̄o ministrasse. Primo qꝛ de rebus temporalibus ministrauit misericordiam proximalē. qꝛ ita misericors fuit ꝙ nihil sibi retinebat sed paupes xp̄ianos diligenter die ac nocte quesiuit ꝛ vnicuiqꝫ put

opus erat ministrauit, omnesq́ thesauros
ecclesie pauperib⁹ dispensauit. Nã vt reci-
tatur in legenda temporib⁹ beati Sixti fu
it impator quidã rome christianus nomĩe
Philippus: qui dicit fuisse cõuersus a bea
to Laurentio. quẽ Decius ambitione im-
perij iugulauit et maximã ꝑsecutionẽ chri-
stianis mouens ꝛ sciens ꝙ ipe aut filius su
us Philippus iunior totũ thesaurũ patris
et suum beato Sixto et beato Laurentio
cõmendauit ꝛc. voluit thesaurum repetere
violenter a beato Laurentio. hoc ipe sciẽs
totum distribuit pauperib⁹. vide legendã.
Ideo de eo canit ecclesia. Laurentius bo-
num opus operat⁹ est qui per signũ cruc̃
cecos illuminauit: et thesauros ecclie de-
dit pauperib⁹. Et illud ps. qđ ponit. ij. ad
Cor. ix. Dispersit dedit pauperib⁹ iusticia
eius manet in seculũ seculi. Que verba põ
deranda sunt. Dispersit em̃ dicitur: qꝛ plu-
ribus cõdiuisit ꝛ nõ vni. Dispersit ꝛ nõ a-
uare retinuit. dedit et nõ vẽdidit. dedit libe
re sine spe mercedis lucri aut cõmodi aut
obsequij temporalis. dedit nõ dandũ post
mortem reliquit. Pauperibus scz christi.
nõ parentibus: nõ diuitib⁹. Ideo iusticia
eius manet in seculum seculi. qꝛ merces iu-
sticie ei⁹ est eterna vt exponit Nico. de lyra
Secundo beatus Laurentius ministra-
uit de anima feruentẽ amorem ꝛ deuotio-
nem. Fuit em̃ in anima diuino amore to-
taliter inflammatus qui fecit eum tempo-
ralia cuncta cõtemnere ꝛ deum summũ bo
num diligere super omnia. vitãq́ ꝑsentem
omni periculo mortis libenter ꝓ xpo expo
nere. Unde Ambro. in sermõe huius diei.
Fortissimuz martyrẽ seuissima ꝑsecutoris
flamma superare nõ potuit. quia longe ar
dentius amoris radijs mens eius accensa
feruebat. Et Aug⁹. Materiales flammas
nõ curauit. quia interior feruor amoris exte
riorem superauit. Ideo aũt seruiuit ĩ amo
re feruenter. Sciebat em̃ ꝙ hoc ministeri-
um maxime querit dñs. Bonũ quidẽ pri-
mum est in rebus. secundũ corporis meli-
us. sed tertiũ scz anime qđ ꝯsistit in amore
est optimũ. immo prima duo nihil valent
sine tertio. Sicut ostẽdit apl's. j. Cor. xiij.
Si inq̃t oẽs facultates meas in vsus pau
perum dedero ꝛ corpus meum tradidero
ita vt ardeam charitatẽ aũt nõ habeã nihil
mihi ꝑdest. ¶ Ubi notã ꝙ iste amor
diuinus in homine quadruplicẽ amorem
inordinatũ extinguit. ſm illud ps. Inflam
matũ est cor meum et renes mei cõmutati
sunt et ego ad nihilũ redactus sum ꝛ nesci
ui. vt iumentũ factus apud te. et ego semp
tecum. Primo extinguit amorẽ carnalem.
Ideo dicit. Renes mei cõmutati sũt. Gre.
Gustato spiritu desipit omnis caro. Istũ
amorem carnalẽ extinxit in beato Lauren
tio amor diuinus. qꝛ virginitatẽ mentis ꝛ
corporis integre seruauit. Secundo extin
guit amorẽ terrenum. ideo dicit. Et ego ad
nihilũ redactus sum. q̃ em̃ mundũ despici
unt nihil a mundanis hominib⁹ reputant
Ideo dicit apl's. j. Cor. iiij. Tanq̃ purga
mentũ hui⁹ seculi facti sumus oĩm peripsi
ma vsq́ huc. Istum amorẽ extinxit in btõ
Laurentio. quia nihil terrenum ꝯcupiuit.
immo cũ esset filius nobilissimi ducis he-
reditatẽ suã spreuit. Ideo Cris. Uere non
habet sup terram quod amet qui donũ ce
leste ĩ veritate gustauerit. Tertio extinguit
amorem domesticũ. i. parentũ. Uñ subdit
Et nesciui. De qua nescientia Deut. xxxiij.
Qui dixerũt patri suo et matri sue nescio
vos. Et fratrib⁹ suis. ignoro illos. et nescie
runt filios suos hi custodierũt eloquiũ tu-
um. Istũ amorẽ domesticũ extinxit ĩ bea-
to Laurentio ignis diuin⁹. qꝛ patriã et pa
rentes suos qui erant in hispania deseruit
et rome ꝑegrinari voluit. Nam sicut legit
in quadã legenda. cum quidã nobilis dux
in ciuitate hasta hispanie filiũ nõ haberet
quem tñ maximo desiderio cupiebat ꝛ a su
is dijs impetrare nequiret: cõsuluit quen-
dam christianũ virum sanctissimũ: q̃ dixit
ei. Scito te nũq̃ filium habiturũ nisi ꝑti-
die deorũ abiuraueris ꝛ te christianũ fieri
ꝑmiseris. Quod cum spopondisset filiũ ex
propria vxore suscepit. Diabolus aũt hoc
cognoscens fieri voluntate dei et puerum
natum futurum seruum christi et demonũ
acerrimũ expugnatorẽ quattuor cautelis
vsus est cõtra eum. Primo nocte quadam
puerũ de cuna accipiens longe asporta-
uit et sub arbore lauri reposuit vt ibi famẽ
periret: sed deus ipm a demonũ insidijs cu
stodiuit. mittens angelos suos qui eum ci
bo celesti alerent et ꝓtegerent. Secundo
per multa tempora ipe diabolus in ꝑsona

pueri nati in cuna se posuit et se multiplici-
ter difformē exhibuit. nunc gibbosum. nūc
monstruosum. omnibꝫ onerosum ⁊ infestū
se prebens. Tertio multas vexationes et
molestias parentibꝫ eius intulit q̄s tamen
patienter tolerabant putantes ipm̄ esse fi-
lium suū. Quarto pre verecundia illud ce-
lantes ad fidez christi venire non audebāt
Deinde quodam tempore beatꝰ Sixtus
magnus philosophus et Romane curie
legatus ad predicandū fidem christi in hi-
spaniam pergens deo disponente puerum
sub lauro inuenit. quem accipiens bapti-
sauit. et a lauro Laurentium nuncupauit.
ac ipm̄ nutriri faciens in spiritualē filium
adoptauit. Cum autem iam creuisset bea-
to Sixto et toti curie sue erat mirabiliter
gratiosus. et hoc propter noticiā fidei qua
plurimū pollebat. Sed quidam senescal-
cus curie beati Sixti Laurentio inuide-
bat propter eius gratiositatez ⁊ calce ipm̄
percussit improperans ei ꝙ nec patris sui
noticiaz haberet. immutatus autē animo
cepit cogitare et inquirere quis esset pater
suus: ⁊ ꝓpterea a beato Sixto recedēs ibat
per deuia et nemora vagabundus. Sero
autem superueniente ascendit quandā ar-
borem vt ferarum pericula euaderet. Me-
dia vero nocte ipo vigilante deo sic proui-
dente maxima demonū multitudo sub ar-
bore se cōiecit ad sua figmenta et tēptamen-
ta declaranda: inter quos vnꝰ ait. Tot an-
ni p̄terierunt: dux Hispanie filium habe-
re nō potuit: suasu autem cuiusdā christia-
ni a deo filium impetrauit. post cuius na-
tiuitatem ipm̄ e cuna accepi et sub quodā
lauro posui. quē beatus Sixtus inde trā-
siens accepit et baptisauit. Ego vero in cu-
na me reposui et multā difformitatē simu-
lans molestꝰ fui q̄ꝫ plurimis vn̄ dux ⁊ du-
cissa ad fidez christi cōuerti distulerūt. Alij
demones hoc audiētes ipm̄ laudibꝫ extule-
runt. Mane facto abeuntibus demonibꝫ
Laurentius letus et deo gratias agens de-
scendit ⁊ ambulauit quousqꝫ ad palaciū di-
cti ducis ꝑuenit Cūqꝫ demonē in cuna rep-
perisset turpiter a domo effugauit. et nar-
rans predicto duci singula q̄ cōtigerant se
esse verū filium suū declarauit et tandē pa-
trem et matrem et maximā paganorū mul-
titudinē ad fidem cōuertit. Quarto amor
diuinus extinguit amorē ꝓprium et priua-
tum. Vn̄ subditur. Ut iumentum factus
sum apud te. Amans enim semetipm̄ fit iu-
mentum diaboli quod cursu prepeti se ad
omnia vicia p̄cipitat. ſm illō. ij. ad Thi. iij.
In nouissimis diebꝫ instabunt tēpora pi-
culosa et erunt homines semet ipos aman-
tes. cupidi. elati. superbi. Qui vero seipsos
cōtemnunt sunt iumentū christi quos chri-
stus vsqꝫ ad visionem sue claritatis ducit.
Quod figuratū est ī asina christi Math.
xxj. ꝑ quam asinam in hierusalem intrauit.
Istum amorem priuatum extinxit in bea-
to Laurentio diuinus. quia deum super
omnia dilexit et vitam suam carnalē despe-
xit. propter quod beatus Sixtus in papā
electus cum romam reuerteretur ipm̄ or-
dinauit suuz archidiaconū. post quē in ro-
mana sede archidiaconus nō surrexit ipm̄
qꝫ adeo charum habuit ꝙ sine eo missam
nō celebrauit: sibiqꝫ sanguinis christi dispē-
sationē cōmunicantibus cōmisit. tūc enim
adhuc cōmunicabatur populus sub vtra-
qꝫ specie: sed postmoduz statuit sancta ma-
ter ecclesia ꝙ nō daretur sanguis populo
cōmunicanti propter pericula ⁊ scandala
que possunt sequi. q2 in hostia cōsecrata eti-
am est sanguis christi ex naturali cōcomi-
tantia. Tertio beatus Laurentiꝰ ministra-
uit de corpore martyrialē patientiā ꝓmpte
et libenter dicēs cum ps̄. Quoniam ego in
flagella paratꝰ sum ⁊c̄. Unde et beato six-
to eo ꝙ sibi a penis parcere videbatur di-
xit. Quid ī me displicuit paternitati tue nū-
quid me degenerē ꝓbasti ⁊c̄. D Et vt
ex legenda colligitur reperio ꝙ decem tor-
menta sustinuit et in omnibus patientiam
habuit. Primū: nam videns imperator ꝙ
non poterat habere thesauros opposuit si-
bi titulū christianitatis propter quod fuit
captus et in tenebroso ⁊ fetido carcere de-
tinebatur corpus: sed anima cōtemplabatꝰ
transiens per choros angelorum et sic ibi
cōsolabatur. Secundum tormentuz fuit.
Nam postqꝫ multis diebus fuit in carce-
re sine cibo et potu: cogitauit Decius ꝙ es-
set debilitatus et fecit ipm̄ venire corā se di-
cens. Vel habes dijs sacrificare vel mori.
Et ait Laurentius. O stulte quomodo di-
cis ꝙ deum dimittā et adorem idola. In-
dignatus Decius fecit eū fortiter ꝑcutere

bacnlis ⁊c. Tertium fuit: quia positus in eculeo ⁊ scorpionibus cesus dicens. Abnega christum. Respondit. Infelix has epulas semper optaui. Quartum tormentum fuit ꝙ laminas ferreas ignitas eiꝰ lateribus apponi fecit. Quintū fuit ꝙ Deciꝰ iussit eum cum plumbatis durissime cedi: quod tormentū adeo asperū fuit ꝙ beatꝰ Laurentius clamauit. Domine Jesu christe accipe spiritū meum. Et vox de celo audiente Decio facta est dicens. Adhuc multa tibi debentur certamina. Sextū fuit ꝙ pectinibus ferreis laceratꝰ ē Tūc affuit angelus dei cum lintheo tergens eius vulnera. Et tunc miles quidam Romanus nomine credidit in christum: ⁊ exclamauit ad beatū Laurentiū dicens. Uideo añ te iuuenem pulcerrimū stantem ⁊ lintheo tergentem vulnera tua. ⁊ baptisatꝰ fuit a beato Laurentio. Septimū tormentuƺ. quia ne sic moreretur fuit positus in alio carcere sine cibo et potu ac cōsolatione aliqua. Octauum fuit de craticula. quia Decius fecit eū venire coraƺ se ⁊ ait. sacrifica dijs. Sin autem nox ista in tuis expendet supplicijs. Cūqꝫ sacrificare nollet ministri exutum super cratem ferreā posuerunt ⁊ extenderunt prunis suppositis. Nonum fuit ꝙ furcis ferreis euƺ cōpresserunt vt citius assaretur. Ipe autem letissimo vultu respexit ad imperatoreƺ dicens. Ecce miser assasti vnam partem gira aliam et manduca. quia iam video quod diu desiderqui. Decimū fuit de sale in igne posito. Et tūc orauit beatus Laurentius dicens. Gratias ago tibi domine: quia ianuas tuas ingredi merui: ⁊ sic tradidit spiritum. E

Secundū de sancto Laurentio declarandum quod in verbis thematis tangitur est ministerij sancti Laurentij excellēs remuneratio cum dicitur. Honorificabit eum ⁊c. Honorificauit autem eum deus Primo in miraculorum operatione in vita et post mortē. In vita nāqꝫ multa miracula fecit. Uenīēs nanqꝫ ad domū cuiusdam vidue q̄ multos christianos in domo sua absconderat quam longus dolor capitis detinebat. imposita manu super caput eius eam a dolore capitis liberauit. Item eadē nocte in domū cuiusdā christiani veniens quendā cecum ibi repperit et facto signo crucis eum illuminauit. Unde de eo canit ecclesia. Laurentius bonū opus operatus est qui per signum crucis cecos illuminauit. Item in custodia Hipoliti quendam gentilem Lucillum nomine qui plorādo lumen oculorum amiserat baptisatū illuminauit. Et plura alia miracula in vita sua fecit. Ideo de eo canit ecclesia. Fecit enim mirabilia in vita sua. Post mortem etiam multis claruit et hodie choruscat miraculis. vt patet in elongatione cuiusdam trabis que pro fabrica ecclesie sue deputata erat et primo nimium breuis erat. Item in refectione calicis cristallini. Item in suscitatione domini iudicis Stephani iudicis romani. Item in pane per sanctulū presbyterum miraculose in clibano repertum et multiplicatū. Item in liberatione Henrici imperatoris. vide de his legendam et pluribus alijs. Secundo honorauit eum ecclesia in vigiliaruƺ institutione. Solus enim inter martyres habet vigiliam. Sed vigilie sanctorum propter multas inordinationes hodie in ieiunia cōmutata sunt. Mos enim fuit antiquitus vt in festiuitatibus sanctorum homines cū vxoribus et filiabus ad ecclesiam cōuenireut ⁊ ibidem cum luminaribus pernoctarent. Quia vero multa adulteria in his vigilijs fiebant: statutum fuit vt vigilie in ieiunia cōuerterentur. nomen tamen vetus retentuƺ est vt nō ieiunia sed vigilie appellarentur. Tertio in antiphonarū regressionibꝫ quod sibi soli et beato Paulo cōtulit. Paulo propter excellentiam predicationis. sed Laurentio propter excellentiā passionis. Quarto in octauarū celebratione. Ipe nanqꝫ solus cum Stephano habet octauas inter martyres. Sicut beatus Martinus inter cōfessores. Quinto in indulgentiarū distributione. Nam summus pontifex certificatus de visione cuiusdaƺ monachi monasterij sancti Laurentij Rome et de cingulo sibi dato per beatum Laurentiū. ad cuius tactum surrexit quidā defunctus. celebrata missa solenni dedit omnibus vere penitentibus ⁊ cōtritis ecclesiam predictā et omnes ecclesias per totum orbem dedicatas in honore sancti Laurētij quarta feria deuote visitantibus indulgentiā quattuor annorum et totidem quadragenaruƺ

ad laudem sancti Laurentij. Sexto hono rificauit eum deus in morte in angelorum ministratione. qui mox animã ipsius in celum detulerũt. sicut animã Lazari mendici. de quo Luc. xvj. Factũ est vt moreretur mendicus ꝛc. Septimo honorificabit eũ deus in iudicio nouissimo ꝑ cõmendationem dicẽs eis illud Mat. xxv. c. Esuriui ꝛ nõ dedistis mihi manducare ꝛc. Ultimo honorificabit eũ post iudiciũ per celestis regni in anima ꝛ corpore collationẽ. qꝛ dicet illud Matth. xxv. Uenite benedicti patris mei ꝑcipite regnũ ꝛc. Ad quod nos perducat ꝛc.

De sancto Laurentio.
Sermo LXXIII.

PRobasti cor meũ ꝛ visitasti nocte igne me examinasti et non est inuenta in me iniqtas. ps̃. xvj. ver. iiij. Hec verba ad litterã exponunꝰ de Dauid posito in tribulatione. Et moraliter intelligunꝰ de q̃libet viro iusto posito in tribulatione. Et bene cõueniũt sancto Laurentio. Ideo ecclesia de eo predicta verba in nocturno ꝛ diurno officijs decantat Uidemus ad sensum si valor et estimatio rerum debẽt cognosci oportet ꝙ res ponaꝰ ad probationẽ ponderis numeri aut mensure. Sicut patet in frumẽto. vino. auro. argento. panno ceterisq; reb. Sic dñs suos probauit amicos aduersitatib ꝛ tribulationib: vt ostendaꝰ eorũ amor ad dñm. Unde Grego. Pena quippe interrogat si quis veraciter amat. Et Jaco. j. dicit. Beatus vir q̃ suffert temptationẽ: qm̃ cum ꝓbatus fuerit ꝛc. Beatus ergo est qui cum beato Laurentio dicere potest. Probasti cor meũ ꝛc. In verbis ꝓmissis tria innuuntur que faciũt ad cõmendationem beati Laurentij. Primũ est probatio. in principio. Secundũ visitatio. ibi. visitasti nocte. Tertiũ est examinatio. ibi. igne me examinasti. Et in his omnib nõ est inuẽta in eo iniquitas. In ꝓbatione nõ fuit in eo inuẽta iniquitas auaricie. In visitatione nõ fuit inuẽta i eo iniqtas impatiẽtie. In examinatione nõ fuit inuenta iniqtas perfidie.

F Quantũ ad primũ qd̃ est ꝓbatiõis nota ꝙ sicut homines solẽt ꝓbare pecuniã quam debent recipere ꝑ mercib suis vtrũ sit bona: mala vel falsa. sic deus ꝓbat illos quib daturus est regnũ celoꝝ. Et p̃sertim cor eorũ multis modis. Primo per fidem. sicut clericus probaꝰ qñ recipi debet ad ordinem vel beneficiũ. ij. ad Cor. vlti. Uosmetipos temptate si estis in fide: ipi vos ꝓbate in operib. Glosa. quia fides sine operibus mortua est. j. Pet. j. Probatio fidei vestre preciosior sit auro quod per ignem probatur. id est vestra fides per temptationes probata ꝛ examinata ꝓciosior sit auro Sed beatus Laurentius probatus est et fortis inuentus. quia Decius omne tormentorũ genus sibi minatus est vt ipsum exterreret nisi sacrificaret et sic fidem christi negaret. Sed ipe minas nihil curauit: sed mortem libẽter pro christo sustinuit vt vitam inueniret celestem. Et de hoc gratias agens dicit. Quia assatꝰ nõ negaui nomen sanctũ tuũ. interrogatus te christe cõfessus sum. Ex quo apparet probatio fidei eius. Secundo probatur per temptationes. Thob. xij. Quoniã acceptus eras deo necesse fuit vt temptatio ꝓbaret te sicut ꝓbatur miles in torneamento. Aug. Temptaris vt ꝓberis. ps̃. Tempta me dñe ꝛ ꝓba me. Temptarꝭ vt q̃ nesciebas te a teipso inuenias. Ecci. xxxiiij. Qui nõ est tẽptatus q̃d scit id est seipm̃ nõ nouit. Gre. Cum temptamur ad dei iudiciũ recurrere debemus ꝛ maiores laudes ei referre. qd̃ pulsati verbis nõ nouimus. Unde ps̃. Proba me domine ꝛ scito cor meũ ꝛ fac nosce me. Tertio per obedientiaꝫ. ps̃. Probaui te apud aquas cõtradictionis. Glosa. id est ad populum cõtradicentẽ tibi. Qui enim graditur viam domini multos habet detractores: insidiatores: cõtradictores. Sic ꝓbauit deꝰ Abraam Geñ. xxij. Temptauit deus Abraam ꝛ dixit ad eũ. Tolle filiũ tuũ vnigenitum. Quarto per cõmissionẽ rerũ temporalium sicut probatur seruus aut ꝓcurator dñi an sit fidelis. Sic probatus fuit beatus Laurentius per thesauri cõmissionem. Cõmisit enim ei tanq̃ fideli et prudenti dispensatori Sixtus papa omnem thesaurum Romane ecclesie. Sed in hac

probatione cordis sui nõ fuit in eo inuẽta
iniquitas auaricie. Nihil em̃ sibi vsurpa-
uit ex omnib9 illis bonis que sibi cõmissa
fuerũt. Unde cõuenit ei illud qđ scribitur
Ecci. xxxj. Beat9 est diues qui inuẽtus est
sine macula. scilicet superbie: auaricie atq3
luxurie. Hec em̃ sũt macule diuitũ. Et qui
post aurum nõ abijt declinando a iusticia.
nec sperauit in pecunie thesauris. Sicut q̇
dam faciunt qui pecunias suas in terram
fodiunt credẽtes ꝙ in dieb9 infirmitatum
suarũ magnum ex eis habebunt solatium.
Quis est hic et laudabim9 eum. Fecit em̃
mirabilia in vita sua. vere valde pauci sũt
tales. Qui in ꝓbatione ista perfectus inuẽ-
tus fuerit eternã gloriam cõsequit̃. Hac ꝓ
batione omnes diuites huius mũdi pro-
bantur siue sint clerici siue laici. omnes em̃
sunt villici dñi. et de bonis sibi commissis
sunt rationẽ dño reddituri. dicet dñs q̇ppe
eis illud Luc. xvj. Redde rationẽ villica-
tionis tue. Tamen pauci reperiunt̃ in hac
ꝓbatione sine iniquitate. G A cleri-
cis exordiamur. Sunt enim quidã valde
parcissimi pauperib9 parum vel nũq3 eis
erogando nec hunc gloriosum martyrem
imitantur. De quo canitur. Beatus Lau-
rentius bonũ opus operatus est qui the-
sauros ecclesie dedit pauperib9. Ideo de il
lis dicit Ambro. lib. offi. et habet̃ in. c. au-
rum. xij. q. ij. Aurũ habet ecclesia nõ vt ser
uet sed vt eroget ⁊ subueniat in necessitati-
bus. Quid opus est custodire quod nihil
adiuuat. O sacerdos nõne dicturus est do
minus tibi. Cur passus es tot inopes fa-
me mori. aurum in ecclesie vasis habebas
nec pauperib9 elemosynã ministrabas ⁊c̃.
Debent ergo sacerdotes opulenti quibus-
cunq3 in necessitate positis succurrere. q2
eorũ bona sunt pauperũ teste Hiero. de vi
ta clericali. et habetur in. c. gloria episcopi.
xij. q. ij. Omnis possessio sacerdotũ. intel
lige quam habent intuitu ecclesie elemosy
na est pauperũ: et si quid vltra necessitatē
vite possederint nec in elemosynam paupe
rum erogauerint furtũ ⁊ sacrilegiũ existit
sed hoc pauci aduertunt sacerdotes Nam
quorũ domus deberẽt esse cõmunes pau
peribus. vt habetur in. ca. si cupis. xvj. q.
j. et patere omnib9 peregrinis ⁊ hospitib9.

sicut habetur in. c. quiescamus. xlij. q. nũc
stant cõmuniter clause et nulli pauperi pa-
tent. Talib9 specialiter dicet christus in di-
stricto examine. Esuriui ⁊ nõ dedistis mi-
hi manducare. Matth. xxv. Quid dicam
de regib9 principib9 ⁊ nobilib9 ⁊ potentib9
hui9 mũdi q̇ naturaliter vt aquila deberẽt
esse liberales pauperib9 eos alendo ⁊ nulli
calumniã faciendo quemadmodũ Johã
nes baptista eos docuit Luc. iij. Sed heu
nunc pauperes cõtenti essent ꝙ eos nõ su-
stentarent. si eos nõ solum exactionarẽt et
sanguinem ⁊ sudorẽ eorũ deuorarẽt. Nũc
verificatur de eis illud Ezech. xxij. Princi
pes in medio eius lupi rapiẽtes predã ad
effudendũ sanguinẽ. et perdendũ animas
et ad sectandũ lucra. Quis nũc inter nobi-
les sequit̃ naturã aquile vt sua cũ alijs di-
uideret: certe pauci. quis em̃ nobilis more
antiquorũ principũ fundat episcopat9 ⁊ ec
clesias sicut Karolus magnus. Henricus
wentzeslaus. rex Stephanus ⁊c̃. Sz heu
annihilant. et postq3 multa abstulerunt ec-
clesijs ⁊ pauperibus edificant nouas eccle
sias ⁊ faciunt nouas erectiones destruen-
tes veteres credentes se per hoc excusari.
H Audiant tales exemplũ de vno ta
li. Fertur quasi sic. ꝙ cum episcopus eccle
siam sic edificatã dedicare vellet vidit dia-
bolum in vno angulo. et cõiuratus ab eo-
dem quid faceret. ⁊ ait. Iustius hic sum q3
tu. quia de meis diuitijs edificata est hec.
Qui aufert Petro ⁊ dat deo neutri place-
bit. qui membrũ pungit ⁊ caput lenit vtri
q3 displicet. Quid insuper dicam de merca
torib9. artificib9 et alijs laicis diuitib9 quo-
rum aliqui tota sua vita laborant ⁊ parcã
et miserã ducunt vitam vt ditentur non vt
pauperib9 erogent: sed vt filijs suis heredi-
tatem magnã ⁊ multas diuitias possint di
mittere. Quid cõtingit. filij quãdoq3 post
mortem patris totũ vendũt ⁊ omnem pa-
tris laborem ac sudorem et parcitatẽ in ta
berna cõsumunt et meretricib9 diuidunt.
Alios videmus tota vita sua diuitias cõ-
gregare nihil bene de eis comedere: nec ele
mosynas facere: et aliquãdo a latronib9 in
vita spoliant̃: ligant̃ et occidunt̃. aliquãdo
a dñis suis q̇ totũ recipiũt imponẽtes eis
crimina vel ꝙ nõ bñ reddiderãt cõputũ ⁊c̃.

aliquãdo vero a latronib⁹ spoliant̃ in morte, vt p꜄z ab executorib⁹ ꝛc̃. Ideo cõgrue dicitur a cõiter accidentib⁹ ꝙ excessus seu delictũ dñi est pena subditi, dñi em̃ sup̃flue ꝛ vane in multis expendũt, et ideo subditos excoriãt, qꝛ ꝓꝑrij reddit⁹ eis nõ sufficiũt. et delictũ subditi ẽ pꝛeda seu rapina dñi. In talib⁹ implet̃ illud ps̃. Thesaurizat ꝛ ignorat cui cõgregabit ea: q̃ aũt cõgregasti cuius erunt. Lu. xij. Talis nõ fuit btũs Laurentius sed fuit multũ liberalis pauperes alendo ꝛ thesauros ecclesie ĩpis distribuendo. Ideo bñ dicit. Probasti coꝛ meum ꝛc̃.

I Hic cadit dubiũ. q̃re deus dr̃ plus ꝓbare coꝛ ꝙ̃ aliud membrũ hoĩs vt caput et man⁹ ꝛc̃. Solutio. ꝓpter tria. Primo: qꝛ coꝛ videt̃ ei iure cõpetere. ꝓmogenita em̃ ei de iure debent̃. Exo. xiij. Sz coꝛ inter oẽs ꝑtes coꝛpoꝛis ẽ pꝛimogenitũ. qꝛ pꝛimo fit et cõpaginat̃ in matre, et est pꝛimũ viuens ſm phm. xvj. de aĩalib⁹. ergo iure pꝛimogenitum ei debet̃: et sic tãꝙ̃ suũ plus ꝓbat. Scd̃o qꝛ deo specialius placet, qd̃ patz ꝑ exemplũ. Demon astrict⁹ p̃cepto cuiusdã sc̃ti viri ad respõdendũ q̇d esset in hoĩe deo placẽtius. Rñdit. Ista tria faciũt rẽ q̃ deo plus placet, vcz luna semiplena. rotunditas solis. et pꝛimũ rote. veritatẽ siquidẽ fatebat̃ sed obscure. Per pꝛimũ intelligẽs C. qꝛ luna semiplena quodammõ hz foꝛmaȝ ill⁹ lr̃e. Per secundũ O. Per tertiũ. R. qꝛ istius dictiõis rote est pꝛimũ. Ista tria simul cõposita faciũt coꝛ: qd̃ deo sũme placet: eiꝙ̃ offerri debet iõ ĩpum ꝓbat. Tertio qꝛ petit illud tanꝙ̃ ꝓꝑrium castrum templũ et camerã. ꝓuerb. xxiij. Fili inq̇t p̃be mihi coꝛ tuũ, et ideo sicut volẽs hospitari pꝛius cõspicit hospitiũ et q̃rit de hospitio bono. Ita deus ꝑ̇us ꝓbat coꝛ añꝙ̃ inhabitet.

K Secundũ qd̃ ĩ verbis p̃missis ad cõmendationẽ bti Laurentij tangit̃ est visitatio. cũ dicit. Et visitasti nocte ꝛc̃. Nota ꝙ de⁹ visitat et visitabit q̃ttuoꝛ genera hominũ. scz peccatoꝛes. penitẽtes. ꝓficientes. ꝛ ꝑfectos. Primos nãꝙ̃ scz pctõꝛes visitat in vita ꝛ ĩ moꝛte: sed diuersimode. In vita sicut magister discipulũ errantẽ vt coꝛrigatur verberib⁹. De q̃ in ps̃. Uisitabo in virga iniq̇tates eoꝝ ꝛ in verberib⁹ pctã eoꝛũ. In moꝛte incoꝛrigibiles ad modũ iusti iudicis vt damnent̃. De q̃ Hiere. v. Magnificati sunt q̊ ad superbiã: et ditati sunt q̊ ad auariciã. et impinguati sunt q̊ ad gulã ꝛ luxuriã. et p̃terierũt sermones meos pessime id est p̃cepta mea ꝛ ministroꝝ meoꝛũ. nũq̇d sup̱ his visitabo dicit dñs. q̃si di. Uisitabo districtissime: qꝛ ille mẽtiri nõ p̃ot q̇ illã visitationẽ eis ꝓmittit dicẽs. Ego aũt ĩ die vltiõis visitabo pctm̃ eoꝝ. Exo. xxxij. Qualiter g̊ nũc vel in moꝛte respondebũt ad illam q̃stionẽ quã q̃rit de⁹. Esa. x. Quid inq̇t facietis in die visitatiõis ꝛ calamitat̃. Cui q̇dẽ q̃stioni rñdet Hiere. vj. et. viij. c. A minori inq̇t vsꝙ̃ ad maioꝛẽ oẽs auaricie student. Et sequit̃. Propterea in tp̃e visitatõis tue ꝑibũt. Sic visitat⁹ fuit sup̱b⁹ angelus lucifer cũ societate sua. Sic visitatus fuit inobediẽs Saul. Et auarus ille Luc̃. xij. Aĩa habes multa bona ꝛc̃. Et gulosus diues Luc̃. xvj. Scd̃o visitat de⁹ penitẽtes ꝛ in afflictiõe positos sic̃ medicus ꝯualescẽs vt ꝯsolet̃ ꝛ letificet. i. infoꝛmet q̃liter ne recidiuẽt sz se custodire debeãt. Sicut etiam mater filiũ famelicũ vt pascat. sic̃ p꜄z Exo. iij. Uisitãs visitaui vos ꝯsolãdo cibãdo ꝛ vidi oculo ꝯpassionis oĩa scz aduersa q̃ acciderũt vob ĩ egypto. Et dixi vt educã vos de terra egypti. Ecce visitatio ꝛ ꝯsolatio ĩ oꝑe. Tertio visitat de⁹ ꝓficiẽtes sic̃ paterfamilias oꝑarios laboꝛãtes vt op⁹ bonũ cõtinuent ꝛ ꝑficiãt. in q̊ deficerẽt nisi ab altissimo emissa fuerit visitatio. Ecc̃i. xxxiiij. tales pñt dicere illud Lu. vij. Propheta magnus surrexit ĩ nobis. et qꝛ deus visitauit plebẽ suã. Quarto visitat de⁹ ꝑseuerãtes ꝛ ꝑfectos. sic̃ visitant̃ honoꝛabiles ꝑsone dona gr̃e ꝛ gl̃ie amplioꝛa eis largiẽdo. sic̃ p꜄z specialr̃ de btã ꝟgine quã mõ dicto specialiter visitauit. vñ ps̃. Uisitasti terrã. i. virginẽ humilẽ ꝛ inebriasti eã ꝑ spũssc̃ti fecundationẽ ꝛ gratiarũ in pñti inundationem multiplicasti locupletare eã. per vltimam ꝛ ꝑfectissimã gloꝛificationẽ. Sic etiã visitauit beatũ Laurentiũ. Uñ dicit. Et visitasti scz me siue coꝛ meũ. nocte. i. ꝑ tenebrosi carceris inclusionẽ. Per noctem em̃ tenebrosus carcer intelligit̃. Fuit incarcerat⁹ carcere Hypoliti, sed ĩ hac carcerali visitatiõe nõ fuit inuenta in eo iniq̇tas impatientie. Patienter enim sustinuit incõmoda carce

ris. Sciebat nempe q dñs dixerat Lu. xxi Inijcient vobis manus suas et persequentur trahentes ad reges et presides propter nomen meum. Et infra. In patientia vestra possidebitis animas vestras. O charissimi vbi est patientia vestra. si impatienter audis verbum dei vbi tibi viginti dierum indulgentia confertur. Quomodo impatienter audies verbum christi vbi ad carcerem et ad supplicia traheris. Potest etiam moraliter per noctem intelligi ipa tribulatio. Nox enim fm auctorem in libro proprietatum dicta est a nocendo: quia oculis nocet. Est etiam nox tempus nocentibus aptum et a peccantibus tollens verecundiam. Sic ipa tribulatio multotiēs nocet bonis qui sunt quasi oculi et lumen aliorum. quia sepe sensualitatem perturbando obscurat. Sicut legitur de christo Mat. xxvi. qui cepit instante tribulatione sua tristari et mestus esse dicens. Tristis est anima mea vsq ad mortem. Ita etiam potest de alijs dici quoruz sensualitatē tribulatio mestificat et obscurat. Etiam sicut nox est tempus aptum animalib9 nocentib9: quia tunc lupi intrant domos villanorū eis dāna inferendo. Similiter apri intrant vineas et agros et que inueniūt lacerāt que al's in cauernis de die in antris suis latitant vt dicit Grego. Ita in nocte tribulationis lupini tyranni etiam apris crudeliores plus solito nocent bonis christianis: et vineam domini sanctam ecclesiā magis deuastāt. quia hec est hora eorum. sicut christus dixit iudeis ad eum nocte venientib9 vt ipm caperent. Hec est inquit hora vestra et potestas tenebrarū. Luce. xxij. Ita fuit etiam quo ad presens. quia crudelis inimic9 Decius in nocte tribulationis multū deuastauit vineam domini multa milia martyruz occidendo. In qua nocte tribulatiōis dominus beatū Laurentium visitauit diuina cōsolatione vt impleretur illud dictū dauiticum. Cū ipo sum in tribulatiōe. L

Ubi vlterius nota q in nocte tribulationis deus beatū Laurentiū visitauit p quattuor cōsolationes quas sibi fecit. de quib9 dicitur in ps. cxxxviij. Et nox illuminatio mea in delitijs meis. Nox enim tunc in delitias vertitur quādo tribulatio amoris dulcedine superat. Prima ergo cōsolatio beati Laurentij causabatur ex amoris dulcedine: quando sua tribulatio in dulcedinem versa fuit. Ideo Decio dixit. Disce miser q tormēta tua mihi epule sunt. quia fm Augusti. Omnia seua omnia inhumana facilia et quasi nulla facit amor. sicut refert de hoc Valeri9 libro. viij. q Dyogenes philosophus tanto amore ad celestia estuauit q mortem nequiens expectare naturalem se dedit igni pcipitem: sicq spiritū p amoris desiderio exalauit. Ita etiaz btūs Laurentius ex magno amore quem habuit ad premia eterna multo tempore ante naturalem mortem non timuit ignis incendium. Secunda cōsolatio causabatur ex securitate gratie. securus em̄ erat q in sua tribulatione a gratia cadere nō poterat. et hoc tangit ibi. Quia tenebre nō obscurabunt. Quando quis in tribulatione positus per penam caligine nō obnubilabitur. sicut factum est de beato Laurentio. Ideo poterat dicere cum apostolo ad Ro. viij. Certus sum q neq mors neq vita &c. Tertia causabat ex serenitate cōscientie. Ideo sub infertur. Et nox sicut dies illuminabitur. quia tribulatio luce cōscientie serenat. Istā serenitatē et lucem cōscientie habuit beat9 Laurentius quando dixit. Mea nox obscurum nō habet. Quarta cōsolatio causabatur ex certitudine glorie. Ideo subiungitur. Sicut tenebre eius ita et lumen eius Tunc enim lumen est sicut tenebre quādo quis recipit multitudinē celestium gaudiorum fm multitudinē passionum. Iuxta illud ps. xciij. Scdm multitudinē dolorum meorū cōsolationes tue letificauerūt animam meā. Istam certitudinē celestis glorie habuit qñ dixit. Gratias ago tibi domine: qr ianuas tuas ingredi merui. et tantū de secūdo. M Tertium quod in verbis thematis predictis ad cōmendationē beati Laurentij innuitur est examinatio cū dicit. Igne me examinasti. Ubi nota q triplex est ignis. scilicz naturalis. artificialis. et spiritualis. Naturalis ē multiplex. Nā quidam ignis nō vrit sed lucet. vt ignis celi empyrei. Quidam non lucet sed vrit: sicut ignis inferni. Quidā vrit et lucet sic ignis camini. Alia dr̄ia. quidā ignis sp vriuit

et nunq̄ moritur sicut ignis syderū. Quidam aliquādo viuit et aliquādo moritur: vt ignis fornacis. Quidam statim vt viuit statim ⁊ moritur sicut ignis fulguris. Item quidā ignis pascitur et cōsumit: sicut ignis visualis. Quidā cōsumit et nō pascit᷑: sicut ignis solaris. Quidā pascit᷑ et nō cōsumit: sicut ignis gehennalis. sicut dicitur in ps. Sicut oues in inferno positi sūt mors depascet eos. Optabunt em̄ homines mori et fugiet mors ab illis. Apocal. ix. Sed quia magis philosophicum est q̄ theologicum indagare rerum naturas: Ideo dimisso igne naturali et artificiali potius de spirituali nūc est nobis insistendū A

Hic autē ignis spiritualis est triplex. scilicet culpe. gratie. et pene. Ignis culpe dicitur liuor inuidie vel ardor cōcupiscētie. De quo propheta dicit. Super eos cecidit ignis et nō viderūt solem. Ignis gratie est feruor charitatis. de quo dicit dominus Luc. xij. Ignem veni mittere in terrā et quid volo nisi vt ardeat. Ignis pene dicitur ignis aduersitatis ⁊ tribulatiōis siue penarū. tali enim igne id est per multā ⁊ duram corporis afflictionē beatus Laurentius ꝓbatus fuit. Primo enim expoliatus fuit et scorpionib⁹ cesus. Secundo fustib⁹ fuit percussus. Tertio laminis ferreis ad latera adustus. Quarto plumbatis verberatus fuit. Quinto os sancti Laurentij cesum fuit cum lapidib⁹. Sexto in crate ferrea multis prunis subactis assat⁹ fuit. In hac multiplici examinatiōe n̄ fuit in eo inuenta iniquitas pfidie. Per omnia quippe supplicia sibi inflicta nō poterat ab eo extorqueri vt sacrificia dijs offerret. Vn̄ ipe dixit. Ego me obtuli deo sacrificium in odorem suauitatis. Sicut enim aurum examinatur in igne: et quanto plus cremat᷑ tāto plus depuratur. et nec in pōdere nec in valore minuitur. Sic beatus Laurenti⁹ examinatus fuit in igne aduersitatis vt posset dicere illud Job. xxiij. Probauit me quasi aurum quod per ignem transit. Et recte per aurum beatus Laurentius apte prefiguratur. Sicut enim aurum inter alia metalla est candidius prunis suprapositis et habet virtutē lepre extersiuam. quia limatura auri in cibo et potu sumpta a lepra p̄seruat: vel saltem eam occultat. Ita beatus Laurentius inter alios martyres candore rutilat. quia per ignem omnis impuritas ab eo totaliter purgata. Habet etiam beatus Laurentius virtutē q̄ a nobis potest abstergere lepram spiritualē peccatorum si passionem ipius a nobis deuote masticamus. Quia legit᷑ q̄ suis inimicis sicut Hypolito qui ipm̄ incarcerauit veniam impetrauit ⁊ maculam viciorū expurgauit. Legitur etiam q̄ quidam iudex nomine Stephanus tres domos beati Laurentij abstulit ⁊ iniuste possedit. hic cum mortuus esset ante iudiciū ductus est. quod videns Laurentius ipm̄ accessit ⁊ tribus vicibus brachiū eius durissime strinxit. Iudex vero dedit sententiam vt ille qui aliena abstulisset in locum Jude proditoris traderet. sed predictus martyr quē idem in vita amauerat sanctum Laurentium accessit et pro eo veniam precatur. Ille autem statim pro Stephano precaturus accessit ad christū: eiq̄ cum alijs veniam impetrauit vt ad corpus rediret ⁊ triginta dies penitentiā ageret. quod ⁊ factum fuit et tunc omnia ablata restituit: ⁊ post triginta dies ad dn̄m migrauit. Et si hoc inimicis suis fecit: multo magis faciet nobis si passionē eius recolimus et festum eius solenniter celebramus. Ideo clamemus ad ipm̄ cum sancta matre ecclesia dicentes. Btē Laurenti martyr christi intercede pro nobis O

Ex iam dictis patet. recte sicut aurum est inter alia metalla purissimū et nobilissimum: sic beatus Laurentius inter alios martyres obtinet principatum. Et hoc propter sex causas. Quarum tres ponit Guilhelm⁹ in rationali diuinorum libro septimo. Prima ꝓpter passionis locum. quia Rome passus est: que est caput mundi et mater omnium ecclesiarū ⁊ vbi est sedes apostolica. vt habetur in. c. nō decet. xij. dist. Secundo propter predicationis officium quod diligenter adimpleuit. Tertio propter laudabilem dispensationem thesaurorū quos omnes pauperibus sapiēter distribuit. Quarto ꝓpter autenticum ⁊ probatū eius martyrium. quia et si de alijs maiora tormēta legantur hoc autenticū nō habet. Hui⁹ aūt passio in ecclesia est valde solennis ⁊ approbata. Quinto ꝓpter grandis dignitatis excellentiam. q̄ fuit archidiacon⁹ sedis apo-

stolice post quē vt aiunt in romana sede a-
lius non surrexit. Sexto propter seuiciaȝ
tormentorū. qꝛ grauissima pertulit. P
Fuit autē eius pena acerba ex tribꝰ. Pri-
mo ex doloris immensitate. quia ignis est
maxime afflictiuus. Ideo dicit Esa. xxxiij
Quis poterit habitare de vobis cum igne
deuorante. quasi diceret. nullus vel pauci.
quia membra multis vulneribus lacerata
et cōcussa aduri fecit: ita vt dicere pōt illud
Job. xvj. Nō pepercit effudit in terrā vi-
scera mea ⁊ scidit me vulnere super vulnꝰ.
Secūdo ex temporis diuturnitate. ſm il-
lud Ambro. Non em̄ fratres beatus Lau-
rentius simplici ⁊ breui passione pimitur.
Naȝ qui gladio ꝑcutitur simul moriť. q̄ in
flammarū camino mergitur vno impetu
liberatur. hic autē longa et multiplici pe-
na cruciatur. Tertio ex pene diuersitate. qꝛ
omnia genera tormentoꝝ in eius corpore
fuerunt extense vt dictū est supra. Ita vt di
cere possit cum ps̄. lxxxvij. Omnes fluctus
tuos induxisti sup me. Ideo beatus Lau-
rentius inter alios martyres tria habet p̄-
uilegia. Primū qꝛ solꝰ inť martyres hȝ vi-
giliam seu ieiunium. Secundū cum octa-
ua. quia ipe solus cum beato Stephano
habet octauā inter martyres. sicut Marti
nus inter cōfessores. Tertio in regressioni
bus antiphonarū. quod solus ipe et beatꝰ
Paulus habēt. Paulus habet ꝑpter excel-
lentiā p̄dicationis. sed Laurentius ꝑpter ex
cellentiam passionis ⁊c̄.

In die assumptionis beate Marie vir
ginis. Sermo LXXIII.
De euangelio.

M aria optimaȝ
partē elegit q̄ nō auferet ab ea.
Luc. x. ca. Licet verbū istud ad
litterā dicatur de beata maria magdalena
tū ꝑprie nulli cōpetit nisi virgini gloriose.
nec deo nec angelo nec homini. Nullꝰ em̄
angelus vel homo est qui habeat optimā
partem. Deus vero nō tenet parteȝ sed to-
tum. Sola autē virgo Maria habet opti
mam partem. quia est media inter creatorē
qui omne tenet et omnē aliam creaturam
que bonam vel meliorem partem obtinet.
Ideo dicit thema. Maria optimam par-
tem elegit que nō auferetur ab ea ⁊c̄. No-
ta ex quo Maria est dei mater sicut deum
nullus potest sufficienter et digne laudare
sic nec matrem. Quis enim laudare potest
sufficienter eam que eternum protulit ver
bum. que suum genuit cōditorem. que no
bis dedit mediatorem dei ⁊ hominū. que
nobis apportauit cibum angelorum. Vn̄
Petrus Damiani. Qualiter eam laudare
poterit mundanus homo per transitori-
um verbum que de se protulit verbū quod
manet in eternum. Ideo Augusti. Si om
nium nostrum membra verterentur in lin
guas ⁊c̄. Et ideo Damascenus. Si laudē
et gloriam eius describere volumus defi-
ciunt nobis verba quibus exprimere va-
leamus. Berñ. Utinaȝ mihi tot essent lin
gue quot stelle celi et omnes possem in lau
dem cōuertere genitricis dei: nec minimā
eius exprimere valerem virtutem. In ver
bis thematis beata virgo in tribus cōmen
datur. Primo ab excellentia in presidendo
quia dicitur Maria. Secundo a pruden-
tia in eligendo. quia optimā partem elegit
Tertio a confidentia in possidendo. qꝛ nō
auferetur ab ea. A Primo cōmenda-
tur ab excellētia in presidendo. siue ab excel
lentia virtualis perfectionis: quia dicta est
Maria que interpretatur domina mundi
Ipsa enim est domina omniuȝ cum filius
eius sit dominus vniuersorum. Interpre-
tatur etiam Maria illuminata vel illumi
natrix. Ipa enim est illuminata a deo vt lu
na a sole. et plena omni illuminatione ce-
lestium. Ipa est illuminatrix omnium elec-
torum. Unde canit ecclesia. Solue vin-
cula reis profer lumen cecis. Scd̄m Hie-
ro. etiam in libro interpretationum. Ma-
ria interpretatur stella maris. Ideo canit
ecclesia. Aue maris stella. De hac interpre
tatione prosequendo aliis omissis dico q̄
virgo Maria cōuenienter cōparatur stel
le. quia sicut stella sine sui corruptione fert
radium: sic virgo maria sine sui violatione
edidit filium. Nec stelle radius suam mi-
nuit claritatem nec filius Marie ei suam
integritatē. B Cōuenientiꝰ autē vir-
go Maria dicitur stella maris ⁊ ei assimi-
latur ꝑpter sex cōsideranda in illa stella. vicȝ
substantiā. quātitatē. qualitatē. sitū. statuȝ.
et effectum. Primo quantū ad substantiā.

pro nativitate

stella illa est celestis. incorruptibilis. ⁊ ori-
go lucis q̄ tñ cōueniūt et alijs stellis. Sic
virgo maria fuit celestis cōuersationis vt
cōpletius dicere posset cum aplo. Nostra
cōuersatio in celis est. ad Phil. iij. Incor-
ruptibilis fuit mente et corpe. Nam vt di
cit Ans. Ea puritate decuit vt niteret qua
maior sub deo nequeat reperiri. Origo fu-
it lucis. Nam vt canit ecclesia. Angel⁹ cō-
silij natus est de virgine: sol de stella qui il
luminat omnē hominē venientem in hunc
mundum Joh. j. Secundo ꝗtum ad q̄n-
titatē stella maris est minima in apparen-
tia nobis sed maxima in seipa. Sic beata
maria maxima in sanctitate ī se sed mini
ma in sui mente ꝓpter maximam humilita
tem. Quia respexit humilitatē ancille sue
ait Luc. j. ca. Humilis in corde totum deo
tribuens. humilis ore seu locutione eius.
Cuius signum rarissima et breuis locutio
eius. humilis in opere seruiens cognate in
partu loco ancille ipa que erat dña ange-
lorum. Tertio ꝗtum ad qualitatē stella il
la est superior clarior et vtilior. q̄r est in su-
premo polo: ideo superior. Et beata Ma
ria est superior omniū sanctorū et angelo-
rum deo ꝓpinquior. Clarior est virginitate
semper etiam clara in fide fuit: et sic stella
semꝑ rutilans. Omnes alie stelle id est apo
stoli et marie ceciderunt: amittentes lumē
fidei diuinitatis christi. ipa nūq̄ in passio
ne ei⁹. Utilis est valde stella maris fecun-
ditate. Et quis sanctus vel sancta vtilior
nobis hac virgine que nobis genuit deū
pariter et hominē omniū saluatorē. Quar
to ꝗtum ad statū. Status illius stelle est
quasi sine motu: quia est vicina polo. Jta
modicus est circuitus eius vt videat̄ non
moueri. Est sine occasu: quia nō occidit no
bis vt alie stelle. Est sine errore. sic btā ma
ria est sine motu incōstantie. Sine casu fu-
it alicuius peccati. Nam et si septies in die
cadit iustus vt ait Salomon scilicet ve-
nialiter. hec nunq̄ cecidit. Fuit sine errore
ignorantie eorum que pertinent ad salutē.
Unde et dicitur mater agnitionis. Eccl.
xxiiij. Quinto ꝗtum ad effectum stella il-
la trahit ferrū ad calamitā. sua luce nautas
dirigit ⁊ est cōtra aquilonē. Sic beata ma
ria ꝑ insertā misericordiā sibi attrahit pec-
catores ad celū ꝑ penitentiā quam eis ꝓ-
curat. naufragantes in pelago hui⁹ mun-
di ad portum salutis dirigit. Unde canit
ecclesia. Ad te pia suspiramus si nō ducis
deuiamus en ad te cōfugimus. Est etiam
cōtra aquilonem id est cōtra diabolū no-
bis aduersantē. Juxta illud Hiere. v. Ab
aquilone pandetur omne malum. Sed tu
nos ab hoste protege in hora mortis susci
pe ei dicimus. Ultimo q̄ntum ad sitū illa
stella est infima circa polum. per quem lo-
cum mundus ipe extimatur versari quod
nulli pure creature videtur potius cōueni
re q̄ beate virgini scꝫ mundū circa ipam
versari. Ad ipam enim respicere videntur
vniuersi. superi vt restaurentur. inferi vt de
limbo liberentur. Qui in mūdo sunt vt iu
stificentur. Qui ante nos fuerunt ꝓphete:
vt verificentur in suis prophetijs de incar
natione filij. Qui in presenti sunt vt suble-
uentur in tantis miserijs. qui futuri sunt vt
saluentur. Secūdo in verbis premissis cō
mendatur beata virgo a prudentia in eli-
gendo: quia optimā partem elegit. et hoc
dupliciter. Primo elegit optimā partē in
vita terrestri. secundo in vita celesti. ¶
Primo Maria elegit optimā partē in vi-
ta terrestri ꝗtum ad duo. Primo ꝗtū ad
decursum vite sue. Secūdo ꝗtū ad finē:
hoc est in morte. Habuit nanq̄ Maria in
pñti vita optimā partē ꝗtum ad decursū
vite sue quo ad septē. Primo quo ad san-
ctificationem in vtero. Nam quidā sancti
ficantur siue purgantur ab originali iam
ꝑ baptismū renati vt pueri cōmuniter chri
stianorū quorū gratia tanta est vt saluent̄.
licet mortaliter et venialiter postea pecca-
re possint. Alij purgantur in vtero ab ori-
ginali vt Hieremias. Johānes baptista.
quorū tanta gratia fuit vt postea nō mor-
taliter peccauerunt: sed venialiter excedere
potuerūt Sed beata maria tantā gratiā ac
cepit sanctificata in vtero vt nec venialiter
nec mortaliter peccauerit postmodū. Se-
cundo habuit optimā partē quo ad pueri-
cie inchoationē. Sūt eñ quidā pueri bo-
ni q̄ ꝓ posse corporaliter laborāt vt sunt filij
cōiter bonoꝝ parentū. Alij meliores q̄ ec-
clesias sepi⁹ frequētāt. vt beat⁹ Nicolaus.
sctūs Dominic⁹. Sed optimi q̄ deo in re
ligionis cultu offerunt̄ vel nutriunt̄. Si
cut pueri beato Benedicto offerebantur

a nobilibꝰ nutriendi religiose, vt dicit Gre-
go. in lib. dial. Primū habuit Maria: qꝛ
vt de ea refert Hiero. in epl'a ad Cromaci
um et Heliodorū. et hanc regulā Maria
constituerat vt a mane vsq; ad tertiā orōni
insisteret. a tertia vsq; ad nonā terrestri ope
ri vacaret. a nona ab oratione nō recederet
quoadusq; angelus apparens escā sibi da-
ret. Secundū habuit: quia cōpleto ꝑ trien
nium ablactatiōis tpe ad templū cū obla-
tione per quindecim gradus ascendit acsi
foret adulta vbi nō vna die sed fere vsq; ad
cōceptionē filij mansit. Tertium habuit qꝛ
ibidem quotidie in omni sanctitate pficiēs
et quotidie ab angelo visitata. deo quoti-
die fruebat̄ in diuino cultu occupata. vt de
vtroq; refert Hiero. in historia. D

Tertio Maria elegit optimā partē q̄tū-
tum ad castitatꝫ ꝯseruationē. Castitas em̄
tres ptes habet. Una est ꝯiugalis. de q̄ ad
Heb. xiij. Honorabile cōiugiū thorus im
maculatꝰ. Et hec est ps bona q̄ habet fru-
ctum tricesimū. Mat. xiij. Luc. viij. Se-
cunda est cōtinentia vidualis. de qua. j. ad
Thi. v. Uiduas honora q̄ sūt vere vidue
Et. j. ad Cor. vij. Beatior si sic ꝑmanserit
Et ista ē ps melior hn̄s fructū sexagesimū
Tertia est ꝟginalis. Aug. Que maior glo
ria sup terrā q̄ꝫ in carne corporali ducere vi
tam angelicā. Hiero. Uiuere in carne p̄ter
carnem ꝛc̄. Et hec est optima habens fru-
ctum centesimū. Et hanc virgo beatissima
elegit vt tn̄ ostēderet qđ est ꝑsonatiōis vo-
luit esse cōiugata cū ꝯiugatis. vidua cum
viduis. immaculata cū immaculatꝫ. Quar
to maria optimā ptem elegit quantū ad vi
te ꝑfectionē E Est em̄ vita actiua q̄ est
ps bona. Est vita cōtemplatiua: q̄ est pars
melior. Est ex vtraq; cōposita. vicꝫ doctri
nalis que est ps optima. et istā virgo Ma
ria elegit. Un̄ euangeliū iccirco hodie legi
tur de tribꝰ ꝑsonis. scꝫ Martha Maria ꝛ
Jesu. quarū prima habuit actiuā vitam. se
cunda magdalena cōtemplatiuā. tertia do
ctrinalem. Maria enim est castellū in qđ
Jesus intrauit Luc. ij. Ecce cōcipies ꝛ pa
ries filium. Et ibi nouē mensibꝰ habitauit
Et quia actiua vita intendit p̄ximo: cōtem
platiua deo. Magna laus fuit in virgine
maria q̄ vtraq; vitā circa filiū suū deuote
exercuit. Nam q̄tum ad diuinitatē cōtem
plationi eius intēta fuit. Quantū vero ad
humanitatē sibi sedule ministrauit. qꝛ ipm
genuit. pannis inuoluit. vestiuit. cibauit.
potauit. infantulo solita exhibuit. In tri-
bulatione in cruce positū visitauit: et vsq;
ad sepulcrū ꝑsecuta fuit. et sic opa misicor
die impleuit. Quinto maria elegit optimā
partē quo ad perfectā humiliationē. F

Humilitas enim tres habet gradꝰ. Pri
mus est se subijci suo superiori. ad Heb. xij
Obedite p̄positis vestris ꝑ omnia ꝛ subia
cete eis. Et hec est pars bona. Secundus
subijci suo equali et nō p̄ferre se ei. ad Ro.
xij. Honore inuicem p̄uenientes. et hec est
pars melior. Tertius ē subijci suo inferio-
ri. Luc. xxij. Qui maior est vestrum fiat si-
cut minor. et hec ps optima. Maria autē
nō solū obediuit superiori suo scꝫ deo. Lu.
j. Ecce ancilla domini: fiat mihi ꝓm verbū
tuum. Non solum equali id est sponso suo
Joseph quem sibi preponebat. Luc. ij. Ec
ce pater tuus ꝛ ego dolentes querebamus
te. sed etiam suo inferiori se subiecit. scꝫ Eli-
sabeth: apud quam tribus mensibus man
sit et sibi deuote seruiuit. Luc. j. Sexto ma
ria optimam partem elegit quo ad gratie
cumulationem. G Deus enim habet
quadruplicem mensuram. De qua Lu. vj.
Mensuram bonam et cōfertam ꝛ coagi-
tatam ꝛ supereffluentē dabunt in sinū ve-
strum. Mēsura bona est quādo alicui da
tur tanta gratia que sufficit ad sui iustifica
tionem. Et hec est pars bona que dat̄ om
nibus iustis. Mensura cōferta est quādo
alicui datur gratia vt nō ipe solum iustifi-
cetur sed etiā alios saluet. Et hec pars me
lior est: et fuit in apostolis. Mensura coa-
gitata est quando datur tanta gratia ali-
cui vt nunq̄ ab ea cadere possit sicut sancti
ficatis in vtero. Et apostolis post missio-
nem spiritussancti. et hec est pars optima.
Sed supeffluens mensura est illa que de
sua plenitudīe alijs effluit de christo ꝛ ma
ria. Et hec est optima. De vtroq; dici po-
test illud Johan. j. ca. De plenitudine eius
omnes accepimus. Septimo maria opti
mam partē elegit quo ad filij incarnatio-
nem. Quedā enim feminarū matres sunt
bonorum filiorum in matrimonio. sed nō
virgines. vt que habent deuotos pueros.
Alie femine virgines sunt sed nō matres.

et meliorem partē habent. Sed hec Maria sola mater est fecunda et virgo. Unde Luc. j. Ne timeas maria inuenisti gratiam apud dñm etc. Ecce cōcipies et paries etc. Scdo videndū est pñcipaliter quō Maria optimā partē elegit in fine vite sue. hoc est in morte. H Ubi nota q maria elegit optimā partē in morte q̄tū ad quinque. Primo mortē eius pſciendo. Secūdo sacramenta pcipiendo. Tertio dolorem in morte nō sentiendo. Quarto apl'os pſentes habendo. Quinto ipis eius sepulturā demandando. Quantū ad primū q tēpus sue mortis pſciuerit etc. Prosequere vt habes in pñti sermone q̄ incipit. Assumpta ē maria in celū. vbi ista quinque reperies. J

Tertio videndum est principaliter quō beata maria optimā partē elegit in vita celesti post eius mortem. Et dico breuiter q maria hodie optimā partē elegit in patria celesti q̄tum ad q̄ttuor. Primo q̄ ad subiectū qd̄ est assumptū. Scdo quo ad modū quo assumpta est. Tertio q̄ ad locū. Quarto quo ad officiū. Primo elegit optimam partē q̄ ad subiectū qd̄ est glorificatū et assumptū. qr in corpe et aīa est assumpta et glorificata. Gloria em̄ quā deus dat sctis suis tres habet ptes. Una est q̄ glorificat corpus in terra. Sicut corpus sancti Petri et sancti Jacobi. Et hec est pars bona. Eccl. xliiij. Corpora eoꝝ ī pace sepulta sūt Alia est q̄ glorificat eoꝝ aīas in celo. Et hec est ps melior. Apoc. vj. Date sūt eis singule stole albe. Tertia est q̄ glorificat vtrū que. Et hec est pars optima quā maria elegit. Assumpta est em̄ Maria integraliter cū aīa et corpis resuscitatiōe. Hoc aūt pie credit a fidelib9 et a doctorib9 cōfirmatur. Videt em̄ primo Dauid sensisse. ps. Surge dñe in requiem tuā. Hiero. testat vt dicetur in sequēti sermone. Scdo maria elegit optimā partē q̄ ad modū q̄ assumpta ē Quidā em̄ assumunt et in celū deducunt p vnum angelū. Et hec est pars bona. Exo. xxiij. Ecce ego mitto angelū meū qui custodiat te in via et inducat te in terram quā promisi patrib9 tuis. Alius modus est qñ quedā aīe a multis deducunt in gaudiū. sicut Luc. xvj. Factum est vt moreret mendicus et portaret ab angelis in sinū Abrae Et hec est melior pars. Sed pars optima esset si omnes angeli et sancti obuiarent et ipe christus psonaliter veniret. Et istā partem habuit beata Maria. Uñ Hiero. in sermone. Hodierna die credendū est militiam celi festiue genitrici dei obuiam venisse eamque ingenti lumine circūfulsisse. et vsque ad dei thronū cum laudibus et canticis spiritualibus pduxisse. celestemque hierusalem tunc ineffabili leticia exultasse. Credit quoque q ipe saluator p se totus festiuus occurrerit et cum gaudio eam secum in throno collocauerit. al's quoque nō impleuisset quod in lege mandauit. Honora patrē tuum et matrem tuā. Hec Hiero. Tertio maria elegit optimā partē q̄ ad locū quē sortita est. Quidā em̄ associant angelis infime hierarchie. et hec est pars bona. Alij angelis medie hierarchie. et hec est pars melior Alij angelis supreme hierarchie. et hec est ps optima. Maria aūt super oēs choros angeloꝝ est exaltata vt canit ecclesia. Exaltata es sctā dei genitrix sup choros etc. et ad dexterā filij collocata. Et iō habet partem optimā et poptimā. Hoc aūt vt ad dexterā filij sup oēs choros angeloꝝ collocaretur iustissimū et dignissimū fuit. Quoniā vt dicit wilhelm9 Parisieñ. in summa virtutū. Tanto ibi vnusq̄sque sedebit sublimi9 q̄nto hic deo fuit subiectior. Et Damascen9. Hi erunt christo corpore viciniores in celis q̄ magis pcepta eius implendo animo appropinquabāt in terris. Nemo autē vnq̄ in hac vita deo taliter obediuit et xpi pcepta ita seruauit vt virgo Maria. igit etc. Quarto maria optimā partem elegit q̄ ad officiū quod in celo habet. K Quia triplex officiū in patria habet. Primo habet officium adiuuandi in vita. in morte. et post mortē. ſm illud. Maria mater gratie mater misericordie etc. Ubi tertium est optimum. Vide de hoc exemplum in speculo exemploꝝ. dist. v. c. lxiij. de quodam viro flagitioso ab inimicis decapitato. Secundo habet officium aduocandi. Tūc autem aduocatus bonus est quando non est piger sed diligens. quādo potens apud regem. quādo sciens sapientia et reuerens in cōspectu familie. Que oīa beatissima virgo maria respectu christi in summo habet vt liquet intuenti. ei9 vitā declara. De his duob9 officijs dic Geraldus ī Omel. suis

Non autē ociosa ibi manet: sed in supma
sita poli nos cōmendat sue proli pcurans
et iustis ꝛ peccatoribꝫ subsidia salutis men
tis ꝛ corporis. De hoc secundo officio scʒ
aduocandi vide ibidē exemplum dis.iiij.c.
xlvj.de quadā matrona que in adolescētia
cōmisit grande peccatuʒ qđ p̄ verecundia
nūq̄ꝫ ꝯfessa fuit. Tertio habet officiū mise
rendi Dei eñ triplicia attributa diuersis ī
copiā tribuit. Potentiaʒ Petro p claues.
scientiā aplo in raptu.et misericordiā ma-
tri. Quia deo ꝓpriuʒ est misereri ꝛ pcere: vt
dicit̄ in collecta. De hoc tertio officio vide
exemplū ibidē.scʒ in speculo exemploꝝ.di.
ix.c.xxxvij.de quodā senatore. Et ibidē re-
periés hos versus Metra senatoris ī por
ta castri. Decretū detur ne dormiat aut epu
letur. Hic gens villana sed achilles plato
dyana. Metra beate virginis. Muta de-
cretū sanctoꝝ suscipe cetū. Nudum marti-
nū lazarū iacobū peregrinū. Tertio ī ver-
bis p̄missis beata ꝟgo cōmendat̄ p̄ncipali
ter a cōfidentia quā habuit in possidendo
Vñ subiungit̄. Que nō auferet̄ ab ea. vere
nō auferet̄ nec a mensura periodi.nec a vio
lentia tyrāni.nec ab efficacia ꝯtrarij. Istis
tribus modis res auferuntur in mundo.
sed hec non habent locum in celo. Decla-
ra per singula.

De assumptiōe btē Marie ꝟginis.
Sermo LXXV.

Assumpta est

maria in celū ꝛc. Hodie sancta
canit mater eccl'ia. Assumpta ē
inquā scʒ a filio gaudēt angeli laudātes be
nedicunt dñm. Non fuit itaqꝫ ista assum-
ptio cōmunis: sed singularis sup oēs vt di
cere valeat. Dñi est assumptio nostra. qua-
si dicat. Non angeli vel sancti me assum-
pserūt seu associauerūt egredientē de mun
do.sicut legit̄ de Lazaro vlceroso.et de san
cto Nicolao et alijs sanctis.sed ip̄e domi-
nus me assumpsit et associauit.ƀm illđ ps̄
Quoniā pater meus scʒ mundus.et mater
mea.i.omnis cōcupiscentia ꝛ mala inclina
tio dereliquerūt me vt nihil sui inuenirent
in me quod nulli sanctorum cōcessum est.
Ideo dñs assumpsit me personaliter acce-
dens vt me magis honoraret. Sic eñ dic̄
Hiero. Credendū est ꝙ ip̄e saluator per se
totus festiuus aduenerit et eam in thronō
suo collocauerit. Et q꞉ vbi dñs ibi ꝛ fami
lia eius. Ideo ꝛ milia miliū angelorū qui
dño ministrant vt vidit Daniel cum chri-
sto aduenerūt Bene igit̄ dixi. Assumpta ē
maria in celū ꝛc. Circa assumptionē de tri
bus est videndum. Vnde Maria assum-
pta sit.quō assumpta.et quo assumpta.

I. Quantū ad primū assumpta ēxtiqꝫ
de hoc mundo. Vnde Hiero. Hodie regi
na celi de hoc seculo nequā eripitur. Sed
vt nobis p̄beret exemplū q̄ oēs habemus
facere trāsitū istū q̄ttuor fecit. Voluit san-
ctissimos viros scʒ apostolos in suo transi
tu adesse: sacramēta suscipere.et sine dolore
migratā sepulture apl'os demandasse. Pri
mum testat̄ Dionisius Pauli apl'i discipu
lus in li.de diuinis no.apostolos interfu-
isse dormitioni beate Marie Paulum et
Dionisium cum eis: qđ ꝛ optauerat ad sui
cōsolationē. Cōmuniter eñ dicitur ipam
post ascensionē filij duodecim annos sup-
uixisse vt sexagenaria esset in morte. Et in
hoc nos instruit vt in infirmitatibꝫ graui-
bus ꝛ mortalibꝫ debem᷒ q̄rere hīe p̄sentes
seruos ꝛ seruas dei q̄ orōnibꝫ insistāt. ver-
bis ad patientiā et penitentiā ꝛ fiduciā de
diuina misericordia hortent̄. Multe enim
tūc sunt insidie diaboli. Sed totū fit con-
trariū.nō vocat̄ adiutor nisi corporis.tota
cura est ꝯsanguineoꝝ ꝙ eis dimittat bona
sua. Sacerdos vel seruus dei aliq̄s vix pt
ingredi ne inducat ad restituendū ablata.
Secundū vero q̄uis non reperiat̄ in scri-
ptura vel historia. vicʒ ꝙ ip̄a susceperit sa-
cramenta: tñ pie credi potest hoc fecisse: nō
quia eguerit sed vt exemplū nobis p̄beret:
sicut et filius suus baptismū suscepit ꝛ eu-
charistiam. Hoc etiaʒ Albertus tenet sup
missus est. Igitur sic et cōmunionē in fine
sumpsit ꝛ extremā vnctionē ƀm Albertū.ꝛ
cōfessionē nō de peccatis q̄ non habebat:
sed cōfessionē diuine laudis.se indignā in-
sinuās tanti bñficij. Cuius cōfessorē dicit
idē fuisse Johannē euangelistā. Et hoc est
de q̄ debēt sollicitari tā infirmi q̄ꝫ amici eiꝰ
et noti vt sacramēta cōfessionis: cōmunio
nis ꝛ extreme vnctiōis suscipiāt in tp̄e suo
et deuote et nō cū amiserit loquelā. Simi
liter ad hoc tenet̄ medicus corporis cum
vocatur vt inducat infirmū prius ad reco-

pciendum medicinā anime.id est sacramenta anteq̄ȝ applicet medicinaȝ corporalē sub pena interdicti ingressus ecclesie. vt i.c.cū infirmitas.de peni.et re. Tertiū autem migrans de hoc seculo dolorē nō sensit. Vñ in collecta dicit. q in hac die morteȝ subijt temporalem.nec tñ mortis nexibꝯ deprimi potuit.i. doloribꝯ mortis. Quartum vero hoc est sepulturā eius apostolis demandauit.q: corpus eius ab apostolis venerabiliter fuit sepulture mandatū nō cum pompis mundi:q̄ȝuis mereret oēm honorē vtputa q: regia nō solū mūdi sed ꝛ celi.nō cū clamoribꝯ ꝛ incisionibꝯ faciei vel capillorū vt faciunt fatui:sed cum hymnis ꝛ lachrymis pijs.nō super altare collatum vel loco eminenti vt in templo.sed in loco humili scȝ in valle Josaphat vbi ostendit locus sepulcri eius. Humilitatē in fine sicut in vita semp insinuans. M Hic cadit dubium an debeamus esse solliciti de sepultura nostra.ad q̄d valet sepultura in loco sacro. Solutio. Utilitas sepulture ē triplex. Prima Aug.in.c.nō existimemus.xiij.q.ij. Intercessio illoꝝ sanctorū in quorum honore fabricata est ecclesia ꝓpter honorem et deuotionē ibi eligentis sepulturā. Secunda Grego. in.c. cum grauia.xiij.q.ij. quia defunctorū ꝓximi quotiens ad loca sacra veniunt suorūq̄ȝ sepulturā aspiciūt recordantur et ꝓ eis dño fundūt p̄ces. Unde et monumentū dicit quasi monens mentem. Tertia Ambro.xiij.q.ij.c.aurū. Quia in sepulturis christianoꝝ requies est defunctorum.quia ibi minꝰ vexant a demonibꝯ cadauera coꝝ vt dicit glosa.id est minus inquietant ne demones sumant illa corpora. Et melius est ibi sepeliri vbi fiunt plura suffragia missarū et orationū ꝛ a deuotioribꝯ ministris. Et valde laudabile ꝛ humanum est de sua et suorū curaȝ habere sepulture. Quia hoc fecerunt sancti patriarche Abraam Jsaac et Jacob ꝛc̄. Et hi qui corpus christi sepelierūt Joseph et Nicodemus qui de hoc in euangelio cōmendātur. Tamen carentia eius nō nocet. Criso. Ubicūq̄ȝ sepeliamur dñi est terra. et in.c. sacris.de sepul.dicit. Sicut sepultura nll'a vl' vllis nō obest iustis:sic speciosa aut preciosa nō prodest malis N Quantum ad secundū quomodo sit assumpta. Nota q gloriosa virgo Maria fuit assumpta integraliter.honorabiliter. admirabilit. Primo assumpta est integraliter cum anima ꝛ corporis resuscitatione. Hoc aūt pie creditur a fidelibꝯ et a doctoribꝯ ꝯfirmat Quod etiā videt sensisse ps.cum ait. Surge dñe in requiē meam tu ꝛ arca sanctificationis tue. Surrexit dñs Jesus nō quo ad deitatem que nūq̄ȝ cecidit in aliquē defectū:nec anima eius q̄ nūq̄ȝ peccauit. Et in passiōe ɓm partē intellectiuā summā requiem habuit.sed quo ad corpus qd̄ post afflictōes innumeras cadens in mortē surrexit ꝛ ascēdens in requiem eternam iuit. Arca autem sanctificationis fuit corpus matris. Jn q̄ fuerūt vt in arca veteri figurata. loco virge sceptrū deitatis.loco legis aīa sapientissima.loco manne dulcedo carnis. Hec igit arca sanctificatiōis.i.plena sanctis rebus surrexit in requiē corpe assumpto i celum. Hiero. etiā hoc testat in ser.dicēs. Jn his q̄ cū christo surrexerūt ꝑpetuā resurrectionē iam esse cōpletā nōnulli credūt custodem virginis in glorificata carne gaudere cū xp̄o. Necnon de beata Maria factam nō ambigimꝰ. Itē Aug. idē affirmat dicēs. Putredo ꝛ vermis obprobriū sunt humane cōditionis:a q̄ marie natura excipitur. quā Jesus de ea assumpsisse ꝓbatur Idē. Thronū dei,thalamū dñi,tabernaculum christi.id est corpus xp̄i necesse est ibi esse vbi ipse est. Hunc thesaurū cōgruentiꝰ est celo seruari q̄ȝ terra. Berñ. aūt hoc tali rōne cōfirmat. Si corpus btē Marie remansisset in terris videret xp̄s cōtempsisse vel minus curasse de matris sue honore.cū tñ eam semp summe honorauerit ꝛ dilexerit. Nā corpora sanctoꝝ q: in terris remāserunt ꝛ locus vbi quiescunt notus hominibus habeatur multi accedunt ad ea veneranda. vt patet de aplīs Petro et Paulo. Jacobo ꝛ Nicolao ꝛc̄. Multo magis visitaret a fidelibꝯ corpꝰ beate virginis marie si esset in terris. Non ergo passus fuisset filius locum eius ignorari vt honorarentur a cunctis si nō esset in celis assumptū. O Quando autem resuscitatū assumptum fuerit ignoratur. Aliqui enim dicūt ipsa die post sepulturam eius. alij tertia ad similitudinem filij. alij quadragesima die vt legit in reuelationibus beate Elisabeth

ſibi ab angelo nunciatū. P Secūdo aſſumpta eſt honorabiliter. qꝛ ipſe Jeſus et totus militie celeſtis exercitus obuiā venit Unde Hiero. in ſermone. Quis illud cogitare ſufficiat ꝙ glorioſe hodie regīa mūdi ꝓceſſit. q̄nto deuotionis affectu tota in eius occurſum celeſtium legionuꝫ ꝓdierit multitudo. quantis ad thronū canticis ſit deducta. ꝙ placito vultu. ꝙ ſerena facie. ꝙ diuinis amplexibꝫ a filio ſit ſuſcepta ⁊ ſup oēm creaturā exaltata. Ideꝫ hodierna die credendū eſt militiā celoꝝ feſtiue genitricē dei obuiam veniſſe eāqꝫ ingenti lumine circumfulſiſſe ⁊ vſqꝫ ad dei thronū cū laudibꝫ et canticis ſpūalibꝫ ꝑduxiſſe. celeſtēqꝫ hieruſalem tūc ineffabili leticia exultaſſe. Creditur qꝫ ꝙ ipſe ſaluator ꝑ ſe totus feſtiuꝰ occurrerit ⁊ cū gaudio eam ſecum in throno collocauerit. al's quoqꝫ nō impleſſet quod in lege ipſe mandauit. Honora patrem tuum ⁊ matrē tuam ⁊c. Hec Hiero. Q

Tertio aſſumpta eſt admirabiliter. Ex immenſa enim gloria eius angeli admirātes fecerūt queſtiones. ſicut ⁊ chriſto ī celū aſcendēte. Uñ admirās de ea prima hierarchia ſic ait. Que eſt iſta q̄ aſcendit ꝑ deſertū ſicut virgula fumi ex aromatibꝫ myrre ⁊ thuris et vniuerſi pulueris pigmentarij. Cañ. iij. Nam vt dicit Hiero. Aſcendit de hoc ſeculo nequā ad celi faſtigiuꝫ ſicut virgula diminutiue per humilitatē erecta. tū per rectā in deum intentionē fumi ſcꝫ ſalientis ⁊ ſe dilatantis ꝑ ꝯtemplationē ⁊ dilectionē. Ex aromatibꝫ thuris ꝑ odoriferā orationē. myrre per verā ſenſuum mortificationem Et vniuerſi pulueris pigmentarij omniū ſcꝫ virtutū ꝑfectionē. Quibꝫ reſpondet Eſaias. Hec eſt de q̄ ꝓdixi. Egredietur virga de radice ieſſe ⁊ flos de radice eiꝰ aſcēdet. ſcꝫ xp̄s Jeſus de virgine iſta. Secunda quoqꝫ hierarchia admirans de magnificētia glorie eius inq̄t. Que eſt iſta que ꝓgreditur quaſi aurora cōſurgēs: pulcra vt luna. electa vt ſol. terribilis vt caſtrorum acies ordinata. Cañ. vj. Progreditur id eſt vltra nos et ſupra nos gradit̄ q̄ſi aurora rutilās dilectiōe. Et ſicut aurora media eſt int̄ diē ⁊ noctē habēs ſatis de luce. Sic iſta mediū tenuit inter ſtatū viatoꝝ q̄ ſunt in nocte mundi tenebroſi et ſtatum cōprehenſorum qui ſunt in die clare viſionis

Supra omnes em̄ ſanctos viatores eſſet ſatis ꝓpinqua perfectioni beatoꝝ. Fuit pulcra vt luna. qꝛ ſicut luna plena ꝑcipue illuminat tenebras noctis: ſic iſta peccatores et tribulatos. Electa vt ſol. qꝛ ſicut ſol illuminat diē: ſic illa iuſtos ⁊ pios. Et ſicut radios ſuos vbiqꝫ diffundit clarioꝛ plus influens in inferioribꝫ ꝙ ceteri planete. Sic iſta clarior cunctis ſanctis bñficia ſua vbiqꝫ diffundit. Terribilis vt caſtroꝝ acies ordinata. terribilis demonijs plus oībus ſanctis. virtutibus oībus armata. Quibꝫ reſpondit Dauid dicens. Hec eſt illa de q̄ ꝓdixi. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato circundata varietate. Regina vtiqꝫ celi aſſiſtit ſemper ante deū. Recta ſtetit ſine inclinatione ad aliquod malum. A dextris ſcꝫ ī potioribꝫ glorie bonis. In veſtitu deaurato ſapiētie ⁊ charitatis ſumme circūdata varietate oīm ꝓuilegioꝝ ſanctorum. Demū et tertia hierarchia et ipſa ſtupens ait de ea. Que eſt iſta q̄ aſcēdit de deſerto delitijs affluēs innixa ſup dilectū ſuū Cañ. viij. De deſerto aſcendit. qꝛ de ſeculo qđ deſertum eſt virtutibꝫ ⁊ quiete. Aſcēdit aūt ſuper cherubin delitijs. id eſt nobiliſſimis virtutibꝫ affluens vt exponit Berñ. Innixa ſup dilectū ſuū. i. filiū q̄ſi vnū cum eo. Quibus reſpondet illa ſancta Judith formoſa corpore ⁊ caſta ſpecioſa aīa. hec eſt per geſta mea figurata. Nam ſicut occiſo Holoferne a me inimico populo dei occurrit mihi obuiam ciuitas hieruſalē cum ſummo pontifice cōgratulans de victoria ꝑ me facta ⁊ plurimū laudās et dicēs. Tu gloria hieruſalem. tu leticia iſrael. tu honorificentia populi nr̄i: benedicta eris in eternum. ca. xv. Sic beatiſſima iſta maria pulcerrima corpore. pulcrior anima. et admirabilis oculis omniū acta victoria de inimico humani generis infernali: cum reuerſa eſt huc occurrit ſuperna hieruſalem cuꝫ pontifice ſummo chriſto qui ad eam acceſſit laudans et beatificans eam admirans tantā virtutem. R Quantū ad tertiū ſcꝫ quo fuerit aſſumpta: ſeu vbi collocata canit eccleſia ⁊ aſſeuerāt omnes doctores: quia exaltata eſt ſup choros angeloꝝ ⁊ ſuper oēs puras creaturas. Uñ frē Alber. ſicut inter naturā increatā diuinam et naturam creatā rationalē mediū eſt humanitas

christi vnita deitati. et sic de extremis pticipat. ita inter naturā purā glorificatā ꝛ naturam vnitā deitati q̄si extrema ponit medium beata Maria. vtputa mater eiꝰ qđ vnitū est. que tñ ipa pura creatura est non vnita deitati. Et sic sup oēs angelos ꝛ sanctos est ſꝫ infra xp̄m. Et hoc ipa innuit dicens Eccl. xxiiij. Radicaui in populo honorificato. Populꝰ maxime honorificatus est cetus angeloꝝ ꝛ sanctorū. Radix autē est principium arboris. imaginemur ergo summitatē perfectionis glorie beatoꝝ esse in seraphin ordine supremo. ꝛ ibi incipit pfectio gratie ꝛ glorie virginis extendēs se erga filium incarnatū. Unde Hiero. Hec est dies in qua vsq; ad throni celsitudinem intemerata mater ꝛ virgo pcessit atq; in regni solio sublimata post christū gloriosa resedit. Qualiter aūt in celesti gloria sublimata ꝛ honorificata sit oñdit beatꝰ Geraldꝰ i suis Omel. dicēs. Solus dñs Jesus christus potest hāc magnificare quēadmodū fecit vt ab ipa maiestate laudem ꝯtinue accipiat ꝛ honorē. angelicis stipata choris. archangelicis vallata turmis. thronorum hincinde possessa iubilatiōibꝫ. damnationum circumcincta tripudijs. principatuū circumsepta obsequijs. potestatuū amplexata plausibꝫ. virtutū girata honoribꝫ. cherubin circumstantionata hymnificationibus. seraphin possessa vndiq; ineffabilibꝫ cantationibus Ipa quoq; ineffabilissima trinitas perenni tripudio sibi applaudit atq; sua gratia in ea tota redundante oēs eidē attendere facit. Apostolorū splendidissimꝰ ordo incessabili laude eam extollit. Martyrum multitudo omnimode supplicat tāte dñe. Cōfessorum exercitus innumerabilis cōtinuum sibi personat canticum. Uirginum candidissima contio iugē choream ad suā celebrat gloriā. Inuite etiā infernꝰ sibi vlulat ꝛ procacissimi demones cōclamant. Hec ille. Nō aūt ibi ociosa manet: sed in supremo sita poli nos cōmendat sue proli. pcurans ꝛ iustis ꝛ peccatoribꝫ subsidia salutis mentis ꝛ corpis. Hec est (inquit Fulbertꝰ ep̄s in sermone) que quondā i auxiliū magni patris Basilij misit sctm̄ angelum q̄ ꝛ mortuū suscitauit. scꝫ mercuriū militem martyrē q̄ egressus de tumulo lanceam suā in ecclesia appensam arripiens ipm Julianū apostatā imperatorē psecutorem fideliū (q̄ minatus fuerat Basilio in reuersiōe sua ex plio ꝯtra persas euersurā ciuitatem cū habitatoribꝫ suis vbi p̄sulabat ipse Basilius) vulnerauit ad mortē vñ ꝛ mortuus est. Ipa beata Maria Theophilum archidiaconū qꝛ iniuste sua dignitate p̄uatus fuerat impatiēs tante iniurie p adiutoriū magi diabolo se tradiderat: instrumentum sup hoc ꝯficiendo ꝛ ei offerēdo vt recuperaret dignitatē ꝛ honorē amissum: quod et secutum est. sed postea p penitentiam ꝛ ipam virginem inuocantē de faucibꝫ diaboli eripuit. Ad thronum igitur gratie eius et domū glorie recurramus vt inueniamus misericordiā i tempore opportuno. Amen.

In die assumptionis beate virginis. Sermo LXXVI.

Leuata est magnificētia tua sup celos. ps̄. viij. Cōtemplans Dauid in spiritu matrē dñi singulari priuilegio assumptā ꝛ sup angeloꝝ choros exaltatam assumit verbum ppositum. in quo eius mirabilē assumptionem pphetauit. De qua Hiero. in sermone hodierno. Uirgo singularis virgo regalis hodie a pprio filio suo ad thronū dei vehitur et in ipius sede trinitatis collocatur. Et illud figuratum fuit Hester. ij. ꝙ Hester virgo speciosa ducta fuit ad cubiculum regis assueri: et rex ipam amauit sup omnes mulieres. et dedit ei potestatē sup omnia. ita et christus cum tota celesti curia duxit hodie Mariam ad cubile celestis patrie. Ad hoc sonat thema p̄assumptum. Eleuata est ꝛc. In quibꝫ verbis tria tangunt̄ de assumptione gloriose virginis declaranda. Primū est assumptiōis qualitas. ibi. Eleuata est. Secundū est assumptionis quantitas. ibi. Magnificētia tua scꝫ virginis marie. Tertiū est assumptiōis localitas. ibi. sup celos. ¶ Ad euidētiam primi nota ꝙ assumptio beate marie fuit mirabilis. honorabilis. et iocundabilis. Primo fuit mirabilis. Nā alij transeūt ex hac vita relictis corporibꝫ. ipa vero cū corpore simul et aīa celos ascendit. Aliorum corpora in cineres ꝛ putredines resoluuntur. Corpus vero virginis post mortē

sit resolutum per omnia pseuerat. Alij etiā cū dolore patiunt obprobriū mortis. ipsa vero sine dolore sustinuit. Primum q in corpe sil' et aīa sit assumpta pbat autoritate: rōne ⁊ exēplo. Primo autoritate David in ps. Surge dn̄e in requiē tuā tu ⁊ arca sanctificatiōis tue. Surrexit dn̄s iesus nō q̄ ad deitatē q̄ nūq̄ cecidit in aliquē defectū. nec aīa ei⁹ q̄ nūq̄ peccauit. sed q̄ ad corpus qđ post afflictiōes innumeras cadēs in mortē surrexit ⁊ ascendēs ī requiē eternam iuit. Arca aūt sanctificatiōis fuit corpus matris in q̄ fuerūt vt in arca veteri figurata. loco virge sceptrū deitatis. loco legis aīa sapiētissima. loco manne dulcedo carnis. Hec igit arca sanctificatiōis. i. plena sanctis rebꝰ: surrexit in requiē corpe assumpto in celū. Hiero. etiā hoc testat i sermone dicēs. In his q̄ cum xp̄o resurrexerit resurrectionē iam esse cōpletā nōnulli credunt. qđ etiā de beata virgine factum non ambigimus. Itē Aug. idē affirmat dicēs. Thronū dei et tabernaculū xp̄i ⁊ templū spūssancti dignū est esse ibi vbi ipse de⁹ est. Tā pciosum thesaurū dign⁹ est celum q̄ terrā seruare. Et cōcludit. Letare leticia inenarrabili virgo Maria tā corpe q̄ aīa a pprio filio integraliter assumpta. q pfectā integrāq̄ genuisti nobis vitā. Scđo pbat rōne triplici. Prima dicit cōgruitas reuerentie maternalis. Indignū em̄ videret vt si ille q̄ mandauit parentes honorare pprie matris reuerentiā non seruasset: qđ tn̄ esset si corpus reliquisset in terris incognitum. nec deuota faceret visitatione fidelium frequentari. Et hāc ponit Aug⁹. Si voluit dn̄s integrū matris virginitatis suare pudorē cur non velit incorruptū a putredine seruare corpis decorē. nunqđ nō ptinet ad benignitatē dn̄i mr̄is seruare honorē q̄ legem soluere nō venerat sed adimplere. Et Bern̄. Quoniā sctōꝝ corpa deus vtputa Petri et Pauli gloriose veneranda reddidit ⁊ honore tam mirifico sublimauit vt et ipsis deputet locus eoꝝ venerationi ɔgru⁹ et ad ipa mund⁹ pperat vniuersus. Si igit marie corpus beatū sup terrā esse dicat cū nulla deuota frequentet visitatiōe fideliū. nec eidē deputet locus honorabilis. nimirum videret materni corpis honorē ɔtempsisse cū tn̄ aliorū corpa sic honorent. Secunda ratio est dignitas excellētie corporalis. Constat em̄ corpus mr̄is dn̄i inter oīa corpa mūdi fuisse dignissimū. q tabernaculū regis glorie eē pmeruit. Cū igit eiusdem nature fuerit corpus marie cū corpe xp̄i qđ de ipa formatū est. sicut corpus xp̄i nō vidit corruptionē: sic nec corpus marie videre debuit. Vn̄ Aug⁹. Caro em̄ xp̄i caro est marie quā sup astra trāsuexit honorans oēm humanā naturā. multo magis ergo maternā ⁊c. Tertia rō est puritatis innocentie virginalis. Nā sicut sacratissimū corp⁹ eius fuit puritatis decore ornatū sic debet esse sup oīa incorruptiōis munere puilegiatū. sed hoc nō esset si sup celos non esset translatū. Ideo beata virgo singularē post christū in celis obtinuit principatū. Vn̄ Aug. Tantā integritatē merito incorruptibilitas. nō putredinis vlla resolutio sequit vt sacratissimū illud corpus vermibus in escā traditū q sentire nō valeo dicere ptimesco. Tertio pbat exemplo. Legitur in reuelatiōibꝫ btē Elisabeth q quadā vice rapta in spiritu vidit in loco valde remoto quoddā sepulcrū multo lumine circumfulsum. et q speciē mulieris circūstabat multitudo angeloꝝ. Et post pusillum erectā in sublime eleuatā. Et ecce in eius occursum vir quidā de celis admirabilis et gloriosus aduenit portans in dextra crucis vexillū ⁊ cū eo infinita turba angeloꝝ. sicq̄ eam alacriter suscipientes cōcentu magno eā in celum deduxerunt. post modicū tpis Elisabeth angelū cum q̄ sepe loquebat de pdicta visione inqsiuit: q̄ rn̄dens ait. Ostensum est tibi in hac visione q tā in carne q̄ spiritu dn̄a nostra in celum est assumpta.

Scđo assumptio beate Marie fuit honorabilis. nam ad alioꝝ sanctorū in celū assumptionē angelos legimus affuisse. vt de Lazaro legimus Luc. xvj. q portabat ab angelis in sinū Abrae. Silr legit de aīa beati Martini. Ad Marie vero assumptionē nō solū angelos: immo filium eius et toti⁹ militie exercitū sm̄ Hiero. Unde Bern̄. Attolle oculos ad assumptionē btē Marie virginis salua filij maiestate inuenies rursum huius forte nō mediocrit digniorē. soli em̄ angeli redemptori occurrere potuerunt. Matri vo celoꝝ palacia penetrante fili⁹ ipe cū tota curia tā angeloꝝ

q̃ iustoꝝ solẽniter occurrẽs prexit ad bea-
tissime ɔsortiũ sessionis. Hec ille. T
Tertio assumptio b. marie fuit iocũda-
bilis. Assumpta nãq̃ est cũ ineffabili iocũ
ditate qḋ figuratũ est. ij. Reg. vj. Dauid et
oĩs israel deducebãt arcã testamẽti cũ iubi
lo ⁊ cũ clamore buccine. Spũaliter Da-
uid. i. xp̃s. et oĩs israel. i. oĩs multitudo an-
geloꝝ deducebãt arcã. i. beatã virginẽ cum
iubilo. Nõ mirũ cũ dr̃ Luc. xv. Gaudium
est angelis dei sup̱ vno pctõre ⁊c̃. a fortiori
magis extat gaudiũ de ea q̃ nullũ fec̃ pec-
catũ. et hoc gaudiũ eructat ecclesia dicẽs.
Assumpta est maria in celũ gaudẽt angeli
⁊c̃. Vñ Hiero. in sermone. Quis illud co-
gitare sufficiat q̃ gloriose hodie regia mũ
di ꝓcessit. q̃to deuotiõis affectu tota in eiꝰ
occursum celestiũ legionũ ꝓdierit multitu
do. q̃ntis ad thronũ canticis sit deducta. q̃
placito vultu. q̃ serena facie. q̃ diuinis am
plexib' a filio sit suscepta ⁊ sup̱ oẽm creatu
rã exaltata. V Secundũ qḋ ĩ thema
te tangit̃ declarandũ est assumptionis q̃n-
titas: qꝛ dicit̃. magnificẽtia tua ⁊c̃. Ad cu-
ius euidentiã nota q̄ maria est assumpta
cũ magna ⁊ terribili potestate ita q̄ demo-
nes territi ad ipiꝰ inuocationẽ tanq̃ canes
virgã fugiũt a qua plagã acceperũt. Nũe.
xxiiij. Exurget virga ex israel ⁊ ꝑcutiet du
ces moab. i. demones. Ambro. in lib. p̃fa-
tionũ. Ad inuocationẽ noĩs marie cõcu-
titur cõtio. i. turba potestatis maligne. X
Exemplũ ponit Jacob' ianuensis q̄ mo
nachi q̇dã añ diẽ stabãt iuxta flumẽ fabu-
lis intendentes matutinis finitis ⁊ audie-
rũt naues cũ tumultu ⁊ sonitu horribili ap
propinquãtes ⁊ obstupẽtes clamauerunt.
Succurre nobis Maria. Ad quã inuoca
tionẽ respõderũt demones. Nisi istã inuo-
cassetis oẽs vos morti traditi fuissetis ꝑ-
missione diuina. Jō de ea dr̃ Cañ. vj. Ter
ribilis vt castroꝝ acies ordiata, scꝫ ipis de
monib'. Quare in omnib' temptationib'
est inuocãda Hiero. In omni oꝑe in q̊ q̇s
exercet̃ Marie gratia inuocet̃. qꝛ dic̃ Ori-
genes in li. de ritu ecclesiarũ. nunq̃ homi-
nes ita timuerũt hoĩem corporalẽ sic̃ ma-
ligni spũs Mariã dei matrẽ. Itẽ eiꝰ pote
stas est tãta q̄ ipa tanq̃ imperatrix ange-
los in ministeriũ mittit ⁊ secreta palatij ce
lestis eis cõmittit. Vñ Berñ. in sermone.
Persuadet imo cõpellit nos celsitudo tua
credere vt regno filij tui beatissima v̄go ma
ria ita imperiose p̃ceperis q̄ ꝑ angeloꝝ mi
nisteria tuis sepe deuotis subuenias. Si ei
angelus angelũ mittit, cõfidenter dꝫ crede-
re christiana deuotio q̄ imperatrix ange-
loꝝ tanto magis habet angelos ad obse-
quium q̃nto differentius p̃ illis nomẽ he-
reditauit. Si em̃ Josue rex israel iussit so-
lẽ stare: quõ nõ oĩa sydera ad nutũ impera
tricis gloriose discurrũt. Itẽ tantã auctori
tatem et potestatẽ habet in celesti palatio:
q̄ oĩb' alijs sanctis obmissis ad ipam licꝫ
ab oĩ grauamine appellare. Primo si quis
grauat̃ a diabolo ad ipam appellare p̃t sic̃
ad imperatricẽ. Exemplũ de Theophilo
deposito a vicedominatu ab ep̃o suo q̇ de
speratꝰ diaboli seruũ se fecit cyrographo ꝓ
pria manu scripto ⁊ diabolo tradito. Tan
dem in se reuersus ⁊ penitẽs ad reginã celi
appellauit: et ipa oĩa irritauit. cyrographũ
Theophilo reddi iussit ⁊ veniã ⁊ gratiam
eidẽ ꝓmeruit. Scḋo si q̇s grauat̃ a tyran-
no ad ipam appellare p̃t sicut ad reginaꝫ
mũdi. Exemplũ de Basilio cui Julianus
apostata vadẽs ad p̃liũ cũ minatus fuisset
q̄ in reditu suo ciuitatẽ eius destrueret. san
ctus Basilius ad beatã virginẽ appellauit:
q̃ militẽ quẽdã noĩe Mercuriũ suscitauit
q̇ sup̱ equũ ascendẽs ⁊ ad Julianũ pergẽs
lancea in euꝫ directa ipm occidit. Vñ Hil
bertus. Veniant ad beatã Mariam iusti
cum Basilio effectũ celerẽ ꝑcepturi. veni
ant ⁊ peccatores cum Theophilo ĩ auxili
um Mariã adepturi. Tertio si q̇s graua-
tur a corꝑe ad ipam appellare p̃t sicut ad
reginã. Exemplũ de Maria egypciaca q̃
multo tp̱e carnali ɔcupiscentie inseruiuit.
tandẽ ad beatã virginẽ appellauit ⁊ ɔfugit:
sicq̃ ɔcupiscentiã vicit ⁊ castitatẽ seruauit
Quarto si q̇s grauat̃ a iusticia dei ad ipam
appellare p̃t sicut ad imperatricẽ. Huius
figuraꝫ habemus Hester. ij. ca. Cũ em̃ rex
assuerus iudeis esset iratus regina Hester
ad eũ placandũ accessit. cui rex dixit. Etiã
si dimidium regni mei petieris dabo tibi.
Ista est beata virgo cum q̃ deus diuisit re
gnũ suũ. Nã cũ deus habeat iusticiã ⁊ mi
sericordiã. iusticiã sibi retinuit: et bt̃e marie
misericordiã ɔtribuit. Ideo si q̇s grauat̃ a
foro iusticie dei appellet ad forum misc̃die

dei.ad Heb.iiij. Accedamꝰ cũ fiducia ad
thronũ gratie vt misericordiã ꝯsequamur
et gratiã inueniamꝰ in tꝑe opportuno y
Tertiũ declarandũ ē assumptiõis locali
tas.qꝺ tangit in fine thematis cum dicit.
Sup oẽs celos. Ad cuius euidentiã nota
ꝙ matri dei hodie ad celi palacia ascendē⸗
ti ipe filius cũ tota celesti curia tã angeloꝝ
qꝫ hoĩm iustoꝝ solẽniter occurrens eã sup
oẽs angeloꝝ choros. immo sup oẽm crea
turã rationalẽ christo specialiter nõ vnitã
sublimauit loco ⁊ pmio. Hoc vult Hiero.
in sermone. Cogitis me o paula ⁊c. in sen⸗
tentia.et subdit rationẽ dicẽs. Quia in mũ
do nõ fuit locus dignior vtero virginali ĩ
quo dei filiũ Maria suscepit. Sic nec ĩ ce
lo fuit locꝰ altior regali solio ꝗ Mariã dei
filius sublimauit. Vñ Guilhelmus Pari
siensis in tractatu de virtutibꝫ. Virgo sup
oẽm rationalẽ creaturã post xp̄i humani⸗
tatẽ hodie dupl'r est honorata. Primo qꝛ
super oẽs angeloꝝ choros exaltata residet
immediate apud xp̄m filium suũ qꝺ est di
gnissimũ et iustissimuꝫ. Ratio. qꝛ ibi sedet
quisqꝫ sublimꝰ q̃nto hic deo fuit subiecti⸗
or. Nemo aũt vnqꝫ in hac vita sic deo obe
diuit ⁊ eius p̄cepta seruauit: sicut dei geni⸗
trix cum in tota vita sua nunqꝫ peccauerit
etiã venialiter: ꝓpter qꝺ de eo loquit spiri⸗
tussanctus Cañ.iiij. Tota pulcra es ami⸗
ca mea ⁊ macula nõ est in te ⁊c. scꝫ nec mor
talis nec venialis. Et in hoc ipe cõformis
fuit soli filio suo ⁊ oĩbus aliis sanctis dif⸗
formis. ꝓpter qꝺ dicit btũs Augꝰ. in de na⸗
tura ⁊ grã. Hac virgine excepta si oẽs san
cti ⁊ sancte ꝯgregari possent ⁊ quererent ab
eis si peccatũ haberẽt q̇d rñdere possent. ni
si qꝺ Johes ait. j. Joh. j. Si dixerimus ꝙ
peccatũ nõ habemus nosipos seducimus
Scꝺo est maria virgo hodie sup oẽm ra⸗
tionalẽ creaturã aliã a xp̄i humanitate ho
norata in hoc ꝙ sup omnes sanctos ⁊ an⸗
geloꝝ choros est valde repleta maiori bea
titudine ⁊ gloria qꝺ iterum iustissimũ et di
gnissimũ est. q̃nto em̃ aliq̇s hic excellẽtior
est in gratiis ⁊ virtutibꝫ: tanto excellentior
ibi erit in beatitudine et gloria. qꝛ deus vni
cuiqꝫ reddit ꝓm opera sua. sed dei genitrix
post christi humanitatẽ oẽs hic excessit in
meritis ⁊ virtutibꝫ. vt dicit Ansel. in de cõ
cep. virgi. Decebat vt illa virgo tali puri⸗
tate niteret qua maior sub deo nequit intel
ligi. Idẽ Augꝰ. in quodã sermone p̄sentis
festiuitatis dicit Quid dignius aut sanctiꝰ
hac virgine in humani generis semine po
tuit exoriri. Cui nullus patriarcharũ. nul⸗
lus ꝓphetarum. nullus antiquoꝝ sequen⸗
tium patrũ. nullus prorsus hominũ pote⸗
rit cõparari ⁊c. Et Hiero. in sermone. Co⸗
gitis me. dicit. Mirabant hodie electorũ
aĩe in eius ascensu p̄ gaudio quenã esset ꝗ
etiã meritoꝝ virtutibꝫ angelorũ vinceret di
gnitatẽ Z Sed diceres. ꝗ tꝑe post xp̄i
assumptionẽ assumpta est. Rñdet Vincẽ.
in Spec. histo. anno. xij. post christi ascen
sionem. Sed quare tãdiu pmisit eã filius
eius in terris ⁊ nõ statim eam secũ assum⸗
psit. Rñdet ꝓpter quattuor. Primo ꝓpter fi
deliũ ꝯsolationẽ. Vñ Berñ. in Omel. sup
Stabat. Recte matrem misit in mũdo vt
vtraqꝫ portio ecclesie scꝫ militantis ⁊ triũ⸗
phantis visibili ⁊ inuisibili frueret solatio
Illa in xp̄o assumpto: ista in matre relicta
in mũdo. gaudiosum fuit videre matrẽ in
terris habentẽ filiũ p̄sidentẽ in celo. Scꝺo
ꝓpter fideliũ eruditionẽ in multis ꝗ sibi so⸗
li cõstabant. Vñ em̃ Mattheo qꝺ de ma
gis et stella. et Innocentũ occisione. et de
fuga in egyptum. et qꝺ Lucas de missione
Gabrielis. et de ceteris ꝯceptionẽ ⁊ natiui
tatẽ cõcernentibꝫ scripsit nisi ab ipa dei ge
nitrice ꝗ hmõi in se experta fuit ⁊ ocul' sin
gula pspexerat. Ideo Hiero. in quodã ser
mone. Christus post ascensionẽ virginem
misit in terris vt apostolicus grex erudire
tur de his ꝗ viderat ⁊ audierat. Tertio p⸗
pter fideliũ ꝯfortationẽ ⁊ fidei augmenta⸗
tionẽ. Vñ Ignatiꝰ in ep̄la ad sanctũ Jo⸗
hannem. Recte virgo Maria post ascen⸗
sionẽ filii manere debuit vt ecclesiam inter
vndas psecutõnis verbo et exẽplo ꝯfirma
ret. Si em̃ dñs tunc matrẽ secum duxisset
pusillus ille grex fidelium desperare potuis
set reputãs ne forte chariores suos secũ su
meret ⁊ ceteros eterne traderet obliuioni.
sed qñ viderũt ꝙ suã charissimã matrẽ hic
reliquit in tribulationibus et defectibꝫ ex⸗
posuit. suas passiones sine dubio equani⸗
miter portare debuerunt. Berñ. in Omel.
vbi supra. Post christi ascensionẽ quasi ad
limina sanctorũ. ita ad virginẽ Mariã ad⸗
huc in carne viuentẽ fuit pegrinatio fideli⸗

um cupientiũ videre illud diuinũ habitaculum in quo quieuit dei filius deus ⁊ homo. Quarto dñs matrẽ suã secũ non eduxit: sed eã post se ad tempus cum fidelibus manere voluit ꝓpter meriti sui augmentationem ⁊ cõpletionem. In tempore em̃ illo post dñi ascensionẽ innumera cumulauit merita ꝗbus ad incorruptibilẽ ꝑfectionis virtutẽ est ꝑducta. ⁊ Ultimo q̃ro, qđ festũ est solennius inter festa beate marie, an festũ assumptionis: an festũ natiuitatis ⁊c̃. Solutio Jo. an. in. c. alma. de sen. excõ. dicit ꝙ ecclesia habet ꝙ celebri⁹ est festum assumptiõis inter omnia festa virginis gloriose. Et hoc ꝓpter tria. Primo ꝓpter miraculoꝝ multiplicitatẽ. In eius em̃ assumptione miracula quattuor sũt ꝑpetrata. Primũ quia mortẽ miraculose ꝑsciuit. Secundũ q2 in eius migratione miraculose ap̃los ꝑ̃sentes habuit. Tertiũ ꝙ in dormitione dolorẽ mortis nõ sensit. Quarto ꝙ corꝑe ⁊ aĩa iterũ resurrexit. Prosequere vt sup̃ in sermone. lxxv. Scđo ꝓpter maioris grẽ ⁊ glorie in hoc festo ꝑceptionẽ declara vt supra. Tertio ꝓpter specialis ꝑuilegij exemptionẽ. Sunt em̃ dumtaxat q̃ttuor festiuitates ꝑuilegiate tꝑe generalis interdicti, vicz festũ pasce, penthecosten, natalis dñi, et festũ assumptiõis Marie, ita ꝙ in his dieb⁹ tꝑe general' interdicti pñt campane pulsari ⁊ diuina officia apertis ecclesiarũ ianuis ⁊ alta voce celebrari. excõicatis tñ et interdictis exclusis, vt habet̃ in d. c. alma. supra allegato ⁊c̃.

De sancto Bartholomeo.

Sermo LXXVII.

Facta est cõtentio inter discipulos Jesu quis eoꝝ videret̃ esse maior. Lu. xxij. Sup̃ illo verbo Beda sic ait. Sicut boni in scripturis exempla patrũ ꝗbus ꝓficiãt et humilient̃ requirunt. Sic reprobi si ꝗd forte in electis reprehensibile inuenerũt q̃si suas ex eo nequicias obtecturi libenter solent amplecti. Ideo multi ardentius legũt ꝙ facta est cõtentio inter discipulos christi Ad hoc Ambro. sic ait. Si em̃ cõtendant apostoli nõ excusationi obtendit̃ sed cautioni preponitur. Caueamus ergo ne inter nos de prelatione possit esse contentio ad ostendendum ꝙ inter seruos xp̃i nõ de maioritate sed de humilitate debet esse cõtentio. Sed quia gloriosus ille ꝑnceps Bartholomeus ap̃ls illa virtuosa cõtentione de mundo: carne et diabolo gloriosissime triumphauit. Ideo ad singularẽ eius gloriam euangeliũ de cõtentione in eius festo legitur. Cuius initium sunt verba themat; In quib⁹ duo innuunt̃. Primũ est cõtentionis qualitas. Secundũ ipius ꝯtentionis materia. ibi. quis eoꝝ videret̃ esse maior ⁊c̃. A Quantũ ad primũ nota ꝙ duplex est cõtentio, scz inordinata, et laudabilis siue meritoria. Inordinata cõtentio et per ꝯsequens q̃ est peccatũ dicit̃ q̃ttuor modis. Primo cum cõtendit̃ modo ⁊ animo quo nõ est cõtendendũ, verbi gratia. Cum aliq̈s clamore inordinato veritatem impugnat vt animos simpliciũ vel iustoꝝ ꝑuertat: talis cõtentio est peccatũ mortale Que ab Ambro. sic diffinit̃. Contentio est impugnatio veritatis cũ cõfidentia clamoris. Hoc mõ cõtendunt heretici cũ catholicis. Hãc ꝯtentionẽ ꝓhibet ap̃ls. ij. Thi. ij. Noli verbis ꝯtendere. Subdit causam Ad nihil em̃ est vtile nisi ad subuersionem audientiũ. Aliud exemplũ. Cum quis falsitatem impugnat et ex modo inordinato scandalum generat. talis contentio etiã est peccatum mortale. vt dicit sctũs Tho. ꝑ̃a ꝑ̃e. q. xxxviij. ar. j. Si autem ex tali inordinatione nõ generatur scandalũ alioꝝ tunc talis cõtentio est solum venialis. Si autẽ ex modo debito impugnent falsitatẽ: tunc cõtentio nullum est peccatum. Secundo cõtentio dicitur inordinata: et sic est peccatum. Cum cõtenditur in loco in quo nõ est cõtendendum. verbi gratia. Ille cõtendit in iudicio qui impugnat veritatem iusticie Et ille in disputatione qui impugnat veritatem doctrine. Et ꝑ̃m hoc si cõtentio litigiosa in iudicio est generatiua odij ⁊ scandali: tunc est peccatum. Hoc ergo mõ nõ est licitũ sua repetere ꝯtentiõe litigiosa maxime vir; ꝑfectis. hoc vult saluator Mat. v. Et ꝗ vult in iudicio tecũ ꝯtendere ⁊ tunicam tollere dimitte ei⁊ palliũ. Si autez talis cõtentio in iudicio fieret ex causa debita: tũc licitum est in iudicio sua repetere. Nam vt dicit Grego. nõ solum cura debet

esse ne nostra subtrahant̃:sed ne rapientes
nõ sua semetip̃os ꝑdant. Jtẽ si talis cõten
tio fieret in ecclesia p̃sertim a laicis esset in
ordinata ⁊ peccatũ. q2 in ecclesijs ꝓhibet̃
strepitus iudicioꝝ seculariũ. vt habet̃ in.c.
ij.de emuni.eccle.li.vi. Tertio cõtentio di-
citur inordinata ⁊ ꝑ ꝯsequẽs pctm̃ cũ ꝯtẽ
ditur ab eo a q̃ nõ est cõtendendũ. puta cũ
cõtentio excedit ꝯuententiã ꝑsonarũ ⁊ ne-
gocioꝝ. Sic ꝓhibet̃ religiosis cõtendere.
ij.ad Thi.ij. Seruũ dñi nõ oportet litiga-
re sed mansuetũ esse ad oẽs. Sic etiã si p̃n
ceps quẽ decet esse liberalẽ ꝓ minimo con
tenderet. Quarto cõtentio dicit̃ inordina-
ta cũ cõtendit̃ de eo de q̃ nõ est ꝯtendendũ
qualis fuit ꝯtentio discipuloꝝ xp̃i.de qua
thema. Facta ⁊c. Inter quos nõ erat con-
tentio cum intentione impugnandi verita
tem.q2 vnusq̃sq3 defendebat qd̃ veruz sibi
videbat̃.et ideo ꝯtentio nõ fuit ĩ eis pecca
tum mortale:erat tñ in eoꝝ cõtentione in-
ordinatio.q2 ꝯtendebãt de quo nõ erat cõ-
tendendum.sc3 de p̃matu honoris.nondũ
em̃ erãt sp̃ũales vt dicit ibidem glo. Vñ ⁊
dñs ꝯsequẽter eos cõpescuit.nam tunc ve
nialiter peccauerũt. Vñ tanq3 carnales re
prehendũtur vt dicit sanctꝰ Tho.vbi sup̃.
Alia est cõtentio laudabil' et meritoria in-
quantum cõtendere idẽ est sicut certare vel
feruere in penis huiꝰ mũdi ꝓ xp̃o toleratis
ad habendã vitã eternaz. Unde Luc.xiij.
Cõtendite intrare ꝑ angustam portã. Ubi
Cyrillus sic ait. Angusta etiã porta erum-
nam et patientiã sanctorũ significat. sicut
em̃ pugnantis victoria strenuitatẽ militis
attestat̃:sic p̃clarũ efficit varia possessio la-
borum ⁊ temptationũ. Hãc cõtentionem
btũs Bartholomeꝰ habuit ꝓut hr̃ in eiꝰ le
genda:quã hic applica B Quantum
ad secundũ nota q2 tria sunt ꝑ q̃ magni fie-
ri possumus apud deũ. Primũ est ex diui-
no timore.quẽ si habuerimus veraciter no
bis magna bona inde ꝓueniunt q̃ habita
magnos nos faciũt corã deo. Vñ Judith
vj.dicit̃. Qui timẽt te magni erunt apud te
ꝑ oĩa.i.ꝑ omne tp̃s.hic in merito:et in fu-
turo in p̃mio.q̃ em̃ timet deũ oĩa timẽt eũ.
Eccĩ.xxiij. Nihil meliꝰ q3 timor dei. est em̃
custos p̃seruãs hoĩez ab oĩ malo. Thob.
iiij. Habebis multa bona si timueris deũ.
Quomodo autẽ hunc timorem acquirere
possumus:certe facillimũ esset si aptos o-
culos haberemus. quocũq3 em̃ cõsidera-
tionis nostre oculos vertimꝰ timoris ma-
teriã inuenimus.si em̃ suꝑ nos oculos at-
tollimus inuenimꝰ ibi iustuz iudicẽ deũ q̃
nullũ pctm̃ relinquit inultũ. ꝓpter qd̃ dicit
apl's ad Heb.x. Horrendũ est incidere in
manus dei viuẽtis. Hoc timore fuit imple
tus Hieremias q̃ dixit. Quis te nõ timeat
rex israel. Hinc Job.ix. Uerebar oĩa opa
mea sciẽs q2 nõ parceres delinquẽti.qd̃ ex
ponens Gre.et hr̃ de pe.dis.i .c.si peccatũ.
Dauid dicit. Delinquẽti nequaq3 parcit de
us.q2 delictum sine vltione nõ deserit. aut
em̃ hoc in se homo penitꝰ punit:aut deus
cũ hoĩe vindicãs ꝑcutit.nequaq3 pctõ par
citur.q2 nullatenus sine vindicta laxat̃. Si
vero post tergum respicimꝰ videmus tur-
bam magnã quã nemo dinumerare pote-
rit ex oĩbus peccatis ⁊ negligentijs q̃ sub
celo sunt:q̃ ex cõmissione mali ⁊ omissiõe
boni cõmittimꝰ incessanter:quoꝝ nullum
remanebit impunitũ. Job.xx.c. Luet oĩa
q̃ fecit. Eccs.xij. De oĩ errato ducet te dñs
ad iudiciũ. Si aũt añ nos videmꝰ mortẽ
ꝑiculosam formidolosamq3 sñiam. De q̃bꝰ
Eccĩ.vij. Fili memorare nouissima ⁊ ĩ eter
num nõ pec. Sup q̃ dicit Bern. Mortis
horrorẽ iudicij tremendũ valde discrimen
ab oculis cordis elongari nullatenus pa-
tiaris. Si vero infra respexeris vides infer
nũ ꝓfundũ faucibꝰ hiantẽ ⁊ dicentẽ. Affer
affer.infige verubꝰ. bulliẽtibꝰ immerge cal
darijs. Si vero interiꝰ te aduertas inueni
es te obrutũ defectibꝰ infinitis. Si p̃o cir-
cumspexeris vides te positũ in mille ꝑicu
lis. Hec oĩa cũ in corde hoĩs cõgesta fue-
rint nisi hõ durior sit lapide timore replebi
tur vsq3 ad summũ. C Facit ãt timor
dñi q̃ttuor fructꝰ q̃ nos veraciter magnos
faciũt. Timor em̃ dñi interficit criminalia
Nã inducit charitatẽ:sicut seta introducit
filũ.q̃ adueniente expellit̃ pctm̃ vt dr̃ in.c.si
cut seta.de pe.dist.ij. Scd̃o timor desplicit
tp̃alia ꝑ displicentiã. Tertio non admittit
carnalia ꝑ resistentiã. Job.vj. Qui timent
dñm custodiũt mãdata.q̃ iubẽt mandata
carnalia nõ admitti. Quarto est grẽ xp̃i cõ
seruatio. Est em̃ q̃ddã reclusoriũ ⁊ vas so-
lidũ in q̃ grẽ q̃ date fuerũt ꝯseruant̃. Eccĩ
xxxiij. Timẽti deũ nõ occurrẽt mala s3 ĩ tẽ-

tatione illũ deus ꝯseruabit. Secundũ qđ nos magnos efficit apud deũ est amor diuinus. Cum em̃ oẽs asserãt ꝙ charitas sit virtus maxima ꝯsequẽs est vt q̃ eam possidet magnus sit necesse est. D Sunt tria in amore diuino ꝓpter q̃ habẽtes eum magni fiunt. Primo qr amor deũ in se cõtinet. qui cũ adeo magn⁹ sit ꝙ ẽm ps. magnitudinis eius nõ sit finis. Ideo q̃ p charitatẽ deum qui est maximus in anima sua possidet necesse erit ꝙ ipse ex hospite suo magnus sit. Scđo quia charitas est quodammõ oĩs virtus. Aug. O mater charitas est custos omniũ virtutũ: qr est datrix formarũ. Sicut em̃ deus est summũ bonũ in se oĩa cõtinens bona. sic charitas est virtus in se cõtinens omnes virtutes. cõnexe em̃ sunt ꝟtutes nec vna sine altera pt esse virtus sed vnaqueq; vires sumit a charitate. Tertio qr p charitatẽ inhabitantem ꝑticipamus merita christi. omniũ sanctorum. & merita vniuersalis ecclesie. ps. Particeps ego sum omniũ timentiũ te & custodientium mandata tua. Et qr talia magna sũt necesse est nos magnos eẽ. Tertio magni erimus p humilitatis nitorẽ. quanto em̃ in oculis nostris erimus humiliores tanto corã deo sum⁹ maiores. Hinc. j. Regum. xv. dicit ad Saul. Nõne cum esses paruulus in oculis tuis caput in tribubus israel factus es. Quia vt ait veritas Mat. xxiij. oĩs q̃ se hũiliat exaltabit. Et in euangelio nostro. Qui voluerit esse maior fiat sicut minor. scz p humilitatẽ. et q̃ pcessor sicut ministrator &c. Et Mat. xx. Quicũq; voluerit inter vos maior fieri sit vester minister. Quid aũt sit in humilitate ꝓpter qđ habentes eã tã magni estiment. dico ꝙ humilitas meret gratiã q̃ miro mõ magnificat habentes eã. vt pz de beata ꝟgine. Iõ dicit Iac. iiij. Deus supbis resistit humilibus aũt dat gratiã. E Sciendũ autẽ est ꝙ ad humilitatẽ quattuor gradibus siue exercitijs ascendim⁹. Primo cũ nos semp ad meliores cõparemus quoꝝ vitã cũ cõspicimus q̃ lõge est a nobis humiliamur ex hoc in oculis nostris. Hinc Nume. xiij. dicit. Vidimus gigantes quoꝝ cõparatione q̃si locuste videbamur. Bern. Elige tibi modo ꝯsilio hominẽ cuius vite exemplar sic cordi tuo insederit vt q̃tiẽs eius recordatus fueris ad reuerentiã cogitati assurgas & teipm ordines & cõponas acsi psens sit. Scđo erimus humiliores ad malorum ꝓprioꝝ ꝯsideratiõnẽ. Cũ em̃ mala nr̃a & defect⁹ sint infiniti vt quorsum nos vertamus innumerabilia videam⁹: merito clamabim⁹ in celũ dicẽtes. Circũdederũt me mala quoꝝ nõ est numer⁹. Hãc cautelam habuit Paulus q̃ cũ innumera bona habuisset auertit se ab eis et intuitus mala sua vt in humilitate se cõseruaret dicit. Ego sum minimus aploꝝ q̃m ꝑsecut⁹ sũ ecclesiã dei. Hinc Greg. Cũ bonũ fratres agitis semp ad memoriã mala reuocate vt dũ caute culpa inspicit nũq; incaute de bono ope superbiamus. Tertio humiliamur si occultũ dei iudiciũ semp timeamus dicentes i cordibus nostris illud Eccl. ix. Sũt iusti atq; sapientes & opa eoꝝ in manu dei sunt. Et tñ homo nescit vtrum amore vel odio dignus sit. oĩa in futurũ incerta sunt. Quarto erimus humillimi cũ iterũ in altiorẽ statũ sanctitatis ꝓmoti bona dñi contemplamur: in cuius cõparatione esse bonũ creature fauille et cineri cõparat. Et q̃ fit vt q̃nto sanctiores magnalia dei cõtemplãt tãto erũt humiliores. Qđ nobis pulcre p Ezech. describit. j. c. vbi dr. Cũ audierũt aĩalia vocẽ de firmamẽto dimittebant alas suas. Qđ exponẽs Gre. dicit. Sancti viri q̃ alti⁹ apđ deũ ꝓficiũt eo subtili⁹ se indignos dephendũt. qr dũ ꝓximi lucidi fiunt quicq̃d eos in se latebat inueniũt & tãto sibi foras deformes apparẽt q̃to minus pulcrũ est qđ intus videt. Que oĩa sanct⁹ Bartholome⁹ fecit q̃ predictas ꝯditiones habuit. ideo merito apud deũ magnus est vt pz in eius legenda. quã si placet p ꝑtes applica &c.

De sancto Bartholomeo.

Sermo LXXVIII.

Acta est cõtentio inter discipulos iesu q̃s eoꝝ videret eẽ maior. Luc. xxij. Ad experientiã audim⁹ q̃n cordule sibi ꝯueniũt i lutina siue cythara dulces melodie & ꝯcordes reddũt q̃ faciũt alleuiatiões etiã possessis a demonibus. Sicut legit de Saul. j. Re. xvj. Qui cũ a spũ maligno vexaretur ꝑcutiebat Dauid cythararã ille melius ferebat vt refocil-

labatur. Quia vt dicit lyra sup eodē loco.
melodia bene ꝯcordans attrahit ad se mē-
tis intentionē: sic ꝙ homines audiētes me
lodias ad alia nō sunt attenti. et sic pōt al-
leuiare afflictionē a demone causatā. Ecō
tra autē si cordule simul dissonant discre-
pans sonꝰ efficit. Spirituliter sic est de ho
minibus qn̄ sunt cum illis cum quibꝫ con
ueniunt in moribꝫ dulcem reddunt laudis
et cōfessionis melodiam. Si autē iungan-
tur cum discordantibꝫ in moribus ⁊ in fide
ecōtra reddunt ineptas cōtentiones et di-
scordias. Figurā habemus de sancto Pe
tro. Hic cum iunctus esset christo et alijs
apl'is dulcem fecit sonū alte etiā ꝯfessionis
quādo dixit. Tu es christus filiꝰ dei viui.
Mat. xvj. Sed cū iunctus fuit iudeis ma
lis in domo Cayphe distortū fecit sonum:
dicente euangelista. ꝙ cepit anathematisa-
re ⁊ iurare ꝙ nō nouisset hominē. Matth.
xxvj. Uide ꝗꝫ dissonās vox quē prius cōfi
tebatur deum ⁊ hominē: hūc iam abnegā-
do solum cōmemorat hoīem. Sic aposto
li quādo fuerūt iūcti in humilitate dulcem
fecerunt sonum cōfessionis. Iuncti aūt in
elatione dederūt sonū cōtentionis. sicut di
cit thema. Facta est ⁊c̄. In quibus verbis
duo tangunt̄. Primū est discipulorū ꝯten
tionis carnalitas. Secundū cōtentionis
causalitas. ibi. Quis eoꝝ videret̄ ⁊c̄. Circa
primū tria veniunt declaranda. Primū di
citur diuisionis. secundum abominatiōis.
tertium determinatiōis. Primū declaran-
dum dicitur diuisionis. F Ubi nota
ꝙ triplex est cōtentio. scꝫ viciosa ⁊ fugien-
da. periculosa ⁊ metuenda. fructuosa ⁊ appe
tenda. Cōtentio viciosa est duplex. Una
est que fit contra deum. alia que fit ꝯtra ꝓ-
ximum. Prima viciosa scꝫ contra deum vt
cōtradicentes volūtati dei. Tales fuerunt
filij israel Deut. xxj. Semꝑ cōtentiosi fui-
stis ꝯtra dominū. Sed nō est cōtra eū cō-
tendendum propter tria. Primo quia po
tentissimus. ideo nō pōt cōtendendo supe-
rari. nec homo potest in hoc lucrari. Iob
xxix. Nunq̇d q̇ cōtendit cum deo iam faci
le acq̇escit? Et Iob. ix. Quis resistet et pa-
cem habebit? q̄si diceret nullus. Secundo
quia sapientissimus. ideo opus suum non
debet calumniari. ps̄. Omnia in sapientia
fecisti. Tertio quia optimus nil mali fecit.
Mar. vij. Bene om̄ia fecit. Dionisiꝰ. Op-
timi est optima facere. Ideo ꝓuer. iij. Non
cōtendas aduersus dn̄m cū ip̄e tibi nil ma
li fecerit. Hoc mō discipuli ⁊ p̄sertim bea-
tus Bartholomeus nō cōtendit ꝯtra do-
minū. Applica hic legendā theatre de mis
sione in indiam. G Alia est ꝯtentio vi
ciosa q̄ fit cōtra ꝓximum. Et talis est q̄dru
plex. scꝫ emulationis. disputatiōis. litiga-
tionis. et ostentationis. Prima dicit̄ emu-
lationis que ꝓcedit ex inuidia quā habent
ad inuicem aliqui erga suos. vicꝫ p̄dicato-
res ⁊ doctores et alios. Nā cum vidēt do
ctorē alioꝝ laudari magis in opinione
ꝗꝫ suum. inuident ⁊ ꝯtendunt ꝯtra laudan
tes alios. Talis fuit cōtentio inter Corin-
thios ad fidē ꝯuersos quos Paulus rep̄-
hendit. j. ad Coꝝ. j. dicēs. Significatū est
mihi de vobis fratres mei ab his qui sunt
cloes. qꝛ cōtentiones sunt inter vos. Hoc
aūt dico ꝙ vnusq̇sqꝫ vestrū dicit. Ego q̇dē
sum Pauli. ego aūt Apollo. ego vero Ce
phe. ego vero xp̄i. diuisus est xp̄s. et. iij. c. di
cit. Cū sit inter vos zelus ⁊ ꝯtentio: nonne
carnales estis? id est sensuales ⁊ bestiales.
Estimabāt nāqꝫ illi Corinthij ꝙ q̇ a melio
re ⁊ maiore esset baptisatꝰ ille maiorē gra-
tiā assequeret̄ q̄si hoīes darēt gratiā. et sic
q̇ habebāt affectionē ad vnū illū magis cō
mendabāt. et ꝯtendebāt ꝯtra baptisatos vl'
cōuersos ab alijs tāq̄ꝫ a nō sanctis ita ho-
minibꝫ ⁊ nō tantā gratiā ꝯferentibꝫ: inuide
bātqꝫ inuicē. Sed magnus error erat iste.
qꝛ hoīes nō sunt collatores sacramentalis
gratie sed xp̄s. et ideo Paulus eos reduxit
ibidē. iij. ca. dicēs. Quid ergo est Apollo?
q̇d aūt paulꝰ? ministri eiꝰ cui credidistis. et
vnicuiqꝫ sic dn̄s dedit. ego plātaui. appollo
rigauit: sed deꝰ incrementū dedit. ita neqꝫ q̇
plantat est aliq̇d. neqꝫ q̇ rigat: sed q̇ incre-
mentū dat deꝰ. Silr' etiā cōtendebāt roma
ni ⁊ iudei ꝯuersi ad fidē. Dicit em̄ Hiero. i
epl'a ad Romañ. Romani q̇ ex iudeis ⁊ gē
tibus crediderūt hi superba cōtentiōe vo-
lebant se alterutrū exaltare. Nā iudei dice-
bant. nos sumꝰ populꝰ dn̄i q̄s ab initio fo-
uit ⁊ dilexit. nos circūcisi ex genere Abraā
et stirpe sancta descendimus. nos de egy-
pto signis ⁊ virtutibꝫ liberati mare sicco ꝑ
transiuimus pede. Nos per quadraginta
annos experti sumꝰ mirabilia magna dei.

nos soli digni fuimus accipere legē ꝛ vocem dei loquentis audire: nobis ꝓmissus est christus. ad quos ipe venisse testat̃. Dicit enim. Nō sum missus nisi ad oues que perierūt dom⁹ israel. Cum vos canes potius ꝙ̃ homines noīauerit. Non est ergo equum vt vos hodie idola deserentes cōparemini nobis. Ecōtra gētiles dicebant. Quanto maiora circa vos dei bñficia narraueritis tāto maioris criminis reos vos esse monstrabitis. Semꝑ em̃ his omnibꝫ ingrati fuistis. Nam ipis pedibꝫ q̇bus ꝑtrāsistis mare postea ante idola ludebatis. Manna vobis fastidiū fuit et semꝑ in deserto cōtra deum murmurastis. Sepe deum ad iracundiā ꝓuocastis. ꝛ ad vltimum christum in lege ꝛ ꝓphetis ꝓmissum occidistis. Nos nāqꝫ vobis digniores sumus q̇ vt de christo audiuimus mox in eum credidimus. Ideo per ꝓphetā de nobis dñs ait. Populus quē nō cognoui seruiuit mihi. Unde cōstat nos nō ex industria sed ex ignorantia deliquisse. His ergo altricantibus apl's medius inter eos oēs eoꝝ contentiones dirimens ad vnā cōcordiā eos adduxit ostendēs nullos eoꝝ meritis suis esse saluatos. qꝛ oēs iudei ꝛ oēs gentiles sub pctō tenebant̃ sed per dei gratiā liberati sunt. Ideo dicit̃ ad Ro. ij. Nō em̃ est ꝑsonarum acceptio apud deū. Et. iij. c. nō est em̃ distinctio. oēs em̃ peccauerūt ꝛ egēt gratia dei. Et. x. c. Omnis q̇ credit in illū nō cōfundetur. Nō est enim distinctio iudei ꝛ greci. Nam idē dñs oīm diues ī oēs qui inuocant illū. Sic ꝛ discipuli Johannis baptiste forte cōtendebant de iohanne baptista ꝛ de christo. Joh. iij. Sic ꝛ quotidie cōtendunt aliqui de p̄dicatoribꝫ ꝛ doctoribus et de fundatoribꝫ religionū ac de sanctis. Pro quibus facit exemplum illud quod ponitur in legenda Johannis baptiste ꝙ duo doctores erant famosissimi: quorum vnus in magna deuotione habebat Johannē baptistam. alius vero Johannem euangelistā. Cum quilibet satis sanctum suum et alterū alteri preferret. tandem ꝯcluserūt se facere velle publicam disputationē ad ꝓbandū q̇s maior esset. sed nocte p̄cedēti disputationē Johannes baptista apparuit suo deuoto. ꝛ iohānes euāgelista suo reuelātes ꝙ disputationē talem dimitterēt: qꝛ ipi bene cōcordarent in celis. ita et ipi deberent cōcordare in terris ꝛ demum in supnis viderēt hanc veritatem.

H Scđa cōtentio viciosa dicitur disputationis. scꝫ cum q̇s in disputatiōe contendit. Tripliciter aūt est viciosa talis cōtentio. Primo qꝛ est ꝯtra doctrine ꝛ sciētie veritatē. Scđo qꝛ est cōtra modestie congruitatē. Tertio mō ꝓpter materie vtilitatē. Cōtentio primo qñ scꝫ est impugnatio veritatis aduertenter ꝛ modo inordinato et cum clamore ꝛ hmōi: est peccatum mortale ꝫm sctm̃ Tho. ſa ſe. q. cxxviij. Et sic diffinit eam Ambro. dicens. Cōtentio est impugnatio veritatis cū cōfidentia clamoris Hoc modo cōtendūt cum catholicis heretici. vñ hoc est peccatū mortale. ꝛ ita nō est licitū in disputatiōe cōtendere. Unde ꝛ apl's ad Gal'. v. ponit cōtentiōes inter opa carnis. De q̇bus dicit ꝙ qui talia agūt regnum dei nō ꝯsequentur. quod videt̃ intelligendum de rebus importantie vt q̇ pertinent ad fidem vel bonos mores: vel determinata ꝑ ecclesiā: vel ꝑtinentia ad doctrinas vtiles vel alia notabilia. Nā ꝯtentio q̇ fit inter pueros etiā ꝯtra veritatē nō videtur mortale. Secūdo modo ꝯtentio est peccatū qñ etiā fieret ꝑ veritate ꝛ ꝯtra falsitatē sed mō inordinato ꝛ cum clamore: ita et hmōi. et tunc videtur veniale peccatum ꝫm sanctū Tho. vbi sup̄. nisi forte tanta inordinatio fiat in contendendo ꝙ notabile scandalū sequat̃ alioꝝ: qꝛ potest esse mortale. Uñ aplus postq̄ dixisset. ij. ad. Thi. ij. Noli ꝯtendere verbis. subdit causam. Ad nihil em̃ vtile est nisi ad subuersionē audiētium. Subuersio aūt iportat notabile scādalum. Sed si fiat ꝯtentio ad impugnandum falsitatē debito mō: tūc nullū peccatū est sed laudabile est. et sic catholici ꝯtendūt ꝯtra hereticos ad defendendū veritatē.

I Sed ꝑ maiori intellectu hui⁹ dubitatur. nūq̇d licitū est disputare cum hereticis. Ad h̄ rñdꝫ Alex. de ales in. ij. ꝙ hereticus aut est ab ecclesia p̄cisus ꝓpter ꝑtinacem sententiā: aut nō. Si primo mō tunc non est cum eo habendū cōcilium. Iuxta illud Ps̄. Non sedi cum concilio vanitatis. Et de hoc apostolus dicit ad Titum iij. c. Hereticū hominē post primā ꝛ secundam correctionē deuita. Uñ heretici post

damnationē nō vocant̄ ad cōciliū. Sicut patet. xxiiij. q. j. c. maiores. Si vero heretici adhuc sunt corrigibiles licitum est cōtendere ⁊ disputare cum eis: vt ad fidem reuocentur. vel vt falsitas eorū alijs manifestet̄ Hoc autem intelligendū est de probatis ī doctrina. quia p̄iculosum esset simplicibus cum hereticis disputare. Et de clericis. q̄ꝛ laicis ꝓhibetur sub pena excōmunicationis de fide catholica disputare. vt in. c. quicunq̄. §. inhibemus. de heret. li. vj. et in. c. sicut in vno. eo. ti. et in. l. nemo. C. de sum. trini. Tertio modo cōtentio est viciosa ꝓpter materie inutilitatē. vt cum fiunt cōtentiones de rebꝫ nullius vtilitatis vtrum sic vel aliter sint. Vn̄ ap̄ls ad Titū. iij. Stultas aūt q̄stiones ⁊ genealogias ⁊ cōtentiones ⁊ pugnas legis deuita. sunt em̄ inutiles et vane. Sicut est cōtentio de Maria magdalena si fuerit meretrix vel virgo corpore vel corrupta. De Johē euangelista si est in paradiso terrestri cū corpore vel ī gloria vel in mūdo corpus eius et hmōi.

K Tertia cōtentio viciosa dicit̄ litigationis. scꝫ cum aliq̄s in iudicio contendit. Et est viciosa dupliciter. Primo rōne iusticie. q̄ꝛ scienter litigat cōtra iusticiā. et sic est peccatū mortale. Secundo rōne scandali. scꝫ illius a quo petitur. et hoc intellige si est scandalū pusilloꝝ nō phariseoꝝ. Et tūc est phariseoꝝ qñ declarat̄ eis sua nō esse q̄ ab eis petuntur. vel iniustam causam fouere: tñ ex malitia nolūt debitū facere: sed turbātur ⁊ scandalisant̄. q̄ꝛ tunc nō est necesse desistere. ẜm notata in. §. ergo. xiiij. q. j. Alias aūt quādo subest causa debita licitū est in iudicio contendere ⁊ sua repetere q̄uis sit periculosum ꝓpter multa mala q̄ ibi immiscentur. scꝫ odia. mendacia. fraudes. periuria ⁊c. q̄re viris ꝑfectis nō cōpetit in iudicio cōtendere. Vn̄ Matth. v. Et qui vult in iudicio tecum cōtendere ⁊ tunicam tollere dimitte ei ⁊ pallium. Non est tñ talis cōtentio ꝓhibita. al's ius canonicū et ciuile esset damnandū. q̄ꝛ frustra esset institut⁹ ordo iudiciarius in iure canonico ⁊ ciuili si nō essꝫ licitū ⁊ iustū ꝯtendere ī iudicio ob sua repetēda ⁊ ꝓpulsationē iniuriarū ⁊ obuiandū iniusticijs ⁊ calumnijs. Ideo dicit Grego. Non solum cura debet esse ne nostra subtrahantur. sed ne rapientes nō sua semetipsos perdant. Et aūt dicit ap̄ls. j. ad Cor. vj. Secularia iudicia si habetis omnino peccatū est in vobis: intelligit̄ de contentione iudiciaria que fit apud iudices infideles. vt ibi dicit̄ ꝑ ap̄lm. Hoc em̄ ꝓhibet̄ vicꝫ infideles esse iudices in fideliū causis. Vel intelligit̄ de cōtentione iudiciali etiā apud fideles. sed cum fraudibꝫ mendacijs et iniusticijs Vn̄ ibi dicit ap̄ls. Quare nō magis fraudem patimini sed vos fraudatis. Vel quādo in cōtendendo ⁊ repetitiōe suarū rerū scandalum sequeret̄ vt supra dictum est. Vn̄ dicit Grego. Dum ꝓ terrena re pax a corde cum christo scindit̄ apparet q̄ plus res q̄ꝫ ꝓximus amat̄. L Quarta cōtentio viciosa dicit̄ ostentatiōis. de q̄ thema. Facta est cōtentio scꝫ inter discipulos christi q̄s eoꝝ videret̄ esse maior. Cum em̄ fit cōtentio nō cum intentione impugnandi veritatē: sed ex titillatione q̄dā honoris vel glorie. quō discipuli christi ad inuicē ꝯtenderūt: sic ꝯtentio est pctm̄ veniale. Nam vt dic̄ sctūs Tho. ẜa ẜe. q. xxxviij. discipuli nō cōtendebāt cum intentiōe impugnandi veritatē. quia vnusq̄sq̄ defendebat quod verū sibi videbat̄. Et ideo talis cōtentio nō fuit eis peccatū mortale. Erat tñ in eorum cōtentione inordinatio. q̄ꝛ cōtendebāt de eo de quo nō erat ꝯtendendū. scꝫ de primatu honoris. Nondū erāt spūales sicut dicit glo. ibidē. Vn̄ ⁊ dn̄s ꝯsequēter eos cōpescuit dicens. Reges gentiū ⁊c. Nam tunc venialiter peccauerunt vn̄ tan q̄ꝫ carnales reprehenduntur. M Secunda cōtentio dicit̄ periculosa ⁊ metuenda qua deus cōtendet cum venerit ad iudicium cum peccatoribꝫ. Joel. iij. Cōgregabo oēs gētes ⁊ ducā eas in vallē iosaphat et disceptabo cum eis. et quō ⁊ de quo cōtendet habet̄ Matth. xxv. Similiter sicut dn̄s cū dispensatore suo de rōne reddenda dicēs. Redde rationē villicatiōis tue. Lu. xvj. Hec cōtentio est periculosa. Hoc cōsiderans Job. xxxiij. Nolo vt multa fortitudine mecū cōtendat ne magnitudinis sue mole me premat. q̄si diceret. Si ita stricte cōputet quis subsistet. ideo ꝑ elemosynas et lachrymas pax cōponenda est. Matth. v. Esto cōsentiens aduersario tuo cū es in via ne forte te tradet iudici. In hac cōtentione erunt apostoli iudices Matth. xix.

Sedebitis sup sedes iudicātes.xij. tribus israel. Hos scabinos debemus nobis facere amicos: et placabiles dādo xenia elemosynarū ⁊ orationū iuxta dictū cōmune. Munera placāt hominesq; deosq;. presertim in honore sancti Bartholomei. Applica partē legende de magistro q̄ omni anno festū de sancto Bartholomeo celebrauit solenniter. ¶ Tertia ɔtētio dicit̄ fructuosa ⁊ appetenda scz cōtendere ɔtra mūdum carnē ⁊ diabolū. Luc.xiij. Cōtendite intrare ꝑ angustā portā. Ubi Chryso. sup Matth. Porta ꝑditōis est diabol⁹: porta vite xp̄s. ps̄. Hec porta dn̄i iusti intrabūt in eam. sed arta q2 pauci viuūt xp̄iane multi mūdane. Ideo sicut ducentes nauē sursum cōtra aquā: sic nos oportet cōtendere cōtra mundū. Mat.xi. Regnū celoꝝ vim patit̄ et violēti rapiūt illud. Cyrill⁹. Angusta etiā porta erūnnā et patientiā sanctorū designat. Sicut em̄ pugnarū victoria strēnuitatē militis attestat̄: sic p̄clarum efficit varia ꝑpessio laboris et temptationū. Sic cōtendit beatus Bartholome⁹ ꝓut in ei⁹ legenda quam hic applica. ¶ Secūdum declarandū de cōtentione viciosa dicitur abominādis. Est enim abominabile hoc viciū ꝓpter q̄ttuor. Primo ꝓpter confusionē. secūdo ꝓpter honorationē. tertio ꝓpter deriuationē. quarto ꝓpter destructionem. Primo ꝓpter ɔfusionē. Cōtentio nāq; facit ipos ɔtentiosos abominabiles et exosos hominib⁹. similes canib⁹ q̄ntum ad actum et demonib⁹ q̄ntū ad malitiā. q̄s em̄ nō vituperabit hominē semꝑ clamantē: cōtendentē. paratū ad oīa ɔtradicere. sententiam suā verā vel falsam suꝑbe ⁊ ꝑtinaciter defendentē. Ideo Aug. ait. Nihil est ita simile actib⁹ demonū sicut litigare. Et Prouerb.xvij. Semꝑ iurgia q̄rit malus. Angelus aūt crudelis mittet̄ ɔtra eū. Nā instigante diabolo ɔtentiones fiūt. Cui summe displicet ɔcordia hominū. Applica hic exemplū in vitaspatrū de duob⁹ germanis in heremo. q̄ cū in maxima ɔcordia vixissent nūq̄; ɔtentionis verbū habētes: vnus eoꝝ instigat⁹ a diabolo quadam die dixit. Tantū est q nō facimus aliquā cōtentionem: faciamus vnā ⁊c. Uide in sum. Antonini.ij.pte.titu.iiij.c.ix.§.ij.in fine. Secundo abominanda est ɔtentio ꝓpter honorationem. Est quidē homo q̄ cōtentiones fugit dignus honore. Uñ ꝓuerb.xx. Honor est homini q̄ seꝑat se a ɔtentionib⁹. oēs aūt stulti miscent se cōtumelijs. Et Paulus.ij. ad Thi.ij. Seruū autē dn̄i nō oportet litigare sed mansuetū esse ad oēs. Quāti aūt meriti sit apud deū nō cōtendere clarū esse patet ꝑ illud qd̄ legit̄ in vitaspatrū q orante sancto Machario vox insonuit ad eum dicens: Nondū ad mensurā duarū mulierum venisti q̄ habitant in ꝓxima ciuitate. Cūq; q̄siuisset macharius ⁊ inuenisset eas cōuersationē earū interrogauit. Ipe vero dixerūt q erant mulieres duorū fratrū ⁊ ꝑ xv. annos simul fuerāt nec verbū ɔtentiosum fecerāt. nec vnq̄; aliqua earū dicto vel facto aliā cōtristauerat. qd̄ audiēs macharius bn̄ edificatus recessit. Tertio est abominanda cōtentio ꝓpter deriuationē. Ab illa siquidē sepe deriuant̄ plurima scandala: odia: dissensiones: rixe. q̄nq; post multa verba venit̄ ad ꝟbera. ꝓpterea dr̄ Eccī.xi. Ab vna scintilla augetur ignis: et a doloso auget̄ sanguis. Et.xxviij. Lis festinans effundit sanguinē Quarto ē abominā da cōtentio ꝓpter destructionē. multa em̄ bona destruit cōtentio. Primo obnubilat intellectū ⁊ ꝑuertit iudiciū rōnis. Ideo dicebat Job.vj. Rn̄dete obsecro absq; ɔtētione et loq̄ntes id qd̄ iustū ē iudicate. q̄si diceret. q̄diu ɔtenditis iuste iudicare nō potestis. Scd̄o corrumpit affectū. Iac.iij. Si zelū habetis amarū ⁊ ɔtentiones fiūt in cordib⁹ vestris nolite gloriari. Tertio impedit ꝓfectum et subuertit corda audientiū.ij. ad Thi.ij. Noli verbis ɔtēdere. ad nihil em̄ est vtile nisi ad subuersionē audiētiū. Quarto eneruat charitatē.ij. ad Coꝝ.xij. Ne sint inter vos ɔtentiones ⁊c. Nota ibi pessimā sequelā q̄ tota est cōtra charitatē. Quinto diuidit vnitatē.j. ad Coꝝ.j. Idip̄m dicatis oēs et nō sint in vobis scismata ⁊c. sequit̄. diuisus est xp̄s. Sexto destruit toti⁹ oꝑis bonitatem. Iac.iij. Ubi zelus ⁊ contentio ibi incōstantia et omne opus prauū. Omne em̄ opus q̄ntumcūq; sit bonū de se si ꝑ cōtētiōz fiat fit prauū. Sicut ipa p̄dicatio q̄ quidā ex cōtentione christū annunciabant sicut dr̄ ad Phil.j. Ideo hortat̄ apl's ibidē ij.ca. Nihil per cōtentionē neq; per inanē gloriam supple faciatis. vt in.c. ɔsuetudo.

xvj.q.v. P Tertiū declarandū de cō
tentione dicit̃ determinatiōis. Nā licet nō
sit cum aliquo cōtendendū: tñ sapiēs enu-
merat tria genera hoīm. Primi sunt potē-
tes, secūdi locupletes, tertij linguati. Pri-
mi cū q̇bus nō est ꝯtendendū sūt potētes.
Vñ Ecc̄i. viij. Nō litiges cū potēte hoīe
ne forte incidas in manꝰ illius. Potētes di
cunt̃ oēs supbi vel supiores dn̄i p̄lati ꝛ pa
rentes cū quibꝫ nō est cōtendendū. Secū-
di sunt locupletes. Vñ Ecc̄i vbi sup̄ dicit̃.
Nō cōtendas cum viro locuplete ne forte
cōstituat ꝯ te tibi litē. Multos ꝑdidit au-
rum et argentū ꝛ vsq̄ ad cor regum se extē
dit ꝛ cōuertit. Et licet ꝑiculosum sit cū tali
bus cōtendere verbis: tñ ꝑiculosius est liti
gare factis. O q̄t paupes cōtenderūt cum
diuitibus in iudicio siue ꝓ possessionibꝫ ab
eis occupatis siue ꝓ pecunijs ꝛ alijs rebus
vsurpatis, et tandē diuites p̄ualuerūt. Jō
dicit̃ puerb. xix. Diuitie addūt amicos plu
rimos: a paupe aūt et hi q̊s habuerat sepa
rant̃. Et Jsid. in. c. paup. xj. q. iij. ait. Pau-
per cū nō habet qđ offerat nō solum audi
ri cōtemnit̃ sed ꝛ cōtra veritatē opprimitur.
Cito violat̃ auro iusticia: nullāq̄ reus ꝑti
mescit culpam quam redimere numis esti
mat. Tertij cum q̇bus nō est litigandū sūt
hoīes linguati ꝛ sine rōne loquētes Unde
Ecc̄i. viij. Nō litiges cum hoīe linguato:
et nō strues in ignē illius ligna. Sunt de
hmōi genere mulieres garrule ꝛ litigiose.
Vix vna domus reperit̃ in q̄ nō sit huius
pestis macula. Cōtendit mulier nunc cum
vno: nūc cū alio, nūc cū viro, nūc cum so-
cru, nūc cū nuru, nūc cū vicina. Estq̄ con
tentio illi velut cibꝫ. De hac sapiēs puerb.
xix. dicit. Tecta iugit̃ ꝑstillantia litigiosa
mulier. q̄si diceret, ꝙ q̇ habitat in domo ꝑ-
stillante qñ vult declinare stillicidiū ĩ vno
loco inuenit ĩ alio ita ꝙ nō inuenit requiē
Sic et ille q̇ mulierē habet litigiosaꝫ ĩ do-
mo, ipsa equidē est venenū amarissimū tur
bās oīa bona. qꝛ vt scribit̃ puer. xvij. meli
or est buccella sicca cū gaudio q̄ domꝰ ple
na cum iniurijs. Jnuehe ꝯtra mulieres ꝓ-
pter quarū ꝯtentiones oriunt̃ odia, scanda
la ꝛ rixe inter patrē ꝛ filiū, inter fratrē ꝛ fra-
trem, inter vicinū ꝛ vicinū ꝛc̄. et quō tales
debēt corrigi verbis ꝛ factis. Applica hic
exemplū de quadā vetula ĩ speculo exem-
plorum. di. ix. c. xcij. Q Secundū qđ
in verbis thematis tangit̃ est cōtentionis
causalitas. scꝫ vñ cōtentio causet̃ vel origi
netur. Et q̄tum ad hoc dico ṗmo ꝙ ꝯten-
tio orit̃ a supbia ꝛ inani glīa. Nā a Greg.
ĩ moral. ponit̃ filia inanis glorie. Ex eo vt
dicit s. Tho. ƀa ƀe. q. xxxviij. ar. ij. qꝛ cōten-
tio est quedā discordia in v̄bis. discordan-
tiū aūt vterq̄ in suo sensu stat ꝛ vnus alte-
ri nō acquiescit. ꝓpriū aūt est supbie et ina-
nis glorie ꝓpriā excellentiā q̄rere. Si aūt
discordantes sūt aliq̇ ex eo ꝙ stant in ꝓprijs
voluntatibꝫ, ita ꝯtendentes sunt aliq̇ ex eo
ꝙ vnusq̇sq̄ verbo qđ sibi videt̃ defendit vt
sic nō videat̃ minꝰ bñ q̄ alius cognoscere
illud qđ cōtendit̃. Et ideo sic discordia q̄n-
dam ꝯtrarietatē importat in voluntate, ita
cōtentio importat ꝯtrarietatē in locutiōe.
Et q̄libet orit̃ ex supbia ꝛ inani glīa. puer.
xiij. Jnter supbos semꝑ iurgia. qꝛ superbꝫ
nō vult habere similē Scđo causat̃ ex aua
ricia. Jac. iiij. Undiq̄ bella ꝛ lites ex ꝯcu-
piscentijs vestris. Vñ Ambro. in. c. ira. xj.
q. iij. Dñs misit aplos sine pecunia et vir-
ga vt remoueret̃ incentiuum litis ꝛ instru
mentum vltionis. Señ. Si hec duo ꝓno
mina meū ꝛ tuū tollerent̃ de medio omnia
essent quieta. Tertio causat̃ ex ebrietate. ꝓ-
uerb. xx. Luxuriosa res vinū: tumultuosa
ebrietas. Hiero. et h̄r in. c. venter. xxxv. di.
Ubi ebrietas dominat̃ ibi furor. Quarto
causat̃ cōtentio ex praua opinione. puerb.
xvj. Homo peruersus suscitat lites. scꝫ q̇
opinionem suam vult p̄ferre alijs. R
Hic cadit dubiū. Vñ surrexit illa cōten-
tio discipulorꝝ. Ad hanc questionē respon
dent aliq̇ ꝙ habuit ortum ex eo: qꝛ dñs qñ
vocatus fuit ad cōuiuia deuotarū mulierꝝ
vel etiam phariseorꝝ cū apostolis suis tūc
delitiora cibaria apposuit beato Bartholo
meo tanq̄ magis delicate enutrito. qꝛ dici
tur fuisse de regia stirpe ꝓcreatus. scꝫ filius
Philippi regis syrie. et sic delicate enutritꝰ
fuit. cui nō cōpetijt cibus grossus paupeꝝ
et cōmunis vt dicit Augꝰ. in. c. nō cogant̃.
xlj. dist. Nō cogant̃ diuites pauperū cibis
vesci. vtant̃ ꝯsuetudine infirmitatꝭ sue sed
doleant se aliter sustentari nō posse si ꝯsue
tudineꝫ mutāt egrotāt: vtant̃ ꝑciosis: dent
pauperibꝫ vilia. Hec Augꝰ. Et sic dicunt
hanc fuisse causam contentionis discipu-

horum existimantes ex hoc sibi beatũ Bartholomeũ tanq̃ nobilẽ p̃ferri in maioritate et honore qꝛ reliquerat regias diuitias et xp̄m volũtarie secutus est in paupꝛtate. Audierãt em̃ a xp̄o. Mat.xix. Vos q̇ reliquistis oĩa ⁊ secuti estis me ⁊c̃. Et ex quo beat⁹ Bartholome⁹ plus ceteris dimiserat estimabãt eũ sedẽ altiorẽ accipe. s3 hac opinione tanq̃ apocrypha dimissa. qꝛ ceteri ap̄li plebei ⁊ de laboriosa piscatiõe veniẽtes ad xp̄m ĩ delitijs ñ enutriti nõ debuissẽt inter se ꝓpterea ꝯtendere si vidissent ꝙ dñs delicatiora fercula btõ Bartholomeo apposuisset. Ideo dicendũ ꝙ duplex põt esse causa huius ꝯtentionis. Primo em̃ potuit esse ista ꝯtentio pia et ex humilitate. qꝛ audierunt illud Matth.xx. ꝙ xp̄s dixit se in breui passurũ ⁊ moriturũ. et qꝛ instabat dies passionis eius. ideo q̃sierũt inter se q̇s apti oꝛ post mortẽ xp̄i esse videret̃ ad tenendum eius locum. quã opinionẽ sequit̃ Beda in Omel. Nõ em̃ est verisimile ꝙ imminente passione christi de maioritate cõtenderent sic intelligendo ꝙ vnusquisq̃ maioritatem appeteret ⁊ maiorẽ se ceteris esse putaret vl' etiã in corde sentiret. sed estimo pia fide ꝙ p̱ tanto de maioritate fuit ꝯtẽtio inter eos qꝛ vnusquisq̃ se minimũ reputabat et oẽs alios sibi p̃ferendos censebat. Isto modo fuit pia contentio inter Johannẽ baptistã et christũ. Dicebat em̃ Johannes baptista Mat.iij. Ego a te debeo baptisari ⁊ tu venis ad me. Ecõtra dixit Jesus. Sine mõ. sic nos decet ⁊c̃. Sic etiã fuit pia ꝯtẽtio inter sctõs Benedictũ ⁊ Maurũ: vt legit̃.ij. dial'. Sil'r inter beatũ Paulũ primũ heremitã ⁊ Antoniũ vt hr̃ in legẽda btĩ Pauli. Scđo dr̃ ⁊ versus ꝙ hec ꝯtentio p̱cessit ex elatõe. Nã audiẽtes a xp̄o discipuli Petro p̱missas claues regni celest' Matth.xvj. Etiã Jacobũ ⁊ Johannẽ ductos in montem trãsfiguratiõis dñi Mat.xvij. Et matrẽ ipoꝝ ipis petijsse statũ dignitat' Mat. xx. dolebãt aliquẽ sibi p̃ferri. Ideo ꝯtendebant de hoc. nec mirũ: qꝛ adhuc carnales erant et sp̄m sanctũ in tãta plenitudine nõdum acceperant sicut postea. Et huic opinioni ꝯcordat littera sequẽs ⁊c̃.

De sancto Bartholomeo.

Sermo LXXIX.

wann. XIII.

i

Intrate per angustã portam: qꝛ lata ⁊ spaciosa porta ducit ad p̱ditionẽ. Mat. vij. In his verbis saluatoꝛ nobis describit paucitatẽ saluandoꝛũ et multitudinem damnatorum. quia stultoꝛũ infinit⁹ est numerus: ⁊ p̱uersi difficile corrigunt̃. Eccs.j. Quam angustam portã et artam viã p̱ambulauit beatus Bartholomeus per quam intrauit in regnum celorum bene ostendit eius vita strẽnuissima qua hic in mũdo cõtra hostes humani generis. vic3 carnẽ: mũdum ⁊ demonem triumphauit. Ipe nanq̃ per multas tribulationes p̱uenit ad martyrij palmam. per multas abstinẽtias. p̱ multas orõnes et vigilias. qꝛ centies in die et centies in nocte orando genua flectebat: et extremas mundi p̱tes Indie q̃si p̱egrinus ingressus verbũ dei predicauit. Et postq̃ multis suis sermonib⁹ ad fidẽ cõuertit per martyrij palmã vitam finiuit. Ecce q̃ angusta porta. ecce q̃ arta via p̱ quã b. Bartholome⁹ ambulauit. In nullo em̃ a recta via ducẽte ad beatitudinẽ declinauit. neq̃ a dextris p̱speritatis: neq̃ a sinistris aduersitatis. Igit̃ vt hunc sequamur hortat̃ nos saluatoꝛ in verbis thematis dicẽs. Intrate p̱ angustã portã. et causã subiũgit. qꝛ lata et spaciosa porta ducit ad perditionem. vbi supra. Pro gratia Aue maria. Intrate per angustam portam ⁊c̃. vbi sup̄. In verbis thematis duo nobis ostenduntur. vic3 paucitas saluandoꝝ q̄ est illoꝛũ qui intrãt per angustã portam siue viam. Et multitudo damnatoꝝ illoꝛũ. vic3 q̇ ambulant p̱ viam latã siue portã spaciosam q̄ ducit ad perditionẽ. § Circa primũ est notãdum ꝙ p̱ angustã portã siue artã viã debemus intelligere in ꝓposito virtutes q̇b⁹ castigat̃ et anxiat̃ corpus ne sensualitas rebellando rationi ipam deuincat. vt sunt ieiunium. vigilia. continentia. temperantia ⁊c̃. Vñ sup̱ hoc verbo thematis dicit Chryß. Quid sibi vult saluatoꝛ p̱ hoc ꝙ dicit. Intrate p̱ angustã portã. Et rñdet. Diu docuit nos vt ieiunemus ⁊ oremus. qꝛ ergo saluatoꝛ bñ scit ꝙ om̄e illud qđ est corpi nr̄o ꝯtrariũ est angusta via. Et qꝛ inter alia ieiuniũ: cõtinentia ⁊ vigilie plus angustiant corpus q̃ animã. qꝛ p̱ illa ita hõ angustiat̃

in corpore acsi de corpore aliquid abscin-
deret. ideo illa dicit angusta via. Et subdit
Alia tm̄ mente pati ⁊ facere possumus si-
cut resistere inuidie. supbie vel ire. sed nō sic
ieiunare. mane surgere. et castitatē seruare.
Sicut ergo magne virtutis est q̇ in corpe
patiēdo istis resistit: sic inter oīa peccata nō
soluit aut maculat aīa magis q̄ꝫ ꝑ ista vi
delicet gulā. luxuriā. somni pigriciā. Et sic
nihil immundi⁹ istis vicijs: sic nihil amabi
lius ⁊ honesti⁹ casto hoīe ¶ Quia ca
stum hoīem q̄si oīs creatura diligit. Vni-
cornis eñ qñ castā virginē videt statim fle
ctit ⁊ inclinat se corā ipa. et elephas simili-
ter. Ex illis ergo patet ꝙ qñ saluator dicit.
Intrate ꝑ angustā portā. vult tantū dicere
Intrate in regnū celoꝝ ieiunādo. delecta-
tionib⁹ carnalib⁹ resistendo ⁊ vigilādo. De
hac porta dicit ꝓpheta ī ps̄. Hec porta dn̄i
iusti intrabūt in eam. Ex q̇ sequit ꝙ q̄ꝫdiu
homo nō facit opa iusticie non est in via q̄
ducit ad patriā. Hanc aūt viam intrandi
ꝑ angustā portā bn̄ docuit nos xp̄s ꝑ ieiu
nium q̄dragīta dierū ꝑ multas abstinen
tias ⁊ vigilias: et tandē in cruce ꝑ corporis
extensionē. vbi porta crucis sibi fuit tā an
gusta ꝙ nō habuit locū ī quē reclinaret ca-
put suū. Tam angusta vt vnus pes alteri
supraponeret. et vno clauo ambo ꝑforarē-
tur. Ideo de eo dic̄ Bern̄. Tu prius intra-
sti bone Iesu ꝑ angustū foramen passiōis
vt mēbris tuis te sequentib⁹ latū p̄beres
ingressum. Quare aūt intrare debemus ꝑ
angustam portam statim ostendit saluator
cū subiungit. q̄ꝫ angusta porta ⁊ arta via q̄
ducit ad vitā ⁊ pauci inueniunt eā. q̄si dice-
ret. Ad transeundū ꝑ angustā portam nos
debꝫ allicere amor vite eterne Dicit aūt bn̄
arta ⁊ angusta. q̄r nō est declinandū de ea.
neqꝫ ad dexterā neqꝫ ad sinistram. ſm̄ illud
Deu. v. Nō declinabitꝫ ad dexterā neqꝫ ad
sinistrā sed ꝑ viam quā p̄cepit dn̄s de⁹ ve-
ster ambulabitis ⁊ viuetis. Ille aūt decli-
nat ad dexteram q̇ eleuat ꝑ ꝓsperitatē. Ille
ad sinistram qui frangit impaciencia ꝑ ad-
uersitatē. Et dicit saluator. Pauci sunt qui
inueniunt eā. Quia multi vocati pauci ve
ro electi. Matth. xxij. Et omnes declina-
uerūt simul inutiles facti sunt: ⁊ nō est qui
faciat bonū nō est vsqꝫ ad vnū. id ē ad chri
stum. acsi diceret. Nullus facit bonuꝫ nisi
per christū cū quo debet habere vnitatem
charitatꝫ. De hac angusta porta q̄ ducit ad
vitā scribit vbi dr̄. Edificata est ciuitas. et
postea est in sublimi plena oīm bonorū cu-
ius introitus angustus est. a dextris ignis
est. a sinistris aqua. semita ꝟo vna sola. ſm
ꝙ dr̄ Eccl̄i. xv. Apposui tibi ignem et aquā
ad quod volueris porrige manū. et sequit.
Ante hominē vita et mors: bonū ⁊ malū.
qđ placuerit ei dabit illi Hec ciuitas quid
aliud est q̄ꝫ vita eterna. Nam in ea sola est
plenitudo oīm bonoꝝ. Et est ī sublimi pō-
sita. Et eius introitus est angustus ad sen-
sum supradictum. Et habet vnam solā se-
mitam. vicꝫ obseruantiā mandatorū dei q̄
est via arta. arta: q̄r ad hoc requirūt omnes
circumstātie inesse debite. ſm ꝙ dicit phs
Bonū vno modo: malū autē omnipharie
Nam ꝓpter p̄sentiam vnius circumstantie
boni inesse debite nō dicitur actus bonus:
sed oportet ꝙ oēs cōcurrant. sed ꝓpter defe-
ctum vnius sole actus dicet mal⁹. Introi-
tus ergo ad hanc ciuitatem est angusta: sed
post ingressum latitudo. Vnde in ps̄. Di-
latasti gressus meos ī semitis tuis ⁊c̄ Hoc
cōsiderans beatus Bartholomeus intra-
uit ꝑ angustam portā in regnum celorum.
Immo tam angustā ꝙ ꝓpria pelle spolia-
tus est ꝑ angustiam porte sicut refert eius
legēda. Cū eñ venisset in indiam vbi est fi-
nis orbis intrauit in templū in quo idolū
Astaroth colebat. In q̇ idolo demō erat
qui se infirmos curare dicebat. Illos autē
curauit q̇s infirmos fecit. Cum autē tem-
plū esset plenū infirmis: et idolū nullū da
ret responsum. venerūt in aliā ciuitatē vbi
colebat idolum Berith. a q̇ querentes cur
Astaroth nō daret responsum. Respon-
dit. deus vester catenis igneis ligatus nec
potest spirare. nec audet loqui ꝓpter presen
tiam Bartholomei apl̄i q̇ est amic⁹ dei oī-
potentis. et ideo in hanc ꝓuinciā venit vt
omnes deos euacuet. At illi querentes si-
gna quib⁹ eum noscere valerēt. Respōdit.
Pili eius nigri ⁊ candidi. barba ꝓlixa. pal
lio induitur albo. xxvj. anni sūt ex quibus
vestes et sandalia eius nec veterascunt nec
sordidantur. centies in die et centies in no-
cte flexis genibus orat deum. Angeli cum
eo ambulant: qui nūqꝫ eum esurire nec fa-
tigari permittunt. omnia preuidit. omniū

gentium linguas nouit ꝛ intelligit ꝛc. Cū aūt ꝑ duos dies eū querētes nō inuenirēt, quadā die quidā demoniacus exclamauit dicens. Bartholomee apostole dei incendunt me orōnes tue. Cui apl's. Obmutesce ꝛ veni ꝛ exi ab eo statim: et statim liberatus est. Audiēs rex regionis illius rogauit eum vt filiam suam lunaticam liberaret catenis ligatā ꝓpt̄ eius honorē, qđ ꝛ fecit, idolum cōfregit, oēs infirmos arte diabolica vt supra curauit, regē cōuertit cū vxore ꝛ liberis ac oī populo suo. et rex relicto regno discipul⁹ apl'i factus est. Tūc oēs pontifices temploꝝ cōgregati ad Astragē regem fratrem regis Polimij cōuersi cōuenerūt accusantes beatum Bartholomeū de deorum amissione, templi subuersiōe, et regꝭ ꝑ artem magicā deceptione. Tunc ille indignatus apostolū capi iussit ꝛ diuersis penis cū afflixit Vñ ꝗtum colligit̄ ex beato Theodoro et beato Dorotheo ita passus fuit vt primū fustib⁊ cederet̄, deinde crucifigeret̄ caput habēs deorsum. et anteꝗ̄ i cruce moreret̄ de cruce deposit⁹ fuit. ꝛ ob maiorem cruciatū viuus decoriatus fuit ꝛ postremo capite truncatus. Ecce ꝗ̄ ꝑ angustam portā beat⁹ Bartholomeus apl's intrauit in vitā eternā. Si ergo volum⁹ esse participes sue beatitudinis oportet et nos hic ꝑ angustā portam intrare, hoc est corpus nostrū castigare: et aīam a vicijs ꝛ peccatis purgare vt supra. ¶ Circa secūdum vicꝫ circa latā et spaciosam portaꝫ ꝑ quā multi intrant ad eternā damnationem est notandū ꝯm Nico. de lyra ꝙ lata porta hic appellat̄ mortalis culpa. q̄ bene đr lata. qꝛ peccare ꝯtingit multis modis. Vñ ꝑ quālibet ꝓcepti dei transgressionē intrat̄ ꝑ hanc portā. qꝛ peccat̄ mortaliter, sed nō ecōuerso ꝑ quālibet ꝓcepti obseruantiam intratur ꝑ angustā portā. sed oportet ꝙ hō obseruet omnia ꝓcepta diuina ꝛ nullū trāsgrediatur si vult intrare per portā q̄ ducit ad vitā. Jdeo bene dicit̄ angusta ex caussis supra dictis. Sed lata porta multis modis intratur, et dicit̄ porta mortꝭ. Vñ Job xxxviij. Nunqđ apte sunt tibi porte mortꝭ et ostia tenebrosa vidisti. et Matth. xvj. dicit saluator de ecclesia militante: hoc est cōgregatōe fideliū in fide ꝛ charitate vnitoꝝ. Porte inferi nō ꝑualebunt aduersus eam.

Hec porta mortis est valde spaciosa via q̄ dicitur voluptas seu delectatio ducēs ad peccatū. ꝯm illud Job. xiij. Vias meas in cōspectu eius arguā. Et in ps̄. Jnquinate sunt vie illius in omni tp̄e. Maūt hec via siue porta ducat ad perditionē pꝫ Ecci. xxj Via peccantiū cōplantata lapidib⁊ et in finē illoꝝ inferi tenebre ꝛ pene. Et puer. xvj. Est via que videt̄ homini recta sed nouissima ei⁹ ducūt ad mortē illius. Et multi sunt qui intrant per hanc viam: quia stultoꝝ infinitus est numerus. Eccs. j. Hanc viam se transisse deplangent finaliter damnati dicentes illud Sap. v. Errauimus a via veritatis ꝛ iusticie lumen nō illuxit nobis. Et sequit̄. Lassati sumus in via iniquitatis ꝛ ꝑditionis ꝛ ambulauimus vias difficiles: viaꝫ aūt dñi ignorauim⁹. Et sequit̄. Quid ꝓfuit nobis sup̄bia, aut q̄đ diuitiarū iactātia cōtulit nobis. transierunt oīa sicut vmbra ꝛ tanꝗ̄ nuncius ꝓcurrens ꝛc. Per hāc spaciosam portā et latā viā ambulauit lucifer quasi cū innumerabili exercitu qñ ipse cū suis cōplicib⁊ eiectus ē de celo. Esa. xiiij Quomodo cecidisti lucifer q̄ mane oriebaris ꝛc. Per hanc etiā viam ambulauerunt sodomite qñ qnꝗ̄ ciuitates ꝛ oēs circa regiōes cum habitatorib⁊ suis igne ꝛ sulphure submerse sunt. Geñ. xix. Per eandē viam ambulauit tp̄e Noe fere totus mund⁹ qui diluuio perijt: dempto octo animabus, scꝫ Noe et vxore ꝛ trib⁊ filijs ꝛ vxorib⁊ eorum Geñ. vij. Per eandē etiā viam transierunt Chore Dathan et Abyron cum oī sua familia ꝛ q̄ ad eos ꝑtinebant q̄s terra viuos deglutiuit: et sic viui in infernū descenderūt et ducēti q̄nquaginta viri q̄s oēs ignis interfecit. Nūe. xvj. Per eandē etiā viā ambulauit Pharao cū oī exercitu suo q̄ submersi sunt i mari rubro. Exo. xiiij. Et ita đ alijs multis exēplificari posset i canone biblie. Quia ḡ tot demones ꝛ hoīes sine numero ambulauerūt ꝑ hāc viā merito đr lata ꝛ spaciosa ducēs ad eternā damnationē. Dicit̄ etiā bñ lata ꝛ spaciosa. qꝛ multi sunt q̄ hodie ꝑ eā ambulāt. qꝛ oēs iudei, oēs gētiles, et oēs heretici, ꝛ innumerabilis exercitus christianoꝝ ꝯgregat⁹ ex septē cuneis vicꝫ sup̄bis, auaris, luxuriosis, iracundis, inuidis, et accidiosis, q̄ saltē finaliter in talibus peccatis oriuntur. Sicut heu nostris

temporibus cõtingit. quia dato q̃ plures cõfitentur et ecclesiastica sacramẽta suscipiunt. tñ hoc raro pcedit ex amore siue filiali timore quin potius seruili timore. q̃ magis respicit ad penã vicz mortẽ et infernũ q̃ ad dei offensam. qd videm⁹ in multis q̃s de⁹ pmit et punit infirmitate. paupertate. aduersitate. et tribulatiõe. et cũ laqueos illos euadunt deteriores fiunt. Hoc aduertẽs apl's dixit nob auisando. Uidete quõ caute ambuletis. nõ quasi insipientes sed sapientes redimentes tempus quoniã dies mali sũt ad Ephes. v. q̃si diceret. Diligenter attendite ne a via angusta et arta que ducit ad celestia gaudia deuietis: qr dies mali sunt. s. pter malitiã hominũ et miseriã huius mũdi vt dicit glo. Et est Aug. in de verbis euãgelij. Si enim debite vt oportet flebilem. miserabilem. et damnabilẽ mundi psentis cursum attendimus tũc oculo ad oculum cernimus quoniã dies mali sunt. qr vt dicit Johes i sua canonica. j. Joh. v. Quasi totus mũdus iam errat et in maligno positus est. Et hoc bene cũ dolore dicendũ et audiendũ est tam de capitib' q̃ de mẽbris. immo de omni statu spiritualiũ et secularium. tam in senibus q̃ in iuuenib'. imo frater fratri fidem nõ seruat neq̃ filius patri. Qd bñ deplangit b. Berñ. dicens. Nõ est nisi turpis amor in hoc seculo nec fides secura. quia omnia que sunt cõtaminauit superbia auaricia et luxuria. Recessit eñ lex a sacerdotib'. iusticia a principib'. cõsilium a senioribus. religio a clericis. amor a patribus. fides a populo. reuerentia a subditis. castitatis amor a virginib'. pudicicia a cõiugatis. et quid est nisi vt veniat antichristus. Jam enim a multis christus ignorat et a potentib' quasi peregrinus habetur. Hec Berñ. Caute ergo cuilibet est videndum vt ambulet per portam angustam: ne periclitetur ambulando p portã spaciosaz.

X Dubitat circa premissa. Ex quo superius dictum est q̃ lata est via q̃ ducit ad mortem. quia pro quolibet mortali in quo homo morit finaliter damnat. Cur ergo ẽ q̃ deus q̃ est misericordissimus p trãsgressione vnius mandati nõ deleti p penitentiam punit hominẽ ppetua damnatiõe cũ tñ aliqua peccata valde breuiter et cito fiunt. Respondetur q̃ iuste et rationabiliter deus hoc facit ex plurib' rõnibus infra dicendis. si bene cõsideramus naturã peccatorum. Unde dicit beat⁹ Aug⁹. xxj. de ciuitate dei. Nullus extitit gentilium legislatorum qui censeret tam cito nocentiũ finienda esse tormenta q̃ cito factũ est homicidium vel adulteriũ vl' sacrilegium aut aliud quodcũq̃ scelus magnũ. quia malũ nõ tẽporis longitudine: sed iniquitatis magnitudine metiendũ est. Hec ibi. Et post plura cõcludit q̃ nihil irrationabile põt homo allegare ex hoc q̃ deus cuius iusticia est ineffabilis p pctõ breui tempore cõmisso det longe duratiõis suppliciũ. aut etiam eternã infligat penã. Talia eñ egreferentes non cõsiderant malitiam peccati mortalis. qd fm Guilhel. Parisieñ. in de fide et legibus. multis rebus cõparatur. Ex quibus nunc elicitur q̃ digne eterna pena punitur vt patet infra. Primo ideo. qr peccatũ est vulneratio spũalis anime q̃ est ppetua. vñ in ps Libera me de sanguinib' deus deus salutis mee. Ecce quõ mortale vulnerat animã qr dicit. de sanguinib'. Sicut ergo nemo miratur q̃ ex breui vulneratione corporali quis ppetue in hoc mundo vita corporali per mortẽ priuat. sic nec mirẽt q̃ p mortale crimẽ q̃s eternaliter corã deo maneat mortuus. Secũdo peccatũ mortale est quidã casus voluntari⁹ in pfundũ. De q̃ christus ait Matth. xv. Cecus si ceco ducatũ prestet ambo in foueam cadũt. sed in ictu oculi quis se pcipitare potest in foueã quã ppio conatu nũq̃ exire potest. Nõ ergo miretur peccator q̃ nũq̃ liberabit q̃ se voluntarie in foueã damnationis p peccatũ pcipitauit. ex qua ppria virtute nõ valet resurgere. Tertio peccatũ mortale est trãsgressio pcepti sub morte interdicta. g̃ transgressor debet pati penã a legislatore institutam quã bene sciuit: nihilominus tñ peccauit. Vñ Matth. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mandata. q̃si diceret. Nõ intrabis si pcepta nõ seruabis Nullus eñ mirat q̃ p transgressione humanarũ legũ temporaliter factarũ fur latro et alij malefactores reipublice ppetue puniunt hic suspendio vel simili. Unde sicut dicit Aug⁹. vbi sup. Et fm Tulliũ leges infligunt malefactorib' octo penas. videlicz damnum rerum. vincula. verbera. talionẽ. ignominiã. exilium.

seruitutē ꝛ mortē. Et tñ quālibet istarū pe
narū cōtingit ꝑ hoīes iuste ꝑpetuo infligi
ꝓ temporaliter cōmisso, cur ḡ nō similiter
ꝓ peccato mortali fieret. Quarto peccatuꝫ
mortale est cōtractus quidā ꝛ emptio infer
naliū tormentoꝝ, necnō ꝛ venditio q̄ breui
ꝑcio voluptatis seipm tā in aīa q̄ꝫ in cor-
pore vēdit fatuitas ꝛ insania peccatorum.
Vñ tales venundati sunt vt facerēt malū:
nulli eñ dubiū q̄n ex venditiōe ꝛ emptiōe
q̄ꝫtumcūq̄ꝫ breui tpe fiant: ius ꝑpetuuꝫ rei
empte acquirit̄ emptori. Ideo dixit Heli-
as ad Achab regē. iij. Re. xxj. Venunda-
tus es vt faceres malū. Quinto pcti mor-
talis ꝑpetratio est luminis gratie extinctio
et lucerne q̄ lucet ī cognitiōe ꝛ ardet ī amo
re. Cū ergo nemo ex seipo possit ista reac-
cendere ꝑpetue nisi xp̄us, ꝭm illud Joh. j.
Erat lux vera q̄ illuminat omnē hoīem ve
nientē in hūc mundū. Jccirco ad illō peri
culum se ꝓijciens merito puniet̄ perpetue.
Sexto quicūq̄ꝫ addit supra peccatū suum
impenitentiā seu ꝯtumaciaꝫ addit de iure
etiā penā: et iustissime q̄ꝫtum durat in vno
quoq̄ꝫ dei iniuria tantū in eo durare debet
et pena, sed existentes in inferno suꝑ pecca
to suo addūt impenitentiā ꝛ ꝯtumaciā ꝑ-
petue, ergo non solū iuste ꝑpetue puniunt̄
extensiue sed etiā intensiue deus penā eorū
augere posset imperpetuū. Septimo ꝭm
Aug. de ciui. dei. lib. xvj. Dignus est pena
eterna q̄ in se perimit bona eterna, sed pec-
cator mortalis est hmōi, quia pctōr ad ꝑ-
petuū seruitiū gratiarumactiōis tenet̄ deo
exhibendū de q̄libet mēbro vel dono tam
corꝑis q̄ꝫ anime qd̄ sibi deus gratiose cō-
tulit. Hec aūt oīa diabolo tradidit ꝑ pec-
catū ꝛ deo recepit: ergo ꝑpetuo puniri de-
bet. Si eñ in humana pollicia q̄ furatur
cappā certā meret̄ penā, qui furat̄ centū flo
renos maiorē meret̄, ergo q̄ ꝑpetuū censū
deo recipit quē habet in mēbris aīe ꝛ cor
poris vt quē in patria lete deo reddere de-
beret de membroꝝ obsequijs semꝑ puniri
debet. Octauo q̄ peccat in simplicē ꝓximū
eum ledendo alapa meretur penam, qui in
principem maiorē, vt dicit̄. v. ethic. ergo q̄
in infinitū bonū peccat: infinitam quodā-
modo penam meretur. De quolibet enim
peccatore dicit̄ illud ps̄. Supra dorsum
meū fabricauert̄ pctōres ꝓlongauerūt ini
quitatē sibi. Ergo dñs iustus cōcidet cer-
uices peccatoꝝ. Nono q̄ perdit ex sua ne-
gligentia aliquod donū: vt exempli gratia
florenū suum vel dñi sui meret̄ certā penā,
qui vero perdit decē florenos plus demere
tur, ergo qui perdit infinitū bonuꝫ puniri
debet ꝑpetua pena vt peccator facit. Deus
eñ est infinitū bonū: et est nostrū ꝑ gratiā
et gloriaꝫ. ꝭm illud Geñ. xv. q̄ñ deus dixit
Abraā. Ego sum merces tua mag̃ nimis.
Hāc aūt mercedē nouit b. Bartholome-
us ꝛ peccati malitiā, ergo magis elegit q̄-
lescūq̄ꝫ sustinere penas in p̄nti q̄ꝫ tāta mer-
cede priuari. Cum aūt magni fuerit meriti
hic in mundo in miraculoꝝ operatiōe: q̄n
te putatis iam sit potentie apud deū in ꝓ-
cum suarū impetratione. Digne ergo no-
bis est honorandus et implorandus vt ꝓ
nobis oret: et hoc deo placet. Quia vult de⁹
honorari in sanctis suis. Vñ legit̄ de san-
cto Bartholomeo ꝙ cum imperator q̄dā
Fridericus noīe Beneuentū destrueret et
omnes ecclesias q̄ ibi erant dirimi mandas
set: ciuitatē totā intendens transferre ad ali
um locum, vir quidā inuenit viros alba-
tos ꝛ fulgentes q̄ videbant̄ ad inuicem lo-
qui acsi aliq̄ tractare vellent, qui cū vehe-
menter admirans interrogaret qui essent,
vnus ex eis respondit. Jste est sanct⁹ Bar
tholomeus cū ceteris sanctis quoꝝ in hac
vrbe ecclesie habebant̄ qui insimul cōuene
runt vt tractarent quali pena esset plecten
dus qui eos de habitaculis suis eiecit. Et
iam inter eos inuiolabili est sententia fir-
matum vt ille sine mora ad iudiciū dei ac-
cedat de his omnib⁹ responsurus in iudi-
cio. Post modicum vero tempus dict⁹ im
perator miserabiliter vitā finiuit. Ecce q̄n-
tum placet sanctis eos honorare ī structu-
ris ecclesiarum et antiquas ecclesias ꝯser-
uare et dotare. Sed heu nunc antique ec-
clesie sanctoꝝ desolant̄ et noue q̄ñq̄ꝫ ad so-
la somnia erigunt̄, immo q̄ñq̄ꝫ ad ficta mi
racula mendacijs plena ꝛc̄, sicuti in multis
locis iam patꝫ. Imploremus ergo sanctū
Bartholomeū vt nobis diuinuꝫ impetret
auxilium ad obtinendū secum gaudiū sem
piternum. Amen.

In die natiuitatis beate virginis marie Sermo LXXX.

Bene omnia fecit. Mar. vij. Ex quo deus auctor omniũ & gubernator habz omnia necessaria ad op⁹: ideo oĩa facit bona & bñ. Habet enim potentiã cui oĩa sunt subiecta. Juxta illud Luc. j. Nõ est impossibile apud deum omne verbũ. Secundo habet sapientiã a q̃ oĩa sũt inspecta. Juxta illud apl'i ad Heb. iiij. Oĩa nuda & aperta sunt oculis eius. Tertio habet clementiã a q̃ oĩa bona sunt volita. Juxta illud ps̃. Oĩa q̃cũq; voluit fecit. Et ideo dr Gen. j. ca. Uidit deus cuncta q̃ fecerat & erãt valde bona. Et nõ solũ bona facit sed bñ. ẜm qd̃ in themate dicit. Bene omnia fecit. Et licet bñ oĩa fecerit tñ p̃ ceteris puris creaturis bñ fecit beatissimã genitricẽ suaz. Et hoc q̃tum ad tria. A Primo q̃tũ ad cõceptionẽ primariã. Secũdo q̃tũ ad cõpositionem corporeã. Et tertio q̃tum ad cõditionẽ ꝑcipuã. Primo q̃tum ad conceptionẽ primariã bñ fecit eã deus: q2 eam ĩ cõceptione sanctificauit. Ubi nota ẜm doctores in. iiij. dis. iij. q beata virgo maria tribus vicib2 est sanctificata. Primo in eius ꝯceptione: hoc est in natiuitate ĩ vtero. Secundo in eius natiuitate ex vtero. Tertio ĩ filij eius incarnatiõe in vtero. Per primã sanctificationẽ fuit ab originali pctõ ꝑseruata: vel ẜm alios statim emũdata. quam sanctificationẽ hec sola virgo inter puros hoĩes legit recepisse abundanti⁹. Qd̃ ostẽdit Berñ. in sermone p̃ñtis festiuitatis determinans quõ beata virgo sit nata dicit. Proculdubio mater dñi sancta añq̃ nata Et ĩ ep'la ad Lugdoneñ. canonicos dicit se sentire firmiter cũ ecclesia in vtero eã accepisse vt sctã ꝓdiret nõ min⁹ q̃ Hieremias aut Johãnes baptista. quia qd̃ paucis mortaliũ cõcessum est pbas nõ est suspicari tante virgini nõ esse collatũ. Et sequitur Ego puto q copiosior sanctificatiõis bñdictio in eam descenderit q̃ nõ solũ ipi⁹ sanctificaret ortũ. sed & vitã deinceps ab omĩ peccato seruaret immunẽ. B Quare notat quidã doctor vbi supra q triplex est sanctificatio. Prima est cõmunis q̃ fit ꝑ sacramentũ baptismi. Et hec remouet culpam & cõfert gratiã: relinq̃t tñ fomitẽ & ꝑnitatẽ ad peccãdũ. Et talis sanctificatio ẽ in baptisat;. Scdaẽ special' q̃ fit ꝑ gratiã spũssancti. Et hec remouet culpã & ꝑnitatem peccãdi mortal'r. Et talis sanctificatio fuit in Hieremia & Johe bap. etiã ĩ vtero. q̃ post h̃ aliq̃n licet raro peccauerũt venialiter ex speciali dei custodia vt cõiter dicũt doc. in. iiij. dist. iij. Tertia est specialissima q̃ fit ꝑ gratiã singularẽ toti⁹ trinitatis. et hec ꝑseruat a culpa originali. vel ẜm alios remouet culpã originalẽ & ꝑnitatẽ ad peccãdum tã mortaliter q̃ venialiter. Et talis fuit sanctificatio beate virginis in ei⁹ prima natiuitate. Ex q̃ sequit̃ q hec virgo ab exordio sui esse recepit fecundas oĩm virtutũ radices & seminaria. recepit eñ a patre potentiã naturalẽ ad opa virtutis cõtra peccatuz infirmitatis. A filio recepit castitatẽ cõtra peccatũ cecitatis. A spiritusancto recepit instinctũ habitualẽ ad oẽ opus bonũ cõtra peccatũ impietatis. Ex his radicib2 ptz in ea fuisse plenitudinẽ gratie adhuc ea in vtero matris existente. Ideo dicit Hyldefonsus Toletan⁹ eps. Beata virgo maria nisi ĩ vtero sanctificata esset minime ei⁹ natiuitas colenda esset. tunc autem q2 auctoritate totius ecclesie venerat̃ cõstat eam a peccato originali immunẽm fuisse ꝑ quã non solũ maledictio matris Eue soluta est verum & benedictio cõdonata est. Ex quibus possumus colligere q beate virgini ĩ puritate nulla creatura pura cõparari põt. Ideo bñ dicit̃ de ea Cañ. iiij. Tota pulcra es amica mea & macula nõ est in te. Et vere sine macula. quia est supra omnẽ creaturã puram purissima. C Sunt eñ quedam res q̃ nõ habẽt puritatẽ in se nec alijs possunt dare sicut terra. Quedã habẽt in se puritatẽ sed alijs nõ possunt retribuere sicut byssus. Quedam habent in se puritatẽ et alijs p̃ñt cõferre. sicut aqua q̃ in se est pura & alia purificat. Juxta illd̃ Ezech. xxxvj Effundã sup vos aquã mundã & mundabimini ab omnib2 inquinamentis vestris. Talis fuit virgo beata que fuit mũda ĩ se et alios purificauit. Nã añ eius natiuitatẽ totus mund⁹ erat caliginosus. Jn cui⁹ signum dicit̃ Exo. x. Facte sunt tenebre palpabiles sup vniuersam terram egypti. sed ipa sua puritate has tenebras effugauit. et ideo dicit Ansel. Decebat vt ea puritate niteret qua maior sub deo neq̃t intelligi. Se

cundo dico q̃ gloriosa virgo Maria ē secunda vice sanctificata in eius ex vtero materno ꝓgressione. Nā vt dicit q̃dā doctor q̃ virgo gloriosa speciali priuilegio hodie in sua natiuitate ꝓdotata sit. sic vicȝ cū ipaȝ exterius lumen solis tetigit mox gratiā veri solis sensit ipam interius illuminasse ⁊ speciali gratia dotasse. Quia ꝑ eā oīs ⁊ omnium lux ꝓcessit in mundū. nisi em̄ sic fuisset q̄re celebrior fuisset dies natiuitatis virginis ex vtero die ꝯceptiōis. Ideo hodie canit ecclesia. Natiuitas tua dei genitrix virgo gaudiū annūciauit vniuerso mūdo. ex te em̄ ortus est sol iusticie xp̄s deus nr̄ ⁊c. Et iterū. Hodie nata est btā ꝟgo maria ⁊c. Cuius vita gloriosa luceȝ dedit seculo. Et rursus. Natiuitas est hodie sancte Marie virginis cuius vita inclyta cūctas illustrat ecclesias. Dicāt ḡ oēs christifideles. Hec ē dies quā fecit dn̄s ⁊c. De ista sancte virginis natiuitate loquit̃ Damasce. li. iiij. sniarū. ca. vj. dicēs. Joachim igit̃ honestam ⁊ laudedignā Annā in matrimoniū duxit. Sed queadmodū vetus Anna steril' existens ꝑ votū ⁊ repromissionē Samuelem genuit: ita ⁊ hec ꝑ preces ⁊ repromissiones a deo dei genitricē parturit. Tertio dico q̃ hec virgo gloriosa tertia vice est sanctificata in filij dei in eius vtero incarnatiōe. qđ beatus exp̄ssit angelus Luc. j. Spūssanctus superueniet in te ⁊c. In hac sanctificatione ē penitus in bono ꝯfirmata ita q̃ nullo mō amplius peccare poterat. qꝛ in p̄ma ⁊ scđa fuit gr̄a plena. in illa vero superplena. Qđ iterū ostēdit angelus Gabriel ipam salutā do cū dixit. Aue gratia plena dn̄s tecū.

D Nā vt dicit Fulgentius in q̃dā ser. q̃ triplex est sanctitas. Prima in p̄cauendis malis. Scđa in ꝑagendis bonis. Tertia est p̄clara in opibꝫ p̄claris ⁊ in p̄gustandis eternis delitijs. Primā habuit btā virgo maria ab eius natiuitate. Secundā i eius adolescentia. Tertiā in filij dei cōceptione ex qua nobis oībꝫ eius interuenientibꝫ meritis salus aucta est. E Secundo deus eam bene fecit q̄tū ad cōpositionē corpoream. Fuit nāq̧ bene cōposita q̄tū ad humores et q̄tum ad partes essentiales ⁊ q̄tum ad mores. Primo q̄tū ad humores. nā oīs hō ex q̄ttuor humoribꝫ naturaliter cōponit̃ ex q̄bus ad diuersitates inclinat̃. Nā colera inclinat ad iracundiā. sanguis ad luxuriā. flegma ad pigriciā. et melancolia ad tristiciā. Sȝ corpus eius sic fuit bn̄ dispositū ac diuina ꝟtute cōplexionatū q̃ nō fuit in ea inclinatio ad aliq̄đ viciū. In cuius signū dꝛ. iij. Re. x. Fecit sibi rex Salomon thronū de ebore grandē. Scđo bn̄ fuit cōposita q̄tū ad ꝑtes essentiales. q̄libet em̄ ꝑsona cōponit̃ ex corpe ⁊ aīa: inter q̄ est ꝯtinua pugna. qꝛ caro vult delectari in tp̄alibꝫ ⁊ sensibilibꝫ. anīa vero ī spūalibꝫ et celestibꝫ. Et hec est pugna a q̄ ꝓcedunt oīa mala. Propter qđ clamat apl's ad Roma. vij. Video em̄ aliā legē i mēbris meis repugnātē legi mētis mee: In felix ego q̄s me liberabit de morte corpis huius ⁊c. Sed btā ꝟgo fuit bn̄ cōposita: qꝛ nulla fuit in ea pugna. Nā fomes fuit ī ea extinctus ita q̃ nō potuit inclinare ad malū. In cuius signum dꝛ Gen̄. vij. q̃ oīa aīalia fuerūt pacata in arca Noe. Per arcā em̄ in q̄ humanum genus fuit saluatū significat̃ btā ꝟgo q̄ fuit habitaculū saluatoris in q̄ oēs motus fuer̄t pacati ⁊ rōni subiecti. Tertio fuit bn̄ cōposita q̄tū ad mores. Fuit em̄ quoddā exemplar siue speculū oīm mulierū. Videmus nāq̧ q̃ oīa q̄ fiunt: fiunt ad exemplar vt patȝ in artibꝫ. Nā scriptores ⁊ pictores califices ac singuli artifices in opibꝫ artis ad exemplar respiciunt. ꝓpter qđ dixit dn̄s ad moisen Exo. xxvij. Oīa fac ſm exēplar qđ tibi in mōte monstratū est. Et ph̄s. vij. methaph. dicit q̃ domus facit domū. i. domus q̄ est ī lapidibꝫ fit ad exēplar domus q̄ est in mēte artificis. Et ſm hūc modū dn̄s posuit b. virginē tāq̧ q̄ddā vniuersale exēplar ad qđ oēs xp̄iani dn̄t vitā in moribꝫ regulare. ⁊ i eā tāq̧ i q̄ddā speculū mundissimū inspicere. nā i ea nihil inordinatū inuenit̃. ꝓpter qđ de ea dicit Amb. q̄n ista ꝓuocauit parētes. derisit paupes. fastidiuit inopes. nā nihil ꝓcax in ꝟbis. vel toruū ī oculis. nihil inuerecundū in facie. nō incessus solutior. nō sexus fragilior vt ipa spēs corporis simulachrū esset mentis et figura ꝓbitatis. F Hic cadit dubiū. q̄lis tn̄ fuerit b. virgo in corpe dispositiōis. Solutio. q̄lis fuerit in corpe i euāgelio nō legit̃. sicut nec de xp̄o. Ratio. qꝛ cū xp̄s ⁊ mr̄ eius sint dati in speculū saluos fiendi noluerunt a talibꝫ laudari quorū inordinatus appeti-

tus est multis causa pereundi. Potest tñ p
locũ a maiori inferre. Nam vt dicit Dama
scen⁹. Virgo beatissima a nullo illustrium
vincitur. Nam quicq̃d pulcritudinis fuit
in aliquo sanctorum ipi nõ fuit negatũ vt
dicit Albert⁹ super Missus est. Et sanct⁹
Epiphanus in tractatu devenerabili Ma
ria dicit. q fuit longitudine trium cubito
rum. longas manus ɀ longos digitos ha
bens. mediocris nasus. longo vultu. fru
menti coloris in cute. id est albi et rubei. cri
nibus subnigris. flaueis oculis. nigris su
percilijs: que omnia ostendũt eius pulcri
tudinem. Fuit etiam hebraicis litteris in
structa. modice loquele. magne obedientie.
sine risu. sine pturbatiõe. sine ira. discrete sa
lutans. que oĩa ei⁹ excellentẽ virginitatem
demonstrãt. Et in eo per excellentiã singu
larem virgo virginũ vocatur. Vñ et Am
bro. in lib. de virginitate. ipaz vocauit ima
ginem virginitatis quasi ad eius virgini
tatem aliarum virginũ castitas debeat re
gulari. et ob hoc hic virgines mente ɀ cor
pore specialiter diligit et custodit. G
Vñ refert Grego. iiij. dial. c. xviij. q q̃
dam nocte per visionẽ cuidam puelle appa
ruit ɀ coeuas ei puellas in albis vestibus
ostendit. quibus cum illa se admiscere vel
let sed nõ auderet requisita est a beata ma
ria an in consortio illarum vellet viuere. et
cum diceret illa: volo. mox mandatum re
cepit vt nil vltra leue ɀ puerile ageret. a ri
su ɀ iocis abstineret. sciens p omnia q in
ter easdem virgines die tricesimo viueret.
Post quam visionẽ puella in cunctis suis
morib⁹ fuit mutata. Parentes vero eius q̃
sierunt ab ea causam: et ipa respõdit de vi
sione ɀ quo die veniret ad obsequiũ Ma
rie. Deinde febrire cepit et die tricesima ho
ra mortis sue beatam virginẽ cum puellis
quas prius viderat ad se venire vidit. Cui
se vocanti respondit. Ecce o dña venio: in
qua voce emisit spiritũ cum sanctis virgi
nibus in eternum victura. H Tertio
deus eam bene fecit q̃tum ad cõditiones
pcipuas. nam in ea fuerũt quedam nobiles
cõditiones que non fuerunt cõmunicate
aliene creature. Nam ibi fuerunt cõiuncte
nature. cõiuncte mensure. ɀ virtutes preci
pue. Primo fuerũt piuncte nature. Est em̃
quedã natura pure corporalis sicut est na
tura elementoꝝ. ɀ quedã celestis sicut na
tura celorũ. et quedã pure spiritualis sicut
animarũ et angeloꝝ. et quedã supnatura
lis sicut diuina natura. cõiunxerat ɀ vnie
rat a principio de⁹ corpalia. sicut in mixto
quod cõponitur ex quattuor elemẽtis. Et
cõiunxerat elementalia ɀ celestia i vno mũ
do qui cõponitur ex creaturis inferiorib⁹
et celestib⁹. Item cõiunxerat creaturã cor
poralẽ ɀ spiritualẽ. vicz corpus ɀ animam
in vno hoĩe indiuiduo. Restabat ergo ad
perfectionẽ omniũ q cõiungerent in vna
psona natura corporalis ɀ spiritualis ɀ di
uina. Et hec cõiunctio facta est in vtero vir
ginali in filij dei cõceptione. In q̃ est na
tura corporalis. id est caro. ɀ spiritualis. id
est anima. et diuina scz filij dei psona. Hec
em̃ ẽ mulier q̃ tria sata farine miscuit. vt di
citur Gen. xviij. vicz nouum antiquum et
eternũ. Nouũ quantũ ad aĩam. Antiquũ
q̃tum ad corpus qd fuit de stirpe Adam
assumptũ. Et eternũ q̃tum ad diuinitatẽ:
q̃ fuit corpi ɀ aĩe vnita. I Itẽ cõiun
cte fuerũt in ea mensure. Est em̃ triplex mẽ
sura in genere. vicz eternitas q̃ caret pnci
pio ɀ fine. ɀ est mẽsura trinitatis q̃ ẽ eterna.
Scđa est euum: q̃ habet principiũ sed ca
ret fine. ɀ est mẽsura angelorũ celorũ ɀ ani
marum. Tertia est tempus q̃ habet princi
pium ɀ finẽ. Et hec est mensura corruptibi
lium. Hee tres mẽsure fuerunt cõiuncte et
vnite in vtero virginali. Nam ibi fuit tem
pus q̃tum ad corpus quod habuit pnci
pium generationis ɀ finẽ corruptionis. q̃
mortuũ fuit. Fuit ibi euum q̃tum ad ani
mam que de nouo fuit creata: sed q̃tuz ad
finẽ fuit ppetua. Fuit ibi eternitas q̃tũ ad
diuinam psonã q̃ est eterna. Fuerũt ibi cõ
iuncte virtutes. K Sunt nãq tria ge
nera virtutũ. scz morales. cardinales. ɀ the
ologice. Quedã em̃ sunt p q̃s ordinat̃ ho
mo ad seipm sic ṽtutes morales. Et iste fu
erunt in beata virgine genitrice dei cõiun
cte. declara de singulis put scis. Quedam
sunt p q̃s ordinat̃ hõ ad seipm ɀ ad primũ
ac deũ. vt sunt virtutes cardinales q̃ttuor.
Et iste fuerũt in b. virgine piuncte et vnite.
Nã i ea fuit tẽperantia p quã oĩa delecta
bilia moderauit. Fuit in ea fortitudo per
quã picula mortis sustinuit. Propter quod
iuxta crucẽ domini in passione firma per

mansit. Ideo dicit Aug9. q animā p filio et si nō posuit tñ exposuit. Cupiebat eñi sicut dicit Ambro. eleuatis in cruce manib9 celebrare cum filio sacrificiū vespertinū et humane redemptiōis cōsummare mysterium. Itē fuit in ea iusticia. Nam vnicuiq reddidit qđ cōpetebat fm ꝓpriam dignitatem. Dicit enim q quicqđ lucrabat in tres ptes diuidebat. vnā sibi ꝛ filio ad sustentādā corpalē vitā. et secundā ministris ecclesie. et tertiā pauperib9 tribuebat. Fuit etiaz in ea prudentia p quā in oībus qđ melius erat eligebat. ꝓpter qđ cant de ea. Virgo prudentissima q pgrederis. Tertio sūt virtutes diuine ꝛ theologice. p q̄s homo ordinatur immediate ad deū. Et iste fuerunt in beata ꝟgine. Fuit eñi in ea fides p quā tendebat in primū verū. Et spes p quā tendebat in summū arduuz. Et charitas per quā tendebat i summū bonū. Et propter hoc fuit vas aureū ornatū omni lapide p̄cioso. i. vniuersitate oīm virtutū. Et ideo dicit de ea Bern. Virgo regia gemmis ornata virtutū gemine mentis ꝛ corporis pariter decorata specie sua pulcritudine celi ciuium in se ꝓuocauit affectū ita vt regis animum in sui ↄcupiscentiā inclinaret ꝛ celestem nunciū ad se desuperius adduceret.

L Hic cadit dubiū vbi et qñ nata sit beata virgo maria. De primo dic Hiero. in eius historia q fuit ex stirpe Dauid oriunda in nazareth nata. hierosolymis in tēplo nutrita. pater eius Joachim: et mater eius Anna vocabat. Dom9 paterna ex nazareth. maternū gen9 ex bethleem erat. vita eoꝝ simplex ante dñm. et viginti annos sine ple duxerūt castū cōiugiū. Vouerunt tñ si deus eis daret sobolē ipam suo seruitio manciparēt. p eo templū dñi p singula festa frequētabāt. Et Isachar pontifex cū oblatiōib9 inter ciues eū astantē spreuit. et q2 nō genuisset semen in israel improperabat. sic cōfusus ad pastores declinauit vbi angelus sibi plem nasciturā ꝓmisit. et similiter Anne. et ambo sibi in porta aurea hierusalē obuiauerūt monitu angeli. Concepit ergo Anna et peperit filiā quā iuxta p̄ceptū angeli vocauit Mariā. Que dū trium annoꝝ esset ablactata est ꝛ eā in tēplo cū alijs virginib9 educandā reliquerūt. qñ aūt nata sit de hoc scribit Vincen. in spec. li. vij. c. clxiiij. q anno imperij Augusti circiter. xxvij. nata est virgo beata. Tñ quoto anno mūdi precise aut hora quota diei sit nata hoc ignorat. Et factū est hoc nō sine causa. sed ne daret nobis occasio errādi putantes q virgo maria sit virtuosa facta sub stella sicut errāt vani hoīes q imaginant q q̄libet nascat sub vna stella et fm qualitatē isti9 stelle viuat ꝛ operet. Et sic ex suggestiōe diaboli credūt eis talia opa esse naturalia et nō esse peccata vel nō ita magna. al's deus nō pmitteret eos ad ista temptari taliter. nō cōsiderantes q p liberū arbitriū oībus istis resistere pōt. Exemplifica de istis qui sunt inclinati ad furtum vel mendaciū. Dicit tñ Johes Beleth in summa sua q illud festū nūq nō fuit celebratū: sed quodā tpe vir sanctissimus deuote orabat. Et dū sic deuote oraret audiuit angelos i celo canere. et hoc idem cōtigit plurib9 annis eadem nocte. Et illo ad dñm orante vt hui9 rei causam sibi ostenderet. reuelatū est ei angelos sic gaudere in celis: q2 tali nocte que erat octaua mensis septembris nata est virgo Maria in terris. Et ob hoc papa instituit octauo septēbris festū natiuitatis virginis Marie celebrari. Cōfugiat igit q̄libet hac die natiuitatis ad eam et dicat. Te inuocamus in primis o maria de qua natus est iesus q vocat christ9. neq alia laus tibi dari pōt nisi q ex te natus est christus. Tu hodie ex regali ꝓgenie exorta refulges tuis p̄cib9 nos adiuuari mente ꝛ spiritu deuotissime poscimus. Fac nos obsecram9 in hac sacratissima natiuitate tua peccatis mori ꝛ deo viuere. fac vt renascat i nobis p gratiā iesus q vocat xp̄s vt cū illo viuere valeamus eternaliter. Qđ nobis p̄stare dignetur q viuit ꝛ reg. cū p̄re ꝛ sctō spū i sempiterna secula seculoꝝ. Amen.

De natiuitate btē virginis Marie Sermo. LXXXI. De euangelio.

Liber generationis iesu xp̄i. Mat. j. Ubi supplendū est scz. Hic est liber generationis. q. d. Liber generatiōis Jesu xp̄i hic est. vel hic est liber generatiōis scz tpalis Jesu xp̄i. q2 in eo genealogia Jesu xp̄i a Mattheo describit. Generationē ꝟo eter-

nam Jesu xpi describit Johānes in princi-
pio sui euangelij cū dicit. In pncipio erat
verbū ⁊c. Sed spūaliter iste liber est beata
xgo maria cuius hodie natiuitatē colimus.
M Que cōparatur libro pter tria. qz
liber scribitur. deinde illuminatur. ⁊ tertio legitur
Primo iste liber scriptus est. Quis fuit scri-
ptor hic Jo. viij. qz Jesus q inclinās se digi
to suo scribebat in terrā. Et qd est inclina-
re Jesum xpm nisi humiliare et descēdere i
istū mundū. scripsit suo in digito terrā. id ē
spūsancto cooperāte in beata virgine con
ceptus est. Secundo liber illuminatur. sic
ista virgo gloriosa fuit illuminata qn de se
genuit verā lucē que illuminat oēm homi-
nem venientē in hunc mundū. vt dr Jo. j.
Ita etiā canit ecclesia. Quādo nata est vir-
go sacratissima tūc illuminatus est mundus
⁊c. Tertio liber legitur. Sic in isto libro lege
re debēt xgines mulieres ⁊ peccatores hu
militatez. Vñ in cantico eius. Quia respe
xit humilitatem ancille sue. Item mundi-
ciam ⁊ castitatē. quia nec primā similē visa
est nec habere sequentē. qz virgo est et ma-
ter. Ideo bñ dicit sctūs Matthe. Liber
generationis Jesu xpi ⁊c. N In hoc
sermōe declarādū erit de triplici libro pcio
sissimo ⁊ nobilissimo iesu xpi: qrū qlibz cō
uenientissime est beata virgo Maria. Pri
mo beata virgo maria est pciosissimus li-
ber creationis Jesu christi. Et hoc triplici
de causa. vicz pter maiorē excellentiā. ma-
iorem admirationē. et singularē heredita-
tionē. Primo maria dr liber creationis pt
maiorē excellentiā. vbi pono hāc cōclusio-
nē. Maiori cū excellētia ⁊ dignitate crea-
uit deus virginē gloriosam q creauerit ange
los ⁊ totū orbē. Hec cōclusio pbatur triplici-
ter. scz auctoritate: rōne ⁊ exemplo. Primo
auctoritate. Audi pphetā. Elegit dñs syon
id est virginē. et pelegit scz p pdestinationē
eā in habitationē sibi. Sz nec angelos nec
totū orbē hac rōne creauit. ergo maiori di-
gnitate ⁊ excellentia ipam creauit. Scdo
Eccl. xxiiij. Qui creauit inqt me requieuit i
tabernaculo meo. qsi dicat virgo. Creator
meus qui creauit me filius meus requie-
uit in tabernaculo meo. scz p carnis assum
ptionē. sed nō sic creauit angelos nec totū
orbem. Scdo pbatur cōclusio rōne. Cum
eni deus hec oīa q cōspicimus creare vel-
let: dixit et facta sunt. mādauit ⁊ creata sunt.
Fiat inqt lux ⁊ facta ē lux. q noīe vt Aug.
exponit angeli intelliguntur. Cū vero ad ho
minis creationē deuenisset nō dixit: sed mi-
rabiliter accessit pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus
⁊ ad inuicē dixerūt. Faciamus hominē ad
imaginē ⁊ similitudinē nostrā. Ad imagi-
nem quidē qntū ad animā. qz sicut deus est
in essentia vnus ⁊ trinus in psonis. ita ani
mam trinā fecit in potentijs. scz intellectu.
memoria ⁊ volūtate. et vnā in essentia. Et
addit summa trinitas. Et similitudinē no-
strā: quā scz habiturus est filius eternus ali-
quādo incarnandus. et hoc qntū ad corpus.
nō eni talis creatus est homo pter hoiem
sed pter xbū. Et homo creatus fuit hō: qz
verbū futurū erat hō. Ita exponit Bruno
sup Geñ. Nūc cōsidera an deus tā excellenti
mō venit ad hominē creare quē casurū p-
uidebat. qntū miro credis mō qn venit tem
pus vt massa ista fieret qua incarnandum
erat verbū. materiā illā carneā cōcipi ⁊ ge-
nerari faceret. Et qnta cū excellētia credis
ad virginis creandā animā attēderet. Cer
te sola trinitas animā creauit ⁊ materiā il-
lam omni labe ⁊ infectōe sublata miro mō
cōcipi fecit vt nihil pulcrius dici ⁊ fieri pos-
set. Audi Ansel. Decuit inqt vt ea puritate
q maior sub celo neqt intelligi xgo illa ni-
teret. Et psalmista. Sanctificauit tabernaculum
suū altissimus. Tertio pbatur exēplo. Si eni
dñi terreni domos qs inhabitare volunt
sibi mira excellentia ornāt ⁊ speciosas faci
unt. qnto magis domus illa in q rex regū et
dñs dominātiū habitare debebat mira de
bebat excellētia fabricari. Inde Arphaxat
gloriabatur in potentissima sua ciuitate Ju
dith. j. Scdo maria ē pciosissimus liber crea
tiōis pter maiorē admirationē. Ubi pono
hāc cōclusionē. qz maiorē admirationē hūa-
nis mētibus reliqt deus i creādo xginē q reli-
querit i creādo angelos ⁊ totū orbē. Pro-
batur hec cōclusio auctoritate rōne ⁊ exēplo.
Prio rōne. In creatiōe angelorum ⁊ totius or
bis nihil deo de potentia eius tā absoluta q
ordinata repugnās fuit: qm vt dictū ē sup
dixit. et facta sunt. sed i creatiōe xginis deo
sm potētiā ordinatā mlta repugnātia fue
rūt. g admirationē maiorē reliqt deus in vir
ginis creatione q angelorum et totius orbis
Maior huius rōnis satis nota est. sed mi-

nor ꝓbatur. nã in creatiõe virginis ab eterno decreuit ꝙ semꝑ virgo esset nec tñ remaneret infecũda. Remaneret quidẽ virgo añ partũ: in partu ꝛ post partũ: qḋ de potẽtia ordinata fieri nõ poterat. Item ab eterno decreuerat ꝙ hec benedicta ꝟgo sine virili semine cõciperet nõ hominẽ sed deũ et hominem Et hec de potẽtia dei ordinata erãt impossibilia. Natura em̃ nõ patiť ꝙ virgo cõcipiat sine virili semine. cum in semĩe virili cõsistat virtus formatiua. Item nõ patitur ꝙ generetur deus. et tñ gloriosus deꝰ de potẽtia sua absoluta oĩa ṗdicta in gloriosa virgine ꝑfecit. qm̃ et virgo deũ genuit ꝛ virgo semꝑ fuit atqꝫ ꝑmansit. Secũdo ꝓbať hec cõclusio auctoritate Ezech. xliiij Cõuerti inquit me ad vnã portã sanctuarij exterioris que respicit ad orientẽ ꝛ clausa erat. et dixit dñs ad me. Hec porta clausa erit in eternũ et nõ aperieť. et vir nõ trãsiet ꝑ eam: quoniã dñs deus israel ingressus est ꝑ eam. i. ingredieť accipiẽs ṗteritũ ꝓ futuro more ꝓphetarũ. Hec porta virgo gloriosa ẽ porta quidẽ huius seculi ꝑ quã ingressus est deus in hunc mundũ vt oẽs illuminaret. Et ꝑ quã accessum habemꝰ ad deum vt ait Bern. Et clausa erit in eternũ qꝛ virgo añ partũ: in partu et post partum qḋ mirabilius est q̃ꝫ creando angelos ꝛ totum orbem. Tertio ꝓbať hec cõclusio exẽplo. Nã scti angeli tantã virginis dignitatem miranť et cõtemplanť. Cañ. vj. Uiderunt eã filie syon. i. angeli. Syon em̃ speculatio interpretať. Et angeli semꝑ speculanť faciẽ patris q̇ in celo est. ergo a fortiori humana natura debet illã admirationẽ summam cõtemplari. Inde ipa ait Lu. j. Beatam me dicẽt omnes generatiões. Et ideo loquente Iesu ad turbas: extollẽs quedã mulier vocẽ de turba dixit. Luc. j. quare ꝛc̃ Tertio ꝓpter singularẽ hereditationẽ. vbi pono hanc ꝯclusionẽ. Cũ maria rõne creationis sit filia primogenita ante omnẽ creaturã merito cõstituiť heres xp̄i in toto regno celesti. D Pro veritate huius cõclusionis nota ꝙ principalis rõ quare creatus est homo est vt regnũ eternũ possideat Audi Gre. in moral. Ad hoc inq̇t erat hõ positus in paradiso vt se ad cõditoris sui obedientiã vinculis charitatis astringeret et ad celestẽ angeloꝝ patriam sine carnis morte trãsiret. Hec ille. Sed ꝯstat illũ in obediẽtia corruisse. ergo merito priuať hereditate. Sic em̃ iura volũt ꝙ q̇cũqꝫ parẽtibꝰ suis manꝰ iniecerit: aut grauẽ aut inhonestã iniuriã eis ingesserit merito exheredit etur ꝛ posset alius heres institui. vt i aut. vt cũ de appel. cog. §. causas. col. viij. et i. c. quintauallis. vbi bona glo. de iureiuran. Sed ṗmus hõ q̃ntã deo iniuriã cõtulerit peccando noscis. ps̃. Homo cũ in honore esset nõ intellexit cõparatꝰ est iumẽtis insipientibꝰ ꝛ similis factꝰ est illis. g̊ merito ṗuatur hereditate ꝛ debet alius heres institui P Hoc ṗsupposito ꝓbo auctoritate rõne et exẽplo. Et ṗmo rõne sic. Ille merito regni celestis dꝫ heres institui in q̊ nulla fuit causa exhereditatiõis. Sed in virgine nulla fuit causa exhereditatiõis. g̊ merito illa dꝫ heres institui. Cõsequentia nota cũ maiori apud oẽs iuristas. Minor patꝫ. nũq̃ꝫ em̃ fuit aut nũq̃ꝫ erit creatura sic suo obediens creatori: sic reseruãs honorem. sicqꝫ volũtati diuine cõformis sic gloriosa virgo. ergo ipa nullo pacto debuit exheredit ari. ptꝫ ꝯsequẽtia. qm̃ nulla alia de causa ṗuatus fuit primꝰ hõ hereditate nisi qꝛ illa nõ seruauit. Antecedẽs ptꝫ ꝑ Amb. li. de ꝟginitate. Quid inq̇t nobiliꝰ dei matre. q̇d splendidiꝰ ea quã splẽdor elegit. Quid castius ea q̃ corpꝰ sine corpis ꝯtagione generauit. et vt de ceteris eiꝰ virtutibꝰ taceã. virgo erat nõ solũ corꝑe sed ꝛ mente. corde humilis. verbis grauis. aĩo prudẽs. loq̃ndi parcior. legẽdi studiosior ꝛc̃. Quid em̃ i singulis moror q̃ digna fuit ex q̃ filius dei nasceret. Hec ille. Scđo hec ꝯclusio ꝓbať auctoritate Eccĩ. xxiiij. Ego ex ore prodiui primogenita añ oẽm creaturã. Et ibidem. Ab initio ꝛ añ secula creata sum ꝛc̃. Et in hodierna lectiõe misse. puer. viij. Dñs possedit me ab initio viarũ suaꝝ añq̃ꝫ q̇cq̃ꝫ faceret a ṗncipio. Intellige ṗdicta nõ tꝑe sed dignitate ꝛ ṗelectiõe. Ex q̇bꝰ formo hãc rõnẽ ṗdictã cõfirmantẽ. Nullꝰ ṗmogenitus dꝫ iure suo ṗuari cã legitima nõ obstante. sed ꝟgo est oĩm ṗmogenita. g̊ iure suo priuari nõ dꝫ. primogeniti aũt iure fiũt heredes. Gen. xxv. g̊ ipa ṗ oĩ creatura ṗmogeniti obtinuit dignitatẽ. Q Pro q̊ nota ꝙ in vete. test. ꝛ hodie ṗmogeniti ṗcesserũt in multis. i q̇bꝰ ꝫm spũales ṗrogatiuas ꝟgo

gloriosa primogenita fuit. Primo sunt ꝓ-
res in sede. Geñ. xliij. Sederũt coram Jo-
seph primogenit⁹ iuxta ꝓmogenita: et mi-
nimus iuxta etatẽ suam. Sic maria fuit
ꝓmogenita in sede, qꝛ sup̱ oẽs creaturas in
celesti throno est exaltata. vt canit ecclesia.
ps̃. Astitit regĩa a dextrꝭ tuis ⁊c̃. Ecc̃i. xxiiij
Ego in altissimis habito. Scd̃o ꝓmoge-
niti sunt in dignitate successores. Vñ pri-
mogenitus regis rex est. Geñ. xlix. Ruben
primogenit⁹ meus maior imp̱io. Sic ma-
ria est primogenita in dignitate. Hester. ij.
Adamauit eam rex sup̱ oẽs mulieres ⁊ po
suit diadema regni sup̱ caput eius. Tertio
primogenit⁹ potior est in hereditate. Geñ.
xxv. dixit Jacob ad Esau. Vẽde mihi ꝓ-
mogenita tua ⁊c̃. Sic maria est ꝓmogeni
ta ĩ hereditate. Ecc̃i. xxiiij. Et in hereditate
dñi. i. filij mei q̇ est dñs dominantiũ mora-
bor. Quarto primogenitus est in venera-
tione nobilior. Geñ. xxvij. Tu es Esau pri
mogenitus meus. Qui rñdit. Ego sum. et
pater ad eũ. Incuruent̃ añ te filij mr̃is tue.
Sic maria est primogenita in veneratiõe
et merito: qꝛ mater dei. et ideo sicut bon⁹ fi-
lius honorat eam. Ecc̃i. xxv. Obuiabit illi
quasi mater honorificata. Quinto primo-
genitus ẽ in benedictiõe maior. Geñ. xxvij
Qui bñdixerit tibi sit benedict⁹ ⁊ ip̃e. Sic
maria est primogenita in benedictiõe. Lu.
j. Beatã me dicẽt oẽs generatiões. Et Ju-
dith. xiij. Nõ recedet laus tua de ore homi
num. Sexto in veste delicatior. Geñ. xxvij.
Vt sensit odorem vestimentoꝝ ⁊c̃. Et loq̇-
tur de vestibꝫ Esau. Sic maria est primo-
genita in veste delicata. qm̃ iã duplici glo
ria. scꝫ corp̱is et anĩe est ornata. Apoc̃. xij.
Mulier amicta sole ⁊ luna sub pedibꝫ ei⁹
⁊c̃. Tertio hec ꝯclusio ꝓbatur exẽplo. Pre
nimia em̃ claritate ⁊ hereditate celi angeli
dicebãt ad seinuicem. Cañ. iij. Que est ista
q̃ ascendit p̱ desertuꝫ sicut virgula fumi ex
aromatibꝫ myrre et thuris. Et dicit̃. sic̃ vir
gula fumi. Sicut fumus in modum virge
formatus in terra orit̃ leuiter exalans sur-
sum versus celum tendit. Sic gloriosa vir
go in terra orta ẜm carnẽ leuiter exalans. i.
sine pctõ viuens celos ascẽdit. Propterea
dicit̃ ꝙ virgula fumi generata ẽ ex aroma-
tibꝫ myrre ⁊ thuris. non ex vaporibꝫ terre-
stribꝫ: qꝛ virgo lasciua nõ fuit. neqꝫ ex vapo
ribꝫ ignis resolutis. qꝛ virgo sup̱ba non
fuit. sed ex aromatibꝫ myrre ⁊ thuris. myr-
re. i. integritatis carnis. qꝛ myrra a putre-
factione p̃seruat. ⁊ thuris. i. deuotiõis mẽ-
tis. qꝛ thus in sacrificijs offert̃. ps̃. Ascen-
dat orõ mea sicut incensum in ꝯspectu tuo

R Secundo maria est liber nobilissi-
mus generatiõis Jesu xp̃i. Vbi pono hãc
cõclusionẽ. Virgo gloriosa ẜm carnem est
nobilior p̱sona siue creatura omnibꝫ crea-
turis q̃ in humana creatura fuerũt sint aut
possint generari. Hec ꝯclusio ꝓbat̃ aucto
ritate ⁊ rõne. Primo auctoritate. Matth. j.
Quadragintaduo nobiles viri fuerũt a q̇-
bus descendit beata virgo ẜm carnẽ. Vñ
sicut ait Matth. j. Oẽs ita generatiões ab
Abraam vsqꝫ ad Dauid generatiões. xiiij.
et a Dauid vsqꝫ ad trãsmigrationẽ babylo
nis generatiões. xiiij. et a transmigratione
babylonis vsqꝫ ad christũ scꝫ inclusiue ge-
neratiões. xiiij. Ex q̇bus verbis pꝫ ꝙ vir-
go fuit ẜm carnem. primo ex. xiiij. patriar-
chis. et ex. xiiij. regibus. et ex. xiiij. ducibus
et principibus prout enumerant̃ in hodi-
erno euãgelio. Luc̃. quoqꝫ. iij. ca. describẽs
nobilitatẽ originis sue exordiens ab Adã
et Eua vsqꝫ ad christum deum genealogi-
am suam protraxit. Secundo probat̃ con
clusio ratione. Habemus nanqꝫ ꝙ domin⁹
noster Jesus christus qui sine matre fuit
in celis ⁊ sine patre fuit in terris totã a ma
tre virgine humanitatem accepit et digni-
tates que humanitatem sequuntur. scilicet
cõsanguinitatis et cognationis vt dicere-
tur filius Dauid et habere fratres ex nobi
li parentela totum hoc a benedicta matre
accepit. ꝙ etiam esset vltimus dux. vltim⁹
rex. vltimus patriarcha totius populi is-
rael. Unde hoc habuit nisi a virgine glo-
riosa: vt ex hoc manifeste clarescat ꝙ om-
nis nobilitas corporalis concessa huma-
no generi in Adam a deo principaliter da
ta est vt descenderet per multas generatio-
nes et per virginem matrem terminaretur
in christo. Ex quibꝫ patet ꝙ tanta fuit hec
nobilis parentum dignitas ꝙ tota nobi-
litas iudeorum exhausta est et in christo et
Maria eius matre gloriosa terminata. ex
qua postea omnis dignitas et nobilitas
christianorum ortuum sumpsit. Hoc eti-
am manifesta experientia monstrat ꝙ post

xpm nūq̄ habuerūt aliquē patriarchā, regem, vel ducē sicut in primis. Et etiam publice attestaẗ vt verificeẗ quod ipe de se ait Apoc. ij. Hec dicit primus et nouissimus. Primus scꝫ quē deus in populo participare nobilitatē intēdebat. Et nouissimus scꝫ patriarcha rex ꝛ dux in populo illo. Et vt etiam illud Gen. xlix. verificareẗ. Nō auferreẗ sceptrū de iuda et dux de femore eius donec ꝛc. Et illud Dan. ix. Cum venerit sctūs sctōꝝ cessabit vnctio vr̄a. Totā ergo nobilitatē xp̄s ſm carnē traxit de beata virgine. ex cuius nobilitate ꝯsequēter tota creatura nobilitata est. scꝫ corpalis. rōnalis. intellectualis. sensitiua. vegetatiua ꝛc. et iō oīs creatura est ei obligata. qm̄ ipa fuit nobilissima quā nobilitatē oībus cōmunicauit. S Hic postq̄ dictū est de nobilitate ꝟginis. est dubiū de pulcritudine eius exteriori. s. corpal' scꝫ q̄lis fuerit ī dispositōe corpis. Pro quo poniẗ ista solutio Bonauē. in. iij. di. iij. q̄ dicit ꝙ ī scripturis iudeorum inueni ꝙ virgo Maria erat corpore pulcerrima: et tn̄ nunq̄ fuit homo tā carnalis. tam libidinosus q̄ ipam desideraret. Et ſm Bern. fuit hoc ꝓpter tria. Primo ꝓpter impressionē et irradiationē. qꝛ nō apparebat ꝯcupiscibilis sicut mulier marita ta apparet ꝯcupiscibilis viro suo. Nam ex facie virginis ꝑcedebant quasi radij solis quos nullus carnalis poterat sustinere et aspicere. Un̄ in glo. sup illud Mat. j. Et Joseph nō cognoscebat eā donec ꝛc. dr̄ ꝙ Joseph facie ad faciē n̄ poterat eā respicere. Scd̄o ꝓpter honestā ꝯuersationē. qꝛ gestus ita honestos: mores ꝛ verba ita cōposita habuit vt nullus posset ipam ꝯcupiscere: ſꝫ potius cōpungebaẗ. Tertio ꝓpter occultationē. nā cū honestis vestimētis se occultabat ī domo q̄si sp̄ stabat. Inuehe cōtra feminas lasciuas q̄ pulcritudinē suam nō occultāt: sed faciūt ex se speculū ꝛ laqueum demonis venales se ostendūt ꝛc. Cōsidera honestatē huius virginis. speculare in isto speculo ꝛc. Tertio btā virgo maria est liber ꝑciosissimus incarnationis Jesu xp̄i. et hoc ꝓpter tria. scꝫ ꝓpter mirabilē modum incarnandi. ꝓpter mirabilē modū essendi. et tertio ꝓpter ꝑfectiorē modum suscipiendi. Primo ꝓpter mirabilē modū incarnandi. vbi pono hanc ꝯclusionē. Christus in vtero virginis mirabiliori mō incarnatus ē q̄ aliq̄s vnq̄ fuerit aut postea incarnatus siue incarneẗ. Hec ꝯclusio probatur ꝓpter septē singularia mirabilia q̄ in primo instanti ꝯceptiōis siue incarnatiōis xp̄i cōcurrerūt. q̄ nūq̄ prius visa sunt nec postea in aliq̄ ꝯceptiōe homis cōcurrēt. Primuꝫ quia virgo ꝯcepit sine corruptiōe. Secūdum qꝛ cōcepit sine virilis seminis cōmixtiōe. Tertio qꝛ cōcepit sine carnali libidine: sed cū mentis maxima delectatione. Quartū qꝛ cōcepit cū corpis cōcepti perfecta organisatione. Quintū cū cōcepti corporis ꝑfecta animatione. ita ꝙ in p̄mo instanti ꝯceptionis xp̄s erat in virgine verus et ꝑfectus homo q̄uis oīm hominū minimus. Patet ꝑ Aug. in li. de trini. vbi ait. ꝙ mox vt verbū venit in vterū seruata veritate ꝓprie nature factū est caro ꝛ ꝑfectus homo. Et magister in lr̄a dist. iij. tertij dicit. ꝙ illius dn̄ici corpis ī momēto cōceptionis dispositio adeo tenuis et parua erat ꝙ visui vix posset subijci. Sextū miraculū: qꝛ cōcepit cū corpis cōcepti pleno vsu liberi arbitrij ꝛ rōne recta ꝛ cū plena ꝛ ꝑfecta deificatione et omniū donorū virtutum carismatum spiritualium ꝛ bonorū repletione. V Septimū qꝛ cōcepit cum ꝑsonali vnitate humanitatis ad personam verbi. Ita ꝙ christus in primo instanti cōceptionis in vtero virginis fuit verus deus et homo quod est omnium mirabilissimū. Quare ſm Damascenū maria diciẗ theotocos id ē mater dei. prout canitur ī hymno huius festi. ergo ꝛc. Secūdo propter mirabilem modum essendi in vtero virginis. vbi pono hanc cōclusionem. Mirabiliori mō fuit xp̄s in vtero virginis nouē mensibꝫ q̄ sit q̄tidie in hostia aut calice in altari. Pro declaratōe huius nota ꝙ corpus xp̄i in altari cōsecratum est idē corpus qd̄ fuit in vtero virginis sed differēter. qm̄ in altari est glorificatum sub alijs speciebꝫ absconditum. In virgine aūt mortale passibile ꝛ cū ꝓprijs q̄litatibꝫ. Nā vt dictū est vt no. glo. in Cle. j. de sum. tri. et fi. ca. xp̄s ī instanti ꝯceptiōis fuit ꝑfectus homo q̄tū ad organisationē membroꝝ. et ꝑ ꝯsequēs cū oībꝫ cōditionibus humanis. sed in calice ꝛ hostia nō est cum cōditionibꝫ humanis. hoc presupposito ꝓbatur ꝯclusio rōne: auctoritate: et ex-

emplo. Rōne sic. Quādocunq3 aliquid est
in altero ſm aliquā cōditionē nō sibi cōue
nientē ſm suā naturā et dicat pfectionē pfe
ctissimam in illo: in altero aūt sit ſm condi
tionē ppriam: et dicat etiā pfectionē perfe-
ctissimā. mirabiliori modo est in primo q3
in secūdo. Sed de⁹ fuit in vtero virginis
ſm ɔditionē nō sibi ɔuenientē. id est cū cō
ditiōib⁹ hūanis. in hostia aūt nō sed ſm cō
ditionē ppriā. Nā q deus sit in hac hostia
et in illa ⁊ illa hoc est ppriū dei q sit vbiq3.
sed in vtero virginis eo mō q̄ ibi erat nul-
libi alibi erat. qđ nō est ita ppriū dei. nec eo
mō q̄ ibi erat poterat plurib⁹ in vteris esse
et p ɔsequēs in hostia tenet modū deitatis
in essendo vbiq3 et ide3 in plurib⁹ hostijs.
Nō sic aūt ī vtero virginali. q2 sic ibi clau
sus erat q nō poterat in alio vtero eē eodē
mō. ergo mirabiliori mō fuit ī vtero virgi
nis q3 in hostia. Nec intelligas mirabilio-
ri mō. id est pfectiori mō. qm̄ pfectiori mō
est in hostia. q2 immortalis ⁊ incorruptibi
lis. in vtero aūt mortalis ⁊ corruptibilis.
sed intellige mirabiliori mō. i. cum maiori
admiratione. qm̄ valde mirū fuit vt deus
essendi rōnes suas nō obtineret: sed tam vi
lis et paup in mūdo appareret. Inde Hie-
re. xxxj. dicit. Nouū faciet dn̄s sup terram
mulier circūdabit virū. Nouū quidē ⁊ ad-
miratiōe dignū esset si impator vel papa in
forma serui ingrederet ciuitatē. sic nouum
atq3 mirandū q totus deus velatus hūa-
na carne in vtero vni⁹ mulieris esset et mū
do vt paup atq3 despectus appareret. Esa.
liij. Nos reputauimus eum tāq3 leprosu3
⁊c. Scđo pbatur hec ɔclusio auctoritate.
Nam ipa dicit. Can̄. iij. Inueni quem di
lexit anima mea: tenui illū nec dimittā. fe-
lix q̄ inuenit. felicior q̄ tenuit. felicissima q̄
nūq3 dimisit. Tripliciter em̄ virgo deū te-
nuit. sc3 in corde per fidē. in ventre p cōce-
ptum. in templo p cōtemplationē. ista aūt
mirabilia in hostia nō fiūt. ergo magis ad
mirari debemus christū in ventre virginis
q3 in hostia in altari. Tertio pbat hec con-
clusio exemplo. nā xp̄s in vētre virginis p
salute totius mūdi fouebat. in hostia autē
solū pro existentib⁹ in xp̄i gratia ad salute3
immolat. Egresso xp̄o de virginis ventre
tota hierusalē turbat et magi ab extremis
finib⁹ cū munerib⁹ p stellā adorare ducunt

christo in altari ministrato nullū nouitatis
signū demonstrat. Christo nato pastores
angelo℞ sentierūt iubilatiōes. Christo im-
molato nulla sentit armonia. q̄re ⁊c. X
Tertio ppter pfectiorē modū suscipiēdi.
Ubi pono hāc ɔclusionē. Perfectiori mō
suscepit christū iesum virgo in ei⁹ vtero q3
sumāt illū fideles in pasca aut alio cōmu-
nicando tpe. Pro declaratione huius vi-
dendū est quō xp̄s sacramētaliter sumpt⁹
a fidelib⁹ sit in corpe mētibusq3 eo℞ q̄ viso
patebit ɔclusio. Nota ergo q in sacramen
to tria sunt. vic3 caro: aīa ⁊ diuinitas. Et
vnūquodq3 isto℞ suo mō aliq̄d operat in
digne suscipientib⁹ illa. Nā caro xp̄i vnit si
bi cōmunicantis corp⁹. aīa vnit sibi cōi-
cantis voluntatē. et diuinitas vnit sibi cōi
cantis intellectū. Ponam⁹ exemplū. Acce
dit q̄dā ad sacrm̄ corpis xp̄i suscipiēdū cū
pctō mortali sciēter. iste capit sacrm̄ et non
rem sacramēti. et p ɔsequēs corp⁹ illud di-
uinū nō vnit sibi corpus illud nephandū:
sed rapit ⁊ tollit ab illo corpe quicq̄d h3 in
se corpis glorificati vt sanitatē. fortitudinē
vitā. ⁊ quicq̄d boni repit in illo corpe mor
tali insertū ſm naturalē inclinationē: licet
nobis nō ita appareat. Ex q̄ sequit q illud
corp⁹ derelictū a xp̄o min⁹ solito h3 de vi-
ta min⁹ roboris. min⁹ sanitatis. ⁊ sic de alijs
Hinc est q post cōmunionē indignā dor-
miūt multi ⁊ imbecilles ⁊ infirmi sūt mul-
ti. vt testat apl's. j. ad Co℞. xj. Et sic vnus-
quisq3 talis cū Iuda peior pore. Silr aīa
xp̄i aīe peccatrici nō vnit. s3 sicut vt dictū
est de corpe ita dicendū est de aīa. quoniā
si quā bonā inclinationē repperit in ea illā
retrahit. ppter qđ aīa illa miserabilis fit lō
ge deterior post cōionē q3 an̄. et ad odium
bono℞ turpi⁹ inclinat. Uolūtas illa mise-
ra cōicantis indigne ⁊ tenaci⁹ malis adhe
ret. Silr ⁊ xp̄i diuinitas ad intellectū indi
gne cōicantis nō accedit sed recedit: vt sic
loquar cū deitate lumen fidei si q̄d ibi inue
niatur. Et hec vere expientia docet q indi-
gne sepi⁹ cōicantes cernim⁹ indies in dete-
rius ire. et q q̄tidie sūt ad malū pcliuiores
Ecōtra xp̄o accipiam⁹ digne cōicantē tunc
corp⁹ illđ xp̄i bn̄dictū corp⁹ digne sumētis
sibi vnit ⁊ ꝟtutes q̄s ibi repperit roborat ⁊
p ɔsequēs desinēte ibi eē corpe xp̄i ꝟtutes
corpis ⁊ aīe nō recedūt sed aucte remanēt.

Et ꝑ ꝯsequēs vitā corꝑis auget. sanitatē. fortitudinē. et quecūq̄ sunt bona corporis Item auget fidē: spem ꝛ charitatē et om̄es ip̄ius aīe ꝟtutes. Hoc sic notato ꝓbaᷓ cō-clusio autoritate: rōne ꝛ exēplo. Primo ra-tione sic. Quāto magis q̇s disposit⁹ est ꝑ gratiā ad xp̄m suscipiendū: tāto digni⁹ illū suscipit. sed ꝟgo gloriosa magis fuit dispo sita ad xp̄m in eius vtero suscipiendū q̄ꝫ vn q̄ꝫ q̇sq̄ digne cōicans. ergo ꝑfectiori mō su scepit eū in eius vtero q̄ꝫ quicūq̄ cōicans. Oia nota sunt intelligēti. ergo ꝛc. Et ꝯfir-maᷓ. Quantūcūq̄ q̇s digne cōicet nō pōt vitare veniale pctm̄. vt hr̄. j. Joh. j. Si di-xerimus q̄ peccatū nō habem⁹ ꝛc. Sꝫ ꝟgo p⁹ susceptionē xp̄i nūq̄ aliq̄ mō peccauit. Cañ. iiij. Tota pulcra es amica mea ꝛc. et Sap̄. vij. Candor lucis eterne ꝛ speculuꝫ sine macula. Et Aug⁹. Cū de peccatis agi tur nullā volo de Maria facere mentionē Scd̄o ꝓbaᷓ ꝯclusio autoritate. Eccl̄. xliij. Vas inq̄t admirabile op⁹ excelsi. vas em̄ hoc excisum manu sapiētie dei: virgo glo-riosa est. y Hoc em̄ vas triplici gratia fuit plenū. scꝫ gratia infusa. diffusa. et effu-sa. Primo fuit hoc vas plenū gr̄a infusa ī carnaliū motuū repssione. Eccl̄i. xxiiij. In me oīs gr̄a vite ꝛ ꝟtutis. Scd̄o fuit plena gr̄a diffusa in mūdi recōciliatiōe. ps̄. Dif-fusa est gratia in labijs tuis. Diffusa ē tūc gratia in labijs virginis qñ ea ꝓferente et dicēte. Ecce ancilla dn̄i: fiat mihi ꝛc. mun-dus sue discordie cū deo recōciliationē ac-cepit. Luc̄. j. Ip̄e em̄ saluū faciet populum suū a pctis eoꝝ. Tertio fuit plena gr̄a effu sa in donoꝝ ꝛ gratiarū suarum largitione. Bern̄. Maria misc̄die sinū oibꝫ aperit. vt de plenitudine ei⁹ accipiāt vniuersi. capti-uus redemptionē. eger curationē. tristis cō solationē. pctōr veniā. iustus gratiā. ange lus leticiā. fili⁹ dei carnis humane substan tiā. deniq̄ tota trinitas gloriā. Tertio ꝓba tur hec ꝯclusio exēplo. Nā si corp⁹ xp̄i mi-rabilia opaᷓ in digne sumente ꝛ est sub ac-cidentibꝫ velatū: q̄ꝫto magis debebat in ꝓ-pria forma ī vtero ꝟginis existēs opari. ꝓ-fecto nulli dubiū q̄ si cuipiā xp̄s est vnit⁹ ꝑ gratiā q̄ p̄stantissime vnit⁹ fuerat ī virgi ne. et sic patet ꝯclusio p̄sens ꝛc.

De sctō Mattheo apl̄o ꝛ euāgelista.

Sermo. LXXXII. wann. XIIII.

Sequere me.

Matth. ix. Hec sunt ꝟba sal uatoꝛ nr̄i ꝑ q̄ vocauit ad se sanctum Mattheū apl̄m et euangelistā. Per hec etiā ꝟba dn̄s omnes nos ad eternitatē vocat: q̄ vtiq̄ duobꝫ mo dis ꝑueniᷓ. scꝫ mala deserēdo. ꝛ bona faciē do. Ex hoꝝ aūt ꝟboꝝ virtute btūs Mat-theus misericordiᷓ mot⁹ ꝛ inspirat⁹ ita fer uid⁹ ad implendū saluatoris nr̄i voluntatē est fact⁹. q̄ statim auditis ꝟbis relictis oī-bus secutus est dn̄m. ex q̄ ad sublimissimū statū ecclesie mirifice ē sublimat⁹: vt simul martyr apl̄s et euāgelista ꝑ totū mundum p̄diceᷓ. Ideo saluator nr̄ volēs nos ab a-more temporaliū retrahere: ip̄i⁹ exēplo. eti am ꝑ dicta verba nos vocat: dicēs cuilibet nostrū. Seq̄re me. acsi diceret. Seq̄re me patientē ꝛ tp̄alia ꝛ vanitates hui⁹ mūdi cō temnentē: si vis me eternaliter videre ī ce-lo regnantē. Pro gr̄a Aue maria. Seq̄re me vbi sup̄. Ad hoc vt homo xp̄m dn̄m se quaᷓ duo sibi sunt necessaria. vicꝫ vt decli-net a malo ꝛ faciat bonū. Et s̄m hoc circa verba themat̄ duo sunt videnda. Primo q̄liter homo malū declinet vt deo placeat. Secūdo quō bonū faciat vt xp̄m sequen do discipul⁹ eius fiat ꝛc. A Circa pri mum est notandū q̄ tria sūt mala siue pec cata que quasi totū mundū post se trahūt et cōmaculant. vicꝫ suꝑbia: auaricia ꝛ luxu ria. Juxta illud. j. Joh. ij. Omne qd̄ est in mūdo aut est ꝯcupiscentia carnis: aut ocu lorum: aut suꝑbia vite. Ideo summopꝫ il-la pctā tāq̄ p̄ncipia alioꝝ sunt deuitanda. Ne tñ illis pctis obnoxij desperēt de peni tentia: tres sunt sancti in ecclesia sublimati scꝫ Paulus. Mattheus. et Dauid. q̄ in p̄-dictis pctis ceteris hoibꝫ ꝓfundius sunt ꝓ strati. sicut tñ p̄ ceteris plus peccauerūt: ita et solēnius de suis pctis penituerūt: vt nō solū se a malis cohiberēt: sed ꝛ multos ali-os peccatores pctā vitare docerēt. Dauid in ps̄. Mattheus in euāgelio. et Paulus in epl̄is. Propter quod et illoruꝫ doctrina vtimur frequenti⁹ q̄ꝫ alioꝝ aploꝝ: euāgeli-starū aut ꝓphetaꝝ. Unde p̄ omnibus alijs ꝓphetijs psalmus Dauid plus frequentaᷓ Et p̄ omnibꝫ euangelijs euangeliū Mat thei crebrius recitaᷓ. Et epl̄e Pauli quasi

continue recitant. Unde ꝛ hi tres singulari ꝓrogatiua sunt a deo ꝓuilegiati ꝛ honorati: ita vt Dauid ꝓpheta ꝓphetarū diceret ꝑ excellentiā. qñcūqꝫ em̄ dicit: ꝓpheta h̄ dicit: intelligit Dauid hoc dixisse. Et Paul⁹ diceret apl's ꝑ excellentiā: ita vt qñ allegat apl's: ꝛ nō exprimit nomē apl'i: sꝑ intelligit Paul⁹. Sic btūs Matthe⁹ inter oēs apostolos habet hoc priuilegiū vt ip̄e solus simul sit apl's: martyr et euāgelista. qđ nulli alioꝝ est cōcessum. qđ totū factū est vt tanto efficacius nos pctōꝛes de venia ꝓsumamus q̄nto ꝑ ceteris hoīb⁹ magnos peccatoꝛes in ecclesia dei sublimatos cōspicim⁹ Ex hoc infert ꝙ nulla pctā impediūt eos q̄ post lapsum perfecte ad dn̄m cōuertunt

B Scd̄o est notandum ꝙ ad hoc vt dn̄m sequi valeamus tria mala vitare debem⁹: siue a triplici malo declinare vel recedere debem⁹. vicꝫ a mūdi diuitijs. a carnis delitijs. et ab oīb⁹ iniusticijs. Et hoc ideo. qꝛ difficile diues intrabit in regnū celoꝝ. Matth. xix. Et vacās delitijs deo displicet. sicut ait apl's ad Ro. viij. Qui in carne sunt deo placere nō pñt. Iniustū vero odit de⁹. ꝭm illud ps. Iniquos odio habui ꝛc. Primo ergo si cupim⁹ dn̄ efficaciter seq̄ a mūdi diuitijs lōge recedam⁹. nō ꝙ diuitie sint pctā: sed ꝙ veraciter sūt occasiōes peccatoꝛuꝫ ꝛ impediūt eos q̄ dn̄m sequi cupiunt. Hinc est qđ dicit apl'us. j. ad Thi. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt in temptationē ꝛ ī laqueū diaboli. et desideria m'lta ꝛ nociua q̄ mergūt hoīes ī interitū ꝛ ꝑditionē. Sed tūc dicerēt diuites. Nos ꝯcessis vtimur aliena nō q̄rim⁹. ꝛ si digna retributiōe mīc'die opa nō agim⁹: nulla tñ aduersa ꝯtractam⁹. Ad h̄ rñdet Gre. dicēs. Hoc iccirco diuites sentiūt: qꝛ aurē coꝛdis a verbis celestib⁹ claudūt. Neqꝫ em̄ diues qui q̄tidie epulabat splendide: aliena rapuisse legit. sed infructuose ꝓprijs vsus fuisse ꝑhibet. et tñ eū vltrix gehēna suscepit: nomēqꝫ illicitū rapuit. Sed qꝛ īmoderato vsu totū se licitꝭ dedit. Propter qđ dicit Luc. vj. Ve vobis diuitib⁹ q̄ habetis hic ꝯsolationē vestrā. Nullā aliā causaꝫ saluatoꝛ ibidē ōndit dānatiōis diuitū nisi qꝛ hic suā hñt ꝯsolationē. Hinc est qđ ꝓpheta dicit i ps. Diuitie si affluant nolite coꝛ apponere. Nā per tribulatiões multas opoꝛtet nos intrare in regnū dei. Act. xiiij. Nō ꝑ ꝯsolatiōes in reb⁹ terrenis. Diuites q̄ suā cōsolationē habent in diuitijs: q̄s tribulatiōes sentiūt. certe nullas vel paucas. ideo nec volūt cognoscere pauperū turbatiōes et vexatiōes ex sꝑbia sua. ꝭm illud Ecci. xiij. Diues locutus est sꝑba ꝛ iustificauerunt illū. paupꝑ locut⁹ ē ꝛ dixerūt. q̄s est hic. Jō dicit Job Ducūt in bonis dies suos ꝛ in puncto ad inferna descēdūt. Job. xxj. ca. Et apl's Jacobus in sua canonica Jac. v. Agite nunc diuites: ploꝛate vlulantes in miserijs vr̄is que aduenięt vobis. diuitie vestre putrefacte sunt ꝛ vestimēta vestra a tineis comesta sunt. aurū ꝛ argentū vestrum eruginauit: et erugo eoꝝ in testimoniū vobis erit: et mārducabit carnes vestras sicut ignis ꝛc. Secundo volētes dn̄m sequi debēt recedere a carnis delitijs. qꝛ in carnis delitijs de⁹ nūq̄ꝫ posuit pedē suū. vñ via illoꝝ directe dirigitur ad infernū. ꝭm illud apl'i ad Rom. viij. Si ꝭm carnē vixeritis moꝛte moꝛiemini. s. eterna parit ꝛ dānatiōe. hmōi em̄ sunt qui vt ait apl's ad Phil. iij. deo nō seruiūt sed ventri. Nam ait ibidē. Quoꝝ deus venter est ꝛ gloria in ꝯfusione eoꝝ. Seruiētes em̄ delitijs carnis sunt steriles: ꝛ deo placere nō possunt vbi s. et ꝑ ꝯsequēs eoꝝ opa nec deo placent. Jō dꝛ Ezech. xiiij. Cōuertimini ꝛ recedite ab idolis vr̄is. Illud em̄ qđ quisqꝫ colit de⁹ eius est. et tale opoꝛtet hoīem relinquere si vult sequi deū. Hinc ē qđ Johānes grauiter cōminat voluptuosis Apoc. xviij. dicēs. Quantū se gloꝛificauit ꝛ in delitijs fuit tantū date ei toꝛmentū et luctū ꝛc. Tertio dn̄m sequi volētes debent ab om̄i iniusticia se custodire ꝛ ab ea longe recedere. qꝛ iniusticia est moꝛtis acq̄sitio. Sap. j. Vñ Deut. xxv. dicit. ꝙ longe auersat a deo omnis iniusticia. Et ibidem dicit. Nō habebis in sacculo diuersa pondera maius ꝛ minus. nec erit in domo tua modius maioꝛ ꝛ minoꝛ: pondus habebis iustum et verum. Ideo dꝛ etiā Ecci. xvij. Reuertere ad dn̄m et auertere ab om̄i iniusticia tua ꝛ nimis odito execrationē: ꝛ cognosce iusticias ꝛ iudicia dei. Justicia em̄ est virtus reddens vnicuiqꝫ qđ suum est. vt dicit Aresto. v. ethic. Ideo in omni peccato moꝛtali fit iniusticia aut deo aut proximo largo vocabulo sumēdo iusticiā vt vi

delicet se nõ solũ extẽdat ad proximos sed
etiam ad deũ. vñ cũ primũ nõ diligim⁹ vt
nosipos: aut ei nõ impendim⁹ qđ nob im⸗
pendi cupim⁹: aut malũ ei faciamus quod
nobis exhiberi nolum⁹: in oĩbus iniusticiã
exercem⁹. Ab hac ergo lõge recedere opor
tet si deũ sequi cupim⁹ Ab hac ergo iniu⸗
sticia dñs nos phiberi voluit cum in lege
mandauit ꝙ iustus deberet esse modi⁹ di⸗
cens Leuit. xix. Statera iusta: et equa sint
pondera. iustus modi⁹ equusq; sextarius.
Quia vt ait Salomon Prouer. ij. Pond⁹
et põdus mẽsura ꝛ mẽsura vtrũq; est abo⸗
minatio apud deũ. Qđ expones Gre. dicit
Scimus ꝙ falsi negociatores duplici põ
dere ꝛ mẽsura vtunt. nã pond⁹ aliud habẽt
ad qđ ponderãt sibi. et aliud habent ad qđ
primo. pparant em̃ ad danda pondera le⸗
uiora. ad accipienda vero grauiora. oĩs em̃
homo q̇ aliter pensat ea q̃ ꝓximi: aliter ea
q̃ sui sunt: pondus ꝛ põdus habet abomi
nabile vtrũq; apud deũ. q̇ si ꝓximũ vt se di
ligeret: hũc vt seipm in bonis iudicaret ꝛ
haberet. cuius cõtrarium incessanter agi⸗
mus. quia plerũq; ꝯtingit vt et nostra gra
uia leuiter: et ꝓximoꝝ leuia grauiter iudice
mus. Hoc ergo inequale pondus iniusti⸗
cia est. a qua nos recedere oportet si deum
sequi volumus. Ex illis patet ꝙ si deũ se⸗
qui cupimus primo debemus declinare a
malo superbie: luxurie ꝛ auaricie. que ma⸗
la iam q̃si totũ mundum maculauerũt. Et
vt hoc facere possimus debemus recedere
a mundi diuitijs. a carnis delitijs. et ab oĩ
bus iniusticijs modis p̃tactis. Hec de pri⸗
mo C Scđo dixi ꝙ ad hoc ꝙ homo
xp̃m sequat̃ necessariũ est vt bonũ faciat.
Nõ em̃ sufficit vitare mala. sed oportet eti
am hoiem bona facere. ſm illud ps̃. Decli⸗
na a malo ꝛ fac bonum. Pro q̊ notandũ ꝙ
ad hoc vt homo deũ sequat̃ faciẽdo bonũ
debet in se habere tria bona ꝯtraria tribus
malis supra recitatis. q̃ bona xp̃s etiam p̃
ceteris bonis in se habuit. scz paupertatẽ.
asperitatẽ. et in oĩb; equitatẽ. Illa tria bo⸗
na sunt directe opposita trib; malis p̃dictis
qr pauptas diuitijs. asperitas delitijs. equi
tas iniusticijs ꝯtrariant̃. Primo ergo si do
minũ sequi volum⁹ induamus eius paup⸗
tatẽ. Naz vt ait veritas. Nisi q̇s renunciet
oĩb; q̃ possidet nõ põt esse meus discipu⸗
lus. Luc. xiiij. D Iste aũt vere abre⸗
nunciat oĩb; q̃ possidet q̇ magis oĩb; tpali
bus vellet puari q̃z mortalit̃ peccare. Ille
ꝓo oĩb; renũciat q̇ amorẽ dei oĩbus rebus
terrenis p̃ponit. Ille vtiq; q̇ oĩa sua exigen
te necessitate ad dei laudem ꝛ ꝓximoꝝ ne⸗
cessitatẽ paratus est distribuere. Hoc aũt
ad oẽs hoĩes ptinet. Aliter renũciare oĩb;
ꝛc. est om̃ia tpalia cõtemnere ꝛ libere ꝓpter
xp̃m relinq̃re. et hoc est pfectoꝝ. Et hec est
pauptas valde deo placens: quã seruãt ve
ri religiosi. Ad hãc paupertatẽ dñs trahe⸗
re cupiebat diuitem quendã: cum dicebat
Matth. xix. Si vis pfectus esse vade ꝛ vẽ
de oĩa q̃ habes ꝛ da pauperib; ꝛ seq̃re me.
Hoc vtiq; xpiano vere amãti xp̃m non de
beret esse difficile: cum sic videt dñm suum
in paupertate p̃cessisse. Vñ beat⁹ Berñ. di
cit. Magna fratres abusio vt vilis vermi
culus velit esse diues ꝓpter quẽ deus maie
statis voluit esse paup. E Scđo si in
bono dñm sequi volum⁹ induam⁹ vite ei⁹
asperitatẽ: portãdo stigmata sudoris ꝛ la⸗
boris eque in corpore nr̃o. vt nõ in carnis
voluptatib; sed poti⁹ in ipius maceratiõe
p vigilias ꝛ abstinẽtias vitã ducam⁹. atten
dentes ꝙ ille q̇ pctm̃ nõ fecit nec inuentus
est dol⁹ i ore ei⁹ tã asperã vitã hic duxit: vt
nec ꝓpriũ haberet domiciliũ in q̊ caput suũ
reclinaret. Mat. viij. vbi dicit. Vulpes fo
ueas hñt ꝛ volucres celi nidos: filius autẽ
hoĩs nõ hz vbi caput suũ reclinet. Ubi di
cit Chrys. ꝙ sepe veniẽdo ad Marthã sub
capite nihil habuit: sed iacuit sicut ambula
uit. q̊t deniq; vigilias. q̊t abstinẽtias ꝛ ieiu
nia. q̊t cõtumelias ꝛ obprobria ipe sustinu
it. Ideo Aug. enumeratis multis ei⁹ aspe⸗
ritatib; tandẽ subiungit. He passiões xp̃i
sunt xpiano imitãde nõ delitie q̃rẽde. Sz
lamentabilit̃ cõquerit̃ Berñ. dicens. Heu
dñe oẽs volũt ꝯsequi. s. beatitudinẽ: sz pau
ci volũt seq̇. nesciẽtes sicut dicit Aug⁹. ꝙ si
excepti fuerimus a castigatiõe flagelloꝝ:
excepti erimus a numero filioꝝ. F

Tertio si in bono dñm sequi volum⁹ se
quamur eũ p vite equitatẽ: oĩbus hoĩbus
equũ pond⁹ tenẽtes. et postponamus pua
tum honorẽ ꝛ amorẽ q̇ in oĩbus pene vici⸗
at hãc virtutẽ. Unde Grego. Scimus qr
vehemẽter claudit oculũ mentis amor pri
uatus. ex quo fit vt hãc eq̃tatẽ paucissimi

vt dictū est veraciter seruant: qꝛ forsitan nesciunt q̇d sit equū vel nō attendunt. Unde Aug⁹. Si nō valemus oēs paginas scrutari: omnia inuoluta sermonum euoluere oīa secreta scripturarū penetrare: ad inquirendā ꝛ faciendā eq̄tatē: saltē intrem⁹ nosmetip̄os ꝛ legam⁹ naturalē scripturā inscriptam in tabulis cordis nr̄i vbi legim⁹ scriptum. Qd̄ tibi nō vis fieri aliis ne feceris. et qd̄ tibi vis exhiberi alteri exhibeas. ꝑ q̄ duo mādata plene ꝛ ꝑfecte ꝓximis nostris exhibemus equitatē. Nam ꝑ huius legis naturalis obseruationē antiqui p̄res dn̄o placuerūt cū tn̄ adhuc nec legis nec gratie scriptura esset hominibꝫ cōmendata. Naz de Noe dr̄. Erat Noe iustus ꝛ ꝑfectus in generatiōe sua. Gen̄. vj. Et ad Abraā dicit Ambula corā me ꝛ esto ꝑfectus. Gen̄. xvij. Ita de multis aliis ꝑ ordinē. vicꝫ Isaac Jacob et Joseph ꝛc̄. Ex oībus illis p₃ q̇d facere debeam⁹ vt xp̄m dn̄m bn̄ operādo sequamur. vicꝫ pauꝑtatē diligere. renunciando oībus q̄ possidemus: ita ꝙ nihil terreni amori xp̄i p̄ponamus. asperitatē inducere. corp⁹ nr̄m vigiliis abstinentiis ꝛ disciplinis castigādo: ꝛ equitatē oībꝫ seruare: sicut nobisipis lege nature hec fieri volum⁹ ꝛc̄.

Ꝟ Dubitaṫ circa p̄dicta. Ex q̇ saluator ꝑ verba themat̄ vocauit b. mattheū ap̄lm et euāgelistā dicēs. Seq̄re me. sicut ipe ostēdit i suo euāgelio. q̄re b. Matthe⁹ nō agit de vocatione oīm ap̄loꝝ. sunt eīm. xij. et tn̄ solū agit de vocatiōe sex discipuloꝝ. puta Petri ꝛ Andree. Jacobi ꝛ Johānis. Philippi et Matthei. Ad hoc r̄ndet Chryſ. super illo verbo themat̄. sequere me. dicens. Ideo h̄ fecit: qꝛ officiū istoꝝ Petri ꝛ Andree. Jacobi ꝛ Joh̄is erat valde simplex vicꝫ piscatiōis. Philippū aūt cōmemorat ideo: qꝛ erat de bethsaida ciuitate vel regione. Uel ideo qꝛ erat sol⁹ valde simplex cū dixit illud Joh̄. xiiij. Dn̄e ostēde nobis patrem ꝛ sufficit nobis. Mattheū aūt iō cōmemorat: qꝛ erat public⁹ pctōr ab aliis reputat⁹ ꝓpt̄ suū officiū. quē Lucas ꝛ Marcus vocāt Leui ꝓpter reuerentiā: qd̄ nomē ei nō erat ita cōmune sicut mattheus. sed ipe ex humilitate manifeste se noīat mattheuꝫ ꝓprio noīe: qd̄ erat notū a multis. vt sic ostēderet se eē illū q̄ publicis pctīs intent⁹ erat et misericorditer a xp̄o vocat⁹. qꝛ sapiēs primū est accusator sui. Prouerb. xviij. Dicit cōsequenter Chryſ. ꝙ dn̄s nō eodē tp̄e vocauit Mattheū q̄ Petrū Andreā Jacobum ꝛ Johem. qꝛ dn̄s nr̄ iesus xp̄s q̄ oēm creaturaꝫ quā fecit noscit q̇d sit ei vtile vel inutile. recte sicut Paulū nō eodē tp̄e conuertit q̄ Petrū vocauit. qꝛ ambos eo tp̄e ita paratos nō inuenisset. sed postq̄ mattheus miracula vidit ꝛ a xp̄o audiuit: tunc eū dn̄s vocauit. Ex istis p₃ q̄ sapient̄ dn̄s oīa fecit. nō eīm vocauit illos q̄ sibi sapientes et iusti videbāṫ ꝛ nobiles huic mūdo: sꝫ istos a mūdo abiectos ꝛ īfirmos: vt ꝑ hec fortia mūdi q̄ estimanṫ ꝯfunderet. Ecce petrus simplex ꝛ indoctus piscator pl'es cōuertit q̄ aliq̄s i toto ve. test. ꝓphetarū. Philippus q̄ rudis ꝛ simplex erat: reges ꝛ p̄ncipes hui⁹ mūdi arguebat ꝛ docebat: quam simplicitatē xp̄s in seip̄o cōprobauit dum pateretur ꝛ ad occisionē duct⁹ nō aperuit os suū tāq̄ ouis ad mactandū. Hoc oēs q̄ libenter deo seruiūt recipiāt in exemplū: nō curātes ꝙ ab hoībꝫ huius mūdi abiiciunṫ sed eleuent spem suā ad p̄mia eternoꝝ. Si eīm xp̄s hoc passus est ꝙ semꝑ mund⁹ fuit sibi inimicus. nō vtiq̄ hoc displiceat seruo si odit eū mund⁹. qꝛ nō est seru⁹ maior dn̄o suo. Un̄ si xp̄s approbasset felicitatē huius mundi tunc oīs q̄ hic in mūdo patiṫ ꝛ abiectus est estimare posset ꝙ etiaꝫ in futuro esset abiectus. Nō sic charissimi: sed attēdite q̇d dicat saluator Matth. v. Beati q̄ ꝑsecutionē patiunṫ ꝓpter iusticiā qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ. et bti q̄ lugēt: qm̄ ipi ꝯsolabūtur. īmo btōs dicit q̇bꝫ hic maledicūt homines ꝛ ꝑsequuntur ꝓpter nomen iesu. Et subiungit ibidē. Gaudete scꝫ in tribulatione: qm̄ merces vestra copiosa est in celis. Dicit aūt notāter. Beati eritis cū vob̄ maledixerint hoīes ꝓpter nomen meū. Uolēs dare intelligere ꝙ si aliq̄s luxuriosus malediceretur ꝓpt̄ suā luxuriā: vel q̇cūq̄ inimicus ille ꝑ h̄ nō esset btūs. Cōsequenter de vocatione b. matthei dicit Raban⁹. Deus sol⁹ scit quō ad seip̄m b. mattheū allexit. vtruꝫ scriptura: qꝛ fuit iude⁹. an miraculis: nescit. et subdit. Sed tn̄ videṫ mihi ꝙ verba exterius n̄ suffecissent nisi cor ip̄i⁹ gr̄a sp̄ūs scti dulcorasset. Ubi dicit Hiero. Hoc erat sp̄ nr̄i saluatoris ꝙ dū aliquē inspiceret radii ita delectabiles ꝓcedebāt de oculis ipius

vt per hoc quasi obstaculū ponēs in corpe
quēlibet post se quē vellet trahebat sic ma=
gnes q̄ ex oībꝫ ptibꝫ ad se ferrū trahit. Ita
xp̄s mō mariā magdalenā. mō Petrū. mō
Paulū. mō Mattheū ad se traxit. Ex hoc
tractu siue vocatiōe Mattheus tanto fer=
uore xp̄o adhesit. vt statim surgēs de loco
thelonei in q̄ sedit seq̄ret xp̄m oībꝫ relictis.
Ideo meruit nedum apostolatū sed ꝛ mar
tyriū. imo xp̄i euangeliū cōscribere nob in
pfectū. H Sed circa hoc diceret q̄s.
q̄ tpe Mattheꝰ euangeliū suū scripsit. Re
spondet q̄ pmus inter oēs ꝛ in iudea scri=
psit. Vn̄ Remigiꝰ sup Matth. Mattheꝰ
q̄dē scripsit in iudea sub tpe Gay gallicule
impatoris. Marcꝰ in italia rome tpe Ne=
ronis qd̄ sm Petrū referentē audierat. qd̄
et Petrꝰ vidēs approbauit et ecclesiasticꝫ le
gendū sua autoritate dedit. vt inq̄t Hiero.
de viris illustribꝫ. Lucas vero in Achaia
Sꝫ Johēs in Grecia. in Epheso. in Asia
minori. Ex illo ptꝫ q̄ nō eodē tpe nec loco
oēs q̄si idē loquunt. qd̄ est maximū signū
veritatis nō preuie colloquētes eo q̄ in ali
quibꝫ videtur dissonare: qd̄ iterū est attesta
tio maioris veritatis. si em̄ p omnia cōcor
darent: crederent inimici xp̄iani noīs q̄ ex
q̄dā hūano placito cōuenientes scripsissent
In veritate tn̄ discordāt. sed qd̄ vnus omi
sit alter retulit. si em̄ vnꝰ oīa dixisset super=
flua esset narratio alioꝝ. Nā vt dicit Aug.
in de ꝯsensu euāgelistarū. Quilibet alteriꝰ
euangeliū nō ignorauit: nec ex ignorātia p̄
termisit q̄ alter scripsit. Ex q̄ patet q̄ specia
liter oēs a spūsancto directi fuerunt. Quō
em̄ al's btūs Mattheus mō humano tot
et taliū verboꝝ xp̄i et sanctoꝝ memoriā di
stinctā habere potuisset q̄ scripsit anno tri=
cesimooctauo a natiuitate xp̄i. Et marcus
q̄dragesimooctauo eiusdē. Nō em̄ statim
scripserūt euangeliū post missionē spūsc̄ti
sicut tn̄ statim cōposuerūt simbolū ne pfi
dia iudeoꝝ q̄ tunc multū feruebat scriptu=
ras euāgelij corrūperet ꝛ sensum puerteret
et sic nō credētes a fide retraherēt. I

Sc̄do dicendū ē q̄ solꝰ Mattheꝰ euan
geliū suū lingua hebraica cōscripsit. Ex q̄
merito ꝯsiderat in eo q̄dā excellētia. Lin=
gua em̄ hebraica prima fuit. q2 fuit lingua
Ade. nō em̄ fuit ab hoīe inuenta: sed a deo
immediate tradita. iō est lingua nobilior ce
teris. Nā sic dic̄ Rabbi moises nullū vo=
cabulū ꝓpriū in ligua illa deputatū ē ad ali
quā feditatē vel turpitudinē nominandā
sed p aliq̄s circūlocutiones talia exprimūt
erit etiā ppetua ꝛ eterna sicut dic̄ Isid. Et
q̄ post diē iudicij oēs lingue cessabūt pter
linguā hebraicā q̄ manebit. Ideo euange=
lium Matthei fuit valde reuerēter appro=
batum a Barnaba q̄ ipm secū portabat vt
ab insidijs diaboli securus ptegeret. et po=
nebat ipm etiā sup infirmos vt sanarent.
Secū etiā illud euangeliū sepeliri iussit vt
securꝰ moreret. K Ex oībꝫ illis possu=
mus notare q̄ttuor laude digna i btō mat
theo. Primū obedientie velocitatē. q2 mox
vt xp̄s eū vocauit ꝯtinuo theloneū reliq̄t
et xp̄o pfecte adhesit. Scd̄m est eius largi
tas siue libertas. q2 statim fecit ei cōuiuiū
magnū in domo sua. qd̄ quidē ꝯuiuiū nō
fuit tm̄ magnū rōne laute pparatiōis: sed
etiam rōne magne volūtatis ex desiderio
ipm recipiendi. Etiā rōne documētoꝝ: q2
ibi magna documēta exhibuit saluator cū
dixit in euāgelio hodierno. Misericordiā
volo ꝛ nō sacrificiū. et nō est opus valētibꝫ
medicꝰ sꝫ male habētibꝫ. Tertiū est eiꝰ hūi
litas q̄ in duobꝫ apparuit. Primo in hoc q̄
publicanū se manifestauit. Nā vt sup̄ dixi
ceteri euāgeliste ꝓpter verecundiā ꝛ eiꝰ ho=
norē nomen vulgatū nō posuerūt. sed ipse
se Mattheū ꝛ publicanū noīat vt ostēdat
nullū peccatorē ꝯuersum de salute diffide=
re: cū ipe de publicano sit factꝰ apl's ꝛ euā=
gelista. Secūdo in hoc q̄ ad suas iniurias
patiens fuit. qn̄ em̄ pharisei murmurabāt
q̄ xp̄s ad hominē peccatorē diuertisset: po
tuisset eis mattheus rn̄dere ꝛ dicere. Vos
potius miseri ꝛ pctōres estis q̄ vos iustos
putatis ꝛ medicū fugitis. ego aūt si pctōr
sum: tn̄ ad medicū salutis cōfugio ꝛ vulnꝰ
meū sibi nō abscondo. Quartū est euāgelij
ipsius in ecclesia magna solēnitas. qd̄ p̄ ce
teris plus frequētat vt dictū est in pncipio
sermonis. Postq̄ vero Mattheꝰ euange
liū suū in iudea scripsit vt sup̄ dixi venit in
ethiopiā vbi illud pdicauit. ibi reperit du=
os magos Saroen et Arphaxat ꝛc. vide
vt habes in legenda. Imploremꝰ g̃ hodie
beatissimū aplm Mattheū vt sic ipe diui
tias huiꝰ mūdi ꝛ honores ꝯtemnēdo xp̄m
statim est secutus: ita nob gratiā impetret

per quā eū sequi valeam⁹ et eternaliter cū eo leticiā sempiternā pcipiam⁹. Amen.

Sermo alius de sancto Mattheo aplo. LXXXIII.

Uidit iesus hominē sedentē in theloneo Mattheū noīe: ⁊ ait illi. sequere me. et surgēs secutus est eum. Mat. ix. Mar. ij. Luc. v. L Pro introductiōe thematis nota ꝙ btūs Mattheus q̄ttuoꝛ fecit q̄ vere penitens facere debet si velit gratiam a xp̄o sicut ip̄e cōsequi. Uocante se quippe dn̄o: oīa reliq̄t: surrexit: secut⁹ est Jesum: et fecit ei in domo sua ꝯuiuium magnū. Un̄ dꝫ Luc. v. Relictis oībus surgēs secut⁹ est eū. Et fecit ei ꝯuiuium magnū Leui. id est matthe⁹ ī domo sua. Ita etiaꝫ q̄libet pctōꝛ facere dꝫ. Primo oīa pctā ⁊ pctōꝝ occasiones relinq̄re debet ꝑ timoꝛē. qꝛ timoꝛ dn̄i expellit pcm̄. Scdo surgere. id ē sursuꝫ se erigere dꝫ ꝑ spem. qꝛ spes celestia cōcupiscit. Sequi q̄ꝫ dꝫ deū tertio ꝑ fidē. Fides em̄ sp̄ innitit oībus vestigijs iesu xp̄i. seq̄t q̄ppe eū ad locū passiōis ⁊ supplicij et ad tribunal districti iudicij: et ad soliū celestis palatij. Quarto debet ei in domo aīe sue magnū cōuiuiū p̄parare ꝑ charitatē. Charitas em̄ bona opa operat in q̄bꝫ deus tāq̄ dulcissimis ferculis delectat Quibꝫ pactis deus respiciet peccatorem sicut fecit beato mattheo quē respexit ſm Bedā in Omel: nō tm̄ corporeo intuitu: sed etiā interne miserationis aspectu. put dicit thema. Uidit iesus hominē ⁊c̄. In q̄ duo p̄ncipaliter describunt. Primo sana inspectio et vocatio diuine pietatꝭ. ibi. Uidit iesus. Scdo imitatio festine humilitatis. ibi. Et surgēs ⁊c̄.

M Quantū ad p̄mū nota ſm Arest. in li. de aīalibꝫ ꝙ Galandrin⁹ est auis albi coloꝛis nullā hn̄s ptē nigredinis. Et ē huius nature qn̄ aliq̄s graui infirmitate tenetur: si egritudo ē ad moꝛtē auertit faciē suā et sic egrotās sine dubio moꝛit. Si aūt infirmus debet ꝯualescere: tūc figit visum suum in ip̄m ⁊ intēdit eū q̄si applaudans ei. Per hāc auē intelligit dn̄s nr̄ iesus xp̄s q̄ est tot⁹ albꝫ ⁊ cādid⁹. ſm illud Can̄. v. Dilectus me⁹ candidus ⁊ rubicundus ⁊ electus ex milibꝫ: et nullā hn̄s maculā delictoꝝ. qꝛ est cādoꝛ lucis eterne. Sap̄. vij. Iste purissimus dn̄s duos hꝫ oculos. s. dextrum q̄ respicit bonos: et iste est ocul⁹ grē. De h̄ dicit Gen̄. iiij. Respexit dn̄s ad Abel ⁊ ad munera ei⁹. Habet ⁊ oculū sinistrū q̄ respicit pctōres. et iste est oculus miscdie. et hūc si ab eis auertit: sine dubio moꝛient eternaliter. Jō dauid q̄ fuit sp̄ualr infirm⁹ petiuit dicēs. Respice in me ⁊ miserere mei: qꝛ inops ⁊ paup sum ego. Si h̄o xp̄s infirmū respicit peccatoꝛē oculo miscdie nō moꝛit in pctīs. Jstis duobꝫ oculis respexit mattheū. oculo miscdie q̄ sibi peccata dimisit. et oculo grē q̄ ip̄m in apl'm elegit. Qd ⁊ b. matthe⁹ testat ꝑ seip̄m ī themate dicēs. Uidit iesus hoiem sedentē in theloneo ⁊c̄.

N Et enumerat hic tres infirmitates in q̄bꝫ an̄ vocationē laboꝛabat: a q̄bꝫ ip̄um verus galandrin⁹ xp̄s pio ītuitu liberabat Prima infirmitas qꝛ fuit terren⁹ ꝑ cupiditatē: quā tangit cū dicit. vidit hoiem. non virū. hō dꝫ ab humo de q̄ fact⁹ est. Gen̄. j. Formauit igit dn̄s hominē de limo terre. Matthe⁹ igit diligēdo terrena fact⁹ ē terrenus. qꝛ dicit beat⁹ Aug. Talis ē vnusq̄sq̄ q̄lis est dilectio sua Si diligis terrena: terra es. si dilig̃ deū: de⁹ es. Et bn̄ dicet auarus hō terra. qꝛ videm⁹ q̄ terra est in superficie oꝛnata floribꝫ ⁊ herbis: ⁊ intus ī infimo est repleta doloribꝫ ⁊ toꝛmētis. qꝛ in inferioribus terre credunt esse supplicia damnatorū. Ita auarus siue diues terrenus decoratur in superficie corpis fulgētibꝫ vestibꝫ sicut ille auar⁹ Luc. xvi. q̄ induebat purpura et bysso: interi⁹ h̄o est doloribꝫ plen⁹ ⁊ toꝛmētis. qꝛ habet vermē ꝯscie remoꝛdentē. ignē auaricie estuantē. De q̄bus dicit Esa. vlti. Uermis eoꝝ nō moꝛiet et ignis eoꝝ nō extinguet. et hꝫ sollicitudinē suffocantē et tristiciā exercitantē. ſm illud Ecc̄i. v. Oībꝫ diebus vite sue comedit in tenebris ⁊ in curis multis ⁊ in erūna atq̄ tristicia. Scda infirmitas: qꝛ erat in bonis opibꝫ remissus per toꝛpoꝛē. et hoc innuit cū dicit. sedentē. hoc est a bono ope cessantē. Tria sūt loca: celū. infernus ⁊ mūdus. Celū est locus deputatus ad sedēdū ⁊ q̄escendū. ſm illud Mat. xix. Cū sederit fili⁹ hoīs in sede maiestatis: sic sedebitis ⁊ vos sup sedes iudicātes ⁊c̄. Et Apoc. xiiij. Amodo iam dicit sp̄us vt req̄escāt a laboꝛibꝫ suis. Infern⁹ aūt deputatus ē ad iacendū. ſm illud Prouer. xiiij.

Jacebunt mali añ bonos ⁊ impij añ por-
tas iustoꝝ. Ibi ꝓ culcitra habẽt tineas de
molientes. ꝓ operimento vmes corroden-
tes. ſʒ ꝙ ꝑdixit Eſa. xliij. Subt̃ te ſternet̃ ti
nea ⁊ operimẽtũ tuũ erũt vmes. Mundꝰ
vero deputatꝰ eſt nõ ad ſedendũ nec ad de
ſcendũ ſʒ ad ſtandũ. hoc eſt ad pugnandũ:
et in bonis ambulandũ. Ad quod monet
apl's. State ſuccincti. Sic ſtetit Dauid q̃
dixit. Steterũt pedes nr̃i in atrijs tuis hie
ruſalẽ. Tertia infirmitas eſt ꝙ erat ſecula-
ribus irretitus ꝑ ſollicitudinẽ. et hãc tãgit
cũ dixit. theloneo. Matthẽꝰ eñ erat thelo
narius. qđ quidẽ negociũ raro fit ſine pec-
cato ſm Grego. ꝓpter plures cauſas. ¶
Prima qꝛ cõiter ſumũt vltra ꝑciũ ⁊ q̃nti
tatẽ a iure ꝯſtitutũ ſiue ab impatoribꝰ con
ceſſum. nã qđ volunt ipi theloneũ vocant.
Scđo ideo: qꝛ frequenter recipiunt de his
rebꝰ de q̇bꝰ recipe ꝑ iura ꝓhibet̃. Nã thelo
neum ſiue gabella nõ debet ſolui de rebus
q̃s q̇s portat ꝓ comedendo vel cauſa victꝰ
q̃tidiani. tex. in. l. iiij. ff. nau. cau. ſta. hoc te
net glo. in Cle. ꝑſenti. de cenſi. tex. in. l. vni
uerſi. C. de vecti. Itẽ nec dʒ ſolui de veſtibꝰ
q̃ portant̃ rõne vſus q̃tidiani. ff. nau. cau.
ſta. l. ſʒ ipi. Nec đ blado ⁊ vino ⁊ alijs rebꝰ
q̃s q̇s deportat ad ſuũ vſum ⁊ familie. Ita
tenet Hoſti. in ſumma de cenſi. §. ex quibꝰ.
ver. Quid ſi quis. licet cõtraria cõſuetudo
ſubeſſet. qꝛ nõ ſunt danda thelonea niſi de
rebꝰ q̃ cauſa negociationis deferunt̃. C. de
vectiga. ⁊ cõmiſ. l. oĩm. ad fi. Tertio iđ. qꝛ
ſepe recipiũt ab his ꝑſonis a q̇bꝰ ꝓhibent̃
recipe. nã ſcholares nõ tenet̃ ſoluere gabellã
de his q̃ portat ad vſuʒ ſtudij vel ꝑſone. vt
in aut. habita. C. ne filius ꝓ p̃re. Itẽ a cleri
cis ⁊ rebꝰ eoꝝ q̃s nõ cauſa mercimonij et
negociatiõis deferũt: nõ debet exigi peda-
giũ aut vectigal ⁊c̃. Si ſingulares ꝑſone
oppoſitũ faciunt ſunt ipo facto excõicati et
vniuerſitas interdicta. nec ꝓdeſt ꝯtraria cõ
ſuetudo. vt in. c. q̃ꝙ̃. de cenſi. li. vj. et Cle.
ꝑñti. eo. ti. Quarto ideo. qꝛ thelonarij nõ-
nũꝙ̃ ꝯfiſcãt merces totaliter. qꝛ dicũt eas
integre cecidiſſe in cõmiſſum vbi iura ꝓhi
bent. Nã portãs merces nõ ſoluta gabel-
la ꝑdit illud tm̃ qđ portat vltra debitũ et
nõ vltra. vt in. l. ſi publicanꝰ. et. l. fi. C. đ ve
ctiga. Exemplifica etiã de rebꝰ naufragiuʒ
paſſis q̃s integre recipiũt cũ nihil deberẽt

recipẽ ſed reſtituere. Et qꝛ ſm ꝑdicta nõ rẽ
cte ſeruant̃ thelonea. iõ cõmittunt̃ peccata
q̇bꝰ aĩa infirmat̃. a q̃ infirmitate ⁊ alijs du
abus mattheũ dñs eripuit qñ eũ miſericor
diter inſpexit ⁊ ad ſe vocauit dicẽs. Seq̃re
me. nõ tam inceſſu pedũ q̃ʒ inceſſu moruʒ.
ſicut exponit Beda in omel. Et h̃ ſm eun-
dem diuina ꝓuidẽtia fieri diſponit vt nullũ
enormitas pctõꝝ ſuorũ deſperandũ venia
reuocaret. Ideo dicit be. Augꝰ. Nemo de
dei pietate diffidat: qm̃ maior eſt miſcđia
eiꝰ q̃ʒ nr̃a miſeria. Quiſq̃s ḡ ad deum toto
corde clamauerit: exaudiet illuʒ. qꝛ miſeri-
cors eſt. Et ſic q̇ miſericorditer vocauit b.
mattheũ cupiditatibꝰ ⁊ lucris inhiantem:
multo magis te ſuſcipiet ad ipm fugientẽ
et clamantẽ. Iõ ꝯtra deſperãtes de dei gr̃a
exclamauit b. Berñ. in ſmone. O res inq̇t
cõfuſa o res mõſtruoſa pctõꝝ deſperantiũ
de di miſcđia: cũ oĩa pctã originalia: venia
lia ⁊ mortalia ab origine mũdi cõmiſſa di-
uine miſcđie cõparata ſũt q̃ſi vna gutta aq̃
quã pelagus totiꝰ maris cõtinet. Et illud
aduertit mattheꝰ. iõ ſurgẽs ſecutꝰ eſt eum.
De q̇ dicet̃ in ſecũdo mẽbro. tantũ de pri-
mo. ¶ Circa ꝑdicta cadit dubitatio:
q̇t req̇runt̃ ad iuſtũ theloneũ. pedagiũ. gui
dagiũ. ſalinariũ. gabellũ. vngeltã ⁊c̃. ita ꝙ
poſſet recipi ſine pctõ. Solutio. dic ꝙ tria
Primũ eſt autoritas illiꝰ q̇ habet poteſta-
tem inſtituẽdi ſiue ꝯcedẽdi. Vñ exactiões
pedagioꝝ: ſalinarioꝝ: vectigaliũ ⁊c̃. repro-
bate ſunt: niſi ab impatore vel rege vel late
raneñ. ꝯcilio ſint cõceſſe vel al's ex longiſſi-
ma ꝯſuetudine cuiꝰ nõ extat memoria de-
bite. vt in. c. ſuꝑ q̇buſdã. §. p̃terea. de v. ſig.
ff. de publica. et vecti. l. vectigal. Et q̇ aliter
noua vectigalia incipit ⁊ inſtituit: niſi mo
nitus ſatiſfaciat ſm canões excõicatus eſt
vt in. c. innouamꝰ. de cenſi. xxiiij. q. iij. ſi q̇s
romipetas. ſed ſm leges ꝑpetuo exilio dã-
nandus eſt. C. noua vecti. inſti. nõ poſ. l. vl.
qñꝙ̃ tenet̃ pena capitali. vt. l. vniuerſi. C.
đ vecti. Quãt dixi ꝙ rex ꝑt ꝯcedere pedagi-
um ⁊c̃. quidã ſolũ intelligũt de rege roma-
noꝝ: nõ de alio. vt Hoſti in. d. c. ſuꝑ q̇buſ-
dam. Alij vo intelligũt etiã de regibꝰ q̇ ꝑ-
ſcripſerũt hoc ius imponẽdi pedagia ſeu
alia iura ꝑncipis. Nã cõiter hodie reges
inferiores ꝑſcripſerũt i eoꝝ regnis hec iu
ra impatoris ⁊ ꝑſertim illi q̇ de facto nõ re

cognoscũt imperatorẽ vt rex francie et vngarie ꝙ casu possent exercere hec vt imperator vt in simili notata in.c.cũ p.de fide instru.et i.c.p venerabilẽ.ꝙ fi.sint le.Et sic videmus hodie in aliqb⁹ cõmunitatib⁹ italie ꝙ videnť hoc ꝑscripsisse:in ꝙ tñ Bar.est cõtrarius.vt ipe notat in.l.j.ff.de aq̃ plu.ar. Ex ꝙ sequiť ꝙ cõmunitas nõ libera vt i ciuitate ducis vel epi nõ pñt ciues statuere ꝙ de q̃libet libra cõtractus q̃libet tã ciuis q̃ȝ forensis soluat q̃ttuor denarios in loco statuti.qr forensis nõ teneť ad solutionẽ gabelle.qr statuta ligãt ñ subditos.vt in.c.ij.de ꝯstitutio.li.vj.Possũt tñ ciues cõi ꝯsensu annuẽte dño ipoꝝ hoc inter se dũtaxat statuere.vt i.l.vectigalia.ff.de vectiga.Secundo sequiť ꝙ inferiores impatorib⁹ ⁊ regibus peccãt mortaliter imponẽdo pedagia d nouo ⁊ sũt excõicati ⁊ teneť ad restitutionẽ.vt in d.c.innouamus.nec pñt de tali pedagio elemosynã facere.iuxta notata in c.ex trãsmissa.de deci.⁊c Scd̃o requiriť iusta causa.vt qr ꝯcessum est p defensiõe strate publice ꝯtra ꝑdones in terra vel piratas in aq̃.vel p reparatiõe vie.vel p defensiõe fidei ⁊ patrie.vel p pontib⁹ reparandis.vl' alia simili ⁊ iusta cã.In qb⁹ casib⁹ si is ꝙ recipit facit hoc ꝓpter qd̃ pedagiũ cõstitutuȝ fuit:licite et sine scrupulo recipe pt.Idẽ si capit etiã nulla causa existẽte:puta qr pax est i terra.sed ꝓponit firmiter ꝙ h̃ faceret cã ꝓpter quã ꝯcessum est instante.Et hoc itelligit Ray.siue nouuȝ sit siue antiquũ.facit tñ hãc differentiã:ꝙ nouũ nullatenus recipiendũ est nisi ꝯstet de cã ꝓpter quã impositum est.antiquum tñ recipi põt:⁊ si de causa nõ possit euidẽter liquere:dũ tñ ꝯscia ꝓbabiliter valeat informari ꝙ ꝓpter vnaȝ de causis ꝑdictis ⁊ ab illo ꝙ ꝯstituere potuit fuerit ꝯstitutũ:aliter rapina ẽ ⁊ teneť ad restitutionẽ.Sed Hostieñ.in sum.vbi s̃.de censi.putat ꝙ si a ꝑncipe ꝯcedať etiã causa nõ expssa:vel ꝯsuetudo h̃ approbat cui⁹ nõ extat memoria:sine scrupulo recipi pt.Dicit tñ ꝙ ille ꝙ pedagiũ recipit teneť saluare soluentẽ infra districtũ suũ iuxta posse suũ in ꝑsona ⁊ reb⁹.qr ꝓpter talia pedagia solui cõsueuit:et si nõ facit g̃uiter peccat.licet nõ teneať ſm ipm ad restitutionẽ pedagij nisi cõstaret ꝙ hac de causa fuisset ꝯcessuȝ.Tertio requiriť vt ꝯcedatur ⁊ fiat moderate ne paupes nimiũ grauenť.Inuehe ꝯtra exactores moderni tp̄is ⁊ de maximis ⁊ multis gabellis ⁊ theloneis.nec curať de cã dum adest solũ autoritas.ꝓpter qd̃ nũc destruiť tota p̄ria:et nedũ illa sed plenitudo p̄tãtis ex h̃ totũ mundũ destruit vt in vtroq; statu videtis.Et credendũ est ꝙ ꝓpter h̃ ꝑncipes cõiter damnanť.Applica hic exẽplũ de illo milite ꝙ nimiũ p exactiones grauauit pauperes suos dicẽdo:oues nr̃e sũt oportȝ eas tondere. Q Circa ꝑdicta q̃riť an fraudare gabellã seu theloneum sit pctm̃.puta: aliq̃s occulte introducit rẽ i domũ vl' asserit assem minoris q̃ntitatis vt min⁹ soluat an talis peccet.Solutio ſm Hosti.i sum.de censi.et in d.c.innouam⁹.dic ꝙ vbicũq; q̃s iustũ theloneũ denegat vl' fraudat ipm peccat ⁊ teneť ad restitutionẽ illi quẽ fraudauit seu heredi suo si inueniať.al's ad pias causas est erogandũ.vt.xliij.q.vj.si res aliena.et.q.v.ꝙ habetis.Si aũt est iniustũ tũc tã laici q̃ȝ clerici licite defraudãt seu nõ soluũt exq̃ nõ est legitime impositũ.qr nõ cadit ꝓprie hoc casu fraus sed poti⁹ q̃s euitat grauamẽ.sed ipi ciues ꝙ cõi ꝯsensu sibi imposuerũt nõ licite fraudant:qr in eoꝝ ꝑiudiciũ bñ potuerũt h̃ statuere.Et hec sũt de mente Bar.in.l.vectigalia.ff.de publica.Et tantũ de ꝑma pte. R Quantuȝ ad secundũ de festina imitatiõe Matthei nota ꝙ tria sunt impedimẽta impedientia xp̄ȝ sequi.scȝ amor diuitiarũ:parentũ:⁊ sollicitudo.De qb⁹ dr̃ Luc.ix.ꝙ q̃dã dixit ad xp̄m.Sequor te quocũq; ieris.Cui dñs.Vulpes foueas hñt.Ait aũt ad alterum.Seq̃re me.Et ille.Permitte me ꝑmũ ire et sepelire patrẽ meũ.Ecce amor parentũ.Et alter dixit.Dñe seq̃r te:sed ꝑmitte me ꝑmũ nũciare his ꝙ domi sũt.Ecce amor diuitiarũ ⁊ sollicitudo.Sed hec ꝑdicta matheũ a seq̃la xp̄i nõ retraxerunt.Nõ amor diuitiarũ:qr statim relictis oib⁹ secutus est eũ.Lu.v.Nec amor parentũ vel amicoꝝ.Nõ eñ sic Helise⁹ dixit qñ vocat⁹ fuit ab Helia.Oro inq̃t te:osculer ꝑmũ patrẽ meum ⁊ matrẽ meã ⁊ sic seq̃r te.iij.Re.xix.Nõ etiã sollicitudo tp̄alium eũ retraxit.qr mox vt xp̄s ipm vocauit ꝯtinuo reliq̃t theloneum nec dños suos timẽs rõne vectigaliũ.impfecta reliq̃t ⁊ xp̄o pfecte adhesit ⁊ eũ secutus est. S Secut⁹ est aũt dñm qñ

tuplici via. Primo ꝑ viã mandatoꝝ cum Job. xxiij. Vestigia eius secut⁹ est pes meus: opa el⁹ imitãdo. viã el⁹ custodiui in bono ꝓficiendo. et nõ declinaui ex ea a malo cauendo. Scd̃o ꝑ viã ꝯsilioꝝ. Hãc docuit dñs Luc. xviij. Vende oĩa q̃ habes ꝛ habebis thesaurũ in celo et veni et seq̃re me. Sic fecit b. mattheus: qꝛ relictis oĩbꝫ ꝛc̃. vt sup̃. Tertio ꝑ viã innocẽtie ꝛ mundicie: qꝛ ẜgo vsq̃ in finẽ vite ꝑmansit. Apoc. iij. Habes pauca noĩa q̇ nõ inquinauerũt vestimẽta sua ambulabũt mecũ in albis qm̃ digni sunt: virgines em̃ sunt ꝛ sequuntur agnũ ꝛc̃. ps̃. Nõ ꝓuabit eos bonis q̇ ambulant in innocẽtia. Quarto ꝑ viã charitatis ꝛ dilectiõis quã docet apl's ad Eph. v. Estote imitatores dei sicut filij charissimi et ambulate in dilectiõe sicut ꝛ xp̃s dilexit nos. Per hãc viam nõ sequunẽ discordes et litigiosi: qꝛ aliã vadunt viam. Btũs aũt Mattheus ꝑfecte secutus est hãc: qꝛ deuz sup oĩa dilexit et ꝓximũ sicut seip̃m. Ex q̃ dilectiõe multos ad fidẽ ꝯuertit. Applica legendã hic a ꝓncipio vsq̃ ibi. Dũ regẽ egyptum cũ vxore: familia. et oĩ populo baptisauit ꝛc̃. Quinto ꝑ viã tribulatiõis ꝛ martyrij quã xp̃s nobis ostẽdit exẽplo. j. Pe. ij. Christus passus est ꝓ nobis vobis relinquens exemplũ ꝛc̃. Cũ em̃ xp̃s ambulauerit ꝑ viã amaritudinis. ẜm illud Eccĩ. xxiiij. In fluctibꝫ maris ambulaui. ꝑ eandẽ viaz oportet nos eũ sequi. nec timere debemus cũ ip̃m in itinere habem⁹ sociũ vt viã ostẽdat ꝛ malũ passum trãsferat. ps̃. Si ambulauero in medio vmbre mortis nõ timebo mala qm̃ tu mecũ es. Sequẽs forte dñm nõ dꝫ timere: qꝛ bñ põt eum custodire. Hiere. xvij. Nõ sum turbat⁹ te pastorẽ sequẽs. sic fecit b. Mattheus vt ptꝫ in legẽda. quã ꝓsequere de suo martyrio vsq̃ in finẽ cum exemplo ꝛc̃.

Sermo alius de sancto Mattheo apl'o et euangelista. LXXXIIII.

Non est opus valentibꝫ medicus sed male habentibꝫ. Matth. ix. Sup q̃ dicit Aug⁹. Aliud est sanũ esse: aliud insanabilem. Qui sanus est nõ eget medico. qui egrotat cũ spe sanabilis ẽ. sed q̇ egrotat cũ desperatõe insanabilis est. Ex q̇bus ẜbis Aug. habeẽ ꝙ q̇dã sunt sani. quidã infirmi sꝫ sanabiles. alij infirmi ꝛ ĩcurabiles. Sani aũt nõ egẽt medico nisi forte ad sanitatꝭ ꝯseruationẽ. Sanabiles egẽt ad curationem. incurabiles nõ nisi ad quandã vite ꝓlongationẽ. Ita spũal'r sani sunt viri sancti isti egẽt medico q̃tũ ad sanitatꝭ ꝯseruationẽ. nõ em̃ egent medico q̃tũ ad curationẽ a mortali pctõ. aut culpa: egẽt aũt q̃ntũ ad cõseruationẽ in gr̃a. Sanabiles autẽ sunt pctõres penitẽtes: isti indigẽt medico q̃tũ ad curationẽ culpe ꝛ q̃tũ ad gr̃e impetrationẽ: qꝛ eã nõ habẽt. Incurabiles aũt nõ indigẽt nec q̃tum ad curationẽ culpe: nec gr̃e impetrationẽ: qꝛ eã nõ requirunt. indigent tñ q̃tũ ad ꝓlongationẽ ꝛ expectationẽ ad pñiam. ẜm illud Esa. xxx. Expectat dñs vos vt vr̃i misereaẽ. Vbi Aug. Noli negligere q̃ te d̃s pi⁹ expectat. qꝛ q̃to diutius expectauerit vt emẽderꝭ: tãto g̃ui⁹ iudicat si neglexerꝭ. Jõ dic̃ saluator. Nõ ẽ op⁹ ꝛc̃. ¶ Pro sermõis diuisiõe nota ꝙ triplex ẽ medic⁹. s. corꝑalis. spũalis. et celestꝭ. De medico corꝑali duo sũt declarãda. Primũ dꝛ ꝯditiõis. scd̃m honoratiõis. Circa ꝓmũ nota ꝙ q̇nq̃ sũt ꝯditiões q̃s medic⁹ dꝫ hr̃e. Pr̃ia cõditio dꝛ ꝑsone. nã ẜm leges medic⁹ admissus ad practicã dꝫ eẽ de legitimo mr̃imonio ꝛ iuratus. Rõ ẜm Aug. de anchona. ĩ li. de ptãte ecclesiastica. qꝛ exercere medicinã publice ꝑtinet ad administrationẽ reipublice. Illi aũt q̇ ꝓponũẽ publicis officijs q̃dã claritate moꝝ ꝛ fame fulgere dñt q̃ obscuranẽ ex viciosa origiẽ ĩ illegitimis. sꝫ ꝓpẽ officij fidelẽ executionẽ debent eẽ iurati. Itẽ nõ dꝫ eẽ iude⁹. nã in. c. nullus. xxviij. q. j. ꝓhibeẽ oĩbꝫ xp̃ianis iudeos medicos q̃rere in suis infirmitatibꝫ. dꝛ em̃ ibi. Sic nullus aliquẽ eoꝝ iudeoꝝ in infirmitatibꝫ vocet aut medicinaz ab eis ꝑcipiat. aut cũ eis in balneo lauet. Si q̇s aũt h̃ fecerit: si cleric⁹ est deponaẽ. si laic⁹ excõiceẽ. Ex h̃ sequiẽ ꝙ ꝯtrariũ faciẽs peccat mortaliter. nisi ignorãtia ꝓbabil' iuris eũ excuset Nã null⁹ debꝫ deponi vel excõicari nisi ꝓ mortali. Dic̃ tamẽ Hugo ibi ꝙ necessitas excusat qñ scꝫ aliũ nõ habet medicũ. Medicinalia tamẽ pñt ab eis emi et facere per alium ꝓparari. Item nõ debet esse cleric⁹. Nam clericis in sacris religiosis ꝛ clericꝭ

in minoribꝰ beneficiatis nõ licet practicare medicinã nisi gratis. et vbi piculũ nõ immineat. in. c. multa. ne cle. vel mo. Cyrurgiam vero q̃ indiget incisiõe vel adustiõe ſm glo. in. c. ad audientiã. de falsa. oĩno exercere nõ debet. vt in. c. sententiã. et in. c. super specula. ne cle. vel mo. de homici. tua nos. Scd̃a ↄditio dr̃ peritie. nã requirit̃ q̃ medicus sit peritus in arte: ita q̃ a peritis talis facultatis cõiter reputet̃ idoneus. Al's vbi ex ignorãtia notabili in curis suis nocent infirmis semp peccãt mortalit̃ ↄtra illud p̃ceptũ. Nõ occides. de pe. di. j. homicidiũ. Jdeo vulgariter dicit̃: imperitꝰ exercitus. imperitꝰ medicꝰ tortuosum faciũt cimiteriũ. Nec excusant̃ ex hoc q̃ illud non intendũt. qꝛ voluntarie se ponũt ad illd̃ vñ hoc sequit̃. imo etiã si sequat̃ sanitas nõ excusant̃ a pctõ. qꝛ exponũt se periculo pcti mortalis. scꝫ operi vnde põt seq̃ notabile nocumentũ ꝓximo. Est ergo medicꝰ in culpa qñ intromittit se de eo qd̃ ignorat vl' ad ipm nõ spectat. vel qñ dat medicinã quam dubitat esse nociuã. Similiter est in culpa licet peritus quãdo nõ sequit̃ traditionem artis sue sed fantasiam sui capitis vel experimenta noua nõ rõnabilia. Tertia ↄditio dicit̃ diligẽtie. Nã vt dicit Anto. de But. in. c. tua nos. de homici. Medicus debet i medicãdo oẽm diligentiã adhibere. quod tũc dicit̃ facere qñ diligenter reuidet libros sequẽdo traditiones artis: et q̃ visitet infirmum ꝑsonaliter. et q̃ dietã suã ⁊ regimẽ dictet sibi. et q̃ diligentiã adhibeat in medicinarũ cõfectione nisi sit certe expertꝰ de sollertia ⁊ fidelitate aromatoꝝ q̃ multa sophistica aliqñ in eis ponũt. Et debet esse diligens vt q̃z citius põt curet infirmũ. Vñ si ex industria obmittit debitã medicinã ⁊ cito curatiuã vt dimittẽdo eũ in infirmitate amplius lucret̃: grauiter peccat. et furat̃ qd̃ sibi lucrat̃. Quarta cõditio dicit̃ p̃ceptionis. Precipit̃ eñi medicis in. c. cũ infirmitas. de peni. et re. vt cũ eos ad infirmos vocari cõtigerit: ipos añ oĩa moneãt ⁊ inducant q̃ vocent medicos aĩaꝝ. id ẽ sacerdotes q̃bꝰ ↄfiteant̃ ⁊ sacramẽta percipiãt. al's incurrũt penã suspẽsionis ab ingressu ecclesie. et ſm Hostieñ. mortalit̃ peccant. nec põt ꝑ ↄ͛rariã ↄsuetudinẽ abrogari. qꝛ non cõsuetudo sed corruptela est. Excusaret̃ tñ medicus in casu repentino q̃ indiget celeri remedio q̃ nõ ante ipm infirmũ induceret ad ↄfessionẽ. Et dicit Panor. in d. c. q̃ nõ sufficit admonere. sed debet inducere cũ effectu: ita q̃ vocet̃ sacerdos. nihilominus si infirmus nollet confiteri nõ credit q̃ ꝓpter hoc medicus debet desistere a medicamine. qꝛ si in tali infirmitate decederet desperatus moreret̃. vbi aũt de piculo euaderet posset adhuc ↄuerti. Et intelligit̃ hoc p̃ceptum nõ de omnibus infirmitatibꝰ: sed de periculosis ⁊ dubijs. licet sit optimũ q̃ medici inducãt in omni infirmitate. Jtẽ p̃cipitur medicis q̃ nõ dent ↄsilia: medicinas et remedia ꝓ salute corꝑis ↄtra salutẽ animarum. vt ꝓcurãdo aborsum vt occultet̃ peccatũ mulieris pregnantis. aut q̃ egrotꝰ cognoscat mulierẽ extra matrimoniũ: vel q̃ inebriet̃ ⁊ hmõi. vt in d. c. cũ infirmitas. qꝛ hmõi sunt cõtra diuina p̃cepta. Exemplũ de Jonadab qui tale cõsiliũ dedit Amon vt cõcumberet cum sorore sua Thamar. ij. Regũ. xiij. Jtẽ p̃cipitur medicis q̃ nõ inducant debiles sine rõnabili causa ad frangendũ ieiunia ecclesie. vel ad comedendũ carnes diebꝰ ꝓhibitis. qꝛ imputaret̃ eis ad peccatũ. in dubio tñ infirmꝰ excusat̃ medici cõsiliũ sequẽdo. Quinta ↄditio dr̃ auisationis. medicus enim p̃noscẽs mortẽ infirmi ſm artẽ medicine debet eum vel parẽtes vl' confessorẽ de hoc auisare vt sibi ꝓuideat d̃ sacramẽtis vel testamẽto ⁊ hmõi. V

Jn hoc tñ dubio vtruꝫ medicus teneat̃ mortẽ infirmo nunciare quã p̃noscit cito venturã: distinguit Jo. de nea. in q̃tli. ij. sic Aut medicus ꝓbabiliter credit q̃ talis p̃nunciatio erit multũ vtilis aĩe infirmi. vt puta quia cõfitebitur cum sit in pctõ mortali ⁊ ordinabit testamentum ex quo euitabuntur multe lites. et sic tenetur ꝑ se vel ꝑ alium manifestare: aliter peccaret mortaliter. qꝛ damnificat ꝓximũ indirecte cum nõ impedit damnũ eius cũ põt. Jdẽ dic si est in dubio an sit vtilis aut nõ. Si ṽo ꝓbabiliter credit q̃ talis annũciatio nõ erit vtilis infirmo: puta quia iam ordinauit facta sua: sed forte erit potius damnosa corpori: tunc nõ tenetur ei dicere de necessitate p̃cepti. licet sit melius dicere: quia melius se disponet. et bonũ aĩe semp est ꝓponendũ bono corporis X Secundũ declarandũ

de medico corpali dicit honorationis. De
bemus eñ honorare medicũ iuxta illud sa
pientis. Honora medicũ ꝓpter necessitatē.
Ecci. xxxviij. Ubi nota ꝙ medicꝰ est hono
randꝰ triplici honore. scȝ subueniētie. obe-
dientie. et reuerētie. Primo honore subue-
nientie: vt deẽ sibi salariũ vt inde sibi sub-
ueniaẽ de labore suo qđ iuste petere potest
vt ptȝ Lu. x. Dignꝰ ē operariꝰ mercede sua
Et in. c. nõ sane. xliij. q. v. dicit Aug. ꝙ po
test illud exigere ab inuito. qđ intelligendũ
est si potest. nã paupes nõ valentes soluere
gratis debet mederi ⁊ salariuȝ expectare a
deo. et non se ab eorũ cura retrahere. quia
hoc esset indirecte occidere. Nã dicit Si-
machus papa in. §. j. lxxxiij. dist. Mortem
eñ ꝓbaẽ languentibꝫ inferre q̇ hanc cũ põt
nõ excludit. q̇nimo et medicinas ꝓ eis sol
uere si valeat ⁊ ipi infirmi nõ habeãt facul
tatē. Teneẽ eñ medicus in tali casu de la-
bore suo facere elemosynã. Si vero egro-
tus diues est: non teneẽ. cũ nemo cogaẽ de
suo facere bñficiũ. x. q. ij. Precarie. Sȝ q̇d
si diues sit: tñ ex auaricia non vult soluere
medico. debet ne medicꝰ eũ mori ꝑmittere.
Rñdeẽ ꝙ nõ. sed debet ei medicinas ⁊ alia
necessaria facere suis expensis: q̄s postea re
petere potest cum sanus effectus fuerit. qꝛ
vtiliter gessit negociuȝ eiꝰ. ff. de nego. gest.
l. pomponiꝰ. Et si moriaẽ repetat ab here
dibus. qꝛ sufficit si vtiliter cepit gerere: licȝ
euētus nõ sit secutus. l. sed an vltro. eo. ti.

y Scđo infirmus dȝ honorare medi
cum honore obedientie. debet eñ obedire
medico in licitꝭ ⁊ honestis. Sȝ an infirmꝰ
peccet nõ obediēdo medico. Respondetur
ſm Inno. ꝙ nõ. qꝛ nec p̄latus eius est nec
talis cuius mandatis teneẽ obedire. nõ p̄t
eñ ei p̄cipere: cũ nõ habeat iurisdictionem
suꝑ eum: sed ꝯsulere seu hortari. Exhorta-
tio aũt liberã voluntatē excitat. dist. iiij. §.
fi. Bonũ est tñ ꝙ ei obediat ⁊ credat: qđ di
cit phus. j. posterioꝝ. Cuilibet in arte sua
perito credendũ est. Et ſm Archi. flo. Si
infirmꝰ scienter vel ex ignorantia crassa su-
mit cibũ vel potũ nociuũ peccat. qꝛ debet
corpus suũ ſm charitatē diligere. de pe. di.
ij. corpus. et mortale esset si ex hoc mors se
quereẽ. sȝ si nõ crederet cibũ vel potũ morti
ferũ: q̄uis crederet infirmitatē aliq̄liter au
geri: nõ peccaret mortaliẽ vel saltē ita grauiẽ

sicut in priori casu. Seruitores aũt infir-
moꝝ si dant eis aliqđ nociuũ ex certa scia
crassa ignorãtia: peccãt magis ⁊ minꝰ ſm
nocumentũ ⁊ intentionē. faciũt eñ cõtra
charitatē ꝓximi. de pe. di. ij. ꝓinde. Tertio
medicꝰ debet venerari honore reuerentie.
Ecci. xxxviij. Disciplina medici exaltabit
caput suũ. id est faciet eũ honorari ⁊ reue-
reri ⁊ ĩ medio magnatũ collaudabiẽ. Quili
bet eñ bñficiatꝰ dȝ honorare suũ bñfacto-
rem. Et cũ dr Ecci. xxx. Nõ est census suꝑ
sanitatē: cũ hoc beneficiũ recipiat ꝑ medi-
cum. debet ei honorare reuerēdo. ĩ tãto ho
nore ⁊ reuerētia habiti sunt medici ab oĩbꝫ
vt p̄mos inuētores medicĩe artꝭ scȝ Appol
linē ⁊ Esculapiũ hoĩes vt deos colerent ⁊
haberēt quasi quoddã diuinũ medicinã re
putãtes. Scđs medicus spũalis est sacer-
dos. Medicina spũalis est pnĩa ⁊ alia sa-
cramenta. Vñ Leo papa ĩ. c. multiplex. de
pe. di. j. Per pnĩe medicinã spes vite repaẽ
eterne. Ille ḡ medicꝰ spũalis nõ solũ sanat
infirmos: sȝ etiã ꝑ pnĩe ⁊ ꝯfessiõis medici-
nã resuscitat mortuos ĩ pctĩs. ps. Nunq̇d
mortui suscitabunẽ ⁊ ꝯfitebunẽ tibi. Z

Debet aũt medicꝰ spũalis hr̄e ĩ se tres cõ
ditiones si medicina spũali vicȝ pnĩe ⁊ cõ-
fessionis curare vult infirmum peccatorē.
Prĩo aĩe sanctificationē. h̄ est ꝙ ꝯfessor sit
ꝯscia p̄ditus. vita ꝓbatus. sctĩtate ornatꝰ.
Qđ ꝓbo tripliciter. rõne autoritate ⁊ exē-
plo. Rõne sic. Ille dȝ esse bone ⁊ honeste
vite cuiꝰ misterio iustificanẽ impij: recõci-
lianẽ rei. sananẽ ĩfirmi. ceci. surdi. atq̄ʒ lepro
si. atq̄ʒ resuscitanẽ mortui. sȝ tales sũt sacer-
dotes curã aĩaꝝ habētes. ergo debēt eē bo
ne ⁊ honeste vite. Vñ Aug. suꝑ ps. xxvj.
ait. Talē oportet esse dñi sacerdotē: vt qđ
populꝰ ꝓ se apud deũ nõ valet: ipe ꝓ nobis
mereaẽ qđ poposcit impetrare. qꝛ scriptuȝ
est. Si peccauerit populus orabit ꝓ eo sa
cerdos. si aũt sacerdos peccauerit q̇s ꝓ eo
orabit. q. d. nemo. Preterea iste dȝ esse bo
ne vite ⁊ honeste q̇ vicē xp̄i gerit in terris
q̇ arbiter est ⁊ mediꝰ existit inter pctõres et
deũ. sed talis est sacerdos q̇ quicq̇d in foro
penitētie ꝓnũciat claue nõ errãte deꝰ ĩ cele
sti ꝯsistorio autoritate sua ꝯfirmat dicente
dño Matth. xvj. Quodcũq̄ʒ ligaueris ⁊c̄.
ḡ dȝ eē bone ⁊ honeste vite. Preterea sacer
dos ĩ ꝯfessione dȝ aĩas ĩstruere. docere. ar-

guere:ita ⁊ a pctõ reuocare.sed malus et in
peccatis inuolut⁹ quõ ista facere poterit.
iuxta illd̓ Ecci.iiij. Qui sibi nequã est cui
alij bonus erit.de aĩa sua modicũ curãs:
de aliena mlt̓o min⁹ curabit. Ampli⁹: quõ
audebit aliũ arguere de crimĩe de quo ipe
cõscius est.cũ dicat in trãsitu suo.Quõ p̄di
cabit auar⁹ de paupertate.luxuriosus de ca-
stitate.inuidus de charitate.q.d.nõ est pos
sibile.Secũdo hoc idem ꝓbatur autorita
te.Dicit̄ em̄ de medicis spũalibꝫ.j.Pe.iiij.
Sicut boni dispẽsatores multiformis gra
tie dei.Et.j.Corin.iiij. Sic nos existimet
homo vt ministros christi et dispensatores
mysteriorum dei.Et August.in.cap̄. Qui
vult.de pe.di.vj. Sacerdos itaqꝫ cui oĩs
offert̄ pctõr:ante quẽ statuit̄ oĩs languor:i
nullo eoꝝ sit iudicãdus q̃ in alio iudicare ẽ
parat⁹.Judicãs em̄ aliũ q̇ est iudicandus
seipm ꝯdemnat.Et in li.ij. ꝯtra Petilianũ
ait.Ut sit quisqꝫ fidelis sacerdos oportet
vt nõ solo sacramẽto sed iusticia quacunqꝫ
induat̄.scriptũ est.Sacerdotes tui induã-
tur iusticiã. Hec ille.Tertio hoc idẽ ꝓbat̄
dñi exẽplo Jo.viij.dũ iudei mulierẽ adul-
terã adduxissent ad eũ vt caperẽt eũ suis isi
dijs:dixit eis.Qui sine pctõ est vestrũ pri-
mus in eã mittat lapidẽ.et qꝛ oẽs cognoue
runt se esse in pctõ:null⁹ eã lapidare p̄sum-
psit.Ex q̊ dat̄ intelligi ꝙ q̇ vult alios corri
gere et eis pñiam iniũgere prius ab omni
pctõ mortali se debet mũdare. Debet igit̄
cõfitẽs egrot⁹ talẽ eligere medicũ spũalem
vt possit a ꝯfessione bñ sanat⁹ ⁊ mũdatus
recedere.Hãc cõditionẽ habuit be.Mat-
theus post suã ordinationẽ in spiritualem
medicũ.Fuit em̄ sanctissime vite vt ꝑʒ in
eius legẽda. Uñ Chryſ. sup Matth.dic.
Matthe⁹ sctõꝝ q̇dẽ p̄cipue tm̄ pctõꝝ euan
gelista fuit:q̇ nõ solũ sermone sed etiã ipsa
vite sue correctiõe pctõribꝫ euangeliũ p̄di-
cauit. ⁊ Predicauit aũt euãgeliũ xp̄i iu
xta mandatũ eiusdẽ q̄druplicit̄. Primo sa
pienter oĩa figmẽta demonũ detegẽdo.nã
magi volebãt tãqꝫ dij adorari.et iõ duos
dracones ignẽ spirãtes miserũt. Sʒ btũs
matthe⁹ sig̊ cruc̄ʒ demones fugauit. Se-
cundo discrete.qꝛ cũ ei optio daret̄ vt aut
Ephigeniã ꝟginẽ regi vxorẽ daret aut mor
tem subiret.p̄dicauit discrete ne ꝟgo alteri
q̃ꝫ deo in sponsam copularet̄ magis eligẽs

mori q̃ꝫ virginẽ violari.Tertio fideliter.qꝛ
honorẽ dñi sui sibi noluit vsurpare.nec sa-
crificiũ qd̓ sacerdotes idoloꝝ sibi impẽde-
re volebãt acceptare.sed docuit soli deo eẽ
sacrificandũ.et oĩa q̃ attulerãt respuit ⁊ in-
de ecclesias edificare p̄cepit.Quarto ꝯstan
ter.qꝛ nec ꝓmissionibꝫ potuit emolliri.cuʒ
rex dimidium regni sui sibi dare ꝓmitteret:
nec minis terreri. nec supplicijs supari. sed
missam deuote ꝑficiẽs mortẽ accepit.Se-
cunda ꝯditio spũalis medici est intelligen-
tie illuminatio scʒ vt sit sufficiẽter scientifi-
cus ⁊ doct⁹.Qd̓ ꝓbat̄ rõne:autoritate ⁊ ex-
emplo.Primo rõne sic. Judiciaria nanqꝫ
potestas ⁊ medẽdi ꝑitia hoc expostulat:vt
qd̓ iudicare ⁊ curare debet agnoscat.Cum
aũt ꝯfessor sit iudex ⁊ medicus spũalis co
gnoscere debet qd̓ iudicat ⁊ curare intendit
sed hoc fieri nõ põt sine scia. Hinc Aug⁹.
in.c.q̇ vult.de pe.dist.vj.ait. Caueat iudex
spũalis vt sicut nõ cõmisit crimen nequitie
ita nõ careat mũere scie. Preterea vt dictũ
est ad sacerdotes ꝑtinet instruere subditos
suos in lege.iuxta illud Aggei.ij. Interro-
ga sacerdotes legẽ.sed null⁹ artẽ aliquã do
cere p̄sumit nisi prius ipe didicerit.vt in.c.
cũ in magistrũ.de elec.l.di. ordinatiões.lij
di.miserũ.Difficilior aũt ars nulla est vti-
qꝫ animarũ regimine ⁊ ꝯsciaꝝ examine.vt
in.c.cũ sit.de eta.et quali.ordinãdoꝝ.Patʒ
ergo ꝙ null⁹ sacerdos debet p̄sumere alios
in cõfessione docere nisi prius didicerit.igi
tur debet esse doct⁹.Scdo idem ꝓbat̄ au-
toritate. Nã Leuit.x.dixit dñs ad Aaron
Preceptũ est sempiternũ in generationes
vestras vt habeatꝭ scientiã discernẽdi inter
sanctũ ⁊ ꝓphanũ.inter pollutũ et mundũ.
docentes oẽs filios israel oĩa legitĩa mea.
Item Matth.ix.dixit discipulis suis dñs
et ꝯsequẽter oĩbꝫ sacerdotibꝫ. Uos estꝭ sal
terre:ꝙ si sal euanuerit in q̊ saliet̄. Propte-
rea Aug⁹.in d.c.q̇ vult.sic ait.Qui vult cõ
fiteri peccata sua vt inueniat gratiã:querat
sacerdotẽ scientem ligare et soluere. ne cuʒ
negligens circa se extiterit negligat̄ a deo.
Quia si cecus cecum ducit ambo in foueaʒ
cadunt:Matth.xv.Luce.vj.xxxviij.dist.
que ipis.et in ca.post translationem.de re-
nuncia.et in d.c.cum sit.Tertio hoc idem
probatur exemplo.Sicut enim in lege ve
teri officiũ sacerdotꝭ erat iudicare de lepra

corporali ꝛ nõ lepra ꝛ differẽtijs lepre. Ita ꝙ vnusquisqꝫ leprosus vel mũdus iudicabat̃ arbitrio sacerdotis. vt patꝫ Leuit. xiij. Sic sacerdos inquantũ ꝯfessor est de lepra spũali. igit̃ ꝛc. Hãc ꝯditionẽ habuit b. mattheus Fuit eñ valde doctus in lege dñi. vt pꝫ ex eius euangelio. ꝯ Qḋ est valde cõmẽdabile ꝓpter q̃ttuor. Primo rõne pfigurationis. nã inter q̃ttuor euãgelistas Matheus fuit pfigurat⁹ in forma hoĩs. vt pꝫ Ezech. j. et Apoc. iiij. In pncipio eñ euãgelij sui ostẽdit xpi incarnationẽ. in medio pdicationẽ. in fine passionẽ. Scḋo rõne instructiõis. Fuit eñ p xpm imediate instructus. Io. xv. Oĩa q̃ audiui a p̃re meo nota feci vob. q̃ etiã oĩa miracula xpi vidit. Tertio rõne reuelatiõis. Fuit eñ a virgine in spẽcialẽ familiarẽ assump⁹ q̃ suã genealogiam sibi reuelauit ꝛ cubiculũ suũ inuiolatum. Ideo tanq̃ fidelis notari⁹ ait. Liber generatiõis Jesu xpi ꝛc. Et iterũ. Cũ esset desposata. j. ca. Quarto rõne operationis. Nã b. Barnabas illud euãgeliũ ĩ magna reuerẽtia hũit: qꝛ ipm secũ portauit vt a demonibꝫ ptegeret̃. super infirmos posuit vt sanarent̃. secũ in sepulcro poni iussit vt securius moreret̃. vt dicit Johãnes cõsobrin⁹ Barnabe. Etiã ecclesia valde frequẽter recitat euãgeliũ bti Mattbei. Vñ Beda in omel̃. hodierna. Licet aũt Paulus ecclesiã dei sup̃ modũ expugnauerit. Dauid adulteriũ ꝛ homicidiũ ppetrauerit. Mattheus turpibꝫ lucris inhiauerit. tñ istoꝝ pnĩa valde deo placuit vt nõ solũ dñs eorũ culpis ignosceret: sed in eis etiã dona sua multiplicius cumularet. nã seuissimũ psecutorẽ fecit fidelissimũ pdicatorẽ. Adulterũ ꝛ homicidã fecit ꝓphetã. Lucris inhiantẽ et cupidum fecit aplm ꝛ euãgelistã. Ideo ĝ horũ triũ dicta nobis frequẽti⁹ recitãt̃: vt nullus q̃ ꝯuerti voluerit desperet de venia qñ tantos ĩ culpa tales ꝯspicit fuisse in grã. Tertia ꝯditio quã dꝫ hr̃e medic⁹ spũalis ẽ prudentie discretio siue discussio. Debet eñ cõfessor esse prudẽs ꝛ discretus in examinatione ꝛ discussione ꝯscie peccatoris. ꝶ

Ad cui⁹ euidentiã nota ꝙ triplex põt esse talis examinatio. Prima dr̃ negligẽs. scḋa inficiẽs. tertia diligẽs. Prima dr̃ examinatio negligẽs: qñ scꝫ ꝯfessor nõ curat examinare diligẽter ꝯsciaꝫ ꝯfitent̃. Cõtra q̃s da uid ps. Defecerũt scrutantes scrutinio. Et tñ hoc necessariũ est ꝯfessori ꝛ ꝯfitẽti ꝓpter tria. Primo ꝓpt̃ ignorãtiã: qꝛ pctõres ignorant q̃ dei sunt. Cõtra q̃s Aug⁹. Non oĩs ignorãs ĩmunis est a pena. Ille eĩ ignorãs põt excusari a pena q̃ qḋ disceret nõ audiuit. illis aũt h̾ ignosci nõ poterit: q̃ habentes a q̃ discerẽt: operã nõ dederũt. Propt̃ hoc igit̃ dꝫ ꝯfessor penitentẽ examinare. vl̃ etiã forte qꝛ nõ intelligit illud vel aliud eẽ pctm̃. idẽ si ꝯfessor audiuit aliq̃d de penitẽte. vel sciuit p pbabilẽ ꝯiecturã: dꝫ penitẽti ad memoriã reuocare. qꝛ põt timere ne penitẽs sup̃ hoc habeat ignorantiã crassam: q̃ nõ excusat ẽm Guilhel. Secũdo necessaria est examinatio ꝓpt̃ negligentiã. Nã homines multi reperiunt̃ circa salutẽ suã negligẽtes. Vñ Aug. ĩ omel̃. sup̃ illud. Vtinã calidus esses ꝛc. Sũt q̃dam iusti intra sanctã ecclesiã ꝯstituti q̃ vitã ab oĩ crimine custodiũt. sed tñ in agẽdo q̃libet bono non resurgũt. et hi tales nec frigidi sũt nec calidi. quia nõ sufficit mala cauere nisi studeat q̃s bona facere. Hui⁹ ꝯditiõis sepe sũt penitẽtes q̃ sine examinatiõe ꝯscie sue ad confessionẽ accedũt. qḋ q̃dẽ euacuare cõsueuit fructũ ꝯfessionis. in q̃ si deficiũt a pudido cõfessore per examinationẽ adiuuãdi sunt. Tertio necessaria est examinatio ꝓpter verecundiã. Sũt eñ pleriqꝫ tã femine q̃s mares qui poti⁹ omitterẽt ꝯfiteri q̃s ore ꝓprio manifestare pctm̃. qḋ q̃dẽ ex supbia ꝛ hypocrisi originẽ hꝫ. et iõ cõfessor discretus a penitẽte ingenioso oẽm noxã ꝛ verecundiã debet remouere. Vñ Aug. in. c. j. de pe. di. vj. ait. Diligẽs inq̃sitor ꝛ subtilis inuestigator sapiẽter ꝛ q̃si astute interroget a peccatore qḋ forsitan ignorat vel ex verecundia velit occultare. Scḋa examiatio dr̃ inficiẽs. Sũt nãqꝫ plura q̃ ꝯfessor in speciali minime q̃rere debet. vt iptinẽtia ꝛ aliena a statu penitẽtis. Itẽ pctã incõsueta et enormia ꝯ naturã: ne addiscat ꝯfitentẽ q̃ nõ nouit. et ne ipe ꝯfessor inquinet̃. In generali tñ ꝛ q̃si de longinq̃: et p quasdã circũlocutiones põt de talibꝫ inq̃rere vt si fecit q̃ ꝯfitetur intelligat. ꝛ si nõ fecit nõ addiscat. Tertia examiatio dr̃ diligens. qꝛ sicut cõfessor debet vitare in examinando extremitates: ita debet habere interrogationes mediocres q̃ sunt inter nimium et nõ satis. scꝫ fa-

ciendo cuilibet penitēti interrogatiões ge
nerales.scȝ vtrū pterito anno sit cōfessus.
et integraliter sit ꝯfessus. ⁊ vtrū cōpleuerit
penitentiā. vtrū eucharistiā in mortali pce
perit. Postea q̄rat de trāsgressione decē p̄
ceptoꝝ. septē capitaliū vicioꝝ. Generaliū
ecclesie mandatoꝝ. et de abusione q̄nqꝫ sen
suum. ⁊ de circūstantijs pctōꝝ ⁊ hmōi. Ad
hec em̄ tenet̄ ꝯfessor. vt in. c. oīs. de peni. et
re. §. sacerdos aūt. vbi dicit̄. Diligēter inq̄
rens ⁊ pctōꝝ circūstantias ⁊ peccati q̄bus
prudēter intelligat q̄le ei ꝯsiliū debeat p̄be
re ⁊ cuiusmodi remediū adhibere ⁊c̄. Hāc
cōditionē habuit b. Matthe⁹. Nā totam
ethiopiā ad fidē ꝯuertit. et ip̄os ꝑ sacrā ba
ptismatis pnīe et ꝯfessionis sanauit. ⁊ in ec
clesia q̄ intra triginta dierū spaciū cōsum
mata fuit trigintatrib⁹ ānis sedit. Vn̄ Be
da in omel. Qualis nāqꝫ fact⁹ sit docet ip̄a
gens ethiopū: quā de vltimis terre finib⁹
ad ecclīe sancte societatē p̄dicādo ꝯuertit:
ablutāqꝫ fonte baptismatis de fusca formo
sam reddidit. q2 nigredīe vicioꝝ illā exuit ⁊
ornatu ꝟtutū illā decorauit. Hec ille. Ter
tius medic⁹ dr̄ celestis siue sup̱naturalis. et
hic est fili⁹ dei. de q̄ ip̄e ait. Nō est opus va
lentib⁹ medic⁹ ⁊c̄. vbi thema. et Aug. Tūc
venit de celo magn⁹ medic⁹ qn̄ ꝑ totū mū
dum magn⁹ iacebat egrot⁹. Hic celestis
medic⁹ sanauit beatū Mattheū p̄ncipalr
a trib⁹ īfirmitatib⁹ q̄bus an̄ suā ꝯuersionē
laborabat. Prima fuit terrena cupiditas.
Jō dic̄. Vidit Jesus hoīem ⁊c̄. nō virū ab
humo. Gen̄. j. Formauit de⁹ hoīem de li
mo tre. Matthe⁹ em̄ diligēdo terrena ter
renus fact⁹ est. Talis vnusq̄sqꝫ est q̄lis sua
dilectio. si terrā amas: terra es. et bn̄ auar⁹
hō terra dr̄. nā sicut terra est frigida sic aua
rus nō habet calorē charitatis. Aug. lxxxiiij
q. Venenū charitatis auaricia. Vbi auari
cia regnat charitas locū nō habet. Jtē ter
ra claudit aīalia venenosa. et sic auaricia
alia peccata. j. ad Thi. v. Radix oīm malo
rū cupiditas. q2 nullū malū est qd̄ nō inter
dum orit̄ ex auaricia. vt dicit sctūs Tho. ij
ij. q. cxix. Jtē terra includit in se infernum.
Hiero. sup Jonā. Quō cor est ī medio aīa
malis: ita infernus in medio terre. ⁊ sic aua
ricia. q2 dic̄ Tulli⁹. Tota vita auari plena
est miserie ⁊ doloris. Ecc̄i. v. Oībus dieb⁹
vite sue comedit in tenebris ⁊ ī curis mul

tis erūna atqꝫ tristicia. Ab hac infirmitate
curauit eū celestis medic⁹. et is q̄ p̄us fuit
auar⁹ stati factus ē liberal. Fuit em̄ magna li
beralitas b. Matthei circa xp̄m. q2 statim
fecit ei cōuiuiū magnū ī domo sua. Luc. v.

aa Fuit em̄ magnū q̄druplici͛ter. Pri
mo rōne voti. q2 cū magno affectu ⁊ desi
derio ip̄m recepit. Scd̄o rōne mysterij. q2
illud fuit indicatiuū magni mysterij. qd̄ ex
ponit glo. sup Lu. di. Qui domicillo xp̄m
recipit maximis interno delectationibus
exuberantiū pascit̄ voluptatū. itaqꝫ dn̄s li
benter ingredit̄ ⁊ in eius qui crediderit re
cumbit affectu. Tertio rōne documentoꝝ.
q2 ibi magna documēta exhibuit xp̄us. q2
dicit se venisse ad medendū ⁊ sanandū vt i
themate. Jtē ad miserendū cū ait. Miseri
cordiā volo ⁊ nō sacrificiū. Etiā ad vocan
dū cū ait. Nō veni vocare iustos sed pctō
res ad pnīam. Quarto rōne inuitatoꝝ. q2
magni discūbētes īuitati sūt. s. xp̄s. discipu
li ei⁹. ⁊ pharisei. Scd̄a infirmitas b. mat
thei a q̄ sanauit eū celestis medic⁹ erat acci
dia. Jō dicit sedentē. i. bono ope torpentē.
Leo papa. Nō torpētib⁹ sȝ laborātib⁹ dat̄
p̄miū. nā tria sūt loca. s. celū: infern⁹ ⁊ terra.
Celū deputatū ē ad quiescendū. Mat. xix.
Sedebitis sup sedes ⁊c̄. Silr Matth. viij.
Multi veniūt ab oriēte ⁊ occidēte ⁊ recū
bent cū abraā ⁊c̄. Infern⁹ deputat⁹ ē ad ia
cendū. puer. xiiij. Jacebūt mali an̄ bonos
et impij an̄ portas iustoꝝ. Esa. xiiij. Sub
ter te sternet̄ tinea ⁊ operimētū tuū erūt ver
mes. Mūd⁹ deputat⁹ ē ad op̱andū. Job
v. Nascit̄ hō ad laborādū sic auis ad volā
dū. ps̄. de accidiosis. In laborib⁹ hoīm nō
sūt ⁊ cū hoīb⁹ nō flagellabūt̄. glo. sȝ cū de
monib⁹. Tertia infirmitas matthei erat q2
curis secularib⁹ īsudabat. Jō dic̄. ī theloneo.
qd̄ raro fit sine pctō: q2 cōiter tales sumūt
vltra p̄ciū ꝯstitutū: vel etiā a q̄b⁹ nō ē acci
piendū vt a clericis. vt hr̄ i. c. quāqꝫ. de cēsi.
li. vj. Ab istis duab⁹ infirmitatib⁹ sanauit
celestis medic⁹ b. mattheū. Nā eū q̄ an̄ fu
it accidiosus fec̄ frequentē ī huīlo dei. ⁊ eū
q̄ curis secularib⁹ insudabat fecit diligentē
ac feruentē ī cura aīaꝝ fideles erudiēdo.

bb In sua eruditiōe oñdit se hr̄e q̄dru
plicē dignitatē. Primo angeli in eo q̄ mul
ta p̄dicauit de gloria paradisi terrestris a q̄
hō eiectus fuerat. et ꝑ xp̄m ad paradisum

celestē esset reuocatus q̄si ipe esset angelus cherubin in illo collocatus. Scdo apli. qr inter. xij. aplos cōnumerat᷒ ē. vt p3 Mat. x. Luc. vj. et Mar. iij. ca. Tertio euangeliste. qr fuit p̄figurat᷒ inter q̄ttuor animalia oculis vndiq3 plena deū assidue laudātia. Apoc. iiij. Quarto martyr. p fide xp̄i moriendo ⁊ p ei᷒ veritate sanguinē suū fundēdo. ita q̄ iste q̄ttuor ꝓprietates i nullo simul inueniunt. Cherubin fuit angel᷒: sed non apl's: nec euāgelista: nec martyr. Petr᷒ fuit apl's ⁊ martyr: s3 nō euāgelista. Johes fuit apl's ⁊ euāgelista s3 nō martyr. Stephan᷒ fuit martyr: s3 n̄ apl's nec euāgelista. Matthe᷒ aūt fuit angel᷒. apl's. euāgelista ⁊ martyr. vt pt3 in eius legenda.

In die sancti Michaelis.

Sermo LXXXV.

Angeli eorū in celis semp̄ vidēt faciē p̄ris mei q̄ in celis est. Math. xviij. ca. **a**

Circa festiuitatē sanctoꝝ angelorū quam hodie sancta mr̄ ecclesia pagit notandū est q̄ licet sint eq̄les hoīb3 ⁊ hoies equales angelis in gloria. immo aliqui homies excellunt angelos in gloria. vt beata ꝟgo maria de qua canit᷑. Exaltata es sctā dī genitrix sup choros angelorum ad celestia regna. Tn̄ angeli sunt sup̄iores hoīb3 in natura. et iō sicut honoram᷒ sctōs: ita honorare debemus solēnitatē angeloꝝ istorū. Ipi em̄ angeli sunt nr̄i custodes ⁊ defensores. amatores ⁊ doctores. nā sic euntib3 ad bellū puidet᷑ de exꝑto magistro: sciēs oia necessaria debellāti ostēdere. caute aggredi: dimicari. ictus cauere. Sic misericors deus cognoscēs fragilitatē humanā esse inexpertā et ineptā ad debellandū ⁊ resistendū pitie ⁊ astutie sathane ne ab eo fallat᷑ ⁊ vincat᷑: dedit homini āgelū bonū. magistrū expertū scientē oia necessaria p hūana salute. Vn̄ s̄m Hiero. i omel. hui᷒ diei. Nō posset tuta esse hūana infirmitas inter tot ⁊ tantas hostis isidias: nisi sctōꝝ angeloꝝ muniret᷑ auxilio. Scōm igit᷑ mgr̄m. ij. li. sniaꝝ. dist. xj. Quisq3 electoꝝ habet angelū bonū ad sui ꝑfectū atq3 custodiā specialit᷑ delegatū. Ideo dicit saluator. Angeli eoꝝ. i. paruulorū ⁊ alioꝝ hoīm q̄b3 sunt ad custodiā deputati sp̄ vidēt faciē ⁊c̄. In q̄b3 verbis ad cōmendationē angeloꝝ sctōꝝ tria tangunt᷑ Primo eoꝝ nobilitas siue dignitas. qr angeli. scdo ipoꝝ vtilitas: qr angeli eoꝝ in celis. tertio p̄dictoꝝ felicitas: qr sp̄ vidēt faciem p̄ris ⁊c̄. **A** Quantū ad p̄mū de dignitate ⁊ nobilitate angeloꝝ nota s̄m Damasce. li. ij. c. iij. q̄ angel᷒ est substātia intellectualis mobil'. arbitrio libera. incorporea. deo ministrās s̄m grām nō natura: immortalitatē suscipiēs. cui᷒ substātie speciē ⁊ terminū sol᷒ q̄ creator ē noscit. Ibidē. Angeli sūt q̄dā lumīa ītellectualia ex puro lumine lumē: habētia. nō lingua. i. voce n̄ auribus indigētia. s3 sine sermone ⁊ sine voce voluntates suas ⁊ intelligētias sibi inuicē tradētia ⁊ exꝑmētia. loco corpali nō ꝯtēta: triplicē dimensionē nō habētia: s3 intellectualiter assunt ⁊ opant᷑ vbicūq3 fuerit eis imperatū. **B** Exꝑdicti trahit᷑ q̄ de᷒ nature angelice sex nobilitates ꝯtulit. P̄io claritatē siue speciositatē i suo aspectu. Nā in aspectu hoīm nihil clari᷒ ē sole. Angelica tn̄ m'lto clarior ē natura. Vn̄ s̄m Ans. Si vnus angel᷒ staret i celo: ⁊ essent tot soles q̄t sūt stelle: claritas vni᷒ angeli extingueret oēs istos soles sua claritate. sicut mō claritas solis claritatē oīm stellarū. et tantū trāscendit pulcritudinē sol' q̄ ipum intuitiue videt q̄tū sol trāscēdit pulcritudinē t̄re ⁊ incōpabilit᷑. Et ista nobilitas ē oīb3 cōcreata. licet angeli q̄ ruerūt sint p habit᷒ viciosos obnubilati ⁊ depssi. Dicit em̄ Dioni. q̄ demones hn̄t organa splēdidissima: s3 p habitus viciosos depssa. sic si sol cū caldari nigro esset detect᷒. In angel' aūt bonis tāq̄ i speculo claro ⁊ mūdo relucēt oia inferiora. et iō Dioni. i li. de diui. no. vocat angelū speculū splēdidissimū. Scdo dedit eis fortitudinē. Habet ei angel᷒ i suo actu fortitudinē naturalr̄ ꝯcreatā. nā p solū celi tactū facit frōdescere arbores ⁊ germiare cūcta. vnus em̄ angel᷒ voluit totū firmamentū: ⁊ singuli singulos celos ⁊ planetas. Ecce fortitudo angeli. cū sol sit tā magn᷒ et q̄libet stella firmamēti q̄ m'tū excedit terrā. Legit᷑ etiā iiij. Re. xix. q̄ vn᷒ angelus in vno exercitu interfecit centu3. lxxxv. milia. Tertio dedit eis imortalitatē. Sūt em̄ angeli imortales nō q̄dē ex ꝓpria natura: s3 ex volūtate diuina. Quarto dedit eis altitudinē sui intellect᷒. q̄cūq3 em̄ duo specula ꝯ se tenet mutuo

tunc imago et quicq̄d eſt in vno reſplendet
in alio. Quapropter diuinuz ſpeculū in q̄
cuncta relucēt creata repercutit ⁊ relucet in
angelica natura q̄ eſt etiā ſpecularis, ſic co-
gnoſcunt a q̄ ſunt facti, ⁊ ad q̄d ⁊ ad cūctas
res creādas ⁊ creatas. Quinto dedit eis li
bertatē vt facere poſſint q̄cq̄d velint. Hāc
libertatē deus ꝑmo cū gratia decorauit, q2
ſm Aug. xij. de ciui. dei. erat ſimul deus cō
dens naturā et largiens gratiā. Et lib. de
gratia dicit. ꝙ ante caſum ⁊ cōfirmationē
gratiā habuerūt. Licet magiſter in. ij. diſt.
iij. dicat malos gratiā nō habuiſſe, tn̄ do-
ctores cōmuniter tenēt ꝙ ab initio oēs an-
geli boni creati ſunt: ſed ſtatim poſt paruu
lam morulā Lucifer auerſus a deo cōuer-
tens ſe ad ſua naturalia ſplēdida amorē ce
pit inordinatū ⁊ ſuꝑbiuit. Ideo cū ſuis ſe-
quacibꝫ cecidit. De q̄ dicit Eſa. xiiij. Quō
cecidiſti lucifer q̄ mane oriebaris. In deli-
tijs in paradyſo fuiſti dei ornat9 oī lapide
ꝑcioſo, q̄ traxit ſecū tertiā partē ſtellaꝝ cau
da ſua. O quot ſunt hodie ſimiles q̄ inordi
nata dilectione quā habent ad ſe vel ꝓpter
decorem faciei: aut corꝑis: ſiue veſtimento
rum ornatū auertentes ſe a deo. alios tra-
hunt ſecū ad eternaz damnationē. Angeli
vero boni adherētes ſummo bono amorē
cōcipientes ordinatū ad deum ꝓpria cogni
tione ī ſuis naturalibꝫ viluerūt ⁊ ſe hūilia-
uerūt ⁊ gratiā ꝯfirmatiōis meruerūt. Sex-
to dedit eis incorporeitatē: et inde hn̄t agi-
litatē: velocitatē ⁊ ſimplicitatē. iō in ictu o-
culi ſūt ꝑſentes ī ſacramēto altaris ſm Gre
go. et vltra mare ⁊ alibi: valde cito. q2 a cor
pore nō retardant vt aīe. ¶ Hic cadit
dubiū. An angeli oīa ꝑdicta habeāt equa-
liter. Solutio. dicendū ꝙ nō. q2 ſunt impa
res in natura: et ſpecie differētes ⁊ grā. ⁊ iō
ordo eſt in eis poſitus vt vnus preſit in no
bilitate alteri. Vn̄ ſm nobilitates tres hie
rarchias deus ex eis ordinauit, et in q̄libet
hierarchia tres choros ſiue ordines: et ſic
ſunt nouē ordines angeloꝝ in tribꝫ hierar-
chijs. Et notat ſctūs Tho. in ꝑma ꝑte. q.
l. ꝙ angeli differūt non ſolum numero vt
martinus a petro vt quidā aſſerebāt ſcꝫ ꝙ
oēs angeli vnius hierarchie vel ſaltē vni9
ordinis differrēt numero: ſꝫ ꝯuenirēt ī vna
ſpecie. ſicut oēs hoīes ſunt eiuſdem ſpeciei
humane ⁊ vnius, ſed differūt etiā ī vno or

dine vnus ab altero ſpecie: ſicut ouis a ca-
pra, equus a leone. Et ꝙ hoc nō ſit poſſibi
le etiam duos angelos nedum oēs vnius
ordinis eſſe vni9 ſpeciei ꝓbat ſctūs Tho.
ibidem ſic. Ea q̄ cōueniunt in ſpecie et dif-
ferunt numero: tn̄ cōueniūt in forma ⁊ di
ſtinguunt materialiter. ſed angeli non ſunt
cōpoſiti ex materia ⁊ forma: q2 ſunt incor-
porales ⁊ immateriales vt dicit Dyoniſi9.
Vn̄ ſequit ꝙ impoſſibile eſt duos angelos
eſſe vni9 ſpeciei. ſic eſſet īpoſſibile dicere ꝙ
eſſent plures albedines ſeꝑate: cū albedies
nō ſint plures niſi ſm ꝙ ſunt ī pluribꝫ ſub
iectis. Ex hoc cōprehendi poteſt miranda
ſpecioſitas et ꝑfectio talis collectionis an
gelorum. Nam minimus angelorū eſt ꝑfe
ctior ſm naturā quolibet hoīe. et quilibet
angelus addit vnū gradū ꝑfectiōis natura
lis ſuꝑ aliū immediate inferiorē. q2 ſpecies
rerū ſūt ſicut numeri ſm phm̄. viij. metha
phi. In q̄bꝫ q̄libet numerus addit vnā vni
tatem ſuꝑ immediate ꝑcedentē. Sicut ter-
narius addit vnū ad binariū. Ita quilibet
angelus cū ſit alteri9 ſpeciei ab alio: addit
maioris ꝑfectionis graduz naturalē, et ſic
etiā maiorē gradū glorie. Cū igit ſint de in
fimo ordine ad min9 tot numero q̄t homi
nes ī mūdo. q2 q̄libet habꝫ vnū ad ſui cu-
ſtodiam: vt infra dicet. Si ergo dicamus
exempli grā ꝑ vnum numerū ꝙ ſint mille
legiones: tunc vltimus angel9 illius ordi
nis erit in tot gradibꝫ maioris ꝑfectionis
plus q̄ꝫ ꝑmus. et ſic diſcurrēdo ꝑ alios or-
dines ſuꝑiores. ¶ Scdo in ꝟbis ꝑ-
miſſis tāgit angeloꝝ vtilitas. q2 angeli eo-
rum. i. oīm noſtrū. et iō a nobis honorādi:
q2 deputati ſunt ad nr̄am vtilitatē ⁊ cuſto-
diam. pſ. Angelis ſuis mandauit de te vt
cuſtodiāt te ⁊c. Bern̄. in ſermōe hui9 diei.
Benign9 es dn̄e q̄ nō es ꝯtentus nr̄a fra-
gilitate muroꝝ ſed ipſis hoim cuſtodibus
angelicā cuſtodiā ſuppōnis. Vn̄ et primo
homini datus fuit angelus in cuſtodiam.
quia imīnebat ſibi ꝑiculū a diabolo, vt pa
tuit. Item et virgini Marie ⁊ oībꝫ ſanctis
viatoribꝫ. vn̄ et de principe apl'oꝝ hiſtoria
dicēte ꝙ petr9 eſſet pulſans: dixerunt alij.
Angelus eius eſt. Act. xij. Nec infideles,
nec ipe antichriſtus priuant cuſtodia an-
gelorū. nō em̄ ꝑuant auxilio toti generi hu
mano ꝯceſſo diuinitus, ſcꝫ cuſtodia ange-

lorum ꝑ quã et si nõ iuuant ad ħ vt bonis opibꝫ mereant vitã eternã: tñ iuuant ad ħ ꝙ a q̇busdam malis retrahant quibꝫ ⁊ sibi et alijs nocere possent. sicut ꝑ bonos angelos arcentur demones ne nocere valeant q̃ꝫtum vellẽt. Christus aũt etiã inq̃ꝫtum hõ nõ habuit angelũ sibi ad custodiã specialiter deputatũ. Ratio. q2 immediate regulabat a verbo dei. tum etiaꝫ q2 cõphensor vñ nõ indigebat: q2 iam erat in termĩo. ⁊ si viator erat rõne mortalitatis: supior tñ angelis. vñ nõ decebat eos habere vt custodes sed vt ministros. sicut hr̃ Matth. iiij. Tũc accedẽtes angeli mĩstrabãt ei. E Sũt aũt angeli nr̃i nos custodiẽdo tripliciter. scꝫ in ingressu. in ꝓgressu. et in egressu. Primo in ingressu qñ hõ ingredit mundũ per manifestationẽ. Et hic est dubiũ: qñ incipit angeloꝝ custodia. Ad hoc est cõis doctorũ snĩa angelos tũc ad hominũ custodiam deputari qñ natus est hõ immediate. Hoc oñdit magister in scđo. di. xj. Et allegat Hiero. sup themate dicẽs. Magna ẽ dignitas aĩaꝝ vt vnaqueqꝫ habeat ab ortu natiuitatis in custodiã sui angelũ delegatũ. Sed diceres. q̃re existentibꝫ in vtero nõ dat angelus ad custodiã: ꝑsertim cũ incipiũt aĩa rõnali informari. Dicit s. Tho. ꝑma ꝑte. q. cxj. ar. v. ꝙ cũ tales sint adhuc aliq̇d matris: custodiunt ab ãgelo matris. Exemplũ. Fructus sup arborẽ existentes sunt aliq̇d arboris. si q̇s ḡ arborẽ in custodiã habet patet ꝙ etiã fructus dat illi ĩ custodiam. Et licet angeli ad custodiã hoĩm ꝑncipaliter deputent vt illos instruãt et illuminent: ⁊ pueri mox nati nõ sint capaces hoꝝ. tñ illi sunt effectus vltimi. Et sunt alij effect⁹ ꝑuij q̇ pueris cõpetũt scꝫ arcere demones. et alia nocumẽta corꝑalia ⁊ spũalia ꝓhibere. Scđo angeli sunt nostri ⁊ nos custodiũt in ꝓgressu. qñ scꝫ in mũdo ꝓgredimur ꝑ ꝯuersationẽ. vicꝫ qñ hoĩes ꝑueniunt ad vsum rõnis. F Et hoc quintupliciter. scꝫ ꝑseruãdo. reuocãdo. ꝓmouẽdo intercedẽdo. offerẽdo. Primo ꝑseruãdo siue ꝓtegendo tã a malo culpe q̃ꝫ pene. ⁊ primo pene. nã demones ⁊ hoĩes q̃runt hominibꝫ inferre nocumẽta tꝑalia. sed angeli boni impediũt ⁊ ab his nos ꝑseruãt ⁊ ꝓtegũt. ps. Immittit angelos dñs in circũitu timentiũ eum ⁊ eripiet eos. Exemplũ habemus de hoĩbꝫ Exo. xiiij. vbi angel⁹ dñi astitit visibiliter inter castra egyptioꝝ ⁊ populũ isrl' et israel ab egyptijs ꝓtexit: ita vt dicerẽt egyptij. Fugiam⁹ israel q2 dñs pugnat ꝓ eis ꝯ nos. Ad idẽ legit. ij. Machab. ix. Cũ magna pugna esset inter Iudã machabeũ ⁊ Thimotheũ: apparuerũt aduersarijs quinqꝫ viri de celo in eq̇s frenis aureis decorati ducatũ iudeis ꝑstantes. ex quibꝫ duo Machabeũ mediũ habẽtes incolumem seruabãt. in aduersarios aũt tela ⁊ fulmina iaciebãt. et interfecti sunt viginti milia q̇ngenti: et eq̇tes sexcenti. De demonibꝫ ꝓtꝫ. Nã cũ naturaliter corꝑale nõ agat in spũale: et inimici tenebrarũ sint spũales: necessario oportet cũ nos ex corporeitate spiritibꝫ resistere nõ valem⁹ ꝙ de⁹ ꝓuiderit de spũali subsidio. scꝫ angelica custodia vt ꝑcipiãt malis angelis nobis nocere volẽtibus ne malũ inferãt. iuxta illud Apoc. vij. Nolite nocere terre mari ⁊ arboribus clamabat ãgelus ascendẽs ab ortu solis hñs signũ dei viui ad q̃ttuor ꝑtes mũdi q̃ttuor angelis. i. demonijs. Terra sunt pueri nouiter de terra nati. Mare sunt adolescẽtes iuuenes q̃si mare in ꝯcupiscẽtijs feruidi et instabiles. Arbores sunt senes in vita ꝓlõgati. Exemplũ Thob. vj. vbi dr̃. ꝙ Sara septẽ viros habuit q̇s oẽs diabolus occidit. Thobias vero sol⁹ adiutorio angeli raphaelis euasit. Itẽ scđo angeli ꝑseruãt multo magis a malo culpe hoĩes multiplciter. vel immittẽdo tribulatiões ⁊ alia impedimenta. vel tollẽdo malas fantasias vicioꝝ et instigãdo ad resistendũ temptatiõibꝫ timore vl' amore. Exẽplũ habem⁹ de Balaã Nũe. xxij. Cui apparuit angel⁹ cũ euaginato gladio: terrẽs eũ ne malediceret populo dei vt intẽdebat. Et de angelo Michaele altricante cũ diabolo de corꝑe moisi ne inueniret a iudeis vt ꝑ ipm idolatrarent. sed nõ ꝑmisit archangelus vt auferret illis occasionẽ illius supstitionis. Scđo angelus ꝑ sui custodiã reuocat a malo cõmisso: nõ quidẽ cogẽdo vel infundẽdo gratiã: sꝫ instigando interi⁹ ⁊ ꝑsuadẽdo ad pniam ⁊ aliqñ ꝑ aliquã tribulationẽ. Exẽplũ habem⁹ de Dauid. ij. Re. vlt. Cui apparuit angel⁹ percutiẽs gladio pestis populũ. qđ vidẽs cõpunctus confessus est peccatũ suum dicẽs. Ego sum qui peccaui ⁊c. Vel cũ sug-

gerit mēti pctōris bonas representatiōes vt cōsideret suā ingratitudinē erga deuz de dei bñficijs ꝛ suā maliciā vt inducat ad cō tritionē. Exēplū habem⁹ Judic. ij. Angelo dñi apparēte ꝛ repꝛhendente populū isrl' de sua pⁿuaricatiōe recolēdo beneficia eis a deo concessa eleuauerūt vocem ꝛ fleuerūt. Suadent etiā ad ꝯfessionē sciētes necessitatē ꝛ vtilitatē ei⁹. in cui⁹ figura hr̄ Esa. vj. ꝙ seraphin angel⁹ purgauit labia Esaie dicens. Ecce mundaui labia tua scʒ inducendo vt bñ ꝯfitearis. Et sequit̄. Auferet̄ a te iniqtas tua. Demū inducit ad satisfactionē in q̄ pcipuū est vitare occasiōes pctōꝝ ne recidiuet. vbi ē magna difficultas. pcipue acq̄sita cōsuetudine. vñ ꝛ q̄si p quandā violentiā oportet pcedere sibijpi. Qđ figuratū extitit Gen̄. xix. in eductiōe q̄si violenta facta Loth ab angelis a sodomis B

Q si pctōr maneat obstinat⁹ ꝛ nō assentit bonis instigatiōib⁹ angeli: nō tñ angel⁹ ex toto dimittit custodiam quin adhuc in multis adiuuet eum scʒ ne occidat̄ a demone ꝛ alijs. sed ẜm q̄d deserit eū. i. pmittit eū cadere in aliqđ malū culpe vel pene nō impediendo q̄n cadat ẜm ordinē diuinoꝝ iudicioꝝ. Et ẜm hoc dr̄ Hiere. lj. in psona angeloꝝ. Curauimus Babylonē ꝛ nō est curata. dimittam⁹ ḡ eā id ē aiaʒ ꝛc̄. Et ideo dicit Bonauen. in scđo. di. xj. ꝙ angeli obstinatos deserūt q̄ntum ad actū bonū: q̄m frustra esset actus eoꝝ. sed nō q̄ntū ad actum malū: q̄m semꝑ hoiem ne labat̄ i pei⁹ se retrahūt. q̄nto em̄ q̄sq3 peior ē tanto ad malum pnior. ꝛ q̄nto pnior tāto mag̃ indiget retrahēte. ꝛ hāc custodiā sꝑ hñt q̄m adhuc obstinat⁹ dū aura potit̄ mortali ꝯuerti pt̄. et p ꝯsequēs ex toto angelus eū custodiendo ñ derelinq̄t. Tertio pmouēdo: nā p custodiā angeli q̄s pmouet̄ in bono. et h̄ cōfortādo in magnis tribulatiōib⁹. In cuius exēplū xp̄o Jesu in agone posito oranti apparuit angel⁹ de celo ꝯfortās eū. Luc̄. xxij. Vel a pigricia ꝛ tepiditate excitādo. Vñ Zach. iiij. dr̄. Angelus dñi excitauit me q̄si hoiem q̄ excitat̄ a somno. Itē ꝛ ad affectū terrenoꝝ ꝯtēnendū. In cui⁹ figurā angel⁹ armat⁹ q̄ apparuit Josue in campo hierichо in adiutoriū suū dixit ei. Solue calciamentū de pedib⁹ tuis. i. affectus a terrenis remoue. Jos. v. Vel etiā reuelādo ei diuina mysteria aut agenda. sicut Joseph apparuit angelus in somnis ne dimitteret mariam cōiugē suam Matth. j. Et postea nato paruulo Jesu vt fugeret in egyptum. et postea mortuo Herode vt rediret. Mat. ij. Quarto intercedendo. nā angeli iuuant suis intercessionib⁹ sibi ad custodiā deputatos. Quia dicit Berñ. sup Cañ. Discurrit angel⁹ medius inter dilectū ꝛ dilectam vota offerēs ꝛ referēs dona. excitat illā: placat illum. Cui ꝯsonat Aug. in soliloquio. Angeli adiuuāt laborantes. ptegūt quiescentes. hortant̄ pugnantes. honorāt vincentes. ꝯgaudēt gaudentib⁹. cōpatiunt̄ patientib⁹. Quinto offerēdo. nā angeli bona nostra deo offerūt: ꝛ de⁹ p ipos vota nr̄a ꝛ desideria acceptat. Recte sic̄ sol vt ait Auicen̄. sursum fert vapores ꝛ inflāmat ipam terrā mediātib⁹ stellis: suā virtutē pticipās influensq3 eisdē. ita angeli ferūt sursum orationes nostras ꝛ alia opa bona ẜm ꝙ dixit Raphael Thob. xij. Qñ orabas ꝛ elemosynas faciebas obtuli orationē tuā coram dño. Et xp̄s ver⁹ sol influit ꝟtutē et gratiā homini mediantibus angelis. Ideo dicit Aug⁹. li. solilo. Diligūt angeli ꝯciues suos p q̄s sue ruine scissuras restaurare expectant. ideo magna cura ꝛ vigilāti studio assunt nob̄ oib⁹ horis ꝛ locis: succurrētes et puidentes necessitatib⁹ nr̄is: et solliciti discurrētes inter nos ꝛ te dñe: et gemit⁹ nr̄os et suspiria referētes ad te: vt impetrēt nob̄ facilē tue benignitatis clemētissime ꝓpiciationē: et referāt ad nos tue gr̄e benedictionem H Tertio angeli sunt nr̄i ꝛ custodiunt nos i egressu q̄ñ mundū egredimur p migrationē. Et pmo q̄ñ hō incipit agonisare ꝛ aīa migrare de corpe: homini seruiendo: ꝯsolādo ipm. et diabolū tūc maxime hoiem infestātē fugādo. Figurat̄ Gen̄. xxij. vbi cū Jacob timuit Esau tūc habuit angelos se iuuare paratos: q̄s cū vidisset dixit. Castra dei hec sūt. O q̄m magna erit cōsolatio cū hō christian⁹ in agone videbit angelos occurrere ꝛ demōes effugare. Secūdo custodit aīam postq̄ ē egressa de corpore: eā ad vitā eternā portando: si est ania bñ ab oībus purgata. Exo. xxiij. Ecce ego mitto angeluʒ meū q̄ custodiat te in via et inducat in terrā quā pmisi patrib⁹ tuis. et Luc̄. xvj. Factuʒ est vt moreret̄ mendicus

et portaretur ab angelis in sinu Abrae. Si autem aia cum gratia habet adhuc aliquid purgandum: angelus associat eam ad purgatorium et confortat eam ad patientiam, teste Damas. li. v. qui ait. Hoc ipsum firmiter imperterriteque teneamus quod anime ad purgatorium non a demonibus sed a cunctis angelis deducantur. et dum cognovit angelus orat deum pro ea, vel suffragia facta pro ea replicat deo. Et ideo angelus portans Abacuc cum prandio ad Danielem clausum in carcere leonum, Dan. xiiij. significat angelum instigantem hominem ad faciendum suffragia mortuorum: quasi prandium portando: confortans incarceratos in purgatorio. Postquam autem aia nunc est purgata tunc portatur ab angelis de purgatorio ad celum. Ideo canit ecclesia. Mitte archangelum sanctum michaelem ut ille dignetur eas eripere de manu inferni ne absorbeat eas tartarus: sed signifer sanctus Michael representet eas in lucem sanctam. Si autem anima cum mortali egreditur rapiunt eam demones et ducunt eam cum multis contumeliis et tormentis ad infernum. et tunc verificatur illud Esa. xxxiij. Angeli pacis amare flebunt. dimittentes eam demonibus. Hec tamen est locutio impropria: quoniam in angelis non sunt proprie huiusmodi passiones fletus etc. Sed angeli hominem in universali consideratum secundum naturam vellent non damnari, et hoc dicitur dolor in eis. Sed consideratis circumstantiis hominis puta peccatis commissis: volunt ipsum puniri et derelinqui secundum quod exigit ordo divine iusticie: cui se conformant. Concluditur ergo quod propter predicta beneficia que angeli nobis exhibent in ingressu: in progressu et egressu: maxime teneamur eis servire et eos honorare. Ideo Ber. In omni loco: in quovis diversorio angelo tuo reverentiam exhibe. nam ad hoc obligamur. Beda in li. de ritu gentilium. Unusquisque noverit se obligatum ut veneretur angelorum collegium. Ratio Aug. li. lxxxiij. questionum. Quicquid fuerit divini muneris hoc virtute angelica mittitur fidelibus universis.

I Tertio in verbis premissis tangitur angelorum felicitas, cum dicitur. Semper vident faciem patris etc. Istud videre non est aliud nisi faciem ad faciem divinam essentiam contemplari. in qua vident quod et in quibus dei debeant exequi voluntatem: nec minus contemplantur quando in ministerium nostrum mittuntur. De quo Greg. Licet ad nos speciali presentia foris exeunt, tamen ibi unde recesserant per internam contemplationem servant. nec sic a divina visione foris sunt ut interne visionis gaudio privarentur. et ideo dicitur in themate. Semper vident etc. Ubi nota secundum doctores quod ad visionem beatam quattuor requiruntur. Primo quod sit apta. secundo iocunda. tertio plena. quarto quod sit secura et eterna. et si aliquod illorum defuerit visio beata non erit, quia secundum Boe. li. iij. de consol. perfecta beatitudo est status omnium bonorum aggregatione suavissima plenissima et securissima perfectus. Ut ergo nihil desit beatitudini angelorum vident deum visione clarissima suavissima plenissima et securissima. Primo vident deum visione clarissima et apta nullo enigmate obumbrata. j. ad Cor. xiij. Videbunt deum facie ad faciem. et hoc est clare et apte sicuti est, patet. Si ei sic non viderent non essent beati, quia adhuc deum in seipso videre appeterent: quare eorum appetitus satiatus non esset. O felix igitur visio, o desideranda contemplatio illam summam essentiam revera in seipsa videre que omnis esse causa extitit. De hac visione refert Aug. quendam philosophum dixisse. Tam delicata est visio divina ut quicquid haberi possit: illa non habita: non facit hominem beatum sed miserum. Secundo angeli vident deum visione iocundissima. j. Pe. j. Videntes exultabitis leticia inenarrabili: quia exponi non potest, quid enim valeret deum videre et non de visione gaudere. imo quomodo posset summe delectabile videri et in eo non delectari. Dicit enim Amb. in exame. Tunc aquila est in summa delectatione dum aspicit solem in rota. Ita etiam absque summa delectatione non potest videri divina essentia. et si sic delectat videre solem iuxta illud Eccs. xj. Dulce lumen et delectabile est oculis nostris intueri solem, quantum credis delectat videre solem creantem. Tertio vident angeli deum visione plenaria. Si enim illud bonum non esset summum: angeli ex toto appetitu non perficerentur: sed semper magis appetere possent. ideo necesse erit sit plenissimum. Quare dixit dominus ad moisen Exo. xxxiij. Ego ostendam tibi omne bonum. Et ps. Domine apud te est fons vite. Fons enim habet abundantiam aquarum ut sit principium fluviorum. et cum ex plenitudine aquas tenere non possit: eas ad remotissima loca diffundit. Sic etiam tanta est illa gloria ut redundet in corpora ut sint ipsa plurimum gloriosa. Quarto angeli vident deum visione pacifica. quid enim valeret si esset visionis serenitas et serenitati adesset iocunditas: et iocunditati societas si non

esset ibi optata securitas. Ideo dicit Esa. xxxij. Sedebit popul⁹ meus in pulcritudine pacis, in tabernaculis fiducie, in requie opulēta ꝛc. K Hic ē dubiū. Cū ecclesia hodie pagat solennitatē ꝛ memoriā oīm angeloꝝ: cur vulgarit hec dies dr dūtaxat festū scti Michaelis. Solutio. hoc est ꝓpter q̄dā officia q̄ hꝫ ꝛ habebit p̄ alijs nobiliora. et ꝓpt q̄sdā apparitiōes in hac die ꝑ eū factas. Primo cū dracone ꝛ angelis ei⁹ pugnauit ꝛ ipos de celo eiecit victoriā fecit magnā. Apoc. xij. Factum est p̄liū magnū vt hodie legit in missa. Scdo ipe cū diabolo altricatus est de moisi corpe: et ꝙ diabol⁹ eius corp⁹ ꝑdere voluit vt ipum ꝑ deo iudeoꝝ pp̄ls adoraret. Tertio ipe sanctoꝝ aīas suscipit ꝛ in paradisum exultationis ꝑducit. Et iō dr hr̄e officiū ponderādi aīas ſm picturas laicoꝝ. Dan. v. Appēsus es in statera ꝛ inuētus es min⁹ hn̄s. qd dr de Nabuchodonosor supbo. Quarto ipe hꝫ officiū p̄ncipandi ꝛ imperādi. prius em̄ fuit p̄nceps synagoge vt hr̄ Dan. x. Princeps psarū restitit mihi viginti ꝛ vno diebus. Et ecce michael vn⁹ ex p̄ncipibꝫ primis venit i adiutoriū meū. sed postq̄ synagoga xp̄m crucifixit trāsiuit ad ecclesiā ꝛ factus est princeps ꝛ signifer populi xp̄iani. Iō vt attestat Dan. xij. tpe antichristi consurget ꝛ ꝓ electꝭ tāq̄ defensor ꝛ ꝓtector astabit. Quīto ipe ad diuinū imperiū antichristum existentē i mōte oliueti ꝑpoteter occidet vt dic glo. Dan. xj. et. ij. ad Thes. ij. Sexto in voce ipi⁹ michaelis archangeli mortui resurgēt. vt. j. ad Thess. iiij. Septio ipe crucē. clauos. lanceā. ꝛ coronā spineā i die iudicij ostēdet. Octauo iō: qꝛ hodie i mōte gargano apparuit ꝛ ecclesiā a se dedicatā reuelauit. Et de q̄ntuplici apparitiōe vide i eius legenda ꝛc.

In die Michaelis et angelorum. Sermo alius LXXXVI. wann. XV.

FActum est prelium magnū in celo Michael et angeli eius p̄liabant cū dracone. Apoc. xij. Et in epistola hodierna. Quāuis hec verba ad l̄ram intelligant de p̄lio angeloꝝ facto i celo in p̄mordio creationis celi ꝛ terre. Attn̄ exponi pn̄t de p̄lio qd cōtinue fit in ecclesia militāte q̄ celū dr. In hac em̄ cōtinue ꝑ bonis p̄liant angeli boni ꝯtra malos. Iō hodie agimus festū oīm angeloꝝ tāq̄ eoꝝ q̄ nos in via salutis dirigūt: custodiunt ꝛ defendūt. Nō enim possum⁹ singulos honorare: qꝛ multi sunt nobis ꝛ incogniti. Ideo ecclesia statuit hodiernam festiuitatem vt oēs simul honoremus. et eis aliquid seruitij ex bn̄ficijs nobis exhibitis rependam⁹ et ipos ꝑ nostram cōuersionē letificemus. gaudēt em̄ de cōuersione nr̄a: qꝛ ꝑ nostrā ꝯuersionē maloꝝ reparat ruina. de q̄ eis gaudiuꝫ crescit ꝛ nr̄a salus illis innotescit. iō ꝑ nr̄a ꝯuersiōe angeli custodes nr̄i ꝯtinue p̄liant ꝯtra diabolum draconē venenosissimū quē sp̄ vincūt dummō nos cū illis pugnamus ꝛ diabolo resistim⁹ faciēdo qd i nobis est. De hoc p̄lio pauca dicere ꝓposui. Pro gr̄a dicam⁹ Aue maria. Factū est p̄lium magnū i celo ꝛc. vbi s. Exponēdo v̄ba themat ꝭ de p̄lio militantis ecclesie duo in eis nob sunt cōsideranda. Primo gloriosum p̄liū fideliuꝫ militantiū hic i via ꝛ pugnātiū ꝯ diabolū carnē ꝛ mundū. et h̄ cū dr. Factū est p̄lium magnū i celo. Scdo angeloꝝ nob assistentiū auxiliū: cū subiūgit. Michael ꝛ angeli ei⁹ p̄liabāt cū dracone. L Circa p̄mū est notandū ꝙ de triplici p̄lio pn̄t intelligi hec v̄ba. Factū est p̄liū magnū i celo. Primū fuit in celo empireo in initio creatiōis angeloꝝ qn̄ lucifer dixit illō Esa. xiiij. In celū ascendā. id ē in diuinitatē vel ꝯtra diuinitatē. qꝛ aliud celū sup̄ se non habuit cum esset i celo empireo. vel in celū id ē ꝯtra deum qui est celum celoꝝ. Dixit em̄ in corde suo Esa. vbi sup̄. Et ero similis altissimo. id ē vt nō sim subditus deo. sciuit em̄ bn̄ ꝙ impossibile erat sibi simplr̄ coeq̄re deo: sed in h̄ appetijt equalitatē dei ipe lucifer ꝙnulli voluit subesse sed alijs p̄esse. et ideo mox factū est p̄liū stantibꝫ angelis bonis ꝛ cadētibus malis in aerem istū caliginosū. Hoc p̄lium nō fuit aliud nisi cōuersio bonoꝝ ad deū ipm laudantes ꝛ ei grās agētes ne donis naturalibꝫ a deo tā excellēter datis sibi et auersio maloꝝ a deo nō agentiū grates deo: sꝫ supbientiū ex ꝯsideratiōe suoꝝ naturaliū tā excellēter sibi a deo datoꝝ. Ex q̄ ꝑtꝫ ꝙ incautū est ꝯsiderare ꝓpriā excellētiā exq̄ angeli ꝑ hoc ceciderūt. Secundū p̄liū

eſt in celo eccleſie militãtis. quia draco ille
iniquus poſtq̃ȝ cecidit ꝺ celo empireo: hic
in mũdo ĩ eccl'ia militãte hoĩes impugnat
ne aſcendãt ad gloriã quam ipe amiſit. Et
ideo dicit Amb. ſuꝑ hoc verbo pſ̃. In e-
ternũ dñe verbũ tuũ ꝑmanet in celo. q2 ſa-
thanas de celo cecidit. q̇ cecidit niſi ĩ terrã.
ideo hic adulteria. homicidia ⁊ ebrietates
abũdare cepe͠rt ⁊ oĩa mala. M Dicit
aũt eccleſia militans celuȝ q̃druplici rõne.
Primo ꝓpter celeſtẽ cõuerſationẽ. ſm illud
apl'i ad Phil. iij. Noſtra aũt ꝯuerſatio in
celis eſt. Audent em̃ dicere hic ĩ terris ſan
cti viri hec ꝟba apl'i. Noſtra ꝯuerſatio ĩ ce
lis ẽ. q2 ſancti viri habẽt ibi theſaurũ ſuum
vbi habẽt cor ſuũ. cor aũt eoꝝ ſemꝑ dirigit
ad celeſtia. Ideo dicit ſaluator Math. vj
Ubi eſt theſaurꝰ tuus ibi eſt cor tuũ. imo
ſcti viri nõ ſolũ hñt cor ad celeſtia: ſed et au
res os ⁊ oculos. q2 libẽter de celeſtibꝫ loq̇
audiũt. loquunt ⁊ interrogãt ⁊ in altũ ocu
los ſuos eleuãt cũ deſiderio illuc veniendi
Scđo eccl'ia militãs đr celũ ꝓpter celeſteȝ
originẽ. q2 ipa q̃ſtũ ad gratiã ⁊ virtutes in-
fuſas de celo deſcẽdit. ſm illud Apoc. xxj.
Vidi ciuitatẽ ſanctã hieruſalẽ nouã deſcẽ-
dentem de celo. Eſt ergo in terris celũ in q̇
poſite ſunt virtutes celeſtes. Tertio eccle-
ſia militãs dicit celũ ꝓpter celeſtẽ ſublimita
tem. Celũ em̃ materiale eſt locus ſublimis
et multũ a terra remotus. ſic in eccleſia mi
litante ſunt quidã ꝑfecti. q̇dã impꝑfecti. q̇dã
medij. ꝑfecti totalit̃ eleuant a terra ad cele-
ſtia illa deſiderãdo et terrena deſpiciendo.
Impꝑfecti ſunt q̇ adhuc terrenis incumbũt
et terrena ꝯtra deũ nimis diligũt. De q̇bꝫ
đr in pſ̃. In celũ poſuerũt os ſuũ ⁊ oculos
ſuos ſtatuerũt declinare in terram. Medij
ſunt qui nec oĩa terrena deſerũt: nec eis ni-
mis incumbũt. ſed ea retinentes modeſte ⁊
rõnabiliter illis vtunt. De quibꝫ dicit. j. ad
Coꝝ. vij. Qui habẽt vxores tãq̃ȝ nõ habẽ-
tes ſint. ⁊ q̇ vtunt h̃ mũdo tãq̃ȝ non vtant.
Iſti nec oĩno ſunt in celo: nec oĩno ſunt in
terra: ſed inter celũ ⁊ terrã. De quibus dicit
Ezech. viij. Eleuauit me ſpũs inter celũ et
terrã. Quarto eccleſia militãs đr celũ ꝓpter
celeſtẽ claritatẽ. Sicut em̃ in celo ſunt tri-
plicia corꝑa. quoddã em̃ corpꝰ eſt qđ illu-
minat ſed nõ illuminat vt ſol. quoddã qđ
illuminat et illumiat vt luna ⁊ ſtelle. q̇dã

quod illuminat ſed nõ illuminat: ſicut fir-
mamentũ. Ita triplex eſt differentia in ec-
cleſia militãte. Prelati nãq̃ȝ ſunt ſicut ſol q̇
alios debẽt illuminare: ſed ipi a nullo ĩ ter-
ris illuminari. Per ſtellas intelligunt do-
ctores inferiores q̇ a ſũmis p̃latis dñt illũi
nari ⁊ ſumere ſapiam ⁊ ĩ alios effundere ꝑ
doctrinã. Per firmamentũ intelligunt bo
ni laici ſimplices q̇ a p̃latis ⁊ doctoribus
doctrine lumẽ recipiũt: ſed alijs nõ infun-
dunt. ſm illud Dañ. xij. Qui aũt docti fue
rint fulgebũt q̃ſi ſplẽdor firmamẽti. ⁊ q̇ ad
iuſticiã erudiũt multos q̃ſi ſtelle in ꝑpetu-
as eternitates. Ex illis p3 quõ q̃druplici
rõne eccleſia militans đr ꝑ cõparationẽ ad
ſuperiora. In hoc ergo celo eccl'ie militan
tis fit p̃liũ magnũ. q2 fideles ĩ h̃ mũdo va
rijs telis impugnant a diabolo: a carne ⁊ a
mũdo. q̃ſtumcũq̃ȝ em̃ hõ ſit ſctũs in h̃ mũ-
do ⁊ xp̃s in eo habitat: tñ adhuc draco ille
antiquus eũ impugnare nõ ceſſat. totis vi-
ribꝫ ipm in pctm̃ ꝑtrahẽdo q̃ſtũ ſibi poſſi-
bile eſt ⁊ a deo ꝑmittit. Sed ꝯtra illũ dra
conẽ ꝑ hoĩe pugnãt angeli boni cuſtodien
tes. Arma aũt fideliũ ꝑ q̃ pugnare debent
cõtra diabolũ ſunt xp̃i p̃cepta ⁊ diuinus ti
mor. Uñ Ambro. ſuꝑ illud pſ̃. Immittit
angelus dñi in circũitu timentiũ ⁊ eripiet
eos. Sepe dixiſſe me memini q2 tumultꝰ
bellicos timere minime debeamꝰ. nec quã-
libet copioſa in hoſtiũ multitudinẽ formi
dare. potentior em̃ eſt xp̃s ad ꝓtegendũ fa
mulos ſuos q̃ȝ diabolus ad inſtigandum
inimicos. Ait em̃ ꝓpheta vbi ſup̃. Immit-
tit angelus dñi ⁊c. Q̃ ſi angelꝰ dñi timen-
tes eũ de ꝑiculis eripit: nõ põt timere dra-
conem illũ q̇ timuerit ſaluatorẽ. nec p̃t ho-
ſtis impetũ metuere q̇ xp̃i p̃cepta ſeruauit.
N Et ſubiungit Ambro. Arma aũt
nr̃a q̇bꝫ nos ſaluator inſtruxit hec ſũt Ora
tio: miſcđia atq̃ȝ ieiuniũ. Ieiuniũ em̃ meliꝰ
q̃ȝ murus tuetur. miſcđia facilꝰ liberat q̃ȝ
rapina. orõ longiꝰ vulnerat q̃ȝ ſagitta. Sa
gitta em̃ nõ niſi ꝓſpectũ ꝑcutit aduerſariũ:
orõ aũt lõge etiã poſitũ vulnerat inimicũ.
Sic nãq̃ȝ Heliſeus ꝓpheta cũ eũ vellet rex
ſyrie captiuare ac ſue ſubdere ditioni. et cũ
multis eum armatoꝝ cinxiſſet agminibus
nõ eſt territus: nõ eſt turbatus. ſed annun-
cianti puero ait. Noli timere: plures enim
nobiſcum ſunt q̃ȝ cum illis. O fides ſancti

phete: nõ timet aduersarios quos pspicit qm̃ scit angelos secum esse q̃s credidit. nõ metuit terrenas insidias: q2 celestia adesse sibi nouit auxilia. Plures inq̃t nobiscũ sũt q̃ cũ illis. vt hr̃. iiij. Re. vj. Ecce mira res plures e celo defensores merek sanctitas q̃ in terris oppugnatores adduxit improbitas. Ex quo sequik q̃ diaboli aduersantes magis sanctitate meritoꝝ q̃ fortitudie bellatoꝝ vincunk. imo nõ solũ diaboli ʒ ipi9 mẽbra hic vicʒ insidiantes inimici. Sicut Heliseus hostes suos nõ armis supabat: sed orõne vincebat ⁊ exercitũ inimicoꝝ cecabat. Cũ em̃ ministro suo ad depellendũ ttmorem plures adesse diceret defensores: nec metũ per hoc ab eo auferre posset tũc orauit ad dñm dicens. Dñe aperi oculos eius vt videat. et apti sunt oculi ei9 et vidit montẽ plenũ equitantiũ eis auxiliantiũ: ⁊ illi erãt angeli auxiliãtes. Hec Amb. sententialiter. Si g̃ hõ vult vincere aereas potestates: vincat in se p̃mũ p̃prias voluptates vt a se pctõꝝ vincula studeat amouere Quõ em̃ hõ pugnare põt cũ ligat9 sit. quõ potest aliũ vulnerare cũ gladi9 sit in collo ipius. quõ exibit in campum ꝯtra hostes crudelissimos pugnatur9 cum intra se tan q̃ in ciuitate hostẽ dolosissimũ patiak carnẽ scʒ aduersariã p quã victus est. Necesse ergo est p̃mũ aduersum se pugnare et carnem suã vincere ieiunijs: abstinentijs ⁊ disciplinis. et tandẽ tela ꝯtra diabolũ emittere. Idẽ vult Aug. in li. de ciui. dei. Tertiũ p̃liũ erit in fine mũdi: qñ (sicut dicit Grego. in omelia q̃dã) antiqu9 hostis in sua v̄tute relinquek extremo supplicio puniendus cũ Michaele archãgelo pugnatur9 aut p̃liaturus. De q̃ p̃lio dicik i secunda dñica aduentus dñi qñ vicʒ post sentẽtiã finalis iudicij diaboli cũ oib9 damnatis p angelos bonos trudenk in eterna supplicia inferni. Hec de p̃ma pte q̃ñtũ ad p̃liũ in eccl'ia militante. ¶ Circa secundũ vicʒ auxiliuʒ angeloꝝ assistentiũ est notandũ q̃ signãter Michael archangel9 exprimik in v̄bis thematis. q2 ipe specialiter pugnat pro nobis stans in campo eccl'ie tãq̃ p̃nceps ecclesie militãtis q̃ quondã erat p̃nceps sinagoge. Michael em̃ interp̃tak q̃s vt de9. Cũ ergo inuadũt hostes ecclesiã mox astat michael pcutiens ⁊ dicẽs. Quis vt deus: nõne ego sto p filijs dei i ecclesia. Ego custodio; ego defendo campũ ecclesie. q̃s est ex aduerso q̃ vt deus põt resistere diuine potẽtie. q̃si diceret. nullus vtiq̃ põt resistere sed tota potestas demonũ nõ est tãte v̄tutis ⁊ potẽtie q̃nte musca respectu potẽtie diuie ⁊ bonoꝝ angeloruʒ nobis auxiliantiũ. Sicut ergo michael olim defendit sinagogã. sm̃ illud Dañ. x. Nemo est adiutor meus in oibus his nisi michael p̃nceps vester. ita nũc defendit ecclesiã. ex q̃ em̃ sinagoga dñm crucifixit: datus nũc est nob' in p̄positũ eccl'ie. Michael ergo nobis assistit maxime isto tpe piculosissimo. sicut bñ scriptũ est de eo Dañ. xij. In tpe aũt illo cõsurget michael p̃nceps magnus q̃ stat p filijs populi dei; Hoc dictũ est Danieli de die nouissimo q̃ fuit vir desiderioꝝ castus hũilis et mãsuetus. patet ex eo qd' sequik. Ueniet tpus q̃le nõ fuit ab eo ex q̃ gentes esse ceperũt vsq̃ ad tps illud ⁊c̃. Michael em̃ sicut luciferũ de celo eiecit in p̃ncipio mũdi: ita antichristum iussu dei interficiet in fine mũdi. et ad ei9 vocẽ vt multi volũt doctores circa dist. xliij. illi. snãꝝ oẽs mortui resurgent. Ecce q̃nte potẽtie est btũs michael. Digne ergo hodie cũ oibus angelis eẽ specialI honore a nobis psequendus. Cauendũ g̃ hodie singulis ne aliqd' inhonestũ tractẽt in festiuitate oim angeloꝝ: ne se vlciscank. sicut pz de quodã q̃ hodierna die sub missa iuit ad siluã. ⁊ cito cũ ad domũ redijt mox oculus eius fuit scissus vn9: et alter oino elapsus. Ecce quõ angeli illũ punierũt p violatione festiuitatis eorundẽ p transitũ ad siluã. q̃nto magis si q̃s in eoꝝ festo fornicak: ludit: chorisat vel inebriak ⁊c̃. Pro q̃ notandum secundo q̃ sicut diabolus q̃ dr̃ draco magn9 hʒ septẽ capita. i. septẽ vicia capitalia sicut patʒ Apoc. xij. ita angeli boni impugnãt oĩa ipius diaboli capita siue membra maxime dummõ spernũt eorũ cõsilia. Primũ caput est supbia. Hoc caput impugnãt angeli boni. q2 adiutoriũ angelorum est ꝯtra multos supbos q̃s angeli boni nõ adiuuãt ʒ psternunt ⁊ impugnãt. Exẽpliũ illius habem9 in dauid numerãte populũ p̄pter cui9 supbiã dñs interfecit septuaginta milia viroꝝ pestilẽtia infra tres dies: q̃s interfecit angel9 dñi. ij. Re. iiij. Itẽ de sennacherib rege assirioꝝ q̃ cũ ꝯ iudeos exer-

citũ ↄgregasset et sup̲ba mandata regi su-
da p̲ sup̲bũ Rapsacen nunciasset: q̃si deri-
dens deuz: angelus dñi vna nocte p̲cussit
oẽm exercitũ eius. et interfecit centũ ⁊ octo
gintaq̇nq̧ milia pugnatoꝝ. vt hr̄ Esa. xxx-
vj. et. xxxvij. Similiter hr̄ Act. xij. de hero
de sup̲bo quē p̲cussit angel⁹ dñi. eo ꝙ non
dedisset honorē deo ⁊ ↄsumptus a vermi-
bus expirauit. Merito a vermibꝫ ↄsumit̄
q̇ ex eo qđ vermiũ cibꝫ erit nō hũliat̄. ꝭm
illud. j. Machab. ij. Gloria eius stercus et
vermis. Et Bern̄. dicit. Post hominē ver-
mis: post vermē fetor ⁊ horror. Ex his pa-
tet quō caute sibi cauere habēt sup̲bi q̇ deo
et p̄latis suis sunt inobediētes ne ab ange-
lis occidant̄. Vitet ergo hō sup̲biã q̇ vult
vitare irã angelicã. Secundũ caput dia-
boli est auaricia. Hoc caput ⁊ oēs auaros
impugnāt angeli vt sup̄ p̲tʒ in Sennache
rib q̇ amore diuitiaꝝ obsedit hierusalē. De
q̊ dicit Gre. Nũq̇d iustũ iudiciũ est ꝙ p̲pl's
regis sennacherib p̲ angelũ interficit̄ et re-
gi q̇ culpabilior erat parcit̄. nũq̇d angelus
nō audebat p̲cutere regē. Et subdit. Certe
reuera iustũ iudiciũ ꝙ auar⁹ ille p̄mo in co
operatoribꝫ auaricie sue punit⁹ est: ⁊ post-
modũ ab illis ꝓpter q̊s parētes diuitias in
hiant ad infernũ missus est dũ a ꝓprijs fi-
lijs interfectus est. Hoc bñ attēdere debe-
rent illi q̇ sepe maxīa sollicitudine diuitias
cumulāt ꝓpter liberos suos q̇ tandē iusto
iudicio a liberis suis p̲cutiunt̄: dũ hi q̇bus
bona reliquerũt tp̲alia male ↄsumũt: et ex
h̄ parentũ relinquētiũ ī inferno penas au-
gmentāt. Ita etiã Gyezi p̲cussus est ab an
gelo lepra ꝓpter auariciã. iiij. Re. v. dum a
Naaman syro leproso p̲ Heliseũ munda-
to recepit duo talēta argēti ⁊ duplicia ve-
stimēta. Ita diues epulo ꝓpt̄ auariciã et te
nacitatē suã p̲cussus ē et ab angelis malis
id est demonibꝫ in infernũ deduct⁹. et La-
zarus a bonis ī sinũ abrae. Luc̄. xvj. Fugi
at ḡ auariciã q̇ effugere vult p̲cussionē an-
gelicã. Itē de Heliodoro q̇ voluit spolia-
re thesaurũ tēpli hierusalē. ij. Macha. iij.
Tertium caput diaboli est luxuria. Hoc
caput ⁊ oēs luxuriosos silr̄ angeli impu-
gnāt. p̲tʒ hoc ex generali diluuio vbi totuz
mundũ angeli perimerũt ꝓpter luxuriã: p̄-
ter octo aīas. vicʒ Noe ⁊ his q̇ ad eum p̲ti
nebant. Gen̄. vij. Sic et ꝓpter peccatũ so-
domiticũ angelus dñi p̲cussit q̇nq̧ ciuitā
tes sulphure ⁊ igne. Gen̄. xix. Venerũt em̄
duo angeli sodomam ingressi in domum
Loth. Illi angeli venerũt bonos ⁊ castos
saluare: et luxuriosos damnare. Patet etiã
in senibꝫ duobꝫ īpudicis q̇ volebāt cōmisce
ri Susanne Dan̄. xiij. Item de septē viris
Sare virginis sancte q̊s angelus p̲cussit
⁊ demoniũ interfecit ꝓpter luxuriã. Thob.
iij. Castitas em̄ est res angelica. Fugiat er
go luxuriã q̇ vult vitare siue effugere iram
angelicã. Quartũ caput diaboli ē ira. Hoc
etiã caput angeli impugnāt. Patet illō de
Nabuchodonosor rege qui furore plenus
tres pueros ī fornacē mitti iussit. sed ange-
lus dñi p̲ flammã ministros regis excussit
Dan̄. iij. Sic etiã sepe demon vexat illos
qui grauiter irascunt̄ et a demone obsiden
tur. Sicut patet ī Saul rege. j. Re. x. quē
inuasit spiritus dñi malus. Quintũ caput
diaboli est gula. Hoc caput etiam impu-
gnant angeli. Patet hoc in pena gule pri-
morũ parentũ q̇ eiecti sunt de paradiso ⁊ p̲
ministeriũ angelorũ vt dicit Strabus añ
paradisum posita est ignea custodia. sicut
dr̄ Gen̄. iij. ꝙ dñs ante paradisum colloca
uit cherubin ⁊ flammeũ gladiũ. Ex q̊ patʒ
ꝙ angeli nō sunt amici gule. nō em̄ ad de-
licias: sed ad panē et aquã angelus Heliã
excitauit. iij. Re. xix. Vitet ergo gulã q̇ vi
tare vult electionē angelicã. Sextũ caput
est inuidia. Hoc etiã caput diaboli impu-
gnant angeli boni. sicut p̲tʒ in Balaam fal
so ꝓpheta. quē Balac rex ex inuidia ⁊ odio
cōtra isrl' vocauit vt malediceret iudeis. sʒ
angelus euaginato gladio ei restitit equi-
tanti in asina. Nume. xxij. Proprium vero
inuidoꝝ est maledicere. ꝭm illud ps̄. Quo
rum os maledictiōe et amaritudine plenũ
est. Inuidia enim est peccatũ diabolicum.
Unde Aug⁹. Non dicet̄ diabolo vt dam-
netur: quia adulterium cōmisit. furtum fe-
cit. aut villam rapuit. sed q² homini stanti
ip̄e lapsus inuidit. Vitet ergo inuidiã qui
vitare vult angelorum inimiciciã. Septi-
mum caput diaboli est accidia. Hoc ange
li impugnant. patet de Moise qui negle-
xerat circumcidere filium suum ⁊ occurrit
ei dñs et volebat occidere eũ. alia lr̄a ha-
bet angel⁹. Exo. iiij. Et stati Zephora vxor
sua acutissima petra circũcidit p̄putiũ filij

sui. Negligere em̄ p̄cepta dn̄i et obmittere faciēda accidiosoꝝ ē. et hos angeli ꝑsequūtur. Ita etiā angeli accidiosuz Loth ī subuersione sodome trahebāt de sodomis ne subuerteref in pctis illoꝝ. Vn̄ dr̄ Gen̄. xix. Cogebāt eū angeli dicentes. Surge tolle vxorē tuaz ꝛ duas filias q̄s habes: ne ꝛ tu pereas in scelere ciuitatꝭ. Dissimulante aūt eo ꝑ manū trahētes eduxerūt eū. Ecce quō angelici spūs adiuuāt bonos ꝛ ꝓsternunt malos. quia boni angeli Loth bonū eduxerūt et sodomā subuerterūt. Ex q̄bꝫ ergo patet quō angeli boni impugnāt septē capita diaboli. hoc est septē capitalia vicia ꝛ illis vicijs infectos. et ꝑ ꝯsequēs ptz scd̄m membrū diuisionis sup̄ mote: quō michael et angeli eius p̄liant cum dracone ꝛc̄.

Q. Dubitaſ circa p̄missa quō hō p̄liari debeat ꝯtra draconē illuz astutissimū ne ꝑ eū vincaſ. R̄ndeſ breuiter q̄ p̄liari debemus tripliciter. vicz vigilanter. ꝯfidenter. et ꝑseuerāter. Primo vigilāter ne ab inimicis p̄ueniamur. nūq̄ꝫ em̄ gladiꝰ spūalis deponendꝰ est ꝓpter timores nocturnos. id ē aduersitates ꝛ temptatiōes q̄ accidiosis et negligētibꝫ infligunſ. Cuiꝰ figurā habemꝰ in Salomone Can̄. iij. vbi dr̄. En lectulū salomonis sexaginta fortes ambiūt ex fortissimis israel oēs tenētes gladios ꝛ ad bella doctissimi. et vniuscuiusq̄ꝫ ensis super femur suū ꝓpter timores nocturnos. Si ergo paratus es ꝯtra temptationē tūc nō timebis a timore nocturno. i. ab aduersitate siue diabolica temptatōe qua improuisos ferit. Debet g̊ hō semꝑ esse in timore ne aliq̄d faciat vn̄ deū offendat ꝛ diabolo locū victorie p̄beat. Scd̄o p̄liari debemꝰ cōfidenter ne exterreamur. sicut illi de q̄bus dr̄ Deuſ. xxxij. Quō ꝑsequebaſ vnus mille et duo fugarūt decē milia. In vnitate enim fidei tanq̄ꝫ vnus ꝛ in gemina charitate. vicz dei et ꝓximi tāq̄ꝫ duo pugnare debemꝰ aduersus ꝓximos nostros ꝯtra aduersarios nr̄os: ita vt nullo mō de assistētia diuini auxilij diffidamꝰ: etiā q̄ꝫtumcūq̄ꝫ grauis immineat temptatio. qꝛ tales libēter adiuuāt angeli dei. f̄m illō Dan̄. vij. Mille milia ministrabant ei: ꝛ decies milies cētena assistebāt ei. Dicat g̊ tēptatus cōfidenter cū ps̄. Si cōsistant aduersū me castra nō timebit cor meū. Si exurgat aduersuz me p̄liū in hoc ego sperabo vicz in adiutorio angeloꝝ q̄ castra dei sunt. Tertio p̄liari debemꝰ ꝑseuerāter ne deijciamur: vt dicamus cū ꝓpheta. Benedictꝰ dn̄s deꝰ q̄ docet manꝰ meas ad p̄lium et digitos meos ad bellū. R.

Licet aūt multa sint q̄ dn̄s nos obseruare docet in p̄lio: tn̄ p̄cipue nos tria docet q̄ inueniunſ fieri in p̄lio seculari. sicut scribit Vegeciꝰ de re militari dicēs. Ordinaturꝰ aciem debet an̄ ꝓspicere solē. puluerē. ventū. Nā sol ꝯtra faciē offendit visum. Puluis ad frontē cōgestus oculos īplet ꝛ claudit. Ventꝰ cōtrarius tuas sagittas abtundit: flectit ꝛ dep̄mit. inimicoꝝ aūt tela adiuuat ꝛ q̄ te fortiter p̄mit. Ita et nos in p̄lio spūali cauere debemꝰ ne sol luxurie nos exurat. q̄s em̄ pōt calorē luxurie tolerare. f̄m illud ꝓuerb. vj. Nūq̄d pōt hō abscondere ignē in sinu suo vt vestimēta eius nō ardeant. aut ambulare suꝑ prunas vt nō cōburanſ plante eiꝰ. sic q̄ ingrediſ ad vxorē ꝓximi sui. Itē in p̄lio spūali cauere debemus puluerē auaricie. O q̄ꝫ pessima mr̄ est ipa auaricia. q̄ꝫ malas filias ꝛ ꝑiculosas ipa hꝫ nō em̄ pōt ipa mr̄ tantū acq̄rere iniuste q̄n plus ille due filie: suꝑbia ꝛ luxuria possint cōsumere. De his scribit ꝓuer. iij. Sanguisuge sunt due filie dicētes. Affer affer. Bn̄ ergo auaricia diciſ sanguisuga: qꝛ sanguinem pauperū sugit ꝑ violentā ꝑaliū siue iniustā acq̄sitionē. Dicūt ergo auaricie matri he due filie suꝑbia ꝛ auaricia. Affer affer. fureris. vsurā cōmittas emendo marcā ꝓ decē. oppressum pauperē respice ꝛ domū eius aut alias res ꝓpter necessitatē ꝑiꝰ vili ꝑcio cōpara. chare vēdas ꝛ modico precio emas. dolosos ꝯtractus facias. ꝑ simoniam acq̄ras. paupes ꝛ simplices opprimas delicate viuas. in choreis ꝛ cōuiuijs suꝑfluis vestimētis ꝛ vanitatibꝫ mūdi inseruias. affer uffer: donec te nō angeli in celum sed demones afferāt in infernū. Hiero. suꝑ li. Prouerb. loco p̄dicto per sanguisugam intelligit diabolū. ꝛ per duas eius filias luxuriam et auariciam: q̄ semꝑ dicunt: Affer affer. quia auarus nō repletur pecunia. luxuriosus quanto magis luxurie vacat. tanto amplius eam appetit. Tertio cauere debemus a superbia tanq̄ꝫ a vento. Attende ventuz superbie quanta vanitas superborum: qui dum in altum ꝓuehuntur etiam

qñqꝫ vsqꝫ ad summū statū sibi possibilem qd vtilitatis eis accrescit: nisi cure ⁊ sollicitudines cumulant̄ ex qb⁹ natura corrumpitur spūs infirmat̄, corrūpit̄ somn⁹, appetit⁹ amittit̄, et sic deficiētes ī se nō solū dimidiant dies suos, sed miserrimā vitā miserabliori fine ꝯcludūt. Qui g̊ vult plari cū oratione caueat a luxuria: auaricia: et supbia vt sup. S. Dubitat̄ ꝯsequēter qd facere debeam⁹ vt sctīs angelis bn̄ placeam⁹. Ad hoc rn̄det̄ breuiter ꝙ debem⁹ ea facere inter nos ⁊ nostros q̄ faciūt angeli sctī inter se et nos. Pro q̄ dicendū est pmo ꝙ angeli sancti inter se tria exercitia sibi mutuo exhibent. Viuūt em̄ inter se ordinalit̄. socialiter. ⁊ hūiliter. Viuūt inter se ordialiter. qr vnusquisqꝫ in suo ordine ⁊ officio ꝑpetue ꝑseuerat ab illo ad momentū nō recedens Vn̄ Dionisi⁹. Nō est pbas vt qs operari p̄sumat qđ ad suum ordinē aut officiū nō spectat. Scđo viuūt socialiter. hoc est amicabiliter ⁊ pacifice. vt q̄ p̄est nō superbiat: et q̄ subest nō inuideat. Tertio viuūt humiliter ꝙ inferiores obediūt superiorib⁹ sine rancore. et sanctiores ꝑcipiunt inferiorib⁹ sine fastu: sed in dei amore. Ergo si cupimus sanctis angelis placere ⁊ in eorū ꝯsortio deputari: in p̄dictis trib⁹ eos deuotissime imitemur. Primo g̊ studeam⁹ viuere ordinaliter: sūmo conamine ad h̄ laborātes vt in eū statū ⁊ ordinē q̄ creati sum⁹ reuertamur. Sic autē creati sumus vt mediū statum tenētes: omni creature saltē nō rōnali dominemur: ita vt oīa sub pedib⁹ nr̄is conculcantes solum deū sup nos veneremur. ꝭm illud ps̄. Omnia subiecisti sub pedibus eius ⁊c̄. Et Matth. iiij. Dn̄m deum tuum adorabis ⁊ illi soli seruies. Sic g̊ imitantes angelos: ordini nr̄o tā sollicite adhereamus vt nullū de ꝓximis nostris in suo ordine ꝑturbemus. sed ꝑsonā: res: honores ⁊ famā. et oīa q̄ eius sunt nunqꝫ in offensam eius cōfigamus: ne maledictionē dn̄i incurramus. Deut. xxvij. vbi dr̄. Maledict⁹ q̄ transfert terminos ꝓximi sui. Sic ergo ordinaliter viuamus vt vnusqsqꝫ statū suū et ordinē in q̄ vocat⁹ est seruet ⁊ fideliter custodiat: nō declinās ad dextrā neqꝫ ad sinistram. vt q̄ in matrimonio vocatus est custodiat legē mr̄imonij. et q̄ in lege ⁊ religione viuit: custodiat regulā voti sui. et sic de reliq̄s. ꝭm illud apl̄i. j. Cor. vij. Vnusqsqꝫ in q̄ vocat⁹ est in eo ꝑmaneat apud deum. Ex q̄ ptꝫ ꝙ q̄ nō seruat ordinē siue statū suum eo mō q̄ debet: nō pōt intrare aliquē ordinem angeloꝝ: sed ibi habebit locū suum vbi nullus ordo: sed sempitern⁹ horror inhabitat. Job. x. Scđo studeam⁹ viuere socialiter vt omni ꝓximo studeamus nos exhibere ad obsequiū in charitate et fide nō ficta: cōformantes nos in bono studijs singulorū: nō vt eis placeamus sed vt eos in bonū trahamus ⁊ cū eis pacē habeamus. De primo dicit apl̄s. j. ad Cor. ix. Cum liber essem ex oib⁹ oīm me seruū feci vt oēs lucrifacerē et factus sum iudeis iudeus: et his q̄ sub lege sunt tanqꝫ sub lege essem. oībus oīa factus sum vt oēs saluos facerem De scđo dicit Bern̄. Sunt plura q̄ angelis sanctis in nobis placēt ⁊ q̄ in nobis inuenire delectant̄. vt sobrietas: castitas: creber gemitus: et orōnes cū lachrymis. attm̄ si in via hac vnitatē ⁊ pacē a nobis exigūt angeli pacis nihil eque offendit aut ad indignationē ꝓuocat angelos qꝫ dissensiōes et scandala. Ex quo patet ꝙ q̄ hic societatē nō tenent ⁊ amiciciā ad ꝓximos: ad societatem et amiciciā angeloꝝ minime ꝑuenire pn̄t. Tertio vt angeli humiliter incedamus ⁊ inferiores nob̄ p̄ferētes. eq̄les venerantes. supiorib⁹ hūiliter obedietes. oībus nos postponētes. ⁋ De his trib⁹ videlicet ordinaliter: humiliter: socialiter dic̄ Bern̄. arbitror ꝙ tu q̄ in ꝯgregatiōe es bn̄ viuis: si tu ordinaliter hūiliter ⁊ socialiter viuis. ordinaliter vt in omni cōuersatione tua custodias sollicite vias tuas in cōspectu dei et ꝓximi tibi caueas a pctō ⁊ ꝓximi scandalo. socialiter vt studeas amare ⁊ portare infirmitates oīm et a nemine portari. oībus te exhibere affabilē et tractabilē obsequiosū ⁊ virtuosum ad oēs vt oculi oīm sint in te. demonstrātes te digito ⁊ dicētes. Hic est fratrū amator ⁊ ꝑpl'i isrl̄. Et cū hec oīa fecerim⁹ dicam⁹ iuxta ꝟbū dn̄i. Serui inutiles facti sum⁹: qđ debuim⁹ facere fecimus. Humiliter vt de nullo p̄sumas. hoc est em̄ angelis valde gratū vt supbiā in te ascēdere nō ꝑmittas. sed ⁊ te magna faciētē paruū reputes. Per hāc em̄ humilitatē angelis places ⁊ coꝝ ꝯsortio fruer̄. sꝫ ꝑ oppositā superbiā supbis demonib⁹ associeris.

V Secūdo dicendū est ad dubiū ꝙ angeli sancti tria inferioribꝫ exhibēt.scȝ cō-
passionē.exhortationē.et ad hmōi ꝓmotio
nem siue operis exhibitionē. De primo dr
Esa.xxxiij. Angeli pacis amare flebunt.
De scdo dicit Bern̄. In omni loco sedulꝰ
custos aīe nō cessat sollicitare eam ⁊ assi-
duis suggestionibꝫ cōmouere. Ideo dili-
genter ꝗlibet seruire debȝ angelo suo vt eū
semꝑ custodiat ⁊ defendat. De tertio iterū
dicit Bern̄. Discurrunt angeli medij inter
nos ⁊ deū fidelissime portātes nr̄os gemi
tus ad deū:et illiꝰ gratiā nobis deuotissi-
me reportātes.ſm illud Thob.xij.dixit an
gelus Raphael Thobie seniori. Qn̄ ora-
bas cū lachrymis ego obtuli oratiōnē tuā
dn̄o ⁊c. Si ergo volumus angelis placere
imitemur eos ꝗ̄tum ad hec tria.scȝ cōpas-
sionē.exhortationē.et ꝓmotionē.cordis vi
delicet oris ⁊ oꝑis amiciciā inferioribꝫ ex-
hibendo. Inferiores aūt nr̄os dicimꝰ nō
cōditione nature:sed ꝗ minꝰ habētes nr̄o
indigent auxilio aut fauore. Primo ḡ nr̄is
inferioribꝫ exhibeamus cordis cōpassionē
oībus eoꝝ molestijs: paupertatibꝫ ⁊ mise-
rijs tāꝗ̄ ꝓprijs cōdolentes. Hoc debitū ex
hibuit pauperibꝫ Job cum dicebat. Cōpa
tiebaṫ aīa mea pauperi. Job.xxx. Et non
minus apl's.ij.ad Coꝝ.xj.dicēs. Quis in-
firmaṫ ⁊ ego nō infirmor.ꝗs scandalisaṫ ⁊
ego nō vror. Hunc affectū cōpassionis ꝓ-
fert Bern̄.alijs generibꝫ deuotiōis dicens
Multe miserie collecte ante oculos pieta
tis inspecte:ipe sunt species ex quibꝫ vngē-
ta optima cōficiunṫ. Dicunṫ aūt ideo opti
ma:quia sic cōpatiens omniū passionū me
rita sua facit.nec immerito:qꝛ semꝑ cōtin-
git vt cōpassio cōpatientē plus torqueat
ꝗ̄ passio patientē. Ideo dn̄s ꝓferendo fi-
nalem sententiā ꝓ electis ⁊ ꝯtra reprobos
allegat oꝑa misericordie siue cōpassionum
genera ꝓ electis in cibando famelicos:ve-
stiendo nudos ⁊c. Per hāc ergo cōpassio
nem hō angelis placet ⁊ ad illoꝝ ꝯsortium
ꝑducitṫ.sed ecōtrario ꝑ imisericordiā et cru
delitatē crudelibꝫ demonibꝫ eternaliter ad-
iudicaṫ. Est tn̄ verū ꝙ nō sufficit corde ha
bere cōpassionē cum in oꝑe exhiberi potest
Ideo plus illam cōpassionē cordis sequi
tur scȝ oris exhortatio.vt eis quibꝫ cōpati
mur exhortatiōis verba fideliter exhibea-
mus. Secūdo ergo his qui ignorātie sim-
plicitate nobis inferiores sunt exhortatio-
nis beneficiū vt in melius ꝓficiant impen-
damus:exhortantes singulos vt ꝑ quali-
tate status sui in melius ꝓficiant.peccato-
res vt resipiscant.bonos vt ꝓficiant.tribu
latos vt viriliter sufferant:imitantes Tho
biam. De ꝗ dicit Thob.j. Pergebat Tho
bias per omnes qui erant in captiuitate et
monita salutis eis dabat.vt de nobis dici
valeat illō.ij. Machab.xv. Singulos ar
mauit nō clipei aut haste munitione: sȝ ser
monibus optimis ⁊ exhortationibꝫ. Ideo
dicit Grego. Unusquisꝗ̄ nostrū si inꝗntū
sufficit a prauitate proximū reuocat.si ex-
hortari ad bene viuendum curat.si eternū
regnum vel supplicium erranti nunciat.cū
verba sancte denunciationis impendit ꝑ-
fecto angelus existit. Hanc ergo exhorta-
tionem qui nō habent ad proximos:non
merentur habere in fine vite sue cōsolatio-
nem ab angelis:quin potius durissimā de
monum pro peccatis suis increpationem:
que tandem illos perducit in damnabileȝ
desperationē. Sed quia dicit beatus Jo-
hannes in canonica sua.j.Joh.iij. Filioli
mei non diligamus verbo neꝗ̄ lingua scȝ
tm̄:sed opere et veritate. Ideo vt de neces-
sarijs nihil omittamus de verbis ad oꝑa
ꝓcedamꝰ. Tertio ergo angelis placere vo-
lentes:nostris inferioribꝫ impendamꝰ ope
ris exhibitionē:adiuuantes eos auxilio et
consilio:et in omnibus in quibus possu-
mus promouere.nunc eis victualia admi-
nistrantes.nūc a periculis munientes.nūc
a tyrannorū potestatibꝫ defendentes apud
deum pro eis orantes:et in omnibus qui-
bus possumus misericorditer adiuuātes:⁊
ante omnia opera misericordie ſm eorum
exigentiam eis exhibentes.que sunt pasce
re esurientem.potare sitientem ⁊c.vt merea
mur pro his a domino in finali iudicio au
dire hanc dulcissimam vocem. Uenite be
nedicti patris mei percipite regnuȝ. Et ne
incidamus in laqueos durissime sententie
cōtra immisericordes ꝓmulgāde. Ite ma-
ledicti in ignem eternum. Ecce ex supra di
ctis patet quid facere debeamus vt san-
ctis angelis placeamus:et eorum consor-
tium intremus. Cum eñ illis placemus:
eis diligenter in suis monitis obedimus:

nunc tanto efficacius ab ipsis custodimur
ꝓtegimur et tuemur. Imploremus ergo hodie
oēs angelos dei vt nos i hoc exilio custodiāt
et defendāt: quatinus sic per eorum diligentē custo-
diam et nostrā ad eos obedientiā valeamus
ↄsequi celestē beatitudinē: vbi cū deo patre et
filio et spūsctō oēs angeli regnāt i secula se-
culorum nūc et in euū. Amen

De sancto Hieronymo p̄sbytero.
Sermo LXXXVII.
wann. XVI.

Labia sacerdo-
tis custodiūt scientiā et legē requi
runt de ore eius quia angelus dñi
exercituum est. Malach. ij. Hec verba the-
matis ↄuenienter recitantur ad cōmendatio
nē beatissimi doctoris scti Hieronymi qui
magna scia claruit et tanquam angelus dñi catho
licam fidē contra hereticorum perfidiā defendit. Ideo
a doctoribus appellatur malleus hereticorum for
tissimus. Ipse enim sua doctria totū mundū
illuminauit. cū ad vtilitatē ecclesie militan
tis totā bibliā de hebreo et greco in latinū
transtulit ꝓut vtilius hoc esse ecclesie no-
uit. Ipse post psalmos Gloria patri decanta
ri instituit. officiū diuinū ordinauit. epl'as
et euāgelia legi i missa distinxit. et introitus
missarum et gradualia et offertoria ex psal-
mis recepit. et plures libros contra errores he-
reticorum scripsit et angelicā vitā duxit. Ideo
bñ ↄgruūt sibi verba thematis. Labia sacer-
dotis etc. Pro gratia Aue maria etc. Labia
sacerdotis custodiūt sciam etc. vbi s. In quibus
verbis b. Hieronymus dupliciter venit cōmen-
dandus. Primo ex sacerdotali dignitate et
ipsius dignissima ↄuersatione cū dicitur. Labia
sacerdotis custodiūt sciam et legē de ore eius
requirūt. Scdo cōmendatur ex meritorum suo
rū sublimatōe. cū subiungitur. quia angelus dñi
exercituū est. Sic ergo primo in verbis thema
tis tangitur dignitas sacerdotalis et quod ad sa
cerdotē ptineat. Scdo excellētia meritorū
et per ↄsequēs magnū premiū vt sup. A

Circa primū est notandū quod in themate
principaliter duo notantur que ptinent ad sacer
dotē. scz scire legē et alios eam docere. Pri-
mū tangitur cū dicitur Labia sacerdotis custo
diūt sciam. Secundū: cū subinfertur. et legē
requirēt de ore eius. Primo ergo sacerdos debet
legē dñi scire et eam defendere. Ideo dicitur
Ezech. iij. Fili hoīs speculatorē dedi te do
mui israel et audies de ore meo verbum etc.
Debet enim sacerdos esse vt angelus pugil
custos et speculator fideliū p̄cauēs insidi-
as nociuas hereticorum et aliorum mēbrorum dia-
boli qui plures instigādo in laqueū diaboli
p̄cipitāt et ad pctā inducūt. Ideo sacerdo
tes dicuntur sal terre et mūdi lumē. xciij. dist.
sacerdotes. Nuncupantur etiā dij et angeli.
xi. q. j. sacerdotibus. Quod dij vocentur patet Exo.
xxij. vbi dicitur. Dijs nō detrahes. i. sacerdoti-
bus. Sic etiā moises de eo qui ad iuramen-
tum deducendus erat dixit. Applica illū ad
deos. i. ad sacerdotes. Unde Exo. xxij. Si la
tet dñs domus applicabitur ad deos et iura-
bit quod nō extēderit malū in rem ꝓximi sui.
Quod autem dicantur angeli patet ex themate. De
bet ergo sacerdos tanquam angelus ppl'm sibi cō-
missum custodire vt sit de nūero eorum de quibus
in ps. Angelis suis mandauit de te vt cu-
stodiāt te in omnibus vijs tuis. Ue ergo il-
lis qui sacerdotale officiū hñt et scia sibi ne-
cessaria carēt. tales enim legē dei negligunt et
alios expedire nesciūt. De talibus dicitur Osee
iiij. Quia sciam repulisti: repellā et ego te ne
sacerdotio fungaris mihi. quia tales fungun
tur sacerdotio sibi et nō deo. quia alijs viā ad
celū nō oñdūt. nec mirū. quō enim alijs pñt
ostēdere viā quā ipsi ignorāt. De illis ergo di-
cit saluator Math. xv. Dimitte illos ceci
sunt et duces cecorum. Cecus autem si ceco duca
tū p̄beat ambo in foueā cadūt. B Ta
lis vtique sacerdos nō fuit btūs Hierony-
mus qui ingenio et studio suo vniuerse eccle-
sie seruiuit. Ideo eius fama nūc per totū mun
dum p̄dicatur. Unde de ipso scribit b. Augustinus. in
quadā epl'a ad Cirillū sic inquiēs. Quam ma-
gnus itaque sit iste gloriosissimus Hierony
mus in sue vite excellētissime sctitate: quō
pōt patefacere lingua mea cū pene cuncto
rū nō sufficerēt lingue mortaliū vt eius ex
cellentiā explicarēt. Liceat ergo hic dici al
ter Helias. alter hic Samuel. alter hic Jo-
hannes baptista vite excellentissime sancti
tate. Helias et Johānes heremite magnis
ciborum et vestium asperitatibus carnē macera
runt. nō minoris vite Hieronymus glo-
riosus heremita qui per quadrienniū i heremo
ferarū tm̄ socius extitit. quinquaginta ānis vt
venerabilis Eusebij eiusdem p̄dilectissimi
discipuli littere quas pridie recepi plenius et

melius fatebant̃.et vt me certius tu idē nosti.vinū et sicerā aliqualit̃ nō gustauit. Ab oī carniū ⁊ pisciū esu ita se abstinuit q̄ vix ea noīare volebat.coctūq̄ʒ nō nisi ī vltima egritudine bis comedebat. Cilicino sacco carnē veluti ethiops macerās.desup̲ ⁊ pāno vilissimo se tegebat.stratū aliū nisi terrā nūq̄ʒ sciuit.nō nisi semel fructib⁹ et herbaꝝ folijs siue radicib⁹ pastus in die.post vesperas se orōnib⁹ p̄bens. deinceps vsq̄ʒ ad horam secundā noctis ꝯtinue vigilabat.postmodū somno fessus in terra dormiēs vsq̄ʒ ad noctez mediā quiescebat.q̄ hora surgēs lectionib⁹ ⁊ scripturis sanctispūs q̄b⁹ tota ecclesia radiat vti lapidib⁹ p̄ciosis intent⁹ vsq̄ʒ ad horā esus p̲durabat.ita flebat pctā leuissima venialia vt q̄s eum estimasset hominē interemisse. Ter in die cōtinue diris verberib⁹ carnē flagellabat:ita q̄ de ei⁹ corpore riui sanguinis effluebāt.qñ verbū aliquod ociosum audiebat vt pestē maximā fugiebat.sibi ocium nullū erat.semp̲ autez aut sacris lectiōib⁹:aut scribēdo:aut docendo cūctos exercitabat.q̄d p̄la loq̄r.si sctōꝝ singuloꝝ vitas p̲quirerē eo vt puto maiorem neminē inuenirē. Hec Aug. Et subiūgit. Sed q̄r sup̲ius Samuelē noīauimus hūc fuisse samuelē ostendam⁹. Hic certe ille samuel q̄ de varijs lr̄aꝝ studijs verberib⁹ euocat⁹ sacre scripture ministerio deputat̃ in cui⁹ vultus lumine dei gr̄a influente vtriusq̄ʒ testamēti lumē vidim⁹. In cui⁹ brachij fortitudine hereticoꝝ p̲s maxima ē depressa. Hic certe gloria virtutꝭ nr̄e transferēs vtrūq̄ʒ testamentū ex hebreoꝝ lingua ī grecā pariter ⁊ latinā disponēs ip̄m posteris in eternū totā pene ecclesiā edificauit. Vñ bñ magn⁹ apparet in sapīe ineffabilis ꝓfunditate. Liberales aūt scias ita p̲fecte sciuit q̄ relatione oīm nullus adhuc sibi similis apparet. De scp̄turꝭ v̄o sacris vti multarū ep̄laꝝ suarū q̄s ad me direxit ⁊ vt experientia didici:equalē sibi neminem vnq̄ʒ noui.hebreoꝝ.chaldeoꝝ:persarū.grecorū.medoꝝ.arabicoꝝ.et pene oīm nationū linguas ⁊ lr̄as tāq̄ʒ fuisset in eisdē nat⁹ ⁊ educatus sciuit. Hec Aug. Ecce quō Hieronym⁹ alter Helias ⁊ alter Samuel merito nūcupat̃. Quō autē alter Johes baptista p̄z postea in dubio vno. Ex his patꝫ quō btūs Hiero. in se habuit plenissime primā ꝓprietatē sacerdotis vt vicꝫ legē sciret et eā ꝯtra hereticos ⁊ alios quoscūq̄ʒ impugnātes defenderet. Sicut em̄ custoditi fuerūt filij israel ab angelo p̲ columnā nubis per diē:et p̲ columnā ignis p̲ noctē ne occiderētur per pharaonē et egyptios Exo.xiij.et xiiij. Ita nos custodimur p̲ doctrinam sancti Hiero. tāq̄ʒ p̲ columnā: noctē nostre cecitatꝭ illuminantē:ne appropinquet diabolus cū hereticis.sed vt nos eruamur et illi tāq̄ʒ egyptij eternaliter submergant̃. ¶

Scd̄o sacerdos debet legē alios docere:qd̄ innuit̃ ī themate cū dr̄. Et legē requirēt de ore ei⁹.non em̄ sufficit sacerdoti scire ea q̄ lex diuia p̄cipit:sed oportet vt ⁊ alios doceat q̄ legē diuinā impleāt. Hoc ē ꝯtra illos sacerdotes q̄ hn̄t sciam p̲ quā docere pn̄t ⁊ heu alios docere nolūt:nō attendentes qd̄ eis.j. Pe.ij.dr̄. Vos estis genus electū regale sacerdotiū.gens sctā.pp̄ls acq̄sitionis vt v̄tutes annūcietis.scꝫ docēdo:q̄ de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suū. Istud sciēs btūs Hiero. doctrie alioꝝ libēter insudauit. vñ de eo legit̃. Cū reuerteret̃ de solitudine in q̄ q̄ttuor annis in seruitio dei remanserat ieiunādo ⁊ orando ⁊ carnē suā macerādo vt sup̄. remeauit ad Bethleem vt ibi maneret.vbi cepit libros sacre scripture relegere:vbi ⁊ plures religiosi ad eū ꝯfluxerūt ⁊ sacras scp̄turas ab eo didicerūt. Sciuitq̄ʒ bñ Hiero. magnā futurā mercedē doctorū ī celo.f̄m illd̄ Dañ.xij. Qui docti fuerūt fulgebūt quasi splendor firmamēti.et q̄ ad iusticiā erudiunt mltos q̄si stelle in p̲petuas eternitates. Et q̄ʒtū ad hoc b. Hiero. etiam bñ habuit angeli officiū. Vñ sicut magn⁹ ille studēs Daniel dū ī scola captiuitatis esset in Babylone:doctorē habuit angelū. sicut dicit̃ Dañ.ix. ¶ Ita btūs Aug. dum amplẽ cogitaret tāq̄ʒ in carcere positus de leticia ⁊ gloria aīaꝝ apparuit ei aīa beati Hieronymi tāq̄ʒ angel⁹ ⁊ docuit eū.sicut ip̄e Augustin⁹ scribit ad Cirillū in quadā ep̄la in hac snīa. Eodē nāq̄ʒ die ⁊ hora q̄ Hieronymus mortuus p̲petue immortalitatis gloria se induit:dū hyppone ī cella mea q̄escerē cogitās auide qualis inesset leticia et gloria aīab⁹ cū xp̄o in beatitudīe: cupiens mihi breuē cōponere tractatū de hac materia ad preces Seueri quondā Martini

Turoneñ.epi discipuli. receptaqꝫ carta et calamo breuẽ volui scribere epłam Hieronymo. vt quicquid ex hoc sentiret rñderet. Sciebã em̃ in tã difficili q̃stione a nullo alio euidenti⁹ viuentiũ saltẽ posse doceri. Cũ aũt iam scriberẽ salutatiõis exordium Hieronym⁹ ineffabile lumẽ inuisum nr̃is tpibus ⁊ nr̃is linguis minime declarandũ subito effulsit. et ineffabili inauditaqꝫ oĩm odoꝝ fragrãtia cellulã respersit in q̃ stabã. Vox ⁊ mẽbroꝝ virtutes amisi. nesciebaꝫ em̃ eũ mortuũ ⁊ tã sublimẽ eum sedẽ i celo accepisse. itaqꝫ q₂ talẽ oculi mei nunq̃ꝫ perspexerũt lucẽ. olfact⁹ meus nõ senserat odorem. tã nouis inauditis signis obstupuerã. Inter hec vox illa emicuit. Augustine augustine augustine q̃d q̃ris. putasne breui immittere vasculo mare totũ. breui includere pugillo terrarũ orbem. celũ frenare ne vsitatos exerceat cursus. q̃ ocul⁹ nullus hoĩm videre potuit tuus videbit. que auris nulla p sonũ hausit audiet tua. q̃ cor humanũ nullatenus intellexit. nec etiã cogitauit existimas te intelligere posse. infinite rei finẽ infinitãqꝫ mensurã quõ metieris. potius terrarũ orbẽ puulus teneret pugillus. poti⁹ a motu ꝯtinuo celũ desisteret q̃ꝫ gaudioꝝ et glorie q̃bꝫ btõꝝ aĩe sine fine potiunt̃ minorẽ intelligeres particulã: nisi vt ego expientia docear̃. discurre adhuc breuis tpis spaciũ. ĩpossibilia facere ne coneris donec impleat̃ tu⁹ vite cursus. hic non queras q̃ alibi quo tã feliciter ꝑeras inuenire pñt. Ad hec Aug. obstupuit ⁊ aliqualem sumẽs audaciã tremebũda voce dixit. q̃s es tu q̃ tã felix es ⁊ tã dulcia loq̃ris. At ille. nomẽ meũ q̃ris. Hieronymi illi⁹ pŕbyteri cui iam epłaꝫ mittendã scribere cepisti sum aĩa illi⁹: q̃ hac hora in Bethleẽ iude carnis onere deposito: omni celesti comitatu: oĩ illustrata splẽdore ⁊ pulcritudĩe tã gloriose ⁊ tã ineffabiliter ad regnũ celoꝝ pgo: ibi sine fine mansura. nullũ expecto glorie defectũ sed augmentũ q̃n iterũ iũgar corpi glorificato ⁊ nõ morituro. Cui Augustin⁹ Utinã viroꝝ eximie tui mererer esse pedissequus. sed q̃so tui seruuli quem dilexisti in mũdo recorderis. vt tuis interuentiõibꝫ a pctis emũder. tua gubernatiõe recto calle inoffenso pede pcedã. tuis defensiõibꝫ assiduis ab inimicis mihi ꝯtinue insidiantibꝫ protegar. tuoqꝫ sctõ ductu salutis attingã portũ. placeret vtinã volũtati tue aliq̃ mihi interrogãti respõdere. At ille: q̃d optas dicito. Cui iterũ Aug⁹. Uellẽ intelligere vtrũ btõꝝ aĩe q̃dã velle possint q̃ obtinere nequeãt. Cui aĩa scti Hiero. Unũ Augustine noueris q̃ sctõꝝ aĩe ita in illa eterna gloria sunt solidate ⁊ firmate in dño q̃ nulli sibi inest alia volũtas nisi dei q̃ nihil velle aliud pñt. etem̃ q̃cũqꝫ volũt ⁊ deus vult et implet. nemo q̃ppe nostrum suis fraudatur desiderijs: q₂ nihil p̃ter deũ q̃s nostruꝫ optat. Sic ergo scribit Aug⁹. de illa visione Cyrillo. Pluribꝫ horis gl̃iosissima aĩa ibidẽ mecũ manens: trinitatis sanctissime vnitatẽ ⁊ vnitatis trinitatẽ: filij a pr̃e generationẽ. spũsscti a pr̃e ⁊ filio ꝓcessionẽ. angelicas hierarchias et ordines ⁊ eorundeꝫ btõꝝ spirituũ ministeria. beatarũ etiã aiaꝝ felicia gaudia ⁊ alia vtilia ⁊ grauia humanis intellectibꝫ q̃ꝫ subtiliter: delectabiliter ⁊ euidẽter. q̃ꝫ etiã mirabiliter: mihi auido patefecit. si linguis hoĩm loq̃rer nõ explicarẽ sermonẽ. Deinde ab oculis meis lux ista disparuit. sed multis postmodũ diebꝫ ineffabilis odorũ suauitas remansit. Hec Aug.

E Ex his ergo patet q̃ꝫ efficax studentiũ doctor fuerit beatus hiero. q₂ Augustinũ docuit de pmissis: et ecclesiã sanctã totã illustrauit. scripturã aperiẽs. bibliã transferẽs et plurimos libros scribẽs. Hec de primo principali.

Scdõ p̃ncipaliter dixi q̃ in ṽbis themat̃ notat̃ excellentia meritoꝝ bti Hieronymi. et p ꝯsequẽs ei⁹ ineffabile pmiũ a deo: cũ dr̃. Quia angel⁹ dñi exercituũ est. nam excellẽtia meritoꝝ suorum satis intelligit̃ p hoc q̃ demones fugiunt vbi deuote inuocat̃ beat⁹ Hiero. et p hoc merito dicit̃ angelus. Sicut em̃ angelus dñi potestatẽ habet ligandi ⁊ calcandi demones ne noceãt hoĩbꝫ electis. f̃m q̃ dicit̃ Apoc. xx. Uidi angelũ descendentẽ de celo habentẽ clauẽ abyssi ⁊ catenã magnã in manu sua ⁊ apprehẽdit draconẽ serpẽtẽ antiquũ q̃ vocat̃ diabol⁹ ⁊ sathanas ⁊ ligauit eum p annos mille. id est vsqꝫ ad finẽ mundi. nã diabol⁹ iam p xp̃i passionẽ ligat⁹ est vt nõ habeat tantã potestatẽ nocẽdi hominibus quantã habebit in fine mũdi. F

Sic b. Hieronym⁹ pugnat p suis contra diabolũ. Hoc bene oñdit Cyrillus in

quadã epistola ad Aug. sic inquiẽs in sen-
tentia. Sabinianꝰ hereticoꝝ fautor duas
asserẽs in xp̃o volũtates ⁊ qd̃ peius ẽ qñq̃
in se discordes. ad cuiꝰ ꝓbationez adduxit
verbũ saluatoris. Pater: si fieri põt trãsfer
a me calicẽ istũ. eliciẽs ex hoc rões grauis-
simas pene inexterminabiles ꝙ xp̃us vna
volũtate voluerit passionem fugere. altera
eandẽ cogẽte oportuerit subire. Ex his di-
cebat ꝙ xp̃s multa voluit q̃ obtinere non
potuit. Et subdit Cyrillꝰ. Tantũ i nos do-
loris excreuit ꝙ magnitudinẽ explicare ne
quiuimꝰ. ꝑuertebat nãq̃ idẽ pestifer lupus
gregẽ nobis cõmissum et quoddã opuscu
lum cõfecit de hoc. falsis ꝓbans rõnibus
hoc sic esse. et hoc idẽ opusculũ vt ei fidem
daremꝰ gl'ioso ascripsit Hieronymo. Hu-
ius aũt falsitatis noticiã cõperiẽs quidam
bone memorie Siluanꝰ sancte eccl'ie Na-
zareth archiep̃s sciẽs tibi Augustino glo-
riosum Hieronymũ epl'am sup huiꝰ erro-
ris destructionẽ nõ multũ añ sui obitũ edi
disse nobis insinuauit. Predictũ g̃ heresiar
chã cũ suis discipulis q̃dã die dñico ad ec
clesiã hierosolymã inuitaui ad disputandũ
et suũ nequissimũ errorẽ reprobandũ. q̃ cũ
suis discipulis ⁊ vniuersis nr̃is suffraga-
neis ⁊ pluribꝫ aliis orthodoxis in dicta ec
clesia adunatis disputatio a nona vsq̃ ad
vesperã tẽdit. Dũ ãt dictꝰ heresiarcha opu
sculũ p se false cõpositũ glorioso Hierony
mo allegaret. has btĩ Hieronymi iniurias
Siluanꝰ ferre nõ valẽs ex maxia dilectiõe
quã habuit ad btm̃ Hieronymũ (vñ ⁊ q̃si
ab oĩbꝫ alter Hieronymꝰ dicebat̃) ꝯ dictũ
heresiarchã ꝓtinus surrexit dure eũ incre-
pans. Dũ aũt inter eos longa orireẽ ꝯten-
tio. et alter alterũ opprobriis ꝯfunderet: in
fine ambo sic statuerũt. ꝙ si vsq̃ in pñtis
diei horam nonã beatꝰ Hieronymus hoc
opus false cõpositũ euidẽter ostẽderet: p̃di
ctus heresiarcha capite puniret̃. Sin aũt:
archiep̃s Siluanꝰ. q̇bus finitis singl'i ad
ꝓpria remearũt. Per totã aũt noctem vnus-
quisq̃ nostrũ orõnibꝫ vacans vigilabat vt
nobis in opportũitatibꝫ auxilium eueniret
a dño qui neminẽ in se sperantium spernit
Statuto aũt die ⁊ hora heresiarcha letus
ecclesiã intrauit cũ suis neq̇cie filiis: hinc-
inde vt leo discurrẽs. stabat aũt oĩs fideli-
um cõtio in ecclesia: q̇libet sancti Hierony-
mi clamãs nomẽ. Hieronymꝰ aũt finxit se
orõnibꝫ supplicantiũ nõ intendere ad tpus
vt mirabilior appareret. Et ego dt cyrillꝰ to-
tus ꝑfusus lachrymis q̇d accideret expe-
ctabã. cũ aũt nihil mirabile appareret cepit
seuire heresiarcha canina rabie vt Silua-
nus qd̃ ꝓmiserat expleret. Siluanꝰ g̃ letis-
simus iuit ad locũ decollatiõis tãq̃ ad nu
ptias. et lachrymãtes ep̃os ⁊ alios catholi
cos his ꝯsolabat̃ verbis. Gaudete mecum
charissimi ⁊ nolite tristari: plus meis pec-
catis merui q̃ patior. Post hoc genua fle-
ctens ait. O sctẽ Hieronyme adesto mihi
si placet q̃q̃ h ⁊ maiori dignꝰ sum suppli-
cio: tñ ne falsitas locũ teneat: veritati suc-
curre. ꝙ si fas nõ est vt adiuuer: ꝓpiciꝰ esto
mihi vt in hora mortꝭ gl'ie tue nõ sim expers
Et sic spiculatorẽ alloquit̃ vt feriat. Sed
audi mirabilia. Eleuat spiculator ensem vt
vno ictu caput antistitis amputet. et adest
subito gl'iosus Hieronymꝰ ⁊ cũctis cernẽ
tibꝫ manu extẽsa tenet ensem: siluano impe
rãs vt surgat. deinde heresiarchã increpãs
innuẽs scripturas false cõpositas: eiq̃ mi-
nãs ab oĩm euanuit oculis: et heresiarche
caput terrã petiit detru[illegible]ratũ tanq̃ si ense
spiculator vno ictu ipm amputasset. tunc
cuncti q̇ aderãt deo gr̃as egerũt et gl'ioso
Hieronymo. Et discipuli heresiarche ad
viã veritatꝭ redierũt. Ecce q̃ntũ exemplar
hic antistes Siluanꝰ factũ ẽ oĩbꝫ xp̃ianis.
Nõ em̃ ille christianꝰ est q̇ ꝓ veritate mori
timet. Hec Cyrillꝰ. Ecce quõ btũs Hiero
nymus pugnat ꝯtra diabolũ q̇ errorẽ di-
ctũq̃ heresiarchã cõuicit. ¶ Hoc eti
am oñdit̃ in q̇dã alio miraculo qd̃ scribit
Cyrillꝰ Augustino in eadẽ epl'a de sancto
Siluano quõ diabolꝰ post iã dictũ mira-
culum inuidia motus in forma Siluani
ep̃i quandã viduã visitauit nocte vt cũ ea
cõmisceret̃. q̃ clamãte diabolꝰ in camera i
angulo se locauit: et cũ baculis ꝑcussus do
mum vidue exiuit et ad domũ Siluani ꝓ
perauit: acsi ipe siluanꝰ hoc nefas ꝑpetras-
set. Mane aũt facto cuncti cõcurrerũt di-
centes siluanũ incendio dignũ q̇ sub specie
sanctitatis tãta mala facere voluisset. Si
luanus occulte ad sepulcruz sancti Hiero-
nymi fugit q̇ ibi ꝑ duarũ horarũ spacium
manẽte: quidã venit ei improperãs et gla-
dio collũ eiꝰ trãsfigere voluit: tũc siluanus

clamauit. Succurre gloriose Hieronyme et statim ille in guttur proprium gladium immersit, statim casu alius venit putans hominem a viro dei interfectum: et siluanum gladio interficere voluit. cui accidit vt primo quam statim vir dei clamauit. Succurre gloriose Hieronyme. Et stati duo alij ecclesiam intrauerunt: putantes hos duos a siluano interemptos tunc statim vnus ex eis furia repletus dixit. Tu mulieres ad tuas libidines cogis et nunc homicidium duplex fecisti: et sic ense eum perimere voluit. At siluanus more solito clamauit. Succurre Hieronyme gloriose. et statim huic tertio accidit vt duobus primis. Quod videns alter qui secum ecclesiam intrauit, statim clamauit siluanum necromanticum et magica arte hoc fecisse: et sic dignum incendio. et sic populum prouocauit: omnes accurrunt. Siluanus stetit vt agnus inter lupos: nil aliud dicens nisi hec verba. Juste hec patior: quia in deum meum peccaui grauiter. Tunc siluanus innocens capitur vt ad supplicium trahatur. Tunc subiungit Cyrillus. Hec ad mea sonant aures et tristis cum lachrymis veni et populo manu silentium indicens: sed populus magis furore inflammabatur. Cum autem extra ecclesiam siluanus captus duceretur: cunctis cernentibus gloriosus Hieronymus de loco in quo iacebat surrexit: tanto circumfultus lumine vt videntes sustinere non possent: sed in terram caderent: et Siluani capiens dextram. his qui eum captum tenebant imperauit vt dimitterent Inter hec mulier obsessa catenis manibus et pedibus ligata ad ecclesiam portatur: et quam stati mulieris pes tetigit limen: diabolus clamauit. miserere miserere gloriose Hironyme. nam per te crucior ante tempus. Cui gloriosus Hieronymus. Nephande spiritus ab hac exi famula et tuas fallacias quas contra siluanum egisti in siluani forma te demonstrans detege. et stati diabolus apparuit in omni forma sic cum nobili vidua: ita vt omnes Siluanum archiepiscopum putarent. et sic siluano fama restituit. Tunc ait hieronymus siluano voce leni. Siluane charissime quid optas tibi placitum me facturum. At ille. mi domine vt hic me amplius non relinquas At Hieronymus. quod optas fiat. et stati in spacio vnius hore siluanus expirauit. Ecce quomodo gloriosus Hieronymus pro suis dilectis pugnat contra diabolum vt angelus fortissimus. Unde ergo dicitur. Angelus domini exercituum est. Ex his patet ad quantam dignitatem scientia sacre scripture perduxit Hieronymum. Non autem sic alie artes per quibus grauiter correctus fuit: sicut ipse de se refert Hec de scdo. H Dubitatur circa predicta An beatus Hieronymus habuerit aliquas conditiones speciales propter quas dicitur angelus exercituum. Respondetur breuiter quod sic. Unde sicut angeli dei defendunt oppressos se inuocantes et dirigunt errantes et eos precedunt in via: et pro orantibus deuote apud deum intercedunt. Ita b. Hieronymus propter hec tria merito dicitur angelus. quia fuit prouidus oppressorum defensor. preuius errantium antecessor. et propicius errantium intercessor: et se inuocantium adiutor. Primo ergo beatus Hieronymus dicitur angelus. quia fuit oppressorum prouidus defensor. Angeli autem oppressos propter deum protegunt et defendunt sicut dicitur Dan. iij. Angelus domini descendit cum Azaria et socijs eius in fornacem et excussit flammam ignis: dum rex babylonis eos misisset in ignem. sicut heri audistis de festo sancti michaelis. Ita beatus Hieronymus succurrit oppressis. sicut de ipso scribit Cyrillus patriarcha in dicta epistola ad Augustinum sic dicens. Post obitum beatissimi Hieronymi quedam hereticorum secta inter grecos surrexit: que ad latinos vsque peruenit: que suis nephandis rationibus nitebantur probare quod anime beatorum vsque ad vniuersalis iudicij diem quando corporibus erunt reunite de visione et agnitione diuina in qua consistit tota beatitudo sanctorum priuabuntur: et damnatorum similiter vsque ad diem iudicij nullis cruciarentur penis. Quorum ratio talis erat. Sicut anima in corpore meruit vel peccauit: ita cum corpore premia reciplet vel penas. Asserebant etiam de illa secta nullum fore purgatorij locum in quo anime que nondum de suis peccatis plenam egissent penitentiam purgarentur. Et subdit Cyrillus quod hac secta inualescente tantus dolor in eum irruit vt pigeret eum viuere. Et sic cunctis suis suffraganeis et alijs catholicis conuocatis: ieiunia et orationes eis indixit: vt diuina bonitas suam non sic permitteret ledi fidem. Et ecce mira res: et forte similis nunquam visa: tribus expletis diebus ieiuniorum et orationum: subsequenti nocte gloriosus hiero. suo dilectissimo filio Eusebio oranti manifeste apparuit et alloquendo benigne dixit. In hac pestifera secta minime formides: quia sibi finis imponendus erit. quem Eusebius nimio splendore fulgentem intuitus quasi de graui somno euigilans pre gaudio dulces lachrymas fudit.

ita vt pene vocē formare nō posset, attñ qꝫ-
tū poterat clamare cepit. Pater meꝰ Hie-
ronymus es, et hec ꝟba pluries iterās ait.
Cur me pr̄ deseris certe tenebo: nec dimit-
tā: nec sine tuo filio quē dilexisti gradieris
Ad quē Hieronymꝰ. Nō te dilectissime fi
li deserā, vicesimo nāqꝫ die me seq̄ris ⁊ me-
cum ī gaudio sine fine ꝑmanebis. Sꝫ hec
Cyrillo cūctisqꝫ fratribꝫ annūcia vt die cra
stina iuxta ꝑ̄sepe dñi vbi meū quiescit cor-
pus omnes in vnū cōueniant tā catholici
qꝫ illius secte viri ⁊ triū hoim̄ q̄ in hac sunt
vrbe hac nocte defuncti cadauera in locū
vbi meū humatū est corpus facies porta-
ri, sup quos saccū meū quo vtebar, scꝫ cili
cinum pones et statim vite ꝑ̄stine restituti
hanc extirpabunt heresim. Et sic Eusebio
Hieronymus valedicens disparuit. Ma
ne aūt facto Eusebius Cyrillo cūcta nar-
rauit vt ipe fatetur in hac epistola. Et Cy-
rillus oēs vt dixerat Hieronymꝰ cōuoca
uit. O mira dei clemētia. Accedēs itaqꝫ ve
nerabilis Eusebius ad singuloꝝ cadaue-
ra flexis genibꝫ manibusqꝫ in celū eleuatis
sic orauit. O deus cui nihil impossibile vl'
graue est immense fortitudinis et ꝟtutis q̄
facis mirabilia mag̅ solꝰ et nullū in te spe
rantium spernis, exaudi nunc p̄ces tuoruꝫ
fidelium: vt tua quā dedisti fides inuiola-
ta maneat, et vt hic error appareat ꝑ merita
tui dilecti Hieronymi, introduc in hec ca-
dauera animas quas de ipis egredi volui
sti, qua orōne facta cilitio quo beatꝰ Hie-
ronymꝰ supra carnē vtebaẗ tāgēs cadauer
ꝓtinus in ipm̄ vite spiritū introduxit, et ita
cōsequenter de aliis, et sic oēs perfecte sūt
resuscitati et ceperūt animarū beatarū glo
riam ⁊ pctōꝝ penas tā purgatorij qꝫ infer-
ni clara voce oībꝫ intimare. Et subdit Cy-
rillus ꝙ sibi postmodū dixerūt ꝙ b. Hie-
ronymus eoꝝ animas introduxerat in pa
radysum purgatoriū et infernū vt que ibi
agebanẗ patefacerēt vniuersis, eisqꝫ dixerit
vt ad corpora redirēt ⁊ de ꝑpetratis pctis
pniām agerēt. quia ea die et hora q̄ venera
bilis Eusebius mortuus erat et ipi migra
turi erant, ⁊ si bene agerent essent cū eo glo
riam adepturi, qđ et factū est. Quales autē
penas narrauerint memini me latius ali-
bi dixisse. Hoc tñ scribit Cyrillꝰ ꝙ quadaꝫ
vice vnū eoꝝ semꝑ flente cur fleret interro-
gauit. At ille post interuallū dixit, miror ꝙ
homines q̄ se mori nō dubitāt tanta secu-
ritate viuūt et nō semꝑ flent, nam oēs pene
que in mundo excogitari possunt minime
pene in inferno aut purgatorio equari nō
possūt. vnde si illas experiētia nosceret ho-
mo mallet omnes penas quas oēs homi-
nes ab Adam sustinuerūt et ad finē mundi
sustinebūt simul sustinere qꝫ minori pena q̄
est in inferno aut purgatorio vna die tor-
queri. Et subiūxit ꝙ infernales pene ī nul-
lo differūt a penis purgatorij et ecōuerso.
nisi quia iste sunt tꝑales: ille vero eterne. di
xit etiā ꝙ tanta diuersitas esset penarū pa-
ganorū et maloꝝ christianorū. ꝙ licet inef
fabiles essent paganoꝝ pene tñ q̄si mille vi
dentur respectu aliarū. Hec Cyrillus Au
gustino vbi sup̄. Ecce quō beatus Hiero-
nymus ad instar angeli fuit ꝓuidus oppres
sorum defensor cū fides opprimereẗ. Secū
do beatꝰ Hieronymus merito diciẗ ange
lus, qꝛ fuit ꝓuius errātiū antecessor. Ideo
de ipo dici potest illud Malach. iij. Ecce
ego mitto angelū meum q̄ ꝑ̄parabit viam
ante faciē meā. I Qđ licet specialiter
dictum sit de Johanne baptista: tñ cōgru-
it beato Hieronymo quē btūs Augustinꝰ
coequat Johanni baptiste in epl'a ad Cy
rillum dicens. Porro ne aliquibꝫ deriden-
di laqueū iniicere videar Johanni bapti-
ste et apostolis in sanctitate et gloria equa
lem esse sanctissimū virum Hieronymū fa
teor, vñ nondū q̄ttuor diebꝫ expletis q̄ in
visione habui narrabo nō carnali amore
vel alia causa: sed veritatis amore ꝑ reuela
tionem diuinitꝰ mihi factā. Quarta nocte
p̄cedente cogitanti mihi q̄d laudis ⁊ reue-
rentie Hieronymo retexerem, dū sic dispo
nerem tibi de hoc epistolā scribere hora no
ctis media me somnus oppressit: et ecce ma
xima mihi affuit angelorū mltitudo: inter
quos plus in infinitū sole fulgentes erant
duo viri ita similes vt nulla in eis videreẗ
differentia nisi qꝛ alter tria serta ferebat in
capite ex auro ⁊ lapidibꝫ p̄ciosis, alter ve-
ro duo, ambo candidissimis induti collo-
biis vndiqꝫ auro et gemmis cōtextis. Ac
cesserūt illi ambo ꝓpe me ⁊ sub silentio pau
lisper steterūt. et inde ille qui tria serta fere
bat his verbis me alloquebatur. Cogitas
Augustine q̄s debeas laudes de Hiero-

nymi veritatẽ pferre et certe diu cogitans nondũ cogitasti, sed ad hoc ambo venim⁹ et eius tibi gloriã indicem⁹. Hic certe me⁹ socius quẽ vides Hieronym⁹ ipe est. q̃ sicut mihi equalis i vita ꝛ sanctitate fuit: ita ꝑ omnia in gloria est equalis. et q̃ possum ipe põt. et que volo ipe vult. et sicut deum video et cognosco: sic et ipe. Sertum vero tertium qd plus fero illo aureola est martyrij q̃ vitã finiui corporis. ipe aũt eo ꝙ tã patienter et gaudenter in mundo labores penitentias: erumnas: ꝯtumelias: afflictiones. et cetera multa ꝑtulit p̃mium martyrij nõ amisit. tñ qꝛ gladio vitam nõ finiuit aureolã que in signũ martyrij datur talem nõ habet. Alia vero duo serta que habemus aureole sunt que solis virginib⁊ ꝛ doctoribus danť vt ab alijs discernanť. Ad h̃ respondit Aug. vt ipe refert. Quis es dñe mi? At ille. Johãnes baptista sum qui ad hoc ad te descendi vt tibi nũciarẽ Hieronymi gloriã q̃tin⁹ ipm gẽtib⁊ nũcies. Hoc eñ scias ꝙ honor et reuerẽtia q̃ simul sctis exhibeť ceteris oib⁊ exhibeť. qꝛ ꝑpter charitatẽ ineffabilẽ q̃ seinuicẽ diligũt q̃libet sanctoꝝ ita de alter⁹ gaudet glĩa sicut de sua. et sic minor de maioris glĩa gaudet acsi eã haberet. His dictis societas illa discessit. Et subdit Aug. Expgefactus itaq; a somno subito tãtos sensi charitatꝭ ardores q̃ntos in me vnq; senserã: nec deinceps aliq̃s inuidie aut sꝑbie appetitus in me fuit. Et sequiť. Testis est mihi de⁹ q̃ oĩa nouit añq̃ fiant ꝙ deinde tantus in me extitit charitatis feruor ꝙ plus alieno bono gaudeo q̃ meo. plus affecto oib⁊ subesse q̃ preesse Hec Aug⁹. Ecce quõ b. Hieronym⁹ fuit p̃ulus errantiũ antecessor dũ Augustinus a Johe baptista p̃sente Hieronymo sic instruiť. et ideo bñ angel⁹ nob vitã dñi p̃parans nũcupať. K Tertio b. Hieronymus bñ dr̃ angelus: qꝛ est ꝓpicius orantiũ intercessor. Angeli eñ ꝓ deuote orãtib⁊ affectuosissime apud dñm intercedũt. ſm illud Thob. xij. Qñ orabas cũ lachrymis ꝛ sepeliebas mortuos ꝛc̃. ego obtuli orationem tuã dño. Sicut Hiero. deuoto oratori Eusebio affuit p̃sidio sic scribit Cyrillus in p̃dicta ep̃la ad Augustinũ. Aduenìente eñ die q̃ venerabilis Eusebi⁹ a btõ Hieronymo i visiõe se migrare sciuerat die tertio p̃eunte languore febrium cõcussus memor magistri sui Hieronymi se nudũ sup terrã a fratrib⁊ deferri fecit. et singl'os osculans frẽs: benigna eos ꝯsolatione cõfortabat vt in sancto ꝓposito manerent. Deinde saccum q̃ gloriosus Hieronymus indut⁹ erat afferri fecit et supra se poni iussit. ordinauitq; se nudũ ad instar magistri extra ecclesiã in q̃ iacebat scti Hieronymi corp⁹ sepeliri. Post h̃ corpe xp̃i dñi nr̃i se muniẽs se btõ Hieronymo cõmendauit. et sic ꝑ triduũ corpali locutiõe ꝛ visiõe p̃uatus circũstantib⁊ alternatim fratrib⁊ psalteriũ. passionẽ dñi. et alia sacra legẽtib⁊ iacuit. Sꝫ audi terribile qd sequiť. A die q̃ moritur⁹ erat ꝑ duas horas añ btẽ aĩe exitũ venerabilis Eusebi⁹ tã terribiles actus cepit ꝑagere ꝙ circũstantes monachi pauore territi velut amentes in terra iacebãt. Nã qñq; trãsuersis ocul' mãib⁊ sil' iunctis: facie terribili: voceq; dira q̃si sedẽs clamabat. nõ faciã nõ faciam: mentiris. post hoc ad terrã rediẽs faciem in terrã firmabat inquantũ poterat clamãs. Adiuuate frẽs ne pereã. qd monachi videntes lachrymãtes ꝛ tremẽtes eũ interrogauerũt. Quid habes pater. ad q̃s ille. nõ videtis demonuꝫ agmina q̃ me debellare cupiũt. Et illi. Quid te facturũ volebãt cũ dicebas: nõ faciam. At ille. conanť nãq; vt diuini nois blasphemus inueniar. et ideo hoc me nõ facere acclamabã. At illi. quare pater faciẽ abscondebas i terrã. Et ille. vt eoꝝ aspectũ nõ cernerẽ. qꝛ tam turpis ꝛ terribilis est ꝙ omnes pene q̃ in mundo sunt eius respectu nihil sũt. Inter hec ꝟba act⁹ priores reiterans sic ad extremã horã vsq; deuenit. Fratres autem qui astabãt pauore ꝛ dolore ꝑterriti velut mortui stabãt q̃d facerẽt nescientes. sed omnipotẽs deus q̃ suos nõ derelinquit in tempore necessitatꝭ ad extremã itaq; horã venerabili Eusebio peruenienti gloriosus Hieronym⁹ appareñ eum benigne cõfortauit. cuius aduentum omnis illa demonum turba quasi infinita eius timore ꝑterrita ab eo velut fum⁹ euanuit. et oẽs astantes audierũt ab Eusebio has voces. Vñ venis pater. quare tm̃ moratus es: q̃so filiũ tuũ nõ derelinquas. Cui subito cunctis audientib⁊ alia vox respondit. Expecta fili ne formides: quia te nõ deseram quem tantũ diligo. Qua voce audi-

ta breui decursa morula venerabilis Euse
bius expirauit, qua q̇dē hora illi tres q̇ re-
suscitati sunt migrauerūt: et cū Eusebio ad
eterna gaudia vtputa puenerūt. Hec Cy-
rillus. Ex his ḡ ptz ꝙ b. Hiero. bn̄ dr an-
gelus. qr nō solū fuit puidus oppressoꝝ de
fensor et p̄ulus errantiū antecessor: sed fuit
etiā ppici⁹ orantiū intercessor. et hoc ex eo
habuit qr gr̄a diuina p̄uentus sacrā scptu-
rā tradēs ⁊ in ipa meditās mundū illumia
uit. inimicos fidei catholice pstrauit. ⁊ cre
dentes saluauit ⁊ ī fide ꝯfortauit. qr labia
ei⁹ iuxta thema custodierūt sciam legis dei
et alij ex ei⁹ ore legē didicerūt ⁊ īpleuerūt:
eo ꝙ tāq̄ angel⁹ dn̄i vitā ducēs cūctos ex-
emplari vita deū timētes edificauit ⁊ ī bo
no firmauit. Implorem⁹ ergo hodie glo-
riosissimū Hieronymū vt sua nos interces
sione ab oīb insidijs diaboli defendat et
gratiam viuēdi a deo nob̄ impetret p Je-
sum xp̄m dn̄m nostrū. Amen.

De sancto Maximiliano.

Sermo. LXXXVIII.

wann. XVII.

b Eati sunt ser-
ui illi q̄s cū venerit dn̄s inuene
rit vigilātes. Lu. xij. Vos esto-
te parati: qr q̄ hora nō putatis fili⁹ hoīs ve
niet. Vigilate qr nescitis q̄ hora dn̄s vr̄ ve-
turus sit. Mat. xxiiij. Hodie agim⁹ festuz
btī Maximiliani patroni nr̄i cui⁹ corpus
in hac ecclīa sctī Stephani pthomartyris
requiescit. Et si dignū ē venerari oēs sctōs ⁊
electos dei ad laudē ⁊ gl̄iaz oīpotētis dei q̇ ī
suis sctīs laudat̄. specialit̄ tn̄ illos venera-
mur q̄rū reliq̄e nobiscū sunt ꝯdite. et magis
illos q̇ dū viuerēt sua doctrina nos illumi
nauerūt. Quāto magis venerari debemus
sctm̄ Maximilianū: cui⁹ nō solū habem⁹
apud nos reliq̄as. imo et totū corp⁹ q̇ non
solū nūc noster patron⁹ existit: sed ⁊ hic dū
viueret hāc Patauien̄. ecclesiā suis doctri
nis illuminauit ⁊ plebem sibi subiectā san
ctissima sua vita in bono cōfortauit. Hic
vtiq̄ ne tyrāni atq̄ heretici sibi subiectam
plebē suis erroribꝫ macularēt. diligēter vi-
gilauit vsq̄ ad mortē. qr p fide martyrio co
ronat⁹ fuit. q̄re merito btūs ⁊ de nūero illo
rū esse dr. de q̄bꝫ dn̄s in v̄bis thematis dic
Beati sunt serui illi q̄s cū venerit dn̄s in-
uenerit vigilātes vbi s̄. Pro gr̄a Aue ma
ria. Beati sūt serui illi ⁊c. vbi s̄. Luc. xij. In
his v̄bis ad pfectū nr̄m duo nobis sūt no
tanda. vicz Primo vt sim⁹ in diligēti ⁊ sol-
lerti vigilia ꝯscie nr̄e ne in aliq̄ deū offen-
dam⁹ cū dr. Quos cū venerit dn̄s inuene-
rit vigilātes. Scd̄o p̄miū huic merito cor
respondēs. cū dr a p̄ncipio. Btī sunt serui
hic in spe ⁊ tandē ī re. A Circa primū ē
notandū s̄m Innocen. in quodā sermone
de ꝯfessoribꝫ. ꝙ aīa duobꝫ modis dormit ī
vicijs. et duobꝫ modis vigilat in v̄tutibꝫ.
dormit p errorē ⁊ ignorantiā. dormit p tor
porē ⁊ negligentiā. Cōtra p̄mū modū orat
ps. Illumīa oculos meos ne vnq̄ obdor
miā in morte. id ē ne obuoluar vnq̄ crimi-
nali pctō. Ubi dic glo. et alibi. Delicta q̄s
intelligit ab occultis meis mūda me. q. d.
Multa sūt q̄bꝫ delinquim⁹ q̄ ignoramus.
Cōtra secundū modū dicit Salomon p-
uer. vj. Usqueq̄ piger dormis qn̄ ꝯsurges
ex somno tuo. paululū dormies, paululuz
dormitab. Et sequit̄. Et veniet tibi q̄si via
tor egestas. Uterq̄ aūt somn⁹ p̄dictus est
damnabilis ⁊ mortalis. Nā ignorās igno
rabit̄: et negligēs neglige[illegible]. Dū ei culpa ne
scit̄ pnīa nō agit̄. ⁊ iō venia nō dat̄. Dū cu
ra negligit̄ medicina nō q̄rit̄. et iō sanitas
desperat̄. qr si ex pigricia nō q̄rit medici-
nam: nō sanabit̄ sed infirmitate moriet̄. Il-
lud declarat Innocenti⁹ p illud qd̄ scptuz
est. ij. Re. iiij. Legit̄ em̄ ibi ꝙ duo p̄ncipes
latronū Recbab et Boana veniētes ī do-
mum Jsboseth q̇ dormiebat sup stratū su-
um meridie ⁊ ostiaria domus purgās triti
cum obdormiuit. q̇ pcusserūt eū ī inguine
et sublato capite abierūt. Sed qr vt dicit
apl's ad Ro. xv. Quecūq̄ scripta sūt ad no
stram doctrinā scripta sunt, vt p patientiā
et ꝯsolationē scripturaꝝ spem habeamus.
nā oīa ī figura ꝯtingebāt illis. j. Coꝝ. x. Ec
ce tā isboseth q̄ ostiaria dormiebat. Ostia
ria q̄ triticū purgabat a lolio. frumentuz a
vicio ipa est rō q̄ discernit bonuz a malo.
virtutē a vicio. q̄ si forte p ignorantiā ob-
dormiuerit vt ostia dom⁹. i. sensus corpis
nō custodiat. duo p̄ncipes latronū. i. spūs
cupiditatis et spūs supbie q̄ sunt duo vi-
cia. Quia radix oīm maloꝝ est cupiditas.
ad quā ptinet omnis illicitus appetitus. et
initiū oīs pctī superbia ad quā spectat oīs

fniqua ꝑsumptio ingressi domū statim Is-
boseth dormientē.id est animū negligentē
in inguine feriūt.id est ꝑ carnis delectatio
nē occidūt.nihil eñ magis amicū est volu
ptati ꝙ̃ ociū. Qḋ etiā poeta cognouit cuȝ
ait.Querit egistꝰ q̃re sit factus adulter. In
ꝓmpto cā est desidiosus erat. Bñ ḡ Isbo-
seth vir ꝯfusionis interꝑtat.qꝛ dignus est
confusione q̇ negligit vigilare. Ideo dicit
Hiero. Semꝑ aliq̇d oꝑis facito vt te dia-
bolus inueniat occupatū. Propterea dñs
ꝑcepit Mat.xxiiij. Vigilate ḡ qꝛ nescitis
q̃ hora dñs vr̃ venturꝰ sit. Et ap̄lus ait.j.
Pe.v. Fratres sobrij estote ꝛ vigilate ĩ orō
nibꝫ vr̃is: qm̃ diabolꝰ aduersariꝰ vr̃ tanq̃
leo rugiēs circuit q̃rēs quē deuoret:cui resi
stite fortes ĩ fide B Et si diceret quis.
Habeo nūc ꝙ vigilare debeo et nō dormi
re ꝑ ignorantiā et negligentiā. q̇bꝫ modis
tñ vigilare debeo contra illa vicia. Rñdet
Innocen.vbi s̃.ꝙ vigilare debemꝰ duobꝫ
modis in ꝟtutibꝫ.scȝ ꝑ fidē cordis ꝛ ꝑ solli
citudinē oꝑis.ꝑ fidē cordis aduersus erro-
rem ꝛ ignorātiā.ꝑ sollicitudinē oꝑis cōtra
torporē ꝛ negligentiā. Illud oñdit ap̄ls.j.
ad Cor.xvj. Vigilate ꝛ orate et state ĩ fide
viriliter agite ꝛ cōfortamini vt oīa vr̃a in
charitate fiāt oꝑa. Nā sine fide impossibi-
le est placere deo.ad Heb.xj. Et fides sine
oꝑibus mortua est. Jac.ij. Ideo dicit sal-
uator Joh.xij. Dū lucē habetis credite in
lucē vt filij lucis sitis. Et ap̄ls ad Gal.vj.
Dū tꝑs habetis operamini bonū ad oēs.
maxīe aūt ad domesticos fidei. Sed q̃re.
rñdet Innocē. Veniet eñ tꝑs qñ nec age
re poteritis nec videre.qñ vicȝ dicet vobis
illud Matth.xxij. Ligatis manibꝫ ꝛ pedi
bus mittite eū in tenebras exteriores. Li-
gati eñ manibꝫ nō pñt agere.et ꝓiecti in te
nebras exteriores nō pñt videre. Vigilate
ergo qꝛ nescitis qñ veniet dñs.nā et si ni-
hil sit morte certiꝰ:nihil tñ hora mortis est
incertius. Est enim nobis hora mortis sꝑ
incerta vt semꝑ sit nobis suspecta vt ita sꝑ
nobis viuere liceat tāq̃ mori semꝑ opor-
teat. Ex oībꝫ ꝑdictis habemꝰ ꝙ hō semꝑ dȝ
esse in custodia sue ꝯscie vigilando ne deū
offendat omittēdo vel cōmittendo. Hoc
aūt nihil aliud est ꝙ̃ semꝑ esse ĩ timore dei.
E Illius habemꝰ exemplū ĩ vitaspa-
trū de abbate Machario quē cū interro-
gabant frēs quare ita siccꝰ siue macer esset.
Rñdit. Sicut lignū cū q̇ carbones arden
tes versant semꝑ ꝯsumitur ab igne: sic hō
si mentē suā tenuerit in timore dei ipe timor
ossa eiꝰ cōsumit. Qḋ vtiq̃ bñ ostēdit btūs
Hieronymꝰ dicēs. Quotiēscūq̃ diē illum
scȝ iudicij ꝯsidero:toto corde cōtremisco.et
siue comedo siue bibo siue aliq̇d aliud fa-
cio:sꝑ videt illa tuba terribilis sonare ĩ au
ribꝫ meis. Surgite mortui venite ad iudi-
ciū. Ad hūc terrorē btūs Hiero. hortabat
discipulos suos cū iā esset in vltima egri-
tudine cōstitutꝰ dicēs. Si nr̃ genitor timu
isset nūq̃ cecidisset. Primū eñ oīm malo-
rū fuit ꝑsumptio.q̇ nō timet de se ꝑsumit.
quō inter latrones q̇s onustus auro secu-
rus gradit. Saluator q̇d nos aliud docet
nisi timorē. Vigilate inq̇t qꝛ nescitis q̃ ho-
ra fur venturꝰ est. Hec Hiero. Et post pau
ca subdit. Nemo inter serpētes cū securita-
te habitat.q̇ sanctior et sapientior ē plus sꝑ
timeat. Cecidit ille sapiēs Salomō.ceci-
dit ꝛ eiꝰ genitor Dauid electꝰ ꝭm cor dñi.
Timeatis frēs iterū rogo.vndiq̃ timeatis:
qꝛ beatꝰ est vir timens deū. Ecce quō btūs
Hiero.hortatus est discipulos suos ad ti-
morem dei q̇ est vera vigilia qua q̇libet hō
hic vigilare debet ne deū offendat. Hunc
timorē et vigiliam q̃ntū habuerit sctūs ma
ximilianꝰ patronus noster bñ ostēdit eius
legenda.q̇ nō solū ꝓ se sed et ꝓ rege sibi cō-
misso diligētissime vigilauit vsq̃ ad mor-
tem. Nūc ꝯsequēter ꝓsequēdo secūdū mē-
brū diuisionis thematis scdi vel tertij est vi
dendū.q̃re vigilare sꝑ ꝛ timere debemꝰ qꝛ
ignoramꝰ aduentū dñi aduenientis ĩ morte
cuiuslibet.nescimus eñ qñ veniet. D
Pro q̇ notandū ꝙ ꝭm Inno.vbi s̃.dñs
q̃ttuor modis venit ad nos. ꝑmo ꝛ vltīo ve
nit semel:scdo ꝛ tertio venit sepe. Prīo ve-
nit in mundū ad redemptionē.vltimo ve-
niet ĩ iudicio ad retributionē. Scdo venit
in mentē ad sanctificationē. tertio venit in
carnē ad dissolutionē.i.in morte. De ꝑmo
dr. Exiui a pr̄e meo et veni in mundū. Jo.
xvj. De vltimo. Videbitis filiū hoīs ve-
nientē in nubibꝫ celi cum potestate magna
ꝛ maiestate. Matth.xxvj. De secūdo dicit
Ad eum veniemus ꝛ mansionē apud eum
faciemꝰ. Joh.xiiij. De tertio. Cū venerit et
pulsauerit ꝯfestim aperiāt ei. Lu.xij. Venit

vt aĩam quã dedit accipiat. pulsat vt ꝑ car-
nis molestiã mortẽ vicinã annũciet. nesciti
aũt qñ dñs veñet. sero: an media nocte: an
gallicantu: an mane. Ubi Inno. ꝑ q̃ttuor
illas horas intelligit q̃ttuor hoĩs etates.
scʒ puericiã. adolescentiã. iuuentutẽ. atq̃ se-
nectutẽ. In q̇bꝰ dormit q̇ negligit ⁊ igno-
rat. vigilat q̇ credit et oꝑatᷣ. Porro q̇ dor-
mit in vna vigilet saltẽ ĩ alia. qꝛ q̃cũq̃ ho-
ra pctõr ꝯuersus fuerit ad pniam vita vi-
uet ⁊ nõ morietᷣ ait dñs Ezech. xviij. Ne-
mo tñ longanimitatis eius patia abutatur
diutius. qꝛ q̃nto magis deus sustinet in p̃-
senti: tãto grauiꝰ puniet in futuro. neq̃ q̇s
p̃stituat longã vitã: qꝛ sic̃ ait saluator. Qua
hora nõ putatis filiꝰ hoĩs veniet vbi sup̃.
Ideo multi se deceperũt ꝓponẽtes penite-
re in senio. Uidemus em̃ ad experientiã q̃
tales in senio minus sunt dispositi q̃ ĩ iu-
uentute. et nõ mirũ. qꝛ nõ meruerũt gratiã
a deo sibi dari ꝑ quã ad deũ ꝯuerti possẽt.
Ideo scriptuʒ est Eccs. ix. Quodcũq̃ põt
manꝰ tua facere instãter oꝑare. qꝛ nec opꝰ
nec rõ. nec scia. nec sapia erũt apud inferos
q̇ tu ꝓperas. Et Ecc̃i. v. dꝛ. Ne tardes cõ-
uerti ad dñm: et ne differas de die in diem.
subito em̃ veniet ira illiꝰ et in tꝑe vindicte
disꝑdet te. Illud bñ nobis dñs excẽplifica-
uit de diuite dicẽte Lu. xij. Aĩa habes mul-
ta bona posita in annos plurimos requie-
sce: comede: bibe. Dixit aũt illi deꝰ. Stulte
aĩam tuã hac nocte repetẽt a te: q̃ aũt para-
sti cuiꝰ erũt. O vtinã aduerterẽt hoc illi q̇
immersi sũt totalitᷣ curis rerũ tꝑaliũ. q̇ ⁊ te-
dium hñt in oĩbꝰ q̃ respiciũt salutẽ eoꝝ. vti-
q̃ hoc aduertit be. Maximilianꝰ qui post
obitũ parentũ suoꝝ diuitũ et fideliũ oĩa q̃
reliquerũt indigẽtibꝰ distribuit. q̇ ⁊ postea
ꝓpter famã sanctitatis vite sue electꝰ est et re-
ceptꝰ ĩ archiepm Laureaceñ. postq̃ sanctꝰ
Quirinꝰ antecessor suus factꝰ est ꝑmas ec-
clesie Acquilegieñ. Cũ aũt scũs Maximi-
lianus ĩ vinea dñi in laureato: et ĩ hac Pa-
tauieñ. eccl'ia q̃ etiã sibi suberat diligẽter a-
liquãdiu laborasset fructuosissime in extir-
pandis erroribꝰ infideliũ ⁊ vicijs plurimis
accessit ad locũ natiuitatis sue ĩ Celeyã: vo-
lens etiã ibi extirpare errores plures quos
ibi pullulare nouerat: ⁊ cũ sua saluberrima
doctrina plurimos ibidẽ edificasset ampu-
tato capite palmã martyrij cõsecutus est.

Sed qꝛ dñs dicit illos seruos btõs q̇ hic
diligẽter vigilãt Lu. xij. Btĩ sunt serui illi
q̇s cũ venerit dñs iuenerit vigilãtes. E
Est notãdũ q̃ duplex ẽ btĩtudo. Una vie
altera p̃rie. Btĩtudo vie ꝯsistit ĩ spe. btĩtu-
do patrie ꝯsistit in re. Ista ꝯsistit ĩ fide. illa
ꝯsistit ĩ gl'ia. ista ꝯsistit ĩ timore. qꝛ btũs vir
q̇ timet dñm. illa cõsistit in gaudio ⁊ securi-
tate. De beatudine vie dꝛ in ps̃. Beati ĩma-
culati in via q̇ ambulãt ĩ lege dñi. Sed de
beatitudine p̃rie dꝛ in ps̃. Beati q̇ habitãt
in domo tua dñe ĩ secula seculoꝝ laudabũt
te. Isti ambulãt: sed illi habitãt. qꝛ isti labo-
rant diligẽter vigilãdo vt sup̃. sed illi quie-
scunt. isti exercentᷣ in lege: sed illi delectantᷣ ĩ
laude. Btĩ ḡ sunt serui illi q̇s cũ venerit dñs
inuenerit vigilãtes. sʒ modo btĩ sũt ꝑ spem
tandẽ ꝑ rem. mõ per fidẽ: tandẽ ꝑ speciem
siue claram dei visionẽ. mõ ꝑ meritũ: tan-
dem per premiũ. mõ ꝑ gratiã: tandẽ ꝑ glo-
riam. Acsi dicere vellet dñs suis seruis bñ
vigilantibꝰ. Btĩ estis q̇ sic vigilastis. qꝛ ꝓ
hac diligenti vigilia ꝯsequamini p̃mia in
btĩtudine eterna. Hec est btĩtudo eterna vt
cognoscãt te deũ verũ et quẽ misisti Iesuʒ
xp̃m. Ioh. xvij. Perfecte naq̃ btũs est cui
oĩa optata succedũt. et certe q̇ deum videt
quicq̇d desiderat hʒ. Delectaris in sapiẽtia
habes qđ cupis. qꝛ deus est ꝑfectissima sa-
piẽtia: q̃ attingit a fine vsq̃ ad finẽ fortiter
⁊ disponit oĩa suauiter. in q̃ oẽs thesauri sa-
pientie ⁊ scie sũt abscõditi. Delectaris ĩ pul-
critudine. si deũ vides habes qđ cupis. qꝛ
deus est ꝑfectissima pulcritudo in quã de-
siderant angeli ꝓspicere. Eius pulcritudi-
nem sol et luna miranᷣ. sic̃ dixit btã Agnes
Delectaris in pace: si deũ vides habes qđ
cupis. qꝛ ip̃e est ꝑfectissima pax q̇ fec̃ vtra-
q̃ vnũ. cuius pax exuperat oẽm sensuʒ. de-
lectaris in luce: si deũ vides habes qđ cu-
pis. qꝛ ip̃e est perfectissima lux q̃ illuminat
oẽm hoĩem venientẽ in hũc mundũ. et ipse
habitat lucẽ inaccessibilẽ. Delectaris ĩ forti-
tudine: si deũ vides habes qđ cupis. qꝛ de-
us est ꝑfectissima fortitudo. cui nihil ẽ im-
possibile. cuiꝰ volũtati nil resistit. q̇ est for-
tis ⁊ potens sup̱ oẽs deos. Sed ⁊ delecta-
ris forsitan in dulcedine. vere ip̃e est sum-
ma dulcedo. De q̃ dicit scp̃tura. Quã ma-
gna multitudo dulcedinis tue dñe quã ab-
scondisti timentibus te. Gustate et videte

inquit qm̄ suauis est dn̄s, dulcis ꝛ rectus, benignus ꝛ pius: Beati sūt ergo illi q̄s cū dn̄s venerit inuenerit vigilātes, et sic oīa i deo ꝯsequenter optata. Hec Inno. sīnaliter vbi s. F Dubitat̄ circa ea q̄ dicta sunt. Sunt ne aliq̄ cause ꝓpter q̄s vigilare debem⁹ in timore dei q̄ hic i via nos ad h̄ monere debēt. Ad hoc rn̄det Holgot sup lib. sapie q̄ triplex causa exprimit̄ i scriptura q̄re vigilare et vigilanter in oībus nos debem⁹ hr̄e. Prima causa est hostilitas crudelium inimicoꝝ nobis aduersantiū. Secunda debilitas nostra in resistendo in hac terrestri habitatiōe. Tertia causa est vtilitas fideliter ꝯsequēdi vigilantibꝫ, vicꝫ beatitudo, de q̄ sup̄. Primo diligēter vigilare debem⁹ ꝓpter crudelitatē inimicoꝝ nostrorum. Sicut em̄ homīes existētes in bello nō pn̄t bene somno vacare: ita et nos q̄ sumus q̄tidie in bellis multis semp vigilare debem⁹. Vn̄ in ps̄. dicit̄. Conculcauerunt me inimici mei tota die: qm̄ multi bellātes aduersum me. Pugnat em̄ ꝯ nos caro q̄ nobis ē intima. mund⁹ extra nos: et demones circūquaq̄: ergo necesse habem⁹ vigilare. Illius habem⁹ exemplū in irrōnalibꝫ Vn̄ sicut dicūt naturales, grues inter se vigilias diuidūt, et ista q̄ debet vigilare lapidem tenet in pedibꝫ vt si illa dormit: lapis cadens ipam ꝛ alias excitet. Si ergo auis insensata q̄ vigilare nō tenetur, sic sibi ꝓuidet contra somnū: multo magis nos contra somnum cautelā ꝯtinuā hr̄e debemus. et hoc dico ꝯtra somnū mortalis pc̄ti, q2 recte sicut dormiēs nō sentit quicq̄d secum agat̄ extrinsecus: nisi vehementer tangat̄. Ita pctōres multi nisi vehemēter tangāt̄ a deo tribulationibꝫ aut corpis molestia vel aduersitate nō cōuertunt̄ ad deū cui vigilare deberēt: sed in peccatis suis dormientes nō sentiunt se esse a diabolo ligatos et ab oī bono alienos. Hoc attendēs aplus Petr⁹ inq̄t vbi s. Fratres sobrij estote ꝛ vigilate ꝛc. G Et notāter adiūgit sobrietatē vigilie nō ebrietatē, q2 ebrietatē necesse sequit̄ mult⁹ somnus. Et dicit Holgot q̄ de aduersario nr̄o diabolo est sicut de q̄dā duce Carthaginensi. Iste em̄ dux habuit bellū ꝯtra quosdā de Affrica q̄ erāt nimis auidi ad bibendū vinū. Qd̄ intelligēs dux p̄dictus: tunc cōtra eos vsus est cautela illa. Accepit em̄ multa dolia vini ꝛ miscuit cum vino sucum cuiusdā herbe q̄ vocatur mandragora, q̄ quidē herba ē multū somnifera, sicut docet Aresto. de somno et vigilia. Facit em̄ hoīes ita ꝓfunde dormire q̄ fiunt insensibiles, et ideo solet dari hominibus q̄ sunt ꝓpt̄ aliquā infirmitatē curandam secandi vt possint sine dolore secari. Ille ergo dux dolia vini hac herba infecta dimisit in tentorijs suis ꝛ fugit, derelinquēs ad cautelā tentoria sua. Qd̄ cum vidissent affrici gaudētes tētoria intrāt ꝛ inuenientes victualia cū vino in abundātia comederūt ꝛ biberūt de isto vino infecto, ꝛ statim oēs sic oppressi sūt somno q̄ nullo mō se iuuare poterāt. Qd̄ explorās dux predictus de nocte redijt sup eos et miseros sicut voluit trucidauit. Ista cautela moraliter vtitur diabol⁹ cōtra hoīes q̄s temptat. Vinū em̄ qd̄ letificat significat gaudium vel lasciuiam secularē. Istam leticiā siue iocunditatē diabol⁹ sic cōmiscuit suco mandragore, id est delectatiōe luxurie q̄ oēs ex eo bibentes fiūt q̄si insensibiles. Qd̄ patet de istis q̄ inseruiūt gaudijs ꝛ lasciuijs secularibꝫ. H Mādragora aūt est herba hn̄s masculū et feminā ꝛ oīa lineamēta humani corpis in se prefert et ad generatiōis fecunditatē confert. Vn̄ Gen̄. iij. dixit Rachel sorori sue Lye de iacob viro suo, Dormiat tecum in hac nocte pro mandragoris filij tui. Et ideo merito mandragora voluptatem carnis designat, quia tota mundana iocunditas inter homines his diebus diabolo procurante: qui nos semper cautelose debellat de suco voluptatis est infecta. Ideo homines viciosi dormiunt in peccatis. Et ad correctionem predicatorum ꝛ eorum qui curam habent reperiuntur insensibiles vt dicat quilibet illud Prouer. xxiij ca. Verberauerunt me et non dolui, traxerunt me ꝛ non sensi: quando euigilabo ꝛ rursus vina reperiam. Non sic charissimi nos ita faciamus: sed sequamur apostolū vbi supra dicentem. Sobrij estote et vigilate ꝛc. Sobrietas enim est mater omnis virtutis, sicut econtra voluptas et crapula mater omnis vicij. Secunda causa quare in hac vita vigilare debemus est debilitas nostra in hac terrestri habitatiōe. Vn̄ homo q̄ iaceret in domo ruinosa ex omni

parte debili ⁊ simul sciret cū hoc ꝙ aliquis exteriꝰ ꝯtinuo suffoderet muros ad eū occidendū, vtiqꝫ nō daret se somno si essꝫ prudens: sꝫ ꝯtinue vigilaret. Ita domus aīe est corpus luteū vel terreū. ſm illud Job iiij. Qui habitāt domos luteas q̄ terrenū habēt fundamentū ꝯsumunẜ velut a tinea Fossor est mors q̄ indesinēter nitiẜ ꝑfodere domū nostrā vt furetur aīam cū pctīs si posset, vel cuꝫ penis debitis ꝓ pctō. Et ideo bñ dr Mat. xxiiij. Si sciret prfamilias q̄ hora fur veīret vigilaret vtiqꝫ ⁊ ñ sineret ꝑfodi domū suā. sꝫ timendū ē ne de nob̄ fiat sicut de pueris nouiter natis, de q̇bus dicit Aresto. in de somno et vigilia. ꝙ pueri qñ pariunẜ dormiunt ⁊ habēt oculos clausos: ꝓpter ꝯsuetudinē dormiendi in matrice. Sicut est de multis peccatoribꝫ q̄ꝫdiu i eis inualuit ꝯsuetudo dormiendi negligētie, pigricie, et accidie ꝙ vigilare nō pñt in bono oꝑe. sed cauendū est eis ne incurrant epilensiam mortaliter. Sicut em̄ epilensia est infirmitas cerebri faciēs hoīem subito et ex inopinato cadere, ita tales quādoqꝫ subito a deo infirmitate mortali tangūẜ ex q̄ vsu rōnis ꝓuanẜ. et sic in suis peccatis moriunẜ. Tertia causa quare vigilare debemus est vtilitas fidelis administrationis. sumꝰ em̄ sicut serui vigilātes de nocte ⁊ expectātes aduentū dñi sui de nuptijs redeūtis. Nuptie sūt in celo ineffabilis gaudij ꝯ clara dei visione ⁊ hūanitatis xp̄i cū deitatis ꝯiunctione. q̄ sunt vere nuptie celestes. De q̇bꝫ nuptijs venturꝰ est dñs nr̄ Jesus xp̄s in die iudicij descensurꝰ ad totū mūdū iuxta sua merita iudicandū. Vigilemus ergo q̄ nescimꝰ q̄ hora dñs nr̄ vēturꝰ sit. Mat. xxiiij. Et Luc. xij. dicit dñs. Sint lumbi vestri p̄cincti et lucerne ardētes in manibꝫ vestris: et vos siles hoībꝫ expectantibꝫ dominū suū qñ reuertaẜ a nuptijs. vt cum venerit et pulsauerit ꝯfestim aperiāt ei. Sed q̄ꝫuis oēs sic vigilare debemꝰ ꝯ temptationes inimicoꝝ nr̄oꝝ ne succūbamꝰ. Et specialiter ꝯtra septē fures. i. septē vicia capitalia q̄ nobis furanẜ septē nobiles virtutes. q̄ suꝑbia nobis furaẜ humilitatē. auaricia miscdīam. luxuria castitatē. ira pacē ⁊ concordiā siue patientiā. gula tꝑantiā. inuidia ꝓximoꝝ dilectionē. et accidia deuotionem. Maxime tñ p̄lati et curā animarū habentes vigilare debēt ne oues sibi cōmisse occidanẜ a diabolo aut satellitibꝫ suis hereticis aut alijs q̇buscūqꝫ occasionē pctōꝝ p̄stantibꝫ. In cuiꝰ signū cū xp̄us discipulos dormientes inuenisset: specialiẜ increpauit petrū dicēs. Symon dormis: nō potuisti vna hora vigilare mecū. Mar. xiiij. acsi diceret. Tu quē ꝯstitui caput alioꝝ specialiẜ vigilare debuisti ⁊ alios ꝯ temptatiōes armare. Hoc vtiqꝫ fecit sctūs Maximilianꝰ patronꝰ nr̄ q̇ ita pulchre vigilauit vt nō solum i ecclīa Laureaceñ. sed ⁊ in oībꝫ ecclesijs suoꝝ suffraganeoꝝ eiꝰ fama ⁊ sanctitas nota fieret i exēplū ꝯuersiōis mltoꝝ pctōꝝ. Inuocemus ergo hodie dulcissimū patronū nostrū sanctū Maximilianū vt sicut corporaliẜ nobiscū reqescit: ita spūalr suis intercessiōibꝫ apud deū nos nō deserat sꝫ i oībus tribulatiōibꝫ ⁊ tēptatiōibꝫ nob̄ succurrat p̄stante dño nr̄o Jesu xp̄o q̇ est benedictus in secula. Amen.

Sermo alius de sancto Maximiliano episcopo. LXXXIX.

Diliges dominum deū tuū ex toto corde tuo. Mat. xxij. Theophilꝰ in breuiloquio diuersarū artiū dicit. In ꝑuo igne vitrū frangiẜ. i magno ꝯsolidaẜ. rō. q̄ paruus ignis nō est tāte ꝩtutis vt posset siliter circū quaqꝫ vim ignitiuā inducere. Spiritualiter ꝑ ignē intelligiẜ dilectio. De qua Lu. xij. Ignē veni mittere i terrā. Sꝫ ꝑ vitrū intelligiẜ hō ꝓpẜ debilitatē nature. Cū em̄ iste ignis dilectiōis ē ꝑuus tūc vitrū. i. hō frangiẜ tedio et distrahitur ⁊ tepescit in oꝑe. scꝫ ꝙ orat sine deuotiōe. dat elemosynam ⁊ ieiunat cū attediatione ⁊ murmure. sicut em̄ rota nō vncta sonū facit et cantū. sic ⁊ tales sine charitate sunt in murmure. Rō ſm Aug. Talis vnusq̇sqꝫ est q̄lis ē dilectio sua. Si dilectio ꝑua: sic ⁊ oꝑa. si autē ignis dilectiōis est magnꝰ solidat ⁊ roborat hominē i bonis oꝑibꝫ. sicut fecit in sctō patrono nr̄o Maximiliano cuiꝰ hodie festum agimꝰ. qm̄ charitas ⁊ dilectio eū solidauit vsqꝫ ad mortē quā patiēter ꝓ fide sustinuit. q̄ charitate dī iflāmatꝰ nihil ꝓ xp̄o aggredi timuit. Unde Hiero. Nihil amātibus durum. nihil difficile. eo ꝙ charitas oīa suffert. Idcirco cum scriba siue legis

doctoꝛ interrogauit de mãdato magno, re-
spõdit Jesus dicẽs. Diliges dñm deũ tu-
um ex toto coꝛde tuo ꝛc. J Circa the-
ma ꝓ cõmendatiõe scti Maximiliani no-
ta ꝙ signa dilectiõis dei sũt septẽ. Primũ
est pctõꝝ vitatio. ps. Qui diligitꝭ deũ odi-
te malũ. i. pctm̃. Greg. Qui adhuc ꝑ illici-
ta desideria defluit profecto deũ nõ amat.
Rõ ꝭm Aug. omel. viij. sup Joh. Chari-
tas ꝛ pctm̃ moꝛtale opponunt. nisi vnũ ra-
dicitꝰ euulsum fuerit reliquũ plãtari nõ po
terit. Hoc signũ habuit btũs Maximilla
nus. nã cũ vnicꝰ esset filꝰ nobilis ꝛ diuitis
viri in Celeya: quã qdã Petronellã esse su
spicant. q ciuitas potẽtissima diuitijs lo-
cuples ꝛ palatijs marmoꝛeis famosa ꝛ ce
lebꝛis extitit: vt eiꝰ ruine demonstrãt. Ipe
septẽnis existẽs cuidã sctõ p̃sbytero tradit
instruendꝰ i lege dei. Anno ṽo. xiij. etatis
sue patre eiꝰ feliciter migrãte a seculo. mr̃e
ṽo eiꝰ post eũ sex annis dũtaxat in viduita
te viuẽte. q defuncta: pctã vitando se i sctã
vita custodire studuit. Secundũ signũ di
lectiõis dei est oim̃ tꝑalium abrenũciatio.
Hiero. Perfectꝰ xp̃i seruus nihil q̃rit p̃ter
xp̃m. Et dic cũ Aplo. Oĩa arbitratꝰ sum vt
stercoꝛa vt xp̃m lucrifacerẽ. et h̃ est signũ ꝑ
fecti amoꝛis. De q Gre. viij. moꝛal. Ad cul
men ꝑfectiõis tẽdũt q exterioꝛa oĩa relin-
quũt. Et sic sctũs Maximilianꝰ pꝰ moꝛtẽ
parentũ oẽm familiã suã liberalit manumi
sit de p̃dijs suis distribuẽs vnicuiqꝫ ꝭm su
am ꝯditionẽ. Residuũ ṽo nõ in cõmertiũ
viliũ ꝛ infamiũ ꝑsonarũ vt ille filꝰ ꝓdigꝰ
dissipauit: ꝭ i sinũ pauperũ ꝛ deo ſuientiũ
abscõdit: certꝰ ex ꝓmissiõe dñica se post hãc
vitã recepturũ cẽtuplũ ꝛ ꝑennẽ gl'iaꝫ pos-
sessurũ. Tertiũ signũ dilectiõis dei ẽ ṽtutũ
freq̃ns oꝑatio. Symõ de cassia. Nescit fe
riari dilectio. Cui ꝯsonat Gre. Amoꝛ dei
oꝑat magna si est ꝛ cessat oꝑari vbi nõ est.
et sic b. Maximilianꝰ m̃lta bona oꝑa oꝑa
tus est. Nã cũ Eutheriꝰ laureaceñ. archi-
eps vocãte dño p̃sentẽ mũdũ reliqsset. et s.
Quirinꝰ filꝰ illustris Philippi senioꝛis: q
dñs fuit Pannonie inferioꝛis. id ẽ vnius
ꝑtis vngarie. et suꝑioꝛis. i. patrie huiꝰ vsqꝫ
ad Augustã, q electꝰ in romanoꝝ regẽ pꝛi
mus ex romanis imꝑatoꝛibꝫ fidẽ catholicã
et sacrũ baptisma ad p̃dicationẽ Oꝛigenis
suscepit omniũ vocibꝫ eligeret i archiep̃m

Laureaceñ. Qui postq̃ꝫ aliq̃t annos Lau
reaceñ. feliciter gubernasset ecclesiã: tandẽ
assumptꝰ est ad ecclesiã Acquilegieñ. ꝓ p̃-
mate. Post cuiꝰ assumptionẽ b. Maximi
lianꝰ votis totiꝰ ecclesie acclamãtibꝫ popu
lis eligit in archiep̃m laureaceñ. De q ge-
neralis fama erat. ꝙ similẽ nõ haberẽt vi-
rũ irrep̃hensibilẽ vita ꝛ in sctã ꝯuersatione
Quo renitẽte tandẽ victo ꝛ ad põtificij cul
men assumpto in hũilitate. modestia. chari
tate. tẽperantia ꝛ alijs ṽtutibꝫ ampliꝰ cre-
uit ꝛ institit oꝑibꝫ pietatꝭ. iusticie ꝛ miseri-
coꝛdie. Recepta em̃ a btõ Sixto q tũc ro
mane sedi p̃fuit benedictiõe reuersus suam
ꝓuinciam fidẽ catholicam et moꝛes diligẽ
tissime p̃dicauit ꝛ ea verbo q dixit oꝑe ꝓus
fecit. exẽplo xp̃i q cepit facere ꝛ docere. ig-
noꝛãtes viuaciter illuminãdo. negligentes
in via dei exhoꝛtãdo. ꝓteruos arguẽdo. fri
gidos vera charitate inflammãdo. ꝓut hec
et silia ad opꝰ boni pastoꝛis ꝑtinẽt. Quar-
tũ signũ dilectiõis dei est verbi dei delecta
bilis auditio ꝛ ꝯuersatio. Eccl. iij. Qui dili
gũt illũ seruabũt mãdata illiꝰ. Videmꝰ em̃
ꝙ amatoꝛes audiũt libẽter de amatis fari.
Joh. viij. Qui ex deo est ṽba dei audit. et
eiusdẽ. xiiij. Si qs diligit me ſmonẽ meuꝫ
seruabit. Gre. Vnusqsqꝫ seip̃m interroget
an deũ diligat si sermonẽ eius seruat. Hoc
signũ habuit b. Maximilianꝰ q cõmenda
tus p̃dicto p̃sbytero noĩe Oꝛanio mire in-
nocentie ꝛ ꝓbate sctitatis viro occulto tñ
ꝓpter metũ ꝑsecutoꝝ vt eũ sacros apices et
legẽ dñi in q ipe p̃sbyter satis ꝑfectus fuit
instrueret. quẽ ipe puer aure beniuola ꝛ in-
tenta libẽtissime audiẽs ꝛ tãq̃ꝫ patrẽ spũalẽ
sꝑ comitãs cũcta q ab eo siue ab alijs reli-
giosis ꝛ sapiẽtibꝫ didicit in vẽtre memoꝛie
recondẽs diligenter ruminare nõ desijt vt
tãq̃ꝫ anĩal mundũ dñice aptaret seruituti.
Quintũ signũ dilectiõis dei ẽ de spũali de
fectu ꝓxioꝝ ꝯtristatio. j. ad Coꝝ. xiij. Cha-
ritas nõ gaudet iniq̃tati ꝭ plus dolet. Au
gus. Qui nõ dolet de malo ꝓximi nõ est in
eo charitas dei. Et sic b. maximilianꝰ ꝯdo
luit malis ꝓxioꝝ. iõ errãtes ꝛ saucios pctõ
rũ vulneribꝫ ifundẽs oleũ ꝛ vinũ arguẽdo
obsecrãdo. iꝑãdo. icrepãdo. ad ꝑniaꝫ vo
care conabat in oĩ patiã ꝛ doctriã. Sextũ
signũ dilectiõis dei ẽ alioꝝ ad dei ſuitiũ ꝓ
uocatio. De q Gre. Tanto ampliꝰ qs deũ

diligit q̄nto plures alios ad dei dilectionē adducit. Nā ſm Greg. Nullū tale deo sacrificiū sic zelus aīaꝝ. Hūc zelū habuit b. Maximilian⁹, nā multos gentiles ꝛ paganos q̄bꝫ adhuc plena erat sua ꝓuīcia, iste pāꝰ ꝑ suā p̄dicationē ꝛ miraculoꝝ operationē ad fidē adduxit, et sctē matri ecclesie extra quā nemo saluari pōt vniuit. Ideo de eo dicimus illud Ambro. in sermōe de cōfessoribꝫ ꝛ pōtificibꝫ. Quāte ergo huius scti patris nr̄i Maximiliani i eterna beatitudine sūt glorie q̄ tantoꝝ filioꝝ deuotione letat̄. in xp̄o em̄ Jesu ꝑ euāgeliū nos genuit. ꝛ quicq̄d i hac plebe ꝛ in nob̄ inueniť ꝟtutis ꝛ grē: de misc̄dia largitatꝫ dei ꝑ huius sanctissimi p̄ris nr̄i p̄dicatiōeꝫ atq꜄ orationē q̄si de q̄dā lucidissimo riuulo emanauit. Septimū signū dilectionis dei est aduersitatū ꝓpter deum libens baiulatio. j. ad Coꝛ. xiij. Charitas oīa suffert. Greg. Qui fortiter amat oīa eq̄nimiter portat. Ratio Bern̄. Omnia grauia charitas facit leuia etiā mortē paruipēdit. Cañ. viij. Fortis vt mors est dilectio. Hoc signū habuit btūs Maximilian⁹ q̄ oēs aduersitates hui⁹ mūdi et mortē ꝓ fide xp̄i glorioso martyrio sustinuit. Nam postq̄ sanctus pontifex in vinea dn̄i sollicite fere ꝑ trigīta annos laborasset: appropinquāte vocatiōis sue termino accessit ad Celeyā locū sue natiuitatꝫ in q̄ sciebat adhuc aliquos errores pullulare Dūq꜄ illos euellere summa diligētia conareť inuidēte sibi hoste salutis hūani generꝫ ceptū negociuꝫ simul ꝛ vitā el⁹ interrupit vna dies infausta. Mittiť em̄ a Numeriano et Carino cesaribꝫ his tp̄ibus quidā p̄fectus Eulali⁹ ad vrbē Celeyā: vt insultus hunoꝝ. tartaroꝝ ꝛ allarū nationū ab oriente venientiū cū fortissimis agminibꝫ freq̄nter has terras q̄ tūc romanis suberāt ꝛ tributa soluebāt vastantiū cōpesceret. q̄ multas ciuitates ꝑtransiēs valida manu christianos q̄s inuenit ad idoloꝝ sacrificia ꝑtraxit, nolētes ꝟo sibi ꝯsentire diuersis cruciatibꝫ interemit. Ingressus ḡ Celeyā hora tertia noctꝫ iussit clamare voce p̄conia vt vniuersi vtriusq꜄ sex⁹ absq꜄ dilatiōe ad tēplū martis ꝯuenirēt: eūq꜄ placarēt sacrificijs vt de hostibꝫ cū q̄bꝫ erāt cōgressuri cōcederet triūphū. Ad cui⁹ iussum cōcurrūt pagani multi: etiā q̄ fidē xp̄i ꝓfessi sunt, aliꝭ timore pene, aliꝭ leuitate thura idolo cremātes et varias victimas offerētes. Quod audiens btūs Maximilianus cōstanter sup hoc tyrannū arguit. et habita cū eo de fide christi longa disputatiōe: cū idolo sacrificare nollet: duct⁹ ad phanū martis capite truncatus est extra muros vrbis Celeye. tp̄e bti Gay pape. Anno dn̄i ducentesimo octuagesimonono. q̄rto id⁹ octobris. Uenientes aūt xp̄iani nocte sepelierūt corpus ei⁹ iuxta ciuitatē humili sepultura ꝓpter metum paganoꝝ. Nūc ꝟo corp⁹ eius ad Patauiam trāslatū est. vbi cū btō Ualentino req̄escit. Ibi dn̄s plurima signa ꝛ miracula ꝑ merita ip̄i⁹ sicut in vita: sic ꝛ post mortem eius ostēdere dignatus est ꝛc̄.

De sanctis Symone et Juda.

Sermo XC.

Si mūdus vos odit scitote q꞉ me priorē vobis odio habuit. Joh. xv. Scribit beat⁹ Aug. sup ps̄. vij. et hr̄ in. c. sex differētie. xxiij. q. iij. q̄ sex sūt differētie retributionū. A Scilicet reddere ꝓ mal' bōa, nō reddere mala ꝓ mal'. hec sūt bonoꝝ: sed p̄mū meli⁹. Nō reddere bona ꝓ bonis, reddere mala ꝓ bonis. hec duo maloꝝ sunt, et posteri⁹ deteri⁹. Reddere bona ꝓ bonis, et mala ꝓ mal'. hec duo mediocriū sūt. ꝛ plus ꝓpinquū bonis. qd̄ xp̄s nō arguit sed plus oportere dīc. q꞉ et ethnici hoc faciūt. posterius ꝓpinquū malis ꝯuenit tn̄ ꝛ bonis. vn̄ etiā lex modū vltiōis statuit dicēs. Oculū ꝑ oculo, dentē ꝑ dēte ꝛc̄. Judex em̄ n̄ odio sed dilectiōe iusticie malū pene infligit malo ꝑ malo ab eo cōmisso. qd̄ etiā de⁹ iust⁹ iudex facit. pessime ḡ agit q̄ reddit malū ꝑ bono. ad qd̄ inducit iudiciū qd̄ vtiq꜄ iudei ꝯ xp̄m egerūt. nā cū multa bona ꝛ innumera beneficia eis ꝯtulerit: multa mala ei reddiderūt. verba obprobriosa, ꝯtumeliosa, ꝑ bonis verbis sue doctrine vocādo eū seductorē ꝛ demoniacū et hmōi. verbera durissima flagelloꝝ ꝑ bonis miraculoꝝ i eis factis. Refectionē felleā ꝓ refectiōe sua suaui. demū retribuerūt malū mortꝫ ꝑ bono vite eis dato. totū h̄ egit odiū eoꝝ. Ita etiāꝫ ex odio egerūt iudei ꝛ pagani ꝯ sctōs ap̄los ꝑsequēdo eos vsq꜄ ad mortē. et predixit eis saluator di. Si mūd⁹ vos odit scitote ꝛc̄.

B Jn pñti sermone erũt duo articu- li. Primus de odio dei, secund⁹ de odio p- ximi. Ad euidentiã pmi nota q odiũ dei ẽ duplex, scz actiuũ et passiuũ. Odiũ dei acti uum est q ipe de⁹ odio hz pctõres. De q di cit Achior Holoferni Judith. v. De⁹ illo- rum scz israelitaꝝ odit iniqtatẽ. Et. Jacob dilexi Esau odio habui. Odit aũt de⁹ non ꝼm passionẽ q est cũ transmutatiõe corpali sic odiũt aĩalia: qꝛ de⁹ incorporeus est, nec etiã odit cũ mutatiõe affect⁹ ꝛ volũtatis si cut odit angel⁹ ꝛ hõ q variank in affectib⁹ et motib⁹ volũtatis. de⁹ aũt imutabilis est et vnicũ volũtatꝭ actũ habet: q nõ differt a sua voluntate ꝛ essentia. Est g odiũ dei ad creaturã ipa subtractio grẽ: vel nõ cõferre eã: et punitio pcti. Et qꝛ oĩs creatura inqn tum creatura ẽ bona, qꝛ a deo facta. Jdeo bñ dꝛ Sap. xj. Diligꝭ oĩa q sũt ꝛ nihil odi sti eoꝝ q fecisti. Et sic ñ odit nec punit pec catorẽ inquantũ creaturã: sꝫ inqꝫtũ pctõrẽ. id ẽ rõne mali qd ipe de⁹ nõ facit. Quãuis aũt odiat oẽm iniquitatẽ, pcipue dicit Sa lomon deũ sex odire, et pmaxime septimũ qd addik. C Dicik eñ puerb. vj. Sex sunt q odit dñs ☞ septimũ detestak aĩa ei⁹. Oculos sublimes. i. supbos ꝛ arrogãtes. Linguã mendacẽ q scz est habituata ĩ men dacijs dicẽdis. Man⁹ effundẽtes sangui- nẽ inoxiũ. i. crudeles et hõicidas. Cor ma- chinãs cogitatiões pessimas vt faciẽtes cõ iuratiões ꝛ pditiões tractãtes. Pedes ve- loces ad currendũ in malũ. i. q pcipitanter et sine ↄsideratiõe festinãt ad mala. Testẽ fallacẽ. i. mẽdaciũ ĩ iudicio. Septimũ est q seminat inter frẽs discordias. Secundũ odiũ dei dꝛ passiuũ q eũ odiũt pversi pctõ- res. Et de isto sũt tria declarãda. Primum dꝛ modalitas, scdm causalitas, tertiũ gra- uitas. Primũ dꝛ modalitas. D Ubi videndũ est quõ de⁹ possit odio haberi vt dic xps ĩ themate: et in eodẽ ca. dic. Uide- rũt ꝛ oderũt me ꝛ patrẽ meũ. Modũ de- clarat s. Tho. ij. ij. q. xxxiij. ar. j. dicẽs. Odiũ est qdã mot⁹ appetitiue potẽtie q nõ mouek nisi ab aliq apprehẽso. De⁹ aũt dupl'r appre hendi siue cognosci põt ab hoĩe. Uno mõ ꝼm seipm vt cũ p essentiã videk. Alio mõ p effectus suos, qñ vicꝫ inuisibilia dei p ea q facta sũt intellecta ↄspiciunk. Deus autẽ p essentiã suã est ipa bonitas quã null⁹ odio põt hꝛe. qꝛ de rõne boni est q amek. Et idõ impossibile ẽ q aliqs deũ p' essentiã vidẽs odio eũ habeat. Effectuũ aũt dei qdã sunt q in nullo pñt esse ↄtrarij voluntati hũane vt creare: bñfacere: esse: viuere: intelligere. qdlibet eoꝝ est appetibile ꝛ amabile oĩbus. Uñ ꝼm q de⁹ apphendik vt actor hoꝝ ef fectuũ: nõ põt odio haberi. Quidã sũt effe ctus dei q repugnãt inordinate voluntati hũane: sicut ẽ inflictio pene et coertio siue exhibitio, cohibitio pctõꝝ p legẽ diuinã q volũtati p pctm̃ deprauate repugnat. ꝛ idõ in ↄsideratiõe taliũ effectuũ de⁹ ab aliqb⁹ odio hꝛ: inqꝫtũ scz apprehendik vt pctõꝝ p- hibitor ꝛ afflictor, et ꝼm hãc ↄsideratiõnẽ põt declarari E Secũdũ de odio dei qd dicik causalitas. Ad cuius euidentiam nota q de⁹ potest odio haberi ab aliquib⁹ tripl'r, et ex triplici causa. Primo qꝛ phibi tor pctõꝝ. scdo qꝛ inflictor aduersoꝝ. ꝛ ter tio qꝛ impeditor cupitoꝝ. Prio aliqui deũ odiũt inquãtũ est phibitor pctõꝝ. Ex h ei q deus phibet aliq mala q aliq vellẽt face re sed ↄsciã remordet et non sinit ita libere agere sine stimulo remordẽte. vel etiã quia alij nõ assentiũt in malis voluntati eorum ducti exhibitione dei: ideo odiũt deũ qꝛ ta- lia phibuit. Scdo aliq odiũt deũ pter ad uersa ꝛ penas qs sustinẽt a deo. et de nume ro hoꝝ sunt dãnati. De qb⁹ ps. Superbia eoꝝ q te oderũt ascendit semp. Nõ tñ qcũ- qꝫ odit penas: odit deũ. nã multi odiũt pe- nas q tñ ex reuerẽtia diuine iusticie eas su stinent patiẽter. Uñ dicit Aug⁹. x. ↄfek. q deus mala penalia tolerare iubet nõ ama- re sꝫ prumpere in odiũ dei puniẽtis tanq̃ iniuste puniat. qd faciũt dãnati. hoc ẽ odi- re diuinã iusticiã. Tertio aliq odiũt deũ cũ nõ psperé succedit eis qd volunt. quod tñ ptinet ad magnũ beneficium dei. Unde di citur. ij. Machab. vj. ca. Non sinere pec- catoribus ex sententia agere. id est ꝼm desi- derium eorum, sed statim vltiones adhibe re magni beneficij indicium est. F

Tertium de odio dei declarandum di- citur grauitas. Est autem odium dei ma- ximũ et grauissimũ omniũ peccatoꝝ: quia opponitur dilectioni dei quod est optimũ hominis, optimo eñ opponitur pessimuꝫ ꝼm philosophũ. viij. ethicorum. Hoc ma gis declarat sanct⁹ Thomas scda scde. q.

xxxiiij.ar.ij. Omne eñ pctm̃ mortale cõsi
stit in voluntaria auersione a deo. hec autẽ
auersio p se q̃dem importat̃ in odio dei. in
aliis pctis p aliud ⁊ q̃si p quandã pticipa⸗
tionẽ. Sicut eñ volũtas p se inheret ei qd
amat: ita p se refugit qd odit. Uñ qñ ali⸗
quis odit deũ: volũtas eius ſm se auertit̃
a deo. sed in aliis pctis: puta in fornicatio
ne voluntas nõ auertit̃ a deo ſm se sed ſm
aliud. inquantũ scʒ appetit inordinatã dele
ctationẽ q̃ habet annexã auersionẽ a deo.
Semp aũt id qd est p se p̃ncipalius est cõ
qd est p aliud. Uñ odiũ dei est grauꝰ inter
alia pctã: et ptinet illud ad pctm̃ in spiritũ
sanctũ: put est speciale genus peccati. Ideo
aũt nõ cõputat̃ inter species eius: q2 repe⸗
ritur in q̃libet specie ipiꝰ. Est etiã illud pec
catũ grauꝰ infidelitate. rõ eñ pcti infideli
tatis est ex odio dei. circa cuiꝰ veritatẽ est fi
des. ⁊ ideo sicut causa est potior effectu: ita
odiũ dei maiꝰ pctm̃ ẽ q̃ʒ infidelitas. Quan
tum aũt ad secundũ articulũ q̃ erit de odio
pximi. In q̃ tria veniũt declarãda. Primũ
dicit̃ diuisio. secundũ fructificatio. tertiuʒ
punitio ℌ Ad euidentiã p̃mi nota q
duplex ẽ odiũ hoĩs. scʒ iusti ⁊ cũ discretiõe.
impii ⁊ cũ malignatiõe. Primo iusti habẽt
odiũ ad tria mala: scʒ offense deitatis. pra⸗
ue societatis. et nociue ppinquitatis. Primo
iusti odiũt offensam deitatis. i. oẽm iniq̃⸗
tatẽ ⁊ pctm̃ inq̃ntũ est offensa dei ⁊ ꝯ ratio
nẽ et salutẽ ppriã siue sit ĩ se siue ĩ aliis. iuxta
illud ps̃. Omnẽ viã iniquã. id est iniquita
tis actũ odio habui. sicut aũt odire in se vi⸗
cia et q̃ impediũt salutẽ est licitũ ⁊ sanctum
odiũ. ſm illud ps̃. Iniquitatẽ odio habui.
sed nõ pprie odiũ est. ita ⁊ odire vicia alioꝝ
et qd in eis est impediẽs ppriã salutẽ: lauda
bile et virtuosum. ps̃. Perfecto odio ode⸗
ram illos. scʒ pctõres detestando vicia eo⸗
rum. Discernũt nãq̃ʒ iusti naturam a culpa
in odio suo. nã ita odiũt culpã in se ⁊ in p⸗
ximis q diligũt naturã. et merito: q2 crea⸗
tura inquantũ creatura a deo est ⁊ bona: iõ
diligẽda ⁊ amãda. Signũ aũt huius scʒ q
diligãt naturã ⁊ odiũt culpã est q cũ vidẽt
indigentiã nature subueniũt illis quoꝝ vi
cia odiũt. Et h̃ est qd ait Aug. Sic diligẽ⸗
di sunt hoies vt eoꝝ nõ diligãt errores. q2
aliud est odisse qd fecerũt scʒ pctm̃. et aliud
qd facti sũt. id est naturã qd vtiq̃ʒ licet. Et
Leo papa dicit in. c. odio. lxxxvj. di. Odio
habeant̃ pctã nõ hoies. corrigant̃ timidi
tolerent̃ infirmi. et q castigare seuerius ne
cesse est. nõ seuientis aĩo plectant̃ sed medẽ
tis. et quia eiusdẽ rõnis est velle alicui bo⸗
num: et appetere alicui aliqd malũ qd pce⸗
deret in bonũ eius. Sicut desiderare absci
sionẽ manꝰ vt seruaret̃ vita hoĩs. Ideo re⸗
cte iusti optãt aliq̃ mala tpalia pctõribꝰ vt
emendent̃ de iniquitatibꝰ suis. Tale odiuʒ
habuerũt sancti apl'i Simon ⁊ Judas cõ
tra duos magos Zaroen et Arphaxat q̃s
scũs Mattheꝰ de ethiopia fugauerat cor⸗
rigẽdo ⁊ detegẽdo p̃stigia eoꝝ. sanãdo eos
q̃s arte magica ĩmobiles ⁊ mutos fecerũt
imp̃cando eis malũ pene p serpẽtes. vt sal⸗
tem sic puniti ꝯuerterent̃: qd tñ minime fe⸗
cerũt vt hꝫ ex legẽda. cuiꝰ ptẽ hic applica.
Scd̃o odit iustus prauã societatẽ ex eo q
multũ nocere p̃t. iuxta illud ps̃. Odiui ec⸗
clesiã malignantiũ. Et p̃cipue societas he⸗
reticoꝝ odiẽda est ⁊ vitãda. q2 vt dic̃ apl's.
Sermo eoꝝ vt cancer serpit. Et Jesus sy⸗
rach Ecc̃i. xxv. dicit. Tres species odiuit
aĩa mea. pauperẽ supbũ. diuitẽ mendacẽ.
et senẽ fatuũ et insensatũ. Paup superbus
est q̃ rebꝰ tpalibꝰ indigẽs ita se habet in ex⸗
teriori apparatu acsi diues esset. vel qui est
vacuus sciã ⁊ intellectu ponit se ad ardua
et difficilia. vel q̃ virtutibꝰ paruus magna d
se extimat. Diues ẽ magis detestabil' in mẽ
dacio. q2 nõ habet occasionẽ mentiendi scʒ
necessitatẽ. vel diues in virtutibꝰ et sciẽtiis
cuiꝰ mẽdaciũ multũ nocet. Senẽ fatuũ in
locutiõibꝰ vanis ⁊ lasciuis. insensatũ q̃ ad
cognitionẽ spũaliũ. Tertio odit iustꝰ no⸗
ciuã ppinq̃tatẽ. ppinq̃ eñ hoĩs cõiter nõ q̃⸗
rũt nisi terrena de eis honores diuitias et
hmõi q̃ impediũt salutẽ ppriam. et diligere
eos: et hmõi esset assentire volũtati eorũ ⁊
tradere se mũdo. qd fiendũ nõ est: sed dete⸗
standũ. ⁊ odiẽdi sũt q̃ʒtũ ad ista. i. habẽdi in
displicẽtia. Et sic intelligit̃ illd qd xp̃s ait
Lu. xiiij. Qui nõ odit p̃rem ⁊ matrẽ frẽs et
sorores ⁊c̃. nõ p̃t esse meus discipulꝰ. Et
illud Joh. xij. Qui odit aĩam suã in h̃ mũ
do. id est quantũ ad ea q̃ sunt mundi. vt vi
cia et pctã ⁊ delectatiões carnis detestan⸗
do et vitando: in vitã eternã custodit eam.
Sunt eñ ĩ hoĩe due ptes. scʒ intellectiua
et sensitiua. Intellectiua seu rõ q̃ sp opta⸗

tur et hortatur ad optima: appetit virtuosa et odit vicia et pctã, et qr ista est ps pncipalis in hoie, ideo q̃ virtuose viuit vere diligit seipm sm rõnem: et virtuose odit se scz sm ptẽ sensitiuã q̃ est inferior ps in hoie et nõ appetit nisi placẽtia carni: etiã si sint viciosa. Odire g̃ aiam suã in h mũdo est odire vicia et delectabilia sm mundũ et carnẽ vbi ẽ pctm̃, et talis pprie loquẽdo nõ odit sed vere diligit se: qr in vitã eternã custodit aiam suã rõnalem vt intret in eã. Secundum odiũ est impij et cũ malignatiõe. De q̃ dr Geñ. xxxvij. de fratribꝫ Joseph q̃ oderunt eũ: nec poterãt ei quicq̃ pacifice loq. Et de egyptijs Exo. j. q̃ oderãt filios israel. H Pro cuius euidẽtia nota q̃ peruersi odiunt deũ: seipos et pximũ. Primo odiunt deũ inq̃tũ est punitor scelerũ suorum et flagellat et phibet mala q̃ optãt ppetrare: sed aliqñ nõ valẽt, et de hoc dictũ est s. in pmo articlo. Scdo mali odiũt seipos cõmittendo pctã mortalia aut pmanendo in eis, qr p hoc occidũt aĩas suas priuãdo eas grã et gloria et exponẽdo eas eterno igni. Ideo dicit ps. Qui diligit iniquitatem odit aĩam suã q̃tum scz ad ptẽ intellectiuã q̃ est principalior, nã q̃tum ad ptẽ sensitiuam nimis se diligit. Tertio mali odiũt pximos intendẽtes malũ eorum inq̃tũ malũ, id est solũ in nocumentũ eorum. J Et tale odiũ pximi sp est pctm̃ et speciale pctm̃ distinctũ ab alijs et mortale qñ est sm deliberationẽ rõnis. Q autẽ sit mortale h̃r ex scptura, dicit em̃. j. Joh. iij. Qui odit fratrẽ suũ homicida est scz aĩe sue, sed nõ occidit aĩa nisi p mortale, qr mortale gratiã extinguit q̃ ẽ vita spũalis aĩe. Et iterum. j. Joh. ij. Qui odit fratrẽ suũ in tenebris est, tenebre aũt spũales sunt pctã. Et Leuit. xix. pcepit dñs. Ne oderis fratrẽ tuũ in corde tuo: sed facere ptra pceptũ est pctm̃ mortale. Odiunt aũt mali cõiter bonos. Rõ est, qr vt dicit Salustius. Veritas odiũ parit, et iusti veritatẽ dicũt repͥhendẽtes malos cũ oportet. Sic odiebat Achab Micheã dicens. Nõ pphetat nisi malũ et iccirco odi eũ. iij. Re. xxij. Propter qd xps dicebat Jo. vij. Me odit mund⁹ qr testimoniũ phibeo de illo: quia opa eius mala sunt. Ita odiuit q̃dam puella diaconũ sanctũ quẽ apli sancti ab infamia liberauerũt, dic vt in legenda

K Secundũ de odio pximi declarandũ dicit̃ fructificatiõis. Ad cuius euidentiam nota q̃ odiũ pducit tres fructus pessimos. Primus dicit̃ induratiõis, secũdus crudelitatis, tertius damnificatiõis. Primus fructus malus odij dr induratio nis. Indurat enim odiũ cor terribiliter vt merito de odiente possit illud verificari qd dicit̃ de diabolo Job. xlj. Cor eius indurabit̃ quasi lapis. Cõditiones aũt duri cordis ponit Berñ. in li. de cõsideratione dicens. Cor durũ est qd ptritiõe nõ scindit̃, pietate nõ emollit̃, pcibus nõ flectit̃, minis nõ cedit, flagellis obdurat̃. Hec oĩa impleri vident̃ in odiente, nam cor eius nõ põt habere cõtritionẽ, vñ nec in pfessione absolutionẽ, nec veniam, nec cõmunionẽ. Expresse em̃ dr in. c. falsas. de pe. di. v. q̃ talis q̃ odium tenet in corde admitti non debet ad penitentiã, scz q̃ absoluat̃ a cõfessore, et quãto magis pmanet in odio tãto magis indurat̃. Pietate nõ emollit̃ talis, qr et si videat inimicũ in aduersitate nõ cõpatitur, sed appetit ei maiora mala vsq ad cõsumptionẽ. Sicut iudei odientes christũ non fuerũt moti pietate ad ipm cũ viderẽt eum terribiliter flagellatũ, qd tñ fecit pilat⁹ flectendo eos ad pietatẽ erga eum, sed omnino voluerunt eum crucifigi vt satiarentur de penis ei⁹ acerbissimis. Item odiẽs nec flectit̃ pcibus. Nam si amici et vicini religiosi et plati deprecent̃ tales vt odia dimittãt et inimicicias nõ acquiescũt, q̃nimo nec pcibus ei⁹ ad quẽ odiũ habent etiã iniuste flectunt̃ pcibꝫ. Sicut nec iudei pcibꝫ Stephani orantis p lapidãtibꝫ quẽ iniuste oderãt. Item nõ cedit minis odiẽs, qr et si fiãt ei pminatiões a pdicatoribꝫ mltorum malorum q̃ de⁹ p odio infert et pcipue eterne damnationis non videt̃ curare sed nec minas dei. Itẽ odiẽs flagellis obdurat̃, nam incurrit dãna et infirmitates, mortẽ familie sentit et tñ odiũ tenet, vñ et in nouissimo male habebit, sicut dicit sapẽs. Cor durũ male habebit in nouissimo, qr in morte cũ odio trãsiens a demonibꝫ cruciãdus ad inferna descendet. Secundus pessimus fructus odij est crudelitas, nulli placere sinit odiuz nec amico nec consanguineo. Cayn ex odio ita crudelis factus est vt non parceret germano Abel innocenti. Egyptij qr oderãt

hebreos. vt habetur Exo. j. affligebāt eos mult; modis ꝛ obprobrijs: adeo crudeles effecti ad eos vt mādaret Pharao oēs mares cū nascerent͂ submergi ī flumine: quid crudelius esse poterat. Iratus herodes ex odio quē ꝯcepit ad regē iudeoꝝ recēter natum scʒ xp̄m vt occideret eū: occidit oēs pueros etiā filios ꝓprios a bimatu et infra in finibꝫ Bethleem repertos. vt hʒ Math. ij. Lancea Longini milit; nō fuit ita crudelis sicut est odiū. qꝛ illa trāsuerberauit corpꝰ mortuū. odiū aūt aīam viuentē ꝛ aliqñ corpus. ¶ Tertius fructꝰ odij ē damnū Nā odiū q̄rit in exoso septē genera dānorū vel sil' vel sepatim. et in q̄libet est mortale. Primū ī substātia appetēs q ipam amittat vel diminuat. et ad hoc opat͂ si pōt p se vel p alios. Scōm in fama. qꝛ detrahit sibi et bona audita de eo peruertit dicēs malam intentionē habere. Tertio ī patria. qꝛ querit quō expellat͂ de ciuitate vel saltem hoc desiderat. Quarto in familia. qꝛ appetit infirmitates: vel mortē filioꝝ: vel dānationē ꝛ iniurias eiꝰ. Quinto in libertate. qꝛ appetit q incarceretur ꝓpter debita vel al's. etiā q seruituti subijciat͂. Sexto in corpore. qꝛ cupit illum infirmari vel mori. vñ et imprecat͂ ei multas maledictiones. ꝛ si ipe nō velit p se occidere: optat tñ vt alius vel deus hoc faciat in vindictā sibi. Septimo in aīa. qꝛ vellet animā eiꝰ ad inferna descēdere. Quodlibet hoꝝ q̄s appetēs ꝓximo ex odio mortaliter peccat. Ita nō fecerūt scti apostoli Symon ꝛ Judas: sed salutē ꝓximoꝝ valde dilexerūt: ita q in Persia p annū et tres menses plus q̄ȝ sexaginta milia hoīm cū rege cōuerterūt. vt hʒ in legenda: quā hic applica. ¶ Tertiū de odio ꝓximi declarandū dꝛ punitio. De q̄ loquit͂ ps. Posuerūt aduersum me mala p bonis et odium p dilectiōe mea. Cōstitue sup eū peccatorē ꝛ diabolꝰ stet a dextris eius. Cū iudicat͂ exeat cōdemnatus ꝛc. Ubi tangit͂ triplex punitio odij. scʒ tpalis. spūalis. ꝛ infernalis. Primo punitio tpalis. ibi. Cōstitue sup eū peccatorē. id est ꝯstitues sup odientē peccatorē. scʒ ad dominandū ꝛ affligēdum. Sic accidit odiētibꝫ q in punitionē pcti eoꝝ deꝰ subijcit eos pctōribꝫ qui affligant eos. Sicut factum est in iudeis xp̄m odientibꝫ p Titū et Vespasianū. Jō dicit ps. Dñati sunt eoꝝ q̄ oderunt eos. Scōa punitio spūalis notat͂ ibi. Diabolus stet a dextris eiꝰ. Dextra spūalis hoīs est opus de genere bonoꝝ. vt elemosyne: ieiunia et hmōi. Sed stat diabolꝰ ad dextrā odiētis. qꝛ tollit sibi fructū oīs boni opis. Nam vt ait apl's. j. ad Coꝝ. xiij. ca. Si distribuero oēs facultates meas in cibos pauperū. et si ꝛc. nihil mihi pdest. scʒ ad meritum sine charitate hec faciendo. Ideo vt ait Augꝰ. tolle charitatē: odiū tenet. nil ita ꝯtrarium charitati vt odiū. Impossibile est q̄ charitatē dei inesse vbi est odiū. ꝓpter qd diabolus a dextris eiꝰ stare dꝛ. scʒ ad auferenduȝ sibi fructū. Tertio punitio infernalis notatur ibi. Cū iudicat͂ scʒ in morte a deo exeat cōdemnatꝰ ad penas eternas. sicut patet in parabola Math. xviij. de seruo debitore decē miliū talentoꝝ: q̄ ex eo q noluit ꝯseruo dimittere centū denarios: qd signat retentionē odij ex iniuria recepta tradidit eū tortoribꝫ. i. demonibus q̄usqȝ redderet vniuersum debituȝ. qd exponit͂ de odio. ꝓpter qd q̄s moriēs cū eo ꝯdemnat͂ ad penā inferni. Ita ꝓpt͂ odiū duoꝝ magoꝝ p̄dictoꝝ euenit: q̄ ictu fulminis ī carbones sunt cōuersi ꝛ ppetuis cruciatibꝫ addicti. qꝛ ī ciuitate q̄dā noīe Semair. lxxx. pōtifices idoloꝝ cōtra eos cōcitauerūt p q̄s in templo solis sunt trucidati. Applica hic legendam vsqȝ ad finem ꝛc.

Sermo alius de sanctis Symone et Juda aplis. XCI.

wann. XVIII.

Nimis honorati sūt amici tui deꝰ: nimis cōfortatꝰ ē pncipatꝰ eoꝝ. ps. cxxxviij. et canit eccl'ia ī officio hodierno. Quantū p̄ ceter; dei scti sūt honorādi apl'i liquet ex mult; singularibꝫ p̄rogatiuis q̄bꝫ xp̄s dñs illos p̄ ceteris honorauit ꝛ magnificauit. ¶ Ipi em̄ sunt q̄bꝫ dñs p̄mū tradidit corpus ꝛ sanguinē suū in cibū ꝛ potū: et vt alijs in sui memoriā darēt et ipi celebrādo sumerēt p̄cepit: cū dixit. Hoc facite in meā cōmemorationē. Hi sunt q̄bꝫ p̄mū dñs dedit ptātē remittēdi ꝛ retinendi pctā dicens. Quoꝝ remiseritis pctā remittunt͂ eis. ꝛ q̄rū retinueritis pctā retēta sūt eis. Hi etiā sūt q̄ familiariter cū dño hic in mundo vixerūt.

quos ⁊ dñs instituit iudices super duodecim tribus israel dicēs. Uos sedebitis sup sedes .xij. iudicātes duodecim trib⁊ israel. hoc est oēs viuos ⁊ mortuos. Erūt enī assessores xp̄i dñi in finali iudicio. Ideo merito sunt a nobis honorandi. qꝛ ꝓpheta testante sunt nimis honorati. q̄si di. Tantuz honorē nō valemus eis hic impendere in hoc mūdo quin sint maiori honore digni. Specialiter aūt a nobis sunt honorandi hodie sancti ap̄li Simon ⁊ Judas q̇bus nō solū ea q̄ dicta sunt cōueniunt. Sed et etiā ampliori p̄rogatiua relucēt. qꝛ cognati sūt xp̄i dñi. qꝛ filij sororis virginis bn̄dicte. quoꝝ pater Cleophas. Ideo bn̄ ꝺ eis recitaꝛ thema p̄missum. Nimis honorati sunt amici tui deus ⁊c̄. vbi supra. Pro grā dicam⁹. Aue maria. In his ꝟbis duo nobis insinuāꝛ ad laudē beatoꝝ ap̄loꝝ Simonis et Jude vicz ipoꝝ honor et principatus siue dominiū. honor tangiꝛ cū diciꝛ Nimis honorati sunt amici tui deus. ꝑncipatus vero siue dominiū vel auctoritas cū subiungiꝛ. Nimis cōfortatus est principat⁹ eoꝝ. scz a xp̄o dño q̇ eos p̄ncipes constituit sup omnē terrā. Circa primū est aduertēdū ꝙ glo. exponit h̄ ꝟbū nimis. i. valde vel vltra q̄ꝫ dici posset. Sunt ergo valde honorati vel honorandi ap̄li quoꝝ hodie festū agim⁹ qꝛ amici dei. Dicit enī ꝓpheta. Nimis honorati sunt amici tui de⁹. Et saluator Joh. xv. eos alloq̇ꝛ vnacū alijs ap̄lis dicēs. Uos amici mei estis si feceritis ea q̄ p̄cipio vobis. Et iteꝝ ibidē. Uos aūt dixi amicos qꝛ q̄cunqꝫ audiui a patre meo nota feci vobis. Et Luc̄. xij. Dico aūt vob amicis meis ne terreamini ab his q̇ occidūt corp⁹ ⁊ post hoc amplius non habent q̇d faciāt. In q̊ aūt potest q̇s ampli⁹ honorari q̄ꝫ vt veri dei veraciter appelleꝛ amicus. Si enī honorificū reputatur iter amicos terreni regis ascribi: q̄nto plus debet honorabile reputari celestis regis esse amicū. O Pro quo notandū ꝙ inter veros amicos debēt esse tria. Cōmunitas euētuū. cōmunicatio secretoꝝ. ⁊ cōmunio voluntatuz. Cōmunitas euentuū ita ꝙ id qꝺ vni accidit boni siue mali sibi factū reputet ⁊ de eo tāq̄ꝫ sibi exhibito gaudeat vł doleat. Cōmunicatio secretoꝝ ita ꝙ vnus alteri secretū suū nō abscondat. Cōmunio volūtatū id est ꝙ vnus ab alterius voluntate nō discordet. Sed dolendū est, quia heu tales amici rarissime nūc inueniunꝛ q̇bus hec tria cōuenirent quin potius verificāꝛ de amicis ea q̄ scripta sunt. Eccī. vj. Est amicus ſm tp̄s suū ⁊ nō ꝑmanebit in tp̄e tribulationis. Et sequiꝛ. Est ⁊ amic⁹ q̇ cōuertiꝛ ad inimiciciā. ⁊ est q̇ odiuz ⁊ rixā ⁊ ꝯuicia denudabit. Et iterum ibidez. Est amicus socius mense ⁊ nō ꝑmanebit ī die necessitatis. Et post pauca dicitur ꝺ vero amico. Amico fideli nulla ē cōꝑatio. non est digna ponderatio auri ⁊ argēti contra bonitatē fidei illius. Ecce iam audistis q̄les sunt ꝯditiōes amici falsi ⁊ ficti. ⁊ q̄les amici veri. Nā ex supradictis trib⁊ cōprobatur fidelis amicicia. q̄ tria vtiqꝫ xp̄s domin⁹ habuit ad suos discipulos q̇s amicos suos dixit. ⁊ nō solū ad illos. sed et ad oēs q̇ voluntatē eius faciūt. Primo ḡ erat cōmunitas euentuū inter xp̄m et apostolos. xp̄s enī tā insolubili charitate sibi cōiunxit ap̄los vt ipoꝝ euent⁹ reputaret suos. vn̄ eis dixit. Qui vos audit me audit. ⁊ q̇ vos spernit me spernit. ⁊ q̇ vos recipit me recipit. Mat. x. ⁊ Luc̄. x. Et nō solū ꝓ illis duodecim dixit hoc sed ꝓ oībus q̇ facturi erāt voluntatē ei⁹ vt supra dixi. Propter quod Saulo dicebat Act. ix. Saule saule q̇d me ꝑsequeris: durū est tibi cōtra stimulū calcitrare. qꝛ illud qꝺ saulus fecit cōtra xp̄ianos xp̄s sibi factū dixit. q̄si diceret. ꝑsequēdo xp̄ianos me ꝑsequeris. Idē q̄ꝫ Petro q̄renti. Dñe q̊ vadis. rn̄dit. Uenio romā iterū crucifigi. Ip̄e q̇dez impassibilis regnabat ī celis ⁊ tn̄ passibilē se dixit in terris. quoniā ⁊ sua reputat esse suoꝝ ⁊ suoꝝ reputat esse sua. Un̄ dicebat. Uolo pr̄ vt vbi ego sū illic sit et minister me⁹. Joh. xij. Et iterū Joh. xvij. Pater q̇s dedisti mihi volo vt vbi ego sū ⁊ illic sint mecum vt dilectio qua dilexisti me in ip̄is sit ⁊ ego in ip̄is vt sint vnū sicut ⁊ nos vnum sum⁹. Scd̄o xp̄s ap̄los tā sincera amicicia sibi copulauit ꝙ suoꝝ eos fecit ꝯscios secretoꝝ. Iuxta illud. Iā nō dicā vos seruos sed amicos. qꝛ seruus nescit q̇d faciat dñs eius. vos aūt dixi amicos qꝛ oīa q̄cūq̄ꝫ audiui a pr̄e meo nota feci vobis vbi supra Joh. xv. P Sed diceret q̇s. quō verū ē ꝙ oīa q̄cunq̄ꝫ audiuit a patre nota

fecit apl'is cū dicat postea Jo.xvj. Adhuc multa habeo vobis dicere sed nō potestis portare mō. Ad hoc rñdet Inno. in q̄dā sermone de apl'is. Considerandū est quis hoc dixerit. ille pfecto q̄ dixit ⁊ facta sunt. q̄ cūcta fecit anteq̄ fierēt. cui sūt futura p̄terita. vel poti⁹ cui sūt vniuersa p̄ntia tam p̄terita q̄ futura: qm̄ q̄ viuit in eternū creauit oīa simul. Eccl. xviij. Quedam ḡ q̄stuz ad ipm notificauit xp̄s apl'is q̄ q̄stuz ad illos notificanda erāt eisdē. Vn̄ inq̄t Joh. xvj. Cū venerit ille sp̄ūs veritatis docebit vos oēm veritatē. xp̄s ergo tāq̄ ver⁹ amicus reuelauit apl'is suis occulta. sic ḡ q̄cū q̄ audiuit a patre nota fecit apl'is nō ante passionē suā sed post ascensionē i celū mittendo eis spiritūsanctū. lz illud tunc eēt futurū cū diceret. tn̄ sibi erat tāq̄ p̄ns. ⁊ ideo oīa q̄ audiuit a p̄re saltē eis ad salutē necessaria reuelauit eis. Ad hūc sensum intelligitur verbum xp̄i ⁊ tunc nō est ꝯtrarietas. Tertio apl'i bn̄ dicebāt veraces amici dei ꝓpter cōmunionē ⁊ vnionē voluntatū cuz deo. ipi enī tanq̄ veraces amici voluntatē dn̄i sui pfecerunt sicut eis dixit vbi supra. Vos amici mei estis si feceritis ea q̄ precipio vobis. Et iterū. Si q̄s diligit me sermonē meū ꝯuabit. Joh. xiiij. Et iterꝝ. Qui fecerit volūtatē p̄ris mei q̄ in celis est ipse meus frater ⁊ soror ⁊ mater ē. Matth. xij. Quapropter extendēs manus suas in discipulos ait. Hec est mater mea. ⁊ fratres mei hi sūt. Et ideo nimirū q̄ ipe aīam suā pro eis posuit ⁊ ipi pro illo aīas suas posuerūt. Maiorē aūt charitatē nemo habet vt aīam suā ponat q̄s p amicis suis Joh. xv. Qđ fec xp̄s et discipuli eius. Unde et apl'i gaudētes ibāt a ꝯspectu concilij qm̄ digni habiti sūt p noīe Jesu ꝯtumeliā pati. Act. v. Memores enī erāt apl'i verboꝝ magistri sui dicētis. Qui me ꝯfessus fuerit corā hoīb⁹ cōfitebor ⁊ ego eum corā patre meo. ⁊ qui me erubuerit ⁊ ꝯmones meos: hūc erubescet fili⁹ hoīs cū venerit in maiestate sua ⁊ p̄ris ⁊ scōꝝ angeloꝝ. Lu. ix. O vtinā hoc attenderēt multi q̄ sibi verecundiam putāt p̄dicare ꝟbū dei. multi etiā verecundant̄ d̄ bono ope ⁊ ꝓpter verecundiam sepe ab incepto desistūt. Timendū est in illis verificari verbū saluatoris iam expressum. Ecce iam patz quō apl'i dei Simon et Judas et alij oēs sunt nimis id est valde honorati ⁊ honorādi. vtiq̄ valde honorati. q2 amici singulares et veri xp̄i dn̄i ꝓpter cōitatē euentuū. cōicatione secretoꝝ ⁊ cōmunionē voluntatū ad sensum expressū. Et hinc est q̄ ex magna amicicia et charitate ad xp̄m beatissimi apl'i Simō ⁊ Judas p xp̄o mori nō timuerūt bn̄ ꝯsiderantes verbū amici sui dn̄i dicētis. Dico vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidūt corpus: aīaz aūt nō p̄nt occidere. Vn̄ ⁊ ipsi pariter p xp̄o trucidati sunt per pōtifices tēploꝝ postq̄ suis orōnib⁹ simulacra ꝯfregerūt ⁊ cū tunc magna esset serenitas duo magi ictu fulguris i carbones sunt versi ⁊ templū tripharie scissum. sicut clarius hoc refert legēda eoꝝ. Q. Circa scōm videlz principatū vel dominium apl'oꝝ est notandū ꝯm Innocentiū vbi supra. q̄ tria sunt ex q̄b⁹ cōmendat̄ p̄ncipat⁹ siue dominiū apl'oꝝ. scz dignitas. auctoritas. et potestas. De dignitate ait veritas apl'is Luc. xxij. Vos estis qui ꝑmansistis mecū in tēptationib⁹ meis et ego dispono vobis regnū sicut pater me⁹ mihi disposuit vt edatis ⁊ bibatis sup mensam meaz in regno meo. O q̄nta dignatio dn̄i. q̄nta dignitas serui. vt vicz seru⁹ dn̄o coheres ꝯstituatur in regno. edatq̄ panē vite q̄ de celo descēdit. ⁊ bibat vinū qđ de latere xp̄i profluxit: sup mensam altaris in regno eccl'ie militātis. De his etiā apl'is ⁊ eoꝝ dignitate dicit̄ ad sponsam p p̄s. l. ad eccl'iaz militātē. Pro patrib⁹ tuis nati sūt tibi filij cōstitues eos p̄ncipes sup oēm terraz. Duodecim enī apl'i nati sūt eccl'ie p duodecim patriarchis totidēq̄ ꝓphetis: q̄s ipa p̄ncipes ꝯstituit sup oēm terrā. Qm̄ ipi sūt p̄ncipes ꝓploꝝ q̄ cū deo Abraam cōgregati sūt. Sicut fili⁹ dei d̄r de⁹ Abraā Isaac et Jacob cū q̄ erāt ꝯgregati apl'i. Est tn̄ verum q̄ iste p̄ncipatus nō ꝯfert dominiū sz tribuit mysteriū: qm̄ iterdicit̄ dominatio ⁊ indicitur ministratio. Juxta qđ dn̄s ait apl'is vbi sup. Principes gentiū dominātur eorū ⁊ q̄ ptātez habēt sup eos benefici vocant̄. vos aūt nō sic sz q̄ maior est inter vos erit sicut minor. ⁊ q̄ p̄cessor sicut ministrator. q2 q̄ se humiliat exaltabit̄. Vn̄ scriptū ē Eccl. iij. Quanto maior es humilia te in omnib⁹. Et eiusdē. xxxij. Rectorem te

posuerũt noli extolli sed esto in illis quasi vnus ex ipis. quãto eni humilior est subli mitas tãto sublimior est humilitas. Ideo sint humiles q̃ volũt esse sublimes Scdo principat⁹ aplõꝝ cõmendat̃ ex autoritate. quã autoritatẽ dñs aplis cõmendauit cũ dixit. Accipite spiritũsanctũ quoꝝ remise ritis peccata remittũt̃ eis: ⁊ quoꝝ retinue ritis retẽta sũt. Joh. xx. Facti aũt sunt pn cipes tã corpoꝝ q̃ iudices aiaꝝ. q cum se derit filius hois in sede maiestat̃ sue sede bunt ⁊ ipi sup sedes duodecim iudicãtes duodecim trib⁹ isrl̃. Mat. xix. R Ubi dicit Innoc. q numer⁹ duodenari⁹ sit spe cialiter sacratus in duodecim aplis. i. duo decim ꝓphetis. in. xij. patriarchis. in. xij. ex ploratorib⁹. in. xij. principib⁹. in. xij. tribu bus. in. xij. fontib⁹. xij. lapidib⁹. et. xij. sedi bus. in. xij. horis. xij. mensibus. et. xij. an nis. i. xij. signis. xij. stellis. et. xij. gemmis. in. xij. portis. xij. angelis. et. xij. fundamen tis. in. xij. virgis. xij. cubitis. xij. cophinis. in. xij. phialis. xij. acitalib⁹. et. xij. mortario lis. in. xij. bubalis. i. xij. leũculis. ⁊. xij. arie tibus. Est autẽ numer⁹ supabundans con stans ex duob⁹ senarijs significantib⁹ ꝑfe ctionẽ cogitatiõis ⁊ opis siue mẽtis ⁊ cor poris. Et ex ternario multiplicato ꝑ q̃ter nariũ. ⁊ q̃ternario ꝑ ternariũ significanti bus fidẽ indiuidue trinitatis. ⁊ q̃ttuor euã gelistaꝝ doctrinã: siue tres ꝟtutes theolo gicas ⁊ q̃ttuor cardiales. Cõstat etiã duo denarius ex quinario ⁊ septenario. Quina rius repñsentat sensum q̃ spectat ad corpus septenari⁹ aũt dona q̃ spectãt ad spiritum. Uñ xp̃s primo de q̃nq3 panib⁹ ordeaceis ꝓpt̃ vitã actiuã. cui deseruiũt q̃nq3 sensus corpis. et postea de septẽ panib⁹ triticeis. ꝓpter vitã cõtẽplatiuã cui deseruiũt dona spũs ꝑ man⁹ aploꝝ multitudinẽ satiauit. Hic numer⁹ ex duab⁹ ptibus constat. vi3 duob⁹ senarijs q̃ ꝑfectionẽ corpis et aie si gnificare solẽt Hui⁹ aũt duodenarij myste rium ⁊ sacramentũ bñ expressit Johãnes in Apoc. vij. cũ vidit ex oi tribu filioꝝ isrl̃ duodecim milia signata ⁊c̃. Tertio princi patus aploꝝ cõmẽdat̃ ex potestate. Pote statẽ aũt saluator cõmemorat dicẽs. Cõuo cat̃ duodecim discipulis dedit illis pote statẽ spirituũ immundoꝝ vt eijcerẽt eos ⁊ curarẽt oẽm languorẽ ⁊ oẽm infirmitate3.

Mat. x. hinc illis alebat. Si habuerit̃ fi dem sicut granũ sinapis dicetis mõti huic transi hinc ⁊ trãsiet. Mat. xvij. Unde ait Jo. xiiij. Qui crediderit i me opa q̃ ego fa cio ⁊ ipẽ faciet ⁊ maiora horum faciet: qm̃ oia possibilia sũt credẽti. Mar. ix. Uñ re uersi sũt discipuli cũ gaudio dicẽtes. Dñe etiã demonia subijciunt̃ nobis i noie tuo. Ideo ait apl's ad Heb. xj. Sancti ꝑ fide3 vicerũt regna. Et. j. Jo. v. Hec est victoria q̃ vincit mundũ fides nr̃a. Uñ et apl'i sua p̃dicatõe ⁊ doctrina fidẽ xp̃i ꝑ totũ mũdũ plãtauerũt. Uñ cũ ꝓhibiti fuissent apl'i i noie Jesu p̃dicare responderũt dicentes. Oportet deo magis q̃ hoib⁹ obedire. nõ est aliud nomen sub celo in q̃ oporteat ho mines saluos fieri. Act. iiij. ⁊. v. Ex oibus dictis in p̃ma pte diuisionis habem⁹ q̃n to honore digni sũt sãcti apl'i Simõ ⁊ Ju das ⁊ ꝯsequẽter oẽs alij q̃s de⁹ singulari ter amicos appellat. Et q̃re quib⁹ etia3 mo dis noscit̃ vera amicicia ⁊ in q̃ ꝯsistit. In scda pte habem⁹ in q̃ ꝯfortatus sit pncipa tus siue dominiũ aploꝝ puta i dignitate autoritate ⁊ potestate. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs pt3 dif ferentia inter dignitatẽ ⁊ honorẽ ex vna. ⁊ iter autoritatẽ ⁊ potestatẽ ex altera. na3 ho nor ẽ exhibitio reuerẽtie. ⁊ sic honor est in honorante. Dignitas aũt est in honorato ex virtute aut ex virtuosis opib⁹. Ita diffe runt autoritas et potestas. Autoritas eni respicit ꝑsone dignitatẽ Potestas aũt ꝑso ne fortitudinẽ. Autoritas est in ligando ⁊ soluẽdo a peccatis. in imperãdo ⁊ p̃cipiẽ do subiectis. S3 potestas magis respicit fortitudinẽ in exequẽdo. multi eni habent autoritatẽ ex officio aliq̃d faciẽdi aut mã dãdi: s3 nõ habẽt ptãte3 id exequẽdi. Sed q laudes aploꝝ nõ sufficim⁹ dignas enar rare q nimis honorati sunt a deo. ꝯuerta mur ad p̃ces illos implorãtes suppliciter vt q̃ tantã dignitatẽ autoritate3 ⁊ ptãte3 a dño acceperũt q obtinere merent̃ quicq̃d postulant in noie saluatoris ipi ꝓ nob ⁊ ꝑ peccatis nr̃is interueniãt apud deũ q̃ illo rum p̃ces libẽter audit ⁊ exaudit. S Dubitat̃ circa dicta ex q̃ superius dictũ est de amicicia et q apl'i sint valde in hoc ho norati q facti sũt amici dei. i q̃ tñ differũt amici dei ab alijs amic̃ ⁊ q̃liter nosci pos sunt. Pro responsione ad hãc dubitatiõe3

est notandū q̄ triplex amicus ostendit̄ nobis in sacra scriptura. prim⁹ homo. secundus angelus. tertius deus. De primo dicit Aug⁹ li. v. omeliarū. omel. xxxix. distinguēs amiciciā hoīm ī tria genera. Est eñ quedā amicicia hoīm quam facit mala cōscientia. vt sunt hoīes q̄ pariter mala committunt. z ideo vident̄ sibi vniti q꞉ sūt mala ꝯsciētia ligati. vtputa in furto. in latrocinio. in fornicatione vel adulterio. et sic de alijs malis z peccatis. De hac dicit Aug⁹ q̄ nō ē dicēda amicicia ſ꞉ inimicicia. q꞉ tales sibīīnuicē ꝑdunt aīas suas in eternam damnationē Alia est amicicia hoīm honesta ſ꞉ carnalis. hominū inter se ꝑ ꝯsuetudinem colloquēdi cohabitandi z simul conuersandi ita vt ꝯtristet̄ homo cū deseritur ab amico cum q̄ solet loqui et habere conuentiones. de hac amicicia dic̄ Aug⁹ vbi sup̄. Ista amicicie dulcedo est honesta q̄dem sed cōsuetudinis nō rōnis. habet eñ illā z pecora. duo equi sil' manducant desiderāt se ad aliā diem si p̄cedit vn⁹ festinat alter desiderās quasi amicum suum vlz a sessore suo regitur et tamdiu impetu suo se ꝓuocat quousq̄ ꝑueniat. Et q꞉ ista amicicia ꝯsuetudinis est in peccatoribus nō est multū cōmēdanda. imo q̄n꞉ multū vituperanda. maxīe inter hoīes diuersi sexus. id est virū et mulierem. q꞉ ex tali amicicia oriunt̄ delectationes carnales z nōnunq̄ ꝑsone reputate sanctissime corruunt. Incipit eñ q̄nq꞉ talis amicicia a spū et ad carnalia degenerat. ¶ Potest tñ cognosci talis amor carnalis ꝑ q̄nq꞉ signa. Primū q̄ ī tali amore capti loquūt̄ ad inuicē pauca de spūalib꞉ z ꝟtutib꞉. z multa de tēporalibus z inutilib꞉. z ad talia verba vix sufficit eis tempus. Hec ergo sentiens caueat ne capiat̄ laqueo carnalis pcti. Per oppositū spiritualis amor amici pascit z pascit̄ spiritualib꞉ et ociosa fugit. Secundum signū q̄ inquieto corde cogitāt de se inuicem cū sunt a se absentes et libenter se mutuo viderēt. sed spiritualis amor quiescit in deo. z quē vere amat cōmendat deo orōnib꞉ quieto corde. nec cōpatit̄ nec congaudet amico nisi q̄tuz recta ratio dictat. Tertiū signū ē impatiētia conamici siue condilecti. vt si quē diligit vn⁹ alter tristat̄ aut timet se minus diligi: tristat̄ si alteri familiaris est. sed charitas oēm hominē diligit z cōdiligi letat̄ z de beneficio alteri īpenso ꝯgaudet. Quartū signū sunt munuscula. dulces lr̄e. sudariola z hmōi trāsmissa. q̄ ſm Hiero. xp̄i amor non habet. Naz talia cōseruata sepe dilectionē nociuā nutriunt z inspecta inficiūt. sed spūalis amicicia habet puras et crebras orōnes exhortatorias locutiōes z piarū necessitatū subuētiones Quintū signū ē inordinata dissimulatio vitioꝝ ad inuicē. ꝓditio maioris ꝓfectus in casu quo alteꝝ localiter distare oporteret z defensio alteri⁹ ī aliq̄ vitio vel excessu. Sz amor siue spūalis amicicia dicit illō Apoc. iij. Ego q̄s amo arguo z castigo. Ex his ḡ quinq꞉ signis amoris carnalis z spūalis patz differētia īter amicos dei z mūdi amicos siue carnales. et q̄liter tales nosci pñt z ꝑ ꝯsequēs rn̄sio ad dubium motū. Est ḡ tertia amicicia supior nō cōsuetudinis seu carnis sed rōnis. q꞉ vicz diligimus hominē ꝓpter fidez z mutuā beniuolentiaz in ista vita mortali et sic amat amicū ꝓpter deū. Incipiat ergo hō amare deū z nō amabit in hoīe nisi deū. nō enim principaliter ꝓpterea debes amare amicuz vt aliq̄d tibi p̄stet tēporale. q꞉ si sic nō illū amas sed id qō p̄stat. sed h̄ est verorū amicorum vt vnus aliū honorare ꝑueniat ꝓpter deum quē p̄ncipaliter in eo honorat. Alter alterius bonū ꝓcuret ꝓpter deū qui hoc mandat. et alter pro altero si necesse ē periculo siue morti se exponat si saltē illud tendit ad honorē dei. ¶ De hoc ponit Ambro. exemplū in li. de sancta virginitate de duob꞉ ph̄is īter se amicis quorū vn⁹ cuz esset morti adiudicat⁹ petiuit dilationē ꝑ cōmutandis z ordinandis rebus suis. Tyrann⁹ aūt astutissim⁹ estimans q̄ repiri nō posset petiuit vt sp̄sorē daret q̄ ꝑ eo mortē pateret̄ si ip̄e morā faceret in redeundo. Sed ecce q̄d de duob꞉ p̄clarius imo vtiq꞉ p̄claꝝ. alter vadem. i. fideiussorē mortis inuenit. alter se obtulit. itaq꞉ cū re⁹ morā faceret redeūdo fideiussor sereno vultu mortē subire nō recusauit. Cū aūt duceret̄ amic⁹ reuertit̄ ceruicē substituit et collū gladio subiecit. tūc admirat⁹ tyrannus cariorē ph̄is fuisse amiciciā q̄̄ vitā petiuit vt ip̄e ab his q̄s ꝑ sn̄iaz damnauerat in amiciciā reciperet̄. z sic ambo ꝑ amiciciam in

vita saluati sunt. ecce tanta virtus est amicicia vt etiã tyrannũ ad se inclinaret. nec tñ illa erat amicicia meritoria apud deuz: qr erant ambo gentiles. Uera autẽ amicicia est vt supra dũmodo amicus amaꝛ ꝓpter deũ. Secũdus amicus est angelus, de q̃ dicit Aug. in li. de ciui. dei. ostẽdẽs q̃liter bonos angelos a malis tanq̃ amicos ab inimicis discernere debeamus sic inquiẽs. In societate sctõꝝ angeloꝝ nullo mõ metuimus ne nos cõtristent morte vel depravatione sua. sed quia nobis nõ ea familiaritate qua homies miscẽꝛ. Et aliqñ sathanas i angelũ lucis se transfigurat ad temptandũ eos quos ita vel erudiri opꝰ ẽ vel decipi iustum est. idõ sepe timemus. Magna ergo nobis misericordia necessaria ẽ ne quis q̃ cũ bonos angelos se habere putat habeat malos demões fictos amicos. Hec Aug. Et subdit. Cui magis ista misericordia necessaria est nisi humane magne miserie q̃ ignorãtia tanta ꝓmitur vt facile istoꝝ simulatione fallaꝛ. X Ex quibꝫ patet ꝙ q̃libet homo debet diligẽter seruire et obedire bono angelo sibi ad custodiã dato tãq̃ fidelissimo amico q̃ hoiez semꝑ et vbiq̃ ab inimicis visibilibꝫ et inuisibilibus ꝓtegũt et defendunt inquantũ sibi vtile foret ad salutẽ ipm instruunt. ac bonum inclinant et ꝑsuadẽt ad ea que sunt salutis. idõ etc. Tertius amicus est deus qui nos modis oibus nũc minis. nũc ꝓmissione. nũc aduersitate. nũc ꝓsperitate in sui amorem allicit atq̃ trahit. De quo fidelissimo amico dic Aug. in q̃daz ep̃la ad Uincentium. Non ois qui parcit amicus est: nec ois qui verberat inimicꝰ. meliora enĩ sunt vulnera amici q̃ oscula volũtaria inimici melius ẽ seueritate diligere q̃ lenitate decipere. vtilius esuriẽti panis tollitur si de cibo securꝰ iusticiã negligat q̃ esurienti panis frãgiꝛ vt seductꝰ iniusticie acquiescat. Et subdit. Quis nos ampliꝰ potest amare q̃ deus: et tñ nos nõ soluz docere suauiter verũetiã salubriter terrere non cessat ac fomentis lenibꝫ q̃bus deus sepe nos ꝯsolatur etiã mordacissimũ tribulatõis medicamẽtũ adiungit. exercet fame patriarchas etiã pios et religiosos. populũ ꝯtumacem penis grauioribꝫ agitat et nõ aufert a Paulo stimulũ carnis tertio rogatus vt virtutem i infirmitate perficiat. Hec Augusti. Christus ergo ꝓ amico se diligendũ innuit plus q̃ hominẽ vel angelũ. patet. quia nos nõ humano vel angelico modo sꝫ diuino mõ dilexit. ideo sic diligamꝰ deũ tanq̃ hominẽ. qr ipe ꝓ nobis homo factꝰ est. vel tãq̃ angelũ. qr eos nob ad ministeriũ dedit. non sufficit illa amicicia eo ꝙ nos sue diuinitatis fecit esse ꝑticipes. Et h̄ ideo fecit vt ei amicicia supra omnẽ modũ humanũ et angelicũ iũgeremur. Y Sed adhuc diceret q̃s. plura dicta sunt de bonis et veris amicis q̃bus tñ modis possumus discernere inter veros et falsos amicos. Ad hoc dubiũ respõdeꝛ ꝺm Holgot sup libro sapie. lec. xij. ꝙ iter oĩa ꝑñti vite necessaria maxime foret vtile discernere inter amicos et inimicos. qr frequẽter credimus illos esse amicos q̃ sũt realiter inimici: et illos inimicos aliquotiẽs estimamus q̃ nobis realiter sunt amici. Sũt enĩ duo genera hoim q̃ apparẽt amici et sũt hostes et inimici. vicꝫ blandi adulatores et falsi cõsiliatores. Et duo genera hominũ videnꝛ inimici et sunt amici vicꝫ detrahẽtes et ꝑsecutores. corripientes et correptores. Et sic erũt q̃ttuor genera hoim. Primi sũt examinandi ꝑ ꝯsciẽtiã. Secũdi sũt repudiandi ꝑ prudentiã. Tertij sũt tolerandi ꝑ patientiã. Et quarti sũt acceptãdi ꝑ beniuolẽtiã.

Z Primi ḡ inimici a q̃bus nos custodire debemꝰ sunt blandi adulatores. q̃ enĩ ita suauiꝛ raderet vt guttur amputaret vel genã tuaz tergeret vt oculũ erueret merito foret inimicus dicẽdus. sed adulator ideo tibi blandiꝛ vt te decipiat et oculuz discretionis tibi eruat. Juxta illud Eccĩ. xij. In labijs tuis indulcat inimicꝰ et in corde suo insidiaꝛ vt subuertat te i foueã. In oculis tuis lachrymaꝛ inimicꝰ et si iuenerit tempꝰ nõ satiaꝛ sãguine. si incurrerint tibi mala iuenies eũ illic tibi priorẽ. In oculis tuis lachrymaꝛ inimicꝰ et q̃si adiuuãs suffodiet plãtas tuas. De his adulatoribꝫ dicit Seneca in q̃dã ep̃la. Nõ sumꝰ contenti modica laudatiõe. imo si q̃s nos sãctissimos sapientissimos modestissimos ꝑdicet totuz acceptamꝰ tãq̃ nob debituz. et tñ ꝯstat nobis ꝙ illi solẽt mẽtiri cõiter q̃ nos laudãt in laudibꝫ nr̃is credimꝰ eis. et idõ nos non corrigimꝰ nõ imutari volumus quia nos

optimos credimus esse. Et ideo snia Pla
tonis fuit sicut dicit in lib. de dictis phoꝝ
seu sapientũ. qꝫ hoĩes ex inimicis sibi ma-
gis q̃ʒ amicis ꝓficiũt. qꝛ dũ inimici eis er-
rores improperãt corrigunt. Amici vero
eis nõ improperãt errores sʒ tolerãt et oc-
cultãt. ſm illud Mat. x. Inimici hoĩs do
mestici eius. Et Esa. xxx. Popule meus q̇
te beatũ dicũt ipi te decipiũt. Isti ergo ap
parẽtes amici adulatores examinãdi sũt
ꝑ ꝯsciẽtias. Cõsiderem⁹ defectus nostros
de q̇bus ꝯscij sum⁹ tunc non decipiemur.
Et hoc ẽ qd̃ dicit Seneca ĩ epl'a vlt. alle-
gata inducens exemplũ de Alexãdro q̇ ĩ
obsidione cuiusdã vrbis dũ circuiret mu-
ros sagitta ꝑcussus cuʒ vuln⁹ vehementer
doleret ait. Oẽs inq̇t iurãt me eẽ filiũ Jo-
uis sed vuln⁹ hoc me hominẽ esse clamat.
Idẽ ꝛ nos faciam⁹ dicit Seneca. dicam⁹
adulatoribꝫ. vos dicitis me prudẽtẽ esse et
ego video qꝛ multa inutilia cõcupisco. nec
hoc q̇dẽ intelligo qd̃ aĩalibꝫ satietas mon
strat: q̇s cibo. q̇s potioni debeat eẽ mod⁹.
De isto inimico põt exponi illd̃ Eccl̃. xij.
Ne credas inimico tuo ĩ etnũ. ꝛ Se
cundi inimici nostri sunt falsi cõsiliatores
q̇ tñ apparẽt amici. qꝛ nobis aliud sugge-
runt q̃ʒ expedit aĩabus. ꝛ hi maxime sunt
periculosi in quacũqꝫ cõmunitate. qꝛ sicut
in bonis cõsiliatoribꝫ maxime cõsistit ho-
nor laus et potestas reipublice. ita in ma-
lis ꝯsiliatoribꝫ maxime ꝯsistit ꝯfusio ꝛ sub
uersio eiusdẽ. Dicit eñ Tulli⁹ li. suo de se-
nectute. qꝫ ꝯsiliator ẽ in republica sicut gu
bernator ĩ naui in q̃ alij sentinam exhauri-
unt. alij cordas trahũt. alij malũ scandũt.
tenẽs aũt clauũ est quietus sedẽs ĩ puppi
ꝛ multo maiora facit. Ideo dicit Auicẽna
qꝫ ꝯsiliãs est sicut dans formã ſm quã ali
us habet oꝑari. Ve ergo illis amicis cõsi
liarijs q̇ ea ꝯsulũt q̃ sunt in ꝑiculũ anima-
rũ. O deus q̃tiẽs hec ꝯtingũt vbi non cu
rant si iuste vel iniuste fiat sed vt solũ pñt
ꝓsequi qd̃ intendãt ꝑ phas ꝛ nephas. vel
ad replendũ bursas eoꝝ. vel ad explenduʒ
vindictã. vl' vt placeãt ꝓncipi. vl' vt aliq̇d
noui ꝛ singulare videãt excogitasse ad qd̃
plurimũ mẽtes hoĩm aspirãt. puta vindi-
ctam ꝛ oĩa mala vt sic ꝑ hoc ab alijs se sen
tiãt laudẽ ꝛ gl'iaʒ reportasse. Hi g̃ duo ap
parẽtes amici vere sũt inimici. ꝯ Ter

tij inimici sunt detrahẽtes et ꝑsecutores et
illos vulgarit' vocam⁹ hostes et inimicos
q̇ ꝯditiones ꝛ ꝑsonas nr̃as ledũt ꝛ tñ ſm
rem sunt amici nr̃i. qꝛ ipi frequẽter nobis
ꝓficiũt. Sicut eñ docet Boeti⁹. iiij. d̃ cõ-
sola. ꝓsa. vj. Prouidentia diuina exinde se
pe ꝓduxit miraculũ insigne qꝫ malos mali
bonos faciũt. nã dũ mali ꝯsiderãt se nũq̃ʒ
q̇dem ꝑpeti a pessimo noxioꝝ ex quodaʒ
odio redeũt ad bonũ vt saltẽ illis fiãt dissi
miles q̃s oderãt. hinc est qꝫ sepe maximis
pctis onerati dũ se vidẽt a malis cõfundi
ꝓpter cõfusionẽ cessant q̇ al's in pctis ꝑsti-
tissent. ita ꝛ bonis nõ nocet malorũ detra-
ctio. Vñ Greg. sup Ezech. Peruersoꝝ de
rogatio vite nr̃e approbatio est. qꝛ iã osten
dit nos iusticie aliq̇d hr̃e si illis q̇ deo nõ
placẽt incipim⁹ displicere. Et illud decla-
rat ꝑ sil'itudines quattuor. Prima qꝛ non
est derogatio sed cõmendatio lucis si eam
odiũt ꝛ fugiũt vespertiliones. Sancti vi-
ri sũt lux mũdi ꝑ lucidã famã ꝛ sincerã cõ-
scientiam. Juxta illud apl'i. j. ad Thess. v.
Vos filij lucis estis ꝛ filij diei. peccatores
aũt sũt sicut vespertiliones amãtes sp̃ oꝑa
tenebrarũ. Scd̃a sil'itudo non est deroga-
tio sʒ cõmẽdatio odoris si eũ serpentes fu
giant. Boni viri sũt bon⁹ odor xp̃i ꝑ bonã
ꝯuersatiõeʒ suã. ſm illud apl'i. ij. ad Coꝝ.
ij. Alijs q̇dem sumus odor mortis ĩ mor-
tem. alijs odor vite in vitam. Pctõres aũt
sũt serpẽtes pleni veneno peccati. Tertia
similitudo ẽ derogatio coloris si ceci de il
lo mentiant' ꝛ iudicẽt falsum. Peccatores
ceci sunt iuxta illud Sopho. j. Ambula-
bũt vt ceci qꝛ dñō peccauert ꝛc. Et Sap.
ij. Excecauit eos malicia eoruʒ. vñ ꝛ iudi
cia temeraria de sctis sũt simpl'r ꝯtẽnẽda.
Vñ cũ q̇dã iuuenis speciosus diceret De
mostheni pho. Si hoĩes me odirent sic te
meipm ꝑimerẽ. Qui rñdit. Et ego me ꝑi-
merẽ si me queadmodũ te amarent. Quar
ta sil'itudo nõ est derogatio sʒ cõmẽdatio
medici si freneticus sibi maledicat. Serui
dei sũt medici aĩaꝝ. pctõres aũt st' freneti-
ci. Si aũt tales sctõs viros diffamẽt opor
tet eorũ blasphemias deridere. Sic legit'
de Vespasiano imꝑatore qꝫ cũ esset auar⁹
ꝛ senex quendãqꝫ improperãdo sibi audi-
ret dicere. Vulpẽ pellem posse mutare nõ
animũ. rñdit. Hmõi hominibꝫ debemus

risum, correctionē nobis, penā criminosis Quarti inimici q̄s habem⁹ apparenter sed tū̄ realiter sunt amici corripientes ⁊ corre-ptores q̄ nos de nostris excessib⁹ ⁊ errori-bus arguūt puniūt ⁊ emendant. Ueritas eni̅ errantib⁹ est odiosa q̄diu in errorib⁹ p̄-seuerāt. Talis fuit Paul⁹ contra Galath. q̄bus dixit ad Gal. iiij. Ergo inimicus fa-ctus sum verū dicēs vobis. Isti sūt inimi-ci acceptādi p̄ beniuolentiā. Mat. v. Dili-gite inimicos vestros bn̄facite his q̄ ode-rūt vos, hoc est vitiosos mores vr̄os. Ita fecerūt sc̄ti apl̄i Simō ⁊ Judas q̄ eos di-ligebāt ⁊ eis bona fecerūt q̄ tā q̄ blasphe-mos illos punierūt. Implorem⁹ ḡ hodie beatissimos apl̄os n̄ros Simonē ⁊ Ju-dam vt sicut ipi facti sūt amici dei p̄ meri-torū suoꝝ excellentiā ita nobis grā̄ impe-trēt q̄ mereamur deo p̄ amiciciā h̄ vniri et tandē cū eis eternaliter letari. Amen.

In die omniū sanctoꝝ sermo de euan-gelio. XCII.

Gaudete et exultate q̄m merces vr̄a copiosa est in celis. Mat. v. Luc. vj. Licet singule celebritates sanctoꝝ excitēt ani-mū: hec tū̄ oīm sanctoꝝ solennitas animū debet vigilantius eleuare, in qua reg̃ no-stri maiestas, ministroꝝ eius nobilitas, conciuiū nostroꝝ beata societas ⁊ exulta-tio declarat̄, de q̄b⁹ agit̄ in verbis p̄missis In q̄b⁹ oīm sanctorū duplex beatitudo meriti tangit̄, vnam quā habēt in spe, alte-ram quā habent in re. De p̄ma dicit. Gau-dete interius et exultate exterius. De sc̄da q̄ est in re subdit̄. Quoniā merces vr̄a co-piosa est i celis, si merces: ergo iusta, si ve-stra: ergo p̄pria, si copiosa: ergo plena boni-tate, si in celis: ḡ secura eternitate. Illa bea-titudo iusticia₃ h₃ mercedis. Mat. xviij. Uoca operarios ⁊ redde illis mercedem Esa. lxij. Ecce merces ei⁹ cū eo et opus il-lius cū illo. Itē hoc solū ē sc̄toꝝ bonū q̄d nemo ab illis auferre poterat. hec merces copiose bonitatis ē cui nullū bonū deficit cui om̄e malū abest. Gen̄. xv. Ego p̄tector tu⁹ ⁊ merces tua magna nimis. Hec mer-ces secure sublimitatis ē: vbi nec erugo nec tinea demolit̄: nec fures effodiūt nec furāt̄

A Quantū ad p̄mū nota de gaudijs interiorib⁹ sanctorū q̄ taliū reperiunt̄ sex. Primū est in sensuū exteriorū melioratiōe p̄pter debita₃ spirituū quātitatē vel admi-nus spirituū maiorē puritatē. Ite₃ ⁊ p̄pter cōplexionis bonitatē, ibi eni̅ magis a lon-ginquo vidēt sancti corpa sc̄toꝝ gloriosa, audiūt ⁊ odorāt, ⁊ sic d̄ alijs sensib⁹ q̄d de-lectabil⁹ ē, q₂ a longinquo vidēdo audiē-do plura vidēt ⁊ audiūt. Secundū princi-pale gaudiū interius ē de irascibilis et cō-cupiscibilis quietatōe, q₂ ɔcupiscibil' am-plius de sensibilib⁹ delitijs nō optat cū sit p̄fecta, nec irascibilis alicui h₃ tristi repu-gnare aut aliq̄d tā q̄ difficile et arduū ɔsi-derare. Tertiū p̄ncipale gaudiu₃ interius est de intellect⁹ respectu oīm scibiliū perfe-ctione. B Ubi nota s̄m sāctu₃ Tho. di. xlix. q̄rti. Intellect⁹ aīe beate q̄dammō sciet innumerabilia p̄ q̄nq₃ influxus. Pri-mo cognoscet p̄ spēs influxas sic alie sub-stantie sepate naturalr̄ plura. Sc̄do p̄ spe-cies aq̄sitas hic i vita. Tertio per spēs re-ceptas p̄ sensus corpis glorificati. Quarto p̄ illuminatiōe₃ aīe xp̄i ⁊ btē v̄ginis ⁊ alio-rū supioꝝ sc̄toꝝ. Quinto i diuina essentia vl' speciali dei influētia cognoscēt oīa etiā indiuidua. Un̄ Ansel. lib. de similitudini-bus dicit. In futuro beat⁹ nihil eoꝝ q̄ sci-re voluerit ignorabit, q₂ in summa sapien-tia totius creature bonitatē videbit: q̄m̄ i deo melius q̄ in seipsa relucere cōstat. ibi singuli oēs ibi ab oīb⁹ singuli cognoscent̄ nec queq₃ oīno latebit q̄ patria, q̄ gente, q̄ stirpe q̄s edit⁹ fuerit, vel q̄d etiā i vita sua fecerit. Quartū p̄ncipale gaudiū intrinse-cū ɔsistit in oīm p̄teritorū gratissima ɔtē-platione, nā distinctissime videt tā in pro-prijs opib⁹ q̄ i alienis quō diligētib⁹ deū s̄m apl̄m oīa coopant̄ in bonū, celū ⁊ ter-ra, mūdus, infern⁹, boni ⁊ mali, p̄spera ad-uersa, demō ⁊ bon⁹ angel⁹ tūc videre pote-rūt iudicia dei que hic sūt abyssus multa. Quintū intrinsecū gaudiu₃ ɔsistit in oīm opationū ad dei volūtatē ɔformatōe, ⁊ sic dānati p̄petue peccāt: ita isti p̄petue deu₃ honorāt, ⁊ sicut dānati p̄ quolibet mō suo actu essentialē penā h̄nt, i. sepabilē deordi-nationē, s̄m illō Aug. li. ɔfes. Iussisti dn̄e ⁊ ita factū ē, vt pena sit sibi ois anim⁹ inor-dinat⁹, ita saluati i q̄libet suo actu q̄ddā i-sepabile ⁊ ɔtinuū p̄miū h̄nt ⁊ cōplacētia₃

de bonis actib⁹ quos deū in eis vidēt ope
rari. ¶ Sextū intrinsecū gaudiū ꝯsi
stit in trib⁹ dotibus aīe. Prima est visio.i.
habit⁹ luminis glorie seu sapīe.ex q̄ aīa eli
cit clarā dei visionē.ps̄. Et ī lumīe tuo vi-
debim⁹ lumē. Scd̄a dos est dilectio siue
fruitio.i.charitatis habit⁹ in summa sui ꝑ
fectione cōsistēs ex q̄ elicit summā dei dile
ctionē.hec charitas sola ē de q̄.j. ad Coꝝ.
xiij. Charitas nunq̄ꝫ excidit. hec charitas
amplexabit̃ infinitū bonū sine medio im-
perdibiliter q̄ in via ꝑ media ⁊ insecura de
um dilexit. Tertia dos est cōprehensio si-
ue firma tentio dei infiniti boni q̇ se tradit
sua vnione ipius aīe essentie ītellectui vo-
lūtati ⁊ memorie.ex q̄ elicit certitudinē de
non amissibilitate supremā. In patria enī
spes desinit ⁊ certitudo ⁊ securitas de feli-
citate ꝑpetua dabit̃. De his dotib⁹ vide la
tius ꝑ doc.in.iiij.di.xlix. Nūc dicendū est
de gaudijs exteriorib⁹ btōꝝ q̄ innuunt̃ in
themate cū dr̄. Exultate scꝫ exterius. ¶
Et sunt hm̄ōi gaudia sctōꝝ sex. Primū
est celi collocatio. Est aūt celū ī q̇ collocāt̃
sancti ſm doct.in.ij.dis.ij.dictū empyreuꝫ
ob sui luminositatē n̄ ob calorē.⁊ ē capaci
tatis quodāmodo infinite ⁊ vniforme im-
mobile ⁊ incorruptibile intra se splendidis
simū ad extra nō radiatū ad nostrū visum
lꝫ ista inferiora nobilissime influat. Scd̄ꝫ
ē mūdi visibilis purgatio ⁊ īnouatio ꝑ ig-
nis ꝯflagrationē.vt habet̃ ī glo.j.ad Co-
rinth.vij. Figura huius mūdi p̄terit. illa
mūdi purgatio remouebit a mūdo īfectio
nē ex culpa relictā ⁊ impuritatē cōmixtio-
nis ⁊ erit dispositio ad gl'ie ꝑfectioneꝫ. Et
p̄cedet illa purgatio vltimū aduētū iudiciꝫ
ps̄. Ignis an̄ ipm̄ p̄cedet ⁊c̄. Unde dicūt
doc.in.iiij.di.xlviij.ꝙ terra erit tunc vt cri
stall⁹ ⁊ planabitur.aer erit clarior nec habe
bit obscuritatē ⁊ vētos aut īpssiones alias
silr̄ aq̄ ⁊ ignis fi[...]t puriora et manebūt ſm
substantiā ⁊ q̄litates ꝓprias q̄ sensus sctōꝝ
mulcebūt luciꝫ ꝑspicuitate ⁊ ꝓmis q̄litati-
bus.nō aūt nocebūt. Alia aūt corpa inno
uabūt̃ superi⁹.q: sol stabit ī oriēte.luna in
occidēte.⁊ mot⁹ oīm celoꝝ cessabunt ipis
q̇escētib⁹ ⁊ oīa ampliori lumīe illustrabūt̃
Esa.xxx. Erit lux lune sicut lux solis.⁊ lux
solis erit septēpliciter ⁊c̄. Cū igit̃ tāta īno-
uatio fiet bn̄ ait xp̄s Luc.xxj. Celū ⁊ terra
trāsibūt scꝫ q̇ ad speciē quā tūc hn̄t.non q̇
ad substantiā. Tertiū ꝓncipale gaudiū ex
trinsecū ē actuatio q̇nq̄ꝫ sensuū exteriorum
delectabilissima. vn̄ oēs q̇nq̄ꝫ sensus erūt
ī actu in patria vt notāt doc.di.xliiij.q̄rti.
Erit enim ibi visio corꝑalis delectabilissi
ma. Primo ī h̄ ꝙ videbit nō existētia post
iudiciū vt flores aīalia ⁊c̄.ꝑ spēs sensibili-
bus a deo influxas. Scd̄o videbūt sancti
mundū purgatū tūc ⁊ innouatū vt dictuꝫ
ē. Tertio videbūt corꝑa beatoꝝ pulcherri
ma.q: fulgebunt iusti sicut sol. Mat.xiij.
Quarto videbūt dānatos in inferno.vt ī
laudē dei accendant̃. Esa.vlti. Egredient̃
⁊ videbūt cadauera viroꝝ q̇ ꝑuaricati sūt
in me. Quinto videbūt xp̄i hūanitatē ī iu-
dicio ⁊ sp. Lu.xxj. Tūc videbūt filiū hoīs
⁊c̄. Ultimo videbūt diuinā essentiā in q̄li
bet creatura tūc existente.⁊ in oīb⁹ his vi-
sionib⁹ sancti sūmū gaudiū habebūt. Ita
etiā poteris exēplificare de gaudio audit⁹
qđ erit ī actu vel ī cantu. ps̄. Exultatiōes
dei ī gutture coꝝ. Corda ⁊ lingue coꝝ non
desinēt laudare deū. Ibi habebūt iocundi-
tatē cantus philomene ⁊ al[...]rū auium ⁊c̄.
etiā nō existentiū ꝑ spēs a deo influxas vt
dictū est de visu Idō hodie canit̃ ī matuti
nis sup ꝑ bn̄dict⁹. In ciuitate dn̄i ibi sonāt
iugiter organa sctōꝝ ⁊c̄. Sic etiā de gau-
dio olfact⁹ siue odorat⁹. Est enī ibi odor
suauissim⁹ cū eccl'ia cātet ibi. Cynamomū
⁊ balsamū odor suauissim⁹ carmia coꝝ. Ex
emplifica etiā đ gaudijs gust⁹ ⁊ tact⁹. ¶
Quartū ꝓncipale gaudiū extrīsecū ꝯsistit
ī dotib⁹ corꝑis q̄ sūt q̄ttuor.scꝫ īpassibilitas.
subtilitas.agilitas.⁊ claritas.q̄ q̄ttuor po
nūt̃ in lr̄a.j.Coꝝ.xv. Cū seminat̃ in corru
ptiōe scꝫ corp⁹ resurget ī incorruptiōe. Ec-
ce dos īpassibilitatiꝫ. Seminat̃ corp⁹ aīale
surget corp⁹ spūale.i. spūi sil'e. Ecce dos
subtilitatiꝫ. Erūt enī corꝑa btōꝝ subtilia et
penetrabilia.q: eis cedēt oīa alia nō gl'ifi-
cata sine resistētia. Seq̇t̃. Seminat̃ ī infir
mitate: resurget ī ꝟtute.glo.id ē mobile vl'
viuū.ecce dos agilitatiꝫ.seq̇t̃. Seminat̃ in
ignobilitate surget ī gl'ia qđ ad dotē clari-
tatis ꝑtinet Mat.xiij. Fulgebunt iusti sic
sol ⁊c̄. Hec claritas erit intrinseca corpori
gl'ioso ⁊ causabit̃ ex redūdantia aīe ad cor
pus.⁊ ſm ꝙ aīa fuerit maioris claritatiꝫ in
lumīe gl'ie ⁊ fruitiōe beatifica: ſm hoc cor

pus eiꝰ clarificabit.j.Coꝝ.xv. Stella dif-
fert a stella ī claritate.ita ⁊ resurrectio mor
tuoꝝ. Quintū gaudiū extrinsecū est aureo
larū ⁊ fructuū datio q̄ hn̄t se circa aīam et
corpa btā sic̄ parafernalia ī matrimonio.

F Differūt aūt ſm doc.in.iiij.di.xlix.
aurea.aureola.⁊ fructꝰ. Nā aurea est gau-
diū qđ đ deo immediate hʒ aīa in supiori
bus virib᷒.s.de visione dei clara.đ fruitio-
ne ⁊ certitudīe tētionis. hāc hn̄t oēs sācti
Aureola ꝟo est gaudiū aīe de opib᷒ a se fa
ctis q̄ hn̄t rōnez victorie excellētis xp̄iformiter facta. et hāc meremur aut martyrio
aut doctrine aut ꝟginitate.⁊ sic sūt tres au
reole.scʒ martyrū.ꝟginū.et doctorū. Fru-
ctus ꝟo ē gaudiū ⁊ delectatio de spūali ex
ercitio ī spernēte delectatōes ꝑsertim vene
reas.⁊ hūc meremur aut ꝯtinentia cōiuga
li.aut viduali.aut virginali. Ex q̄b᷒ ptʒ ꝙ
aurea est gaudiū de deo.aureola de trium
pho excellēti.⁊ fructꝰ est gaudiū ⁊ delecta-
tio đ exercitio spūali.de q̄ loq̄t xp̄s Mat.
xiij.⁊ Luc.viij. quē diuidit in centesimuʒ
sexagesimū.⁊ tricesimū.cētesimꝰ dat ꝟgini
bus.sexagesimꝰ viduis.tricesimꝰ cōiugatꝭ.
Sextū extrinsecū gaudiū corpis erit đ so-
cietate iocūdissima btōꝝ ⁊ segregatōe a cō
sortio maloꝝ.gaudebūt eni scti tot gaudijs
q̄t sūt ꝯsodales bti angeli ⁊ hoīes. Scđo
tot gaudijs q̄t dānatoꝝ demonū et hoīm
sodales vt dicit Ansel. ꝓsolo.c. vlt. Bn̄ g̃
ꝓpt tot gaudia dic̄ saluator oīb᷒ sctis. Gau
dete ⁊ exultate ⁊c̄.

G Hic cadit dubiū
q̄re sctā mr̄ eccl'ia instituit h̄ festū oīm san-
ctorū. Solutio. q̄druplici de cā. Pria ꝓpt
omissoꝝ suppletionē.nos eni ml'tos sctōs
omisimꝰ đ q̄b᷒ nullā festiuitatē siue memo
riā fecimꝰ.nō eni possumꝰ oīm sctōꝝ festa
agere.tū ꝓpt sctōꝝ ml'tiplicitatē.q2 multi ⁊
q̄si infiniti.tū ꝓpt nr̄am infirmitatē.q2 nec
ad h̄ sufficere possumꝰ. tū etiā ꝓpt tpis bre
uitatē:q2 nō sufficeret. Nā dicit Hiero. in
q̄dā epl'a ꝙ nullꝰ sit dies excepto die kal'.
ianuarij q̄n q̄nq3 milia martyꝝ passi sunt.
Jō eccl'ia rōnabil'r ordinauit ⁊c̄. Scđa cā
ꝓpt nr̄aʒ negligētiā:q2 festa etiā istoꝝ sācto
rū q̄s scimꝰ īdeuote ⁊ negligenter pagimꝰ.
Si q̄d igit̄ ī alijs solēnitatib᷒ sctōꝝ q̄s agi
mꝰ neglexīmꝰ ī hac generali festiuitate sup
plere debemꝰ. Tertia cā ꝓpt faciliorē ora-
tionū nr̄aꝝ impetrationē vt sic̄ oēs sāctos
vniuersalit̄ hac die honoramꝰ.sic ⁊ ipi oēs
ꝓ nob̄ īsimul ītercedāt vt sic dei miscđiam
faciliꝰ impetremꝰ. Hec rō canit̄ in collecta
cū đr. Desideratā nob̄ tue ꝓpiciationis ⁊c̄.
Si eni īpossibile ē ml'toꝝ p̄ces nō exaudi
ri.ꝯstat ꝙ īpossibile valde erit oīm sāctoꝝ
ꝓ nob̄ orantiuʒ p̄ces nō exaudiri. Quarta
cā ꝓpt sctōꝝ gl'iaʒ vt ipe deꝰ gl'ificet̄ ī sctis
suis q̄ꝝ amore deuotis eoꝝ grās dona et
bn̄ficia plurima dignat̄ cōferre. Nec3 au-
diēdi sūt illi q̄ dicūt supfluū eē ad sctōs ꝑ
oīoes ꝯfugere.qm̄ eccl'ia sctis oīoes por-
rigere ꝯsueuit.q̄nīmo q̄tidie expimur q̄ꝫtū
ꝓdest nob̄ deuotiōeʒ sctis dei exhibere. de
q̄b᷒ đr in ps̄. Leuaui ocu.me. ī mōtes ⁊c̄.
nāq3 sāctoꝝ p̄cib᷒ p̄cipue gl'iose ꝟgis libe-
rati sit̄ ml'ti a ꝑiculis.ab egritudinib᷒. ab ī-
famijs ⁊c̄. Jō ait Ber. In ꝑiculis.ī augu-
stijs mariā cogita.mariā īuoca.sancti etiā
apl'i martyres ꝯfessores ⁊ ꝟgies q̄ꝝ hodie
festū agit̄ q̄d obtinuerūt deuoti eoꝝ ipos
inuocādo narrēt isti q̄ expti sūt. Ergo simꝰ
ꝓmpti ⁊ fiducialit̄ orādo inuocemꝰ hodie
oēs sāctos q̄ꝝ patrocinio obtinere possu-
mus h̄ grām ⁊ in futuro gl'iam.quaʒ p̄stet
nobis q̄ viuit trinꝰ ⁊ vnꝰ in secula. Amen.

De eodē festo alius sermo. XCIII.

G Audete et exultate qm̄ merces vr̄a ⁊c̄. Mat.
v. Quilibet xp̄ianꝰ ex p̄cepto ec
clesie tenet̄ solēnitates sctōꝝ venerari.naʒ
vt inq̄t.l.vlt̄.§.đ ferijs. Cōuenit ad hono-
rē pn̄cipis vt dies natiuitatꝭ sue vel pn̄ci-
piū imperij solenniter celebret̄.⁊ si h̄ decet
tūc plꝰ ꝯuenit diē natiuitatꝭ q̄ pn̄ceps spi-
ritualis nascit̄ ad regnuʒ celoꝝ ⁊ societati
iūgit̄ beatoꝝ solēniter celebrari ⁊ gaudere
q̄re ī pn̄cipalioribꝰ festiuitatib᷒ introitus
misse īcipit. Gaudeamꝰ oēs ī dn̄o diē festū
cele.⁊c̄. Statuit nanq3 sācta mater eccl'ia
sub p̄cepto aliq̄s dies festos a fidelib᷒ ce-
lebrandos q̄ ponunt̄ ꝑ maiori pte.de ꝯse.
di.iij.c.ꝓnūciādū.⁊ ī.c.ꝯquestus.đ ferijs.
inter q̄s numerat̄ festū oīm sāctoꝝ qđ ho-
die agimus.qđ maiori deuotione celebre-
mus q̄ꝫto pluriū memoriaʒ agimꝰ.q2 oīm
sctōꝝ. Nā hodie regis nr̄i maiestas.mini-
stroꝝ eius nobilitas. conciuiū nr̄oꝝ beata
societas ⁊ exultatio declarat̄.de q̄b᷒ agit̄ ī
verbis p̄missis cuʒ dicit̄. Gaudete ⁊c̄. In

pñti sermone de oĩbus sanctis tria veniũt declarãda. Primũ dr adoratio, secundum festinatio, tertiũ meritatio. Primũ dicitur adoratio vbi de tribꝫ erit dicendũ. Primũ dicit̃ modalitas, scdm causalitas, tertiũ ꝑmissibilitas. H Ad euidentiaꝫ primi circa modalitatẽ quõ sãcti debeant adorari nota ſm doc. in. iiij. distin. ix. Et sanctuꝫ Tho. scda scde. q. lxxxiiij. ꝙ duplex ẽ adoratio, scꝫ interior ⁊ exterior. Adoratio interior ꝯsistit in interiori reuerẽtia deuotiõis ⁊ subiectione mẽtis erga eũ q̃ adorat̃. Exterior vero ꝯsistit in honore exteriori q̃ exhibetur alteri i genuflexionibꝫ, inclinationibꝰ, munerationibꝫ ⁊ hmõi. Quilibet harũ est duplex, scꝫ latria ⁊ dulia. Latria ſm beatũ Aug. est cultus ⁊ honor soli deo debitus. Ad huius intelligentiã tria puncta videamꝰ. Primo qualeꝫ honorẽ facere debemꝰ deo ꝓpter eius infinitam potentiaꝫ. Scdo q̃lem honorẽ ꝓpter eius infinitã sapientiã. Tertio qualẽ honorẽ ꝓpter eiꝰ infinitã clementiã. I Quantũ ad ꝑmum dico ꝙ tripl'r ẽ honorãdus, scꝫ adoratiõe, exoratiõe ⁊ veneratiõe. Adoratione q̃druplicit̃, scꝫ inclinatiõe mentis, inclinatiõe capitis, genuflexione corpis, ⁊ totali ꝓstratione. Primo adorandus ẽ mẽtis inclinatione in signũ hũilitatis, exemplo publicani Luc. xviij. ca. qui oculos suos nõ audebat ad celum leuare: sed ꝑcutiebat pectus ⁊c. Ideo Greg. in moral. Ille inq̃t veram oratiõeꝫ do exhibet q̃ semetipm ꝙ puluis sit hũilit̃ recognoscit q̃ sibi nihil ꝟtutis tribuit, qꝛ bona q̃ agit esse de dei miscõia agnoscit. Scdo adorat̃ inclinatiõe capit ꝑsertim qñ audit̃ nomẽ dñi nostri iesu xpi. vt in. c. decet. de imu. eccle. li. vj. Inde qñ dicit̃ gloria patri ⁊c. Tertio genuflexione corpis, scꝫ qñ eleuat̃ corpus xpi. Genuflectere eteñ debemꝰ ambo genua. ad Phil. ij. In noĩe dñi omne genu flectat̃. ad differentiã pape impatoris ⁊ alioꝝ. de cõse. di. j. c. qñ aũt stamꝰ. Quarto in totali ꝓstratione. ps. Adoremꝰ ⁊ ꝓcidamus ante deuꝫ ⁊c. q̃liter magi xpm adorauerunt ⁊ honorauerũt inquantũ deũ. Mat. ij. Et ꝓcidẽtes adorauerũt euꝫ. Sil'r ⁊ xps inquantũ homo honorauit patrẽ. Mat. xxvj. Progressus pusillũ ꝓcidit in faciẽ suam orãs ⁊ dicẽs. Pater mi si possibile ẽ transeat a me calix iste ⁊c. Sil'r ⁊ petrꝰ xpm sic honorauit. Lu. v. Procidit ad genua iesu dicens. Dñe exi a me ⁊c. Sil'r leprosus vt habet̃ ibidẽ. Et ille q̃ habebat demoniuꝫ Mat. viij. Scdo honorat̃ deꝰ q̃tũ ad suã potentiã exoratiõe. Tripl'r aũt diuinã potentiã exoramꝰ, scꝫ ꝑ orationẽ, deprecationẽ, ⁊ sacrificationem. Per orationẽ Mat. vj. Pater nr̃ q̃ es in ce. i q̃ necessaria tã corporis q̃ aĩe postulamꝰ. ps. Verba mea auribus ꝑcipe dñe: intende voci orõis mee ⁊c. Secundo ꝑ deprecationẽ q̃ fit ꝓ malis amouẽdis, sicut Tobias fecit ꝓ plaga cecitatꝭ amouẽda, ⁊ Sara ꝓ opprobrio viroꝝ occisoꝝ. Tob. iij. Et sequit̃ ꝙ i illo tpe exaudite sũt ꝑces amboꝝ i ꝯspectu summi dei. ps. Deprecatꝰ sum faciẽ tuaꝫ in toto corde meo miserere mei ⁊ exaudi me. Tertio per sacrificationẽ. Sacrificiũ eñi dr q̃si sacruꝫ faciẽs. Inter oĩa aũt sacrificia sãcta sacrificiũ corpis xpi est maximũ. vt in. c. nihil. de cõse. dist. ij. Tertio honorat̃ deꝰ q̃tum ad potentiã veneratiõe. Veneratio aũt summe potẽtie dei ostẽdit̃ in sacris tẽplis. K Ad videndũ aũt deũ in sacris tẽplis tria ꝑmaxime requirunt̃. Primo vt in templis ipis maximꝰ honor exhibeat̃, qꝛ tota est ibi trinitas celestis curia ⁊c. ps. Dñs i tẽplo scto suo. In cuꝰ figura Iacob dũ a somno vigilasset ait. Terribilis ẽ locꝰ iste vere nõ ẽ hic aliud ⁊c. Gen. xxviij. Scdo requirit̃ mũdicia ministroꝝ. qꝛ sãcta a sanctis tractari debẽt. Augꝰ inq̃t. Plꝰ placet deo latratꝰ canũ, mugitꝰ boũ, grinnitusq̃ porcoꝝ q̃ cantꝰ clericoꝝ luxuriantiũ. Esa. j. Lauamini mũdi estote ⁊c. Tertio req̃rit̃ vasoꝝ necessarioꝝ decẽtia, ac vestimentoꝝ ⁊ luminariũ q̃ oĩa manifestãt et ostendunt gl'iaꝫ ⁊ magnificentiam dei. Scdo accipe honoreꝫ quẽ deo facere debemꝰ ꝓpter eius infinitã sapientiã. Triplex eñi est talis honor, scꝫ timor, pudor, ⁊ dolor. Primꝰ est timor dei. ps. Initiũ sapiẽ est timor dñi: intellectꝰ bo. oĩbꝫ fa. eũ. Ex h̃ duo bona oriuntur, scꝫ stupor diuini iudicij, ⁊ tremor eterni supplicij. De ꝑmo. Oĩa iudicia eiꝰ i conspectũ meo sꝑ. Et dic oĩa, qꝛ ꝯsiderare aiaꝫ spũalez oꝑtet iudiciũ angeloꝝ generatõis Sodome ⁊ gomorre ⁊ sĩ'ia. Inde petrus apl'us. Si deus angelis nõ pepcit ⁊c. De secũdo ps. Timor ⁊ tremor venerũt super

me rc. Matth. xxv. Ite maledicti in ignē rc. Secundus honor qui debet diuine sapientie dr pudor ꝗ scz cōmissa pctā et omissa bona pōderam⁹. ps. Cogitaui dies antiquos et ānos eternos in mēte habui rc. Ex ꝗ duo alia bona oriunt scz verecūdia cōmisse culpe. r erubescētia satisfactionis future. De primo exemplū de maria magdalena ꝗ stans retro rc. Luc. vij. De secūdo ps. Multa flagella peccatoris sperantem autē in dño rc. Tertius diuine sapientie honor dicit dolor scz qui cōmissa detergat. ps. Dolor meus r gemit⁹ meus in cōspectu tuo est semp. Ex ꝗ duo alia oriunt. scz ꝯfessio r satisfactio. De primo ps. Dixi cōfitebor aduersum me iniusticiā meā domino r tu remisisti impietatē pctī mei. De scdo ps. Laboraui i gemitu meo lauabo p singulas noctes lectū meū rc. Terti⁹ honor ꝗ attribuit deo rōne sue infinite bonitatis r clementie silr est triplex. scz gratitudo deuotiōis. pmptitudo dilectiōis. et rectitudo intētiōis. Prim⁹ est gratitudo deuotionis. scz circa dei bñficia ꝗ no bi gratis r indignis sua dona nō cessat quotidie multipliciter largiri. ps. Qui dat oīb⁹ affluenter. Et huic honori q̄ttuor correspondent operationes q̄s spiritui sancto grāz diuinarū largitori psoluere debem⁹. Primo gratiarūactio scz recognoscēdo beneficia. ps. Cātabo dño ꝗ bona tribuit mihi. Et dicit bona in plurali. quia de⁹ dat nobis bona tpalia corporalia et spiritualia. Jac. j. Omne datū optimū r omne donū pfectū desursū est rc. Scdo cordis r oris benedictio. ps. Benedicā dñm in oī tempore rc. Et Apoc. ij. dr de beatis. Benedictio r sapiētia r gratiarūactio honor virt⁹ et fortitudo deo nr̄o in secula secloꝝ amē. Tertio cordis et oris magnificatio. ps. Magnificate dñm mecū rc. Et ꝓgo Maria ait. Magnificat aīa mea dominuz rc. Quarto bñficioꝝ diuulgatio. Exemplum ceci nati. j. Thi. j. Regi seculoꝝ immortali rc. Secundus honor dr pmptitudo dilectionis. scz circa benignā gratitudinē suaz qua nobis pctā indulget. Et hui⁹ dilectionis q̄ttuor sunt signa. scz corporis flagellatio. ad Gal. v. Qui xp̄i sunt carnē suā crucifixerūt vitijs r ꝯcupiscentijs. ps. Disciplina tua correxit me in finē: r disciplina tua

ipa me docebit. Scdo elemosynarū largitio Prouer. vlt. Man⁹ suas aperuit inopi et palmas suas extendit ad paupes. Tertio sanctoꝝ locoꝝ r indulgentiaruz visitatio. vt ire romā rc. Quarto desideriū moriēdi p xp̄o. exēplo Paulo dicēt. Infelix ego ꝗs me liberabit de morte corpis hui⁹ cupio dissolui rc. Tertius honor dr rectitudo intentionis. Matth. vj. Si oculus tuus id est intētio tuo simplex fuerit totuz corpus lucidū erit. Et huic recte r simplici intētioni correspondēt q̄ttuor operationes. scz patientie dei consideratio. que scz tāto tpe ad penitentiam nos expectat r inuitat cū brachijs expāsis i cruce r pforatꝫ māib⁹ ac pedib⁹ dicēs p ps. Foderūt man⁹ meas r pedes meos rc. Plagatus ē in latere. Job. xxij. Vulnerauerūt me lancea: cōciderūt me vulnere sup vulnus. Et breuiter in toto corpore. Esa. liij. A planta pedis vsq ad verticē nō est inuenta in eo sanitas. r tanti dolores extiterūt vt xp̄s i cruce clamaret. O vos oēs ꝗ trāsitis p vīā rc. Scda opatio dicit in bonis exercitatio. qm̄ in bñ agēdo semp ē periculū in mora. Grego. i pasto. Sepe cū opportune ꝗ agere possum⁹ nolum⁹ paulopost cuz volum⁹ nō valem⁹. j. ad Coꝝ. vj. Hortor vos ne i uacuū grām dei recipiatis. Et ad Gal. v. Dum tps habem⁹ opemur bonuz. Tertia est piculoꝝ declinatio. j. Jo. v. Tot⁹ mundus in maligno posit⁹ est. Quarta dr eternorū affectio. ps. Queadmoduz desiderat ceru⁹ ad fontes aquaꝝ rc. L Nunc d scda specie adoratiōis scz de dulia est dicēdum. Ad cui⁹ euidentiam nota ꝙ dulia capitur dupl'r. Uno mō generaliter r large p reuerētia exhibenda siue deo siue creature rōne excellētie cuicūq: r sic dulia est cōmunior latria Jō etiā adoratōe dulie pōt de⁹ adorari. r nō solū ipe s; oēs angeli scti beati r rectores rc. Et d ista adoratiōe dulie itelligēdū ē cū legim⁹ aliꝗs sāctos creaturas adorasse. vt Nathan pp̄ha Dauid. ij. Reg. j. c. Angelos abraam Gen. xviij. r hmōi. Scdo accipit ex cōi vsu strict⁹ solū p reuerētie exhibitione creature debite et illo modo dulia est duplex. Una est exhibitio reuerentie debita mortalib⁹ boib⁹ ratione virtutis scientie status vel psidentie. r illa fm cōmunē vsum vocat absolute

dulia. Alia species vocatur yperdulia et ē excellentior reuerētia exhibēda alicui creature singulari q̄dā applicatiōe ⁊ relatione ipius ad deuȝ aut ad diuinum ministeriū sacrate ⁊ dignificate vt sunt caro et sāguis xp̄i. beata virgo. crux xp̄i. beati in patria ⁊ cetere excellentissime creature. Et dicitur ab yper qđ est supra ⁊ dulia quasi sup duliam vel excellēs duliā mortalib' cōmuniter debitā. ¶ Scđo aduerte q adoratio est duplex. scȝ p se ⁊ p accidens. Quedam ē adoratio p se. Per se aūt debet alicui adoratio. i. exhibitio honoris ⁊ reuerētie ⁊c. in quo causa vel rō talis honoris ē. Causa aūt ⁊ ratio adorationis latrie dicit aut summa maiestas dei in se cōsiderata q̄ est maximi dominij ⁊ i supremo gradu respectu oīs creature. aut ipa summa bonitas dei inquantū cōmunicatiua matri boni in nobis ⁊ hoc principaliter et ꝑpter se. Per accidēs ꝟo dicit exhiberi alicui adoratio in q̄ causa talis honoris nō est ſȝ habet habitudinē ad illud i quo est talis causa. Cum aūt vt ex p̄dictis habet triplex sit adoratio. scȝ latrie. dulie. ⁊ yperdulie. non vna ⁊ eadē q̄ debet vel exhibetur vni exhibetur vel debetur alteri. sed alia vni alia alteri vt patebit de singulis p exempla. Nā ista sunt q̄ alia ⁊ alia adoratione a nob venerantur et salubriter adorant. scȝ de' trinitas. xp̄s humanitas. vl' caro xp̄i. imago christi. crux xp̄i. claui et lancea xp̄i. mater xp̄i. sancti in celo. imagines et reliquie sanctorum. ¶ Primo enī deus adoratur adoratione latrie principaliter ⁊ p se. q2 in eo est causa illius honoris vt dictū ē Deutero. vj. Dn̄m deū tuuȝ adorabis ⁊ illi soli seruies. scȝ sacrificiū offerendo. Scđo trinitas adorat eadē adoratiōe qua deus scȝ latrie tm̄. nā in ipsa sunt tres ꝑsone et vna essentia. quia igitur in trinitate est numer' vel discretio ꝑsonaꝝ. idō in trinitate sunt tres qui adorant scȝ pater filius ⁊ spiritus sanctus. ⁊ equali ac vna tm̄ adoratione. q2 est vna ⁊ equalis causa i trib'. scȝ vna maiestas. vna equalitas. ideo tm̄ vna adoratio est. Quod figuratuȝ est Geñ. xviij. vbi dicit q Abraam tres vidit ⁊ vnū adorauit ¶ Tertio adorat xp̄s vnica tm̄ adoratione. Cum enī in xp̄o sit vna ꝑsona tm̄ ⁊ due nature. Est quidem vna adoratio ⁊ vnus honor ex ꝑte eius q̄ adorat. Ex ꝑte ꝟo cause q̄ adorat pñt dici plures adorationes. vt scȝ alio honore honoraret ꝑpter sapientiā increatā et alio ꝑpter sapientiam creataȝ. Sicut in simili si in vno hoīe sint plures excellētie q̄ sunt causa honoris sui puta p̄latio sciētia ⁊ virtus. erit vnus honor ex parte eius q̄ honorat et plures cause honoris. quia idem homo est ⁊ q̄ honoratur ⁊ ꝑpter p̄lationem ⁊ ꝑpter scientiaȝ et ꝑpter virtutē. ¶ Hic cadit dubiū. vtꝝ christo incarnato debeat maior honor ⁊ veneratio nūc q̄ꝫ ante incarnationē. Respōdet Alexā. iij. ꝑte sum. q. xvj. ar. j. q maior honor et veneratio potest dici dupliciter. scȝ ꝭm quātitatē. id est extensiue. ⁊ ꝭm qualitatem. id est intensiue. Primo dicitur maior veneratio ꝭm quātitateȝ scȝ quia in pluribus ē veneratio ⁊ sic xp̄o incarnato debet exhiberi maior veneratio. q2 in plurib' debet venerari. scȝ in diuinitate et humanitate q̄ nō exhibet filio nō incarnato. Secūdo dicit veneratio maior ꝭm qualitatē eo q maiori ⁊ intēsiori veneratione veneratur ⁊ sic nō debetur ei maior veneratio. Cui' ratio est. quia ad id quod debetur venerationi humanitatis est totaliter causa effectiua. ¶ Quarto adorat corpus aut caro siue hūanitas xp̄i. Pro q̄ nota q corpus xp̄i capit duplicit. Primo p xp̄o corporeo siue incarnato. ⁊ sic non est dubiuȝ quin sit adoratione latrie colendus. q2 est verus deus ⁊ homo. Secundo capit pro humanitate christi siue p parte materiali illius humanitatis que distinguitur contra animā. Humanitas autē christi cōsiderat dupliciter. Uno modo per se vt separata a verbo dei: ⁊ sic non est adoranda adoratione latrie sed yperdulie. Ratio quia cum sit pura creatura ⁊ ꝭm se cōsiderata nullaȝ relationem habeat ad suppositū. igitur vt sic considerata non adoratur adoratiōe latrie. Idem dicendū de carne xp̄i sic cōsiderata. Scđo mō caro vel hūanitas xp̄i ꝯsiderat vt ꝯiūcta diuinitati ypostatice et sic esset adoranda adoratione latrie per accidens nō tamē per se ⁊ terminatiue. Unde Damasce. lib. iij. sniaꝝ. sic ait. Adorat caro christi cum incarnato deo verbo nō ꝑpter seipam sed ꝑpter vnitatē ei' diuinitati ꝭm ypostasim verbi dei. Glo. sup illud p̄s.

Adorate scabellū pedum eius dicit. Qui adorat corpus xpi nō terrā intuitur sed illum cuius scabellū ē in cuius honore scabellum adorat. sed verbū incarnatū adoratur adoratōe latrie per se. ergo ꝛ corpus eius siue humanitas. ꝛ hoc ꝑ accidens. qꝛ lꝫ causa honoris vel adorationis latrie nō sit in humanitate xpi. quia est pura creatura: nec illa vnio ypostatica deificat illā venerandā carnē. nec etiā extra limites creature ponit, ꝓpter qđ nō debet sibi impendi cultus latrie per se et ad se terminatiue vltimate sicut exhibetur diuine nature. sꝫ qꝛ habet aliquā habitudinē ad illud in quo est talis causa quo vnit sibi scꝫ diuine nature scꝫ ypostatice. igitur ꝑ accidēs debet sibi cult⁹ latrie. Ubi tñ nota ꝙ aliqd potest habere habitudinē ad deuꝫ cui debet cultus latrie per se dupliciter. Uno mō qꝛ incidit in idem suppositum seu subsistit in eodem supposito vt humanitas xpi. Alio modo sic ꝙ nō incidit in idem suppositū sed habet solam intrinsecā habitudinē ad ipm: sicut imago ꝛ crux christi ꝛc. Sic ergo eadē adoratiōe adoratur caro et humanitas xpi vnita diuinitati qua xps ꝑ accidens tm. ita ꝙ adoratio nō ad hūanitatē finaliter terminat sꝫ ad deū q̄ in ea adorat. Q. Quinto adorat imago xpi. vbi nota ꝙ imago xpi ꝛ alioꝝ sctōꝝ pōt dupliciter ꝯsiderari. Primo inquātū ē res q̄dam puta lapis vel lignū sculptū aut pictū. ꝛ tunc nulla adoratione ē adoranda: nec debet ei vt sit aliq̄s honor. Cuius ratio est. qꝛ reuerentia nō debet nisi rōnabili creature q̄ veneratione est capax. Alio modo pōt considerari ſm ꝙ est imago. et tūc cum idem sit motus in imaginē ꝛ in rem cuius est imago dat Bonauentura in. iij. di. ix. hanc regulam ꝙ cuilibet imagini talis est exhibēdus honor qualis debetur rei cui⁹ est imago. Cū ergo xps adorat adoratione latrie cōsequens est ꝙ imago xpi sit adoratione latrie ꝛ h̄ deperaccidēs adorāda. Et imagines beate virgines ꝛ alioꝝ sanctoꝝ adoratione iperdulie deperaccidēs solū inq̄ꝫtum honor xpi vel alterius sancti ꝑ ipsam imaginē representati redundat ī imaginē representantem. eo modo cum quis honorat principem ī nuncio suo vel littera sua. Cum ğ adorat imago nō adorat rōne sue realitatꝭ sꝫ rōne sui significati. R Ad quarū declaratione notandū ꝙ imagines sanctoꝝ triplici rōne sunt inuēte. scꝫ ꝑpter simpliciū ruditatē. ꝓpter deuotōis tepiditatem. ꝛ ꝓpter memorie labilitatē. Primo ꝓpt simpliciū ruditatem vt scꝫ q̄ lr̄as nesciunt in sculpturis et picturis tanq̄ꝫ in scripturis fidei nostre mysteria legere possint. Hanc rationē Grego. ponit et habet in. c. perlatum. de ꝯse. dist. iij. vbi dicit sic. Aliud est enim picturā adorare aliud ꝑ picture historiā q̄d sit adorandū addiscere. naꝫ qđ legentib⁹ scriptura hoc ideotis prestat pictura cernentib⁹. qꝛ in ipa ignorantes vident quid sequi debeāt. in ipsa legunt qui lr̄as nesciunt. vnde ꝑcipue legere nescientibus ꝑ lectione pictura est. Hec ibi. Secundo inuente sunt imagines ꝓpter deuotionis tepiditatē. Excitant enī ad deuotionem mētis christifideles ꝯsiderantes ex talibus picturis que ꝛ quāta ꝓpter nos deus fecit ꝛc. Tertio inuente sunt ꝑpter memorie labilitatē. quia que audiunt solū facilius traduntur obliuioni q̄ꝫ ea que vidētur. nec semper presto est qui beneficia dei ad memoriā reducat per verba. ideo dispēsatione dei factū est vt imagines fierent in ecclesijs vt vidētes eas recordarent de beneficijs sibi impensis. et de operibus virtuosis sanctorū. Hec ratio tangitur in ca. venerabiles. de conse. dist. iij. vbi sic dicit. Venerabiles imagines christiani nō deos appellant neq̄ꝫ seruiunt eis vt dijs neq̄ꝫ spem salutis ponūt in eis neq̄ꝫ ab eis spectant futurū iudicium. sed ad memoriaꝫ ꝛ recordationē primitiuorū venerantur eas ꝛ adorant. Hec ibi. S Sexto adoratur crux christi. Ad cuius euidentiaꝫ nota ꝙ crux christi accipit tripliciter. Primo ꝑ christo crucifixo in modū crucis expanso. Sic canit ecclesia. O crux aue spes vnica ꝛc. et sic adoranda ē latria ꝑ se: qꝛ est deus qui latria est adorandus terminatiue. Secundo accipit crux xpi ꝑ corpe xpi in cruce expāso qđ nō est xps. ꝛ sic adorat adoratiōe latrie ꝑ accidēs. Tertio capit ꝑ ligno in q̄ xps pepēdit. Et hec crux xpi ſm sctm̄ Tho. pōt dupliciter cōsiderari. Uno modo tanq̄ꝫ instrumentū nostre salutis in quo mēbra christi fuerunt expansa ꝛ ex hoc sanguine eius ꝑfusa. et sic debet ei reuerentia

yperdulie. sicut ⁊ cetere reliquie sanctoꝝ a nobis venerant̃. Alio modo põt ꝯsiderari crux illa inq̃ꝫtũ repñsentat figurã xp̃i extẽsi ⁊ crucifixi in ea: ⁊ tunc ꝑ accidens ẽ latria adorãda. q꞉ eadeꝫ adoratiõe q̃ adorat̃ xp̃s ꝑ se scꝫ latria adorat̃ ⁊ crux ei⁹ ipsius representatiua sꝫ ꝑ accidẽs sicut dictũ ẽ de imagine xp̃i. Alie v̾o cruces ꝓut sũt q̃dã imagines impresse ĩ q̃cũqꝫ alia materia puta lapidis argẽti vel auri nõ adorant̃ nisi vt imago xp̃i quã veneramur adoratõe latrie de per accidẽs. T Septio adorãt̃ claui lãcea ⁊ corona ac hmõi a nob̃ adoratione yperdulie ꝓpt̃ ꝯtactũ sancti corꝑis ⁊ sãguinis xp̃i. ⁊ q꞉ fuerunt instrumẽta passionis ⁊ mortis xp̃i nõ tñ adoratiõe latrie sic crux christi. Cuius rõ est. q꞉ ista nõ representãt imaginẽ xp̃i sicut crux q̃ dicit̃ signũ filij hoĩs qd̃ apparebit ĩ celo. Mat. xxiiij Jdoqꝫ mulieribꝫ dixit angelus. Jesum q̃ritis nazarenũ crucifixũ. nõ lanceatum nõ coronatũ. nõ clauatũ ⁊c. Et inde ẽ ꝙ imaginẽ crucis xp̃i veneramur in quacũqꝫ materia videt̃. nõ aũt imaginẽ clauoꝝ vel lancee ⁊c. q꞉ ista nõ repñsentant imaginẽ xp̃i sicut crux vt dictũ est. Et ad hoc est Damasce. li. iiij. ⁊ doc. in. iij. dis. ix. V Octauo adorat̃ btã virgo mater xp̃i. ⁊ cuꝫ sit rationalis creatura nõ debet adorari adoratione latrie que soli creatori debetur de ꝑ se sꝫ solũ adoratiõe yperdulie maiori tñ super alios beatos rõne sue singularꝭ sãctitatis ⁊ relatione ad xp̃m q꞉ materna. ⁊ sic q꞉ nõ solũ venerat̃ rõne sui sed etiã rõne filij vt mater dei. ⁊ ideo nõ debet̃ ei qualiscũqꝫ yperdulia sꝫ maxima. Alij aũt beati in celo adorant̃ adoratiõe yperdulie. sꝫ inferioris gradus q̃ꝫ sit honorificẽtia beate virginis rõne p̃dicta. de adoratiõe vero imaginum sanctoꝝ dictũ est supra. X Ultimo adorant̃ reliquie sãctoꝝ adoratiõe dulie. nã cum sanctos dei in veneratione debeamus habere tanq̃ꝫ mẽbra xp̃i et dei filios ⁊ amicos ⁊ ĩtercessores nostros. ideo eoꝝ reliquias qualescũqꝫ honore cõgruo in eorum memoriã venerari debem⁹. et p̃cipue eorũ corpora que fuerũt templũ dei ⁊ organa spiritussancti in eis habitantis ⁊ operantis. vnde ⁊ de⁹ hmõi reliquias cõuenienter honorat in eorũ p̃sentia miracula faciendo. Et q̃ꝫuis corpus alicui⁹ sancti sit insensibile et per cõsequẽs nõ sit nostre venerationis capax adoramus tamẽ ipm̃ vel ipius reliquias ꝓpter tres rõnes. Prima ẽ ꝓpter deuꝫ cuius ministri fuerũt. Secũda est ꝓpter animã q̃ ei vnita fuit et nũc fruit̃ deo. Tertia quia idem corp⁹ vniendum est anime beate ad glorie complemẽtum. Y Secũduꝫ de adoratiõe declarandum dicitur causalitas. Ubi queritur quare adoramus ⁊ inuocam⁹ sanctos cuꝫ tñ solus deus orationes ⁊ necessitates nostras cognoscat. Nam dicit Aug⁹ in li. de cura pro mor. agen. Nesciunt mortui etiã sancti quid agant viui etiã eorũ filij. Solutio. dicendũ ꝭm sanctum Tho. ⁊ doc. in iiij. di. xlv. ꝙ oratio vel inuocatio porrigit̃ alicui dupliciter Uno modo quasi ꝑ ipm̃ implendum. Alio modo vt per ipm̃ impetrandũ. Primo modo soli deo orationẽ siue inuocationẽ nostraꝫ porrigimus. quia omnes orationes nostre ordinari debent ad gratiã ⁊ gloriã ꝯsequendam que solus deus habet dare. Juxta illud ps̃. Gratiaꝫ ⁊ gloriã dabit dñs. Secundo modo orationem ⁊ inuocationẽ porrigimus sanctis angelis ⁊ hominibus vt deus per eos nostras petitiones exaudiat. quia ꝭm Scotum in. iiij. dis. xlv. Sancti cognoscũt orationes nostras ⁊ pia opera cognitiõe reuelatoria a deo qui huic sancto reuelat queꝫ adoras ⁊ honoras. ⁊ tũc per mentale desiderium orat etiaꝫ deum ꝓ te vt deus respiciat sua seruitia que fecit in hac vita et oĩa merita ita ꝙ sicut ipse per illa adeptus est gaudia eterna ita etiã tibi valeant ad gaudium eternuꝫ. Cuius exemplum assignat Sco. Si ẽ vnus potens in diuitijs et honoribus plures habẽs seruitores quoruꝫ vn⁹ plura sibi fecit seruitia q̃ꝫ alij. quẽ tamen dominus sufficienter remunerauit si ille inuocat̃ ab aliquo vt pro eo ad talem intercedat: talis põt petere vt respiciat sua merita ⁊ seruitia intantũ ꝙ etiam illi valeant gratiã obtinere. ita etiã hic. Z Ad autoritatẽ beati Augꝰ. p̃mitto ꝭm Petruꝫ de palu. in. iiij. dist. xlv. ꝙ triplex est cognitio beatoꝝ in patria. scꝫ naturalis. beata. ⁊ quedã media q̃ dicitur reuelatoria. modo dicendũ ꝙ mortui scꝫ existentes in purgatorio ea que hic in mũdo agunt̃ ꝯsiderata eorum naturali cognitione nõ cognoscũt

orationes nostras ꝛ p̄cipue interiores motus cordis. qꝛ naturali cognitiõe ītuitiua ea cognoscere non pñt ꝓpter īmoderatā distātiā. nec noticia reuelatiõis specialis. qꝛ nõ habēt illā noticiā i verbo quā comitaꝶ regulariter talis reuelatio. nec cognitione beata. qꝛ eam adhuc nõ habēt: sed beati in patria q̄ vidēdo verbū diuinū oīa que decet eos cognoscere de nobis ꝛ q̄ circa nos aguntꝶ etiā q̄tū ad interiores motus cordis vident in verbo id ē cognitione beata ꝛ maxime eoꝝ excellentiā decet vt cognoscant petitiones ad eos signo voce vel corde porrectos. ꝯ Tertiū declarandū de adoratiõe sanctorū dicitꝶ ꝑmissibilitas. Ubi queritꝶ vtrum omnibus sanctis tam viuentibꝫ q̄ mortuis possumus p̄ces porrigere ꝛ eos solēniter venerari. Ad hoc dico primo q̄ si loquimur de viuente q̄ nulla creatura viuens est adoranda vt sancta quoniā nullus viuens sanctus est lꝫ sit bonus: nisi forte accipiendo sanctitatē largo mõ. vt illud Leuit. xix. Sancti estote quoniam ego sanctus sum. q̄diu eni quis viuit peccator ē. j. Joh. j. Si dixerimus qꝛ peccatū nõ habemus ꝛc. Sanctitas autē omnē prauitatis maculā excludit. Si autem loquimur de eo qui vixit ꝛ nūc ē mortuus: tunc dico scdo q̄ si talis sanctus homo in vita sua post eius mortem est ab ecclesia canonisatus ꝛ ꝑ sancto approbatus tunc possumꝰ ei p̄ces publicas et solēnes porrigere ꝛ officium solēne de eo facere. et si ecclesia in canonisatiõe eiꝰ erraret. qđ tñ nõ est credendū. licet accidere posset vt in c. a nobis. de sen. excõ. nihilominus tñ p̄ces in eiꝰ honorē effuse ꝓpter fidē que non deficit deo sunt accepte. Si tñ talis non ē canonisatus nec ꝑ papā ꝑ sancto approbatus: ꝛ tamē aliquis credit eum esse sanctū vel eiꝰ vita fuit sibi nota dicit Inno. q̄ talis potest eū occulte venerari ꝛ p̄ces porrigere nõ adorare. et dicit notāter occulte. qꝛ publice nõ licet nisi ab ecclesia sit canonisatus ꝛ approbatus. in. c. de reli. ꝛ venera. sanc. q̄uis etiam ille sanctus miracula faceret. qꝛ etiā mali miracula faciūt. ꝛ contingit homīes quādoq; diabolica fraude decipi falsis figmentis. vt habetur casus in dicto. c. j. de quodam in ebrietate occiso. ꝭ Ex his patꝫ q̄ hi grauiter peccant qui inuentas nouas reliquias publice venerantur que nondum auctoritate summi pontificis sunt approbate. Antique aūt reliquie nõ debent extra capsam ostēdi nec poni venales. vt i. c. ij. eo. titu. Reliquias vēdere vel emere symoniacū est vt ibidē ꝑ doc. ꝛ in. c. placuit. de cõse. di. j. dꝛ q̄ nulla memoria martyrū ꝓbabiliter accipiaꝶ nisi aut vbi corpus aut reliquie certe sunt. aut vbi origo alicuꝰ habitationis vel possessionis aut passiõis fidelissima origine traditur. nam q̄ per somnia ꝛ que per inanes q̄si reuelationes quorumlibet hoīm vbicunq; cõstituuntur altaria omnino reprobentur. Hec ibi. Item furtiue subtrahi reliquias sanctoꝝ vt honorabilius ponanꝶ sacrilegiū est ſm Hugo. quia aufertur sacrum de sacro. Itē portare reliquias sanctoꝝ ad collū si h̄ fiat ex deuotione ꝛ fiducia ad deū ꝛ sanctos quorū sunt: licitū est ſm sanctū Tho. scđa scđe. q. xcvj. ar. vlti. Secus si fieret cum aliqua superstitione. puta q̄ vas eorū esset quadrangulare et hmõi. qꝛ tūc licitū nõ est. Secundū de oībus sanctis declarandum dicitꝶ festiuatio. Pro cuiꝰ euidētia queritꝶ. q̄re sancta mater ecclesia instituit festum hoc omnium sanctorum solēniter celebrandū. Solutio. dicendū ꝓpter quattuor causas quas vide in sermone đ hoc festo p̄cedenti vicꝫ. xcij. H. Tertium de omnibꝫ sanctis declarandum dicitur meritatio quod in themate tangiꝶ cum dicitur. Quoniā merces vestra. Pro cuius euidentia nota q̄ sancti in celo habent duplicē mercedē siue p̄miū scꝫ essentiale ꝛ accidentale. De quibꝫ vide in supradicto sermone dñice secūde post trinitatis cuiꝰ thema est. Nemo viroꝝ illoꝝ q̄ vocati sunt gustabūt cenā meā ꝛc.

Sermo alius de oībꝫ sctīs. XCIIII.

wann. xix.

c Ongregate illi sctõs eiꝰ. ps. xlix. Res minꝰ ꝑfecta seq̄tꝶ exemplū rei magis ꝑfecte. sic dicit phs. ij. phisicoꝝ. q̄ ars imitaꝶ naturā in q̄tū põt. Patet đ pictore ꝛ colore ꝛ imaginibꝫ. nā q̄ plꝰ appropinquat dispositioni nature hic tāto ꝑfectior est in arte sua. Itē discipulꝰ etiā imitaꝶ magistrū suū in operando. sed quia ecclesia militās est minus

perfecta q̃ triumphans que ↄsistit in ꝑfe-
cta beatitudine. Ideo ea q̃ fiũt in ecclesia
militante exemplata sunt ab ecclesia triũ-
phante. Sicut ergo sãcti q̃ sũt in celo ha-
bent ex ꝑte dei vnũ cõmune gaudiuz. Ita
etiaz ecclesia statuit vt omnes fideles xp̄i
haberẽt hodierna die in toto mũdo ex ꝑte
oĩm sanctoꝝ vnũ cõmune festũ eo ꝙ non
de omnibꝫ sanctis fiũt specialia festa, quia
tanta est eoꝝ numerositas ꝙ totũ tempus
ãni nõ sufficeret etiã si singulis horis, etiã
singulis minutis ageremus festum vnius
sancti. Quia sicut dicit Guilhel. i rationa-
li, ꝙ quolibet die plꝰ q̃ quinq̃ milia sãctoꝝ
festa ↄcurrerẽt allegãs Eusebiũ Cesariẽ.
asserere ꝑter diem kalendaꝝ Januarij qñ
pagani intẽdebãt epulis et nõ passionibꝫ
sanctoꝝ. Etiã illa festa sanctorũ q̃ pagimꝰ
a multis aut nõ bñ custodiunt, aut multe
negligẽtie in eis cõmittunt, vt ergo oẽs sã-
cti a nobis honorent et cõmisse negligẽtie
aliqualiter explent statuit ecclesia hodier-
nũ festũ cõmune omnibꝫ sanctis, vt ita ho
die oẽs sancti sint cõgregati apud nos in
vna cõmuni festiuitate sicut in celo sũt cõ
gregati ĩ vna cõmuni felicitate. Ideo ꝓphe
ta in verbis thematis hortatur nos vt ho
die oĩbus sanctis ꝑ sanctã vitã nos cõgre
gare studeamus. Hoc enĩ maxime placet
deo ⁊ a nobis illδ desiderat ꝓpheta dicẽs,
Cõgregate illi sanctos eiꝰ, q̃si diceret. Ho
die habeatis solẽnẽ memoriã oĩm sancto-
rũ dei vt sicut ipi habẽt vnũ cõmune gau-
diũ in celis: ita vos de eis habeatis vnuz
cõmune festum in terris. Pro gratia. Aue
maria ⁊c. Cõgregate illi sanctos eiꝰ vbi s.
In verbis thematis duo ꝑncipaliter tan-
guntur que veniũt ad laudez ⁊ cõmenda-
tionẽ hodierne festiuitatis et ꝑ cõsequens
oĩm sanctoruz. Primo hodierne festiuita-
tis cõmunitas siue vna cõgregatio cũ di-
citur. Cõgregate scz simul in vna festiuita-
te. Scd̄o illius congregationis excellẽtia
⁊ solennitas cũ subiungit. Illi sanctos eiꝰ
Illi scz deo, id est ad honorez dei q̃ est sup
oẽs, q2 in celebratione hodierne festiui-
tatis ꝑncipaliter honorat deus. Tũc enĩ
vere sanctos dei in vna festiuitate ↄgrega
mus si deũ in ipis pura ↄsciẽtia colimus.
hoc ẽ sine peccato, ita vt sicut ipi sic ⁊ nos
in hac vita sancti simus qδ tũc facimꝰ qñ

eorum vitam bonis operibꝫ imitamur ⁊c.
Circa primũ est notandũ sicut sup̄ dixi cõ
gregatio sanctoꝝ fit in vna solennitate ad
representandũ eoꝝ cõgregationẽ et cõmu-
nionem in vna beatitudine, nam lz in celis
sint diuerse nature scz diuia angelica et hu
mana, tamẽ iste diuerse nature nõ faciunt
in celo diuersas societates sed vnaz tm̃ vt
dicit beatus Augꝰ. A Hec autẽ san-
ctorũ congregatio siue societas est ex octo
ↄgregationibꝫ collecta. Prima est triũ di-
uinarũ ꝑsonarũ in vnitate diuine essentie,
De hac ↄgregatiõe exponi potest qδ dici-
tur. iiij. Re. iiij. Congregauit dñs tres re-
ges hos. Hi tres reges significare possũt
trinitatẽ ꝑsonarũ ĩ diuinis q̃ ita sũt cõgre-
gate nõ vt dicant tres reges sed vnus rex.
Quia sicut fatemur ĩ symbolo Athanasij
nõ tres domini sed vnus est dñs, pater et
filius ⁊ spiritussanctus qui regit potenter
sapienter ⁊ clementer, vt sic patri attribua
tur potentia, filio sapiẽtia, ⁊ spiritussancto
clementia siue bonitas, hec etiam tria ap-
propriata deberẽt esse in quolibet rege hu-
mano vt sit potens ad defensionẽ, sapiens
ad gubernationẽ siue ꝓpulsionem, ⁊ bonus
siue clemens ad subuentionez siue ad par-
cendum. Et nõ solum hec esse debent ĩ re-
ge sed in quolibet homine vt sit potens et
fortis ne peccet ꝑ infirmitatẽ ⁊ sic ↄtra pa-
trem, sapiẽs ne peccet ꝑ ignorantiam, ⁊ sic
cõtra filium, bonus et clemẽs ne peccet ꝑ
maliciã, ⁊ sic peccet cõtra spiritũsanctum,
B Secũda est cõgregatio duorũ in ce
lis scz regis ⁊ regine, id est christi dei ⁊ ho-
minis ⁊ marie matris eius virginis glorio
se. Sũt ergo ĩ celo xp̄s et maria tãq̃ duo
luminaria magna, que ornãt celũ ⁊ illumi
nant totum mundũ. Unde sicut sol alios
excedit planetas in quãtitate, in claritate,
⁊ in virtute, ita christus omnes alios bea-
tos excedit in magnitudine dignitatis, in
claritate cognitiõis, ⁊ in potestate siue vir
tute auctoritatis, ẜm illud Mat. vlti. Da
ta est mihi omnis potestas in celo ⁊ in ter
ra. Sed domina nostra cõparatur lune ꝓ
pter puritatẽ, plenitudinẽ, ꝑfectiõez, ⁊ ꝑsplẽ-
dẽtiã. Nã sicut luna est pulchra ita maria
ẽ pulcherrima ⁊ purissima, ẜm illud Cañ.
vj. Pulchra vt luna. Sicut luna ẽ plena
in oppositione, ita Maria plenissima per

fecunditatē ꝛ gratiarū vbertatem. ꝫm illud Eccī. v. Quasi luna plena in diebꝰ suis lucet. Sicut luna est ꝑfecta: ita Marie glīa immēsa. ꝫm illud ps. Sicut luna ꝑfecta in eternū. Sicut luna p̄est terrestribꝰ. ita maria in celestibꝰ. Ideo merito xp̄s ꝛ Maria dicunt̄ duo luminaria magna. De quibus Gen̄. j. Fecit deꝰ duo luminaria mag̃. vnū qd̓ p̄est diei vt sol. i. xp̄s iustis. aliud nocti vt luna. i. maria pctōribꝰ C Tertia cōgregatio est angeloꝝ q̄s deus cōgregat in vna felicitate: et nō est cōgregatio confusa sed distincta in modū exercitus. Cōsueuit autē in exercitu triplex distinctio inueniri. Quia aliqui sunt milites sociātes et quasi ꝓtegētes dn̄m q̄ sp̄ ei assistunt. et istis assimilant̄ angeli p̄me hierarchie. Prima em̄ hierarchia est assistentiū q̄ ꝯtinet tres ordines. qꝛ inter assistētes p̄ncipi aut regi q̄dā hn̄t hāc dignitatē vt ꝑ seip̄os possint ad regem familiarit̄ accedere. et hoc cōpetit ordini thronoꝝ q̄ vsq̧ ad h̄ eleuant̄ vt deum familiariter ī seip̄os recipiāt: ita vt causas rerū in ip̄o immediate cognoscere possint. Quidā ṽo sunt vt secreta regis cognoscāt sicut ꝯsiliarij eiꝰ. et istis assimilat̄ ordo cherubin q̄ sp̄ eminēter diuina secreta cognoscunt. Et interp̄tant̄ scie plenitudo Quidā vero sunt q̄ circa principē semꝑ inherēt. et his assimilat̄ ordo seraphin q̄ excellentius alijs deo ꝑ amorē sunt vniti. et interp̄tant̄ ardētes siue incendētes. Alij ṽo sūt in exercitu q̄si capitanei dirigētes ꝛ ordinātes exercitū. et istis assimilant̄ angeli medie hierarchie q̄ scꝫ est p̄sidentiū. et ista hꝫ tres ordines. Quidā hn̄t diffinire q̄ agēda sūt. et ꝑtinet ad dominatiōes. Quidā hn̄t dandi facultatē ꝛ p̄cipe vt ipleant̄. ꝛ ꝑtinet ad ṽtutes. Quidā hn̄t ordiare quō ea q̄ diffinita sūt ꝛ p̄cepta ipleri possint. et h̄ ꝑtinet ad potestates. Alij ṽo sunt in exercitu belloꝝ vt bellatores ꝛ ꝓsequētes bellū. et istis assimilant̄ angeli tertie hierarchie q̄ est ministrātiū nobis. qꝛ oēs sūt ministratorij sp̄us in ministeriū missi ꝓpter eos q̄ hereditatē capiūt salutis. ad Heb. j. Nos em̄ ī bellis nostris p̄mo indigemꝰ custodia q̄ ꝓtegamur ꝛ hoc ꝑtinet ad angelos ī infimo choro. ex q̄bꝰ cuilibet homini datꝰ est vnꝰ ad custodiā a natiuitate scꝫ ī vtero. vt dicit Hiero. Scd̄o in bellis nr̄is indigemꝰ instructiōe qua doceamur. et hoc ꝑtinet ad archangelos q̄rū est nos instruere specialit̄ de his q̄ sunt sup̄ rationē. Tertio indigemꝰ duce q̄ dirigamur. et hoc ꝑtinet ad principatus. Idē vult Dyoni. li. celes. hierar. Ad hāc ḡ cōgregationē angeloꝝ distinctā ꝑ modum exercitꝰ p̄t exponi illud. j. Machab. j. Cōgregauit ṽtutes et exercitū fortē nimis.

D In q̄bꝰ ṽbis tangunt̄ tres rōnes q̄re ipi hn̄i angeli sūt a nobis honorādi. Prima qꝛ sunt nr̄i ductores. scꝫ ad ṽtutes nos ducendo sicut demones ad vicia. et iō vocat eos virtutes dicēs. Cōgregauit virtutem. Nā seraphin dirigūt et ducūt ad charitatē. cherubin ad fidē. throni ad spem. dominatiōes ad iusticiā. ṽtutes ad fortitudinem. potestates ad prudentiā. principatus ad tēp̄erantiā. archāgeli ad magnanimitatē. angeli ad hūilitatē. scꝫ ꝓpter custodiam: qꝛ hūilitas est custos ṽtutū. Vn̄ licet regulariter angeli supioꝝ ordinū nō mittantur. tn̄ inferiores hoc agūt in ṽtute supioꝝ. Qui aūt aliq̄d ꝑ aliuꝫ facit ꝑ seip̄m facere monstrat̄. Et hinc est ꝙ angelꝰ q̄ incendit labia Esaie ꝓphete dictꝰ est seraphin. Esa. vj. Scd̄o angeli sunt honorādi qꝛ sunt nostri defensores. Et ꝓpterea vbi supra vocat eos exercitū. quia pugnant ꝓ nobis cōtra demones potestatē eoꝝ refrenādo. Patet Apoc. ij. de angelo qui ligauit demonē et misit in abyssum. Et Thob. viij. de diabolo in superiori deserto egypti ligato. Ligare aūt demones nō est aliud nisi eoꝝ potestatem refrenare. Tertio sunt honorandi: quia sunt adiutores nostri eo ꝙ sūt fortes nimis. Propter quod possunt nos in difficilibꝰ adiuuare. ꝫm illō Joel. ij. Multa sc castra eius quia fortia. E Quarta cōgregatio est patrum antiquoꝝ scꝫ patriarcharum et ꝓphetarum. quorū quidam fuerunt electi ad genꝰ humanū saluādū. sicut Adam Noe et Abraā. Nā ex adā genus humanū est deriuatū. in Noe saluatum. in Abraam iustificatum. qꝛ ip̄e fuit primū exemplum fidei. et immolando filium suum Isaac ligna ī dorso deferentē figura exp̄ssa passionis xp̄i. quē deus pater ꝓ salute nostra immolauit. Quidā vero electi sunt ad mundum illuminandū quorum aliqui ipsum illuminauerunt exemplis virtutum. sicut Abel qui fuit exemplum innocentie.

D

Noe iusticie. Abraam obediētie. Job pa-
tientie. Joseph ꝯtinentie. Moises māsue
tudinis. Dauid misericordie. Alij vero il-
luminauerūt eum doctrinis sicut ꝓphete q̄
secreta dei cognouerunt annunciauerūt et
scripserūt. Et iō petr⁹ ſmonē ꝓpheticū assi
milat lucerne lucenti ī caliginoso loco. ij.
Pe. j. Quidam vero electi sunt ad deum re
cōciliandū. sicut Noe in tempore iracun-
die factus est recōciliatio. Et de Moise di
citur ps̄. lv. Et dixit vt disperderet eos si nō
Moises electus eius stetisset in cōfractio
ne in cōspectu eius. Et de Phinees dicit
ibidem. Stetit phinees et placauit et cessa
uit quassatio. Job etiam orauit ꝓ amicis
et placauit deuz. Sic ꝛ nos per orationes
amicorum nostrorū. id est sanctorum debe
mus placare deum. Ad hāc cōgregationē
referri potest qđ dicit. ij. Reg. v. Cōgrega-
uit Dauid rursum omnes electos id ē chri
stus sanctos patres. F Quinta con-
gregatio apostolorū qui fuerūt principes
et duces oīm populorū in christum credē-
tium quos cōuerterunt. Hi ꝑncipes ꝛ du
ces fuerūt primo magne potentie. Unde
Aug⁹. Dedit em̄ eis deus potestatē sup na
turam vt eam curarent. super demones vt
eos eijcerent. super elementa vt ea muta-
rent. super animas vt ipsas absoluerēt. sup
mortem vt ipsam cōtemnerent. super ange
los vt dominicum corpus cōsecrarēt. Itē
secundo facti sunt principes magne sapien
tie. Unde Aug. Ex abiectissimis et impe-
ritissimis ex paucissimis nobilitant. illu-
minantur et multiplicant occultissima elo
quia. ꝑclarissima ingenia. copiosissima ag-
mina acutorum. facundoꝝ atq; doctorum
Unde patet q̄ ipi fuerunt semina et princi
pia omnis christiane sapientie et eloquen
tie. Et licet ex se essent abiectissimi et impe-
ritissimi: tm̄ facti sunt postea sapientissimi ꝛ
excellentissimi. Item fuerūt tertio princi-
pes magne sanctitatis. ꝓpter quam sancti-
tatem refulsit mira ꝯuersatio christi in eis
tanq̄ in speculo et cognoscebat in eis sicut
sol in suo splendore. et sicut rosa in suo odo
re: et sicut ignis in suo ardore. Ideo dicit
Chrys. Misit xp̄s apl'os q̄si sol radios su
os. quasi rosa suauitatis sue odorē. et quasi
ignis scintillas suas dispgit. vt sicut sol in
radijs suis apparet. sicut rosa in odoribus
suis sentitur. et sicut ignis in scintillis suis
ardet. Sic in illorū virtutib⁹ xp̄i potentia
cognoscitur. Isti ergo gloriosi ꝑncipes si-
cut fuerūt cum xp̄o cōgregati in mūdo: sic
sunt cōgregati cū deo in celo. ſm illud ps̄.
Principes ꝓploꝝ cōgregati sunt cum deo
Abraam ꝛc̄. G Sexta est congrega-
tio martyrū q̄ fuerūt viri bellatores. De q̄-
bus dicit. j. Mach. xiij. Cōgregās oēs vi
ros bellatores accelerauit ꝛc̄. Bellauerūt
em̄ sancti martyres ꝓ fide et iusticia ſm q̄
multi fuerūt bellatores ꝯtra eos. sic tyran
ni cū cruciatib⁹. philosophi cū sophismati
bus. heretici cum ꝑsecutiōib⁹. Ideo bn̄ po
tuit dicere illa sancta martyꝝ congregatio
illud ps̄. Multi bellantes aduersum me.
Item habuerunt bella extrinseca a diabo-
lo et mundo. et intrinseca sustinendo mar-
tyriū cordis. Quod triplex est ſm Grego.
Primū cōpassio afflictoꝝ. Un̄ ait. Qui do
lorem exhibet in aliena necessitate crucem
portat in mente. Secundū est dilectio ini-
micoꝝ: ait em̄. ferre ꝯtumelias ꝛ inimicum
diligere martyriū est in occulta cogitatiōe
Tertiū est patientia aduersoꝝ. de quo ait.
Sine ferro martyres esse possumus si pa-
tientiā in corde veraciter seruam⁹. Habue
rūt etiā bella a corpore ꝓprio. vlez bella pau
pertatis. parcitatis. et castitatis. Ex illis er
go bellis obtinuerūt sancti martyres pec-
catorū remissionē. meritorū accumulatio-
nem. et eterne glorie possessionē. H

Septima est cōgregatio cōfessoꝝ. De
quib⁹ dicit Sophonie. j. Cōgregās vola-
tilia celi ꝛ pisces maris. Sancti aūt cōfes-
sores dicunt volatilia ꝓpter vitā cōtempla
tiuam ī qua volauerūt alis intellectus per
cōtemplationem siue orationez. Quia ſm
Damasce. oratio est ascensus mētis in deū.
Et ala affectus volauerūt ꝑ dilectionem.
Dicunt aūt volatilia celi. q2 licet in mūdo
essent corpe: tm̄ erāt in celo cogitatiōe affe-
ctione ꝛ ope. id est opis intentione. ſm il-
lud Matth. vj. Respicite volatilia celi ꝛc̄.
Item dicunt pisces maris ꝓpter vitā acti-
uam. pisces em̄ viuunt in aqua maris ſ3 tm̄
non suffocant in ea sed natant. Sic boni
actiui licet angustient in mūdo tm̄ nō pere
unt: quia iuuant se natādo. i. bene operan-
do. Un̄ in ps̄. Uolucres celi et pisces ma-
ris ꝛc̄. I Octaua est ꝯgregatio sanctaꝝ

virginuz. De quibus dr Esa .xl. In brachio suo cōgregabit agnos. Virgines em̄ fuerunt tanq̄ agni innocentes in mēte, immaculati in carne, fructuosi in ope, et mansueti in cōuersatione. Tales agnos xp̄us cōmendauit Petro dicēs Joh. vl. Pasce agnos meos. Ex omnibus illis pz q̄ octuplex est cōgregatio electorū et sctōꝝ quoꝝ oīm hodie festū colimus. In quibus etiā includuntur vidue et maritate vel maritati ḱm diuersitatē meritoꝝ suorum. Aliq̄ em̄ ex illis sunt martyres. aliq̄ cōfessores. aliq̄ ꝓphete vel p̄res. et sic de alijs. Scd̄o dixi q̄ ꝟbis thematis innuit illius cōgregationis excellētia et solennitas cū dr. Illi sctōs eius. illi id est deo. q. d. ad honorē dei hodie omnes sanctos in vnū cōgregatos solēniter honorate. K Pro q̄ notandū q̄ sancti siue beati qui sunt in celo fuerūt hic cōgregati xp̄o viuēdo et moriēdo. viuēdo vicz ḱm eius p̄cepta et ad eius volūtatē. et moriēdo ꝓ xp̄o siue in xp̄i fide. et nūc sūt cū deo cōgregati in celis regnando. Et ideo hic in terris q̄libet illoꝝ dicere potuit. Aīa mea illi viuet. Etiā moriendo sunt xp̄o cōgregati. q2 post mortē ad illius cōgregationē et societatē ꝑuenerūt. Vn̄ in ps. Quis ascēdit sup occasum dn̄s nomē illi. Sup occasuz dn̄s ascēdit qn̄ de morte triumphās morte sua mortem nostram destruxit. et nō solum ascendit sup occasum mortis sue sed etiam sup occasum mortis sctōꝝ suoꝝ i q̄rū morte ipse triumphauit dū eos de ipa morte triūphare fecit. vel mortē ɔtēnēdo. vel ꝑ ipam mortem ad imortalē vitā eos ꝑducēdo. Itē cōgregati sunt illi. id est ad illius laudē et honorem etiā nūc in celo regnādo: vbi i vna beatitudie obiectali eternalit deū laudāt. Jō p̄nt dicere illud ps. Populus eius et oues pascue eius: introibimus portas eius in cōfessione zc. Tertio sunt sibi cōgregati: quia sunt sancti eius. Ideo notāter dictū est i themate. Cōgregate illi sctōs eius. Fuerūt em̄ sancti ꝑ ꝟtutē: et eius ꝑ charitatē. vel scti per gratiā et eius ꝑ gloriā. L Ex q̄ sequit q̄ nos obligamur laudare et honorare sctōs q2 sunt dei. ptz. q2 eos laudando et honorādo: ipm deū cuius sunt laudamus et honoramus: sicut laudat et honorat dn̄s in ꝓle sua. q2 oēs sancti sunt filij dei. sicut laudat et honorat dn̄s in seruis suis. q2 ipi sūt ministri et famuli qui fecerūt hic voluntatem eius. sicut laudat et honorat artifex in suo ope: q2 ipi sunt opa manuū eius q̄tum ad esse nature et q̄ntū ad esse gratie. Itē sicut laudat p̄dicator i ḱmone suo. q2 ipe dn̄s loq̄tur in eis. ḱm illud. ij. ad Cor. xiij. An experimentū q̄ritis eius qui in me loquitur xp̄s. Ideo cōgrue ad laudandū deū i sctīs eius hortat nos ꝓpheta ps. vlt. dicēs. Laudate dn̄m in sanctis eius. q. d. Laus sanctorum est laus dn̄i coꝝ. Si ergo volumus cōgregare sctōs deo ad honorē: tunc debemus attēdere q̄ hoc de9 a nobis exigit in verbis thematis vt oībus sctīs q̄rū hodie est festiuitas ꝑ vitā sanctā nos ɔformare studeamus et h̄ maxime placet deo et a nobis desiderat adimpleri. Vn̄ Bern̄. Currite frēs q2 non solū sancti et angeli: sed ipoꝝ creator et dn̄s cū oī celestis curie frequētia nos desiderat et expectat. Nā si oēs sctōs hodie sub vna festiuitate cōgregemus et nos ꝑ vitā reprobam disiungemus. talis cōgregatio dn̄o nō placet. Tunc em̄ vere ad honorē dei sctōs cōgregamus: cū eos imitādo sicut ipi sancti erimus. vt sicut ipi fuerūt patiētes. casti. misericordes. hūiles. mansueti. et pati zc. sic et nos. Et si ɔsideramus aliq̄s multum peccasse nō imitemur eos in pctīs sed i penitētia si cecidimus. si es luxuriosus et cōsideras mariā magdalenā: respice eius pn̄iam. vide ipa fuit soluta: et forte tu maritata vel voto astricta zc. Dubitatur circa dicta. ex q̄ hodie oēs sanctos in vnū cōgregatos laudamus et veneramur in vna festiuitate ad rep̄sentandū coꝝ ɔgregationē in vna cōmuni beatitudine. q̄d est tn̄ gaudiū sctōꝝ q̄d cōiter h̄nt in illa eterna btītudine. Hāc dubitationē soluit wilhel. Parisien̄. in lib. de vir. trac. de spe. par. scd̄a dicēs. M

Gaudiū electoꝝ ꝓuenit ex q̄ttuor ptibus. Pria a btā trinitate. scd̄a a loci amenitate. tertia a iocūda societate. et q̄rta a corpis glorificatiōe. De p̄mo scriptū ē Esa. xxxiij Regē in decore suo videbūt. Et. xxxv. eodem mō dr. Ipi videbūt gloriā dn̄i et decorem dei nr̄i. In visiōe aūt regis triplex erit electis gaudiū. Primū erit in videndo faciem diuinā: et illud erit summū gaudium. Vn̄ Aug9. Si mali possent mallēt deum videre in inferno i penis q̄ extra penas deum nō videre. Et Chrys. dicit. Ego multū

grauiores q̄ꝫ gehēne cruciatus esse dico re
moueri et abijci ab illa gloria. nec puto ita
acerba esse gehēne incēdia vt sunt illa q̄bꝫ
torquet̄ is q̄ arcet̄ a ꝯspectu dei. Ex illo pa
tet q̄nta sit dānatio ꝑuuloꝝ q̄ absq̄ɜ baptis-
mo decedūt. q꞉ licet nō torquent̄ penis in-
ferni: tñ eternalit̄ priuant̄ visiōe dei. Hinc
est ꝙ scti p̄res antiq̄ qui erāt in limbo cum
maximis suspirijs postulauerūt aduentū
xp̄i vt possent venire añ ꝯspectū dei. licꝫ nul
lam sentirent penā inferni: sicut in ꝑsona il
lorum clamauit ꝓpheta in ps̄. Dñe inclina
celos ⁊ descēde. et Esa. lxiiij. Utinā dirrū-
peres celos ⁊ descēderes. Et i ps̄. illo. Qui
reges israel intēde. triplicat̄ illud. Ostende
faciē tuā et salui erim⁹. ꝓpter magnū deside
riū ꝓphete ad visionē dei. vñ ⁊ saluator di-
cit Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cogno
scant te deū verū solū ⁊ quē misisti Jesum
xp̄m. Et iō dicit ꝓpheta. Sitiuit aīa mea
ad deū fontē viuū q̄ñ veniā ⁊ apparebo añ
faciē dei. Et apl's. j. ad Coꝝ. xiij. Uidem⁹
nūc ꝑ speculū in enigmate: tūc facie ad fa-
ciem. Et. ij. ad Coꝝ. xij. apl's dic̄ se raptū ī
tertiū celū. vbi dic̄ Aug. Ibi btā vita ī fon
te viuo bibit̄. inde aliq̄d asꝑgit̄ huic hūa-
ne vite. oēs em̄ delicie q̄ sūt in isto mundo
velut minime gutte sunt q̄ a fonte illo flu-
xerunt inimicis dei q̄ guttas illas in terra
lingunt fonte suauitatis ꝯtempto. s̄m illō
Hiere. ij. Dereliquerūt me fontē aq̄ viue.
Minus sūt oēs delitie q̄ fuerūt in mundo
et eruntvsq̄ɜ in diem iudicij respectu illius
suauitatis q̄ꝫ sit vna gutta aq̄ respectu to-
tius maris. Cū ḡ tāta delectatio inuenia̅t
in portiunculis creature q̄nta inuenietur ī
ip̄o creatore. Si ḡ q̄ñq̄ɜ hoīes currunt per
plura miliaria ad videnduꝫ spectaculū: q̄d
facere deberent ad videndū deum. sed heu
amor terrenorū excecat rōnis oculū. Ideo
dicit frater Guido Carthus̄. Si diuine bo
nitatis vestigia tantū hñt suauitatis: quid
habet ip̄e fons suauitatis deus. Sed quō
exprimere valem⁹ qḋ est immensum: certe
nullo mō. Uñ Aug. in li. de simbolo dicit
Facilius possum⁹ dicere in illa vita eterna
q̄d ibi nō sit q̄ꝫ q̄d ibi sit. nō est ibi mors: ñ
est ibi luctus: nō est ibi lassitudo: nō est in-
firmitas: nulla fames: nulla sitis: null⁹ est⁹:
nulla corruptio: nulla indigētia: nulla me-
sticia: et nulla tristicia. Secundū gaudiuꝫ
erit in videndo humanitatē xp̄i. de quo di-
cit Bern. Plenū prorsus est oī suauitatis
dulcedine videre hoīem hoīs ꝯditorē. Ter
tiū gaudiū erit in ꝯsideratiōe vnionis hu-
mane nature ad diuinā. mirabile em̄ gau-
diū erit electis cū cognoscēt ꝙ frater eorū
s̄m carnē vere de⁹ sit. Magnitudo huius
gaudij pōt ꝑpendi ex gaudio qḋ solēt hīe
parentes: cū eoꝝ filij fuerint ep̄i vel archi-
ep̄i facti: aut al's exaltati: tanta erit vnitas
capitis et mēbroꝝ ꝙ mēbra honorē sui ca-
pitis suū reputabūt. sicut caput hoīs bo-
na vel mala mēbris suis illata sua reputat
Hec de primo scꝫ beata trinitate. ¶
Scđo electis a loci amenitate triplex
gaudiū ꝑuenit. Prīo a claritate loci. Tho
bie. xiij. Btūs ero si fuerint reliq̄e seminis
mei ad videndū claritatē hierl'm. et Apoc̄.
xxij. Nox ibi vltra nō erit. Patet illud etiā
de claritate celi empyrei: qḋ dicit̄ igneū rō
ne claritatꝭ. q꞉ totū est luminosum. Secū-
do a loci puritate. Apoc̄. xxj. Nō intrabit
in eā aliq̄d coinquinatū aut abominatio-
nē faciēs. Tertio a loci latitudie. Baruch
iij. O israel q̄ꝫ magna est dom⁹ dei ⁊ ingēs
loc⁹ possessionis ei⁹ ⁊c̄. ¶ Tertio ele-
ctis ꝑuenit triplex gaudiuꝫ ex iocunda so-
cietate. Primo ex multitudine. Apoc̄. vij.
Uidi turbā magnā quā nēo dinumerare
poterat ex oībꝫ tribubꝫ ⁊ linguis ⁊c̄. Sicut
etiā ptꝫ in ep̄l'a hodierna. Scđo ex nobili-
tate societatis illius in qua erūt virgo bea
ta ⁊ angeli et scti ⁊ sancte. q̄ oēs reges ⁊ re-
gine erūt. reges vtiq̄ɜ sūt q̄ de manu sūmi
iꝑatoris coronā regni accipiūt. Sap̄. v.
Accipiūt regnū decoris de māu dñi ⁊ dia
dema speciei ⁊c̄. Uñ ⁊ filius dei d꞉ venisse
de sedibꝫ regalibꝫ. Sap̄. xviij. Plus ergo
deberēt vt dicit wilhel. vbi s̄. hoīes labo-
rare solummō vt vna die possent esse cum
btā virgine q̄ꝫ multi laborāt ꝑ eterna gl'ia.
Uñ Hiero. in ep̄l'a ad Eustochiū. Egre-
dere q̄so paulisꝑ de carcere ⁊ papilione cor
poris vt in hostio stans videas gloriā dei
ꝑtrāsire ⁊ p̄ñtis laboris añ oculos tuos p̄
fige mercedē quā nec oculus vidit nec au-
ris audiuit nec in cor hoīs ascēdit q̄ ꝑpara
uit deus diligentibꝫ se. q̄lis erit illa dies cū
tibi mr̄ dñi btā maria choris occurret co-
mitata virgineis cū post rubrū mare sub-
merso cū suo exercitu pharaone timpanū

tenens ꝑcinnet respōsuris. Cantemꝰ dn̄o gloriose eñ magnificatus est: equū ꝛ ascē-sorē eiꝰ ꝓiecit in mare. Tertio de amicabilitate illiꝰ societatꝫ. tāta est eñ inter eos charitas ꝙ gaudia alioꝝ sua reputabūt. Esa. xxxj. dixit dn̄s. Cuius est ignis in syon: et caminus eius ī hierl'm. ꝓpter magnā enim charitatē hereditas illa oībꝫ vna est, singulis tota vt dicit Grego. Exēplū illiꝰ familiare hr̄e possumus in speciebꝫ aromaticis Si tu haberes species aromaticas in manu tua q̄uis tue essent. tn̄ ego q̇ iuxta te sū ex odore ipaꝝ delector et reficior: acsi mee essent. Ita erit inter sctōs in patria vt dicit Augꝰ. qꝛ gaudiū qđ habebunt singuli erit cōe oībꝫ ꝑ vinculū charitatis: et q̇sqꝫ gaudebit de bono alteriꝰ tantū acsi ī seipo haberet ꝛc. P Quarto electis ꝓuenit q̄druplex gaudiū a corꝑis glorificatōe. Primū a corpis pulcritudine. scđz ab eiꝰ subtilitate. tertiū ab eiꝰ agilitate. q̄rtū ab eiꝰ īpassibilitate. Primuz erit in corꝑe respectu eiꝰ qđ erit iuxta se. vt scꝫ alia corꝑa glorificata in aspectu eiꝰ delectenꝫ. Scđm respectu eiꝰ qđ erit infra se vt scꝫ corꝑa inferiora corpori glorificato cedant. Tertiū respectu eius qđ erit supra se: vt scꝫ ad aspectum suū ꝑfectam posset habere obedientiā Quartū ad id qđ erit ꝯtra se ne ab aliq̄ posset ledi. Ecce q̄ntū gaudiū erit electis a glorificatione corporū: nō solū suoꝝ sed ꝛ alioꝝ qui sunt iuxta se et supra se in q̇bus delectabunꝫ: et eoꝝ q̇ erūt infra se ꝛ ꝯ se: qꝛ talia eis cedūt ꝛ obediunt ad placitū. nec corꝑa glorificata ledere pn̄t aliq̄ mō. wilhel. vbi s̄. Q

Sed diceret q̇s. habebūt ne electi etiaꝫ gaudiū a mūdo ꝛ inferno. Rn̄det wilhel. vbi sup̄. ꝙ electi ab inferno habebunt triplex gaudiū. Primū ex hoc ꝙ infernū euaserunt. Secūdū ex hoc ꝙ hostes eoꝝ cruciabunꝫ. ẜm illud ps̄. Letabiꝫ iustus cū viderit vindictā. nō ex hoc ꝙ delectenꝫ i penis eoꝝ ꝑcise. sed ex hoc ꝙ vident in eis diuinam iusticiā impleri q̇ potuissent ꝯsequi misericordiā ꝛ noluerūt. et hoc eis summe placet. scꝫ executio diuine iusticie. qꝛ eoruꝫ volūtas est totaliter ꝯformis diuīe voluntati. Tertiū ex hoc ꝙ pctm̄ qđ maxime nocuit hoībꝫ clausum erit in inferno. Post diē eñ iudicij erit peccatū in inferno q̄si in ꝓprio loco. non eñ potuit remanere neqꝫ in celo neqꝫ in terra q̇n ad vltimū descēdat ad infernū. R Scđo dicit wilhel. ꝙ electis a mūdo etiā ꝓuenit triplex gaudium. Primū ex h̄ ꝙ a penali miseria huiꝰ exilij liberati erūt. Vn̄ Bern̄. Trāsire de morte ad vitā vite gaudiū duplicat. Verisimile ē ꝙ multū gaudeat de hac liberatiōe q̇ dicebat. Heu mihi qꝛ incolatꝰ meus ꝓlongatꝰ est. Et ille q̇ ait. Cupio dissolui et esse cum xp̄o. Scđm ex hoc ꝙ a naufragio liberati erūt. Si eñ illi q̇ de mari exierūt tantum gaudēt: verisimile ꝙ multū gaudeant q̇ tot naufragia passi a mari huiꝰ mūdi ꝑiculosissimo euaserūt. vn̄ Bern̄. Periculū ꝓbat transeuntiū raritas ꝛ ꝑeuntiū multitudo. in mari marsilie de q̄ttuor nauibus vix vna perijt. In mari huiꝰ mūdi de q̄ttuor nauibus vix vna ad portū salutꝫ ꝑuenit. Tertiū ex h̄ ꝙ ipi cū tāte infirmitatis essent tn̄ de tāto hoste triūphauerūt. vn̄ Job. xlj. Nō est ptās sup̄ terrā q̄ cōpareꝫ ei q̇ factus est vt nullū timeret. Nos sumꝰ sic̄ locuste. hostes nr̄i vt gigantes. Jō dicit Aug. lib. cōfess. Quanto fuerit maiꝰ periculū in ꝓlio: tāto maius gaudiū in triūpho. Sic est in nauigantibꝫ. nā post ꝑicula ꝛ ruinas naufragij exultāt nimis q̇ ante timuerūt nimis Ideo de futura gloria dicit Augꝰ. in li. de ciui. dei. Quāta erit felicitas vbi nullū erit malū. nullū latebit bonū. vacabiꝫ dei laudibus q̇ erit oīa in oībꝫ. Itē in eodeꝫ. Illa ciuitas in se magnū lumen habebit ꝙ nulli sup̄iori nullꝰ inferior inuidebit. sicut nec inuidēt archangelis angeli ceteri. qꝛ nollet vnusq̇sqꝫ maius habere bonū aut id qđ alium secū videt habere. Recte sicut digitus in corꝑe nō vult oculꝰ esse. Et subdit Aug. Quis alius est finis nr̄ nisi ꝑuenire ad regnum cuius nullꝰ est finis. vbi amabimus et laudabimus qđ erit sine fine. S

De hoc celesti gaudio audiamꝰ vnū exēplū qđ recitat Cyrillꝰ in ep̄la ad Aug. de morte Hieronymi quō in sup̄ioribꝫ ꝑtibꝫ egypti erat q̇dā magne sanctitatis monachus Helyas noīe: Hieronymo sanctissimo in vita familiaris. hic quadā die solitꝫ incumbēs orōnibꝫ somno repētino adueniente aliquantulū obdormiuit. et ī visiōe vidit palaciū mire pulcritudis. ꝛ cū huc illucqꝫ gradiens mirareꝫ illius palacij pulcritudinem tam excellentē vidit quoddam

preparari tribunal a quibusdam iuuenib⁹ nimie pulcritudinis stratis tapetib⁹ ⁊ vestibus auro ⁊ gēmis circūquaq₃ relucentib⁹ in quo tribunali rex q̄dā maxim⁹ sedit cuius aspect⁹ erat tante suauitatꝫ vt nil aliud q̄s vellet hr̄e, magna comitat⁹ societate virorū sole lucidiorꝫ, inter q̄s sctūs Hieronymus apparuit ⁊c̄. Ecce gaudiū ex pulcritudine celestiū. Ita etiā refert Aug. ꝙ postq̄ȝ Hieronym⁹ sibi apparēs discessit tāte suauitatis reliq̄t post se odorē vt ꝑ multos dies ineffabilis suauitatis odor in cella sua remaneret. Et si hec de⁹ suis electis ostendit hic in terris: q̄d tunc faciet in celis. Vñ et tūc Augustino cogitāti quō breuē tractatulū scribere vellet de gaudio et glīa btōꝝ dixit eidē Hieronym⁹ vel poti⁹ aīa beati Hieronymi sibi apparēs dixit. Poti⁹ totū mare in artissimo clauderet vasculo. poti⁹ terrarū orbē puus teneret pugillus. poti⁹ a motu ꝯtinuo celū desisteret q̄ȝ gaudiorꝫ ⁊ glīe q̄b⁹ btōꝝ aīe sine fine potiunt̄ minorē itelligeres pticulā nisi vt ego experiētia doceris. Ecce si non fuit in terris cōcessum Augustino intelligere gaudia btōꝝ q̄ tot⁹ ardebat in amore xp̄i. q̄d nos miseri pctīs pleni illoꝝ gaudia enarrare q̄rim⁹. Attēdamus ḡ doctrinā bti Hieronymi q̄ tunc ait Augustino. Hic nō q̄ras q̄ nō alibi nisi q̄ tam feliciter ꝑeras inueniri pn̄t. hic satage talia exercere opa vt postmoduȝ ibi qȯ aliqualit̄ intelligere cupis totaliter in eternū habeas Ita suo mō nos hic exerceam⁹ ꝑ opa bona sequēdo hic sctōꝝ vestigia ⁊ exempla vt tandē cuȝ eis possim⁹ attingere gaudia sempiterna. Amen.

In die omnium animarum.

Sermo XCV.

Miseremini mei miseremini mei saltē vos amici mei. Job. xix. Hic ē clamor omnū animarū fideliū in purgatorio existentiū quarū hodie memoriā agim⁹. Sic clamat pater ad filiū. mater ad filiā. maritus ad vxorē. frater ad sororē. et sic de singulis. miseremini mei ⁊c̄. A Clamāt bis miseremini. ꝓpter duas causas. Prima q̄si dicerent: quia estis in mūdo vbi est misericordia. ps. cxviij. Misericordia dn̄i plena est terra. Scd̄a q₂ nos anime in purgatorio sumus in miseria et pauptate: q₂ nihil meritorie agere possumus nec habem⁹ res tpales q̄bus nos redimere possum⁹. ergo miseremini nostri vos amici nostri. q̄si diceret. alieni nolūt nostri misereri. Hanc lamentabilē clamorē attēdere dn̄t filij ⁊ ꝯsanguinei defunctoꝝ. In ꝟbis pmissis innuuntur q̄ttuor q̄stiones. Prima: q̄ anie clament: miseremini mei ⁊c̄. Scd̄a q̄bus ⁊ ad quos clamēt. q̄ tangit̄ ibi. saltem vos ⁊c̄. Tertia q̄re clamēt. q̄ tangit̄ ibi. q₂ manus dn̄i tetigit me ⁊c̄. Quarta q̄b⁹ possint iuuari ⁊ eis miscōia impēdi. q̄ tangit̄ ibi. Et carnibus meis saturamini ⁊c̄. B Ad primā q̄stionē respondēdo nota ꝙ aīaꝝ q̄dā sunt beate iam in celo: ille nō clamāt verba ꝑdicta: q₂ nō indigēt suffragijs. Unde dicit Aug⁹. in enchy. et hr̄ in c. cū marthe. de cele. mis. ꝙ sacrificia siue altaris siue quarūcūq₃ elemosynarū ꝑ defunctis valde bonis grāꝝ actiōes sunt. Quedā aīe dānate sunt i inferno ꝑ pctō originali ⁊ actuali: vel ꝑ originali solo in limb⁹. et ille etiā nō dicūt miseremini. q₂ nulla est ibi redēptio. neq₃ eis ꝓdessent suffragia nr̄a. sed si ꝑ eis fiūt sunt cōsolationes viuoꝝ. Quedā aūt sunt i charitate suā explentes pniam in purgatorio: tales clamant miseremini ⁊c̄. q₂ eis ꝓsunt suffragia viuoꝝ. Et sunt i quadruplici differentia. Primi q̄ ad purgatoriū veniunt sunt q̄ cum venialib⁹ moriunt̄. Hi eñ ferunt secū lignum fenum ⁊ stipulā. vt dicit apl's. j. ad Coꝝ. iij. ꝑ q̄ venialia pctā intelligunt̄ vt dicit magister ibidē. Secūdi sūt q̄ pniam añ obitū suū nō pegerūt sicut cōtingit his q̄ absq₃ ꝯfessione moriunt̄ ꝯtriti. Tertij sunt hi q̄ iniunctā sibi pniam nō cōpleuerūt. Quarti sunt q̄ pniam iniunctam cōpleuerunt: sed tñ illa ignorātia vel negligentia sacerdotis nō fuit sufficiēs. Nā penitētia in ꝯfessione a sacerdote iniūcta aut est maior: aut equalis: aut minor. Si ē maior: tunc id qȯ hō plus fecerit cū morit̄: in augmentū sue glorie cedit. Si est equalis tūc sufficit ad ei⁹ pene dimissionē. Si aūt fuerit minor: tunc id qȯ residuū est ex virtute diuine iusticie in purgatorio emendatur ne aliquod peccatū remaneat impunitum. Est aūt purgatoriū locus ad purgationeȝ animarū specialiter deputatus. Nam hm̄

Richar.dis.xxi.quarti. ¶ In inferno quattuor sunt loca se habētia ꝰm inferius et supius. In loco maxime infimo sūt dā̄nati ꝑ pctō actuali. In illo q̄ est īmediate sup̄ illū sunt dānati ꝑ solo pctō originali. In loco q̄ est ꝯsequēter supra illū sunt aīe q̄ purgant᷑: q2 ibi de lege cōmuni purgant᷑: ꝗuis alibi purgent᷑ ex causa speciali. sc3 vel vt viuentib9 aliq̄d nunciēt. vel vt suffragia impetrēt. ⁊ vt patiendo vbi peccauerūt dei iusticiā aliquib9 sensibilib9 manifestēt. In quarto loco nō sunt aliq̄ anie. sed añ christi aduentū ibi erāt anie sctōꝝ patrū q̄ penitentiā suā expleuerāt in purgatorio. et ille q̄ recedētes a corpe nihil purgabile portarent. Locus aūt p̄fat9 dicebat sin9 Abrae. q2 abraam ꝑmus se ab infidelib9 sepauit: ⁊ fidei signaculū distincte accepit. Ideo locus requiei q̄ debet᷑ anīe ꝓpter fidē charitate formatā sinus Abrae dictus est. D

Ad secundā q̄stionē respondēdo: ad q̄s et q̄bus clament tangit᷑ responsio cū dicit᷑. saltē vos amici mei. Ubi nota ꝙ aīe ī purgatorio ad quattuor genera hoīm clamāt. Miseremini mei ⁊c. Primo ad ꝯsanguineos et amicos q̄ hic eoꝝ bona possidēt ⁊ eis nō subueniunt: et tales infideliter agūt. q2 si quis hic in seculo videret amicū suum ī igne puniri quē posset liberare et nō faceret: infideliter vtiq3 ageret. Ita faciūt pueri ⁊ cōsanguinei qui de bonis parentū pulcras vestes. equos et alia emunt. domos edificant. agros et alia emunt. aut singula in superbia et luxuria cōsumunt. ⁊ nullum suffragiū defūcto clamāti: miseremini mei ⁊c. impendūt. Attendāt illi q̄d ampli9 dicant. q̄re me ꝑsequimini sicut de9. q̄si dicerent. Deus punit me sua iusticia penā mihi infligendo. vos aūt amici mei punitis me in pena relinquēdo. et carnib9 meis saturamini. i. diuitijs meis tp̄alib9. q̄si dicerēt. Iniustū est ꝙ vos amici in penis me relinquitis q̄ vob̄ mlta bona tp̄alia reliq̄: et animā meā ꝓpterea sepe neglexi. Secūdo ad hos clamāt quib9 hic charitatē: beneficia et fidelitatē exhibuerūt: et ipi eis nō refundunt. Uñ ps. lxxvij. Obliti sunt bñfactoꝝ eius. Et hec est magna ingratitudo ⁊ ꝯtra rationē humanā obliuisci et nō regratiari bñfactorib9. Uñ Aresto. in. iiij. ethic. Oportet regratiari ei q̄ gratiā fecit. sed defunctis aliter regratiari nō possumus nisi per suffragia eis impensa. Tertio clamant ad executores testamentoꝝ q̄ nō exequunt᷑ testamēta eis cōmissa: sed retardant de die in diē. Et hoc est ꝯtra charitatē ⁊ fidelitatē quia ꝰm doctores hoc animab9 nocet. al's em̄ citius liberarent᷑ vel eoꝝ pena alleuiaretur. Et ꝰm canones tales sunt fures et sacrilegi ⁊ excōicandi. vt dicit᷑ in c. qui oblationes. xiij. q. ij. Inuehe cōtra nō exequentes. Quarto clamant ad sacerdotes religiosos et pauperes qui elemosynas defunctorum recipiunt et pro ipis fideliter nō orāt. Nam omnes qui de elemosynis viuūt magis debent esse deuoti et in orationibus assidui. vt dicitur in ca. Quia sacerdotes. x. q. j. E Ad tertiam questionē respondendo quare clament. Cuius ratio tangitur. quia manus domini tetigit me. Ubi nota ꝙ propter tria clamāt: miseremini ⁊c. que nos debent inducere ad eis cito subueniendum. Primo propter pene acerbitatē. Est enim pena purgatorij ꝰm quosdā eadem cum pena inferni. licet terminum illa habeat: ista autem non. Sed non dubitatur acerbissimam esse penam purgatorij. de peni. dist. ij. ca. vlti. et dist. xxv. qui in aliud. vbi dicitur. Qui in aliud seculum distulit fructum cōuersionis purgandus est igne purgationis. Hic etem̄ ignis et si nō sit eternus: miro tamen modo grauis est. Excellit enim oēm penā quā vnq3 passus est aliquis in hac vita. nunq3 in carne tanta inuenta est pena temporalis. Et in epistola Cyrilli episcopi ad Augustinum dicitur ꝙ mallet qnlibet qui illam penā expertus esset omnem huius mundi penam quā omnes homines ab Ada3 passi sunt pati vsq3 ad diem iudicij: q3 minimam illarum penarum per vna3 diem. Applica hic exemplum de heremita infirmo: qui ad optionem angeli elegit duabus diebus esse in purgatorio. et ecōuerso de beato Gregorio qui postq3 orauit ꝑ Traiano elegit ad apparitionē angeli poti9 per dies suos hic infirmari q3 per dies duos in purgatorio cruciari. Secūdo ꝓpter spem recōpensationis q̄ nos inducere debet ad eis subueniēdum. q2 aīe fideliter orant ꝑ nobis postq3 liberate fuerint. Exempli gratia. Si filius alicuius regis in exilio esset cōstitutus

et paterek magnũ defectũ: ꝛ q̇cũq̇ʒ in exilio
sibi subueniret qñ rediret ad patriã suã illi
plenꝰ refunderet. sic est de aĩabꝫ. Tertio
lõ. qꝛ suffragia q̃ facimꝰ ꝑ aĩabꝫ nobilipsis
ꝑficiũt ꝛ illa nobis ꝑmittimꝰ. qꝛ suffragia
ꝑsunt aĩabꝫ vt citiꝰ liberenk: vel earũ pena
alleuiek. etiã ꝑsunt nob inquantũ ex chari-
tate fiunt. qꝛ vt sic sũt meritoria vite eterne
facienti. ps̃. xxxiij. Orõ mea in sinu meo cõ
uertek. F Ad quartã q̃stionẽ respon-
dendo q̇bꝫ possint fideles aĩe in purgato-
rio iuuari. Solutio. Dic ꝙ sunt ṗncipalit̃
q̃ttuor ad q̃ alia postea dicẽda reducunk q̃
ponit Gre. in c. anĩe. xiij. q. ij. Anĩe inq̇t de
functoꝝ q̃ttuor modis soluunk. aut obliga
tionibꝫ sacerdotũ. aut ṗcibꝫ sctõꝝ. aut cha-
rorũ elemosyuis. aut ieiunio cognatorum.
Per hec em̃ q̃ttuor scʒ ꝑ immolationẽ ho
stie in sacro altaris. ꝑ elemosynaꝝ distribu
tionẽ. ꝑ orationũ instantiã. ꝑ ieiunioꝝ ma-
cerationẽ aĩe a purgatorio liberãk ṗncipali
ter. ꝛ ƀm istũ ordinẽ etiã efficacia ꝛ dignitas
earũ solet ordinari. ita ꝙ ṗmo multũ valet
ꝑ aliĳs oblatio sacrificĳ salutaris vicʒ sacra
menti eucharistie in missa. vt ꝓbat Greg.
in dicta autoritate. Et Aug. in enchy. ꝛ al
legat mgr̃ in. iiij. di. xlv. Nõ est ambigen-
dum defunctoꝝ aĩas pietate suoꝝ viuenti-
um releuari cũ ꝓ illis mediatori sacrificiũ
offertur ꝛc̃. immo credũt q̇dã ꝙ nl̃la mis-
sa celebrek q̇n ꝟtute sacrificĳ plures aĩe de
purgatorio liberenk: licet nõ certe diffiniã.
Testak etiã ṗdicta Gre. iiij. dial. de quodaʒ
monacho Justo nomĩe: q̇ tres aureos arte
medicine ꝯquisitos fratri suo germano re
uelauit ꝛ penituit. q̇s idem frater suus sctõ
Gregorio ṗsentauit et ꝑ. xxx. dies ꝓ eo cele
brauit ꝛc̃. Aliud ponit ibidem exemplũ de
duabꝫ monialibꝫ q̃s sctũs Benedictꝰ excõi
cauit. Tertiuʒ de illo sacerdote q̇ singulis
diebꝫ missam ꝓ defunctis celebrauit quem
ep̃s suspẽdit ꝛc̃. Quartũ de ep̃o Gebhardo
q̇ fecit piscari in lacu tp̃e estatis vbi maxi-
mũ aceruũ glaciei repperit. Quintũ de Fe
lice p̃sbytero q̇ balneauit ĩ thermis ꝛ ibidẽ
hominẽ incognitũ sibi famulantẽ repperit
cui panẽ dedit ꝛc̃. Secundũ est elemosyna
rũ largitio ꝛ hospitalitas ꝓ eis fctã. Thob.
xij. Elemosyna a morte liberat ip̃a ẽ q̃ pur-
gat pctã ꝛ facit inuenire vitã eternã. Ibi-
dem. Elemosyna patris nõ erit in obliuio

ne: sed in die tribulatiõis cõmemorabik tui
Ibidẽ. Ignẽ ardẽtẽ extinguit aq̃: et elemo
syna resistit pctĩs. Exemplũ in miraculis
sancti Jacobi de tribꝫ militibꝫ diocek Leo
dieñ. quorũ vnus vetule detulit peram et
ꝑegrinũ infirmũ q̇ infirmatꝰ occubuit. Ui
de in li. de septẽ donis. Tertiũ est fidelium
et amicoꝝ oblatio. ij. Macha. xij. Sctã g̃
et salubris ẽ cogitatio ꝓ defunctis exorare
vt a pctĩs ꝛc̃. Exẽplũ ponit Greg. iiij. dial.
de Pascasio diacono cardinali quẽ Ger-
manꝰ ep̃s Capuanꝰ repperit in thermis ꝛc̃.
Aliud exemplũ in li. de septẽ donis. de mi-
lite q̇ ꝯsuenit sꝑ orare ꝓ mortuis: cũ ꝑtrãsi
uit cimiteriũ ꝛ descẽderat de eq̃ suo quẽ fu-
gatũ ꝛc̃. Aliud exemplũ de Maria dioge
nis Uincẽ. in spec̃. histo. q̃ orãs in cimite-
rio vidit ml̃tas manꝰ de sepulcrĳ ꝛc̃. Quar
tũ est ieiunioꝝ obseruatio. valet em̃ ieiuni-
um vl̃ vigilia: abstinẽtia: silr̃ asperitas lecti:
flagellatio: genuflexio ꝛc̃. aniabꝫ applicata.
Uñ dꝛ in c. aĩe. xiij. q. ij. Jeiunia viuentiũ
sũt auxiliũ defunctoꝝ. Exẽplũ de b. Dñico
q̇ sepiꝰ ieiunauit ꝛ om̃i nocte catena ferrea
triplicẽ disciplinã recepit. vnã ꝓ se. aliã pro
defunctĳ. tertiã ꝓ pctõribꝫ viuis. Sunt ad
huc q̃dã alia ꝑ q̃ iuuank aĩe in purgatorio
sed pñt reduci ad ṗdicta. G Et est q̃̇
tũ in ordĩe fideliũ pia oblatio. qđ ꝓbak per
dictã autoritatẽ Macha. vbi dꝛ. Uir for-
tissimus Judas collatiõe facta. ꝛ sub orõe
cõprehendik oblatio pecunie. cãdelaꝝ. pa
nis ꝛ vini ꝛc̃. Ecc̃i. xxxv. Qui fac̃ miscdiaʒ
offert sacrificiũ. Eiusdẽ. xlvj. Oblatio ipin
guat altare. et sic videmꝰ ꝙ offerunk cãdele
accẽse in signũ ꝙ xp̃s q̇ est vera lux eas de
tenebris eripiat ꝛ eterna luce illũinet: ꝛ ĩ si-
gnũ huiꝰ dak moriẽti cãdela accẽsa in ma-
nu vt xp̃s q̇ est vera lux aĩam ꝑ tenebrosaʒ
viã sibi ignotã sua luce deducat. Offerk eti
am in q̇busdã locis panis ꝛ vinũ vt deꝰ pa
ne ꝛ potu celesti aĩaʒ illã pascere velit. Asꝑ
gik etiã aq̃ bñdicta suꝑ cadauer et ossa siue
sepulcra mortuoꝝ ad denotandũ ꝙ sic aq̃
extinguit ignẽ: sic ignis purgatorĳ mitigek
huic aĩe rore celi ꝛc̃. Thurificak etiã ad de
notandũ ꝙ deꝰ velit illã aĩam eripe a feto-
re purgatorĳ. et in signũ ꝙ sicut fumꝰ ascẽ
dit de thure accẽso: sic deuotio nr̃a ascẽde-
re dʒ in celũ. ps̃. Dirigak ad te dñe orõ ꝛc̃. ꝛ
nedũ ꝓsunt hmõi oblatiões defunctis sed

etiā viuis exēplū ponit Petr⁹ Cluniaceñ. de quodā q̄ cū foderet minerā moles mōtis cecidit sup eū, vxor aūt ei⁹ singulis diebus vno dēpto p integrū annū offerebat p eo panē, vinū, z candelā zc. H Sextū est amicoꝝ pro eis assumpta z expleta pnīa, nā hoc est eis valde vtile vt q̄s iniunctā eis pniam p eis ipleat, vt min⁹ habeāt soluere i purgatorio, ad Gal. vj. Alter alterius onera portate. Exēplū de q̄dā muliere q̄ post mortē mariti facta fuit meretrix. tandē cū esset puecte etatis et amatores eā ampli⁹ nō curarēt facta paup desperauit. Cui apparuit diabol⁹ dicēs q eā ditaret si suā voluntatē faceret zc. vide in Lombartica. Aliud de q̄dā socio q̄ grande pctm̄ cōmisit: et cū alio socio romā iuit z ibi cōfessus est zc. vide in li. de septē donis. Et sub isto sexto cōprehendit etiā cōpletio votoꝝ q̄ hic nō expleuerūt. Nota tñ ad hoc q penitētia pdicta eis valeat tria req̄runt. Primo q fiat autoritate ꝯfessoris. Scdo q ille psone p q̄b⁹ faciūt nō possint p se implere. Tertio q vterq̄ sit in grā z sine peccato mortali. I Septimū crux p eis assūpta. j. Pet. ij. Pctā nr̄a sup lignū portauit Esa. liij. Vere languores nr̄os ipe portauit. Exēplū ponit autor de septē donis, de quodā q̄ iuit ad siluā q̄ habuit obuiā tres nigerrimos equos inuicē cōpugnantes. Postea q̄rtū assessorē in eq̄ multū afflictū et eiulantē: q̄ cū q̄reret a dicto hoīe si viderit tres equitātes sibi siles, z ille respōdit q nō viderit nisi tres eq̄s nigros. Ille mirabiliter clamauit se miserū z oī auxilio destitutum. et cū q̄reret q̄re, dixit q nō haberet in mūdo aliquē q̄ p eo crucē assumeret zc. vide ibidē. K Octauū est indulgētie. Nā fm Richar. in. iiij. licet indulgētie non psint directe existentib⁹ in purgatorio ex q̄ nō sunt de foro platoꝝ q̄ dant indulgētias neq̄ possunt facere illud p q̄ dat indulgentia, indirecte tñ eis psunt inquantū existentes in hac vita faciūt p eis illud qd̄ cōtinet in forma indulgētie, maxime si dent indulgentie sub hac forma. Quicūq̄ fecerit hoc vel illō p se vel p pr̄e suo defuncto: vel alia psona i purgatorio existentib⁹: damus tot dies indulgentiarū, et sic etiā fm cōem opinionē doctoꝝ psunt p modū suffragij et nō p modū indulgētie. Exēplū ponit Petrus Cluniaceñ. q cū q̄dā aplīce sedis legatus quendā strēnuū militē rogaret vt in terra Albinensi i seruitio militaret. facta idulgētia pr̄i suo defuncto p vnā ibidē q̄drigenā moratus est: q̄ cōpleta pr̄ luce clarior ei apparuit z de sua liberatiōe ei grās egit.

L Nonū est debitoꝝ z legatoꝝ solutio. Eccl. vij. Mortuo ne phibeas gratiā scȝ retardādo vel nō soluēdo. De solutione debitoꝝ relictorū habes exemplū i li. apū. q q̄dā vir nobilis apparuit post mortē famulo suo hn̄s habata ignita in manib⁹ et pedib⁹ zc. vide in discipulo de tpe. ser. clx. De solutione legatoꝝ habes exēplū in historia Karoli magni de quodā milite qui cōmisit cognato suo vt equū suū post mortem suā venderet et pciū daret egenis vt s. Aliud exemplū de q̄dā puero decēni qui nō restituit mutuū qd̄ accepit ad ludos.

M Decimū est ablatoꝝ restitutio. q2 pctm̄ nō dimittit zc. Exemplū de q̄dā milite cui apparuit eius cognat⁹ sepius dicēs se affligi grauiter in purgatorio eo q nō restituisset tales fundos ecclesie rogās eū vt ipe restitueret zc. Uide in lib. de septē donis. Habes etiā ibi exemplū de q̄dam monacho q̄ apparuit socio suo dicēs se grauit affligi eo q cū accepisset nouos botos nō restituisset abbati antiquos: q̄s ei ostendit rogās vt abbati pn̄taret et p sua liberatione oraret zc. N Undecimū est beatorū subuentio q̄s ipi in seculo honorauerunt vel eoꝝ festa vel ad eoꝝ loca pegrinādo. q2 si dn̄s ad pces marthe liberauit Lazarū de limbo, nō est em̄ ambigendū q ad pces sanctoꝝ in celo multi liberent a purgatorio. Exēplū habes d̄ Karolo magno cui post mortē subuenit btūs Dionisi⁹ z eū a purgatorio liberauit. Aliud sil'e habes d̄ sctō Henrico cui subuenit sctūs Laurentius. vt in legenda.

In cōmemoratione oīm animarum.

Sermo XCVI.

Sicut in adam oēs moriunt ita z in xp̄o oēs viuificabunt. j. Coꝝ. xv. Uidem⁹ q mēbra sana interī q n̄ sūt a corpe abscisa vegetant a corpe, sic spūalr aīe defūctoꝝ i purgatorio exn̄tes q̄ i caritate decesserūt sc

mēbra corpis christi mystici.id est eccl'ie sana ⁊ non sunt abscisa nec putrida: sed sana. qꝛ nō sine charitate decesserūt. Ideo vegetant a corpe.id ē ꝑticipes fiūt bonoꝝ ecclesie.vt habet in c.ecclesie.de ꝯse.dis.iiij.vbi dicit qꝙ q̄ sunt in charitate participes sunt oīm bonoꝝ ecclesie.De q̄ Bern. Charitas est virt⁹ largiflua q̄ facit oīa cōia ꝑpter qꝺ sicut vnū membrū corpale alteri condolet et dolenti subuenit. sic et nos mēbris nr̄is spūalib⁹.i.defunctis in purgatorio dolentibus cōdolere ⁊ subuenire debem⁹. Nā licet ꝑpter pctm̄ Ade mortui sint ꝑm corpus tpaliter:tn̄ in virtute xp̄i omnes in nouissimo die viuificabuntur.id est resurgent in corpe immortali et gl'ioso. Et h̄ vult apl's in ꝟbis ꝑmissis dicēs. Sicut in adam ⁊c. In p̄nti sermone de cōmemoratiōe defunctorum duo veniūt declaranda. Primū dicitur cōpassionis.secundū subuentiōis.

Ad euidentiā ꝑmi nota qꝙ cōpati debem⁹ merito aīab⁹ in purgatorio existētib⁹ ꝑpter q̄tuor afflictiōes q̄s h̄nt in purgatorio. Prima afflictio dr̄ priuatiōis. scd̄a insultationis.tertia cruciationis.q̄rta ꝯsideratiōis. Prima dicit ꝑuationis scꝫ visione dei ad tps. Nā aīa sepata a corpe cū summo desiderio affectat deum videre cognoscens ip̄m summū et ꝑfectissimū bonū qꝺ solū ip̄am pōt quietare.et vidēs se ip̄o priuari:et si ad tps ꝑpter suū defectum summe dolet. Vn̄ clamat cū ps. Sitiuit aīa mea ad deū fontē viuū qñ veniā ⁊c. Licet ei spe ret se ip̄m visurū:tn̄ vt dr̄ puer.xiij. Spes que differtur affligit aīam. et tāto magis q̄nto res sperata magis amat. Tam em̄ intensum est desideriū aīe vidēdi deū qꝙ nullius desiderio in p̄nti vita adequari potest. Nā licet Jacob patriarcha multū affectauit videre filiū suū Joseph egypto ꝑsidentē quē mortuū extimabat. Et regia saba tā vehementer optauerit videre regē Salomonē ⁊ audire sapientiā ei⁹ qꝙ regnū dimisit veniēs a finib⁹ terre. Et Symeō iustus tāto feruore cupierit videre xp̄m dn̄i qꝙ amplius viuere nolebat. tn̄ q̄libet harum affectionū minor est illa aīe sepate cupiētis deū videre. Et hec est maxia sup oēs penas earū q̄ sūt in purgatorio ꝑm Chrys.et sanctū Tho.in.iiij.di.xliiij. Scd̄a afflictio dr̄ insultatiōis:et est demonis irridētis. Solet em̄ homini esse valde angustiosum cū videt inimicū suū insultare ⁊ irridere de penis eius.et ꝑpter hoc vt hr̄.ij. Machab.xiiij. Razias vir venerabilis ⁊ magne opinionis in populo israel ne captus illuderetur ab inimicis:piecit se ex fenestra iter turbas intestina q̄ egrediebant de corpe ei⁹ ꝑijciens sup eos. Ipi siquidē demones nō habent potestatē torquēdi aīas purgādas sicut animas dānatas.cum fuerint in ꝑsenti eorum victores.sed assistentes ante eas irridēt ⁊ insultāt eis de supplicijs suis ꝑm sanctum Tho.in.iiij.di.xlvij. Pie tn̄ creditur quia et angeli boni aliquādo visitent eas et cōfortent. Tertia afflictio est ignis cruciatio.q̄uis em̄ ignobilius nō agat in nobilius.nec cōsequenter corpus in spiritū:tn̄ ille ignis purgatorii⁹ nō naturaliter sed vt instrumentū diuine iusticie agit in animas detinēdo eas ⁊ affligēdo mō a nobis imperceptibili. Vn̄ Aug⁹. Hic ignis et si nō sit etern⁹:miro tn̄ modo ē grauis.excedit em̄ oēm penā quā vnq̄ expertus est aliq̄s in hac vita.de pe.di.vij.ꝟ.vlti. Adeo tn̄ ē grauis qꝙ ignis quē timur respectu illius reputat vt ignis pictus. Et vt dicit sctūs Tho.in.iiij.ille ignis dicit nō esse eternus: nō quidem ad substantiā sed q̄ntum ad officium.quia ignis ille non habet purgare electos nisi vsq̄ in diem iudicij:ꝑmanet tn̄ postea:qaia idem est in substantia cū igne inferni. Unde Grego.dicit. Sub eodem igne palea fumigat et aurum rutilat. Quarta afflictio est cōsideratio negligentie suoꝝ amicorum et ꝑpinquorum ad ei subueniendum.ꝑpter qꝺ clamāt illꝺ Job.xix. Miseremini mei miseremini mei saltē vos amici mei. Si quis enim in grauibus doloribus esset cōstitutus nec posset se iuuare.videt autem suos amicos ⁊ ꝑpinquos eū deserere cum tn̄ multipliciter possent eū subleuare:nōne magnā amaritudinē conciperet inde de eorū inhumanitate. Tales sunt aīe in purgatorio:qm̄ se iuuare nō p̄nt sed expectāt subleuari a suis q̄s in seculo dimiserunt.sed cū nō sentiāt eoꝝ iuuamen non paruā causam h̄nt doloris. et ꝑcipue cum multū laborauerint ⁊ multaꝝ penarū se debitores fecerint peccādo vt illis bona dimitterēt.et q̄nq̄ tāta est crudelitas hoꝝ qꝙ etiā ea q̄ ecclesijs aut paupib⁹ legauerunt

nō soluūt: aut diu differūt adimplere. Sz tales vt dr in. c. q oblatiões. xiij. q. ij. vt ne catores aiaꝝ debēt excōicari. ¶ Secundū de animabꝰ in purgatorio existentibus declarandū dr subuentiōis. Debemꝰ eīn aiabꝰ talibꝰ libenter ꝛ statim subuenire ꝓpter tria. Primū dr liberatōis, scōm cōminationis, tertiū vtilitatis. Primū dr liberatōis. Nā ꝓpter suffragia nr̄a ꝑ eis facta celerꝰ liberanť a pena ꝛ ad minꝰ eoꝝ pena mitigať non eñ eis ꝓsunt suffragia nr̄a ad augmentū grē gratūfacientis, sed ad pene earū mitigationē ꝛ abbreuiationē. qꝛ vt dicit Augꝰ. in c. nō existimemus. et in c. tempus. xiij. q. ij. Cū viueret ī hac vita meruerīt vt hec sibi postea possent ꝓdesse Que aūt ꝛ quot sint ista suffragia qbus debemus eis subuenire notat Grego. in c. aie defunctorum. xiij. q. ij. Et sunt principaliter qttuor ad q alia reducunť et habenť in hoc metro Missa pces dona ieiunia qttuor ista. Absoluūt anias qs purgās detinet ignis. Vide in pcedenti sermone de cōmemoratiōe aiaꝝ. Scōm dr cōminatiōis. Debemꝰ eñ subuenire mortuis ꝓpter cōminantē penalitatē. Cōminať eñ nobis deus ꝑ Salomonem Prouer. xxij. Qui obturat aures suas ad vocē paupis: clamabit et non exaudieť. Rō Lu. vj. Eadē mēsura q mēsi fueritis remetieť vobis. Jō Beda. Indignus est oī suffragio q defunctoꝝ imemor fuerit in h̄ seculo, et qđ plus est penā cōsequetur vt dicit Haymo sup Apoc. Justo dei se subijcit iudicio q defunctoꝝ īmemor fuerit. qꝛ dr Jac. ij. Judicium sine miscdia fiet illi q nō facit miscdiam. Exēplū legiť de qdam monacho q obijt: ꝑ q frēs vigilias missas et psalteria legerūt. Post h̄ apparuit vni de fratribꝰ cōquerēs se esse ī magna pena petēs subuentiōnē. Cui frater respōdit. Nūqd oīa suffragia tibi nihil ꝓfuerunt. Qui rñdit. Alij receperunt qbꝰ tenebar qđ neglexerā: et q ꝑ desiderium in vita meruerūt. Ecce si huic nō ꝓfuit q negligēs fuit: qd fiet his q ꝯtemnūt defunctis subuenire. ¶ Tertiū dr vtilitatis. Debemus nāqꝫ mortuis subuenire ꝓpter nr̄am vtilitatē ꝯsequendā: q triplex est. Pria dr redundationis. scđa meritatōis. tertia cōsecutiōis. Prima redundatiōis: qꝛ suffragia ꝑ eis facta redundāt in nos. Nam ꝺm Ambro. Oīe qđ defunctis impēdiť totū ad salutē nostrā ferť vt impleatur illud ps. Oratio mea in sinu meo ꝯuerteť. nā oēs q sunt in purgatorio certitudinaliter ꝑueniunt ad regnū celoꝝ: et de hoc sunt securi. licet ad tpus captiuate teneanť. ergo si aliquē regē terrenū videres detentum ꝛ sibi iuuares vt euaderet: ita vt postq̄ in regnū suū rediret tibi centuplū repēderet. multo magis aiabꝰ defunctoꝝ iuua: ita ꝙ post earū liberationē apud celestē regē sp ꝑ te interpellēt ꝛc. Jō Richar. de scō victore. Anime erepte de purgatorio dū assunt celesti gaudio miro mō interpellāt ꝑ eis q in seculo eis subuenerūt. nā deꝰ eis nihil negat q sūt in celo. Ideo Augꝰ. ī sermone. Orate ꝑ defunctis vt cū fuerint in vita eterna ꝑ vob orent. Secūda vtilitas dr meritatiōis. qꝛ per opus suffragij nos meremur nobis. Augꝰ. Certus sum ꝙ nullum opus suffragij ꝑ defunctis amittis si illis nō proderit qui nondū in tali statu sunt: tibi autē meritum erit. Quia dicit sanctꝰ Tho. in. iiij. dis. xlv. Opus suffragij pro alio factū habet duplicē effectum. Est expiatiuū pene illiꝰ pro quo fit. et meritoriū vite eterne nobis. et hoc inquantum fit ex radice charitatis. Tertia vtilitas diciť cōsecutiōis. Nam iō subuenire debemus defunctis vt post mortem misericordiā cōsequamur. Matth. v. Beati misericordes qm̄ ipi misericordiam consequenť. Ideo Augꝰ. Cupis homo vt tui misereať deus fac vt ꝓximo misereariꝫ. Et de hac satis dictū est supra in secundo. scꝫ cōminationis ꝛc. De istis vtilitatibꝰ vide exemplū in Spec. exemploꝝ. dist. iij. c. lxiij. de quodā britone qui defunctoꝝ animas dn̄o quotiēs per cimiteriū iret recōmendās quanta iocunditate post mortem ab ipsis animabꝰ susceptus sit ꝛc.

De animabus defunctorum.
Sermo XCVII.

Ancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a peccatis soluanť. ij. Machab. xij. ¶ Pro introductiōe nota ꝙ vt notant doctores in. iiij. di. xlj. ꝙ defunctorū qdā sunt baptisati. qdā nō. nō baptisatꝫ ecclie suffragia nō ꝓsūt: cū illi nūq̄

fuerunt vnsti. Baptisati aūt q̄dā sunt val⸗
de boni vt quoꝝ aīe nunc in celo sūt. isti nō
indigēt adiutorio nostro. Ideo vt dic̄ Au
gusti. ꝙ suffragia siue missarū aut elemosy
narum ꝑ talib⁹ facta sūt graꝝ actiōes. Idē
habeẗ in. c. Cū marthe. de cele. mis. Quidā
sṫ valde mali vt dānati ꝑ pctō actuali l' ori
ginali solo. ꝑ illis etiā nō est orandū. vt in
c. placuit. xxiij. q. v. q2 talis oratio eis non
ꝓdesset neq3 alia suffragia. sed si ꝑ eis fiūt
sunt ꝯsolatiōes viuoꝝ. Quidā sunt medio
criter boni: vt in charitate decedentes q̄ ad
purgatoriū transeūt purgādi. et sunt in q̄⸗
druplici differētia. Primi sunt illi q̄ cū so⸗
lis venialib⁹ migrauerūt. Hi ferūt secū li⸗
gnū fenū et stipulā. vt dic̄ apl's. j. ad Coꝝ.
iij. ꝑ q̄ venialia intelliguntẏ. Secūdi sunt q̄
pniam ante obitū nō egerūt. sicut cōtingit
his q̄ absq3 cōfessione moriuntẏ: cōtriti tñ.
Tertij sunt q̄ iniunctā pniam nō cōpleue⸗
runt in gratia decedētes. Quarti sunt q̄ pe
nitentiā iniunctā cōpleuerūt: sed tñ illa ig⸗
norātia vel negligētia sacerdotꝫ nō fuit suf
ficiēs. ideo ad id qđ est residuū ex rigore di
uine iusticie ī purgatorio emendabitur ne
aliqđ pctm̄ remaneat impunitū. Pro illis
ergo orare debem⁹ et alia suffragia facere:
exēplo Jude machabei q̄ misit duodecim
milia dragmas argēti hierosolymā offer⸗
re ea ꝑ pctis mortuoꝝ ꝛc̄. Rō. q2 tale opus
sctm̄ et salubre est nō solū ipis defunctis:
sed etiā faciēti. q2 dicit ꝓpheta. Orō tua in
sinū tuū cōuerteẗ. Iō bñ dic̄ thema. Sctā
et salubris ꝛc̄. B In p̄nti sermone di⸗
cendū erit de trib⁹ sanctis et salubrib⁹ q̄ te⸗
nemur defunctꝫ exhibere. Primū dr̄ sepul
ture exhibitio. Scdm̄ testamentoꝝ execu
tio. Tertiū suffragioꝝ cōicatio. Primū est
sepulture exhibitio. Ubi nota ꝙ inter erro
res paganoꝝ hic erat vnus sc3 ꝙ sepultura
ad hoc esset inuēta vt aīe defunctoꝝ requiē
acciperēt. nō em̄ credebāt aīas quietē posse
accipe anteq3 corpus sepelireẗ: qđ oīno est
ridiculū quoddā. Ideo doctores Richar.
et alij in. iiij. di. xlv. q̄rti. theologi dicunt ꝙ
sepultura inuēta est ꝓpter viuos ꝛ ꝓpẗ mor⸗
tuos. Primo ꝓpẗ viuos: et sic ꝓpter nos de
bemus sepelire mortuos. et hoc ꝓpter tria.
Primo ꝓpter amouendū horrorē: ne sc3 fe⸗
tore cadaueris inficeremur: et tanta turpi⸗
tudine corpoꝝ cōfunderemur. horrendum
em̄ est hoīem mortuū cernere. Ideo dicit
Quintilian⁹ li. v. declamationū. Ad ope⸗
riendā feditatē subtrahendāq3 dolori ma⸗
teriā mortu⁹ viuentiū causa sepeliẗ. Scdo
iō ꝓpter nos: ad astruendā resurrectionē fu
turā. ꝓpter quā paul⁹. j. ad Thess. iiij. No⸗
lumus vos frēs ignorare de mor. vt nō cō
trist. mortuos vocat dormiētes. vt g̊ suble
uetur spes ad resurrectionē vere fiendā cor
pora sepulture traduntẏ. Tertio ꝓpter meri⸗
tationē vt illa sepelientes misericordiā dei
ꝯsequamur. et ꝭm h̄ Sap. iij. Sepultura
inter ceteras elemosynas cōputaẗ. et ē vnū
de sex opib⁹ miscdie. Un̄ dic̄ Aug⁹. li. j. de
ciui. dei. c. xiij. Thobias diligēter sepelien
do mortuos āgelos videre ꝓmeruit. Sic
et scti patriarche abraā isaac et iacob lau⸗
danẗ de sepultura suoꝝ. vt hr̄ Gen̄. xxiij. et
xxv. et. xlix. Sic et hi vic3 Joseph ꝛ Ni⸗
codem⁹ q̄ corp⁹ xp̄i sepelierūt in euangelio
cōmendanẗ. Exēplo ideo hoꝝ et nos sepe
lire debem⁹ mortuos: q2 valde humanū et
laudabile est ex causis p̄dictis. C Se
cundo sepultura ecclesiastica inuēta est ꝓpẗ
mortuos: q2 eis ꝓdest. et si nō ꝑ se tñ ꝑ acci
dēs. ꝛ h̄ in q̄ttuor. Primo ꝓpẗ inspicientiū
excitationē inquantū sc3 inspiciētes sepul⸗
turam memoriā retinēt defunctoꝝ ꝛ ꝑ eis
orāt. Un̄ Gre. in. c. cū grauis. xiij. q. ij. De
functoꝝ ꝓximi q̄tiēs ad sacra loca veniūt:
suorūq3 sepulturā aspiciūt: recordanẗ ꝛ pro
eis fundūt dn̄o p̄ces. Un̄ ꝛ monumentū
dr̄ q̄si monēs mentē. Scdo ꝓdest eis ꝓpẗ
sanctoꝝ intercessionē. Credendū nāq3 est ꝙ
scti illi in quoꝝ honore fabricata est eccl'ia
orāt ꝑ eo q̄ sepeliẗ in illa vel eius cimiterio
ꝓpter reuerentiā ꝛ deuotionē ipius eligētis
sepulturā ibidē. Hāc vtilitatē tāgit Aug.
in. c. nō existimem⁹. xiij. q. ij. Tertio ꝓpẗ mi
nistroꝝ ecclesie orationē. q2 et illi q̄ ecclesie
deseruiunt teneneẗ ceteris parib⁹ ꝑ illis fre⸗
quenti⁹ et specialius orare. Quarto ꝓdest
eis ideo vt dicit Amb. in. c. aurū. xij. q. ij. q2
in sepulcris xp̄ianoꝝ requies est defuncto⸗
rum. q2 ibi min⁹ vexanẗ a demonib⁹ cada⸗
uera coꝝ vt dic̄ glo. id est min⁹ inquietanẗ:
ne demones assumāt illa corpora. D
Item scdo debemus defunctis exhibe⸗
re sepulturā idest officiū sepulture. sc3 faci
endo pagere primū septimū et tricesimum
soluēdo remedia ꝛ oblatiōes ꝯsuetas: ꝭm

mo:rem ecclesie vbi sepeliunt, et q hoc fiat non adinuenit auaricia clericoꝝ vt q̃dam grossi laici dicũt, sed est autoritate ecclesie introductũ. Audi Aug. in li. de cura agenda p mortuis. Non parua inq̃t est vniuerse ecclie que in hac ↄsuetudie claret autoritas: vt pcibꝫ sacerdotis q̃ dño deo ad eius altare fundũt locũ suũ etiã habeat cõmendatio mortuoꝝ. Hec ille. Que q̃dẽ cõsuetudo vt dicit Amb. i. c. quia aliq̃ q pactio pmi, septimi, tricesimi, aut q̃dragesimi ortũ habuit a Jacob et Moyse, et deinde ab aplis ẽ cõtinuata. vt dicit Damas. in q̃dã sermone de suffragijs mortuoꝝ. Audi eius vba. Mysterioꝝ inq̃t conscij discipuli saluatoris et sacri apli in tremẽdis et viuificis mysterijs memoriã fieri eoꝝ q̃ fidelr dormierũt sãxerũt Hec ille. Propterea statuit ecclia q nõ obseruãtes laudabiles ↄsuetudines circa pdicta possũt ↄpelli p epm ad obseruantiã pdictaꝝ soluendo pactiones remedia, mortuaria, oblagia, et alia ↄsueta vt in ca. ad aplicam. de symo. E Pro euidentia tñ horũ Not. q tria req̃rũt ad h q valeat ↄsuetudo et sit laudabilis vt p sepultura aut p remedio siue p officio defunctoꝝ aliq̃d exigat et detur. Primũ est q ↄsuetudo talis habuerit pncipiũ voluntariũ hoc est q primo tale q̃d liberaliter soluerint ita q nõ fuit inuite ab eis exactuz. nã ex q̃ dantes a pncipio libere soluerunt videt se ad hoc obligasse sub noie cuiusdã oblationis quã laici solent facere clericis tpe spũaliuz: ita notat Panor. in. c. ad apostolicã. de symo. et in. c. Jacobꝫ. et in. c. suã. eo. ti. Nõ valet g ↄsuetudo vt añ sepultuz funus: vel etiaz tpe sepulture aliq̃d pro sepultura vel noie remedij exigat ab inuito. q2 nõ habet talis ↄsuetudo principiũ volũtarium. Scdo q talis ↄsuetudo nõ habuerit fundamẽtũ vitiosum aut symoniacũ ita q nõ interueniat pactũ siue cõuẽtio i futuꝝ de tali q̃d soluẽdo tanq̃ preciũ sepulture. nã vbi pactio sic pcessit talis consuetudo tanq̃ symoniaca reprobat. vt in. c. nõ satis. et. c. cum in ecclie corpe. de symo. Ratio q2 initiũ ↄsuetudis fuit symoniacũ et vitiosum. ideo nõ poterit bonã ↄsuetudinẽ introducere. Tertio q pdicta pter q̃ aliq̃d dat liberalit exhibeant. et q ptextu talis ↄsuetudinis nequaq̃ denegent: als p sumeret d symonia. et maxime si q̃s funus q̃si p pignore arrestaret. Nõ eñi põt creditor funus debitoris arrestare vt non sepeliat donec heredes soluãt. Ratio q2 sepultura est priuz funeris: nec põt sibi ex aliq̃ causa auferri nisi aliunde sepultura eẽt sibi phibita et a iure interdicta. et ideo etiã non valet pactũ nec appellatio q funus nõ sepeliat nisi prius aliq̃d soluat aut solui pmittat. vt in. c. ex parte. de sepul. et. l. fi. C. de sepul. vio. et aut. itẽ q̃ donũ. et aut. sed nec añ. Ex post tñ facto nõ soluẽtes et laudabilez ↄsuetudinẽ vbi pdicta tria ↄcurrũt nõ seruantes de soluẽdo certũ quid cõpelli pñt: nõ p rectorẽ parrochialẽ sed p epm suum. vt est tex. in dic. c. ad aplicam. Et hoc est ↄ plures heredes defunctorũ ingratos qui p aiabꝫ defunctoꝝ parũ vel nihil faciunt. sz relicta eis praue ↄsumũt. Super tales ↄq̃runt dicẽtes illõ Job. xix. Miseremini mei miseremini mei saltẽ vos amici mei q2 manus dñi tetigit me. F Tales tres graues iniq̃tates ostẽdunt pmo q2 sũt immisericordes non compatiẽtes eoꝝ exilio Amb. Indignũ est illi deũ esse ppiciũ qui crudelis est in pximũ. Jaco. ij. Judiciũ fiet illi sine miscdia q̃ nõ facit miscdiaz. Secundo q2 ingrati sunt imemores bñficijs eis impẽsis, nõ memores q̃ntos dolores labores: curas: cũ eis habuerunt parẽtes eos educãdo et custodiẽdo. Si eñi vinctus fuisses corpalr: parẽtes abstraxissent, pcio ori et redemissent te: et tu obliuisceris eorũ De talibꝫ dicit Eccl. iij. q̃ male fame est q̃ relinq̃t patrẽ: et maledictus ẽ a deo q̃ exaspe rat matrẽ. Tertio ostẽdunt infidelitatẽ q2 posuerunt fidẽ in eos, et studiose laborauerunt in vita: cõfidentes si relinq̃rent filijs cõpetentẽ necessitatez nõ oporteret eos ita grauiter laborare: eo q diligẽtius seruirent deo et p eis orarẽt et alia suffragia facerent. Sed implebit in eis illud Zach. ix. Dolebit nimis Acharon q̃m ↄfusa est spes eius. etc. Secundũ q̃d defunctis tenemur exhibere dicit testamẽtoꝝ executio. Nã vt inq̃t Aug. in. c. Ultima. xiij. q. ij. Ultima volũtas testatoris oibꝫ modis ẽ adimplẽda. Et in. c. iudicãtis. de testa. Volũtas testatoris debet p oia adimpleri. G Et si testamẽtũ ẽ iustũ et puꝝ sine ↄditiõe vl mõ factuz: debet adipleri p executores tãto ci-

tius quāto possunt, alioqn dilatio execu-
tionis testamēti nocet tam ipsis executori-
bus ꝙ anime testatoris defuncti. Prīo di
latio executōis testamēti nocet ipsis execu
toribꝫ negligentibꝫ tam ꝗ ad deuz ꝙ ꝗ ad
hoīes. ꝙ noceat eis quo ad deum patz. qꝛ
anīas eoꝝ maximis pc̄tis illaqueāt adeo
ꝙ executores ꝗ testamēta sibi cōmissa nō
exequunt̄ quanto citius possunt sed retar-
dant. aut in toto negligūt exeq̄: necatoribꝫ
egentiū cōparant̄. vt in. c. Qui oblatiōes.
xiij. q. ij. Et sic homicide dicūt̄ ⁊ veluti ne
catores pauperū ab eccl'ia sunt abijciendi
ꝗusqꝫ reddant. vt dꝛ in. c. Clerici. ea. q. ⁊ cā
Executores etiam si illa bona retinēt ꝓ se
ipis sūt plꝰ ꝙ fures ⁊ latrones. qꝛ sacrile-
giū cōmittunt. vt habet̄ in dic. c. ꝗ oblatio
nes. ⁊ i ca. sacrilegiū. xvij. q. iiij. Et aūt sic
grauissime peccēt ⁊ ꝓpter dilationez hmōi
qn̄qꝫ eternaliter damnēt̄: pbari pōt exem-
plis. Vide exēplū i Spe. dis. v. exemplo
xxj. Secūdo dilatio talis p̄iudicat ipsis
executoribꝫ ꝗ ad homines. ⁊ sic in foro cō
tentioso ꝓbat̄ quo ad duo. Primū qꝛ exe-
cutores habentes legata in promptu non
impediti infra annū moniti nō exequētes
testamentū: priuant̄ vlterius executione et
potestas exequēdi ad ep̄m defert̄. vt in ca.
nos ꝗdem. ⁊. c. tua. ⁊. c. Johānes. de testa.
Secundū quia tales executores negligē-
tes si fuerīt heredes moniti legitime ad so
lutionem legatoꝝ ⁊ implementū volunta
tis defuncti steterint ꝯtumaces ꝑ annum
priuant̄ hereditate. ⁊ defert̄ ad substitutū.
vt hr̄ in aut. hoc amplius. C. ad. l. fal. Si
aūt executores nō sint heredes ꝑdūt lucrū
qđ ꝑcepturi essent ex testamento. vt in au-
tent. de ecclesias. ti. §. si aūt. ⁊ notat̄ i dicto
ca. nos ꝗdē. ⁊ ca. tua. de testa. H Se
cūdo dilatio executiōis testamēti validi ⁊
puri nocet aīe testatoris. Cuius duplex ē
ratio ſm Richar. in q̄rto. dist. xlv. Prima
quia q̄nto citiꝰ ecclesie ⁊ pauꝑes ꝗbus le-
gatum ē recipiunt illud qđ testator eis le-
gauit: tāto feruentius ⁊ citius orāt ⁊ orare
tenent̄ ꝓ aīa defuncti. ⁊ quanto tardiꝰ reci-
piūt qđ eis legatū est: tāto tepidiores sūt
ad orandū ⁊ magis tardāt orare ꝓ anīa te-
statoris. Acceleratio aūt feruentiū oratio-
nū ꝓ anima defuncti multum valet ad eiꝰ
alleuiatiōez ⁊ celeriorē liberatiōez. Scđa
ratio quia sicut defuncti i charitate aliꝗd
purgabile secū portantes: in hac vita me-
ruerunt vt elemosyne si ꝓ eis dant̄ prosint
eis nō ad augmentū gratie sed ad alleuia-
tionē ⁊ breuiationē sue pene. Ita etiam est
de legatis in testamēto. ⁊ ideo q̄nto citius
testamentū alicuiꝰ executiōi demādat̄: tan-
to citius alleuiat̄ ⁊ liberat̄. Et q̄nto tardiꝰ
executio testamēti cōplet̄: tanto tardiꝰ cete
ris paribꝫ incipit alleuiari ⁊ tardius libe-
rat̄. Et hoc maxime testatori p̄iudicat Si
tamē legata sua nunqꝫ soluerent̄ nō ꝓpter
hoc ꝑpetuo remanerēt in penis: qꝫuis ꝓ-
pter hoc multo tardius liberēt̄ ab eis. Ex
p̄dictis patet ꝙ grauissime peccāt ⁊ ꝙ ma
gnam ꝑditionē faciūt hi ꝗ executiones te-
stamētoꝝ sibi cōmissas nō cōplent quāto
citius possunt habita cōpetēti opportuni-
tate. I Pro euidentia scđi qđ dicit̄ te
stamentoꝝ executio nota ꝓut colligitur ex
§. alio quoqꝫ. insti. ꝗbꝫ mo. test. infir. ꝙ ꝗd-
dam est testamētū simpliciter validū ratū
⁊ iure factū in quo nihil deficit ⁊ oī iure te
net. ⁊ in tali testamēto pn̄t legata quadru-
pliciter legari. scꝫ pure. in diē. ⁊ sub ꝯditōe
⁊ sub modo. Primo pure vt qn̄ legatū nō
est suspensum tp̄e: ꝯditiōe vel modo. ita ꝙ
statim mortuo testatore pōt legatariꝰ pete
re legatū ⁊ tenent̄ executores statim solue-
re ⁊ nequaqꝫ differre. al's peccāt ⁊ nocēt tā
ipis ꝙ defuncto. vt dictū est supra. Secū-
do pōt legari in diē. vt cum legatū suspen
sum est in aduentū alicuiꝰ diei. Et duplr.
vel in diē incertū. vt lego tibi. x. postqꝫ nu-
pseris. postqꝫ sacerdos factus fueris ⁊c̄. vl'
in diē certuz. vt lego tibi. x. post ꝗnquēniū
daturū. ⁊ tūc expectatur aduētus diei. nec
pōt an̄ peti legatū vt in. l. dies incertꝰ. ff. đ
ꝯdi. ⁊ demon. ⁊. c. verū. đ ꝯdi. appo. Et sic
dilatio executiōis vsqꝫ in diem talē nō no
cet aīe testatoris. qꝛ testator ex causis rōna
bilibꝫ animū suū mouētibꝫ potuit sic i diē
testari ergo nō nocet ei. imo tenent̄ execu-
tores ordinationē suaz ꝑ oīa seruare qꝛ iu-
sta est. vt i. c. vltima voluntas. xiij. q. ij. Si
tn̄ differrēt soluere post diem trāsactū tūc
peccarēt ⁊ noceret testatori vt dictuz est de
puro legato Tertio potest fieri sub ꝯditio
ne qn̄ legato addit̄ moderatio suspēdens
petitionē ipius. Exempluz. Lego tibi. x. si
contra thurcos iueris. si romā ibis ⁊c̄. Et

de executione istius dicitur sicut de legato in diem. q2 nõ debet legatũ ante ɔditionẽ extantẽ. nec nocet talis dilatio aĩe testato-ris. vt ĩ dic. ca. veꝝ. ⁊. l. ij. C. ð legatꝫ q̃ sub modo le. Quarto põt fieri sub mõ vt qñ le-gato addit moderatio illud modificans ⁊ resoluẽs. Exẽpluz Lego huic monasterio cẽtũ libras denarioꝝ vt singulis annis mi-hi pagant anniuersariũ. post mortẽ statim debet legatũ. sed necesse est modũ seruari. ⁊ tũc p̃stita cautiõe de modo implẽdo sta-tim admittit legatarius ad petitionẽ lega-ti. ⁊ in hoc differt a ɔditione. vt in. c. verũ. de ɔdi. appo. Si autẽ modus non seruat põt agi p executores vt seruetur. vl' põt le-gatũ reuocari si hoc fuit expressum ĩ testa-mento vt notat in dic. c. verũ. Aliqñ etiaz vltra hec fiũt legata sub aliq̃ demõstratio-ne. Exemplũ. si testator dixerit. lego petro fundũ quẽ a Johãne emi. ⁊ tũc siue demõ-stratio sit vera vel falsa valet legatuz. ⁊ ei' admittit petitio regulariter si de corpe le-gati ɔstet. vt in. l. si is q̃. ff. ð le. j. ⁊. l. demõ-stratio falsa. ff. de ɔdi. ⁊ demõstra. Aliqñ fiunt cũ causa. Verbigratia. q2 titi' mihi fideliter seruiuit: ideo lego sibi talẽ domuz ⁊ tũc siue causa sit vera vel falsa nõ vitiat. vt. C. de fal. cau. adiec. K Scd̃o ali-quod testamẽtuz dicit inualidũ. irritum ⁊ nullũ. ⁊ h̃ q̃ttuor modis. Primo dicit nul-lum ex defectu solẽnitatis. Exẽpla ex defe-ctu septẽ testiũ ẽm ius ciuile qñ fit inter ex-traneos ⁊ in loco vbi est p̃sonaꝝ copia. vt in. l. hac ɔsultissima. ⁊. l. antiq̃tas. C. de te-sta. Scd̃m ius canonicũ testamentũ corã duob9 testib9 ⁊ p̃sbytero parrochiali seu co-ram q̃ttuor sine p̃sbytero: etiã ad nõ pias causas valet ĩ vtroq3 foro. vt ĩ. c. cũ esses. de testa. Scd̃o testamẽtũ ð2 nullũ ⁊ inof-ficiosum ex defectu pietatis ⁊ rõne crude-litatis vt qñ filius vel alius descẽdẽs p̃te-rit vel sine cã exheredat in testamẽto. Exẽ-plum p̃mi qñ fili9 nõ fuit institut9 nec legi-time exheredat9 nõ valet testamẽtũ. q2 tũc dicit p̃teritus. vt in. l. j. ff. ð iniu. rup. test. ⁊. l. gall9. ff. de libe. ⁊ posthu. Exẽplũ scd̃i si dicat testator in testamẽto. fili9 me9 exhe-res esto nõ adiecta cã. Pater enĩ si filiũ vl' aliũ descẽdentẽ silẽtio p̃terit vel sine cã ex-hereditat: inutiliter testabitur. vt habet in-sti. de exhereda. libe. ĩ p̃ncipio. Et dico si-ne causa. q2 ad hoc vt p̃teritio vel exhere-datio valeat debet in testamento esse inser-ta cã legitima ⁊ a iure approbata. vt in. §. causas ĩ aut. vt cũ de appel. cognos. Quaz tenet heres pbare verã esse. q2 nõ creditur testatori. pbata aũt causa p heredez exclu-dit fili9 ab vniuersa successione. etiam a le-gitima. vt in dicto. §. causas. Si ṽo nõ fu-erit pbata causa tunc admittit filius ad si-bi debitã portionẽ ab intestato ac si nõ fu-isset p̃teritus vel exheredatus. vt in. l. scri-mus. C. de inoffi. testa. Causas aũt ppter q̃s pater exheredare põt filiũ ⁊ sequentes vide notatas in. c. q̇ntauallis. de iureiu. et dic. §. causas. Tertio testm̃ dicit nullũ ex defectu veritatis q2 falsum. abolitũ. cãcel-latũ. vel in locis suspectis rasum ⁊c̃. Quar-to ð2 nullũ. q2 ruptũ. vt illud qð ab initio tenet: sed tñ postea ex supueniẽti causa rũ-pitur. L Rumpit aũt testamẽtũ plu-rib9 modis. Primo agnitione posthumi. vt qñ testator ignorãs vxorem pregnantẽ ɔdidit testamẽtũ ⁊ sic morit. postq̃3 postea nascit posthum9 rũpitur testamẽtum. Si ṽo abortum fecerit: testamẽtuz etiã postea valebit. §. posthumi q̃3. insti. de exhere. li-be. Scd̃o rũpit testamẽtũ p factionez scd̃i testamẽti. nã testamẽtũ secũdũ regulariter rũpit primũ ⁊ ipi9 legata. etiã si de eo exp̃s-sam nõ faciat mẽtionẽ. vt in. l. j. C. ð sacro-san. ec. ⁊. l. qm̃ dignũ. C. de test. Tertio rũ-pit p mortẽ heredis instituti ĩ vita testato-ris. ⁊ tale testamẽtũ ð2 caducũ. Dicit etiaz caducũ qñ legatũ deficit mortuo testatore vt q2 equ9 legatus morit. Quarto rumpit p capitꝫ diminutionẽ ipius testatoris. ver-bigr̃a. Si testator ciuitatez vel libertatez amittat ⁊c̃. testamẽtũ pri9 factũ rũpit. Plu-rib9 etiã aliis modis rũpit testamentũ q̃ꝝ aliq̇ notant insti. q̇b9 mo. test. infir. de q̇b9 hic trãseo. M Et p istꝫ q̃ttuor modis do illã ɔclusionẽ ꝙ dilatio ĩmo etiã omis-sio executõis testamẽti irriti ĩofficiosi. falsi aut rupti: ĩ nll'o nocet aĩe testatoris. ĩmo ei-dem plus pdest. pbat. q2 illud quod de se est nullũ ⁊ pietati aut eq̇tati iuris natura-lis: diuini aut hũani aut veritati ɔtrariũ. nõ p̃iudicat alicui. sed sic est de executione boꝝ testamẽtoꝝ. Nã testator p̃teriens aut exheredãs suos heredes q̇ non meruerũt dans totũ aliis ⁊ priuans eos legitima fa-

cit cōtra equitatem iuris naturalis, etiam si det eccl'ie, vt in. c. q̄cūq̄. xvij. q. vi. vbi dicit Aug. Quicūq̄ vult exheredato filio heredē facere eccl'iaȝ querat aliū qui suscipiat nō Augustinū: imo deo ꝓpicio nemineȝ inueniet. Itē ꝯtra executores q̄ multas occasiones retinēdi legata accipiūt, ꝓpter qđ a diabolo faciliter capiunt. Vide exēpluȝ in Spe. dis. x. exēplo. xxij. Tertiū qđ tenemur exhibere defunctis đr suffragioꝝ cōmunicatio, nā aīabꝰ existentibꝰ in purgatorio ꝓsunt viuoꝝ suffragia nō ad augmētū grē gratūfaciētis sed ad pene carū mitigationē ⁊ abbreuiatiōeȝ. Quia vt dic̄ Augꝰ in enchyri. Cū viuerent in hac vita meruerunt vt hec sibi postea possent ꝓdesse.

A Que aūt ⁊ q̄t sint ista suffragia q̄ debemus eis exhibere notat Greg. in. c. anie defūctoꝝ. xiij. q. ij. Aīe inq̄t defunctoꝝ q̄tuor modis soluunt̄, aut oblationibꝰ sacerdotū, aut p̄cibꝰ sāctoꝝ, aut caroꝝ elemosynis, aut ieiunio cognatorū. Et habētur in his metris. Missa p̄ces dona ieiunia q̄tuor ista. Absoluūt aīas q̄s purgans detinet ignis. Primū enī scȝ sacre hostie oblatio plurimū ꝓdest defunctis sicut testat̄ Augꝰst. ad Volu. Fideles inq̄t sacerdotes i eccl'ia defunctis carnē ⁊ sanguineȝ xp̄i trāsmittentes totā christianaꝝ aīaꝝ extinguūt miseriā ⁊ dolorē. Et hoc ꝓbat̄ exēplo de q̄dam famulo cuiusdaȝ militis ꝓ q̄ sanctus Tho. cantuariens̄ missaȝ celebrauit Vide in meffret sermone. ij. de aīabꝰ in fi. Scđ'z cōsolatiuū est amicoꝝ ⁊ alioꝝ fidelium deuota oratio, hoc ꝓbat̄ ꝑ thema nr̄m. Sancta ⁊ salubris. Et ꝓbat Gregꝰ. iiij. dyalog. ꝑ exēplū đ Pascasio ꝓ q̄ Germanꝰ ep̄s Capuanꝰ orauit ⁊c̄. Tertiū suffragiū ꝑ quod defuncti liberant̄ est elemosynaꝝ largitio De h̄ ponit exempluȝ Vincentiꝰ in Spe. hist. li. xxv. de papa Bn̄dicto q̄ ꝑ Johem portueñ. ep̄m elemosynaꝝ largitione a penis liberatꝰ fuit. Quartū ē amicoꝝ ieiuniū vl' corpis maceratio. De quo dicit Hugo đ sctō vic. Dolor q̄ ꝓ releuādis aīabꝰ assumit̄ in dulce ipsis solaciū diuinitus transmutat̄. Exemplū in vitaspatrū de q̄dā nomine pastor q̄ tribꝰ ānis ꝓ p̄re suo ieiunauit ⁊ ip̄m a penis purgatorij liberauit Vide de hoc latiꝰ in ser. de aīabꝰ. xcv. cuiꝰ thema est. Misereminí ⁊c̄.

D Dubiuȝ a quo cōmemoratio oīm animaꝝ habuerit exordiū et quō sit instituta. Primo exordium habuit a sctō Odilione abbate cluniacensi. Vide de hoc exemplū in Spe. dis. iiij. exemplo. xliij. deinde instituta est a papa. Vide đ hoc exemplū in Spe. di. viij. exemplo. lxiij. Et legit̄ in historia de cōmemoratione animarū.

De sctō Martino. Sermo. XCVIII.

wann. xx.

Ecce sacerdos magnus q̄ in diebus suis placuit deo ⁊ inuentus est iustus. ⁊ in tp̄e iracūdie factus ē recōciliatio, non est inuentꝰ silis illi q̄ ꝯseruaret legē excelsi. Hec ṽba originaliter scripta ⁊ sūpta sunt Ecc̄i. xliiij. Et ꝓpter singularē vite sanctitatem ꝯueniūt beato Martino, cuiꝰ festum hodie agit sancta mater eccl'ia ꝑ vniuersuȝ orbem, q̄uis ⁊ alijs sanctis pontificibus hec attribuunt̄. A Cōmēdat̄ enī beatus Martinꝰ in ṽbis thematis s̄m q̄druplicē statū quē habuit i hac vita, vicȝ pontificalē, monachalē, militarē, ⁊ cathecuminalē. In p̄mo statu cōmendat̄ ex dignitate cū dicit̄ Ecce sacerdos magnꝰ. In scđo scȝ monachali cōmendat̄ ex sanctitate cuȝ dicit̄. In diebꝰ suis placuit deo. In tertio scȝ militari cōmendat̄ ex equitate cum dicit̄. inuentꝰ est iustus. In quarto scȝ cathecuminali cōmendatur ex pietate cū dicit̄. i tp̄e iracūdie factus est reconciliatio. Et h̄ totū in exemplū bn̄ viuendi illis q̄ hic i ecclesia militante in talibꝰ statibꝰ siue aliquo illoꝝ sunt cōstituti. Pro grā. Aue maria. Ecce sacerdos magnus ⁊c̄. Quāuis ecclesia cōmendationē beati Martini ep̄i incipit a statu pōtificali tanq̄ȝ a digniori, ⁊ sic ꝯsequēter ab alijs statibꝰ semꝑ p̄ponendo digniorē, tn̄ q2 beatꝰ martinꝰ incepit i vltimo statu q̄rto vicȝ cathecumiali ⁊ terminauit i statu pōtificali, iđo ꝯgruū videt̄ vt et ego ab vltimo statu incipiā s̄monē ⁊ cōsequēter đ alijs statibꝰ dicā ꝓut h̄ vitā suam ꝑegit. Ita q̄ beatꝰ martinꝰ cōmēdat̄ q̄druplicīter, ex pietate, ex eq̄tate, ex sāctitate, ex dignitate. B Prīo enī beatꝰ martinꝰ cōmēdat̄ s̄m statū cathecuminalē ex pietate cū đr. in tp̄e iracūdie factꝰ est recōciliatio. Tp̄s aūt iracūdie est tp̄s originalis culpe

propter illā em̄ culpā oēs nascimur natura filij ire vt dic̄ apl's ad Eph.ij. et tādiu sumus in tpe iracūdie q̄diu nō liberamur p baptismū a pctō originali. Et hoc intellige nō solū de baptismo in aq̄ sed etiam de baptismo sanguinis siue flaminis i necessitate. Sz ecce b. Martin⁹ añ baptismū flaminis in tpe iracūdie factus est recōciliatio sui cū deo. et hoc ex pietate quā habuit ad pauperes. Elemosynas em̄ ei⁹ illo tpe saluator acceptauit tāq̄ recōciliati. et in signū illi⁹ saluator noster Jesus xp̄us dixit ad angelos. Martinus adhuc cathecuminus hac veste me ɔtexit. et hoc dū clamidē cū paupe diuisit anno. xv. etatis sue. Nā statim nocte sequenti in somnis vidit xp̄m illa veste indutū et ad angelos dicta verba loquentē. ¶ Illud op⁹ misc̄die placuit xp̄o a btō martino factū: singulariter ꝓpter tria. vic3 etatē. cōditionē. 7 modū. Propter etatē: q2 iuuenis. a iuuentute em̄ studuit deo seruire. Jō parētes illi⁹ exēplo filios suos 7 filias ad elemosynas pauperib9 dandas instruāt dando p illos elemosynas. Propter ɔditionē: q2 nobilis. Fuit em̄ fili⁹ tribuni militū in regno Hungarie Tribunus aūt dr̄ q̄ militib9 opem tribuit. Tertio ꝓpter modū. q2 magni feruoris ad deū fuit. Nā exercitū hostiū christianoꝝ sine armis solo signo cruc3 munitus aggredi se spopondit. Merito ergo elemosyna btī Martini xp̄o placuit: q2 raro nūc pueri aut iuuenes etiā fideliū: taceo de infidelibus. sic in virtutib9 et misericordia ad pauperes assuescūt. raro sic nobiles ꝟtutib9 florere incipiūt: sed heu sepi⁹ q̄nto nobiliores tāto tyranni maiores 7 pauperū oppressores. Raro etiā tātus est feruor i xp̄ianis q̄ntus fuit in btō martino q̄ tunc nouiter baptisatus fuit. q̄nto igit̄ hoc seruitiū est rarius: tāto deo charius. De hac elemosyna Martini dicit b. Bern̄. O martine si sciuisses vbi palliū dimidiū ponebas puto q̄ nō dimidiasses sed integrū dedisses. Ex his pt3 q̄tū deo placet elemosyna pauperibus exhibita. Sicut Corneli⁹ i statu originalis culpe per elemosynaz deo placuit. Act. x. Vñ illi dixit angel⁹. Orōnes 7 elemosyne tue ascenderūt in memoriā in conspectu dei. Et vt ad Petrū apl'm veniret 7 baptisma recipet istruxit. Sic Job. Thobias et alij p elemosynas deo placuerūt in veteri testamēto. Sic et Eustachi⁹ vxor illius 7 filij deo placuerūt. Elisabeth. Hedwigis: 7 plures alij. etiā magni peccatores in nouo testamento. Propterea Hiero. in ep'la ad Nepocianū dicit. Nō memini me legisse male mortuū q̄ libenter opa pietatis et misericordie exercuit. habet em̄ multos intercessores. et impossibile ē p̄ces multorū nō exaudiri. Et apl's. j. ad Thi. iiij. dicit. Pietas ad oīa est vtilis: ꝓmissionē habens vite q̄ nūc est et future. Ex his talem habem⁹ doctrinā q̄ oīa nostra bona q̄ fiūt in mortali etiā deus remunerat. Ideo peccatores a bonis opib9 nō debēt cessare. sed p elemosynas 7 alia bona ad recōciliationem dei laborare. ſm q̄ Grego. dicit. Interim fac quicq̄d potes vt deus illustret cor tuū ad pniam. ¶ Ad plura em̄ bona valēt opa in mortali facta. De hoc versus. Que cū mortali fiunt tibi dant bona terre. Cor faciūt habile: minuūt tormēta gehenne. Ad bona consuescit: et culpa minor sua crescit. Hec de b. martino in p̄mo statu vite sue. sc3 cathecuminali. ¶ Scd̄o b. martin⁹ cōmendat̄ in statu militari in quo fuit baptisat⁹ ex eq̄tate cū dr̄. Iuuentus est iustus Justicia em̄ est cingulū militare. de quo Esa. xj. Et erit iusticia cingulum lumborū eius. Illā iusticiā Johannes baptista docuit milites Luc. iij. dū q̄rerent milites ab ipo q̄d facere deberēt. rñdit tūc. Neminē ɔcutiatis: neq3 calumniā faciat3. estote ɔtenti stipēdijs vr̄is. Et ꝓhibet hic ipis tria. vic3 violentiā inferre. cū dicit. neminē cōcutiatis. Scd̄o p calumniā opprimere. cū dicit. neq3 calumniā faciatis. Calumniam facere est aliq̄d iniuste alteri ascribere. vulgariter. etwas vnrechtz zyben. oder zu eigen etwas das nit war ist. Tertio vltra stipendia sua nil exquirere. O vos milites si vultis iusti inueniri neminē concutiatis. Et h̄ tripl'r. Indebite terrēdo. solent enim minari vt placent̄ munerib9. Neminē etiā cōcutiat3 p violentiā auferēdo. Esa. iij. Populū meū exactores sui spoliauerūt. Item tertio neminē cōcutiatis corpaliter affligēdo. Item neq3 calumniā faciatis sc3 falsū crimē imponēdo. Ad h̄ em̄ vt spoliēt pauperes de nō cā faciūt causam. sic lup⁹ ipo suit agno q̄ turbaret ei aquā: cū tñ agnus

in inferiori parte fluuij biberet. Itē dicit. Cōtenti estote stipendijs vr̄is, id est vltra stipēdia non expendatis, q2 sicut dicit quidam. Abyssus expensarū abyssum inuocat rapinarū. Merito ergo b. martinus ī statu militari inuentus est iustus, q2 neminē cōcussit neqꝫ calumniā fecit: nō sup̄ sed infra stipendiū vixit. Uno em̄ seruo cōtentus: nil sibi ex militie stipēdijs pter quotidianū victū reseruauit: reliquū totū indigētib9 erogauit. O q̄ rari sunt tales nūc milites sed vt in plurimū magis parati ad grauamen et predā pauperū q̄ ad tales defensandū. De hac militia et militū ꝯditiōe dicit̄. xxiij. q. j. militare. Ubi dicit̄, q boni milites vltra stipendia sua nihil debēt recipe aut sibi vsurpare, attn̄ si esset bellū cōtra infideles aut eos q̄ iniuste pauperes aut terrā deuastassent iuxta ordinationē pncipis aut capitanei inter se diuidere possent taliū bona sic tn̄ q innocentes, mercatores, clerici, pegrini, rustici existentes in agricultura ꝛ illorū aīalia nō depredent̄, vt pt3 de treuga et pace. c. innouam9. Milites aūt in sacra scriptura nō solū dicunt̄ illi q̄ auro sunt ornati vt nūc milites, sed ꝛ oēs q̄ militarib9 actib9 sunt dediti vel ad militiā exercendā ordinati. F De tali militia dr. xxiij. q. j. p totū, et de offi. mili. Dicit̄ em̄ ibidē. c. j. q militia instituta ē ppter duo, sc3 ob iniuriam ꝓpulsandā, et vindictā inferendā. ob iniuriā oppressis illatā ꝓpulsandā ꝛ vindictā malefactorib9 inferendā. S3 diceres, que sunt singulariter reprehendenda in militibus, et ad hoc dicendū est sicē hr̄ ea. q. q̄ culpatur. q in militia seculari tria sunt arguēda, et si q̄ sunt silia. s. cupiditas nocēdi, crudelitas vlciscēdi, et libido dominādi. Militia em̄ exerceri dz vt mali coerceant̄ ꝛ boni subleuent̄. ea. q. c. apud. ꝛ se. Nūc aūt q̄d faciāt milites ꝛ militares ad oculū videm9 nō sunt ꝯtenti paupes grauare ꝛ depredare ꝛc. sed et ecclesias ꝛ bona ecclesiarū diripiunt: spoliāt: et sibi vsurpāt; qđ est grande sacrilegiū. xij. q. ij. pdia indigne. et. c. se. et tales etiā sunt excōicati, ꝛ singulis annis p papā in die cene denunciant̄. Multi etiā p symoniā delinquūt grauiter ī beneficijs ꝓuidendis. in possessionib9 dandis aut ꝓcurandis, et pauci per hoc se credūt peccare sequentes vestigia antecessoꝝ, et ideo sicut antecessores nō penitentes et satisfaciētes eternā damnationē meruerūt, ita ꝛ successores, imo seculares milites ꝛ alij grauius peccant symoniā cōmittendo q̄ clerici, vt hr̄. j. q. iij. saluator. Militia em̄ fm se nō est peccatū neqꝫ illicita s3 abusus ei9. vt hr̄ xxiij. q. j. p totū. G Tertio cōmendat̄ beat9 martinus in statu monachali. cū dicitur. In dieb9 suis placuit deo. Nā dies sui ꝓprie fuerūt q̄s expēdit in claustro: quia tūc sibi potuit intendere. Un̄ monach9 dicitur quasi vnius custos id est suip̄i9. Alij vero dies nō sic fuerūt sui s3 gregis sui cui pfuit tpe pontificali. ꝛ principis tpe militari. et mūdi in q̄ vixit tpe cathecuminali. In illis ergo dieb9 tāq̄ suis placuit deo. Tria em̄ placēt deo in claustro, sc3 morū vniformitas. cōcordia fratrū. mutua charitas. talis em̄ debet esse cōcordia vt nullus aliq̄d ꝓprium seruare possit: sed omnia cōmunia. Ita btūs Martinus vixit in religione et in spiritu vocat9 vt iret ad parentes matrē cōuertit patre permanēte ī infidelitate sua. plures etiā maioꝝ suo exemplo ꝯuertit. Martin9 em̄ decē annoꝝ existēs cōsiderauit errorē patris ꝛ matris in cultura idolorū: et ad xp̄ianos accedēs voluit etiā illorū sectā expiri p quendā sacerdotē. cur xp̄iani adorarēt imagies q̄suit. et dū audiret imagines haberi solū ob memoriā xp̄i. Marie virginis et sctōꝝ ne obliuiscamur illoꝝ ꝛc. Hec tacite cōsiderauit. in anno. xij. factus est cathecuminus. Et anno. xvij. pallium mediū pauperi dedit. Et anno. xviij. etatis sue baptisatus fuit. et postea rogat9 adhuc duob9 annis militauit. Et circa annum a natiuitate xp̄i. cccc. xlviij. etatis vero sue anno. lxxxj. defunctus est. Nulli aūt dubiuz q̄n p pr̄e orauerit vt cōuerteret̄. sed nō erat exauditus: q2 pater p infidelitatem restitit. Nō sic fecit Augustinus quē suis precib9 mater ei9 obtinuit ad fidē cōuerti. In hac statu religionis cū b. martinus Hilarium epm̄ de exilio vocatū et romā euntē secut9 fuisset secū reuersus Pictauis monasteriū cōstituit et multos fratres collegit. Et q̄ndam ibi nouiciū cathecuminū defunctū in eius absentia resuscitauit qui postea cōfessus est q postq̄ per obscura loca p sniam deductus esset p duos angelos iudici suggestū est hunc esse p q̄ Martinus oraret.

ideo iussus est reduci ad vitā. Etiā aliū qui seipm laqueo suspendit vite restituit. ℌ

Quarto btūs martin⁹ cōmendat in statu pontificali cū dicit. Sacerdos magn⁹. Nō eñ tm̄ ō sacerdos sed ⁊ magnus. Et vere magn⁹ fuit tripliciter. vicȝ in vite meritis, in doctrina, ⁊ miraculis. Primo magnus fuit in vite meritis, qd ostendit in exēplis. Nā inuit⁹ episcopatū assumpsit. Dicit em̄ Vincen. in Spe. histo. li. xviij. c. xij ꝙ electus et vocat⁹ fuit in epm Turoneñ. Et cū nollet neqꝫ facile a monasterio erui posset: qdā ciuis Turoneñ. finxit vxorem suā esse valde infirmā q̄ eū peteret vt illam visitaret. Ciuib⁹ aūt se occulte pparantib⁹ cū bona custodia ad ciuitatē ducit ⁊ sic ad episcopatū cogit. Eius etiā merita ostenduntur i elemosynarū largitiōe. vñ cuȝ ad missam celebrandā iret ⁊ peteti pauperi (cū aliud nō haberet qd daret) tunicā suā exuens dedit. deinde cū nudis brachijs missam celebraret: glob⁹ igne⁹ apparuit sup caput ei⁹ significās spūsscti gratiā: pter qd ⁊ par aplis dicit. q̄ sicut spūssctūs in igne i specie linguarū in die penthecostes descēdit sup aplos: ita spūssctūs in globo igneo sup caput martini descēdit. Ideo ⁊ eū apostoli frequēter tāqꝫ cōparem visitabāt. sicut Seuero et Gallo hoc secretū dixit ꝙ Agnes, Thecla ⁊ Maria, Petrus ⁊ Paulus sepius ad eū venirēt et sibi loqrent. sed rogauit discipulos suos vt h̄ in vita sua nulli patefacerēt. Addit Johēs Beleth aliud huic simile ꝙ dū in missa man⁹ ad deuȝ vt moris est leuaret manicis lineis retro labentib⁹ eo ꝙ brachia eius nō erāt grossa et carnosa multū: et tunica solū ptenderet vsqꝫ ad cubitū remanserūt brachia nuda: tūc miraculose torques aurei ⁊ gēmati deferūtur ab angelis ⁊ brachia decēter operiunt. De hoc legit in dialogo Seueri ⁊ Galli ꝙ dum semel in quadā festiuitate ecclesiā intraret ⁊ paup nudus eū sequeret pcepit archidiacono vt vestiret egentē: sed cū h̄ differret: ingressus martinus sacrariū tunicaȝ suā illi tribuit ⁊ pauperem abscedere iussit. Et cū archidiaconus eū hortaret vt ad solennia pagenda pcederet respōdit se ire nō posse donec pauper vestē acciperet. Archidiaconus hoc intelligēs quia cū extrinsec⁹ cappa tectus esset ipm interi⁹ nudū nō videbat et dixit pauperē nō adesse. At ille. Mihi inqt vestis deferat ⁊ paup nō deerit vestiēdus. Cōpulsus ille ad forū iuit ⁊ vilem et breuē tunicā qnqꝫ argēteis emit et irat⁹ ad pedes martini piecit: quā martin⁹ secreto induit. cui manice vsqꝫ ad cubitū: et longitudo vsqꝫ ad genu ptendit: et sic missam celebrauit: ⁊ tūc glob⁹ igneus apparuit sup caput ei⁹ ⁊ torques ab angelis portabat vt sup. Ecce iam ptꝫ ꝙ magnus fuit b. martinus in vita merit. De q̄ infra plura audietis in eius miraculis. Scdo fuit magn⁹ in doctrina. q̄ sua doctrina cōtra hereticos fortiter pugnauit. sicut de eo canit ecclesia. Atqꝫ illius nomen oīs heretic⁹ fugiat pallidus. Idola destruxit et incendit. sicut canitur. Hic ritus sacrilegos destruxit et ad xpi gloriā dat ignib⁹ idola. Magnus viqꝫ fuit in doctrina. q̄ cū aplo nihil iudicauit se scire nisi christū iesum crucifixū. Vñ eius ori nūqꝫ xpus abfuit siue iusticia. vel quicqd ad verā vitam ptinet. Per hāc aūt doctrinā suam populū arguit. q latronem tāqꝫ martyrē venerabat. De quo dic Vincen. in Spe. histo. lib. xiiij. c. xij. ꝙ martin⁹ sup sepulcro illius stans vbi rustici fecerāt altare orauit dñm vt qs esset hic sepultus aut cuius meriti sibi ostēderet. tūc conuersus ad leuā vidit pe vmbrā sordidā cui imperauit vt loqueret. et illa rñdit latronē se fuisse et ob crimina occisum et nihil cōmune habere cū martyrib⁹ sed cum damnatis Popul⁹ aūt audiuit verba sed neminē vidit. tunc martinus q̄ vidisset eis exposuit ⁊ altare destruxit ⁊ supstitionē populi abstulit. Simile dicit Vincen. in sequēti ca. de arbore. vide ibidē ⁊c. ℑ Tertio singulariter ascribit martino ꝙ magnus fuerit i miraculis. vicȝ In mortuoꝝ suscitatiōe. in impatoris punitiōe. in elementoꝝ actione. in diaboli ɔfusione. Prīo in miraculis magnus fuit in trium mortuorū suscitatione. Primū in statu monachali nouiciumvicȝ adhuc cathecuminū. vt ptꝫ s. Et secundū q seipm laqueo suspēdit. vt ptꝫ ibidē. Tertiū mortuū resuscitauit postqꝫ a Valentiniano impatore recessit. tūc em̄ puerū p matrem sibi oblatuȝ exorantē ipm martinū in campo corā maxia multitudine paganoꝝ resuscitauit. vbi genua flexit ⁊ orauit. et cūctis videntib⁹ puer surrexit. Et oēs assistē-

tes ad fidē cōuertit. Et hoc apte de eo ca-
nit eccl'ia q᷑ fuerit triū mortuorꝝ suscitator.
Scđo magnus fuit in imꝑatoris punitio
ne. Unde sicut habet̄ in dialogo Seueri
et Galli vbi multa in legenda ꝑ Seuerū
omissa supplent̄. Et ibidē dr̄ q᷑ dum apud
Valentinianū imꝑatorē ꝓ quadā necessi-
tate se vellet interponere ⁊ septē dieb⁹ ieiu-
nasset: tandē ingressus palaciū ab imꝑato-
re visus, ex q̄ imꝑator nō assurrexit marti-
no: soliū selle eius cepit ardere. Hoc ꝯside
rans imꝑator in amplex⁹ ei⁹ ruit ⁊ oīa pe-
tita ꝯcessit, et exeundo vt supra tertiū mor-
tuū resuscitauit. Tertio fuit magn⁹ in ꝓhi
bendo elementorꝝ naturalē actionē. Uñ si
cut habet̄ in dialogo p̄fato elementa sibi
obedierūt. Nam dum nauis cuiusdā gen-
tilis periclitasset ⁊ ip̄e exclamasset. Deus
martini adiuua nos: mox tranquillitas se-
quit̄. Ibidē etiā hr̄ dū stramina sibi nocte
ꝓ quiete ꝑ sacerdotē p̄parata ꝓiecisset ⁊ su-
per nudā terram cubitaret: et nocte media
straminib⁹ incēsis exire neq̄ret, edito signo
crucis in medio ignis facta orōne illesus
ꝑmansit. Ecce quō elemēta sibi obedierūt
cessando ab actiōe sua, vicȝ ignis: aer: aq̄.
Propter hec et alia miracula multa in p̄fa
to dialogo scripta diabol⁹ multū labora-
uit ei⁹ sanctitatē turbare ⁊ subuertere. Nā
sicut ibidē habet̄ q᷑ quedā vacca a demone
agitata cū vbiq̄ seuiret ⁊ m̄ltos cōfoderet
et versus martinū et socios suos in itinere
furibunda cōcurreret, ip̄e eleuata manu iu
bet eam sistere, qua immobili ꝑmanente: vi
dit demonē dorso eius insistentē: quem in-
crepauit dicens. Discede ⁊ euanesce a pecu
de: et innoxiū animal agitare desiste, illo au
tem ꝓtinus discedēte vacca ad pedes ei⁹
ꝓsternit̄ ⁊ cū oī mansuetudie ad gregē suū
reuertit̄. K Quarto btūs martin⁹ ma
gnus apparuit cōtra demonē. Nam semel
demon sibi apparuit in forma humana in
veste purpurea coronatus orante martino
in cella sua: quē dū martin⁹ aspexit: tacuit.
Cui diabolus inq̄t. Agnosce martine quē
cernis, christ⁹ ego sum: et q̄d dubitas mar-
tine crede christus ego sum. Sed cum re-
uelante spiritusancto agnosceret esse diabo
lum ait. Dñs Jesus nō se purpuratū ⁊ dia
demate nitentē futurū esse p̄dixit. nisi ergo
in eo habitu ⁊ forma q̄bus passus: nisi sti-
gmata ꝑferentē videam nō credā. Ad hāc
vocem vt fumus disparuit ⁊ totā cellā fe-
tore repleuit. Et cum vltimā horam mor-
tis p̄sciret noluit sibi supponi vilia stramen
ta, sed dixit christianū in cinere decere mo-
ri vñ factus est. Et cū eum in dorso iacen-
tem ad latus inclinare vellent ait. Sinite
fratres me celū poti⁹ respicere q̄ȝ terrā. Et
hoc dicente vidit diabolū astare: cui dixit.
Quid hic stas cruenta bestia: nihil i me fu
nestū, id ē mortalis peccati inuenies, abrae
sinus me recipiet. Et sic circa annum dñi
cccc. xlviij. et vite sue. lxxxj. et ep̄atus. xxvj.
in diocesi Candaceñ. nocte media domini
ce diei migrauit ad xp̄m. et tūc in eius obi-
tu Seuerinus Colonieñ. ep̄s angelos in
celo canentes audiuit. Sanct⁹ etiā Amb.
diuina celebrans Mediolani interfuit ei⁹
sepulture. Legit̄ em̄ q᷑ beat⁹ Seuerinus
Coloniensis ep̄s cū die dñica post matu-
tinas loca sancta more solito circūiret: illa
hora qua vir sanctus obijt angelos canen
tes in celo audiuit, vocans archidiaconū
interrogauit si aliq̄d audiret. Cū se nil au-
dire diceret et ep̄s vt diligenter auscultaret
moneret: cepit archidiaconus sursum col-
lum extendere, aures erigere et suꝑ sūmis
articulis baculo se sustentās stare. Sȝ dū
episcopus ꝓ eo orasset quasdā in celo vo-
ces audire dixit. Cui ep̄s. Dñs meus mar
tinus est qui migrauit e mundo: et nūc an-
geli eum in celū deferunt. Demones autē
affuerūt qui eum retinere voluerūt: sed ni-
hil suum in eo reperientes cōfusi recesserūt.
Archidiaconus igitur diem et horā nota-
uit, et tunc Martinū migrasse cognouit.
Seuerus etiam monachus qui vitā eius
scripsit cuȝ post matutinas leniter obdor-
miuisset sicut ip̄e in quadā ep̄l'a testat̄ san-
ctus Martin⁹ albis indutus, vultu igneo
stellantib⁹ oculis, crine purpureo, tenēs li-
brum in manu dextra quem de vita ei⁹ idē
Seuerus scripserat eidem apparuit. Cūq̄
post benedictionē in celū ip̄m conscendere
videret et cum eo ascendere cuperet euigi-
lauit. Post hoc aūt nuncijs venientib⁹ ea-
dem nocte sanctum Martinū migrasse au
diuit. Eo quoq̄ die sanct⁹ Ambro. Me-
diolaneñ. ep̄us missam celebrās suꝑ altare
inter ꝓphetiam et epistolā obdormiuit. Et
cum nullus eum excitare p̄sumeret: ⁊ sub-

diaconus nisi ipo innuente epistolam non auderet legere: transactis duarũ vel trium horarum spacijs excitauerũt eum dicẽtes. Jam hora pterijt et populus valde lassus expectat: iubeat dñs noster vt legat cleric⁹ epistolã. Ad quos ille. Nolite turbari: frater enĩ meus martin⁹ ad deum migrauit et ego eius funeri obsequiũ pbui: sed vltimã responsionẽ vobis excitantib⁹ explere non valui. tũc illi diẽ et horã notantes inuenerunt sanctũ martinũ tũc migrasse ad celũ Cappã eius vt ait magister Johãnes Beleth reges francie in plijs portare cõsueuerunt. Uñ ipius cappe custodes cappellani dicebanť. Ecce q̃s magn⁹ fuit sctũs martinus in vita ⁊ in morte. ecce q̃nta fecit miracula. et q̃ntũ demones suã sanctitatẽ impugnauerũt. Si ergo demones tã sanctũ virum sic temptãdo etiã in morte a via veritatis auertere voluerunt. quid fiet de nobis miseris q̃ multis subiecti sum⁹ pctis. q̃tũ nobis est timendũ et dei auxiliũ implorãdũ p itercessionẽ sctissimi martini. Ergo deuote clamem⁹ cũ ecclia. Iglť te cũcti poscim⁹ o martine vt q̃ multa mira hic ostendisti: etiã de celo gratiã nobis xpi supplicatu tuo sp infundas ⁊c. L De sctõ martino scribit mgr̃ Leonard⁹ de Utino in q̃dam sermone de sctis hec verba in fine sermonis. Obtinuit aũt btũs martin⁹ a dño vt q̃cũq₃ eius suffragia exposceret maxime morbo pestifero laborãs si in eius vigilia in pane et aqua ieiunaret pfectã sanitatẽ p illo anno ĩpetraret. Et subdit. Et ego magister Leonardus de Utino ordinis predicatorum in alemania experientia hoc didici fore verum. et in multis italie ciuitatibus hoc idem pdicaui. Unde in dicto ieiunio in pane et aqua in vigilia sancti martini statim cessauit tẽpestas illa grauissima pestilẽtie. Hec Leonardus de Utino vbi supra.

In die sancti Martini episcopi.
Sermo XCIX.

Ecce sacerdos

magnus qui in dieb⁹ suis placuit deo ⁊c. Ecci. xliiij. ca. Hec verba ad literã sapiẽs dixit de Enoch vt patet ibidem. Sub cui⁹ nomine designatur laus istius magni sacerdotis et episcopi cuius festum hodie peragitur in ecclesia. videlicet sancti martini. M Pro introductione nota q͏ aliqua dicuntur magna tripliciť. Primo priuatione: et hec sũt expulsiua. et sic dicuntur magna peccata. quia priuant magnis bonis. sc₃ gratia dei et gloria. Unde. ij. Esdre. viij. diciť. Sumus in magno peccato vsq₃ in diem hãc. Hoc modo sanctus Martinus non dicitur sacerdos magnus. Secundo aliqua dicuntur magna extimatione. et hec sunt dubitatiua. vt diuitie et hmõi temporalia. De q̃bus Prouer. v. dicitur. Thesauri magni et insatiabiles que tñ in veritate modica sunt et quasi nihil. Eccs. j. Omnia vanitas. et horum vsus malus Multa bona aufert quia difficile est diuitem intrare in regnum celorum. Matth. xix. intelligẽdo de illis diuitibus qui ponunt finem in eis et ipis abutuntur. Sed bonus vsus eorum magna bona acquirit. Juxta illud. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis Luc. xvj. Ex his beatus Martinus etiã nõ dicitur sacerdos magnus. Tertio aliq̃ dicunť magna vera perfectione. et hec sunt attractiua. Et sic vere res magne dicuntur que magnis cõceduntur. Hec res sunt magne. maiores. et maxime. Magne res sũt virtutes et dona que hic habentur. Maiores sunt virtutes que habentur in patria De his duobus dicit apostolus. j. ad Corinth. xiij. Nunc manent fides. spes ⁊ charitas: tria hec. maior autem horum est charitas. Maxime vero res sunt tres persone. pater. et filius. et spiritussanctus. Et sic deus est maximus. Et q͏ habetur ipe a nobis per gratiam vel gloriam est maximum donum. Unde prima Petri pmo ca. dicitur. Uocauit nos propria virtute. p quã maxima et preciosa nobis donauit promissa. vt per hec efficiamur diuine nature consortes. Quia igitur hec omnia beato Martino hic et in beatã vita sunt concessa: merito dicitur. Ecce sacerdos magnus qui in diebus suis placuit deo et inuentus est iust⁹ ⁊c. In verbis premissis ad honorem beati Martini episcopi duo tanguntur. Primo tangiť eius sacerdotij magnitudo. cum dicit. Ecce sacerdos magnus.

Secundo ipius placabilitas: cū subiungitur. Qui in dieb⁹ suis rc. N Quantū ad pmū nota q btūs martinus magn⁹ fuit iu sacerdotio siue in officio suo psbyterali et episcopali. Quod ostenditur ex trib⁹. Primo dicit magnus votoꝝ electiōe. vbi est notandū vt habet ex c. qꝛ ꝓpter. de elect. tripliciter pōt aliq̄s eligi ad episcopatū aut aliam prelaturā. scz per scrutiniū. p cōpromissum. et per inspirationē diuinā. declara vt ibi. Merito igit btūs martinus ex electione dicit sacerdos magnus. qꝛ eius electio fuit diuinitus inspirata. Nam plebs turonica dum epo careret diuinitus inspirata ipm plurimū renitentem in episcopū sibi ordinari petijt. Quidā autē ex episcopis qui cōuenerāt resistebant rc. vide in legēda. Et sic electus fuit fm illud ad Heb. v. Nemo sibi assumat honorē rc. Inuehe cōtra epos moderni tpis q̄ litigant p episcopatib⁹. et multa mala ex his eueniunt.

O Secundo fuit magnus exemploꝝ demonstratione. Magna em̄ et multa exempla pbuit hoīb⁹. et pcipue sex sunt inter alia. scz exēplū castitatis. sobrietatis. largitatis. humilitatis. patientie: et equitatis. Primo igitur pbuit nobis exemplū castitatis. castissime q̄ppe vite fuit et virginitatem suam seruauit. Vñ de eo canit. Corpore quidē virgineo rc. Et ideo diabolum in hora mortis sue sibi apparentē libera voce pcepit abire q̄ nihil immūdicie in eo poterat inuenire. Itē cuz mortuus esset sicut scriptū inuenit: caro eius mirabili splendore refulsit vt nix. qđ castitatis fuit signum. Secūdo sobrietatis phibet exemplū. De tpe quidē militie sue inuenit sic scriptum. Fragilitatē in eo laudari nō est necesse. qꝛ ita visus est vt iam illo tempore nō miles sz monachus putaret. De tpe episcopat⁹ dicit legenda q in multa abstinentia cum discipulis suis vixit. Nam ibi vinū nemo biberat nisi quem infirmitas coegisset. mollior habitus ibi p crimine erat. neq̄ visus ē carnibus sed radicibus herbarū. P

Sed ex quo ita abstinens fuit est dubiū Cur homines in eius festo plus solito lautius bibunt r comedūt. Solutio. Ortum habuit hoc a Turonensib⁹. Cum em̄ mortuus esset in diocesi Candacensi quā causa discordie sedande visitauit. Cōuenerunt Pictaui et Turoni magnā habentes altercationē de corpe. Applica hic legendā r de vino quod posuerūt Thuroni Pictaui bibentes oēs sopierūt. r media nocte a Thuronis corpus sublatū est. Secūdo fit hoc ꝓpter eius maximā largitatē. de qua dicet. Si tū excedit modus nō est cōmendandū sicut in faschango. Inuehe cōtra excedentes rc. Tertio largitatis demonstrat exemplum. Tante em̄ largitatis fuit vt etiā cuz adhuc cathecuminus esset cuidā pauperi pallium suū per mediā partē diuideret. qꝛ tunc nihil aliud habuit quod ei daret. Demum cū in sacerdotio cōstitutus esset ipaz tunicā qua ad carnē vestiebat exuit r cuidam egeno tribuit. Extende vt in legenda. ex quib⁹ apparet maxima largitas. Q

Nam liberalitatis fm doc. tres sūt gradus. Primus est dare partē de supfluis et partē retinere. Luc. xj. Quod superest date pauperib⁹. Secundus ē dare oīa supflua et retinere necessaria. Tertius est dare necessaria. sicut illa vidua de qua Luc. xxj. q̄ in gazophilaciū totū victum posuit. et hic est summus gradus. Beatus aūt martin⁹ nō tm̄ habuit primū r secundū gradū liberalitatis. sed etiaz tertiū vt patet in pdictis duobus exemplis. qꝛ ea q̄ sibi erant necessaria largitus est. Quarto magne humilitatis ostendit exemplū. Tante nempe humilitatis erat q leprosum quendā cunctis horribilē Parisius obuiam habēs osculatus est atq̄ bñdixit: statimq̄ mundat⁹ est. Etiam vno seruo cōtentus: cui causa humilitatis sepius calceos detrahebat et pedes abluebat. In secretario quoq̄ residēs nūq̄ cathedra visus est. Sic et nos simus hūiles vt spūsctūs nostras inhabitet mētes. Quia dicit Esa. lxvi. Sup quē requiescet spiritus meus nisi sup humilē et quietum et trementē verba mea rc. Quinto exhibuit exemplū magne patientie. ita enim patientiā in omnib⁹ seruabat q cum esset summus sacerdos sepe a clericis ledebat. nec a sua eos ꝓpter hoc charitate repellebat. Nemo illū vnq̄ vidit iratū. nemo merentē. nemo ridentē. multa etiā a malis hominib⁹ passus ē. Applica h exēplū de militibus q̄ eū pcusserāt qñ eis obuiauit i veste hispida. Itē mlta etiā passus ē ab hereticis arrianis q̄ eū d ciuitate expulerāt. Mlta etiā

mala et aduersa a diabolo passus est. Qui ad eũ dixit. Quocũq; ieris ego tibi aduersabor. Qui patiẽter rñdit. Dñs mihi adiutor nõ ꝛc. Sexto pfert exemplũ magne eq̃tatis siue iusticie. Fuit enim multe iusticie. Nam cũ imperator Maximinianus ipm inuitasset et ei pmo poculum allatũ fuisset ꝛc. psequere vt in legenda. Applica etiã hic exemplũ de Valentiniano impatore a q̃ cũ habuisset repulsam zelo iusticie nõ destitit vt in legenda. Et iõ de eo canit ecclesia. Eius ore nũq; xpus abfuit siue iusticia ꝛc. Hic ibi quõ nos similiter eũ imitari debemus vt magni fiamus. R Tertio b. martinus dicit sacerdos magnus miraculoꝝ operatiõe tã in vita q̃ in morte. In vita eñ maximis miraculis claruit ita ꝙ in omni rerũ genere miracula fecit. Primo ĩ reb; habẽtib; esse tm̃: sicut in elemẽtis. Nã terre impauit qñ tres mortuos suscitauit. Ideo de eo canit ecclesia. Martin⁹ sacerdos dei cui post aplos dñs ꝛc. Itẽ in igne et aere. qñ domo vicina incensa ɔtra validum ventũ stetit: et igni vltra nõ debere pgredi impauit. Applica etiã hic exemplũ Seueri de igne qñ visitauit diocesim suã. et piectis stramĩnib; ĩ humo dormiuit. vbi media nocte stramina incendũt ꝛc. vt in legenda. In aq̃ etiã: qñ mercatorẽ in aq̃ nõdũ xpianũ pclitantẽ ꝛ exclamãtẽ: de⁹ martini adiuua me: liberauit ab aq̃ et infidelitate. Scdo in reb; habentib; esse ꝛ viuere vt in arbore diabolo dedicata quã miraculose auertit a se casurã post succisionẽ. Et ĩ ellebore qđ casu comedit ꝛ orõne a morte sanatus est ppria. Tertio in reb; habentib; esse viuere et sentire. vt in aĩalib; irrõnabilibus. vt in lepusculo canib; circũdato: quẽ liberauit canes sistendo. Et ĩ cane qui cõtra discipulũ martini latrauit. In serpẽte quem verbo p fluuiũ venientẽ renatare iussit. In vacca possessa: quã ɔtra se veniẽtem a demonio liberauit. Quarto in creatura rõnali vt in infirmis quos sanauit. sicut febricitantib; ꝛ paraliticis et obsessis ꝛc. Iõ canit in sequẽtia. Nã febres sedat ꝛc. Quinto ĩ creatura intellectuali mala vt in demonib; q̃s a tẽplis fugauit. et q̃s in spēcieb; hoim sibi apparẽtes cognouit. vt Iouis. Mercurij ꝛc. Itẽ et ĩ forma regis purpura ꝛ diademate coronat⁹ qñ finxit se esse xpm. Itẽ et in creatura bona intellectuali. vt in angelis bonis q̃ eum in vita honorauerũt qñ manus ei⁹ in missa texerũt. qñ preces eius deo obtulerũt. qñ clausis ianuis ad impatorẽ intrauit. In morte etiã ꝛ post mortem plurima miracula operat⁹ est. Applica hic legendã in ei⁹ translatiõe de sancto Perpetuo de campanis de duobus sociis. S Quantũ ad secundũ quõ beatus Martinus in dieb; suis placuerit deo Nota ꝙ tria distinguunt tpa siue dies hominis. et ſm hoc tres assignant stat⁹ hoĩs scz iuuentutis vsq; ad. xxj. annũ. Deinde virilitatis vsq; ad. lx. Tertio senectutis vsq; ad mortẽ. Et de his trib; tpib; fit mentio sub noĩe triũ vigiliarũ. Luc. xij. vt in hodierno euãgelio. Sint lumbi ꝛc. Et in oĩbus his dieb; siue statib; placuit deo: qꝛ in quolibꝫ ea seruauit q̃ ad talem statuꝫ requirunt. ita ꝙ bene dicit de eo illud in epla vbi thema. Nõ est inuentus similis illi ꝛc. In primo nãq; statu scz iuuentutis seruauit legẽ bonorũ pueroꝝ. laicoꝝ deuotoꝝ. et legẽ militum. In scdo legẽ clericoꝝ ꝛ monachorũ. In tertio epoꝝ. De pmo nota ꝙ lex regula bonoꝝ pueroꝝ describit Thob. j. vbi docent pmo vt fugiãt ɔsortia maloꝝ. Scdo iungãt se libẽter eccłie sctõꝝ. Tertio se exerceant in deuotiõe ꝛ orõne. Unde ibidẽ de Thobia puerulo dicitur. Hic solus fugiebat cõsortia oĩm supple maloꝝ et idolatrarum. Ecce primũ. Et pergebat ad hierusalem ad templũ domini. Ecce secundũ. Et ibi orabat dominũ deum israel. Ecce tertium ꝛc. Hec etiam beatus Martin⁹ puer seruauit. Ideo his diebus placuit deo. Nam quo ad primũ in eius dicitur legenda ꝙ Pannonie natus. Papie alitus. cuius pater tribunus militum fuit imperatoris Cõstantini et Iuliani. Et cũ decẽ annoꝝ esset inuitis parẽtib; paganis: q̃s reliquit recessit. Ecce quõ primo fugit cõsortia maloꝝ et idolatrarũ. Secundũ addit cum dicitur. ad ecclesiã cõfugit. Tertium tangitur cum subdit. Et se cathecuminũ fieri postulauit. Factus vero quindecim annorum coactus est militare sub Iuliano imperatore. vbi secundo regulam militum laicalium seruauit. Ideo etiam in his diebus placuit deo T Milites enim habent tria mandata precipua. Primum

est vt paupes ecclesias et respublicas defendāt. vt in. l. milites. ff. de re mili. et in. ca. miles. xxiij. q. v. vbi dr̄. Illis q̄ milites fiūt cōmittend⁹ est gladi⁹ sup eoꝝ iuramēta vt viduas: orphanos: et rēpublicā defendāt. Et dicit Hellnand⁹ ꝙ talis olim cōsuetudo fuit vt eo die q̄ q̄s militari cingulo armabat̄ ecclesiā solēniter adiuit. gladiumq̄ sup altare posuit. seipm̄ obseq̄o altaris deuouit. Hoc mādatū b. Martin⁹ obseruauit cū esset miles: q2 paupes ⁊ ecclesias defensauit. Sicut ꝓbat Seuerus in dialogo qn̄ gens barbarica ꝯtra romanā insurgeret ecclesiā ip̄e p̄cib⁹ suis velut alter moises pugnauit. hostes ecclesie subiugauit. vide in legenda Sed heu nr̄i milites ab hoc mādato exorbitāt. paupes impugnāt. ecclesias q̄s deberēt defensare spoliāt. Jō cōtingit eis sicut Antiocho regi impio. de q̄ legit̄. j. Machab. vj. Qui in supbia venit ī hierusalē et templū dn̄i depredabat̄. ⁊ ideo infirm⁹ iacens in lecto ait. Reminiscor malorum q̄ feci in hierusalē qn̄ abstuli de templo omnia spolia argentea et aurea q̄ erāt in ea sine causa. Cognoui ergo q2 venerūt ꝓpterea ꝯtra me mala ista. et ecce pereo pre tristicia Secundū mandatū est ꝙ neminē cōcutiant aut calumniā inferāt: sed ꝓprijs stipēdijs se sustentent. Hoc habet̄ Luc. iij. vbi dū milites interrogabāt sanctū Johānem baptistā. Quid faciem⁹ ⁊ nos. ait illis. Neminē cōcutiatis: nec calumniā faciatis et cōtenti estote stipēdijs vr̄is. Vbi sub tribus capitulis beat⁹ Johes intendit milites arcere ab oī iniuria faciēda. Fit em̄ iniuria trib⁹ modis. Aliqn̄ in ꝑsona ꝑ oppressiōes. Cōtra qd̄ dicit p̄mo. Neminē cōcutiatis. Quod ponit Aug⁹. in c. militare. in fi. xxiij. q. j. Cōcutere est aliq̄d petere vltra debitū rōne officij alicui⁹. Jlle igit̄ cōcutit qui per oppressionē et iniuriā pauperes verberando aut incarcerādo extorquet pecuniā. cōtra q̄s Jac. ij. Nōne diuites ꝑ potentiā opprimūt vos ⁊ trahūt vos ad iudicium. Nō aūt debet tm̄ non opprimere sed etiā opprimentib⁹ resistere vt dictū est sup̄ ī p̄mo mādato. Scd̄o infert̄ iniuria ꝑ infamiam: ꝑ falsi nois siue criminis impositionē. q̄ntū ad hoc dicit secūdo. Nec calumniam faciatis id est nō sitis criminatores sicut aliqn̄ potētes faciūt q̄ paupib⁹ falsum crimen imponūt vt sic pecuniā ab eis extorqueāt. sic fecit Jesabel. iij. Re. xxj. q̄ Naboth falsum crimen imposuit. scz ꝙ deum maledixisset: et sic eū lapidari fecit vt vineā ei⁹ haberet. Tertio infert̄ iniuria ī tꝑali substantia ꝑ rapine expoliationē: et q̄ntū ad h̄ ponit tertiū. Et cōtenti ⁊c̄. i. nō sitis alienarum rerū raptores. ⁊ ꝓpterea dic̄ Aug. in c. militare. xxiij. q. j. Militare nō est delictuȝ sed ꝓpter predā militare peccatū est. et ideo quadā ꝓuidentia sunt militib⁹ cōstituta stipendia ne dū sumptus q̄rit̄ p̄do grasseur.

¶ Hoc p̄ceptū cū suis capitulis ꝑfectissime seruauit btūs Martinus: ideo placuit deo. Primo q2 nō fuit paupeꝝ oppressor sed adiutor: vt ptz supra in exēplis. Etiam orphanos defendit. Vn̄ dr̄ de eo. Cura illi erat assistere laborantib⁹. alere egentes. opem ferre miseris: ac a tribulatione et miseria releuare. Scd̄o nō fuit criminator sed pacificus habitator. nā pacifice ambulauit cū supiorib⁹ ꝑ subiectionē sicut cū Juliano. Cū equalib⁹ ꝑ pacificā ꝯuersationē. sicut patet de suis cōmilitonib⁹ q̄ miro eū venerabant̄ affectu. Et cū inferiorib⁹ vt patet in eius seruo. Tertio etiā nō fuit raptor sed suoꝝ largitor. tantū em̄ terrena cōtempsit vt nihil sibi de stipendijs p̄ter quotidianum victū reseruaret. tandē etiā respuit stipendia. q2. xviij. anno baptisatus ē. ⁊ post xx. annū cū Julianus suis stipendia daret martinus recipe noluit dicēs ⁊c̄. vt in legēda. Jnuehe cōtra milites nostri tpis q̄ parum hāc regulā obseruāt. sunt em̄ oppressores ⁊ calumniatores. gaudent longo famulantiū comitatu. visitāt torneamēta. iō cuȝ nō pn̄t ꝯtentari ꝓprijs cogunt̄ esse violenti raptores in alienis. Sed audite vos impij raptores q̄d dicit sp̄ūssanctus per Job xxvij. Hec est ps impij apud deū: si multiplicati fuerint filij eius in gladio erunt id est occidunt̄: et nepotes eius nō saturabūtur pane. i. fame moriunt̄. et q̄ reliqui fuerint scz alij amici ex eo sepelientur interitu. hoc est sepultura asini: et vidue eoꝝ nō plorabunt̄. Tertium mandatum est de iusticia belli ad quam debet attēdere miles seu stipendiarius vt licite militet. ✠ Nota s̄m Archidiaconū in summa. xxiij. q. ij. et notat sanctus Thomas secunda secunde. q. xl. Ad hoc vt bellum sit iustum tria

requiruntur. Primum est causa iusta vicz pro rebus repetendis aut propulsandis iniurijs. vt scz illi contra quos bellum agitur aliquam culpa meruerint. quia scz punire neglexerunt quod ab eis improbe factum est. vt in.c.j.xxiij.q.ij. Ubi dicit Isid. Iustum est bellum quod ex edicto geritur de rebus repetendis aut propulsandorum hominum causa. et in ca. dominus. ibidem dicit Aug. Iusta bella diffiniri solent que vlciscuntur iniurias. sic gens vel ciuitas plectenda est que vel vindicare neglexit quod a suis improbe factum est. vel reddere quod per iniuriam ablatum est. et sic bellum est iniustum si non est de repetendis rebus vel defensione patrie sed ex sola volutate et non propter necessitatem. vt notat summa vbi supra. Secundum est intentio recta vt scz non fiat ex odio vel animo vlciscendi aut auiditate prede sed zelo iusticie et charitatiue vt bonum promoueatur et malum euitetur xxiij.q.j. quid culpatur. vbi dicit Aug. contra manicheos. Quid culpatur in bello an quia moriuntur quandoque meriti vt dominentur in pace victuri. hoc reprehendisse timidorum est. nocendi cupiditas. vlciscendi crudelitas. feritas rebellandi. dominandi libido. et [illegible] silia hec sunt que in bellis iure c[illegible]pantur. Tertium est autoritas principis vt in dic.c.j. quid culpatur. ait Aug. Ordo autem ille naturalis mortalium paci accomodatus hoc poscit vt suscipiendi belli autoritas atque consilium penes principes sit. Et dicitur princeps hic papa vel imperator aut inferiores principes: habentes tamen iurisdictionem super eo cui mouetur bellum. Et hoc quantum ad inferendum bellum. sed ad resistendum seu defendendum se contra iniuste mouentem non requiritur autoritas principis. quia de iure nature vim vi repellere licet a se et a socijs cum moderamine tamen inculpate tutele et in continenti. vt i.c. significasti. de homi. et.c. non inferenda. xxiij.q.iij. Hoc preceptum beatus Martinus per omnia seruauit. Declara ex legenda. Inuehe contra milites nostri temporis qui nullum habent respectum ad iusticiam belli eius qui eos conducit sed ad rapinam et maius stipendium Et de huiusmodi militibus dicitur de peni. di. v. falsas. quod non potest talis miles vere agere penitentiam nisi dimiserit militiam. Intelligitur enim de iniusta militia. et ideo videant confessores quomodo tales absoluant. Secundo beatus Martinus in secundo statu hoc est in diebus virilitatis placuit deo. quia in eis perfecte seruauit duplicem legem scz clericorum et monachorum. y Quantum ad legem clericorum nota quod prout colligitur ex diuersis iuribus clerici principaliter habent tres regulas. Primo debent a secularibus negocijs abstinere et in signum huius ordinatio clericorum fit in sabbato quod interpretatur requies. quia quiescere debent a secularibus negocijs. Unde apostolus ij. ad Timot. ij. Nemo militans deo implicat se secularibus negocijs. Que autem sint secularia negocia a quibus clerici habent abstinere declaratur in.c. multa. ne cleri. vel mona. et quasi per totum titulum. Secundo debent studio litterarum sacrarum propter arcendos malos et hereticos semper intendere et virtuosis actibus inherere. vt i.c. sic viue. xij.q.j. dicit Hieronymus. Clerice multo tempore disce quod postmodum alios doceas. Et in ca. Omnes psallentes. xxxvij. dis. vbi dicitur. Omnes psallentes deo repromittimus. in iustificationibus tuis meditabor. non obliuiscar sermones tuos qui sunt eloquia domini. Quod et si cunctis fidelibus obseruare saluberrimum sit. precipue tamen his qui ecclesiasticam consecuti sunt dignitatem. Quibus autem virtutibus clerici debent esse decorati ostendit apostolus. j. ad Timot. iij. dicens Oportet episcopum esse irreprehensibilem etc. Que regula continet. xij. capitula seu conditiones virtutum que obseruari debent ab omnibus clericis. Tertio debent insistere diuinis officijs et deuotionibus. quia hoc requirunt eorum ordines. Hec omnia compleuit sanctus Martinus. De primo et vltimo canitur in sequentia. Hic oculis ac manibus in celum etc. scz intentus. Per oculos deuotionem et intentionem accipimus. per manus operationem. Et alibi. Inuictum spiritum ab oratione non relaxabat De secundo patet quia cum Arrianis disputauit et eos vicit. ideo de ciuitate in illirico fuit eiectus vt dicitur in legenda. Inuehe contra clericos nostri temporis. Z Quantum ad legem monachalem nota quod religiosi etiam habent tria mandata. Primum vt obedientiam habeant. Secundum quod proprium contemnant. Tertium vt votum castitatis seruent. De quibus habetur in ca. cum ad monasterium. in fine. de statu monacho. vbi dicitur. Abdicatio proprietatis sicut et votum castitatis etc. Hec mandata seruauit beatus Martinus in statu monachali. Fuit enim obediens quod testatur Seuerus in legenda cum admonitus esset a domino per soporem

vt ipe visitaret parētes suos: mox volūta-
tem suā deseruit ⁊ diuinā voluntatez fecit
ꝑm illud Mat.xxvj. Non sicut ego volo
ꝫ sicut tu vis pater. Fuit ↄtēptor terreno
rum. quia i suo monasterio tam paup fuit
ꝙ de radicib9 herbaꝝ vixit. Et potuit dice
re cum beato Bern̄. Quid nobis de diui-
tijs que nec vere. nec nostre sunt. Fuit ⁊ ca
stus vt sup̄. Et potest dicere illud. Mun-
dam seruaui animā meā ab omni cōcupi-
scentia. Tertio beatus Martinus in ter-
tio statu hoc ē in diebus senectutis placu-
it deo. quia ꝑfecte seruauit legem epoꝝ.
⁊ Pro quo nota ꝙ lz apl's vbi sup̄ plu-
ra ponat de episcopis. tamē principaliter
habent tria mandata siue capitula q̄ chri-
stus dedit beato Petro ⁊ eius successorib9
episcopis Johis vlt. vbi ter q̄siuit a bea-
to petro. Petre amas me. ⁊ cū ter respon-
disset. Domie tu scis q2 amo te. Christus
ter dixit. Pasce agnos. ad īnuendū ꝙ epi-
scopi debent pascere ter subditos suos. vi
delicet exemplo. verbo. ⁊ tpali subsidio. et
ideo inter alia dicit apl's vbi supra. Opor
tet epm esse ornatum vt pascat exēplo. De
bet esse in exemplum laicis ⁊ clericis. viij.
q.j. qualis. Esse doctorem vt pascat ꝟbo.
Esse hospitalez vt pascat temporali subsi
dio. Hec tria seruauit beat9 Martin9. q2
ꝑ exēplo sue sanctitatis in episcopū est tra
ctus. Fuit etiam doctor egregi9. q2 viā sa-
lutis ostendit verbo doctrine ⁊ plures ad
fidem ↄuertit. vt patet de matre et latrone
ex legēda. Fuit etiaz hospitalis nulli pau
perū hospitium denegādo. Ipe fuit alter
Loth q̄ sedebat in forib9 domus sue pere-
grinos expectādo Gen̄.xix. Propter p̄di-
ctoꝝ mādatoꝝ in omni statu obseruantiā
merito placuit i dieb9 suis deo patri. Sic
⁊ nos si volumus placere deo patri neces
se est ei9 mādata teneri. Johānis.xiiij. Si
q̄s diligit me sermonē meū seruabit et pa
ter meus ⁊c. Placuit etiā deo filio eo ꝙ eū
coram angelis cōmendauit dicēs. Marti
nus adhuc cathecumin9. Hec cōplacētia
xp̄i respectu bti Martini fuit ex pauperū
cōpassiōe q̄b9 vestimēta sua tradebat ⁊ ale
bat. Placuit etiā spirituisācto eo ꝙ in spe
cie ignis sup caput ei9 apparuit. ⁊ hec pla-
centia fuit ꝑpter humilitatis retētionē. Et
nedum placuit deo sed ⁊ regine celi virgi-
ni Marie: quia ipm sepius visitauit. Ap-
plica hic legēdam de Seuero ⁊ Gallo. cū
vna vice pre forib9 celle bti Martini expe
ctarent ⁊c. Placuit etiaz sanctis angelis q̄
sue sanctitati quotidie astiterūt ⁊ ministra
uerunt. ⁊ post mortē eius aīaz cū hymnis
⁊ canticis ad celū deduxerūt. Applica hic
legēdā de sancto Seuerino coloniēsi epi-
scopo. Placuit etiaz toti curie celesti quia
ipm hodie in suū cōsortem acceperunt ꝑm
ꝙ ipe ait. Sin9 Abrae me recipiet. Ipm
ꝫ beatū Martinū sacerdotē magnū debe
mus hodie et semꝑ honorare et venerari.

De sancto Martino epo Sermo. C. wann.xxj. Thema.

A D te leuaui oculos meos q̄ habitas in celis.
ps.cxxij. Hec verba ↄueniēter
recitari possunt ad cōmendationem sancti
Martini q̄ oculos mētis erexit ad deum
ꝑ ↄtemplationē. Unde ⁊ specialiter de eo
canit eccl'ia ꝙ oculis ac manibus in celuz
semꝑ erat intent9. eo ꝙ ꝑ cōtemplationē ce
lestia desiderauit ⁊ amauit ⁊ omia opa sua
i deuz ordinauit. Nam ⁊ si elemosynas de
dit. si populū instruxit. si carnem ꝑ'laz ca
stigauit: semꝑ oculos in celū leuauit: q2 vt
celos ascenderet ⁊ xp̄m videret h̄ fecit. Et
bn̄ nobis i exemplū vt q̄ terreni sum9 eter
na cupim9 ⁊ amamus: ab his oculos no-
stros auertam9 ⁊ in celū cum beato Mar
tino leuem9: ita vt nihil ꝑpter mūdū siue p
pter hoies ṗncipaliter opemur ꝫ oia ꝑpt
deū ⁊ in deū facta nr̄a ordinem9. vt sic ve
re cū btō Martino dicere possim9 verba
themat'. Ad te leuaui oculos meos q̄ ha-
tas i celis vbi supra. Pro gr̄a Aue maria.
Ad te leuaui oculos meos ⁊c. Circa ver-
ba thematis duo nobis sunt ṗncipaliter
ↄsideranda. Primo sanctitas et excellētia
meritoꝝ i beato Martino q̄ semꝑ intent9
erat ad celestia. ocl'os mētis sue leuās i ce-
lum ⁊c. Scd'o exemplū imitatiōis nr̄e vt
⁊ nos sic celestia aspirem9 ⁊ terrena despi-
ciamus auertēdo ocl'os a terrenis ⁊ leuan
do illos ad celestia ⁊c. A Circa ṗmū
est notandū ꝙ beatus Martin9 non soluz
oculos ꝫ ⁊ man9 ⁊ os ad dn̄z leuauit. Si-
cut de eo canit ecclesia. Hic oculis ac ma-
nibus i celū ⁊ tot' virib9 suspēsus terrena

cuncta respuit. Eius ori nūq̄ꝫ christus ab/
fuit siue iusticia: ꝛ quicquid ad verā vitaꝫ
ptinet. Et q̄ꝫq̄ꝫ hoc verū sit de eo ad lr̄am
ꝙ oculos man⁹ ꝛ os ad dn̄m leuauit. sicut
bene patet ī eius legēda dū beat⁹ Bricci⁹
discipul⁹ su⁹ q̄reret vbi esset beatus Mar
tinus, respōdit. Ecce ille delirus q̄ respicit
in celū q̄si amens: attamē spūaliter p ocu/
los intentionē et deuotionē intelligere de
bemus. Per man⁹ ꝓo opationem. ꝛ p os
orationē. Hec eni oīa ī btō Martino eri/
gebant ꝛ ordinabant in deum vicꝫ inten/
tio ꝛ deuotio opatio ꝛ oratio. Q autē per
oculos intelligat deuotio ꝛ intentio patꝫ
p illō Can̄. iiij. Vulnerasti cor meū soror
mea in vno oculoꝝ tuoꝝ. hoc est oculo de
uotionis. Et Mat. vj. ꝛ Luc. xj. dicit. Si
oculus tuus simplex erit: totū corpus tuū
lucidū erit. oculus id est intētio. qꝛ ab intē
tione oīa opa nostra tenebrosa et lumiosa
iudicant. q̄cq̄d eni agunt hoīes intētio iu/
dicat omnes. Q etiā p manus opatio de/
signat dicit Greg. Quid p manū nisi ope/
ratio designat. Iuxta illud ps̄. In nomīe
tuo leuabo manus meas. id ē opera mea
ad implendū mādata tua ꝛc. Q autē p os
cōgrue intelligat oratio patet ex his q̄ di/
cta sunt de sancto Martino ꝙ ei⁹ ori chri/
stus nunq̄ꝫ abfuit. id est deuote orationi q̄
christi nomē sepissime nominaudo expsse/
rat. Ex q̄bus ptꝫ ꝙ beat⁹ Martinus tota
deuotione in celo versabat. ꝛ p intentionē
oīa opera sua in deū ordinauit. ꝛ nihil vn/
q̄ꝫ principaliter ꝓpter se. ꝓpter homīes: aut
ꝓpter mundum faceret. sed omnia ꝓpter de/
um. ex quo tūc relucet eius sāctitas. B

Vera eni sanctitas cōsistit in trib⁹ scꝫ in
oratiōe deuota. in vita sancta. ꝛ in cōuersa
tione grata. Que oīa excellēter habuit be/
atus Martinus. Habuit eni deuotā ora/
tionē q̄ ad deum. quia ab oratione incepit
in sua puericia. Nam cū esset annoꝝ duo/
decim eccl'ias frequētabat: etiā inuitis pa
rētib⁹ ꝛ cathecuminū fieri se postulauit id
est petiuit se instrui in fide catholica. qꝛ pa
rentes infideles erant. et extunc in puerili
etate heremū intrasset nisi carnis infirmi/
tas obstitisset. Habuit etiā vitā sanctam q̄
ad se. Cui⁹ sāctitatis testimoniū fuit glob⁹
igneus qui supra caput ei⁹ apparuit dū di
uina celebraret. Ex q̄ dicit par apostolis
ꝓpter gratiam spūssancti que in eum in spe
cie ignis ad robur descendit vt dictum est.
Vn̄ ꝛ apl'i frequēter eum tāq̄ꝫ comparem
visitabāt. Legit eni in dialogo Seueri et
Galli ꝙ dum quadā vice Martin⁹ in cel/
la solus sederet et Seuerus et Gallus ei⁹
discipuli p̄ forib⁹ expectarent: subito mira/
bili cōcussi horrore plures ī cella audiunt
insimul colloquētes. De quo cuꝫ postmo
dū Martinū requisissent. ille ait. dicā vo/
bis. sed vos q̄so nulli dicatis. Agnes Te
cla ꝛ Maria ad me venerunt. nec tm̄ illa
die sed sepius ꝯfessus est se ab eis visitari.
Et Petrū ꝛ Paulū apostolos a se sepius
videri asseruit. C Sāctitas etiā vite
sue patet ex multis miraculis q̄ deus p eū
opatus ē tres mortuos suscitādo. vt de eo
canit eccl'ia. Leprosum osculando ꝛ sanan
do. Demones expellēdo. Ignē ne vltra p
grederet p sui interpositionē ꝓhibēdo. Tē
pestates mariꝫ sedādo. et p ianuas clausas
ad impatorē intrando. et sic de aliis. Hec
omnia in vita. q̄d ergo post mortem: certe
multo maiora. Habuit tertio ꝯuersatiōeꝫ
cum hominib⁹ gratā. Fuit eni magne hu/
militatis. vt ptꝫ de leproso. Magne iusti/
cie. Unde cum ab impatore Maximinia
no inuitat⁹ fuisset ꝛ p̄mo potus sibi obla/
tus fuisset: sperātib⁹ cūctis vt post se impe
ratori tribueret. p̄mū p̄sbytero post se de/
dit: nullū existimās eo digniorē. imo indi/
gnum existimās si regē p̄sbytero ptulisset.
Fuit etiam magne patientie. quia lꝫ esset
episcopus: multipliciter tamē a clericis le
debat. et tamen ex hoc eos a sua charitate
non repellebat. Nemo eni vnq̄ꝫ ipsum vi/
dit iratū: merentē aut ridētem. Fuit ꝛ mul
te assiduitatis in orando: ita ꝙ nunq̄ꝫ ani/
mū ab oratiōe laxabat. Semper eni legit
vel orauit. imo operādo orauit. Maxime
etiaꝫ fuit austeritatis ad se. qꝛ in nuda hu/
mo cilicio desup strato q̄euit. imo nec stra
mina passus est. Nā cū semel Martin⁹ in
quandā suā diocesim venisset ꝛ clerici stra
mina sibi p̄parassent vt refert Seuerus in
epistola ad Eusebium. Ip̄e cōmot⁹ quasi
iniuria sibi facta stramina abiecit ꝛ in hu/
mo nuda quieuit in cilicio. Cū aūt in me/
dio noctis stramina prope euꝫ arderent et
Martin⁹ excitat⁹ exire non posset ab igne
iam capit ꝛ ei⁹ vestimenta vrunt. rediens

autē ad solitū orationis ꝯfugiū signo crucis facto in medio ignis intact⁹ ꝑmansit. Magne etiā erat cōpassiōis ad delinquētes ꝛ pctōres ita vt diabolus eum reprehenderet cur semel lapsos ad penitentiaꝫ reciperet. Multe etiā pietatꝭ ad paupes ī dādis elemosynis sicut ꝛ clamidē paupi diuisit. Ecce quāte sanctitatꝭ fuit beat⁹ Martinus in oratiōe deuota. in vita sancta. et in cōuersatione ad populū gratissima. Bene ergo verū est ꝙ oīs ei⁹ cogitatus in celum ꝛ ad celestia versabat̄. Propter qd̄ rectissime d̄ eo verificant̄ verba thematis. Ad te leuaui oculos meos q̄ habitas ī celis ꝛc. Circa scd̄m ꝓmissoꝝ nunc videndū est q̄d nobis faciendū sit vt ipm̄ saltem quātum nr̄a debilitas admittit imitemur et oclos nr̄os etiā in celuꝫ leuemus. D Pro q̄ notandū ꝙ q̄ttuor sunt que ad deum leuare debem⁹. Ita vt vere q̄libet nostruꝫ deo dicere posset thema ꝓmissum. Ad te leuaui oculos meos ꝛc. vicꝫ oculos ad lucem ꝯtēplationis. linguā ad vocē oratiōis. manus ad ꝟtutē opatiōis. ꝛ caput ad spem vl̄ p spem redēptiōis. Primo leuare debem⁹ oculos nr̄os ad lucē ꝯtēplatiōis. id est ad deū solū ꝯtēplādū. oculos videlicet mentis nostre. nō lupinos aut vulturinos. sed colūbinos. ꝭm illd̄ Cañ. j. Oculi tui colūbarū. id ē opeꝝ tuoꝝ intētiōes sunt sincere ꝛ simplices. Ubi dicit Ropert⁹ Holgot sup Cañ. Ill⁹ aīe oculi bñ colūbarū eē p hibent̄ q̄ in tpalib⁹ gemit ꝛ ad eterna desideria rapitur. in simplicitate sensus suos custodit ꝛ carnalia detestat̄. Colūba q̄ppe in amore p cātu gemit. Et bene sancta aīa colūbe cōpat̄. q: dū reprobi quiq; in amore mūdi garriunt ꝛ letant̄: mēs electa in celesti desiderio merore attritur q: timet ne amittat quē diligit duꝫ differtur. Debem⁹ ergo leuare oculos ad solū deū ꝯtēplāduꝫ nō ad vanitates hui⁹ mūdi. nō ad femias vel viros sed ad solum Jesum. Hinc est ꝙ discipuli in trāsfiguratiōe corruētes in terrā ꝛ leuātes oculos suos neminē viderūt nisi soluꝫ Jesum. Matth. xvij. Jdo bene dicit ꝓpheta in ps̄. Auerte oclos meos ne videant vanitatē. Bene enim sciuit quanta mala homini veniūt ꝑ visum. Qui ergo sic auertit oclos a vanitate: vere leuat oculos ad deum. Cui⁹ exēplū habem⁹ in apostolo: q̄ postq; a christo fuit ꝓstratus et tribus dieb⁹ habuit oculos clausos. Act. ix. interi⁹ tñ oculos aptos. Ubi dicit Aug⁹. Eo tpe q̄ cetera non videbat: Jesum videbat. Si enī homo nō leuat hic oculos suos ex amore: leuabit tādeꝫ eos cū maximo timore qñ vndiq; mala sibi aduenient. Sicut diues in tormētis posit⁹. Lu. xvj. Secundo debemus leuare linguā nostraꝫ ad ꝟtutē oratiōis. id est ad orādū exēplo Dauid ꝛ ppl̄i sui. sicut scriptuꝫ est. j. Reg. xxx. Leuauerunt Dauid ꝛ pp̄lus qui erat cum eo voces ꝛ planxerūt donec deficerēt ī eis lachryme. Hec fecerūt qñ Sicelech succensaꝫ viderūt ꝛ vxores ꝛ filios captiuos Sicelech interptat̄ defecatio vocꝭ. Et sic anīmā vl̄ cor hoīs significare pōt: q̄ vocē orationis defecatā ꝛ puram a fecib⁹ vitiorum habere debet. Contra hoc qd̄ dicit̄ Mat. xv. Et originalr̄ Esa. xxix. Populus h̄ labijs me honorat. cor aūt eoꝝ lōge ē a me. Cū ergo vxor id ē corpus tuū. ꝛ filij id est opa tua a diabolo captiuant̄. leua ad deuꝫ linguā orando cum lachrymis cōtritionis. Nā dum cor nō orat in vanū lingua laborat. Tertio debemus ad deū leuare man⁹ ad opandū. vicꝫ ad subueniendū ꝓximis. Debemus aūt manus leuare ad bñ opandum nō ad ꝓximū offendēdū. vt sic manuum eleuatio sit signū q: ī corde latet deuotio. Uñ cum Moyses deuote leuaret manus vincebat israel. si aūt paululū remisisset eas supabat Amelech. Exo. xvij. In q̄ significat̄ ꝙ victoria ꝯtra hostes aīe obtinet̄ si cū voce orōnis manus boni opis leuent̄. E Quarto ad deū debemus leuare caput nostrū p spem eterne redēptionis. caput vicꝫ mētis. ꝭm illud Lu. xxj. Leuate capita vestra. Quicūq; enī sunt bone vite ꝛ ꝯscientie: bene possunt leuare caput ad deū. maxime ꝓpter tria. De quib⁹ beat⁹ Berñ. sic ait. Tria considero in quib⁹ tota spes mea cōsistit. videlicet charitatē adoptionis. veritatē ꝓmissionis. ꝛ potestatem redditionis. Quidā aūt ita turpes sunt in capite ꝭm illud Esa. j. Omne caput lāguidū ꝛ omē cor merens: ꝙ p cōfusione ꝯscie nō possunt caput leuare per sanctam fiduciam: leuant tñ p superbiā. Sed illis continget tādeꝫ sicut dicit Job de supbis. Si ascenderit vsq; in celuꝫ supbia ei⁹ et caput

eius nubes tetigerit q̃si sterquiliniũ in fine
perdet. Job.xx. Ut aũt boni caput leuent
ꝑ spem et inclinẽt ꝑ humilitatẽ: xp̃s dñs ꝓ
nobis moriendo caput inclinauit in cruce.
Joh.xix. Inclinato capite tradidit spiritũ.
Ex his ergo ptz q̇d homo facere debeat vt
vere dicere possit verba thematis. Ad te le
uaui oculos meos qui habitas in celis. vt
vicz leuet oculos mentis sue ad solũ deuz
cõtemplandũ. linguã ad deuote orandum.
manus ad bñ operandũ. et caput ad redẽ-
ptionẽ eternã sperandã. Hec de scdo F

Dubitat circa p̃missa. Ex q̊ multũ nos
impedit ꝛ allicit amor terrenoꝝ: q̇d tñ face-
re debem⁹ vt ꝓmptiores fiamus ad leuan-
dum vere oculos mentis nostre ad deum
iuxta p̃missa. Respondet ꝙ ad hoc sũt plu
ra necessaria. puta septẽ per ordinẽ vt patz.
Primo ergo ad despiciendũ terrena et ad
amandũ celestia. necessarium est nobis vt
oculos nostros post tergũ suꝑ mala q̃ cõ-
misimus reflectamus: vt ꝑ verã pniam q̃
cõtra deũ cõmisimus vel obmisimus cogi
tatione. locutione vel operatiõe absterga-
mus. q̇s em̃ hoĩe retro se respiciẽs ꝛ vi
tã suã ꝯsiderãs q̇ nõ multiplicit inuenit se
dei p̃ceptis obuiasse et in multis negligen-
ter vixisse. Taliter ergo mala p̃terita respi
ciamus: vt q̇tienscũq̧ nostre memorie oc-
currũt: ipa ꝑ detestationẽ expellamus. Qð
bñ insinuat ꝓpheta dicens. Amplius laua
me ab iniquitate mea ꝛ a pctõ meo munda
me. qm̃ iniquitatẽ meã ego cognosco ꝛ pec
catũ meũ ꝯtra me est semꝑ. Illi⁹ figurã hñ
habem⁹ Exo.xiiij. vbi dr. ꝙ egredientes fi
lij israel ex egypto leuauerũt oculos suos
et viderũt egyptios post se et timuerũt val
de clamauerũtq̧ in celũ. Per egyptios aũt
q̇ tenebre interpretant significant peccata
q̃ tot ꝛ tãta videm⁹ nos insequi si vitã no-
stram retro nos: hoc est p̃terita diligenter
discutimus: necessario cum filijs israel ad
dñm clamem⁹ q̇usq̧ dñs misereat nr̃i. ꝛ di
cat nob̃ illud Esa.xliiij. Ego deleui vt nu-
bem iniquitates tuas et q̃si nebulã pecca-
ta tua. Sed q̇d nob̃ ꝓdest remissio pctõꝝ:
nisi det nobis grã ꝓ futuro cõtinendi. Se
cundo ergo oculos nr̃os ante nos diriga
mus ꝛ dei iudiciũ qð est ante nos ꝑpen-
dam⁹ cogitãtes q̧ districte ꝓ pctis singul̃:
et maxie post remissionẽ pctõꝝ iterat̃ a đo
iudice iudicamur: q̃ in numero pondere et
mẽsura oĩa nos exoluere oportet. ſm illud
Eccs.xij. Cuncta q̃ fiũt adducet de⁹ ĩ iudi
cium ꝓ oĩ errato siue bonũ siue malũ sit. et
Esa.lxvj. Ego aũt oꝑa illoꝝ ꝛ cogitatiões
eoꝝ venio vt cõgregẽ cũ oĩb⁹ gentib⁹ ꝛ lin
guis. Si em̃ apertis oculis viderem⁹ pec
cata nostra q̃liter ꝓ illis iudicabimur cum
summa diligẽtia ea tãq̧ mortẽ caueremus.
quisnã nisi mẽtis inops a iudeo mutuaret
obolũ vt ꝓ eo in crastino redderet marcã
auri. aut q̇s ꝓ modica delectatiõe in cibis
et potibus vnius hore sustineret captiuita
tem durissimã cũ victu panis ꝛ aque ꝑ in-
tegrũ annũ: certe null⁹ rõne vtẽs. Sz incõ
parabilit maiora sũt q̃ sustinere nos opor
tet ꝓ delectationib⁹ huius mũdi. Eligat er
go q̇libet hic modicã penã ad castigatio-
nem cũ detestatione pctõꝝ vt effugiat into
lerabilẽ. ſm ꝙ dicit sapiẽs Eccl.xxix. Mi
nimũ ꝓ magno placeat tibi. acsi dicat. Mi
nima pena hic in resistendo pctis placeat
tibi ꝓ maxima luenda ĩ tormẽtis. Cũ ergo
a vicijs et iam dimissis peccatis iterũ im-
pugnamur: cõsensus nr̃os firmiter tenea-
mus: dirigẽtes oculos nostros añ nos ad
dei iudiciũ attendendo q̧ horrendũ est in-
cidere in man⁹ dei viuẽtis. ad Heb.x. G

Nam dato isto ꝙ post recidiuã de⁹ ite-
rum daret gratiã penitẽdi: multo tñ facili⁹
cauet pctm̃ q̧ emẽdat. Facilius est em̃ do-
mũ nũc extructã ĩ suis structuris ꝯserua-
re q̧ post ei⁹ ruinã reparare. Oportet em̃ ho
minẽ ꝑ multa trahi anteq̧ pctm̃ penit⁹ de-
struat. Propterea dicit Ambro. Facilius
inueni eos q̇ innocentiã seruauerũt q̧ qui
dignã pniam egerũt. tanta em̃ mala incur-
rimus ex pctõ ꝙ raro vnq̧ ad plenũ emen
dãt. Illi⁹ figurã habem⁹ in veteri testamẽ-
to. Nam licz templũ dñi in hierusalẽ post
destructionẽ fuisset sepius reparatũ: nunq̧
tñ fuit ad decorẽ pristinũ reformatũ. Sa-
lomon etiaz edificauit domũ dñi siue tem-
plum et ꝑfecit in septẽ annis. et postea qñ
desolata fuit vix ꝑ.xlvj. annos fuit repara-
ta. iij. Reg. vj. et Joh. ij. Ex istis patet ꝙ si
post peccatorũ emendationẽ ꝛ eorundẽ ces
sationem cupimus inter amicos dei cõpu-
tari: necessarium nobis erit vt in signũ eius
dem amicicie incipiamus a domino tanq̧
filij charissimi flagellari. Sic enim angel⁹
F

dixit ad Thobiā. Quia acceptus eras deo necesse fuit vt temptatio ꝓbaret te. H

Ita Mathatias cum appropinquaret dies mortis eius vocauit filios suos ⁊ hortabatur eos ad patientiā qn̄ erāt in maximis tribulationibꝰ ab inimicis infidelibꝰ. ꝓponēs eis temptatiōes patrū antiquorū et dicēs. j. Machab. ij. Memētote operū patrum que fecerint in generationibꝰ suis. Abraā nōne in temptationibꝰ inuētus ē fidelis ⁊ reputatū ē ei ad iusticiā. Joseph in tp̄e angustie sue custodiuit mandatū ⁊ factus est dn̄s egypti. Phinees pater noster zelando zelū dei accepit testamentū sacerdotij eternū. Jesus scȝ Naue siue Josue dū ipleret verbū factꝰ est dux i isrl̄. Caleph dū testificat̄ in ecclesia accepit hereditatē. Dauid in sua misc̄dia cōsecutus est sedem regni in secula. Helias dū zelat zelū legis receptꝰ est in celū. Ananias Azarias Misahel credentes liberati sunt de flāma. Daniel in sua simplicitate liberatꝰ ē de ore leonum. et sic de alijs. Ecce omnes illi multa passi sunt ⁊ temptati sunt postq̄ȝ erant sanctissimi. Ita etiā in nouo testamēto nullus vnq̄ȝ legit̄ venisse ad celū nisi ꝑ multas et varias tribulatiōes. Patet ḡ q̄ temptatio siue tribulatio est signū amicicie dei dū patienter sustinet̄. Tertio oculos nr̄os infra nos ad infernū et eiꝰ penas cū multa sollicitudine dirigamus vt si amara videntur flagella dn̄i: cogitemꝰ. melius est vt hic castigemur q̄ȝ in inferno eternaliter damnemur. q̄ȝ vtiles ḡ sint temptatiōes ⁊ tribulatiōes in h̄ mūdo bn̄ ostēdit sctā mulier Judith. viij. dicēs. Memores esse debemus quō pater nr̄ Abraā temptatꝰ est et ꝑ multas tribulatiōes ꝓbatus amicus dei effectus est. sic Isaac. sic Jacob. sic Moises. ⁊ oēs qui placuerūt deo ꝑ multas tribulationes trāsierūt fideles. Illi aūt q̄ temptationes nō susceperūt cū timore dei: et impatientiā suā et improperiū murmurationis sue cōtra deū suū ꝓtulerūt exterminati sunt ab exterminatore id est damnati sunt. Et subdit. Nos ergo nō vlciscamur nō ꝓ his q̄ patimur: sed reputātes pctīs nostris hec ipa supplicia minora esse flagellis dn̄i: q̄si serui dn̄i qui corripimur ad emendationem ⁊ nō ad perditionē nostrā euenisse credamus. q2 vt dr̄ Job. vj. Qui timet pruinam irruet sup̄ eū nix. Cum ergo flagellamur a dn̄o dirigamus oculos mentis nr̄e infra nos ad penas inferni dicētes cū gaudio. Melius est hic purgari q̄ȝ eternaliter illic cruciari. Ideo hostis noster callidissimus diabolus videns ꝑ tribulatiōes p̄sentes nos euadere tribulationes et miserias ꝑpetuas: fortissime nos impugnat. Tales et similes nobis sepius immittēs venenosas cogitationes. q̄d facis. et p̄sentem vitā vis perdere et futurā. si esses dei amicꝰ deus illa nō ꝑmitteret i te fieri ⁊ similia. Nō aūt immittit tales cogitatꝰ. nemo pōt hic ⁊ in futuro in voluptatibꝰ viuere. Et verbū illud saluatoris Mat. xvj. Qui vult post me venire abneget semetipm̄ et tollat crucem suam et sequat̄ me. Et illud Act. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū celorum. Attendāt ḡ impatientes et in voluptate hic viuere cupiētes illud qd̄ dicit dn̄s ꝑ ꝓphetā Esa. lxv. de talibus. Pro eo q̄ vocaui ⁊ nō respōdistis. locutus sum ⁊ nō audistis. et faciebatis malum in oculis meis. et q̄ nolui elegistis. ꝓpter hoc dicit dn̄s deus. Ecce serui mei comedēt ⁊ vos esurietis. Ecce serui mei bibēt et vos sitietis. Ecce serui mei letabuntur ⁊ vos ꝯfundemini. Ecce serui mei laudabūt p̄ exultatiōe cordis et vos clamabitis pre dolore cordis: et p̄ cōtritione spūs vlulabitis. In q̄bus verbis dn̄s nobis insinuat gaudiū sustinentiū hic patiēter tribulationes ⁊ ꝯfusionē voluptuosorū ⁊ impatiētiū. Vocat em̄ nos dn̄s ⁊ tūc nō loquit̄ nobis cū nobis aut ꝓspera aut aduersa ꝯcedit ⁊c̄. Quarto oculos nr̄os intra nos dirigamꝰ diligēter ꝯsiderādo interiora nr̄a quō sordeant: et inuenimꝰ nos multiplr̄ infectos ⁊ deformatos ꝑ cogitatiōes immūdas. ꝑ cōcupiscētias illicitas. ⁊ ꝑ negligētias infinitas. imo et si quantū in nobis est fecimus ad mundādas ꝯscias nr̄as: inuenimus q̄ etiā pctīs expulsis adhuc reliquiarū viciositas multū nobis inheret. Dicit ei Bern̄. Hmōi pestes viciorū vsq̄ȝ in vltimā solitudinē solitariū ꝓsequunt̄. Ergo introrsum hō ingrediēs potētias anie ex male ꝯsuetudinis vsu deprauatas et ad terrena appetenda adhuc maxime curuatas erigit ⁊ corrigit. nā rationē que data est homini vt deum agnoscat inuenit cecam. voluntatem q̄

data est homini vt in cognito ⁊ amato dul
citer quiescat inuenit instabilem ⁊ inquie-
tã. Erigat ergo hõ ratione ad deũ vt eũ ſp
cogitet, corrigat voluntatẽ: vt ſolũ deũ co-
gnituꝫ amet, cõpeſcat memoriã a vagis et
inutilibꝫ rebꝫ, et tunc potẽtias deformatas
reformabimus. Nã oĩa que ſunt in mũdo
ꝑ q̃ plurimũ potẽtie noſtre deprauant̃ ſũt
nobis mortalia ⁊ peſtifera. Et vt hoc ma-
gis cognoſcere poſſimus quinto dirigã-
mus oculos mentis noſtre ad exteriora cõ
ſpiciẽtes totũ mundũ a dextris ⁊ ſiniſtris:
et caute conſiderem⁹ q̇d oĩa q̃ in mũdo ſũt
habita ꝓficiãt, ⁊ q̇d ñ habita noceãt, ⁊ iue
nim⁹ ꝙ habita plĩmũ nocẽt, qꝛ ꝑ ea dei ami
ciciam perdimus. et ꝑ ꝯſequens omne bo
num. Unde Jaco. iiij. Qui vult eſſe amic⁹
huius ſeculi inimicus dei conſtituit̃. inimi
cos aũt eius deus ꝑcutit in poſteriora ⁊ ob
probriũ ſempiternũ dabit eis. vt dic̃ ꝓpħa
in pš. Uermis eñ illoꝝ nõ moriet̃ ⁊ ignis
coꝝ in perpetuũ nõ extinguet̃. Eſa. vl. Bo
na aũt huius mundi ſpreta ꝓpter deũ mul-
tum ꝓficiunt, qꝛ ꝑ eis nobis omne bonum
a dño dat̃, dicente dño Math. xix. Oĩs q̇
reliquerit patrẽ aut matrẽ aut filios aut ſo
rores aut domũ aut agrũ ꝓpter nomẽ meũ
centuplũ accipiet ⁊ vitã eternã poſſidebit.
Qđ exponẽs Aug⁹. dicit. O felix cõmuta
tio. Petrus reliq̇t oĩa vana ⁊ accepit oĩa
bona. De his eñ bonis mundi dicit Sa-
lomon Ecc̃s. j. Uidi cũcta q̃ erãt ſub ſole
et ecce vniuerſa vanitas. Qꝫ aũt Petrus ꝓ
his accepit oĩa bona facile oſtendit̃: qꝛ ac-
cepit deũ in q̃ veraciter eſt oĩe bonũ verũ
qꝛ difficile a terrenis abſtrahimur niſi ocu
los mẽtis nr̃e ad aliq̇d melius cõuertem⁹.
Jdeo oculi ſunt erigẽdi ad diuina. quia vt
ait Berñ. Juſtũ eſt: q̇s pñtia nõ delectant
preſto ſit eis memoria futuroꝝ. Et Grego.
dicit. Anima ſine delectatione eſſe nõ pote
rit. intellige ſaltem in deſiderio. Aut enim
delectat̃ in infimis ⁊ caret ſupremis. aut in
ſummis: et tũc infima cõtemnit. Sexto ꝫ
erigamus oculos noſtros ad celeſtia. vbi ẽ
omniũ bonoꝝ copia ⁊ abundãtia. Uñ cũ
Moiſes diceret ad dominũ. Oñde mihi
gloriã tuã, rñdit dñs. Oſtendaꝫ tibi omne
bonũ. Exo. xxxiij. Jdeo dicit Dauid ĩ pš.
Satiabor cũ apparuerit glĩa tua. Et Eſa.
lxiiij. Oculus nõ vidit deus abſqꝫ te q̃ pre-
paraſti expectantibꝫ te. Tũc iuſti fulgebũt
ſicut ſol in regno patris eorũ. Math. xiij.
Ecce chariſſimi audiant terrenaruꝫ rerum
amatores quanta bona ꝑparata ſint his q̇
terrena deſpiciunt. quis eñ exprimere va-
let immo nec cogitare q̃nta ſint gaudia be
atorum in celeſtibꝫ aſſociari angeloꝝ cho-
ris ⁊ oĩbꝫ ciuibꝫ ſuꝑnis et videre gloriã dei
ſui: trinitatẽ in vnitate et vnitatẽ in trinita-
te chriſtũ regẽ angeloꝝ ⁊ hoĩm: ⁊ mariã re
ginam totius ꝯgregatiõis electoꝝ. Si er-
go tãta ſunt bona in celis: cur nõ erigam⁹
oculos noſtros ⁊ toto deſiderio in ea ten-
damus vt ibi a malis hmõi liberemur ⁊c̃.
Septimo ꝫ attendẽtes iam dicta totaliter
hic deo vacãtes adhuc altius erigunt ocu
los ſuos ꝑ ꝯtemplationẽ celeſtiũ hic cum
q̃dã firma inheſione q̃tũ humane fragili-
tati eſt poſſibile: ita vt et ĩ tribulatiõibꝫ q̃s
hic ſuſtinẽt ſentiãt ſpeciales dei ꝯſolatiões
et magis in his delectent̃ q̃ in mũdi volu
ptatibꝫ. Talibꝫ aũt valde inſidiat̃ diabol⁹.
cũ eñ videt ſe nõ poſſe ꝓficere in tribula-
tionibꝫ illos ꝑducendo ad impatientiã cõ-
uertit ſe aſtutiſſime ad ea q̃ placẽt homini
naturaliter, vicꝫ gloria vana. et ſibi immit-
tit quõ ſit magne ſanctitatis ⁊ meriti apud
deũ q̇ tã patiẽs eſt. cui deus ſic ꝓuidit in h̃
mũdo vt etiã hic eũ ꝯſolet̃ in aduerſitatibꝫ
et ſil'ia ꝑſuadet. Et ꝑ hoc ſepe magnos vi-
ros q̇ multis annis deo inheſerũt ꝑducit ĩ
ꝑſumptionẽ periculoſam. vt cogitent ſe ex
meritis ſuis hec a deo ꝑcepiſſe. Et ſi tales
ita perſiſtũt illos demergit in perditionẽ.
Sancti aũt viri habẽt argumẽta ex aduer
ſo cogitãtes ſe ſine dei auxilio nihil facere
poſſe. ſm illud Jo. xv. Sine me nihil po-
teſtis facere. Neſciunt etiã ſi eorũ oꝑa ſint
accepta deo. qꝛ oẽs iuſticie noſtre añ ocu-
los diuine maieſtatis ſunt q̃ſi pannus mẽ-
ſtruate. Eſa. lxiiij. Et ideo q̃nto magis dia
bolus eos conat̃ erigere ſupra ſe ipi ſe de-
primũt ne id qđ querũt amittãt. Ex his er
go patet q̇d facere debemus vt terrena de-
ſpiciamus ⁊ celeſtia amemus. erigẽdo vicꝫ
oculos nr̃os ꝑ ſeptẽ ꝯſiderationes iam di
ctas. Hec autem circumſpectio ſeptẽ cõſi-
deratonũ enumeratarũ bene figurata eſt
Ezech. j. et. x. vbi de ſanctis animalibꝫ di-
citur ꝙ erãt plena oculis ante et retro. Qđ
exponens Grego. dicit. Corpora ſancto-

rum animaliū idcirco plena oculis describuntur, qꝛ sanctoꝝ actio ab oī pte circumspecta est bona desiderabiliter puidēs ꝛ mala sollicite cauēs. Caute ergo inuigilant vt se vndiqꝫ aspiciāt, vbiqꝫ custodiāt ne ꝛ mala ipa appetāt, aut hec eadē sub specie bonorum agant vbi se vicia virtutes mentianſ. De his aūt septē circūspectiōibꝫ dꝛ Zach. iij. Septē oculi erāt sup lapidē vnū ꝛc. Dirigamꝰ ergo oculos retro nos ad cognoscendū peccata nostra pterita. Ante nos: ad ppendendū diuinū iudiciū cōtra peccatores durissimū. Infra nos: ad videndum infernū deterrimū. Intra nos ad cognoscendū feditates malarū cogitationū ꝛ cōcupiscentiaꝝ. Extra nos circūquaqꝫ ad cōtemnendū mundū. Supra nos ad celum: et sic coꝛ nostrū ad celestia desiderāda vertamus: vt vere hodie cū btō Martino dicere possimꝰ. Ad te leuaui oculos meos q̄ habitas in celis. p qꝺ secū valeamꝰ cōseq̄ gaudia pparata electis per christum dn̄m nostrum. Amen.

In die sancti Leopoldi.

Sermo CI.

Magnus es tu

et faciēs mirabilia. ps. lxxxv. Videmus ꝙ qn̄ vna res recipit silitudinē alterꝰ rei pōt sicut ipa res nominari. Sic luna dꝛ lucida qn̄ recipit lumen a sole. Ita scti qn̄ recipiūt aliquā dei similitudinē: tūc ea q̄ de deo dicunſ pn̄t eis appropriari. Et ideo licet ꝟba ꝓposita ꝑm verū intellectū ꝓphete de deo dicāſ, pn̄t tn̄ be. Leopoldo cuiꝰ hodie festū celebraſ cōuenienter appropriari. vt dicaſ ei ꝟbū ꝑlibatū p themate assumptū. Magnus es tu ꝛ faciens mirabilia. In q̄bus q̄dē ꝟbis ꝓpheta in ꝑsona ecclesie duo tāgit. Nā pmo tāgit beati Leopoldi sublimitatē, ibi. Magnus es tu. Scdo suā virtutē, ibi. Et faciēs mirabilia. A Quantū ad primū nota ꝙ sctūs Leopoldus dicit magnꝰ ꝓpter q̄ttuoꝛ ex quibꝫ aliq̄s dicit magnus in hoc mūdo, vicꝫ. Primo ꝓpter nois sublimitatem. Illū eī dicimus magnū q̄ habet nomen magnū. Ideo xp̄s dicit magnꝰ vt hꝫ Luc. ij. Quia magnū nomen dn̄i emanuel. Esa. vij. Sic et sctūs Leopoldus dꝛ magnus ꝓpter nomen magnū, quia Leopoldus interpꝛetaſ q̄si leo pollidus siue pollitꝰ aut pollens. Et bene dicit leo pollitus, quia sicut leo est ꝑm Aresto, nobile animal et rex omniū animaliū gressibiliū et cōmunicatiuum ad illa. Ita sanctus Leopoldus fuit vere rex et pnceps suoꝝ subditoꝝ ꝛ cōmunicatiuus ad eos ꝓcurando eis pacē. Nā de eo dicit papa in bulla canonisationis ꝙ quadraginta annis principatū Austrie regens in diuina pace cōseruauit. Etiā illis precipue tꝑibus q̄bus ꝓpter Henricoꝝ patris et filij mutuas cōcertationes ꝛ postea ꝓpter Henrici q̄rti cum Lotario acerrimas cōtentiones in germania bellis, incendijs, et agroꝝ vastationibꝫ tumultuatū est. Qꝺ est cōtra principes moderni tꝑis etiā eius sanguinis, ꝯtra quos inuehe ꝛc. Duo nūc ex ista patria in exiliū missa sunt, vicꝫ pax ꝛ cōfidentia. Cum autē summe in hac ꝓuincia desideramus ꝛ optemus pacē. B Est dubiū, quot requirunſ ad hoc ꝙ in aliquo regno vel ducatu procureſ pax: et cōserueſ in eodē. Solutio. Tria pcipuere quirunſ, vicꝫ ad summū principē id est deum, reuerentia cū timore, in pncipe puidētia cū amore, in subditis obedientia cū honore. Primo requiriſ reuerentia cū timore vicꝫ ꝙ tā pnceps q̄ꝫ populus deū reuereatur et timeat ipm offendere et cū eo pacem habere studeat ꝛ seruare. Vn̄ dn̄s Hiere. xv. dicit. Quis miserebiſ tui hierusalē aut quis cōtristabitur p te, aut quis ibit ad rogandū pro pace tua, tu eī dereliquisti me dicit dn̄s. Item Leuit. xxvj. Si in pceptis meis ambulaueritis et mandata mea custodieritis ꝛ feceritis ea dabo vobis ꝛc. pmittens eis abundantiā bonoꝝ omniū, pacem specialiter ꝓmittit eis tāq̄ꝫ pcipuū bonū dicens. Dabo pacē in finibꝫ v̄ris ꝛc. ꝙ si nō audieritis me nec feceritis oīa mādata mea ꝛc. cōminaſ eis bonoꝝ oīm egestatem, famem, pestilentiā, intemperiē aeris, siccitatē, guerras, gladiū et terrores, et alia multa mala. Quō principibꝫ et populo pacem habentibꝫ cū deo ipe semp pacē dederit, ptꝫ exēplis innumeris. Salomon q̄ꝺiu deum dilexit et coluit pacem ex omni parte habuit, Sicut dicitur. iij. Regum iiij. Sed quādo deprauatum est coꝛ eius per mulieres vt deos coleret alienos suscitauit ei dominus aduersariū. iij. Regū. xi.

Asa rex Juda quia fecit qđ placitū erat in cōspectu dei, et subuertit aras pegrini cultus rc. regnauit in pace. ij. Paral. xiiij. Item de Josaphat dicitur. ij. Paral. xx. q post q terrā purgauit r populo pdicauit vt q̄rerent dn̄m: pbuit ei dn̄s pacem p circuitum. Item tpib iudicū quotiēs relinquebant dn̄m dabat eos in manus hostium. qn̄ vero cōuertebant ad eum misericordiā postulātes liberabat eos: largiēs eis pacē Quia scriptū est Prouerb. xvj. Cū placuerint dn̄o vie hominis inimicos quoq eius cōuertet ad pacē. Ceterū quāta nūc sustineat ille pplus israel videam. Baruch. iij. dicit. Quid est israel q in terra inimicorū es. inueterasti in terra aliena confide veraciter r cognosce. Nā si in via dei ābulasses habitasses vtiq in pace super terrā. Hoc heu nunc de nobis verificatur. Inuehe vt scis cōtra icolas patrie. Quicunq igitur princeps i terra sua pacem habere desiderat cū deo pacē habere studeat et pplus ei similiter, quia qn̄q ppter peccata ppli, qn̄q ppter peccata principis reipublice pax turbat. Ideo sanctus Leopoldus tpe sui regiminis in Austria semp bonā pacē habuit: qr cum deo bonā pacē habere studuit. Ad hoc hortat papa principes seculi r populos dicēs i bulla Leopoldi nobilis pncipis cōiugati et multor filior ac subditorum cura irretiti clarissimo exēplo admonemur vt omni excusatiōe semota per hec tpalia ita caute ambulemus, ita nos sancte exerceamus vt eterna nō amittamus. Secundo ad pacē pcurandā siue cōseruandā requirit regis vel principis puidentia cū amore. ij. Machab. iiij. Sine regali puidentia impossibile est pacem reb dari. Et Hester. xv. Om̄ malis qrundā suggestiōibus regū studia deprauant, puidendū ē paci oim puinciarū. Hec aūt puidētia consistit in trib cōditionib q̄s princeps dz habere in se q̄ vult pacē pcurare vel cōseruare in terris suis. ¶ Debet em̄ pnceps prudens r puidus habere dulcorē clementie in beniuolos, rigorē iusticie in rebelles et rigorē cōstantie in aduersarios. Primo princeps debet habere dulcorē clementie beniuolos benignius gubernado, exemplo regis assueri qui dicit Hester. xij. Cum plurimis gentibus imperarē r vniuersum orbem mee ditioni subiugassem nolui neq̄ qua q potentie abuti magnitudine, sed clementia et lenitate gubernare subiectos rc. Nam vt dicit Seneca. Nullum magis ex omnibus q clementia regem et principem decet. Prouer. xx. Mansuetudo r veritas custodiūt regem et clemētia firmat thron eius, idcirco in signū pietatis et clemētie reges inunguntur, vt in. c. j. de sacra vnc. Et rex apū solus nō habet aculeū: cū oēs alie apes habeant qđ iracundissime in vulnere cum pungūt relinquūt. Nō erit ergo princeps sicut Nero crudelissimus q̄ interfecit matrē et magistrū suū rc. Sz sicut Gaius cesar qui q̄s armis subegit clemētia vicit. Et sicut titus offensarū r iniuriarū indulgentissimus. Et sicut sanctus Leopoldus noster. De q̄ dic papa i bulla q inter alia saluberrima sanctitatis exēpla diuina misericordia sydus quoddā mūdo fulgere dedit beatū Leopoldū Austrie principē: decorū bonitate: mansuetudine atq clemētia conspicuū. Scdo debet princeps habere rigorem iusticie maleficos puniendo. Nam ex punitione malor pacem turbantiū reddit pax in terra. Esa. xxxij. Erit opus iusticie pax. ps. Justicia r pax osculate sunt. Item Orief in dieb eius iusticia r abundantia pacis. Ideo dicit Aug. iiij. de ciui. dei. ca. iiij. Remota iusticia quid aliud sunt regna nisi quedā latrocinia. Unde antiqui pncipes ita pcise iusticiā obseruabāt q nec cōtra semetipos nec cōtra filios r ppinquos infringere sinebāt. Vn̄ Valeri li. vj. narrat de Karundio senatore cum ppter seditiones occultas fuisset lex edita a romanis vt null intraret cōsilium ferro accinctus q̄ nō ferro moreret: cōtigit q ille Karundi rure veniens e longinquo accinctus ferro ex obliuione cōtionem senatorū intrauit. et cum dictum fuit sibi q legē infringebat: ipe auertēs respondit. Ego statim resartiā eam. et ferro q̄ erat accinctus se transfodit. Etiā ibidē narrat q cū in vrbe Locrensiū fuisset lex posita vt quicūq i adulterio deprehenderet oculis priuaret. Et cū filius zeleranti legislatoris illo crimine fuit cōprehensus et ppter honorem patris tota ciuitas vellet filio indulgere, ipe victus pcibus ciuiū: filio suo fecit eruere vnum oculum r sibi alterū. Ad hoc etiā facit erem

plum de Traiano ⁊ vidua vt narrat Sue
tonius de duodecim imꝑatoribꝫ. Exēplo
igitꝛ p̄dictoꝝ et sancti Leopoldi p̄nceps de
bet esse iusticiarius. Nā vt inq̇t Grego. in
c. cū deuotissimā. xij. q. ij. Summū in rebꝫ
bonū ē iusticiā colere ac cuiqꝫ iura sua ser-
uare. Ideo princeps debet hāc virtutē pre
oculis habere al's esset inutilis reipublice
Nam sicut viribꝫ acquirunt regna: sic abs-
qꝫ iusticia nō retinentꝛ. Inuehe cōtra p̄nci-
pes nostri tp̄is. nullus habet expeditionē
iusticie nisi muneribꝫ datis. vtinā muneri
bus nō peruerterentꝛ. ⁊ adulatores potiores
sunt q̇ faciunt alios odibiles siue fauorabi
les ⁊c̄. Tertio p̄nceps dꝫ hr̄e rigorē ꝯstan
tie aduersarios expugnando. Debet enim
esse virilis ac strennuus ad debellandū ho
stes. Ideo añ eum portatꝛ gladius quo vti
debet in hostes: nō in subiectos. Uñ apl's
Non sine causa gladiū portat sed ad vindi
ctam malorum et defensionē bonorū. Ita
fecit Dauid hostes expugnando vndiqꝫ q̄
vsqꝫ pacē reddidit in tota terra. Ita et Eze
chias. Iosaphat. Iosias ⁊c̄. vt habetꝛ in li.
Regum. Et multi alij imperatores ⁊ p̄n-
cipes vt habetꝛ in multis historijs. Ita fe-
cerunt sanctus Leopoldus ⁊ eius ꝓgeni-
tores qui ab austria Hungaros tāq̄ ho-
stes eiecerūt. Nam ita legitꝛ in annalibus
maiorum ꝙ anno dn̄i M. xxxviij. sedente
Benedicto nono pontifice maximo cum
Austria ab Albonio hungarie regnū tūc
occupante dura seruitute premeretꝛ Henri
cus secundus romanorū imperator: q̄ cō-
silio et armis Alberto qui Arnesto Sue
uorum duci frater erat recuperata et in di-
tionem germanoꝝ recepta esset eidē Alber
to dono dedit. eumqꝫ marchionatꝰ austrie
titulo insignitū esse voluit. Huic Alberto
successit filiꝰ Leopoldus. cuius alter Leo
poldus oīm fortissimus successor extitit.
Hic reliquit sanctū Leopoldū filiū succes-
sorē qui hungarorū seuitia superata ī diu-
tina pace et tranquillitate omnē austriam
cōtinuit. Hec in legenda. Debet igitꝛ omnis
princeps pacē habere cū suo supꝰiori. id est
deo. Cum suo homine interiori. Cū quoli-
bet inferiori id est subditis. omnes subdi-
tos ad pacem deducere vt pacem habeant
inuicem et ad omnes. Item debet pacē ha
bere cum omnibꝫ extraneis. ꝓpinquis et re-
motis si pōt fieri. iusticia semper salua. nec
vnq̄ debet cū extraneis maxime christia-
nis bellum incipere. sed nec illis ꝓuocanti-
bus debꝫ guerras mouere nisi ꝑ ardua val
de causa et necessitate. Sollicite deliberare
debet et diligenter aduertere quanta mala
fiant in guerris. q̄nta ꝑicula tam rerum q̄
corporum immineant reipublice. q̄nte tur
bationes animoꝝ. q̄nte oppressiones pau-
perū. destructiones bonoꝝ. vastationes vi
nearū ⁊ segetum. cōbustiones villarū. euer
siones castrorū. exterminia ciuitatum. stra
ges hominū. labores corporū. terrores mē
tium. rancores et inimicicie in futurum. et
damnationes innumerabilū ꝑsonarū. In
his alijsqꝫ pluribus debita cōsideratiōe pē
satis diligenter attendat prudēs princeps
q̄ inuite guerras mouere debeat vel motas
ab alijs acceptare. Ita p̄cepit dn̄s Deut.
xx. Si accesseris ad expugnandā aliquā
ciuitatē primū offeres eis pacem: cui si con
senserint pacis et amicicie federa sociabis
si fieri pōt salua iusticia ꝑmanente: nisi for
te sint aduersarij fidei cū q̇bꝫ nec pacis pa-
cta nec fedus amicicie debent habere fide-
les dn̄o prohibente Deut. vij. Non inibis
cum eis fedus neqꝫ misereberis eorū. Et
j. Esdre. ix. Non queratis pacē eorū ⁊ ꝓ-
speritatē eoꝝ vsqꝫ in sempiternū. Et. ij. Es-
dre. viij. Non queratis pacē habere cū eis
omni tempore. Tertio ad pacē ꝓcurādā et
cōseruandam requiritꝛ subditorum ad prin
cipem obedientia cum honore. Non enim
posset princeps rēpublicā regere nisi sub-
iecti fideliter et ex corde sibi parerēt. Pro-
pter hoc dicit apl's ad Heb. xiij. Obedite
p̄positis vestris ⁊ subiacete eis. Et ad Ro.
xiij. Omnis anima potestatibꝫ sublimiori
bus subdita esse debet. de censi. omnis ani
ma. xcij. dist. Obedientiā. Omnis eñ po-
testas a deo est. Que aūt a deo sunt ordina
ta sunt. Quare vt ibidē cōcluditꝛ qui pote-
stati resistit: ordinationi dei resistit. in. ca. q̇
resistit. xj. q. iij. Quā sententiā ꝯfirmat bea
tus Petrꝰ. j. Pet. ij. dicens. Subiecti esto-
te omni humane creature propter deum.
Glosa. super vos ad regendum deputate.
siue regi tanq̄ precellenti. siue ducibus tā-
q̄ ab eo missis. Et rursum. Subiecti esto-
te in omni timore dominis. Et non so-
lum modestis sed etiam discolis. Hec est.

em̄ volūtas dei. Sed iusto dei iudicio fit frequēter vt populus male obediat pncipi si ipe male obediat sūmo regi. nec ipe cum populo nec popul⁹ inter se pacē habet nisi ipe cum summo principe pacem seruet.

D Secundo aliqs dicitur magnus pter generis nobilitatē. Propterea vt habetur Thob. v. Cū angelus Raphael dixit ad Thobiā. Ego sum Azarias Ananie magni filius. Respōdit Thobias dicens Ex magno genere es tu. Hoc modo sanctus Leopold⁹ merito dicit magn⁹: qz ex magno et nobili genere natus. Naz vt habet in legēda p Innocen. octauū approbata. sanctus Leopoldus ortū habuit ex sueuis ducib⁹. Nam Albertus pauus ei⁹ de quo supra dictum est fuit pater Arnesti sueuorum ducis. Auus vero eius fili⁹ Alberti fuit Leopold⁹ primus. q̇ genuit Leopoldum secunduz patrē sancti Leopoldi. Hic Leopoldus secundus ex Jtha Henrici tertij filia muliere sanctissima que ad expeditionem Hierosolymitanā cū Huelfone Noricoꝝ duce tendens morte obijt. sanctū Leopoldum de quo nūc est sermo materne sanctimonie imitatorē filium suscepit. hic cum mira integritate et humilitate iuuenilem etatē suā exornasset. tandem anno dñi M. cvj. Agnetā filiaz Henrici quarti et sororē Henrici quinti romanoꝝ imperatoꝝ duxit in vxorē: ex qua duos de viginti liberos habuit zc. Ex q̄bus habet magna eius nobilitas ſm carnem. Et non solū fuit nobilis genere: sed nobilis moribus. quia habuit in se illas cōditiones q̄s veri nobiles debēt habere. Que sunt quattuor. Primo q debent esse liberales. Naz z deus qui nobilissimus est liberalissimus est. Tanta enim est eius liberalitas vt non solum sua sed et seipm dederit: et nō solum suis et sibi seruientib⁹ sed etiam hostibus. Jpe enim solē suum oriri facit sup bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. Matth. v. Ad dandum fecit quecūqz fecit. Nam creaturas rationales fecit vt eas daret. irrōnales vt eas daret. Videm⁹ etiā in natura q q̄nto animal est nobili⁹ tanto est liberalius. Sicut probat Plini⁹ in speculo naturali de aquila que est regina auium. cibum quē predando acquirit sola nō comedit: sed alijs auibus sequentib⁹ liberaliter diuidit. Jdeo multe aues pter hanc causam eam sequuntur. Ita et nobiles huius mundi debēt esse liberales pauperib⁹ eos alendo z nulli calumniā faciendo. quēadmodum beat⁹ Johannes baptista docuit Luc. iij. dicēs. Neminē cōcutiatis neqz calumniā faciatis. quasi diceret, sed pauperes nutriatis. Sed heu modo potest dici de illis quod scripsit Ezech. xxxvj. Statue tue nobiles in terram corruerūt. Hoc est: nobiles q̇ tanq̄ columne deberēt debiles sustentare: in terrenam deuenerūt cupiditatē et solent pauperes depredari. vt verificet de eis illud Esa. j. Principes tui infideles socij furū: omnes diligūt munera. Talis nō fuit sanctus Leopoldus sed fuit multū liberalis more aq̄le. Jn signum huius liberalitatis defert in suo clipeo q̄nqz aquilas. Et vt dicit in legenda q adeo liberalis fuit q postq̄ anno dñi M. xcvj. patri in marchionatu successit p oēm vitā tanta cum iusticia. clementia. misericordia et pietate rexit vt ppetuū sibi pij marchionis nomen cōparauit: ac paupeꝝ pater appellaret z vna omniū voce p sancto pdicaretur. et vt dicit papa in bulla eius liberalitatē christianeqz religionis cultū nōnulla monasteria z quidē celiberrima ab illo cū amplissimis censib⁹ cōstructa. Alia etiā magno sumptu illustrata abunde testant. Quis em̄ nobiliū more scti Leopoldi duo monasteria magno cū sumptu et amplissimis dotib⁹ fundaret. sicut est Newburgiū claustrale. z cenobiū ad sanctā crucem. sed heu destruūt et eius sibi vsurpāt. Aliud etiam monasterium Medlicū. vulgariter Melck nuncupatū maioꝝ suorū impensa edificatū. et iam ferme collapsum in pstinā immo in meliorē formā restituit. q̄ oia ostēdūt ei⁹ liberalitatē. Scdo nobiles dnt esse veraces i ꝟbis. Juxta illud puer. xvij. Nō decēt stultū verba cōposita: nec principem labia mendacij. optimū clinodiū est veritas in nobilib⁹ olim generale: nūc est rarū. Jdeo dicit ps. Nolite cōfidere in principibus. q̄si di. Raro est veritas in ipis. ipi appendūt multa sigilla z multiplicāt ꝟba: sed in eis est pauca fiducia. Talis nō fuit sanctus Leopoldus: sed tot⁹ verax. Jdeo canitur de eo in missa. Lex veritatis fuit i corde ipius et iniq̄tas nō est inuenta in labijs

eius. Tertio nobiles debēt esse mundi. qꝛ nobilia aīalia in locis mūdissimis cōmorant: sed porci in luto delectant. Ideo legit in gestis philosophoꝝ. Cū quidā immundus corā quodā pħo diceret se libentiꝰ cū mulieribꝫ q̄ꝫ cū pħis cōmorari. Ille rn̄dit. Et sus libentius in sceno gaudet q̄ꝫ fonte sereno. Ita sanctus Leopoldus vere nobilis seruauit mundiciā in iuuentute. qꝛ sciuit esse scriptū Prouerb. xxij. Qui diligit mundiciā ꝓpter verba labioꝝ habebit amicū regē. Seruauit etiā in matrimonio castitatē coniugalē. Sic em̄ legit de eo. Hic Leopoldus ab infantia nō se delitijs aut voluptatibꝫ q̄bus etas illa ꝑmaxime irretiri solet. neq̄ꝫ his q̄ faciunt pueri se accōmodauit aut aliqua ex ꝑte corrupit. sꝫ inter regios luxus opesq̄ꝫ innumeras ⁊ oīm rerū delitias sobriū: ꝯtinentē: abstinentem: et in carne quodammō viuentē p̄ter carnē cerneres. At postq̄ꝫ anno dn̄i M. cvj. sacro matrimonio copulat: cōtinentiā laudabilēq̄ꝫ castimoniā seruauit. ante oculos ſꝑ habēs matrimoniū magnū esse ī deo ⁊ ecclesia sacr̄m. iuxta apl'm ad Eph. v. c. In q̄ fides thori ꝯiugalis ⁊ ꝓles verum testimonium diuini nutus ꝓhibēt. De q̄bꝫ in ca. ꝑ venerabilē. q̄ fi. sint le. ⁊ ī. c. om̄e itaq̄ꝫ. xxxij q. ij. Perseuerauit em̄ in eadē fide et castimonia vsq̄ꝫ ad extremū vite exitū. Inuehe cōtra nobiles moderni tꝑis q̄ oīno sūt immundi: etiā in matrimonio ⁊c̄. Quarto nobiles debēt ecclesiā dei scꝫ sacerdotes viduas ⁊ orphanos ꝓtegere: q̄ seipos defendere nō pn̄t. vt in. c. Valentinianꝰ. lxiij. dis. et in ca. regū. xxiij. q. v. Hoc fecit sctūs Leopoldus. Sic em̄ dicit de eo papa in bulla. Hic p̄nceps optimus sacerdotes et viros religiosos admodū coluit summosq̄ꝫ pontifices tāta veneratiōe ꝓsecutus fuit. vt ab Innocētio secūdo romanoꝝ pontifice peculiaris scti Petri filiꝰ appellaret. et sequit. Hic vir dei in sūmis opibꝫ educatꝰ in magna peccādi licētia cōstitutus: tn̄ misericordie et pietatꝭ munera subibat. lassos roborans. vacillātes cōfirmās. oppssos subleuans. inopes fouēs ⁊c̄. Inuehe ꝯ nobiles moderni tꝑis q̄ sacerdotes in nulla reuerētia habēt. imo dehonestāt ⁊ ꝑsequūtur ⁊c̄. Itē raro se in defensione eccl'ie ⁊ pauperū occupāt. sꝫ ī delitijs ⁊ vanitatibꝫ mūdi ⁊c̄.

Et bona monasterioꝝ inuadūt. Etiā ꝑsentis monasterij ꝯtra bannū ab Innocentio secundo. et Alexandro tertio a diuo Leopoldo impetratū. Extende ⁊c̄. E Tertio aliq̄s dr̄ magnus ꝓpter virtutū abundātiā. Sic Johānes baptista dicit magnus vt habet Luc. j. cū dr̄. Erit em̄ magnꝰ corā dn̄o. Hoc modo etiā beatꝰ Leopoldꝰ dicitur magnus qui ſm gradū atq̄ꝫ statū suuꝫ in pietate. iusticia. multa patiētia. longanimitate. pudicicia. castitate. humilitate. sobrietate. prudentia. mansuetudine. charitate. liberalitate. reliquisq̄ꝫ omnibꝫ virtutibꝫ magnā superexcellentiā habuit. vt extensius declarat papa ī bulla. F Quarto aliquis dr̄ magnꝰ ꝓpter operū efficaciā. Ideo dr̄ Exo. xj. q̄ moises fuit vir magnꝰ ī terra egypti. Ita ⁊ btūs Leopoldꝰ. Inter oīa āt opa efficacior est orō deuota. Cui beatus Leopoldus sollicite insistebat. vt habet in legenda. Hec em̄ extendit virtutes suas ad celū. sicut ptꝫ tꝑe Josue. Jos. x. ca. Ad mūdum. sicut tꝑe Helie. iij. Re. xviij. Ad purgatoriū. sicut tꝑe Jude machabei q̄ dixit. Sancta et salubris est cogitatio ꝓ defunctis exorare ⁊c̄. ij. Machab. xij. Scdo in verbis p̄missis tangit virtus bti Leopoldi in miraculoꝝ operatiōe. ibi. Et faciens mirabilia. Multis em̄ veroꝝ miraculorū generibꝫ chorusçauit. Ita dic̄ papa ī bulla Deus sanctimoniā bti Leopoldi innumerabilibꝫ miracul' ad eiꝰ inuocationē editis cōprobauit ⁊c̄. vide ibidē. G Ita ī oī rerū genere ad ipiꝰ inuocationē deꝰ miracula fecit. Primo in rebꝫ habentibꝫ esse tm̄ sicut in elemētis. Primo in terra ⁊ in aqua Nā ad ipsius inuocationē septē mortui in aqua et terra sunt suscitati. Unū est de puero in puteo mortuo repto: q̄ positꝰ suꝑ altare miraculose reuixit pluribꝫ circumstantibus. Alterū est de adolescēte q̄ in aquaꝫ cadēs: et subtus ꝑ duas horas manēs ⁊ vt mortuꝰ ad domū parentū portatꝰ. cū ꝑ mediam horā motus nulla ī eo vita apparuit feretrū parabat. voto emisso puer flere cepit et vite restitutꝰ ē. Itē in igne ⁊ aere. qm̄ virgo icta fulmine reuixit. Secundo in rebus habentibus esse ⁊ viuere. vt in vite: ex cuius ictu q̄dā ꝑ nouē hebdomadas oculorū dolorē patiēs nihil vidit. cū nulla poterat medicina curari. : voto ꝯpleto statim

sanatus fuit. Simile habetur de aliis qui herbas venenatas comederunt et inuocatione sancti Leopoldi a morte sanati sunt. Tertio in rebus habentibus esse viuere et sentire, vt in aialibus irronabilibus, sicut in cane rabido ex cuius morsu quedam ad tantam frenesim deuenit vt nec maritum agnosceret nec agnatos, sed pedibus et manibus ligata decubuit: cum nulla poterat medela curari, voto per maritum emisso completo: statim apud tumbam multis ibidem presentibus sanitatem recepit. Quarto in creatura rationali, vt in infirmis hominibus quos sanauit. Et in omni genere morbi, vt in mutis sanatis numero quindecim. Quidam enim mutus a natiuitate sua vsque ad decimum annum nunquam locutus: apud tumbam loquelam recepit: et pater noster dixit. Item in surdis sanatis numero decem. Quidam enim in secundo etatis sue anno constitutus vsque ad. xxix. sue etatis annum surdus permansit: fluxumque aurium per tres annos continue passus fuit: ad tumbam votiue veniens sanatus est et a iudicibus audiens compertus. Item in cecis illuminatis numero. xx. Quedam enim infantula per sex annos et vltra a natiuitate sua in sinistro oculo suo ceca dum tumbam ex voto visitaret ipsius oculus clarum visum accepit et a iudicibus videre visa est. Item in mulieribus a periculo partus liberatis numero nouem. Quedam enim tantam difficultatem in partu passa vt obstetrices ipsam cum fetu deficientem iam mori putabant: beati Leopoldi inuocato auxilio primo femellam cum salute, deinde abortiuum peperit, necdum se liberatam sensit voto emisso iterum masculum viuum et hodie in humanis agentem peperit. Item a diuersis periculis liberati numero decem, vt quattuor laici et vnus sacerdos qui in parua nauicula fluctibus et ventis adeo percussi vt vltra quam per medietatem corporis sui in aquis ad minus per vnum miliare sine aliqua releuamine fluxerunt: estimantes impossibile esse quod euaderent. Inuocatione ad beatum Leopoldum emissa a periculo redempti sunt. Item in freneticis sanatis numero sex. Quidam enim ex grauissima infirmitate et vulnere furiosus ac per mensem pedibus et manibus ligatus fuit: voto per vxorem emisso statim furia cessauit. Item in paraliticis liberatis numero. xix. Mulier quedam paralitica per quattuor annos se mouere nequiens: cum nulla poterat medela curari: voto emisso statim melius habuit: et co

completo circa tumbam pristine fuit sanitati restituta. Item in pestilenticis liberatis numero quindecim. Mulier pestilentica in tribus locis infecta ob inflaturam colli per octo dies absque cibo et potu iacens a peritis medicis mortis filia iudicata fuit, voto in corde emisso: certa ei visio in somnis de beato Leopoldo apparuit sibi sanitatem promittens: excitatur et statim inflatura colli recesserat: resurgens infra tres dies sanitati restituta votum leta adimpleuit. Item a febribus curati numero. xxxiiii. Virgo innupta febres quartanas per tres annos continuo passa: cum nulla poterat medela curari, voto completo de tumba sana abiit et ex post febres nunquam sensit. Item contracti et claudi restituti in multo numero. Mulier quedam per. xvi. annos in lecto decumbens manibus et pedibus suis contracta: cum nulla poterat medela releuari aut curari: ad tumbam deducta et completa deuotione: statim sanata fuit. Item a capitis et dolore dentium liberati numero duodecim. Quidam per. xxx. annos dentium dolorem singulis annis ter aut quater, aliquando quattuordecim, aliquando vero viginti diebus passus, voto completo nunquam amplius dentium dolorem passus est. Item epilentici curati numero. xvi. Puella per nouem annos morbum caducum aliquando decies, aliquando duodecies aut citra in die passa, ad tumbam deducta ibique orationibus completis infirmitatem vlterius nunquam sensit. Item ab apoplexia liberati numero tres. Adolescentula quedam per decem annos per totum sinistrum latus passa ad tumbam votiue deducta conualuit. Item a lepra curati. Item a dolore colico liberati. Podagrici curati. Item vulnerati sanati in multo numero, de quibus habetur in processibus inquisitionum specialis et generalis. Item a vinculis et carceribus liberati numero quattuor. Hic de vno in turri episcopo constrictus qui per paruum foramen vt alias impossibile esset hominem exire exiuit. Et quia non compleuit votum iterum fuit captus, et secundo iterum exiuit. De illo facit papa mentionem in bulla canonisationis. Quinto in creatura intellectuali mala vt in demonibus quos ab obsessis fugauit. Item in creatura intellectuali bona vt in angelis bonis qui eum in vita sua honorauerunt quando peplum vxoris ad longum spacium deduxerunt vt habetur in legenda.

In die presentationis beate Marie vir
ginis in templum.

Sermo CII.

Confidite ego
sum nolite timere. Marc. vj. c.
Uerba ista sunt saluatoris nr̃i
loquẽtis ad discipulos suos qñ i mari de
nocte existentes habebãt ꝯtrariũ ventũ. et
iõ erãt in maximis angustijs et timore: tũc
dixit eis. Cõfidite ꝛc̃. Tamen pñt esse vir-
ginis Marie q̇bus benigne alloquit͛ oẽs
in hoc mũdo: in mari tribulationũ laborã
tibus: eis cõsolationẽ ꝑmittẽs dicẽs. Cõ-
fidite ego sum ꝛc̃. In q̇bus verbis btã vir
go nobis tria benigna ꝑmittit. Primũ sue
pietatis cõfidentiã quã ad eam habere de-
bem⁹. ibi. Cõfidite. Secũdo exprimit sue
cognitiõis magnificentiã. cum subdit. ego
sum. Tertio ostẽdit sue securitatis ꝓtectio
ne: cũ subiũgit. nolite timere. A Cir-
ca ṗmũ nota ꝙ quattuor genera hominũ
debent cõfidere de pietate beate virginis.
Primi sunt peccatores q̇bus ipa est mater
misericordie et venie impetratrix. Uñ di-
cit. Cõfidite. q̄si diceret. Si me honoraue
ritis veniam vobis a filio meo quẽ offen-
distis impetrabo. Uñ de ea canit ecclesia.
Omnis hõ oĩ hora hãc implora. Sic fi-
gurata est nobis ꝑ Abigail. de q̄ legitur. j.
Reg. xxv. ꝙ Nabal viro suo q̇ Dauid of-
fenderat veniaȝ impetrauit. Berñ. Ipam
inuoca: ipam lauda: ipam ama. q2 salus est
peccatoꝝ. refrigeriũ miseroꝝ. adiutrix la-
psorum. reductrix desperatoꝝ. Exemplum
de magno peccatore q̇ beatã virginẽ habẽ
tem puerũ in sinu: ꝓ gratia impetrãda ro-
gauit. a quo puer auertit oculos et deinde
ostendit dorsum. Uide i speculo exemplo
rum. di. vlt. c. xiij. ꝛc̃. Secũdi q̇ ꝯfidere de
bent de pietate beate virginis sunt penitẽ
tes. quib9 ipa dicit. Cõfidite. q̄si diceret. q2
sum cõsolatio vestra. Uñ dicit illud Esa.
lj. Ego ipe cõsolabor vos. Et. ij. ad. Coꝝ. j.
Qui cõsolatur vos in oĩ tribulatione ve-
stra. Sic figurata est nobis per Judith q̄
fuit cõsolatio oĩm existentiũ in Bethulia:
q̄s ipa liberauit de obsidione Holofernis
id ẽ diaboli q̇ eos ꝑ pctm̄ obsederat. ipos
ab omnib9 impugnãtib9 liberãdo cõsolat͛.
Clamemus ergo ad eam dicẽtes. O cõso-
latrix pauperũ maria tuis ꝓcib9 auge eos
in corde: quos de mortis manib9 per filiuȝ
humiliter eripuisti. Tertij qui ꝯfidere de-
bent de pietate beate virginis sunt iusti: q̇-
bus hic auget gratiã ⁊ ibi gloriã. Unde de
ea canit͛. Per te iustis gratia scȝ hic: auget͛.
et ibi gloria multiplicat͛. Dicit ergo iustis.
Cõfidite. quasi diceret. quia vobis hic gra
tiam: et ibi sedẽ in patria cum gloria a deo
patre filij mei impetrabo. Sic figurata est
per Bersabee q̄ Salomoni impetrauit se
dere in throno Dauid patris sui. Salo-
mon interp̄tat͛ pacificus. et signat virũ iu-
stum q̇ in corde pacifico tã deo q̄ꝫ ꝓximis
et sibi reddit iusticie ꝑfectionẽ. Huic Ber-
sabee q̄ interp̄tat͛ puteus sapiẽtie. et signat
virginẽ mariã: q̄ est puteus diuine sapien-
tie. In ipa nãqꝫ omnes thesauri sapiẽtie et
sciẽtie dei absconditi sunt: obtinuit sedere i
throno Dauid id est patris. Ante em̄ ortũ
huius virginis nemo tã sanct⁹ nec iustus
erat q̇ statim post mortẽ intraret in patriã:
sed oẽs in limbũ descendebãt. Sed postq̄ꝫ
ꝑ filiũ eius porta patrie apta fuit in ascen-
sione dicit maria viro iusto illud Lu. j. Da
bit illi scȝ iusto dñs sedẽ Dauid patris ei⁹.
Dicamus igit͛ et illud Judith. xv. Tu glo
ria hierusalẽ: id est iustorum. tu leticia isra-
el. id est penitentium. tu honorificentia po
puli tui. id ẽ peccatorũ. Quarti qui cõfide-
re debẽt de pietate beate virginis sunt oẽs
de hoc exilio in aliam vitã per mortem mi
grantes. Quib9 ipa dicit. Cõfidite. q̄si di-
ceret. Si vobiscum fuero in exitu anime a
corpore: omne periculũ euadetis. Ideo ad
ipam clamemus quotidie. Maria mr̄ gra
tie mater misericordie: tu nos ab hoste ꝓte
ge ꝛc̃. Sic figurata est ꝑ columnã nubis ꝑ
diem ⁊ ignis ꝑ noctẽ. quã filij israel ꝑ de-
sertũ transeundo habuerũt. Que eis in die
erat refrigeriũ cõtra estum: et in nocte erat
lux contra obscuritatem tenebraruȝ. Sic
Maria omnib9 eam venerantib9 in hora
exitus eorum est refrigeriũ cõtra feruorem
pene: et lux contra obscuritatem gehenne.
Dicamus ergo ei illud. Ad te pia suspira-
mus si nõ ducis deuiamus. Hic exempluȝ
de meretrice q̇. xv. annos fornicando dies
suos vagabunde expenderat: que tamẽ sin
gulis festis beate virginis ⁊ sabbatis ob re
uerentiã btẽ virginis nullũ pctm̄ fecerat.

Insuper ipo die missam de labore manuũ suarũ cum lumine cõparabat. q̃ tandẽ per sociam ĩ sabbato quodã in sanguine ꝓprio volutans reperta virginis auxiliũ implorans ait. Adiuua me virgo Maria: qꝛ in die tuo n unq̃ peccatũ feci: insup te inquãtum valui honoraui. Cui mox auxiliũ virginis affuit dicens. Quia sabbatum meuꝫ custodisti: sanitatẽ tibi tribuam. vitã ꝓlongabo ꝛ veniã tibi a filio meo impetrabo. q̃ statim sana surrexit ꝛ pniam agẽs post q̃n q̃ annos fine bono ad dñm migrauit ꝛc. Aliud exemplũ vide in speculo exemploꝝ de quodã latrone. di. v. c. lxiiij. Circa secundum vbi dicit. Ego sum. in q̃ exprimit sue cognitionis magnificentiã. qꝛ dicit. Ego sum scꝫ mater misericordie q̃ ad peccatores. s. recõciliando. Ego sum mater scꝫ gratie quo ad penitẽtes cõsolando. Ego sum mater scꝫ dulcedinis diuine quo ad iustos glorificando. Ego sum mater scꝫ ꝓtectionis et vite quo ad oẽs eiꝰ suffragia implorantes. Vñ dicit Eccl. xxiiij. Transite ad me omnes q̃ cõcupiscitis me ꝛc. Ego sum que hodie ꝓpter vos p̃sentata sum ad templum materiale vt intercedã ꝓ vobis sine intermissione in templo eternali. Et qꝛ hodie agimus festum p̃sentationis eius in tẽplum. B Nota q̃ in hoc festo et hac die collate sunt beate virgini septẽ pfectiones gratiarũ. Prima gratia q̃ disponit ad generationẽ christi est ĩ templo presentatio seu dedicatio. In mũdi quidẽ ꝯuersatiõe nõ potest bene mens in diuis dilatari. Nemo em̃ militãs deo: ĩplicat se secularibꝫ negocijs. Unde et christus inter turbas cuꝫ esset duodennis amissus est in templo repertus. Uirgo igitur maria ablactata fuit tribus annis. Hi em̃ sunt fortiores p totã vitam suam q̃ si per duos annos. Et fuit ablactata ꝓprijs matris mammillis. Deus et natura nihil frustra operant̃ ꝼm phm. ꝓpterea aũt date sunt mãmille mulieribꝫ vt valeant de lacte suo nutrire filios suos: nõ vt ostendant eos populo. frustra igitur videntur esse in illis que nõ nutriũt filios ex eis cum possint: sed tradunt alijs nutriendos. Quod Grego. in. c. ad eius. v. di. multum reprehendit. Nam ex malo lacte nutriti cõtrahunt malas ꝯditiões naturales Post ablactationẽ igit̃ eius cũ esset trium annorũ duxerũt parẽtes eius ipam ad templum cũ oblatiõibꝫ hostiarũ offerẽtes domino. nõ expectauerũt q̃ prius disceret mũdi vanitates. nec obtulerũt filiam claudaꝫ illegitimã. turpem vel pauperẽ quã ditare nõ possent. sicut hodie faciũt qui offerunt filios vel filias in monasterio seruituras. Indignũ est dare deo quod dedignat̃ homo ait Hiero. sup ꝓphetas. sꝫ dederũt deo Mariã vnicã filiã pulcerrimã. honestissimam. ab omnibꝫ amabilẽ. Secunda gratia fuit sancta conuersatio. quod figurauit quãdo p̃sentata ad templũ dum parẽtes se exuerent et cultioribꝫ ex more se vestibꝫ induerant: quia ab extra veniebãt: beata virgo ita paruula scꝫ triũ annoꝝ p se sine ducentis et leuantis manu ita erecta ascendit p illos quindecim gradus per q̃s ab imo ascẽdebat̃ in templũ vbi sacerdotes officia exercebãt vt pfecte etati in hac causa nihil deesse putares. Et significãt isti quindecim gradus q̃ndecim status btõꝝ q̃ sunt in tẽplo glorie infra diuinã maiestatẽ. vicꝫ nouem ordines angeloꝝ et sex sctõꝝ. scꝫ patriarcharũ. ꝓphetarũ. aploꝝ. martyrũ. ꝯfessorũ. et sanctarũ virginũ. quoꝝ oĩm pfectionẽ trãscensura erat. puerb. vlt. Multe filie id est anie ꝯgregauerũt diuitias: tu sola. s. beata maria: supgressa es vniuersas. Perfecta aũt oblatione parẽtes ỽginẽ intra septa tẽpli cũ alijs virginibꝫ ibidẽ educandã dimiserũt ꝛ domi reuersi sunt. Tertia gratia est visitatio frequẽs angeloꝝ. Cum em̃ in templo insisteret multũ orationi angeli visitabãt eã ꝯsolãtes. deferẽtes orõnes eiꝰ ante deũ. A mane em̃ vt dicit Hiero. in eiꝰ historia vsq̃ ad tertiã diuis laudibꝫ vacabat. Et a tertia vsq̃ ad nonam in textrino opere se exercebat: dans exemplum vitandi ocium. Panẽ inq̃t Salomon ociosa nõ comedit. A nona iterum non recedebat ab oratione vsq̃ dum angelus domini ei appareret de cuius manu escam acciperet qua tm̃ reficiebat̃. Eam vero q̃ a põtificibus tribuebatur pauperibꝫ diuidebat Quarta gratia est cõtinuus ꝓfectus in virtutibus et maius bonum. Nam vt dicitur Prouerb. iiij. capitulo. Justorũ semita quasi lux splendens proficit et crescit vsq̃ ad perfectum diem. Unde et animalia que vidit Ezechiel in visione signãtia ꝼm

Grego. sanctos viros cũ pficiscerent nõ reuertebant, sed vnumquodq; ante faciẽ suã gradiebat, quia homines iusti nõ redeunt ad mala q̃ cõmiserunt nec desistũt a bonis operibꝰ sed cõtinuo ad meliora pcedunt. Sic beata maria semp ad perfectiora opa se extendebat: facta omnibꝰ sanctitatis exẽplum. Et hoc figuratur ꝙ dum ascendit p illos quindecim gradus nõ retrospexit ad parẽtes. Etiã semp pfecit in opere manuali: ita ꝙ ab alijs virginibꝰ vocata fuit regina operis. Hic ex legenda. Quinta gratia est cura salutis aliorũ. Unicuiq; mãdauit deus de pximo suo scz vt curam habeat de salute eius. Unde Anacletus papa in ca. tam sacerdos. xxiiij. q. iij. Omnes summã debẽt habere curã de his qui pereũt vt aut eorũ redargutiõe corrigant a peccatis, aut si incorrigibiles sunt eijciantur de ecclesia. Sollicita aũt erat btã Maria ne aliquã ex sodalibꝰ offenderet admonẽs eas ne cõtumeliosa esset altera alteri: sed inuicem seruientes et honorãtes: ab ociosis ṽbis abstinerent: semp deũ laudarẽt. Uñ et ipa cũ vocabatur respõdere solita erat p deo gratias, vt et illud modicũ verbũ nõ esset sine dei laude. Sexta est ꝓpositum virginitatis. Nã vt dicit beatꝰ Augꝰ. et hr in. c. sufficiat. §. cum ergo btã maria. xxvij. q. ij. Proposuit eñ in mente sua virginitatẽ seruare nisi sibi deus aliter reuelaret: qz tunc insolitum erat illud. Et ideo angelo salutãti dixit. Quõ fiet istud qm̃ virũ non cognosco. id est ꝓposui nõ accipere virũ. Septima ẽ robur. id est firmitas ꝓpositi in bono cõceptio. vt enim dicit Grego. sup Ezech. Qui bona agunt ⁊ meliora agere ꝓponunt si nõ faciunt: licet in bonis prioribꝰ pseuerent in cõspectu tñ dñi ceciderũt. Multa eñ diabolus ꝓponit ad impendendũ ne quis exequatur bona ꝓposita, sed viriliter age ⁊ esto robustus ad ea exequendũ. Sic beata maria cum iam esset nubilis facta et sacerdos admoneret eam domum reuerti ad nuptias cõtrahendas, respondit se hoc agere nõ posse ꝓpt ꝓpositũ ṽginitatis. et sic firma et robusta fuit in sancto ꝓposito. Sũmus vero sacerdos vt legitur audito ꝓposito virginitatis beate Marie anxius (quia res dubia erat) q̃suit a dño et cõprehendit voluntatem eius per virgam Joseph que frondult: cui eam desponsauit. Postea aũt sumpto sponso ex dei reuelatione votũ virginitatis cũ sponso Joseph emisit. et vterq; vt dicit Augꝰ. in virginitate pmansit. et hr in dicto. c. sufficiat. §. cũ ergo. xxj. q. ij. Et ipse Joseph fuit testis virginitatꝭ ipius. vt ea. cau. et. q. c. sic q̃ppe. ⁊c. Circa tertiũ vbi dicitur. Nolite timere oñdit btã virgo sue ptectionis securitatẽ. Ideo i antiphona Salue regina. ad eã clamamus. Eya ergo aduocata nr̃a illos ⁊c. Ut enim dicit Ansel. Impossibile est ꝙ illi a q̃bꝰ maria oculos sue misericordie auertit saluent. Ita necessariũ est ꝙ hi ad q̃s ꝯuertit oculos suos p eis aduocãs sint securi ab eterna damnatione, ideo dicit. Nolite timere. Sic figurata est p arcã testamenti quã filij israel secũ ad preliũ deferentes secure pugnabãt. Sic et nos eius auxilio mediante pugnaturi i huius mundi stadio nihil timeamus. Unde Berñ. Securum accessuz habes o homo ad deũ vbi mater stat ante filiũ. filius ante patrẽ. mater ostẽdit filio pectus et vbera, filius ostẽdit patri latus ⁊ vulnera. Non ergo nulla poterit esse repulsa vbi sũt tot amoris insignia. Ad thronũ igit eius scz virginẽ mariã in q̃ quieuit accedamꝰ cũ fiducia vt ait apl's ad Heb. iiij. ca. vt misericordiam et gratiã cõsequamur in tge opportuno Amen.

De presentatiõe btẽ Marie virginis Sermo CIII.

Qui audit me nõ cõfundet: et q̃ opant in me nõ peccabũt. et q̃ elucidãt me vitã eternã habebunt. Ecc̃i. xxiiij. ca. Predicta verba dicit beata virgo maria ad sibi deuotos. Pro quorum introductiõe nota ꝙ naturaliter q̃libet res parti huic magis adheret vbi maiorẽ influentiã pietatꝭ ⁊ auxilij sperat hrẽ. sicut videmꝰ in floribꝰ q̃ semp se vertũt ad partẽ solis ꝓpter influentiam. et vulgo dicit. Uertere debes palliũ qua parte noscis flare ventũ. Hoc etiã experimur in puerꝭ: qui nullubi melꝰ hñt q̃ in domo patris et i sinu matris ⁊ semp ad hũc habere suũ recursum ¶ Unde recitat ꝙ rex Dauid semel amisit Salomonẽ filiũ suũ quẽ cognoscẽs sapientem per

eius sapientiā locū el⁹ habitationis ⁊ mā‑sionis auscultabat: mittēs ī orbē terre tria ꝓbleumata ad oēs reges sciēs neminē illa nisi filium suū posse soluere et exponere vt ꝑ hoc filij mansionē experiret. Primū ꝓbleuma. Quid melius et vtilius ⁊ delectabilius sit qđ pōt habere homo in hac vita Secundū qs cibꝫ esset homini magis cō‑ueniēs. Tertiū qs locus esset securior pro puero. Que ꝓbleumata delata per circuitū ad quendā regē tandem deuenerūt: cū quo tunc tpis Salomon morabatur. Qui rex auditis ꝓbleumatibꝫ: misit omnibꝫ satrapis et sapientibꝫ ꝯsiliarijs ꝓ horū solutiōe, sed nemo inuentus accessit. Salomon intelligens hec patrē suū misisse. Et rñdit ad primum. Nihil vtilius ⁊ delectabilius pt hō habere in hoc mūdo q̄ꝫ cor quietū. Ad secundū, nō est cōuenientior cibꝫ ꝓ puero q̄ꝫ lac matris. Ad tertiū, cōuenientissimus locus et securissimus est gremiū matris. Cōsiderās ergo Salomon desideriū patris eius redijt. Ad quē pater ait. Fili mi nūq̄ꝫ me viuēte habuisses ita quietū cor sicē mecum, qꝛ puer naturalit̄ inclinat̄ stare cū parentibꝫ, nec aliqs tibi tā bene facit nutrimēto et doctrina sicut ego, nec alibi es ita securus in aliq̄ regis curia sicut in mea, et ideo noli vlterius recedere a me. Spiritualiter homo q̄ per peccatū longe recessit a deo, stat in cōtinua cordis ꝑturbatiōe, nunc timore ꝓpalationis si occultū est pctm̄: nunc timore corpis damnificatiōe vel rerum amissiōe, timore mortis ⁊ pauore eterne dānationis. Nec pōt q̄etari nisi cum deo qñ scꝫ ꝯsiderat se immunē a pctō ⁊ stare in grā Unde Aug. Inquietū est cor meū donec veniat ad te. Ergo peccator debꝫ redire ad domum dei patris scꝫ sanctam ecclesiā in qua securatur ab omnibus aduersarijs, et hoc per penitentiā: et inueniet patrem graciosum, matrē scꝫ virginem gloriosam clementē, q̄ refugientes ad gremiū sue misericordie suscipit ⁊ ab hostibꝫ defendit et lacte gratie nutrit: put ipa ꝓmittit peccatoribꝫ ī verbis p̄missis, cū dicit. Qui audit me ⁊c. In quibꝫ verbis gloriosa virgo maria sibi deuotis tria ꝓmittit. Primo euitationē cōfusionis, ibi, Qui audit me nō cōfundet̄ Secūdo declinationē iniquitatis, ibi. Et qui operantur in me nō peccabunt. Tertio adeptionē eterne hereditatis, ibi, Qui elucidant me ⁊c. Quantū ad p̄mū nota q̄ sicut beata virgo maria immunis fuit ab oī cōfusione ⁊ infamia: put angel⁹ ꝓbat Lu. j. cū dixit: Aue: id est sine ve ꝯfusionis ⁊ infamie, sic etiā seruientes sibi ab omni cōfusione liberat. D Est aūt ſm glo. ⁊ doctores in. c. omnes. vj. q. j. triplex infamia, scꝫ facti, iuris, et infamia canonica. a quibꝫ omnibꝫ beata virgo liberat sibi deuote seruientes. Infamia facti est qñ lesa est fama alicuius apud bonos ⁊ graues ꝓpter factū qđ cōmisit. hec infamia inducit purgationem: et abolet̄ purgatione ꝑstita. vt. xv. q. v. de crimine. Ab illa liberat beata virgo. Exemplum de quadā abbatissa pregnante quā Maria ab infamia liberauit. Uide ī Uincentio in Specu. historiali. li. vij. ca. lxxxvj. Alia est infamia iuris, et illa quādoq̄ꝫ irrogat̄ ꝑ sñiam iudicis, vt cū aliquē de publico crimine cōdemnat: vicꝫ furti, homicidij ⁊c. Quādoq̄ꝫ ex genere pene et delicti declarati ꝑ sententiā vt cū quis fustibus cedit̄. Quandoq̄ꝫ genere facti vt exercens improbū fenus siue vsuras. Hec notantur. iij. q. vij. in. §. porro. Ab oībus his liberat Maria. Primo ab infamia iuris, qꝛ sententiā iudicis mutat. Deus enim qui est iudex viuoꝝ et mortuorū quādo aliqs peccat mortaliter: tūc fert sup eū sententiā damnationis et mortis eterne. Sed virgo beata mutat hanc orando. Et hoc est bñ figuratū. j. Re. xv. q̄ cum Nabal offendissꝫ Dauid regem fecit sup eum sententiā mortis cū iuramēto Quo audito vēit vxor sua Abigail prudēs et ꝓcidēs ad pedes eius ⁊ hanc sententiā mutauit ⁊ reddidit ei gratiā suā. Per Nabal q̄libet pctōr signat̄: q̄ cum offendit Dauid. i. christū, statim dat super eū sñiam damnatiōis, sed Abigail. i. virgo beata hoc audiēs accedit ad christum: et orōne sua reuocat sententiā ab ore christi: et sic pctōri reddit grāꝫ. Exēplū de muliere q̄ ꝯceptū ex filio puerū interfecit. Uide in Spe. vbi s̄. c. xciij. Tertia est infamia canonica, et hec irrogat̄ ex quolibet pctō mortali et abolet̄ ꝑ penitentiā. vt in. ca. illi qui. vj. q. j. et per intercessionem virginis marie. Quodlibet em̄ pctm̄ mortale cū infamia excludit peccatorē a p̄ntia dei. Sꝫ virgo Maria accessum parat peccatori.

qui eñ totiēs offendit quõ auderet accede re ad deum nisi ipa ducatum pberet: q2 ma ter eius est. Bern. Securū habes o homo accessum ad deū vbi matrē habes ante fi- lium. mater oñdit filio pectus et vbera. fi- lius patri latus z vulnera. Et iõ dicit apl's ad Heb. iiij. Accedamus cum fiducia ad thronū glorie. Ipa enim est thronus xpi i quo quieuit nouē mensib9. ipa est thronus quem vidit Johannes in apocalipsi de q̄ exiuit fluuius id est gratia: et transit p me- dium ciuitatis id est christianitatis. O q̄t peccatores ipa adduxit et viā fecit ad chri- stum. Item quodlibet peccatū mortale cū infamia facit peccatorē inimicum dei. sed maria pctõres deo recõciliat. vñ dic̄ Ber. Tu mater es misc̄die. tu es mater iudicis eterni. et etiā mater dei et hois. tu mr̄ vtri- usq3 discordiaz inter eos sustinere non po- tes. Dic exemplū de iuuene illo q̄ abnega- to christo: matrē eius noluit abnegare. Vi de in speculo vbi s. ca. v. Secundo in ver bis pmissis beata virgo pmittit sibi deuo tis declinationē iniquitatis: cū dicit. Et q̄ operan̄t i me nõ peccabūt. E Ratio. q2 virgo Maria omnib9 hominib9 cuius- cunq3 status formā viuendi tribuit. et ergo quicūq3 operan̄t s̄m illā nõ peccabūt. Nā oēs homines aut sunt in psperitate. aut in aduersitate. aut in medio cõstituti. Primo illis qui sunt in psperitate et qui p̄eminent aliis in donis temporalib9 vel naturalib9 vel spiritualib9 dat exemplū humilitatis. Nam in die annunciationis p̄ponit̄ omni bus creaturis. quia regina celi et mater dei effecta est. Ipa autem se humiliās dixit ad angelum. Ecce ancilla domini zc. Q autē necesse sit humilitatē in psperitate seruare: ostendit Aug9. dicens. Humilitatis secta- tores et cõseruatores maxime eos cõuenit esse qui in aliquo dono ceteris p̄eminent. Unde humiliare nos debemus cum de9 sua dona siue tēporalia siue spiritualia tri- buit. siue etiaz cum ad dignitates pmoti su mus. Vñ Bern. super Missus est. Non magnū est esse humilē in abiectione. Ma gna prorsus et rara virtus humilitas ho norata. Secūdo illis hominib9 q̄ premun tur tribulatiõib9 dat exemplū et formā pa tiendi. Et hoc in tpe et in die passionis xpi qñ plus q̄3 martyr effecta ē. q2 habuit gra- uius martyriū. eo q eius martyriū nõ fuit in carne sed in mente. Unde Hiero. Alii sancti passi sunt p christo in carne. Beata aūt virgo in illa parte passa est q̄ impassi- bilis z immortalis habet̄. hoc est in aīa vl' in mēte. F Idcirco verū fateor plus q̄3 martyr fuerit: q2 atroci9 passa est dū tpe passionis christi gladiū in anima sua susti nuit. quia gladius doloris causabat̄ p̄mo ex eo q ipa p̄sens erat et vidit filium suum pati penā ignominiosissimā. id est penā la tronum. penā dolorosam. q2 in neruis: mē bris: manib9 et pedib9 clauis pforatū: et p totū corpus vulneratū. penam diurnam: quia ab hora noctis et per totā noctē vsq3 ad horam nonā diei in qua expirauit. In suppliciis et dolorib9 semp fuit. et penā in- iustā q2 peccatū nõ fecit sustinuit. multum eñ dolet mater qñ audit filiū morte horri bili necatū. matrie aūt dolet cū añ oculos suos videt filiū vulnerari z occidi. Quāto ergo dolore btā virgo cruciabat̄ qñ filium suū videbat mortuū et ipm morte horribi li necatū. Et hec oīa fieri añ ɔspectū suum. Item erat impotēs ad iuuandū. Magna etenī est ɔsolatio matri qñ assistit filio mo rienti: et põt sibi in aliq̄ subuenire. Hec aūt filiū morientē i nullo potuit adiuuare. Au- diebat ipm sitire z nõ poterat ei potū por- rigere. videbat corp9 eius plenū vulnerib9 et nõ poterat alligare. videbat corpus eius cruentatū z nõ poterat lintheo abstergere: videbat caput ei9 nõ hr̄e reclinatoriū nec illi poterat exhibere fulcimentū. videbat et illū nr̄as deflentē miserias: nec se tñ posse lachrymas abstergere ab oculis. videbat ipm expirare et nõ poterat ipm osculari et amplexari. Itē erat destituta omni hūano auxilio. Nam apostoli fugerant a christo sic q nõ habuit auxiliantē nec cõsiliantem Unde Damascen9. Ipa beata virgo dolo res q̄s effugit pariens hos in christi pas- sione sustinuit. In omnib9 tñ his tribula- tionibus semper patientiā seruauit. nec ali quod signum odii et impatientie ostendit: dans in hoc formā operandi his qui sunt in statu tribulationis qui sic operando nõ peccabunt. Tertio illis qui in medio sunt constituti dat exemplum operandi et tem- pus vtiliter expendendi. Nam ipsa sem- per tempus vtiliter expēdit et nūq3 ociosa

fuit. Prouerb. vlt. Panē ociosa non comedit. Sic τ exēplo Marie debemus operari bonū. Vñ Joh. ix. Operamini dum dies est: venit em̄ nox in q̄ nemo operari potest. Nam int᷑ oīa q̄ de⁹ nobis administrat in p̄nti nihil est nobili⁹ τ vtilius q̄ꝫ tpus gratie. Bern̄. Nihil p̄ciosius tpe. ergo studiose seruandū. om̄e em̄ tps nobis impensuꝫ a nobis exiget q̄liter sit expensum. Vñ in his p̄ūctis iā dictis debem⁹ operando imitari beatā virginē: et sic faciendo nō peccabimus. Prouer. viij. Beati q̄ custodiūt vias meas. Tertio in v̄bis p̄missis btā virgo p̄mittit sibi deuotis adeptionē eterne hereditatis: cū dicit. Qui me elucidāt vitā eternā habebūt. De hoc mēbro vide in sermonibus de btā virgine supra.

Sequitur de sancta Katherina.

Sermo CIIII.

Domine deus

meus exaltasti sup terrā habitationē meā. Ecci vlti. Cōmentator de impressionib⁹ aeris dicit. Nubes alte nō pluunt sꝫ depresse. Sic spiritualiter mentes supbe non habēt pluuiā gratie sed mentes depresse p̄ humilitatē. Jac. iiij. Deus supbis resistit: humilib⁹ aūt dat gratiā. Nam f̄m Hiero. Nulli licet veniā sperare sine humilitate. De quo Orige. Si humilis nō fueris gratiā spiritussancti nō habebis. Ideo dicit᷑ Judith. ix. Supbi non placuerūt tibi ab initio. Propterea docuit Thobias filiū suum ca. iiij. Superbiam nūq̄ꝫ in tuo sensu: in tuo verbo dn̄ari p̄mittas. Ideo Aug⁹. Si vis cape altitudinē: recipe p̄us eius humilitatē. q̄re dicit saluator Luc. xviij. Oīs q̄ se humiliat exaltabit᷑. Prout fecit sctā Katherina cui⁹ hodie festum celebram⁹. q̄ valde humilis fuit. ideo meruit exaltari. put ip̄a dicit in verbis thematis. Dn̄e deus τc̄. Que q̄dē verba adaptant᷑ btē katherine q̄ post beatissimā v̄ginem mariā sup oēs alias virgines sup terram exaltata est in triplici statu. scꝫ in vita. in morte. et post mortē. A In vita tria pfectissima dona habuit. vicꝫ castitateꝫ in corpe. sanctimoniā in mēte τ aīa. et doctrinam in ope. Primo in castitate exaltata est sup terrā merito virginitatis. Virginitas em̄ p̄t᷑ q̄ꝫ valde est cōmendabilis τ deo amabilis. Primo quia a deo mirabiliter τ ab oībus honorat᷑. A deo q̄ de virgine nasci voluit. Ab angelo q̄ se Apoc. xxij. a Johanne virgine adorari nō p̄misit. A xp̄ianis vt pater. Etiam a gentib⁹. Vñ Hiero. cōtra Jouinianū. Roman⁹ popul⁹ in q̄nto honore virgines semp habuerit hinc apparet q̄ p̄sules τ imperatores currib⁹ triumphantes τ oīs dignitatꝭ gradus eis de via cedere solitus est. Scd̄o deus virginitatē in castitatꝭ gradus exaltat τ nobilitat. vicꝫ respectu matrimonij et viduitatis. Unde Hiero. in ep̄la ad Victoriā. Locū hꝫ virginitas. castitas τ cōiugalitas. vt sit virginitas aurū. castitas argentū. coniugalitas paupertas. vt sit virginitas pax. castitas redemptio. cōiugalitas captiuitas. vt sit virginitas patria. castitas portus. coniugalitas pelagus. vt sit virginitas rex. castitas regina. cōiugalitas ancilla. Hec ibi. Et addi pōt vt sit virginitas flos. castitas ram⁹. et cōiugalitas stipes. Tertio de⁹ virginitatem multū ornat τ decorat. In cui⁹ signuꝫ Apoc. xij. dicit᷑ q̄ signū magnū apparuit i celo. mulier amicta sole. ecce ornatus corporis. Et luna sub pedib⁹ eius. ecce ornat⁹ scabelli pedū eius. Et in capite ei⁹ corona duodecim stellarū. ecce ornat⁹ capitis. Et in vtero habēs. ecce xp̄s in mente virginū. Quarto de⁹ virginitatē multū zelat τ vindicat eam impugnātes. B Quod ondit Hieronym⁹ in ep̄la ad Aletam narrās terribile exemplū. Pretextata inquit nobilissima quondā in christianissima femina iubente viro Hemecio qui patruus Eustochij virginis fuit habitū eius et cultuꝫ mutauit τ neglectū crimen mūdano more texuit vincere cupiēs et virginis p̄positum τ matris desideriū. Et ecce sibi tandem nocte cernit in somnis venisse angelū terribili facie minantē penas: et hec verba frangētem. Tu ausa es viri imperium p̄ferre christo. et caput v̄ginis dei tuis sacrilegis manibus contrectare. que iam nunc arescunt vt sentias excruciata quod feceris: et finito mense primo ad inferna ducaris. si autē perseueraueris in scelere: et marito similiter orbaberis τ filijs. omnia p ordinē expleta sunt et seram misere penitentiā velox signauit interitus. Sic vlciscitur christus in violatorib⁹ templi sui. Hec Hieronym⁹.

Quinto deus virgines multū p̄miat. q2 se
men verbi dei ī eis affert fructū centesimū
vt tangit Matth. xiij. ℂ Beata autē
Katherina post virginē Mariā sup alias
in virginitate est exaltata ꝑpter q̇nq3 q̄ ha-
buit. Juuentutē. pulcritudinē. diuitias. ꝛ li
bertatē siue nobilitatē. q̄ q̄ttuor vicȝ mundi
currus multas trahūt ad infernū. Quintū
etiā habuit vicȝ cōstantiā in sollicitatione
ad peccatū qđ est velut auriga mundialis
currus. p̄dicta em̄ q̇nq3 donū ꝓbāt virgi-
nitatē. Primo habuit iuuentutē: q2 erat de
cemocto annoꝝ. Juuentus aūt est multis
causa lasciuie. Jdeo apl's. ij. ad Thi. ij. Ju
uenilia desideria fuge. Jsta aūt iuuentꝰ bea
te Katherine nocere nō potuit: q2 cordis
grauitate ꝛ maturitate eā sup̲auit. Scđo
habuit pulcritudinē. q2 đ ea legitur ꝙ fuit
incredibilis pulcritudīs et oīm oculis ad
mirabilis. Pulcritudo vero habētī inter-
dum ꝛ alijs est occasio mali. Vñ puer. xj.
Circulus aureꝰ in naribꝫ suis mulier pul-
cra ꝛ fatua. Hec pulcritudo Katherine no
cere nō potuit. q2 de interiori pulcritudine
magis curauit. ſm illud ps̄. Oīs glr̄ia eius
filie regis ab intus ꝛc̄. quā admirat̄ Sap̄.
iiij. O q̄3 pulcra est casta generatio ꝛc̄. Ter
tio habuit rerū abundantiā eo ꝙ patri suo
q̇ rex fuit in diuitijs magnis successit. Di-
uitie enim suffocant sicut spine verbū dei.
Matth. xiij. sed he sibi nō nocuerunt. q2 in
abundantia rerum seruauit paupertatē et
carentiam delitiarū. Quarto habuit liber-
tatem et nobilitatē: q2 filia regis et suorum
domina. Libertas em̄ est multoꝝ occasio
maloꝝ. Vñ Eccī. ix. Ne des potestatē mu
lieri anie tue: ne ingrediat̄ in virtute tua et
ↄfundaris. Jsta Katherine nocere nō po
tuerūt: q2 habuit dei timorē. Quinto habu
it ꝛ passa est multiplicē sollicitationē ī mu-
neribꝫ. in scientificis ꝑsuasionibꝫ ꝛ terrori-
bus. sed domus istiꝰ virginis bis allisa nō
cecidit. q2 de ea verificabat̄ illud Matth.
viij. Omnis q̇ audit ꝟba hec ꝛ facit ea assi
milabit̄ viro q̇ edificauit domū suā sup̄ pe
tram id ē christū. et descendit pluuia sc3 ter
renarū ꝓmissionū et venerunt flumina mi
narum sub tormentis. ꝛ flauerunt venti sc3
scientificarū ꝑsuasionū ꝛ irruerūt in domū
illā ꝛ nō cecidit. fundata em̄ erat sup̄ firmā
petrā ꝛc̄. Prīo in muneribꝫ. q2 tria ꝓmissa
sunt sibi que mulieres multum appetūt vt
cōsensum imperatori p̄beret. Primo sibi ꝓ
misit tyrannus diuitiarū copiā. Secundo
dignitatē magnā: vt secunda esset in pala-
cio imperatoris. Tertio gloriā immensam
adeo vt ꝛ statuā ī foro ꝓmitteret ei erigere ꝛ
eam adorari. sed talia promissa sibi nō no-
cuerunt. quia caduca omnia spreuit. Vñ
ait. Desine talia dicere q̄ nefas est cogitare
Secundo sollicitata est scientificis ꝑsua-
sionibꝫ cū q̇nquaginta rhetores eloquen-
tissimi eā decip̲e nō potuerunt: sed ipa eos
cōuertit. Tertio sollicitata fuit terroribus
ꝑpter q̄s multi male faciūt. sicut Dañ. xiij.
Sic faciebatis filiabꝫ isrl': et ille timentes
loquebantur vobis. Sed hec Katherine
nō nocuerūt. quia mori ꝓ christo nō timu-
it. Secūdo habuit in vita beata Katheri-
na q̇ ad mentē scientiā admirabilē in q̄ ex-
cellit alias virgines. ℂ D Est autem tri
plex sapientia. Quedā diuina. q̄ cōsistit in
tribꝫ. vicȝ in vera dei cognitione. Aug. In
felix ille q̇ oīa alia scit: se aūt nescit. [illegible]
ptorū obseruatiōe. Aug. Sapiētia dei est
nō eloquia dei scire: sed [illegible] in eloquia dei vi
uere. In ꝓximoꝝ dilectōe. Aug. Jlle tenet
qđ latet ꝛ qđ pȝ in diuinis sermonibꝫ qui
charitatē seruat in moribꝫ. Hanc sapientiā
btā Katherina habuit. q2 vnū deū verum
cognouit. eiꝰ mādata ꝛ ↄsilia seruauit. ꝛ vs
q3 ad mortē ꝓximū dilexit. Alia est sapien-
tia media seu mūdana. et diuiditur in tres
partes. In ethicā q̄ docet mores seruare.
In iconomicā q̄ docet domū ꝛ familiā re-
gere. Et in politicā que docet vrbes potē-
ter gubernare. Primā habuit btā Kathe-
rina. q2 se oīm virtutū varietate decorauit.
Secundā: q2 palaciū et familiā sapienter
gubernauit. Tertiā: qñ regnuȝ ipa regina
prudēter rexit. Tertia sapiētia est infima q̄
ſm Jac. iij. ca. in tres diuidit̄. In terrenā:
que cōsistit in cupiditate. In animalē: que
cōsistit in expletiōe voluptatis. In diabo-
licam q̄ cōsistit in appetitu laudis ꝛ hono-
ris. Sȝ btā Katherina p̄mā ↄtempsit. q2
oīa terrena vilipendit. Secundā despexit:
q2 oēs voluptates abdicauit in virginita-
te. Tertiā abhorruit qñ honores mūdi re-
futauit hūilitate. Tertio habuit beata Ka
therina in p̄senti vita doctrinā fructuosissi
mam in opere vicȝ p̄dicationis in q̄ super

alias exaltata est. E Quãuis eni apostolus regulariter dicat.j.Cor.xiiij.Mulieres i ecclesijs taceãt.id ẽ nõ pdicent. Et officiũ pdicatiõis i genere phibet omib laicis in c.cũ ex iniũcto.de hereticis.Et specialiter phibet mulierib in c.noua.de pen.et remis.tñ dispẽsatiue aliq docuerũt sãcte vt Maria magdalena.et qdã alie Hec aũt sup alias dotata ẽ in verbo dei. Quia alie ꝯuertebãt hoĩes populares sed illa reginã et pncipes. vt vxorẽ Maxẽtij et Porphiriũ pncipẽ militũ.Alie ꝯuertebãt illitteratos seculares. Sed hec qnqginta rhetores et phos.Alie habuerũt sapiẽtiã infusam.sed ista et infusam et septẽ liberaliũ artiũ sciẽtiã acqsitã.Alie erãt ꝯtente simplici sermone et habuerũt sciẽtiã. hec aũt etiã eloquentiã sũmã. F Scdo pncipaliter beata Katherina sup oẽs exaltata ẽ in morte tripl'r.In moriẽtiũ differẽtia.in tribulationũ ꝯsolatione.in pullegiorum multitudine.Primo in morientiũ differentia et [illegible].Alie eni vnũ duo vel tria martyrij genera passe sunt. sed hec qnqꝫ. Primũ qr fuit scorpionibus cesa. Scdm qr fuit icarcerata obscurissimo carcere.flagellata et lacerata.Tertiũ qr fuit fame vexata.Quartũ qr fuit sup rotas horribiles extẽsa. Quitum qr fuit decollata. Sed secũdo contra hec quinqꝫ quintuplex habuit adiutoriuꝫ et cõsolationẽ ab angelis. Primo ꝯtra lacerationẽꝫ fuit ab angelis vncta odoramie. Scdo ꝯtra tetrũ carcerẽ ibidẽ illuminata maxia celesti luce.Tertio ꝯ famẽ fuit celesti colũba nutrita.Quarto contra rote sup positionẽ fuit p angelũ q rotas cõfregit liberata.Quinto ꝯtra decapitatiõis penaꝫ fuit ab angelis in montẽ synai ducta. Tertio in eius morte a deo multipl'r fuit pullegiata.vt oĩa q deus alijs sanctis i eorum passione ꝯcessisse videt pticulariter:isti virgini ꝯcessisse videat vniuersaliter. G Et sũt septẽ. Primũ moriẽtiũ sanctorum priuilegiũ est xpi visitatio.sicut patet i obitu Johãnis euãgeliste ob priuilegiuꝫ specialis amoris.sic et xps ad hui9 mortẽ venit.et illud attestat beate katherine amori. Secũdũ est celestis refectio vt in btã maria magdalena.sic p colũbã btã katherina nutrita est in carcere.xij.dieb.et illud attestat contẽptui mũdi quẽ habuit.Tertiuꝫ ẽ petitionum exauditio.vt in petitiõe bti Blasij et sãcte Margarethe.sic hec obtinuit i morte vt qcũqꝫ sui memoriã ageret vel in morte se sibi cõmendaret.vel in qcunqꝫ alia necessitate eã inuocaret:diuine misciõe effectũ sentiret et vox venit d celo eã exauditaꝫ dicẽs vt postulasset.et illd attestat sue magne sanctitati.Quartũ est celestis porte reseratio vt stephano q vidit celos apertos. sic katherine iã decollãde venit vox de celo dicẽs.Ueni electa mea.ecce tibi celi palacia apta sunt.Et illud attestatur sue magne pfectiõi.Quintũ est angelorũ accessio sicut in btõ Martino et Maria magdalena.Sic etiaꝫ hec katherina in vita ab angelis de agone est informata.in morte per eos vncta.post morteꝫ ab eis portata.et illud meruit sua castitate q ẽ angelorum socia. Sextũ est lactis emanatio.vt i btõ Paulo.Sic katherina pcussa lac p sãguine dedit.et istud attestat sue puritati. Septimũ ẽ diuie lucis choruscatio.et illud fuit i morte sãcti Petri et sãcti Andree. Sic btã Katherina existẽte i carcere magna ibi lux apparuit.et illd attestat sue fame. H Tertio principal'r post mortẽ de9 hãc virginẽ sup alias exaltauit in trib. Primo in hoc qr corp9 ei9 mirabiliter honorauit quando ipm p angelos sepeliri fecit.Angeli eni p viginti dierum spaciũ illud deportauerũt in montẽ synai et illud ibi honorifice sepelierũt.In q assimilat sancto Clemẽti.cui angeli sepulcrũ fecerunt Est aũt mons synai mons nobilis in q de9 suã legẽ dedit moysi.in q eidẽ sicut amic9 deus loqbat.In q etiã Moyses qdraginta dieb et qdraginta noctib ieiunabat. Et talẽ sepulturã meruit sãcta katherina sua sapiẽtia.Secundo i hoc qr post mortẽ ex ei9 corpe oleũ sacrũ sudauit:valẽs ad salutẽ mltorum.et qñtuꝫ ad hoc siliis ẽ sãcto Nicolao. Tertio in h qr tricẽteno pmio siue corona decorat et coronat.in q Johãni baptiste assimilat. De q canit.Serta ter denis ec. Quia sicut et ille fuit martyr doctrix et vgo. Uñ Mat.xiij.Semẽ seminatum in terra bona facit fructuꝫ.aliud tricesimũ.aliud sexagesimũ et aliud cẽtesimũ.Terra bona faciens fructũ bonũ tricesimũ:sũt boni ꝯiugati q cuꝫ fide trinitatis decalogũ seruauerũt.ideo tricesima pmia habebũt. Bona terra sexage

simū faciēs sunt boni cōtinentes qui cum sex opib⁹ miscōie christi p̄cepta custodierūt. Jdō sexagesima p̄mia possidebūt. Bona terra faciēs fructū centesimū sunt virgines: p̄dicatores: ꝛ martyres. Et ideo beata Katherina cū virgo: doctrix: ꝛ martyr fuerit tricētena p̄mia a deo accepit. qꝛ ille que fuerūt tm̄ virgines tm̄ cētena p̄mia habebūt simplicia. Que virgines et martyres: habebūt centena duplicia, sed q̄ virgines martyres et doctrices: habebunt triplicia centena. sicut fuit btā Katherina. q̄ habet tricentenū premiū ꝛ tres aureolas. Declara vt scis de aureolis ꝛc.

Sermo alꝰ de sancta Katherina. CV.
wann. xxij.

Omnis gloria

filie regis ab intus. ps. xliiij. Quāuis hec verba ad lr̄am intelligant̄ d̄ gloria spōse id est eccl'ie quā habet a christo sponso suo. sicut ꝛ totꝰ ps̄. Eructauit cor meū ꝛc. exponit̄ d̄ nuptijs sponsi ꝛ spōse id est xp̄i ꝛ eccl'ie scꝫ regis et plebis sue saluatoris ꝛ saluādorū. vt dicit Augꝰ. tm̄ nō incōueniēter. imo ꝯuenientissime recitant̄ ad laudē gl'iose v̄ginis ꝛ martyris katherine q̄ est specialis plebecula et spōsa xp̄i dn̄i sūmi regis ꝛ spōsi sui. Quāuis enī btā katherina fuerit filia regis potētis terreni vn̄ cōiter hoies solent habere gl'iaꝫ mūdi siue exteriorē. attamē hāc mundi gloriam ipa nō quesiuit. nō appetijt. sed magis sp̄reuit. sciens quia talis gl'ia est vana: caduca: ꝛ breuis: ꝛ trāsitoria. qꝛ hō qui hodie gloriat̄ ꝛ extollit̄ qn̄qꝫ cras nō inuenit̄. imo talis gloria nō soluꝫ est vana ꝛ caduca sed ꝛ multū piculosa. qꝛ hāc vt i plurimū sequit̄ ignominia eterna. Jdō magꝭ appetijt gl'iam interiorē ꝛ occultā que non hoib⁹ huius mūdi sed soli deo est cognita qꝛ intꝰ manet in pura ꝯsciā. Propter hanc gl'iaꝫ btā katherina dicebat̄ filia regꝭ celestis xp̄i dn̄i. imo nō solū filia sed ꝛ sponsa. Jdeo de ea recitant̄ verba thematis. Ois gloria filie regis ꝛc. vbi supra. Pro gratia Aue maria. Ois gloria filie regis ab intꝰ ꝛc. vbi supra. A Circa verba thematis duo nobis insinuātur. videlicet ꝙ aliq̄ est gloria exterior. aliq̄ iterior. siue aliq̄ est gloria vana. alia cōmēdabilis et laudāda Prima est gloria huius mūdi corporalis quā q̄ finaliter ꝑpter se appetit: ignominiā ꝛ ꝯfusionem ꝑpetuam sustinebit. ꝭm illud Osee. iiij. Gloriā eoꝝ in ignominiā cōmutabo. Alia est gloria interior sp̄ualis in pura cōsciētia. De qua dicit thema. Ois gloria filie regis ab intꝰ ꝛc. B Circa primū videlicet circa gl'iaꝫ exteriorē huiꝰ mūdi siue corpalē est notandū ꝙ ꝭm beatum Hieronymū in quadā ep'la. Gl'ia mūdi inanis siue vana ē inordinatꝰ motus animi q̄ aliq̄s ꝑpriā desiderat excellētiā vt alios honore p̄cellat. Hoc aūt valde multipliciter ꝯtingit tā de reb⁹ sp̄ualib⁹ q̄ꝫ etiam corporalib⁹ siue mūdanis. Aliq̄ enī gl'iam q̄runt de sua parētela ꝛ de generis nobilitate. Alij de diuitijs ꝛ ꝑtāte. Alij de pulchritudine corpis et sanitate. Alij de ꝓuidētia ꝛ morum honestate. Et sic de alijs multis causis vane gl'ie q̄ꝫtum ad res corporales Alij ꝟo gl'iant̄ de rebus sp̄ualib⁹. vtputa de vite bonitate. Alij de elemosyna ꝛ religione. Alij ꝟo d̄ sciētia ꝛ alioꝝ info[illegible] Alij de castitate ꝛ deuotiōe. et sic de alijs. Oim aūt illoꝝ gl'ia ē vana ꝛ caduca. iuxta illud. j. Mach. ij. Gl'ia eiꝰ stercus ꝛ ꝟmis hodie extollit̄ ꝛ cras nō iuenit̄. Quid enī hō habere pōt in hoc mūdo de quo gl'iaꝫ querat: cū nec ad minutū sit securus de vita. ꝛ si ꝑdit vitā nūq̄d in oib⁹ ꝑdit gloriaꝫ mūdi. vtiqꝫ. Qualē ergo gl'iaꝫ hō hr̄e pōt de reb⁹ vanis ꝛ trāsitorijs. nā si est in abūdātia. si i diuitijs ꝛ ꝑtāte. si i pulchritudie ꝛ sanitate ꝛc. h̄ totum habet a deo. ideo dicit apl's. j. ad Coꝝ. iiij. Quid habes qd̄ nō accepisti. Si autē accepisti q̄d gl'iaris q̄si nō acceptis. Nec hō gl'iari debet in rebus sp̄ualib⁹. qꝛ de talib⁹ dicit saluator Mat. vj. Amē dico vob receperūt mercedē suaꝫ id est gl'iam ab hoib⁹ quā querūt. Quātū aūt in sp̄ualib⁹ opib⁹ hoiem impugnat vana gl'ia bn̄ ostēdit Augꝰ in li. de ꝯflictu vitioꝝ dicēs. Inanis gl'ia dicit. age bonum qd̄ vales. ostēde bonū cunctis qd̄ agis. vt bonꝰ a cūctis dicaris. vt sanctꝰ ꝛ venerabilis ab oibus p̄diceris. vt dei electꝰ voceris vt nemo te cōtēnat. nemo te despiciat. sed vniuersi tibi debitū honorē ꝑsoluāt. Hec Aug. Et Chry. sup Mat. dicit. Dicebant apō se scꝫ vane gl'iosi. si bn̄ fecerimꝰ cū paucis q̄s illud videt. ꝛ si viderint nō mul

ti vident. & si multi vidēt ꝑ tpe vident. trā-
sit tps & cū tpe bñficij memoria. meli⁹ est er
go edificia facere q̄ aspiciāt oēs. nō in hoc
tpe solū sed & in posterū. Hec Chrys. Sz
audi q̄d subiūgat. O insipiēs q̄d tibi pro-
dest post mortē ista memoria: si vbi es tor
q̄ris & vbi nō es laudaris. q. d. Chry. Quid
ꝓdest tibi ardere in inferno & ab hoib⁹ lau
dari in mūdo. certe nihil. sed magis obest
q2 ex h̄ tua pena grauat. Talē gl'iaz mūdi
btā katherina bene hr̄e potuisset Habuit
eni illa in se de q̄b⁹ hoies cōiter gloriātur.
vicz nobilitatē. pulchritudinez. diuitias. &
vestitū pulchrū quē hr̄e noluit. Habuit et
i se sapiaz. eloquētiā. & audaciam loquēdi.
Sz d oib⁹ his noluit gl'ari bñ attēdēs id
qd scriptū ē Prouerb. xxvij. Ne glorieris i
crastinū ignorās q̄d supuētura pariat di-
es. Et Eccl. xj. In vestitu ne glorieris vnq̄
nec i die honoris tui extollaris. qm̄ mira-
bilia sūt opa altissimi. q. di. Hodie q̄s ele
uat cras deprimit. Dicam⁹ ergo cum ꝓpha.
Non nobis dñe non nobis sed noī tuo da
gloriā. C Circa scdam ptez de gloria
interiori aduertēdū est q̄ gloria īterior ni-
hil aliud est nisi puritas ꝯscie: patet ex ver
bis thematis. Ois gl'ia filie regis ab int⁹ id
est in ꝯscia. vt dicit glosa. De hac gl'ia di-
cit Bern. in q̄dā epl'a. Puritatis intime bo
no gloriari nō pōt veraciter nisi q̄ extrinse
cus gloriolas pfecte respuerit. nec eni pu
re valet dei & pximi lucra q̄rere q̄ ꝓpria nō
ꝯtēpserit. Et hoc ē qd dicit Chry. in q̄daz
Omelia. Si gloriari cupis: gl'iaz despice
& oib⁹ eris gl'iosior. ac si diceret Si cupis
esse gloriosus apud deū despice gl'iaz mū-
di. D Hāc g̊ gl'iam habuit ipa beatis
sima v̄go et martyr katherina interiorem
s̄m triplicē vim aīe. scz ꝯcupiscibilē. rōna-
lem. & irascibilē. vñ in ꝯcupiscibili habuit
gl'iam ꝯtinētie virginalis. in rōnali habu
it gl'iaz sapie spūalis. & in irascibili habu-
it gloriā patiētie triūphalis. Ecce triplicē
gl'iaz ab int⁹ in aīa. de pma gloria dr̄ Esa.
xxxv. Gloria libani data est ei. Liban⁹ aūt
interptat̄ cādidus vel dealbat⁹ siue cādor
aut dealbatio. & illd ꝯuenit castitati & ma-
xime virginali. q̄d eni cādidius castitate.
Habēt aūt v̄gines duplicē cādorem ꝓpter
duplicē ꝯtinentiā. vicz mētis & corpis. Et
hoc bñ innuit Can. iiij. cū dr̄. Ueni de li-
bano spōsa mea veni de libano veni coro
naberis. Ecce bis ponit libano ꝓpter du-
plicē cādorē. Dicit aūt ter veni. q2 spōsus
xp̄s dñs ter vocat spōsam suā. i. fidelē aīaz
scz in vita. in morte. & post mortem. Uenit
ergo pmo spōsa sctā ad xp̄m dū in h̄ mun-
do viuēs bona q̄ pōt opat̄. Uenit secūdo
qñ in hora mortis aīa ipa vicz spōsa a car
ne exuit̄. Uenit tertio qñ in die iudicij fi-
nalis carnē resumit & cū xp̄o thalamū cele
stē ingredit̄. E Cādor aūt virgine⁹ cā
dori angelorum eq̄parat̄. nā & angeli sepe in
cādidis apparuerūt. s̄m illd Mat. xxviij.
Uestimēta ei⁹ candida sicut nix. Sed au-
deo dicere q2 gloriosior est cādor siue puri
tas virginis q̄ꝫ angeli. In virgine eni du-
plex cādor repit̄ vicz carnis & spūs In an
gelo aūt solū simplex. q2 angeli nō carnis
sed tm̄ spūs cādorē siue puritatem hñt. in
hoie etiā gloria illi⁹ cādoris acq̄rit̄ per pu
gnā. in angelo aūt ē ꝑ naturā. maioris aūt
meriti est in carne gloriā cādoris acquire-
re ꝑ pugnā q̄ꝫ ipsam habere ꝑ naturam. vt
dicit Hiero. F Ex illis ptz quō meri
to angeli v̄ginib⁹ sunt familiares. ex q̄ ipi
vnico cādore vestiti sūt et v̄gines duplici.
Hinc est q̄ btā katherina cādidissima pu-
gnatura cū oratorib⁹ ab angelo est ꝯforta-
ta. Itē ab angelo i carcere est visitata. Itē
a rotarum tormētis ab angelo ē liberata. Itē
in mōte synai ab angelis sepulta siue col-
locata. Scdo beata katherina in vi siue
potētia rōnali habuit gl'iaz sapie spūalis.
De q̄ scriptū ē Prouer. iij. Gloriaz sapien
tes possidebūt. Sz heu q̄daz sapiētes nō
gl'iaz sed ꝯtumeliā possidebūt. De q̄b⁹ dr̄
Hiere. iiij. Sapiētes sunt vt faciant mala
bñ aūt facere nescierūt. Horū sapia nō est
spūalis. sed sicut dr̄ Jaco. iij. terrena. aīa-
lis. diabolica. Terrena ē & ideo nō intelli-
gūt q̄ntū ꝯtēnēda sint tpalia. sz mag' ea ꝑ
suas fallacias acq̄rūt. Aīalis ē. & ideo nō
sapiūt q̄ntū appetēda sint celestia. nā gust⁹
eorum ē infect⁹ ꝑ terrenorum amorē. & idō spiri-
tualia & celestia eis nō sapiūt. Tertio ē di-
abolica. & iō nō pudēt q̄ntū timēda sint in
fernalia. Cōtra hāc triplicē sapiaz. imo ve
ri⁹ fatuitatē ait Bern. O vtinā sapes que
dei sunt. itelligeres q̄ mundi sunt. & pude
res q̄ inferni sūt: pfecto iferna horresceres
supna appeteres. & q̄ ad manū sūt ꝯtēneres

Qui sic sapiūt. q̄ sic puidēt. q̄ sic intelligūt
vere sapientes sunt. Sapientes vtiꝫ non
vt faciāt sed fugiāt mala. ſm illō Prouer.
xiiij. Sapiēs timet ⁊ declinat a malo Ta
les sapientes gl'iam possidebūt vbi supra.
Ex his patet quāta fuerit gloria sapiētissi
me katherine q̄ q̄nq̄ginta oratoribꝫ repu-
tatis sapiētissimis sapiētior fuit Tertio be
ata katherina in vi irascibili habuit gl'iaz
patiētie triūphalis. id est gloriaz martyrij
De hac gl'ia scriptum est Eccl. xxiij. Gl'ia
magna est seq̄ dn̄m. seq̄ vtiꝫ p viā passio-
nis p quaz ipse p̄cessit. ſm illud. j. Petri. ij
Christus passus est p nobis vobis relin-
quēs exēplū vt seq̄mini vestigia eiꝰ. sic seq̄
dn̄m vtiꝫ magna est gl'ia q̄ imēsa. imo tā
ta est ī celo ꝙ parꝝ est q̄cq̄d p ipa patimur
ī mūdo. vt ait apl'us ad Roma. viij. Non
sūt cōdigne passiones huiꝰ tp̄is ad futurā
gl'iam q̄ reuelabit in nobis ⁊c̄. Neꝫ etiaz
ꝯdigne sūt passiōes ad p̄teritā culpā q̄ re-
mittit neꝫ ad p̄sentē cōsolationē q̄ imittit
neꝫ ad futurā gloriā q̄ pmittit. Si ḡ seq̄
terreat te gl'ia alliciat te. si seq̄ris p passiōez
in mūdo vt de gloria cōsolationem habes
in deo. hoc est qd̄ saluator ait Matth. xvj
Qui vult post me id est ad meā gl'iaz pue-
nire abneget semetipm et tollat crucē suaz
⁊ sequat me. Vbi dic̄ Chry. Tu pp̄ēde q̄
modo nullo pacto cogit oratio. nō eni di-
xit oportere discipulos pati. sꝫ q̄d. Si q̄s
ait post me venire vult. nō impello. nō vr-
geo. sꝫ liberā singuloꝝ volūtatē efficiēs di
co. Si q̄s vult. Non eni ad afflictiōes et
onera nec ad supplicia et penas vt cogere
nihil opꝰ sit. sed ad ineffabilia bona cōuo-
co. q̄ꝝ ea natura est scꝫ ea attingere per cru
cē et tribulationez. q̄si diceret saluator ſm
Chrys. Si nō putatis vob̄ cōmodū eē qd̄
dixi: nec ad sil'ia vos arceo. sed eos dumta
xat voco q̄ me seq̄ volūt. Ex p̄dictis patet
ꝙ btā katherina ꝯsecuta est triplicē gl'iaz
interiorē vicꝫ gloriā cādoris ī vi ꝯcupisci-
bili. gl'iam sapīe spūalis in rōnali. ⁊ gl'iaz
patiētie triūphalis in irascibili. Huic aūt
triplici gl'ie in btā katherina correspondet
triplex aureola ⁊ tria p̄uilegia. Primo glo
rie cādoris siue puritatis virginalis corre
spōdet aureola virginū. Secūdo gl'ie sa-
piētie spūalis correspōdet aureola docto-
rū siue ꝯfessoꝝ. Tertio gl'ie patiētie trium-
phalis correspōdet aureola martyꝝ. G
Scōꝫ hāc etiā triplicē gl'iaz p̄dictā ha-
bet tria priuilegia q̄bꝫ in morte ipa hono-
rata fuit. Primū est ꝙ lac p sanguie fudit.
⁊ hoc ptinet ad gl'iam ꝯtinentie. Scōꝫ ꝙ
in mōte synai vbi sapīa data est id ē prece-
pta diuina sepulta ē p angelos. et h̄ ptinet
ad gl'iam sapiētie spūalis q̄ in deū tēdit: ex
q̄ oīs sapīa pfluit. Tertiū ꝙ oleū de corpe
eiꝰ fluit ⁊ hoc ptinet ad gl'iaz patiētie. Sic
eni oleū vulnera linit ⁊ sanat: ita patientia
aduersa nulla repellit. sed q̄dā pietate q̄ p
oleū designat cūcta aduersantia deuincit.
Hec ꝺ scdo vicꝫ gl'ia interiori. H Du
bitat circa p̄dicta an xp̄s dn̄s sponsaz suā
btām katherinā dotauerit aliq̄bꝫ speciali-
bus priuilegijs ex q̄bꝫ eiꝰ gl'ia singulariter
possit cognosci Rn̄det ad hāc dubitatōez
ꝙ sic. Vn̄ xp̄s dn̄s beatā katherinā hono
rauit singularibꝫ priuilegijs in vita. singu-
laribꝫ in morte. ⁊ singularissimis post mor
tē. Primo ī vita specialr̄ eā p̄uilegiauit q̄
ipam sup oēs vgines post beatā [illegible]
det adamasse. Qd̄ ptꝫ ex eo. q̄ multis gra
tijs ⁊ donis eā p̄uenit. Dedit eni sibi virgi
nitatē seruare qd̄ est q̄ddā donū angelicū
vt ptꝫ supra. Q aūt virginitas sit quoddā
angelicū patꝫ ex verbis saluatoris Lu. ij.
Vn̄ cū saducei interrogassent. Si q̄s plu
res vxores habuisset vl' vna plures viros
cū q̄ resurgeret. Rn̄dit dn̄s. Filij huiꝰ secu
li nubunt ⁊ tradunt ad nuptias. Illi vo q̄
digni habēt seculo illo. s. futuros neꝫ nu-
bunt neꝫ ducunt vxores neqꝫ vltra mori
poterūt. eq̄les eni angelis sunt. Ex q̄ patꝫ
ꝙ q̄ hic nō nubunt ⁊ seruāt virginitatē su-
am angelis assimilant. Hoc aūt donū vir
ginitatis excellētiꝰ alijs habuit btā kathe
rina. sicut ptꝫ in eiꝰ legēda. Naꝫ valde dif
ficulter seruat castitas in magnis diuitijs
nobilitate ⁊ libertate. ī q̄bꝫ tn̄ btā katheri
na vginitatē suā custodiuit. q̄ nobilis fu-
it. filia regis. potēs in diuitijs: q̄ paterna
bona sibi erāt relicta ⁊ tota libera: a nemie
regebat neꝫ cogebat. ⁊ nihilominꝰ virgi-
nitatē suā deo custodiuit. imo nec maxētiꝰ
eā supare potuit maxis pmissiōibꝫ. q̄ eā se
cūdā post reginā exaltare voluit ⁊ imagi-
nē suaz fabricari. ⁊ ad honorē illiꝰ ī medio
ciuitatis collocare. ⁊ eā a cūctis velut deā
adorari. imo nec maxis tormētis eā vince

re potuit q̃n ſꝫ ꝯſtãs in ſuo ꝓpoſito ꝟgini
tatẽ ꝯſeruaret. Sciuit nanq̄ȝ deo et ange-
lis ſumme placere virginitatẽ. Et qꝛ deus
de ꝟgine naſci voluit. ⁊ hãc in paſſiõe vir
gini cõmẽdauit. Quãtũ autẽ ipa ꝟginitas
deo placeat audiſtis ſup̄ in pte de glĩa ꝯti
nẽtie. Sꝫ qꝛ ſepl᷒ magis mouẽt exẽpla q̄ȝ
verba. Audiatis vnũ mirabile exẽpluȝ de
q̄dã virgine qđ recitat Ambro. li. ij. de vir
ginitate dicẽs i ſentẽtia. I Erat q̄dã
virgo Antiochie fugiẽs publicos virorũ
aſpectus. ſed q̄nto magis virorũ vitabat
oculos tãto ampli᷒ incẽdebat impudicos.
Pulchritudo enĩ audita non viſa pl᷒ deſi-
deraẗ. itaq̄ȝ ꝟgo tãto magis cupiebaẗ. ſed
ſãcta virgo vt finẽ daret itegritateȝ pudo-
ris profeſſa: ſic reſtrinxit improboꝝ facies
vt iã nõ amareẗ ſed ꝑdereẗ. Duplex ꝰ cer-
tamẽ puella ꝓfitebaẗ vicȝ ſe ſeruaturã vir-
ginitateȝ ⁊ chriſtianaȝ. nõ timida morte ſꝫ
poti᷒ expectãs mortẽ. Cũ aũt improbi vi-
derũt ꝯſtãtiã virginis in fide xp̄i ⁊ caſtita
[illegible]ũt cogitare quõ ꝓpter amorẽ caſti
tatꝭ religionẽ chriſtianaȝ tollerẽt: q̃ ablata
tandẽ ⁊ virginitatẽ auferre poſſent dicen-
tes ꝙ aut dijs ſacrificaret aut lupanar in-
traret. Audiens hec virgo intra ſe cogita-
uit. q̇d faciã hodie: aut martyr aut ꝟgo al-
tera a me inuideẗ corona ſcȝ virginitatis.
ſed nec virginitatꝭ nomẽ agnoſciẗ vbi vir-
ginitatis auctoꝛ negaẗ. nã q̄liter ꝟgo ſũ ſi
adulterã colã ſcȝ deã. ſi adulteꝝ diligo. to
lerabili᷒ ẽ mẽtẽ hr̄e virginẽ q̄ȝ carneȝ. vtrũ
q̄ȝ bonũ ſi haberi põt. ſi non vtrũq̄ȝ ſaltem
deo mẽte ſim caſta. et ſi nõ poſſum hr̄e coꝛ
pus caſtũ ſiue intactũ. q. d. ſi nõ valeo hr̄e
caſtitatẽ mẽtis ⁊ coꝛpis. attamẽ vnũ ſerua
re poſſum. ſcȝ mẽtẽ impollutaȝ. ſi nõ dede
ro volũtatẽ ad polluendũ coꝛp᷒. Et vltra
apud ſe ait. Raab meretrix fuit ſed poſtq̄ȝ
deo credidit ſaluteȝ inuenit. Et Judith vt
adultero Holoferni placeret ſe oꝛnauit. et
tñ nemo eã adulteraȝ iudicauit: eo ꝙ fecit
religiõis amoꝛe ſiue ex fide. Si ꝰ illa ꝑ h̄
caſtitatẽ ſeruauit ⁊ patriã: foꝛte ⁊ ego da[illegible]
te deo ſeruãdo fidẽ: ſeruabo caſtitatẽ. Ta-
lib᷒ itaq̄ȝ aĩata exẽplis ſiml' ꝟba dñi mẽ-
te habuit q̇bꝫ ait. Quicunq̄ȝ ꝑdiderit aĩaȝ
ſuã ꝓpter me: iueniet eaȝ. Audite ꝰ ꝟgines
mirabile. duciẗ virgo dei ad lupanar: tunc
magn᷒ fact᷒ eſt ꝯcurſus petulãtiũ. claudiẗ
intra lupanar virgo. ſed extra certãt ſingu
li q̇ primus eã inuadat At illa manibꝫ i ce
lũ leuatis ait. Chriſte domuiſti virgini fe-
ros leones: potes etiã domare feras hoĩm
mẽtes. iudeis vnda ſe ſuſpẽdit nõ natura
ſed tua miſcđia. Suſanna ad ſupplıciũ ge
nuflexit ⁊ adulterꝭ triũphauit. Bñdicaẗ ⁊
nunc nomẽ tuũ vt q̄ ad locũ adulterij ve-
ni virgo diſcedã. Cõpleta ergo oꝛõne ecce
miles terribilis irrupit queȝ virgo timuit
Sed non immemoꝛ lectionis. Daniel in-
quit Suſãnã a ſupplicio liberauit. poſſet
et in hoc lupi habitu ouis latere. habet et
xp̄s milites ſuos ⁊c̄. Ibi ſubiungit Amb.
O virgo fides tua te ſaluam fecit. Tũc ait
ad eam miles. Ne paueas ſoroꝛ veni tan-
q̄ȝ frater ſaluare aĩam tuã: nõ ꝑdere. ſerua
me vt tu ſerueris. q̄ſi adulter ingreſſus ſũ
ſi vis martyr egrediar: veſtimẽta mutem᷒
ꝯueniũt mihi tua ⁊ tibi mea. ſꝫ vtraq̄ȝ xp̄o
tua veſtꝭ me veꝝ militẽ ⁊ mea te virginẽ fa
ciẽt. ſume habitũ q̇ abſcõdat feminã ⁊ tra-
de mihi q̇ ꝯſecret martyrẽ. ſume pileũ q̇ te
gat crines ⁊ abſcõdat os. Solent enĩ eru
beſcere q̇ lupanar intrãt: ⁊ ne reſpicies re-
tro cũ egreſſa fueris: memoꝛ vxoꝛis Loth.
Egrediẗ ꝰ virgo đ lupanari. ⁊ ſtatim alter
ingrediẗ ad mechãdũ cum ea. nõ enĩ noue
rũt eã exeũtẽ. Cũ aũt ille ĩtraſſet ait. Quid
ẽ h̄. Puella ingreſſa eſt: vir videẗ. Ecce nõ
fabuloſũ iſtđ: cerua ꝓ ꝟgine. Audiui etiã
⁊ nõ credidi ꝙ xp̄s aquaȝ in vinũ ꝯuertit:
foꝛte ⁊ iã ſic ſexũ mutauit. Recedam᷒ hinc
dũ adhuc ſumus qđ fuim᷒. nunq̇d et ego
mutat᷒ ſũ q̇ aliud cerno q̄ȝ credo. Ad lupa
nar veni cerno vadimoniũ. i. pign᷒ vl' fide
iuſſoꝛẽ. ac ſi diceret. video virũ ꝓ ꝟgine et
ego mutat᷒ exeo. Adulter enĩ intraui ⁊ pu
dic᷒ exeo. Sꝫ q̇d factũ eſt. certe dãnaẗ mi-
les ꝓ ꝟgine ⁊ ad ſuppliciũ duciẗ. Ita de lu
panari dic̄ Amb. non ſolũ virgo ſꝫ ⁊ mar-
tyres exierũt. Cũ aũt videret puella militẽ
ducere ad locũ ſupplicij venit ⁊ ipa. ⁊ ſic ſil'
certabãt ꝓ moꝛte. Cum autẽ miles diceret
ego ſum iuſſus occidi. te abſoluit ſnĩa qũ
me tenuit. At illa clamare cepit Nõ ego te
vadẽ moꝛtis elegi ſꝫ p̄dã pudoꝛis putaui.
ſi pudoꝛ q̄riẗ. i. caſtitas ꝟginitatꝭ: manet ſe
xus. ſi ſanguis expoſciẗ fideiuſſoꝛẽ nõ deſi
dero. Ac ſi diceret. Ad cuſtodiã virginita
tis me te loco mei poſui. non aũt vt ꝓ me

mortez subires quam ego libēter sustineo.
ego opprobriū declinaui nō martyriū: ve-
stē: non fidez xp̄i mutaui. ꝙ si mihi ꝑripis
mortē: nō redemisti me, ſꝫ circūuenisti. Ca
ue q̄so nō ꝯtendas ne ꝯtradicere audeas.
Noli eripe bn̄ficiū qd̓ dedisti. Ac si dice-
ret Si me nō admittes morti: ꝓuabor vir
ginitate quā in me custodisti. Et subiūxit.
Possumꝰ ambo satisfacere sn̄ie mortꝭ si pri
us me patiarꝭ occidi. In te habeant aliaz
quā exerceāt penā q̄ꝫ in virginem ꝓpter pu
dorē. Itaq̄ꝫ gl'osior eris si videarꝭ d̓ adul-
tera martyrē fecisse q̄ꝫ d̓ martyre adulterā
reddidisse. Ecce q̇d factū est. duo cōtende
rūt ⁊ ambo vicerūt. nec dimissa est corona
sed addita. ipa principiuz martyrio dedit.
ip̄e finē ⁊ effectū ꝯsūmauit. Ecce quō deꝰ
mirabilit̄ hāc ꝟginē ꝑseruauit vt simul co
ronā ꝟginū ⁊ martyrū attingeret. qd̓ ⁊ fa-
ctū est in katherina. ⁊ vltra h̄ aureolā ꝯfes
soꝝ ipsa est ꝯsecuta. vt s̄. Dedit eni ei dn̄s
specialē ꝓrogatiuā vt p̄dicaret in vita. qd̓
fuit ꝓpriū officiū xp̄i. Dedit etiāz ei in vita
magnū donū vt mortē non timeret. Dedit
ei magnā charitatē in ꝯtēplatiōe. magnaz
pulchritudinē. magnā sapiam. ⁊ angelicā
puritatez vt s̄. Ecce magna priuilegia ka-
therine in vita. Scd̓o xp̄s p̄ ceteris eā pri
uilegiauit ī morte. K Patꝫ illd̓: qꝛ q̄dā
priuilegia deꝰ pluribꝫ sctis in sūa morte et
passiōe cōcessit ꝑticulariter: vni illd̓. alteri
aliud. q̄ oīa btē katherine in sua passiōe ⁊
morte ꝯcessit vniuersaliter. Primū ꝓuile-
giū ē xp̄i visitatio. Et istud fuit in btō Jo-
hāne euāgelista. ad cuiꝰ transitū xp̄s cū su-
is discipulis venit. Illud aūt priuilegiuz
btā katherina silr̄ inuenit. qꝛ cū esset in car
cere: xp̄s cū multitudie angeloꝝ ⁊ ꝟginuz
ad eā descēdit dicēs. Agnosce filia creato-
rē tuū ꝓ cuiꝰ amore laboriosum subisti cō-
flictū. ꝯstās esto qꝛ ego tecū sum. Et istud
est signū specialis amoris. qꝛ xp̄s Johēm
⁊ katherinā specialiter dilexit. id̓o circa tē
pus mortꝭ eoꝝ illos visitauit. Scd̓m pri-
uilegiū est celestis refectio. Et istud fuit ī
Maria magdalena q̄ celestibꝫ refectiōibꝫ
pascebat̄. Et in pl'ibꝫ alijs sctis heremitis
Istud etiā fuit in btā katherina q̄ lꝫ in car
cere fuerit posita vt ibi fame cruciaretur ꝑ
duodecim dies. tn̄ deꝰ ꝑ colūbaz cibū sibi
misit q̊tidie. Et istud attestat̄ in ea ꝯtēptū

mūdane dilectiōis. Quia eni carnales de-
lectatiōes ꝯtēpsit. id̓o ꝯsolatiōibꝫ celestibꝫ
nutriebat̄. Vn̄ q̄ꝫ cito filijs isrl' defecit fari
na de egypto in deserto: tā cito receperunt
manna de celo. simul ⁊ ecōtra q̄ꝫ cito in ter
rā ꝓmissiōis intrātes terrenos fructus co
mederūt: tā cito celestē cibū amiserūt. Ter
tiū priuilegiū est petitionuz exauditio. Et
istud fuit in sctō Blasio ⁊ sctā Margare-
tha q̄ in sua passiōe deū rogauerūt. vt qui
cūq̄ꝫ in ipsoꝝ noīe aliq̇d petierit a deo obti
nebit. Intellige dū assūt ꝯditiōes ad exau
dibilitatē orōnis req̇site. scꝫ pie ꝓ se et ꝑse-
uerāter. Istud etiā ꝓuilegiū fuit in btā ka
therina: q̄ in sua passiōe deū orauit vt q̇cū
q̄ꝫ sui memoriā agerēt aut in morte se sibi
cōmēdarēt. vel ī tribulatiōe eā inuocarēt:
diuine misc̄d̓ie sentirēt effectū Et facta est
vox de celo ꝙ sic fieret vt postulauit. Hoc
ſꝑ intellige dūmō assunt circūstātie orōis
vt s̄. Hoc aūt ī ea attestat̄ magnū sanctita
tē. Magne eni sāctitatis ē testimoniū q̄ū
q̇s ī suis petitiōibꝫ meruit freq̄[illegible]
exaudiri. Quartū priui[illegible] est celi apꝰtio.
Et istud fuit ī btō stephano ꝓthomartyre
qui celos vidit apertos. Hoc aūt silr̄ fuit in
btā katherina. q̄ cuz decollari debuit vox
ad eā facta ē. Veni dilecta mea spōsa mea
ecce ianua celi tibi apta ē. Et illd̓ attestat̄ ī
ea magnā ꝑfectiōez. Nā celū specialr̄ tribꝫ
apꝰt̄ vicꝫ viris ꝑfectꝭ. martyribꝫ. ⁊ nouiter
baptisatꝭ. Ipa aūt fuit valde ꝑfecta ⁊ mar
tyr ī sāguine suo de nouo purificata. Qui-
tū priuilegiū ē angeloꝝ visitatio ⁊ ꝯforta-
tio. Illud etiā fuit ī btō Martino ad cuiꝰ
obitū angeli accesserūt. Ita btē katherine
angeli astiterūt ⁊ obsequiū ꝑstiterūt in vi-
ta. in morte. ⁊ post mortē. In vita dū ange
lus eā cōfortauit. in ꝯflictu cum oratoribꝫ
in passiōe mortis: dū angeli in carcere pla
gas suas ꝑunxerunt: vidente regina vxore
Marētij cū ingēti claritate. ⁊ rotas cōfre
gerūt. Post mortē. qꝛ angeli eiꝰ corpꝰ sepul
ture tradiderūt ī monte synai plus q̄ꝫ ꝑ. xx
dietas a loco passiōis. Et illud priuilegiū
attestat̄ in ea magnā puritatē virginitatis
qꝛ angeli virgines ⁊ puri sūt ꝑ naturā. ipa
aūt ꝑ gratiam solum. Ideo libēter cum ea
angeli morabant̄. Sextū ꝓuilegiuz est la-
ctis emanatio. Istud fuit in beato Paulo
in cuiꝰ decollatiōe vnda lactis emanauit.

Jta z factū est in beata katherina. que dū decollata fuisset: p sāguine lac effluxit. Et hoc in testimoniū sue magne puritat; virginalis vt sup. Septimū est diuine lucis choruscatio. Jllud fuit in btō Petro in cuius martyrio maxia lux emicuit et cuz ipa luce eī9 aīa i celū ascēdit. Jta z fuit in beata katherina. qr vt supra dixi dum in tenebroso carcere clausa fuisset: maxia dei claritas resplenduit. Et fuit in testimoniuz sue fame z puersatiōis. Juxta illud Sap. iiij O q̄ pulcra est casta generatio cū claritate. ipa eni instar lucis habuit sublimitatē in situ. qr ei9 puersatio sp erat i celo. Rectitudinē i incessu. qr oīa opa sua ad dei gloriā dirigebat. Pulcritudinē in aspectu. qr plures suo exēplo ad dei amorē trahebat. vt oratores q̄nqgita Porphiriū cū ducēt; militib9 z reginā cū mltis alijs. L Tertio dn̄s suā electā spōsaz triplici puilegio post mortē honorauit. Primū qr ei9 corp9 mirabilr honorauit. eo q ipam vt s dictū est [illegible] sepeliri fecit. Et nō solum h̄ s; in mōte syna [illegible] sepulcrū fieri fecit angelicis manib9: in q̄ de9 legez dedit hūano generi: z cuz moyse famulo suo familiarit locut9 fuit tanq̄ amic9 amico. Jn q̄ z moyses q̄draginta dieb9 z noctibus ieiunauit: ad designandū q katherina dei sapientia plena fuit z deo familiar; extitit. z q ab oī amore mūdi pfecte abstinuit: ita vt vere d ea dici possit illud Esa. xj. Erit sepulcz ei9 gloriosum. Et in h̄ cōicat cū sācto Clemēte. cui etiā angeli in mari sepulcrū marmoreū fecerunt. Scđo eā priuilegiauit deus post mortē. qr ei9 corpus magno pdigio illustrauit. qr ex ipo resudat sacrū oleuz qđ valet in salutē mltoz. Et q̄tū ad h̄ silis fuit btō Nicolao: de cui9 corpe oleuz manat z cūctos lāguidos sanat. Et istud est testimoniū sue magne miscōie. p oleū eni misericordia designat. Tertio post mortē puilegiauit eā dn̄s. qr post aureā tribus aureolis eam decorauit. ita vt ratione virginitatis possideret fructū centesimū. silrter ratione martyrij cētesimū. z rōne pdicatiōis cētesimū. fm illud Mat. xiij. Semen cecidit in terrā bonā z aliud fecit fructū tricesimū zc. Terra bona faciens fructuz tricesimū sunt boni piugati. q̄ cū fide trinitatis decalogū seruauerūt. z ideo trigesima premia habebūt. Bona terra faciens fructuz sexagesimū sunt boni cōtinētes q̄ cum sex operib9 miscōie decē pcepta custodierunt ideo sexagesima pmia possidebūt. Bona aūt terra faciēs fructū cētesimū sunt virgines: pdicatores z martyres. Et rōne illoz beata katherina cōsecuta est tricētena premia. Jmplorem9 ergo dilectissimā spōsaz xpi beatā katherinā vt sicut in sua passiōe orauit p fidelr z deuote eaz inuocātib9: ita nūc nos eā inuocātes respiciat z suis pcib9 nobis veniaz pctōz nr̄oz z q̄ salutis nr̄e sunt obtineat p xpm dn̄m nr̄m. Amē.

De sancta Katherina Sermo. CVI.

wann. xxij.

Multe filie congregauerunt diuitias tu supergressa es vniuersas Prouerb. vl. Hec verba pnūciat ecclia ad laudez et gliaz sctissime v̄ginis z martyr; katherine cui9 hodie celebrat festū ecclia p vniuersū orbē. pter mltas ei9 virtutes z merita q̄b9 spōso suo dn̄o nr̄o iesu xpo placuit et placere studuit. Naz z si oēs sctē virgies xpo dn̄o placuerūt suis v̄tutib9 z meritis Jsta tū post virginē Mariaz supgressa est vniuersas. iuxta thema Multe filie. Jn v̄bis thematis Salomō duo īnuit. Prio v̄tutes z merita oīm sanctaz virginū cū dicit Multe filie zc. Scđo excellētiā virgis et martyr; btē katherine inter illas. cū dicit. Tu supgressa es vniuersas. De q̄ singulariter videndū erit. Nemo dubitat q̄n oīm sctāz v̄ginū z cuiuslibet earuz merita sunt magna q̄b9 consecute sunt eterna cū spōso suo xpo gaudia. Sed q̄b9 modis excellat katherina videbit infra. Et qr sapiēs loq̄tur de diuitijs: diceret q̄s. De q̄b9 diuitijs intelligi debēt v̄ba sapiēt; i themate. A

Ad h̄ dicēdū est q triplices sunt diuitie. sc; tpales. spūales. et eternales. De pmis diuitijs dicit pphēta in ps̄. lxj. Diuitie si affluant nolite cor apponere. vbi dicit glo. Diuitias licet h̄re. sed nō eis inherere. naz q̄n hō mēte illis inheret tūc ad pctm̄ inducit. fm illud apl'i. j. ad Timot. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt i tēptatōez z in laqueū diaboli z desideria mlta z inutilia z nociua: q̄ mergūt hoiem in interitū z pditionē. Et subdit. Radix eni oīm malorū ē

cupiditas. Notãter dicit apl's. Qui volũt
siue cupiũt diuitias. non dicit: q̃ hñt. q2 di
uitie haberi pñt sine pctõ aut cũ pctõ. sine
pctõ: qñ iuste habenť siue possidenť et ad
dei voluntatẽ distribuunť. Taliter btã ka
therina habuit diuitias. Sȝ cuȝ pctõ: qñ
inordinato cũ affectu habenť. sicut dic̃ p-
pheta vbi s̃. Diuitie si affluãt ⁊c̃. vel qñ i
iuste acquirunť aut possidenť. et tertio qñ
indebite dispensanť. Scd̃e sũt spũales di-
uitie. ⁊ ille ꝯsistũt in tribꝫ. scȝ i meritis: ꝟtu
tibꝫ: ⁊ gratijs. q̃ quãto plura cõpam⁹ tãto
ditiores erim⁹. Tales diuitias habuerũt
sãcte ꝟgines ⁊ excellẽter btã katherina: ta-
les ⁊ nos cõportare p opa meritoria debe
mus. Secũdo tales diuitie cõsistũt in vir
tutibꝫ: sine q̃bꝫ nulla sunt opera meritoria.
Nihil enĩ est nobis meritorium nisi fuerit
virtutibꝫ adornatuȝ. Illas aũt diuitias ex
nobis siue a nobis acq̃rere nõ possumus
⁊ ex ꝓprijs laboribꝫ: nisi de⁹ opeť in nobis.
Tertie diuitie spũales sunt gr̃e. has iterũ
nullus lucrari põt: nisi a largitore gratiaꝝ.
Vñ ẽm Bonauẽ. Gratia est donũ dei per
quã aĩa efficiť spõsa xp̃i ⁊ filia pr̃is eterni.
Et. j. Pet. v. De⁹ dator oĩs gr̃e. Est tñ ho-
mo inexcusabilis si gr̃am nõ habuerit: q2
gr̃a grat̃ data p quã hõ est a deo p̃uẽt⁹: sp
p̃sto est liberꝝ arbitriũ excitare et cõmoue-
re. Et huic cõmotioni hõ poterit ꝯsentire.
hoc est poterit facere qḋ in se est. ⁊ sic gr̃aȝ
gratũ facientẽ a deo recipe. Tertie diuitie
sunt eternales. ẽm illud ps̃. Gl'ia ⁊ diuitie
in domo ei⁹. De q̃bꝫ dicit apl's ad Ephe.
iij. Det vobis dñs diuitias gl'ie sue. Et p-
uerb. viij. Mecũ sunt diuitie et gl'ia. Et. j.
ad Coꝝ. ij. Oculus nõ vidit nec auris au
diuit nec ĩ cor hoĩs ascẽdit q̃ p̃parauit de⁹
diligẽtibꝫ se ⁊c̃. Has nũc diuitias possidẽt
sãcte ꝟgĩes cũ xp̃o ĩ celesti pr̃ia. Et excellẽ
ter btã katherina q̃ supgressa ẽ vniuersas.
Hec de p̃mo. Quãtũ ad scd̃m vidẽdũ erit
de excellẽtia beate ꝟginis katherine quõ
ipa supgrediať vniuersas. B Pro quo
notãdũ q btã ꝟgo katherina post ꝟgineȝ
Mariã ceteras ꝟgines ĩ tribꝫ est supgres-
sa triplici vicȝ merito ĩ q̃ singl'arissime pla
cuit xp̃o spõso suo. scȝ merito virginitatis.
martyrij. ⁊ p̃dicatiõis. Ex hoc aũt triplici
merito triplex sibi debeť aureola. Prio au
reola virginũ rõne sue excellẽtis ꝟginitat̃

q̃ plures vt patebit impugnata suã casti-
tatẽ intactaȝ seruare voluit soli xp̃o in hoc
mũdo tanq̃ȝ singulari ⁊ amãtissimo spõso
De h̃ legiť historia quã etiã refert sanctus
Vincẽti⁹ ordinis p̃dicatoꝝ in q̃dã sermo-
ne de sãcta katherina q cũ eẽt magni reg̃
vicȝ Costi filia: dũ esset septẽ annoꝝ a pr̃e
ad scholas poniť. ⁊ dũ bone indolis eẽt li
beralibꝫ studijs tradiť. Mortuo ꝟo patre
multi principes in cõiugẽ eã habere affe-
ctabãt. Quadã ꝟo vice speculũ inspexit et
pulcritudinẽ suam ꝯsiderãs dixit intra se.
Preter me nunq̃ȝ pulcriorẽ vidi. nulluȝ g̃
maritũ accipiã nisi sit tã pulcer. nobilis ⁊
sapiẽs sicut ego Erat aũt q̃dã heremita sa
piens iuxta ciuitatẽ. ad quẽ xp̃iani iudei ⁊
pagani cõfluebãt. Ad hunc katherina ve-
niẽs p̃habita narrauit. Cui ille Si vis or
dinabo tibi virũ nobilẽ: pulcrũ ⁊ sapientẽ
cui sil'is inueniri nõ põt. sȝ timeo ne te du-
cat. Cui illa. Rogo attẽte vt mihi ostẽdas
eũ vt illuȝ videã. Cui ille. Expecta me. Et
oblata imagine virgĩs filiũ ĩ brach[illegible]
bẽte dixit katherine. Ille [illegible] est illi de
q̃ dixi. Cui katherina virgo. Virum nul-
lũ ducã nisi habuero istũ. Et sic recedens
nocte illa apparuit ei ꝟgo gl'iosa filiũ suuȝ
hñs in vlnis suis. quẽ vidẽs katherina di
xit virgini. Date mihi hũc iuuenẽ. Mater
filio. Accipies hãc ꝟginẽ in spõsaȝ. Et no
luit sȝ mag̃ renuit. Pro q̃ btã katherina i-
gemuit adeo vt a somno excitareť. Et acce
dẽs katherina heremitã singl'a enarrauit
illi. Et ille gauisus valde Katherine dixit
Et filia p̃dixi tibi q te nõ duceret q2 ei nõ
placeres. sȝ scio fontẽ in q̃ si baptisaber̃: ei
placebis. ⁊ cepit ei p̃dicare de passiõe xp̃i.
Tandẽ baptisata: domum redijt iocunda.
Eadẽ ꝟo nocte iteꝝ apparuit ei in somnis
ꝟgo gl'iosa cum suo dilecto filio dicens ei
Katherina vis filiũ meũ in spõsuȝ. Cui il-
la. Volo dña. Tũc ait mr̃ ad filiũ. Vis il
lã in spõsaȝ. At ille. Volo. Et sic eã sibi cũ
anulo despõsauit. Et tũc mr̃ cũ filio dispa
ruit. Excitata katherina anuluȝ in digito
inuenit quẽ in amore xp̃i iugiter portauit.
Ecce iã patet quõ xp̃s eã specialr̃ in spon-
sam elegit cui ⁊ ipa suã virginitatẽ intactã
seruauit. merito g̃ sibi aureola virginũ de
beť. Rõne secũdi meriti vicȝ passionis de
beť sibi secũda aureola vicȝ martyrũ: qua

xp̄s eius sponsus eaꝫ singulariter corona
uit ꝓpter multiplicia (vt patet s̄) tormētorū̄
genera q̄ passa est ꝑ fide et amore spōsi sui
xp̄i dn̄i vsq̄ ad mortē. Tertio rōne meriti
p̄dicatiōis debet̄ sibi tertia aureola scꝫ do
ctorꝝ: q̄ iterum christus eam specialiter co-
ronauit: eo ꝙ cum sapientibꝰ scꝫ oratoribꝰ
disputauit ꝛ eos deuicit ꝛ ad fidem cōuer
tit. Q aūt ratiōe istius triplicis meriti tri-
plex sibi debeat̄ aureola habet̄ ꝑ magistꝝ
dist. xlix. q̄rti sententiarū. ꝛ doctores ibidē.
¶ Diceres cur solum sunt tres aureo
le et non plures. et in quo differt aurea ab
aureolis. Ad hoc dicūt breuiter doctores
ibideꝫ ꝙ aurea est p̄mium essentiale. vide-
licet gaudiū de deo. ꝛ debet̄ victorie in cō
muni. Et sicut aurea p̄ncipal'r est in aīa.
sic etiam aureola. sed ꝑ redundātiā in cor-
pore erit quedam decentia et fortitudo sin
gularis rep̄sentatiua aureole predicatori ī
ore: virginibus in illa parte: martyribus ī
cicatricibꝰ vel aliīs partibꝰ corpis s̄m ge-
[illegible] martyrij: vt statim ex aspectu corporꝫ
sciat̄ qua[illegible] [illegible]uisq̄ martyr fuerit virgo vl'
doctor. Est enī [illegible]eola p̄miū accidentale
essentiali supadditū. et s̄m Bonauenturaꝫ
est q̇dam decor in corpore vel gaudiuꝫ de
tali decore ꝛ victoria. et sic totalis aureola
est decor in corpore et gaudium in aīa de
tali decore ꝛ operibus excellentis victorie
pro christo factis quibus sanctus talē de-
corē ꝛ singulare gaudiū meruit. Aurea au
tem nihil aliud ē q̄ꝫ premiū essentiale bea-
torꝝ siue beatitudo essentialis ꝯsistēs ī cla-
ra dei visione ꝛ ꝑfecta cum gaudij fruitio-
ne, qd̄ habent beati in deo clare sic viso et
amato. per quaꝫ beatitudinē rōnalis crea-
tura ꝑfecte cōiungit̄ deo. ꝛ dicit̄ corona ꝑ
similitudinē. quia meritū quo illud p̄miū
hic meret̄ fit cum quadam pugna. s̄m illd̄
Job. vij. Militia est vita homīs sup ter-
ram. modo victorie debet̄ corona. Dicit̄
etiā corona ideo quia ꝑ hoc p̄mium fit ho
mo particeps diuinitatis q̇dāmodo. ꝛ sic
per hoc fit particeps regie dignitatis. s̄m
illud Apocal'. v. Fecisti nos deo nostro re
gnum ꝛ sacerdotes. Corona aūt est ꝓpriuꝫ
signū regie dignitatis. ꝛ ideo essentiale p̄-
mium quo homo sic fit particeps deitatꝫ
ꝛ q̇dāmodo regie potestatis dicit̄ corona.
Etiā corona significat quandā ꝑfectioneꝫ
ratione figure sue circularis que ē ꝑfectissi
ma figurarū. eo ꝙ non habet initiū neq̄ fi
nem. Et ex hoc etiā ꝯuenit ꝑfectioni bea-
torum in patria que finem nō habet sicut
corona in sui rotunditate. Aureola aūt di-
cit̄ coronula diminutiue. ꝛ est p̄mium acci
dentale vt supra. Sunt aūt tres aureole ꝛ
nō plures. Primo ideo q: solū sūt tres vi-
res anime. scꝫ rationalis cui debet̄ aureo-
la cōfessorꝝ. cōcupiscibilis: cui debet̄ aure-
ola virginū. Irascibilis: cui debet̄ aureo-
la martyrū. Secundo ideo quia tres sunt
principales inimici aīe ꝓpter quorꝝ victo-
riā dant̄ aureole. Pro victoria carnis dat̄
aureola virginuꝫ. Pro victoria demonis
aureola cōfessorꝝ. Et ꝓ victoria mūdi aure
ola martyrꝝ. De q̇bꝰ in aliīs sermonibꝰ me
is plura dixi q̄ breuitatꝫ gratia trāseo. Du-
bitat̄: ex q̇ dictū est ꝙ btā katherina triplici
merito supgreditur om̄es alias virgines
post virginē Mariā. vicꝫ merito virgini-
tatis. martyrij. ꝛ p̄dicatiōis. in q̇bus tn̄ ex
cellit alias virgines merito virginitatꝫ: cū
ꝛ alie virgines castissime fuerūt vsq̄ ad fi
nē vite sue amore spōsi sui dn̄i nostri Jesu
xp̄i vt barbara. margaretha. dorothea. ag-
nes ꝛc̄. et m'lte alie. Ad h̄ dicēdū est ꝙ btā
katherina iuxta thema supergressa est vni
uersas alias ī diuitiīs q̄s acq̇siuit merito
ꝟginitatꝫ. patꝫ: q: tāto ē ꝟginitas maioris
meriti q̄nto pl'a hꝫ trahentia ad incōtinen
tiam q̇bꝰ resistit. D Et talis fuit vir-
ginitas beate katherīe. Et hoc ostēdi pōt
ex quinq̄ causis. videlicet iuuentute. quia
erat tūc. xviij. annorū. Pulcritudine. quia
erat incredibilis pulcritudīs. Abūdantia
q: successit parētibꝰ ī diuitiīs. Libertate et
securitate q: dn̄a suorꝝ remāsit. et m'ltiplici
sollicitatiōe siue tēptatōe q: mūeribꝰ ꝛ ter-
roribus agitata et pulsata. Prīo dixi ꝙ iu
uētus eā merito trahere debuit ad carnis
libidinē. q: tunc erat. xviij. annorꝝ q̄n cum
cesare ꝛ oratoribꝰ disputauit. Cum iam pa
ter eiꝰ esset defunctꝰ et mater: ꝛ ipsa sola do
mi relicta in deliciīs. Iuuētꝰ autē multis ē
causa lasciuie. s̄m illud Eccs. xj. Adolescē
tia enim ꝛ voluptas vana sunt. sed iuuen-
tus sibi nocere nō potuit. quia cordis ma-
turitatē seruauit. s̄m illud Sap. iiij. Cani
sunt sensus hominis et etas senectutꝫ vita
immaculata. et corpus suū castigando in

seruitutē redegit. Exemplo aplī.j. Coꝝ.ix
Secūdo habuit pulcritudinē. qꝛ vt dicit
in eius legēda erat incredibilis pulcritudi
nis ꝛ oīm ocul' admirabilis videbat. Pul
critudo aūt mirabilis vt frequētiꝰ est cau
sa ruine. Jō statim post vba themat Pro
uerb.vi.sequit. Fallax grā ꝛ vana ē pulcri
tudo: mulier timēs deum ipsa laudabitur
Et Prouer.xj. Circulꝰ aureꝰ in naribꝫ suis
mulier pulcra ꝛ fatua. Videmꝰ enī ꝙ pul
cre maiores hñt tēptationes extraneas ꝙ̄
deformes. Pulcritudo aūt corpis exterior
btē katherine nocere nō potuit. qꝛ post ba
ptismū solū de pulcritudine interiori cogi
tauit. ſm illō ps̄.xliiij. Oīs gl'ia eiꝰ filie re
gis ab intꝰ. E Hāc aūt occasionē pctī
p pulcritudinē vitare voluit ꝗdam adole
scens noīe spurꝰ. de ꝗ narrat Valeriꝰ ma
ximus li.iiij. ꝙ cū esset excellētis pulcritu
dinis ꝛ mira specie: plurium feminaꝝ illu
striū sollicitaret ocl'os. ꝛ ex h viris earū et
parētibꝫ se suspectū sentiret: oris decorem
vulneribꝫ abstulit deformitatēq; sue faciei
magis esse voluit ꝙ̄ pulcritudinē esse irri
tamētū aliene libidis. Ecce iste pulcritudi
nem faciei deposuit quā oēs natural'r desi
derāt. ꝛ nos p ꝯtritionē nolumꝰ amouere
turpitudinē faciei spūalis ꝗ naturā deor
nat ꝛ ocl'os dei ad iracundiā puocat. De
bet aūt pctōr facere diligētiā ad recogitan
dū pctā ꝓpria nō aliena. nisi causā talibꝰ de
disset vel aliquā culpam in talibꝫ hrēt fra
terne arguēdo. Tertio habuit rex abūdā
tiā. qꝛ patri suo qui rex erat in diuitijs ma
gnis successit. Ista aūt abūdātia sicut et vo
luptas solet esse mult occasio luxurie ſm
illud ps̄.lxxvij. Prodijt q̄si ex adipe iniq
tas eoꝝ. qꝛ diuites frequēter sunt in crapu
la ꝗ mouet ad luxuriā. F Vñ Bern. i
parabola de ethiopissa dicit. Tria sūt p ꝗ
diabolꝰ pcipue capit aīas puellaꝝ. s. pecu
nia: auro ꝛ argēto: potatiōe vini ꝛ choreis
Ecce quō vgines tripl'r decipiunt. Inter
oīa enī christianoꝝ certamia sola duriora
sunt castitat prelia. vbi ꝗtidiana pugna ꝛ
rara victoria. vt dicit Aug. in ꝗdā ſmone
Hec aūt btē katherine nocere nō potuerūt
qꝛ abūdāter ſuauit tpantiā. ſm illud Pro
uer.xxx. Est q̄si diues cū nihil habeat. et ē
q̄si paup cū i diuitijs mlt' sit. Quarto ha
buit libertatē ꝛ securitatē. qꝛ sui ꝛ suoꝝ do
mina remāsit. nimia aūt libertas in mulie
re est piculosa. Jō dr Eccl.vij. Filie tibi
sunt serua corpꝰ illaꝝ et non ostēdas hila
rē faciē tuā ad illas Et i ps̄. vt s̄ dr de his
ꝗ habēt libertatē ꝛ securitatē: i labore ho
minū nō sunt ꝛ cū hoibꝫ nō flagellabūtur
sed cum ꝗbꝫ flagellabunt: certe si non peni
tuerint: cū demonibꝫ. Ideo sequit in ps̄.
Jō tenuit eos supbia: opti sunt iniq̄tate
ꝛ impietate sua. Et ibidē seq̄tur. Prodijt
quasi ex adipe ꝛc. Sed ꝙ̄uis btā katheri
na fuit libera ꝛ secura: habuit tñ dei timo
rē. ideo sibi libertas ꝛ securitas nocere nō
potuerūt ſm illud Prouerb. vlt. Mulier
timens deū ipa laudabit. Quinto passa ē
multiplicē sollicitatiōē siue tēptationem
sollicitata enī fuit mūeribꝫ ꝛ terroribꝫ. mul
te aūt sunt vgines aut mulieres ꝗ ad vnā
horam cadunt in luxuriā. vicꝫ vel p mune
ra vel p terrores. G Sꝫ diceres. Quō
fuit sollicitata muneribꝫ cum diues fuerit.
Rñdet tripliciter. quia tyrannꝰ tria sibi p
miserat mūera. scꝫ diuitiaꝝ copiā [illegible]
Secūdo dignitatē marit[illegible] vt videlicꝫ se
cunda esset in palacio post reginā. Et glo
riam imensā vt sibi in foro erigeret statuā
ꝛ ab oībus eam adorari faceret. Sꝫ beate
katherine illud nocere non potuit. quia di
uitias contēpsit. dignitates respuit. et glo
riam mundanā abhorruit. ꝓpter qđ dixit
tyrāno psequēti eam. Desine talia dicere ꝗ
nefas est etiā cogitare. Q aūt terroribꝫ fu
it impulsata: patꝫ. qꝛ cōminationibꝫ ꝛ tor
mentis. Istud aūt sibi nocere non potuit.
qꝛ p christo mori non timuit. Iuxta illud
Matth.x. Nolite timere eos qui occidūt
corpus ꝛ post nō habēt amplius quid fa
ciāt. sed potiꝰ eū timete ꝗ pōt corpꝰ ꝛ aīam
pdere et mittere in gehennam. Ex his patꝫ
quomodo beata virgo katherina supgres
sa est vniuersas alias virgines in virgini
tate. ꝗ enī virgo tot tēptationes habuit. et
vbi nunc inueniret virgo ꝗ in tot tēptatio
nibus staret: habēs tales carnis tēptatio
nes quintuplices et grauissimas. De nul
la etiam virgine legit que sic fuisset iuue
nis. pulcra. abundans. libera ꝛ secura. Et
cum hoc multipliciter muneribus ꝛ terro
ribus tēptata. Recipiant ergo omnes vir
gines exēplū in hac pclara virgine ne ca
dant in carnis tēptationes. et si tēptantur

vt resistat fortiter sicut fecit sctã katherina Ideo deberēt oēs ꝟgines et vidue imo et maritate tēptate ad luxuriã iplorare auxiliū btē ꝟgis katherine. qđ vtiqꝫ eēt efficacissimū: sicut ipa in sua passiōe a spōso suo hoc impetrauit. Dubitaẜ scđo quō beata ꝟgo katherina alias ꝟgines supgreditẜ siue excellit officio pdicatiōis: cū tñ inhibitū sit mlierib pdicare vt dic apl's. j. Cor. xiiij. Mulieres i eccl'ijs taceāt. H Ad h dicēdū ē q lꝫ inhibitū sit mulierib officiū pdicationis vt hr̄ in ca. xvj. q. j. addicimus. ⁊ dis. xxiij. mlier. Quibusdā tñ a spū sancto fuit h ɔcessum ex q̄dam ꝑrogatiua gr̄e singlar̄. Et dicit glosa pdicti capituli Mulier. sup ꝟbo nō psumat. Hoc eni sacerdotale ē officiū. Et notāter dic̄ text' capituli. Mlier viros scꝫ docere nō psumat ⁊. xxxiij. q. v. c. mulierez ꝺ masculos. Btā ergo katherina ꝟbū dei pdicauit ex singulari ꝑrogatiua. ⁊ multos ab errore ɔuertit Et q̄ntuꝫ ad h supgressa est vniuersas. Dicere .... alie ꝟgines ⁊ mulieres pdicauerūt ex singlari ꝑrogatiua ⁊ gr̄a spūſſcti sicut Maria magdalena. Martha. Barbara. ⁊ sic de alijs. quō tūc katherina in h officio supgressa est vniuersas. Rñdeẜ q lꝫ alie etiā pdicauerint. tñ oēs supgreditur katherina post ꝟginē Mariā. Alie eni cōuertebāt hoies poplares. hec reginā ⁊ ꝑncipē. sicut vxorē Maxētij iꝑatoris. ⁊ Porphiriū ꝑncipē militie. Alie ɔuertebāt simplices ⁊ illitteratos. hec aūt ɔuertebat q̄nquaginta rhetores ⁊ ꝑhos ex varijs ꝑuinciis vocatos ⁊ electos. Alie erāt ɔtēte simplici eruditiōe. Hec aūt ꝑ varias ɔclusiones sillogismoꝝ allegorice. methaphorice ⁊ mistice cū cesare ⁊ oratorib' pdict' disputauit ⁊ illos ɔclusit. Alie i pdicādo habuerūt sapiaꝫ infusam. hec aūt vltra h habuit sciam acq̄sitā in septē artib liberalib. et maximā cū h habuit eloquētiā. ꝑpterea dixit iꝑator oratorib. Est apud nos puella spūſācto ⁊ prudētia incōpabilis. Sil'r dixit katherine. Audiuim' tuā eloquentiā ⁊ mirati sum' tuā prudētiā. Ipsa eni habuit magnā ɔstātiā dicēs. Fac q̄cūqꝫ aio cōcepisti. paratā eni me vides ad oia sustinendū. sic ⁊ dixerūt rhetores. Nullus añ nos vnq̄ꝫ stare potuit q̄n a nobis vinceretẜ. hec aūt puella sic nos vicit vt ɔ eā aliq̄d dicere aut oīno nescimus: aut penit' formidamus. Ecce quō btā ꝟgo katheria officio pdicatōis alias virgies ꝑcellit. J Dubitaẜ tertio quō btā virgo katherina supgrediẜ vniuersas merito martyrij. Rñdeẜ q ml'tipl'r. nā alie vnū vl' duo genera martyrij passe sūt. hec aūt q̄ntuplex gen' martyrij passa ē. vt ptꝫ infra. q2 fuit q̄ntupliciẜ punita. vicꝫ scorpionib flagellata. sed i remediū ab angelis celesti vnctiōe vncta fuit in carcere. Sic flagellata ⁊ lacerata i obscuro carcere clausa. sed in remediū celesti luce perfusa a xp̄o visitata. Fame cruciata xij. dieb sine victu i carcere: sed colūba cibū deferēte nutrita. Super rotas horribiles extēsa. sꝫ ab angelo rota destructa multitudine gētiliū interfecta. Demū decollata. sꝫ ab angelis in montē synai deportata Sꝫ ɔ acerbitatē hāꝝ penaꝝ habuit q̄ntuplex adiutoriū siue q̄nqꝫ adiutoria diuiaꝝ ɔsolationū supdicta. K Dubitaẜ q̄rto ex q̄ btā katherina tātuꝫ ē ppessa martyriū in q̄ tñ ei' martyriū est puilegiatū siue honoratū. Rñdeẜ q i trib. vicꝫ q2 habuit honorabile obsequiū angeloꝝ ꝑ spacium viginti dieꝝ. Honorabile sepulcꝝ i mōte synai angelicis manib ꝑparatū. Gloriosuꝫ miraculū. q2 oleū stillauit de ei' corpe. De ꝑmo ptꝫ q2 angeli ɔsueuerūt deferre aīas Sꝫ i b. katherina detulerūt ei' corp'. imo sic sibi obseq̄o fuerūt q i vita sua sibi obsequiū ꝑbuerūt. sic cū angelus in ɔflictu cū rhetorib ipam ɔfortauit. ⁊ i martyrio suo dū ei' plagas punxit. ⁊ post mortē dū multitudo angeloꝝ ei' corp' ad montē synai ꝑduxerūt. De scđo q habuit honorabile sepulcrū ptꝫ. q2 i mōte synai sepultū ē corp' qđ fuit signū magne amicicie ⁊ sapie cum deo vt ibi sepeliretẜ vbi de' legē dedit moysi. ⁊ cū eo familiariẜ vt cū amico locut' est. Et ibi Moyses. xl. dieb ieiunauit. De tertio q habuit miraculū gl'iosuꝫ. q2 ꝺ ei' corpore oleū manauit: significādo q ipa pia ⁊ misericors extitit. q2 ꝑ oleū miscđia significaẜ. Oleū eni hꝫ ꝟtutē penetratiuaꝫ. sic ei' cor miseriā pauperum penetrauit. oleū etiā supnatat oib liq̄rib. ita miscđia aīam ad dei sil'itudinem eleuat ⁊ sibi pre ceteris virtutibus assimilat Luce. vj. Estote misericordes sicut ⁊ pr̄ vr̄ misericors ē. sic btā ꝟgo katherina suis dilectis se inuocātib

misc̄diam impēdit. ¶ Qd̄ bñ declara-
rat Petrꝰ rauennas in li. gestoꝝ notabiliū
de beato Sabino Mediolaneñ. epō. qui
katherinam a iuuētute sibi spōsaz elegit. ꝛ
post virginem mariā deuote sibi seruiuit.
Vñ cū ad terrā sanctā cū abbate Cassino
theodorico de mōte ꝑfectꝰ ad tūbā sancte
katherine ꝓcesserūt: adiūctꝭ sibi duobꝫ ca-
pellanis. sex militibꝫ. et famulis triginta. ī
pede mōtis crudelissimū ducē saracenum
obuiā habuerūt: q̄ eos detinuit nec ascēde
re mōtē vt petebāt ꝑmisit. sed lingua. nari
bus. auribꝫ ꝛ sūmitatibꝫ digitoꝝ et pedum
amputatꝭ. ꝛ mēbra iussit vt igne cremaren
tur: ꝛ sic semiuiui in mōtē veherent̄ dicēs.
Videbo q̄d valeat sepulcri huiꝰ visitatio.
Et adiecit. Cū vobis mēbra renascent̄ qd̄
impossibile est fidei vestre adherebo. ꝛ sic
iussit illos in aīalibꝫ ad sepulcrum deduci
vbi mox abbas morit̄ Sabino orante sic̄
potuit. Circa mediū noctis ꝓo mōs synai
totꝰ cōtremuit tātusq̄ pauor ducē inuasit
vt inde effugere vellent sed nō potuerunt
lux tūc desuꝑ venit vt dies putaret̄ ꝑ triū
horaꝝ spaciū. vt nō solū vicini sed etiā sa
raceni in remotis locis ɔstituti hora eadē
vigilātes diē claꝝ crediderūt fore factuz et
synai mōtē in solē ɔuersū estimabāt. ꝛ ecce
btā katherina de sepulcro ꝓcessit ꝛ mēbra
trūcata Sabini epi inunxit: ꝛ statim p̄sti
ne sanitati sūt restituta. Inde sabinꝰ plenꝰ
gaudio pedibꝫ eiꝰ se aduoluit. Cui ipa ait.
Christꝰ spōsus meꝰ ꝑatꝰ est me honorātes
honorare. mane offer sibi sacrificium. ꝛ de
oleo qd̄ sudat d̄ sepulcro meo singula mē-
bra abbatꝭ ꝑunges ꝛ p̄stine restituet̄ sani-
tati. ꝛ apphendēs eiꝰ dexterā p̄ciosū anu-
lū digito eiꝰ imposuit ꝛ cartulā tres rigas
habentē. Prima. Sabine he lr̄e sūt signa
inter me et te ꝑpetue dilectiōis. Secūda.
Fecit tibi meritū ingēs dolor: faciet tibi
gaudiū vehemēs amor. Tertia. Ducē ba-
ptisabis sanꝰ ad ꝓpria remeabis. sicq̄ decē
nio laudabilr̄ expleto mecum eris ī celesti
palacio. qd̄ factū ē. vñ ꝛ hec carta cū anu-
lo hodie cernunt̄ in mediolano. p̄fatꝰ autē
dux mane ascēdēs montē inuenit epm cele
brātē ꝛ obstupuit. ꝛ post vnctiōez abbatis
oībꝫ vidētibꝫ reuixit oībꝫ mēbris ītegre. q̄
viso dux cū mltis cōpūgit̄ ꝛ ab epo bapti
sat̄. Et q2 sine heredibꝫ erāt terrā suā vēdi-
dit ꝛ magnā substātiā fratribꝫ in monte sy
nai distribuit. rome ꝑfectꝰ in mōte cassino
factꝰ est monachꝰ: beate vsq̄ ad finez vixit
ꝛ monasteriū virginū qd̄ aula d̄r fūdauit
de suis facultatibꝫ sufficiēter. Aliud exēpluū
de monacho rothomagēsi q̄ ad eiꝰ sepulcꝝ
venit ꝛ septē ānis ī eiꝰ s̄uitio māsit. ꝛ orati
onibꝰ suis vnū articulū d̄ manu eiꝰ īpetra
uit. in cuiꝰ morte katherina affuit. ꝛ vidēti-
bus fratribꝫ aīam eiꝰ choris angeloꝝ soci-
auit. Aliud exēpluz cuiusdā adolescētꝭ sibi
deuote singul' diebꝫ mane ecclīaz ī btē ka
therine honore ɔsecratā visitātꝭ vxorē vici
nā ꝑtui spū zelotopie sibi manꝰ iniicietē q2
aliā accederet ad p̄ces ipiꝰ suscitauit. Itez
ꝑuulū filiū regis anglie timore sui mgr̄i d̄
pōte cadētē: ad clamorē p̄fati mgr̄i O dn̄a
katherina suscipe ꝛ tuere: euz sub vndis ꝑ
diē naturalē tanq̄ in domo ɔseruauit ille-
sum. Itē de sacerdote traiectensi q̄ in festo
katherine faciebat solēnitatē ꝛ ɔuiuiū. cu-
ius camerā infregerūt fures tꝑe diuioꝝ q̄
acrisia ꝑcussi ianuā egredi ñ potu[illegible]
cisum caput canis ꝯ eos [illegible]auit donec fa
milia ꝛ sacerdos venietes: fures dep̄hēde
rūt. Ecce q̄nti meriti est btā virgo katheri
na. ¶ Hāc aūt ꝟginē katherinā deꝰ
mirabilr̄ glorificauit ī vita. ī morte. et post
mortē. In vita: cū sapiētissimos doctores
edocuit de vno deo vero colendo iesu xp̄o
ꝛ eos ɔuicit ꝛ ad passionē vna cū Porphi
rio p̄ncipe ꝛ regina ꝑduxit vt patet supra.
In morte. nā aliis sctīs legit̄ xp̄s apparu-
isse ꝛ ipos vocasse vt Iohānē euāgelistā.
Aliī legunt̄ oleū sudasse. vt Nicolaꝰ. wal
purgis. Aliī ī passiōe lac ꝓ sanguīe fudisse
vt Paulꝰ. Aliis legit̄ sepulcrū p̄paratū an
gelicꝭ manibꝫ vt Clemēti ī mari. Aliī legūt̄
ī suis petitiōibꝫ exaudiri etiaz ꝓ inimicꝭ vt
stephanꝰ. Sꝫ hec oīa fuisse ī btīssima ꝟgi
ne katherina testat̄ eiꝰ legēda. eiꝰ etiā sepul
crū ꝛ monasteria ibidē ɔstructa tricentoꝝ
monachorū fert̄. Soldanꝰ et aliī saraceni
multū honorare ꝛ ꝑsonis ibi s̄uientibꝫ lar
giter puidere. p̄cipue his qui habitāt sub
mōte synai ī monasterio. sub q̄ sūt aliī. xx.
fratres ꝑ glāꝝ ecclīe ī mōte ī cellis hītātes.
Pꝰ mortē etiaz deꝰ eā glīficauit q2 triplici
aureola vicz doctoꝝ. martiꝝ ꝛ ꝟginū eā or
nauit. fuit etiā ꝟgo. xviii. ānoꝝ cū maxētiū
ꝛ alios idolatras arguit ꝛ ɔclusit. fuit etiā

doctrix illoꝝ q̄s ꝯclusit: ⁊ tandē martyr ef fecta oīa tormētoꝝ genera ꝓpter xp̄m ꝑ ni- hilo reputauit ⁊ totā vitaȝ suam deo dica- uit. vñ benemerito nō solū corpis ⁊ aīe cō munibꝫ dotibꝫ btōꝝ deꝰ eā glorificauit sed et pluribus gratijs ⁊ p̄uilegijs eā magni- ficauit in vita. ī morte. ⁊ post mortē vt au distis. vbi iā vltra multos sāctos tribꝫ au- reolis resplēdet in celis. Ip̄aȝ ergo hodie deuote īploremꝰ vt deū oret ꝑ nr̄is reati- bus. qꝛ si deꝰ eaȝ exaudiuit hic in terris qñ nō clare cognouit defectꝰ nr̄os: q̄nto magꝭ illā nūc exaudit in celis cuȝ clare oēs defe ctus ⁊ etiā necessitates se implorātiū cog- noscit. ⁊ maiori charitate sponso suo dño iesu christo iuncta conregnat per infinita secula. Amen.

Sermo de sancta Barbara. CVII

wann. xxiij.

Quesiui mihi eā sponsam assumere et ama- tor factꝰ sū forme illiꝰ. Sap. viij. In [illegible] his Salomon ostēdit q̄ntū habuerit deside[illegible] affectiōeȝ ad sapiam inueniendā. q̄ntū etiā habuerit amorē ad eā nūc inuētā: adeo. qꝛ dilexit eā tanq̄ȝ spon sā. Possūt aūt hec ṽba ꝯuenienter recitari ad laudeȝ gloriose ṽginis barbare vt ꝑ ea deᵗ intelligi q̄ntū desideriū assumēdi eaȝ ī spōsam habuerit dei filius dicēs Quesiui ⁊c̄. Ac si diceret. Ex multꝭ illā specialr̄ q̄si- ui mihi assumere in spōsam ꝓpter ornatuȝ morū ⁊ vite illꝰ. Et h̄ est qđ sequiᵗ. ⁊ ama tor factꝰ sum forme illiꝰ. nō vtiq̄ȝ forme si- ue pulchritudīs exterioris: q̄ vana ē ⁊ trā- sitoria et multis laqueū p̄stat eterne dāna tionis. sȝ forme interioris in aīa q̄ est in or natu virtutū. Quia oīs glīa filie regis ab intꝰ. vt audistꝭ sup̄ ī festo katherine ⁊ alijs festiuitatibꝫ ṽginū ⁊ btē ṽginis. Jdo rōne īterioris pulchritudinis dn̄s q̄siuit ⁊ assū psit sibi in sponsam beatā barbaram. ⁊ fa- ctus est amator forme illiꝰ. Pro grā. Aue maria. Quesiui mihi eam sponsaȝ ⁊c̄. vbi sup̄. In q̄bꝫ ṽbis duo nobis insinuanᵗ ꝑ laude virgis btē ⁊ martyris barbare. Pri mo ipiꝰ spōsi dignitas ⁊ desideriū ad spō- sā suā beatā barbarā. ⁊ ꝑ ꝯsequēs ad quā- libet aīam ṽtutibꝫ ornatā. dignitas qꝛ deꝰ ego scȝ deꝰ desideriū quesiui mihi eā spon sam. Scđo insinuaᵗ inter spōsū ⁊ spōsam singularis amicicia ⁊ charitas cum subiū giᵗ. Et amator factꝰ sum forme illiꝰ. A

Circa p̄mū cū dr̄ Quesiui eā mihi spō- sam Est notādū. sicut sponsus naturaliter desiderat sponsam ꝓpter ꝓlem. ita dei filiꝰ desiderauit beatā barbarā in spōsaȝ ꝓpter ꝓlem. Proles aūt ꝓpter quā xp̄s deside- rauit spōsam suā nihil aliud ē q̄ȝ opꝰ merito riū. Desiderauit ergo xp̄s sponsam suā. qꝛ sciuit mltiplicē ꝓlē ex ea geniturā. id ē abū dāter oꝑa bona ꝑ eā ꝑfici. Jdeo merito eā desiderauit tanq̄ȝ arboreȝ fructiferam. De hac prole etiaȝ ait saluator Mat. vij. Oīs arbor bona facit fructū bonū. Dixi notan ter sicut spōsus naturalr̄ desiderat sponsā ꝓpter ꝓlē. Ita eni ait ph̄us. ij. de aīa. q̄ na- turalissimū opeꝝ in viuentibꝫ est generare sibi silē. lȝ ꝯtraria intentiōe ⁊ ꝑuersa et qñ q̄ȝ ꝑ voluptateȝ carnis excecata rōne plu- res sibi spōsas q̄rūt non ꝓpter ꝓlē sȝ ꝓpᵗ de lectatiōeȝ. B Et timeo qđ dolēdū ē q̄ illoꝝ sit maior ꝑs nō attēdētes triplex bo- nū mr̄imonij scȝ fidē. ꝓlem. ⁊ sacrm̄. vt dic̄ mgr̄ in. iiij. sniaꝝ. distin. xxxj. Et subdit ibi dem. ⁊ sunt ṽba Augustini. In fide atten- ditᵗ ne post vinculū ꝯiugale cū alio vel cū alia coeaᵗ. In ꝓle: vt amāter suscipiaᵗ ⁊ re ligiose educaᵗ In sacr̄o: vt cōiugiū non se pareᵗ ⁊ dimissus vl' dimissa nec causa pro lis alteri ꝯiungaᵗ. p̄nt tñ vt mgr̄ ait separi corꝑaliter causa fornicatiōis vel causa reli gionis ex cōmuni ꝯsensu sȝ nō sacramēta- liter si sūt ꝑsone legitime cōiūcte. qꝛ adhuc semper manet vinculū cōiugale inter eos. Ex illis patet q̄ si quis ducit vxorem solū causa delectatiōis non causa prolis aut vi tande fornicatiōis. non tanq̄ȝ sponsaȝ: sed tanq̄ȝ meretricem eaȝ desiderat. Secundo patet q̄ xp̄s dominꝰ in sua sponsa btā bar- bara inuenit sp̄ualiter om̄ia tria bona ma trimonij p̄dicta. fidem: quia nunq̄ȝ post fi- dem susceptā ad idola aut creaturā fidem cōuertit et operibus eam ornauit. Proleȝ quia multa opera bona sponso suo valde placentia perfecit in prosperis ⁊ in aduer- sis. vt docet eius legenda. Sacramentuȝ. quia vinculum fidei promisse et coniugij cum christo vsq̄ȝ ad mortem non irritauit. et post morteȝ eternaliter sibi in celestibus ꝯiuncta manet. C Scđo notāduȝ q̄

christus dñs sponsaꝫ suã q̃siuit nõ in loco
carnalis voluptatis. qꝛ locꝰ ille lutosus ẽ.
Nõ decet aũt regẽ reguꝫ in luto recũbere.
q̇euit aũt ĩ arto ꝓsepio. Qui g̊ vult vt xp̃s
dñs aĩaꝫ eiꝰ assumat in sponsam vadat ad
ꝓsepliũ arte pnĩe ꝛ asꝑitatꝭ. ille enĩ est locꝰ
cõgruꝰ tãti spõsi. ꝯsidera matreꝫ spõsi cuiꝰ
purissima ꝟginitas abhorret ꝓstibulũ vo
luptatis. ſꝫ non abhorret eiꝰ ꝓfundissima
hũilitas stabuluꝫ pauꝑtatis. putas aũt ꝙ
filius dimittat matrẽ suã solã in stabulo ꝛ
veniat tecũ iacere ĩ ꝓstibulo. absit. Scd̃o
xp̃s spõsus nõ quesiuit spõsam suam ĩ fo-
ro mũdane negociationis vbi est cõcupi-
scentia oculoꝝ id est cupiditas terrenoꝛũ.
sed in cubiculo deuote orõnis. patet. quia
nõ est negociator terrenoꝛũ ſꝫ aĩaꝝ. q̇ vult
ergo aĩaꝫ suã xp̃o despõsare videat vt mũ-
det domũ ꝯsciẽ sue ꝑ ꝯtẽptum terrenoꝛuꝫ.
Cañ. iij. Per vicos ꝛ plateas q̃siui ꝛc̃. ꝛ nõ
inueni. Et sequit̃. Post paululũ cũ ꝑtrãsis
sem scꝫ tumultũ mundi inueni quẽ diligit
aĩa mea. Tertio xp̃s nõ q̃rit spõsaꝫ suã in
comitatu pompe secularis. ſꝫ in tẽplo vbi
est domꝰ orõnis. patet ex illo ps̃. Audi fi-
lia ꝛ inclina aurẽ tuã. Et sequit̃. Et obliui-
scere ꝑplm̃ tuũ. Ideo dicit saluator Mat.
v. Tu aũt cum oraueris intra cubiculũ tu-
um ꝛ clauso ostio ora patrẽ tuũ in abscõdi
to ꝛ reddet tibi. Sicut enĩ xp̃s dũ a Ma-
ria q̃reret̃ nõ est inuẽtꝰ in foro vel seculari
põpa sed ĩ tẽplo docẽs Lu. ij. Ita nec vult
q̃rere sponsã suã in publico vel ĩ mũdano
cõuẽtu. sed in tẽplo hoc ẽ ĩ ꝯscia pura. Ex
illis patet ꝙ xp̃s dñs nõ q̃rit spõsã suã in
loco vbi fetet ꝯcupĩa carnis: sed ĩ arto pe-
nitẽtie ꝓsepio. nõ in foro vbi feruet ꝯcupi-
scẽtia ocloꝝ. sed in secreto ꝯsciẽ. nec ĩ comi-
tatu vbi regnat suꝑbia vite. ſꝫ ĩ scola hũili
tatis in tẽplo vicꝫ materiali ꝛ spũali. Ex q̊
infert̃ ꝙ dñs in triplici loco q̃rit spõsaꝫ su-
am. vicꝫ in pnĩa. in pura ꝯsciã. et in tẽplo.
Quecũqꝫ g̊ aĩa vult despõsari xp̃o sponso
dignissimo viuat ĩ castitate nõ in volupta
te. in ꝯsciẽ puritate. nõ tꝑaliũ reꝝ cupidita
te. ꝛ humilitate. nõ in tumore suꝑbie. Hoc
vtiqꝫ fecit btã virgo ꝛ martyr Barbara q̃
nõ mãsit in luto ꝯcupiẽ carnalis. qꝛ pr̃i eã
volẽti despõsare potẽti respuit carnale cõ-
iugiũ. Nõ inhabitauit ĩ foro siue in publi
co sed reclusa in turri. nõ vixit in fastu suꝑ-
bie sed in hũilitate. qꝛ magꝭ ĩ hũilitate vo-
luit ꝓ christo ꝯfusiones ꝛ verbera sustine-
re q̃ʒ ĩ suꝑbia diabolo militare. O Id̃o
dignissimꝰ spõsus xp̃s dñs: imo nõ solum
dei filiꝰ sed ꝛ deꝰ pr̃ ꝛ deus spũssanctꝰ ip̃aꝫ
in spõsã assumpsit. sicut ip̃a mysteriũ trini
tatis spõsi sui ĩ mysterio triũ fenestrarũ in
turri reꝑsentauit. Ecce alloquit̃ beatã bar-
barã deꝰ pr̃ dicẽs. Quesiui mihi eã spõsaꝫ
assumere. Dicit ad eã deꝰ filiꝰ. Quesiui mi
hi eã spõsã assumere. ꝛ deꝰ spũssanctꝰ dicit
Quesiui mihi ꝛc̃. Pr̃ vt ostẽdat ĩ ea suam
potẽtiã qꝛ diuina sibi assistẽte ꝟtute ꝛ potẽ
tia nec ꝟbis nec verberibꝫ nec verecundia
vinci potuit vt recederet a spõso suo. non
vtiqꝫ ꝟbis et ꝑsuasiõibꝫ pr̃is nec iudicis i
duci potuit vt idola coleret: ſꝫ minas mor
tis adderẽt. neqꝫ ꝟberibꝫ pr̃is q̇ multꝭ ver
beribꝫ ꝛ vulneribꝫ eaꝫ affecit. et oĩa victua-
lia ei subtrahens. in opaco carcere eã reclu
sit. neqꝫ ꝟberibꝫ iudicis q̇ iussit eã nudam
multꝭ plagꝭ torq̃ri ꝛ membra lesa asꝑo cili
cio fricari. ita vt tota ĩ sanguĩe volutaret̃.
postea eã iussit in carcerẽ [illegible] assisten
te sibi potẽtia pr̃is vinci nõ potuit. Filius
aũt sibi eã spõsã q̃siuit vt ĩ ea ostẽderet suã
sapiam. Nunq̇d magna ꝟgis sapia ꝙ my
sterio triũ fenestrarũ in turri ad eiꝰ impiuꝫ
factaꝝ ꝑsonaꝝ trinitatẽ in diuis exposuit
ꝛ essentie vnitatẽ dicẽs. Tres sũt q̇ mũdũ
illũinãt. pr̃ ꝛ filiꝰ ꝛ spũssanctꝰ vnꝰ deꝰ Ecce
quõ fuit ĩ ea ostẽsa sapia filij. Id̃o xp̃s dñs
spõsus suꝰ eã post plagas ꝛ vulnera in car
cere reclusam cõfortauit cũ ingẽti luce sibi
apparẽs ꝛ ab oĩbꝫ vulneribꝫ ꝛ plagis eã sa-
nãdo liberauit. Spũssanctꝰ ꝟo sibi eã spõ
sam q̃siuit vt ĩ ea ostẽderet suam bonitatẽ.
Qđ factũ est. qꝛ dũ Barbara a xp̃o ĩ carce
re sanata altera die ꝓsidi adduceret̃ vidẽs
eã sanã ꝛ nolle acq̇escere suis monitꝭ ĩ colẽ
dis idol: vngulis ferreis eã lacerari ꝛ lãpa
dibus ardẽtibꝫ cõcremari: ꝛ malleo caput
eiꝰ tũdi ꝓcepit. q̃ ꝛ orãte ad dñm ne eã de-
relinq̃ret iussit mãmillas eiꝰ ꝓcidi ꝛ nudã
eã in publico trahi ꝛ de nouo affligi. q̃ ite-
rũ orãte angelus e celo missus eã stola cã-
dida opuit. quã tandẽ iudex decollari ꝓce
pit. Cuꝫ itaqꝫ pater eius fune in collũ mis-
so eã ad decollãdum duceret virgo ex ma
gna pietate. bonitate et charitate pro om-
nibus q̇ sue passionis memoriaꝫ agerent

oravit vt deus sua misericordia illos visitaret et veniam peccatorum concederet, et vox e celo intonuit quod exaudita esset. Hoc intellige de illis qui sua peccata detestantur cum proposito amplius ea cauendi et pro eis satisfaciendi. Ecce quomodo spiritussanctus in ea ostendit suam bonitatem et charitatem. Finita autem oratione a proprio patre decollatur, quod merito cunctis est horribile et terribile audire. De nullo itaque sancto neque sancta legitur quod a proprio genitore taliter vitam finiuisset sicut sancta barbara, pro quo merito sibi a suo sponso dignissimo specialis est parata corona et gloria. E Circa secundam partem thematis notatur amor inter sponsum et sponsam cum subiungitur. Et amator factus sum forme illius. Est notandum quod forma sponse quam christus sponsus amat non est aliud quam anima charitate et virtutibus ornata. sicut enim corpus non viuit sine anima: ita nec anima viuit sine charitate siue gratia. Charitas enim est forma siue ornamentum omnium virtutum. nam per hanc solam singule virtutes deo placent et sine ea [illegible]. Ideo dicit Greg. in quadam omel. [illegible] arboris rami ex vna radice prodeunt: sic multe virtutes ex vna charitate generantur. nec habet aliquid viriditatis ramus boni operis si non manet in radice charitatis. Ex quo patet quod charitas dat formam et informat omnes anime virtutes. immo omnes anime operationes. huius ergo forme sponsus factus est amator in sponsa christi Barbara. Ita enim ipsa valde ardebat charitate vt quicquid pro amore sponsi sustineret minus esset quam charitas peteret. quia charitas omnia credit: omnia sperat. j. Corinth. xiij. Ex illis patet quod qui vnum hominem in hoc mundo odio habet: quicquid in bonis operibus facit totum perdit quod ad vitam eternam promerendam. quia non mentitur apostolus Paulus vbi supra dicens. Si dedero omnes facultates meas et tradidero corpus meum ita vt ardeam: charitatem autem non habeam nihil mihi prodest. scilicet ad meritum vite eterne. Nemo ergo sine charitate de virginitate presumat. nemo de elemosynis. nemo de orationibus confidat. quia quamdiu inimiciciam in corde tenuerit neque istis neque aliis bonis placare dominum poterit. si igitur vult habere propicium dominum audiat non me sed christum dominum dicentem Math. v. Si offers munus tuum ad altare et recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te. relinque ibi munus tuum et vade prius reconciliari fratri tuo. et tunc veniens offeres munus tuum etc. Secundo est notandum quod amor christi sponsi ad sponsam suam scilicet animam charitate ornatam maxime relucet ex parte sponse in operibus bonis exterioribus que ipsa anima ex amore sui sponsi operatur vel patienter sustinendo aduersa vel se humiliando inter prospera. et maxime quia semper cogitat quomodo sponso suo possit placere interiori et exteriori opere. vt per hoc ad sponsum suum possit peruenire. F Unde Bern. super cantica. Tria ista anima curiosa dei non cessat inquirere scilicet iusticiam et iudicium et locum habitationis glorie sponsi tanquam viam in qua ambulet cautelam qua ambulet. et mansionem ad quam ambulet. vt de forma iusticie sit formosa. de iudiciorum noticia cauta. desiderio presentie seu glorie sponsi casta. talem prorsus decet sponsam pulchram eruditam et castam. Perfectus est in cuius anima hec tria congruenter atque opportune concurrere videbuntur. vt gemere seu exultare in deo nouerit. vt simul proximorum vtilitatibus potens sit subuenire placens deo. cauta sibi vtilis suis. Hec Bern. G Circa hoc disceres. Ex quibus tamen signis potest cognosci amor sponsi ad sponsam. i. christi domini ad animam. Respondetur breuiter quod ex tribus vt ostendit Holkot super li. Sap. ca. iiij. videlicet ex eius dolorosa amissione. ex eius diligenti inquisitione. ex eius carissima redemptione. Primo ergo christus dominus sponsus fidelis anime ostendit amorem suum ad sponsam ex dolorosa amissione sponse. Sapiens enim non multum dolet de amissione rei praue. Christus autem sponsus sapientissimus qui est sapientia dei patris maiorem dolorem habere se monstrauit ex amissione paucarum animarum quam si omne aurum mundi fuisset perditum. Nam suo tempore multa auri talenta perdita sunt et multe ciuitates combuste et destructe. pro quibus christum nullatenus legimus fleuisse. sed pro amissione animarum in hierusalem fleuit. Lu. xix. Uidens iesus ciuitatem hierusalem fleuit super illam. Glosa. Plangit reprobos: qui etiam nesciebant cur plangebantur sed exultabant in rebus pessimis. Ex quo patet quantum christus amat animas si tantum pro amissione earum dolet vt lachrymas emittat. Secundo patet illud ex diligenti inquisitione animarum perditarum secundum verba thematis. Quesiui mihi sponsam assumere. Sapiens autem non multum curat si perdit aliquod vile. sed christus laboriosissime animas perditas quesiuit et longo tempore quia pro ipsarum recuperatione triginta tribus annis

laborauit ĩ pauptate in vilitate ⁊ abiectio
ne: in ↄtumelijs ⁊ afflictiõe: in sanguis sui
multiplici effusione, ⁊ sic tandẽ moriẽs ad
inferna descẽdit vbi aĩas q̃s quesiuit inue
nit vicȝ in limbo patrum ⁊ in purgatorio.
ꝭm illud ps̃. Eduxisti aĩam meaȝ ab infer-
no. Tertio patet amor spõsi ad spõsam id
est christi ad aĩam ex charissima ei⁹ redem-
ptione, sapiẽs enĩ nõ redimit rẽ parui pcij
pcio magno nisi valde illã diligat. Anima
aũt hũana apud diabolũ ĩpignerata erat
p q̃ redimẽda xp̃s vidẽs totũ mundũ non
sufficere dedit seip̃m. ꝭm illð apl̃i. j. ad Co
rinth. vj. Empti estꝭ pcio magno. Habet
enĩ de⁹ aĩam hũanã sibi valde p̃ciosam et
carã, in cui⁹ signũ in sacra scriptura ðr de⁹
aĩas custodire. Nobilis aũt non custodit
ĩmediate nisi res sibi caras, viliũ aũt reruȝ
custodia daꝛ famlis. Isto mõ tpalia bona
etiã hoĩbꝫ malis custodiẽda cõmittit. Ani
mas ꝟo sue ꝓprie custodie ⁊ angeloꝝ suoꝝ
tradit ꝭm illud ps̃. Custodit dñs aĩas san
ctoꝝ suoꝝ. Et Sap. iij. Iustoꝝ aĩe in ma-
nu dei sunt. Sicut enĩ de⁹ maxime caram
habet aĩaȝ hũanã: ita p oĩa mali hoĩes su-
as ꝓprias aĩas sũme pulpẽdũt, citi⁹ enĩ su-
os sotulares mũdant si maculanꝛ aut cali
gas q̃ȝ aĩas suas. Vñ Aug. in q̃dã ꝭmõe
⁊ in li. cõfeꝭ. Quid est qð vis hr̃e malũ, di
ces mihi nihil, nõ vxorẽ, nõ filiũ, nõ filiaȝ
nõ seruũ, nõ ancillã, non tunicã, postremo
nõ caligã, ⁊ tu vis hr̃e vitã malã, rogo te p̃
pone aĩam tuã calige tue. p sil'e argumẽtũ
ꝓbat in li. de doctrina xp̃iana, ꝙ hõ mal⁹
plus diligit mortẽ q̃ȝ vitã, q: mortem vult
hr̃e bonã ⁊ vitã malaȝ, ⁊ p ↄsequẽs sequiꝛ
ꝙ nõ diligit sed odit aĩam suã. ꝭm illð ps̃.
Qui diligit iniq̃tatẽ odit aĩam suã. H
Pro q̃ est notandũ ꝙ de numero pursoꝝ
hoĩm aliqui aĩas suas pdũt, aliqui vẽdũt
aliq̃ impignerãt, aliq̃ p nihilo dant. Ven
dũt cupidi q̃ p diuitijs huius mũdi expo-
nũt se rapinis, furtis, periurijs, dolosis mer-
cationibꝫ ⁊ symonijs ⁊ hmõi. Vñ Eccl. x.
Non est iniqus q̃ȝ amare pecuniã. hic enĩ
aĩaȝ suã venalẽ habet. Scðo sũt aliq̃ qui
aĩas suas pdunt, ⁊ tales sunt ociosi negli-
genter viuẽtes ⁊ accidiosi ad opus bonuȝ
nõ curãtes nisi vna dies vadat ⁊ alia suc-
cedat. ꝭm illð Eccl. xx. Est q̃ pdit aĩaȝ suã
cõfusione. Tertio sunt q̃dam q̃ animas su-
as impignerant. Ille enĩ q̃ impignerat rẽ
suã nõ intẽdit alienare domũ semp sed tñ
ad tẽpus alienat ad vsuȝ. Tales impigne-
rant aĩas suas demonibꝫ tanq̃ȝ vsurarijs,
q: demones eis mutuant illud qð volunt
vicȝ dignitates, diuitias ⁊ voluptates, tã-
dẽ illi senescũt ⁊ mutuũ soluere nõ pñt, q:
vitã ↄsuetã dimittere nequeũt, et sic finalr
pignus pdunt, lȝ illud cũ impignerare in-
cipiunt pdere nõ ꝓponunt. Nã a pncipio
nõ ꝓponũt in pctis vitaȝ finire, ⁊ tñ ita fit,
q: ↄsueta vita eos aliud nõ patiꝛ facere q̃ȝ
illud qð lõgo tp̃e fecerũt. Est tñ verũ ꝙ il
loꝝ q̃ aĩas suas impignerant sunt duo ge-
nera. Quia aliqui diabolo vitiose p volu-
ptatibꝫ huius vite, de q̃bꝫ iam dictũ ẽ. Ali
qui deo virtuose, ⁊ tales sunt p̃lati ⁊ cura-
ti q̃ aĩas suas obligãt p aĩabꝫ subditoꝝ q̃-
rũ vnicuiq̃ȝ ðr illð. iij. Reg. xx. Custodi vi
rũ istũ demõstrato suo subdito. Et sequiꝛ.
Qui si lapsus fuerit erit aĩa tua p aĩa illi⁹,
hoc intellige si lapsus fuerit p tuã negligẽ
tiã. Quarto sunt aliq̃ q̃ aĩas suas p nihilo
dãt. Et sunt specialr inuidi [illegible]acudi. Nã
cupidus recipit diuitias. carnalis hõ siue
luxuriosus voluptates, supbus ⁊ ambicio
sus honores, gulosus cibũ ⁊ potũ. Sȝ isti
miseri scȝ inuidus ⁊ iracũdus nihil recipi
unt delectabile sed amaritudinẽ et dolorẽ,
et ideo aĩam suã gratis dãt diabolo. De q̃
rũ quolibet verificaꝛ illud iudiciũ q̃ aĩam
suã dedit pículis ⁊c. Ecce q̃ntũ pículũ est
pastoribꝫ aĩaꝝ. Et ex aduerso q̃ntũ iminet
pículũ illis q̃ aĩas suas pdũt, vẽdũt, impi
gnerãt, aut p nihilo dãt: ad sensum dictuȝ.
Non sic vtiq̃ȝ btã ꝟgo ⁊ martyr Barbara
que noluit animã suam perdere sed diligẽ
ter eam custodire ⁊ xp̃o desponsare ⁊ mul
tas animas secum lucrifacere: sciuit quan
ta diligentia christus spõsus suus aĩas p-
ditas quesiuit. quantum p venditis et im-
pigneratꝭ diabolo laborauit, ita vt sãgui-
nem suum funderet etiam pro anima illi⁹.
Ipsa ergo vt suo sponso q̃ntũ erat possibi
le equareꝛ in amore, etiã p sponso sangui-
nẽ fudit sicut sponsus p ea. Ideo implore
mus hodie dulcissimã virginẽ ⁊ martyreȝ
Barbarã vt aĩas nr̃as pditas et diabolo
vẽditas ⁊ impigneratas suis p̃cibus redi-
mat: xp̃o despõset, vt secũ ⁊ cum spõso suo
valeam⁹ ꝑfrui cõsortio beatoꝝ. Amen.

In dedicatione ecclesie sermo. CVIII.

b **Hodie salus hu**ic domui facta est. Luc. xix. Pro introductione facio hanc distinctionē. Quia triplex est domus. s. hois. demonis. ⁊ dei. Prima domus dr̄ hois. s. vbi habitāt hoīes: quā naturales īuenerūt vt nos defendat ab imbrib9: pluuijs: nubib9: caumatib9: gelu: ⁊ alijs nociuis. vt phs nr̄ ait. De hac dīt dn̄s phariseo Lu. vij. Intraui ī domū tuā ⁊ aquā pedib9 meis nō dedisti. Et hic Zacheo. Hodie in domo tua oportet me manere. Et in themate. Hodie sal9 ⁊c. scʒ ꝑpter p̄ntiā ⁊ inhabitationē xp̄i. Domus demonis sunt corda maloꝝ. Luc. xi. Reuertar in domū meā vn̄ exiui. Domus dei multiplex est. Prio aīa cuiuslibet iusti qm̄ aīa iusti sedes est sapie. ps. Dn̄e dilexi decorē domus tue. Et. j. Coꝛ. iij. Templū dei sc̄m̄ est qđ estis vos. Secūda celū empyreū. Vn̄ ait. In domo patris mei man[illegible] sunt Joh. xiiij. ps. Qui habitant in domo [illegible] dn̄e i secl'a secl'oꝝ ⁊c. Tertia domus dei est eccl'ia militās. De q̄ dīc Petro Math. xvj. Et sup hāc petrā edificabo ⁊c. Quarta domus dei est material' eccl'a q̄ p domū Zachei materialē significatur: cui hodie in dedicatiōe salus facta est: vt dicit thema. Hodie salus ⁊c. Quāuis pijssimus de9 multa salutaria ecclesijs exhibuerit. imp̄sentiarū tm̄ dico ꝙ q̄druplex salus facta est ⁊ hodie fit in eius ꝯsecratōe eccl'ie materiali q̄ dom9 dei dr̄. B Prima vocat̄ salus veneratiōis. debent vtiqʒ oms venerari loca deo dedicata. ita vt in ecclesijs vnusquisqʒ ingrediat̄: cōmoret̄ ⁊ exeat cū deuotione humilitate timore ⁊ verecūdia. Sunt aūt inter cetera tres p̄cipue cause quare eccl'ias debem9 venerari. vicʒ exemplaris maloꝝ imitatio. sanctoꝝ locorū sanctissima ꝯsecratio. ⁊ nostroꝝ copiosa fructificatio. Prima ratio dr̄ exemplar' maloꝝ imitatio. Ante oīa ꝯsidera q̄ntaʒ reuerentiā christus Jesus templis exhibebat. nam ibi p̄dicabat. ibi orabat. ibi miracula frequētius faciebat. Et deniqʒ ad nostra inflāmanda corda ꝯtra tēpla inhonorantes potius q̄ʒ ꝯtra suos crucifixores insurgebat. nec p alio scelere corrigendo legimus xp̄m apposuisse manū nisi ꝯ deū in suis tēplis dehonorātes. Nā dū in tēplo vēdentes ⁊ emētes inuenit eoꝝ mensas euertit. piecitqʒ pecunias: ⁊ flagello facto de funiculis eos eiecit de tēplo dicēs. Domus mea domus oīonis vocabit̄. vos aūt fecistis illā spelūcā latronū. Mat. xxj. Mar. xj. Joh. ij. Deinde nō solū a sctīs docemur exēplo vt veneremur dn̄ica tēpla sed offerūt se gentiliū exēpla q̄ suoꝝ idoloꝝ tēpla diligentissime honorare studuerūt. Vnde Valeri9 li. j. rub. de religiōe recitat q̄l'r Fabius q̄ q̄stiones audiuit in tēplo dictaturā amisit. Nā nulla melodia ⁊ nullus son9 in templo esse debebāt nisi p laude deoꝝ. Iteꝝ in rubrica de neglecta religione narrat ꝙ q̄dā noīe Flaccus censor existēs a q̄dā tēplo qđ erat in ciuitate calabrie tegl'as marmoreas fecit remoueri ⁊ romā in ꝑpriā domū fecit portari. ꝑpter quā cām demēs fuit effectus insup duos filios ꝑdidit. Qđ factū senatus postea retexuit ⁊ emendauit: tegulas ad tēplū reportari iubēdo. Isti itaqʒ suo mō mirā exhibere ꝯtendebāt reuerētiaʒ tēplis falsoꝝ deoꝝ. q̄nto magis ⁊ nos christiani reuerenter tractare debemus tēpla dei. Inuehe ꝯtra aliq̄s q̄ in hoc sūt deteriores paganis. Scd̄a rō dr̄ sanctaꝝ ecclesiaꝝ sanctissima ꝯsecratio. Attēde cum q̄nta sanctitate dei tēpla ꝯsecrant̄. Primo eius dignitas ostendit̄ in h̄ ꝙ ꝯsecrari nō pōt sine solēni celebratiōe misse. de ꝯse. di. j. c. ij. vbi dicit textus. Oms basilice cū missa debent sp ꝯsecrari. Et tanta est dignitas huius ꝯsecratiōis vt omi die fieri possit. s. dn̄icis q̄ʒ feriat̄. vt in. c. tua nos. de ꝯsecratione ecclesie vel altaris. Ordines ꝟo sacri nō ꝯferūt̄ nisi certis dieb9. vt in. c. j. ⁊. ij. de tēpo. ordi. Et crisma certo die ꝯficit̄. de cōse. di. iiij. c. omi tp̄e. Scd̄o eius nobilitas ostendit̄. q̄ nullus nisi ep̄s eccl'ias ꝯsecrare pōt. vt in. c. Nemo. de ꝯse. di. j. vbi dicit̄ Nemo ecclesias edificet anteq̄ʒ ciuitatis episcopus veniet. Et ibidem. Crucem publice figat ⁊ atriuʒ designet. scʒ. xxx. aut. xl. passus. ⁊ postq̄ʒ ꝯsecrata fuerit atrium ecclesie eiusdem aqua sancta conspergat.

¶ Ex quib9 verbis accipe hanc regulaʒ ꝙ sine ꝯsensu episcopi p nullum etiam exemptū ecclesia edificari potest. vt in. c. cum

olim. de priuilegijs. in glo. Idē notat̄ in ca. locorum. de ɔse. di. j. Et ꝙ etiam ille q̄ facit ecclesiā ɔsecrare vel altare dotē facere tenebit vt in d. c. nemo. ⁊ in c. cū sicut. de ɔse. ec. vł al. Tertio dignitas eccl'ie ostendit̄ in hoc ꝙ eps ɔsecrans eccl'iam trib⁹ vicib⁹ circuit̄ eā: ⁊ in q̄libet circuitione ad ianuā ecclesie q̄ clausa tenet̄ cum baculo pastorali pcutit dicens. Attollite portas pncipes v̄ras ⁊c. Triplex circuitus. dei verbi hūanati p salute nostra triplicē circuitum ostēdit. Primus em̄ circuitus fuit qn̄ de celo in mūdū venit. Joh. j. Verbū caro factū est. Secūdus qn̄ de mūdo ascendit in celū Lu. vlti. ⁊ Act. j. Videntib⁹ illis eleuatus ē. Et tertius in fine secl'i erit qn̄ iterū de celo in mūdū veniet vt iudicet mūdū. Percussio aūt baculi cordis illūinationē ostendit. Cañ. v. Aperi mihi soror mea ⁊c. Apoc. iij. Ego sto ad ostiū ⁊ pulso. Quare ɔcludamus ꝙ ꝓpter ecclesiarum sanctissimā ɔsecrationē ipe plurimū venerāde sunt. Tertia ratio dicit̄ hoim copiosa fructificatio. merito templa dei sunt veneranda. q: in ipsis multiplicē ɔsequimur vtilitatem. In illis nāq3 suscipimus spiritualia. ibi audimus diuia. ibi recipimus sacramēta. ibi sepeliemur post mortē. Propterea inquit ps. Suscepim⁹ deus misericordiā tuā in medio templi tui Hinc est ꝙ eccl'ia ɔsecrata nō debet reuerti ad secularē habitationē ⁊ ꝓphanos vsus xix. q. iij. q̄ semel. Et. c. qm̄. xvij. q. vlt. c. q̄si sti. de religi. domi. c. ad hec. D Hic cadit dubiū q̄ sunt reuerētie ille q̄b⁹ oportet eccl'ias venerari. Solutio. Triplex est pncipalis reuerentia quā sacris tēplis impendere debemus. vic3 hūilis ⁊ sctā deuotio. vera ⁊ debita remotio. sancta ⁊ honesta locatio. Prima reuerentia dr̄ hūilis ⁊ sancta deuotio. Audi tex. in c. qn̄. de ɔse. dis. j. vbi dicit̄. Qn̄ autē astamus fratres charissimi ad orōnē inuigilare ⁊ incūbere ad p̄ces toto corde debemus. cogitatio oīs carnalis ⁊ seculariū abscedat. nequaq3 tūc animus aliud q̄3 id solum cogitet qđ p̄cat̄. Ideo sacerdos ante orōnē p̄fationis p̄missam parat sursum mētes dicēdo. Sursum corda. Et dum r̄ndet plebs Habemus ad dn̄m. āmonet̄ nihil aliud cogitare q̄3 dn̄m. claudat̄ ɔtra aduersarium pectus ⁊ soli deo pateat. Itē in c. apl'ica. ea. dis. dr̄. Apl'ica auctoritate mādamus: dū sacra euangelia legūt̄ in eccl'ia vt sacerdotes ⁊ ceteri oīs nō sedentes: sed venerabil'r curui ⁊ in ɔspectu euangelij stantes v̄ba intente audiant ⁊ fideliter adorēt. Et in c. decet. de emu. eccle. li. vj. Cōuenietes supple ibidē nomē illud qđ est sup̄ oīe nomē a q̄ aliud sub celo nō est hoib⁹ datū in quo saluos credētes fieri oporteat vic3 Jesu christi exhibitiōe specialis reuerētie attollant. ⁊ qđ general'r scribit̄. In noie Jesu oīe genu flectat̄ ⁊c. singuli singularit̄ implentes gl'iosum nomen illud qn̄cūq3 recolit̄ flectent genua cordis sui qđ capitis inclinatione testent̄. Hec ibi E Scđa reuerētia dicit̄ vera ⁊ debita remotio. id est oīa diuinū cultū impedientia remoueant̄ vt accipitres. falcones canes. ⁊ hmōi. Proinde f̄m Isid. in eccl'ia ordinati sunt hostiarij q̄ claues eccl'ie tenēt vt oīa indebita expellant ⁊ debita introducant. Quo officio vsus est dn̄s cū vendētes ⁊ emētes eiecit de templ[illegible] ɔsiderent q̄3 grauissi[illegible] offendant qui grando vulgariter schwantzen: p eccl'iam diuina officia suis ꝓcationib⁹ pturbant. si mil'iter ɔfabulatiōib⁹ ⁊ extra ad eleuatiōē tm̄ ingrediūt̄. Exēplū in legēda scti Johis elemosynarij q̄ ad ɔfabulantes simil'r exiuit: ⁊ in medio eorum sedit. Tertia reuerētia dr̄ sancta ⁊ honesta locatio. vbi accipe istā regulam ꝙ vnusquisq3 in ecclesia locū suū tenere debet. de ɔse. dis. v. c. sacerdotū. vbi circa medietatē c. dicit̄. Nulli laicorum liceat in eo loco vbi sacerdos ⁊ reliqui clerici cōsistunt qđ p̄sbyteriū nuncupat̄ qn̄ missa celebrat̄ ɔsistere vt libere ac honorifice possint sacra officia celebrare. Hoc idem habet̄ in c. j. de vi. ⁊ ho. cle. vbi dr̄. Laici secus altare quādo sacra mysteria celebrant̄ stare vel sedere inter clericos nō presumant. sed pars illa que cancellis ab altari diuiditur tm̄ psallentib⁹ pateat clericis. Ad adorandū v̄o ⁊ cōicandū laicis ⁊ feminis sicut mos est pateat sancta sanctorum. glosa. id est corpus ecclesie siue nauis vbi laici stant. Facit etiam ad hoc ca. Peruenit. de ɔse. di stin. ij. Sume ad hoc exemplū publicani qui a longe stans nec oclos suos audebat leuare ad celū. Inuehe ɔtra nō exhibētes

ecclesiis p̄dictas reuerentias. Nam in p̄di cto.c.decet.dicit papa. Decet vt cui⁹ in pa ce factus est locus eius: eius cultus etiam sit debita veneratiōe pacificus. Sit itaq3 ad eccl'ias hūilis ⁊ deuotus ingressus. sit in eis deuota ꝯuersatio deo grata ⁊ inspi cientib⁹ placida. Sed ve mūdo a scandal' q2 hodie in dei tēplis nulla fuat modestia nll'a honestas.nll'a religio.q̄nimo ibi abū dant risus.ioci.spectacula vana.⁊ alia q̄3 plura nephanda. O pniciosa ꝯsuetudo. o detestabiles mores christianoꝝ maloꝝ q̄ in tēplo dei ita inhabitant q̄si essent vilissi ma lupanaria. ¶ Diceres. Quā vtili tatē reportamus si eccl'ias vt p̄dicit bono ramus. Solutio breuit q2 eccl'ias honorā tes int cetera: tria bñficia reportāt. Primo ī quā reportāt sc3 pctōꝝ relaxatiōe3.amicoꝝ cōione. ⁊ vite bone terminatione3. Primo in quā reportant peccatoꝝ remissionem ad minus venialiū. Vñ accipe regulā q2 nun q̄3 dicis deuote ⁊ in gr̄a oratione dñicā q̄n semp p... venialia dimittant. pbat in c.de q̄tidianis... ... Secūdo repor tant amicoꝝ cōmunionē. vbi accipe regu lam q2 nūq̄3 intrabis ecclesiā cū deuotione ⁊ dicis vnum Pater noster q̄n omnes aīe tuoꝝ affiniū ⁊ amicoꝝ in purgatorio par ticipent. Audi Hiero. in c. nō mediocriter de ꝯse. distin. v. in fi. Cum igit inquit p oī bus psallimus animab⁹ vel missa dicitur nihil minus q̄3 si p vnoq̄q3 ipsoꝝ cancret accipit ⁊c. Inde ps. ait. Particeps sū ego timentiū te. ⁊c. Tertio reportant vite bone terminationem. Unde accipe regulam q2 nunq̄3 honorans ecclesias ⁊ diuina liben ter audiēs potest mala morte finire. Et ac cipe hoc exemplū. Legit em̄ de quodā pa tre q̄ filium volens in curiā cuiusdā regis ponere: tria hec p̄cepta illi inter cetera de dit. Primū vt singulis diebus p posse de uote ecclesiam intraret ⁊ septem Pater no ster ⁊ totidem Aue maria diceret. ⁊ si pos set: missam audiret. Secundū p̄ceptū fuit vt a mendacio oīno caueret. Tertiū vt al teri nō faceret qd̄ sibi fieri nō vellet. sic in structū filiū in curia regis locat. q̄d tandē illi ꝯtigerit: vide ad plenū in q̄dragesima li Ambro. taruisini ser. xxvii. ꝯsideratione pma ꝯclusione tertia in fi. ¶ Sic per

oppositū notate q2 si q̄s violauerit tēplū dī ⁊ vitupat: hec duo illū insequunt. Primo vt aut oīno mala morte peribit. sicut Anti ochus. de q̄. ii. Machab. ix. ⁊ Heliodor⁹. ii. Machab. iii. q̄ fuit flagellatus. Itē Si simus cecitate pcussus: vt habet in legen da sancti Clementis. Itē Pompeius ma gnus qui vt dicit Orosius. postq̄3 in tēplo stabulari fecit equos suos semp fuit deui ctus in plīis q̄ pus fuit victoriosus. Se cūdo aut domus eius fit pstibulū vel eius vxor aut filie meretrices efficiunt. Et hoc vult diuia iusticia. vt q̄ domū dei inhono rat: domus ei⁹ inhonoret. Et lō dt de⁹ de talib⁹. Qui honorificabit me: honorifica bo eum. Qui aūt ꝯtēnunt me: erūt ignobi les ⁊c. Scd̄a salus facta ecclesie dr̄ adora tionis. Nā lic3 deus in oī loco possit orari vt hr̄ Act. xvii. ⁊ .iii. Re. viii. Singularit tñ in eccl'ia debet dep̄cari. Pro cui⁹ intelle ctu notat sctūs Tho. pma scd̄e. q. ciii. q2 in adoratiōe dei ⁊ orōnib⁹ fiendis duo ꝯside rari pūt. Aut deus q̄ colit adorat. aut orat ⁊ sic nō est aliq̄s locus ad adorandū neces sarius. aut ꝯsiderant ipi homies colentes deū. ⁊ sic determiatus locus eligit ad ado randū: nō ppter deū q̄ adorat q̄si loco ꝯclu dat: sed ppter ipsos adorantes. ¶ Et h̄ triplici rōne. Primo ppter loci ꝯsecratio nem. Secūdo ppter gratiorē impetratiōe3 Tertio ppter peccatoꝝ remissionē. Primo ppter loci ꝯsecrationē: ex qua spūalem de uotionē ꝯcipiunt orantes vt magis exau diant: ⁊ ppter sacra mysteria ⁊ alia sanctita tis simulachra q̄ ibi ꝯtinent. Scd̄o ppter gratiorem ⁊ faciliorē impetrationem. Faci lius em̄ orantes in eccl'ia impetramus ppt ꝯcursum multoꝝ adorantiū ex quo fit ora tio magis exaudibilis. Ideo ī collecta de dicationis sic dr̄. Quisquis hoc templum bñficia petiturus ingredit: cuncta se impe trasse letet. Exemplū habemus. ii. Paral. vii. locutus em̄ sic fuit dñs salomoni. Si clausero celum ⁊ pluuia nō fluxerit. māda uero ⁊ p̄cepero locuste vt deuoret terra3 ⁊ misero pestilentiā in pplm. Conuersus aūt pplus meus sup quē inuocatu3 est nomen meū deprecatus me fuerit ⁊ exquisierit fa ciem meā ⁊ egerit pniam a viis suis pessi mis: ego exaudiam de celo ⁊ ppicius ero

peccatis eorum et sanabo terram eorum: oculi mei erunt aperti et aures mee erecte ad orationem eius qui orauerit in domo ista. elegi enim et sanctificaui locum istum vt sit nomen meum ibi in sempiternum. Tertio propter peccatorum remissionem Largiuntur enim in ecclesijs indulgentie quibus culparum nostrarum macule et pene absterguntur Duplex enim assignatur pro peccato pena. s. temporalis et eterna. de peni. di. j. c. si peccatum Dauid. Et de pe. et re. c. quod autem. Sed per contritionem pena eterna dimittitur: et in penam temporalem commutatur. Vix autem in hac vita satisfacere possumus de peccatis. ideo ecclesia pia mater subuenit indigentie nostre de thesauro indulgentiarum que visitantibus ecclesias largiuntur. ergo propter hec precipue ecclesia locus orationis est et ad adorandum deputatus. J Sed hic cadit dubium. Ex quo deus est vbique: quomodo dicitur specialiter inhabitare ecclesiam tanquam locum sibi ad adorandum deputatum. Solutio. Dico quod habitatio dei in ecclesia cognoscitur per attributa dei. Vnde ecclesiam per potentiam inhabitat pater. per sapientiam filius. per clementiam inhabitat spiritussanctus. Primo per potentiam inhabitat pater. Quantam potentiam in templis suis ostenderit deus pater lege librum Machabeorum de heliodoro. Vide historiam. ij. Machab. iij. similiter de alijs supra allegatis. Secundo habitat in ecclesia filius per eternam sapientiam. Ecce magna sapientia Joh. vj. Caro mea vere est cibus etc. nonne magna sapientia hic vt in hoc sacramento sit verus deus Ezech. xxij. Solem nube tegam. solem. id est christum verum deum: qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Tertio inhabitat spiritussanctus per summam clementiam. Quot enim bonis in ecclesia participamus clementiam dei. Hic baptisamur. hic instruimur. hic peccatorum remissionem accipimus et diuinis officijs perfruimur. Nec mirum si deus in terris vnum sibi precipuum elegit locum. nam in regno aut ducatu vna ciuitas in caput aliarum eligitur. Similiter et papa vnam ecclesiam principalem vt romanam. Episcopi ceteri vnam ecclesiam cathedralem. Saraceni vnam moscheam in qua Machometh adorant. Judei synagogam. ergo et christiani vnum debent habere specialem locum in quo deum verum adorent et in quo specialiter habitet ipse deus. ps. Hic habitabo quoniam elegi eam. Vnde antiqui ecclesiam templum appellauerunt. Templum enim secundum papiam dicitur quasi tectum amplum vel tenens amplum. Continet enim deum quem celi et terra continere non possunt etc.

K Tertia salus dicitur fugationis siue terribilitatis. Est namque ecclesia christiana terribilis demonibus propter tria. vicz propter terribilem insignationem. propter mirabilem conseruationem. et propter suauem iubilationem. Primo inquam terribilis est ecclesia spiritibus reprobis propter terribilem insignationem. inspiciunt enim demones in christianorum collegijs crucis baculum erectum quo eos christus acriter verberauit Esa. xxx. Pauebit assur virga percussus. Et. xxij. c. in persona dei ait. Figam vexillum in loco fideli: et erit in solium glorie dei. Hinc ecclesia in dominica de passione domini cantat. Vexilla regis prodeunt etc. Secundo propter mirabilem conseruationem. Conseruatur enim in ea die noctuque christi sacramentum. sanctum crisma. et alie reliquie sancte. Audi tex. in c. j. de custodia eucharistie. Statuimus inquit vt in cunctis ecclesijs crisma et eucharistia sub fideli custodia clauibus [illegible] [illegible] ne possit ad illa manus temeraria extendi ad aliqua horribilia vel nephanda exercenda. Si vero is ad quem spectat custodia ea incaute reliquerit: tribus mensibus suspendatur. Et si per eius incuriam aliquid nephandum inde contigerit: grauiori subiaceat vltioni. Hec ibi. Ad idem facit c. sane. de cele. mis. quod vide. Inuehe contra sacerdotes qui edituis committunt claues. et contra immunda corporalia. Contra eos qui in vna manu ferunt sacramentum ad infirmos et per cimiterium. Tertio ecclesia est demonibus terribilis propter suauem iubilationem. Jubilant enim angeli simul cum deuote psallentibus et orantibus Hiere. xxx. Vocem terroris audiuimus. Vnde et demones dicebant Bartholomeo. Orationes tue incendunt me.

L Exemplum de hoc refert Greg. iij. dialog. quod arriani quondam ecclesiam diuinius occupabant, sed cum ad hanc reliquie beati Sebastiani et sancte Agathe essent allate et ab episcopo dedicata: et in ea magna multitudo populi laudes omnipotenti deo canerent: subito sub pedibus suis porcum senserunt discurrere admirantes quod a nullo potuit videri. appropinquit ianuis atque exiuit. vbi diuina pietas ostendebat quod immundus inhabitator territus exi-

nit. Ideo canit ecclesia. Terribilis est lo-
cus iste. Gen. xxviii. Quarta salus dicitur pri-
uilegiationis. Est enim eccl'ia p ius pontifi-
ciũ et imperatorium in multis puilegiata
M Pro cuius intellectu nota q aliud ẽ
puilegiũ psone eccl'iastice. aliud eccl'ie. ali
ud rerum ecclesiasticarum. Priuilegiũ psone
qstum ad propositum sufficit est duplex. s. im
munitatis fori. et imunitatis psone. Priui-
legiũ imunitatis fori est q clericus cueniat
corã iudice eccl'iastico et nõ laico. Huic pri-
uilegio clericus cuẽtus et recõuentus renũ-
ciare nõ valet vt in c. significasti. et c. si dili
genti. de foro cõpe. et c. inolita. et c. placuit.
xj. q. j. vbi dr q clericus in hoc consentiẽs
excõicari debet. et in ciuili csentiens pdat
id quod euicit. In crimiali vo si p ea lata
sit sñia non tenet: imo debet deponi. Pri-
uilegiuz imunitatis psone est q qcunqz in
clericũ. monachũ. cuersum. monialem. vl'
aliaz religiosam psonam iniicit manus vio
lentas: ipo facto est excõicatus. vt i. c. Si
qs suadente. xvij. q. iiij. et in c. nõ dubium.
ea. causa [illegible] Huic priuilegio clericus au-
toritate ppria et extra casus expssos a iure
renũciare nõ potest. vt i c. ctingit. j. de sen.
excõ. vbi casus ad lraz q excõicatus est q
in satisfactionez pcedentis iniurie in cleri-
cum etiã manus violẽtas iniecerit. nam lz
iniuriam sibi factã remittere possit. iniuri-
am tñ factã ordini abolere nõ põt. Unde
cclude q nec tacite nec expsse clericus foro
suo aut puilegio psone renũciare non põt
qr in h cueniunt illa duo priuilegia et cen
sent esse eiusdẽ rõnis q ad hoc. Est tñ dif-
ferentia inter ea. Primo qr odiosius est q
clericus iudicetur a iudice laico qz si ab eo
tanqz a priuato pcuteret. Ratio est qr pri-
uilegiũ psone clericorum est de iure positiuo
Sed priuilegium fori est de iure diuino.
Scdo differũt in h. quia puilegiuz imu-
nitatis psone facilius pdit qz priuilegium
fori. Nã in pluribus casibus amittit priuilegi
um psone. vicz q iniiciẽs manus violentas
in clericũ non est excõicatus. De qbus p do
ctores in c. ppẽdimus. de sen. excõ. vt si fit
ignorãter: qr nõ detulit habitum nec coro
nam. si imiscet se enormitatibus etc. tũc enim
priuilegiuz psone sine admonitiõe pditur.
secus in priuilegio fori. Priuilegiũ rerum ec-
clesiasticarum siue ecclesie est q nulla perso-
na ecclesiastica de ipsius psona aut rebus
suis tenet aut soluere debet gabellas talli
as collectas. exactiões. angarias etc. Pro-
batur h in c. nõ minus. et c. aduersus. de im-
mu. ec. vbi a clericis sub incursu excõicatio
nis phibet absqz csensu Roma. põ. extor
queri p laicos aliqd etiã si tãgeret hoc cõ-
munẽ vtilitatẽ clericorum et laicorum. Ad h est
textus notabilis in auten. Itez nulla com
munitas. C. de epis et clericis. vbi genera
liter phibet ne qs audeat ab ecclesiis exi-
gere collectas. exactiões. et angarias. licet
essent pter publicam vtilitatem. Sũt enim
res clericorum sicut clerici non tm iure cano
nico et ciuili sz etiã diuino exẽpte a ptãte lai
corum. vt est tex. in ca. qzqz. de censi. li. vj. vbi
habet q extorquentes pedagia vel guida
gia vel exactiões a psonis clericorum vl' pro
rebus qs nõ causa negociatiõis deferunt
sũt excõicati si sunt singulares psone. Si ũo
vniuersitas: est interdicta. ad qd venit exe
cutiue cle. psenti. de censi. O dñi terrarum q-
liter ista obseruant tpibus nostris. vos iudi-
ces eritis ppri hodie Hodie verificat illud
Hiere. dictum Threñ. j. Princeps puinci
arum id est ecclesia dña mũdi facta est sub
tributo. Sed ista relinquo qr inuanum di
cũtur. N Et quia directe de ecclesiis
nunc facio mẽtionẽ: aliqua et si nõ omnia
priuilegia ecclesie videamus. Primuz pri
uilegiũ ecclesie in hoc ordine est q nullus
qstũcunqz malefactor etiam si iudeus vel
paganus esset ad ecclesiaz cfugiẽs vel spa
ciũ priuilegiatũ debet per vim extrahi sed
ab eccl'ia defendi. Ponit hec regula in ca.
inter alia. de imu. eccle. Spacium vo pri-
uilegiatũ hac imunitate est spacium in cir
cũitu ecclesie. xl. passuum quo ad maiorez
ecclesiam. et. xxx. passuum q ad minores ec
clesias. vt in c. sicut. et c. qsquis. et c. diffini-
uit. xvij. q. iiij. et solum hec imunitas. xxx.
passuũ est cõpetens ecclesiis et non capel-
lis. Unde capelle que sunt intra ambituz
murorum in castris nõ habent hãc libertatez
vt in dicto ca. quisquis. O Fallit hec
regula in quibusdã casibus. Primo si ille
qui ad ecclesiaz cõfugit est publicus latro
et qui stratas publicas insidiis et aggressi-
bus obsidet. vt in dicto ca. inter alia. Se-
cundo si sit nocturnus depopulator agro-
rum. vt quia de nocte agros deuastat vel

cōburit vt patet ibidē. Et in dicto ca. sicut xvij. q. iiij. Tertio fallit in eo q̄ in eccl'ia deliquit. id est in ecclesia maleficiū vel graue delictū cōmisit: sperās se ab eccl'ia defendi qd̄ semꝑ ꝓsumit nisi ꝯtrariū ꝓbetur. vt in c. īmunitatē. de immu. eccle. Quarto fallit in seruis. Vñ quādo seruus fugeret ad ecclesiā z ꝓstaret a dño cautio de impunitate z inde exire nō vellet: inuitus expellitur z dño suo redditur. vt in c. id cōstituimus xvij. q. iiij. z di. c. inter alia. His ergo exceptis oēs alij ad ecclesiā cōfugiētes debent esse tuti q̄ʒtūcunq̄ʒ sint criminosi: etiam si pagan⁹ vel iudeus esset. vt in. l. j. C. de his q̄ ad ecclesiā ꝯfugiūt. De excōicato q̄ʒuis dubitet̄: tm̄ Guil. dicit ꝙ idem est iudiciuz sicut de alijs. Alij dicūt ꝯsuetudinez esse seruandā. Nā dubio existēte tutior via est eligenda. vt in c. ad audientiā de homi. et ibi glosa. P Sʒ q̄s debet ꝓuidere de victu illis ꝯfugiētib⁹. Dico ꝙ ecclesia ī di. c. diffiniuit. xvij. q. iiij. Itē ꝯfugiēs ad domū epi eodē mō debet eē tutus. etiā si domus nō sit ꝯiūcta ecclesie. xvij. q. iiij. id cōstituimus. qd̄ c. absolute loquit̄ de domo epi. Itē si q̄s malefactor vl' reus obuiaret sacerdoti portāti corpus xp̄i z ei adhereat s̄m Hostien. q̄ʒuis iure nō sit cautū: q̄libet catholicus debet hoc fauere ꝙ talis sit tutus. Q Scōm priuilegiū ecclesie est ꝙ de iure nullus in ecclesia debet sepeliri nisi abbates. epi. aut digni presbyteri. aut etiā fideles laici. xiij. q. ij. nullus. Et ītelligunt q̄dam de illis laicis q̄ miracula faciunt. Alij de fidelib⁹ in dignitate ꝯstitutis sicut sunt reges. ꝓncipes z hmōi. Tertiuz ꝓuilegiū est ꝙ ecclesia ex q̄ est dom⁹ dei debet tā maxia honestate custodiri ita ꝙ ī ea nulla inhonesta fiant vt sunt ludi theatrales cum laruis z alijs inhonestis. vt in ca. cū decorē. d̄ vi. z ho. cleri. dicit z ibi glosa ꝙ ꝓhibitū est causa ludibrij habitu monachali vel alio religioso vti. z grauiter punitur q̄ hoc facit. vt in auten. de sanctis epis §. vlti. Nō tm̄ negat̄ quin in eccl'ia deuote repꝛsentatiōes facere possint. vt ꝓsepe dñi Herodē magos. angelicā salutatiōem. sepulcrū dñi. z hmōi. que potius inducunt ad deuotionē q̄ʒ ad vanitatem. Item non debent ī ecclesia fieri ꝑlamenta. nec negociatiōes: z ꝓcipue nūdinarū. nec strepitus iudiciorū seculariū. z sententie in dictis locis late nō valent. vt in c. decet. de emu. ec. li. vj. Quartum priuilegiū est ꝙ ea q̄ in ecclesia posita sunt neq̄ʒ ꝑ vim neq̄ʒ ꝑ furtuz sūt auferēda: al's cōmittit̄ sacrilegiū. xvij. q. iiij. q̄squis. Quintū priuilegiuz ꝙ ecclesie nō possunt vēdi. ꝓpter aliquā necessitatē. in auten. de aliena. §. z quando. Sextū priuilegiū ecclesie est vt admīstret sola sine laicis res suas. vt ī ca. si imꝑator. xcvj. dis. Et de reb⁹ ecclesie nō alienan. c. finali. Inuehe ꝯtra laicos moderni tꝑis. Septimū priuilegiū ꝙ ecclesijs donari potest in infinitū absq̄ʒ alia insinuatione. in auten. de nō alienan. re. §. si minus. Ceteris aūt donari nō pōt vel recipi vltra q̄ngentos solidos nisi ꝓcedat certa insinuatio z nisi certis casibus. C. de dona. l. si q̄s. Octauum priuilegiū ꝙ relictū ecclesijs etiaz min⁹ solenniter factū: puta in ꝓsentia duorū testiū tm̄ tenet vt in c. cum esses. z c. relatum. de testa. Nonum priuilegiuz ecclesie ꝙ in ipsam transfert̄ dominiū rei solo [illegible] cum alijs ꝑsonis sit nece[illegible] traditio. C. de sacrosan. eccle. l. vt inter diuinū. R Decimū priuilegiuz ecclesie ē ꝙ quicquid est emptum de pecunia ecclesie: eius est. z ad ipam debet reuerti. xij. q. ij. c. j. Exemplū. si quis emat ꝓdiuz de pecunia eccl'ie quaz habuit furto vel deposito quia est ecclesie Idē si clericus habet pecuniam de beneficio suo z de ea emat ꝓdium licet illam potuisset dare alijs intuitu pietatis. tamē nō potest dare ꝓdium. qꝛ statim fuit acq̄situz ecclesie. Et hoc siue emerit noīe ꝓprio siue alieno. vt in c. j. de pecul'. clericoꝝ. z ꝓpter hoc nō potest clericus illud alienare. Undecimū priuilegiū est ꝙ res eccl'ie nō possunt alienari nisi cum certa solennitate. vt in ca. sine exceptiōe. xij. q. ij. et c. si quis. de re. ec. non alie. Alia plura priuilegia ecclesie vide per Inno. in c. ꝑuenit. z c. quia plerisq̄ʒ. de immu. eccle.

De dedicatiōe tēpli sermo ali⁹. CIX.

Hodie salus do

b

mui huic facta est. Lu. xix. Predicta verba loquebat̄ christus de domo materiali ipsius Zachei: cui ex ꝓsentia z inhabitatione christi salus est facta. sed qꝛ hodie pagim⁹ festum

dedicationis hu9 eccl'ie. ideo statuit sancta mater eccl'ia, ppter hanc clausulā legi illud euangeliū in dedicatione eccl'ie cui siliter p dedicationē salus facta est. A Quare hoc festū solēniter deuote ⁊ letanter est pagendū triplici de cā. Primo ppt ipsi9 institutionē tā in veteri ꝙ̄ in nouo testamento. In veteri testamēto ptz Exod. xxiij. Preceptū est a dño q vniuersus pplus israel ter in anno, id in trib9 festiuitatib9 scz pascha. penthecostes. ⁊ in festo enceniorꝝ, id est dedicationis templi vnusquisqꝫ p̄sentaret se dño in hierusalē ⁊ offerre deberet hostias in lege determinatas. Institutio in nouo testamēto habet in c. solēnitates. de ꝯse. di. j. Ubi dr q dedicationis solēnitas est singulis annis solēniter celebrāda. Secūdo ppter maiorꝝ exēpla. incipiamus a capite christo q exēplo suo docuit templū freqntandū ⁊ honorandū p̄sertim in festo dedicationis qd psonalr visitauit. vt ptz Joh. iiij. Facta sunt encenia in hierlm: ⁊ hyems erat ⁊ ambulabat iesus in templo in porticu salo... Et ꝙ̄tiensciiqꝫ venit in hierusalē frequenter p̄mū templū visitauit vt nobis exemplū daret. Grego. Oīs christi actio nostra est instructio. In ve. te. habemus exempla antiquorꝝ patrꝝ. ⁊ p̄cipue salomonis: q maximis sumptib9 ecclesiam ꝯstruxit ⁊ ꝯsecrari fecit ⁊ in festo dedicationis octo orauit qd deus vtiqꝫ approbauit pmittens sibi q quicūqꝫ in templo illo p suis necessitatib9 oraret exaudiret. vt late habet. iij. Reg. viij. Habemus etiā exemplū Esdre q tēplū restaurauit. ⁊ aliorꝝ plurīū. imo oēs q templis irreuerētiā fecerūt male habuerūt. Exēplū habemus in Heliodoro. ij. Macha. iij. q flagellatus fuit. Itē Simus cecitate pcussus: vt habet in legenda sancti Clementis. Itē Pompeius magnus q vt dicit Orosius postꝙ̄ in templo fecit stabulari equos suos sp fuit postea deuictus pl9 q prius fuit victoriosus. Tertio ppter salutē q eccl'ie in ipsius ꝯsecratione ꝯfert. Que aūt ⁊ ꝙ̄tuplex sit talis dicā infra. ideo dixi in themate. Hodie salus ⁊c̄. B Nota p deductiōe themat ⁊ euangelij q triplicē reperio domū in hoc euangelio cui salus facta ē. Est em̄ triplex domus scz ꝯsciētie, familie, ⁊ materie. Domui ꝯscientie ipsi9 Zachei hodie salus facta est. q2 vt dicit Glo. facta est dom9 dei p grām inhabitantis. Domui familie Zachei hodie salus facta est. q2 nō soluz ipm sed etiā vxorē ⁊ familiā suam ꝯuertit. Domui etiā materiali Zachei ppt p̄ntiā xpi ⁊ morā in ea facta est salus. Sic ⁊ nos si voluerim9 q his trib9 domib9 nr̄is salus fiat oportet q illa habeam9 ⁊ faciam9 q Zache9 habuit ⁊ fecit. C Et q̄ntū ad p̄mā domū scz ꝯscie si illi salus fieri debeat tria reqrunt q pfecte Zacheus habuit. Prio requirit q eā diligent' discutiamus: qd Zacheus fecit: cū christus dixit. Hodie in domo tua. id est ꝯscia tua oportet me manere festinās descendit in domū suā. id ꝯsciam ⁊c̄. Eccl. xxxij. Precurre p̄or in domū tuā ⁊ illic aduocare. lude ⁊ age ꝯceptiōes tuas in domū scz ꝯscie vide q̄d ibi cōcepisti boni vel mali meriti vel demeriti. Bern. Quotidana discussione examina vitā. Dicit nāqꝫ Augu. Oīs q discussionē ꝯscie amisit in pīculū vergit. Rō. q2 ꝯscia erit testis in iudicio. Rom. ij. Testimoniū perhibēte illis ꝯsciētia corꝝ. Et si bonū bene orit gaudiū. ij. Cor. j. Glia nostra hec est testimoniū ꝯscie nostre. Si vero ꝯsiētia testat de malo ve tibi. Ideo dicit Grego. in. c. inter verba. xj. q. iij. Non hoīm linguas sed ꝯscientias curare debemus, rōnem ibi assignat. Quid pdest si oīs te laudant: ꝯsciētia accusat. Ecōuerso q̄d nocet si oēs te accusant: conscientia vero excusat. ppter qd subiungit ibidem. In omni quod agit vl' dicitur tacite debemus ad mentem recurrere ⁊ interiorem testem scz ꝯsciam requirere. Contra hoc faciūt p̄mo illi q habēt ꝯsciētias cauterizatas: sauciatas: amplas ⁊ dilatatas q̄b9 nō fit salus, vt sunt illi q nō reputant nisi grossiora peccata mortalia. ⁊ d cōmunib9 peccatis nō curāt vt piuria simplicia nisi solēnisata. vt si iurat sup crucifixum aut euangeliū. Item fornicationē simplicem nō reputant peccatū nisi adulteriū. Item ebrietatem nisi sequat vomitus. Declara etiaz de offensione fraterna. De qua Math. v. Item de supbia ornādo se nisi sequat ꝯcubitus. Itē de fraude dolose emēdo vel vendendo ⁊c̄. tales sunt in periculoso statu, nam p quolibet peccato morta

li etiā minimo dāmnaṫ quis ita bene sicut ꝑ maximo ꝗuis pena maior debeaṫ ꝑ maiori peccato. vt in c. fratres. de ꝯse. dist. v. vbi dr. Uno peccato mortali demereṫ vita eterna. Jac. ij. Qui offendit in vno: factus est oīm reus. Secūdo ꝯtra h̄ faciunt illi q̄ habent ꝯscientiā ꝑuersam. sicut illi q̄ peccata parua ponderāt ꝛ magna nō ponderant nec curant. talem ꝯscientiā habuerūt pharisei quibꝰ christus maledixit Mathei. xxiij. Ue vobis pharisei q̄ decimatis mentā anetū ꝛ rutā ꝛ om̄e olus orti ꝛ grauiora legis p̄termittitis. Talem etiam habent begine q̄ de verbis ociosis ꝛ cogitationibꝰ cōfitenṫ: ꝛ de magnis obliuiscunṫ: vel nō formant sibi ꝯscientiā. Similes lupo q̄ vna die ꝯfessus fuit cui sacerdos iniunxit vt non raperet amplius vltra q̄nq3 obolos. rapuit gallinam de qua ꝯfitebaṫ. deinde vaccam ꝛ vitulū: sed nō formauit sibi ꝯsciā3: q2 vaccam cōputauit ꝑ tribus obolis: ꝛ vitulū ꝑ vno denario. Secūdo requiriṫ ꝙ ꝯscientiam purificemus ꝛ mūdemus. Esa. j. Lauamini ꝛ mundi estote. Math. vj. Faciem tuam laua. i. ꝯscientiā quia ꝯscientia habet se vt oculus dirigēs totū corpus. Luc. vj. Si oculus tuus. id est cōscientia tua simplex fuerit totum ꝛc̄. si aūt nequā ꝛc̄. Nam sicut clarus oculus requiriṫ ad gaudiosum visum: sic clara conscientia ad videndū deū. Math. v. Beati mundo corde quoniā ipsi ꝛc̄. Hoc Zacheus fecit qui cum p̄ turba sc3 peccatorū videre nō posset ascendit in arborem sicomorum. id est ꝯscientiam suam mundando ꝛ vidit illum ꝛc̄. D Unde Bern. Duo sunt q̄ mūdant ꝯscientiam nostrā. a malis abstinere ꝛ penitere ꝛ bonis inherere. nā sicut parua festuca grauat oculum ꝛ impedit visum: sic vnu3 peccatū q̄ntūcūq3 paruū si illud est contra conscientiam impedit visionē diuinā. De quo Aug. xxviij q. j. §. ex his. ꝛ in c. litteras. de resti. spol. ꝛ in c. inquisitioni. de sen. excō. Omne quod fit ꝯtra ꝯscientiam edificat ad gehennam. Contra hoc faciūt p̄mo illi qui habent cōscientias cruētatas. id est maculatas. ij. q. j. si peccauerit. Ad Titū. j. ꝛ ꝯscientia infidelium aut prauoꝝ est inquinata sicut diciṫ. Coinquinate sunt eorum mens ꝛ conscientia. Secūdo illi qui hn̄t ꝯsciētias infirmas ꝛ nimis strictas quas habent illi q̄ faciūt sibi peccata vbi nulla sunt: ꝛ hoc accidit ex instigatione diaboli. Nam cū diabolus tales nō potest inducere ad manifesta peccata mortalia vt luxuriā gula3 ꝛc̄. tunc nitiṫ eos inducere ꝑ ꝯscientiam erroneam in ꝑplexitatē. Tertio requiriṫ ꝙ ꝯscientiam diligenter custodiamus. Prouerb. iiij. Omni custodia serua cor tuu3. quia ex ipo vita ꝓcedit. Hanc habuit Zacheus cū diciṫ. Stans aūt Zacheus supple in diligēti custodia ꝯscientie dixit ad dn̄m. Ecce dimi. ꝛc̄. Nam ꝯscientia est sicut instrumētu3 in curia dei ꝑ hereditate porrectū qd̄ diligenter custodiṫ ne corrodaṫ aut perdatur. Hugo. Non perueniṫ ad bonam ꝯscientiam nisi ꝑ cordis custodiam. ideo diligenṫ custodiaṫ. Ratio Jsido. li. ij. de sūmo bo. Ubicūq3 homo abierit reatus sui ꝯscientia illum nō derelinquit. Om̄ia pōt hō fugere: p̄ter cor suū a seipso nō pōt recedere. q̄ em̄ hic ꝯscientie sue reatu puniṫ. illic ꝑpetua pena puniṫ. Hoc signi[illegible] illud ps. Abyssus abyssum inuocat in voce catha. Abyssum īuocare abyssum: est de iudicio sue ꝯscientie ire ad iudiciū dānationis perpetue. in voce catharactaꝝ. id est p̄dicatione sanctoꝝ. ideo diligenter est custodiēda. Contra hoc faciūt q̄ habent ꝯsciētias scrupulosas ꝛ ꝑturbatas qui quādoq3 volunt de peccatis suis ꝛ misericordia dei desperare sicut Judas ꝯtra id qd̄ habeṫ in c. his qui. xxvj. q. vj. Misericordie dei nec mensuras possumus ponere nec tēpora diffinire. Qualem etiā habent illi q̄ crebro in eadem peccata relabunṫ. ꝛ quāq3 peniteant tamen ꝓpter lapsus frequentiā quendā desperationis impulsum incurrūt ꝛ turbanṫ q̄s ꝯsolaṫ ꝑ illud qd̄ Petro dixit. Non dico tibi septies s3 septua. Math. xviij. Secūdo illi q̄ habent ꝯscientias ꝑplexas ꝛ erroneas. vt cū q̄s credit se inter duo peccata positum quoꝝ alterum impossibile sit eum vitare. E Habemus ergo finaliter ꝙ quinq3 ꝯscientijs nō fit hodie salus. Primo vic3 cauterizatis siue amplis. Secūdo ꝑuersis. Tertio nimis strictis ꝛ erroneis. Quarto scrupulosis ꝛ ꝑturbatis. Quinto ꝑplexis. s3 huic fit salus quā hn̄t homi

nes boni q̄ eſt recta ⁊ tranq̄lla ſecura. pura
quieta ⁊ mūda. tales gaudenter ſuſcipiunt
ieſum ſicut Zacheus Prouerb. xv. Mens
ſecura quaſi iuge ꝯuiuiū Iſid. de ſum. bo.
Uis nūq̄ eſſe triſtis bene viue bona ꝯſciē
tia ſemꝑ gaudiū habet. Bern̄. Quid in re-
bus melius: quid in terra quietius atq̄ ſe
curius bona ꝯſcientia. q2 ꝯſcientia bona ē
in hac vita ſūmū bonū. de tempo. ordi. c.
queſitū. Ecōtra eſt de illis qui habent ma
las ꝯſcientias nunq̄ ſunt leti. q2 ſinderiſis
ſemꝑ remordet eos qn̄ ꝯuertunt̄ ad cor et
inueniūt ſe in tali ſtatu in quo nō poſſunt
ſaluari Iſido. de ſum. bo. Nulla pena gra
uior q̄ mala ꝯſcientia. Un̄ ⁊ Aug. in lib.
ꝯfeſ. Iuſſiſti dn̄e ⁊ ita factuꝫ eſt ꝙ pena ſit
ſibi omnis animus inordinatus. Secun-
da domus eſt domus familie. de q̄. j. Thi.
iij. Oportet ꝑficiendū eccleſie domui ſue.
id eſt familie bene eſſe ꝑpoſitum. De quo
Aug. in c. quantūlibet. xlvij. di. Arrogare
nō audeo vt domus mea. id familia meli-
or ſit q̄ domus Abrac in qua ſcꝫ vnus ex
filijs fu[illegible] ſcꝫ Iſaac. ⁊ alter malus ſcꝫ
Iſmael: ſi huic deb[et] fieri ſalus oportet ꝙ
vir ſiue rector familie bonā diligentiā cir-
ca curā ⁊ regimen vxoris filioꝝ ac familie
⁊ circa res tēporales gubernandas adhi-
beat. F Conſiſtit ergo hec diligentia
in trib9. Primo in cura ⁊ regimine vxoris.
ad qd̄ tria requirunt̄. Primo vt eaꝫ debite
dirigat ⁊ nō cum tyrannica auſteritate. ver
bis ⁊ nō verberib9. q2 māſuete amore ⁊ nō
dolore. dulcedine ⁊ nō amaritudine. Col.
iij. Uiri diligite vxores veſtras ⁊ nolite
eſſe amari ad illas. Inuehe ꝯtra illos qui
nūq̄ amicabile verbū loquunt̄ mulierib9
Iac. iij. Ubi zelus ⁊ ꝯtentio ibi incōſtan
tia ⁊ om̄e opus prauū. Scd̄o ſecrete corri
gat nō cū ꝯfuſiōe. nō publice ⁊ ꝯtēptibilr̄.
ſicut fecit Iob q̄ vxorē ſuā licꝫ peſſimā ar-
guebat ſecrete ⁊ modeſte. q̄ inquit. Quaſi
vna de ſtultis mulierib9 locuta es. Iob. ij.
Non dixit ꝙ fuerit ſtulta ⁊c̄. Criſoſto. Oc
cultū pctm̄ in publico corrigere nō eſt cor
ripere ſed diffamare. Ideo dr̄ in c. licꝫ. xlv.
di. Plus erga corrigēdos agat beniuolen
tia q̄ ſeueritas. plus cohortatio q̄ cōmi-
natio. plus charitas q̄ poteſtas. Tertio cō
plete diligat. quā cōpletionē docet ap̄lus

ad Eph. v. q̄ ad tria. Primo cū dicit. Dili-
gite vxores vr̄as ſicut xp̄s dilexit eccl'iam.
q̄ dilectio fuit maxia. q. d. Sicut xp̄us fu-
dit ſanguineū ſudorē ꝑ eccl'ia ſic tu debes
effundere ſudorē vt nutrias vxorē. Gen̄. iij
In ſudore vultus tui ⁊c̄. dixit dn̄s ade nō
eue. Hoc eſt ꝯ aliq̄s q̄ volūt d̄ vxorib9 bn̄
viuere cōpellēdo eas qn̄q̄ ad queſtū illici
tū nō curātes ſalutē vxoꝝ ſicut xp̄s eccl'ie.
Eſt tn̄ verꝫ ſicut dt̄ Holgot ſuꝑ lib. ſapie.
ꝙ vxor in oīb9 ita bn̄ dꝫ eſſe ſolicita q̄ ad ne
ceſſitatē vite ſicut ipſe vir. q2 dictuꝫ eſt xp̄i.
Mat. xix. Iā nō duo ſed vna eſt caro. Et
ſicut mēbꝝ compatit̄ mēbro: ita vxor viro
Scd̄o ꝑ dilectiōꝫ viri ad ꝓpriū corpus cū
dicit ꝙ viri debēt diligere vxores ſuas ſic
corpora ſua. Tertio ꝑ dilectionē viri ad ſe
ipm̄ cū dicit ibi. Unuſq̄ſq̄ vxorē ſuaꝫ ſicut
ſeipm̄ diligat. Inuehe ꝯ nō curātes vxorē
ꝑmittūt eā domi ſedere ⁊c̄. G Ecōuer
ſo ⁊ talē charitatē dꝫ vxor oſtendere viro. ⁊
hoc etiā in trib9. Primo dꝫ virū honorare.
ſic̄. Sara Abraā virū ſuū vocans eū dn̄m.
Gen̄. xviij. Etiā ſicut maria Ioſeph Lu. ij.
Cōtra h̄ faciūt q̄ maritos ſuos ꝯtemnūt ꝑ
pter pauꝑtatē vl' antiquitatē: qd̄ maria nō
fecit. quia Ioſeph pauꝑ erat. Secūdo ꝙ
debent obedire ſuo marito. Eph. v. Mu
lieres viris ſubdite ſint ſicut ſeruus dn̄o.
nā h̄ deus iniunxit Eue Gen̄. xxxiij. Sub
poteſtate viri eris. Inuehe ꝯtra inobediē-
tes ⁊ pertinaces. talis peccat mortalit̄ ſm̄
Hiero. in. c. cum caput. xxxiij. q. v. vbi di-
cit. Cum caput mulieris vir ſit: caput autē
viri chriſtus. ergo quecūq̄ vxor nō ſubijci
tur viro ſuo hoc eſt capiti eiuſdē criminis
rea eſt cui9 ⁊ vir ſi nō ſubijcit̄ capiti ſuo ſcꝫ
deo. Tertio in hoc: q2 dꝫ eū timere Ephe.
v. Uxor timeat virū ſuū: nō timore ſeruili
ꝓpter ꝟbera vitanda ſꝫ timore filiali ne euꝫ
cōmoueat ad irā: poſito ꝙ nunq̄ eā ꝑcute
ret tn̄ timere dꝫ ei9 indignatiōꝫ. Hoc figu-
rat̄ in velamine. vt hꝫ in c. femine. xxx. q. v.
vbi dicit̄. Femine dū maritāt̄ ideo velant̄
vt nouerint ſe ſubditas eē ⁊ humiles ⁊ nō
ꝓprie voluntatis obloquētes maritis ſuis
qd̄ non debet eſſe. q2 mulieres debent eſſe
mites. ideo habent paruas voces ⁊ ligant
collū peplis in ſignū ꝙ debēt dulciter rn̄-
dere ſuis maritis. Inuehe contra iratas

mulieres nō timētes viros suos: imo vbi viri timent ꝛ eos ꝑcutiētes. Cōtra tales dr̄ Ecci. xxv. Non est ira sup irā mulieris: ve tali viro q̄ talē hꝫ vxorē: qꝛ nūq̄ꝫ hꝫ requiē. Prouer. xix. Tecta iugiter ꝑstillantia litigiosa mulier: qꝛ nō habet requiē. Eiusdez. xxi. Melius est habitare in terra deserta q̄ꝫ cū ml'iere rixosa ꝛ iracūda. Secus ē de discreta obediēti ꝛ timorosa vxore q̄ est cōsentanea viro suo. In tali ꝯcordia ꝛ amore bn̄placitū est deo. ꝛ reuera salus erit domui huic. Ecci. xxv. In trib⁹ est bn̄placitū spūi meo q̄ sunt ꝓbata corā deo ꝛ homib⁹. Cōcordia fratꝝ ꝛ amor ꝓximoꝝ. vir ꝛ mulier sibi bn̄ ꝯsentiētes. Sed vbi discordiť viuūt ꝛ dissentiūt in hac domo deus nō ē. Hugo. Charitas deo ita familiaris est vt deus ibi esse nolit vbi charitas nō fuerit.

H Scd̄o ꝯsistit hec diligentia in regimine filioꝝ ꝛ suoꝝ ꝛc̄. Et ad hoc req̄riť ꝙ ipsos in timore dei ꝛ obedientia mādatoꝝ eius educat vt virtuose viuant. Itē debet ipsis dare habilitatē ad ꝯfitendū. cōicandum. audiendū missam. ꝛ alia sacramenta ꝑcipiendū. Itē debet ipsis ꝓuidere in necessitatib⁹ corꝑalib⁹. nō mittere ad hospitale cū infirmanť aut negligere ꝙ nō ꝯfiterenť ꝛ cōicent. vel fugere ab eis. Itē dꝫ ipsis p̄bere bonū exemplū ꝑ honestā ꝯuersatiōez Greg. Tot mortib⁹ q̄s dignus est q̄t mala exēpla ad posteros trāsmittit: qꝛ filij ꝛ sui sequunť. Et verificať illud ps̄. Immolanerūt filios suos ꝛ filias demonijs. Sed q̄ꝫtū ad regimē bonoꝝ tꝑaliū oportꝫ ꝙ de bonis suis ꝑ testamentū disponat. sicut dictū fuit Ezechie ꝑ Esaiā. xxxviij. Dispone domui tue. id est familie ꝑ testamentuꝫ: qꝛ morieris tu ꝛc̄. Sic fecit Mathathias. j. Macha. ij. Sic ꝛ Thobias senior Thobie. iiij. ꝑ totū. Et cautū est ꝙ ꝓuideat sibi de testamēto in sanitate vel in ꝑncipio infirmitatiś. qꝛ ꝯsanguinei in infirmitate plurimū impediūt testamēta. ꝛ in h̄ sunt p̄dones. ante oīa curet mercedis donationem. Mat. x. Dignus est mercēnari⁹ ꝛc̄. Thob. iij. Quicūq̄ꝫ tibi aliq̄d oꝑatus fuerit statiꝫ ei mercedē restitue. qꝛ est pctm̄ clamitans in celū. Jaco. v. Merces oꝑarioꝝ vroꝝ q̄ defraudata est ꝛc̄. Inuehe ꝯtra ꝯtrahētes ꝯtra id qd̄ scribiť Ecci. xxxiiij. Qui effundit sanguinē: ꝛ q̄ fraudez facit mercenario fratres sunt. Itē leget ꝓ aīa sua ꝛ ad pias causas scꝫ relinquēdo familie ꝑtē debitaꝫ. nec debet ita legare ecclesijs: vt ꝓuet filios hereditate vel legitima. Aug. in. c. q̄cunq̄ꝫ xviij. q. j. Quicunq̄ꝫ vult exheredato filio heredē facere eccl'iam: q̄rat alteꝝ q̄ suscipiat non Augustinū. Curet etiamq̄ ad pias causas faciat executores q̄ sint diligentes ad explēdū. qꝛ docet expientia ꝙ aliq̄n tarde ꝛ aliq̄n nūq̄ꝫ fiūt tales executiōes. Contra q̄s dr̄ in c. q̄ oblatiōes. xiij. q. iij. ꝙ tales debent excōicari vt necatores aīaꝝ. qꝛ subtrahūt eis illud suffragiū: ex q̄ subtractiōe remanēt in tormentis. Itē ante oīa caueat testator ne de male ablatis relinq̄t heredibus. sed ꝑ se restituat certa certis. incerta pauꝑib⁹. sicut Zacheus fecit cū dixit. Et si quē inquit ꝛc̄. Sit etiaꝫ bene discretus in legando familie vt ita diuidat ꝛ clare testetur vt nō habeāt oriri litigia inter heredes nō tn̄ oportet ꝙ equaliter leget vni sicut alteri. Exēplū de Jacob q̄ legauit Joseph p̄ alijs ꝑtem vnā scꝫ agrū cū [illegible] dupli ci. Gen̄. xviij. Et ꝙ dixit ꝙ male acq̄sita nō debent filijs relinquere. Ratio est. qꝛ per hoc occidit eos spūaliter. Mar. xiij. Tradet pater filium in mortē: scꝫ cum filius scienter possidet bona a patre male acq̄sita. quia tales patres dānant seipsos ꝛ filios. Exemplū ponit Arnoldus de quodā milite. quod vide in thesauro nouo de tꝑe sermone. xxxviij. T. in fine.

I Tertia domus est materialis ecclesie. De qua diciť. j. ad Thi. iij. Uolo in ecclesia orationes fieri. q̄ ideo ꝯsecratur vt sit locus spūalis dei ꝛ vt homo possit ibi spūaliter curari ꝛ misericordiam dei ꝯsequi. Cui in ꝯsecratiōe salus fit ꝓpter septem. Primo ꝓpter dei p̄sentiā. ps̄. Dn̄s in templo sancto suo. Per effectum in iustificando peccatores. vel etiam per p̄sentiam in sacramēto altaris. Secundo ꝓpter assistentiam angeloꝝ. ps̄. In ꝯspectu angeloꝝ psallam tibi. ideo dicitur chorus. Greg. de ꝯse. di. ij. Quis dubitare pōt q̄n in ipsa hora imolationis ad voceꝫ sacerdotis ꝛc̄. Tertio ꝓpter corpa sanctoꝝ ꝛ reliq̄as ibi ꝯtentas. Quarto ꝓpter citiorē ꝛ maiorē orationis exaudibilitatē. quia oratio citius exauditur in ecclesia q̄ꝫ alibi.

quia est determinatus locus ad orãdũ nõ ꝑpter deũ q̃ adoratur quasi loco ꝯcludatur sed ꝑpter ipsos adorãtes. Et hoc quadruplici rõne. Primo ꝑpter loci consecrationẽ ex qua specialem deuotionẽ ꝯcipiũt orãtes vt magis exaudiant. Secunda ꝑpter sacra mysteria ꝛ alia signa sanctitatis ibi ꝯtẽta. de quibꝫ supra. Tertia ꝑpter minorẽ infestationẽ demonũ q̃ȝ in loco nõ cõsecrato. Quarta ꝑpter ꝯcursum multorum adorantiũ ex quo oratio fit magis exaudibilis. Quinto salus fit in ꝯsecratiõe ecclesie ꝑpter sacramẽtoꝝ in ea collationẽ q̃ regulariter in ea ꝯferunt vt baptismi. penitẽtie. eucharistie ꝛc. Sexto ꝑpter indulgentias eccl'ie collatas ꝑ quas visitãtibus remittunt pene in purgatorio ꝑ peccatis debite. Septimo ꝑpter emunitateȝ ecclesijs a papa ꝛ imperatoribꝫ ꝯcessaȝ. Et que sit talis ꝛ in quot consistat habes supra sermone. cviij. N. vsqꝫ ad finem ꝛc.

De Dedicatione alius sermo. CX.

H odie salus huic domui facta est Luc. xix. K

b Nota i sacra scriptura quadruplicem reperio domum q̃bus hodie ħ est in iustificatione et ꝯuersione zachei salus facta est. Est eni domus spũalis ꝯscientie domus familie. domus materie. et domꝰ supne glorie. Prima domus spiritualis ẽ ꝯscientie. De qua dicit Eccl. xxvij. Nisi te tenueris te instanter in timore dñi: cito subuertet domꝰ tua id est ꝯscia tua. Et Sap. viij. Intrãs in domũ meaȝ conquiescam. Huic domui id est ꝯscie zachei hodie salus facta est. vt exponit Hor. quia facta est domꝰ dei per gratiã inhabitantẽ. Secunda domꝰ est familie. De q̃ dicit. j. Timot. iij. Oportet ꝑficiendum ecclesie iter cetera domui sue id est familie esse bene ꝑpositũ Et Aug. in c. quantũlibet. xlvij. dis. Arrogare mihi nõ audeo ꝛc. Huic domui vt inquit Hor. hodie salus facta est. q2 xp̃s nõ tm̃ zacheũ ꝯuertit. sed etiam totã familiaȝ suã. vxorẽ. liberos ꝛ seruos ꝛc. Tertia domus est materie ex lignis ꝛ lapidibꝫ ꝯstructa. in quã zacheus xp̃m gaudens excepit vt dicit in euangelio. De qua apl's. ij. Corinth. j. Si terrestris domus nostra dissoluitur: habemus domuȝ non manufactam eternam in celis ꝛc. Huic hodie salus facta est. q2 xp̃s in ea corpaliter mansit. ideo dixit. Hodie i domo tua ꝛc. Hec domus materialis zachei significat domũ materialẽ eccl'ie. cui hodie. id est i ꝯsecratiõe salꝰ facta est. ꝛ ideo rõne illius clausule in dedicatione ecclesie legit illud euangeliũ de zacheo. Quarta domus est supne gl'ie. De q̃ ps. xxv. Dñe dilexi decorẽ domus tue. De hac dñs ait Joh. xiiij. In domo p̃ris mei mãsiones multe sunt. quia et si vnum premiũ btitudinis. multe tñ differentie p̃mioꝝ sicut ꝛ ħ meritoꝝ. Et angelus Luc. j. Regnabit scꝫ xp̃s i domo Jacob in eternum scꝫ in ecclesia triumphante. Huic domui hodie salus facta est. ꝑpter gaudiũ qꝺ angeli ꝛ sancti in celo de eius ꝯuersiõe habuerunt vt dicit Lu. xv. Gaudiũ est angelis dei sup ꝛc. Quare bene dicunt ꝟba assumpta themat'. Hodie salus ꝛc. Pro deductione breuitatis gratia omittendo duas domos ꝓsequar de duabus scꝫ ꝯscientie ꝛ ecclesie. L Et q̃tum ad primum nota q̃ ad hoc vt salus domui ꝯscientie fiat reqrunt tres ꝯditiões q̃ tangunt in euãgelio. Prima vt eã diligẽter mũdemꝰ ꝑ elemosynaꝝ largitionẽ. Secũda vt eam diligenter custodiamus ꝑ fraudatoꝝ restitutionẽ. Tertia vt eam diligẽter discutiamꝰ per sacramentuȝ ꝯfessionis. Prima vt eaȝ ꝛc. Ideo dicit Luc. xj. Date elemosynam ꝛ ecce oĩa munda sunt vobis. Eccl. iij. Sicut aqua extinguit igneȝ sic elemosyna ꝛc. Dañ. iiij. Peccata tua elemosynis redime Ideo dixit Zacheꝰ. Ecce dimidiũ bonoꝝ ꝛc. M In q̃bus verbis docet septeȝ cõditiones elemosyne q̃ notant in verbis Zachei. Luc. xix. Ecce dimidiũ bo. meorũ ꝛc. Primo elemosyna debet esse prompta Propterea dicitur. Ecce. quasi dicat Zacheus. q̃ cum fieri potest elemosyna nõ est tardanda. nõ differẽda. nõ procrastinãda. sicut multi faciũt q̃ nõ nisi post multas p̃ces ꝛ diuturnũ tempꝰ elemosynas erogãt. Propterea dicit sapiẽs Prouerb. iij. Nõ dicas amico tuo vade ꝛ reuertere: cras eni dabo tibi cũ statim possis dare. Et Seneca li. ij. de bñficijs. Ingratuȝ est beneficiũ qꝺ diu inter dantis manꝰ hesit. verũtñ satis rep̃hensibiles sunt q̃ morte expectãt vt bona sup̃flua q̃bus nõ egent pauperibus

tribuant. Pro quo facit sapiens verbū il-
lud sancte Lucie q̄ sue matri dixit. Qđ mo-
riens das ideo das qꝛ tecū ferre nō potes
Solet etiā ideo deo ꝑmittente sepꝰ eueni-
re ꝙ auaroꝝ diuitū bona q̄ post mortē in
pias causas distribuere disposuerūt, rapi-
ant, dilaniant ꝛ distrahant a ꝯsanguineis
litigantibus ꝛ q̄nꝫ ab extraneis ꝟsutia et
calliditate illa q̄rentibus. Quare ꝯsulēdū
est oībꝫ q̄ supabundāt diuitijs vt velint ꝑ
se ipsi collocare illas in celo nec expectare
vt post mortez id faciāt alij, qꝛ vt dixi sepe
fallunt Scđo elemosyna debet esse copio-
sa, ꝓpterea dixit Zacheus: dimidiū. Unde
Tob. iiij. Si multū tibi fuerit abūdanter
tribue, necꝫ enī timenda est pauptas si ele-
mosyne ample fiāt, non enī deꝰ vult separi
ab aliq̄ de liberalitate, sic videri pōt exem-
plum de hoc in. ij. dialogoꝝ. đ Bonifacio
Fuldeñ. epō. cui ex paucis vuis vinū col-
lectum paupibꝫ largienti illud miraculose
multiplicauit deus. Habes etiā exempla
đ Johāne elemosynario i vitaspatrū. Ter-
tio elemosyna debet esse đ bonis ꝓprijs. ꝓ-
pterea dixit zacheus, bonoꝝ meoꝝ. Dico
de bonis ꝛ non de rebꝫ infectis aut marci-
dis. Et dico de ꝓprijs: nō alienis. Uñ. j. q.
j. nō est. Greg. ait. Nō est putāda elemosy-
na si paupibꝫ dispensef qđ ex illicitis rebꝫ
acq̄rit. Nō enī causa pietatis facienda est
iniquitas. Quia vt dicit apl's. Nō sunt fa-
ciēda mala ꝛc. xiiij. q. v. c. forte. Et i c. nolite
ibidē ait Augꝰ. Nolite velle facere elemo-
synas de fenore ꝛ vsura. ꝛ in. c. elemosyna.
ibidē dicit Grego. Elemosyna redēptoris
nr̄i oculis illa placet q̄ nō ex illicitis ꝛ ini-
quitate ꝯgerit, sed q̄ de rebus ꝯcessis ꝛ be-
ne acq̄sitis impēdit. Quarto elemosyna de-
bet eē ordinata vt scꝫ fiat ꝑ dei honore. ꝓ-
ximi salute. ꝛ ꝓpria vtilitate. non pro vana
gloria ac huiꝰ seculi pōpa. Uñ zacheꝰ ad-
didit Dñe. id est ꝑ tuo amore ꝛ honore fa-
cio elemosynas. Propterea xp̄s Matthei
vj. dixit. Cū facis elemosynā noli tuba ca-
nere añ te sicut hypocrite faciūt ꝛc. Quin-
to elemosyna debet eē liberalis vt nō fiat
ꝑ susceptis seruitijs, nā sunt pleriqꝫ q̄ pau-
peres laborare cogūt ꝛ postea illis nomīe
elemosyne aliq̄d tribuūt, cuz tñ merces la-
boris potiꝰ q̄ elemosyna debeat appellari
ꝓpterea dixit zacheus, do. id ē non vendo
sed liberaliter dono. Propterea etiaz dicit
apl's. ij. Cor. ix. Non ex tristicia aut neces-
sitate. hilarē enī datorē diligit deꝰ. Sexto
elemosyna debet esse discreta vt detur his
q̄ indigent ꝛ nō his q̄ abundāt. qđ dico ꝓ-
pter illos q̄ cū habeant vicinos aut ꝯsan-
guineos q̄ pauptate grauant elemosynas
faciūt ad exornādas eccl'ias aut ecclesiasti-
ca ornamēta ampliāda. qđ nō dānamꝰ ni-
si dū fame perire ꝑmittunt ꝓximi indigen-
tes. vt ait Amb. in c. aur. xij. q. ij. ꝛc. quem
textū vide. Et Hieronymꝰ ad Demetriadē
virginē inq̄t Alij ecclesias edificēt: vestiāt
parietes marmoꝝ crustis. Sed tibi aliud
ꝓpositum xp̄m vestire in nudis. visitare in
languentibꝫ. ꝛ subuenire in oppssis. Et de-
bet potius dari iustis indigētibꝫ q̄ pecca-
toribꝫ ceteris paribꝫ. Ambro. in c. nō satis
lxxxvj. di. vbi dr. Et si oībꝫ debef misc'dia:
iusto ampliꝰ et magis ꝓpinq̄s indigentibꝫ
q̄ alijs ceteris paribꝫ. ¶ Hic cadit du-
bium. Consultū fuit supra circa ꝑmā con-
ditionē ꝙ q̄libet ꝑ se in vita sua daret ele-
mosynas ꝛ nō expectaret q[illegible] mortē eiꝰ
sui executores faceret. qꝛ sepꝰ tarde vel in
toto nō exequunf. quero an dilatio execu-
tionis i aliq̄ ꝑiudicet anime testatoris Re-
spondet Richardus in. iiij. dist. xlvj. ꝙ sic.
Cuiꝰ duplex est rō. Prima. qꝛ quāto citiꝰ
paupes et ecclesie quibꝫ legatuz ē recipiūt
illud qđ testator eis legauit: tāto feruentiꝰ
ꝛ certius orāt ꝑ aīa defuncti et orare tenē-
tur. Et quāto tardiꝰ recipiunt qđ eis lega-
tum est tāto tepediores sunt ad orandū ꝛ
magis tardāt orare ꝑ aīa testatoris. Ac-
celeratio aūt feruentiū orationū ꝑ aīa de-
functi multū valet ad eius alleuiationez ꝛ
celeriorē liberationē Scđa ratio est qꝛ sic
defuncti i charitate aliqđ purgabile secū-
portātes in hac vita meruerūt vt elemosy-
ne si ꝑ eis denf eis ꝓsint nō ad augmentū
gr̄e sꝫ ad alleuiatiōem ꝛ abbreuiationē pe-
ne. Sic testator testamentū faciēs: in cha-
ritate decedens testamētū suū faciēdo me-
ref vt eiꝰ executio post mortē valeat, nō ad
augmētū gr̄e sꝫ ad alleuiatiōem ꝛ abbreui-
atiōnē pene. ꝛ ideo q̄ntū testamētū suū ci-
tius executiōi demādaf tāto citiꝰ alleuiaf
Et quāto tardiꝰ sui testamēti executio im-
pletur: tāto tardius ceteris paribꝫ incipit
alleuiari ꝛ tardius liberatur Si tñ legata

numq̄ȝ soluerent̄: nō tn̄ ꝓpter hoc perpetue remaneret in pena: q̄uis ꝓpter hoc multo tardius liberaret̄ ab ipsa. Ex p̄dictis patȝ q̄ grauissime peccant ⁊ magnā ꝑditionē faciūt executores testamentoꝝ: qui habita oportunitate quātotius nō exequūt̄. Cō tra q̄s dr̄ in c. q̄ obligatiōes. xiij. q. ij. q̄ tales debent excōicari vt necatores aīaꝝ: q̄ subtrahūt eis illud suffragium. et qua subtractione aīas eaꝝ necant ꝓpter carentiam diuine visionis. Item tales puniunt̄ hic ꝑ iura etiā in hoc q̄ amittūt ipsis legata. ⁊ executio deuoluit̄ ad ep̄m si infra annum nō exequunt̄. vt in c. si heredes. ⁊ c. tua. et Johes. de testa. Et a deo puniunt̄ eternaliter. q̄ dānabunt̄ si eis retinuerint. Dic exemplu de socio q̄ equū sui socij nō vendidit. vt in legenda sancti Udalrici habetur Secūdo requirit̄ q̄ ꝯscientiam diligenter custodiamus ꝑ ablatoꝝ ⁊ iniuste acq̄sitoꝝ restitutioȝ. ita q̄ de hmōi nihil ꝯtra ꝯsciāȝ in nostra p̄tāte retineamus. Prouerb. iiij. Omni custodia serua cor tuū: q̄ ex ip̄o vita ꝓcedit. Ja[illegible]it Zacheus. Et si q̄d aliquē defraudaui reddo q̄druplū. vbi loq̄t̄ ꝑncipal̄r ⁊ solū de reb⁹ tēpalib⁹ ablatis nō de sp̄ualib⁹. vicȝ de virtutib⁹ ablatis q̄ ad aīam scȝ moralib⁹ ⁊ infusis. nec de dāno illato corpori q̄ ad lesionē corꝑalem. nec q̄ ad honorē ⁊ famā ꝑ vituꝑationem verbalem. Ideo solum de restitutione rerū tēpaliū dicā. O Circa quā ponit Zacheus quattuor ꝯditiones soluēdo q̄ttuor q̄stiones. Prima q̄d sit restituendū. Ad h̄ respōdet Zacheus: defraudatū siue res ablata. vt in c. si res. xiiij. q. vj. Ideo dicit. Si quē defraudaui ⁊c̄. Et restituēda est res rapta vl̄ furta aut alio modo illicite acq̄sita in ꝓpria specie, imo in indiuiduo si ipsa habet̄ nec pōt dari alia ꝓ ea eiusdē bonitatis. nisi forte pecunia ꝯtra voluntatē dn̄i ipsius rei. iij. q. j. c. reintegranda. vbi dr̄ q̄ spoliatis sunt oīa reintegrāda Et h̄ veꝝ nisi vsurpatio rei aliene esset occulta ⁊ ex restitutione eius in sua specie detegeret̄ raptor vel aliud incōueniens seq̄ret̄: tunc em̄ sufficeret dare p̄ciū eius. Item secūdo si ipsa res male ablata perijt morte vt animal. vel sibi aufert̄: nihilominus sibi restituere tenet̄ s̄m Ray. ⁊ alios. Si aūt deteriorata est in bonitate vel diminuta in p̄cio: supplendum est p̄ciū. q̄ restituenda est eiusdē bonitatis Exemplifica de equo vl̄ boue ablato si est penes raptorē debilitatus. Sil̄iter de frumento si valuit vna metreta tunc q̄ttuor. sȝ nunc ꝓ duos solidos tenet̄ reddere quattuor solidos. nec sufficeret reddere vnā metretā. Idē de tēpe intermedio int̄ restitutiōȝ ⁊ ablationē. tenet̄ etiā raptor post restitutionē dāni petere remissionē de iniuria saltē ꝑ iterpositā ꝑsonā. vel ꝑ se exp̄sso noīe suo vel tacito s̄m q̄ q̄litas negocij requirit si ē māifestū vel occultū. Itē tertio si res ē fructificans tenet̄ restituere rem cū om̄ib⁹ fructib⁹ inde ꝑceptis ⁊ q̄ ꝑcipi potuissent a diligenti possessore. Exemplifica de agro vl̄ vinea vsurpata. Sil̄iter de equo cū q̄ lucratus fuissem hebdomadatim vnū florenū. Hoc intellige de ductis expensis necessarijs equi. dāna etiaȝ q̄ passus est dn̄s ex carentia rei sue: tenetur satisfacere. vt in c. si culpa. de iniur̄. ⁊ dāno dato. Exemplifica de pecunia furata. Itē si pl̄es ꝯcurrunt ad furtū aut alias: ita q̄ vnus non faceret sine altero. q̄libet tenet̄ insolidum. vt in. c. si dignū. de homici. s̄m doc. ibi plura vide. vt si vnus factus est nō soluendo. Et an om̄e lucrū teneat̄ q̄s restituere q̄d ꝑcepit ex re rapta vl̄ ꝑsonis acq̄sita: vide sctūm Tho. ij. ij. q. lxxviij. ⁊ doc. de hac materia in. iiij. dis. xv. Hosti. in sūma de pe. ⁊ remis. P

Scdm requisitū ⁊ secūda q̄stio. Cui sit restitutio faciēda. Ad quā r̄ndit Zacheus in hoc q̄ dr̄ aliquē. q̄si diceret. huic cui abstuli vel quē defraudaui. An aūt q̄s omni casu teneat̄ ei restituere cui abstulit. Nota ꝓ solutione distinctionē quā ponit sctūs Tho. ij. ij. q. lxxij. dicens. Tripl̄r pōt esse aliquid illicite acq̄situ. Primo q̄ illud q̄d acq̄rit̄ illicite debet̄ ei a q̄ acq̄situ est extortū. ⁊ siue nō transferat̄ dn̄ium illius rei in accipientē: vt in furto ⁊ rapina. siue transferat̄: vt in vsura: tn̄ cōpetit repetitio. In talibus regl̄a est q̄ hmōi restituēda sūt spoliatis aut ei⁹ heredib⁹ si nō suꝑest ꝑncipal̄: siue sint dn̄i illaꝝ reꝝ siue nō: dūmō tn̄ ex cā illa tenēt ⁊ fuerūt tēpe ablatiōis detentores vt accidit ī pig̊re deposito accōmodato et hmōi. licȝ em̄ tales nō sint dn̄i illarū rerū. tn̄ ex honesta causa illa tenēt. Ideo debent

ris illā restitui nō dñis rerū illarū. Idem
etiaʒ si ex inhonesta causa illa habuit puta
ꝑ furtū vel rapinā. exēplifica. tunc em̄ libe-
ratus est ab obligatiōe restitutionis. qꝛ re
posuit rē in pͥstinū statū ꝛ gradū. ꝛ sic intel
ligo dic. c. reintegranda. ꝛ. c. Itē cū q̇s. de
resti. spo. cū sil'ib⁹. vbi dͬ ꝙ etiā p̄do restitu
endus est. h̄ em̄ nisi dn̄s petat eodē tēpe rē
cuʒ fure ꝛc̄. vt. ff. depositi bona fides. vide
ibi ꝑ glo. ꝛ doc. Scd̄o mō dͬ aliq̇d illicite
acquisitū ita ꝙ ille q̇ illicite acq̇siuit nō po
test illud retinere: nec tn̄ debeť illi a q̇ acq̇-
siuit. qꝛ ille ꝯtra iusticiā dedit ꝛ ille ꝯtra iu
sticiā accepit. vt in symonia ꝛ sil'ib⁹: in q̇b⁹
ip̄a datio ꝛ acceptio est ꝯtra legē. ꝛ ideo ta
le nedū de ꝯsilio ꝛ honestate: sed de necessi
tate salutis debet erogari paupib⁹. Ratio
est s̄m sctm̄ Tho. ij. ij. q. lxij. qꝛ ip̄a datio ꝛ
acceptio ē lege ꝓhibita. vt in. c. anathema.
j. q. j. vbi dͬ Anathema dāti anathema ac
cipienti. vel potest dari illi eccl'ie in cui⁹ in
iuriam data est. vel aliter ꝓuideri: ꝓut dis-
ponūt multa iura. Simil'r de pecunia da-
ta iudici ad eū corrūpendū. vel testi ad fal-
sum testimoniū dicendū. vel alicui ad false
accusandū. vel aduocato ad iniuste aduo-
candū: qꝛ non debet restitui illi q̇ dedit. qꝛ
turpiť dedit. nec sibi retinere debet: sꝫ pau-
perib⁹ elargiri. vel illi in cui⁹ iniuriā data ē
p̄sertim si ex h̄ amisisset iustā cām. vt hͬ in
c. nō sane. xiiij. q. v. secus si iuste dedit pu-
ta vt iuste iudicaret ꝛ intendens redimere
q̇dāmodo vexationē suā. vt ibi dͬ. Tertio
mō dͬ illicite acq̇situ: nō ꝙ ipsa acq̇sitio sit
illicita: sed illud ex q̇ acq̇riť est illicitū: ex q̇
transferť dn̄ium. nec competit repetitio. vt
in meretricio ꝛ hmōi. nā meretrix turpiter
agit ꝛ ꝯtra legē dei fornicādo. sed ipsa acq̇
sitio vel datio pecunie ꝓ hmōi illicitis nō
est illicita nec ꝯtra legeʒ dei. ꝛ hoc ꝓꝑ'e dͬ
turpe lucrū. ꝛ de illis sic acq̇sitis s̄m doct.
pōt dari elemosina. ꝛ pōt etiam retineri: ni
si sup̄fluū ꝑ fraudē vel dolū ml'ier extorse-
rit. qꝛ illud esset restituendū. Ad h̄ ꝑtinent
lucra facta ex histrionatu illicito. ex duello
ex torneamento. ex sertis factis de florib⁹.
ꝛ alijs hmōi q̇ꝝ vsus cōiter est ad lasciuiā
In his casib⁹ ꝛ sil'ib⁹ bonū est ꝛ salubre ꝙ
penitens inducať ad erogandū pauperib⁹
nō tamē cogendus est ad hoc. nec iudican

dus est ex hoc si nō velit assumere hanc pe
nitentiā scꝫ erogare paupib⁹ ꝙ nō sit in sta
tu salutis. qꝛ nō repiť iure exp̄ssum: vt in su
p̄dictis casib⁹. Et sic intelligiť. c. q̇ habetis
xiiij. q. iiij. ❡ Tertia q̄stio ē qn̄ debe-
at fieri restitutio. Ad quaʒ rn̄dit Zacheus
cū dī. Reddo in p̄nti ꝛ nō dabo vel reddā
in futuro. q̄si diceret ꝙ restitutio debet fie-
ri statim. Ratio sancti Thome. ij. ij. q. lxij.
qꝛ sicut accipe rē alienā est ꝯtra iusticiā: ita
ꝛ detinere eā. qꝛ ꝑ hoc ꝙ aliq̇s detinet rem
alienā inuito dn̄o impedit eum ab vsu rei
sue. ꝛ sic facit ei iniuriā. Manifestū est aūt
ꝙ nec ꝑ modicū tp̄us licꝫ alicui morari in
peccato. sed quilibet teneť statim peccatuʒ
deserere. ꝛ ideo q̇libet teneť statim restitue
re vel dilationē petere ab eo q̇ potest vsum
rei ꝯcedere. vt in incertis restituendis ep̄s
vel penitētiarius potest dare licentiā. si te-
neť certis ꝑsonis q̇ nolunt dare dilationē:
debet ad petitionē ip̄oꝝ absq3 dilatione sa
tisfacere vel cedere bonis. qꝛ fur ꝛ raptor
semꝑ est in mora. ꝛ ideo semꝑ [illegible] pctm:
vt in c. cū in eccl'ie. de [illegible]. ❡ Quar-
ta questio q̄ntū sit restituendū. Respondit
Zacheus. q̄druplū. nō tamen ad hoc tene
tur. sed loquiť Zacheus ex affectione ꝯscie
qꝛ ita tunc erat dispositus in sua ꝯscientia.
An aūt sufficiat quē restituere simplū vicꝫ
illam rem vel eius valorē quā abstulit. Di
cendū ꝙ nō semꝑ sufficit. Dic g̊ ꝙ si res est
fructificans ꝛc̄. vt habes sup̄ in p̄ma q̄stio
ne. ❡ Hic cadit dubiū an acq̇sita ꝑ
ludos fortune sint restituēda ꝛ cui. Respō
deo in certis casib⁹ sunt restituenda ꝑden-
ti. Primo qn̄ lusor vincit ꝑ fraudē vel per
falsos taxillos aut cartas vel dicendo mē-
daciū: teneť restituere amittenti ex p̄cepto.
Scd̄o qn̄ vincit ab his q̇ alienare nō p̄nt
vt sunt serui. filijfamilias. pupilli. vxores.
religiosi ꝛ hmōi. hec oportet restituere illis
qui curam habent illorum. Tertio quādo
vincit ab eo quem induxit multa importu
nitate cum non vellet ludere. vel volenteʒ
a ludo recedere inuitum detinet: tenetur il
li restituere si ē quid notabile. Quarto qn̄
vincit in loco vbi ꝓhibetur ludus. ꝛ per le
ges mandatur fieri restitutio que nec per
dissuetudinē sunt abrogate. ꝛ tunc etiaʒ te-
netur restituere perdenti. Si vicit in alijs

casibus exceptis p̄dictis: nō tenet̄ illi restituere q̄ amisit q̄uis possit elemosinal'r si pauper est. ⁊ sic nō pōt repeti a vincente. q2 turpitudo v̄sat̄ ex vtraq3 p̄te: s3 d3 paup̄ib9 erogare de honestate ⁊ p̄silio. Scōm aliq̄s tenet̄ de necessitate. qd tuti9 est. nō op3 tn̄ tales stringere ad certā restitutionē: sicut in furtis ⁊ rapinis ⁊ hm̄oi. Ex his habes q̄d sit dicēdū de ludo olle ⁊c̄. de acq̄sitis in ludo. vide ad p̄dicta glo. ⁊ ibi p doc. in c. clerici. de vi. ⁊ ho. cle. Tertio requirit̄ q2 p̄sciētiā diligenter discutiamus p sacr̄m p̄fessionis. ⁊ de h̄ dic vt sup̄ in p̄cedenti sermone. Quantū ad secūdū sc3 de domo materiali Zachei q̄ significat ecc'iam p̄secratā Nota q2 eccl'ie in eius p̄secratiōe tripl'r fit sal9. Primo rōne dei ⁊ angelo2 inhabitantiu3 ac alio2 sctō2 ⁊ mysterio2 ⁊ sacramēto2 q̄ ibi p̄ferunt̄ ⁊ agunt̄. Scdo p̄pter citiorē et maiorē o2onis exauditionē. Tertio p̄pt indulgentias ⁊ emunitates q̄ eccl'ie p̄ferunt̄. Hoc membr̄ p̄sequere vt in p̄ori s̄mone. cit. J. [illegible] B. vbi satis de h̄.

Sermo ali9 de dedicatione eccl'ie. CXI.

Quam terribilis est locus iste: nō est hic aliud nisi dom9 dei ⁊ porta celi. Gen. xxviij. c. Hec sunt verba Jacob patriarche dum voluit ire in mesopotamiā ⁊ ducere vxorē ad mandatū patris sui ysaac. ⁊ cum pergebat aran ⁊ venisset ad locum quendā ⁊ vellet in eo quiescere post solis occasum tulit lapidē vnū quē supposuit capiti suo ⁊ dormiuit ⁊ in somnis vidit scalā sup terra3 cuius cacumen tetigit celu3. ⁊ angelos dei ascendētes ⁊ descendētes p eā ⁊ dn̄m innixum scale dicentē sibi. Ego sum dn̄s deus Abraam patris tui ⁊ deus ysaac: terra3 in qua dormis tibi dabo ⁊ semini tuo. Cum aūt euigilasset Jacob de somno ait. Uere dn̄s est in loco isto ⁊ ego nesciebā: pauēsq3 subiunxit. q̄3 terribilis est locus iste nō est hic aliud nisi domus dei ⁊c̄. Que v̄ba ecclesia adaptat tēplo dei materiali in ipsius dedicatiōe. put hodie in itroitu misse canit ⁊ merito. q2 templū dedicatū locus terribilis dicit̄. p̄pter terribilē dn̄i dei p̄ntia3 ⁊ angelo2 frequentiā. put Jacob in somnis vidit. ideo dixit. q̄3 terribilis est ⁊c̄. Jn v̄bis thematis duo notant̄. Primū q2 templum est locus terribilis vic3 demonib9 q̄ ibi expellunt̄ p diuinū cultum. Secundū q2 tēplum etiam est locus amabilis vic3 iustis q̄ ibi inueniūt gratiam sue salutis. Primū tangit̄ ibi. q̄3 terribilis est locus iste. Secūdum ibi. Non est hic aliud nisi ⁊c̄. A

Ad euidentiā p̄mi nota q2 eccl'ia christiana terribilis est demonib9 p̄pter q̄ttuor vic3 p̄pter diuinā p̄tectionē. p̄pt angelo2 custodiam. p̄pter sancto2 intercessionē. ⁊ p̄pt cultus eo2 cessationē. Primo inquā terribilis est ecclesia demonib9 p̄pter diuinā p̄tectiō3. Jn hoc em̄ loco tanq3 specialit̄ sibi deputato ⁊ dedicato dn̄s p̄tegit suos ne demones tātū eos infestare possint sicut extra ecclesias. q2 hic est ille p̄sens q̄ habet p̄dere ⁊ saluare christus iesus. cuius vexillum demones dū erectū vident in eccl'ia eo territi ⁊ p̄cussi fugiunt. Jdeo dn̄s dixit Esa. xxij. Figā vexillū in loco fideli ⁊ erit in solium gl'ie dei. Hinc ecclesia in dn̄ica de passiōe canit Uexilla regis p̄deunt ⁊c̄. Scdo p̄pt angelo2 custodiā q̄ in loco isto nos plus emulant̄ q̄3 alibi. Qd notat̄ Gen̄. vbi thema p id qd cū vidisset Jacob angelos ascēdentes ⁊ descendētes in scala: dixit verba thematis. q̄3 terribilis ⁊c̄. Per scalā aūt fides n̄ra vel penitentia significat̄. Per hāc angeli descendūt vt o2ones ⁊ lachrimas ⁊ alia bona que fideles in illo loco agūt colligant. Ascendūt aūt vt collecta omnia ad deū p̄ferant ⁊ grām atq3 misericordia3 obtineāt. Descendūt aūt angeli in loco sacro nō solum vt bonis assistant. sed etia3 vt demonibus resistant ⁊ expellant. Jdeo dicit̄ Zach. ix. Circūdabo. defendam. animabo ⁊ confortabo fideliter orantes in ea. ab aduersarijs p̄seruans ne inquinent̄. Tertio p̄pter sanctorum intercessionem. Sunt em̄ in ecclesijs sanctorum corpora ⁊ eorum reliquie recondite que sunt demonibus valde terribiles. Jdeo dicit Crisostomus in Omelia. Audaces latronum duces agnitis regis insignijs ⁊ militibus maxime deterrentur vt fugiāt. ita profecto demones vbi coronatorum martyrum corpora conspiciūt ilico ab eorum longe conspectu pauidi fugiunt. Exemplum scribit de hoc beatus Gregorius lib. tertio dialogorum

Et habet͛ in c. arrianoꝝ. de ꝯse. di. j. de q̄dā
eccl'ia quā arriani diutius occupabant. ſꝫ
cū ad hanc reliq̄e btī Sebaſtiani ⁊ ſancte
Agathe eſſent allate ⁊ ab epo dedicata: et
in ea magna multitudo ꝓpli cōueniſſet: ſu-
bito ſub pedibꝫ ſuis porcū ſenſerūt diſcur
rere: ā mirantes ꝙ a nll'o potuit videri: ap-
propinquauit ianue ⁊ exiuit. vbi diuina pi
etas oſtendebat ꝙ īmūdus inhabitator ꝑ
pter ſctōꝝ reliq̄as territ⁹ exiuit Quarto ꝓꝑ͛
cultus eoꝝ ceſſationē: q͛ in h̄ loco ceſſant
hoīes demōes adorare: dicēte dn̄o Mat.
xxj. Domus mea domus oꝛonis vocabit͛.
Terribile eſt em̄ demōibꝫ videre augmēta
tionē diuini cultus q̄n potius in ſe vellent
honorari queādmodū pagani olim in tē-
plis ſuis fecerūt. In hoc aūt loco magnuſ
ſubtrabit͛ exercitus diabolo. oēs em̄ q̄ hic
vere ꝯterunt͛ tales abrenūciāt ſathane ⁊ eli
gūt magis eſſe in domo dei q̄ꝫ habitare in
tabernaculis pctōꝝ: vt dt ps̄. B Sꝫ
diceres. Audiui nūc ꝙ eccl'ia eſt terribilis
demonibꝫ. an etiā ſit terribilis malis hoībꝫ
Ad h̄ dico ꝙ eccl'ia eſt terribilis ⁊ dānabi
lis multis generibꝫ hoīm. Primo omnibꝫ
ſacrilegis effractoribꝫ ⁊ incendiariȷ̄s eccle-
ſiaꝝ. ⁊ general'r oībꝫ q̄ loca ſacra ꝓphanant
⁊ dehoneſtant. Ubi nota ꝙ tales ꝓꝑ͛ enor
mitatē criminis triplici pena puniunt͛. ſcꝫ
ſpūali. tꝑali. ⁊ eternali. Primo ſacrilegi pu
niunt͛ pena ſpūali vicꝫ excōmunicatione.
Nam incendiariȷ̄ eccl'iaꝝ ⁊ effractores ea
rūdem cū ſpoliatiōe: ſunt excōicati ipſo fa
cto. ⁊ an̄ publicationē hui⁹ excōicatōis po
terūt abſolui ab epiſcopo loci. ſed poſt pu-
blicationē nō niſi a papa. vt in. c. tua. ⁊. c.
ꝯq̄ſti. de ſen. excō. xj. q. iij. canonica. ⁊. xvij
q. iiij. oēs eccl'ie. Incendiariȷ̄ aūt alioꝝ lo-
coꝝ nō ſunt excōicati ipſo facto ſed excōi-
candi. vt in c. peſſimā. xxxiij. q. vlti. ⁊ poſt
publicationē abſolutio reſeruat͛ pape. vt ī
dic. c. tua. Aliȷ̄ aūt ſacrilegi q̄ in eccl'ia ſine
effractiōe faciūt enormia vt rapiendo cor-
pus chriſti. furando calices. frangēdo mō-
ſtrantias ⁊ ſil'ia: non ſunt effractores ꝓꝑrie
nec excōicati ipſo iure. nec etiā ſi excōicarēt͛
⁊ denūciarent͛ eſſent mittendi ad papā. ſed
pn̄t ab illo q̄ eos excōicauit abſolui. Se-
cūdo tales puniunt͛ pena tꝑali. Nam ſm̄
legēs igni tradunt͛. ff. de incen. rui. ⁊ nau.
l. q̄ edes. vel capite puniunt͛. ff. de penis. l.
capitulū. §. nōnūq̄ꝫ. Reportant etiā tales
violatores ⁊ vituꝑatores tēploꝝ tria mala
tꝑalia. Primū dei ⁊ ſctōꝝ ꝑcuſſionē ⁊ pla-
gā. de deo habet͛ in ve. te. de Heliodoro. ij
Machab. iij. q̄ fuit flagellatus. Itē Pom
peius magnus q̄ vt dicit Oroſius poſtq̄ꝫ
in tēplo fec̄ ſtabuliri eq̄s ſuos ſꝑ fuit poſt-
ea deuict⁹ in p̄liȷ̄s ſuis q̄ ꝑ̇us fuit victorio
ſus. De ſctōꝝ plagis habet͛ in eoꝝ legēdis
De btā ꝟgīe habes exēpla pl'a. De ſcō Cle
mēte hr̄ de Siſimo q̄ fuit cecitate ꝑcuſſus
De ſctō Leonhardo ⁊ de ſctō Colomāno
hēs pl'a exēpla q̄ hic applica. Scōm malū
ſecularē ꝯfuſionē. Nā aut domus ei⁹ fit ꝓ
ſtibulū vel ei⁹ vxor ⁊ filie meretrices effici
unt͛. ⁊ h̄ vult diuīa iuſticia vt q̄ domū dei
inhonorat dom⁹ ei⁹ inhonoret͛. lō dt deus
d̄ talibꝫ Joh. xij. Qui honorificabit me ho
norificabit eū pr̄ me⁹ q̄ eſt in cel'. Et. j. Re.
ij. Quicūq̄ꝫ honorificabit me gl'ificabo eū
Qui aūt ꝯtēnūt me erūt ignobiles. Terciū
malū qd̄ reportant ē male vite terminatiōeꝫ
Exēplū habes de An[illegible] ij. Mach. ix
vide ibidē. ⁊ alia plura q̄ hic applica. Ex-
inde ꝯſequit͛ eos tertia pena. ſcꝫ eterna dā-
natio. tales em̄ niſi peniteant ⁊ leſis tēplis
ſatiſfaciāt eternal'r dānabunt͛. Exēplū dic.
Scōo tēplū eſt loc⁹ terribilis oībꝫ q̄ aliud
agunt in eo q̄ꝫ ipe dn̄s voluit fieri. Ait em̄
Lu. xix. Dom⁹ mea domus oꝛonis voca-
bit͛. ⁊ ꝓpterea hiȷ̄ q̄ tractāt ſecl'aria negocia
⁊ alia ꝓhibita in tēplo: merito ſibi debent
timere ne eiȷ̄ciant͛ final'r de tēplo eccl'ie mi-
litantis ⁊ adiudicent͛ eccl'ie malignantiuꝫ.
Que aūt ſint hmōi in eccl'ia ſpecial'r fieri ꝓ
hibita Grego. x. in Lugdun. ꝯſilio. in. ca.
decet. de imu. ec. li. vj. aliq̄ enūerat. Primo
dt ſic. Ceſſent in eccleſiȷ̄s earūq̄ꝫ cimiteriȷ̄s
negociatōes. ⁊ ꝑcipue nūdinaꝝ ac fori cu-
iuſcūq̄ꝫ tumult⁹ Nā dn̄s negociatores eie
cit de tēplo ⁊ mēſas numularioꝝ euertit vt
hr̄ Mat. xxj. ⁊ Lu. xix. j. q. iij. ex multis. lxxx
viij. di. eiȷ̄ciēs. Et ē rō. q͛ talia difficile fiūt
ſine pctō. Scōo ꝓhibꝫ ī eccleſiȷ̄s fieri vni
uerſitatū ⁊ ſocietatū q̄rūlibet ꝯſilia. contio
nes ⁊ publica ꝑlamēta. Inuehe ꝯ vniuer-
ſitates q̄ in iſtis ꝑtibꝫ freq̄n͛t faciūt in eccle
ſiȷ̄s talia ꝑlamēta. Tertia in eccl'iȷ̄s ꝓhibet
vana: ⁊ m'lto forti⁹ feda ⁊ ꝓphana colloq̄a.

Inuehe ꝯtra tales. quia nunc cõmune est
hic vt plus ĩ ecclesia ꝙ̃ in lupanari talia fi
ant. Quarto ꝓhibet cõfabulatiões quasli-
bet: et generaliter quecũqꝫ alia q̃ diuinum
pñt turbare officiũ. aut oculos diuine ma
iestatis offendere ne vbi peccatoꝝ ẽ venia
postulanda ibi peccãdi det̃ occasio. aut de
prehendat̃ peccata cõmitti. Applica hic ex
emplũ de diabolo in ecclesia scribente ĩ spe
culo exemploꝝ. di. ix. ca. ciiij. ¶ Nũc
secũdo loco dicendũ est quõ templũ sit lo-
cus amabilis iustis vicȝ ⁊ peccatoribꝫ pe-
nitẽtibꝫ et illud deuote visitantibꝫ. Et hoc
ꝓpter tria. Primo ꝓpter copiosam fructifi-
cationẽ. Cõsequunt̃ eñ fideles ecclesiã ve
nerantes et deuote frequentãtes tres fru-
ctus. vicȝ bonoꝝ temporaliũ largitionẽ.
animarũ cõmunionẽ. ⁊ bone vite termina
tionẽ. Primo bonoꝝ tpaliũ necessitatẽ Ex
emplũ habem⁹. ij. Paral. vij. locut⁹ sic fu-
it dñs Salomoni. Si clausero celum et
pluuia nõ fluxerit mandauero et p̃cepero
locuste vt deuoret terrã et misero pestilen-
tiam ĩ popul̃ᷓ cõuersus aũt popul⁹ meus
et deprecatus me fuerit in loco hoc ego ex
audiam illũ de celo: ⁊ ꝓpitius ero peccatis
eoꝝ ⁊ sanabo terrã eoꝝ ⁊c̃. Ideo in collectã
dedicatõis sic oratur. Quisqȝ hoc templũ
beneficia petitur⁹ ingredit̃ cũcta se impe-
trasse letet̃. Applica hic exemplũ de duobꝫ
sutoribꝫ: quoꝝ vnus ecclesiã frequentans
diues efficit̃. laborioso vicino eiusdẽ offi-
cij ad indigentiã ꝑueniente. vide in spe. exẽ
plorũ. dis. viij. c. xlv. Secũdo animarũ cõ
munionẽ. qꝛ nũqꝫ intrãs ecclesiã cũ deuo-
tione ⁊ orans vnum pater noster vel aliq̇d
aliud ꝓ defunctis. hoc sequit̃ ꝙ oẽs anime
suoꝝ affiniũ ⁊ amicoꝝ in purgatorio par-
ticipãt. Ideo dicit ps̃. Particeps sum ego
oĩm timentiũ te. Et Hiero. in. c. nõ medio
criter. de ꝯse. di. v. inq̇t. Cũ ꝓ cunctis aĩa-
bus psalm⁹ vel missa dicit̃ nihil minus ꝙ̃
si ꝓ vnoquolibet ipoꝝ diceret̃ accipit̃. Ter
tio cõsequunt̃ tales bone vite terminatio-
nẽ. Ubi accipe hãc regulã ꝙ nullus hono
rans ecclesias ⁊ diuina libẽter audiẽs põt
mala morte interire. Et accipe hic exẽplũ
de quodã patre nobili q̇ filiũ suũ in curiã
cuiusdã regis ponere volẽs: tria p̃cepta de
dit ei. vide in speculo exemploꝝ vbi supra.
Scd̃o ecclesia est loc⁹ amabilis ꝓpter pec-
catoꝝ remissionẽ et gr̃e impetrationẽ. Cõ-
sequit̃ eñ hõ ĩ eccl̃ia remissionẽ peccatorũ
mortaliũ ꝑ verã ꝯtritionẽ ⁊ purã cõfessio-
nẽ. ac deinde gr̃e infusionẽ et augmentatio
nem ꝑ alioꝝ sacr̃oꝝ dignã ꝑceptionẽ. Ex-
emplifica de baptismo. eucharistia. matri-
monio et alijs. Iõ dicit ps̃. Suscepimus
de⁹ misericordiã tuã in medio templi tui.
Itẽ in eadẽ reportam⁹ remissionẽ pctõꝝ ve
nialiũ ꝑ aque bñdicte aspersionẽ. pectoris
tonsionẽ. et orõnis dñice. vicȝ pater noster
deuotã expressionẽ. vt ꝓbat̃ in. c. de q̇tidia-
nis. de pe. di. iij. Tertio eccl̃ia est loc⁹ ama-
bilis iustis et penitẽtibꝫ ꝓpt̃ indulgentiarũ
cõcessionẽ. Duplex eñ ꝓ pctõ assignat̃ pe
na. scȝ tpalis et eterna. de pe. di. j. si peccatũ
dauid. et de pe. et re. ꝙ autẽ. sed pena eterna
ꝑ cõtritionẽ dimittit̃ et in penã temporalẽ
cõmutat̃. vix aũt in hac vita satisfacere pos
sum⁹ de pctĩs. Ideo ecclesia pia mater sub
uenit indigẽtie nr̃e de thesauro indulgen-
tiarũ que visitantibꝫ ecclesias largiunt̃. er
go merito ꝓpter hoc eas amare honorare
et frequentare debemus.

In celebratione prime misse.

Sermo CXII.

Vos testimoni
um ꝑhibebitis: qꝛ ab initio me-
cum estis. Ioh. xv. Hec ꝟba di-
xit xp̃s discipulis suis ĩ vltima cena qñ cõ
solabat̃ eos ne de sua morte turbarent̃. qꝛ
vellet eis mittere paraclytũ spiritũ verita-
tis. ⁊ ꝙ ille testimoniũ ꝑhiberet de eo. vicȝ
ꝙ esset verus de⁹ ⁊ hõ ⁊ de opibꝫ suis. ⁊ ꝙ
etiã ipi testimoniũ ꝑhiberẽt de eo ĩ his q̃ vi
dissent ⁊ audissent. qꝛ ab initio sue p̃dicatio
nis secũ fuissent. Possunt ⁊ hec ꝟba ꝯgrue
dici de oĩbꝫ sacerdotibꝫ discipuloꝝ xp̃i seq̄-
cibꝫ. et maxime nouis sacerdotibꝫ q̇ debent
esse testes operũ xp̃i. iuxta illud Esa. xliij.
Uos estis testes mei dicit dñs. qꝛ ab initio
dũ primã missam celebrãt sunt cũ christo.
Potest ⁊ hec verba dicere nouus sacerdos
ad oẽs fideles in sua prima missa p̃sentes.
Uos testimoniũ ⁊c̃. In presenti sermone
erũt duo articuli. In primo ostendet̃ quõ
et qualiter sacerdotes debẽt testimoniũ ꝑ-
hibere xp̃o in statu sacerdotali. In secũdo
declarabit̃ quõ et laici ⁊ alij fideles debeãt
testimoniũ perhibere de sacerdotibus. Ad

euidentiā primi nota ꝙ sacerdotes debent ꝑhibere testimoniū xp̄o summo sacerdoti tripliciter. vicȝ ꝯuersatiōe. officiatiōe. et dispensatiōe. Primo eoꝝ ꝯuersatiōe. debȝ em̄ cōuersatio eorundē inter laicos esse bona ⁊ laudabilis. A Et ad hoc tria requirūtur q̄ sacerdos in se dȝ hr̄e. vicȝ ꝙ sit singularis in vita. sublimis in scia. et exemplarꝭ in fama. Primo sacerdos debet esse singularis in vita. Vn̄ Amb. in q̄dā ep̄la. Sacerdotalis dignitas singularē vitā sibi vēdicat. quō em̄ poterit obseruari a populo q̄ nihil distinctū hȝ a pp̄l'o. q̄d em̄ mirerꝭ si sua in te cognoscat si nil ī te aspiciat quod vltra se inueniat. ideo sacerdotes vltra laicos dn̄t caste et honeste viuere. Nā vt dicīt sctūs Tho. in. iiij. di. xxiiij. ꝙ ex quo sacerdotes manibꝫ suis hn̄t tāgere corp⁹ dn̄icū et alia sacramēta ⁊ sacra vasa tractare. ideo decēs est vt mundiciā corporalē ꝑ ꝯtinentiā seruēt. Esa. lij. Mundamini q̄ fertis vasa dn̄i. i. sacramēta q̄ sunt vasa ꝯtētiua grē dn̄i. Et Exo. xix. dicitꝭ. Sacerdotes q̄ accedūt ad dn̄m sanctificentꝭ ne percutiat eos dn̄s. Aduertat hoc q̄libet sacerdos ⁊ sp̄ sit in timore. sp̄ inuigilet ne indigne corp⁹ xp̄i tāgat. Cōsideret scd̄o ꝙ sacerdos fornicando nō solū incidit peccatū fornicationis: sed etiā peccatū voti fractiōis et sacrilegij. Nā sacerdotes tenentꝭ seruare castitatē nō solū facto vt laici nō vxorati: sed etiā solēni voto sicut et ceteri in sacris ordinibꝫ cōstituti. vt in. c. vnico. de voto. li. vj. Et licet ordinand⁹ votū ꝯtinētie verbotenꝰ nō emittat sicut monachi. ex hoc ip̄o tn̄ ꝙ ordinē sacrū suscipit ꝭm ritū occidentalis ecclesie votū intelligitꝭ emisisse. qꝛ acrꝭ ordinibꝫ ē annexū. accidentaliter tn̄ ⁊ ex ꝯstitutiōe ecclesie. B Ideo pono hāc ꝯclusionē ꝙ sacerdos fornicādo graui⁹ peccat q̄ȝ cōiugatus adulterādo. rō. qꝛ sacerdos vouit solenniter cōtinentiā ab oī muliere. cōiugat⁹ aūt iurauit solū vxori fidelitatē. Graui⁹ tn̄ peccat monach⁹ aut monacha fornicando q̄ȝ sacerdos secularis. rō. qꝛ monach⁹ facit cōtra votū castitatis qd̄ in ꝓfessione fecit. et est intrinsecū et essentiale ꝓfessionis. vt ī c. cū ad monasteriū. in fi. de statu mo. et. c. ij. et in. c. porrectū. de regula. qꝛ sine eo nō esset monachus. Nō sic in sacerdote seculari vbi votū castitatis nō est de essentia sacerdotij. vt ptȝ in grecis. Scd̄o sacerdos debet esse sublimis in scia vt intelligat q̄d legat. et sciat sacramenta ecclesie ⁊ formas eoꝝ. Malach. ij. Labia sacerdotꝭ custodiant scientiā et legē requirēt de ore eius. Et Grego. in pastoral'. et hr̄ in. c. sit rector. xliij di. Officiū ꝑconis suscipit q̄sq̄s ad sacerdotiū accedit. et in. c. ignorātia. xxxviij. dis. Ignorātia mater cunctoꝝ erroꝝ: maxime in sacerdotibꝫ dei vitāda est q̄ officiū docēdi in ꝑp̄lo susceperūt. Sciāt g̃ sacerdotes sacras scripturas ⁊ canones. ⁊ om̄e eoꝝ op⁹ in ꝑdicatiōe ⁊ doctrina ꝯsistat. Al's si ignorās est nec curat discere necessaria dicere sibi poterit illud Osee. iiij. Quia tu scientiā repulisti et ego te repellā ne sacerdotio fungaris mihi. Nā ꝑncipalis intētio sacerdotis dȝ eē vt vera addiscat ⁊ vera doceat. op⁹ em̄ sacerdotij est ꝑus in libris studere ⁊ postea populū docere. Sed hoc op⁹ minime iam implem⁹. nā vbi olim sacerdotes studebāt in lege: nūc nr̄i sacerdotes student in ludo taxillorū et alee. q̄ tn̄ ludi sunt eis interdicti. vt in. c. clerici officia. de vi. et ho. cle. C Tertio sacerdos debet esse exēplaris ī fama. j. ad Thi. iiij. Exēplū esto fideliū in ꝟbo. Debet em̄ ꝑbere in ꝯuersatione optima exēpla vite: q̄ vtiq̄ȝ plus mouēt q̄ȝ verba. Primis em̄ sacerdotibꝫ noui testamenti dictū fuit Matth. v. Sic luceat lux vestra corā hoībꝫ vt videāt op̄a vestra bona. Nā sicut videmus q̄n candela munda ardet ⁊ fulget delectabilis est et vtilis. qꝛ fugat tenebras ⁊ totū illustrat. sed q̄n extinguitꝭ post se ītolerabilē relinq̄t fetorē q̄ multū nocet. Vn̄ ph̄s. v. de aīalibꝫ dicit ꝙ ille fetor valde nociu⁹ est mulieri ꝑgnanti. qꝛ facit eā abortire et occidit fructū. isto mō est de q̄libet sacerdote q̄ quasi candela ardēs ⁊ lucēs in ecclesia cōstituit sup candelabrū vt luceat oībꝫ ꝑ claritatē vite ⁊ exēplo bone fame. et q̄ȝdiu sic lucet vtilis ⁊ delectabilis est oī videti. si aūt extinguatꝭ vento temptatiōis ⁊ cōmittit aliq̄d pc̄m publicū statim relinq̄t circa se locū tenebrosū et fetere incipit ꝑ infamiā ⁊ subditos ꝑ malū exemplū sp̄ual'r occidit qd̄ est maximū pc̄m. Ideo dicit Grego. in. c. ꝑcipue. xj. q. iij. ꝙ sacerdotes tot mortibꝫ digni sūt q̄t exempla ad subditos transmittūt ꝑditionis. Scd̄o sacerdotes dn̄t testimoniū ꝑhibe-

re xpo officiatiōe ita q exerceāt τ pficiant debite officiū suū D Est aūt officium sacerdotis triplex scz iudicare, orare, τ imo lare. Primo habet iudicare in causa pctōꝝ virtute clauiū regni celoꝝ sibi traditorum. Ubi nota fm doc. in q̄rto. dis. xviij. q i ordine sacerdotali duplex cōfert potestas q̄tum ad duos actus pncipales ordinis sacerdotalis. Una est potestas verū corpus xpi ɔficiendi quā habēt oēs sacerdotes in actu. Alia est potestas q̄tū ad corpus xpi mysticū vt sunt oēs xpifideles. vicz ptās ligandi τ soluēdi: q̄ dr clauis potestatꝭ, q̄ potestas psupponit sciam discernendi inter lepram τ leprā. i. inter pctā. et dr clauis scie. Has claues tradidit xps btō Petro τ eius successoribꝫ: cū dixit Mat. xvj. Tibi dabo claues regni celoꝝ. τ q̄dcūq ligaueris sup terrā τc. Has claues hn̄t oēs sacerdotes i habitu sed nō in actu siue in vsu: nisi habeant pplm subiectū. Et dicit s. Tho. vbi sup q ille due claues scz potētie τ scie sint vna essentialiter. licz Sco. teneat q sint realiter distincte: ita [illegible] xpi verū sit. Tibi dabo claues τc. Et fm Tho. ille claues realiter sunt caracter sacerdotalis. E Cuius effectꝰ est q̄druplex. Primus ē peccata delere si reperit i ɔfitēte. et h dispositiue τ ministerialiter nō auctoritatiue. qr solus deꝰ pncipaliter remittit pctā. Ad h facit. j. q. j. Ipi sacerdotes p pplo interpellāt et pctā illoꝝ comedūt: qr suis pcibꝫ delent et cōsumūt dicit glo. Sacerdos penā infligendā p pctō orōnibꝫ minuit, pter qd delere dicit. Secundꝰ maculas pctōꝝ tergere τ mūdare. Tertius gratiā acq̄rere dispositiue. Quartus penā purgatorij minuere. Quintꝰ pena satisfactoria ligare. Secundum officiū sacerdotis est orare p se et pro populo. Leui. iiij. Rogabit p eo sacerdos et p pctō eiꝰ τ dimittet ei. Nā vt dic sctūs Tho. in. iiij. di. xlij. et. xxv. q pmū officiuz sacerdotꝭ est q sit mediator inter nos τ deum et orat p nobis vt deus nr̄i misereat: et nobiscū pacificet et recōciliet. Ideo de q̄libet sacerdote dr illud Eccl. xliiij. Et i tpe iracundie factꝰ ē recōciliatio. Ad hec de cele. miss. c. psbyter. et. xxj. di. c. j. et. ij. Et vt practice loquar sacerdotes sūt quasi os q̄ddā totiꝰ populi. et io semp in orōnibꝫ suis publicis dicūt. Presta q̄sumꝰ τ nūq q̄so. Et propter hoc necesse est q sacerdos q̄ p populo habet rogare deū q sit in ipius grā. qr dicit Gre. in pasto. τ habet in. c. in grauibus. iij. q. vij. Talis sacerdos est inquirendus ad orandū q̄ sit idoneus ad placandū qr cū is q̄ displicet ad intercedendū mittitur. irati animꝰ pculdubio ad deteriora pvocat. Tertiū officiū sacerdotis est immolare. vicz corpus τ sanguinē dn̄i nr̄i iesu xpi in missa. Ad solū em̄ sacerdotē spectat offerre hostiā p delictor pctō suipius τ multitudinis. Leuit. ix. Accede ad altare τ offer holocaustū p te τ pplo. F Nota q sacerdos celebrās missam q̄ttuor debet facere. Primo horas dicere. Scdo seipm discutere. Tertio sacramentū ɔficere. Quarto ipm totū sumere. Primo añq missaz celebrat debet horas canonicas orare. Cuiꝰ ratio est. qr si nondū matutinis dictis celebrat peccat mortaliter. cū sit cōtra generale statutū ecclesie. De q̄ in. c. j. et. c. dolētes. de cele. miss. et ibi p doctores. Qui aūt celebrat anteq dicit primas: nō peccat mortaliter. nisi sit cōtra pceptū aut statutū speciale: vt habēt aliq̄ religiosi. Scdo anteq celebrat debet seipm discutere vtrū sit in pctō mortali vel nō. ita dicit apls. j. ad Coꝛ. xj. Probet aūt seipm homo τc. q̄ em̄ cū cōscientia peccati mortalis ɔsecrat τ corpꝰ xpi sumit peccat mortaliter. qr abutit hoc sacramēto Et q̄nto sacramentū est dignius tāto peccatū est grauius. Ideo dicit apls vbi sup. Qui aūt manducat τ bibit indigne iudicium sibi māducat τc. rō. qr deus magis horret sordes spūales q̄ sunt pctā q sordes corporales. Sed peccaret q̄ corpus xpi in lutum pijceret. g magis peccat q̄ corpꝰ xpi i corpus suū pctō infectū intromittit. G

Et nedū hoc verū est tm̄ de sacramento eucharistie sed etiā de q̄libet alio sacramento. Nā sctūs Tho. et alij doc. in q̄rto. dist. xxiiij. dant illā regulā quā bn̄ notare debēt sacerdotes. q sacerdos exequēs actū cuiuscūq ordinis in mortali peccat mortaliter. vt si ministrat sacramentū eucharistie aut extreme vnctionis. matrimonij. aut baptismi τc. vel canit eplam aut euangeliū in sacris vestibꝫ in ecclesia. aut predicat in mortali peccat mortaliter. etiā toties quotiens hoc agit. qr facit cōtra illud pceptū Deut. xvj. Iuste qd iustū est exequeris Indigne

ẽm sacrũ peragit officium. de iure ẽm natu
rali est vt homo sancta sancte ptractet. Fa-
cit ad hoc. c. multi. xl. di. et. c. illud. xcv. dis.
et. j. q. iij. c. audiuim⁹. Vñ qñ tãgit res sa-
cras q̃si officio suo vtẽs in mortali peccat
mortaliter. Sec⁹ si in aliq̃ necessitate sacra
mentũ in mortali cõtingeret vel exequeret
in illo casu in q̃ etiã laicis liceret. vt si in ne
cessitate baptisaret: vel corp⁹ xp̃i de terra le
uaret. Hic posset formari dubiũ de sacer-
dote q̃ in missa recolit se esse in pctõ morta
li aut excõmunicatũ q̃d facere debeat vide
p doc. vbi sup̃. et in. c. de hoĩe. de cele. mis.
Tertio sacerdos habet sacramentũ corp⁹
xp̃i ꝯficere. ꝓprium nãq; est sacerdoti et nõ
laico hoc sacramentũ cõficere. Isido. et hẽ
in. c. perlectis. xxv. di. Ad p̃sbyterũ ptinet
sacramentũ corpis et sanguinis ĩ altari dei
cõficere. hãc nãq; potestatẽ sibi tradit ep̃s
in sua ꝯsecratiõe cũ dicit. Accipe potesta-
tem offerẽdi sacrificiũ in ecclesia tã p viuis
q̃; p mortuis. H Ubi doctores tra-
dunt aliqua documẽta sacerdotib;. Primũ
ꝙ grauiter peccãt sacerdotes raro celebrã
tes. Ratio. q: ſm Grego. cũ crescunt dona
crescũt et rõnes donoꝝ. Ideo cũ sacerdo-
ti sit data potestas nobilissima cõficiendi
corpus xp̃i verũ in missa reus negligentie
erit ⁊ imputabit sibi ad culpã. nisi illa vtat
et missam legat ad honorẽ dei et salutẽ suã
et alioꝝ viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. ſm illõ. j. Pet.
iiij. Unusq̃sq; sicut accepit gratiã in alter-
utrũ illã administrãtes. Ideo sacerdotib;
p̃ceptũ est. j. ad Coꝝ. xj. Hoc facite in meã
cõmemorationẽ. Dicũt ẽm doc. vbi supra.
ꝙ quilibet sacerdos tenet celebrare missã
etiam si nõ habet beneficiũ in p̃cipuis festi
uitatibus: et maxime illis dieb; in q̃bus fi-
deles cõmunicare cõsueuerũt. scz natiuita
tis. pasce. penthecosten ⁊c̃. Scõm docu-
mentũ ꝙ sacerdos peccat mortaliter si ex-
tra casum necessitatis celebrat in ꝓfunda no
cte excepta nocte natiuitatis xp̃i. vt ĩ. c. no-
cte sancta. de ꝯse. di. j. Tertiũ documentũ
ꝙ sacerdos peccat mortaliter qui celebrat
in pura aqua aut puro vino scienter. vt in
c. j. de ꝯse. dis. ij. et in. c. cum marthe. et in. c.
in quadã. de celebra. mis. Similiter peccat
mortaliter sacerdos q̃ nõ ieiunus celebrat
vt in. c. nihil. vij. q. j. vbi dicit. Null⁹ post
cibũ potũq; quantumlibet minimũ sum-
ptum missas facere p̃sumat. si q̃s aũt p̃sum
pserit excõmunicationis sñiam sustinebit.
Quartũ documentũ: peccat sacerdos q̃ nõ
celebrat missam diei solenni cõgruentem.
q: ſm cõgruentiã dieꝝ missarũ solẽnia sũt
celebrãda. vt in c. q̃dã. et. c. cũ creatura. de
cele. mis. Qui enim transgredit cõstitutio-
nem ecclesie approbatã: peccat mortaliter.
vt in. c. quicũq;. lx. dist. Quintũ: sacerdos
quotienscunq; celebrat debet totũ sumere
nisi impediat p violentiã vel p infirmitatẽ
aut mortẽ. q: dicit xp̃s aplis ⁊ sacerdotib;
Matth. xxvj. Accipite ⁊ comedite. Ideo
in. c. relatũ. de ꝯse. di. ij. reprobat erroꝛ eoꝝ
q̃ volebãt ꝯsecrare corpus xp̃i et nõ sume-
re. Hoc etiã est cõtra sacerdotes q̃ celebrãt
siccas missas: put vidi in Styria in cellis
Marie. I Quid aũt si appareret cor-
pus christi miraculose sub specie pueri aut
carnis. dicit Hiero. ꝙ sacerdos nõ deb; su
mere. nec ꝓpter hoc est transgressor p̃cepti.
q: ea q̃ miraculose fiunt nõ subdunt legi.
Cõsulit tñ sctũs Tho. in. iiij. dist. xij. ꝙ sa-
cerdos in tali casu iterato celebret et corp⁹
et sanguinẽ sub alienis speciebꝰ sumat. Ter
tio sacerdotes debẽt testimonium phibere
xp̃o dispensatiõe sua pauperibus largiter
impendẽdo. q: dicit Hiero. in. c. qm̃ quic-
quid. xvj. q. j. Quicq̃d hñt clerici vltra ne-
cessitatẽ suã totũ pauperũ est. et dom⁹ illo-
rum oib; pauperib; peregrinis ⁊ hospitib;
debẽt esse cõmunes et apte. vt in. c. quiesca
mus. xlij. di. et in. c. si cupis. xvj. q. j. Nunc
cõmuniter sunt clause et nulli pauperi pa-
tent. Ideo specialiter eis dicet in districto
iudicio illud Matth. xxv. Esuriui ⁊ nõ de-
distis mihi mãducare ⁊c̃. Quare semp attẽ
dant illud. j. Joh. iij. Qui habuerint substã
tiam hui⁹ mũdi ⁊ viderint fratres suos ne
cessitatẽ patiẽtes ⁊ claudũt viscera pietatis
ab eis: quõ manet charitas dei ĩ illis. q. d.
nullo mõ. Nũc in secũdo articulo dicetur
quõ et qualiter laici ⁊ alij fideles debeant
sacerdotib; testimoniũ phibere. Ad cuius
euidentiã nota ꝙ tales tenent testimonium
phibere sacerdotib; tripliciter. scz honora-
tione. obeditiõe. et retributiõe. Primo ho-
noratione. Sacerdotes nãq; semp fuerũt
in magno honore apud oẽs. ideo p secula
res oẽs summe honorari debẽt. K Et
hoc ꝓpter sex rõnes. scz rõne cõsecrationis.

ratione p̄latiōnis.rōne filiatiōis.rōne fructificatiōis.rōne exemplificatiōis.et rōne vigorationis. Primo sacerdotes oēs sunt honorandi rōne ꝯsecratiōis. Nā q̄libet sacerdos vltra laicū ad minꝰ septies ad speciale dei cultū est cōsecratꝰ.nā ordines sunt septē in q̄bꝫ q̄libet sacerdos specialiter ꝯsecratur. et in ꝯsecratiōe q̄libet imprimit sibi specialis caracter in aīa.et sic vltra laicum habꝫ septē caracteres aīe sue impressos indelibiles ꝑ q̄s in futuro iudicio ⁊ in eterna patria aut in inferno ab alijs cognoscet in quo ordine fuerit. q̄ signacula ei cedent in magnū gaudiū si saluabit.et in maximum tormentū si damnabit. Cōsequenter sacerdos in q̄libet ordine recipit specialē gratiā sacramentalē:q̄rū vna est ꝑfectior alia s̄m gradus ordinis.quia in q̄libet deputat ad specialē actū diuinū ad quē grā exigit specialis. Si igit locus sacer vt cimiteriū.ecclesia.altare.et sacra vasa.puta calix.capsa eucharistie.⁊ vestes sacre.vt corꝑale.palle indumēta sacerdotalia ⁊ hmōi sunt reuerēter tractāda.q̄ tū oīa sunt irrōnabilia. cur rōnalis sacerdos septies sacratus deo nō plus esset honorandꝰ. Item si laico nō licet p̄dicta vasa sacra ⁊ vestes sacras: puta corporale tangere:q̄nto minꝰ ei licet sacerdotē q̄ manibꝫ suis eucharistiā cōsecrat et tractat ledere. Ideo ecclesia statuit rōnabiliter oēs illos excōmunicatos maiori excōmunicatione q̄ manꝰ violētas in clericos inijciūt.vt habet in.c.si q̄s suadēte.xvij.q.iiij. Scd̄o sunt honorandi rōne p̄lationis et ꝓpter status altitudinē. L Sunt eñ in altissimo statu cōstituti.q2 sacerdotalis dignitas excedit oīm regū potentiā.vt in c.duo sunt.xcvj.di.et est b. Ambro.in p̄ncipio sui pastoral'.vbi ostendit ꝙ aurū non tā p̄ciosꝰ sit plumbo q̄ꝫ regia potestate altior ordo sacerdotalis.⁊ in.c.solite.de ma.et obe.dicit. Quāta est inter solē et lunam: tanta est inter pontifices ⁊ reges differētia Et Greg.in.c.sacerdotibꝫ.xj.q.j.ad Mauriciū imperatorē scribēs:ita dicit. Sacerdotibꝫ nō ex terrena potestate imperator citius indignet.sed excellenti ꝯsideratiōe ꝓpter eū cuiꝰ serui sūt eidē dei debitā reuerētiā impēdat. Nā in diuinis eloquijs sacerdotes aliq̄n dij: aliq̄n angeli: aliq̄n reges vocant. Nam ad moisen de eo q̄ ad iuramentū ducendus est dicit Exo.ij. Applica illū ad deos.id ē ad sacerdotes. Et rursus ibidē dicit. Dijs nō detrahes.i. sacerdotibus. Angeli dicunt. Malach.ij. Labia sacerdotis ⁊c. q2 angelus dñi exercituū est. Reges vocant ꝑ be. Petrū.j. Pe.ij. Vos estis genus electū regale sacerdotiū: gens sancta ⁊c. Ideo b. Hiero.in q̄dam epl'a.et habet in.c.duo sunt genera.xij.q.j.loquēs de sacerdotibꝫ sic ait. Hi nāq3 sunt reges se aliosq3 suis virtutibꝫ regētes ⁊ ita in deo regnum habēt.et hoc designat corona in capite. Hāc coronā habēt ab institutione romane ecclesie in signū regni qđ in xp̄o expectat. Quare b. Gre.vbi sup̄ ita cōcludit. Quid igit miruꝫ si pietas vr̄a illos dignet honorare quibꝫ deꝰ in suo eloquio honorē tribuēs eos angelos aut deos appellat.si g̃ ꝓpter excellentē statū sacerdotalē imperatores et reges tenentur sacerdotes honorare merito laici inferiores debent eos summo honore venerari. Sed tñ de hac gloria nō debet se sacerdos extollere.iuxta illud Ecc̄i xxxij. Rectorē te posuerūt noli extolli: esto in illis q̄si vnus ex eis. Hoc est cōtra plures sacerdotes q̄ talē statū sine honore accipiūt et letant cū ad sacerdotiū ascendūt. Audiāt illi Hiero.sup Ezech. Grandis dignitas sacerdotū: sed grandis ruina si letantur ad ascensum glorie.iō timeamus lapsum.q2 nō solū ꝓ nr̄is delictis reddemus rationē:sed ꝓ oīm pctīs quoꝝ vtimur donis. Et Aug.in.c.oīa.xl.dist. Nihil apud deū tristius miserabiliꝰ et damnabiliꝰ epi: p̄sbyteri:aut diaconi dignitate si ꝑfunctorie atq3 adulatorie res agat.et ecōtrario nihil beatiꝰ si eo mō militet q̄ imꝑator noster iubet xp̄s. M Tertio sunt honorādi rōne filiationis. Honora inq̄t deꝰ patrē tuum. Exo.xx.et Mat.xv. Sed sacerdotes sunt oīm fideliū patres.ergo summe honorandi.ꝯsequētia nota ⁊ maior.q2 p̄ceptum dñi est vbi s̄.minor ꝓbat ꝑ b. Gre.in ca.q̄s dubitet.xcvj.di.vbi dicit. Quis dubitet sacerdotes xp̄i regū ⁊ p̄ncipū oīmq3 fideliū patres et magistros censeri.nōne ergo miserabilis insanie esse cognoscit si filius patrem.discipulꝰ magistrū sibi conet subiugare et iniq̄s obligationibꝫ illū sue potestati subijcere a quo credit nō solum in terra sed etiam in celis se ligari posse ⁊ solui. Quare

to sunt honorandi rõne fructificatiõis, qꝛ sunt vtilissima mẽbra ecclesie multiplices fructus fidelibꝫ afferẽtes. Primo ex eo: qꝛ nullus christianꝰ rite efficiꝉ necessitate excepta nisi per sacerdotẽ in baptismo. Scdo ideo, qꝛ nullus in xpi militẽ cõsecraꝉ nisi ꝑ sacerdotẽ, vicȝ epm in cõfirmatione. Tercio nulli peccatũ dimittiꝉ ab aliq̃ post deũ nisi ꝑ sacerdotẽ. Quarto oẽs anime fame perirẽt si nullus sacerdos eucharistiã ꝯsecraret. Quis em̃ in mortis articulo infirmum sacramento eucharistie ⁊ extreme vnctiõis ꝓmuniret si sacerdos nõ esset. Quinto q̃s fructuosius matrimoniũ cõtrahere ⁊ in ipo bñdici põt nisi ꝑ sacerdotẽ. Sexto quis salubrius peccatoribꝫ in seculo ⁊ aĩabus in purgatorio subueniret si sacerdos nõ esset, cum eis meliꝰ subueniri nõ possit q̃ꝫ ꝑ eucharistã in missa oblatã. Ideo dicit Alexander papa in. c. nihil. de ꝯse. dist. ij. Nihil in sacrificijs maius esse põt q̃ꝫ corpus ⁊ sanguis xpi, nec vlla oblatio hac potior est: sed oẽs hec ꝓcellit. Propter illas g̊ vtilitates ⁊ fructus sacerdos merito ab oĩbus fidelibꝫ est honorandus. Timeãt ergo sibi ⁊ ꝯfundanꝉ q̃ tãqꝫ heretici dicunt. Si nullus sacerdos esset adhuc viuere vellemus in catholica fide. Quõ em̃ verũ esset euangeliũ et verba christi q̃ dixit Matth. vlti. Ego vobiscum sum oĩbus diebꝫ vsqꝫ ad cõsummationẽ seculi. Nõ aũt loquebatur de sola diuinitate: quia nullus fideliũ dubitat ꝯm diuinitatẽ ipm esse vbiqꝫ, sȝ dixit. Ego scȝ deus ⁊ homo ⁊c̃. Hoc autem quõ verũ esset si sacerdos missam nõ celebraret: vbi enim christus esset nobiscũ ꝯm humanitatẽ nisi sub speciebꝫ panis et vini ⁊c̃. Aduertat hoc inimicus cleri, ⁊ scias te si hoc sentis potius hereticũ q̃ꝫ christianũ fore. Quinto sunt honorandi rõne exemplificationis. Sumant obsecro minores exempla maiorum sicut poeta dicit. A boue maiori discat arare minor. Prĩo sumamus exemplũ a christo Jesu dño nostro q̃ sacerdotes etiã malos honorauit. Naȝ cũ decẽ leprosos mundasset: dixit eis. Ite ostẽdite vos sacerdotibus. Luc. xvij. Audi Cyprianũ in. c. dñs noster. xciij. di. dicentem. Dñs noster Jesus christus rex iudex ⁊ deus noster vsqꝫ ad passionis diẽ seruauit honorẽ pontificibꝫ ⁊ sacerdotibꝫ q̃ꝫuis illi nec timorẽ dei nec agnitionẽ christi seruassent. Nam cum leprosum mundasset: dixit illi. Vade ostende te sacerdoti ⁊ offer donum. vt habeꝉ Matth. viij. Sacerdotẽ adhuc appellat quem sciebat esse sacrilegũ. Item subditus passioni cum alapam accepisset ⁊ ei diceret. Sic respõdes põtifici: nihil ille cõtumeliose locutꝰ est in ꝑsonã pontificis: sed sic magis defensauit innocentiã suam dicens. Si male locutꝰ sum exprobra me de malo, si aũt bene: cur me cedis. Docuit em̃ christus sacerdotes veros legitime et plene honorari dũ circa falsos sacerdotes ipe talis extitit. ¶ Sequamur secundo exempla imperatoꝝ et regum paganorũ ⁊ xpianoꝝ q̃ sacerdotes maxime venerati sunt. Legiꝉ em̃ de Alexandro magno q̃ dum hierusalẽ ꝑgeret et summũ sacerdotẽ põtificalibꝫ indutũ ornatũqꝫ vidisset mox de equo descendẽs illũ ꝓtinus adorauit: q̃ cum a suis militibꝫ suꝑ hoc argueret dixit. Hunc mihi vt deũ nocte hac sũma pietas demonstrauit. Simile legiꝉ de Attila hunorum rege crudelissimo. q̃ cũ italiã deuastaret Leo sanctissimus papa primus huius nois filijs spiritualibꝫ timens ꝑ seipm regẽ accessit ⁊ cuncta q̃ optauerat obtinẽs nõ solum Romane vrbis sed etiam totius italie salutem reportauit. Recedente autẽ pontifice interrogatus Attila a suis cur vltra morem solitũ tantã reuerentiam romano põtifici exhibuisset, cur ad omnia que nõ petisset modo: sed etiã impetrasset obtẽperauerit: respondisse fertur. Nõ ego eius ꝑsonã qui aduenit honoraui: sȝ iuxta ipm stantem alium virum in sacerdotali habitu mihi euaginato gladio terribiliter mortem minantẽ: nisi cũcta que ille petebat explessem. qui crediꝉ fuisse sanctus Petrus apl's. Item est aliud exemplũ. Pagani ꝓncipes qui verũ deũ nescientes deos ligneos ⁊ lapideos colebãt: et tñ eoꝝ sacerdotibus honorem maximũ tribuebant. Quid ergo mirũ dicit Grego. in d. c. sacerdotibꝫ. si christianus impator veri dei sacerdotes honoret dum vt ꝓdiximus pagani ꝓncipes honorẽ impenderũt eorum sacerdotibus qui dijs ligneis et lapideis seruierũt. Aliud exemplum vide de christianissimo imperatore Constantino in ca. in scripturis. xcvi. di. vbi sic habetur. In scripturis

narraꝫ Cōstantinū imperatorē dixisse Ve
re si ꝓprijs oculis vidissem sacerdotem dei
aut aliquē eoꝝ q̄ monachico habitu circū
amicti sunt peccantē clamidē meā expolia
rem ⁊ cooperirē eū ne ab aliq̄ videreꝫ. Ec-
clesiastica quoqꝫ historia de isto Cōstanti
no testaꝫ vt narrat Grego. in dicto .c. sacer
dotibꝰ. ꝙ cum ipo Cōstantino imperatori
in scripto oblate accusatiōes fuissent libel
los quidē accusationis accepit et eosdē q̄
accusati fuerāt ep̄os cōuocans in eoꝝ con
spectu libellos quos acceperat incendit di
cens. Ite et inter vos causas disponite: q̄r
indignū est vt nos iudicemus deos. id est
sacerdotes. ¶ Sexto sunt honoran-
di rōe vigoratiōis. Tanta est em̄ potestas
sacerdotū ⁊ virtꝰ ꝙ oēs infernales demo-
nes superāt: ⁊ tn̄ vnus ex eoꝝ minimis ma
iorem hꝫ potestatē q̄ꝫ oēs homines mun-
di. et vnus minimus sacerdos maiorē ha-
bet virtutē omnibꝰ illis. q̄r si vnꝰ peccator
ab eo absoluiꝫ totus infernus illi clausum
celū tenere nō potest. Qd̄ innuit dn̄s cum
Petro dixit Mat. xvi. Tibi dabo claues
regni celoꝝ: et porte inferi nō preualebunt
aduersus eā. Secundo maior est vniꝰ mi-
nimi sacerdotis potestas q̄ꝫ oīm spirituum
beatoꝝ. nūq̄ꝫ em̄ aliq̄s ipoꝝ spirituū celos
aperit ⁊ xp̄m deorsum descēdere facit. Et
q̄libet sacerdos minimus duꝫ rite celebrat
celos aperit et xp̄m tractādo manibꝰ descē
dere facit. Nam vt allegat magister in. iiij.
di. xi. et sunt verba Greg. in omel. pascali.
et habenꝫ in. c. q̄d sit sanguis. de ꝯse. dist. ij.
vbi sic dicit. Quis fideliū ignorare valet in
ipa immolationis hora celos aperiri ⁊ an
gelorum choros adesse sūma imisq̄ꝫ socia-
ri. Itē tertio maior est potestas vnius mi-
nimi sacerdotꝭ q̄ꝫ sit potestas virginis glo
riose. qd̄ ꝓbo ꝑ exemplū. pono casuꝫ. Hic
est vna sera: vna clauis illā quinqꝫ reuolu-
tionibꝰ aperit. alia vero octo et nō paucio-
ribus. nōne prima est potentior q̄ꝫ secūda.
Sic et in ꝓposito añ incarnationē filij dei
porta clausa erat. At cū plenitudo tp̄is ve
nisset. vt dicit ap̄ls ad Gal. iiij. vt deꝰ filiū
suū mittere deberet in terris et angelus ad
virginē mitteret qui de ea verbū incarnan
dum nunciaret. dic q̄so quō illa benedicta
ancilla celi portaꝫ aperuit. certe lingua sua
octo videlicet verbis quasi reuolutionibꝰ
octo vicꝫ. Ecce ancilla domini. fiat mihi
ſm verbū tuū. sacerdos aūt etiā minimus
dum corpus xp̄i cōficit quinqꝫ tm̄ reuolu-
tionibꝰ celos aperit et suis manibꝰ verum
deū descēdere facit. Et mirabiliori modo
venit ad manus sacerdotis q̄ꝫ venerit ī vte
rum virginis. Venit nāqꝫ in vterū virgi-
nis passibilis et mortalis: in manus sacer-
dotis impassibilis ⁊ immortalis. In virgi
ne semel tm̄: in manibꝰ sacerdotis q̄tidie et
semꝑ dū celebrat. Quarto tanta est virtus
sacerdotis ꝙ efficiꝫ creator creatoris sui et
pater patris sui. Aug. Qui creauit me de-
dit me creare se. Et Bern. Certū est iudici
um cū sacerdos sit creator sui creatoris ꝙ
nūq̄ꝫ debeat a suo creatore seꝑari. Ideo ex
clamat. O preclara et venerāda potestas
vestra. O sacerdotes cui nihil in celo vel in
terra cōparari pōt: vos potestis cōsecrare
corpus et sanguinē dn̄i nostri Jesu christi
suꝑ potestate et ꝓuilegio oīs creature. stu-
pet cor. miraꝫ terra. cōtremiscit infernus et
vt plurimū angelica celsitudo veneraꝫ. Ex
p̄dictis eliciuntur aliqua documenta. Pri
mum ꝙ hodie maxime gaudere debēt hu-
ius noui sacerdotis parentes et oīs paren
tela et singuli alij quorū auxilio aut mini-
sterio factus est sacerdos: et regratiari tenē
tur ꝙ talē habēt filiū et nepotē q̄ hodierna
die in missa maior efficiꝫ angelis. dignior
omni creatura. quia pater dei. oīs em̄ sacer
dos pater fit christi rōne sacramenti. Leta-
ri etiā debēt: q̄r plus fiunt participes spiri-
tualibꝰ bonoꝝ operū sacerdotis q̄ꝫ plures
alij q̄ ad ipius sacerdotiū nō sunt coopera
ti. ¶ Secundo inferꝫ tale documen-
tum ꝙ grauissime peccant sacerdotibꝰ de-
trahentes q̄bus tenerenꝫ honorem et reue
rentiam corporalē ⁊ mentalē exhibere ⁊ nō
infamare. Ratio: q̄r quotiēs aliquis sacer-
doti detrahit: totiens capiti christi coronā
spineam imponit. quia ipi sunt caput et su
perior pars ecclesie militantis. Ideo dn̄s
in euangelio ait Luc. x. Qui vos audit me
audit: et qui vos spernit me spernit. Se-
cundo quotienscūqꝫ quis iniuriā sacerdo-
ti fecerit: totiens christum clauis cōfodit.
Ideo Zach. ij. Qui vos tāgit quasi pupil
lam oculi mei tangit. Tertio q̄tiēs eis cō-
uiciatus fuerit: totiens in faciem xp̄i spuit
Quarto q̄tiēs eos exosos habuerit totiēs

christi latus trāsfodit. q2 q̄nto magis sunt
honorādi tāto detestabilior est eorū deho-
noratio. Audi Telesphorū papā .i.c. sacer
dotes. vj. q. j. Sacerdotes q̄ ꝓprio ore cor-
pus dn̄i ꝯficiūt ab oībꝫ sunt obediēdi ⁊ ti-
mēdi: nō dilacerādi aut detrahēdi. q2 a q̄bꝫ
se pp̄ls dn̄i bn̄dici saluari ⁊ instrui cupit nul
latenꝰ eos arguere dꝫ. pp̄ls eñ ab eis docē
dus est nō ipi ab eo: q2 nō est discipulꝰ sup
magistrū. Q Ideo tradūt doctores fi
delibꝫ hāc regulā. ꝙ q̄tūcūqꝫ sacerdos sit
malus ⁊ subditꝰ bonꝰ tn̄ q̄diu ab eccl'ia to
lerat̄ dꝫ ei exhibere honorē ⁊ reuerentiā ꝓpt
duas causas. Prima: q2 sacerdos gerit vi-
cem dei et ꝑsonā eiꝰ vt minister eiꝰ repsen-
tat: p̄cipue in administratiōe sacramento-
rū. iō deꝰ in ipo specialr̄ honorat̄. Jō ꝓpter
eorū vitā malā nō sunt ꝯtemnēdi aut detra
hendi. cū eñ mittit̄ aliq̄s minister a rege n̄
attēdit̄ ad q̄litatē eiꝰ sꝫ ad dignitatē mittētꝭ
et eū in ministro honorat. Scd̄a rō. q2 sa-
cerdos est ꝑsona publica. vn̄ in eo honora
tur respublica ⁊ bonitas eccl'ie q̄ maior ē q̄
bonitas singularis ꝑsone. Tertio infert̄ ex
dictis ꝙ g̅uiter peccāt q̄ sacerdotibꝫ coope
rant̄ ad peccandū. puta ludēdo. crapulose
viuēdo. et p̄sertim luxuriādo. tactu. verbis
munusculis. vel actibꝫ. q2 oēs tales macu-
lant sacerdotes dn̄i ⁊ indignos faciūt ma
ximis bōis q̄ facere possēt si n̄ essent talibꝫ
pctis inq̄nati. Scd̄o fideles tenent̄ testio-
niū ꝑhibere sacerdotibꝫ obeditiōe. obedire
eñ tenent̄ sacerdotibꝫ. vn̄ apl's ad Ro. xiij.
Ois aīa potestatibꝫ sublimioribꝫ subdita
sit. Nā dei ordinationi resistit q̄ ptāti resi-
stit. et ad Heb. vlt. Obedite p̄positis vr̄is
et subiacete eis: ipi eñ ꝑuigilāt q̄si rationē
ꝓ vobis reddituri. exēplo xp̄i. de q̄ Luc. ij.
Erat subditꝰ illis. R Vn̄ circa illam
obedientiā doc. tradūt hāc regulā ꝙ sacer-
dotibꝫ obediendū est ī spūalibꝫ necessarijs
ad salutē vel ad h̄ ꝑtinentibꝫ. vn̄ talibꝫ in p̄-
fatis nō obediētes sciēter ⁊ sine rōnabili cā
et ī re alicuꝰ īportātie aut ex ꝯtēptu peccāt
mortalr̄. nisi forte illud qd̄ p̄cipit̄ esset ꝯ p̄-
ceptū dei vel in salutis dispendiū: aut ꝯtra
p̄ceptū superioris. In alijs aūt q̄ ad eorū su-
perioritatē nō ꝑtinent nō est necessariū eis
obedire. vt in. c. si q̄s. de maio. ⁊ obe. xiij. q.
iij. si dn̄s. Et hec regula nō solū habet ve-
ritatē in bonis sacerdotibꝫ sed etiā ī malis.
quibꝫ eorū mala vita nō obstante in p̄dictis
est obediendū. Jō dr̄. j. Pet. ij. c. Subiecti
estote oī hūane creature ꝓpter deū. et subdi
tur. Serui estote subditi in oī timore dn̄is
nō tm̄ bonis sed etiā discolis. Vn̄ Gre. in
c. q̄d ergo mirū. xiij. q. iij. dicit. Quid mirū
si pctōr hō obediētie se in huiꝰ vite breuita
te subijciat qn̄ hāc mediator dei et hoīm ⁊
q̄ obedientes remunerat nō reliq̄t. p̄cipue
obediendū est sacerdotibꝫ in auditiōe verbi
dei. q2 nihil ꝓdest verbū dei audire nisi q̄s
velit eis obedire ⁊ s̄m ea vitā suā dirigere.
hoc docet saluator Matth. xxiij. Oia q̄cū
qꝫ vobis dixerit facite. Et Ber. i ser. de pa
sca. Obedientia dirigit gressus nr̄os ⁊ sctē
ꝯuersatiōis gratiā ꝓmeret̄. ipa ē q̄ vitā or-
dinare nouit. ipa ē q̄ pn̄iam docet ⁊ donat.
Jō Gre. in. c. sciendū. viij. q. j. dicit. ꝙ obe-
dientia sola dei meritū possidet sine q̄ q̄sqꝫ
infidelis esse cōuincit̄: etiā si fidelis esse vi-
deatur. S Tertio fideles tenent̄ testi
moniū ꝑhibere sacerdotibꝫ retributione. j.
ad Thi. v. c. Qui bn̄ p̄sunt p̄sbyteri duplici
honore digni habeant̄. Glo. duplici hono
re vt scꝫ eis obediat̄ ⁊ exteriora ministrent̄.
Jō hec retributio ma[illegible] me[illegible]tat in fideli so-
lutiōe iuriū ꝓrochialiū ⁊ maxie decimarū
q̄ ex iure q̄libet laicꝰ dare tenet̄. vt ī. c. pro-
chianos. et ī. c. a nob. et. c. cū nō sit in hoie.
cū similibꝫ de decimis. Ideo dixit saluator
Mat. xxij. Reddite q̄ sūt cesaris cesari: ⁊ q̄
sūt dei deo. q̄s si fidelit̄ soluit laicꝰ: tāto ma
gis abundat vt dicit Aug. in. c. maiores.
xvj. q. vij. Maiores nr̄i iō copijs oībꝫ ab-
undabāt: q2 deo decimas dabāt ⁊ cesari cē
sum reddebāt. mō autē q2 discessit deuotio
dei accessit iudicio fisci. nolumꝰ cū deo ꝑti-
ri decīas. iō h̄ tollit fiscꝰ qd̄ nō accipit xp̄s.
et in. c. decime. xvj. q. j. dicit. ꝙ si dederis de
cimā nō solū abundantiā fructuū recipies:
sed etiā salutē corꝑis ⁊ aīe ꝯsequeris. De il
la retributiōe debiti gloriabat̄ q̄si ex singu
lari bono pharisēꝰ in tēplo dicēs Luc. xviij.
Decimas do oīm q̄ possideo. De illo autē
hodie pauci gloriari pn̄t xp̄iani. immo nec
vnq̄ꝫ ꝯfitent̄ licꝫ sit maximū pctm̄ mortale
⁊ sacrilegiū cū eccl'ie subtrahāt rē suā. q2 di
cit Aug. ī d. c. decime. ꝙ decime ex debito
exq̄runt̄ et q̄ eas dare noluerint res alienas
inuadūt. q̄ g̊ sibi aut p̄miū cōparare aut pec-
catorū desiderat indulgentiā ꝓmereri red-
dat decimā ⁊ de nouē ꝑtibꝫ studeat elemo-
synā facere pauperibꝫ. Hec Augꝰ.

Ad idem in primitijs noui sacerdotis. Sermo CXIIII.

Accede ad altare et offer holocaustū et deprecare pro te et populo. Leuit. ix. Hec verba dixit moises ad aaron sacerdotē. q̄ cōgrue adaptant nro nouo sacerdoti quē dñs nr̄ p ea hortat ad offerēdū hodie i altari sacrificiū corporis et sanguinis ei pro eo et pro populo. q2 ad h ex officio suo obligat. Vñ Gre. in. c. p abeūtib. xiij. q. ij. Quis em̄ oēs pctis sub iacem: cōgruit tñ sic scā tenet eccl'ia vt sacerdos p vere catholics viuis atq3 defunctis memoriā faciat et intercedat. q2 scptū ē in Leuit. Si qs peccauerit veniat ad sacerdotē q̄ orabit p eo coram deo et dimittet ei. Vñ Joel. ij. dr q inter vestibulū et altare plorabūt sacerdotes ministri dñi. Plorare aūt dñt sacerdotes p suis et ppli criminibus vt suo ploratu pplm ad plorandū excitēt et dicēt sacerdotes. Parce dñe parce pplo tuo. Nā q̄tidie dñt orare p pplo: q2 q̄tidie pctā ppli comedūt oblatiões et elemosynas ab ipis recipiēdo nō so[...] p viuis s3 et p defunctis vt dic Alexāder papa i. c. ipi sacerdotes. j. q. j. Et Gre. Sacerdotis negociū est orationē fundere et p iustis ne cadāt: et pro pctōrib vt resurgāt: necnō p defunctis vt a penis eripiāt. Jō dicebat i nr̄o themate. Accede ad al. etc. A In qbus q̄dē verbis tria notare possum. Primū isti noui sacerdotis dignitatē. ibi. Accede ad altare. Secundū sui officij excellentiā. ibi. et offer holocaustū. Tertiū toti eccl'ie cōem vtilitatē. ibi. p te et pplo. Primo notat dignitas huius noui sacerdots. Vñ Amb. i suo pastorali dic. q nihil excellētius in seclo h reperiri pt. vt tñ dignitatē ocul demōstrem nomē cōgruat actioni et actio correspōdeat noi. Berñ. O sanctissimi sacerdotes filij dei altissimi nulli reges: nulli pncipes sūt vobis digniores. q2 vos estis gens electū: regale sacerdotiū. gēs scā: et ppls acquisitiōis. vt dic b. Petr. j. Pe. ij. Quare h. q2 vobis illa dignitas ē collata q̄ etiā est angelis negata. et btē marie virgini minime cōicata. vos tāgitis sacrificiū et cōficitis illū cui tremens seruit tot cetus angelox. et q̄ felix ē q̄ ad h nat est et cui tanta dignitas cōfert. nō ab angelo vel ab aliq̄ hoie s3 a dño deo qd ptestatur sacra scriptura ad Heb. v. di. Neo sibi assumat honorē nisi q̄ vocat est a deo tāq3 aarō. Aug. O venerāda dignitas sacerdotū si ɔteplare poters altitudinē celi altior es. si pulcritudinē celi pulcrior es si nobilitatē angelox nobilior es. vñ inter ceteras creaturas dignissima et nobilissima es: et nō solū angel dignior s3 oib regibus et pncipib. solo nāq3 creatore inferior es. Aug. sup epl'am ad Heb. dic q oēs sacerdotes ve. test. fuerūt de tribu leui. xpus aūt summ sacerdos et ver pōtifex fuit de tribu iuda et regali. sic em̄ trāslatū est sacerdotiū de tribu ad tribū. d sacerdotali ad regalē. Jdcirco ordo sacerdotal pemīet dignitati regali. vt hr in. c. duo sūt. xcvj. dist. Chrys. li. iij. de dignitate sacerdotali. sic dic Per ipos nāq3 sacerdotes dñm nr̄m iesū xpm videmus. p ipos vo dei filio ɔiungimur. et p ipos mēbra hui capits efficimur. vñ p3 q ex sacerdotali officio et sacrali ministerio emanat sal xpianox oimq3 pplox. et q ipox officiū ē sūme gl'iosuz. B Ad cui euidētiā no. q dignitas isti sacerdots ñ solū hoies mortales s3 etiā angl'os imortales pcellit. et h triplici potētia. Pria cōsistit in dñici corpis ɔsecratiōe. q2 nō angel i cena s3 solū sacerdotib dictū ē. j. Cor. xj. Accipite et come. h ē cor. me. h facite. i. corpus meū ɔficite. i. meā ɔmeoratiōz. i. i mēoriā mee amarissime passiōis. et ibidē i cadē cena dñs nr̄ ihs xps suā pmā missā celebrauit et pmos sacerdotes i noua lege. s. apl'os ordīauit qb plenariā ptātē h ɔficiēdi dedit. et tūc etiā nob seqntib vsq3 ad ɔsumationē secl'i. vt hr mat. vl. Ecce ego vobiscū sum vsq3 etc. s. in sacro eucharistie. Et credēdum est firmit q qñcūq3 sacerdos dic verba ɔsecratiōis i missa cū intētiōe ɔficiendi q tūc in instāti celū ē aptū sup eū et angeli dei descēdūt ad ministrādū ei i ɔsecratiōe corpis xpi. Berñ. Jn sacro eucharistie angeli dei famulant ei: mille a dextris et mille a sinistris. q̄dā se curuātes: q̄dā brachia ei leuātes. quidā vo suū creatorē adorātes. Hiero. Ecce q̄ mag est ptās sacerdotū. q2 nō est maior post deū sicut ptās sacerdotū Berñ. O venerāda sacerdotū dignitas intra q̄rū man dei pris fili velut i vtero matris incarnat. id ē cōficitur. O celeste mysterīū qd p vos pater filius et spūsscūs tā mirabiliter operat. celū mirat. terra obstupescit. horrescit infernus. cōtremiscit dia

bolus.et q̄ꝫ plurimū angeloꝝ celsitudo re-
uereretur.et ꝓpter hāc potestatē pōt dicere il
le nouus sacerdos cum ꝓpheta. Quid retri
buam dn̄o ꝛc̄.quare.qꝛ prius filius dei fuit
iam erit pater sui creatoris. Bern̄. Certuꝫ
est iudiciū cū sacerdos sit creator sui crea-
toris ꝙ nūq̄ꝫ debeat a suo creatorc separi.
Gaudeat hodie pater et mater eius et oīs
parentela tam in vita q̄ꝫ in morte ꝙ talem
ꝓtulit filium ꝛ talē habent nepotē qui ho-
dierna die in officio maior efficit̄ angelis.
dignior omni creatura:qꝛ pater dei. Oīs
enim sacerdos pater fit christi rōne sacra-
menti. Gaudeant etiā:qꝛ sacrificiū misse ē
deo acceptius q̄ꝫ omne aliud sacrificiū qđ
vnq̄ꝫ est fuit vel erit q̄ꝫ oēs orōnes. elemo-
syne.ieiunia. peregrinatiōes. et castigatio-
nes ꝛc̄. Ratio.quia sicut dn̄s noster Jesus
christus melior est q̄ꝫ oēs sancti et angeli.
sic etiam oblatio corporis xp̄i melior est oī
oblatione ꝛ orōne. ideo acceptior vt dicit
Alexander papa in.c. nihil i sacrificijs.de
cōse.di.ij. ¶ Gratian⁹ in apparatu di-
cit. Missa est libenter audiēda:qꝛ astantes
vna cum sacerdote hoc sacrificiū offerunt
deo patri. Item qꝛ deuote astantes et sine
peccato mortali corpus ꝛ sanguinē dn̄i no
stri Jesu xp̄i spiritualiter manducāt. Item
qꝛ deuote astantibꝫ dimittunt̄ etiā pctā ve
nialia. Item qꝛ nullū sacrificium ita ꝓdest
ad augmentū gratie ꝛ diminutionē pene ꝛ
relaxationē culpe ꝛ ad mitigationem pene
defunctoꝝ parentū ꝛ amicoꝝ sicut hoc sa-
crificiū. Item qꝛ sacerdos ꝓ circumstanti-
bus orat dicens. Memento dn̄e famuloꝝ
famularūq̄ꝫ tuarū et omniū circumstantiū
quorum tibi fides cognita est ꝛ deuotio ꝓ
quibꝫ tibi offerimus ꝛc̄.vsq̄ꝫ. incolumita-
tis ꝛc̄. Et in ista orōne sacerdos procedit si
cut magister in scolis declinādo ꝑ casus.
Primo incipit a nominatiuo noīando se-
ipm̄ et fideliter deū orando vt adiuuet ipm̄
officiū suū taliter ꝑficere vt deo laudabile
fiat ꝛ salubre oībꝫ viuis ꝛ defunctis. Scđo
ꝓ genitiuo.i.ꝓ parentibꝫ q̇ eū genuerunt et
nutrierūt. Tertio ꝓ datiuo.i.ꝓ oībus bn̄fa
ctoribꝫ suis q̇ se cū muneribꝫ suis et elemo-
synis sibi deuote ꝯmendauerūt siue adhuc
cōmendant. Quarto ꝓ accusatiuo.i.ꝓ illis
q̇ ipm̄ pessime et minus iuste pluries accu
sauerūt ꝛ ꝯtra ipm̄ ṽbis ꝛ factis male ege-
rūt.scꝫ detrahendo.molestando.obloquē-
do famā et vitā ipsius denigrādo nō atten
dentes apl'm ad Gal'.v.dicentē. Qui ꝯtur-
bat vos iudiciū dei portabit quicūq̄ꝫ est il
le. Vn̄ de talibꝫ dicit Anacletus papa i c.
accusatio .vij.q.j. Si detractores quorū
cunq̄ꝫ grauiter iudicant̄ et in ꝑditionis la-
queū cadūt.multo magis laceratores ser-
uorum dei damnant̄ et a vindicibꝫ flāmis
exurent̄.vt patet in Dathan et Abyron ꝓ
eo ꝙ moisi et aaron insultauerūt terra ape
ruit os suum et deuorauit eos. Nume.xvj
Itē legit̄ de Helizeo quē q̄draginta pueri
deriserūt ꝛ orauit deum vt ipm̄ vindicaret
statim duo vrsi irruerūt in eos ꝛ deuoraue
rūt.vt hꝛ.iiij.Re.xx. Vn̄ Eccl.vij. Hono
rifica sacerdotes ꝛ ꝑtē da illis qđ tibi dn̄s
cōstituit. Quinto ꝓ vocatiuo.vt de⁹ ꝛ dn̄s
noster iesus xp̄s dignet̄ ad se cūctos infide
les ad cognitionē sui sanctissimi noīs cle-
mēter vocare ꝛ ꝯuertere. Ultimo ꝓ ablrō
id ē ꝓ raptoribꝫ ꝛ furibꝫ vsurarijs vt totali
ter restituāt quēadmodū Zache⁹ fecit ꝛ de-
inde a rapina furto atq̄ꝫ vsura cessent.quia
ſm b. Aug.peccatū nō dimittit̄ nisi ꝛc̄.vt i
regula.peccatū.de reg.iur.li.vj. Itē pie cre
ditur ꝙ quicq̇d hō ad necessitatē suā come
derit vel biberit h̄ sibi plus ad salutē ꝛ sani
tatē proficit.qꝛ illa die missam audiuit q̄ꝫ q̇
nō audiuit. Vn̄ Hiero. Ex q̇ sacerdos est
tā potēs:iō esto subdit⁹ sibi:et ipm̄ q̄si deū
oipotentē ama. Et subdit. Qui sacerdoteꝫ
nō amat nll'o mō p̄t amare xp̄m. Et sic ptꝫ
p̄ma potētia dignitatis:que cōsistit in dn̄ici
corpis ꝯsecratiōe. Scđa potētia dignitatis
cōsistit in pctōꝝ remissione. Angeli em̄ nō
pn̄t pctā dimittere sꝫ veniā implorare. Sa
cerdotes ṽo hn̄t ptātē pctā dimittere. qđ
ptꝫ in b. Petro.cui et ei⁹ successoribꝫ tribu
it ptātē claudēdi ꝛ aperiēdi celū. Mat.xvj
Tibi dabo claues re.ce.et qđcūq̄ꝫ sol.ꝛc̄.
Gre. O q̄nte sublimitatis ē dignitas vr̄a.qꝛ
lingue vestre claues celi facte sunt.qꝛ raro
vel nūq̄ꝫ deus dimittit pctā sine sacerdote.
Qđ ostēdit ipe xp̄s qn̄ dixit decē leprosis.
Ite ostendite vos sacerdotibꝫ. in hoc no-
tans oēs pctōres.q̇ ꝓpter pctā sua lepro
sis cōparant̄ ꝙ se debēt ostēdere sacerdoti-
bus cōfitendo peccata sua:et ab eis bona
exempla suscipiendo. Vn̄ dn̄s Matth.v.
Sic luceat lux vestra coram hominibꝫ ꝛc̄.

Ex illis patet ꝙ sacerdos debet esse bone
et honeste vite.scꝫ dando bona exēpla su-
is subditis.Item debet esse mundus mēte
et corpore.q2 dñi officio debet esse intent⁹.
vt p tꝫ in.c.ipi sacerdotes.j.q.j. Necesse est
vt manus q̄ sordes abluere curat sit mūda
Ita etiā cū Lazarū a morte suscitauit tra-
didit eū discipulis suis nō Marthe neqꝫ
alijs dicēs.Soluite eū:innuens ꝙ solis sa
cerdotib⁹ data est potestas ligandi ⁊ soluē-
di.et sic secūda dignitas cōsistit in remissio
ne peccatoꝝ.Tertia potētia cōsistit in cla-
uium regni celestis collatiōe. Matth.vbi
supra.Tibi dabo claues ⁊c.Damasce.Nā
peccator cū mortaliter peccat tūc aperitur
sibi infernus ⁊ claudit̄ sibi celum. sed ꝙcci-
to sacerdos eum absoluit tūc ecōuerso sibi
infernus claudit̄. De hac potestate clauiū
vide supra in p̄cedenti sermone in p̄mo of
ficio sacerdotis qđ est iudicare.Secundū
principale quod in themate tangit̄ est ex-
cellentia sui officij. Circa quod sciendū ꝙ
holocaustū et munus illud qđ ille nouus
sacerdos hodie ad altare accedēs offert est
ille agnus immaculat⁹ quē Abel in figu-
ra obtulit.Gen.iiij.Et Abraam Gen.xxij.
vbi dicit̄ ꝙ Isaac liberabat̄ cū aries imo-
labatur.Sic etiam ꝓ nobis caro christi sa
crificatur sed diuinitas manet illesa E

Ubi notandū ꝙ in veteri testamento sa
cerdotib⁹ tria principaliter fuerūt cōmissa.
Primo:q2 ampliori modo se p̄ alijs sancti
ficabant.Uñ Exo.xix.ca.dicit̄. Sacerdo
tes qui accedūt ad deum sanctificent̄ ne a
deo percutiant̄. Et.j.Machab.iiij.dicit̄.
ꝙ dñs elegit sacerdotes sine macula volū-
tatem habentes in lege dei.Quapropter p̄
cipitur sacerdotib⁹ in noua lege vt sint mū
di.quia diuino officio et sacrificio debent
esse intenti.Secundo sacerdotib⁹ veteris
testamenti erat cōmissum populo predica
re et legem docere.Hiere.iiij. Predicate et
nolite cessare.Et Esa.lviij.c.Clama ne ces
ses.Idem etiam precipitur sacerdotib⁹ in
noua lege.Matth.vlt.Euntes in mundū
vniuersum predicate ⁊c.quia ego dabo vo
bis os et sapientiā cui nō pñt resistere om-
nes aduersarij vestri.Et qui verbū dei nō
spargit penā eterne damnationis incurrit.
Unde subditos nō corripere sed fouere ē
eos occidere.Ideo apl's.j.ad Thess.ij.di-
cit.Ita dei euangelium loquamur nō q̄si
hominib⁹ placentes sed deo qui ꝓbat cor-
da nostra.Neqꝫ enim fuimus aliqñ in ser-
mone adulationis sicut scitis neqꝫ in in oc
casione auaricie:deus testis est.neqꝫ q̄ren-
tes ab hominib⁹ gloriam neqꝫ a vobis ne-
qꝫ ab alijs.Et ideo Hiero.super Leuit.et
habet̄ in.c.si q̄s.xxxvj.di.Si q̄s vult pon
tifex nō tam vocabulo esse q̄ꝫ merito imite
tur Moisen:imitet̄ Aaron.Quid em̄ dici
tur de eis nisi quia nō discedunt de taber-
naculo dñi.Erat enim moises indesinen-
ter in tabernaculo dñi.quid aūt opus erat
ei vt aut a deo aliquid disceret aut ip̄e po-
pulum doceret.Hec duo sunt pontificis
opera vt a deo discat legendo scripturas
diuinas ⁊ sepius meditādo aut populum
doceat sed illa doceat q̄ a deo ip̄e didicerat
nō ex ꝓprio corde vel humano sensu:sed q̄
spiritussanct⁹ docet.Quapropter b.Aug.
dicit ad fratres suos in quodam sermone.
Fratres charissimi quotienscūqꝫ vobis di
uina p̄dico necessitate cōpellor cōsideran-
tes periculū meum debetis patienter ferre
Nō em̄ est leue qđ spūssanctus ꝑ ꝓphetam
suū Ezech.dicit.Speculatorē te dedi do
mui israel.Ideo quotiēs vobis diuina p̄-
dico cōscientiam meā apud deum absoluo
Timeo enim Heli sacerdotē qui vidit fili-
os suos adulteria cōmittere ⁊ eos nō cor-
rexit vt debuit.ideo vna die tanta mala fa-
cta sunt ꝙ triginta milia hominū interfe-
cti sunt.duo filij eius occisi sunt.arca vero
capta ē.Et ip̄e Heli vt audiuit de sella sua
retrorsum cecidit ⁊ mortuus ē.et q̄uis fue-
rit sacerdos sctūs eque bñ īfernū intrauit.
Propterea ego me timeo et sum vobis im
portunus.Tertio sacerdotibus veteris te
stamenti erat cōmissum ꝙ orare deberent
pro populo.j.Regū.vij.dixerunt filij isra-
el ad Samuelem.Ne cesses orare pro no
bis ad dominū deum.Et Moises orauit
ad dominū dicens.Dimitte populo huic
noxam hāc:aut dele me de libro vite.Exo.
xv.ca.Sic etiam facere debet sacerdos in
noua lege.Hieronym⁹ vbi supra in dicto
ca.si quis.xxxvj.dist.dicit.Est ne aliud o-
pus quod facit Moises ad bella non va-
dit:non pugnat cōtra inimicos.sed quid
facit orat:et donec orat vincit popul⁹ eius
Si laxauerit et dimiserit manus populus

vincitur ꝛ fugatur. Oret ergo sacerdos indesinenter vt vincat popul⁹ q̄ sub ipso est. Hostes qui sunt demones impugnantes eos q̄ volūt pie in xp̄o viuere Hec Hiero. Tertium principale qđ in themate tangit est cōmunis vtilitas totius ecclesie. scʒ deprecare ꝑ te et toto populo. F Circa qđ notandū ꝙ oratio sacerdotis vtilis est in hoc mūdo et etiā in purgatorio existentibus. In mundo existentibus dupliciter. Primo per orationē sacerdotis in missa factam diabolū vincimus. Secundo ab ira dei ꝓtegimur. Et si oratio sacerdotū nō esset sepius ira dei sup nos peccatores descē deret. Deus eñi nō merita ꝑsonarū cōsiderat: sed officia sacerdotū. q2 totus mundus nō posset efficere qđ oratio vnius iusti sacerdotis facit. Nam Helias erat homo similis nobis: ꝛ oratione impetrauit vt non plueret sup terrā annos tres ꝛ menses sex. iij. Re. xviij. Et Aaron pontifex stans inter mortuos ꝛ viuentes deprecat⁹ est ꝑ populo et statim cessauit plaga. Nume. xvij. Quapropter cū fiducia accedam⁹ ad illum nouum sacerdotem. sicut Karolus accessit ad sanctū Egidiū cuius ꝓcib⁹ veniam meruit omniū suoꝝ peccatoꝝ. Vñ Cassiodo. Per orationē deuotā ira dñi suspenditur. venia ꝓcuratur. pena relaxat᷑. et premioꝝ largitas impetrat᷑. Rogemusq̄ eū vt hodie eleuādo deo patri corp⁹ ꝛ sanguinē vnigeniti filij sui orādo dicat. Ex q̄ ꝓprio filio tuo nō pepcisti: sed ꝑ nobis oīb⁹ illū tradidisti. ideo rogo te clemētissime pater ꝑ oēs penas quas filius tuus volūtarie ꝑ nobis sustinuit in eodē corpore vt miserearis oībus pro quibus tibi hoc sacrificium offero vni trino et vero deo in secula benedicto Amen.

Ad idē in primitijs noui sacerdotis
Sermo CXXIIII.

Honorifica sacerdotes et da illis partē: sicut mandatū est tibi. Eccl. vij. Videmus plerūq̄ dignius ꝛ vtil⁹ plus honorari et appreciari. Jō ph̄s. viij. ethic. dicit ꝙ maiorib⁹ debet᷑ honor: minorib⁹ ꝟo lucrum. q2 honor est p̄miū virtutis ꝛ bñficij. lucrū aūt est auxiliū indigentie: et in. l. honores. ff. de decur. dicit᷑ ꝙ honores et munera nō ꝑm ordinationē. l. nō ꝑm ordinē temporis: sed potiorib⁹ q̄buscunq̄ iniungenda sunt. Cum aūt sanctū sacerdotiū sit maximū dignitate: et omnia temporalia excellat sicut sol lunā. vt habet᷑ in. c. solite. de maio. et obe. relinquit᷑ ꝙ ab omnib⁹ et in oīb⁹ honorari debeat. Et in auten. quō oportet epōs. coll. j. in p̄n. dicit᷑. Maxima in omnibus sunt dona dei sacerdotiū et imperiū Illud quidem diuinis ministrās: hoc autem humanis p̄sidens. ex vno eodē q̄ p̄ncipio vtraq̄ p̄cedentia humanā exornant vitam. Unde christus exercuit actus ꝓprios vtriusq̄ dignitatis. Quedā enim fecit vt imperator quādo vendentes ꝛ ementes de templo per flagellum eiecit. Quedā autem fecit vt sacerdos quādo se obtulit hostiam discipulis dicens. Hoc est corpus meū vt ꝑ hoc ostenderet ꝙ vtraq̄ dignitas ab ipo manaret. vt in. c. quoniā. x. dist. Debēt igit᷑ sacerdotes merito honorari. put sapiēs in verbis thematis p̄cepit dicens. Honorifica sacerdotes ꝛc. In quibus quidē verbis duo tanguntur q̄ veniunt declaranda. Primum dicitur honorificationis in principio thematis. Honorifica sacerdotes. Secūdum retributionis. ibi. Et da illis partem ꝛc. A Ad euidentiā primi nota ꝙ sacerdotes sunt honorādi ꝓpter sex rationes: quas vide supra sermone. cxij. Breui⁹ autem hunc articulum prosequendo dico ꝙ honorificare debemus sacerdotes propter tria. vicʒ ꝓpter dignitatē regalē. ꝓpter sanctitatem exemplarē. et propter vtilitatem generalem. Primo propter dignitatem regalem. Naʒ dignitas sacerdotalis in hoc merito honoratur ꝙ diuina dispensatione sacerdotes reges cōstituunt᷑ ad regendū se et alios. Vñ Hiero. in. c. duo sunt genera. xij. q. j. loquens de sacerdotibus sic ait. Hi sunt reges se ꝛ alios virtutibus regētes. et hoc designat corona in capite quā habent in signum regis et regni quod expectant a christo. Et habēt sceptrū vicʒ sapiētie qua fulgere debent. ꝓpter qđ et tāq̄ ad reges loquit᷑ ipa sapia increata. Sap. vj. Ad vos igit᷑ reges sūt hi sermones mei vt discatis sapientiā. q2 ꝑm beatū Hiero. officiū sacerdotis est interrogantib⁹ respondere de lege Malach. ij. Labia sacerdotis custodiunt

scientiã et legẽ requirẽt de ore eius. Tenẽ-
tur igitur legem scire: non tm̃ implicite sed
etiam explicite. nec eos excusat ignorantia
Quia ſm Chrys. non potest esse excusatio
damnationis ignorãtia veritatis. Propter
qđ pcipit psonis ecclesiasticis. in. c. q eccle
siasticis. in. §. ecce. xxxvj. dist. Predicatores
p qs ecclesia circũfert sacris lrĩs sp debent
insistere. nec tũc querãt addiscere cũ alios
ex officio debeãt docere. Nã Greg. papa
ait. Nullus est quẽ oporteat vel plura vel
meliora scire q̃ principẽ et rectorẽ. Jõ Se
neca ait. Si alterũ pedem in sepulcro alte
rum extra haberẽ adhuc addiscere vellem.
Sed heu charissimi q̃les sunt hodie mul
ti rectores ꝛ plati q seipos nõ valẽt regere
alijs ergo quõ poterint pesse. Vñ apl's. j.
ad Thi. iij. Si qs inq̃t domui sue pesse ne
scit: ecclesie dei quõ diligentiã habebit. q.
d. nullo mõ. Tales rectores cecos et insi-
pientes cõparat. Berñ. in lib. de cõsidera-
tione symee currenti in tecto: dicẽs. Rex fa
tuus in solio est symea in tecto. q nihil cõ-
ponit ꝛ vnit. sed qđ cõpositũ est dissoluit ꝛ
diuidit. Vñ reuera [illegible] est hodie necessariũ
mittere in tharsis ad portandũ symeas et
pauones. sicut legit de Salomone. ij. Pa
ralip. ix. q misit naues in Tharsis ad por-
tandum symeas et pauones. qr inter ipos
clericos iam multos ad modũ symearum
inuenimus fatuos pennis pauonis ami-
ctos. Scđo honorificare debem⁹ sacerdo
tes pter exemplarẽ sanctitatẽ ad quã spe-
cialiter sunt electi. Vñ b. Petr⁹. j. Pet. ij.
dicit de sacerdotib. Vos estis gen⁹ electũ
regale sacerdotiũ. gens sancta pplus acq̃si-
tionis. Jn qb verbis notat pmo q sacer-
dotalis ordo est eternaliter pdestinat⁹ ad h
vt sit sanct⁹. Ad Eph. j. Elegit vos in ipo
ante ꝯstitutionẽ mũdi vt essetis scti ꝛ ima-
culati in ꝯspectu ei⁹. Elegit g dñs sacerdo-
tes vt mĩstros salutares. seruos peculiares
ad sacramẽtoꝝ suoꝝ dispensationẽ. vt hĩ i
c. puenit. de ꝯse. di. ij. vt sancta ꝯtrectẽt ꝛ cõ
ficiant. di. xxvj. plectis. sed q sancta habẽt
tractare decẽs est vt etiã sint sancti. vt patz
de cõse. di. iij. trib. Propter qđ dñs prece-
pit oib sacerdotib Leuit. xxviij. Sacrifi
cate ꝛ scti estote qm̃ ego sctũs sum dñs de
us vester. Et Hiero. in epl'a ad Pamachi
um ꝛ Marcellũ inq̃t. Oportet nos clerica
tus honore nõ abuti sed diligenti custodia
mandatoꝝ hoc esse qđ videmur. Qia em̃
insignia clericoꝝ virtutes in nobis repre-
sentãt: ꝟtutes clamãt. Clamat corona pau
pertatẽ. vestis honestatẽ. stat⁹ puritatẽ. cul
tus castitatẽ. pfessio humilitatẽ. exemptio
religionẽ. officiũ deuotionẽ. studiũ cõtem-
plationẽ. Et iõ nisi virtutib polleam⁹ to-
ta vita nr̃a mẽdaciũ est ꝛ imago deformis.
qr mentit caput. mentit habit⁹. mentit sta-
tus. mentit cult⁹. mentit pfessio. mentit ex-
emptio. mentit officiũ. mentit ꝛ studiũ. Et
xpc h nos sum⁹ cleric⁹ pictus. cleric⁹ men-
titus. Hec ille. Tertio sacerdotes dñt ho-
norari pter nostrã vtilitatẽ. vide supra in
sermone. cxij. sex vtilitates pter q̃s merito
sũt honorãdi. Jbi q̃rto sunt honorãdi. Ad
ppositũ tñ adducã tres. Prima vtilitas p-
pter quã sunt honoradi ẽ potestatis. Nã
in curijs dñoꝝ potẽtior et vtilior solet pre
alijs honorari. sicut habet Geñ. xlj. de Jo-
seph q secũdus post regẽ ꝛ vicarius Pha
raonis in tota terra egypti ab oib hono-
rabat. imo etiã a fratrib honorat⁹ et ado-
ratus est. Sic etiã sacerdotes vicarij sum-
mi regis qb dñs nr̃ tribuit potestatẽ ligã-
di ꝛ soluẽdi ꝛ clauẽ regni celoꝝ vt aperiant
et claudãt. Mat. xviij. Que cũq ligaueris
sup terrã ꝛc. honorari debẽt ab oib. Ma-
gna igit hec vtilitas est pplo xpiano habe
re tales secum in terra habẽtes potestatem
ligandi et soluẽdi potẽtes aperire et clau-
dere celũ. B Sed querit. an illa pote
stas sit equalis in omnib sacerdotib. Ad
hoc dico ſm Bonauen. et alios doctores
in q̃rto. dist. xix. q potestas illa potest du-
pliciter cõsiderari. vel quantũ ad essentiã.
vel q̃ntũ ad vsum. Si primũ: radicalit est
in anima sicut et caracter impressus in or-
dinatione: et equalis est in omnib sacerdo
tibus. et quilibet ſm hanc est alteri equa-
lis papa. episcopus siue simplex sacerdos.
vt habetur in ca. legimus. xciij. dist. vbi di
citur. Vbicunq fuerit episcopus siue Ro
me. siue Eugubio. siue Cõstantinopoli. si
ue Regio. siue Alexandrie ꝛc. eiusdem me
riti est et sacerdotij. Alio modo possumus
loqui quantum ad vsum. et hoc modo re-
quiritur auctoritas iurisdictionis. Nemo
enim potest alium ligare aut iudicare nisi
qui iudex eius ꝯstituitur ab eo qui potest.

Cum enim sacerdos fuerit p̄sentatus ⁊ ab ep̄o cōfirmatus tunc acq̇rit iurisditionē. et iurisditio est tāꝗ vis motiua ip̄ius clauis potestatis. hac aūt deficiente q̄ clauē moueat: et si assit clauis nūꝗ aperit. et si amittitur hec iurisditio cessat etiā clauis executio. et s̄m h̄ q̄ꝫtū ad iurisditiōis administrationē differētia est. qꝛ papa ordinatiōe diuina p̄latus est oībꝫ ep̄is. postea ep̄s aliȷ̄s sacerdotibꝫ. Sc̄da vtilitas ꝓpter quā sacerdotes sunt honorificādi dicit̄ familiaritas. Magnū est ⁊ honore dignū aliquē familiarē eē impatoris potētē intrare et loqui cū eo et irā eius placare. Sic sacerdos in curia dei est familiaris potēs deo loq̇ ꝑ suā orationē ⁊ eiꝰ irā placare ⁊ ꝓp̄lo pacē impetrare. sicut figurat̄ Exo. xxxij. in Moise. q̇ dū filiȷ̄ israel peccassent adorādo vitulū cōflatilē immolātes hostias: loquēte dn̄o ad moisen dicēs. Vade descēde: peccauit populus tuꝰ: dimitte me vt irascat̄ furor meꝰ cōtra eos vt deleā eos. Rogabat ip̄e ꝓ populo: et placatꝰ est dn̄s ne faceret malū qd̄ locutꝰ fuerat aduersus ꝓp̄lm. q̄re dicit̄ in. c. ip̄i sacerdotes. j. q. j. ꝙ sacerdotes q̇ ꝓ populo interpellāt pctā populi comedūt. qꝛ suis p̄cibꝫ ea delēt atqꝫ ꝯsumūt. Tertia vtilitas dr̄ ꝯsecratiōis. Maximū nāꝗ est ⁊ dignissimū sacerdotē posse creatorē suū creare. et ꝓ humana salute deo patri ī missa offerre. q̄re oī honore digni sunt nec detrahēdi sicut docet Thelesphorus papa in. c. sacerdotes. vj. q. j. dicēs. Sacerdotes q̇ ore ꝓprio corpꝰ dn̄i ꝯficiūt ab oībꝫ sunt obediēdi et timēdi: nō dilacerādi aut detrahendi. qꝛ a q̇bꝫ se ꝓp̄ls dn̄i bn̄dici ⁊ saluari aut instrui cupit nullatenꝰ eos arguere debꝫ. Ad hoc em̄ b. Gre. hortabat̄ Mauriciū imperatorē vt sacerdotibꝫ debitū honorē exhiberet. lib. v. in registro. et h̄r in. c. sacerdotibꝫ. xj. q. j. sic dicēs. Nō indignetur sacerdotibꝫ dn̄s meus: sed excellenti cōsideratiōe ꝓpter eum cuius serui sunt: ita eis dominet̄ vt debitā reuerentiā impendat. qꝛ illi aliq̄n ī diuinis eloquiȷ̄s dȷ̄ ⁊ bn̄ angeli nominant̄. Cōtra hoc faciūt denigrātes eoꝝ famā suis detractionibꝫ qd̄ nūc valde cōmune est: licet grauissimū peccatū sit. Vn̄ Cōstantinus imperator dicit. et h̄r in. c. in scripturis. xcvj. dist. Si de dn̄i sacerdotibꝫ q̇ iure patres dicunt̄: aliquid cōtingit vos audire quod cōfusionē piȷ̄s mentibꝫ ingerat nō infrunitū. id est inuerecundū. sed pudoratos filios Noe imitātes patriā de reliquo verecundiā cōtegatis vt affluenti quēadmodum ⁊ illi benedictiōe repleri moderante dn̄o mereamini. Secundū qd̄ ex themate venit declarandū dicit̄ retributiōis: qd̄ tangit̄ ibi. Et da illis partem ⁊c̄. Ad cuius euidentiam nota ꝙ illa retributio et datio consistit in fideli solutione iurium parrochialium et maxime decimarum ⁊c̄. Prosequere vt habes supra in sermone sepedicto circa finem: ibi. Tertio fideles ⁊c̄. vsꝫ in finem.

Sermones perutiles de sanctis per circulum anni eximiȷ̄ doctoris: ac ecclesie Patauien̄. Canonici dn̄i Michaelis Lochmayr. cum vigintitribꝫ sermonibus magistri Pauli wann annexis. Expensis prouidi viri Johannis Rynman: diligenter reuisi ⁊ emēdati. Impressiꝫ in imperiali oppido Hagenaw per Henricū Gran finiunt feliciter. xxiiij. die mensis Martiȷ̄. Anno salutis post Millesimū quingentesimum.

Quadragesimale siue Tractatulus Pauli wān doctoris sacre theologie. De preseruatione hominis a peccato.

Incipit registrum super .xix. sermones sequētes in tractatulo de

preseruatiōe hoīs a peccato. Primo: terminorum. scḋm materias p̄dicatoribus et aliis magis necessarias p ordinē alphabeti: distinguēdo quēlibet sermonē p litteras alphabeti vt premissuz est. Ita vt numerus posit⁹ ostēdat sermonē in quo materia que queritur īuenit: et littera alphabeti vna vl' plures: locū eiusdē sermōis vel pluriū si plures nūeri ponunt. Nā sepe de vna materia tractatur ī diuersis sermōibus. Et quātū ad h̄ ponit nūer⁹ diuersorum sermonū et litterarum alphabeti vt patebit.

Adulatores ser.vij. D
a Anime rōnalis dignitas ser.j. C
Anima impugnatur per sensus exteriores.ser.v. A
Arri⁹ heretic⁹ fere totū mūdū infecit s.xlij. H
Astutie diaboli m'ltiplices.ser.xij. C.D.E. per totum.
Auditū debem⁹ custodire ꝓpter tria s.vij. A
Audiendo quis peccat multipliciter.sermo.vij.B.E.per totum.
Alneorum vsus qn̄ sit illicit⁹ s.x.M.
b Boni ꝓpositi fractio dat occasionē diabolo ad tentandum s.xvj. J
Boni debent gaudere de hoc q ipsi vexant et mali florent.ser.xviij. A
Cantum audire quando sit peccatum.ser.vij. E.H.J.
c Charitas ser.xvij. B
Caro qualiter tentat ser.xi. D.F.G.H.J
Cogitationū triplex distictio.ser.ij. A.B.C
Cogitatiōes tripl'r sunt iutiles ser.ij. C.D.
Cogitationes culpabiles sunt quadruplices ser.ij. E
Cogitationes malas quomodo debemus excludere.ser.ij. G
Confessio peccatorum valet contra tentationes ser.xvij. N
Cōsideratio seriosa suiipsius preseruat a peccato.ser.j. E.F
Cor hominis quid sit ser.ij.D et ser.vi. G
Crux christi ser.xvij. O
Cura temporalium rerū dat diabolo occasionem ad tentandum ser.xvj. G
Curiositas sensuū est piculosa ser.xvj. H
Custodia oculorum et aliorum sensuum.ser.v.A.B.per totum.
d Defensio siue pugna in tentatione est vtilis ser.j. G
Demonium meridianū ser. xlij. H
Detractores ser.vij. C
Diabolus quō tentat.ser.xj. E
Diaboli malicia noscitur ex quattuor ser.xij. A.B.C.etc.
Diabolus fortius tentat bonos ser.xij. E.
Diabolus ē siīis monstro mirabili.s.xlij.D
Diabolus dicit leo et draco.ser.xlij A
Diabol⁹ ꝓcurat lites et dissēsiōes s.xlij.H
Diabolus apparuit ī specie christi: beate virginis. angelorum .et sanctorum ser.xlij. F
Diabolus quomodo decipit hominem in imaginatione ser.xv. B.C.D.
Diabolus quomodo tentat memoriam hominis ser.xv. E.J.
Diabol⁹ tentat hoīez ī intellectu.s.xv. F.H.
Diabolus tentat bonos ex pluribus causis.ser.xviij. L.
Dignitas humane nature ser.xvij.G.s.j.C.
Discutere seipm̄ ē sūme necessariū ser.j.F.G
Diuitie sunt spernende ser.xvij. J
Doctrina bona.ser.xix. F
Dormientes circa verbum dei.ser.xix D
e Eloquentia aduocatorum est eis et aliis periculosa.ser.xvj. D
Eucharistiam sumere valet contra tētationes.ser.xvij. R
Etorē īferni cauere debem⁹ s.xlij.C.
f Fides multum iuuat in tentatione, ser.xvij. B
Gula m'tipl'r ꝯmittit.s.ix.A.B.p to.
g Gula ml'ts mod ꝯtigit s.ix.G H p to.
Gustu peccamus grauiter s.ix. A.B
Gust⁹ hominis ē retro in lingua ser.ix. L.
Gustu cōmittuntur septem peccata mortalia ser.ix. D.E.F.G.
Gustu peccare quibus modis contingat ser.ix. G.H.J.K.
Gustū qua regula debet hō regere s.ix. M.
h Hominis natura prosternitur valde per duo ser.xliij.H. (s.xvij.G
Homīs dignitas quanta sit ser.j.C
Homo tentat deū quadrupliciē ser.xl.K.L
Honestas habet ex silentio ser.iiij. E.F
Humilitas vincit diabolum ser.xvij.O. ser.xviij. D.E.G.
i Ignis gehēne homini est cogitādus contra tentationes ser.xvij. G
Implicatio nimia terrenarum rerum dat occasionem tentandi a diabolo ser.xvij. D
Impudic⁹ ocl's noscit ex quinque ser.v. H

Instabilitas homini mala ser.xvj. k
Iudicium particulare ⁊ vniuersale vtile est homini cogitare ser.xvij. D
Iusticia hominis non debet eum seducere vt de ea presumat se esse iustum.ser.xvj. E
l Abor ɔtra tentatiões ser.xvij. P
Lectorum mollicies ser.x. L
Linguam cõpescere ⁊ custodire necessarium est.ser.iiij.per totum.
Lingua est custodiẽda ꝓpter q̃ttuor s.iiij. B
Lingue pctã sũt cauẽda.ser.z. C.D.E.F.G ser.iiij. A
Lingua quare data sit homini ser.iiij L.H
Ludus puellarum ⁊ adolescentum quando sit illicitus ser.x. D
Luxuria comparatur pici.ser.x. E
Luxuria demones letificat ser.x. F
Luxuria vincit maxime p fugã ser.xvij. H
m Alicia diaboli ser.xij. A.B.C.D per totum.
Meritum ex tentatione ser.xviij. F
Mors intrat per visum ser.vj. A.B ⁊c.
Mors homini cogitanda est contra tentationes ser.xvij. C
Mulierum fortitudo ⁊ dignitas ser.xix. M
Mulierum mali[illegible] periculum ibidem
Mundus quomodo tentat ser.xi B.C
n Obilitas aie siue hominis ex anima. ser.j.C.⁊ ser.xvij. H
o Ccasiones tentationum sunt multiplices.ser.xvj.A.B.per totum.
Ocium est vitandum ser.xvj. B
Oculi sunt bene custodiendi ne peccatũ per eos in animam intret ser.v. B.C. p totum
Oculi sunt pditores ⁊ raptores ser.v. C
Oculus impudicus quis sit. ser.v. H
Oculum figere in aliena persona quid sit sermo.vj. B.C.D
Odor spũalis ⁊ celestis ser.viij L.D
Odores fortes quõ offendũt ser.viij. k
Olfatum debemus custodire propter quattuor ser.viij B.C.D
Olfatu quis incurrit septem peccata mortalia ser.viij. E
Olfatu siue odore quãdo homo peccet mortaliter ser.viij F.G.H
Olfatus vbi sit ⁊ quid sit ⁊ quare in anteriori parte cerebri ser.viij. I.k
Oratio multũ valet ɔtra tẽtatiões s.xvij. k
Osculum multiplex ser.x. H.I
p Assio christi valet cogitata contra tentationes ser.xvij Q
Pix comparatur luxurie ser.x. E
Peccati vilitas ser.j. D.ser.xvij.F
Peccata lingue sunt multa ser.iiij. A.B
Peccata ex visu ser.v. A.B.per totum
Peccatum primorum parentum habuit initium ex visu ser.v. D
Preseruare se a peccatis est summa scientia. sermo.j. A
Preseruare hominẽ a peccato: quattuor sũt necessaria ser.j. B.C.D ⁊c.
Presumptio piculosa est mltiplicit s.xvj.D
r Eges quomodo illuduntur per vinum ⁊ mulieres ser.xix. M
Remedia contra tentatiões sermo. xvij. A.B.per totum
Resistendũ est tẽtationibus viriliter s.xvij.H
s Acra scriptura vtilis est contra tẽtationes ser.xvij M
Sensus exteriores dicũtur fenestre mortis ser.vj. A
Sensus exteriores qualiter sint ordinati. sermo.viij. A
Silentium obseruandum ẽ multiplici ratione ser.iiij. C.D
Somnolentia siue pigricia dat occasionem diabolo ser.xvj. F
Spes iuuat in tentatione ser.xvij. B
t Actus grauiter vulnerat ⁊ inflãmat sermo.x. A.B ⁊c.
Tactus quid sit et quãtum necessarius ser.x. B
Tactu mors intrat in animam ser.x. C
Tact9 aliene mulierꝭ mlta mala facit s.x.D
Tactus aliene mulieris quando est peccatũ mortale ser.x. H
Tactus quinqꝫ modis est inordinatus sermo.x. k.L per totum
Tentatio quadruplex sermo.xj. A.k.ser.xiij A.B.per totum
Tentationis remedium ser.xiij C.E.F.H
Tentatio diaboli grauis et aperta quadruplex ser.xiiij. B.C.per totum
Tentationis diaboli occulte quattuor gradus ser.xv. per totũ
Tẽtatio multa bona facit s.xviij.B.p totũ.
Tentatus nõ debet dsperare ser.xviij. M
Timor nocturnus ser.xiij. B
Timor vtilis quadruplex ser.xvij. C.D.E
Turpitudo peccati ser.xvij. F
v Ana gloria ser.xvj. C
Verbum dei est diligẽter audiẽdũ ꝓpter quattuor ser.j.H.I.ser.xix per totum

Verbū dei audiētes christ⁹ dilligit ſ.xix. A
Verbum dei confert audientib⁹ multiplicē fructum ſer.xix. B.per totum
Verbum dei paſcit ꝛ ſuſtentat ſer.xix. B
Verbum dei potat ꝛ inebriat ſer.xix C
Verbum dei rigat ꝛ fecundat ſer.xix D
Verbum dei ſanat et viuificat ſer.xix. E
Verbum dei ſeruat a morte ſpirituali ꝛ naturali ſer.xix F
Verbum dei penetrat ꝛ dilatat ſer.xix G
Verbum dei incendit:illuminat et mollificat ſer.xix. H
Verbum dei cōfortat ꝛ dulcorat ſer.xix. J
Verbum dei erudit ꝛ informat ſer.xix. K
Verbum dei armat ꝛ pugnat ſer.xix L
Verbum dei mundificat ſer.xix. M
Verbum dei impetrat gratiam ꝛ gloriam. ſermo.xx. O.P
Verecundia pctōrum eſt bona ſer.xvij. E
Veritas eſt fortis ꝛ venerabilis ſer.xix. M
Vinum ꝙ̄nociuum ſit ſer.xix. P
Viſus diligenter ē cuſtodiēdus ſer.v.B.C. per totum.ſer vj. F
Viſus incautus eſt occaſio ad ſeptē peccata mortalia ſer.vj. B.C.ꝑ totum

x ꝑus diligit eos qui libenter audiunt verbum dei ſer.xix. A

Sequitur registrū

exemplorum.

Antonij tentatio:ſer.xvij. J
a Aſtutie diaboli ſer.xij.D.E.F.G H.J.ſer.xv. B.D.E.F.G.H
Auditu offendit de⁹ ſer.vij.A.E.F.H.J.
Auditus quō debet cuſtodiri ſer.vij. A
c Aro qualiter tentat hominem ſermo.xj. F.G.H
Cogitationes quid faciūt ſermo.ij. B.C.D.E.ſer.xvij. L
Confeſſio.ſer.xvij. M
Corporis afflictio ſer.xvij. P
Cruciata contra infideles ſer.xix. J.L
d Emones vincuntur ieiunio ꝛ oratione ſer.xvij L
Diſcuſſio ſuiipſi⁹ vtil'ē hoi ſer.j. F
Diuitie cōtemnūtur ſer.xvij. J
Dormientes circa verbū dei ſer.xix. O
g Uſtu peccat homo ſer.ix. F
h Umilitas ſer.xvij. O
l Abor ad vincendum tētationes ſermo.xvij. P
Ligua cuſtodiēda ſer.iij.B.D.E.G
Luxuria vincitur ſer.xvij. J.L
m Ors cogitanda contra tentationes ſermo.xvij. C
o Cium ꝙ̄malum ſit ſer.xvj. B
Odor ſpiritualis ſermo.viij. C.D
Olfatu qualiter peccatur ſer.viij B.E
Oratio quanti laboris ſit ſer.xi L
p Aſſio chriſti memoranda contra tentationes ſer.xvij. O
r Igor diſcipline ſer.xvij. P
ſ Ilētiū ſuare bonū ē ſ.iiij.C.E.F.G
t Actu qualiter homo peccat ſermone .x. D.E.F.L
Tentationem vincere ſer.j. G
Tentatio mundi ſer.xi. C
Tentatio carnis ſer.xi. F.G.H
Tentatio diaboli ſer.xij. D.E.F.G.H ſer.xiij.B.D.ſer.xiiij. D.E.F.G.H.J
Tētatio diaboli aſtutiſſia ſ.xv.B.D.E.F G.H.ſer.xij. D.E ꝛc.
Tentatio multa bona facit.ſermo.xviij.D. F.G.K.M.
v Ana gloria.ſer.xvj. C
Verbum dei multiplicem fructum facit.ſ.xix. B.D.F.H.J.L.M.O
Verbum dei dormiēdo audiētes ſer.xix.O
Verbum dei valet ad pugnam contra infideles ſer.xvi. L.M
Veritas in om̄ib⁹ reb⁹ eſt fortior ꝛ dignior. ſermo.xix. L.M
Viſus eſt bene cuſtodiendus ſermo.xv. B L.D.F.G.ſermo.vj. A

Sermões Wan de preseruatõe hominis a peccato. Thema.

m Iserere aīe tue placens deo ⁊ cõtine ⁊ cõgrega cor tuū in sctitate ei⁹. Eccl. xxx.

Summū studiū summa scientia est illa qua q̇s scit se p̄seruare a peccatis.
A Nam per hoc hõ agnoscit quid facere vel omittere aut qualiter dõ placere debeat. Quõ ei põt illi deesse gratia diuia q̇ studiū suū ad hoc ꝯfert vt preseruet a peccatis, certe nequaquã. illo em̄ mõ iuxta verbum thematis homo misereť aīe sue ⁊ placebit deo ⁊ per ꝯñs aīam suã saluat. imo nõ solū aīam sed ⁊ corp̲is salutē adquirit. Vñ Chrys. i li. de rep̲a. lapsi dicit. Si aīam negligim⁹ nec corpus saluare possum⁹. nõ em̄ anima ꝓ corpore: sed corpus ꝓ aīa factū est. qui ergo qd̃ p̲rimū est negligit ⁊ qd̃ īferi⁹ ē excolit: vtrūq̃ corrūpit. q̇ v̄o ordinē seruat ⁊ qd̃ p̄mū est colit etiãsi negligat quod scd̃m est: p̲ p̲rimi salutem saluabit ⁊ secūdū. Acsi dicere vellet finaliter. qui diligēti[illegible] siue studiū suū adhibet corp̲i suo negligēdo ea que sunt aīe: ille perdit finaliter vtrūq̃ scz corpus ⁊ aīam. qui vero diligentiã suã ꝯuertit ad ea que sunt ad anime salutē etiãsi corp⁹ negligat vtrūq̃ saluabit finaliter scz aīam ⁊ corpus. Ideo sapiens nõ dixit miserere corp̲is tui: sed miserere aīe tue ⁊c. quia in mīscd̃ia aīe includiť mīscd̃ia corp̲i debita. Pro grã Aue Maria ⁊c. Miserere aīe tue placens deo ⁊c.

Circa hec verba thematis cogitaui aliq̃ dicere q̃ valeãt ad p̄seruationē hois a pctõ.
B Nam illa est sūma aīe mīscd̃ia. Sunt aūt q̃ttuor vt dicit. Vincē. in spe. morali li. iij. par. j. dis. j. que nõ modicū suffraganť ad p̄seruandū hoīem a pctõ: q̃ si hõ iugiter hr̃et p̄ oculis nunq̃ assētiret pctis: sed toto conatu fugeret pctm̄ vt venenū mortifer̲. Et sūt hec q̃ttuor infra notata ex q̇b⁹ finaliť depēdebit tractatul⁹ iste ī s̃mõib⁹ subscript̃ collect⁹.

Quattuor vtilia ad p̄seruandū a pcc̃o:
- Rõnal' aīe dignitas siue ꝯditõ generosa
- Eiusdē rõnal' aīe discussio siue circūspectio seriosa
- In pugna defensio suipsius virtuosa.
- Diuini verbi intentio studiosa.

Primū igiť multū valens ad p̄seruandū hoīez a peccato est rõnalis anime dignitas ⁊ ꝯditio generosa. Nam siquis diligēter inspiceret aīe dignitatē qñcūq̃ de pctõ tentaretur nullaten⁹ peccato assentiret. Hec autē aīe dignitas principaliter consistit ī tribus.
C Primo q2 hãc de⁹ sup̲ alias creaturas nobilē fecit ⁊ cū maiori deliberatõe creauit: quasi deliberando dicēs. Faciamus hoīem ad imaginē ⁊ silr̃itudinē nostraz. Geñ. j. Ecce ad imaginē ⁊ silr̃itudinez nostrã dicit. i. p̃ris filij ⁊ spūssancti. non dicit ad imaginē angelor̲. eãdē virtute. i. iusticia originali siue naturali ornauit. vsum ratiõis ⁊ arbitriū libertatis dedit vt ad quid vellet voluntatē suaz ꝯuertere posset. dedit ⁊ illi fastigiū inferior̲: intellectus cacumē ⁊ discernēdi facultatē: legis naturalis ⁊ scripte sciam: spūssancti gratiam ⁊ angelor̲ societatē. Scd̃o q2 beatissima trinitas aīam sibi elegit in habitaculū. Pater in filiã: filius in sponsaz: ⁊ spūssanct⁹ sibi eam ꝯsecrauit in templuz: vt patet ī multis locis. ve. ⁊ no. testa. De primo Johã. j. Dedit eis ptãtez filios dei fieri his q̇ credūt in nomine ei⁹. De scd̃o quia īter xp̄m hominē ⁊ quãlibet aīam fidelez est qd̃dam matrimoniū spūale: scd̃m illud ad Ephe. v. Sacramentū hoc magnū est. Dico aūt ī christo ⁊ ecciã. De tertio dicit apl's. j. ad Cor. 3. Tēplum dei estis vos ⁊ spūs dei habitat in vobis. habitat aūt specialiť de⁹ p̲ grãm in hoīe s̃m aīam nõ s̃m corp⁹: licet vbiq̃ sit p̲ essentiã: presentiã: ⁊ potentiã vt patet p̲ mgr̃m di. xxxvij. pri. Tertio quia ꝓ aīa filius dei in mundū venit: carnē passibilē ⁊ mortalē assūpsit. euãgelica documēta ꝓposuit: sctitat̃ exēpla p̄buit: sacra īstituit: mirabilia op̲a ostendit: ꝓ eius redemptiõe īnumera mala sustinuit: sanguinē suuz fudit: mortē p̲tulit ꝓ hac liberãda ad inferos descēdit: ꝓ illius spe cõfortanda ꝓpria virtute a morte surrexit: pro hac docēda ⁊ ad amorē suū inflãmãda spm̄ sanctū misit: ꝓ hac reuocãda ab erroribus ⁊ ad veritatē fidei reducēda discipl'os suos p̲ vniuersū orbē disp̲sit: eosq̃ innūeris tormētorū ⁊ mort̃ generib⁹ exposuit. Pro hac exaltãda celos ascēdit ⁊ regnū eterne btitudinis ei p̄parauit. Ecce quãta ꝓpter aīam deus pater deus fili⁹: ⁊ deus spūssanct⁹ fecit: quãte ergo ipsa ē nobilitatis ⁊ dignitatis: q̇s põt ad plenū exprimere. Hec si q̇s attēderet: non vtiq̃

ipsam vilipēderet nec ꝓ vilissimo pctī ↄmercio eā venalē diabolo traderet: nec vllo mō leoni vilissimo turpissimo ꝛ crudelissimo eā ↄstitueret. Ideo hāc aīe dignitatē ↄsiderās Bern̄. in medita. suis dicit. Totus siq̄dē mūdus ad vni⁹ aīe preciū estimari nō potest ꝓ qua christi sanguis effusus ē ꝛ q̄ nō nisi xp̄i sanguīe redimi potuit. D Ecōtra siquis diligēter attenderet vilitatē pctī q̄ꝫ vilē ꝛ miserā q̄ꝫ fedā ꝛ fetidā: q̄ꝫ deformē ꝛ aboīabilem deo ꝛ angelis ei⁹ sanctis reddat aīam peccatricē: quot ꝛ q̄nta mala ꝓueniāt aīe ꝑ pctm̄: nullo mō ꝛ nulla rōne peccaret. Nam pctm̄ aīam priuat oībus bonis suis meritorijs vite eterne. imo om̄i merito xp̄i dn̄i ꝛ totius militātis ecclesie: saltē pctm̄ mortale. Vn̄ peccatū mortale corrūpit naturā aīe q̄ntum ad bonū: maculat eā: obligat eā eternis penis: maxima ei infert dāna. Nam si pctm̄ nō eēt nihil esse posset quod homī obesset. imo si pctm̄ nō esset singl'a homī ꝓdessēt siue ꝓspa: siue aduersa: tn̄ de malicia pctī mortalis intēdo deo auxiliante facere vnū vel plures sermones futuris tp̄ibus. Hec itaqꝫ de primo videlicet dignitate rōnal' aīe quod valet ad ꝓseruandū hoīem a pctō. O deus quot sūt imo quasi inumeri q̄ corpus suū et res tp̄ales siue vilē gl'iaꝫ mūdi longe nobiliorē estimant q̄ꝫ aīam suā tandignā. Vn̄ ꝓ corpe sepe et tp̄alibus grauissima sustinēt tormēta ꝛ ꝓ vili gloria: vbi ꝓ aīa vix sustinere possent vt ad modicū tp̄us se retraherēt a voluptate ꝛ gl'ia terrena. Si in pticulari illos enūerare vellemus: q̄s est q̄ soluꝫ singulos hoīm stat⁹ enumerare possit sic errantiuꝫ: taceo de singulis ꝑsonis. Ponamus in exempluꝫ nobiles ꝛ clientes q̄ ex eo solo ne dicaꝛ ꝙ fuerint dn̄o infideles ꝛc̄. aboīabilia ꝑpetrant mala et graues sustinēt penas sepe corpis ꝛc̄. Jdō dic̄. Aug⁹. in quodā s̄mōe. Quid ē quod velis habere malū: dices mihi. Nihil omino: nō vxorē: nō filiū: nō filiā: nō seruū: nō ancillam: nō tunicā: postremo nō caligā: ꝛ tu vis habere vitā malā: rogo te ꝓpone aīam tuaꝫ calige tue. E Scdm̄ qd̄ multū vꝫ ad ꝓseruandū hoīem a pctō est seriosa suiipsi⁹ circūspectio. Si em̄ hō semetipm̄ sine dissil'atiōe diligēter discuteret ꝛ om̄es sue aīe latebras: oēs sensus suos tā interiores q̄ꝫ exteriores solicite visitaret nūquā peccaret. Qualiter aūt h̄ fieri debeat: docet beatus Bern̄. ad fratres de mōte dei dicēs. Mane p̄terite noctis fac a temetipo exactōeꝫ ꝛ vēture diei tu tibi indicito canonē. Vespe. i. sero p̄terite diei rōnē exige ꝛ supuenientis noctis tibi fac inditionē. Et post pauca subiungit. vt si q̄d fuerit intermissuꝫ: siq̄d neglectū: siq̄d impfectū: suo loco: suo mō: suo tp̄e: nō maneat ipunitū vel incōpensatū. Quāuis aūt sic quotidie se ipsuꝫ circūspicere et discutere sit valde vtile: salubre ꝛ ↄsulendū cuilibet fideli. imo qui hec faceret spare habet ꝛ firmiꝛ de dō cōfidere ꝙ nō pmittat eū mala morte interire siue in pctis mortalibꝫ vitā finire: quinetiaꝫ si nō ↄfessus decederet ꝑ solam cōtritionē siue peccatoꝝ suoꝝ detestationē de⁹ sibi oīa peccata dimitteret. Attamē nō est p̄ceptū vt quilibet quotidie hoc faciat sub pena mortalis pctī: sed nullus a tali discussiōe se bene poterit excusare die dn̄ica ꝛ ī maioribꝫ festiuitatib⁹ ex hoc p̄cepto Sabbata sctifices: q2 extra li obligaꝛ tunc deū diligere sup oīa. vt dicit Scot⁹ di. xxvij. iij. sen. quō āt diligere valeat peccator mortal' sine discussiōe tali suiipsi⁹ nō bene itelligo. F Ex hoc ptꝫ ꝙ sūme necessariū est homī discutere seipm̄ ꝓ tp̄e ad sensuꝫ pmissum. Unde [illegible] tota vita hoīs sit tentatio s̄m illud Job. vij. Militia est vita hoīs sup terrā (Al' ia l'ra habet tētatio est ꝛc̄) expedit omino vt hō se custodiat et defēdat iuxta pmissa v̄ba Bern̄. sic etiā ptēbit ī sequētibꝫ sermōibꝫ. Rursus q2 nō soluꝫ ab extrinseco. i. a tētatiōe hostili generaꝛ in nobis peccatū: imo etiā a nob̄ ipsis id est a corruptiōe n̄ra itrinseca ꝛ nosipi frequēter dam⁹ hostibꝫ occasiōem tētandi ideo sūme necessaria ē nobis circūspecta n̄ra custodia. Exemplū. sicut em̄ q̄n abbates: decani: pores ī mōasterijs omni die circūeunt ꝑscrutanꝛ ꝛ visitāt om̄es officinas ꝛ om̄ia latibula ne fiat ī eis aliq̄d inordinatū: vel ne lateat aliq̄d inhonestū: tādiu regularis disciplina seruaꝛ. Q̄n vero p̄lati negligūt vel cōtēnunt discutere vl' corrigere tūc perit regularis obseruātia. disciplina. ꝛ religiōis honestas. Simili mō si magister pueroꝝ in scholis: aut pntes negligūt corrigere excessus ꝛ defect⁹ discipl'oꝝ ꝛ filiorū tunc ī eis crescūt pctā. Nam facilitas venie p̄bet incētiuū delinquēdi. Sic etiā est in aīa ꝙ q̄n semetipsaꝫ discutit ꝑscrutaꝛ ꝛ visitat om̄ia latibula cordis sui ꝛ oēs sensus suos ꝛ siq̄d inordinatū inuenerit stati corrigit:

tunc ordinata sunt omnia. nec potest ibi latere vel manere aliquid inhonestū. Ideo dicit in ps. Cxviij Anima mea i manib9 meis semp̄ z legem tuā nō sum oblitus: quasi diceret pheta. Si homo diligēter discutit animā siue ɔscientiā suā: tūc nō obliuiscetur legem dei: z sic nō peccabit. Si vero peccatū admissum iuenerit: illud ibi manere vel morari nō permittet. Debet ergo homo diligenter inspicere ne sit in ei9 corde aliqua mala cogitatio: aut in lingua iordinata locutio: aut in sensibus viciosa delectatio. hec em̄ faciendo seriose seipsuz discutit z circūspicit: z per ɔsequens a peccato seruabit. vt sup̄. Attamē de custodia cordis: oris: z sensuum posterius in aliis sermonib9 patebit. H Tertium quod multū valet ad p̄seruandum hominē a peccato est suipsius defensio virtuosa. qa diabolus nos multipliciter impugnat idō necessariū est q̄ hō resistat fortiter: z viriliter se defēdat. quod nō potest facere nisi habeat arma virtutū. pter quod dicit Apl'us ad ephe. vj. Induite vos armaturam dei vt possit' stare aduersus insidias diaboli. Ista sunt vtiq3 arma fortissima dicēte Boecio. j. de conso. phie. Talia tibi cōtuleramus arma: que nisi prior abiecisses iuicta te firmitate tuerentur. Qui hui9modi arma portat diuina virtute ptegitur cui principaliter innititur: qa ipse i deo est z deus in eo. Non est ergo mirū: si fortiter pugnat z viriliter operatur qui diuina virtute pugnat z operatur. sicut fecerūt sancti patres in deserto Antonius et alij. Talem vtiq3 q̄diu stat cum deo et in deo nō potest diabolus vincere nec audet iuadere: sicut nec lupus ouē q̄diu stat iuxta pastorem. Unde non est qui audeat homini nocere vel eum ledere vel tangere q̄diu stat iuxta regem. Ita puer dum videt q̄ aliquis velit eum verberare cito currit ad matrē et se sub alis eius custodit. Ita q̄diu vult homo stare cum deo nō potest eū diabolus impugnare. f̄m illud. j. Johānis. iij. Om̄is q̄ manet in deo nō peccat. Sic ergo patet q̄ virtutes sunt arma nostra: quib9 pugnamus cōtra diabolum z eū vincimus. Pugnam9 em̄ per fidem: vere credendo q̄ deus nō derelinquit in se sperantes finaliter. et q̄ diabolus nullam habet potentiā ad nos tentandū nisi deus sibi p̄mittat. Sicut btūs Antonius dum multi venirent demones et eum verberarent: dixit. si alicuius potētie essetis sufficeret vn9 ad pugnandū cōtra me: sed q2 nulla vobis est facultas vincere me: conamini per multitudinē: quod tamē facere nō potestis. Ita p̄ spē z charitatē z alias virtutes morales adquisitas z infusas pugnare possumus de quibus latius dicam i sequētib9 Quartum quod multuz valet ad preseruandū hominē a peccato est diuī verbi itētio studiosa. Multū enī efficax est dei verbuz: quod siue sit cogitatū interius siue platuz exterius: siue celeriter inspiratū: dūmodo reuerēter est susceptum: memoriter obseruatum z fideliter operi mācipatum p̄seruat hominē efficaciter a peccato. Hoc exptus dicebat ps. In corde meo abscondi eloquia tua nō vt peccē ps. cxviij. Pro quo est notādū q̄ verbū dei diligenter est audiendū: deuote suscipiendū: z memoriter retinendū: sollicite custodiēduz et fideliter exequendū. Et hoc multiplici ratione sic patet infra.

Uerbū dei suscipiēdū
- Propter eius eximiam dignitatem quia originaliter deriuatur a verbo increato.
- Propter eius preciositatem.
- Propter eius sanctitatem.
- Propt' ei9 multiplicē vtilitatē.

Primo pter eius eximiā dignitatē: quia originaliter deriuatur a verbo icreato f̄m illud. Ecc̄i. j. Fons sapiētie verbum dei in excelsis. H Attende cum quanta reuerentia audit' verbum alicuius principis. Sicut dicit'. Ecc̄i. xiij. Diues locut9 est et omnes tacuerunt: z verbū illius vsq3 ad nubes perducent. Quanto magis quādo nobis loquitur deus. verbum eius debemus reuerenter audire. retinere medullit'. z iuiolabiliter obseruare. ideo cōmēdat Apl'us Tessalonicēses aliquos. j. ad Tessa. ij. dicens. Gratias agimus deo sine intermissione: quoniā cum accepissetis a nobis verbum auditus dei: accepistis illud nō vt verbū hoim. sed sicut vere est verbū dei qui operatur in vobis. Secundo pter eius preciositatē attēde q̄ sollicite custodiatur thesaurus: z quanto preciosior: tāto vigilantius custodit'. Uerbum autē dei est thesaurus infinitus: quo q̄ vsi sunt participes facti sunt amicicie dei. Pro quo est aduertendū exempluz familiare. Qui em̄ thesaurū tempalē domini sui custodiūt: si illo vtunt': aut ex illo amicos adquirūt fures

sunt ⁊ infideles dño suo ⁊ dominū suū dam nificāt: nec illo possūt vti vel amicos sibi ad quirere, sine dñi sui dāno. Nō sic aūt est de isto thesauro verbi dei: quia quāto plus thesauro isto vsus fueris quāto in plures eū di sperseris ⁊ amicos inð adq̄sieris tāto maiorē dei amiciciā obtinebis. Nec mirū q̄ȝ infinitus est ille thesaurus hominibꝫ. nō deo. i. nō ad vtilitatē dei sed hoīm tā ipsiꝰ cui conseruādus ꝯmittit̄ q̄ȝ illoꝝ hoīm quibꝫ cōmunicat̄ ibi. J Nota q̄ religiosi libēter thesauros magnoꝝ hoīm in depositum recipiunt: sciētes q̄ȝ vbi est thesaurꝰ tuꝰ ibi ē ⁊ cor tuū. Mat. vj. Ita nos thesaurū sapiētie dei libenter custodire debemꝰ vt eiꝰ ⁊ multorū amiciciā adq̄ramus. Tertio ꝓpter eius sāctitatē. Nota si sudorē q̄ fluxit de corpe christi vel lachrymā de oculo vel stillā sanguis de q̄cūq̄ȝ mēbro possemꝰ habere: cū magna reuerētia haberemꝰ: quāto magis verbū qð de cordis eiꝰ itimis emanauit. Vñ ps. Eructauit cor meū ꝟbū bonū ⁊c. ps. xliiij. Hoc inquā verbū de dei corde ꝑductū: p legē: ꝓphetas ⁊ apostolos nobis missum: imo per ipsum dei filiū (verbū scȝ carnē factū) nobis audibilē. visibilē. verbaliter ꝓpinatū: vt saltē verbū eiꝰ cōtemnere nō possemus fm illud ps. Misit verbū suū ⁊ sanauit eos. Igit̄ a q̄cūq̄ȝ ꝓferat̄ verbū dei nō est attēdēdū a quo: sed cuius Vñ Mat. x. Non vos estis qui loquimini sed spūs patris vestri q̄ loquit̄ in vobis. k Quarto ꝓpter eiꝰ multiplicē vtilitatē. Sane inumera sunt bona q̄ verbū dī facit in aīa. Unde Sapie. vij. Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa. scȝ sapia. innūerabilis honestas p manus illius ⁊c. Propterea dt. Augꝰ. Et habent̄ verba. j. q. j. Interro go. q̄ verbū dei nō minus est q̄ȝ corpus xp̄i ⁊ q̄ nō minus reus est qui verbū dei negligēter audit: q̄ȝ qui sua negligētia corpꝰ xp̄i i terrā cadere ꝑmittit. In seq̄ntibꝫ tñ declarabunt̄ plures vtilitates verbi dei. Sic ergo habetis quattuor vtilia ad preseruandū hominē a peccato vel ad resurgēdū a peccatis: siquis ē in pctō mortali: videlicet anie rōnalis dignitas: eiusdē aīe suiipsius diligēs discussio. in pugna defensio. ⁊ verbi dei diligēs attētio. Hec igit̄ attendēdo vere quis miseret̄ anie sue placens deo. qð nobis ꝓ̄stare dignetur pater filius. ⁊ spūssanctus.

Sermo secundus

De custodia cordis ⁊ de diuersitate cogitationum.

Omni custodia ser

ua cor tuū: qm̄ ex ipso vita ꝓcedit Prouerb. iiij. Quā necesse sit homini bene custodire cor suū ne ex ipso mors aīe ꝓcedat bene testat̄ dñs i euāgelio dicēs. Mat. xv. Ex corde exeūt cogitatiōes male furta homicidia adulteria ⁊c. Et sapiēs dic. Peruerse cogitatiōes sepant a deo. Sapie. j. Ideo nūc post q̄ȝ in genere dixi de his que preseruāt hoīeȝ a peccato videlicet de dignitate rōnalis aīe. de suiipsius discussiōe in tētatiōe: defensione: ⁊ diligenti verbi dei auditiōe ⁊ meditatiōe. Cogitaui in ꝑticulari ꝑseq̄ ea q̄bꝫ hō se ꝓ̄seruare vel resurgere a peccatis possit. Et q̄ȝ sicut cor est principiū vite naturalis ita est ⁊ principiū vite vel mortis moralis. Ideo primū de custodia cordis cogitaui nūc sermonē facere tangēdo multiplicia genera cogitationū cordis nociua a quibꝫ se hō in corde custodire debet ne ꝓgrediat̄ vsq̄ȝ ad cōsensum veꝝ vel interꝓ̄tatiuū pcti mortalis. iuxta verba thematis. Omni custodia serua cor tuū. Pro gra Aue Maria. Ex quo oē pctm̄ in volūtate: ꝓcedit ex iordinata cogitatōe tanq̄ȝ ex radice: q̄ȝ nihil volitū nisi cognitū volūtas em̄ de se ē ceca ⁊ nō fert̄ i icognitū. sed i id potiꝰ qð p rationē est dictatū aut cogitatū. ido necesse est scire q̄liter hō custodire debeat cor suū: ne ex cogitatiōe ꝑducat̄ in pctm̄. Ad cuiꝰ euidētiā ē Notandū q̄ tria sūt genera cogitationū fm Vincē. in spe. mo. li. iij. ꝑ. j. di. ij. vt patebit infra.

Cogitationū alie sūt:
- Utiles ⁊ fructuose.
- Volubiles ⁊ ociose.
- Culpabiles ⁊ viciose.

Cogitatōes vtiles ⁊ fructuose sunt: qñ ex volūtate ⁊ ꝓposito hō versat̄ in eis in honorē dei: ⁊ ad vtilitatē aīe sue vel ꝓximi sui. De cogitationibꝫ q̄ fiunt ad honoreȝ dei dicit̄. j. Re. ij. Deus scientiarū dominus ⁊ ipi ꝓparant̄ cogitatiōes. Tales sunt cogitatiōes q̄bus hō cogitat dei beneficia sibi ⁊ aliis ipēsa: siue cogitatiōes q̄bꝫ modis hō possit dō seruire ⁊ placere. Vñ Bern. Oē tempus i q̄ de dō nō cogitas ħ te puta pdidisse. De cogitationibꝫ aūt que fiunt ad vtilitatē anie dicit̄. Isaie. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos i amaritudine aīe mee. Tales sunt cogitatiōes quibꝫ hō cogitat de pctis

suis quibus deũ offendit ad detestãdũ ⁊ cõ
fitendum ea. Sed cogitatiões que fiunt ad
vtilitatẽ ꝓximi: sunt tales quibꝫ homo cogi-
tat q̃liter ꝓximo consulat vt bona faciat: aut
mala deuitet: vel quibus homo cõsulit ꝓxi-
mo ad releuãdum eũ in damnis corporis aut
reꝝ temporaliũ ⁊c. sicut de his dicit᷑ Prouerb.
viij. Ego sapientia habito in cõsilio. erudit̾
intersum cogitatiõibus. B Ex his patꝫ
quõ cogitatiões vtiles fructuose ⁊ bone sũt
in triplici differẽtia videlicet ad honorẽ dei.
vtilitatẽ anĩe sue. aut ꝓximi sui. Sed dice
res. Sunt ne cogitatiões male etiã q̃ndoq̃
fructuose. qñ viriliter ⁊ cito eis resistit᷑. etiam
quãtũcũq̃ male sunt. Jmo non possunt esse
adeo male ⁊ enormes siue horribiles: quin
sint homini habenti eas fructuose ⁊ vtiles si
statim eis resistit. i. si nõ acceptat eas cũ bene
placito vł nõ delectat᷑ in eis. sed stati se oppo
nit ⁊ detestat᷑ eas neq̃ nocẽt etiãsi cẽties aut
millesies in vna hora redirẽt. Unde Greg⁹.
Cogitatio cui nõ cõsentit᷑ nõ ẽ mala sed ma
teria exercende virtutis. De his plura dicaꝫ
cũ predicauero de tentatiõe. Uñ in vitaspa.
Quidam senex cui[illegible] interrogãti de cogita-
tiõibus malis respõdit. Mortuos ne time-
as. sed viuẽtes fuge. i. cõsensu vel ope peccã
tũ nõ operare: quasi diceret. Cogitatiões quã
tũcũq̃ male sine cõsensu vero vel iterpreta-
tiuo sunt mortue ideo nocere nõ possũt. Qui
dam etiam frater senẽ interrogauit quid fa-
ceret cõtra diuersas cogitatiões. Cui senex.
Non pugna cõtra om̃es: sed cõtra illaꝫ que
caput est earum. Unde cõtra ĩmundas cogi
tatiões nihil adeo valet sicut eas spirituali-
bus patribꝫ reuelare in quaꝝ reuelatiõe ho-
stis cõfusus fugit vt scabiosus qñ eius scabi
es nudat᷑. C Secũdo sunt cogitatiões
inutiles ⁊ infructuose ⁊ ociose. Et hoc tripli
citer. Primo qñ diabolus ingerit cordi as
sidue malas cogitatiões tũc sunt sine fructu
suo quem intendunt demones quando sunt
sine cõsensu ne placeant. ⁊ tũc necessario ha-
bet euanescere ⁊ deficere vt ventus ⁊ fumus
Unde in vitaspatꝝ dixit abbas Pastor. Co
gitatiões sunt vt securis que nihil operatur ni
si aliq̃s ei manũ porrigat: sed remanet ocio-
sa. Jtẽ dixit quidã sicut vestes ĩcluse ĩ capsa
exterminant᷑ ⁊ putrefiunt si fuerint ibi longo
tp̃e: sic cogitatiões in cordibꝫ nr̃is inficiunt
nos nisi eiecerimus eas. Scđo sunt ocio-
se q̃ sunt vane ⁊ volatiles vt vẽtus. Uñ ĩ vi

taspatꝝ. Jnterrogauit frater q̃d faceret: q̃a
multe cogitatiões in aĩa sua veniebãt ⁊ pericli
tari sibi videbat᷑ in eis ⁊ duxit euꝫ senex sub
aere dicẽs. Expande manũ ad ventũ ⁊ appre
hẽde. qui cũ diceret se nõ posse ventũ retine
re. Respõdit. Sic nõ potes cogitatões ꝓhi
bere ne veniãt sꝫ tuũ ẽ eis resistere. D Ter
tio sunt ociose quia nõ sũt de his que ad de
um ꝑtinẽt. vñ Bern. vbi s. Om̃e tẽpus ⁊c.
Unde ĩ collatiõibꝫ patrũ dixit quidã. Mẽs
homĩs est vt mola quã incursus aquaꝝ vol
uit ⁊ quiescere nõ sinit: sed necessario ipsius
est voluere ⁊ reuoluere: quicq̃d ei ministrat᷑:
siue frumẽtũ: siue loliũ. Jta mẽs circũacta tẽ
tatiõibꝫ habet voluere ⁊ reuoluere siue bo-
nas siue malas cogitatiões que ministrant᷑
ei. Uñ Job. xx. Cogitatões mee varie succe
dũt sibi: ⁊ mẽs mea in diuersa rapit᷑. Sed
diceret quis. Quid vtile est ꝯtra tales cogi-
tationes. Respõdet Uincẽ. vbi s. q̃ stabili-
tas loci multũ valet ꝯtra istas cogitationes
Uñ ĩ vitaspatꝝ. Dixit quidã frater seni. Co
gitatiões me mutãt ⁊ tribulãt. Respõdit se-
nex. Jn cella tua sede. Quẽadmodum em̃ si
asina alligata sit ⁊ pullus eius gestiat ⁊ cur
rat huc siue illuc ⁊ quocũq̃ venerit sꝑ ad ma
trẽ suã reuertit᷑. Jta erũt cogitatiões ei⁹ q̃ ꝓ
pt᷑ deũ ĩ cella residet. nã si ad modicũ mutãt
reuertunt᷑ tñ ad eũ. Sic etiã q̃ audit vanita
tes mũdi: cogitãs respicere ꝑ fenestrã ⁊ vide
re: si it⁹ manẽt cogitatiões min⁹ nocẽt. E
Quarto sũt cogitatiões culpabiles ⁊ vici
ose ⁊ illaꝝ sũt q̃ttuor genera. Alie ei sũt curi
ose: alie libidinose ⁊ morose: alie ꝯsensu ꝑni-
ciose: alie ĩ defẽsiõe culpe magis maliciose ⁊c
Primũ ꝰ gen⁹ viciosaꝝ cogitationũ ẽ curio
sitas. Est aũt curiosa cogitatio qñ studet hõ
quõ sciat ⁊ ꝯgnoscat ea q̃ nõ ꝑtinẽt ad salu-
tẽ: licꝫ directe talia nõ repugnẽt saluti vł qñ
hõ nimis se ĩplicat circa vana vt phi de q̃bꝫ
ait ps̃. Euanuer̃t ĩ cogitatõibꝫ suis. ⁊ obscu
ratũ ẽ insipiẽs cor eoꝝ. Ecõtra dr̃ ꝓuer. xij.
Cogitatiões iustoꝝ iudicia ⁊ ꝯsilia impiorũ
fraudulẽta. Et ibidẽ. xx. dr̃. Cogitatiões cõ-
silijs roborant᷑: qđ fit qñ hõ se ĩplicat ĩ cogi-
tatiõibꝫ q̃ sunt recto iudicio ⁊ cõsilio magis
vtiles. Secundũ gen⁹ qñ sunt libidinose ⁊
morose. i. qñ hõ delectat᷑ in malis cogitatio
nibꝫ ⁊ morat᷑ in eisdẽ. Uñ in collatiõibꝫ pa
trũ dixit q̃dã senex. Aĩa est ad modũ: aq̃le q̃
cũ dscẽdit đ alto ꝯtemplatiõis: insidet cada
ueri delectationis carnalis. Jtem ĩ vitaspa.

Quidam senex quereti causaz passionũ suaꝝ
dixit. Infestantet passiones q꞉ vasa earum
intra te sunt: scȝ cogitatiões ⁊ imaginatiões
carnales. morã ibi faciẽdo. qñ eas nõ eijcis
viriliter ⁊ velocit. Peruerse cogitatiões dũ
in aĩo ludũt: ⁊ illudũt. Ideo dicit. Hiere. iiij
Laua a malicia cor tuũ hierusalẽ vsqȝq̃ mo-
rabunt i te cogitatiões noxie. Hinc legit in
vitaspatꝝ. Quidam frater venit ad quendaz
senẽ dicẽs. Ora ꝓ me quia a spũ fornicatõis
sollicitor: ⁊ orauit senex ꝓ eo. Iteꝝ venit idẽ
petẽs. Et senex idẽ fecit. Cũ aũt iteꝝ veniens
idẽ diceret rogauit senex deũ vt ostẽderet si-
bi causam q̃re nõ exaudiret q̃ vidit spm̃ for-
nicatiõis iuxta fratrẽ illũ sedẽtẽ ⁊ quasi ludẽ-
tẽ cũ eo. Angelus aũt bonus missus ẽ in ad-
iutoriũ eiꝰ silr: ⁊ ĩdignabat aduersus frẽm il-
lũ ꝙ nõ ꝓsternebat se dõ: sed potius delecta-
bat in cogitatiõibꝫ suis. Annũciauitqȝ senex
fratri q̃ viderat monẽs ꝙ obsisteret cogitatõ-
nibꝫ suis malis ⁊ audiuit frater senẽ: ⁊ iuenit
requiẽ. Iteȝ ait quidã senex. sicut apponitur
amaritudo vberi vt puer seget ab eo: ita de-
lectationi cogitatiõis apponẽda ẽ amaritu-
do cruciatꝰ eterni. Ex illis patet ꝙ hõ caute
se custodire debet ne dũ de pctõ cogitat ad
dolẽdũ ĩmittat ei diabolus delectatiõeȝ car-
nalẽ vt delectet in eo de q̃ dolere ⁊ flere vole-
bat. Unde Sophõie. iij. Diluculo cõsurgẽ-
tes corruperunt omnes cogitationes suas.
F Tertiũ genus cogitationũ viciosaꝝ di-
cunt cogitatiões ꝑniciose q̃ ꝑueniũt vsqȝ ad
cõsensum mortal' peccati. tũc em̃ sunt sicut fe-
tus vipere q̃ corrodendo matrẽ suã occidũt
⁊ ventrẽ de quo nascunt dilacerãt ⁊ dirum-
pũt. Sicut em̃ vipa a fetibꝫ suis intra se po-
sitis lacerat ⁊ occidit: ita nos cogitatões no-
stre in cordibꝫ nr̃is orte: et in vẽtre memorie
nutrite ꝑ ꝯsensuȝ occidũt. Idõ dicit Hiere.
vbi s̃. Usqȝquo morabunt in te cogitatões
noxie. Et Danie. xiij. Senes pleni iniq̃ co-
gitatiõe ⁊c. Quartũ genus q꞉ sunt cogita-
tiões magis ꝑniciose: quãdo scȝ pctm̃ i cor-
de tegit. occultat. excusat. ⁊ defẽdit quod est
grauissimũ genus pctĩ. De talibꝫ cogitatio-
nibꝫ dicit Sapiẽ. j. Peruerse cogitatiões se-
parãt a deo Magna vtiqȝ ꝑuersitas est vel-
le deo occultare quod ipsuȝ latere nõ potest.
Unde Job. xlij. dixit Job dño. Scio ꝙ
om̃ia potes. ⁊ nulla te latet cogitatio. Ma-
ior etiã peruersitas est velle excusare ⁊ defen-
dere quod accusari ⁊ cõdẽnari debet. Ideo
dicit Isa. lv. Derelinquat impius viam suã
⁊ vir iniquꝰ cogitationes suas ⁊ reuertat ad
dominũ ⁊ miserebit eius. Et sequit. Nõ em̃
cogitatiões mee: cogitatiões vestre. neqȝ vie
mee. vie vestre dicit dñs. Sic ergo habetis
ex p̃missis triplices cogitatiões: videlicȝ vti-
les ⁊ fructuosas: volubiles ⁊ ociosas: ⁊ cul-
pabiles ⁊ viciosas: ⁊ distinctionẽ earundẽ. ⁊
per consequens quomõ hõ debeat custodi-
re cor suũ in talibꝫ cogitatiõibꝫ ne vsqȝ ad cõ-
sensuȝ pctĩ mortal' ꝑueniãt. G Dubitat
Quibꝫ modis debemꝰ repugnare diabolo q̃
cõmuniter ẽ auctor malarũ cogitationũ ⁊c.
Ad hoc respõdet wilhelmꝰ Parisiẽsis in li.
de vir. tract. vij. ca. De tentatiõe ⁊c. Excõue-
niẽtissimꝰ modꝰ repugnãdi serpẽti ĩfernalẽ
cõtritio capitis eius. queãdmodũ docet do-
minus. Gen. iij. loquens ad serpentẽ de mu-
liere q̃ figurã tenet ecclesie. Ipsa cõteret ca-
put tuũ. Serpens em̃ caput pre ceteris mẽ-
bris custodit: ideo homo conari debet ad eiꝰ
cõtritionẽ. Caput vero eiꝰ intelligi potest vl'
suꝑbia: vel initiũ tentatiõis: vel peccatũ cor-
dis antequã exierit. Contritio capitis suꝑ-
bie multũ valet ad repugnandũ ei. hanc cõ-
tritionẽ facit humilitas: que multũ valet ad
triumphãdũ de diabolo. Humilitas em̃ ad
modũ astuti luctatoris est: qui dum videt se
deijcere hostẽ: facit corruere. Nam ipsa eua-
dit oẽs laqueos diaboli. Sicut btũs An-
toniꝰ vidit in spiritu totũ mundũ plenũ laque-
is diaboli: ⁊ dũ suspirans dixisset: quis hos
poterit transire. audiuit vocẽ dicẽtẽ. Humili-
tas sola: gl'iã victorie totã dõ tribuit. Se-
cũdo caput tentatiõis est cõterendũ: q꞉ prin-
cipio tentatiõis e st resistẽdũ ſm illud Poe-
te. Pricipijs obsta sero medicina parat. Et
in ps̃. Beatus qui tenebit ⁊ allidet ꝑuulos
suos ad petrã. Diabolus em̃ quasi ꝑuulus
est in principio tentatiõis ⁊ tunc facilius po-
test occidi ⁊c. Tertio caput serpẽtis cõte-
rendum est: quia peccatũ destruendũ est an-
tequã extra per locutionẽ vel operationẽ p-
cesserit. Si cogitatio cor intrat cito pugnã-
dum est contra eam: ⁊ specialiter orãdo. Un-
de Gregoriꝰ. Quanto grauiori tumultu co-
gitationũ carnaliũ premimur tãto orationi
debemus insistere ardentius. Ad hec vaẽt
exempla supra dicta. De hac materia plura
dixi in sermõibus suꝑ epl'is. sermo. lix. circa

litteras. k.l.m.n.o.p. Rogem⁹ ergo deũ qua
ten⁹ nobis det hic grãm custodiẽdi cor no/
strũ: vt sic corde puro bene custodito valea
m⁹ eũ sicuti est ꝯtemplari in ꝑpetuũ Amen.

Sermo tertius. De custodia lingue siue oris.

Mors et vita ĩ ma
nibus lingue. Prouerb. xviij In
ꝑcedenti sermõe audistis de custo/
dia cordis. ꝛ de diuersitate cogitatõm bona/
rũ ꝛ malaꝝ: qualiter etiã illis sit repugnan/
dũ. Nunc ꝯsequẽter post custodiã cordis vi
dẽdũ est de custodia lingue. Non eñ potest
cor bene custodiri: nisi lingua etiã ĩ custodia
habeat. Ita eñ ẽ cõe ꝓuerbiũ. In q̊ cor re/
plet. ĩ codẽ os supabũdari videt. vulgarit.
wes das hertz vol ist. des geet ď mũd uber.
Sũme ġ necessariuz ẽ custodire linguã ex q̃
mors ꝛ vita ꝓcedit. Ipsa nãqȝ lingua inflã
mat rotã natiuitatis nostre. Jacob. z. i. inflã
mat oĩa opa nr̃a que dicunt̃ esse rota ꝓpter
ipsoꝝ volubilitatẽ. Nam sicut ĩ rota idẽ est
principiũ ꝛ finis: sic in actib⁹ nr̃is qñ hõ cre/
dit finire tũc incipit id[illegible] necessaria valde est
nob custodia lingue. Pro grã Aue maria.
Mors ꝛ vita in manibus lingue.

Circa hec principaliter vidẽda sunt duo
ad presens. Primo q̃ꝫ necessariũ ꝛ difficile
sit linguã ꝯpescere. Scd̃o q̃ꝫ diligẽter sunt
cauẽda pctã lingue. Tertio circa hec exem/
pla ꝛ doctrine. Et signãter q̃re deus hoĩ de
dit linguã. A Circa primũ notãdũ sic̃ Vin
cen. in spe. mor. li. z. p. j. di. z. dicit. Q bene ne
cessariũ est liguã ꝯpescere et custodire. quia
iuxta thema mors ꝛ vita ꝛc̃. Imo scd̃ꝫ aplm
Jac̃. z. lingua dicit̃ ignis vniuerse iniq̃tatis.
Et h̃ ideo ſm glos. q2 vniuersa facinora aut
ꝯmittunt̃ aut disponunt̃ ꝑ linguã sicut vicia
et pctã. Vñ fornicatiões ꝛ adulteria dispo/
nunt̃ ꝑ eã. silr̃ plurima ꝛ falsa testimõia ꝯmit/
tunt̃ ꝑ eã: aut defendũt̃ mala ꝑ eã. Et subdit
aplus Jac̃. vbi s̃. Ligua ꝯstituit̃ in mẽbris
nr̃is q̃ maculat totũ corp⁹ ꝛ ĩflãmat rotã nati/
uitatis nr̃e iflãmata a gehẽna. id est suggestio
ne diaboli. Nã ſm glos. Gehẽna diabol⁹ est
q2 ꝓpt̃ ipm est facta. Ex q̊ ptz. q̄ sic̃ gehẽna
semꝑ ardet sic diabolus vbicũqȝ sit ĩ aere vl̃
sub terra: semꝑ fert secũ tormẽta flãmarũ sua
rum. Et hac pena diabolus ꝯmotus flãmã

viciorũ suggerit hominib⁹: ꝛ suggesta ꝑ lin/
guã aperit: ꝛ ꝑ cetera mẽbra ad effectum per
ducere cogit. vt dicit Aug⁹. de ãcona suꝑ pre
dicto verbo apl̃i. Scd̃o infert̃ q̄ ligua ho
minis quodãmõ indomabilis est: imo mi/
n⁹ domari potest q̃ꝫ bestie siluestres valde fe/
roces. patet illud ꝑ aplm vbi supra dicentẽ.
Omnis natura bestiaꝝ: volucrũ: ꝛ serpentũ
et ceterorũ aĩalium domat̃ ꝛ domita sũt a na
tura humana: linguã autẽ nullus hoĩm do/
mare potest. Causaꝫ subiũgit. Est eñ inquie
tum malũ: ꝛ plena veneno mortifero. Q aũt
sic bestie domite sint tãgit Glosa dicẽs. Im
manissimã aspidem legit̃ a patrefamilias in
egypto domitã fuisse: que q̊tidie de cauerna
egrediens de mensa sua annonã accipiebat.
Legit̃ etiã tigridẽ mãsuetã fuisse factã in In
dia: ꝛ de india destinatã Anastasie principi.
Ita etiã videmus leones ferocissimos do/
mari: similiter aquilas: nisos: accipitres: sed
linguã malã nemo domare potest. Ideo sa
piens Ecc̃i. xxviij. post multa mala que ex
lingua ꝓuenire testat̃ dicit. Attende ne laba
ris ĩ lingua ꝛ cadas ĩ ꝯspectu inimicoꝝ insi
diantiũ tibi: ꝛ sit casus tu⁹ ĩsanabilis ĩ mortẽ
B Suꝑ quo verbo dic̃ Vin. in spe. mo.
li. z. par. j. de custodia lingue: q̄ quattuor sũt
in verbis istis ꝯsiderãda. Primuz q̄ lingua
lubrica est ꝛ in lubrico ꝯstituta et ideo mul/
tũ inimica. q2 ꝑ eã facilius ꝛ frequẽtius cadi
m⁹ ꝓpterea maior diligẽtia requirit̃ circa cu/
stodiã eius. Et ideo dic̃ attẽde scꝫ ꝓpter lubri
citatẽ ligue. Scd̃m q̄ aduersarij nostri mul/
tũ ĩfestant nos de pctĩs lingue: q2 vbi castrũ
inuenit̃ debili⁹ ibi forti⁹ impugnat̃. frequen
ti⁹ eĩ tẽtamur de pctõ ligue q̃m de alijs ideo
vigilanti⁹ ꝛ fortius est obsistẽdũ. Tertiũ q2
nõ solũ facil̃ est casus ligue sed ꝛ difficulter
resurgit. Facilit̃ eñ homo detrahit: sed val/
de difficulter famã restituit: ideo dicit̃ vbi su
pra. ꝛ sit casus tuus insanabilis. Quartũ est
ꝓpter peccatoꝝ lingue grauitatẽ: q2 videlicet
sunt ad mortẽ videlicet culpe que ẽ mors ꝑ̇/
ma: ꝛ in mortẽ gehẽne que est mors secũda.
Ex illis ergo infertur q̄ in peccato lingue fa
ciliter labimur ꝛ frequẽter: et ad h̃ fortius im
pugnamur: ꝛ cum maiori difficultate resur/
gim⁹: ac ꝑ h̃ ĩ mortẽ primã et secũdã ĩcidim⁹
ꝓpt̃ qd̃ lingua ẽ valde diligẽter custodiẽda.
Exemplũ illius habem⁹ in vitaspatꝝ. ꝛ qd̃
narrat Vincẽ. vbi s̃. Legit̃ eñ ibidẽ q̄ cui/

dam de senib⁹ sanctis per spm̄ sanctũ reuelatum est: ꝙ cũ fratres cõuenissent ⁊ loquerent̃ de his que ꝑtinebãt ad edificationẽ videbat sanctos angelos inter eos stãtes ⁊ letantes: delectabant̃ em̄ in eloq̃o dei ⁊ leuabant manus suas quasi deo gratias agẽtes. Cũ aũt de secularib⁹ loquerent̃ vel de imꝑtinentib⁹ ad salutẽ: statim angeli indignãtes longius recedebãt ⁊ demones in specie porcoꝝ accedebãt ⁊ delectabant̃ in voluptatib⁹: ⁊ pleni fetorib⁹ polluebãt eos. Cũ autẽ postmodũ loquerent̃ de edificatiõe: iterũ veniebant angeli vt prius agentes ⁊ mouẽtes manus lauabant eos a sordib⁹. Sanctꝰ aũt senex ibat per monasteria post multũ fletũ ⁊ vlulatuʒ monẽs fratres ⁊ dicẽs. Cauete frẽs a multiloquio ⁊ ociosis sermonib⁹ ⁊ seruate linguã per quã malus interitꝰ aĩe generat̃. ⁊ ꝑ quaʒ deo et sctĩs angelis odibiles sumus. verba em̄ inutilia infirmã faciunt mentẽ ⁊ euacuãt animã nostrã. Quis dubitat quin angeli sic sint presentes ⁊ letent̃: dũ pater aut mater instruit liberos aut familiã qualiter orare: aut deo seruire debeãt: vl' an sciant examinãt: vl' q̃ sint dei p̄cepta: aut peccata mortalia: aut q̃liter confiteri debeãt. E cõuerso demones letant̃ dũ ꝑntes delectant̃ in vituꝑijs pueroꝝ aut ꝟbis vanis ⁊ scurrilib⁹ sicut inueniunt̃ qui delectant̃ in malis ꝓuerbijs pueroꝝ. q̃rẽtes quid dixit aut fecit ille aut illa ⁊c̄. Hec de p̄ma ꝑte ꝙ̃ difficile sit custodire liguã ⁊c̄.

C Circa scđm ẽ aduertẽdũ ꝙ pctã lingue sunt studiose ⁊ diligẽter cauẽda ꝓpter tria videlicet q2 deo sunt iniuriosa. Scđo ipsi loquẽti ꝑniciosa. ⁊ tertio ꝓxio m̄tipl'r dãnosa. Primo pctã lingue sunt deo ĩiuriosa ⁊ ꝯtra eiꝰ ordinationẽ: ꝑʒ quia deꝰ dedit ꝓpter se ipsum homini linguã vicʒ ad se laudanduʒ et sibi gratias agendũ ꝓ omnib⁹ bonis ⁊ beneficijs q̃ fecit: ⁊ quotidie nobis facit ⁊ se facturũ promisit. vt hoĩes ei sacrificent sacrificiũ laudis ⁊ annũcient oꝑa eius ĩ exultatiõe Hoc est eĩ officiũ angeloꝝ. Et ideo quantũ ad hoc ꝑticipamus cũ angelis sanctis ĩ hoc exilio. Unde apl'us. j. ad Cor. iʒ. dicit Si linguis hominũ loquar ⁊ ãgeloꝝ. charitatẽ ãt nõ habeã nihil sum ⁊c̄. Ubi dicit Uincentius. Linguis hoĩm loquit̃: peccata ꝓpria cõfitendo humiliter et orãdo. Laudãdo vero deũ linguis loquitur ⁊ angeloꝝ. Et ideo Jaco. vbi supra dicit. Q in lingua benedicimus deũ et tamẽ ꝑ ipsam maledicimus homines. s. q̃ ad similitudinẽ dei facti sunt: et ꝑ cõsequens maledicimus deũ: quia qui maledicit creaturã maledicit ⁊ creatorẽ q̃ fecit illaʒ vt dicit Aug. de ancona suꝑ eodẽ verbo.

D Ex hoc infert̃ ꝙ valde grauiter peccant et nequiter ingrati sunt: qui verba blasphemie vel alia huiꝰmodi ꝓferunt contra deum quia lingua est data homini ad deũ laudandũ. Scđo cauẽda sunt solicite peccata lingue: quia ipsi loquẽti sunt perniciosa ⁊ ei faciunt multa mala vt patet infra.

Pctã ligue
- Om̄e bonũ mortificãt ⁊ ĩficiũt
- Peccata multiplicant.
- Personam reddunt odibilem.
- Personã reddunt damnabileʒ.

Primo ergo peccatũ lingue om̄e bonuʒ mortificat. corrũpit ⁊ inficit sicut modicũ venenũ infusum in vas vini vel balsami. Unde Jaco. vbi s̄ dicit. Lingua ꝯstituit̃ in mẽbris nostris que maculat totum corpus. Et sequit̃. Est em̄ inquietũ malũ plena veneno mortifero. Qualiter aũt om̄e bonũ quod est in homine maculat ⁊ corrũpit d2 Jac. j. Si quis putat se esse religiosuʒ nõ refrenans linguam suã sed seducens cor suũ huiꝰ vana est religio. Exemplũ de moniali de qua loquit̃ Grego. iiij. dialogorũ. Q post mortẽ suã cũ esset sepulta ĩ ecclesia visa est ardere a capite vsq3 ad renes: sed a lumbis et deorsum remanebat ĩtacta: cuiꝰ cãm assignat. Gre. q2 cũ eẽt casta ⁊ religiosa in alijs: in lingua tñ erat viciosa. Scđo lingua peccata m̄tiplicat: vnde facit hoĩem m̄tipliciter viciosuʒ ⁊ de peccato corruere in pctm̄. Unde Prouerb. xxvj Os lubricũ oꝑat̃ ruinas. Et ibidẽ. xxv. Sicut vrbs patens ⁊ absq3 muroꝝ ambitu: sic hõ qui nõ põt in loquẽdo cohibere spm̄ suũ Uñ in vitaspa. legit̃. ꝙ cũ quidaʒ senex iret ad btm̄ Antoniũ ĩuenit quosdam alios fratres q̃ ibant ad eũ qui in naui ⁊ ĩ via multa loquebant̃: et de diuersis scripturis ⁊ de oꝑe manuũ: et ille senex tacebat. Cũ aũt ꝑuenissent ad sanctũ Antoniũ ait seni. Bonos fratres habuisti socios itinerum? cui ait. Boni sunt sed habitatio eoꝝ non habet ianuã. qui vult intrat in eoꝝ stabulum ⁊ soluit iumẽtũ. Facit em̄ lingua hoĩeʒ sic domũ sine hostio arcã sine sera: ciuitatem sine rectore: nauẽ sine gubernatore. equũ sine freno. vas sine oꝑculo.

E Tertio ligua facit hoĩeʒ odibilẽ

nec mirũ quia omnẽ gratiã effũdit ⁊ abijcit. Unde Eccl.xx. Sapiens in verbis seipsuz amabilẽ facit. gratie autẽ fatuorũ effundentur. Et infra Homo acharis: id est sine gratia: quasi fabula vana ⁊ ĩ ore indisciplinatorũ assidua erit: quia scilicet nec ipse reputat. nec fides eius sermõibus adhibet. imo verba eius fabulosa vident ⁊ velut fabula deridentur. Sed econtra dicit Eccl.vj. Lingua eucharis. id est gratiosa in bono homie abũdabit. Unð Berñ. ait. Lingua ĩ lubrico posita lata ⁊ tenuis optimũ instrumẽtũ ad euacuanduz cor. Unde sensibiliter videmus ꝙ homines linguosi sunt aridi indeuoti ⁊ omni bono spirituali vacui. Sicut igit linguis igneis scilicet igne celesti mẽtes apostolorũ replete: solidãtur: exiccant: ⁊ spiritusancto replent. sic linguis igne maligno succensis: replentur: exiccant corda: ⁊ spiritussancti gratia euacuãtur. O deꝰ quot sunt tales lingue igne diabolico succense: que delectãtur proximorũ famã denigrare: rixas ⁊ iurgia concitare: cõtumelias: blasphemias: ⁊ periuria proferre: quis nouit has dinumerare? certe deus qui omniũ corda nouit. Ex illis infertur ꝙ lingua mala reddit hominẽ valde odibilem: vel odiosum alijs. Unde Eccl.ix. dicit. Terribilis in ciuitate sua vir linguosus ⁊ temerarius in verbo suo odibilis erit. Et iterũ ibidez.xx. Est tacens qui inuenitur sapiens: ⁊ est odibilis qui procax est ad loquẽdum. Et.xxv.caplo.dicitur. Mulier linguata homini quieto grauissima: scilicet ad sustinendũ. recte sicut ascensus arenosus in pedibus veterani. Exemplum. Hec est ergo causa quare multi habent exosas vxores suas ⁊ male tractant: quia malas habent linguas. De hoc refert Uincentius vbi supra Exemplum de quadam iuuencula: que dum a vetula requireret quid facere posset: vnde pacem viri sui habere posset ⁊ amorem: ⁊ vnde erat ꝙ eam tã male tractaret. Uetula respõdit vt iret post venatores. dicens ꝙ lepores (quos insequuntur canes) docerẽt eam quomodo pacem ⁊ amorez viri sui haberet si interrogaret eos. Ipsa autẽ hec faciẽs: cum videret lepores fugientes nec de verbis eiꝰ curantes reuersa ad vetulã cõquerebatur se illusaz. Cui vetula In veritate lepus optime te docuit: ⁊ si non verbo tñ exemplo. Sicut enim lepus nõ rebellando nec de verbis curando: sed fugiendo ⁊ canes declinando euadebat ita et tu potes. Sic ergo patet ꝙ lingua mala reddit hominẽ odiosum: non solũ hominibꝫ sed etiã deo ⁊ angelis eius vt ptꝫ s. in exemplo circa litterã. G. F Quarto lingua reddit hominẽ dãnabilez sicut patet Luc.xvj. de diuite epulone qui ꝑpter loquacitatẽ suaz damnatus est ⁊ eterne pene supplicio cruciat. vt di. Grego. nec vnam aque guttam potuit impetrare. Et ideo singularit dãnatis dicit Apocal.xvj. Manducauerunt linguas suas pre dolorib ⁊ blasphemauerunt deũ celi. quia ꝑ que qs peccat ꝑ hec torquetur. Sapie.xj. Ideo qui ꝑ linguas suas peccauerũt: in linguis precipue cruciantur. G Tertio principaliter cauenda sunt pctã lingue qꝛ primo sunt multipliciter dãnosa. ⁊ hoc potest declarari ex multis causis infra signatis qꝛ lingua mlta mala facit primo.

Lingua
- Proximũ succendit ⁊ per hoc seminat ĩfamias discordias ⁊ rãcores
- Inquinat. emittendo ĩmundiciã et fetorem.
- Seducit ⁊ educit in errorem.
- Pungit et vulnerat. imo mortem generat.

Primo lingua primum succendit ⁊ prouocat ad iracundiam et furorem. ꝭm illud Job xlj. Halitus eius prunas ardere facit ⁊ flamma de ore eiꝰ egredit ad modũ behemoth siue diaboli. Siliter Jac.3. dicit. Lingua nostra ignis est ĩflãmata a gehẽna ⁊c. Et Eccl. xxviij. dr. Lingua testificans adducit mortẽ si sufflaueris qsi ignis ardebit: ⁊ si expueris sup illã extinguet. De hoc tãgit Uincẽ. ĩ spe. vbi s. multa exempla. Et iter cetera dicit exemplũ. Cum mulier cũ quadam vicina sua litigaret ⁊ illa esset implacabilis: altera expãdit pallium suũ dicens sicut audiuerat ĩ sermonibus. Domina: ista vestra vituperia sũt mihi valde necessaria quasi preciosum aurũ ⁊ lapides preciosi ad mea debita peccata qbus multum obligor persoluenda: ⁊ ad coronam eternam mihi fabricandam. proijciatis ergo satis de his ĩ hoc pallio. Et ideo bene dicitur Prouerb.xv. Responsio mollis frangit iram sermo durus suscitat furorem. Huius exemplũ habemus in vitaspa. Dũ abbas Macharius montem ascenderet: et discipulus suꝰ eum parũ pcederet: obuiauit cuidam sacerdoti idolorꝫ currẽti ⁊ grande lignũ portãti: ⁊ clamauit. q̃ curris demon? At ille ĩdignatus tantũ eũ verberauit ꝙ eũ qsi

examīmē reliquit. Item tandem idem sacerdos idolorū currēs obuiauit btō Machario qui eū salutauit dicens. Salueris laborator salueris. Qui admirās ait: q̄d inuenisti in me boni vt ita me salutares. Cui Macharius: quia vidi te laborātē ignorās quo curreres. at ille: et ego tua salutatiōe compunctus seruum magni dei te esse cognosco: et dixit ei quomō p verbis contumeliosis alteri intulerat verbera. Et tenēs pedes eius rogauit vt eum monachū faceret asserebatq̄ q̄ aliter eum nō dimitteret. Tunc aliū fratrē quia vulneratus ambulare nō poterat ad ecclesiam manibus detulerūt. Fratres aūt vidētes illum esse cōuersum admirati sunt et multi ex paganis p pter illum sacerdotē suū ad fidem cōuersi sūt Ideo dicebat Macharius: sermo durus et malus etiam bonos cōuertit: humil' et bonus malos cōuertit i bonū &c. Ex quo patet quō per linguam succēdentē seminant discordie: rixe: rancores et infamie, sicut patet ad expiētiam multi aliorum sermonibus malis cōcitati se vindicātes infamāt. et q̄nq̄ non solū ad verba contumeliosa sed et verbera cōueniūt. Secūdo lingua inquinat emittendo imūdiciam et fetorē. qd̄ fit dupliciter videlicet vel p verba contumeliosa vel p verba imūda. Per verba contumelie: q̄a litigiosi et contumeliosi similes sunt pdicibus. de quibus dicit: q̄ postq̄ diu pugnauerūt rostro et vnguibus: ad vltimū posterioribus proprijs pugnādo mutuis stercoribus proiectis in faciebus se maculant. Exemplū. Sic homines linguosi post litigia se fedāt vituperijs et litigiosis verbis. similes iudeis crucifigentibus christū: qui postq̄ christo maledicebant in eius faciem cōspuebant. Per verba vero imundicie lingua multos inquinat: quia sicut dicit Jacobi. 3. Lingua maculat totum corpus scz ecclesie. fm illud. j. Corin. xv. Corrūpunt bonos mores colloq̄a praua. frequēter eñ luxuriosi verbis suis impudicis trahunt alios ad luxuriā. Tertio lingua seducit et deducit alios i errorem. Unde Ecci. v. Lingua imprudentis subuersio illius est. Imprudens quippe primo subuertit. postmodum subuertit alios per linguam suā. Sic fuit lingua Arrij qui fere totū mundum subuertit et infecit: etiam ipsum papam Liberiū et multos impatores p cuius peste tot et tante persecutiones orte sunt in ecclesia dei: q̄ q̄cūq̄ contradicebant sibi: ad mortem querebantur. vel in exiliū relegabantur: vt Athanasius Alexandrinus patriarcha: beatus Hilarius et beatus Maximinus. De cuius ortu secte legit. in hist. eccle. li. xi. et de pcessu eius et infectiōe et psecutiōe facta catholicis. Similiter li. xv. Sic etiam pestifera fuit lingua Manichei. Et signanter Mahumeti qui fere totam ecclesiā orientalē et meridianā subuertit. sicut et hodie hec secta viget fortissime. Sic et lingua pestifera Johānis hus et Johannis rockenzan. quot infecerūt in Bohemia clarū est. Et vtinā nō aliquos extra illud regnum. De hac lingua dicit Apoc. ix. q̄ angelus abyssi qui p̄sidebat locustis p q̄s designant heretici dicebatur exterminans Et postea in eodē capitu. q̄ de ore eorū pcessit ignis. i. verba inflāmātia ad irā. et fumus excecantia p errorē. et sulphur: quia fetentia p blasphemiā vel luxuriā. Quarto et vltio lingua mala pungit et vulnerat: et tandē mortē generat. Unde ps. Dentes eorum arma et sagitte: et lingua eorum gladius acutus. Et Hiere. ix. Sagitta vulnerās lingua eorum dolū locuta est. Q aūt lingua eorum mortē generat: patet. quia primo suā. postea multorum aliorum: nō vnius tm̄ sed q̄nq̄. decē. viginti. centū. mille &c. fm illud Job. xx. Occidit eum lingua vipere. Et Ecci. xxviij. Multi ceciderūt in ore gladij. sed nō sic quasi q̄ interierūt p linguā suam. Beatus q̄ tectus est a lingua nequā. et q̄ in iracundiā illius nō trāsiuit: et vinculis illius nō est ligatus. Et sequit. mors illius mors nequissima. Ex illis ergo ptz q̄nta mala et dāna lingua mala facit inter pximos. nec satis i iam expssis malis. imo nō est hō viuens in terra q̄ ad plenū narrare possit maliciā lingue male &c. Hec de scdo. Tertio principaliter dubitat. ex quo tot mala eueniūt ex lingua: q̄re tūc deus dedit hominibus linguas &c Ad hoc rn̄det Vincen. in speculo vbi sup. q̄ deus dedit nobis linguas ppter q̄tuor vt infra.

Deus dedit nob linguas
- Propter seipm vicz ad se laudandū et sibi grās agendū.
- Ad cōceptus nostros inuicē exprimēdos et ad corpus sui tentandum.
- Ad proximorum salutē pcurādū
- Ad cōsecrandū sua mysteria et ecclesiastica sacramēta.

Primo ergo deus dedit nobis linguas ppter seipm ad se laudandū et sibi gratias agendū

de omib nob bois collatis vt ptz s. circa literam. C. Scdo de dedit nob linguas ad cõceptus nros inuicē exprimendū z ad corpus alendū z sustētandū fm duo opa nature ad q nobis ē data: gustū videlicet z loquelaz z qd adhuc est maius z melius: dedit eā nobis ad veniā impetrandā i confessione: z ad grām z meritū pmerendā in oratiõe. Unde Jsaie. xlv. Mihi curuabit oē genu z ɔfitebitur ois lingua, sicut lati de hoc habet de cõfessiõe z oratione. Tertio de dedit nob linguā ad primoꝝ salutē pcurādū: docēdo: monendo: ɔsulēdo corripiēdo: arguēdo: ɔsolādo: et huiusmodi fm illō Jsa. l. Dñs ddit mihi linguā eruditā. i. ad primoꝝ eruditiōez: idō seqtur. Ut sciā sustētare eū q lapsus est vbo. Et Ecci. vj. Lingua eucharis i bono hoie abūdabit: q scz p dei grāz sciat z possit primos a malo retrahere z ad bonū attrahere. Tal' fuit lingua Petri z Pauli z alioꝝ aploꝝ: q cū essent pauci: hūiles abiecti: totū mūdū modico tpe ad fidē xpi p dei grām ɔuerterūt. Talis etiā fuit ligua beati Augustini. Hieronymi. Ambrosij. Gregorij. z alioꝝ doctoꝝ sanctoꝝ z pdicatoꝝ q ad fidē xpi mītas aīas adduxerūt. Fideles vo ad salutē eternā īstruēdo monēdo: exhortādo z hui modi: i fide z moribz attraxerūt: qz videlicet eoꝝ ligua erat sctispiritꝰ instrumētū q loqbat in eis: z eos mouebat, sic dic. Ps. Lingua mea calamꝰ scribe velociter scribētis id est spūssancti q velocit z i instāti scribit legē z mādata z oīa ad salutē necessaria i cordibz auditoꝝ. Uñ in linguis igneis descēdit spūssanctus i aplos z alios discipl'os vt ignea verba loquēdo: infideliū mētes per errorem excecatas illuminarēt: obduratas per penitētiā emollirēt: z pigras ad bene operandum fortius excitarent: z frigidas ad amorē diuinū vehemētiꝰ inflāmarēt. Econtra Hus Rockczā. z alioꝝ hereticoꝝ z pseudoapl'oꝝ siue pdicatoꝝ liguas: mouit z mouet malignꝰ spūs q infernali igne eas i flāmat ad mētes fideliū excecādas z ad diuinū amorē extinguendum zc. iuxta premissa. Quarto dñs deꝰ dedit nob linguas ad cõsecrandū sua mysteria z ecclesiastica sacramēta, quibz sanctificant creature visibiles p verbum di z oratiõnē: viuificant z ɔsecrant aīe. spirituales morbi curant, diuina offensa remittit, gra infundit: remedia ɔferunt: demones effugant, z qd maius mirabilius z efficacius i est, christi corpꝰ creature visibiles cõuertunt. Unde Ecci. xxxvj. Si est lingua curationis, est z mitigatiōis z misciõe. In istis non solum pares sumus angelis. Jmo etiaz excellimꝰ eos quia nõ eis cõtulit sacramētoꝝ suoꝝ mysteria dispēsāda. Sic ergo patēt ex premissis quattuor cause: quare deꝰ dedit hominibz linguas. Non vtiqz ociosas: non ad malum siue nocumentū sui aut alioꝝ: nõ ad diabolo per eas seruiēdū, sed ad deum laudandū: z sibi gratias agendum: ad cõceptus nostros i verbis exprimēdos: z ad corpꝰ sustentandū: ad primoꝝ salutem pcurandaz: et ad diuīa mysteria z ecclesiastica sacramēta cõsecrāda. J Ex omnibz ergo pmissis in h sermone attēdat vnusquisqz quāta sit ingratitudo: quāta iniquitas, et quantū flagiciū: mēbrum tānobile: tantis dotatū prerogatiuis priuilegijs adornatum: inquinare sordibus peccatoꝝ z illud quod est instrumentū di tā dignis z diuis officijs deputatū: facere mēbrum diaboli. Sic ergo patet quātū sit cauendū vicium lingue, z omnino detestanduz quia est deo iniuriosuz, ipsi loquēti multipliciter pnciosum siue nociuum z primo damnosum. Dicamus ergo quotidie cum pheta in deuota oratione. Pone domine custodiā ori meo et ostiū circūstantie labijs meis. Nõ declines cor meū in verba malicie ad excusādas excusationes in peccatis. ps. cxl. Et iteꝝ. Dixi custodiā vias meas vt non delinquaz in lingua mea. Posui ori meo custodiā cum cōsisteret peccator aduersum me. ps. xxxviij. vt sic in lingua custoditi hic deuz laudemus z ei gratias agamus: vt tandem in eternitate eum cum omnibz sanctis incessanter sanctuz z laudabilem predicemus dicentes cum omnibus sanctis. Sanctꝰ sanctus sanctus dominus deus qui viuit et regnat in secula seculorum Amen.

Sermo quartus
De peccatis lingue.

Mors et vita i manibz lingue. Prouerb. xviij. In pcedenti sermone audistis qz necessariū z difficile sit linguā ɔpescere, qz diligēter peccata lingue sunt cauēda, z quare oīpotens nobis dederit liguas ex quibz tāta mala euenīūt. Nunc ɔsequēter videndū erit de peccatis lingue: i genere ea enumerādo, z de

silentio q̄ꝫ vtile sit homini ex pluribꝫ causis.
Pro gratia Aue Maria.
Mors ꝛ vita in manibus lingue.
Primo videndū est quot ꝛ que sint peccata lingue. Secūdo de silentio ꝓpter q̇d ipm silentiū sit amandū. A Circa primuz est notandū ꝙ tam mlta sunt peccata lingue ꝙ vix valeant enumerari. qđ bene ostēdit apostolus Jaco. iij. dicēs ca. Lingua nr̄a ignis est vniuerse iniquitatis. Ubi dicit Glos. per hanc oīa facinora: aut ꝓcurātur vt adulteria latrocinia ꝛ huiusmodi: aut ꝑpetrant̄ vt plurla: falsa testimōia: mēdacia ꝛ similia: aut defendunt̄ sicut facit quilibet impius q̇ facinus qđ cōmisit defendit. Et ideo ī genere cogitaui notare peccata lingue inferius.

Peccata lingue ex supbia:
- Jactantia
- Jronia. dū quis ꝟbis aliū laudat: ꝛ tm̄ ꝑ ea illū intendit diffamare: vt dicēdo tu es valde mi̇ſicors: ꝑ h̄ intelligēdo eū esse auaꝝ ꝛ parcū.
- Simulata ꝯfessio
- Pctōꝝ defēsio
- Contentio.
- Jmpugnatio ꝟitatꝭ agnite.

Hec ꝓcedūt ex supbia vel inani gloria.

Pctā lingue ex inuidia:
- Detractio
- Susurratio
- Derisio
- Murmuratio
- Prauū ꝯsilium
- Secreti reuelatio

Hec ꝯcernūt inuidiā

Pctā ligue ex ira:
- Blasphemia
- Conuiciū seu ꝯtumelia
- Litigium
- Clamor.
- Maledictio
- Jmproperium
- Discordiaꝝ seminatio

Hec respiciunt iram

Pctā lingue ex acidia ꝛ gula:
- Adulatio
- Multiloquium
- Stultiloquiū
- Scurrilitas
- Jndiscreta ꝓmissio
- Jndiscreta ꝯminatio.
- Taciturnitas

Hec ꝑtinent ad acidiam ꝛ gulam

Pctā ligue ex auaricia:
- Mendacium
- Periurium
- Falsum testimonium.

Sub auaricia

Pctā ligue ex luxuria Turpiloquium.

B Sic ḡ ptꝫ ꝙ ex oībꝫ vicijs capitalibus oriunt̄ pctā lingue ad sensum dictū. Cū autē lingua ꝭm phm ꝯgruat ī duo oꝑa, videlicet gustū ꝛ loquelā, sequit̄ ꝙ oīa pctā supͣ meōrata ꝑtineāt ad linguā. Quātū aūt ad primū eiꝰ officiū scꝫ loquelā p̄ter pctā enūerata sunt adhuc alia pctā videlicꝫ pertinacia ꝛ heresis seminatio ꝛc̄. Sed quātū ad scđm eiꝰ officiū videlicet gustū p̄ter p̄missa sūt castrimargia ꝛ ebrietas. de quibꝫ ī alio loco dicēdum erit. Hec de p̄mo ī genere sūt dicta quātū ad peccata ligue enarrata. Circa scđꝫ aduertēdū sic pctā lingue sunt sollicite cauēda: sic ꝛ silentiū diligēter est seruandū saltē regularit̄ mltiplici ratōe vt ptꝫ ex Vincē. in spe. mo. li. iij. ꝑ. j. distinctione. iiij.

Silētiū ē obſuādū mltiplici rōne ex Vincē. vt s̄.:
- Exēplarꝭ īformatio a đo ꝛ hoībꝫ
- Regularis institutio ordinum.
- Amor puritatꝭ ꝛ decor honestatꝭ
- Prodest ad deuotionem
- Est signum sapientie ꝛ patiētie
- Dat hic requiē ꝛ pacem tandem ꝛ brauium eternum.

C Primū ergo ꝓpter qđ amari debet silentiū est exemplaris īstructio a deo ꝛ sctīs eius. Deꝰ eī silet nr̄a dissimulādo pctā ꝛ ad penitētiā expectādo ꝛ tm̄ aptissime oīa videt ꝛ angeli eiꝰ. sicut ptꝫ postea ser. [illegible]ij. C Sed postea loquet̄ ī iudicio disceptādo ꝛ vnicuiqꝫ ꝭm oꝑa sua reddēdo ꝭm illud Jsa. xlij. Tacui semꝑ: silui. patiens fui sic̄ paturiēs loquar: ꝑ h̄ ostēdēs nob̄ ꝙ est tempꝰ tacēdi ꝛ est tēpus loquēdi. sic̄ dicit̄ Eccēs. 3. Jtē xp̄us an̄ pylatū stetit sic̄ mutꝰ ꝛ nō aperuit os suū. Cū em̄ diceret ei pylatꝰ. Non audis quāta aduersū te dicūt testimōia: nō respōdit ei ad vllū verbum. Mat. xxvj. Vn̄ ī ps̄. Ego aūt tanq̄ꝫ surdus nō audiebā ꝛ sic̄ mutꝰ nō aꝑiens os suuz. Et Jsa. liij. Sicut ouis ad occisionē ducet̄ ꝛ nō aperiet os suū. Siliter btā ꝟgo rarissime et paucissima ꝟba legit̄ esse locuta. Exemplū illius habemꝰ ī vitaspa. de abbate agathon: qui vt taciturnitatē disceret. dicit̄ lapidem in ore suo ꝑ triēniū tenuisse. Et Vincen. vbi s̄ scribit de q̇dā milite: q̇ volēs intrare religionē ꝛ attēdēs mala q̄ faciebat lingua. misit q̄ndā vasallū suū ad abbatē iniūgēs ei vt diceret abbati volūtatē suā. ꝛ ꝙ esset mutꝰ. patꝰ tm̄ ꝑ oīa obedire. receptꝰ ḡ credebat̄ mutꝰ. et cum multū ꝓfecisset eduxit eū abbas secū ad quendā militē in extremis laborātē. quez vidēs ī exitu miserabilit̄ a demonibꝫ pertrahi. fleuit multum. Redeuntibꝫ illis. occurit quidam miles insinuans abbati ꝙ expeditis factis suis q̄ꝫ citius religionem intraret: qui

tū ꝓcederet eos: viam per quendam pontē tentans: cecidit ꝛ summersus est: cuius animā vidit dictus miles in monachi specie in celū ab angelis deferri. Et cum risisset: adiurauit eum dictus abbas in virtute sancte obediētie: ꝙ si posset loqui diceret ei quare sic fecisset: qui ait. male fecisti ꝯtra ꝓpositum meū me faciēs loqui. Cui omnia visa narrauit. Cum aūt abbas corā eo se ꝓstrauisset. ꝛ ille eū repulisset: rogauit eū vt in aliq̄ ipum includeret vbi suū ꝓpositū seruaret. D

Secundū est regularis ordinis institutio: vicȝ scti Benedicti: Augustini: Dominici: Francisci. q̄si custodē religionis silentium ꝓposuerūt in claustro oratorio: dormitorio: et aliis officinis. Uñ Esa. xxxi. dicit. Cultus iusticie silentiū. Et Hiere. viij. Conuenite ꝛ ingrediamur ciuitatē munitā. ꝛ sileamus ibi: quia dñs noster silere nos fecit: ꝛ potū dedit nobis aquā fellis. Unus enim aliū debet ad silentiū ꝓuocare. Sicut enim hō in ingressu religionis posuit pedes suos in imo obedientie: vt nō sit ei licitū pedē extra ponere vt exeat sine licentia plati: ita nec lingua debet exire sine licentia plati: quā in manu eius posuit sicut alia mēbra. Nā clauis oris est licētia plati. sera em̄ sine clausura est silentiū. fures aūt videntᷣ esse q̄ faciunt cōtra clauē. nec accipiūt eam a plato: qui claues dom⁹ habere debet: tradere ꝛ reseruare. Ideo dr̄ Prouer. xxij. Ne trāsgrediaris terminos antiq̄s. scȝ loci vel tp̄is: quos posuerunt patres tui. Itē nō aduertūt ꝙ̄ ꝓciosum thesaurū cōtinēt in se q̄ verū silentiū habēt.

Tertiū est amor puritatis ꝛ decor honestatis. Uñ ad puritatē seruandā ꝛ honestatē multuȝ valet silentiū: ꝓpter qđ ait Ps. xxxviij. Dixi custodiā vias meas vt nō delinquā i lingua mea. Et iterū ps. j. lxj. Pone dñe custodiā ori meo ꝛc. Eccl. xxij. Quis dabit ori meo custodiā: ꝛ sup labia mea signaculum certū vt nō cadā in ipis ꝛ lingua mea ꝑdet me. Ideo dicit Greg. Mens sine clausura silentij vndiqȝ patet iaculis inimici. Exemplū illius habem⁹ in vitaspatrū. Cū beatus Arsenius adhuc esset in palatio: rogauit dñm dicēs. Dñe dirige me ad salutē. Et vox ad eū. Fuge hoīes ꝛ saluaberis. Et cū adhuc in solitudine oraret: vox facta est iterū ad eū. Fuge: tace: quiesce. Hec em̄ sunt radices nō peccandi. Uñ Ambro. dicit. Alliga sermonē tuū ne lasciuiat: ꝛ multiloquo peccata sibi colligat. lutū em̄ colligit anim⁹ verbis exundās. Et Uincē. vbi s. dic. Plures vidi peccasse loquēdo: ꝛ paucos tacendo. et sunt verba Ambro. Et Grego. Redire nō valet ad cognitionē sui mens q̄ multiloquio est corrupta: sed a secreto intime cōsiderationis se excludit: q2 in fonte impuro intuentis facies nō videtᷣ. Ex illo patet in q̄nto ꝑiculo sint hoīes sine silētio. Sūt em̄ sicut equitantes equū rabiduȝ sine freno. in domo succēsa sunt sine obstaculo. in via in qua est fouea abyssalis sine operculo: sūt vt castrū sine clausura. vrbs sine porta. arca sine sera. nauis sine ancora. vinea sine sepe. et messis sine custode. Uñ in vitaspatrū dixit abbas Sison. Triginta anni sunt ꝙ nō aliud nisi hoc q̄tidie depcor dñm orans dico. Dñe iesu xp̄e. ꝓtege me a lingua mea: ꝛ vsqȝ nunc ꝑ singulos dies corruo ꝑ ipam ꝛ delinquo. Sic bñ honestas hoīs cōprobatᷣ ex silentio. Nā leuitas mentiū ꝑpenditᷣ ex leuitate verborum et ex nequicia hmōi. ꝺm illud Matth. xxvi. Loquela tua manifestū te facit. Ideo dicit Grego. Praui sicut in mente sunt leues: ita ꝛ in locutione sunt p̄cipites: q2 qđ leuis ꝯsciētia cōcipit: leuior ꝓtin⁹ lingua prodit. Idē. Talis sermo ostenditᷣ q̄lis animus cōprobatᷣ. F Quarto silentiuȝ ꝓdest ad deuotionē. Unde Grego. Mens more aque circūclusa ad superiora colligitᷣ: q2 id repetit vñ descēdit. ꝛ relaxata deperdit et se ꝑ inferiora inutiliter dispergit. vñ redire ad sui cognitionē nō sufficit. Qui igitᷣ exteri⁹ ꝑ multiloquiū se spargit: vim intime cōsiderationis amittit. In signū illius dicūt naturales ꝙ aqua tantū potest ascēdere quantū descendit ꝑ aqueductū. ꝛ ꝑ cubitū vltra.

Quinto silentiū est signū sapiētie ꝛ patiētie. Uñ Seneca. Silentiū hoīs stulti pro sapiētia est. hoc vtiqȝ esset notandū. Ideo dicitur Prouer. xvij. Stultus si tacuerit sapiens reputabitᷣ. Et Zenocrates ph̄s cū inter multos taceret: interrogatus cur hoc faceret. R̄ndit: quia me locutū esse penituit; tacuisse vero nunq̄. Et Socrates inter alios ph̄os tacēs interrogatus vtrū hec faceret ex inopia an ex stulticia: ait. Nemo stultus tacere potest. Et Theophrastus philosoph⁹ rustico tacenti in cōuiuio dixit. Ex doctis h̄ solū habes ꝙ taces. Itē Zeno ph̄us cuidā loquēti ait. Si te auribꝫ nostris audires: taceres. Ecce ꝙ silentiū est signum sapientie.

B

Ita etiã est signuʒ patiẽtie. Uñ christ⁹ corã Pylato ⁊ Herode tacuit in signũ patientie. Itẽ colaphis cesus: consputus: illusus: flagellatus: coronatus: crucifix⁹ semp tacuit. sicut Esa. lv. de eo dicit̃ vt supra. Exemplũ illius habem⁹ in vitaspatrũ. Uñ abbas Pastor q̃siuit ab abbate Nestorio. Uñ tantaʒ acq̃sierit virtutẽ: vt qñ abbas ei aliq̃d iniũgeret i monasterio ip̃e nõ loqueret̃: q̃ ait adiuratus. qñ intraui monasteriuʒ dixi. Tu et asinus vnũ estote. vt sicut asinus verberat̃ et nõ loquit̃: iniuriã patit̃ ⁊ non rñdet. sic et tu. ſm illud ps̃. Ut iumentũ factus sum ⁊c.

Sexto ⁊ vltimo silentiũ dat hic requiẽ ⁊ pacẽ: ⁊ tandẽ brauiũ eternũ. Uñ in vitaspatrũ quidã iterrogauit fratrẽ senẽ. Usq̃quo seruãdũ est silentiũ Qui rñdit. Usq̃quo interrogaris. In omni loco si tacit⁹ fueris: requiem habebis. Et iterũ frater interrogauit senẽ. Si habito cũ aliis ⁊ video rẽ incõuenientẽ: tũc vis vt loquar. Dixit senex. Si sũt aliq̃ maiores seu coetanei tacẽs magis req̃em habebis. In hoc etiã q̃ minorẽ te facis: securũ te reddis. Si aũt coartat te sp̃us tu⁹ cõmoue eũ humiliter ⁊c. Ecce q̃nte vtilitatꝭ est silentiũ seruare. Ideo hic studeam⁹ habere silentiũ vt per hoc mereamur obtinere iubilum eternum Amen.

Sermo quintus

De custodia quinq̃ sensuum.

Iudices et magistros constitues in oĩbꝫ portis tuis scʒ sensuum. Deutero. xvi. In p̃cedentibꝫ sermonimus audiuistis de custodia cordis ⁊ lingue quõ homo custodire debet cor suũ ⁊ linguã p̃seruare ne incidat in laqueũ diaboli. Et signanter de custodia lingue audistis quãta mala ⁊ pctã nobis eueniũt ex lingua: imo de omni genere peccatoꝝ aliq̃. ⁊ q̃re deus linguas nobis dederit: et q̃ꝫ utile sit habere silẽtium. Nunc cõsequenter videndũ est de custodia q̃nq̃ sensuũ. q̃ vtilis ẽ homini ⁊ necessaria. Ita vt homo in portis sensuũ suoꝝ cõstituat iudices ⁊ magistros. id est attẽte vigilet: et sensus suos custodiat ne mors itret p illos: vt dicit Hieremias. et de illis videndum erit p ordinẽ in aliq̃t sermonibꝫ.

Pro gratia. Aue maria.

Iudices ⁊ magistros cõstitues ⁊c. vbi s̃.

Primo in genere pauca dicent̃ de sensibꝫ et cõsequenter incipiendum erit de sensu visus. A Est ergo notandũ ſm Uincen. in spec. moral. li. iiij. p. i. dist. v. q̃ p sensus exteriores ciuitas aĩe grauiter ⁊ valde impugnat̃. intrant eñ p illos in animã male cogitatiões. delectatiões. desideria carnalia ⁊ cõsensus ⁊c. vt p visum: auditũ: olfatũ: gustũ: ⁊ tactũ. et ideo diligẽter sunt custodiẽdi. Sicut eñ ciuitas qñ obsidet̃ totũ robur exercitus ⁊ potẽtia circa portas ponit̃. q̃bus fractis: ciuitas cito capit̃. Et ecõtra ciues obsessi totũ robur cõstituũt circa portas. Sic aĩa circa portas sensuũ exterioꝝ debet fortiter pugnare ⁊ custodes in eis cõstituere. id est vigilare meditãdo dei p̃mia dũmõ ipugnat̃ circa portas sensuũ suoꝝ. vicʒ p carnẽ: mundũ: ⁊ demonẽ. ⁊ nisi hoc fecerit: faciliter expugnat̃ p dictos tres inimicos. Nũc ḡ de singulis sensibꝫ videndũ erit q̃liter sint custodiendi. Et in hoc sermone de sensu visus.

B De custodia oculorum.

Nota q̃ sic visus inter alios sensus por est in situ ⁊ ordine in capite: ita in aĩe nocumento obtinet p̃ncipatũ. Hoc ẽ q̃ inter oẽs sensus exteriores null⁹ tantũ nocet homini et est sibi occasio ad peccatũ: sicut sensus visus. Et iõ valde diligẽter est vigilandũ circa custodiã oculoꝝ. Ad hoc aũt principaliter nos dñt q̃ttuor mouere vt patebit p ordinẽ. et ponit Uincen. in speculo moral. li. iiij. pte prima. dist. v.

Ad custodiam vis⁹ siue oculoꝝ dñt mouere. iiij.
- Multiplex sollicitudo nature circa visuʒ custodiẽdũ
- Consideratio iacture siue nocumentoꝝ per visum.
- Interna speculatio a qua retrahit animã visus.
- Eterna retributio qua priuat visus si nõ custoditur.

Primo ergo ad custodiã oculoꝝ dʒ nos mouere sollicitudo nature q̃ tot operimẽta posuit circa oculos. Dicũt enim naturales phi q̃ natura ỽtuteʒ visiuã operuit septem panniculis: quoꝝ altero deficiẽte necesse est vim visibilẽ depire. Scdo ex hoc q̃ de⁹ fecit naturã oculi nobis maxime necessariã ⁊ maxime passibilẽ ab extrinseco tãgente. Et iõ naturale est hoĩ q̃ man⁹ vel q̃dcũq̃ aliud mẽbrũ qd̃ põt añ oculos ponat p custodia coꝝ a lesione ɔtrarij Tertio ex h̃ q̃ natura visum inter alios sensus posuit in sũmo

capitis nostri tanq̄ȝ capitaneū principem et
supiorem ducē. per qđ etiam significat ꝙ vi-
sum figere debem⁹ in xp̄o capite nostro ꝺm
illud ps̄. xxiij. Oculi mei semꝑ ad dn̄m. Et
ꝙ naturam diuinaȝ in celo ꝯtēplari debem⁹
vt ad eam semꝑ dirigam⁹ oculos interiores
ītētionū ⁊ affectionū nr̄aꝝ. vt faciebat btūs
Martinus. qui oculis ⁊ manib⁹ erat in celū
semꝑ intent⁹: leuando vicȝ oculos ⁊ manus
ad celum: q̄ꝛ per hoc homo ꝓuocat̄ ad deuo
tionem. Et beat⁹ Stephanus: qui intendēs
in celum vidit gloriam dei. Act꜐. vij. Ex his
omnibus ptȝ ꝙ natura nos docȝ vt oculos
diligenter custodiamus: ne mors per eos tā
quā per fenestras intret in animaȝ nostram.
Hieremie. ix. mors vicȝ peccatorum que est
pessima in ps̄. xxxiij. Patet consequēter quō
oculos nostros leuare debem⁹ ad celū ad cō-
tēplandum celestia. sicut fecit beatus Joan
nes euāgelista q̄ ꝑ aquilā designat̄. De quo
legit̄ ꝙ cū reuersus eēt de exilio de pathmos
insula in Asiaȝ: ⁊ inueniret multas hereses
pullulasse: conuocauit populū. ⁊ dixit oratio
nem ⁊ missaȝ. Et missa celebrata sub diuo ex
iens oculos sursuȝ eleuās irreflexos in solēȝ
euangeliuȝ illō In principio erat verbū de
ꝓmpsit: in quo hereses pullulatas confuta-
uit. Et bene dicit̄ aquila. Unde legit̄ ī natu-
lib⁹ ꝙ aq̄la volēs experiri pullos suos q̄ sint
generosi vel degeneres: conuertit eos versus
solem: ⁊ eos qui solem intuent̄: irreuerberat꜐
ocul' tanq̄ȝ generosos fouet ⁊ nutrit illos aūt
qui oculos ad terrā reflectūt: tanq̄ȝ degene-
res ⁊ indignos abijcit. Sic dn̄s de⁹ illos de
generes reputat q̄ mētis oc'los ī cū nō figūt:
sed affectiones ⁊ cogitatiōes in terrenis po-
nunt. Prouerb. xvij. Oculi sapient꜐ in capite
eius. oculi stultoꝝ in finib⁹ terre. ¶ Se
cūdo principaliter ad custodiam oculoꝝ de-
bet nos mouere magnitudo iacture siue no-
cumētoꝝ ex ocul'. Unde oculi nostri sunt tan
quam raptores: fures. ꝓditores: ⁊ turpitudi-
nis consiliatores: ⁊ porte siue fenestre mort꜐.
Raptores sunt ꝺm illud Thren̄. iij. Oculus
meus depꝺatus est animā meam in cunctis
filiabus vrbis mee. capiunt em̄ furant̄ ⁊ depꝺ
dantur animam aliq̄n nō aduertentē. ⁊ capti
uam detinent in reb⁹ exteriorib⁹ quas illicite
anima cōcupiscit. Unde Judith. xvj. San-
dalia eius rapuerunt oculos eius: ⁊ pulcritu
do eius captiuaȝ fecit animā eius. id est Ho-
lofernis q̄ captus erat ī decore Judith. Un

de Philosophus quidam. Cum mulieres
aspicimus vtinam lynceos oculos habere-
mus. Lynx est aīal ita acute vidēs vt ei⁹ vis
visiua sic̄ dicit̄ septeȝ penetrat parietes. Qua
si diceret ph̄us: vtinam sic̄ aspicimus exte-
riorem pulcritudinem: videremus mulieris
interiorem feditatē ⁊ cordis prauitatē. Unđ
versus. Femina pulcra foris: manet int⁹ ple-
na fetoris Ubi est notandū ꝙ in mulieribus
non solum cum aspiciūt sed cū aspiciunt̄ po-
tentes sunt oculi aīmas capere: ꝺm illō. Job
xl. In oc'lis suis quasi hamo capiet eū. ¶
Exempluȝ illi⁹ refert Uincētius. in speculo
mora. li. iij. ꝑ. j. di. v. vbi sup̄. Cuȝ rex anglie
Richardus intrasset ī quandā abbatiā mo
nialiū: vidit ibi sanctimonialem virginē cui⁹
pulcritudine captus mandauit abbatisse ꝙ
eā sibi mitteret. qđ si nō faceret: ipse abbatiaȝ
ꝺstrueret ⁊ eā violēt̄ auferret. Qđ audiēs mo
nialis p̄dicta: q̄siuit q̄d ei ī ipsa pl⁹ pla. uis-
set. audiensq̄ȝ ꝙ oculi ei⁹ eum illaqueauerāt
volēs de cetero periculo oculoꝝ carere eruit
sibi oculos: ⁊ ponēs eos in vase misit dicto
Regi mandās ei ꝙ satiaret se optato. qui ex
hoc confusus eā in pace dimisit. Unde san-
ctus Gregorius suꝑ illō Gen̄. iij. Uidit mu
lier lignū: dicit deprimēdi sunt oculi a lasci-
uia sue voluptatis: q̄ quasi quidā raptores
ad culpā velocissimi sunt. Omnis em̄ corru
ptio tam aīe q̄ȝ corporis ab eis sumpsit exor
dium. Primū namq̄ȝ pctm̄ ⁊ prima corru
ptio carnis ortum habuit ab oculis. ꝺm illō
Gen̄. iij. Uidēs mulier lignū ꝙ esset pulcrū
Dicit̄ em̄ ibi ꝙ q̄ȝcito gustauerūt fructū ꝓhi
bitū: aꝑti sunt oc'li eoꝝ: id ē riui ꝯcupiscētiaꝝ
⁊ corruptele carnis. Un̄ sctūs Augustin⁹ in
regula. Nec dicatis vos aīos habere pudi-
cos si oculos habeat꜐ īpudicos. Et Hugo
de sancto Uictore. Et si corpus ab īmunda
violatione nō tangit̄. ip̄a tn̄ īmūda violatio
visu. affectu. delectatiōe. cogitatiōe. ꝑpetrat̄
Uisus em̄ inordinatus parit malaȝ cogita-
tionē. cogitatio delectationē. delectatio con
sensū. cōsensus vero oꝑationē. oꝑatio ꝓo cō
suetudinē. ꝯsuetudo necessitatē: ⁊ ita paula-
tī corrūpit̄ aīa vt iam dicat se nō posse a pec
cato abstinere. ¶ Oculi etiā sunt ꝓdito
res: secreta aīe exterius nūciantes. Ideo dic̄
sanctus August. Impudicus oc'lus impudi
ci cordis ē nūcius. Oculi em̄ interiora secre-
ta cordis ⁊ eius turpitudinem reuelant tam
demōib⁹ q̄ȝ hominib⁹, q̄ꝛ ex fructu ꝯgnoscit̄

arbor: ⁊ ex riuulis qualitate fontis qlitas iudicatur. Recte sicut illa que sunt in domo videntur p hostia vel fenestras: ⁊ ignis in domo percipitur per fumū exterius exeuntem.

F Tertio ad custodiā oculoꝝ nos mouere debet īterna speculatio: quia quāto oclus exterior circa exteriora vagat̄: tāto magis ab interiori speculatiōe oculus interior obscurat̄. Unde de Balaam ꝓpheta dicit̄. Nume. xxiiij. Uir cuius obscurat⁹ est oculus q̄ visionē omnipotētis dei intuitus est qui cecidit ⁊ aplebantur oculi eius. Itē de sancto aplo Paulo dicit̄ Act. ix. q̄ cū excecaret̄ exterius illuminabat̄ interi⁹. Ad hoc facit exemplū Didymi de cui⁹ intellectus ꝓfunditate mlta dicunt̄ in historia Ecclesiastica: qui cū esset cecus tam magni ⁊ alti itellectus factus est vt pfectus videret̄ esse i omni facultate. Hic prim⁹ expositor sacre scripture legit̄ qui vidit in spiritu p reuelationem mortem Iuliani apostate. Cum aūt beatus Antonius visitasset alexandriā ꝓpter hereticos arrianos. cōtra eos predicando: ⁊ sederet iuxta Didymum: quesiuit ab eo si doleret de hoc q̄ oculorum materialiū lumie puaret̄ qui ait. q̄ de hoc non debebat dolere sed potius gaudere q̄ musce ⁊ pulices corporales oculos habebant: ⁊ vilissima queq̄ animalia ista videbant: nec hoc esset magnū sed p eo maxīe debebat gaudere: quia de⁹ ei dederat oculos angeloꝝ: nō corpales qui impediūt ꝓfectū anime ⁊ puritatē ⁊ acumē intellectus: p phātasmata rerum exterioꝝ: que innitunt̄ in aīa. Ideo dicit Seneca. Intelligendū est partē innocētie esse cecitatē. hinc em̄ oculi adulteria monstrant: hinc incestum. hinc alia q̄ homines cōcupiscant. ꝓpter huiusmodi īpedimenta quidā philosophi legunt̄ sibi oculos eruisse.

G Quarto nos mouere deb3 eterna retributio que est dei visio. Augustinus Uisio ē tota merces. ſm illō Iohānis. xvij. hec est vita eterna vt cognoscant te verū deū ⁊ quē misisti iesū christū. Et Esa. xxxiij. Regem suū in decore suo videbūt. Et ibidē. lx. Tūc videbis ⁊ afflues: ⁊ mirabit̄ ⁊ dilatabitur cor tuū. Hanc aūt visionē ꝯsequunt̄ qui hic oculos suos custodiunt. Uñ in vitaspa. legit̄: q̄ cum mater abbatis Pastoris ⁊ aliorum fratrū suoꝝ vellet eos videre nec posset cū irēt ad ecclesiam: obtulit se eis. ipi aūt ad cellam suam retrocedentes hostiū ei in faciem clauserūt. Tūc Pastor inquisiuit vtrum eos vellet videre in p̄senti vel ī futuro. Cū illa quereret: si abstineret hic ab eorum visione. videret eos in futuro? Respondit abbas Si potes equanimiter sustinere vt hic nos non videas: videbis nos illic. Tūc illa gaudens recessit. dicens q̄ magis vellet eos hic nō videre vt videret eos illic. Econtra q̄ male custodiunt oculos suos sustinebūt eternū suppliciū: ⁊ eterna visione carebūt q̄ p q̄ peccat quis p hec ⁊ torquet̄. Sapie. xj. ⁊ Mat. xxij. dicit̄. Ligatis manib⁹ ⁊ pedibus mittite eū in tenebras exteriores ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Affligent̄ em̄ oculi dānatoꝝ ardore. merore. terrore. Ardore inde flet⁹. merore ꝓpter priuationē luminis eterni. terrore. ꝓpter visionē horribiliū demonū ⁊ alioꝝ dānatoꝝ. Idō dicit̄ Deut. xxviij. Terreberis ꝓpter ea q̄ videbis ocul' tuis. Uñ ī vita Marie de oygines legit̄: q̄ cū quedā mulier moreret̄ reuelatū fuit ei ⁊ vidit maximā mltitudinē demonū occurrentē ⁊ volentē eam accipere ⁊ pugnātes cōtra bonos angelos. p q̄ dicta Maria īpetrauit vt a demōib⁹ liberaret̄ ⁊ in purgatorio torq̄ret̄. Et ostēdit ei orāti btūs Petrus quō in purgatorio dicta mulier torquebat̄ transiens ab aquis niuiū ad calorem nimiū. Iob. xxiiij. Propter hoc q̄ nimis ardens fuerat in mūdi vanitatib⁹ conspiciēdis ⁊c.

H Pro tertia pte sermonis Dubitat̄ ex quo supra dictū est q̄ impudic⁹ oculus īpudici cordis ē nūcius. Penes q̄d tū potest cognosci impudicus oculus. Naz aliq̄ a natiuitate hn̄t claros oculos ⁊ letos: qui tū sunt pudici. Ad hoc respōdet̄ ſm mētē doctoꝝ: q̄ hoc nosci pōt ex plurib⁹. Primo ex hoc si cū ꝓposito delectant̄ vel audent respicere verenda in se vel in aliis sine rationabili causa. Sicut Cham q̄ respexit verenda patris sui ⁊ risit. Geñ. ix. Et ī hoc ipse tripliciter peccauit. Primo q̄ virilia patris curiose respexit. Secūdo quia eadē nō cooperuit. Tertio quia derisionē patris aliis nunciauit. Scđo dicit̄ oculus īpudicus qui nō refugit curiose aspicere qn̄ simul ꝯueniūt siue coeūt quecūq̄ aīalia. Uñ dicit Aristoteles q̄ natura refugit aspectū hoīm in coitu sicut ⁊ quelibet aīalia sepe solent irritari cōcupiscētia: sicut sepe visum est. Tertio dicit̄ oculus impudicus q̄ deliberate aspicit repsentatiōes actuū carnaliū. cū bruta istud fugiunt palā facere: sic catti ⁊c. Similiter q̄ delectant̄ aspectu taliū impudicoꝝ. sicut q̄dā

ioculatores faciūt cū imaginib⁹ monachoꝝ sic ꝯ ꝯcubinarijs: ꝛ pictores ī imaginib⁹ turpibus. et ī q̄buscūq̄ ludis scurrilib⁹ circa festū pasce: ꝑ representatiōes medici ꝛ sue vxoris ꝛ sic de alijs. Jdō in libro ꝯfessionū Augustinus ħ deplāgit de se ꝛ socijs suis adolescētib⁹: dicēs. veniebam⁹ etiā ad spectaculū ꝛ turpissimis oblectabamur. Hac etiā occasiōe iudei lapsi sūt ī idolatriā. iiij. Macha. v. Jdē est fm Haimonē de mulierib⁹: q̄ docēt filias suas ire ad choreas dissolutas ꝛ publicas. Nā ī choreis m̄ltiplicit̄ mors ītrat ꝑ ocl'os. Quarto dicit̄ ocl'us īpudic⁹: q̄ curiose considerat aliene mulieris spēm: ꝯtra qd̄ dicit̄ Eccl. xxv. Ne respicias in mulieris spēm ꝛ nō ꝯcupiscas mulierē in specie: scʒ aliena quia ꝓpter spēm mulieris m̄lti reprobi facti sunt Eccl. ix. Quinto oculus dicit̄ impudicus: qui impudicos nutus exercet ꝛ habet. sic ille apostata de quo dicit̄ Prouer. vj. ꝙ annuit oculis: tales em̄ nutus multū prouocāt ad malū: sicut ibidē subdit̄. Nō ꝯcupiscat pulcritudinē ei⁹ scʒ mulieris cor tuū ne capiaris nutib⁹ illius. Jdō dicit̄ Eccl. xxvj. Fornicatio mulier[illegible] in extollentia oculoꝝ ꝛ in palpebris illius agnoscit̄: qui videlicet nutus sint luxuriosi. Et Esa. iij. dicit̄. Pro eo ꝙ eleuate sunt filie sion ꝛ ambulauerunt collo extento: ꝛ nutib⁹ oculoꝝ ibāt. ꝛ plaudebant ꝛ ambulabāt ꝛc̄. Sequit̄. Decaluabit dominus verticē filiaꝝ sion: ꝛ dn̄s crinē eaꝝ nudabit in die illa ꝛc̄. Ecce iā satis clarū est ex premissis: ꝙ̄ necesse sit habere custodiā oculoꝝ. Deprimamus ergo ocl'os n̄ros a terrenis voluptatib⁹ ꝛ eleuem⁹ eos ad supna vt ꝑ hoc mereamur clara facie ītueri ꝛ videre ipsam superbenedictam trinitatem in secula seculorum. Amen.

Sermo sextus

De custodia visus.

Mors ascendit per fenestras vestras Hiere. ix. Jn ꝑcedenti sermōe audistis de custodia sensuū exterioꝝ. Et signanter oculoꝝ. quomodo valde necessariū sit custodire oculos ex multis causis. ne ꝑ eos mors intret in animā. quis etiā dicat̄ impudicus oculus. ꝛ vnde valeat cognosci. Nunc iteꝝ vidēdū est de hoc sensu visus quō sit occasio septē peccatoꝝ mortaliū: ꝛ quādo figere visuʒ in mulierem sit mortale vel veniale: qd̄ iteꝝ vtile erit scire ne mors in aīam intret per visum.

Pro gratia Aue Maria.

Mors ascendit ꝑ fenestras v̄ras vbi s̄.

Primo videndum erit quō visus sit occasio septē pctōꝝ mortaliū. Scd̄o q̄n visuʒ figere in alienā mulierē vel virū sit pct̄m mortale. Tertio q̄b⁹ modis pct̄m ꝯmittit̄ ꝑ visū et de cautel' circa visuʒ habēdis. A Circa primū est notandū scd̄m beatū Ambrosium in sermōe tertio de sancto Eusebio ꝙ bene sensus exteriores dicūtur fenestre aīaruʒ per quas mors intrat ꝛc̄. quia q̄n aperimus oculos videndo mulierē ad ꝯcupiscendū eā mors intrat. q̄n aperimus auditū ad audiēdum mala ꝛ iniqua: mors ītrat. Et sic ꝑ oēs sensus mors intrat in aīam: dūmodo apiuntur ad illicita ꝯcupiscēda. Et signanter ꝑ visum plus ꝙ̄ ꝑ alios sensus: quia homo audacius videt ea q̄ nō licet sibi audire vel tangere: vt occurrētes sibi pulcras facies. Etiā quia alij sensus p̄nt habere impedimēta circa illicita vbi nō sic visus. vt comedere. loq̄. tangere cum lasciuia ꝛ sic de alijs. Ideo ī vitaspa. legimus quendā sanctū dixisse aīam esse q̄si hortū quē si diabolus īueniet apertū ꝑ custodiā quinq̄ sensuū: ipse superseminat ʒiʒaniam: etiāsi hō nō aduertit ꝛc̄. B Secundo notandū ꝙ incaut⁹ visus est occasio oīm septē capitaliū vicioꝝ. Primo est occasio supbie. Exemplū pʒ de micol vxore Dauid q̄ respiciēs ꝑ fenestraʒ cū vidisset dauid ludentē ꝛ humiliantē se an̄ arcā despexit euʒ in corde suo dicens ꝙ̄ gl'iosus fuit hodie rex israel discoopiens se an̄ ancillas seruoꝝ suorum ꝛ nudatus est quasi vnus de scurris. ij. Re. vj. Despexit em̄ eū ī corde suo ex elatiōe tanquā indignus esset suo ꝯiugio. Jdō isti micol nō est natus filius vsq̄ ad diē mortis sue vt pʒ ibidē. Jta etiā dicit Ber̄. de lucifero ꝙ vidēs id est ītelligēs filiū dei equalē patri. voluit etiam assimilari deo patri. et dixit in corde suo. ascendā in celū scʒ trinitatis ꝛ sup̄ astra celi exaltabo soliū meū ꝛ ero similis altissimo. Esa. xiiij. Sic ergo pʒ ꝙ visus duplicit̄ est homini occasio supbie. Primo dū videt eū quē despicit in corde suo: se reputādo meliorē aut digniorē: ꝛ ħ dū vidʒ alios supbos ꝛ ꝑ eoꝝ supbiā trahit̄ ad similia. Scd̄o īcautus visus incitat ad auariciā Quod sciēs diabolus duxit xp̄m in montē excelsum: ꝛ ostendit ei oīa regna mūdi vt sic

christū induceret ad auariciā. Mat. iiij. Ita multi vidētes res alienas ex hoc puocātur ad cōcupiscentiā eorum: alij ad furtū: alij ad rapinā: alij ad fraudē qua alter alterum q̄rit supplantare in rebus suis. C Tertio incautus visus inflāmat ad libidinē, s̄m illud Eccl. ix. ppter speciē mulieris multi perierūt. Ex hac eciam causa factū est diluuium. Gen. vj. Unde filij Seth qui dicebant̄ filij dei videntes filias hoīm: id est Cain pulcras esse receperūt eas in vxores: et tanta mala secuta sunt vt deus totum mundū pter octo aīas deleret. Sic etiā Sara ob eius pulcritudinē rapta ē ab egyptijs et sublata in domū pharaonis: ppter quod et pharao flagellatus erat plagis maximis a deo Gen. xij. Sic etiā ppter visum Dina filia Jacob egressa vt videret mulieres regionis illius corrupta fuit a Sichem, dū eā vidit pulcram et sic postea Sichē cū tota ciuitate sua per filios Jacob interfectus est. Gen. xxxiiij Simile patet in Dauid. ij. Reg. xj. qui respiciēs de solario domus sue Bersabee se lauātem: cōcupiuit eā et tulit sibi eā: ex quo tandē secutū est homicidiū Urie viri sui. Idem patet de senibus, qui exarserūt p visum in cōcupiscētia Susanne. Dan. xiij. D Quarto visus puocat ad irā multipliciter, dum sepe quis videt ea q̄ sibi displicent, vel mulierē loquentem cū alio viro, vel familiā negligentē, vel aliquē aliū se deridentē etc. s̄m illud Math. xviij. Uidentes cōserui eius que fiebāt cōtristati sunt valde et narrauerunt domino suo etc. E Quinto visus irritat ad gulam dū quis videt cibū vel potū delectabilē. Ita fec̄ Eua Gen. iij. q̄ dū vidit lignū esse pulcrum et delectabile ad vescēdum ex inductiōe diaboli recepit de fructu phibito. Ex quo docemur, q̄ periculosum est velle videre ea que sunt phibita gustari vel tangi quia non licet intueri scilicet morose: qd nō licet cōcupiscere. Sexto visus incitat ad inuidiā. De illo possunt dari exempla etiam sine numero: dum quis videt prosperitatem proximi sui quē odit. Ita diabolus videns nos proficere per bona opera inuidet nobis etc. Septimo ex visu venit accidia: dum quis videt intemperiem aeris: et ob hoc negligit diuina officia aut verbum dei. Ideo dicitur Eccles. xi. Qui considerat nubes nunquam metet. Ex quibus omnibus patet q̄ omne genus peccati per oculos generatur. Ideo bene dicit saluator Mat. vj. Si oculus tuus nequam fuerit: totū corpus tuum tenebrosum erit. Et ideo Augustinus dicit in regula. Oculi vestri etsi iaciantur in aliquam feminarū: in nulla tamen figant̄. nec dicatis vos habere animos pudicos si oculos habeatis impudicos: quia impudicus oculus impudici cordis est nūcius: sicut patet in precedenti sermone. H. Hec ergo pericula et similia nos custodire debēt ab incauto aspectu. Hec de primo. Scdo vidēdū est qn̄ sit pctm̄. et quale. figere visum i alienā mulierē vel virum. B Pro quo est notandum q̄ ocl'os figere in alienā psonam pōt dici tripliciter. Uno mō cum nō ex cōcupiscētia morose respicit: sed q̄si iudicās de figura vel pulcritudine mulieris aut viri. vel ad sciendū q̄ sit illa vel alia psona. Ita faciebāt illi de quibus Judith. x. Erat i oculis eorum stupor: quia admirabant̄ pulcritudinē eius Et sequit̄ post ea. xj. ca. Dicebat alter ad alterum. Nō est talis mulier sup terrā in aspectu et pulcritudie etc. Ecce quō morose aspexerūt illā cuius pulcritudinē omnibus feminis pferebant. vnde et aptam p cōiugio Holofernis eam reputabāt. Scdo qn̄ psona respicit̄ morose, ppter cōcupiscentiā incitandū. Ita dicit̄. Mat. v. Si qs viderit mulierē ad cōcupiscendū eā: mechatus est eā in corde suo. Tertio dicit̄ figi oculus in psonā cū videt̄ actuali cōcupiscētia inordinata sciēter: ad turpitudinē pficiendam. Sic̄ Amon diu an̄ oppssionē sororis sue Thamar vidit eam et ex visu eiusdē inflāmatus fuit libidie etc. et sic corrupit eā. ij. Re. xiij. Ita senes fixerūt oculos in Susannā dicētes sibi. In cōcupiscentia tua m'tis diebus sumus. Dan. xiij. Et isti duo vltimi modi figēdi oculū deliberate in alienū vel alienā extra m̄rimoniū est pctm̄ mortale. Sed primus modus licet in se nō videat̄ esse mortalis sicut alij duo: tamen quia est occasio valde ppinqua ad mortale pctm̄. Ideo etiā Augustinus dicit hunc esse fugiēdum. Dicit em̄ in regula. Oculi vestri etsi iacianſ in aliquā feminarum in nulla tn̄ eam figātur. Et sequit̄. Neque em̄ qn̄ proceditis: feminas videre prohibemini: sed appetere vel ab ipsis appeti velle criminosum ē. Non em̄ solo faciei aspectu: sed affectu quoque et aspectu appetit: et appetit̄ cōcupiscētia feminarum. q. d. non visionē simplicē sed fixionē oculorum phibeo qui est criminosus aspectus dū vix accedit affectus illicitus tacitus vel exp'ssus. Nam affectus appetit feminā mediāte aspectu sic̄ quis secat ligna mediante securi. Secundo est

notandum ꝙ oculoꝝ defixio contingit ꝓpter
tres causas. Primo q̃a hõ sibi hoc nõ repu-
tat esse illicitum. Secundo quia nõ reputat
se videri ab alio. Tertio quia non reputat se
videri a deo. Et ideo Augustinus in regula
dicit primo ꝙ non potest esse impudicicia in
oculo quin prius fuerit in anima. Secũdo
quia ex huiusmodi impudicicia sequit᷑ amis-
sio castitatis. Tertio qꝛ deus videt. Verun-
tamen credo si fixe quis videt mulierem vt
eam postea noscat ex causa rationabili vt ꝓ-
pter pignus sibi reddendum vel pecuniam
non peccat in isto aspectu fixo. Ex his ergo
patet scd̃m q̃n fixus aspectus siue figere ocu
lum in alienã ꝑsonã sit pctm̃ mortale. Nam
oculum figere in aliquã rem: est eam ꝑ visuz
diligenter attendere. D Dubitat᷑ circa
dicta. Quis est ordo peccãdi per visum. Ad
hoc respondet Gregorius in mo. ꝙ est simil'
ꝓcessus sicut in peccato primoꝝ parentũ fa-
ctum credimus. Ubi primo serpens loquit᷑
mulieri. Secundo mulier cogitat de hoc: vi
dendo fructum ꝓhibitum esse delectabilem
Tertio ꝯcupiscit. Quarto ꝯsentit comedere
Quinto comedit. Sexto viro suo dat. Ita
in ꝓposito serpẽs dicit᷑ primo alloqui mulie-
rem scz q̃n exterius aliquid obijcit ꝑ sẽsatio-
nem. ⁊ scd̃o ꝑ phantasiaz interius: delectabi
le cogitat ⁊ reuoluit: ⁊ si inde cõcipit delecta
tionẽ ⁊ cõcupiscit tunc dicitur mulier come
dere de pomo ꝓhibito. ⁊ quãdo finitur ĩ ea
delectatio tunc sensualitas porrigit rationi
et sic mulier viro dat comedere. Et si tũc vo-
luntas ꝯsentit vere vel interp̃tatiue tunc vir
comedit. Aug⁹. tñ ponit aliũ moduz de por
tiõe supiori ⁊ inferiori: ita vt ꝑ serpentẽ ĩtelli
gatur sensualitas. ⁊ ꝑ mulierem portio ratio
nis inferior: ꝑ virũ portio supior. Ex ill' elici
untur quattuor. Primũ si delectatio ex visu
cõcepta mox respuit᷑: nullũ est pctm̃ si saltez
primum negligentia culpabilis non p̃cessit.
E Secundũ si ista delectatio ex visu non
statim respuitur: sed in ea animus (sine tñ cõ
sensu in opus nefariũ) aliquo modo delecta
tur. tũc est pctm̃ veniale: qd̃ ꝑ oratiõez dñicã
delet᷑. vt ibidẽ dicit Augu. Tertiũ si placet
deliberate cogitatio de ista delectatiõe: non
videt᷑ esse sine peccato: nõ tñ pctm̃ est ꝯsum
matũ: dũmodo nõ est cõsensus in ꝓsecutiõe
iniquitatis. Quartũ q̃n ad visionẽ delecta-
bilis est illicitus consensus: nõ solũ in dele-
ctatiõe cogitatiõis: sed etiã in executõe opis

si assit facultas: saltem circa rẽ ꝓhibitã ⁊ illi-
citã. Et tũc etiã expresse ẽ pctm̃ mortale. Ex
laz dictis pñt elici septẽ gradus quib⁹ hõ de
ducit᷑ ad peccandũ ꝑ visuz. Primus ẽ cogita
tio solũ app̃hensiua. ⁊ in isto gradu mulier
audit v̾ba serpẽtis. Scd̃us gradus quo cõ
sequit᷑ delectatõ sola ĩ appetitu sensitiuo in q̃
mulier ꝯcupiscentiã cõcipit Tertio q̃n hui⁹-
modi delectatio redũdat in corpus. vel eam
cõcomitat᷑ quedã naturalis alteratio ꝑtium
corꝑis: ⁊ tũc mulier manũ mittit ad tangẽdũ
fructũ. Quart⁹ est ꝯplacẽtia ⁊ ꝓsecutio. hec
est cibi fractio ab arbore. ⁊ ad os applicatio:
in quo mulier comedit cibũ vetitũ. Quint⁹ ẽ
dũ sequit᷑ ꝯsensus interp̃tatiu⁹ in mẽte rõna
li ꝑ hoc ꝙ volũtarie sinit morari aliquã dele
ctatõez ĩordinatã: quã antea vir repellere po
tuit ⁊ debuit. ⁊ in isto viro de fructu offert vt
recipiat. Sext⁹ ẽ exp̃ssus ꝯsẽsus q̃n vir obla
tũ recipit. Septim⁹ ẽ isti⁹ cõsensus ĩ opꝫ exe
cutio: ⁊ in isto vir comedit. Ultimi tres gra-
dus sunt ꝑiculosi ⁊ ꝓ mortalib⁹ reputant᷑ cõ
muniter. de vltimis duob⁹ nõ est dubiũ: sed
de quĩto aliqui volũt nõ esse mortale: cauti⁹
tñ est vt mortale ꝯfiteri ⁊ penitere. Ex ill'
patz ꝙ nõ oĩs visio delectabiliũ ⁊ delectatio
cõsequẽs est pctm̃: licet freq̃ẽter hõ in his
peccet: ⁊ ꝙ pauci sciũt aut volũt talib⁹ tẽpe-
stiue resistere ⁊ ꝓ virib⁹ expellere. Patet cõse
quẽter q̃z in m̾ta ꝑicula homo ducit᷑ ꝑ visuz
ex dictis ⁊c̃. F Sed diceret q̃s. Que sũt
cautele ꝑ quas hõ visum suũ potest custodi
re ne sit ibi occasio ad peccatum. Respondet᷑
ꝙ tres sunt tales. Prima ⁊ p̃cipua ẽ clausio
oculorum vel eorum depressio ĩ occursu or-
natarum personaruz. Ita petiuit Dauid in
psal. Auerte oculos meos ne videant vani
tatem. Et Job. xxxj. pepigi fedus cũ oculis
meis vt nec cogitarẽ quidẽ de virgine. Se-
cũda vt cogitatiões haustas diligẽter exclu-
dat a mẽte ꝑ cõsideratiõez turpitudinis hui⁹
act⁹ ⁊ nocumẽti. ⁊ ꝑ ꝯsideratõez passiõis xp̃i
ꝑ deuotã oratiõez ad deũ ⁊ ꝑ signũ crucis. ꝑ
hec ei ꝑuuli id ẽ cogitatões praue ĩ corde al-
lidunt᷑ ad petram scz xp̃m ⁊ fidez ei⁹: ⁊ talis
beatus est. s̾m illud ps̃. cxxxvj. Beat⁹ qui te
nebit ⁊ allidet par. su. ad pe. Tertia est occu
patio cordis in sanctis cogitationib⁹: in dei
preceptis ⁊ gaudijs celestib⁹ ⁊ gehenne sup
plicijs. s̾m illd̃ Eccl̃. iij. Que p̃cepit tibi de⁹
cogita semꝑ. Unde cor hominis ẽ quasi mo
lendinum qd̃ molit ei illud qd̃ ministratur ⁊

cum molit vnū: nō pōt aliud molere. ꝛ ideo cum bonum bladū sanctarum cogitationuz molit: nō recipit malas sibi a diabolo vl' aliunde immissas. Hec ergo dicta sint ꝺ sensu visus quē vtiqꝫ necesse est custodire ꝓpter tot mala que vt audistis ex eo oriuntur. Rogemus ergo deū vt gratiā nobis donet sic custodiendi oculos nostros: ꝛ visuz nostꝝ. quatenus eternam ꝛ clarā dei visionem per hoc attingere mereamur Amen.

Sermo septimus

De custodia auditus.

Mors ascēdit per fenestras vestras. Hiere. ix. In ꝓcedentibꝰ audistis q̄ꝫ necessariuz sit habere visum in diligenti custodia ne mors intret ꝑ illum in aīam. Nunc ꝯsequenter videndū est de auditu. Nā sicut ꝑ visum mors intrat in aīam ita similiter ꝑ auditū qui iter quiqꝫ sensus exteriores habet locū. ꝓpter qꝺ ꝛ necessariū est cuilibet vt diligēter custodiat auditū suū ne ꝑ eū mors intret in aīam tāquā ꝑ fenestras iuxta thema.

Pro gratia Aue Maria.

Mors ascendit ꝑ fenestras vestras ꝛc.

Primo videndū est que nos mouere debent ad custodiendū auditū. Scdo quomō mors ꝑ auditū intrat: ꝛ quid cauere debemꝰ ne audiamus. Tertio dubitandū circa ꝑmissa ꝛc. A Circa primū notādū ꝙ tria sunt pricipaliter q̄ nos mouere debēt ad custodiēdum audituz q̄ inter alia recitat Vincen. in speculo morali libro. iij. parte. j. distin. v.

Ad custodiēdū auditū ꝺnt mouere tria vicꝫ qꝛ
- Mens ꝑ auditum sepe affligitur.
- Per auditum quis diaboli seruus efficitur.
- Per auditum mēs polluit.

Primo qꝛ ꝑ auditū sepe mens affligitur. cum videlicet audiunt ea q̄ displicent ꝺm illud Ecces. vij. Cūctis sermōibꝰ q̄ dicunt ne accōmodes cor tuū ne forte audias ꝺuū maledicentē tibi. In hoc em̄ cautior est vulpes hoīe: qꝛ vt dicit icludit se i foueā cū timet audire tonitruū: ꝛ ne illꝺ audiat ꝛ ꝯturbet: obturat aures pedibꝰ suis quātū pōt. Scdo qꝛ ꝑ auditū sepe q̄s ꝺuꝰ diaboli efficit vt ducat eū quo vult. ne possit euadere. recte sic facit carnifex ꝺ porcis ꝑ canes: q̄ porcos tenēt ꝑ aures dū nō recte incedūt. Canes sunt detractores vel locutores q̄ tenēt audiētes eos ꝑ aurē dū libēter audiunt mala de ꝓximis ꝛ sic ꝑ h̄ ducūt a carnificibꝰ īfernalibꝰ ad mortē inferni. Sicut aūt ī ve. le. habet. Exo. xxi. q̄ volebat possidere hoīem ꝺuū pforabat ei aurē ꝛ tūc ex q̄ habebat aurē pforataz erat ei seruꝰ ī ꝑpetuū: sic q̄diu hō habet aurē pforatā ad recipiendū mala verba tādiu ē seruꝰ diaboli. Tertio qꝛ ꝑ auditū mēs siue aīa multiplicit polluit. ꝑtꝫ illud qꝛ ꝑ hoc mordax: detractor. ꝛ rixosus efficit: qꝛ fit imitator eoꝝ q̄rū est discipulus ꝑ auditū. Ideo dicit Ecci. xxviij. Sepi aures tuas spinis. ꝛ noli audire liguā nequā Et ori tuo facito ostia. ꝛ seras auribꝰ tuis. Exemplū habet ꝙ draco ꝑ hūc modū occidit elephantē: rostꝝ suuz in aure figendo. ꝛ sanguinē absorbendo. ꝛ cauda pedes eius ligando: sic diabolus cū hoīes audiunt verba mala ꝛ ꝑsuasioni diaboli cōsidunt ꝛ ꝯsentiūt ꝛc. B Circa scdm principaliter est notandū ꝙ mors sex modis intrat ꝑ fenestras aurium nostraꝝ. sub quibꝰ modis etiā aliꝫ comprehenduntur vt patet infra.

Mors ītrat per aures sextupliciter
- Audiendo libenter fabulas cantilenas. historias fictas ꝛ similia.
- Audiendo libenter turpia ad luxuriam ꝛ alia mala ꝓuocantia
- Audiēdo libēter verba ꝺtractoꝝ
- Audiēdo libēter ꝟba adulatoꝝ
- Audiendo libēter cātus ꝛ instrumēta musica ad lasciuiā ꝓuocātia
- Audiendo libenter blaspbemias et verba litigiosa.

Primo mors intrat ꝑ aures libenter audiendo fabulas cātilenas: historias fictas et similia inutilia. Vn̄ Ambro. sup Beati imaculati. Nō mediocre ꝑiculum est cū habeas tāta eloq̄a dei ꝛ oꝑa q̄ fecit i genesi: fec in Exodo: fecit ꝛ i Leuitico: in Nueris: i Deuteronomio. in Iosue. Judicū. Regū. in Esdre. i euāgeliꝫs. in Actibꝰ aplo. Illis ꝑtermissis loq̄ris q̄ seculi sunt. Quasi diceret. Tot sunt historie ꝛ tandelectabiles in ve. ꝛ no. testamē. ꝙ vix ꝑnt reꝑiri que magis delectarēt: salutem scdm ratione. quō ergo talibus ꝑtermissis homo sine peccato se cōuertere potest ad audiendas nugas ꝛ fabulas ꝛ historias inutiles: tales aūt historias biblie quilibet capax rationis addiscere potest. audiendo cū diligentia verbum dei: sed quia tale delectabiliter nō auditur. iꝺo ꝛ historie ille ignorāt. ꝛc.

Unde bene dicit psal. Quanta audiuimus et cognouimus ea: ⁊ patres nostri annũciauerũt nobis. E Secundo mors itrat ⁊c. audiendo libenter turpia vel luxuriosa: aut ad alia mala prouocãtia. contra quos dicit Amb. li. de officijs. Nõ solũ ipsi quid indecori loqui: sed nec aurẽ quidẽ pbere debem⁹ huiusmõi dictis. Sic Joseph ne icõgrua sue verecũdie audiret a domina sua, relicta veste fugit. Geñ. xxxix. Uñ prim⁹ pater noster cecidit quia vocẽ vxoris sue suadẽtis sibi comedere fructũ vetitũ audiuit. Geñ. iij. Ideo domin⁹ sibi dixit ibidem. Quia audisti vocẽ vxoris tue plus q̃ me: ⁊ comedisti d ligno ex q̃ pceperã tibi ne comederes: maledicta terra i opere tuo. Propterea bene ait ap̃ls. j. ad Corint. xv. Corrũpunt bonos mores colloquia praua. Tales em̃ sil'es sunt porcis, q̃ aures i luto imergũt: ⁊ nõ abluũt: vnde musce in eis morant ex quar̄ defedatõne generantur vermes: qui intrãtes cerebrũ comedũt illd ⁊ occidũt tandẽ porcũ. Ita per ṽba immũda intrãt demones p aurẽ ⁊ occidũt animã. Ex tali em̃ auditu multa mala eueniũt audientib⁹. Aufert em̃ ab eis deuotio qz audit⁹ occupatur hõ ⁊ ruit in simili peccata. Nã sm Greg. iiij. dialo. Praua verba audita paulatim descendũt in pectora: ⁊ tandẽ quasi vim pceptorũ attingũt. Imo cõtingit q sepe talia verba rara ⁊ turpia veniũt homi in memoriã: cum occupari debet deuotioni matrie in suscipiendis sacramentis. Tertio mors intrat in ⁊c. audiẽdo libẽter verba detractor̄. Cõtra q̃s dicit Prouer. xxiiij. Cum detractorib⁹ ne cõmiscearis quoniã repẽte cõsurget pditio eor̄ tales em̃ detractores ⁊ audiẽtes eos sunt deo odibiles Ro. j. Ideo dicit Berñ. sup Cant. Nõ veniat aĩa mea in cõsiliũ detrahẽtiũ. qm̃ deus odit eos. Nec mirũ: cũ pcipue hoc viciũ charitatẽ que deus est ceteris acrius impugnare ⁊ psequi cognoscat. Et hoc sic potestis cognoscere. Nam omnis qui detrahit: primũ seipm pdit a charitate vacuũ. deinde quid aliud detrahendo intendit nisi vt is cui detrahit veniat in odiũ ⁊ cõtẽptum his apud quos detractionẽ fecit. igit charitatẽ in oĩb⁹ qui audiũt liguã maliloquã siue maledictionem. quantum in se est necat penitus et extingit scilicet ipse dtrahẽs. Unus em̃ est qui loquitur vnum verbum: et tamen illud vnum verbum. in momẽto mltitudis audientium dum inficit aures: aĩas interficit. Ecce quomõ p dtractões mors ascẽdit p fenestras auriũ detractor̄ ⁊ auditor̄. Ideo dicit Berñ li. ij. de cõsideratiõe ad Eugeñ. Porro detrahere aut detrahẽtem audire qd hor̄ dãnabilius sit. nõ facile dixerim. Et Sap. j. dicit. A detractione parcite lingue: qm̃ smo obscur⁹ in vacuũ nõ ibit. Et Greg. dicit. Non min⁹ peccat auditor q̃ detractor. qz si deerit auditor deerit ⁊ detractor. Et hoc verũ est si audiẽti placet detractio i malũ pximi ⁊c. D Quarto mors intrat per aures libenter audiendo adulatores qd est valde periculosũ. sm illd ps. liiij. Molliti sunt sermones eius sup oleum: ⁊ ipsi sunt iacula. Bene dicunt iacula: qz faciunt homines in peccatis pseuerare. Nam delectat hominẽ facere illud in quo nõ solum nõ inuenit rephensor: sed etiam auditor laudat. Idõ dicit Aug⁹ sup illo psa. Deus i adiutoriũ meũ intende ⁊c plus nocet ligua ipsi⁹ adulatoris q̃ man⁹ ipsius psecutoris. Certissime hoc verum est: qz si adulatores in curijs principũ ⁊ alior̄ dominor̄ non essent: magis illi iusticiam facerẽt: nõ dilationes in grauamen pauper̄ ptenderẽt: nõ sic pauperes grauarẽt: nõ sic vanitatibus ⁊ mult⁹ leuitatibus se imiscerẽt: nec sic verbũ dei ⁊ diuinũ cultum abhorrerẽt: sed qz adulatores eorũ forifacta laudant ⁊ approbãt: ⁊ nullus alius est qui tales arguat: ideo i suis peccatis pseuerãt. Ut ergo homo euadat tale malũ adulator̄: cõsideret defectus suos multiplices: infirmitatẽ suam: ignorantiam suam: ⁊ mortẽ suam, ⁊ sic ostendat se non libenter audire adulationes Ideo dicit Seneca. Si continens es adulationes deuita, sitque tam triste laudari a turpib⁹ q̃ vt lauderis ob turpia. Similis em̃ est adulator cuidam serpenti qui facie blandit ⁊ cauda pungit. E Quinto mors intrat audiendo libenter cantus ⁊ instrumenta musica ad lasciuiam prouocantia, per ista enim valde emollitur animus, et pcipue per cantus mulierum. Unde Ecclesiastici. ix. Ne audias saltatricem: ne pereas in efficacia illius ⁊ Job. xxj. Tenẽt tympanum et cytharam. et gaudent ad sonitum organi. Et sequitur. Ducunt in bonis dies suos et in puncto ad infernum descendunt. Unde refert Uincentius de Ulisse q cum iret per mare p loca vbi consueuerant audiri cantus syrenarũ que pingũtur et describunt a poetis. pisces ex pte inferiori. et mulieres ex parte supiori. canẽtes cũ citharis ⁊ tibijs. Ille sapiẽs dicit

obturasse aures suas pice, ne attract⁹ cantus eaꝝ dulcedine precipitaret se in mari. Quod vtiq multi faciūt allecti suauitate musicoꝝ ꝛ muliebriū cantuū se pcipitantes in pīculū luxurie ꝛ amaritudinē inferni. Aures aūt pice sibi obturat. q̄ cogitat q̄ꝫ turpe, tenax fetidum ꝛ ꝯbustibile in inferno sit peccatū luxurie. Ideo dicit. Hiero. in plogo sup Josue. Nos ad pr̄iaꝫ festinātes syrenaꝝ mortiferos cantus deberem⁹ surda aure transire. Non sic ille de quo dicit q̄ suauitate cātus attractus ductus est ad suspendiū vt ait Vincē. i spe. Exemplum habemus de Alexādro q̄ cū iuuenis delectaret in huiusmodi. vidēs hec aliquando antigonus eius nutricius eū citharisantē, timēs ne p hoc emolliret anim⁹ ei⁹ et vigor: cucurrit ꝛ fregit citharā ei⁹ dicēs. Etatem tuā de cetero regnare decet nō citharisare. F Sexto ꝛ vltimo mors intrat p auditū: audiēdo blasphemias ꝛ ꝟba litigiosa: quib⁹ ignis ꝯsciencie incendit. Unde Eccl. xxviij. Uir iracūdus suscitat lites. ꝛ post certamē festinanter succēdit igneꝫ. Et Prouer. xxvj. Homo iracundus suscitat rixas. Caueant ergo sibi audientes talia ne portis auriū aptis ignis itret i domū ꝯsciētie ꝛ inflāmet eam draco flāmiuom⁹. Caueant ꝛ sibi illi q̄ libenter audiūt maledictōes sicut ex primentes morbū caducū sub millenario nūero. q̄d verbū oīs pia mens ꝛ oīne fidele cor merito abhorreret. ꝛ trepidaret cuꝫ audiret quia hoc est summa pena hominis i hac vita: ex quo omni hora sibi habet timere de morte si ne penitentia ꝛ sacramentis: nec est cautus si in ignem vel aquam cadat: ideo quilibet taliū potius deberet sustinere se esse leprosum vbi talia nō timeret. Ecce q̄ꝫ detestabile est talia optare, aut optātē audire. Ita de multis malis iuramētis ꝛ blasphemijs: que homo dum audit merito deberet terreri. ſm illud Eccl. xxvij. Loquela multū iurās horripilationē capiti statuet: ꝛ irreuerētia ipsius obturatio auriū. Unde dicit magister Jacobus quē allegat Vincentius q̄ dum quidaꝫ iudeus luderet cū christiano in alea. Jude⁹ audiens blasphemias de deo quas christianus euomebat duab⁹ manib⁹ aures suas obturans, relicta pecunia sua fugit: G Ex omnib⁹ illis patꝫ q̄ multipliciter mors itrat in aīam p auditū. Jmo sicut declaratū est in precedenti sermōe de visu q̄ sit occasio septē peccatorum mortalium: ita suo modo exemplificari potest ꝺ auditu. Primo cadit quis in superbiam si libenter audit adulatores et alios facta sua ꝯmendantes. sicut Roboam spernens consilium senum. ꝛ audiens consilium iuuenum. iij. Reg. xij. Secundo cadit in auariciam audiens de magno lucro: vl̄ rebus q̄s possit adquirere. Sicut Antioch⁹ audiens magnū thesaurum in quadam ciuitate in persida querebat ciuitatem capere et eam dolose predari: sed non potuit. ꝛ ideo p̄ tristicia mortuus fuit. j. Macha. vj. Tertio ī luxuriam vt patꝫ ex premissis audiendo cātus aut verba lasciua. Quarto in iram audiendo aliquē de se maledixisse. Quinto in gulam sicut Adā per Euā ꝛ sic ꝺ alijs. Sexto in inuidiam si audit sui correptionem: vel pximi quem odit prosperitateꝫ ꝛc̄. Septimo in acidiam si audit loqui de diuinis in quibus tedium habet. ſm illud psal. Noluit intelligere vt bene ageret. Sic videm⁹ q̄ multi omittunt audire sermones: quia i ipsis audiunt reprehensionem peccatorum suorum: ꝛ potius audirent sibi placētia. ideo bene de eis verificatur illud ps̄. cxiij. Aures habent ꝛ nō audient. Et illud Jsaie. xxx. Populus ad iracundiam prouocās est. filij mendaces filij nolentes audire legem dei. Qui dicunt videntibus (id est prophetis) nolite videre scilicet ea que nobis displicent vel que nos terrent. Et sequitur. Loquimini nobis placentia. ꝛ videte nobis errores scilicet faciendos. Sed audi quid sequitur. Propterea dicit h̄ sanctus israel. id est de⁹. Pro eo q̄ repulistis verbum hoc: et sperastis in calumniam et tumultum, ꝑpterea erit vobis iniquitas sicut interruptio cadens. quoniam subito dū non speratur veniet contritio eius ꝛ comminuet sicut lagena figuli ꝛc̄. Jta Heli sacerdos bene audiuit vniuersa mala q̄ faciebant filij sui: dormiendo cum mulieribus ꝛc̄. et tamen quia tepide eos arguebat non vt debuit: creditur a doctoribus cum filijs suis damnatus, et tamen non legitur de eo aliud peccatum, sicut de hoc habetur. j. Reg. ij. Utinam talia aduerterent parentes. vtinā ꝛ domini et domine familie sue. vtinam ꝛ illa attenderent omnes potestatem in alios habētes ꝛc̄. Ecce sic iam patet iterum quomodo mors multipliciter intrat per aures. Hec de secundo. H Dubitat circa premissa an homo semꝑ peccet audiendo cantus ꝛ instrumēta musicalia. Ad hoc respondet ſm

Bonauen. q cantilene possunt fieri tripliciter Uno modo, pter internam deuotionem puocandā: sic ecclesia statuit cantus cantores z cantatrices: scz moniales. Ita Salomon dicit in psona ecclesie. Feci mihi quoqz cantores z cantatrices glo. Bede. Illi vere cantores z cantatrices sunt q psallūt voce psallunt mēte. Et in psal. Preuenerūt principes cōiuncti psallentib9 i medio iuuēcularū tympanistriarū zc. Pricipes. i. ecclesie qui sunt i medio iuuēcularū. Cassiodorus ad litteram de sanctis feminis hoc accipit. que ab apostolis formā laudandi deū sumpserūt. quarū prima fuit regina celi. q Magnificat: do cecinit. Hac ergo ītentiōe audire cātus z instrumenta musica nō est pctm: sed meritū fm illud psal. cl. Laudate dominū i sono tube zc. quasi diceret. fm Glos. Tuba ꝯcrepet do vt regi. psalteriū canat ei vt deo: qd a sūmo reddit sonū. cithara cū reliquis instrumētis canat sibi vt spōso qd ab imo sonat. Idem dicendū est si cantus fieret in ecclesia ad honorē festiuitatis zc. Alio mō potest fieri cantus vel sonus musicalis causa lasciuie z interne voluptatis. inordinate z illicite dilectōis vel vane glie: vel ad irritandū. z hoc delibe rate. Et hoc modo est pctm luxurie. vl' ei admixtū: pcipue si turpia vel turpiter decantātur. Ita loquit Grego. Cum blanda vox q ritur: sobria vita deserit. Et Aug9. in li. ꝯfes. dicit. Quando plus me delectat cantus q̄ illud qd cantat grauiter me peccasse ꝯfiteor. Tertio cantus pōt fieri. pter quandā curiositatē z vanitatē. z sic iterū est rephēsibilis. vt si fiat nimiū subtilis vocū exaltatio z fractio Unde in legēda sancti Sebastiani id videt vbi dicit. Putas ne illū īter christicolas numerandū qui mensurā negligit. comā comit sapores querit z vocē frangit. Unde fractio vocū est signū fractionis animi. q2 vanitas ista oia facit I Ex illis patz quō incautum est audire cantū dissolutū. maxime mulierū. Primo q2 naturaliter inane gaudium excitat sicut cantus naturaliter delectat. vt patet p Aristotelē in suis. pblematib9 particula nona. Et de pueris mox natis. q2 gaudent de cātu. Trib9 em̄ modis ꝯsolant pueri. vel dū mamilla ad os ponit. vel p cantū: vel p motū. Sic ergo musica naturalit delectat. Scdo quia talis cantus dissolut9 mentem virilem vulnerat z emollit quia vt dicit Isid. etym. Cantus serpētis volucres z bestias ad se trahit. Illuz in odiū. illū i inuidiā sicut patz de multis cātilenis. Per quas aliqui vituperantur. Alij derident. Tertio cant9 imutat virilē animū z ad se trahit Sicut exemplificat Isid. xi. etym. de syrenib9. De q̄b9 dicit q faciūt nautas dormire dulcedine sui cant9 z post nauigātes interficiūt. quarū pericula euasit Ulisses vt sup. Et dic Isid. Syrenes scōm veritatē sunt meretrices que deducebāt suo cantu ad egestatē: z fingūtur in mari. q2 fluctus id est venerē creat et ex humore nascit. Et fingūtur volatiles: q2 mētes amantiū velociter pcurrūt. fingūtur etiā habere vngulas gallinarū. q2 sic ifatuati oīa sua dispgūt sic gallina dispgit grana. Quarto cant9 inane gaudiū puocat. Uñ Ouidi9 in pmo de arte amādi vult q mēs letissima aptior ē ad capiendū: vt pz ad expientiā. Et ex hoc ꝯmuniter cātores z cantatrices sunt instabiles z malorū morū vt Helynād9 ostēdit de Nerone. qui sic diligebat cantū q nec veniēte graui terremotu cessabat a pomis z olfacientib9 fructib9 ne pderet vocē: et sepe sup pect9 posuit laminā plumbeā. Ecce hominē vocis blandissime z vite pessime. Sic ergo patz quō mors intrat p auditum. Ideo dic Isid. i synonymis. Nulla ipudicicia sermonū aures tuas surrepat. vanus sermo cito polluit mentē: z facile agit qd libenter audit. Rogem9 ergo deū vt nobis grām tribuat i psenti sic custodiēdi aures nr̄as ab oīb9 vanis z nociuis vt tandē celestes cātus cuz sctis oīb9 mereamur audire i ppetuū Amē.

Sermo octauus
De custodia olfatus

Mors ascēdit per fenestras vestras Hiere. ix. In pcedentib9 sermonib9 audistis quō mors intrat in animam per visum z auditū tanquam p principaliores sensus. Et signāter de auditu proxime: quomodo mors intrat per eum z q̄ incautum est audire detractiones et ea que ad libidinem inflammant. A Nunc consequenter videndum est de olfatu qui sequitur visum z auditum. Unde sicut dicit Hugo de sancto Uictore q deus ex sua mirabili puidentia ordinauit quinqz sensus exteriores in homine. vt vnus alteri deseruiret. Uisus em̄ positus i supmo mira

agilitate pre ceteris percipit: ꝛ quasi quidaȝ
speculatoꝛ p̄ cunctis eminentioꝛē locū obti-
net. vt que ceteris sensib⁹ supuētura sunt: an-
te periculū p̄uidere possit: ꝛ celū suā heredi-
tatē possit respicere. p⁹ hec audit⁹ ꝛ loco ꝛ no-
bilitate secūdus est. ꝛ deinde olfatus. Gust⁹
aūt q꞉ nihil sentire pōt nisi illud qd̄ tāgit. me-
rito vere tardioꝛ ceteris sensib⁹ quasi in imo
residet. Tactus aūt specialē sedē nō habet: et
ideo vltimus est: q꞉ cunctis coop̄at̄ sensib⁹.
Vñ ꝛ ī digitis pollet ꝛ sine tactu nullus sen
suū esse pōt. Et licet hec sint mirabilia dei: tñ
nisi custodiant̄ erūt fenestre mortis. Vñ sic
per visum ꝛ auditū moꝛs intrat ita ꝛ p̄ olfa
tum iuxta thema. Pro grā Aue. ma.

Moꝛs ascēdit p̄ fenestras ꝛc̄. vbi s̄.

Primo vidēdū est quare olfatū custodire
debemus. Scd̄o quō moꝛs intrat p̄ olfatū
Tertio dubitatio mouebit̄. B Circa p̄
mū est notandū q̄ diligēter debem⁹ custodi
re olfatum ab odoꝛib⁹ variis ꝛ p̄cipue ab il
lis q̄ alliciūt ad pctm̄: vt illoꝝ q̄ poꝛtant res
odoꝛabiles vl' cōspgūt se. vel vestes aut lecti
sternia vt p̄ hoc alliciāt alios ad libidinem.
Et hoc ꝑpter quattuoꝛ que tāgit Vincenti-
us in spe. mo. li. iij. par. j. dis. v.

Olfatum debem⁹ custodire ꝑpter q̄ttuoꝛ:
- Ne aīabus nostris noceam⁹ vel animabus ꝑximoꝝ nostroꝛum.
- Vt fetoꝛē inferni caueamus
- Vt odoꝛem spiritualeȝ dei ꝛ beatoꝝ melius sentiamus (p̄iam⁹
- Vt odoꝛē p̄adisi siue celestē p̄ci-

Primo custodire debemus olfatū ne aīa
bus nostris aut ꝑximoꝝ nostroꝝ noceam⁹:
siue damna inferam⁹. Quomodo em̄ mag̃
homo nocere potest hic aīe ratiōali q̄ꝫ vt sit
sibi causa vel occasio ad pctm̄ moꝛtale eo q̄
peccatū moꝛtale sep̄at a deo ꝛ inducit moꝛ-
tē p̄petuā. hoc āt fit p̄ odoꝛamentoꝝ varioꝝ
delectationem. Unde Berñ. loquens ad mi
lites templi. de pꝛimo parēte dicit. Peccatū
pꝛecessit. vt sequeretur moꝛs qd̄ si homo ca
uisset: non gustasset moꝛtem. Et sequit̄. Nō
potuit anima diuidi a deo nisi peccādo: nec
coꝛpus ab ipsa anima nisi moꝛiendo. Et q̄
hoc fiat occasione sumpta ex odoꝛib⁹: patȝ ex
verbis meretricis Prouer. vij. dicētis. Asp̄-
si cubile meū myrrha ꝛ aloe ꝛ cīnamomo ꝛc̄
Et sequit̄. Et tūc vecoꝛs iuuenis sequit̄ eaȝ
quasi bos ductus ad victimā. ꝛ nescit stult⁹.
quia de p̄iculo anime eius agitur. Et Esaie
lvij. Vnxisti te regio vngento ꝛ multiplica-
sti pigmenta tua ꝛc̄. Econtra beata maria
Magdalena cū p̄cioso vngento qd̄ paraue
rat ad vngendū se vnxit pedes domini. Si
militer ꝛ Pelagia meretrix que venerat ad
ep̄oꝝ ꝯsiliū ad aīas venandas ꝛc̄. C Se
cundo olfatū custodire debem⁹ vt fetoꝛē in-
ferni caueam⁹ de q̄ Isa. iij. Erit p̄ suaui odo
re fetoꝛ ꝛ p̄ crispanti crine caluiciū. Dicit em̄
beatus Basilius q̄ om̄ia fetida de elemētis
in inferno congregabūtur. que in ps. nomi-
ne sulphuris scribūtur quod est maxime feti
dum ꝛ ignis nutritiuum. Et ideo ibi erit fe-
toꝛ pessimus etiam a coꝛpoꝛibus damnato
rum que in isto eterno igni assabuntur sine
fine eternalit̄. Et h̄ iuste s̄m illud Sapie. xi.
Per que quis peccat per hec ꝛ toꝛquet̄. Qui
ergo hic per suauitatē pꝛecisoꝝ odoꝝ vixe
runt cōtra deū: istos deo pꝛeponētes ꝛ plus
amātes ꝛ ap̄p̄ciātes: iuste in fetidissimo ster
quilinio punientur. Hec considerans beat⁹
Arsenius vt in vitaspatrum legitur. Dum
mittebat aquam in peluim et lauabat ma-
nus: nō sinebat hanc aquam effundi. etiam
iam fetentem: sȝ aliam superfudit donec cel-
la fetoꝛe repleretur. Et hoc (vt dicebat) susti
nebat libenter pꝛo odoꝛibus pꝛeciosis qui-
bus in seculo vsus erat: ad vitandum fetoꝛē
inferni. Utinam hec saperent ꝛ intelligerēt:
ꝛ sua nouissima ꝑuiderēt: amatoꝛes carnali
um delitiarum. Isti etiam qui coꝛam deo et
sanctis eius peccare nō erubescunt et tamen
sua peccata coꝛam confessoꝛe dei vicario cō
fiteri erubescunt. diabolo persuadente ꝛ col
lum eoꝛum claudēte: ꝛ sic in grauioꝛa pecca-
ta pꝛecipitante Utinam cogitarent qualem
odoꝛem habuit nobilissimus puer Jesus
in sua natiuitate qui natus est in stabulo vbi
erant stercoꝛa iumentoꝛum bouis ꝛ asini. O
deus vbi est nostra superbia quid facit. Ec-
ce rex regū est in stabulo ꝛ tu in oꝛnato pala-
tio. Tertio olfatum custodire debemus
vt odoꝛem spiritualem sanctoꝛum hic in via
melius sentiamus. Unde sicut dicit Grego-
rius. Gustato spiritu desipit omnis caro: ita
qui carnalibus verbis adherent his nause-
ant spiritualia. Ideo dicit Bernardus. Do
mine qui nō sentit odoꝛē tuū aut moꝛtu⁹ est
aut fetidus. Et Salomon in persona eccle-
sie sponse dicit. Cantico. j. Trahe me post te.
curremus in odoꝛe vngentoꝛum tuoꝝ. Vñ
ꝛ Johannes Euangelista dño sibi apparēti
dixit. Odoꝛ tuus domine cōcupiscētias ge-

nerat in me. Exemplum etiam habemus de beata Dorothea que Theophilo scribe rosas misit. Item de morte beati Hieronymi qui apparuit beato Augustino et disparẽs suauissimũ odorẽ multis dieb⁹ in ei⁹ cella reliquit vt dixi de gaudijs beatoꝝ de quinqꝫ sensib⁹. D Quarto olfatum custodire debem⁹ vt odorẽ celestis patrie ꝑcipere mereamur. Unde canit ecclesia. Odor suauissim⁹ corpa sanctoꝝ. vbi sunt cithare et phiale plene odoramentoꝝ que sunt orationes sanctoꝝ Apoc. v. De h̄ odore celesti p̄rie plura dixi i tractatulo de gaudijs beatoꝝ q̄ habebũt in qnqꝫ sensibus: qualiter redolebũt corpa beatoꝝ. Ex illis infert̃ ꝙ bonus odor hic i via deo placens est bona voluntas siue ĩtentio nostra ſm illud apostoli. ij. ad Cori. ij. Christi bonus odor sumus deo in his qui salui fiunt. Acsi diceret bonus odor sumus q̄ bonam famã et totius trinitatis gloriã predicamus placẽdo deo patri ꝛc. Sic ergo patꝫ ex quib⁹ causis olfatũ nr̃m diligẽter custodire debeam⁹ ne mors ꝑ eum intret in aĩas nr̃as Hec de primo. E Circa scdm notandũ ꝙ mors septẽ pctoꝝ mortaliũ intrat ꝑ olfatum. Primo ex olfatu sequit̃ suꝑbia: q2 qui odorib⁹ bonis nimis sunt delicati: alios defectuosos in suo corpe ꝯtemnũt. sicut diues epulo lazarũ. Luc. xvj. Tales etiã ꝯmuniter de se presumunt et se verbis et factis iactant i cõgregatiõe hoim̃ et in ꝯuluijs vltra debitũ odoriferis vtẽdo. sicut fecit Asuerus in p̄parando grãde ꝯuiuiũ i horto delitiaꝝ: volẽs cõuiuas suos delectari in visu vane: ex varijs colorib⁹: et in olfatu ex vanitate arboꝝ et herbaꝝ ꝛc. vt in libro Hester. j. Scdo ꝑ olfatũ intrat auaricia. patꝫ q2 sic odorifera multũ diligũtur et p̄ciosa estimantur: ita de facili ab his qui eis libenter delectãtur iniuste cõcupiscũtur. et q̄ndoqꝫ ea vi vel dolo auferũt. Ecce auaricia. Uñ p̄ma auaricia a mr̃e nr̃a Eua non nisi inter flores i horto ꝑadisi ꝑpetrata est. Geñ. iij. Tertio luxuria. i quantũ aliq̄ talib⁹ odoriferis vtũtur ad ꝓuocanduꝫ alias ꝑsonas ad libidinẽ. Uñ Sapie. ij. Dixerũt impij apud se non recte cogitãtes. Uenite fruamur bonis q̄ sunt: et vtamur creatura tanquã i iuuẽtute celeriter. Uino p̄cioso et vngentis nos impleam⁹. et nõ preterꝑeat nos flos campi: coronemus nos rosis antequaꝫ marcescãt: nullus pratũ sit quod non ꝑtranseat luxuria nostra. Quis sufficienter enumerare potest peccata estiuo tempe in hortis ꝑpetrata? ibi gula: ibi luxuria. ibi verba ĩpudica et ioca dissoluta. Sꝫ audi quid postea sequitur. Sapie. v. Nos insensati vitã illoꝝ id est iustoꝝ estimabam⁹ insaniã et finem eorũ sine honore. Ecce quõ nunc ꝯputati sunt inter iustos et iter sanctos sors illoꝝ est. Et sequitur. Ergo errauim⁹ a via veritatis lassati sumus in via iniquitatis et ꝑditõis. Quid nobis ꝓfuit suꝑbia aut q̄d diuitiaruꝫ copia contulit nobis. Transierũt oĩa tanq̄ꝫ vmbra et tanquã nuncius p̄currẽs et tanquã nauis que ꝑtransit fluctuantẽ aquã cui⁹ cũ preteriuerit nõ est vestigiũ inuenire ꝛc. Idẽ ptꝫ supra de mala muliere. Prouer. vij. In horto etiã Susãna casta ad luxuriã solicitatur Dañ. xiij. Quarto ex olfatu sequitur ira et sepe grauis vindicta patet de historia. Naboth et Achab. Nam acbab petẽs vineã naboth ad faciẽdũ sibi hortũ odoriferꝝ grauit̃ iratus cũ eam sibi dare noluit: et tandẽ ꝓcurante vxore Jesabel naboth occisus fuit. iij. Re. xxj. Quinto ex olfatu sequitur gula vt patet i cibis bene ꝯditis ꝑ quos multi attracti frangũt ieiuniũ: et quãdoqꝫ mlto plus comedũt q̄ꝫ sit necesse. qd̄ bene significat Salomõ Eccẽs. ij. dicens. Feci mihi hortos et pomeria ꝛc. et Aristoteles. iij. ethi. dic̃ ꝙ qui esuriũt gaudẽt ciboꝝ odorib⁹ ꝛc. Sexto inuidia intrat ꝑ olfatũ sicut patꝫ ex p̄cedẽti historia acbab Nã Jezabel vxor ei⁹ volens ꝑfrui odorib⁹ cũ viro suo et nõ potens: disposuit ꝯtra Naboth falsum testimonium ex inuidia: ob qd̄ Naboth ĩnocenter lapidat⁹ est Ita sepe aliqui alijs iuidẽt ꝙ nõ sic ꝑfruunt̃ delectatiõib⁹ odoꝝ. Septimo ꝑ olfatũ intrat acidia et tediũ in cultu dei ꝑ delectatões inordinatas odoꝝ nimis allicientiũ. Unde sicut graue est delectabiles odores relinquere ita ꝑ eos ꝯtingit acidiã incurrere. sicut faciũt isti q̄ transeũtes ad hortos negligunt diuina et verbum dei. Uidemus enim ad experientiam ꝙ inter flores homines fiunt somnolenti: et citius obdormiunt et tardius euigilant. Ecce sic patet quomodo mors ĩtrat per olfatum. Hec de secundo. F Dubitatur an illa septem peccata mortalia sint in olfatu exteriori: vel quomõ alias mors dicitur intrare per olfatum. Respondetur ꝙ nullum pctm̃ mortale est subiectiue et principaliter siue formaliter in aliquo sensu exteriori: quia omne peccatũ ſm Augustinuꝫ in de li.

arb.est voluntariū: ideo est in volūtate sub-
iectiue:sed actus sensuum nostrorum habem⁹
aliquando contra voluntatē nostrā.q2 sicut
nō est i potestate nostra fm Aristo. quib⁹ vi
sis tangamur. ita neqȝ est i potestate nostra
quos odores semp pcipiam⁹: narib⁹ existē-
tib⁹ apertis.Sic ergo ingredit mors p sen-
sus exteriores.non q i ipsis sit mors forma-
liter sed occasionaliter. E Ex illis infertur q
mors que ascēdit p olfatū z alios sensus ex
teriores est realiter in voluntate siue in ipsis
desiderijs illicitis:sed tñ odorat⁹ siue olfat⁹
aut alter sensus exterior mouet ad nutū vo-
luntatis siue cordis videlicet quando illici-
tum desideriū pcedit exteriorem visionē vel
olfationē Verbi gratia.Ut siquis delecta
tur in illis illicite z vadit vt videat vel olfa
ciat ista tūc mors pcedit in anima.Si vero
preter tale desideriū quis rem aliquā videat
audiat: vel olfaciat zc.et i tali re sensata dele
ctatur illicite cū ɔplacentia voluptatis: tūc
mors sequitur in voluntate sensationē exteri
orem.sicut hec tangit Grego.ij.mo.Ido cla
mat pheta ps.cxviij.Auerte oculos meos
ne videant vanitatem. Ita similiter orem⁹.
Auerte olfatū meū ne odoret vanitatē. z sic
de alijs. G Ex illis infertur q non soluȝ
quis peccat odorando presentia:sed etiā qñ-
qȝ respectu preteritorum et futurorum. qs potest
grauiter peccare delectando in pteritis p re-
cordatiōē taliū vl' ɔsiderādo futura. Scdo
dico q moderata delectatio i odorib⁹: vbi z
quando oportet:vel vbi z quādo decens et
vtile est.nō est pctm.patȝ q2 talis delectatio
naturalis est: z ex his q a natura insunt: nec
laudamur nec vituperamur.ij.ethi.De⁹ ei spe-
cialiter inter oīa aīalia dedit homini vt dele
ctari possit i odorib⁹.nō eñ in odorib⁹ lepo-
rū canes delectant: sed in cibatiōe: neqȝ leo
bouis voce vel odore delectat:sed comestiōe
sed qm̄ ppe est p vocē sentit z gaudet. Patȝ g
q bruta in solis odorib⁹ fm se nihil delectā-
tur.sed hō si h facit fm dictamē recte ratiōis
nō peccat. Nā sensus olfat⁹ sic z alij datus ē
homini p salute corporis ɔseruāda. H Uñ
fm medicos duo maxie psternūt naturā scȝ
dolor q tactu: z fetor q sentit olfatu. Et econ
uerso bonus odor adiuuat naturā.modera-
te tñ habitus i vsu. Ido Aug⁹.in libro ɔfes
sio.di.De illecebra odorum non satago vbi cū
assunt. nō reqro cū absunt:sp tñ carere para
tus. Uñ patȝ q licȝ vultures excedūt hoīes
in odoratu tñ in odorib⁹ fm se nō delectant:
sic neqȝ fetores nauseant. Uñ phi dicūt ve-
nire vultures a trecētis leucis ad loca bello
rū z cadauerib⁹ fetidis isidēt. Ita z Aristo
telis ɔmētator Auerrois sup scdm de aīa
dicit q tigrides venerūt p odorē ad loca p-
lij qd accidit in terra grecorum a quingentis
miliarib⁹. Cū ergo soli hoīes inter aīalia in
odorib⁹ delectent vt s.patȝ. Rogem⁹ deū vt
sua mīscdia nos respiciat custodiēdo ne i hu
iusmodi delectationib⁹ excedam⁹: quatin⁹ p
hoc fetorē īferni nō incidam⁹.sed odorē oim
beatorum eternaliter sentiam⁹. I Diceret
quis In q ɔsistit olfatus: z qd ē. Rñdet fm
Auicē.q olfatus siue odorat⁹ est i anteriori
pte cerebri in duab⁹ cauernulis siue cellulis:
q siles sūt duob⁹ capitib⁹ māmillarum z tāgūt
ille cellule foramina nariū z ex attractiōe ae-
ris se claudūt z aperiūt in quibus est sensus
olfatus: ad quē fumosa euaporatio veniēs
ipsum imutat per species odoris multipli-
catas ad ipsum z causātes sensationē odorife
ri. Quādo eñ aer odoriferus vel fumus ab
odoriferis resolut⁹ p se īptrat istas cauernu/
las tunc olfatus poti⁹ impedit.sicut patȝ de
istis qui in fortib⁹ odorib⁹ dormiūt.et tandē
ipsos non apprehendūt.sic et de comedētib⁹
alliū.nam primo faciliter deprehenditur ab
alijs.sed postqȝ etiam comedūt: amplius ei⁹
odorem non sentiūt q2 tūc in olfatu sensibi-
le ponit sup suū sensuȝ z p consequēs nō fa-
cit sensationem vt vult Aristo.ij.de anima
K Scdo dicendū q natura ido ordina-
uit organū olfat⁹ in anteriori pte cerebri ver
sus foramina nariū: vt odores faciāt supflui
tates capitȝ descēdere.sic h tāgit Ambros⁹
i hexamerō. Etiā ido vt odor nō cito transe
at sed diuti⁹ hereat narib⁹: z sic cerebrum recre-
et. Uñ sequit q diuti⁹ manet sensatio olfat⁹
qȝ visus:vel audit⁹.gustus:aut tact⁹.q2 qȝsta
ti sensibile visus:audit⁹:gustus:vl' tact⁹ amo
uet:tunc stati cessat exterior eorum sensatio: sed
stat q qs i momēto vl' valde breuit recipiat
odorē qui p totū diē spirat in narib⁹. Ex illo
ptȝ q fortes odores multū offendūt:q2 mul
tū fluxū a cerebro causant: pcipue a capitib⁹
repletis reumate: z p ɔsequens multas infir
mitates corporis puocāt: vicȝ dolorē capitis
spasmū.dolorē brachiorum z sic d alijs. Hic ē
q dormientes inter fortes odores citoniorum
pomorum vel aliorum fructuū icipiūt dolere
capita:similiter oculos z aures. qa excessiui

odores cerebrū calefaciunt et humefaciunt excessiue p fumositates suas, vt dic Aristo. j. de sensu z sensato.

Sermo nonus

De custodia gustus.

Mors ascēdit per fenestras vestras. Hiere. ix. In pcedentibus sermonib audistis quō mors intrat p visum auditū z olfatum et q̄ necessariū sit custodire dictos sensus: ne p eos det occasio ad peccatū mortale: sicut z h audistis exēplificari p septez vicia capitalia. Nūc ɔsequent videndū ē d̄ gustu: quomō p illū mors intrat in aīaz Per gustū em plures inficiūtur z icidūt in laqueū diaboli, q̄ d̄ h nullā siue modicā formāt ɔsciētiaz: cū tñ multiplicit mors p illū ītrat in aīaz iuxta thema Pro grā Aue maria.

Mors ascēdit p fenestras zc. vbi sup

Primo videndū est, quō cuilibz sit tunēdū ne per gustum peccet zc. Secūdo quō mors p gustū intrat in aīam. Tertio quō q̄s possit scire p gustū se peccare z q̄ntuz zc.

A Circa pmuz est Notādū fm beatuz Bernardum in suo apologetico loquente de delicijs monachorū, q tam grosse mors p nostrū gustū frequēter ascendit q cuilibet homini merito est timēdum ne p gustū deuz offendat: siue sit spiritual' siue religiosus siue secularis. Unde cōmemorans antiqua tempora in quib homines q̄n in vnū ɔgregabant: diligēti vacabant spiritualib epulis (quibus anime pascunt pro quib xpus mortuus est) adeo: q obliti cibo totuz diem sine cibo trāsierūt corpali. Et subiūgit Nob āt ɔuenientibus in vnuz: vt verbis apostoli vtar: iam nō est dominicam cenā manducare: nemo em est qui panem celestem verbi dī z preceptorū eius requirat, nemo qui illum tribuat: nihil de scripturis vel de salute agit animarū, sed nuge risus z verba pferunt int prandendū: quantū fauces dapib: tantum aures pascunt rumoribus, quibus totaliter intenti: modū nescimus in comedēdo, fercula ferculis apponuntur. Tanta arte cocoruz fercula preparantur: vt non sufficiant quandoq duo vel tria deaurata: quādoq nec sufficiunt quinq vel sex preciosa z delicate preparata Jmo dato q venter nauseat, tñ desideriū et voluptas accēditur in tantū vt ventre nauseaz habēte oculi nō satient. B

Ex quo infert: q p gustū hō in pl'a pctā pcipitat, imo facil' q̄ p alios sens' exteriores ptz q p gustū hō pdit frenū rōnis z intellectus vt doc3 expientia. Unde sapiēs dicit. Nullū pōt esse secretū vbi ebrietas dn̄atur. Prouerb. xxxj. Et Hiero. cōtra Jouinianū dicit Siquis estimat abūdantia ciboꝝ z potuū se perfrui posse z vacare sapie, hoc est, in delitijs versari: vitijs quoq delitiaꝝ nō teneri seipz decipit, cū em ab his pcul remoti: sepe capiamur nature illecebris z cogamur ea cupere quoꝝ copiam nō habem: quāto mag' retibus voluptatuz circūdati si nos liberos esse arbitramur decipimur. Boeci. ij. d̄ ɔsolatio. phie. dicit. Natura paucis minimisq cōtenta est. Secūdo patz per gustuz nos multipliciter peccare: q circa hūc sensū homo frequēter decipit: vt suspicet sibi necessariū esse qd est voluptuosuz et preter necessitatez. Uñ Gregorius. iij. moralii. voluptas sub necessitate sic se palliat vt vix eā pfectus quisq discernat. et q se simul miscent tanto gula secretius in peccatuz rapit quanto sub honesto noīe necessitat' explēde se contegit. Hec tñ ratio recta et vnctio spūssancti facit temperatos homines cognoscere vt patebit

C Secūdo notādū q fm naturales philosophos gust' ē in posteriori pte ligue in q̄ est quedam parua lingula versus arteriam sub qua neru' est expansus in qua z p quaz aīa gustat z pcipit sapores. Qz aūt gust' sit in posteriori pte ligue ptz i his q̄b pscidūt pl' q p medietatez qui p hoc gustū nō amittūt z gustus in lingua nō fit sine humido Ex quo patet pmo q lingue naturaliter ɔgruūt duo officia scz gustare z loqui fm Aristo. ij. de aīa Ubi etiā dicit q licet homo odoratū peiorem habeat multis animalib: tamē nullū animal excedit hoīem in gustando. Ex quo scdo patz: q sensus gust' est pue latitudinis Jdeo dicit sanctus Bernardus. Uoluptas gutturis que hodie tantum estimat vix duorum digitorū cōtinet latitudinem: z tamen tot z tāta sibi vult parari Hec de prima parte zc.

D Circa scdm Notanduz q sicut per alios sensus ascendunt septē peccata mortalia in aīas nostras ita z p sensum gust'. Prio ex iordinato gustu orit supbia plib modis vicz ex eo psūptuose opādo sic sat' ptz de Amā q̄ postq̄ Hester ɔuiuiū pauerat ad qd sol' vocat' erat cū rege: veniēs ad

domũ suã letus: et cõtra Mardocheũ ꝑ eo ꝙ sibi nõ assurrexerat neqꝫ genua flectebat indignãs: exposuit amicis suis ꝛ vxori sue filiorũ numerũ: ꝛ magnitudinẽ diuitiarũ suarum, ꝛ q̃nta gloria sup oẽs principes rex Assuer⁹ eũ exaltasset, ꝛ ꝙ regina Hester nullum aliũ ꝑter regẽ ꝛ eum ad cõuiuiũ vocasset, vt ptꝫ Hester. v. Ecce supbia Amon: ex gustu siue gula. Sed q̃d tandẽ sequiť. Certe ipe Amon suspẽsus erat in patibulo qḋ parauerat Mardocheo. ibidẽ. vij. Similiter filij eius interficiebanť. ibidẽ. ix. Quis etiaꝫ valet sufficiẽter exprimere superbiã cõuiuãtium in magnis ꝯuiuijs: in nuptijs: et alijs cõuenticulis, vbi alter alteri conať preferri in loco, etsi aliq̃ splendidius appareñt in vestitu: alij eos diiudicãt supbos: ꝛ ipi forte sũt superbiores: ꝛ sic de alijs, sicut docet q̃tidiana experiẽtia. Nunc ex supbia illa persona nõ comedit vt dicať cõtinens ꝛ abstinens: ꝛ forte diu añ se repleuit. Nunc supbia in varia dispositiõe cibarij: vloentes apparere vt comedenť. Nunc in diuisione partiũ in assaturis: in ꝓpositione, ꝛ alter alterũ ꝯsiderat: ꝛ sic nũq̃ est finis supbie in mensa. Nũc gloriatur de bona cibi ꝑparatione, ille vero gloriatur de honore sibi in mensa in loco impẽso. E Secundo ex inordinato appetitu gustus sequiť auaricia. Vñ epularũ delitie auaricie fomẽta sunt. Vñ dicit quidã phus Propť breuẽ gule voluptatẽ: ťre lustranť et maria: ꝛ vt mulsum vinũ: ꝑciosus cibus ꝑ transeat fauces: totius vite tẽpus impendimus. Et iterũ dicit. Grauis est gustus noster exactor: q̃ in omnib⁊ elemẽtis vult habere dominiũ: ꝛ de oibus exigit tributũ: multi tauri paucoꝝ iugerũ simplici feno alunť. vna silua pluribus elephantibus sufficit. vnũ mare sufficit piscibus ꝛ aq̃. terra q̃drupedibus. ventri aũt nõ sufficit vnũ elementum cũ suis animalib⁊: sed vult habere volucres celi ꝛ pisces maris ꝛ bestias terre. Et Innocẽtius papa dicit. Gulosis nõ sufficiunt fruct⁹ arborũ: grana leguminũ: radices herbarum: pisces maris: bestie terre: volucres celi, sed q̃runt pigmẽta: cõparãt aromata: nutriunt altilia: capiunt obesa q̃ studiose diuersis ministris coquunt. vnus excoriat: alter secat: tertius coquit: quartus assat: ali⁹ frigit: alius condit: al⁹ celat: alius substãtiã i actionẽ cõuertit. vñ trãsit saturitas i famẽ ꝛ fastidiũ in appetituꝫ ꝛc. Quis eñ hoim enumeraret q̃nta sint studia: fercula gustui placentia ꝑparare: nec est finis illoꝝ. ſꝫ vn⁹ altero melior: alter altero rarior ꝛc. F

Tertio ex inordinato gustu sequiť luxuria, satis hoc apertũ est i Holoferne: cuius cor cõcussum est, erat eñ ardẽs in cõcupiscẽtia eius: ꝛ ex hoc iocundus factus ẽ ad Judith: bibitqꝫ vinũ multũ nimis: q̃ntũ nunq̃ biberat i vita sua, vt ptꝫ Judith. xij. Immũda eñ ꝯcupiscẽtia priuauit eũ rõne in parte vt mensurã pot⁹ valde excederet. Vñ Prouerb. xx. dr. Luxuriosa res vinũ ꝛ tumultuosa ebrietas: quicũqꝫ his delectať non erit sapiens. Satis hoc ptꝫ in sodomitis: de q̃b⁊ diciť Ezech. xvj. Hec fuit iniq̃tas sodome sororis tue: supbia: saturitas panis ꝛ abundantia ꝛ ocium ipius ꝛ filiarũ eius: ꝛ manũ egeno ꝛ pauperi nõ porrigebãt. Et iterum Hiere. v. Saturaui eos ꝛ mechati sunt: ꝛ in domo meretricis luxuriabanť. Jõ dic̃ Hieronym⁹ ꝯtra Jouinianũ. Esus carniũ ꝛ potus vini ventrisqꝫ saturitas seminariũ libidinis est. Sic ergo ꝑ q̃nqꝫ sensus quasi ꝑ q̃nqꝫ portas viciorũ ad animã est introitus: et sic aĩa capiť et pregrauať. Hac rõne multi phi frequentias vrbiũ ꝛ amenitates locoꝝ: et q̃nqꝫ sensuũ illecebras reliquerũt, ne ꝑ luxum et abundantiã copiarũ aĩe fortitudo mollesceret. Inutile q̃ppe est crebro videre ꝑ q̃ aliq̃ñ captus sis: ꝛ eoꝝ te piculo cõmittere q̃bus difficulter careas. Et cõcludit. Sensus noster visus cogitat illud quod videt: odor aũt ꝛ gustus attrectat. Unde quosdã phos legimus sibi oculos eruisse ne ꝑ illoꝝ visum a ꝯtemplatiõe philosophie auerterẽtur. Et in quadã ep̃la dicit. Ingluuies facile luxuriã ꝓuocat. Vñ ꝛ venter et genitalia sibiipis sunt vicina ꝛc. Quarto ex immoderato gustu sequiť ira. Vñ in Ps̃. Adhuc esce erãt in ore ipoꝝ ꝛ ira dei ascẽdit sup eos Et Prouer. xxiij. Cui ve: cui⁹ patri ve: cui rixe: cui fouee: cui sine causa vulnera: cui suffossio oculoꝝ. nõne his q̃ moranť in vino ꝛ studẽt calicib⁊ expotãdis. Et Eccl. xxxj. Vinum multũ potatũ irritationẽ ꝛ iram ꝛ ruinas multas facit. Quinto ex hoc irritať gula: vt ptꝫ supra in prima pte. Vñ Hiero. cõtra Jouinianũ. Ex saporis delectatione ventris inflatio cõcipiť: morbi quoqꝫ ex saturitate nimia cõcitanť: multi quoqꝫ impatientiã gule vomitu remediãt: ꝛ sic qḋ turpiter ingesserũt turpius egerũt. Ita ex nimia

delectatione quā ꝯsiuit Esau in cibo in lenti-
bus: gulosus factus est. ꝓpter qđ ⁊ primoge-
nita vendidit Geñ. xxv. Iste Esau vt dicit
Haimo fuit gulosus qꝛ vtile ꝓ inutili vēdi-
dit: scꝫ primogenita sua ⁊ honorē sacerdota-
lem. a pricipio eñ omēs primogeniti erāt sa
cerdotes vt notaꝛ ad heb. xij. Sexto ex ī-
ordinato gustu sequitur inuidia cōtra ꝓxim
Causat eñ detractiōem fame. Ideo dicitꝛ ꝓ-
uerbioꝝ. xxiij. Noli esse in cōuiuijs eoꝝ ꝗ
carnes ad vescēdū conferūt: qꝛ vacātes poti
bus ⁊ dātes symbola consumētur. Huiꝰ ex-
emplū habemus in Nabal qui pueris da-
uid petētibꝫ subuctionez in victu: ex inuidia
nihil dare voluit: dicēs sꝑbe. Quis est da-
uid ⁊ quis ē iste filius isai: hodie increuerūt
serui qui fugiunt dños suos. dabo ego car-
nes ⁊ panes his quos nescio vnde sunt: que
preparaui tōsoribus meis ouiū: vt patet pri
mi Regum. xxv. Septimo inordinatum
gustū sequitur acidia vt patꝫ in diuite epu-
lone Lu. xvj. Qui splēdide epulās neglexit
pauperi lazaro subuenire. Vñ gula facit ho
mines indispositos ad diuina: ad orationez:
ad meditatiōnē: ⁊c̄. Unde ante peccatū gule
adam nō erat ꝓnus ad malum sicut postea.
Vñ Eccl. xxxvij. Noli auidus esse in omni
epulatione ⁊ nō te effundas sꝑ omnē escaꝫ
In multis eñ escis erit infirmitas ⁊ apople
xia: ⁊ ꝓpter crapulā multi perierūt Et Exodi
xxxij. dicitꝛ. Cepit populus comedere ⁊ bibe
re ⁊ surrexerūt ludere: id est idolatrare. Ecce
acidia. Sic ergo patet quomō ꝑ septem vi-
cia capitalia mors intrat in animā ꝑ gustum
Hec de secūdo. ¶ Dubitaꝛ quō quis
possit noscere si per gustū mors intrat in ani
mam. Rñdeꝛ. ꝙ hoc sciri potest si bene consi
deraꝛ quibus modis quis errare potest circa
cibū ⁊ potuꝫ. Vñ triplicitꝛ pōt cōmitti error
circa cibū ⁊ potū. Primo ex parte vescentiū
Et hoc dupliciter Primo qñ aliꝗs comedit
vel bibit nō indigens cibo vel potu imo cū
nausea extra infirmitatem. Qđ notāter dico
qꝛ artetici ⁊ infirmi sunt aliqñ cibandi etiaꝫ
preter appetituꝫ ne deficiat virtus naturalis
in toto. Scđo si in cibo vł potu sola delecta
tio vel corporis impinguatio queritur. Vñ
multe tētationes carnis surgūt. Ideo refert
Basilius in suis ammonitionibus Pytha-
goram de seruo suo dixisse queꝫ intellexit ci-
bos delicatos querere vt fieret pīguis. Hic
inquit nō cessat molestiorē sibi carcerem fo-
uere Qui eñ nutrit seruū suū nimis delicate
sentiet eū cōtumacem. Prouerb. xxix. Ita ē
de corꝑe. ¶ Secundus error in come
dēdo est ex ꝑte actꝰ comedēdi vel bibēdi. Et
hoc quītupliciter. Primo si quis nimis aui-
de vel festināter comedit. Secūdo si nimis
excessiue sine ratiōis regła delectaꝛ. sicut sūt
illi qui sentiūt se satis de cibo sumpsisse ⁊ ꝓ
pter solaꝫ delectationē adhuc plus recipiut
vel forte quia ex inuidia nō fauēt alijs vt re-
liꝗas comedāt. Tertio si in tꝑe vel loco vbi
nō decet: sicut illi qui comedebāt ī sepulcris
parentū suoꝝ ī anniuersarijs eoꝝ. quasi aīe
egresse de corꝑibꝫ requirāt carnales cibos: ꝗ
error a paganis ortꝰ est. Ita similiter illi pec
cant qui in die festo mane comedūt sine cau
sa vel in die ieiunij ꝑuenīūt tempus: vel qui
in loco sacrato sine necessitate comedunt: sic̄
alique mulieres faciunt in ecclesia. quas be
ne reprehendit aplus. j. ad Corin. xj. dicens.
Laudo vos: in hoc nō laudo ⁊c̄. Quarto si
comeditꝛ vel bibitur nimis diu ꝑ pluras ho-
ras ꝑ qđ ⁊ digestio impeditꝛ. ⁊ tēpus in alijs
se occupādo ꝑditꝛ: sicut faciūt ꝗ ab hora no-
na vsqꝫ ad duodecimā comedūt: ⁊ qñqꝫ vsqꝫ
ad primā: nisi forte hoc raro fieret vt ex ratio
nabili causa ⁊ ꝓpter hospites vel alios. Quī
to quādo actꝰ comedēdi vel bibēdi absqꝫ ne
cessitate in die naturali nimiū frequētatur: si
cut bestie que comedūt om̄ia hora. Nam si
crudus cibus crudo superponitꝛ: tūc multe
infirmitates generantur. Vera eñ digestio
in omnibꝫ ociosis ⁊ quietis octo horas reꝗ-
rit ꝺm medicos. Dico absqꝫ necessitate ꝓpter
fabros: ligonistas ⁊ ceteros grauiter laborā
tes. Tertio pōt error fieri in comedēdo ⁊
bibendo ex parte rerū que comeduntꝛ ⁊ bibū
tur. Et hoc etiā fieri pōt pluribꝫ modis. Pri
mo si plꝰ accipitꝛ de cibo vel potu ꝗꝫ natura
sumētis requirit. ⁊ est excessus in quantitate
ex quo pluriū infirmantur corꝑa. Secūdo
si in qualitate vt si vtitur victu sibi nō ꝯgru
enti aut corrupto vel nociuo. aut nimis cali
do vel frigido. formalitꝛ vel virtualiter. Vir
tualiter sic̄ est calor vini aut piperis ⁊c̄. vt si fe
bricitās bibit forte vinū sine lympha. Non
eñ differt statim aut post moram etiā longā
hominē vel seipsum interficere quantum ad
reatū homicidij. sicut fit per gulam qꝛ talis
eque est homicidā. sicut qui statim interficit.
signāter si volūtarie. licet vnꝰ altero grauius
peccet. Tertio si ꝗs vescitꝛ cibo sue ꝯditioni

aut statui improportionato: vt si pueris dat᷑
vinū qđ ꝓhibet Auicēna dicēs. ꝙ puerꝭ da-
re vinū ē addere ligna igni. aut si grosse car-
nes: aut cibus adultoꝝ solidus eis dat᷑. vł si
infirm⁹ hui⁹modi recipiat. Quarto ex tpe vt
si tpe ieiunij lacticinia sine dispensatiōe co-
medunt᷑: sic errauit prima mater nr̄a Eua: q̄
si ad tempus abstinuisset de⁹ sibi licentiā ad
comedendū istū fructum dedisset s̄m docto-
res: qꝛ iste fructus etiā creat⁹ est ꝓpter hoīeʒ.
Quinto qn̄ simul sumunt᷑ cibi q̄ꝝ vnus im-
pedit digestionē alteri⁹: sicut fit de piscibus
ꝛ carnib⁹ sił sūptꝭ: saltē si fit frequēter. nisi for-
te pisces ꝑ species tēperarent᷑. J Sed di-
ceret quis. An q̄libet sequēdo p̄dictos erro-
res in gustu peccet mortaliter. Respōdet᷑ ꝙ
nō. Nam aliqn̄ soluʒ peccat venialiter. Vn̄
Aug⁹. in sermōe. de igne purgatorio dicit. q̄
tiens aliq̄s in cibo vel potu plus accipit q̄ꝫ
necesse est: ad minuta peccata nouerit ꝑtine-
re. Ex q̄ habet᷑ ꝙ ꝯcupiscētia gustus aliquā
do est veniale pctm̄: pōt tamē esse occasio ad
mortale ꝓpter inordinationē. K Pro q̄
est sciendū s̄m sanctū Tho. in. q. de malo cō
cupiscētie. q. xiiij. ꝙ ꝯcupiscētia delectatiōis
in cibo pōt fieri dupliciter inordinata. Vno
mō sic ꝙ excludit ordinē debitū ad finē vlti-
mū qn̄ scʒ hō appetit talem delectationē tan-
quā finē vltimū. Et hoc tunc qn̄ hō sic adhe-
ret cibo vel potui ꝙ facit vel ꝑatus est facere
cōtra precepta dei ne huiusmodi delectatiōe
careat: vel dūmodo nō curat si sit p̄ter vel cō
tra dei p̄ceptū: ꝛ ꝓsequit᷑ suā delectationē sic
Eua in paradiso. Gen̄. iij. Et esau. Gen̄. xxv
quē ex hoc aplus vocat profanū. Ad Heb.
xij. Idem siquis feria sexta tenet᷑ ieiunare ex
cōsuetudine ꝓbabili vel p̄cepto sacramenti:
aut ex voto. ꝛ sine ratiōabili causa duʒ videt
socios delectabiliter comedere violat ieiuni
um ne simili delectatiōe priuet᷑. Alio mō po
test esse delectatio iordinata circa cibū ita ꝙ
homo nimis ꝯcupiscit delectari ī cibo: sic tn̄
ꝙ nequaquā vult aut ꝓponit facere ꝯtra pre
cepta dei imo si sciret ꝙ esset ꝯtra deū: absti-
neret: ꝛ tūc ē pctm̄ veniale ex autoritate Au-
gustini allegata. L Et quodlibet illoꝝ
potest ꝯtingere quintupliciter s̄m Grego. in
mo. ꝛ glosaʒ sup illo Gen̄. xxv. Da mihi de
coctiōe hac rufa qꝛ opido lassatus sum: di-
centē. Sciendū ꝙ nos vicių gule quinqꝫ mo
dis tentat: quas tn̄ species gule: alij vocant
circūstantias Unde versus. Pre ꝓpere laute
nimis ardēter studiose. Prima species idigē
tie tempa ꝑuenit. scʒ q̄ndo an̄ debitū temp⁹
ꝛ horā debitā sine ratiōabili causa: ex sola in
ordinata ꝯcupiscentia ciboꝝ aut potuū: cib⁹
aut potus sumit᷑. Et exemplificat Gregori⁹
de Jonatha filio saul. qui nesciens comedit
nimis mane cōtra adiurationē ꝛ mandatuʒ
patris sui: ob qđ israel fugit de pugna cōtra
aduersarios deo ꝑmittente. j. Re. xiiij. Quid
ergo erit de illis q festiuis dieb⁹ mane vł sta
tim postq̄ꝫ surgūt vix audita missa vel forte
vix medietate misse audita ex sola ꝯsuetudi-
ne currūt ad tabernā ꝛ cultū diuinū in toto
negligunt. Juxta illud Esa. v. Ve qui ꝯsur-
gitis mane ad ebrietatē sectandā ꝛ potandū
vsq̄ꝫ ad vespam. Secūda species siquis ꝓpt
delectationē sine necessitate ꝓcurauit sibi ci-
baria suū statum excedentia. Exemplum de
epulone. Luce. xvj. sup quo Grego. in ome.
Sollerter ītuendū est qꝛ celebrari ꝯuiuia si
ne culpa vix possunt. nā pene sꝑ epulas co-
mitat᷑ voluptas. Nam dū corpus i refectio
nis delectatiōe resoluit᷑: cor ad inane gaudi
um relaxat᷑: ꝑ quib⁹ epulo damnat⁹ est. Ter
tio si homo p̄parat sibi cibos etiā suū statuʒ
nō excedētes sed nimis laute ꝛ preciose ꝓpter
solam delectatiōem. Ita peccauerunt iudei
exeuntes de egypto: qui despecto manna pe
tierunt sibi dari carnes. Jđo iuste carnibus
datis: adhuc escis existentib⁹ in ore ipsoꝝ: ve
nit ira dei sup eos: ꝛ occidit ex eis multa mi-
lia vt patet. Numeri. xj. Et ideo loc⁹ iste vo
catus est sepulcra ꝯcupiscentie vt patet ibi-
dem. Quarta species siq̄s cibū ex sola de-
lectatiōe vel potū nimis ardēter sumit: sicut
de Esau qui ꝓpter lentis pulmentū vendidit
primogenita. paruipendēs etiam ꝙ ea ven-
didisset. Gen̄. xxv. Quīta si ex sola delecta
tiōe cib⁹ p̄parat᷑ nimis studiose plus q̄ꝫ stat⁹
persone exigit. aut temp⁹: aut locus requirit.
sicut exemplificat Gregorius de filijs Heli
qui partē suā crudam vł abstulerūt offerēti-
bus vt delicati⁹ prepararēt. j. Reg. ij. Est tn̄
aduertendum ꝙ iste quinqꝫ species gule nō
semꝑ sunt peccata mortalia. Patet quia si fi-
eret ex rationabili causa ꝙ quis nimis mane
comederet. vt causa itineris vel alias tempo
re pestis: aut nebule. ne aer eū ledat. Si aūt
fiat ex sola delectatiōe potest esse veniale vel
mortale iuxta dicta. Ita intelligenduʒ est de
lauta prouisione: nimia sūptione: ardenti: et
studiosa preparatione: citra preceptum dei

⁊ preceptoꝝ eius: precipue dum homo non impeditur notabilit̃ ꝑ huiusmodi: ab assueto studio ⁊ solita deuotione vl' oratiōe. Secus si scienter aliquē cibum vel potū sumeret ꝓpter delectatiōnē, ꝑ quā graue nocumētum inferret corpori suo, talis em̄ grauit̃ peccaret ſm sanctū Tho. vbi sup̄. D Dubitatur ꝯsequenter. Ex quo in gustu simul currūt necessitas ⁊ voluptas quā regulā debet homo seruare in comedendo ⁊ bibendo ne peccet. Ad hoc respondet ſm Augustinū in de conflictu virtutum ⁊ viciorum ꝙ sicut eger ad medicinam, sic ad sumendas dapes debet quisq̧ accedere, nequaquā istas voluptate appetēs, sed necessitati succurrēs. Que verba dicit Alexander de Ales in secunda parte sua intelligenda: q2 cū in nobis fiat cōtinua deperditio ad hoc cibꝰ sumit̃ vt fiat restauratio: ⁊ sicut eger cū timore accipiūt medicinā: nec ibi appetit voluptatē: sic etiā se debet homo habere ad cibū. Et hoc vult Augustinus. Tamē quo ad id quod est accipere vltra necessitatē nō est simile: quia non est ita determinatū per se quid sit ad necessitatē nutrimēti sicut in medicina habet̃ scriptum pondus. Verbi gratia. Aliq̄s qui non vult comedere nisi semel in die: sine pctō comedit vna vice tantū quasi bis comederet: qm̄ medietas cibi: siue cibꝰ vna vice sumptꝰ mane in die nō ᵉeiunabili: nō sufficeret ad vitā totam diē. Et in hoc non peccat dūmodo non impeditur ab opibus maxime spiritualibꝰ, vt illi qui se ingurgitant. Beatus tñ Tho. i questi. de malo ꝯcupiscentie dicit. ꝙ regula rationis in comedendo et bibendo hec est vt homo sic sumat cibum scd̄m qđ conuenit sustentatiōi nature ⁊ bone habitudini hoīs precipue ad spūalia ⁊ ad ꝯuersatiōnē honestam eoꝝ cū quibꝰ viuit, vt dicit. Aresto. iij. ethico. Qñ ergo ſm hāc regulam q̄s sumit cibum: tūc sumit ſm necessitatē, qñ vero vltra hoc excedit tūc transcendit regulā rationis. Et hoc fit dupliciť. pcipue qñ fit ad satisfactionē voluptatis, quia qñq̧ multū recedit̃ a necessitate, ⁊ illud potest defacili pcipi i hoc ꝙ ꝑ illud grauat̃ corpus sensibiliter Qñ autē parū recedit̃: istud est impceptibile ⁊ parū habet de ratione peccati gule. Et sic loquit̃. Grego. iij. mora. cuiꝰ verba supposita sunt. Ex his omnibꝰ patȝ ꝙ cū multa cautela gustus noster custodiendus est q2 vt dicit magnus Basiliꝰ in suis ammonitionibꝰ. Nisi quis ipsius vētris voluptates domet sibi seruire veluti pecori ꝯpellet: ⁊ i luto voluptatis sūmerget. Dicit tñ ꝙ tantū corpi indulgendum est vt phie ministeriū possit prestare. Sic ergo nos custodiamus gustū nostrum vt hic gustare possimus suauitatem spiritualē in deuotione. ⁊ tandem suauitatē realem in eterna retributione Amen.

Sermo decimus

De custodia tactus.

Mors ascēdit per fenestras vestras. Hiere. ix. In precedenti sermone audistis latius quō contingit hoīem peccare ꝑ gustum ⁊ q̄ꝫmultipliciter ꝑ gustū mors intrat in aīam. quādo etiam ꝑ gustū siue gulam homo peccat mortaliter siue venialiter ⁊ sic de aliis. A Nūc consequēter videndū est de quinto sensu exteriori. scȝ de tactu ꝑ quē homo grauiter vulneratur ⁊ vehemēter accendit̃. ꝓpter ꝙ quilibet debet diligenter ⁊ sollicite custodire sensum tactus: ne mors ꝑ eum intret in aīam q2 cum sit subtilior vehemētioris est impressionis. Et ideo si est illicitus, fit hostis aīe potentior, fortior, ⁊ violētior ad nocendum.

Pro gratia Aue Maria.

Mors ascēdit ꝑ fenestras vestras vbi s̄.

Primo videndum est quid sit tactus ⁊ vbi in corpore. Secundo quomodo mors intrat per tactum. Tertio vtrū omnis tactꝰ aliene mulieris sit peccatum mortale vl' quādo ⁊ quando nō. B Circa primū est notandū q̄ꝫuis vt vult Hugo de sancto victo. tactꝰ specialem sedē nō habet in corpe, ⁊ ideo vltimus est, q2 tñ in cūctis opat̃ sensibꝰ, ideo plus est necessariꝰ, nullus em̄ sensus sine tactu esse potest. Scd̄o est notandū ꝙ tactꝰ ſm Auicennā est vis ordinata in neruis totius corpis ⁊ eiꝰ carnibꝰ ad tāgendū obiectū extrinsecum. Vñ ⁊ Algazel exponēdo illa verba dicit. Sensus tactus est virtus diffusa ꝑ omnē cutem ⁊ carnem ꝑ quā apprehēditur calor, frigus, humiditas ⁊ siccitas. Et sic dicūt philosophi. Tactꝰ est quidā neruꝰ tanquā rete ꝑ totū corpus expansus, ꝑ quē hō sentit mediāte carne media dlectabilia ⁊ nociua ſm tactū, ⁊ maxime viget interiꝰ in pulpis digitoꝝ, circa pectoralia ⁊ cor ⁊ pudēdā vt ptȝ ex notatis scd̄o de aīa. Et ꝯsequenter ē dicēdū. Tertio quāuis sensus tactus sit

minus nobilis q̄ꝫ visus auditus ⁊ olfatus ꝑ quos nutrimēta ⁊ alia ꝯueniētia alonge cognoscunt̄ ⁊ siliter eis discōueniētia. ⁊ ꝑ tactū solum de ꝓpe apprehendit̄ ꝯueniēs ⁊ lesiuū tamē sensus tact⁹ ceteris est subtilior. ⁊ alij sunt obtusiores vt dicit Aristo. ī de naturis animaliū. Quarto dicendū est ꝙ simpliciter sensus tactus est magis necessarius visu auditu ⁊ olfatu q̄ꝛ sine istis potest hō viuere sed non sine tactu. hinc est ꝙ grauius tentat̄ hō circa delectatiōes tactus q̄ꝫ circa delectatiōes aliorꝝ sensuū q̄ꝛ delectatiōes ꝺm tactū sūt magis vehemētes: ⁊ hō ꝓnior ē ad ꝓsequēdū eas. ⁊ ad peccādū ꝑ ipm. ⁊ vicia ei⁹ sūt magis ꝑiculosa. Ex quo infert̄ ꝙ tꝑantia sobrietas ꝯtinētia sunt tāto ampli⁹ hominib⁹ amāde q̄ꝛ ꝑ has virtutes hō custodit̄ a pctīs tactus. Hec breuiter de prima ꝑte sermonis.

¶ Circa scđm est notandū ꝙ sicut in alijs sensib⁹ declaratū est. ita ⁊ in sensu tactus pōt ostendi ꝙ ꝑ ipsum mors septē capitaliū peccatorꝝ intrat. Primo em̄ ꝑ tactum inordinatū intrat supbia. Unde ꝑ tactū hō aliquādo confidit vltra vires suas ⁊ p̄sumit se facere aliquid qđ nō potest: sicut ptꝫ de illis q̄ modicū experiunt̄ luctādo vel in hastiludio aut bellis corꝑalem suam fortitudinē. Talit̄ gloriabat̄ se Golias victurū Dauid quē spreuit quia iuuenis ⁊ ꝑuus erat. dicēs. Nunquid ego canis sum ꝙ venis ad me cū baculo. j. Re. xvij. Uideāt illi q̄ sepe gloriant̄ de peccatis p̄teritis de sua fortitudine. de sua luxuria. Sic aliqui gloriant̄. de potētia carnaliū peccatorꝝ quomodo potētes sunt in luxuria ⁊ tn̄ in his vltra talem iactantiā mentiunt̄. ⁊ sic de alijs pctīs ⁊ scandal'. Secūdo ꝑ tactū illicitū intrat auaricia. Hoc satis ptꝫ ī ill' quia alienas res ꝯtrectāt. q̄ꝫ facile fiunt auari vt furent̄ easdē. sic patet de Juda traditore. de quo dicit̄ Joh. xij. Fur erat ⁊ loculos habens ⁊ portabat ea q̄ mittebant̄. Super quo dic̄ Augustin⁹ sup Johānē. Non tunc perijt iudas qn̄ a Judeis recepit pecuniam vt dn̄m traderet: iā fur erat. dn̄m ꝑditus seq̄bat̄: nō corde: sed corꝑe. Et per h̄ voluit dn̄s nobis significare vt malos tolerem⁹. ne corpus xp̄i. i. ecclesiā diuidam⁹. Inde est ꝙ dū tractant̄ aliena ꝑ tactum sicut faciūt testamētarij ⁊ alij habētes res alienas: tūc difficulter expendunt̄ sic decet. etsi expendunt̄: tn̄ nō tācito. Ita etiam videm⁹ ꝙ multi spoliāt fu/rant̄ ⁊ iniuste tꝑalia adquirunt. vt suis vxoribus sine ꝯcubinis laute ꝓuideant. Tertio ꝑ tactū intrat luxuria. Ideo dicit̄. j. ad Cor. xxvij. Bonū est mulierē nō tāgere. Et Prouerb. vj. Qui ingredit̄ ad vxorē ꝓximi sui immundus erit cū tetigerit eam. Et ibidē. Nūquid homo potest abscōdere ignē id est ꝯcupiscentiā meretricis. ꝯfabulando ei. in sinu suo. id est in corde suo. vt non vestimēta sua ardeant: aut nūquid potest hō ambulare super prunas vt nō comburant̄ plāte eius: sic qui ingredit̄ scꝫ oꝑe vel ꝯsensu. ad mulierem proximi sui non erit mundus cum tetigerit eam scꝫ impudice. O q̄ꝫ mlti ad has prunas accedunt ⁊ sic cū Petro se calefaciūt: ⁊ sicut Petr⁹ xp̄m negauit verbo ita ipsi oꝑe. Idē ptꝫ de Loth q̄ ex solu tactu. hoc est nec ꝑ visum nec ꝑ auditū: nec ꝑ intellectū mot⁹: duas suas filias cognouit ⁊ impregnauit. qui tamen de nulla earꝝ sensit. nec quando accubuit: nec qn̄ illa surrexit Gen̄. xix. Quarto ex inordinatu tactu sequit̄ ira: vel in eo q̄ tāgitur: vel in eo qui tāgit illicite. sicut satis patet đ casto Joseph quē domina sua apprehēdit ⁊ tetigit sollicitando eū ad actum illicitum. Cum autem ei non cōsentiret ad iram mota: sanctum Joseph mēdaciter accusauit de incōtinētia. Gen̄. xxxix. Ita sepe ꝓpt̄ tactū vnius meretricis nō solū ira sed ⁊ homicidium sequit̄. dūꝫ alter zelotypia ad talem ligatus est: nō vult ꝙ ipsa cū alio loquat̄. tangat̄ vel amplexet̄ ⁊c̄. sicut postea idē patꝫ de inuidia. Quinto ex illicito tactu sequit̄ gula. sic̄ patet de Eua. Gen̄. iij. De omni ligno ꝑadisi vescimur. de fructu vero ligni qđ est in medio ꝑadisi. p̄cepit nob̄ dn̄s ne comederem⁹ ⁊ ne tangerem⁹ illud ne forte moriamur. ⁊ tn̄ seducta ꝑsuasione serpētis: fructū vetitū tetigit ⁊ gulose comedit. Ex q̄ docemur ꝙ non semꝑ cib⁹ qui gustui apparet delectabilis: ē nobis salubris sed plurimū nociuus ⁊ mortalis. Quot sunt hodie qui vino se inebriāt sponte vel calidis ⁊ preciosis cibis se grauāt vt illicitis tactib⁹ deseruire possint. Sexto ex illicito tactu sequitur inuidia ⁊ odium sicut hoc patet de zelotypis vidētibus suas vxores ab alienis illicite tangi: que tandem ita crescit vt sepe sequantur homicidia ⁊ latrocinia. Hoc etiam satis patꝫ inter solutos qui aliquādo ꝓpter tactū vel amplexū publice meretricis se mutuo occidunt. Patet hoc etiam de Amon primogenito dauid q̄ post q̄ꝫ vi oppressit Thamar sororē suā eā exosam

habuit odio magno nimis ⁊ reppulit eam a
se: et ꝓpter hoc postea occisus fuit a fratre
suo absalon vt patꝫ.ij. Regū.xiij. Septi
mo ex illicito tactu sequit̃ acidia id ē tediū et
tristicia ad bonū. ⁊ pronitas ad malū. ad cō
sequēdū ꝑuersa Unde Ecci. iꝫ. Qui tangit
picem coinq̈nabit̃ ab ea. Hac ratiōe diabolo
ꝓcurante homines dieb⁹ festiuis īmundis
tactib⁹ plus vacant: diu dormiūt ⁊ se absen
tant a cultu diuino: vt possint suam libidi-
neꝫ alijs absentib⁹ perficere. Ita fecit domi-
na Joseph que alijs in tēplo idoloꝝ existen
tib⁹ domi manebat simulās se infirmam vt
sic cuꝫ Joseph sola posset meli⁹ libidine va
care. Gen. xxxix vt dicūt docto. ibidem Sic
etiaꝫ Salomon per tactuꝫ mulierū seduct⁹
idolis templa fecit ⁊ cultū di minuit. iij. Re.
xj. Imo tact⁹ proprie vxoris facit quem in-
deuotū ⁊ tardū ad bonū. Ideo moyses pre-
cepit filijs israel Exo. xix. dicēs ne appropī-
quetis vxorib⁹ vestris vsq₃ ad diem tertium
qū vicꝫ ꝑcepta erant danda a deo. D
Ex omnib⁹ illis infert̃ ꝙ illicit⁹ tact⁹ multa
mala facit ⁊ multipliciter est nociu⁹ Sꝫ vt
de alijs taceam videndū est que mala indu-
cat tact⁹ aliene mulieris ⁊ ꝑcipue in sex ⁊c.

Tact⁹ aliene mulierꝫ plura mala facit.

- Penetrat mēteꝫ hoīs q̄si gladi⁹
- Urit ⁊ inflāmat corp⁹ vt ignis.
- Maculat castum corp⁹ vt pix etiā vsq₃ ad motiōeꝫ genitaliū.
- Cōcupiscentiā carnaleꝫ valde fortificat ⁊ augmentat.
- Fortē ⁊ castū aīm q̄si malleus (emollit Demones letificat.

Primo tact⁹ aliene mulierꝫ penetrat men
tem quasi gladius. Nam vt dicit Hugo. li.
j. de claustro anime Impudicicia trib⁹ gene
ribus armoꝝ hominē aggredit̃. scꝫ telis: ha
sta ⁊ gladio. Telis vicꝫ oculoꝝ per impudi
cos aspectus. Hasta blande collocutionis:
qua distantes vulnerat, similiter per scripta
Tertio gladio carnalis cōtactus. Gladius
em̄ quo cōfigit̃ animus est mollis adultere
tactus cui resistenduꝫ est per mundiciaꝫ cor
poris. exēplo Joseph qui adultere tactū re-
spuit: duꝫ fimbriā pallij sui rupit. Inde nar
rat Hieronymus in vitaspatrū qd̕ etiā in le
gēda sancti Cipriani legit̃ de quodam ado
lescente christiano q̇ in sartagine a paganis
pro fide multa tormenta sustinuit: que dum
viriliter vicisset: tandem ligatis omnib⁹ mē-
bris ī florib⁹ posit⁹ est nudus in lecto optīe
strato. in quo dum meretrix speciosa ei⁹ mē-
bra attrectaret in eo stimulum carnis excita
uit: quē sentiens ꝯfessor xp̄i nō habens quo
se defenderet linguā ꝓpriam dentib⁹ īscidit et
sanguinē in faciē ei⁹ expuit: ⁊ sic euasit: ⁊ post
martyriū subijt. Secundo tactus mulie-
ris aliene vrit ⁊ īflāmat corpus sicut ignis.
patet ex ꝑcedenti. Si em̄ colloquiū illicitū
accendit iuxta illud Ecci. ix. Colloquiū mu-
lieris quasi ignis exardescit m̄lto magis ta
ctus q̇ est carni īmediat⁹ maxime igni. Ideo
olim sancti ab istis se maxime custodierunt.
Nam ī vitaspa. legit̃ ꝙ quidā ꝓpriam matrē
se visitantē reducens ⁊ ꝑ flumen portās: ma
nus pallio inuoluit ne eaꝫ nude tāgeret: ⁊ cū
quesit⁹ esset cur faceret: Rn̄dit ꝙ carnes mu
lieris erāt ignis. ⁊ manus tangentis stipula
vel stupa. ideo timebā cū te tangerē veniret
mihi ī memoriā de alijs mulierib⁹ turpis co
gitatus. Hoc etiam satis patet de btō Leo-
ne papa q̇ dum in die pasce missam celebra-
ret ⁊ post oratione fideles ꝯmūicaret ⁊ que-
dam matrona manū eius osculata esset. ve-
hemēter ex hoc tentatus: manū se scandalizā
tem amputauit. Et quia diu ex hoc celebra-
re nō potuit populus murmurauit ⁊ ad ipsi
us ꝑces beata ꝟgo sibi manū restituit: sicut
habet̃ inter miracl̄a beate ꝟginis. T Ter
tio tactus mulieris maculat castū corp⁹ etiā
vsq₃ ad motionē genitaliū. Unde Eccl. xiij.
Qui tangit picē coinquinabit̃ ab ea. Sicut
em̄ pix incēdit sic tactus ex dictis. ⁊ sicut pix
est nigra ita illicitus tactus denigrat famā.
si em̄ frequentia mulieris inflammat multo
plus illicit⁹ ꝯtactus. Prouer. vj. Qui ingre
ditur ad vxorem ꝓximi sui nō erit mundus:
cum tetigerit eam. Et sicut pix fetet ita luxu-
ria quam sequit̃ fetor et īmundicia vt dicit
Lotharius de vilitate ꝯditionis humane.
Item sicut pix obstruit foramen ne aqua in
tret. ita huiusmodi contactus obstruit: ne
aliqua monitio sancta ad resiliendum intret
nec aliq̇d cogitare salubre ꝑmittit. Uñ Hie
ro. ꝯtra Jouinia. Amor mereticius insatia-
bilis est qui extinctus reaccendit̃: ⁊ post co-
piam reuersus inopiā patit̃ animq₃ virilem
effeminat et excepta passione quā sibi susti-
net nō sinit aliud cogitare. Hec Uincen. in
spe. mo. li. iij. p. j. di. v. in fi. Ex illo ptꝫ quā
tum tactus illicitus signanter mulierū cauē
dus est ꝑsonis spūalib⁹. ⁊ signant̃ ministris
dn̄i qui hn̄t tractare ⁊ dispensare diuia. ideo

talibꝫ dicit̃ p̱ Esaiaz.ca.lij. Recedite recedite
exite inde.pollutũ nolite tãgere.Exite de me
dio eiꝰ scʒ male mulierꝫ.Et seq̃t Mũdami q̃
fertꝫ vasa domini.Debẽt em̃ aduertere sacer/
dotes cum quãta reuerẽtia ꝛ mũdicia debẽt
accedere ꝛ tãgere sanctũ sanctoꝝ. Si em̃ do
minus iratꝰ ꝯtra Ozam p̱cussit eum morte.j.
paral'.xiij.eo ꝙ tetigit arcam ne caderet. q̃ tñ
erat sacerdos ꝛ ea nocte vxorẽ cognouit:quã
tum tunc de sacerdote indigne tãgẽte corpꝰ
christi:cum arca soluʒ fuerit figura corporis
christi. Hec bene ostẽdit nobis dominꝰ qui
post suam resurrectionẽ dixit marie magda-
lene noli me tãgere q̃ tamen erat sanctissima
O quantũ se custodiuit sanctꝰ Ualentinus
patronus noster cuius corpus hic nobiscuʒ
reconditum Patauie habemus ne pollueret
animaʒ suam p̱ tactũ. macerãdo corpus suũ
ieiunijs vigilijs laboribꝫ in p̄dicãdo assidue
dei verbum. in diligẽti cura aïarũ fidem plã
tando:ꝛ plantatã augmẽtando.ꝛ corroborã
do.vnde ꝛ pluribꝫ hic coruscauit miraculis
Merito rep̄hendendi sunt q̃ venerant̃ san-
ctos ignotos ꝛ forte nõ sãctos sed fictos cũ
tanti sãcti corpus hic apud se habeant recõ-
ditum. F Quarto tactꝰ illicitus ꝯcupi
scentiã carnalem valde fortificat Sicut em̃
nimia familiaritas mulieris sine ꝯtactu:vix
esse põt sine pctõ saltem respectu aliene.nisi
deus specialiter p̄seruet hominem:a fortiori
in contactu.Ideo dicit̃ Geñ.xx.ꝙ duz Abi
melech rex gerare tulisset vxorẽ Abrae Sa
raʒ:putans eam esse sororem Abrae.dixit ei
deꝰ.Scio ꝙ simplici corde hec feceris. ideo
custodiui te ne peccares in me ꝛ non dimisi
vt tangeres eam. Ideo dicit Hiero. Femi/
na est viscus tenacissimus ad aïas illaqueã
das.Et sicut viscus.i.bitumen nõ capit auẽ
nisi tangat.ita in ꝓposito. Quinto illicitus
tactus fortem animũ quasi gladius emollit
ꝛ deijcit in perditionẽ.Ferreas em̃ mentes
libido domat ẜm Hiero.ad nepocianuʒ. Et
Augu.in soliloquijs dicit. Nihil sentio ꝙ
magis virilem aïm deijciat q̃ꝫ blandimenta
mulierũ:corporũ q̃ꝫ ille contactus. sine quo
vxor haberi non potest. Exemplum habe-
mꝰ Judith.xj.ꝛ.xiiij.de holoferne ꝛ Judith
Item de Samsone Judicũ.xvj. Qui tactu
vxoris sue sic fascinatus erat.vt latẽtes phi/
listeos sibi insidiantes nõ apprehenderet a q̃
bus tandem cecatus est.Hec sibi acciderũt
per tactũ dũ dormiret in sinu dalile. Sex-
to.illicitus tactus demones letificat sic̃ scri
bit Greg.iij.dialogo.de Andrea Episcopo
Fundane ciuitatis quem diabolus ad hoc
perduxit vt quandam sanctimonialeʒ deuo
tam manu tangeret a tergo siue ĩ posteriora
sic̃ demon retulit nocte rome in templo ido-
lorum conuenientibus multis demonibus
et suo superiori mala que fecerunt recitanti-
bus in presentia iudei: eadem nocte ibi ma-
nentis ꝛ signo crucis se munientis. Ita legit̃
in histo.de purgatorio sancti Patricij. dum
quidam plebanus in multa abstinentia vi-
xisset ꝛ suam ecclesiam in dei timore rexisset:
demones de hoc conquerentes. dixit vnus
ex demonibus.adhuc infra.xv.annos ip̄m
sup̱abo.Circũit em̃ cimiterium omni die cũ
septem psalmis ꝛ letania:ego ꝓcurabo infã-
tem femellam sibi exponi quam educabit et
tandem per eam cadet. Quodã ergo die cũ
orando mane incederet:inuenit infantem fe
minã ĩ cunabulis:quam educari fecit ꝛ in fi
liam adoptauit atq̄ꝫ litteras docuit:vt tandẽ
in monasterio sanctimonialiũ staret: ꝛ sic dõ
virginẽ cõsecraret:Tãdẽ veniens ad annos
pubertatis:cepit sua pul[chr]itudine inflãma-
ri:ꝛ eam amplexari.ꝛ de turpitudine sollici-
tare.qua consentiente sacerdos cepit horre-
re ꝛ in crastinum differre.eadẽ nocte in loco
purgatorij demones cõuenientes multum
letati sunt:sed mane sacerdos genitalia sibi
amputauit ꝛ sic euasit ꝛ virginẽ deo cõsecra
uit.Sic ergo patet quomodo mors ẜm se-
ptem peccata mortalia ĩtrat per tactum. Et
que mala faciat illicitus tactꝰ. Hec de secũ-
da parte. H Dubitatur pro tertia par-
te sermonis.Utruʒ oĩs tactus aliene mulie-
ris sit peccatum mortale. Respondetur ꝙ
non quilibet tangẽs vel amplexans alienaʒ
mulierẽ peccat: q2 h̃ fieri potest aliq̃n ex me
ro gaudio spirituali:vl' ꝓpter necessitatem vt
portetur infirmus vel sustentet̃.vel ꝓpter cõ
suetudinem patrie:ꝛ absq̄ꝫ omni libidine. sic̃
fit in his partibꝫ tactus manuũ.vel ꝓpt̃ aliã
rationabileʒ causam. Non em̃ ãplexus ẜm
se dicit peccatũ mortale vt vult sanctꝰ Tho.
ij.ij.q.xv.ar.iiij. Et suo modo si mat̃ ample
xatur filium.pater filiam:vel ꝯsanguineꝰ su-
am ꝓpinquam ꝯsanguineam. Sed videant
tales ne tactus habeant impudicos in oscu
lis vberibꝫ ꝛ ceteris. Secundo dicenduʒ
est ꝙ tactus ꝛ amplexꝰ dum fiunt ꝓpter vene
ream ꝛ luxuriosam delectationem delibera-

te respectu aliene tūc sunt peccatū mortale. q2 aspectus libidinosus est peccatū mortale Math. v. Siquis viderit mulierem ad ꝛc. Ergo a fortiori tactus: ꝛ hoc est qd̄ dicit Ciprianus de virginitate ad pompeium. Certe ipse cōcubitus ipse amplexus: ipsa confabulatio ꝛ osculatio tantū dedecoris ꝛ criminis confitent̄ sicut ꝛ duoꝝ cōiacentiū turpis et feda dormitatio. Sicut ergo ex malo fine aliq̄d potest fieri peccatū mortale ita ex mala causa. sicut qui dat elemosynam alicui vt eum decipiat ad heresim. ita in ꝓposito. Idē vult glosa sup illud Ephes. v. Fornicatio ꝛ oīs immūdicia non nominet̄ in vobis sicut decet sc̄tos: aut turpitudo ꝛc̄. Glosa vt in osculis ꝛ amplexibus: quia tales non habent hereditatem in regno christi. H Sed diceret quis an omne osculum sit peccatum. Rn̄det̄ ꝙ generaliter osculum fieri potest ex quinq3 causis vt patet.

	Ex adulatōe q̄ ꝓcedit ex ambitione prelationis.
Osculū ꝓcedit ex quinq3 causis	osculū simulatoriū ex inuidia.
	osculum ꝓcedēs ex auaricia.
	osculū impudicū ex libidine.
	osculum ex fraterna charitate

Primo ꝓcedit aliquando osculum ex adulatione que fit ex ambitione p̄latiōis Ita faciebat Absalon stās mane in porta: veniētes ad domū patris sui ad iudiciū īterrogabat. vn̄ essent ꝛ de causa. quā cū audisset. ait. videtur mihi s̄mones tui boni ꝛ iusti. sed nō est q̄ te audiat: ꝯstitut᷒ a rege. ꝛ extendebat manus ad salutātes et apprehendens osculabat̄ eos vt patz. ij. Regū. xv. Vn̄ ꝛ postea se fecit ꝯstitui regem ꝛ expulit patrē suū de regno vt patet ibidem. Scd̄m est osculū simulatoriū quod ꝓcedit ex inuidia aliene felicitatꝭ. sicut Joab amason osculatus est dicens. Salue mi frater: ꝛ tenuit manu dextra mentū amase q̄si osculans eū ꝛ sic trāsfixit gladiū in latus eius ꝛ effudit intestina eius ex inuidia. Dixerat eīm dauid vt faceret eum magistrum militum pro Joab vt patet. ij. Regum. xx. ꝛc̄.

Tertiū osculū ꝓcedit ex cupiditate ꝛ auaricia. sic Judas osculatus est xp̄m Matth. xxvj. In quo facto vt vult Amb. sup Lu. non docuit nos xp̄s simlatōes facere ꝓxīs s3 potius in hoc ostēdit ꝙ ipse neq3 ꝓditorem suū refugit ꝛ vt plus ad se alliceret ꝓditorē. cum neq3 sibi officia amoris negaret. Quartū osculum est impudicum qd̄ fit ex libidine de liberata carnalis voluptatꝭ. Sicut ista stulta mulier Prouerb. vij. dicit̄ decorū iuuenē ꝛ fatuū deosculata fuisse. quē sic suis sermonibꝫ irretiuit vt eā sequeret̄ quasi bos duct᷒ ad victimā. Et ista quattuor oscula frequenter sunt peccata mortalia: ideo reprehendunt̄ in scripturis sanctis vbi sup̄. Vn̄ Prouerb. v. Fauus distillans labia meretricis. Et sequit̄. Nouissima aūt ei᷒ amara quasi absinthium. Quintū est osculū qd̄ fit ex fraterna charitate vel ꝯsuetudine patrie. sic̄ in certis terris clerici ꝛ laici in missa qn̄ cantatur. Agnus dei: se osculantur. Et hoc osculū nō est peccatū. sed meritū sicut ē vere xp̄iane dilectionis signum. J Sed di. Ex q̄ ita ē q̄re christus in euāgelio Mat. v. dixit. Qui viderit mulierē ad ꝯcupiscendū eā mechat᷒ est eā in corde suo. ꝛ nō dixit q̄ tetigerit. vel osculatus fuerit. Respondet̄ ꝙ xp̄s dn̄s posuit ꝛ ꝓhibuit ibi principalē cōditionē luxurie ꝛ in h̄ etiā alias ꝓhibuit q̄ ꝯsequunt̄ illā scz impudicū colloquiū tact᷒ ꝛ oscl'a: q̄ vtiq3 magis inflāmāt q̄3 solus visus. ꝛ sic maiora sunt pctā. Qui ergo ꝓhibuit qd̄ min᷒ est: a fortiori ꝓhibuit mai᷒. Itē apl's ad Ephe. v. exp̄sse ꝓhibuit illa di. Fornicatio ꝛ oīs immundicia aut turpitudo nec noīet̄ in vobis. Glosa. in osculis. in amplexibꝫ. Ita ꝛ in p̄ceptis decalogi dixit de᷒. Nō mechaberꝭ. in q̄ sub adulterio viri: oīs fornicatio et luxuria extra matrimoniū ꝓhibet̄ tāquā in pricipaliori vt ptz ex dictꝭ s. K Dubitat̄ adhuc quibꝫ modis fit ꝓcessus dū mors ītrat ī aīa3 p sensū tactus. Rn̄det̄ ꝙ hoc fit quinq3 viīs in generali s̄m ꝙ quinq3 modis hō pōt inordinate dlectari p tactū suū vt ptz infra.

	Per molliciem vestium
Tactus quinq3 viīs ē inordinat᷒	Per molliciem lectorum
	Per vsum vngētoꝝ siue aquarū subtilium aut distillatarum
	Per suauitatem balneorum
	Per suauitatē carnalis cōtactus.

Primo ergo potest homo inordinate delectari. s̄m tactum p molliciem vestium in q̄ diues epulo excessit. ꝛ sic eternā damnationē meruit. Luc. xvj. Ex quo patz qui nimis delicatis vestibꝫ fouet corpus suū ꝓuocando sibi delectationes tactus illicitas per easdem peccat. ꝛ insipiēter agit. sicut qui delicate nutrit seruū suū facit eum cōtumacē. Et nō minus imo plus īsipienter agūt qui excogitāt ī vestibꝫ vanitates sup̄fluas ꝛ tur

pres figuras ad vicia inclinātes: pūerse passi
onātes ꝛ illicite delectātes in vtroqꝫ sexu. q̄ꝛ
inuētor diabolꝰ fuit ꝯtra formā hūane hone
statis. sic ꝛ quotidie inuēit nouas sarturas ꝛ
figuras: qb̄ꝫ mōstruose se induūt hoīes qb̄ꝫ ꝛ
eius tētationibꝫ libēter ꝯsentiūt. Vult ei dia
bolus inter hoīes hr̄e imagines suas: sic vi-
det deū hr̄e in religiosis hoībꝫ ꝛ hūilibꝫ. Vñ
diabolꝰ vult hr̄e pedē rostratū qd̄ nō pōt fa-
cere nisi ꝑ calceos rostratos quez tñ deꝰ fecit
ꝛ vult esse obtusuz. diabolus vult hr̄e vētrez
strictū. deus laxuz. diabolus vult hr̄e in mu
lieribꝫ caput magnū. deꝰ vero ad corpꝰ ꝓpor-
tionatū. diabolus vult hr̄e in capite ꝛ pecto
re ornamēta ad suꝑbiam. deus dicit. Disci-
te a me qꝛ mitis sum ꝛ humilis corde. Mat.
xj. Et sic de alijs. Patet ergo ex habitu vesti
uz: qui sint: q̄ deferāt signa siue vestes dei ꝛ q̄
diaboli. L Scd̄a via ꝑ quā mors intrat
in aīam ꝑ tactū: est ꝑ mollitiem lectorū. Vñ
Amos. vj. Ve q̄ dormitis in lectis eburneis
ꝛ lasciuitis in stratis vestris. A mollibꝫ ei stra
mētis caro citꝰ tentat̃. Patz illud qꝛ ꝑ ea ca-
ro citꝰ calefit: ꝛ facta inflāmatione corporis
ipm sentit stimulū etiā ꝯtra volūtatē suā Jō
sine necessitate homo nō debꝫ nimis mollia
lectisternia q̄rere. Sꝫ ꝯsiderare debꝫ qualez
lectum hēbit in morte sua: scꝫ feretrū. ꝛ sepul
chrū in quo a vermibꝫ comedet̃ Eccī. x. Cuz
morit̃ hereditabit serpētes bestias ꝛ vermes
Debet etiaz cōsiderare q̄liter pro istis meret̃
lectū infernalem. ſm̄ illō Jsa. xiiij. Vbi dic̄
ꝓpheta de lucifero. Detracta est ad īferos su-
ꝑbia tua ꝯcidit cadauer tuū: subter te sternet̃
tinea: ꝛ vermes erūt opimentū tuū. Jn horū
figuram cū isboseth dormiuisset suꝑ stratum
suū in meridie. Rechab ꝛ Banaa fratres in-
terfecerūt eū ꝛ ablato capite eius fugerūt. ij.
Regū. iiij. Tertia via ꝑ quaz mors ſm̄ ta-
ctū intrat in aīaz. ē per visum p̄ciosoꝝ et dele
ctabiliū vngētoꝝ et aquaꝝ. Jta Salomon
fert̃ sibi fecisse vngētarias et focarias. Eccēs
ij. Et hoc dicit vanitatez De hoc narrat Ex-
emplū Petrus damiani de q̄daz ducissa ve-
netoꝝ que ita delicata fuit: vt nō nisi in aqua
de rore se lauaret: q̄s delitias q̄ dū diu expta
essꝫ tādē deus ꝑcussit eā in corꝑe vt totū cor-
pus eius putresceret: intantū vt nulla famu-
laꝝ eius posset in loco vbi iacebat aliquod
sibi obsequiū impēdere p̄ fetore grauissimo
nec secū poterāt stare. Jn quibꝫ putrefactiōi
bus sic defuncta est. Ex quo patet q̄ꝛ tales vł

similes delitie sine aliqua necessitate applica
te displicent deo: ꝛ ducūt ad grauia peccata.
M Quarta via est per suauitatē balneoꝝ.
Moderatus tñ vsus balneoꝝ: precipue tp̄e
calido ꝛ in terris calidis est licitꝰ. Vñ ꝛ ipm
balneuz admittit btūs Augustinus fratribꝫ
suis ī regl'a sua ꝓpter sudores abstergendos
ꝛ apertionē poroꝝ: ꝑ quos poros mali humo
res exeāt grauātes corpꝰ ꝛ caput. Tamē ni-
miꝰ vsus inducit plura peccata: scꝫ ebrieta-
tē post nimiā exiccationē. somnolētiā. acidi-
am. petulantiā carnis. loquacitatē ꝛ stultilo
quiū sicut plures experti sunt in balneis natu-
ralibꝫ. scꝫ termis ꝛ ī artificialibꝫ. N Qui
ta via est ꝑ suauitatē carnalis contactus vel
quarūcūqꝫ ꝑtiū corꝑis vt manuū auriū. ꝛ sic
de alijs. que ꝑ fricationē aliquādo nimiam
causant delectationē, vel mēbroꝝ genitaliū
vnde grauis surgit aliqñ delectatio ꝛ tenta-
tio carnis ꝑ quam hoīes etiam quādoqꝫ in
matrimonio existentes ꝯmittunt peccata cō
tra naturā in se vel in alijs ꝑsonis quas ipu
dice tangūt. qd̄ bene sentiēs sapiēs. Eccī. ix.
dixit Cum aliena muliere ne sedeas omino.
a fortiori ne q̄s eā tangat: suadendū est. qꝛ si
cut lasciue sepe sentiunt graues tentationes
ex mutuo colloquio vel sessione. ita a fortio
ri ex tactu. Vñ Eccī. xxvj. Qui tenet eā qua-
si qui tenet scorpionē. O Ex quibꝫ patz
quō incautꝰ est ludus iste puellaꝝ viris ado
lescētibꝫ. qui vocat̃ ludus regis. Jn quo po-
situs ꝑ rege mandat adolescentibꝫ vt se mu-
tuo amplexent̃ vel deosculent̃. patet ex dictis
quoniā ex istis surgūt praue volūtates ꝛ cō
sequenter sollicitatōes vulgariter ansuchūg
ad turpitudines ꝛ ꝯsensus. Et aliqñ turpes
actus ꝛ insanie pessime. Ex quo scd̄o ptꝫ
q̄ꝛ parētes non sine periculo ꝑmittunt filios
ꝛ filias suas ad publica spectacula accedere
vt ad choreas ī publicis plateis vel in alijs
locis. adolescentulis mixtis cum puellis. in
ter quos ꝛ manuum ꝛ corporum sepe sequi
tur contactus. ex quibus tandem sepe veni-
unt mala vt supra. Similiter ad currenduz
post pilam indifferenter cum omnibus alie
nis ꝛ cognatis. residuū intelligūt qui se in ta
libus senserunt fractos. ꝛ signanter aufertur
deuotio erga deum in die festo in quo deus
specialiter est laudandus. Sed forte dicerēt
plures. Quid ergo facere possumus ī die fe
sto. Certe hoc nos docuerunt patres nostri.
Adolescentes possunt currere militiā. Jmo

post vespas currere inter se post pilam: aut alias moderate se exercere saltando: luctādo sagittando cū lapidib⁹: aut lapides pijcere, globos p circulum pijcere: non ex cupiditate: sed causa solacij. sic et puelle inter se pūt ludere lapillos pijciendo: vel ad pilam p digestione. vel verbo dei nouiter audito. vl' de pceptis cōferre et sic de alijs. Rogemus ergo deū vt sua misericordia nos custodiat et dirigat ne mors p fenestras sensuū nostro℞ ascēdat in animas nostras: q̄npotius vita hic p gratiam et in futuro per gloriam Amen.

Sermo undecimus

De tentatione.

Induite vos armatura dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli Ad Eph. vj.

Expeditis his que ꝯcernunt custodiā cordis et quinqꝫ sensuum per plures sermones. Restat ꝯsequēter videre. Quomodo homo viriliter se possit tueri et defendere contra varias insidias diaboli. Unde diabolus eos q̄ sic vt pmissuz est se diligēter custodiūt magis impugnat. et ideo necesse est habere arma dei ad resistēdū sibi. Juxta verba thematis. Et ex h' cogitaui necessariū esse vt plures faciā sermões de tentatiōe. Pro gr̄a Aue Ma. Induite vos armatura dei vt supra.

Pmo videdū erit de tentatione q̄druplici i generali. et d' tētatiōe dei quītuplici Scdo de tētatōne carnis q̄b⁹ vicꝫ modis caro nos tentet. Tertio quibus modis homines dicantur tentare deum vt patet. A Circa primum est notandum q' quadruplex est tētatio in genere. vt tangit Uincentius in speculo morali li. iij. par. j. disti. vj. videlicet dei mundi. carnis. et diaboli. quia tētat nos deus: tentat nos mundus: tentat nos caro: et tentat nos diabolus. vt patebit in processu.

Primo deus tentat nos vt probet et approbet et vt qualis sit homo sibiipsi pateat et detur alijs in exemplū. Sic deus tētauit abraam in exemplum obedientie. Geñ. xxij. Tentauit deus abraam et ait illi. Tolle filium tuum vnigenitū quez diligis Jsaac et cetera. Sic secundo etiam deus tētat hominem. alijs in exemplum patientie. Jta tētauit Job et Tobiam. Job priuando temporalib⁹: liberis pprijs: vulneribus et vlceribus in corpore. et tobiam cecitate. Et hoc deus illis euenire permisit vt posteris ex hoc daret exemplū patientie. Tertio deus tentat sanctos martyres in exemplum fidelitatis et cōstātie s'm illud Sapīe. iij. Deus tentauit illos et inuenit eos dignos se. Quarto deus tentat in exemplum timoris s'm illud Exodi. xx. Ut enim probaret vos venit deus. et vt terror illius esset in vobis et non peccaretis. Sic deus nos tentat cū sepe de medio nostri hominem subito occidit aut cum tonitrua fulmina grandines terremotus et cetera permittit.

Quinto tentat deus vt nota fiant que homo in animo habeat. Jta tentauit deus filios israel. xl. annis in deserto s'm illud. Deut. viij. Adduxit te dñs de⁹ tu⁹. xl. annis p desertū vt affligerꝫ atqꝫ tētaret te vt nota fierēt q̄ i tuo aīo ꝟsabant' vtrū custodires mādata illi⁹ an nō. Sic etiā de⁹ tētat hoiem in exemplū amoris s'm illd Deut. xiij. Tētat vos deus vt palā fiat vtrū diligatꝭ eū an nō in toto corde et in tota aīa vr̄a. Uñ sepe hō magna de se psumit dicēs. Pri⁹ qꝫ talia facerē cētīes morerer vl' poti⁹ relinqrē oīa ſꝫ cū venit tētatio maiora mala fac. Exemplū ptꝫ i m'ltis q̄ ppt' modicū lucℝ tpale ꝯdicunt mādato ecclesie neqꝫ curāt ei⁹ cēsuras emēdo et vēdēdo hereticis et eo℞ fautorib⁹ et sic icurrūt laqueū diaboli i piculū aīa℞ sua℞. Credo si aliq̄s talib⁹ añ ãnos pl'es dixissꝫ forte rñdisset Absit q' talia faciamus. nūc ꝓo tētauit eos de⁹ vt q̄les et qꝫfirmi sint agscāt Exēplū etiā patuit in cruce signatꝭ quo℞ plures primo fortes erāt mori cuplētes p fide et cetera tādē cū modica tētatio supuenit. alij signū crucis occitauerūt alij deposuerūt: alij se cruce signatos esse negauerūt: alij iuramēto h' affirmauerūt. Ecce quid aliud isti fecerūt: qꝫ plures alij sepe timore mortis se xp̄ianos negauerūt. Uideant g̃ qualit' deus illos tētauit vt nō tanta de se psumant. Sic et de⁹ tētauit petℝ q̄ ter xp̄m negauit cū tñ se secū in carcerē et in mortem ire pauloañ affirmauit. Mat. xxvj. Mar. xiiij.

B Secūdo tentat mūdus ab extrinseco per modum obiecti scꝫ cum res mūdane videlicet diuitie: honores: potentia ciuilis. et quecunqꝫ in mundo cōcupiscibilia obijciūtur animo hominis et cor ei⁹ alliciūt ad peccandum. et ad inordinate talia volendū aut prosequendum. ppter qd' dicit'. Sapīe. xiiij. Creature dei in odium facte sunt et in tētatione hominū. et muscipulam pedibus insipientium. Hoc nō est intelligendū q' deus odio

habeat creaturas ſm ſe quia nihil odit eorū que fecit. Vidit enim deus cuncta que fecerat. ⁊ erant valde bona. Geñ. j. Sed tantum vult dicere Sapiens vbi ſup. ꝙ per abuſuz hominū: creature que facte ⁊ ordinate fuerūt ad honorem dei ⁊ ad ꝓfectum hominū: conuerſe ſunt in odium vt deus ꝓpter illas odio habeatur: ⁊ homines decipiantur: ⁊ perdantur. Poſſum⁹ exemplificare de diuitijs que facte ⁊ ordinate ſunt ad hominū ſuſtentationem ⁊ ꝓuiſionem neceſſariaz. Sed illis homines ſic vtuntur ⁊ tanto amore eis afficiūtur vt deum ꝓpter eas odiant ⁊ eius mandata contemnāt. Ita honores mundi ordinati ſunt vt ſeruetur debita obiectio. ſimiliter potentia ciuilis: ſed talia nunc per abuſum trahuntur ad ſuperbiam ⁊ deſpectum inferioꝝ ⁊ tyrannidē in proximos ⁊c. Sic ergo creature dei per abuſum hominū ſunt facte muſcipule quibus capiūtur anime. O quot homines capti ſunt his muſcipulis. alij ꝑ auariciam. alij per luxuriā. vt Dauid viſa Berſabee. alij per ſuperbiam quorū omniū infinitus eſt nūerus. C Vñ ſuꝑ oēs res cōcupiſcibiles quas oſtēdit mundus ꝓtendūtur laquei vt homines in eis capiant̄. Laquei iſti ſunt ea ꝑ que homines in amorē tēporaliuz alliciunt̄ ſiue eaꝝ pulcritudine ſiue dulcedie aut voluptate. Et hui⁹modi hoīes capiūt̄ cū his fruunt̄. q̇bus poti⁹ deberēt vti id eſt cum ſua tꝑalia ꝓpter ſe amāt que deberēt referri in deū. Ideo beatus Antoni⁹ raptus in extaſi vidit mundum plenū laqueis ⁊ clamauit. Quis euadet O dñe laq̄os hos Et reſponſum eſt ei. ꝙ humilitas euaderet eos. id eſt paupertas ſpiritus que mūdana cōtemnit. Ab his rebus ſiue laqueis nemo capitur niſi qui eas capit ſiue inordinate tāgit per abuſum. recte ſicut nec piſcis hamo: nec auis laqueo: nec fera pedica niſi eam tāgat. Unde Job. xviij. Immiſit ī rete pedes ſuos ⁊ in maculis eius ambulat. Et ſequit̄. Abſcondita eſt in terra pedica eius id ē groſſior tentatio. ⁊ decipula eius ſuꝑ ſemitā id ē ſubtilior tentatio quia groſſiores id eſt ſeculares mundus capit groſſioribꝫ cupiditatibus. Religioſos ꝟo ⁊ clericos qui ſunt ī ſemitis conſilioꝝ tentationibꝫ ſubtilioribꝫ capit. Sed heu ſepe contrarium videtur vt videlicet religioſi ⁊ clerici groſſius vincantur q̄ꝫ laici. Suꝑ hoc verbo dicit Grego. xviij. mora. Qui pedes in rete mittit non dū voluerit eijcit: ſic q̇ ī pctīs ſe deijcit nō mox vt voluerit ſurgit. Et conſequēter ſuꝑ hoc verbo Abſcondita eſt in terra pedica eius: dicit In terra pedica abſcōditur cum culpa ſub terrenis commodis occultat̄. Inimicus q̇ppe inſidiās oſtēdit humane mēti in terreno lucro quid appetat. ⁊ occultat peccati laqueum vt eius animum ſtringat. quatinus videat quid ↄcupiſcere valeat ⁊ nequaq̄ꝫ videat in quo culpe laq̄o pedē ponat. Hec Grego. O q̄ꝫ verum eſt hoc ↄmuniter in emptione ⁊ venditione vbi ſolum oculus eſt ad lucrum ⁊ nequaq̄ꝫ an ſit licitum vel illicitum. Et ſequitur in Job. Undiq̄ꝫ terrebūt eū formidines ⁊ īuoluent pedes ei⁹. quaſi diceret Ubiq̄ꝫ hō habet timere. ne pctīs īuoluat̄ ex amore terrenoꝝ. D Tertio tentat caro id eſt carnalis ↄcupiſcētia ſm illud Iac. j. Unuſquiſq̄ꝫ tētat̄ a ↄcupiſcētia ſua abſtract⁹ ⁊ illectus: deinde cōcupiſcētia cū ↄceperit parit peccatū. Hec eſt illa meretrix habens poculū aureū in manu ſua plenū abominatiōe et īmūdicia fornicationis ei⁹. Apoc. xvij. Ubi notandum ꝙ caro eſt Eua miſera q̄ virū id eſt ſpm̄ ī mortē īducit. ⁊ a paradiſo excludit. dum peccatum mortifere ſuaſionis ↄſentiendo vel non corrigendo accipit ſm ſuaſionem que non eſt acceptanda ſed corrigenda Gene. iij. Hec eſt mulier egyptiaca: que Ioſeph. i. ſpm̄ ad ↄſenſū illicitum cogere cupit que non eſt audienda ſed relicto pallio carnalis ⁊ ſecularis ↄuerſatiōis fugiēda. Hec eſt deniq̄ꝫ ancilla hoſtiaria q̄ habet cuſtodiā ſenſuū que fecit petrū id eſt ſpm negare xp̄m Math. xxvj. E Quarto tentat diabolus cui⁹. totū ſtudiū. exercitiū. ⁊ conat⁹ ē homines tētare ꝓpter qđ antonomaſice dicit̄ tētator. Mat. iiij. Et accedēs tentator dixit ei. Si filius dei es. Hec breuit̄ de quadruplici tentatiōe ꝑ prima ꝑte. Pro ſcđa ꝑte ſermonis eſt notādū ꝙ q̄ttuor mōis tētat caro

Caro tētat q̄druplicit̄ ſcꝫ	Timore humano aduerſa nimis timendo.
	Nimium blanda ⁊ ſuauia ſiue delectabilia amando.
	In penitētia vl' tribulatiōe ad impatientiā ⁊ murmur ꝓuocando
	Per ↄtumaciam quando quis nimis delicate nutritur.

F Primo ergo tētat caro timore humano aduerſa nimis timēdo ⁊ horrendo q: ſuadet vt hō tali timore faciat q̄ ſūt ↄtra ſalutez aīe.

vel ea omittat q̃ necessaria sunt ad salutez ne
aduersa incurrat vt q̇s timet cruciatus cor-
poris ꝛ ex h̄ omittit penitere vl' ꝯmedit i die
ieiunij p̄cepti. vl' forte timore mortis fidẽ ne
gat: vel aliqđ mortale ꝯmittit ꝛc̄. Contra h̄
hõ debet sibi opponere supplicia inferni vel
aliqua grauiora sibi imittere vt libẽter susti-
neat min⁹ dura. Exemplũ illi⁹ refert. Vincẽ.
vbi s̄. Fuit q̇dã frater minor q̇ cũ tẽtaret̃ in
hyeme ꝑpter frigus ab ordine recedere. sur-
rexit nocte ꝛ habitu relicto nudus se ꝓiecit ĩ
magnũ cumulũ niuis volutãs se ibi. Cũ aũt
caro diu afflicta fuisset q̃siuit ipe. O dña caro
acciperetis vos mõ ꝛ ampli⁹ vnã tm̃ tunicaz
patiẽter. Cũ ãt carnalis voluptas diu p⁹ea
rñdisset ꝙ sic. resũpto habitu rediit. ꝛ de illa
tẽtatiõe postea ĩ pace remansit. G Scđo
tẽtat caro ex eo ꝙ nimis amat blãda. suauia
ꝛ delectabilia sibi vt ꝑ ea suadeat spũi q̃tin⁹
se ꝓiiciat ĩ foueã pcti vt Eua q̃ pomũ vetitũ
viro suo porrexit q̇ hui⁹modi suasionẽ seq̃n
do peccauit. Ubi notat Vicẽ. ĩ spe. mo. vbi
s̄. dicẽs ꝙ ille q̇ voluptates carnales sequit̃
silis est vrso. quẽ volẽs rustic⁹ capere. ponit (vt
dicit̃) vas mellis sup ramũ gracilẽ ꝛ supiorẽ
arboris: a q̄ dimittit distillare ꝑ arborẽ aliq̇d
de melle: faciẽs ad pedẽ arboris foueã ĩ q̃ cũ
vrsus mel de ramo ĩ ramũ insequit̃ dũ appe-
tit plen⁹ iuenire ĩ foueã cadẽs capit̃. Sic q̇
vult seq̇ carnis voluptatẽ cadit ĩ foueã pcti.
ꝛ sic capit̃ a diabolo ꝛ occidit̃. Refert aliud
Vin. exẽplũ. Cũ q̇dã puer traderet̃ cuidam
seni ĩ lcto iacẽti. vt abigeret ab eo muscas ꝛ da
tũ fuisset sibi lac ad comedẽdũ accepit q̃ttuor
scutellas easq; liniẽs lacte posuit sup q̃ttuor
conos lecti. vt muscas ĩfestãtes ꝛ ibi ꝯcurrẽ
tes caperet ꝛ occideret: qđ flabello nõ pote-
rat. et sic eas cepit. Sic diabolus hoĩes in
mđo capit ꝑ voluptatẽ carnis q̇s nõ põt ca
pere vl' occidere cũ flabello alteri⁹ tẽtatiõis.
Quattuor scutelle pñt vocari gula luxuria
mollicies vestiũ ꝛ ociuz siue req̇es corporis
H Tertio tẽtat caro dũ opp̄ssa vel afflicta
penitentia vel tribulatiõe: ad murmur ꝛ ĩpa
tientiã spm̃ ꝓuocare laborat ꝛ ꝯtra reclamat
Sic Judicuz. xvj. Videns Samson affli-
ctionẽ Dalile assensit ei ꝛ reuelauit ei secretũ
suũ cũ audiret eã ꝯ eũ murmurãtẽ: q̃ fecit eũ
dormire ĩ gremio suo ꝛ totõdit eũ ꝛ tradidit
eũ philisteis illudẽdũ ꝛ excecãdũ. Sic Tha
mar magis murmurauit đ eo ꝙ abiecta fuit
ab Amõ q̃ꝫ đ eo ꝙ fuit corrupta ꝑ eũ. ij. Re.

xiij. De h̄ refert Vin. ĩ spe. vbi s̄. exemplum
dicẽs. Dũ q̇dã Lothoring⁹ iret ad foꝝ emit
quãdã anguillã: in sicco afflictã ĩ q̄ posuerat
eã. volẽs eã recreare misit ĩ aquã ꝛ stringens
eã ne euaderet dixit Sitis: bibe. ꝛ illa subito
resũpta viscositate ĩ aq̃. ab ei⁹ manib⁹ est ela
psa. Sic caro afflicta ꝑ penitẽtiã dũ hõ ei ni-
mis ꝯpatit̃: dũ ĩ dlicias ĩmergit̃: cito ĩ pctm̃
labit̃. Refert etiã Vin. vbi s̄. de h̄ vnã fabu
lã ꝙ cũ hõ iret ꝑ desertũ iuenit serpẽtẽ frigo-
re afflictũ iacẽtẽ q̃si mortuũ q̇ dũ ei ꝯpateret̃
in sinu suo illũ fouit: ꝛ serpẽs calefact⁹ circũ
uoluit eũ ꝛ resumptis virib⁹ illũ intoxicauit.
Qui cũ serpentẽ argueret de ĩgratitudine. re
spõdit. Tu scis q̄ꝛ mea natura ẽ ꝙ nõ noceo
nisi calefact⁹ sꝫ cũ nõ caleo neq; venenũ effũ
dere habeo. nõ ĩculpes si ꝺm naturã meã fe
ci. sed tibi ĩputa q̇ me calefecisti ꝛ fouisti Ita
ĩputet sibiipi spũs siue ratio si carnẽ calefac̃
ꝛ fouet nimiũ vt trahat ĩ pctm̃ J Quarto
caro tẽtat ꝑ ꝯtumaciã q̃n nimis ĩpinguat̃. ꝛ
delicate nutrit̃. ꝺm illđ ꝓuer. xxix. Qui dlica
te nutrit a puericia ꝺuũ suũ: postca eũ sentiet
ꝯtumacẽ. Sic fuit de miphiboseth ꝛ seruo
suo siba q̇ ꝯtẽpsit eũ: ꝛ ĩpediuit eũ ne dauid
regẽ seq̃ret̃. ꝛ sic eo ꝓcurãte amisit heredita-
tẽ suã sic̃ legit̃. ij. Re. xvj. ꝛ. xix. Sic le ꝓsus si
nis ꝯpatit̃ asino suo: sbtrahẽdo ori suo panẽ
ꝛ pascẽdo asinũ tandẽ asin⁹ ĩpiguat⁹ cõtẽnit
dñz suũ ꝛ p̄cipitãs eũ ĩ lutũ fugit ab eo. Sic
etiã caro spm̃. Sic agar vidẽs se p̄gnatã cõ-
tempsit dominam suam. Geñ. xvj. Refert ex
emplũ. Vincẽ. vbi supra. Quidaz diues im
p̄guabat arietem quendam ita ꝙ p̄ pingue
dine in omnes inuitantes cum cornib⁹ im-
pingeret. Cum autem dominus eius semel
dormiret ad ignem: videns aries frequen-
ter eum caput ĩclinare ꝛ deprimere credidit
ꝙ eum inuitaret ad trudendum. Sic facit ca
ro spiritui negligẽti ꝛ eum nimis impinguã
ti. Hec breuiter de secunda parte. K Du
bitatur cõsequenter circa tertiam partez. Ex
quo dictũ est sup̄ ꝙ de⁹ tentat homines qua
drupliciter: quib⁹ tamẽ modis homo tentat
deum? Respondetur ꝙ tentantes deum sũt
in quintuplici differentia. Aliq̇ em̃ tentãt dĩ
clemẽtiã q̇ vicꝫ negligẽter orãt sine deuotiõe
sicut si hõ tentat siquis dormiat an nõ. Ta-
les sunt illi qui penitẽtiã sibi iniũctã aut ho
ras vel oratiões ꝯsuetas ꝑsoluunt ꝛ seipsos
orando nõ ꝯsiderãt: neq; q̇d orãt attendunt
acsi deus non nosceret eoꝝ corda siue atten-

tionē sed solū attenderet ad formā siue vocē verbor. Ideo dicit. Eccl. xviij. Ante oratio-nē ppara aiam tuā: et noli esse q̄si hō q̄ tētat deū. Ex quo infert q̄ cuilibet inuigilandū est ne se in oratiōe ꝯuertat ad cogitatiões icidētes oratiōi impertinētes. Unde sūmo conatu diabolus hoiem orātē conat īpedire, q̄n-q̄ etiā imittēdo hoi cogitationes extraneas que sibi vident valde necesse. Cogitat em̄ sepe hō in oratiōe cū sibi cogitatio aliq̄ oratio-ni iptinēs aduenerit: si nūc pmittis hāc cogitationē abire: postea tibi nō veniet i memo-riā, cū tn̄ sit tibi necessariū hāc vel hāc rē aduertere, acsi deus deuote et attēte orantē non vellet iuuare in cogitādis et dirigēdis rebus necessarijs. Ecce q̄lis tētatio diaboli in ora-tiōe. L Illius exemplū habem⁹ i vitas patr. Uñ abbas Agathon cū reqreret q̄ esset maior virt⁹ i vita hoim maiorē laborē habēs. Rñdit Ego ita suspicor q̄ nō sit maior virt⁹ q̄ orare deū, q2 quotiēscūq̄ hō volue-rit orare festināt demones inimici impedire eū, scientes q2 nō aliūde sic ꝯfūdit eor virt⁹ sicut p orationē. Quodcūq̄ em̄ bonū op⁹ ele-gerit hō et in eo pmāserit, requiē possidebit. orare aūt vsq̄ ad vltimā vitā impedire nitūtur demones, et ideo resistere illis labor ē fortis et c̄. Scdi sunt q̄ tentāt dei patientiā si-ue miscdiam, qui videlicet diu pseuerant in pctis, fm illud ps. Tentauerūt et rep̄bauerūt deū excelsū et testimonia ei⁹ nō custodierūt Tales em̄ sibiipsis statuūt tēpus penitendi cogitātes: ego futuris tpibus volo penitere et nō aduertūt q̄ neq̄ hodie ad plenū sūt se-curi de vita Actu. j. Non est vestr nosse tē-pora vel momēta q̄ pater posuit i sua ptāte. Utinā tales saperēt et itelligerēt ac nouissi-ma puiderēt. Deut. xxxij. Utinā vlz saperēt pterita: itelligerēt p̄sentia: et puiderēt futura. Utinā saperent pctor ꝯmissionē: bonorum omissionē, et tpis pditionē. Utinā itelligerēt paucitatē saluādor: mltitudinē dānādor: et difficultatē resurgētiū. Et vtinam puiderēt mortis piculū extremū iudiciū: et eternū supplciū. Tertij sūt q̄ tētāt dei iusticiā i puniē-do pctōres q̄ videlicet orāt vindictā fm illō Luc. ix. Dñe vis dicam⁹ vt ignis dscēdat de celo et ꝯsumat illos. Hoc dixerūt discipli cō-tra illos q̄ nolebāt recipe eos missos a Iesu s3 saluator tūc icrepauit eos di. Nescitis cui⁹ spiritus estis. fili⁹ hois nō venit aias pdere: sed saluare. Ita multi q̄ statim q̄s eis nō ad nutū singl'a facit vel in modico offēdit: orāt deū vt vindicet eos i eis et c̄. Quarti sunt q̄ tētāt dei potētiā vt sunt temerarij in piculis quales sunt q̄ tpe ifirmitatis: amissiōis rer: et in piculis: magis currūt ad icātatrices vl' supsticiosas psonas, acsi de⁹ tales nō posset iuuare. Ideo Iudith sancta mulier icrepando sacerdotes q̄ statuerūt q̄ nisi de⁹ eos liberaret et auxiliū p̄staret infra q̄nq̄ dies tradere vellent ciuitatē assyrijs: dixit ill'. Qui estis vos q̄ tētatis dñm. Non est iste sermo: q̄ misericordiā puocet sed poti⁹ q̄ irā excitet, et furorē accēdat. Iudith. viij. Et sequit. Posui-stis vos tēpus miseratiōis dñi et in arbitrio vestro diē ꝯstituistis et c̄. Quinti sunt q̄ tē-tāt dei sapiētiā q̄ videlicet exponūt se ad docendū: siue predicandū, sine studio et pmeditatiōe fm illō ps. Tentauerūt deū in cordib⁹ suis vt peterēt escas aiab suis caro et diabolus: q̄bus etiā modis hō tentat deū. Oremus ergo deū vt nob arma fidei ꝯferat: quibus stare possum⁹ fortiter aduersus isidias inimicor nostror carnis: mūdi: et demonis: ne deficiam⁹ in tētatiōe: qd nob p̄stare dignetur dñs nr̄ Iesus xps q̄ scl'a b̄ndict⁹ Amen.

Sermo duodecimus

De malicia diaboli et astucia eiusdem decipiendi homines.

Sobrij estote et vi-gilate: quia aduersari⁹ vester diabo-lus tanq̄ leo rugiēs circuit querens quem deuoret Prima Petri quinto. In p̄cedenti sermone audistis in genere de q̄druplici tētatiōe videlicet dei, carnis: mūdi, et diaboli: et specialiter plura d tētatiōe dei, carnis et mundi. Nunc ꝯsequēter videndū est de tē-tatiōe demonis q̄ est fortissima. Ido aplus Petrus ratiōe fortitudinis sue et mltiplicis fraudis in tentando comparat eū leoni. De hac tentatione videnda sunt plura per ordi-nē. Primo de eius malicia et crudelitate et de diuersis modis tentationū ei⁹. Secūdo de his que dāt occasionē ad huiusmodi tētatio-nē. Tertio de remedijs cōtra tētatiōes hui⁹ modi. Quarto de vtilitate tentationū. Et p̄-sequi intēdo p plures sermones hāc materiā In hoc vero sermone aliqua dicam adiuuāte deo de primo pūcto videlicet de malicia et crudelitate demonis. Pro grā Aue ma.

Sobrij estote et vigilate: q2 aduersari⁹ et c̄.

De malicia et astutia tentatiōis diabolice

Primo videndū est de malicia demonis in se. Secundo de ei⁹ astutia ꝛ qbus modis per astutiam decipit hoies ꝛc. A Circa primū est notandum: ꝙ malicia diaboli ſm Augustinum de ancona sup verbo themat; potest nosci ex quattuor: videlicet qꝛ diabo-lus hostis noster antiquus habet ꝯtra nos inimiciciā impacificabilem: maliciaz incogitabilem, virtutē inuincibilez, ꝛ motū inquietabilem. Et hec oīa tangunt in verbis thematis. Primo inimicicia ipacificabilis tangitur: cū dicit aduersarius noster. Nā aduersarij ꝓprietas est nocere ꝛ pacem cū alio non habere, sic hostis noster nunꝙ vult habere pacez nobiscū ſm illud .ij. ad Corin. vj. Que conuētio xpi ad belial id ē nō potest esse pax inter verū xpianum ꝛ demonē. Secundo in verbis thematis tangit malicia incogitabilis diaboli. in hoc ꝙ dicit diabolus. Naz diabolus idem est ꝙ decipiens vel deorsum impellens eo ꝙ ipse semp nitit nos decipere ꝛ precipitare. Ideo dicit in vulgari. i. teufel. der in der tyeff der sinden die menschē velt. Unde si aliqua bona nobis ꝑsuadet illa tñ dicenda sunt mala, quia nō facit illud nisi intentione fallendi. Bene ergo malicia diaboli dicitur incogitabilis siue ineffabilis. quia tanta est ꝙ non est ꝯtentus in quantocunꝙ magno malo: rerū corporis ꝛ aīe: quousꝙ animam deijciat secum ad ꝓfundum inferni non eñ est contētus si aufert homini tpalia nec cōtent⁹ si corpori adducit vulnera. Imo nec contentus ꝙ animam deijcit in peccatū mortale, ſ; qād hō viuit nō cessat: vel hominem in mortali conseruare ne peniteat: vel ad mai⁹ mortale ꝑducere vt desperet. Et sic finaliter aliud non querit ꝙ̄ vt homo secum eternaliter damnetur ꝛ dei visiōe careat. Exemplū habemus in Job cui abstulit diuitias postea liberos suos tandem corpus suum graui vlcere castigauit, nec dum erat cōtentus: voluit enim habere animaz eius sed nō potuit, quia dominus sibi dixit. Ecce in manu tua est: verūtamen animam illius serua. Job. ij. Considera quia non permisit deus diabolo: vt noceret anime, potuisset graui⁹ tentasse ꝛ maliciam eius fortius in eum extendisse, sed deus non permisit. Tertio in verbis thematis notatur virtus diaboli inuincibilis cum dicitur. Leo rugiens: quia sicut leo est fortissimus animalium ꝛ ad nullius pauet occursum sic non est potestas super terram que potestati diaboli possit comparari, vt dicitur Job. xlj. Est tamē dei auxilio valde vincibilis per fidei firmitatem: qa sancti ꝑ fidem vicerunt regna. Ad Heb. xj. Imo licz sit de se inuincibilis tñ nisi permittat a dō necꝙ musce nocere posset. Quarto in verbis thematis notatur diaboli mot⁹ inquietabilis cum dicitur Circuit querens quem deuoret. Nam sicut impij id est raptores semper in circūitu ambulāt sic ipse semper circuit vt possit deuorare. Cōtra inimiciciam ergo impacificabilem debemus resistere per sobrietatē ſm illud. Eccl. xxxj. Sanitas est corpis ꝛ aie sobrius pot⁹ qꝛ dū hō est sobri⁹: diabolus nō habet auxiliū a carne ad hoiem vincendū vt sic ipse vult nob nocere, sic ꝑ sobrietatē curem⁹ nob ꝓdesse. Cōtra maliciā incogitabilē resistere debem⁹ per oratiōis ꝯtinuationē, nō eñ hoc gen⁹ demonioꝝ eijcit nisi ꝑ ieiuniū ꝛ orationem. Mat. xvij. Contra inuincibilē diaboli ꝟtutē debemus ꝑ fidei firmitatē resistere qꝛ sicut dictuz est Sancti ꝑ fidē ꝛc. ad Heb. xj. Sed cōtra motū inqetabilē resistere debem⁹ ꝑ ꝯmunez charitatē. qꝛ frat q̄ iuuat a fratre q̄si ciuitas firma. Prouerb. xviij. Sic ḡ ptz malicia diaboli ꝛ q̄liter illi resistere dēm⁹. Scđo notandū est ſm Uin. in spe. mo. li. iij. ꝑ. j. di. vj. De tentatiōe. ꝙ diabolus sūme timēdus est ne hominem deijciat in peccatū ꝓpter conditiones subsequentes, quia

Diabolus est.
- Subtilissimus in intellectu
- Astutissimus in malicia
- Experiētia lōgissimi tpis vsitatissim⁹
- Audacia ꝓcacissimus
- Discursu velocissimus
- Infatigabilis ad nocendum.
- Insatiabilis ad ꝑdendum
- Implacabil' ad placandum
- Horribilis ad meditandū
- Intolerabilis ad sustinendum.
- Inuisibilis ad intuendum.

¶ Circa scđm est notādū ꝙ diabolus cū sit astutissim⁹ hēt diuersas artes ad tentandū siue diuersa artificia: ꝑ q̄ hoies tanꝙ venator aut piscat capit, trahit, dcipit, ꝛ inuoluit. Un̄ Leo papa ī quodā sermōe. Non desinit hostis antiqu⁹ deceptionū laqos vbiꝙ ptēdere: ꝛ vt quō fidē credentiū corrūpat instare: hinc est ꝙ diuersis artib⁹ homīes iuadit vt eos capiat. vt patebit infra. ꝛ tangit wilhelmus vbi supra sententialiter.

Ex 9plexionū noticia: q2 nouit cui adhibeat est⁹ cupiditatis cui gule.
Omēs z in oī genere tētatiōis oī tpe z loco si pmittat a dño tētatio.
Astucia diaboli tentat. Procaciter. frequēter. z assidue tentat vt musca que repulsa redit.
Crudelitate: quia crudelitas eius est insatiabilis.
Omnia bona quantum potest persequitur z extinguit.

D Prima ars astutie diaboli: q2 habet noticiam 9plexionū hominū. z ideo noscit: cui adhibere debeat est⁹ cupiditatis: cui gule illecebras ingerat: cui apponat incitamentū luxurie: cui fūdat virus inuidie. Nouit quē merore 9cutiat: quē fallat gaudio: quē metu: et quē admiratiōe seducat. oīm discutit 9suetudines: ventilat causas: scrutat affectus. z inquirit causas nocēdi vbi quēq3 viderit studiosius occupari z sic de aliis. Exemplum refert. Vin. vbi s. Cū religiosus quidā correptus esset a demone: alius quidā interrogauit demonē adiurādo quō vocaret. Respondit q milleartifex vocaret: q2 mille artes habebat hoīes seducēdi. Et vt scias ait q verū dico. Ego sum qui decipio magnos theologos: decretistas. legistas physicos. barones milites. ppositos. mercatores z ceteros. Et 9sequēter cepit singloꝝ mores z gestus: verba z officia representare vsq3 ad domicellas que seruiūt i cameris dñaꝝ. blandiēdo. adulando. z mollit alloquēdo. Ideo legit in vitaspa. q abbas cuidā fratri dicēti sibi Frat quidā reuersus ē ad seculū. rñdit Nō mireris frater hoc: sed de h mireris. siqs euadere poterit de ore z laqis inimici. E Scda astutia diaboli q2 tētat generalit oēs z oī genere tētatōis oī tpe. z oī loco: si a dño pmittat. Vñ dic Bern. Nullus ē loc⁹ secur⁹. Vñ tētat oī tpe z loco: q2 nulli parcit festiuitati. imo magis tpe sacro q̄3 alio tpe. neq3 parcit loco: q2 mag9 i loco sacro dū hoīes orāt (etiā audiendo missaz) q̄rit eos auertere a deo q̄3 i alio loco. Nulli etiā parcit etati: dignitati: statui: sexui. aut sanctitati: quia nec xpo pepcit: sed tripliciter genere tētatiōis ipsum tentauit. Mat. iiii. Et Luc. iiii. fm illō apli ad Heb. iiii. Tētatū aūt p oīa. Bene ergo verificat de eo illud Abacuch. j. Totū in hamo subleuauit: traxit illud in sagena sua: z 9gregauit in rete suum. Sed licet Diabolus generalit oēs tentet: tñ libentius z studiosius tentat maiores z sanctiores z de eoꝝ defectiōe amplius gloriat. Exemplū illi⁹ habem⁹ i vitaspa. Dixit quidā senex q cū esset puer fili⁹ sacerdotis idoloꝝ in eoꝝ templū intrauit cū patre suo vbi vidit de nocte excitat⁹: pricipē demoniorū in solio sedētē z ei⁹ exercitū assistētē ei: quē vn⁹ aduenies adorauit. Reqsit⁹ vñ venisset z qd egisset. dixit q i illa puincia vbi fuerat mltas guerras 9citauerat z multā sāguinis effusionē pcurauit. Reqsitus in quāto tpis spacio h egisset. Rñdit trib9 diebus. q dicto multū flagellari iussus est. Post hunc venit ali⁹ z idē faciēs dixit q mltas naues i mari sumersit. ducētos hoīes occiderat in spacio duoꝝ dieꝝ. z siliter iussus ē flagellari. Tertius aūt veniēs z siliter faciens dixit se fuisse i nuptiis vbi in spacio duodeci dieꝝ mlta pulla 9citauerat: z mltos cū sponso occiderit. z siliter iussus est flagellari. Venit qrtus q cū adorasset eū reqsit⁹ de factis suis. Rñdit se venire de heremo. vbi p. xl. annos monachū tētauerat z vix tādē fecerit q in vnā fornicationē ceciderit: hic p ceteris honorat. et corona regia in cathedra ei imponitur et ab aliis honorat dicētib9 Tu9 q maximū qd fecisset. F Tertia astutia q2 pcaciter frequēter z assidue tentat vt musca q semel repulsa redit semp. z sicut canis ipudicus p vnā portā expulsus redit p aliā. Tentat ergo frequēter z assidue Vñ Grego. Assidua tentatiōe tentat vt saltē tedio vincat. Et in ps. Circūdederūt me sicut apes q sūt impbissime. Et qñq3 diabol⁹ i hac malicia tētādi pseuerat diutissime. sicut ptz de heremita quē tētauit. xl. annis quousq3 eū vicit. Pr̄io p vanā gliam postea p tediū in oratiōe. Tandē p luxuriā. vñ 9tinue postq3 repellit redit. sicut musca licet qñq3 pauset. Exemplū illius habem⁹ in vitaspa. q quidā heremita duct⁹ ab angelo in quēdā locū vbi erat 9gregatio monachorū vidit oēs officinas plenas maxia mltitudine demonioꝝ volitantiū ad modū muscarū. Veniēs autē ad ciuitatē vbi erat forꝝ ibi vnū solū demonē repperit satis ociosuz super portas ciuitatis. Et heremite mirāti z causaz istoꝝ querēti Rñdit Angelus. q2 i ciuitate oēs voluntatē diaboli faciebāt z idō vn⁹ ibi sufficiebat. In abbatia xo q2 oēs monachi turpit expellebāt demōes z rebelles ei erāt. ideo ibi multi erāt z monachos acriter impugnabant. Quando eñ castrū suum quis tenet pacifice z possidet ad voluntatem suaz

sufficit vnus castellanus qui castrum custo-
diat: sed qñ habet insidias inimicoꝝ: tūc pos
sidet illud cum multitudine armatoꝝ donec
subiugauerit inimicos suos. H Quarta
astutia diaboli: qꝛ diabolꝰ crudelissimꝰ ē cu
ius crudelitas est īsatiabil. Et ideo tētat cru
delit: qꝛ ꝫ Berñ. est īsatiabil' homicida. Ap
paret aūt crudelitas diaboli ex mltis. Prio
quia bonis inuidet: ⁊ persequit eos quantū
potest: tam p se sicut primos parētes ⁊ Job
q̄ꝫ per suos sicut filios israel p pharaonē. per
philisteos. p moabitas: amorreos. Nabuch
odonosor: ⁊ alios multos. Innocētes pue-
ros p herodem. Primitiuā ecclesiam p Ne-
ronem ⁊ alios tyrānos. Hic est draco ille ru
fus ⁊ magnus: qui volebat deuorare mascu
lum mulieris q̄ꝫcito eum peperisset Apoc.
xij. Scdo hinc apparet eiꝰ crudelitas: qꝛ de
conuersione peccatoꝝ valde dolet: bonos et
omīa bona quātū potest impedit videlicet
oratōēꝫ bonū ꝓpositū: ieiuniū elemosynā ⁊c.
Exemplū habemꝰ de btō Francisco qui se-
mel demonū penas horribiles sustinebat: q̄
manu ad manū cū illo durissime ꝯfligentes
nitebant ipsum ab orōis studio ꝑturbare
Itē de beato Martino qui cū ordinatꝰ iret
ad patriā ad ꝯuertendū parētes suos appa-
ruit ei diabolus dicēs. ꝙ aduersaret ei in oī-
bus factis suis. Qui respōdit. Dominꝰ mihi
adiutor nō timebo. Itē in vitaspa. legit ī vi-
ta beati Antonij ꝙ vocatꝰ vt videret: raptꝰ
vidit demonē horribilē ⁊ terribilē habenteꝫ
caput vsq; ad nubes: ⁊ quosdaꝫ volare vsq;
ad celum nitentes: quantū poterat impedie-
bat: quosdam manibus retrahebat. quosdā
ad terram manibus collidebat: quosdam au
tem non poterat: sed superuolabant. Item
de quodam nouicio ascendente per scalam:
⁊ sequente sanctum Benedictum: qui vidit
in quolibet gradu scale duos demones: alij
eum retrahebant. ⁊ alij in eum impingebant
alij eum suffocabant. qui tñ cum beati bene-
dicti adiutorio euasit. H Quīta astutia
diaboli ꝙ nō solū ex malignitate bonos im
pedit: sed etiam inquātum potest omīa bo-
na persequitur ⁊ extinguit. Unde compara
tur eius tentatio aquiloni. de quo Ecc̄i. xliij.
In ꝯspectu eiꝰ cōmouebunt montes. Vox
tonitrui eius verberabit terrā. tempestas aq̄
lonis ⁊ ꝯgregatio spiritꝰ. Et sequit ibidē: et
exuret desertū ⁊ extinguet viride sicut igneꝫ.
Hic est ventꝰ vehemēs a regiōe deserti oppri
mens omnes liberos Job vt Job habet. j.
Hi sunt Madianite ⁊ amalechite: qui intrā
tes terram israel nihil ad vitā ꝑtinens ibi re
liquerūt Judicū. vj. ca. Ecce quomō diabo
lus bonis hominibꝰ infestus est. Exemplū
illius habemꝰ ī vitaspa. Uñ abbas moyses
ita improbe tentatꝰ fuit ꝙ ī cella sua stare nō
potuit p̄ tentatiōe carnis ⁊ fugit ad abbatē.
Isidoꝝ: qui facta oratione dixit ei ꝙ ascen-
deret in superiora celle sue ⁊ respiceret ad oc
cidentem. quo facto. vidit infinitā multitudi
nem demonū furentium ⁊ frementiū ad pre-
lium ⁊ ignea tela ꝓiicientium contra ipsum.
Et dixit ei abbas Isidorus. Noli timere qꝛ
plures nobiscum sunt q̄ꝫ cum illis. Respice
ad orientem qui respiciens vidit infinitam
multitudinē angeloꝝ: ⁊ dei gloriosum exercī
tum similiter: sup lumē solis splendentem. q̄
visione ꝯfortatꝰ ad cellā suā rediit. I Ec
ce habetis ꝙ etsi demōes sunt multi: fortiter tē
tantes: tñ angeli dei sunt plures: fortissime
si facimus qd in nobis est nos adiuuātes ne
vincamur. Ex p̄missis habemꝰ ꝙ diabolus
fortius ⁊ acrius tentat illos qui eius volun-
tatem fugiūt: quia sicut dicit Grego. Illos
diabolus tentare negligit quos quieto iure
se possidere sentit. Sicut quando aliquis
tenet quem in carcere suo cōpeditum: suffi-
cit vnus ei qui eum custodiat ⁊ sepe videat.
sed cum fugiens euadit: tunc post eum mit-
tit multitudinem magnam dicens. persequi
mini ⁊ cōprehendite eum. Uñ Augꝰ. Quo-
tidianis discimus experimētis illos qui cō
uerti deliberāt: acrius tentari a cōcupiscētia
carnis: ⁊ eos grauius in operibꝰ luti et late-
ris et platearum premi qui egyptum egredi
et pharaonem fugere moliuntur. Ideo dici-
tur. Ecc̄i. ij. Fili accedens ad seruitutem sta
in iusticia ⁊ timore. et prepara animam tuaꝫ
ad tentationē: quasi diceret. Necesse est quia
valde insidiatur bonis. Exempluꝫ patet su-
pra. F Exemplum etiam illius habemus
de beato Benedicto. ⁊ de beato Francisco
quem in ꝯuersiōis sue pricipio pr̄ retrahere
nitebat. Itē de btā Clara naꝫ eiꝰ parētes in
mltitudine ꝯgregati violēter cā retrahere et
ad domū pr̄is reducere conabāt ⁊ sic d' mltis
alijs. Sic ergo habetis mltiplicē dmōis maliciā
⁊ astutiā quibꝰ nitit homines deiicere in la-
queū mortal' pcti: ⁊ magis eos: q̄ meliores
⁊ sāctiores sunt. Simꝰ ergo iuxta doctrinā aptī
Petri in ꝟbis thematis sobrij ⁊ vigilemꝰ ne

aduersariꝰ noster diabolus deuoret nos ta
quã leo rugiens. quod vtiqȝ obtinere possu
mus inuocando auxiliũ diuinũ ⁊ faciẽdo q̃d
in nobis est. quod ⁊ p̄stare nobis dignetur
dominus noster iesus christus i seculã bene
dictus Amen.

Sermo tredecimus

De diuersis modis tẽtãdi ipsiꝰ diaboli.

Non timebis a ti-

more nocturno. a sagitta volãte. a
negocio perambulãte in tenebris.
ab incursu ⁊ demonio meridiano. ps̄. xc.
In precedenti sermone audistis de malicia
demonis in se: q̄ diabolus habet cõtra nos
inimiciciã impacificabilẽ: maliciã icogitabi
lem: virtutem inuincibilẽ: ⁊ motũ inquieta-
bilem. Ex quibus etiã causis timendus sit
diabolus: q̄m multiplices habeat astutias in
tentando ⁊ de his exempla facientia ad ꝓpo
sitũ ⁊c̄. Nunc ꝯsequenter videndũ est de di
uersis modis tentãdi quibꝫ deijcit paruos ⁊
magnos: doctos ⁊ indoctos: bonos ⁊ malos
Tales aũt modi q̄uis sint multi: tñ reducũ
tur ad quattuor modos p̄ncipales qui tan-
gunt in verbis ꝓphete i themate descriptis.
Pro gratia Aue Maria.
Non timebis a timore nocturno ⁊c̄.
A Circa hec verba thematis est notandũ
ſm Bern̄ i sermõibꝫ sup Can̄. ⁊ sup ps̄. Qui
habitat. Et idẽ describit Vincen. in spe. mo.
li. iij. pte. j. de tẽtatõe. q̄ licz diabolus sit mil
le artifex ⁊ om̄es artes ⁊ astutias quas põt
⁊ deꝰ sibi ꝑmittit exercet in tentando vt patz
ex premissis q̄ ipse est magister erroꝝ ⁊ vi-
cioꝝ ad q̄ꝝ inductionẽ studet die ac nocte ⁊
diu ita studuit videlicet a p̄cipio sui casus
nec vnq̄ȝ fatigat, imo oẽs apparẽtias sophi-
sticas: ⁊ fraudulentias i malis moribꝫ: in er-
roribus infectiuis ⁊ deceptorijs miraculis i
uenit. attamẽ om̄es modi tentationum eius
reducunt ad quattuor principales. de quibꝫ
dicam deo auxiliante i presenti sermõe quã-
tum potero. ⁊ sunt hi quattuor modi notati
in verbis thematis vt supra qui ſm glosam
sic enumerantur videlicet.
Leuis ⁊ occl'ta que notat cũ dicit.
Non timebis a timore nocturno.
Tẽtatio nũ alia. Leuis ⁊ aperta cũ dicit. A sagitta
volante in die.
Grauis ⁊ occl'ta cũ dicit. A nego
cio perambulante in tenebris.
Grauis ⁊ apta cuz dicitur. Ab in
cursu ⁊ demonio meridiano.
B Prima tẽtatio dicit leuis ⁊ occulta q̄n
diabolus in aliquas visibiles similitudines
se transfigurãs hominũ vel animaliũ: viros
sanctos ꝓuocat ad aliquas leuitates: vel cũ
quis timet meliorationẽ vite aut ingressum
religionis ꝓpter vigilias: abstinẽtias et cete-
ras carnis afflictiones. Non modicũ eñ ti-
morẽ ingerit horror vite artioris prius insue
te maxime his qui se nõ sciũt releuare ꝑ ora-
tionis suffragiũ ⁊ ꝑ meditatiões sanctas: q̄-
rum adhuc nõ acceperunt vsum. Talis aũt
timor aduersoꝝ carni: vocat nocturnꝰ in ver
bis thematis cũ dicit. Non timebis a timo
re nocturno id est nõ timebis a tentatione q̄
solet fieri ꝑ timorẽ molestiaꝝ carnis ⁊c̄. Ex
emplum illius Legit in vita beati Domini
ci q̄ ei orãti diabolus i specie fr̄is apparẽs ꝓ
uocabat eũ ad silẽtij fractionẽ: quã cũ sanctꝰ
diabolum esse ꝯgnoscens: adiurauit eum vt
diceret de quo fratres tentaret in choro. Re
spõdit. Facio eos tarde venire. indeuote psal
lere ⁊ cito exire. Interrogatus de quo tenta-
ret eos i dormitorio dixit. Facio eos nimis
dormire: tarde surgere. ⁊ de diuino officio re
manere. ⁊ interdũ imundas cogitatiões ha-
bere. Ductꝰ ad refectoriũ saliens sup mensas
Plus ⁊ minꝰ. plus ⁊ minꝰ: sepiꝰ repetẽdo di-
cebat. q̄ scz quosdã faciebat minꝰ comedere.
vt deficerẽt in dei seruitio: alios plus vt deli
querẽt. Ductꝰ ad locutoriũ linguã crebro re-
uoluẽs ⁊ ꝯfusiõis mirabilẽ sonũ ꝓmẽs ait.
Hic locus totꝰ meꝰ est. Cũ eñ fratres ad lo-
quẽdũ ꝯueniũt ipsos tentare studeo vt ꝯfuse
loquant ⁊ m'ltis se verbis inutilibꝫ imisceant
⁊ vnꝰ aliũ nõ expectet. Deniqȝ ductꝰ ad capi-
tulũ stãs an̄ hostiũ dixit. Hunc locũ nũquã
ingredior q̄ locus maledictõis ⁊ infernꝰ mi
hi est q̄ quicq̄d possuz i alijs locis adq̄rere
hic amitto. Ex illis habemꝰ q̄ sepe diabo
lus tẽtat hoĩes de leuibꝫ vt ad grauiora ꝑueni
ant: vt de v̄bis ociosis: ex quibꝫ frequẽter ad
noxia dilabũt. Vñ Greg. in mo. Dũ ociosa
verba cauere negligimꝰ ad noxia ꝑuenimꝰ vt
prius aliena loq̄ libeat ⁊ postmodũ detra-
ctiõibꝫ: eoꝝ vitã de q̄bꝫ loq̄mur mordeamꝰ
Vñ dicit quis tẽtari a timore nocturno q̄n
ꝓ bonis eternis q̄ nõ videt: formidat p̄sẽtia
aduersa tolerare. Nox eñ in scriptura dicit
aduersa. Expellit hũc timorẽ aplus. ad Ro.

viij.cũ ait. Nõ sũt ꝯdigne passiones huiꝰ tē-
poꝝ ad futurã gloriã que reuelabiť in nobis
Tali timore homo tētatur cum iudicat se nõ
posse ieiunare: mane surgere: ſmones audire
corpus castigare. Sed cõtra hũc timorē de-
fendit veritas vt patꝫ in sequēti folio. Quan
doqꝫ aũt vsqꝫ ad asperas ꝯtumelias verbuꝫ
erũpit. hinc seminanť discordie: oriunť rixe:
accēdũť faces odioꝝ: ⁊ pax tota extinguiť cor
diũ Sepe etiã ex iocosis actibꝫ modica occa
sione suborta ꝑueniũt hoĩes ad verba cõtu-
meliosa. ⁊ a verbis ad verbera: ⁊ nõnunq̃ꝫ ad
gladios ⁊ ad mortē qꝛ ab vna scintilla augeť
ignis. Eccĩ. xj. Sic ergo habetis primũ mo
duꝫ tentatõis diaboli q̃ diciť leuis. ⁊ occulta
quã ꝓpheta ĩnuit di. Nõ timeb a timore no-
cturno. Et bene diciť timor nocturnus quia
nox ſm Berñ. solet designare aduersa. Ideo
diciť timor nocturnus. i. timor aduersitatuꝫ.
vel ideo quia ꝓ bonis eternis que nondum
videmus formidamꝰ tolerare aduersa. ¶
Contra hãc tentationē est veritas ſm illð ps̃
Scuto circũdabit te veritas eius. Unde ve
ritas hominez defend᷑ vt nõ possit ei hec tē
tatio domĩari. Nã ipsa veritas ĩgerit interio
ribus oculis hominis ⁊ eũ cogitare facit plu
ra ꝑ q̃ huiusmodi tentatio vincitur. videlicꝫ
Primo pctã que fecit ꝯtra diuinaꝫ maiestatē
ex quibus ꝯgnoscit iustũ esse vt ab illis nũc
abstineat in q̇bus prius male delectando de
liquit. Secũdo Ueritas ingerit meditatio-
nem eternoꝝ supplicioꝝ que ꝑ sua pctã meru
it vt ꝯgnoscat ꝙ omnia que hic patiť sunt q̃-
si delicie in cõpatione earundem Tertio in-
gerit memoriam eternoꝝ p̃mioꝝ in celo ad q̃
tendimus ⁊ quibus homo peccãdo meruit
priuari. De quibꝫ dicit aplˀus. Nõ sunt con-
digne passiones huiꝰ tēporis ad futurã glo
riam que reuelabiť in nobis ad Roma. viij.
Quarto. veritas ingerit meditationem eorũ
q̃ pro nobis xp̃s dñs ꝑtulit que si homo ꝯsi
derat merito erubescit nõ sustinere ꝓ seipso ⁊
ꝓpria salute aduersa si summus dominꝰ ꝓ no
bis sustinuit tanta qui tamen ei sumus serui
inutiles. Quinto Ueritas ingerit homĩ me-
moriã mortis ꝓprie. que ē certissima. hora ve
ro icerta. Nescit eñ hõ an hac die vł hac ho
ra spiritus eiꝰ ab eo auferetur. ꝑducendus añ
ꝯspectũ iudicis strictissimi. recepturꝰ penam
ꝯdignam pro cõmissis: qð si homo diligenť
attēderet qui se in peccatis mortalibꝫ esse co
gnoscit: merito totũ cor ⁊ corpus eius debe-
ret trepidare. sed quia homo hec nõ attendit
ideo aduersa pati refugit ⁊ delectatiões car-
nis non refugit. ¶ Secũda tentatio di
ciť leuis ⁊ aꝑta quã ꝓpheta tãgit in ṽbis the
matis dicēs. A sagitta volante in die. Ubi
per sagittã ĩtelligiť vana laus hoĩm: siue va
na gl'ia. Sic eñ sagitta volat: sic ⁊ fama vo-
lare diciť: ⁊ in die qꝛ ex operibꝫ bonis oritur
que in scriptura dies et lux nũcupanť. Un-
de demon videns hoĩeꝫ ꝑseuerare in bene in
choata laudabili vita: vt eũ ab hac auertere
possit: tentat illa scða tentatiõe. vt ꝑ hoc non
solum euꝫ peccare faciat: sed oꝑa sua sibi fa-
ciat infructuosa. Ita quãdoqꝫ ieiunãtes aut
se macerãtes: aut elemosynã liberaliter dan-
tes vel cõtinētes virgines; aut vidue ⁊c̃. suꝑ
biunt de bonis suis vel vltra q̃ꝫ oportet: ha
bent ꝯplacentiã in laude hoĩm. Etsi non lau
danť oꝑa sua: faciunt alios scire vt ꝯgnoscãt
si ex hoc ꝯmendenť vł non. Ideo dicit dñs
Matth. v. Attendite ne iusticiã vestrã facia
tis coram hominibꝫ vt videamini ab eis scꝫ
ad vanã gl'iam. Et sequiť. alioquin mercedē
nõ habebitis. Hac etiã tentatiõe sepe bo
ni ꝑ diabolũ inducunť ad aliqua leuia ṽba
vel facta. quia sicut sagitta volat in aere. ita
verbũ ex ore hominis statim labiť. Et hac tē
tatiõe ĩtelligi põt illð Exo. x. Uentus vrēs
leuauit locustaꝫ ⁊ ꝓiecit in mare. Demones
eñ cõparanť vento ꝓpter velocitatē: sed di-
cunť ventꝰ vrens qꝛ grãm deuotiõis exiccãt.
Tunc aũt ventꝰ vrens leuat locustas qñ de
mones ð loco ad locũ discurrētes ad aliqua
leuia verba vel facta excitant leues mētes ſꝫ
ad hoc eleuãt vt ꝓiciant in mari. i. in amari-
tudinē infernalē. Aliqñ eñ demones de ve
locitate sua subito ꝓnũciãt q̃ in remotis ꝑ-
tibus facta fuisse viderunt: vt sic in aliis cre-
dať eis ⁊ vt sic credať esse reuelatio diuĩa qð
tñ est tentatio diabolica. Uñ dic̃ Uincen. in
spe. mo. vbi s̃. Diabolus est similis cuidam
aĩali monstruoso qð diciť monticora qð fa
cieꝫ habet hoĩs: sibilũ serpētis: corpꝰ leonis
caudã scorpiõis. velocitatē auis volãtis: tres
ordines dentiũ ⁊ carnes hũanas appetit ad
edendũ. Uñ bene diabolus caput habꝫ ho
minis ⁊ sibilũ serpētis: qꝛ primo tentat ratio
nabiliter ⁊ subtiliter de tribꝰ scꝫ cõcupiscētia
carnis oculoꝝ ⁊ suꝑbia vite. isti sũt tres ordies
dentiũ. Corpꝰ hēt leonis. qꝛ detinet fortiter
Caudam habet scorpionis: quia in fine pun
git neq̇ter. Uolatũ auis qꝛ discurrit velociť

et ideo etiã dicitur vbi.s. sagitta volans hominũ carnes appetit vt carnales feriat atrociter. Ex quo infertur q diabolus tentat leuiter et aperte qñ visibiliter tẽtat de leuioribus vt ad grauiora pducat. Exemplũ legitur in vitaspa. Cũ quidã fratres venissẽt ad btm̃ Antoniũ vt ab eo quererent de quibusdam reuelationibꝫ sibi factis pdixit eis quedam q̃ fecerũt ꝛ acciderãt eis in via. Mirãtibꝫ aũt illis ꝛ q̃rentibꝫ quõ hoc sciret. respõdit q hoc ei reuelauerãt demones q̃ hoc viderũt: velociter recurrẽtes ꝛ q hec q̃ ipsi credebãt esse diuinas reuelatões erãt demonũ deceptiones. q̃ ex hoc humiliati ꝛ edificati a beato Antonio recesserũt E Cõtra hãc tentationẽ defendit veritas hoiem. quẽ quasi scuto circũdat vndiqꝫ qꝛ inter hanc sagittã in die volantem siue ventum vrentem ꝛ inter hominem ne eum ledat: interponit obstaculum scilicet vt homo seipsum vere cognoscat. ꝛ vt de se in omnibꝫ teneat veritatẽ. Ex hoc em̃ fit q hõ nõ credit verbis vane laudantiũ eum. nec blandit sibiipsi falsis adulationibꝫ cogitando ꝛ credẽdo de se bona que nõ insunt. sed vt veraciter agnoscat suã ppriam impfectionẽ. ppria pctã. ꝛ multiplicia corporis ꝛ anime mala. atqꝫ inumera plcula in quibus hic sine itermissione versat. Ista em̃ veritas ꝛ vera hoĩs de se estimatio: haud dubiũ humiliat eum vt non tam facile moueat verbis adulantiũ ad inanẽ gl'iam. Quomodo em̃ quis se extollere potest vel audet aut se alteri pponere si redit ad cor suũ: cogitãdo quid fecerit siue voluntate vel opere peccãdo. q̃ multa mala fecit q̃ etiã fateri pudet. ꝛ de quibꝫ certus est. quo mõ non potest esse cert' de malis cuiuscũqꝫ alterius hominis. Et ita intelligat de aliis defectibꝫ hominis q̃ innumerabiles sunt. Imo si in eo sunt aliq̃ bona nature: habet bene timere ne ista sibi sint occasio ad peccandũ Si vero fortune idem timere habet. Si gratie: habet de illis ꝛ omnibus aliis bonis districtaꝫ deo reddere rationẽ: idõ dicit apl's Quid habes qõ nõ accepisti. q si accepisti: cur gloriaris q̃si nõ acceperis. j. ad Cori. iiij. Neqꝫ securus est hõ de huiusmodi boni retentione ad vnaꝫ horam fm illõ. j. Cor. x. Qui stat videat ne cadat ꝛc̃. F Tertia tentatio dicit grauis ꝛ occulta. et hec significat p negociũ pambulans in tenebris. qñ videlicet demon tentat hoiem ad altos status: honores. presidentias. diuitias et huiusmodi. vt siquis non curat laudẽ hominũ curet tñ forte psidẽtias: diuitias. Sic ergo diabolus sub specie boni pponit Si tu esses in tali statu: posses multa bona facere. excessus corrigere. iusticiã facere ꝛ pacẽ. Si tu esses diues posses pauperibꝫ subuenire ꝛ multas elemosynas facere ꝛc̃. Sꝫ hoc facit diabolus vt cum ad talia puenerit facilius hominẽ deiiciat quẽ alias vicere nõ põt ꝛc̃. Et sic tandẽ facit vt homo p hypocrisim q̃rat attingere hui'modi ꝛc̃. Et fm Berñ. hoc est fm hypocrisim. que ex ambitione talium frequẽter descendit. q̃ ꝛ in tenebris ambulat qꝛ abscondit qõ est. ꝛ illõ qõ nõ est: mentit. ostendens in se formã pietatis: ꝛ similes virtutes quas nõ hẽt. ꝛ hoc ideo vt possit ad psidentias. altos stat'. ꝛalia male ꝯcupita talium ĩtuitu puenire Ab hac peste ꝯfendit hominẽ veritas di. illõ. Mat. xix. Diues difficile intrabit in regnũ celoꝝ. Et iterũ Mat. xvj. Quid pdest homini si vniuersum mundũ lucret ꝛ aĩe sue detrimentũ patiat. Et. j. ad Tim̃. vj. Nihil intulimus in hũc mũdũ haud dubiũ: q̃a nec auferre q̃d possum'. habentes aũt alimẽta ꝛ quibꝫ tegamur his cõtenti simus. Et sequit. Nam qui volũt diuites fieri incidunt in tentationẽ. ꝛ in laqueos diaboli. ꝛ in ꝯsideria multa inutilia ꝛ nociua. q̃ mergunt hoĩes in interitũ ꝛ in pditionẽ. Ita ꝛ veritas contra alios status ꝛ psidẽtias dicit. Potentes potẽter tormẽta patientur Sap. vj. Et Job. xj. Ducũt in bonis dies suos ꝛ in puncto ad inferna descẽdũt. Et illud. Quanto gradus altior. tanto casus profundior. Premissis tribus tẽtationibus diabolus tẽtauit xpm. Mat. iiij. et Luce. iiij. Prima qꝛ suadebat sibi esurienti de lapidibꝫ facere panes. Scõa qꝛ suadebat vanã gl'iaꝫ vt se mitteret deorsuꝫ ꝯ pĩnaculo tẽpli si fili' dei esset. Tertia fuit de ambitõe ꝛ cupiditate qñ oĩa regna mundi sibi pmisit si cadẽs adoraret eum. G Quarta est tentatio piculosa. Et illa dicit grauis ꝛ apta. q̃ tangit cuꝫ dicit. ab icursu ꝛ demonio meridiano. Hac tentatione diabolus viris iustis sepe suadet malũ sub specie boni. ꝛ viciũ sub specie virtutis sicut supbiam. vt siq̃s est eleuat' ad dignitates vl' statũ aliquẽ in quo sibi pponunt cause quas in veritate nõ scit discutere. tũc diabolus immittit ei cogitatuꝫ. Tu es hui' rei iudex: verecundum esset tibi querere ab aliis quid iuris esset vel ab inferioribus ꝛc.

quia ex hoc dicerent te indoctum ꝛ insufficientem ad statum tuū ꝛc. Ita ꝛ auariciā suadet ptextu pudētie ꝛ misericordie vt possit tandem tpe caristie pauperibus subuenire. cum tū tali tpe adueniēte eque care tales vendunt sicut alij. Sic etiā suadet nociuā remissionez sub specie misericordie. Crudelitatem sub spē vel colore iusticie ꝛc. Et hoc facit ad moduz fraudulētissimi mercatoris: q̄ fictilia fragmēta vendit p gemmis: siue vitruz p lapidibus pciosis: vitrū viride p smaragdo. vitrū rubeum p rubino siue carbunculo: cuprū p auro stannū p argento. ꝛ sic de alijs similib⁹ fraudibus. Ita etiaz nōnunq̄ȝ diabol⁹ sub specie magni boni ꝛ pfecti: suadet homini id quod scit sibi fore occasionē pículi ꝛ damni siue ruine vl' qđ est melioris boni impeditiuū. sicut qñq̄ȝ suadet homini facere multa vota q̄ scit hoīem nō posse implere ꝛ tū ex verbo phete obligatū. Vouete ꝛ reddite. ꝛ ita tandez reddit timidū: pplexum: ꝛ desperatū. Deberēt ḡ vota fieri cū magna deliberatiōe. Illi⁹ dant plura exempla Berñ. sup Cant. Et wilh. in lib. de vir. Multotiēs enim suadet fratri indiscrete assumere singularia ꝛ voluntaria ieiunia vt cum diuinis obsequijs reddat inutilem Sic multotiens in festiuitatibus suadet vni anticipare vigilias regulares: ꝛ consuetas: vt ei postea illudat dormiēti. Sic aliquādo suasit aliquib⁹ heremi solitudinez: q̄ postea bene senserunt q̄ȝ verus sit sermo Ve homini soli. q̄niā cū ceciderit nō habet subleuantē se. Talis em̄ tētatio dicitur demoniū meridianū id ē valde graue ꝛ pículosuz sicut in meridie dies est in maiori vigore. D
Ad custodiendū se ab illo demonio meridiano ꝛ ad euadendū deceptiones eius multū valet imo necessaria est illustratio spūssancti qui est verus magister suggerēs omnia quecūq̄ȝ facere debem⁹. ꝭm illud Joh. xiiij. Ipse docebit vos omnē veritatē. Ad hoc etiā multum valet habere noticiam virtutū ꝛ phantasticam ac falsam earum imaginem. quāuis hoc sit difficile scire i singul'. co q̄ nōnūq̄ȝ virtus ꝛ viciū sic similia sunt vt vix ab inuicem possint discerni sicut dī Hiero. ad Demetriadem ꝟginez. Et Seneca dicit q̄ Nō omne verisimile est verū. multa em̄ falsa veris assimilant. Ideo ꝯtra talem tētationem deuote orandum est vt q̄tiens palliata falsitas nitit nos decipere: mox ad ꝓdendū illaz emittat lucem ꝛ veritatem suā in corda nostra dñs verus meridies qui illumiat omnē hominē venietez in hūc mundū iesus christus in secula benedictus. Amen.

Sermo XIIII

De tētatione diaboli sensuali ꝛ apta.

Vigilate quia aduersarius vester diabolus tanq̄ȝ leo rugiens circuit querēs quem deuoret. j. Pet. v. In pcedentibus sermonibus audistis quadruplicem tentationem demonis quaz describit ꝓpheta in verbis illis Non timebis a timore nocturno ꝛc. sicut patet in pmissis. Nūc ꝯsequēter videndū est de alijs duabus grauissimis tētatiōibus q̄bus diabolus seruos dei tentat. ostendendo ill' res visibiles ꝛ sensu pceptibiles apte ꝛ occulte. Et ille pñt etiā reduci ad vltimas duas tētationes in pcedenti ꝭmone expressas. vicȝ ab incursu ꝛ demonio meridiano. ꝛ a negocio pambulāte in tenebris ꝛc.

Pro gratia Aue maria.

Vigilate q: aduersarius vester ꝛc. A
Circa illa verba thematis Notāduz ꝭm August. q̄ diabolus dicit leo ꝛ draco. Leo quia aperte irascit. Draco vero q: occulte insidiat. Vñ ꝓpheta in ps. xxj. Loquēs de iudeis in psona xpi qui instigatione diaboli psequebātur xp̄m vsq̄ȝ ad mortē: ait. Aperuerūt super me os suum sicut leo rapiens ꝛ rugiens. Ecce tētatio grauis apta. Et de occulta ait Ps. draco iste quē formasti ad illudendū ei. saltē in sensu litterali. Et de vtraq̄ȝ dicit. Sup aspidem ꝛ basiliscū ambulab ꝛ cōculcabis leonem ꝛ draconem. Consequēter in speciali de vnaquaq̄ȝ illaꝝ tentationū videndū est. Notandū q̄ tētatio grauis ꝛ patēs ē quādo diabolus apte tentat. Et hoc fit quadrupliciter ꝭȝ Vin. i spe. mo. li. iij. p. j. de tētatōe. dist. vj.

Tētatio grauis ꝛ apta est quadruplex.
- Res corpales visibiles ꝛ ap/petibiles oculis ostendendo
- Seipsuz trāsfigurando in diuersas reꝝ similitudines.
- Personas christi. angeloꝝ vl' sanctorū mēdacit' repñtādo
- Persecutiōes ꝛ pugnas sensibiles per se vel suos atrociter inferendo.

B
Prima ergo tentatio grauis et aperta est sensualis quando diabolus ostendit oculis corpalib⁹ res visibiles q̄ possunt aīm videtē

allicere ad sui ꝯcupiscentiā, sicut fecit btō Frā-
cisco, ostēdēs ei in via bursaꝫ magnā q̄si pe-
cunia mlta plenā, quā cū soci⁹ ei⁹ suaderet ac
cipi ꝛ ī elemosynas mltas dari: sctūs ꝓhibu
it sentiēs machinamētū diaboli, sed cū soci⁹
nō ꝗesceret: ꝑmisit sctūs vt videret soci⁹ ma-
nifeste diaboli fallaciā. Cū itaqꝫ soci⁹ bursaꝫ
leuaret exiuit īde serpēs, ꝛ postmodū cito dis
paruit. Silr̄ fecit btō Antonio sicut legit̄ in
vita ei⁹ cū fugeret sclm̄ ꝛ iret ad heremuꝫ: in
via inuenit discū argenteū: quē cū recusaret
accipe dicēs esse insidias diaboli: vt fumus
euanuit. Postea appuit ei ī ipa via massa ve
ri auri: qd̄ velut īcēdiū fugit. Similiter cū dia
bolus qn̄qꝫ obijcit alijs sensib⁹ sibi dlectabi
lia: pōt dici tal̄ tētatio sensualis ꝛ apta. vt so
nos auditui: odores olfatui: sapores gustui:
suauia ꝛ delectabilia tactui. tūc em̄ q̄si ꝑ por
tas vrbis attentat capere ciuitatē. vt Abime
lech de q̄ Judi. ix. di. q̄ appropiquās hostio
siue porte turris ciuitatis thebes in q̄ turri
erāt viri ꝛ mulieres se defendētes nitebatur
ignē supponere id ē reꝝ ꝯcupiscētiā. Ita silr̄is
est diabolus obsidēti ciuitatē q̄ circuit ꝯside
rās quō inueniat in muro debili⁹. Noscit ei
ad q̄ hō inclinat̄ plus. Et ꝫm h̄ talia obijcit
ꝛ obijcere disponit sensib⁹ exteriorib⁹. vt s̄.
Itē est silr̄is lupo vl̄ leoni q̄ circuit ouile vt ī
ueniat aliquā apturā aut foramē ꝑ qd̄ intret
ꝛ deuoret iuxta thema Vigilate q2 aduersa-
ri⁹ ꝛc̄. Ubi glosa dscribit octo genera tenta-
tionū dicēs. ¶ Circuit tanq̄ꝫ hostis obsi
dēs muros clausos: explorat an sit aliq̄ pars
muroꝝ minus stabil̄: cui⁹ aditu ad interiora
penetret. Offert ocul̄ formas illicitas ꝛ faci-
les ad voluptates. vt sic ex visu siue ꝑ visuꝫ
destruat castitatē. aures ꝑ canora siue sonos
dulces. vt molliat xp̄ianū rigorē. Linguam
cōuicio ꝓuocat. Manū iniurijs lacessētib⁹ ad
cedē instigat. Honores terrenos ꝓmittit: vt
celestes adimat. Et cū latēter nō pōt fallere:
addit terrores. In pace subdolus. in ꝑsecu-
tiōe violētus ꝯ quā tētationē anim⁹ dēt esse
ꝑatus ad pugnādū. ¶ Scdo mō diabo-
lus īpugnat sensus se trāsfigurādo in diuer-
sas reꝝ silr̄itudines extra: vt eos q̄s ludificat
sb specie mulieꝝ trāsfigurando se in species
mulierum que dicūtur vulgariter faune vel
striges: vl̄ q̄ de nocte ꝯueniūt ꝛ choreas du
cūt. vl̄ qn̄ apparēt ꝑ adiuratiōes necromāti-
coꝝ in diuersis reꝝ similitudinib⁹. vel qn̄ ap
parēt vt eq̄tes hastiludia agētes. vel penates
apparētes ī forma pueri ꝛc̄. ꝑ q̄s trāsfigurati
ones multi simplices sunt ꝑ demōes dcepti
donec ꝑ p̄dicatōis frequētiā fallacie demōis
denudarent̄. vt. Vin. in spe. vbi s̄. ¶ Ter-
tio mō diabolus ludificat ꝛ decipit h̄ius trās
figurādo se in silr̄itudinē xp̄i: angeloꝝ. aploꝝ
ꝛ alioꝝ sctōꝝ vt sic mētiēdo illos īcautos se-
ducat. ꝫm illō. ij. ad Cor. xi. Angelus satha-
ne trāsfigurat se in angelū lucis. Vn̄ in vita
beati Martini legit̄ q̄ diabolus ei apparuit
īdut⁹ purpura ꝛ corona aurea coronat⁹ dicēs
ei q̄ eēt xp̄s q̄ ad terras descēdēs primo sibi
voluit appere ꝛ adorari ab eo. Cui Marti-
nus r̄ndit. Jesus xp̄s nō ꝓmisit se vētuꝝ in
habitu regio ꝛ purpura. Et q̄ nisi ei appare
ret in ea forma in q̄ passus fuerat: deferendo
stigmata sue passionis: eū nō reciperet tanq̄ꝫ
xp̄m. Quo auditu diabol⁹ ꝯfusus discessit.
Itē in vitaspa. legit̄ q̄ cū diabolus appareꝫ
cū magna claritate ꝛ regio habitu cuidā pa
tri dicēs se xp̄m: ꝛ ad hoc venisse vt eū ado-
raret ꝛ lucꝝ maximuꝫ de h̄ reportaret. Re-
spōdit sanct⁹ Christū meū semꝑ adoro. sicut ꝛ
ipse scit: tu autē quis es. Quod audiēs ipse
euanuit feda relinquēs vestigia. Ita cuidā
alteri patri apparuit in simili forma silr̄ia di-
cens. Et p̄r clausit oculos dicēs. Fuge. xp̄m
nolo hic videre: sufficit mihi si eū videre pos
sum in celo. Et silr̄iter fugit ꝛc̄. Itē in quadā
ciuitate fuit mulier quedā sic seducta. Ince-
pit em̄ aliqn̄ apud se cogitare q̄ esset digna
vt dn̄s sibi aliq̄s daret visibiles consolatio
nes. Et cū aliqn̄ esset sola in camera de h̄ co
gitās visus est ei maxim⁹ fulgor in cameraꝫ
suā intrare ꝛ cū eo quidā rex pulcerrimus cō
stipat⁹ multitudine. xij. vel plurimoꝝ hoīm
dicēs ipsi horrēti q̄ nō timeret. q2 erat iesus
xp̄s cū discipulis suis veniēs ad ꝯsolanduꝫ
ipsaꝫ. Cui cū multa blāda dixisset ꝛ multa ei
ꝓmisisset si in ei⁹ amore ꝑseueraret. ꝛ ipsa se
hoc ei sic facturā ꝓmitteret: recessit ꝓmittēs
q̄ eam sepe visitaret. Similit̄ in sequēti no-
cte venit ad eā solus sollicitās eā ad ample-
xus ꝛ veneris ꝯmixtionē qua cōsentiēte fecit
eā iurare q̄ nō reuelaret alicui familiaritateꝫ
quā ōn̄debat ei: pluria sibi ꝓmittēs. Tertia
nocte iteꝝ venit in speciosa forma ꝛ habitu.
post in forma militis: post clerici: post rusti
ci: post monachi: ꝛ postea golardi. cū aūt vi
dēs se deceptā: fugit ad ꝯfessionē. Veniens
aūt iteꝝ ad eā sequēti nocte fere īsanire vide-
bat̄: ꝯminās ei: sed nō poterat eā opprimere

vel extinguere vt volebat. Quotiẽscũq̧ aũt
peccabat venialiter grauꝰ magis ad eā acce
debat. ⁊ magis eā terrebat. Qñ aũt confessa
erat ⁊ ꝯmunionẽ recipiebat (qꝺ erat ei singu
lare remediũ ⁊ ꝯsolatio) tũc diabolus a lon
ge stabat nec accedere poterat nec turbare vſ
q̧quo in aliq̃ excessissꝫ. Hec Vincen in spe.
vbi s. Itẽ in vitaspa. legit̃ ꝙ apparuit cui
dā sancto in specie celestis militie. q̇ eũ cum
magno apparatu ⁊ põpa ꝯducebāt. dicẽtes
postea. Omia ꝑfecisti: restat vt adores me ⁊
sicut Heliā suscipiā te in celũ in curru igneo
Qui respõdit. Habeo regẽ meuꝫ quẽ q̃tidie
adoro. tu nõ es ille. Quo dicto tota multitu
do disparuit. ¶ Item quidā nouicius ĩ
religiõe mltũ solicitꝰ erat de salute sua. de no
cte aliĳs dormientibꝫ deuote deum ⁊ bea
tam virginem rogauit ꝙ ei reuelaret de ma
tre sua defuncta in quo statu esset: credens
ꝙ esset dignus ꝙ ei de hoc fieret reuelatio.
ꝓ quo cũ semel sic vſq̧ ad matutinũ vigilaſ
set: apparuit ei diabolus specie beate ꝟginis
ostendens quasi matrẽ suā sub pallio suo di
cẽs eā eiꝰ ꝑciło liberatā. Itẽ cũ scḋa nocte si
militer vſq̧ ad dictā horā vigilassꝫ apparuit
ei in minꝰ decenti siĺitudine. ⁊ ad vltimuꝫ fe
da reliquẽs vestigia: eũ ad turpia ꝓuocabat
qui ad tātā ex hoc deuenit vesaniā ⁊ capitis
debilitatẽ ꝙ nisi fuisset ei discretoꝝ ꝯsilio ſb
uentũ: potuisset in aĩa ⁊ corꝑe piclitari. Suo
mõ diabolus qñq̧ trāsfigurat se in speciẽ sā
ctoꝝ apl'oꝝ. sic̃ habet̃ in miraculis btẽ virgi
nis ⁊ de iuuene quẽ diabolus decepit ſb spe
cie sancti Jacobi. Itẽ diabolus qñq̧ appa
ret sub specie angeloꝝ. sic̃ in passione sancte
Juliane legit̃ ꝙ cũ ipsa post multa flagella
esset ĩ carcere catena maxĩa ligata: apparuit
ei diabolus ĩ specie angeli. mouẽs eam ad sa
crificandũ idolis ne ꝑiret. multas ei suasio
nes faciẽs ⁊ dicẽs ꝙ erat angelus sibi. ad h̃
a dño destinatꝰ. Cũ aũt illa turbata gemeret
facta est secrete vox ad eā. dicens eũ esse dia
bolũ. ⁊ ꝙ eũ caperet ⁊ flagellaret: donec ei di
ceret q̇s esset: q̇ ab ea adeo cũ catena ẽ flagel
latꝰ ⁊ pedibꝫ depssus vſq̧q̊ diceret ei veritatẽ
ꝙ esset pñceps ꝺmonũ q̇ alios mittebat ad
subuersionẽ xp̃ianoꝝ. a q̇bꝫ cũ victi essent fla
gellaret eos. Dixit etiā ei q̊s ⁊ quātos triũ
phos ⁊ a quibꝫ ⁊ a quātis ꝑsonis habuerat
Ipsa aũt ligās eũ catena manibꝫ retro dor
sum eduxit eum in mane secũ cũ educeret̃ ad
certamẽ vſq̧ ad foꝝ. vbi cũ eam argueret de
maxĩa crudelitate: dicẽs xp̃ianos debere esse
misericordes: ipsa ĩ maximā latrinā eũ ꝓiecit
Itẽ ĩ vitaspa. legit̃. ꝙ demones in specie an
geloꝝ multis annis seduxer̃t quendā fratreꝫ
multa secreta ei reuelantes. Ad vltimũ cum
pater suus veniret ad visitandũ eũ secũ ferẽs
bipennẽ ad secādũ ligna: q̃ rediens deferret
secũ: ꝑuenit eũ demõ dicens ad filiũ eiꝰ ꝙ di
abolus venturus esset ad eũ. transfiguratus
in siĺitudine pr̃is sui ferens bipennẽ vt eũ im
pugnaret ⁊ occideret. Cõsuluit ergo ei vt euꝫ
ꝑueniret cũ alia bipenne: ⁊ hoc de eo faceret
quod diabolus ꝺ eo facere cogitabat: qꝺ cũ
ipse fecisset: patre occiso diabolus q̇ factũ il
lud ꝯsuluerat tā enorme: suffocauit eũ. Itẽ
diabolus appuit ĩ forma Moysi sicut legi
tur in fine tripertite historie. ꝙ q̇dam dicẽs
se Moysen missum ad liberationẽ iudeoꝝ
infinitos seduxit iudeos. ꝯgregās eos ꝺ di
uersis locis: ⁊ faciẽs aliqua signa eis apparẽ
tia: duxit eos sup̃ cacumẽ prerupte rupis. ꝓ
mittens eis ꝙ sicut traduxerat eos ꝑ mare ru
brũ ita duceret eos ꝑ mare magnũ ad terraꝫ
ꝓmissiõis. q̇ cũ credidissent ⁊ vẽdidissẽt oẽs
possessiones suas ⁊ venirent ad terrā vbi di
ctum est cum vxoribus suis ⁊ filĳs ⁊ iussit vt
ꝑmitterent se ⁊ sua labi in mare ꝑ ꝺcliuiũ ru
pis. qꝺ cũ fecissent. aliĳ a rupibꝫ. aliĳ a flucti
bus necati sunt. Quidā aũt negociatores ve
nientes ⁊ eos necatos ĩuenientes. ascender̃t
ad eos q̇ nõdũ collapsi fuerũt nũciantes eis
necẽ alioꝝ. illi aũt requirẽtes actorẽ sceleris
nõ potuerũt eũ occidere quia ſbito euanuit.
Unde ⁊ multi eoꝝ videntes se a diabolo de
ceptos baptisati sunt. Ecce q̃ multipliciter
diabolus se transformat ⁊ decipit ⁊c̃.
¶ Quarto diabolus qñ nõ põt alliciendo
blandiendo: ꝓmittendo: mentiendo seduce
re: tũc ꝑ flagella. ꝟbera. ꝑsecutões. seductio
nes: pugnas aptas. ꝑ se vel suos ꝑturbare ĩ
pugnare conat̃. Per se quidẽ sic̃ apparet de
Job. ꝑ suos vero sicut in principio nascẽtis
ecclesie fecit ꝑ eos q̇ martyres occiderũt. ad
hoc etiā sepe mouet ꝯtentiones ⁊ lites inter
hoĩes ꝓcurās verbera. ⁊ guerras ĩter regna.
tempestates ĩ mari ⁊ summersiões hoĩm. vt
quos nõ põt oculte tentando vincere: possit
frangere flagello. Sicut timeo heu nr̃is tẽ
poribꝫ multos bonos homines et deuotos
sic tentando perductos ad impatientiaꝫ: ad
resistentiā in aduersis quādoq̧ minꝰ debitā
vel ad pauꝑes maiorẽ habẽdo tenacitatem

duz etiā viri religiosi timētes se deficere pau
peribꝫ sūt nimis rigidi. Ad hoc facit qđ legit
in vita b. Frācisci φ cū venisset Arectū ciuita
tē ⁊ seditiōe inter ciues exorta. ꝓpinquū imi-
neret ciuitatis excidiū: vidit demones exul-
tātes ⁊ ciues istos cōtra se inuicē succēdētes
Cū aūt vir sctūs mandasset ꝑ sociū φ ex ꝑte
omīpotētis dei ⁊ sui. demones oēs īde rece-
derēt: subito miro mō ciues oēs vnanimiter
in pacē ꝯsenserūt. Quō aūt demones ipsum
sctm̄ Franciscū afflixerūt vt ipm ab oratio-
nis studio pturbarēt dictū est supra Sermo. xiij
Idē ptz de beato Antonio q̄ cū in ꝯuersio-
nis sue pricipio in qđdā sepulcꝝ intrassz. ibi
solitariā vitā agēs demōes eū multipliciť tē
tauerūt apparētes ei sub diuersoꝝ aīaliū spe-
ciebꝫ: ad vltimū nō valētes eū deuincere du
rissime flagellauerūt eū. adeo vt a fratre q̄ mi
nistrabat ei ad ꝯgregationē fratꝝ q̄si mortu-
us portaret. Cū aūt frēs ad celebrādas eiꝰ ex
equias iuigilarēt: aperiēs oclos ⁊ vidēs vbi
erat: rogauit vt ad locū ꝓorē denuo ꝯferret.
vbi cū nec aliꝫs tētatiōibꝫ possz supari: verte
rūt se in ꝯformes silitudines: flagellātes eū
vsqꝫ ad mortē. ⁊ cū esset imobilis: victi fuge-
rūt. Cui xp̄us apparēs cū maximo lumine ⁊
vires eiꝰ reparās ꝯfortauit eū. Cui dixit An
toniꝰ Vbi eras O bone iesu. vbi eras cū me
demōes sic flagellarēt. Rn̄dit ei iesus. Tecū
erā. de tuo certamie ⁊ tua victoria ⁊ demonū
ꝯfusiōe gaudēs. Hec oīa ex Vin. i spe. mo.
vbi s. H Ex illis ptz quantū offendūt
sctōs viros ⁊ mulieres demōes quāta etiaz
mala ꝓcurāt. quot lites dissensiōes differē-
tias ꝯtentiōes ⁊ sanguinis effusionē. Quis
em̄ enūerare valet: quot mala fecerūt iā plu-
ribꝫ annis in Ducatu Austrie. in seminādis
litibꝫ ⁊ paupeꝝ oppssiōibꝫ. quot deniqꝫ ma-
la fecerūt in aliꝫs locis ⁊ terris. ⁊ hodie in re
gno Bohemie ⁊ exteris terris: ꝑ Bohemos
ad malū ꝑductos. timeo φ nō sit qui sufficiē
ter enarrare possit mala q̄ faciūt in vna ciui
tate: taceo de ꝓuincia aut regno. O quot sūt
hic demōes icitātes ad lites ⁊ ꝯtentiōes. ta
ceo de aliꝫs mal'. Ideo sūme necessariū ē no-
bis vt diuinā imploremꝰ clemētiā ⁊ bonita-
tē quatinꝰ nos in tā grauibꝫ tētatiōibꝫ custo
dirz adiuuaret ⁊ victoriā darz ꝓ laude ⁊ gl'ia
sua. qđ nobis p̄stare digneť ipe dn̄s iesus tē
tatus a diabolo in secula benedictus Amē.

Sermo XV

De tētatōe diaboli occl'ta ſm q̄ttuor gradꝰ.

Vigilate qꝛ aduer
sariꝰ vr̄ diabolus tanqꝫ leo rugiēs
circuit querēs quē deuoret. j. Pe. v

In p̄cedenti sermōe audistis quātū neces
sariū est nob̄ vigilare ꝯtra diaboli tētatiōes
qui tanqꝫ leo rugiēs circuit ad deuorandūz
nos sic hoc ostensūz ē ex Vincē. in spe. mo. ꝑ
quattuor graues ⁊ aptas diaboli tentatiōes
Nūc ampliꝰ videndū est quō nō solū ꝓpter
aptas diaboli tētatiōes nob̄ sit vigilanduz:
sz etiā ꝓpter occl'tas ⁊ latētes eiꝰ insidias: q̄ be
ne graues dicunť vt ptz ex sequētibꝫ sub qua
druplici gradu huiusmodi tentatiōis.

Pro gratia Aue Maria.

Vigilate qꝛ aduersariꝰ vr̄ diabo. ⁊c. vbi s.
A Circa primū est notandū φ ſm Vincē.
in spe. mo. li. iij. ꝑ. j. ꝺ tentatiōe. Tētatio gra
uis ⁊ latēs ē: qn̄ demō ex crudelitate sua gra
uiter tentat. ⁊ ex astutia sua vires iniq̄tatis ⁊
laq̄os deceptionū mira subtilitate occultat
vt seducat. ſm illō ps. In via hac q̄ ambula
bā abscōderūt supbi laq̄ū mihi. Supbi id ē
demōes. Et iteꝝ Insidiať i occulto q̄si leo i
spelunca sua ⁊c. Primus gradus. Hoc āt
mō diabolus primo tētat quātū ad vi ima-
ginatiuam tripliciter vt patet infra.

Tētatio i vi imagi natiua fit tripliciť:
- Imp̄mēdo i vi imaginatiua di- uersas reꝝ imagines sic in speclo
- Ludificādo. in diuersas reꝝ spēs transmutando ⁊ interius se imagi nationi presentando.
- Ludificando in phantasia ꝑ ima gines somniorum.

Primo ḡ diabolus in vi imaginatiua im
primit diuersas reꝝ imagines i q̄s se ipe dia
bolus trāsformat. sic in speclo iprimunť ima
gines reꝝ ⁊c. Vn̄ Augꝰ in li. ꝺ diuinatiōibꝫ
demonū. Demōes inq̄t terrenoꝝ amatoribꝫ
maleficia suadēt miris ⁊ iuisibilibꝫ modis ꝑ
subtilitatē suā hoim corꝑa nō secādo sed pe-
netrādo: ⁊ se cogitatiōibꝫ eoꝝ ꝑ quedā ima-
ginaria imiscēdo siue vigilātiū siue dormiē-
tiū. B Ludificat āt demō hoīes tripli-
citer ſm vim imaginatiuā vl' phantasticam.
Prio' vt videanť hoibꝫ res exteriores i aliaꝝ
reꝝ spēs trāsmutare. vl' ipi hoīes videanť si
bi ipis i aliā speciē trāsmutari. Sic quidā in
cātatores ꝺmonū artificio faciūt ⁊ necromā
tici ꝑ adiuratiōes demonū. Vn̄ diciť φ q̄dā
incātator sic adiurabat demōes φ ipsi ip̄i-

mebāt in phantasia hominum ꝙ videbatur
eis quō vnus gallus q̇ filo trahebat festucā
traheret maximā trabē cum magnis funibꝫ.
Et cū incātator modicā ligaturā feni diuide
ret in plures pticulas. videbat̃ aspiciētibꝫ ꝙ
diuideret equū suū p frusta ⁊ cū eis mitteret
dicta frusta p hospitia: eis receptis postea re
cedēte illusiōe nihil īueniebāt nisi modicas
ligaturas feni. Ludificabat etiā sic hoīes in
phantasia eoꝝ īprimēs imaginē auis vel al
teri⁹ aīalis vt hō videret̃ sibi esse illud anīal
qđ impssit. Hec Vicē. in spe. mo. vbi s̄. Itē
in vitaspatꝝ. legit̃ de Machario egyptio ꝙ
cū quidā hō adamarꝫ vxorē alteri⁹ nec possꝫ
eā ad illicitū coitū flectere: fecit p maleficos
vt mutata videret̃ in equā quā vir su⁹ capi-
stro ligatā adduxit ad machariū. q̇ adducto
res ⁊ discipl'os suos arguit đ h̄ ꝙ diabolus
eoꝝ oculos ludificabat. qꝛ in muliere nullaꝫ
videbat īmutationē. vngēs aūt eoꝝ oculos
oleo benedicto: viderūt mulierē in priori ⁊ ī
naturali effigie quā habebat. Idē fere refert
beat⁹ Augustin⁹ in li. de ci. dei. ⁊ đ doctrina
xpiana. ¶ Scđo mō diabolus tētat ludi-
ficādo: se in diuersas reꝝ species trāsmutan
do ⁊ imaginationi interius presentādo. Un
de in ipsa tanquaꝫ in speculo resultant quasi
diuerse species ⁊ diuersi gestus. siue ī oratio-
ne aut aliter: habentibꝫ etiā oculos clausos.
Sic habet̃ đ sancto Machario. cui demō-
strati sunt homīes diuersimode ludificati in
oratione. ⁊ qđ extra p̄sentabāt: intus ī corde
resultabat. D Tertio ludificat ⁊ tentat in
phantasia p imagines somniorū p diuersas
visiones reꝝ aut viroꝝ aut mulieruꝫ. Uñ in
vitasp. legit̃ ꝙ cū quidā fratres ī deserto ab-
tinētes: viderant visiones: venerunt ad ab
batē Antoniū vt q̄rerēt de visionibꝫ suis q̇-
rum asinus mortu⁹ est in via. q̇ p̄ueniēs eos
dixit eis de morte asini sui. Et cū quererent:
quō hoc sciret: dixit ꝙ diabolus ei reuelaue
rat p somnū. dicēs: ꝙ eorum visiōes nō erāt
dei reuelationes. sed demonū illusiōes. Iteꝫ
legit̃ in vitaspa. ꝙ demōes quendā fratrē sic
illudebāt ꝙ qñcūqꝫ frater debebat ꝯmunio-
nē corpis ⁊ sanguinis recipe apparebāt ei de
mones somniādo in specie mulieꝝ illudētes
⁊ polluētes eū. Cū aūt ꝯsulerent fratres q̇d
super hoc esset faciendū inquirētes de statu
eius. ⁊ inueniētes ꝙ hoc nō acciderat ex cibi
⁊ potus supfluitate: sed ex diaboli illusione
iudicarūt hoc fieri. ⁊ cū ꝯsuluissent ei ꝙ neqꝫ
ꝓpter hanc causaꝫ ꝯmunicare dimitteret: dia
bolus ei postea nō illusit. ⁊ ex h̄ manifestās
ꝙ id faciebat vt eū ab oī bono īpedirꝫ. Hec
de primo gradu tētatiōis quātū ad vim ima
ginatiuā ƀm triplicē distinctiōeꝫ p̄habitā. ex
qua distinctiōe sil'ia ītelligi pñt. E Scđs
gradus tētatiōis: est ī meōria. qñ diabolus
ꝓcurat ꝙ in memoriā veniāt p̄terite delecta
tiōes vel p imaginatiuā vel aliter: vl' ea q̄ hō
audiuit aut vidit p̄terito tpe q̄ possūt hoīeꝫ
mouere ad aliqđ pctm̄ opis vl' đlectatōis. si
cut facit sōniare esurientē ꝙ comedat. vt exp
gefact⁹ magꝭ esuriat ⁊ vigilās illđ qđ appetit
ad mētē reducat ƀm illđ Isa. xxix. Et erit sicͣ
somniū visiōis nocturne. Sic diabolus tē-
tabat filios israel. Exo. xvj. dicēs. Utinam
mortui essem⁹ ī egypto qñ sedebam⁹ sup ol-
las carniū ⁊ comedebam⁹ panē in saturitate
Sil'iter Nūe. xj. Quis dabit nobꝭ ad vescē-
dū carnes. Recordamur piscīū q̄s comede-
bam⁹ ī egypto. in mentē nobꝭ veniunt cucu-
meres ⁊ pepones porri quoqꝫ ⁊ cepe ⁊ allia
Aīa nr̄a arida ē nihil aliđ respiciūt ocl'i nr̄i
nisi man. Ecce habebāt iā nauseā in cibo ce-
lesti ex diabolica tētatiōe. Ita ⁊ diabolus se
pe deuotis hoībꝫ: habētibꝫ q̄si singularē đle-
ctationē ī rememorādis beneficijs đi sibi ex
hibitꝭ: etiā in pctō existētibꝫ: abstrahit huius-
modi deuotionē tāqꝫ celestē cibū. ⁊ īgerit eis
in memoriā alias res. ex q̇bꝫ tādē eos īpedit
a deuotiōe vl' trahit in pctā. Reducit āt dia
bolus ad memoriā res factas. vt mulierum
aliqñ visaꝝ species. sic faciebat beato Bene
dicto. ij. dialogoꝝ. Cū autē beat⁹ Benedict⁹
fugisset scl'm ⁊ essꝫ solus ī heremo: tētauit euꝫ
diabolus sub specie merule. auis vlꝫ q̄ vul
tui ei⁹ īportune īsistebat: quā cū fugasset: fa-
cto signo crucꝭ: ea recedēte subsecuta ē maxi-
ma tentatio carnis de quadā muliere quam
aliqñ in seculo viderat. ita ꝙ fere Benedict⁹
volebat ad scl'm redire. sed subito respect⁹ di
uina grā ad se rediijt. ⁊ nudū se īter vrticas ⁊
vepres ꝓijciēs p vulnera carnis: curat⁹ est a
vulneribꝫ mētis. Itē in vita bti Hieronymi
legit̃ ꝙ cū ipse esset in vastissima heremo ha
bens membra ⁊ ossa vix herentia ⁊ pre ieiu-
nijs pallida ⁊ quasi mortua ⁊ frigida: ⁊ calo
re solis q̄si exusta: sola libidinis tētatio imp
ba eū q̇escere nō sinebat. sed cuꝫ ipse ibi esset
soci⁹ feraꝝ ⁊ scorpionū solus: videbat̃ ei sepe
ꝙ ipse esset inter choros psallentiū puellaꝝ.
F Tertius gradus tentatiōis est qñ intel

lect⁹ human⁹ accipit a phātasia silitudines rer̄ quas ei diabolus phātasia mediāte ministrat. Vel forte q: diabolus p subtilitatē nature sue ītellectū suū formis rer̄ plenū humano applicat ītellectui q̄ est sic speculū susceptibile oīm formar̄ q̄ applicant ei, sic eīt de duob⁹ specl'is sibi inuicem oppositis: forma que est in vno resultat in alio. Sic pōt esse in aīa, formas ꝛ species q̄s nitit ei diabolus p̄sentare exhibet ītellectui suo: ꝛ intellectū suum quātū pōt applicat humano ītellectui tā q̄ speculū speculo: vt in ipso resultēt ita subtiliter: vt videat homini q̄ sint cogitationes sue. Vñ Cassian⁹ in li. Collationū. Non est mirū spm̄ insensibiliter aīe ꝯiugari siue ꝯiūgi ad suadēdū q̄ placita sunt ei. Est em̄ inter spm̄ ꝛ spm̄ sic inter hoīes: quedā similitudo ꝛ cognatio substātie, nunq̄ aūt sibi ita vniri possūt simul vt alter alteri⁹ sit capax. Hoc ei soli deo ꝯuenit. Hanc aūt applicationem sui cū aīa forte facit diabolus qñ tentat de reb⁹ pure spūalib⁹, que nō apprehēdunt imaginatiōe corpali: vtpote d fide ꝛ spe ꝛc̄. H Hec autē tentatio ꝯtingere potest duob⁹ modis. Vno mō qñ diabolus tētat sine ratiōis hoīs opatione vt dicit in quarto gradu sequenti. Primo diabolus tentat simplices qñ scʒ diabolus applicās se ītellectui humano cū quadā obscuritate vmbrosa: obscurat ꝛ obnubilat eū vt veniat ī maximā tristiciā vel acidiā vel nimiū timorē vel obliuionem eor̄ que sciuit vel q̄ scire debet, sicut fit ī energuminis q̄ quedā mente patiunt. Vñ Cassianus vbi s̄. Energumini quidā sic a demonib⁹ vexant: vt ea q̄ gerūt aut loquunt: neq̄quā ītelligāt. Quidā vero norūt ꝛ postea recordant. Itē quorundā intellectū sic obnubilat vt faciat eos hesitare ꝛ in fide ꝛ in his q̄ ptinēt ad fidē. Alios inducit in tantā amaritudinē tristicie vel merorīs vt nullā ꝯsolatiōnē recipiāt, sicut fit qñq̄ circa melācholicos ꝛ infirmos q̄bus aliqñ videt q̄ oēs ꝯspirauerint in mortē ipsor̄ ꝛ illi qui salutē ꝛ pacē eor̄ toto posse pcurant: vident ipis onerosi. Vñ ꝯtingit q̄ aliq̄ extreme odiunt psonas psuadentes eis viā salutis, etiā ꝯfessores, dicētes. Ego nō possuʒ illū diligere neq̄ bene videre, ꝛ tñ fatent, ipse nihil mali mihi fecit. Ita iudei fuerūt tētati ꝯtra xp̄m, qui in omnib⁹ eis benefecit: ꝛ tñ nō poterāt bene videre eū. Itē aliȷ̄ sic inuoluunt in omnib⁹ factis ꝛ dictis vt semp timeāt se peccare mortaliter ꝛ vix volūt vel possunt credere vl' fidē adhibere ꝯsiliȷ̄s melior̄. Aliȷ̄ sic se d̄o reputāt in omīb⁹ displicere q̄ in nullo meritū se habere credūt, vel nunquā posse salutē adquirere Alios in tantā desperationē īducit: q̄ ex desperatione seipsos īterimūt: submergūt: suffocant: vel suspendunt. Sicut patet de Cain. Juda. ꝛ Achitophel ꝛc̄. Quō etiā diabolus nitit viros sctōs ī desperationē inducere ptʒ p hoc qd̄ legit in vita btī Antoniȷ̄ vbi dicit. q̄ cū oraret vidit se raptuʒ p aera deduci ab angelis ꝛ vidit ifinitos demōes ei occurrere ꝛ pctm̄ adolescentie sibi replicare ꝛ augmētare. ꝛ eū de his accusare. ꝛ cū ecōtra angeli dicerēt ea p dei misericordiā sopita: ideo siq̄d haberēt ex q̄ fact⁹ fuerat monach⁹ id obiȷ̄cerēt ꝛ ipsi m'ta falsa īponebāt: sed cū angeli lib̄ ꝯsciētie vel ꝯsensus ei⁹ reuoluerēt ꝛ d̄ his q̄ obiȷ̄ciebāt nihil īuenirent: ꝯfusi ꝛ obmutescētes demones recesserūt. Ipse autem Antoni⁹ īuenit se vbi pri⁹ erat. Item in vita beati Bern. legit q̄ cū graui infirmitate laboraret vidit se raptū an̄ summū iudicē. Cui cū p̄sentaret affuit sathā: multis accusationibus eū impbissime pulsans. Cū aūt oīa que cūq̄ habebat sathanas ꝯtra scm̄ dixisset: nihil pterrit⁹ r̄ndit. Bene fateor: nō sum digñ⁹ neq̄ ꝓpriȷ̄s meritis possuʒ obtinere regnū celor̄. sed duplici iure obtinuit mihi de⁹ me⁹. Jesus xp̄us. hereditate scʒ patris. ꝛ merito passiōis. altero sibi ꝯtentus est. ꝛ alter̄ mihi donat. Itē. Quicq̄d agāt merita: mihi misericordie di sup vitas. Hoc aūt audiēs sathanas ꝯfusus recessit. Itē in vita beati Martini legit q̄ cū aīam sancti deducerēt angeli ī paradisuʒ scʒ celestē: occurrerūt infiniti dmones eū accusantes ꝛ eū detinere volentes sed cū nihil suū īuenirēt in eo cōfusi recesserunt. H Itē aliq̄s ꝯtra charitatē induxerūt in amaritudinē odiȷ̄: īuidie: vel rācoris sic iudeos dicētes de xp̄o grauissim⁹ est nob etiā ad videndū qm̄ ꝯrius est opib⁹ nr̄is. Exemplū de hoc habem⁹ q̄ aliq̄ de fide ꝯtra fidē tentant. Vir q̄dā lr̄atus ꝛ bonus religionē ingressus: in nouiciatu suo sic fuit tētat⁹ ꝛ laq̄is diaboli iplicat⁹ vt cogitaret vtrū mūdus esset aliud nisi somniū. vtr̄ ipse aīam haberē ꝛ ꝓpterea de his dolebat ad mortē: ꝛ p h̄ fere ī desperationē cadebat: vel ad sui occisionē videbat induci: nisi sanior ꝯsilio credidisset: dicēti sibi q̄ ex q̄ illa excogitatio (q̄ est diaboli tētatio) sibi displicebat, poti⁹ erat meritū q̄ culpa. Qm̄ sic ait Grego. Tētatio cui nō ꝯsentit: nō est pctm̄ sed materia exercēde

ꝑtutis. Itē mulier quedā nobil' ad heretice prauitatꝭ inq̄sitorē accedēs. petiuit vt ꝯburerek tanquā heretica pessima. deterior omīb9 alijs q̄ ꝑ īfidelitate: vl' heresi concremabant cū lachrymis m'ltis. asserēs ꝙ ꝛ ꝺ articulis fidei ꝛ de sacramētis pessima cogitaret. Inq̄sitor q̄siuit si hec ei placebāt. vl' illis adq̄esce‑bat. Respōdit ꝙ pot'9 vellet esse mortua: et ideo volebat ꝯburi. vt ab istis posset penit9 liberari. Cū āt diceret ei ꝙ ista ꝯtēneret: ꝛ cor suū trāsferret ad alia cogitāda: ꝯsolationē re‑cipiēs: plene fuit ab oīb9 liberata. Hec ꝑ or‑dinē Vincē. in spe. vbi s. ¶ Quart9 gra‑dus tētatiōis est duꝫ aliq̄n hō tentak de fide causa argumētatiōis vel ratiocinatiōis. pu‑ta q2 diabolus ꝓbat ꝑ aliq̄ ꝟba scripture (q̄ prima frōte videnk fidei repugnare. vl' ꝑ ali‑quas naturales ꝛ philosophicas rationes) impossibile esse sicut fides tenet circa articu‑los fidei ꝛ eccl'ie sacramēta. Vel q̄n ī aīa est strepit9 cogitationū malaꝝ. ratiōe diabolice ꝓcuratiōis taliter occupata. vel nō corrigē‑te: vel negligēte repmere. vel repellere diffe‑rēte. Vn̄ scriptū est Hiere. iiij. Vsq̄ q̄ mora‑bunk ī te cogitatiōes noxie. Hinc ē ꝙ diabo‑lus q̄nq̄ ꝓbat aliq̄b9 verisilib9 ratiōibus vl' autoritatib9 aliq̄d ī q̄ꝺ debeat itellect9 facilik assentire. Sic dn̄o quē ratōabilē iudicabat quicq̄d ei suggerebat autoritatibus ꝯfirma‑bat. Mat. iiij. Luc. iiij. dicēs. Si fili9 dei es: mitte te deorsuꝫ. Scriptū est em̄ q2 angelis suis mā. Et iteꝝ. Si fili9 dei es: dic vt la ꝛc̄. Sicut etiā legik in passione Cipriani ꝛ Iu‑stine. vbi diabolus ꝓbat autoritatibus ve. ꝛ no. testamenti matrimoniū esse meli9 ꝟgini‑tate. Sil'e fecit beato Antonio ī deserto dn̄o ī specie mulieris cuiusdā magne ꝛ nobil' dn̄e: relicte regis: cū pluribus ꝟginib9 appa‑ruit. ostēdens se beato Antonio deuotā: ne‑q̄ respicere debere viꝫ in faciem mulieris. ꝛ quō deus suis meritꝭ sibi ꝯcessisset facere mi‑racula sic sup̄ aq̄s ambulare neq̄ mergi. de‑biles ꝛ ifirmos curare ſꝫ nō mortuos susci‑tare. Et tandē sub specie religionis īducens Antoniū: vt sibi matrimonio iungerek q̄tin9 sic ambo in mr̄imonio ꝺo liberi9 seruire pos‑sent. quō etiā plures pricipes ī matrimoniū habere potuissꝫ sed noluisset: q2 illoꝝ vita si‑bi nō placuisset: ſꝫ vita sc̄ti Antonij quē de9 sibi ōndisset. Probabat etiā tūc m'ltis rōni‑bus matrimoniū ꝑualere virginitati ꝛ auto‑ritatib9 īcipiēs ī Geñ. Crescite ꝛ m'ltiplicami‑ni. Et iteꝝ. Frater q̄ adiuuak a fratre q̄si ciui‑tas firma. Et iteꝝ dixit ei. Nōne scis ꝙ dn̄s eadē hora q̄ creauit Adā creauit ꝛ Euā. Et iteꝝ ꝯstat Adā nō esse ꝓiectū a ꝑadiso ꝓpter matrimoniū ſꝫ ꝓpter inobediētiā. ꝛ sic de alijs multis. sic habek q̄i muscip'la beati Antonij sed licet Antoni9 ad hec ꝟba mollesceret: tn̄ diuina gr̄a tandē nouit esse diabolū dicens: q2 dudū mihi ꝯminat9 ē diabolus q2 ꝑ mu‑lierē me decipere vellet ꝛc̄. Ecce quantū dia‑bolus nitik hoīem deijcere ꝑ pctm̄ carnis cū muliere. Aliud exēplū in historia Iosaphat et barlaā dicik: ꝙ cū rex armenie nō posset Io‑saphat filiū suū a xp̄ianitatis ꝓposito reuoca‑re ꝯsilio Theode magi: famulātib9 q̄ ei famulabāt expulsis: posuit cū eo puellas speciosissimas q̄ cor ei9 emollirēt ꝛ ad amorē suū ip̄m allice‑rēt. Theodas etiā adiurās demōes ꝙ eū in‑teri9 īflāmarēt. ꝛ mulieres exteri9. Ink quas vna nobilior ꝛ speciosior ceterꝭ filia regis: sua‑dēdo ei ꝓmittebat ꝙ fieret xp̄iana si ꝯsētirꝫ ei mr̄imōialik copulari ꝛ diaboli liguā ei9 vol‑uēte ꝓbabat autoritatib9 ve. ꝛ no. te. oportu‑nū eē modū viuēdi adducēs ꝟba ap̄li. hono‑rabile ꝯiugiū. cui tn̄ Iosaphat ñ assēsit. Ecce q̄lik diabolus tētat ꝑ mulierē tā ꝑiculose tan‑q̄ vltio ꝛ validissimo tētatiōis iactu. Sic g̃ hētꝭ q̄tuor gd9 tētatiōis diaboli g̃uissimos. Rogemus deum vt ī tētatiōe nos custodiat

Sermo xvj.

De m'ltiplicib9 occasionibus tentatiōis.

Vigilate et orate

ne itr. ꝛc̄. Mat. xxvj. Lu. xxij. In p̄‑dētib9 ſmōib9 audistꝭ ꝺ m'ltiplici tē‑tatiōe nob sat ꝑic'losa. a carne. a mūdo. a de‑mōe. Et singl'r m'ltiplices. astutias ꝛ ꝟsutias ꝺmonū aptas ꝛ occ'ltas exteriores ꝛ īteriores vicꝫ ī phātasia siue imagiatōe ī itellc̄tu ꝛ meōria vt patuit ī p̄cedētib9. Nc̄ videndū ē ꝺ m'ltipli‑cib9 occasiōib9 tētatiōis q̄ ncc̄e sk nob fugiē‑de si ñ volum9 capi siue vici ī tētatiōe iuxta ꝟba thematis. Pro gratia Aue Maria. Vigilate ꝛ orate ꝛc̄. ¶ Circa hec verba thematꝭ ē aduertēdū: q̄ntū ad occasiōes tēta‑tionū. Ex q̄ nos ip̄i sepe dam9 ꝺmōibus oc‑casionē ad nos tētādū. Idō ncc̄e ē scire q̄b9 modis nos dam9 diabolo occasiōeꝫ ad tētā‑dū nos vt his cognitꝭ diligētius caueam9 ꝛ nos custodiam9 sic ptꝫ j. Est g̃ ī p̄nti ſmone Notādū ꝙ m'lta sūt q̄bus damus diabolo occasionem tentationum ꝛc̄.

Occasiones tēta tōīs q̄s diabolo dam⁹.

- Ociositas
- Vana gl'ia vel laus humana
- Presūptio siue nimia securitas.
- Somnolentia siue pigricia
- Nimia iplicatio ꝛ dlectatō ṫrenoꝝ
- Curiositas sensuuz ꝛ icautela eoꝝ
- Boni ꝓpositi fractio ꝛ assuete aspitatis emollitio
- Instabilitas hoīs ꝛ motuū exterioꝝ leuitas

B Prima occasio quā dam⁹ diabolo ad
nos tentādū est ociositas. Quē em̄ nō inue
nit diabolus occupatū i ope diuīo: libēṫ oc
cupat i suo. Vñ Hiero. Semp aliq̄d opis
scz boni facito vt te diabolus iueniat occu
patū. Et Gre. Cū ociosaz aīam callidus ho
stis iuenit: ad eā q̄si occasiōib₉ allocutur⁹ ad
uenit. Vñ poeta. Ocia si tollas piere libidīs
artes. Et Mat. xij. dr. q̄ spūs imūdus inue
nit domū vacātē ꝛ itrat eandē. Ex ill' inferṫ
q̄ ꝑ ociū maxie dam⁹ diabolo occasionē ten
tādi nos. Vñ Joh. cassia. dicit. Mēs ocio
si nil aliud cogitare nitiṫ q̄ȝ de vētre ꝛ libidi
dine. Cui⁹ rō est. Coꝛ em̄ cū sit i ꝯtinuo mo
tu sꝑ vult circa aliq̄d occupari: etiā doꝛmiē
do. ꝛ qꝛ coꝛ ꝓnius ē ad malū q̄ȝ ad bonuz. vt
ptz Gen. viij. Jdō nisi occupeṫ circa bonū sꝑ
versaṫ circa malū vñ versus. Ocia dāt vicia
fugiāt ḡ ꝓcul illa. Scdō iferṫ q̄ cuilibz ho
mini ad vitādū pctā ꝛ laq̄os diaboli necesse
est: vt sit in aliq̄ bono oꝑe occupat⁹. ꝛ maxie
tali oꝑe qd̄ req̄rit ingeniū ꝛ aduertentiaz. vt
studiū aut laboꝛ manual' q̄ aduertētiā req̄rit
Hinc ē q̄ ꝟgines ꝛ mulieres bonū est occu
pari tali laboꝛe vbi ꝯtinua requiriṫ attētio.
Jdō dic̄ Hiero. i quodā sermōe. Nō facile
capiṫ a diabolo q̄ bono vacat exercitio. Vñ
legiṫ de Tito Vespasiani filio q̄ cū vno die
nihil ꝟtuosū egissz: circa hoꝛā vespꝛtinā ꝯtur
bat⁹ cū suspirio dixit astātib₉. Heu mihi ami
ci mei qꝛ hāc diē ꝑdidi. ℭ Aliq̄ ꝟo glo
riant de reb₉ spūalib₉ vtpote de vite bonita
te: alij de elemosyna ꝛ religiōe siue deuotiōe.
Alij de sciētia ꝛ alioꝝ iformatiōe. Alij de ca
stitate ꝛ coꝛpis castigatiōe. Alij de ieiunio
ꝛ abstinētia. Vellēt em̄ vt alij talia ab eis sci
rēt ꝛ tāto melioꝛes reputarenṫ. vel plus ama
renṫ. ꝛ sic de alijs. oīm aūt illoꝝ gl'ia ē vana
ꝛ caduca. Juxta illō. j. Mach. ij. Gl'ia ei⁹ ster
cus ꝛ vermis hodie extolliṫ ꝛ cras nō inue
nieṫ. Quid em̄ hō habere pōt in mūdo de q̄
gl'iam q̄rat: cū nec ad minutū sit securus de
vita. ꝛ si ꝑdit vitā nūquid in oīb₉ ꝑdit gl'iam
mūdi. Vtiq̄ȝ. Qualē ḡ gl'iam hō habere pōt
de reb₉ trāsitorijs: nā si ē in abundātia si i di
uitijs ꝛ potestate: si in pulcritudine ꝛ sanita
te ꝛc̄. hoc totū habet a deo. Jdō dic̄ aplus. j.
ad Coꝛin. iiij. Quid habes qd̄ nō accepisti.
si aūt accepisti. q̄d gl'iaris q̄si non acceperis.
Jlla vtile ē cogitare ꝯtra vanā gl'iam d̄ reb₉
trāsitorijs ꝛ tꝑalib₉. Neq̄ȝ hō gl'iari debet de
reb₉ spūalib₉: qꝛ de talib₉ dic̄ saluatoꝛ. Mat.
vj. Amē dico vob̄ receperūt mercedē suā vi
delicet gl'iam quā ab hoīb₉ q̄siuerṫ ꝛ d̄sidera
uerūt. Qualiṫ aūt aliq̄ querāt vanā gl'iaz in
reb₉ spūalib₉ bñ ostendit Augustin⁹ in li. de
ꝯflictu vicioꝝ dicēs. Jnanis gl'ia dicit. Age
bonū quod vales: ostende cūctis bonū qd̄
agis: vt bonus a cunctis dicaris. vt sanctus
ꝛ venerabilis ab om̄ib₉ ꝓdiceris. vt di elect⁹
voceris. vt nemo te ꝯtēnat: nemo te d̄spiciat
sed vniuersi tibi debituz honoꝛem ꝑsoluant.
Hec Aug⁹ ꝛ Chꝛyſ. sup Mat. dic̄. Dicebāt
apud se scz vane gloꝛiosi. Si benefecerim⁹
pauperib₉: quis illud videt. etsi viderint: nō
multi vident. etsi multi vident: pꝛo tempoꝛe
vident trāsit tempus ꝛ cum tempoꝛe bene
ficij memoꝛia. melius est ergo edificia fa
cere que aspiciant omnes non in hoc tempo
re solum: sȝ ꝛ i posteꝝ. Hec Chꝛyſ. Sed au
di quid subiūgat. O insipiens q̄d tibi ꝓdest
post moꝛtem ista memoꝛia si vbi es toꝛquerꝭ
ꝛ vbi non es laudaris. quasi diceret quid ti
bi pꝛodest: ardere te in inferno. ꝛ ab homini
bus laudari in mūdo. certe nihil. sed magis
obest quia ex hoc tua pena grauatur. Ex il
lo patet quantum timenda est vana gloꝛia.
Q̄ autem ipsa det occasionem tentandi ha
bemus exemplum de rege Ezechia. ij. Pa
ralip. xxxij. Qui gloꝛiabatur de poꝛtento so
lis eo q̄ sol retrocessit. x. gradib₉. Esa. xxxviij
in signum clementie ꝛ misericoꝛdie quam si
bi fecerat deus. Et tandem recipiens pꝛinci
pes babylonis in legatione: ad ostentationē
ostendit eis oīa bona sua. Esaie. xxxix. quia
erat potens valde. Jdeo dicitur vbi supꝛa.
ij. Paralip. xxxij. Dereliquit eum dominus
vt tentaretur et nota fierent omnia que erāt
in coꝛde suo. Ecce Ezechias derelictus est a
domino vt tentaretur pꝛopter vanam gloꝛi
am quam habuit de spiritualibus ꝛ tempo
ralibus bonis patet ex dictis. Tertio
dat occasionem tentādi pꝛesumptio ꝛ nimia
securitas: sicut pꝛesumptio eoꝛum q̄ sunt in
ꝯiugio vel extra q̄ pꝛesumūt se posse ꝯtinere

p se ꝛ ex ꝓpria virtute: cū tamen non possint nisi deꝰ dederit ꝺm illud Sapie. viij. Sciui q̃ aliter nō possum esse ↄtinēs nisi deꝰ det. Vñ quanto q̇s de se ↄfidit aut p̄sumit ꝛ p h̄ magis secuꝝ se estimat tāto amplꝰ parat di abolo locū ad tentandū. Vñ Hiero. Tunc maxime oppugnaris cū te impugnari nescis. Ex quo infert̄ q̄ pꝉiculosum est hoī valde se putare secuꝝ aut ↄfidere de se vel in se ipso. Oīs em̄ ↄfidentia de seipso ē fallax vt ptꝫ. Pro q̊ notādū q̄ mꝉtiplicit̄ hoīes ↄfidūt de seipsis ꝛ sic peccant vt patet infra.

	De sua fortitudine siue potētia
	De suis diuitijs (plentia
Presūptio	De prudētia sua. ingenio ꝛ sa
siue ↄfidētia	De sua eloquentia.
de se ex mul	De vite sue diuturnitate
tis causis ē. s.	De amicis suis
	De sua constantia
	De sua iusticia.

P Primi sunt q̇ ↄfidūt siue p̄sumūt d̾ fortitudine sua siue potētia quales fuerūt Sāson ꝛ Alexander magnꝰ. Sāson em̄ ↄfidēs ꝛ p̄sumēs de sua fortitudine lumē oculorum amisit: licꝫ spūsancto inspiratꝰ. postea seip̄m occidēs de inimicis suis se vidicauit. ꝛ sic saluatꝰ ē vt ptꝫ ad Heb. xj. vbi eū apl's enūerat in catalago sctoꝝ. Ita Alexander magnꝰ cōfidēs ꝛ p̄sumēs de sua potētia. postea i terrā sepultꝰ. pedibꝫ seruoꝝ suoꝝ calcatꝰ fuit. de q̊ bene dixerūt phi in eiꝰ sepultura. Heri Alexander īperauit toti mūdo: hodie totꝰ mundus impat ei: q̄ corpus suū erat cadauer nꝉli resistere potēs. Alij ↄfidūt in mꝉtitudine diuitiaꝝ suaꝝ q̇ tn̄ q̄nq̄ subito: nedū illi: sed ꝛ vita priuant̄. Vñ Baruch. iij. Ubi sūt qui argētū thesaurisant ꝛ auꝝ in q̊ ↄfidūt hoīes extermīati sunt ꝛ ad īferos descēderūt. Tercij sunt q̇ ↄfidūt de sua prudētia. īgenio ꝛ sapiētia. de quoꝝ nūero fuit Salomō. q̇ tamē postea in senio īfatuatꝰ fuit p mulierē. vt idola adoraret. iij. Reg. xj. Sic pl'es de sua prudentia ↄfidētes seipsos decipiūt ex ꝓprijs cōsilijs coꝝ. sic Achitophel. ij. Reg. xvij. q̇ cōsuluit Absalō quō ad se recipe vellet duodecim milia viroꝝ ꝛ nocte īterficere dauid patreꝫ eiꝰ: sed diuio nutu dissipatū ē ↄsiliū eiꝰ p chusi q̇ oppositū ↄsuluit. ꝛ achitophel suspēdio interijt. vt ptꝫ ibidē: q̄ diuino iudicio seipsū suspēdit eo q̄ suū ↄsiliū nō habuit executionē. Ita sepe hodierna die dn̄s misericordit̄ dissipat ↄsilia impioꝝ. Bene ergo fatuꝰ est qui de ꝓprio ingenio ↄfidit q̄si nō possit ipediri. ꝺm illō Prouer. xxviij. Qui ↄfidit i corde suo stultꝰ est. Quarti sunt q̇ p̄sumūt siue ↄfidūt de sua eloquentia sic̄ causidici siue aduocati: putātes ꝟbis suis alios cape posse: quoꝝ etiā p̄sūptio dei ordinatiōe sepe dissipat̄. Quinti ↄfidūt de vite sue diuturnitate q̄lis fuit diues ille. Luc. xij. dicēs Anima mea habes mꝉta bona ꝛc̄. sed dictum est illi. Stulte hac nocte aīam tuā repetent a te ꝛ q̄ parasti cuiꝰ erūt? Sexti ↄfidūt in amicꝫ. nō attendētes. q̄ tpe ꝓsperitatis sunt mꝉti amici ꝛ tp̄e aduersitatis pauci. ꝺm illud Ecci. vj. Est amicus mense ꝛ nō pmanet i die necessitatis. Idō dicit̄ Hiere. xvij. Maledictꝰ hō q̇ ↄfidit in hoīe ꝛ ponit carnē brachiū suū id ē adiutoriū suū. Septimi presumūt siue ↄfidūt de sua ↄstantia sic̄ sepe virgines ꝛ mulieres ↄfidētes sic se caste viuere ex ꝓpria virtute q̄ grauissime ceciderūt do pmittēte. Octaui sunt q̇ ↄfidūt de sua iusticia siue de ꝓprijs meritis q̄lis fuit ille phariseꝰ. Lu. xviij. Qui gl'iabat̄ in tēplo dicēs. Grās tibi ago: q̄ nō sum sic̄ ceteri hoim ꝛc̄. E Ex q̊ infert̄ q̄ nullus hō quātūcūq̄ magni meriti d̾ sua iusticia p̄sumere debet. Et h̄ ex triplici causa. Prima q̄ nr̄e iusticie īcerte sūt. nullus em̄ p certo scire pōt an opa sua sint iusta vel iiustꝫ quātū ad deū. q̄a nescit hō an odio vl' amore dignꝰ sit. Eccēs. ix. Idō dixit Iob. Etsi simplex fuero. h̄ ipsū igrabit aīa mea Iob. ix. Et aplꝰs. j. ad Cor. iiij. Nihil mihi ↄsciꝰ sū: sed nō in hoc iustificatus suꝫ. Secūda causa q̄a nr̄e iusticie pure nō sunt. sp em̄ hn̄t aliq̇d macul' pctī annexuꝫ. Vñ Esa. lxiiij. Facti sumꝰ vt imūdi oēs nos. ꝛ q̄i pannꝰ mēstruate oēs iusticie nr̄e. Et Eccēs. vij. Nō est hō iustus in t̄ra q̇ faciat bonū ꝛ nō peccet supple aliq̄n venialit̄. Ita etiā intelligit̄ illō ꝟbū Prouer. xxiiij. Septies in die cadit iustus ꝛ resurget scilicet pctō veniali. ꝺm Hiero. Si g̊ oēs iusticie nr̄e sūt īpure. Quis pōt dicere. mundū ē cor meū. purus sum a pctō? Prouer. xx.

Tertia cā q̄ nostre iusticie adhuc nō sūt approbate sed adhuc oportꝫ eas adduci ad examen diuīe iusticie: districti iudicij dei. ꝺm illō psal. Cū accepero tempus iusticias ego iudicabo. Et ideo dicit Iob. ix. ca. Si equitas iudicij querit̄ apud deuꝫ: nemo audet p me testimoniū reddere. Si iustificare me voluero os meū ↄdemnabit me. Si inocenteꝫ me ostendero: ꝓprobabit me ꝓprauū. Ecce si

hoc de se dixit Job. quid dicem⁹ nos miseri
pctõres? nullus ergo debet ꝑsumere vel con
fidere de se ⁊ meritis siue factis suis. Ex qui
bus finaliter habet ꝙ in solo deo ponenda
est ꝯfidentia nostra q̄a oīs alia ꝯfidentia est
vana incerta ⁊ ꝑiculosa vt̄ audistis ex p̄mis-
sis. F Quarto somnolētia siue pigricia
dat diabolo occasionē tentādi. Hoc bñ ostē
dit dñs ī eo ꝙ sepi⁹ excitauit apl'os. ⁊ eos hor
tabat ad vigilandū īminente tētatiōe dicēs.
Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. Luce. xxij. Vigila
te ⁊ orate vt nō intretis in tentationē. Unde
glos. sup illo. ad Roma. xiij. Non in cubili-
bus ⁊ īpudiciciijs di. Somnolentia est ami
miniculū gule ⁊ luxurie. In somno eñi fit di
gestio ⁊ sepatur id qđ deseruit nutritiue po-
tentie ab eo qđ sup̄fluū ē qđ deseruit genera
tiue ex q̄ hō stimulat ad luxuz. ⁊ ad hoc mul
tū deseruit molle stramentū vñ fiunt illusio-
nes. Et ideo ꝯtra hoc Jacob supposuit la-
pidē capiti ⁊ sic meruit videre in somnis vi-
siones angeloꝝ Geñ. xxviij. G Quito oc
casionē tētandi diabolo dat nimia īplicatio
⁊ delectatio terrenoꝝ. In cuius figurā dicit
Geñ. iij. de serpēte ꝙ sup̄ pect⁹ suū gradit: q̄
tñ pri⁹ solebat ire erect⁹. ad designādū ꝙ q̄rit
deuorare eos qui adherent terre. Ideo dicit
apl's. j. Tim. vj. Qui volūt diuites fieri inci
dūt in tentationē ⁊ in laqueū diaboli ⁊ desi-
deria multa ⁊ nociua q̄ mergūt hoīes in ite-
ritū ⁊ ꝑditiōez. Ex quo clare ptz ꝙ licet ſm
se diuitie non sunt pcc̄a: tñ veraciter sunt oc-
casiōes pctōꝝ. qđ ⁊ bñ saluator īnuit. Lu. vj
dicens. Ue vobis diuitibꝫ q̄ habetis hic cō
solationez vr̄am. Nullā eñi causaz dānatio
nis saluator ibidē ostendit diuitibꝫ nisi quia
hñt hic ꝯsolationez suā. Propterea dicit pro
pheta. Diuitie si affluāt nolite cor apponere:
ꝑ mľtas eñi tribulatiōes oportet nos ītrare
regnū dei. Act. xiiij. Non ꝑ ꝯsolationē in ter
renis. Idem dico de illis q̄ etsi nō hñt mul
tas diuitias neq; querūt illas hr̄e: sunt tamē
alias īplicati terrenis ⁊ mundanis negocijs
ꝙ nō bene valent insistere sp̄ualibus. Et iō
ꝑ hoc dant eo amplius diabolo occasionez
tentandi. H Sexto dat diabolo occasi
onē tentādi curiositas sensuū. ⁊ incautela ex
ponendi eos. sicut patet in prima tentatione
Geñ. iij. Uidit mulier ꝙ esset pulcruz ad ve
scenduz ⁊c̄. Ecce Eua nō custodiuit oculos
suos. Ita Dina filia iacob a sichem erat cor
rupta: quia videre voluit mulieres regionis
illius. Genes. xxxiiij. Ita Dauid ex incauto
aspectu tentatus ꝯmisit adulteriū cum bersa
bea. ij. Reg. xj. Ita hodie īcautus aspectus
est occasio viris ⁊ mulieribꝫ ad multa pctā:
⁊ ad tētatiōez diaboli ad auariciā: ad luxuriā
ad superbiam: ad gulam ⁊c̄. quia res vise de
lectabiles placent et placentes ꝯcupiscunt.
Ita suo mō incautela oclo'ꝝ est multis occa
sio ꝙ alios indiscrete iudicāt et spernūt. Idē
de auditu dū q̄s audit alioꝝ defectus ⁊ pcc̄a
⁊ ex hoc male iudicat. Ecce incautela audit⁹
sibi ē occasio. Et maxime h̄ est ꝑ illos duos
sensus. s. visū ⁊ auditū. et nōnūq; q̄s grauissi
me inflāmat ꝑ tactū sic̄ lati⁹ s̄ dictū ē de q̄n
q; sensibꝫ exterioribꝫ I Septīo dat occa
sionē tētandi: boni ꝓpositi fractio. ⁊ asperita-
tis assuete emollitio. Ptz ex illo Math. iiij
Dic vt lapides isti panes fiāt. Hec dixit ten
tator dño. q. d. Dura tibi mollifica. aspera re
laxa. Hostes eñi qñ vidēt aliquā fracturā in
muro castri: ꝑ illā ingredi moliunt. Uñ sup
illo. j. Pe. v. Tanq; leo rugiēs circūit. dic̄ gl.
Non audet diabol⁹ aggredi hoīes duros: ⁊
asperos asꝑitate pnīe ꝯuolutos. s; molles et
dissolutos vt aq̄. Patet illđ expientia in his
q̄ qñq; castigauerūt corpa sua ⁊ habenas re
laxātes in ieiunio vel orone: postea grauius tē
tati a diabolo lapsi sūt K Octauo dat oc
casionē tentandi: hoīs instabilitas ⁊ motuuz
exteriorū leuitas. ꝑ que iudicat diabolus de
interiori leuitate. ⁊ ꝙ leuit poterit hoīem ad
malū inclinare si hō est leuis. Ipse est vētus
q̄ cito rapit leuia ſm illud Exo. x. Uētus v-
rens leuauit locustas. Et in Ps̄. Sic̄ puluis
quē proijcit vētus a facie t̄re. Itē diabol⁹ le-
uis ē ⁊ ꝑ nature sue leuitatē: leuit facta vľ di
cta cognoscit. Unde Orig. sup illud Job. ij
Circūiui terrā. dicit. tanq; sp̄us volans. ea q̄
dicunt voce extra: audiens. vel q̄ in oꝑibus
sūt: cūcta sciēs ⁊ vidēs. Ea ṽo q̄ in corde tra
ctantur nesciens. Item in collatōibꝫ patrum
Johānes cass. ait Ipas cogitatōnes q̄s ipsi
demones ingerunt vtrum suscepte: vľ q̄ mō
suscepte sciūt. ñ ꝑ ei⁹ aīe naturā. nō ꝑ ipsi⁹ aīe
motū in medullis latentē sed ex motibꝫ indi
cijsq; corpis dep̄hēdūt. vtputa si castrimar
giā suggerūt: suadēt monachū ad fenestrā vľ
coquinā curiosi⁹ aspicere si viderit euz de ci-
bo loquētē. Fornicationē suggerūt: si viderit
eū carne cōmotū petulāter aspicere aut loq̄
aut aliq̄d tangere. Et siľiter in ceteris vicijs
etiā aliqñ a viris prudētibꝫ deprehēdit. Lo-

gitatiões aũt q̃ de intimis aĩe sensib⁹ nõduʒ ꝓdierũt audire vl' cognoscere om̄ino nõ pos sunt. L Sic ergo habetis quõ octo mo-dis q̇s occasionẽ tẽtãdi diabolo dare poterit qui modi siue occasiones cuilibet rationeʒ habenti essent bene ꝯsiderandi vt ill' cogni-tis homo diligẽtius vigilaret ⁊ oraret ne in-traret in tẽtationẽ id est ne a diabolo capere tur in tẽtatiõe qḋ vt facere valeam⁹: implore m⁹ dei adiutoriũ vt tẽtationẽ vicam⁹ Amẽ.

Sermo XVII

De xij. remedijs ⁊ cautel' cõtra tẽtatiões.

Vigilate et orate ne intretis in tẽtationẽ. Ma. xxvj. Luce. xxij. In p̃cedẽtib⁹ sermoni bus audistis de m'ltiplici tentatõe ⁊ signãter de varijs laq̃is ⁊ astutijs diaboli. ⁊ tãdẽ de his q̃ dãt occasionẽ tẽtandi. Nũc necessariũ erit videre de remedijs cõtra tẽtatiões. Et li cet summũ remediũ est fugere ⁊ vitare occa siões dictas i ꝑcedẽti sermõe: attamẽ adhuc sunt plura remedia quib⁹ se hõ iuuare põt i tentatiõib⁹ q̇b⁹ diligẽter ꝯsideratis facili⁹ eui tare põt laq̃os diaboli. Et de illis nũc cogi-taui dicere in p̃senti sermõe ⁊ i sequẽti si ad fi nem illa nunc perducere non potero.

Pro gratia Aue Maria.

Vigilate ⁊ orate ne intretis in tẽtationẽ.

A Circa illa verba est notandũ ꝙ quãuis oipotẽs de⁹ angelos suos nobis deputauit in custodiã q̇ nos in tẽtatõe adiuuãt. ⁊ hostẽ reprimũt: tñ ipsi angeli sũt ꝓniores ⁊ fortio-res ad nos iuuandũ ⁊ custodiendũ siue for-tius nos adiuuãt cũ hõ facit debitũ suũ q̃ʒ si tepid⁹ sit ad resistendũ. Vult em̄ dñs de⁹ vt in hoc mundo militem⁹ ⁊ pugnem⁹ cõtra ad uersarios nr̃os: carnẽ: mundũ ⁊ demonẽ ꝫm illud Job. vij. Militia est vita hois sup ter rã. Nemo em̄ coronat̃ nisi q̇ legitime certa-uerit. ij. ad Timo. ij. Jdo sunt ꝯsiderãda ali qua iuuamẽta siue remedia: q̇b⁹ hõ: faciẽdo qḋ in se est vincere põt tẽtationẽ. Et licet ta-lia sint multa ꝫm Doc. q̇ wilhelm⁹ ꝑisiẽ. in tractatu suo de ꝟtutib⁹ ponit ad min⁹. xviij. Et Vincen. in spe. mo. li. iij. par. j. dis. vij. de tentatiõe: ponit quindecim: tñ ex his om̄ib⁹ ego collegi aliqua q̃ mihi vident̃ magis cõ-sideranda ⁊ in memoria retinẽda in q̇b⁹ etiaʒ alia quãtũ necesse est, vident̃ ꝯprehendi. Et sunt in nũero. xij. ꝑ ordinẽ. Etsi forte q̇s dice ret. Dixisti s̃ multas occasiones tẽtationũ et nũc multa remedia. quis põt singula capere ⁊ memorie ꝯmendare. Respõdeo ꝙ licet bo nũ esset hec singula attẽdere ⁊ retinere: atta-mẽ nõ est cuilibet necesse ad salutẽ. maxime simplicib⁹ ⁊ indoctis: sufficit em̄ talib⁹ in ge nere haurire ex om̄ib⁹ illis talẽ doctrinã. vt sint cauti ne dẽt diabolo occasionẽ ad tentã-dũ siue carni aut mũdo. Etsi tẽtati fuerint ꝙ tunc recurrãt ad remedia infra dicẽda. ꝯside rando de ill' que ꝯsiderare possunt Vñ qḋ-libet dicẽdoꝝ valet homini cõtra tentationẽ ideo q̇ nõ põt ꝯsiderare singula: cõsideret sal tẽ aliq̃ puta sex: septẽ quattuor: tria: ij. vl' saltẽ vnũ si adeo simplex est sicut orationẽ ꝯfessi onẽ. ⁊ sic de alijs. sicut patet ĩ illa recitãdo ꝑ ordinẽ. primo summatim. postea quodlibet in speciali tractando.

Remedia contra tentationes:

- Virtutes theologice fides, spes et charitas
- Timor mort͡ꝭ. gehẽne. iudicij ꝑticu-lar͡ꝭ ⁊ vl'is. ⁊ dei. cui nũc oia sũt apta
- Cõsideratio turpitudis pcti ad qḋ quis tentat̃ ⁊ damni sequentis
- Cõsideratio dignitat͡ꝭ hũane nature
- Virilitas resistẽdi ad qḋ mouere de-bẽt exempla grauissime tentatoꝝ
- Oratio cũ inuocatiõe diuini auxilij.
- Lectio ⁊ recordatio diuine scripture
- Confessio peccatoꝝ vel salteʒ discre to tentationis reuelatio
- Humilitas
- Laboris occupatio ⁊ rigoris disci-
- Virt⁹ passiõis xp̄i ꝯplie ꝯtinuatio.
- Eucharistie sacramentũ ⁊ nobilitas corone vincenti tentationẽ p̄parata.

B Primũ ergo remediũ q̇ vincunt̃ tẽtatõ nes est vt hõ se ꝯuertat ad ꝟtutes theologi-cas fidẽ spẽ ⁊ charitatẽ. Vñ de fide dic̃ Pe-trus apl's pastor eccl'ie. Vigilate q̇ aduersa ri⁹ vr̃ diabolus tanquã leo rugiẽs circuit q̃-rẽs quẽ deuoret. Et sequit̃. Cui resistite for-tes in fide. j. Pe. v. Et apl's ad Eph. vj. dicit Jn oib⁹ sumẽtes scutũ fidei in q̊ possitis oia tela neq̇ssima ignea extinguere. Et ad Heb. xj. Sancti per fidem vicerunt regna. Fides enim habens crucifixum ꝓ vexillo: ostendit militi vel pugili coronã ꝓ mercede ⁊ patibu lũ iferni. Jllo mõ ergo tẽtatus fide se iuuat. credendo q̇ deus nõ derelinquit suos in tẽ-tatione sed ⁊ adiuuat iuxta sententiã apl'i. j. Cori. x. dicẽtis. Fidelis est de⁹ qui nõ patiet̃

vos tētari sup̄ id qđ potestis sed faciet cū tē
tatione etiā ꝓuentū vt possitis sustinere. Ex
emplū dat wilhelm⁹ parisien. vt s. Siquis
tentat̄ de vxore ꝓximi sui talis recurrat ad fi
dem ꝯsulendo eā. Que sibi respondebit. Ne
quaquā illud facias qꝛ intoxicata ꝛ mortife
ra est hec voluptas. ne bibas eam. qꝛ ꝑ hoc
inimicus dei ꝯstitueris q̄ a te retrahet auxili
um suū ꝛ sancti angeli ei⁹ cōtra te mouebunt̄
Recurrat deniqꝫ ad spem diuie miscōie. cō
fidendo de adiutorio dei. ꝭm illud psal. Ad
te dñe leuaui aīam meā de⁹ meus i te ꝯfido
nō erubescā. Et iterū. Uniuersi q̄ te expectāt
nō ꝯfundent̄ ꝛc. Spes em̄ dū cōsulit̄ dicit.
Quid mihi offers in terris caducā ꝛ miserā
voluptatē cū expectē tāgrādia i celis. Certe
nō ꝑdā neqꝫ dimittā illa eterna gaudia ꝓpter
hāc quā mihi offers falsissimā voluptatē tur
pissimā ꝛ breuissimā. Charitas ꝟo dic. E
go dñm deū meū habeo mihi charū. ideo ꝑ
tā vili ꝑcio ipm nō vendā aut amittā neqꝫ ꝓ
pter te miserā voluptatez illū offendā. Idez
dicit̄. Can. viij. Fortis est vt mors dilectio.
Et sequit̄ ibidē. Aque multe nō poterūt ex
tiguere charitatē nec flumia obruēt illā. Uñ
Greg. Qui charitati adheret nullo mō pōt
sbijci vanitati. Oia ei vicit amor teste poeta
Sicut em̄ musca nō audet isidere sup ollaz
feruentē: aut sup scutellaz nimis calidā. Ita
diabolus valde timet tentare eos q̄ ardent
charitate. Accedit quidē vt musca circūuo
litās sed dūmō videt resistētiā ꝯfusus rece
dit ꝛc. ¶ Secundū remediū cōtra tēta
tiones est timor vicꝫ mortis. iudicij ꝑticula
ris ꝛ vniuersalis. gehēne. ꝛ dñi dei. Cui nūc
omnia facta sunt ꝑgta. Qñ em̄ tētatus timet
ne si vict⁹ fuerit: deū offēdat ꝛ sic forte i pctō
moriat̄ ꝛ dānet̄ ꝛ ab hostib⁹ ꝯfūdat̄. pugnat
fortiter ꝛ de⁹ illū adiuuat ꝭm illō Eccl. xxxiij
Timēti deū nō occurrēt mala sed in tentatio
ne de⁹ illū ꝯseruabit ꝛ liberabit a malis. As
sumat ergo tentat⁹ mortē ꝑ remedio ꝯsiderā
do ꝙcertissima sit mors. ꝛ hora mortꝭ peni
tus icerta. qđ ꝛ bene nos docuit spūsanct⁹
ꝑ illō Eccl. vij. Memorare nouissima tua ꝛ
in eternū nō peccab. Et Socrates dic. Sū
ma phia ē cogitatio mortis assidua. Hoc āt
dixit qm̄ phiam i hoc esse credidit vicꝫ i cu
stodia ꝛ defensiōe a ꝑsentib⁹ voluptatib⁹ q̄b⁹
aīe iebriant̄: captiuant̄. ꝛ ab omi vigore suo
eneruāt̄. meōria ꝟo mortꝭ appetitū huiusmo
di voluptatū extiguit. Idō di. Hiero. i epl'a
ad Paulinū. Facile ꝯtēnit oīa qui se sp cogi
tat moriturū. Qui em̄ attēte cogitat de morte
sua ꝑ quā eū oīa ꝑsentia oportebit derelinq̄
re. ꝛ nescit qñ: imo nec ad horā cert⁹ ē de vita
merito dicet sibiip̄i. cur volo ꝓ tā vili ꝛ cadu
ca re oīa bona mea ꝑdere. ꝛ eterna vita care
re. ponerē em̄ me ꝑ hoc ad incertū statuz. sta
tū vicꝫ dānatorū. ꝛ nescio si vnquā exire po
tero illū. Consideret etiā tētatus ꝙ horrenda
erit caro mortua ad quā nūc viuā tantū affi
cit̄ siue sit ꝓpria siue aliena i ea dilicias ꝯstitu
endo cū bestijs in terris. Consideret q̄le erit
cadauer hoīs mortuū: ocli fracti: dētes clau
si: aures mox vermib⁹ replēde: q̄ nūc detra
ctiōis voces ꝛ vana queqꝫ cū delectatiōe au
diūt. Dentes q̄liter stringent̄. q̄ nūc gaudent
de gula ꝛ edacitate. Nares quō putrefiēt q̄
nūc in vanis delectant̄ odorib⁹. Oculi ad in
teriora capitis flexi q̄ nūc dlectant̄ aspectib⁹
Labia horrebūt: q̄ i vanis nūc risu dissoluū
tur. Lingua plena saniē: q̄ nūc sepe inania et
nociua ꝓfert. artabit̄ gutt̄: vēter ꝟmib⁹ reple
bit̄: ꝛ sic totū corp⁹ quāto fetore ꝛ horrore re
plebit̄ qđ nūc delectat̄ in voluptatib⁹. Ubi
tūc superbia. Ubi ceruix erecta: vbi iactātia
verborū: vbi ornat⁹ vestiū: vbi varietas de
liciarū: velut somniū oīa euanuerūt ꝛ amato
rē suū miserrimū reliq̄runt. ꝛc. Et recitat wil
hel. ꝑisieñ. ꝙ h remedio vsus fuit q̄dā iuue
nis in ꝑtib⁹ Burgūdie. Accepit em̄ caluariā
i. caput cuiusdā speciose mulieris defuncte:
postquā putrefacta fuerat ꝛ caput illō omi
no carnib⁹ denudatū secū deferebat vt q̄tiēs
cūqꝫ eū arripet carnis titillatio iueret illō: et
ꝓpter hoc despicerꝫ pulcritudinē viue carnis
quā sciebat cito ꝑ mortē ꝛ putrefactionē ad
illā deformitatē horrificā deuētura. Hoc āt
sepe faciēs tāte efficacie remediū in illo capi
te iuenit: ꝙ in eo victus erat penit⁹ ardor car
nis. Sic ergo ptꝫ quō timor mortis est ꝯtra
tētatiōes. ¶ Suo mō id ðclarari pōt de
timore iudicij ꝑticularis ꝛ vniuersalis. Uñ
merito timere hēt hō iudiciū ꝑticulare: i quo
sibi oīa pctā sua q̄ vnquā ꝑ totā vitā suā ges
sit: quātūcūqꝫ horrēda ꝛ secreta i faciē obijci
ent̄: eruntqꝫ accusatores demōes: testis ꝓpria
ꝯscientia: ꝛ quid dicere possit misera aīa vñ
se excusaret nō habet. expectabitqꝫ sententiā
iudicis ꝯtra se fulmīari. In vniuersali vero
iudicio ñ solū dō scīis et sibiip̄i manifesta erūt
pctā singl'a: sed ꝛ toti mūdo. O quāta tūc erit
verecundia horrendorū peccatorū in multis

qui iam incedunt honorabiles ꝛ ab omnibꝰ
boni iusti ꝛ honorabiles volunt dici. Ita ꝛ
tertio declarãdũ erit de timore gehẽne. Naz
multũ ꝓdest ꝯsideratio ignis gehẽne ꝛ infer
nalium cruciatuũ: qui sunt eterni duratõe: ꝛ in
tolerabiles acerbitate. ꝗ em̃ illa attẽte ꝛ iu
giter ꝯsiderat: haud dubiũ de calore illiꝰ eter
ni ignis faciet sibi refrigeriũ tẽtationũ. Par
uulis em̃ virga aut flagellũ ostẽdit̃ vt timo
re illiꝰ a puerilitatibꝰ ꝛ stulticijs ꝺterreant̃. sic
ꝛ sibi dẽt hõ ꝑ attẽtã ꝯsideratiõnẽ ostẽdere ĩ
fernalẽ carcerẽ vt ꝺterreat̃ a stulticijs suis ne
cõsentiat tentatiõibꝰ ad pctã. E Quar/
to timor dei ꝛ verecũdia pctõꝝ debet hoĩem
retrahere ne ꝯsentiat tẽtationi. Ad hoc valz
attẽta ꝯsideratio: videlicet ꝙ ꝯsideret homo
ꝙ oẽs actꝰ suos malos ĩteriores ꝛ exteriores
ꝛ oẽs gestus ꝛ motus suos facit ĩ clarissimo
aspectu dei. angeloꝝ. ꝛ sanctoꝝ. que in ocl'is
vel aspectu vilissimi gartiõis facere nõ aude
ret. Si ergo vir vel mulier tãtũ timet aut ve
recundat̃ turpia agere corã pessimo homine
quanto magis in oculis oĩa vidẽtis dei ni
hil turpe aut qꝺ ei displiceat facere debemꝰ.
vel etiã cogitare. Illud remediũ docet Boe
cius. in li. de conso. phie. dicẽs. Magna no
bis est indicta necessitas ꝓbitatis. dũ om̃ia
agimus añ ocl'os oĩa cernẽtis. Erubesce er
go anima xp̃iana in cõspectu sponsi tui dñi
dei turpe aliqꝺ aut sibi displicens agere: aut
etiã cogitare. time zelũ ipsius. qꝛ non parcet
in die vindicte. nec adqͤescet cuiusquã ꝓcibꝰ.
nec tũc accipiet ꝓ redemptõe dona plurima
Prouerb. vj. Nec putz homo hũc quicꝗ̃ la
tere eoꝝ que in ipso sunt aut fiunt. cũ scriptũ
sit Sapie. j. Auris celi audit omnia. Et ad
Heb. iiij. Omnia nuda ꝛ apta sunt ocl'is eiꝰ.
Expauesce ergo O homo expauesce ocl'os
ꝛ intuitũ iudicis qui reddet vnicuiqꝫ iuxta
opera sua. Sic ergo habetis quadruplicẽ ti
morẽ qui merito debet esse cuilibet remediũ
in tentatiõe videlicet timorẽ mortis: iudicij:
particularis: ꝛ vniuersalis. gehẽne. ꝛ dei oĩa
cernẽtis. Et hec de scꝺo remedio scꝫ timore.
F Tertiũ remediũ est ꝯsideratio turpitu
dinis peccati ad qꝺ quis tentat̃: ꝛ damni se
quẽtis. Recipiamꝰ ĩ exemplũ pctm̃ luxurie:
siquis ad eam tentat̃: ꝯsideret ꝗ̃ turpe sit no
bilissimã aĩam ad imaginẽ dei formatã tan
to fetori subijcere. Valde enim verecunduz
sibi reputaret nobilis ꝛ famosus miles se vĩ
ci a vili persona ꝛ ribaldo aliquo. ita ꝛ nos

valde opprobriosum reputare debemꝰ vinci
rebus que vilissime sunt respectu hominis
qui tã nobilis est ratõne anime. Valde ergo
scandalosum est vinci a vino: a carne: a diui
tijs: a diabolo: a fetoribꝰ luxurie ꝛc̃. ita põt
declarari ꝑ singula peccata. Consideretqꝫ tẽ
tatus quantũ damnũ sibi inde sequat̃. Non
enim solum ex hoc habet damnũ in aĩa sꝫ ꝛ ĩ
corpe: in rebꝰ ꝛ honore. Unde per luxuriaz
cõsciẽtia maculat̃. deus irritat̃: corpus debi
litat̃: ꝛ honor hominis ꝯfundit̃. qꝛ nõ manz
omnino illud pctm̃ sepultũ quin de se ĩfami
am vt fetorẽ fumigare faciat ꝛ nõnũꝗ̃ tota
hominis substãtia eneruat̃. vnde Hiero. in
quadam ep̃la. O ignis infernalis luxuria:
cuius materia gula. cuiꝰ flãma supbia. cuiꝰ
scintille praua colloquia: cuius fumus ĩfa
mia: cuius cinis inopia. cuius finis gehẽna.
Quid tunc de illis qui luxuriose viuẽdo cõ
sumunt ea que in pios vsus cõuertere debe
rent vt persone secl'ares ꝛ spirituales. Hi vl
tra p̃missa obligantur pauperibus ad satisfa
ctionẽ. Quilibet em̃ beneficiatꝰ vltra necessi
tatem suã residuũ obligat̃ cõuertere in pios
vsus. Adhuc sunt innumerabilia damna q̄
homo ĩcurrit ex peccato: de quibus aliqua
dicere satis necesse esset: sed breuitatis gratia
tãquã alibi dicta nũc trãseo illa. G Quar
tum remedium est consideratio dignitatis ꝛ
nobilitatis humane conditionis siue huma
ne nature. Qui em̃ intelligit ꝛ diligẽter consi
derat nullatenus in tante ĩmundicie cloacaz
peccatorum ipsam faciliter proijcit. De qua
dignitate ratione anime dixi. ser. j. C. Ideo
propter huiusmodi dignitatem humanã ve
recundissimũ debet videri homini ꝙ ipse de
scendat ad opera brutoꝝ: et non potius ele
uetur ad opera virtutum ꝛ per hoc ad ꝯuer
sationem ꝛ intelligentiam angeloꝝ cum qui
bus conuenientiam habet ſm partez potio
rem scilicet rationem. Rex enim prepotens
et nobilis valde verecundaretur in operibꝰ
sutorie. in hoc enim videretur multum dege
nerare a sua nobilitate. Incõparabilit̃ plus
degenerat homo cum se dat ad petulantias
brutorum ꝛ ad vanitates et truphas mun
danorum. Attendat insuper homo christia
nus quomõ consecratus est in baptismo. et
character christi sibi impressus est. ꝓpter qꝺ
valde verecundum est sibi aliquam deordi
natõnẽ aut turpitudinẽ ꝑmitteret fieri in ser
in viribus anime sue. Hec enĩ hõ refugeret

in ecclesia aut alio loco ꝯsecrato fieri quāto magis hō in se ⁊ de se vereri debet huiusmodi, cū sit magis cōsecratus. Sanctitas ꝗppe xpiane anime tanto maior est tātoq̄ venerabilior sanctitate tpali siue materiali: quāto veritas est pstantior figura, ⁊ quanto res est sublimior suo signo, qꝛ sanctitas q̄ ecclesijs prestatur consecratiōe Episcopali solū figura est ⁊ signū sanctitatis baptismalis cum ergo nemo sit qui nō vereaꝛ turpe aliqđ in ecclesia ꝯmittere ꝯsecrata: ꝓpter figurā ipsam ⁊ signū sanctitatis, quāto fortius ꝓpter ipsam veritatē sanctitatis: ꝯsiderator ī seipso talia formidare debet? Ad idē facit cōsideratio imaginis dei in nobis, quia ad imaginē suam fecit deus spm̄ nostruz. Si ergo imago lignea crucifixi aut ex quacūq̄ alia materia facta: in tāta veneratiōe ⁊ reuerentia ē apud vnūquenq̄ fidelīū: sic vt nullus eoꝝ inquinare, sordidare, ꝑcutere, deijcere vulnerare, aut alio modo irreuerenter eā audeat tractare quid est vnicuiq̄ nostrū cogitandū aut faciendū de imagine dei viua ⁊ vera videlicet anima hominis. Certe omni diligētia conādū est vt eā ornemus charitate ⁊ oīm virtutū decore ⁊ sollicite nobis est cauendū ne eā maculemus ꝑ peccata ⁊ vicia ꝓpter qđ fortissime est nobis resistendū tentatiōibꝫ ⁊ conādum ad opa virtutū. Ad idē facit ꝯsideratio q̄ fidelis aīa est regis regū sponsa, soror, ⁊ filia, sicut legitur in libro Canticoꝝ. Q̄s sacrilegus ergo ausus est siue audacia q̄s impia temeritas est corruptorib infernalibꝫ eā exponere polluendā: ⁊ vicioꝝ turpitudinibꝫ eam ꝓstituere: quocūq̄ modo violandaz? Quis hoc Duci suo aut pricipi facere auderet: aut contra ipm̄ etiam cogitare? Sic ergo habetis quartū remediū cōtra tētationes vicȝ dignitatē humane nature. ℌ Quintū remediū est virilitas velociter resistēdi, ad qđ etiā debēt nos mouere exempla mltoꝝ sctōrum grauissime tentatoꝝ. Est aūt optimum resistere a principio tentatiōis, ꝭm illud poete. Pricipijs obsta sero medicina paraꝛ. Nā mala ꝑ longas ꝯualuere moras. Unde q̄cito latrūculus incipit intrare domū resistēdū est sibi et nō debet homo ꝑmittere q̄ domuz effodiat. Pugil q̄cito videt aduersariū suuz velle se ꝑcutere obsistit ei. Uñ ꝓpheta. Beatus qui tenebit ⁊ allidet puulos suos ad petram. i. cogitatiōes ad xpm. Ita qui vult serpentē occidere: caput eius cito atterat id est

initiū tentatiōis. Uñ Grego. Lubricus est antiqu⁹ hostis q̄ nisi capite teneaꝛ: totis viribꝫ illabiꝛ. Ideo dicit aplus ad Ephe. iiij. Nolite locū dare diabolo. Et Iaco. iiij. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vob. Est tñ aduertēdū q̄ quandoq̄ vinciꝛ tētatio fugiēdo ⁊ specialiter tētatio carnis ꝭm illđ apli. j. ad Cor. vj. Fugite fornicatiōnē. Cū ceteris ei vicijs apl'us dicit esse luctandū: sed fornicationem fugiendā. Unde Eccles. vij. Qui timet deuz effugiet illam scȝ mulierē, ꝑ quā significaꝛ cōcupiscētia carnis, optet em̄ fugere oīes occasiones. Tentatio aūt de diuitijs habēdis vinciꝛ diuitias cōtēnendo, qđ fit molestias patiendo, ⁊ delicias fugiendo. Ad hoc ergo nos merito mouere debēt exempla sanctoꝝ vt viriliter ⁊ velociter resistam⁹ tentationi q̄ valde mlta sunt. Referā de sancto Hilarione pauca q̄liter tētatus sit, sic de eo dicit Hieronyi. i vitaspa. Ex diabolus sep⁹ sibi nudas mulieres cubanti circūiacere finxit, ⁊ multotiens ei esurieti largissime apparuere dapes. Interdum orantē lupus vlulās ⁊ vulpecula ganiens trāsiluit, psallentiq̄ gladiatoruz pugna spectaculuz pbuit, vt vn⁹ quasi interfectus ⁊ añ pedes ei⁹ corruēs sepulturā rogaret. Orabat etiā semel fixo capite in terrā. Et cū nūc orare mēs q̄esceret: forte aliud cogitādo sicuti est humanū: statim insiluit dorso ei⁹ festinus agitator ⁊ latera calcibꝫ, ceruicē flagello verberās. Eia inq̄t cur dormitas ⁊ desup ridēs ⁊ subridens an cibū vellet suscipere. Ecce quātuz iste sanct⁹ pater tētatus fuit sed viriliter ⁊ velociter resistens oēm hāc tētatiōēz vt fumū a se repulit, cū tñ tūc erat etatis solum quindecim annoꝝ. Postea ꝟo ab anno. xvj. vsq̄ ad. xx. etatis sue annū estus ⁊ pluuias breui tuguriunculo declinauit, qđ iunco ⁊ carice texuerat, latitudine pedū quattuor altitudine pedū. v. ⁊ longitudine paulo amplius q̄ ei⁹ corpus patiebaꝛ vt sepulcrū poti⁹ q̄ dom⁹ diceret ei⁹ habitatio. Super nuda terra, strato iunco vsq̄ ad mortem cubitauit. Saccū vero q̄ semel fuerat indutus: nūq̄ lauit, supfluū dicēs mundicias in cilicio querere, nec mutauit alteraz tunicā nisi cū prior penitus scissa esset. Tāta virit abstinentia: vt incredibile videaꝛ, postea tot coruscauit miraculis q̄ ea nullus valet exprimere. Fugit de vna ꝓuincia ī aliā vt esset ignotus: ne vana gloria eum occuparet ⁊ semper diaboli cū ꝓdiderūt. Unde accidit semel

ꝙ infra septem dies vt refert Hierony. bene 200.milia hoīm curaret: demoniacos ⁊ infirmos ⁊ ceteros. Ecce si tāta sustinuit tant⁹ sāctus a iuuētute deo seruiens: quid nos miseri facere debem⁹. I Audiatꝫ aliud exēplū de sancto Antonio. Hic cū esset nobil': ort⁹ a parētib⁹ religiosis ī egypto: post mortē am̄borꝝ parentū. annorꝝ existēs circit. xviij. seu xx. cū sorore puula derelict⁹ est. ⁊ domū regebat. Nec dū sex fluxerant menses recordabatur vt aliqñ audierat quō apl'i oīb⁹ relictꝫ secuti fuissent saluatorē. ⁊ quō multi in actib⁹ apl'orꝝ facultatib⁹ suis vēditꝫ p̄cia eorꝝ ad pedes apl'orꝝ detulerīt egētib⁹ distribuēda. Talia secū voluēs. possessionē quā in rure habebat tricēta iugera: vba ⁊ opima vicinis largit⁹ est ne in aliquo sibi vel sorori molestia gigneret. Cetera vero q̄ habebat ī mobilib⁹ vendidit. ⁊ non exiguo p̄cio aggregato indigentib⁹ dedit. paruis reseruatis ꝓ necessitate sororis quā fidelib⁹ ⁊ notis ꝟginib⁹ cōmendauit ⁊ nō longe a sua villula deo seruiendi locū sibi elegit. Et visitās q̄s sciuerat patres illorꝝ virtutes sectabat. Cū itaqꝫ ꝑ singulos dies animū roboraret vt nec cogitaret de diuitijs paternis ⁊ cognatis ⁊ affinib⁹ sꝫ opaꝛet manib⁹. vñ manducaret ⁊ egenis succurreret: fctm̄ ē vt a vicinis ⁊ monachis specialiē deicola vocaret ⁊ oīb⁹ charus haberet. Hec itaqꝫ ꝯsiderās inimic⁹ xp̄iani noīs diabolus impatiēter in eo tātas ferens virtutes. suis aggressus est eū fraudib⁹. Primo tētans si ab incepto eū posset reuocare. Immittebat ei memoriā possessionū: sororis defēsionē: generis nobilitatē: amorē rerꝝ: seculi gl'iam: esce variā delectationē ⁊ plura sil'ia. postremo virtutis arduū finē. ⁊ maximū ꝑueniendi laborē. necnō corꝑis fragilitatē suggerebat. ⁊ etatis spacia ꝓlixa. prsus maximā ei cogitationū caliginē suscitabat. Postquā autē diabolus orationib⁹ ei⁹ ꝑ fidē passionis xp̄i se ītellexit elidi: nocturnis eū inq̄etabat illecebris iam ꝑ cogitatiōes sordidas: iā carnē titillando ⁊ īflāmando. iam ꝑ noctes in pulcre mulieris vertebat ornatū. nulla omittēs figmēta lasciuie. Antonius ꝟo ecōtra sibi ꝓposuit vltrices gehēne flāmas. ⁊ dolorē vermis recordans. ⁊ iudicij tormēta ꝯsiderās: illesam aīe puritatē ꝟuabat. q̄ oīa ad maiorē diaboli ꝯfusionē fiebāt. vt ille q̄ deo silēz se fieri posse putabat ab adolescente vinceret. Postremo diabolus vidēs se victū apparebat q̄lis ē scꝫ

in vultu: puer horridus atqꝫ niger: ad ei⁹ se genua ꝓuoluens ⁊ hūana voce flēdo dicēs. Multos seduxi ⁊ plurios decepi. nūc aūt vt a ceteris sanctis ita ⁊ tuo labore sum ꝓstratus. Quē cū interrogassꝫ Antoni⁹ q̄s esset q̄ talia loqueret ait. Ego sum fornicatiōis amicus. ego mltimoda turpitudinis arma aduersus adolescētes suscepi. hinc ⁊ spūs fornicatiōis vocor. Quātos volētes pudice viuere decepi. q̄t in ope ꝯsūmatos ad pristinas sordes redire ꝑsuasi. Ego sum ꝓpter quē ꝓpheta lapsos īcrepat. dicēs spū fornicatinoīs seducti estis. Osee. iiij. Et reuera ꝑ me illi fuerīt supplantati. Ego sum q̄ ⁊ teip̄m nūc sepe tētaui: et sp̄ repulsus sum. Cū hoc sctūs Antonius audisset primū gr̄as agēs deo. tandē maiori audacia aduersus inimicū ait. Multū ḡ despectus multumqꝫ contēptus es. nulla mihi nunc de te cura est. Dñs mihi adiutor. ⁊ ego exultabo sup̄ inimicos meos. Et stati ad vocē ei⁹ phātasma qđ videbat euanuit. Et hec fuit prima victoria Antonij cōtra diaboluz. Ita de multis alijs sanctis patrib⁹ sil'ia pñt recitari exempla. K Sextū remediū ꝯtra tētatiōes est oratio cū inuocatōe diuini auxilij tā ꝓpria q̄ꝫ aliorꝝ bonorꝝ hoīm. Oratio q̄dē ꝓpria sic docet Saluator Mat. xxvj. Vigilate ⁊ orate ne ītretis ī tētationē. Et. j. Pe. v. Vigilate qꝛ aduersari⁹ vr̄ diabolus tanq̄ꝫ leo rugiēs querit quē deuoret ⁊c̄. Euidentissimū exemplū habem⁹ Exo. xvij. de oratiōe Moysi. Hui⁹ auxilij ⁊ remedij necessitatē sciens eccl'ia oī hora dic̄. De⁹ in adiutoriū meū intende. Et sepe clamans ad dñm dicit. Expugna impugnātes me. exurge ī adiutoriuz mihi. Scit em̄ virib⁹ suis tot ⁊ tātis certaminib⁹ nō posse sufficere ꝟm qđ scriptū est. Nisi dñs custodierit ciuitatē frustra vigilat q̄ custodit eā. Ex aūt oratio bonorꝝ fugat demones ⁊ tētatiōes eorꝝ. ꝑtꝫ ex illo Sapie. xviij. Tetigit aūt iustos tētatio mortis. Et sequit: nō diu ꝑmansit ira tua. ꝓperās em̄ hō sine q̄rela deprecari ꝓ populis: ꝓferens seruitutis sue scutū orationē. ⁊ ꝑ incensum dep̄cationē allegās resistit ire: ⁊ finē imposuit necessitati ostendēs qm̄ tu⁹ est famulus. L Exemplū de hoc ī vita Maria de Oyga legit. ꝙ diabolus quādā sanctimonialē simplicē tētauit vt refert Vin. vbi s̄. Prīo īmūdis cogitationib⁹: ⁊ ad vltimū blasphemosis ita ꝙ se oēm amisisse fidē credebat: ⁊ oīno fastidiuit desꝑata. nec ꝯfessionē peccatorꝝ poterat facere: nec

eucharistiã recipe:nec verbũ p̄dicatiõis au-
dire:quã cũ alie sanctimõiales adduxissent
ad dictã mariã ꝛ ꝑ illa orassent nec liberatio
nẽ sic obtinerẽt:cogitauit fortiori potẽtie:for
tius remediũ adhibẽdũ.ꝛ ꝙ hoc gen⁹ demo
nioꝝ vt dñs dicit Mar.ix. non eijcit̃ nisi in
ieiunio ꝛ oratiõe forti⁹ se afflixit.virgini ꝯpa
tiens ꝑ.xl.dies nihil mãducãs nisi bis vl' ter
in septimana.in oratiõe ꝛ lachrymis se ma-
cerauit.ꝛ relicta virgine ille deterrim⁹ spirit⁹
cũ multa ꝯfusiõe ꝯpulsus est ab angelo ve-
nire corã ea:miserabiliter vt videbat̃ afflict⁹
Videbat̃ em̃ ei ꝙ euomuisset oĩa interiora
sua ꝛ ꝙ portare ꝯpelleret̃ oĩa ĩtestina sua sup
humeros suos. Omipotẽs em̃ de⁹ aliquan
do vult ostẽdi ꝑ signa exteriora visibiliter: q̃
fiũt inuisibiliter. Rogabat aũt eam vt ei⁹ mi
sereret̃ ꝛ ei quãtãcũqꝫ penitẽtiã iniũgeret q̄a
ad eã ꝑficiendã cogeret̃. Sup hoc aũt req̄si
to ꝯsilio a q̄daz mgr̃o:ei⁹ ꝯsiliario.q̄ ei dice
bat ꝙ ĩ desertũ eũ mitteret.ali⁹ feruẽtior sup
ueniẽs dixit nõ sic euasuꝝ illũ ꝓditorẽ sꝫ mit-
tendus esset ĩ infernũ.Cũ autẽ illa illuc eum
mitteret ꝛ sic cũ vlulatu maximo discederet
infinitũ clamorẽ malignoꝝ spirituũ ipsa au
diuit in spiritu.ad ruinã illi⁹ magni p̃ricipis
Virgo aũt p̄dicta liberata: facta confessiõe
anĩo libenti:ꝛ recepta ꝯmunione ad suũ mo
nasteriũ est reuersa.Hec Vincen.vbi supra.
M Septimũ remediũ est scripture sacre
lectio siue recitatio aut meditatio. Dñs em̃
nouit tẽtatorẽ nõ fortitudine supare: sed au-
toritatib⁹ vincere dicẽs ei. Scriptũ est. Nõ
in solo pane viuit hõ ꝛc̃. Et iteꝝ scriptũ est.
Non tẽtabis dñm deũ.Mat.iiij.ꝛ Luc.iiij.
Vñ Sapie.vj. Melior est sapientia q̄ꝫ vi-
res. ꝛ vir prudens magis q̄ꝫ fortis. Et ibi-
dẽ.vij. Sapĩa vincit maliciã.Iteꝝ ibidẽ.x.
Certamẽ forte dedit ei vt vinceret.ꝛ sciret q̄m
potentior oĩm est sapiẽtia. hec venditũ iustũ
non dereliq̄t sed a peccatorib⁹ liberauit.Vñ
in diuĩs scripturis ĩueniunt̃ v̄ba medicina-
lia multifaria ꝯtra oẽm vexationẽ spũalem
Siliter exempla ad hoc deseruientia ꝯmi-
ninatões. p̄miatiões.ꝯmendatiões.ꝛ ĩfinite
ꝯsolationes ĩ tẽtatiõib⁹ turbatoꝝ hominuz.
N Octauũ remediũ est ꝯfessio pctõꝝ vel
saltem reuelatio tẽtatõis alicui discreto. Ad
hoc sunt multe autoritates.rationes. ꝛ exem
pla.de q̄b⁹ de ꝯfessione deo adiuuãte dicaz.
Referã tñ exemplũ qđ dicit Vin.ĩ spe. mo.
li.iij.ꝑ.x. de ꝯfei.Clericus quidã dũ bene et
sancte viueret:ĩuidens ei diabolus:fortit̃ im
pugnauit eũ vt caderet.q̄ in qđdaz graue et
enorme ꝓlapsus est pctm̃. Cũ aũt diabolus
vellet eũ ꝯfundere:ꝛ assumpta humana spe-
cie eũ corã suo episcopo accusasset.ꝛ assigna
ta esset dies:in q̃ que dicebat diabolus ꝓba
re deberet afferẽs chartas suas corã iudice ĩ
quib⁹ ꝯtinebat̃ locus:tempus:ꝛ ꝑsone qui-
bus sciẽtib⁹ peccauerat. Dictus aũt clericus
videns se in ꝑiculo positũ ꝯfessus est oĩa:
dolens ꝛ ꝓponens nõ redire ad peccata. Cũ
aũt esset corã iudice ꝛ diabolus diceret se ha
bere multa ꝯtra euz q̃ posset ꝓbare ꝑ scripta
et testes: ꝛ reuoluẽs scripta: ĩuenit ea oĩa de
leta. Tunc dixit. Certe hodie erãt oĩa q̃ ha-
bebã ꝯtra istuz hic scripta: sed nescio q̄s hec
oĩa deleuit.ꝛ hoc dicto euanuit.Cleric⁹ autẽ
in secreto ꝯfessionis epõ oĩa hec narrauit.
Ecce q̄ꝫ vtile remediũ est cõfessio pctõꝝ. O
autẽ vtile sit tentato ꝓ tempe alicui discreto
aꝑire suã tentationẽ. Habem⁹ de hoc doctri
nã in vitaspa. Vbi quidã senior cuidã a spi-
ritu fornicatiõis ĩpugnato dixit. Fili ne abs
cõdas cogitatões tuas ita em̃ ꝯfusus spũs
immũdus discedit a te. Nihil em̃ ita confun
dit ꝛ allidit virtutẽ demonũ:sicut si q̄s secre-
ta cogitationũ reuelauerit sanctis ac bonis
patrib⁹ siue ꝯfessori suo discreto ꝛc̃. O No
nũ remediũ est cordis hũilitas.siliter ꝛ opis
Vñ sic luctator ad hoc se inclinat vt aduer-
sariũ vincat ꝛ deijciat. sic humilis diaboluz
tentantẽ vincit. Illius exemplũ habem⁹ in
vitaspa. Vidit Antonius mũdũ plenũ laq̃-
is diaboli ꝛc̃. Et cũ quereret quis ꝑtransire
posset:audiuit vocem sibi dicentẽ humilitas
sola. Item in vitaspa.Cuidã fratri apparuit
diabolus trãsformatus in angelũ lucis.ꝛ di
xit ad eũ.Ego sum Gabriel angelus missus
ad te.Ille respondit. Vide ne ad aliũ mitta
ris:q꞉ nõ sum dignus vt angelus mittat̃ ad
me.Item ibidẽ. Cũ vellent demones semel
quendã senẽ seducere. dixerunt. Vis videre
xp̄m:ait anathematizo eũ đ q̃ dicitis:q꞉ xp̄o
meo credo.dicẽti Si dixerint vob̃ Ecce hic
ẽ xp̄s nolite credere sic̃ ꝑtz Mat.xxiiij. Qui
tandẽ ꝯfusi disparuerũt. Itẽ iteꝝ de q̄dã fra
tre:q̄ cũ ꝑ triduũ ꝓstrat⁹ flens orasset: ꝛ dice
rẽt ei cogitatiões sue ꝙ magn⁹ effect⁹ esset cla
mabat dicẽs. Vbi sunt nũc pctã q̃ ego feci:
quasi diceret.peccata mea ostẽdũt me miseꝝ
Si aũt cogitatiões imꝓperabãt ei suas ne-
gligentias dicebat: ꝙ ꝓpter paruũ seruitium

dei pietas misericordiaȝ ei faceret. Cui appa
ruerūt demōes dicētes se turbatos ī eo quia
cū eū extolleret: ipe se deꝑmebat. ⁊ cū eū deꝑ
merent: ad altū misericordie dei ascendebat.
P Decimū remediū est laboris occupatio
⁊ rigoris discipline ɔtinuatio. Uñ homini
post lapsum īdictus est labor siue laboris ex
ercitiū. Gen. iij. In sudore vult⁹ tui. ves. pa.
tuo. Ideo valde vitandū est ociū sic̄ d. patȝ
ser. xvj. B. Uñ in vitaspa. Cū tētatiōes for
nicatiōis īpugnarēt quendā fratrē: arte figu
li (erat em̄ figulus) finxit in luto formā mulie
ris dicēs. Ecce vxor tua. oportet ḡ te in du
plo plus laborare ꝙ̄ ante: vt habeas: vt pa
scas eā. Quod cū fecisset finxit tandē de luto
formā filie quā vxor ei peperisset: ⁊ sic tripli
cauit laborē. ⁊ sic deīceps vsqȝ q̄ deficeret. nō
valens in fine tātū laborē sustinere. Uidēs
aūt de⁹ ei⁹ feruēs ꝓpositū eū a tētatione libe
rauit. Itē Bern. ad frēs de mōte di. id ē Car
tusien. Rusticus habēs suos neruos fortes
lacerat⁹ exteriora nō sentit. h facit vsus. vsus
exercitiū: exercitiū vires in omi labore sūmi
nistrat. Qaūt rigor discipline valeat ɔtra tē
tatiōes. de hoc dicit Bern. Quid miꝝ si ho
ste debilitato per disciplinā: tu fortior efficie
ris. Ideo sancti terribiliter fuerūt rigidi ī cu
stodia discipline. sicut ptȝ de sācto Antonio
Hylarione Anuph ⁊ ceteris patrib⁹. Legit̄
etiā de sancto Benedicto ꝙ cuȝ sensisset car
nis stimulos: nuduȝ se ꝓiecit inter vepres et
vrticas: vt ꝑ vulnera carnis extigueret ardo
rem mētis. Et de beato Frācisco legit̄: ꝙ cū
tentatiōis motū modicū sensisset cū chorda
sua durissime se verberās: dicebat corpi suo
Eia frater asine. sic te decet atteri. sic durum
subire flagelluȝ. Postmodū in hortū exiens
se nudū volutabat in niue. Et septeȝ imagi
nes ɔpingēs vni dicebat. Ecce ista est vxor
tua. Iste q̄ttuor sunt duo filij ⁊ due filie. Iste
alie due sunt seruus ⁊ ancilla: oēs istos festi
na induere. q: frigore moriunt̄. Si aūt tan
ta sollicitudo te molestat poti⁹ vni dño serui
Quo facto tētator vict⁹ abscessit ⁊ vir sanct⁹
sic plene victor extitit. ꝙ nunq̄ȝ deinceps ali
quid tale sensit. Item in vitaspa. legit̄. ꝙ dū
quidā iuuenis grauiter tentaret̄: nec aliq̄ mō
posset flāmā ignis extinguere: abbas mona
sterij ꝓcepit cuidā viro graui ⁊ aspero: vt eū
insequeret̄ verbis: virgis iiurijs ⁊ querimo
niā deponeret ɔtra eū: ⁊ testes aduersus eū
loquerent̄. Ideo iuuenis flebat q̄tidie maxi
me ꝓ eo: ꝙ nullus ei crederet vel ɔpati vide
bat̄. Cū aūt post annū interrogaret̄ qualiter
esset ei. Respondit sic̄ mihi nō placet viuere
ita nec fornicari. Sic ergo ꝑ artē abbatis sup
ꝑssa libidine saluat⁹ est. Ecce quantū valet
afflictio corpis ɔtra tentatiōes. Uñ dic̄ wil
helm⁹ ꝑisien. ꝙ salubre sit tale remediū hora
blandientis tētatiōis opponere. Dicit em̄ ꝙ
suo tpe hoc remedio vsus fuerit quidā epus
habēs ferrea instrumēta: sic aptata: vt absqȝ
vulneratiōe caro vehemēter pungi posset. ⁊
doloris vehemētis molestiā absqȝ vlla san
guinis effusione īferret. qđ ⁊ alios facere do
cuit. pungēsqȝ eos tam fortiter vt eos ɔpelle
ret ad clamorem. Nec dubitandum est quin
satis leui punctione: lesione: vel afflictione:
huiusmodi tentatio carnis extinguatur ad
horā ⁊ cū iteꝝ surrexerit. adhibeat̄ iteꝝ reme
diū. Credendū em̄ est assuefactiōe huius re
medij hoīeȝ multū ꝓficere ad domandū car
nē vt rebellare dissuescat. Nullū em̄ est aīal
tam seuū qđ nō de verberib⁹ etiā a sua natu
ra ⁊ a sua ɔsuetudine mitescat. Q Unde
cimū remediū est virt⁹ passiōis xpi ⁊ sanctē
crucis. Uñ hoc signū sancte crucis ⁊ memo
ria passionis xpi valde terret demones. In
cui⁹ figura precipit̄ angelo Ezech. ix. Trāsi
ꝑ mediam ciuitatem hierusalē ⁊ signa thau
suꝑ frontes viroꝝ gementiū ⁊ dolentiū suꝑ
cunctis abomīationib⁹ que fiūt ī medio eo
rū. Et angelis dixit. Trāsite ꝑ ciuitatē sequē
tes eum ⁊ ꝑcutite. nō parcat oculus vr̄. nec
misereat̄. Senē adolescentulū paruulū vir
ginē. ac mulierē interficite. oēm aūt suꝑ queȝ
videtis thau ne occidatis. Thau est lr̄a hñs
figurā crucis sine capite: q: nōdū fuit apposi
ta tabula ɔplens crucē in q̄ erat titulus chri
sti descriptus q̇a nōdū fuit xp̄s passus ȝ tm̄
figura precessit. Uñ Aug⁹. suꝑ Joheȝ. Si
gnū crucis a nobis expellit exterminatorem
id est diabolū. si tn̄ cor nostꝝ xp̄m habeat in
habitatorē. Ita de passione xpi dicit. Bern.
Nihil ita repellit impetus demonū sicut de
uota meditatio passiōis xpi: nihil ita medi
cinale ē pctōꝝ. nihil ita pctm̄ interficit. viciū
crucifigit: tētamēta extinguit; ⁊ oē gen⁹ mali
depellit: sic̄ memoria passiōis xpi R Duo
decimū remediū ɔtra tētatiōes ē eucharistie
sacramētū: ⁊ nobilitas corone tentationē vi
centi ꝑparata. Uñ refert Uincē. in spe. mo.
vbi d. ꝙ fallax ipe diabolus ausus est tētare
⁊ volebat decipe mulierē sub specie xpi que

post perceptionē corpis christi multū robur
vite obtinuit. Consideret etiā tentatus nobi
litatē corone quā de⁹ ꝑparauit certātib⁹ ⁊ vi
centib⁹. cui nulla molestia huius mundi pōt
adequari iuxta verba apl'i. Non sunt condi
gne passiōes huius tpis ad futurā gloriam
que reuelabit in nobis ad Rom. viij. Si ei
tot ⁊ tāta ꝑlia: discrimina. ⁊ pugnas faciunt
⁊ sustinēt ꝓ tpali gloria. que est momētanea.
⁊ vilissima: quid facerent bellatores spūales
si lucide ⁊ veraciter attēderēt ad coronā eter-
ne glorie q̄ eis ꝓmittit in celis: Attēdāt ergo
christifideles quantā gloriā ⁊ honorē ꝯsecu
ti sunt victores spūales: certātes ꝯtra carnē
mundū ⁊ demonē. nedū in alio seculo: sed et
in hoc mūdo vbi post mortē suā. adhuc ma-
ximis celebritatib⁹ coluntur ⁊ eoꝝ ossa. cin-
guli. viles cape. aut calcei a mūdanis quasi
adorant. ⁊ auro vestiunt eoꝝ ossa que in hac
vita cilicio premebant. Gloria aūt carnaliū
et mundanoꝝ quantūcūq̄ diuites delitiosi.
aut potentes fuerūt: perijt cū sonitu. relicto
post se timore eterne dānatiōis ⁊ multiplici
detractiōe: ⁊ execratiōe: ab his quos hic op
presserūt: impediuerūt: aut ꝯtempserūt ī sup
bia sua. Hec omnia vel saltē eoꝝ aliqua si fi
delis christi miles attenderet. haud dubium
potēter ꝯtra tres inimicos aīe sue militaret:
et eosdē deuiceret vt eterne gl'ie coronā inde
sibi adquirere posset. Quod ⁊ nobis cōcede
re dignetur dominus noster Jesus christus
in secula benedictus Amen.

Sermo XVIII

De vtilitate tentationis

Omne gaudiuz ex-
istimate fratres mei cū in tētationes
varias incideritis Jacobi. j. In ꝑ
cedentib⁹ sermonib⁹ audistis de mltiplici tē
tatione ⁊ fraudib⁹ diaboli: de mltiplici occa
siōe tentatōis: de remedijs ꝯtra tētatiōes. q̄
bus hō se debet iuuare cū tentat. Nunc vi-
dendū est de multiplici vtilitate quā hō con
sequit ex tentatiōe quā vtilitatē aplus Jaco
bus bene inuit ī verbis themat' dicēs. Om-
ne gaudiū existimate ⁊c̄. q. d. gaudere debet'
de tentationib⁹ varijs: q⁊ multiplex fructus
et vtilitas vobis consequitur ex eis.

Pro gratia Aue Maria.

Omne gaudiū existimate frēs ⁊c̄. vbi s̄.

A Circa hec verba apostoli est notanduz
scdm Augustinū de Ancona q̄ boni ⁊ iusti
dum patiunt: vexant aut turbant in hoc mū
do siue sit ī reb⁹: corpe vl' fama: nō debēt ex h
indignari si mali ī mūdo florēt ⁊ ipsi patiun
tur q⁊ vt dicit glosa sup verbo themat'. Nō
est xpiane dignitatis in tēporalib⁹ exaltari: s;
poti⁹ opprimi. Nā mali nihil hñt in celo: bo
ni vero nihil debēt habere ī mūdo. sed ꝓpter
spem illi⁹ boni quicq̄d hic ī via eis ꝯtingit.
de hoc debēt sp gaudere. Sic ḡ ptz q̄ tenta-
tio cū gaudio est recipienda: sed nō est secu
appetere tentatiōes: q⁊ hō timere debet de ca
su suo. Scdo notandū ꝭm Vincē. in spe.
mo. li. iij. par. j. distin. viij. De tentatiōe: q̄ tē
tationes sunt homini vtiles ad multa: quia
multa bona faciunt homini si patienter eas
sustinet sicut patet in sequentibus.

B	Purgat pctā: ⁊ negligētiā expellit
	Humiliat hominez dum defect⁹ suos considerat.
	Instruit tentatum ad cognoscen dum se et alios.
Tētatio mlta bo na facit	Meret homo ꝑ eaz multipliciter.
	Confirmat hominez in amore dei qui eum ꝓtegit in tentatione.
	Docet compati ꝓximis per expi- entiam de se receptam.
	Perficit hominē alijs in exemplū
	Glificat deū ⁊ glificat tētat⁹ a deo.

C Prima vtilitas tētatiōis: q⁊ tētatio pur
gat pctā. ꝓpterea Dauid in ps̄. Non solū sus
tinebat patiēter Jmo petebat tentationem
dicēs. Proba me dñe ⁊ tēta me. Qualit autē
tentari petiuerit subiūgit dicēs. Vre renes
meos ⁊ cor meū: id ē purga dlectatōes cordis
⁊ corpis. qm̄ misericordia tua an̄ ocl'os me-
os est: id est scio q⁊ misericordit assistis tēta-
tis ⁊ purgas misericorditer a pctis. Ecce fa
tet apte ꝑ tentationē purgari pctā. Jdeo di-
cit Eccl. xxxiij. Jn tentatiōe de⁹ timētē se cō
seruabit ⁊ liberabit a malis. Item aūt tentatio
negligentiā expellit patz: q⁊ illi q̄ nō sentiūt
contra se hostes: frequēter pigrescūt munire
castra sua. Sic ⁊ in pugna spūali q̄ sentit se
quietū a tentatōe negligēter agit in spūalib⁹
Vñ glosa sup illo ps̄. Proba me dñe. ⁊ ten-
ta me dicit. Nisi tētaret: negligētes essemus.

D Scda vtilitas est: q⁊ tentatio humiliat
hominē dū defectus suos ꝯsiderat. Jdo be-
ne tētatio est cordis humiliatio ⁊ humilitat'
conseruatio. Vñ Greg. Dū vicia nos tentāt
ꝑficiētes in nobis virtutes humiliant. Et se

quit. Tentari pmittit dñs vt dũ p tentatio-
nẽ homo ꝯcutit imbecillitate cognita in deo
fortius solidet. Exemplũ in vitaspa. Nar-
rabat quidã pater Pascasius nomine cuidã
spiritu fornicatiõis fortiter tẽtato ꝙ post q̇n
decim annos etatis sue. ꝛ postq̃ in cella sua
manserat in heremo sollicit⁹ de salute anime
sue. p duodecim annos die ac nocte nõ cessa
uit euz impugnare spiritus fornicatiõis. Cũ
autẽ crederet se a deo derelictum esse. eligẽs
magis vorari a bestijs q̃ tam bestialez susti-
nere passionẽ exiuit circũiens fere totam soli
tudinẽ. ꝛ veniẽs ad speluncã leonũ: nudũ se
disposuit ĩ ea iacere. vt eũ veniẽtes bestie de
uorarent. Cum aũt p totã diem ibi iacuisset
in nocte venientes leo et leena adorãtes a ca
pite vsq; ad pedes postea recedẽtes cesserũt
ei. Cũ aũt cogitaret ꝙ de⁹ ei pepcisset: ad cel
lam redijt. Post paucos dies tentatio vali-
dior surrexit: venit diabolus in specie mulie
ris siue puelle ethiopisse quã aliqñ in mes-
se viderat. que supra genua sua stans multũ
eum ad peccandũ ꝯmouit: quã cũ a se repel-
leret dans expugnõe alapas in maxillas fu-
gauit eam. ꝛ p bienniũ fetorẽ manus qua eã
tetigerat ferre non poterat. Cum aũt pre tri-
sticia fere desperaret ꝛ deficeret tabefact⁹. au
diuit vocẽ dicentẽ sibi. Vade pascasi certare
ꝓpterea pmisit te de⁹ tentatiões sustinere vt
nõ altũ de te sapias. ꝛ ne quasi de virtutib⁹
extollaris ꝛ vt infirmitatẽ tuã recognoscas.
Redijt ergo ad cellaz: reliquos pacificos ha
bẽs dies. Sic et loquit. ac bene hoc ostẽdit
aplus de seipso dicẽs. ij. ad Cori. xij. Ne ma
magnitudo reuelationũ extollat me: dat⁹ est
mihi stimulus carnis mee angelus sathane
qui me colaphizet. Et certissime veruz est ꝙ
tentatio humiliat. Nam mlti de se maxima
sentiunt ꝛ alios tentatos ꝛ victos despiciũt
qui tãdẽ modica tentatiõe corruũt: vt ex tali
tẽtatiõe humiliores fiant E Tertia vtili
tas: q̃ tentatio instruit tentatũ vt vere ꝯgno
scat se ꝛ alios p expientiã. facit em̃ interiorez
sapiẽtiaz ꝛ exteriorẽ expientiã. ex hoc nãq; hõ
cognoscit fragilitatẽ suã vt s̃ dixi. Sicut alii
qui añquã tẽtant: se estimãt patiẽtes. fortes
cautos. castos ꝛc. qui superueniẽte tẽtatiõe de
ficiũt ꝛ defect⁹ suos cognoscũt. Exẽplũ habe
m⁹ de sctõ Petro aplõ q̇ dicebat Mat. xxvj.
Dñe parat⁹ sum tecũ ꝛ in carcerẽ ꝛ in mortez
ire. Et iterũ. Si oportuerit me mori tecũ nõ
te negabo: qui tñ ad vocẽ vnius muliercule
christũ negauit: quis aũt Petro fidelior q̃s
eo feruẽtior: quis eo ĩter christi socios ꝛ ami
cos maior: ꝛ tñ modico impulsu tentatiõis
cecidit. Quis ergo nũc audiat de se ꝯfidere:
quis ĩminente graui tentatiõe debeat nõ ti-
mere: nisi iã in tentationib⁹ sit exptus. Suo
modo ĩ tẽtationib⁹ cognoscit hõ mundi ma
licias: ꝛ demonũ ĩsidias: astutias. ꝛ artes eo
rum ĩnumeras q̃s nõ expedit ignorare. Itẽ
p hoc experit hõ dei misericordiã assistentez
sibi. hinc est ꝙ ꝓpter ignorantiã modorũ tẽtã
di mlti ceciderũt ꝛ hodie cadũt ꝓpter astutias
diaboli q̇ suadet vicia sub specie ṽtutũ ꝛ ma
la sub specie boni. vt dicit Greg⁹. ĩ mo. Ido
dicit Ecci. xxxiiij. Qui nõ est tentat⁹ quid scit
Vir ĩ multis expt⁹ cogitabit multa. ꝛ q̇ mlta
didicit enarrabit intellectũ. Et statim sequit
Qui tentat⁹ nõ est: q̃lia scit: scz de bello spũa
li ad quã scientiã summe valet expiẽtia. Si-
cut expientia belli corpalis plus valet q̃ so-
la scientia. eo ꝙ exptus nõ artifex certi⁹ opat
q̃ artifex. non expertus. j. meta. Hec de tertia
vtilitate. F Quarta vtilitas. q̃ p tẽtatõnẽ
hõ mltipliciter meret. ꝛ sic magna vtilitas si
bi est. meritorũ adq̇sitio ꝛ cumulatio. qd be-
ne ꝛ singulariter ostensuz est in Job: cũ post
tẽtatões oĩa reddita sunt ei duplicia vt patz
Job vltimo. Itẽ. Geñ. xxij. Postq̃ de⁹ tenta
uerat Abraã dixit ei. Benedicã tibi ꝛ multi-
plicabo te. Ista benedictio ẽ meritorũ cumu
latio. Quia sicut dicit Prouer. x. Bñdictio
dñi diuites fac. scz diuitijs meritorũ. Exẽplũ
illi⁹ habem⁹ in vitaspa. de abbatissa zara q̃
p vigititres annos grauissime fuit tẽtata spi
ritu fornicatiõis: nec vnquã petijt se semel li-
berari ab eo: sz sp dicebat. Da mihi fortitudi
nẽ dñe de⁹ meus. Itẽ in vitaspa. dicebat ab-
bas Pastor de abbate Johãne breui ꝙ roga
uerat dñm vt auferret ab eo oẽm impugna-
tionẽ vt ipse fecit. Et cũ ipe retulisset hec cui
dã seni ꝙ q̇esceret secur⁹ ab omni ĩpugnatio
ne. ꝛ hoc p̃cib⁹ se obtinuisse. arguẽs eũ ille se-
nex ꝯsuluit ei ꝙ peteret a dño ĩ se moueri pu
gnã: q̃ in pugna pficit aĩa: qd cũ fecisset pu-
gna redijt. nec postea orauit a se auferri pu-
gnam sed ꝙ de⁹ daret ei tolerandi virtutez.
Itẽ discipulus cuiusdã senis tentabat grauf
ter ꝛ resistebat ꝛ se grauit affligebat. Senex
vidẽs hoc ait. Vis fili ꝙ rogem dñm vt au-
ferat a te hanc tentationẽ. Qui respondit. nõ
pater. q̃ sentio in ea aĩe mee pfectũ: q̃ occa-
sione huius ampli⁹ ieiuno ꝛ oro. veruntamẽ

ora p me vt deus det mihi fortitudinē. qd
audiens senex cōmēdans eū gauisus est. Ex
illis ptz q tentatio valet ad expellendū ne-
gligentiā Qui eñ nō sentiūt ↄtra se hostes:
frequēter pigrescūt munire castra sua. sic et
in pugna spūali q̇ sentit se q̇etū a tentatione
negligenter agit in spūalibꝫ. hec de q̄rta vti
litate. H Quinta vtilitas: qꝛ tētatio cō
firmat hoīem in amore dei: ꝛ deꝫ etiā illū p-
tegit in tētatōe. Probat eñ deꝫ amicos su-
os vt approbet ꝛ in amore ↄfirmet. ꝼm illud
Ecci. xxvij. vasa figuli pbat fornax: ꝛ hoīes
iustos tentatio tribulatōis. Exēplū illꝫ ha
bemꝫ in tobia. cui dixit angelꝫ raphael. post
q̄m a cecitate curauit eū. qꝛ acceptꝫ eras deo
necesse fuit vt tētatio pbaret te. Tob. xij. Et
illa sctā mulier Judith adducit abraā in exē
plū dicēs. Judith. viij. Abraā pr̄ nr̄ p mul-
tas tentatōnes pbatꝫ est. ꝛ p multas tribula
tiones trāsierunt fideles. Illi aūt q̇ tentatio
nes nō susceperūt cū timore dn̄i: et ipatiētiā
suā: ꝛ improperiū murmuratōis sue ↄ dn̄m
ptulerunt: exterminati sunt ꝛc̄. Q aūt deus
hoīes tentatos ptegit et seruat habeꝫ Ecci.
xxxiij. cū dicit. Timenti deū nō occurrūt ma
la scȝ futura eterna. Et sequitur: sed in tēta-
tione deꝫ illū ↄseruabit ꝛ liberabit a malis.
Utiqȝ verꝫ est q mala futura nō occurrēt tē-
tato qui bene se habet in tentatōe. qꝛ licet iu
sti in pn̄ti patianꝫ mala pn̄tia ꝛ trāsitoria tñ
per hoc ab eternis malis liberantur. imo de
us illos cōseruat ne cadant per impatientiā
ꝛ cōsolaꝫ eos in tentatōe. Nā q̇ tentatōnes
sustinēt in mūdo: merenꝫ a deo ꝛ angelis vi
sitari ꝛ dulciter cōsolari. In huiꝫ exemplū
legitur Matth. iiij. q cōpleta tentatōne xp̄i
reliquit eū diabolus: ꝛ ecce angeli accesserūt
ꝛ ministrabant ei. Ad hoc sunt infinita exē-
pla de sctīs virginibus ꝛ martyribus vtriusqȝ
sexus p xp̄i noīe occisis. H Sexta
vtilitas est primorꝫ cōpassio: vt scȝ hō sciat
compati alijs in tentatōibꝫ eorꝫ. Multi eñ
qui nō sunt experti tentatōnes nō sciūt com
pati tentatis. sicut hr̄ exemplū in vitaspatrꝫ.
Cū q̇dā iuuenis tētatus grauiter a spū for-
nicatōis a quodā sene consiliū ꝛ solatiū req̇
sisset. Senex iuuenē fere in despatōem imi-
sit dicens ei q deus oderat eū: ꝛ q non erat
dignus habitu monachi nec societate fratrꝫ
suorꝫ. Quibus verbis cōmotus redibat ad
seculū: vbi deo puidēte in itinere aliꝫ abbas
occurrit ei. ꝛ videns eū perturbatū ꝛ nimiū
tristē consolatus est eum ꝛ ad monasterium
ipm reduxit. Orauit aūt deū vt pmitteret il
lum senē q̇ in despatōem illū induxit tenta-
ri. Quo facto senex qui prius iuueni durissi
mus erat tentatōes carnis sustinere non va-
lens ad seculū redire voluit sed per eundem
liberatus. Ex hac eñ causa permisit deꝫ be
atū Petrū tentari: vt ipe futurus pastor ec-
clesie disceret pctōribus misereri. ꝛ ob h̄ etiā
dn̄s tētari voluit vt nobis cōpati posset ꝼm
illud ad Heb. iiij. Nō habemꝫ pontificem
q̇ nō possit cōpati infirmitatibus nr̄is. Ten
tatū aūt per oīa p similitudine absqȝ pecca-
to. Didicit g̊ xp̄s per experientiā cōpati ten-
tatis: sicut medicus p simplicē noticiā artis
sue nescit cōpati sed cū infirmatus est tūc di
scit cōpati per experientiā infirmitatis sue.
Et hoc dat nobis magnā fiduciā obtinendi
miscdiam apd deū. Ideo dr̄ ad Heb. ibidē.
Adeamꝫ cū fiducia ad thronū gr̄e vt miseri
cordiā ↄseq̄mur: ꝛ grām inueniamꝫ in auxi-
lio oportuno. I Septima vtilitas: qꝛ
tentatio pficit hoīem alijs in exēplū. Et ido
nō solū patienter sed etiā gaudēter debemꝫ
tentatōnes sustinere ꝼm illd Jaco. j. Omne
gaudiū existimate frēs cū in tentatōes vari
as incideritis sciētes q tribulatio patientiā
opaꝫ. patientia aūt opus perfectū hȝ vt sitis
perfecti ꝛ integri in nullo deficientes. Pro
pter qd ꝛ btūs Paulus apl's ꝛ alij scti viri
gloriabanꝫ in tentatōibus ꝛ tribulatōibus
De Paulo ptz. ij. ad Cor. xj. ꝛ. xij. ca. Q aūt
tentatōem deꝫ pmittit alijs in exēplū patet
Tob. ij. hanc pmisit deꝫ tentatōem euenire
illi vt posteris dareꝫ exēplū patiētie sic̄ ꝛ scī
Job ꝛc̄. K Octauo tentatus deū glori
ficat et glorificaꝫ ab eo. Nā q̇ sustinēt patiē-
ter tentatōnes sicut primos edificant p exē
plū ita deū glorificant ꝼm illd. j. Petri. primo
In deo exultabitis: modicū nunc si oportȝ
ↄtristari in varijs tentatōibꝫ vt pbatio fidei
vestre multo preciosior sit auro qd per ignē
pbaꝫ: inueniatur aūt in laudē et gloriā et ho
norē in reuelatōne iesu xp̄i dn̄i nr̄i. Q aūt ta
les econuerso glorificentur a deo ptz: qꝛ deus
illis in pn̄ti retribuit: nomen eorꝫ et famam
diuulgando celebre et honorabile faciendo
sicut dr̄ de Abraā Ecci. xliiij. In tentatione
inuētꝫ est fidelis: iō iureiurādo dedit illi glo
riā in gēte sua crescere illū. Itē in vita beati
Antonij legiꝫ: q cū demones diuersimode
eū tētātes fingerēt diuersas voces et sibilus

dines serpētiū ⁊ ferarꝝ nec p̄ualere possēt: pa
tefactis parietib⁹ dom⁹ ei⁹: atrociter irruētes
in eū: verberauerunt eū vsq̧ ad mortē. Cum
aūt se eleuans oclos apiret: vidit lucis radiū
desup̱ venientē. cui⁹ splēdore penit⁹ oīs dolor
et demones effugabāt̄. et dom⁹ ei⁹ et oīs va
litudo corp̱is rep̱abat̄. Sciēs aūt dei p̄ntiā
ait. O bone Jesu vbi eras vbi eras cū me sic
demones flagellarent: q̄re nō a principio af-
fuisti. Rn̄dit: Hic erā sed expectabā certamē
tuū. nūc aūt q͛ fideliter dimicasti auxiliabor
tibi et in orbe toto te faciā noīari. Itē in fu-
turo de⁹ glorificat tentatos taliter eternaliter
Jaco. j. ca. Btūs vir q̇ suffert tētatōnem qm̄
cū p̱bat⁹ fuerit accipiet coronam vite ⁊c̄. Et
Lu. xxij. Vos estis q̇ p̱mansistis mecū in tē-
tationib⁹ meis et ego disponā vob̄ sic̄ dispo
suit mihi pr̄ me⁹ regnū vt edatis et bibatꝭ su
per mensam meā in regno meo. L Exil
lis infert̄ ꝙ licet diabol⁹ sciat hmōi fructus
et vtilitates tētatōis tn̄ adhuc aliq̄s multuꝫ
tētat: alios vero raro tētat. Illos em̄ raro ten
tat q̇ sibi gratis volūtarie s̄uiūt sic̄ dicit Gre
go. Illos pulsare negligit q̄s iure q̇eto possi
dere se sentit. q̄s vero xp̄o magꝭ s̄uire conside
rat magꝭ tētatōib⁹ vexat. Et h̄ ex plurib⁹ cau
sis. Pmo q͛ sup̱bus est. Et idō qn̄ noscit
aliquē sibi repugnantē q̄si indignat⁹ insurgit
in eū vt vincat sic̄ dicit Grego. Antiqu⁹ hostꝭ
tāto grauı⁹ ꝯ hoīem seuit quāto se vallari cō
spicit. Scđo ex eo q͛ īuid⁹ est. Inuidia em̄
quā a p̱ncipio cōcepit ꝯ hoīeꝫ: ne in locū vn̄
cecidit ascēderꝫ adhuc ī eo manꝫ. Et idō qn̄ vi
det illic bonos tēdere nitit̄ eos īpedire vt dic̄
Grego. Tertio s̄m Gre. q͛ p̱pt̄ h̄ ꝙ sup̱at⁹
est a sctis nitit̄ se vindicare. Vn̄ dic̄ Grego.
In hoīs fractōe duriorē se exhibet: q̄nto pl⁹
ab eo prolectus fuerit dolet. Pōt esse adhuc
alia cā. Quarta in ordine. spes dep̄dandi
sicut raptores faciunt q̇ libenter turbāt patri
am vt plus valeāt dep̄dari. Vn̄ Greg. Hoc
contra bonos maligni spūs indesinēter ine-
unt: vt q̄s s̄uire deo in tranq̇llitate cōspiciūt
turbati ad voraginē culpe p̱trahant̄. Qui
ta pōt esse cā q͛ diaboli fatigādo hoīes tēta-
tionibus intendunt eos īpedire in alijs bo-
nis op̱ibus: q̄ forte tūc facerent alios adiu-
uando. informando. vel ad bonū dirigendo.
Idō em̄ demones graues tentatōes alijs in
gerunt: vt tantū habeant facere circa se vt ali
orꝝ p̱fectib⁹ succurrere nō possint. Vn̄ Gre.
Fit plerūq̧ vt hostes callidi: dei militē terri

bilius in semetip̄o tētēt quāto eū p̄ualere in
corde alieno vidēt: vt dū illū ad se tuendum
reuocāt. liberi⁹ aliena corda inuadāt. sed apō
sctōs electos dei decipiunt̄. Vn̄ in vitaspa-
trū legit̄ ꝙ diabol⁹ adiurat⁹ cur sctōs fratres
freq̄nter suis tētatōib⁹ molestaret: Rn̄dit: vt
eos in suis deuotionib⁹ īpediret. Sic g̊ ha-
betis plēs vtilitates tētatōis dūmō hō facit
qđ in se est patienter sufferēdo et viriliter re-
sistēdo. M Null⁹ g̊ ex h̄ ꝙ varijs tētatōib⁹
īpulsat̄ sibi īputare debet ad malū: neq̧ co-
gitare debet ꝙ sit dat⁹ in p̱tāte demonis: sed
poti⁹ ex h̄ debet gaudere iuxta verbū apl̄i: q͛
si diabolus illū ꝯp̄hēdisset plene laqueis su-
is: nō tantū circa eū tentādo laboraret. Sic
g̊ vigilem⁹ et laboremus in tentatōe. vt cuꝫ
xp̄o tētato gaudiū ineffabile cōseq̄mur Amē

Sermo xix

De fructu et vtilitate verbi dei.

Beati qui audiunt

verbū dei et custodiūt illđ. Lu. xj.

Quia a p̱ncipio h⁹ tractat⁹ de
p̄seruatōe hoīs a pctō dixi quattuor eē p̱reci
pua ad p̄seruandū hoīem a pctō. vicꝫ Rōna
lis aīe dignitas. Rōis siue aīe seriosa circum
spectio et discussio. Fidelis sp̄i⁹ in pugna de
fensio. Et verbi dei auditio siue lectio. Et iā
de his p̱ ordinē lati⁹ s̄mones plēs feci. vicꝫ
de his q̄ ampli⁹ deſuiūt ad p̄seruatōem aīe a
pctō et seriosam ei⁹ circūspectiōem puta cu-
stodia cordis: custodia lingue: custodia q̇nq̧
sensuū exteriorꝝ: et tandē de pugna in tētatōe
et de occasionib⁹: remedijs: et vtilitatib⁹ eius
dē vt latius illa audistis. Nūc sup̱est ampli⁹
videre de quarto p̄seruāte a pctō. vicꝫ de ver
bo dei: de q̄ etiā dixi a p̱ncipio quō ip̄ꝫ sit di
ligēter audiendū multiplici rōne vicꝫ p̱pt̄ ei⁹
dignitatē ⁊ p̄ciositatē. ⁊ p̱pt̄ ei⁹ sctitatē ⁊ mlti-
plicē vtilitatē. Idō nūc vidēdū est spēaliter
de vtilitatib⁹ siue fructib⁹ v̄bi dī. Pro grā ⁊c̄.

Beati qui audiunt verbum dei ⁊c̄.

A Circa hec v̄ba themat̄ꝭ ē merito cuilibꝫ
aduertēdū quātū xp̄s dn̄s diligit illos q̇ dili
gent̄ audiūt verbū dī cū volūtate meliorādi
vitā suā ⁊ se v̄bo dī ꝯformādi: q͛ dicit eos eē
btōs. q. d. btī sit̄ in hac vita q͛ ī h̄ se ꝯformāt
volūtati oīpotētis dei: ⁊ p̱ h̄ tandē adquirūt
eternā beatitudinē in q̄ clare q̄ hic diligēt̄ au
diert̄ ītelligēt ⁊ se ex h̄ btōs eē ꝯgnoscent. Vt
aūt tāto ardēti⁹ fideles verbū dei audiāt sit̄
diligēter notādi fruct⁹ ⁊ vtilitates p̱uenietes

homini ex hoc q̄ cū diligētia verbū dei au-
dit. Et licet vtilitates sunt inūere siue bona
sine numero q̄ verbū dei facit in aīa fm illō
Sapie. vij. Venerūt mihi oīa bona pariter cū
illa scz sapiētia ꝛ inumerabil' honestas p ma
nus illi⁹: de multis tñ pauca collegi. ex q̄bꝫ
ꝛ alia diligēter attēdenti cognosci pñt. Pre-
terea ānotaui. xij. fructus siue vtilitates q̄s
vel q̄s verbū dī facit i aīa hoīs illō diligent'
audictis ex Vincē. in spe. mo. li. iij. p. j. di. ix.

Verbū dei
- Pascit ꝛ sustentat
- Potat ꝛ inebriat
- Rigat ꝛ fecundat
- Sanat ꝛ viuificat
- Seruat a casu spūali ꝛ naturali
- Penetrat ꝛ ditat
- Incēdit ꝛ mollificat ꝛ illuminat
- Indulcat ꝛ ꝯfortat
- Erudit ꝛ informat
- Armat ꝛ pugnat
- Mundificat
- Impetrat gratiam in presenti ꝛ gloriam in futuro.

B Primo ḡ verbū dei pascit ꝛ sustētat.
Sic em̄ verbū dei est pabulū angeloꝝ i ce-
lo ita v̄bū dei est pabulū aīaꝝ sanctaꝝ in ter
ra. vñ dñs dixit diabolo: q̄ ieiun⁹ erat hoc ci
bo. Mat. iiij. Nō in solo pane viuit hō: sed
in oī v̄bo qd̄ ꝓcedit d̄ ore dei. Sic em̄ aues
pascūt ꝛ nutriūt filios suos cibo quē eis emit
tūt d̄ ore suo: sic de⁹ suos d̄ v̄bo suo. vñ Job
xxxviij. Quis p̄parat coruo escā. qñ pulli ei⁹
clamāt ad dñm. Ubi dicit glo. q̄ pullos cor
uoꝝ de⁹ rore celesti pascit quousqꝫ nigrescāt
ꝛ de eis pntes eorum curā habeant. q̄ non p
uident eis i aliq̄ q̄diu vidēt eos habere plu
mas albas: sed q̄cito nigrescūt: eos nō q̄si
degeneres sed eis siles pascūt. sic de⁹ fac̄ ver
bo suo pascēdo q̄s mūdus abijcit. fm illud
Sapie. xvj. Nō natiuitatꝭ fruct⁹ pascūt ho
mies. sꝫ fmo tu⁹ hos q̄ i te crediderīt ꝯſuat.
Vñ in vitaspa. legit' q̄ quidā frater vidit in
eadē mēsa alios mel comedētes: alios panez
alios fruct⁹. ꝛ orāti p reuelatiōe vox ait. Pri
mi sūt q̄ sp orāt: alij q̄ grās agūt. tertij q̄ mur
murāt ꝛ cibo detrahūt. Sic in eodē sermōe
alij reficiūt itellectū: alij affectū: alij murmu-
rāt vel detrahūt p̄dicatori vl' v̄bo dei. Hoc
cibo reficiebat' Maria magd̄. ad pedes dñi
audiēs sic v̄ba oris ei⁹ vt obliuiōi traderꝫ ci
bū vētris. Sic ꝛ duo fratres fecerūt de q̄bꝫ i
vitaspa. d̄r q̄ cū passent refectōz post ieiuniū
inceperūt loq̄ d̄ dō. ꝛ ita vsqꝫ in crastinū loq̄n
do de deo assidue pseuerauerūt sic q̄ cibū cor-
poralē obliti sunt ꝛ mirabātur si comedissent.
C Scdō v̄bū dei potat ꝛ iebriat q̄r ē fons
vite. ad quē serpēs: venenū effūdēdo. ceruus
cornua deponēdo. aq̄la plumas rostꝝ ꝛ vn-
gues: imutādo renouant'. Vñ in ps. Quēad
modū desiderat ceruus ad fō. aq̄ ꝛc. Idē. renouabi
tur vt aq̄le iuuēt⁹ tua. et Apo. xxj. Ego sitiēti
dabo d̄ fōte aq̄ viue gratis. Hoc aūt totū est
intelligēdū spūalit' q̄r v̄bū dei fōs ē cui⁹ v̄tu-
te subito aīe spūalit' imutant' ꝛ inouant'. ita vt
ad modū serpētꝭ maliciosus euomat venenū
malicie. iobediēs ꝛ rebell' cornua iobedientie
ad modū cerui. auar⁹ vngues tenacitatꝭ ꝛ ra-
pine. plumas ꝯuersatōis antiq̄ ad modū aq̄
le ꝛ rostꝝ verboꝝ maloꝝ. Nō solū aūt v̄buz
dei potat sꝫ etiā potādo iebriat. Vñ Hiere.
xxiij. Fact⁹ sū sic vir ebri⁹ ꝛ q̄si hō madidus
a vino a facie dñi ꝛ a facie v̄boꝝ sanctoꝝ ei⁹.
Talit' erāt apli ebrij q̄ q̄si musto iebriati: nō
poterāt se ꝯtinere ab hmōi locutiōe: sed i di-
uersas voces diuersaꝝ linguaꝝ v̄ba sua expsi
serūt. vñ ꝛ iudei eos ebrios reputabāt sic p3
Act. ij. Sic iebriati martyres. se rebꝫ tpalibꝫ
denudabāt. vulnera ꝛ cruciat⁹ corpis p nihi-
lo reputabāt. imo ad mortem alacriter pro-
perabant vt Vincenti⁹ Laurētius Barba-
ra Catarina Agnes Lucia Dorothea. Vñ
aplus. ij. ad Tim. j. Scio cui credidi ꝛ cert⁹
sū q̄r potēs est depositū meū seruare ꝛc. Vñ
Bern. Quē tal' gustus iebriauerit ad oē op⁹ ꝛ
ad oēz laborē hilarescit. laborat nec lassescit.
festinat nec deficit: dolet ꝛ nō sētit: lachrymat'
ꝛ nescit: irridet' ꝛ nō aduertit. Ideo de sacra
scriptura legit' Cañ. j. Meliora sūt vbera tua
vino. Et sequit'. vba tua assilata sūt botris. i.
duobꝫ testamētis. Et Prouer. v. Ubera ei⁹ i
ebriēt te oī tpe. D Tertio v̄bū dei rigat ꝛ fe
cūdat: ꝛ sic fructificat ꝛ fac̄ mori in pace. Vñ
Isaie. lv. Quēadmodū imber ꝛ nix descēdit
de celo ꝛ iebriat terrā: ꝛ infūdit eā ꝛ germiare
eā facit ꝛ dat semē semināti: ꝛ panē comedēti
sic erit v̄bū qd̄ egredief de ore meo. vbi in ni-
ue ei⁹ effect⁹ notat'. Ad idez Deut. xxxij. fluat
vt ros eloq̄um meū. O de⁹ vtinaz dura ꝛ re-
bellia corda verbū dei sic rigaret ꝛ mollifica-
ret sic ros vel imber terrā ad fructificanduz.
Hui⁹ figurā habem⁹ Exo. xvj. ꝛ Nūe. xj. vbi
d̄r q̄ cū māna descēderꝫ ros pariter descēdebat
Compat' ḡ v̄bū dei semini q̄r fecūdat Mat.
xiij. Semē est v̄bū dei. Est em̄ semē toti⁹ bo-
ni. qd̄ ꝛ si aliq̄n diu latet in corde tñ post tpa
germinat ꝛ m'ta calescit i fructū. Vñ dic̄. Vin

cẽ. vbi s. dũ quidã argueret quẽdã ribaldũ d
hoc q frequẽtabat smones Rñdit. Etsi mõ
statĩ nõ imutor tñ semẽ recipio. qd aliqñ mol
lescet in fructũ. et erit mihi dño donãte verbũ
qd mõ audio causa salutis et emẽdatiõis. Hoc
apud multos cptũ ẽ: q ex verbo dei qd ante
plures annos audierũt cõpuncti sũt. Q aũt
verbũ di fructificat habet ad Col. j. vbi apl's
dicit sententialiter: verbũ vitatis et euãgelij qd
puenit ad vos. fructificat et crescit ĩ vob. vbi
dicit glo. fructificat. i. hoĩes fructificare facit
p bona opa. et crescit. i. crescere facit augmẽto
sciẽtie et numero fideliũ. De hac fructificatõe
dicit Pro. viij. Melior est fruct' me' auro et
oĩ lapide pcioso. Bñ vero est: qr oẽ auru et lapi
des pciosi toti' mũdi nõ pñt tollere vnũ pec-
catũ mortale qnpoti' cumulant pctã morta-
lia: sz vbũ di aufert rubiginez pctõru: et fructũ
facit bonoru opeu. Qd et bene saluator oñdit
Mat. xiij. dicens. q semẽ vbũ dei aliud fecit
fructũ tricesimuz: aliud sexagesimũ: et aliud cẽ
tesimũ. Exemplũ illi' habem' in vitaspa. Cũ
Effrem esset puer sanctus vidit somniuz q
de lingua sua exibat vitis totã terrã implens
cui' fruct' quãto ampli' comedebãt volucres
celi in tãto magis abundabãt. Item ibidem
Quidam sanctus vidit ordinez angelicũ de-
scẽdentẽ de celo: ferẽtez libru scriptũ totũ int'
et foris et dicebãt adinuicẽ cui tradẽdus erat.
et cum mlti multos nominassent sanctos: di
xerunt vniformiter. licz oẽs noiati sancti sint
et boni: nõ põt tñ tradi nisi Effrem. et sic hũc
ei detulerunt. Senex autẽ cui facta fuit reue-
latio vidit i mane Effrẽ vba dei docentẽ qsi
fontez ebullire et cognouit qr qd viderat sci
spirit' ope factũ erat. Hui' aũt verba multũ
in ecclesia lecta fuerunt et fecerunt fructũ mul
tum. Sile habem' de Jsaia pheta cui dñs
dixit. Jsa. viij. Sume tibi libru grandem: et
scribe i eo stilo hois etc. Q ãt vbuz dei facit
mori i pace ptz de Symeone dicẽte. Luce. ij.
Nunc dimittis s. etc. Legit etiã i vitaspa. q
cuz abbas Muci' visitaret quendã frem la-
borãtem i extremis et videret eum horrere et
pauere remordente cõsciã ait. Surge dat tibi
spacium triuz annoru q statim san' fact' vixit
p tres annos cuz dicto pre qsi angelus dñi: et
cum expleto hoc tpe pdicaret dict' pater de
fructib' penitẽtie frater ille qsi suauit dormiẽs
migrauit ad dñm E Quarto vbuz dei sa-
nat et viuificat. Q sanet ptz in ps. Misit de'
verbũ suuz et sanauit eos. et Sapie. xvj. Nõ
ei herba neqz malagma sanauit eos sz oĩpo-
tẽs smo tu' q sanat oĩa. Hui' exẽplũ habem'
a xpo q nõ alio medicamine herbe vl' radicis
vsus est ad curatiõem infirmoru: nisi vbi sui.
Dixit ei leproso Mũdare et mũdat' ẽ Mat.
viij. Vñ et cẽturio dixit ei. Dic tm verbo et sa
nabit puer me'. Ibidẽ. Et bñ smo dei dicit
oĩpotẽs. qr magne virtutis diceret aliqs cõfectõ
de mltis: si cũ mltis sumptib' hret vnũ hoĩem
ab vno morbo curare. Jn vno aũt smõe oẽs
q audiũt verbũ dei et obediũt: curant ab omi
infirmitate spũalit. et aliqñ etiã corpalit vt fie
bat i smonib' aplou et dei frequent duz cura
bant ĩfirmi. Q ãt verbũ di viuificat et saluat
ptz ex eo qr dicit fõs vite. Prouer. xvj. Fons
vite eruditio possidẽtis. i. xpi: d q fluũt qttuor
flumĩa padisi. i. qttuor euãgelia. Jõ dr puer.
x. Os iusti vena vite. Et Joh. v. Oẽs q i mo
numẽtis st audiẽt vocẽ filij di et q audierĩt vi
uent. Et postea seqnti ca. dicit. Verba q ego
locut' suz vob spũs et vita sũt: qr vicz cõferunt
vitã nature: gre: et glie. Nã cũ dñs suscitauit
puellã: adolescentẽ: et Lazaru. verbo viuifica
uit eos: dicẽdo Lazare veni foras. ad cui' vo
cẽ cõtinue surrexit ad vitã nature et gre. Jtẽ ad
vnicã vocẽ ei' surgent oĩes mali: soluz ad vi
tã nature nõ gre: nec glie. vbi. s. Joh. v. Om
nes q in monumentis sunt etc. de hoc habe-
mus scriptum Ezechi. xxxvij. de cãpo pleno
ossib' mortuoru vbi dicit Fili hois vaticina
re de ossib' istis et dices eis. Ossa arida audi
te verbũ dñi. Hec dicit dñs d ossib' his. Ec
ce ego ĩtromittã in vos spm et viuetis. et dabo
sup vos neruos et succrescere faciaz sup vos
carnes et supextẽdã in vob cutẽ. et dabo vob
spm et viuetis. Et sequit. Fact' est aũt sonit' p
phetãte me. et ecce cõmotio. et accesserũt ossa ad
ossa vnũqdqz ad iũcturã suã. et vidi. et ecce su
per ea nerui et carnes ascẽderũt et extẽta est i eis
cutis desup etc. Et sequit. Et igressus est spũs
in ea et vixerũt. Ecce iã satis ptz quõ verbuz
dei viuificat et sanat ad lrãm. Naz verbo dei
vt ptz ex pmissis curati sunt infirmi. et suscita
ti sũt mortui. Verbo etiã di erit generalis resur
rectõ mortuoru vt pz i Ezech loco pallegato
F Quinto verbum dei seruat a casu spiritu
ali similiter a morte naturali. Q a spirituali.
patet illud ex precedentibus. Unde in mira
culis beati Andree legitur de quodam Ni-
colao sene: portante euangelium in sinu ad
scortũ post pconceptã cõtinẽtiaz. qui dũ for-
nicari vellz dixit ei meretrix. Egredere senex

q: angelus dñi es, tu ne me ꝯtingas. Qui tā dem cogitās se secū habere euāgelium adijt aplm ꝛ penituit. Legit etiā in eisdē miracul' beati Andree q cū btūs Andreas ꝯuertissz ꝯcubinā cuiusdā ppositi .i. iudicis in pdica-tiōe sua: dedit ei euāgeliū vt id portaret, ꝛ vt eiꝰ memoria in ꝟtute ipsius a pctō sibi caue ret. Uxor aūt dicti ppositi adhuc habēs eaz suspectā fecit eā capi ꝛ ad lupanar trahi ꝛ le-nonibꝫ tradi vt ab eis ludificaret. Et cū acce debant ad eā pdebant vires suas. vnꝰ aūt ex eis cū eā vellet violētare: illa clamāte ad do-minū: leno suffocat: ꝛ āgelus dñi ei apparuit ꝯfortans eā ꝛ liberās. Uxor aūt dicti ppositi balneās se cū adultero suo a diabolo suf-focantur: ꝛ tñ ad pces dicte mulieris vterq̄ suscitatur ꝛ ꝯuersi sunt ad dñm. Ecce ex his patet quō euangeliū siue verbū dei seruat a casu spūali .i. a mortalibꝫ peccatis. Ideo dic ꝓpheta in ps. Misit deꝰ verbū suū ꝛ sanauit eos ꝛ eripuit eos de inter. eoꝝ. Et Joh. viij Ueritas libabit vos ꝛc. Quis etiā dubitat quin multi audiētes verbū dei habētes ꝓpositū peccādi: sepe ꝯpungunt: cessantes a malo ꝓposito, ꝛ sic p verbū di pseruant ne cadāt. Ideo dixit dñs ad Hieremiā ꝓphetā. Noli subtrahere verbum si forte audiant ꝛ ꝯuertant vnusquisq̄ a via sua mala. Hiere. xxvi. Quis aūt sufficiēter enūerare pōt eos quos apli ꝛ scti alij ꝯfessores ꝛ martyres p verbū dei pseruauerūt a ruina spūali. Ideo noluit dñs corneliū instruere p angelū: sed manda uit ei vt accersiret Symonē petꝝ. ꝛ ille doceret eū ꝛ diceret q̄d eū facere opteret ꝛc. ꝛ lo-quēte tūc petro cecidit spūssanctus sup oēs q̄ audiebāt ꝟbū Act. x. Imo verbū di nō so lū seruat a morte spūali: sꝫ etiā a morte reali naturali. Cuiꝰ exemplū ponit Uincen. vbi dicēs. In ciuitate cuiusdā regni erāt magne nūdine. filius autē regis iuit cū socijs p nundinas videre diuersitatē mercium si forte ibi videret qō ei placeret. Et cū ptrāsiret vidit domū mirabiliter ornatā ꝛ paratā pannis sericis ꝛ deauratis tñ intꝰ vacuā. admiratꝰ intrauit ꝛ nihil vidit intra nisi senē in cathedra sedentē ꝛ in manu libꝝ tenentē ꝛ legentē. a q̄ quesiuit. Quid sibi hoc vellet. Qui rñdit ei q domꝰ illa erat in q̄ vēderent pciosiora ꝛ vtiliora q̄ essent in nundinis: maxie hoibꝫ qui alios haberēt regere ꝛ si ipe vellet emere vēderet ei .c. libras. Tūc senex scripsit ei i cedula. Hoc in oibꝫ factis tuis obḱua. ꝯsidera antequā aliq̄d facias ad quē finē īde venire valeas: adiūgēs q si h̄ sp haberet p ocl'is plus ei valere possz q̄ vnū regnū ꝛc. Juuenis āt mortuo patre rex factꝰ ꝟba illa scripsit i mensa. ꝛ maxime i mapis ꝛ alijs rebꝫ q̄bꝫ vti poterat. Cum aūt barones eiꝰ ꝯspirassent ꝯ eū fecerūt pactū cū barbitonsore eiꝰ q eū occideret. Cū aūt hec vellet facere: ꝛ radēdo barbā sibi guttur amputare: legit qō erat scriptū in mapula ꝛ cepit stupere: fremere: ꝛ tremere. Qō rex aduertēs fecit eū tenere ꝛ vrgere q̄us q̄ diceret ꝟitatē. Et illa audita rex pditores suos capi fecit: ꝛ ipe a morte liberatꝰ est. Ido bene dicit de ipsa sapiētia siue ꝟbo dei. Pro uerb. iij. Melior ē adq̄sitio eiꝰ negociatione auri ꝛ argēti. Hec Uincē. Stat q illa apparitio domꝰ ꝛ senis fuerit vna visio quā sic ille auctor recitat. ℌ Sexto verbū dei penetrat ꝛ ditat in bonis spūalibꝫ. Q penetret pꝫ p illō apli ad Heb. iiij. Uiuꝰ ē smo di ꝛ efficax ꝛ penetrabilior oi gladio ancipiti ꝛ ptingēs vsq̄ ad diuisionē aie ꝛ spūs: ꝯpagū q̄q̄ ꝛ medullaꝝ: q: nō solū penetrat corpꝰ ꝛ eiꝰ sēsus sꝫ ꝛ spm̄ vsq̄ ad cogitatiōes affectiōes ꝛ intētiōes. vt pꝫ ex textu recitato. Illꝰ exemplū bñ habemꝰ i his q̄ missi fuerāt ad capiendū xp̄m dñm. Joh. vij. Nā audiētes eiꝰ verba ita fuerūt illi penetrati ꝛ capti q redeūtes iudeis q̄rētibꝫ q̄re nō adduxissēt eū: dixerūt. Nunq̄ sic locutꝰ ē hō sic hic hō loquit. Sic saul audiens ꝓphetas mutabat i virꝝ alteꝝ. j. Re. x. Ita verbū di penetrauit ꝛ supauit bonos martyres q̄s material' gladiꝰ supare nō potuit. Ita hodie sepe verbū di penetrat corda pctoꝝ vt ꝯpungant. dato etiā q añ h̄ nū q̄ intēderit a pctis cessare ꝛc. Q āt ꝟbū di ditat in bonis spūalibꝫ pꝫ ex illo Prouer. x. Qui idocti sūt cordis egestate morient. bñdictio āt dñi diuites fac. Bñdictio .i. sapie ꝛ ꝟbi dei. Et iterꝫ Sapiē. vij. Uenerūt mihi oīa bona pariter cū illa. q: spūsanctꝰ replet corda audiētiū ꝛ dat bona spūalia. Ido di Act. x. Adhuc loquēte petro cecidit spūsctūs sup oēs q̄ audiebāt ꝟbū. Propterea Johs euāgelista dic epm esse pauperē ꝛ miseꝝ q̄ caruit his diuitijs. Uñ Apo. iij. Dicis q: diues sū ꝛ locupletatꝰ ꝛ nulliꝰ egeo. ꝛ nesc̄ q: tu es miser miserabil' ꝛ paup ꝛ cecꝰ ꝛ nudus. Et seq̄t Suadeo tibi emere a me auꝝ ignitū ꝛ pbatū vt locuples fias ꝛc. Nā verbum dei facit hominē sibi i omnibus sufficere si ei obedit. ℌ Septimo verbū dei incēdit mollificat

⁊ illuminat. Q verbũ dei incendat ptʒ in ps̃ Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽter. Iteꝝ eloquiũ dei inflãmabit eum. Et hiere. xxiij. Nũquid verba mea sunt q̃si ignis ardens. Jdo dicit̃ de Helia ꝓpheta Ecc̃i. xlviij. Surrexit Helias ꝓpheta quasi ignis ⁊ verba ipsius q̃si facula ardebãt. Hinc est ꝙ dabat̃ ap̃lis et alijs xp̃i discipul' sp̃ũssanct' ĩ linguis igneis Actuu. ij. Et beato Martino diuĩa celebrãte apparuit globus igneus suꝑ caput eꝰ. Itẽ de beato Dominico legit̃ ꝙ videbat̃ matri eius pregnanti ꝙ haberet in vtero catellum faceʒ in ore portantẽ ⁊ inflãmantẽ totũ mundũ. qꝺ erat signũ illꝰ. q꞉ filiuʒ haberet q̇ lupos. i. hereticos impugnaret: gregeʒ christi suaret: ꝯtra dormiẽtes ĩ vicijs latraret. ⁊ mũdũ illuminaret ⁊ ĩflãmaret. Sic ⁊ verbũ dei cor mollificat ꝫm illꝺ Cañ. v. Anĩa mea liq̃facta est vt dilectꝰ locutꝰ est. Exemplũ illius in petro q̇ recordatꝰ verbi iesu audiens gallũ cantãtẽ fleuit amare. Ecce quõ verbũ xp̃i mollificauit eũ qꝺ sonũ habuit ĩ meõria ⁊c̃. Itẽ in vitaspa. dũ quidã quereret ab abbate Johe de darícia c[illegible]dis respondit. Quid durius lapide: q̇d mollꝰ aqua ⁊ tñ gutta sepe cadẽdo lapidẽ penetrat. Sic v̾bũ dei corduꝝ aperit ad timorẽ dei. Etiã ponit̃ exẽplũ de hoĩe imutato ⁊ in lachrymis resoluto. cũ audiuit verbũ dei. Esa. j. Lauamini ⁊ mũdi estote auferte malũ cogitatõnũ vestraꝝ. Ita et tertio verbũ dei illuminat mẽtes hoĩm ꝫm illꝺ ps̃. Lucerna pedibꝫ meis v̾bũ tuũ Et iterũ. Declaratio sermonũ tuoꝝ illuminat ⁊c̃. Itẽ preceptũ dñi lucidũ illuminãs oculos. Et Prouerb. vj. Mãdatũ lucerna est. ⁊ lex lux. ⁊ via vite. increpatio discipline. Huius exemplum habemꝰ Luce. xxiiij. qñ discipuli cognouerũt dñm ĩ fractiõe panis. Sed heu multi sunt vt noctue odientes lumẽ. ꝫm illꝺ Joh. iij. Qui male agit odit lucẽ. Sũt etiaʒ tales vt heli sacerdos q̇ nõ correxit filios suos vt debuit. q꞉ nõ poterat videre lucernam dei. j. Reg. iij. Ita ꝺ pluribꝫ alijs. Q Octauo verbũ dei indulcat ⁊ ꝯfortat. Q verbum dei ĩdulcat siue dulce sit ptʒ in ps̃. Quãdulcia faucibꝫ meis eloq̇a tua. ⁊ Cañ. iiij. Eloq̇um tuũ dulce. ⁊c̃. Hãc dulcedinẽ nõ sentiũt q̇ hñt palatũ infectũ febre iniq̇tatis Recte sicut bufo nõ põt sustiere bonũ odoreʒ vinee florẽtis. sic nec peccator durꝰ verbũ ꝺi. Sed ꝯuerti volentibꝫ verbũ dei est q̃si mel in ore In cuiꝰ exemplũ volumẽ Ezechieli traditũ factũ est ĩ ore eꝰ tanq̃ȝ mel dulce. Eze. ij. ⁊. iij. Et de sctõ Ambrosio legit̃. Dũ esset puulus dormiẽs: examẽ apũ subito aduenĩẽs: facieȝ eꝰ ⁊ os ita ꝯpleuit vt q̃si in alueolũ suũ ĩtraret: ꝑiter ⁊ exiret q̃ postea euolãtes in tantã aeris altitudinẽ subleuate sũt vt vix hũanis oculis viderent̃. Per qꝺ bene ostendebat̃ ꝙ os suũ erat mellifluũ dulcedie verbi dei. de quo miraculo pater suꝰ territꝰ valde mirabat̃ dicẽs. Si vixerit ĩfantulus iste aliq̇d magni erit ⁊c̃. Habemꝰ etiã similitudinẽ verbi ꝺi in mãna celesti qꝺ habuit dulcedinẽ ⁊ gratũ saporẽ. ꝫm ꝙ hõ afficiebat̃ ĩ gustu illuꝰ. Habebat em̃ oẽ delectamentũ ⁊ oĩs saporis suauitatẽ. Sapiẽ. xvj. Deseruiebat etiã vniꝰcuiusq̃ȝ volũtati: ⁊ ad q̇d quisq̃ȝ volebat cõuertebat̃. vt dicit Uincen. vbi s̃. Ita verbum dei cuilibet sapit vt vult. ꝫm qꝺ est dispositꝰ ⁊c̃. Ecce dulcedo verbi dei. Q autem verbum dei confortat ⁊ confirmat. patet in multis q̇ verbo dei ꝯfortati sunt sp̃ũaliter. Non sicut Helias q̇ ꝯfortatꝰ erat in cibo quẽ sibi angelus tradidit, ita vt ĩ fortitudĩe cibi eius dẽambularet. xl. diebꝫ. ⁊. xl. noctibꝫ vsq̃ȝ ad mõtẽ dei Oreb Uidit em̃ ad caput suũ subcinericiũ panẽ ⁊ vas aq̃. iij. Re. xix. Sed in fortitudine v̾bi dei. ⁊ eiꝰ efficacia sepe q̇s ambulat ꝑ. xl. annos cogitãs ea q̃ audiuit lõge p̃teritis tꝑibꝫ ⁊ ĩde ꝯpungit̃ ⁊ ambulat vsq̃ȝ ad mõtẽ ꝑadisi ꝑ viã penitẽtie. Ita sepe verbũ dei realit̃ ad lr̃am ꝯfortat pugnare volẽtes ꝯ̃ fideles: corꝑaliter: cũ vicȝ audiũt quanti sit meriti sanguinẽ fũdere ꝓ fide aut in bellũ ꝓ fide se offerre: vel cũ audiũt largissimas sedis ap̃l'ice ex thesauro eccl'ie ĩdulgẽtias. in quibꝫ auditis exhilarescũt. ⁊ gaudẽt se posse absolui a magnis pc̃tis ⁊ ꝓ his satisfacere. Huiꝰ exemplũ bene habemꝰ in iuda machabeo q̇ suis verbis ꝯfortauit iudeos cõtra gẽtiles. ij. Macha. xj. vbi dicit̃. Ut autẽ Machabeus ⁊ qui cuȝ eo erant cognouerunt expugnari p̃sidia rogabãt dñm cum fletu ⁊ lachrymis ⁊ om̃is turba simul. vt mitteret eis bonum angelũ ad salutẽ. Et ipse machabeꝰ primꝰ assumptis armis: ceteros adhortatꝰ ẽ simul secũ ꝑiculum subire ⁊ ferre auxiliũ fratribus suis. Et sequitur. Cumq̃ȝ pariter animo ꝓcederẽt hierosolymis: apparuit p̄cedẽs eos eq̇s ĩ veste cãdida armis aureis hastã vibrãs Tũc oẽs sil' bñdixerũt misericordẽ dñm ⁊ ꝯualuerũt anĩs: nõ solũ hoĩes sȝ ⁊ bestias ferocissimas: ⁊ muros ferreos ꝑati penetrare

Et sequit̃ Ibãt ergo prompti de celo habẽ
tes adiutorem: et miserãtem sup eos dñm. le
onũ ãt more impetu irruentes in hostes: p̃
strauerũt ex eis vndecim milia peditũ. ꝛ eq̃
tes mille sexingentos. ꝛ vniuersos alios ĩ fu
gã ↄuerterũt. pl'es ṽo ex eis vulnerati: nudi
di euaserũt. Ecce quõ angel⁹ eques in veste
cãdida eis apparuit ꝛ ꝯfortes facti sũt in aĩo
Quis autem dubitat q̇n pl'es signati: sic sint
confortati ꝛ confortabuntur. Hinc est ꝙ cru
ce signati ꝛ aliȷ̃ recta intentõne p̃liantes ↄ̃ he
reticos aut alios infideles sũt multo magis
strenui ꝙ̃ hi qui p̃ncipalit̃ ꝓpt̃ stipendiũ aut
rapinã h̃ faciũt. Cogitãt eni illi bona intenti
one pugnãtes: q̇d si morior: tñ ꝓ fide morior
ꝛ sic saluabor. aliȷ̃ ṽo mortẽ timent, habẽtes
mordentẽ ↄsciaꝫ de pc̃cis suis. ꝛ sic de aliȷ̃s.
Utinã oẽs hec aduerterẽt. K Nono ver
bũ dei erudit ꝛ informat ſm illõ apl'i ad Ro.
xv. Quecũq; scripta sũt ad nr̃am doct̃ scr̃ sũt
vt p pat̃ ꝛ ↄso. scr̃ spem hab. Et. ij. ad Tim
iij. Oĩs scriptura diuit⁹ inspirata vtil' est ad
docendũ: ad arguendũ: ad corripiendũ ꝛ ad
erudiendũ in iusticia. Quis dubitat q̇n mul
tiplicit̃ ṽbũ dei erudiat ꝛ informet ꝙ̃ml'tos.
q̇ in sermone p ṽbũ dei instruunt̃ ꝛ informã
tur q̃lit̃ bona facere: pc̃a vitare: deũ cog̃sce
re: g̃tes ꝓ bñficiȷ̃s a dõ acceptis sibi ĩpẽdere
ꝛ se p pñiam ad deũ ↄuertere debeãt. ꝛ sic de
aliȷ̃s multis. Qui aũt sic p verbũ dĩ ĩstruunt̃
et obediũt beati a spũsancto dicunt̃. ſm illõ
ps̃. Btũs hõ quẽ tu erudieris dñe et de lege
tua docueris eũ. vt vicꝫ nouicios ꝛ discipu
los: facias viros pfectos: ꝛ de malis bonos
sicut ꝛ de rudib⁹ piscatorib⁹ ꝛ simplicib⁹ hoĩ
bus tibi fecisti apl'os ṽbo tuo optime instru
ctos. Ita in vitaspa. ml'ti simplices heremi
te p vitã bonã in solitudine habitã facti sũt
doctissimi. sic sanctus Anton⁹ Hilariõ Pa
nuci⁹ Pafunci⁹ ꝛ aliȷ̃ plures. Bene hoc iteꝝ
ostẽdit ꝓpheta dicẽs in ps̃. Bonũ mihi quia
humiliasti me vt discã iustificatões tuas. Et
iteꝝ. Lucerna pedib⁹ meis verbũ tuũ ꝛ lumẽ
semit̃ meis. Et iteꝝ. Declaratio ſmonũ tuo
rũ illuminat et intellectũ dat puulis. Ex his
oĩb⁹ satis ostẽdit̃ quõ verbũ dei erudit et in
format. L Decimo verbũ dei armat ꝛ
pugnat materialiter et spũaliter: tripliciter.
O armat vt gladi⁹ patꝫ p illõ apl'i ad Heb.
iiij. Uiuus est sermo dei ꝛ penetrabilior om
ni gladio ancipiti. Et ad Eph. vj. Saleã sa
lutis accipite et gladiũ spũs quod est verbũ
dei. De hoc gladio habem⁹ exemplũ elegãs
ij. Mach. xv. de visiõe iude cui apparuit hie
remias promittens ei victoriã ꝛ porrigẽs ei
gladiũ aureum dicens. Accipe gladiuꝫ san
ctum munus a deo, in quo deiȷ̃cies aduersa
rios ꝛc̃. quod ꝛ fecit. Et statim añ hoc dicit̃
Armauit Judas singulos nõ clypeis non
haste munitõe sed sermonibus oĩpotẽtis
Scdo armat vt clypeus ↄ̃ tentatões. De h̃
iteruꝫ in Psal. Scuto circũdabit te veritas
eius. Et Prouerb. xxx. Omnis sermo domi
ni ignitus clypeus est omnibus sperantib⁹
in se. Tertio pugnat verbũ dei contra ma
lam volũtatẽ. Est eñ ip̃m verbũ dei aduer
sarius nr̃ cui consentire debemus. de quo di
cit saluator Matth. v. Esto ↄsentiens ad
uersario tuo ꝙ̃diu es ĩ via. Nã verbũ dĩ ad
uersat̃ mal' hoĩb⁹ hic ĩ via. aduersat̃ etiã bo
nis q̃ntũ ad sensualitatẽ. Ex illis g̊ ptꝫ quõ
verbũ dei armat ꝛ defendit hoĩem ꝛ pugnat
cõtra aduersarios hoĩs visibiles ꝛ ĩuisibiles
De quo supra latius dictũ est de tẽtatiõe ser.
xiij. C. E. F. H. ꝛ ser. xvij. M. Dicit̃ aũt be
ne verbũ dei gladius: q̇ eo pcussus diuidit̃
a mundo. Etiam ex hoc quia p verbũ dei p
cutit̃ caro. mũdus ꝛ diabolus. Aperit enim
astutias diaboli. carnẽ docet calcari: ꝛ mun
dũ ↄtẽni. Hinc est ꝙ dũ in li. Esdre fit dispu
tatio quid sit fortius: an rex: an vinũ: an mu
lier: an veritas: cõcluditur finaliter veritateꝫ
esse fortissimã. vt habetur. iij. Esdre. iij. ꝛ. iiij.
Uñ ibidẽ. dicit̃ ꝙ dũ rex Darius fecisset ce
nam magnã omnib⁹ vernaculis suis purpu
ratis. ꝛ pretoribus: ↄsulib⁹. ꝛ prefectis ab in
dia vsq; ad ethiopiam centumvigintisepteꝫ
ꝓuinciȷ̃s ꝛc̃. Et cũ manducassent ꝛ bibissent
satiati reuertebant̃. Tunc Darius rex ascen
dit in cubiculo suo ꝛ dormiuit. ꝛ expergefa
ctus ẽ. habuit secũ tres iuuenes custodes cor
poris sui. Et illi tres dixerũt alter alteri. Di
camus vnusquisq; nostrum sermonẽ qui p̃
cellat ꝛ cuiuscunq; apparuerit sermo sapienti
or alterius. dabit illi Dari⁹ rex dona magna.
Tunc scribẽtes singuli verbũ suum. Unus
scripsit Forte ẽ vinũ. Alius scripsit. fortior ẽ
rex. Tertius scripsit: fortiores sunt mulieres
super oĩa autẽ vincit veritas. Et cũ surrexit
rex dederunt illi scripta sua qui vocauit oẽs
magistratus psarum ꝛ medoꝝ. Et lecta sunt
scripta corã ipsis: quo facto vocati sunt ado
lescentes. vt indicarẽt scripta sua. Tũc prim⁹
dixit de vino Uiri: quantũ p̃ualet vinũ oĩ

bus hoibꝫ: qui bibũt illõ, seducit mẽtẽ Jtem
ꝙ regis ⁊ orphani facit mẽtez vanã. Jtẽ ser
ui ac liberi pauperis ⁊ diuitis ⁊ oẽm mentẽ
ↄuertit in securitatẽ ⁊ iocunditatẽ: ⁊ nõ me
minit oẽm tristiciã: ⁊ nõ metuit regẽ nec ma
gistratũ, ⁊ oĩa ꝑ talenta facit loq̃. Et nõ me
minerũt cũ biberint amiciciã nec fraternita
tẽ: sed nõ multũ post sumunt gladios, ⁊ cum
a vino surrexerint scꝫ ad sobrietatẽ: nõ memi
nerũt q̃ gesserũt. Hec primꝰ de vino, ⁊ hoc ĩ
tertio capitulo. ❡ Tunc scđus de forti
tudine regis inchoauit dicẽs. O viri num ꝓ
cellũt hoĩes q̃ terrã ⁊ mare obtinent, ⁊ oĩa q̃
in eis sunt: Rex aũt sup oĩa ꝓcellit ⁊ dñaꝝ
eoꝝ: ⁊ oĩa quecũqꝫ dixerit illꝰ faciũt. Etsi mi
serit illos ad bellatores: vadunt ⁊ demoliun
tur mõtes muros ⁊ turres. Jugulanꝝ ⁊ iu
gulãt ⁊ verbũ regis nõ ꝑtereũt. Etsi vicerit:
afferũt regi oĩa q̃ ꝑdati sũt. Et ipe vnꝰ solus si
dixerit occidite occidũt si dixerit remittite re
mittũt. ꝑcutite ꝑcutiũt: ⁊ oĩs plebs in circuĩ
tu eũ custodit, etiãsi recumbit bibit ⁊ dormit
Tertiꝰ de mulieribꝫ ⁊ ꝟitate (zorobabel vo
catꝰ) dixit. Viri nõ magnus rex nec multi ho
mines: nec vinũ ꝓcellit. Quis est ergo q̃ do
minaꝝ eoꝝ. Nonne mulieres genuerũt regẽ
et oẽm populũ q̃ dñatur mari ⁊ terre, ⁊ ex il
lis nati sunt: ⁊ ipse educauerũt eos q̃ plãtaue
rũt vineas ex quibꝫ vinũ fit: ⁊ nõ possũt ho
mines separi a mulieribꝫ. Si ↄgregauerint
auꝝ ⁊ argentũ ⁊ oẽm rem speciosam ⁊ vide
rint mulierẽ vnã bono habitu ⁊ bona specie:
oĩa hec relinquẽtes intendũt in eã ⁊ apto ore
ↄspiciũt ⁊ eã alliciũt magis q̃ꝫ auꝝ ⁊ argẽtũ
⁊ oẽm rem ꝓciosam. Et relinquit hõ patrẽ ⁊
matrẽ ⁊ regionẽ suã ⁊ ad mulierẽ se ↄiũgit et
cũ ea remittit aĩam suã id est vitã suã. Et seq̃
tur. Hũc oportꝫ vos scire: q̃m mulieres do
minanꝝ vr̃i. Nõne doletꝭ: Et accipit hõ gla
diũ suũ ⁊ vadit in viã facere furta ⁊ homici
dia, ⁊ mare nauigare, ⁊ flumia, ⁊ leonẽ videt
⁊ in tenebris ingrediꝝ, ⁊ cũ fecerit furtũ frau
des ⁊ rapinas amabili sue affert. Et iteꝝ di
ligit homo suã vxorẽ magis q̃ꝫ patrẽ aut ma
trẽ. Et multi dementes facti sunt ꝓpter suas
vxores ⁊ serui facti sunt ꝓpter illas. Et multi
perierunt ⁊ iugulati sunt: ⁊ peccauerũt ꝓpter mu
lieres. Et nũc credite mihi: qꝛ magnus ẽ rex
in potestate sua, q̃m oẽs regiões vereꝝ tan
gere eum. Videbam tamẽ ↄcubinã regis se
dentẽ iuxta regẽ ad dexterã ⁊ auferẽtẽ diade
ma de capite regis ⁊ imponẽtẽ sibi ⁊ palmis

cedebat regẽ de sinistra manu. Et super hoc
aperto ore intuebaꝝ eam: etsi arriserit ei ridet
etsi indignata fuerit ei blandiꝝ: donec recon
cilietur in gratiaꝫ. O viri cur nõ sunt fortio
res mulieres. Tunc rex ⁊ purpurati intuebã
tur in alterutꝝ. Et tũc ĩchoauit loqui de ve
ritate dicens. O viri nõne fortes sunt mulie
res. Magna est terra: ⁊ excelsum est celuꝫ: et
velox est cursus solis. Nõne magnificus est
qui hec facit, ⁊ veritas magna ⁊ fortior pre
omnibꝫ. Omnis terra veritatẽ inuocat: celũ
etiam ipsam benedicit ⁊ omnia opera mouẽ
tur ⁊ tremunt eam et non est cũ ea quicquaꝫ
iniquum. Vinũ iniquum: iniquus rex: ini
que mulieres: et iniqui omnes filij hominũ
et iniqua omnia illoꝝ opera ⁊ nõ est in ipis
veritas, ⁊ in sua iniquitate peribunt, et veri
tas manet in eternum. Nec est apud eam ac
cipere vxores, personas neqꝫ differẽtias, sed
que iusta sunt facit omnibus, iniustis ac ma
lignis, et omnes benignantur in operibus
eius, ⁊ nõ est ĩ iudicio eius iniquitas, sed for
titudo et regnum ⁊ potestas ⁊ maiestas om
nium euoꝝ. Benedictus deus veritatis. Et
cessauit loqui. Et omnes populi acclamaue
runt ⁊ dixerũt. Magna est veritas ⁊ preua
let. Tunc rex ait illi. Pete etsi quid vis am
plius q̃ꝫ que scripta sunt ⁊ dabo tibi ẜm q̃
inuentus es sapientior primis, et proximus
mihi sedebis ⁊ cognatꝰ meꝰ vocaberꝭ ⁊c. Ec
ce iã patet veritatẽ esse fortissimã per quam
homo bene potest se armare ⁊ pugnare ↄtra
omnes aduersarios suos, talis autẽ veritas
est verbũ dei de quo s̄. ❡ Undecimo
verbum dei mundificat scꝫ animaꝫ peccatis
inquinatã, ẜm illud Johãnis. xv. Vos mũ
di estis ꝓpter sermonẽ quẽ locutus sum vo
bis. Et ad Heb. j. verbo virtutis sue purga
tionẽ pctõꝝ faciens. Exemplũ illiꝰ habemꝰ
in vitaspa. Dum quidam cuidam dicenti si
bi quid ei valeret audire verbum dei: quia li
cet illud libenter audiret: tamen cito traderet
obliuioni que audiebat. Tunc pater tradi
dit ei colatũ vulgariter syb: ĩmundũ ⁊ fumo
nigꝝ ⁊ fuligie plenũ dicẽs vt ĩ fontẽ illõ im
mergerꝫ ⁊ plenũ ei õferret. Qđ cũ attentaret
ꝑ cũ aq̃ plenũ extrahere de fõte: aq̃ exiuit q̃
cũ viderꝫ se nõ posse in eo aquã õferre redũt
tristꝭ: eo qꝫ sepꝰ ĩmergẽdo ĩutiliꝝ laborasset.
Cui dixit pr̃. Etsi aquã ñ detulisti, tñ colatũ
hoc mundasti. Sic est de corpe ꝑ quod trãs
it verbũ dei: quia ꝑ illud mundaꝝ hõ in aĩa

etiamsi nō retineat. Hoc est ꝯsolatoriū mul tis nō valentibꝫ memorie verbuȝ dei auditū ꝯmēdare. Si ḡ verbū auditū ⁊ nō retētū ta liter mūdat quātū tūc mūdat aīas illoꝝ q̄ il lud auditū retinent. ⁊ diligēter sue memorie ꝯmendāt ad emūdationē suaꝝ ꝯsciētiaꝝ: p pter illū solū fructū q̄libet tāto libētiꝰ audire deberȝ v̄bū dī. ¶ Duodecimo ⁊ vltīo ver bū dei īpetrat grām in p̄nti ⁊ gl'iaȝ ī futuro. Q꜑ ipetret grāȝ ptȝ ex p̄missis: qꝛ mūdat aīaȝ a macul' pctōꝝ. Illō ptȝ m'ltiplicīter ī actibꝫ ap'loꝝ. vbi ondit' ꝙ ad p̄dicatōeȝ ap'loꝝ plu res sē ꝯuersi. q̄ accepert grāȝ sp̄ūsscti. Sicut ptȝ de cornelio ⁊ d' his q̄ cū eo erāt. q̄ ad p̄di catione Petri acceperūt grāȝ sp̄ūssācti: etiā ī signo sēsibili. qꝛ loq̄bant' varijs liguis anteq̄ baptisarent'. Siliter Act. ij. Iō bene dicit Saluator Lu. xj. Bti q̄ audiūt v̄bū dei ⁊c. ⁊. iij. Re. x. Dixit regia Saba ad Salomo nē. Beati serui tui qui stāt corā te semp̄ ⁊ au diunt sapientiā tuā. Exemplū habemꝰ ī vi taspa. Dum quidā audiendo ⁊ legēdo sacra verba nō sentiret in eis ꝓfectū. accedens ad quendā senē dixit ei. ꝙ oīa audita ⁊ lecta ob liuioni tradebat. Tunc senex habēs duo no ua vasa p̄cepit alteꝝ impleri oleo pluries et refundi. Ad vltimum dixit oleo effuso ꝙ ol faceret in vtroq̄. Et dixit ille ꝙ illō vas suā uius erat in quo erat oleū effusum ⁊ pinguiꝰ q̄ alteꝝ. Sic est cor hominis quod sepe sus cipit verbū dei. hoc fit deuotius ⁊ paratius ad omne bonū. Et valet etiā hoc exempluȝ ad p̄cedēs de mundificatōe cordis siue aīe.

Aliud exēplū quidā pater ipetrauit ī ora tione ꝙ nunquā dormiret in p̄dicatōe cū di cerer̄ nobis verbū edificationis. Cū autē di cerer̄ verbū ociosuȝ aliq̄d nobis nō p̄ue'cēs ad edificationē: statim dormiebat. Cum aūt aliq̄n fratribꝫ loquerer̄ de diuinis oēs dor mierūt. Quod aduertēs: ex industria īseruit verbū ociosum ⁊ oēs excitati sunt q̄s arguit ostendēs deceptionē diabolicā. Itē ibideȝ dicit' ꝙ cū fratres cōuenirēt ad audiēdū ver bū dei Quidā pater vidit puulos ethiopes eoꝝ oclos claudentes ⁊ ad dormiendū eos incitātes. Ex his ergo clare ptȝ ꝙ diabolus multos dormire facit dū audiunt verbū dei ne ipsi ꝯpungant'. ⁊ p̄ ꝯpunctionē peccator ī petret grām dei hic in p̄senti ⁊ tandē gl'iam in futuro. Iuxta illō verbū saluatoris Ioh. viij. Amen amē dico vobis Siq̄s sermonē meū seruauerit nō gustabit mortē in eternuȝ

Sic ḡ habetis duodecī notabiles fructꝰ verbi dei q̄ merito quēlibet sane mētis mo uere deberēt ad diligēter audiēdū verbū dī. Ut si nō oēs saltē aliquos ꝯsequerer̄ ex fru ctibꝫ p̄missis. Non est eñ possibile aliquem attēte audire verbū dei. ⁊ nō ꝯsequi aliqueȝ ex fructibus. qꝛ ad minus penetrat aut illu minat erudit vel aliq̄ mō madidādo ad gra tiam p̄parat ⁊c. ¶ Ex omnibꝫ p̄missis et collectis in decēnouē sermonibꝫ (quoꝝ ali quos ad populū in plures distinxi) haben tur quattuor a principio huiꝰ tractatuli De preseruatiōe hominis a peccato distincta: vi delicet Primo rationalis aīe dignitas que merito debet mouere ad ꝯseruandum aīam tam dignā īmaculatā a pctō. Scd̄o ratio nalis aīe discussio siue circūspectio seriosa q̄ ꝯsistit in tribꝫ. ī diligēti custodia cordis: lin gue ⁊ sensuum exterioꝝ. Tertio ipsius aīe ratiōalis in pugna defensio. Ad quod valet noscere tentatiōes carnis. mundi. ⁊ demōis. fraudes ⁊ astutias diaboli. occasiones tenta tionū. Remedia ꝯtra tentatiōes: ⁊ vtilitates tentationū. Quarto diuini verbi attenta au ditio. studiū aut meditatio. Ad q̄d iteꝝ mo uere dn̄t duodecī fructꝰ siue vtilitates supꝰ expresse. Quibꝫ omnibꝫ diligēter ꝯsideratis: haud dubiū hō se ꝯseruare ⁊ p̄seruare pōt a peccatis ne incidat in laqueū diaboli. q̄ p̄ or dinē deo auxiliante collegi quātū ad maio rem partē ex Vincē. ī spe: mo. pauca ex alijs doctoribꝫ addendo: legentibꝫ ⁊ audiētibꝫ ad ꝓfectū. vt hic a peccatis purgati siue custodi ti p̄ gratiam. ego cum illis merear adipisci vi ctorie palmā. Quā nob̄ cōcedere dignetur dn̄s nr̄ Iesus xp̄s in sc'la bn̄dictus Amen.

Tractatulus notabilis vnicuiq̄ christi fideliū admodū vtilis ⁊ necessariꝰ de p̄serua tiōe hoīs a pctō īscriptꝰ: p̄ Egregiū viꝝ ma gistrū Paulū wañ artiū liberaliū diuinarū q̄ litteraꝝ ꝓfessorē eximiū ⁊ Patauie satoreȝ verbi dei ad populū celeberrimū: accuratissi me collectꝰ Anno salutis. M.cccc.lxviij. Iu scitia aūt imp̄ssoꝝ sparsim depravatꝰ. Nūc vero e mēdis quibꝫ scatebat m'ltis laboribꝫ interuenientibꝫ pristine ītegritati vtcūq̄ resti tutꝰ Impressusq̄ diligēter p̄ industriū virū Heinricū Gran ī imp̄iali oppido Hagenaw expēsis ac sumptibꝫ ꝓuidi circūspectiq̄ viri Ioānis Rynmā de Oringau: finit feliciter Anno grē. M. d. j. Die xvo Nouēbris. xvij.

Lochmair Sermones

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm